

ספר ערף השלחן ח"ג על ש"ע ח"מ א' דין א' מצנה על היתומים לפרוע וכו' כ' הפריש' וצ"ל דאפילו יתומים קטנים חייבים לשלם משום דגם הם בני מיעבד מצנה ניהו ואלביה כופין גם הקטנים לשלם כשהוא מאחד משלש' דרכים עיין שם אבל הרשב"א בתשו' חלק ג' סימן מ"א וסימן קי"ד וחלק ד' סימן קנ"ב פתב דיתומים דמצנה לפרוע חוב אביהם היינו דוקא גדולים אבל יתומים קטנים לאו בני מצנה ניהו ונהביאה מרן הב"י סימן זה עיין שם וכן פתב הריב"ש סימן קס"ה גבי רבית קצוצה דאינה יוצאה בדעיני' ביתומי' קטנים משום דליפא שיעבוד נכסים א"א עשה וחי אחיה עמה וגבי יתומי' דלאו בני מיעבד מצנה אינה יוצאה בדעיני' ונהביאו מרן הב"י סימן ק"ס עיין שם ונראה דס"ל דגם רב הונא בריה דר' יהושע דקיימא לן פנותיה מוד' דיתומים קטנים לאו בני מיעבד מצנה ניהו: ב' מצנה על היתומים לפרוע חוב אביהם וכו' כת' הריב"ש בסיון שצ"ב וזה לשונו ומפל מקום לכ"ע מצנה על היתומי' לפרוע חוב אביהם אפי' מטלטלין בין במלנה בשטר בין במלנה על פה וכו' וא"כ הגאונים שתקנו לגבות מן המטלטלין נרא' שעשו כן אם מפני שראו מפני תיקון העולם שראוי לכוון במצנה זו וכו' ואף בשא' היורשין שאינם בנים לא פלוג פיון שרוב היורשי' הם בני' וכולי או מפני שראו שעתה נכסי רוב העולם הם אינם קרקעות אלא מטלטלין וסחורות והמלנה סומך עליה' כמו בקרקע וכו' עכ"ל נראה דסבירא להו דהמצנה על היתומי' לפרוע חוב אביהם דוקא בניו ולא שאר יורשים אבל הגאונים לא חלקו ותקנו דאפילו לשאר יורשים לפרוע חוב מורישים מפני שרוב העולם היורשים הם בניו או משום דבז"ה המלנה סומך עליהם (עכ"מ): ג' בד"א בשהניח קרקעו וכו' אם היו מטלט' אפותיקי לבעל חוב פתב הרשב"א בתשו' סי' תתקי"ד והובא בב"י סימן ק"ד דאף על גב דאין בעל חוב גובה מלקוחות מטלטלין שהם אפותיקי היינו משום דליפא קלא וחסשו לתקנת הלקוחות אבל לגבי יורשין קלא לא מעלה ולא מוריד וגובה מהם מדינא וכן פתב בש"מ לבת"ר ד' מ"ד ע"ב אבל הרא"ה שם חולק וסבירא ליה דאינו גוב' מן היורשין מדינא עיין שם ונראה פשוט דנפקא מינ' אם ירשו קרקע ומטלטלין אלו שהם אפותיקי והיורשים רוצי' להגבות לבעל חוב קרקע והוא רוצה לגבות מטלטלין אלו דלדעת הרשב"א הדין עמו אבל לדעת הרא"ה דאפילו אפותיקי לא משתעבד לו אלא מתקנת הגאונים הדין עם היורשים וכי האי גוונא פתב הרמב"ם בפרק י"א מהל' מלנה וז"ל אבל במערב היו פותבים בשט"ח שיש לגבות מן הקרקע ומן המטלטלין וכו' ונמצא גובה על תנאי זה יותר מן התקנ' וכ' הריב"ש סי' ונהביאו מרן הכ"מ שם לפי שבתנאי זה הוא גובה יותר מן התקנ' לפי שבתנאי זה אף אם הניח קרקע ומטלטלין גובה מן המטלטלין אף מן היתומים מן הדין שתנאי במקומו הוא ומן התקנה לא היה גובה מהמטלטלין מאחר שיש שם קרקע וליכא פסידא למלנה מעמידין אותו על דין הגמ' לזה פונו הרמב"ם בפ' זה וכו' עיין שם וכן פתב המ"מ שם עיין שם וכן נ"מ למלנה על פה שקדם זמנה למלנה שבשטר שכ' הרשב"א היתומים לוי קודם שמון הדין מטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדו והילכף לא נשתעבדו למלנה של שמ' ונשתעבדו למלנה שבשטר של לוי לפי שכתב לו ראובן בפירו' אגב מקרקעי ואף על פי שמתקנת הגאונים מטלטלי דיתמי נמי משתעבדי לכל בעל חוב לא אתנא תקנת הגאונים ז"ל ומפקא מידי מלנה שבשטר שנשתעבדו מדינא וכו' עיי"ש ואם כן הקא נמי אם היו מטלטלין אפותיקי לב"ח הב' אין בעל חוב א' גובה מהם אף על גב דזמן

מלנה שלי קדם לשני משום דמטלטלין דיתמי לא משתעבדי לבעל חו' מדינא אלא מתקנת הגאונים ולא מפקא מידי דמלנה ב' שנסתעבדו לו מדינא אבל לדעת הר"א ה' דאפותיקי נמי אינו גובה מן היתומים מדינא אם פן מלנה על פה קודמ' לגבות ממטלטלין כיון דלא נשתעבדו לשניהם מדינא אלא מתקנת הגאונים וכן נפקא מינה אם מכרו היורשי' המטל' אינו גובה מהדמים שביד היורשים דלא תקנו הגאונים' אלא בעודם ביד היורשים אבל אם קדמו ומכרו אותם אוקמו' אדין תורה כמו שפתיב הטור ונהביאו הסמ"ע ס"ק ט"ו עיין שם אבל לדעת הרשב"א דנשתעבדו מדינא אפי' קדמו היורשים ומכרו אותם גובה הדמים מהיורשים לדעת ר' האי' והתוספות סוף בתרא דף קע"ד בדבור המתחיל לא וכו' וכו' ונ"ל וקשה לר"י דבארבע אבות גבי הלכה גובין מן העבדים אר"א אפילו מיתמי לא מיניה וכולי שעשאו אפותיקי ומכרו משמע מיתמי לא ותימא דפסקינו לקמן דמלנה על פה גובה מהיורשים ולא מלקוחות אלמא גוב' מן היורשים טפי מהלקוחות והתם גבי טפי מהלקוחות ותי' ר' דנדאי מלקוחות גבי טפי מדגבי מיוורשים וכו' ובההיא דארבע אבות נראה דבעי למימר כדפי' התם אלא כגון שעשו אפותיקי וכו' עיין שם הרי שפברו בתחלה דאפילו עבד שהוא אפותיקי דגובה אותו מלקוחות וכל שפן שור ומטלטלין שהם אפותיקי דאינו גובה אותם מלקוחות כ"ש דאינו גובה מיוורשים ומסקנא דגובה מן העבדים מן היורשי' כיון שגובה מן הלקוחות וכן כתבו התוספות שם דמ"ד בד"ה מלנה וכו' ובקמא סוף דף י"א בדבור המתחיל כגון וכו' עיין שם אם פן משמע דשור ומטלטלין שהם אפותיקי שאינו גובה מלקוחות הכא נמי אינו גובה מהיורשים אבל לדעת הרשב"א דאפילו מטלטלין שהם אפותיקי גובה מלקוחות היורשי' ניחא שהיא דגובה מהעבדים דמוקי לה שעשאו אפותיקי ומכרו משום דאי מן היורשים מאי איניא עבדים אפילו שאר מטלטלין שעשאו אפותיקי גובה מהיורשים דלגבי יורשי' קלא לא מעלה ולא מוריד ומעיקרא דבעי למימר אפי' מיתמי היינו אפילו לא עשאו אפותיקי משום דכמקרקעי דמו ומוקי לה מיניה כגון שעשאו אפותיקי ומכרו דגובה מלקוחות משו' דקלא אית ליה דאלו מן היורשי' אפילו שאר מטלטלין גובה מהם וכ"כ התוס' בקמא ד' ק"ח בד"ה לנה וכו' דהא דאמרי' עשה שורו אפותיקי ומכרו אין ב"ח גובה ממנו ה"ד מכרו דכיון דליכא קלא לא מפסידים ללקוחות אבל נתנו במתנה דלא שייך פסידא דלקוחות ב"ח גובה ממנו וכו' אבל לא עשאו אפותיקי אין ב"ח חוזר וטורף מהם דכי היכי דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח ה"נ לא משתעבדי מטלטלין דמקבל מתנה לב"ח וכו' ע"ש הרי דס"ל דאם עשאו אפותיקי מטלטלי דיתמי משתעבדי לב"ח גובה ממנו כ"כ הרשב"א בתשו' ח"ג סי' כ"ו ונ"ל דאפי' גבי לקוחות לא אמרו עשה שורו אפותיקי ומכרו אין ב"ח גובה ממנו אלא משום דלית להו קלא וחסו לתקנ' הלקוח' הא אם נתן או הוריש גובה כל שעבד בפי' אפי' בלא אגב וכו' ע"ש אבל הרשב"א בתשו' ח"א סי' תרי"ח ובתשו' ח"ב סי' קס"ג חולק וס"ל דמתנה כמכר ואין ב"ח גובה ממנו ונהביאו הסמ"ע בס"י קי"ז ס"ק י"ב ע"ש ונר' דגבי מתנה קי"ל כהרשב"א ונהרא"ה נגד התוס' וה' מח"א ה' גביית חוב סי' ב' הביא מחלוקת התוס' ונהרשב"א וכתב ונ"ל ומיהו נר' דגם הרשב"א לא אמרה אלא אם לא שעבד לו מטלטלי' אג"מ אבל אם שעבד לי מטלטלין אג"מ דנהי דמתקנת השוק נהגו שאינו טורף מהמשועבדים א"ל דה"ד במכר ובמתנה דחששו לפסידא דידהו אבל לגבי הקדש או שנתנם לבניו דלא שייך ה"ט אי לאו דעבד ליה נייח נפשיה לא הנה

יְהִיב לִיהַי כָּל כַּהֲ"ג טוֹרָף הַבִּי"ח מִיָּדָם וְכו' ע"ש ונר' דאפי' נתנם לכניו הוי כמתנה דעלמא
שְׁהָרֵי כ' הַרְשָׁבָ"א בְּתִשׁוֹ' ח"ב סי' קס"ג לְדַעַת הַגְּאוּנִים דְּאִפִּילוּ תַנּוּם לְיִוֵרֵשׁ הָוֵי כְּמַתְנָה
דְּעַלְמָא דְּאִין אֶלְמַנְתוּ נִיזוּנ' מְנַכְסִיו וְז"ל וְאֵע"ג דְּטַעְמָא דְּמַתְנָה שְׁהִיא כְּמַשְׁעָבְדֵי הָוֵי מִשׁוֹ'
אִי לָאו דְּהוּ"ל הַנְּאָה מְנִיָּה לָא הָיָה יְהִיב לִיהַי מַתְנָה כְּדָאִי הַתָּם וְלִכְאוּ' לָא שְׁיִיָּהּ ה"ט גְּבִי
יִוֵרֵשׁ דְּבִין כָּה וְבִין כָּה אָדָם נוֹתֵן לְיִוֵרֵשׁוֹ וְאִין לְהֵם פְּסִידָא כָּלֵל וְאִפִּי"ה לָא פְּלוּג רַבְּנֵן
וְאִ"נ דְּאִפִּי לְיִוֵרֵשׁ בְּעַצְמוֹ לָא הָיָה נוֹתֵן לוֹ בְּלִשׁוֹן מַתְנָה אֶלְא מְנִיחוֹ עַל דִּינוֹ סְתָם אֶלְא
א"כ נְהָנָה מְמַנּוֹ וְכו' ע"ש (א"ה עכ"מ וְהַשְׁאָר קְרוּעַ וְהַדְּבָ' מוּכָן מְעַצְמוֹ): וּמ"מ דַּעַת
הַרְשָׁבָ"א וְהַתּוֹ' דָּאֵם עֲשָׂאֵן אֶפּוֹתִיקֵי הַבִּי"ח גּוֹבָה מֵהַיּוֹרֵשִׁים וְלִכְאוּ' נַר' לְמֵאֵי דְקִי"ל
דְּמַטְלֵט' דִּיתְמֵי לָא מְשַׁתְּעָבְדֵי לַבִּי"ח מְדְאוּרֵינִי כְּדַעַת הַרְמַב"ם וְהַטּוֹ' וְרוֹב הַפְּיִסְקִים א"כ
בְּאֶפּוֹתִיקֵי דְהָוֵי דְּפִלְגְּתָא דְּרַבְּנוֹתָא אִין מוֹצִיאִין מֵהַיּוֹרֵשִׁים מְסַפֵּק כְּדַעַת הַתּוֹס' דְּבַתְרָא
וְהַרְאָ"ה אֶבְל הַרְדָּב"ז בְּתִשׁוֹ' ח"ב סי' קי"ב הִבִּיא מַחְלֻקָת דְּהַרְשָׁבָ"א הַרְאָ"ה וְכַתְּב
מְסַתְּבָרָא לִי כְּהַרְשָׁבָ"א דְּהָא דְּאִמְרֵי מַטְלֵט' דִּיתְמֵי לָא מְשַׁתְּעָבְדֵי לַבִּי"ח חִידוּשׁ הוּא וְהָבּו
דְּלָא לוֹסִיף עֲלֵהּ ע"ש וְנַרְאָה דַּס"ל דְּנִדְאֵי דְּמַטְלֵט' דִּיתְמֵי לָא מְשַׁתְּעָבְדֵי לַבִּי"ח הוּא
מְדְאוּרֵינִי' כְּדַעַת הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר אֵע"ג דְּקִי"ל דְּשִׁיעְבוּדָא דְּאִירֵינִיָּתָא וּמִיָּנִיָּה גְּבִי אִפִּי
מְגַלִּמָא דְּאֶכְתְּפִיָּה מִשׁוּם דְּקָרָא דִּיּוֹצִיא אֶלְיָהּ אֶת הַעֲבוּט בְּלוֹה גּוֹפִיָּה וְלָא בְּיִוֵרֵשׁוֹ אֶלְא
מִשׁוּם דְּקִי"ל דְּרִשׁוֹת יִוֵרֵשׁ לָאו כְּרִשׁוֹת לוֹקַח דִּיּוֹרֵשׁ בְּמַקּוּם אָבּוֹ וּמַה"ט אִפִּי לָא כ'
דְּאִקְנֵי אֵם קָנָה וְהוֹרִי גּוֹבָה א"כ מַטְלֵטֵי דִּיתְמֵי מְסַבְרָא מְשַׁתְּעָבְדֵי לַבִּי"ח כְּמוֹ דְּגּוֹבָה
מְמַנּוֹ מַה"ט א"כ חִידוּשׁ הוּא וְהָבּו דְּלָא לוֹסִיף עֲלֵהּ וְהַרְשָׁבָ"א כִּם הוֹסִיף וְז"ל וְלָא עוֹד
אֶלְא אִפִּי פִּירֵשׁ לוֹ מְקַרְקְעֵי וּמַטְלֵטֵי מְסַתְּבָרָא לִי דְּגּוֹבָה מִן הַיּוֹרֵשִׁים מִשׁוּם טַעְמָא
דְּאִמְרוּן וְהִלְלוּ שְׁכוֹתְבִים מְקַרְקְעֵי וּמַטְלֵטֵי אֶהְנוּ לְמַגְבֵי מִן הַיּוֹרֵשִׁים מִן הַדִּין וְלָא מִתְקַנַּת
הַגְּאוּנִים עֵינֵן שְׁם הַרְמַב"ם בַּסְפִּי"א מַה' מְלוּה כ' וְז"ל אֶבְל בְּמַעְרַב הָווּ כּוֹתְבִים שְׁיֵשׁ
לְגַבּוֹת מִן הַקְּרַקְע וּמִן הַמַּטְלֵטֵי בִּין בְּחִיָּו בִּין לְאַחַר מוֹתוֹ וְנִמְצָא גּוֹבָה עַל תְּנַאי זֶה יוֹתֵר
מִן הַתְּקַנָּ' וְכו' וְהִבִּיאוּ הַטּוֹר בַּסִּי' זֶה וְכו' הַמ"מ אֵם הָיוּ כּוֹתְבִים מַטְלֵטֵי אִג"מ הָיוּ גּוֹבִים
אִפִּי מִן הַלְקוּחוֹת אֶבְל אֵם לָא הָיוּ כּוֹתְבִים אֲגַב אַעפ"כ גּוֹבִים מֵהִיתּוּמִים מִן הַדִּין וְכו' כ'
הַרְשָׁבָ"א וְהֵם דְּבָרֵי רַבִּינוּ ע"ש וְכו' כ' בַּפִּי"ו מַה"ל אִישׁוֹת וְהִבִּיאוּ הַטּוֹר בַּא"ה סִי' ק' ע"ש
אֶלְמָא אֵע"ג דְּסָבִירָא לִיהַי דְּמַטְלֵטֵי דִּיתְמֵי לָא מְשַׁתְּעָבְדֵי לַבִּי"ח מְדְאוּרֵינִיָּתָא אֵם פִּי לֹא
מְקַרְקְעֵי וּמַטְלֵטֵי גּוֹבָה מֵהַמַּטְלֵטֵי לִין מִיּוֹרֵשִׁי וְהַכְּנָה"ג הַגַּה"ט אוֹת ו' כ' דְּמַדְבְּרֵי הַרְמַב"ם
שַׁכ' וּבְמַעְרַב כְּכוֹתְבֵי וְכו' בְּחִיָּו וּבְמוֹתוֹ וְכו' מְשַׁמַּע דְּוָקָא כַּשַׁכ' בַּפִּי בְּחִיָּו וּבְמוֹתוֹ מְדִין
תְּנַאי מְהִי וּמ"ש בַּפִּי"ו מַה' אִישׁוֹת כְּבָר נְהָגוּ בְּכָל הַמְקוּמוֹת שְׁיִכְתְּבוּ בְּכַתִּיבָה בִּין
מְקַרְקְעֵי בִּין מַטְלֵטֵי וְכו' ע"כ לְשׁוֹן קֶצְרָה דִּיבָר וְסַמָּה עַל מ"ש בַּה' מְכִירָה שְׁצָרִיף
לְכַתּוּב בְּחִיָּו וּבְמוֹתוֹ ע"ש וּבַהֲגַב"י אוֹת כ"ט כ' אֶפְשָׁר דְּדַבְּרֵי הַרְשָׁבָ"א לָאו דְּוָקָא וְכו'
ע"ש וּבַעֲהִי"ת שַׁמ"ג הִבִּיא דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְכו' הַגַּד"ת דְּהָוֵי לְעִיפּוּבָא שְׁכַן נוֹטִים דְּבָרֵי
הַטּוֹר שַׁכ' וְאֵם יִרְשׁוּ קְרַקְע וּמַטְלֵטֵי וְאִין מְפִירֵשׁ בְּשִׁטְר שְׁיִגְבָה מַטְלֵטֵי בִּין בְּחִיָּו
בִּין בְּמוֹתוֹ וְהִתּוֹ' רוֹצִים שְׁיִגְב' מְמַקְרְקְעֵי וְלָא מִמַּטְלֵטֵי שׁוּמְעִין לְהֵם וְכו' נַר' מְלִשׁוֹנוֹ
דְּכָל שְׁלָא פִי בְּשִׁטְר שְׁשַׁעְבוּד הַמַּטְלֵטֵי לִין גַּם בְּמוֹ' יְכוּלִים הִיתּוּמִים לְעַכְב ע"ש וְלָא זָכַר
דְּבַעֲהִי"ת שַׁס"א סִי' ז' כ' כְּדַבְּרֵי הַטּוֹר ע"ש וּמַה שְׁהַק' ה' שְׁם לְמָה צ"ל בְּחִיָּו וּבְמוֹתוֹ
כְּשִׁיכְתְּבוּ שְׁיֵשׁ לוֹ לְגַבּוֹת מֵהַמְקַרְקְעֵי וּמֵהַמַּטְלֵטֵי מְסַפִּיק דַּע"כ מַה שְׁשִׁיעְבָד גַּם
הַמַּטְלֵטֵי לִין הוּא בְּעַבּוֹר הַיּוֹר' דְּאִי בְּחִיָּו לָא צָרִיף לְכָה דְּמִיָּנִיָּה אִפִּי מְגַלִּמָא דְּעַל כַּתְּפִי'

וכו' ע"ש א"ל בְּמָה שֶׁהֵק' עוֹד ה' שֵׁם בְּשֵׁעַר ס"א עַל הָרִיב"ש שֶׁכ' דְּאָפִילוּ יִרְצוּ הִיתוּמִים לְסַלְקוּ בְּקַרְק' לְאו כ"כ פִּינֵן שֶׁהִתְנָה לְגַבּוֹת מְאִיזָה שְׁיִרְצָה וּא"ל מִנ"ל לְיִפּוֹת פֶּחַ הַמְלָנָה כ"כ מִחֲמַת הַתְּנָאֵי הָא פִּינֵן דְּמֵדִין הַגְּמָרָא אָפִילוּ מְטַלְטְלֵי לְחוּדְיָהּ לֹא מִשְׁתַּעֲבָדֵי אַע"ג דְּמִפְסִיד הַמְלָנָה אִימָא דְאַהֲנֵי תְּנָאֵי לְשִׁיגְבָה הַמְלָנָה פְּשָׁאִין שֵׁם אֱלָא מְטַלְטְל' פְּדֵי שְׁלֵא יִפְסִיד אֲבָל שְׁאָפִילוּ שְׁיִרְצוּ הִיתוּמִים לְתַת לֹו קַרְקַע יוֹכַל לְהַכְרִיחֵם בְּמְטַלְטְלֵי מִנ"ל דִּינָד בַּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתְּחַתּוֹ ע"ש דא"ל דָּאָם לְגַבּוֹת הַמְלָנָה פְּשָׁאִין שֵׁם אֱלָא מְטַלְטְל' פְּדֵי שְׁלֵא יִפְסִיד לְמָה צ"ל בְּחֵי וּבְמוֹתֵי בְּשִׁיעֵבוּד מְטַלְטְלֵי וּמְקַרְק' סָתָם סָגֵי לְגַבּוֹת מִהִיּוֹרְשִׁים דְּאֵי בְּחֵיּוֹ לֹא צָרִיף דְּמִינְיָה אִפִּי' מְגַלִּימָא דְעַל כְּתַפִּיָּה אֱלָא לְכַף פִּירֵשׁ בְּחֵי וּבְמוֹתֵי לֹוּמֵר דְּאָפִילוּ יֵשׁ לְהֵם קַרְק' וּמְטַלְטְלֵי וְרָצוּ הִיּוֹרְש' לְתַת לֹו קַרְק' יְכוּל לְהַכְרִיחֵם בְּמְטַלְטְלֵי כְּמוֹ בְּחֵיּוֹ דָּאָם יֵשׁ לֹו מְטַלְטְלִין וְקַרְק' וְהַמְלָנָה חֲפֵץ יוֹתֵר בְּמְטַלְטְלֵי מִבְּקַרְק' צָרִיף לִיתֵן לֹו מְטַלְט' כְּמִבְּנוֹאֵר בְּסִי' ק"ג ע"ש אֲבָל מְדַבְּרֵי הָרֶשֶׁב"א בְּסִי' תַתְּקִי"ד וּח"ב סִי' קס"ג מִשְׁמ' דְּכָל שְׁפִי מְטַלְטְלֵי וּמְקַרְק' אִפִּי' לֹא אָמַר בְּחֵי וּבְמוֹתֵי גוֹבָה מְהֵם וְכֵן מְצָאֵי לְהָרֶשֶׁב"א בְּתִשׁוּ' ח"ד סִי' קנ"ב כ' וְ"ל וְלֹא דְנוֹקָא אִפּוֹתִיקֵי אֱלָא אִפִּי' לֹא עָשָׂאוּ אִפּוֹתִיקֵי אֱלָא שְׁשִׁיעֵבַד מְטַלְטְלִין בְּכָלֵל וְכוּ' כִּמ"ש וְטַעֲמָא כְּדָאֲמָרְן דְּכָל שְׁלֵא שְׁעַבְדָן בְּפִי גִלְהָ דְעַתִּיקָה דְּלֹא סָמְכָא דְעַתִּיקָה עַלִּיקָה אֲבָל פְּשִׁיעֵב' בְּפִי גִלְהָ בְּדַעְתּוֹ שְׁדַעְתּוֹ לְגַבּוֹת מְהֵם אִפִּי' מִן הִיתוּמִים דְּמִינְיָה דִּידִיקָה לֹא צָרִיף דְּמִינְיָה אָפִילוּ מְגַלִּימָא דְעַל כְּתַפִּיָּה וְאָפִי' לֹא שְׁעַבְדָן בְּפִירוּשׁ וְכוּלֵי וּמ"ש בְּזָה שְׁפַתִּיבָה נִגְבִּית מִן הַמְטַלְט' פְּשַׁכְתַּב לָהּ מְטַלְטְלֵי וּמְקַרְקֵי בְּקַשְׁתֵּי לִי חֲבַר וּמְצָאֵי שְׁפֵן מְצָאֵי לְהָרַמְב"ם שֶׁכ"כ וְכוּ' ע"ש דס"ל דְּאָפִי' לֹא אָמַר בְּחֵי וּבְמוֹתֵי גוֹבָה מִהִיתוּמִים דְּדַרְשִׁי' לִישְׁנָא יִתִּירָא לְטַפּוּיֵי דְּאֵי מַחֲזִיִּים לֹא צָרִיף דְּמִינְיָה אָפִילוּ מְגַלִּימָא דְעַל כְּתַפִּיָּה אִפִּי' לֹא שְׁעַבְדָן וְשְׁפֵן דַּעַת הָרַמְב"ם מִיְהוּ ק' מִמ"ש הַטּוֹר סִימָן צ"ז סמ"ח וְ"ל כ' בַּעַה"ת הַתְּנָה עִמּוֹ שְׁלֵא יִסְדְּרוּ לֹו בְּחוֹב זֶה לֹא אָמְרִי' דְּהוּי מִתְּנָה עִמְש"ב אֱלָא הוּי כְּכָל תְּנָאֵי שְׁבַמְמוֹן וְקִיָּים אֲבָל בְּמָה שְׁשִׁיעֵבַד לֹו כָּל נְכָסֵי אִין בְּזָה תְּנָאֵי לְבַטֵּל הַסִּידוֹר שְׁלֵא הִיָּה בְּדַעְתּוֹ אֱלָא נְכָסִים הָרְאוּיִים לֹו ע"פ הַתּוֹרָה עַד שְׁיִזְכִּיר בְּהַדְיָא וְכוּלֵי עכ"ל וְאִמָּאֵי לֹא אָמְרִי' דְּמָה שְׁשִׁיעֵבַד בְּפִי הִיָּינוּ לְגַבּוֹת אָפִילוּ נְכָסִים שְׁאִין רְאוּיִים לֹו ע"פ הַתּוֹרָה כְּדָאֲמְרִי' הָכָא דְשִׁיעֵבוּד בְּפִי לְטַפּוּיֵי לְגַבּוֹת אִפִּי' מִיּוֹרְשִׁים שְׁאִין רְאוּיִים לֹו ע"פ הַתּוֹרָה אֱלָא נֵר' דס"ל דה"נ אִינֵי גוֹבָה מִיּוֹרְשִׁי' עַד דְּאָמַר בְּהַדְיָא בְּחֵי וּבְמוֹתֵי דְּאִין בְּדַעְתּוֹ אֱלָא נְכָסִי הָרְאוּיִים לֹו ע"פ הַתּוֹרָה כְּדִמְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי הַטּוֹר שֶׁכ' וְאִם וְכוּ' וְאִין מְפּוֹרֵשׁ בְּשִׁטְר שְׁיִגְבָה מְטַלְטְל' בֵּין בְּחֵיּוֹ בֵּין בְּמוֹתוֹ וְכוּלִּיוּמְצָאֵי בִירוּשְׁלָמֵי בְּפ' אֶלְמָנָה סוּף הַלְכָה א' ר' חֲגָא בְּעָא ש"מ שְׁאָמַר יְזוּנוּ בְּנוֹתֵי בְּלֹא כְּף אִין בְּנוֹתֵי נִיזוּנוֹת לֹא צָרִיכָא דְלֹא מְהוּ שְׁיִזוּנֵי מִן הַמְשׁוֹעֲבָדִין וּמְהוּ שְׁיִזוּנוּ מִן הַמְטַלְטְלִין עכ"ל ר"ל פִּינֵן דְּבְנוֹתֵי נִיזוּנוֹת מְנַכְסֵי בְּתָנָאֵי בֵית דִּין מִי אָמְרִי' זֶה שְׁצוּנָה שְׁיִזוּנוּ בְּכַח מִתְּנַת שֶׁכ"מ בָּא לְהוֹסִיף שְׁיִזוּנוּ מִהַמְשׁוֹעֲבָדִים אוּ מִן הַמְטַלְט' אוּ לֹא אָמְרִי' שְׁבָא לְהוֹסִיף דְּבָר אֱלָא שְׁחֹזַר לְחֹזַק תְּנָאֵי הַכְּתוּבָה דְּנוֹקָא וּק' עַל הָרֶשֶׁב"א שְׁפַתֵּיבָה דְשִׁיעֵבוּד בְּפִי לְטַפּוּיֵי לְגַבּוֹת אִף מִהִיּוֹרְשִׁים שְׁאִין רְאוּיֵי לֹו ע"פ הַתִּירָה וְעִי' בְּסִפְרָא שְׁמַחַת יו"ט סִימָן כ"ב ד' פ"א: וְרֵאִיתִי לְהָר"ן הוֹבָא בִּשְׁמ"מ לְבִתְרָא דָּף ס"ט ע"א שֶׁכ' וְ"ל וּק"ל פִּינֵן דְּכְתָבֵי אִינְשֵׁי לִישְׁנָא יִתִּירָה מְשׁוּם שׁוּפְרָא דְשְׁטְרֵי דַּאֲע"ג דל"ל וְכוּלֵי לְמָה מוֹדָה ר"ע בְּזִמְן שֶׁא"ל חוּץ מֵאֵלוּ שֶׁא"ץ לִיקַח לִי דָרָף וּק"ל נְמִי הָכִי נִימָא לְשׁוּפְרָא דְשְׁטְרָא כְּתָבֵי הָכִי וְנִיחָא לִיה דְּכִי אָמְרִינוּ דְשׁוּפְרָא דְשְׁטְרָא הוּא ה"מ גְּבִי לֹוּקַח דְּכִינֵן דְּאֵתֵי לְאִפּוּקֵי מִחֻזְקַת דְּמוֹכַר אַע"ג דל"ץ לְפְרוּשֵׁי

קמפּרש בּהדָיָא לְפִי שְׁהוּא חוּשֵׁשׁ שְׂאָם יִסְתַּפְקוּ ב"ד בְּדָבָר יַעֲמִידוּ בְּחִזְקַת מוֹכֵר וְחֵינֵשׁ
לְב"ד דְּלֹא גְמִירֵי אַבְל מוֹכֵר שְׁהוּא מְחַזְקָא לְמֵאֵי חֵינֵשׁ הָרִי אֵין הַדְּבָר מְצוּי שְׁיֵהוּי ב"ד
טוּעֵנִין כ"כ שְׁיִזְצִיאוּ הַדְּבָר מְחַזְקָתוֹ שְׁלֵא פְדִין וְכוּ' עכ"ל וְהַרְבְּכִיז ח"ב סי' פ"ז הֵבִיא
דְּבָרֵי הָר"ן הִלְלוּ וְכוּ' וְזוּלָה הַפְּלֵל נְכוּן הוּא אֱלָא דַק"ל לִישְׁנָא דְגַמְר' דְּהַמוֹכֵר אֶת הַבֵּית
דְּאִמְרֵי הָאֵי מֵאֵן דְּמִזְבִּין אַרְעָא לְחַבְרָה צְרִיף לְמִיכְתָב לִיהָ קִנְיָ לָהּ דִּיקְלִין וְכוּלֵי וְהָא
הָכָא דְמוֹכֵר כ' לִיהָ הָכִי אַפ"ה אִמְרֵי לְשׁוּפְרָא דְשִׁטְר' הוּא וְנִדְחַק לְתַרְץ ע"ש וְנִרְאָה
דְּלַק"מ דָּאֵין חֵי בֵין פְתַב מוֹכֵר לְלוֹקַח אֱלָא מֵה שְׁמַכְר לְלוֹקַח שְׁהוּא לְהוֹצִיא מְחַזְקַת
הַמוֹכֵר אַע"ג דְּלֹא צְרִיף לְפָרֵשׁ מְפָרֵשׁ בְּהַדָּיָא לְשׁוּפְרָא דְשִׁטְר' לְפִי שְׁהַלוֹקַח חוּשֵׁשׁ לְב"ד
טוּעֵי שְׁיִסְתַּפְקוּ בְּדָבָר וַיַּעֲמִידוּ בְּחִזְקַת הַמוֹכֵר מְסַפֵּק אַבְל כְּשִׁמְשִׁיר הַמוֹכֵר לְעַצְמוֹ דְּבָר
שֵׁא"ץ שְׁיִיר לֹא אִמְרֵי לְשׁוּפְרָא דְשִׁטְרָא דְלֹא חֵינֵשׁ לְב"ד טוּעֵנִי שְׁיִזְצִיאוּ הַדְּבָר מְחַזְקָתוֹ
וְכו"כ הָר' יוֹנָה בְּעֵלְיוֹת הוֹבָא בְּש"מ לְבַתְרָא ד' ע"ח ע"ב גְּבִי מְכָר חֲמוֹר לֹא מְכָר כְּלוּ
וְזוּלָה וְל"ש מְכָר לֹא אֶת חֲמוֹר בְּסִתְּמָם וְל"ש א"ל חֲמוֹר וְכְלוּ לֹא קִנְיָ שֶׁק וְדִיִּסְקִיָּא אִפִּי
בְּעוֹדוֹן עָלְיוֹ וְאֵין אִמְרֵים לֹא לְחַנּוּם א"ל חֲמוֹר וְכְלוּ וְלְרַבּוֹת שֶׁק וְכוּ' וְאַע"פ שְׁאִמְרֵי דְּבָר
יִתְר דְּרָף הַמוֹכֵר לְפָרוֹט הַדְּבָרִים שְׁהוּא מוֹכֵר וְאֵינוּ דוֹמָה לְמ"ש בְּזִמְנָא שֵׁא"ל חוּץ מֵאֵלוֹ
דֵּא"ץ לִיקַח לֹו דְּרָף דְּדִיִּקִּי לִישְׁנָא יִתִּירָא דְהֵתֵם אֵין דְּרָף הַמוֹכֵר לְשִׁיר וְהַמוֹכֵר זְקוּק
לְשִׁיר הַדְּבָרִים שְׁאֵינָם בְּכָלֵל הַמְּכָר אַבְל דְּרָפוּ לְפָרוֹט הַדְּבָרִים שְׁהוּא מוֹכֵר וְכוּ' עכ"ל
הָרִי שֶׁכ' בְּהַדָּיָא דְּדָרָף הַמוֹכֵר לְפָרוֹט הַדְּבָרִים שְׁהוּא מוֹכֵר וְלֹא מֵה שְׁמְשִׁיר לְעַצְמוֹ וְכו"כ
עוֹד הָר"ן הוֹבָא בְּש"מ ד' קכ"ה ע"ב וְהֵבִיאוּ מִן הַב"י סי' רמ"ח גְּבִי נְכִסֵּי לָהּ וְאַחֲרֵיהּ
מְעַכְשָׁיו לְפִי ע"ש"ב וְא"כ ה"נ א"ל דְּרָף לְפָרוֹט הַדְּבָרִים שְׁהוּא מְשַׁעֲבֵד וְלֹא נִשְׁתַּעֲבְדוּ
לֹו אֱלָא נְכִסִּים הִרְאוּם לֹו ע"פ הַתּוֹרָה וְלֹא יִגְבֶּה מֵהִירָשִׁי וּמְסַדְרִין לֹו וְהַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ'
אַחֲרַת הַבֵּיאָה מִן הַב"י ס"ס"י ס"א כ' דָּאֵין פַּח בְּיָדוֹ לְדוֹן לִישְׁנָא יִתִּירָא לְטַפּוּי בְּמִקּוּם
שְׁלֵא אִמְרוּ ע"ש וְכו"כ בְּתִשׁוּ' ח"א סִימָן אֶלְף וּב' וְכ"ג גְּבִי נְאֻמָּנוֹת לְשׁוּפְרָא
דְּשִׁטְרָא דְּכַתְבֵי קִנְיָ לָהּ דִּיקְלִין וְכוּ' ע"ש וְהִתִּימָא עָלְיוֹ הָכָא דַס"ל כְּשִׁשְׁעֵבֵד מְטַלְטְלֵי בְּפִי
גוֹבָה מֵהִירָשִׁים מְשִׁים דָּאֵי לְחֵינֵי ל"ץ וְכוּלֵי וְכִבְר תְּמָהוּ הַאֲחֵרוֹנִים מְתִשׁוּ' אַחֲרַת שְׁהֵבִיא
מִן הַב"י ס"ס ע"ב וְס"ס שִׁט"ו שְׁכַתְב דְּרֵאוּבֵן שְׁמִשְׁפָּן עָלְיָתוֹ לְשִׁמְעוֹן וְהִתְנוּ שְׁאֲחֵר
הַזִּמְנָן יְהֵא רְשׁוֹת בְּיָדוֹ לְתַבְּנ' חוּבוֹ אוֹ לְמִשְׁפָּנָה אוֹ לְהַשְׁפִּירָה לְמִי שְׁיִרְצָה וְכוּ' תִשׁוּ'
שְׁשׁוֹרַת הַדִּין אִפִּילוּ בְּלֹא תִנְאֵי יְכוּל הֵיָה לְמִשְׁפָּנָה אוֹ לְהַשְׁפִּירָה לְאַחֲרִים וְכוּ' אַבְל עַכְשָׁיו
שְׁנָתָן לֹו רְשׁוֹת הַתִּנְאֵי מוֹסִיף לְהַשְׁפִּירָה לְכָל מִי שְׁיִרְצָה אִפִּילוּ לְסִייעָא גְּדוּלָה וְא"ת שְׁלֵא
נְכַתְב הַתִּנְאֵי לְתוֹס' הַעֲנִין אֱלָא לְשׁוּפְרָא דְשִׁטְרָא כְּדִאִמְרֵי בְּפ' הַמוֹכֵר אֶת הַבֵּית לֹא הִיא
וְכוּלֵי ע"ש וְהָ פְנֵי מְשָׁה ח"א סִימָן ס"א הָאֲרִיף וְהֵבִיא דְּבָרֵי הָר"ן וְתִי בְּזֵה תִשׁוּ' הַרְשָׁב"א
דְּהֵתֵם בֵּינוֹן שְׁהַשְׁפִּירוּ לְזִמְנָן וְקִי"ל דְּשְׁכִירוֹת לְיוֹמִיָה מְמַכֵּר הוּא א"כ אוֹתוֹ הַקְּרָק' מֵהַפְּרָק
שְׁהַשְׁפִּירוּ לְשׁוֹכֵר הַהוּא עַד דְּמִשְׁלֵם זְמַנְיָה בְּרְשׁוֹת שׁוֹכֵר קָאֵי וּמ"ש בְּתִשׁוּ' אַחֲרַת דָּאֵין
לְדוֹן לִישְׁנָא יִתִּירָא בְּמִקּוּ' שְׁלֵא אִמְרוּ ה"ד בְּדָבָר שְׁבָא לְהַקְנוֹת מְחַדָּשׁ לְהוֹצִיא מִרְשׁוּ'
הַבְּעָלִים אַבְל מֵה נְעֻשָׁה לְמ"ש בְּתִשׁוּ' עַל עֲשָׂרָה תְּלִמִידִים שְׁשִׁכְרוּ רַב א' דְּמַכְתָּ לִישְׁנָא
יִתִּירָא אִמְרֵי לְטַפּוּי אֶתָּא אִפִּי כְּשִׁמְצָא הָרַב לְשִׁכְרוֹ תְּלִמִידִים אַחֲרִים וְלֹא מְפָסִיד מִיָּדִי
ע"ש וְתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁהֵבִיא מִן הַב"י ס"ס"י ע"ב וְס"ס"י שִׁט"ו הִיא בַח"ב סי' ע"ר וְדַחָה
שְׁם חֵי זֵה דְּהָר"ן בֵּין מְשִׁיר לְמוֹכֵר וְנוֹתֵן מְדִאִמְרֵי בְּפָרֵק י"ן תְּנוּ מְאֵתִים זִוּ לְפ' בְּרֵאוּי
לֹו נוֹטְלִין וְנוֹטְלֵי אֶת חוּבוֹ הָא מְנִי ר"ע הִיא דְּאִמְרָא כָּל מִילְתָּא יִתִּירָא לְטַפּוּי אֶתָּא ע"ש

ועוד דְּהָרִי הִרְשָׁב"א בְּתִשׁוֹ' כ' דָּאם שְׁעָבַד בְּפִי מְטַלְטְלִין גּוֹבִים אִפִּי מִהִיּוֹרְשִׁים מְשׁוּם דָּאִי לַחֲזִי ל"ץ דְּמִינֵיהּ אִפִּי מְגַלִּימָא דְעַל כְּתַפְּיָהּ וְעוֹד תִּירָץ הֶרֶב דְּכָל הֵיכָא דְאִיפָא לְמִילְרָף מְעִין הַמְּאֹרְעָה וּמְעַנְיָנוּ שֶׁל שְׁטֵר אָמְרִי לִישְׁנָא נִתִּירָא וְכוּ' וּלְכַף בְּתִשׁוֹ' עֲשָׂרָה תַלְמִידִים וְאוֹתָהּ דְּמִשְׁפָּן עֲלִייתוֹ לְשִׁמְעוֹן מֵאִי דְּמַרְבִּינוּ מִינֵיהּ הוּא מְעִין הַמְּאֹרְעָה דְּעֲשָׂרָה תַלְמִידִים דְּחִיּוּבָם הוּא בְּהַחְלֵט בֵּין יִמְצָא הֶרֶב תַלְמִידִים וּבֵין לֹא יִמְצָא וְכֵן הֵיכָא דְּמִשְׁפָּן עֲלִייתוֹ וְכוּלֵי מַרְבִּינוּ מִינֵיהּ אִפִּילוּ לְסִייעָא יוֹתֵר גְּדוּלָה הוּא מְעִין הַמְּאֹרְעָה עֵינָן שָׁם בְּאֹרְחָה וְהַרְדָּב"ז חֲלָק שְׁלִישֵׁי סִימָן תְּקִי"ח כְּתִב דְּמִהָר"י קוּלוֹן שְׁדָן כָּל לְטַפּוּי מִלְתָּא לְאַתּוּי מִלְתָּא אֲתָא בְּעֵנָן אַחַר לֹא רָאָה תְּשׁוּבָה הִרְשָׁב"א ו'ל וְהַנְּכוּן דְּלֹאֲקוּמִי מְמוּנָא אָמְרִי וְלֹא לְאַפּוּקִי מְמוּנָא וְכֵן נֵר' מְלִשׁוֹנוֹ עֵינָן שָׁם וְלֹא זָכַר תְּשׁוּבָה הִרְשָׁב"א אַחֲרַת דְּנֵר' דַּס"ל דְּדִרְשֵׁי לִישְׁנָא נִתִּירָא אִפִּי לְהוֹצִיא: ד אָבָל אִם לֹא הִנִּיחַ אֱלָא מְטַלְטְלִין וְכוּ' דְּמִטַּלְטְלִי דִּינְתָּמִי לֹא מְשַׁעֲבָדִי לִב"ח מִן הַתּוֹרָה וְנ"ל טַעֲמוֹ מְשׁוּם דְּכִתִּיב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נֹשֶׁה בּוֹ יוֹצִיא אֵלָיְךָ אֶת הָעֵבֹט הַחׁוּצָה מְשׁוּם דְּנֹקָא הַלְוָה עֲצָמוֹ דְּהֵינּוּ אֲשֶׁר אֶתָּה נֹשֶׁה בּוֹ הוּא יוֹצִיא כִּי הַמְּטַלְטְלִים מְשׁוֹנְעָבָדִים לָךְ בְּחֵיּוֹ אָבָל יוֹרְשֵׁי אַחֲרֵי א"ץ לְהוֹצִיא הָעֵבֹט שְׂאִין הַמְּטַלְטְלִין שְׁיִרְשׁוּ מְשׁוֹנְעָבָדִים לִב"ח שֶׁל אֲבֵיהֶם הַלְבוּשׁ וְה' שְׂמַחַת יו"ט סִימָן מ"ד הֵק' דַּא"כ אֲמַאי מְקַרְקְעֵי דִּינְתָּמִי מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח מְדַאֲוֵרֵייתָא וְכוּלֵי ע"ש וְאַפְשָׁר דִּילְפִי מְדַדְרְשֵׁי בִּפ' כָּל הַנְּשַׁבְּעִין שְׁבֻנְעַת ה' תְּהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם וְלֹא בֵּין הִיּוֹרְשִׁין דַּע"כ מְקַרְקְעֵי דִּינְתָּמִי מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח וְרַב וְשְׂמוּאֵל דְּמוֹקְמִי לִיהַּ לְדִרְשָׁא אַחֲרֵינָא ס"ל דְּשַׁעֲבֹדָא לֹא דְּאֹרֵייתָא אָבָל לְמַאי דְּקִי"ל דַּש"ד מְקַרְקְעֵי דִּינְתָּמִי מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח מְדַאֲוֵרֵיין' וּמַה שְׁהִבִּיא הֶרֶב דְּבָרֵי הִרְשָׁב"א בַּח' לְקַמָּא דַּס"ל מְטַלְטְלִי דִּינְתָּמִי דְּלֹא מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח אֵינּוּ מְדַאֲוֵרֵייתָא רַק מְדַרְבְּנָן הִיפָּךְ דְּבָרֵי הַלְבוּשׁ וְכוּ' וְלָזָה כּוֹנֵן הַסֵּמ"ע בְּסִי' קִי"ג עַש"ב וְלֹא זָכַר מ"ש הֶרֶמְב"ם בְּפִי"א מֵהַל' מְלֻנָּה דִּין ז' ו'ל אָבָל הַבָּא לִיפְרַע מִן הִיּוֹרְשִׁים בֵּין גְּדוּל וּבֵין קֶטָן לֹא יִפְרַע מִן הַמְּטַלְטְלִין וְכוּ' שֶׁהַמְּטַלְטְלִין אֵינָם פַּחַת הַשְׁיַעֲבֹד ב"ח מִן הַתּוֹרָה עַכ"ל וְכוּ"כ הַטּוֹר בְּסִי' זָה ע"ש הֵרִי שְׁכַתְּב הֶרֶמְב"ם וְהַטּוֹר בְּהִדְיָא כְּדָבָרֵי הַלְבוּשׁ דְּמִטַּלְטְלִי דִּינְתָּמִי דְּלֹא מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח הוּא מְדַאֲוֵרֵייתָא וְכוּ"כ הִרְיִטְב"א בְּחִידוּשֵׁי לְקִידוּשִׁין דִּי"ג ע"ב ו'ל וְאוֹמֵר רַבִּי נֵר' דַּע"ג דְּלִמ"ד שְׁיַעֲבֹדָא לֹא דְּאֹרֵייתָא כּוֹפִין אוֹתוֹ ב"ד לְפָרוּעַ חוּבוֹ וְכוּ' מְדַכְתִּיב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֶתָּה נֹשֶׁה בּוֹ וְכוּלֵי דְּרַמְיָא עֲלֵיהּ רַחֲמָנָא לְפָרוּעַ ב"ח אָבָל גְּבִי יוֹרְשֵׁי לִיכָא מְצָנָה דְּאֹרֵייתָא מְמַשׁ דְּנוֹשָׁה דְּקָרָא דִּיּוֹצִיא אֵלָיְךָ בְּלֻנָּה גּוֹפִיָה כְּתִיב תִּדַע דֶּהוּא קָרָא בְּמִטַּלְטְלִין הוּא וְאַפ"ה קִי"ל דְּמִטַּלְטְלִי דִּינְתָּמִי לֹא מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח וְאַפִּילוּ לְמ"ד שְׁבו' דְּאֹרֵייתָא וְאַל מִינֵיהּ דִּידִיָּה גְּבִי אִפִּי מְגַלִּימָא דְעַל כְּתַפְּיָה אֱלָא וְדַאי דֶּהוּא קָרָא לִיתִּיהּ אֱלָא בְּלֻנָּה גּוֹפִיָה וְלֹא בִּיּוֹרְשֵׁי וּמְצָנָה בְּעֵלְמָא הוּא דְּרַמְיָא עֲלֵיהּ וְכוּ' שְׁלֹא יְהִיָּה אֲבֵיהֶם לֻנָּה רְשַׁע וְלֹא יִשְׁלַם וְאִם לֹא רְצוּ לַעֲשׂוֹת אֵין כּוֹפִין אוֹתָם בְּכַף וְכוּ' עַכ"ל הֵרִי דַּס"ל לְהִרְיִטְב"א וְרַבּוֹ דְּאַפִּילוּ לְמ"ד דַּש"ד מְטַלְטְלִין דִּינְתָּמִי לֹא מְשַׁתְּעָבָדִי לִב"ח מְדַאֲוֵרֵייתָא מְשׁוּם דְּקָרָא דִּיּוֹצִיא אֵלָיְךָ אֶת הָעֵבֹט בְּלֻנָּה עֲצָמוֹ קָאֵמֵר וְלֹא בִּיּוֹרְשֵׁי וְכַתֵּב הַפְּרִישָׁה דְּלֹא דְּנֹקָא קָאֵמֵר דֶּהָא גַּם מְדַרְבְּנָן לֹא מְשַׁתְּעָבָדִי רַק מִתְּקַנַּת הַגְּאוּנִים וְאַע"ג דְּקִי"ל יוֹרֵשׁ בְּמִקּוּם מוֹרִישׁ קָאֵי מ"מ הֵם לֹא לְוֹ וְאֵין עֲלֵיהֶם אֱלָא מְצָנָה וְעוֹד נֵר' דְּלֹא אָמְרוּ יוֹרֵשׁ בְּמִקּוּם מוֹרִישׁ קָאֵי אֱלָא לְאַחַר הַתְּקַנָּה שְׁיַגְּבוּ מֵהֶם גַּם מְטַלְטְלִין ע"ש וְנֵר' דְּאַפִּי מְדַאֲוֵרֵיין' קָאֵמֵר דְּלֹא מְשַׁתְּעָבָדִי וְלֹאֲפּוּקִי מִהִרְשָׁב"א בַּח' לְקַמָּא דַּס"ל דַּש"ד אֶף בְּמִטַּלְטְלִין דִּיּוֹרְשִׁים וְרַבְּנָן הוּא דְּתַקְּנוּ לֹא מְשַׁתְּעָבָדִי ע"ש ו'ל הֶרֶמ"ה בִּפ' ג"פ סִימָן

קמ"ד ואי ק"ל לעולא דאמר ד"ת א' מלנה בשטר וא' מלנה ע"פ גובה מנכסי משועבדים דש"ד ויליף לה מקראי א"ה אפי' מטלטלין נמי ליטרוף דהא קרא דיליף עולא מיניה במטלטלין קאי וכו' לא תק"ל דקסבר עולא דמדאורייתא ל"ש מלנה בשטר ול"ש מלנה ע"פ כי היכי דגבי מקרקעי משועבדים הם ה"נ גבי מטלטלין אפי' מן הלקוחו' וכ"ש מן היורשים ורפנו' הוא דתקנו דלא ליטרוף מטלטלין ולקוחות כדפי' טעמא אבל ליורשים גבי ס"ל כר"מ דקאמר דמטלטלי דיתמי משתעבדי לכתובה וכ"ש לב"ח ולית הילכתא פותיה וכו' עכ"ל וק' דבס"פ המקבל תניא אר"מ וכי מאחר שהחזירם למה ממשכנים דשלא תהא שביעית משמטתו ולא יעשו מטלטלין אצל בנאו ע"ש אלמא ס"ל לר"מ מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח ודוקא התם שלא יעשו מטלטלין אצל בנאו משו' דקנה משכון והתוס' בכתובו' ד' פ"א ע"ב בד"ה ר"מ וכו' כי בשם ר"ת פשיטא ליה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח לר"מ ומיניה יליף ק"ו לכתובה ולא אר"מ לגבות פתובה מיתמי אלא מיניה ומינם דהני כמו מיניה וכ"כ מהר"ם בתשו' הארנפות סימן רס"ו עש"ב וכ"כ הרשב"א בתשו' חלק ב' סי' קס"ג וז"ל ועוד יש ראיה לדבריהם ממ"ש בברייתא ביבמות וכו' יש מוכר אביו להגבות את אמו פתובה וכו' ולא עוד אלא שגרי' משם דמתנת שכ"מ גריעא טפי מירנשה דאלו מטלטלי דיתמי לא משתעבדי אפי' לב"ח לכ"ע ואלו הקא אמרי' לר"מ מוכר את אביו שנתן לו במתנת שכ"מ להגבות פתובה אמו וכו' ע"ש אבל הרשב"א בתשו' ח"ב סימן רנ"ב כ' דר"מ ס"ל דכתובה גובה אפילו ממטלטלים דיתמי אבל לח משתעבדי לב"ח ע"ש והוא היפך מ"ש בסימן קס"ג וכן ק' על הרשב"א דס"ל דהא דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"ח היינו מדרבנן אבל מדאורייתא משתעבדי דהא מדר"מ דאמר לא ממשכנים שלא יעשו מטלטלין אצל בנאו משמע דבעלמא מטלטלי לא משתעבדי לב"ח מדאורייתא ומ"ש הפרישה דלא אמרינן יורש במקום מוריש אלא לאחר התקנה ליתא דבס"פ הגוזל עצים אמרי' לענין מעשר בהמה דלוקח פטור אבל יורש חייב דלא חשיב שינוי רשות וכאלו הם ביד האב דמי וכן בפ' הגוזל ומאכיל ס"ל לר"ב דרשות יורש לאו פרושות לוקח וקי"ל הכי: ה' אבל אם לא הניח אלא מטלטלין וכו' כ' הרמ"ע בתשו' סי' ס"ז דחזקת בית או חנות שנוהגי' להשפיר ליהודים וכו' דבמשלם זמניהו וכו' פיון למשפיר לסלק את השוכר אין נחשבים לשוכר אלא כדין מטלטלין שאין לו בגופו של קרק' פלוס ונ"מ שאם הם של יתומי' לא משתעבדי לב"ח מדינא דגמ' וכו' ובאתרא דלא מסלקי המשפירים את היהודים חזינון אם יש פח למשפיר לסלק יהודי א' ולהושיב יהודי אחר אע"פ שאין יהודי זה רשאי או שיכול המשפיר או בנאו אחריו להרבות בקצבת השכירות פרצונו ג"ז מטלטלין חשב אף אם יש קצבה ידועה לשכירות שאינו יכול להוסיף עליו ולא להוציא ממנו יהודי זה ולהכניס בו יהודי אחר בין שהוא מחק המלכות ובין שאינו רק תנאי שביניהם מחק העולם פגון אלו שקורין ליויל כה"ג ודאי יש להם דין קרק' לכל מלי ע"ש מבואר דס"ל פיון שיכול המשפיר לסלק יהודי זה או להוסיף בשכירות דין מטלטלין יש להם ואם הם של יתומים לא משתעבדי לב"ח מדינא דגמ' אלא מתקנת הגאונים ונ"מ אם ירשו קרק' (א"ה עכ"מ נחבל על דאבדין ונ"ל דכוננת ר"ל דנ"מ אם ירשו קרק' ונתקה זו והיתומים רוצים להגבות לב"ח קרק' והוא רוצה לגבות חזקה פיון דחזקה זו הוי מטלטלין ולא משתעבדי לב"ח אלא מתקנת הגאונים הדין עם היורשים וכה"ג כ' הר' המחבר לעיל

סעיף ג' לדעת הר"א"ה דאפי' באפותיקי לא משתעבד לב"ח אלא מתקנת הגאונים הדין עם היורשים כנ"ל פנונת המחבר): ו' אבל מצנה לפרוע חוב אביהם וכו' דמצנה מדרבנן כמ"ש רש"י בכתובו' ד' צ"א ע"א ובעה"ת שס"א סי' ו' ונ"ל וקא דאמרי' מצנה על היתומים לפרוע חוב אביהם פ"י מצנה דרבנן קאמר משום פבוד ול"ד לפריע' ב"ח מצנה דאיתא בפ' הכותב דקאמר לדידה דאמרת פריע' ב"ח מצנה וכו' ופירש"י דקא נמי מ"ע היא דכתיב הין צדק שיהא הין שלה צדק וכו' פיון שיהוא מ"ע אם הלנה עובר ואינו רוצה לפרוע מקריחין אותו ומפין אותו עד שיפיר' אבל מצנה דיתומים דליתא אלא מדרבנן לא פייפינן וכו' כ"ל וגם התוס' בפ' הכותב שדחו פירש"י דאשקחן דכופין במצנה דרבנן כגון דמצנה לד"ה וכו' הטעם דאין כופין במצו' פבוד משום דמתן שפכה בצדה ע"ש נר' דמודה דהוי מצנה דרבנן וכ"כ מהריט"א בס' קהלת יעקב דף ק"ד ע"ד דלכ"ע הוי דרבנן ע"ש אבל הר"אב"ד בתשובה שכ' בעה"ת שס"א ח"ב סי' ב' הובא בב"י סי' ק"ד פתב דמצנה דאורייתא היא ע"ש ונר' דנ"מ אם יש על היורשים ג"כ חוב עצמם מצנה עליהם לפרוע חוב עצמם מלפרו' חוב אביהם דפריעת ב"ח מצנה דאורייתא היא וכ"כ רש"י ובעה"ת מדכתיב הין צדק שיהא הין שלה צדק וכ"כ הר"ן בפ' הכותב וה"ר יונה ור"א"ה ור"יטב"א בס' א"ז שם דחו פירש"י וכ' בשם הר"י מקורביל דעשה דידיה מדכתיב וקאיש אשר אתה ננשה בו יוציא אליה את העבט החוצה וכ"כ הר"יטב"א בחי' לקידושין ד' י"ג בשם רבו ע"ש ודלא פהרדב"ז ח"ב סי' תר"י שכ' מדכתיב והשיב את הגזילה וכו' והלואה בכלל וכו' ע"ש וא"כ פיון דפריע' חוב אביהם מצנה דרבנן אם יש עליהם ג"כ חוב עצמם ואין להם נכסים אלא מה שהניח להם אביהם פורעים חוב עצמם ולא חוב אביהם אבל לדעת הר"אב"ד דלפרוע חוב אביהם נמי מצנה דאורייתא היא פורעין חוב אביהם שהוא מוקדם לחוב עצמם פמבואר בתשו' הר"אב"ד שם ונ"ל ראובן לנה משמעון מנה וכו' ומת והניח קרקע שנה מנה לבנו חנוף וקא חנוף לאחר מיתת אביו ולנה עליו מנה וכו' דר"פ ס"ל פריבא דאמר ד"ת א' מלנה ע"פ וא' מלנה בשטר אינו גובה לא מן היורשי' ולא מן הלקוחות מ"ט שיעבודא לאו דאורייתא וכו' מעתה פיון שאין כאן שום שיעבוד ושניהם אינם מן התורה ועל שניהם מצנה מן התורה לפרו' הילכך המוקדם הוא קודם ועוד וכו' ע"ש הרי דס"ל דכיון דשיעבו' לאו דאורייתא אלא דשניהם מצנה דאורייתא לפרו' לכה פורעין חוב אביהם שהוא מוקדם לחוב עצמם אבל לדעת רש"י ובעה"ת דפריעת חוב אביהם מצנה דרבנן היא אפי' לנה הבן אחר שמת האב אי ליפא שעבו' דאורייתא כגון מטלטלי' דלא משתעבדי לב"ח לפרוע חוב עצמם דמ"ע דאורייתא היא מלפרו' חוב אביהם ואינו אלא מצנה דרבנן וכה"ג כ' בעה"ת ש"א והובא בב"י סי' צ"ז ונ"ל ויש מן הראשונים שטעו ואמרו שאם קדמה האשה למלנה שתשבע ותטול והשיב להם הרי"ף שנשתבשו דאין לאשה מזונות וכו' ואף שהיא קודמת וכו' שטעם הדבר מפני שיעבודו של מלו' הוא מן התורה וכדעולא דאמר שעבו' דאורייתא ומזונות אשה ובנו' מדרבנן הילכך אתיא שעבוד' דאורייתא ומבטל דרבנן והוצרכנו לכה באשה היושבת תחת בעלה וכו' ע"ש הרי דשעבוד' דאורייתא דוחה שעבוד דרבנן וכ"כ בשם חכמי לונגיל דאפי' במלנה בשטר של תנוף קודמת למלנה ע"פ של ראובן בנכסי ראובן משום דשעבודא דאורייתא קדמה לשעבוד' דרבנן ע"ש אלמא ס"ל דמלנה בשטר של הבן אפי' היא מאוחרת למלנה ע"פ של האב פיון דמלנ' בשטר ש"ד ומלנה ע"פ שעבוד'

לאו דאורייתא מלו' בשט' של הבן קודמת למלן' ע"פ של האב וה"נ לדין במטלט' פריעת חוב של הבן שהיא דאורייתא קודמת לשל האב שהיא דרבנן וכן מצאתי להרשב"א בתשו' ח"ג סי' קי"ד שכ' ונ"ל ולפעמים אפי' מחמת שעבוד ב"ח דאביהם מוציא מידם וכו' וה"ד פגון שירשו מאביהם מטלטלין והיתומים גדולי' דהו"ל בני מעבד מצנה ושאין לאחרים עליהם חוב דאלו הנה עליהם חוב מצד עצמם ודאי מצנה עליה' טפי לפרוע חובת עצמם מלפרו' חובת אביהם וכו' ע"ש וכ"כ בתשו' ח"ד סי' קנ"ב ונ"ל ונ"מ ליתומים קטנים שאינם בני פפיה ולא בני מעבד מצנה וא"נ בגדולים פשיש חוב על עצמם דחייב על עצמם דלא לישוו נפשיהו רשיעי טפי עדיף להו ומצנה בהם יותר משל אביהם וכו' ע"ש הרי דס"ל אע"ג דכופין את היורשים לפרו' חוב אביהם אם יש עליה' ג"כ חוב מצנה לפרו' חוב עצמם מלפרו' חוב אביה' וכן ראיתי למהר"ם אלשיך סי' י"ד שכ' תשו' הרשב"א ומזה למד דכיון שיש לו חוב פתופת אשתו מצנה טפי לפרו' חובו מלפרו' חוב פתופת אמו דהיינו חוב אביו ותמה ה' פני משה ד' קמ"א ע"ג סי' ע"ח דלא שייך זה בכתוב' דלא ניתנה לגבות מחיים וכ"ש דאפשר שלא תבא לידי גבייה לעולם ע"ש ונר"ה מתנה שנתן אביהם שאין המקבל זוכה בה אלא מצנה לקיים דברי המת דלכ"ע כופין היורשי' אם יש על עצמם חוב מצנה לפרו' חוב עצמם מלקיי' דברי המת מה"ט דמצנה לקיים דברי המת מצנה דרבנן ואע"ג דכ' בש"מ לכתובות בפ' הכותב בשם ריב"ש לדע' רש"י לחלק בין מה שצנה המת בנכסיו שצנה חייבים יותר ממה משום פבוד אביהם הם חייבים מעצמם ע"ש וה"נ א"ל דחוב עצמם קודם לפרו' חוב אביהם דחייבים הם מעצמם משום פבוד אביהם אבל מה שצנה המת בנכסיו קודם לחוב עצמם מ"מ נר' אעפ"י שצנה המת בנכסיו פיון דאם קדמו ומכרו היורשים מה שעשו עשוי פדלקמן סי' רי"ב מקרי ממון היורשים ומצנה דאורייתא דידהו עדיף ומדברי הרשב"א משמ' דאפי' שניהם מצנה דאורייתא מצנה בהם יותר משל אביהם וכה"ג אמרי' בפ"ק דקידושין דכל דליכא אלא ה' סלעים לכ"ע הוא קודם לבנו מ"ט מצנה דגופיה עדיפא וכן פסקו הרמב"ם והטור ומרן בי"ד סי' ש"ה ע"ש ועמ"ש בסי' קי"ג וצנה נחא מה שתמה המש"ל מה' מלנה בפ"א על הרשב"א דכופין היורשי' לפרוע חוב אביהם אמאי לא מהני תפיסה לאחר מיתה פדמוכח בפרק הכותב אי משום דליכא שעבוד אין יורדין לנכסיהם א"כ ברבית קצוצה דס"ל דליכא שעבוד נכסים ואין ב"ד יורדין לנכסיה' נאמר שלא תועיל לו תפיסה וכו' ע"ש דא"ל דבפ' הכותב מייירי דאיכא חוב עצמם עדיף דמצנה בהם יותר משל אביהם דשל אביהם מצנה ולא פפייה ולכך לא מהני תפיסה דלאחר מיתה אבל יש להסתפק בבני בנים אם מצנה לפרוע חוב זקנם וה' בית דוד סי' ג' כ' ברבית קצוצה דאין חייבים היורשים להחזיר אלא דוקא אם הניח להם דבר מסויים משום פבוד אביהם דוקא אביהם ולא אבי אביהם משום דהא דחייבים להחזיר אינו אלא מדרבנן וא"כ דוקא אביהם ואפשר נמי אחיו הגדול שהוא מן התירה אבל אבי אביהם שאינו מן התורה לא ע"ש וא"כ ה"נ לפרוע חוב אביהם פיון דמצנה דרבנן היא דוקא אביהם ולא אבי אביהם אבל לדעת הרמב"ד הוא הדין אבי אביהם אבל הא ליתא (א"ה עכ"מ): ז אבל מצנה עליהם לפרו' וכולי פתב ה' בית דוד סימן ג' גם אם הניח אביהם רבית דבר מסויים דחייבין להחזיר מפני פבוד אביהם דהוי מדרבנן וא"כ דוקא אביו ואפשר נמי אחיו הגדול דחייבין בכבודו מן התורה אבל אבי אביו דאינו מן התורה לא

ע"ש וא"כ הא דאמר ר' בפ' מ"ש ד' קנ"ז ע"א בעי שמואל דאי קני קנה ומכר דאי קני קנה והוריש מאי אמר רב חנא ת"ש נפל הבית עליו ועל אביו וכו' ואי ס"ד דאי קני קנה ומכר דאי קני והוריש לא משתעבדי נהי נמי דהאב מת ברישא דאי קני הוא תרגמא מצנה על היתומים לפרן' חובת אביהם וכו' וכ' רש"ב"ם וז"ל ולא משום שכ' לו דאי קני הוא וגבי קנה ומכר לא משתעבד אלא גבי יורשי משום מצנה ואפי' לא כתב דאי קני משתעבד יורש למלנה משום מצנה על היתומים ע"ש משמע דביורשים ליכא בעיא דלא נשארה הבעיא אלא בקנה או מכר אבל גבי יורשי ליכא בעיא ומצנה וכו' אבל ראיתי להרמ"ה שם סי' קס"ג ש"כ וז"ל וטעמא דמתני' משום דמצנה על היתומים לפרוע חובת אביהם משום פבודו מנכסיו וכו' אבל לגבי מכר ומתנה ושאר יורשים דליתיה לה"ט לא וכו' ע"ש (א"ה עכ"מ): ח' אבל הגאונים תקנו וכו' ראובן שהפקיד כלי ביד שמעון בלא עדים וכשתבעו ממנו השיב שמעון מנה לי ביד אביה ואני מחזיק בכלי זה על אותה מנה אם ירש מאביו בין קרק' בין מטלטלין כמו שהיה יכול לומר בכלי שהפקיד בידו בלא עדים וראיה יש לי בידך פנגדו כו"ך כה יכול לומר ליורש ואי משום דמטלטלין דיתמי לא משתעבדי לב"ח כפר תקנו הגאונים לגבות מהם הרש"ב"א בתשו' ח"ד סימן ה' ע"ש ומהרש"ך ח"ב סימן ס"ד וקע"ו כ' דאם הנכסים שבאו ליד המלנה הם שהניח הלנה נאמן ואם הם נכסים של בן הלנה עצמו או מעות שמכר מנכסי אביו אינו יכול לעכב דקי"ל דמה שתקנו הגאונים לגבות ממטל' דיתמי ה"ד בעוד שהם בידם אבל אם מכרו לא נהביאו הכנה"ג בסי' ע' הגב"י אות ג' ע"ש ומדברי הרש"ב"א משמע דאפי' הפלי של הבן ולא הניחו הלנה יכול לעכבו על חוב אביו אע"ג דהוא ס"ל דאם מכר אפי' קרק' אינו גובה מן הדמים כמ"ש ר' ירוחם בשמו וכ"כ במינוחסות סי' מ"ט ע"ש וכן ראיתי בשו"ת מהר"ש בן חסון בס' משפטים ישרים סימן נ"ד שהביא ראיה מתשו' הריב"ש דיכול לתפוס מטלטלין של הבן עד שיפרע חוב שעל אביו אם ירש הבן ממנו עיין שם ועיין בהכנה"ג סי' זה הגב"י אות ל"א: ט' כתב הרדב"ז ח"ג סי' תק"ה דלא תקנו הגאונים אלא שלא תנעול דלת בפני לווים או כתובת אשה ולא בשאלה וכל שכן בגזל או היזק ממון חבירו וכן כתב הריטב"א בפ' אלו נערות ושפן נר' דעת הרמב"ם אבל עמד בדין וזקפן עליו במלנה הרי היא א בכלל תקנת הגאונים נשתעבדו מטלטלין דיתמי ואף על גב דעיקר המלנה גזל כדי שלא תחליק בכל מיני מלנה עיין שם וכן דעת ר' אפרים פמבנא' בס' תמיד סימן ס"ח ד' ט"ז ובהרא"ש פ"ק דבת' ע"ש מיהו תימא על הרדב"ז שלא ראה מ"ש הטור בסימן שמ"א וז"ל ואם הניח להם אחריות נכסים או מטלטלין האידנא חייבי לשלם וכן גי' המ"מ בהרמב"ם הניח להם נכסים הובא בב"י וכ' שם הטעם דלפי תקנת הגאונים אין חי' בין מטלטלין לקרקעות וע"ש בהסמ"ע ונהש"ך ס"ק ה' וכ"כ בש"מ לכתובות דף ל"ד על דברי הריטב"א וכ"כ ה' המאירי הובא בס' ח"ז לקמא וז"ל מת המזיק וכו' והאידנא דתקנו הגאונים לגבות מטלט' דיתמי גובה ממטלטלין דיתמי להרי"ף ולהרמב"ם והר' תלמיד הרי"ף חולק וכו' ואין דבריו נראים ומשמע דה"ה בגזל והזיק וכן מצאתי להרמב"ן בס' הנזכות ד' ל"א ע"ג שכ' בין בכתיבה בין בב"ח בין בנזקין בכל עשו מטלטלין כל יתומים פקרק' לענין כעבוד ע"ש וכן פסקו הטור ומרן בסימן תי"ט דין ג' ע"ש ועיין בתשו' בשמים ראש סימן כ"ו שכ' דחייבי הם בגזל וכו' ע"ש ועי' בהש"ך סי' ק"ח ס"ק כ"ב: יו"ד כתב מהרימ"ט ח"ד סי' ה' על ס"ת שהקדישו בעליו

בל' זה אני מקדיש ס"ת זה ע"מ שיהיה לי רשות להוליכו עמי לכל מקום שאליה ומת יש להסתפק אם יש זכות ליורשים אחריו להוליכו למקום שירצו או לא דהא דתנאי בפ' מי שאחזו ה"ז גיטיה ע"מ שתתן לי מאתים וזו נמת דרבנן ס"ל לי ולא ליורשיו אפשר דוקא גבי גט דלצעורא קא מיפונן וקפידא הוא לי ולא יורשיו אבל הכא לרונקא קא מכונן ולי אפי' ליורשיו קאמר עש"ב ועי' בה' מח"א בה' זכיה ומתנה סימן כ"ב דאי אמרי' לרונקא התנה פל' שמת לא יתן ליורשיו פל' עש"ב וקעיקר דגם במתנה נמי אמרינן לי ולא ליורשיו וז"ל הריטב"א בס' א"ז למצינא בפ' הרבית והא דקתני אם אין נותן לי מכאן ועד חמשים יום הרי אלו שלי יש שפי' שאם מת א' מהם שוב אינו יכול לקיים תנאו וזכה הלוקח בקרק' דאתה ולא ליורשיו ולי ולא ליורשיו משמ' כדאמרי' בנותן גט לאשתו ע"מ שתתן לי ר' וזו וכו' הרמ"ה ואין זה נכון חזקא שלא נאמרו דברים הללו אלא בנותן גט או בנותן מתנה דמדעת יחייב ומגרש דילמא קפיד על תנאי שאינו ריצה לגרש או למת מתנה אלא באותו לשון אבל פאן וכו' וכן דעת רבתי ונהביאו מרן בסימן ר"ז בב"ה ע"ש ודברי הרמ"ה בתשו' סי' רמ"ב הם במתנה אלמא במתנה נמי דלרונקא קא מכונן אמרינן לי ולא ליורשיו והרשב"א בתשו' סי' אלף ובח"ב סי' רס"א כ' בנייתן מתנה ע"מ להחזיר לי דלמ"ד בע"מ שתתן לי דניתן ליורשיו דלי וליורשיו משמע דה"נ מחזיר ליורשיו וכו' הכנה"ג בסימן ר"ז נר' מדבריו דס"ל דהל' פרשב"ג דאל"כ מה צ"ל דלמ"ד וכו' פיון דאין הלכה פן ויש לתמוה דבתשו' שהביא מרן הב"י סי' זה מבואר דפסק פרבנן ע"ש וה' משאת משה בשניות סי' י"ט כ' דלא דייק' לי ולא ליורשיו אלא גבי גט דלצעורא קא מכונן אבל גבי הטבה דלהנאת מוכר הוי לא כמ"ש המבי"ט והכריח פן מתשו' הרשב"א זו דבמתנה ע"מ להחזיר פיון שהתנאי הנה להנאת הנותן לו וליורשיו קאמר ע"ש וזה כחי' מהרימ"ט אבל הרשב"א שפתב ולמ"ד וכו' משמע דלמ"ד התי' לי ולא ליורשיו ה"נ דכונתה וכו' כ' בעה"ת סוף ש"ב דמתנה ע"מ להחזיר אם מת הנותן מחזיר המקבל ליורשיו אם לא אמר לי אבל אם אמר לי משמע לי ולא ליורשיו כדאיתא בפרק מי שאחזו ולא קיים התנאי ע"ש אלמא אפי' התנאי להנאת הנותן אמרי' לי ולא ליורשיו אבל יש להסתפק אי אמרי' ו' ולא לב"ח והרשב"ש בתשו' סי' י"ב כ' דאם אמר לה ולא ליורשיו דוקא להם ולא לב"ח כדאמרי' בפ"ק דקידושין גבי הענקת עבד דאין הב"ח גובה ממני מדכתיב הענק תעניק לו ולא לב"ח ואפ' דה"ד לה ולא ליורשיו אבל בע"מ שתתן לי לכ"ע לי ואפ' לב"ח דס"ס הרנקה איכא דפורע חובו ומהרימ"ט בתשו' כ' דספק זה שייך בפלוגתא דטובת הנאה אי הוי ממון נר' דלא שייך בפלוגת' דרשב"ג ורבנן דכ"ע לי ואפ' לב"ח וכו' מהרימ"ט מיהו נ"ל דלענין שעבוד והקנאה לא חשיב שן דטובת הנאה לא מתפסה וא"כ יחול עליה שעבוד והקנאה ומנא אמינא לה מרא פחו לרבא גופיה בפ"ק דמצינא גבי עישור שאני עתיד להפריש וכו' דפריה וכי לא הנה להם סודר לקנות ממנו בחליפין אלא טובת הנאה אינה ממון לקניית בחליפין ה"נ טובת הנאה אינה ממון לקנות ע"ג קרק' ורבא מסיק בגדרים דטובת הנאה ממון אלא מוכח דאע"ג דטובת הנאה חשיבא ממון לענין נדרים ולענין קידושין דהנאה קפיד והא נמי הנאה היא מ"מ אינה חשיבה ממון להקנותה בק"ס ולא באגב דאין בה ממש עש"ב ולא ראה מ"ש מהר"ם בתשו' הארנפו' סי' רפ"ו ובקצרות סימן פ"ז וז"ל ואשר שאלת על ב' זקוקין שטוען שמעון שנתן לו להרויח בהם וכו' נר' אם שמעון אמר שגזר לצדקה אף אינו

רוצה שיהיו עוד תחת יד ראובן והוא בעצמו רוצה לחלק אז א"ץ ראובן להחזיר לו או לישבע על פכה שהוא פדבריו דלכאורה הלכה טובת הנאה אינה ממון פדעולא ורב אשי וכולי ואע"ג דרבא בתרא הוא דמוקי מתני' בפ"ב דנדריים דטובת הנאה ממון היינו משום דבעי לאוקמא בחד תנא משום דק"ל רישא לסיפא מיהו רבא דילמא איהו גופיה דס"ל דטובת הנאה אינה ממון וכן משמע בפ"ק דמציעא דר"ג וזקנים שיהיו פאים בספינה מיהו יש לדחות שמה אליבא דעולא קאמר וכו' עכ"ל ונר' דס"ל דאין חי' בין נדריים לדעלמא דלמ"ד טובת הנאה אינה ממון במודר הנאה נמי מותר ולמ"ד טובת הנאה חשיבא ממון נקנין בק"ס ובאגב וז"ש ואע"ג דרבא מוקי מתני' דטובת הנאה ממון היינו משום דבעי לאוקמא בחד תנא אבל הוא גופיה אפי' דסובר להלכה דטובת הנאה אינה ממון וכן משמ' בפ"ק דמציעא דאמר רבא טובת הנאה אינה ממון לקנות ממנו או ע"ג קרקע אלמא רבא ס"ל דטובת הנאה אינה ממון דלמ"ד טובת הנאה חשיבא ממון מקניא בחליפין ובאגב וא"כ ע"כ בנדריים דמוקי מתני' בהכי וליה לא ס"ל מיהו יש לדחות דשמה רבא פ"ק דמציעא אליבא דעולא קאמר משום דהו' קושיא לעולא היא ועולא גופיה ס"ל דטובת הנאה אינה ממון אבל רבא גופיה ס"ל דטובת הנאה ממון וה"נ נקנין בק"ס ואגב קרקע הרמב"ם בפ"ה מה' אישות פסק דהמקדש בתרומות ומעשרו' אינה מקודשת משום דטובת הנאה אינה ממון ובפ"ה מה' נדריים כ' דטובת הנאה ממין וכבר כ' מרן הכ"מ בשם ר"מ בר' שמעון הפעילי דיש לחלק בין טובת הנאה דמודר לטובת הנאה דעלמא וכ"כ ה' המאירי בשי' נדריים שלו ע"ש הטעם ולפ"ז א"ש דרבא ס"ל בעלמא טובת הנאה אינה ממון ונדקא במודר הנאה ס"ל דחשיבא ממון ומ"מ הרי הרמב"ם ומתנ"ם ס"ל דקי"ל דטובת הנאה אינה ממון וכ"כ עוד מתנ"ם בתשו' המיני' דשייכי לס' נזקין סי' ה' ונ"ל ועוד יכול להיות בנדון זה פיון דלית להו לבעלים במעשר עני של כספים אלא טובת הנאה בעלמא לא חשיב כדעת אחרת מקנה אלא כמו מציעא הוי כדקי"ל ספ"ק דקידושין טובת הנאה אינה ממון וכו' ומטעם זה דפי' אם ראובן יתן לבניו של שמעון הסמוכים על שלחנו במתנה ע"מ שאין לאביהם רשות וכולי לא מהני תנאה מידי פיון דטובת הנאה אינה ממון לא מצי מתני' ומבטל תנאי וכו' ע"ש הרי דס"ל דקי"ל דטובת הנאה אינה ממון ובכה"ג במציעא דמציעא קטן לאביו ולא מהני תנאי אבל דעת הרמב"ם בתסו' הביאה מרן הב"י סימן ל"ז ס"ל דטובת הנאה ממון שפן פסקו ר"ח והרמב"ן ע"ש וכ"כ הרשב"א בתשו' סימן תקס"ג וז"ל וכן אם המקדיש עשה שליח ליתן לכל מי שירצה אינו יכול להעיד דנוגע בעדות הוא דטובת הנאה שלו כדקי"ל דטובת הנאה ממון וכדמסי' בנדריים וכולי הרי שכתב דקי"מא לן טובת הנאה ממון כדאמר רבא בנדריים דס"ל דאין חי' בין נדריים לדעלמא ורבא דאמר בפ"ק דמציעא דטובת הנאה אינה ממון ואינה נקנית בק"ס או באגב אפשר דסובר הרשב"א דאליבא דעולא קאמר כמ"ש מהר"ם או דס"ל דוקא לענין קנין חליפין ואגב קרקע הוא דאמר רבא אינה ממון כחי' מהרימ"ט וכן ראיתי להר"ב בס' א"ז למציעא שכ"כ בשם רבו מדאמרי' טובת הנאה ממון לקנות בחליפין ולא אמר טובת הנאה ממון ואינה נקנית בחליפין עש"ב והכנה"ג חי"ד סימן של"א אות מ"ג כ' דמדברי מרן בח"מ סימן פ"ז סל"ה יש לדקדק דס"ל דטובת הנאה אינה ממון וכ"נ מדברי מור"ם בסימן ל"ז ס"ט וכן

פסק בפ"י בסי' ר"ג ס"א דטובת הנאה אינה ממונ ואינה נקנית בחליפין והוא מדברי הגמ"ר ע"י שם ונראה דמדברי מרן בסימן פ"ז לאו ראיה גמורה דמבואר בתשו' מהר"ם והמרדכי דאפי' למ"ד טובת הנאה ממונ לא נתקנה שבוע' היסת עליה ע"י שם וכן מדברי הגמ"ר ומור"ם בסי' ר"ג יש לדחות דדוקא לענין הקנאה ס"ל הכי אבל בעלמא הנאה היא נחשיבא ממונ כחי מהרימ"ט והר"ב בשם רבו אבל בסי' ל"ז משמע שתפס כמ"ד טובת הנאה אינה ממונ וכ"כ בס"י רע"ו דאין היורשים יורשים דבר שאין בו ממש או טובת הנאה שאינה ממונ והוא מדברי מהריק"ו שורש קס"א ומ"הר"ם מפדאנה סי' ס"ה וכן הספיק הש"ך בסי' ש"ן עש"ב וא"כ ה"נ לא נשתעבד לב"ח וכן פסק מהריט"ץ סימן ר"י בנ"ד דאין זה ממונ דקי"ל טובת הנאה אינה ממין ואין הב"ח תופס ולא הבן יורש ע"י שם וה' מעשה חייא סימן ז' כ' דאפילו למ"ד טובת הנאה ממונ לא נשתעבד לב"ח דלא מיקרו נכסיו ולא היורש יורשה ע"ש: י"א אפי' קנאם הלנה אחר שלנה ולא כתב דאיקני וכולי כ"כ בעה"ת שמ"ג חלק ד' סימן ג' בשם גאון ונ"ל דשטרך דלא פתיב ביה דאקני ולנה וקנה והוריש דמשמעבד דומיא דמטלטלי דיתמי דלית להו שעבודא והאידידנא תקנו דמשמעבדי וכי קמ"ל לשמואל דאקני קנה והוריש מהו וכולי אלביא דידיה דסבר מלנה ע"פ אינה גובה מן היורשים קמ"ל אבל אגן דקנימא לן דמלנה ע"פ גובה מן היורשים וכולי לגבי יורש דאע"ג דלא פתיב ביה דאקני לא מעלה ולא מוריד עכ"ל מבואר דס"ל דאם לא כתב דאקני דינו כמלנה על פה ושמואל משום דס"ל דמלנה על פה אינה גובה מן היורשים מ"ל בקנה והוריש מהו פדמוכח בפ' מ"ש דמיתי מדתנן נפל הבית עליו ועל אביו וכולי ואס"ד דאקני קנה והוריש לא משמעבדי גהי נמי דמת אב ברישא דאקני הוא אר"נ מצנה על היתומי' לפרוע חובת אביהם מתקיף לה ר"א מלנה על פה היא ורב ושמואל דאמרי תרניהו מלנה על פה וכולי אלא הא מני ר"מ היא וכולי משמע דלדין דמלנה על פה גובה מן היורשים ה"נ אם קנה והוריש גובה מן היורשים אפי' לא כתב דאקני כמ"ש רשפ"ם שם וכ"כ הר' יונה הובא בש"מ לבתרא דף מ"ד עמוד שני וזה לשונו דקנימא לן מלנה על פה גובה מן היורשים פן אמרינן נמי דאקני קנה והוריש קנה דלגבי נכסי דקנה לנה בתר הלואה הו"ל כמלנה על פה וכולי ואי מניית גבי מיתמי דמצנה על היתומים לפרוע חובת אביהם והכי מוכח בהדיא בפרק מ"ש וכולי וקנימא לן דאקני קנה ומכר משמעבד והיכא דלא כתב ליה דאקני אינו גובה מן הקוחות נכסים שקנו אחר הלואה אבל מן היורשים אעפ"י שלא כתב לו דאקני כלל מידי דהנה דמלנה על פה וכולי ומיהו נראה דלא גבי אלא מן היתומים גדולים ומשום דמצנה על היתומים לפרוע חובת אביהם ממקרקעי דאביהם פיון דקנאם אביהם ונשתעבדו למלנה דאלו תורת שיעבוד אין שם פיון דלא כתב מלנה דאקני לא בסטר ולא בע"פ הילכף אינו גובה מיתומים קטנים דלאו בני מעבד מצנה נינהו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דמה שקנה הלנה אחר הלואה דינו כמלנה על פה ולדין דמלנה על פה גובה מן היורשים ה"נ אפילו לא כתב דאקני גובה מיורשים גדולים משום דמצנה עליהם לפרוע חובת אביהם אבל מיורשים קטנים דלאו בני מעבד מצנה נינהו אינו גובה מהם והמש"ל בפרק כ"א מהלכו' מלנה בתשו' נדחק דט"ס יש בדברי הגאון ותרי טעמי יתיב למילתיה חדא משום תקנת הגאונים דומיא דמטלטלי דיתמי דלא משמעבדי והאידידנא תקנו דמשמעבדי ועוד אעיקרא דדינא מ"ל לשמואל וכולי וא"כ מדינא נמי לנה וקנה והוריש משמעבד ע"י שם וליתא

דנראה לי פשוט דהגאון ס"ל דלנה קנה והוריש אינו גובה מדין שעבוד דהא דקיימא לן שעבודא דאורייתא היינו בנכסי שאין לו בשעת הלואה דנשתעבדו לו מן התורה פיון דאיתנהו ברשותיה אבל נכסים שקנה אחר הלואה אפילו כתב לו דאקני לא משתעבד מדאורייתא דאין אדם מקנה דבר שאינו ברשותי אלא מדרבנן משום געילת דלת כמ"ש רשב"ם בפרק מ"ש וא"כ אם לא כתב לו דאקני אינו גובה מן היורשים משום שעבוד וכבר כתבתי דברי ה"ר יונה דס"ל הכי וא"כ טעם א' קאמר הגאון דתקנו הגאונים שישתעבדו מקרקעי שקנה אחר ההלואה דומיא דמטלטלין דבלא"ה מצנה לפרוע חובת אביהם דאלו לשמואל דאינו גובה מן היורשים כלל לא תקנו שיעבוד וכן משמע מדברי ר"ת לפי מרן הב"י דאחר תקנת הגאונים קאמר פיון דמצנה לפרן' חוב אביהם ומצאתי בתשו' מהר"ם הארנפות סי' רנ"ח שכתב וז"ל מיהו והואיל דקיימא לן פריעת בי"ח מצנה וכופין פדאמרינו בפרק הכותב מפין אותו עד שתצא נפשו גדולים נמי בהאי דינא קיימי דהא בני מעבד מצנה נינהו דל"ל דוקא לנה גופיה דאתא הנאה לידיה אבל יורשי לא דה"מ למ"ד דמלנה על פה אינה גובה מהיורשים פדאמרינו בפ' מ"ש גבי נפל הבית וכולי אבל מ"ד מלנה על פה גובה מהיורשים הו"ל יורשים כב"ח גופיה דאמרי' מניה אפילו מגלימא דעל פתפיה משום געילת דלת והא דאמרינו ובלבד שיגישו קרקע היינו בקטנים כדפ"י אבל מגדולים אפילו ממטלטלין דידהו גובה דבמקום אב קיימו וכולי עכ"ל הרי דס"ל דאפילו מטלטלין גובה מהיורשים גדולים דבמקום אב קיימי ובנה א"ש הא דתניא בפ' כ הנשבעין שבועת ה' תהיה בין שניהם ולא בין היורשים דאי בדלית להו קרק' דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לב"חואי בהניח להם קרק' תקנו שישתעבדו הא קיי"ל דאין נשבעי' על פפירת שעבוד קרקעות ולדברי מהר"ם א"ש דמטלטלין דיוורשים גדולים משתעבדי במקום אב קיימי אבל הריב"ש בסימן שצ"ב כתב בשם הרמב"ן ששתקנה דוקא במטלטלין שהיו בשעה שלנה אבל במטלטלין שקנה אחר מכאן לא דלא עדיף מקרקעות שאין ב"ח גובה מהם מן היתומים אלא כשכתב לו דאקני וכולי עיין שם וז"ל הרמ"ה בפרק מ"ש סימן קס"ו אבל לדידן דס"ל דמלנה על פה נמי איפא שעבודא דאורייתא הלא גבי לנה ואח"ך קנה היכא דלא כתב ליה דאקני אע"ג דכתב ליה שטר א כמלנה על פה נמי לא הוי וטעמא דמלתא דמלנה ע"פ פיון דהוי הגי נכסי הוו ברשותיה דלנה בשעת הלואה משתעבדי ליה מדאורייתא וכולי פיון דשעבודא דאורייתא גבי מהיורשי' אבל הכא פיון דהגי נכסי לא הוו ברשותיה דלנה בשעת הלואה אישתכח דליכא שיעבודא כלל לא במלנה בשטר ולא במלנה על פה אלא הו"ל הגי נכסי לגבי האב מלנה על פה כמטלטלין דעלמא לא משתעבדי לב"ח מסתמא אלא כ"כ דקיימי ברשותיה דלנה ואי מייית לא גבי להו מהיורשים וכולי עכ"ל ובפ' ח"ה סימן קכ"ד כתב וז"ל והשתא דתקנו רבנן בתראי לבעל חוב למגבי מטלטלין דיתמי וכולי דוקא בקנה ולנה אבל בלנה ואח"ך קנה פיון דבמקרקעי לא עבוד תקנתא לאשתעבודי בסתמא כל שכן במטלטלין דא"כ נמצא כח יפה במטלטלין יותר מבמקרקעי ואדרבה איפכא מסתברא אלא ל"ש מקרקעי ול"ש מטלט' היכא דלנה ואח"ך קנה לא גבי אלא בדינא דגמרא וכן הדעת נוטה עכ"ל הרי דס"ל דמתקנת הגאונים נמי אינו גובה מהיורשים נכסים שקנה אחר הלואה אם לא כתב דאקני ואפשר להגיה בהריב"ש הרמ"ה במקום הרמב"ן מיהו מדברי בעה"ת שמ"ג ח"ד סימן ט"ו בשם הרמב"ן שכתב דאין בעל חוב נוטל מנכסים שנפלו ללנה אחר

מיתתו משים דראוי הוא ואע"ג דכתב ליה דאקני וכולי משמע דס"ל דאם לא פתב לו דאקני בלא"ה אינו גובה מהיורשים בלא טעמא דראוי וכן מצאתי להרמב"ן בפלחמו' בפרק קמא דב"ק גבי ב' אחין שחלקו א' נוטל קרקע וא' כספים שפתב ונ"ל ועוד אפי' בתר תקנתא לא משפחת דגבי ב"ח כספים מירוש אלא א"כ הו"ל לאביהם בשעת הלואה וכולי ע"ש וה' נתיבות משפט ד' י"ט ר"ל דאפי' למ"ד דהיורשי' משתעבדי בלא דאקני ה"ד נכסים שקנה לנה בחייו אחר שלנה דאחר שנשתעבדו לב"ח בחייו לא פקע שעבודניהו אבל הנכסים שנפלו לנה אחר מיתתו שמעולם לא נשתעבדו לב"ח בחייו לכ"ע אינו גובה מהיורשי' בלא דאקני וכן משמע מדברי הראב"ד שפתב בעה"ת ונ"ל כ"ע דמשמעבד ליה מחיים דאבנהו פדאמרי' מיניה אפילו מגלימא דאפתפיה מיתמי נמי גבי ליה וכולי אבל מצאתי לבעה"ת שמ"ח ח"ג גבי נפל הבית עליו ועל אביו וכולי שפתב ונ"ל והא מלתא בדכתב דאקני מיירי דאלת"ה אמאי ליגבי מירשי' למאן דס"ל דלנה והוריש לא משתעבד בלא דאקני עכ"ל הרי דדוקא למ"ד לנה והוריש לא משתעבדי בלא דאקני הוא דבעי' הקא דאקני אבל למ"ד דלנה והוריש משתעבדי בלא דאקני ה"נ לא בעי' דאקני אע"ג שנפלו לו נכסים אחר מותו ע"ש וכבר תמה עליו המש"ל בפ' כ"א מה' מלנה בתשו' שם דבעה"ת קאי על טענת בעל חוב והאשה שאומרים מת האב א' ואח"ך מת הבן ונכה הבן בנכסיו של אביו בחייו למ"ד לנה והוריש משתעבדי בלא דאקני ה"נ לא בעי' דאקני עש"ב מיהו נ"ל ראיה מדפרכי' בס' פ' מ"ש אהיהא דנפל הבית עליו וכולי ואס"ד לא מצוי אמר מפח אבנה דאבנה קאתינא פי מת הבן ואח"ך מת האב מאי הוי גימא להו בעל חוב ירנשת אבוהון קא שקלי' ע"ש וא"א דהנכסים שנפלו אחר מיתה דלא נשתעבדו בחייו אין ב"ת גובה מהם לכ"פ ולמ"ד לנה והוריש משתעבד מתני' מיירי בדלא כ' דאקני מאי ק"ו הא טעמא דמתני' משום דמלנה על פה אינו גובה מהיורשים כשלא נשתעבדו בחייו אלא נדאי דלמ"ד לנה והוריש משתעבד אפילו נפלו הנכסים אחר מיתה גובה מהיורשים אי לאו משום דמפח אבנה דאבנה קאתינא ושור"ר לה' שער המלך בפרק כ"א מה' מלנה שהביא ראיה זו: י"ב בפ' הרבית אמרי' דמשפנת' באתרא דמסלק אין ב"ח גובה ממנה מירשי לנה והזכירה הטור בי"ד סי' קע"ב וכו' הש"ך שם ס"ק כ"ז דמין לא הזכירו בשום מקום משום דה"ד לדינא דגמרא דמטלטלי דיתמי לא משמע' לב"ח אבל בזה"ז דגובה ממטלטלין אין נפקותא בזה ע"ש וכה"ג תמה מין בא"ה סי' ק"ה על הטור שכ' פיצד ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וכו' דבזה"ז לא נ"מ מדי וכן פתב הב"ח שם דלכך השמיטו הרי"ף ע"ש וכן מצאתי להרמב"ן בס' הזכות שכ"כ טעם הרי"ף ע"ש אף קשה שהרי פתב מין בסי' צ"ז סט"ז גבי משפון ואע"פ שצרי' להחזירו מועיל לו שלא יעשה מטלטלין אצל בניו אלא יכר' מהמשפון אחר שמת הלנה וכת' הסמ"ע שם דגם לאחר תקנת הגאונים יש נ"מ בזה כמ"ש בסי' ק"ז ע"ש והיינו דאם היורשים רוצים לגבות לב"ח קרקע והוא רוצה לגבול' ממשפון הדין עמו מין שמשפון נשתעבד לו מדינא דאם לא נשתעבד לי אלא מתקנת הגאונים יכולי' היורשי' לסלקו בקרקע וכן אם מכרו היורשים המטלטלין אפי' לדעת רב האי אינו גובה מהדמים שביד היתומים דלא תקנו הגאונים אלא בעודם ביד היורשים אבל אם קדמו ומכרו אותם אוקמא אדין תורה כמ"ש הטור בסי' זה והביאו הסמ"ע ס"ק ט"ו ע"ש אבל במשפון שנשתעבדו מדינא אפי' קדמו היורשים ומכרו אותו גובה מהדמים שביד היתומים לדעת

רב האי נאם פן הו"ל למרן להזכיר דין משפנתא באתרא דמסלקי אין ב"ח גובה ממנה
אלא מתקנת הגאונים דים נ"מ כמ"ש וכן ק' על הסמ"ע בסי' ק"ה ס"ק ו' שכתב ונ"ל
בטור כ' עוד כגון שתפס בשעת חליו וכדי שלא יעשה מטלטלין אצל בנאו והמחבר
השמיטו מפני שבזה"ז גובה מתקנת חכמים מטלטלי היורשים עכ"ל שהרי מרן בסי' צ"ז
כתב גבי משפון אף ע"פ שצריף להחזירו מועיל לו שלא יעשה מטלטלין אצל בנאו וכ'
הסמ"ע גופיה דגם לאחר התקנה ים נ"מ בנה וא"כ הול"ל דין התופס לב"ח שתפ' בשעת
חליו דמהני תפיסתו גם בזה"ז וכ"כ הב"ח שם: י"ג ממלנה שהיתה של אביהם וכו' וה"ה
שהב"ח יכול להוציא מדר"נ כמ"ש הש"ך ע"ש ובש"מ לקמא ד' מ' כ' בשם ה' המאירי
ונ"ל יש שואלי בשמועה זו וכי מה הוצרכנו ללמוד דבר זה מדר"ן וכי עד שלא בא ר"נ
לא היינו יודעי שנכסי הלנה פולם משועבדי למלנה וכל מה שמשועבד ללנה בכלל
נכסיו וכו' ופי' חכמי הדור שלא הוצרכנו לזה אלא בזמן שמת לנה ונפלו נכסי לפני
יתומים שאין נכסי יתומים משועבדים לב"ח ושמענו מכאן שמה שנה היה חייב לאביהם
אינו בכלל נכסי יתומי שהרי כמו שמשועבד לנה משועבד לנה עכ"ל מבוא' דס"ל דגם
לפי הדין דאין נכסי היתומים משועבדים לב"ח גוב' מזה שחייב לאביהם מדר"נ אבל
הרמב"ן בס' הזכות סי' ל"א כ' ונ"ל ואע"פ שאינו גובה בראוי גובה הוא במלנה פדאמרי'
יתומים שגבו קרק' בחובת אביהם ב"ח חוז' וגוב' אותה מהם והטעם וכו' אלא שאם גבו
מעות אין לו דאפ"מ מטלטלין שבידם אין ב"ח גובה מהיורשים ולפיכך השמיט רבי' זה
שאמרו לקמן בפ' מי שהיה נשוי אנו מטלטלין שבק אבוננו גבא ומטלטלין לב"ח לא
משועבדי משום דהאינדנא דסלקי וכו' עכ"ל וגם הרשב"א בתשו' ח"ב סי' שפ"ט ונ"ל
שאלו מדין ש"ד לא היינו מוציאים מזה ונותנין לנה שאין נכסי לנה המשועבדים לשמעון
משועבדים אלא מדינו של ר"נ לפי שאין נכסי לנה של שמעון פנכסי שמעון תדע לה
שאלו הקדיש מלנה וזבן מלנה לא עשה כלום דמכאן ולהבא הוא גובה וכדברא דאמר
הכי בפ' כ"ש ואלו מת שמעון וגבו היתומים חובת אביהם בין שגבו מעו' בין שגבו קרק'
אין ב"ח חוזר וגובה מהם משים דהו"ל מנכסי שקנו יתמי ומדר"ן אם גבו קרק' ב"ח חוז'
וגוב' מהם משום וכו' וכדאיתא התם בפ' כ"ש עכ"ל מבוא' דס"ל דאי לאו קרא דר"ן
הו"א דנכסי לנה המשועבדים לשמעון אין משועבדים לראובן ואם מת שמעון וגבו
היתומי אפי' קרק' אין ראובן חוזר וגובה מהם משום פנכסי שקנו היתומים אבל מדר"ן
לפינן דאם גבו קרק' חוזר וגובה מהם אבל מטלטלין אינו גובה דחשיבי נכסי יתומי
ולפי הדין אין נכסי יתומים משועבדים לב"ח ומהריק"ש בתשו' בס' אהלי יעקב סי' פ"ג
הביא דברי ה' המאירי ולמד מדבריו דכ"ש גבי יתומים קטני' דנכסים נשתעבדו לגמרי
השתא בתקנת הגאונים אלא שיש חשש צררי דודאי גובה ב"ח מהנפקד או מהמלנה
מדר"ן שהוא בעל הדין ולא הווי נכסי קטנים ע"ש ולא ראה דברי הרשב"א שכתבתי
דס"ל דהוי נכסי יתומי וכ"כ בעל העיטור בדיני חוב ד' ע"א ונ"ל והשתא דתקנו רבנן
דמטלטלין משועבדי אפילו מיתמי מפקינן מדר"ן וכו' ע"ש: י"ד ממלנה שהיתה של
אביהם וכו' ואע"פ שהב"ח אינו גובה מהראוי גובה במלנה וכ"כ התוס' ובעל העיטור
ומהר"י נ' מיגש אף ר"ח ונהרי"ף ס"ל דהוי ראוי לכל מילי כ"כ בעה"ת הובא בב"י ע"ש
והרשב"א בתשו' ח"ג סי' קנ"ג כ' שדעתו נוטה לדברי ר"ח ונהרי"ף במלנה שהיא ראוייה
וגם הר"י הלוי חושש לדבריהם הלכה למעשה והביאו מרן הב"י א"ה סי' צ' ע"ש וכ"כ

בתשובה ח"ד ע"י רמ"ח וז"ל אלא שיש לו טענה אחרת וכו' הרי חלק דינה מלנה והו"ל ראוי ואין הבעל נוטל בראוי וכו' וכן דעת ר"ח ורב אלפס ורב אהא בפשאלתות דנירא בלק וכו' ואע"פ שהר"י נ' מיגש חלוק בדבר מ"מ גם הוא כ' בפ"י שלא היה עושה מעשה כדבריו ומיחש חניש לדברי רבותי שאמרו שאינו נוטל עכ"ל הרי דר"ח והרי"ף ורב אהא משבחא והרשב"א ס"ל דאין הבעל נוטל במלנה וגם מהר"י בן מיגש חשש להם למעשה וכן הוא בפ"י מהר"י נ' מיגש לבתרא ד' קכ"ה עיין שם וכ"כ המ"מ בפ"א מה' נחלות דנראה קצת מדברי הרמב"ם דסבירא ליה כרבי נ' מיגש אבל הרמב"ן והרשב"א ס"ל פדעת הגאונים דאין הבעל נוטל במלנה וכן עיקר עיין שם וכתב הר"ר גו"ר ח"א"ה פלל ד' סימן י"ט דאין הבעל יכול לומר קי"ל ע"ש אבל מהראד"ב בס' לחם רב סימן מ"ז כ' דאם הוא מוחזק יכול לומר קנימא לן כמהר"י נ' מיגש והרמב"ם ואע"פ מדברי הרמב"ם אינם כ"כ ברורים הרי מדברי הרשב"א שכ' בתשו' ואיפא פרבנותא דסברי וכו' וכן דעת מהר"י נ' מיגש וכו' ונראה דיש לו למהר"י בן מיגש חברים פסברתו עיין שם וכן ראיתי להרמ"ה בפ"י י"נ סי' צ"ד כ'.

דאע"ג דאינו גובה בראוי גובה הוא במלנה אפ"ל לא הגיע זמנה וכן הבעל יורש את אשתו במלנה עיין שם הרי דהרמ"ה סבירא ליה כמהר"י נ' מיגש וא"כ בנדאי יכול לומר המוחזק קנימא לן פנותיהו אבל אנו קנימא לן פדעת רוב הפוסקים דאין הבעל יורש במלנה וכן פסק הרשב"א ח"ב סימן רל"ד והרדב"ז ח"ג סימן תקי"ב וסי' תקס"ד ע"ש וכן פסק מרן בא"ה סימן צ' וכן הסכים מהריט"א סי' רמ"ט ע"ש וכו' הרשב"ש סימן קל"ד דאם יש משכון הני מוחזק והבעל יורש אותה וכן הדין בבכור בסי' רע"ח ס"ז ע"ש וכ"כ מהר"ם בתשו' הקצרו' סי' ע"ד וז"ל אבל מן המלנה אינו גובה וכו' אבל אם יש משכון על המלנה גובה דב"ח קונה משכון אפילו בשעת הלואה לגבות ממנו עיין שם וכתב מהריט"א בתשו' שם דאם כתבו השט"ח בשם הבעל יורש אותו עיין שם והוא פשוט ונראה דגם הרשב"א והרשב"ש והרדב"ז שכ' דאין הבעל יורש את אשתו במלנה מזדו דהאשה גובה כתובת' ממלנה וכן בבע"ח כמבואר בפוסקים ועיין בב"י א"ה סי' צ': וראיתי להרדב"ז חלק שלישי סימן תקי"ב באחד שצונה מחמת מיתו שיקנו מנה לבתו ול הספיקה לגבות עד שמתה הבת כ' וז"ל ועוד א"א שאפ"י נתן המנה ביד שלישי וא"ל זכה במנה זה לפ' בתי לא זכה הבעל דאר"פ הילכתא אין הבעל נוטל בראוי כבמוחזק ומנה זה ראוי הוא שהרי עדין לא הגיע לידה ולא עדיף האי ממלנה וכו' וא"ת בשלמא מלנה להוצאה ניתנה והני ראוי אבל זכה במנה זה פקדון הני והני מוחזק תדע שאם נפלה רבושה ולא הספיקה לגבות עד שמתה הבעל יורש והני מוחזק אע"ג שלא הגיע לידה הא ל"ק דירוש פרעא דמורישו הני ובשעה שמת מורישו נכנס במקומו והני פאלו הגיעו הנכסים לרשותו ומוחזק קרינו ליה אבל באומר זכה.

במנה זה לפ' פינן דמפח מתנה זכה בה לא קרי' ליה מוחזק עד שיגיע לידה ואין הבעל יורש אותה וכן יש לדקדק מל' הרמב"ם שכ' בפ"א מהל' נחלות וז"ל ושם ביארנו שהוא יורש את נכסי אשתו שבאו לרשותה והוחזקו וכו' ומ"מ מודה אני שאם עשתה שליח לקבל המנה הנה והגיע ליד שליחה ומתה זכה בו הבעל דשלוהו של אדם כמותו וכו' עכ"ל ודבריו תמוהים דאפילו מתנה זכה בה מה בכך ודאי מוחזק מקרי דלא גרע ממתנות דאם שחטו א' מפירי אביו בהמה ואח"ך מת אביו נוטל פי שנים ממתנות של אותה

בְּהֵמָה דְּהוּי פְּפֻדוֹן אַע"ג דְּיָכוֹל לְחַזֵּר וּלְיָתֵן לְכֹהֵן אַחַר וּכ"ש זֶה שְׂכָר זָכָה אַחַר בְּעֵדוֹ
וְהוּי פְּפֻדוֹן בְּיָדוֹ וּבְמִתְנָה מֵהַיּוֹם וְלֹא אַחַר מֵימֵהוּ נִחְלָקוּ רַבֵּינוּ אַפְרַיִם וְהַרְמְב"ן אִם תְּשִׁיבָא
רְאוּי אִו מְוֹחֲזָקָה אֲבָל מֵהַר"ב בְּתַשׁוּ אַחֲרוּנָה פֶּסֶק דְּזָכָה הַבְּעַל דְּלֹא מִקְרִי רְאוּי וְהִבִּיא
רְאֵיהָ מִפ' י"נ דָּף קכ"ה ע"ב גְּבִי נְכֹסִי לְסִבְתָּא וּבִתְרָא לִירְתָא דְאָמַר רַבָּה דְּהוּי רְאוּי
מִטַּעַם דְּאִי קְדָמָה סִבְתָּה וְנִבְנָה זְבִינָא זְבִינֵי הָא לֹא לֹא ע"ש וְעִי' בַּמְהֵרָא נ"ח חֲלָק
רֵאשׁוֹן סִימָן ע' דְּסִבְיָא לִיה פְּהֵרְדָּב"ז דְּהוּי רְאוּי וּכ' ה' מְוָצֵל מֵאֵשׁ סִימָן מ"ב דְּהֵתָם גְּבִי
סִבְתָּא פְּשָׁאֲמַר וּבִתְרָא לִירְתָא הֵימָתָה פְּכָר נְשׂוּאָה וּלְכַד זָכָה הַבְּעַל מִיָּד אֲלֵא מִטַּעַם דְּאִי
קָדִים סִבְתָּא וְנִבְנָא וּכו' הו"ל רְאוּי אֲבָל נִדוֹן הָרַב דְּכִשְׁמַת הָאָב עֲדִין לֹא נִשְׂאֵת הַבַּת
וּכְשִׁנְשֵׂאֵת לֹא זָכָה הַבְּעַל אֲלֵא בְּמָה שְׁהִכְנִיסָה לוֹ וְלֹא בְּזָה שְׁעֲדִין לֹא בָּא לִיד הָאִשָּׁה וּכ"כ
מֵהַר"ם אֲלֵשְׁקַר סִימָן כ"ח ע"ס אֲבָל מְדַבְרֵי הַרְדָּב"ז מְשַׁמַּע דְּאִין חִי' דְּלֹא עֲדִיף מִמְלָנָה:
וְנִרְאָה דְּעֵיִסְקָא הַחֲצִי מְלָנָה חֲשִׁיב רְאוּי וְאִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי בַּה שְׁנִים אֲבָל הַחֲצִי פְּקֻדוֹן
חֲשִׁיב מְוֹחֲזָק וְהָכִי קִינָמָא לֹן בְּסִימָן ס"ז ס"ג דְּשְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת הַחֲצִי שֶׁהוּא מְלָנָה ע"ש
וְה"נ אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנִים וְלֹא הַבְּעַל יוֹרֵשׁ הַחֲצִי שֶׁהוּא מְלָנָה וְעִי' בַּמְהֵרִיק"ו שׁוֹרֵשׁ
קמ"ה שְׁפִתָּב דְּבְכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנִים מֵהַעֵיִסְקָא שֵׁישׁ לוֹ בְּיַד אַחֲרִים דְּלֹא מִקְרִי מְלָנָה
וּמְשַׁמַּע אֲפִילוֹ הַחֲצִי מְלָנָה וְכֵן כְּתִב ה' מְהֵר"ם מְזַרְחֵי בְּסִפְרָא אֲדַמַּת קֹדֶשׁ סִימָן ל' הַבְּעַל
יוֹרֵשׁ כָּל שְׁטַר הַעֵיִסְקָא מִשׁוּם דְּמְלָנָה זֹו לֹא לְהוֹצֵאָה נִיתְנָה וְחֲשִׁיב מְוֹחֲזָק ע"ש וְה' בֵּית
יְהוּדָה בְּמִנְהֲגֵימ כ' בְּשֵׁם רַבּוֹ דְּהַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנִים אֲפִילוֹ בְּחֲצִי מְלָנָה דְּחֲשִׁיב מִיחֻזְקָה
ע"ש וְא"ל דְּהָא דְּשְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת הַחֲצִי שֶׁהִיא מְלָנָה וְה"נ גְּבִי בְּכוֹר לֹא חֲשִׁיב מְוֹחֲזָק
דְּהָא אָמַרִי בְּפֶרֶק הַמְקַבֵּל הָאִי מְשַׁכְּנָתָא בְּאַתְרָא דְּמִסְלְקֵי אִין בְּעַל חוֹב גּוֹבָה מְמַנָּה וְאִין
הַבְּכוֹר נוֹטֵל בַּה פִּי שְׁנִים וְשְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת וְכוּלֵי וְה"נ דְּשְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת הַחֲצִי מְלָנָה
אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בַּה פִּי שְׁנִים אִיבָר' דְּהַטוֹר בְּסִימָן רפ"ח כ' בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּאֲפִילוֹ
מְשַׁכְּנָתָא בְּאַתְרָא דְּמִסְלְקֵי מִקְרִי מְוֹחֲזָק וְלֹא רְאוּי פְּשָׁגְנָבָה מִגּוּף הַקְּרָקַע וְכוּלֵי וְכְתִב
הַש"ף ס"ק ו' דְּהָא מְשַׁכְּנָתָא דְּקָרְקַע אִין בְּעַל חוֹב קוֹנָה מְשַׁכּוֹן אֲלֵא שְׁעַבּוּדָא הִיא דְּאִית
לִיה עֲלָה פְּדוּמֹכַח בִּפ' הַשּׁוֹלְחַן אֲלֵא דְּאִי לְעַנְיָן בְּכוֹר כָּל שְׁשַׁעְבּוּדוֹ בְּיָדוֹ לֹא מִקְרִי רְאוּי
ע"ש א"כ מְשַׁמַּע אַע"ג דְּלְעַנְיָן שְׁבִיעִית דְּנֻקָּא מְשַׁכּוֹן דְּקָנִי לִיה מְדַר"י הוּא דְּלֹא מְשַׁמַּט
אֲבָל מְשַׁכְּנַת קַרְק' בְּאַתְרָא דְּמִסְלְקֵי שְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת, לְעַנְיָן בְּכוֹר חֲשִׁיב מְוֹחֲזָק פְּשָׁגְנָבָה
מְמַנּוֹ וְה"נ גְּבִי עֵיִסְקָא הַחֲצִי מְלָנָה פִּינּוֹן שְׁשַׁעְבּוּדוֹ בְּיָדוֹ וְעוֹד דְּהָא הַחֲצִי מְלָנָה אֲפִילוֹ לְרַבָּא
דב"ח גּוֹבָה מְמַנּוֹ דְּלֹא נַעֲשֵׂה מְטַלְטְלִין אֲצֵל בְּנֵי שְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת פְּמִבּוֹאָר בְּתַשׁוּ מְהֵר"ם
הָאֲרוֹנוֹפוֹת סִימָן תַּתְקַע"ג וְהוּבָא בְּתַשׁוּ הַמְיָי' דְּשִׁיכִי לִס' מְשַׁפְּטִים ס' י"ב ע"ש הַטַּעַם
אֲלֵמָא אִין דִּין ב"ח וְשְׁבִיעִית שְׁוִים וְהָכָא נְמִי לְעַנְיָן בְּכוֹר חֲשִׁיב מְוֹחֲזָק אַע"ג דְּשְׁבִיעִית
מְשַׁמְטַתוֹ אֲבָל מְצַאֲתִי לְהַרְדָּב"ז בְּתַשׁוּ ח"ג סִימָן תַּקַּס"ד שְׁכ' דְּאִין הַבְּעַל יוֹרֵשׁ בְּעֵיִסְקָ'
הַחֲצִי שֶׁהוּא מְלָנָה ע"ש מֵהוּ הַרְדָּב"ז ח"א ס' רי"ד כ' דְּאִין שְׁבִיעִית מְשַׁמְטַתוֹ ע"ש וְהוּא
הַפָּד דְּבָרֵי מְהֵר"ם וְשׁו"ר רְאִיתִי כֵן לֵה' פְּרָם שְׁלֵמָה ס' ט"ז שְׁתַּמָּה כֵן עַל הַרְדָּב"ז בְּזָה
וּמָה שְׁתַּמָּה שָׁם עַל מְרֹן דְּפֶסֶק פְּמְהֵר"ם דְּשְׁבִיעִית מְשַׁמְטַת חֲצִי מְלָנָה וּמ"ש דְּאִין נַעֲשֵׂה
מְטַלְטְלִין אֲצֵל בְּנֵי פְּשָׁאֲר מְלָנָה לְהוֹצֵאָה נִיתְנָה עִי"ש לֹא רְאָה תְּשׁוּבַת מְהֵר"ם בְּמִקּוּמָה
דְּמַחְלָק בֵּינֵיהֶם עִינן שָׁם הַטַּעַם: ט"ו כְּתִב הַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן ח' דָּאִם יֵשׁ לְאַבְיָהֶם סְחוּרָה
בְּשׁוֹתְפוֹת וְהַרְוִיחוּ הַסְּחוּרָה אַחַר מֵימַת אַבְיָהֶם דְּהַב"ח גּוֹבָה מְהֵרִינוֹח דְּכִינוֹן שְׁקָנָה
הַסְּחוּרָה זָכָה בַּה וּבְרִינוֹח שְׁבָה בְּחִיּוֹ דְּרִינוֹח מְמִילָא אֲתִי שְׁהָרִי בְּכַח הֵיָה בְּשַׁעָה שְׁקָנָה

אוֹתָהּ וְהָאֵם גָּזַל אֶתְּךָ אֶת אֲבִיָּהֶם אוֹ הִטְעָהוּ בְּחֻשְׁבוֹן וְהִחְזִיר לְיִוְרָשׁוֹ אַחֵר מִיִּתְּךָ
אֲבִיָּהֶם גּוֹבָה מִמֶּנָּה הַב"ח וְכֵן אִם נִתְּנוּ לוֹ מִתְּנָה אַחֵר מִיִּתְּךָ זָכָה בָּהּ ב"ח אוֹ הָאִשָּׁה דְּאִי
לְאוֹ דְעֵבִיד לָהּ נִיחַח נִפְשִׁיהָ בְּחַיֵּי לָא הָוָה יְהִיב לָהּ אוֹ שְׂמָא מְלֵנָה יִשְׁנָה הו"ל עֲלֵיָּהּ
וְכִינּוּן שְׂפָא מִמוֹן זֶה מִפְּחֵ אֲבִיָּהֶם חַיִּיבִים לְפָרוֹעַ מִמֶּנּוּ חוֹב אֲבִיָּהֶם ע"ש: ט"ז מִמְלֵנָה
שְׁהִיָּתָה שְׁל אֲבִיָּהֶם וְכו' אַע"ג דב"ח אֵינּוּ גּוֹב' בְּרָאוּי גּוֹב' הִיא בְּמִלְנָ' וְנֵר' דְּאִין בֵּין מְלֵנָה
בִּשְׁט' לְמִלְנָה ע"פ אפ"י לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה לְגַבּוֹת וְלַגְּבִי הַבְּעַל דְּקו"ל בִּא"ה ס' צ' דְּאִינוּ יוֹרֵשׁ
הַמְּלֵנָה שְׁל אִשְׁתּוֹ הִינּוּ אִפְּלוּ מְלֵנָה בְּשִׁטְר וְהִגִּיעַ זְמַנָּה וּמְהָר"י ו' מִיגֵשׁ בַּפ' י"ג פְּתַב
וְנ"ל לֹא תִימָא ה"מ בְּמִלְנָה דְּמִטָּא זְמַנָּא וְכו' אֲבָל לֹא שְׂנָא דְּמִטָּא זְמַנָּא לְמִיגְבִי וְל"ש לֹא
מִטָּא זְמַנָּא לְמִיגְבִי אֲלָא לְבַתֵּר דְּמַת מְלֵנָה מְוַחֲזָקַת וּבְעַל יָרִית לָהּ וְכו' וּמִיָּהּ מְסַתְּבָר' כֵּן
דְּדוֹקָא עֲלֵיהָ בְּשִׁטְר דְּאִיכָּא שְׁעֵבּוֹד נְכָסִים וְקָא מְשַׁתְּעֵבְדִי לִיהּ נְכָסִי דְּלִיהּ בְּחַיֵּי מְלֵנָה
מְחַיִּים אֲבָל מְלֵנָה ע"פ דְּלִיכָּא שְׁעֵבּוֹד נְכָסִים אִי מִטָּא זְמַנָּה לְגַבּוֹת מְחַיִּיהָ הָוִיא מְוַחֲזָק'
וְכו' וְאִי לֹא מִטָּא זְמַנָּא לְמִיגְבָּא מְחַיִּים כִּינּוּן דְּלִיכָּא שְׁעֵבּוֹד נְכָסִים וְאִי קָדָם וְזָכוּ וְזִבְיָנָה
זְבִינֵי הָא לִיכָּא זְכִינָה מְחַיִּים עכ"ל הָרִי דס"ל דְּמִלְנָה בְּשִׁטְר אפ"י לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה הַבְּע'
יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ אֲבָל הַרמ"ה בַּפ' יֵשׁ נוֹחֲלִין ס' צ"ד פְּתַב אִפְּלוּ בְּמִלְנָה ע"פ שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה
מְחַיִּים הַבְּעַל יוֹרֵשׁ אוֹתָהּ עש"ב וּמְהָר"י לְבִתְשׁוֹ ס' ע"ד כ' דְּמִלְנָה שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה
תְּשִׁיב רָאוּי וְהִבִּיא תְּשׁוּבָה יִשְׁנָה דס"ל הָכִי עש"ב וְכו' מִהֵרָאד"ב בַּס' לְחָם רַב ס' מ"ז
דָּאָם הִיא מְוַחֲזָ' יְכוֹל לו' קו"ל כְּמִהָר"י ו' מִיגֵשׁ וְהַרמְב"ם וְאֵעֵפ"י שְׁדַּבְּרֵי הַרמְב"ם אֵינָם
כ"כ מְבִנְיָנִים הָרִי מְדַבְּרֵי הַרשֵׁב"א בְּתִשׁוֹ שְׁפַתְּב וְאִיכָּא מְרַבְּנוֹת' דְּסַבְּרֵי וְכו' וְכֵן דַּעַת
מְהָר"י ו' מִיגֵשׁ נֵר' דִּישׁ לוֹ לְמְהָר"י ו' מִיגֵשׁ חֲבָרִים כְּסַבְּרָתוֹ ע"ש וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי דְּבָרֵי
הַרמ"ה בַּפ' י"ג דס"ל ג"כ דְּהַבְּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּמִלְנָה ע"ש וְא"כ בְּוֹדָאֵי יְכוֹל הַמְּוַחֲזָק,
לוֹמֵר קו"ל כְּנוֹתִיהּ וְדִלָּא כַּה' גו"ר ח"ד ס' י"ט שְׁכ' דְּאִין הַבְּעַל יְכוֹל לוֹמ' קו"ל ע"ש
מִיָּהּ נֵר' דְּוִקָּא בְּמִלְנָה בְּשִׁטְר אוֹ בְּמִלְנָה ע"פ שְׁהִגִּיעַ זְמַנָּה אֲבָל מְלֵנָה ע"פ שְׁלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה
דְּמְהָר"י ו' מִיגֵשׁ מוֹדָה דְּמַקְרִי רָאוּי אַע"ג דְּהַרמ"ה ס"ל דְּלָא מַקְרִי רָאוּי אִין הַמְּוַחֲזָק יְכוֹל
לוֹמֵר קִים לִי כַּהַרמ"ה שְׁהוּא יְחִיד בְּדַבְּר אֲבָל אֲנִי קו"ל דְּאִין הַבְּעַל יוֹרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ
בְּמִלְנָה אפ"י מְלֵנָה בְּשִׁטְר דַּר"ח וְהָרִי ו' וְרוֹב הַפּוֹסְקִים דְּחוֹלְקִים עַל מְהָר"י בֵּן מִיגֵשׁ
הִינּוּ אִפְּלוּ מְלֵנָה בְּשִׁטְר דְּמְהָר"י בֵּן מִיגֵשׁ סְבִירָא לָהּ דְּמִלְנָה בְּשִׁטְר אוֹ מְלֵנָה ע"פ שְׁהִגִּיעַ
זְמַנָּה הָוִיא מְוַחֲזָקַת וְאִם כֵּן כִּי פְּלִיגֵי עֲלֵיהּ הִינּוּ אִפְּלוּ בְּמִלְנָה שְׁטֵר שְׁהִגִּיעַ זְמַנָּה וְכֵן
מְבִנְיָנִים בְּתִשׁוֹ הַרשֵׁב"א ח"ד ס' רמ"ח ש"ב וְעִי' בְּתִשׁוֹ הַמְּבִי"ט ח"ג ס' ק"פ ע"ש:
י"ז בֵּין גְּבוּ קַרְקַע בֵּין גְּבוּ מְעוֹת וְכוּלֵי אֲבָל לְדִינָא דְּגַמְר' דְּוִקָּא גְּבוּ קַרְקַע חוּזֵר וְגוֹבָה
אוֹתָהּ ב"ח מִהֶם וְכו' הַתּוֹס' בַּפ' כ"ש וְנ"ל וְא"ת גְּבִי מְטַלְטְלִין נְמִי נִימָא הָכִי וְנִרְאָה לַר"י
דְּוִקָּא גְּבִי קַרְקַע שְׁיָיָה לְמִי הָכִי דְּבַת שְׁעֵבּוֹד הִיא דְּכִשְׁהַקְרַע זֹו מְשׁוֹעֲבַדַת לְרָאוּבֵן חֲשָׁבִי
לִיהּ כְּאֵלוּ הִיא בְּיָדוֹ דְּהָא אִם מְכָרָה אוֹ מְשַׁכְּנָה חוּזֵר רָאוּבֵן וְגוֹבָה אוֹתָהּ וְלָכֵךְ מְשׁוֹעֲבַדַת
נְמִי לַב"ח אֲבָל מְטַלְט' וְכוּלֵי ע"ש וְא"כ נִרְאָה דְּוִקָּא מְלֵנָה בְּשִׁטְר שְׁהִיא לְאֲבִיָּהֶם בְּיָד
אַחֵרִים דְּגְּבוּ קַרְקַע הוּא דְּחוּזֵר וְגוֹבָה אוֹתָהּ ב"ח אֲבָל אִם הִיא מְלֵנָה עַל פֶּה אַע"ג דְּקִינָמָא
לֵן לָן דַּש"ד מ"מ כִּינּוּן דָּאָם מְכָרָה אִין רָאוּבֵן חוּזֵר וְגוֹבָה אוֹתָהּ לֹא הָוִי מְשׁוֹעֲבַדַת נְמִי
לַב"ח וְעִי' בְּתִשׁוֹ הַרשֵׁב"א ח"ב סִימֵן שַׁפ"ט וְהַמ"מ בַּפ"א מַה' נְחִלִית כ' בְּשֵׁם מְהָר"י ו'
מִיגֵשׁ גְּבִי הַבְּעַל דְּיוֹרֵשׁ מְלֵנָה שְׁל אִשְׁתּוֹ חִי' בְּמִלְנָה ע"פ כֵּן הִגִּיעַ זְמַנָּה לֹא הִגִּיעַ זְמַנָּה
מְחַיִּי אִשְׁתּוֹ וְדַבְּרֵי מְהָר"י ו' מִיגֵשׁ בַּפ' י"ג וְנ"ל וּמִיָּהּ מְסַתְּבָרָא לָן דְּוִקָּא בְּמִלְנָה בִּשְׁט'

דאיפא שעבוד נכסים וקא משתעבדי נכסים ללנה בחיי מלנה אבל מלנה על פה דליפא שעבוד נכסים אי מטא זמניה לגבות מחיים היא מוחזקת וכו' ואי לא מטא זמנא למיגבי מחיים פיון דליפא שיעבוד נכסים ואי קדם וזבן זביניה זביני הא ליפא זכיה מחיים עכ"ל אלמא דמלנה בשטר אפי' לא הגיע זמנה הני מוחזקת משום דנשתעבדו נכסי לנה למלנה ואי קדם וזבין זביניה זביני אבל מלנה על פה דלא נשתעבדו נכסיו לא וה"נ א"ל דדוקא מלנה בשטר דקרקע המשועבד לראובן חשבי' ליה כאלו מוחזק בידו וממילא משועבד נמי לב"ח שלו משא"כ מלנה ע"פ והתם בפ' כ"ש במלנה בשטר מיירי וכן מצאתי להרא"ה הובא בס' א"ז בפ' שור שנגח ד' וה' גבי יד עני' אגן וכו' שכ' ונ"ל אפי' פאן ממון זה עדין לא זכה בו הנזק כלל אלא של מזיק הוא לגמרי ול"מ לדין דקי"ל מפאן ולהבא הוא גובה אלא אפי' למ"ד למפרע הוא גובה התם הוא בארעא ובתר דגבייה אבל במטלטלין לא ותו דבמלנה על פה אפילו בארעא לא והכא במלנה ע"פ וכו' ע"ש הרידסבירא ליה דדוקא במלנה בשטר ובקרקע פליגי אב"י ורבא דאב"י סבירא ליה למפרע הוא גובה אבל במלנה על פה אפילו בקרקע לכ"ע מפאן ולהבא הוא גובה וא"כ למאי דאמרי' התם אא"ב למפרע הוא גובה להכי חוזר וגובה אותה מהם דכמאן דגבו מחיים דאבוהון דמי וכו' מיירי ה"נ במלנה בשטר דוקא דאי במלנה על פה לכ"ע מפאן ולהבא הוא גובה וה"נ למסקנא דנשתעבד מדר"נ א"ל דה"ד במלנה בשטר וראיתי בס' א"ז לקמא ד' מ' שכ' בשם הר"ם המאירי ונ"ל יש שואלים בשמועה זו וכי מה הנצרכנו ללמוד דבר זה מדר"ן וכי עד שלא בא ר"ן לא היינו יודעים שנכסי הלנה פולם משועבדים למלנה וכל מה שמשעבד ללנה בכל נכסיו וכו' ופי' מחכמי הדור שלא הנצרכנו לזה אלא בזמן שמת לנה ונפלו נכסים לפני יתומי' שאין נכסי יתומים משועבדים לב"ח ושמענו מפאן שמה שזה היה חייב לאביהם אינו בכלל נכסי היתומים שהרי כמו שנשתעבד לנה נשתעבד לנה עכ"ל ולכאור' ק' דהא קי"ל שעבדא דאורייתא ואפי' מת הלנה גובה מן היורשי ואי אמרי' מיירי במלנה ע"פ (א"ה עכ"מ): י"ח אבל אם לא ירשו פלוס וכו' דעת הרשב"א דאם ירשו כפיין אותם לפרוע ואם לא ירשו מצוה לפרוע חוב אביהם משלקהם ואין כופין אותם וכו' הכנה"ג ונראה לכאור' דהרשב"א יחיד בדבר ומוציאין מיד המוחזק אבל ראיתי להטור בסימן ק"ח פתב בשם הר"ן והר"ם כה' הרשב"א אלא שאני מסתפק אם יכול המוחזק לתפוס בדבר שאין בו חיוב אלא משום מצוה וכו' ע"ש וכן מצאתי בתשו' מהר"ם הקצרות סימן ע"ו דס"ל פהרשב"א עיין שם וכן נראה לכאור' דס"ל להר"ן והר"ם הכי דאם הניח להם אביהם כופין אותם לפרוע ואם לא הניח מצוה לפרוע אבל אין כופין פדעת הרשב"א מיהו אפשר דאחר תקנת הגאונים קאמר ל"מ אם ירשו וכו' דכופין דס"ל דמדינא בין ירשו בין לא ירשו מצוה הוא דאיפא ואין כופין אלא דאחר תקנת הגאונים אם ירשו כופין ואם לא ירשו מצוה היא דאיפא ובעה"ת שס"א ט' כ' ונ"ל וצריכין אגו לברר אם לא הניח וכו' ומלתא דתליא בסבירא היא דכיון שאפי' מטלטלין של אביהם אינם חייבים אלא משום מצוה מטלטלין דקנו אינהו פשיטא דליפא אפילו מצוה כלל וכו' ע"ש הרי דאע"ג דהניח להם אביהם מטלטלין כ' לעיל דמצוה הוא דאיפא נסתפק בלא הניח אם איפא מצוה אלא דמסבירא קאמר דנחת' דרגא פיון דאפילו הניח אביהם מצוה הוא דאיפא בלא הניח אפי' מצוה ליפא אבל הר"ם בר יוסף והר"ן אפשר דס"ל דאין חי' בין הניח ללא הניח דמצוה

איכא ואין כופין ומה שנסתפק הכנה"ג דאם יכול המוחזק לתפוס בדבר שאין בו חיוב
אלא משום מצנה וכולי עיין שם נר' פשוט דלא מהניא תפיסתו דבפרק קמא דבבא קמא
גבי גזיקין דאין בית דין נזקקין אלא לנכסים שיש להם אחריות הבמ"ע ביהמ"א אי ביהמ"א
אימא סיפא אם קדם גזיק ונפס מטלט' בית דין גובין לו מהם ואי ביהמ"א חמאי בית דין
גובין לו מהם כגון שתפס מחיים עיין שם אלמא אם תפ לאחר מיתה מטלטלין דיהמ"א
ואע"ג דמצנה על היתומים לפרוע חוב אביהם וה"ה חוב דגזיק' לא מהניא תפיסתו גם
רש"י שכתב שם דמטלט' דיהמ"א לא משתעבדי לב"ח דא"ל לאחר מיתת אביהם קנאום
ע"ש אפ"ש דס"ל דאם נתברר שהיה של אביהם פיון דמצנה עליהם לפרוע מהניא
תפיסה אפילו לאח"מ דמשמע לי דמייירי שלא נתברר שהיה של אביהם ולא כמ"ש
הריב"ש סי' שצ"ב בסם הרמב"ן דאין תפיסה מועלת בדבר שאין חייב אלא לצאת ידי
שמים ואם תפס מוציאין מידו ע"ש וה"נ פיון דליכא אלא מצנה לא מהניא תפיסה ובסי'
ע"ה פתבתי דמדברי הפוסקים שכ' הריב"ש גבי אבק רבית דאם תפס לנה משל מלנה
מוציאין מידו אע"ג דחייב לצאת ידי שמים אפ"ש דאם תפס שפנגדו מוציאין מידו כמו
שחי' ה' מח"א ע"ש וה"נ אם לא ירשו מאביהם לכ"ע מצנה דרבנן היא שהרי כ' בעה"ת
שס"א סימן ו' וז"ל פ"י מצנה דרבנן קאמר משו' כבוד דקתני ול"ד לפריעת בעל חוב
מצנה וכו' ובה פיון שיש בו מ"ע אם הלנה עובר ואינו רוצה לפר' מקריחין אותו ומפין
אותו עד שיפרע אבל מצנה דיתומים דליתא אלא מדרבנן ולא פייפי' וכו' ע"ש וא"כ אם
לא ירשו לכ"ע ליכא אלא מצנה דרבנן לפרוע משלהם שהרי אם ירשו כופין אותם ואם
לא ירשו אין כופין אותם וא"כ אם תפס שפנגדו ודאי מוציאין מידו כמו באבק רבית
ועי' בתשו' הרשב"א ח"ד סימן קנ"ב ועוד נ"ל ראיה מדאמרי' בפ' כ"ש ראובן שמכר
שדה לשמעון באחריות וזקפ' עליו במלנה ומת ראובן ובא ב"ח של ראובן וטרפי' משמעון
ופייסו בזווי דינא הוא רא"ל בגי' ראובן אנו מטלטלי' שבק אבוהון גב' ומטלטלי דיהמ"א
לא משתעבדי לב"ח וכו' וא"א ד יכול המוחזק לתפוס בדבר שאין בו חיוב אלא מצנה
אמאי לא מהני' תפיסת ראובן במעות על האחריות דמצנה עליהם לפר' אלא ודאי פיון
דליכא חיוב לא מהניא תפיסה וידעת הרשב"א דכופין אותם אמאי לא מהניא תפיסה
מיהו המרדכי בפרק הכותב כ' וז"ל ופר"ח וכן רא"ם וריב"ק דהכא מייירי ביהמ"א
דמצנה על היתומים לפרוע חוב אביהם וא"ת א"כ היכי קאמר הכא מטלטלין לא
משתעבדי לב"ח הא אמרי' הכא מפין אותו וי"ל דמאי דאמרי' מטלטלין דיהמ"א לא
משתעבדי לב"ח מייירי ביהמ"א קטנים וכולי וכן לקמן בפרק מי שהיה נשוי מעשה
דקטינא דאביי מייירי ביהמ"א קטנים וכולי עכ"ל ועי' בב"י שכ' דדברי ר"ח פן דין
היתומי' וכו' אחר התקנה שתקנו לגבות מטלטלין אבל הדרישה כ' דר"ח סבירא ליה
כהרשב"א דאם ירשו כופין אותם אם לא ירשו מצנה איכא ואין כופין אותם ובהכי מייירי
פ' מי שהיה נשוי גבי קטינא וכולי ע"ש ונעלם מהם המרדכי בשם ר"ח ורא"ם וריב"ק
דס"ל דהיתומים כופין אותם ועובדא דקטינא מייירי ביהמ"א קטנים וכן מצאתי
להרשב"א בתשו' ח"ד סימן רס"ד שכ' וז"ל אבל למי שאינו רוצה לקיים את המצנה
אפילו מצנה דרבנן מלקין אותו בלא קיצבה עד שיקבל וכולי וכן מי שנתחייב לפר' חייב
אביו ואינו רוצה לפר' וכדעת ר"ח וכן נ"ל דבריו י"ש ראיות וכו' ע"ש וכ"כ במינוחות
סימן ר"מ ע"ש ועי' בתשו' בשמים ראש סי' שכ"ו שכ' שפן דעת ר"ת אלא שכתב

שְׁדַבְרֵי דְחַוּיָּם וְחִלּוּקִים עָלָיו ר"ת ור"י עֵינָן שָׁם וְכֵן מְצֵאתִי בְּתַשׁוּ' מְהַר"ם הָאֲרֹנוֹת
סִימָן רנ"ח וז"ל אֲבָל גְּדוּלִים אֲפִילוּ מְטַלְטְלִין גּוֹבִים דְּבִמְקוֹם הָאֵב קִינִי וְכֵן דְּאֲמַרְיָנָן
בפ' מי שְׁהִיָּה נָשׁוּי גְּבִי קְטִינָא וְכוּלִי הֵתָם בְּקִטְנִים א"נ בְּגְדוּלִים וְהָא דְלֵא גְבוּ מְטַלְטְלִין
מִשׁוּ' דְּאֲפֵתִי לֵא אִיפְסִיק' הִילְכְתָּ כר"פ דְּאֲמַר מְלִנְה ע"פ גּוֹבָה מְהִיֹרְשִׁי מִשׁוּם נְעִילַת
דְּלַת אֲבָל לְבַתֵּר וְכוּ' אֵלֵא תְּנִינָא מִכִּין אוֹתוּ עַד שְׁתַּצָּא נִפְשׁוּ וְהִיֹרְשִׁים אֲמַר ר"פ דְּאִי
הב"ח מֵאֵן פְּלִיג וּמְדַקְאֲמַר לְדִידֵךְ דְּאֲמַרְתָּ וְכוּלִי מִשְׁמַע דר"פ הוּא לְחוּד דְּאִית לִיָּה אֵלֵא
וְדִאי דר"פ הִיֹרְשִׁים קְאָמַר שְׁכּוֹפִין אוֹתָם וְרַב וְשְׁמוּאֵל פְּלִיגִי עָלֶיָּה וְכוּלִי הִילְכְּהָ א"ל
דְּעוֹבְדָא דְרַב קְטִינָא מְקַמֵּיהָ דְּפֶסֶק ר"פ וְאֲנָן קִי"ל כר"פ ע"ש הָרִי דס"ל דְּאֲפִילוּ
בְּמְטַלְטְלִין כּוֹפִין אֵת הִיֹרְשִׁים הַגְּדוּלִי וְעוֹבְדָא דְרַב קְטִינָא דְלֵאוּ פְּהִילְכְתָּ הוּא אוּ
בִיֹרְשִׁים קְטִנִּים וּע"ש תי' אַחַר וְעִי' בַּס' עֲדוּת בִּיהוֹסֶף ס' מ"ב שְׁכ' שְׁהִרְשַׁבְּ"אִיחִיד
בְּדָבָר וְלֵא רָאָה הִנֵּי רְבוּתָא: י"ט פְּתַב הַרְשַׁב"ש סִימָן קכ"ח עַל רְאוּבֵן שְׁיֵשׁ לוֹ שֵׁט"ח
וְהִלְכְּהָ לַמ"ה וז"ל וְהִבֵּן לֵא הִנֵּה מְצֻנָה לְפָרוּעַ חוֹב אֲבִיָּהָם לְפִי שְׁנָה הִבֵּן לֵא נִתְבָּרְרָה מִיתַת
אֲבִיו וְלֵא אֲמַרוּ אֵלֵא מְצֻנָה עַל הִיתוּמִים לְפָרוּעַ חוֹב אֲבִיָּהָם וְנָה אִינוּ יְתוּם וְעוֹד שְׁלֵא
אֲמַרוּ מְצֻנָה עַל הִיתוּמִים וְכוּלִי אֵלֵא פְּשִׁהֲנִיחַ לְהֵם נְכָסִים וְכוּלִי עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דְאֵם הִנִּיחַ
נְכָסִים וְכ"ש פְּשִׁלֵא נִתְבָּרַר שְׁמַת דְּגוֹבִים מְנַכְסִיו שְׁנִשְׁתַּעְבְּדוּ: כ' פְּתַב מְהַר"ם בְּתַשׁ'
הַקְצָרוֹת ס' ט"ו דְאֵם אִין הָאָב חֵיִיב לְפָרוּעַ לְצֵאת יְדֵי שְׁמִים כְּגוֹן שְׁלֵא תְּבַעוּ אֲדָם אֵלֵא
מְעַצְמוּ אֲמַר לְחַבְרֵי הַלּוּיִתְנִי וְאִינִי יוֹדַע אִם הִתְחַזְרִיתִי לָךְ דְּאִינוּ חֵיִיב אֵלֵא לְצֵאת יְדֵי שְׁמִים
אִין הִבֵּן חֵיִיב לְפָרוּעַ אֲפִילוּ לְצֵאת יְדֵי שְׁמִים אִפִּי הִנִּיחַ לוֹ אֲבִיו נְכָסִים וְהִבִּיא רְאָיָה
מְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּפָרְקַת הַגּוֹזֵל עֲצִים בַּד"ה הָא אֲבִיָּהָם וְכוּלִי וַא"ת לְצֵאת יְדֵי שְׁמִים קְאָמַר
וִי"ל דְּדִיִּיק מְדַנְקֵט לְשׁוֹן חֵיִיבִים דְּהוּל"ל אִין מְחַזְרִין וְכוּ' מִשְׁמַע דְּכָל שְׁאֲבִיָּהָם אִינוּ אֵלֵא
לְצֵאת יְדֵי שְׁמִים הֵם אִינָם חֵיִיבִים אֲפִילוּ לְצֵאת י"ש וְסִבְרָא גְּדוּלָּה הִיא ע"ש וְנִרְאָה דס"ל
לְמֵאִי דְדִיִּיק' בַּפ' הַגּוֹזֵל אִינְהוּ הוּא דְלֵא הָא אֲבִיָּהָם חֵיִיב לְהַחְזִיר וְדִאי דְלֵא גֵרַע מְחוּב
אֲבִיָּהָם דְּמְצֻנָה לְפָרוּעַ וְה"נ אֲפִילוּ דְבָר שְׁאִינוּ מְסִיִּים מְצֻנָה לְהַחְזִיר וְאִין חֵיִיבִי דְקַתְנִי
ר"ל אִין כּוֹפִים לְאִפּוֹקִי סִיפָא דְדָבָר מְסוּיָם דְּכּוֹפִין אוֹתָם לְהַחְזִיר מְטַעַם דְּאִיפָא קְלוֹן
כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּכַתּוּבּוֹ דָּף פ"ו בַּד"ה פְּרִיעַת וְכוּלִי אֲבָל לְפִי מַה שְׁהַק' הַתּוֹס' אִימָא דְחֵיִיב
לְצֵאת י"ש קְאָמַר ע"כ הֵם אִינָם חֵיִיבִי אִפִּי לְצֵאת י"ש וְכֵן לְמֵאִי דְמִשְׁנֵי בְּדִין הוּא
דְּאֲבִיָּהָם נְמִי אִינוּ חֵיִיב לְהַחְזִיר וְכוּלִי ה"נ הֵם אִינָם חֵיִיבִים לְהַחְזִיר כְּלָל וְהַמְש"נ בַּפ' ד'
מַה מְלִנְה דִין ד' תי' דְלַעוּלָם אִין הַבְּנִים חֵיִיבִים מִשׁוּם כְּבוֹד אִפִּי עֲשֵׂה תַשׁוּ' בְּאוֹתוֹ דְבָר
עַצְמוֹ שְׁהוּא עֲשֵׂה עֲבִירָה וְקַרְי' בִּיהָ יָכִין רְשַׁע וְצַדִּיק יִלְבַּשׁ וְשִׁאֲנִי דְבָר מְסוּיָם דְּאִיפָא
קְלוֹן ע"ש וְלְדַבְרֵי מַה רְאָיָה מְבִיא מְהַר"ם מְדַבְרֵי הַתּוֹס' דְּהָא לְמֵאִי דְדִיִּיק' הָא אֲבִיָּהָם
חֵיִיב לְהַחְזִיר מְדִינָא אַפ"ה אִין הַבְּנִים חֵיִיבִין לְהַחְזִיר דְבָר שְׁעֲשֵׂה בּוֹ עֲבִירָה אֲבָל בְּעֵלְמָא
אִימָא דְאֲפִילוּ אִין הָאָב חֵיִיב אֵלֵא לְצֵאת י"ש מְצֻנָה עַל הַבְּנִים לְפָרוּעַ לְכֵן נַר' כַּמ"ש
וְרֵאִיתִי לְמְהַר"ם אֲלִשִׁיף סִימָן י"ד שְׁכ' וז"ל וְכוּ' וְכוּלִי אֲבָל מִשׁוּם מְצֻנָה עַל הִיתוּמִים
לְפָרוּעַ חוֹב אֲבִיָּהָם מִיַּת אִיפָא וְתַגְבָּה מַה"ט אֲלַמְנַת רְאוּבֵן מְעַזְבוֹן נְמִי לִיתָא דְאֲפִילוּ
נִימָא דְהָכִי הוּא וְכוּלִי הִנֵּנוּ כְּשִׁהָה הוּא בְּעוּלָם וְלֵא הִיוּ יְתוּמִים קְטִנִּי כְּהֵאִי נְדוֹן דְּאִיפָא
קְטִנִּים בְּנֵי הִבֵּן דְּמְצֻנָה לָאו עֲלִיָּהוּ רְמִיא אֵלֵא עַל אֲבִיָּהָם וְעוֹד דְּקִטְנִים לָאו בְּנֵי מְעַבְדִי
מְצֻנָה נִינְהוּ וְכוּלִי ע"ש וְלְדַבְרֵי מְהַר"ם נִרְאָה פִּינּוֹן דְּאִין עַל הִבֵּן אֵלֵא מְצֻנָה לְצֵאת י"ש
מַת הִבֵּן בְּנֵי הִבֵּן אֲפִילוּ הִיוּ גְּדוּלִים אִין חֵיִיבִים לְפָרוּעַ אֲפִילוּ לְצֵאת י"ש אֲבָל לְדַעַת

הַרְשָׁבָ"א דְּכוּפִין יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם חֲיִיבִים בְּגִי הַבֵּן לְפָרוּעַ מֵהַ שְׁהִיָּה אֲבִיהֶם חֲיִיב לְפָרוּעַ
חֹב אָבִיו דְּאֶפְשָׁר כִּינּוּן דְּלִיכָא שְׁעֵבוּד נְכָסִי וְאִין יוֹרְדִין לְנְכָסִיו וְה' פְּנִי יְהוֹשֵׁעַ בַּחֲוִי
לְכַתְּנֻבוֹת ד' פ"ד בְּתוֹס' בּוֹד"ה שְׁפִיר אֲתַפְסְתִּי וְכוּלֵי כ' דְּאֶפְשָׁר בְּכַתְּנֻבַת אִשָּׁה כִּינּוּן דְּמַצְנָה
נְמִי מְטַלְטְלִין לָא מְשַׁתְּעָבְדִי לְכַתְּנֻבָה א"כ בְּיִוֹרְשִׁים אֶפִּילוּ מַצְנָה לִיכָא ע"ש וּמְדַבְּרִי
מְהָר"ם אִין רְאָיָה דַּה"ד פְּשָׁאִין הָאֵב חֲיִיב כָּלֵל אֶלְא קֵא י"ש אֶבְל הֵכָא דְּהוּא חֲיִיב לְפָרוּעַ
אֶלְא דְּמְטַלְטְלִין לָא נְשַׁתְּעָבְדוּ נְרָאָה דְּחֲיִיבִים הַיִּוֹרְשִׁים לְצִאת י"ש: כ"א אֶבְל אִם לָא
יָרְשׁוּ כְּלוּם וְכו' נִסְתַּפֵּק הַמַּש"ל בְּפִי"א מַה' מְלֻנָּה לְפִי דִּינָא דְּגַמ' דְּמְטַלְטְלִי דִּינְתָמִי לָא
מְשַׁתְּע' לְב"ח מִי שְׁמַת וְהַנִּיחַ קַרְקַע וּמְטַלְטְלִין וְתַפְס' א' מְמַטְטְלִין בְּלֵא עֵדִים וְרְאָיָה וְטַעַן
מְנָה לִי בְּיַד אָבִיָּה אִם מְהַנְיָא תְּפִיסְתּוּ לִיפְרַע מְהַקְרַקַע וְהַבִּיא רְאָיָה מִמ"ש הַרִיב"ש סִי
שַׁצ"ב בְּמִי שְׁתַּפְּס מִהַיִּוֹרֶשׁ וְטַעַן עָלָיו שְׁאָבִיו חֲיִיב לוֹ שְׁצַרְיָה שְׁיִטְעוֹן בְּנֻדָּאִי שְׁיַדַע שְׁנָה
הַכּוּם שְׁל הַמּוֹרִישׁ הָא לֵא"ה לָא הַנְיָא תְּפִיסָה וּמְטַלְטְלִין דִּיִּוֹרֶשׁ אַחַר תְּקַנַת הַגְּאוּנִים
כְּמַטְטְלִי דְּמּוֹרִישׁ כְּפִי דִין הַגְּמָרָא וְכִמוּ דְּתַפִּיסָה דְּמַטְטְלִין דִּיִּוֹרֶשׁ לָא מְהַנְיָא ה"נ תְּפִיסַת
מְטַלְטְלִין דְּמּוֹרִישׁ לָא מְהַנְיָא כְּפִי דִין הַגְּמָרָא וְכ"ת שְׁאֲנִי מְטַלְטְלִין דְּמּוֹרִישׁ דְּנָהִי דְּלִיכָא
שְׁעֵבוּד עָלָיו מ"מ בְּדִינֵי שְׁמִים אִיכָא חֲיִיב וּמ"ה מְהַנְיָא תְּפִיסָה אֶבְל בְּנֻדוֹן הַרִיב"ש
שְׁהוּא בְּתוֹפְס מְנַכְסֵי הַיִּוֹרֶשׁ דְּלִיכָא חֲיִיב' עַל הַיִּוֹרְשִׁים לְשַׁלֵּם מְשָׁלוּ לָא מְהַנְיָא תְּפִיסָה
הָא לִיתָא דְּהַרְשָׁבָ"א ס"ל דְּאֶפְי' לָא הַנִּיחַ נְכָסִים אִיכָא מַצְנָה לְגַבֵּי הַיִּוֹרְשִׁים וְא"כ אֲמַאי
לָא מְהַנְיָא תְּפִיסָה בְּמַטְטְלִין דִּיִּוֹרֶשׁ כְּדִי לִיפְרַע מְהַקְרַקַע וְכ"ת דְּהַרִיב"ש קָאִי אֶסְבְּר'
הַחֹלֵק דְּבְלֵא הַנִּיחַ נְכָסִים אֶפִּילוּ מַצְנָה לִיכָא א"א לְהַאי מְיֻלְתָּא הִיָּה לוֹ לְהַבִּיא סְבַרַת
הַרְשָׁבָ"א וְלוֹמַר דְּלִסְבַרַת הַרְשָׁבָ"א הַדִּין מְשַׁתְּנָה אֶלְא וְדָאִי דַּס"ל דְּלִכ"ע אִינוּ יְכוּל
לְתַפְּס מְנַכְסֵי הַיִּוֹרֶשׁ כְּדִין לְטַעוֹן עָלָיו וְלִיפְרַע מְהַקְרַקַע וְהוּא הַדִּין בְּמַטְטְלִין דְּמּוֹרִישׁ
לְדִינָא דְּגַמ' עַש"ב וְאֲנִי מְצַאֲתִי לְהַרְשָׁבָ"א בְּתַשׁוּ ח"ד סִי ה' שְׁכ' וְז"ל רְאוּבֵן שְׁהַפְּקִיד
כְּלִי בְּיַד שְׁמַעוֹן בְּלֵא עֵדִים וְכַשְׁתַּבְּעוּ מִמֶּנּוּ הַשִּׁיב שְׁמַעוֹן מְנָה הִיָּה לִי בְּיַד אָבִיָּה וְאַתָּה
יִוֹרֶשׁ וְאֲנִי מְחֻזֵּק בְּכִלֵי זֶה עַל אוֹתוֹ מְנָה אִם יְכוּל שְׁמַעוֹן לְטַעוֹן עַד כְּדִי דְּמִיו וְכו' אִם
הַיִּוֹרֶשׁ הַזֶּה יָרַשׁ מְאָבִיו בֵּין קַרְקַע בֵּין מְטַלְטְלִין הַרִי הוּא חֲיִיב לְפָרוּעַ חֹב אָבִיו כּו' וְכִינּוּן
שְׁכַן כְּמוֹ שְׁהִיָּה יְכוּל לֹמַר בְּכִלֵי שְׁהַפְּקִיד בְּיַדוֹ בְּלֵא עֵדִים וְרְאָיָה יֵשׁ לִי בְּיַדְךָ כְּנַגְדּוֹ כּו' וְךָ
כְּךָ יְכוּל לֹמַר לִיִּוֹרֶשׁ וְאִי מְשׁוּם דְּמַטְטְלִי דִּינְתָמִי לָא מְשַׁתְּעָבְדִי כְּבָר תְּקַנּוּ הַגְּאוּנִים לְגַבּוֹת
מֵהֶם וְלִהְיוֹת מְטַלְטְלִין כְּקַרְקַע עַכ"ל מְשַׁמַע דְּהַפְּלִי הוּא שְׁל הַיִּוֹרֶשׁ וְאֶפְ"ה מְהַנְיָ תְּפִיסָה
כְּדִי לִיטְוֹל מְהַקְרַקַע אוֹ מְטַלְטְלִי דְּמּוֹרִישׁ וְאִם נֹאמַר דְּהַרְשָׁבָ"א לְטַעְמִיָּה דַּס"ל דְּאֶפִּילוּ
לָא יָרְשׁוּ כְּלוּם אִיכָא מַצְנָה לְגַבֵּי הַיִּוֹרְשִׁים דְּהַרִיב"ש ס"ל כְּדַע' הַפּוֹסְקִים דְּלִיכָא מַצְנָה
וּמְשׁוּם הֵכִי לָא מְהַנְיָ תְּפִיס' נִיחָא אֶבְל (א"ה עַכ"מ): כ"ב דִּין ג' וְנוֹתֵן לוֹ מְעוֹת וְכו' וְה"ה
דָּאִם אִין לוֹ מְעוֹת יְכוּל לְסַלְקוּ בְּמַטְטְלִין וְהָרַב פְּנִי יְהוֹשֵׁעַ בְּתַשׁוּ ח"מ סִי א' כ' דָּאִם
הַיִּוֹרֶשׁ דּוֹחָה הַבַּעַל חֹב לְגַבּוֹת מְהַשְׁטְרוֹת וְאִין הַב"ח יְכוּל לֹמַר אִין שְׁעֵבוּדִי עָלֵיהֶם
מְכַדִּי הָא דְּתַקִּין רַבָּנָן דָּאִין מְטַלְטְלִין מְשׁוּעָבְדִים הוּא לְטוֹבַת הַיְתוּמִים וְא"כ אִם הוּא אוֹמַר
א"א בְּתַקְנָן חֲכָמֵי שׁוּמְעִין לִי וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שְׁהַיְתוּמִים שְׁרוּצִי לְסַלֵּק הַב"ח
בְּמַטְטְלִין אִין יְכוּלִין אֲדַרְבָּה עֵיקַר דִּינוֹ עַל הַמְטַלְטְלִין אֶלְא שְׁעָשׂוּ לְטוֹבַת הַיְתוּמִים ע"ש
וְלֵא דַּק דְּהַרְמָב"ם בְּפִי"א מַה' מְלֻנָּה ז' וְהַטּוֹר בְּסִי ז' ס"ל דְּמַטְטְלִי דִּינְתָמִי לָא מְשַׁתְּעָבְדִי
לְב"ח מְדַאוּרֵיָּתָא וְכ"כ הַרִיב"ש א"א וְרַבּוּ דְּאֶפִּילוּ לְמ"ד שְׁעֵבוּדָא דְּאוּרֵיָּתָא מְטַלְטְלִי דִּינְתָמִי
לָא מְשַׁתְּע' לְב"ח מְדַאוּרֵיָּתָא מְשׁוּם דְּקָרָא דִּיִּוְצִיא אֲלֵיָּה אֶת הַעֲבוּט הַחוּצָה בְּלֻנָּה עֲצָמוֹ

פתיב ולא בְּיִרְשָׁיו וכ"כ הַלְבוּשׁ וּכ"כ לְכַאוֹרָה נִרְאָה דָּאִין הִיתוּמִים יְכוּלִים לְסַלֵּק הַב"ח
בְּמַטְלֵטְלִין פִּינּוּ דָּאִין שְׁעֵבוּדוֹ עֲלֵיהֶם מְדַאֲרִינְתָּא אַבְל לְדַעַת הַרמ"ה וְהַרְשָׁב"א דְשַׁעְבוּדָא
דְּאוֹרִינְתָּא אִפִּי בְּמַטְלֵטְלִין מְשׁוּם דְּעֵיקָר דִּינוֹ עַל הַמַּטְלֵטְלִין וַיְכוּלִין לֹאמַר א"א בְּתַקְנַת
חֲכָמִים וְאִם לֹא יִרְשׁוּ לֹא מְעוֹת וְלֹא מַטְלֵטְלִין אֲלָא קַרְקַע מְשֻׁמ' דָּאִין יְכוּלִי לְסַלֵּק הַב"ח
בְּמַטְלֵטְלִין דְּיִוְרָשִׁים וְרַבָּנָן הוּא דְתַקּוּן דְּלֹא מְשַׁתְּעָבְדִי יְכוּלִים הַיִּוְרָשִׁים לְסַלֵּק הַב"ח
בְּמַטְלֵטְלִי שְׁלֵהֶם פִּינּוּ דְלֹא נִשְׁתַּע' לַב"ח וּמ"ש הַטּוֹר אַבְל אִם אִין לִיּוֹרֶשׁ מְשַׁל עֲצָמוֹ לֹא
מַטְלֵטְלִי וְלֹא מְעוֹת אֲלָא קַרְקַי יְכוּל שֵׁשׁ לֹאמַר אִינִי רוּצָה אֲלָא בְּנִכְסִים שְׁהַנִּיחַ אֲבִיךָ שְׁהֵם
מְשׁוֹעָבְדִים לִי וְכו' מְשַׁמַּע דְּאִם־יֵשׁ לִיּוֹרֶשׁ מַטְלֵטְלִין שֶׁל עֲצָמוֹ יְכוּל לְסַלֵּק בְּהֵם אַע"ג דְּלֹא
נִשְׁתַּעָבְדוּ לוֹ אֲפֻשָׁר דַּה"ד לְעַנְיָן שְׁלֹא יִטְרוּף מְלַקּוּחוֹ מְשׁוֹ תַקְנָה דְּלַקּוּחוֹת דָּאִין נִפְרַעִין
מְנִכְסִים מְשׁוֹעָבְדִים בְּמָקוֹם שֵׁיִשׁ ב"ח אַבְל כְּשֶׁהוּא בְּיַד הִיתוּמִים וְלֹא יִרְשׁוּ מֵאַבְיָה' אֲלָא
קַרְקַע אִין יְכוּלִים לְסַלֵּק הַב"ח בְּמַטְלֵטְלִין שְׁלֵהֶם שֶׁיְכוּל לֹאמַר אִינִי רוּצָה אֲלָא בְּנִכְסִים
מְשׁוֹעָבְדִים לִי וְכָךְ פְּתַב מְרַן הַב"י סִימָן ק"ב: כ"ג דִּין ד' יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר וְכו' ר' הַאי יַחֲיד
הוּא בְּסַבְרָא זֹו מֵהַרְח"ש ח"א ס' צ"ט עֵינָן שָׁם וְכ"כ מְהַר"ם אֲלֵשִׁיף ס' י"ד דְּסַפִּיקָא
לִיכָא דְּנִדְאִי לֹא שְׁבָקִי דַּעַת הָרָא"ש וְהַטּוֹר וְהַנ"י בְּשֵׁם הָאֲחַרוּנִים מְשׁוּם סַבְרָא דַּר' הַאי
ע"ש אַבְל מְהַר"י ו' מִיגֵשׁ בְּתִשׁוּ' ס' ס"ב פְּתַב אִין סָפַק שְׁהֵם חֲיִיבִים לְהוֹצִיא עַל הַבְּנוֹת
וּמ"ש מַה שְׁמַכְרוּ מְכָרוּ הוּא לְעַנְיָן שְׁאִין מוֹצִיאִין מִיַּד הַלְקוּחוֹת וְכו' ע"ש גַּם הַרמ"ה בַּפ'
מ"ש כִּי י"ח כ' וְנ"ל וְאִיתְמַר בְּתִשׁוּ' רַב הַאי גָּאוֹן הָא דְאַמְרִי מַה שְׁמַכְרוּ מְכָרוּ לֹא
דְּמַפְסִידִי הַבְּנוֹת לְגַמְרִי אֲלָא בְּזוּזִי הוּא דְמַשְׁלָמִי לִיּוֹרְשִׁי דְּבַרְשׁוּתָא דִּידְהוּ קִינְמִי לְסַלִּיקִי
בְּזוּזִי וּמִסְתַּבְרָא פְּנִתִיה דַּאלֶת"ה מַה הוֹעִילוֹ חֲכָמִים בְּתַקְנַתֶּם וְעוֹד אִי לֹא מְחִיבִי לְאַהֲדוּרִי
זוּזִי הָא דְאַשְׁמוּעֵינָן מְכָרוּ יִשְׁמַעֵינוּ נִתְּנוּ אֲלָא מְדָלָא אֲשַׁמוּעִי אֲלָא מְכָרוּ ש"מ דְּנִקָּא מְכָרוּ
דְּאַפְשָׁר דְּמַהֲדָרִי לְהוּ זוּזִי לַב"ד וַא"נ אַכּוּלְגַהּ וְלִיתְנַהּוּ דְּלִהֲדַרְנַהּוּ בְּשַׁעַת אַכִּילָהּ הוּא
דְּגִזְלִי לְהוּ אַבְל נִתְּנוּ דְּמַעֲיָקְרָא אִיכָּא פְּסִידָא לְבְנוֹת לוֹ וְכו' ע"ש הָרִי דַּהַרמ"ה ס"ל כַּר'
הַאי וְנ"ל ה' צְרוּר הַפְּסָף הִבִּיאִי הַמְבִי"ט ח"א ס' רס"ה אִם קוּנָה קַרְקַע הַמְשׁוֹעָבְדִי מְכָרוּ
לְאַחַר אִין הַמְלִנָה עַל הַמוֹכֵר פְּלוּם וְלֹא עַל הַמְעוֹת אֲלָא יִלְךְ וְיִגְבֶּה הַשְּׁזָה מִן הַקוּנָה אוֹתוֹ
וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּמוֹכֵר זֶה לֹא הָיָה עָלָיו חוֹב אֲלָא מַה שְׁקָנָה הַקַּרְקַע מְשׁוֹעָבְדִי וְהָרִי יֵצֵא
מְרִשׁוֹתוֹ וְהוּא בְּעֵין בְּיַד מִי שְׁקָנָאוּ אַבְל הַיּוֹרֶשׁ שְׁמַכְרִי הַקַּרְקַע שְׁהָיָה מְשׁוֹעָבְדִי לְחוּב אֲבִיו
וְאִין לוֹ שׁוּם זְכוּת עַר שְׁיַפְר' הַחוּב אִם מְכָרוּ וְהַמְעוֹת הֵם בְּיַדוֹ חֲיִיב לְפָרְן' לַב"ח וְדָמִי
שְׁעֵבוּדוֹ הֵם וְכַשְׁמַכ' הַשְּׁנִי לְמִי שְׁאִין אֲדָם יְכוּל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ נַר' דְּמַחֲזִיב מְשׁוּם וְכו' מִזִּיק
שְׁעֵבוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁהוּא חֲיִיב כְּמוֹ שְׁפָסַק הָרִי"ף בַּפ' הַשּׁוֹלֵחַ וְכו' הִילְכָף אִם קָנָה
מַטְלֵטְלִי הַמְשׁוֹעָבְדִים לְאַחַר בְּאַגָּב וּמְכָרָם לְלוֹי וְכו' חֲיִיב לְשַׁלֵּם מְדִינָא דְּנַרְמִי וְכו' עַכ"ל
מְבִנְיָר דַּס"ל דְּקָנָה קַרְקַי בּוֹ הַמַּטְלֵטְלִין הַמְשׁוֹעָבְדִי בְּאַגָּב אִם מְכָרָם לְיִשְׂרָאֵל אַחַר אִין
לְמַלְנָה עַל הַמוֹכֵר פְּלוּם אֲלָא לָךְ וְיִגְבֶּה אִיתָם מִן הַקִּינָה וְאִם מְכָרוּ לְגוֹי חֲיִיב מְדִינָא דְּגַרְמִי
וְכ"כ הָרָא"ה הוֹבָא בַּס' א"ז לְקַמָּא בַּפ' הַמְנִיחַ ע"ש אַבְל הַיּוֹרֶשׁ שְׁמַכְרִי לְיִשְׂרָאֵל דְּבַר
הַמְשׁוֹעָבְדִי לְחוּב אֲבִיו אִם הַמְעוֹת בְּיַדוֹ חֲיִיב לְפָרְן' לַב"ח וַא"כ אִם תְּפַס וְדָאִי דִּיכּוּל
הַמְנוּחָזֵק לִימַר קִי"ל פְּרַב הַאי וְהַרמ"ה וְה' צְרוּר הַפְּסָף דַּס"ל דְּגוּבָה מְהַדָּמִים שְׁבִינְד
הִיתוּמִים וּמְבִנְיָר בְּדַבְרֵי הַרמ"ה דְּאִם הַדָּמִים בְּעֵין הוּא דְחֲיִיבִים לִיתְּנָן אַבְל אִם אֲכָלוּ אִין
חֲיִיבִים מִיְהוּ הַמְכָרִי קִינִים פִּינּוּ דְּאוֹתָהּ שַׁעַת הַמְעוֹת בְּעֵין וְאִם אֲכָלוּם בְּשַׁעַת אַכִּילָהּ הוּא
דְּגִזְלִי לְהוּ אַבְל אִם מִתְּנָה דְּמַעֲיָקְרָא לִיכָּא פְּסִידָא בְּטִלָהּ וְה"נ יוֹרֶשׁ שְׁנָתָן אִפִּי מַטְלֵטְלִי

וְעֵינַי בְּסֹפֶר פָּנַי מִשֶּׁה חִלַּק שְׁנֵי סִימָן ע"ה וּבְסֹפֶר בַּיִת לְמָה בִּי"ד סִימָן א': כ"ד כ' הַטּוֹר
וּנ"ל דָּאָם מְכָרוּ קַרְק' שְׁחֵיבִי לְשֵׁלָם וְלֹא מִטַּעַם חוֹב אֲבִיהֶם אֲלֵא מִטַּעַם מִזִּיק שְׁעֵבּוּדוֹ
שֶׁל חֲבִירוֹ דְקִי"ל שְׁהוּ חֵיב וְכו' מִיְהוּ א"א הָרֵא"ש כ' בְּתִשְׁוֹ שְׁאָף אָם מְכָרוּ קַרְק' אֵין
חֵיבִים לְשֵׁלָם שְׁאָפִי מִזִּיק שְׁעֵבּוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ לִיכָא שְׁלֵא קִלְקְלוּ בְּגוּף הַקְּרָקַע פְּלוּם וְכו'
ע"ש וְהַסְמ"ע הֵק' מִמ"ש בְּסִי' ק"ד דְּבַעַל חוֹב מְאַחֵר שְׁקָדָם וּמְכַר קַרְק' הַמְּשֻׁנָּעָבָד
לְמוֹקְדָם לְגוֹי צָרִיף לְשֵׁלָם לוֹ וְתִי דוֹקָא בְּיוֹרְשֵׁים קְאָמַר הָרֵא"ש דְּבִשְׁעָה שְׁמְכָרוּ מִשְׁלָהֶם
מְכָרוּ מִשְׁא"כ ב"ח מְאַחֵר ע"ש אֲבָל מִדְּבָרֵי מֵהַר"א דִּי בּוּטוֹן בְּס' לָחֵם רַב בְּסִי' מ"ה שֶׁכ'
עַל ג' אַחִי שְׁהִי שְׁוֹתְפִי וּמֵת א' מֵהֶם וְהַשְׁוֹתְפִי נִתְּנוּ נְדוּנָיָא לְבַתּוֹ פֶּל נְכֹסֵי עֲזָבוֹן וְלֹא
הִנְיָחוּ לְאַלְמָנָה פְּלוּם דְּאֵין חֵיבִי מִשּׁוּם מִזִּיק שְׁעֵבּוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁהָרִי כ' הָרֵא"ש שְׁאָפִי
מִזִּיק כְּעֵבּוּד וְהַטּוֹר פֶּתַב שְׁאֵינוֹ מְשִׁיב עַל דְּבָרָיו וְיָכוֹל הַמְּוַחֵזֵק לְסַמּוֹף עֲלָיו ע"ש מְבֹאָר
כֹּס"ל דְּמִי שְׁהִזִּיק שְׁעֵבּוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ אָף שְׁאֵינוֹ יוֹרֵשׁ וְאֵין הַמְּמוֹן שְׁלוֹ פְטוֹר לְדַעַת
הָרֵא"ש וְכוּן ק' דְּבַפ' הַשּׁוֹלַח פֶּסֶק הָרֵא"ש פְּרִשְׁבִּי"ג בְּמִשְׁחָרֵר עֲבָדוֹ שְׁעֵשְׂאוֹ אַפּוֹתִיקִי
דְּחֵיבִי מְדִינָא דְגָרְמִי וְהִבִּיאוֹ הָרַב עֲצָמוֹ שֶׁם וְכוּן הַמוֹכֵר שֶׁט"ח לְחֲבִירוֹ וְחִזַּר וּמְחָלוֹ דְּחֵיבִי
מְדִינָא דְגָרְמִי פְּדָאֲרִי בַּפ' הַכּוֹתֵב וְכו' הָרֵא"ש בְּתִשְׁוֹ פְּלָל ס"ט דְּחֵיבִי לְשֵׁלָם פֶּל מֵה
שְׁפִתּוֹב בְּשִׁטֵּר כְּמוֹ בְּשׁוֹרֵף שֶׁט"ח ע"ש וְגַם לְמ"ד דְּאֵינוֹ מְשֵׁלָם אֲלֵא מֵה שְׁנָתָן לוֹ וְכוּן
הַסְנִיָּם הָרֵא"ש בַּפ' הַכּוֹתֵב הֵינּוּ מִשּׁוּם דְּלֹא הִפְסִידוּ יוֹתֵר אֲבָל מְשֵׁלָם מֵה שְׁהִפְסִידוּ מִיְהוּ
אֵע"ג דְּלֹא קִלְקַל גּוּף הַשִּׁטֵּר וְה' פָּנֵי מִשֶּׁה ח"ב סִי' ע"ח ד' קמ"ט ע"ג תִּי לְפִי מ"ש הַסְמ"ע
דוֹקָא בִּיתוּמִי קְאָמַר הָרֵא"ש דְּמִי שְׁמְכָרוּ מִשְׁלָהֶם מְכָרוּ דְּב"ח מְפָאֵן וְלִהְבָּא הוּא גּוֹבָה
מִשְׁא"כ בְּב"ח מְאַחֵר וְה"נ עֲשֵׂה עֲבָדוֹ אַפּוֹתִיקִי הָרִי הוּא כְּמוֹכֵר לְב"ח דְּאֵלִים שְׁעֵבּוּדוֹ
שְׁהוּא אַפּוֹתִיקִי מְפֹרֵשׁ וְרַבּוֹ הָא' גְּמִי כְּמִי שְׁאֵינוֹ שְׁלוֹ דְּמִי וְלִכְּהָ פִּינוֹן שְׁשִׁחָרְרוּ וְהִזִּיק
שְׁעֵבּוּדוֹ חֵיבִי דְּרַבּוֹ הָא' הָנִי כְּב"ח מְאַחֵר שְׁהִזִּי שְׁעֵבּוֹ ב"ח הַקְּדוֹי דְּחֵיבִי אֵע"ג דְּלֹא הִזִּי
בְּגוּף הַקְּרָק' ע"ש אֲבָל לְדְּבָרֵי מֵהַרְאֵד"ב ק' אֲבָל הַכּוֹנֵה"ג תִּי דְּשִׁחָרְרוּ הוּ"ל פְּקִלְקוּל
בְּגוּף פִּינוֹן דְּמִן הַדִּין אֵינוֹ יָכוֹל לְגַבּוֹת מְמַנּוֹ דְּשִׁחָרוּ מְפָקִיעַ מִיַּדִּי שְׁעֵבּוּד אֲבָל מְכַר לְנוֹי
דְּלֹא קִלְקַל פִּינוֹן דְּגוֹב' פְּדִין הַב"ח בְּנְכֹסֵי אָם יוֹכַל ע"ש וְה"נ הַמוֹכֵר שֶׁט"ח וּמְחָלוֹ חֵיבִי
לְשֵׁלָם פִּינוֹן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְגַבּוֹת מ"ה מֵהַלְוָה הוּ"ל קִלְקוּל בְּגוּף הַשְּׁעֵבּוּד וּבְזָה גִיחָא מ"ש
הַטּוֹר בְּסִימָן ק"ד בְּשֵׁם הָרֵאָב"ד רֵאוּבוֹן שְׁלֹוה מְנָה מְשֻׁמְעוֹן ע"פ וּמֵת וְהַנִּיחַ קְרָקַע לְחַנּוּף
כְּנוֹ שְׁשֹׁנָה מְנָה וְחַנּוּף לְוָה אַחַר מִיתַת אָבִיו מְנָה מְלוֹי בְּשִׁטֵּר לְוִי קוֹדָם לְשֻׁמְעוֹן שְׁמִלְוָה
בְּשִׁטֵּר קוֹדָמַת לְמִלְוָה ע"פ וְשֻׁמְעוֹן כּוֹתֵב שֶׁט"ח עַל חַנּוּף בְּמְנָה דְּחֵיבִי מְדִינָא דְּגָרְמִי ע"ש
דְּהָרֵא"ש מוֹדָה הֵתָם פִּינוֹן דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא בְּדִין מְמוֹנוֹ הָנִי קִלְקוּל בְּגוּף הַשְּׁעֵבּוּד וְדוֹקָא
בְּמְכַר לְגוֹי ס"ל דְּפְטוֹר מִשּׁוּם דְּבְדִין מוֹצִיא מְמַנּוֹ אָם יָכוֹל וּמֵהַרְח"ש בְּתִשְׁוֹ ח"א סִי' ט"ז
וְסִי' מ"ז כ' דְּהָרֵאָב"ד וְהָרֵא"ש חוֹלְקִין ע"ש וְהַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן ר"ג הַכְּרִיעַ הַפֶּה הָרֵא"ש
דְּלֹא עֲדִיף הַמִּזִּיק פֶּל הַשְּׁעֵבּוּד דְּלֹא יָכוֹ לְגַבּוֹת שְׁמְכָרוֹ כְּלוֹ מֵהַחוּפֵר וְכוּלֵי וְהִבִּיא רֵאָזָה
מִדְּכ' הָרִיטְבִי"א בְּשֵׁם רַבּוֹ שְׁדָן בַּג' שְׁהִטְבִּילוֹ שְׁפָחָה לְשֵׁם גְּרוּת שְׁלֵא מְדַעַת חֲבִירוֹ
דְּחֵיבִים לְשֵׁלָם מֵה שְׁהִפְסִיד מְדִינָא דְּגָרְמִי וְהָא הֵכָא שְׁלֵא קִלְקְלוּ בְּגוּף הַשְּׁפָחָה וְחֵיבִים
וְה"נ בְּמוֹכֵר קְרָקַע מְשֻׁנָּעָבָד ע"ש וּתְמַהֲנִי שְׁלֵא זָכַר פְּלוֹגְתָא דְּרִשְׁבִּי"ג וְרַבְּנָן בְּמִשְׁחָרֵר
עֲבָדוֹ שְׁעֵשְׂאוֹ אַפּוֹתִיקִי וְקִי"ל פְּרִשְׁבִּי"ג דְּחֵיבִי מְדִינָא דְּגָרְמִי כְּמוֹ שְׁפֶסֶק הָרֵא"ש עֲצָמוֹ וְכוּן
הַמוֹכֵר שֶׁט"ח וּמְחָלוֹ חֵיבִי וְעַכ"ל דְּמוֹכֵר לְגוֹי שְׁאֵנִי כְּמ"ש וּמָה רֵאָזָה מִדְּבָרֵי הָרִיטְבִי"א
מִיְהוּ יֵשׁ לְחִלָּק בֵּין מְשֻׁנָּעָבָד מְחַמַּת חוֹב אָבִיו לְמְשֻׁנָּעָבָד מְחַמַּת חוֹב עֲצָמוֹ לְדוֹקָם מְמוֹן

תְּבִירוֹ וְהִפְקִיעַ שְׁעֻבֹדוֹ כְּגוֹן הַמּוֹכֵר שֵׁט"ח לְתִבְרֵי וּמְחָלוֹ וּמִשְׁחָרֵר עֲבָדוֹ שְׁעֻשָׂאוֹ אֲפוֹתִיקֵי הַיּוֹרֵשׁ מִזִּיק אֲבָל יוֹרֵשׁ שְׁמֹכֵר שְׁעֻבֹד שְׁמִחְמַת אָבִיו לֹא קִלְקַל בְּגוֹף הַקְּרָקַע וְלֹא בְּמִמּוֹן תִּבְרֵי וְאִם לְדַעַת הָרֵא"ש יוֹרֵשׁ שְׁמֹכֵר לְגוֹי אוֹ אֲפִילוֹ לְמִי שְׂאִינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ בְּדִין פְּטוֹר וְחוֹלֵק עַל הָרֵאָב"ד כִּמ"ש מֵהֶרַח"ש וְכֵן מִשְׁמַע מִדְּבַרֵי הָרֵא"ש בִּפ' מ"ש דס"ל בְּמִכְרוֹ קְרָקַע דְּאִין הַבְּנוֹת טוֹרְפוֹת מֵהִלְקוּחוֹת בְּדִין וְאִפ"ה אִין גּוֹבָה מֵהַמְּעוֹת שְׁבִיד הַיּוֹרֵשׁ דְּלִתְנִי הַכְּנֵה"ג כִּינּוּן דְּאִין מוֹצִיאִין מֵהִלְקוּחוֹת בְּדִין חֲטִיבִים הַיּוֹרֵשִׁים מְדִינָא דְגְרָמֵי מִיְהוּ בְּלֵא"ה כְּבָר הַק' הַפְּרִישָׁה עַל הַטּוֹר שְׁלֵא הוֹכִיחַ כֵּן מִדְּבַרֵי הָרֵא"ש בְּפִסְקֵי וְתִי דר"ל אִין גּוֹבֵי אוֹתָם מִפְּחַ חוֹב אֲבִיהֶם אֲבָל מְדִינָא דְגְרָמֵי אֲפֻשֵׁר דְּחֲטִיב לְשַׁלֵּם וְנ"מ אִם הַיּוֹרֵשׁ ג"כ לְנֵה מֵאַחַר דִּהְב"ח שְׁלוֹ ג"כ גּוֹבָה מֵאוֹתָם מְעוֹת אֲבָל לְרַב הַאִי דְּחֲטִיבֵי מִפְּחַ חוֹב אֲבִיהֶם הַב"ח שְׁלֵא אֲבִיהֶם גּוֹבָה כָּל הַמְּעוֹת וְאִין ב"ח שְׁלֵא הַיּוֹרֵשׁ גּוֹבָה לְכַף כ' הַטּוֹר מִיְהוּ בְּתִשׁוּ וְכוּלֵי ע"ש וְעוֹד נר' דנ"מ אִם אֲבִיהֶם לְנֵה וְלְנֵה וְאִח"ךְ קִנְיָה דְקִי"ל יִחְלֹקוּ דְאִם קָדָם הַשְּׁנֵי נְגָבָה זָכָה דְאִם מְכָרוּ הַיּוֹרֵשִׁים הַנְּכָסִי לְשְׁנֵי נְגָבָה מִמֵּינַן חֲצֵי הַנְּכָסִים לְרַב הַאִי חֲטִיב לְפָרְוֶעַ חוֹב אֲבִיהֶם גַּם מְדִינָא דְגְרָמֵי אִין חֲטִיבִים דְּדִינְקָא בְּשַׁלֵּא זָכָה וּמוֹצִיאִין מִמֵּנּוּ אִם מְכָרוּ חֲטִיבִים מִזִּיק אֲבָל דְּכָל שְׁקָדָם נְגָבָה זָכָה הַשְּׁנֵי מִי שְׁהַתְּפִיסוּ פְּטוֹר מְדִינָא דְגְרָמֵי דְהָנִי כְּשִׁלּוּחוֹ כִּמ"ש מֵהֶרַח"ש חֵא"ה סִי נ"ד ע"ש וְה' בֵּית דִּוּד סִי ל"ב דְּקָדָק מִדְּבַרֵי הַתִּיס' וְהַרְמַב"ן וְהַב"י שֵׁכ' בִּפ' מ"ש דְּאִינוּ גּוֹבָה מֵהַמְּעוֹת דְּסְבִירָא לִיהַ דְּאִין חֲטִיבֵי מְדִינָא דְגְרָמֵי וְתָמָה עַל מֵהֶרַח"ש שֵׁכ' דְּהָרֵא"ש יַחֲדִי בְּדָבָר עֵינּוּ שָׁם וְלִיתָא דְּמִפְּחַ חוֹב אָבִיו הוּא דְּאִינוּ חֲטִיב אֲבָל מְדִינָא דְגְרָמֵי אֲפֻשֵׁר דְּחֲטִיבֵי וְהַטּוֹר לֹא הוֹכִיחַ כֵּן מִדְּבַרֵי הָרֵא"ש מֵה"ט כִּמ"ש הַפְּרִישָׁה: וְרֵאִיתִי לְהַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן קל"ד עַל רֵאוּבֵן שְׁמֹכֵר בֵּית לְשִׁמְעוֹן וְהֵלֵךְ שְׁמַעוֹן וּמְכָר הַבֵּית לְגוֹי שְׁהִבִיא דְּבַרֵי הָרֵאָב"ד בְּהַשְּׁגוֹת פ"ז מֵה' חוֹבֵל וּמִזִּיק בְּשִׁחְרַר עֲבָדוֹ שְׁעֻשָׂאוֹ אֲפוֹתִיקֵי שְׁפִסְקוּ כְּרַבְּנֵי דְּפְטוֹר וְשָׁפֵן דַּעַת הָרֵי"ף וְאִם יָכוֹל הַמְּנוֹחֵזֵק לֹאמַר קִי"ל כְּהָרֵי"ף לְפִי עֲדוֹת הָרֵאָב"ד ע"ש וְדְבָרֵי תַּמּוּהֵים דְּהָרֵאָב"ד יַחֲדִי בְּדָבָר נֶגֶד הַרְמַב"ם וְהָרֵא"ש וְהַטּוֹר בְּסִימָן קי"ז וְהַרְמַב"ן בְּקוֹ דִּינָא דְגְרָמֵי וְהָר"ן בִּפ' הַשּׁוֹלֵחַ וְה' צְרוּר הַפְּסָף שְׁפִסְקוּ כְּרַבְּב"ג וְשָׁפֵן דַּעַת הָרֵי"ף וְכ"כ הַמ"מ וְכ"כ בַּעַה"ת שִׁמ"ג ח"ג ע"ש וְהַר"א וְהַטּוֹר סִי י"ח כ' בְּשׁוֹתְפִין שְׁהַפְּקִידוֹ חֲפִץ בִּיד גּוֹי וְאִם מֵהֶם גַּמֵּן רְשׁוּת לְגוֹי לִקְנֹתוֹ לְלוֹי וּנְתָנוּ לוֹ וְנִנְאֵס דְּחֲטִיב תִּבְרֵי מְדִינָא דְגְרָמֵי אַע"ג דְּאִין הַהִיזְקָא בָּא בְּאַמִּירָתוֹ וְכ"כ ר"ת בְּתִשׁוּ ע"ש"ב מִיְהוּ בְּנִדּוֹן ה' דְּקוֹנָה קְרָקַע מְשׁוֹנְעָבֵד שְׁמֹכֵרוֹ לְגוֹי יֵשׁ לְצַרְף הָרֵא"ש עִם הָרֵאָב"ד דְּלֹא הָנִי מִזִּיק שְׁעֻבֹדוֹ שְׁלֵא תִבְרֵי מִטַּעַם דְּלֹא קִלְקַל בְּגוֹף הַקְּרָקַע אוֹ מִטַּעַם דְּבִשְׁלוֹ הוּא עוֹשֶׂה וְיָכוֹל הַמְּנוֹחֵזֵק לֹאמַר קִי"ל כְּנִתְיָה אִף ק' מִדְּבַרֵי הָרֵאָב"ד כִּי הַטּוֹר בְּסִי' ק"ד דִּיּוֹרֵשׁ שְׁפָרַע חוֹב מֵהַקְּרָקַע הַמְּשׁוֹנְעָבֵד לְחוֹב אָבִיו דְּחֲטִיב מְדִינָא דְגְרָמֵי וְהַכְּנֵה"ג סִי קי"ז תִּי דְּהָרֵאָב"ד חֲזַר בּוֹ בְּתִשׁוּ וְעוֹד יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מְשׁוֹנְעָבֵד מִחְמַת חוֹב עֲצָמוֹ לְמְשׁוֹנְעָבֵד מִחְמַת חוֹב אָבִיו וְכֵן תִּי הַר' פִּמ"א סִימָן ל"ד דְּקְרָקַע שְׁשׁוֹעָבֵדוֹ אָבִיו הָנִי יוֹרֵשׁ בְּדִתְבְּרִיָּה עֲבָד מַעֲשֶׂה וְדָחָה תִּי אַחַר שְׁתֵּי הַכְּנֵה"ג ע"ש וְנִרְאֶה דִּמְה"ט כְּתַב מֵהֶרַח"ש וְהַכְּנֵה"ג בְּסִי' זֶה דְּהָרֵא"ש יַחֲדִי בְּדָבָר דְּלָקַל הַתִּי הָרֵאָב"ד לֹא סָבַר כְּהָרֵא"ש אֲבָל לְדַעַת הַרְדָּב"ז שֵׁכ' דִּמ"ל קִי"ל כְּהָרֵאָב"ד צ"ל דְּהָרֵאָב"ד בְּתִשׁוּ שֵׁכ' בַּעַה"ת וְהַטּוֹר אִינוּ בַּעַל הַהַשְּׁגוֹת וְדוֹחֵק כִּמ"ש הַכְּנֵה"ג ע"ש וְשׁוֹב מְצָאתִי לְהַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ ח"ג סִי ק"ח שֵׁכ' וְז"ל וּמִכָּאֵן נִרְאֶה ג"כ דְּקִי"ל דְּמִזִּיק שְׁעֻבֹד חֲטִיב כְּשׁוֹרֵף שְׁטָרוֹת וְכוּלֵי וְאִע"ג דְּפִלּוֹגְתָא דְּרַשָׁב"ג וְרַבְּנֵי הַיָּא בְּגִיטִין בִּפ' הַשּׁוֹלֵחַ גְּבִי עֲשֶׂה עֲבָדוֹ

אפותיקי וְשִׁחְרְרוּ דְרַשְׁבָּ"ג מְחַיֵּיב וּרְבִנְנָא פּוֹטְרִים פִּינּוּ דְקִי"ל פְּמֵאן דְדָאִין דִּינָא דְגַרְמִי וְכוּלֵי קִי"ל כִּהְיָא דְרַשְׁבָּ"ג וְכ"נ מְדַבְרֵי רַבּוּ בְעֵלֵי הַתּוֹס' שְׂכ' בַּפ' הַשּׁוֹלֵחַ וְכֵן מְדַבְרֵי הָרֵאָב"ד בְּפֶרֶק הַמְּנִיחַ אֶת הַכַּד אֲלֵא שֶׁה' אֶלְפָאֶסִי נִרְאָה דְפוֹטֵר בְּמִזִּיק וְשִׁמְעֵתָא דְהַמְּנִיחַ אֶת הַכַּד וְהֵיִיא דְמַרְנֻבָּה ק' עֲלֵיהּ עַכ"ל הָרִי שְׂכ' דְהָרִי"ף פּוֹטֵר פְּדַעַת הָרֵאָב"ד וְכ"כ בְּתִשׁוּי הַמְּיֻחָסוֹת סִי ר"מ ע"ש וּמ"מ יְכוּל הַמְּוֹחָזֵק לֹאמֵר קִי"ל פְּהָרֵאָב"ד וְהָרִי"ף לְפִי עֲדוּת הָרֵאָב"ד וְהָרַשְׁבָּ"א: גַּם מ"ש הָרַדְבָּ"ז וְעוֹד נֵר' דְהָכָא כ"ע פְּטוֹר דְבִשְׁלוֹ הוּא עוֹשֶׂה וְאֵע"ג דְמִשְׁחַרְר עֲבָדוּ דְבִשְׁלוֹ הוּא עוֹשֶׂה וְאֵפ"ה פְּלִיגֵי שְׂאֵנֵי הָתָם דָּאִין לֹא הִנָּאָה בְּשִׁחְרוּר זֶה וּמִזִּיק הוּא אֶת חֲבִירוֹ בְּלֵא הִנָּאָה אֲבָל הָכָא לֹא נִתְפָּנוּן לְהִזִּיק חֲבִירוֹ אֲלֵא לְמַפְּוֹר קַרְקַעוֹ לְהַטִּיב לְעַצְמוֹ תַּדַּע דְהָא מֵאן דְמְחַיֵּיב בְּדִינָא דְגַרְמִי מִטַּעַם קְנָסָא וְכוּלֵי ע"ש וְכ"כ בְּסִי תַק"ג דְדִינָא דְגַרְמִי לֹא מְחַיֵּיב אֲלֵא מְדַרְבְּנָן ע"ש וְאִיבְרָא שְׁכָן הוֹכִיחוּ הַתּוֹס' בְּסִי פ' הַפָּרָה בַּד"ה חֲמוּר וְכו' וְבֵר"פ מְרַנְבָּה בַּד"ה יִצְאוּ שְׁטָרוֹת וְכוּלֵי וְהָרַשְׁבָּ"א בַּחֲלִי שֵׁם דְדִינָא דְגַרְמִי אֵינּוּ מְדֹאֹרְיֵתָא וְלֹא זָכַר דְרוּב הַפּוֹסְקִי ס"ל דְדִינָא דְגַרְמִי מְדֹאֹרְיֵתָא וְמַה"ט אֲפִילוּ מֵת מוֹצִיאִין מִיַּד יוֹרְשֵׁיו כַּדְקִי"ל בְּסִי ס"ו סֵל"ב וּבְסִי שִׁפ"ח ע"ש בְּהַשְׁ"ף כֵּן הִעֲלָה מֵהֶרַח"ש ח"א סִי ס"ח דְהָיִי מְדֹאֹרְיֵתָא וְאֵפ"י בְּשׁוּגַג חֵיִיב עֲש"ב וְא"כ נִרְאָה דְאֲפִילוּ אֵין פְּנֻתוֹ לְהִזִּיק לְחֲבִירוֹ חֵיִיב וְכ"כ ה' צָרוּר הַפְּסָף הִבִּיאוּ הַמְּבִי"ט ח"א סִי רַס"ה וְז"ל אִם קוֹנֵה קַרְקַע הַמְּשׁוֹנְעָבֵד מְכָרוּ לְאַחַר וְכוּלֵי יִלְף וְיִגְבֶּה הַשְׁעָדָה מִן הַקוֹנֵה אוֹתָהּ וְכוּלֵי וְכַשְׁמֶכֶר הַשְּׂנִי לְמִי שְׂאִין אָדָם יְכוּל לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ נֵר' דְמְחַיֵּיב וְכו' הִילְכֵהּ אִם קָנָה מְטַלְטְלִין הַמְּשׁוֹנְעָבֵדִים לְאַחַר בְּאַגָּב וּמְכַר לְגוֹי חֵיִיב לְשַׁלֵּם מְדִינָא דְגַרְמִי וְכו' ע"ש שְׁזָה תְלוּי בְּמַחְלֻקַת מִיְהוּ נֵר' ה' צָרוּר הַפְּסָף ס"ל דְלוֹקַח שְׁמֶכֶר לְגוֹי חֵיִיב מְדִינָא דְגַרְמִי וְכ"כ רַבִּי יִרְחוּם וְכ"כ הָרֵאָב"ה בְּסִי א"ז לְקַמָּא דֵּף ל"ג ע"ב וְז"ל וְכִינּוּן שְׁכָן רֵאוּבֹן שְׁהִיָּה נוֹשֵׂא בְּשִׁמְעוֹן מְנָה וְאִקְנִי לִיהַ לְשִׁמְעוֹן מְטַלְטְלִין אִג"מ וְכו' לִיהַ דְאִקְנִי וְאִזְלִיל שְׁמְעוֹן וְזַבְּיִן מְטַלְטְלִין כְּנֻלְהוּ אוּ מְקַצְתִּיְהוּ לְלוּי וְאִזְלִיל לְלוּי תְבַרְיִנְהוּ אוּ אִזְקִינְהוּ אוּ בְּמִדֵּי דְבַר אֲכִילָה וְאֲכִילִינְהוּ וְדֹאִי מְשַׁתְּעָבֵד לְלוּי לְרֵאוּבֹן בְּדָמֵי מֵאִי דְשׁוּוּ הִנְהוּ מְטַלְטְלִין מְדִין מִזִּיק שְׁעַבְדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ וְכוּלֵי אֲבָל הֵיכָא דְזַבְּנִינְהוּ לְאַחַר הַשְׁתָּא שְׁעַבְדוּיָה דְרֵאוּבֹן גְּבִי הֵהוּא אַחַר הוּא וְכוּלֵי וְהֵיכָא דְאַתְפְּסִיָּה בִּידִיָּה דִל"מ לְאַשְׁתַּעוּיֵי דִינָא בְּהַדְיָה כְּגוֹן הַשְׁתָּא וְדֹאִי חֵיִיב וְכוּלֵי אֲבָל הָרַמְבָּ"ן בְּתִשׁוּי הַמְּיֻחָסוֹת סִי נ"ו כ' דָּאִם אֲבָל הַלּוֹקַח לֹא מִיְחַיֵּיב דְהוּא לֹא הִזִּיק אֲלֵא הַמוֹכֵר עֲש"ב א"כ דְקוֹנֵה קַרְקַע הַמְּשׁוֹנְעָבֵד שְׁמֶכֶר לְגוֹי לְדַעַת הָרֵאָב"ה וְצָרוּר הַפְּסָף חֵיִיב מְדִינָא דְגַרְמִי וְלְדַעַת הָרַמְבָּ"ן פְּטוֹר וְהָרַמְבָּ"ם בַּפ"ז מַה' חוּבְל כ' הַעוֹשֶׂה מְלֶאכָה בְּפֶרֶת חֲטָאת וּבְמִי חֲטָאת בְּמִזִּיד חֵיִיב לְשַׁלֵּם וְהָרַמְבָּ"ד הַשִּׁיגוּ דְלִמְאִי דְקִי"ל הַזִּיק שְׂאִינּוּ נִיכָר ל"ש הַזִּיק פְּטוֹר וְטַעַמָּא מִשּׁוּם דָּאִין מְתַפְּנִין לְהִזִּיק אֲלֵא לְהִנָּאָתוֹ וְכו' הַמ"מ דַּהֲר"מ לֹא ה"ל הָכִי וּבְגַמ' הוּמ"ל וְלִיטַעַמִּיהּ אֲבָל הָרַמְבָּ"ן דַּעַתוֹ פְּהָרֵאָב"ד ע"ש וְלִכְאוּר' נֵר' דְגַם הָרַמְבָּ"ד לֹא קָאָמַר אֲלֵא בְּהִזִּיק שְׂאִינּוּ נִיכָר דָּאִינוּ אֲלֵא קְנָסָא אֲבָל בְּמִזִּיק שְׁעַבְדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ דְחֵיִיב מְדִינָא דְגַרְמִי מְדֹאֹרְיֵי אֲפִילוּ לֹא נִתְפָּנוּן לְהִזִּיק אֲלֵא לְהִנָּאָתוֹ חֵיִיב דְהָא בְּפֶרֶק הַנִּזְקִין פָּרְכִי לְמ"ד הַזִּיק שְׂאִינּוּ נִיכָר שְׁמִיָּה הַזִּיק מֵהֵיִיא דְהַעוֹשֶׂה מְלֶאכָה בְּמִי חֲטָאת וְכו' אֲלֵמָּא אִי הָיִי מְדֹאֹרְיֵי אֲפִילוּ נִתְפָּנוּן לְהִנָּאָתוֹ חֵיִיב וְא"כ בְּמִזִּיק שְׁעַבְדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ דְקִינְיָמָא לֹן דְאֲפִילוּ בְּשׁוּגַג חֵיִיב מְדֹאֹרְיֵתָא ה"נ אֲפִי לֹא נִתְפָּנוּן לְהִזִּיק אֶת חֲבִירוֹ אֲלֵא לְהִנָּאָתוֹ חֵיִיב אֲבָל בַּעַה"ת שֵׁנ"א ח"ו סִי ל"ח כ' בְּמוֹכֵר שְׂכ"ח וְחֲזַר וּמְחָלוּ דְאִיכָּא מ"ד דָּאִינוּ חֵיִיב אֲלֵא בְּנִתְפָּנוּן לְהִזִּיק וְאִין הוּא מְרוּיֵחַ כְּלוּם אֲבָל יוֹרֵשׁ שְׁמַחַל לְעַצְמוֹ אֵינּוּ

משלם כלום וכ"כ הרצב"ד בתשו' ע"ש וז"ל בס' תמ"ד סי' רל"ח ד' נ"ד ע"ג ק"ל בְּהַאי
עוֹבְדָא פִּינּוּ דְקִי"ל דְדִינֵי דִינָא דְגֵרְמֵי בְּהַאי וְכוּלֵי מְאִי אֶהְיֵי לֵהּ לֵהַאי בְּרַתָּא דְאַחְלָה
פְּתוּבָת' דְאַמָּה וְכוּלֵי נְאִיתְחִזִי לָן דְשְׂאֵנִי הַאי עוֹבְדָא מְשַׁאֲר מוֹכֵר שְׁט"ח וְחִזּוּר וּמְחִלוּ
דְהֵתֵם מִיְתְחִזִי פְּמִזִּיק שְׁהָרֵי אִין לוֹ הִנָּאָה בְּהִזְקוֹ וּמְפָסִיד מְמוֹנּוֹ שְׁל זֶה אֲבָל הֵכָא לֹא
נִתְפּוֹנָה לְהִזִּיק אֲלָא לְהִנָּאת עֲצָמָה וְכוּ' וְדַמְיָא הָא מְלִתָּא לְהָא דְאַמְרֵי בְּמַס' גִּיטִין וְכוּ'
הַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּמֵי חֲטָאת וּבְאַפְרָ חֲטָאת פְּטוֹר מְדִינֵי אָדָם וְאַפִּילוּ בְּמִזִּיד נְמִי פְּטוֹר מ"ט
מְשׁוּם דְלֹא נִתְפּוֹנּוּ לְהִזִּיק אֲלָא לְהִנָּאת מְלֹאכְתּוֹ נִתְפּוֹנּוּ וְה"נ אַע"ג דְחִיִּיבוּ לְשִׁלְמֵם בְּדִינָא
דְגֵרְמֵי ה"מ בְּמִתְפּוֹנּוּ לְהִזִּיק אֲבָל לְהִנָּאת עֲצָמוֹ לֹא וְכוּלֵי עַכ"ל הָרֵי דְסִבְרָא לִיָּה דְבְּדִינָא
דְגֵרְמֵי נְמִי אִינוּ חִיִּיב אֲלָא בְּמִתְפּוֹנּוּ לְהִזִּיק וְיִלְיָף לֵהּ מְהַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּמֵי חֲטָאת דְאַפִּי
בְּמִזִּיד פְּטוֹר מֵה"ט דְלִהִנָּאתוֹ נִתְפּוֹנּוּ אֲבָל לְדַעַת הֶרְמֵב"ם דְהַעוֹשֶׂה בְּמֵי חֲטָאת בְּמִזִּיד
אַע"ג דְלִהִנָּאתוֹ נִתְפּוֹנּוּ כ"ש בְּדִינָא דְגֵרְמֵי דְאַפִּילוּ נִתְפּוֹנּוּ לְהִנָּאתוֹ חִיִּיב וְכוּ דַעַת הֶרְמֵב"ן
בְּס' הַזְכוֹת ד' ל"א ע"ב וְהִבְיָאוּ בַעַה"ת שְׁנ"א ח"ו סי' ו' שְׁכ' אוֹ שְׁלֹא רָצָה כְּדֵי שְׁלֹא
יְחִיִּיבוּ ב"ד לְשִׁלְמֵם מְדִינָא דְגֵרְמֵי וְלִשְׁמוּאֵל מוֹחֵל וּמְשַׁלְּמֵם מְדִינָא דְגֵרְמֵי וְכוּ' ע"ש מְשַׁמְעַ
בְּהִדְיָא דְאִי מְהִנְיָא חִיִּיב מְדִינָא דְגֵרְמֵי וְכוּ"כ הַגַּד"ת שֵׁם הֶרְמֵב"ן דַּס"ל פְּהֶרָאָב"ד בְּעוֹשֶׂה
מְלֹאכָה בְּמֵי חֲטָאת דְפְטוֹר אִינוּ מְטַעַם דְלֹא נִתְפּוֹנּוּ לְהִזִּיק אֲלָא מְשׁוּם דְמִקְנָסָא לֹא יִלְפִי
כַּמ"ש בְּקו' בְּדִינָא דְגֵרְמֵי הִבְיָאוּ הַמְש"ל שֵׁם אֲבָל בְּמִזִּיק שְׁעָבִיד דְלֹאוּ קְנָסָא אֲלָא מְדִינָא
אַפִּי נִתְפּוֹנּוּ לְהִנָּאתוֹ חִיִּיב וְכוּ רְאִיתִי בְּס' א"ז לְכַתּוּבוֹת בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב שְׁפָתַי הֶרְמֵב"ן עַל
הֶרָאָב"ד דְאִין דִּינוֹ זֶה נִכּוֹן וְכוּ"כ הַר' יוֹנָה שֵׁם וְכוּ"כ הֶרְשֵׁב"א בְּתוֹשׁו' ח"ג סי' שַׁע"ו דְאַפִּי
אִין פְּוֹנְתּוֹ לְהִזִּיק חִיִּיב ע"ש וְלִדְבָרֵי הֶרָאָב"ד ק' דְהוּא ס"ל דְדִינָא דְגֵרְמֵי לֹאוּ קְנָסָא
פְּמִבְנָאָר בְּדְבָרֵי בַעַה"ת שֵׁם וְכוּ"כ מֵה מְדַמָּה לִיָּה לְהִזְק שְׂאִינוּ נִיכָר דְהוּי קְנָסָא דְהָא בְּפ'
הַנִּזְקִין מוֹכַח בְּהִדְיָא דְלִמ"ד הִזְק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׁמִיָּה הִזְק מְדֹאוּרֵינִי אֲפִילוּ לֹא נִתְפּוֹנּוּ
לְהִזִּיק אֲלָא לְהִנָּאת מְלֹאכְתּוֹ חִיִּיב וְכוּ' דְמְשׁוּם דְב' פְּרָכִין לִמ"ד הִזְק פְּאִינוּ נִיכָר שְׁמִיָּה
הִזְק מְהַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּמֵי חֲטָאת וּמוֹקְמֵי לֵהּ בְּפֶרֶה שְׁהַכְּנִיס' לְרַבָּה וְכוּלֵי דְפְטוֹר מְשׁוּם
דְלִיכָא אֲלָא מְחַשְׁבָּה בְּעֵלְמָא וּגְרָמָא בְּנִזְקִין פְּטוֹר וְהָרָא"ש בְּפ' הַגּוֹזֵל עֲצִים סִי' י"ג כ'
דְאַתְיָא פְּרַבְּנָן אֲבָל לר"מ חִיִּיב בְּדִינֵי אָדָם מְדִינָא דְגֵרְמֵי ע"ש וְכוּ' מְהַרְשֵׁ"ל שֵׁם סִי' כ"ו
דַּה"ד לִמ"ד הִזְק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׁמִיָּה הִזְק דְחִיִּיב לר"מ כְּמוֹ שְׁמַחֲיִיב גְּבִי נִתְיָאֵשׁ וְלֹא
גְּדָרָה כּוֹלָה וְכוּ' דְתִלּוּי נְמִי בְּמַחְשָׁבָה אֲבָל לִמ"ד הִזְק שְׂאִינוּ נִיכָר לֹאוּ שְׁמִיָּה הִזְק פְּטוֹר
הֵתֵם ע"ש אֲבָל הֶרָאָב"ד נר' דַּס"ל אַפִּי לִמ"ד הִזְק שְׂאִינוּ נִיכָר שְׁמִיָּה הִזְק כַּר"מ דְפְטוֹר
מְשׁוּם דְלֹא נִתְפּוֹנּוּ אֲלָא לְהִנָּאתוֹ וְלֹא לְהִזִּיק וְהֶרָאָב"ד לֹא אֶמְרָה דָּאֵם לֹא נִתְפּוֹנּוּ אֲלָא
לְהִנָּאתוֹ פְּטוֹר אֲלָא בְּדִינָא דְגֵרְמֵי אֲבָל הַעוֹשֶׂה מְלֹאכָה בְּמֵי חֲטָאת מְשַׁלְּמֵם לְמֵי דַּס"ד וְדִאי
דְאַפִּילוּ נִתְפּוֹנּוּ לְהִנָּאתוֹ חִיִּיב וְכוּ"כ הָרָא"ש חוֹלֵק עַל הֶרָאָב"ד וְס"ל דְאַפִּילוּ נִתְפּוֹנּוּ
לְהִנָּאתוֹ חִיִּיב מְדִינָא דְגֵרְמֵי אַ עַל הַטּוֹר וּמְרָן סִי' ס"ו סכ"ג שְׁכ' וְז"ל פִּיצַד רְאוּבֵן הַלְוָה
לְבָנוּ בְּשִׁטְר וּמְכָרוּ לְשִׁמְעוֹן וּמֵת רְאוּבֵן לֹא יֵאמֵר הַבֵּן הוֹאִיל וְאַנִּי יוֹרֵשׁ הַחֲזוּקָתִי לְמַחֲלוּ
לְעֲצָמֵי וְאִין לִי לְשִׁלְמֵם מְדִינָא דְגֵרְמֵי שְׂאִינוּ לֹא נִתְפּוֹנְנֵתִי לְהִזִּיק לְלוֹקֵחַ אֲלָא לְפְטוֹר עֲצָמֵי
אֲלָא פּוֹרְעוּ כָּל הַחוֹב לְלוֹקֵחַ ע"ש מְשַׁמְעַ דְאִינוּ חִיִּיב מְדִינָא דְגֵרְמֵי פִּינּוּ דְאִין פְּוֹנְתּוֹ
לְהִזִּיק אֲלָא שְׁפוֹרְעַ מְדִין חוֹב וְהִיא הַפָּה הָרָא"ש וְעִי' בְּתוֹשׁו' הֶרִיב"ל ח"ב סִימָן ס"ו: כ"ה
כ' הָאֲחֵרוֹנִים וְה"ה מְטַלְטֵלִין הַמְשׁוֹעָבְדִים בְּאַגַּב שְׁמִכֵר הַיּוֹרֵשׁ אַע"ג דְלֹא הוּי מְזִיק אֲלָא
מִפְּחַת תְּקַנַּת הַשּׁוֹק חִיִּיב לְשִׁלְמֵם וְהִכִּי נִקְטִי ה' בֵּית דּוֹד ד' מ' ע"ב ע"ש וּמֵה שְׁתַּמָּה הַכְּנֵה"ג

וְנִלְהַבְּרֵנוּ שֶׁכִּי בְעֵת שֶׁמִּגְשָׁם מְכַר מְטַלְטְלִים הַמְשׁוֹנְעָבְדִים בְּאֵגֶב יִלְהֶם הַמְלִיחָה וְיִגְבְּה מִן הַלְקוּחוֹת וְהָא מִפְּנֵי תַקְנַת הַשּׁוּק אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָם ע"ש נר' דלק"מ דְהַרְמַב"ן מִיִּירֵי ב"ח מְאֻחָר שְׁתַּפֵּס מְטַלְטְלִין וּמְכָר' וְקו"ל דב"ח מְאֻחָר שְׁתַּדָּם וְגַבְה לִיכָא תַקְנַת הַשּׁוּק פְּמִבְנֵי בְּסִי' ס' א וְכִינּוֹן דְמוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ כ"ש דְמוֹצִיאִין מִהַלּוּקָח מִמֶּנּוּ דְמְכָר דְבָר שְׁאִינוּ שְׁלוּ וְלֹא שְׁיִיף תַקְנַת הַשּׁוּק אֲלֵא בְלִיחָה אוּ יוֹרְשׁוּ שְׁמִכְרוּ שְׁהוּא שְׁלֵהֶם אֲלֵא שְׁהוּא מְשׁוֹנְעָבְדִ: כ"ו כ' הַמְרָדְכִי בַפ' הַמְנִיחַ בְּשֵׁם ר"מ וְנִלְהַבְּרֵנוּ א"ל מוֹרֵי הַר"י מוֹוִינָא בְּשֵׁם הַר' יְהוֹנָתָן מְדָלָא מְחַיִּיב לִיה מְדָר"ן הַחוּפֵר וְכוּלֵי מִן הַדִּין חַיִּיב לְפָרוּעַ לְבַעַל הַשְּׂרָק' דְהַפְסִידוּ וְכִינּוֹן דְחַיִּיב לֹא יִתְחַיִּיב לְב"ח מְדָר"ן וְכוּלֵי ש"מ דְלֹא מְחַיִּיב מְדָר"ן אֲלֵא כְּגוֹן רְאוּבֵן לְנֶה מְשַׁמְעוֹן וְשׁוּב לְנֶה שְׁמַעוֹן מְלוֹי חַיִּיב רְאוּבֵן לְלוֹי מְדָר"ן פִּינּוֹן דְבַעֲיָדְנָא דְנִתְחַיִּיב שְׁמַעוֹן וְנִשְׁתַּעְבַּד לְלוֹי נִשְׁתַּעְבַּד לוֹ רְאוּבֵן כְּמוֹ כֵּן אֲבָל אִם שְׁמַעוֹן לְנֶה מְלוֹי תַחֲלָה וְשׁוּב לְנֶה רְאוּבֵן מְשַׁמְעוֹן לֹא מְשַׁתַּעְבַּד רְאוּבֵן לְלוֹי וְה"ט דְהַכָּא פְטוּר וְאִמְרַתִּי לְמוֹרֵי דְהַכָּא מִיִּירֵי בְכַה"ג שְׁאִין מְזִיק לְבַעָלִים כְּלוּם וְכוּלֵי וְכַה"ג מִיִּירֵי הַמְזִיק שְׁעַבּוּד כְּגוֹן שְׁרְאוּבֵן עֲשֵׂה שְׂדֵהוּ אַפּוֹתִיקֵי לְשַׁמְעוֹן וְא"ל לֹא יְהֵא לָהּ פִּירְעוֹן אֲלֵא מְנָה וְכוּלֵי וְהַלְהֵ רְאוּבֵן בְּעַצְמוֹ וְחָפֵר וְכוּלֵי וְכ"כ הָרֵא"ש הוֹבָא בְּס' א"ז שֵׁם ע"ש וְק' דְאַפּוֹתִיקֵי מְפֻנְרֵשׁ אֲפִילוּ הֵיזָה הַמְזִיק אַחַר גְּמִי פְטוּר פִּינּוֹן דְהַלְנֶה אִינוּ חַיִּיב לְמַלְנֶה לֹא שְׁיִיף דַר"נ וְכ"כ הָרֵא"ש בְּס' א"ז שֵׁם וְנִלְהַבְּרֵנוּ שְׁעַבּוּדוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ לְדַעַת הָאוּמְרִים פְטוּר דְנוֹקָא בְּאַפּוֹתִיקֵי מְפֻנְרֵשׁ וְכוּלֵי וְלֹא כּוֹף דְבָר בְּשִׁהֲזִיק הַמְשׁוֹנְעָבְדִ אֲלֵא אִף בְּאַחַר כֵּן שְׁפָל שְׁבַאֲחַר פְטוּר אִף בְּמְשׁוֹנְעָבְדִ כֵּן ע"ש מְשַׁמְעַ דַה"נ בְּאַפּוֹתִיקֵי מְפֻנְרֵשׁ אֲפִילוּ הִזִיק אַחַר פְטוּר אֲבָל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם חַיִּיב הַמְזִיק לְבַעָלִים דַּע"ג דְאֵין הַמְלִיחָה גוֹבְה מִמֶּנּוּ מְשַׁאֲר נְכִסֵּי אֲפִשֵׁר דְחַיִּיב כְּמוֹ שְׁפִסֵּק הַרְמַב"ם וְהַטוּר וּמְרָן בְּר"ם רכ"ו רְאוּבֵן שְׁמִכְרָ שְׂדֵה לְשַׁמְעוֹן שְׁלֵא בְּאַחֲרִיּוֹת וְכָא לְוִי וְהוֹצִיא מִיָּד שְׁמַעוֹן אִם רָצָה רְאוּבֵן לְעַשׂוֹת דִּין עִם לְוִי עוֹשֶׂה אַע"ג דְאֵין עָלָיו אַחֲרִיּוֹת שְׁהֵרִי רְאוּבֵן א"ל אֵין רְצוֹנִי שְׁיֵהֵא תַרְעוֹמָת לְשַׁמְעוֹן עָלֵי שְׁהַפְסִיד בְּגִלְלֵי ע"ש וְה"נ אַע"ג דְהוּי אַפּוֹתִיקֵי מְפֻנְרֵשׁ פִּינּוֹן שְׁיִכּוֹל לְסַלֵּק כְּמִמּוֹן שְׁלוֹ הוּא וְלֹא הוּי כְּגַבּוּי וְאַע"ג דְאֵין עָלָיו אַחֲרִיּוֹת לְדוֹן עִם הַמְזִיק א"ד שְׁאֵנִי הַתֵּם דְאִיכָא תַרְעוֹמָת שְׁמַפְסִיד שְׁמַעוֹן בְּשַׁבִּיל רְאוּבֵן דב"ח שְׁלוֹ טְרַפָּה אֲבָל הַכָּא דְהַהִיזֵק לֹא בָּא מִצַּד הַלְנֶה אִימָא דְאֵין לוֹ דִּין עִם הַמְזִיק וּמִסְתַּבְּרָא דְחַיִּיב לְבַעָלִים (א"ה עכ"מ): כ"ז וי"א דְאֵינוּ גוֹבְה וְכו' כ' הַטוּר דְבַמְכָרוֹ מְטַלְטֵ' לְכ"ע אֵין ב"ח גוֹבְה מִהַדְמִים מְשׁוּם דְאֵין הַמְטַלְטְלִין שֶׁל הוֹרְסִים מְשׁוֹנְעָבְדִים לְמַלְנֶה מִן הַדִּין וְאִף לְאַחַר תַקְנַת הַגְּאוּנִים לֹא תַקְנּוּ אֲלֵא בְּעוֹדָם בְּיַד הַיּוֹרְשֵׁי אֲבָל אִם קָדְמוּ וּמְכָרוּ אוֹתָם אִיקְמוּהָ אִדִּין תּוֹרָה ע"ש וְכ' הַכְּנֵה"ג וְנַר' דְסָבִירָא לִיה דְאַפִּילוּ הַמְטַלְטְלֵי הַמְשׁוֹנְעָבְדִים בְּאֵגֶב פִּינּוֹן דְמְדַאוּרִיָּתָא אֵין שְׁעַבּוּד ב"ח חָל עַל הַמְטַלְטֵ' אֲפִילוּ שְׁעַבְדָּם בְּאֵגֶב נְאָמַר דְלֹא שְׁעַבְדָּם אֲלֵא שְׁיִגְבְּה בְּעוֹד שְׁהֵם בְּיָדָם אֲבָל אִם מְכָרָם לֹא ע"ש וְנַר' דַה"ד לְדַעַת הַתּוֹס' בְּקַמָּא דָף י"ב בַּד"ה אֲנָא וְכוּלֵי שֶׁכ' בְּקַנְיָן אֵגֶב מְדַרְבְּנּוּ וּקְרָא אִסְמִקְתָּא בְּעֵלְמָא וְכ"כ הָרֵא"ש בַּפ' הַגּוֹזֵל וְהוֹבָא בְּב"י ס' ש"ס"ג ע"ש אֲבָל לְדַעַת הַתּוֹס' בַּפ' הַגּוֹזֵל בְּתַרָא דְקַנְיָן אֵגֶב דְאוּרִיָּתָא אִם יֵשׁ לוֹ קַרְקַע וְכֵן כְּתַב הַרִיטְבֵ' אַ בַּח' ד' כ"ו שְׁכֵן דַעַת רַבּוֹ וְכֵן דַעַת הַרְמ"ה.

בַּפ' מ"ש ס' פ"ג ע"ש פְּשִׁטָא שְׁאֵם מְכָרוּ מְטַלְטֵ' גוֹבְה ב"ח מִהַדְמִים מְשׁוּם דְנִשְׁתַּעְבַּדוּ שֶׁל הַמְטַלְטְלִין מְדַאוּרִיָּתָא וְכ' הַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן תַרְע"ז דְלִנְה שְׁנַתָּן בְּחִיּוֹ מִתְנָה וּמִתָּ וְכָא ב"ח לְטָרוֹף מִמֶּנּוּ פִינּוֹן שְׁשַׁעְבַּד לוֹ מְטַלְטְלִין וְנִלְהַבְּרֵנוּ מֵהַ שְׁטַעַן שְׁמַעוֹן שְׁיִלְהֵ אֲצֵל הַיּוֹרְשֵׁ

אינה טענה דקיי"ל דאי איש'תדוף ב"ח טורף ממשעבדי וכולי ואם יש להיורש נכסים אע"פ שהנכסים שירש אכלן או הפסידם בידיהם אינו טורף ממשעבדי דמ"ל הנחתו לה מקום והיורש הזיק שעבודו תגבה ממנו דק"ל המזיק שעבודו של חבירו חייב לשלם ואם נאבדו תו נפסדו נכסי היורשה טורף ממשעבדי אע"ג דיש נכסים ליורש אינו חייב לפרוע חובות מורישו עיין שם.

כ"ח דין ה' אם תפס וכולי הטור כ' תפס המלנה מטלטלין מחיים גובה מהם וכולי וכ' מרן הב"י דה"ד דינא דגמר' דמטלטלין דיתמי לא משמעבדי לב"ח אבל אחר תקנת הגאונים אפילו לא תפס מגבי' ליה מנייהו מיהו אפילו אחר תקנת הגאונים מהניא ליה תפיסה כגון אם אין עדים או שטר כזה חייב לו כו"ך שאם לא תפס לא מגבי' ליה וכ' הכנה"ג לכאור' נר' להגיה לא מהניא ליה תפיסה והיא דעת הר"ם מינץ סי' ס"ד וצ"ו וזה דעת החכמים שכ' מהר"ם מטראני וכו' והנכון כג' הפתובה בפסחים ומיירי בתפיסה דלאחר מיתה וחולק על מהר"ם מינץ שסובר דלא מהני תפיסה דלאחר מיתה פשאין לו שטר חי ראיה שחייב לו ומרן סובר דמהני במגו דהחזרתי וכדעת מהר"ם מטראני ע"ש וליתא פהרי מרן בב"ה כ' על הטור דלא הו"ל לכתוב דין זה פיון דתקנו הגאונים לגבות ממטלט' דיתמי עי"ש וא"א דלא מהני תפיסה ח"כ לאחר תקנת הגאונים נמי כ' הטור דין זה חם חין נו עדים או שטר שחייב לי אלא דוקא תפש מחיים וגם גי' הספרי אפ' דמחי' קאמ' דמהני תפיסה דבלא תפיסה לא מגבי' ליה אם אין לו עדים או שטר ועוד שיקרי בעה"ת שמ"ט ח' י"ו הסכים דמהני תפיסה דלאחר מיתה אחר תקנת הגאונים אפילו בחוב על פה שאינו ברור והביאו מרן הב"י אחר כף עיין שם ובסי' ק' ה' כרב מרן הבית יוסף ואפ' דס"ל כפיתוב בהג' מרדכי פ"ק דב"ק דבזמ"ז דמהניא תפיסה דלאחר מיתה ובתשו' פלל ק"ו כ' הרא"ש שפן פסק הרי"ף וכן דעת הרא"ש שם ובתשו' הרא"ש סיים וז"ל ונסתפקתי אם נאמר גהי דמהני תקנת הגאונים לחוב ידוע ומחזן' בשטר או מלנה ע"פ ידוע שלא פרעו כגון בחייב מודה או דשמתיה ומת בשמת' אבל בדבר פאיני ידוע פי אם ע"פ כולי האי לא תיק"ו נ"ל דאין חי' פיון דגביא ממטלטלין לא פקע שעבוד מן המטלטלין ותפיסה חזר ככל אשר יוכל לטעון ואם תפס בחיי חריהם מהימן נמי עתה וכו' עכ"ל הרי דמהני תפיסה לאחר מיתה אפילו בחוב ע"פ שאינו ברור ועיין בב"ש בא"ה סי' נג ס"ק מ"ג והמבי"ט שם כ' דגם אותם חכמים לא אמרו אלא ביתומים קטנים אבל ביתומים גדולים מודו דמאני תפיסה ע"ש וא"כ מרן דמיירי הכא ביתומים גדולים לא אתי כותיהו ועוד דמרן בסי' ק"י תמה על בעה"ת שער י"ד ככ' דאם תפס בחיי אביהם פיון דליכא עדים וראיה אפי' תפס אחר מיתה הול"ל דמהני ואפשר דאפי' תפס לאח"מ מהני וכו' הרי דס"ל דאפי' לגבי יתומים קטנים מהני תפיסה לאה"מ וכן ראיתי להמש"ל בפ' כ"א מה' מלנה בתשו' עש"ב ומה שתמה שם על המבי"ט מאחר שכתב טעם אותם חכמים שפסקו כ"א כ' הטור דתקנת הגאונים לא היתה אלא במלנה בשטר אבל במלנה ע"פ לא וכו' מה הפרש יש בין תפיסה דקטנים לתפיסה דגדולים ע"ש לק"מ דדוקא ביתומים קטנים דאין נזקקין להם עד שיגדלו נ"ל לנפות להם לאוקמי אדאוריית' דלא מהני תפיסה כדעת י"א אבל ביתומים גדולים דנזקקי להם ודאי פוסקי' להם הדין דמהני תפיס' כדעת רוב הפוסקי' ע"ש ועוד דאותם החכמים ס"ל ביתומים לא מהני תפיסה לאח"מ כדמשמ' מל' בעה"ת שי"ד אם תפס בחיי אביה' וכו' דוקא ביתומים גדולים מהניא

תפיסה אפילו לאח"מ פנין שיכול לגבות מיד בשבועה משא"כ בקטנים כמ"ש הש"ך בס' ק"י ס"ק ה' ע"ש אבל ביתומים גדולים אפשר דמודה דמהני תפיסה ומהר"ם מינץ סי' ע"ד דפ"א ע"ד כ' וז"ל ויש ללמוד מזה ה"ה מי שיש בידו נכסי יתומים ולא ידעי' אי מחיים תפס או לאח"מ ואמר דתפס מחיי' בחוב שחייב להם אביהם אע"ג דאין להם ראיה דאביהם חייב לו נאמן בשבועה במגו דא"ב אמר להד"מ או החזרתי ליתומים אי הו' מטלטלי' ולא ראיה או אפילו ראיה ולא א"ל אל תחזירו אלא בעדים נאמן במגו אבל מי שתופס לאח"מ נכסי יתומים ואין לו עדות ולח ראיה שאבי היתומי' חייב לו גם ל"מ למיטען מחיים תפיסנא אלא ברור דלאח"מ תפס זה אינו נאמן לומר דאבי יתומים חייב לו במגו דא"ב אמר החזרתי ליתומים דכיון דתפס לאח"מ אז מיד פשמת אביהם קמו הנכסים בחזקת היתומים וכו' פמי יתומי' שקנו נכסים או שירשו נכסים לאח"מ אביהם וכו' עש"ב הרי דס"ל דתפיסה דלאח"מ לא מהניא אפי' ביתומים גדולים אם אין לו ראיה שאביהם חייב לו כל שהנכסים היו בחזקת היתומים אחר מיתת אביהם וזה נדאי תפיס' לאח"מ אפי' תפיס שלא בעדים ואיכא מגו דלהד"מ לא מהניא תפיסתו כמו שקנו היתומים נכסים לאח"מ אביה' דלא נשתעבדו ומבואר שם דאפי' יש עדים שחייב לי דטעני' להו שפא פרע לא מהניא תפיסתו אע"ג שהחוב ברור וספק בפירעון ע"ש אבל אנו לא קי"ל הכי כמבוא' בדברי בעה"ת והטור דאפי' אין עדים שחייב לו דאין החיוב ברור דאם תפס אפי' ראו העדים בידו דאינו יכול לומר להד"מ פנין שיכול לומר החזרתי נמי לומר שחייב לו במגו דהחזרתי ועי' בס' להם רב סי' נ"ו: וראיתי להרדב"ז ח"ב סי' רע"ה בראובן שיש לו חוב על שמעון בשטר ובאותו שטר כתוב שיש לשמעון ביד ראובן סחורה בשותפות ומודה ראובן שמכר הסחור' והגיע לידו הדמים אלא שטען ששמעון חייב לו ממקום אחר ורוצה לגבות משמעון חובו כ' וז"ל ועוד שהרי יכול לטעון נאנסו וא"כ נאמן לומר לפירעון חובו נתנם אלו במגו דנאנסו וכבר כ' המש"ל בפ' כ"א מה' מלנה בתשו' וז"ל והטעם הב' שכ' כת"ר דלא מהני מגו דנאנסו דאם היו במקום רואים צריף להביא ראיה וכו' אני תמיה שדין זה דבמקום רואים אינו נאמן הוא פאומר במקום פ' נאנסו ואותו מקום יש רואים מ"ה אינו נאמן עד שיביא ראיה אבל כשאנו מאמינים אותו בטענה אחרת במגו דנאנסו אנו אומרים מגו דא"ב אמר נאנסו במקו' דליכ' רואים וגדולה מזו כ' מהרימ"ט סי' פ"ט דאפי' אם מקו' האונס יש רואין נאמן לומר נאנסו מגו דא"ב אמר בתוך מבואות האפילות נאנסו וכו' ואף בפקדון פלי או חפץ שאין לו קיל כ' מהרימ"ט ח"א סי' ק"ה דחשיב אין רואין ולא חייב בנדון פלו דלא מהני מגו אלא משום שהיו הנכסי' מרובים וקלא אית להו למלתא ע"ש וא"כ ה"נ בנ"ד נאמן לומר לפירעון חובו נתנם לי מגו דא"ב אמר נאנסו במקו' שאין רואים וכ"כ מרן בתשו' בס' אבקת רוכל סי' קמ"ג דאפי' במקום שהרבים מצויים דלפעמים יארע בשיירא בלילה שיגנבו או יגזלו פל' א' מן השיירא ואין ידוע וכו' ע"ש ונר' דמהרימ"ט אגיל בשיטת אביו המבי"ט ח"א סי' רצ"ב שכ' דא"א בפרי עופרת אלא בפני עדים וצרי' ראיה וכו' וכבר חלק עליו מרן בתסו' בס' אבקת רוכל סימן קמ"ז דשייף נמי טענת נאנסו או החזרתי עש"ב מיהו מ"ש מרן בתשו' שם ועוד דאפי' אם נאמר דא"א דלא אנושא מילתא טובא מנ"ל דלא אנושא מילתא במצרים כשנגנב עופרת זה ואלו הנה משה חי הנה מביא ראיה ונעכשו שמת טוענים ליתומים ע"ש תמהני דאין טוענים לירשים אלא טענה שהיה המוריש נאמן

עליה בלא ראיה אבל טענה שהיה המוריש צריך להביא עליה ראיה אין טוענין אותה לירוש פמו שהוכיחו התוספות בבתרא דף נ"ב בד"ה ומודה וכו' והרשב"א בתשו' ח"ב סי' מ' ע"ש ומק"ש צרור בס' חוט המשולש בס' כ' בשמעון שהולי' סחורה בספינה לעיר א' וז"ל שטענת נאנסו אצלו כנו' היא טענה גרועה לפי שהיה צריך להביא ראיה עליה ולא היה נאמן בשבועה וכו' אם בספינה היה טוען נאנסו צריך להביא ראיה דיש רואה הקא וג"כ בעיר קלא אית ליה וכו' ע"ש ועי' בתשובת הרשב"ש סי' קכ"ט: כ"ט דין ו' ונתנו לו הירשים וכו' אם אמר המלנה אני רוצה ליטול הקרקע פנגד כל חובי מהקא דאין ראיה דיכולים הירשים לסלקו במעו' מה ששו' הקרקע אבל הדין אמת הרשב"ץ ח"א סי' יו"ד עש"ב וכ"כ התוס' בבתרא דף ק"ז בד"ה רב אמר וכו' ע"ש אבל הרב צמח צדק סי' כ"א פתב דיכול לומר לדידי שנה מאה ואין הירשים יכולים לסלקו ע"ש והרב פנים מאירות חלק שני סימן מ"ו האריך ומסיק דאין הבעל חוב יכול.

ליטול הקרקע פנגד כל חובו עש"ב ל' וכן אין ב"ח מאוחר וכולי אבל אם נתנו הירשוי לבעל חוב מאוחר ובא בעל חוב מוקדם וטרפה חוזרין הירשין וגובין המעות שנתנו לו הריטב"א הובא בס' א"ז בפ"ק מי שהיה נשוי עיין שם:

ל"א דין ז אלא נוטל א' מאיזה מהם שירצה וכו' כ"כ הרא"ש בפ"ק דב"ק והרשב"א בבתרא בפ' בית פור והובא בס' א"ז וז"ל מסתברא שבא ליטול מאיזה שירצה והוא שיש בידי כל א' וא' בינונית שהיא ראוייה לו דנכסים ערבים הם והמלנה את חבירו ע"י ב' ערבים נפרע מאיזה מהם שירצה ואע"פ שיש בתוס' דמכילתין הפך מזה וכולי עכ"ל וכ"ד הר"ן שם משמע דוקא דכששניהם שונים (א"ה עכ"מ): ל"ב דין ה' אם הם מצויים וכולי כ' הרשב"ץ ח"ב סימן רל"ד דיכול לגבות מאיזה שירצה אם האחרים אינן פאן או אם הם קטנים או לא נתרצו הגדולים לפרוע עיין שם וכ"כ המבי"ט ח"א סי' קנ"ה דהא דאמרי' דכשלא עשאו אפותיקי גובה מפל' א' חלקו היינו במקום גדולים אבל כשיש קטנים שאינו יכול לגבות מהם הוי כאשתדוף וגובה הפל' מהגדולים דלא עדיפי מהלקוחות דהוי משועבדים שכתב הרשב"א דגובה מהם במקום יתומים קטנים עיין שם בקיצור והביאו הכנה"ג בסימן קע"ה אות ח' עיין שם ותמהני דהרשב"א בתשו' חלק שני סימן שס"ד כ' וז"ל מי שהניח בנים קטנים וגדולים ויצא עליהם שטר חוב שהיה אביהם חייב וכולי נזקקים לנכסי גדולים וכולי אבל לנכסי קטנים אין נזקקין אפילו יודו הגדולים לב"ח שהם יודעים שלא נפרע החוב וכולי שאפילו באו עדים ואמרו בפנינו הודה לו בשעת פטירה אין מקבלין מהם שאין מקבלין עדים שלא בפני בע"ד וכ"ש האחים שאינם בתורת עדות ואין אומרים חזקה לא משקרי שהרי הם פורעים לו חלקם וכו' והיינו דלא אשפחו בערכין נזקקין לנכסי יתומים אלא בכתובה וכולי וא"א לוקמא גמי כשיש גדולים עם הקטנים וכולי עיין שם הרי שכ' דאינו גובה חלק הקטנים דל"ל דאין נזקקין לנכסי הקטנים אלא גובה הפל' מהגדולים וכשיגדיל הקטנים גובים הגדולים שהרי כ' ואין אומרים חזקה לא משקרי שהרי הם פורעין לו חלקם אלמא אין פורעין לו חלק הקטנים אלא חלקם דא"כ נוגעים בעדות הם וכן פתב בהדיא בסימן שפ"ה והביאו מרן הב"י סימן ק"י ע"ש וכן פתב הרב חקות הדיינים סימן ק"ט וז"ל אם יש ביניהם גדולים יחלקו הנכסים וגובה מנכסי הגדולים ואין הקטנים מצילין את הגדולים אבל אינו גובה מנכסי הקטני' ואע"פ שהגדולים מודים אבל אם עדין לא חלקו גובה מאותם

הנכסים כ"כ מורי בתשו' ע"כ (עכ"מ) ל"ג דין י"ב אינו גובה מהיורשים וכולי והא דלא מחק הפתב דילמא מלאך המנות אנסיה כדאמרי' בפ' המוכר את הבית גבי שטר פים הרשב"א הביאה מרן הב"י והיא בח"ג סימן ק"ל ע"ש ובפט"ו דיבמות גבי מצא כלי וכתוב עליו קרבו וכו' רי"א אפי' מצא חבית וכתוב עליו תרומה הרי אלו חולין וכו' אמרי' דת"ק סבר א"א דפינהו הנה גורר את האות ור"י סבר אשלונין אישתלי וקי"ל כת"ק פמו שפסק הרמב"ם בפ"ו מהל' מעשר שני עיין שם לכאור' דה"נ אמרינן א"א דפרע הנה מוחק הפתב מיהו התוס' והרא"ש הביאו הירושלמי דר' יונה ור"י היו שותפי בגרבי דסמרא פד דמף ר' יונה אמר ר' מנה בריה דר' יונה כל גרבי דכתב ביה ר' יונה דידי הוא א"ל אשתקד הנה דידיה השתא הוו דידי עיין שם משמע דהכי ק"ל ונר' משום דר' מנה טוען שמא ור"י טוען בריא ואין סומכין על הכת"י פיון שהוא טוען בריא דאשתלי ולא מחק אבל גבי מצא כלי וכולי דספק הוא ואין שם טענת בריא סומכין. על הכת"י ואמרינן א"א דבעליו פינה הנה גורר את האות ועוד דר"י מוחזק בממון כמ"ש מהריק"ו סי' קס"א ונ"ל דלכאור' דר"י מוחזק בממון מדהנה מהימן למימר אשתקד ונדוקא במצא כלי וכולי סובר ת"ק דסומכין על הפתיכה אבל אם מוחזק וטוען בריא שהם שלו נאמן וא"כ ה"נ דהיורשים מוחזקים טוענים להם שפרע אביהם ושכח ולא מחק הפתב פיון שאביהם הנה נאמן אם טוען פן ושור"ר לה' בני חיי בי"ד סס"י רנ"ח שכ' דבממון חיישי טפי ע"ש: ל"ד אינו גובה מהיורשים אא"כ הנה בתו"ז וכולי מהרח"ש ח"ב סימן כ"ב דקדק דילמא לא לנה פלל דכתב ללות ולא לנה ומזה הכריח דדוקא בשטר חוב שצריך ליתן ביד המלנה אמרי' הכי אבל בכתב שלא עשאו ליתן ביד המלנה מסתמא לא פתב אא"כ לנה ולא חיישי אלא לפירעון עיין שם ונר' דמזה יש לדחות דכבר פתב הר"ן בפרק האשה שנתארמלה דכ' ללות ולא לנה מלמא דלא שכיחא היא והרשב"א סבירא ליה דאין טועני' ליורשי' דלא שכיחא במ"ש בס' א"ז לבתרא בפ' המוכר את הבית דטענת נאנסו פיון דלא שכיחא לא טעני' ליורשים וכ"כ הר"ן בשמי והכי קי"ל פמו שפסק מרן בסי' ס"א ס"ד דלא טעני' להו שלקחו למשכון משום דלא שכיחא וכן מור"ם בסימן ע"ח ס"ד ע"ש וא"כ אפשר דה"נ לא טעני' לנה שפתב ללות ולא לנה דמלת' דלא שכיחא היא אבל נ"ל ראיה מדכ' מהריק"ו סימן קס"א בנמצא אחר מות אדם פתב פתב שיהקדיש פלים ונ"ל אמנם מ"ש דאפי' ימצאו אנשים מחוז לעיר דיקנימו דלא מהני מאחר דלא נמצא אלא בביתו דכי היכי דאמרינן בשטר הנמצא ביד הלנה שמא פתב ללות ולא לנה פה נימא שמא הנה בדעתו להקדיש ולא הקדישו אין נלע"ד דהא פשיטא דלא דמי לשטר הנמצא ביד הלנה וכן הא דאמרינן בספ"ק דב"מ סמפון הנמצא מתחת יד המלנה וכולי דדוקא התם פיון דא"ל ספרא איתרמי ליה וכתב או משום דילמא אתי בין השמשות וכולי כדאיתא התם הא לא"ה הו"א דמהני וה"נ נימא דמהני הך פתב שהוא כת"י פיון דלא שייך ה"ט וכולי עיין שם והביאו מרן הב"י בא"ח סימן קנ"ג בקיצור ופסקו שם סי"ט ע"ש אלמא לא אמרינן הכי אלא בשטר חוב או בשובר שפתבו כדי שיהא מוכן ליתנו למלנה או השובר ללנה כדי לפורעו אבל בכתב שלא עשהו ליתנו למלנה דלא שייך ה"ט ודאי דאם אינו חייב לו לא הנה פותבו: סימן ק"ח א' דין א' פשחייב מודה וצנה בחוליו שיש לפ' וכו' כ' הב"ח שצנה ואמר תנו לפ' וכו' א"נ בהודה בדרף שלא הנה בו חשש הערמה וכולי עיין שם וכן בפ' שום היתומים

אמר רבא אין נזקקין לנכסי תומי' ואם אמר תנו נזקקין וכ' התוס' בד"ה ואם התנו וכו' לכאור' פי' תנו החוב וכו' וצ"ע אמאי שבק לישנא שחייב מודה ושמא לכך נקט האי לישנא תנו דשייך ביה בחוב ובמתנה דאם צנה אביהם ליתומים ליתן מתנה דניתניו מתנה בכולה או במקצת ועשה קנין ותימא פשיטא שאם אמר תנו נזקקין פיון שנתנו במתנה ואור"י וכולי ועוד איפא הודאה דלא סגי דלא אמר תנו וכולי כגון שהודא מעצמו וכולי אבל תבעו והודה אפילו בלא אתם עדי ולא אמר תנו נותנין דאין אדם משטה בשעת מיתה עכ"ל משמע דסבירא ליה דאם אמר תנו מנה לפ' בלא קנין אמרינן דלא מתנה הוא אלא בחוב קאמר דשייך ל' תנו החוב והמח"א ה' זכיה ומתנה סי' ל"ח כ' על שמעון שאמר תנו ק"ק לפלוני בלא קנין ומת וקא ראוהו ותבע הק"ק זון וטוען היורש דאין המתנה מתנה פיון דלא קנו מידו וראוהו אמר שהוא חייב לו ק"ק זון ובשביל חובו קאמר ליתן וראוהו תפוס הוכיח ה' שם דתנו שייך על החוב והדין עם ראוהו ע"ש ולכאור' נר' דה"ד פשהו תפוס אבל אם אינו תפוס אמרי' שמא למתנה איפיון ובלא קנין לא קנה ומספק אין מוציאין מיד היורש וכן משמע קצת מדברי התוס' דנקטי תנו דשייך במתנה במקצת אם עשה קנין ותמהו תימא פשיטא וכולי וא"א אימא דנקט תנו לאשמועי' דאפי' אמר תנו בלא קנין לא אמרי' דמתנה היא ובלא קנין לא קנה אלא על החוב קאמר ונזקקין אלא משמ' דמספק אין מוציאין מיד היורש ובירושלקמי פ' התקבל אמרי' גבי גניבא דאמר יבון לר' אבונא מזמן חמרא דכפר פנייא ולא יבון ליה חשין להא דרב דאמר דהיורש כמשועבד כשם שאין מלוה בעדים נוגבית מן המשועבד כף אינה נוגבית מן היורשים ופריה לא יתנון משום חוב יתנון ליה משום מתנה ומשני חשו להא דר"א דר"א בעי מתנתו כמתנת שכ"מ אי כפריא ע"כ משמע דלמאי דקי"ל דמלוה ע"פ גובה מהיורשים אם אמר תנו פריה לר"א דמספק' ליה או כמתנת שכ"מ או כפריא נותנין לי דאמרי' תנו משום חובו קאמר ולכאור' י"ל דהתם משום דהוי ס"ס משום דר"א מספק ליה שמא דהוי כמצוה מחמת מיתה ואת"ל כפריא שמא משום חובו קאמר והיינו דפרכי' יתנון משום מתנה ומאי קשיא פיון דאמר יתנו סתם דילמא משום חובו קאמר וחיישי' לדרב אלא משום דהוי ס"ס דשמא מלוה על פה גובה מהיורשים ואת"ל אינו גובה שמא מתנה קאמר ובס"ס מוציאין מיד הפוחז' וה"ה מהיורש כמ"ש בסי' כ"ה ע"ש ונר' דלשון תנו משמע הכי והכי במתנה או בחובו וכה"ג אמרי' בפ' השולח דף ל"ב גבי בטל הוא שתי לשונות משמע ולישנא דמהני קאמר פירש"י וכיון דהכי הוא מסקנא דמלתא פי טעין איניש מלתא מהניא במילתיה קא טעין ע"ש וה"נ א"ל דתנו שתי לשונות משמע ולישנא דמהניא ביה קאמר והיכא דלא מהני בחוב מהני במתנה ולהכי פריה הירושלקמי אי לא יתנון ליה משום חוב יתנון ליה משום מתנה דכיון דלא מהני בחובו לרב אמרי' במתנה קאמר וה"נ בש"מ דלא מהני במתנה בלא קנין אמרי' בחובו קאמר לדידן דמלוה על פה גובה מהיורשים וא"כ אפילו ע הנה תפוס גובה מהם ועי' בהכנה"ג סימן רנ"ג הגב"י אות י"ג שכתב דאע"ג דקי"ל כחכמים דאדם מוציא דבריו לבטלה ה"ד כפריא אבל בש"מ לכ"ע א"א מד"ל דומיא דאמרי' אין אדם משטה בשעת מיתה והר' קהלת יעקב דף קפ"ה הוכיח פן ממ"ש רשב"ם בפ' י"ג גבי ש"מ שכ' כל נכסיו לאחר אם ראוי ליורשו נוטלו משום ירושה ואם לא נוטלן משום מתנה וז"ל ואם לא נוטלן משום מתנה דכיון דאינו ראוי ליורשו ע"כ נכסים נותנים לפ' קאמר דאין אדם מוציא דבריו לבטלה ולמתנה

מכונן עכ"ל אלמא דבש"מ א"א מד"ל ע"ש נראה דאפי' בקריא אמרינו הכי כמ"ש
הרמב"ם ומרן בסימן רמ"ח גבי נכסי לה ואחריה לפ' דאפילו ליורש הוי לשון מתנה
בקריא משום דאין אדם מד"ל וכמ"ש מהראנ"ח ח"ב סימן ל"ו דכל שישכולים לפרש
דברי האדם בלשון המועיל אפילו רבנו מודו וכ"ש בש"מ וא"כ ש"מ האומר תנו מנה
לפלוגי דמלנה על פה אינו גובה מהיורשים אמרי' דהוי לשון מתנה מיהו י"ל דלא אמרי'
הכי בדבר שאינו פשוט כמ"ש בפ"ק דמציעא דף ט"ו גבי מקדש אחרותו דאדם יודע שאין
קידושין תופסין באחרותו וגמר ואמר לשם מתנה וכ' התוס' וז"ל אבל בערכין בפ' המוכר
גבי המוכר שדהו בשעת היובל ואמר שמואל מעות חוזרין ל"ל אדם יודע שאין מוכר
ביובל דאין זה פשוט דהא אמר רב מפנה יוצאה עכ"ל ה"נ א"ל דדוקא גבי בטלה הוא
אמרי' דלישנא דמהני ביה קאמר משום דאדם יודע דלא מהני במתנה דלשון דלהבא וכן
גבי נכסי לה ואחריה לפ' אמרי' דהוי לשון מתנה משום דפשיטא דלא מהני לשון ירושה
דאין אדם ל"ל אבל באומר תנו מנה לפ' לא אמרי' דהוי לכוון מתנה משום בחוב מלנה ע"פ
אינו גובה מהיורשים לרב דהא איכא מ"ד דגובה מהיורשים וקי"ל הכי מיהו נר' דדוקא
גבי מקדש אחרותו וכן מוכר שדהו לא אמרי' אדם יודע וכו' בדבר שאינו פשוט כ"כ
לשנות לשונו אבל כל היכא דמצוי לפרש דבריו בלשון המועיל מפרשי' וכה"ג כ'
הריטב"א בפ' אע"פ דף מ"ח גבי נעשה כאומר יקדשו ידיה לעושיהן וז"ל דאי טעמא
דר"מ משום שאדם מקדיש דשב"ל הא לית הילכתא פותיה אבל אי טעמא דידיה משום
דנעשה כאומ' יקדשו ידיה לעושיהן אפ' דהילכתא פותיה ואע"ג דלא קי"ל פותיה במעריף
פחות מכן חדש התם הוא שאתה משנה לשונו מעריף לדמים אבל הכא פי אמר שהוא
מקדיש ידי אשתו י"ל אז שהוא מקדיש אותם פדין חכמים וקדין תורה דהוי פאלו אמר
בפי' יקדשו ידי לעושיהן וכולי ע"ש הרי שכ' דכל שאין משנין לשונו קי"ל כר"מ דאין
אדם מד"ל וה"נ בש"מ שאמר תנו מנה לפ' שאינו זוכה במתנה בלא קנין אמרי' אין אדם
מד"ל ויתנו בחובו קאמר ואף על גב דבפ"ק דמציעא גבי מקדש אחרותו דאמרי' דגמר ונתן
לשם מתנה דאדם יודע וכולי כ' התוס' בד"ה ונתן לשם מתנה אבל בערכין גבי המוכר
שדהו בשעת היובל עצמה דאמר שמואל מעות חוזרין ל"ל דאדם יודע שאון מוכר ביובל
דאין זה פשוט דהא אמר רב מכורה ויוצאה עכ"ל אלמא במידי דפלוגת' לא אמרי' אדם
יודע וכו' התם נמי משנה לשוני ממכר למתנה ומקי' למתנה אבל כל שאין משנין לשונו
לעולם אמרי' אדם יודע וכולי דהא במקדיש מעשה ידי אשתו איכא תנאי דס"ל דאדם
דשלב"ל ואפ"ה אמרי' אדם יודע שאין מקדיש דשלב"ל דאין אדם מד"ל ונעשה כאומר
יקדשו ידי לעושיהן וכ"ש במצנה מחמת מיתה שאמר תנו מנה לפ' למ"ד אין מלנה ע"פ
גובה מהיורשים דאמרי' במתנה נתכונן וש"מ דאמר תנו מנה לפ' דלכ"ע לא קנה בלא
קנין אמרי' בחובו קאמר דהא אפי' בקריא אמרי' אין אדם מד"ל וכ"ש בש"מ שהרי כ'
הר"ן ונהביאו מרן הב"י סימן רנ"ג וז"ל ומיהא שמעי' דלא מתקנינו לישנא דש"מ וכולי
אבל ראיתי להרמב"ם שכתב וכן אם אמר תנו שטר לפ' זכה במה שיש בשטר ואפשר
לקיים דבריו דכל ש"מ שמתחיל הדבר בדבר שיש לו להתחיל אע"פ שלא גמרו אנו
גומרין דבריו וכדאמרי' ש"מ שאמר כתבו גט לאשתי כתבו ותנו קאמר שפך דרכו מתחיל
בדבר ונשטם בדבר קצרה וכולי עכ"ל הרי דש"מ שמתחיל בדבר אנו גומרין אותו
ומפרשי' דבריו וגם הרשב"א והר"ן דס"ל באומר תנו שטר לפ' לא קנה השעבוד היינו

משו' דעיקר הקנין חסר אבל באומר תנו דלא מהני במתנה מפרשי' דבחובו קאמר והראב"ד בהשגו' בפ"י מה' זכיה פתב וז"ל ועוד י"ל וכו' (א"ה עכ"מ): ב' וצוה בקליו וכו' היינו דוקא סמוך למיתה אבל קודם לכן טוענים להם שפא פרע אחר אות' צוה מהר"י וניל סימן צ' עיי"ש ועיין בתשובות הרדב"ז חלק שני סי': ג' או שהיתה ההלואה לזמן וכו' ואם לממונה שלו שיתן הני בתוך הזמן דהכא נמי לא עביד דפרע פניו שצוה לממונה ליתן והממונה מודה שלא נתן הרדב"ז חלק ג' סימן תק"ו עיין שם:.

ד' הג"ה מיהו אם טענו היתומים וכו' דאין טועני' ליורש וללוקח כל שהוא טוען בעצמו טענת פריא אלא אם הוא טוען בספק פה אמרו רבותי' ואני מוסיף על דבריהם דאין טוענים ליורש וללוקח עד שנשאל אותם מה טענתם דשפא יטענו טענת פריא ועליה אנו דני' הרשב"א הובא בספר א"ז לכתרא דף ל"א גבי זה אומר של אבותי וכו' ע"ש ועיין בתשו' הרשב"א חלק ב' סימן ל"א ובתשו' ח"ד סימן ט"ו: ה' וכן אם הוא הוציא כתב יד אביהם וכו' ואם בידו פסק דין שחייב לו אביהם הכנה"ג בתשובות סימן נ"א כ' דכיון שהיורש מוחזק יכול לומר כמ"ד דנאמן לומר פרעתי נגד פס"ד וטוענים ליורשים כל מה שאביה' יכול לטעון עיין שם וכן כתב הרב עבודת הגרשוני סי' נ"ה דהמוציא מחבירו עליו הראיה עיין שם וכן פסק ה' עדות ביהוסף סימן ל"ו דאפילו היה בקנין לא אמרינו סתם קנין לכתובה עומד וטוענים שפא פרע עש"ב אבל אנו קיימא לן דאינו נאמן לומר פרעתי נגד פסק דין פפ"ס מרן בסימן ט"ל עיין שם בהש"ף וכן פסק הרשב"ץ ח"א סימן קע"ג והרדב"ז ח"ב סימן רכ"ו ובסימן תרכ"ה כ' שפן נהגו בכל בית דין ואינו יכול לומר קי"ל עיין שם ועוד א"ל דאפילו למ"ד דנאמן לטעון פרעתי טענה דלא שכיחא היא לפרוע חובו ולהניח הפסק דין ביד המלוה ואין טוענים ליורשים טענה דלא שכיחא וכן ראיתי לה' פ"מ ח"ב סימן ק"ז והרב חוות יאיר סימן ע"ח ובזה ניח' מה שכתב הרמב"ם בפ"י מה' טוען מי שנתחייב בב"ד וכו' ויצא ואמר פרעתי נאמן בשבועת הדין לפיכך אם חזר ואמר כתבו לי הפסק דין אין כותבין דהוא סבי"ל דאין טוענים ליורשים טענה דלא שכיחא פנראה מדבריו בפ"ו מהלכו' שאלה ואם פן א"ל דאם טען הוא שפרעו נאמן אבל שלא בפניו ולקוחות וליורשים אין טועני' שפא פרע דמילתא דלא שכיחא היא שפרע והניח הפסק דין ביד המלוה לכך אין כותבין שפא יגבה בו מהלקוחו' והיורשי' עש"ב וכה"ג כתבו התוספות במציעא דף י"ג בד"ה ה' וכו' גבי מצא שטר שלא יחזיר מהאי טעמא שפא יוציאנו שלא בפניו או על הלקוחות או על היתומים ולא נטעון להם מוזניף משום דלא שכיחא כמו שאין טוענין להם נאנסו עיין שם והכא נמי דכותה ומה שפסק מור"ם בסימן נ' פסק דין ככתוב בו פ' נתחייב לכנגדו חייב לשלם למי שמוציאו וכתב הסמ"ע דה"ד למ"ד דאינו נאמן לו' פרעתי נגד פסק דין דאם לא פן יהא נאמן לומר איני חייב לה במגו דפרעתי כמו בכתב יד וכו' ע"ש נראה אף על גב דלא שכיחא שפרע וניח' הפסק דין ביד המלוה לענין מגו מהניא אבל ליורשים וללקוחות לא טוענין כמו טענת נאנסו דמהניא לענין מגו אף על גב דלא שכיחא ולא טוענין ליורשים מיהו הרדב"ז ח"ג סימן צ"ט פתב דהרמב"ם ס"ל טוענים להם אפילו טענה דלא שכיחא מדכתב בפרק ז' מה' שלוחין שלעולם טוענים ליורש עיין שם וא"כ משמע דסביר"ל דאינו נאמן לומר פרעתי בפסק דין פדעת רוב הפוסקים גם מהר"י ו' מיגש בתשו' סימן י"ב פתב וז"ל ושאלת הא דאמרינו בפרק קמא דמציעא וכו' כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר ואוקי'

בְּשִׁטְרֵי חֲלֻטָּתָא וְאַדְרַכְתָּא דְלָאוּ בְּגֵי פִירְעוֹן נִינְהוּ וְהָק' בְּעֵינֵיכֶם הָא מִיָּדֵי דְבַר פִּירְעוֹן
הוּא אַף עַל גַּב דְּמַעֲשֵׂה בֵּית דִּין הוּא לֹא יִחְזִיר דְחִיּוּשֵׁינּוּן לְפִירְעוֹן וְאִידָּהּ יִסְכִּים זֶה עִם מ"ש
הַטּוֹעֵן אַחַר מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין לֹא אָמַר פְּלוּם תְּשׁוּ' מ"ש פְּאֵן לְחוּשׁ לְפִירְעוֹן אַף ע"פ שֶׁהוּא
מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין לְפִי שְׁנִמְצָא בְּשׂוּק וְנוֹלְדָה בְּזֵה רִיעוּתָא וְא"ל דְּמַפְרַע פְּרַעֲיָה וּמְנִיָּה דְלָנָה
נִפְל וְכוּלֵי וְאִם זֶה הַמַּעֲשֵׂה בֵּית לֹא נִמְצָא בְּשׂוּק גַּם אִינוּ מְצוּי עֲתָה מִפִּינּוּן שְׂחִתְקִיָּמוּ
הַעֲדִים הוּא בְּחֻזְקָתָא שֶׁהוּא קִיָּים וְיָמִי שְׁטוּעֵן בּוּ שְׁפָרְעוּ עָלָיו הַרְאֵיָה וְכוּ' עכ"ל הָרִי
דְּסָבִיר"ל דְּדִינֵי פְּשֻׁטָר וְא"כ נֵרָא' דַּעַת הַרְמַב"ם פְּרָבּוּ וּמ"ש מְהַר"י וְ' מִיָּגֵשׁ אֶפְיָלוּ אִינוּ
מְצוּי עֲתָה בְּחֻזְקָתָא שֶׁהוּא קִיָּים נֵרָאָה דַּה"ד אִם נֶאֱבַד בְּעֲדִים כַּמ"ש הַרְמַב"ם בְּפָרְק כ"ג
מֵה' מְלָנָה דְאִם אָמַר הַשְּׁטָר אֶבֶד אוֹ נִשְׁרַף אִין כּוֹתְבִין לוֹ שְׁטָר אַחַר שְׁמָא פְּרַעוּ אוֹ מְחָלוּ
לוֹ וְאֶפְיָלוּ הִנֵּה הַחֹב לְזִמְן עֵי"ש בַּמ"מ אֶלְמָא אִם נֶאֱבַד חִיּוּשֵׁינּוּן שְׁמָא פְּרַעוּ אֶבֶל אִם יֵשׁ
עֲדִים שְׁנִמְצָא נֵר' דְּלֹא חִיּוּשֵׁינּוּן לְפִירְעוֹן וְעַמ"ש בְּסִימָן מ"א וְרֵאִיתִי לְהֵרֵב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב
סִימָן כ"ה שְׁפָתַב דְּכָל שְׁהָאָב אִינוּ זֹכָה אֶלְמָא מְסַפֵּק וּמִפְּחָ שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק אִין טוֹעֲנִים
לִיּוֹרְשִׁים וְכֵן כַּת' הֵרֵב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן ל' דָּף קט"ו לְדַעַת בַּעַה"ת וְהִבִּיא מ"ש
הַכְּנֵה"ג בְּסִימָן זֶה דְאִין טוֹעֲנִים לִיּוֹרְשִׁי טַעֲנָ' דְקִי"ל עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן הִכָּא נָמִי גַבִּי פֶּסֶק
דִּין אֶפְיָלוּ נִימָא דְהִלְנָה נֶאֱמָן לֹאמַר פְּרַעֲתִי כִינּוּן דְאִינוּ זֹכָה אֶלְמָא מַחֲמ' שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק וְיָכוּל
לֹאמַר קִי"ל אִין טוֹעֲנִים לִיּוֹרְשִׁים כֵּן אֶבֶל לֹא רֵאָה הֵרֵב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב דְּבָרֵי ה' כְּנֵה"ג
בְּסִימָן רמ"ו שְׁפָן דַּעַת מֵהֵרֵש"ג וְהֵרֵב תְּמָה עָלָיו מִנ"ל הָא וְדַעַתוּ דְאֶפְיָלוּ לְמְוַחֲזֵק עֲצָמוּ
בֵּית דִּין טוֹעֲנִים בְּשִׁבְלֵי קִי"ל וְכָל שְׁפָן לִיּוֹרְשִׁים וְכֵן כַּתֵּב בְּסִימָן כ"ה עֵינֵן שָׁם וּבִתְשׁוּ
סִימָן נ"ז דְחָה מִי שֵׁר"ל כֵּן עֵינֵן שָׁם וְכ"כ עוֹד בְּתַשׁוּבוֹת ח"ב סִימָן ס' עֵינֵן שָׁם גַּם הַרְמַב"ן
בְּמִלְחָמוֹת בְּסִיף פְּרָק פֶּל הַגִּט גַּבִּי הַמְּלָנָה מְעוֹת אֶת הַפְּהֵן וְכוּלֵי הַשִּׁיג עַל הַרְזָ"ה וְנ"ל
נְעוּד דְאִם כֵּן אֶפְיָלוּ בְּבֵית דִּין נָמִי צְרִיף לִיטְוֹל רְשׁוּת שְׁמָא יִהְיוּ טוֹעֲנִים פְּרַעוּ אֶבִּינוּ
שֶׁהַטּוֹעֵן אַחַר מְלָנָה בְּבֵית דִּין פְּרַעֲתִי נֶאֱמָן כְּדָאמְרִינוּ בְּפָרְק קַמָּא דְמַצִּיעָא בָּא מְלָנָה
לְכַתּוּב אִין כּוֹתְבִין וְנוֹתְנִין לוֹ וְכַשְׁאֲמַר גּוֹבָה מֵהַמְשׁוֹעֲפָדִים וְלֹא מ"ל פְּרַעֲתִי ה"מ דְּלֹא
צִיָּית לְדִינָ' א"נ אִיתְּבָרַר דְּלֹא פְּרַע כְּדַפְרִישׁ רַבִּי הַגְּדוֹל הֵתָם נְעוּדָאָם מִן הַדִּין מְלָנָה
בְּפָנֵי בִי"ד נָמִי כְּמִלְנָה בְּעֲדִים דְמָיָא וְלֹא אָמְרוּ אֶלְמָא בְּמַעֲשֵׂה בֵּית דִּין שְׂחִיָּיְכוּ אוֹתוֹ לְפָרְן'
שְׁפִינּוּן שְׁנִתְעַצְמוּ בְּדִין וְנִדְוָנוּ עַל פִּיהֶם יֵשׁ לָהּ קוֹל אֶבֶל לֹא בְּמִלְנָה בְּבֵית דִּין וְכוּ' עכ"ל
הָרִי דְּסָבִיר"ל דְאִינוּ נֶאֱמָן לוֹ' פְּרַעֲתִי נֶגֶד מַעֲשֵׂה בֵּית דִּין מִיָּהוּ מִשְׁמַע דְאִם נֶאֱמָן הוּא הִכָּא
נָמִי טוֹעֲנִים לִיּוֹרְשִׁי וְיָכֹר הוֹכִיחַ בְּפָרְק הַגּוֹזֵל בְּתָרָא דְטוֹעֲנִי לְהֵם כֵּן מֵה שְׁהִיָּה אֲבִיהֶם
יָכוּל לְטַעוֹן אֶפְיָלוּ טַעֲנָה דְלֹא שְׂכִיחָא וּל"ד קָאמַר שְׁמָא יִהְיוּ טוֹעֲנִים פְּרַע אֶבִּינוּ דְאֶפִּי
לֹא טַעֲנוּ הֵם בֵּית דִּין טוֹעֲנִים בְּשִׁבְלֵם וְכֵן מ"ש שָׁם וְנ"ל וְאֶפְיָלִי תֵאמַר כְּפִי עֲשָׂאוּ כְּמִלְנָה
בְּשִׁטְר מְפָנֵי הַתְּקֵנָה אִם כְּמִלְנָה אַחֲרָת הִיא זֹ' לֹא יִהְיֶה אֶלְמָא דְנִקְיֵט שְׁטָרָא אִי טַעֲנֵי פְּרַעֲי
מִי לֹא מְשַׁתְּבַע וְכוּ' עֵינֵן שָׁם ל"ד אִי טַעֲנוּ פְּרַעֲי דְהַנְּפָרַע מִנְכֶסִי יְתוּמִים לֹא יִפְרַע אֶלְמָא
בְּשׁוֹבְעָה דְטוֹעֲנִי בְּשִׁבְלֵם אֶלְמָא אִם כֵּן מוֹדִים אוֹ טַעֲנוּ לֹא לָנָה אֶבִּינוּ דְגוֹב' הַמְּלָנָה בְּלֹא
שְׁבוּעָה:.

ו' דְאִנּוּן טַעֲנֵי לְהוּ וְכוּ' הַטּוֹר כְּתֵב דְאִם אִין טוֹעֲנִים נוֹטְלִים יוֹרְשִׁי הַמְּלָנָה בְּלֹא שְׁבוּעָה
לְפִי שְׁאִין טוֹעֲנִין לִיּוֹרְשִׁי הַלְנָה לְחֹב לִיּוֹרְשִׁי הַמְּלָנָה וְהַרמ"ה כ' דְאֶפִּי לֹא טַעֲנוּ אֲנִי טַעֲנֵי
לְהוּ וְהָכִי נָמִי מְסַתְּבָרָא וְכ' הַפְּרִישׁ דְנֵרָאָה דַּה"ד כְּשִׁישׁ רַגְלִים לְדְבָר שְׂחִיָּיב לוֹ כְּפִי
שֶׁהִלְנָהוּ בְּפָנֵי עֲדִים אֶלְמָא שְׁאִין יוֹדְעִים אִם פְּרַעוּ וְכוּ' עֵי"ש וְכִי הִיא גּוֹנוֹא אֶמְרִינוּ בְּפָרְק

הפּוֹתב בּיתוּמִים מִן הַיְתוּמִים הַנִּפְרָעִים בְּשׁבוּעָה אר"י ל"ש אֶלָּא שְׁאָמְרוּ הַיְתוּמִים א"ל אָבָא לַיְיָתִי וּפְרַעְתִּי אָבָל אָמְרוּ א"ל אָבָא לֹא לַיְיָתִי אַף בְּשׁבוּעָה לֹא יִפְרָעוּ וּכ' הַמְּפָרְשִׁים דס"ד דְּנֹקָא אוּמ' לַיְיָתִי וּפְרַעְתִּי כִּינּוּ דְאִיפָּא רַגְלִים לְדַבְרָא אִינוּ נְאָמְנָא אִפִּי בְּשַׁעַת מִיתָה אָבָל בְּאוּמָר לֹא לַיְיָתִי כִּלְלָא נְאָמְנָא וְהֵתָם מִפ' אֲדַרְבָּ' כִּלְלָא הָאוּמָר לֹא לַיְיָתִי פְּאִימָר לֹא פְּרַעְתִּי דְמִי מְשׁוּם דְּמַלְוָה בְּשִׁטָּר הִיא אָבָל בְּמַלְוָה עַל פֶּה מְחַלְקִין כִּן דָּאָם אִין רַגְלִי לְדַבְרָא שְׁלֹנָה לֹא יִפְרָעוּ אָבָל כְּשִׁישׁ עֲדִים שְׁלֹנָה כִּינּוּ שִׁישׁ רַגְלִים לְדַבְרָא אִין טוּעְנִים לַיְיָרְשִׁים כְּמָא פְּרַע וּמְדַלָּא מוּקְמִי מִתְנִי בְּמַלְוָה עַל פֶּה מְשַׁמַּע דָּאָם לֹא טְעֵנוּ נוּטְלִים יוּרְשִׁי הַמַּלְוָה בְּלֹא שְׁבוּעָה וְאָם טְעֵנוּ אִין נוּטְלִים אַף בְּשׁבוּעָה אָבָל הַרמ"ה וְהַטוּר סְבִירָא לְהוּ דְאִפִּילוּ יֵשׁ עֲדִים עַל הַלְוָא' וְלֹא טְעֵנוּ הֵם אָנּוּ טְעֵנוּנָא לְהוּ שְׁמָא פְּרַע וּפ' מְרִן כְּנֻתִיהוּ וּבְמַלְוָה בְּשִׁטָּר כְּתַב הַטוּר ס"ח בְּשֵׁם בַּעַל הַעֵיטוּר שְׁאִין צְרִיף לִישְׁבַע שְׁלֹא נִפְרַע אֶלָּא אָם כִּן טוּעְנִי יוּרְשִׁי הַלּו' אָבִינוּ א"ל שְׁפָרַע לְכֶם אָבָל אָם לֹא טְעֵנוּ אִין טוּעְנִים לְהֵם דְּאִין טוּעְנִים לַיְיָרְשׁ בְּמַקּוּם שִׁישׁ חוּב לַיְיָרְשׁ אַחַר מְסַתְבָּרָא כְּדַבְרֵי הַרָאב"ד שְׁלַעוּלָם טוּעְנִים לְהַחְזִיק הַמְמוֹן בְּמַקּוּמוֹ וְכַתְבַּת הַפְּרִישָׁה דְּהִיא הַדִּין לַעֲנֵנוּ שְׁאִין צְרִיף לִישְׁבַע שְׁלֹא נִפְרָעוּ הֵם עֲצָמָם מְאִבִּיהֶם דְּאִין לְחַשׁוּד אוּתָם מְזִידִי שְׁנִפְרָעוּ וְתִיבְעִי אָבָל כְּשִׁיּוּרְשִׁי הַמַּלְוָה מוּצִיאִין שְׁטַר חוּב עַל יוּרְשִׁי הַלְוָה לַכ"ע אִפִּילוּ לֹא טְעֵנוּ הֵם טוּעְנִי נְגַדְם שְׁמָא פְּרַע אָבִיהֶם לְאָבִיהֶם עֵינָן שְׁם בְּאוּרָף אָבָל הַרִיטְבָ"א בְּפִרְקַת הַפּוֹתב כְּתַב וְנ"ל וְשְׁמַעֲנוּ מְהֵכָא דִּיתוּמִי מִן הַיְתוּמִי לֹא יִפְרָעוּ אֶלָּא בְּשׁבוּעָה אַף ע"ג דְּלֹא אָמְרִי הֵנָּה אִישְׁתַּבְּעוּ לָן וְכַתְבַּת הַרַב בַּעַל הַעֵיטוּר דְּנֹקָא דְּטְעֵנִי אִידָף א"ל אָבָא פְּרַעְתִּי כְּדַאֲמַרִּינוּ בְּסַמוּף הָא לֹא הֵכִי לֹא טְעֵנוּנָא שְׁאִין טוּעְנִים לַיְיָרְשׁ זֶה לְחוּב שְׁלַ יוּרְשׁ זֶה וְכו' הַרִי דְּמִתְנִיתִין דִּיתוּמִים מִן הַיְתוּמִים לֹא יִפְרָעוּ אֶלָּא בְּשׁבוּעָה דְּנֹקָא דְּטְעֵנוּ יוּרְשִׁי הַלְוָה א"ל אָבָא לַיְיָתִי וּפְרַעְתִּי כְּדַאֲוִקִי הֵתָם אָבָל אָם לֹא טְעֵנוּ נוּטְלִים יוּרְשִׁים בְּלֹא שְׁבוּעָה וְלֹא טְעֵנִי לְהוּ שְׁמָא פְּרַע לְאָבִיהֶם: ז דִּין ג אִין נִפְרָעִים מִיּוּרְשִׁים קְטַנִּים וְכו' וְאָם יֵשׁ עֲלֵיו חוּבוֹת בְּשִׁטְרוֹת וְשַׁעֲבַד לְהֵם מְטַלְטְלִין אַג"מ וְאַחַר שְׁלֹנָה מִן הָאֲחֵרוֹן לֹא קָנָה מְטַלְטְלִין וְלֹא נִשְׁתַּעֲבְדוּ בְּנְכָסִים אֶלָּא לֹא אֶלָּא שְׁהָא' הַגִּיעַ זְמַנּוֹ לַיְיָרְשׁ וְהָאֲחֵרוֹן לֹא הַגִּיעַ זְמַנּוֹ וְאִין בְּנְכָסִים כְּדַאִי לְשַׁנְיָהֶם כְּתַב הַרְדַּב"ז ח"ב סִימָן ע"ט דְּנֹדָאִי בְּנְכָסִים נִשְׁתַּעֲבְדוּ אֶלָּא לֹא' וְלֹא אָמְרוּ אִין נִפְרָעִין מְנַכְסֵי יְתוּמִים עַד שְׁיִגְדְּלוּ אֶלָּא לְתוּעֵל' הַיְתוּמִים שְׁמָא יְבִיאוּ רְאִיָּה אָבָל לֹא לְהַפְסִיד אֶת הַמַּלְוָה שְׁקָדָם וּלְזַכּוֹת הָאֲחֵרוֹן שְׁלֹא נִשְׁתַּעֲבְדוּ לוֹ הַנְּכָסִים וְאָם כִּן הַדִּין הוּא דְּשִׁיעוּר הַחוּב שְׁלַ הָא' מְנִיחִים אוּתוֹ בְּבֵית דִּין וְהַשְּׂאָר נוֹתְנִים אוּתוֹ לַב"ח הָאֲחֵרוֹן וְכִשְׁיִגְדְּלוּ הַיְתוּמִים אָם מְצָאוּ רְאִיָּה שְׁפָרַע אָבִיהֶם נוֹתְנִים אוּתוֹ לְאֲחֵרוֹן לְתַשְׁלוּם חוּבוֹ וְאָם לֹא מְצָאוּ רְאִיָּה נוֹתְנִים אוּתוֹ לֹא' שְׁקָדָם ע"ש וְנִרְאָה דָּאָם אִין תוּעֵלָת לִיתוּמִים כִּלְלָא דְאִפִּילוּ יְמַצְאוּ רְאִיָּה שְׁפָרַע אִין בְּנְכָסִים אֶלָּא שִׁיעוּר חוּב הָאֲחֵרוֹן נוֹתְנִים לַב"ח שְׁקָדָם וְהַשְּׂאָר נוֹתְנִים לְאֲחֵרוֹן וְאִין צְרִיף שְׁיִמְתִּין עַד שְׁיִגְדְּלוּ הַיְתוּמִים וְעֵינָן בְּהַרְבַּ כְּנַה"ג בְּסִימָן ק"י: ח אִין נִפְרָעִים מְנַכְסֵי יוּרְשִׁים קְטַנִּים וְכו' דְּנֹקָא בְּנְכָסֵי יְתוּמִים וְדַאִי אָמְרוּ אָבָל מְפָנִי חֲשִׁשָׁא שְׁלַ יְתוּמִי כְּגוֹן שְׁשַׁמְעוּ בּוֹ שְׁמַת נְזַקְקִין הַר"ן בְּתַשְׁבִּיבוֹת וּמַהֲרָאנ"ח חֲלַק רְאִישִׁין סִימָן ט"ו עֵינָן שְׁם וּמַהֲרָ"ם אֶלְשִׁיף ס' קל"ז עֵינָן שְׁם.

ט' גוֹבָה מִיְתוּמִים קְטַנִּים בְּאֲחַד מְשַׁלְשָׁה דְּרָכִים וְכו' אָם יֵשׁ עֲדִים שְׁחִיב מוֹדָה אוּ מַת בְּנִדְוִיו אוּ בְּתוֹף זְמַן וּמְשַׁמַּע דְּגוֹבָה מְהֵם בְּלֹא שְׁבוּ' כְּמוֹ בִּיתוּמִי גְדוּלִים וְכִן כְּתַב בְּהַדְיָא הַרַב חֲקוֹת הַדְּיָנִים סִימָן ק"י עֵינָן שְׁם וְעֵינָן בְּתוֹסְפוֹת דְּגִיטִין דְּף ג' בַּד"ה יְתוּמִי וְכו'

ומ"ש בסי' ק"י: יו"ד גובה מיתומי קטנים בא' מג' דרכים וכו' כתב מהרש"ך ח"ב סימן קי"ז על א' ששלה סחורה לחבירו למוכרה לו ולקחה לעצמו בערף שרצה וכששמע ראובן נתקוטט עמו ובין הקטטה מת השליח ונ"ל דאפי' הם יורשים קטנים היו מחוייבי בפירעון דהלכה רוחת בישראל בא' מן הדרכי' שגובים החוב אפילו מן הקטן הוא איפא שתיקה ההלואה לזמן ועדין לא הגיע זמנה וזה דומה לו כיון שבהיותם מדנינים מת אבל אם עבר הזמן שתיקה א"ל שפרעו טוענים ליו"ש ע"ש וה' משפט צדק ח"ב סי' ל' כ' דאינו חייבי' מאחר שאין עדים שלא וזה ידע מתוך ידם דאולי ראה ושאל ליו"ד ע"י ואמרו שאין לו דין ע"ש ונר' פדברי מהרש"ך דאינו נאמן לומר חזרתי פרעתי פדאמרי' מי יזמר דמחייבו לי רבנן וכה"ג כתב מהרימ"ט ח"א סי' ק"ה דסברא גדולה דהלואי שפרע אחר שפסקו דינו שפמה פעמים מתוך שבני אדם מתעצמים בדין ומעכבים את המעות באים לידי פשרה ע"ש וכ"כ מהראנ"ח ח"ב סי' ע"ש וא"כ גובים אפי' מהיורשי' וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' צ' ונהיאו הכנה"ג סי' ע"ח אות י"ב דחוב שאינו מבונרר חזקה דלא פרע וגובה מהיורשים ע"ש: י"א צריף שנתקבל העדות בחיי אביהם וכו' ואם קבלו בפני הקטן אין דנין ע"פ וכו' מהרש"ג בס' משפטים ישרים סי' נ"ד דאפי' למ"ד דאם קיבלו שלא בפני בע"ד בדיעבד מהני ה"ד אם הבע"ד הוא גדול אבל קטן לא דכל הראוי וכו' ע"ש אבל מהראד"ב בס' לקחם רב סי' כ' ונ"ל אח"ך באו אלי ואמרו כי באלו השכינים יש בהם אלמנה א' שיש לה יתום קטן וכולי ועתה א"א שאחר שפבר נתקבל העדות וזנה הרי אין לסתור את דינו חזק דגדולי האחרונים כ' שאם קבלו עדות שלא בפני בע"ד עדותו עדות וכו' ע"ש"ב הרי דס"ל דלמ"ד דאם קבלו בדיעבד מהני אפילו קטן וכן דעת מהר"י באסן בתשו' סי' פ"א ע"ש וכבר פתבתי סי' כ"ח שפן נר' מדברי הרשב"ש ומהרימ"ט ונר' מדברי מהראד"ב ומהר"י באסן דלמאי דקי"ל דבדיעבד אין דנין ע"פ אותו הרשב"ש וכו' אפי' פבר דנו סותרים דינו אבל מהר"ם מפדאנה סי' ע"ג כ' דאם פבר נפסק הדין ע"פ אותו עדות שנתקבל שלא בפני בע"ד לכ"ע אין סותרין הדין והיינו דכ' דלא הוי עדות לדון ע"פ ר"ל לדון לכתחילה אבל אם פבר דנין אין חוזר הדין בשביל זה ע"ש ומהרש"ג בתשו' שם גמגם בנ"ד כיון שעדין לא הוציאו המזון מיד המוחזק אע"פ שגזרו לתת לו חלק ירושתו והנתבע לא רצה לתת משום שטוען שנתקבל העדות שלא בפניו א"כ לא הוי פדנו פבר כיון שעדין לא נתקיים דינם שלא הוציאו מזון מיד הנתבע וחלק עליו ה' הפוסק ע"ש והכנה"ג בסי' כ"ח הגב"י אות כ"ח נסתפק בזה ע"ש ונר' שזה תלוי במחלוקת בסי' כ"ב בקבל קרוב ופסול דרוב הפוסקים ס"ל דלאחר שפסק הדין אפי' לא הוציאו מזון אינו יכול לחזור וה"נ כיון שפסק אפי' לא הוציאו מזון אין סותרין אותו אבל למאי דבעי התם הוציאו מזון ה"נ דוקא אם נפסק הדין והוציאו מזון אין סותרין להוציא מזון מהמוחזק עיין שם בהש"ף סק"ו ועי' בתשו' הכנה"ג סי' י"ט: י"ב צריף שנתקבל העדות בחיי אביהם וכו' כ' מהרש"ל בפ' הגזול בתרא סימן ו' אם נתן כת"י מחיים ואח"ך הודה סמוך למיתה בפני עדים שהוא חייב אין זה חשוב קבלת עדות בפני היתומי' משום דהחוב מפת הכת"י הוא אלא שאנו חוששין לפירעון וכשהב"ד רואין ההודאה שלא פרע ממילא הם חייבים וכ"ש בשטר שנתקיים בב"ד והודה סמוך למיתתו דמקבלין העדות ונזקקין להם וכ"כ מהרש"ך ח"ד סי' פ"א דאם השטר נתקיים והודה סמוך למיתה מקבלין ממנו הערות ע"ש וכבר ה' בהג"ה חלק על מהר"י קריאון בזה

ע"ש ולא זכר דברי מהרש"ל ומהרש"ך ע"ש אבל מצאתי להרשב"א בחי' לקמא והובא בס' א"ז ד' ט"ל שכ' וז"ל ואע"ג דאמר'י בערכין דכשחייב מודה או שמתנה ומת בשמתנה ונקקים ונ"ל דכשחייב מודה בפני ב"ד או בפני עדים ואמר כתבו וחתמו דמשעה שפתבי הוי פמי שפחקה עדות ואי משום קיום עדותם הא אמרינן בפ' הגזול קמא דמקימי' את השטר שלא בפני ב"ד והא דקי"ל נמי במת בתו"ז ונקקי' וכו' ההיא נמי במלנה בשטר היא עכ"ל נר' בהדיא דאפי' במלנה בשטר אין מקבלין עדות על הודאתו אא"כ הודה בפני ב"ד או בפני עדים וא"ל פתבו וחתמו דמשעת כת"י נעשה פמי שפחקה עדותם בב"ד וכן מצאתי לו בתשו' ח"ב סי' שס"ד שכ' וז"ל מי שהניח בנים גדולים וקטנים ויצא עליהם שט"ח שהיה אביהם חייב וכו' ונקקין לנכסים גדולים וכולי אבל לנכסי קטנים אין ונקקין ואפי' יודו הגדולים לב"ח שהם יודעים שלא נפרע החוב וכו' שאפי' באו עדים ואמרו בפנינו הודה לו בשעת פטירתו אין מקבלין מהם שאין מקבלין עדים שלא בפני בע"ד וכולי עכ"ל הרי דס"ל דאין מקבלין העדות שהודה על חוב שבשטר הפך מהרש"ל ומהרש"ך והכנה"ג ועי' בס' משפטי שמואל בס' קכ"ה: י"ג ואם הם גדולים והוציא עליהם שטר מקוניים וכולי כ' הרשב"ץ ח"ג סי' קפ"ד דאם השטר בעש"ג נר' דאם עבר הזמן בחיי הלנה הפסיד המלנה לפי שפך הוא דיניהם וא"כ לא היה הלנה חושש שאם פרעו שיקתוב לו שובר שהיה סומך שאם יתבענו המלנה בדיניהם הוא נאמן לומר פרעתי וכו' ע"ש וזה דעת הראב"ד בהשגו' פ' כ"ז מה' מלנה דשטר בעש"ג וחזתמי גניהם אינו גובה ממשעבדי דלית להו קלא א"כ אפשר שגפרע ולא תבעו בל הרמב"ם ס"ל דגובה מב"ח ואינו יכול לומר פרעתי וכ' המ"מ דשטר גמור לא לכת"י ע"ש וכן פסק הרשב"ש סי' קס"א: י"ד צריף לישבע כעין של תורה וכו' פדין המלנה שפא לגבות מהלנה וטוען השבע לי שלא פרעתי דצריף לישבע בנק"ח וכיון שפא לגבות מהיורשים אע"ג דלא טעין אנו טעני' להו הסמ"ע וכ"כ רש"י בכתובו' ד' פ"ז ובגיטין ד' נ' טעם זה ע"ש וה' פני הושע בחי' בפ' הכותב הק' על רש"י דהא בטענת השבע לי אם מת המלן' ולא נשבע גובים יורשיו בלא שבועה ואלו דנפרע מנכסי יתומי' ומת קודם ששבע קי"ל אין אדם מוריש שבועה לבניו אלמא לאו מה"ט הוא ע"ש וזו מחלוקת האחרוני' דמהרא"ש סב"ל דאפילו לא טען הלנה בחייו למלנה השבע לי אנו טעני' ליורשי' שהיה אביהם טוען פך ומצריכו שבוע' ואין אדם מש"ל אבל רוב האחרונים ס"ל דאפילו טען הלנה למלנה השבע לי ולא הספיק לישבע עד שמת לא אמרי' אין אדם מש"ל ומ"ש עוד וז"ל ועוד דכתובה לא ניתנה לגבות מחיים וקי"ל חזקה אין אדם פורע בתו"ז ואם פן אין יכול לטעון השבע לי אלא ע"כ דשבועת היתומי' לאו משו' טענ' אביה' אלא משו' חשש צררי ושוב' וביתומי' ולקוחו' חיישי' טפי לפירעון ולשובר ונר' דגם רש"י ס"ל דטעמא משום חשש צררי ושובר אלא דס"ד דבשטר לא שייך ה"ט דא"כ שטרף בנדי מ"ב לכה הביא ראיה דאם הלנה חי וטען השבע לי צריף לישבע אלמא לא אלימא הך סברא דשטרף בנדי מ"ב ומ"ה החמירו ביתומים ולקוחות וטעני' להו חששא דצררי ושובר ע"ש וליתא דל' בפ' הכותב ובפ' הגזקין והסמ"ע מוכחי בהדיא דטעני' ליורשים וללקוחות מה שהיה טוען אביהם השבע לי ואם משום חשש שוב' או צררי אפילו בשבועה אינו גובה ועי' בתשו' הכנה"ג סי' נ"ח שדחה דברי מהר"י איסקפ' דסבר הכי: ט"ו דין ד' החצי יש לו דין מלנה ונשבע וניטל וכו' כתב מהרימ"ט ח"א סימן ס' דאם טען

הַחֲזוֹרְתֵי הַפֶּל אֵינּוּ נֶאֱמָן אִפִּי עַל מַחְצָה דְּפִקְדוֹן שֶׁהִיָּה יְכוּל לְטַעוֹן נֶאֱמָסוּ דָּאִין זֶה מַגּוּ דָּאִינוּ רוּצָה לְהַפְסִיד כְּלוּם וְהִבִּיאֻם הַכְּנֵה"ג אוֹת ל"ה ע"ש ונר' משום שתופס דלא אמרינן מגו לחצי טענה וכבר פתבתי בסי' פ"ב בדיני מנוי שנה דעת התוס' בכתובות ד' ט' בד"ה לא וכו' ובמציעה ד' ק"י בד"ה א"ל וכו' ובכתרא ד' ל"ג בד"ה ואי וכו' והרמב"ן בחי' שם בפ' י"ן והר"ן בפ' האומר דקידושין וגם התוס' בפ' י"ן ע"ש אבל מדברי הרמב"ם בפ"ו מה' אישות ומרן בא"ה סי' ק' סי"א מוכח דס"ל דאמרי' מגו לחצי טענה עש"ב וא"כ עכ"פ אין מוציאין מיד המוחזק ואפ"ל טען החוזרת הפל נאמן על חצי הפקדון במגו דנאנסו.

ט"ז והחצי אינו נוטל וכו' כ' הכנה"ג אות ל"ד דאם היתומים מודים בפקדון לא טעני' להו מידי כמ"ש בסי' ק"א ע"ש והרואה בדברי ה' בסי' ק"א מבואר שהסכי' דאפ"ל מודים היתומים בפקדון טעני' להו ולא אמרי' דאין ס' מוציא מידי ודאי שמה שאנו טועני' ליתומים טענת בריא חשבי' לה תדע דהא תנן הנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה משום דטעני' שמה פרע ואי טענת ספק חשבי' לה הא אין נשבעין על טענת ספק עש"ב ואין זה ראיה שהרי כ' הרא"ש בריש בתרא ז"ל וליהי נמי אמרי' טעמא משום צררי ולא משום פירעון דחשש פירעון אינו מספיק אלא ענין שבועה ולא לדחות הפירעון עד שיגדלו משום וכו' ע"ש אלמא טענת פירעון מהנאי לענין שבועה ולא לדחות הפירעון דלא חשבי' לה ודאי לדחות הפירעון וה"נ אע"ג דטעני' שמה פרע לחייבו שבועה לא טענ' להפסידו ועיין בתשו' ה' ח"א סי' נ"ח ד' מ"ט ע"ב שחי' פן ולמדו מדברי בעה"ת ש' י"ד אלא שכתב דה"ט דאין נפרעין מנכסי הלנה שלא בפניו אפ"ל בשבועה לדעת ר"ח דחשיבה טענת ודאי או משום דליכא הפסד לגמרי אלא עד שיביא ראיה ע"ש וא"נ דהא ביתומים קטנים מהנאי טענת פירעון לענין שבועה ולא לדחות הפירעון עה שיגדלו אלמא אע"ג דאיכא הפסד לגמרי אלא לזמן לא טעני' וה"נ דכותה וה' עדות ביעקב סי' ס"ז ד' קע"ה ע"ד הביא ראיה מדתנן בפ' חזק' הבא מחמ' ירוצה א"י טענה דאין טועני' לו שאביו לקחה וא"א דטענת ספק חשבי' לה איך מוציאין הקרקע מחזק' מרא קמא ומוקמי' לה ביז היורש הא כל חזקה שאין עמה טענה ל"ש חזקה אלא דטענת בריא חשבי' לה ע"ש ולית' דבפ' חזקת ילפי' לה משור מועד דבחזק' ג' שכי' נפקא מרשו' מוכ' וק"ל ברשו' לוקח ופרכי' אלא מעת' חזק' שאין עמ' טענה תהוי חזקה ומשני טעמא מאי דאמרי' דילמא כדקאמ' השתא וכו' ע"ש אלמא אדרבה היא בחזקת מי שפידו לא שצריף טענה ולכך טועני' ליורשי' דהא לא טעני' ליורש אלא להחזיק ולא להוציא כמו שנוכחין לקמן דין ט' ע"ש א"כ ע"כ התי' לא חשיב להוציא פינוי שהיורש מוחזק בה וכ"כ ה' גו"ר בא"ה פלל ד סי' ט"ו דעיקר ה' מילת' דטועני' ליורש תנן לה בח"ה הבא מחמת ירושה א"י טענ' והתי' מיירי לזכות בקרקע שפכר הוחזק לו והיא תחת ידו ולא להוציא מאחרים בטענה זו ע"ש וכן מוכ' בכתרא ד' ל"ב ע"ב דחשיב מוחזק ולא מוציא ורוב הפוסקי' ס"ל דאפ"ל לא החזיק ג' שנים פדלקמן ס"י קמ"ו ע"ש בהש"ף ועוד נעלם מהם מ"ש התוס' בכתרא דף ל"ג בד"ה מגו וכו' וז"ל תימא מה דעתיה דרבב"ש דאפ"ל אי טעין לקוחה היא בנדי שבועה היסת לעולם צריף וכו' ויש לומר דאין נשבעין שבועה היסת אלא היכא דטעין בריא אבל הכא לא טענת בריא היא שאין ודאי ליתומים וכו' ע"ש ובעה"ת ש' י"ד ס' ו' הביא תי' זה וכו' ואיכא מ"ד פיון דנפק עלה קלא דארעא דיתמי הוי

טענות היתומי פטענ' בריא וכו' ע"ש אלמא טענת היתומים בעלמא טענת שמא מקרי
ואין משביעין עליה ונר' דס"ל דדוקא שבווע' היסת אין נשבעין על הספק דלא נתקנה
אלא על טענ' ודאי אבל שבוועת המשנה אפי' על הספק ולכך הבא ליפרע מנכסי יתומי
צריף לישב' וגם הרא"ש שם שכ' דכל דמצי אפנהין למיטען ולהשביע טעני' ליתמי
ומשביעין אפי' בשמ' אפשר דלא תשיב לה טענת ודאי אלא לחיוב שבווע' כמ"ש מיהו
בעל העיטור בדיני המקאה ד' פ"ד כ' וז"ל וק"ל א"ה מלנה ע"פ היא דירמי לא ידעי אי
פרע פרוע וכו' אלמא אין ספק מוציא מידי ודאי אלא ספיקא דירוש פנדאי דמי וכי היכי
דאפנהון מהימן משום מגו יורש נמי מהימן פדאמרי' בכתובו' ההוא דעשאה סי' וכו' ע"ש
הרי שכ' דספיקא דירוש פנדאי דמי וכ"כ ראב"ן ד' ל"ו ע"ב וז"ל וא"א שאפי' בטענת
ספק יכולים לדחותה דטענת ספק דירוששים בטענת ודאי דאפנהון דמי וכו' ע"ש וכ"כ
הריב"ש סי' ק"י הובא בב"י סי' רנ"ג ע"ש גם הרא"ש בפרק האשה שנתארמלה כ' וז"ל
ומתני' אתיא כר"ג משום דהון בריא ובריא יא ואלמנה נמי חשבי' טענת הירוש' בריא
פיון דטעני' ליתמי פל מאי דמצי אפנהון למטען ע"ש וכ"כ בס' א"ז בשם שיטה ישנה
וז"ל בירושלמי בעי ניתא נתגרשה נתאלמנה מי יעורר הירוש' והלך אחר הרוב ורוב
הנשי' בתולות נישאות זאת אומרת אין הולכין בממון אחר הרוב וה"פ ניתא נתגרשה
שהוא יכול לטעון אלמנה נשאתיה בכרי אכל נתאלמנה מי יאמר בכריא דאלמנה נישאת
ומשני הירוש' וכו' פלומר אנו נטעון בשבילם וכו' והא דמוקמי' מתני' אפי' כר"ג ומודה
ר"ג בכריא ובריא וכו' פיון דטועני' ליתומים פל מאי דמצי אפנהון למיטען בכריא חשבי'
לה וכ"כ הריב"ש ע"ש הרי ספק דירוש פנדאי דמי אם פן אפי' היתומים מודים בפקדון
טעני' להו ולא אמרינו אין ס' מוציא מידי ודאי וז"ל הרמב"ן בחי' לבתרא דף ל' וכדומה
לזה המפקיד אצל חבירו בעדים ומת ותבע המפקי' את הירוש' והודו שהוא בידם מן
אביהם דליכא עדים ולא ראה הוא מי לא טעני' להו אנו מאי דמצי אפנהון למיטען
החזרתי ולקחתי ממה דהוא נאמן במגו דהחזרתי ואעפ"י שהם מודים בפקדון וכו' ע"ש
אלמא אפי' היתומי מודים בפקדון טועני' להם ולא אמרינו אין ספק מוציא מידי ודאי
ועיין במהרימ"ט חלק א' סימן ט"ל שהוכיח דאם הפקיד בעדים והם מודים בפקדון (א"ה
עכ"מ): וראיתי להרב קרית מלך סימן י"ט שהקשה דאכתי בנדון הרא"ש אמאי לא טעני'
לאלמנה כמו שטוענים ליתומים וכל שפן דאלמנה תפסה מפח היתומים שהם חייבים
בכתובה ומקרה"י גבון סימן ד' כ' דליתומים הוא דטוענים ולא להאלמנה אבל פשהיא
תופסת מפח היתומים טענין לה ונדחק בתשו' הרא"ש עיי"ש ובאמת שפן הרב משפט
צדק חלק ב' סימן ט' דף קכ"א ע"ד דסבירא ליה דטוענים לירוש' ולא להאלמנה עיי"ש
וכן דעת הרב פני משה ח"א סימן צ"ג דהכא נמי טוענים להאלמנה להחזיק מה שבידה
אפילו נגד הירוש' והיינו כמ"ד דטוענים לירוש' להחזיק מה שבידם אפילו לחובת
ירוש' אחרים כמו שפסק הרב בח"ב סימן צ"ז עיי"ש והכא נמי טוענים לאלמנה אפילו
לחובת הירוש' וכן כ' הרשב"א סימן תתקצ"ו בבן שהוא נושא ונותן בתוך הבית והיו
שטרות יוצאות על שמו ומת האב והבן דהדין עם האלמנה אף על פי שאלו היה קיים
עליו להביא ראיה כמו בא' מן האחיין שמת עיי"ש וכן פתב הרשב"ש בס' תמ"ב בפקדון
דטוענים לאלמנה ועיין בהש"ף בסימן צ"ט ס"ק י"ג שכתב הב"ח דין יורש ולקח יש לו
דטעני' ליה וצריף לישבע אף בשמא עיין שם.

י"ז או שמת בתוך הזמן וכו' כתב הרב פנים מאירו' ח"ב סימן י"ז על נאמן הקהל שמת ויש ביד הקהל כתב יד הנאמן שיש תחת ידו מעות הקהל פה פה וכך דדינו כשטר פיס דאם אין היתומים יכולים לטעון שהחזיר כגון שהודת אביהם שלא החזיר או שפא בתו"הו חייבים ולא טענינו להו נאנסו ואם פן בנ"ד שמנהג העיר שהנאמן מתמנה על פה הקהל מפה שנה תמימה וכל הפנה מעות הקהל בידו ובסוף השנה הוא נותן חשבון והי פמת בתוך זמן הפקדון עיין שם ונראה שזה תלוי דבסי' ע"ח קי"ל דבפקדון נאמן לומר שהחזיר אפילו בתוך זמן וא"כ הכא דהפקדון הם בידו אפילו בתוך זמן נאמן לומר שהחזיר אבל אם הוא משתמש במעות ונהנה מהם אינו נאמן לו' שהחזיר בתוך הזמן עיין שם בהש"ך והרב הנזכר כתב טעם אחר פינו דמעות הקהל בידו ומשמש בהם כרצונו נעשה עליהם כש"ש כמבואר בסימן רצ"ב גבי שלחני וכיון דחייב בגניבה ואבידה ואינו יכול ליפטר אלא בטענ' נאנסו הא קיימא לן דאם הוא במרום שעדים מצויים אינו נאמן לומר נאנסו וכיון שאף בעיר הנה לו קול א"כ אין טועני' ליתומים מה שלא הנה אביהם יכול לטעון עיין שם וכבר המש"ל בפרק כ"א מהלכות מלנה בתשובות ונ"ל והטעם הב' שכתב כת"ר דלא מהני מגו דנאנסו דאם הנה במקום ראויים צריך להביא ראיה וכו' אני תמיה שדין זה דבמקו' רואים אינו נאמן הוא באומר במקום פלוני נאנסו ואותו מקום יש רואים מ"ה אינו נאמן עד שייביא ראיה אבלכשאנו מאמינים אותו בטענה אחרת במגו דנאנסו אנו או' מגו דאי בעי אומר נאנסו במקום דליכא רואים וגדולה מזו כתב מהרימ"א סימן פ"ט דאפילו אם מקום האונס יש רואים נאמן לומר נאנסו מנו דאי בעי אומר בתוך מבואות האפילות נאנסו וכו' ע"ש והכא נמי טועני' ליורשי' שנאנסו במקום דליכא רואים או שהחזיר במגו דנאנסו במקום דליכא רואים ואם פן (א"ה עכ"מ): י"ח אין טוענים להם שנאנסו וכו' פן הוכיחו התו' והרא"ש בכ"מ ומתהר"ם בתשובות הארנכות סי' ועיין בספר א"ז לפתובות דף כ"ה שפן דעת תר"י בשם רבם וכן תפסו הריב"ש סימן קצ"ה והרשב"ץ ח"א סימן נ"ב והרדב"ז ח"א סימן צ' וסימן קמ"ג וסי' קמ"ח ומתהר"ב"ל ח"א סימן צ"ג והמבי"ט ח"א סימן קי"ט וסי' ק"מ ומהרש"ך ח"א סימן רל"ו עיין שם ועיין בב"י שכת' הר"ן שהרי"ף והרמב"ן חולקים וכתב ה' תורת חיים בפ' המוכר את הבית ונראה דסביר' לי' דאף על גב דלמאי דס"ד דפליגי בדר"ח צ"ל דלא טענינו להו נאנסו מ"מ לפי המסקנא א"ל דטעני' להו נאנסו ופליגי בטענ' נאנסו פמו בטענת החזרת דדייני גולה סבירא להו א"א דנאנסו מימר הנה אומר ודייני א"י סבירא להו אימיר דמלאך הפנות הוא דאנסיה עיין שם אבל בספר א"ז לכתרא שם כתב הרשב"ד דהכא מייירי ביתומים גדולים שפאו בטענת עצמם החזירו אבינו לה דהשתא הם מודים דלא נאנסו מר סבר אמרינו מגו ומר סבר לא אמרינו מגו דא"ל שטרך בדי מא בעי ודחי' לכ"ע אמרינו מגו ואם טען הוא החזרתי נאמן במגו והכא פליגי מ"ד גובה פולו ס"ל א"א דפרעיה הנה אומר בעדים וא"כ בחובה דידהו מהמני' להו שלא נאנסו ובחזרה לא מהימני מדלא אומר בעדים וכן תי' הר"ן עיין שם וכן כתב הרדב"ז ח"ג סי' קצ"ט עיין שם ומשמע מדברי הרשב"ד למסקנא נמי אם טענו נאנסו נאמנים ולא אמרינו א"א דנאנסו הנה אומר בעדי' ונראה דסב"ל דדוקא בפירעון פינו דיכול הפפקיד לטעון פריא שלא החזיר ומסייע ליה האי טעמא דשטרך בידי מאי בעי אמרינו א"א דפרע הנה אומר בעדים פן מה שאין פן בנאנסו דלא שייך האי טעמא אבל הרנ"ה שם כתב בשם

אחרים דטענענע נאָנסו לא טענינען להו מהאי טעמא דא"א דנאָנסו הוה אָמר מִשׁוּם דְּהָא טענה שאין המלנה יודעה ואין הלנה יכול לסמוך על ידיעתו של המלן' אַבְל טענת הַחֲזוּרֵי הַלְוָה סוּמָךְ עַל יְדִיעַתוֹ שֶׁל הַמְלָנָה וּמִתְרַשֵּׁל בְּאַמִּירְתּוֹ עַד שֶׁעַת מִיתָה וּבִשְׁעַת מִיתָה א"ל מ"ה דאָנסיה וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם הָרִי דְסְבִירָא לִיה דְלִכְנֹלֵי עֲלָמָא אִין נְאָמְנִים לוֹמַר נְאָנסוּ וְא"א הוה אָמר וְדוּקָא בְּטַעֲנַת חֲזוּרָה סְבִירֵי דִינֵי א"י נְאָמְרִינָן מ"ה אָנסִיה: וּמ"מ דַּעַת הָרִיף וְהָרָאָב"ד וְהָרַמְבַּ"ן וְהָר"ן דְטוֹעֲנִים לְיִוְרְשִׁים וְלִלְקוּחוֹת נְאָנסוּ וְכָל טַעֲנָה דְלֹא שְׂכִיחַ' וְכֵן פְּתַב הָרָא"ה וְהַנ"י בְּפָרְק הַגּוֹזֵל בְּתָרָא עֵינָן שָׁם וְכֵן פָּסַק הַרְדָּב"ז ח"ג סִימָן קצ"ט וְשָׁפַן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ב'פ' ז' מֵהַלְכוֹת שְׁלוּחִין שְׁפַתְב אָף עַל פִּי שְׁלַעוּלָם טוֹעֲנֵי לְיִוְרֵשׁ עֵינָן שָׁם וְעֵינָן בְּתִשׁוּבוֹת הַכְּנֵה"ג ח"א סִימָן כ"ח שְׁפַתְב בְּשֵׁם מֵהֲרַשְׁד"ם וְהָרַב מִשְׁפֵּט צָדֵק שָׁפַן רָאוּי לְפָסוּק וְכ' וְז"ל וּמִיָּהוּ מֵהֲרִימ"ט סִימָן ע"ב פְּתַב דְּהָרִיף וְהָרַמְבַּ"ן לֹא פְּלִיגֵי אֲלֵא בְּמִלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא לֹא טוֹעֲנִינָן לְיִוְרְשִׁים אֲלֵא דַס"ל דְנְאָנסוּ שְׂכִיחָא עֵינָן שָׁם וְלִיתָא דְהָרַמְבַּ"ן בַּס' תָּמִים דַּעִים סִימָן רכ"ו וּבְמִלְחָמוֹת פָּרְק הַגּוֹזֵל בְּתָרָא וְהַנ"י בְּשֵׁם הָרָא"ה שָׁם דְּחֵי הָרָאוֹת וְהוֹכִיחוּ דְאַפִּילוּ מִלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא טוֹעֲנֵי לְיִוְרְשִׁי פֶל מֵה שְׁהִיָּה אַבִּיָּהֶם יְכוּל לְטַעוֹן ע"ש וּמֵהֲרַשְׁד"ם בְּתִשׁוּ' הִבִּיא דְבָרֵי הַנ"י עֵינָן שָׁם וְכָבֵר זָכַר הָרַב מִשְׁפֵּט צָדֵק שָׁם דְּבָרֵי הַנ"י בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן וְהָרָא"ה ע"ש וּמֵהֲרִימ"ט עֲצָמוּ שָׁם סִימָן קי"ב חֲזוּר בּוּ וְרַבֵּי דְבָרֵי הָרַמְבַּ"ן וְכ"כ בַּחֲח"מ סִימָן ק"ד עֵינָן שָׁם וְז"ל בְּעַל הָעֵיטוֹר דָּף פ"א ע"ב וְרַבֵּי יַעֲקֹב אֹמַר דְנְאָנסוּ לֹא שְׂכִיחַ וְקָלָא א"ל וְלֹא טוֹעֲנֵי לְהוּ לְיִרְמֵי מִיָּדֵי דְמִיחֲזִי בְּשִׁיחָא וְלֹא נִהִירָא לָן דְּאִין לָהּ מִיחֲזִי בְּשִׁיחָא מֵהָא דְכַתְּבַתְּ לָם א' עֲשִׂיתִי לָהּ עַכ"ל וְכֵן פְּתַב הָרַב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימָן ס"ו דְּהֵינּוּ דוּק' הִכָּא שְׁהַמְּפָקִיד בָּא לְהוֹצִיא מְמוֹן שְׁהוּא יְדוּעָא שְׁאִינוּ שְׁלוּ כְּגוֹן מְטַלְטְלִין וְקַרְקָעוֹת שְׁיִרְשׁוּ הִיתּוּמִים אַבְל אִם בָּא לְהוֹצִיא מְמוֹן שְׁהוּא סָפַק אִם הוּא חֵלֶק הַפְּקָדוֹן לְכ"ע לֹא טוֹעֲנֵי לְהוּ נְאָנסוּ וְהַסְפִּים עֲמוּ הָרַב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן ל' ד' קט"ו עֵינָן שָׁם וְא"נ פֶּן מִדְּבָרֵי הָרַמְבַּ"ן בְּסִפְרָא תַמ"ד בַּסִּי רַכ"ו וְהַנ"י בְּפָרְק הַגּוֹזֵל בְּתָרָא שְׁפַתְב לְתַרְץ לְדַעְתָּם מַעֲשֵׂ' דַר' מִיֵּאָשָׁא בְּפָרְק הַפּוֹתֵב וְהָתָם בָּא לְהוֹצִיא הַפְּקָדוֹן עֲצָמוּ וְהוֹכִיחוּ עוֹד דְטוֹעֲנֵי לְהוּ מִלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא בְּדַמְק' בְּסוּף פָּרְק הַמְּקַבֵּל וְהָא רַבָּא אֲפִיק זוּגָא דְסַרְבֵּל' וְסַפְר' דְאַגְדָּת' מִיָּתְמֵי בְּדָבָרִים הָעֲשׂוּיִם לְהַשְׂאִיל וּלְהַשְׁפִּיר וְלֹא מִתְרַצִּינָן שְׁאֵנִי הָתָם דְּאִין טוֹעֲנִים לִיתּוּמִים שְׁהוּא רְחוּק ע"ש אֵלֵּם אֲפִילוּ בָּא לְהוֹצִיא הַפְּקָדוֹן שְׁאִינוּ וְדָאִי שֶׁל אַבִּיָּהֶם טוֹעֲנִינָן לְהוּ מִלְתָּא דְלֹא שְׂכִיחָא וְהָרַב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן י"ט הַכְּרִיעַ חִילוּק זֶה מִדְּבָרֵי הָרַשְׁבָּ"א דְבַתְּשׁוּ' שְׁהִבִּיא מֵהֲרַשְׁד"ם סְבִיר"ל דְטוֹעֲנִים נְאָנסוּ וּבְסִפְרָא ז"ל לְבַתְּרָא פְּתַב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א שְׁהַסְפִּים דְטַעֲנַת נְאָנסוּ פִּינּוּ דְלֹא שְׂכִיחָא לֹא טוֹעֲנֵי לְהוּ וְכֵן פְּתַב הָר"ן בְּשֵׁמוֹ אֲלֵא דְבַתְּשׁוּ' מִיָּרִי דְוַדָּאִי אִין הַפְּקָדוֹן בְּעוּלָם דְהַמְּפָקִיד בָּא לְהוֹצִיא מִמֵּינָן שְׁהוּא בְּחֻזְקָה לְכַף טוֹעֲנִינָן נְאָנסוּ אַבְל בַּח' מִיָּרִי בָּבָא לְהוֹצִיא נְכָסִים שְׁיֵשׁ בְּהֶם סָפַק אִם יֵשׁ חֵלֶק הַפְּקָדוֹן דְלֹא בָּא לְהוֹצִיא וְדָאִי מְמוֹן הִיתּוּמִים אִין טוֹעֲנִים עֵינָן שָׁם וְלִיתָא שְׁהָרִי הָרַשְׁבָּ"א בַּח' לְגִיטִין דָּף ט' פְּתַב בְּשֵׁם ר' דְּאִין טוֹעֲנִים לְלַקּוּחוֹ' וְלִיתּוּמִים טַעֲנַת מְזוּנֵיךְ מִשׁוּם דְלֹא שְׂכִיחָא כְּמוֹ שְׁאִין טוֹעֲנֵי לְהֶם נְאָנסוּ מֵהָא טַעֲמָא וְהַסְפִּים הוּא דְטוֹעֲנִים לְהֶם מְזוּנֵיךְ מֵהָא טַעֲמָא דְלֹא שְׂכִיחָא בְּשִׁטְר פִּיס עֵינָן שָׁם בְּאוּרָה אֲלָמָא אֲפִילוּ בָּא לְהוֹצִיא מְמוֹן הִיּוֹרְשִׁים שְׁהוּא בְּחֻזְק' לֹא טוֹעֲנֵי טַעֲנָה שְׁאִינָה שְׂכִיחָא וְעוֹד דְמֵהֲרַשְׁד"ם בְּתִשׁוּ' שָׁם הוֹכִיחַ עוֹד דְהָכִי סְבִירָא לִיה לְהָרַשְׁבָּ"א מ"ש הָר"ן

בְּשֵׁמוֹ בְּפֶרֶק בְּתָרָא דְכְתוּבֹת גְּבִי הֵיִיא דְעֵשְׂאוּ סִי לְאַחַר עֵינֵן שְׁם אֶלְמָא אָפִילוּ בָּא
לְהוֹצִיא מְמוֹן שְׁהוּא סְפֵק וְאִינוּ וְדַאי שְׁל הַיּוֹרְשִׁים טְעֵנִין לְהוּ.

וְרֵאִיתִי לֵה פ"מ ח"א ס' צ"ג דְלָא טְעֵנִי לְיּוֹרְשֵׁי טְעֵנָה דְלָא שְׂכִיחָא דְרַנְבָּא דְרַבְּנֹת' הִכִּי
ס"ל וְכֵן פְּסֵק מְהַרְיב"ל ע"ש וְאִיבְרָא דְהָרֹב ס"ל דְטְעֵנִי לְהוּ כֹּל מַה שְׂאָבִיחָם יְכוּל לְטַעוֹן
וְהֵם הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְהַרְאָב"ד וְהַרְמַב"ן וְהַרְאָ"ה וְהַר"ן וְהַנ"י וְכֵן הִסְפִּים הַרְדָּב"ז
וּמְהַרְשֵׁד"ם וְה' מִשְׁפֵּט צָדֵק וְעִי בְּהַש"ף ס' ס"ב ס"ק ט"ו שְׂפֵתב דְטְעֵנָה דְלָא שְׂכִיחָא
כִּלְל ל"כ ע"ל אֵל טְעֵנִי וְכ"כ ה' מִשְׁפֵּט צָדֵק ח"ב סִימֵן ע"ג דכ"ע מוֹדִים בְּטְעֵנָה רְחוּקָה עֵינֵן
שְׁם וּא"נ כֵּן מְדַבְּרִי הַרְמַב"ן וְהַנ"י שְׁם אֶלָּא כֹּל שְׂטַעְנָה שְׂאָבִיחָם נֶאֱמָן בְּהַ טְעֵנִי לְהֵם
וְכ"כ מְהַרְח"ש ח"א ס' ל"ב ע"ש וְכ"כ מְהַר"א שְׁשׁוֹן סִימֵן ק"ל דְאָפִילוּ טְעֵנָה שְׁהִיא
רְחוּקָה מִן הַדַּעַת טְעֵנִי לְהוּ וְכ' ה' שְׂמַחַת יו"ט סִימֵן ל' דְנַר' מְדַבְּרִי דֵה"ד שְׁהִיתוּמִים
עֲצָמָם טְעֵנִי כֵּן אֶבֶל אֲנִי לָא טְעֵנִי לְהִי וְכֵן הִבִּין ה' מַח"א בַּה' גְּבִינִת חוּב סִימֵן ה' ע"ש
וּא"נ כֵּן מְדַבְּרִי מְהַר"ש שְׂפֵתב וְנ"ל הֵן אֶמֶת שְׂמַתוּף דְבָרִי בַעֲה"ת וְנ"ל אֶבֶל טְעֵנִי יְתָמִי
דְלָא כְּתִב יְדִיָּה דְאָבָא הוּא וְכוּלִי דְמִשְׁמַע דְנוֹקָא שְׁהֵם טְעֵנִים כִּף אֶבֶל אֲנִי לָא טְעֵנִי לְהוּ
מ"מ הַמַּעֲיָן שְׁם יִרְאֶה דְמַה שְׂטוּעֵנִי הִיתוּמִים דְלָאוּ כַת"י דְאָבָא הוּא לָא דְקִטְעִין בְּרִיאָאֶלָּא
דְשָׂמָא הוּא שְׂטוּעֵנִי כִּף שְׁהָרִי כְּתִב בְּסו"ד וּמִשְׁתַּב' הִסְתָּ דְלָא יְדַעִי וְכוּלִי הָרִי לֵךְ בְּהִדְיָא
דְאָפִי בְשָׂמָא מְהַנְיָא טְעֵנָתוּ וְתוּ שְׁהָרִי הָאֵחַ הַגְּדוּל הוּא מְאֵלִיו וּמַעֲצָמוּ טַעֵן וְכו' בְּאֶרְפֵּן
דְאִין ס' דְמִטְעַם דְלָא טְעֵנִי לְהוּ מִקְלָת' דַּל"ש לָאו מְלִתָּא הִיא עַכ"ל מִשְׁמַע דְלָפִי טַעַם א'
אִפִּי לָא טַעֵן הוּא אֲנִי טְעֵנִי לִיָּה דְכִינֹן דְטַעֲנַת סְפֵק מְהַנְיָא אִין חִי בִין טַעֲנַת הִיתוּמִים
לְטַעֲנַת ב"ד וְכ"כ הַכְּנַה"ג בְּסִי ל"ב הַגְּב"י אוֹת י"א דְלָא מְצִינּוּ חִי בִין טוּעֵנִי כִּף בְּשֵׁם
אֲבִיחָם לְטוּעֵנִי ב"ד אֶלָּא הַפֵּל שְׁנֵה אִם הֵם יְכוּלִים לְטַעוֹן כִּף אֲנִי טְעֵנִי לְהוּ וְאִי אֲנִי לָא
טְעֵנִי לְהוּ הֵם נְמִי אִין יְכוּלִים לְטַעוֹן וְרֵאִיָּה שְׁהָרִי מִשְׁטַר כִּיס לָא מְחַלְקִי בִין טוּעֵנִי הֵם
בִין טוּעֵנִי ב"ד ע"ש וְעִי בְּתִשׁוּ' הַרְדָּב"ז ח"ג שְׁם שְׂכ"כ וְכֵן מוּכַח בְּהִדְיָא מְדַבְּרִי הָרֵא"ש
בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב בְּמַעֲשֵׂה דַר' מִיֵּאֲשָׂא שְׂפֵתב וְנ"ל וְנוֹקָא הִיכָּא שְׁהִיתוּמִים טוּעֵנִים שְׂמָא אֶבֶל
אִי טוּעֵנִי וְדַאי אָבָא אָמַר לְנוּ שְׁהִי שְׁלוּ מִשְׁתַּבְּעִי וְכוּלִי ע"ש בְּרַש"י וְכ"כ מְהַרִּימ"ט
ח"א ס' נ"ו וְנ"ל דְאָפִי הִיכָּא דְמְהִימְנִי לּוֹמַר א"ל אָבָא חֲזַרְתִּי וּפְרַעַתִּי אִם אִין טוּעֵנִי
בְּבָרִיא שְׂפָךְ וְכוּלִי הֵם אִינָם יְכוּלִים לְטַעוֹן מְסַפֵּק שְׂטַעְנָה אַע"פ שְׁהוּא ש"מ דְמִקְלָתָא
דְלָא שְׂכִיחָא הוּא שְׂיִטְעָה ע"כ אֶלְמָא אִין חִי אֶלָּא בִין טַעֲנַת הַיּוֹרְשִׁים בְּשֵׁם אֲבִיחָם לְטַעֲנַת
עֲצָמָם אֶבֶל אִין חִי טַעֲנַת הַיּוֹרְשִׁים לְטַעֲנַת ב"ד כִּינֹן דְטַעֲנַת סְפֵק הִיא וְעִי בְּתִשׁוּ' מְהַר"ם
חִינֹן בְּס' זַרְע אֲבָרְהָם סִימֵן ד' דָּף ע"ב שְׁהוּכִיחַ כֵּן מְפִירַש"י דְפֶרֶק הַכּוֹתֵב וְכֵן מוּכַח עוֹד
מְדַבְּרִי הָרֵא"ש בְּפ' הַגּוֹזֵל בְּתָרָא וְנ"ל וְלִכְפֵּךְ אִי טְעֵנוּ טַעֲנַת בְּרִיא שְׂיָדוּעַ לְהֵם שְׂאָבִיחָם
שְׁלָם אֵת הַגּוֹזֵלָה מְהִימְנִי אֶבֶל בְּטַעֲנַת שְׂמָא לָא וְכו' ע"ש: וּבִירוּשְׁלַמִּי ר"פ הָאֲשָׁה
שְׁנַתְאֶרְמְלָה גְּבִי אִם יֵשׁ עֲדִים שְׂיָצְאָה בְּהִינְיָמָא וְרֵאִשָּׁה פְּרוּעַ כְּתוּ' מְאֲתִים אֶמְרִי וְחַשׁ
לוֹמַר שְׂמָא מְנוֹכַת עֵץ אֶלָּא כַר"מ דַּר"מ אוֹמַר מְנוֹכַת עֵץ כְּתוּ' מְאֲתִים אַר"י לָא חַשׁוּ עַל
דְבַר שְׂאִינוּ מְצִי וְכו' ה' קָרְבַּן הָעֵדָה מְהִכָּא שְׂמָעִי דְטַעֲנָה דְלָא שְׂכִיחָא לָא טְעֵנִי לִיתְמִי
דְאִם הַבַּעַל קִיָּים וְטַעֵן מְנוֹכַת עֵץ וְדַאי נֶאֱמָן כְּמוֹ בְּאוֹמ' אֶלְמָנָה נְשִׂאֲתִיָּה כִּינֹן שְׂטַעֵן בְּרִיא
וּא"ה לָא טְעֵנִי לִיתְמִי וְכֵן מוּכַח בְּגַמְר' ד' י"ג גְּבִי הִיא אוֹמְרַת מְנוֹכַת עֵץ וְכוּלִי דְאֶמְרִי
בְּשָׂלְמָא ר"א לָא קְאָמַר כַּר"י דְמוֹקִי לְהַ כְּרַבְּנֵן וּא"א הָא מְתַנִּי דְאִם יֵשׁ עֲדִים שְׂיָצְאָת
בְּהִינוּמָא וְכוּלִי ע"כ כַּר"מ דַּל"כ נִיחֻוּשׁ לְמוֹכַת עֵץ וְלָמָּה יִתְנוּ לְהַ הַיּוֹרְשִׁים מְאֲתִים וּא"כ

הו"ל לאוקמי מתני' דטענת מאתים ולא פלום אלא ודאי דמילתא דלא שכיחא לא טעני' ליורשי' וכולה מתני' פרבנן אתיא וזו ראיה שאין עליה תשובה ע"ש ועי' בספר א"ז לכתובות שכ' בשם הרמב"ן דקו' הירושלמי דאם נתגרשה נהימני לבעל אם טען כן ואם נתארמלה נטעון הכי בשביל היתומים ור"י מוקי אפי' פרבנן ולא חשו על דבר שאינו מצוי והכי קי"ל ע"ש ונר' דהרמב"ן אגזיל לטעמיה דס"ל דכל מה שאביהם יכול לטעון טועני' ליורשים אפילו טענה דלא שכיחא ואפילו אביהם אם טען פן אינו נאמן ומצאתי למקור"ם בתשו' הקצרות סימן קל"א שכ' ונ"ל ונשאלתם אי טעני' ליתמי דאלמנה נישאת וכו' פשיטא דטעני' וכו' אבל אם יש קול שנשאת בתולה גובה פתובת בתולה דהלף אחר רוב נשים וכו' ואע"ג דאין הולכין במזון אחר הרוב ה"מ נגד חזקה אבל הכא פנין שהמזון תחת ידה הולכין אחר הרוב פנין דיש לה קול ואע"ג דפירש"י לעיל ואע"ג דנכסי' בחזק' יתמי מ"מ פדי פתובתה שהם בחזק' לא מפקי' מיניה דאזלי' בתר רובא וחזקה עכ"ל וא"כ ה"נ דמוכת עץ לא שכיחא לא מפקי' דאזלי' בתר רובא וחזקה אבל פבר פתבתי בסי' נ"ח דקיימא לן דלא טעני' ליורשי' טענה דלא שכיחא שכן פסק מרן בסי' ס"ה ומור"ם בסי' ע"ת וכן דעת רוב הגאונים וכ"כ הר' חיות יאיר והר' בתי פהונה ח"ב סימן ל"ז דהכי נקיטי' ע"ש: י"ט אין טועני' להם שנאנסו וכו' כ' הרדב"ז חלק שלישי סימן קצ"ט דאם טענו ידענו שנאנסו ודאי אינו גובה אלא מחצה אם טענו שמא החזיר נאמני' או שתקו טעני' להו החזיר אבל אם טענו שמא נאנסו נשבע וגובה פולו עיין שם ולא דק דאפי' טענו שמא נאנסו ב"ד טועני' להם שמא החזיר ודוקא טענו פריא שא"ל אביהם הוא שאין ב"ד טועני' להם טענה אחרת וכה"ג כ' הרשב"א בתשו' ח"ד סימן ט"ו ע"ש אבל יש להסתפק אם טענו שאביהם א"ל נאנסו אם מקרי טענת פריא דבסי' ע"ה (א"ה עכ"מ): ד' דין ה' ואם אומר השבעו לי וכו' אם אמר הלנה למלנה השבע לי ולא הספיק לישב' עד שמת ואח"ך מת הלנה נר' דיורשי' המלנה גובים מיורש הלנה בשטר שבידום ולא אמרי' אין אמש"ל כמו בפוגם שטרן ומת דאע"פ שאינו גובה אלא בשבוע' בניו נשבעי' שלא פקדנו וכולי וגובי' אפילו מיורשיו ה' קרית מלך רב ח"א ד' צ' ע"ג ע"ש וכבר הכנה"ג בסי' פ"ב אות כ"ד הוכיח פן בשם מהרש"ף והרב דחה דאה"נ אם נתחייב המלנה שבו' ומת אין מורישה לבניו ופוגם שטרן שאני דלא נתחייב שבועה בטענת הלנה אלא ע"י טענת עצמו וכן ח"ה ה' בסימן זה הגה"ט אות צ"ב לדעת הרא"ש וכן דעת מקור"ם מטראני ומהרש"ך דאפי' בשבועה הבאה ע"י טענת הלנה ומת אמרינן אין אדם מש"ל ומהר"א ששון ס"ל דאפילו לא טען הלנה אנו טעני' ליורש' שהיה אביו טוען כן והיה המלנה חייב שבוע' ואין אדם מש"ל עיין שם אבל הרב הסכים שם דאפילו טען הלנה לא אמרי' בזה אין אדם מש"ל ותמהני שהרי כ' הטור סימן ס"ו סי"ד ונ"ל לוקח שקנה מהלנה שט"ח שיש לו על הלנה ומת הלנה אם אחר שלקחו מת נשב' הלוקח וכולי אם הוא חי עדין גם הוא צריף לישב' קודם שיגבה הלוקח וכ"פ מרן שם אלמא אע"ג דהוא צריף לישב' כשמת גובה הלוקח בשבו' ולא אמרי' אין אמש"ל וכ"כ הסמ"ע שם ס"ק מ' והש"ך פתב דאין לשון הסמ"ע מדוקדק דאפילו היה הלנה צונח שפרעו קודם שמכרו דינא הכי וכו' עיין שם ואפ' דס"ל להסמ"ע דאם נתחייב המלנה שבועה בחייו קודם שמכר אמרי' אין אמש"ל ופוגם שטרן שאני שלא נתחייב שבו' בטענת הלנה אלא ע"י טענת עצמו כמו שחי' הכנה"ג וכן מצאתי בתשו' הגאונים סימן ע' שכתב במלנה

שְׁהִיָּה לוֹ שְׁטָר וְאִין בִּינִיָּהֶם חֲשַׁבּוֹן וְנִכְנָסוּ שְׁנֵיהֶם בְּב"ד וְנִתְחַיֵּיב הַמְּלֻנָּה שְׁבו' וּמֵת בְּלֹא שְׁבו' אִין יוֹרְשֵׁיו גּוֹבֵי כָּלֵל ע"ש וְנֹה פְּדֻבְרֵי מְהֵרָא"ש: וְהַע"ש בְּסִימָן פ"ד וְסִי' זֶה פֶּתַח דְּלֹא אָמְרוּ הַפּוֹגֵם שְׁטָרוּ וְכו' וּמֵת אָדָם מִש"ל אֶלְא דוּק' בְּמֵת בְּתו"ז הַפְּרִיעוֹן דְּאִין מְנוּטֵל שְׁבו' עָלָיו כ"א כְּשֶׁטְעַן עָלָיו הַנְּתִיב' שִׁישְׁב' לוֹ כְּמוֹ שֶׁפֶסֶק מְרַן בְּסִימָן פ"ד דְּלֹא הָיָה חַיֵּיב שְׁבו' עַכ"פ אָמְרֵי אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבו' לְבָנָיו וְנִשְׁבְּעֵי וְנוֹטְלִין וְהַסְמ"ע ס"ק כ"ט דְּחָה דְּאִי בְּתו"ז אִיירֵי לָמָּה אָמְרוּ בְּגַמ' כְּגוֹן שֶׁפּוֹגֵם שְׁטָרוּ וּבְתו"ז הָא אִפִּי' בְּלֹאח"ז נִמְי מִשְׁפַּחַת לֵה כְּגוֹן הַמוֹצֵיא שֵׁט"ח עַל חֲבִירוֹ וְעַבְרָה זְמַנּוֹ וְטַעַן הַנְּתִיב' הַשֵּׁב' לִי דְּלֹא פְּרַעַתִּיךָ וּמֵת דִּיּוֹרְשֵׁיו נִשְׁבְּעֵי שֶׁלֹּא פִּקְדְנוּ וְנוֹטֵל וְכוּלֵי עַכ"ל הֵרִי דַס"ל דְּאֶפִּילוּ טַעַן הַלְּוָה וְלֹא הִסְפִּיק לִישְׁב' עַד שְׁמֵת לֹא אָמְרֵי אִין אִמֵּש"ל וְכוּ' מְדַבְּרֵי בַעַה"ת שִׁי"ד ח"ג שֵׁכ' עַל שֵׁט"ח בְּמִשְׁכּוֹנָא שְׁהִיא מְנוּחָק' בְּיַד הַמְּלֻנָּה דְּהֵרָאב"ד סְבִירָא לֵיהּ דְּגוֹבְהַבְּלֹא שְׁבו' אַחַר מֵיתַת הַלְּוָה וְכֵן בְּחַיֵּי הַלְּוָה וְטַעַנּוּ הַשֵּׁב' לִי דְּלֹא פְּרַעַתִּיךָ א"ץ לִישְׁב' אֶבֶל בְּשֵׁם הַר"י הַלְּוֵי מְצֵאתִי דְּכִינּוֹן דְּמַצִּי לְסִלּוּקֵי בְּזוּזֵי לֹא לְפָרְן' קָאִי וְאִינוּ נִפְר' אֶלְא בְּשְׁבו' וְכֵן הָיָה דָּן בְּהַ שְׁאֵם מֵת הַלְּוָה בְּחַיֵּי הַמְּלֻנָּה וּמֵת הַמְּלֻנָּה וְלֹא נִשְׁב' וְאִין נְאֻמָּנוֹת בְּשֵׁטֶר חוֹב אִין אָדָם מוֹרִישׁ בּוֹ שְׁבו' לְבָנָיו וּפְקַע פּוֹלְיָה עֵינֵן שֶׁם נִרְאָה בְּהַדְּיָא דְּוָקָא אִם מֵת הַלְּוָה בְּחַיֵּי הַמְּלֻנָּה וְאִח"ךְ מֵת הַמְּלֻנָּה הוּא דְּאָמְרֵי אִין אִמֵּש"ל אֶבֶל אִם מֵת הַמְּלֻנָּה וְאִח"ךְ הַלְּוָה אִם לֹא טַעַן הַלְּוָה וְדֹאִי אִין טוֹעֲנֵי לִיּוֹרְשֵׁיו אֶלְא אִפִּי' טַעַן הַלְּוָה וְלֹא הִסְפִּיק לִישְׁב' עַד שְׁמֵת מִשְׁמ' דְּלֹא אָמְרֵי אִין אִמֵּש"ל אֶלְא דְּוָקָא כְּשֶׁמֵּת לָנָה בְּחַיֵּי מְלֻנָּה וְעִי' בַס' פ"מ סִימָן י"ג שֵׁכ' הֵרִי"ף בְּתֵשׁו' שֵׁכ' דָּאִם מֵתוּ הַיּוֹרְשִׁים שְׁהִיָּה לָהֶם לִישְׁב' שְׁבוּעַת הַיּוֹרְשִׁים אִין הַיּוֹרְשִׁים שְׁלָהֶם נִשְׁבְּעִין שְׁבו' הַיּוֹרְשִׁים ה"ד כְּשֶׁמֵּת הַמְּלֻנָּה וְאִח"ךְ מֵת הַלְּוָה שְׁכָבָר נִתְחַיֵּיבוּ שְׁבו' יוֹרְשֵׁי הַמְּלֻנָּה לִיּוֹרְשֵׁי הַלְּוָה אִף בְּלֹא טַעַנָּה כְּדִין יְתוּמִים מִיְתוּמִים וְהוּא מְנוּכָרַח שְׁהֵרִי בַעַל הָעֵיטוֹר חוֹלֵק עַל הֵרִי"ף וְס"ל דְּשְׁבו' הַיּוֹרְשִׁים יוֹרֵשׁ מוֹרִישָׁה לִיּוֹרֵשׁ וְאִי מִיירֵי בְּחַיֵּי הַלְּוָה א"כ לֹא מִשְׁפַּחַת לָהּ אֶלְא ע"י טַעַנָּה נִהְרִי בַעַל הָעֵיטוֹר סְבִירָא לֵיהּ כְּרַב שָׂר שְׁלוֹם דְּנִשְׁבְּ' הַלְּוָה וְנִפְטָר כַּמ"ש הַמ"מ בְּפִי"ז מַה' מְלֻנָּה ע"ש וְכָבָר כְּתִבְתִּי בְּסִימָן פ"ב דְּבָרֵי בַעַל הָעֵיטוֹר דְּלֹא ס"ל כְּרַב שָׂר שְׁלוֹם אֶלְא כְּרַב הַאִי וְהֵרִי"ף דְּבַחַיֵּי הַיּוֹרֵשׁ נִשְׁבְּעִים שְׁבוּעַת הַיּוֹרְשֵׁי עֵינֵן שֶׁם אֶבֶל דְּבַר ה' בְּפִי אָמֵת שְׁכֵן מְבוֹאֵר בְּתֵשׁו' הֵרִי"ף סִימָן ע"ט דְּמִיירֵי בְּמֵת הַמְּלֻנָּה וְאִח"ךְ מֵת הַיּוֹרֵשׁ כְּדִין יְתוּמִים מִיְתוּמִים ע"ש וְה' פ"מ שֵׁכ' שְׁכֵן מְתַבָּאָר בְּתֵשׁו' מַהֲרַאנ"ח ח"א סִימָן ק"ט עֵינֵן שֶׁם וְכוּ' מַהֲרַאנ"ח ח"א סִימָן ס"א וְזו"ל וְאִע"ג דְּאִי הֵנָּה אֲבוּהֵן קָיִים אִי הֵנָּה טַעַן אִישְׁתַּב' לִי דְּלֹא פְּרַעַתִּיךָ הֵנָּה מִשְׁבְּעֵי לֵיהּ מ"מ כִּינּוֹן שֶׁהַשְּׁטָר קָיִים בְּיַד הַיּוֹרְשִׁים גּוֹבְהַ מְמַנּוּ וְלֹא אָמְרוּ אִין אִמֵּש"ל אֶלְא כְּשֶׁמֵּת לָנָה בְּחַיֵּי מְלֻנָּה שְׁחַיֵּיבוּ לְמַלְּוָה שְׁבוּעַ' מְפָנֵי תַקְנַת הַיְתוּמִים עֵינֵן שֶׁם מִשְׁמַע אֶפִּילוּ אָמַר הַלְּוָה לְמַלְּוָה הַשֵּׁב' לִי וְלֹא הִסְפִּיק לִישְׁב' עַד שְׁמֵת כִּינּוֹן דְּאִין הַכְּבו' מְפָנֵי תַקְנַת הַיְתוּמִים לֹא אָמְרִינּוּ אִין אִמֵּש"ל וְכוּ' כְּבִימָן פ' דְּלֹא אָמְרִינּוּ אִין אִמֵּש"ל בְּשְׁבו' זֹו עֵינֵן שֶׁם וְכֵן דַּעַת הַלַּח"מ בְּרַפִּי"ז מַה' מְלֻנָּה עֵינֵן שֶׁם וְזו"ל בַּעַל הָעֵיטוֹר בְּדִינֵי חוֹב דָּף ס"ג ע"ב וְלֹא אָמְרִינּוּ דְּכִי נִקִּיט שְׁטָרָא אִין אִמֵּש"ל אֶלְא בְּהָא דְּרַב וְשְׁמוּאֵל בֵּיתוּמִים מִיְתוּמִים מְשִׁים תַקְנַת יְתוּמֵי בְּנֵי לָוָה שְׁלֹא יִפְרְעוּ מְמוֹן אֶלְא בְּשְׁבו' וְדָאָה אֶבֶל פּוֹגֵם שְׁטָרוּ בְּלֹא יְתוּמִים מִן הַיְתוּמִים הוּא וְנִקְיֵט שְׁטָרָא וְה"ה לְכָל דְּנִקְיֵט שְׁטָרָא וְכוּלֵי ע"ש אֶלְמָא דְּוָקָא יְתוּמִים מִן הַיְתוּמִים אָמְרֵי אִין אִמֵּש"ל כִּינּוֹן דְּאִינָה שְׁבוּעַת וְדֹאִי אֶבֶל בְּכָל דְּנִקְיֵט שְׁטָרָא אִישְׁבוּעַתָּא וְדֹאִי הִיא לֹא וְכֵן פֶּסֶק מְהֵרָא בְּן מִיגַשׁ סִימָן ס"ד מַהֲהִיא דְּפּוֹגֵם שְׁטָרוּ דְּכ"ש שְׁבו' זֹו

דאין בית דין מחייבי אותה אלא לאחר שיתבע אותה הלנה ובסימן כ"א משמ' דאפילו רב ושמואל מודו בשבוי' זו דלא אמרו אלא בשבוי' שב"ד מחייבי אותה בלא טענת הלנה עינין שם: ומהר"ם בתשו' הקצרו' סי' כ"ג והובא בתשו' דשייכי לס' משפטים סי' מ"ג שכ' ונ"ל וזה א"ל אמאי לא מוקי מתני' דוכן היתומים לעולם מלנה וכגון דא"ל בחיי אביהם אישתבע לי דלא פרעתיך ולא הספיק לי שבע עד שמת דכנתה יתומים צריכין לי שבע וליתול פינן דאביהם נתחייב שבועה דהא נדאי לא מצו לאוקומא הכי לרב ושמואל משום דאין אדם מוריש נכולי עכ"ל נראה דלרב ושמואל הוא דקאמר דס"ל אין אמש"ל בכל ענין אבל אנו לא עבדי פותיהו אלא במת לנה ואח"ך מת מלנה ולדידן מצי לאוקומי מתני' באמר המלנה ללנה השבע לי ולא הספיק לי שבע עד שמת שהיתומי צריכים לי שבע אלא משום דרב ושמואל לא מוקמי לה הכי וכה"ג פתב מהר"ם בתסו' הקצרו' סי' קע"ב ע"ש ועי' בתשו' הריב"ש סי' קפ"ב: כ"א נאפני' הנה היורש קטן וכו' הטור סינים או אפי' שנולד אחר שמת אביו נכולי וכ"כ המ"מ בשם הרמ"ה ע"ש ומהרי"א בסי' ק"ט כ' אע"ג דהרמב"ם פסק כת"ק דדוקא יורש קטן וכו' מ"מ אזלי לחומרא כהרמ"ה שכ' המ"מ שלא להוציא ממון עד שישבע היורש ע"ש וכבר פתבתי בסי' ס"ז וסי' פ"ב שי"ל דגם בשבועה דלא באה בלא טענה אנו מחמרי' ע"ש ונ"ל רב נטרונאי בתשו' בס' שערי צדק שער ה' סי' ב' אפילו נולד הבן אחר מיתת האב נהי וכו' אבל שלא מצאתי בין שטרות של אבא יש לטוענו וכו' ולא שקיל עד דמשתבע ואתא רשב"ג למימר דקא אמרת אפי' נולד הבן אחר מיתת האב נשבע ה"מ בסתמא אבל יש עדים שאמר האב בשעת מיתה שטר אינו פרוע נוטל בלא שבועה ע"ש ונר' דס"ל דרשב"ג דאמר אם יש עדים שאמ' האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע נוטל בלא שבועה ה"ד בנולד הבן אחר מיתת האב אבל אם יש היורש בשעת מיתת אביו מודה לת"ק דצרי' לי שבע שלא פקדנו וכו' אפי' אמר בשעת מיתה שטר זה אינו פרוע דשמא להשביע את בניו אמר כן לאחשובי' ע"ש בתוס' אבל מדברי הרמב"ם בפ"ז מה' מלוה וחסמ"ג עשין צ"ד מבואר דאם אמר האב שאינו פרוע לעולם נוטל היורש בלא שבועה דרשב"ג פליג את"ק וכן דעת הראב"ד בס' תמ"ד סי' רל"ח ד' נ"ה ע"ש ובס' שערי צדק שם סי' ל' כ' ר' יהודה גאון דאין הלכה פרשב"ג אלא פרב ושמואל או כר"א ע"ש ונר' דלא ס"ל לה פלגא דכל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה פמותו וכן דעת הרי"ף והרמב"ם דלא פסקי פרשב"ג פי איפא טעמא כמו שהאריה ה' יד מלאכי סי' ש"ז וא"כ הרמב"ם שפסק כן פרשב"ג לא (א"ה עכ"מ ואח"ך כתוב ובס' וכו') ובס' הלכות גדולות ד' כ"ח כ' ואיתא לדרשב"ג נאפשר שט"ס וצ"ל וליתא לדרשב"ג ע"ש: כ"ב ישבעו בנק"ח וכו' פתב מהר"ם בתשו' הארנפו' סי' תתכ"ט באם רוצה להשביע פל' א' וא' בפני עצמו לא פל הימנו שלא מצינו היתומים שנתלקו בשבועה דתנו וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה וכו' אלמא אין נחלקים ע"ש: כ"ג דין ח' אם השטר יוצא מתחת יד זה שאמר פרע נאמן וכו' נר' דה"ד אם לא הוה שטר בב"ד דאם הוה שטר בב"ד ליפא מגו פמבואר בסי' מ"ז ע"ש וכ"כ הפרישה והכנה"ג אות ס"ג ובתשו' ח"א סי' ע"ב כ' לכאן מייירי בהוה שטר השטר בב"ד מדכתב הטור בסי' צ"ג בשם הרמב"ם והראב"ד דלפי דברי הבי"ס"ל דכל שיוציא השטר מתחת יד המודה נאמן הפך אביו הרא"ש אם לא שנאמר דהתם מייירי בלא הוה שטר בב"ד מיהו נר' עיקר דה"נ מייירי בלא הוה שטר בב"ד והטור בסי' צ"ג

ס"ל דְהֶרָאָב"ד וְהֶרְמַב"ם חוֹלְקִים וְעִיקָר פְּדֻבְרֵי הֶרְמַב"ם ע"ש וְדַבְרֵי תְמוּהִים דְאֵם
הֶרְמַב"ם חֵלֶק עַל הֶרָאָב"ד א"כ מ"ש הֶרְמַב"ם דְאָף אֵם הַשְּׁטֵר בְּיַד הַמּוֹדֵה נֶאֱמָן וְהֶרָאָב"ד
ס"ל דְדוֹקָא פְּשֵׁה־שְׁטֵר בְּיָדוֹ נֶאֱמָן מִיְהוּ כְּבָר כ' הַפְּרִישָׁה בְּסִי זֶה דְשֹׁאֲנֵי הָתָם דְהַשְּׁטֵר
נִכְתָּב עַל שֵׁם שְׁמַעוֹן הַמּוֹדֵה לְכֹהֵן נֶאֱמָן מִשָּׂא"כ פֶּאֶן דְנִכְתָּב עַל שֵׁם אַבְיָהֶם אוֹ עַל שֵׁם
שְׁנֵי הַשְּׁוֹתְפִין וְכ"כ הַב"ח בְּסִי צ"ג ע"ש: כ"ד וְאֵם לָאו אֵינוֹ נֶאֱמָן אֲלֵא עַל חֵלְקוֹ לְבָדוֹ
וְכוֹ הֶרָאָב"ד נִסְתַּפֵּק בִּינוֹן שֶׁהוּא מִפְּסִיד חֵלְקוֹ קוֹשְׁטָא קְאָמַר פְּדֻבְרֵינּוּ בְּפִרְק הַנְּיָזְקִין גְּבִי
ס"ת וְנִרְאֶה לִי דְלֹא דְמִי פֶלֶל דְהֶכָא אֵיפָא לְמִיחַשׁ דִּילְמָא קְנוּנְיָא וְכוֹ' פֶּסֶק רִיקְאָנְטִי סִי
ת"ט ע"ש וְהִבִּיאוּ הַכְּנֵה"ג ח"ב ע"ש וְכִבְר דְחָה פֶּן בַּעַה"ת שִׁי"ד ח"ז עש"ב וְנ"ל
הֶרְשָׁב"א בְּתִשׁוֹ' ח"ב סִי ש"ס"ד וְאֵין אוֹמְרִים חֲזָקָה לֹא מְשַׁקְרֵי שְׁהָרִי הֵם פּוֹרְעִים לוֹ
חֵלְקָם וּמְשַׁנְּהַי שְׁלִימָה שְׁנִינוּ בְּכִינְצָא בְּזֶה בַּפ' י"ן זֶה אַחֵי אֵינִי נֶאֱמָן נוֹטֵל עִמּוֹ בְּחֵלְקוֹ וְאֵם
מֵת יָרְשׁוּ אַחֵיו עִמִּי וְאִזְכִּיר בְּגַמ' פְּשֵׁשָׁאָר הָאֲחִים אֵינָם מְכַחֲשִׁים אוֹתוֹ שְׁאֵלוֹ פֶּן פְּשַׁמַּת
לֹא הָיוּ שְׁאָר הָאֲחִים חוֹלְקִים וְכוֹ' וְהִנֵּה אָמְרִי לֹא יִדְעִי וְאִפְ"ה אֵינוֹ חוֹלֵק עִמָּהֶם וְכוֹ' ע"ש
וּקְצַת תִּימָא עַל הֶרָאָב"ד וּבַעַה"ת ש"כ"כ מְסַבְּרָא וְלֹא זָכְרוּ מְשַׁנְּהַי בַּפ' י"ש נוֹחֲלִין: כ"ה
פְּתַב הַכְּנֵה"ג אוֹת ס"ה דְוִקָא בְּיִוְרֵשׁ שְׁיִוְצִיא ש"ט"ח וְאָמַר פְּרוּעַ הוּא אֵיפָא מְגוֹ שְׁהִיָּה
שׁוֹרְפוֹ דְבִין שְׁיִטְעוֹן פְּרוּעַ הוּא בֵּין אֵם הָיָה שׁוֹרְפוֹ הָיָה מִפְּסִיד הַמְּלִוָּה פֶּל הַחֹב אָבֵל
שְׁטֵר פְּתוּבָה בְּטוּעוֹן הַיִּוְרֵשׁ פְּרוּעַ לִיפָא מְגוֹ שְׁאֵם הָיָה שׁוֹרְפוֹ אַע"ג דְּמִפְּסִיד נְדוּנְיָא וְתוֹס'
עִיקָר פְּתִיבָה אֵינָה מִפְּסִידָת הַפֶּל וְהָיוּ מְגוֹ לְגִרְוֵעַ וּמְגוֹ לְגִרְוֵעַ לֹא אָמַר וְאָף שְׁהָרִי וְהָרִי"ף
וְהֶרְמַב"ם סְבִי לִיָּה דְבְּמִקוּם שְׁפּוֹתְבִין פְּתוּבָה אֵם אֵינוֹ בְּיָדָה אֵינָה גּוֹבָה אִפִּי עִיקָר פְּתוּבָה
וְא"כ נֶאֱמָן הַיִּוְרֵשׁ לֹא מְרַע הוּא בְּמִגּוֹ שְׁהִיָּה שׁוֹרְפוֹ וּמִטְעַם שֶׁהוּא מְוַחֲזָק יָכוֹל לֹא מְרַע
קִי"ל הֵכִי לֹא הִיא דְכִינוֹן שְׁהַדְּבָר מְחַלְוֹקָת מְגוֹ בְּמִקוּם שְׁטַעֲנַת הַמְּגוֹ מְחַלְוֹקָת לֹא אָמְרִי
עש"ב וְאֵין נ"ל שְׁהָרִי כ' הֶרְמַב"ם פ' י"ו מַה' אִישׁוֹת וּפְסִקוֹ מֶרֶן בַּא"ה סִי ק' ס' י"א וְנ"ל
א"ל פֶּה הָיָה גְּרִשְׁתִּי וְנִתְתִּי לָהּ פֶּל הַפְּתוּבָה עִיקָר וְתוֹסְפַת פְּתַב לָהּ שׁוֹבֵר וְאָבֵד שׁוֹבְרֵי
מִתּוֹךְ שְׁיָכוֹל לֹא מְרַע לֹא גְּרִשְׁתִּי וְלֹא יִתְחַיֵּיב בְּתוֹס' נֶאֱמָן וְכוֹ' וְנוֹתֵן לָהּ אֵת הָעִיקָר וְנִשְׁבַּע
הוּא הִסֵּת עַל הַתּוֹס' ע"ש וְה"נ גַּם לְמ"ד דְעִיקָר הַפְּתוּבָה אֵינָה מִפְּסִידָת אֵם טוּעוֹן הַיִּוְרֵשׁ
דְּכָל הַפְּתִיבָה פְּרוּעָה מִתּוֹךְ שְׁיָכוֹל לְשׁוֹרְפוֹ וְתַפְסִיד הַנְּדוּנְיָא וְתוֹס' נֶאֱמָן גַּם הַתּוֹס'
וְהֶרְמַב"ן בַּח"ה ס"ל דְלֹא אָמְרִי מְגוֹ לְחֻצֵי טַעֲנָה וּבְאֹמַר קַרְקַע זֶה לְקוֹחָה הִיא בְּיָדִי דְלֹא
אָמְרִי נֶאֱמָן עַל הַפִּירוֹת מִיָּהָא בְּמִגּוֹ שְׁהִיָּה אֵימַר לְפִירוֹת יִרְדְּתִי וְהִבִּיאֵם הַכְּנֵה"ג בְּסִי
פ"ב אוֹת קע"ב ע"ש אָפְשֵׁר דַּה"ד בְּמִגּוֹ דְטַעֲנָה שְׁהִיָּה יָכוֹל לְטַעוֹן טַעֲנָה אַחֲרַת אָבֵל בְּמִגּוֹ
דְהֶכָא שְׁבִידוֹ לְשׁוֹרְפוֹ אֵלִים וְכַה"ג כ' הֶרְמַב"ן וְהֶרְשָׁב"א וְהָרִי"ן בַּפ' הָאוֹמַר בְּקִי גְּבִי מִי
שְׁאָמַר בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ יֵשׁ לִי בְּנִים וְכוֹ' דְהָא דַּמ"ל אֵי אָמְרִי מְגוֹ בְּמִקוּם חֲזָקָה אוֹ לֹא ה"ד
בְּמִגּוֹ שְׁהִיָּה יָכוֹל לְטַעוֹן טַעֲנָה אַחֲרַת דְלֹא עֲדִיף הִיא מְגוֹ פְּנִלִי הִיא אָבֵל דְמִגּוֹ דְבִידוֹ אֵלִים
וְהָיוּ פְּעֻדִים מִמֶּשׁ וְכֵן נֵר' דַּעַת הַתּוֹס' בַּפ' י"נ גְּבִי הָאוֹמַר זֶה בְּנִי וְכוֹ' דְאָמְרִי מְגוֹ לְחֻצֵי
טַעֲנָה מְגוֹ דְבִידוֹ לְגִרְשָׁה כַּמ"ש הַכְּנֵה"ג בְּדִינֵי מְגוֹ אוֹת פ"א וְאֵע"ג דְהֶרְמַב"ן בַּפ' י"נ
וְהָרִי"ן בַּפ' הָאוֹמַר ס"ל דְמִגּוֹ דְבִידוֹ אָמְרִי לְחֻצֵי טַעֲנָה ע"ש מ"מ נֵר' וְדֹאֵי שְׁיָכוֹל הַמְּוַחֲזָק
לֹא מְרַע קִי"ל כַּמ"ד דְאָמְרִי מְגוֹ דְבִידוֹ אִפִּי לְחֻצֵי טַעֲנָה וְהָרִי הֶרְמַב"ם וּמֶרֶן כ' דְבַעַל שְׁאָמַר
גְּרִשְׁתִּי וּפְרַעֲתִי פֶּל הַפְּתוּבָה נֶאֱמָן מִתּוֹךְ שְׁיָכוֹל לֹא מְרַע לֹא גְּרִשְׁתִּי נֶאֱמָן הוּא עַל הַתּוֹס'
וְכ"ש בְּמִגּוֹ דְבִידוֹ לְשׁוֹרְפוֹ דְנֶאֱמָן וְגַם מְגוֹ בְּמִקוּם שְׁטַעֲנַת הַמְּגוֹ מְחַלְוֹקָת כְּבָר הוֹכַחְתִּי
בְּסִי פ"ב בְּדִינֵי מְגוֹ מ"ש מֶרֶן בְּסִי נ' בַּכְּת"י פְּכַתוּב בּוֹ אֲנִי פ' לְוִיתִי מִמֶּה מְנָה מִתּוֹךְ

שנאמן לומר פרעתי נאמן לומר לא לויתי ממך אלא נפל ממני ומצאתיו וכ"כ בסי' ס"ט
אם טען אמן וכולי נאמן במגו דפרעתי נראה דאמרי' מגו אפי' שטענת המגו מחלוקת
הפוסקים דאינו נאמן לומר פרעתי בכת"י כמו בשטר ודעת מור"ם דהוי ספיקא דדינא
כמ"ש הש"ך בסי' ס"ט ס"ק ת' ובסימן ככ"ו פסק אפי' נתן לו כת"י נאמן לומר טעיתי
במגו דפרעתי א"כ אמרי' מגו אפי' במקום שטענת המגו מחלוקת הפוסקי' וספיקא דדינא
היא וכ"כ ה' כנה"ג בסימן פ"ב אות קמ"ט דמדברי הריב"ש בסי' קצ"ה יש לדקדק פן
דאמרי' מנו במקום מחלוקת וכן הוכיח ה' בסימן ס"ט הגב"י אות כ' מדברי מהרשד"ם
סי' ל"ו וסי' צ"ד וכן נראה קצת ראיה מדאמרי' בפ' ז"ב ההיא איתתה דנפיק שטרא
מתותי ידה קמיה דר"ן אמרי' ידעי' בהאי שטרא פריע' הוא הימנא ר"ן א"ל רבא כמאן
כר' דאמר אותיות נקנות במסירה דאי בעיא אמרה לקוחה היא בידי והא לרבנן אין
נאמנת לומר לקוח' היא בידי ומשמע דאי ס"ל כר' דאמר אותיות נקנות במסירה אמרי'
מגו ע"ש וא"כ פשיטא דהמוןזק יכול לומר קי"ל דאמרי' מגו במקום מחלוקת וה"נ
היורש נאמן לומר ששטר הפתובה פרוע במגו שהיה שורפו דאם היה שורפו היה מפסיד
הפל פדעת ר"ח וסייעתו דאם השטר הפתובה בידה אינה גובה אפי' עיקר הפתובה.

כ"ו דין ט' צריכים גם פן לישיבע וכו' פתב הריטב"א פ"ק הפותב בשם בעל העיטור דוק'
טענו א"ל אבא פרעתי אבל אנו לא טענינו להו דאין טוענין ליורשים לחובת יורש אחר
הש"ך ולא זכר דגם בעה"ת שער י"ד ח"ט הביא דברי בעל העיטור והספ"ם עמו וכן
מופת בהדיא תשו' הרשב"א ח"ב סימן ל"ז דאין טועני' ליורש נגד יורש אחר עיין שם
וכן פתב הרב פ"מ חלק ב' סימן צ"ז ע"ש אבל הטור הספ"ם עם הרב"ד דלעול' צריכים
לישיבע שלא נפרעו אפילו לא טענו יורשי הלנה א"ל אבא שפרע דאנו טענינו להו ע"ש
וכן דעת הרדב"ז ח"ג סימן תקי"ז דלעולם טוענים ליורש אפילו לחובת יורש אחר עיין
שם והרב כנה"ג בסימן קנ"ג הגב"י אות ל"ב תמה על מהרש"ג שפתב דכיון דהוי ליקוח
אחר אין טועני' ללוקח נגד לוקח שהרי הטור פתב בשם הרמ"ה דאפילו לא טענו אנו
טענינו להו ובסי"ז הביא מחלוקת זו בשם הרב"ד ובעל העיטור וכתב דמסתבר כדברי
הרב"ד דשעולם טוענים להחזיק הממון במקומו ואף שפרן בספ' הקצ"ר סתם פדעת
בעל העיטור דאין טוענים ליורש נגד יורש אחר פיון דאיכא פלוגתא המע"ה וכמ"ש ה'
משפט צדק חלק ב' סימן כ"ו ואולי סבירא ליה למהרש"ג דהתם בעל העליה שבא לבנות
נקרא מוציא נאפי' להרמ"ה והרב"ד אין טוענים ליורש נגד יורש אחר אלא להחזיק
עיין שם ומ"ש דפרן סתם דאין טוענים ליורש נגד יורש אחר לית' שהרי פתב פרן בסימן
זה ס"א דאם מת המלנה והיורשי' באים לגבות מייורשי הלנה אפילו יורשי הלנה אין
טועני' אין גובים מהם דאנו טענינו להו שפרע אביהם אלמא סבירא ליה דטוענים ליורש
אפילו לחובת יורש אחר פדעת הרמ"ה והטור וכן פתב הסמ"ע ס"ק ח' עיין שם ונרא'
לבעל העיטור דוקא התם דייורשי המלנה טוענים טענת בריא שלא נפרענו מאביכם קאמר
דאין טוענין ליורשי הלנה שחוב ליורשי המלנה אבל בשמא ושמא מודה להרמ"ה
דטועני' ליורשי הלנה ואם פן הקא נמי טוענים ללוקח נגד לוקח אחר פיון ששניהם
טוענים שמא וכ"מ להרב בסימן ס"ו הגה"ט אות מ"ז על מה שפתב ר' ירוחם דטועני'
ליורש שמא הנה לאביהם פרוזבול או שמא תנאי הנה ביניהם וכתב וז"ל ואולי אפילו
במת לנה היא וסובר כס' בעל העיטור דאין טוענין ליורש במקום שיש חוב ליורש אחר

ואין זה נוח לי דלא כתב פן בעל העיטור אלא דוקא פשיורשי המלנה טוענים טענת פריא וכו' אבל בכאן שישורשיהמלנה אין טוענים פרי אלא שאנו טוענים בשבילם שמא פרוזבול הנה לאביהם ואבד או תנאי הנה וכו' נטעון גם פן לירשי לנה לא היו דברים מעולם להעמיד הממון בידם עכ"ל הרי שכתב דבעל העיטור מודה דטוענים לירשי הלנה נגד יורשי המלנה פשהם טוענים שמא אבל לא זכר מה שכתב הטור בסימן זה ס"ד וז"ל ואם מת המלנה וכו' ואם טענו יורשי הלנה אבינו א"ל לויתי ופרעתי או שאמ' שמא פרע אבינו אין יורשי הלנה גובים כלל אבל אם הם שותקים ואין טוענים כלל נוטלים יורשי המלנה אפי' בלא שבועה לפי שאין טוענין לירשי הלנה לחוב לירשי המלנה והרמ"ה כתב אפילו לו טענו אנו טענינו להו והכא נמי מסתברא עכ"ל הרי איכא מ"ד דאין טוענים לירשי הלנה לחוב לירשי המלנה אפילו אין טוענים פרי וכן ס' בעה"ע בדיני חוב דף ס"ג וש"מ אין טועני לירש במקו' יורשי אחרים ודין פדין לנה ומלנה עיי"ש משמע אפילו בשמא ושמא אין טועני דהו פלנה ומלנה והראב"ד דסביר' ליה דטעני לירשי הלנה נראה דהינו דוקא במלנה בשטר דאין יורשי המלנה מפסידין דגובים בשבו' או בלא שבו' ולכך טועני לירשי הלנה להשביע יורשי המלנה דבכל רמינן שבועה כמו שכתב מהר"ם בתשוב' המי' דשייכי לסדר משפטים סימן ו' עיין שם אבל במלנה על פה דאם טועני לירשי הלנה יפסידו יורשי המלנה לגמרי אפשר דס"ל להראב"ד דאין טוענים לירש להפסיד יורש אחר וכן ראיתי להדריש' בסימן זה שדקדק פן מדברי הטור ואם פן א"ל דרבינו רנוחם סבירא ליה הכי דירשי המלנה גובים בשט' דטועני שמא פרוזבול הנה לאביהם או תנאי וכו' ואין טוענים לירשי הלנה להפסיד לירשי המלנה וה' פרח מטה אהרן ח"א סימן כ"ו וסימן ככ"ד כ' דבמלנה בשטר האי טעמא דאין טוענים לירשי הלנה משום דאיכא חזקה דשטרך בידי מאי בעי דמסייעה לירשי המלנה עיין שם אבל מצאתי למהר"ם בתשובו' הארנכות סימן קמ"ג שכתב וז"ל ואלו הנה אביהם קיים הו"מ אמר מינך זבינתה או אתה מחלת לי השתא נמי טענינו לבריה הכי ואף על גב דהתובע נמי יורש המע"ה וכו' וכן כתב בתשובות הקצרות סימן כ"ג עיין שם וכן מצאתי להרשב"א בתשו' חלק ד' סימן שי"ט שכתב דטוענים למקבל מתנה לגבי יורש ע"ש גם רבינו יחיאל בתשובו' כלל צ"ט סימן ו' כתב וז"ל אם לא שנאמר דטענינו לירש שהוא יורש בית זה מאביו שאפשר שפתח החלון קודם שפנה שמ' הגג והנה לו הז"ר וקנאה ממנו אמנם שמ' זה לוקח ונטעון גם לו והואיל וכן העמיד בחזקת' וכו' עיין שם אלמא טוענים ללוקח להפסיד היורשים להעמיד הדבר בחזקתו ואם הנה חלון שיש בו הז"ר טוענים ליורשים שאביו קנה מהמוכר והרא"ש בתשו' משמע דמודה לו בזו וכן כתב הרב פמ"א סימן קכ"ד עיין שם (א"ה עכ"מ): כ"ז כתב הרב כנה"ג אות מ"ו וז"ל ואני מצאתי להריב"ש סימן קצ"א דכתב דטעני ליתמי דילמא התנה אביהם בשעת הלנאה שלא תשמטנו שביעי' והנה נאמן במגו דאי בעי אמר פרוזבול הנה לי ואבד ואולי התם שאני דחזקה דלא שביק היתרא ואכיל איסור' מסייע' לטענת המגו וכו' וע"כ צריך לומר פן דאי לא תימא הכי היאך טוענים לירש במקום יורש אחר ואפי' להוציא וכו' עיין שם וזה נראה ברור שהרי כתב הרשב"א בתשו' חלק ב' סימן רי"ח וז"ל דגובה אפי' ממשעבדי מהאי טעמא דלא שביק היתרא ואכיל איסורא דבנדאי דמשוני' לי אפילו לענין איסור דאורייתא ומשום הכי פותחין לו דאי לא היאך מוציאין מי' זה מספק וכו' עיין

שם וכן כ' בחלק ג' סימן ל"ג דאפשר דאפילו חרם סתם לא בעי מהאי טעמא דכונדאי משוינו ליה עיין שם: כ"ח דין יו"ד יש אומר' שאין יורשיה' נשבעין ונוטלן כתב הב"ת דמייירי במת מלנה ואחר כך מת לנה ואחר כך מתו יורשים דהיינו יתומים מן היתומים שפבר נתחייבו יורשי המלנה ליורשי לנה שבו' ואין אדם מורי' שבועה לבניו וכן הכריח הפרישה דמייירי בהכי ואם מייירי פשהלנה חי וכבר תבע מהם שישבעו לו וכו' א"כ אף פשלא מתו יורשי המלנה נמי פשתבע הלנה שבועה מהמלנה לא היה אפשר לו לגבות אלא בשבועה ואחר כך פשמת המלנה ויורשי המלנה באין לגבות מהלנה עצמו נימא אין אדם מורי' שמוזן פהאי לבניו אלא ע"כ בכי האי גוונא דהיה אפי' לגבות בלא שבו' פשלא תבעו השבוע' לא מייקרי אינו יכול לגבות בלא שבוע' עיין שם ונראה דאם באו לגבות מהלנה עצמו פשיט' דלא אמרי' אמש"ל דדוקא ביתומי' מן היתומי' אמרו משום תקנת בני הלנה אלא דא"כ אף לא מתו יורשי המלנה פשתבע הלנה שבועה מהמלנה ומת מלנה ואח"כ מת הלנה ובאו יורשי המלנה לגבות מיורשי הלנה נימא אין אדם מורי' שבו' לבניו אלא ודאי דלא אמרינו פן בשבועה שאינה אלא ד"י טענה והכא מייירי במת הלנה קודם שמתו יורשי המלנה עכבר נתחייבו יורשי המלנה שבועה ליורשי הלנה וכן מבוא' בתשובות הרי"ף סימן ע"ט ונ"ל ראובן הלנה ממוזן לשמעו' בפטר ונפטר ראובן ואחר כך נפטר שמעון והניח פן ואחר כך נפטר פן ראובן והניח פן ועמד פן זה שהוא נכדו של ראובן ותבע פן שמעון בפטר הניש לו מה לגבותו או לא תשו' אין לנכדו של ראובן לגבות כלום בפטר זה ע"פ שאמרו רז"ל וכן היתומים מהיתומים לא פרעו אלא בשבו' שלא פקדנו אבא ושללא מצא שטר בין שטרותיו זה פרו' וכינון שמת פן ראובן ולא נשבע שבועה זו שנתחייב אין לבנו מן הדין שישבע ויגבה מפני שאינו יודע על מה שישבע ובזה אמרים אין אמש"ל אכל יש לו להחרים סתם וכולי עכ"ל וכ"ה בתשו' הרמב"ם בס' פאר הדור סימן ר"ז עיין שם הרי דמייירי במת הלנה ואחר כך יורשי המלנה דכבר נתחייבו יורשי המלנה שבועה ליורשי הלנה שלא פקדנו וכולי ולכך אין יורשים גובים לפי שא"א להם לישב' שאין יודעים ע"מ שישבעו: והרב כנה"ג הגה"ט אות ס"ט כ' דאפש' לומ' דהרי"ף מייירי בשמת לנה אחר שמת מלנה וסבירא ליה להראב"ד דיורשים נשבעין שני שבועות שלא פקדנו אבא ושללא נפרענו מאביכם ונהי דשבו' דשללא פקדנו אבא הוי שמא ואדם מורי' שבו' זו לבניו מ"מ שבו' שלא נפרענו מאביכם הוי שבועת פרי ואין אדם מש"ל אכל דברי הראב"ד בתשו' שפכת הטעם שמא לו צונה ולקחם לא צונה נראה דיורשי יורשים אין יכולים לישב' אפילו שבו' שלא פקדנו אבא מה"ט וכן ראיתי להרדב"ז בתשו' הבין דברי הראב"ד שהלנה קיים עיין שם ותשו' הרדב"ז היא בח"ב סימן תמ"ג והביא דברי הרי"ף והר"י אברצלוני והראב"ד מייירי ביורשי המלנה דמתו פחיי הלנה ואח"ך מת הלנה ובאו יורשי המלנה לגבות מיורשי הלנה דאין גובים מהם משום דאין אמש"ל עש"ב וכבר כתבתי תשו' הרי"ף והרמב"ם דמייירי במת לנה ואח"ך יורשי המלנה ולכך אין יורשים גובים ולאו משום שבו' שלא נפרענו מאביכם דהוי שבו' פרי אלא משום דנתחייבו שבו' דשללא פקדנו וכולי ויורשיהם אין יכולים לישב' שבו' זו פטעם הראב"ד וכתב הב"ח דלפי מ"ש הטור ומסתברא פדברי הראב"ד שלעולם טועני' וכולי ודאי אם שתקו יורשי מלנה ויורשי לנה היו צריכים ג"כ ומתו יורשי מלנה אמרי' אין אמש"ל לכ"ע פיון דיורשימלנה היו חייבים לישב' שלא נפרעו מאביהם שהיא שבו'

בְּרִי וְהָא דְנִשְׁפָּעִין וְנוֹטְלִין ה"ד פִּשְׁטָעֵנוּ יוֹרְשֵׁי לִנְה אָבִינוּ א"ל פִּרְעָתִי לְאַבְיָהֶם דְּלֹא
נִתְחַיְיְבוּ יוֹרְשֵׁי מַלְכוּת שְׁבוּ' שְׁלֹא נִפְרְעוּ הֵם אֲלֵא שְׁבוּ' שְׁלֹא פִקְדָנוּ וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וּא"ל
דְּגַם הֶרְאָב"ד מוֹדָה דְּאִין טוֹעֵנִים לְיוֹרֵשׁ לְהַפְסִיד יוֹרֵשׁ אַחַר לֹא סְבִירָא לִיהַ דְּטוֹעֵנִים אֲלֵא
בְּשִׁטְר לְעֵנֵן דְּאִין נוֹבֵין יוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת אֲלֵא בְּשִׁבּוּ' דְּבָקֵל רְמִי' שְׁבוּ' וְהֶרְמ"ה שְׁכ' דְּאַפִּילוּ
לֹא טָעֵנוּ אֲנֵן טָעֵנִי' לְהוּ וְהֶסְפִּים עִמּוּ הַטּוֹר הֵינּוּ דְּנוֹקָא בְּמַלְכוּת עַל פֶּה אָבֵל בְּמַלְכוּת בְּשִׁטְר
אֲפִשֵׁר דְּמוֹדָה דְּלֹא טָעֵנִי' אֲלֵא לִישָׁב' אָבֵל לְהַפְסִיד לֹא כַּמ"ש הַפְּרִישָׁה עֵינֵן שָׁם וְאִם פֶּן
אִף עַל גַּב דְּטוֹעֵנִי' לְיוֹרְשֵׁי הַלְלוּהָ שְׁמָא פִּרְעַ אָבִיָּהֶם לְיוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת וְצָרִיכִים לִישָׁב' א"ל
דְּאִם מִתּוּ יוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת אִין טוֹעֵנִי' פֶּן לְהַפְסִיד יוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת לֹא מֵרִי אִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּ'
לְבָנִיו דְּאִין טוֹעֵנִי' לְיוֹרֵשׁ לְהַפְסִיד יוֹרֵשׁ אַחַר וְדוֹקָא לְעֵנֵן שְׁבוּ' טוֹעֵנִי' לְהֵם וְהֶר' כְּנֵה"ג
בְּסִימָן ס"ו הֶגֶב"י אוֹת ל"ה בְּמִקְלָתָא דְּשְׁכִיחָא וְלֹא שְׁכִיחָא גַבִּי מוֹכֵר שְׁטֵר חוֹב וְטָעֵן פְּרוּעַ
וְנָה לְשׁוֹנוּ דְּבִשְׁלָמָא פִּשְׁהַלְלוּהָ בְּחַיִּים וְטָעֵן פִּרְעָתִי לְמַלְכוּת מְהִימְנִי' לִיהַ אָבֵל פִּשְׁמַת לִנְה
נָהִי דְּאֲנֵן טָעֵנִי' לִיתְמִי לְהַצְרִיף שְׁבוּ' לְלוֹקַח אוּ לְמוֹכֵר אָבֵל לֹא לְעֵנֵן שְׁאִם מִתּוּ מַלְכוּת
אח"ךְ יֵאבֵד הַלוֹקַח מְעוֹתָיו וְכוּלֵי פִינּוּ דְּלֹא שְׁכִיחַ שְׁיִפְרַע לְמַלְכוּת אַחַר מְכִירַת הַשְׁטֵר מִיְהוּ
בְּשִׁטְר פִּיס הַיּוֹצֵא עַל הַיְתוּמִים לֹא טָעֵנִי' לְהוּ הַכִּי אֲפִילוּ לְהַצְרִיף שְׁבוּ' לְמַלְכוּת מְשׁוּם דְּלֹא
שְׁכִיחַ אָבֵל הַכֹּא דְּשְׁכִיחַ וְלֹא שְׁכִיחַ לְעֵנֵן לְהַצְרִיף שְׁבוּ' לְמַלְכוּת טָעֵנִי' אָבֵל לֹא לְעֵנֵן
שְׁיִפְנֵס בְּסוּג מִתּוּ לִנְה בְּחַיִּי מַלְכוּת וְכוּלֵי ע"ש הַרִי דְּאַפִּילוּ טוֹעֵנִי' לִיתוּמִים לְעֵנֵן שְׁצָרִיף
הַמַּלְכוּת לִישָׁבַע לֹא אָמְרִי' אִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּ' לְבָנִיו וְה"נ א"ל דְּטוֹעֵנִי' לְיוֹרְשֵׁי הַלְלוּהָ
לְחַיִּיב יוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת שְׁבוּ' אָבֵל לֹא לְעֵנֵן שְׁאִם מִתּוּ יוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת שְׁיִפְנֵס בְּסוּג מִתּוּ לֹא מֵרִי
אִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּעָה לְבָנִיו דְּאִין טוֹעֵנִי' לְיוֹרְשֵׁים לְהַפְסִיד יוֹרֵשׁ אַחַר הַתִּימָא עַל הַשְׁ"ף
דְּלַעִיל לֹא הַזְפִּיר אֲלֵא דְּבָרֵי הַרִיטָב"א וּבַעַל הַעֵיטוֹר דְּאִין טוֹעֵנִי' לְהֵם שְׁיִפְרַע אָבִיָּהֶם
לְיוֹרְשֵׁי הַמַּלְכוּת אֲפִילוּ לְגַבִּי שְׁבוּ' וְכֹאן כ' דְּאַמְרִי' אִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּ' לְבָנִיו וְצ"ע לְדִינָא:
כ"ט דִּין י"א אָבֵל אִם מִתּוּ לִנְה בְּחַיִּי מַלְכוּת וְכוּלֵי אִם לֹא נוֹדַע מִי מִתּוּ קוֹדָם מַלְכוּת אוּ לִנְה
לְכַאוּרָה נִרְאָה דְּשִׁטְר בְּחֻזְקָתוֹ דְּהוּי פְּבָרֵי בְּחִיּוּבָ' וְס' בְּחֻזְרָה וְעוֹד דְּמַעֲיָק' הַדִּין מַלְכוּת גּוֹבָה
מִיוֹרְשֵׁי הַלְלוּהָ בְּלֹא שְׁבוּ' אֲלֵא דְּרַבְּנָן תַּקְנֵנוּ דְּהַבָּא לְיִפְרַע מְנַכְסֵי יְתוּמִים לֹא יִפְרַע אֲלֵא
בְּשְׁבוּ' וְרַב וְשְׁמוּאֵל חֲדָשׁוּ בְּהַ דְּבָר דְּאִם מִתּוּ הַלְלוּהָ וְאח"ךְ מִתּוּ מַלְכוּת אִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּ'
לְבָנִי וְקִי"ל מֵאֵן דְּעַבְד כר"א עַבְד א"כ בְּכָל דְּהוּ דְּחִי' לְהַ עֵינֵן שָׁם נִרְאָה בִּידְאִי גַם
הַיּוֹרְשִׁים לֹא הוּי פְּבָרֵי בְּחִיּוּבָא וְס' בְּחֻזְרָה כַּמ"ש הַטּוֹר בְּסִימָן ע"ה סִי"ט וְז"ל וְהָא
דְּאַמְרִי' פִּשְׁמָשִׁיב הַנְּתַבַּע אִינִי יוֹדַע אִם פִּרְעָתִיף אִם לֹא שְׁחַיִּיב לְשַׁלֵּם ה"מ בְּלִנְה גּוֹפִיָּה
אָבֵל אִם תְּבַעוּ לְיוֹרְשֵׁי וְאָמַר אִינִי יוֹדַע שְׁאִנִּי חַיִּיב לְהַ וְאִינִי יוֹדַע אִם פִּרְעָתִיף אִם לֹא פִּטוֹר
פִּינּוּ שְׁאִם הֵיָה קִיָּים זֶה הֵיָה יָכוֹל לֹא מֵרִי פִּרְעָתִי אֲנֵן כְּמִי טָעֵנִי' לִיהַ לְיוֹרֵשׁ שְׁאָבִיו פִּרְעַ
וְכוּלֵי וְכ"כ בַּעַה"ת שֶׁל"ח ח"ג סִי' ד' ע"ש אֲלֵמָא לֹא אָמְרִי' בְּרִי בְּחִיּוּבָא וְס' בְּחֻזְרָה חַיִּיב
אֲלֵא בְּלִנְה גּוֹפִיָּה דְּהוּ"ל לְיַדַע וְלֹא בְּיוֹרְשֵׁי וְאַפִּילוּ הַמַּלְכוּת תּוֹב' בְּבָרֵי הַיּוֹרְשִׁים פִּטוֹרִים
וְאִם פֶּן אֲפִשׁ' דַּה"נ בְּשִׁטְר שְׁטוֹעֵנִי' לְיוֹרְשֵׁי הַלְלוּהָ שְׁאָבִיָּהֶם פִּרְעוּ לְמַלְכוּת וְהֵיָה הַמַּלְכוּת
צָרִיף לִישָׁב' וְכַשְׁמַת אָמְרִינֵן אִין אָדָם מוֹרִישׁ שְׁבוּ' לְבָנִיו אֲפִילוּ לֹא יַדְעוּ יוֹרְשֵׁי הַלְלוּהָ אִם
מִתּוּ אָבִיָּהֶם קוֹדָם הַמַּלְכוּת לֹא הוּי פְּבָרֵי בְּחִיּוּבָא וְס' בְּחֻזְרָה דְּלֹא הִי"ל לְיַדַע מִיְהוּ הַשְׁ"ף
בְּסִימָן ע"ב ס"ק נ"א כ' דְּהָא דְּיוֹרְשֵׁי פִּטוֹרִים הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלֹאוּ בַּע"ד דִּידְהוּ הוּא וְדִקְלָמָא
אִי הֵיָה אֲבוּהוֹן קִיָּים הֵיָה טָעִין חַמְשִׁים יֵשׁ לְהַ וְחַמְשִׁים יַדְעָנָא דְּאִין לְהַ וְהֵיָה נִשְׁב' וְנִפְטֵר
עֵינֵן שָׁם וְאִם פֶּן נַר' דְּנוֹקָא בְּמַלְכוּת עַל פֶּה אִם אָמְרִי' הַיּוֹרְשִׁים אִינִי יוֹדַע אִם פִּרְעָתִיף אָבִי

פֶּטוּר מֵה"ט דְּמִלְוָה לְאוּ בַע"ד דְּיִוְרֵשׁ הוּא וְדִלְקָמָא אִם הִיָּה אֲבִיָּהֶם קָיִים הִיָּה טוֹעֵן פְּרַעְתִּי וְאֵנָּן נְמִי טְעֵנִי לְיִוְרֵשׁ כֹּן אֲבָל בְּמִלְוָה בְּשֵׁטֶר דְּהַמְלִיָּה גּוֹבָה מֵהַיִּוְרֵשׁ בְּשִׁבּוֹ לֹא שְׂיִינָה ה"ט וְרֵאִיתִי לֵה' כְּנֵה"ג חֵא"ה סִי צ"ו הִגֵּה"ט אוֹת כ"ב ש"כ גִּבִּי אֶלְמָנ' שְׁמַתָּה דְּאִין יוֹרְשִׁיָּה יוֹרְשִׁי פְתוּבָת' נִלַּע"ד דֵּה"ד פְּשִׁינְדַּע א שְׁלֹא נִשְׁבַּעָה אֲבָל אִם אִין יָדוּע אִם נִשְׁבַּעָה אוּ לֹא נִשְׁבַּעָה וְיִוְרְשִׁי הָאֵב טוֹעֵנִים שְׁלֹא נִשְׁבַּע' עֲלֵיהֶם לְהִבִּיא רְאִיָּה וְכ"כ בְּנִימִין זָאב סִימָן תְּכ"א אֲבָל מִדְּבָרֵי מְהַרִּיב"ל ח"א סִי ס"ט נִרְאָה דְּסִבְרִיא לִיָּה דְּעַל יוֹרְשִׁי הָאִשָּׁה לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁנִשְׁבַּעָה ע"ש וְכ"כ הֶרְדֵּב"ז ח"א סִי קע"ז וְכ"ז דְּאֶפִּי יוֹרְשִׁי הָאִשָּׁה מְוִחֲזָקִי עֲלֵיהֶם לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁנִשְׁבַּעָה וּמִצְאָתִי בְתִשׁוֹ הֶרְשֵׁב"א ח"ב סִי כ"ו ש"כ כ' ר' שְׁמַחָה דְּאִם אִין עֵדִי שְׁנִשְׁבַּע' נְכִסֵּי בְּחֻזְק' יוֹרְשִׁי הָאֵב קָיִימִים וְעַל יוֹרְשִׁי הָאִשָּׁה לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁנִשְׁבַּע' וְכ"כ הֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוֹ שָׁם סִי נ"א ע"ש וְכ"כ עוֹד הֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוֹ ח"ד סִי קמ"ב עֵינִן שָׁם א"כ הֶרְשֵׁב"א וּמְהַרִּיב"ל וְהֶרְדֵּב"ז ס"ל דְּעַל יוֹרְשִׁי הָאִשָּׁה לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁנִשְׁבַּעָה וְה"נ פְּשִׁלָא נוֹדַע אִם מֵת הַמְלִיָּה קוֹדֵם אוּ מֵת הַלְוָה דְּעַל יוֹרְשִׁי הַמְלִיָּה לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁמַת אֲבִיָּהֶם קוֹדֵם וְכֹן אִם טְעֵנִי יוֹרְשִׁי הַמְלִיָּה שְׁנִשְׁבַּע אֲבִיָּהֶם עֲלֵיהֶם לְהִבִּיא רְאִיָּה וְכֵה"ג פְּתַב מֵהֶרְאֵנ"ח ח"ב סִימָן מ"ח דְּאִין לְהוֹצִיא מְמוֹן בְּמַחֲלֻקַּת הַפּוֹסְקִים וְאֵע"ג לְעַנְגִּין שְׁבוֹ קְלִישׁ שָׂא וְהָבּוּ דְלֹא לוֹסִיף עֲלֵהּ וְדִינָא דְּעֵבֵד כִּר"א עֵבֵד מ"מ אִין לְנוּ פַח לְהוֹצִיא מְמוֹן מִיָּד הַמְּוִחֲזָק כִּינּוּ דְּאִיפָא לְסַפּוּקִי וְכוּלֵי ע"ש הָרִי אֵע"ג דְּשִׁבּוֹ זֹו קִילָא אִין מוֹצִיאִין מְמוֹן וְא"כ בְּסַפֵּק אִם מֵת הַמְלִיָּה קוֹדֵם אוּ אִם נִשְׁבַּע אוּ לֹא אִין לְהוֹצִיא מְמוֹן: לְמ"ד שְׁאֵלָה רְאוּבֵן חֲזִיב לְשִׁמְעוֹן סֵף בְּשֵׁטֶר וּפְרַע לוּ סֵף מֵהַחֹב וְנִכְתַּב הַפִּירְעוֹן ע"ג הַשֵּׁטֶר וְאִח"ךְ מֵת רְאוּבֵן הַלְוָה וְעַמֵּד שְׁמַעוֹן הַמְלִיָּה וְתַבַּע לְיִוְרְשִׁים שֶׁל רְאוּבֵן וְהַיִּוְרֵשׁ הוֹצִיא שֵׁטֶר שְׁמַכְר אָבִיו מוֹדַעָא שְׂאִינוּ חֲזִיב לוּ אֶלָּא סֵף כו"ךְ וְהַשְּׂאָר לֹא חֲזִיב עֲצָמוּ אֶלָּא מַחֲמ' שְׁהִיָּה אָנוּס וְהַסֵּף שְׁפָרַע לוּ הוּא קָרוֹב לְמָה שְׁחֲזִי לוּ בְּאֶמְתָּ וְכ"ד הַחֲמִיצוּ הַדִּין לְרֵאוּת אִם הַמוֹדַעָא קָיִימָת וְאִדְהִכִּי מֵת גַּם הַמְלִיָּה וְכַעַת עַמֵּד יוֹרֵשׁ שֶׁל הַמְלִיָּה וְתַבַּע יוֹרֵשׁ הַלְוָה מֵהוּ הַדִּין: לְכֹאוּר' נִרְאָה אֵע"ג דְּקִי"ל דְּאִם מֵת לְוָה וְאִח"ךְ מֵת מְלָוָה אִין אִמְש"ל בְּנ"ד כִּינּוּ שְׁהַלְוָה מְסַר מוֹדַעָא לֹא חֲזִי שִׁינּוּ שְׁמָא פְרַע וְכִדְאֶמְרִי בַּפ"ק דְּב"ב בְּחֻזְק' שְׁלֹא נָתַן וְכוּלֵי דֹאמ' מִי יִימַר דְּמַחֲזִיבּוּ לִיָּה רַבָּנָן וּמְהַר"י נ' מִיגֵשׁ בְּסוּף בְּתִרָא אֲדֹאמְרִי פְלַפִּי לִיָּיָה וְכוּלֵי כ' וַז"ל כְּלוּמַר אֲדַרְבָּא כְּשִׂאמַר תְּנוּ מִידַע יָדַעִי דְּמַחֲזִיבִי לִיָּה בְּהַהוּא מְנָה וּפְרַעִי לִיָּה וְכִי לֹא אָמַר תְּנוּ כִּינּוּ דֹא"ל דְּשְׁלֹא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת בְּנָיו אִיכְפוֹנוּ וְלֹא מְחִיבִי בְּהַהוּא מְנָה כִּי מְיִיתָ הַהוּא פ' הַשְׁתָּא רְאִיָּה דְּקוּשְׁטָא קֹאמַר וְלֹא שְׁלֹא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת בְּנָיו אִיכְפוֹנוּ אִמְאִי מְהִימְנִי לוּמַר פְּרַעֲנוּ אֲנָהּ מִי הוּוּ יָדַעוּ דְּמִיִּיתִי הַהוּא פ' הַשְׁתָּא הָא רְאִיָּה דְּלִיפְרַעוּ נִיְהַלִּיָּה וְהָא תְּמִיָּהָא דְּמִיָּא לְהִיָּה דְּאֶמְרִי חֲזִיב אֶתָּה לִיתָן לוּ וְאָמַר פְּרַעְתִּי אִינוּ נְאָמֵן דְּמִימ' אָמַר עַד דְּמַעֲזִינִי רַבָּנָן בְּדִינִי ע"ש אֶלְמָא בְּחֹב שְׂאִינוּ מְבַנְרֵר אִינוּ נְאָמֵן לוּמַר פְּרַעְתִּי וְכ"כ הִג"א בַּס"פ הַמְקַבֵּל וְתִשׁוֹ הַמְיָי' דְּשְׂיִיכִי ל' מְשַׁפְּטִים סִי ל"ב בְּשֵׁם ר"י גִּבִּי דְּבָרִים הַעֲשׂוּיִם לְהַשְׁאִיל וּפְסָקוּ מוֹר"ם בַּסִּי ע"ב סִי"ח דְּאֶפִּילוּ לֹא רָאוּ הָעֵדִים בְּיָדוּ בְּשַׁעָה שְׁתַּבְּעוּלְב"ד אֶלָּא שְׂרָאוּ קוֹדֵם לְכֹן בְּיָדוּ וְטַעֲנוּ אֲזַ שְׁהֵם מְכוֹרִים בְּיָדוּ אוּ טַעֲנָה אַחֲרַת שְׂאִינָן רְאוּיִם לְהַחֲזִיר לְפִי אוֹתָהּ טַעֲנָה וְכו' ע"ש וְכֵה"ג כ' מֵהֶרִימ"ט ח"א סִי ק"ה וַז"ל וְגַם בְּחֹבוֹת שְׁהִיוּ בְּיַד אַחֲרִים וּגְבָאָת' הִיא וְנִכְנְסוּ לְרִשׁוּת' וְכו' נִרְאָה דְלֹא הִיָּתָה נְאָמְנָת לוּמַר הַחֲזִירְתִּי כִּינּוּ דְּמַעֲזִיק' אֶמְרָה שְׁבַעֲלָה נָתַן לָהּ כָּל הַנְּכִסִּי בְּמַתְנָה וְלִכְּהָ תַּפְסִתֶּם אִינָה עֲשׂוּיָה לְהַחֲזִיר דְּמִי יִימַר דְּמַחֲזִיבּוּ לָהּ רַבָּנָן דְּוּמְיָא דַּפ"ק דְּבִתְרָא בְּחֻזְק' שְׁלֹא נָתַן וְכוּלֵי דְּאָמַר מִי יִימַר

דמתיבו ליה רבנן וכו' וכן מוכח מההיא דפ"ק דמציעא וכו' וסברא גדולה היא היא דהלואי שפרע אדם אחר שפסקו דינו שפכה פעמים מתוך שבגני אדם מתעצמים בדין ומעפבים את הממון באים לידי פשרה וכו' ע"ש וכ"כ בסי' קי"ב ע"ש וה"נ לא תינשי שפא פרע מה"ט והמלן' הנה גובה מיורשי הלנה בלא שבועה וכ"כ הרדב"ז ח"א סי' צ' ונהביאו ה' כנה"ג בסי' ע"ח אות י"ב דחוב שאינו מבנרר חזקה דלא פרע ונפרע מהיורשים וכ"כ הרדב"ז ח"ג סי' תקי"ז דחוב שאינו מבנרר אפי' אביהם אינו נאמן לומר החזרתי ואת"ל שאביהם נאמן אין טועני ליורש פן דמילתא דלא שכיחא היא עש"ב מיהו רש"י בפ"ק דמציעא גבי חייב אתה וכו' כ' וז"ל אינו נאמן ליטבע אלא שפנגדו נשבע ונוטל וכו' וכן פסק הרמב"ם והסמ"ג ומרן בסי' קנ"ז בההיא דפ"ק דב"ב דנשבע בנק"ח ונוטל עי"ש וכן פסק הרמב"ם והסמ"ג ומרן בסימן קנ"ז גבי פותל דאם אמר נתתי אינו נאמן וחקירו נשבע בנק"ח שלא נתן לו ונוטל ע"ש ולכאורה נרא' פיון שיהא מחלוק' גובים יורשי המלנה מיורשי הלנה ולא אמרי' אין אמש"ל כמ"ש ה' פ"מ ח"ב סי' ק"ד וז"ל ולע"ד טעם לשבח בנ"ד שטרפו יורשי שמעון הקרקע מיד לוי דהרי הפא לטרון מן הלכות מדין תורה א"צ שבועה וכו' אלא תקנת חכמים שתקנו שבועת המשנה שהפא ליפרע מנכסי משועבדי לא יפרע אלא בשבועה וכו' א"כ אף שמת המלנה ואיפא פלוגתא אי שבועה כזו אדם מורישה לבניו או אין מורישה ראוי הוא שפנסוק דיד התקנה על התחונה וא"כ בשביל שבועה זו אין ראוי לומר אין אמש"ל ויש דוגמא לזה בתשו' מהרשד"ם חח"מ סי' רמ"ג ע"ש וה"נ מדין תורה המלנה גובה מיורשי הלנה בלא שבועה ותקנת חכמים היא דהפא ליפרע מהיתומים לא יפרע אלא בשבועה כל דאיפא פלוגתא אמרי' יד התקנה על התחונה ולא אמרי' מספק אין אמש"ל אבל הא ליתא שהרי כ' הרא"ש בתשו' פלל ע"א סי' ח' בנאמנות לגבי לקוחות פיון דפלוגת' דרבנות' לא מפקי ממונא עד שישבע המלנה ע"ש וכן בפוגם שטרו בעדים ואפ' בפחות משו"פ קי"ל בסי' פ"ד ובא"ה סי' צ"ו דלא יפרע אלא בשבועה וכ"כ הרא"ש ונהר"ן הביאם מרן הב"י שם וה"ט דמספק אין מוציאין מהמוחזק אלא בשבועה ולא אמרי' פיון דתקנת חכמים היא מספק יד התקנה על התחונה וא"כ ה"נ המלנה לא הנה גובה מיורשי הלנה אלא בשבועה וכשמת אמרי' אין אמש"ל: ושוב ראיתי לה' פרח מטה אהרן ח"א סי' י"א שהוכיח מהכא דאפי' בספק תקנה אין מוציאין מיד המוחזק עש"ב גם מהרח"ש ח"א סי' כ"ג הביא ראיה הפך מהרשד"ם מדברי הרשב"א בתשו' שכ' לענין אם הדבר ספק אם הנה בן עשרים כשמכר על המוכר להביא ראיה משום דחזקה אין העדים חותמים א"כ נעשה בגדול וכו' משמע דאי לא הו' חזקה מוציאין מיד הלוקח ונהריב"ש כ' דלא אמרי' הו' חזקה אלא בעדים מוחזקים ובקייאם וכו' אבל כל שאינם מוחזקים מוציאין מיד הלוקח ואמאי נימא פיון שפסק אם הנה בן ד' וכו' דרבנן אמרי' קולא לנתבע שהוא הלוקח אלא ודאי דה"נ מוקמי ארעא בחזקת מרא קמא ע"ש וא"כ ה"נ המלנה לא הנה גובה מיורשי הלנה אלא בשבועה דמספק אין מוציאין אלא בשבועה וכשמת אמרי' אין אמש"ל ואף ששבועה קלישא ומאן דעבד כר"א עבד לא מקילי אלא לענין אם הממון מונח ביד ב"ד או ביד שלישי כמ"ש התה"ד וה' פני משה שם אבל אין להיציא מיד הפחוז' וכה"ג כ' ה' משפט צדק ח"ב סי' ע"ג וה' כנה"ג בתשו' סי' יו"ד בפוגם שטרו דיכול המוחזק לומר קי"ל וכן ראיתי למהראנ"ח ח"ב סי' מ"ת שכ' וז"ל ומ"מ פיון דפלוגת' היא אין

לנו להוציא ממון במחלוקת הפוסקי' ואע"ג דענין שבוועה זו קלישא ונהבו דלא לוסוף
עלא ודיינא דעבד כר"א עבד מ"מ אין לנו פח להוציא ממון מיד המוןחוק פיון דאיפא
לספוקי וכו' ע"ש אבל לדברי ה' גנת נרדים חא"ה פלל ד סי' ט' יש לצדד דבספק מוציאין
מהיורשים עש"ב א"כ אף במקום שנוהגים לומר קי"ל נראה דאין להוציא ממון מיד
המוןחוק מספק וכ"ש לדין דקי"ל בפסק הרמב"ם ומרן דהמלנה צריף לישבע דנדאי
כשמת אמרי' אין אמש"ל: אבל יש להסתפק אם שבוועה זו אפי' לא טען השבע לי או"ד
פיון דחזקה דלא פרע חוב שאינו ברור דמי יימר וכו' א"י הלה לישבע אא"כ טען לו
השבע לי דלא גרע ממלנה בשטר וכה"ג כ' הרמב"ם גבי המפקיד אצל חבירו בשטר אין
הנפקד נאמן לומר החזרתי וישבע בעל השטר בנקיטת חפץ שלא החזיר לו וישלם וכו'
המ"מ דה"ד אם טען הנפקד השבע לי פדיו מלנה בשטר ורבי' קצר בכאן ובהיאור מרן
הב"י סי' רצ"ה ע"ש וה"נ א"ל קצר בכאן ונשבע בנק"ח אם טען לו השבע לי קאמר
דלא גרע ממלנה בשטר וכ"כ המ"מ על דברי הרמב"ם דאפי' במלנה בשטר אם אמר לו
אשתבע לי דלא פרעתיך משתבע ליה ע"ש: וראיתי להרב נחפה בכסף סימן י"ג שכתב
דגם הרמב"ם לא כ' דצריף לישבע אלא כשחבירו חי וטוען ברי שפרעו אבל מהיורשי'
גובה בלא שבוועה וכה"ג כ' הרא"ש במת בתו"ז דגובה זה מהיורשי' בלא שבוועה אבל
מהלנה עצמו צריף שבוועה עיין שם ואם פן ה"נ המלנה הנה גובה מהיורשי' בלא שבוועה
ולא שייף אין אמש"ל אבל אין נ"ל פן שהרי כתב המ"מ ע"ד הרמב"ם דאפי' במלנה
בשטר אם א"ל אשתבע לי דלא פרעתיך משתבע ליה ע"ש אלמא מדמיל' ליה למלנה
בשטר ובמלנה בשטר אינו גובה מהיורשי' אלא בשבוועה וכ"ש הכא ולכאור' יש לצדד
במלנה ע"פ דבלא"ה הנה הנתבע נשבע ונפטר מהני ה"ט דמי יימר דמחייבי ליה רבנן
לשוניה במלנה בשטר לגבות בשבוועה אבל גבי מלנה בשטר דבלא"ה הנה גובה המלנה
בשבוועה אהני' הך חזקה דלא פרע מטעם דמי יימר וכו' לגבות אפי' בלא שבוועה וכה"ג
כ' הש"ף בסי' ע"א סקי"ד וז"ל אף ק' על הרב דכאן פסק א"י לישבע פלל ובריש שי"ו
סתם פהמחבר וכו' ודוחק לומר דכאן איירי בשטר דוקא דכיון דקמסייע ליה שטרא א"י
לישבע אפי' לאחר הפירעון ועוד לענין לאחר פירעון דאין חי' בין מלנה בשטר למלנה
ע"פ ע"ש וא"כ בחזקה דהכא שהיה הנתבע נשבע ונפטר אהניא הך חזקה לשוניה במלנה
בשטר לגבות המלנה בשטר אבל אין נראה לחלק פן מדברי מהר"י ו' מיגש הביאו בעל
התרומות שער י"ו ח"ב סי' ג' וז"ל ול' תימא ה"מ הכא דאית ליה שטרא על אפוקהו
דיתמי אלא אפילו היכא דלית ליה שטרא נמי פיון דאייתי ליה סהדי דקביל עליהזמן
שקיל לההיא חוב מנייהו דיתמי בלא שבוועה דכי איכא לפלוגי בין מלנה בשטר ובין
מלנה ע"פ ה"מ היכא דא"ל דילמא אי הנה אפוקהו קיים הנה טעין ואמר פרעתיך כדקי"ל
טועני' ליורשי' אבל הכא דאלו הנה אפוקהו קיים לא הנה טעין הכי דהא לא עביד איניש
דפרע בגו זמניהו הילכף דין מלנה בשטר ומלנה ע"פ חזקא מקילתא היא וגובה לה מנייה
בלא שבוועה עכ"ל וכ"כ הרמ"ה שם וא"א אימא דדוקא במלנה בשטר דבלא"ה הנה גובה
בשבוועה מהניא הך חזקה דלא פרע בגו זמניהו לגבות אפי' בלא שבוועה אבל במלנה ע"פ
דהיה הלנה נשבע ונפטר מהניא הך חזקה לעשותה במלנה בשטר דגובה בשבוועה ומהתם
שמעי' דאין חילוק בין הלנה ליתומי' דהא בתו"ז אמרי' גבי יתומים דגובה מהם שלא
בשבוועה וכ' מהר"י ו' מיגש וקרי"ף ונהרמב"ם למדו דה"ה מלנה עצמו גובה שלא

בשבועה וכ"כ בעה"ת שם וא"א מנ"ל אימא לא אמרי הכי אלא לגבי יורשים דהוי טענת
שפא אכל מלנה עצמו שטוען ברי אימא דצריף שבווע' אלא ודאי דהא ביהא תליא דאם
המלנה הנה צריף שבוועה ללנה ה"נ טועני' ליורשיו להצריכן שבוועה כמו בכל מלנה
בשטר וא"כ בחוב שאינו מבנרר דס"ל דהמלנה חייב שבוועה ללנה ה"נ טועני' ליורשיו
להצריכו שבוועה: וכן מצאתי להרמ"ה בפ"ק דבתרא סי' נ' שכ' וז"ל ואי ק"ל והא פניא
ר"פ שום היתומי דאין נזקין לנכסי יתומים ואפי' בעדים דאי הנה אבנהון קיים לא הנה
מהימן למטען פרעתי מדאמ' ר"נ מריש לא הנה מזדקיקנא במאי עסיקי' אילימא באנפא
דאי הנה אבנהון קיים הנה מהימן למטען פרעתי מפאן ואילף היכי מזדקקי' ליה ולית
ליה לר"נ טוענים ליורש ואפי' מגדולים נמי לא מצי גבי אלא לאו באנפא דאי הנה אבנהון
קיים לא הנה מהימן למטען פרעתי ואפ"ה איפסקא הילכת' דאין נזקין וכו' ואם פן
ה"נ אמאי נזקין וכ"ת משום דחזקה לא עביד איניש דפרע בנו זמניה והא סוגיא
דשמעת' דטעמא דמי יימר דמחייבי לי רבנן אלים ליה לגמ' טפי מהאי חזקה דהא אפי'
לאביי ורבא דלית להו חזקה דר"ל היכא דלא ידע נתבע דמחייבי ליה רבנן מידו דלא
מהימן למטען פרעתי אפי' לאח"ז ואפ"ה אין נזקין וכו' טעמא דאביי ורבא הוא דלית
להו חזקה דר"ל ולא מתרצי להו קושני' דאקשי' עלייהו ממתיני' אלא בהכי אליבא
דהילכתא פיון דאיפסי' הילכתא כר"ל ואפי' למגבא מנייהו ממילא שמעינן דהאי אנפא
דפרעתיך בתו"ז אלים ליה טפי לגמ' טפי מהנה אנפי דלא ידע נתבע דמחייבי ליה ב"ד
דאילו הנה אפילו מיתומים לא גבי אלא בשבועה דלא עדיף ממלנה בשטר ואילו היכא
דמת לנה בגו זמניה גבי מלנה בלא שבועה ומדאלמיה רבנן למגביה בלא שבועה ש"מ
אפי' מיתומים קטני' נמי גבי חזקה זו וכו' עכ"ל הרי שכ' דלמאי דקי"ל כר"ל דוקא בתו"ז
גובה מלנה בלא שבועה אבל בחוב שאינו ברור דלא ידע נתבע דמחייבו ליה רבנן אינו
גוב' המלנה אפי' מיתומים אלא בשבועה ואין נזקין ליתומים קטנים וכ"כ בפ"ג סי'
קל"ג ע"ש והתימא על הטור סי' קנ"ז שכת' בשם הרמ"ה דנוטל בלא שבועה דטפי הוי
בחזקת שלא נתן מבתו"ז דגובה בלא שבועה עיין שם וכ"כ הרמ"ה שם בסי' ז' ע"ש
דהרי הקא ס"ל דלמאי דקי"ל כר"ל חזקה דאינו פרוע בתו"ז דגובה בלא שבווע' אלים
טפי מהנה דלא ידע נתבע דמחייבו ליה ב"ד דבתו"ז גובה בלא שבו' אפי' מיתומי' קטני'
אבל ידע נתבע דמחייבו ליה ב"ד אינו נוטל מיתומים גדולים אלא בשבועה ומיתומי'
קטנים אין נזקין וא"כ נראה שפן דעת הרמב"ם דאינו גובה אפילו מיורשים אלא
בשבועה ומיורשים קטנים אינו גובה כלל דגרע מחזקה דאין אדם פורע בתו"ז זמן כמו
שהוכיח הרמ"ה מפ' שום היתומים ועיין בס' דבר משה סי' י"ד שהק' רב א' בפ' שום
היתומים דלא משני בחוב שאינו מבנרר עש"ב מיהו א"ל דמילתא דלא שכיחא היא
וכה"ג כ' הרשב"א בתשו' ח"ג סי' ר"א דאם יש רינח ליתומים להתפשר עם ב"ח נזקקי'
ובפ' שום היתומי' בעי לאוקמא בדבר הפצוי ולא בדבר שאינו מצוי ע"ש אבל הרמ"ה
פבר הכריח דהתם מייירי בהכי ואפ"ה אין נזקקי' ומקרא"ש סי' רל"א נסתפק לדעת
הרמב"ם אי טען פבר חייבוני רבנן או ביני לבינה נתרצית אם נאמן ע"ש וא"כ אם הנה
האב נאמן לומר נתרצית ביני לבינה ה"נ טועני' ליורשים ואם האב לא הנה נאמן אין
טועני' ליורשים או שפא אין טועני' פן ליורשים דמילתא דלא שכיחא היא כמו שנסתפק
ה' כנה"ג בסי' ע' אות ו' ע"ש אבל בדברי הרמ"ה מבואר דאביהם לא הנה נאמן ומה"ט

לא גבי מיתומים גדולים בשבועה ולא טעני להו והרמ"ה בפרק ח"ה סי' נ"ז בההוא דאמר לחבריה מ"ב בהאי ארעא וכו' כ' וז"ל וליפא מיגו ליהמניה דא"נ טען התנתי לה נמי לא מהימן דהא היו דידיה אכלינהו ומימר אמר מי יומר דמחייבי ליה רבנן וכל כה"ג כפרעתיה בתו"ז דמי וכו' ע"ש וא"א דזכור לטעון חייבונני רבנן או ביני לבינה נתרצית יהא נאמן במגו דאי בעי אמר התנתי לה והרמב"ם בספ"י מהל' גזלה כ' כל ששמין לו ונוטל שטען בעל השדה אמר נתתי והיורד לשדה אומר לא נטלתי היורד נאמן ונשבע שלא נתן לו פלום ונוטל שהרי אומרים לבעל השדה עדיין לא שמו לה ולא ידעת כמה אתה חייב ליתן היאך נתת וכו' וכ' המ"מ ששלמד מההיא דפ"ק דבתרא ע"ש ואפ"ל שלמד נמי מפ' חזקת דאל"כ אמאי אינו נאמן לומר שלי במגו דהתנתי אלא ודאי דאינו נאמן לומר התנתי וקצת תימא על הטור דבסי' קנ"ז כ' דברי הרמ"ה באחרונה הנוטל בלא שבועה ובסי' שע"ה כ' דצריף שבו' בלא חולק ע"ש ומ"מ משמ' מדברי הרמ"ה דאינו יכול לטעון חייבונני רבנן או ביני לבינה נתרצית דא"כ יהא נאמן במגו דהתנתי גם מהראנ"ח ח"ב סי' ג' כ' וז"ל וכ"ת בנ"ד נמי אית לו מגו דאי בעי אמר פרעתיה וכו' הא ליתא דהכא נר' דלא מ"ל פרעתי כיון שדמי שווי התנקה לא היו קצובים ולא חייב ברור עד שיעמוד למשפט בפני דיני התנקה לחייב אותו ולהעריף שווי דמי התנקה וכו' וכענין שפכת הרמב"ם פדין יורד לשדה חבירו וכו' ע"ש נראה דס"ל דאינו נאמן לומר חייבונני רבנן או ביני לבינה נתרצ' מיהו י"ל דטענה זו גרועה ולא שכיחא ואם טען הוא נאמן אבל לענין מגו לא מהניא וכן לא טעני לה ליורשים וכה"ג כ' מהראנ"ח בתשו' שם סי' נ"א והכנה"ג בסי' ע"א גבי טענת מחילה ע"ש וא"כ אין ראיה מדברי הרמ"ה ומהראנ"ח לספיקו של מהרא"ש ומפל מקום ליורשים מיהא אין טוענים טענה זו.

איברא שראיתי לה' כנה"ג ס"י סו' הגב"י אות ל"ו שפכת וז"ל דבשלמא פשהלנה בחיים וטען פרעתי למלנה מהימני ליה אבל כשמת לנה נהי דאנו טעני ליתמי הצריף שבוע' ללוקח ולמוכר אבל לא לענין שאם מת הלנה אח"ך יאבד זה הלוקח מעותיו וכו' כיון דלא שכיח שיפרע למלנה אחר מכירת השט' דומי' דשטר פים היוצא על היתומים דלא טעני נאנסו משום דלא שכיח מיהו בשטר פים היוצא על היתומים לא טעני להו הכי אפי' להצריף שבועה למלנה משום דלא שכיח אבל דשכיח ולא שכיח לענין להצריף שבועה למלנה טועני אבל לא לענין שיפנס בסוג מת לנה בחיי מלנה וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפי' בדבר דשכיח ולא שכיח דטעני ליתמי לענין שצריף המלנה ליטבע לא אמרי' אין אמש"ל וא"כ אפי' נימא דשכיח ולא שכיח שיפרע אדם חוב שלא נתברר והמלנה הנה צריף ליטבע בחייו ליורשי הלנה כשמת לא אמרי' אין אמש"ל להפסיד היורשים מיהו ק' דא"כ בס"פ כל הנשבעין דצריף מברייתא ומוקי לה כב"ש אמאי לא מוקי לה בדבר דלא שכיח דצריף המלנה ליטבע ולא אמרינו אין אמש"ל וכה"ג הק' התוס' בבתרא דקנ"ח בד"ה ובה"א וכו' ע"ש.

ומצאתי למת"ם בתשו' הקצרות סי' קע"ב שכ' וז"ל דכל כה"ג שנהרג פתאום לא חיישי לצררי וכן פי' ר"ש מינבילא גבי קו' שמק' על שנפל עליו ועל אשתו למ"ד לב"ה נכסי' בחזקת' ויחלקו והא אין אדם מש"ל ותי' היכא דמת פתאום לא אסיק אדעתיה להתפס צררי אלא היכא שמת על מטתו כדרך כל הארץ בישוב דעתו וכל כה"ג הבו דלא לוסוף עלה על מילתא דרב ושמואל דאפי' את"ל דרב ושמואל איירי בכל ענין

מדלא מְשַׁנֵּי הַתָּם בְּפֶרֶק פֶּל הַנְּשַׁבְּעִין פֶּרְכָּא דְפֶרִיףּ לְהוּ מִיְהוּ אָנּוּ לָא קִי"ל בְּהָא פְּנוּתֵיהוּ דְהָא וְכוּ' עכ"ל וכ"כ בְּתִשׁוּ' הַשְּׂיִיכִי לִס' מְשַׁפְּטִים סִי ה' ע"ש וּלפ"ז א"ל דה"נ רב וּשְׂמוּאֵל ס"ל דְּגַם בְּדָבָר דְלָא שְׂכִיחַ וְלָא חִינְשִׁי לְפִירְעוֹן אָמְרִי אִין אַמְש"ל דְלָא עֲדִיף מִמֵּת פְּתָאוּם דְלָא חִינְשִׁי לְהַתְּפֹסֶת אָרְרִי וְאַפ"ה אָמְרִי אִין אַמְש"ל וְלִדְיָהוּ דְחֻקִּי לְאוּקְמִי בְּרִייתָא כב"ש אָבֵל אָנּוּ לָא קִינְמָא לֹן פְּנוּתֵיהוּ אָבֵל הַתּוֹסְפוֹת שְׁם בְּפֶרֶק מ"ש פְּתָבוּ וְזֵה לְשׁוֹנָם אָבֵל לִיפָּא לְשׁוֹנֵי פְּגוֹן שְׂיִיחָד לָהּ קַרְקַע וְכוּלֵי דְפִטוּרָה מְשַׁבּוּעָה כְּדָאָרְיִנּוּ בְּרִישׁ אַרְף עַל פִּי דָאָם פֶּן כִּי מִקְשָׁה מִכְּמָה בְּרִייתוֹת בְּפֶרֶק פֶּל הַנְּשַׁבְּעִין וּפְרִיףּ נְמִי מִבְּרִייתָא דְמוּקִי כב"ש לִישְׁנֵי לֹן פְּגוֹן שְׂיִיחָד וְכוּ' וּבְשֵׁם הַר"ש שְׁמַעְתִּי דְלָא שְׂיִיףּ הֵכָּא טַעְמָא דְאִין אַמְש"ל וְכוּ' שְׁהוּא בְּמַת פְּתַע פְּתָאוּם לִיפָּא לְמִיחַשׁ לְהַתְּפֹסֶת אָרְרִי וְא"נ לַר"י לְמָה אִין לְחוּשׁ שְׁתַּפְּסוּ מַחֲיִים וְכוּ' עכ"ל וְכַבֵּר ה' נְתִיבוֹת מְשַׁפְּט דַּקצ"ד דס"ל דְלָא אָמְרוּ יִיחָד לָהּ קַרְקַע פְּטוּרָה מְשַׁבּוּעָה אֲלָא בְּכַתּוּבָה לְפִי שְׁאִינוּ עָשׂוּי לְהַתְּפִיס אָרְרִי אָבֵל ב"ח אָרְיףּ לִישְׁבַע וְאַפ"ה לָא אָמְרִי אַמְש"ל פִּינּוּ שְׁהוּא מְוַחֲזָק וְא"כ מַתְּנִי דְמְשַׁבְּעֵי אֹתָהּ וְאֵת יוֹרְשֵׁיהָ א"ל בְּיִיחָד לָהּ קַרְקַע דְּבַנְדוּנִי וּבַנְצ"ב דִּינָם כב"ח דְּצָרִיףּ לִישְׁבַע וְכוּ' בְּרִייתָא דְמוּקִי כב"ש א"ל בְּיִיחָד לָהּ קַרְקַע דְּהָאָב אָרְיףּ לִישְׁבַע מְשׁוּם דְּחִינְשִׁי לְאָרְרִי אָבֵל הִבֵּן גּוֹבָה בְּלָא שְׁבּוּעָה אֲלָא וְדָאִי דְּגַם בְּכַה"ג אִין אַמְש"ל דִּיחָד לָא מְיָקְרִי מְוַחֲזָק אָבֵל לְתִי הַר"ש לָא ק"ל מְהֵיָא דַּפ' פֶּל הַנְּשַׁבְּעֵי מְשׁוּם דְּבְּמַת פְּתָאוּם לָא חִינְשִׁינּוּ לְאָרְרִי וְהִיא גּוֹבָה בְּלָא שְׁבּוּעָה וְלָא שְׂיִיףּ אִין אַמְש"ל וְא"כ מַתְּנִי דְּהַיּוֹרְשִׁי מְשַׁבְּעֵי אֹתָהּ וְאֵת יוֹרְשֵׁיהָ לָא מְצִי לְאוּקְמָה בְּמַת פְּתָאוּם דַּא"כ אַמְאִי מְשַׁבְּעֵי אֹתָהּ מִיְהוּ מַתְּנִי דְּמוּקְמִי לָהּ הַתָּם בְּנְשַׁבְּעָה הוּמ"ל דְּמִיִּירִי בְּמַת פְּתָאוּם ע"ש אָבֵל מְהַר"ם גְּרָאָה דס"ל דְּבְּמַת פְּתָאוּם אָרְיִיכִין לִישְׁבַע דְּלָרַב וּשְׂמוּאֵל אָמְרִי אִין אַמְש"ל אָבֵל אָנּוּ לָא קִי"ל פְּנוּתֵיהוּ אֲלָא אַע"ג דְּהִיא אָרְיִכָּה לִישְׁבַע לָא אָמְרִינּוּ אִין אַמְש"ל דְּהָבוּ דְלָא לּוֹסְרָףּ עֲלֵהּ וְאַפְּשָׁר דְּגַם הַתּוֹס' לָא הִכְרִיתוּ דִּיחָד לָא מְיָקְרִי מְוַחֲזָק וְאַמְרִי אִין אַמְש"ל אֲלָא לְרַב וּשְׂמוּאֵל וּמִסְתָּמָא ר"י לָא פְּלִיג עֲלֵייהוּ אָבֵל לְדִידִן יְחֻד נְמִי מְיָקְרִי מְוַחֲזָק וְלָא שְׂכִיחַ שְׂיִתְפִּיס אָרְרִי וּמ"מ מְשַׁמַּע מְדַבְּרִי הַתּוֹס' דְּאַפִּילוּ בְּמִילְתָּא דְלָא שְׂכִיחָא אָמְרִי אִין אַמְש"ל וְעוֹד דְּהָא גְּבִי טַעְנֹן שְׁטָרָףּ בְּיָדִי מ"ב טַעְנָה מְעַלְיָא שְׁלָא לְדַחֹת הַפִּירְעוֹן וְכ"כ הָרָא"ש בְּרִישׁ בְּתָרָא סִי ט' וְז"ל וְלִהְיִי נְמִי אָמְרִי טַעְמָא מְשׁוּם אָרְרִי וְלָא מְשׁוּם פִּירְעוֹן דְּחַשְׁשׁ פִּירְעוֹן אִינוּ מְסַפִּיק אֲלָא לְעַנְיָן שְׁבּוּעָה וְלָא לְדַחֹת הַפִּירְעוֹן עַד שְׂיִגְדְּלוּ מְשׁוּם דַּא"א דְּפָרַע אֲבוּהוֹן הָהּ מְהַדַּר לִיהּ שְׁטָרָא וְלָא חִינְשִׁינּוּ שְׁמָא יְבָאוּ עֲדִים שְׁפָרַע וְיַנִּיחַ הַשְּׁטָר בְּיָדוּ דְּמִילְתָּא דְלָא שְׂכִיחָא הִיא ע"ש אַלְמָא טַעְנַת פִּירְעוֹן בְּשְׁטָר לָא שְׂכִיחָא וְלָא טַעְנִי לָהּ לְדַחֹת הַפִּירְעוֹן אֲלָא לְעַנְיָן שְׁצָרִיףּ שְׁבּוּעָה וְכִשְׁהַלְוָה חִי א"ץ הַמְּלָנָה לִישְׁבַע אֲלָא אִם טַעַן הַלְוָה הַשְּׁבַע לִי אַפ"ה אִם מַת לְוָה וְאַח"ךְ הַמְּלָנָה אָמְרִי אִין אַמְש"ל וְל"ל מְשׁוּם חַשְׁשׁ אָרְרִי דְּמִילְתָּא דְּשְׂכִיחָא הִיא כְּשִׁהַמְּלָנָה נוֹגֵשׁ לְוָה מְרוּיחַ לּוּ הַזְּמַן ע"מ שְׂיִתָּן לּוּ מְשַׁכּוֹן כַּמ"ש שְׁם הָרָא"ש וְמַה"ט הוּא דְּאָמְרִי אִם מַת לְוָה וְאַח"ךְ מַת מְלָנָה אִין אַמְש"ל דַּא"כ לְאַבְיִי וְרַבָּא דְּאָמְרִי דְּעַבִּיד אִינְיִשׁ דְּפָרַע בְּגוּ זְמַנְיָהּ וְכ"כ הָרָא"ש שְׁם דְּלָא שְׂכִיחַ שְׂיִתְפִּיס אָרְרִי בְּתו"ז אִם מַת לְוָה וְאַח"ךְ מְלָנָה לָא אָמְרִי אִין אַמְש"ל דְּמִילְתָּא דְּלָא שְׂכִיחַ' הִיא שְׂיִפְרַע וְיַנִּיחַ הַשְּׁטָר בְּיָדוּ אוּ לְהַתְּפִיסוּ אָרְרִי בְּתו"ז וְלָא מְשַׁמַּע הֵכִי בַּס"פ פֶּל הַנְּשַׁבְּעִין עִי"ש וְכוּ' מוּכַח מְדַבְּרִי מְהַר"ם בְּתִשׁוּ' הַקְּצָרוֹת סִי כ"ג וְהוּבָא בְּתִשׁוּ' הַמְּיָי' דְּשְׂיִיכִי לִס' מְשַׁפְּטִים סִי מ"ג וְז"ל וְזֵה א"ל אַמְאִי לָא מוּקִי מַתְּנִי וְכוּ' הִיתּוּמִים לְעוֹלָם מְלָנָה וְכַגּוֹן דַּא"ל בְּחִי

אָפּוֹהֵן אַשְׁתַּבַּע לִי דְלֹא פִרְעִיתִי וְלֹא הִסְפִּיק לִישָׁבַע עַד שְׁמַת דְּהַשְׁתָּא יְתוּמִים צָרִיכִים לִישָׁבַע וְלִטְוֹל פִּינּוֹן דְּאַבְיָהֶם נִתְחַיֵּב שְׂבוּעָה דְּהָא וְדָאִי ל"מ לְאֹקוּמֵי בְּהַכִּי לְרַב וּשְׂמוּאֵל מִשׁוּם דְּאִין אָדָם מוֹרִישׁ וְכוּ' עכ"ל אֶלְמָא אַע"ג דְּהַלְוָה טְעִין טַעֲנַת פִּירְעוֹן פִּינּוֹן שְׁנַתְחַיֵּב הַמְלִינָה שְׂבוּעָה אֶמְרִי אִין אַמְש"ל וְטַעֲנַת פִּירְעוֹן בְּשִׁטְר נְמִי מְהַנְיָא טַעֲנָה זֹו דְּשִׁטְרָה בְּיַדִּי מ"ב שְׁלֹא לְדַחוּת הַפִּירְעוֹן לְגַבֵּי הַיּוֹרְשֵׁי אֶמְרִי אִין אַמְש"ל וְאִין גּוֹבִי בּוֹ פִּינּוֹן שְׁאַבְיָהֶם נִתְחַיֵּב שְׂבוּעָה וְכֵן בֵּיתוּמֵי מִן הַיְתוּמִים: ל"א וְכֵן אִם קְדָמוּ יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה וְתַפְסוּ וְכוּ' אִפִּי בְּעֵדִים דְּלִיכָא מְגוּ הָוֵי תְּפִיסָה וְכ"כ הָרִיטְבָּ"א בַּחֲוֵי לְשְׂבוּעוֹת ע"ש וְהַרְדָּב"ז חִי"א סִי קע"ז וְסִי רכ"ג כ' בְּאַלְמָנָה שְׁמַתָּה דְּעַל יוֹרְשֵׁיהָ לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁנִשְׁבְּעָה וְאִם טַעֲנָה בְּרִי שְׁנִשְׁבְּעָה וְיֵשׁ לָהֶם מְגוּ שְׁיִכּוּלִים לֹא מְרַשְׁנוּ נְאֻמָּנִים אֲבָל אִם יֵשׁ עֵדִים שְׁיִרְשׁוּ אֵלּוּ הַנְּכָסִי מִמְּנָה אוֹ שְׁהֶם קַרְקָעוֹת לִיכָא מְגוּ וְא"ת אִפִּי יֵשׁ עֵדִים יְהִי נְאֻמָּנִים בְּמְגוּ דְּאִי בָּעוּ אוֹמְרִים הַחֲזַרְנוּ הַנְּכָסִי לְיוֹרְשֵׁי הַבַּעַל וְאִפִּי רְאוּ אוֹתָם עִתָּה בְּיַדָּם לִיהַמְנוּ בְּמְגוּ דְּאִי בָּעוּ אֶמְרִי חֲזַרְנוּ וְלִקְחָנוּ אוֹתָם מִיַּדָּם הָא ל"ק פִּינּוֹן שְׁהֶם אוֹמְרִים שְׁנִשְׁבְּעָה וְנָכוּ בְּתוֹרַת יְבֻשָׁה אִין אָדָם מַחְזִיר אוֹ חוֹזֵר וְקוֹנָה מַה שְׁהוּא שְׁלוֹ לְפִי דְּעַתּוֹ ע"ש וְאִיבְרָא דְּמַהֲרָ"ם בְּתוֹשׁוֹ הַקְּצָרוֹת סִי פ"ח כ' דְּאַפִּי תַּפְס מוֹצִיאִין מִיָּדוּ מִיְהוּ דְּנֻקָא אִם תַּפְס בְּכַח ב"ד כְּדִאֶמְרִי הָאִי דְּיִנָּא דְּעַבְד כר"א עָבַד וְכוּ' ע"ש אֲבָל מְדַבְּרֵי הַרְדָּב"ז סִי רכ"ג מִשְׁמַע בְּהַדְּיָא דְּאַפִּילוּ הִגְבוּ לָהּ ב"ד אִם לֹא נִשְׁבְּעָה מוֹצִיאִין מִהַיּוֹרְשֵׁי וְכַבֵּר ה' כְּנֵה"ג בְּהַגְבִּי אוֹת ל"ב כְּת' דְּבְמִלְוָה וְלִנְה תַּפְסָת הַיּוֹרְשִׁים תַּפְסָה מְעַלְיָא לְכ"ע אִפִּי אִין לָהֶם מְגוּ לֹא אֶמְרִי אִין אַמְש"ל לְהַחְזִיק אֲבָל בְּאַלְמָנָה שְׁתַּפְסִית' בְּנְכָסֵי בְּעַלְהָ אִינָה תַּפְסָה דְּבַעֲיָנוּ שְׁיָהָא לָהּ מְגוּ עש"ב וְיִמָּה שְׁפַתְב הַרְדָּב"ז דְּאַפִּי רְאוּ עִתָּה בְּיַדָּם לִיהַמְנוּ בְּמְגוּ דְּאִי בָּעוּ אֶמְרִי חֲזַרְנוּ וְלִקְחָנוּ אוֹתָם וְכוּ' וְעִינּוּ בְּמַהֲרָש"ךְ סִי פ"ז שְׁנִשְׁבְּעָה אִם יְכוּל לְטַעוֹן אֶמְתַּ שְׁגוּלָתִי מִמָּה אֲבָל הַחֲזַרְתִּיו לָהּ וְאַח"כ לְקַחְתִּיו מִמָּה וְכַבֵּר הוֹכַחְתִּי בְּסִי ע"ה דִּין י"ג מְדַבְּרֵי הַפּוֹסְקֵי דָאִם יֵשׁ עֵדִים וְרָאוּ עִתָּה בְּיָדוּ אִינוּ נְאֻמָּן לֹא מְרַשְׁנוּ וְלִקְחָתִיו מִמָּה עש"ב ל"ב וְכֵן אִם קְדָמוּ יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה וְתַפְסוּ וְכוּ' אֲפִילוּ בְּעֵדִים דְּלִיכָא מְגוּ הָוֵי תַּפְסָה וְכ"כ הָרִיטְבָּ"א בַּחֲוֵי לְשְׂבוּעוֹת עִי"ש וְכַבֵּר אֶלְמָנָה שְׁלֹא נִשְׁבְּעָה עַל כְּתוּבָתָה כ' מַהֲרָ"ם וְנ"ל י"א הָא דְּאִין יוֹרְשֵׁיהָ יוֹרְשִׁין כְּתוּבָתָה בְּדִלָּא תַּפְסָה דְּמַסְפַּק אִין מוֹצִיאִין מִיַּד הַיּוֹרְשֵׁי שְׂמָא נִתְפָּרְעָה אֲבָל אִם תַּפְסָה יוֹרְשֵׁיהָ יוֹרְשִׁים כְּתוּבָתָה וְכוּ' וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְכַת' הַש"ךְ בְּסַפֵּר תַּקְפּוּ כְּהֵן סִימָן ק"ד דְּסְבִיר' לִיָּה דְּבַפְלֹגָת' דְּרַבְּנוֹת' מְהַנְיָ תַּפְסִי' דְּשִׂאֲנֵי הָכָא דְּכִינּוֹן דְּתַפְסָה בְּחֵיָּה חֲשִׁיבָא לְגַבֵּי יוֹרְשִׁים טַעֲנַת בְּרִי כְּדִקִּי"ל בַּח"מ סוּף סִימָן ע"ה דַּא"ל אֲבָא שְׂאֵתָה חֲזִיב לִי מְנָה אוֹ מְצִאתִי בְּפִנְקָס שְׂאֵתָה חֲזִיב לֹא מְנָה הָנָה לִיָּה טַעֲנַת בְּרִי וּמִשְׁבִּיעִין אוֹתוֹ עַל פָּה וְהָכָא נְמִי פִּינּוֹן דְּתַפְסָה בְּחֵיָּה לֹא גָרַע מִמְצָאוֹ כְּתוּב בְּפִנְקָסוֹ וְעוֹד דְּטַעֲנַת בְּרִי לֹא מְהַנְיָ לְעַנְיָנָה זֶה וְעוֹד אִם תַּפְסוּ יוֹרְשֵׁיהָ אַחַר מִיתָה פְּשִׁיטָא פְּיֵשׁ חוֹלְקִים דְּלֹא מְהַנְיָ תַּפְסָה וּבַח"מ גַּבֵּי מַת לָנָה בְּחֵי מְלו' וְקְדָמוּ יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה וְתַפְסוּ כ' בְּסֵתָם דְּאִין מוֹצִיאִין מִיַּדָּם וְאִין לְחַלֵּק בֵּין כְּתוּבָה לְמִלְוָה כְּדְמוּכַח בְּהַדְּיָא בְּפָרְק פֵּל הַנְּשְׁבְּעִים וּבְכָל הַפּוֹסְקִים דְּחַד דִּינָא אִית לָהּ וְא"כ הָנָה לִיָּה לְמוֹר"ם לְהַזְפִּיר בַּח"מ דִּישׁ חוֹלְקִים אֶלְא וְדָאִי סְבִיר' לִיָּה פִּינּוֹן דְּפְלוּגָתָא דְּרַבְּנוֹתָא הִיא אִין מוֹצִיאִין מִיַּד הַתּוֹפ' וְלִכְּהָ בַּא"ה שְׁלֹא כְּתַב הַש"ע פְּלוּם הַבִּיא ה' ב' הַדְּעוֹת אֲבָל בַּח"מ שְׁפַתְב הַש"ע הַדִּין בְּסֵתָם הַנִּיחוּ דְּבַר זֶה עִינּוּ שְׁם וְהִנֵּה מ"כ דְּכִינּוֹן דְּתַפְסִי' מְחִיִּים חֲשִׁיבָא טַעֲנַת בְּרִי לְגַבֵּי יוֹרְשֵׁיהָ כְּדִקִּי"ל בַּח"מ דַּא"ל אֲבָא אוֹ מְצִאתִי בְּפִנְקָסוֹ שְׂאֵתָה חֲזִיב לֹא הָוֵי טַעֲנַת בְּרִי לֹא

דק דמרון פתב י"א דפטור משבו' ניש אומר' דחייב לישבע ובכל פלוגת' דרבנות' בחיוב שבו' אין משביעין למחזק מספק כמו שכתבו ההוספות בשבועות דף מ"א בד"ה מאן וכו' וכן פתבו האחרונים הביאם הש"ך עצמו בסימן פ"ז סק"י ובספר תקפו פהן סימן קכ"ז ע"ש וה"נ בא"ל אבא פיון דפלוגתא דרבנותא אי חשיבא טענת ברי ומשביעים אי לא אין משביעין אותו מספק וכ"כ דרוב הפוסקים סבירא להו פהרמב"ם גם הראב"ד דסבירא ליה דחשיב טענת ברי היינו דוקא לענין שבועה דכל שאינו שמה גמור משביעין עליה אבל לענין ממון מיקרי טענת שמה ומהרש"ך ח"ב סימן ב' פתב באחד שתפס ממון חבירו שאמר לו אביו שהוא חייב לו ואחר כך מת אביו פתב שאין יכול ראובן לעפב ולתפוס ממון באותה טענה שטוען שאביו א"ל ששמעון היה חייב לו דפשיטא דהטוען ע"ח שאביו א"ל שיש לו אצלך מנה דהוי טענת ספק ואין הנתב' נשבע כמו שכ' הרמב"ם ואף שהראב"ד חולק פבר הסכי' המ"מ לס' הרמב"ם וכן דעת הרמ"ה והרמב"ן עיין שם ונראה דסביר"ל דלדעת הראב"ד א"ל אבא הוי טענת ברי תפיסתו תפיסה (א"ה עכ"מ):

ל"ג הג"ה וי"א דאם הערב הוא היורש בעצמו גובה ממנו ואם אין שם יורש אלא הוא גובים יורשי המלנה ממנו כל החוב ואם יש יורשים אחרים ואינם ערבים גובים יורשי המלנה מכן המלנה הערב מה שנוגע לחלקו בירושה אבל חלק הנוגע לאחר אינו גובה אפ"ל בשבו' וכן הסכים הרב כנה"ג בתשובות ח"א ומהר"א קופינו שם מסימן ס"ה לסימן ע' עש"ב.

ל"ד דין י"ב גובה בלא שבועה וכו' שטר משכונה שהיא מוחזקת בידי המלנה והודה המלנ' שפרע מקצתו ואח"ך מת המלנה נראה דאין יורשי המלנה גוביה מירשי הלנה אלא בשבועה כמ"ש הרשב"א בתשו' במלנה על המשכון מטלטלין וכו' ה' גדולי תרומה בשער י"ד ח"ג דס"ל דכיון דמת שמעון בחיי ראובן דחיי' ראובן שני שבועות הא' שהיה חייב גם לשמעון בחייו ככל תובע על משכון שאינו נוטל אלא בשבועה והב' משום שהבא ליפרע מנכסי יתומים עכשיו שמת ראובן מועלת החזקה ליורשים שלא נדון להם דין אין אמש"ל הבא מפח ב' שבו' אבל לפטרם גם משבועת היורשי' לא אלימא חזקה וכ"כ ע"ש וה"נ שיש עליו ב' שבועו' שהיה חייב גם בחיי הלנה לישבע ככל פוגם שטרו שאינו נוטל אלא בשבועה והב' מי שבא ליפרע מנכסי יתומי' עכשיו שמת אין לפטור יורשי משבוע' היורשים: ל"ה גובה בלא שבו' וכו' כ"כ הריב"ש בסי' ע"ח דגוב' בלא שבועה ונראה מפ' אע"פ ייחד לה ארעא בחד מצרנ' גובה בלא שבועה ועיין בהש"ך שכ' דברי בעל העיטור דגבי פתובה שאני משום דלא ניתנה פתיכה לגבות מחיים אבל ב"ח בשבועה וכ"כ הרא"ש בפ' אע"פ בשם הראב"ד והר' יונה ע"ש הטעם ודברי הראב"ד בסי' תמ"ד סי' רל"ח והרמב"ן בס' הזכות סי' כ"ח הסכים עמו דייחוד מטלטלי' או קרקע לא מהני לפטור ב"ח משבועה ע"ש ונראה דלכ"ע יחוד מהני לכתובה אשה אפ"ל הנדוניא שהכניס' לו דהוי כחוב גובה בלא שבועה אבל ב"ח אפ"ל עשה לו אפותיקי מפורש לא יגבה אלא בשבועה פיון דהלנ' היה יכול לסלקו בזוי וכמ"ש בסי' קי"ז ע"ש ונראה דגם הראב"ד והרמב"ן דס"ל דייחוד מטלטלי' לא מהני מודו במשכון משום דב"ח קונה משכון (א"ה עכ"מ): ל"ו גובה בלא שבועה וכו' הש"ך הסכים דצרי' שבועה אלא דמ"מ אין אומרים אין אדם מוריש שבועה לבניו דלא אמרי' פן אלא להוציא ממון ולא שהוא מוחזק וכיון שיש בידו משכון מיקרי מוחזק עש"ב ועיין בב"י סי' ע"ג שפן דעת הרמב"ם

במלנה על המשפון דנשכ' בנק"ח ונוטל נאפ' מתו המלנ' והלנ' ומת הלו' תחיל' ואח"ך מת המלנה לא הפסיד חובו מפני שהוא על המשפון ולא אמרי' אין אמש"ל פיון דהוי להחזיק מיהו ק' דא"כ אמאי לא מוקמי' מתני' וכן היתומי' לא יפרעו אלא בשבוע' לעולם מלנה וכגון במשפון דאב אינו נאמן אלא בשבועה וה"נ יורשיו לא יפרעו אלא בשביעה ולא אמרי' אין אמש"ל פיון שהם מוחזקי' במשפון ועיין בתשו' ומהר"ם בתשו' המיני' דשייכי לס' משפטים סי' מ"ג הק' אמאי לא מוקי לה פגון דא"ל בחיי אביהם השבע לי דלא פרעתי' ולא הספיק לי'שבע עד שמת דהיתומים צריכים לי'שבע פיון שאביהם נתחייב שבועה ותי' דלא מצי' לאוקומי' הכי לרב ושמואל משום דאין אמש"ל ע"ש ומדברי הריב"ש סי' ע"א שכ' ו"ל ועוד דהא ר"וש פליג עליוהו ר"א ה"תם ואמ' יורשי' נשבעים שבו' היורשי' ונוטלי' ואסי' תלמוד' ה"תם דדיני' דעבד עבד כר"א עבד אלא דלכתחיל' דיני' פ"ב ושמואל ובגדון זה שיורשי' המלנה מוחזקים בחצר הממושכנת בי"ד ואפ' לכתחיל' מגבי' להו' החצר ע"ש משמ' דלרב ושמואל אמרינו אין אמש"ל אפי' היו מוחזקים אלא משום דאנו עבדי' כר"א בדיעבד גובים מהמוחזק א"כ י"ל דלקח לא מוקמינו לה בכה"מ משום רב ושמואל דס"ל אין אמש"ל בכל ענין אבל מדברי התוס' בבבב"א דקנ"ח בד"ה ובה"א וכו' ו"ל וק' לר"י ל"מ דבבב"א יורשי' הבעל ל"ל טעמא דחזקתן ת"ל וכו' שהיא צריכה שבו' ואין אמש"ל וכו' ר"י מסתמ' לא פליג אדרב ושמואל וכו' אבל י"ל פיון שהיו מוחזקי' בממון שבו' פ"ז יכול להורישו לבניו ע"ש משמע דאפי' לרב ושמואל לא אמרי' אין אמש"ל כשהיא מוחזקת וכ"כ הרשב"א סי' תתקל"ט וקנ"ח ע"ש פ"ל פ"ו סי' ד' ע"ש ועיין בתשובות מהר"ם אלשיקר סי' ל"ג ושאר אחרונים שכ' דלא הוי להחזיק אלא דוקא אם תפסו מטלטלי' שאין ידועים לבעל אבל במטלטלין ידועים לבעל לא הוי תפיסה דהו"ל במטלטלין העשויים להשאיל ולהשכיר ולא מיקרי להחזיק אלא להוציא והיינו דרב ושמואל דאין אמש"ל וה' פ"מ ח"א סימן ע"ב דף קע"ו גמגם בזה דנהי דאליבא דר"וש דאין אמש"ל פיון דלאו חזק' מעלייתא היא מיקרי להוציא ולהוציא אאמ"ש"ל אבל ר"א ס"ל דאפי' להוציא היורשים נשבעין שבו' היורשי' ונוטלי' ואמרינו דדיני' דעבד כר"א עבד וה"נ תפיסתן עיקר להחזיק ע"ש וא"כ נראה דהריב"ש אינו חולק על התוס' והרשב"א והרא"ש דרב ושמואל נמי לא אמרו אין אמ"ש"ל בלהחזיק מיהו ה"ד במטלטלין שאינן ידועי' לבעלי' אבל כשהם ידועים לבעלים מיקרי להוציא ואין אמש"ל אבל לדין דעבד כר"א עבד ה"נ תפיסתן במטלטלין אפי' הידועי' לבעלי' מיקרי להחזיק והריב"ש מיקרי בחצר הממושכנת בי"ד והדבר ידוע דבמשפנת' אתא ליד מורישים וכ"כ הר"פ מ"מ סי' י"ג ח"י זה לדעת הרשב"א ע"ש וא"כ אפתי' ק' אמאי לא מוקי מתני' דיתומים לא יפרעו אלא בשבועה לעולם מלנה וכגון במשפון שאינו ידוע לבעלים דמיקרי להחזיק ולכ"ע לא אמרי' אין אמש"ל ומהר"ם בתשו' המיני' דשייכי לס' משפטים סי' ל"ב והובא במרדכי בפ' חזקת מבואר דס"ל דאפי' לרב ושמואל לא אמרי' אין אמש"ל בממון שהוא מוחזק ואע"פ שהיה המוריש חייב שבו' עליו היורשי' יורשים אותו ופטורים משבו' ע"ש ועיין בתשו' הקצרות סי' קע"ב וראיתי למהר"י ו' מיגש בתשו' סימן ר"ה באשה שמתה ולא נשבעה על כתובתה ומה שהניח היו בי"ד יורשיה' כ' ו"ל ומה שלא נמצא עליו עדות שהוא מאותם הנכסי' של הגדונו' וגם אינו קנוי במעות הגדונו' שלא היתה יכולה בחייה לנבות אלא בשבו' הואיל ונפטרה ולא נשבעה אין

היורשים יכולים לגבות לפי שאין אמש"ל ע"ש מבוא' דס"ל דאע"ג דהנכסים היו ביד יורשיהם מוציאין מידם פדעת הנה רבנותא דתפיסת האשה ויורשיה במטלטלין הידועים לבעל לא מהני ועיין בתשו' מהר"י באסן במהרימ"ט חח"מ סי' ט' שכ' דאם המלנה בחייו תפס מנכסי הלנה לכ"ע לא אמר ת אמש"ל ומהרימ"ט חלק עליו דאם יש עדים וראיה דליפא מגו לא מהניא תפיסה לגבי יורשים עש"ב ואם פן קשה אמאי לא מוקי מתניתין דיתומים לא יפר' אלא בשבועה בהכי: וראיתי להמבי"ט ח"א סי' רע"ד שכ' ונ"ל אבל אחר שנשאת היא אח"ך ומתה נראה שאין היורשים יכולים לתפוע תשלום פתובתה זולת מה שפבר החזיקה חפצים ותכשיטין ונשאת בהם ומתה אמרי' דאדם מוריש שבועה לבניו כמ"ש המרדכי בפ' כל הנשבעי נ"א וא"כ ישבעו היורשי' שאין יודעים שנפרעה פתובת' וכו' ובמחזק מיהו נראה דכ"ע מודו אע"פ שלא הביאו אלא המרדכי הרי הביא ראיה משטר פיס היוצא על היתומים וכולי ונ"ל ראיה גם פן ממאי דאסיק דעבד כמר עבד וכו' ואם עבר הדיין והשביע יורשי המלנה וגבו אין מוציאין מידם וכיון דבדיעבד אם גבו מה שלא היה מוחזק בו בשבועה אין מוציאין מידו ה"נ פשהיה פבר מוחזק ישבע לכתחיל ובנ"ד ישבעו היורשי' על מה שמוחזק וכו' עכ"ל ותמהני עליו שכ' שלא הביא דין זה אלא המרדכי דהרי הרא"ש ג"כ בתשו' פ"ו סי' ד' הוכיח פן אפי' אביהם לא היה נאמן אלא בשבועה היורשים מחזיקים בלא שבועה וכ"כ רב פלטי גאון ור' מאיר ע"ש: ל"ז דין י"ד הפוגם שטר ומת וכו' כ' מהריב"ל חלק ראשון הי' ק"ז על ראובן ושמעון שנתנו בחברת שניהם מעות לגוי א' בהנאה ומת שמעון ותבע ראובן ליתמי שמעון ויתמי שמעון טענו דחוב זה של אביהם שפך כתוב על שם אביהם ואף אם היה אביה' חי אינו מחייבו רק שבועה ועתה שמת אביהם אין צריך הם שבועה בפרק כל הנשבעין אמרינו הפוגם את שטרן ומת יורשיו נשבעי' שבוע' היורשי' ונוטלי' אלמא לא אמרי' אין אמש"ל אלא דוקא פשבאים לגבות מן היתומים אבל בניו של הפוגם שטרן פשבאים לגבות מן הלנה לא אמרי' אין אמש"ל ומוציאין מהלנה ונ"ד כ"ש הוא שפא ראובן לגבות מיתומי שמעון מטעמא אין אמש"ל דאם להחזיק ממון שביד הלנה לא אמרי' אין אמש"ל פינון שלא היו יתומי' כל שפן שלא יוצא ראובן התובע ממון מיתומים מטעם אין אמש"ל ע"ש וליתא שיהי' כ' התוס' בשבועות דמ"ז בד"ה מתוך וכו' ונ"ל ור"ת פי' בס' הישר דהילכת' כר"נ דאמר יחלקו פשנניהם חשודים וכו' ור"נ גמי ס"ל כר' אבא בנסכא ובחמשין לא ידענא מתוך שאיל"מ וכ"ש גמי דהול"ל פשהתובע חייב שבועה דמפסיד אלא משום דשבו' התוב' לא הוי אלא מדרבנן ואין מפסיד ואין משל' פשאין יכול לישבע אלא במחוייב שבועה דאורייתא ולהכי ביתומים מן היתומים ומת לנה בחיי מלנה או בפוג' שטרן דהוי שבו' דרבנן נשבעין שבו' היורשים ונוטלים ולא מפסיד' וכו' ע"ש וכ"כ בעה"ת ש' י"ט ח"א בשם הרמב"ן ונ"ל אבל האי פי אתי מעיקר' להעיד על שטרן שהוא פרוע ועד אחד מעיד שהוא פרו' לא מחייב שבו' דאורייתא אלא שבו' התקנה דק"ל שבו' דרבנן דהיא דל"מ לאשתבועי שקיל בלא שבו' דהא איפסיקא בגמרא הבו דלא לוסוף עלה דרב ושמואל וכו' ע"ש וא"כ דוקא פוגם שטרן או ע"א מעיד שהוא פרו' פינון דאינו חייב אלא שבו' דרבנן אם אינו יכול לישב' נוטל בלא שבו' אבל בעד א' שהוא חייב דהלנה חייב שבועה דאורייתא דאמרינו מתוך שאינו יל"מ א"ל דהמלן' גוב' מיורשי הלנה: ל"ח דין י"ד או מהלקוחות פולי פתב הריטב"א בחי' בפרק

כָּל הַנְּשָׁפְעִין וְנ"ל י"א דְּהָא דְּקַתְּנֵי מְנַכְסִים מְשֻׁנְעָבְדִים כְּפֵי מַתְפֵּי לְרַב וּשְׂמוּאֵל שְׁהִיוּ שְׂמֵי
נְכָסִים בְּגֵי חוֹרִין בְּחֵי אַבְיָהֶם וּלְאַחַר מוֹתוֹ נַעֲשׂוּ מְשֻׁנְעָבְדִים דְּאִי לֹא הָא לֹא נִתְחַיֵּיב
אַבְיָהֶם שְׂבוּ לְלִקְוֹחוֹת וְאִין אַמְש"ל וְנִפְסִידוּ כְּדִרְהוּ שְׂאֲמָרוּ בֵּיתוּמִים מִן הַיְתוּמִים וְרַבֵּינוּ
הֶרְמֵב"ן אוֹמֵר דַּא"א לְהָא אַף לְדִידוֹ נְמִי אֲלִיבָא דְהִילְכְתָא הו"ל לְדוֹן כֵּן וְלֹא אֲמָרִינוּ בְּהָא
הָבוּ דְלֹא לוֹסִיף עֲלֵהּ דְנְכָסִים מְשֻׁנְעָבְדִים כְּנְכָסֵי יְתוּמִים הֵם בְּזֵה שְׂבַכ"מ חָשׂוּ חֲכָמִים
לְתַקּוּן נְכָסִים מְשֻׁנְעָבְדִים יוֹתֵר מְנַכְסֵי יְתוּמֵי אֲבָל א"ל כֵּן אִפִּי לַר"וּשׁ אֲלֵא כְּשֶׁעֲמַד
אַבְיָהֶם בְּחֵי בְּדִין עַל הַלְוָה שְׁלוֹ וְלֹא מְצָא לוֹ נְכָסִים ב"ח וְהוֹצֵרָה לְתַבְּנֹעַ עַל פֶּה בֵּית דִּין
לְנְכָסִים מְשֻׁנְעָבְדִים אַחַר שְׁעֵשָׂה לוֹ הַלְוָה דִּין דְּהַשְׁתָּא וְדַאי נִתְחַיֵּיב הַמְלִינָה שְׂבוּ בְּנְכָסֵי
מְשֻׁנְעָבְדִים וְאִם מָת אִינוּ מוֹרִישָׁה לְכַנְיָו וְנִפְסִידוּ אֲבָל כָּל שְׁלֵא עֲמַד בְּדִין בְּחֵי עִם
הַלְקוּחוֹת לֹא אֲמָרִינוּ בְּהָא שְׁנִתְחַיֵּיב שְׂבוּ עַל הַלְקוּחוֹת דְּבִשְׁלֵמָא בֵּיתוּמִים כְּרַעַא דְאַבְוִהוֹן
אִינוּן דְּקִי"ל אַע"ג דְּלֹא עֲמַד בְּדִין עִמָּהֶם וְלֹא עִם הַלְוָה שְׁלוֹ מִיָּד שְׁמַת הַלְוָה נִתְחַיֵּיב שְׂבוּ
לְכַנְיָו דְּלֹא ב"ד מְחַיֵּיבֵי לִיהַּ כְּדָאֵמַר ר"ל בְּגַמ' אֲבָל לְקוּחוֹת אִינוּן כֵּן שְׂאִין לוֹ שׁוּם גּוֹבִינָא
עֲלֵיהֶם עַד שְׁיַעֲמֹד בְּדִין בְּלִנְהַ בְּנְכָסִים ב"ח וְיִתְּנוּ לוֹ ב"ד רְשׁוּת לְתַבְּנֵי נְכָסִים מְשֻׁנְעָבְדִים
עַכ"ל מְבוֹאֵר דִּי"א ס"ל דְּלִדְיָדוֹ דְּלֹא קִי"ל כְּרַב וּשְׂמוּאֵל אֲלֵא בֵּיתוּמִים מִן הַיְתוּמֵי ה"נ
אַפִּילוּ הִיוּ נְכָסִים מְשֻׁנְעָבְדִים בְּחֵי אַבְיָהֶם וּמַת בְּחֵי הַלְוָה לֹא יִפְסִידוּ יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה דְּלֹא
אֲמָרִינוּ אִין אַמְש"ל אֲבָל הֶרְמֵב"ן סְבִירָא לִיהַּ כֵּינּוּן דְּנִתְחַיֵּיב הַמְלִינָה בְּחֵי שְׂבוּ לְלִקְוֹחוֹת
אַפִּילוּ מַת בְּחֵי לְוָה אֲמָרִינוּ אִין אַמְש"ל דְּחֲכָמִים עָשׂוּ לְתַקְנַת הַלְקוּחוֹת טְפִי מֵיְתוּמִים
מִיָּהוּ ה"ד כְּשֶׁעֲמַד הַמְלִינָה בְּחֵי בְּדִין עִם הַלְקוּחוֹת דְּנִתְחַיֵּיב לְהֵם שְׂבוּ אֲבָל שְׁלֵא עֲמַד
בְּדִין עִם הַלְקוּחוֹת לְכ"ע לֹא אֲמָרִינוּ אִין אַמְש"ל מְשׁוּם דְּאִין לוֹ גּוֹבִינָא עֲלֵיהֶם עַד
שְׁיַעֲמֹד בְּדִין וּבְחֵי הֶרְמֵב"ן שְׂמֵי יֵשׁ ט"ס ע"ש וְכ"כ רַבִּי יְרוּחֵם נָתִיב כ"ו חֲלֵק ב' בְּשֵׁם
הֶרְמֵב"ן וְשִׁכְּוֹן הַסְּפִימוֹ גְּדוּלֵי הָאַחֲרוּנִים וְהִבִּיאֻּם הַסְּמ"ע ס"ק ל' וְכַתֵּב עֲלֵין וְלֹא חָשׂוּ
לְמַשְׁמַעוֹת הַגְּמָר' דְּמִשְׁמַע מִיָּנָה דְּאִין לְחֲלֵק בֵּין עֲמַד בְּדִין אוֹ לֹא ע"ש וְלִיתָא דְדוּקָא גְּבִי
לְקוּחוֹת הוּא דְּמַחֲלֵק כֵּן אֲבָל בְּפּוֹגֵם אֶת שְׁטָרוֹ וּמַת וְכָל הַנְּהָר דְּגַבִּי יוֹרְשֵׁי אִין חֵי עֲמַד
בְּדִין אוֹ לֹא כְּמַשְׁמַעוֹת הַגַּמ' וְכ"כ מְהַר"י ו' מִיְגַשׁ בְּתִשׁוּ' ס' ס"ד בְּפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ אַפִּילוּ
אַחַר שְׁחַיֵּיבוּ אוֹתוֹ בְּב"ד שְׂבוּ וְלֹא נִשְׁבַּ' וּמַת לֹא יִפְסִידוּ יוֹרְשֵׁיו וְשׁוֹב רְאִיתִי לֵה' פְּנִים
מְאִירוֹת ח"א סִימָן כ"א דְּהִבִּיא דְּבָרֵי בַעַה"ת שְׁעַר י"ד ח"ד שְׁהִבִּיא תִּשׁוּ' הַר' מִשְׁהַּ בַּר
יוֹסֵף וְנ"ל אֲבָל לְקוּחוֹת לֹא מִיְבַעֲלֵי בְּחֵי לְוָה דְּמְחַיֵּיבֵי וְלֹא גְּמָרִי לְהוּ מִדִּין יְתוּמֵי שְׁהָרִי
מְצִינוּ מְקוּם שְׁחִמּוֹר בּוֹ דִּין יְתוּמִים מִדִּין לְקוּחוֹת בְּשְׁטָר שְׁיֵשׁ בּוֹ נְאֻמָּנוֹת וְכוּלֵי אַפִּילוּ
לְאַחַר מִיתָה הַלְוָה חַיֵּיב וְלֹא אֲמָרִינוּ בְּהוּ אִטּוּ לְקוּחוֹת לְאוּ בְּתַר יְתָמֵי אֲזִלִּי מְאַתֵּר דְּלִית
לְהוּ נְכָסֵי וְכוּ' לִיתָמֵי וְכוּ' ע"ש מְבוֹאֵר דַּס"ל דִּי יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה גּוֹבִי' מְלִקוּחוֹת אַפִּילוּ הִיוּ
מְשֻׁנְעָבְדִים בְּחֵי אַבְיָהֶם וּמַת בְּחֵי הַלְוָה דְּהִנְהָ חַיֵּיב אַבְיָהֶם שְׂבוּ לְלִקְוֹחוֹ' דְּלֹא אֲמָרִינוּ
אִין אַמְש"ל אֲלֵא בֵּיתוּמִים מִן הַיְתוּמִים וְלֹא מְלִקוּחוֹת אֲבָל אִם מַת לְוָה בְּחֵי מְלָה דְּנִתְחַיֵּיב
הַמְלִינָה שְׂבוּ לְיוֹרְשֵׁי הַלְוָה דְּאֲמָרִינוּ אִין אֲדָם מוֹרִישׁ שְׂבוּ לְכַנְיָו אִם הִיוּ לְהֵם נְכָסִים אִין
יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה גּוֹב' אִפִּי מְלִקוּחוֹ' מְשׁוּם דְּאִטּוּ לְקוּחוֹת לְאוּ בְּתַר יְתָמֵי אֲזִלִּי וְאִם מְחַיֵּיבֵי
הַלְקוּחוֹ' לִיתוּמֵי אִין מְחַיֵּיבֵי אֲבָל אִם אִין לְהֵם נְכָסִים גּוֹבִי' יוֹרְשֵׁי הַמְלִינָה מְלִקוּחוֹת כֵּינּוּן
שְׂאִין לְקוּחוֹת חוֹזְרִים עַל הַיּוֹרְשֵׁים דְּאִין לְהֵם נְכָסִים וְעֵינּוּן בְּמַהֲרִימ"ט ס' יו"ד מִיָּהוּ מ"ש
שְׁהָרִי מְצִינוּ שְׁחִמּוֹרִים דִּין יְתוּמִים לְדִין לְקוּחוֹת בְּשְׁטָר שְׂאִין בֵּי נְאֻמָּנוֹת וְכוּ' ק' שְׁהָרִי כ'
בַּעַה"ת שְׂכ"א ח"ה ס' ג' וְנ"ל וְכ" הֶרְמֵב"ן אֲבָל דְּבָרֵי הַגְּאוּנִים פְּהַ אַחַד שְׂאִין הַנְּאֻמָּנוֹת

מועיל לגבי הלקוחות וכו' אבא שאיל חולק על משנתינו לומר שאין נאמנות מועיל ליתומים לעקור תקנת חכמים שאמרו הבא ליפרע מנכסי יתומים לא יפרעו אלא בשבוב' ואין ספק וכי היכי דלא מהימנן לי לאבא שאול שום נאמנות לגבות מיתומים כה"ל בלקוחות אבל מה אעשה שהרי אמרו חכמים הבא ליפר' מהם לא יפרע אלא בשבוב' כשם שאמרו ביתומים וכו' עיין שם אלמא לקוחות פיתומים ואין נאמנות מועיל בהם וכ"ש לדעת הרי"ף והרמב"ם דמועיל נאמנו' מפורש לגבי יורשי' ולא לגבי לקוחות ונראה דהר"ם בר יוסף סבירא ליה דלאבא שאול מידה בלקוחות דנאמנות מועיל ולא פליג ביורשי' דלקוחות הם הפסידו עצמם שלא היה להם לקנות בנכסים משועבדים ונ"ל הריב"ש הבא בש"מ בפ' הפותב מי שאמר כאבא שאול ל"פ אלא ביורשים אבל בלקוחות מודה לא אמר פלוג' דאטו וכו' ע"ש ובנדאי שנה דעת הר"ם בר יוסף אבל כל הפוסקים חולקים וס"ל דביורשים קא אמר וכ"ש בלקוחות וא"כ לא מציינו שיפה פח יתומים מן הלקוחות והתוס' סוף בתרא בד"ה לא וכו' ל"נ כ' ונ"ל סברי בתחילה שחמורים דין יתומים מדין לקוחות דגובה מהם טפי מדגובה מיתומים ומסקנת' שם בדמ"ב בד"ה מלנה וכו' ובקמא דף י"א בד"ה פגון וכו' דלקוחות פדין יתומים עש"ב אבל הרשב"א בתשו' סימן תתקי"ד כ' ואע"ג דקיימא לן אין בעל חוב גובה מלקוחו מטלטלי' שהם אפותיקי הייני משום דליכא קלא וחסשו לתקנת הלקוחות אבל לגבי יורשים קלא לא מעלה ולא מוריד וגובה מהם מדינא ונהביאו מרן הב"י סימן ק"ד עיין שם הרי"ד דחסשו לתקנת הלקוחות טפי מהיורשי' וזה דעת הרמב"ן שכ' דבכ"מ חשו חכמים לתקון נכסי' משועבדים יותר מנכסי יתומים וא"כ פיון שחששו לנכסי היורשים דאם מת לנה ואח"ך מלנה דאמרי' אין אמש"ל כ"ש דאמרינו הכי לגבי לקוחות: וכתב עוד ה' פנים מאירות שם ובר מן דין י"ל דהא דקאמר בש"ס אטו ב"ד מחייבים לנה שבועה מעיקרא דשכיב לנה איחייב ליה מלנה לבני לנה שבועה משום דגבי יתומים אף אם אינו טוען אשתבע ליה רמו חכמי המשנה עליה שבועה משא"כ אם מת מלנה בחיי לנה דלא היה חייב שבועה אלא בב"ד אם היה טוען אשתבע לי וכל זמן שלא טע' בב"ד פן לא מחייב שבועה ולכך יורשיו נשבעין שבועת יורשי' ונוטלי' וא"כ פוגם שטרו ולנה טוען פרעתי אפי' אם לא טען אשתבע לי רמו רבנן עליה שבועה וכו' וכן הנפרע שלא בפניו אף אם מת מלנה בחיי לנה מיד נתחייב לבני לנה שבועה ואין אדם מש"ל משא"כ בלקוחות דאם מת מלנה בחיי לנה י"ל דלא נתחייב לו שבועה עד דטעין לנה אישתבע לי דכל זמן שלא טען אי נמצא בני חורין הנה גובה בלא שבועה וא"כ אן זה בכלל אין אמש"ל אלא אם עמד בדין ונתחייב שבועה הוי בכלל אין אמש"ל וכו' עש"ב מבואר דס"ל דאם עמדו הלנה והמלנה בב"ד וחייבו ב"ד שבועה למלנה ואח"ך מת אין יורשי המלנה גובים דגבי לקוחו נמי א"צ לשבע אלא אם טען אישתבע לי אם עמד בדין ונתחייב שבועה ומת אינו טורף מיקרי ודבריו תמוהים דשבועת המלנה לטרון מהלקוחות שבועת המשנה היא פדתנן בפ' הפותב מנכסי' משועבדים לא תפרע אלא בשבועה ופירש"י משום דאם בא לגבות מהלנה עצמו והיה טוען לו אשתבע לי צריף לישבע ולכך אנו טוענין בשביל לקוחות דילמא אם היה גובה מהלנה היה טוען לו אישתבע לי וכו' ע"ש ועיין בהסמ"ע סי' קי"ד סק"א אבל גבי לנה ומלנה אפי' עמד בדין ונתחייב שבועה ומת לא אמרי' אין אמש"ל כמ"ש לעיל בדין ה' ע"פ: ט"ל דין ט"ז יורש קטן וכו' יתומים גדולים שהוציאו שטר

מקנינים והלנה הוציא עליו שובר ואין עדים לקנים השובר לכאורה נראה דאין טוענין בשביל היורשים מוניין וגובי' בשטר דאע"ג דקי"ל טוענים ליורשי' מוניין ה"ד להחזיק בשלהם ולא להוציא מאחרים וכן מצאתי להרשב"א בחי' לגיטין ד"ט על מה שדקדק ר"י ממתני' דאין טועני' ליתומי וללקוחות מוניין שכ' ונ"ל ומה שדקדק רבי' ממתני' דהכא אינה ראיה דשאני הכא וכו' דלא מגבי' מניה דבעל מדי' אלא לאפקועי ממונא ושמה בהפקעת ממון לא מצרכי' לקיומי אלא אם בא בטענת פרי ומאן דמפיק תברא אשטרך דיתמי אע"ג דלא נתקנים בתותמיו לא גבי' ביה בשטרך מיהו לא קרעי' ליה וכו' והוא שטרך דיתמי דנפיק עליה תברא ואמר רבינא עליה דמקרע קרעי' ליה דאחזיקי סהדי בשטרך לא מחזקי' מיירי במקנינים פן פ"ר ר"ת ע"ש הרי בהדעא דאין טוענים שמה מוניין השובר להוציא ממון ובתשו' הרשב"א סי' אלף קע"א קנים דבריו עיין שם אבל הסמ"ג עשין צ"ד והגמ"י פ"ז מהל' מלוה כ' ונ"ל ופ"ר ר"ת הגה השובר הנה מקנינים בהנפק דאל"כ היינו טועני' בשביל היתומי' מוניין עיין שם משמע להדיא דאם לא נתקנים השובר גובין בשטר דטועני' ליתומי' מוניין אפי' להוציא והכנה"ג סי' ק"ח אות מ"ד כ' וכבר כ' מהרשד"ם סי' רצ"ג ורצ"ד דאע"ג דאין טועני' ליורשי' אלא להחזיק ולא להוציא מ"מ בשטר מקרי להחזיק וקביאו ג"כ ה' הנז' סי' פ"ב אות כ"ח וה"נ אפי' שובר בידו טועני' בשביל היורשי' מוניין השובר להחזיק השטר א"כ ביתומי' קטנים אפי' הנה השובר מקנינים אין קורעים את השטר ואין מגבין בו אבל אם אין השובר מקנינים לדעת ר"ת גובי' בשטר משום דטועני' להו מוניין ולדעת הרשב"א אין קורעין את השטר ואין מגבין בו וכן לשון מרן שכ' ואפ"ל מתקנים השובר בחותמיו וכו' משמע דעיקר דבריו בלא נתקנים השובר ואפ"ה אין גובי' בשטר וכה"ג דקדק הריב"ש בס"י שצ"ב מלשון בעל העיטור שכ' אפי' מלוה בשטר וכו' נראה שעיקר דבריו במלוה ע"פ אלא שאפ"ל במלוה בשטר פן הדין ע"ש: וראיתי להרא"ש בתשו' פלל ס"ח סימן ט"ו ראובן הוציא שטר וכו' פתב השואל הדין עם היורשי' פיון שלא הוציא בסי' אפוקיון ודמא להא דפ' קמא דב"ב דאמרינן הילכתא כר"ח מדלא אפקיה בסי' אפוקיון וכו' וקולי' וקרא"ש דחה ונ"ל דהתם מתיר סבר' זו אינו פוסל השובר אלא לא מקרעי' לי' דילמ' לכי גדלי יתמי מייתו ראי' ומרעי' ליה ומתניא סברא זו מדלא אפקי' בסי' אפוקיון וכו' לדחו' הגב"ה עד שיגדלו היתומים וכי גדלי היתומים ולא יוכלו לברר זיוף השובר אז נדאי קורעין השטר דמסברא זו לא פסלינן לשובר וכן מסברא זו מדלא אפקיה בסי' אפוקיון אין לנו פח לפסול השטר וכו' עכ"ל הרי דסבירא ליה דדוקא ביתומים קטני' אמרינן הכי לדחות הגב"ה עד שיגדלו אבל ביתומים גדולים לא אמרינן סברא זו לדחות הפירעון לגמרי והכא נמי אין לפסול השטר מפח סברא זו ולא חי' דשאני התם דחזקה דשטרך בידי מאי בעי מסייע לפסול' השובר אבל לפסול השטר לא אמרינן סברא זו וגם משמ' דהתם מיירי בשובר מקנינים דומיא בשטר דמיירי במקניני' דאם לא פן אף על גב דאין טוענים ליורשי' מוניין דלא שכיח נטעון להם פרוע במגו דמוניין פיון שאביהם הנה נאמן לומר פרוע במגו דמוניין פדאמרינן גבי שטר פיס הינצא על היתומים דלא טענינן ליתומים נאנסו משו' דלא שכיח אבל החזרתה לה במגו דנאנסו טענינן להו וכמ"ש התוספות בפרק מי שנהיה נשוי וקרא"ש בפרק שני דיני גזירות ע"ש ואם פן דומיא דהכי גם שיבר מיירי במקניני' ואפילו הכי ביתומים קטנים מתניא סברא זו מדלא אפקי' בסי' אביהם לדחות הפירעון

עד שִׁיגְדְלוּ ומהראנ"ח ח"א סמן ט"ו הקשה על הרא"ש בתשו' דס"ל דאין מקיימין את השטר בפני הקטן מהכא דאמרינן טעמא דלא מקרעי' שטר' דא"א דהכא תברא מעליא איבעי ליה לאפוקי בחיי אבהון דל"ל האי טעמא דנהי דלענן ל'פטר ה'ה מתביע' היתומים מקבלין עדות שלא להיציא מידו מפל מקו' לקרו' השטר ודאי דהוי כמוציאין מידם וא מקבלין מיהו א"ל דההוא תברא מקנינים בבית דין הנה וכל שהוא מקני' לא אמרינן אין מקבלין ע"ש הרי דסבירא ליה דאם אינו מקני' לא נפטר מתביעת היתומים דגובים בשטר וכן כ' הסמ"ג עשין צ"ד והגמ"י פ'ק י"ז מהלכות מלנה וז"ל פ"א ר"ת שנה השובר הנה מקנינים בהנפק דאם לא פן היינו טועני' בשביל היתומים מזוניף ע"ש ובדאי אין חילוק בין יתומי קטנים לגדולים ובספר משפ' דרבנא בסמן קכ"ו דקנ"ב נסתפק וכתב מסתברא לי דגובים בשטר דהשובר כמאן דליתיה ונהה ליה פטוען על פה פ'רעתי דחייב דכל שלא קיימו לאו בר סמכא הוא ע"ש ופשוט הוא כמ"ש ולמ"ד דאין טוענים ליורשים מזוניף דלא שכיחא הוא וכ"כ הרא"ש בפ'ק הכותב ובפ' ב' דייני גזירות סימן י"ב ובתשובות פלל פ"ו וכלל ק"ה כ"ש לכאורה נראה דה"נ אפילו לא נתקיים השובר אין היורשים גובים בשטר ואין צריך למ"ש מהראנ"ח לתשו' הרא"ש דההוא תברא מקנינים בב"ד הנה דאפילו לא הנה מקנינים וא"א לקי מי פיון דזיוף לא שכיח ואין טוענים ליורשים קורעים השטר מיהו נראה דהכא לכ"ע טוענים בשביל היורשים מזוניף השובר משום דאיפא שטרך בידי מאי בעי דה"נ מלתא דלא שכיחא היא שפרע ונהיח השטר בידו כמו שכת' בריש בתרא סימן ט' עש"ב: אבל ראיתי להרב גד"ת דף קמ"ה תמה על הרשב"א דס"ל דאפי' מתקיים השובר ואפי' יש עדים על הפירעון אין מקבלין עדותן דא"כ דאפי' לא תבעו האב בחיייו אין השובר פלום אם לא נתקיי' וא"א לקיימו ועוד אמאי אין מקבלי עדות הא קי"ל פריב"א דמקיימין השט' שלא בפני בע"ד ועוד דהא דאין מקבלין העדות שלא בפני בע"ד ה"ד בתוב' שמביא עדים על תביעתו אבל הנתב' שמביא עדים לפטור עצמו מקבלין עדותם וא"כ הכא דהלוה מוציא השובר ליפטר אמאי אין מקבלין עדותם על הקיום ושפא ס"ל דכשלא תבע האב בחיייו א"י לקיים השובר אלא הרי הוא בחזקת פ'שר דאין טוענים ליורשים מזוניף דלא שכיח אבל כש'תבעו האב בחיייו ולא הוציא השובר גלים לדבר שהוא מזוניף וכשפא לקיימו הוא פא להכחי' מה דאנן סהדי שהוא מזוניף ולכך לא מהני טעמ' דלהחזיק לקבל עדות שלא בפני בעל דין דלאו קיום מיקרי אלא קבלת עדות ממש ע"ש הרי דאין טוענים ליורשים מזוניף אע"ג דטענה דשטרך בידי מ"ב מסיני' להו אבל נעלם מפניו דברי הרשב"א בחי' לגיטין דף ט' שהסכים דטועני' ליורשים מזוניף ע"ש ועיין בהש"ף סי' ק"ו ס"ק ו' ונתו' ריש גיטין בד"ה ואם וכו' כ' וז"ל אבל במקום טוענים מזוניף לנפר' שלא בפניו ומתייתומים ומהלקוחות דאל"כ לא שבתת חיי לקל בריה שיכול אדם לכתוב שטר מלנה וכו' מיהו מזה אין להוכיח דאפי' לא טענ' להו מזוניף טעני' פרו' מגו דאי בעי אמר מזוניף וכו' וכ' מהר"ם שם דנ"מ במקום שאין יכול לטעון פ'רעתי פגון שמת בתוך הזמן השטר ע"ש וק' דהא מיבעיא לן מי אמרי' מגו במקום חזקה וקי"ל קולא לנתב' וא"כ אביהם נאמן לימר פ'רעתי בתו"ז במגו דמזוניף וכן טועני' ליורשים וכבר פתבתי בסי' ע"ח דנ"מ אם האמינו על הפירעון דאין טוענים להם מזוניף וכדברי הרב גידולי תרומה אפ'שר דנפקא מינה אם יש ליתומים שטר מקנינים והוציא הלנה שובר ואין עדים

לקיימו דאין טועני' להם מזוני' ואין גובי' בשטר: אבל יש להסתפק אם הוא מקוני' ותבעו האב בחייו בב"ד ולא הוציא הלה את השובר אם טועני' להם מזוני' דזיף פי האי לא שכיח וכו' ה' משפט צדק ח"ב סי' ע"ג דכ"ע מודו דלא טעני' להו טענה רחוקה וכ"כ הש"ך בסי' ס"ב ס"ק ט"ו עי"ש והתוספות במציצא דף י"ג ע"ב בד"ה הא וכו' כ' ונ"ל דשמואל נרב אסי מייירי שאין הלה בפנינו ולכך יחזיר ואין לחוש שמה מזוני' הוא וכשירצה לגבות וטען מזוני' ואם יקיימו יגבה וכולי אבל הכא במתניתין מייירי שהלה בפנינו בשעת מציצא וטוען מזוני' ולכך פינו דאיפא ריעותא דנפילה וגם טוען הלה בודאי מזוני' לא יחזיר פי יש לחוש שמה יגבה מיתומי' ולקוחות או שלא בפניו ע"י קיום השטר והקיום אינו מועיל דשמ' טרח לזייף השטר בטוב עד פסבירים העדים שהיא חתימתו וכו' ע"ש אלמא אפי' שטר שנפל דאיתרע יחזיר וגובה בו המלה מיתומים ומלקוחות ע"י קיום ולא חיישי' שמה זייף עד שייסברו העדים שהיא חתימתו אא"כ הנה הלה בפנינו וטען פרי מזוני' וה"נ א"ל אפי' תבעו האב בחייו ולא הוציא הלה השובר דהאי ריעותא אם קיימו אין טועני' מזוני' כ"כ עד שייסברו העדים שהיא חתימתו א"ד מה שתבעו האב בחייו ולא הוציא השובר אנו סהדי שהוא מזוני' ונ"ל ראיה ממ"ש הטור בסי' פ"ה ראובן שהוציא שט"ח על שמעון ושמעון הוציא שטר שראובן מכר לו שדהו אחר שהגיע זמן שטרו ואמר אלו הייתי חייב לה הנה לה ליפרע ממני ולא למכור לי וכו' טענתו טענה שלא הי"ל לכתוב שטר מכירה אחר שקיבל המעות ונאמן הלה לומר פרעתי אבל אינו נאמן לומר מזוני' הוא פינו שהוא מקני' וכו' והיא דעת הרא"ש וכ"כ ה"ר יונה הובא בס' א"ז לכתובות וז"ל דוקא כשבא הלה בטענת פירעון אבל אם בא בטענת מזוני' לאו כ"כ דבטענה דאלו הייתי חייב לה לא מחזקי' סהדי בשקרי פינו שנתקיים השטר בחותמיו ומשום מגו דמ"ל פרוע הוא אינו נאמן לומר מזוני' דכינו שנתקיים השטר הו"ל מגו במקום עדי' ע"ש אלמא אפי' בהוכחה גדולה דאלו הייתי חייב לה הי"ל ליפרע ממני אינו נאמן לומר מזוני' אפילו במגו דכינו שנתקיים השטר הוי כמגו במקום עדים וגם החולק שם א"ל דה"ד משום דהוכחה גדולה וגם הלה בפנינו וטוען רי ואיפא מגו דפרעתי אבל הכא לכולי עלמא לא טעני' ליורשי' מזוני': מ' דין י"ז אפילו גדולים וכולי לשון הרמב"ם פי"ד מה' מלנה והסמ"ג עשין והנפרעין מן היורשי' בין קטן בין גדול לא יפרע אלא בשבוע' וכתב הסמ"ע דהיינו פשגובים מהם לכתובת אשה כמבוא' בסי' ק"י למי שלנה לצורה מזוני' וכרגא כמבואר בסימן ק"ט ע"ש ונראה דאפטר' או ב"ד שלוו לצורה היתומים או לצורה מזון האשה והבנות ולקבורה הכא לפרן' א"י שבו' שהרי כ' רש"י בפרק הנזקין ובפרק הפותב טעמא דהנפר' מנכסי יתומים לא יפר' אלא בשבוי' משום דטועני' להם ה' שהיה אביהם טוען השבע לי וכ"כ מרן הב"י והסמ"ע בסימן זה ס"ק ט"ו ע"ש וא"כ ה"ד במלנה שעל אב הם אבל מה שלוו הם הרי הם ככל אדם אלא העיקר כתי' הא' דמייירי בכתובת אשה וכן תי' הלח"מ עיין שם ומ"ש הסמ"ע גם ברבית אוכלת בהם דמייירי בגוי לא שייך תקנה דלא יפרע אלא בשבוי' ע"ש לא ראה מ"ש התוס' בגיטין דף ו' בד"ה יתומים וכולי ונ"ל וא"ת לשבוי' היכי משפחת לה בקטנים וכו' ולר"ת דמפרש דדוקא שותפות אמרו חכמים דאסור לעשות עם הגוי שמה יתחייב לו שבועה אבל אם כבר נתחייב מותר לקבל ממנו כדי לקבל מידו וכולי א"ש דא"ל בשטר שיש בו רבית ובנכרי שקבל עליו לדון בדיני ישראל אבל למ"ש

רש"י דאסור לקבל ממנו שבוע' מק"ו דשנתפוח ק' וי"ל דמייירי בגר תושב שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז א"נ כדמוקי לה בירושלמי בהפוחב בשערב לו מן הנכרי וקבל הנכרי ליפרע מן החייב תחילה וכו' א"נ דאמרין נזקקין לכתובה עכ"ל הרי שכ' דשינה בשטר שיש בו רבית ובנכרי שקבל עליו לדון בדיני ישראל דלא יפרע אלא בשבועה ולמ"ד דאסור לקבל ממנו שבו משפחת לה בגר תושב שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז מ"א דין י"ח אין נפרעין מנכסי יורשי אפילו גדולים אלא מהזיבורית וכו' ואם יש ערב ואין ליתומים נכסים לפרן' אע"ג דקי"ל דגובין מן הערב מן הבינונית יכול הערב ליתן זיבורית ליתומים לפרעו ממנה ה' המאירי בס' א"ז לקמא סוף דף ח' עיין שם: מ"ב ואפ' התנה שיגבה עידיה או בינונית וכו' פן לשון הטור וכתב הפרישה דס"ד פיון דא"ץ תנאי בבינונית וזה התנה עליו פוננתו אפילו לאחר מיתה קמ"ל דלא מהני אא"כ התנה פן בפ' וכ"כ ה' גדולי תרומה בשער ד' סח"ג ע"ש וא"ל דנ"מ אם יש לו זיבורית ובינונית ולא הנה לו עידיה בשעה שלנה דנותן לו מן הזיבורית כמבואר בס' ק"ב אבל אם התנה שיגבה בינונית אפילו אין לו אלא זיבורית ובינונית גובה מן הבינונית: מ"ג ואם כתב בפ' וכו' ריא"ז כ' וז"ל אפ' התנה הלנה בשטר בפירוש שיגבה המלנה חובו מן העידיה ומת אינו גובה מן היתומים אלא מן הזיבורית ואפ' כ' לו בפ' שיגבה מעידיה נכסיו בין בחיי בין במותו שאין תנאי הלנה מועיל לא אצל עצמו ולא אצל יתומים ואינו יכול לגבות מן העידיה של יתומים אא"כ יחדם לו אביהם כדרך אפותיקי וכו' ויש מן הגאונים שפוסקים כדברי האומר שאם התנה סתם שיגבה מהעידיה של קרקעותיו הר"ז גובה מעידיה קרקעותיו אפילו מהיתומים וכו' היא שיטת מז"ה ולפי דבריהם אף הנזקין גובה מן העידיה של יתומים אפילו בלא שום תנאי וכו' שכן הוא הפסק שלהם עכ"ל (עכ"מ): סימן ק"ט א' דין א' כשפאים למפור מנכסי יתומים וכו' כ' המבי"ט ח"א סימן קכ"ב וז"ל ועל מה שטענו עוד שנמכר בלא הכרזה מבואר שאין בטענה זו ממש שלא הוזכר מעולם הכרזה בנכסי יתומים אלא כשהם קטנים פחותים מי"ג שנה וכדתנן בערכין שום היתומים וכו' והני יתומים קטנים הם וכו' כמו פיש הוכחה בגמ' מדאמר ר"פ טעמא דאין נזקקין וכו' ופרי' עלה ממתני' דקתני שום היתומים וכו' ע"ש וה' משחא דרבותא דף קמ"ו דחה ראיתו דיתומים פולל גדולים וקטנים דהא דאמרין הנפרע מנכסי יתומים לא יפרע אלא בשבועה וכו' ע"ש ב' ואיברא דהרא"ש בתשו' פל' פ"ה סי' ג' כ' וז"ל אבל סתם יתומים מייירי בין בגדולים בין בקטנים והא דאיתא בפ' הנזקין וכו' והתם נמי מסיק והילכת' יתומי שאמרו גדולים ואצ"ל קטנים בין לשבו' בין לזיבור' ומצינו יתמי שהוא דוק' גדולים בפ' בתרא דב"ב שהוא ערבא דיתמי דפרעי למלנה מקמי דלודעינהו ליתמי משמ' הא אודעינהו ליתמי היו היתומי עומדי' בדין עם המלנה או עם הערב אלמא גדולי' גינהו אלא נדאי גדולי' וקטני' הפל בכלל יתומים זולתי מקומות וכו' ע"ש והר"ן ה' בפ' ג"פ גבי שהוא ערבא וכו' כ' שהראב"ד מוקי לה ביתומי' גדולים ואין בכל התלמוד ל' יתומים האמור בסתם שיוצאים הקטנים מכלל וכו' אלא פולה ביתומים קטנים ע"ש ב' והמ"מ בפ' כ"ו מהל' מלנה כתב דרבי' מפרש אפילו ביתומים גדולים וז"ש את היורשים ולא יתומים קטנים וזה דעת רבו והראב"ד ועיק' ע"ש ובעל העיטור בדיני ערב דף ס' ע"ד דחה תי' הראב"ד דאטו גדולים לאו בני מיעבד מצוה גינהו וכו' ע"ש א"כ דעת הראב"ד ובעל העיטור והרא"ש דמ"ל יתומים

שָׁהֵם דְּנֻקָּא גְדוּלִים אֲבָל הֶרְזָה ס"ל הַקְטָנִים בְּכָלל וּא"כ לְדַעַת כָּל הַפּוֹסְקֵי הָא דְפָרִיף בְּעֶרְכִין מִמֶּתְנִי דְשׁוּם הִתּוּמִים וְכוּ' וְלֹא מוּקִי לָהּ בֵּיתוּמִים גְּדוּלִים מְשׁוּם דַּל' יְתוּמִים סָתָם וְדַאי יְתוּמִי הַקְטָנִי בְּכָלל דְּמַצִּינוּ יְתוּמִי סָתָם קְטָנִי דְּנֻקָּא וְלֹא גְדוּלִי דְּנֻקָּא כַּמ"ש הֶרְזָה אֲבָל לְדַעַת הֶרְאָב"ד וּבַעַל הַעֵיטוֹר דְּמַצִּינוּ יְתוּמִים שָׁהֵם דְּנֻקָּא גְדוּלִים א"כ מִתְנִי דְשׁוּם הִתּוּמִי אֲמַאי דְחָקִי לְאוּקָמ' בְּגוּי וּבְדַקְבָּל עָלָיו לָזָה וְלֹא לָזָה לּוֹקָמ' בֵּיתוּמִים גְּדוּלִים דְּנֻקָּא אֲלֵא מְשַׁמַּע דְּלִיכָא הַכְרָזָה בְּנַכְסֵי יְתוּמִים אֲלֵא פְשָׁהֵם קְטָנִים וְהַתּוֹס' בְּפָרֵק הַפּוֹתֵב בְּמִתְנֵי נַכְסֵי יְתוּמִים לֹא תִפְרַע אֲלֵא בְּשִׁבּו' כ' וְנ"ל תִּימָא אֲמַאי לֹא הֵק' מִהֵךְ מְשַׁנָּה לְמ"ד בַּר"פ שׁוּם הִתּוּמִים אֵין נִזְקָקִין לְנַכְסֵי יְתוּמִים וְכוּלֵי וּל"ל דְּהָךְ דְּהָכָא אֵיפָא לְאוּקוּמ' בֵּיתוּמִי גְדוּלִים דַּא"כ הֵהִיא דַּאִין נִפְרָעִין אֲלֵא מִן הַזִּיבּוּרִית אֲמַאי לֹא מוּקִי לָהּ בְּגְדוּלִים דְּנֻקָּא אֲלֵא דַס"ל דְּבָכָל עֲנִין מִיִּירֵי וְאוּר"י דְּנֻדַאי הֵךְ דְּהָכָא מוּקִי לָהּ בְּגְדוּלִי דְּנֻקָּא אֲבָל הֵהִיא דַּאִין נִפְרָעִין אֲלֵא מִן הַזִּיבּוּרִית לֹא נִיחָא לִיהּ לְאוּקוּמ' בְּגְדוּלִים דְּלֹא נִפְשׁוּט הָא דְּבַעֵי עָלָהּ בַּהֲנֻזְקִי וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי שֵׁכ' דְּלֹא כ"כ קָשָׁה מִמֶּתְנִי דְּהַנִּפְרַע מְנַכְסֵי יְתוּמִי מְשׁוּם דְּמוּקִי לָהּ בֵּיתוּמִים גְּדוּלִים דְּנֻקָּא וְהֵהִיא דַּאִין נִפְרָעִין אֲלֵא מִן הַזִּיבּוּרִית הו"מ לְאוּקָמ' בְּגְדוּלִים אֲלֵא דְּלֹא נִפְשׁוּט בְּעֵיא דְּהַנִּזְקִין וְא"כ אֲפַתִּי ק' מִתְנִי דְשׁוּם הִתּוּמִי אֲמַאי דְחָק לְאוּקָמ' בְּגוּי וּבְדַקְבָּל עָלָיו לָזָה וְלֹא קָבַל לָזָה לּוֹקָמ' בֵּיתוּמִים גְּדוּלִים דְּנֻקָּא אֲלֵא מְשַׁמַּע דְּלִיכָא הַכְרָזָה בְּנַכְסֵי יְתוּמִים אֲלֵא פְשָׁהֵם קְטָנִים אֲבָל הָא לִיתָא שְׁהָרִי כ' הַטו' בְּסִימָן ק"ג דְּנִרְאָה מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם שֵׁא"ץ לְהַכְרִיז ל' יוֹם אֲלֵא בְּשָׁל יְתוּמִים וְנִרְאָה שְׁאִין לְחַלֵּק פִּינּוֹן שְׁנַמְכָר שְׁלֹא מְדַעְתּוּ ע"פ ב"ד צָרִיף שׁוּמָא וְהַכְרָזָה כְּמוֹ בְּשָׁל יְתוּמִים וְכוּלֵי וְהַמ"מ פְּתַב דְּדַעַת רַבִּי שְׁאֵם הִתְהַלֵּךְ ל' יוֹם לְמַה אָמְרוּ שׁוּם הִתְמִים ל' יוֹם אִם לֹא שְׁהִזְמִן הִזָּה הוּא דְּנֻקָּא בֵּיתוּמִים וְכֵן הִדִּין בְּטוֹרֵף מִהַלְקוֹתוֹת שְׁאָרָה הֵם שְׁוִים לִיתוּמִי שְׁהָבָא לִפְרַע מִהֵם לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשִׁבּו' וְכוּלֵי וְהִבִּיאוּ מִרְן הַב"י שְׁם מְשַׁמַּע לְהַדְיָא דְּגַם לְדַעַת רַבִּי דְּנֻקָּא בֵּיתוּמִים צָרִיף ל' יוֹם הֵינּוּ אֲפִילוּ יְתוּמִים גְּדוּלִים דְּהָבָא לִפְרַע מִהֵם לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשִׁבּוּעָה וּלְדַעַת הַטוֹר בְּכָל שׁוּמָא צָרִיף ל' יוֹם וְכ"כ בַּעַז"ת הִבִּיאוּ מִרְן הַב"י שְׁם וְכַבֵּר כ' הַתּוֹס' בַּר"פ שׁוּם הִתּוּמִים וְנ"ל וְא"ת אֲמַאי נִקְט' יְתוּמִים אֲפִילוּ כ"ע נְמִי אִם בָּאוּ לַב"ד לִירֵד בְּנַכְסֵיהֶם כְּדִי לְפָרוּעַ הָאִשָּׁה בְּכַתְּוִבָתָהּ אוֹ חוּבּוֹ לַב"ח וְכוּלֵי וּי"ל דְּתַנָּא יְתוּמִים לְרַבּוּתָא דַּמ"ד דְּהוּוּ יְתוּמִים כְּהַקְדָּשׁ וְלַבְעֵי שׁוּמַת ב"ד שְׁשִׁים יוֹם קַמ"ל דְּשׁוּיִם לְכָל אָדָם עַכ"ל הָרִי דַס"ל דְּלִיכָא אָדָם דְּלֹא צָרִיף שׁוּמָא וְהַכְרָזָה וּמִתְנִי קַתְנֵי יְתוּמִים לְרַבּוּתָא דַס"ד דְּהוּי כְּהַקְדָּשׁ וְא"כ א"ל דַּמַּה"ט פְּרִיף מִינָה לַר"פ דְּלֹא מַצִּי לְאוּקוּמֵי בֵּיתוּמִי גְדוּלִי דַא"כ אֲמַאי נִקְט' יְתוּמִי כָּל אָדָם נְמִי אֲלֵא דְתַנָּא יְתוּמִי לְרַבּוּת' דַס"ד דְּהוּוּ כְּהַקְדָּשׁ וְה"ד יְתוּמִים קְטָנִים דְּאֵלוּ גְדוּלִים דִּינָם כְּכָל אָדָם מִיהוּ י"ל דְּבֵיתוּמִים גְדוּלִים נְמִי אֵיכָא רַבּוּתָא מְשׁוּם דְּהָבָא לִפְרַע מִהֵם לֹא יִפְרַע אֲלֵא בְּשִׁבּו' דַּמַּה"ט סוּבֵר הַרְמַב"ם דְּנֻקָּא בֵּיתוּמִים וְלִקְוֹחוֹת צָרִיף ל' יוֹם וְלֹא בְּכָל אָדָם וְה"נ ס"ד דְּהוּי כְּהַקְדָּשׁ מַה"ט דְּצָרִיף ס' יוֹם: ב' שׁוּמְעִין לִיּוֹרֵשׁ וְכוּ' זֶה דַּעַת הָרַא"ש בַּס"פ מִי שְׁהִיָּה נְשׁוּי וְהַטוֹר וּר' יְרוּחָם וְכ"כ הַתּוֹס' בְּבִתְרָא דַק"ז בַּד"ה רַב אָמַר וְכוּ' ע"ש וְהַרְשָׁב"ץ ח"א ס' יו"ד כ' דַּאִין רִאִיָּה מִהֵהִיא דְּקַטִּינָא אֲבָל הִדִּין אֲמַת ע"ש וְה' פְּנִים מְאִירוֹת ח"ב ס' מ"ו הָאָרִיף וְהַסְפִּים כֵּן וְדַלָּא כְּהַש"ף ע"ש וְכ"ה סַמ"ע דְּאָפִי אֵין לוֹ מַעוֹת שׁוּמְעִין לוֹ שְׁיִשׁוּמוֹ שְׁאֵם הִיָּה לוֹ מַעוֹת אַח"ךְ לֹא יִתֵּן רַק כְּפִי שְׁוֹנִיָּה וְכוּ' וְכֵן מְבֹאָר בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב"ץ שְׁם וְה' צָמַח צָדֵק כ' דִּיכּוֹ' לוּמ' לְדִידֵי שְׁוָה וְאֵין הַיּוֹר' יְכוֹ' לְסַלְקוֹ ע"ש.

ג' דין ג' ב"ד שְׁמָכְרוּ וְשָׁלַח בְּהִכְרֵזָה וכו' כ' מהראד"ב סי' ר"ט דנר' מדבְּרֵי מהרי"א סי' ע' דחֲזָקָה דין מטלטלין יש לה שכ' גְּבִי אִשָּׁה שְׁמָכְרָה חֲזָקָה שֶׁל יְתוּמִי' ואח"ך הֲחֲזִיקוּ בָּהּ הַקּוֹנִים כִּמְהָ שְׁנִים דְּכִינּוֹן דְּהַדְּבָר הֵיךְ פְּלוּגְתָּא דְּרַבְּנֵינָא אֵין לְהוֹצִיא מִיַּד הַחֲזָקָה מִיַּד הַמְּחַזְקִים בָּהּ וכו' וא"א דְּדִין קַרְקַע יש לה אֲדַרְבֵּי אוֹקֵי אַרְעָא בְּחֲזָקַת מָרָא קַמָּא אֲלָא נִרְאָה דַּס"ל דְּדִין מְטַלְטְלִין יָם לָה ע"ש וְאֵינוּ מְוַכְרַח שְׁהָרִי כ' הַתּוֹס' בְּבִתְרָא דַּל"ב ע"ב בד"ה וְהִילְכְתָּא וכו' לפי רִשְׁבֵי"ם בְּפְלוּגְתָּא לָא אֲמַרִי' אוֹקֵי אַרְעָא בְּחֲזָקַת מָרָא קַמָּא אֲלָא בְּחֲזָק' הַמְּחַזֵּיק בּוֹ וְכֵן דַּעַת מְהָר"ם בְּתִשׁוֹ' הָרָא"ש פְּלָל א' סי' ח' ע"ש ומהראד"ב עֲצָמוּ בְּסִי' קנ"ד כ' דְּכִינּוֹן דְּדָבָר זֶה בְּעֲצָמוּ מִי הוּא הַמְּחַזְזֵיק שְׁנוּי בְּמַחְלֻקַת רְאוּי לְפָסוּק לְאוֹקוּמִי אַרְעָא הִיכָא דְּקִיָּמָא דְּשָׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה הוּא וְכֵן הִסְפִּי' ה' פְּנֵי מִשָּׁה ח"א סי' ס"ו ע"ש וא"כ אֲפֹשֶׁר שְׁזָה טַעַם מַהֲרִי"א דַּע"ג דְּהַחֲזָקָה דִּין קַרְקַע יש לה בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבְּנֵינָא אֵין לְהוֹצִיא מִיַּד הַמְּחַזֵּיק בָּהּ מִיְהוּ מַהֲרִי"א בְּסִי' צ"ט כ' דְּחֲזָקָה לִית בָּהּ דִּינָא דְּבַר מִיְצָרָא וְכֵן הִסְפִּימוּ כָּל הָאֲחֵרוֹנִים ע"ש מִיְהוּ ה' דְּבַר מִשָּׁה ח"ב סי' י"ב כ' דְּנִרְאָה מְדַבְּרֵי מַהֲרִי"א סי' רי"ט דְּלָא הִסְפִּי' עִם דִּינֵי זְמַנּוֹ לְדוֹן אוֹתָהּ פְּקַרְקַע ע"ש: ד' הַג"ה י"א דָּאֵם מְכָרוּ הַקַּרְקָעוֹת וכו' מָרָן הַב"י הִבִּיא תִּשׁוֹ' הַרְשֵׁב"ץ שֶׁכ' עַל קַרְקַע יְתוּם שְׁנַמְכֵר בְּזִמְן שְׁהִיתָה הַמַּגְפָּה חֲזָקָה בְּעִיר דְּמְכָר זֶה בְּטַל וכו' וְתַמָּה עָלָיו וְהִבִּיא תִּשׁוֹ' הַרְשֵׁב"ץ אֲשֶׁר וּבַעַל חוֹב שְׂבָאוּ לְגַבּוֹת בְּקַרְקַע בְּזִמְן שְׁהוּזְלוּ מִפְּנֵי הַמְּלַחְמוֹ' אֵין שְׁמִין לָהֶם אֲלָא כְּדֵהֲשֵׁתָא ע"ש וְתִשׁוֹ' הַרְשֵׁב"ץ הִיא בַּח"א סי' נ"ב וְה' בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן ו' לָא רְאָה תְּשׁוּבַת הַרְשֵׁב"ץ בְּמַקוּמָה ע"ש וְה' כְּנַה"ג כ' בְּשֵׁם הַגַּה"ה דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין שׁוּמָא דְּהַדְרָא לְמְכָר דְּלָא הָדַר ע"ש וְלִיתָא שְׁהָרִי הַרְשֵׁב"ץ אֲהִיבָא רְאָיָה מִפ"ק דב"ק הָרִי שְׁהָרִי בְּתִי' וְשָׂדוֹת וְאֵינוּ מוֹצֵא לְמוֹכְרֵן מְאָכִילִין אוֹתוֹ מַעֲשֵׂר עֲנִי אַע"ג דְּבִימִי נִסָּן יְקָרִי וְשׁוֹה מְאֵתִים זֶז פִּינּוֹן דְּהִשְׁתָּא לָא שְׁוָה מִשְׁמַע דְּגַם בְּמְכָר אֲמַרִי' הָכִי וְכֵן לְנִזְקִין דְּשׁוּמ' לָא הָדַר' שְׁיִימִי לִיהַּ כְּדֵהֲשֵׁתָא וְתִשׁוֹ' הַרְשֵׁב"ץ הִיא בַּח"ד בְּסִי' קַע"ו ע"ש: ה' נְטַעוּ וְהוֹתִירוּ שְׁתוֹת וכו' דוֹקָא ב"ד שְׁמָכְרוּ לְצוֹרֵף פְּרִיעַת ב"ת הִיתוּמִים אֲבָל מְכָרוּ לְצוֹרֵף הִיתוּמִים אֲפִי' שְׁמוּ יוֹתֵר מְשִׁתוֹת בְּקַרְקָעוֹת אֵין לָהֶם בְּיִטוּל מְקַח הָר"ן בַּפ' בְּנֵי הָעִיר בְּשֵׁם הָרַז"ה וכו' ה' כְּנַה"ג בְּשֵׁם מְהָר"ש יָפָה בְּתִשׁוֹ' כ"י וְדוֹקָא אִם טַעוּ עַד פְּלִגָּא אֵין לָהֶם בְּיִטוּל מְקַח אֲבָל אִם טַעוּ טְפִי מִפְּלִגָּא יש לָהֶם בְּיִטוּל מְקַח וְאֵין הַקּוּנָה יְכוּל לומר קי"ל כַּמ"ד בְּקַרְקָעוֹת לִיכָּא אוֹנָאָה כָּלֵל דְּקַרְקַע בְּחֲזָקַת בְּעָלֶיהָ עוֹמֵד' מִיְהוּ ה"ד בְּשִׁכְרוֹת כְּגוֹן שַׁב"ד הַשְּׁפִירוּ קַרְקַע יְתוּמִים וְטַעוּ בְּשִׁכְרוֹת טְפִי מִפְּלִגָּא לָא אֲמַרִינּוּן קַרְקַע בְּחֲזָק' בְּעָלֶיהָ עוֹמֵדָת אֲלָא בְּחֲזָקַת מִי שְׁעוֹמֵד בְּקַרְקַע ע"ש וְנִרְאָה דַּס"ל כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּבִתְרָ' דַּל"ב ע"ב בד"ה וְהִילְכְתָּ' וכו' וְנ"ל פִּי' ר"ש דַּמְסַפְק"ל כְּמֵאן הִילְכְתָּ' וְצָרִיף לְדַחֲוֵק וּלְחַלֵּק בֵּין ס' דְּתַרִי וְתַרִי בֵּין סְפַק דְּדִינָא וכו' הָתָם תַּרִי וְתַרִי כְּמֵאן דְּלִיתְנָהוּ דְּמִי וּמוֹקְמִי אַרְעָא בְּחֲזָק' מָרָא קַמָּא אֲבָל הָכָא דַּמְסַפְק"ל דִּינָא כְּמֵאן לָא שְׁיִיף פְּוִלִי הָאֵי לְמִי' אוֹקְמִי אַחְזָק' מָרָא קַמָּא וְנוֹצִיא מִיַּד הַמְּחַזְזֵיק וְדוֹחַק הוּא וכו' ע"ש וכו"כ הָרָא"ש בְּתִשׁוֹ' סִימָן ח' וְנ"ל כָּף קַבְּלִיתִי מִפִּי רַבְּנָא מֵאִיר הִיכָא דְּאִיכָּא פְּלוּגְתָּ' דְּרַבְּנֵינָא לָא מִפְּקִי' מַס' וְאוֹקֵי מְמוּנָא בְּחֲזָקַת מְרִיזָה וְהָכִי אֲמַרִי' בְּחֲזָקַת הַבְּתִים וְהִילְכְתָּא כְּרַבָּה בְּאַרְעָא הִיכָא דְּקִיָּמָא אַרְעָא תִּיקוּם וכו' עֵינּוּן שָׁם וְלְכַאוּרָה נַר' דְּמְהָר"ם ס"ל כְּרַשְׁבֵי"ם וכו"כ מְהָרִיב"ל ח"ג סי' צ"ח עֵינּוּן שָׁם וְה'נ אִם מְכָרוּ קַרְקַע יְתוּמִים וְטַעוּ טְפִי מִפְּלִגָּא דְּפְלוּגְתָּ' דְּרַבּוֹת' הִיא לָא אֲמַרִי' קַרְקַע בְּחֲזָק' מָרָא קַמָּא אֲלָא בְּיַד הַמְּחַזְזֵיק בּוֹ עֲכָשׁוּ וְה' כְּנַה"ג סי' ק"מ אוֹת י"ד הִבִּיא ג"כ דְּבַרִי מְהָרִש"י

ע"ש אָבֵל ה' עֲצֻמוֹת יוֹסֵף בֶּפ' הַא"מ ה' ז' כ' ו' וְבַעֲיָקְרִי דַעוֹת אֵלֹו נִרְאָה שְׂאֵם אֹנָה
הַלּוֹקֵחַ לְמוֹכֵר יוֹתֵר מִפְּכָל אוֹ פְּדֵי שְׁנוֹי דְהוּי בִּיטוּל מְקַח לר"ת וְהָרָא"ש אַע"ג דְלַדְעַת
הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם לֹא הָוִי בִּיטוּל מְקַח אֲמָרִי קַרְקַע בְּחֻזְקַת בְּעֻלְיָה עוֹמְדַת וְהוּי בְּחֻזְקַת
הַמוֹכֵר עַד שְׁיִרְצָהוּ בְּמַעוֹת וְכו' עי"ש וְכו"כ מֵהָרָאד"ב ב'ס' לְחַם רַב סִי קַנ"ו ע"ש וְה'
כִּנְה"ג בְּסִי רַכ"ז הַגַּב"י אוֹת ט"ו כ' ו' וְלַעֲנֵד דְלַדְעַת מְהַרְש"י כָּל שְׂאֵינֹו מְכָר גְּמוּר
אַף בְּשִׁכִּירוֹת דל"מ לְסִלּוּקֵי לִיָּה קַרְקַע בְּחֻזְקַת בְּעֻלְיָה הָא' עוֹמְדַת דְדוֹקָא בְּמְכָר גְּמוּר
דְלַדְבְּרֵי כְּנֹלֵם בְּרִשׁוֹת יָרַד וְהַמוֹכֵר עֲצָמוֹ הִחְזִיקוֹ בְּקַרְקַע אֲז אֲמָרִי שְׁהַקּוֹנָה שְׁהוּא בְּתוֹךְ
הַקַּרְקַע הוּא הַמְּוֹחֲזָק כִּינֹן דְלַדְבְּרֵי כְּנֹלֵם בְּרִשׁוֹת יָרַד אֲלָא שְׁנַפְל סָפֵק אִם הִיָּה שְׁם אוֹנָה
אוֹ לֹא עַל הַמוֹכֵר לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁהִיָּתָה שְׁם אוֹנָה שְׁקַרְקַע בְּחֻזְקַת הַקּוֹנָה שְׁהַמוֹכֵר עֲצָמוֹ
הִחְזִיקוֹ דְוָמְיָא דְתִשׁוּי הַרְשָׁב"א וְכו' ע"ש וְלִי נִרְאָה דְלֹא מִן הַשְּׁם הוּא זֶה אֲלָא שְׁתַּפְּס
כְּדַעַת רְשָׁב"ם וּמְהַר"ם דְבָכָל סָפֵקָא דְדִינָא מוֹקְמִי הַקַּרְקַע בְּיַד הַמְּוֹחֲזָק בְּהַ וְאֲפִי לְדְבְּרֵי
הַמְּוֹכֵר לֹא יָרַד בְּרִשׁוֹת דְוָמְיָא דְשִׁטְרָא זַיִּיפָא דְפָסְקִי כְּרַבָּה בְּאַרְעָא אַע"ג דְלַדְבְּרֵי הַמוֹכֵר
לֹא יָרַד בְּרִשׁוֹת מִקְמִי לְהַ בְּחֻזְקַת הַלּוֹקֵחַ: ו' הִגָּה וי"א דְכִינֹן שְׁהַכְרִיזוֹ וְכו' זֶה דַעַת הָרָא"ש
וְה' הָאִי בְּסָפֵר הַמְּקַח רִישׁ שִׁטְר ו' כ' דְבְדְבְּרֵי שְׁצָרִיכִי הַכְרִזָּה וְנִמְכַר בְּהַכְרִזָּה וְטַעוּ
בְּשִׁתּוֹת מְכָרֹן בְּטַל וּבְכָל הַכְרִזָּה אֲפִי בְּכָל שְׁהוּא מְכָרֹן בְּטַל אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאִי הַכְרִזָּה אִם
נִמְכְּרוּ בְּהַכְרִזָּה אֲפִי מְכָרוּ שְׁוָה מְנָה בְּמֵאֲתִים אוֹ שְׁוָה מְאֲתִים בְּמְנָה מְכָרֹן קִיָּים וְאִם
נִמְכְּרוּ שְׁלֹא בְּהַכְרִזָּה וְטַעוּ בְּשִׁתּוֹת מְכָרֹן בַּעַל שְׁהוּא גוֹרֵם בַּגַּמ' רִישׁא וְסִיפָא בְּדִאֲכָרוּז
וְל"ק פֶּאֶן בְּדְבְּרֵי שְׁטַעוּנִים הַכְרִזָּה פֶּאֶן בְּדְבְּרִים שְׂאִין טַעוּנִים הַכְרִזָּה וְכו' וּמִפ' דְרִישׁא
בְּדְבְּרֵי שְׁטַעוּנֵי הַכְרִזָּה דָּאֵם טַעוּ בְּשִׁתּוֹת מְכָרֹן בְּטַל וְסִיפָא בְּדְבְּרֵי שְׂאִין טַעוּנֵי הַכְרִזָּה
דְכִינֹן שְׁהַכְרִיזוֹ יִדְקָדְקוּ יָפָה אֲפִי מְנָה בְּמֵאֲתִים מְכָרֹן קִיָּים ע"ש וְהַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א
וְהָרָא"ה ב'ס' א"ז לְכַתּוּבּוֹת הַק' עֲלֵיו דֹא"כ לֹקְמ' כְּנֹלָה בְּדְבְּרִים שְׂאִין מְכָרִיזֵי עֲלֵיהֶם
וְרִישׁא בְּדִלָא אֲכָרוּז וְסִיפָא בְּדִאֲכָרוּז ע"ש (עכ"מ): סִימֵן ק"י א' דִּין א' שְׂאִין גוֹבִי
מִיּוֹרְשֵׁי קִטְנִים וְכו' מִשְׁבּוּעָה שְׂאִינָה בְּרִשׁוֹת הַמְּלֻנָה אִין דְנִין אוֹתָהּ אֲלָא כְּדִין מְלֻנָה בְּלֹא
מִשְׁכּוֹן וְאִין גְּזַקְקִין לְנַכְסֵי קִטְן וְאִין חִי' בִּין קִטְן הַיּוֹרֵשׁ לְמַקְבֵּל מִתְּנָה מְהַר"י בֶּן הָרָא"ש
בְּתִשׁוּי סִי מ"ה ע"ש: ב' שְׂאִין גוֹבִי וְכו' וְאִם יֵשׁ מִשְׁכּוֹן בְּיַד הַמְּלֻנָה וְאָמַר שְׁהַלְוָה מִשְׁכּוֹנֹו
בְּיָדוֹ עַל חוֹב כְּפֹד וְכֹף נֶאֱמָן מַגוּ דְהַחְזִירִי וְגוֹבָה אֲפִי מִיְתוּמִים כֵּן הַסְּפִים ה' פֶּרַח מִטָּה
אַהֲרֹן ח"ב סִי כ"ח ע"ש: ג' שְׂאִין גוֹבִי וְכו' מִשְׁמַע דָּאִין גְּזַקְקִין כָּלֵל אֲפִי לְהַיָּיֵחַ בְּיַד
שְׁלִישׁ וְאִם טַעַן הַב"ח שְׁיִמְכְּרוּ הַנְּכָסִים וְיִנְחָחוּ דְמִיָּהֶם בְּמַקּוֹם בְּטוֹחַ שְׁיִאֲכָלוּ הִיְתוּמִים
הַרְיָנַח וְשָׂאֵר הַקְּרָן קִיָּים שְׁיִגְבָּה אוֹתִי כְּשִׁיגְדִלוֹ הִיְתוּמִים מְסַתְּבָרָא לִי דְשׁוֹמְעִין לוֹ כִּינֹן
שְׁוָה נְהַגָּה וְזֶה אִינֹו חֶסֶר הַרְדָּב"ז ח"ב סִי תַק"ד ע"ש וְהִבְיָא ה' כִּנְה"ג בְּסִי ק"ח הַגַּב"י
אוֹת מ וְכו"כ הַמְּבִי"ט ח"ג סִי רִי"ד וְנִרְאָה מְדְבְּרֵי אֲפִי לֹא טַעַן כֵּן הַב"ח ע"ש וְעִיָּין
בְּמַהֲרַח"ש ח"א סִי מ"ז וּמְהַר"ש הַלּוֹי סִי ל"ד: ד' אֲפִילוֹ הִיָּה בּוֹ נְאֻמָּנוֹת וְכו' כ' בַּעַה"ת
שִׁי"ד אִיפָא מְרַבְּנוֹת דְס"ל דְשִׁטְר' שְׁיֵשׁ בּוֹ נְאֻמָּנוֹת עֲלֵיו וְעַל יוֹרְשֵׁיו גְּפָרְעִין מֵהֶם וְלֹא
מְסַתְּבָרָא דְכִינֹן דְטַעַמָּא מְשׁוּם דְחִיָּישִׁי לְשׁוֹבֵר אֲפִי כְּתוּב בְּשִׁטְר נְאֻמָּנוֹת א"ל דִּילְמָא
פָּרַע וְכַתְּבַ עֲלֵיהָ תְּבָרָא וְכו' וּמָה שֶׁהַק' ה' פ"מ ח"א סִי ה' דֹא"כ אֲמָאִי דְחַק בֶּפ' שׁוּם
הִיְתוּמִי לְאוֹקוּמֵי מִתְּנִי בְּרִבִּית דְגוּי וּבְדַקְבָּל וְכו' לֹקְמ' בְּשִׁטְר שְׁיֵשׁ בּוֹ נְאֻמָּנוֹת ע"ש כְּפָר
הָרָאב"ד בְּהַשְׁגוֹת פִּי"ד מַה' מְלֻנָה הִבְיָא רְאָיָה זֹו וְדַחָאָה הַמ"מ ע"ש וְכו' מֵהָרָאנ"ח סִי
ק"ז דָּאִין חִי' בִּין הַקְּדִישׁ לְהַדְיּוֹט דָּאִין גְּזַקְקִי לְנַכְסֵי יְתוּמֵי קִטְנִים וְהִבְיָאוּ הַכִּנְה"ג עִיָּין

שם וכ"נ מם' שום היתומי דדחקי' לאוקומי מתני' ברבית דגוי ובדקבל וכו' ולא מוקי לה בנדך דהקדש מיהו ק' לוקמה ברבית דהקדש ועניי' דמותר וכן רבית דרבנן מיתומים ליתומי' דמותר וכן הק' מהרימ"ט ח"א סי' קמ"ט ע"ש ובתשו' השנייכי לס' משפטים סי' י"ד כ' דמותר להלות מעות של צדקה ברבית ואם תאמר הא דאין נזקקי' לנכסי' תומים אא"כ רבית אוכלת בהם ופירש"י פגון שלנה אביהם מן הגוי לאוקומ' פגון שלוו הם עצמם ממעות של צדקה וי"ל דלארוחה דמלת' פי' ברבית דגוי אבל הש"ס דדחק לאוקומה מתני' ברבית דגוי ובדקבל לזה וכו' לוקמ' ברבית של צדקה ונראה לפמ"ש התוס' במתני' וז"ל וא"ת אמאי נקט תומים אפי' כ"ע נמי וכו' וי"ל דתנא תומים לרבנותא דס"ד דהווי תומים פהקדש וכו' ע"ש וא"כ אי מייירי ברבית של תומים אחרים או עניי' פשיט' דהווי תומים ככ"ע דסגי בל' יום דדוקא לגבי ב"ח ס"ד דהווי תומים פהקדש אבל לגבי הקדש או תומים אחרים ודאי דסגי בל' יום ולפ"ז אין ראיה דגם לגבי הקדש אין נזקקי' לנכסי' תומים קטנים ותרשפ"א בתש' ח"ג סי' נ"א כ' דאם יש רינה ליתומים להתפשר עם ב"ח נזקקין ונהיה דפ' שים היתומי' בעי לאוקמ' בדבר המצוי ולא בדבר שאינו מצוי ע"ש: ה' כתב מהראנ"ח ח"א סי' צ"ד דאם התנה בפ' שיגבה אפילו מיתומים קטנים נזקקין ונהיאו ה' כנה"ג אות ו' וכ"כ ה' בית יהודה ח"א סי' י"א ע"ש כ' עוד מהראנ"ח דאם יש נאמנות מפניך נגד שובר ונגד צררי ושוים תנאי נזקקי' וכ' עליו ה' כנה"ג אות ח' דמהראניה שהביא הרמב"ד מוכח דאין שום נאמנות מועיל לגבי תומים קטנים ע"ש ולכא' נר' דה"נ ש"מ אפי' התנה בפ' שיגבה מיתומי' קטנים לא מהני דאל"כ לוקמ' בהכי והתימא על ה' כנה"ג אות ו' שהביא דברי מהראנ"ח בסתם ע"ש ומיהו ה' כנה"ג בתשו' סי' ע"ה כ' דס"ל דדוקא נאמנות נגד שובר לא מהני דחיישי' להתפסת צררי אבל פל' נאמנות פנגד שובר ופנגד צררי וכל תנאי שבעולם דליכא למיחש למידי גובי' מיתומים קטנים אע"ג דמהראניה שהביא הרמב"ד מוכח דאין שום נאמנות מועיל פנין שדחה הראיה הרמב"ד נמצא שהסברא ג"כ אינה נכונה ולא הודה לו המ"מ אלא כשלא כתב בנאמנו' אלא פנגד שובר ע"ש ועוד א"ל דהרמב"ד מודה וס"ל דדוקא נאמנות עליו ועל יורשיו לא מהני מדלא מוקי לה בהכי דמילתא דשכיחא היא אבל בנאמנות נגד צררי וכל תנאי שבעולם או שהתנה בפ' שיגבה אפי' מיתומים קטני' הוי מילתא דלא שכיחא ולא בעי לאוקמ' במילתא דלא שכיחא וכה"ג כ' הרשפ"א בתשו' ח"ג סי' נ"א דבעי לאוקומ' בדבר המצוי ולא בדבר פאינו מצוי ענין שם: ומצאתי להרמ"ה בפ' י"נ סי' קצ"ו שכ' וז"ל והוא דלית ליה השתא תומים קטנים דא"כ הא קי"ל אין נזקקין לנכסי' תומים דחיישי' לשובר ואע"ג דהמנהיג פבי תרי דפסלי' לכ"ע לגבוה ה"מ היכא דמסדהי הפירעון אבל היכא דמסדהי דבטלה איהו גופיה ליהיה נאמנות מהימני הילכף השתא נמי חיישי' לשובר וכו' אלא היכא דהימניה למיגבה אפי' מיתומים קטנים בלא שבועה דכינן דאתני אתני תנאי ממון הוא קיים דא"כ איכא שובר דבטלה ליהיה נאמנות פגניה פנין דהשתא ליתיה קמן לא חיישי' ליה דלהכי כ' ליה הכי לאודקוקי' בהי לנכסי' יתמי ולא ליחוש לשובר דליתיה קמן פלל וכו' עכ"ל הרי דס"ל דנאמנות בב' עדים נגד היורשים לא מהני לגבי תומים קטנים דחיישי' לשובר דבטל בו הנאמנו' אבל אם האמינו לגבות אפי' מיתומי' קטני' תנאו קיים וכ"כ בפ' ג"פ ס"י קל"ג וז"ל ולא משכחת נאמנות דמהימני וכו' אלא היכא דהימניה בפ' למגבי אפי' מיתומי' קטני' דאי הימניה למגביה

בלא שבועה גבי מנייהו בלא שבועה ואי הימניה למגבי מנייהו סתמא לא גבי אלא בשבועה וכו' והריטב"א בתשו' הביאה מרן הב"י ס"י ז' ע"ב על יתומים קטני שהניח אביהם קרקע ממושפן במנה וכו' אם מת הממשפן תוך הזמן הפירעון ויש בפשר נאמנות עליו ועל יורשיו ג"כ נזקקין לדעת הרמב"ם והגאונים וכולי עיין שם היינו לענון הנאמנות מפורש לגבי היורשים מועיל לגבות מהם בלא שבועה לאפוקי דעת הרנ"ה והראב"ד דאין נאמנות מועיל לגבי יורשים וס"ל דהא דאין נזקקין לנכסי יתומי קטנים ה"ד פשאין לו נאמנות דכיון דהיתומים גדולים לא נפרע אלא בשבועה משום חשש צררי החרירו חכמים ביתומים קטנים דלא יפרע מהם פלל מה"ט אבל פשיש נאמנית דמיתומים גדולים נפרע בלא שבועה ולא חיישי לצררי ה"ה ליתומים קטנים דאין חי' בין יתומים גדולים לקטנים אלא במקום דחיישינן לצררי פשאין לו נאמנות דלא נפרע מיתומים גדולים אלא בשבועה וכ"כ הר"פ מ"ח א"א סימן ס' דהריטב"א ס"ל כ"א דכתב בעה"ת עיין שם ועוד א"ל פ"נ שאחר זמן הפירעון היתומים הם קטנים והוא האמינו עליו ועל יורשיו הני פאלו התנה בפ"י שיגבה אפילו מיתומים קטנים אבל בחי' הריטב"א לגיטין דף נ' כ' גבי שט"ח היוצא על היתומים אע"פ שפתיב בו שבח אינו גובה אלא מהזיבורית וכולי דאפילו פי' לו בין ממני בין מיורשי אינו גובה מהיתומים אלא מזיבורית וכדאמר אבא שאול בכתובה לענון שבועה דאע"פ שפטר בה בפ"י אינה נפרעת אלא בשבועה וכבר איפסיקא הילקת' התם בהדיא פאבא שאיל ול"ש בין שאמר לה בין ממני בין מיורשי בין לא ושללא בדברי הרי"ף דאוקי הדין דאבא שאול כשלא פטר בה בפ"י פדי שללא ליפלוג אבא שאול על משנתנו דהתם וליתא פדמוכח התם וכן דעת רבי' וכן הרנ"ה עכ"ל הרי דס"ל כהרנ"ה ורבו דאפילו נאמנות מפורש לא מהני לגבי יורשים לענון שבועה מיהו א"ל דה"ד לענון שבועה דתקנו חכמים שלא יגבה אלא בשבו' אבל לדחות הפירעון נאמנות מפורש מהני אפילו נגד יתומים קטנים דלא חיישינן לצררי לדחות הפירעון דחששא רחוקה וכו' ג"כ ה"ר א"ש פ"ק קמא דבבא בתרא ע"ש וכ"כ מהר"ם בתשו' דשייכי לס' משפטים סי' ויבזה ניחא מ"ש הרמב"ם בפ"ד מהל' מלוה והסמ"ג עשין שפתיב והנפרעין מן היורשים בין קטן בין גדול לא יפרע אלא בשבועה וכו' והלח"מ נדחק דלא איירי אלא בכתובה ע"ש וכבר תי' התוס' פ"ג גיטין דף נ' בד"ה יתומים וכולי עיין שם תי' אחר והרמב"ם העתיק דברי אב"י קשישא גם התוס' בכתובות דצ"ד בד"ה שנמצאת וכולי כ' וז"ל וא"ת למאן דלית ליה דאב"י קשישא היכי מפרש הנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דביתומים גדולי א"ץ שבועה וביתומים קטנים גמי ליכא לאוקומי דלא נזקקי לנכסי יתומים קטנים אא"כ רבית אוכלת בהם ואור"י דס"ל כמ"ד בערכין אף לכתובת אשה משום מזוני וכולי וק' דמ"מ תיקש' מההיא דהנפרעת מנכסי יתומים לא תפרע אלא בשבועה דהא לעיל בהפותר פ"י דמייירי בגרושה דלית לה מזוני וכולי עיין שם שנדחקו ולדברי הרמ"ה והריטב"א א"ל דמייירי בפשר שהאמינו סתם לגבות אפילו מיתומים קטנים דאינו גובה אלא בשבועה והרי זה דומה למלוה שהאמין ללוה לומר פרעתי דאינו נאמן אל בשבועה משום דלא האמינו אלא לבטל הפשר והרי הוא בטענתו כשאר התובעים דצריף לישבע היסת כמ"ש הרמב"ם בפט"ו ומרן סימן ע"א עיין שם וה"נ לא האמינו אלא לגבות מיתומים קטנים והרי הוא פתובע מיתומים גדולי דאינו גובה אלא בשבועה ועוד א"ל דמייירי כגון שיש

רִינָה לִיתוּמִים שֶׁב"ח רוּצָה לְנוֹתֵר וְלִמְחַנֵּל לָהֶם כְּדֵי שְׂיִגְבֶּה עֲכָשְׁיוֹ דְרָשׁוֹת בְּיַד ב"ד
לְהַגְבֹּתוֹ כִּמ"ש הַרְשָׁפ"א וּפְסָקוֹ מוֹר"ם וְאִינוֹ גּוֹבֵה אֱלֹא בְשִׁבּוּעָה וּבִזְהָ נִיחָא מַה שֶׁהָק'
ה' מִשְׁפֹּט צָדֵק ח"ב סִימָן ל' עַל הַמ"מ שֶׁכ' שְׁהַרְמַב"ם ס"ל דְאָפִי מִן הַקְטָנִים גּוֹבֵה בְּמַת
בְּתוֹךְ הַזְמָן מִמָּה שְׁפִתָּם בְּפִי"א וְהִי"ל לְהַבִּיא רְאִיָּה בְרוּרָה מִמ"ש בְּרַפִּי"ד וְהַנְּפָרְעִים מִן
הַיּוֹרְשִׁים בֵּין קָטָן בֵּין גְּדוֹל לֹא יִפְרַע אֱלֹא בְשִׁבּוּעָה וְאִם הָיָה חוֹב לְזָמָן וְתִבַּע בְּזִמְנוֹ נִפְרַע
שְׁלֹא בְשִׁבּוּ וְכו' דְקָאִי גַם הַקָּטָן וְכֵן הַבִּיא רְאִיָּה הַגְּמִי"י עִי"ש דְלִק"מ דְהָכָא מִיִּירִי
בְּנֶאֱמָנוֹת לְגַבּוֹת מִיתוּמִים קְטָנִים וְהָרִי הֵם כְּגִדּוּלֵי דְלֵאח"ז גּוֹבֵה מֵהֶם בְּשִׁבּוּעָה וּבְתוֹךְ
הַזְמָן א"ץ שְׁבּוּעָה אֲבָל בְּמָקוֹם שְׂאִינוֹ גּוֹבֵה מִיתוּמִים קְטָנִים כָּלֵל אִימָא דְאָפִי בְּתוֹךְ הַזְמָן
לֹא מִשׁוּם דְחִיּוּשֵׁינּוּ לְצָרְרִי וְעוֹד א"ל דְלִפְמ"ש מְרָן בְּסִימָן פ"ד ס"ב דָּאִם הוּא בְּתוֹךְ זְמָנוֹ
אֵע"פ שְׁפָגַם שְׁטָרוֹ יִפְרַע שְׁלֹא בְשִׁבְעֵיהָ אֵא"כ טָעַן הַלְוָה הַשְּׁבַע לִי ע"ש בַּהֲסַמ"ע וְא"כ
נִרְאֶה דְמַלְוָה בְּתוֹךְ זְמָנֵי וּפְגָם הַמַּלְוָה שְׁטָרוֹ וּמַת הַלְוָה אִינוֹ גּוֹבֵה מִיּוֹרְשֵׁי אֱלֹא בְשִׁבּוּעָה
דְהָא דְהַנְּפָרַע מִן הִיתוּמִים לֹא יִפְרַע אֱלֹא בְשִׁבּוּעָה מַה"ש הוּא דְטוּעָנִי לָהֶם מַה שְׁהָיָה
אֲבִיהֶם טָעַן הַשְּׁבַע לִי כִּמ"ש הַסַּמ"ע בְּסִימָן ק"ח סִקְט"ו ע"ש וְכ"כ רַש"י בְּכַתְּוֹבוֹת דְרַף
פ"ז וּבְגִיטִין דְרַף ז' עֵינֵן שָׁם: וּמ"מ הָרִי הַרְמ"ה ס"ל דָּאִם הָאֲמִינוּ לְגַבּוֹת מִיתוּמִים קְטָנִים
תְּנָאוּ קִיָּים כְּדָבָרֵי מַהֲרַאנ"ח וְכ"כ הַרְשַׁב"ש בְּתַשׁוּ' סִי' י"ב ע"ש וְכֵן רְאִיתִי לַה' חוּט
הַשְּׁנִי סִימָן צ' שֶׁכ' אֵטוֹ אִם יִתְנָה שְׁלֹא יוֹעִיל שׁוּם שׁוֹבֵר אֵא"כ נִכְתַּב ע"ג זֶה הַשְּׁטָר מִמ"ש
מַעַל מִי לֹא מְהַיָּי וְא"כ אִם יִמְצָאוּ הִיתוּמִים קְטָנִים שׁוֹבֵר כִּת"י הַמַּלְוָה אִינוֹ כְּלוּם וְהִי"ה
אִם הָאֲמִינוּ נִגְדַּד יְתוּמִים קְטָנִים הָיוּ כְּאֵלוֹ פֶּסֶל כָּל הַשׁוֹבְרִים שְׂיִצְאוּ עַל הַשְּׁטָר וּבְסִי' צ"א
כ' מ"ש דָּאִין גּוֹבֵין בּוֹ שְׂמָא כְּשִׁבְאָ הַלְוָה לְפָרוּעַ שְׁטָר זֶה טָעַן הַמַּלְוָה נֶאֱבַד הַשְּׁטָר וְנִשְׁבַּע
עָלָיו וְכַתֵּב שׁוֹבֵר דְתֵנְאִי כו"ך בְּטַל וְא"כ חִיּוּשֵׁינּוּ שְׂמָא יִמְצָאוּ הִיתוּמִים הַשׁוֹבֵר לְעוֹלָם
לֹא חִיּוּשֵׁי כְּנֶאֱבַד הַשְּׁטָר דְלִנְפִילָה לֹא חִיּוּשֵׁי דְכָל אָדָם נִזְהָר בְּשְׁטָרוֹ וּמִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא
לֹא טָעַנִי לִיתְמִי וּמ"ש הָרַא"ש אוֹלֵי כְּשִׂיגְדָלוֹ יִמְצָאוּ שׁוֹבֵר הֵינּוּ מִטַּעַם דְשְׁכִיחַ דְהַלְוָה
מְבִיא מַעוֹת לְמַלְוֵי בְּזִמְן שְׂאִין הַשְּׁטָר בְּיָדוֹ וּמֵאֲמִינוֹ אֲבָל בְּשְׁטָר שְׁפָתִיב בּוֹ שְׁלֹא יוֹעִיל
שׁוּם שׁוֹבֵר אֵא"כ נִכְתַּב עַל גַּבּוֹ אִין הַלְוָה מֵאֲמִינוֹ אֱלֹא אִם נִשְׁבַּע שְׁנֶאֱבַד וְאֲבִידַת הַשְּׁטָר
לֹא שְׁכִיחָא וְלֹא טָעַנִינּוּ לִיתְמִי ע"ש"ב וְאִיבְרָא דְהָרַא"ש בַּפ"ק דְב"ב כ' וְז"ל וְלַהֲכִי נָמִי
אֲמַרִינּוּ טַעֲמָא מִשׁוּם צָרְרִי וְלֹא מִשִּׁים פִּירְעוֹן דְחַשְׁשׁ פִּירְעוֹן אִינוֹ מְסַפִּיק אֱלֹא לְעַנְיָן
שְׁבּוּעָה וְלֹא לְדַחוּת הַפִּירְעוֹן עַד שְׂיִגְדָלוֹ מִשׁוּם דָּא"א דְפָרַע אֲבִינְוֹן הָוָה מֵהַדָּר לִיהַּ שְׁטָרָא
וְלֹא חִיּוּשֵׁי שְׂמָא יָבִאוּ עֲדִים שְׁפָרַע וְהַנִּיחַ הַשְּׁטָר בְּיָדוֹ דְמִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא הִיא וְכו'
וְכ"כ בְּתַשׁוּ' כָּלֵל פ"ה סִי' ת' ע"ש הָרִי שֶׁכ' דְמִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא לֹא חִיּוּשֵׁי לָהּ מִיְהוּ
נִרְאֶה רַה"ד לְמ"ד מִשׁוּם צָרְרִי גַם ה' מִשְׁפַּע צָדֵק ח"ב סִי' ל' הָק' עַל הַר' יוֹנָה שֶׁכ' דְמִשְׁפּוֹן
עֲבִיד דְמַתְפִּי דְנִרְאֶה דְמִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא הִיא וְא"כ מ"ש גְּדוּלִים וּמ"ש קְטָנִים וְתִי'
דְעַבִיד אִינִישׁ שֶׁכ' ה"ר יוֹנָה לָאו דְהָיוּ מִקְלָת' דְלֹא שְׁכִיחָא אֱלֹא חֲשִׁשָׁא רְחוּקָה הִיא וְלִכְרָךְ
גּוֹבֵה מֵהַגְּדוּלֵי בְּלֹא שְׁבו' ע"ש וְכ"כ מַהֲרִימ"ט סִי' כ"ה דְלִיתוּמִי קְטָנִים חִיּוּשֵׁינּוּ אֲפִילוֹ
לְחֲשִׁשָׁא רְחוּקָה ע"ש וְכַה"ג כ' הַתּוֹס' בְּכַתְּוֹן דְצ"ב בְּד"ה רְאוּבֵן וְכוּלֵי וְז"ל וְתִימָא הוֹאִיל
וְלֹא זְקָפוֹ לִיכָא לְמִיחַשׁ לְצָרְרִי א"כ לְמ"ד טַעֲמָא דָּאִין גְּזַקְקִין יְכוּ' מִשִּׁי צָרְרִי מִשְׁפַּחַת
לָהּ דְנִזְקְקִין כְּמוֹ רְאוּבֵן שְׁמַכְר שְׁדָה לְשִׁמְעוֹן בְּאַחֲרֵיוֹ וְלֹא זְקָפוֹ עָלָיו בְּמַלְוָה וּמַת וְשָׁלַם
שְׁמַעוֹן הַמַּעוֹת לִיתוּמִים וְאֵח"ךְ נִמְצָא שְׂאִינָה שְׁלוֹ הָרִי עֲכָשְׁיוֹ חוּזַר עַל הִיתוּמִי
וְנִזְקְקִי הוֹאִיל וְלֹא חִיּוּשֵׁי לְצָרְרִי וְא"ל רַבִּי דְנָהִי יְתוּמִים גְּדוּלִים לֹא חִיּוּשֵׁי לְצָרְרִי כַה"ג

ביתומים קטנים חיישי טפי עכ"ל אלמא אפי' בדבר דלא חיישי לצררי בגדולים חיישי בקטני אפי' לחששא רחוקה וא"כ אע"ג דלא חיישי לנפיל' דלא שכיח' מ"מ ליתומי קטני טעני אפי' מילת' דלא שכיח': עוד כ' מהראנ"ח שם דאם יש קנם משטר שאם אק"מ לא יפרע החוב תוך פה ימים שיפרע סף פה יותר מהחוב הנז"ל הנה ליה רבית אוכלת בהם ונזקקין וכתב הרב כנה"ג לכאורה נראה דסבירא ליה פמאן דאמ' דרבית דרף קנם שרי לכתחילה דלמאן דאמר אסו' משו' הערמת רבית בלאו הכי אין מוציאין מלנה למלנה וכולי אלא דסביר"ל ו"ל דאף על גב דאבק רבית אין מוציאין מלנה למלנה הערמת רבית קיל מאבק רבית ומוציאין מלו' למלנה וכו' עיין שם ונראה דלמ"ד דאסור משום הערמת רבית ניקח בלא בעי לאוקומי מתניתין דשום היתומים בהכי בשטר שיש בו קנם אם לא יפרע החוב לזמן פלו' דאף על גב דמוציאין מהיתומים למלנה לא בעינן בדיעבד אסו' אבל למ"ד דקנה אין בו אסור פלל הנה מצי לאוקומי בהכי ועוד שכתב הריב"ש סימן של"א דגם הרשב"א לא אסר אלא לכתחילה אבל במלנה מעות ומתנה לתת יותר אם לא יפרע בזמנו דהוי הלואה גמורה אבל במוכר סחור' בחמשים והתנה לתת לו לזמן פלוני דאם יעבור יתן לו בעבורה מאה זהובים מותר אפילו לכתחילה פיון שלא היה בדרף הלואה אלא בדרף מכירה עיין שם ואם פן לכ"ע מצי לאוקומי מתניתין בהכי אלא דמילתא דל"ש היא.

ו' הג"ה וכן אם ראו בית דין וכו' וכן כ' הרשב"א בתשו' חלק א' סימן אל"ף ט"ו באפטרפו' שמכר קרקע של יתומים פדי לפרוע חובותיהם שנתפטר עם ב"ח ונתפייסו בפחות וז"ל הדין עם הלוקח שהרי רשאי למפור אפטרופוס בשטר שיש בו רבית וכן לאשה בכחונתה משום דמפסידא והאי טעמא מהני לכל רינח שיש ליתומי' שהמוכרי' אומרים מוטב שנמפור עכשיו ולא ניהוש לספקא דצררי ושובר ומניחי' הספק ותופסי' הנדאי והילכף אף פזו פן ואם יראה ב"ד שאילו לא מכר ופרע היה בכף מפסיד' יתומים הדין עמו וכולי עכ"ל ונהביאו הב"י סי' ר"ץ בקיצור ע"ש ומהרימ"ט ח"מ סי' ב' הקשה מסוגית דערכין ונדחק ע"ש וכתב הרשב"א בעצמו בתשובו' ח"ג סימן ר"א האריף ות' מה שקשה לזה עיין שם באורף וכן כתב המבי"ט חלק שלישי סימן רי"ד והסכים עמו הר' פני משה חלק ראשון סימן כ' וכן הסכים מהרימ"ט שם ודלא כמהראנ"ח סי' צ"ה עיין שם באורף ועיין במהרשד"ם סימן שמ"א: ז' נראה דמשכונה שלא היה דר בה המלנה אין נפרעי' מיורשים קטנים דלא מיקרי מוחזק אלא א"כ דר בה כמ"ש בסי' ק"ח סי' י"ב לענין שבועה ע"ש וכן מצאתי בתשו' מהר"י ו' הרא"ש סי' וז"ל ודע פי פל משכונ' שאינ' ברשות המלנה אין דנין אותה בכאן אלא פדין מלנה בלא משכונ' ואין נזקקין לנכסי קטן ואין חילוק בין קטן היורש למקבל מתנה עכ"ל ובתשובות הרשב"א חלק ב' סימן שפ"ה משמע בהדיא דאפילו משכונה שהיא מוחזקת אין נפרעים מנכסי יתומים קטנים עיין שם: ח כתב מהרח"ש ח"א סימן מ"ז דלמפור קרקע אם יש תועלת ליתומים ואין הפסד לב"ח דאם לא ימצא לגבות משאר נכסים טורף מלקוחות אבל יש להסתפ' אם יכול למפור לגוי דאין ב"ח יכול לטרוף ממנו ואם הוא צריף למפור פדי להאכיל ליתומים דלא שייף אם לא שימפרו לגוי ודאי יכולים למפור אבל אם יש נכסי' אחר' להאכיל או משכירות הקרקע א"ל דאין מוכרים להפקיע שעבוד הב"ח א"ד פל שיש תועלת ליתומים במקיר' הרשו' ביז בית דין למפור אפילו לגוי ועיין במהר"ש הלוי סי' ל"ד שהאריף: ט'

אם יש משכונות ביד המלנה אפי' אינם שונים פנגד מעותיו דאין תועלת ליתומים במכירת המשכוננו' נזקקים ומוכרים אותם הרב גנת ורדים פלל ג' סימן י"ד עיין שם.

יו"ד וכן נפרעים מהם פתובת אשה וכולי ומשום חן האשה פדי שיהא לה פלוס שתנשא בו האש' לאחר לפיכה אם קפצה האשה ונשאת ואחר כך באה לתפוע פתובתה מנכסי יתומים אין נזקקין לה שיהי אין לה מזונות ויהי נשאת הרמב"ם פ"ב מהלכות מלנה עיין שם במ"מ וכן כתב הרשב"א חלק שני סימן רמ"ג עיין שם.

י"א כתב הרב כנה"ג ח"ב דלא אמרינן אין נזקקין ליתומים קטנים אלא בבא ליתומי עצמם אבל בא לפרוע מן האשה חוב שהיא חייבת לו שתפרע לו מפתובתה נזקקין אף על גב דתפרע האשה מיתומי קטני' וכו' ודמי זה למלנה שמת לנה שלו והניח יתומים קטני' ויש לו ערב דלדעת הרמב"ם גובה מהערב וכו' ואף על גב דהתם לכ"ע אין הערב נפרע מהיתומי' אלא אם פו יגדלו דבשלמא התם גובה מנכסי הערב וליתומים אין נזקקין שיערב אינו נפרע מהם אלא עד שיגדלו אבל הכא אי גבי מהאשה גבי מהיתומים אין בכך פלים דהתם דין הערב פדין איניש דעלמא שאינו גובה מיתומים קטנים עד שיגדלו אבל הכא גבי אשה סדינה לפרע פתובתה אפילו מיתומים קטנים יכול הבעל תוב לגבות ממנה והיא תגבה פתובת' מיתומים פדינא עכ"ל וכן כתב בתשובות סימן ר"ט דף רס"א עיין שם אבל ראיתי למהרימ"ט ח"מ סימן ע"ט שכ' דאין נזקקים על הקרקע של יתומים שב"ד הגבו' לאלמנה פינון שחוזרת על יתומים ונדקא בערב שאינו יכול לגבות מהיתומים עד שיגדלו נזקקין עיין שם באור' וז"ל הרשב"א בתשובו' סימן תתקע"ג וא"ת פינון שהקבלן חוזר על היתומי' אחר כך הרי זה פאלו אתה גובה ממנו וכמ"ש בשלהי פל הנשבעים גבי ההוא דשקיב ושבק ערבא ולא היא דהתם האי טעמא משום דלרב ושמואל פטורי' לגמרי אף לכשיגדלו והילכך אלו אתה גובה מן הערב ואפילו קבלן הנה ליה פגובה מן היתומים אבל פאן אין היתומים פטורים לגמרי אלא שממתינו' עד שיגדלו הילכך אפי' אתה גובה מן הקבלן והקבלן הולך אצל היתומים מה בכך הרי אינו נפרע מהם עד שיגדלו עכ"ל וכן כתב במינוחסות סי' ט' וז"ל הילכך אפי' אתה גובה מן הקבלן והקבלן הולך אצל היתומים מה בכך הרי הקבלן אינו נפרע מהם עד שיגדלו שאפ"י בקבלן עצמו אנו חוששים שמא לא התפיס הלנה צררי וכדמשמע לכאור' התם בפ"ק ג"פ וכו' ואם פן מה הפסד ליתומים וכו' ע"ש משמע דאם הקבלן דינו לפרוע מהיתומים מיז אין נזקקין לגבות מהקבלן פינון דאיכא הפסד ליתומים דהמלנה לא הנה גובה מהם עד שיגדלו והקבלן גובה מיז: י"ב וכן נפרעין מהם פתובת אשה וכו' ואם נאבדה הפתובה ואין יודעים פמה הסף מקבלין העדות בפני הקטנים ה' דרכי נועם חא"ה סי' מ': י"ג המלנה נפרע מהגדולים חלק המגיע להם וכו' כ' ה' חוקו' הדיינים סימן ק"ט וז"ל אבל אינו גובה מנכסי הקטני' אע"פ שהגדולים מודים שאביהם הנה חייב אינו נאמני' פדי לגבות מנכסי הקטנים דשמא קנוניא עשו ביניהם אבל אם עדיין לא חלקו גובה מאותמנכסים כ"כ מור"י בתשו' ואין נר' פן מתשו' הרשב"א ח"ב סי' שס"ד שהבאתי לקמן סי' ט"ז ע"ש: י"ד המלנה נפרע מהגדולים חלק המגיע להם וכו' והרדב"ז ח"ג סי' תקי"ז פסק דגובה אף חלק הקטנים וכן נ"ל דהרשב"א חולק על הטור ע"ש וכן ראיתי להמב"ט ח"א סי' קנ"ה שכ' דהא דאמרינן דבשלא עשאה אפותיקי דגובה מפל א' חלקו היינו פשהם גדולי' פוליה הכל פשיש קטנים שאינו יכול לגבות מהם הוי פאשתדוף וגובה

הפל מן הגדולים דלא עדיפי מלקוחות דהווי משעבדי שכ' הרשב"א דגובה מהם במקום יתומים קטנים ע"ש ונעלם מהם תשו' הרשב"א ח"ב סי' שס"ד שכ' דאין גובי' חלק הקטנים אפי' יודו הגדולים לב"ח שהם יודעים שלא נפרע ואפי' אמרו שהודה האב בפניהם וכו' דלא אשפחו בערכין דנזקקין לנכסי יתומים אלא בכתובה וכו' ע"ש וכ"כ בסי' שפ"ה והובא בב"י ע"ש וכ"כ בעה"ת שער ס' בשם הרמב"ן ונ"ל דנ"מ אי הווי תרי או תלתא אחי חד מנייהו גדול ותרי קטנים ואמר גדול איני רוצה בירושת אבי אלא יהא הפל לאחי הקטנים כדי שלא נהיה נזקקים להם בעודם קטנים וכו' אין שומעין לו ופורע חלקו ממ"נ עכ"ל וכ"כ התוס' בכתרא דקכ"ד בד"ה ואם וכו' בשם ר"י וכן הר' יונה הובא בש"מ שם הרי דהתוס' והר' יונה והרמב"ן ובעה"ת והרשב"א ס"ל פהטור דאינו גובה חלק הקטנים ועיין בטור סימן רע"ח וכו' מהרי"ב באסן בתשו' סי' ע"ג דה"נ אם הנה גדול וקטן מקבלין עדות על חלק הגדול ולא חלק הקטן עש"ב: ט"ו פתב ה' כנה"ג אות כ"ב בשם ה' אחיו דאם תפס בפני עדים אחר מיתה לא אמרי' מגו דהחזרתי ליתומי קטנים דלאו בני חזרה נינהו והספיק עמו מהרי"מ ט"ו סי' ל"ז ע"ש וכ"כ הפרישה בס"י ס"א דלא שייך החזרתי דלמי החזיר עיין שם אבל ה' מחנה אפרים ה' שומרים סי' ט' כ' דאם הקטן הגיע לעונת הפעוטות יכול להחזירו לו וכ"כ הריב"ש סימן ד' ודלא כמהרי"מ ט"ו עיין שם וכן פתב הרדב"ז ח"ב סימן תרנ"ו דהרשב"א מיירי פשלא הגיע לעונת הפעוטות ע"ש וכן מבואר בתשו' הרשב"א שהביא ה' כנה"ג בסי' ר"ץ אות קי"א שאם הגיע לעונת הפעוטות טועני' ליורשי' שפא מסר לו מעות ללמדו מו"מ וכ"כ במינוחסות סי' פ"ז עיין שם ובב"י סי' רנ"ג הביאו עיין שם והתוס' ריש גיטין בד"ה שאם וכו' כ' דאפי' לא טעני' ליורשי' מזוניך טעני' להו פרוע פנו שהוא עצמו יכול לטעון פרוע במגו דמזוניך כמו בסטר פיס דלא טענינו להו נאנסו וטעני' להו החזרתי ע"ש אלמא אע"ג דטענת מזוניך נאנסו לא שכיחי ולא טענ' להו ליורשים מהני לענן מגו החזרתי ליתומים קטנים דטוענים להם ליורשים פל שפן דמהני לענן מגו וכה"ג כ' מהרי"מ ט"ו ח"א סימן נ"ו עיין שם ונר' דמהרי"מ ט"ו אגיל לטעמיה שכ' בת"א סימן ס' דלא טעני' ליורשים שפא החזיר אביהם מעות היתומים והביאו ה' הכנה"ג בסי' ק"ח וכבר כ' ה' עצמו בח"ב אות ד' תשו' הרשב"א שכ' בסי' ר"ץ מבואר דטוענים ליורשי' שפא החזיר אביהם עיין שם א"כ כ"ש דמהני לענן מגו מיהו א"ל דהרשב"א דפ' שם דטועני' ליורשי' נאנסו אע"ג דלא שכיחא ה"נ טועני' החזרתי ליתומים אט"ג דלא שכיחא אבל למ"ד דאין טועני' ליורשים נאנסו וטענה דלא שכיחא אפטר דה"נ החזרתי ליתומים קטנים מילתא דלא שכיחא היא אבל לענן מגו נראה דמהני כמו בטענת מזוניך ונאנסו דלא טעני' ליורשים ומהני לענן מגו כמ"ש: ט"ז דין ב' דאין נפרעים מהקטנים וכולי אם הנכסים בינך אחרים ודאי שיכולים בית דין לעכב או שיניחום בינך שלישי עד שיגדלו ואפילו אם הנכסים בינך היתומי' יכולים ב"ד לעכב או שיניחום בינך שלישי עד שיגדלו אם נראה לב"ד שהיתומים יבזבוזו הנכסים ויכלונו מהרי"ק ש' בספר אהלי יעקב סימן ל"ה: י"ז שפא התפיס אביהם צררי וכולי דלא קי"ל כמ"ד טעמא דפריעת ב"ח מצנה ויתמי לאו בני מיעבד מצנה נינהו דלדידיה אפילו תפס גזל הוא בינך אלא קי"ל כמ"ד דטעמא משום צררי כדפסקי' בסוף בתרא וכן סבר רבה בר רבאשימי כמ"ש הרא"ש בפ' ח"ה ע"ש והתו' בפ' מ"ש דקנ"ח בד"ה ובה"א וכו' כ' בשם הר"ש דבמת פתאום לא חייבינן לצררי וכ"כ מהר"ם בתשו'

הקצרות סימן קע"ב ובתש"ו השייכי לס' משפטים סימן ה' וכתב הרא"ש בתש"ו פל"ל ס"ה אנו סומכים על תי' זה וכן הנה דן רבנא מאיר והנה נותן סעד לדבריו לסמוך על אותו תי' יותר והביאו הב"י אה"ע סימן צ"ו ע"ש וכ"כ הרב פ"מ ס"ק ס' עיין שם וא"ל דביתומים קטנים חיישינן טפי כמ"ש התוס' בכתובות דצ"ב בד"ה ראובן וכו' בכ"ד תימא הואיל ולא זקפו ליפא למיחש לצררי א"כ למ"ד טעמא דאין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אא"כ רבית אוכלת בהם משום צררי משפחת לה דנזקקין כמו ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות ולא זקפו עליו במלוה ומת וכו' וא"ל רבי נהי דיתומים גדולים לא חיישינן לצררי כה"ג ביתומים קטנים חיישינן טפי עכ"ל וא"כ הא דאין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אא"כ יש רבית משום צררי הא משפחת לה דנזקקין דבמת פתאום נהי דביתומי גדולים לא חיישינן לצררי במת פתאום ביתומים קטנים חיישינן טפי מיהו בפ' שום היתומים פירש"י שפא אביהם נתן לב"ח כסף או זהב במשכון בשעת מיתה ולא הספיק ליטול השטר מידו וכו' וכ"כ מ"ן הב"י אה"ע סימן צ"ו בכם מ"ך משמע דקידם זמן ארוך אין לחוש לכך ואפי' חלה ונתנירא למות פנין שנתרפא חזר ונטל הצררי וא"כ אם מת מיתה חטופה או נטרפה דעתו אין לחוש לצררי ע"ש א"כ אפילו מיתומים קטנים גובה ולא חיישי' לצררי במת פתאום וכן פסק ה' משפט צדק ח"ב סי' ל' ע"ש וכ"כ מהרשד"ם חא"ה סימן קל"ב ע"ש ולפי"ז ניקח לכאורה מ"ש הרמב"ם ברפ"ד מה' מלוה והסמ"ג ע"ש צ"ד שכ' והנפרעין מן היורש בין קטן בין גדול לא יפרע אלא בשבועה וכו' דמייירי בדליפא חשש צררי כגון שמה פתאום דגובה אפילו מיתומים קטנים בשבועה אבל ק' דבפרק שום היתומים פריה לרב אסי ממתיני' ודחה לאוקומי בנכרי שקבל לזה ולא קבל לזה וא"א לאוקמ' במת פתאום דלא חיישינן לצררי ול"ל דסבר דטעמא כר"פ דהא במסקנא משני פשתייב מודה וכה"ג הוכיחו התוס' בכתרא דף ה' בד"ה ואפילו וכו' דמשום חשש צררי אין גובי' מיתומים קטנים אפילו בתוך הזמן מדלא משני הכי בפרק שום היתומים והסמ"ג ע"ש צ"ד דחה דר"י סובר פן אבל אנו לא קי"ל כןותיה אלא כר"ל עיין שם באורו ואם פן אמאי לא מוקי לה במת פתאים דלא חיישינן לצררי אלא נראה דסבירא ליה דאפילו במת פתאום חיישינן לצררי לגבי יתומים קטנים ודוקא גבי אלמנה כתב דלא חיישי' לצררי במת פתאום אבל ביתומים קטנים חיישינן טפי וה' משפט צדק בתש"ו שכ' דגם התוס' והר' יונה סבירא להו הכי עיין שם ליתא כמ"ש דא"כ אפתי לוקי מתני' במת פתאום והרי הרא"ש כתב בשם הר' יונה דמשכון עביד איניש דמתפיס אף בתוך הזמן ואף בשעת הלואה עיין שם א"ל דחיישינן לצררי דמתפיס בשעת הלואה ולא בשעת מיתה דוקא ואפילו במת פתאום חיישינן ודוקא באלמנה חיישינן לצררי שמתפיס לה בשעת מיתה כדי שלא תתבזה בב"ד אפילו לגבי יתומים גדולים ובמת פתאום לא חיישינן אבל לגבי בעל חוב דלא שייך ה"ט לא חיישינן אלא ביתומי קטנים חיישינן אפילו חששא רחוקה שפא התפיס לה צררי מחיים בשעת הלואה ואם פן אפילו במת פתאום חיישינן מיהו כפר פתבתי בסימן ע"א סק"ך דפ' שום היתומים דפריה לרב אסי ממתיני' הומ"ל במת פתאום כמ"ש בעל התרומות שער י"ד סח"א דיש שהוכיחו שאינו גובה מהם פשמת תוך זמנו אפילו בשבועה מההיא דערכין וכו' ומסתברא דחזא מינייהו נקט וה"ה לאחרים עיין שם והתוס' דכתובות שהק' דהא משפחת לה דלא חיישינן לצררי כגון ראובן שמכר לשמעון באחריות ולא זקפו עליו

במלנה וכולי ות' רבי דביתומים קטנים חיישינן טפי כ"כ משום דהכי ס"ל דגם בתוך זמנו אין נזקקין כמו שהוכיחו התוס' בבתרא דף ה' בד"ה ואפילו וכולי דמשום חשש צררי אין גובין מיתומים קטנים אפילו חוב בתו"ז מדלא משגי הכי עיין שם אבל לדין דחוב שבתוך זמנו גובה מיתומים קטנים וצ"ל דבפרק שום היתומים הו"מ לאוקמי מתני' בהכי אלא תדא מנייהו נקט ה"נ הו"מ לאוקמי מתני' במת פתאום דלא חיישינן לצררי וכן פתב מהר"ם מינץ סימן צ"א דמת פתאום ליפא למיחש לצררי וגובה מן היורשים וכו' דא"כ בפרק כל הנשבעי לוקי הכי ושפא חד מתרי טעני נקט וכו' עיי"ש מיהו בפרק שום היתומים אמר רבה טעמא משום שובר וכ"כ הרי"ף והרא"ש בפ' אלמנה נזונת והרמב"ם בפ"ב מהלכות מלנה כ' טעם זה שפא יש להם ראיה ששוכרים בו את השטר וכולי עיין שם וכן פתב הרב חוקות הדעינים סימן ק"ט דטעמא משום דחיישינן דשפא יש לאביהם שטר מחילה עיין שם אם פו אפילו מת פתאום אין וביים מהם מה"ט ועיין במהרש"ך חלק שלישי סימן ח"י שגרא דאפילו במת פתאום חיישינן לצררי ואין נזקקין לנכסי יתומים קטנים אלא שכ' בנ"ד ליפא למיחש לצררי בקטנה כמו שהוכיח מהר"ר דוד בן נחמיאש מדאמרינן בפרק בתרא דכתובות דאתמר רב אמר פוסקין מזונות לא"א ושמואל אמר אין פוסקין מ"ט ר"ז אמר אימור צררי אתפסה וכולי ונ"מ לקטנה דלא עביד איניש דמתפיס צררי לקטנה עיין שם יכבר פתבתי דהרי"ף והרמב"ם והסמ"ג והרא"ש והרב חוקות הדעינים כ' טעמא דאין נזקקים לנכסי יתומים משום שפא יש להם ראיה ששוכרים בה את השטר וכולי וכן פתב מרן בתשו' בספר אבקת רוכל בסימן קל"ה על שפא לגבות שטר חוב מיתומים קטנים במקום דליפא למיחש לצררי מאחר דרבה אמר טעמא משום שובר וכן פתב הרי"ף וכולי הכי נקיטי' וה"נ פבר אפשר שפתב המלנה ללנה שובר וכולי ומטעם זה פתב הרמב"ם בפ"ב מה' מלנה וכולי יורשים קטנים אין נפרעין שט"ח אפילו ה'יה בו פל תנאי וכולי שפא יש להם ראיה ששוכרים בו את השטר וכולי וגם הסמ"ג והרא"ש בתשו' והטור ור' ירוחם כ' פדבריו עיין שם וכן פתב מרן בסימן ק"ח ס"ג כל' הרמב"ם עיין שם וא"כ אפילו בקטנה דליפא למיחש לצררי אין נזקקין לנכסי יתומים קטנים שפא יש להם ראיה ששוכרים בו את השטר אבל הטור בסימן זה שכ' שפא התפיס אביהם צררי וכ' מהרש"ח בתשו' סי' ג' יש לראות אמאי לא הזכיר טעמא דשובר כמ"ש פל הפוסקים ואפשר פיון דלא נ"מ מידי לענין דינא לא הזכירו עיין שם וליתא דהא נ"מ במקום דליפא למיחש לצררי ונראה משום דאזול לטעמיה דבא"ה סימן צ' גבי נפל הבית עליו ועל אשתו וכולי פגון שייחד לה נכסים לכתובת' שא"ץ לישבע וכולי דס"ל דאפילו מת פתאום חיישינן לצררי ודוקא פשייחד לה נכסים לכתובתה הוא דא"ץ לישבע עיין שם בהב"ח ובית שמואל שם ובסימן צ"ו ס"ק כ"ד והפרישה בסימן קי"ח פתב וזה לשונו קטנים וכולי לקמן רס"י ק"י כ' הטעם דחיישינן שפא אביהם התפיס צררי למלנה ואין מועיל אפילו נאמנות שבשטר שפא נתן לו שובר וכולי עיין שם הרי דגם הטור סבירא ליה טעם זה גם בעל העיטור בדיני ערב סוף דף ס' פתב וזה לשונו וק"ל מ"ט לא אמר דאיפא בינייהו גדול למ"ד משום מצנה איפא ולמ"ד משום צררי ליפא דלא מתפיס איניש בגו זמניה וכולי ומסתברא דלא חיישינן דהא ידעי במילי דאבוהון והילכך לא הול"ל איפא בינייהו גדולים ומת בגו זמניה ליפא בין למר ובין למר בגדולי נזקקין ובקטנים אין נזקקין והא דמיימא לן הילכתא

כר"ל בגדולים אָבֵל בְּקִטְנִים מֵת בְּגוֹ זְמַנֶּיהָ לֹא גָבִי מִשׁוּם מַצָּוָה וּמִשִּׁים צָרְרִי דְהָא גָבִי
אֶלְמָנָה דְהִיא תוֹדָה זְמַן חֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי אָבֵל רַבָּה דְאָמַר מִשׁוּם שׁוֹבֵר לֹא שָׁנָא גְדוּלֵי וְלֹא
שָׁנָא קִטְנֵי גָבִי וְכֵן הִילְכְתָא עַד פְּאֵן לְשׁוֹנוֹ הָרִי שִׁכ' דְלִטְעָמָא דְצָרְרִי אֵין גּוֹבִים מִיְתוּמִים
קִטְנִים אָפִילוּ בְתוֹ"ז דְבְתוֹ"ז נְמִי חֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי אָבֵל לְרַבָּה דְאָמַר מִשׁוּם שׁוֹבֵר גּוֹבִים
אִפִּי מִיְתוּמִים קִטְנִים וְכֵן הִילְכְתָא וְהַתּוֹס' רִישׁ בְּתָרָא בְד"ה וְאַפִּי מִיְתוּמִי וְכוּלֵי שְׁפַתְבוּ
וְנ"ל נִרְאָה דְבִיתוּמִים גְדוּלִים מִיְרִי אָבֵל בִּיתוּמִים קִטְנִים לֹא גָבִי אָפִילוּ בְתוֹ"ז לר"פ
וְכוּלֵי נְאֻפִילוּ לְרַב הוּנָא בְרִיָּה דר"י דְמִפְרֵשׁ טְעָמָא מִשׁוּם צָרְרִי לֹא גָבִי מִיְתוּמִים קִטְנִים
אָפִילוּ תוֹ"ז וְכוּלֵי דְחֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי אָפִילוּ בְתוֹ"ז בְּקִטְנִים וְכוּלֵי וְכ"כ הִר' יוֹנָה וְהָרָא"ש
חֵלֶק עָלָיו מִטְעָם דְלֹא שְׁכִיחַ כָּלֵל לְהַתְפִּיס צָרְרִי בְתוֹ"ז ע"ש"ב וְאַפְשָׁר דְס"ל הֵכָא דְגַם
רַבָּא מוֹדָה לְטְעָמָא דְצָרְרִי אֶלָּא דְחֲזִינֵיהּ נְמִי לְשׁוֹבֵר אָפִילוּ בְּמַקּוֹם דְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְצָרְרִי
וְאִיבְרָא שְׁהַתּוֹס' בְּעַרְכִּין כ' וְנ"ל וְאַיְכָּא בִּינֵיהוּ בֵּין רַב הוּנָא בְרִיָּה דר"י דְאָמַר מִשׁוּם
צָרְרִי וּבֵין רַבָּא דְאָמַר מִשׁוּם שׁוֹבֵר הִיכָא שְׁמַסֵּר שְׁטְרוּתֵיו לְאָדָם א' בְּפִנֵי עֲדִים וְאָמַר
דְאֵין לוֹ שׁוּם שְׁטְרוּת כִּי אִם אוֹתָם שְׁמַסֵּר לוֹ דְהַשְׁתָּא לְשׁוֹבֵר לִיכָא לְמִיחַשׁ וְכוּלֵי אָבֵל
לְצָרְרִי אִיכָּא לְמִיחַשׁ עכ"ל נִרְאָה דְס"ל דְרַבָּא לֹא ס"ל טְעָמָא דְצָרְרִי וּפְלִיגֵי הִיכָא דְלִיכָא
לְמִיחַשׁ לְשׁוֹבֵר לְרַב הוּנָא אֵין נְזַקְקִין וְלְרַבָּא נְזַקְקִין אָבֵל הַתּוֹס' בְּבְתָרָא אָפְשָׁר דְס"ל
דְרַבָּא מוֹדָה לְטְעָמָא דְצָרְרִי וּבְחֻשְׁשָׁא דְשׁוֹבֵר הוּא דְפְלִיגֵי וְאַיְכָּא בִּינֵיהוּ מֵת פְּתָאוּם דְלֹא
חֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי וְחֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר לְרַב הוּנָא נְזַקְקִין וְלְרַבָּא אֵין נְזַקְקִין וְכֵן רְאִיתִי לְהַגְד"ת
שְׁעַר י"ד שִׁכ' דְרַבָּא מוֹדָה לְרַב הוּנָא וּמוֹסִיף חֻשְׁשָׁא דְשׁוֹבֵר וְאַיְכָּא בִּינֵיהוּ בְּדִאִיכָּא
נְאֻמָּנוֹת גַּם עַל הַיּוֹרְשִׁים דְלְרַב הוּנָא נְזַקְקִין דְלֹא חֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר וְלֹא לְצָרְרִי פִּינּוּן
שְׁהַאֲמִינוּ וְלְרַבָּא דְחֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר אֵין נְזַקְקִין עֵינּוּן שִׁם בְּאוֹרְהוּ וְאַף שְׁאֵין דְבְרִיו מְוַכְרְחִים
מ"מ אָפְשָׁר דְהַתּוֹס' דְבְתָרָא וְהִר' וְהָרָא"ש ס"ל הֵכִי וְגַם הַתּוֹס' דְעַרְכִּין שְׁלֵא פְתָבוּ
דְאִיכָּא בִּינֵיהוּ מְלֻנָה בְתוֹ"ז לְרַב הוּנָא אֵין נְזַקְקִין דְחֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי אָפִילוּ בְתוֹ"ז וְלְרַבָּא
דְלֹא חֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי נְזַקְקִין דְהָא בְתוֹ"ז וְדֹא דְלֹא חֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר נִרְאָה דְלֹא ס"ל כְּהַתּוֹס'
דְבְתָרָא אֶלָּא דְאָפִילוּ לְרַב הוּנָא בְתוֹ"ז לֹא חֲזִינֵיהּ אָפִילוּ לְצָרְרִי אָבֵל הַתּוֹס' דְבְתָרָא ס"ל
דְאָפִילוּ בְתוֹ"ז חֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי וְרַבָּא מוֹדָה לְטְעָמָא דְרַב הוּנָא וּמוֹסִיף דְחֲזִינֵיהּ גַּם לְשׁוֹבֵר
וְכ"כ הַטּוֹר אֵין נְזַקְקִין לְיּוֹרְשֵׁי יְתוּמִי קִטְנִים וְכוּלֵי הַטְעָם וְכוּ' אָפִילוּ יֵשׁ נְאֻמָּנוֹת בְּשִׁטְר
וְכוּלֵי וְכ' הַפְּרִישָׁה ר"ל אָפִילוּ עַל יוֹרְשֵׁיו דְאִפְתִּי אִיכָּא לְמִיחַשׁ דִּילְמָא פְּרַעֲיָה וְכַתְּבַת עָלֶיהָ
תְּבָרָא וְכ"כ בְּסִימָן ק"ח ע"ש אֶלְמָא חֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר וְהַטּוֹר שִׁם כ' אַח"ךְ וְטְעָמָא
דְאִינוּנְפְרָעִין מִן הַקִּטְנִים מִשׁוּם דְחֲזִינֵיהּ דְשְׁמָא אֲבִיָּהֶם הַתְּפִיס לְמְלֻנָה צָרְרִי ע"ש נִרְאָה
דְס"ל דְמוֹדָה רַבָּא דְחֲזִינֵיהּ לְצָרְרִי אֶלָּא דְמוֹסִיף חֻשְׁשָׁא דְשׁוֹבֵר לְעַנְנּוּ דְאָפִילוּ הָאֲמִינוּ
לְגַבֵּי יוֹרְשִׁים אֵין נְזַקְקִין וּמְכָל מְקוֹם קִיָּמָא לֵן כְּרַבָּא דְחֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר אָפִילוּ בְּמַקּוֹם
דְלִיכָא לְמִיחַשׁ לְצָרְרִי אֵין נְזַקְקִין אָבֵל רְאִיתִי לְהַרְמ"ה ב'פ' ג"פ סִימָן קל"ג שִׁכ' וְנ"ל
דְקִיָּמָא לֵן כְּרַבָּא דְחֲזִינֵיהּ לְשׁוֹבֵר וְאַפִילוּ בְּמְלֻנָה בְּשִׁטְר אֵין נְזַקְקִין וְכוּ' וְאֵע"ג דְלִית' לְדְרַב
הוּנָא בְרִי דר"י בְּהָא וְכוּ' אָבֵל בִּי דִּינָה יִלְפִינוּ מִנָּה לְדִינָא אַחְרֵינָא דְאָפִילוּ הִיכָא דְקִיָּמָא
לֵן בְּעֶלְמָא נְזַקְקִין לְיּוֹרְשִׁים יְתוּמִים אִי אִיכָּא רִיעוּתָא לְמִיחַשׁ לְצָרְרִי אֵע"ג דְלֹא אֵלִימָא
לְמִיחַשׁ לָהּ בְּגְדוּלֵי אֵלִימָא לְמִיחַשׁ גָּבִי קִטְנִים וְכוּלֵי נ"מ לְהִיָּא דְקִיָּמָא לֵן דְלִכְתּוּבַת
אִשָּׁה נְזַקְקִין וְקִיָּמָא לֵן נְמִי דְאָפִילוּ בְּמַקּוֹם שְׁכּוֹתְבֵי כְּתוּבָה הוֹצִיאָה גִט וְאֵין עֲמוּ כְּתוּבָה
וְה"ה גָּבִי אֶלְמָנָה בְּעַדֵי מִיתָה אֵע"ג דְלֹא נִקְט' כְּתוּבָה גָּבִיא עֵיקָר ה"מ בְּגְדוּלִים אָבֵל

בקטנים פּינן דאיכא ריעותא דהא מקום שפּותבלי פּתּוּבּהּ הוּא וְלֹא נקט' לכתּוּבּהּ בּינּהּ דינא הוּא למיחש לזְרָרִי וְלֹא גבלי מדידי עד דגדלי יתמי עכ"ל הרי דס"ל דקי"ל פּרְבָא וקי"ל נמי פּרב הונא בּרִיהּ דר"י דתּינּיש לזְרָרִי גבלי יתומים קטנים או אפּשר שְׁנֵה דעת התוס' והר' יונה דס"ל דמלּוּהּ בתו"ז אע"ג דליכא למיחש לשוּבֵר אין נזקקין משום דתּינּישּינן לזְרָרִי ומהריק"ש בתּשו' בס' אהלי יעקב סימן פ"ג כ' במ' שְׁהוּ סחורות מעוּפּוֹת בב"ד דלֹא תּינּישּינן לזְרָרִי וְלֹא לשוּבֵר גוּבִים מהקטנים עיין שם וה' פ"מ ח"א סימן ס' נסתפק בראובן שיש לו שט"ח על שמעון והמחהו להקדש והשטר עדיין נשאר פתוב על שם הממחה ומת שמעון פתאום אם גובי מיוּרְשֵׁי דאפּש' דלֹא תּינּישּינן ג"כ לשוּבֵר דאי תּינּישּינן שְׁמָא פּרע להקדש ע"י שוּבֵר: י"ח דין ג' נזקקין לנכסי ערב אע"פ שְׁהִיתוּמִים קטנים דעת הַרְזו"ה בפ' ג"פ דאין נזקקין לנכסי ערב דאין הָעֶרֶב חַיִּיב אֲלֵא בְּמָה שְׁחַיִּיב הַלְוָה עיין שם וכ"כ הר' יונה בעליות בס' א"ז שם וז"ל ונ"ל דהא דנקט מקמי דלנדעי ליתמי משום דלרב הונא בּרִיהּ דר"י דהילכת' פּוֹנוּתִיהּ משום חששא דזְרָרִי הוּא דאין נזקקין לנכסי יתומי אף הָעֶרֶב אינו חַיִּיב לפרוע דעד דקאי לנה בהדי מלּוּהּ לדינא ומתחייב לו בדין וליכא לאשתלומי מניה אין דין המלּוּהּ על הָעֶרֶב וכו' עיי"ש ונראה דס"ל להַרְזו"ה והר' יונה פּדעַת הָרָא"ש דאין נזקקי' לנכסי הָעֶרֶב פּינן שְׁהִיתוּמִים פּטוּרִים בְּעוֹדָם קטנים אַבְל מן הקבּלן גוּבָהּ וְהַתּוֹס' בר"פ הַנּוֹזְקִי בד"ה אֲלֵא וכו' כ' וז"ל וְהָכָא מֵיִירִי בְּדִלִית לִיהּ זוּזֵי דְאִי אִית לִיהּ נִזְקָקִין אִמְאֵי בְּעַדִית פּינן שְׁיֵש מְמוֹן לִיתוּמִים דאפּי מֵיִירִי בְּקִטְנִים דל"מ ערב לאשתעוּזֵי דִינָא בְּהַדְיָהּ מ"מ לֹא הוּ"ל לְגַבּוֹת פִּי אִם מן הזיבורית פּינן דא"ל נכסי ליתמי וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאפּי הִיתוּמִים וקטנים ויש להם נכסי גובי מן הָעֶרֶב מן הזיבורית מיהו אפּשר דה"ד בַּקְבָּלָן אַבְל בְּעֶרֶב אין נזקקין לנכסיו ולמאי דס"ד דמֵיִירִי בְּעֶרֶב ופּרִיף נח"ל דערב דכתיבּהּ לֹא מִשְׁתַּעֲבַד ל"מ למיפּרףּ וְהָא אין נזקקין לנכסי הָעֶרֶב משום דא"ל דמֵיִירִי בִיתוּמִי גְדוּלִים אַבְל הַשְׁתָּא דמֵיִירִי בַּקְבָּלָן מִתּוֹקְמָא אפּי בִיתוּמִי קטנים וכן ראיתי להַרְשֵׁב"א בתּשו' ח"א סי' תתקע"ג ובמיוּתְסוֹת סימן ט' שכת' דנראין דבּרי הַרְזו"ה אַבְל מְסַתְּבָרָא דה"ד בְּעֶרֶב גְּרִידָא אַבְל ערב קבּלן נפּרעין מִמְּנֹו לֹאִלְתֵּר וְאִין מְמַתִּינִים לִיתוּמִים עַד שְׁיִגְדְלוּ וכו' נ מדבּרי הַרְזו"ה שכ' הטעם מפּני שאין נפּרעין מן הָעֶרֶב תּחִילָה וכו' ע"ש וכ"כ הַרְדֵּב"ז בתּשו' ח"ב סי' תשס"ז דאם הוּא ערב קבּלן פּשִׁיטָא דגוּבִים מִמְּנֹו וְהוּא אינו חוזר וגוּבָהּ מִהִיתוּמִי עַד שְׁיִגְדְלוּ וְאִם הוּא ערב סתם איכא פּלוּגְתָא וְהַנְּכוּן דאין גוּבִים מִמְּנֹו וְכִלִּי ע"ש משמע דקבּלן לכ"ע גובי מִמְּנֹו וְהַרִיטְב"א ס"ל הֵכִי וְכֵן עֵיקַר ע"ש ומהריט"ץ סי' צ"ד הוכיח מדבּרי הנ"י דאפּי אין נכסים ללוּהּ אין גובי מהָעֶרֶב וְאִפּי קבּלן פּינן דטעמָא משום חשש פּירעוֹן שְׁפָרַע אַבִּיהֶם בְּחַיּוֹ ע"ש וְלִיתָא דְלַדְעַת הרמ"ה וְהַטּוֹר וּמָרְן בְּסִי ק"ח אִם אין נכסי ללוּהּ אין לערב דין היורשים וגובי מִמְּנֹו בְּשִׁבּוֹ ע"ש בהסמ"ע ס"ק מ' ה"נ גובי מִמְּנֹו לֹאִלְתֵּר בְּשִׁבּוֹ וּלפ"ז א"ל דְּהֵתָם בִּפְי' הַנּוֹזְקִין אִי מֵיִירִי בְּקִטְנֵי ע"כ מֵיִירִי בְּדִלִית לִיהּ דְאִי אִית לִיהּ אין גובי מהָעֶרֶב אפּי קבּלן אַבְל הַתּוֹס' ס"ל דְּקַבְּלָן מִיָּהּ אפּי בִיתוּמִים קטנים ויש להם נכסים גוּבִים מִמְּנֹו וְשׁו"ר לה' פּני יהושע בחי' שם שכ' דמוּדָה הַרְמַב"ן פּשָׁאִין נכסים דגובי מהקבּלן ופּירש הסוגיא פּן כמ"ש עיין שם וה' חוקות הדיינים סי' ק"ו כ' דגובי מהָעֶרֶב אפּילו יתומים קטנים וְאִפּילוּ מִת הַלְוָה בְּחַיִּי מְלוּהּ ואח"ך מִת הַמְלוּהּ נפּרעין מן הָעֶרֶב וְכֵן נִרְאֵה עֵיקַר וְכֵן דַּעַת הַר' יוֹנָה עיין שם וְכַבֵּר

פְּתַבְתָּ לִי רַבִּי יוֹנָה דַס"ל דָּאִין נִפְרָעִין מִן הָעָרְב: וּמ"מ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם נִזְקְקִי לְנִכְסֵי הָעָרְב
אֲפִילוּ הִיתּוּמִים קִטְנִים וְכַתּוּב מֶרֶן בִּס' ב"ה דְּסוֹגְלִי דְעַלְמָא פְּנוּתִיה אֲזֵלָא ע"ש וְז"ל ה'
חֲנוּקוֹת הַדְּיִינִים סִימֵן ק"ו אֲבָל מוֹרִי כ' דְּלֹא אָמְרוּ דָּאִין נִפְרָעִין מִנְכֹסֵי יְתוּמִים בְּעוֹד שְׁהֵם
קִטְנִים מִפְּנֵי שְׂאִין הַדַּעַת לְחַפְשׁ בֵּין שְׁטָרֵי אֲבִיהֶם דְּשָׂמָא מַחֲלִיה הַנִּיחַ לָהֶם אֲבִיהֶם עַל
אוֹתֵי שְׁטָר לְפִיכָף אִין נִפְרָעִי מֵהֶם עַד שְׁיִגְדְּלוּ וַיִּהְפְּכוּ בְּזוּכוֹתָם וְהָעָרְב הָרִי הוּא בְּמָקוֹם
הִיתּוּמִים וְהוּא יָכוֹל לְחַפְשׁ בְּזוּכוֹתוֹ כְּמוֹ יְתוּמִים אִם הָיוּ גְדוּלִים לְפִיכָף גּוֹבִי' מִן הָעָרְב
אֵע"פ שֶׁהִיתּוּמִי קִטְנִי אִפִּי' שְׂמַת לְוָה בְּחַיֵּי מַלְוָה וְאַח"כּ מַת מַלְוָה נִפְרָעִין מִן הָעָרְב וְכֹן
נִרְאֶה שֶׁהוּא עֵינְקָר וְכֹן דַּעַת הָר' יוֹנָה עכ"ל הָרִי שֶׁהִסְפִּים דְּנִפְרָעִים מִן הָעָרְב אִפִּי' הִיתּוּמִים
קִטְנִים וְאַפִּילוּ מַת לְוָה וְאַח"כּ מַת מַלְוָה נִפְרָעִי יוֹרְשֵׁי הַמַּלְוָה מִן הָעָרְב וְצ"ע וְנִרְאֶה
דַס"ל הִכִּי מַת לְוָה וְאַח"כּ מַת מַלְוָה נִפְרָעִין מִן הָעָרְב דִּאֵע"ג דְּהַמַּלְוָה לֹא הָיָה צָרִיף
לִישָׁבַע מִן הָעָרְב לֹא אָמְרִי אִין אִמְש"ל כְּמוֹ בְּפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ וּמַת דְּנִשְׁבָּעִין הַיּוֹרְשִׁים שְׁלֹא
פְּקַדְנוּ וְגוֹבִי' וְהָא נְמִי נִשְׁבָּעִין הַיּוֹרְשִׁים וְגוֹבִים מִן הָעָרְב דְּלֹא אָמְרִינוּ אִין אִמְש"ל אֲלֵא
דְּנִקָא בְּמַת לְוָה וְאַח"כּ מַת מַלְוָה וְכֵאן יוֹרְשֵׁי הַמַּלְוָה לְגַבּוֹת מִיּוֹרְשֵׁי הַלְוָה.

וְכַתּוּב ה' שְׁבוֹת יַעֲקֹב ח"ב סִימֵן ק"ן דָּאִם הָעָרְב טָעֵן בְּפִי' שֶׁא"ל בְּחַיֵּי שְׁנִפְרָע לְמַלְוָה אוֹ
הַתְּפִיסוּ צָרְרִי וְכַתּוּב לוֹ שׁוֹבֵר אִין נִפְרָעִין מִן הָעָרְב עַד שְׁיִגְדְּלוּ הִיתּוּמִים אֲבָל אִם לֹא טָעֵן
כֹּן חֲשָׂשָׁא רְחוּקָא הִיא דִּא"א דְּפָרַע הַלְוָה בְּחַיֵּי לָמָּה לֹא הוֹדִיעַ לְעָרְב לְפָטוֹר אוֹתוֹ אֲלֵא
וְדֹאֵי שְׁלַח פָּרַע וְלִכְּף נִפְרָעִין מִן הָעָרְב וְכ"ת א"כ אִמְאִי נִפְרָעִי מִן הִיתּוּמִים עַד שְׁיִגְדְּלוּ
נִימָא א"א דְּפָרַע הו"ל לְהוֹדִיעַ הִיתּוּמִים קוֹדֵם מוֹתוֹ אִי מֵהָא לֹא תִבְרָא דִיתּוּמִים קִטְנִים
בְּמִילֵי דְאַבּוֹהֵנּוּ לֹא יִדְעִי אֲפִילוּ הוֹדִיעַ לָהֶם בְּחַיֵּי דְלָאוּ בְּנֵי טְעֵנוֹת נִינְהוּ וְעוֹד דְּלֹא ס"ד
דַּעַת' וְנִפְלוּ נִכְסֵי' קָמִי יְתָמִי כֹף אִיתָא בְּהַדְיָא בְּגִיטִין דְּרַף נ' עֵינֵן שָׁם מִשָּׂא"כ בְּעָרְב וְהוּא
מִילְתָא דְמִסְתַּבֵּר מִעֲצָמוֹ אִף שְׂאִינוּ מְבוֹאָר כֹּן בְּדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים עֵינֵן שָׁם וְאִיבְרָא דְהָרָא"ש
בְּפ"ק דְּב"ב כ' וְז"ל וְשְׁטָר בְּתו"ז הִבָּא לְגַבּוֹת מִן הַלְקוֹחוֹת כ' הָרַמְבַּ"ן בְּשֵׁם רַב הָאִי גָאוֹן
דְּבַעֲזֵי שְׁבוּעָה וְאַפְשָׁר דְּחִיּוּשִׁי לְפִירְעוֹן טְפִי מְבִינְתָּמִי מִשׁוֹ' דִּא"א דְּפָרַעֲזֵיה הָיָה מְצוּהָ
אֲבִיהֶם בְּשַׁעַת מִיתָה וְהָיוּ הִיתּוּמִים אוֹ אֲפִטְרָפוֹס שְׁלֵהֶם טְעוּנִים לְפָנֵי ב"ד שְׁאֲבִיהֶם צוּהָ
שְׁפָרַעוּ מִשָּׂא"כ בְּלִקּוֹחוֹת דִּא"ל שְׁצוּהָ בְּשַׁעַת מִיתָה וְהַלְקוֹחוֹת אֵינָם יוֹדְעִים מְצוּהָ
דְּיִטְעֵנוּ כֹּן בְּנ"ד וְהַע"ש כ' הַטַּעַם דְּאֲבִיהֶם אֵינוֹחֵשׁ לְטוֹבַת הַלְקוֹחוֹת מִשׁוּם הִכִּי לֹא פְקַדְיָהּ
וְהַשְׁ"ף הִסְפִּים לְטַעַם הַע"ש עֵינֵן שָׁם: י"ט דִּין ו' קַרְק' שְׁהִיַת' בְּחֻזְק' קִטְנִי וְכו' כ' הַמ"מ
דָּאִם הָיָה הַלְוָה מוֹחֲזֵק אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וּמִקְבָּלִין הַעֲדוֹת וְהַלַּח"מ הַקָּשָׁה דִּא"כ מֵה יִתְרַץ
לְקִישִׁי' הַתּוֹס' אִמְאִי לֹא מְשַׁנֵּי דְהֵתָם בְּעַל הַשְׁדָּה מוֹחֲזֵק וְכו' וְנִדְחַק לִפ' דְּחֻזְקַת קִטְנִים
ר"ל בְּחֻזְק' אֲבִיהֶם שְׁל יְתוּמִים ע"ש אֲבָל בַּע"ת שְׁעַר"ד הוֹסִיף בְּדַבְרֵי הָרַמְבַּ"ם וְאוֹכַל
פִּירוֹתָיו וְכוּלֵי וְכו' הָרַב גַּד"ת מְשׁוּם דְּהֵינּוּ מִפְּר' בְּחֻזְק' קִטְנִי' שֶׁכ' הָרַמְבַּ"ם מוֹחֲזֵן בְּחֻזְק'
מוֹרִישָׁם אִפִּי' הִינּוּ מוֹחֲזִקִין בְּהָ עַכְשָׁיו לְכֹף כ' וְאַכְמֵן פִּירוֹתֵי' שְׁהֵם מוֹחֲזִקִים בְּהָ בְּאֲכִי'
פִּירוֹת וּבְכָל הַנְּאוֹת הַשְּׁיִיכָת בְּאוֹתָהּ קַרְקַע ע"ש וְכ"כ הַגַּמ"ר בְּשֵׁם רִיבִי"א וְז"ל אֲבָל
אִם הָיָה רַבִּי יִרְמְיָה דֵּר בְּאוֹתָהּ בֵּית וְזָה הָיָה תִּיבְעֵי בְּב"ד שְׁיִצָּא מִבֵּיתוֹ לֹא הֵינּוּ מוֹצִיאִין
ר"י עַל יְדֵי תִּבְעֵתוֹ שְׁל זָה אֵע"ג דְּק"ל מִעוֹלָם דְּבֵית זָה הָיָה בְּחֻזְק' אֲבִיהֶם מֵרִים דְּר"י
עַכְשָׁיו א"י לְהִבִּיא עֲדִים שְׁהָרִי הוּא אֵינוֹ מְעַרְעֵר אֲלֵא מוֹחֲזֵק בְּבֵית וְזָה מְעַרְעֵר עָלָיו
וְכוּלֵי מוֹחֲזֵק ר' אֲפָרִים עכ"ל וְכ"כ בִּס' תְּמִים דְּעִים סִי' ר"ה ע"ש כ"כ הַג"ה בְּכֶם ר"ת
וְז"ל שְׂאֵם הָהָ מוֹחֲזֵק לֹא כ"כ לְאַפּוֹקִי וּבְהִכִּי יִתְכֵן הַהִיא דִּפ' ח"ה גְּבִי רַבָּה בְּר שְׁרָשִׁים

משמע דאי הנה טוען לקוח הנה בדי הנה מהני ליה אע"פ שהיה צריך להביא עדים על כן ואמאי הא אין מקבלין עדות שלא בפניו וכו' אלא ודאי אחר שרב"ש הנה מוחזק בקרקע באותה שעה מקבלי עדים להחזיק בידו עכ"ל והרשב"א הובא בש"מ שם שדחה הראיה אבל הדין אמת ע"ש וכ"כ בתשו' ח"ב סי' שס"ב ע"ש וכ"כ הרא"ש בפ' חזקת הפתים והטור סי' קע"ט וז"ל ואם החזיק בה ג' שני' וכו' ואם צריך להביא עדים על חזקתו מביאי' ומקבלין עדותם אע"פ שהיה המערער קטן וכו' מקבלין כיון שהחזי' פראוי ועתה היא בחזקת' ע"ש הרי דכל הני רבנותא ס"ל דאם המוחזק פרי מקבלין עדי חזקה להחזיקה בידו וכן הסכים מהרש"ל בפ"ק הגוזל בתרא סימן ז' ותי' קו' התוספת עש"ב וכן מצאתי למרן בתשובות בספר אבקת רובל סימן קכ"ז שהסכים פן ומוכח בהדיא מדבריו שם דכמו דמקבלין עדי חזקה ה"נ דמקבלין עדי ראיה אפי' לא החזיק ג' שנים וכ"נ מה"ט שפכתב ריב"א דכל שאינו מערער אלא מוחזק בבית ואין צריך להביא עדים אלא משום ערעור הקטן מקבלין ואע"ג דלענין מגו אפילו עכשיו הקרקע בידו חשים מגו להוציא וגבי שטר זייפא אינו נאמן במגו אלא משום דכבר זכה בקרקע דטענתו הא' ואע"ג דחזר ואמ' שטר מזויף הוא נאמן במגו דאי בעי קאי בטענתו הא' אבל בעלמא חשיב מגו להוציא פדמוכח מדברי הרא"ש בפ' חז"ה והטור בסי' ק"ן בשם הר' יונה וכן מבואר בדברי הר' יונה והרשב"א הובאו בש"מ בפ' ח"ה ע"ש ומ"מ לענין קבלת עדות חשיב להחזיק ואפילו לא החזיק ג' שנים מקבלין עדי ראיה שלו להחזיק בידו וכ"נ דעת המבי"ט ח"ב סי' קי"ג שפכתב וז"ל ראובן החזיק בחנות א' של גוי שנה או שנתיים ושמעון אפטרופוס היתומים של לוי הוציא שטר שלוי הנה מוחזק קודם באותו החנות וששכרו מן הגוי וראובן טוען כי לוי בחייו מחל לו ונתן לו וכו' אם הל' הפתוב בשאלה כי לוי בחייו מחל ונתן לו וכו' שיעידו שאמר לוי ל' מחיל' ונתני' אין לשמעון אפטרופוס של היתומים שום טענה על ראובן והחזקה של החנות היא שלו וכו' ע"ש וזה פועל נדון של מרן בתשו' שם משמע דבלא דאפילו לא החזיק ג' שנים מקבלי' עדי ראיה שפחל לו או נתן לו וכ"כ ה' משתא דרבנותא סימן כ"ח דף קל"ה ע"ב דאפשר שנה טעמו ע"ש אבל מצאתי למהרי"א סי' רי"ט שכ' על נדון זה וז"ל ועל השאלה השני' שהחזיק ראובן שנה א' או שנתיים בחנות א' וכו' כיון שראובן לא החזיק שלש שנים בחנות בחיי אביהם ויש שטר ליתומים שהוא של אביהם ואפילו ראובן מודה ע"ז פשיטא דחזקת החנות עומדת בחזקת היתומים ומה שרצה ראובן להביא עדים פנגדן אין מקבלין וכו' ע"כ הרי דס"ל דכל שלא החזיק ג' שנים הרי היא בחזקת הקטנים ואין מקבלין עדי ראיה שלו וכה"ג כתב המרדכי בפ' הגזקין גבי אמש"ל דלא אמרי' אלא להוציא אבל להחזוק אמש"ל ודוקא במטלטלי דשייך בהו תפיסה אבל במקרקעי לא משום דמוקמי לה בחזקת מרא קמא אא"כ מקרה לאחר מיתה והחזיק בה ג' שנים כה"ג חשיב מוחזקת ע"ש ועיין בתה"ד סי' ש"ל וכן מבואר בסי' ק"מ דמהני עדות השוכרים לומר שדרו בה ימים ולילות וכו' אפי' אם כבר פרעו שכר למחזיק אם יטענון המוחזק בב"ד קודם שיבא המערער יעידו השוכרים שדרו בה ג' שנים טענתו טענה וכו' ואע"ג דאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד כיון דהשתא בשכר ואם יעידו ממבוא המערער יהיו נוגעין בעדות מקבלין סם שלא בפניו וכ' הט"ז וא"ל אמאי איצטריך לטעם זה הא בלא"ה יש לקבל עדי' המחזי' כיון שהוא הנתבע וכו' וי"ל דכאן קרקע בחזקה הבעלים כיון שיש לו עדות שהיתה שלו מפילא קרוי המחזי'

תוב' ע"כ צריף לברר חזקתו עכ"ל הרי אפ"ל הוא מוחזק אם לא נתבר' חזקתו ג' שני' אין מקבלין עדי חזקה: גם מהרש"ד בח"מ ס"מ שע"ד דקדק פן מדברי הרא"ש ונהטור דדוקא פשהחזיק ג' שנים חזקה גמורה בתיי האב מקבלין העדות אבל זה לא החזיק בחנות ג' שנים וידוע שהיתה של אבי יתומים ורצה להביא עדים שאביהם מכרה או נתנה אין מקבלין עדות וכן כתב מהרש"א בבבאורו לסימן כ"ח ונהביאו הרב פנסת הגדולה שם הגהות ב"י אות מ"ג עיין שם וכן הסכים ה' תורת חסד סימן קנ"ה עיין שם אלא דמהרש"ד"ם כ' טעם אחר שכתב רבינו ירוחם בשם הרשב"א דאם היה ליתומים אפטרופו' על נכסיהם קודם לכן מקבלי' עדות בפני אפטרופו' וכדאי הוא הרשב"א לסמוך עליו וכ"ש דנראים דברים של טעם וכ"נ קצת לדקדק מדברי המרדכי בפ' השולח ועכ"ז א"א דלא יספיק זה לכוף לאפטרופו' לעמוד בדין אלא אם קראוהו ב"ד וקבלו העדות בפניו הוי עדות עש"ב וכ"כ בחא"ה סימן קמ"ט עיין שם וא"כ א"ל שזה דעת המבי"ט אבל בתשו' מרן כס מבואר להדיא דמקבלין עדי ראיה אפילו לא החזיק בה ג' שנים מטעם שהוא מוחזק בבית וא"י להביא עדים אלא משום ערעור הקטן ולא משום דמקבלין עדות בפני אפטרופו' עיין שם וכ"נ עיקר ועיין בתשו' הרשב"א ח"ד סימן ד' ומצאתי להר"ה הובא בספ' א"ז לקמא דף ט"ל שכ' וז"ל ואע"ג דאמר' בהגוזל בר חמוה דר"י וכו' שאני התם דהוי עדות בחזקה ונזק' אינ' ראי' גמור' היא דאפ' היא דאכלא ג' שנים אע"ג דלאו דידיה וכו' הילכך פינו שאינו דבר ברור אין מקבלין על הקטנים וכו' וכן אתה דן בראובן שהלה למ"ה והשפיר ביתו לשמעון ובא לוי לב"ד לערער על אודות בית שהוא אכלה שני חזקה ויש עדים בדבר ויש עדים שהיתה של אבותיו של ראובן אין מקבלי' עדות וכו' שלא בפני ראובן דחזק' מילת' דספיק' היא וכו' אבל בדבר שאין ראוי לספק בו אחר שיעידו עדים פגון שהביא ראובן עדים ששמעון שהוא במ"ה נתן לו שדה זו ודאי שומעין לו ומקבלי' העדים ודנין ועושין מעשה כדברי ה' ומסתברא דבהא לא בעי' אפטרופו' עש"ב הרי דס"ל דמקבלין עדי ראיה ואפילו הקרקע מוחזק ביד בעליה הא' ולא החזיק זה ג' שנים דכל דבר שאין לספק בו אחר עדות העדים מקבלין: כ' מקנים השטר ומוציאין אותם מידם וכו' דמקיימי' שטר לגבי הקטנים כמו דמקיימים אותו שלא בפני בע"ד וכבר כתבתי בסימן ע"ח דברי הרא"ה דמקיימי' השטר בתו לגבי הקטני' וגובי' מהם עיין שם וכן כתב בעל העיטר דס"א וז"ל ותו רבה נמי דקאמ' משו' שובר אי במלנה ע"פ מי כתבי' שובר ותו תפ"ל דאין מקבלין עדים שלא בפני בע"ד וכו' אלא ש"מ בשטר קאמר ומקיימי' את השט' שלא בפני בע"ד ע"ש אלמא אפילו לגבי קטנים מקיימי' השטר וכן כתב הרשב"א בתשו' ח"ב סימן קנ"ט דמקיימי' השטר בפני הקטן וכן כתב בתשו' ח"ג סימן ר' והובא בב"י סימן ע"ח וסימן רפ"א עיין שם ודברי הרשב"א יפסק מרן בסימן ק"ח סי' שכ' ואפילו מתקיים השובר וכו' לפי שאין מקבלין עדות וכו' כבר כ' הש"ף דהתם שאני דרגלים לדבר וכו' ע"ש ודלא כמהר"ם אלשיך סי' קל"ה שכ' דס"ל דאין מקיימין השטר על הקטן ונהביאו ה' כנה"ג שם דלא ראו תשו' הרשב"א וכן הסכים מהרש"ש ח"ח סימן ל"ב וסימן מ' וה' פמ"א ח"א סימן ס"ה עש"ב וכו' ה' הב"ח דוקא שטר בעדים דקיום שטרות דרבנן דעדים החתומים על השטר נעשה כמי שחזקרה עדותו בב"ד מקיימים שלא בפני בע"ד אבל כתי' דצריף קיום מדאוריית' לא הקילו ודלא כהסמ"ע עיין שם וכן כתב הש"ף בסימן מ"ו סק"י דכתי' אין מקיימי' אותו

שלא בפני בע"ד מה"ט דצריד קיום מדאוריית' וכן מוכח מדברי הסמ"ע סימן ל"ה ס"ק ט' עיין שם וכן פתב בסימן ס"ט ס"ק י"ב עיין שם וה' בית דוד סימן י"ח תמה עליו מדברי הסמ"ע בסימן זה גבי קטנים שהודה מורינשם בכת' וכולי דמקיימי הפתי' הרמב"ם ומרן אפילו לאחר מותו וכולי עיין שם ונראה דלק"מ דלא כ' הסמ"ע אלא בכת"י הודעתו לדעת הרמב"ם משום דלא אמרו אין מקבלין אלא במה שהוא בחזק' אביהם ולא צוה בו והלה בא להוציא מידם כמ"ש המ"מ ונהביאו הסמ"ע סקי"ב דהא מקבלי' עדי צוזה כ"ש דמקיימי' כת"י בהודעה אבל כת"י דחוב על אביהם שלא צוה בה מודה הסמ"ע דאין מקיימין אותו אחר מותו שהרי כ' דלהרא"ש מיירי שהוא ניכר לב"ד הא מקיימי' השטר שלא בפני בע"ד דדוחק לומר דלתשו' הרא"ש קאמר דס"ל דאין מקיימין אפילו שטר לגבי קטנים אלא נראה דגם לדעת הרא"ש בפסקיו דמקיימי' השטר לגבי הקטנים קאמר דאין מקיימין הפתי' אבל להרמב"ם מקיימי' הפל מטעם דלא גרע מעידי צוזה דמקבלי' אבל כת"י דחוב על אביהם לכ"ע אין מקיימין וכן נראה לכאורה דעת מרן שכת' בס' ט' ויש מי שפכתב שאין מקבלין אותה בפני אפטרופוס והיכי משפכת' לה וכולי אי שפכתב הוא עצמו צוזה בכת"י הניכר לב"ד וכו' משמע דבעי' דוקא הניכר לב"ד ולא ע"י קיום וכ"כ הרב משחא דרביתא בסימן ק"ח ע"ש אבל ראיתי למהרח"ש ח"א סימן ל"ב שכ' נ"ל ברור מדברי הב"י דמקיימי' הכת"י שכ' על הטור וניכר שהוא כת"י וכולי ונ"ל יש לדקדק איה' כ' שאם ניכר שהוא פתב יד נזקקין הא בעי' שיהא מקיימין מחיי אביו לפמ"ש הרא"ש בתשו' וכולי משמע דוקא להרא"ש בתשו' שכ' שאין מקיימין את השטר שלא בפני בע"ד הוא דק' אבל לדעת הפוסקים דמקיימי' השטר וה"ה בכתב יד וכן נ' הרשב"א בתשו' ובעה"ת ור' ירוחם בשם הראב"ד פגון שצוה בכתב יד וכולי משמע דלא בעי' ניכר לב"ד עיין שם ומ"ש מרן בש"ע הניכר לב"ד נראה דה"ד לדעת הרא"ש ויש מי שכ' הוא הרא"ש דאין מקבלין עדי צוזה גם אין מקיימין את השטר וה"ה בכתב יד אלא אם ניכר לבי"ד דממילא היא מתקיים ואן פאן קבלת עדות פמבואר בב"י עיין שם אבל אגן לח קי"ל כהרא"ש בתרנוייהו דמקבלין עדי צוזה וגם היכא דאין מקבלין עדים מקיימי' השטר וכתב יד ומהראנ"ח ח"א סימן י"ח הראה פנים דכתב יד דלא בעי' קיום מחיי האב אפילו לדעת הרא"ש דעדיף משטר אבל לדין דמקיימי' השטר וה"ה פתב יד וכן פתב מהרשד"ם סי' קע"ו ונ"ל ואע"פ י"ל דדוקא בקיום שטרות וכולי משום עדים החתומים על השטר נעשה כמי שצחקרה עדות' בב"ד אבל בכתב יד נראה דליכא ה"ט וכולי מ"מ נראה דא"א לומר פן וכו' לא לישתמיט שום פוסק דלימא ח' זה וכולי ועוד דלפי טעם הרשב"א וכולי לפי שהמקיים לא על מנה שפשטר הם מעידים אלא על חתימת העדים א"כ ה"ה הטעם בקיום הכת"י וכו' עיין שם הרי דס"ל הגם פתב יד מקיימי' וכן מצאתי להרשב"א במינוחסות סימן כ"ב שכ' ונ"ל דאפילו בחתם ידו אין אנו חוששין לומר עדייפי וכולי דלאחזוקי איניש בשקרא למיחתם בשטר לא מחזקי' דהא קי"ל קיום שטר' דרבנן ומדאוריית' ל"ץ קיום ומ"ש חתם ידו וכולי עיין שם הרי דס"ל דחתם יד נמי א"ץ קיום מדאוריית' כמו שטר וכ"נ מקיימי' שלא בפניו והרשב"א סימן תקנ"ב כ' הטעם דקיום שטרות דרבנן משום דאנו סומכים על החזקו' וחזקה שאין העדים חותמים על השטר אלא אם פן הם פשרים א"נ חזקה היא על בעל השטר שלא יחתום על השטר אלא עדים פשרים דחזקה אין אדם טורח ומזיניף

ומשום חזקה זו מדאורייתא א"ץ השטר קיום עינין שם וא"כ ה"ה בכתם ידו אמרינו חזקה שאינו מנזיף וא"ץ קיום מדאורייתא פמבואר בתשו' הרשב"א ושו"ר לה' מח"א בה' עדות סימן י"ז הוכיח פן מדברי הרשב"א והריטב"א דחתם יד פשטר כמ"ש עינין שם ועינין בס' בתי פהונה ח"ב סימן נ"ג: כ"א דין ז וכן אם גזל מורישים וכו' כ' הש"ף ר"ל והודה ג"כ בכת"י קודם מותו וכו' ע"ש ולא דק דה"ד לדעת הרא"ש והטור אבל לדעת הרמב"ם ומרן בגזולה מקבלין דלא אמרו אין מקבלין אלא במה שהוא בחזקת אביהם והלה בא להוציא מידם כמו שכתב המ"מ הביאו הסמ"ע ס"ק י"ב ע"ש: כ"ב דין ח' אם לנה ב"ד או אפטרופוס וכו' פתב הרדב"ז ח"ג סי' קמ"ט באפטרופוס שמכ' חובות שיש לאבי יתומים על הגוי לראובן במעמד ג' דהמכ' בטל וחוזר ראובן על היתומים אע"ג דאין נזקקין לנכסי יתומים עד שיגדלו ה"ד בדבר שצריך עדים וראיה אבל בזה א"ץ עדים וראיה דמקח בטל מאליו דאין מ"ג בגוי ועוד דלא אמרי' אין נזקקין אלא בדבר שפא מפת מורישים אבל בדבר שעשו הם עצמם לא אמרי' הכי אלא מעמידין להם אפטרופוס ומוציאין אותם מידם ע"י עדים דאלת"ה לא שבקת חיי לכל בריה שילף הקטן ונתפס בשל אחרים ולא יכלו להוציא מידם עד שיגדלו ונפיר זה העיקר שכב' טעו בו אחרים עכ"ל ודבריו תמוהים דבקמא דף ט"ל גבי שור של קטן ואר"י במועד משלם מעליית יתומים ומי אר"י הכי והא אר"י אין נזקקין לנכסי יתומים אלא א"כ רבית אוכלת בהם או לכתובת אשה משום מזוני וכו' הזיק שאני וכו' התוס' בד"ה ורי"א וכו' וא"ת והא טעמ' דאין נזקקין משום דחיישי' לצררי פדמפ' ר"ה בריה דר"י בפ' ג"פ ונתם פסקינן הילקתא פנותיה והכא לא שייך טעמא דצררי ורבא נמי דמפ' טעמא משום שובר הכא לא שייך פלל וא"כ אמאי הני דריב"ח טועה וי"ל דר"י קאמ' בכל ענין אין נזקקין בין במלנה הפאה מחמת עצמם ומשום דאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד וכו' ובין במלנה הפאה מחמת אביהם ובפ' בשטר מקנינים אין נזקקין משו' שובר וצררי וכו' עכ"ל הרי דאפי' מלנה הפאה מחמת עצמה אין נזקקין משום דאין מקבלין עדות ומזיק שאני שלא ירבה להזיק נזקקי' לנכסיהם וכן פתב הרא"ש ובס' א"ז שם הביא דברי התוס' כמ' וכו' ותלמידי הר"ף תי' דהכא פריף למ"ד התם טעמא משום דלא בני מעבד מצנה ניהו ע"ש ונראה דגם התו' ס"ל דר"י אדר"י דפריף למ"ד טעמא דיתמי לאו בני מעבד מצנה ניהו וכדפירש"י אלא דעיקר קו' דאמאי הי דריב"ח טועה אימא דסבר כמ"ד משום צררי ושובר כמ"ש מהרש"א שם וז"ל הרא"ש בפ' אלמנה נזונת ור"י פ' דאין נזקקי' לנכסי יתומים אף במלנה הפאה מחמת עצמם משום דאין מקבלין עדות שלא בפני בע"ד משום דהנה ק"ל מאי דאמרי' בפ' שור שנגח וכו' והשתא מאי טענתא דילמא הא דאין נזקקין משום חשש צררי הוא דמפרש פרב הונא בריה דר"י ופליג אדר"פ דאמר משום פריעת ב"ח מצנה ויתמי לאו בני מעבד מצנה ניהו וקי"ל הילקתא כר"ה בריה דר"י וכו' עינין שם הרי בהדיא דעיקר קו' ר"י היא אמאי משוי' לדריב"ח טועה אימא דלא ס"ל דיתמי לאו בני מעבד מצנה ניהו אלא משום צררי כר"ה דקי"ל פנותיה או משום שובר פרבא דאמ' ה"ט וא"כ אפילו דבר שעשו הם עצמם אין נזקקי' לנכסיהם ל"מ למ"ד טעמא דיתמי לאו בני מעבד מצנה ניהו אלא אפילו למ"ד משום צררי או שובר אין נזקקין משום דאין מקבלין עדות שלא בפני הקטן מיהו אבל אם תפס הקטן מאחרים ודאי דמוציאין מידו כדאמרינו מזיק שאני וה"ט שלא ירבה להזיק כמ"ש הרא"ש שם מיהו

הַרְמַב"ן הוֹבָא בַּס' א"ו לְכַתְּנֻבוֹת דָּף ק' וְנ"ל וּמִסְתַּבְּרָא דָּאם לֹון ב"ד או אִפְטָרוֹפּוֹס לְצַרְכֵי יְתוּמִים גְּזַקְקִי לְנִכְסֵיהֶם פְּשֵׁהֶם קִטְנִים וְכוּלֵי וְאִפִּילוּ לְמ"ד פְּרִיעַת ב"ח מְצֻנָה וְיִתְמֵי לָאו בְּנֵי מְעַבְד מְצֻנָה נִינְהוּ פִּינּוּ דְאִפְטָרוֹפּוֹס לִנְהָ עֲלֵיהּ דִּידְיָה רְמִיָּא הֵךְ מְצֻנָה וְכוּלֵי וְכ"ש ב"ד עֲצָמָם שְׁלוּו לְצַרְכֵיהֶם וְכוּלֵי וְכֵן נ"ל שְׂאִין בְּמַעֲשֵׂה יְתוּמִים בְּשִׁלְהֶם מְשׁוּם דָּאִין מְקַבְּלִין עֲדִים שְׁלֵא בְּפָנֵי בַע"ד וְכוּלֵי וְכֵן עֲדֵי צְנוּאָה מִלֵּי דִיתוּמִים הֵם וְכוּלֵי וּבְמִקְלָת' דְּגִזְקִין וְכוּלֵי מְקַבְּלֵי עֲדִים הִלְלוּ בְּפָנֵי אִפְטָרוֹפּוֹס עֵינּוּ שָׁם (א"ה עכ"מ): כ"ג פְּתַב ה' פָּרַם שְׁלֵמָה סִי י"א בַּא' שְׁנָדַר לְהַקְדֵּשׁ וּמַת דְּטוּעֵנִי עַל הַיּוֹרְשִׁים אַבִּיהֶם שְׁאֵל לְחֻכְמָ וְהִתִּיר לוֹ גְּדוּרוֹ דָּאם אַבִּיהֶם טָעוּן כֵּן הֵיךְ נֶאֱמָן אֲנִי נְמִי טוּעֵנִי לִיּוֹרְשֵׁיו וְכֵן טוּעֵנִי שְׁמָא פָּרַע דְּכַמְלֻנָה ע"פ הִיא וְכ"כ מֵהֲרַאנ"ח סִימָן ק"ז וּמְהַרְר"ם אֲלִישֶׁקֶר סִי ע"א דְּהַנּוֹדַר לְהַקְדֵּשׁ דִּינוֹ פְּהֶדְיוּט דְּאִינִי גּוֹבָה מִיְתוּמִים אֲלֵא בְּג' דְּרָכִים עַש"ב וְנ"ל דָּאִין טוּעֵנִים לִיּוֹרְשֵׁי שְׁאֲבִיהֶם הִתִּיר גְּדוּרוֹ שְׁהַרִי כ' הַרְמַב"ם בַּפ"ז מֵהַל' עֲרַכִּין וְנ"ל הַמְקַדֵּשׁ כָּל נִכְסָיו וְאַח"ךְ גֵּרַשׁ אֲשֶׁתוֹ וְכוּלֵי אִינְהָ גּוֹבָה כְּתוּבָתָהּ עַד שִׁיִּדְרִינְהָ הַנְּאָה שְׁמָא קְנוּנְיָא עָשׂוּ עַל הַהַקְדֵּשׁ וְאִין אוֹמְרִים אֵלּוּ רְצָה הֵיךְ אוֹמַר בְּטַעוֹת הַקְדָּשְׁתִּי וַיִּשְׁאֵל עַל הַקְדָּשׁוֹ לְחֻכְמָ וַיַּחְזוֹר לוֹ עֵינּוּ שָׁם וְהַרְדָּב"ז בַּס' יְקַר תְּפַאֲרַת כ' הַטַּעַם מְשׁוּם דָּאִין זֶה מְגוּ טוֹב דְּמִי יִימַר דְּמִזְדַּמֵּן לִיָּה חֻכְמָ ע"ש וְה"נ לָא טְעֵנִי לִיּוֹרְשִׁים אֲבָל ק' מְדַאֲמְרִי בַר"פ הָאִשָּׁה רַבָּה גְּבִי הַקְדָּשׁ אִי דִידְיָה מְשׁוּם דְּבִידוֹ לְאִתְשׁוּלֵי עֲלֵיהּ וְכוּלֵי וְכ' הַרִיטְב"א בַּח'י שָׁם דְּלָא אֲמַרִּין מִי יִימַר דְּמִזְדַּקֵּק לִיָּה חֻכְמָ פְּדַאֲמְרִין בַּפ' פִּירָה פִּינּוּ דְּגִזְרִים סְגִי לְהִי בְּג' הַדִּיּוּטוֹת וּמִקְלָתָא דְּשְׁכִיחָא הִיא עֵינּוּ שָׁם מִיָּהוּ כְּבָר כ' הַמַּח"א (א"ה עכ"מ וְהַשְּׂאָר מְחוּק וְאַח"כ פְּתוּב וְכַה"ג כ' מֵהֲרִימ"ט) וְכַה"ג פְּתַב מֵהֲרִימ"ט ח"א סִימָן נ"ו בְּאוֹמַר אֵל תְּפַרְעֵנִי אֲלֵא בְּעֲדִים וּמַת הַלְנָה דָּאִין טוּעֵנִי לִיּוֹרְשִׁים שְׁמָא פָּרַע אַבִּיהֶם בְּפָנֵי עֲדִים דְּמִקְלָתָא דְּלָא שְׁכִיחָא הִיא שְׁהַרִי כ' הָרַא"ש דַּה"ט דְּאִינוּ נֶאֱמָן פְּשַׁאֲמַר פְּרַעַתִּיהּ בִּינִי לְבִינְהּ בְּמַגּוּ דְּאִי בְּעֵי אֲמַר פְּרַעַתִּיהּ בְּפָנֵי פ' וּפ' וְהִלְכוּ לַמ"ה דָּאִין זֶה מְגוּ טוֹב וְכוּלֵי וְא"כ ק"ו אִם נֶאֱנָסוּ דְלַעֲנִין מְגוּ מְהַנִּי לַעֲנִין יוֹרֵשׁ לָא טְעֵנִי לִיָּה פְּגוּן זֶה דָּאִי לַעֲנִין מְגוּ לָא מְהַנִּי כ"ש דְּלָא טְעֵנִי לִיָּה לִיּוֹרְשִׁים ע"ש וְה"נ דְּכּוֹנְתָהּ דְּטַעֲנַת שְׁאֵלָה לָא מְהַנִּי לַעֲנִין מְגוּ וְכָל שְׁכּוֹן דְּלָא טְעֵנִין לִיָּה לִיּוֹרְשִׁים דְּלָא שְׁכִיחָא הִיא וְגַם הַרְמַב"ן סוֹף בְּתַרְא בְּהִיא דְּרַב הוּנָא ש"מ שְׁהַקְדֵּשׁ וְכוּלֵי שְׁכ' דְּנֶאֱמָן בְּמַגּוּ דִּיכּוֹל לִישְׁאֵל דְּקִי"ל יֵשׁ שְׁאֵלָה לְהַקְדָּשׁ בֵּין בְּפַתַּח בֵּין בְּחַרְטָה וְכ"כ הַרְשֶׁב"א בְּתַשׁו' ח"ג סִימָן רַצ"ה ע"ש אִפְשָׁר דְּמוּדָה לַעֲנִין יוֹרֵשׁ דְּלָא טְעֵנִי לִיָּה כְּמוּ בְּטַעֲנַת נֶאֱנָסוּ דְּמְהַנִּי לַעֲנִין מְגוּ וְלָא מְהַנִּי לְגַבִּי יוֹרְשִׁים וְעוֹד דְּהֵם ס"ל דְּטוּעֵנִים לִיּוֹרְשִׁים כָּל מָה שְׁאֲבִיהֶם יְכִיל לְטַעוֹן אִפִּילוּ טַעֲנָה דְּלָא שְׁכִיחָא כַּמ"ש לְעֵיל אֲבָל לַמ"ד דָּאִין טוּעֵנִי לְהֵם נֶאֱנָסוּ וְכָל טַעֲנָה דְּלָא שְׁכִיחָא ה"נ שְׁאֵלָה לָא שְׁכִיחָא וְכ"כ הַרְמַב"ם בַּה' גְּזַרִים דְּגִזְרֵי הַקְדָּשׁ מְצֻנָה לְקִיָּמָם וְלָא יִשְׁאֵל עֲלֵיהֶם אֲלֵא מְדוּחַק וְכ' מְהַר"ם מִינֵץ סִימָן ע"ג דַּה"ה גְּזַרֵי צְדָקָה ע"ש וְעַמ"ש בְּסִימָן רִי"ב דִּין י"ז אֲבָל וְדַאי טוּעֵנִים לְהֵם פְּרוּעַ וְאִינוּ גּוֹבָה מִיְתוּמִים אֲלֵא בְּג' דְּרָכִים וְכֵן אִין גְּזַקְקִי לִיתוּמִים קִטְנִים אִפִּילוּ בְּשִׁטְר דְּגִזְרֵי וְהַקְדָּשׁ פְּהֶדְיוּט כַּמ"ש מֵהֲרַאנ"ח וּמְהַרְר"ם אֲלִישֶׁקֶר וְכֵן מְשַׁמַּע בְּתַשׁו' הַמִּינִי לַס' מְשַׁפְּטִים סִימָן י"ד ע"ש וְכֵן מְשַׁמַּע בַּפ' שׁוּם הִיְתוּמִים דְּדַחַק לְאוּקְמ' בְּרַבִּית דְּגוּי וּבְדַקְבַל וְכוּלֵי וְלָא מוֹקִי לָהּ בְּגִזְרֵי הַקְדָּשׁ עֵינּוּ שָׁם: סִימָן קי"א א' דִּין א' אֲלֵא מְמַה שְׁיִמְצָא בְּיַד הַלְנָה וְכו' לַכ"ע אִיכָּא שְׁעֵבוּד דְּאוּרִיָּתָא בְּמַטְלָטְלִי בְּעוֹדוֹן בְּיַד הַלְנָה וְנ"מ דְּנַחְתִּי לְמַטְלָטְלִי לְפָרוּעַ הַב"ח אִפִּי שְׁלֵא בְּפָנֵי הַלְנָה מֵהֲרִיט"א נַר"ו בַּס' קַהֲלַת יַעֲקֹב דְּק"ד ע"ב ע"ש אֲבָל

מטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חיב אם הוא מדאורייתא או מדרבנן פלוגתא דרבנות' היא כמ"ש בסימן קי"ג עיין שם: ב' אבל אינו טורף וכולי אפילו התנה המלנה בלוקח שלא יקנה לפי שחייב לו מנה בכת"י שיש בו נאמנות ואפילו ברר לו כן בעדים שלא פרעו אינו טורף מהרב אחי הט"ז בתשו' סימן א' עש"ב: ג' ולא ממתנות שנתן וכולי (א"ה נראה קצת גמגום בזה הלשון אפילו הכי לא נמנעתי מלהעתיקו וסמכתי על הקורא שיישב אותו) נתן כל נכסיו בקנין לכאורה נראה דב"ח גובה מהם דנכסים שהם שלו קאמר ומה שחייב לאחרים לא מיקרי נכסיו וכה"ג כ' מהרשד"ם חח"מ סימן כ"ד בתנאי פתובה שאם יניח בנכסיו יותר מאלף זהובים יש לה לגבות פתיבתה משלם וכו' דחובות שהוא חייב לאחרים פשיטא דלא מקרו נכסיו ונר' בעיני ראיה גמורה ממ"ש הרמב"ם בפ"ז מהלכות אישות האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאראך מאתים זוז וכולי לקח מעות בהלואה אינה מקודשת עד שיראנה משל עצמו וכולי הרי אפילו אמר משלי הלואה אינה פלום וכ"ש דאמר מנכסי דנכסי' שהם שלו קאמר ונכסי' שהוא חייב לא מיקרו שלו עיין שם ואיברא דר' ירוחם הביאו מרובה"י א"ה סימן ל"ח כ' בשם הרמ"ה ונ"ל ע"מ שיש לי מאתים זוז ויש לו והם משועבדים לב"ח פיו דלא אקני ליה מעכשיו מקודשת ודאי ופסקו מור"ם שם סי"ח ע"ש הרי דאפילו שעבדן לו בפ"י פיו דלא אקני ליה מעכשיו נכסיו מיקרי וא"כ אף המעות בעין פיו דקי"ל דמלנה להוצאה ניתנה וברשות לנה קנימא לחזרה ולא נכסים מיקרי נכסיו ולא איתמר בגמ' אלא דמי עיסקא דקי"ל פרכא בפ' המקבל דאינו יכול להוציאה ואם מת לא יעשה מטלטלי אצל בניו עיין שם אבל מעות הלואה דבידו הוא להוציאן ונעשו מטלטלי אצל בניו דלא משתעבדי לב"ח נכסיו מיקרו ואפשר דס"ל דאע"ג דבידו להוציאם והם פשוט לכל דבר מ"מ האומר נכסיו נכסים שהם שלו ממש קאמר ומעות הלואה שהם בעין לא מיקרו שלו אבל אם הם נכסיו אפילו חייב לאחרים ושעבד נכסיו לב"ח ס"ס נכסיו מקרו ולא כתב הרמב"ם אלא במעות ההלואה שהם בעין וא"כ אם נתן כל נכסיו בקנין אפילו היה חייב ונשתעבדו לבעל חוב אין בעל חוב גובה מהם אבל מעות הלואה שהם בעין אינם בכלל נכסים ובס' א"ז דמצינא דף ג' ע"ב גפי מה לפיו שפן אינו בהכחשה כ' הרשב"ץ זו"ל דהא דאמרינן הך דבפיו ליכא הכחשה היינו בעומד בדיבורו אבל אמר נזפרתי ועדים מעידים כדבריו עדותן מועלת וא"ת אי עומד בדיבורו מאי אולמיה דפיו דמתנה הוא דקא יהיב ליה והוא רוצה לזוק בנכסיו הא ל"ק משפחת לה וכולי פגון שאחר שהודה לחבירו שחפץ זה הוא שלו נתן כל נכסיו לאחר בקנין והלה תובע חפץ זה שהרי עדים מעידים שהוא של נותן מתנה והרי הוא בכלל כל נכסיו והנותן אומר שהוא של התובע כמו שהודה לו שמעמי מהכא שפיון שמתחילה הודה לנתבע תו ליתנה בהכחשת עדים פיון שעומד בדיבורו והיינו אולמיה דפיו דמפקינן ליה לחפץ ממקבל מתנה ויהיב' ליה לתובע מפני הודאתו של זה אע"פ שאינו בידו ליתנה לו עכשיו שהרי ממ"נ אינו שלו אבל אמר נזפרתי אפילו בכה"ג נאמן פיון דהעדים מעידים כדבריו עכ"ל ונראה דס"ל דאם הודה שחייב לחבירו ואח"ך נתן מתנה כל נכסיו אפילו ודאי לא פרעו זכה מקבל מתנה בכל הנכסים אפילו חייב לאחרים דנכסיו מיקרי כמ"ש וילכך פ"י דמייירי בהודה שחפץ זה של פ' דפקדון כל היכא דאיתיה ברשות מאריה איתיה פיון שהודה קודם שנתן וגם אחר שבאו העדים עדיין עומד בדיבורו ומוציאין מיד מקבל המתנה אבל

אם אמר גנפתי בדברי העדים נאמן וכן קיי"ל בסימן ע"ט דאם אחר שיהודה נאמר גנפתי ודברי עדים נאמן אבל אם לא חזר עד שפאו עדים והכחישוהו אינו נאמן ועיין בה' כנה"ג ח"מ סימן צ"ז בהגב"י אות ט"ל והטור סימן שי"ב גבי א"ל בית סתם וכולי כ' בשם הרמ"ה דאם הנה למשפיר בית שלא הנה משועבד בשעת שכירות לאדם אחר חל הקנין ולכאורה הוא הפך מ"ש רבינו ירוחם בשם הרמ"ה דאפילו הם משועבדים לאחר מיקרו נכסיו גם הרמ"ה בפירק המוכר את הבית סימן ע' גבי א"ל ארעא ודיקלי פתב ונ"ל מיהו חזי ליה לרבי' האי גאון בס' מקח וממכר דגריס הכי ארעא ודיקלי אי אית בה דקלי יתיב ליה תרי דקלי אית ביה ומשתעבדי פריק ליה תרי דקלי וכולי ונוסח' דגאון גוסחא נכונה היא דסמכא היא וש"מ וכולי וכן ראיתי למהר"י ו' מיגש בתשו' וכ"כ הרשב"א בחי' בפירק האומר גבי בית פור וכולי דקרקע שלו אפילו משועבד לבעל חוב שלו הוא דמסתמא מסלק ליה בזוזי ע"ש מיהו ראית מהרשד"ם ליתא דהתם משום דלא נתפוננה אלא לראות משלו והרשב"א בתשו' ח"ג סימן ק"ט הוכיח דהולכים אחר הפוננה אפי' הפך הלשון ונ"ל וכאותה ששנינו בקידושי' בפירק האומר על מנת שאראך ר' זוז הרי זו מקודשת ונראנה וכו' לא נתפוננה אלא לראות משלו ואפילו הראה לה משל אחרים אפילו דמשמע בעלמא אפילו כן פוננה זו שנתפוננה היא להראות לה משלו היא פוננה ברורה ומנספמת שהיא מבטלת הלשון והפוננה כמפרש פן ע"ש וכ"כ מהראנ"ח ח"א סימן ק"ט ע"ש א"כ הלשון משמע אף משל אחרים אלא משום דאומדנא דלא נתפוננה אלא לראות משלו והפוננה מבטלת דהוי כמפרש פן (א"ה עכ"מ): ד' אבל המלנה בשטר טורף מהלקוחות וכולי ראובן שיש לו שט"ח על שמעון ואחריו לנה מנוי ושעבד לו קרקע וא"כ מכר הקרקע לישראל אחר ופרע לגוי ובא ראובן לטרוף הקרקע מהלקוחות וכולי: פתב הרדב"ז בתשו' הביאה מהרימ"ט סימן ל"ח ונ"ל ראובן שיש עליו פתוב' אשה וב"ח ומכר קרקע שהיה לו לגוי ואיתו גוי מכר הקרקע ההוא לשמעון ועתה באו אשה וב"ח לטרוף הקרקע משמעון וטוען שמעון אנא מפח הגוי קאתי' ואין לכם פח עם הגוי לפי שאין טירפא בערפאות וישראל הבא מחמת גוי הרי הוא פגוי תשו' הדין עם שמעון דמ"ל לב"ח אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטררא למריה פדאמרינו במי שאבדה דרף שדהו וכולי (א"ה עכ"מ): ה' אפי' אם אינו מפורש פן בשטר וכולי פתב הרשב"א בתשו' ח"ד סי' רי"ז בשטר שפתוב בו ושעבדתי לה מקרקעי אגב מטלטלי ונ"ל ואע"פ שאמר שהוא משעבד לו אגב מטלטלי לא גרע מהשעבוד סתם שאלו לא היה לו הקרקעית משועבדי מן הסתם אא"כ פי' הנה בדין לומר שלא נשתעבדו עכשיו לפי שלא שעבד לו פראוי אבל עכשיו שמן הסתם משועבדים אף כשאמר אגב מטלטלי לא אמרינו שלא ישתעבדו אלא מדין אגב והילכך דל שעבוד מהכא הרי נשתעבדו לו ממילא ועוד כי זה ודאי נראה דטעית די סיפר דמי איכא מ"ד דלא ידע שאין קרקעות נקנין אגב מטלטלי אלא ודאי ט"ס הוא לגבי שעבוד קרקעות מיהא עכ"ל ונראה דנ"מ אם שעבד לו קרקעות אגב מטלטלי למאי דקי"ל דאחריות דאקני מן הסתם לא משתעבד דאפ"ה אמרינו דט"ס הוא מה"ט דמי איכא מ"ד וכולי דקרקעות אין נקנין אגב מטלטלין (א"ה עכ"מ): ו' דין ב' הקדשות הרי הם כמשועבדים וכולי כ' מהריט"ץ סימן ר"י על ראובן שהקדיש ס"ת על תנאי שיוכל להוליכו עמו לכל מקום שילך ומת ובא ב"ח ותפס הס"ת מביתו וטען שהזכו שהיה בו למת להוליכו לכל מקום שירצה מה ששנה אותו

זכותו במעוה תופס וכן בנו טוען שירש אותו זכות מאביו פסק דקי"ל דטובת הגאה אינה ממון וא"כ אין לב"ח תופס ולא הבן יורש ועוד בתנאי זה שיוכל להוליכו לכל מקום שילך לא שיקף אלא בעודו בחיים שיוכל לצאת ולבא אבל לאחר מיתה בטל זכותו אא"כ אמר ע"מ שיהיה לי זכות ולזרעי וכו' עיין שם וכן כתב הרדב"ז ח"ג סימן תקכ"ב דאין הבן יורש אביו עיין שם והרמ"ה בפ' המוכר את הבית סימן כ"ז גבי בן לוי שמכר שדה וכו' כ' וש"מ טעמא דאמר לי ולבני הוא לא"ה אם מת אינו מחזיר לבניו וכו' וה"מ גבי מעשר דכי שיקרני למקום מעשר לאו לגמרי שיקרנה דא"כ במאי נפיק האי לוקח י"ח מחובת מעשר וכו' אלא שעבוד' בעלמא הוא דמשייר ביה וטובת הגאה דאית ביה הוא דשיקרי' לנפשיה וטוב' הנא' אינ' ממון להוריש' לבניו אלא היכא דשיקריה בפי' וכו' וכן כתב בסימן ל' עיין שם הרי שכ' דטובת הגאה אינה ממון להוריש' לבניו וכן כתב מהריק"ו ומהר"ם מפדווא ופסקו מור"ם בס"י רע"ו עיין שם והעיר מרן בסימן ר"ט כ' מכר שדה לראובן ושייר הפירות לעצמו קנה ואם מת אין לבניו כלום אא"כ פי' לי ולירשי עיין שם הרי דמשייר פירות לעצמו לא יירשו בניו אא"כ פי' לי ולירשי וא"כ פשיטא (עכ"מ): ז דין ג' הם נתנו ללנה מתנה ע"מ שלא תחול שעבוד וכו' שתלה על ראובן שהיה חייב לשמעון בשטר ואין בידו לפרוע לו יתמו של ראובן יש לה קרקע נכסי מלוג ולהברית מבעל טוב של בנה נתנה אותו במתנה לזרע בנה בין המצוי ובין שאינו מצוי בין זכרים ובין נקבות כדי שלא יירש אותה בנה ויגבה ב"ח שלי ובזמן המתנה לא היה לבן רק בת אחת קטנה ואחר זמן נולד לו בן זכר ומתה אמו ובא ב"ח לגבות חובו מאותו קרקע מהו הדין הנה קי"ל דמציאת בנו ובתו הסמוכים על שולחנו אפילו הם גדולים ומציא' בתו נערה אפילו אינה סמוכה על שולחנו הם שלו: תשובה הנה הרב חלקת מחוקק בא"ה סימן ל"ז נסתפק אם דומה לכסף קידושין או דוקא קידושין לאביה משום דאי בעי מסר לה למגנול ומנכה שחין אבל אם נתנו לה אחרים מתנה אין לאביה כלום ול"ד למציאה מידי דהנה האשה אף על פי שמציאתה לבעלה אבל המתנה הגוף לעצמה והבעל דוקא אוכל פירות עיין שם ולא דק דקידושין לאביה לאו מהאי טעמא דאי בעי מסר לה אלא מקרא דאין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאביה אפילו נערה שקדשה עצמה קידושיה לאביה ובפ' קמא דקידושין הירינן ואיצטריף למיתני קידושין לאביה ואיצטריף למתני מעשה ידיה לאביה דאי כ' קידושין לאביה הנה אמינא משום דלא טרחא בהו אבל מעשה ידיה דקא טרחא בהו אימא ידיה הוה וכו' וכן כ' התוס' בכתובות דף מ"ו בד"ה זכאי וכו' וי"ל מדאורי' ליכא למילף שתהא מציאתה לאביה כמו שקידושיה לאביה דשאני קידושין דלא טרחא בהו ולא דחינן דמעשה ידיה ומציאתה לא ילפינן מקידושין משום דהתם דאי בעי מסר לה למגנול ומנכה שחין עיין שם ומשמע לכאורה דמתנה איכא למילף שפיר מקידושין וכן כתב הרב בית שמואל עיין שם אבל ראיתי להריטב"א בחי' לקידושין שכתב וז"ל וכו' אי מה"ט הו' גילף מציאתה דהיא לאביה מדאורי' דהיא נמי אתיא לה מעלמא ולא טרחא בה וכו' וא"ל דל"ד מציאת' לקי' דדילמא שאני קידושין שהיא יוצאה מרשותו מש"ה זכי לי רחמנא אי נמי דשאני מציאתה דלא שכיחא וכיון דל"ש לא זכי ליה רחמנא וכו' ל הרי שכתב דמציאה לא ילפינן מקידושין דשאני קידושין שהיא יוצאה מרשותו וה"נ מתנה ל"ד לקידושין מהאי טעמא וכן לתי' שני דמציאה לא שכיחא לא זכי ליה רחמנא

הָאָה נָמִי מִתְּנָה לֹא שְׂכִיחַ' הִיא וְאִיבְרָא שְׁהֶרֶב כְּנֵה"ג בְּתִשׁוּ' ח"א סִימֵן פ"ח פֶּתַח דְּמִתְּנָה שְׂכִיחָא טְפִי מְצִיאָה וְכִבְר פֶּתַח בְּתִי בְּסִימֵן מְדַבְרֵי הַתּוֹס' בְּפָרְק הַפּוֹתֵב וּבְפָרְק אִז"נ שְׁפֶתְבוּ דְּמִצִּיאָה וּמִתְּנָה לֹא שְׂכִיחָא וְלֹא טְעֻנִּינֵן לְהוּ לְיִוְרְשִׁים ע"ש וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר שְׁפֵן דַּעַת הַתּוֹסְפוֹת דְּמִצִּיאָה וּמִתְּנָה ל"ד לְקִידּוּשִׁין מְשׁוּם דְּעַל יְדֵי הַקִּידּוּשִׁין מְפַקְעַת עֲצָמָה מִמְּנֵו כַּמ"ש בַּס"ד וְה"ה דְּחָדָא מְחָדָא נָמִי פָּרְכִי' לֵה פְּדַבְרֵי הָרִיטְבָ"א גַּם הָרִשְׁבָ"א בַּח' פֶּר' נַעֲרָה פֶּתַח וְנ"ל מְצִיאָתָה מְשׁוּם אִיבָה וְכו' אֲבָל מְדִינָא לִית לֵה דַל"ד לְמַעֲשֵׂה יְדִיָּה שְׁהֵם בָּאוֹת מִחֲמַת גּוֹף וְשִׁבְחָא דְּגוּפָה זְכִי לִיָּה רַחֲמָנָא וְלְקִידּוּשִׁין נָמִי ל"ד דְּאִינְהוּ נָמִי מִחֲמַת שְׁבַח גּוּפָה הֵם אֲבָל מְצִיאָתָה דְּלֹאוּ מִחֲמַת שְׁבַח גּוּפָה הֵם דִּינְדָּה הוּוּ אֲלֵא דְרַבְּנָן תִּקְנֵו מְשׁוּם אִיבָה עַכ"ל וְאִם כֵּן מִתְּנָה נָמִי ל"ד מְשׁוּם דְּלֹאוּ מִחֲמַת שְׁבַח גּוֹף' הִיָּה מִיָּהוּ אִפְש' דְּמִתְּנָה שְׁבַח גּוּפָה הִיא פְּרָאֲמָרִי' בַּפ' הַנְּזָקִין דְּמִתְּנָה נָמִי אִי לֹאוּ דְּאִית לִיָּה הַנְּאָה מְנִיָּה לֹא יְהִיב לִי' עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּלִתִּי הַתּוֹסְפִי' דְּהָא דְּמִצִּיאָה לֹא יִלְכִינֵן מִקִּידּוּשִׁין מְשִׁים דְּקִטְרַח' בְּהוּ הַכֹּחַ נָמִי מִתְּנָה טֶרַח' בְּהַ מְהֵאֵי טְעָמָא דְּלֹא נִתְּנֵו לֵה מִתְּנָה אִי לֹאוּ דְּאִית לְהוּ הַנְּאָה מְנִיָּה וְכִבְר דְּחָה בְּסִפְר בְּאֵר הֵיטֵב דְּבָרֵי הַר' ב"ש דְּאִי נִוְתְּנָה לְאֲבִיָּה מַה תִּי הַתּוֹסְפוֹת מַה לְהַנְּדָּ שְׁאֵב נִפְסָד וְכו' הָא א"ל מִתְּנָה תּוֹכִיחַ וְעוֹד דָּאֵם כֵּן נִילַף יְרוּשָׁה דְּלֹא טֶרַח' מַה מִּקִּידּוּשִׁין דְּהוּי לְאֲבִיָּה ע"ש וְנִרְאָה דְּשִׁאֲנֵי יְרוּש' דְּמִמִּילָא הִיא שְׁלָה בְּלֹא זְכִיָּה אֲבָל מִתְּנָה דְּבַעֲי זְכִיָּה אִימ' דְּשָׁל אֲבִיָּה דְּאִין לֵה זְכוּת לְעֲצָמָה דְּכַחֲצָר אֲבִיָּה דְּמִיָּה וְכוּ צ"ל לְרַעַת רִש"י דְּסִבִּירָא לִי דְּמִתְּנָה שְׁנִתְּנֵו לֵה אַחֲרִים לְאִשָּׁה הִיא לְבַעֲלָה כְּמִצִּיאָתָה וְאִילוּ בִּירוּשָׁה הַבַּעַל אוֹכַל פִּירוֹת בְּלִבָּד מְשׁוּם דִּירוּשָׁה דְּמִמִּילָא הִיא וְעֵינֵן בַּס' שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימֵן א': וּמ"מ נִרְאָה נִדְּאִי דְּמִתְּנָה לֹא הוּי לְאֵב מְדֹאֲרִי' כַּמ"ש אֲלֵא גַּם מְדַרְבְּנָן נִרְאָה דְּלֹא זְכָה הָאֵב אִף עַל גַּב דְּמִצִּיאָתָה לְאֲבִיָּה דְּהָא אִשָּׁה מְצִיאָתָה לְבַעֲלָה מְשׁוּם אִיבָה וְאִפ"ה מִתְּנָה שְׁנִתְּנֵו לֵה אַחֲרֵי' לְעֲצָמָה אֲלֵא שְׁהַבַּעַל אוֹכַל פִּירוֹת אֲלֵמָא לֹא חֲשִׁשׁוּ לְאִיבָה בְּמִתְּנָה וְה"ה לְבַת דְּמִצִּיאָ' לְאֲבִיָּה מְשׁוּם אִיבָה בְּמִתְּנָה לֹא חֲיִישִׁי' לְאִיבָה וְלֹא מִיבַעֲי' לְפִי רִש"י בַּפ' נַעֲרָה דְּמִצִּיאָתָה לְאֲבִיָּה מְשׁוּם אִיבָה דְּמִזְנוּ' דְּוּמִיָּה דְּאִשָּׁה דְּמִצִּיאָתָה לְבַעֲלָה מְשׁוּם אִיבָה דְּמִזְנוֹת אֲלֵא אֶפְילוּ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּמִצִּיאַת הַבַּת לְאֲבִיָּה מְשׁוּם אִיבָה שְׁלֹא יִקְדָּשְׁנָה לְמַגְנוּל וּמִנְפָה שְׁחִין אֲבָל מְצִיאַת הָאִש' לְבַעֲלָ' מְשׁוּם אִיבָה דְּמִזְנוֹת הִיא אִפ"ה אִין חִילּוּק בֵּין אִיבָה זֹו לְאִיבָה זֹו וְכִבְר כ' ה' בֵּית שְׁמוּאֵל ס'י פ"ה ס"ק י"ב דַּס"ל דְּבַמִּתְּנָה לֹא חֲיִישִׁי' לְאִיבָה כֵּינֵן דְּהַנּוֹתֵן אִין רְצוֹנוּ לִיתֵן לוֹ ע"ש וְה"נ בְּבַת לֹא חֲיִישִׁי' לְאִיבָה דְּשְׁלֹא יִקְדָּשְׁנָה לְמַגְנוּל וּמִנְפָה שְׁחִין אֲלֵא בְּמִצִּיאָה וְלֹא בְּמִתְּנָה מַה"ט וְכוּ מוֹכַח מִמִּתְּנָה דְּקִתְּנֵי הָאֵב זַפְאֵי בְּמִצִּיאָתָה וּבְמַעֲשֵׂה יְדִיָּה וְאִינוּ אוֹכַל פִּירוֹת בְּחִיָּה יִתֵר עָלֵו הַבַּעַל שְׁאוֹכַל פִּירוֹת בְּחִיָּה וְכו' וְא"א דְּהָאֵב זַפְאֵי בְּמִתְּנָה א"כ יִתֵר הָאֵב עַל הַבַּעַל דְּזַפְאֵי בְּמִתְּנַת בַּתוּ גוּף וּפִירוֹת וְהַבַּעַל אִינוּ זַפְאֵי בְּגוּף הַמִּתְּנָה אֲלֵא בְּפִירוֹת בְּלִבָּד וּמֵאִי יִתֵר עָלֵו הַבַּעַל וְכו' אֲלֵא וְדֹאֵי דָּאֵב אִינוּ זַפְאֵי אֲלֵא בְּמִצִּיאָתָה וְלֹא בְּמִתְּנָה דְּוּמִיָּה דְּאִשָּׁה דְּבַעֲלָה זַפְאֵי בְּמִצִּיאָתָה וְלֹא בְּמִתְּנָה אֲלֵא דִּיתֵר עָלֵו הַבַּעַל דְּאוֹכַל פִּירוֹת אֲבָל הָאֵב אִינוּ זַפְאֵי בְּפִירוֹת בַּתוּ וְרִש"י שְׁפִי' בְּמִשְׁנָה דְּאִינוּ אוֹכַל פִּירוֹת אִם נָפְלוּ לֵה קַרְקַעוֹת בִּירוּשָׁה מִבֵּית אִמָּה וְכִי אֶפְשָׁר דְּהוּא אֲזִיל לְטַעֲמִיָּה דַּס"ל בַּפ"ק דְּקִידּוּשִׁין וּבַפ' כֵּן סוּרֵר דְּמִתְּנָה לְאִשָּׁה הוּי לְבַעַל גּוּף וּפִירוֹת דְּאִין קִנְיָן לְאִשָּׁה בְּלֹא בַעֲלָה דְּוּמִיָּה דְּמִצִּי' ע"ש וְלִדְיָה ה"נ מִתְּנָה לְבַת הוּיָא לְאֲבִיָּה גוּף וּפִירוֹת וּמִתְּנָה דְּקִתְּנֵי וְאִינוּ אוֹכַל פִּירוֹת בְּחִיָּה ה"ד בִּירוּשָׁה דְּמִמִּילָא הִיא אֲבָל מִתְּנָה דְּבַעֲי' זְכִיָּה הִיא לְאֲבִיָּה דְּאִין לֵה יָד לְזְכוּת לְעֲצָמָה דְּוּמִיָּה דְּמִצִּיאָה

אָבֵל לְמֵאֵי דְקִי"ל דְּמִתְנָה לְאִשָּׁה אֵין לְבַעַל אֱלָא פִּירוֹת בְּלִבְד אָבֵל הַגּוֹף שְׁלֵה ה"נ מִתְנָה לְבַת לֹא קָנָה הָאָב פְּלֵל דְּדוֹקָא הַבַּעַל אוֹכֵל פִּירוֹת אֲשֶׁתוֹ אָבֵל הָאָב אֵינוֹ אוֹכֵל פִּירוֹת בְּתוֹ וְהַטּוֹר בֵּא"ה סִימָן פ"ה כ' וַי"ל א' שְׁנַתָּן לֵה מִתְנָה אֲפִילוֹ אָמַר לֵה ע"מ שְׁלֹא יִהְיֶה פְלוֹם לְבַעַל אֲנִי נוֹתֵן לֵה אֲפ"ה אוֹכֵל הַפִּירוֹת וְכוּלֵי וְכ' בִּהַג"ה הַפְּרִישָׁה ר"ל פְּשָׁטָן לֵה א' מִתְנָה סְתָם מִיָּד שְׁזַכְתָּה בֵּה הָאִשָּׁה קִנְיָה בַּעֲלָה דִּידוֹ פִּינְדָה וְכַשְׁמוּסִיף לֵה ע"מ שְׁאֵין לְבַעַל רְשׁוֹת בֵּה מוֹצִיא הַגּוֹף מִרְשׁוֹת הַבַּעַל אָבֵל הַפִּירוֹת הֵם שְׁלוֹ כַּנ"מ וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וַא"כ מִתְנָה סְתָם לְאִשָּׁה קָנָה הַבַּעַל גּוֹף וּפִירוֹת וְלִית' שְׁהָרִי כ' בַּפ"ג מֵה' זְכִיָּה וַי"ל הַנּוֹתוֹמִתְנָה לְעַבְד אוֹ לְאִשָּׁה קָנָה הַבַּעַל וְהָאֲדוֹן אֱלָא שְׁהָאֲדוֹן קוֹנֵה לְגוֹף וְהַבַּעַל קוֹנֵה אוֹתָם לְפִירוֹת נָתַן מִתְנָה לְאִשָּׁה ע"מ שְׁאֵין לְבַעֲלָה רְשׁוֹת בֵּה וּלְעַבְד ע"מ שְׁאֵין לְרַבּוֹ רְשׁוֹת בּוֹ קָנָה הָאֲדוֹן וְקָנָה הַבַּעַל וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם הָרִי דְאַפִּילוֹ נָתַן סְתָם מִתְנָה לְאִשָּׁתוֹ לֹא קָנָה הַבַּעַל אֱלָא רַק הַפִּירוֹת וְהוֹסִיף דְאַפִּילוֹ נָתַן לֵה ע"מ שְׁאֵין לְבַעֲלָה רְשׁוֹת בֵּה קָנָה הַבַּעַל הַפִּירוֹת וְכַן פְּתַב הַסֵּמ"ג עֲשִׂין פ"ב עֵינֵן שָׁם וְכַן פְּתַב הַתּוֹס' וְהָרֵא"ש בַּפ"ק דְּקִיְדוּשִׁין וְהוֹכִיחוּ פֶן מִהִירוּשְׁלָמִי בַּפ' מְצִיאַת הָאִשָּׁה דְאַמְרוּ שָׁם טַעְמָא דְמְצִיאַת הָאִשָּׁה לְבַעֲלָה שְׁמָא תְּגַנּוּב לְבַעֲלָה וְתֹאמַר מְצִיאָה מְצִיאָתִי וּפְרִיָּה הִגַּע עֲצָמָהּ מִתְנָה נִיחּוּשׁ שְׁמָא תְּגַנּוּב וְתֹאמַר נָתַנוּ לִי מִתְנָה וּמִשְׁנֵי מִתְנָה יֵשׁ לֵה קוֹל וְאֵי בְּמִתְנָה הָנִי הַגּוֹף נָמִי לְבַעַל מֵה מְרַנּוּחַת לּוֹמַר נָתַנוּ לִי מִתְנָה אֱלָא ש"מ דְּבְּמִתְנָה שְׁנַתְּנוּ לֵה אַחֲרֵי אֵין לְבַעַל אֱלָא פִּירוֹת ע"ש הָרִי בְּהִדְיָא דְאַפִּי נָתַנוּ לֵה סְתָם הַגּוֹף שְׁלֵה דֵּהָא אֵין קָנָן לְאִשָּׁה בְּלֹא בַּעֲלָה ה"ד שְׁהַבַּעַל אוֹכֵל פִּירוֹת וְאֵי ק"ל א"כ מֵה רְאִיָּה מִהִירוּשְׁלָמִי נִימָא דְפְרִיָּה מִמִּתְנָה שְׁיִכּוּלָה לּוֹמַר נָתַנוּ לִי ע"מ שְׁאֵין לְבַעֲלָה רְשׁוֹת בֵּה אוֹ ע"מ לְעֲשׂוֹת בּוֹ כֶּה דְאֵין לְבַעַל פְּלֵל וַי"ל דַּס"ל כַּמ"ש הַרְמַב"ם פ' כ"ב מֵה אִישׁוֹת וַי"ל הָרִי שְׁנַמְצָאוּ מְעוֹת אוֹ מְטַלְטְלִי בִּיָּד הָאִשָּׁה הִיא אוֹמְרַת בְּמִתְנָה נָתַנוּ לִי וְכוּלֵי הָרִי זֶה נְאֻמָּנַת וְאִם אָמְרָה ע"מ פֶּן נִתְנָה לִי ע"מ שְׁלֹא יִהְיֶה לְבַעַל רְשׁוֹת בֵּהָם אֱלָא אֲעֲשֶׂה פֶל מֵה שְׁאַרְצָה עֲלֵיהָ לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁכַל מְמוֹן שְׁנַמְצָא בִּיָּד הָאִשָּׁה בְּחֻזְקַת הַבַּעַל הוּא שְׁיֵאכֵל פִּירוֹתָיו עַד שְׁתַּבִּיא רְאִיָּה עַכ"ל וַא"כ הִירוּשְׁלָמִי לֹא מִק' אֱלָא מִמִּתְנָה סְתָם שְׁתֹּאמַר נָתַנוּ לִי סְתָם דְּנְאֻמָּנַת אָבֵל לֹא חֵיִישִׁין שְׁתַּגְּנוּב וְתֹאמַר נָתַנוּ לִי עַל מְנַת שְׁאֵין לְבַעֲלֵי רְשׁוֹת דְאֵין לוֹ אֲפִילוֹ פִּירוֹת דְאֵינָה נְאֻמָּנַת בְּזֶה וְה' שְׁדָה יְהוֹשׁוּעַ שָׁם כ' דְּהִירוּשְׁלָמִי מִק' שְׁתֹּאמַר נָתַנוּ לֵה ע"מ שְׁאֵין לְבַעֲלָה רְשׁוֹת אוֹ שְׁתַּעֲשֶׂה כֶּה וְכֶה כְּגוֹן שְׁתַּלְבְּשִׁי וְכו' דְאֵין לְבַעַל פְּלֵל וְאִמְאֵי לֹא תִקְנוּ שְׁתַּהָא לְבַעַל שְׁמָא תְּגַנּוּב וְתֹאמַר פֶּן עֵינֵן שָׁם וְלֹא זָכַר הַרְמַב"ם דַּס"ל דְאֵינָה נְאֻמָּנַת לּוֹמַר פֶּן וַא"כ לֹא פְרִיָּה אֱלָא מִסְתָּם מִתְנָה וְנִרְאָה דֵּהוּא הַדִּין דְּתַקְשָׁה מִמִּתְנָה שְׁנַתְּנוּ לֵה בַּעֲלָה שְׁמָא תְּגַנּוּב וְתֹאמַר אַתָּה נָתַתְּ לִי כַּמ"ש הַרְמַב"ם שָׁם דְּנְאֻמָּנַת וְאֵין לְבַעַל אֲפִילוֹ פִּירוֹת אֱלָא דְבַהָא פְּשִׁיטָא דְלֹא חֵיִישִׁין דְאֵין הָאִשָּׁה מְעִינָה בְּפִנֵי בַּעֲלָה ע"ש בַּמ"מ אִם פֶּן דַּעַת הַרְמַב"ם וְהַסֵּמ"ג וְהַתּוֹסְפוֹת וְהָרֵא"ש דְאַפִּי בְּמִתְנָה שְׁנַתְּנוּ לֵה אֵין לְבַעַל רַק פִּירוֹת וְכַן דַּעַת הַרְמַב"ן וְהָרִיטְב"א וְהָר"ן בְּפֶרֶק קַמָּא דְקִיְדוּשִׁין עֵינֵן שָׁם וּבַעֲה"ת שְׁעַר ו' חֵלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן ב' כ' וַי"ל דֵּה"ג לֵה בִירוּשְׁלָמִי דְקִתְנֵי דַּע"ג דְאַר'מ' יָד עַבְד פִּינְד רַבּוֹ וְיָד אִשָּׁה פִּינְד בַּעֲלָה מוֹדָה שְׁאֵין לוֹ עֲלֵיהָ אֱלָא אֲכִילַת פִּירוֹת בְּלִבְד וְכ"כ הַרְשֵׁב"א בַּח"י בַּפ"ק דְּקִיְדוּשִׁי עֵינֵן שָׁם וְהִירוּשְׁלָמִי הוּא בַּפ' מְצִיאַת הָאִשָּׁה וּפְרִיָּה הַמְפָר' דְּמִתְנֵי' דְקִתְנֵי וִירוּשְׁתָּה הוּא אוֹכֵל פִּירוֹת בְּחֵיָּה יְתִירָה הִיא וְאַשְׁמְעִי דְאַפִּי' לַר"מ דְאַמְרַת יָד אִשָּׁה פִּינְד בַּעֲלָה אֲפ"ה יְרוּשָׁה אֵין לוֹ בֵּה אֱלָא אֲכִילַת פִּירוֹת עֵינֵן שָׁם וַא"כ מִשְׁמַע דְבַעֲה"ת וְהַרְשֵׁב"א מְדַמֵּי' מִתְנָה לִירוּשָׁה כְּמוֹ דְבִירוּשָׁה אֵין

לו לבעל רק פירות ה"ה במתנה וא"כ ה"נ בבתו דאין לאב בירושלמי פלוג'ה במתנה
אבל רש"י דס"ל דאשה שנתנו לה אחרים מתנה לבעלה ס"ל דלא דמי וקרא רש"י בחי'
לקידושין כ' שכן דעת רש"י ולא השוה מתנה למציאה לגמרי עיין שם וא"כ א"ל דה"נ
דהנותן מתנה לבת לא קנה האב כלל דדוקא הבעל אוכל פירות אשתו ולא האב ורש"י
שפי' ואינו אוכל פירות בחייה אם נפלו קרקעות בירושלמי וכו' נר' משום דכריש פ' מציאת
האשה תנו ירושלתה הוא אוכל פירות בחייה ופי' רש"י אם נפלו לה ירושלה הוא אוכל
פירו' בחייה וכו' לכך פי' פאן דקתני אינו אוכל פירות בחייה יתר עליו הבעל וכולי מייירי
בירושלה אבל לפי' ל"א ואם מתה בחייו יורשה א"ל הוא אוכל פירות בחייה מייירי
בירושלה ובמתנה שנתנו לה אחרים דהבעל אוכל פירות והאב אינו אוכל פירות בתו
וע"ש בהתו' ובס' א"ז שם: ואיברא דנראה דאם נתנו לה ע"מ שאין לאביה רשות בה
דינו פדין העבד שפסק מרן בי"ד סימן רס"ז סעיף כ"ב דאם נתן לו רבו או אחר מתנה
לא זכה בו אלא הפל לרבו בין גוף בין פירות אפי' א"ל ע"מ שאין לרבו רשות אא"כ
אמר לו ע"מ שתצא בו לחירו' וכו' וכת' הש"ך ונר' דה"ה אם נתנו אחרים מעות לעבד
ע"מ שלא יתא לאדון רשות בהם אלא שיהא הוא אוכל ולובש בהם לא זכה האדון
כמבואר בסימן רכ"ב דמי שנתן מעות לבתו וכולי ולהרמב"ם שפסק שם דאם א"ל ע"מ
שאין לבעלה רשות בו ומה שתמצא עשה בהם דמהני דה"נ אם אמר לעבד ע"מ שאין
לרבו רשות בו ומה שתמצא תעשה בו דמהני דהא וכולי עיין שם וכ' כתב בהדיא
הרמב"ם בפ"ג מה' זכיה דין י"ד עיין שם וה"נ אם נתנו לבת ע"מ שאין לאביה רשות
בה הפל לאביה אבל אם א"ל ע"מ שאין לאביה רשות בה אלא שתהא אוכלת בו לא זכה
האב דומיא דעבד וה' כנה"ג בסימן ע"ד כ' בשם מהר"א גאליקו דאם נתנו לה ע"מ שאין
לאביה רשות בה קנה עיין שם ונראה דלמאי דקי"ל באשה ועבד דאפילו נתנו להם ע"מ
שאין לבעל והאדון רשו' בהם לא קנו וה"נ לא קנו אא"כ התנו בגוף המתנה ע"מ שהיא
אוכלת וכו' גם הרשב"א והריטב"א ס"ל דהא דאמרין גבי עבד דאם נתנו לו ע"מ שאין
לרבו רשות בו קנה ה"ד פשוטו לו ע"י אחרים אבל ע"י עצמו לא מהני תנאי וגם שא"נ
פן מדברי הפוסקים כמ"ש ה' שמחת יו"ט סי"א עש"ב מ"מ הרי קי"ל דע"מ שאין לרבו
רשות בו לא מהני אא"כ התנה בגוף המתנה מה שהוא אוכל וכו' אבל בנ"ד אפילו
אומדנא דעתה שפוננה להבריח מב"ק נראה דלא מהני כמ"ש הרא"ש בתשו' הביאה
הטור בס"ס רפ"א באחיות שהיה להם אח שלא נהוג פשוטה ונהי רוצים להעביר הנחלה
ממנו ונתנו פל' א' מהם פל' נכסי' לאחיותה וז"ל ומ"ש אם יש לילה בתר אומדנא כמו מי
ששמע שמת בנו וכתב פל' נכסיו לאחר ואח"ך בא בנו דמתנתו בטלה ה"נ דעתם היתה
שלא יירש האח נכסיהם אלא ישארו ביד האחיות לא דמי דכל היכא דאזלינן בתר
אומדנא אנו מבטלים המעשה שעשו ונשאר הענין כמו שהיה בתחילה כמו שמע שמת
בנו וכולי אבל בגדון זה אפילו כי ידוע שפוננה להבריח מן האח לא עשו דבר שיש
בהבדלה ובדברים שפלב לא מיעקרא נחלה דאוריית' עכ"ל הרי דלא אזלי' בתר אומדנא
אלא לבטל המתנה ולהעמיד הנכסי' בחזקת' אבל לא לעקור הדבר מחזקתו וה"נ דכונתה
אפילו פוננה להבריח הווי דברים שפלב והנ"י בפ' מי שמת גבי ש"מ שאמר ידור פ' בבית
זה וכולי כ' וז"ל ונ"ל דלא שייך להק' אמאי לא אזלי' בתר אומדנא הקא בש"מ כדלעיל
במתני' וגבי מסופן בגט דלגבי נפשיה אנו סהדי בודאי לא שביק נפשיה וגבי גט משום

עִיגוּנָא וְכוּלֵי אָבֵל לְגַבֵּי מִתְנַת אַחֲרִים אַף עַל גַּב דְּאֵי לֹא בְּעֵי לְמִימַר דְּקָל לְפִירוֹת הָא דְאָמַר פִּירוֹת דְּקָל דְּבָרֵי בְטָאָה נִינְהוּ מְכַל מְקוּם אֵין לְנוּ אֵלֹא מַה שְׁהוּצִיא מִפִּי בְּפִירוֹשׁ ר"ת עכ"ל וְנִרְאֶה דְלַחֵי הָרָא"ש דְּנֹקָא בְּש"מ שְׁנַתָּן כָּל נְכֻסֵי אֲזִלֵי בְּתַר אֲנֻמְדָנָא לְבַטֵּל הַמְעַשָּׂה וְנִשְׁאַרֵי הַנְּכֻסִים בְּחֻזְקָתוֹ אָבֵל גַּבֵּי פִירוֹת דְּקָל לֹא אֲזִלֵי בְּתַר אֲנֻמְדָנָא לְקַיָּים הַמְעַשָּׂה אָבֵל הַנ"י מִשְׁמַע דְּמַחְלֵק דְּבִש"מ שְׁנַתָּן כָּל נְכֻסֵי הוּי אֲנֻמְדָנָא דְּמוּכָח דְאֲנֻן סְהַדֵי בְּנֻדְאֵי לֹא שְׂבִיק נְפֻשָׁיה אָבֵל לְגַבֵּי מִתְנַת אַחֲרִים לִיפָא אֲנֻמְדָנָא דְּמוּכָח וְהַסְמ"ע בְּסִימָן סק"ט בְּנוֹתָן קַרְקַע לְבָנוּ עַל תְּנַאי שְׁלֵא יַחֲוֹל עָלְיוּ שׁוּם שְׁעֵבּוּד כ' דָּאָם הָיוּ עוֹד בְּנִים אַחֲרִים לֹא הָיָה ב"ח גּוֹבָה אֵלֹא כְּפִי חֵלֵק יִרְוֶשְׁתוּ הַמַּגִּיעַ לְזָה הֵכֵן שְׁלֹה מְמַנּוּ דְאֵין לוֹמַר כִּינּוּן דְאֲבִיָּהֶם גִּילָה דְעֵתוֹ שְׁלֵא יִטּוֹל מְמַנּוּ בִי"ח א"כ בְּסִתְמָא נִיחָא לִיה לְאָבִיו שְׁיִרְשׁוּ שְׁאָר בְּנָיו כְּלוּ זֶה"ל כְּאֵילוּ הַתְּנָה כֵּן בְּפִי דֹא"כ דְאָף שְׁאֵין לוֹ בֵּן אַחַר נְאָמַר וְכוּלֵי עֵינָן שֵׁם וְנִרְאֶה דְאֲפִילוּ גִילָה דְעֵתוֹ שְׁלֵא יִטּוֹל מְמַנּוּ בִי"ח א"כ בְּסִתְמָא נִיחָא לִיה לְאָבִיו שְׁיִרְשׁוּ שְׁאָר בְּנָיו הַכֹּל וְנִרְאֶה דֵה"ט מִשׁוּם דְלֹא אֲזִלֵי בְּתַר אֲנֻמְדָנָא אֵלֹא לְבַטֵּל הַמְעַשָּׂה וְנִשְׁאַר הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהֵיבָה בְּתַחֲזִילָה וְלֹא לְעַקְוֹר נַחֲלָה דְאֹרְזִינָה בְּדְבָרֵי שְׂבֵלָב וְאֲפֻשׁ שְׁזָה שְׂכ' וְע"ל בְּסִימָן רפ"ב בְּטוֹר ט"ס וצ"ל בְּסִימָן רפ"א וְכוּנּוּן לְתִשׁוּי הָרָא"ש כְּמ"ש וְאֵל תְּטַעַה בְּתִשׁוּי הַרְדָּב"ז ח"א סִימָן מ"ז שְׂכ' עַל רְאוּבֵן שְׁקִנָּה שְׁפָחָה מִשְׁמַעוֹן וְהַמְעוֹת נָתַן אוֹתָם בְּיַד הַשְּׁפָחָה בְּתוֹר' הַלּוּא' כְּדֵי שְׁתַּפְּר' אוֹת' לְשֵׁם רַבָּה וְתַפְקִיעַ עֲצָמָה מְמַנּוּ וְז"ל וְאֵם לֹא א"ל ע"מ שְׁאֵין לְרַבָּה רְשׁוּת בְּהֵם הָרֵי הַלּוּאָה זֶה לְרַבָּה שְׂפָל מַה שְׁקִנָּה עֲבָד קִנָּה רַבּוּ וְכוּ' אָבֵל בְּנ"ש הַדְּבָר בְּרוּר שְׁאֲפִי' לֹא א"ל ע"מ שְׁאֵין לְרַבָּה רְשׁוּת בְּהֵם סִתְמוּ כְּפִירוֹשׁוֹ שְׁהֵרֵי כְּדֵי לְהַפְקִיעַ עֲצָמָה מִרַבָּה הַלּוּה לָהּ הַמְעוֹת וְאֵם יֵשׁ לְרַבָּה רְשׁוּת בְּהֵם הָרֵי אֵינָה יְכוּלָה לְהַפְקִיעַ עֲצָמָה מְמַנּוּ וְלֹא גָרַע מִמוּכָר נְכֻסֵי כְּדֵי לְעֵלוֹת לֹא"י שְׁמַחְזִירָם אֵם לֹא עָלָה אִפִּי שְׁלֵא הַתְּנָה וְכוּ' עֵינָן שֵׁם אֲלֵמָא אֲפִילוּ לֹא אָמַר עַל מְנַת שְׁאֵין לְרַבָּה רְשׁוּת סִתְמוּ כְּפִי דְהָא לִיתָא דֵה"ד מִשׁוּם דְּבִשְׁעָה שְׁנַתָּן הַמְעוֹת א"ל כְּדֵי שְׁתַּפְּקִיעַ עֲצָמָה מִרַבָּה וְאֲפִי' לֹא הַתְּנָה בְּפִי גִילוּי דְעֵת הוּי כְּאֵלוּ הַתְּנָה בְּפִי ע"מ שְׁאֵין לְרַבָּה רְשׁוּת דְּוּמְל' דְּמוּכָר נְכֻסִים כְּדֵי לְעֵלוֹת לֹא"י דְּדוּנְקָא אֵם אָמַר בְּשַׁעַת הַמְּכָר שַׁע"ד כֵּן הוּא מוּכָר אִפִּי' לֹא הַתְּנָה בְּפִי אֵם לֹא עָלָה בְּטֵל הַמְּכָר אָבֵל אֵם לֹא אָמַר כְּלוּם בְּשַׁעַת הַמְּכָר דְּבָרִים שְׂבֵלָב אֵינָם דְּבָרִים גַּם דְּבָרֵי הַרְדָּב"ז לַע"ד אֵין נִרְאֶה לִי דֵהַתּוֹס' בְּפ' הָא"מ גַּבֵּי הַהוּא דְּזַבִּין לְנְכֻסֵי כו' שְׂכ' דְּבָרִים שֵׁא"ץ תְּנַאי כְּפּוֹל אֵלֹא גִילוּי מִקְלָת' דְאֲנֻן סְהַדֵי דְאֲדַעְתָּ דְהִכִּי עֲבִיד וְכוּ' וְכִמוֹ כֵּן אֲנֻן סְהַדֵי דְלֹא זַבִּין אֵלֹא אֲדַעְתָּא לְמִיִּסְק לֹא"י ע"ש מִשְׁמַע דְלֹא מְהַנִּי גִילוּי דְעֵתָא אֵלֹא מִשׁוּם דְאֵיפָא אֲנֻמְדָנָא דְאֲדַעְתָּא דְהִכִּי עֲבִיד וְהֵתָם אֲנֻן סְהַדֵי דְלֹא זַבִּין אֵלֹא אֲדַעְתָּא לְמִיִּסְק לֹא"י וְה"ט לְפִי שְׁאֵין דְרָף בְּנֵי אָדָם לְמַפְּוֹר קַרְקַעוֹתֵי' אֵלֹא מְפַנֵּי שְׁדַעְתוֹ לְעַקְוֹר דִּירְתוֹ מְפָאן אָבֵל מוּכָר מְטִלְטְלֵי' אִפִּי' אָמַר בְּשַׁע' הַמְּכָר שְׁהוּא מוּכָר כְּדֵי לְעֵלוֹת לֹא"י הַמְּכָר קִיָּים לְפִי שְׁאֵינּוּ מְקַפִּיד בְּמַכִּירְתָם וְלַפְעָמִים אָדָם מוּכָר אִפִּי' דְעֵתוֹ לִישְׁאָר בְּכָאן כְּמ"ש בְּפ' אֲלֵמָנָה נִיזוּנָת דצ"ז בד"ה זַבִּין וְכוּ' וְהָרָא"ש בְּפ' הָאוּמַר וְהַטוֹר בְּסִי' ר"ז וְכוּ' הַרִיב"ש בְּסִימָן קצ"ה שְׂכ"נ מ' הַרְמַב"ם ע"ש וְא"כ בְּעֵי גִילוּי דְעֵת עִם הָאֲנֻמְדָנָא אָבֵל כִּי לִיפָא אֲנֻמְדָנָא לֹא מְהַנִּי גִילוּי דְעֵת עַד שְׁיַתְנָה בְּפִי תְנַאי גְמוּר וְכֵן דְקִדְקַח הַמַּח"א בַּהַל גִּירוּשֵׁין ד' ע"ז ע"ש וְא"כ צ"ל דְהַרְדָּב"ז בְּנ"ד מִיְקָרֵי אֲנֻמְדָנָא דְלֹא הַלּוּה לָהּ לְשַׁפְּחָה אֵלֹא לְהַפְקִיעַ עֲצָמָה מִרַבָּה וְכִינּוּן דְאֵיפָא גִילוּי דְעֵת וְאֲנֻמְדָנָא דְוּמְלָא דְמוּכָר קַרְקַעוֹת לְעֵלוֹת לֹא"י אָבֵל אֵי לִיפָא אֲנֻמְדָנָא לֹא מְהַנִּי גִילוּי דְעֵת וְכַבֵּר כ' הַרִיב"ש סִי' קצ"ה וְז"ל אָבֵל

במי שנתן מתנה לחבירו כל שלשון המתנה כולל הולכים אחריו ואי הולכים בזה בטר
אומד' אא"כ הוא אומדנא דמוכח פההיא דמי שקלהו בנו למ"ה דבפ' מ"ש וכההוא דזבין
נכסיה אדעתא למיסק לא"י ופי' פן בשעת המכר ובקרקעות דוקא וכו' אלמא אפילו גילוי
דעת בשעת הקנין לא מהני אלא בדאיפ' אומדנ' ור"ל באומדנא דמוכח אפי' לא גלה דעתו
פההיא דמי שקלהו בנו למ"ה או פההיא דזבין נכסיה אדעת' למיסק לא"י ופי' פן בשעת
המכר ובקרקעות דגילוי דעת עם האומדנ' הוי באומדנא דמוכח' אבל הנותן מתנה לחבירו
הולכים אחר המתנה ל' המתנה ולא בטר אומדנא גם בחי' לקידושין גבי ההוא דזבין
נכסי) אדעתא למיסק לא"י כ' וז"ל וטעמא דמילתא דהכא לא ניחא ליה בזביניה ומוכרח
הוא בדבר משום דקא בעי למיסק לא"י וכו' דבשאר תנאים ניחא ליה בזביניה ורוצה
בקיום התנאי ולהכי אין פח בתנאי לעקו' את המעשה עד דא וקא תנאי פפול לר"מ אבל
הכא לא ניחא ליה בהנהו זביני וכל עצמו אינו מוכר אלא אדעת' למיסק לא"י דליהוי ליה
מעו' לצורף הדרף וכו' עכ"ל הרי דהתם דוקא מהני גילוי דעת משום דהוא אינו רוצה
במכר' כל עצמו אינו מוכר אלא אדעתא למיסק לארץ ישראל אבל בשאר תנאים לא
מהני גילוי דעת: ואיברא דמדברי הר"ן נראה דגילוי דעת מהני אפי' ליכא אומדנא מדכ'
בפ' האומר אמתנתין דהמקדש את האשה ואמר פסבור הייתי שהיא פהנת וכו' אשמעי'
דאפי' ר"מ דבעי תנאי פפול ה"מ כשהתנה דהואיל והתנה ולא פפל משמע בכל ענין
המעשה קיים אבל מי שגילה דעתו שע"ד פן הוא עושה הרי הוא כאלו התנה פפל והינינו
דתנו מקודשת מפני שלא הטעתו הא הטעתו אינה מקודשת שבגילוי דעתא ל"ץ פפל
ע"ש משמ' דגילוי דעת מהני אפי' ליכא אומדנא דהתם ליכא אומדנ' דאין בני אדם
מקפידין ליקח פהנת אי לניה או ישראלית ואפ"ה גילוי דעת מהני וכן הוכיח ה' שער
המלה בה' אישות דף ל"ג ע"ש ואפ' דגם הרדב"ז ס"ל ה"כ: ומהרי"מ ט"ח א"ס כ"ז כ'
דלא אמרינו אומדנא דעת' אלא פשאירע מה שלא עלה על דעתו דאמרי' אלו הנה יודע
פן לא הנה עושה אבל פשהדר לא נשתנה אין לפ' דבריו ולכוין על פונותו פל שהוא
לא פי' דא"א ה"ל לפרט ול"ד למי שמת בנו וכו' דהת' לא פי' לפי שסבור הנה שמת בנו
שהרי שמע שמת וכן הוה דהפוחת נכסי' לאחרי' הנה סבור שימות מתוך חלו' ולא עלה
על דעתו שיקום ולכך לא חש לפרש וכו' אבל הכא וכו' הי"ל לפרש דלאו בכל מילתא
אמרי' אומדנא דעתא דהא בר"פ האומר ההוא גברא דזבין נכסי אדעתא למיס' לא
ובעדנא דזבין לא אמר ול"מ אמר רבא הו"ל דבר' שבלב ואינם דברים אע"פ שיש
אומדנא דמוכח וכו' והכנה"ג בסי' רמ"ו אות ג' הביאו בקיצור ע"ש הרי דס"ל דלא אזלי'
בטר אומדנא אלא בדבר שנשתנה דאמרי' אלו הנה יורע פן לא הנה עושה אבל בדבר
שלא נשתנה דס"ד הי"ל להתנות בפי' וכל שלא התנה בפי' לא אזלי' בטר אומדנא וכה"ג
אמרי' בפ"ק דכתובות גבי אונסא דשכיח דאבעי ליה לאתנויי עיין שם וה"נ בע"מ שלא
ישמעבד לב"ח או ע"מ שאין לאביה רפות בהם פל שלא פי' לא אזלינו בטר אומדנא
מיהו מ"ש מהרי"מ ט"ג גבי ההוא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לא"י דאע"ג דאיכא אומדנא
דמוכח אמרינו דברים שבלב הם ליתא דהתם לאו מה"ט הוא דא"ל דלא ס"ד דלא יכול
לדור שם וכבר כתב הרא"ש בפרק אלמנה נזונת דהתם ליכא אומדנא דמוכח פולי האי
בלא גילוי דעת דהרבה פעמים אדם מוכר קרקעותיו ואין ידוע למה וכן כתב בתשובותיו
אבל אומדנא דמוכח נראה בהדיא מדברי הרא"ש שם דאפילו בדבר שלא נשתנה ולא

גילה דעתו אזלינו בטר אומדנא והרא"ש בתשו' הביאה הטור בסימן רפ"א על ארבע אחיות שהיה להם אח שלא היה נוהג פשוטה ורצו להעביר נחלה ממנו ונתנו כל א' מהם לאחיותיהם כל נכסיהם כ' וז"ל ומ"ש אם יש לילה בטר אומדנא כמו במי ששמע שמת בנו וכתב נכסיו לאחרים ואחר כך בא בנו דמתנתו בטילה הכא נמי דעתם היה שלא יירש האח נכסים אלא ישארו ביד האחיות ל"ד דכל היכא דאזלינו בטר אומדנא אנו מבטלין המעשה שעשה ונשארו הדבר כמו שהיה בתחילה כמו שמע שמת בנו אלו היה יודע שבנו קיים לא היה כותב נכסיו לאחרים הילכך פשבא בנו יורש ולא מ"ד בעת אנו מבטלין ונשארו הנכסים בחזקתם אבל בנדון זה אף כי ידוע שפיוונה להברית מן האח לא עשו דבר שיש בו הברחה ובדבר שבלב לא מיעקרא נחלה דאוריין' עכ"ל הרי דלא אזלינו בטר אומדנא לעקור ירושה דאוריין' בדברים שבלב ומשמע דאין חיל בין נשתנה הדבר ובין לא נשתנה אלא דאפילו לא נשתנה הדבר אזלינו בטר אומדנא לבטל המעשה שעשה ולהעמיד הדבר בחזקתו כמו שהיה בתחילתו אבל להוציא הדבר מחזקתו אפילו נשתנה הדבר לא אזלינו בטר אומדנא ודלא כמהרימ"ט וכן מצאתי למהרי"ל בתשו' סימן ע"ט שכתב וז"ל ועל חצי האחר שנתעצמו עליו רחל טענה מפל הגני אומדנות וכולי אפי' היתה פאן אומדנא ס"ס לא צנוטה ולא אזלי' בטר אומד' אלא פי נותן אדעתא דהכי נותן או זבין ול"מ האי למקני טפי מדאמדינו דעתו וכולי אבל הכא במאי מפקת ירושת בנה לוי ע"י אומדנא וכו' וכ"כ הרא"ש בתשו' דלא אזלי' בטר אומדנא אלא כה"ג וכולי ע"ש וכן פסק מהר"א ששון סימן ככ"ד דלא אזלינו בטר אומדנא לקיים המתנה ולעקור הירושה מתשו' הרא"ש וכ"כ ה' שבות יעקב ח"ב סימן קמ"ו עיין שם גם מהרשד"ם סימן שמ"ו כ' דלא אזלינו בטר אומדנא לעקור דבר תורה כמ"ש הרא"ש בתשו' והביא ראיה מדאמרינו בפרק מי שמת ש"מ שאמר ידור פ' בבית זה יאכל פירות דקל זה לא אמר פלוס וכולי וכן כ' הרשב"א והר"ן מפאן דלא מתקנינו ליה לישגיה אלא דייני' ליה ככריא דלא אמרו להוסיף על דבריו והיינו מטעם שכתב הרא"ש דלא אזלי' בטר אומדנא אלא לבטל המעשה שעשה ונשארו הדבר כמו שהיה בתחילה ולא לעקור דין תורה עיין שם ונראה דסבירא ליה דאפילו לא נשתנה הדבר אזלינו בטר אומדנא אלא דהיינו דוקא לבטל המעשה ולהעמיד הדבר בחזקתו ולא לעקור דין תורה אבל לא זכר מ"ש הנ"י בפרק מי שמת גבי ש"מ שאמר ידור פ' בבית זה וכולי וז"ל ונ"ל דלא שייך להק' אמאי לא אזלינו בטר אומדנא הכא בש"מ כדלעיל במתני' וגבי מסופן בגט דלגבי נפשיה אנו סהדי בודאי לא שביק נפשיה וגבי גט משום עיגוונא וכולי אבל גבי מתנת אחרים אע"ג דאי לא בעי למי' דקל לפירות הא דאמר פירות דקל דברי בטלה הם מ"מ אין לנו אלא מה שיהווציא מפיו בפ"י ר"ת עכ"ל ונראה דלדברי הרא"ש דוקא בש"מ שנתנו כל נכסיו אזלינו בטר אומדנא לבטל המעשה ולהעמיד הדבר בחזקתו אבל גבי פירות דקל לא אזלי' בטר אומדנא לקיים המעשה אבל הנ"י מחלק דדוקא לגבי נפשיה אזלינו בטר אומדנא דמוכחא היא דאנו סהדי דלא שביק נפשיה אבל לגבי מתנת אחרים ליכא אומדנא דמוכח אף ק' ממ"ש הרא"ש בתשו' פלל ס"ח סימן ג' וז"ל וכן עשה מעשה ר' בנאה והוציא ממון מחזקתו ע"י אומדנא דמוכח בפרק ח"ה בההוא גברא דשמע' לדביתהו דקאמרה לברת' אמאי לא צניעא באיסור' וכולי אלמא מאומד דדעת שזה היה בנו דלא רצה לעשות גנאי לאביו הוציא כל הממון מחזקת האחים ונתנו לו וכן

אבי החכמה נתן הילד הסי ע"ש הרי דאזלינו בטר אומדנא אפילו לעקור ירושה דאוריית' וכה"ג כתב הרא"ש בתשו' פלל ס"ח סימן כ"ג הביאו הטור בסימן ס"ה דאזלינו בטר אומדנא דמוכח אפילו להוציא ממון מחזקתו עיין שם וכן פסק הרב פני משה חלק ראשון סימן צ"ג דמהני אומדנא דמוכח אפי' להוציא ממון מחזקתו עיין שם וכן פסק הר' פ"מ ח"א סימן צ"ג דמהני אומדנא דמוכח אפילו להוציא ממון כמ"ש הרא"ש בתשו' עיין שם וכ"נ מדברי מהרי"ו סימן ק"ד הובא בסמ"ע סימן רפ"ז סקי"ד עיין שם וגם מהריק"ו שורש קכ"ט הוכיח דלאו דוקא להחזיק ממון אלא אפילו להוציא ממון מחזקתו אזלינו בטר אומדנא כל שהמעשה מבורר אצל הדיינים אלא שאנו מסופקי' בדעת הנייטן והמוכר או המוריש אזלינו בטר אומדנא עש"ב ונראה דנדאי אפילו להוציא ממון אזלינו בטר אומדנא דמוכח אלא דה"ד כשא"ץ להוסיף או לתקן בדבריו אבל לומר שהיה על תנאי או לתקן הלשון לא אזלינו בטר אומדנא אלא לבטל המעשה שעשה כהיה דשמע שמת בנו אבל לעקור נחלה דאורייתא בדברים שבלב לא וכה"ג ח"י מהר"י עינאש בתשו' ח"א סימן י"ג בטענה ז ע"ש ומ"מ בנ"ד נראה דאין לבדות מלבנו אומדנא דהא אפי' בהיה דובין נכסי' אדעת' למיסק לא"י דאיכא אומדנא אמרינו דברים שבלב אינם דברים משום דליכא אומדנא דמוכח' כולי האי בלא גילוי דעתא דהרבה פעמים אדם מוכר קרקעותיו ואין ידוע למה נאפילו נימא דאומדנא דמוכחא היא הרי כתב הרא"ש דלא אזלינו בטר אומדנא לעקור דין תורה בדברים שבלב וכן פסק מהרשד"ם והרמ"ע בתשו' סי' נ' עיין שם וא"כ נראה דבנ"ד אפילו איכא אומדנא דכינונה להברית לא מהני אומדנא להוסיף על דבריו דכל שלא אמרה בפ"י ע"מ שאין לאביה רשות בהם דברים שבלב לא הוו דברים לעקור תקנת חכמים ואמרי' שטענה וסברה שתועיל ההברחה ממה שנתנה וכה"ג כתב הרא"ש בפרק האשה שנפלו ובתשו' פלל ע"ח סימן ג' גבי מברית נכסיו מב"ח דנדאי פנונתו להברית אלא שטענה בזה כסבור שתועיל ההברחה אפילו לא יקנה המקבל וכיון שהדין הוא שלא תועיל ההברחה אם לא שקנה המקבל והמקבל א"א לו לקנות ממילא נשארו הנכסים ברשותו ונשתעבדו לכתובת אשתו ולב"ח ע"ש וה"נ אמרינו שטענה וסברה שתועיל ההברחה בהכי וכיון שהדין לא תועיל בהכי ממילא נשארו הנכסים ברשות האב ונשתעבדו לב"ח דלא מסתבר למימר דזנקה לעקור דין ירושה דאורייתא לא אזלינו בטר אומד' אבל לעקור תקנת חכמים אזלינו בטר אומדנא ואמרינו דהוי כאלו התנה בפ"י ע"מ שאין לאב רשות בה וקעין זה פסק הרי"ף בפרק הכותב פאפא שאול דאמר בין דלא נדר וכו' וכ' ה"ר"ן וז"ל פלומ' בין שאמר וכו' שורת הדין דליהוי פטורה בין ממנו בין מיורשיו מ"מ כיון שלא כתב בין בפ"י אין עוקרין מפני זה הלשון הסתום דרבנן דאמרי' הבא ליפרע וכו' אבל היכא דכתב לה בפ"י בין ממנו בין מיורשיו הילקתא כסתמא דמתני' דמהימנא וכולי עיין שם אלמא דאע"ג דל' נקי נדר וכולי פטור בין ממנו בין מיורשיו משמע מ"מ אין לעקור תקנת חכמי' אא"כ אמר בפ"י וה"נ לא אזלינו בטר אומדנא לעקור תקנת חכמים ויש להסתפק אם אמר האב אי אפשי בתקנת חכמים דמציאתה ומתנתה לאביה אי זכתה או לא שהרי מהר"ם בתשו' הקצרות סי' ר"ח ובמרדכי בפ' בתרא דכתובות כ' דלא אמרו כן אלא בליכא פסידא לאחרים והוא מוחזק כמו שהק' ריב"א בב"ק גבי הא דאמר רבא אי שקלת פדינך שקולי וכולי אמאי לאשקיל זיבורית כדשטתא ולימא אי אפשי בתקנת חכמים שתקנו לה בבינונית ות' דלא

אָמרו אַלָּא היִכָּא דְּלִיכָּא פְּסִידָא דְּאַחֲרִים וְהוּא מְוַחֲזָק וְהֵיא דְּאִינָה נְיֻזְוֹנָת וְאִינָה עוֹשָׂה
שְׂהִיא מְוַחֲזָקָת בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיהָ עֵינָן שָׁם וְאִ"כ ה"נ אֶפְשָׁר דְּאִינוּ יָכוּל לֹמַר א"א בְּתַקְנַת
חֲכָמִים שְׂלָא לְזַכּוֹת בְּמַצִּיאַת בִּתּוּ וּמִתְנַתָּה לְהַפְקִיעַ זְכוּת הַב"ח כְּמוֹ בְּמַקְבֵּל מִתְּנָה אַחַר
שְׂבָאָת לִידּוֹ חֲזַר וְאָמַר אִינוּ רוּצָה בָּהּ אוֹ הָרִי בְּטִילָה דְּאִם יֵשׁ עֲלָיו שְׂט"ח ב"ח גּוֹבָה מִמְּנוּ
דְּאִין הַמְּקַבֵּל יָכוּל לְהַפְקִיעַ הַמְּשֻׁנְעָב' לַב"ח כַּמ"ש בְּסִימָן רַמ"ז עֵי"ש בַּהֲסַמ"ע ס"ק י"ת
וְהֵ"ה דְּאִינוּ יָכוּל לֹמַר א"א בְּתַקְנַת חֲכָמִים לְהַפְקִיעַ זְכוּת הַב"ח וְאַף שְׂמֵהָר"ם בְּתִשּׁוּ'
שָׁם תִּי' קו' רִיב"א בַּע"א דְּלֹא שְׂיִיךְ הֵתָם בַּב"ק לְמִי' א"א בְּתַקְנַת חֲכָמִי דְּלֹא שְׂיִיךְ אַלָּא
הֵיכָּא שְׂתַקְנּוּ הַתַּקְנָה לְתַקְנָתוֹ וּלְטוֹבָתוֹ אַבְּל בִּינוּנִית לֹא לְטוֹבָתוֹ שֶׁל מְלֵנָה נְתַקְנָה אַלָּא
לְטוֹבָתוֹ שֶׁל לֵנָה הֵיטָה עֵיקַר הַתַּקְנָה שְׂלָא תִנְעוּל דְּלַת בְּפָנֵי לוֹוִים ע"ש מ"מ מְבוֹאָר שָׁם
דְּאִינוּ חוֹלֵק עַל רִיב"א דְּלֹא אָמְרִי' הֵכִי אַלָּא לְהַחְזִיק וְלֹא לְהוֹצִיא מִיָּהוּ אֶפְשָׁר דְּרִיב"א
דַּכ' דְּדוֹקָא לְהַפְסִיד אַחֲרֵי' לְהוֹצִיא מֵהֶם קְאָמַר וּבַס' א"ז לְקַמָּא דְּף ז' ע"ב הֵבִיא בְּשָׁם
הָרַא"ש וְנ"ל וְרִיב"א הַק' וְכוּלֵי וְתִי' דְּאִין אוֹמְרִים א"ח בְּתַקְנַת חֲכָמִים אַלָּא לְהַחְזִיק מַה
שְׂבִידוֹ פְּגוֹן גְּבִי אִשָּׁה וּלְקַמָּן גְּבִי לֹקַח אַבְּל לְהוֹצִיא מִיָּד אַחַר פְּגוֹן הַכָּא וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי
שַׁחִי' דְּדוֹקָא לְהַחְזִיק יָכוּל לֹמַר א"א בְּתַקְנַת חֲכָמִים וְלֹא לְהוֹצִיא מֵאַחֲרִים וְאִ"כ אֶפְשָׁר
דְּרִיב"א דְּוֹקָא לְהַפְסִיד לְאַחֲרִים לְהוֹצִיא מֵהֶם אַבְּל לְהַפְקִיעַ זְכוּת הַב"ח שְׂלָא לְהוֹצִיא
מִמְּנוּ חֲשִׁיב לְהַחְזִיק וְשׁוֹב רְאִיתִי בְּתִשּׁוּ' מְהָר"י בְּאַסֵּן סִימָן ע"ז וְסִימָן ע"ח שֶׁהַק' עַל
רִיב"א נ"ל דְּכִי אֵיכָּא פְּסִידָא לְאַחֲרִים אִינוּ יָכוּל לֹמַר א"א וְכוּ' וְתִי' וְנ"ל וּמְסַפְּרָא לְמ"ד
דְּהָא פְּסִידָא לְאַחֲרִים דְּקְאָמַר רִיב"א לָאו אַבְּעַל דִּין קָאִי דַּבַּע"ד וְדָאִי אֵית לֵה פְּסִידָא
דְּעִידִית וְזִיבּוֹרִית נְמִי פְּסִידָא הָוִי וְכֵן מַעֲשֵׂה יְדֵיהָ וְלֹא קְאָמַר אַלָּא פְּסִידָא דְּאַחֲרִים שְׂהִיא
בְּכַלֵּל תַּקְנַת חֲכָמִים שְׂגַם לְהַנְאַתָּם תַּקְנּוּ וּכְשָׂאוֹמַר זֶה א"א וְכוּלֵי גּוֹרֵם לְהֵנִי פְּסִידָא אִז
אִינוּ יָכוּל לֹמַר ח"א וְכוּלֵי שְׂאִין בִּידּוֹ לְהַפְסִיד לְחַבְּרֵי' שֶׁהוּא בְּכַלֵּל הַתַּקְנָה כְּמוֹהוּ וְזֶה
מִתְּבָאָר מַמ"ש בַּגַּמ' פְּשִׁטָּא לִיקַח בִּינוּנִית וְזִיבּוֹרִית וְשְׂיִיר עִידִית לְפָנָיו וְכוּלֵי וּב"נִי שָׁם
כ"כ בְּבִירוֹר וְכוּלֵי וְחֲזַר הַדִּין דַּמְנ"ל לְחַלֵּק בֵּין חֵב לְאַחֲרִים בֵּין אִינוּ חֵב וְכוּלֵי עַש"ב
(א"ה עַכ"מ בְּקוֹנְטְרִיס זֶה וְאִח"ד מְצָאֵתִי בְּקוֹנְטְרִיס אַחַר כְּתוּב יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם אָמַר
וְכוּ' וְנ"ל וְהַמַּח"א בַּה' זְכִיָּה סִימָן ב' וְכוּלֵי) וְהַמַּח"א בְּהַלְכוּ' זְכִיָּה סִימָן ב' כְּתַב מְסַפְּרָא
דְּאִם הָאֵב מְחַל וְנִתְרַצָּה שְׂהִיא שְׂל בֵּן זָכָה הַבֵּן וְשׁוֹב אִינוּ יָכוּל לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ וְכ"כ
מֵהַרְב"א בְּתִשּׁוּ' סִימָן ה' עֵינָן שָׁם אַבְּל מְהָר"י בְּאַסֵּן בְּתִשּׁוּ' סִימָן ע"ג דְּחַה דְּבָרֵי רַב"א
ע"ש וְגַם לְדַעַת מֵהַרְב"א הַמַּח"א דְּאִם מְחַל זָכָה הַבֵּן אֶפְשָׁר דַּה"ד פְּשָׂאִינוּ חֲזִיב לְאַחֲרִים
אַבְּל לְהַפְסִיד לַב"ח שְׂלוֹ לֹא וְכ"כ הַר' כְּנַה"ג בְּסִימָן כ"א אוֹת מ"ד דְּבְּמַקּוֹם שְׂהַמּוֹחֲזָק
יָכוּל לֹמַר קִי"ל אִינוּ יָכוּל לֹמַר אִינִי רוּצָה לְזַכּוֹת מְטַעַם קִי"ל לְחֹב לַב"ח וְל"ד לְאַשָּׁה
שְׂיִכּוּלָה לֹמַר אִינִי נְיֻזְוֹנָת וְאִינִי עוֹשָׂה שְׂיִכּוּלָה לֹמַר א"א בְּתַקְנַת חֲכָמִים דְּהֵתָם אִין חֲיִיב
לְבַעַל עֲלֵיהָ אַלָּא בְּשִׁבִיל מְזוֹנוּתֶיהָ אַבְּל אִם חֲיִיב לַב"ח חוֹב גְּמוּר לֹא כ לְהַפְקִיעַ זְכוּת
הַב"ח וְלֹמַר אִינִי רוּצָה לְזַכּוֹת מְטַעַם קִי"ל וְכוּפִין אוֹתוֹ לְזַכּוֹת וּכְבָר מֵהַרִימ"ט בַּח"מ ס'י
ט' כ' וְנ"ל עַל רְאוּבֵן שְׂחֲזִיב שְׂמַעוֹן בְּשִׁטְר וּמֵת וְלֹא הֵנִיחַ נְכִסֵּי' רַק קָרַקַע א' וּמֵתָה
אַלְמָנָתוֹ וְלֹא נְשַׁבְּעָה עַל כְּתוּבָתָהּ וְאִח"ד הוֹצִיא הַשִּׁטְר וְתַבַּע שְׂמַעוֹן לִיּוֹרְשִׁי לִיטְוֹל
הַקָּרַק' בְּחוּבוֹ הֵבִיא תִשּׁוּ' מְהָר"י בְּאַסֵּן לְזַכּוֹת לִיּוֹרֵשׁ מְטַעַם שְׂהוּא יָכוּל לֹמַר א"א בְּתַקְנַת
חֲכָמִים פְּגוֹן זֹו שְׂתַקְנּוּ הַבָּא לִיפְרַע מְנַכְסֵי יְתוּמִים לֹא יפְרַע אַלָּא בְּשִׁבּוּעָה וְהַרְבַּ חֵלֵק
עֲלָיו דְּלֹא אָמְרִי' הֵכִי בְּמַקּוֹם שְׂחָב לְאַחֲרִים שְׂמָא נְפָרְעָה כְּתוּבָת' וְחַל שְׂעִבּוּד הַב"ח עַל

הנכסים ולא כל הימנו של היורש לנותר עלו שבוועתו להפסיד הב"ח עש"ב א"כ לדעת מהר"י באסן יכול לומר איני רוצה לזכות בטענת קיי"ל אפילו לחוב לב"ח ולדעת מהרימ"ט אינו יכול והתנמה על ה' כנה"ג שלא זכר תשו' רבו מהרימ"ט וה"נ בנ"ד אם האב יכול לומר א"א בתקנת חכמים ואיני רוצה לזכות לחוב לב"ח נראה דתלוי במחלוקת ואפשר דלא אמרינן הכי אלא דוקא פשהוא מוחזק פבר פגון בטענת קיי"ל שהוא מוחזק אינו יכול לומר איני רוצה לזכות להוציא הממון מחזקתי ולהפסיד זכות הב"ח וכן היורש שהוא מוחזק ואין האלמנה יכולה לגבות פתובת אלא בשבי' אינו יכול לומר א"א בתקנת חכמים ולנותר השבוועה להוציא הממון מחזקתו פדי להפסיד הב"ח אבל דבר שאינו בחזקתו אין מזפין לו בע"כ וכן ראיתי להפרישה בסימן זה בנותן מתנה לבנו ע"מ שלא ישמעבד לב"ח ואח"ך מת הב"ח טורף אותה כ' דה"ד בדכתב דאקני אבל לא כתב לו דאקני לא היה יכול הב"ח לטרוף ממנו מאחר דאביו התנה בפ'י שלא יחול שעבוד הב"ח א"כ מסתברא גם דעת הבן פשמת אביו שאינו רוצה לזכות בשדה זו מפח מתנה אלא ע"מ שלא יחול שעבוד הבי"ח כמו שהתנה אביו ואין מזכי לו לאדם בע"כ ע"ש הרי דיכול לומר איני רוצה לזכות בשדה זו ואין מזפין לו לאדם בע"כ: גם יש לקרר בנ"ד א מיקרי מוחזק ומדברי הטו' בסי' קי"ב מוכח דמקבל מתנה מיקרי מוחזק גבי ב"ח אם חל שעבודו על הנכסים וכבר הוכיח פן ה' פרח מטה אהרן סי' צ"ג ע"ש ונראה דה"ד התם משום המקבל דכבר יצאו הנכסים מרשות הנותן ואין הספק בין הנותן למקבל אלא בין ב"ח למקבל מתנה אם היו הנכסים אלו בידי הלנה בשעה שלנה ונשתעבדו לו או לאחר שלנה קנה ומכר אבל אם הספק בעיקר המתנה מעמידין איתו הממון בחזקת הנותן וב"ח גובה מהם מפח הנותן וכ"כ המבי"ט ח"א קכ"ט דבספק מתנה מעמידין הפעות בחזקת היורשים וממילא ב"ח גובה עי"ש וכן ראיתי למהרח"ש ח"ב סימן כ"ג שחי' פן עיין שם אבל בנ"ד דאין הספק בין הנותן למקבל דכבר יצא הממון מרשות הנותן אלא דהספק הוא אם קנתה הבת או אביה יש להסתפק אם האב מיקרי מוחזק וממילא ב"ח גובה ממנו א"ד פינן דאין הוא יורש מפת מורישו אלא הספק הוא אם זכה הוא במתנ' בתו לא מיקרי מוחזק ונר' פינן דמדאורייתא קנתה בתו אלא דתקנו חכמים משום איבה לאביה א"כ כל ספק בתקנה יד התקנה על התחונה וכה"ג ל מהרשד"ם סימן ש"ן גבי שטרות בעש"ג וז"ל אמנם נר' בעיני פינן דהוי פלוג' דרבנותא אית לן לאוקומי דינא דאורייתא וכינן דמדאורייתא אין פאן עדות וכו' א"כ העדים פסולים מן התורה ולא הוכשרו אלא מתקנתא דרבנן כל היכא דאיכא ספק א"ל דמשום ספק דתקנת' דרבנן לא מבטלי דין תורה דינ התקנה על התחונה והביא ראיה מדברי מהרי"ק ומבואר שם דאפי' להוציא ממון אמרי' הכי כ"כ בסי' רמ"ג במי שמכר בנכסי אביו פחות מכן עשרים ע"ש ואף שמהרח"ש ח"א סכ"ג ומהרש"ג בס' משפטי' ישרים סי' מ"א דחו דברי מהרשד"ם גם ה' פרח מטה אהרן ח"א סי' י"א הארי' להוכיח דאפי' בספק תקנה אין מוציאין מהמוחזק ע"ש מ"מ פשאין א' מהם מוחזק לכ"ע אמרינן יד התקנה על התחונה וכ"כ ה' פני משה ח"ב סי' צ"ד וסי' ק"ד ע"ש וה"נ דקנתה הבת מדאורייתא וספק אם זכה אביה מתקנ' חכמי' או לא כל ספק בתקנ' יד התקנ' על התחונה: ואיברא דנר' פשוט דאם נתנו ע"מ שאין לאביהם רשות בהם מהני תנאי וכ"כ מהר"ם בתשו' דשייכי לס' סי' ה' בא' שרצה לתת מעשר עני של פספים לקטנים שהיה אביהם

עשיר וז"ל יכול להיות פנין דלית להו לבצעלים במעשר עני של פספס אלא טובת הנאה
בעלמא לא חשיב פדעת אחרת מקנה אלא כמו מציאה הני דקי"ל טובת הנאה אינה ממון
וכו' ומטעם זה אפי' אם ראובן יתן לבניו של שמעון הסמוכים על שולחננו במתנ' ע"מ
שאין לאביהם רשות בה אלא לצורך עצמם מה שהם נושאים ונותנים לפיהם לא מהני
תנאי מידי פנין דטובת הנאה אינה ממון וכו' ע"ש משמע דממון גמור יכול ליתנו ע"מ
שאין לאביהם רשות בו אלא לצורך עצמם מה שנושאי ונותנים לפיהם ולא קנה אביהם:
וראיתי למהרש"ך ח"ב סי' רי"א שכ' דהמזפה לקטן ע"י אחר קנה ואפי' באב המזפה
לבנו והביא ראיה מדאמרי' אקניני' לבנו קטן וכו' והכנה"ג בסי' רמ"ג אות נ"ז פסק פן
להלקה למעשה וכן דעת מהר"ם אלשי' סי' נ"ח ע"ש וכן ראיתי למהר"ש ו' חסון בס'
בית שלמה סי' ל"ה הביא עוד ראיה מפ' י"ג שהפכותב נכסיו לבנו אפי' הוא קטן המוטל
בעריסה לא עשאו אלא אפטרפו' ובעי רבא בבריא היאך וא"א איהו אפטרפו' לזכות לבנו
במתנ' הרי הפל לאביו אלא נדאי אם זפה לו ע"י אחר לכ"ע מהני ולכה בש"מ מהני
דה"ל פמסורים ע"י אחר דמי ונר' דס"ל דשכ"מ שנתן לקטן א"ץ שיזפה לו ע"י אחר
דדבריו פמסורים ע"י אחר דמי ודלא כהכנה"ג בסי' רנ"ג שכ' דמתנת ש"מ לקטן צריף
שיזפה לו אחר ובלא"ה לא קנה דתרי קולי לא עבדי' שיהיו דבריו פמסורי' וכאלו זיפה
לו ע"י אחר' לא אמרי' וכבר חלק עליו ה' דברי אמת בקו' ז סי' ג' וכן כ' ה' כנה"ג עצמו
בסי' ר"י דש"מ א"ץ זיכוי ע"ש וא"כ פנין דבריא שנתן לבנו עהני זיכוי בש"מ מהני
דדבריו פמסורים ע"י אחר ונר' שזה תלוי במחלוקת דהמרדכי בפ"ק דקידושין כ' בשם
הר' אלקנה דאפי' נתן לו רבו וזפה לו ע"י אחר' מהני ע"ש אבל הריטב"א בחי' פ"ק
דקידושין כ' וז"ל מיהו צריף תלמוד הרב שנתן מתנה לעבדו וזיפה לו אחר אם זוכה בה
וכו' ומסתברא לי דבהא נמי אין קנין לעבד בלא רבו דאלת"ה הא משפחת לה לר"מ
בכסף ע"י עצמו ממתנה שיזפה לו רבו ע"י אחר וכולי מיהו אם זיפה לו רבו ע"י אחרים
ע"מ שלא יהא בו רשות פלל מהני תנאייה פי היכי דמהני במתנה דאחרים וכו' ע"ש הרי
דס"ל דלא מהני זיכוי ע"י אחרים ואם פן אפטר דה"נ האב המזפה לבתו דמי לעבד ולא
לבעל דבע' שנתן לאשתו אפי' בלא זיכוי על ידי אחר קנתה אבל האב שנתן לבתו דלא
קנתה ה"נ אפי' בזיכוי על ידי אחר לא קנתה אא"כ זיפה לה ע"י אחר ע"מ שאין לו
רשות דומיא דעבד וכן הרב שנתן לעבדו בלא זיכוי אפי' אמר ע"מ שאין לו רשו' לא
מהני ובירושלמי בפ"ק דקידושין הביאו הרשב"א בחי' שם אמרי' פשיטא שהעבד מקבל
מתנה לאחר מאחר לרבו מרבו לעצמו לא מאחר לעצמו מחלוקת רבי מאיר ונחמ"י הילך
פספס זה שלא יהא לרבף רשות בהם זכה העבד זכה רבו דר"מ וחכ"א זכה העבד ולא
זכה רבו ע"ש משמע בהדיא דמרבו לעצמו אפי' א"ל ע"מ שלא יהא לו רשות לכ"ע לא
מהני ודוקא מאחר לעצמו ס"ל לרבנן דמהני ע"י תנאי וא"כ ה"נ האב שנתן לבניו מתנה
אפי' אמר ע"מ שאין לו רשות לא מהני אלא דוקא במזפה להם ע"י אחר ע"מ שאין לו
רשות והא דאמרי' אקניניה לבנו קטן וכ' מהר"י באסן בתשו' סי' ע"ג על דברי מהרש"ך
ולענ"ד דא"ץ דהתם מיירי פשלא הנה בנו קטן סמוך על שולחננו ע"ש וכבר דחה פן
מהרש"ך שם דא"ל דההיא מיירי בקטן שאינו סמוך על שולחננו ע"ש וידעת הריטב"א
נר' דמיירי בזיפה לו ע"י אחר ע"מ שאין לו רשות וכן הפכותב נכסיו לבנו אפילו הוא
קטן המוטל בעריסה וכו' מיירי בהכי שיזכ' לו ע"י אחר ע"מ שאין לו רשות: ח' אם נתנו

ללנה מתנה וכו' נראה הלנה לו ע"מ שלא יחול שעבוד ב"ח דהתנאי קניינים דהטעמים שכ' הרא"ש במתנה שייכי נמי בהלואה וה' כנה"ג חי"ד סימן רס"ז גפי הנותן לעבד ע"מ שאין לרבו רשות כ' דלא נחלקו ר"מ ורבנן אלא דוקא במתנה אבל במליה לעבד לכ"ע לא קנה הרב שלא הלנה לו אלא ע"מ שאין לרבו רשות ואם לא נתקיים התנאי אף העבד לא קנה המעו' וכן הסכים ה' שמחת יו"ט סי' א' והביא ראיה מדברי המ"מ בפ' כ"ו מה' מלנה גפי עבד ואשה שלוו מוכח דהלוא' העבד והאשה זוכה בה הבעל והרב ואין חייבים לפרוע ולא אמרינן דחשיב כאלו הלנה להם וא"כ דוקא במתנה לא מהני תנאי דע"מ שאין לרבו רשות אבל במלנה אף דמלנה להוצאה ניתנה וזוכה בה הרב פ"ן שאין חיי' לפרן' א"כ מסתמא אם קנה הרב הפך התנאי גם העבד לא קנה ותבטל ההלואה דלפי התנאי שלא יהא לרבו רשות הרי הוא מוכרח שירויח בהם ויפרע לו בזמנו אבל אם קנה רבו יפסיד החוב שלא יפרע לו עד שישתחרר העבד ואדעתא דהכי להפסיד ממונו לא הלנה ושאני מתנ' שהיא שלא ע"מ להחזיר ואם קנה רבו ליפא הפסד ממון ע"ש ומה שהוכיח מדברי המ"מ דהלואת העבד זוכה בה הרב ואינו חייב לפרן' דאל"כ מאי דק"ל מטעם דזכה הבעל פ"ן דנתחייב לפרן' כאלו הוא הלנה לא דק דאפי' נתחייב לפרן' כאלו לנה מ"מ פ"ן דהלואה להוצאה ניתנה זכה בה הבעל לאכילת פירות ואפי' מעות ההלואה בעין אינו משל' אותה אלא חייב לפרן' לו מעות אחרים כשיגיע הזמן מיהו א"ל דהגאונים והרמב"ם ס"ל דאינו חייב לפרן' וא"כ המלנה מפסיד מעותיו והו"ל ההלואה בטעות ונזרו המעו' פפקדון דאם הם בעין משלמין אותם כמ"ש הרב בסי' נ"ד ע"ש וא"כ אפי' הלנה לעבד סתם בלא תנאי הדין כן דאומדנא דמוכח דלא הלנה לו שיפסיד ממונו כמ"ש הרדב"ז שם אבל הקא המלנה ללנה גובה ב"ח מאותה הלואה אבל אם התנ' ע"מ שאין שעבוד ב"ח עליה' דנדאי התנאי קניינים דאע"ג דלא דמי לעבד דאין קנין לעבד בלא רבו ואם התנאי בטל וקנ' הרב מפסי' הלה מעותיו עד שישתחרר' העבד ואפי' שלא ישתחרר' אבל הקא אע"ג (א"ה עכ"מ): ט' התנאי קניינים ולא יגבה ב"ח ממנו וכו' הרא"ש בתשו' כ' הטעם שאם היה ב"ח טורף א"כ לא נתקיים התנאי ונתבטלה המתנה מעיקר' ונמצא לוקח ממון אחרים בחובו ע"ש אבל הרשב"א בתשו' ח"ב סי' ק"מ כ' בנתן מתנה ע"מ שלא יהא לבעלה קנין וז"ל שלא נתפונן לומ' שאם תתן לבעלה המתנ' בטיילה שאם נתפונן לכה היה אומר ע"מ שלא תתן לבעלה וכולי ולפי דעתי ג"כ ע"מ שאין לרבה רשות שהרי לא א"ל ע"מ שלא תתן לרבה וגם העבד אינו בטל התנאי אלא הרב והוא לא התנה עם הרב כלום וכו' ע"ש וה"נ ע"מ שלא יחול שעבוד ב"ח אינו תנאי המבטל המתנה אלא רוצה לסלק רשות הב"ח מנכסי' אלו אבל אם המקבל נתן לב"ח נראה דלכ"ע לא בטיילה המתנה ומהר"ם אלשיך סי' פ"ט וצ' כ' באלמנה שנתנה קרקע לבתה ע"מ דכל זמן שהב' בחיים יאכלו היא ובעל' הפירות ואחר מיתתה יהא לזרע' כ' דיש מי שאומ' דאין זה תנאי כל' דע"מ דעלמ' דא"כ כפשיטא שיכולי' היא ובעלה לאכול הפירות אלא פי' שלא נתנה הקרקע ופירות לגמרי אלא פירות לבד ודחה הרב וז"ל דלא נמצא בזה בכל הגמ' דע"מ הוא פי' המתנה אלא דנראה דתנאי הוא שיהנה הבעל ואם לאו בטלה המתנ' עש"ב ונרא' דע"מ שיאכלו היא ובעלה הפירו' ולא יחול שעבוד הב"ח קאמר וכה"ג כ' הרי"ף בתשו' סימן יו"ד וז"ל וכן במתנ' זו פ"ן דלא צרי' לומ' אם מת א' מהם יחזור חלקו לאחיו וקאמ' אין אנו אומרים שלבטלה אומר אלא לצורך אומר כן

ואינה ז"ש מת א' מן האחי' והניח אשה ולא הניח בנים שלא תטול אותם נכסי' אלא אלא יחזרו לאחים וכאלו א"ל ע"מ שלא תקנה אותם אשתו ובזה פ"א אחריה ליקני שהוא תנאי קנים וכינון שהית' מתנ' בריא תנאי זה קנים ואין לאשתו כלום לפי שלא נשתעב' לה שהתנאי היה בשבילה עכ"ל הרי דס"ל דאפי' לא התנה בפ"א אלא דאם מת המקבל יחזור חלקו לאחיו פינן דלא צ"ל אמרי' דלא לבטלה אמר פן אלא לטפויי שלא תטול האשה כחובתה מהם ותנאו קנים והכא נמי א"ל דלא היה צריף לומר יאכלו היא ובעלה הפירות אמרינן דשלא יטול מהם בעל חוב קאמר: יו"ד והתנה עמו המוכר ע"מ שלא יחול עליו שום שעבוד וכו' אם מכר ע"מ שלא ימכרנה לעולם ודאי דאינו יכול למכרה ה' גד"ת ואין הדבר פן לדעת הטור דמחלק בין מכר למתנה ה' כנה"ג עיין שם וליתא שהרי כ' הרמב"ם בפ"א מה' מכירה מי שהקנה לחבירו והתנה עליו ע"מ שיתן מקח זה או תמכרנו לפ' אם נתנו או מכרו לאותו פ' קנה ואם לא קנים וכו' ופסקו קא בס"ר ר"ז ס"ה ע"ש וה"ה ע"מ שלא תמכרנו ועיין בס' עדות בייעקב סי' ס"ט וה' משנה למלך בפ"ג מה' זכייה ס"ו כ' שאין דבריו נראין ע"ש ושוב ראיתי לה' כנה"ג בתשו' בס' ב'עני חיי ח"ב סי' ק"א שחזר בו דתנאי שלא ימכרנו לכ"ע אינו יכול למכור ע"ש: י"א דין ד' שנתן קרקע לבנו על תנאי וכו' ז"ל הרא"ש בתשו' פלל ע"ב סי' ג' ראוהו שנתן קרקע לבנו ע"מ שלא יחול שעבוד ב"ח דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי ואם לא נתקיים התנאי נתבטל המעשה פאלו לא נעשה וכו' וכשפא ב"ח לטורפו נתבטל' המתנה מפח התנאי וחזר לבן הקרק' מפח השיוור שיירש מאביו וכו' ע"ש ולכאורה נראה דדוקא פאומר ע"מ דהוי פאומר מעכשיו דבטלה המתנ' למכרע בבטול התנאי וא"כ מרן שכ' מי שנתן קרק' לבנו על תנאי וכו' משמ' דסבירא ליה דאומר על תנאי פאומר ע"מ דהוי פאומר מעכשיו כמ"ש מהריב"ל ח"ג סי' ס"ג ומהריט"ץ סי' רמ"ב ע"ש אכל מרן בב"י סי' ר"ז סי"ד כ' דאומר על תנאי אינו פאומר ע"מ ע"ש ועיין בה' כנה"ג ח"ב סי' ר"ז אות ל"ב שכ' שדעת הרא"ש אע"ג דאומר ע"מ פאומר מעכשיו ב'מי ובעי' תנאי פפול וכל משפטי התנאים ובתנאי זה שלא יחול שעבוד הב"ח דממילא הוי שיוור ולא תנאי א"ץ למשפטי התנאים ומה שהצ"ל דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי ה"ט דכינון דאין שם תנאי אלא שיוור אם לא אמר מעכשיו הרי נתקיימה המתנה שעה אחת ושוב אינה חוזרת לאביו לכך הצ"ל דע"מ פמעכשיו דמי והרי תלה המתנה בשיוור וכל שנתבטל השיוור בטלה המתנה ע"ש לפ"ז ניהא דאומר על תנאי לא הוי כע"מ שצריף תנאי הפלל פפול וכל משפטי התנאים אלא דלגבי שיוור (א"ה עכ"מ): י"ב ב"ח של הבן גובה ממנה וכו' ה"ד פאומר ע"מ שלא יחול שעבוד אכל אם אמר חוץ מדבר זה שלא ישתעבדו לב"ח ולא לכתיבה אין ב"ח של הבן גובה ממנה מהרא"ש סימן רכ"ג וכן פסק ה' פרח מטה אהרן ח"ב סימן צ"ט ע"ש: י"ג דין ח' או מקבלי מתנה וכו' עיין בחי' הריטב"א גיטין ד' נ' שהסכים דהוי פמתנת בריא ואינו גובה ממנו וכן דעת רבו ע"ש וא"כ ודאי דיכול המוחזק לומר קי"ל פהראב"ד והרא"ה והריטב"א ודלא כה' הכנה"ג בסימן ס"ט הגב"י אות ד' ע"ש ובתשו' ח"א סי' קפ"ו ע"ש: י"ד או מקבלי מתנה וכו' כ' ריא"ז ונראה שאם נתן מתנה הלונה הבינוני' שלו לבנו אינו דומה פאלו מכרו וב"ח גובה מיד בנו ואינו יכול לדחותו אצל הזיבורית שפי'ד האב ואם נשאר בינונית אחרת פי'ד האב גובה הבינונית של האב ולא של הבן וכו' עכ"ל ונראה טעמו דהא מתנה פמכר בבנו ל"ל הכי כמ"ש רש"י בפ'

נערה דף מ"ט וז"ל ואע"ג דמתנה כמכר לענין שעבוד התם הוא דאי לאו דעבד ליה ניקח
לנפשיה לא הוה יתיב ליה מתנה אבל בנו ל"ל הכי ע"ש מיהו הרשב"א בתשו' ח"ב סי'
קס"ג כ' דאע"ג דטעמ' דמתנ' שהיא כמשעבדי הוי משום דאי לאו דהו"ל הנאה מניה לא
הוה יתיב ליה מתנה פדאיתא התם ולכאורה לא שייך ה"ט גבי יורש דבין פה וכן פה
אדם נותן ליורשיו ואין להם פסידא כלל אפ"ה לא פלוג רבנן ואי נמי דאפי' ליורש עצמו
לא הוה נותן לו בלשון מתנה אלא מניחו על דינו סתם אא"כ נהנה ממנו וכולי (א"ה
עכ"מ): ט"ו גובה מכולם וכו' או מאיזה שירצה חלקו ונר' דאם גבה מא' מהם שהם
חוזרים וחולקי' ופסיד' פולם לפי חשבון וכו' מיהו אין דעת רבי' נר"ו פן אלא אם טרף
חלקם של א' מהם שאותו לבדו יפסיד' ואין חוזרים ולוחקי' דלא אמרי' הכי אלא ביורשים
ממש ולא במקבלי מתנה אבל הוא הרשות בידו לגבות חובו מכול' או לגבות מחלק אחד
מהם הריטב"א בחדושי' לגיטין ע"ש (א"ה עכ"מ): ט"ז דין י"ב ונתקלקלו וכו' ל' רבי'
האיי בספר המקח שער כ"ו אא"כ נפסדו אותם בנ"ח שהם אצל הלנה מפל וכל פגון
שנשארפו או שנשמדפו בענין שאין להם דמים כלום דהתם נדאי יחזור על הלוק' לגבות
ממנו חובו וכו' ע"ש וז"ל בעה"ת שער י"ד ח"ו פ' אשתדוף פגון שהיו שוים הקרקעות
בני חורין שנשארו לו בעת שמכר אלו שהם עכשו משועבדים בכדי חוב ובשעת גובינא
אין שוים אלא פלג חובו מפני שהנזלו או נשמדפו בהא נדאי אזלי' לשעת גובינא ולא
אמרי' פיון בשעת מכירה הניח לפניו בני חורין ששוים כדי חוב אסתלק שעבודו מעל
מה שמכר אלא אזלי' לשעת גובינא וגובה אותו מן המשועבדים עד פאן לשונו וכה פתב
הרשב"א בתשובות תולדות אדם סי' רפ"ט דאשתדוף מה לי הפסד פולו מה לי הפסד
מקצתו וכו' ע"ש: י"ז פגון שסילק שעבודו וכו' כ' הכנה"ג הגהב"י אות ד' אשה שלא
חתמה לראשון במכר בעלה ולשני חתמה לא הוי פאשתדוף ב"ח תשו' להרמב"ן סימן
ע"ט עיי"ש וזה דעת הרמב"ם בפ"ק י"ט מהל' מלנה דין ח' וז"ל מי שלנה וכו' והוא הדין
לאשה בכתובתה אם פתבה לשני אבדה פתובת' ואינה יכולה לטרוף וכו' ופסקו מרן בסי'
קי"ח והש"ך שם תמה למה סתם פהרמב"ם נגד רבים החולקים ע"ש ולק"מ דהרי גם
רש"י ובעל העיטור ס"ל כמ"ש הטור בא"ה סי' ק' וכו' הב"י שם שפן הסכים בתשו'
הרמב"ן סי' ע"ט ע"ש ושם בתשו' כ' שפן נרא' דעת הרי"ף שהביא הפרייטא פצורתה
ולא פ' אבדה משני ולא מהראשון ע"ש א"כ דעת הרי"ף והרמב"ם ורש"י ובע' העיטור
והרשב"א דאין חי' בין לאשה בכתובת' לב"ח ודברי בעל העיטור הם בדיני פתובה בדר'
פ"ח וז"ל ואיכא לעיוני בהא דגרסי' בפ' מי שהנה נשוי וכו' מאי אבדה אבדה משני אלא
דא"ל התם איהי דאפסד' אנפשה ואע"ג דלא גרסי' בפ"ק אלא הכי איכא לפרושי ע"ש
וכן פירש"י שם ע"ש בהתוס' א"כ דעת הרי"ף והרמב"ם ורש"י ובה"ע והרשב"א ס"ל
דאבדה פתובתה לגמרי ואע"ג דר"ח ור"ת והתוס' והרא"ש ס"ל דטורפ' מהראשון כפר
כ' הב"י פן פהרמב"ם וכ"כ הרשב"ץ ח"ב סי' תנ"א על ראובן שהנה עליו פתובת אשה
וב"ח והקדיש בתיים מחצרו ואח"ך משפן חצי חצרו לשמעון וכתבה האשה לבעל
המשפונה דין ודברי' וכו' אם סלוק האשה נעשה כדין שאינה יכולה לומר נח"ר עשיתי
לבעלי א"כ בעל המשפונ' יטול חובו משא' נכסים והאש' הפסיד' ומחל' וכו' לבעל
המשפונה ואינה יכולה לגבות מההקדש שהרי הקדש יכול לומר לו הנחתי לך מקו' לגבות
ממנו אם מחלה לבעל המשפונ' את אפסד אנפשה וכו' ע"ש: י"ח דין י"ג הג"ה מיהו אם

המיר וכו' כ' הגד"ת וה"ה אם מְכַר הַלְוָה לְבַעַל חוֹב לְגוֹי דב"ח טוֹרֵף מִמְשַׁעְבְּדֵי דמ"ל
כְּשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הַמִּיר לְכַשְׁמֶכֶר לְגוֹי וכו' הַכְנֵה"ג הַגְּבִי"י אוֹת כ"ב וְנִרְאֶה לִי דְלֹא שְׁיִינֶה דִּין
זֶה אֲלֵא לְדַעַת הָרֵא"ש בְּסִי' ק"ז דְאָפִי' מְכָרוּ קַרְקַע אֵינָם חֲיִיבִים לְשַׁלֵּם אֲבָל לְדַעַת הַטּוֹר
שֵׁם שָׂאֵם מְכָרוּ קַרְקַע חֲיִיבִים לְשַׁלֵּם אוֹ בְּמִלְנָ' בְּשֵׁטֶר דְּלכ"ע וּבְמִכְרוּ קַרְקַע חֲיִיבִים
לְשַׁלֵּם לֹא שְׁיִינֶה דִּין זֶה דְלִמָּה יִגְב' מֵהִלְקוֹ' וְלֹא מִן הַדְּמִים שְׁפִינֵד הַלּוֹ' מִיְהוּ מִשְׁפַּחַת לָהּ
שְׁמֶכֶר קוֹד' שְׁהִיגִיעַ זְמַן הַב"ח וּבְזַבְזוֹ הַלְוָה הַמְּעוֹת א"נ אַע"פ שֶׁהַדְּמִים עֲדִינָן בְּיַד הַלְוָה
לֹא אָמְרִי' דְּגוּבָה מִן הַדְּמִים אֲלֵא כְּשֶׁאֵין נְכָסִי' אַחֲרִים וּמִטַּעַם מִזִּיק אֲבָל כְּשִׁישׁ נְכָסִים
אַחֲרִים לְגַבּוֹת אִפִּי' שֶׁהֵם מְשׁוֹעֲבָדִים אֵין כָּאֵין מִזִּיק אֲלֵא יִגְבֶּה מֵהִלְקוֹחוֹת וְהִלְקוֹחוֹת יַחְזְרוּ
עָלָיו עֵינָן שֵׁם וּלְפִי מ"ש בְּסִימָן ק"ז בֵּין מְשׁוֹעֲבָד מַחְמַת חוֹב אָבִיו לְמְשׁוֹעֲבָד חוֹב עַצְמוֹ
דְּהַמּוֹכֵר שֵׁט"ח לְחִבְרֵוֹ וְחִזַּר וּמְחַלּוֹ חֲיִיב וּמְשַׁחֲרַר עֲבָדוֹ שֶׁעָשָׂהוּ אֶפְסוֹתִיקִי הָיָה מִזִּיק אֲבָל
יִוָּרֵשׁ שְׁמֶכֶר שֵׁט"ח שְׁמַחְמַת אָבִיו לֹא קִלְקַל בְּגוּף הַקַּרְקַע אֲלֵא בְּמִמּוֹן חִבְרֵוֹ עֵינָן שֵׁם
וּא"כ הֵקָא בְּלוֹה לְכ"ע חֲיִיב דְּהָיָה כְּמוֹכֵר שֵׁט"ח לְחִבְרֵוֹ וּמְשַׁחֲרַר עֲבָדוֹ וְעוֹד דְּב"ח גּוּבָה
מִלוֹה עַצְמוֹ אִפִּי' מְגַלִּימָא דְאַכְתָּפִיָּה וּא"כ נִדְאִי דְאֵם הַלְוָה מְכָר הַקַּרְקַע לְגוֹי דְּב"ח גּוּבָה
מֵהַדְּמִים שְׁפִינֵד הַלְוָה וְלֹא מִלְקוֹחוֹ' אֲלֵא אֶפִּילוֹ מְכָרוּ הַיּוֹרְשִׁים דְּחֲיִיבִים מִדִּין מִזִּיק
מִסְתַּבְּרָא דְּגוּבָה מֵהַיּוֹרְשִׁי' שֶׁהֵם חֲיִיבִים מִדִּינָא דְגָרְמִי וְלֹא מִלְקוֹחוֹת שְׂאֵין לוֹ עֲלֵיהֶם
אֲלֵא שְׁעָבוּד בְּעָלְמָא: י"ט שֵׁם וי"א דה"ה אֵם הַנִּיחַ הַלְוָה יְתוּמִים קְטַנִּים וְכוּלֵי וּל"ד לְגַזְלָן
דְּמַצּוּיִם בְּעָלֵי זְרוּעַ לִיפּוֹל וְאֶפְשָׁר שֶׁהַיּוֹם אוֹ לְמַחֵר אֲבָל יְתוּמִים קְטַנִּים שְׂיִישׁ זְמַן קְבוּעַ
שְׂאֵינּוּ יְכוּל לְגַבּוֹת מֵהֶם עַד שְׁיִגְדְּלוּ יְכוּל לִזְמַר אֵינִי רוֹצֶה לְהַמְתִּין וְה"ה בְּכָל שְׂיִישׁ זְמַן
קְבוּעַ מֵהַרש"ג בְּס' מְשַׁפְּטִים יִשְׁרִים סִי' ע"ט ע"ש וְכֵן חִי' הַמְּבִי"ט ח"א סִי' קנ"ה ע"ש
וּמֵהַר"א לְפָפָא בְּס' מְשַׁפְּטִים יִשְׁרִים סִי' ד' חִי' בַּע"א עֵינָן שֵׁם: כ' דִּין י"ד אִפִּי' הִיגִיעַ זְמַן
הַפִּירְעוֹן וְנִתְרַשַׁל וְכוּלֵי כ"כ הַרְשָׁב"א בְּתָשׁוּ' הַבִּיָּאָה הַב"י וְכו' הַכְנֵה"ג הַגְּבִי"י אוֹת כ"א
וְלִכְאוּרָה נִרְאֶה דְּדוֹקָא בְּנִתְרַשַׁל וְהַמְלִיחָה אֲבָל אֵם הָאָרִיף זְמַן לְלוֹה בְּפִי' וְאִשְׁתְּדוּף בְּנִי
חָרִי לֹא גָבִי מִמְשַׁעְבְּדֵי דְּדָמִי לְפוֹשַׁע בְּיָדִים וּלְפ"ז חוֹלֵק הַרְשָׁב"א עַל מ"ש הַטּוֹר בְּסִימָן
קל"א בְּשֵׁם הַרְמָב"ן שְׂאָפִי' הָאָרִיף הַמְלִיחָה זְמַן הַפִּירְעוֹן גּוּבָה מֵהַעֲרָב וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ עַל
רַבִּי הַמְּחַבֵּר בְּס' הַקְצֵר שְׁפָסִי' זֶה כ' דְּבָרֵי הַרְשָׁב"א וּבְסִי' קל"א כ' דְּבָרֵי הַרְמָב"ן וְכוּלֵי
וּא"ל שֶׁהָרַב סוֹבֵר דְּגָבִי לְקוֹחוֹת דְּשְׁעָבוּדֵיהוּ הָיָה בַּע"כ דְּוֹקָא נִתְרַשַׁל אֲבָל הָאָרִיף הַזְּמַן
בְּפִי' לֹא גָבִי מִמְשַׁעְבְּדֵי אֲבָל בְּעַרְבוֹת שְׁמַדְעָתוֹ נִתְחַיֵּב בְּשְׁעָבוּד זֶה אִפִּי' הָאָרִיף בְּפִי' גּוּבָה
מֵהַעֲרָב וְכו' ע"ש וְלִיתָא שְׁהָרִי בַּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר ל"ה סִימָן י"ג בְּשֵׁם הַרְמָב"ן וְז"ל
וְאֵם הָאָרִיף נָמִי הַמְלִיחָה לְלוֹה אֵין הָעֲרָב נִפְטָר מִפְּלוּם וּגְדוּלָה מִזוֹ אֶפִּילוֹ אִשְׁתְּדוּף בְּנִי
חָרִי גָבִי מִמְשַׁעְבְּדֵי לֹא שָׁנָא אִשְׁתְּדוּף בְּזַמְנּוֹ ל"ש אִשְׁתְּדוּף לְאַחַר זְמַנּוֹ וְכו' וְלֹא עוֹד אֲלֵא
אִפִּי' הָיָה הַנְּכָסִים יְדוּעִים לְלוֹה וְכוּלֵי וְאִשְׁתְּדוּף חוֹזֵר עַל הָעֲרָב וְאֵע"ג דְּתַנָּיָא לְנוּה מֵא'
וּמְכָר לְשָׁנִים וְכַתֵּב ב"ח לְלוֹקֵחַ שְׁנֵי דִין וְדְבָרִים אֵין לִי עִמָּךְ אֵין לוֹ עַל לוֹקֵחַ רֵאשׁוֹן פְּלוּם
הָתָם מִשׁוֹ' דְּמַחֵל לוֹ הַחֹב לְגַמְרִי וְאַחֲרֵיתוֹ עָלָיו הָאֵ אֱלוֹ הָאָרִיף זְמַן לְלוֹקֵחַ ב' אוֹ לְלוֹה
וְאִשְׁתְּדוּף חוֹזֵר עַל רֵאשׁוֹן וְתוֹבְעוֹ וְכוּלֵי עכ"ל הָרִי דס"ל דְּאֵין חִי' בֵּין עָרַב לְלוֹקֵחַ וְאָפִי'
הָאָרִיף הַמְלִיחָה זְמַן לְלוֹקֵחַ שְׁנֵי אוֹ לְלוֹה וְאִשְׁתְּדוּף חוֹזֵר עַל לוֹקֵחַ רֵאשׁוֹן וְדוֹקָא כְּשֶׁפַתֵּב
לְלוֹקֵחַ שְׁנֵי דִין וְכוּלֵי אֵינוֹ חוֹזֵר עַל לוֹקֵחַ רֵאשׁוֹן מִשׁוּם דְּמַחֵל לוֹ לְגַמְרִי וּא"כ הַרְשָׁב"א
דוֹקָא בְּנִתְרַשַׁל הַמְלִיחָה אֲבָל אֵם הָאָרִיף הַזְּמַן בְּפִי' הָיָה חוֹלֵק עַל הַרְמָב"ן שְׁכ' בְּהַדְּיָא
דְּאֶפִּילוֹ הָאָרִיף לוֹ הַזְּמַן חוֹזֵר עַל הַלוֹקֵחַ וְה"ה גְּד"ת שֵׁם כ' שְׁכ"נ לְכְאוּר' דְּהָאָרִיף הַזְּמַן

הוּי פְּנֵת־קִלְקֵל בְּפִשְׁעָה דַּל"כ לְאַשְׁמְעִי הַרְשָׁב"א רְבוּתָא אִפִּי הָאָרִיף הַזְּמַן בְּפִי אוֹ
שְׁמָא נֹאמֵר דְּתִשּׁוּ הַרְשָׁב"א הֵיטָה עַל מַעֲשֵׂה שְׁהֵי כֹן שְׁנִתְרַשֵּׁל הַמְּלִיחָה וְה"ה שְׁאֵם הֵי
הָאָרִיף בְּפִירוּשׁ הֵי פּוֹסֵק הַדִּין כֹּן ע"ש וְתִשּׁוּ הַרְשָׁב"א בְּס' תּוֹלְדוֹת אָדָם סִי קִפ"ז וְנ"ל
מ"ש בְּפ' אֶלְמָנָה נִיזוּנָת אֲשַׁתְּדוּף בְּנֵי חָרִי גְבִי מְשַׁעֲבָדֵי אֵי דְּנֹקָא בְּאַשְׁתְּדוּף קוֹדָם שְׁיִגִיעַ
זְמַנּוֹ וְכו' תִּשּׁוּ וְכִי אוֹמְרִים לוֹ לְמַלְוָה ע"כ עֲמוּד וְתַבַּע אֵת חוּבָה פְּדֵי שְׁיִזְפָּה חֲבִירָה הַלּוֹקֵחַ
אֶלָּא כָּל שְׁהַלּוֹקֵחַ יוֹדֵעַ שְׁיִשׁ עָלָיו מְלוּנָה אִיהוּ דְּאַפְסִיד אֲנַפְשֵׁיהּ שְׁהִי"ל לְחוּשׁ לְעַצְמוֹ לְכָל
חֲשָׁשׁוֹת אֵלּוּ הַמְּלוּנָה אוֹ תוֹבַע אוֹ שׁוֹתֵק עַד זְמַן שְׁיִרְצָה הַלּוֹקֵחַ יְחוּשׁ לְעַצְמוֹ עַכ"ל א"כ
נִרְאֶה דְּאַפִּילוּ הָאָרִיף הַזְּמַן בְּפִי וְאַשְׁתְּדוּפוֹ טוֹרָף מְלַקְוֹחוֹת מֵה"ט וְהַשּׁוֹאֵל נִסְתַּפֵּק אֶפִּילוּ
בְּנִתְרַשֵּׁל דַּל"ל דְּנֹקָא קוֹדָם שְׁיִגִיעַ הַזְּמַן וְכו' אֲבָל הַרְשָׁב"א וְדַאי ס"ל דְּאַפִּי הָאָרִיף הַזְּמַן
בְּפִי טוֹרָף מְלַקְוֹחוֹ מֵה"ט דְּהַלּוֹקֵחַ הִי"ל לְחוּשׁ לְכָל חֲשָׁשׁוֹת אֵלּוּ.

כ"א פֶּתַח הַמְּרָדְכֵי פ"ק דְּב"ב עַל א' שְׁהִי נוֹשִׁין בּוֹ וְהַנְּצָרָה לְבְּרִיּוֹת אַחַר פְּרִנְסָתוֹ וְאַסְף
מַעוֹת בְּתוֹרַת צְדָקָה וּפְטָרוֹ רֶאֶבְנִי"ה מְדַתְּנִיָּא בְּתוֹסְפָתָא מַעֲשֵׁר עֲנִי אֵין פּוֹרְעִין מִמְּנָה מְלוּנָה
הַחוּב וְרַבִּינוּ שְׁמַחָה חֲזִיבוּ דְּצְדָקָה אִינְהּ אֶלָּא כְּמַתְּנָה בְּעֵלְמָא וּבְהִגְהוֹת מְרָדְכֵי כ' דְּנ"ל
רֶאֶיָּה פְּדַבְרֵי רֶאֶבְנִי"ה שְׁאֵין יְכוּל לְפָרוּעַ חוּבוֹת מַמְעוֹת צְדָקָה דְּאַנּוּ סְהֵדֵי לֹא נִתְּנוּ לוֹ
אַדְעָתָא שְׁיִפְרְעוּ חוּבוֹתֵי וְכו' הִבִּיאוּ מֶרְן הַב"י י"ד סִי רַנ"ג וְתִשּׁוּ רִיא"ז הוּבָאָה בְּס'
בְּשָׁמִים רֹאשׁ סִי צ"ג מְבֹנְאָר שָׁם דְּגַם רַבִּי שְׁמַחָה לֹא חֲזִיב אֶלָּא אַחַר שְׁבָאוֹ לִידּוֹ אֲבָל
כְּשֶׁעֲדִיין לֹא בָּאוּ לִידּוֹ כ"ע אֵין כ"א גּוּבָה מֵהֶם וְכ"כ הַרְדָּב"ז ח"א סִי קִנ"ט ע"ש וּמ"ש
הַרְדָּב"ז שָׁם שְׁיִשׁ מְבִיִּין רֶאֶיָּה שְׁאֵם לֹא הִגִּיעַ לִידּוֹ הַעֲנִי ב"ח גּוּבָה מִמְּנּוֹ מִדְּתַנּוּ בְּפָרֵק
כָּל הַגִּט הַמְּלוּנָה אֵת הַכֶּהֱן וְכו' נִרְאֶה דְּט"ס וְצ"ל שְׁאֵם הִגִּיעַ לִידּוֹ הַעֲנִי דְּלִיפָּא רֶאֶיָּה מֵהֶתֵּם
אֶלָּא דְּנֹקָא כְּשֶׁהִגִּיעַ לִידּוֹ כְּמִבְּנְאָר בְּתִשּׁוּ רִיא"ז שָׁם מ"מ דְּעַת רֶאֶבְנִי"ה וְרִיא"ז דְּאַפִּי בָּאוּ
לִידּוֹ אִינּוּ יְכוּל לְפָרוּעַ חוּבוֹ מֵהֶן וּבְתִשּׁוּ ה' שָׁם הִבִּיאוּ רֶאֶיָּה מְדַאֲמְרֵי בְּפָרֵק ק' דְּקִידּוּשֵׁין
גְּבִי הַעֲנִיקָה לוֹ וְלֹא לְב"ת מִשְׁמַע דְּהוּא פְּטוֹר מְלִיתָן מִן הַעֲנִיקָה לְב"ח וְכ"ש צְדָקָה
ע"ש: כ"ב פֶּתַח ה' קַהֲלַת יַעֲקֹב סִי שִׁפ"ז כ' הַרְשָׁב"א ח"ב סִי צ"ז דְּגוּפָא מֵהִיּוֹם וּפִירָא
לְאַחַר מְנַתָּה מִיקְרֵי נְכֶסֶי בְּנֵי חָרִי ע"ש וְתִשּׁוּ הַרְשָׁב"א בְּאַחַד שְׁבָא לְטָרוּף בְּתִים וְטָעַן
יַעֲקֹב שְׁיִצְחָק נִתְּנָם קוֹדָם שְׁלוֹנָה מִמְּנּוֹ בְּשִׁיּוֹר פִּירוֹת וַיֵּשׁ לוֹ לְגַבּוֹת מְשִׁיּוֹר הַפִּירוֹת שְׁהֵם
ב"ח פְּדִין טָעַן פְּדִתְנָן הַכּוֹתֵב נְכֶסֶי לְבָנוּ וְכוּלֵי מְכָרָם הָאֵב מְכוֹרִים עַד שְׁיִמּוֹת הָאֵב וְכו'
ע"ש וְנִרְאֶה דָּאֵם נִתְּנָם אַחַר שְׁלוֹנָה מֵהִיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָה אַע"ג דְּהַפִּירוֹת הֵם בְּנֵי חוֹרִין
טוֹרָף גּוּף הַקְּרָקַע וְלֹא יִמְתִּין לְאַכִּילַת הַפִּירוֹת (א"ה עכ"מ): סִימָן קי"ב א' דִּין א' וְאֵם
שְׁעָבַד נְכֶסֶי שְׁקָנָה וְשִׁקְנָה וְכו' יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם נָפְלוּ נְכֶסֶים כְּשֶׁהוּא גּוֹסֵס אִם נִשְׁתַּעֲבָדוּ
לְב"ח ד' דַּל"ל פְּדַאֲמְרֵי בְּפ' י"נ לר"מ אָדָם מְקָנָה דְּשִׁלְב"ל אִם נָפְלוּ לוֹ כְּשֶׁהוּא גּוֹסֵס לֹא
קָנָה ה"נ בְּשַׁעֲבּוּד א"ד אֵלִים פַּח הַשַּׁעֲבּוּד וְכֹן מִשְׁמ' קֶצֶת מְדַאֲמְרֵי בְּפ' מ"ש ת"ש נָפַל
הַבֵּית עָלָיו וְעַל אֲבִיו וְכוּלֵי וַאֲס"ד דְּאַקְנֵי לֹא מִשְׁתַּעֲבַד נָהִי דְּהָאֵב מֵת בְּרִישָׁא דְּאַקְנֵי הוּא
וְכוּלֵי מִשְׁמַע דְּכָל שְׁהָאֵב מֵת א' אֶפִּילוּ הֵבֵן הֵיָּה גּוֹסֵס בְּשַׁעֲת מִיתָת הָאֵב מִשְׁתַּעֲבַד לְב"ח
וְדְּנֹקָא אֵין א' לֹא קָנָה וְהָא דְּאַמְרֵי הֵתֵם אֶלְיָבָא דְּר"מ לֹא תִיבְעֵי לָךְ דְּוַדַּאי קָנָה אַע"ג
דְּלר"מ נְמִי נ"מ דְּאַפִּי נָפְלוּ לוֹ כְּשֶׁהוּא גּוֹסֵס מִשְׁתַּעֲבַד מִשְׁא"כ בְּמִקְנָה דְּשִׁלְב"ל מ"מ
לְר"מ פְּשִׁיטָא לִיהַ דְּמִשְׁתַּעֲבַד וְכֹן אִינִי יְכוּל לְחַזְרוֹר קוֹדָם שְׁבָאוֹ לְעוֹלָם לְדַעַת רֹב
הַפּוֹסְקִים.

ב' הג"ה וי"א פִּינֵן דְקִי"ל אַחֲרֵיּוֹת ט"ס הוּא וכו' זֶה דַעַת הָרֶשֶׁבֶ"א וְכַתֵּב הַלַּח"מ דְּהָא דְפָרִיף בַּח"ה וְלִיחֻוֹשׁ דִּילְמָא דְאֶקְנִי א"ל וכו' ה"ד לְגַבֵּי מְטַלְטְל' אַג"מ דְאִין סְתָם אַחֲרֵיּוֹת עַל מְטַלְטְלִי אֵלָא עַל הַקְרָק' דְּוָקָא ע"ש וכו' כ' בַּס' לְחָם רַב סִי' מ"ה ע"ש וּבְזָה נִיחָא מ"ש הַתּוֹס' שָׁם וז"ל פְּגוֹן שְׁמֵכְר וְלִקְחָא לְאַלְתֵּר הַמ"ל א"ה אִפִּי בֵּית וְשָׂדֵה נְמִי וְכוּלֵי דְלִגְבֵי קִרְק' אֲמַרִּינֵן אַחֲרֵיּוֹת ט"ס אֲפִילוּ בְּדִאֶקְנִי וְלִכְף אֵינוּ מְעִיד עַל בֵּית וְשָׂדֵה אֲבָל הַתּו' ס"ל דְּלֵא אֲמַרִּי דְאַחֲרֵיּוֹת דְאֶקְנִי ט"ס כַּמ"ש הַתּו' בְּבַכּוּרוֹת דָּף מ"ט בַּד"ה וְדִידִיָּה וְכוּלֵי ע"ש וְהַר' הַלְכוֹת יו"ט דַּקצ"ג הִבִּיא רְאָיָה הַפָּךְ הָרֶשֶׁבֶ"א מְדִאֲמַרִּי בִירוּשְׁלָמִי ס"פ מִי שְׁהֵיָה נְשׁוּי הַדִּין דְּנִזְיָף מִן תְּרֵי בְּנֵי נְשָׂא וְכוּלֵי פֶשֶׁר מִן הָרֵאשׁוֹן אַר"פ אֲתָא עֲוֹבְדָא קוּמִי ר' יִרְמְיָה אָמַר פֶּשֶׁר אַר"י וְלֵא כ' דְאֶקְנִי לֹא אֲתִיָּא אֵלָא בְּיֹרֶשׁ אַר"ת אִפִּי בַב"ח אֲתִיָּא בְּהֵיָה דְלֵא כ' דְאֶקְנִי ע"ש הָרֵי בְּהַדְנָ' דְבַעֲי' שְׁיִכְתּוּב דְאֶקְנִי וְכָל שְׁלֵא פְתַב ל"א ט"ס וְלִכְאוּר' נַר' כַּמ"ש הַנ"י בַּפ' מִי שְׁמַת וז"ל מִיָּהוּ אֵילָא כ' אַחֲרֵיּוֹת אִפִּי בְּדִאֶקְנִי אַחֲרֵיּוֹ ט"ס אֲבָל בְּשִׁפְתַב אַחֲרֵיּוֹ נְכֹסִי שְׁקֵנָה וְלֵא כ' דְאֶקְנִי אֵין לְנוּ אֵלָא מַה שְׁפִי וְזֶה דַעַת הָרִיטְבָ"א רַבּוּתִיו עַכ"ל וּמָרְן הַב"י סִי' מ"ג הִבִּיא דְבָרֵיו וְכו' וְאַפְשָׁר דְּהָרֶשֶׁבֶ"א נְמִי מוּדָה בְּהָא ע"ש וכו' כ' הַב"ח עַל הַטּוֹר שִׁכ' שָׁם שְׁהָרֵי לֹא הָיָה טוֹרֵף הַקְרָק' שְׁקֵנָה בְּאִיר פִּינֵן שְׁלֵא כ' לֹו דְאֶקְנִי וְכו' אַע"ג דְּבָסִי קִי"ב כ' הַסְּפַמַת הָרֵא"ש דְאֶקְנִי נְמִי הוּא ט"ס הֵינֵנוּ דְּוָקָא בְּדִלָא פְתַב לֹו אַחֲרֵיּוֹת אֲבָל הֵיכָא דְכַתֵּב לֹו דְקֵנָה וְלֵא כ' לֹו דְאֶקְנִי מוּדָה הָרֵא"ש דְאֵינוּ טוֹרֵף מְמִי שְׁקֵנָה אַח"ךְ ע"ש וַא"כ א"ל דַּר"ח בִּירוּשְׁלָמִי בְּדַכְתַּב אַחֲרֵיּוֹת שְׁקֵנָה וְלֵא כ' דְאֶקְנִי וְכוּן רְאִיתִי לֵה' בְּעַצְמוֹ בַּס' קַהֲלַת וְעַקֵּב דַּק"ז ע"ג ע"ש אֲבָל מְדַבְּרֵי הַמ"מ בַּפ' כ"ג מַה' מְלוּה וְהִבִּיאֵוּ מָרְן הַב"י בַּסִּי' מ"ג שְׁפַתַב אֲבָל הָרֶשֶׁבֶ"א סוֹבֵר וְכוּלֵי וַא"כ מְאֻחֲרִים פְּשָׁרִים אִפִּי לֹא כ' בְּהֵן דְאֶקְנִי מְשַׁמַּע דְאִפִּי כ' אַחֲרֵיּוֹ שְׁקֵנָה וְלֵא כ' דְאֶקְנִי דַט"ס הוּא וְהַרְשַׁב"ש בְּסִפְרָא תַקוּן סוֹפְרִים שְׁעַר כ"ג כ' וז"ל וְנִרְאִים דְבָרֵי הָאוּמְרִים שְׁמִי שְׁלֵא כ' לַב"ח דְאֶקְנִי וְלִנְהָ וְקֵנָה וּמְכַר שְׁאֵינוּ טוֹרֵף אוֹתָם וְלֵא אֲמַרִּי אַחֲרֵיּוֹת ט"ס הוּא אֵלָא מַה שְׁשַׁעֲבַד לֹו פְתַב וּמַה שְׁלֵא פְתַב לֹא שְׁעַבַד וְכו' ע"ש (א"ה עכ"מ בְּקֻנְטְרִיס וַאח"ךְ מְצִאתִי פְתוּב בְּקֻנְטְרִיס אַחַר וז"ל וְהָרַב כְּנַה"ג וְהַר' כְּנַה"ג כ' לְהַפָּךְ דָּאֵם לֹא פְתַב אַחֲרֵיּוֹת כָּלֵל לַכ"ע אֲמַרִּי אַחֲרֵיּוֹת ט"ס אִפִּי שְׁעַבּוּד דְאֶקְנִי אֲבָל אֵם פְתַב אַחֲרֵיּוֹת וְלֵא פְתַב דְאֶקְנִי פְלִיגִי לְסַבְּרָא א' לֹא אֲמַרִּי אַחֲרֵיּוֹת ט"ס וְלִי"א ה"נ אַחֲרֵיּוֹת ט"ס עֵינֵן שָׁם וּלְפ"ז ק' מִהִירוּשְׁלָמִי לִי"א (א"ה עכ"מ): ג' וי"א דְקִיָּמָא לֵן אַחֲרֵיּוֹת טְעוֹת סוֹפֵר הוּא וְכו' ה' שְׁ"ף הַכְרִיעַ דְּהָא דְקִיָּמָא לֵן אַחֲרֵיּוֹת טְעוֹת סוֹפֵר הֵינֵנוּ אֲפִילוּ יָדוּעַ שְׁלֵא הַתְּנָה עַל אַחֲרֵיּוֹת אֲבָל לְגַבֵּי דְאֶקְנִי צָרִיף לְהַקְנוֹתוֹ בַּפִּי אֵלָא דְשִׁטְרַה הִבָּא לְפִנְיֵנוּ אֲמַרִּי מְסַתְּמָא הַתְּנָה גַם עַל הַנְּכֹסִים שְׁיִקְנָה וְלִכְף פְּרִיף בַּפִּר' ח"ה וְלִיחֻוֹשׁ דִּילְמָא דְאֶקְנִי א"ל וְכו' וּבְזָה נִיחָא מַה שְׁהַק' הַמ"מ עַל הָרַמְבַּ"ם שְׁלֵא בִיָּאֵר דַּש"ט חַ הַמְּאֻחֲרִים אֵינָם פְּשָׁרִים אֵלָא אֵם כֵּן פְתַב בְּהֵם דְאֶקְנִי דְהָא מְסַתְּמָא אֲמַרִּי הַתְּנָה גַם עַל הַנְּכֹסִים שְׁיִקְנָה וּבְזָה תּוֹכַל לְהַשְׁוֹת פְּמָה פּוֹסְקִים לְהַדְדִי וְכוּלֵי עַש"ב וּבְכַר הַשִּׁיגוֹ הָרַב בְּנֵי יַעֲקֹב דָּף ד' ע"ג מְדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם בְּפָרָק כ"א שְׁפַתַב ב"ח גוֹבָה אֵת הַשְּׁבַח וְכו' לְפִיכְף רְאוּבוּן שְׁלִנְהָ מְשַׁמְעוֹן מְנָה וְכו' לֹו שְׁאֵנִי עֵתִיד לְקַנּוֹת וְכוּלֵי וְחֹזֵר וְלִנְה מְלוּי וְכַתֵּב לֹו אַ עֵתִיד לְקַנּוֹת וְכוּלֵי וַא"א פִּינֵן שְׁשִׁטְרַה יִנְצָא לְפִנְיֵנוּ אֲפִילוּ מְסַתְּמָא אֲמַרִּינֵן הַתְּנָה בְּדִאֶקְנִי וְכוּן פְתַב הָרַמְבַּ"ם בְּפָרָק ד' וז"ל אֲבָל הַקְרָקְעוֹת שְׁקֵנָה אַחַר שְׁלֹוּ מַב"ח הַרְבֵּה אַף ע"פ שִׁכ' לְכָל אַחַד מֵהֶם מַה שְׁאֵנִי עֵתִיד לְקַנּוֹת מְשׁוֹנְעַבְדִי לָף אֵין בְּהֵם דִּין קַדִּימָה וְכוּלֵי לִנְה וְכַתֵּב לֹו שְׁאֵלִי עֵתִיד לְקַנּוֹת

מְשׁוֹעָבֵד לָהּ וְאַחַר כֵּן קָנָה שְׂדֵה וְחֹזֵר וְלָנָה מֵאַחַר הָרִי הַשְּׂדֵה מְשׁוֹעָבֵד לֹא וְכוּלֵי מִשְׁמַע
דָּאָם לֹא פְתַב לֹו שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְקַנּוֹת לֹא נִשְׁתַּעְבַּד לֹא מִיְהוּ מְדִין א' יֵשׁ לְדַחֲוֹת דֹּסְבִיר"ל
דָּאָם פְתַב שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְקַנּוֹת וְלֹא פְתַב לְשֵׁנֵי כֹן מְשׁוֹעָבֵד לֹא וְלֹא לְשֵׁנֵי דְאַרְפַּ ע"ג דְאַחֲרֵיו'
דְאַקְנֵי טְעוֹת סוֹפֵר הֵינּוּ דְנוֹקָא בְּסִתָּם אֲבָל אִם כ' לֹא דְאַקְנֵי וְלֹא אַחֲרָ לֹא פְתַב לֹא אֲמַרִינוּ
אַחֲרֵיוֹת טְעוֹת סוֹפֵר כְּמוֹ שְׁחֵי מֵהֵרָאד"ב וְהָרַב כְּנֵה"ג עֵינֵן שֵׁם וְאִם כֹּן מ"ש אַרְפַּ עַל פִּי
שְׁפַתְבָּ לְכָל אֶחָד מֵהֶם מַה שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְקַנּוֹת וְכוּ' הוּא לְרַבּוּתָא דְאַפִּילוּ פְתַב לֹא דְאַקְנֵי
אִין לֹו קְדִימָ' וְאִם קָדָם וְגָבַהּ אֲפִילוּ אַחֲרוֹן זָכָה דֵּה"ד פְּשַׁתְבָּ גַּם כֹּן לְשֵׁנֵי שְׁאֲנֵי עֲתִיד
לְקַנּוֹת דָּאָם לֹא כֹן מְשַׁתַּעְבַּד לֹא וְלֹא לְשֵׁנֵי אֲבָל מ"ש לָנָה וְכַתְבָּ לֹו שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְקַנּוֹת
וְאח"ךְ קָנָה וְחֹזֵר וְלָנָה וְכוּ' מִשְׁמַע דָּאָם לֹא פְתַב לֹו שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְקַנּוֹת לֹא מְשַׁתַּעְבַּד לֹא
אֲלֵא לְשֵׁנֵי וְכֹן פְתַב בְּפִר' כ"א וְז"ל לְפִיכָּ רֵאוּבֹן שְׁלָנָה מִשְׁמַעוֹן מְנָה וְכוּ' לֹו שְׁאֲנֵי עֲתִיד
לְקַנּוֹת וְכוּ' וְחֹזֵר וְלָנָה מְלוֹי וְכַתְבָּ לֹו שְׁאֲנֵי עֲתִיד לְקַנּוֹת וְקָנָה אַחֲרָ כֵּן שְׂדֵה וּמְכָרָה לִיהוּדָה
וְהַשְׁבִּיחָה וְכוּ' חוֹלְקֵי אוֹתָהּ בְּשָׁנָה וְכוּ' עֵינֵן שֵׁם וְכֹן מְבֹאָר בְּתְשׁוּבוֹת הַרְשָׁב"א חֲלֵק
רְבִיעֵי סִימָן נ"ח דְאַפִּילוּ בְּשֵׁטֵר לֹא פְתַב דְאַקְנֵי לֹא אֲמַרִינוּ טְעוֹת סוֹפֵר לְמ"ד עֵינֵן שֵׁם
וְכֹן נִרְאָה מְדַבְרֵי הָרִי"ף בְּתִשׁוּ' סִימָן קל"ט וּמְדַבְרֵי בַעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר מ"ג חֲלֵק רְבִיעֵי
סִימָן ב' עֵינֵן שֵׁם בְּאַנְרָף וּמֵהֵרָש"ךְ חֲלֵק שְׁנֵי סִי' מ"ד פְתַב דְאַפִּילוּ פְתַב בְּשֵׁטֵר אַחֲרֵיוֹת
סִתָּם לֹא אֲמַרִינוּ דְמִשְׁמַע נְמִי עַל אַחֲרֵיוֹת דְאַקְנֵי מְדַאֲמֵרֵי בְּפִרְקָ ח"ה וְלִיחֻוֹשׁ דִּילְמָא
דְאַקְנֵי א"ל וְכוּ' וְלֹא אֲמַר וְלִיחֻוֹשׁ דִּילְמָא פְתַב לִי אַחֲרֵיוֹת עֵינֵן שֵׁם וְנִרְאָה דְלֹא אֲמַרִינוּ
פִּינוֹן דְבָלְאוּ הָכִי לֹא צָרִיף לְכַתּוּב אַחֲרֵיוֹת לְהָכִי פְתַב אַחֲרֵיוֹת לְטְפוּיֵי אַחֲרֵיוֹת דְאַקְנֵי וְכִי
הָיִ גּוֹנָא פְתַב הַרְדָּב"ז חֲלֵק ב' סִי' תְּקַפ"ז גְּבִי שְׁנַיִם שְׁלוּוֹ בְּשֵׁטֵר אֶחָד וְכַתְבוּ שְׁהֵם
עֲרַבִים זֶה לְזֶה וְכוּ' פִּינוֹן דְלֹא הִנְצָרָף לְכַתּוּב עֲרַבִים זֶה לְזֶה בְּלֹא"ה הוּוּ עֲרַבִים זֶה לְזֶה
לְטְפוּיֵי מִילְתָא אַחֲרֵיתִי וְכוּ' וּפְשִׁיט' דְלִשׁוּפְרָ' דְשֵׁטֵרָא פְתַב לִיָּה הָכִי דְכוּלֵי עֲלָמָא לֹא
גְמִירֵי וְכוּ' ע"ש וְהֵרָמ"ה בְּפִרְקָ מ"ש סִימָן קס"ה פְתַב וְז"ל אֲלֵא מִיְהוּ אִיכ' לְעִיּוּנֵי וְכוּלֵי
הָכָא בְּמֵאֵי קְנֵי לִיָּה בַעַל חוֹב לְהָאֵי שְׁבַחָא אִי מְשׁוּם דְכַתְבָּ לִיָּה דְאַקְנֵי הָאֵי שְׁבַחָא
דְאַשְׁבַּחָא לְוֹקֵחַ לֹאוּ בְּכָלֵל דְאַקְנֵי הוּא דְאִימַת קְנִיָּיָה הַלָּנָה וְכוּלֵי הָא פִי אֲתָא הָאֵי שְׁבַחָא
לְבַתֵּר זְבִינֵי דְלוֹקֵחַ הוּא דְאֲתָא וְהָיָא שְׁעָתָא לֹא הָנָה לִיָּה לְלָנָה זְכוּתָא בְּהָאֵי אַרְעָא וְלֹא
בְּשַׁבְחָ' פִּלְל וְכוּ' דַע"כ לֹא מ"ל לְשִׁמוּאֵל דְאַקְנֵי מֵהוּ אֲלֵא בְדַכ' לִיָּה דְאַקְנֵי וְכוּ' וְהָכִי
מִשְׁמַע לִישְׁנָא וְכוּ' וְתוּ מְדִיִקֵי בְּפ' ח"ה וְכוּ' וּמְסַבְרָא דְלֹא מְשַׁפְּחָתָּ לֵה אֲלֵא פְגוֹן דַּכ'
לִי לִישְׁנָא דְמִשְׁמַע מִיָּנָה דְשַׁעְבַּד לִיָּה שְׁבַחָא וְהֵינּוּ דְנוֹקָא פְגוֹן דְכַתְבָּ לִיָּה דְאַקְנֵי אֲנָא וּמֵאֵן
דְאַתִי מְחַמְתִּי דְמִשְׁמַע דְמִשְׁעָבֵד לִיָּה מֵאֵי דְאַשְׁבַּחָה נְכָסִים אֲפִילוּ גְבִי לְקוֹחוֹת וְיִוְרָשִׁין
אִי נְמִי דְכַתְבָּ לִיָּה דְשַׁעְבַּד לִיָּה נְכָסִים אִינוּן וְכָל שְׁבַחָא וְכוּ' עַד פְּאֵן לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְסְבִירָא
לִיָּה דְמָה שְׁעָתִיד לְקַנּוֹת לֹא מְשַׁתַּעְבַּד בְּסִתָּם עַד דְכַתְבָּ לִיָּה דְאַקְנֵי וְשַׁבַּח אֲפִילוּ פְתַב לִיָּה
לֹא מְשַׁתַּעְבַּד עַד דְכַתְבָּ לִיָּה דְאַקְנֵי אֲנָא וּמֵאֵי דְאַתִי מְחַמְתִּי אוּ נְכָסִים אִינוּן וְכָל שְׁבַחָא
וְכוּ' וְכֹן פְתַב מְהֵר"י ו' מִיגֵשׁ בְּפִרְקָ מ"ש וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְאִי סְלֵקָא דַעְתָּהּ וְכוּלֵי מְאַוְחָרִים
אַמֵּאֵי פְשָׁרִים וְא"ת וְאֲלֵא מֵאֵי דְאַקְנֵי מְשַׁתַּעְבַּד וְכוּ' הִיכָא דְלֹא פְתַב לִיָּה דְאַקְנֵי דְנוֹדָאֵי אִי
אִינוּן נְכָסֵי דְזַבִּין לִיָּה לְאִירָ לֹא מְשַׁתַּעְבַּדִי לִיָּה לְמַלְלוֹה מְאַוְחָרִים אַמֵּאֵי פְשָׁרִים וְכוּלֵי
תְשׁוּבָה וְכוּלֵי ה"ק א"ב דְאַקְנֵי מְשַׁתַּעְבַּד מְתַנִּיתִין מְשַׁפְּחָתָּ לֵה בְּדֵאִית בְּהָ דְאַקְנֵי אַא"א
דְאַקְנֵי לֹא מְשַׁתַּעְבַּד הָאֵי מְתַנִּיתִין הִיכֵי מְשַׁפְּחָתָּ לֵה עֵי"ש: ד' וְאַפִּי דְאַקְנֵה נְמִי ה"ד
בְּדֵלָא פְתַב אַחֲרֵיוֹת פִּלְל אֲבָל אִם פְתַב לֹו דְקַנ' וְלֹא פְתַב לֹו דְאַקְנֵי מוֹדָה הָרָא"ש דְאַיְנוּ

טורף ממה שְקָנָה אח"ך פֶּן הִכְרִיחַ הַב"ח בְּסִימָן מ"ג מְדַבְּרֵי הַטּוֹר עֵינֵן שָׁם: ה' יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא קָנָה כ"כ הַרש"בא בַח'י לְגִיטֵין דָּף ל' דְּכָל שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם פְּשִׁיטָא דִּיכּוֹל לְחַזֵּר מְדַאֲמְרֵי לְנָה וְלָנָה וְאח"ך קָנָה יִחְלֹקוּ אֶלְמָא מְדַמְצֵי לְסִלּוּקֵי מְחַצֵי דְאִקְנָה ע"י שְׁלֵנָה מְשַׁנֵּי ש"מ דִּיכּוֹל לְחַזֵּר בּוֹ עֵינֵן שָׁם וְהַש"ף הִכְרִיעַ הַפֶּה זֶה מְדַאֲמְרֵי בַפ' מ"ש ת"ש שט"ח הַמְאֻחֲרֵי פְּשָׁרִים וְאס"ד דְּאִקְנֵי לָא מְשַׁתְּעֵבַד אִמְאֵי פְּשָׁרִים דְּאִקְנֵי הוּא וְכוּלֵי וְא"א דִּיכּוֹל לְחַזֵּר ק' הָא אֶפִּילוּ מְשַׁתְּעֵבַד נִיחּוּשׁ דִּילְמָא חֲזַר בּוֹ בְּפִנֵי עֵדִים דְּלֹא מְשַׁתְּעֵבַד דְּאִקְנֵי עֵינֵן שָׁם וּכְבָר פְּתַבְתִּי בְּסִי' ס' דִּין ו' דְּבִאֻמֵּר מְעַכְשָׁיו אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר וּבְהִכֵּי מִיָּדֵי הֶתֶם עַש"ב וְעוֹד נִרְאֶה לְכֹאֲרָה דֹאע"ג דָּאֵם לֹא פְּתַב דְּאִקְנֵי וְסַפֵּק אִם אֵלּוּ הַנְּכֻסִים הֵיוּ בְּיַד הַלְּנָה בְּשַׁעֲה שְׁלֵנָה אוֹ לְאַחַר שְׁלֵנָה וְקָנָה וּמְכַר אֶפִּילוּ הַמְלִיָּה טוֹעֵן בְּרֵי וְהַלּוּקָה טוֹעֵן שְׁמָא פִּינּוּן שְׁהַלּוּקָה מְחַזְקָה וְהַמְלִיָּה בָּא לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ עָלָיו לְהִבִּיא רְאִיָּה כְּדַמּוּכַח בְּפֶרֶק מ"ש דְּאִמְרֵינּוּ וְאס"ד דְּאִקְנֵי לָא מְשַׁתְּעֵבַד מְאֻחֲרֵים אִמְאֵי פְּשָׁרִים וְכוּלֵי וְכַתֵּב רַשְׁב"ם וְהַלְּנָה שְׁמָא קָנָה זֶה אֵלּוּ נְכֻסִים בֵּין נִיסָן לְתַשְׁרֵי וְלֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ לְמַלְּנָה וְכוּ' אֶלְמָא מְסַפֵּק עַל הַמְלִיָּה לְהִבִּיא רְאִיָּה וְכֵן כ' הַטּוֹר וּמְרַן אִם פְּתַב לוֹ דְּאִקְנֵי לְמֵאֵי דְקִי"ל דְּאִקְנֵי מְשַׁתְּעֵבַד אִף עַל גַּב דְּאִיָּפֵא לְסַפּוּקֵי שְׁמָא חֲזַר בּוֹ הַמְלִיָּה מִיָּקְרֵי מְחַזְקָה פִּינּוּן שְׁשַׁעְבְּד לוֹ נְכֻסִים וְהַסַּפֵּק אִם חֲזַר לְעוֹלָם מְעַמִּידִין הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהִיָּה מְעַיְקָרָא וְכִי ה"ג קִיָּיֵמָא לִן בְּסוּף סִימָן רַמ"א בְּאֻמֵּר לְחַבְּירוֹ אֲנִי נוֹתֵן לוֹ כֶּהָךְ וְכֶהָךְ עַל מְנַת שְׁתַּעֲשֶׂה דְבָר פְּלוּנֵי עַל הַמְקַבֵּל לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁקִיָּים תְּנָאוֹ אֲבָל אִם אָמַר לִיָּה עַל מְנַת שְׁלֵא תַעֲשֶׂה עַל הַנּוֹתֵן לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁבִטֵל תְּנָאוֹ וְכַתֵּב הַסַּמ"ע הַטַּעַם דְּלְעוֹלָם מְעַמִּידִין הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהִיָּה מְעַיְקָרָא וּמִשּׁוּם הֵכִי צְרִיף לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁנִשְׁתַּנָּה הַדְּבָר עֵינֵן שָׁם וְהִכָּא נָמִי אִם לֹא פְּתַב לוֹ דְּאִקְנֵי וְהַסַּפֵּק אִם אֵלּוּ הַנְּכֻסִים קָנְאָם אַחַר הַלְּנָאָה עַל הַמְלִיָּה לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁקָנְאָם קוֹדֵם הַהַלְּנָאָה וְנִשְׁתַּעְבְּדוּ לוֹ אֲבָל בְּשַׁשְׁעֵבַד לוֹ וְס' אִם חֲזַר הֵרִי הוּא בְּחַזְקָה שְׁלֵא חֲזַר וְלֹא נִשְׁתַּנָּה מִיָּהוּ הַטּוֹר וּמְרַן בְּסִימָן פ"ב סִי"ב פְּתַבוּ טוֹעֵן הַלְּנָה שְׁהַשְׁטַר נַעֲשֶׂה עַל הַתְּנָאֵי וְכוּ' אִם הוּד' הַמְלִיָּה שְׁנַעֲשֶׂה עַל תְּנָאֵי אֶלְא שְׁאֻמֵּר שְׁעַדִּינּוּ לֹא קִיָּיֵמוּ הַלְּנָה עַל הַמְלִיָּה לְהִבִּיא רְאִיָּה וְאִם אֵינּוּ לוֹ רְאִיָּה נִשְׁבַּע הַלְּנָה הִסֵּת וּנְכַפֵּר עֵינֵן שָׁם אֶלְמָא אֶפִּילוּ בְּתַנָּאֵי בְּקוּם עֲשֶׂה נְאֻמָּן הַלְּנָה שְׁקִיָּיֵמוּ וּכְבָר פְּתַבְתִּי שָׁם דְּסַבִּירָא לִיָּה דְדוּקָא בְּמְכַר וּמְתַנָּה בְּתַנָּאֵי בְּקוּם עֲשֶׂה מְעַמִּידִין הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהִיָּה מְעַיְקָרָא וְעַל הַמְקַבֵּל לְהִבִּיא רְאִיָּה שְׁקִיָּים תְּנָאוֹ לְהוֹצִיא אֲבָל בְּמַלְּנָה לֹא אִמְרֵינּוּ הֵכִי לְהוֹצִיא מְמוֹן מְחַזְקָה הַלְּנָה דְחַזְקָה מְמוֹן עֲדִיפָא עֵינֵן שָׁם בְּאֻנְרָף וְאִם כֵּן הִכָּא נָמִי הוּי בְּחַזְקָה שְׁלֵא נִשְׁתַּנָּה וְהַרְאָב"ד בְּסַפֵּר תְּמִים דְעִים סִימָן ס"א גַּבֵּי הַרְשָׁאָה פְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ בְּטַעֲנַת חֲזָרָה לֹא מְדַאֲמְרֵינּוּ חַזְקָה שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ הִכָּא נָמִי אִמְרֵינּוּ חַזְקָה בְּעַל הַבֵּית מְעַמִּידוֹ בְּשְׁלִיחוּתוֹ וְלֹא מְצִי הַאִיף לְמִימ' לִיָּה דִילְמָא הָדַר וְכוּלֵי תַדַּע שְׁהֵרִי הוּלָף מְנָה לַפ' בְּמַתְּנָה קִיָּיֵמ' לִן דְּהוּלָף לָאוּ כִּזְכִּי וְאִי בְּעֵי לְמַהֲדַר בִּיָּה מְצִי הָדַר בִּיָּה וְאֶפִּילוּ הֵכִי מְסַתְּמָא אֲזִיל שְׁלִיחַ וְיִהִיב לִיָּה לְמַקְבֵּל מְתַנָּה וְלֹא חִיָּישׁ לְחַזְרָה אֶלְמָא מְסַתְּמָא מוֹקְמֵי לְבַע"ה עוֹמֵד בְּדַבּוּרוֹ עֵינֵן שָׁם אֶלְמָא אִמְרֵינּוּ בְּחַזְקָה שְׁלֵא חֲזַר וְה"נ בְּחַזְקָה שְׁלֵא חֲזַר בְּשַׁעֲבוּד הַנְּכֻסִי וְכַה"ג כ' הַתּוֹס' בְּמַצִּיעָא דַס"ו בַּד"ה הֶתֶם וְכוּלֵי דֹאִית לִן לְמִימֵר דְּאֶפִּילוּ הִיָּה יוֹדַע שְׁיָכוֹל לְחַזֵּר לֹא הִיָּה חֲזַר כִּי הִיָּכִי דְלִיקוּ בְּהִימְנוּתִיָּה עֵינֵן שָׁם וְכ"ש גַּבֵּי ב"ח דְּמַסְתְּמָא לֹא חֲזַר דְּלֹא לִיָּהוּי רְשַׁע וְלֹא יִשְׁלַם כְּדַאֲמְרֵי בַפ' ח"ה עֵינֵן שָׁם וְכ"ש הִכָּא דְאִיָּפֵא ס"ס שְׁמָא נְכֻסִים אֵלּוּ הִיָּה לְלִנְיָה בְּשַׁעֲתַת הַלְּנָאָה וְאִת"ל קָנְאָם אַחַר הַלְּנָאָה שְׁמָא לֹא חֲזַר בּוֹ וְנִשְׁתַּעְבְּדוּ לְמַלְּנָה וְאִיָּפֵא רַבּוֹתָא דַס"ל

דמוציאין מיד המוןחוק בס"ס ואף לדעת רוב האחרונים דאין מוציאין מיד המוןחוק אפילו בס"ס וכן הסכים ה' כנה"ג בסימן כ"ה הגב"י אות ע"ה עיין שם הכא דאין הלוקח מוחזק מעיקרו בנכסי דשמא נשתעבדו למלנה אפשר דלכ"ע מוציאין מהלוקח מפת ס"ס ועוד נראה דאינו נאמן לומר שחזר רק בפני עדים פנראה מדברי הש"ך דבעינן שחזר בפני עדים וכן מצאתי להריטב"א בחי' לקידושין ר"פ האומר ונ"ל לא בא אחר וקדשה וחוזה בה בפני שנים אבל בינה לבין עצמה לאו חוזה היא ואפילו שמענוה מאחורי הגדר שחוזה בה ומחשבה גרידא חשיב' וכן הדין בכל דבר שצריך חוזה וכולי ע"ש הרי שכ' בכל דבר שצריך חוזה צריך בפני ב' עדים אבל חוזה בינו לבין עצמו אפי' שמעו העדי מאחורי הגדר אינו פלום וכ"כ בעל העיטור בדיני קידושין דק"ט ע"ב ומסתברא דחוזה בה דקאמר שיש עדים שחוזה בה קודם וכו' ע"ש: וראיתי למהרשד"ם ח"א"ה סי' קפ"ט שכ' באשה שנתנה מתנה מנ"מ שלא ונשבעה שנתן לה בעלה ליתן ואע"פ שכ' המרדכי נשאל לר"מ ראוהו שטען על שמעון אשתה שהיתה בשעת פטירתה צוה לה ליתן לי ממלבושיה כו"ך ונתרצה לה וכולי אם ראוהו אינו עני שיש לו ר' זוזי יכול שמעון לומר אע"פ שאמרתי שאני רוצה חוזה בי א"כ יאמר האומר שישמענו היו רשעים של האשה שמא חזר הבעל מאותו פת שנתן לאשתו ב מ"מ מהא לא אירא דנדאי אם קודם שזכתה במתנה היו אמרים כה ונדאי שהדין כן אבל אחר שזכתה הבת במתנה אין להוציא מידה וכולי ואפילו הבעל עצמו אם היה אומר חוזה בי אינו נאמן א"כ היה מוכיח בעדים נאמנים שקודם זמן המתנה בטל פחה וכו' עיין שם הרי דס"ל דאינו נאמן לומר שחזר בלא עדים וה"נ צריך להביא עדים שחזר מהשעבוד קודם שקנה הנכסים ו' ויש חולקין וכולי היינו דוקא בכתב לו שטר שהרי בשעבוד דאקני פשיטא דבעינן כתב אבל כל שלא כתב לא סמך דעתיה אפילו קנו מידו הרב בית יהודה חלק ראשון סימן כ' עיין שם וליתא שהרי בעה"ת כ' בשה הרי"ף דקנין יש לו קול וטורף משעבדי עיין שם והכי קי"ל בסימן ט"ל עיין שם א"כ פשיטא דה"נ שעבוד דאקני אם קנו מידו נשתעבדו לו דדין שטר יש לו ועיין בשו"ת קול אליהו בסימן ב' שתמה מה"ר ישראל על מרן דבעל התרומות בשם הרי"ף לא אמר אלא דגובה בשטר ז' דין ד' והמאןחר טוען שלאחר שלנה משניהם וכו' כ' הסמ"ע הא דלא כתב שטוען המאןחר שביני ביני קנאם ושהוא שלו לבדו כמ"ש בסי' ק"ד משו' דהיא טענ' גרוע וכו' והש"ך כ' בשם הגאון אביו דלנה וקנ' ולו' משתעבד לא אפי' לא כתב לו דאקני ע"ש וכן ראיתי בתשו' הגאונים ח"ב סוף שער ו' שכ' לנה וקנה וחזר ולנה לקמא משתעבד ואין לשני אלא מה ששייר הא' ודמי לקנה ולנה וחזר ולנה דאמרי' כל הקודם בשטר זכה וה"מ במקרקעי אבל במטלטלי לית בהו קדימה כלל עכ"ל משמ' משתעבד לא אפי' לא כתב לו דאקני דומיא דקנה ולנה וחזר ולנה דהקודם בשטר זכה וגם ה' חוקות הדיינים סי' קל"ח גבי פתיבת אשה וב"ח דב"ח גובה במטלטלין ולא האשה וכו' ונ"ל ואפ' הרי"ף מודה שאם קדמה פתיבת אשה לב"ח וקנה ואח"ך לנה בזה נדאי אמרינן דאין נותנים איתם הנכסים אלא לאשה וכו' פינו שיקנה אותם הנכסי קודם שלנה המעו' ע"ש אבל אין נר' כן מדברי הרמב"ם בפ"ך מה' מלנה והסמ"ג עשין מ"ה שכ' ונ"ל לנה וכת' לו שאני עתיד לקנות משעבד לה ואח"ך קנה שדה וחזר ולנה מאחר הרי השדה משועבדת לא וכו' משמע דאם לא כתב לו שאני עתיד לקנות לא נשתעבדו לא וכן נר' דעת מהרשד"ם ח"א"ה סי' קמ"ג והמבי"ט ח"ב סי' רכ"ד

דלנה וקנה ולנה אם לא כתב לא דאקני לא נשתעבד לו ע"ש וכן נראה מדברי הב"י סי' מ"ג גבי שטר מיקח ממכר המאותרים וכו' דלנה וקנה ולנה דנוקא בכת' דאקני הוא דנשתעבדו לא דנוקא ע"ש וכ"כ בעל התרומו' שער מ"ג ח"ד סי' יו"ד ע"ש וכ"כ הר"טב"א הובא בס' א"ז לכתובות דצ"א ע"ב גבי וטרפה בכמה וכולי וז"ל וי"מ מאי טרפה שנייה ה"א א"א דאית ליה למוכר נכסי למטרף אמאי לא קא"ל לוקח לב"ח דליזיל וליגבי מנייהו וכו' וי"ל פגון שרצה להמתין פשיקנה המוכר נכסים א"נ שיש שם נכסים ששנה מוכר בין הלואה זו וחסר ומכר ולבעל חוב לא כתב דאקני דבעל חוב לא מצי טריף מנייהו דהו"ל ליה וקנה ומכר דלא משתעבד ולוקח מצי טריף אע"ג דלא כתב ליה דאקני דהו"ל קנה ולנה ומכר דאשתעבד וכולי עיין שם הרי דסבירא ליה דלנה וקנה ולנה לא משתעבד לא אלא לשני ולכך נשתעבד ללוקח שהוא אחר הקנייה ולא לב"ח שהוא קודם ונראה דלדעת הסמ"ע דטענה גרועה היא אינו נאמן אפילו טען הוא פן כמ"ש מהר"ם בתשו' הקצרות סימן ע"ו דכל טענות גרועות לא מהימני' להו אלא במגו דטענת סטראי או מחלת לי וכ"כ הש"ך בס"י ע"ה ס"ק כ"ב ע"ש וה"נ כי ליכא מגו פגון שיש עדים ששקדם שלנה משני הנה השרקע אצלו אין השני נאמן לומר שקנאו אחר שלנה מא' ואפילו ליכא עדים יש להסתפק אם נאמן במגו דהוי כמגו להוציא (א"ה עכ"מ): ח' מלנה שפא לגבות משרקע הלנה וטען הלנה שאין השרקע מוחלט לו שקנאו מלוי ועשה לו הטבה לזמן פלוני אם שטר הטבה פתקנו ולא עבר הזמן ימתין עד הזמן ויגבה מהנכסים או השרקע ואם ירצה יקח השרקע בעד חובו וכשיגיע הזמן אם יפדנה לוי יתונה לו ויכתוב לו שטר חיוב שומעין אבל אם אין שטר הטבה בידי לוי אפילו יש שני עדים מעידים שמכרה לו בהטבה טורף השרקע דשפא הטבה לא היתה פתקנה או שפבר עבר הזמן ונחלט לו ואפילו יעידו שהטבה פתקנה ולא עבר הזמן שפא מחל לו התנאי ונחלט לו הכנה"ג בתשו' חלק שני סימן ז' ע"ש ונ"ל דאפילו הלוקח יטעון פן שמח' לו התנאי אינו נאמן וכ"ש שאין טוענים לב"ח שלו דאין לו רק שעבוד נכסים (א"ה עכ"מ) בקונטרס זה ואח"ך מצאתי בקונטרס אחר פתוב וזה לשונו אהד לשמכר קרקע וכו': ט' אהד לשמכר קרקע לזמן בהטבה פדין שהלוקח אוכל פירות וכתוף הזמן לנה ובהגיע הזמן הביא הפעות ללוקח והחזיר לו השרקע נראה דהנה ליה פלנה ואחר כך קנה דלא משתעבד לבעל חוב משום דבזמן שלנה אין השרק' שלו דגוף ופירות קנוי ללוקח וכשפדאו אחר כך הנה ליה דלא נשתעבד לבעל חוב והרב תרומת הדשן סימן של"ט כתב על מדינה אחת שפל הישראל שהחזיק במשפט קרקעות של גוי לנה שלו הרי הוא כממונו מכור למי שירצה אף אם יבא הגוי קודם שימפן' ויפר' לישראל המלנה פל החיוב וההוצאות צריך הישראל להחזי' לגוי יש להסתפק אם בא הישראל לאחר שהחזיק הנכסי' כמשפט למפור לישראל חבירו הפח והזכות שיש לו באותם הנכסים אם יכולה האשה לעכב מחמת שעבוד הפתובה כמו בשאר השרקעות של הבעל או לא כתב וזה לשונו אמנם נראה שאם החזיק הישראל בקרקע הגוי שהכניס דיורים בפתים וכי האי גוונא אינה זמן אף ע"פ שעדיין בידי הגוי לפדות מכל מקום חשיב השרקע כגבוי לישראל פל זמן שלא פדאם הגוי וכח שעבוד פתובה האשה עליו והראיה מהא דפרק כ"ש אמר רבה בר אבוה יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם ב"ח חוזר וגובה אותה מהם ודייקי' מינה התם דב"ח למפרע הוא גובה וכו' והשתא נהי נמי למפרע הוא גובה אפתי אמאי

גובה ב"ח מה הא קי"ל בפ' המפקיד דשומא הדרא לעולם וא"כ עדיין יד הלנה הא' על
הקרקע לפדותו ולמה תחשב הקרקע של אבי היתומים האלו הואיל יכולה לצאת מתחת
ידו תחשב עדיין פחוב דעלמא דהוא כמטלטלין אלא ע"כ פיון שגבה הקרקע וכו' אע"פ
שעדיין ביד הא' לפדותה מ"מ תשיב מקרקעי דשני שהוא בידו אע"ג דיש לדחות ההיא
ראיה דשומ' הדרא לעולם וא"ל ההיא דלמפרע הוא גובה פגון שהשביח או שנתניקרה
דתו לא הדרא פדאיתא באשירי פ' המפקיד דסתם איתמר דמשמע אם גבו היתומי קרק'
היום ב"ח חוזר וגובה לאתער עכ"ל הרי דס"ל דתשיב מוחזק של המלוה וב"ח גובה
ממנו ומה שדחה הך דלמפרע הוא גובה פגון שהשביח וכולי זה דעת הרא"ש אבל אנו
קי"ל בסימן ק"ג דאם השביח מחמת הוצאה נשב' ונוטל פדין היורד ברשית ואם השביח
מאליו פגון שנתניקרה אינו נותן אלא דמי חובו בלבד ע"ש א"כ אפי' השביח או נתניקרה
חוזרת מיהו יש לדחות דמייירי פגון ששמה הלנה ליתומים מדעתו דאינה חוזרת כמבואר
בפ' המפקיד ובסי' ק"ג ע"ש אלא דסתמא איתמר דמשמע אפי' שמו להם ב"ד ב"ח גובה
מהם אבל התוס' במציע' דס"ז גבי משפנת' דבאתר' דמסלקי דאין ב"ח גובה הימנה כ'
ונ"ל דהוי כמטלטלי דיתמי דלא משמעדי לב"ח ול"ד ליתומים שגבו קרקע בחובת
אביהם דב"ח חוזר וגובה אותה מהם אע"ג דשומא הדרא לעולם דלא הדרא אלא משום
ועשית הישר והטוב וכו' ע"ש הרי שלא תי' פגון שנתניקרה או ששמה הלנה מדעתו
ליתומים משום דסתמ' איתמר אבל שאני התם דלא הדרא משום ועשית הישר הטוב וא"כ
נר' לכאורה פיון דהגוי יכול לסלק הישראל בכל זמן שביא לו מעותיו נרא' דדמי
למשפנת' באתרא דמסלקי דלא תשיבא מוחזקת למלוה ולכך אין ב"ח גובה ממנה וכן
הטבה שיכול לסלקו בכל זמן שביא לו מעותיו לא תשיבא מוחזק' למלוה ואן ב"ח גובה
ממנה ולא בכור נוטל בה פי שנים דתשיבא ראוי אבל הטבה לזמן שאינו יכול לסלקו
בתוך הזמן דמיא למשפנת' באתרא דמסלקי דב"ח גובה ממנה והבכור נוטל בה פי שנים
דתשיבא מוחזק' למלוה וכשפדאה הלנה הו"ל פלוה ואח"ך קנה: ושוב ראיתי בתשו' בס'
גנת ורדים פל' ג' סימן ל"א שכ' בראובן שמכר קרקע לשמעון בהטבה ומת ראובן וכאה
אלמנתו דאין זכות זה בכלל השעבוד ואין אשה וב"ח יכולים לכוף את שמעון שימכור
להם הקרקע דאין השעבוד חל אלא על המזון שפידו והביא ראיה מדברי התה"ד דאף
שהבית בחזק' ישראל למוכרו לכל מי שירצה אפ"ה פיון שביד הגוי לפדותו לא חל עליו
השעבוד כ"ש בנ"ד שהבית קנוי לגמרי לשמעון דלא חל עליו שעבוד הב"ח בשביל
הטבה עש"ב וכן כתב ה' עדות ביצקב סימן מ"ז דלא שייך דר' נתן דמוציאין מזה ונותנים
לזה אלא בחוב דמלוה אבל בחיוב פנה שעשה הלוקח בהטבה דכשמביא לו מעותיו לזמן
פ' יחזור וימכור לו הקרקע לא אמרינו פשם שנתחייב לחזור ולמכור למוכר משמעבד
ונתחייב למכור לב"ח ועוד הוכיח ה' שם דנ"ד דיקרי ראוי לגבי הלנה ואין הבכור שלו
נוטל בה פי שנים דבס"פ השולח מסייעי רבא לר"ל דקנין פירות לאו פקנין הגוף דמי
מדתניא דבכור נוטל פי שנים בשדה החוזרת לאחים מחמת שמכרה אביהם דאי דחזרה
בחי' אביהם פשיטא ואשמעינו דגוף הקרקע לא היה קנוי ללוקח וכו' דאי פקנין הגוף
דמי הו"ל ראוי וכולי עיין שם אלא למ"ד קנין פירות לאו פקנין הגוף דמי הוא דמיקרי
המוכר מוחזק אבל לר"י דקנין פירות פקנין הגוף דמי הלוקח הוא המוחזק והמוכר ראוי
ובנו הבכור אינו נוטל בה פי שנים וכ"ש בנ"ד דלקח הקרקע במכירה גמורה גוף ופירות

אף שחייב לחזור ולמפור פשיביא לו מעות הלוקח מיקרי מוחזק והמוכר ראוי עש"ב וא"כ ה"נ פינו דהגוף והפירות מוחזק ללוקח אם המוכר לנה בתוך הזמן ולא כתב לב"ח דאקני וכשהגיע הזמן פרע ללוקח המעות והחזיר לו הקרקע הו"ל פלוה ואח"ך קנה דלא נשתעבד לב"ח מיהו הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י סימן רע"ח כ' וז"ל שאלת משכנתא באתרא דלא מסלקי גרסי' בפ' אז"נ דבכורו של מלוה נוטל בה פי שנים וכולי ובס"פ השולח תני בכור נוטל פי שנים בשדה החוזרת לאביו ביוכל ומי עדיפא משכנתא ממכירה וכו' וא"א שיטלו בה פי שנים בכורו של מלוה ובכורו של לנה תשו' פן הוא באמת פי בכורו של מלוה נוטל פי שנים במלוה ובכורו של לנה נוטל פי שנים בגופה של שדה אפילו פדאו לאחר מיתת אביהם וכו' ותשו' הרשב"א היא בח"ג סי' קצ"ח וסינים וז"ל וכן פשמוכרו בזמן שהיוכל נהוג בכורו של לוקח נוטלים בה פי שנים עד שנת היוכל שחוזר ומוכר פי' לר"ל דאמר קנין פירות לאו פקנין הגוף דמי השתא מיהא מוחזק' היא ביזו של ליקח וב"ח גובה ממנו שאינו כמשלטי דיתמי ותדע דאלת"ה בטלת' ורשות בנו הבכור לר"י בזמן שהיוכל נהוג דאית ליה דהאחים שחלקו לקוחות ומחזירים ז"לז ביוכל וכן מכ"ע בשדה מקנה וכ"ש לר"ל דאמר קנין פירות לאו פקנין הגיוף דמי דקי"ל פנותיה וקי"ל גמי פהיא דר"פ דאמר דמשכנתא באתר' דלא מסלקי בכור נוטל בה פי שנים אע"ג דלאחר זמן מסתלק אלא ודאי כדאמרי' עכ"ל הרי דס"ל דמשכנתא באתר' דלא מסלקי הני מוחזקת למלוה וללוה ובכור נוטל בה פי ב' וכן ב"ח גוב' ממנ' וכן בשדה אחוזה לכ"ע ובירושלמי פ' מי שהיה נשוי גבי פתופת בנין דוכרין אמרי' הנה שם שדה והיא עתידה לחזור ביוכל רואים אותה פאלו חזרה ופי' ה' קרבן העדה הנה שם שדה שמכר ועתידה לחזור ליורשי' ביוכל חשבי' לה לירושא ואם ע"י שדה יש מותר דינר גובים פתופת ב"ד ואם הוא בהפך שהניח שדה שקנאה ועתידה לחזור ביוכל לא תשיבא לה שדה בכלל הירושא וכו' עיין שם משמע דגם לר"י דקנין פירות פקנין הגוף דמי המוכר מיקרי מוחזק דסתם הירושלמי הוא ר"י מיהו נראה דה"נ בהפך שהניח שדה שקנאה הלוקח מיקרי מוחזק כמבואר בתשו' הרשב"א דבכור של מלוה נוטל בה פי שנים: אבל יש להסתפק במקר קרק' בהטבה והתנה המוכר דכשיביא לו המעות יחזיר לו הקרק' דאסור לו ללוקח לאכול הפירות מי הני פלוה ואח"ך קנה או לאו ולכאורה נר' דה"נ הני פלוה ואח"ך קנה דלא משתעבד לב"ח ואמינא לה ממ"ש מהרב"א בש"מ לכתופות פ' אע"פ גבי האומר לתבירו שדה זו שמכרתי לה לכשאקחנה ממך תקדוש וכו' וז"ל יש לדקדק קצת ל"ל למנקט שמכרתי לה מאי רבותא איכא פינון שכבר מכרה לא הו"ל אלא שדה זו לכשאקחנה ממך וכולי דמ"ל כשהיתה שלו מעיקרא ומכרה או פשלא היתה שלו מעולם וי"ל דהכא מיירי שמכר שדה לתבירו והתנה המוכר ואמר ללוקח כשיהיו לי מעו' תחזיר לי קרק' זו והיינו דקאמר לכשאקחנה ממך וכולי ואע"ג דהפירות של מוכר כמו שפסק הרמב"ם בפ"א מה' מכירה אפ"ה אתקיף ליה שפיר ר"פ מי דמי התא וכולי דה"ט דמוכר אוכל פירות לפי שאנו חוששי' שמא המוכר יביא המעות ונמצא שאכל לוקח שכר מעותיו לפיכך המוכר אוכל פירות ומדין רבית נגעו בה אבל כל שלא הביא המוכר מעות גופה ופירות ביזא דלוקח וכו' עכ"ל הרי דמכר לזמן אפי' כשהמוכר אוכל פירות אם אמר לכשאקחנה ממך תקדוש לא קדשה דכל שלא הביא המוכר מעות גופה ופירות ביזא דלוקח אבל האומר שדה זו שמכרתי לה לכשאקדנה,

ממך תקדוש קדשה פני דגופ' ברשות מקדיש וה"נ נר' דאם מכר קרק' בהטבה ולנה
ואח"ך פדאה הקרק' הו"ל פלנה וקנה פינו דבשעשה שצונה הנה הקרק' גופ' ופירו' בינדא
דלוקח פשפדאו אח"ך הוי פלנה ואח"ך קנה אבל אם הנה ממנושפן פינו דגופ' הקרקע
בחוקת בעליו עומד והוי דבר שברשותו אם פדאו אחר שלנה לא הוי פלנה ואח"ך קנה
וב"ח טורף אותו מיהו בירושלמי ס"פ מי שקהה נשוי אמר מי שיש עליו ב' ב"ח ונתפטר
עם הא' וסלקו מהקרק' אין השני יכול לטרוף מהלנה קרק' שהשאר לו (א"ה עכ"מ):
יו"ד כ' מהריט"ץ סימן רל"ה דהב"ח גובה מהבעל מטלטלי אפי' לא כתב בפטר מטלטלי
אג"ק אבל הרדב"ז ח"ב סי' ס"ל דוקא אם שעבד מטלטליאגב מקרקעי ע"ש והתוס'
בגדרים דל"ה ע"ב כ' דחייב אדם לפרוע חוב אשתו שהיא חייבת קודם לכן אם הכניסה
לו קרק' או מטלטלי לאח"ך מתקנת הגאונים ע"ש משמע דמדינא דגמ' אינו גובה
ממטלטלי אלא אחר תקנת הגאונים מיהו נראה דליפא תקנת השוק באשה הנשאת
לבעלה כמ"ש מהריט"ץ וכ"כ מהרש"ך ח"ד סימן נ"ט וס"י ס"ג והרדב"ז ח"ב סי'
תנ"א וסי' תקס"ט ע"ש: י"א אהד שיש לו שט"ח על חבירו ונתנו לבנו במתנה יש
להסתפק אם חייב או לא דאע"ג דק"ל בסי' ס"ו דגם במתנה חייב אפטר דה"ד התם
במתנה לאחר ה"ט דמתנה פמכר דאי לא דעבד ליה נייחא לא הנה יחייב ליה אבל בבנו
דלא שייך ה"ט לא כמ"ש ה' מח"א בהל' גביית חוב סימן ב' דמתנה לבנו ליפא תקנת
השוק דלא שייך ה"ט דאי לא וכולי וכ"כ ה' בית דוד סימן ס"ט דאפי' למ"ד דאין
מוציאין מהירששים וממתנת כ"מ למזונות האשה ה"ד בנותן לאחרים או לירששים שאינם
בניו פגון אחיו ואחותו אבל בבנו או בבתו מוציאין מהם למזונות דדוק' אחרים
שמפסידים הוו פלקוחות מה"ט דאי לא דעבד ליה נייחא וכולי אבל לבני ולבתו פשיטא
דבלא"ה נותן להם שאהבתו עליהם יותר כמ"ש רש"י בפ' נערה ע"ש וה"נ המוחל שט"ח
שנתנו לאחר חייב בכנלו מה"ט דאי לא דעבד ליה וכולי אבל נתנו לבניו ונזיר ומחלו
אינו חייב בכל אבל מצאתי להרשב"א בס' תולדות אדם סי' קס"ג ובתשו' ח"ה סי' צ"ח
שכ' על דברי הגאונים דאין מוציאין למזונות ממתנה וזה לשונו ואע"ג דטעמא דמתנה
שהיא כמשועבדי משום דאי לא דהו"ל הנאה מניה לא הנה יחייב ליה מתנה פדאיתא
התם ולכאור' לא שייך ה"ט גבי יורש דבין פה ובין פה אדם נותן לירשיו ואין להם
פסידא פלל אפ"ה לא פלוג רבנן א"נ לירש בעצמו לא הנה נותן לו בלשון מתנה אלא
מניחו על דינו סתם אא"כ נהנה ממנו וכולי עיין שם ואמרינן בכתובו' דמ"ט אר"ל
באושא הכותב פל נכסיו לבניו הוא ואשתו גיזונ' מנכסיו וכולי ופירש רש"י אע"ג דמתנה
פמכר לענין שעבוד התם הוא דאי לא דעבד ליה נייחא לנפשיה לא הנה יחייב ליה אבל
בבנו ל"ל הכי וכ' התוס' שם משמע הא לאחר אין גיזונים מנכסיו דמתנה הוי פמכר כפי'
רש"י דאי לא דעבד ליה נייחא וכו' ע"ש וברושלמי שם אמרינן דלא אמרו אלא כותב
הא מוכר לא כתב לבניו ומכר לאחרים מהו מסתברא וכו' ע"ש משמע קצת דאפי' נתן
לאחרים מתנה לא הוי פמכר ומ"מ דעת רש"י והתוס' דמתנה לאחרים הוי פמכר אבל
לבניו מתנה לא הוי פמכר אבל מדברי הרמב"ם הטור ומרן בסי' רל"ה גבי דאין הבן
יכול למכור בנכסיו אביו עד שיהא בן עשרים כ' וכן אם נתנו לו במתנת ש"מ שהיא
פירושא אבל אם נתנו לו מתנת בריא דינו פשאר נכסי' שקנה או נתנו לו במתנה וכו'
משמע דגם האב שנתן לבנו במתנת בריא לא הוי פמכר וכולי וכ' הריב"ש סימן תפ"ח

וְהִבְיֵאוּ הַבָּיִת בְּשֵׁם הַרְמֵיהֶם הַטַּעַם שֶׁשָּׁשְׂנוּ חֻכְמֵיהֶם דְּכִינּוֹן שְׂבָאוֹ לֹא בִּירוֹשָׁה דְּלֹא טָרַח בָּהוּ
וּמִמִּילָא אֲתֵיָא לִיהּ לֹא קָפִיד עֲלֵיהּ וְכוּלֵי אֲבָל בְּקַרְקָעוֹת שֶׁל עֲצָמוֹ לֹא וְכֵן בְּאוֹתָם שְׁנִתְּנוּ
לֹא בְּמִתְנָה דְּאִי לֹא דְטָרַח קַמֵּיהּ לֹא הִזָּה יְהִיב לִיהּ וְלֹא מִמִּילָא קָאֲתִי לִיהּ וְלֹא קִפִּי עֲלֵיהּ
וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם אִם פֶּן אֲפִילוּ מִתְנַת הָאֵב לְכִנּוּ אֲמַרִינּוּ אִי לֹא דְטָרַח קַמֵּיהּ לֹא הִזָּה יְהִיב
לִיהּ וְהוּי פְּמוֹ מְכָר: סִימֵן קו"ג א' דִּין א' אֲבָל מִטְּלָטְלִי שְׂמֵכָר אוֹ נִתְּן אֵינוֹ טוֹרֵף וְכוּלֵי כ'
הַרְשָׁפִי א' בְּתִשְׁבוּת' ח"ה סִימֵן וּמִסְתַּבְּרָא דְאֲפִילוּ בְּהַקְדָּשׁ עֲנִיִּים אוֹמְרִים פֶּן ע"ש וְהַתּוֹס'
בְּבִתְרָא דַע"ז בַּד"ה קִנִּי וְכוּלֵי כ' וַאֲ"ת וְאֲמַאי לֹא קִנִּי מְדַאֲרֵייתָא גַם שְׁעֵבּוּד הַקְּרָק'
וְכוּלֵי וי"ל דְּכִמוֹ שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁוּ וְכוּלֵי וְהָא דְלֹא תִקְנוּ רַבְּנָן שְׂיָכוֹל לְהַקְדִּישׁ פְּמוֹ
שְׂתִקְנוּ שְׂיָכוֹל לְהַקְנוֹת לְפִי שְׂאִין הַקְדָּשׁ כּו"ךְ צְרִיף וְכוּלֵי ע"ש הָרִי אִפִּי תִקְנוּ לְהַקְנוֹת
בְּמֵכָר וּמִתְנָה שְׁטָרוֹת בְּכו"מ לֹא תִקְנוּ לְהַקְדָּשׁ וַאֲ"כ א"ל (א"ה עכ"מ): ב' וְאִם נִתְּנָם
בְּמִתְנַת שְׂכ"מ וְכו' כ' רִשְׁפִּי בְּבִתְרָא דְקַל"ח וְז"ל אִם יֵצֵא עָלָיו שְׂט"ח קוֹדֵם שְׂקִבְלוּ
הַמְעוֹת א"נ פְּגוֹן וְכו' שְׁדוֹת וְכו' הִזְלִפְדָּ אִפִּי לְאַחַר שְׁגָבוּ גוֹבָה ב"ח מֵהֶם דְּמִקְבֵּל מִתְנַת
שְׂכ"מ פְּיֹרֶשׁ שְׁנוּיָה רַבְּנָן וּמִקְרָע' דִּיתְמִי מִשְׁתַּעְבְּדִי לְב"ח וְכו' עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתַב הַטּוֹר
סִימֵן רַנ"ג וְז"ל וּמִיָּרִי שְׁנִתְּנוּ לְהֶם קִרְק' אוֹ שְׁגָבוּ קִרְק' וְכוּלֵי שְׂאֵלוֹ גָּבוּ מִטְּלָטְלִי לֹא
מִשְׁתַּעְבְּדִי לְב"ח מִתְנַת ש"מ פְּיֹרֶשׁ שְׁנוּיָה רַבְּנָן וְכו' מְרֵן הַב"י דְּהוּא נִתְּנוּ טַעַם לַמ"ש
שְׂאֵלוֹ גָּבוּ מִטְּלָטְלִי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי לְב"ח מִשׁוּם מִתְנַת ש"מ פְּיֹרֶשׁ שְׁנוּיָה רַבְּנָן וְכִי הִיכִי
דְּמִטְּלָטְלִי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי לְב"ח ה"נ מִטְּלָטְלִי דְּמִקְבֵּל מִתְנַת ש"מ מִיְהוּ דִּינֵינוּ דְּלִינָא דְּגַמְר'
אֲבָל הָאֵינְדָּא מִשְׁתַּעְבְּדִי ע"ש וְה' נִתְּיָבוֹת מִשְׁפֵּט דָּף רַע"ח ע"ד כ' דַּס"ל לְרִשְׁפִּי דְּלֹאֲחַר
שְׁגָבוּ הַמְעוֹת חֲשִׁיב כַּב"ח מְאֹחֲרָא שְׁקָדֵם וְגָבָה וְאִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וַאֲע"ג דְּכִיֹּרֶשׁ שְׁוִוִּיהוּ
רַבְּנָן מ"מ עֲדִיף מִיֹּרֶשׁ פְּמוֹ דְּאַלְמוּהָ לְמִתְנַת ש"מ לְעַנְיָן שְׂאֵם יֵשׁ יֹרֶשׁ וּמִקְבֵּל מִתְנָה
דְּגוֹבָה הַב"ח מִהִיֹּרֶשׁ וְלֹא מִמִּקְבֵּל מִתְנָה וְלֹא חֲשָׁבִי לְהוּ פִּשְׁנֵי יֹרֶשִׁים דְּב"ח גוֹבָה מִפְּל
א' פְּכִי חֲלָקוֹ דְּמִתְנַת ש"מ מִיָּקְרִי נְכֻסִים מִשְׁנוֹעְבְּדִי לְגַבִּי יֹרֶשׁ ה"נ לְעַנְיָן דְּהוּי כַּב"ח
שְׁקָדֵם וְגָבָה דְּמָה שְׁגָבָה גָּבָה וְכו"כ הַטּוֹר סִימֵן רַנ"ג וְכוּלֵי שְׂאֵלוֹ גָּבוּ טְלָטְלִי וְכו' דְּוָקָא
גָּבוּ וְכו' וּבְסִי זֶה שְׂכ' שְׂאֵם נִתְּנָם בְּמִתְנַת ש"מ ב"ח גוֹבָה מֵהֶם דִּינֵינוּ פִּשְׁלָא גָּבוּ עֲדִין
מִקְבֵּלִין מִתְנָה וְגוֹבָה מֵהֶם מִן הַמִּטְּלָטְלִין קָאֲמַר עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בְּתִשְׁבוּת' ה' גו"ר פְּלָל ה' סִי
ד': ג' וְאִם נִתְּנָם בְּמִתְנַת ש"מ וְכו' וּמִתְנָה דְּמֵהִיּוֹם אִם לֹא הַחֲזוֹר בִּי עַד לְאַחַר מִיתָה רְאִיתִי
לְהַדְרִישָׁה בְּסִימֵן רַנ"ב שְׂכ' עַל לְכֹנֵן הַטּוֹר דְּמוֹצִיאִי לְמִזוֹן הָאֲשָׁה וְהַבְּנוֹת וְלִכְתּוּבָת' וְז"ל
מִיְהוּ סִתְּמָ רַבִּי מִשׁוֹ דְּמִצִּי ג"כ שְׂאִינָה טוֹרְפָת מִשְׁנוֹעְבְּדִי וְהִינּוּ פִּשְׁהֶם מִןקְדָּמִים
לְנִשְׁוִאֵי הָאֲשָׁה וְאִפִּי הָאֵב גוֹבָה מִמִּקְבֵּל מִתְנָה שְׁקוֹדֵם לָהּ וְכִגוֹן שְׁנִתְּנוּ לֹא בְּחִיּוֹ וַאֲ"ל
מֵהִיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזָּן בִּי עַד לְאַחַר שְׂאֵמוֹת דְּכַה"ג דִּינוּ פְּמִתְנַת שְׂכ"מ לְגַמְרִי וְכו' וְכו"כ
בְּסִי רַנ"ז בְּשֵׁם הַרְמֵיב"ם שְׁדִינוּ פְּמִתְנַת ש"מ לְגַמְרִי וּמ"ה ג"כ מְצִי גַבִּי פְּתוּבַת אֲשָׁה
מִמְּנוֹ אִף שְׁהוּא מִןקְדָּם דְּהוּ"ל פְּאֵלוֹ מְכָר מִתְנָתוֹ קוֹדֵם מִיתָתוֹ דְּהוּי חֲזָרָה ה"ה שְׁעֵבּוּד
שְׁשֵׁעְבַד לְאֲשָׁתוֹ פֶּל נְכֻסִים וְכוּלֵי עַכ"ל וְכו"כ מְהַר"ם בְּתִשְׁבוּתֵי הָאֲרוֹנוֹת סִי צ"ט ע"ש
וְכו"כ בְּש"מ לְמִצִּיעָא דָּף י"ט ע"ב בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי הַר"ף דְּמִתְנָה מֵהִיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזָּר בִּי
עַד לְאַחַר מִיתָה אִם הִזָּה חֲיִיב לְב"ח אוֹ פְּתוּבַת אֲשָׁה וּמְזוֹנוֹת יְטָרְפוּ מִמְּנָה שְׁהָרִי שְׁעֵבַד
לֹא פֶּל נְכֻסִי שְׂיֵשׁ לֹא יְכוּלַת בְּהֶם וְהָרִי יֵשׁ לֹא יְכוּלַת בְּזָה הַמִּתְנָה לְחֻזָּר בָּהּ פִּינוּן דְּאִין
נְגַמְרָת עַד לְאַחַר מִיתָה וְכו"כ הַגַּמְ"ר פ"ח דְּכְתוּבוֹת בְּשֵׁם הַר"י מֵאִיבֵר"א ע"ש גַּם רְאִיתִי
לְהַרְשֵׁב"ש סִי תִי"ד שְׂכ' וְז"ל וַאֲע"פ שְׂכָתְבָה לָהּ לְאֲשָׁתוֹ מִתְנָה מִפְּל נְכֻסִי וּמְנַהֵג הַפְּדִינָה

הוא שאין הנשים גובות אף בשמירת העיר וכו' מ"מ המתנה הניא מהיום ולאחר מיתה
אם לא אחזור בו וכפי מ"ש המפרשים בפ"ק דמציעא לא נגמרה ההקנאה עד לאחר
מיתה א"כ אינם עדיין שלה ולפיכך מנכסיו ע"ש מבואר דס"ל דמתנה מהיום ולאחר
מיתה אם לא אחזור בי פנין שפידו לחזור הנכסי בתזקת הנותן וב"ח גובה מהם אבל
הרשב"א בתשו' ח"ב סי' שי"ב כ' ונ"ל כל שפתב נכסיו לאחרים בין אשה שרוצה להנאה
ומברחת נכסיה מבעלה בין איש שפתב נכסיו לאחרים כדי להברית נכסיו מן המלוים
אם פתבו כל נכסיהם ולא שיירו כלום יש להם דין מברית ואין מתנותיהם מתנה גמורה
ויכול לחזור בהם וכו' אבל פשטיירו קצת נכסים מתנה גמורה ואין יכולים לחזור בהם
אא"כ התנה בפ' שיוכל לחזור בו פי כל וכו' (א"ה עכ"מ בקונטרס זה ואח"ך מצאתי
בקונטרס אחר אחר שכ' בש"מ למציעא וכו' פתוב ובסי' רנ"ב אכתוב וכו') ובסימן
רנ"ב אכתוב תשו' מהר"י ו' הרא"ש דס"ל דאפ' מתנה דמהיום ולאחר מיתה דקנה הגוף
מהיום ופירא לאחר מיתה הני כמתנת ש"מ ונתבריו חלקו עליו והוכיחו דהוי כמתנת
בריא ואין ב"ח טורף ממנה אפ' מתנה דמהיום אם לא אחזור בי עד לאחר מיתה משום
דכשמת ולא חזר בו קנה מדאוריית' למפרע מיום המתנה וכ"כ ה' משפט צדק ח"ב סימן
י"א והר' דברי יוסף סי' י"ח ע"ש ונר' דמתיים לכ"ע פנין שיוכל לחזור בו נדאי דב"ח
גובה ממנה ועיין בס' שער המלך בפ' כ"ב מה' מכירה דכ"ח ע"ג שכ' במוחל חוב לחבירו
אם יכול לחזור פנין שברשותו ממונו הוא וב"ח גובה ממנו אפ' לא חזר ע"ש ובמתנה
דזוכה בה מטעם דמצנה לקני' דברי המת כגון שהושלש מתחילה לשם כף לכאור' מדברי
הר"ן בפ"ק דגיטין נר' קצת דאין ב"ח טורף ממנה שכ' ונ"ל דלא אמרינן מלד"ה אלא
כשהוציא הדבר מרשותו ומניח ביד אחרים וכו' דאלת"ה מתנת ש"מ במקצ' אמאי בעי
קנין והא מצנה לקני' דברי המת וכולי וא"א אי משום מלד"ה ב"ח וכתובה ומזונות
גובה ממנה אבל מתנה במקצת בקנין אין ב"ח גובה ממנה אבל מצאתי למהר"ם בתשו'
הארנפות סי' תתקס"ו בראובן שהשליש מעות ביד שמעון וא"ל תנם לבני בנישואין כ'
ונ"ל ואם תקניטיני א"א אפ' לא מת הבהן ונשא אשה אלמנת ראובן גובה כתובתה מאותם
מעות דכיון דלא זיכה לו ראובן בחייו אלא כשישא אשה ובהיא שעמא מת ראובן וא"א
לו לבן לזכות באותם מעות אלא מפח מלד"ה וכל מתנה שאדם זוכה בה מפח מלד"ה או
מתנת ש"מ בכל נכסיו או מצנה מחמת מיתה דכולהו חזילי לאחר מיתה וכו' ע"ש וכ"כ
בתשו' הקצרות סי' ע"ט תשו' מהר"י מקודשין להר"י ו' שניאור ונ"ל נ"ל מ"ש השליש
שלא נתן זאת המתנה פי אם לאחר מיתתו ובחיים רצה להיות רשאי לעשות בהם כל מה
שירצה ועכשיו שמת ולא חזר בו א"כ לא זכיתם בזאת המתנה פי אם מטעם מלד"ה
וכולי אף לפי מה שתקנו הגאונים שגובה כתובה ממטלטלי דיתמי שהיא ירושה
דאורייתא כ"ש שתגבה ממתנה דרבנן כמו מתנה שהיא מפח מלד"ה או מפח מתנת ש"מ
דכה"ג דייק תלמודא בפ' י"ל דקאמר בירוש' דאוריית' אלמנה נזונת מנכסיו במתנה
דרבנן לא כ"ש מיהו מתנה דאוריית' לא גבי' וכו' עכ"ל הרי שכ' דמתנה שזוכה בה מפח
מלד"ה מדרבנן כמתנת ש"מ וגובה האשה כתובתה מהם ומה שהכריח הר"ן דבעי
שהושלש ביד אחר דאל"כ מתנת ש"מ במקצת אמאי בעי קנין והא מלד"ה היינו
מדאמרינן בבבא סוף דקנ"א והילכתא מתנת ש"מ במקצת בעיא קנין ואע"ג דמת מצנה
מחמת מיתה לא בעי קנין והוא דמת משמע דבלא קנין לא קנה אפילו במצנה מחמת

מיתה דב"ח וכתובה גובה ממנה והתקמה על הרא"ש בס"פ מציאת האשה שכ' נו"ל ועוד
הא דאמרין מתנת ש"מ במקצת בעיא קננו אפי' במת דומיא דמתנת ש"מ בכולה דאירי
במת דהא קי"ל דאם עמד חוזר וכו' עיין שם ובהדיא אמרי' הכי בסוף דף קנ"א דמתנת
ש"מ במקצת בעיא קננו ואע"ג דמת ומ"מ משמע דבלא קננו לא קנה אפי' דומיא דמתנת
ש"מ בכולה דב"ח וכתובה גובה ממנה ובלא"ה הרי ביתומים קטנים דלא בני מיעבד
מצוה לא אמרי' מלד"ה פמבואר בדברי הר"ן שם וא"כ נימא דמתנת ש"מ במקצת בעינו
קננו להכי דמפח מלד"ה ביתומים קטנים ליפא מצוה אלא נדאי דס"ל מדאמרי' מתנת
ש"מ במקצת בעי' קננו ואע"ג דמת משמע לא קנה כלל אפי' מת דומיא דמחיים דלא קנה
בלא קננו ובזה ניחא דהא דקיי"ל דדבר שנקנה במתנת ש"מ אם קדמו היורשים ומכרו
המקבל יכול להוציא מהלוקח אבל דבר שאינו במתנ' רק שמצוה לד"ה אם קדמו
היורשים ומכרו מה שעשו עשו פמבואר בסי' רנ"ב עיין שם וא"כ מה הק' התוס' והר"ן
למה תקנו דין מתנת ש"מ דדבריו פכתובי' וכמסורי' דמו ולמה מתנת ש"מ במקצת בעי'
קננו ח"ל פינו דמת מלד"ה הא נ"מ דמפח מלד"ה אם קדמו היורשים ומכרו מה שעשו
עשו אבל מפח מתנה יכול המקבל להוציא מהלוקח וכן באומר הולך מנה לפ' מתנה ומת
המקבל בחיי הנותן אפי' אח"ך מת הנותן יחזיר ליורשי המשלח דלא אמרי' מצוה לקנים
דברי המת פינו שמת המקבל בחיי נותן בטלו דבריו אבל בש"מ אפי' מת מקבל בחיי
נותן יתן ליורשי מקבל מטעם דדברי ש"מ פכתובים וכמסורים דמי פשמת פמסורים
למקבל למפרע משעת נתינת הש"מ או אמירתו פמבואר בסימן קנ"ה ע"ש וא"כ מפח
מלד"ה אם מת המקבל בחיי נותן ליפא אבל מפח מתנת ש"מ דדבריו פמסורים זכו
יורשיו אלא נדאי דמשמע להו דלא קנה כלל דומיא דמחיים כמ"ש: ד' ואם נתנם במתנת
שכיב מרע וכו' פתב הרדב"ז ח"ב סימן תרס"ד באחד שנתן מתנה לבנו מעכשיו ועד
שנה ומת בתוך השנה יש לעיין אם זכה הבן במתנה פינו שא"ל מעכשיו או דילמא פינו
שקבע זמן במתנ' לא ונראה דבשלמא אם היו שם נכסים בני חורין נדאי זכה הבן במתנה
פשיגיע הזמן זכה למפרע משעת פתיבה פינו דכתב ליה מעכשיו וכולי וכינון שהאב לא
היה יכול לחזור במתנתו פינו דאמר מעכשיו גם פשמת זוכה במתנתו למפרע וכו' אבל
בנ"ד שאין שם נכסים ב"ח וכבר קדם חוב האשה קודם שתחול המתנה גובה האשה
פנתובת' לה"ד לשני שטרות שהא' הגיע זמנו והא' לא הגיע זמנו גובה אותו שהגיע זמנו
ואף על פי שאין שם פדי שני שטרות וכולי עכ"ל מבואר דסבירא ליה דמתנה דמהיום
ולאחר שנה אם הנכסים בני חורין זכה המקבל למפרע פינו שהנותן לא היה יכול לחזור
אבל אם יבא בעל חוב וכתוב' גוב' מהם פינו שקדם חובם קודם שתחול המתנה דומיא
דב' שטרות דגובה אותו שהגיע זמנו וכן פתב מהרשד"ם סי' שצ"ב והובא בתשו'
מהראד"ב סימן קס"ז ודקדק פן מל' הטור בסימן ק"ד שכתב היו ב"ח זמנם שנה וכולי
אבל מהראד"ב סבירא ליה דאפילו שלא הגיע זמנו גובה ונהביאו הרב כנה"ג בסימן ק"ד
עיין שם מיהו דל"ד דבעל חוב דמפאן ולהפא הוא גובה אבל מתנה דמהיום ולאחר מית'
פינו דזכה המקבל למפרע משעת המתנה אין בעל חוב גובה ממנה ועיין בתשובות
הרא"ש פלל ע"ד וכבר הביא מרן הב"י סי' תשובת מהר"י ו' הרא"ש (א"ה עכ"מ): ה'
ואם נתנם במתנת שכיב מרע וכו' אם הודה בשעת מיתה על נכסיו שהם של פלוני לכאור'
נר' דאין בעל חוב טורף המטלטלין דהוי פהודאת פריא ואם עמד אינו חוזר ולא פמתנת

שְׂכִיב מֵרַע כַּמְבוּאָר בְּסִימָן ר"ן וּמִהֲנִיא הוֹדָאָתוֹ אֶפִּילוּ לְחֹב לְאַחֲרִים שְׁהָרִי כ' הַרְשָׁב"א
בְּתוֹשׁבוֹת סִימָן אֶל"ף קמ"ט בְּאִשָּׁה שֶׁהוֹדִית שְׁלֵא פָרְעָה הַחֹב שְׁעָלֶיהָ דְּאִינָה נְאֻמְנָת
לְחֹב לְבַעֲלָהּ שְׁהָרִי אִם רִצַּת' מְכוּר בִּנ"מ שְׁלָה הַבַּעַל מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת וְכָל שְׁאִינָה
יְכוּלָה לְמַכּוֹר וּלְהַפְקִיעַ זְכוּת הַבַּעַל עַל יְדֵי מְכִירָה וּמִתְנָה אִינָה יְכוּלָה לְהַפְקִיעַ זְכוּתוֹ עַל
יְדֵי הוֹדָאָה עֵינֵן שָׁם וְאִם כֹּן הִכָּא שְׁיִכּוֹל לְהַפְקִיעַ זְכוּת הַבַּעַל חוֹב בְּמִתְנַת בְּרִיא אוֹ לְמַכּוֹר
אוֹתוֹ וּלְהוֹצִיא הַמַּעוֹת יְכוּל לְהַפְקִיעַ זְכוּתוֹ עַל יְדֵי הוֹדָאָה אֲבָל מְצָאֵתִי בְּתוֹשׁבוֹ' סִימָן
אֶל"ף מ"ז פְּתַב דְּאִינוּ נְאֻמָּן בְּהוֹדָאָתוֹ לְחֹב לְאִשְׁתּוֹ אֶפִּילוּ לֹא כ' בְּכַתְּוָב' מְטַלְט' אֲגַב
מְקַרְקְעֵי דְאִיפָא מְגוּ עֵינֵן שָׁם וְכֹן פְּתַב בְּתוֹשׁוֹ' ח"ב סִימָן רמ"ה עַל רְאוּבֵן שְׁצִנָּה מְחַמַּת
מִיְתָה לְתַת לְשִׁמְעוֹן ל"ג לִיטְרִין שְׁהָיוּ אֶצְלוֹ בְּפִקְדוֹן וְכוּ' וְנ"ל נִרְאָה שֶׁהֵדִין עִם הָאֶלְמָנָה
לְפִי שְׁאִין הוֹדָאָתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן הֵמַת הוֹדָאָה בְּמִקּוֹ' שְׁחָב לְאֶלְמָנָה וְכוּ' וְהוּא שְׁפָתַב לָהּ
רְאוּבֵן לְאֶלְמָנָה בְּכַתְּוֹבַת מְטַלְטְלִין אֲגַב מְקַרְקְעֵי אֲבָל אִם לֹא פְּתַב לָהּ כֹּן בְּזָה יֵשׁ מְקוֹם
עֵינֵן מִשׁוּם דְּמִדִּינָא אִין הַמְטַלְטְלִין נִגְבִּים לְכַתְּוָבָה כָּלֵל וְכוּ' אֶלָּא מִן הַתְּקָנָה שֶׁתְּקַנּוּ
הַגְּאוּנִי שְׁיָהִיו גּוֹבִי' מִהֶם כְּמוֹ שְׁגוֹבִים מִן הַמְקַרְקְעֵי וְכִינּוּן שְׁכֹן אֵלּוּ נְתָנָם הַבַּעַל בְּחִיּוֹ
לְשִׁמְעוֹן זֶה אוֹ מְכָרָם לוֹ מֵה שְׁעָשָׂה עֲשׂוּי וְאִין הָאִשָּׁה יְכוּל' לְטְרוֹף אוֹתָם מִן הַמְשׁוֹנְעָבְדִים
דְּלֹא עֲדִיפָא תְּקַנַּת הַגְּאוּנִים מְשָׁאֵלוּ הָיוּ נִגְבִּים מִן הַדִּין דְּאֶפִּילוּ הִכִּי אֶמְרִי' דְּאִין קִדִּימָ'
בְּמְטַלְטְלִין וְכִינּוּן שֶׁהִדְבָּר כֹּן יֵשׁ לוֹמַר שֶׁהַבַּעַל נְאֻמָּן בְּמִגּוּ דְּאִי בְּעֵי יְהִיב לִיהַּ הַשְׁתָּא בְּמִתְנָה
וּמְכַל מְקוֹם עִם כָּל זֶה נִרְאָה שֶׁהֵדִין עִם הָאֶלְמָנָה דְּאִין כְּאִן מְגוּ דְּכָל מֵאִי דְּאִית בְּרִשׁוּתָּהּ
דְּאִינִישׁ אֲנִן סִהְדִי דְּדִידִיָּה הָיוּ וְלֹא מְהִימְנִי' לִיהַּ בְּמִקּוֹם שְׁחָב לְאַחֲרִים וְכוּ' הִנֵּה לִיהַּ כְּעֵין
מְגוּ בְּמִקּוֹ' עֲדִי' וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי שְׁפָתַב דְּהוֹדָאָת שְׂכִיב מֵרַע לֹא מִהֲנִיא לְחֹב לְאִשָּׁה אֶפִּילוּ
בְּמִגּוּ וְכֹן פְּתַב מְהַרִּיב"ל ח"א סִימָן נ"ו עֵינֵן שָׁם וְרִאִיתִי לְרֵאב"ן בְּתוֹשׁבוֹת סִימָן נ"ב עַל
א' שֶׁהוֹדָה בְּשַׁעַת מִיְתָה עַל קַרְקַע שֶׁהָיָה עַל תְּנַאי כֶּף וְכֶף וַיֵּשׁ עֲדִים שְׁהָיוּ בְּשַׁעַת הַתְּנַאי
שְׁלֵא הָיָה כֹן שְׁפָתַב וְנ"ל וְשִׁשְׁאֲלֵת אִם הָאֶלְמָנָה יְכוּלָה לְטַעוֹן אִינִי חוֹשֶׁשֶׁת לְדַבְּרֵי בַּעֲלִי
אֶלָּא אַעֲדִים סְמִיכְנָא יְדַעְתִּי כִּי לְחִדּוּדֵי בְּאִתִּי כְּלוּם הָאֶלְמָנָ' זוֹכָה וְנוֹטְלַת אֶלָּא מְנַכְסֵי
בַּעֲלָהּ הָרִי בַּעֲלָהּ אֶמַר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ וְהוֹדָאָתוֹ הוֹדָאָה וְכוּ' וְהָא דְּאֶמַר הוֹדָאָת בַּעַל דִּין בְּמִקּוֹ'
שְׁחָב לְאַחֲרִים לֹא הוֹדָאָה הִיא וְכוּ' אִשְׁתּוֹ וּבְנָיו כְּגוֹפּוֹ דְּמִי' וְלֹא אַחֲרִים הֵם דְּאִי לֹא תִימָא
הִכִּי לֹא תִהְיֶה הוֹדָאָת בַּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים לְעוֹלָם דְּהָא מְפָסִיד לְאִשְׁתּוֹ וּבְנָיו עַכ"ל
וְהַרְשָׁב"ץ חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִי' שִׁי"ט פְּתַב וְנ"ל מֵה שְׁנָדָר רֵאשׁוֹ' בְּלָבוֹ לְהַקְנוֹת לְבָנוּ מְטַלְטְלִין
הֵם דְּבָרֵי' שְׁבָלָב וְלֹא זָכָה בָּהֶם הֵבֵן וְכִשְׁנָשָׂא אִשָּׁה חָל שְׁעֵבוּד הָאִשָּׁה עַל אוֹתָם נְכָסִי' וְאִין
הַבַּעַל רִשְׁאֵי לְחֹב לְאִשְׁתּוֹ לְהַקְנוֹתָן לְבָנוּ וְאֶפִּילוּ זוֹכָה לוֹ אוֹתָם בְּקִנְיָן גְּמוּר וְכָל שְׁכֹן
בְּנִדּוֹן הִזָּה שְׁאֶפְי' הָאֵב עֲצָמוּ הָיָה יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ לְפִי שְׁלֵא זָכָה בָּהֶם הֵבֵן מִכַּח הוֹדָאָ'
שְׁאִין מְטַלְטְלִין נְקִיָּים בְּהוֹדָאָה אֶלָּא בְּשְׂכִיב מֵרַע כֹּן כַּת' כָּל הַמְפָרְשִׁים וְאִין חוֹלֵק וְכוּ'
עֵינֵן שָׁם וְדַבְּרִיו תְּמוּהֵי' דְּאִם הִקְנָה לוֹ הַמְטַלְטְלִין בְּקִנְיָן גְּמוּר אֶפִּילוּ אַחַר שְׁנָשָׂא הָאִשׁ'
וְשַׁעֲבַד לָהּ מְטַלְטְלִין אֲגַב מְקַרְקְעֵי אִין הָאִשָּׁה טוֹרְפַת הַמְטַלְטְלִין מְפָנִי תְּקַנַּת הַשּׁוֹק כַּמ"ש
הַרְשָׁב"ץ עֲצָמוּ ח"ג סִי' ע"ב וְסִי' ש"א בְּפִירוּשׁ הַפְּתוּבָה עֵינֵן שָׁם: ו' וְאִם נְתָנָם בְּמִתְנַת
שְׂכִיב מֵרַע וְכוּ' וְכָל שְׁכֹן שְׁגוֹב' מְמַחֲלָה שְׁמַחֵל כְּשֶׁהוּא שְׂכִיב מֵרַע הַמְבִי"ט חֶלֶק שְׁלִישִׁי
סִימָן רִי"ג וְהֵרַב כִּנְה"ג בְּסִימָן קי"א פְּתַב דִּישׁ לוֹ דְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע גְּרוּעָה מְמַחֲלָה
דְּמִתְנַת בְּרִיא צְרִיכָה קִנְיָן וּבְמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע בְּאֶמִירָה בְּעֶלְמָא זָכָה הַמְקַבֵּל אֲבָל מְחִילָה
אֶפִּילוּ דְּבָרִיא אִין צְרִיף קִנְיָן וְכִינּוּן דְּמַחֲלָה בֵּין דְּבָרֵי' וּבֵין דְּשְׂכִיב מֵרַע אִין צְרִיף קִנְיָן

הרי הוא כפריא שפחל הוי פמתנת פריא דמלנה דעפ"י לא גובה ממנה הכא נמי מחילה דשכיב מרע וכו' עיין שם ואין נראה דמתנת ש"מ משום דאינו קונה עד לאחר מיתה הוי פירוש דבעל חוב גובה ממנה והכא נמי מחילה דשכיב מרע שפחל לא קנ' המקבל עד לאחר מיתה אף ראיתי למהר"י וניל סי' י"ט באלמנה שפחלה פתובתה לבעלה פשהיה ש"מ ואחר כך חזרה שפתב ז"ל וגם ל"ל פיון דהיה ש"מ לא היה דעת' למחול אלא שאם ימות והרי היא חזרה בהפחילה קודם שמת וא"ל אומדן דעתה פמו מתנת ש"מ פיון דלא הוי אלא לאחר מיתה מצי הדר במתנתו ל"ל הכי דשאני התם שהנכסי' עדיין לא יצאו מרשותו דהא לא קנו אלא לאחר מית' נמשום הכי מצי למיהדר ביה אבל הכא פיון דמחל' מעכשיו מחלה וכו' עיין שם נראה דסבירא ליה דש"מ שפחל חו' לא אינו יכול לחזור דזכה מעכשיו במחילה וא"כ מחילה דש"מ לא הוי פירוש ובעל חוב אינו גובה ממנה ול"ד למתנת ש"מ דהוי פירוש משום דאינו קונה עד לאחר מיתה ונראה לי ראיה ממה שכתב הטור בסימן קכ"ה בש"מ שאמר הולך מנה לפלוני וכו' ונ"ל ולכאורה נראה אם ירצה הנותן יכול לחזור בו פדין מתנת ש"מ שאינו קונה עד לאחר מיתה אבל הרמ"ה פתב שאינו יכול לחזור בו וכו' משום דל"ד לשאר מתנות ש"מ שאינו נותן במשיכ' ואינו מוציא הממון מתחת ידו הילכך אינו קונה עד לאח' מיתה אבל זה שהוציא הממון מתחת ידו ודאי דעתו היה שיקנה מיד ולא משום דדברי ש"מ פכתובי' וכמסורי' דמו דכל דקני מקבל מהשתא לא קני באמירה גרידתא אלא הכא קני במשיכה וכו' לפיכך כל זמן שלא עמד אינו חוז' ואם יעמוד חוזר אפילו אם פבר בא ליד המקבל וכולי עיין שם הרי דסבירא ליה דכל היכא שיצא הממון מרשותו קנה מיד ואינו יכול לחזור ודוקא אם עמד חוזר וה"ה במחילה וכן מהר"י וניל לא פתב אלא דאינו יכול לחזור שמת הבעל אבל אם עמד בטלה המחילה ואם פן נרא' דבעל חוב גובה ממחילה שפחל השכיב מרע דכיון דאינו יכול לחזור בו קנה המקבל מיד אף על גב דאם עמד חוזר לא חשיבא פירושיה ול"ד לשאר מתנת שכ"מ דיכול לחזור בו מיד לא חלה עד לאחר מיתה והוי פירושיה: ז ואם שעבד לו מטלטלין אגב מקרקעי וכולי פתב הר' יונה בעליות הובא בש"מ לבתרא דף מ"ד ע"ב וז"ל וא"ת וניחוש שפא אחר נתן לו קרקע על מנת להחזיר פדי שיקנה מטלטלין אגב אותו קרקע ובזה לא ידעו בני עירו וכו' ונראה לי דכל פהאי גוונא לא קנה מטלטלין אגב מקרקעי לטרוף ממשעבדי פיון שההוא קרקע דאקני אגבה מטלטלין לאו בר גוביינא הוא דהא לא אקני' אלא על מנת להחזיר לאלתר מיהו ודאי לענין ששינינו נכסי' שאין להם אחריות נקנים עם נכסים שיש להם אחריות ודאי קינה מטלטלין אגב קרקע שנתנו למוכר על מנת להחזיר עכ"ל נראה דכ"ש קרקע בשאלה ושכירות דלא משמעבדי מטלטלין אגב אותו קרקע לטרוף אותם אבל לענין קנייה אפילו קרקע בשכירות ושאלה אגבן במתנה או מכר קנה פדלקמן סימן ר"ב עיין שם בהש"ף וכתב מהרימ"ט סימן פ"ג דהיינו דוקא פשגוף הקרקע הוא של המוכר מהני שאלה ושכירות ללוקח לקנות אגבו מטלטלין ואם הקרקע שכור או שאול למוכר אינו יכול להקנו' מטלטלין אגבו דשאלה משאלה או שכירות משכירות לא מהני (א"ה עד פאן מצאתי): ח' ואם שעבד לו מטלטלין אגב מקרקעי וכו' דעת הרשב"א דאם שעבד לו מטלטלין בפ'י אפילו בלא אגב טורף מהם והרב גד"ת שער מ"ג פתב דמל' הרמב"ם והטור בסימן ק"ז שכתב אם ירשו קרקע ומטלטלין ואין מפורש בשטר שיגבה ממטלטלין בין פחיו בין

במותו וכולי נראה דאם לא פירש בשטר השעבוד גם במותו יכולים היתומים לעכב ודוחק לומר דלא ס"ל כהרשב"א דהא מילתא בטעמא קאמר עיין שם אבל ראיתי בש"מ לבתרא דף מ"ד ע"ב פתב בשם עליות הרב יונה ונ"ל י"א דמאן דכתב שעבוד מטלטלין בשטר ומפ' בה בהדיא דליגבי מנייהו ממשעבדי יגבו ממשעבדי וכולי וק"ל הא דמוקמינן להו ברייתא כגון דאמרי עדים ידענא בהאי גבר' דלא הנה ליה ארעא מעולם וכו' ניהוש דילמא פירש לו בשטר שיגבה מטלטלין מן המשועבדים אלא ש"מ דלא מהני תנאה וכו' ע"ש (א"ה עכ"מ): ט' ואם שעבד לו מטלטלין אגב מקרקעי וכו' פתב מהראנ"ח חלק שני סימן מ"ז יש לספק אם היא משועבדת לכתובת האשה או לא שנה מחלוקת ישנה בין הר"א אם התקו' דינם כמטלטלין או כמקרקעי' וידברי האומ' שהם כמטלטלין אין שעבוד חל עליה לטרון' מן הלקוחו' ואע"פ שיש חולקין עליה' מ"מ הלוקח הוא מוחז' שהאש' אין לה בה אלא שעבדו בעלמ' ואפי' שעבד לה הבעל מטלטלין אג"מ כפר כ' הרא"ש שאפי' שטר שיש שעבדו מטלט' אגב מקרקעי אם מכר או נתן אינו טורף מהם משום תקנ' השוק ופשיטא נדאי שא"ל שדין התקנות פדין השטר' שכ' הרא"ש דהו' מילתא דלא שכיחא ולא עשו בהם תקנת השוק דמכירת התקנות נדאי מילתא דשכיחא היא טפי עד כאן לשונו ומאי דסבירא ליה הלוקח הוא מוחזק משום דהאשה אין לה אלא שעבוד בעלמא איברא דמדברי הטור סימן קי"ב מוכח דמקבל מתנה מיקרי מוחזק לגבי ב"ח בספק אם חל השעבוד על הנכסים כמו שכתב ה' כמ"א סימן צ"ג עיין שם אבל אם נדאי נשתעבדו הנכסים והס' הוא אם פקע השעבוד נראה דבעל חוב מיקרי מוחזק בשעבוד ועליה הלוקח להביא ראיה להפקיע שעבודו כמו שכתב מהר"ם בתשובות המיימוניות להלכות אישות סימן בדבור המתחיל אוהב כסף וכו' וזה לשונו לא מהני חזקה לאפקועי שעבוד פתובה ושעבוד בעל חוב מלקוחות דגוב' מהם לעולם אף טל גב דהחזיק לוקח בדפ' דלא שייך בהו מחאה וכו' ולא שייך גמי טוענים ליורש ואלו הנה אביהם קיים הנה מברר שלקח מן האשה ונזר ולקח מן האיש וכו' אבל לבדות דבר חדש פדי להוציא הקרק' מיד בעליו לא טעני' דקרקע בחזקת בעלים קיימא עד שיתברר לנו שיצא מחזקתו ואם פן שעבוד קרקע בחזקת בעל חוב וכתובת אשה שקדמו עד שיתברר שפחלו לשעבודן וכו' עד כאן לשונו אלמא בעל חוב הוא מוחזק לגבי הלוקח משו' דהשעבוד נדאי חל ועל הלוקח להביא ראיה שפחל השעבוד בין דברי בחיובא וס' במחילה אבל בס' אם חל השעבוד על הנכסים או לא בספק בחיובא הוא הלוקח הוא מוחזק לגבי בעל חוב ואם פן הכא נמי דהקרקע הנה משועב' וספק אם פקע אפשר (א"ה עכ"מ ואח"ך מצאתי פתוב ושוב ראיתי בתשובות) ושוב ראיתי בתשובות הרב פרום שלמה חלק ראשון סימן ל"ז שהוכיח פן מדברי מהר"ם דבעל חוב הוי מוחזק לגבי הלוקח אבל בנדון מהראנ"ח הספק אם החזקה משועבדת לכתובת אשה או לא חל השעבוד והלוקח נדאי ואין ספק מוציא מידי נדאי עיי"ש ונהר"ב, כנה"ג פתב חזקות שלנו אפילו למ"ד דדיינינו להו כמטלטלי לענן שעבוד הו' פקרקע פינו דלא שייך טעמ' דיכול להבריחם ע"ש וכבר תמה עליו הרב שפחת יו"ט סימן מ"ד ד"ה עצמו בסי' ס' אות י"ב כ' בשם מהריב"ל ומהרשב"ם ומהר"י אדרבי ומהרש"ך והרמ"ע מפאנו דאין בהם תקנת השוק ונהו דבריהם נראה דדוקא בשעבד מטלטלין אגב מקרקעי דמן הדין טורף מן המטלטלין אלא דמפני ת"ה אינו טורף אמרו דבחזקות לא שייך ת"ה אבל אם לא שעבד

מטלטלי אגב מקרקעי למאן דאמר דחזקות הוו כמטלטלין אינו טורף מן הלקוחות אבל מהראנ"ח וה' משפטי שמואל סבירא להו דיש בהם ת"ה אפילו שעבד מטלטלי אגב מקרקעי ומה שכתב הרב כנה"ג דמדדברי מהרש"ך סימן קמ"ט יראה דסבירא ליה דאין בהם ת"ה פבר פתב הרב בעצמו בסימן פ"ה דאינו פן דלא פתב מהרש"ך בתשו' זו דאין בהם ת"ה אלא משום דסבר דיש להם דין קרקע או משום דלהבדלה נתפנון אבל יש להם דין מטלטלין ולא נתפנון להבדלה יש בהם ת"ה עיין שם ואם פן אם לא שעבד מטלטלין אגב מקרקעי אם דינם כמטלטלין לכולי עלמא אינו טורף מהלקוחות ודוקא אם שעבד מטלטלי אגב מקרקעי הוא דנחלקו אם יש בהם ת"ה וכן פתב מרן בתשו' בספר אבקת רוכל סימן קכ"ו ונ"ל אמנם לענין גביית פתובה לא נפקא ליה מידי פיון שעכשיו כותבים בכל הפתובות שעבד לה כל נכסיו מקרקעי ואגב מטלט' שקנה ושקנה הרי מטלט' ומקרקעי דינם שונה לדינא דנכסי מלוג אלא מפני ת"ה לא נהגו לגבות כמטלטלין שמכרו או נתן לו במתנת בריא וכולי ובהני חזקות לא שייכי ת"ה והבו דלא להוסיף עלה אם פן אפילו יהא להם דין מטלטלין לכל דבר לא נתן להם דין מטלטלי לדבר זה דומיא דשטרות שכתב הרא"ש דלא שייך ת"ה דמילתא דלא שכיחא היא ועוד דכיון שנשאר הדבר בספק בין חכמים הראשונים וכו' יעמוד הדבר על דין תורה ולא תנהוג בהם ת"ה וכו' ע"ש הרי דסבירא ליה דאפילו הוו כמטלטלין לא שייך ת"ה ודוקא אם שעבד לו מטלטלין אגב מקרקעי אבל אם לא שיעבד לו מטלט' אגב מקרקעי דאינו טורף מלקוחות מדינא הכא נמי אינו טורף מחזקות מס' פנראה מדברי מהרשד"ם דהו כשטרות דמשום דמילתא דלא שכיחא לא שייך ת"ה ואם לא שעב' מטלטלין אגב מקרקעי אינו טורף מהם או משום דמס' נעמיד הדבר על דין תורה ולא תנהוג בהם ת"ה אבל אם לא שעבד מטלטלין אגב מקרקעי דאינו טורף מדינ' מספק נאי אין מוציאין מידו הלוקח שהוא מוחזק וכה"ג פתב הרא"ש בתשובו' הביאה הטור בסימן ס' דאם אין ברור למנהג יעמוד הדבר על דין תורה עיין שם ועיין בתשו' הרב פני משה ח"ב סימן י"ז ונהרב בית דוד ח"א סי' ס"ד הק' על מרן הב"י שכתב גבי מתנה דקיימ"ל פהרא"ש דיש בהם ת"ה משום דמוקמי' ממוןא בחזקתיה מדברי הרא"ש שכתב דמעמידים הדבר על דין תורה מס' וצ"ל דיש חילוק בין כשהספק הוא אם נהוג עיק' התקנ' בין היכא דנהוג התקנה אלא דנפל ס' אם נהגו אותה לגמרי דאז אותו שהמטלטלין בידו נקרא מוחזק עיין שם ולפי זה קשה דה"נ בספק אם החזקות יש בהם ת"ה או לא הו"ל לאוקומי ממון ביד המוחזק כמו גבי מתנה (א"ה עכ"מ): יו"ד והוא שכ' לו דלא פאסמכתא וכו' כ' הטור מפני שעיקר, השעבוד על הקרקעות ושעבוד מטלטלי' אג"מ דומה לשעבוד הערב דהוי פאסמכת' וכו' וה' תורת חיים בחי' לבתרא דמ"ד כ' ועוד נראה לפי שדרה הסופרים לכתוב דאקני ליה מטלטלי' אג"מ מעצמם לישפרא דשטרי בלא צווי הלנה לכה צ"ל בהדיא דלא נכתב בשופרא דשטרי אלא בצווי הלנה כתבו פן וכן פתב הטור בסי' ע"ח גבי נאמנות שאם העדים אומרים שלא כתבו בצווי הלנה אלא משום שופרא דשטרי כמו שרגילים הסופרים לכתוב בכל השטרות נאמנים ע"ש וכן כ' הרשב"א בחי' שם בשם רבו הר' יונה וזה נכון ע"ש: י"א דין ב' בכתוב הקניתי לו וכו' כ' הפרישה דכשאין אנו מוחזקים בו דאין לו קרקע אז אפילו כתב בשטר סתמא דהקנה לו מטלטלי' אג"מ סגי ואמרי' דנדאי יש לו קרקע אבל כשאנו מוחזקים בו דלית ליה

קרקע לא סגי בקכי וכו' וז"ל בפרישה יכתוב לו וכו' ואע"ג דלעיל משמע דל"ץ אלא
שיהיה פתוב בשטר ששעבד לו מטלטלי' אג"מ היינו היכא שידוע לנו שאין לו קרק' לא
פתינו ששעבד לו מטלטלי' אג"מ דאין זה מיקרי הודאת וכו' ע"ש הרי דלא מהני אפי'
מן הסתם שאין מוחזקים בו שאין לו קרקע וכ"ש פשידוע לנו שאין לו קרקע לא סגי
בשעבוד אג"מ סתם אלא פשידוע לנו שיש לו קרקע וכן נראה מלשון הטור שכ' יכתוב
הקניתי וכו' ואע"פ שאין אנו יודעים לו קרקע וכו' משמע אפילו שלא נידע לנו שאין
לו קרקע צ"ל הקניתי וכו' ולא סגי בשעבוד אג"מ אא"כ ידוע שיש לו קרק' אבל ה'
כנה"ג בהגה"ט כ' על הסמ"ע ואין נראה לי כן מדברי הרא"ש ע"ש ונראה דס"ל דאפי'
מוחזקים בו שאין לו קרק' סגי אבל אומר הקניתי וכו' ודאי אפילו נודע לנו שאין לו
קרקע הודאת בע"ד כק' עדים דמי וכ"נ מל' התוס' בבב"ב דמ"ד ע"ב בד"ה דלא וכו' וכו'
ונו"ל ונראה לר"ת דה"ט פיון שהודה שיש לו קרקע וחוב הוא לו וכו' אפי' יש כמה עדים
שמכחישים אותו הרי הודאת בע"ד וכו' ומה"ח דמ"מ נוחש הכא דילמא מקני
ליה מטלטלי' אג"מ והודה שיש לו קרקע וכו' עכ"ל נראה קצת דאפי' הקנה לו אג"מ
צריך הודאה שיש לו קרקע וכ' הרמ"ה בפ' ח"ה סי' קנ"א גבי וניחוש דילמא מטלטלי'
אג"מ וכו' כ' וז"ל וכיון דאתחזק גבי סהדי דלא הו"ל ארעא מעולם פשר להאי סהדוהא
וכו' וכיון דחששא בעלמא הוא ואיפא חזקה דלא הו"ל ארעא מעולם אתיא חזקה ודחי'
לה לחששא וכו' ע"ש משמע (א"ה עכ"מ): י"ב דין ב' וקדם השני ותפס וכו' נראה דל"ד
קדם ותפס מעצמו אלא אפילו נתן לו הלנה מדעתו לב"ח מאןחר מוציאין ממנו דדוקא
מכר או נתן אינו טורף ממנו אבל מב"ח מאןחר דומיא דהכי אפילו נתן לו הלנה מדעתו
לא והמבי"ט ח"ב סי' ה' חולק על מרן דלא גרע במתנה שעשו ביה תקנת השוק ול"ל
דנתן שאני דמדעתו נתן אבל ב"ח מאןחר שקדם ותפס שלא מדעת הבעלים לא הוי
תפיסה דלא היא דכיון שהיא חייב לב"ח ותפס בעד חובו עדיפא תפיסתו ממה שנתן הוא
לאחר שלא היה חייב לו והפקיע זכות מי שהיה חייב לו כ"ש מאי דאמרי' מה שגבה גבה
או מה שגבה לא גבה לא שגבה מדעת הבעלים או תפס שלא מדעתם וכו' עכ"ל גם
מהרשד"ם סי' ק"ח כ' עוד אני אומר הגע עצמה שאם היה הלנה נותן חפץ לב"ח המאןחר
במתנה לא היה יכול הקודם להוציא ממנו ועתה מפני שהיה חייב לו ונתן לו בחובו גרע
אתמא וכו' והדרישה בסי' ס' דחה דכבר אמרו בכ"מ דמתנה היא פמכר דאי לאו דעבד
ליה נייח נפשיה לא הוה יחייב ליה במתנה ע"ש וא"כ נראה דאם הלנה נתן לב"ח המאןחר
במתנה פיון דלא נתנו לו אלא מה שהוא חייב לו מוציאין ממנו משא"כ נתן לאחר במתנה
הוי פמכר דנדאי אי לאו דעבד ליה נייחא אנפשיה לא הוה יחייב מתנת חנם וכן הסכים
מהראנ"א ח"א סי' נ"ד עם מרן וכ' אע"פ שדבריו בב"ח מאןחר שקדם וגבה מעצמו
ובנ"ד היורשים נתנו המטלטלי' לשמעון א"נ לחלק בכף ע"ש ובנדאי ה"ה אם נתן הלנה
עצמו ובסי' ס' אות ו' פתבתי דהמבי"ט ח"א סי' קע"ו חולק על מרן וכ"כ בס' המאור
להר' שמואל ו' סימא תלמיד הרא"ש דאם גבה בב"ח מאןחר' מטלטלי' נהגו שאין בב"ח
מוקדם גובה ממנו מפני תקנת השוק וכו' עכ"ל וא"כ ודאי המוחזק יכול לומר קי"ל כס'
המאור תלמיד הרא"ש והמבי"ט ע"ש ולא דק דכל ספק בתקנה קי"ל דיד בעל התקנה
על התחנתנה פמבוא' בא"ה סי' קי"ח ס"ו והם דברי הרא"ש בתשו' הביאה הטור שם
על תקנת האלמנה והיורשים חולקי' וכו' דיד בעל התקנה על התחנתנה פי התקנה באה

להוציא מדין תורה שתטול האלמנה כל פתובה וכולי וכו' הרשב"ץ ח"ב סימן רצ"ב בתקון ב' אע"פ שדעתנו לדון שתהא נד התובע על התחונה פדין כל ספק תביעת ממון בטלה דעתנו מפני דעתו כי רב מובהק הוא ונחית לעומקא דדינא וכה"ג כ' הרמב"ן בשם ר' אפרים ב' י"ג וכולי וכו' מהר"י עינאש בתשו' ח"ב סי' קכ"ג דקצ"ג דלא מהני תפיסה בתקנות וזהו שהרשב"ץ היה דעתו לדון שתהיה נד התובע על התחונה לענין תפיסה בכל ספק דעלמא וחסר ובטל דעתו מפני דעת הרא"ש דלא מהני תפיסה וכ"כ עוד הרשב"ץ בתשו' ח"א סימן ק"ן גבי פתובת בגין דיכרין דכל ספק בתקנה אז מוקמי ליה אדאוריית' והביא דברי הרמב"ן בשם ר' אפרים והם ב' י"ג דף קכ"ה בכתובה לגבי ירושה וז"ל וכ"ש הירושא דאוריית' וכתובה דרבנן ואי ק' הכי הילכת' אהדדי ולא ידעי פירוקא מוקמי אדאוריית' ואמרי לאשה אייתי ראיה ושקול ע"ש הרי דגם בכתובה דתקנת חכמים היא בספק מוקמי אדאוריית' כ"ש הכא לגבי תקנת השוק וכ"כ מהרשד"ם בח"מ סי' קפ"ט באשה שלותה ונשאת דתקנה מסופקת וכל שיש ספק בתקנה נד בעל התקנה על התחונה ע"ש וה' תורת חסד סי' צ"ה כ' דנראה מדברי מהרש"ך ח"א סי' ק"ן בתקנה דכתובת ב"ד אע"פ שהיא מדרבנן מהני תפיסה על הספק לגבי היורשים אע"פ שהם יורשי מדאוריית' והם באים להוציא מהם ע"י ספק תקנה ודלא כמהרשד"ם וכן נר' עיקר דנדאי לא דמי תקנת חז"ל שהיא תקנת סנהדרין לשאר תקנות כמ"ש הרמב"ם בפ"ז מה' אישות לענין תקנת הגאונים דאין פחה יפה כמו תקנת סנהדרין גדולה וכו' ע"ש וה' פ"ה פ"ה שלמה בא"ה סימן כ"ט הק' על דברי מהרשד"ם דא"כ לס' הרי"ף ז"ל וסייעתו דס"ל דכיון דלא איפשיטא הילכף בעל לוקח הוי ומלוג בשטר גובה ממנו אבל מלוג ע"פ לא ק' דכיון דמדין תורה חייב הבעל לשלם לב"ח אי הוי יורש א"כ מנ"ל דמספק' אי יורש הוי או לוקח הוי אמרי' דהוי לוקח ואין מוציאין ממנו אלא במלוג בשטר הרי אין לנו להניח דין תורה דנדאי משום ספיקא ע"ד שכ' מהרשד"ם ז"ל וכו' ע"ש וכבר פתבתי דגם הרשב"ץ ס"ל כמהרשד"ם דאפ"י בתקנת חכמים דכתובת ב"ד מוקמי ליה אדין דאורייתא וכ"כ הרמב"ן בשם ר' אפרים אבל הכא בתקנת השוק לכ"ע וכבר כ' המח"א בה' גביית חוב סימן ב' הביא תשו' מהרי"מ ט"ח סימן מ' שכ"כ על תשו' הרא"ש שאפ"י תפסו היורשי מוציאין מידם וכולי וכו' וז"ל ואף שמהרי"ב ז"ל ח"א סי' מ"ו נראה דחולק בזה וגם ה' פמ"א ח"א סי' י"א האריף בפ"ט זה והעלה דהמחזיק בנכסים מ"ל קי"ל אפילו היכא דיש ספק בתקנה הדבר ברור דלא נאמרו דבריהם אלא גבי תקנת חכמים דאלימא וחקמירא אשר כח בגידם להפקיע ממון ואף בספק שיהיה בתקנתא ראוי שלא להוציא מיד המחזיק אבל בתקנת בני העיר כנ"ד שנהגו שלא לטרוף ממטלטלי המשועבדים מפני תקנת השוק נדאי דאין כח בגיד שום אדם לבטל דין תורה מפני ספק תקנה דאינו אלא מנהג בעלמא וכולי עיין שם ומ"ש בס"י ס' שם סיוע דבר"פ מי שהיה נשוי למ"ד ב"ח מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה כ' התוס' תימא מה סברא היא דלא יתא ב"ח פלוקת זכו' ותי' רשב"ם דב"ח מאוחר עדיף מלוקח שלא תנעול דלת בפני לווים וכו' פ"ה ה' פני משה ח"א סי' צ"ה כ' סיוע זה עש"ב מיהו נראה דא"כ תיק' לר' האי דס"ל דמלוג ע"פ שהיא מוקדמת קודמת לגבות מבני חרי ממלוג בשטר מאוחרת משום דשעבודא דאוריית' דשעבוד ב"ח מאוחר לא הוי כמכר א"כ לוקח עדיף מב"ח דמלוג ע"פ אינו טורף מלוקח וטורף מב"ח בשטר מאוחר דאפ"י תפס בעל השטר

מלנה ע"פ מוציא ממנו ואפשר דס"ל כמ"ש הרמב"ן שם וז"ל והא דאמרי ב"ח מאן דאמר
שקדם וגבה מה שגבה גבה נ"ל דקסבר שעבודא לאו דאורייתא וכו' ולמה אמרו בשטר
גובה מהלקוחו כדי שלא תנעול דלת וכו' אבל גבי ב"ח מאן דאמר פינו דתרונייהו ב"ח
נינהו אם אתה נועל דלת בפני א' אתה פותח בפני א' ועוד וכו' ומ"ד שגבה לא גבה סבר
לא פלוג רבנן במשועבדים א"נ שעבודא דאורייתא וכו' ע"ש ונראה דהרמב"ן לשיטתו
שכ"ש שם ע"ב וז"ל מדאמרי הכא ש"מ פתובת ב"ד לא טרף וכו' משמע לי דכל שאין
טורף מן הלקוחות אינו גובה מנכסים משועבדים למלנה בשטר ודחה שם תשו' רב האי
עיי"ש א"כ למ"ד ב"ח מאן דאמר שקדם וגבה מה שגבה לא גבה (א"ה עכ"מ): י"ג שאין
בזה משום תקנת השוק וכו' כ"כ מרן בב"י ובתשו' בס' אבקת רוכל סי' מ"ו וסי' קנ"ו
עש"ב וכ"נ דעת הרשב"ץ בתשו' ח"ב סימן קפ"א שכת' על ב"ח מאן דאמר שתפס מטלטלי
והאלמנה תבעה אותם הדין עמה לפי שכל נכסי שמעון מקרקעי ומטלטלי הפל הם
משועבדים לכתובת ואין לב"ח המאן דאמר ממה לתפוס מה שהוא משועבד לה ומטלטלי
האלו משועבדים לכתובת באגב יש להם דין קדימה וכינון שפן אפי' היו ראיות לזה
התופס מוציאין מידו ונותנים לאשה וכו' ע"ש הרי שכת' דמוציאין מב"ח המאן דאמר
המטלטלי ובח"ג סי' ע"ב וסי' ש"א בפ' הכותובה דף ס' ע"ג כ' דאם מכר המטלטלי או
משכנם אינה טורפת מפני תקנת השוק ע"ש אלא דס"ל דבב"ח מאן דאמר ליפא תקנת השוק
וה' פני משה ח"א סי' צ"ה כ' סיוע דאיפא תקנת השוק בב"ח מאן דאמר דהא איפא מ"ד בפ'
מי שהיה נשוי דמה שגבה גבה וכ' התוס' שם דעדיף מלוק' משום געילת דלת ע"ש אלמא
אלים פח ב"ח מאן דאמר מלוקח וא"כ ה"נ לדין איך נעדיף פח הלוקח מב"ח מאן דאמר לענין
תקנת השוק בסברא הפוכה ע"ש (א"ה עיי' מ"ש ה' המחבר בס' שקנדם זה): סימן קי"ד
א' דין ג' ואם עשאה אפותיקי וכו' אינו יכול לסלקו במעות וכו' אבל הלנה יכול לומר
אני אפרע אע"פ שהדבר ידוע שאין לו מעות בא ומקבל מן הלוקח ולא נאמר שאין
הלוקח יכול לסלקו אלא כשאין הלנה פאן או שאינו רוצה לסלקו כולי ה' המאירי בס'
א"ז לקמא דף ח' ע"ב עיי' שם בתוס' ובטור והב"י בס' רכ"ו: ב' ואם עשאה וכו' אינו
יכול לסלקו במעות וכו' אבל הלנה עצמו אפי' עשאה להמלך אפותיקי מפורש יכול
לסלקו במעות כמ"ש בסימן קי"ז ע"ש וכו' ה' תורת חסד סי' קס"ד בתשו' מהרשד"ם
סימן רע"ה מבואר שדין יורש באפותיקי מפורש פדין לוקח שאינו יכול לסלקו במעות
ודין זה חידוש גדול בעיני ע"ש והם דברי המ"מ ס"פ כ"א מה' מלנה וז"ל ומתא שמעי'
דאפותיקי אפילו יורשי שהם במקום מורישם אינם יכולים לסלקו במעות שהרי היא
פמכורה פינו שלא פדאה האב ולא צנה לפדותה וכ"כ הראב"ד והרשב"א ע"ש ועיי'
בספר א"ז דמציעא דק"י ונראה דאע"ג דקי"ל בסימן י"א ס"ד דאפילו לא פתב דאקני
קנה והוריש גובה מהם וכתב הסמ"ע דרשות יורש פרשות הלנה דברא פרעא דאבנה
הוא וכן לענין יאוש ושנוי רשות בן במקום אביו קאי ולא חשבי רשות יורש פרשות
לוקח (א"ה עכ"מ): ג' דין ד' ואם הוא תוף הזמן טורף בלא שבו וכו' אבל רב האי כ'
דאפי' תוף הזמן אינו טורף מלקוחות אלא בשבו הטור משמע דס"ל הכי וכן בעל העיטור
סוף דיני אחריות הביא דברי ה' האי והבי' ראיה מהודה בשעת מיתה דלא פרע דגובה
מהיורשים בלא שבו ואינו טורף מלקוחות אלא בשבו ע"ש וכבר דחה המ"מ בפ"ד
מה' מלנה דהתם פדין הוא שלא תועי הודאה אצל לקוחות משום חשש קנוניא ואין פידו

להפקי' זכות הלקוחות אבל גבי יורשים אין לחוש לקנוניא שהרי בידו להפקיע ירושתם
אבל תוך זמנו דמשום חזקה אין חי' בין יורשים ללקוחות וכו' ע"ש וכ"כ רב האי
במשפטי שבועות שער ט' מן הלקוחות נשב' ונוטל אע"פ שהודה הלנה דחיישי שמא
קנוניא עשו המלנה והלנה ע"ש וק"ק שהרי בעל העיטור דיני נאמנות די"ב פתב ונ"ל
וי"א האב אינו יכול להפקיע שבועת הלקוחות ומעשים בכל יום דאין נפרעין מן
המשועבדים אע"פ שיש בהם נאמנו' אלא בשבועה ומן היתומים שלא בשבו' אלו דברי
ר"ת ומסתבר' דלגבי יתומים מהני נאמנות ולגבי לקוחות לא דטעמא דנכסים משועבדים
משום דחיישי' לקנוניא הוא פדג'רסי' בפ' שבועת הדיינים להקדש ליפר' מנכסי הקדש
וכולי וכיון דמשום קנוניא הוא אפילו פתב בו נאמנות איכא למיחש לפירעון ולקנוניא
וכו' עכ"ל הרי דנאמנות מהני לגבות מהיורשים ולא מהלקוחות משום חשש קנוניא והכי
קי"ל בסימן ע"א ע"ש וה"נ הודאה אע"ג דמהני ליורשים לא מהני ללקוחות מה"ט
דאפילו בשעת מיתה אדם עושה קנוניא על ההדיוט ודוקא גבי הקדש אמרי' דאין אדם
עושה קנוניא על הקדש בשעת מיתה משום דאין אדם חוטא ולא לו וכמו שהוכיח
הרשב"א בתשובו' חלק שני סימן רנ"ג עיין שם אבל גבי חזקה דאין אדם פורע בתוך
זמנו אין חילוק בין יורשי' ללקוחות.

סימן קט"ו א' דין א' אם פתב לו הלנה דאקנה וכולי פתב הסמ"ע דאפילו מאן דסבירא
ליה דלא אמרינו אחריות ט"ס בדאקני היינו בלנה ומלנה אבל הלוקח שהשביח מחזיק
בחצי השבח שהשביח אפילו לא פתב לו הלנה המוכר דאקנה וכו' ע"ש וכבר דחו דבריו
הב"ח והש"ך ע"ש ונ"ל הרמ"ה בפ' מ"ש סי' קס"ה אלא מיהואיכא לעיוני וכו' הקא
במאי קני ליה בע"ח להאי שבחא ואי משום דכתב ליה דאקני האי שבחא דאשבח לוקח
ולא בכלל דאקני הוא דאימת קניה הלנה להאי שבחא וכולי הא פי אתא האי שבחא
לבתר זביני דלוקח הוא דאתא והאי שעמא לא הו"ל ללנה זכות בהאי ארעא ולא בשבח'
פלל וכו' וכ"ת א"ל דאקני בסתמ' לא משתעבד מיהו שבחא שאני דאפי' בסתמא נמי
משתעבד לא ס"ד וכו' מסתברא דלא משפחת לה אלא כגון דכתב ליה לישנא דמשמע
מינה דשעבד ליה שבחא וה"ד כגון דכתב ליה דאקני אנא ומאן דאתי מחמתיה דמשמע
דמשעבד ליה מאי דשבח נכסי אפילו גבי לקוחות ויורשים א"נ דכתב ליה דשעבד ליה
נכסי' אינון וכל שבחא וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאפי' פתב ליה דאקני לא מהני לגבי השבח
אא"כ פירש בהדיא דאקני אנא ומאן דאתי מחמתיה או אינון וכל שבחא: ב' אבל הפירות
המחזקרים לקרק' אא"פ שא"ץ לקרק' וכו' עיין בב"י "ידרש ובעל העטו' והרמב"ן
והרא"ש ס"ל דאם א"ץ לקרקע אין ב"ח גובה מהם וכ"כ הרשב"א בתשו' חלק שני סי'
קס"ז ונ"ל ולא עוד אלא אפי' לא תלשם כל שמכרן אם הם מבןשלים כ"כ שא"ץ לקרק'
אין ב"ח גובה מהם וכו' משו' דקי"ל דב"ח גוב' את השבח אבל אינו גובה פירות וכו'
וכדאמרי' בפ' נערה וכולי עיין שם: ג' דין ג' אבל מקבל מתנה וכו' ואם המקבל מתנה
הוא הלנה עצמו שנתנו לו אחרים שלא באחריות ע"מ שלא יחול שעבוד הב"ח עליה
והשביח אע"ג דהמלנה אינו יכול לטרון גוף הקרקע גובה הוא את השבח מהר"י ו'
הרא"ש בתשו' סי' ס"ה ע"ש: ד' הג"ה וי"א דאפילו השבח דממילא וכולי וכ"כ מהרש"ך
ח"ד סימן פ"ה דיכול המוחזק דהינו מקבל מתנה או היתומים לומר קי"ל פרבנותא
דס"ל דאפי' בשבח דממילא נמי לא טריף ע"ש מבואר דס"ל דמקבל מתנה מיקרי מוחזק

לגבי ב"ח וכן מוכח מדברי הטור סימן קי"ב בספק אם חל שעבודו על הנכסים ע"ש: סימן קט"ז א דין א' נאפילו לא מכר לו בשטר אלא בעדים וכו' דוקא בעדי מכירה שמוציאין הקול אבל עדי הודאה אין מוציאין את הקול כדמשמע בפרק ח"ה דאמרי' האי מאן דזבין ארעא בפרהסיא זבין וכו' ה' כנה"ג בסימן ט"ל הגב"י אות ל"ג ע"ש: ב' אלא בעדים בעלמא וכולי כ' הסמ"ע בפרישה פתבתי הטעם דמאן דמוכר מוכר הוא בפרהסיא פי היכי דליתקבצו קונים הרבה וכו' וכ' הש"ך שפן מבואר בפ' ח"ה להדיא הטעם ע"ש וכבר בפרישה הביא הש"ס ופי' רשב"ם שיקפצו עליו קונים וכולי וכ"כ הרמב"ם בפ"א מה' מלנה והסמ"ג עשין ל שכל המוכ' בפרהסיא הוא מוכר וקול יש לו וכן פתב הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י בסי' קע"ה מחו' ה' פרשב"ם ע"ש ונרא' דמשום דאפשר לפ' אלוקת קאי שקונה בפרהסיא וכן ראיתי לה' תורת חיים בפ' ח"ה ככ' ויותר נראה לפ' דאלוקת קאי שקונה בפרהסיא פי היכי דליפוק עליה קלא שפא גזולה היא או שפא יש לשום אדם שעבוד על הקרק' שיבא ויגיד ויוציא מעותיו מיד המוכר ע"ש פי' רשב"ם וכ"כ ה' כנה"ג בשיטתו לסנהדרין דכ"מ דאפשר לפ' דקאי אלוקת שקונה בפרהסיא פי היכי דליפוק עליה קלא שקנה קרקע וילוו לו בשופע או שיחזיקוהו אדם גדול ע"ש ונראה דנ"מ למתנה בעדים דה"נ המקבל מוציא קול שקנה קרקע כדי שילוו לו אבל אם המוכר מוכר בפרהסיא כדי שיקפצו עליו קונים במתנה דלא שייך ה"ט לא ולכך כ' הסמ"ע טעם זה וסיים ומה"ט הנותן מתנ' בעדים אינו טורף דלית ליה קלא לאפוקי אם הקונה מוציא קול שקנה קרק' כדי שילוו לו דמה"ט מתנה נמי אית לה קלא ועיין בדרישה סימן ט"ל וסי' רמ"ג מיהו הרמב"ם בבעל התרומות שער נ"א חלק ח' סימן ג' הביא מ"ש הריושלמי הגע עצמה שנתן לה במתנה קול יוציא למתנה ואין קול יוציא למציאה וכו' פיר' מתביישה לומר נתת לי במתנה מפני שאינה יכולה לברר מפני שהמתנה ידועה שאין אדם נוטן בצנעא ודוגמת דבר זה מאן דזיף בצנעא זיף ומאן דזבין בפרהסיא זבין וכולי ע"ש הרי שכ' דנותן בפרהסיא נוטן כמו שהמוכר בפרהסי' ורש"י והרע"ב בפ' הנזקין גבי אין מוציאין לאכילת פירו' וכו' פי' וז"ל הגוזל שדה ומכרה לאחר וכולי גובה דמי הקרק' מנכסי' משועבדי' שמכרה לו באחריות וכתב לו שטר מכירה הרי היא מלנה בשטר עכ"ל נראה דסביר' ליה דדוקא המוכר שדהו בעדים אפי' לא כתב שטר גובה מנ"מ משום דהמוכר מוכר בפרהסיא כדי שיקפצו עליו קונים אבל גזלן אינו מוכר בפרהסיא ולכך בעי' שטר אבל הריטב"א בחי' שם גבי לפי שאינם פתובי' וכו' כ' וז"ל ליכא לפ' שאינם פתובים ממש וכולי דהא פתיבה לא עבדא מידי דהא קי"ל המוכר שדה בעדים גובה מנ"מ משום דמאן דזבין בפרהסיא זבין וקלא אית ליה אלא עיקר הפי' כמ"ש רש"י וכו' ע"ש הרי דאפי' בגזלן אמרינן דמוכ' בפרהסי' נאפילו מכר בעדים בלא שטר גובה מנ"מ וכ"כ הר"ן בחי' שם נאפשר דס"ל דלוקח קונה בפרהסיא (א"ה עכ"מ): ג' אפי' לא פי' לו אחריות וכו' בעה"ת ריש שער מ"ז פתב דבמוכר שדהו בעדים בעי' שקבל עליו אחריות ולא אמרינן אחריות טעות סופר פיון דלא כת' שטר וכתב הרב ש"ך שפן משמע בהדיא מדברי רשב"ם דף מ"א ומ"ב עיי"ש וכן פתב הרב כנה"ג סימן קט"ו עיין שם גם רשב"ם דף קע"ב פתב וז"ל להנה דכתבי שטרי אקנייתא פותבין שטר מתנה שאין פתוב בהם אחריו' ולא אתי למיטרף לקוחות אי נמי שטר מכירה שכ' בהם אחריות שדינו למיטרף לקוחות משעת מכירה דעדי' מפקי

ליה לקלא בלא שער פדאמרינן א ח"ה אמר רב המוכר שדהו בעדים גובה מנ"מ וכו' עכ"ל ונראה דסבירא ליה דמתנה באחריות אין כותבין זמן הקנין משום דאין לה קול אלא בשטר וטורף לקוחות שלא פדין אבל המכר יש לו קול בעדים דוקא פשקבל עליו אחריות וא"כ פשפתב בהם אחריות דינו לטרוף לקוחות משעת מכירה ובכתרא דע"ז דאמרינן זכו בשדה לפלוני וכתבו לו את השט' חוז' בשטר ואינו חוזר בשדה וכולי הקשו התוספות פיון שאין מזיק לו פלים בין במתנה בין במכר נכתוב לו וכו' דל"ל שאינו רוצה לטרוף ממשועבדים דאפילו בלא שטר גובה מנכסים משועבדים וכו' עיין שם משמע דסביר"ל דגוב' בעדים ממשועבדים אפילו לא קבל האחריות בפירוש דאם לא כן אימא דמייירי במכר שלא פירש האחריות דאינו גוב' ממשועבדים בלא שטר ול"ל דס"ל דאם לא התנה אפילו בשטר אינו גובה ממשועבדים דאחריות טעות סופר אמרי' ולא טעות מוכר כמ"ש הרמב"ן בחי' שם שיש מי שר"ל כן דמדברי התוספו' בריש פר' אף ע"פ בדבור המתחיל כתובו וכולי משמע דאחריות ט"ס אפילו לא התנה וכן משמע עוד מדברי התוס' דכתרא שם ע"ב בד"ה נקנה וכו' שכתב וז"ל וא"ת היכי מוכח מהכא דמילי במילי נקט הא הכא לא קנה שעבוד השטר דבלא"ה שעבד נכסיו דמוכר שדהו בעדים גובה מנכסים משועבדים וכולי וי"ל דמ"ל בכל ענין בין החזיק בעדים בין בלא עדים שלא נשתעבדו נכסיו עיין שם וא"א אימא משום דמייירי אפי' לא פירש האחריות אלא משמע דאפילו לא פי' האחריות גובה מנ"מ וכתב הרא"ש בתשו' הביאה הטור אפי' המקנ' לחבירו שיכתוב שטר על מך קנין דברים הוא שכתב נשתעבדו לו נכסיו משעת מכירה וכו' ונר' דלדעת רשפ"ם ובעה"ת אם קנו מידו שיכתוב שטר על מך לא הוי קנין דברים משום דלא נשתעבדו נכסיו בסתמא משעת מכיר' ועל ידי השטר יש שעבוד נכסים ויחול הקנין עליו ובס' א"ז תי' שם הראב"ד כן וז"ל דכי אמרינן המוכר שדהו בעדים גובה ממשועבדי דוקא בדקבל עליו אחריות בפי' אבל אם לא קבל עליו אחריות בפירוש לא וכולי עיי"ש אבל הרמב"ן בתשו' שכ' בעל התרומות ריש שער מ"ח משמע דסבירא ליה דאפילו לא קבל עליו האחריות בפי' גובה בעדים מנכסים משועבדים עיין שם וכן דחה הרמב"ן בחי' דברי הראב"ד וכן מוכח מדברי הרשפ"א סי' אל"ף רי"א עיין שם ובחי' לקידושין דף כ"ז דחה דברי הראב"ד והסכים דבין בשטר ובין בעל פה אחריות טעות סופר הוא עיין שם ואם כן דעת הראב"ד ורשפ"ם ובעה"ת דבעינן שיקבל האחריות בפירוש אבל התוספות והרא"ש ורבי יונה והרמב"ן והרשפ"א והטור ורבינו ירוחם סבי"ל דאפילו לא פירש האחריות גובה מנכסים משועבדים וכ"נ מדברי המ"מ בפ"ק כ"ז מהלכות מלוה שכתב וזה לשונו דג' רבינו דגובה מבני חרי ע"כ בשטרי הלואה הוא דאי בשטר מך לא גרע ממוכר שדהו בעדים שגובה ממשועבדי ע"ש וא"א אימא דבשטר מך מייירי ומשום דשטר חספא בעלמא אינו גובה ממשועבדים דמוכר שדהו בעדים בעי' שיקבל עליו האחריות בפירוש ואפילו קבל עליו אחריות בפני עש"ג אינו פלוג והרדב"ז ח"ב סימן תקמ"ט נשאל בזה וז"ל לכאורה נראה דאינו חוזר עליו וכולי אבל כד מעיינת שפיר בטעמא דמילתא משפח דחד טעמ' לתרנייהו דלא שדי איניש זוזי בכדי וכולי עיין שם ולא זכר דברי הראב"ד ובעה"ת דסבירא להו דבעינן שיקבל האחריות פירוש.

ד' הג"ה דוקא מוכר אכל נתן מתנה בעדים אינו טורף וכו' כ"כ המ"מ בפי"א מה' מלנה בשם הרשב"א שכ"נ מדברי ר"א דהנחתן שדהו בעדים באחריות אינו גובה ממשועבדים הובא בש"מ לכתרא דמ"ב ע"ש וכו' ה' שער המקלף שכ"נ מדברי הר"י שכ' הטור בסי' רמ"ג ונ"ל ואם מתנה אם אמר שדה זו אני נותן לה באחריות קנה ומתחייב נמי באחריותו כמו שמתחייב באחריותו ע"י שטר פה מתחייב באחריותו ע"י חזקה למגבי מבני חרי ע"ש ולא זכר מ"ש מור"ם בסי' רמ"ג דאינו טורף ממשועבדי והואיל ומיחה בשטר דס"ל דר' יונה קאי נמי אמר וכו' הסמ"ע סקי"ז אע"ג דבעלמא המוכר בעדים גובה ממשועבדים בלא שטר הקא פיון שמיחה בעדים גרע וכ"כ בדרישה שכ"נ לכאורה דא"א דבמכר אפי' בלא שטר גובה ממשועבדים מתנה שיש בה אחריות נמי יגבה ממשועבדים דנדאי מתנה שיש בה אחריות שנה למכר מיהו מסיק שם דר' יונה דוקא במתנה קאמר וס"ל דדוקא במכר טורף בעדים בלא שטר משום דזבין בפרהסי' כדי שיורבו קונים ויוסיפו משא"כ במתנה עש"ב וכנראה שלא ראה דברי המ"מ בשם הרשב"א דמתנה בעדים באחריות אינו גובה ממשועבדי וכ"כ הר' יונה הובא בש"מ לכתרא דע"ז ונ"ל ק"ל היאך חוזר בשטר וכו' ואי בניקר מייירי בלא שטר נמי חייב באחריות וכו' ואי במתנה בין בשטר בין בע"פ אין בו אחריות ואית דדחק ומוקי לה במתנה וכגון שפי' ואמר שיקתבו לו שטר באחריות וחוזר בשטר ושוב אין בה אחריות ואע"פ שנקנה לו באחריות והחזיק כל זמן שלא כתב לו את השטר נראה שאינו גובה מנכסי משועבדי דדוקא מוכר שדהו בעדים קאמר רב ולא נותן בעדים וכו' עכ"ל ומדברי התוס' והרא"ש ובכתרא דע"ז בד"ה חוזר בשטר וכו' שכ' וא"ת פיון שאין מזיק לו פלוס בין במתנה בין במכר נכתוב וכו' ול"ל שאינו רוצה לטורף ממשועבדי דאפי' בלא שטר גובה מנכסים משועבדי וכו' נראה קצת דה"ל דגם הנותן בעדים באחריות בלא שטר גובה ממשועבדים דלא תי' דמייירי במתנה באחריות דחוזר בשטר שלא יגבה ממשועבדי וכן ראיתי בש"מ שם שתי' פן בשם י"מ ע"ש ואפשר דהתוס' והרא"ש מודו בזה אלא דדוחק לאוקמי במתנה באחריות דלא שכיחא דחזקה דאין אדם מקבל אחריות על המתנה דלכך אית בה דדב"מ כמכר הוא כדאמרי' בפ' המקבל וכמבואר בסי' קע"ה ע"ש בב"י אכל ראיתי להריטב"א בחי' לקידושין דכ"ז שכ' ונ"ל יש שואלין פיון שאינו חוזר בשדה מה הועיל לו חזרתו בשטר דלענין אחריות ליתא מסתמא לית אחריות במתנה אפי' בשטר ואי קבל עליה אחריות אפי' בע"פ נמי מחייב בו ומפרקי' וכו' ע"ש הרי שכ' להדיא דאם קבל עליו אחריות אפילו בע"פ חייב ומוקי לה במתנה דוקא משום דבמכר לא קנה אלא בחזקה או בק"ס אם לא נכתב השטר במקום שנוהגים לכתוב (א"ה עכ"מ ואח"ך בקונטרס אחר מצאתי כתוב אכל התוס' בגיטין וכו') אכל התו' בגיטין דנ"א בד"ה א"ד קצובים וכו' כ' ונ"ל ומפ' ר"ת דהקא לא איירי במלנה אלא בשאר מילי דקצובי' פגון פסק לזון את בתה ה' שנים דדוקא במלנה לא גבי ממשועבדי משום דמאן דזיף בצנעא זיף אכל בשאר מילי דהו' כמכר וכולי עיין שם נראה דס"ל דלאו דוקא מוכר אלא ה"ה מתנה דדוקא מלנה לא גבי ממשועבדי משום דמוזיף בצנעא ואע"ג דאנן קי"ל דפסק לזון את בתה ה' שנים דאינו גובה ממשועבדי אא"כ קנו מידו כמו שפסק הרמב"ם (א"ה עכ"מ): סימן קי"ז א' דין א' הג"ה אכל כל זמן שהיא בינו אינו יכול לסלקו רק במעות וכולי פתב הריטב"א בחי' בפרק השולח אם לא שטפה נהר יכול לגבות מקרק' אחר פדיון

ואם היא עידיית ורצה לגבית ממנה אין לו רשות ללנה לדחותו לקרק' אחר ע"ש ונר'
דאם רצה לגבות מקרק' אחר ה"ד מבינונית פדינו אבל אם רצה לגבות ממנה אפילו היא
עידיית גובה ואין לו רשות ללנה לדחותו לקרק' אחר ובמעוות יכול לסלקו וכ' הסמ"ע
דה"ה במטלטלי דנקרא מיטב ואפילו באפותיקי מפונרש יכול לסלקו בהם ע"ש ודבריו
בפרישה על מ"ש הטור עשה אפותיקי מפונרש וכו' כ' הפרישה ו"ל הב"י כ"נ מדברי
בעל התרומות שער ד' שכתב הא למה זה דומה למי שעשה שדהו אפותיקי לא' וא"ל לא
יהא לה פירעון אלא מזו שאינו יכול לסלקו בשומא של קרק' אחרת ואפי' בעידיית עכ"ל
פי' דמשמע מינה הא במעוות יכול לסלקו ונ"ל לדייק מדבריו עוד תרתי חדא שגם
במטלטלין יכול לסלקו שהרי לא כתב אלא אינו יכול לסלקו בשומא של קרק' וכולי וכן
קי"ל בכל ב"ח שיקול הלנה לסלקו במטלטלי דכל מילי קרוי מיטב פדלעיל סימן ק"ב
השני מדכ' בעל התרומות דין זה באפותיקי מפונרש ש"מ דס"ל דבסתם אפותיקי יכול
הלנה לסלקו באיזה קרק' אחר וכדעת רבי' ולא כדעת הר"ן עכ"ל ולא ראה מ"ש בעה"ת
שער מ"ג ח"ב סימן ב' גם אפותיקי מפונרש דקנוני לו דמי שהרי הלנה לא יוכל לסלקו
ממנו בקרק' אחר כי אם במעוות בלבד ע"ש וכבר כתב ה' גד"ת שם דהב"י בחנם דחק
להביא משער ד' דהכא בהדיא כ"כ עינין שם וא"כ מדכ' כי אם במעוות בלבד משמע דוקא
במעוות אבל לא במטלטלי דכמו שאינו יכול לסלקו בקרק' אחר אפילו היא עידיית הכא
נמי אין יכול לסלקו במטלטלים וכעין זה כת' מרן הב"י בסימן ק"ב מחודש ב' בפורשי'
שלא הניח מורישים אלא קרקעות והם רוצים לסלק הב"ח במטלטלי שללהם נראה שהדין
עם הב"ח דהנה מטלטלין לא היה שעבודו עליהם וכולי וכ"נ מדכ' רבינו בסימן ק"ז אצל
יורש וכו' מיהו אם רוצים לסלקו במעוות וכולי הפרישה בסי' ק"ז דחה מדסיים הטור
שם אבל אם אין ליורשים משל עצמן לא מטלטלין ולא מעוות אלא קרק' וכולי משמע
דבמטלטלי יכול לסלקו כמו במעוות וכולי ע"ש מ"מ נר' דהכא באפותיקי מפונרש לא
יוכל לסלקו אלא במעוות בלבד ולא במטלטלין פיון שלא נשתעבד לו אלא אותו קרק'
בפי' אבל באפותיקי סתם נראה דבעל תרומות ס"ל דיקול הלנה לסלקו אפי' קרק' אחר
שהרי כתב שם שער מ"ג גבי אפותיקי מפונרש ו"ל שפזה לא נאמר אין נפרעין
ממשועבדים במקום שיש ב"ח כי יותר הוא משועבד דקנוני לו דמי שהרי הלנה לא יוכל
לסלקו ממנו בקרק' אחר כי אם במעוות בלבד ע"ש וא"כ באפותיקי סתם א"א דאין הלנה
יכול לסלקו בקרק' אחר אלא במעו' בלבד למה אמרו בו אין נפרעין ממשועבדים במקו'
שיש בני חורין כמבואר בדברי בעה"ת שם ח"א ע"ש ושוב מצאתי בתשו' מהר"י ו'
מיגש סי' פ"א על ראובן נ את לאה וכתב לה בית מיוחד לכתובתה ואח"ך נתן לרחל
אחותו כל נכסיו מקרקעי ומטלטלי וכולי שכ' ונ"ל שזהו הבית שכתב אותה ראובן
מיוחדת ללאה בכתובתה אינה גובה אותה אלא כמו שהיא שנה בשעת הגביה ולא כמו
שהיא שנה בעת שייחד אותה לה וכו' שהייחוד אינו קנין בגוף ואינה קונה בית זה המיוחד
לה אלא בעת שמגבי' אותה לה ב"ד וכו' שאם רצה לקחת המיוחד לה ולעשו' בו חפצו
ויטן לה זוזי או שיתפסה צררי יכול לעשות זה וזה ראיה בהייחוד אין אמרתו להקנות
לה אותו דבר המיוחד לה מאותה שעה פדי שנאמר שיצא מהיות בכלל נכסיו אבל הוא
ייחוד בעלמא פדי שתגבה ממנו כתובת' כשיגיע זמן גביית' וא"כ נתחייב לומ' שזהו הבית
המיוחדת כל זמן שלא גבתה לאה כתובת' עדיו היא וכולי ע"ש מ"מ הרי בעה"ת כתב

בפי' דאפילו באפוזיטיבי מ'פונרש' יכול לסלקו במעות פ'דברי הטור והראב"ד בספר תמים דעים סי' רמ"ה דע"ד כ' וז"ל אגן לא אמרי' הכי אלא לרבא אפי' א"ל מעכשיו לא הוי זבינה זביני דהא טעמא דרבה משום דאי הו"ל זוזי הנה מסלק ליה בזוזי הילכף אפי' במעכשיו ואפילו לא יהא לה פירעון אלא מזו פינו דצריה שומא לרבא לא קני עד שעת ג'בנינא כשאר שומא וכולי עכ"ל נרא' לכאורה דס"ל דאפוזיטיבי דלא יהא לה פירעון אלא מזו אינו יכול לסלקו במעות דלא קנה לרבא עד שעת ג'בנינא מטעמא דצריה שומא וכולי וז"ל הרי"ף בתשו' סימן ר"ד ומ"ש א"כ מה הפרש בין אפוזיטיבי זה ובין שדה שנתנה במתנה וכולי הוי יודע דנדאי מאחר שהתנה על עצמו בכך אין ביניהם שום הפרש דליכא אחריות לא על זו ולא על זו ומ"ש היכא דכתב לא יהא לה פירעון אלא מזו אין לו בה אלא שעבוד לאו הכי הוא אלא גוף של קרק' יש לו אבל אין לו פירוזתיה עד, הזמן שהתנו ביניהם הלא תראה שאלו הנה רוצה לסלק שעבוד משעבוד זה השדה לשדה האחרת דמקומה הוא אפ'שר ליה למעבד פן ש"מ השדה זו קנפה קנויה לו וכן אמרי' התם הא דמטיק ביה זוזי וכו' עד הבמ"ע דא"ל לא יהא לה פירעון אלא מזו נתברר לה מזה שהיא קנויה לו עכ"ל הרי שכ' דאפוזיטיבי מ'פונר' הגוף קנוי לו ואינו יכול לסלקו אפי' במעות שדינו כמתנה בלא אחריו' אבל הרמב"ן בס' הזכות א"ב כ' גבי מכרו שניהם לפירנסה וכולי וז"ל יש לתמוה למה הבעל מוציא מיד הלוקח מה שמכר הוא דכל זכות שלו פ'ר קנאו לוקח וכ"ש בשום שהכניס משלו שאינו אלא באפוזיטיבי מ'פונרש' וסוג' בכולי בגזקי' דלוקח שדה שהוא אפוזיטיבי מ'פונרש' לב"ח מקחו ומכרו ממכר עד שיבא לנבות הימנו ואם רצו בעלים לסלק במעות הרשות בידם וכו' עכ"ל וכ"כ עוד שם בס' הזכות וכ' הב"ח לעד"ן להוציא דין זה ממתני' דפ' השולח עבד שעשאו רבו אפוזיטיבי לאחרים ושחררו שכתב רבי' בסמוך דמייירי באפוזיטיבי מ'פונרש' ואפ"ה יצא לחירות משום דשחרור מפקיע מידי שעבוד פ'רבא ורבא לטעמיה דאמר ב"ח מפאן ולהבא הוא גובה ובפ' כ"ש מפ' טעמא דרבא משום דהנה יכול לסלקו במעות השתא הוא דקני' אלמא אפי' באפוזיטיבי מ'פונרש' יכול הוא לסלקו במעות דאם לא יכול לסלקו א"כ למפרע הוא גובה וכו' ע"ש וכ"כ הסמ"ג עשין צ"ד וז"ל עבד שעשאו רבו אפוזיטיבי ושחררו אע"פ שכתב לא יהא לה פירעון אלא מזו יצא לחירות דאמר רבא הקדש חמין ושחרור מפקיע מידי שעבוד ורבא לטעמיה דאמר רבא ב"ח מפאן ולהבא הוא גובה וכו' ע"ש הרי שכ' דמייירי באפוזיטיבי מ'פונרש' ורבא לטעמיה דאמר מפאן ולהבא הוא גובה אבל בא"ז למצינא דט"ז בד"ה תניא אידך וכו' כ' וא"ת ונהא פינו דקתני שלוקח גובה אחריות מנכסי' בני חורין מפלל דאית ליה נכסי' ללנה וא"כ היאך גובה ב"ח מהלוקח הנה הא קי"ל שאין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש בנ"ח כו' ולמסקנ' ל"ק דהא אוקי בדשנייה לנה להאי ארעא אפוזיטיבי מ'פונרש' דעלה הוא דהדר ב"ח ואין לו על שאר נכס פ'לום פי היכי דלנה גופיה לא מסלק ליה בזוזי וכו' וכן פי' ר"י עכ"ל הרי שכתב דלנה לא מסלק ליה בזוזי ולדעת בעה"ת והרמב"ן והטו' דאפילו אפוזיטיבי מ'פונרש' יכול הלנה לסלקו במעות א"ל בריית' מייירי כשאין ללנה אלא קרקעות בני חורין דאינו יכול לסלקו בהם: ב' כתב מהרשד"ם סימן רע"ה אפוזיטיבי מ'פונרש' ה"ד שכתב בפירו' שלא יהא פירעון אלא מזה אבל אם כתב לו באפוזיטיבי מ'פונרש' כנ"ד דינו באפוזיטיבי סתם והביאו הרב כנה"ג אות ט' עיין שם והרב תורת סד סימן קס"ד לפי דעתו קשה תיבת מ'פונרש'

למה לי וכבר נודע דדייקינן לשון השט' פלשון המשנה שלא יהא תור ואם פן נראה דעת הסופר דלשון זה הוי כמו לא יהא לה פירעון אלא מזה עיין שם וכן נראה עיקר: ג' אם לא ימצא נכסים בני חורין וכולי הטור כתב ואם מכרו המכר קנים שכל זמן שימצא לו בני חורין אינו טורף את זאת ואם לא ימצא לו ב"ח טורף אותה ואף פשהיא בידו שלא מכרה יוכל לסלקו בשאר נכסים וכו' וכתב הב"ח ויש להקשות אם פן מה יפה פחאפוחתי בלא אפוחתי נמי פן הוא הדין וי"ל דיפה פחו אם מכר פל נכסיו דגובה משדה זו אפילו מכרה ראשונה ולא יוכל לוקח א' לדחותו ולומר הנחתי לה מקום לגבו' וכו' עיין שם וכן כתב המ"מ בפ"ק י"ח מה' מלנה דנר' דעת רבינו דאם מכר הלנה שאר נכסים אחר מכרה זו המלנה טורף את זו ובזה יפה פח האפוחתי וכן פירש ר' אפרים וכולי ואפשר שלנה פתב רבינו אם לא ימצא נכסי בני חורין ולא אמר אם לא היו לו בשעת מכר' נכסים בנ"ח וכו' עיין שם וכן לשון הטור שכל זמן שימצ' לו בני חורין וכולי ואם לא ימצא לו בנ"ח וכולי נראה דסבירא ליה דאם מכר פל נכסיו אחר שמכר את האפוחתי לא יוכל לוקח א' לדחותו אצל המשועבדים שמכר לומר הנחתי לה מקום לגבות ומהרח"ש בתשובו' ח"א סי' צ"ב הוכיח מדברי רש"י בפ' השולח ומתשו' הרי"ף והראב"ד והרמב"ן והרשב"א דאינו טורף מלוקח א' האפוחתי דמ"ל הנחתי לה מקום ואם פן פיון שהלוקח פבר מוחזק בקרק' על המלנה להביא ראיה שיכול לטרוף משם ולא מהלקוחו שלקחו אחריו עש"ב ואין נראה פן דאדרבה אחר דקרקע זו הנה משועבד לב"ח על הלוקח להביא ראיה לו הנחתי לה מקום להוציא מהלקוחות שהחזיקו בקרקעות שלקחו שיפקע שעבודו ולהוציא מהלקוחות שלקחו אחריו (אמר המגיה עד פאן מצאתי): ד' דין ב' משכונה סתם דינה פאפוחתי סתם וכו' דאינו יכול לסלקו בנכסים אחרים אלא במעות וכתב הר"ן בפ' שבועת הדיינים גבי מאן דאזנפ' אלפא זוזי וכו' שיש ללמוד ממנה למשכונת קרק' המלנה יכול לכוף ללנה שיפרע לו חובו אף על פי שא"ל דהתם פיון דאכל פירי וכו' הרי היא פמכר עיין שם וכן בפר' אז"נ דאמרין משכנתא באתרא דמסלקי אין ב"ח גובה הימנה ואין הפכור נוטל בה פי שנים ושביעית משמטתה כתב הרא"ש מפאן יש ללמוד דמשכנתא באתרא דמסלקי יכול המלנה לכוף ללנה לפדותי בע"כ דאם לא פן אמאי שביעית משמטתה והא לא קרי ביה לא יגוש וכו' וכ"כ הטור בי"ד סימן קע"ב ע"ש והרשב"א בתשו' ח"ג סימן מ"ג פתב מי שמשפן קרק' לחבירו שעבודו על נכסי בעל הבית ואם שטפה נהר או נמצא שדה שאינה שלו גובה משאר נכסים דהיינו אפוחתי סתם וכו' הגיע הזמן ותבע ב"ח את חובו אם יש מעות לממשפן חייב לפרן' במעו' ואם אין לו מעות וא"ל טול קרקע שנה פנגד מעותיה שומעין לו וכדאמרין בכתובות פ"ק הכותב וכולי ומתקא שמעין דהיכא דאית ליה זוזי מי חייבי ליה למיהב זוזי ואי לא לא מחייבי ליה לזבונ' אלא שמין לו ופור' בארע' ולא שיהא עליו לשום לו מאותו קרקע ממש שמשפן לו אלא שם לו מאיזה קרק' פינונית שיש לו וכו' והיכא דלא בעי מלנה לאיפרועי אלא בזוזי ובעי לאמתוני עד דאתרמו ליה זוזי ללנה יש מגדולי הדור שאמרו שהדין עמו ואין הלנה יכול לכופו ליטול קרק' דזוזי שקל וזוזי יחב ולא אמרו דמצי א"ל שקול ארעא אלא פשהוא בא ליפר' וכופ' את הלנה לפורעו ומרבתי גם פן אמרו דלעולם מצי למי ליה שקול ארעא דעיקר גוביינא בקרק' מדלא מחייבין ליה ללנה למטרח ולזבונ' ולמיתני והילכף מצי למימר רוצה אני לפרוע דכל

שִׁיבָא שְׂמֵי שְׁאֲנֵי חֲזִיב זִיל נְכֹסָא וְדַעְתִּי נוּטָה לְזָה וְכוּלִי עֵי"ש בְּאֹרְךָ מְבֹנָר דֹּסְבִיר"ל
דְּמִשְׁפּוּנָה וְאִפּוֹתִיקֵי סְתָם יְכוּל הַמְלִינָה לְכוּף לְלִנְה לְפָרוּעַ מְעוֹת אָבֵל אִם אֵין לוֹ מְעוֹת
יְכוּל לְסַלְקוּ בְּאִיזָה קַרְק' בִּינוּנִית שְׁיִשׁ לוֹ וְאִינוּ חֲזִיב לְשׁוּם לוֹ מְאוּתוֹ קַרְק' מְמַשׁ שְׁמִשְׁכּוֹן
לוֹ וְה' מ"מ פ' י"ח מְהֵלְכוּ מְלִנְה כְּתִב בְּשֵׁם הַרְמְבִ"ן וְהַרְשָׁבִ"א מִיְהוּ בְּאִפּוֹתִיקֵי כָּל זְמַן
שְׁלֵא שְׁטָפָה נְהָר אֵין לוֹ מְאוּתָה שְׁדָה וְכְתִב הַב"ח אִפְש' לִפ' דַּר"ל דְּאָרְךָ כְּשֶׁהוּא בְּיַד הַלְלָה
שְׁלֵא מְכָרוּ אֵין יְכוּל לְסַלְקוּ בְּשִׁאָר נְכֹסִים דְּאֵין לוֹ מְאוּתָה שְׁדָה וְכוּ' וְאִפְשָׁר לְפָרֵשׁ גַּם כּוֹן
דְּבַמְכָר כָּל נְכֹסֵי קְאָמֵר דְּאֵין לוֹ מְאוּתָה שְׁדָה אָבֵל בְּלֵא מְכָר יְכוּל לְסַלְקוּ בְּשִׁאָר נְכֹסִים
וְכַדְעַת הַטּוֹר עֵינֵן שֵׁם וּבִתְשׁוּבוֹת הַרְשָׁבִ"א חֵלְק א' סִימָן תַּתְקַמ"ב כְּתִב וְכוּן אֵלוֹ רְצָה
הַלְלָה לְסַלְקוּ בְּקַרְקַע אֵינוּ רְשָׁאֵי מְדַתְנֵן בְּפִרְקֵי אִז"נ הַלְלָהוּ עַל שְׁדָהוּ וְא"ל אִם לֹא תִתֵּן
לִי מְכָאן וְעַד שְׁלֵשׁ שָׁנִים הָרִי הִיא שְׁלֵי הָרִי זֶה שְׁלוֹ וְאוֹקִינָא לָהּ דְּנֻקָא בְּדָאֵמֵר לִיָּה
מְעַכְשָׁיו הָא לָאו הָכִי אִסְמַכְתָּא הִיא וּמ"מ אָמֵר רַב פְּפָא אִפּוֹתִיקֵי הָנִי לְמַגְבָּה מִיְנִיָּה לֹאֵמֵר
שְׁאִינוּ יְכוּל לְסַלְקוּ בְּקַרְק' אַחַר וְאִקְשִׁינֵן וְכוּ' וְאִסְיִקְנָא דְּאָפִי אִפּוֹתִיקֵי לֹא הָנִי אֵלְמָא
הִיכָא דְּשׁוּנִיָּה אִפּוֹתִיקֵי סְתָם בְּלֵא אִסְמַכְתָּא גְּבִי מִיָּה וְאֵינוּ יְכוּל הַלְלָה לְסַלְקוּ בְּקַרְק' אַחַר
וְלֹא מְלִנְה לִיפְר' מְקַרְקַע אַחַר עַכ"ל הָרִי דְּסְבִיר' לִיָּה דְּאָפִילוֹ אִפּוֹתִיקֵי סְתָם וְעִדִּין בְּיַד
הַלְלָה אֵינוּ יְכוּל לְסַלְקוּ בְּקַרְק' אַחַר אָבֵל רְאִיתִי בִּתְשׁוּבוֹת הַרְשָׁבִ"א חֵלְק ג' סִימָן מ"ג
שְׁכַתְבֵּן וְנ"ל וְלֹא שְׁיָהָא עָלֵיו לְשׁוּם לוֹ מְאוּתוֹ קַרְק' שְׁמִשְׁכּוֹן לוֹ אֵלְא שֵׁם לוֹ מְאִיזָה קַרְק'
בִּינוּנִית שְׁיִשׁ לוֹ כְּדְמוּכַח בִּפ' אִז"נ כְּמַש"ל וְהִיכָא דְּלֵא בְּעֵי מְלִנְה לְאִפְרוּעֵי אֵלְא בְּזוּזֵי
וּבְעֵי לְאִמְתַּנּוּי עַד דְּמַתְרַמִּי לִיָּה זוּזֵי לְלִנְה יֵשׁ מְגֹדוּלֵי הַדּוֹר שְׁאִמְרוּ שְׁהִדִּין עִמּוֹ וְאֵין הַלְלָה
יְכוּל לְכוּפּוֹ לִיטוּל קַרְק' דְּזוּזֵי שְׁקֵל זוּזֵי יְהִיב וְלֹא אָמְרוּ דְּמַצִּי א"ל שְׁקוּל אֲרַעָא אֵלְא
כְּשֶׁהוּא בָּא לִיפְר' וְכוּפָה אֵת הַלוֹ' לְפָרוּעוֹ וּמְרַבּוּתֵי ג"כ אָמְרוּ דְּלַעוּל' מ"ל לִיָּה שְׁקוּל
אֲרַע' דְּעִיקָר גְּוֹבֵינָא בְּקַרְק' הוּא וְכוּלִי וְדַעְתִּי נוּטָה לְזָה וְדַנְתִּי בְּפָנֵי רַבּוּתֵי גַם כּוֹן בְּשַׁעָה
שְׁנַחְלָקוּ עַל דְּבָר זֶה לְכַאוּרָה מְמ"ש בִּפ' אִז"נ הַלְלָהוּ עַל שְׁדָהוּ וְא"ל אִם א"א נוֹתֵן לִי
מְכָאן וְעַד שְׁלֵשׁ שָׁנִים הָרִי הִיא שְׁלֵי הָרִי זֶה שְׁלוֹ וְאוֹקִינֵן לָהּ דַּא"ל מְעַכְשָׁיו דְּאֵי לֹא הִנְה
לִיָּה אִסְמַכְתָּא וְלֹא קִנִּי וְגִרְסֵי הָתָם אֲר"פ אָרְךָ עַל גַּב דְּאָמּוֹר רַבְּנֵן אִסְמַכְתָּא לֹא קִנִּיָּא
אִפּוֹתִיקֵי הָנִי לְמִיְגַב' מִינָא וְאִסְיִקְנֵן דְּנֻקָא בְּדַא"ל לֹא יְהָא לָהּ פִּירְעוֹן אֵלְא מְזָה וּש"מ דְּאֵי
לֹא אִמ' לִי לֹא יְהָא לָהּ פִּירְעוֹן אֵלְא מְזָה אִם רְצָה לְשׁוּם לוֹ מְקַרְק' אַחַר הַרְשׁוֹ בְּיַדוֹ
וְכַמַּש"ל וְעוֹד נֵר' לִי מְכָאן שְׁאָפִי רְצָה הַלְלָה לְסַלְקוּ בְּקַרְק' אַחַר וְהַמְלִינָה אוּמ' אֵינִי רוּצָה
לִיפְר' עַד שְׁיִזְדַּמְנוּ לָהּ מְעוֹת אֵין שׁוּמְעִין לוֹ עֵינֵן שֵׁם בְּאֹרְךָ הָרִי דֹּסְבִיר"ל הִכָּא דְּהַלְלָה
יְכוּל לְסַלְקוּ בְּקַרְק' אַחַר וְלֹא מְאוּתוֹ קַרְקַע שְׁמִשְׁכּוֹן לוֹ וְדַעְתּוֹ נוּטָה גַם כּוֹן דְּאָפִילוֹ הַמְלִינָה
אוּמֵר אֵינִי רוּצָה לִיפְרַע עַד שְׁיִזְדַּמְנוּ לָהּ מְעוֹת אֵין שׁוּמְעִין לוֹ וְיְכוּל הַלְלָה לְסַלְקוּ בְּקַרְק'
אַחַר בַּע"כ וְגַם הַחֹזְלִקִים לֹא חֵלְקוּ אֵלְא כְּשֶׁהַמְלִינָה לֹא רְצָה לְפָרוּן' אָבֵל כְּשֶׁהוּא בָּא לִיפְר'
וְאֵין לְלִנְה מְעוֹת יְכוּל לְסַלְקוּ בְּקַרְקַע אַחַר בִּינוּנִית שְׁלוֹ וְלֹא מְאוּתוֹ קַרְק' שְׁמִשְׁכּוֹן לוֹ
כְּדְמוּכַח בִּפ' אִז"נ דְּדוּנְק' בְּאִפּוֹתִיקֵי מְפֹנְרֵשׁ דַּא"ל לֹא יְהָא לָהּ פִּירְעוֹן אֵלְא מְזָה הוּא דְּאֵינוּ
יְכוּל לְסַלְקוּ וְכִבְר כְּתִב הַרְב גְּתִיבוֹת מְשֻׁפֵּט דָּר רַע"ב דְּאֵין רְאִיָּת הַרְשָׁבִ"א ח"א מִפ'
אִז"נ מְכַרְעַת דְּהָא אוּקִי בְּאִפּוֹתִיקֵי מְפֹנְרֵשׁ אָבֵל בְּאִפּוֹתִיקֵי סְתָם נִרְאָה דִּיְכוּל לְסַלְקוּ
בְּקַרְקַע אַחַר עַש"ב: ה' רְאוּבֵן שְׁחֲזִיב לְשִׁמְעוֹן בְּשֻׁטָר שְׁזַמְנוּ בְּנִיסָן וְשַׁעֲבַד בּוֹ אִפּוֹתִיקֵי
קַרְקַע בְּקִנְיָן מְיָדוֹ וְלֹא מְיָד אִשְׁתּוֹ וְאַחַר זְמַן בִּתְשָׁרִי קָרְעוּ הַשְׁטָר וְקִנְיָן מִיָּד אִשְׁתּוֹ תַּחֲזִיקָהּ
וְאַח"ךְ מְיָדוֹ וְכַתְּבוּ שְׁטָר אַחַר מְזַמֵּן ב' וְרְאוּבֵן לְנָה מְלוּי בֵּין גִּיסָן לְתִשְׁרֵי וּבָא לְוִי לְטָרוּף

הקרקע שהיא מוקדם נראה פשוט דלוי יכול לטרוןף דשמעון אחר שנקרע שטרן נמחל שעבודו דקא דקי"ל בסי' ר"מ בב' שטרות היוצאים על שדה א' דאם הוסיף בשטר הב' לא בטלאת הא' וכו' פבר' כ' המבי"ט ח"א סימן קי"א דה"ד שני שטרות היוצאים שלמים לפנינו אבל אם נקרע השטר פבר' נמחל שעבודו ע"ש וה"נ לב שטר הב' נוסף בו קנין האשה אם היו שניהם שטרות קנימים אם רצה גובה מזמן שטר הא' אבל בכינון שנקרע נמחל שעבודו ואין לו אלא מזמן ב' והרדב"ז ח"ב סי' קכ"ד כ' דאפי' שני השטרות שוים לא בטל השני את הא' ואם רצה גובה שניהם דלא אמרי' הכי אלא בכתובה וכו' אבל בשט"ח אם הוציא ב' שט"ח אפי' שניהם סף' א' גובה את שניהם ואפילו מודה ראובן דאין פאן אלא חוב א' מ"מ לא בשביל כך אבד זכותו לטרוןף ממשעבדי מזמן השטר הא' שהרי אם רוצה היה מסתיר השטר האחרון וגובה בראשון מזמן א' מגו דאי בעי אמר שני השטרות חייב לי נאמן לימר אע"פ שכתבתי השטר האחרון לא מחלתי שעבוד הא' וכו' ועוד דמסתבר שלא מחל השעבוד השטר הא' דא"כ נמצא מפסיד הזמן שיש בין הראשון לשני ועוד פנין ששני השטרות יוצאים מתחת ידו להכי הניח את הא' בידו שאם ירצה להגבות בו יגבה וכו' עכ"ל א"כ דאם השני שטרות קנימים לא אמרי' בטל השני את הא' נאפי' הוא מודה שאינו אלא חוב אחד וטורף ממשועבדים מזמן הא' מטעם הנז' אבל אם נקרע השטר הא' נדאי דנמחל שעבודו ולא יטרוןף אלא מזמן השטר השני וה' כנה"ג בסי' ר"מ תמה על הר"ן וכבר כתבו הריף והרא"ש ובעה"ת שער ס"ו ח"א דקא דאר"נ בטל שני את הראשון ה"מ בשטרי קרקעות ונדמי להו פגון כתובת אשה אבל בהודאות והלואות גובה שניהם כל א' לפי שעבודו נאפי' שניהם ביום א' וכולי גם הריטב"א בפ' נערה כ' פירש"י שטרן' של מקר או של מתנה פלומר דבשטרי הלואה שניהם קנימים לעולם אפי' היו ביום א' וכ"כ רבינו אלפאסי וכו' וכן הסכים הרא"ה שם ע"ש הטעם ומ"ש הרדב"ז דאפי' מודה שהם חוב א' לא אבד זכותו לטרוןף ממשעבדי מזמן שטר הא' דנאמן במגו וכולי נראה דאם היו ללוה נכסים אלא שמכרם בין זמן שט"ח הא' לזמן שטר השני פיון שהספ' הוא אם נמחל שעבודו של שטר הא' או לא פיון דהב"ח מוחז' בשעבו' וה' אם נמחל שעבודו או לא נאמן שלא מחל שעבודו הא' במגו לגבי הלוקח וטרף מלקוחו' שהו' מיקרי מוחזק לגבי הלוקח כמ"ש מהר"ם בתשו' המיימו' דשייכי להלכות אישות סימן ה' בד"ה אוהב פסף וכו' לא מהני חזקה לאפקועי לשעבוד כתובה ושעבוד ב"ח מלקוחו' דגובה מהם לעולם אף על גב דהחזיק לוקח וכולי ולא שייך למימ' דטעני' ליורשים דאלו היה אביהם קיים היה מברר שלקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש וכולי כדי להציא הקרק' מיד בעליו לה טענינו דקרק' בחזק' בעליה קיימת עד שיתברר לנו שיצא מחזקתו וא"כ שעבוד הקרק' הוי בחזקת ב"ח וכתובת אשה שקדמו עד שיתברר' שמחלו לשעבוד וכולי עכ"ל ואם פן פיון דמשועבד לו בשט' א' הוי בחזקתו וטורף מלקוחות עד שיתברר' שמחל שעבודו אבל אם קנה קרק' בין זמן שטר וכו' (א"ה עכ"מ ואח' כך מצאתי כתוב ורש"י בס"פ וכו') ורש"י בס"פ הכותב כתב שני שטרות וכו' ושניהם על הלואה א' או על מקר א' וכתב הרמב"ן איני יוד' אם ר"ל על הלואה א' נדאי פיון שהודה מתחלה שעל מעות הראשונים הוא פותב זה השני או בסתם עיי"ש ונראה דאם הודה מתחלה שעל מעות הא' הוא פותב אמרינו דבטל שני את הא' ואינו טורף אלא מזמן שטר השני: סימן ק"ד א' דין א' עד שיפרענו לידו או ליד

שְׁלוּחוֹ וכו' כ' הַרְשָׁבָא בְּתוֹבוֹת ח"ד סִימָן ר"מ דָּאם הֵינִיחַ הַלְוָה מְעוֹת בְּרִשּׁוֹת מַלְוָה
בְּמִקּוֹם הַמְשַׁתְּמָר וְנִשְׁבַּע שֹׁפֵר' שְׁעֵבֵר עַל שְׁבוּעָה הוּא שְׁאִין זֶה פִּירְעוֹן שְׁהָרִי אִם נִתְּנוּ עַל
יְדֵי שְׁלִיחַ אֶף עַל גַּב דְּנֻכָה לִיהַּ חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ וְנִחְצָרוּ נְמִי מִדִּין שְׁלִיחוֹת הִיא כְּדֵאִיתָא
בְּפָרְק א"מ עי"ש לְכַאוּר' נִרְאָה דְלָמ"ד דְחֻצָר מְשׁוּם יָד אִיתְרַבְּאִי אִם נִתְּנוּ בְּחֻצָרוֹ הָוִי
כְּאֵלוֹ נִתְּנוּ בְּיָדוֹ וּפְטוּר וְדוֹקָא אִם הָעֵרִי שְׁנִתְּנוּ בְּחֻצָרוֹ וְנִשְׁבַּע שְׁפָרְעוֹ וְחֻזַר וּלְקַחֵם כְּתַב
הַרְשָׁבָא דָּאִין זֶה פִּירְעוֹן הוּא שְׁאִין חֻצָרוֹ קוֹנָה לוֹ לְחֻבְתּוֹ שְׁזָה מְעָרִי שְׁתַּקְנִי לוֹ חֻצָרוֹ
כְּדֵי שְׁיִפְטֹר הוּא וְיִפְסִיד בְּעַל הַחֻצָר עי"ש אָבֵל אִם לֹא הָעֵרִים וְנִתְּנָם לְפִירְעוֹן בְּחֻצָרוֹ
קִנְתָּהּ לוֹ חֻצָרוֹ לְמֵאֵן דָּאמ' חֻצָר מְשׁוּם יָד אִיתְרַבְּאִי וְכַבֵּר ה' מַח"א בְּהַלְכוֹת קִנְיָן חֻצָר
סִימָן א' הִבִּיא מַחְלֻקָתָא זֹו עֵינִין שָׁם וְעוֹד אִפְש' לוֹ דְאַפְּיֵלוֹ אִם חֻצָר מִדִּין שְׁלִיחוֹת ל"ד
לְנִתְּנוֹ לוֹ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ דְהֵתֵם אִיכָּא פְּסִידָא לְמַלְוָה שְׁהַשְׁלִיחַ רוּצָה לְהוֹלִיכֵם בְּדַרְדָּר
וְחִיּוּשֵׁינָן שְׁמָא יֵאבְדוּ בְּדַרְדָּר אָבֵל אִם אִינוּ רוּצָה לְהוֹלִיכֵם בְּדַרְדָּר אֲלֵא מְנִיחֵם בְּמִקּוֹם
הַשְּׁמוּר לֹא דוֹפִין לְאָדָם שְׁלֵא בְּפִנְיָו וְכֵה"ג כְּתַב הַמַּח"א בְּהַלְכוֹת שְׁלוּחִין סִימָן י"ג עֵינִין
שָׁם וְאִם כֵּן אִם הֵינִיחַ בְּחֻצָר הַמַּלְוָה הַמְשַׁתְּמָר אִפ' דְהָוִי פִּירְעוֹן וְהַתּוֹסְפוֹת בְּעֶרְכֵין דָּרָךְ
ל"ב בַּד"ה מְדַאֲצְטְרִיף וְכו' כְּתַב דָּאם בְּפִנְיָו הָוִי נִתְּיָנָה בַּע"כ אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לוֹ ע"י אַחַר
עֵינִין שָׁם אֲלֵמָא מְזַכָּה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר הָוִי נִתְּיָנָה וְכָל שְׁכַן בְּפִירְעוֹן וְנִרְאָה דְסִבְרָא לִיהַּ
דְהוֹלָף מְנָה לְפָלוֹ שְׁחֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ שְׁאִנִי שְׁהַשְׁלִיחַ רוּצָה לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְדָּר וְאִיכָּא פְּסִיד'
לְמַלְוָה דְחִיּוּשֵׁינָן דְשְׁמָא יֵאבְדוּ בְּדַרְדָּר אָבֵל מְזַכָּה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר וּמְנִיחֵם בְּמִקּוֹם הַמְשַׁתְּמָר
הָוִי נִתְּיָנָה כַּמ"ש וְאִם כֵּן הִכָּא נְמִי אִם הֵינִיחֵם בְּחֻצָר הַמַּלְוָה הַמְשַׁתְּמָא אִפ' דְהָוִי פִּירְעוֹן
וְדוֹקָא בְּמְעָרִי אֲמַרִי דָּאִין חֻצָרוֹ קוֹנֵי לְחֻבְתּוֹ כְּדֵי שְׁיִפְטֹר הוּא וְיִפְסִיד בְּעַל הַחֻצָר אָבֵל
לְפִירְעוֹן יֵצָא וְכִי הֵאִי גִּוּוֹנָא כְּתַבוּ הַתּוֹס' וְהֵרָא"ש בְּפָרְק מִי שְׁאַחֲזוּ דְבְּפִירְעוֹן הַחֻב
פְּשִׁיטָא דְהָוִי פִּירְעוֹן בַּע"כ שְׁאִין הַמַּלְוָה מְפִסִיד בְּקַבְל' הַפִּירְעוֹן עֵינִין שָׁם וְהַרְשָׁבָא
בְּתוֹבוֹ שָׁם כְּתַב עוֹד וְנ"ל וְאֶפְי' בְּמִקּוֹם שְׁרוּאָה אוֹתָם שָׁם הַמַּלְוָה לֹא קִנְתָּהּ לוֹ חֻצָרוֹ
שְׁהֵם שְׁלוֹ וְלֹא שָׁל זֶה שְׁנִתְּנָם שָׁם וְכִי הֵאִי לֹא קִנְתָּ חֻצָרוֹ דְחֻצָרוֹ כְּיָדוֹ וְאֵלוֹ הִגְבִיַּהּ מְעוֹת
שָׁל הַפְּקָר וְסָבוּר שְׁהֵם שְׁלוֹ לֹא קִנְתָּ כְּדָרְסִי בִּיבְמוֹ פ' ר"ג הַמְּוֹדָר נִכְסֵי הַגֵּר וְכִסְבוֹ שְׁלוֹ
הֵם לֹא קִנְתָּ וְהֵינִינוּ נְמִי דְאֲמַרִינָן בְּפָרְק הַגּוֹזֵל הַגּוֹזֵל אֶת חֲבִירוֹ וְהַבְּלִיעַ לוֹ בְּחֻשְׁבוֹן לֹא יֵצָא
וְאוֹקִי לְחַד לִישְׁנָי' דְמִנָּא וְרָמָא לְדִידִיָּה עַכ"ל אִם כֵּן אֶפְיֵלוֹ לְמ"ד דְחֻצָרוֹ מְשׁוֹ יָד אִיתְרַבְּאִי
אִם הֵינִיחֵם בְּחֻצָר הַמַּלְוָה אִפִּי בְּמִקּוֹ הַמְשַׁתְּמָא וְרוּאָה אוֹתָם הַמַּלְוָה לֹא יֵצָא דְלֹא קִנְתָּהּ לוֹ
חֻצָרוֹ וּמְבוּאָ' דָּאם הַבְּלִי' לוֹ בְּחֻשְׁבוֹן וְנִתְּנָם לְתוֹף פִּיסוֹ שְׁיֵשׁ בּוֹ מְעוֹת יֵצָא כְּדִין גְּזִילָהּ
דְמַהֲנֵי כְּשִׁנְתָּן הַמְעוֹת לְכִיסוֹ שְׁיֵשׁ בּוֹ מְעוֹ' דְמִסְתַּמָּא אָדָם יוֹד' כְּמָה יֵשׁ לוֹ מְעוֹת שְׁרַגְלִי
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּכִיסוֹ תְּמִיד אָבֵל אִם זָרְקוּ לְכִיסוֹ שְׁאִין בּוֹ כְּלִים לֹא יֵצָא וְחֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ עַד
שְׁיִפְרְעוּנוּ כְּמוֹ שְׁפִסְק מֶרֶן בְּסִי' שֵׁנ"ה עי"ש בַּהֲסַמ"ע וְהִכָּא נְמִי בְּפִירְעוֹן הַחֻב אִם הַבְּלִי'
לוֹ בְּחֻשְׁבוֹן וְנִתְּנָם לְתוֹף פִּיסוֹ שְׁיֵשׁ בּוֹ מְעוֹת יֵצָא אָבֵל אִם נִתְּנָם לְכִיסוֹ שְׁאִין בּוֹ כְּלִים לֹא
יֵצָא וְחֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ וְאִם נִשְׁבַּע שְׁפָרְעוֹ עָבֵר עַל שְׁבוֹ' דְלֹא חֲשִׁיב פִּירְעוֹן: ב' אֶפְיֵלוֹ אֲמַר
זְרוּק לִי וְכו' דְסִתְּמָא זְרוּק וְשְׁמוֹר קְאָמַר הַט"ו דְבִי"ד סִימָן קס"ט כ' הַטּוֹר וְכֵן אִם הָעֵמִידוֹ
אֲצֵל הַגּוֹי וְאֲמַר לְרֵאשׁוֹן הֵינִיחֵם עַל גְּבִיקָרְק' וְכֵן עָשָׂה וְכוּלֵי וְכַתְּב מֶרֶן הַב"י דְרַבִּינוּ לֹא
הִזְכִּיר וְהַפְּטֹר וְכֵן הַרְמַב"ם מִשְׁמ' דס"ל דְהַפְּטֹר דְקְאָמַר תְּלַמוּד' ל"ד דְהֵינִיחֵם ע"ג קַרְק'
הֵינִיחֵם וְהַפְּטֹר מִשְׁמ' עי"ש: ג' אָבֵל אִם אֲמַר לוֹ זְרוּק לִי חוֹבִי וְהַפְּטֹר וְכו' אָבֵל כָּל שְׁעֻדֵינִין
לֹא זָרְקוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ לֹאמַר אִי אֶפְשִׁי שְׁתַּזְרַקְנוּ מִהֵרִים"ט סִימָן קט"ז וְהִבִּיאֵנוּ הַרְב

מש"ל בפרק ו' מהלכות אישות דין י"א עינין שם ונראה דאפי' קנו מיזו יכול לחזור כמו
בערב שיכול לחזור קודם שנתן המעות המלנה: סימן קכ"א א' דין ג' הג"ה וי"א שצריף
לישב' תחילה פדין שאר נשבעין ונוטלי' וכו' מיירי דאין השלח בכאן דאל"כ צריף לישב'
לכ"ע פינן דהכחישו השליח כמ"ש הפרישה ע"ש וכ"כ בשו"ת בשמים ראש סי' שי"ד
שישב' היסת אפי' אין השליח בכאן מיהו ה"ד שי עדים שפא השליח אליו שאז הוי פאלו
השליח בפנינו ומכחישו אבל אם אין עדים בדבר פטור אף מהיסת ואף ע"פ שאם הינה
רוצה הינה טוען פרעתי או להד"ם לא אמרי' מגו דאי בעי מעיז לחייב שפנגדו שבו' דרבנן
עינין שם מבואר דס"ל דלא ישב' אא"כ היו עדים בדבר אבל פי ליפא עדים אפי' איפא
מגו דלהד"ם או פרעתי פטור משבו' משום דהוי מגו דהענה וכבר פתבתי בסימן ע"ח
ובסימן פ"ד מחלוקת האחרוני' אי אמרי' מגו לחייבו שבו' ומדברי הרב משמע דאמרי'
מגו לחייב שבו' אלא משום דהוי מגו דהענה ואפשר דס"ל דמגו לאפטורי משבועה אמרי'
וכן דעת הרא"ש ומגו דהענה לא אמרי' לאפטורי' משבו' וה"ה דלא אמרינן מגו דהענה
לחייב שבוע' אבל מגו טוב אמרינן לחייב שבו' מיהו מ"ש ישב' היסת לא דק דלא מצינו
שבו' היסת ליטול כמ"ש הרמב"ם בפ"א מה' טוען דין ו' וכת' המ"מ פדברי רבו' ו' מיגאש
נדברי' ו' מיגאש הם בחי' לשבועות דמ"א גבי טוען פרעתי בשטר ונ"ל ונקוט האי פללא
בידף דלא משפכת לה לעולם שבו' היסת בנשב' וניטל וכולי עיי"ש וכן לשון הרמב"ם
והטור פדין נשבעין ונוטלין משמע בנק"ח ככל נשבעין ונוטלין ועינין בהש"ף בסו' פ"ז
ס"ק לא' שכ' דכל שבו' שאינה נזכרת במשנה בהדיא קרי לה הרמב"ם היסת וכ"כ בסי'
פ"ט ע"ש: ב' דין ד' שלח המלנה וכו' כ' הרשב"ש בתשו' סי' קצ"ט דאם המלנה גוי
ושלח הישראל לגבות חובו מהלנה דגוי אין לו שליחות וא"כ הו"ל השליח שלוחו של
הלנה וכאלו לא שלחו הגוי דמי ויהיה דין הלנה עם המלנה הגוי והשליח א"ץ לישב'
אפי' היסת טענת הגוי כמאן דליתא ושפא השליח הגיע המעות ליד המלנה הגוי וקבלם
והו"ל טענת הלנה שפא ואין משביעין על טענת שפא דדוקא בישראל מצרפין טענת
המלנה והלנה ומשביעין אותו עש"ב וא"נ שפא כ' הרמב"ם בפ"ב מהל' שלוחין האומר
לחבירו מנה שיש לי פינן בין מלנה בין פקדון שלחהו לי פינן פ' אפי' הינה קטן אם רצה
לשלחו פינן נפטר ואינו חייב באחריותו וכולי ע"ש בכ"מ אלקא אף על גב דאין שליחות
לקטן חשיב פאלו הגיע לידו וה"ה בגוי כמבואר בדברי הלח"מ שם גבי עבד שהק' דאין
ראיה דשאני התם דאמר בהדיא שלח לי פינן עבדך פנעני דכה"ג בקטן דלאו בר שליחות
מהני ע"ש אבל הרמב"ן סובר דאינו פטור עד שאומר שלח ופטור וכבר האריף הר'
מח"א ה' שלוחין סימן ה' ועינין שם עוד במח"א סימן כ"ב: ג' ישבע הלנה היסת וכו'
היורש שפא בטענת אביו דהוי טענת ספק ואפי' טען היורש פרי שמנה לאביו פינן נאמן
הלה לומר שנתנם לא' ע"פ אביו או שהמחהו אצל א' במעמד שלשתן במגו דאי בעי אמר
החזרתי לו מהר"ם אלשיך בתש' בס' אבקת רוכל סימן קע"ה והסכים עמו מרן שם: ד'
דין ה' אלא שצריף שבו' תמורה כעין של תורה וכו' כ' הסמ"ע דשבועת המפקיד בשטר
מן התורה היא פינן דאינו נפטר אלא במגו דנאנסו ובטענת נאנסו צריף לישב' שבו'
התורה והש"ף תמה דלא יעלה על הדעת דהוי שבו' דאורייתא בטענת החזרתי דלא
שייקא בדאורייתא כלל ולשון בעה"ת והטור משמע מדרבנן כעין של תורה עש"ב וכבר
הוכחתי בסימן פ"ז דין י"א מדברי התוס' בפ' המוכר את הבית גבי שטר פיס דס"ל

דבטענען הַחֲזֵרָתִי נָמִי צָרִיף שְׁבוּ דְאוֹרְיָי וְכֵן נֵר' דַּעַת בַּעַל הָעֵיטוֹר בְּדִינֵי פְקֻדוֹן דַּמ"ד
דְּבָכָל טַעֲנָה דְנֶאֱמָן בְּמַגּוּ חֲזִיב אוֹתָהּ שְׁבוּ שְׁהִיָּה צָרִיף לִישָׁב' עַל טַעֲנַת הַמַּגּוּ אִם
דְּאוֹרְיָי דְּאוֹרְיָי וְכוּלֵי וְכ"כ הָרֶאָב"ד בַּס' תַּמִּים דַּעִים סִי רִי"א עַש"ב: ה' דִּין ט' או
מְסַרְתִּי לַמַּלְאָךְ וְכוּלֵי כ' הַשֵּׁ"ף וְכַתֵּב רֶאָב"ן דְּנֶקָא שְׁנַיִם וְכוּלֵי וְכ"כ בַּהַגְמָ"ר בַּפ"ק
דְּמַצִּיעָא וְהַגְמָ"י בַּפ"א מַה' שְׁלוּחֵי בְּשִׁמּוֹ אָבָל דַּעַת הַפּוֹסְקִים דַּה"ה בְּחַד שְׁלִיחַ דְּאִינוּ
מְחַנְיִב לִיתְנֹה לַמַּלְאָךְ בְּעֵדִים וְכוּ' כַּצ"ל אָבָל מְדַבְּרֵי רֶאָב"ן עֲצָמוּ דַצ"ב מִשְׁמ' אִפִּי בְּעַד
א' הַדִּין פֶּה וְכ"כ בַּתְּשׁוּ' הַגְּאוּנִים ח"ב שְׁעַר ו' סִי כ"ט דְּאִין חִי' בֵּין שְׁלִיחַ א' לְשִׁנֵּי שְׁלוּחֵי
וְרֵאָיָה מְחַנְנֵי עַל פְּנִקְסוֹ עַש"ב וּבַשֵּׁ"מ לַפְתָּנוּבוֹת ר"פ הַפּוֹתֵב הֵבִיא תְשׁוּ' רַבִּי נַחֲשׁוֹן
דַּס"ל דְּנֶקָא ב' אָבָל א' לֹא וְל"ד לְחַנְנֵי עַל פְּנִקְסוֹ וּמְהַר"י מְטָרְאָנִי חוֹלֵק עָלָיו עַש"ב וְכו'
ה' כְּנַה"ג בְּסִימָן צ"א הַגְּב"י אוֹת ב' בְּשֵׁם הַרְדָּב"ז וְנ"ל אָמַר לְחַבְרֵי תָן מְנָה לַפ' הַנּוּי
שְׁאֵנִי חֲזִיב לֹא וְנָתַן לֹא בְּלֹא עֵדִים וְהַגּוֹי אוֹמֵר שְׁלֹא קַבֵּל וְהַשְּׁלִיחַ אוֹמֵר שְׁנָתַן פִּינֹן דְּאִיפָּא
פְּלוּגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא פְּשִׁהֲלָהּ יִשְׂרָאֵל הֵכָא שְׁהֲלֵן' גּוֹי וְא"ל סְתָמוּ בַפִּי וְהָיִי פְּאֵלוּ אָמַר לִיָּה
בְּהַדְּיָא הֵב לִיָּה בְּסִהְדֵי לַפִּי שְׁפִיחָם דְּבַר שְׁוֹא יֵשׁ לְדִינֵן לַעֲשׂוֹת פְּשָׁרָה וְכוּ' ע"ש וְתְשׁוּ'
הַרְדָּב"ז הִיא בַח"ב סִי ת"ה וְנ"ל אִם הִיָּה חֲזִיב שְׁמַעוֹן לְרֵאוּבֵן מַעוֹת הַדְּבַר בְּרוּר שְׁהוּא
נֶאֱמָן בְּשִׁבּוּ' לֹמַר עֲשִׂיתִי שְׁלִיחוּתָהּ וְנָתַתִּי לֹא מְשַׁלֵּם וְכוּ' אָבָל אִם בָּא שְׁמַעוֹן לְהוֹצִיא
מִרְאוּבֵן מ"ש שְׁנָתַן לְגוֹי פְּעוּבָדָא דְּחַנְנֵי וּפּוֹעֲלִים צ"ע אִי מְצִי רֵאוּבֵן לַעִי' קִי"ל פְּהַנְדָּ
רַבְּנוֹתָא דְּאֶמְרֵי דְּנֶקָא פּוֹעֵל וְכוּ' וְאֵע"ג דְּדַעַתִּי הוּא דְּלֹא מ"ל הֵכִי פְּנִגְדַּת הַפּוֹסְקֵי וְכוּ' מ"מ
בַּנ"ד אִיפָּא נָמִי טַעֲמָא אַחֲרֵי דַמ"ל הֵבִיא רֵאָיָה שְׁאֶמְרוּ הַפּוֹסְקִים אֶפִּילוּ בְּגוֹי דְּדִילְמָא
סְתָמוּ כַפִּי וְכוּ' ע"ש מְבִנְיָר דַּס"ל דְּאִם הִיָּה הַשְּׁלִיחַ חֲזִיב לְלוּהּ וְדֹאִי דְּנֶאֱמָן בְּשִׁבּוּ' שְׁעֲשֵׂה
שְׁלִיחוּתוֹ וְדְּנֶקָא אִם הַשְּׁלִיחַ בָּא לְהוֹצִיא מִהַלְלוּהּ מַה שְׁאֶמַר שְׁנָתַן לְגוֹי הוּא דְּאֶמְרֵינֵן דִּילְמָא
בְּגוֹי סְתָמוּ כַפִּי וְהָיִי פְּאֵלוּ אָמַר בְּהַדְּיָא הֵב לִיָּה בְּסִהְדֵי וּמְסַפֵּק אִין מוֹצִיאִין מְמוֹן מִיַּד
הַמְּוַחֲזָק אָבָל בַּתְּשׁוּ' הַרְשַׁב"ש סִי תַצ"ט כ' דְּאִם הַמַּלְאָךְ גּוֹי אִין הַשְּׁלִיחַ חֲזִיב שְׁבוּ' אֵלָּא
ח"ס דְּדַבְּרֵי הַגּוֹי כְּמֵאן דְּלִיתְנָהּ דְּמִי וְהַלְלוּהּ אִינוּ יוֹדַע אִם הַשְּׁלִיחַ פָּרַע לְגוֹי וְהוּ"ל טַעֲנַת
ס' וְאִין נִשְׁבַּעִין עָלֶיהָ דְּדְּנֶקָא בִּישְׂרָאֵל מְצָרְפִין עֲמוֹ טַעֲנַת הַמַּלְאָךְ שְׁאֶמַר בְּכָרִי שְׁלֹא קַבֵּל
ע"ש וּמְצָאֵתִי לְהַרְשָׁב"א בַּתְּשׁוּ' ח"ג סִימָן קל"א וְהוּבָא בַב"י סִי ע"ב וְסִי קפ"ה וְנ"ל
רֵאוּבֵן מְסַר מְשַׁכּוֹן לְשְׁמַעוֹן הַסַּרְסוּר שְׁיִמְשַׁכּוֹן אוֹתוֹ וְכוּלֵי וְשְׁמַעוֹן טוֹעֵן שְׁמַשְׁכְּנוֹ בְּיַד
הַגּוֹי וְאוֹתוֹ הַנּוּי מְכָרוּ שְׁלֹא בְּרִשׁוּתְתְשׁוּ' הַדִּין עִם הַסַּרְסוּר שְׁאֶפִּי' רֵאוּבֵן מוֹזֵה דְּשְׁלִיחָא
שְׁנִיָּה וְכוּ' וְאֶפִּי' אִינוּ מְרֵאָהוּ לֹא אֵלָּא שְׁאוּמֵר לְגוֹי פ' מְשַׁכְּנֵתִי נֶאֱמָן שְׁהוּא דְּהַמְנִיָּה וְנֵר'
דְּאֶפִּי' שְׁבוּ' הִסְתֵּת אִין לְהַשְׁבִּיעוֹ פִּינֹן שְׁאִין הַגּוֹי מְכַחִישׁוֹ דְּאֵלוּ הִיָּה הַגּוֹי מְכַחִישׁוֹ הִיָּה
צָרִיף שְׁבוּ' פְּדִין חַנְנֵי עַל פְּנִקְסוֹ וְכוּ' ע"ש הַרִי דַּס"ל דְּאִין חִי' בֵּין גּוֹי לִישְׂרָאֵל דְּאִם הַגּוֹי
מְכַחִישׁוֹ צָרִיף הַשְּׁלִיחַ לִישְׁבַע פְּדִין חַנְנֵי עַל פְּנִקְסוֹ וְאִם אִין הַגּוֹי מְכַחִישׁוֹ נֶאֱמָן וְאִין עָלָיו
אֵלָּא ח"ס וְלֹא הָיִי פְּשִׁיעָה בְּמַה שְׁמַסֵּר לְגוֹי בְּלֹא עֵדִים וְכ"ש לְגַבֵּי פִּירְעוֹן דַּא"ל שְׁיִפְרַע
לַפ' בְּשִׁבְלֹא אִפִּי' הוּא גּוֹי דְּאֶפְשָׁר שְׁהִיָּה מְפִירוֹ וּמְאָמִין בּוֹ וְהַמְבִי"ט ח"א סִימָן רל"ב כ'
דְּאֶפִּי' בְּבַעַל חוּב גּוֹי צָרִיף לְפָרוּעַ לֹא בְּעַדִּי הָיִי פְּשִׁיעָה וְחֲזִיב הַשְּׁלִיחַ וּמַהֲרַשְׁד"ם סִימָן
קכ"ו פְּשִׁיט"ל דְּחֲזִיב וְהֵבִיאֵהּ ה' כְּנַה"ג בְּסִימָן נ"ח אוֹת י"ד ע"ש וְעֵינֵן בַּס' זָרַע יַעֲקֹב סִי
ס"ב שְׁכַתְּבָא דְּבַתְּשׁוּ' מַהֲרַשְׁד"ם מְבִנְיָר דְּמִיָּרִי דְּבָבָא לְהוֹצִיא וְא"כ בַּנ"ד שְׁהוּא לִיפְטֹר
פְּשִׁיטָא דְּאִין עָלָיו אֵלָּא ח"ס ע"ש וְלִיתָא שְׁהַרִי מַהֲרַשְׁד"ם פְּתַב עַל דְּבָרֵי הַטּוֹר סִימָן נ"ח
וְעוֹד הֵתֵם טַעֲמָא מֵאִי מְשׁוּם דְּמַצִּי אָמַר סְבוּר שְׁאֵתָהּ סוּמָה עַל אֲמוּנָתוֹ וּבְשִׁלְמָא בִּישְׂרָאֵל

א"ל הכי אָבֵל בא"ה ליפא למי' הכי וכולי ע"ש משמע דס"ל דאפילו ליפטר כמו בסי' נ"ח דנקא ביישאראל דשייף ה"ט שהוא סומך על אמונתו פטור אבֵל בגוי דלא שייף ה"ט חייב דאל"כ הול"ל דהתם היינו דנקא ליפטר ולא להוציא וה' משפט צדק חלק א' סימן כ"ב גמשה אחר מהרשד"ם ע"ש: ו' אבֵל אם לא עשאו שליח וכו' כ' מהר"ל בתשו' הביאו מרן הב"י עוד תובעת מראובן מנה הוא אומר שלחתי אבֵל איני יודע ע"י מי וכולי ישבע ויטול ומרן הב"י כ' דנראה דיטול בלא שבוע' פינן דאינו יודע ע"י מי שלח לו והד"מ כ' דאפי' אומר בפ'י ששלח עם פ' נוטל בלא שבועה אם אין השליח פאן שאמר שנתנו פינן דאין הלנה יכול לטעון ברי שגפרע המלנה וכן פי' הש"ך פננת מרן הב"י והספיק פן וכן פתב המבי"ט ח"ב סימן ק"מ הביאו הכנה"ג סימן רצ"א הגב"י אות י"ד על שמעין שהיה חייב מעות לראובן ושלח לו שיתנם ללוי והוא ישלחם אליו וכן עשה שמעון וכו' ואחר ימים תבע ראובן משמעון שארית החוב והשיב שפול מה שהיה חייב לו מסר ביד לוי ואמר כל מה שמסר לו שמעון שלחתי לראובן ואיני יודע ע"י מי שלחתיו כל לא ידענא פשיעותא וחיוב לשלם לראובן אחר שראובן יקבל חרם סתם שלא קבל שום דבר משים אדם אלא מה שהוא מודה ע"ש הרי דס"ל דאפי' טוען ברי שלח ע"י שליח פינן שאינו יודע ע"י מי חייב לשלם וא"ץ לישבע רק חרם סתם.

ז אבֵל אם לא עשאו שליח וכו' ראובן שנתן לשמעון סחורה למפור וא"ל שתתן מעות פקדון ביד לוי ומת ראובן והיורש מכחיש נאמן שמעון לומר אביה א"ל שאתן ללוי במגו דאי בעי אמ' החרתי לאביה וחרור היורש על לוי ואם כופר שלא לקח פלום משמעון נשבע שמעון שעשה שליחותו ונתן ללוי ונשבע לוי שלא לקח ומפסיד היורש הרדב"ז ח"ב סימן ל"ב ע"ש: ה' ראובן שיש לו פקדון ביד שמעון וראובן בעיר אחרת ומכר את הפקדון ללוי ושלח כת"י לשמעון שיתן הפקדון ללוי שהוא שלו אין לוי יכול לכוף את שמעון ליתן אפי' הפתב יד נתקנים מיהו אם רצה שמעון לתת הפקדון נפטר הוא מראובן הרדב"ז בתשו' ח"ד סימן ש"א קס"ז ע"ש: ט' והמלנה אומר לא עשיתיו וכולי פי' לא עשיתיו שליח בעדים הרב פנסת הגדולה בשם הרדב"ז עיין שם ותשובות הרדב"ז ח"ב סימן שפ"א שכ' בשליח שעשאו בעדים פליגי אבֵל בשליח שעשאו בינו לבין עצמו לכ"ע לא הוי שליח תדע שהרי כ' הטור וישבע המלנה שבועה חמורה שלא קבלם ויגבה חובו וא"א נשבע נמי שלא עשאו שליח עש"ב והוכיח דאפי' מודה המלנה שעשאו שליח לא הוי שליח אא"כ עשאו בעדים עש"ב ולא זכר הכנה"ג דהסמ"ע חולק בסק"ה דאם מודה המלן' שעשאו שליח אפילו בלא עדים הוי שליח ובפרישה הביא ראיה מדברי התו' בפ' הגוזל שכ' וז"ל ואי דלא עשאו בעדים מנא ידעינן היכי מסר ליה משאיל פינן דלא ידע וכולי למה הוצרכו התוס' לפ' פן אלא דק"ל אימא דמודה השואל דעשאו שליח בינו לבינו ופטור פינן דלא טרח ואוקמי' בעדים לכוף פי' היכי מסר ליה משאיל דלא ידע שיודה לו השואל עיין שם ודבריו תמוהים דאדרב' מוכח דשליח בעדים בעי' וא"כ מאי פריה לר"ח אימא דמתני' במודה השואל שעשאו השליח בינו לבינו ומ"ה דפטור דלא הוי שליח אבֵל עשאו שליח בעדים הוי שליח וחיוב השואל לכוף פי' היכי מסר ליה משאיל וכולי וכן ראיתי להרשב"א בס' א"ז שם וז"ל וק"ל דילמא דמוד' שהוא שלוחו וכו' דהא טעמא שעשאו בעדים משום דכל דטרח דליקו ברשותיה פל שלא עשאו בעדים גברא מהימן הוא דקאמ' ולא דליקו ברשותיה וי"ל דשלחה ביד שלוחו הידוע עכשיו

שהוא שלוחו קאמר ולא שימצא אח"ך וכולי עש"ב הרי בהדיא דשליח בעדים בעי
וכדאמר ר' ה'הם טעמא להכי טרחי ואוקמי' בעדים דליקו ב'רשותי' עיין שם וכן כ' ה'
גדולי תרומה בשער נ' ח"ג סי' ג' וי'שב לשון בעה"ת שם: יו"ד י'שבע השליח וכולי כ'
מהרש"ל בפ' הגזל סימן ל"ח תשו' א' ראובן שהלנה לשמעון מעות על בתי נפש וכולי
והש"ף תמה לפ' מדין זה לנה ששלח מעותיו למלנה והשליח אומר נתתי והמלנה אומר
לא קבלתי דהלנה צריף לשלם למלנה והשליח י'שבע ללנה אלמא אע"ג דליכא דררא
דממונא למלנה דהלנה צריף לשלם לו אפ"ה צריף השליח ל'שבע עיין שם ונראה דלק"מ
דחכא צריף השליח ל'שבע ללנה שהוא הפסיד ואיכא דררא דממונא ואם הלנה פוטר
את השליח משבועה אינו נ'שבע למלנה משום דלמלנה ליכא דררא דממונא וכן השליח
אינו יכול להשביע למלנה מה"ט דליכא דררא דממונא דהוא לא מפסיד מידי כמבואר
בדברי מהרש"ל שם וה"נ אין ראובן המלנה יכול להשביע את שמעון פ'ין דליכא דררא
דממונא ולוי הנפקד נדאי אינו יכול להשביע אכל ראיתי למהר"י הלוי אחי הט"ז בתשו'
סימן י"ט שהוכיח דאם המלנה תבע לשליח י'שב' השליח וכ"ש אם השליח תוב' למלנה
ש'ש'ב' המלנ' מיהו אם המלנה כ'ב'ר נשב' ללנה ויכול להוציא חובו מהלנה לדעת מהרא"י
בת"ה סימן ש"ח אינו יכול להשביע לשליח אח"ך עיין שם באורף: י"א אומר לחבירו תן
מנה לפ' גוי שאני חייב לו ונתן לו בלא עדים והגוי אומר שלא קבל והשליח אומר שנתן
פינו דאיכא פלוגתא פשהלנה ישראל הכא שהלנה גוי וא"ל סתמו בפ' והוי פאלו אומר
בהדיא הב ליה בסהדי לפי שפיהם דבר ש'א יש לדיין לעשות פ'שרה וכולי הכנה"ג
בסימן צ"א הגב"י אות ב' בשם הרדב"ז עיין שם ותשו' הרדב"ז היא בח"ב סימן ת"ה
ו"ל אם ה'ה חייב שמעון לראוב' מעות הדבר ברור שהוא נאמן בשבועה לומר עשיתי
שליחותי ונתתי לו משלם וכו' אכל אם פא שמעון להוציא מראובן מ"ש שנתן לגוי
פעובדא דחננני ופועלים צ"ע אם מצי ראובן לומר קי"ל פהנדרבנותא דאמרי דדוקא
פועל וכו' ואע"ג דדעתיה הוא דלמ"ל הכי כנגד הפוסקים וכולי מ"מ בנ"ד איכא טעם אחר
דמ"ל הביא ראיה שאמרו הפוסקים אפילו בגוי דילמא סתמו כפי' וכולי עיין שם מבואר
דס"ל דאם ה'ה השליח חייב ללנה נדאי דנאמן בשבועה שעשה שליחותו ודוקא אם
השליח בא להוציא מה שאומר שנתן לגוי הוא דאמרינן דילמא בגוי סתמו כפי' והוי
פאלו אומר בהדיא הב ליה בסהדי ומספק אין מוציאין מיד הפוזזק אכל בתשו' אחרת
בסי' רצ"ג על ראובן ששכר את שמעון לגבות לו מקס מהגוים ולא קבל עליו שמעון
שום אחריות וכו' כ' ו"ל אכל מה שאמרי' הגוים שנתנו לשמעון והוא כופר בהם ואומר
שהוא עליה הפל הוא על שמעון ול"ד להיא דחננני ופועלים שהחננני נ'שבע שנתן
והפועלים נ'שבעי שלא נטלו ונוטלי' מב"ה דבשלקמא ה'הם שניהם אומרים ישראלים
ונאמנים בשבועה מתקנ' אכל הכא איכא יד גוי באמצע ומ"ל ראובן גוי לא מהימן ליה
בשבועה וכולי וא"ת בשלקמא ה'הם שניהם באין להוציא מבע"ה אכל בנ"ד בע"ה פא
להוציא מהשכיר ל"ק דבע"ה לא פא להוציא אלא מן הגו' והגו' חוזרי' על שמעון ותו
אפי' נאמר דשמ' קושט' קאמר שהעלילו עליו הגוים איהו דאפסיד אנפשיה שלא נוג'
עמ'הם בעדים או בכת"י ואין לה פשיעה גדולה מזו וכולי עד פאן לשונו: י"ב שהשליח
אינו נאמן וכו' ואם יש עד אחד שמסי' לשליח שראה שנתנו למלנה פוטר השליח משבו'
ואם פן השליח נאמן להעיד והוי ב' עדים לפטור את הלנה וכן כתב מהרש"ג בתשובות

בס' משפטים ישרים סימן ט"ז עיין שם והרב כנה"ג בתשו' ח"ב סימן ח' עיין שם באורן מיהו קשה דאם פן אמאי לא קאמר בפירק שבו העדות הכל מודים בכה"ג דהלנה השב' לאותו עד שיעיד לו ולא העיד דחייב שהרי אם העיד היה פיטרו או נוטל משכוננו מיד המלנה בלא שבו פנדון מהרש"ג ואם פן הפסידו ועיין מה שכתבתי בסימן ע"ה דין י"ג: י"ג שהשליח אינו נאמן לפי שהוא נוג' בעדות וכו' אפילו מודה הלנה שקבל הממון אלא שאמר לפקדון נתנו לי ונאנסו והעדים אומרים לשם פירעון נתנו אין נאמנים דהו נוגעי בעדותם דא"ל המשלח ששינו השליחות וחייבים הם לשלם הרב פנסת הגדולה הגה"ט אות ל"ד ובתשובות חלק שני סימן ח' עיין שם אכל הריטב"א בחי' שם פתב דאם אמר המלנה שקלתני מנייהו מיהו סטראי נינהו או מתנה הו מהימני שלוחים לומר דלאו סטראי הו אלא פירעון וכן כל פיוצא בזה עכ"ל ונראה פיון שיש עדים שנתנו לו בתורת פירעון אינו נאמן לו סטראי נינהו כמבן' בסימן נ"ח אכל בטען מתנה אם נאמנים העדים לומר לפירעון נתנו לו נראה שנה תלוי במ"ש סימן קפ"ב בשליח שעבר על דעת משלחו והשליח אומר שלא עבר על דעת משלחו אם נאמן או לא דהוי נוגע בעדות פי היכי דלא ליהוי למשלח עליו תרעומת שעבר על דברי משלחו והרב כנה"ג שם פתב דמסתברא דאין השליח נאמן ונראה שתלוי במחלוק' שכ' מרן הב"י סימן ל"ז דהטור סבירא ליה דפסול להעיד משו' חשש תרעומת אכל הב"ח והש"ך ושאר אחרונים הסכימו דאין נפסל לעדות בכף עיין שם והכא נמי לא נפסל השליח לעדות משום חשש תרעומת שעבר ע"ד משלחו ואם פן אם יאמרו השלוחים שנתנו לפירעון ולא למתנה נאמנים דאין נוגעים בעדות דאם יאמרו לשם מתנ' פיון שעברו על דברי המשלח בטל השליחות וחזור המשלח ומוציא מהמלנה וראיתי להדרישה בסימן נ"ח שכתב גבי שליח שלא לקח השטר דחייב השליח אם אמר לו לקח השטר שכת' בשם מהרש"ל ונ"ל פי' שהוא מודה לו אכל אם הביא זה עדים שפך א"ל א"כ חוזר על המלנה ומוציא ממנו שבגזיל' פא לידו אם לא שהמלנה הוציאם ואין לו לשלם שאז משל' השליח וכו' ר"ל דאיירי שלא היו לו עדים בדבר אלא שהשליח מודה לו ומשום הכי הוא חייב לשלם מפיו ואינו יכול הלנה לחזור ולהוציא מיד המלנה מה שנתן לו השלי' כי הוא אמר לו מאן יימר דמעלי בשליחות ומהאי טעמ' גם השליח בעצמו אינו יכול להיציא מידו דהמלנה אכל אם יש עדים בדבר שא"ל פן אם פן הוא מעל בשליחותו ואינו שליח של המשלח והמענות בגזילה פאו לידו וצריך לחזור וליתנם לו וכו' אכל אם אין עדים יכול המלנה לומר קנוניא אתם עושים עלי וכו' עכ"ל ולכאורה זה פדעת הראב"ד והטור סימן קפ"ה דס"ל דאפילו הסרסור מודה שעבר ע"ד משלחו הלוקח אינו מחזיר שמא קנוניא עשו וה"נ אפילו הוא מודה שא"ל ליקח השטר ומעל בשליחותו אין יכול להיציא מהמלנה, אא"כ יש עדים בדבר אכל לדעת הרמב"ם שם דס"ל דלעולם יחזיר לבעלים ה"נ אמאי אין מוציאין מהלנה ודווקא לומר דמייירי ונקא שהמלנה הוציאם ואין לו מה לשלם דהשליח חייב והטור כ' אם המשלח הלך עם השליח ועמד מרחוק וראה שעשה שליח שליחותו וכו' ואם הם ב' הם עדים ופטור הלנה וכו' ותמה מרן הב"י דבשלקמא פשהוא שליח דין הוא שהלנה נאמן לומר שעשה שליח שליחותו לחייב למלנה שבו דאורי' אכל פשהם ב' היאך נאמן הלנה לו שראה שעשו שליחותם ומשוי' להו עדים על פיו להפקיע מעות דמלנה עיין שם ולכאורה דה"ד לדעת הראב"ד והטור דס"ל דאפי' הסרסור מודה אינו נאמן דככול הלוקח

לומר קנוניא הם עושים וה"נ אפילו הלנה אומר שעשו שליחותם אינו נאמן שמא עשו קנוניא על המלנה אבל לדעת הרמב"ם לק"מ: י"ד ואם אין השליח צריך לישוב וכו' ראובן ששלח לשמעון שיבנה לו חורבתו וטען שמעון אפה שלחה אלי שאבנה לה ותן לי שכרי אם יש עדים ששלחו ודאי דחייב ואם אין עדים ואין השליח לפנינו פטור אפי' משבועה פיון שמעון טוען שמא ומחרימים סתם ואם השליח לפנינו ואמר שלחני נשב' שבו' דאורייתא להכחיש העד פיון שהשליח אינו נוגע בעדות ואף שמעון טוען שמא שאינו יודע אלא ע"פ השליח דעת רוב הפוסקים דנשב' שבו' דאורייתא דכל מקום דב' מחייבי אותו ממון ע"א מחייבו שבו' ואם עשאו שליח בפני עד א' מצטרפין העד והשליח לחייבו ממון הרדב"ז ח"ב סימן ר"ח וע"ש ועיין בסי' ע"ה דין כ"ג: ט"ו ומזיק למלנה שבו' דאורייתא וכולי אע"פ שאין הלנה יודע אם פרעו השליח טוען ס' ע"פ העד נמי משביעו שבו' דאוריית' כמבואר בסימן ע"ה וכתב הסמ"ע דאינו מחייבו שבו' דאורייתא מיד דאין עד א' מחייבו שבו' דאוריית' אלא ליפטור ולא ליטול אלא שפרענו בפני העד ועוד עד אחר עמו ואח"ך יתבענו על מה שנתן לו תחילה בע"א ואז יצטרף לישוב' שבו' דאורייתא לפטור וכ"כ הש"ך ע"ש ונר' דאם תפס המלנה מעות ועד א' מעיד שהוא כפר פרוע ודאי דצריך לישוב' שבו' דאורייתא להכחיש העד וכן המלנה על המשכון ועד א' מעיד שהוא פרו' ותב' הלנה משכנו פיון שהם דנים על המשכון להחזירו הו"ל מצריך לישוב' המלנ' לישוב' שבו' דאורייתא כמו שכ' בסי' פ"ד ע"ש: ט"ז ראובן שקנה חפץ משמעון ואמר לו שהוא ללוי והוא יפרע לה המעות כשהלך שמעון ללוי אם כפר שלא עשאו לראובן שליח נשב' לוי שבו' דאורייתא שאין השליח נוגע בעדות והו"ל כעד א' שו"ת בשמים ראש סי' רס"ו ע"ש הטעם: י"ז דין י"א הג"ה ואם אמר אצל פלוני והוא כופר חייב לשלם וכולי מרן הב"י בסימן קפ"ה בשם הר"ן כ' וז"ל וגדולה מזו כתב הר"י בתשו' שאפ"י אמר משכנתם אצל פלוני וכפר בו פשיעה הני שהי"ל למשכנתם אצלו בעדים והר"ן כ' שאינו מחנור שאין נראה להוציא ממון ע"פ זה פיון דלא א"ל משכנתם אצלו בעדים והוא מסופק אם כ"כ הר"י וכולי וכתב הכנה"ג שם הגב"י אות י"ג הב"י בס' הקצר לא כתב זה וכ' הסמ"ע דהשמטת סופר היא ולי נר' דהשמט' רבי המחבר גופיה היא דמפני שראה הר"ן חולק על זה והשמטו דבפלוגתא לא מייירי ומה גם דהרשב"א קאי פנותיה דהר"ן ע"ש ותשו' הרשב"א בב"י שם במשפן ביד גוי ומכרו שלא ברשות וכולי כ' ואפילו אינו מראהו לו אלא שאמר לגוי פ' משכנתיו נאמן שהוא האמינו וכולי וכ' ה' כנה"ג אות ט"ו דמייירי שאמר שימשכנו ביד גוי או ביד ישראל ומ"כ הגה כ' ואין נ"ל פן ע"ש וא"כ לדעתו דאפילו לא א"ל שימשכנו ביד גוי סובר הרשב"א פהר"ן אבל לדעת מ"ד דהרשב"א מייירי שא"ל שימשכנו ביד גוי פהר"ן אבל אם לא א"ל שימשכנו ביד גוי הני פשיעה א"כ סובר פהר"ן דבא"ל משכנתם ביד הגוי מודה הר"י פיון שהאמינו כמבואר בדברי הר"ן והנ"י בפרק המפקיד ע"ש מיהו תשו' הרשב"א היא בח"ג סי' קל"א ומייירי שלא הזכיר גוי אלא משפן סתם ולא האמינו ע"ש א"כ ס"ל פהר"ן דאפי' גוי פיון שא"ל למשכנתם סתם ולא הזכיר לו עדים לא הני פושע לכן מרן בס' הקצר השמיט דין זה משום דהרשב"א והר"ן פליגי וס"ל דכל שלא הזכיר לו עדים לא פושע והר"ן מסופק אם כ"כ הר"י וכו' אבל מדכ' מרן בסימן קפ"ה ואם א"ל משכנתם ביד פ' וכן עשה ואח"ך כפר בו אותו פ' פטור הסרסור ע"ש משמע דוקא

אם א"ל משפכם ביד פ' אבל א"ל משפכם סתם והסרסור משפכם בלא עדים חייב הסרסור: י"ח דין י"ב ישלם שמעון אחר שישבע המלנה בנק"ח וכו' הטור חלק בזה דאיה נשבע זה ויטול אלא פיון שישלח שלוחו להביא שלו והלנה אומר שנתן לו הפל והמלנה אומר שלא נתן לו אלא חציו ישבע הלנה ויפטר ע"ש בב"י כ' הרשב"ש בתשו' סי' תצ"ט דאם המלנה הוא גוי מודה הטור משום דהגוי אין לו שליחות לא אינהו לדידן ולא אנו לדידהו וא"כ הו"ל זה השלים שלוחו של הלנה וכאלו לא שלחו הגוי דמי ודין הלנה עם המלנה הגוי והשלים א"י לישבע אפי' היסת וטענת הגוי כמאן דליתא והלנה אין לו ידיעה שזה השלים לא הגיע המעות ליד המלנה ושמה הגוי קבלם והו"ל טענת הלנה שמה ואין משביעין על טענת שמה דדוקא בישאל מצרפין טענת הלנה עם המלנה ומשביעין אותו עש"ב: סימן קכב א דין א' הג"ה מיהו אם ידוע שמת וכו' עיין בתשו' הרי"ף סימן ל"ב: ב' דין ב' פטור הנתבע עיין בתשובות מהר"י ו' מיגש סימן כ': ג' דין ג' מי שהרשה לא ורצה לבטל וכולי עיין בתשובות מהר"י ו' הרא"ש סימן ר': ד' ורצה לבטל הרשאה וכולי אפי' כתוב בהרשאה שלא יוכל לבטל הרשאה אינו פלום דקנין דברים הוא ה' בית דוד בסי' ק"ך ע"ש וכ"כ הרשב"ש סימן שצ"ד ע"ש נראה דאפי' כתב לו בהרשאה שהקנה לו המזון אג"ק יכיל לבטל ואע"ג דכשמת לא בטלה הרשאה כשהקנה לו אג"מ מ"מ יכול לבטל וכולי הש"ך ונר' לכאורה דכשמת לא בטילה ממילא אבל אם היורש רצה לבטל רשאי דיוורש פח מורישו שיכול למחות ולחזור מדכ' הטור א"ה סימן צ' גבי בעל שמכר נ"מ דאינו יכול לבטל אלא האשה ואם מתה ולא בטלה אז הבעל ירש פחה ויכול לבטל' כמו שהיא היתה מבטלת אם היתה חיה ע"ש וה"נ דכונתה ואע"פ שהראב"ד בס' תמים דעים סי' ס"א כ' וז"ל בטענת חזרה לא מדאמרי' חזקת שליח עושה שליחותו ה"נ אמרי' חזק' בע"ה מעמידו בשליחותו ול"מ האיה למי' ליה דיקלא הדר וכו' תדע שהרי הולך מנה לפ' במתנה קי"ל דהולך לאו פזני ואי בעי למחדר ביה מצוי הדר ביה ואפ"ה מסתמא אזיל שליח ויהב ליה למקבל מתנה ולא חייש לחזרה אלמא מסתמא מוקמי' ליה לבע"ה עומד בדיבורו ע"ש וא"כ הוי מילתא דלא שכיחא שיחזור וקי"ל דאין טוענים ליורשים טענה דלא שכיחא וכה"ג כ' הרדב"ז ח"ג סימן תק"ו דדבר שיכול לחזור בו אם מת טועני' ליורשים מה שהנה אביהם יכול לחזור אלא אם היא טענה דלא שכיחא דלא טעני' ע"ש וילדעת הראב"ד דלא חיישי' לחזרה משום דמסתמא בע"ה עומד בדיבורו נראה דטענה דלא שכיחא מיקרי ולא טענ' ליורשי' מיהו בסי' קכ"ה קי"ל דהולך מנה לפ' במתנה דאם מת הנותן קודם יתן השליח ליורשי' מקבל משום דמצנה לקיים דברי המת ע"ש והתוס' בר"פ אע"פ בד"ה שאם וכו' כ' וז"ל וא"ת הואיל ולא הנה מורשה אלא להיות שליח אם מת המורשה קודם שיגיע ליד המורשה פקע שליחותו שיכולים יתומי' לתבוע מן הנפקד והתם משמע דאין יכולים וי"ל פיון דאם הנה הנפקד בא לפני ב"ד היו אומרים לו לתת ליד המורשה שהרי יש להחזיק המרשה בחזק' חי אע"ג דאיגלאי מילתא לבסוף דמת המרשה קודם שהגיע הפקדון ליד המורשה אין יכולים לתבוע מן הנפקד פלום שהרי ברשות ב"ד נתנם עכ"ל מבואר דדוקא (א"ה עכ"מ): ה' ואם בטל שליחותו הוא הפסיד וכולי והריטב"א בחי' לקידושין ר"פ האומר כת' דאם בטל ולא ידע לנה ופרעו אי ליכא פסידא דיכול לפרוע מן המורשה ולפרוע למלנה אין במעשיו פלום אבל אי איכא פסידא כגון שהעני המורשה אין למלנה

עָלְיוּ כָּלוּם וְכוּלֵי וְכ"כ הֵרֵם"ה וְכֵן דַּעַת מוֹר"י נִר"ו ע"ש: ו' דִּין ז' הִרְשָׁאָה וְכוּלֵי כ' בַּעַל הַתְּרוּמוֹת שֶׁעַר בְּשֵׁם הָרִי"ף שָׂאֵם הִרְשָׁהוּ לְמַכּוֹר שְׂדֵהוּ אוֹ מִטְּלָטְלֵי א"ץ לְדֹא"ק וְלָדוֹן וְלִזְכֵי וְכוּלֵי שְׁהָרִי מִיְנֵהוּ שְׁלִיחַ וְא"ל מְכוֹר אוֹתוֹ וְכוּלֵי וְנִרְאָ' דִּר"ל דְּלֵהוּצִיא מִיַּד אַחֲרִים הוּא דְצָרִיף קִנְיָן אֲג"ק וְכו' וְכ"כ הֵרֵשֵׁב"ש בְּסִי' רִל"ה שֶׁהִרְשָׁאָה אֵינָה אֵלָא לְהוּצִיא מֵהָ שְׂהוּא בְּרִשׁוֹת אַחֲרִים וְלִכְף צָרִיף לְהַקְנוֹת בְּאַגֵּב וְצָרִיף קִנְיָן כְּדִי שְׂיִקְנֶה הַקְּרָקַע שְׁנִתָּן לוֹ אוֹ מְכַר לוֹ שֶׁעַל גִּבּוֹ נִקְנוּ לוֹ אֲבָל שְׁלִיחוֹת לְמַכּוֹר אוֹ לְקִנּוֹת א"ץ לֹא קִנְיָן וְלֹא בְּאַגֵּב אֵלָא בְּדָבִיר הַקָּל לוֹמֵר לֵךְ מְכוֹר אוֹ קִנֵּה דְאִין הַקִּנְיָן מֵעַכְבֵּי אֵע"פ שְׁנִקְנֶה לְקִנּוֹ' כִּמ"ש הֵרֵמְב"ם ע"ש וְהֵר' עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב סִימָן קל"ו הֵק' עַל מְהָר"ם דִּס"ל דְּקִנֵּי ע"מ לְהַקְנוֹת לֹא קִנֵּה שְׁמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם דְּרֹאוּבֵן עוֹמֵד בְּמָקוֹם א' וְכוֹתֵב הִרְשָׁאָה לְחִבְרֹוֹ שְׂבִמְקוֹם אַחֵר לְמַכּוֹר לוֹ קְרָקַעוֹת וְלִפְעָמִים הַמְרָשָׁה מוֹכ' שְׁנֵה מְאֲתִים בְּמִנְהָ וְלִדְבָרֵי מְהָר"ם אֵינּוּ אֵלָא שְׁלִיחַ וְשְׁלִי' שְׁטַעָה חוֹזֵר עֲש"ב וְלִק"מ דְּכֵה"ג אִם לֹא כָּתֵב לִיָּה שְׁלֹא יוֹכֵל לוֹמֵר לְתַקּוּנֵי שְׂדֵרְתֵיָהּ וְלֹא לְעוֹוֹתֵי אִם טַעָה חוֹזֵר כְּדִין שְׁלִיחַ שְׁטַעָה וְכ"כ הֵרֵשֵׁב"ש בְּתִשׁוֹ' שָׁם דְּבִהִרְשָׁאָה לְמַכּוֹר אִם הַשְׁלִיחַ טַעָה בְּטַל הַמְּקַח אֲא"כ כָּתֵב לוֹ וְלֹא יִכִּילָנָא לְמִימַר לִיָּה לְתַקּוּנֵי שְׂדֵרְתֵיָהּ וְלֹא לְעוֹוֹתֵי וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּהוּא ס"ל כִּמ"ד דְּקִנֵּי ע"מ לְהַקְנוֹת לֹא קִנֵּה וְא"כ אִפִּי' קִנּוּ מִיָּדוֹ אִם הַשְׁלִיחַ טַעָה חוֹזֵר אֲבָל לְדִינָן דְּקִי"ל כִּמ"ד דְּקִנֵּי ע"מ לְהַקְנוֹת קִנֵּה אֲפִילוֹ הַשְׁלִיחַ טַעָה אֵינּוּ חוֹזֵר דְּקִנֵּי ע"מ לְהַקְנוֹת הוּא: ז' הִרְשָׁאָה וְכוּלֵי כָּתֵב בַּעַה"ת בְּשֵׁם הָרִי"ף שָׂאֵם הִרְשָׁהוּ לְמַכּוֹר שְׂדֵהוּ אוֹ מִטְּלָטְלֵי א"ץ לְדֹא"ק וְלָדוֹן וְזִכֵי וְכו' שְׁהָרִי מִיְנֵהוּ שְׁלִיחַ וְא"ל מְכוֹר אוֹתוֹ וְכוּלֵי וְנִרְאָ' דִּר"ל דְּלֵהוּצִיא מִיַּד אַחֲרִים הוּא דְצָרִיף קִנְיָן אֲג"ק וְכו' כִּמ"ש הֵרֵא"ש בְּתִשׁוֹ' הִבִּיאָה הַטּוֹר בְּסִי' ע"ג וְז"ל דְּבַר פְּשׁוּט הוּא אִם אָמַר אָדָם לְחִבְרֹוֹ מְכוֹר חֲפֵץ זֶה וְטוֹל הַדָּמִים וּמְכָרוּ שֶׁא"ץ קִנְיָן לְדְבַר זֶה שְׁלֹא הַנּוֹזֵכֵי הַקִּנְיָן אֵלָא לְקִיָּים הַמְּכָר אוֹ מִתְּנָה אוֹ שְׂכִירוֹת אֲבָל כְּשֶׁאָדָם מְצַנֵּה לְחִבְרֹוֹ לְעֲשׂוֹת דְּבַר וְעוֹשֶׂה צוּוּיֹו א"ץ קִנְיָן עִכ"ל וְהֵרֵשֵׁב"ש סִימָן רִל"ה כ' שֶׁהִרְשָׁאָה אֵינָה אֵלָא לְהוּצִיא מֵהָ שְׂהוּא בְּרִשׁוֹת אַחֲרִים וְכו' אֲבָל שְׁלִיחוֹת לְמַכּוֹר אוֹ לְקִנּוֹת א"ץ קִנְיָן וְלֹא אֲגֵב אֵלָא בְּדָבִיר הַקָּל לוֹמֵר לֵךְ מְכוֹר אוֹ קִנֵּה וְכוּלֵי הִילְכָף בְּשְׁלִיחוֹת אִם א"ל אֲנִי מְנִיחָהּ שְׁלִיחַ צָרִיף לְבַרֵּר אִם וְכוּלֵי נִאֵם לֹא בָרַר אִם מְכַר הַקְּרָקַע יְכוֹל לוֹמֵר לוֹ הַמְּשַׁלַּח אֲנִי לֹא שְׁלַחְתִּיָּהּ אֵלָא לְקִנּוֹת וְכוּלֵי וְלֹא לְמַכּוֹר וְכ"ש דְּאֵינּוּ נוֹפֵל אֵלָא הוּצֵאת מִמּוֹן מִיַּד אַחֲרִים שְׂדֵבֵר בְּרוּר וְכו' דְּנִדְאִי לֹא הִרְשָׁהוּ לְמַכּוֹר וְאִפִּי' א"ל בֵּין לְתַמְנָן בֵּין לְעֻנּוֹת לֹא מְהַנִּי אֵלָא אִם הִרְשָׁהוּ וְכוּלֵי עֲש"ב וּמִדְּבָרֵי הֵרֵמְב"ם בִּפ"ג מֵהֵל' שְׁלוּחִין וְהַטּוֹר סִימָן קכ"ג שְׁכַת' וְז"ל הֵבֵא בְּהִרְשָׁאָה שְׂמַחֵל אוֹ שְׂמַכֵּר לוֹ וְכוּלֵי לֹא עָשָׂה כָּלוּם שְׁנֵה א"ל לְתַקּוּנֵי שְׁלַחְתִּיָּהּ וְלֹא לְעֻנּוֹת לְפִיכָף אִם הִתְנָה עִמּוֹ בֵּין לְתַמְנָן בֵּין לְעֻנּוֹת אִפִּי' מַחֵל עַל הַפֶּל מְחוּל ע"ש מְשַׁמַּע דְּאִפִּילוֹ לֹא הִרְשָׁהוּ בְּפִי עַל הַמְּכִירָה אִם הִתְנָה עִמּוֹ בֵּין לְתַמְנָן בֵּין לְעֻנּוֹת וּמְכַר לוֹ מְעַשְׂיוֹ קִיָּיִמִים וְזוֹסֵק לוֹמֵר בְּהִרְשָׁהוּ בְּפִי עַל הַמְּכִיר' דֹּא"כ ע"כ דְּטַעָה וּמְכַר שְׁנֵה מְאֲתִים בְּמִנְהָ דֹּא"כ מֵאֵי א"ל לְתַמְנָן שְׁלַחְתִּי' וְלֹא לְעֻנּוֹת וְלִשׁוֹן הֵרֵמְב"ם וְהַטּוֹר מְשַׁמַּע דְּאִפִּילוֹ מְכַר בְּשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה כָּלוּם וְגַם בְּסִתְּם הִרְשָׁאָה מִיָּרִי וְנִרְאָה דְּקִרְק' אוֹ מִטְּלָטְלֵי שְׂהָם בְּרִשׁוֹת בְּעָלְיוֹ אִם לֹא הִרְשָׁהוּ עַל הַמְּכִיר' אֵינּוּ יְכוֹל לְמַכּוֹר אֲבָל אִם הִרְשָׁהוּ לְהוּצִיא מִטְּלָטְלֵי מִיַּד אַחֲרִים וְהִתְנָה עִמּוֹ בֵּין לְתַמְנָן בֵּין לְעֻנּוֹת יְכוֹל לְמַכּוֹר לוֹ מִטְּלָטְלֵי שְׂהָם בְּרִשׁוֹת הַנְּתַבַּע וְשׁו"ר לֵה' כִּנְה"ג בְּתִשׁוֹ' סִי' ע"ז שְׁכ' דֵּה"ד לְגַבֵי נִתְב' עֲצָמוֹ אֲבָל לְגַבֵי אַחֲרִים לֹא דְכִי הִיכִי דְלַעֲנֵן מְחִילָה אֵינּוּ אֵלָא לְגַבֵי הַנְּתַב' ה"ג לְעֻנּוֹת מְכִיר' אֵינּוּ אֵלָא לְגַבֵי הַנְּתַב' וְלֹא לְגַבֵי אַחֲרִים מְשׁוּם

דלפּעמִים מתפּשֵׁר הַנְּתַבֵּעַ עִם הַמְּוֹרָשָׁה בְּתַנְאֵי שְׂיִמְכַרְנָה לֹו וַיִּתֵּן לֹו דְמִיּוֹ וּלְכָּהּ נֹוּתֵן לֹו
הַמְּוֹרָשָׁה רְשׁוּת כּוֹלֵל אֶפְיָלוֹ לְמַכּוֹר מִשְׁא"כ לְגַבֵּי אַחֲרִים ע"ש: ח' פְּתַב הַרְשָׁבָא בְּתַשׁוּ
ח"ב סִימָן כ"ג בא' שְׁנַתֵּן מִתְּנָה לְחַבְיָרוֹ עַל תְּנַאֵי שְׁלֵא יֹוּכַל לְמִןְכְּרָה אוֹ לְתַתָּה לְאַחַר
מִסְתַּבְּרָא דִּיכּוֹל לְהַרְשׁוֹת א' עֲלֵיהָ דַּאֲע"ג דַּא"ל זִיל דִּוּן וְאַפִּיק לְנַכְשָׁה לָא הֲוֵי מִתְּנָה אֶלְא
שְׁלִיחוֹת ע"ש וְנַר' דַּאֲע"ג דְּלֵא הֲוֵי שְׁלִיחַ גְּמוּר אֶלְא דִּוּקָא לְעַנְיָן שְׁלֵא יֹוּכַל לְעַפְכָּם וּלְכָּה
יְכוֹל לְהַרְשׁוֹת לְגוֹי כַּמ"ש הַטּוֹר בְּסִי' קַנ"ג מ"מ וְדַאֵי דְּלֵא הֲוֵי מִתְּנָה וּבְתַנְאֵי דְּשְׁלֵא יֹוּכַל
לִיתֵן יְכוֹל לְהַרְשׁוֹת: ט' דִּין ח' וְאִם יֵשׁ פִּירוֹת בְּקַרְק' וְכו' אֵין חֵי' בֵּין קַרְק' לְמַטְלָטְל'
וּמַעֲוֹת בְּכָל שְׁיֵשׁ לֹו זְכוֹת כְּגוֹן מַטְלָטְלִין וְכֹסְפִים שְׂיִקְנָה בְּהֵם קַרְק' א"ץ הַרְשָׁאָה וְהַקְרָק'
שְׁאֵין לְבַעַל בּוֹ פִּירוֹת כְּגוֹן הַנּוֹתֵן מִתְּנָה לְאַשְׁתּוֹ שְׁאֵין הַבַּעַל אוֹכַל פִּירוֹת אוֹ כְּגוֹן הַנּוֹתֵן
מִתְּנָה לְאַשָׁה וַא"ל ע"מ שְׁאֵין לָהּ בְּהֵם אֶלְא מַה שְׁאֵת נֹוּשָׂאֵת וְנוֹתְנַת לְתוֹךְ פִּיָּה כִּיּוֹן שְׁאֵין
לְבַעַל אוֹכַל פִּירוֹת צְרִיָּה הַרְשָׁאָה הַרְשָׁב"ש סִי' תַק"ג וְסִי' תַק"ד ע"ש וְעַיִן בְּהַשְׁ"ף ס"ק
ל"ג: יו"ד וְאֵין צְרִיָּה הַרְשָׁאָה בְּתַשׁוּ הַרְשָׁבָא ח"ב סִימָן רל"ט מְבַנְאָר דַּה"ד בְּרְשׁוֹת
הָאֵשָׁה אֶבְל בַּע"כ מַה שְׁעַשָּׂה בְּגוּף הַנְּכָסִים אֵינֹו פְּלוּם אֶבְל עַל הַפִּירוֹת שְׁהֵם שְׁלֹו אִם
נִתְחַיֵּיב עֲלֵיהָ' בְּב"ד הַדִּין קִנְיָם וְזָכָה בְּהֵם בַּע"ד בְּכָל הַפִּירוֹת כֹּל יָמֵי חַיָּו וְאִם מֵתָה הִיא
בְּחַיָּו אוֹכַל זֶה הַפִּירוֹת לְעוֹלָם עַיִן שְׁם וְעַיִן בְּתַשׁוּ הַרְשָׁב"ש בְּסִימָן תַר"ז: י"א דִּין ט'
וְאִם יֵצֵא חַיֵּיב אֵין הַשְׁנוֹתָף וְכוּלֵי נ"ל דַּה"ה לְבַעַל בְּנְכָסֵי אֲשֶׁתּוֹ הַרְשָׁבָא בְּתַשׁוּ ח"ד
סִימָן רי"ד עַיִן שְׁם וְכ"כ בַּחֲזִי' לְכַתְּנוֹבוֹת פְּרָק מִי שְׁהֵיָה נְשׁוּי הֵבִיא אוֹ ר' יְרוּחֵם נְתִיב כ"ג
ח"ד עַיִן שְׁם וְכ"ה הַמְבִי"ט ח"ב סִי' קַנ"ב דַּה"ה אִם דְּנָה הָאֵשָׁה עַל הַקְרָן וְעַל הַפִּירוֹת
וְהַבַּעַל הֵיָה בְּעִיר אֵינֹו יְכוֹל לְבַטֵּל מַה שְׁטַעֲנָה הִיא שְׁהֵרֵי הֵם כְּשֵׁנֵי שְׁנוֹתָפִי ע"ש וְעַיִן
בַּה' פְּרַח מִטָּה אֶהְרֵן ח"ב סִימָן מ"ו וְהַר' נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט דְּקַמ"א הַשִּׁיב עֲלֵיו עש"ב: י"ב
לְפִיכָּהּ יֵשׁ לְנִתְבָּ' וְכוּלֵי כ' הַסְמ"ג דָּאֵם יֵשׁוּ בְּעִיר צְרִיכֵי שְׁנִיָּהֵם לְבֵא וְכַתְּבַב הַפ"ח דַּהֲדִין
אַמֵּת וְאֵין חוֹלֵק עֲלֵיו וְהַשְׁ"ף תַּמָּה עֲלֵיו דְּנֹוּדַי הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר פְּלִיגֵי עַל הַסְמ"ג וְהַכְּנֵה"ג
בְּתַשׁוּ חֲלָק ב' סִי' ע"ז כ' דַּהֲב"ח מוֹדָה בְּזַה עש"ב: סִימָן קכ"ג א' דִּין א' וְצְרִיָּה לְקַנּוֹת
לֹו אַגְבִּי קַרְק' וְכו' הַטּוֹר כ' בְּשֵׁם הַרְמ"ה דַּאֵין צְרִיָּה לְהַקְנּוֹת לֹו אַגְבִּי קַרְק' כִּיּוֹן דְּלֵא
לְאַקְנוּיֵי לִיָּה גּוּפָא דְּמִמוּנָא מְפִינּוּ וְכו' וְכ' הַרְבַּ פְּלִיטַת בֵּית יְהוּדָה סִימָן כ"א דְּסְבִירָא לִיָּה
דְּגַם בְּמַעֲוֹת אֵין צְרִיָּה קַנְיָן אַגְבִּי קַרְק' וַא"ת וְאִם כֹּן אַמְאֵי הַצְרִיָּה ר' אַבָּא לְהַקְנּוֹת אַגְבִּי
קַרְק' בְּקַנְיָן סוּדָר סְגִי וַיֵּשׁ לֹו דַּהֲתֵם לֹא מִיָּירֵי בְּפַקְדוֹן וְלֹא בְּהַלְוָאָה דְּלַהּוּצָאָה נִתְנָה וְכו'
מִסִּי' זֹוִי וְכִיּוֹן דַּאֵין הַמַּעֲוֹת בְּעַיִן אֵין כּוֹתְבִין הַרְשָׁאָה אֶלְא צְרִיָּה לְהַקְנּוֹת לֹו אַגְבִּי קַרְק'
וְהַרְמ"ה מִיָּירֵי בְּפַקְדוֹן דְּאַפִּי' בְּמַעו' אֵין צְרִיָּה קַנְיָן אַגְבִּי קַרְק' עַיִן שְׁם וְלִיתָא דְּמַדְבְּרֵי
הַטּוֹר סִימָן קכ"ו ס"ט בְּשֵׁם הַרְמ"ה מִשְׁמ' דְּלֹא שְׂיָיָה לְהַקְנּוֹת מְלוּנָה אֶלְא בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן
עַיִן שְׁם וְכֹן כ' הַרְמ"ה בַּפ' הַסְפִּינָה סִימָן ל"א וְז"ל וְשְׁמַעֲיָנּוּ נְמִי דְּמַטְב' לֹא מִקְנֵי בְּחַלִּיפִין
וְאַגְבִּי קַרְק' מִיָּקְרֵי וְדוּקָא בְּפַקְדוֹן אֶבְל בְּמְלוּנָה לֹא מִקְנֵי בְּבִירָא אֶלְא בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן
וּמַעֲשָׂה דְּרַב פְּפָא בְּפַקְדוֹן הוּא וְכו' וְכֹן הוֹכִיחַ בְּפַרְק מִי שְׁמַת סִימָן פ"ו עַיִן שְׁם הַרִי
דְּסְבִירָא לִיָּה דְּמְלוּנָה לֹא מְקַנְיָא בַּאֲג"ק: ב' הַרְשָׁהוּ עַל הַקְרָק' לֹא יְכַתּוּב אַגְבִּי קַרְק' דַּאֵין
קַרְק' נְקָנָה אַגְבִּי קַרְק' מִהַרִיט"ץ סִימָן רי"ח עַיִן שְׁם וְנַרְאָה דָּאֵם כְּתַב בְּהַרְשָׁאָה עַל הַקְרָק'
אַגְבִּי קַרְק' אֵינָה בְּטָלָה לְפִי מ"ש הַמְבִי"ט סִי' רַמ"ט דָּאֵם אַמ' גַּם כֹּן שְׂיִזְכָּה וַיִּחְזִיק וְכוּלֵי
קָנָה דְּתַחְזִיק לְשׁוֹן מִתְּנָה הוּא ע"ש וְכִי הֵאֵי גּוּנָא כְּתַב מְרֹן בְּתַשׁוּבו' בַּס' אַבְקַת רוּכַל
סִימָן צ"ח עַיִן שְׁם וְהַכָּא נְמִי שְׁפַתְּבַב בְּהַרְשָׁאָה דִּוּן וְזָכִי וְכו' שְׁהוּא לְשׁוֹן מִתְּנָה קָנָה כַּמ"ש

הַרְאָבִ"ד בְּסֵפֶר תְּמִימֵדָעִים סִי' ס"א דָּף י"ב ע"ג ע"ש וְעֵינַן מ"ש בְּסִי' רמ"א בְּדִין י"ב ג'
אָבֵל עַל מְלֹנָה ע"פ וְכוּ' עֵינַן בַּהֶסֶם ע"ס סק"ה וז' וז"ל הַרְשָׁבִ"א בְּתִשְׁבִּי' ח"ג סִמְּן קל"ט
אָבֵל מְלֹנָה עַל פֶּה שְׁאִינוּ יָכוֹל לְהַקְנוֹתָם אֵין פּוֹתְבִין וְכוּ' אֵלָּא אִם פֶּן הֵם מְעוֹת פְּקֻדוֹן
בְּעֵין וְהוּא שְׁפָתַב לֹו הַרְשָׁאָה אג"מ וכו' אָבֵל הַגְּאוֹנִים וְכֵן ר"ח פָּתַב דְּעַכְשָׁיו פּוֹתְבִין
הַרְשָׁאָה עַל הַפֶּל מִן הַתְּקֵנָה כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה כָּל אֶחָד וְאֶחָד תּוֹפֵס מֵעוֹ' חֲבִירוֹ וַיּוֹשֵׁב בַּמ"ה
עכ"ל הַרִי בְּהַדְיָא דְאַפִּילוּ עַל מְלֹנָה עַל פֶּה פּוֹתְבִין מַה"ט שְׁלֵא יִהְיֶה כָּל א' וּא' וכו': ד' דִּין
ה' הֵבֵא בְּהַרְשָׁאָה שְׁמַחַל וְכוּ' אִם אֵין הַהַרְשָׁאָה לְפָנֵינוּ וְאֵין יְדוֹ' אִם פָּתַב בֵּין לְתַקּוּנֵי וְכוּ'
מְדַכְתַּב הַטּוֹר בְּסִמְּן קפ"ב גְּבִי שְׁלִיחַ וְז"ל טְעָה וְקִנְיָה בְּיוֹתֵר אֶפְיִילוּ בְּכָל שְׁהוּא הַמְּקַח
בְּטַל וְכוּ' שְׁיֵאמֵר לְתַקּוּנֵי שְׁדַרְתִּיךָ וְכוּ' וְכַתַּב הַרמ"ה כָּל זְמַן שְׁלֵא יִבְרַר הַמְּשַׁלַּח שְׁעַשְׂאוֹ
שְׁלִיחַ לְקִנּוּת לֹו סֵתֵם יָכוֹל הַמּוֹכֵר לֹומר שְׁהַתְנָה עִמּוֹ בֵּין לְתַקּוֹן בֵּין לְעֻנּוֹת וְהַמּוֹצִיא
מִחֲבִירוֹ עָלָיו הַרְאָיָה מִיְהוּ א"ל דַּה"ד בְּמַקְחָ וּמְמַכְרָ דְּעַשׂוֹי לְהִיּוֹת טְעוֹת וְאוֹנְאָה וּלְכַף
מַתְנֵ' עִם הַשְּׁלִיחַ בֵּין לְתַקּוֹן בֵּין לְעֻנּוֹת שְׁלֵא לְבַטֵּל שְׁלִיחוּתוֹ וּלְכַף יָכוֹל שְׁהַתְנָה עִמּוֹ וְכוּ'
אָבֵל בְּשְׁלִיחַ לְגַבּוֹת חוֹב וְלֹא לְפִשׁ' וְלְמַחְזֵל בְּשֵׁל אַחֲרֵים מַהֲרַח"ש ח"ב סִמְּן כ"ז ע"ש:
ה' הֵבֵא בְּהַרְשָׁאָה שְׁמַחַל וְכוּ' אִם הַרְשָׁאָה פָּתוּב בַּהּ מִיְנָה אוֹתוֹ מְוֹרְשָׁה גְּמוֹר אִם דְּרָשִׁי
ל' יִתִּיר' בֵּינוֹן שְׁפָתַב שְׁמִינָה אוֹתוֹ אַגַּב דַּא"ק וְכוּ' מַה צ"ל מְוֹרְשָׁ' גְּמוֹר וְהָיִי מִיְלִתָּא יִתִּירָא
לְטַפּוּיִי מְחִילָה מְצַד הַל' בֵּין לְגַבּוֹ' בֵּין לְמַחְזֵל וְכַתַּב מַהֲרַח"ש חֲלַק א' סִמְּן פ"א דַּאִי
מְשׁוּם לִישׁ' יִתִּיר' דְּכִינוֹן שְׁפָתַב שְׁמָנוּ אוֹתוֹ אַגַּב דַּא"ק בְּקִנְיָן וְכוּ' מַה צ"ל מְוֹרְשָׁה גְּמוֹר
הַרִי פָּתַב הַרְשָׁבִ"א בְּתִשְׁבִּי' דַּאִין לָנוּ לְדוֹן ל' יִתִּירָא אֵלָּא הִיכָא דַּאֲתַמֵּר וְכוּ' עֵינַן שְׁם בְּאוֹרְךָ
וְנַר' דַּה"ד לְהוֹצִיא מְמוֹן אָבֵל לְהַחְזִיק מְמוֹן דְּרָשִׁינוּ לִישְׁנָא יִתִּירָא כַּמ"ש הַרְדָּב"ז בְּתִשְׁבִּי'
ח"ג סִמְּן תְּקִי"ח וְכֵן פָּתַב בְּשֵׁאֲלוֹת וּתְשׁוּבוֹת נוֹדַע בִּיהוּדָה ח"מ סִמְּן ג' דְּלְהוֹצִיא מְמוֹן
מִיַּד הַמְּוֹחָזֵק וְדַאִי דְלֹא דְרָשִׁינוּ לִישְׁנָא יִתִּירָא כַּמ"ש הַרְשָׁבִ"א אָבֵל לְזַכּוֹת אֵת הַמְּוֹחָזֵק
דְּרָשִׁינוּ לִיָּה שְׁהַרִי הַרְשָׁבִ"א לֹא הַכְּרִיעַ דְּוַדַּאִי לֹא דְרָשִׁינוּ לִיָּה לִישְׁנָא יִתִּירָא אֵלָּא אָמַר
שְׁאִין לָנוּ לְדַמּוֹת וְכוּ' וְכֵן חֲזַק מַהֲרִימ"ט חֲלַק א' סוֹף סִמְּן ק"ד וּמוֹהַרִי"א סִמְּן ז' עֵינַן
שְׁם מִיְהוּ דְּכָל סַפֵּק בְּמַחְלָה הָיִי פְּאוּמֵר הַלּוּיִתְנִי וְאִינִי יוֹד' אִם פְּרַעַתִּיךָ דְּחִיבִי וְכַבֵּר
פָּתַבְתִּי בְּסִמְּן ע"ה דִּין ט' תְּשׁוּבַת מְהַרִּיב"ל וּמַהֲרַאד"ב דְּסַבִּי"ל דְּבַכָּל סַפֵּק דְּמִי לְהַלּוּיִתְנִי
וְאִינִי יוֹד' אִם פְּרַעַתִּיךָ: ו' לְפִיכָף אִם הַתְנָה עִמּוֹ בֵּין לְתַקּוֹן בֵּין לְעֻנּוֹת וְכוּ' הֵינֵנוּ גְּבִי וּמַעֲתָה
תְּהֵא יָדוּ כְּדִי וְכוּ' שְׁם הוֹסִיף וְכַתַּב לֹו כָּף וְעַשְׂיִיתוּ כַּעֲשִׂיִיתִי בֵּין לְתַקּוֹן בֵּין לְעֻנּוֹ' הֵתֵם
הוּא דְמַהֲנִי זֶה שְׁיָכוֹל אֶפְיִילוּ לְמַחְזֵל כָּל הַחוֹב אָבֵל אִם פָּתַב גְּבִי וְכָל מַה דְּמַתְעַנָּה לָהּ מִן
וְכוּ' פָּתַב ל' זֶה בֵּין לְתַקּוֹן בֵּין לְעֻנּוֹת לֹא מְהַנִּי לְכַשְׁיָכוֹל לְמַחְזֵל הַרְבַּ צָּמַח צָדֵק סִמְּן קכ"ב
עֵי"ש: ז' רַאוּבֵן שְׁהָיָה חֲיִיב לֹו שְׁמַעוֹן בַּמ"ה וְהַרְשָׁה אֵת לּוֹי וּמָסַר בְּיָדוֹ אֵת הַשְּׁטֵר חוֹב
לְגַבּוֹת מְשַׁמְעוֹן וְהֵלֵךְ וְאַחַר כָּף מַת לּוֹי הַמְּוֹרְשָׁה וְהֵלֵךְ רַאוּבֵן לְמָקוֹם שְׁהוּ' לְשַׁמְעוֹן וּמָצָא
בְּרִשׁוֹת לּוֹי הַמְּוֹרְשָׁה הַשְּׁטֵר חוֹב פָּתוּב מְקַצָּת פִּירְעוֹן ע"ג וְתַב' אֵת שֵׁם' וְכַפֵּר וְאָמַר שִׁפְר'
אֵת הַפֶּל וְהַנִּיחַ הַשְּׁטֵר בְּיַד לּוֹי הַמְּוֹרְשָׁ' נִרְאָה דְּדִינוּ פִּיּוּרֵשׁ שְׁהַנִּיחַ לֹו מוֹרִישׁוֹ שְׁטֵר חוֹב
דְּנִשְׁבִּ' שְׁלֵא פְּקֻדְנוּ וְכוּ' וְגוֹבָה וְהָא דְקִי"ל בְּסִמְּן נ"ט מְלֹנָה שְׁהוֹצִיא שְׁטֵר חוֹב מְקוּיִים
וְטַעַן הַלְנָה שְׁהוּא פְּרוּעַ וְהַמְלָנָה אוֹמֵר אִינִי יוֹד' אִינוּ גוֹבָה וְכוּ' כְּכַר פָּתַב בַּעַה"ת שְׁעַר
נ"ג שְׁאִינוּ דוֹמָה הָאֵב לִיּוֹרְשִׁים הַקְּיִלוּ חֲכָמִים עָלֵיהֶם לִישְׁבִ' וְלְגַבּוֹת מְפָנִי שְׁהָיוּ אֲנוּסִים
וְלֹא פִּשְׁעוּ בְּדַבָּר וְלֹא הָיָה לִיָּה לְדַקְדָּק אָבֵל שְׁהָיָה פּוֹשֵׁ' דְּהִנָּה לִיָּה לְמִיַּד וְכוּ' וְזֶה טַעַנְתּוֹ
כְּרִי וְזֶה בָּא בְּטַעַנְתָּ שְׁמָא יֵשׁ לָנוּ לֹומר אוֹקִי מְמוֹנָא בְּחֻזְקַת מְרִיָּה וְאִיתֵר' שְׁטֵרָא וְאִינוּ

גוב' פֶלֶל עכ"ל וְאִם כֵּן הָכָא נָמִי דוֹמָה לְיוֹרְשִׁים דְּלֵא הָיָה לִי לִיד' מֵה פֶר' שִׁמ' לְמוֹרְשָׁה וּבְרִישׁ פֶּרֶק הַפֶּרָה דְּאֶמְרִינָן דְּאֶפִּילוּ נִיזְק אֹמֵר בְּרִי וּמְזִיק אֹמֵר שְׂמָא הַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹ עָלָיו הִרְאֵיהּ כְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְנ"ל וְאִם תֵּאמֵר וְהָא מְחַוְּבִיב שְׂבוּ וְאִינוּ יָכִיל לִישְׁב' הוּא וְכוּלֵי וְעוֹד אָמַר ר"י דל"ד דְּהָא טַעְמָא דְּמְחַוְּבִיב שְׂבוּ וְאִינוּ יָכִיל לִישְׁב' מְשַׁלֵּם מִפֶּר' פֶּל הַנְּשַׁבְּעִין מִשּׁוּם דְּכִתִּיב שְׂבוּ ה' תְּהִיָּה בֵּין שְׁנֵיהֶם וְלֹא בֵּין הַיּוֹרְשִׁים וּמִפ' פְּגוּן שְׂאֵמֵר לִיָּה מְנָה לְאֶפֶס בְּיַד אָבִיָּה וְאָמַר לִיָּה חֲמִשִּׁים יְדַעְנָא וְחֲמִשִּׁים לֹא יְדַעְנָא דְּבִאָבִיָּה פִי הָאִי גּוֹנָא מְחַוְּבִיב וְע"כ צָרִיף לֹמֵר טַעַם לְמָה בְּאָב חַוְּבִיב וּבִיּוֹרְשִׁים פְּטוּר וְכוּלֵי אֵלָא ה"ט דְּבִאָב חַוְּבִיב לֹא יְדַעְנָא דְּהִיָּה לוֹ לִיד' אִם חַוְּבִיב לוֹ מְנָה אִם לֹא אֲבָל יוֹרְשֵׁיו לֹא הָיָה לָהֶם לִידַע בְּמִילֵי דְּאֶבְרָהָם וּמֵה"ט אֶפְשָׁר לֹמֵר נָמִי בְּשִׁמְעֵתִין שְׂאִין לוֹ לִיד' אִם מְשַׁנְּגָחָה יְלִדָּה אוֹ קוֹדֵם וְכו' עכ"ל וְהַסְמִי"ג בְּעֵשִׂין צ"ה הִבִּיא דְּבָרֵי ר"י עֵינִין שְׁם וְכֵן כְּתָב הַג"א שְׁם וְכֵן כְּתָב מִהֶר"ם בְּתִשְׁבּוּ הָאֲרֻכּוֹת סִימָן רצ"ט וְהַרְשָׁב"א וְהָרָא"ש בְּסוֹף פֶּרֶק הַכּוֹסֵס עֵינִין שְׁם וְכֵן חֵי הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת בַּפ"ה מֵה' פֶּקֶדוֹן וּבִס' תְּמִים דְּעֵים סִימָן רל"ד וּבַעַל הָעֵיטוּר בְּדִינֵי פֶקֶדוֹן דָּף מ"ה עַמּוּד ב' עֵינִין שְׁם.

ה' דִּין ט' אִינוּ יָכִיל לַעֲבֹב וְכו' וְכ"כ מְהֶר"י ו' מִיגֵשׁ בְּתִשְׁבּוּ סִימָן ע"ה וּמְשַׁמַּע אֶפִּילוּ שְׂבוּעַת הַיִּסָּת כִּמ"ש הַש"ף עֵינִין שְׁם וְעֵינִין בִּס' תְּמִים דְּעֵים סִי' רי"ז וּבְתִשְׁבּוּ הַרְשָׁב"ץ ח"ג סִימָן ר"ד: ט' דִּין י"א הַג"ה לְדוֹן עִם עָרַב קִבְּלָן שְׁלוֹ כ' הַסְמ"ע וְנִרְאָה דְּכִשְׂאִין לְלִנְה עֵתָה מִמָּה לְשַׁלֵּם מְקַבְּלִין עֲדוּתוֹ שֶׁל הַלְלוּהָ עַל הַקִּבְּלָן אוֹ עָרַב וְכו' וְכֵן מְצֵאתִי לְהֶר"מ ה' בַּפ' ח"ה סִי' קע"ה וְנ"ל וּמִסְתַּבְּרָא דְּלִנְה מְעִיד לְעָרַב וְאָף ע"ג דְּלִית לִיָּה אֲרַעָא אַחֲרַת לְלִנְה אוֹ לְעָרַב וְלֹא חַוְּבִיבִין מִפְּנֵי שְׁמַעְמִידָה בְּפִנֵי ב"ח דְּכִי אֶמְרִינָן אִינוּ מְעִיד גְּבִי הַמּוֹכֵר שְׂדֵה לְחֲבִירוֹ שְׁלֹא בְּאֲחֵרִיּוֹת דְּנִיחָא לִיָּה דְּלֹא לִיָּהוּי גְּבִי ב"ח לְנָה רְשָׁע וְלֹא יִשְׁלַם וְאִי מִשּׁוּם לֹוֹקֵת הַתָּם לֹא לְנָה רְשָׁע מִקְרִי דֹא"ל לְהִיָּבִי לָף שְׁלֹא בְּאֲחֵרִיּוֹת אֲבָל גְּבִי עָרַב דְּאִי לֹא מְשַׁלֵּם לִיָּה לְעָרַב מֵאִי דְּפָרַע לִיָּה לְמַלְלוּהָ בְּשִׁבְלִי אִין לָף לְנָה רְשָׁע יוֹתֵר מְנָה מְעִיד דְּלֹא נֹגַע בְּעֲדוּת הוּא וְה"ה נָמִי גְּבִי קִבְּלָן וְכוּלֵי עכ"ל הַרִי דִּס"ל דְּלִנְה מְעִיד לְעָרַב וְלִקְבָּלָן וְדִלֹא פְהַש"ף עֵינִין שְׁם וְכ" הַש"ף שְׁכֵן מוֹכַח בְּהַש"ס וּפּוֹסְקִים דְּלֹא אֶמְרִינָן הַשְּׁנִי נוֹחַ לוֹ אֵלָא לְעַנְנֵן שְׂאֵם הָעֵד צָרִיף לְהוֹצִיא אֲבָל לֹא פְשָׁהֵעַד חַוְּבִיב ע"ש וְנֶר' פְּשׁוּט דֵּה"ד גְּבִי עֲדוּת שְׁהָרִי כ' הַטוּר סִי' קע"ה ספ"ט בְּשֵׁם אָבִיו הָרָא"ש אִם בְּתַחֲבִילַת הַמְשַׁכּוֹנָה בְּאִ הַמְצָרָן לְעָרַעֵר לֹמֵר אֲנִי אֵלֹוֹהֵ לָף וְכו' וִי"א שְׁהֵדִין עַמּוּ וִי"א דִּמ"ל הָאִיף נוֹת לִי לְלוֹת מְמַנּוּ כִי יִרְוִיחַ לִי הַזְּמַן וְלֹא יִגְנֹשׁ אוֹתִי וְכֵן דַּעַת הָרָאב"ד וְהַרְמַב"ן ע"ש בַּב"י וְכֵן פֶּסֶק מְרָן שְׁם ס' נ"ח ע"ש וְכֵן בִּסִי' קכ"ו גְּבִי מְעַמֵּד שְׁלִשְׁתָּן כְּתָב הַטוּר בְּשֵׁם י"א דְּאִין פּוֹפִין לְלִנְה אוֹ הַנְּפָקֵד לִיתָן בַּע"כ שְׁיָכִיל לֹמֵר אֲתָה נוֹחַ לִי וְהַשְּׁנִי קָשָׁה לִי וְכוּלֵי וְר"ת וְהֶר"מ ה' וְהָרָא"ש ס"ל דְּתַקְנּוּ מְעַמֵּד ג' אִפִּי בַּע"כ שְׁל לְנָה אֲבָל בְּעַלְמָא מוֹדוּ כִּמ"ש גְּבִי מְצָרְנוֹת דְּאֶמְרֵי הָאִיף נוֹחַ לִי שְׁיִרְוִיחַ לִי הַזְּמַן וִי"ל דְּשְׂאֵנִי מְצָרְנוֹת דְּאִינוּ אֵלָא מִשּׁוּם וְעֵשִׂיתִּי הַיִּשְׁר וְהַטּוֹב וְכֵן מְעַמֵּד ג' הַיִּלְכָתָא בְּלֹא טַעְמָא הוּא וּבְטַעְמָא כָּל דְּהוּ דְּחִי לְהוּ מִיָּהוּ ק' שְׁהָרִי כ' הַטּוֹבִסִימָן ס"ו ס' כ"ב וְנ"ל רְאוּבֵן שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁטֵר עַל שְׁמַעוֹן וּנְתָנוּ לְלוּי בְּכו"מ וְהָנָה שְׁמַעוֹן אֶחָד מְעַדִּי הַמְתָּנָה וְאַחַר עַמּוּ וְרָצָה רְאוּבֵן לְחַזֵּר מִן הַמְתָּנָה וְטוֹעֵן שְׁהַשְׁטֵר פְּסוּל הוּא לְפִי שְׁשַׁמְעוֹן נֹגַע בְּעֲדוּת הוּא שְׁרוּצָה לְהַעֲיֵד כְּדִי שְׁיִפְטֵר מִבַּע"ד שְׁהַשְּׁנִי נוֹחַ לוֹ הַדִּין עַמּוּ וְנ"ל בַּעַת"ת ש' נ"א סוֹף ח"ד וּבְהָא אִיפָא מ"ד דְּלֹא מִקְרִי נֹגַע בְּעֲדוּת כִּינֵן דְּלֹא רְנוּחַ לִיָּה אֵלָא דְּשָׁקִיל מֵהָאִי וְיָהִיב לְהָאִי וְהָיָא דְּח"ה לֹא כֵה"ג דִּמ"מ לְדִידִי מְסַהִיד

וכולי וְהָיָא דְרִישׁ ח"ה מוֹכַח כֵּן דְקַתְנֵי כְּגוֹן דְאֵתוּ תְרֵי וְאֶמְרֵי אֲנִן אוּגְרָנָא מִיְגִיָּה וְדַרְנָא
בִּיָּה וְאוּקְרָן לָהּ בְּדִנְקֻטֵי אֲגַר בֵּית' בִּידִיָּהוּ וְאֶמְרֵי לְמֵאֵן נִיְהִבִּיהּ אֶלְמָא כִּי הֵם חֲזִיבִים לְתַת
הַשְּׁכִירוֹת וְהֵם מְעִידִים כִּי זֶה זָכָה בּוֹ וְלֹא אַחַר וְלֹא פְסָלִי לְהוּ מְשׁוּם נוֹגַע בְּעֵדוֹת דְהַשְּׁנֵי
נוֹחַ לוֹ וְאֲנִי אוֹמֵר כִּי הַלְוָה נוֹגַע בְּעֵדוֹת הוּא נִקְרָא כִּינּוֹן שְׁפוּט' עֲצָמוּ מִב"ח דְהַשְּׁנֵי נוֹחַ לִי
אֵיתָא וְהָיָא וְכוּלֵי הֵתָם הוּא מִפְּנֵי שְׂאִין עֲלֵיהֶם חוֹב בְּשִׁטְרָא וְאִינוּ עֲלֵיהֶם אֶלְא מְלוּנָה ע"פ
וְאֵלוּ הָיוּ רוֹצִים לְהַפְטֹר מִן הַמְעַרְעֵר עַל הַקְרָק' הָיוּ יְכוּלִים לְפִטוֹר עֲצָמָם בְּטַעֲנַת פְּרַעְתִּי
וּלְפִיכָךְ נֶאֱמָנִים אֲבָל כְּאֵן שְׁהָרֵי יֵשׁ בִּינֵיהֶם שִׁטְרָא חוֹב וְאִינוּ יְכוּלִים לְפִטוֹר עֲצָמוּ מִן הַרְאִשׁוֹן
בְּטַעֲנַת פְּרַעְתִּי רוֹצֵה הוּא לְהַעִיר וּלְזַכּוֹתוֹ לְאַחַר כְּדִי שְׂיַצֵּא מִשְׁעַבְדוֹ וְיִכְנַס תַּחַת זֶה הַשְּׁנֵי
שְׁהוּא נוֹחַ לוֹ מִמְּנוּ וְכֵן קִבְּלֵתִי מִפִּי הָר"ן בְּרַ מְאִיר וְכוּלֵי עַכ"ל הָרֵי דְאִיכָא מ"ד ס"ל דְלֹא
אֶמְרֵי הַשְּׁנֵי נוֹחַ לִי אֶלְא כְּשִׁהְעַד צָרִיךְ לְהוֹצִיא וְלֹא כְּשִׁהְעַ' חֲזִיב אֲבָל בַּעַה"ת ס"ל דְאֶפְי'
כְּשִׁהְעַד חֲזִיב אֶמְרֵי הַשְּׁנֵי נוֹחַ לִי וְכֵן פְּסַק מְרַן בְּסִי' ל"ז ס' י"א וּבְסִי' ס"ו ע"ש נִרְא'
דְאִיכָא מ"ד ס"ל כְּדַעַת הָרֵאָב"ד דְהָיָא דַּפ' ח"ה מִיְיָרֵי כְּגוֹן שְׁכַתְבוּ שִׁטְרָא חוֹב עַל הַשְּׁכָר
דַּא"ל"כ אֵינָה חֲזִיקָה כִּינּוֹן שְׁלֹא אֲכַל פִּירוֹת א"כ אֵין יְכוּלִים לְפִטוֹר עֲצָמָם מִן הַמְעַרְעֵר
בְּטַעֲנַת פְּרַעְתִּי וְאֶפְ"ה לֹא אֶמְרֵי הַשְּׁנֵי נוֹחַ לִי אֲבָל בַּעַה"ת ס"ל דְמִיְיָרֵי בְּמְלוּנָה ע"פ וְאֶפְ"ה
עֲלֵתָה לוֹ חֲזִיקָה כְּדַעַת הָרֵשֶׁב"א וְהָר"ן שְׁם וּק"ק עַל מְרַן דְבְּסִימֵן ק"מ דִּין י"ב כ' י"א
וְכו' וִי"א וְכו' וְכֵאֵן סֵתָם דְמִיְקָרֵי נוֹגַע בְּעֵדוֹת וּמ"מ אֶפְשָׁר דְהִכָּא גְבִי עָרַב לֹא אֶמְרִינֵן
הַשְּׁנֵי נוֹחַ לִי דְדוֹקָא הֵתָם שְׁעֵשֶׂה לוֹ טוֹבָה מְסַתְמָא נוֹחַ לוֹ אֲבָל הִכָּא שְׁהַפְסִידוּ מְסַתְמָא
אִינוּ נוֹחַ לוֹ: יו"ד דִּין י"ב בְּזִמְן שְׂיֵשׁ לוֹ חֵלְקָא וְכו' כְּתַב הַש"ךְ נִרְאָה דוֹקָא בְּשִׂישׁ לוֹ חֵלְקָא
בְּתַבִּיעָה עֲצָמָה דְקָרוּבִים פְּסוּלִים לְהַעִיד לְהַמּוֹרְשָׁה בֵּין לְזַכּוֹת בֵּין לְחוּבָה אֲבָל כְּשִׂאִין לוֹ
חֵלְקָא בְּגוּף הַתַּבִּיעָה עֲצָמָה אַע"פ שְׁשִׁיכְרוּ תְלוּי אִם יוֹצִיא דוֹקָא מ"מ הֵם אֵינָם מְעִידֵי
לְמוֹרְשָׁה בְּמִזְמוֹן זֶה רַק שְׁנוֹגְעֵי הֵם וְנוֹגַע כְּשֵׁר לְהַעִיד לְחוּבָה ע"ש וְנִר' דַּל"ד שְׂיֵשׁ לוֹ
חֵלְקָא וְכֵן מִשְׁמ' מְדַבְּרֵי הָרֵשֶׁב"ךְ בְּתַשׁוּ' ח"א סִימֵן ס"ו שְׁכַתְבּוּ בְּשׁוֹמֵר עַל הֵיזֵן וְז"ל וְנ"ל
דוֹקָא כְּשִׂאִינוּ נוֹטֵל שְׁכָר עַל שְׁמִירְתוֹ אֲבָל אִם הוּא נוֹטֵל שְׁכָר עַל שְׁמִירְתוֹ הָרֵי הוּא כְּשִׁלּוֹ
וְקִי"ל שְׂאִינוּ נֶאֱמָן בְּשִׁלּוֹ וְדוּמָה לְזֶה כ' הָרַמְבַּ"ן וְכו' שְׁמוֹרֵשׁ שְׁנוֹטֵל שְׁכָר הַרְשָׁאתוֹ חֵלְקָא
יְדוּעַ מִמְּמוֹן שְׂיִוצִיא מִהַלְוָה שְׂאִין קָרוּבֵי הַמּוֹרְשָׁה מְעִידִים בְּאוֹתוֹ דִּין מְשׁוּם דְהָנִי נוֹג'
בְּדָבָר מְשׁוּם שְׁכָרוֹ ה"נ כִּינּוֹן שְׂזָה הַשׁוֹמֵר אִינוּ נוֹטֵל שְׁכָר אֶלְא אַדְעָתָא שְׂיָהָא י"ן כְּשֵׁר
מְשׁוּם שְׁמִירְתוֹ הָרֵי יֵשׁ לוֹ חֵלְקָא בִּינּוֹן וְחֵלְקוֹ מְעוֹרָב עִם חֵלְקָא הָאֲחֵר וְכִינּוֹן שְׂאִינוּ נֶאֱמָן עַל
שְׁלוֹ כֶּף אִינוּ נֶאֱמָן עַל הָאֲחֵר עִינּוֹן שְׁם מִשְׁמ' דְכָל שְׁנוֹטֵל שְׁכָר מִיְקָרֵי יֵשׁ לוֹ חֵלְקָא וְרֵאִיתִי
לְהַרְשֶׁב"א בְּתַשׁוּ' ח"ג סִימֵן שַׁצ"א עַל מוֹרְשָׁה אִם יְכוּלִים קָרוּבֵי הַמּוֹרְשָׁה לְדוֹן וְז"ל אִם
לֹא הֵיָה אֶלְא שְׁלִיחַ בְּעֶלְמָא הָרֵי זֶה דֵּן בְּפִנֵי קָרוּבוֹ לְפִי שְׂאִין לוֹ בְּזָה לֹא זַכּוֹת וְלֹא חוּבָה
אֲבָל בָּא בְּהַרְשָׁאָה אִם כְּתַב לוֹ בְּהַרְשָׁאָה זִיל דוֹן וְאֶפְיָק לְנַפְשָׁךְ הָרֵי הוּא כְּבַעַל דְבָר מְמַשׁ
וְכוּלֵי וְאֶע"ג דְאֶמְרֵי רַב אֲשִׁי בַּפ' מְרוּבָה שְׁלִיחַ שְׁנוּיָה כְּבָר כ' הָרֵאָב"ד דְאִי אֶמְרֵי הַמּוֹרְשָׁה
קוֹדֵם שְׂיִתְבַּעְנוּ הַמּוֹרְשָׁה הָרֵינִי זוֹכָה לְעֲצָמֵי קְנָה דְלִהְיֵי א"ל הַמּוֹרְשָׁה זִיל דוֹן וְאֶפְיָק לְנַפְשָׁךְ
וְכוּלֵי הֵילְכָךְ בְּשַׁעָה שְׁהוּא דֵּן עִם הַנְּתִיב' בְּהַרְשָׁאָה שְׁבִידוֹ שְׁכַתְבוּ בָּהּ זִיל דוֹן וְאֶפְיָק
לְנַפְשָׁךְ הָרֵי הוּא כְּבַעַל דְבָר שְׁדוֹן עַל שְׁלוֹ עַכ"ל הָרֵי דְאֶפְיָלוּ מוֹרְשָׁה בְּחֻצָה הַרְשָׁאָה
שְׁכַתְבוּ בָּהּ זִיל וְאֶפְיָק לְנַפְשָׁךְ חֲשִׁיב כְּבַעַל דְבָר וְאִינוּ יְכוּלִים לְדוֹן בְּפִנֵי קָרוּבוֹ וְה"ה דְעֵדִים
הַקָּרוּבֵי לוֹ פְּסוּלִי לְהַעִיד אֲבָל לְמֵאֵי דְקִי"ל דְשְׁלִיחַ הָנִי וְאִינוּ יְכוּלִים לְזַכּוֹת לְעֲצָמוֹ דְצָרִיךְ
לְהַחֲזִיר פְּשִׁטָא דְקָרוּבֵי הַמּוֹרְשָׁה יְכוּלֵי לְדוֹן וְלְהַעִיד: י"א דִּין י"ד יְכוּלִים לְשַׁלְחַן הַרְשָׁאָה

בַּיָּד גּוֹי וְכוּלֵי כֵּן הוֹכִיחוּ הַתּוֹסֵ' רִישׁ קוּדְוֹשִׁין בַּד"ה אֲשֶׁה וכו' דְּגוֹי קוֹנֶה בְּחַלִּיפִין וְכוּן דַּעַת
ר"ת ע"ש וְנִרְאֶה דְלַדַּעַת הֶרְמֵב"ם בַּפ"א מֵה' זְכִינָה דְּגוֹי קוֹנֶה וּמְקַנֶּה בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין
בְּמִשְׁיכָה וכו' הַמ"מ שְׁכֵן מוֹכַח בַּע"ז דַּע"א דְּאֲמִימֵר דְּאֲמֵר מְשִׁיכָה קוֹנֶה אִף בְּמִשְׁיכָה
קֹאמֵר וְה"ה כְּסָף דְּאֲמֵרִי הֵתָם לַדַּעַת זֹו דְּבִינֵין נְסֻף בְּהַקְדַּמַת מְעוֹת סְגִי וְלֹא קִי"ל פְּסוּגֵינָא
דְּבַכּוֹרוֹת דְּאֲמֵרִי מֵה' עֲמִיתָהּ בְּחַדָּא אִף גּוֹי בְּחַדָּא אֲלֵא לְגוֹי בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין בְּמִשְׁיכָה עֵינֵין
שָׁם וְא"כ ה"נ הַגּוֹי קוֹנֶה בְּחַלִּיפִין פִּישְׁרָאֵל דְּרָשִׁי לַעֲמִיתָהּ בְּכֶסֶף בְּלַבַּד אֲבָל לְגוֹי בֵּין
בְּכֶסֶף בֵּין בְּחַלִּיפִין בֵּין בְּמִשְׁיכָה וְהַתּוֹ' ס"ל דְּגוֹי אֵינּוּ קוֹנֶה בְּכֶסֶף אֲבָל בְּחַלִּיפִין קוֹנֶה
וְנִדְחָקוּ בְּסוּגֵי דְּבַכּוֹרוֹת דַּהֲק' מְדִישְׁרָאֵל בְּחַדָּא קִנְיָן חַדָּשׁ בַּר מַחְלִיפִין שְׁהוּא בְּשִׁנְיָהֶם
ע"ש אֲבָל לַדַּעַת רַבִּי א"ש דְּהֵתָם ס"ל דְּגוֹי אֵינּוּ קוֹנֶה אֲלֵא בְּחַדָּא בְּמִשְׁיכָה וְלֹא בְּכֶסֶף
וְלֹא בְּחַלִּיפִין אֲלֵא דְקִי"ל פְּסוּגֵי דַע"ז דְּגוֹי קוֹנֶה כְּסָף וּמִשְׁיכָה וְה"ה בְּחַלִּיפִין וְאֲפֹשֶׁר
נְמִי שְׁדַחָה סוּגֵי דְּבַכּוֹרוֹת דַּס"ל מְדִישְׁרָאֵל בְּחַדָּא גּוֹי נְמִי בְּחַדָּא וְאֵין הַגּוֹי קוֹנֶה בְּחַלִּיפִי
אֲבָל סוּגֵי דְּקוּדְוֹשִׁין דְּבַעֲזֵי לְמִילָף מְשֻׁדָּה עֲפֵרוֹן שְׁתַּקְנָה אֲשֶׁה בְּחַלִּיפִין דַּס"ל דְּגוֹי קוֹנֶה
בְּחַלִּיפִין ס"ל דְּרָשִׁי לַעֲמִיתָהּ בְּכֶסֶף בְּלַבַּד אֲבָל גּוֹי קוֹנֶה בְּכֶסֶף וּבְמִשְׁיכָה וּבְחַלִּיפִין
פְּסוּגֵי דַע"ז וְסִמְיָא חַדָּא מִקְמִי תַרְתִּי וּמֵה' שְׁהַכְרִיחַ הַשֵּׁ"ף מֵהֵיָא דַע"ז דְּאֵין הַגּוֹי קוֹנֶה
בְּחַלִּיפִין דַּא"כ הוּל"ל אֶקְנִינָהוּ נִיְהֵלִיָהּ בְּחַלִּיפִין ע"ש לִיתָא שְׁהֵרִי הַרְשָׁב"א בַּת"ה הִבִּיאֵוּ
מִרְן הַב"י י"ד ס' קל"ב כ' בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ן דְּאֲמִימֵר לֹא מְשִׁיכָה דוֹקָא קֹאמֵר אֲלֵא אִף
מְשִׁיכָה וְה"ה לְמַעוֹת וְהִלְכָף כָּל שְׁהַקְדִּים לֹו מְעוֹת וּפְסָק סְמִכָּה דַעֲתִי וּלְפִיכָף מוֹת' וְזֵה
יוֹת' נְכוּן ע"ש וכו"כ בְּמִינְחָסוֹת ס' רכ"א וכו"כ הַרִיטְב"א בַּח'י שָׁם וְזֵה דַעַת הֶרְמֵב"ם
כַּמ"ש וכו"כ הַתּוֹסֵ' בְּקוּדְוֹשִׁין דִּי"ד ע"ב בַּד"ה הוֹאִיל וְכוּלֵי וְעוֹד דְּאֲמֵרִי בַע"ז דַּלְכ"ע גּוֹי
קוֹנֶה בְּמִשְׁיכָה וּמְהַר"ם שָׁם כ' דְּלֹאוּ דוֹקָא דְּהֵא ר"ל ס"ל דְּנוֹי אֵינּוּ קוֹנֶה בְּמִשְׁיכָה וכו"כ
ה' עֲצָמוֹת יוֹסֵף עֵינֵין שָׁם וְא"ץ דַּס"ל דְּסוּגֵינָא דַע"ז ס"ל דַּלְכ"ע לר"ל וְלר"י דְּרָשִׁי
לַעֲמִיתָהּ בְּלַבַּד לר"י לַעֲמִיתָהּ בְּכֶסֶף בְּלַבַּד וְכוּן לר"ל אֲבָל לְגוֹי בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין בְּמִשְׁיכָה
כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' שָׁם לַחַד תִּי וכו"כ בְּהַדְּיָא בְּשִׁיטַת קוּדְוֹשִׁין שָׁם דְּהַכִּי קִי"ל גַּם הַתּוֹסֵ'
בְּמִצִּיעָא דַּמ"ח בַּד"ה נִתְנָה וכו' כ' בְּשֵׁם הַר' חֵיִים דְּאֲפֹשֶׁר דַּלְר"י מְעוֹת קוֹנוֹת בְּנִכְרִי כְּמוֹ
פִּישְׁרָאֵל וְכוּן יִסְבּוּר רַב אֲשִׁי וְלֹא יִדְרָשוּ כְּמֵאֵן דְּדַרְיֵשׁ בְּבַכּוֹרוֹת לַעֲמִיתָהּ בְּכֶסֶף וּלְנִכְרִי
בְּמִשְׁיכָה אֲלֵא יִדְרָשוּ לַעֲמִיתָהּ אַתָּה מַחְזִיר אֲוֹנָאָה וְאִי אַתָּה מַחְזִיר אֲוֹנָאָה לְגוֹי וכו' ע"ש
וּלְדִידִיָהּ וְדַאי דְקִי"ל כַּר"י וְרַב אֲשִׁי וְה"נ גּוֹי קוֹנֶה בְּחַלִּיפִין פִּישְׁרָאֵל דְּלַעֲמִיתָהּ דוֹקָא
לְמַעַט אֲוֹנָאָה אַתָּה וְא"ל הַכְרִיחַ הֶרְמֵב"ם נְמִי מְדִישְׁרָאֵל בַּפ"ק דְּקוּדְוֹשִׁין אֲשַׁכְּחוּ נִכְרִי דְּכָל
קִנְיָנוּ שְׁל נִכְרִי בְּכֶסֶף מְשֻׁמַּע דְּהַגּוֹי כַּר"ל דַּס"ל לַעֲמִיתָהּ בְּמִשְׁיכָה וּלְנִכְרִי בְּכֶסֶף וְכוּן מ"ש
בַּע"ז דַּע"ב בְּזוֹנָה נִכְרִית עֲסִיקִי דְּלֹא מְחַסְרָא מְשִׁיכָה אַתִּי כַּר"ל וְהַר' חֵיִים תִּי דַּר"י דְּרִישׁ
לַעֲמִיתָהּ לְמַעַט אֲוֹנָאָה אֲבָל הֶרְמֵב"ם ס"ל דְּגַם לר"י דְּרָשִׁי לַעֲמִיתָהּ בְּכֶסֶף וּלְגוֹי בֵּין
בְּכֶסֶף בֵּין בְּמִשְׁיכָה א"כ לְדִידֵהוּ ה"נ דְּגוֹי קוֹנֶה בְּחַלִּיפִין כְּמוֹ שְׁקוֹנֶה בְּכֶסֶף פִּישְׁרָאֵל וְה'
ש"ף הַסְּפִים דְּאֵין חַלִּיפִין לְגוֹי וְאֲפ"ה ס"ד דְּאֲשֶׁה קוֹנֶה בְּחַלִּיפִין כְּמוֹ שְׁדָּה דַּאֲע"ג דְּגוֹי
הֵיָה מ"מ שְׁדָּה עֲצָמָה נִקְנִית בְּחַלִּיפִין לְיִשְׂרָאֵל וכו' וכו' ה' פְּנִים מְאִירוֹת ח"א ס' מ"ו לֹא
זְכִינָה לְהַבִּין דְּלְדִידִיָהּ צְרִיף לְחַלְק דְּיִשְׂרָאֵל קוֹנֶה מְגוֹי בְּחַלִּיפִין אֲבָל הַגּוֹי אֵינּוּ קוֹנֶה
מִיִּשְׂרָאֵל בְּחַלִּיפִין וְלַעֲנֵן קִנְיָהּ גּוֹי בְּמִשְׁיכָה אוּ בְּכֶסֶף דְּיִלְפִי לַעֲמִיתָהּ בְּמִשְׁיכָה הֵא לְגוֹי
בְּכֶסֶף מִשְׁמ' דְּאֵין חִי בֵּין גּוֹי מִיִּשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל מְגוֹי וְאֲפֹשֶׁר כְּמוֹ שְׁסַבֵּר ר"מ לְעַנְיָן מְשֻׁפּוֹן
דְּגוֹי מִיִּשְׂרָאֵל אֵינּוּ קוֹנֶה וְיִשְׂרָאֵל מְגוֹי קוֹנֶה בַּק"ו יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל קוֹנֶה מְגוֹי לֹא כ"ש

וה"נ לענגן חליפין ע"ש וליתא דהא דדרשי' מיד עמיתה במשיכה הא מיד גוי בכסף ולמ"ד דד"ת מעות קונות ישראל מישראל בכסף וישראל מגוי במשיכה וא"כ היכי ילפי' בק"ו דישאל קונה מגוי בחליפין בק"ו דישאל מישראל הא א"ל דמשיכה או פסף יוכיחו דישאל מישראל קונה וישאל מגוי אינו קונה ועיין בהפרישה והט"ז י"ד סי' קל"ב שכ' דישאל מגוי קונה בכסף בק"ו דישאל מישראל קונה ישראל מגוי לא כ"ש וכה"ג קי"ל בסימן קכ"ו גבי מעמד ג' וכבר השיגו ה' שער אפרים סי' ע"ט ובגמ' מנפת בהדיא ח"י דאין גוי קונה מישראל ולא ישראל מגוי ומעמד שלשתן שאני דהוי הילקתא בלא טעמא עש"ב ועוד דהא קי"ל פרבנו דישאל מגוי אינו קונה משפון כמו שפסק הטור ומרן בא"ח סי' תמ"א דישאל שהלנה לנכרי על חמצו אפילו הרהינו אצלו אם לא אמר מעכשיו מותר לאחר הפסח ע"ש בב"י וכן פסק מור"ם בא"ה סי' כ"ח במקדש במשפון של גוי אינה מקודשת ע"ש בב"ש ס"ק כ"ב אף ראיתי בתשו' מהר"ם מינץ סי' ס"ו שכ' וז"ל ונ"ל שפכור נוטל פי שנים אפילו במשפון של גוי דוקא במלנה ע"פ אינו נוטל וכו' ואם אמרו ישראל מגוי לא קני להתחייב באחריותו היינו לגרע פת הגוי אבל לענגן שיהא ישראל קרוי מוחזק ק"ו השתא ישראל מישראל קני מגוי לא כ"ש וכה"ג אמרו הק"ו לענגן מעמד שלשתן וכו' עי"ש וה"נ אפילו לרבנו דס"ל דישאל לא קני משפון ה"ד שלא להתחייב באחריות לגרע פת הגוי אבל לענגן שיהא ישראל קונה מגוי בחליפין ק"ו ישראל מישראל קונה מגוי לא כ"ש אבל ק' שהרי כ' המרדכי הביאו הב"י בא"ה סי' כ"ח דהמקדש במשפון של גוי אינה מקודשת דישאל מגוי לא קני משפון כדאיתא בפ' כ"ש דהלכה פרבנו ולא כר"מ ופסקו מור"ם שם וא"א הא לרבנו נמי דוקא לגרע פת הגוי שלא להתחייב באחריותו אבל ישראל מגוי קונה בק"ו ויכול לקדש בו אשה ול"ל פיון דס"ס לא מחייב באחריותו לא חשיב שלא לקדש בו אשה שהרי כ' התוספות בס"פ האומנין בד"ה אימור וכולי וז"ל מצוה טעם יהיה ש"ש דאי חשיב קנין גמור אפי' באונסין יתחייב ואי לא חשיב קנין גמור לא יהיה אפי' ש"ש וי"ל דבההיא הנאה שיקול לקדש בו את האשה וכו' וכן פתב הרא"ש בפ"ק דקידושין עיין שם אלמא לא הוי ש"ש אלא משום דיקול לקדש בו האשה וא"כ דגוי גרע פחו שלא לחייבו באחריותו אבל הוי שלו שיקול לקדש בו אשה ועוד דהא קי"ל שאין הגוי בדין השומרים דרעהו פתיב ומ"מ הסכמת האחרונים לדעת ר"ת דגוי קונה בחליפין וכן הסכים ה' שער אפרים סימן ע"ט ודחה דברי הש"ך מיהו כ' ה' שם דה"ד ק"ס אבל חליפין שהוא בתורת שווי דמים אין הגוי קונה ולא מקנה עש"ב: י"ב דין ט"ו הרי זה עושה מצוה וכולי וכן פתב הראב"ד בס' תמים דעים סס"י ס"ב דמצוה היא פדי שלא יהא פל' א' נוט' מעות של חבירו והולך ויושב במ"ה עיין שם: סימן קכ"ה א' דין א' ראונו שהיה חייב מנה לשמעון וכו' כ' מהר"י נ' מיגש סימן ע"ז אם עד א' העיד דשמעון פלח לראובן עם לוי ממון והודה בזה לוי אבל טען שחזר ולקחו ממנו או צוה לו אח"ך לתתו לאחר הואיל ולא אמר ללוי פשתן לו הממון לתתו לראובן הילך שאני חייב לו אבל נתנו לו סתם אין לנו לומר שהוא אלא בדרך מתנה שאם בא לחזור חזור וכולי עיין שם נראה דס"ל דבמתנה אם א"ל הולך מנה לפל' שאני נותן לו יכול לחזור עד שיגיע ליד המקבל דהולך לאו פנכי ואפילו לא אמר ליה שאני נותן לו אלא הולך מנה לפ' סתם אמרינן שהוא מתנה ולא פקדון וחוב כמ"ש התוספות בכתרא דמ"א בד"ה אבל וכולי דאם מסר לו בעדים סתם

דוֹקָא אַוּמָן אִין לֹו חֲזָקָה דְּמִסְתַּמָּא לְתַקְנֵנוּ מְסַר לֹו אַבְל לְאַחַר מְסַתַּמָּא מְכַר אוּ מִתְּנָה כֹּל שְׁלֵא פִי שֶׁהוּא פִּקְדוֹן וְכֵן פֶּתַב הָרֵא"ש וְהַטּוֹר סִימָן קל"ג עֵינֵן שָׁם וְכֵן אַמְרִינָן בְּפ' שְׁבוּעַת הַעֲדוּת מְנָה נִתְּתִי לָךְ וְהַעֲדִים רוּאִים אוֹתָהּ מִבְּחוּץ וְהִלְךָ טוֹעֵן בְּמִתְּנָה נִתְּנָם לִי נְאֻמָּן עֵינֵן שָׁם א"כ ה"נ פִּינּוּן שְׁנִיתָנָם לֹו סֶתֶם לֹא אַמְרִינָן לְפִקְדוֹן אֲלֵא מִתְּנָה וְאִם בָּא לְחֹזֵר חוּזַר וְהַשְׁלִיחַ לֹא פִּשְׁעָה וּמ"ש הָר"ן בְּפ' אַחֲרוֹן דְּכַתּוּבּוֹת גִּבְי מִי שֶׁהִלְךָ לַמ"ה וְעָמַד א' וּפְרָגַס אֶת אִשְׁתּוֹ וְכוּלִי כ' בְּשֵׁם הָרֵשֶׁבֶת"א דְּסֶתֶם לְאִי לְשֵׁם מִתְּנָה נִתְּנָן אֲלֵא לְפִקְדוֹן נִרְאָה דַּה"ד מְשׁוּם דְּמָמוֹן בְּחֻזְקָה בְּעֵלְיוֹ וְעַל הַמְּקַבֵּל לְהִבְיָא רְאִיָּה שְׁנִיתָנָן לֹו בְּמִתְּנָה אַבְל (א"ה עכ"מ):

ב' דְּהוּלָּךְ פְּזִיכִי דְּמִי וְכוּלִי וְאִם תְּפֹס ב"ח אַחַר מִיָּד הַשְׁלִיחַ מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ דְּמַשְׁעָה שְׁבָאוֹ לִיד הַשְׁלִיחַ הו"ל כְּפֶאֱלוֹ הַגִּיעָה לִיד הַמְּלַנָּה עֲצָמוֹ ה' בֵּית יְהוּדָה ח"א סִימָן מ"ה עֵינֵן שָׁם וּכ"כ מְהַרְי"ם גְּאֻלְנֵטִי סִימָן קי"ז עֵינֵן שָׁם וּמְצָאִי בִתְשׁוֹ הַגְּאוּנִים ח"ב שְׁעַר ד' סִימָן כ"ו בְּרֵאוּבֵן שְׁיֵשׁ עֲלָיו שֵׁט"ח מְאָה זְהוּבִים בְּאַחֲרִיּוֹת וּבְכָל שְׁיִמְצָא בְיָד כָּל אָדָם בְּעוֹלָם לְהוֹצִיא מִיָּדָם וְהִלְךָ רֵאוּבֵן זֶה וְלָנָה מְאַחַר מְאָה זְהוּבִים אַחֲרִים וְהִלְךָ לַמ"ה וְנִתְּאָחַר ב' שָׁנִים וְאַח"ךְ שְׁיִגַּר לְשָׁנֵי מָמוֹן שְׁלוֹ כ' ו"ל כֹּף רְאִינוּ מִן הַדִּין שְׁאִם שְׁלִיחַ שְׁשִׁיגַר רֵאוּבֵן מָמוֹן עָמַד שְׁל ב"ח שְׁנֵי הוּא מַשְׁעָה שְׁהַגִּיעַ מָמוֹן לִידוֹ שְׁיִצָּא מִיָּדוֹ שְׁל רֵאוּבֵן וְעָמַד בְּרֵשוֹת ב"ח שְׁנֵי וְכוּלִי וְאִי שְׁלִיחַ שְׁל רֵאוּבֵן הוּא וְהַעֲדִיד עֲלָיו שְׁמַעוֹן בְּאַחֲרִיּוֹת שְׁלָךְ עַד שְׁיִגַּע לִיד ב"ח שְׁנֵי אִין יָכוֹל ב"ח א' לְהוֹצִיא מְאוֹתוֹ כְּלוּם וְכוּ' עכ"ל מְבוֹאָר דַּס"ל דְּאִם הַשְׁלִיחַ שְׁל ב"ח שְׁנֵי מַשְׁעָה שְׁהַגִּיעַ הַמָּמוֹן לִידוֹ הוּא בְּרֵשוֹת ב"ח וְאִם שְׁלִיחַ שְׁל רֵאוּבֵן הוּא דְּמֵן הַסֶּתֶם הֵם בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ שְׁל רֵאוּבֵן יָכוֹל ב"ח א' לְהוֹצִיא מִהַשְׁלִיחַ וְהֵינּוּ מְשׁוּם דְּכַתּוּב בְּכָל שְׁיִמְצָא בְיָד כָּל אָדָם בְּעוֹלָם לְהוֹצִיא מִיָּדָם וְכִינּוּן דְּהַמָּמוֹן עַדִּין הוּא בְּאַחֲרִיּוֹת רֵאוּבֵן יָכוֹל זֶה לְהוֹצִיא מִהַשְׁלִיחַ אַבְל אִם הַעֲדִיד עֲלָיו שְׁהַמָּמוֹן בְּאַחֲרִיּוֹת שְׁלָךְ עַד שְׁיִגַּיעַ לִיד ב"ח שְׁנֵי אִפִּי' בְּכַה"ג אִינוּ יָכוֹל לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ: ג' הַג"ה אַבְל אָמַר הַחֲזִיר לְפִלוּנֵי וְכוּ' וְכֵן אִם אָמַר תַּנִּים זֶה בְּיָדָךְ לְפִירְעוֹן פ' אִינוּ כְּלוּם מְהַרְי"ם ו' חֲבִיב בִּתְשׁוֹ בַּס' גִּנַּת וְרָדִים כָּלֵל ג' סִימָן ח' וְהַסְפִי עָמַד הַר' הַמְּחַבֵּר סִימָן ט' עַש"ב: ד' וְאִם הַחֲזִיר לֹו הַמְּנָה וְהַעֲנִי וְכוּ' כְּתַב הַמ"מ שְׁכֵן מְצָא בִּתְשׁוּבוֹת הַרִי"ף שְׁאִם הַעֲנִי הִלְנָה הַשְׁלִיחַ חֲזִיב מִשְׁמ' דוֹקָא הַעֲנִי אַבְל אִינוּ יָכוֹל לְתַבְּנ' הַשְׁלִיחַ עֵינֵן שָׁם בַּהֲלַח"מ וְעֵינֵן בַּה' פְּנֹסֶת הַגְּדוּלָּה ו"ל הַרִי"ף בִּתְשׁוֹ סִימָן קי"א שְׁאֵלָה עַל לֵאָה שְׁהִתָּה לָהּ שְׁטַר מְשִׁכּוּנָה עַל חֲצַר שְׁל רֵאוּבֵן וּבִקְשָׁה לְצֵאת מְאוֹתָהּ מְדִינָה וְעִשְׂתָּה שִׁמ' שְׁלִיחַ לְקַבֵּל לָהּ אוֹתוֹ מָמוֹן וּקְבַל אוֹתוֹ שִׁמ' בְּאַחֲרֵי' עֲלָיו וְעַל אִשְׁתּוֹ וְכוּ' שִׁמ' עַל עֲצָמוֹ שְׁמָמוֹן זֶה קִבְּלוּ מְאוֹתוֹ חו' שְׁהִיָּה לְלֵאָה אֲצֵל רֵאוּבֵן וּלְאַחַר זְמַן וְכוּלִי פִּיִּים אֶת שִׁמ' עַד שְׁהַחֲזִיר לֹו אוֹתוֹ מָמוֹן וְכוּ' תְּשׁוּבָה פִּינּוּן וְכוּ' מְחִיבֵי' אֶת שִׁמ' לְפָרְן' לָהּ כָּל הַמָּמוֹן לְפִי שְׁכָבֵר זָכָה לָהּ בּוֹ וְעִשָּׂה בְּרֵשוֹתוֹ וְזֶה שְׁהַחֲזִירוֹ לְרֵאוּבֵן אִיהוּ אֶפְסִיד אֲנַפְשִׁיָּהּ וְכֵן אָמְרוּ הִילָךְ מְנָה לְפִלוּנֵי שְׁאֲנֵי חֲזִיב לֹו אָמַר רַב חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וְאִם בָּא לְחֹזֵר אִינוּ חוּזַר וּז"ש חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ אִם נִתְּנָו הַשְׁלִיחַ מְעַצְמוֹ אַבְל אִם נִתְּנָו בְּצוּוֵי בְּעֵלְיוֹ וּבְשְׁלִיחוֹתוֹ אִינוּ חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וּמְכָל מְקוֹם בֵּין נִתְּנָו מְעַצְמוֹ בֵּין שְׁלֵא נִתְּנָו מְעַצְמוֹ אִם בָּא לְחֹזֵר אִינוּ חוּזַר שְׁכָבֵר זָכָה בּוֹ לְבַעֲלִים וְאִם מִחֲזִירוֹ חֲזִיב לְשִׁלְמָ עכ"ל מִשְׁמ' דְּיָכוֹל לְתַבְּנ' הַשְׁלִיחַ וְחֲזִיב לְשִׁלְמָ כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּשְׁלִיחוֹת הַמְּלָנָה וְהַחֲזִירוֹ דְּהִלְנָה נְפֹטֵר מִהַאֲחֲרִיּוֹת וְהַשְׁלִיחַ חֲזִיב מְדִינָא וְכֵן כַּת' רֵאב"ן בַּס' דָּף קל"ו דְּאִם הַשְׁלִיחַ הַחֲזִירוֹ חֲזִיב לְשִׁלְמָ לְמַלְנָה וּלְמַפְקִיד עֵינֵן שָׁם וְלֹא חִי' בֵּין יֵשׁ לְלָנָה נְכָסִים אוּ אִין לֹו נְכָסִים וְכֵן כְּתַב הַג"ה בְּשֵׁם א"ז דְּיָכוֹל לְתַבְּנ' מִי שְׁיִרְצָה וְכֵן הַסְפִי' הָרַב שְׁפִתֵי פִהֵן עֵינֵן שָׁם.

ח' דין ב' הא דבפקדון וכו' כ' הסמ"ע אבל בהלוא' דלהוצאה ניתנה וכו' וכן הוכיח מהרש"ל פ"ק קמ"א דגיטין סי' מ' דבהלואה אפילו לא הוחזק בפ"ן איני יכול לחזור ודחק להגיה דברי התוספות שם דקאי על מעשה אחר וכו' עיין שם בא"ר א"ב ר"ן בספ" דף קל"ו כ' והוא אם תב' המלנה או המפקיד לאו המשל' את שלקם וכפר דניחא ליה למלנה או למפקיד דנפקי מיד המשלם אבל לא פפר במלנה וכו' אם בא המשלם לחזון חוזר דאין רצונו שיהא פקדו' ביד אחר וכו' עיין שם הרי דגם בהלואה סבירא ליה דיכול לחזור ואם פן אפשר שפן דעת התוספות כמ"ש הרב ח"ה שם אבל הריטב"א בחי' שם פתב וכוליה רבנותא פסקו פ"ב דהא תניא פנותיה ואם פן בעלמא אפילו לא הוחזק בפ"ן ובפקדון פשהחזו' פ"ן הולך ומן פזכי וסגיב באחריותו ואם בא לחזור אינו חוזר מיהו רבינו גר"ו אומר דהא ברייתא לאו תיובתא דשמואל היא אחר דאוק' לה פשהחזוק פ"ן דשמואל נמי מוקי לה בין במלנה בין בפקדון פשהחזוק פ"ן והחזוק פ"ן אפילו שמואל מודה דאם בא לחזור אינו חוזר וכו' וכיון שפן קנימא לן פשמואל דה' פנותיה בדינים ואם בא לחזור חוזר עיין שם ואפשר דר"א"ן סבירא ליה הכי ופס' פשמואל דבין במלנה בין בפקדון דהחזוק פ"ן ואם בא לחזור אינו חוזר אבל פשלא החזוק פ"ן יכול לחזור אבל הרמב"ם ושאר פוסקים פסקו פ"ב דברייתא פנותיה ובמלו' לעולם אינו יכול לחזור: ו' דין ד' ויש מי שאומר וכולי וכן מסתברא הב"ח וכן פתב רב א' פשו"ת חוות יאיר סימן רט"ז דאף שפ"ן בש"ע כ' ב' הדעות ולא הכריע הרי הטור כ' אבל הרמ"ה וכולי גר' דעתו כהרמ"ה שכ' באחרונה וכן הכריע הב"ח עיין שם וליתא דמ"ן סתם (א"ה עכ"מ): ז' דין ט' אפילו אם מת המקבל בחיי נותן וכולי אע"ג דמתנת שכ"מ לא חיילא אלא לאחר גמר מיתה שאני מתנה זו שהוציא הממון מתחת ידו דעתו שיקנה מיד כ"כ מ"ן בב"י הטעם לדברי התוספות עיין שם וא"כ האומר תנו מנה לפ' ולא מסרו לשליש ומת המקבל בחיי נותן לא זכו יורשיו וכן פתב הר' יונה בעליות הובא בש"מ לבתרא ד' קכ"ה ע"ב וז"ל ושמעי' מסוגיא זו דש"מ שאמר תנו לפ' מנה ומת מקבל בחיי נותן אין נותניו לירשיו דכיון דלא זכה בהם מקבל בחיי ואין מתנת שכ"מ קונה עד לאחר מיתה אין יורשיו עומדים במקומו לזכות במתנה שלא זכה וכולי והא דמסקי' בספ"ק דגיטין דהולך מנה לפ' וכו' גר' בעיני דה"ד משום דזכה לשליח פיו דדברי שכ"מ פכתובים וכמסורים דמו דהולך דשכ"מ פזכי דמי וכיון דאיתיא למקבל בשעת מתן מעות והוי כמו שהגיעו לידו וה"ז פנפקד של מקבל בנדאי נותן לירשיו והם זוכים במתנה פשימות הנותן מיהו בחיי נותן ודאי לא זכה המקבל זכיה גמורה שלא יוכל הנותן לחזור בו אע"ג דהוי כמו שהגיעו הפעות ליד המקבל שאין זיכוי מועיל בש"מ שלא יוכל לחזור בו שלא היה זכוי אלא מחמת מיתה קנין וזיכוי בעי' פדמוכח בפ' מ"ש ומלישנא דקאמרי' ה"ם הא דאיתיה למקבל בשעת מתן מעות ולא אמרי' דאיתיה למקבל בשעת צוואה משמע כמ"ש וכולי עכ"ל הרי שכ' בהד"א דאומר תנו מנה לפ' ומת מקבל בחיי נותן לא זכו יורשיו אבל התוספות בגיטין שכ' דדברי שכ"מ פשמת פמסורים למקבל משעת נתינת שכ"מ או אמירתו עיין שם גר' דס"ל דגם באמירה זכה וכן ראיתי לה' פני יאושע בחי' שם וכן פתב התוס' בפ' מציאת האשה וז"ל י"מ פיון דמלד"ה א"כ מאי אהני הא דדברי שכ"מ פכתובים וכמסורים דמי ואור"ת דלא אמרינן מלד"ה אלא פשהושלש מתחלה לכה' א"נ דוקא במת נותן בחיי מקבל אבל דברי שכ"מ בכל ענין פמסורים דמו

עכ"ל הרי דס"ל דגם באמירה זכה וכ"נ מדברי ר' האי בספר המקח סוף שער י"ג עיין שם ועיין בתשוב' הב"ח חלק ב' סימן פ"ג וכן מצאתי להרמ"ה בפ' מ"ש סימן צ"ד ונ"ל וכל שכן גבי ל' דתנו ותנתן דמהנו בש"מ ולא מהנו בבריא דצואה היא והקנאה בצואה לא שייכא דקנין דברים בעלמא הוא ולא אשפחן דמהני בבריא אל היכא דמסריה לממונא ביד שלישי ואמר לו תן חפץ זה או מנה זו לפלוני דהנה ליה פזכי פדאיתא בסוף פר"ק דגיטין א"נ במשליש מעות להוליכן לאחר וכו' ואפ"י הכי אם מת המשלח עד שלא חזר בו אף על פי שלא הגי' הממון ליד המשלח אמרינן מצנה לקניינים דברי המת ואלו גבי ש"מ אף על גב דלא אתפסיה לממון לשליש קניי אי בעית אימא מטעמא מצנה לקניינים דברי המת וכי היכי דגבי הקנאה לא אצרכו לחד מאנפי הקנאה שלא תטרף דעתו עליו ואי בעית אימא ל"ש גבי יטול יחזיק וכיוצא דלשון הקנאה הוא ול"ש גבי תנו דלשון צוואה הוא כולא מילתא גבי ש"מ מטעמא דלשון מתנה הוא וכו' דכי היכי דלא אטרחהו רבנן לאצרוכי חד מאנפי הקנאה שלא תטרף דעתו עליו הקא נמי לא אטרחו רבנן לאקנויי בל' מתנ' ממש שלא תטרף דעתו עליו וכו' עכ"ל מבואר דסביר' ליה דגם באומר תנו מנה לפ' דלא מסר הממון לשליש קנה בש"מ מטעם מצנה לקניינים דברי המת או דהני ל' הקנאה והר' תרומת הדשן סי' ש"ן על ראובן שצנה מחמת מית' שיתן מנכסיו לבת בנו עשרים ליטרא ותקנה בהם חגורה ומת ראובן ואחר ימים מתה האשה בת בנו קודם שהגיעו המעו' לידה והניחה בן קטן פתב ונ"ל אבל פיון דהנה ליה בן וכו' אותו בן יורש כל פחה וזכות שהיה לה בעולם בראוי כבמוחזק וכולי אלא שכן ראובן טוען שהצואה לא היתה אלא הבת דתקנה בהם בהני מעות חגורה יפה וכוונתוהיא פבר נתבטלה קודם שהוציא המעות מידו נר' לכאו' דשפיר קטעין וכי האי גוונא איתא בפרדכי פרק אע"פ באחד שנדר והקצה מעות לצדקה יתומה להשיאה בהם ונפטר' היתומ' קודם שהשיא' ופ' ר"ח פ"ז דלא זכו יורשי היתו' באותם מעות כל עיקר משום דאמדי' לדעתיה שלא הקצ' אותם אלא על מנת לכונסה ור"י וא"ז פסקו התם פמותו וכו' ואף ע"ג דראב"ה פליג עלייהו וכ' לא כל האומדנות שוות וכיון דהוקצה מעות לעניים ועשה וזכתה היתומה בהם וזכו היורשים מפחה ואם פן בנדון דידן נמי פיון דקניימ' לן דדברי ש"מ ככתובים וכמסורים דמי מיד זכתה האש' בהני עשרים ליטרא ואתו יורשיה וזכו מינה מפל מקום מה בכך אפתי פלוגתא דרבנותא היא ולא מפקי' ממונא אמנם נראה בנדון דידן ליכא אומדנא דמוכח וכו' דאמרי' בפרק י"ן ובפרק מ"ש דעתו של אדם קרובה אצל בנו והוא הדין מסתמא אצל בת בנו ונר"ל דגמר להקנות לה וכו' עיין שם באורף הרי דסביר' ל דגם באמירה קנתה מיד ויורשיה יורשי פחה וכן מצאתי להרדב"ז חלק ג' סי' תקנ"א שכתב שכן דעת התוספות אבל מדברי הרא"ש ור' ירוחם משמ' דלא זכה באמירה אלא במקרו לשליש ואפ"י מת נותן בחיי מקבל הסכים שם דלא זכו יורשי מקבל באמירה עיין שם באורף וכן פתב בתשוב' אחרת סימן קי"ב עיין שם וראיתי למהראנ"ח חלק ב' סימן צ"א בש"מ שנתן מתנה לבתו וקב' זמן לאחר ב' שנים ומתה הבת קודם הב' שנים שכתב דאף על גב דכתבו התו' דאפילו מת מקבל בחיי נותן זכה משום דמתנת ש"מ קונה למפר' משעת נתינה היינו משום דלא קב' שום זמן למתנ' אבל בנדון זה שלא זכה אותה במתנה אלא לאחר הב' שנים והיא שעמא ליתא למקבלת מתנה לא זכתה במתנ' וכו' מיהו א"ל דלאחר ב' שנים נמי הוי כסתם מתנת ש"מ שאינו מכוון לזכות אלא לאחר

מיתה ואפילו הכי באומר הולך מנה לפלו' אמרינו למפר' הוא זוכה והכא נמי לאח' ב' שנים הוא קונה למפר' אלא שאיני סומך ע"ז בפשוט להוציא מהיתום עינין שם והרדב"ז חלק ג' סימן תקנ"א בש"מ שצנה שיתנו לבתו מנה לצורך נישואיה ומתה הבת הביא דברי התוספות והרא"ש וכתב וז"ל ומכל מקו' יש ללמוד מדבריהם לנ"ד אף על גב דלא מטי מתנתא ליד מקבל ולא הושלש ביד שלישי פנין דמת נותן פחיי מקבל זכה במתנה משום דדברי ש"מ וכו' וזכו יורשיו אחריו עינין שם מבואר דס"ל (א"ה עכ"מ): סימן קכ"ו א' דין א' ראובן שהיה לו מנה אצל שמעון וכו' ואלו נאם מת ראובן אפילו אין עדים בדבר נאמן שמעון לומר שראובן המתה אותה במעמד שלשתן במגו דאם רצה היה אומר שפרע לראובן הכנה"ג אות נ"ז בשם מהר"א גאליקו בתשו' כ"י ע"ש וכה"ג כתב הרדב"ז ח"ב סימן ל"ב ע"ש וכ"כ מהר"ם אלשיך בתשו' בס' אבקת רוכל סימן קע"ה דנאמן שמעון לומר שא"ל ראובן תנהו ללוי במעמד ג' מגו דא"ב אמר החזרתי לו מדכ' הרמב"ם בפ"א מה' שלוחין שאם טען שמעון דמנה שהיה בידו נתנו ללוי ע"פ כתב ששלח לו ראובן וטען ראובן לא כתבתי ולא שלחתי כתב ישבע שמעון היסת ונפטר וכ"ש ביו"רש הבא בטענת אביו דהוי בטענת ספק שיכול לטעון שנתנו ע"פ אביו או שהמחהו אצל אחר במעמד ג' וכו' ואפי' יטעון היו"רש מנה לאביו בידו דהוי טענת פריא לא אלים ממורישו דאין טועני ליו"רשי אלא מה שהיה יכול אביהם לטעון ומדברי הרמב"ם נר' ברור דאין חי' בין הבא לזכות לעצמו או לאחרים וגם מדין מגו נאמן לזכות את אחרים וכ"ש הוא אם לעצמו יכול לזכות בשבועה כ"ש לאחרים דאין אדם חוטא ולא לו והסכים עמו מרן ב"י שם עש"ב ולעד"ן דאין שמעון נאמן לזכות ללוי דהא אמרי' בפ' הא"מ וכן פסקו הרמב"ם והטור ומרן בסי' קכ"א ס"ט דשליח שאמר שנתננו למלנה והמלנה אומ' שלא קבלם ולא עשאו שליח ישבע השליח וכו' וישב' המלנה וגובה מהל'ן שהשליח אינו נאמן לפי שהוא נוג' בעדות שהרי צריך לישבע וליפטר וכ' התוס' וז"ל וא"ת מ"מ למה לא יהיו העדים נאמנים לאחר שגשבעו לומר פרענו מגו דיכולים לימר החזרנו ללנה וכו' ואור"י דלכך אין נאמנים לאחר שגשבעו משום דרחמנא אמר ע"פ שנים עדים יקום דבר דמשמע דנאמנים בדבור בלבד אבל עדים הוטענו לישבע קודם שיאמרו דבריהם אין ממש בעדותם וכו' ע"ש וה"נ אינו נאמן לזכות את לוי מדין עדות במגו דהחזרתי או במגו (א"ה עכ"מ): ב' בין מלנה וכו' אפי' מלנה שלא הגיע זמן הפירעון יש דין מעמד שלשתן כמו שהוכיח הש"ך ודלא כמהרשד"ם ס' שנ"ט ע"ש וכן הסכים ה' נתיבות משפט ד' פ"ד דאפי' הנמקה שהוא מוחזק רוצה לחזור אינו חוזר עש"ב וכן מצאתי למהרי"ל ס' ע"ד שכ' שמצא תשו' ישנות וא' מהם כ' ר"י וא"ז ובתשו' א' שאלו על שכ"מ שרצה ליתן לאשתו רבית והשיב וז"ל ועל הרבית אפי' אי הוי ראוי ולא גבי' כתובה מניה מיהו זכתה האלמנה בו מפת המתנה שצוה בעלה במתנת שכ"מ ליתן לה הרבית דאיתא נמי בבריא במעמד ג' דמלנה גופה ניקנית במעמד ג' דמי לא עסיקי' הלואתו לפ' בכגון שקבל זמן לפרן' ועדין לא הגיע הזמן דמצי ליתנו במתנת שכ"מ ואיתא בבריא במעמד ג' בכה"ג דלא הגיע זמן הרבית נמי ל"ש דאפי' ברבית המגיע לאחר מיתה זכתה בו עכ"ל הרי בהדיא דאפילו לא הגי' הזמן נקנה בנ' ג' ונר' דה"ה רבית לא חשיב דבר שלא בא לעולם ונקנה במעמד ג' ומהריק"ו סימן פ"ט כתב דחוב שלא הגי' זמנו לא חשיב דבר שלא בא לעולם שצאמ' שלא תועיל בו מחילה קודם הזמן

אֵלָא חָשִׁיב בָּא לְעוֹלָם שְׂפָכְרָא נַעֲשֶׂה הַשְׁעָבוּד וְנִתְחַיֵּיב הַלְוָה בַּק"ס דְּהוּי כְּמַעֲכָשְׁוֹ וְהוֹכִיחַ
כֵּן מַדְבְּרֵי רַש"י בְּפָרָק כ"ש דְּגוּף הַחֹב יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ וּלְמַפְנוֹר וְדוֹקָא גּוּף הַקְּרָק'
הַמְשׁוּעָבָד כִּינּוּן שְׂיָכוֹל הַלְוָה לְסַלְקוּ בְּמַעוֹת לֹא ע"ש וְנַר' דוֹקָא אִם מְכָרוּ בְּמַעֲמַד ג' אִו
שְׂטֵר בְּכו"מ פְּדִינוּ דְאַפִּי' לֹא הִגִּי' הַזְמַן לֹא חָשִׁיב דְבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם אָבֵל בְּלֹא כו"מ
וְלֹא בְּמַעֲמַד ג' לֹא קָנָה הַחֹב וְכֵן מְצִאתִי לְהַכְנִיחַ ג' חִי"ד סִי' רַנ"ח הַגַּב"י אוֹת כ"א שְׂכ'
בְּהִדְיָא וְכ"נ מַדְבְּרֵי הַסֵּמ"ג סוּף עֲשִׂין ע"ד וְז"ל וְתִי' ר"י דְשָׁמָּא לֹא תִקְנוּ מַעֲמַד ג' בְּכַתְּוֹבַת
אִשָּׁה הַעוֹמֶדֶת תַּחַת בַּעֲלָהּ דְשָׁמָּא לֹא תַעֲמֹד לְגַבּוֹת לְעוֹלָם וְכ"כ הַרְמַב"ן בְּחִי' לְבַתְּרָא
בַּפ' מ"ש וְז"ל דְּהַתָּם כְּתוּבָה כִּינּוּן שְׂאִין עֲלִיו פְּלוּם בְּשַׁעֲה שְׂמַכְר דְּמָנָה לִי בְּיָדָה קְאָמַר
אָבֵל הִיכָא דְלִית לִיה גְּבִיָּה פְּלוּם לֹא וְגַבִּי כְּתוּבָה כְּמָאן דְּלִית לִיה גְּבִיָּה דְמִי דְדִילְמָא לֹא
מְגַרֵּשׁ לָהּ וְתַמּוֹת בְּחִיּוֹ עַכ"ל גַּם ה' הַמְאִירִי הוּבָא בְּתַשׁוּ' מִהַרְב"א סִימָן י"א וְבש"מ
לְקַמָּא ד' פ"ט כ' וְז"ל שְׂאִין דִּין מ"ש אֵלָא בְּמַלְוָה אִו פְּקֻדוֹן שְׁעוֹמֵד לְגַבּוֹת בְּנֻדָּי אָבֵל
כְּתוּב' שְׂאִפְשֵׁר שְׂלֵא יִתְחַיֵּיב לָהּ בַּעַל וְכוּלִי עֵינָן שְׁם מוּכַח בְּהִדְיָא דְכָל מַלְוָה שְׁעוֹמֵד
לְגַבִּיָּה בְּנֻדָּי אִפִּילוּ לֹא הִגִּי' הַזְמַן יֵשׁ בָּהּ דִּין מַעֲמַד ג' לְאַפּוֹקִי כְּתוּבָה דְאַפְשֵׁר שְׂלֵא תְּבֵא
לִידֵי גְּבִיָּה כָּלֵל וְכֵן לְשׁוֹן הָרַא"ש בְּפָרָק קַמָּא דְמַצִּיעָא הֵינּוּ דוֹקָא בְּמַלְוָה הַעֲשׂוּיָה לְגַבּוֹת
אָבֵל בְּכַתְּוֹב' דְשָׁמָּא לֹא תְּבֵא לִידֵי גְּבִיָּה לְעוֹנָם לֹא תִקְנוּ וְה' מַע"מ הִגִּיָּה לְגַבּוֹת מִיָּד
עֵינָן וְלִיתָא דְאַפִּילוּ מַלְוָה לְזַמַּן כִּינּוּן שְׁעֲשׂוּיָה לְגַבּוֹת יֵשׁ לָהּ דִּין מַעֲמַד ג' וְדִלָּא כַּה'
נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט ד' פ"ד ע"ש וְהַרְבַּ כְּנֻסַת הַגְּדוּלָה הוֹכִיחַ כֵּן דְמַתְּשׁוּ' הַרְשֵׁב"א כְּהִבִּיא מְרוֹן
הַב"י מַחוּ' ב' שְׂכ' וְכֵן שְׁפָן כָּל שֵׁא"ל הַמְּמַחֶה מָנָה לִי בְּיָדָה תְּנַהוּ לְפָלוּנִי הָרִי זֶה חֲיִיב
לְיָסֵן לוֹ ע"כ לְזַמַּן שֶׁהוּא חֲיִיב לְמַמְחֶה וְכוּלִי מְבִנְיָא דְאַפִּילוּ לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוּ קָנָה עֵינָן שְׁם
וְתַשׁוּ' הַרְשֵׁב"א הִיא בַח"ב סִימָן שַׁע"ח וְכִסִּימָן שַׁע"ז כ' וְז"ל מְסַתְּבָרָא לִי שְׂאִין דִּין מ"ש
בְּנִכְרֵי שְׂאִין אוֹמַר שְׂלֵא נִתְקַן מ"ש אֵלָא מְשׁו' תִּקְנַת הַלוּוִין שְׂאִין א"א שְׂאִין הַמַּלְוָה יָכוֹל
לְיַהֲנוֹת מְשִׁלוּ עַד זְמַן הַלְוָאתוֹ גַּם הוּא נִמְנַע וְלֹא יִלְוָה וְנִמְצָא נוֹעֵל דְלַת בְּפָנֵי לוּוִין וְכוּלִי
עֵינָן שְׁם הָרִי בְּהִדְיָא דְתִקְנוּ מַעֲמַד ג' אִפִּילוּ בַחוּ' שְׂלֵא הִגִּי' זְמַנּוּ שְׂיָכוֹל לְיַהֲנוֹת הַמַּלְוָה
קוֹדֵם הַגָּעַת הַזְמַן כְּדִי שְׂלֵא תַנְעוּל דְלַת וְהַתּוֹס' בְּפָרָק קַמָּא דְגִישִׁין וְהַרְשֵׁב"א בַּח' שְׁם
כַּת' דְלֹא תִקְנוּ מ"ש בְּכַתְּוֹבָה דַּאֲפ' שְׂלֵא תְּבֵא לִידֵי גְּבִיָּה עֵינָן שְׁם וְלַדְעַת הַרְשֵׁב"א דְתִקְנוּ
מ"ש כְּדִי שְׂלֵא תַנְעוּל דְלַת בְּפָנֵי לוּוִין נַר' דְּבַכְּתוּבָה לֹא תִקְנוּ מ"ש דְלֹא שְׂיָיָה ה"ט דְנַעֲלִילַת
דְלַת וְה' עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב סִי' קל"ג הוֹכִיחַ כֵּן מַדְאֲמַרִי בַּפ' מ"ש וְהָאֵמ' רְבָא אַר"נ ש"מ שַׁאמ'
תְּנִי הַלְוָאתִי לַפ' הַלְוָאתוֹ לַפ' אַע"ג דְלִיתְהִיָּה בְּבָרִיא ר"פ אָמַר הוֹאִיל וְיִוְרֵשׁ יוֹרְשָׁה רַב
אַתָּא בְּרִיָּה דְרַב אִיקָא אָמַר הַלְוָאָה אִיתָא בְּבָרִיא דְקָנָה בְּמַעֲמַד ג' עֵינָן שְׁם וְמִי לֹא עָסְקִי
דש"מ נִתַּן אִפִּילוּ הַלְוָאתוֹ שְׂלֵא הִגִּי' זְמַנָּה וְכ"כ כָּל הַפּוֹסְקִי דִין זֶה סֵתָם ש"מ שַׁאמ'
הַלְוָאתוֹ לַפ' וְכו' וְלֹא חִי' בֵּין מַלְוָה שֶׁהִגִּי' זְמַנ' לְמַלְוֵי שְׂלֵא הִגִּי' זְמַנ' וְכַה"ג כ' הַב"י סִי'
רַנ"ג דְאַפִּילוּ מַלְוָה דְגוּיָם דְקָנָה מַדְכ' הַפּוֹסְקִים סֵתָם וְעוֹד דְהָא לְטַעֲמָא דר"פ הוֹאִיל
וְיִוְרֵשׁ יוֹרְשָׁה קָנָה אִפִּילוּ מַלְוָה שְׂלֵא הִגִּי' זְמַנָּה וְה"נ לְרַב אַחָא עֵינָן שְׁם מִיָּהוּ הַרְשֵׁב"ן
חֻלְק ב' סִימָן רל"ה כְּתַב דָּאֵם הַהַלְוָאָה עַל הַגּוּי דְלֹא מְהַנִּי מַעֲמַד ג' לֹא קָנָה מְקַבֵּל מַתְּנָה
וְכֵן אִם אָמַר מַה שְׂגוּל מְמַנִּי פ' לַפ' לַח קָנָה כִּינּוּן דְלִיתְהִיָּה בְּמַעֲמַד ג' לְמַאי דְקִי"ל כְּרַב אַחָא
עֵינָן שְׁם גַּם ה' דְבָרֵי אָמַת בְּקוּ' שְׂבִיעֵי סִי' ג' דְחָה דְבָרֵי מִהַרִּימ"ט שְׂכ' דר"פ וְרַב אַחָא
לֹא פְּלִיגִי דְהָא אִיקָא בִּינֵייהוּ אִוִיר רוּמָא בְּלֹא גּוּף דִּיִּוְרֵשׁ יוֹרְשָׁה כַּמ"ש הַרְמַב"ן וְהָר"ן
וְהַרִּיטְב"א וְהַנ"י עֵינָן שְׁם בְּאוֹרְחָה וְאִם כֵּן אַפ' דְהָא נְמִי פְּלִיגִי בְּמַלְוָה שְׂלֵא הִגִּי' זְמַנָּה

דלרב אָתא לא קנה וה' פְּנֵי מִשָּׁה חֵלֶק שְׁנֵי סִימָן ס' כ' אף ע"ג דְּהִלְוָא דְּגוֹי לִיתָא בְּמַעְמַד ג' פִּינָן דְּשֵׁם הַלְוָא אִיתָא בְּבָרִיא קְנָה בִּשְׁמ"מ ע"ש וה"נ בְּמִלְוָה שְׁלֵא הִגִּי זְמַנָּה אָף עַל גַּב דְּלִיתָא בִּשְׁמ"מ שֵׁם הַלְוָא אִיתָא בְּבָרִיא וְגַם הִרְשָׁפִין וּמְהַר"י בְּאָסוֹן וּמְהַר"ש הַלְוִי דַּס"ל דְּמִלְוָה דְּגוֹי לֹא קְנָה נִרְאָה דְּמוּדוֹ בְּמִלְוָה שְׁלֵא הִגִּי זְמַנּוֹ פִּינָן דְּאִיתָא בְּבָרִיא בְּמִלְוָה זֹו עֲצָמָה פְּשִׁיגִי זְמַנָּה מִשָּׂא"כ בְּמִלְוָה דְּגוֹי וְהָרַב פְּנֹסֶת הַגְּדוּלָּה כ' שִׁכ"נ מְדַבְּרֵי הָרִיב"ש בְּתִשְׁבִּי' שִׁכ' בְּשֵׁם הַמְּפָרְשִׁים דְּטַעְמָא דְּלִיפָא בְּכַתְּוָבָה מ"ש מְשׁוּם דְּלֹא נִיתְּנָה פְּתוּבָה לְגַבּוֹת מַחֲיִים וּאִפ' שְׁלֵא תִּזְכָּר בְּהֵם הָאִשָּׁה אִם תְּמוּת בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ וְלֹא מְנָה בְּיָדָהּ הוּא וְכֵן פְּתוּבֵי הַתּוֹס' בְּפָרָק קַמָּא דְּגִיטִין וּר' יִשְׁעִיָּא וְהַר' הַמְּאִירֵי בִּפ' הַחֹבֵל הַבֵּיאֵם הַר' בְּצִלָּל סִימָן י"א עֵינָן שֵׁם וְאִם בְּחֹב שְׁלֵא הִגִּי זְמַנּוֹ לֹא מְהַנִּי מ"ש ל"ל טַעְמָא שְׁמָא תְּמוּת הִיא בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ בִּלְא"ה פִּינָן שְׁלֵא הִגִּי זְמַנּוֹ לֹא מְהַנִּי מ"ש וְכֹלֵי וּצ"ל דַּל"ד פְּתוּבָה לְחֹב שְׁלֵא הִגִּי זְמַנּוֹ דְּהֵתֵם הַזְּמַן מְוַגְבֵּל וּבִתּוֹ"הּ אִינוֹ עֲשׂוּי לִיפָר' אַבְּל פְּתוּבָה אַע"ג דְּלֹא נִתְּנָה לִיגְבוֹת מַחֲיִים מ"מ אִין הַזְּמַן מְוַגְבֵּל דַּאִפ' שְׁיָמוּת הַבַּעַל הַיּוֹם אוֹ לְמַחֵר וְנִמְצָא בְּכָל שְׁעָה זְמַנָּה הוּא וְלִכְפֹּךְ צָרִיף לְטַעְמָא דְּשְׁמָא תְּמוּת הִיא בְּחַיֵּי עַכ"ל וְלִיתָא שְׁהַרִי כ' הַר"ן בְּפָרָק הָאִשָּׁה שְׁנִתְּאָרְמָלָה גַּבֵּי הָאוֹמֵר שְׁטַר אֲמָנָה וְכוּ' דְּמִשְׁוֹעָבֵד מְדַר"ן אִינוֹ יָכוֹל לְמַחֵל הַק' ע"ז מְדַאֲמֵרֵי בִּפ' הַחֹבֵל וְכֹלֵי וְלִי אִין זֶה קוֹ דְּהֵתֵם לֹא מְדַר"ן אֲתִינָא עֲלָהּ וְה"ט בְּהָא דְּר"ן לֹא סִגִּי אֲלָא פְּשִׁיגִי זְמַנּוֹ וְכוּ' אַבְּל לֹא סִגִּי דְּתַהוּי מִהַשְׁתָּא שְׁעָבוּד גַּבֵּיָהּ כ"ש בְּשַׁעְבוּ דְּכַתְּוֵב' דַּאִפ' דְּלֹא אֲתִינָא לְעוֹלָם לִיְדֵי גְּוִבְיָינָא עַכ"ל הַרִי דְּכַתְּוֵב' גֵּרַע מַחֹב שְׁלֵא הִגִּי זְמַנּוֹ וְלֹא אֲמַרִינָן דּוֹקָא חוֹב שְׁהוּא לְזְמַן מְוַגְבֵּל לֹא מִשְׁתַּעְבֵּד מְדַר"ן בְּתוּף הַזְּמַן אַבְּל פְּתוּבָה דַּאִפ' שְׁיָמוּת הַבַּעַל הַיּוֹם בְּכָל שְׁעָה זְמַנּוֹ הוּא וְכַה"ג כ' הַתּוֹס' בְּבִתְרָא ד' קַמ"ה בַּד"ה וְאִין הַשְּׁבִיעִית וְכוּ' וְנ"ל וְהָכָא ה"פ אִין שְׁבִיעִית מִשְׁמַטָּו דְּלֹא קָרִי בֵּיהּ לֹא יִגְוֹשׁ שְׁיָכוֹל לֹמֵר לוֹ בְּבִתּוּלָה אֲנִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ אוֹ שְׁמָא לֹא יִשָּׂא אִשָּׁה אַבְּל מְלֹנָה שְׁלִבְסוּף בָּא לִיְדֵי לֹא יִגְוֹשׁ שְׁבִיעִית מִשְׁמַטָּו וְכֹלֵי עַכ"ל וְעִי' בְּתִשְׁבִּי' הַרְדָּב"ז ת"ג סִימָן תַּקַּע"ד וְעֵינָן בְּהַשְׁ"ף שִׁכ' דְּבַכְתוּבָה לִיפָא מ"ש וְאִין הַמְּוַחֲזָק יָכוֹל לֹמֵר קִי"ל פְּהַר"ן דִּיחִיד הוּא ע"ש וְכָבֵר כַּת' הָאֲחֵרוֹנִים דְּלֹא רָאָה דְּגַם ר' יְרוּחָם ס"ל פְּהַר"ן עֵינָן שֵׁם וְא"כ יָכוֹל לֹמֵר קִי"ל פְּנִתִּיָּהּ עֵינָן שֵׁם אַבְּל אֲנִי קִי"ל (עַכ"מ): ג' בֵּין מְלֹנָה וְכוּ' אֲפִילוּ חוֹב בְּשִׁטְר נִקְנָה בְּמַעְמַד ג' וְאִין צָרִיף פְּסוּף וּמְסִירָה כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ מְהַר"ם אֲלִישֵׁיף סִימָן ד' עֵינָן שֵׁם וְה' כְּנַה"ג הַגַּב"י אוֹת י"ט עַל דְּבָרֵי בַעַ"ת שְׁהוּבָא בִּב"י שֵׁם פְּתַב וְנ"ל מְפָאן נַר' בְּרוּר דְּאֲפִילוּ חוֹב בְּשִׁטְר נִקְנָה בְּמַעְמַד ג' וְכוּ' וְתַמְהַנִּי מִמְהַר"מ אֲשֶׁהוּצָרָה לְלַמּוּד מְדַקְדוּק שְׁאָר פּוֹסְקִים ע"ש וְכָבֵר מְהַר"ם אֲלִישֵׁיף שֵׁם הַבֵּיאוּ וְנ"ל וְכֵן כ' מְרָן בִּב"י סִימָן קכ"ו בְּשֵׁם בַּעַ"ת וְהַתִּימָא שְׁלֵא זָכְרוּ שְׁפָן כ' הַטּוֹר בְּסו' ס"ו סִימָן פְּדַבְּרֵי בַעַ"ת וְשׁוּב רְאִיתִי לְמְהַר"ם אֲלִישֵׁיף סִימָן ק' שִׁכ' דְּמוֹעִיל מַעְמַד שְׁלִשְׁתָּן גַּם בְּמִלְוָה בְּשִׁטְר וְכַמ"ש הַטּוֹר בְּשֵׁם הַרְמַב"ן סִימָן ס"ו עֵינָן שֵׁם וְכֵן פְּתַב הַרְדָּב"ז בְּתִשְׁבִּי' ח"ג סִימָן תַּקַּע"ד דַּאִם מְסַר לוֹ הַשְׁטֵר אֲפִילוּ לֹא כ' לוֹ אֲלָא שְׁאָמַר לְלוֹנָה בְּמַעְמַד שְׁלִשְׁתָּן עֵינָן שֵׁם וְעֵינָן בְּהַשְׁ"ף סִימָן ס"ו ס"ק צ"ז שְׁפַתְבּ דְּחֹב בְּשִׁטְר אִינוֹ נִקְנָה בְּמַעְמַד ג' מְדַאֲמֵרִינָן בְּפָרָק הַא"מ בְּמִלְוָה עַל פֶּה פְּלִיגֵי בְּדָרְבּ הוֹנֵ' וְכוּ' וּבְמִלְוָה בְּשִׁטְר פְּלִיגֵי בְּדַר' וְרַבָּנָן וְכוּ' וְלֹא אָמַר בְּמִלְוָה בְּשִׁטְר נְמִי פְּלִיגֵי בְּדָרְבּ הוֹנֵ' וְכוּ' וְכֵן כ' מְהַר"ם מְלוּבְלִין בַּחֲזִי בְּפָרָק הַא"מ רְאִיָּה זֹו עֵינָן שֵׁם וְכֵן פְּתַב הַר' חַקוֹ הַדִּינִינִים סִימָן קל"ב וְנ"ל וִי"מ דְּדִין זֶה הוּא בְּכָל דְּבָר שְׁגוּפוֹ מְמוֹן לְמַעוּטֵי שְׁטֵר שְׁלֵא קְנָה זֶה הַמְּקַבֵּל עַד שְׁיַעֲשֶׂה פְּסוּף וּמְשִׁיכָה וְכוּ' עַכ"ל וְלֹא זָכְרוּ דְּבָרֵי בַעַ"ת וְהַטּוֹר דַּס"ל דְּבְּמִלְוָה

בְּשֵׁטֶר נִקְנִית בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' וְשֶׁאֵר פּוֹסְקִים כַּמ"ש מִהֶרֶם"א: ד' בֵּין שְׁנֵיתָנוּ לוֹ בְּמַתְנֵה וְכו' אִיכָא מ"ד דְּדוֹק' בְּמַתְנֵ' אֲבָל בְּפִירְעוֹן חוּבוֹ לֹא וְדַחַה דְּבָרֵיהֶם הָרִי"ף בְּפֶרֶק הַמְּקַבֵּל עֵינָן שָׁם וְנ"ל רַב הָאִי בְּסִפְרַהּ הַמְּקַח שַׁע' י"ג דָּף ל"ג ע"ב הַמְּחָאָה פְּגוֹן רְאוּבֵן וְבֵין חֶפְצֵי לְשִׁמְעוֹן וְאוֹתוֹ חֶפְצֵי אֶצֶל לֹוי פִּינּוֹן שֶׁא"ל רְאוּבֵן לְלוֹי אוֹתוֹ חֶפְצֵי שְׁיֵשׁ לִי אֶצֶלְהָ תְּנֵהוּ לְשִׁמְ' בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן קִנְיָה שֶׁמ' אוֹ פְּגוֹן רְאוּבֵן דְּוִבִין חֶפְצֵי מִשִּׁמ' בְּדָמִים קְצוּבִים וְאוֹתָם דָּמִים הֵם אֶצֶל לֹוי וְאָמַר שֶׁמ' לְלוֹי תֵּן אוֹתָם דָּמִים לְרְאוּבֵן בַּמ"ש קִנְיָם רְאוּבֵן וְאִין הַמוֹכֵר רִשְׁאֵי לְחִזּוֹר בּוֹ וְכו' אֲבָל הַלּוֹק' פְּשֻׁטֵל הַחֶפְצֵי מִיַּד הַשְּׁלִישׁ שְׁהִיָּה בְּיָדוֹ יָדוֹ עַל הָעֲלִיוֹנִ' אִם בְּשַׁעֲהָ שְׁנִטְלוּ נְתִיבִישׁר בְּעֵינָיו הָרִי זֶה מְחֻזֵּק בּוֹ וְאִם לֹא נְתִיבִישׁר בְּעֵינָיו יָכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ דְּמָה שְׁלֹא רָאוּ בְּתַחֲלָה וְלֹא נִפְלַע עֵינָיו עָלָיו לֹא הָווּ זְבִינְיָה זְבִינֵי וְאִף עַל פִּי שְׁמַחְהוּ אֶצֶל הַשְּׁלִישׁ אֲבָל הַמוֹכֵר הוּא יָדוֹ עַל הַתַּחֲתוֹנִ' דְּכִינּוֹן שְׁמַחְתָּהוּ שׁוֹב אֵינּוּ יָכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ לְעוֹלָם אִם רוּצָה הַלּוֹקֵחַ דַּה"ג אָמַר רַב הוֹנָא מְנָה לִי בְּיָדְךָ תְּנֵהוּ לִפ' בַּמ"ש קִנְיָה וְאִם בְּמַתְנֵה אֲנִי אוֹמְרִים פֶּה כ"ש לְעֵנִין זְבִינֵי שְׁזָה נוֹתֵן מְמוֹן וְזֶה נוֹטֵל מְמוֹן וְכו' עַכ"ל הָרִי דְּסִבִּירָא לִיָּה דָּאִם בְּמַתְנֵ' קִנְיָה כָּל שְׁכָן בְּמַכִּירָה פְּגוֹן שְׁהַמְּחָהוּ עַל הַחֶפְצֵי אוֹ שְׁהַמְּחָהוּ עַל הַדָּמִים וְכָל שְׁכָן פְּשַׁחֲיִיב לוֹ מְעוֹת בְּהַלְנָאָה וְהַמְּחָתָהוּ עֲלֵיהֶם וְכַתְּבַּ מִהַרש"ח בְּתַשׁו' סִימָן ס' דֵּהוּא הַדִּין נִתְּנוּ לוֹ בְּהַלְנָאָה דְּלֹא גָרַע מִמַּתְנֵה עֵינָן שָׁם אֲבָל מִדְּבָרֵי מִהֶרֶם אֲלִישְׁקֵר סִימָן ס"ג נִרְאָה דְּלֹא סִבִּירָא לִיָּה הִכִּי כְּמוֹ שֶׁכ' הָרַב נְתִיבוֹת מִשְׁפֹּט ד"פ עֵינָן שָׁם וְכֵן נִרְאָה לְכָאוֹ דַּמַּת' הֵנִי כְּמִכְרָה כְּדָאֲמַרְיָנוּ בְּפֶרֶק הַנִּזְקִין דָּאִי לֹא דָאִית לִיָּה הַנָּאָה מְנִיָּה לֹא יִהְיֶב לִיָּה מִהֵנָּה וְחִיִּישִׁינָן לְפִסִּידָא דִּידִיָּה עֵינָן שָׁם וְהִכָּא נְמִי א"ל דְּלֹא תִקְנוּ מ"ש אֶלָּא בְּמִכְרָה וּמַתְנֵ' מִשׁוּם תַּקְנַת הַשּׁוּק אֲבָל בְּהַלְנָאָה לֹא אֲבָל נִרְאָה עֵיקֵ' דָּאִין חִילּוּק דְּהָא לְטַעֲמָא דְּאֲמִימָר דְּנַעֲשָׂה כַּא"ל מִשְׁתַּעֲבַדְנָא לָּהּ וְכָל דָּאֲתִי מִמְּחַתְתָּהּ וְדָאִי דְּנִתְּנוּ לוֹ בְּהַלְנָאָה מִשְׁתַּעֲבַד וְכֵן לְטַעֲמָא דְּרַב אֲשִׁי דְּבִהֵיא הַנָּאָה דְּמִשְׁתַּנִּיָּא לְמַלְתָּהּ חֲדָשָׁה מִשְׁתַּעֲבַד וְהוּא הַדִּין לְמַסְקָנָא דְּהָא לֹא פְּלִיגֵי בְּדִין דְּהַמְּחָא' אֶלָּא בְּטַעֲמָא וְכִי הָאִי גִוְוָנָא כ' הָר"ן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּגִיטִין עֵינָן שָׁם.

ה' וְאִין רְאוּבֵן וְכו' וְאִם שְׁמַעוֹן נִחְנוּ לְרְאוּבֵן לֹוי גּוֹבָה אוֹתוֹ מִשְׁמַעוֹן הַרְדֵּב"ז ח"ב סִימָן רפ"ב ע"ש וְאֵע"ג דְּקִי"ל בְּסִי' ס"ו סט"ז בְּמוֹכֵר שִׁט"ח לְחַבִּירוֹ אוֹמְרִי' לוֹ ב"ד לְלוֹנָה לִיתָן לְלוֹקֵחַ וְעֵבֵר וְפָרַע לְמוֹכֵר פְּטוֹ' ע"ש הַסַּמ"ע וְהַש"ף ס"ק נ"ח שְׁאֵנִי הֵתָם דְּהַמוֹכֵר לֹא נִסְתַּלַּק וְלִכְךָ אִם חִזּוֹר וּמְחַלּוֹ מְחַלּוֹ מִשְׁא"כ בְּמַעֲמַד ג' דְּנִסְתַּלַּק לְגַמְרִי: ו' וְכֵן אִין הַנּוֹתֵן יָכוֹל לְחִזּוֹר וְלִמְחַלּוֹ וְכוּלֵי הַטּוֹר כַּת' שְׁהֶרָאָב"ד ס"ל דָּאִם אָמַר לָנָה לְמַלְנִ' בְּשַׁע' מִתָּן מְעוֹ' מִשְׁתַּעֲבַדְנָ' לָּהּ וְלִכְל דָּאֲתִי מִמְּחַתְתָּהּ אֲזִי אֵינּוּ יָכוֹל לְמַחְוֹל וְאִם לֹא יָכוֹל לְמַחְוֹל וְכו' מָרָן בַּב"י דְּדְּבָרֵי הַרְאָב"ד כְּתָבָם הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁו' וְכו' שְׁכָן דְּעַתּוֹ נוֹטָה עֵינָן שָׁם וְנ"ל הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁו' חֲלַק שְׁנֵי סִימָן ט"ל יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר שְׁפַח מ"ש יָפָה שְׁאֵם חִזּוֹר וּמְחַל אֵינּוּ מְחַל וְכַטַּעֲמָא דְּאֲמִימָר דְּאֲמַר בְּמַלְנָה מִשׁוֹ' דְּנַעֲשָׂה כְּמַאֲן דַּא"ל מִשְׁתַּעֲבַדְנָא לָּהּ וְלִכְל דָּאֲתִי מִמְּחַתְתָּהּ וְאֵלּוֹ כְּתַב לוֹ פֶּן אֵינּוּ יָכוֹל לְמַחְוֹל וְכֵן דְּעַת הַרְאָב"ד וְלָנָה דְּעַתִּי נוֹטָה וּמִאֲמִימָר נִשְׁמַע לְכוּלְהוּ וְכוּלֵי עֵינָן שְׁכָן מְבֹאָר דִּי"א דַּס"ל פִּינּוֹן דָּאִם כ' לָנָה לְמַלְנָה מִשְׁתַּעֲבַדְנָ' לָּהּ וְלִכְל דָּאֲתִי מִמְּחַתְתָּהּ אֵינּוּ יָכוֹל לְמַחְוֹ' ה"נ בַּמ"ג אֵינּוּ יָכוֹ' לְמַחְוֹ' אִפִּי' לֹא אִם' מִשְׁתַּעֲבַדְנָא וְכוּלֵי דְּכַח מ"ש יָפָה כַּמ"ד מִשְׁתַּעֲבַדְנָא וְכוּלֵי כְּטַעֲמָא דְּאֲמִימָר וְנִרְאָה דַּמ"ש הַרְשֵׁב"א וְכֵן דְּעַת הַרְאָב"ד וְכֵן דְּעַתִּי נוֹטָה וְכוּלֵי קֵאִי אִאֵם כְּתַב לוֹ מִשְׁתַּעֲבַדְנָא לָּהּ וְכו' דָּאֵינּוּ יָכוֹל לְמַחְוֹל וְכֵן בְּסִי' שִׁי"א הִבִּיא דְּבָרֵי הַרְאָב"ד דָּאִם כְּתַב הַרְיָנִי

משַׁתַּעֲבָדָנָא לָךְ וְהִסְפִּים עִמּוֹ ע"ש אָבֵל בְּדִין מ"ש אֶפְשָׁר דְּלֵא ס"ל הָכִי כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּתִשׁוּבָה
ת"ג ס"א כ' וְהוּבָא בְּב"י סִימָן ס"ו דְּלֵא הִסְפִּים עִם הָרֶאָב"ד אֶלְא בְּמוֹכֵר בְּכַתִּיבָהּ וּמְסִירָה
דָּאָם אָמַר הַלְוָה לְמַלְוָה מְשַׁתַּעֲבָב' וְכוּלִי אֵינּוּ יָכוֹל לְמַחֵל אָבֵל בְּמוֹכֵר בְּמ"ש כַּת' שָׁם דָּאִין
הַדְּבָר מְוַכְרָח כ"כ וְיֵשׁ לְבַע"ד לְחַלּוֹק ע"ש מִיָּהוּ מְשַׁמַּע קֶצֶת דַּס"ל הָכִי כַּמ"ד דְּהָא בְּהָא
תְּלִיא דַּמ"ש דִּינּוּ כְּמָאן דַּא"ל מְשַׁתַּעֲבָדָנָא וְכוּלִי וְכ"כ ר' יִרְחֻם נָתִיב י"ד ד' נ' וְנ"ל וְכַת'
הַתּוֹס' אִם מְכָרוּ אוֹ נָתְנוּ בְּמ"ש דָּאִינוּ יָכוֹל לְמַחֵל וְכָךְ דַּקְדָּקוּ הַפְּסָקָנִים וְהַרְשָׁב"א
וְהָרֶאָב"ד וְהַתּוֹס' ע"ש הָרִי שַׁכ' דְּהָרֶאָב"ד וְהַרְשָׁב"א ס"ל דָּאִינוּ יָכוֹל לְמַחֵל וְעַי' בַּתִּי
הַרְשָׁב"א פ'ר' קָמָא דְּגִיטִין וְכֵן הִסְפִּים הָרִיטְב"א בַּחֲזִי שָׁם וְכ"כ רֶאָב"ן בְּתִשׁוּבָה סִימָן מ"ו
וּמ"ח וְה' חֲקוֹת הַדְּיִינִים סִימָן קל"א: ז וְכֵן אֵין הַנּוֹתָן יָכוֹל לְמוֹחֵלוֹ וְכוּלִי מְרֻן בְּב"י סִימָן
ס"ו דְּחָה דְּבָרֵי הַנ"י שַׁכ' דְּרֹב הַמְּפָרְשִׁי ס"ל פְּהַרְמָב"ן וְכ' הַש"ף בְּסִי' זָה ס"ק יו"ד
דְּשָׁמָא הָיָה לְהַנ"י מִפ' אַחֲרִים כְּגוֹן הָרֶאָב"ד וְהַרְשָׁב"א וְהַרְמ"ה וְכוּ' עַש"ב וְלֵא דַּק
דְּהַרְמ"ה ס"ל דָּאִינוּ יָכוֹל לְמַחֵל כַּמ"ש הַטּוֹר שָׁם וְנ"ל הַרְמ"ה בִּפ' מ"ש סִימָן פ"ג וְשָׁמְעִי
נְמִי דְּמְכִירַת שֵׁט"ח וְכוּלִי מְדַרְבְּנָן בְּעֵלְמָא הוּא דָּאִי מְדַאוּרֵינִיָּתָא כִּי חֲזַר הַמוֹכֵר אוֹ הַיּוֹרֵשׁ
וּמְחָלוֹ אִמְאִי מְחַל וְכוּ' וְכַת' וְאִי מְדַאוּרֵינִי לֹא קִנִּי לִיָּה אִמְאִי אֵינְצָטְרִיָּה קָרָא לְמַעוּטֵי שְׁטָרוֹ
מְאוּנָאָה כִּי אֵינְצָטְרִיָּה קָרָא לְמַעוּטֵי שְׁטָר פְּקֻדוֹן וְכוּ' וְאִבְע"א אִפִּי בְּשֵׁט"ח וְכְגוֹן דְּאִמְחִיָּה
לְלוֹקֵת גְּבִי לְוָה בְּמ"ש דְּקִנִּי לְמַמוֹנָא מְדַאוּרֵינִיָּתָא וְאֵינוּ יָכוֹל לְמַחֵל וְכוּלִי עַכ"ל וְדְבָרֵי
תְּמוּהִים דַּמ"ש אֵינוּ אֶלְא תְּקֻנַּת חֲכָמִים כְּהִלְכְתָּא בְּלֹא טַעְמָא כְּדֵאִיתָא בְּסִפ"ק דְּגִיטִין עֵינָן
שָׁם וּמ"מ הָרִי הַרְמ"ה ס"ל דָּאִינוּ יָכוֹל לְמַחֵל וְיֵשׁ לְהַגִּיהַ בְּהַש"ף הָרֶאָב"ה בְּמַקּוֹם הַרְמ"ה
גַּם מ"ש הַש"ף וְכ"ה בַּחֲזִי הַרְשָׁב"א פְּרָק קָמָא דְּגִיטִין לְהַדְּיָא מְבִיא בְּמִסְקָנָתוֹ דְּבָרֵי
הַרְמָב"ן דְּבַמ"ש יָכוֹל לְמַחֵל וְכוּלִי עֵינָן שָׁם לִיתָא שְׁהָרִי הַרְשָׁב"א שָׁם גְּבִי הִנְהוּ גִינְאִי
וְכוּלִי כ' וְעוֹד דְּהָא אִסְיָקָנָא לְעֵיל דְּבַמ"ש אִם חֲזַר וּמְחָלוֹ אֵינוּ מְחֹל עֵינָן שָׁם וְעַי'
לְהַרְמָב"ן בְּס' הַזְכוּת סִי' מ"ד וְהִסְפִּים הַש"ף דְּלַעֲנָן קִידוּשִׁין יֵשׁ לְהַחְמִיר ע"ש: ח' אִם
קָנָה קָרְקַע בְּחֹב שְׂיֵשׁ לוֹ עַל אַחֲרִים בְּמַעֲמַד ג' כ' מְהַר"ם גְּאֶלְנֵטִי סִי' ס"ו לְדַעַת הַרְמָב"ם
בְּפ"ה מַה' אִישׁוֹת דְּאִשָּׁה מְקוֹדֶשֶׁת בְּמַעֲמַד ג' ה"נ בְּקָרְקַע קָנָה לוֹקֵת הִבִּיאוּ הַכְּנֵה"ג עֵינָן
שָׁם אָבֵל לְמ"ד דְּבַמַּעֲמַד ג' יָכוֹל לְמַחֵל וְכִינּוּן שְׂיֵכוֹל לְמַחֵל לֹא סְמָכָא דַּעֲתָה וְאֵינְהָ
מְקוֹדֶשֶׁת ה"נ אֵין הַקָּרְקַע נִיקְנִית בְּמ"ש וְכֵן אִם קָנָה קָרְקַע בְּשֵׁט"ח וְהִקְנָה אוֹתוֹ לוֹ בְּכו"מ
דְּלַכ"ע יָכוֹל לְמַחֵל וְאֵין הָאִשָּׁה מְקוֹדֶשֶׁת בּוֹ ה"נ בְּקָרְקַע לֹא קָנָה וְכֵן כְּתַב הַר"ן בִּפ'
הַא"מ עֵינָן שָׁם וְרַש"י שָׁם כ' וְנ"ל אִם הָיָה מְקַנְהוּ קָרְקַע בְּדָמֵי שְׁטָר זָה וְדָאִי לֹא קָנָה
הַמְלִיָּה אֶת הַקָּרְקַע דְּלֹא סְמָכָא דַּעֲתָה דְּבַעַל הַקָּרְקַע אָבֵל בְּאִשָּׁה סְבַר ר"מ דַּס"ד וְכוּלִי
עֵינָן שָׁם הָרִי דַּסְב"ל דְּאֶפִּילוֹ לְר"מ דְּסְבַר דְּהָאִשָּׁה מְקוֹדֶשֶׁת מְשׁוּם דְּסְמָכָא דַּעֲתָה דְּלֹא
יְמַחֵל לְאַחַר וְשָׁבַק לָהּ לְדִידָהּ מוֹדָה בְּמִכָּר קָרְקַע דְּלֹא קָנָה מְשׁוּם דְּלֹא סְמָכָא דַּעֲתָה
שָׁמָא יְמַחֵל וְכֵן כְּתַב הַש"ף בְּסִימָן ק"ז עֵינָן שָׁם וְא"כ ה"נ בְּמ"ש לְמ"ד דְּיָכוֹל לְמַחֵל
אֶפִּילוֹ לְמ"ד דְּאִשָּׁה סְמָכָא דַּעֲתָה וּמְקוֹדֶשֶׁת בְּמִכָּר קָרְקַע מוֹדָה דְּלֹא סְמָכָא דַּעֲתָה וְלֹא
קָנָה אָבֵל הַתּוֹס' בְּמִצִּיעָא ד' י"ו בַּד"ה הָאִי וְכוּלִי כְּתַבוּ וְנ"ל וְהָא דְּאֶמְרִינָן בִּפ' הַא"מ
וְשׁוּיִם שְׁפַמְכָר קָנָה הֵינּוּ בְּמַלְוָה שְׂיֵשׁ לוֹ עַל אַחֲרִים דָּאִזּוּ בְּאִשָּׁה בְּעֵנָן זָה מְקוֹדֶשֶׁת לַכ"ע
אִי לֹא דְּאִשָּׁה לֹא סְמָכָא דַּעֲתָה וְיִרְאָה שְׂיִחְזוֹר וְיִמְחֹל וְכוּלִי עֵינָן שָׁם בְּמַהֲרָש"א הָרִי
דַּס"ל דְּדוֹקָא אִשָּׁה לֹא סְמָכָא דַּעֲתָה שָׁמָא יְמַחֵל אָבֵל בְּמִכָּר קָרְקַע סְמָכָא דַּעֲתָה וְלַכ"ע
קָנָה כַּמ"ש הַתּוֹס' בְּבִתְרָא ד' קַמ"ז בַּד"ה הַמוֹכֵר וְכוּלִי דְּאִשָּׁה יֵשׁ לָהּ בּוֹשָׁה לְבַא לְב"ד

לתבוע מבעלה מה שמחל ולכה לא סמכא דעתה וכולי עיין שם א"כ במוכר קרקע דאין לו בנשת לבא לב"ד לתבוע מהלוקח מה שמחל סמכא דעתיה ואע"ג דאמרין בפ' הא"מ מנה חסר דינר פסיפא לה מילתא למיתבעיה מנה חסר צ"ט לא פסיפא לה מילתא למיתבעיה עיין שם אלמא דוקא דבר מועט בנשה היא לתובעו שאני התם דנתרצית היא מתחלה אבל הכא אם ימחול השטר חוב בנשה לתובעו בב"ד וא"כ ה"נ במעמד ג' אפילו למ"ד יכול למחול ובאשה שאינה מקודשת משום דלא סמכא דעתה מודה במוכר קרקע כיון דחייב לשלם בב"ד סמכא דעתיה לתובעו בב"ד.

ט' פתב מהר"ם גאלנטי סימן ס"ו לא מציינו בשום מקום שיקנה אדם קרקע בכסף במ"ש אע"ג דיקבל עליו ליקח הדמים מהשליש כיון שאינו נותן בידו הכסף ולמ"ד דגבי קידושי אשה מקודשת פדין מעמד ג' צ"ל המוכר ביתי מכורה בחוב שיש לה ביד זה במ"ש דומיא דקידושי אשה שצ"ל הרי את מקודשת לי בחוב זה שיש לי ביד זה במעמד שלשתן עיין שם ורבינו האי בספר המקח שער י"ג דף ל"ג עמוד שני פתב וזה לשונו או כגון ראובן דזבין חפץ לשמעון בדמים קצובים ואותם דמים הם אצל לוי ואמר שמעון ללוי תן אותם דמים לראובן במעמד ג' קנאם ראובן ואין המוכר רשאי לחזור בו וכולי אבל הלוקח פשטל החפץ מיד השליש שהיה בידו ידו על פעליונה וכולי עיין שם ולכאור' נר' דס"ל דלא קנה החפץ במ"ש של הדמים דא"כ אמאי הלוקח יכול לחזור דאי משום דחכמים תקינו שלא יקנו המטלטלין במעות גם המוכר יכול לחזור אלא דלענין המעות קאמ' דקנאם המוכר ואין יכול לחזור (א"ה עכ"מ): יו"ד דין ב' אבל אם לא היה וכו' הנ"י כת' בשם גאון דחנוני ושלחני כיון דאנמונתם הוא גמרי ומשעבדי נפשיהו אפילו אין בידם פלוס עיין שם אבל ראב"ן בתשו' סימן פ"ג סב"ל דאפילו חנוני יכול לחזור ואפילו בקנין עש"ב וכ"כ הריטב"א בחי' לשבועות ד' מ"ז עיין שם ועי' בהש"ף: י"א אבל אם לא היה בידו וכולי ה"ד אם אינו חייב פלל אבל מי שיש בידו או ביד שלוחו פקדון מאחר וא"ל בעל הפקדון תן אותו פקדון לפ' פשיטא שקנה אותו פ' במעמד ג' ששלוחו של אדם פמותו ומה שהוא ביד שלוחו הוי כמי שהוא ברשותו וכולי המבי"ט ח"א סימן ט"ו עיין שם וז"ל התוס' בגיטין די"ג ע"ב בד"ה גופא וכולי אומר ריב"א וכן ר"ת דבמ"ש קנה בע"כ של לנה או של נפקד דאי לא קנה אלא מרצונו למ"ד דוקא בפקדון קנה למה הוצרכו לתמן מ"ש יאמר לו זכי וא"נ לומר דהוצרכו לתמן למקום שאין הפקדון ביד הנפקד אלא ביד אחרים דלא יועיל אם יאמר זכי וכולי וכן תי' התוס' בבתרא ד' פ"ה בד"ה ה"ג וכולי עיין שם ורבי' האי בס' המקח שער י"ג כ' וז"ל אבל אתה מוצא המחאה שהיא מקניימת אע"פ שאינה במ"ש במכירה כגון שהוא פקדון שהפקיד ראובן אצל לוי חפץ ששנה מנה ואין בינו לבינו לא חשבון ולא דבר בעולם ומכר אותו חפץ בעינו לשמעון וא"ל ראובן ללוי תן לי אותו חפץ שפכר מכרתיו אליו אע"פ ששמעון אינו במעמד כיון שקבל עליו לוי ואמר אתן קנה שמעון מיד דכיון דנתברר הדבר ללוי שראוי שמעון לזה החפץ בקנייתו אותו מראובן א"ץ להיות שמעון במ"ש וע"כ לא בעי מ"ש אלא היכא דהוי מתנה שהשליש הזה אינו יודע מה יש ביניהם וכו' והביא ההיא דברשות הלה המופקדים וכולי דפ' הספינה עש"ב ולפ"ז נחא דצריף מ"ש בפקדון במתנה אבל במקר פקדון כיון שקיבל עליו הנפקד לתן זכה וא"ץ מעמד ג' ומ"מ לכ"ע אפילו אין הפקדון ביד הנפקד קנה במעמד ג': י"ב ואפי' פירע וכולי כ' מרן

הב"י מדברי הרמב"ם שפתיב לפיכך אם לא פרע לוי לשמעון חוזר שמעון ותובע את ראובן וכולי נר' לכאור' דאם לא חזר בו לוי אין שמעון יכול לחזור מיהו א"ל דאורחא דמילת' נקט ע"ש ומדברי הרמב"ם בפ"ו מה' מלוג דין ד' שכ' וז"ל אם רצה שמעון שלא יתן לא יתן וכו' וכן אם רצה לוי לחזור ולומר איני רוצה לגבות חוזר וגובה מראובן וכולי משמע דאפילו רצה שמעון ליתן אם רצה לוי לומר איני רוצה לגבות משמעון חוזר ועי' בתשו' הרשב"ץ ח"א סי' קנ"ב: י"ג דין ז ואפילו לא נתרצה וכולי כ"כ התוספות פ"ק דגיטין בשם ר"ת וריב"א וכן הספיק הרא"ש שם ובשאלו' ותשובות בשמים ראש סימן נ"ה וכ"כ הטור בשם הרמ"ה ונדברי הרמ"ה הם בפ"מ"ש סימן ק' עיין שם וכן דעת הרשב"א בתשו' ח"ב סימן שע"ח עיין שם ומהרש"ל ביש"ש פ"ק דגיטין סימן ל' ובפ' החובל סימן כ"ז הספיק דבעי' שנתרצה עיין שם וכן פתב הרשב"ש סימן קי"א דהרמב"ן והרשב"א ס"ל דאינו יכול לכופו וכיון שהוא מתלוקת ונדבר זה הילקתא בלא טעמא הוא הבו דלא לוסקי' עלה ע"ש ואיברא דהרשב"א בחי' ס"ל הכי אבל בתשובות ס"ל כר"ת וכבר הש"ך הביא כמה פוסקים דס"ל דאינו יכול לכופו והספיק פן עש"ב ואנו אין לנו אלא כפסק מרן וכן פתב הרדב"ז בתשובו' ח"ג סימן תקע"ד שפן עיקר עיין שם: י"ד ואפ"ל לא נתרצה וכולי כ"כ התוספות פ"ק דגיטין בשם ר"ת וריב"א דאם לא פן למ"ד דנאקא פקדון קנה ל"ל לתמן מעמד ג' יאמר לו זכי וא"נ לומר הנצרכו לתמן היכא שאין הפקדון בידי הנפקד וכולי ועוד דאין שאין הפקדון בידי הנפקד יקנה באודיתא וכו' עיין שם ונר' דאם היה חייב לאחרים אין הודאתו פלום במקום שחב לאחרים כמ"ש הרשב"א בתשובות ח"א סי' אל"ף ומ"ז ובתשובות ח"ב סימן רמ"ו דאם היה עליו פתובת אשה וב"ח ואמ' מטלטלין פ' הם של פ' אינו נאמן דחזקה כל מה שברשות האדם הוא שלו ואפ"ל במקום מגו אינו נאמן וכן פתב הרמב"ם פ"א מה' מלוג ע"ש וה"נ אם בעדים שהפקדון שביד שמעון הוא של ראובן שהיו כשםסרו ראובן לשמעון וא"ל שימפרנו לו וכו' דהרי הוא בחזקת ראובן כמבואר בסימן צ"ט עיין שם וא"כ אם ראובן חייב לאחרים והודה שהפקדון שםסר בידי שמעון הוא של לוי אין הודאתו פלום במקום שחב לאחרים אבל אם הקנה אותו ללוי במעמד ג' קנה ואין ב"ח של ראובן יכול לטרוף ממנו אבל אם נאמר דמעמד ג' לא יקנה בע"כ ל"ל לתמן מעמד ג': ט"ו דין ט' ואינו יכול וכולי ואם כפר שלא היה במ"ש ואין עדים אם היא מלוג בשטר ויש בו נאמנות נפרע שמעון מראובן בלא שבועה ואם אין בו נאמנות ישבע שמעון שלא הנמחה במ"ש וגובה חובו מראובן ואם היא מלוג ע"פ ישבע ראובן שהמחהו במ"ש ויפטר משמעון ואם מודה שהנמחהו במ"ש אפילו אין עדים בדבר אינו יכול לחזור על ראובן מהר"ש יפה בתשובות מהר"י באסן סימן קי"ט עיין שם וכה"ג פתב בתשובות המיני' ופסקו מורם בסימן קכ"ט סי"ב גפי' ערב דאם המלוג כופר שלא העמיד לו אותו ערב נשבע הלוג שהעמיד לו הערב ונפרע לו ונפטר ע"ש וה"ד במלוג ע"פ אבל במלוג בשטר נשבע המלוג שלא העמיד לו אותו ערב וגובה ממנו: ט"ז וי"א שיכול לחזור וכולי כל זמן שלא פטר לוי את ראובן בפ"ל דשתיקה לאו פהודאה וכו' ה' נתיבות משפט ד' פ"א דאם א"ל הלוג אחר שהמחהו מעתה לא תובע ממני פלום ושתק פיון דכל שתיקה פהודאה הוי כאלו אמר פן המלוג עצמו כדאמרי' בהודה לענין אתם עדי ל"ש אמר לוג ל"ש אמר מלוג ושתק לוג וכולי עיין שם וליתא שהרי פתב הטור ומרן בסי' פ"א ס"ז

וְנִלְוֶה אִם אֵל מְנָה לִי בְיָדְךָ וְהִלָּה שׁוֹתֵם וְאָמַר לְעַדִּים אַתֶּם עַדִּי וְשׁוֹתֵם הַנְּתַבֵּעַ אֵינִי שְׁתִּיקְתוּ
כְּלוּם דָּלָא הָוִי שְׁתִּיקָה כְּהוֹדָא אֶלְאִכְשֵׁהוּדָה לֹו תַחֲלָה וְאֵל הֵן וְכִשְׂאֵל הַתּוֹבֵעַ אַתֶּם
עַדִּי שְׁתֵּם אֶבְל כְּשִׁשְׁתֵּם מִתַּחֲלָה וְעַד סוּף יָכוֹל לֹוּמַר לֹא חֲשִׁשְׁתִּי לְהַשִּׁיבָה עֵינִי וְשֵׁם בְּהַשִּׁיבָה
ס"ק י"ז אֶלְמָא לֹא אֶמְרִי שְׁתִּיקָה כְּהוֹדָא אֶלְא א"כ הוֹדָה בְּפִי מִתַּחֲלָה וְהֵן שְׁשִׁתֵּם
וְאֵל (א"ה עכ"מ): י"ז דִּין יו"ד וְנִמְצָא הַלְוָה עֵנִי וְכוּ' כ' מֵהֵרָא שְׁשׁוֹן סִימָן ק"ד וְזֶה ל'
נִרְאָה דְלָוָה זֶה מ"ל קי"ל דָּאָף עַל גַּב שְׁהִייתִי יוֹד' שְׁהוּא עֵנִי פְטוֹר כְּהֵרְמַב"ן אֶבְל בְּנִדּוֹן
דִּידוֹן פִּינּוֹן שְׁהַמְלָוָה הִיא בְּשִׁטְר הָרִי כ' הֵרְמַב"ם טָעַן לֹוִי שְׁהִיָּה רְאוּבֵן עֵנִי וְהַטָּעָהוּ וְשֵׁם
אוֹמַר עֲשִׂיר הָיָה וְהָעֵנִי עַל שֵׁם לְהַבִּיא רְאֵיָה וְכוּ' וְכַבֵּר תָּמָה עָלָיו הַשִּׁיבָה ס"ק מ"ג
דְּלֵהֲרַמְב"ן פְּטוֹר פִּינּוֹן שְׁהַמְחָהוּ בְּסַתֵּם פְּדִין אֵינִי לְהַ שׁוֹבֵר גְּדוֹל מְזָה וְכוּ' וְכַתְּבֵן וְאוּלִי
דְּכּוֹנּוֹנַת מֵהֵרָא שְׁשׁוֹן פִּינּוֹן שִׁישׁ לְחַבְרִירוֹ שְׁטֵר בְּיָדוֹ הָוָה לִיָּה פְּגֻבּוּי וְלִמ"ל קי"ל וְמַבִּיא
רְאֵיָה מֵהֵרְמַב"ם דְּכַנְגָּד הַשִּׁטְר צָרִיף לְהַבִּיא רְאֵיָה בְּרוּרָה וְזֶה שְׁטוּעָן קי"ל אֵינָה רְאֵיָה
בְּרוּרָה אֶלְא ס' אֶבְל לְפַע"ד זֶה אֵינּוֹ וְכוּלִי עֵינִי שֵׁם וְלְכַאוּרָה אִם טָעַנַת קי"ל הָוִי סָפֵק
אֶפְּלִלוּ בְּמִלְוָה עַל פֶּה חֲזִיב דְּהָוִי כְּאוֹמַר הַלְוִיתִנִי וְאֵינִי יוֹד' אִם פְּרַעְתִּיָּה דְּחִיב וְכֵן כְּתַב
הָרַב כְּנֵה"ג בְּסִי' כ"ה הַגַּב"י אוֹת י"ב דָּאֵם הַמְּחַלְקַת הוּא אִי הָוִי פִּירְעוֹן אוֹ לֹא הָוִי
פִּירְעוֹן חֲזִיב לְשַׁלֵּם אֶפְּלִלוּ בִּידֵי אָדָם דְּהָוָה לִי כְּאוֹמַר הַלְוִיתִנִי וְאֵינִי יוֹד' אִם פְּרַעְתִּיָּה
דְּחִיב וְכ"כ מֵהֵרָאנ"ח חֲלֵק שְׁנֵי סִימָן א' וי"ט דְּכְשֵׁהַמְּחַלְקַת הִיא עַל הַפִּיטוּ' לֹא מְצִי
לְמִימַר קִים לִיָּה וְכֵן כ' מֵהֵרָאד"ב לְמֵאֵן דָּאֵם טַעַן קי"ל הָוִי ס' עֵינִי שֵׁם וְאִם כֵּן אִי
סְבִיר"ל לְמֵהֵרָא"ש דְּהָוִי טָעַנַת סָפֵק אֶפְּלִלוּ בְּמִלְוָה עַל פֶּה חֲזִיב אֶבְל תָּמָהֵנִי עַל הָרַב
כְּנֵה"ג שְׁהָרִי מֵהֵרָאנ"ח חֲזוֹר וְכַתְּבֵן דְּאֵינִי יוֹדֵעַ אִם פְּרַעְתִּיָּה דְּנֹקָא חֲזִיב מִשׁוּם דְּהָוִי שְׁמָא
גְּרוּעַ דְּהָיָה לֹו לִיד' אֶבְל שְׁמָא טוֹב אֶפְּלִלוּ הַחִיּוֹב בְּרוּר וְסָפֵק בְּפִירְעוֹן יָכוֹל לֹו קי"ל עֵינִי
שֵׁם בְּאוּרָף וְאֶפְּשֵׁר דְּסְבִירָא לִיָּה דָּאָף עַל גַּב דְּאוֹמַר הַלְוִיתִנִי וְאֵינִי יוֹד' אִם פְּרַעְתִּיָּה חֲזִיב
הֵינּוּ דְּנֹקָא אִם הַמְּלָוָה טוּעֵן בְּרִיא שְׁלֹא פְּרָעוּ אֶבְל אִם הַמְּלָוָה גַּם כֵּן אֵינּוֹ יוֹד' פְּטוֹר לְכ"ע
וְהָא נְמִי סְפִיקָא דְּדִינָא דְּהַס' לְזֶה וְלָוָה דְּכּוֹנְתָה וְכַבֵּר הָרַב מִש"ל בְּפִרְקָא י"א מֵהַלְכוֹת
מְכִיר' דְּחָה דְּבָרִי מֵהֵרָאד"ב דְּמַדְמִי סָפֵק דְּדִינָא לְאוֹמַר אֵינִי יוֹד' אִם פְּרַעְתִּיָּה דְּשִׁאֲנִי הָכָא
דָּאָף אִם הַמְּלָוָה אֵינּוֹ טוּעֵן בְּרִי שְׁלֹא נִפְר' וְכוּ' וְעוֹד שְׁאֲנִי אֵינִי יוֹד' אִם פְּרַעְתִּיָּה דְּרִיעַ
טָעַנְתִּיָּה דְּהָיָה לִיָּה לְמִיד' אִם פְּרָעוּ וּמִשׁוּם הַכִּי חֲזִיב מֵהַ שְׁאִין כֵּן בְּס' פְּלוּגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא
עֵינִי שֵׁם וְכֵן כ' מֵהֵרָש"א בְּתַשׁוּ' סִימָן ט"ז עֵינִי שֵׁם וְכֵן כְּתַב הָרַב מְקוֹר בְּרוּרָה סִי' נ"ו
בְּבַעֲיָא דְּרוּעָה מְזוּיָן דְּלֹא הָוִי כְּבָרִי בְּחִיּוּבָא וְס' בְּחֲזוֹר' מֵה"ט דְּשְׁנֵיהֶם מְסוּפָקִים עֵינִי שֵׁם
וְאִם כֵּן הֵן בְּמִלְוָה עַל פֶּה פְּטוֹר דְּהָוִי כְּאֵלוֹ הַמְּלָוָה וְהַלְוָה טוּעֵנִים ס' אִם פְּרוּ' הוּא אוֹ לֹא
דְּלִכ"ע פְּטוֹר אֶבְל בְּמִלְוָה בְּשִׁטְר דָּאֵם שְׁנֵיהֶם טוּעֵנִים שְׁמָא הוּא פְּרוּ' גּוֹבָה בְּלֹא שְׁבו'
כְּמִבְּנוֹר בְּסִימָן פ"ב ס"ב עֵינִי שֵׁם הָכָא נְמִי אִם יד' שְׁהִיָּה עֵנִי לֹא מְצִי לְמִימַר קי"ל
כְּהֵרְמַב"ן לִיְפִטֵר פִּינּוֹן דְּפְלוּגְתָא דְּרַבְּנוֹתָא הִיא אִי חֲשִׁיב פִּירְעוֹן אוֹ לֹא הָוָה לִיָּה כְּשְׁנֵיהֶם
טוּעֵנִים שְׁמָא וְגוֹבָה בְּשִׁטְר בְּלֹא שְׁבו' אֶבְל אֵינִי נִרְאָה כֵּן דֵּה"ד בְּפְלוּגְתָ' דְּרַבְּנוֹתָא (א"ה
עכ"מ): י"ח דִּין י"א טָעַן לֹוִי שְׁהִיָּה שְׁמָעוֹן עֵנִי וְכוּ' וְרְאוּבֵן טוּעֵן בְּרִיא אֶבְל אִם לֹוִי טוּעֵן
בְּרִיא וְרְאוּבֵן טוּעֵן שְׁמָא פְּשִׁיטָא דְּחֲזִיב לְשַׁלֵּם לֹו אֶפְּלִלוּ בְּמִלְוָה עַל פֶּה דְּהָוִי כְּאוֹמַר
הַלְוִיתִנִי וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם פְּרַעְתִּיָּה דְּחֲזִיב ה' פְּרִישָׁה עֵינִי שֵׁם וְכֵן כְּתַב מֵהֵרָש"ך ח"ב
בְּנוֹסְפוֹת סִימָן ו' דְּאֶפְּלִלוּ טָעַן הַלְוָה בְּרִיא שְׁלֹא הָיָה עֵנִי בְּשַׁעַת הַהִמְחָאָה פִּינּוֹן דְּחֹב בְּשִׁטְר

הוא צריך להביא עדים ע"ז ע"ש ונר' דאם לוי טוען שפא וראובן טוען פריא אפי' במלנה בשטר פטור פמבואר בסימן נ"ט מלנה שהוציא שטר חוב מקנינים וטען הלנה שהוא פרוע והמלנה אינו יודע אינו גובה בו ע"ש וה"נ שהמלנה טוען שפא פיון שהלנה טוען פריא שהיה עשיר וקעני פטור ונ"ל בעה"ת שער נ"ג בשם הר"י אברצלוני טען הלנה בנדאי זה השטר פרו' והמלנה אומר א"י וכולי יש מי שר"ל שהשט' נעמיד בחזקתו וכיון שהלנה פשע ולא לקח שטרו מן המלנה בעת שפר' יכול המלנה לומר ללנה שטרך בידי מ"ב וכו' ונשפ' המלנה שאינו יודע אם הוא פרו' או לא וגובה את שטרו ודמאי הא מילתא ליורשים בני המלנה שבאים ליפר' מן הלנה שנושבעים שבו' היורשים וכולי ויש מי שי"ל שאינו דומה האב ליורשים פי היורשים הקילו חכמים עליהם לישב' וליגבות מפני שהם אנוסים ולא פשעו בדבר ול' ל' לדקדק אבל זה האב שהיה פוש' דהי"ל למידק וכו' וזה טענתו פריא והוא בא בטענת שפא יש לנו לומר אוקי ממונא בחזקת מריה ואיתרע שטרא ואינו גובה בו פלל עכ"ל ונראה דגם מ"ד התם דאפילו המלנה מסופק גובה בשטרו ה"ד משום שהלנה פשע ולא לקח שטרו מן המלנה בעת שפרעו אבל הכא בהמחאה דלא שנייה ה"ט מודה דאם הלנה טוען פריא והמלנה טוען שפא איתרע שטרא ול"ל התם דאינו גובה שטרו מספק היינו משום דהמלנה פוש' דהי"ל לידע בשטרו אם פרו' או לא כמ"ש בעה"ת והטור סימן נ"ט אבל הכא לא פשע דלא הי"ל לידע אם היה עני ודמי ליורשים דגובה בשטר מהי"ט דה"ל לשאול וגדולה מזו כ' הרמב"ן בתשו' שהביא בעה"ת שנ"א ח"ו סימן ט' דסבור שהיה עשיר והוא עני בין שהממחה יודע בו בין שאינו יוד' בו פטו' דהו"ל לשאול עליו עיין שם והכא נמי לדין מקרי פוש' דהי"ל לידע וכשטען שפא והלנה טו' פריא שהיה עשיר וקעני פטור אבל מדברי מהרש"ך משמע דאפילו טוען שפא גובה בשטרו וכן כתב מהריט"ץ סימן י"ט דאפילו טוען שפא גובה בשטרו שהרי כתב המ"מ דאם יש ספק בדבר על שמעון להביא ראיה ול"ל דמ"ש המ"מ אם יש ספק בדבר ר"ל שיש לב"ד ספק בדבר אבל המלנה טוען פריא ואם אינו טו' פריא אין צריך להביא ראיה הא ליתא דאם הוא מפני שטו' פריא היה די שישב' לו הלנה על טענתו אלא ודאי אפילו לא טענו פריא צריך להביא ראיה ומ"ש הרמב"ם טען לוי שהיה ראובן עני וכולי ל"ד שטען פריא שהיה עני אלא אפילו שפא תדע מדלא הצריך שישב' לוי על טענתו שהיה עני עיין שם באייר' ודבריו תמוהים מ"ש מדין מלנה בשטר והמלנה מסופק אם פרו' אם לאו והלנה טו' פריא שפרעו פטור ומהריט"ץ עצמו סימן מ"ג כ' שפך הדין אף שלא בא בדברי הפוסקים מפו' דאם המלנה מסופק אם פרו' אם לאו והלנה טו' פריא פרעתי פטור משום דהמלנה היה צריך שבו' ואין יכול לישב' עיין שם ולא ראיה דברי בעה"ת והטור שכ' דין זה ולא מטעמיה דהמלנה אינו יכול לישב' דהא יכול לישב' שאינו יודע ויגבה כמו היורשים אלא משום דאיתרע שטרא דהי"ל לידע בשטרו אם פרו' אם לאו וה"נ איתרע שטרא וא"ל דמהריט"ץ הכא אזיל לטעמיה דס"ל התם דאם המלנה מסופק בשטרו אם פרו' אם לאו ה"ט דאינו גובה בשטרו משום שצריך שבו' ואינו יכול לישב' אבל הכא דס"ל דא"ץ שישב' על טענתו שהיה עני א"כ אפי' הוא מסופק גובה בשטרו וס"ל דהא ל"ד לטענת פירעון דשטר עומד לפירעון אלא לטענת מחילה או אמנה ורבית דא"ץ לישב' עליהם משום דאין השטר עומד לכך וה"נ לגבי טענה זו אמהיה עני או עשיר מעמידים השטר בחזקתו ולפ"ז אם הלנה טוען מחלת לי והמלנה מסופק אם

מחל לו הקא נמי דגובה בשטר מוספק פיון דא"ץ שבו מעמידים השטר בחזקתו אבל נעלם מה דברי בעה"ת שכ"ח והטו' בסימן זה דאם אין בשטר נאמנות ישב' לוי ויטול ע"ש ול"ל דהם אזלי לטעמיהו דס"ל פהרמב"ן גבי טענת מחיל' דצריף לישב' כמ"ש בעה"ת שכ"א חלק שני והטור סימן פ"ב אבל למ"ד התם דגובה בלא שבו הקא נמי דכונה דמדברי בעה"ת משמע דלכ"ע צריף שבו הקא וישפן דעת הרמב"ם ע"ש וכן מרן בסימן פ"ב ס' י"א כ' באחרונה דעת מי שאומר בטענת מחילה א"ץ שבו והקא פסק דצריף שבו אלמא ס"ל דמדמי' לטענת פירעון: י"ט ישבע לוי ויטול וכו' בנק"ח כשא"ל ראובן השב' לי הש"ף עיין שם ועיין בהש"ף סימן נ"ח ס"ק ד' וגם הסמ"ע שם בס' נ"ח דס"ל דאפילו לא טען הלנה השב' לי טעני' ליה פיון דאיכא ריעותא דהודה לו עיין שם נר' דלא חשיב ריעותא הקא ואינו נשב' אלא א"כ טען לו השב' לי כנר' בהדיא מדבריו וכ"כ ה' נתיבות משפט ד' פ"ד סע"ב ע"ש: ד' נאמן ראובן בשבועת היסת וכו' במגו שהיה אומ' פרעתיך ונשב' היסת ונפטר וכו' ובעה"ת שכ"ח עיין שם לכאורה נראה דסבירא ליה דזו טענה גרועה היא ואינו נאמן אלא אם יש לו מגו דפרעתיך וא"כ אם הוא בתוך זמנו או התנה עמו שלא תפרעני אלא בעדים ויש עדים בתנאי וטען שהיה עשיר והעני אינו נאמן פיון דליכא מגו דאף ע"ג דאם טען פרעתיך בפני עדים והלכו להם למדינת הים או מתו נאמן מ"מ אינו נאמן בטענה אחרת במגו דאין זה מגו טוב דאינו טוען כף ברצון שכל העולם ידעו שהדבר שקר ולכך הרחיק עדיו כמבואר בסימן ע' עיין שם בב"י וכן כתב הכנה"ג דבתוך הזמן אינו נאמן מיהו אם ההמחא' בתוה"ז והמחלוק' לאחר הזמן מתוך שיכול לומר פרעתיך היום נאמן לומר שההמחא' פדיו וא"ל דהוי כמגו במקו' עדים דאין יכול לומר פרעתיך היום והוא כבר המחיה ואין אדם ממחה וחוזר ופורע דא"כ אפ"ל ההמחא' לאח"ז איך נאמן שהמחיה פדיו במגו דפרעתיך פיון דכבר המחיה ול"ל שההמחא' היתה שלא בעדים ומגו שיכול לומר פרעתי' ולא המחתי לה נאמן לומר שהמחיה פדיו דא"כ אדמפליג בין מלו' על פה בין מלו' בשט' ליפלוג במלנה ע"פ בין המחיה בפני עדים להמחה בלא עדים ועוד דאפילו המחיה בלא עדים ליכא מגו דניחא ליה לומר שהמחיה פדיו מלומר פרעתיך ולא המחתי דלוי לנה של ראובן יודע בשקרו והו"ל ע"א דחייב דצריף לישב' להכחישו ואפשר שהעד ובעל דבר יפסלוהו לעדות ולשבו' אלא ודאי כשטו' פרעתי אחר ההמחא' ואפ"ה נאמן במגו ולא אמרינן אין אדם ממחה וחוזר ופור' וה"נ בהמחא' תוך הזמן והמחלוק' לאח"ז נאמן לומר שהמחיה פדיו במגו דפרעתיך היום עיין שם והנה מ"ש דאפילו המחיה בלא עדים ליכא מגו משום דהיה צריף לישב' להכחיש העד ז"ל התו' בכתרא דף ל"ד בד"ה הוי וכו' ואם תאמר ולהימנה בשבו' במאי דאמר דידי חטפי במגו דאי בעי אמר לא חטפי וכו' ול"ל דהא לא חשיב מגו דלא הוי חציף למימר לא חטפי להכחיש את העד או משום שירא שלא יפסלוהו לעדות העד ובעל הנספא וכו' ודאי לאו עד אחד מחייבו הנה פטור והיינו ע"כ במגו וכו' ואומר ר"י דנדאי אם לא הנה העד מחייבו שבו' הנה נאמן במגו דאי בעי אמ' לא חטפי שיכול להעזי פניו להכחיש את העד בלא שבו' אבל השתא דמחייבו שבו' לא מהימן בשבו' על ידי מגו שהיה יכול להעזי פניו ולישב' בדבר שהעד מכחישו אבל ק' וכו' לכן נראה כמו שפירש ריב"ם דנדאי הוי מגו ולהכי פטר רב ושמואל דנאמן בשבו' במגו דאי בעי אמר לא חטפי ור' אבא סבר דאף על גב דלית ליה

מגו דכיון דאיפא עד אַחד המְחַיְבו שבו' מ"ה פן הוא הדין שישב' להכחיש את העד או ישלם ואין מועיל לו מגו ליפטר עכ"ל הרי דר"י סבירא ליה דאינו נאמן במגו שהיה יכול להעזי פניו ולישב' בדבר שהשד מכחישו והתוספות דחו זה והספיקו לתירוץ ריב"ם וכן כתב הרשב"א הובא בש"מ שם ובתשו' חלק שני סימן עיין שם ואם פן לדעת התוספות וריב"ם נאמן במגו שהיה יכול להכחיש העד ולישב' ואפשר לומר שכן דעת בעה"ת והטור דאם המחהו בלא עדים נאמן לומר המחהו פדין דמגו שהיה יכול לומר פרעתיה ולא המחתיה ועיין בפריש' שכ' דאין נאמן הנמחה לו' עני הנה או עשיר הנה והעני שמא עשו קנוניא או שא' נוח לו מן השני ע"ש ואם פן אפילו לנה שלו יוד' בשקרו לא חשיב עד אַחד ויכול להכחישו שלא המחהו ואינו מחוייב שבו' מהאי טעמא אכל קשה דהסמ"ע סי' ככ"ג ס"ק י"ז כ' ונ"ל ונראה דכשאין לנה עתה ממה לשלם מקבלין עדותו על הקבלן או על הערב להוציא מידו ולשלם ולא אמרי' שיש' נוג' בדבר פי יחשוב היום או למחר יהיה לו ממה לפרן' ויגבה המלן' מידו ולכך רוצה שיש' חובו עתה מהערב שהרי אין לו רינח בנה שגם עתה שיש' הערב יחזור הערב עליו כשהיה לו מה לפרן' ודחוק לומר משום דהב' נוח לו והראשון קשה ועוד דלא נחשב עבור זה נוג' בדב' כדאמרינן בפרק ח"ה וכו' עיין שם בהש"ף וקבר פתבתי שם דברי הרמ"ה עיי"ש והכא נמי הלנה שהוא עני ואין לו מה לשלם לא הוי נוג' בדבר ולא אמרינן דכשהיה לו למחר מה לפרן' הראשון נוח לו והשני קשה ואם פן לתי' ר"י דלא אמרינן מגו שהיה יכול להעזי פניו ולישב' בדבר שהעד מכחישו והכא נמי לא אמרינן מגו שהיה יכול לומר פרעתיה ולא המחתיה להכחיש העד ולישב' אכל לדברי ריב"ם שהספיקו התו' עמו אמרי' מגו שהיה יכול להכחיש העד ולישב' ואם פן אפשר לומר שכן סובר בעל התרומו' והטור מיהו יש להכריח פן שהרי הטור בסימן רצ"ו כ' גבי פקדון דנאמן במגו דנאנסו צריף לישב' שבו' דאורי' בנקיטת חפץ פאלו הנה נשב' אלו הנה טוען נאנסו ע"ש ואם פן הכא נמי אם אינו נאמן אלא במגו שהיה יכול לומר להכחיש העד צריף לישב' שבו' דאורי' תא והטור כ' נאמן במגו שאם הנה אומר פרעתיה הנה נשב' היסת ונפטר עיין שם משמ' דגם בטוען פרעתיה הנה נשב' היס' וא"א שהיה טוען פרעתיה ולא המחתיה צריף שבו' דאו' להכחיש העד וגם בטענה זו שהמחהו פדין פיון דאינו נאמן אלא במגו צריף שבו' דאו' אלא ודאי שיכול לו' פרעתיה אחר ההמחהו דאינו מכחיש העד אף קשה שהרי כתב הרא"ש הביאו הטור דהמחהו אצל חברו שלא היה בידו פלוס דלא קנה אינו נאמן לומר שפרעו אחר כך עיי"ש והכא נמי אינו נאמן שפרעו אחר ההמחהו (אמר המגיה עד כאן מציאתי).

כ"א דין י"ג ואם לא המחהו בעדים וכו' יש מי שאומר שנאמן וכו' אם המחהו בפני עד אַחד כתב מהרימ"ט חלק א' סימן נ"ו דלמאן דאמ' הודאה בפני עד אַחד אינה פלוס ואין צריף לישב' ודאי נאמן לומר טעיתי אכל למאי דקניימא לן בסי' פ"א דהודא' בפני עד אַחד הוי הודאה לישב' נראה דאינו נאמן לומר טעיתי ונדאי דקדק כשהודה ושמא תאמר פל שאין פאואלא עד אַחד סלקא דעתיה שישמינו שטעה דמ"ל לשקר הרי הוא יכול להכחיש העד מיהו בב' עדים אף על גב דיכול לומר פרעתיה אחר כך לא אמרינן סמך שישמינהו במגו שיכול לומר חזרתי ופרעתי דמתניירא הוא שמא יתבענו לאלתר לב"ד שלא יזוז יד העדים מתחת ידו ויוצא ממנו או יאמר אל תפרענו אלא בעדים דאם נ אף

בהודעה בפני עד אחד שסמך שיאמינהו במגו שיכול להכחישו אלא ודאי אין זו סמיכה וכו' אי נמי דהוי העזה כשהכחיש את העד ושמה יפסלוהו לעדות ולשבו' עיין שם באורף ונר' שתפס דעת הרא"ש דאינו נאמן לומר טעיתי במגו דפרעתי ודוקא אם המחהו בעדים לא אמרינו שסמך שיאמינהו במגו דפרעתי דמתקרא הוא שמה יתבענו לאלתר בבית דין או שמה יאמר לו אל תפרעני אלא בעדים ואף שהרא"ש ס"ל דוקא פשקיבל דבריו אז אין חילוק בין בשעת הלואה בין שלא בשעת הלואה אבל אם לא השיב לו על דבריו אלא שתק בזה יש חי' בשעת הלואה אפילו לא אמר הן אלא שתק שתיקתו הוי הודעה דדעתא דהכי קיבל המעות אבל שלא בשעת הלואה צריף לקבל עליו בפירוש וכו' ואם כן הכא בהודעה אינו מתקרא שיאמר לו אל תפרעני אלא בעדים דאפילו שתק אינו כלום מפל מקום אנו קנימ' לן דאפילו אחר הלואה וא"ל כן אפילו לא קיבל צריף לקרעו בעדים כמבואר בסימן ע' עיין שם אבל אם לא המחהו בעדים נאמן שסמך שיאמינהו במגו דלא הוי דבריו מעול' אבל לדעת בעה"ת אפי' המחהו בעדים נאמן במגו דפרעתי וכתב הסמ"ע ס"ק ט"ל דאינו מתקרא שמה יתבענו לאלת' דבתוף הזמן אינו תובעו עיין שם ונראה דאף בעה"ת ש' כ"ה סבי"ל דאפילו אחר הלואה מהני תנאי דאל תפרעני אלא בעדים הכא לא חייש שמה יאמר לו אל תפרעני אלא בעדים ומפל מקום בעד א' נראה דלכ"ע אינו נאמן דלא אמרינו מגו דלא הוי דברים מעולם שהיה מכחיש את העד ולהעיו פניו או שיאירא שמה יפסלוהו לעדות ולשבועה ואף שהתוספות בפרק ח"ה דף ל"ד בדבור המתחיל הוי וכו' דחו זה דלא חיישינו שמה יפסלוהו כפר כתב ה' כנה"ג בסימן פ"ב אות קל"ב דהתוספות בפ' הפותב והר"ן בפ' כל הנשבעין והמרדכי בפרק ח"ה סבירא להו דאפי' בלא שבו' לא אמרינו מגו להכחיש את העד וכן דעת הרמב"ן והריטב"א ע"ש ואם כן כל שפן אם היה צריף לישב' נגד העד דלא אמרינו מגו שהיה מעיו פניו לישב' נגד העד ונראה דגם למסקנת התוספות בפרק ח"ה דל"ד דאמרי' מגו אף שהיה צריף לישב' נגד העד הכא אינו נאמן לו' טעיתי במגו דלא הוי דברים מעולם דהא דמאי לנספא דר"א דהוי מחוייב שבו' ואין יכול לישב' וכן כ' הרמב"ם ומרן בסימן נ"ח בשטר בעד אחד וטען הלנה פרעתי דהוי מחוייב שבו' ואין יכול לישב' ומשלם וכתב הריב"ש בס' שצ"ב דסבירא ליה פניו דאם הוי ב' בשטר הוי מחוייבי' אותו ממון ואינו נאמן לומר פרעתי אף עד אחד בשטר מחוייבו שבו' וכיון שהוא מודה שלמה ואינו מכחיש את העד הנה ליה כב' בשטר ואינו נאמן לומר פרעתי וכן כתב הרשב"א במינוחסות סימן צ' עיין שם והכא נמי פניו דאם הוי ב' שהודה בפניהם הוי מחוייבים אותו ממון עד אח' מחוייבו שבו' פניו שהוא מודה שהודה ואינו מכחיש העד הנה ליה כב' בהודעה ואינו נאמן לומר טעיתי וגם הרשב"א בתשוב' שם שחלק על הרמב"ם וז"ל ואינו כן אלא כ"מ ששנים מחוייבים אותו ממון עד אחד מחוייבו שבוע' כלו' ששנים מחוייבים אותו ממון בעדותם ממש שאלו העידו ב' שהלנה אותו מנה והלה אומר לא הלוימני הרי זה מתחיי' על פה עדותם וכו' אבל כשהוציא עליו שטר שחיתמין בו ב' והוא אומר שפר' אינו מחוייב לשלם משום עדותן ממש שהרי אין מעידין שלא פרעו והם אינם יודעין אחר שנגמר' עדותם אם פרעו אם לא ולא מחמת עדותם אנו מחוייבי' אותו עכשיו אלא משום חזקה דשטרף בידי מאי בעי וכו' עכ"ל ונראה דדוקא התם דבגמר עדותם לא נתחייב אלא על ידי חזקה אבל הכא דומיא דנספא דר"א כמו דהת' דשנים מחוייבים אותו ממון ואינו נאמן לומר דידי חטפי

לְכַף עַד אֶחָד מִחַיִּיבוֹ שָׁבוּ וּמִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ יָכוֹל לִישָׁב' מִשַׁל' הֵכָא נָמִי פִּינּוֹן דָּאֵם הָיָו ב' בְּהוֹדָאָה אִינוֹ נְאָמְנָן לֹו' טְעִיתִי עַד אֶחָד מִחַיִּיבוֹ שָׁבוּ וּמִתּוֹךְ שְׁאִינוֹ יָכוֹל לִישָׁב' מִשַׁלֵּם.

כ"ב וַיֵּשׁ מִי שְׁאוֹמֵר דְּאִינוֹ נְאָמְנָן לֹוּמֵר טְעִיתִי בְּמַגּוֹ דְּפִרְעָתִי וְכוּ' מִדְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש נֵר' לְכַאוּרָה דְּאֶפִּילוֹ לִיכָא עֵדִים דְּאִיכָא מַגּוֹ דְּלֹא הָיָו דְּבָרִים מְעוּלָם אִינוֹ נְאָמְנָן דָּאֵם לֹא פִן לֹוקְמָא בְּלִיכָא עֵדִים וְכֵן פִּתְבַּי מִהֲרַשְׁד"ם סִימָן ע"ד עֵינָן שָׁם וְכֵן פִּתְבַּי הֲרִיטְב"א בַּחִי' שָׁם וַז"ל וְאִיכָא דְּמִקְשָׁה לְמָה לִּיהָ עֵדִים אֶפִּילוֹ בְּלֹא עֵדִים נָמִי יִהְיֶה נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דִּיכּוֹל לֹוּמֵר לֹא הָיָו דְּבָרִים מְעוּלָ' וַיֵּשׁ מִי שְׁתִּי' דְּלֹא מְהִימָן מְשׁוּם מַגּוֹ דְּהִנָּה לִיהָ מַגּוֹ בְּמַקּוֹ' עֵדִים אוֹ מַגּוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה דְּאִי לֹא דְדִיִּיק טְפִי מְעִיקְרָ' לֹא הָוָה מְשַׁעֲבַד נְפִשְׁיָהּ וְכוּ' עֵינָן שָׁם וּמָה שְׁהַקְשָׁה הָרַב פְּנִי יְהוֹשׁוּ' בַּחִי' שָׁם דְּבִשְׁלָמָא פְּשִׁישׁ עֵדִים אִינוֹ נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דְּהוּי כְּמַגּוֹ בְּמַקּוֹ' עֵדִים אֲבָל פִּי לִיכָא עֵדִי' אֲמַאי אִינוֹ נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דְּלֹא הָיָו דְּבָרִים מְעוּלָם וַז"ל דְּהִנָּה לִיהָ כְּמַגּוֹ בְּמַקּוֹ' חֲזָקָה דְּחֲזָקָה פִּינּוֹן שְׁהוּדָה בַּמ"ש מְנוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה בְּעִיָא הִיא וְלֹא אִיפְשָׁטָא וְקִינָמָא לֹו גְּוֹלָא לְנִתְבָ' וְעוֹד נִרְאָה לִי דְהֵכָא לֹא מְקַרִי מַגּוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה פִּינּוֹן דְּחֲזָקָה לֹא נוֹדְעָ' לְנוֹ אֲלֹא עַל פֶּה וְהָוָה לִיהָ הִפָּה שְׁאָסֵר וְכוּ' ע"ש בְּאוּרְוָה וְלֹא קִשְׂיָא מְדִי דְאֶפִּילוֹ לִיכָא עֵדִים הָוָה לִיהָ מַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים וְכִי הָיָו גְּוֹנָא פִּתְבַּי מִהֲרַשְׁד"ם בְּתִשׁוּבָ' דְשִׁיכִי לְסִדְרֵי גְזִיקִין סִימָן י"ב וַז"ל וְאֶפִּילוֹ אִין עֵדִים שְׁקִצְצִין גְּטִיעוּתִיו לֹא מְהִימָן לֹוּמֵר אֲתָה אֲמַרְתָּ לִי לְקוֹנְצָצוֹ בְּמַגּוֹ דְּאִי בְּעִי אֲמַר לֹא קִצְצָתִי וְכוּ' וְאֵם תֵּאמַר אֲמַאי לֹא מְהִימָנִי לִיהָ בְּמַגּוֹ וַיֵּשׁ לֹו' דְּהִנָּה לִיהָ מַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים דְּאִנּוּן סְהַדִּי דְּמִשְׁקַרִי דְּאִין אֲדָם נוֹתָן רְשׁוּת לְקִצְצוֹן גְּטִיעוּתִיו שְׁאִין עוֹמְדִי לְקִצְצִין וְכוּלִי עֵינָן שָׁם וְכֵן פִּתְבַּי הַנ"י בְּפִרְקָה הַחֹבֵל דְּאִינוֹ נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דְּלֹא הָיָו דְּבָרִים מְעוּלָם דְּהוּי מַגּוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה וּפ' מוֹר"ם בְּסִימָן שַׁפ"ב עֵינָן שָׁם אֲלֵמָא אֶפִּילוֹ לִיכָא עֵדִי' וְלֹא נוֹדְעָ' הַחֲזָקָה אֲלֹא עַל פֶּה לֹא אֲמַרִינּוּ מַגּוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה וְכִבְרַת פִּתְבַּי הָרַב כְּנַה"ג בְּסִימָן שַׁפ"ב מְשׁוּם חֲזָקָה אֲלֵימָת' הִיא וּמַגּוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה אֲלֵימָת' לֹא אֲמַרִינּוּ עֵינָן שָׁם וְהֵכָא נָמִי אִינוֹ נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דְּלֹא הָיָו דְּבָרִים מְעוּלָם דְּאִנּוּן סְהַדִּי דְּלֹא טְעָה וְהוּי כְּמַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים אוֹ בְּמַקּוּם חֲזָקָה אֲלֵימָת' וְכֵן פִּתְבַּי מִהֲרַשְׁד"ם בְּתִשׁוּבָ' הַקְּצָרוֹת סִימָן קס"ו וַז"ל לֹא מִיבְעִי' אִם יֵשׁ עֵדִים שְׁשִׁמ' הַמְעִיד לְרֹאוּבֵן עָרַב עֲבוּר מְעוּתִיו דְּאִז מְוֹכַרְח מִיְלִתָּא שְׁלֹא נִתְנָם לֹו בְּמִתְנָה גְּמוּרָה וְכוּ' אֲלֹא אֶפִּילוֹ אִין לֹו לְרֹאוּבֵן עֵדִים שְׁהַעֲמִיד לֹו שְׁמַעוֹן עָרַב לֹא מְהִימָן שְׁמ' בְּמַגּוֹ דְּלֹא הַעֲמַדְתָּ לָהּ עָרַב וְלֹא הוֹדִיתִי לָהּ מְעוּלָם דְּמַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים הוּא דְּאִנּוּן סְהַדִּי דְּאִינוֹ אֲמַת מַה שְׁטַעֲנָן בּוֹ דְּמַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים לֹא אֲמַרִינּוּ כַּמ"ש ר"ת בְּסוּף פִּרְקָה קַמָּא דְּגִיטִין גְּבִי הִנָּהוּ גִינְאִי וְכוּ' ע"ש בְּאוּרְוָה הָרִי דְּאֶפִּילוֹ לִיכָא עֵדִים אִינוֹ נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דְּלֹא הָיָו דְּבָרִי' מְעוּלָם וְכֵן מִשְׁמ' מִדְּבָרֵי מְהַר"י וְ' מִיגֵשׁ בְּתִשׁוּבוֹת סִימָן נ"ז עֵינָן שָׁם וְהַסְמ"ע דְּקִדְּוָה בְּלִשׁוֹן הָרָא"ש מְדַכְּתַב דְּהוּי מַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים ר"ל עֵדִים שְׁהוּדָה בְּפִנְיָהֶם מְדַלָּא כַּת' דְּהוּי כְּמַגּוֹ בְּכַף הַדְּמִיוֹן וְכוּ' עֵינָן שָׁם וְלִיתָא שְׁהָרִי בְּתִשׁוּבָ' מְהַר"ם מְבוֹאֵר דְּאֶפִּי' בְּלֹא עֵדִים אִינוֹ נְאָמְנָן בְּמַגּוֹ דְּלֹא הַד"מ וְחִשְׁבִּיב מַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים מְשׁוּם דְּאִנּוּן סְהַדִּי וְכוּ' וּמִסְתַּמָּ' הָרָא"ש בְּשִׁישִׁת מְהַר"ם רַבּוֹ אֲמַרְהָ מִיְהוּ הַרְשָׁב"א בְּחִיד' פִּרְקָה קַמָּא דְּגִיטִין פִּתְבַּי וַז"ל וְהֵכָא ה"ט מְשׁוּם דְּהִנָּה לִיהָ כְּמַגּוֹ בְּמַקּוּם עֵדִים דְּאִנּוּן סְהַדִּי דְּלֹא מְשַׁעֲבַד נְפִשְׁיָהּ בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן אֲלֹא אִם פִּן דִּיִּיק וְכוּ' וְדוּקָא דְּשַׁעֲבַד נְפִשְׁיָהּ בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן בְּפִנְיָ עֵדִים אֲבָל בֵּינוּ לְבֵינָם בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן לְבַד נְאָמְנָן דְּכָל שְׁלֹא בְּפִנְיָ עֵדִים לֹא דִיִּיק שְׁפִיר ע"כ לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְּסִבִּיר"ל דָּאֵם אִין עֵדִים בְּהַמְחָאָה נְאָמְנָן וְלֹא מְשׁוּם הִפָּה שְׁאָסֵר וְכוּ' אֲלֹא דְּכָל שְׁלֹא בְּפִנְיָ עֵדִים לֹא דִיִּיק וְבִלָּא מַגּוֹ נְאָמְנָן וְכֵן מִשְׁמ' מִדְּבָרֵי הַרְמְב"ן

בספר הזכות סימן מ"ד לכ"ע נאמן לומר שטעה בהודאתו במגו דלא היו דברים מעולם וכן דעת רוב הפוסקים הראב"ד והרשב"א והר"ן דדוקא הודה בפני עדים אמרינן דדייק וחקקה דלא טע' ואינו נאמן במגו אבל אם לא הודה בפני עדים לא דייק ונאמן במגו דלא היו דברים מעולם או במגו דפרעתי וכן הספיק רש"ל בפרק קמא דגיטין סימן ל"ח וכן הספיק הרב ש"ך עיין שם ונר' דאפילו היו עדים במעמד עמהם כגון שהכמין לו עדים אף על גב דליכא מגו דלא הד"מ מ"מ נאמן לומר שטעה בהודאתו במגו דפרעתי דכל שלא ראה העדים לא דייק: כ"ג דין י"ד אם הנותן מודה שטעה וכו' הרמב"ן בס' הזכות סימן מ"ד הביאו בעה"ת שער כ"ח ח"ה דאם במעמד ג' לבד הקנה נאמן שאם ירצה למחול מוחל ושפן דעת הראשונים וכו' עיין שם וכן פתב הר"ן עיין שם ונר' דס"ל דמיירי במלנה ולא בפקדון ובמעמד ג' יכול למחול וכיון שיכול למחול נאמן בהודאתו שחבירו טעה וה' נתיבות משפט ד' פ"ז תמה דהר"ן הספיק דאינו נאמן אפילו ע"י מגו ומאי אולמיה דהאי מגו להאמינו בו נגד החזקה עיין שם ונר' דמגו דבידו למחול אלים ואמרי' מגו דבידו במקום חזקה כמ"ש הר"ן בפ' האומר דקידושין גבי מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים וכו' ונ"ל ולענין הלכה משמע דקי"ל כרב דאינו נאמן לאסור דהא מ"ל לשקר פעדים דמי דקי"ל הלכה כרב מחבירו ואע"ג דבפ"ק דב"ב מ"ל אי אמרינן מגו אפילו במקום חזקה או לא התם הוא דמגו שהיה יכול לטעון טענה אחרת דלא עדיף האי מגו פולי האי אבל הכא מגו דבידו הוא שיכול לומר לעדים כתבו גט לאשתי סמוך למיתתו וכן חי הרמב"ן והרשב"א בחי' שם הרי דיש חי' בין מגו למגו ומגו דבידו אלים ובמקום חזקה נמי מהני וא"כ אפשר דה"נ אע"ג דאינו נאמן לומר שטעה במגו שהיה טוען טענה אחרת כגון פרעתי מ"מ אם הנותן שהודה נאמן במגו דיכול למחול דמגו דבידו אלים ואמרינן אפילו במקום חזקה אלימתא אבל הרשב"א בתשובות ח"א סימן אל"ף ומ"ז ובתשובות ח"ב סי' רמ"ה כ' דאם היו עליו כתובת אשה וב"ח ואמר מטלטלין אלו של פ' אינו נאמן דחזקה כל מה שיש ברשות האדם שלו הוא ואפילו במקום מגו אינו נאמן פדאמרינן בפ' האשה שנתארמלה וכו' והא התם דא"ב מחיל ואפ"ה לא מהימן וכו' הרי דס"ל דאפילו מגו דבידו לא אמרינן במקום חזקה אלימתא וכן פתב בתשובות ח"ג סימן קל"ד עיין שם וכן דעת הרמב"ם בפ"א מה' מלנה ע"ש במ"מ: כ"ד אבל אם אין לו נכסים וכו' לא מהימן וכו' כ' הרשב"א בחי' בפ"ק דגיטין ונ"ל ומשום מגו דאי בעי מחיל ליה לא מהימן חזא דהכא משמע דפקדון הוא ולא מלנה ובפקדון לא מצי מחיל וכו' ועוד דהא אסיקנא לעיל דבמעמד ג' אם חזר ומחלו אינו מחיל וכו' עיין שם ובלא"ה כבר כ' התוספות והרא"ש גבי האומר שטר אמנה וכו' לא יהיה נאמן במגו דא"ב מחיל משום דאין דעתו למחול ולהפסיד חובו שלא יוכל לחזור ולגבותו כיון שמחלו אבל כשטען אמנה או פרו' אינו מפסיד ויודע בלנה שאינו גזלן וכו' עי"ש וה"נ לא רצה למחול ולהפסיד חובו אבל כשטען טענת טעות לא יפסיד שאין הלנה גזלן שיוודע שלא טעה בהשבון והרמב"ן תי' שם משום דחזקה כל מה שיש ביד האדם שלו הוא ואינו נאמן לומר אינו שלי כשחב לאחרים דאם הוא אמנה אמאי לא החזיר לו השטר וכן פתב הרשב"א בתשובות ח"א סימן אלף ומ"ז דכל המטלטלין ברשות האדם חזקה שלו הם ואפילו במקום חזקה אינו נאמן לומר של פ' הם פדאמרינן בפ' האשה שנתארמלה וכו' והא התם דאי בעי מחיל ואפ"ה לא מהימן וכו' וכן פתב בתשובות חלק שני סימן רמ"ה

וחלק ג' סימן קל"ד עינין שם באורף וה"נ למ"ד דאין הלנה נאמן לומר טעיתי במגו
דפרעתי דהוי במגו במקום עדים ה"נ אין המלנה נאמן לחוב לאחרים במגו דיכול למחול
מה"ט דלא אמרי' מגו במקום חזקה אלימתא פ'עדים אלא משום דהראב"ד ס"ל דנאמן
הלנה במגו כמ"ש הרשב"א שם לכה הצ"ל דגבי המלנה ליפא מגו דאינו יכול למחול:
כ"ה הג"ה ואפי' יש עד אח' שמעיד פדבריו וכולי כ"כ הר"ן והרשב"א בחי' שם ונ"ל
ולעד א' מעידה שהיא פרועה נמי לא דמי דהתם דיכולה לישב' נשבעת ונוטלת אבל האי
מריה ארעא דאינו יכול לינשבע נוטל בלא שבועה דהיא תקנתא היא והיכא דאפשר
אפשר והיכא דלא אפשר נוטל בלא שבו' עכ"ל ולכאורה קש' ממ"ש הרשב"א בתשובות
סימן תתקע"ו ובמניחסות סימן פ"ה בשטר שהמלוה מודה שנפרע מקצת ומקצת אינו
יודע ונ"ל ועד כיון שהודה שקבל ממנו מקצת פ'כר פ'גם שטרו ותנו הפוגמת פתובת' לא
תפרע אלא בשבועה וכיון שאפילו אם טועו בריא שלא קיבל לא היה נפרע אלא בשבועה
עכשיו שאינו יודע אינו יכול לינשבע אינו נוטל עכ"ל והא שבועה דפוגם שטרו נמי
תקנתא ולא אמרינו דלא תקנו פשיכול לינשבע וזה שאינו יכול לינשבע נוטל בלא שבועה
וי"ל דשבועה דפוגם שטרו משום דפרע דייק דמפרע לא דייק ועל ידי השבו' דייק וא"כ
פשיאינו יכול לינשבע נאמן הלנה שטוען בריא ודייק טפי אבל שבועה דע"א פ'די להפיס
דעת הלנה פדאמרינו בפ' הכותב לא תקנו פשיאינו יכול לינשבע כ"ו וחזור וגובה אותו
מהנותן וכו' הש"ך תמה למה חייב לשלם דאין זה אלא גרמא וכו' וכן מהרש"ל ביש"ש
פ"ק דגיטין סימן ל"ו עש"ב: כ"ז דין ר' מעמד ג' ע"י שליח לא מהני פ' דעת ר'וב
הפוסקים וטעמא כיון דהוי הילקתא בלא טעמא הבו דלא לוסוף עלה הרדב"ז ח"ג סימן
תרמ"ט עינין שם: כ"ח יש מי שאומר דמהני וכולי כ"כ הרא"ש והר"ן ור' ירוחם וכת'
הש"ך דאין מי שחולק בזה ומ'ן שכ' יש מי שאומ' וכולי משום דלא נמצא דין זה מפורש
בשאר פוסקים עינין שם אבל הרדב"ז בתשו' ח"ג סי' תקע"ד כ' מסתברא לי שאם הנותן
או המקבל עשו שליח לא קנה אבל אם הלנה או הנפקד עשו שליח פ'די שיהא במקומו
במ"ש שלוחו פמותו עינין שם הרי דס"ל דשליח המקבל לא מהני וכ"כ מהרש"ל בפ'רק
קמא דגיטין סי' ל"ז שפ'ן דעת שאר פוסקים שלא חי' בין נותן למקבל וכן מסתבר עינין
שם: כ"ט אבל אם לא עשאו שליח וכולי כ"כ הטור אבל בעה"ת שכ"ח ח"ד כ' ונ"ל גם
ישלענין ראובן שאמר לשמעון מנה שיש לי בידך תנהו ללוי שינקה בו ליהודה ויהודה
אינו במעמדם אף לוי וראובן ושמעון הם במעמד א' וזה נראה ממ"ש הר"י פ' בהיהא
דקמא וכולי אנו יד עניינים וכולי דמטעם מעמד ג' זכו בהם נראה מדבריו שזכה יהודה
בהמחאת לוי ומסתברא דהאי סברא ליתא דלוי הא לא קני מיד פ'ל זמן דלא אתי לידיה
אלא במה זכה יהודה אלא נראים הדברים כמ"ש רבי' אפרים וכולי דהוא פלגא דזוזא
פ'ר מטא ליד ר' יוסף וכולי עש"ב הרי דמזמו לה להיהיא יד עניינים וכולי וא"כ למאי
דקיי"ל פ'הרי"ף וקמו שפסק הטו' ומ'ן בי"ד סימן רנ"ח דמי שהיה לו חוב ביד א' ואמר
חוב ה שיש לי ביד פ' יהיה לצדקה אם אמר פ'ן בפני ב' ח ובפני גבאי או בפני אדם חשוב
שבעיר זכה בו הגבאי או אדם חשוב מדין מ"ש ע"ש ה"נ זכה וכ"כ הריטב"א בחי'
לקידושין ד' כ"ז ונ"ל וש"מ דמ"ש דכל כה"ג שאמ' תנהו לפ' זה שינקה בו לפלו' זכה
ע"ש וכן הספימו ה' המאירי והרא"ה הובאו בספר א"ז בפ' שור שנגח עם הרי"ף דזוכה
במ"ש לאחר עינין שם והש"ך כ' ודלא כבעה"ת וכולי עינין שם שלא ראה דברי הריטב"א

והרא"ה והר"ה המאירי דס"ל דזוּכָּה במ"ש לאַחַר וּכְבָּר ה' דְּבָרֵי אֶמֶת בְּקוֹל ז' הַשִּׁיגוֹ מִדְּבָרֵי הַרִיטָב"א ע"ש וְרֵאִיתִי לְמַהֲרֵשׁ"ל בִּישׁ"ש פָּרַק קִמָּא דְּגִיטִין ס' ל"ז שְׁכ' וְנ"ל דְּשָׂאָר הַמְּפָרְשִׁים הֵבִיאוּ דְּבָרֵי הַרְמַב"ן וְלֹא חִילְקוּ בֵּין הַנּוֹתֵן לְמַקְבֵּל וְכֵן מְסַתְפֵּר שֶׁלֹּא לְחַלֵּק וְכוּלֵי וּא"ת דַּע"י שְׁלִיחַ ה"ה נְמִי בְּלֹא שְׁלִיחַ דְּזַכֵּינָה מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת הוּא וְזַכֵּינָן לְאָדָם שֶׁלֹּא בְּפָנָיו וְכִי הֵיכִי דְּבָלָא שְׁלִיחַ פְּשִׁיטָא דְּלֹא מְהַנִּי בְּלֹא מ"ש א"ל שְׂיֵאמֵר זָכָה וִיהֵא הַפְּמוֹן בְּיַד הַנִּפְקֵד ה"נ עִם הַשְּׁלִיחַ וְדוּמָה לְזֶה כ' הַתּוֹס' עַל הַתּוֹפֵס לִב"ח וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְנִרְאֶה שְׁזֶה דַעַת ר' אֶפְרַיִם וּבַעַה"ת דְּבָלָא שְׁלִיחַ וְדַאי דְּלֹא זָכָה כָּל שֶׁלֹּא בָּא בְּיָדוֹ וְה"ה ע"י שְׁלִיחַ דְּזַכֵּינָה מִדִּין שְׁלִיחוֹת וְלִכְפֹּךְ דְּחוֹ דְּבָרֵי הַרִי"ף דַּס"ל דְּגַבְּאֵי לֹא עֲדִיף מִשְׁלִי דְּכִינּוֹן דְּקִי לָן דְּשְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ מִדִּין שְׁלִיחוֹ וְנִפְ"ה לֹא מְהַנִּי מ"ש בְּזַכֵּינָה וְשְׁלִיחוֹת וְה"ה ע"י גַּבְּאֵי וְהַתִּימָא עַל מְהַרְשׁ"ל שֶׁלֹּא רָאָה דְּבָרֵי בַעַה"ת דְּסְבִירָא לֵיהּ שֶׁלֹּא כְּדַעַת הַרִי"ף מִיְהוּ ק' דְּהָא בַּפ"א דְּקוּדוּשִׁין אֵיבְעֵינָא לָן שְׁדָּה לֹא וּמְטַלְטְלִין לֹא מְהוּ וְכוּלֵי ת"ש עֵישׂוֹר שְׂאֲנֵי עֲתִיד לְמוֹד נְתוּן לר"ע וְכוּלֵי וּאִבְעֵינָא שְׂאֲנֵי ר"ע דְּיַד עֲנִיִּים הוּא עֵינָן ש' בְּרִישׁ"י אֶלְמָא יַד גַּבְּאֵי עֲדִיף מִשְׁלִיחַ דְּאֵם שְׁלִיחַ מְהַנִּי ה"ה בְּלֹא שְׁלִיחַ דְּזַכֵּינָה מִדִּין שְׁלִיחוֹת וְכֵן פֶּסֶק מְרֵן בְּסִי ר"ב דְּאֵם קָנָה שְׁדָּה לְאֶפְטָרוֹ וּמְטַלְטְלִין לִיתוּמִים קָנָה וְכ"ש גַּבְּאֵי עֵינָן שָׁם בַּהֵמ"ע ס"ק י"א אֶלְמָא אֶפְיָלוּ בְּמַקּוֹם דַּע"י זַכֵּינָה וְשְׁלִיחוֹת לֹא קָנוּ ע"י אֶפְטָרוֹפּוֹס אֵי גַּבְּאֵי קָנוּ וְא"כ גַּם לְפִי הַרִי"ף דְּמִדִּין מ"ש זְכוּ עֲנִיִּים אֵימָא דְּהוּא הִדִּין בְּגַבְּאֵי דְּיַד עֲנִיִּים הוּא וְלֹא בְּשְׁלִיחוֹת וְזַכֵּינָה וְכֵן חִי הַשְּׁ"ף בְּס"ק ע"א וְס"ק פ"ו וְהוּא מְוַכְרַח כַּמ"ש וּבְזֶה נִיחָא מ"ש מְרֵן דִּין זֶה בְּשֵׁם יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר וְהַשְּׁ"ף גְּדַחַק עֵינָן שָׁם דַּס"ל לְמְרֵן דְּרַבִּי אֶפְרַיִם וּבַעַה"ת חוֹלְקִים וּפְשִׁיטָא דְּלֹא גָרַע גַּבְּאֵי מִשְׁלִיחַ וְא"א דַּע"י שְׁלִיחַ מְהַנִּי וּבְלֹא שְׁלִיחַ לֹא מְהַנִּי אִמָּאֵי דְּחוֹ פִי הַרִי"ף אֵימָא דַּה"ה בְּגַבְּאֵי דְּלֹא גַר' שְׁלִיחַ אֶבֶל ע"י זַכֵּינָה לֹא מְהַנִּי אֶלָּא וְדַאי ס"ל דְּאֵם ע"י שְׁלִיחַ מְהַנִּי ה"ה בְּלֹא שְׁלִיחַ דְּזַכֵּינָה מִטַּעַם שְׁלִיחוֹת וְעֵינָן בַּה' מַח"א בַּה' שְׁנוֹתָפִים סִימָן ח': ל' דִּין כ"א מְעַמַּד שְׁלִשְׁתָּן לִיתִיָּה מִפִּי הַפְּתָב וְכוּלֵי עֵינָן בְּס' מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָאֵל ס' י"ג: ל"א דִּין כ"ב וַיֵּשׁ מִי שְׁחוֹלֵק וְכוּלֵי הַרְדָּב"ז ח"ג סִימָן תַּמ"ט כ' דְּתִשׁוּ' הַרִי"ף לֹא דְּסַמְכָא הִיא שְׁהַרִי לֹא כַּת' א' מְמַפְרָשֵׁי הַהֲלָכָה וְלֹא הֵרָא"ש וְאֶפְיָלוּ תִימָא דְּסַמְכָא הִיא וּכְתָבָה ה' יַחֲזִיד הוּא בְּדָבָר וְכָל הַפּוֹסְקִים חוֹלְקִי עָלָיו וְכ"ש לְדַעַת מְהַר"י קוֹלוֹן שְׁכ' נִהְגוּ לְפֶסֶק פְּהַרִי"ף בְּמַקּוֹם שְׂאִין הַתּוֹס' חוֹלְקִים וְא"כ הַדְּבָר בְּרוּר שְׂאִין מְעַמַּד שְׁלִשְׁתָּן בְּגוֹי וְכֵן רְאוּי לְפֶסֶק וְכֵן כַּת' בְּתִשׁוּ' סִימָן תַּקַּע"ד עֵינָן שָׁם וּתְמַהַנִּי עַל הַרְדָּב"ז שֶׁלֹּא רָאָה דְּבָרֵי בַעַה"ת שְׁכ"ח חֲלָק שְׁנֵי שְׁכ' וְנ"ל וְהִיכָא דְּאִמֵּר יִשְׂרָאֵל לְגוֹי בַּמ"ש מְנָה שְׂיֵשׁ לִי בְּיָדָה תְּנַהוּ לְיִשְׂרָאֵל חֲבִירֵי בְּזֶה כ' הֵרָאשׁוּנִים דְּכִינּוֹן שְׁנִתְרַצָּה לְחַזוֹר עַל הַנּוֹי סֵלַק עֲצָמוֹ מִחֲבִירוֹ וְכוּלֵי דַל"ש גוֹי וְל"ש יִשְׂרָאֵל בְּדִין מ"ש שְׁנִיָּהֶם שְׁוִין וְכֵן הוֹרָה הַרִי"ף בְּתִשׁוּ' עַכ"ל הַרִי דְּבַעַה"ת הַעִיד עַל הֵרָאשׁוּנִים וְהַרִי"ף דְּדִין מ"ש אֵיתָא בְּגוֹי נְמִי וְכ"כ ה' חֲקוֹת הַדְּיָנִים סִימָן קל"ב וְדִין מ"ש הוּא אֶפְיָלוּ בְּגוֹי בֵּין שְׂיָהָא הַלּוּה גוֹי בֵּין שְׂיָהָא הַמְּקַבֵּל גוֹי וְאֵם יִשְׂרָאֵל הַנּוֹתֵן צַה לְחַזוֹר בּוֹ אֵינּוּ יְכוּל וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְכ"כ הַרִיטָב"א בַּח' לְקוּדוּשִׁין דָּף מ"ח עֵינָן שָׁם וּמַהֲרָאנ"ח חֲלָק ב' ס' א' כ' דִּיכּוֹל לֹאמֵר קי"ל פְּהַרִי"ף וּשְׂאָר גְּדוּלִים עֵינָן שָׁם וּמ"ש מְהַר"י קוֹלוֹן נִהְגוּ לְפֶסֶק פְּהַרִי"ף בְּמַקּוֹם שְׂאִין הַתּוֹ חוֹלְקִים כְּבָר כ' הַרְדָּב"ז עֲצָמוֹ בְּתִשׁוּ' שָׁם סִימָן קצ"ט דְּלֹא ר"ל דְּבְמַקּוֹם שְׁהַתּוֹ חוֹלְקִים נְפֶסֶק פְּהַתּוֹ בְּהַכְרַח אֶלָּא א"ל הֵכִי וְא"ל הֵכִי וְדָמִי לְמָאֵי דְּאִמֵּרִי סֵתָם וְאַחַר כֶּף מַחְלוּקָת אֵין הַלְכָה כְּסֵתָם שְׁפִי אֵינּוּ בְּהַכְרַח שְׁהַלְכָה כְּסֵתָם כְּמוֹ

מחלוקת ואח"ך סתם דהלכה פסתם וכו' עי' שם מיהו מהר"ם מינין סימן ל"ה כ' דמהר"ם
ס"ל דאם נחלקו התוס' על הרי"ף אין הלכה פמותו עיין שם אבל ה' שארית יוסף סימן
כ"ב כ' בשם מהרי"ק דאם במקום שנוחלקו התוס' אינו בהכרח לומר לסמוך על פסקי
התו' ור"ל דהוי כמו ספיקא דדינא וכו' ע"ש ועי' במהרשד"ם סימן רפ"ח וסימן שע"ו כ'
פשהרי"ף והתוס' חולקים לא מפקי' ממונא עיין שם ונראה דלכ"ע הקא נקיטינו פהרי"ף
והראשונים ובעה"ת והריטב"א וה' חקות הדייני' אפילו להוציא ממון נגד התוס' ועי'
בתשו' בספ' אבקת רוכל סימן קמ"ו שכ' שאין דין מ"ש גבי גוי ומרן הסכים עמו עיין
שם: ל"ב לא קנה פתב מהרימ"ט סימן צ"ה דה"ד לענין שיכול לחזור הנותן אבל אם לא
חזר הנותן חייב הגוי ליתן למקבל שלא יהא פת הגוי חמור מפת ישראל דמתחייב בע"כ
למקבל עיין שם וכבר תמה עליו הרב משאת משה סימן ח' מדברי התוס' דגיטין די"ג
בד"ה במעמד וכולי דמוכח בהדיא דאין חי' בין אם חזר הנותן או לא אלא במקבל גוי
אבל בלנה גוי אפילו לא חזר הנותן לא קנה עיין שם וכן פתב המרדכי שם והסמ"ג עשין
פ"ב ומהר"ם בתשו' דשייכי לס' קננין סי' ח' עיין שם ודברי ר"ת הם בתשו' מהר"ם
הארנפות סי' קצ"ב וז"ל אם הנפקד גוי אינו קונה במ"ש שהרי לא מצי' גוי זוכה לאחרים
וכולי וכיון דאשפחן דבע"כ א"כ היכא שיש לו לזכות איכא מ"ש אבל גוי לא אשפחן
דזוכה לאחרים וכולי עיין שם באנרף שיש ט"ס והר' נחפה בכסף סי' כ"ו כ' דודאי גם
בלנה גוי יכול ליתן פינן דאפילו בלא מ"ש הדין כף וא"כ מה חי' בין לנה גוי למקבל גוי
אלא ע"כ דלנה גוי פשלא חזר בו הנותן חייב הגוי ליתן בע"כ אבל במקבל גוי אינו חייב
ליתן אלא רשות בידו ליתן ע"ש באנרף וליתא דדברי התוס' והמרדכי והסמ"ג ומהר"ם
בשם ר"ת מוכח דאם הלנה גוי גרע טפי ממקבל גוי ואפ' לא חזר הנותן לא קנה דאינו
זוכה לאחרים אם המקבל גוי כל שלא חזר הנותן ישראל הלנה זוכה לגוי וכ"כ הרשב"ץ
ח"א סי' קנ"ב וז"ל וכיון שהלנה ל"ש ביה דין מעמד ג' דהא גוי הוא ובגוי לא תקנו
מ"שכמ"ש ר"ת וכולי ואע"פ שר"י חולק קצת על ר"ת בנה מ"מ מודה הוא שאם
המנוחה הוא גוי שלא קנה שהרי אם זוכה לו ע"י גוי זכיה גמורה לא קני כ"ש דבמ"ש
לא קני דלא עדיף מ"ש מזכיה גמורה וכו' וכ"ש הקא דהדר ביה המנוחה וכולי ע"ש הרי
דס"ל דאפ' לא חזר הנותן אם הלנה גוי לא קנה מיהו מ"ש דר"י חולק על ר"ת מדברי
הרא"ש שכ' והוסיף ר"י לבאר וכולי משמע דר"י אינו חולק על ר"ת כמ"ש מרן הב"י
וכ"כ המרדכי פרק קמא דגיטין והסמ"ג עשין פ"ב כ"כ בשם ר"ת וכ"ה בתשו' מהר"ם
סימן קצ"ב ובתשו' דשייכי לס' נזיקין סי' ז' עיין שם וכן משמע בתשו' השייכי לס'
משפטים סי' כ"ט וסימן ס"ח דאפילו לא חזר הנותן לא שייך דין מ"ש בגוי גם הרשב"א
בתשו' ח"ב סימן שע"ז כ' וז"ל מסתברא לי שאין דין מעמד ג' בגוי שלא נתקנה מ"ש
אלא משום תקנת הלויים שאם א"א שאין המלנה יכול להנות משלו עד זמן הלנאתו גם
הוא נמנע ולא ילנה ונמצא נועל דלת בפני לוין וכו' עיין שם וא"כ מה"ט אפ' לא חזר
הנותן לא שייך מ"ש בלנה גוי דלא חשו לתקנתו ולנעול דלת בפניו דאדרבה אסור
להלוותו: ל"ג פתב מהרשד"ם סי' שכ"ט דה"ה בישראל מומר להכעיס לא תקנו מ"ש
כמו בגוי והש"ף חולק עליו דה"ד בגוי מטעם דלא עדיף מ"ש מזכיה גמורה ואין זכיה
לגוי אבל ישראל מומר יש לו זכיה עיין שם ונראה דלפי מ"ש מהר"ם בתשו' השייכות
לס' משפטים סימן ס"ח וז"ל דישראל ל"מ לאקנויי לחבריה שחייב לו גוי במ"ש וכולי

כמו שפי' ר"ת דדוקא הלואה דישראל מקנ' במ"ש אבל מלנה ופקדון שיש לישר' בינ
גוי אשר פיהם דבר שוא לא מקנא במ"ש וכולי נראה דה"ה במומר להכעיס מה"ט
דאשר פיו דבר שוא גם הרשב"א בתשו' ח"ב סימן שע"ז פתב ונ"ל מסתברא לי שאין
דין מעמד ג' בנכרי שלא נתקן מעמד ג' אלא משו' תקנת הלויים שאם א"א שאין המלנה
יכול ליקנות משלו עד זמן הלואתו גם הוא נמנע ולא ילנה ונמצא נועל דל' בפני לויים
וכו' עיין שם וא"כ ה"ה מומר להכעיס דאין מצוים להחיותו ומותר להלוותו ברבית
כמבוא' בטי"ד סי' קנ"ט עיי"ש ודאי לא חיישינן לתקנתו ולנעול דלת בפניו וה' דברי
אמת בקו' ז' ד' ס"ה כ' לענן הרשעה ד'כו' המןחזק לומר קי"ל כמאן דסבר דאין שליחות
למשומד וזכירה מטעם שליחות עיין שם באור' : ל"ד פתב מהרימ"ט סימן צ"ה דה"ד
לענן שייכול לחזור הנותן אבל אם לא חזר הנותן חייב הגוי ליתן למקבל שלא יהא פח
הגוי חמור מפת ישראל דמתחייב בע"כ למקבל עיין שם באור' וכתב ה' פ'רם שלמה
סימן כ"ד ואולי פ'רן דהנותן יכול לחזור ה"נ אם מת יורשיו יכולים לחזור דירשו פח
אביהם ולק' כ' ה' פני משה ח"ב סימן קט"ז בנ"ד דנכסי בחזקת יורשי' ומ"ל קנימא לן
כר"ת דאין דין מעמד ג' בגוי הלנה עיין שם באור' ונראה דס"ל דאפ"ל לא הנה אביהם
זוכה אלא מספק מפת שהוא מןחזק טועני' ליורשים וה' עדות בייעקב סימן כ"ה כ' דכל
שהאב אינו זוכה אלא מספק ומפת שהוא מןחזק לא טועני' ליורשי' וכ"כ ה' שמחת יום
טוב סי' ל' דף קט"ו לדעת בעה"ת וכ"כ הכנה"ג בסי' ק"ת דלא טועני' ליורשים טענה
דקי"ל עש"ב ומ"ש הכנה"ג בסימן ק"ח אות ג' דבסימן רמ"ו כ' דלא טועני' ליורשי' טענת
קי"ל הרואה דברי ה' דבסי' רמ"ו שפ'ר דעת מהרש"ג והר' תמה עליו מנ"ל הא ודעתו
דאפילו למןחזק עצמו ב"ד טועני' בשבילו קי"ל וכ"ש ליורשים וכ"כ בסי' כ"ה עיין שם
והתימא על ה' שמחת יום טוב שלא ראה דברי' וכ"כ עוד בתשו' בסי' נ"א גבי פסק דין
ד'כו' המןחזק לומר קי"ל כמ"ד דנאמן לומר פרעתי וטועני' ליורשי' פ'רן ובסימן נ"ז פתב
ונ"ל עוד כ' בעל הקו' דמאחר דטענת קי"ל חלושה די כשהבע"ד עצמו יטעון פ'רן אבל
לא טועני' בעבורו וכו' וכבר פתבתי בפסקי הא' שדברי מהרש"ך חלק ב' סימן ק"ף ברור
מללו שב"ד טועני' פ'רן ודברי' מןכרחים וכו' ומן התימא עוד עליו שלא הבינו דטועני'
ליתמי קי"ל וכו' עיין שם וכ"כ עוד בתשו' ח"ב סי' ס' ע"ש ועי' בס' בני אהרן סימן כ"ד
ובסי' ק"מ הוכחתי עוד פ'רן דאפ"ל אין אביהם זוכה אלא מפת שהוא מןחזק טועני' ליורשים
ע"ש באור' : סימן כ"ז א' דין א' ואח"ך גרשה וכו' וה"ה נתאלמנה מה"ט דכל מה שיש
ברשות האשה בחזקת בעלה הוא עד שתביא ראיה הרשב"ש סימן תר"ז עיין שם וכן
דעת הרשב"ץ ח"ג סי' צ"ג ע"ש וראיתי להכנה"ג ח"א ה' סי' פ"ה הגה"ט אות ל"ב שפתב
גבי אם אומרת ע"מ פ'רן נתנו לי שלא יהא לבעלי וכולי ונה' ל' מבואר דה"ד בטוען הבעל
פריא אבל כשטוען שמא תשבע שהוא פדברי' דומיא דקנתה קרקע במעות טמונים
שהקרקע הוא של בעל וכו' הר' יונה הביאו הבעה"ע למעלה דדוק' בטוען פריא אבל
בטוען שמא צרי' להחזיר לה מיהו בין הקא ובין התם אם מת טועני' ליורשים וכו' ואפ"ל
שהיורשים אינם טוענים פריא אין טועני' להו שאביהם הנה טוען פריא דשלו וכבר נשאל
הר"ם מטראני ח"א סימן רמ"ב על א"א שהפקידה נכסים בינ ראוברן וכולי ומת בעל
האשה והניח יתום מאשה אחרת וכולי והשיב ה' דלדעת הרמב"ם פ'רן שלא הביאה האשה
ראיה שהם מנכסי נדונייתא הם בחזקת הבעל ומציאין מינ הנפקד ע"כ והטעם ודאי

דְּטוֹעֲנִי לְיִוְרָשִׁים שְׂאָבִיו הִזָּה טוֹעֵן שֶׁהֵם שָׁלוּ וְעָלְיוּ לְהִבְיָא רְאָיָה וְאָרְף עַל פֶּה שְׁהַנְכָסִים
בְּיַד שְׁלִישׁ כָּל שְׂאִינָם בְּיַד הָאִשָּׁה בְּחֻזְקַת הַבְּעַל קְיָיְמִי ע"ש וּמ"ש דְּאֶפְי' הַנְכָסִים בְּיַד
שְׁלִישׁ כָּל שְׂאִינָם בְּיַד הָאִשָּׁה בְּחֻזְקַת הַבְּעַל הֵם כ"כ הַמַּש"ל ב'פ' ט"ו מֵהַל' טוֹעֵן דִּין ט'
וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּבַמְטַלְטְלִין נָמִי אִם הֵם מְוַנְחִים בְּיַד שְׁלִישׁ שְׂאִין א' מֵהֶם מְוַחֲזֵק מוֹקְמִי בְּחֻזְקַת
מְרִיגָה קָמָא וְכֵן כ' הַרְמ"ה הִבְיָאוּ הַטּוֹר סִימָן ר"מ גְּבִי ב' שְׁטָרוֹת הַיּוֹצְאִים בְּיוֹם א' ע"ש
וְכֵן נר"ל רְאָיָה מְדַאֲמְרִי ב'פ' הַשּׁוֹאֵל גְּבִי הַמְחַלֵּף פְּרָה בְּחֻמּוֹר וְכו' דְּמוֹקְמִי לָהּ בְּעוֹמְדַת
בְּאֵגָם וּבְסִימְטָא וּפְרָכִי וְאוֹקְמִי בְּחֻזְק' מְרָא קָמָא וְלִיְהוִי אִידָדָּהּ הַמַּמְע"ה הָא מְנִי סוּמְכוֹס
הִיא וְכו' עֵינֵן שֶׁם מְשַׁמַּע בְּהַדְיָא דְלַרְבָּנָן כְּשִׂאִינוּ בְּרִשּׁוֹת א' מֵהֶם מוֹקְמִי לָהּ בְּחֻזְק' מְרָא
קָמָא וְכֵן מְצַאֲתִי לְהַרְמ"ה בְּתִשּׁוֹ סִימָן רמ"ד וּב'פ' הַמוֹכֵר אֶת הַבַּיִת סס"י כ"ב ע"ש וּכ"כ
הַתּוֹס' בְּבִתְרָא דָּף ל"ג ע"ב בַּד"ה וְאִי וְכו' וְז"ל וְא"ת מֵאִי אִיְרָא מְשׁוּם דְּלָא חֲצִיף ת"ל
מִשׁוֹ דְּתַפִּיס מ"ד אֲמַטְלְטְלִין שְׂאִינָן עֲשׂוּיִים לְהַשְׂאִיל וּלְהַשְׁפִּיר דָּאִם אָמַר לְקוֹחִים הֵם
בְּיַדִּי גְּאָמֵן וִי"ל דְּאִיִּצְטְרִיף דְּטַעֲמָא דְּלָא חֲצִיף אִם לְקַטֵּם וְהַנִּיחָם בְּרִשּׁוֹת שְׂאִינָם שָׁלוּ דְּלָא
תַּפִּיס בָּהֶם עכ"ל אֲלֵמָא אֶפְי' לְקַטֵּם וְהַנִּיחָם בְּרִשּׁוֹת אַחַר לָא חֲשִׁיב תַּפּוּס וְה"נ בְּגִדּוֹן
הַמְבִי"ט הָאִשָּׁה לָא חֲשִׁיבָא תַּפּוּסָה אָרְף ע"פ שֶׁהִיא הַפְּקִידָה בְּיַד שְׁלִישׁ אָבֵל הַכְּנֵה ג"ג שֶׁם
כָּתַב דְּמֶהֱר"ם גְּאֵלְנָטִי ס"ל דְּכִינּוֹן דְּהַנְכָסִים בְּיַד שְׁלִישׁ הֵם הַחֻזְק' הָאִשָּׁה ע"ש וְכֵן רְאִיתִי
לְמַרְן בְּתִשּׁוֹ בַּס' אַבְקַת רוֹכֵל סִי קס"ה שְׁכ' וְז"ל וּמֵאַחַר שֶׁשְׂגִינּוּ יַחְזִיר לְאִשָּׁה וְכו'
בְּחֻזְקָהשְׁהֶם שְׁלָה שְׂנִיחָנוּ לָהּ ע"מ שְׂאִין לְבַעֲלָהּ רִשּׁוֹת בָּהֶם אוֹ שְׂמָא מְנַכְסִי מְלוֹג הֵם
וְכוּלֵי דְּהַשְׁתָּא אִם כְּשֶׁהָאֵב טוֹעֵן בְּרִיא יַחְזִיר לְאִשָּׁה הַבֵּן שְׂאִינוּ יְכוּל לְטַעוֹן בְּרִיא עֵאכ"ו
דִּיחְזִיר לְאִשָּׁה וְכו' וְאֵע"פ שֶׁהֵם בְּיַד אַחַר א"ל דְּגֵרַע פְּחָה מ"ש הַמַּפ' גְּבִי הֵהִיא דִּינִימַר
בַּר חֲשׂוֹ דְּאֶפְיָלוּ כְּשֶׁעֲשָׂאוּ שְׁלִיחַת לָא קָנָה דְּהֵתָם שְׂאִינִי שֶׁהוּא בְּמִקּוֹם שֶׁחָב לְאַחֲרִים וְכוּלֵי
וְעוֹד דְּהֵתָם שְׂאִינִי שֶׁהַשְׁלִיחַ תַּפּוּס וְלֹא הַמְלִיחָה אָבֵל הֵכָא שֶׁהָאִשָּׁה לְקַחָה גְּכָסִים וּמְסַרְתָּם
בְּיַד הַנְּפִקֵד וְכוּלֵי כְּאֵלוּ הֵם בְּיַדִּיהָ וְכוּלֵי עכ"ל וְלֹא דַק דְּהַרְמ"ב"ם בַּפְּכ"ב מֵה' אִישׁוֹת כ'
דְּאִין גְּאָמְנַת לּוֹמַר גָּתָנוּ לִי ע"מ שֶׁלֹּא יֵהָא לְבַעֲלָהּ רִשּׁוֹת בָּהֶם בְּלֹא הָרִי הֵם נ"מ וְהַבְּעַל
אוֹכֵל פְּרִיּוֹת וּפְסָקוֹ מְרָן בַּא"ה סִימָן פ"ה עֵי"ש וּמ"מ כְּכַר הוֹכַחְתִּי מְדַבְּרִי הַתּוֹסְפוֹת דְּכָל
שֶׁהֵם בְּיַד שְׁלִישׁ לֹא מְקַרֵי תַּפִּיסָה וְכו"כ הַר' יוֹנָה גְּבִי א' מִן הָאֲחִים שֶׁהִיוּ אוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת
יוֹצְאוֹת עַל שְׁמוֹ וְכו' הִבְיָאוּ ה' בְּנֵי אַהֲרֹן סִימָן נ"ד וְז"ל וְאֵלוּ הִזָּה טוֹעֵן בְּשַׁעַת הַלְוָאָה
בְּפָנָי ב' שֶׁהַמְּעוֹת הֵם שָׁלוּ וְדֹאִי הִזָּה גְּאָמֵן כִּינּוֹן שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק בְּמִמּוֹן וְאֶפְי' לְרַב דּוֹקָא
בְּאוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת פְּלִיג דְּבִשְׁעַת טַעֲנָתוֹ הַמְּמוֹן הוּא בְּיַד אַחֲרִי וְכִבָּר הוּא חוּץ לְרִשּׁוֹתוֹ
בְּחֻזְק' תַּפִּיסַת הַבַּיִת וְכוּלֵי עֵי"ש אֲלֵמָא אִם יֵצְאוּ מְרִשּׁוֹתוֹ אֶפְיָלוּ הוּא גָּתָנָם לוֹ לֹא חֲשִׁיב
תַּפּוּס וְאִין סְבָרָא לְחַלְקֵי בֵין הַלְוָאָה לְפַקְדוֹן וְכֵן הַסְּפִים מְהַר"ש ו' חֲסוֹן בְּסִפְרָא בֵּית שְׁלֵמָה
סִימָן ר' דְּדוֹקָא אִם תַּפּוּס הַמְּקַבֵּל הָיָה תַּפִּיסָה ע"ש וְכו"כ מְהַר"ם מְפָאֲדוּוּהָ סִי' נ' דְּאֶפְיָלוּ
הֵם בְּיַד שְׁלִישׁ מְסַפֵּק הֵם בְּחֻזְקַת הַבְּעַלִּים וְשֶׁפְּגָדוּ נִקְרָא הַמוֹצִיא וְעָלְיוּ הָרְאָיָה עֵינֵן שֶׁם
וְכו"כ מְהַר"י וְנִיִּיל סִימָן קע"ה וְהִבְיָאוּ רְאָיָה מְדַתְּנָן בְּפָרְק הַפּוֹתֵב מִי שְׁמַת וְהַנִּיחַ פְּקִדוֹן
אוֹ מְלוּהָ בְּיַד אַחֲרִים וְכו' רע"א וְנִתְּנוּ לְיִוְרָשִׁי וְכָתַב הָרֵא"ש טַעֲמָא דְּנַכְסִים כָּל הֵיכָא
דְּאִיתְּנָהוּ בְּרִשּׁוֹת יִוְרָשִׁים קְיָיְמִי עֵינֵן שֶׁם וְאֶפְשָׁר לּוֹמַר דָּאִם הַפְּקִיד בְּיַד שְׁלִישׁ סָתָם וְלֹא
פִי' שֶׁהֵם שָׁלוּ לֹא חֲשׁוֹב תַּפּוּס וּבְחֻזְק' בְּעָלִים אָבֵל בְּמַפְקִיד בְּיַד שְׁלִישׁ וּפִי' שֶׁהֵם שָׁלוּ הוּוּ
בְּחֻזְקָתוֹ וְכֵן מְצַאֲתִי לְהַכְּנֵה ג"ג בְּתִשּׁוֹ סִי' ל' גְּבִי א' מִן הָאֲחִים שֶׁהוּא נו"נ בְּתוֹךְ הַבַּיִת שְׁחִי'
כֵּן דוֹמָה לַמ"ש הַר' יוֹנָה דְּכָל שֶׁבְּשַׁעַת הַלְוָאָה אָמַר שֶׁהֵם שָׁלוּ גְּאָמֵן עֵינֵן שֶׁם וְא"כ אֶפְשָׁר

דהתוס' בפ' ח"ה שכ' דאם לקטם והניחם ב'רשו' אחר לא חשיב תפוס ה"ד כ'שהניחם
ב'רשות אחר בסתם אבל אם פ'י ב'שעה שהניחם שהם שלו חשיב תפוס וכ' הרדב"ז ח"ב
סימן קצ"ח אע"ג דלא אזלי' ב'תר א'נמדנא אלא לבטל המתנה שאני הכא שאין המתנה ב'נד
היורש אלא ב'נד שלישי והוא מ'חזק מ'פח הבת ע"ש ה'רי ד'אפ'י ד'אזלי' ב'תר א'נמדנא
להחזיק וכ'שהם ב'נד שלישי חשיב מ'חזק ב'שבילו אבל ר'איתי למהראנ"ח ח"ב סי' ב' ג'בי
אם אין ידוע אם המעות טמונים היו כ' וז"ל גלע"ד שלא אמר הרמ"ה אלא בטענת ב'ריא
שהבעל טוען טענת ב'ריא שמעות טמונים היו ב'נדה אבל אם אין שם טענת ב'ריא אלא
טענת ס'פק כנ"ד ש'בני ראובן טוענים ד'לקא מעות טמונים היו ב'נדה וא'פילו לוי ג"כ אין
לו טענת ב'ריא ואינו יודע אם מעות טמונים היו אם לאו מ"מ כל שאין הטוען בא בטענת
ב'ריא וכו' ע"ש ואין נ"ל ש'הרי הרמ"ה פ'תב דכל שלא נתב'רר הו"ל כ'אלו לא נתקנים
השטר ומי לא א'מרי' לה ק'נים ש'טרף והוא בפ' ח"ה סי' ר"ה ע"ש וא'נן קי"ל ד'טוענים
ל'יורשים טענת מ'זניף כמ"ש התוס' והרמב"ן והר"ן ב'פ'רק קמא ד'גיטין וכ"כ הרמ"ה בפ'
ג"פ סימן ס"ז ע"ש וכ"כ הרש"ב"ץ ח"א סימן ל"ב עי'ן שם ועי' בהש"ף סי' ק"ו וא"כ
אפ'י היא טוענת ב'ריא ד'לאו מעות טמונים היו טוענים ל'יורשים ד'מעות טמונים היו כ'מו
ש'טוענים להם מ'זניף נ'גד התובע ש'טוען ב'ריא וכן לעולם טוענים ל'יורשים ש'מא א'פילו
נ'גד התובע ש'טוען ב'ריא ד'מה ש'טוענים להם ל'יורשים טענת ב'ריא ח'שבי' לה אבל אם
הבעל טוען ש'מא מעות טמונים היו והא'שה טו' ב'ריא ש'אינם טמונים נ'ראה ד'היא נ'אמנת
ד'הא בטענת מ'זניף כ' התוס' ב'מציעא די"ג ב'שם ר"י ד'דוקא ה'לנה יכול ל'טעון מ'זניף
ד'הוא ב'ריא אבל אין טוענים ל'יורשים ול'לקוחות ש'מא וגם ל'מסק' ד'טועני' ל'יורשים
ול'לקוחות ה"ד מ'שום ד'לא הי"ל ל'יד' וטענת ב'ריא ח'שבי' לה אבל ה'לנה ע'צמו אם טען
א"י אם הוא מ'זניף ב'ריא וש'מא ב'ריא ע'דיף ואע"ג ד'באומר א"י אם ה'ליתני ק'ימא לן
כר"נ ד'לא א'מרינו ב'ריא ע'דיף והממע"ה ה'נינו ד'וקא ב'מלנה על פ'ה אבל ב'מלנה ב'שטר
ו'טוען ש'מא מ'זניף פ'שיטא ד'לא מ'בטלי' השטר מ'ספק ז'יוף אבל אם ש'ניהם טועני' ש'מא
(א"ה עכ"מ ואח"ך מ'צאתי ב'דף אחר פ'תוב ושו"ר) ושו"ר לה' נ'תיבות מ'שפט ד'ף ק"ל
ש'דחה ד'ברי מהראנ"ח מדכ' ה'ריטב"א וז"ל ד'איכא מ"ד ד'מספקא נ'מי לה ק'נתה וכו'
ש'נראה מ'דבריו שאע"פ שאין הבעל טוען ב'ריא מ'ספק לא ק'נתה עד ש'יפ'רש ב'שטר
ד'מעות ש'אינם טמונים היו ע"ש ונ"ל ודאי כמ"ש ד'אם הבעל טוען ש'מא והא'שה טוענת
ב'ריא נ'אמנת ומ"מ הכא ב'הלנאה א'פילו ל'מ"ד ד'אם טען הבעל ש'מא אינו נ'אמן מ"מ אם
מת טוענים ל'יורשים ש'אביהם ה'נה טוען ב'ריא ד'טענת ב'ריא ח'שבי' לה כ'י'ן ד'לא הי"ל
ל'ידע והרשב"ש ב'תשו' סי' תר"ז מ'יירי ב'יורשי' ואפ"ה אין הא'שה ג'ובה בשט"ח ש'ב'נדה
על ב'עלה אלא ב'ראיה ב'רויה עי'ן שם אבל ל'דעת הרמב"ם אפ'י הבעל טען ש'מא נ'אמן
כ'מבואר בב"י ע"ש (א"ה עכ"מ): ב' ה'גה וי'ש ח'ולקים ב'זה וס"ל ד'דוקא אם היו המעות
טמונים כ'ש'לנה א"ל ד'לג'ויי ז'זוי הוא ד'עבד משא"כ כ'שהמעות היו ג'לויים וע'ומדים ב'נד
הא'שה וכו'לי וא'פילו ב'מעות טמונים ד'וקא כ'ש'טועני' הא'דון והבעל ב'רי' ש'המעות ש'להם
וכו' הסמ"ע והש"ף ע"ש וכ"כ מהראנ"ח ב'תשו' ח'לק ב' סי': סימן קכ"ח א' ד'ין א' אין
ה'לנה ח'י'ב ל'שלם וכו' אבל ע'רב או ק'בלן ש'קדם ופ'רע ל'לנה ח'י'ב ה'לנה ל'פרן' מ'הר"ם
ריקאנטי ב'שם הר"ם ו' א'פ'רים הכנה"ג וכן ה'וכיח הרש"ב"א ב'תשו' ח"ג סימן ר"א וסימן
שצ"ד והרמ"ה בפ' ג"פ סימן קל"ג עי'ן שם הטעם ונ'ראה ש'זה מ'חולקים הרמב"ם

וְהָרָאָבָד שְׂכֵי הַטּוֹר בְּסִי ק"ל וְנ"ל וְכִי הֶרְמַב"ם בְּד"א שֵׁא"ל הַלְלוּהָ בְּשִׁעָה שְׁנַעֲשֶׂה עָרֵב
עָרְבָנִי וְשִׁלְמֵ אָבֶל אִם מִעֲצָמוֹ עֲמַד עָרֵב אוֹ קִבְּלָן אוֹ שֵׁא"ל הַלְלוּהָ עָרְבָנִי וְלֹא הִרְשָׁהוּ הַלְלוּהָ
שְׁיִתְּנֵן וְיִפְרַע הַחֹב אִין הַלְלוּהָ חֲזִיב לְשִׁלְמֵ וְהָרָאָבָד הַשִּׁיג עָלָיו דֵּר"ל דְּבִסְתָמָא כִּינֵן שֵׁא"ל
עָרְבָנִי כְּאֵלוֹ הִרְשָׁהוּ דְּמִי עַכ"ל וְנֵר' דֵּהֶרְמ"ה וְהָרָשָׁב"א ס"ל דְּאֶפִּילוֹ לֹא הִרְשָׁהוּ לְשִׁלְמֵ
וּפְר' הָעָרֵב שְׁלֵא מִדַּעְתּוֹ חֲזִיב וְלֹא הָוִי כְּפֹר' חֹבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ עֵינֵן שֶׁם הַטַּעַם וְאֶפְשָׁר
דְּהָרָאָבָד לֹא מִטַּעַם שְׂכֵי הַטּוֹר דְּבִסְתָמָא כִּינֵן שֵׁא"ל עָרְבָנִי כְּאֵלוֹ הִרְשָׁהוּ דְּמִי אֵלֵא אֶפִּילוֹ
לֹא הִרְשָׁהוּ לֹא הָוִי כְּפֹר' חֹבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ מִטַּעַם שְׂכֵת' הֶרְמ"ה וְהָרָשָׁב"א וְכֵן סוֹבֵר הֶר"ם
וְ אֶפְרַיִם אָבֶל הֶרְמַב"ם ס"ל דְּעָרֵב נְמִי הָוִי כְּפֹר' חֹבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ אֵא"כ הִרְשָׁהוּ וְרָשָׁב"ם
בְּבִתְרָא ד' ל"ב גְּבִי הֵהוּא עָרְבָא דֵּא"ל לְלוּהָ וְכו' כ' וְנ"ל כְּגוֹן דְּעָרֵב קִבְּלָן א"נ כְּגוֹן שְׁאָמַר
הַמְּלוּהָ בְּשִׁעַת הַהִלְוָאָה מִמִּי שְׁאָרְצָה אֶפְרַע וְכו' בִּס' א"ו בְּשֵׁם שְׁטָה וְנ"ל נֵרֵא' שְׁפִי כֵּן
מִשׁוּם דְּעָרֵב דְּעֵלְמָא מ"ל לֹא מְהִימְנִי לִיהַּ שְׁפָרְעֵתוֹ וְשִׁטְרָא בִּידָהּ פִּקְדוֹן הוּא וְאֶפִּילוֹ פְּרַעְתּוֹ
אִי לֹא דִתְבַעֲדָהּ תַּחֲלָה לֹא הוּ"ל לְמִיפְרָעִיהָ וְכו' וְכִינֵן שְׁפֵן הוּ"ל כְּפֹר' חֹבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ
שְׁלֵא מִדַּעְתּוֹ דְּפִטּוֹר אָבֶל לְעָרֵב קִבְּלָן ל"ל הָכִי וְכו' עַכ"ל הָרִי דֵּס"ל דְּעָרֵב הוּ"ל כְּפֹר'
חֹבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁלֵא מִדַּעְתּוֹ דְּפִטּוֹר אָבֶל קִבְּלָן לֹא וְהֶרְשָׁב"ש סִי תִק"ט כ' דְּאֶפִּילוֹ קִבְּלָן
כְּשִׁלְמֵ תְּבַעֲדוּ בְּב"ד דְּפִטּוֹר עֵינֵן שֶׁם: ב' אִין הַלְלוּהָ חֲזִיב לְשִׁלְמֵ לוֹ וְכו' זֶה דַּעַת רַבֵּי הַפּוֹסְקִי
כִּמ"ש הַשֵּׁ"ף ס"ק ה' וְהַסְפִּים כֵּן עַש"ב וְכ"כ הֶרְמ"ה בִּפ' ג"פ סִימֵן קל"ג וְהָרָשָׁב"א
בִּתְשׁוֹ' ח"ג סִי ר"א וְסִימֵן שְׂצ"ד אֶכְתּוֹב דְּבְרִיהֶם בְּסִימֵן ק"ל ס"ב עֵינֵן שֶׁם בְּאִנְרָהּ וְכֵן
פִּסְק הֶרְשָׁב"ש בִּתְשׁוֹ' סִי תִצ"ו ע"ש: ג' אָבֶל אִם פָּרַע לְגוֹי חֲזִיב לְשִׁלְמֵ לִכ"ע מֵהֶרְשָׁד"ם
סִי קכ"ו וְסִי תִי"א דְחָה סְבָרָא זֹו וְהַעֲלָה דְּאֶפִּילוֹ פָּרַע לְגוֹי אֲבָד מַעֲוֹתָיו וְכֵן הַסְפִּים
מֵהֶר"ש הַלְלוּ סִימֵן כ"ו עֵינֵן שֶׁם וּבִתְשׁוֹ' הָרָשָׁב"א ח"ג סִי תכ"ו וְנ"ל וְלֹא עוֹד אֶפִּילוֹ
הַעֲנִישׁ הַמְּלָךְ אֶת הַנְּתַפְסִים בְּסִי קָצוֹב וְעֲמָדוֹ הַצְּבִיר וְנִתְּנָו אוֹתוֹ קָצְבָה לְמִלְכָה הַנְּתַפְסִים
פְּטִירִים דְּפֹרַע חֹבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁאֶפִּילוֹ הִיָּה מִשְׁפּוֹן בִּידוֹ פִּטּוֹר וּבְטַעֲמָא דְּאֶתְמַר
בִּירוּשְׁלַמִי וְכו' וְכֵן נֵר' בִּתְשׁוֹ' ח"ד סִי קִי"ב עֵינֵן שֶׁם וְעֵינֵן בִּתְשׁוֹ' מֵהֶרִיב"ל ח"א סִי
קִי"ד וְכ"כ הֶרְשָׁב"ש בִּתְשׁוֹ' סִי י"ג בְּעָרֵב לְגוֹי עֵינֵן שֶׁם וְעִי' בְּהַשֵּׁ"ף ס"ק ו' וְה' גו"ר
חח"מ כָּלֵל ג' סִימֵן יו"ד: ד' כָּתַב בְּעַל הַתְּרוּמוֹ' שְׁס"ה בְּשֵׁם תְּשׁוֹ' הֶרִי"ף מִי שְׁפָרְנֵס יְתוּם
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִשְׁגָּדֵל הִיְתוּם תְּבַעֲדוּ שְׁהוּצִיא עָלָיו בְּתוֹרַת הַלְוָאָה וְהִיְתוּם טוֹעֵן דְּאִינוּ אֵלֵא
בְּתוֹרַת מִתְּנָה אִין לוֹ עַל הִיְתוּם כְּלוּם לְפִי שְׁלֵא א"ל אוּצִיא עָלֶיךָ מִשְׁלִי בְּתוֹרַת הַלְוָאָה
וְכֵל שְׁלֵא א"ל לֹא נִתַּן לוֹ אֵלֵא לִג"ח וְכָתַב מֶרֶן הַב"י מִשְׁמַע דֵּה"ד כְּשִׁלְמֵ הִיָּה בִּידוֹ מִשְׁל
הִיְתוּם כְּנָגַד מֵהַ שְׁתַּבְּעוּ אָבֶל אִם הִיָּה בִּידוֹ מִשְׁל הִיְתוּם פְּשִׁיטָא שְׁיִגְבָה מִמֶּנּוּ מֵהַ שְׁהוּצִיא
עָלָיו דְּלֹא אֶמְרִינֵן שְׁפָרְנֵסוֹ לִג"ח וְנִרְאָה שְׁאִם הִיָּה קֶטֶן אֶפִּילוֹ אִין בִּידוֹ מִשְׁלֵוֹ כְּלוּם חֲזִיב
לְשִׁלְמֵ לוֹ דְּלֹא הוּ"ל מוּצִיא עָלֶיךָ מִשְׁלִי כִּינֵן דְּקֶטֶן הִיָּה מִיָּהוּ ה"מ כְּשִׁהִיּוֹ לוֹ נְכָסִים
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְכוּלִי ע"ש וְנִרְאָה דֵּס"ל דְּאִם הִיְתוּם לֹא הִיָּה קֶטֶן אֶפִּילוֹ הִיָּה לוֹ נְכָסִים אִם
לֹא הָיוּ בִּידוֹ פִּטּוֹר וְכֵן מְבֹאָ' בְּב"י י"ד סִימֵן רנ"ג גְּבִי בַע"ה הַהוּלָךְ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם וְכוּלִי
שְׂכֵי רְבִי יְרוּחֵם דְּאֶפִּילוֹ אָדָם דְּעֵלְמָא שְׁפָרְנֵסוֹ כִּינֵן שְׁלֵא הָיוּ לוֹ נְכָסִים בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אִין
צָרִיךְ לְשִׁלְמֵ אָבֶל אִם הִיָּה לוֹ נְכָסִים אוֹ קֶרְקַעוֹת אֶפִּילוֹ בִּיד אַחֲרִים חֲזִיב לְשִׁלְמֵ אִם חֲבִירוֹ
תוֹבְעוֹ זוּלָתִי בִּיְתוּם שְׂכֵת' בַּע"ה תְּבַשְׁמֵ תְּשׁוֹ' הֶרִי"ף דְּאִין לוֹ עָלָיו כְּלוּם וְאֶפִּילוֹ יֵשׁ לוֹ אִם
לוֹ כ' שְׁבִתְוֹרַת הַלְוָאָה וְנֵן אוֹתוֹ וְכו' עֵינֵן שֶׁם הָרִי דְּאֶפִּילוֹ הָיוּ לִיְתוּם נְכָסִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
שְׁנֵנוּ וְאֶפִּילוֹ תַּפְסֵ אַח"ךְ מִשְׁלֵוֹ מוּצִיאִין מִיָּדוֹ וְדוֹקָא אִם הָיוּ בִּידוֹ נְכָסִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנֵנוּ

גובה ממנו אבל הרשב"ש סימן ש"ד בתוך התשו' ונ"ל נראה ברור שלא פטר הרי"ף אלא במכניסו לביתו ממקום אחר שגלה דעתו שלא הכניסו לזון ולפרנס אלא בתורת ג"ח אבל אם הוא אצלו כבר כגון שמת אביו והניחו ברשותו נר' שחייב לשלם ואין צריך להתנות בפ' דלא מוכחא מילתא שבתורת ג"ח הוא זן אותה ועל היתום להביא ראיה שבתורת ג"ח זן אותו וכולי ואף במכניסו לביתו ור"ל ברור שלא פטר הרי"ף אלא ביתום עני ואפילו העשיר אח"ך פטור פאותה ששנינו בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום וצריך לטול לקט ושכחה ופאה (א"ה עכ"מ והשאר חסר ואח"ך מצאתי פתוב אבל וכולי) אבל הרשב"ש בתשו' סימן שס"ה בענין הבנות שהיו נכסיהם בידי ר"מ ומתו וכולי והאם מערערת מצד המזונות שזנה אותם וכו' ונ"ל וגם מתורת מזונות אין לה שום זכות ואפילו לא קבלם עליה לזונם כל שלא כתבה עליהם שטר שבתורת הלוא' היא זנתה אותם וכ"כ בסה"ת בשם תשו' הרי"ף וכו"ש שבעלה שקבל עליו לזונם ומן הדין חייבת להחזיר כל מה שנטלה מן הפקדון ואם היא נשואה ואין לה במה לשלם שהאשה פגיעתה רעה כדאמרינן בפ' החובל חייב הנפקד לשלם כל מה שנתן שלא ברשות בית דין וכו' ויהיה הוא דינו עמה פשתתאלמן ותתגרש וכולי עיין שם הרי דאפי' היו להם נכסים ותפסה אותם אין תפיסתה כלום ואם היא נשואה ואין לה מה לשלם חייב הנפקד לשלם מה שנתן לה שלא ברשות וה' פני משה חלק א' סימן צ"ג פתב באחד שזן יתום נכדו ואחר שמת תובע כ' דבנ"ד הרי"ף מודה משום דאיכא אנומדינא דמוכח דלשם הלואה היה זנו לפחות אם ימות היתום דאפילו זנו לג"ח לא בהחלט אלא אם יחיה היתום ויראה זרע אבל אם ימות אין הדעת סובל שזנה מפזר ממונו ותאכל פלתו נכסיו עיין שם באנרף ובתשו' הרשב"ש מבואר להדיא דאפילו מת היתום יורשיו אחר: וכתב המבי"ט ת"ב סימן ל' דלאו קטן ממש דאינו בן י"ג דהא מכן עשר ומעלה בחזקת חריף וממפרו ממפר וכולי וכו"ש דשייף ה"ט דהול"ל אוציא עליה משלי וכולי וכן ל' הרי"ף וכשהגדיל היתום תבעו וכולי מבואר דכשגדל תבע ממנו מה שהוציא עליו בעודו קטן אלא ר"ל דאם היה קטן פחות מעונת הפעוטות חייב לשלם עיין שם ועיין בהכנה"ג הגב"י אות כ"א שפי' פן ובזה תי' תשו' הרשב"א ופסקו מרן בסימן א יתומים שסמכו אצל בעל הבית והוציא עליהם משלו לא הניח מעותיו על קרן הצבי דא"ל דמייירי בקטנים שלא הגיעו לעונת הפעוטות וס"ל כהרא"ש דאפילו בקטן לגמרי יש דין יתומים שסמכו וכולי עיין שם וכן מבואר בתשובת הרשב"א ח"ב סימן קכ"ט דסבירא ליה דאפי' בקטן ממש דינו כהאפטורופו עיין שם אבל דוחק לאוקומי תשו' זו דוק' בקטני שלא הגיעו לעונת הפעוטות אבל אם הגיעו לעונת הפעוטות פטורים מלשלם וה' פני משה שם תמה על הב"י מל' הרי"ף בתשו' דאפי' ביתום קטן מייירי וכו' נ' מדברי הגד"ת שתמה מתשו' הרשב"א וא"א הרי ההיא דיתומים שסמכו בקטנים מייירי וכו' אלא ודאי אינו מחלק בין יתום קטן לגדול עיין שם באנרף ולא דק דקטן לאו לאפוקי גדול ממש אלא קטן פחות מעונת הפעוטות והרי"ף מייירי בקטן שהגיע לעונת הפעוטות וה' גד"ת נ"ל דוחק לאוקומי תשובת הרשב"א דוקא בקטנים פחותים מעונת הפעוטות דאע"ג דסבירא ליה כהרא"ש דאפילו בקטנים לגמרי דינם כהאפטורופוס וכמבואר בתשו' הרשב"א ח"ב סימן קכ"ט עיין שם מפל מקום דוחק לאוקומי תשו' זו דוקא בקטנים ממש אבל אם הגיעו לעונת הפעוטות פטורים מלשלם דסתמא קאמר קטנים שסמכו וכו' לכ"נ עיקר דמייירי בי"ש

לָהֶם נִכְסִים וְכוּלֵי (א"ה עכ"מ): ה' מִי שְׁמַשְׁרֵה חֲבִירוֹ בְּבֵיתוֹ אוֹ מְהַנֶּה אוֹתוֹ מְנַכְסִים סֵתֵם אִם עָנִי הוּא וְרֵאוּי לְצַדִּיקָה וְדָאֵי הִפְלִי לְשֵׁם מִתְּנָה וְצַדִּיקָה וְאֶפְיָלוּ הַעֲשִׂיר אַחַר כָּף אֵין חֲזִיב כְּלוּם שְׁהָרִי עָנִי הִיָּה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אַבְל בְּלֹא"ה לֹא אֶמְרִי לְשֵׁם מִתְּנָה אֶלֶּא חֲזִיב לֹו שְׁכִירוֹת אֵי קִיָּמָא לְאַגְרָא וְכֹן כָּל מָה שְׁהַהֲנָה אוֹתוֹ חֲזִיב לֹו הַרְדָּב"ו חֶלֶק ג' סִימָן תֵּרַט"ו עֵינָן שָׁם וּמֵהֲרִימ"ט חֵא"ה סִימָן כ"א הִבִּיא מ"ש הֶר"ן בְּפָרֶק שְׁנֵי דֵינֵי גִזְרוֹת בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א שְׁכָל הַפְּרָנְס סֵתֵם אֵינוֹ בְּתוֹרַת מִתְּנָה אֶלֶּא הַלְוָאָה וְדִקְדָּק כֹּן מִל' הַרְמָב"ם מֵה' זְכִיָּה שְׁפֶתַח הַשּׁוֹלַח תְּשׁוּרָה לְחֲבִירוֹ וְכוּלֵי וְהָרִי"ף בְּתִשּׁוּ' דְּוָקֵא בְּפְרָנְס יְתוּם קְאָמַר עֵינָן שָׁם: ו' הִגָּה אַבְל אִם הִיָּה בְּיָדוֹ וְכוּלֵי הַש"ף הִבִּיא רְאָיָה מִמ"ש הַגְּמ"ר סוֹף פְּתוּבוֹת וּפְסָקוֹ מוֹר"ם בֵּא"ה ס"ע דְּאֶפְי' בְּזֵן אֲשֶׁת חֲבִירוֹ וְשָׁל חֲבִירוֹ בְּיָדוֹ מְנַפֵּה מִמָּה שְׁבִידוֹ עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דְּגַם הַרְמָב"ם דְּסִבִּירָא לִיָּה בְּעָרֵב דְּאִם לֹא הִרְשָׁהוּ לְשֵׁלֵם הַלְוָה פְּטוֹר מוֹדָה הֵכָא דְּהוּי כְּפוֹרַע מְשָׁל חֲבִירוֹ עַל חֲבִירוֹ וְהַרְשָׁב"א בְּתִשּׁוּ' חֶלֶק שְׁלִישֵׁי סִימָן ר"א כֵּת' בְּאַפְטְרוֹפּוּס שְׁמֹכַר קֶרְקַע שָׁל יְתוּמִים לְפָרוּעַ הַחוּב וְנ"ל וְאֵין אוֹמְרִים בְּכִי הָא מְפִיִּיס הַוִּינָא לִיָּה וְכוּלֵי שְׁאֵין זֶה דְּבָר מְצוּי וְכוּ' וְלֹא אֶמְרוּ כֹּן אֶלֶּא בְּפוֹרַע מְשָׁלוֹ שָׁל חֲבִירוֹ אַבְל הֵכָא לֹא וְכוּ' וְאֶפְי' עָרֵב דְּפָר' מְשָׁלוֹ עַל שָׁל חֲבִירוֹ אֵין הַלְוָה יְכוּל לֹוּמַר לְעָרֵב מְשָׁלָךְ פְּרַעַת שְׁלֹא מִדְּעַתִּי וְאֵינִי חֲזִיב לְשֵׁלֵם כְּדִין פּוֹרַע חוּב שָׁל חֲבִירוֹ וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם הָרִי דְּעָרֵב גָּרַע מְפוֹרַע חוּב חֲבִירוֹ מְשָׁל חֲבִירוֹ וְאֶפ"ה הוּא ס"ל דְּחֲזִיב הַלְוָה אַבְל הַרְמָב"ם ס"ל בְּעָרֵב דְּהוּי כְּפוֹר' מְשָׁלוֹ עַל חֲבִירוֹ אַבְל כְּשֶׁהוּא חֲזִיב לֹו וּפְרַע בְּשִׁבִילוֹ חֲזִיב אַבְל מְצִאתִי לְהַרְשָׁב"א בְּתִשּׁוּ' חֶלֶק ג' סִימָן מ"א שְׁפֶתַח וְנ"ל רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הָיוּ חֲזִיבִים לְלֵאָה אִמָּם מְנָה בְּשִׁטְר מְשִׁכּוֹנָא וְכוּלֵי וְיִוְרְשֵׁי שְׁמַעוֹן מְצִאוּ שִׁט"ח הַנּו' בֵּין שְׁטְרוֹתֵיו שָׁל אֲבִיהֶם וַתְּבַעוּ מִחֲצִית הַמְּנָה מִיִּוְרְשֵׁי רְאוּבֵן שְׁאוּמְרִים שְׁפָרְעוּ אֲבִיהֶם לְלֵאָה אִמּוֹ וְכוּ' וְאִם פְּרַעוּ שְׁמַעוֹן בְּלֹא שְׁתַּמְכְּרוּ אִמּוֹ הוּ"ל פּוֹרַע חוּב שָׁל חֲבִירוֹ שְׁלֹא מִדְּעַתוֹ וְהַנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קֶרֶן הַצְּבִי וְלֹא עוֹד אֶלֶּא אֶפְי' א"ל רְאוּבֵן אֶלְף אֶפְרַע וְאַשְׁלֵם לָךְ חֲזוֹר מָה שְׁנַתְּחִיב לֹו מְלֹנָה עַל פֶּה וּמְלֹנָה עַל פֶּה אֵינָה גּוֹבָה מֵהִיּוֹרְשִׁים וְכוּלֵי עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ נִרְאָה דְּסִבִּירָא לִיָּה כְּדַעַת הַרְמָב"ם דְּהָא שְׁנִים שְׁלֹוֹ בְּשִׁטְר אֶחָד נַעֲשׂוּ עָרֵבִים זֶה בְּזֶה וּמֶרֶן הַב"י בְּסִימָן ק"ה כְּתִב דְּלֹא מְהַנִּיא טַעֲנָה זֹו אֶלֶּא לְפִטוֹר וְלֹא לְחֲזִיב עֵינָן שָׁם וְאִם כֹּן בַּחֲי"ב לֹו וּפְרַע בְּשִׁבִילוֹ לִכ"ע לֹא מְהַנִּיא טַעֲנָה זֹו לְחֲזִיבּוֹ וְכָל שְׁכֹן לְדַעַת הַרְאָב"ד וְהַרְשָׁב"א דְּגַם בְּעָרֵב לֹא מְהַנִּיא טַעֲנָה וְכֹן כְּתִב הַרְמ"ה בַּפ' ג"פ ס' קל"ג עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְף וְכ"נ דַּעַת רַבִּי שְׁמֻחָה בְּהַגְמ"ר שָׁם דְּמַדְמָה לְעָרֵב עֵינָן שָׁם וְכִבָּר תְּמָה ה' בְּנֵי אֶהֱרֹן ס' מ"ב עַל מֵהֲרַשְׁד"ם סִימָן תי"ח וּמֵהֲרִיב"ל חֶלֶק א' ס' נ"ז שְׁלֹא רְאוּ חִי' זֶה עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְף וְה' כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה כְּתִב אַבְל עָרֵב אוֹ קִבְלָן שְׁקָדִם וּפְרַע לְלוֹנָה חֲזִיב הַלְוָה לְפָרוּעַ מְהָר"ם רִיקָאֲנְטִי בְּשֵׁם הַר"ם כֹּן אֶפְרַיִם עֵינָן שָׁם וְלֹא זָכַר מִחֲלוֹקֶת הַרְמָב"ם וְהַרְאָב"ד בְּעָרֵב וְהַר"ם כֹּן אֶפְרַיִם סִבִּירָא לִיָּה כְּהַרְאָב"ד וְהַטוֹר שֵׁכ' בְּס' ק"ל טַעַם הַרְאָב"ד דְּבִסְתָמָא כֵּינָן שֵׁא"ל עָרֵבֵי כְּאֵלוֹ הִרְשָׁהוּ דְּמִי ע"ש אֵינוֹ מְוַכְרַח דְּאֶפְי' לֹא הִרְשָׁהוּ לֹא הוּי כְּפוֹרַע חוּב שָׁל חֲבִירוֹ מְטַעַם שֵׁכ' הַרְשָׁב"א בְּתִשּׁוּ' וְהַרְמ"ה בְּפָרֶק ג"פ סִימָן קל"ג עֵינָן שָׁם עֵי' בְּתִשּׁוּ' מֵהַרְש"ג בְּס' מְשִׁפְטִים יְשָׁרִים סִימָן מ"ח וְעֵי' בְּתִשּׁוּ' מֵהֲרִיט"ץ סִימָן ק"ן וְעֵינָן בְּמֵהֲרַאד"ב בְּס' לְחַם רַב סִימָן ס"א שְׁפֶתַח בְּאֶחָד וְכוּלֵי דְּלֹא אֶמְרוּ אַבְד מְעוֹתָיו אֶלֶּא בְּפוֹרַע חוּב חֲבִירוֹ שְׁאֵין לֹו בּוֹ שְׁיִיכוֹת כְּלָל אַבְל בְּשִׁישׁ לֹו שְׁיִיכוֹת יוֹרְשִׁים יוֹרֵשׁ אֶחָד שְׁפָרַע כְּתוּבַת אִמּוֹ שְׁלֹא מִדְּעַת אֲחִיו חֲזוֹר וְגוֹבָה עֵי"ש וְנִרְאָה רְאָיָה מִדְּבַרֵי הַרְמ"ה: ז כְּתִב מֵהֲרִיט"ץ סִימָן רי"ט

דלא אָמרו פּורע חוב חבירו שלא מדעתו אלא אם מעצמו הלה ופרע אכל אם המלנה
א"ל פ' חייב לי בשטר או במשכון תפרע בעבורו ותקח השטר או המשכון אפילו בחנם
לא מקרי פורע חוב חבירו שלא מדעתו דאל"כ פיצד יקנה שטר חוב של חבירו וכולי
עיינן שם וליתא דקונה שט"ח בכו"מ הרי הוא במקום המלנה ולקח פחו אכל אם לא לקח
השטר בכו"מ אפי' א"ל המלנה פ' חייב לי תפרע לי בעבורו ותקח השטר הוי פורע חוב
של חבירו שלא מדעתו דהלנה א"ל לאו בע"ד דידיה את ובערב ס"ל להרמב"ם דהוי
כפורע חוב של חבירו שלא מדעתו משמע דאפילו תבעו המלנה ונתן לו השטר אא"כ
הרשהו הלנה לפורע וגם הראב"ד והרשב"א והר"ן דס"ל דלא הוי כפורע שלא מדעתו
היינו מטעם דהערב גם כן משועבד למלנה וכמאן דפרע בע"כ דמי עיינן שם באנרף אכל
בלא"ה אפי' א"ל המלנה לפורע ועי' בתסו' מהר"ש צרור סימן כ"ז דסבירא ליה דאפילו
א"ל מלנה תן לי מעות ותקח המשכון הוי פורע חוב חבירו שלא מדעתו ע"ש וכ מצאתי
להרשב"א בתשו' חלק ג' סימן מ"א שכתב וז"ל ראובן ושמעון היו חייבים ללאה אמם
מנה בשטר משכונה לפרם א' לימים נפטרו לאה וראובן ושמעון ויורשי שמעון מצאו
שט"ח הנז' בין שטרות של אביהם ותבעו מחצית המנה מיורשי ראובן שאומרים שפרעו
אביהם ללאה אמו וכולי תשו' דברי בני שמעון בטלים ואין בהם ממש חדא שאפילו פרע
שמעון כל החוב לאמו ואמו מקרה לו השטר הא קניימא לן דאותיות אין נקנות במסירה
וצריף כו"מ וכן אם נתתו לו במתנה ואם פרעו שמעון בלא שתמכרונו לו הו"ל פורע
חוב של חבירו שלא מדעתו והניח מעותיו על קרן הצבי ולא עוד אלא אפילו א"ל ראובן
וכולי עיינן שם הרי בהדיא דאפילו פרעו ולקח השטר אבד מעותיו: ח' דין ב' אין חבירו
חייב לכלם וכולי נר' דאפילו למ"ד דבכל חוב לחזור ולפרוע לו דוקא שם דפרע מדעתו
וגומל עמו חסד חייבהו להחזיר ולפרן' פדי שלא תנעול דלת בפני ג"ח משא"כ זה שלא
פרעו מדעתו אלא בע"כ שנתפס עליו וכולי הסמ"ע וה' פרח מטה אהרן סימן ק"ד עיינן
שם באנרף אכל מהרא"ש סי' ע"ה דחה זה וז"ל דאדרבה איפקא מסתברא שהפורע
מרצונו לא יפרע לו חבירו שאפשר שפרע לשם מחילה ועל מנת שלא יתבענו והפורע
בעל פרחו דל"ל הכי חייב חבירו לשלם לו מה שפרע בעדו ועוד דבפורע בשלא משכנו
א"ל מפייס הוינא ומחיל ליה אכל כשפורע בעל פרחו שמשכנהו על פה דלא מצי למימר
הכי חייב חבירו לשלם לו עד פאן לשונו ונ"ל ראיה דבפרק הפונס אמרי' מברייח ארי
מנכסי חבירו מדעתו הוא האי לאו מדעתו א"נ מברייח ארי מנכסי חבירו לית ליה פסיקא
האי אית ליה פסיקא וכתבו התוס' וז"ל וא"ת והרי פורע חובו חשיבא ליה מברייח ארי
וכולי וי"ל דה"פ וכו' א"נ מברייח ארי אפילו כשאינו מדעתו אלא חבירו מכריחו להברייח
ארי מעדרו לית ליה פסיקא למברייח וכולי וכן כתב הרא"ש שם אלמא פורע מדעתו קיל
משלא מדעתו ואם כן למאן דאמר דפורע חובו לא חשיב מברייח אפילו מדעתו כל שכן
שלא מדעתו ושוב ראיתי לה' נחפה בכסף סי' תמ"ה על הסמ"ע וה' פמ"א כן וכן ראיתי
למהרימ"ט חלק ראשון סימן קכ"ד שכתב דאפילו למאן דאמר דפטו' היינו דוקא כפורע
מדעתו אכל שלא מדעתו חייב לכ"ע והוכיח כן מפרק הפונס עיינן שם באנרף ועי'
במהראנ"ח חלק ב' סימן צ"ו ושוב ראיתי לה' בני יעקב בתשו' סי' ד' שדחק בדברי
הסמ"ע ומהרא"ש עיינן שם: ט' אין חבירו חייב לשלם וכולי אפילו חבירו חייב להם כ"כ
המרדכי וכולי הש"ף וכן הסכים הרב פני משה ח"א סימן נ' עיינן שם והרשב"ש ס"י

שמ"ז פתב וזה לשונו וילעגנו מה שלקח ממנה האלם עשרה זהובים אם בדין נטלם
יפרעהו מנכסי בעלה ואם לאו תפסידם היא שפכר אמרו בירושלמי וכתבה הרי"ף
בסוף פתבות לא מצינו מי שנתפס בשביל חבירו שחייב לשלם עיניו שם.

יו"ד והוא שיקחו ממנו כפי' וכולי נראה דצריך שיקחנו ממנו כפי' בשביל פ' בפני עדים
ולא סגי שיתפוס סתם ושיאמר אח"ך לאנסים שהוא בשביל פ' מהרח"ש בתשו' ח"ג
סס"י צ"ד עיניו שם: סימן קכ"ט א' דין א' אבל אם קנו מידו וכולי אם נדר א' לצדקה
וניצא אחר בעדו פשיטא דמשתעב' בלא קנין דאמירה זו לגבוה שאמר ואני ערב במקום
קנין ומשתעבד דהא אפילו אסמכתא דלא קניא בהדיוט אפי' בקנין בהקדש ובצדקה קניא
וכ"ש ערבות מהר"י נבון בתשו' בספר בית יאודה סימן ל' עיניו שם ונ"ל ראיה דבלא"ה
משתעבד שהרי פתב בעל התרומות שער כ"ח והטור סימן קכ"ו תשו' לגאון ונ"ל ראובן
הקנה לשמעון מנה שיש לו ביד לוי במעמד ג' ונתן לוי לשמעון ערב אע"ג דלא הוי ערב
בקנין משתעבד דאף על גב דאמרי' ערב שלא בשעת מתן מעות בעי קנין התם הוא
שפכר הנה חייב לו המנה ולא על אמונתו הלנהו אבל הכא הלנהו לא הנה חייב פלום
למקבל ועכשיו מקבל עליו חובו ומאמינו הוי כשעת מתן מעות ולא בעי קנין וכתב ה'
גדולי תרומה שם דערב לערב לא בעי קנין מה"ט וכן פ' הרמב"ם ובעל התרומות של"ה
והטור ומרן סוף סי' קל"א דערב לערב אין צריך קנין וכתב הרב גדולי תרומה אפילו
ערב א' לא נתערב בשעת מתן מעות אלא בקנין וכן הסכים הרב שפתי פהן עיניו שם
אלמא שעבוד הוי כשעת מתן מעות והכא נמי בנודר לצדקה דנתחייב עכשיו הערב שלו
נשתעבד: ב' אבל אם קנו מידו וכולי נראה דמחילה לערב אין צריך קנין אף על גב דהוי
בקנין כמו בשטר חוב שיש בהם קנין ואפ"ה מהני ול"ל דשאני חוב דכל קנין מתחייב
והקנין אינו אלא לאלם השטר אבל ערב לאחר מ"מ דצריך קנין לא סגי במחילה בלא
קנין דלא מסתבר דס"ס הוא איכא קנין מהרש"א בס' משתא דרבותא בסימן י"ב דף קל"ד
עיניו שם ועוד שהרי פתב הרב פנסת הגדולה בסימן זה אות מ"ה הגה"ט ונ"ל א"נ
דבשלמא בלנה שמתחייב בלא קנין דכל שהלנהו לו חייב פינן שקנו מיניה סתם קנין
לכתיבה עומד אבל בערב שאינו מתחייב אלא בקנין כל שלא פתב שטר דין מלנה על
פה יש לה והא נמי לא מחוורא דהנהו לו לרבי' בעל הטורים לפ' זה ושוב ראיתי במהרש"י
ז"ל פן וכו' ולפ"ז ערב בשעת מ"מ פינן דבלא קנין משתעבד יועיל הקנין לטרון
מהמשועבדים עיניו שם הרי דדבר שאין צריך קנין עדיף ואמרינן דקנין ליפות לטרון
מהמשועבדים והכא נמי בחוב שאין צריך קנין הו"ל דקנין ליפות פחו דלא סגי במחילה
וצריך קנין לבטלו ואפ"ה מהני מחילה וכל שפן גבי ערב דהקנין צריך לגוף החיוב: ג'
שנים שערבו לא יכול לגבות מא' על הפל דל"ד לב' שלוו דכל אחד ערב לחבירו הרדב"ז
בתשו' כ"י הביאו הר' קהלת יעקב דף ר"ז אות רל"ה עיניו שם ותשו' הרדב"ז היא בחלק
שלישי סי' וזהו דעת הרמב"ם וסתם פן מרן בסימן קל"ב עיניו שם: ד אבל אם קנו מידו
וכו' ערב שהתרה במלנה שלא יתן לראובן אלא ברשותו ונתן לו בפניו והלה שותק לא
אמרינן שתיקה פהודאה הכנה"ג בתשו' סימן קס"א עיניו שם באורו ובס' כנה"ג סימן
קל"ח: ה' אבל אם קנו מידו וכולי ערבות בעש"ג פתב הרב פנסת הגדולה בסימן ס"ח כ'
בשם הרדב"ז אם הוא ערב בשעת מתן מעות והנה השטר עשוי כדין שטרות העולות
בעש"ג כשר ונדנין ע"פ ואם לא הנה ערב בשעת מתן מעות לא נשתעבד דהא לא קנו

מִיָּדוֹ וְאֵינֶן ב"ד חָשׁוּב אֲבָל כְּבָר נִהְגוּ לְדוֹן עַל פֶּה שְׁטְרוּתֵיהֶם אַף עַל פֶּה שְׂאִינ בּוֹ הַתְּנָאִים שֶׁהִזְכִּירוּ רז"ל וְכוּלֵי וּתְשׁוּ' הֶרְדֵּב"ז בְּחֵלֶק שְׁנֵי סִימָן שִׁמ"ט פְּתַב מְשׁוּם דִּינָדָם תְּקִיפָה וְכוּלֵי וְעוֹד דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא וּמ"ש דִּינָא דְמַלְכוּתָא דִּינָא זֶה דַּעַת הַפּוֹסְקִים כְּשִׁמוּאֵל דְּאֶפִּילוּ שְׁטְרֵי מִתְנֹת דַּע"ג כְּשָׂרִים מֵה"ט אֲבָל הֶרְמֵב"ם וְרוֹב הַגְּאוּנִים ס"ל דְּלֹא אֶעְרַב בְּהָא דד"מ דִּינָא וְכָבֵר הָאָרִיף הֶרְדֵּב"ז עֲצָמוּ בְּתִשׁוּ סִימָן תְּקִמ"א וְכ' שָׁם פִּינֹן דְּפִלּוּגְתָא הִיא אִם שְׁטְרֵי מִתְנֹת דַּע"ג כְּשָׂרִים אוֹקֵי מְמוּנָא בְּחִזְקַת הַיּוֹרְשִׁים וְעוֹד דַּעְדוֹת הַגּוֹיִם פְּסוּלָה מִן הַתּוֹרָה אֲלָא תְּקִנַּת חֲכָמִים שְׁיִהְיוּ הַשְּׁטְרוֹת דַּעְרְפָאוֹת שֶׁל גּוֹיִם כְּשָׂרִים בְּטַעֲמָא כֹּל דְּהוּ דְחִי' לֵה וּמוֹקְמִי' לֵה אַדִּינָא דְאוּרִינְתָא וְאִם פֶּן יֵשׁ לָנוּ לְפִסְוֹק כְּדַעַת הָאוּמְרִים דְּשְׁטְרֵי מִתְנֹת אֵינן עוֹשִׂים בְּהִכִּי אַף עַל פֶּה שֶׁהוּא מְמוּנָה עַל פֶּה הַמְּלִיךְ וְהָבוּ דְלֹא לְהוֹסִיף עַל הַתְּקִנָּה עֵינֵן שָׁם וְנִרְאֶה דְּאֶפִּילוּ הוּא תְּפּוּס מוֹצִיאֵינן מִיָּדוֹ דְּכָל סְפֵק בְּתִקְנָה מוֹקְמִינֵן אַדִּינָא דְאוּרִינְתָא אֶפִּילוּ לְהוֹצִיא מְמוֹן וְכֵן קִינְיָמָא לֵן בֵּא"ה סִימָן קי"ח ס"ו דְּדַבְרָא שְׂאִינֵנוּ מְפָרֵשׁ בְּתִקְנָה נְעֻמִידְנוּ עַל דִּין תּוֹרָה וְהוּא הַדִּין בְּכָל סְפֵק וְכוּלֵי וְהֵם דְּבָרֵי הָרֵא"ש בְּתִשׁוּ' הִבִּיאוּ הַטּוֹר שָׁם עַל תְּקִנָּה שֶׁהֶאֱלָמְנָה יוֹרְשִׁים חֲלוּקִים וְכוּלֵי דְאֶמְרִינֵן יָד בַּעַל הַתְּקִנָּה עַל הַתְּחִתּוּנָה כִּי הַתְּקִנָּה בָּא לְהוֹצִיא מִדִּין תּוֹרָה שֶׁתִּטּוֹל הָאֱלָמְנָה כֹּל כְּתוּבָתָהּ וְכוּלֵי וְכַתֵּב הֶרְשֵׁב"ץ בְּתִשׁוּ' חֵלֶק ב' בְּסִימָן רצ"ב תִּיקוּן ג' אַף עַל פֶּה שֶׁהִיָּה דַּעְתּוֹנוּ לְדוֹן שֶׁתְּהִיָּה יָד הַתּוֹב' עַל הַתְּחִתּוּנָה כְּדִי כֹּל סְפֵק כֹּל תְּבִיעוֹת מְמוֹן בְּטַלְנוּ דַּעְתּוֹנוּ מִפְּנֵי דַּעְתּוֹ כִּי רַב הוּא מְנוֹבָהּ הוּא וְכוּלֵי וְכַתֵּב מְהֵר"י עֵינְיָאֵשׁ בְּתִשׁוּבוֹתָיו חֵלֶק ב' סִימָן קכ"ג וְנִרְאֶה דְּלֹא מְהֵנִי תְּפִיסָה בְּתִקְנֹת וז"ש הֶרְשֵׁב"ץ שֶׁהִיָּה דַּעְתּוֹ לְדוֹן שֶׁתְּהִיָּה יָד הַתּוֹב' עַל הַתְּחִתּוּנָה לְעֵנֵן תְּפִיסָה דְּכָל סְפֵק דַּעְלָמָא וְחֹזֵר וְכַטַּל דַּעְתּוֹ מִפְּנֵי דַּעַת הָרֵא"ש דְּלֹא מְהֵנִי תְּפִיסָה כֹּלל בְּסִפְּקָא שֶׁל הַתְּקִנָּה עֵינֵן שָׁם וְכֵן כְּתַב מֵהֵרִימ"ט ח"ד סִימָן מ' דְּאֶפִּילוּ תְּפִסּוּ הַיּוֹרְשִׁים מוֹצִיאֵינן מִיָּדָם וְכוּלֵי וְאִם פֶּן בְּכָל סְפֵק בֵּין פְּלוּגְתָא דְּתִקְנָתָא דְּרַבְּנֵן מְעִמִּידִים הַדְּבָר עַל דִּין תּוֹרָה אֶפִּילוּ לְהוֹצִיא מִיָּד הַמְּוַחֲזָק וְכֵן כְּתַב מֵהֵרִשֵׁד"ם סִימָן ש"ן גְּבִי שְׁטְרוֹת בַּעְרְפָאוֹת שֶׁל גּוֹיִם דְּבִמְקוֹם פְּלוּגְתָא מְסַפֵּק נְעֻמִיד עַל דִּין תּוֹרָה דִּיֵּד הַתְּקִנָּה עַל הַתְּחִתּוּנָה וּמְבוֹאֵר שָׁם דְּאֶפִּי' לְהוֹצִיא מְמוֹן אֶמְרִינֵן כֵּן עֵינֵן שָׁם בְּאוּרִיף וְאִם פֶּן שְׁטְרֵי מִתְנֹת דַּעְרְפָאוֹת שֶׁל גּוֹיִם פְּלוּגְתָא דְּרַבְּנוּתָא הִיא אֶפִּילוּ הַמְּקַבֵּל תְּפּוּס אֶמְרִינֵן יָד הַתְּקִנָּה עַל הַתְּחִתּוּנָה: ו' דִּין ב' א"ל בְּשַׁעַת מ"מ וְכוּלֵי וְאֵינן צָרִיף קִנְיָן וְכוּ' כְּתַב מֵהֵרִימ"ט ח"מ סִימָן פ"ה דַּעְרְבוֹת דְּשִׁלָּא בְּפִנֵי הַמְּלִיָּה אֶפִּילוּ בְּקִנְיָן לֹא מִשְׁתַּעְבַּד דְּאֶסְמַכְתָּא הוּא דְּלֹאֲחַר מ"מ גְּמִי כְּתַב הַסְּמ"ע דִּישׁ קִצַּת הַנָּאָה וּמִשְׁתַּעְבַּד עַל פֶּה הַקִּנְיָן בְּלֹא בִי"ד חָשׁוּב אֲבָל שִׁלָּא בְּפִנֵי הַמְּלִיָּה וְלֹא יָדַע אֵינן בּוֹ הַנָּאָה וְהוּי אֶסְמַכְתָּא עֵינֵן שָׁם וְכָבֵר כְּתַב הָרַב שֶׁפְּתִי כֹהֵן ס"ק ד' דְּבַעַל הַתְּרוּמוֹת שִׁמ"ג סִימָן ז' בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ן וְהוּבָא בְּב"י סִימָן קי"ג כְּתַב דְּבַעְרָבוֹת לִיכָּא אֶסְמַכְתָּא גְּמוּרָה וְדַבְרֵי הֶרְמֵב"ן הֵם בֵּה' גְּדָרִים שֶׁלֹּו דָּף כ"ו וּמְבוֹאֵר שָׁם דְּלֹאֲחַר מ"מ לֹא שְׁיִיף טַעֲמָא דְּבִהִיָּה הַנָּאָה וְכוּלֵי אֲלָא מְשׁוּם דַּעְרְבוֹת לֹא הוּי אֶסְמַכְתָּא גְּמוּרָה מְהֵנִי קִנְיָן עֵינֵן שָׁם הַטַּעַם וְאִם פֶּן הֶכְאֵנְמִי אֶפִּילוּ שִׁלָּא בְּפִנֵי הַמְּלִיָּה דְּלִיכָּא הַנָּאָה מִשְׁתַּעְבַּד מִיָּהוּ הַמ"מ בְּפָרֶק כ"ה מֵהֶלְכוֹת מְלוּה גְּבִי עָרַב דְּכַתּוּבָה כ' מְשׁוּם דְּאֶסְמַכְתָּא הִיא אֶפִּילוּ בְּקִנְיָן וּמ"ה בְּכַתּוּבָה דְּלֹא מְחַסְרֵי בְּהִימְנוּתֵיהָ לֹא גָּמַר וּמִשְׁתַּעְבַּד נְפִשְׁיָהּ וְהוּ"ל אֶסְמַכְתָּא וְאֶפִּילוּ בְּקִנְיָן וְדַעַת הָרֵאָב"ד דְּכָל שְׁיֵשׁ קִנְיָן מוֹעִיל אוּ מְפָנִי שְׂאִינן אֶסְמַכְתָּא בְּקִנְיָן אוּ מְפָנִי דְּלֹא גָרַע מְעָרַב דְּלֹאֲחַר מ"מ שְׂאֵף עַל פֶּה שִׁלָּא עַל אֲמוּנָתוֹ הַלּוֹאוּ כְּשִׁקְנוּ מִיָּדוֹ חֵל עָרְבוֹת וַיֵּשׁ לוֹמַר דְּשִׁאֲנֵי הֵתָם דַּמ"מ הִיָּתָה שָׁם הַלּוֹאָה וְחֶסְרוֹן פִּיס לְמַלְּוָה

מעיקרא עד פאן לשונו אם פן דעת הרמב"ם והמגיד משנה דערב לאחר מ"מ נמי לא משתעבד בקנין אלא משום דאיפא חסרון פיס למלוה מעיקרא והוי קצת הנאה ולכך ערב דכתובה לא משתעבד אפילו בקנין דלא שייך בהיה הנאה וכולי אבל הראב"ד אפשר דס"ל פדעת הרמב"ן לאחר מ"מ לא שייך טעמא דבהיה הנאה וכולי אלא משום דערבות לא הוי אסמכתא גמורה מהני קנין והכא נמי ערב דכתובה משתעבד בקנין ועיין בס' נתיבות משפט דף קי"ב ונ"ל ראיה דהא קיימא לן דערב אפילו בקנין יכול לחזור בו קודם נתינת המעות כמ"ש הטור בסימן קל"א וכן פתב בעל התרומות של"ה סימן כ"ה עיין שם ובתשו' הרשב"א חלק ב' סימן קנ"ח מבואר הטעם משום דכל עצמו של ערב אינו משתעבד למלוה אלא משום דעל אמונתו הלוהו ובהיה הנאה וכולי הא לא"ה לא משתעבד דאסמכתא היא וא"כ זה שחזר קודם נתינת המעות לא על אמונתו הלוהו ולא גמר ומשעבד נפשיה עיין שם משמע דאפילו בקנין הוי אסמכתא ולא משתעבד אלא בהיה הנאה וכולי ולכך יכול לחזור והב"ח סימן קל"א פתב טעם אחר דאפילו קנו מידו בבית דין חשוב יכול לחזור ודלא כהסמ"ע עיין שם וליתא דבתשו' הרשב"א מוכח בהדיא משום דהוי אסמכתא ואם קנו מידו בב"ד חשוב אינו יכול לחזור ועמ"ש בסימן קי"ג: ז' א"ל בשעת מ"מ וכו' אם א"ל תן מנה לא' דלאו בר זכייה פגון חרש שוטה וקטן לא נשתעבד הערב פן מבואר בירושלמי ובחז"ל הרשב"א לקידושין ד"ח גבי תנהו על הסלע וכולי עיין שם באורו ועיין בספר דברי אמת בקונ' ז' דף ס"ד: ח' אם א"ל זרוק מנה לים ואתחייב אני לה מהרש"ל ב"ם של שלמה בפרק הגוזל סימן ט"ז הסכים דפטור והביאו הרב פנסת הגדולה הגה"ט אות י"ט עיין שם ועיין בספר דברי אמת בקו' ז' דף ס"ד והרשב"ש בתשו' סימן ק"מ: ט' א"ל בשעת מתן מעות וכו' אם אמר לו תן מנה לפלוני או הלוהו ויהא קנוי לו והוא פטור ממה נאני אמן לה או נאני פור' הערב חייב ונשתעבדו נכסיו פן הוכיחו התוספות בע"ז דף ס"ג בדבור המתחיל אינו וכו' עיין שם ובפרק קמא דקידושין אמרינן תן לו ואקדש אני לה מקודשת מדין ערב וכתב הר"ן גבי תנאם על גבי סלע וכו' וז"ל וכו' הרמב"ן מאי דאמרי' תנאם ע"ג סלע אינה מקודשת תנאם לכלב אינה מקודשת לאו בחד גוונא ניהו דבתנאם על גבי סל' אפילו אמרה ואקדש אני לה לאו פלוס משום דלא מצי עבד אפומא אבל בתנהו לכלב אלו אמרה ואקדח אני לה מקודשת דכיון שהוציא ממון על פה מקודשת מדין ערב וכן בדיני ממונות האומר זרוק מנה לים ואתחייב אני לה חייב שעל פה הוציא וכו' ואחרים פתבו דלעולם לא מתחייב מדין ערב אלא במוציא ממון מרשותו לרשות אחר פן דעת לפי שבזכותו של זה מתחייב זה מדין ערב אבל במוציא ממון לאיבוד אף על גב דאמר בהדיא ואתחייב אני לה לא מהני עכ"ל מבו' דהרמב"ן סבירא ליה דאם אמר לו תנאם על גבי הסלע ואתחייב אני לה פטור משום דיכול לחזור וליטלו אבל בחנאם לכלב או זרוק מנה לים דהלה לאיבוד ע"פ חייב ומשמ' דהר"ן סבירא ליה פהרמב"ן וכן פתב הנ"י בפר' השוא' בשם הר"ן עיין שם ודלא כדמשמ' מדברי המ"מ בפרק ד' מהלכות אישות דאין חילוק בין סל' לפלג דהרמב"ן סבירא ליה בתרנויהו דחייב מדין ערב עיין שם והרא"ש בפרק השואל פסק פרב דאם אמר לו השואל הפיש' במקל והיא תבא מאליה ופשה פן השואל חייב כמו שכ' הטור בסימן ש"מ והכא סבירא ליה דזרוק לים ותנאם על גבי ל' אפילו אמר לו ואקדש אני לה אינה מקודשת דלא מחייב יו"ד נשתעבד הערב ואין צריף קנין וכו' דבהנאה דהימני' גמר

ומשעבד נפשיה אפילו אם אין נכסים ללנה הטור ורשב"ם בפרק ג"פ כתב דסלקא דעתך דלא גמר בלבו לשעבד נפשו ואינו אלא פטומי מילי שיגרא להפסיד אבל הרמ"ה שם סימן קל"ט כתב דהאי טעמא דאם יש נכסים ללנה בשעת ההלואה בהיא הנאה דנפיק עליה קלא דאיניש מהימנא הוא דהא אפילו יש נכסים ללנה לא הימניה ללנה אלא לערב גמר ומשעבד נפשיה אבל אם אין נכסים ללנה בשעת ההלואה לא משתעבד דלאו משו' מהימן ליה טפי אלא משום דאין נכסים ללנה ולית ליה הנאה דהימנותיה לערב עיין שם (א"ה עכ"מ): י"א א"ל בשעת מ"מ נשתעבד וכו' אפילו נתן הערב משכון למלן' נשתעבד ולא הוי אסמכת' הדריש' סימן ר"ז עיין שם: י"ב וכן אם בית דין עשו אותו ערב וכו' דוקא אם הוי שלשה דיינים במעמד אבל אם לא היו רק שנים לא הדרב"ז חלק שלישי סימן תק"ג עיין שם ושם נסתפק בפרנסים דהא טעמא דבההיא הנאה דמהימן לבית דין גמר ומשעבד נפשיה אבל הפרנסים כיון דלא גמירי לא חשיבי לאינשי ולא חשיבא הימנותם הנאה ועוד דאינו קבועים דכל שלשה חדשים באים אחרים במקומם ומסתברא דלא מקרו בית דין עיין שם משמ' דאפילו הם קבועים כיון דלא גמירי לא מקרו בית דין: י"ג וכן אם בית דין עשו אותו ערב וכו' כתב מהר"ם מינץ סימן ל"ב דשטר שכתב בו הריני מודה פאלו נעשה בבית דין חשוב דלא פאסמכתא וכו' הוי פאלו נעשה השטר בבית דין וערב דבית דין לא בעי קנן ולא נראה לי דהרמב"ם שכתב דערב דבית דין משתעבד היינו שנעשה ערב לבית דין דבההיא הנאה דהימנוהו בית דין משתעבד אבל אם לא נעשה ערב לבית דין אפי' נעשה ערב לפניהם בעי קנן ושוב ראיתי להרדב"ז סימן רי"ח שכ' כדברי הרב פנסת הגדולה עי"ש וכן מצאתי למהר"ם ב"ב בתשובותיו הארוכות סימן תשי"א שכתב שפן משמ' מפירוש רשב"ם דדוקא ערב לבית דין של יתומים אבל ערב לחברו אפילו לפני בית דין שחייבו לא עיין שם וכן לשון ראב"ן דף קי"א סוף בתרא וערב דב"ד שהאמינוהו בית דין בערבות משתעבד דבההיא הנאה דקא מהימני ליה וסומכים עליו גמר ומשעבד נפשיה וכן הלכה עכ"ל וזה לשון הרב חקות הדיינים סימן קפ"ב וכן אם בית דין עשו אותו ערב וכולי וכו' שפית דין היו רוצים לגבות מנכסי הלנה ואמר הניחהו ואני ערב הואיל ויש לו הנאה שהאמינוהו בית דין באותה הנאה שעבד עצמו למלנה וכו' עד פאן לשונו משמ' אפילו נעשה ערב לחברו אם היו בית דין רוצים לגבות מנכסי הלנה ואמר לו הניחהו הוי ערב לבית דין ולא דוקא ערב לבית דין של יתומים אבל אם לא היו בית דין רוצים לגבות מנכסי הלנה ונעשה זה ערב לפניהם לא נשתעבד בלא קנן מיהו מה שכתב ה' שהרדב"ז הכי סבירא ליה ו"ל הרדב"ז ומ"ש מפני שאמר פמודה בפני בית דין חשוב אינו פלום שהרי אין בית דין חשוב חוזר אלא על ההודאה לא על הערבות ונפקא מינה שלא יוכל לומר משטה אני כה אלא שתהיה הודאתו הודאה גמורה אבל לא מפני כה נעשה ערב לבית דין דהא טעמ' וכו' מדע שאם בא לבית דין ואמר להם אני מודה בפניכם וכו' פלום הוא משתעבד בשביל כה ולא יהיו דבריו אשר אמר פמודה בפני בית דין חשוב עדיף טפי ממה שהיה מודה בפני בית דין בפועל וכולי עיין שם משמע דוקא מודה בפני בית דין אבל אם נעשה ערב בפני בית דין הוי ערב וכן כתב הרמ"ה בסוף בתרא וזה לשונו ערב דבית דין שנקנס לו ערב בפני בית דין דאפי' לאחר מתן מעות לא בעי קנן וכו' דבההיא הנאה דקא מהימני ליה קמי בית דין גמר ומשעבד נפשיה וכולי עיין שם וכן לשון רב האי בספר

המקח שער כ"ו דכל ערב שהוא לאחר מתן מעות ואין עליו קנן ולא היה בפני בית דין אין וכולי עיין שם משמ' דערב לתבירו בפני בית דין משמעבד בלא קנן ועיין בתשו' הרדב"ז חלק שלישי סימן תק"ג ובתשו' מהר"י נבון בספר בית יהודה חלק ראשון סימן ל': י"ד דין ג' אם התזיר השטר וכו' לאו דוקא שטר אלא ה"ה כת"י דכל שעש' מעש' ע"פ נשתעבד ה' עדות ביהוסף ח"א סי' מ"ב ע"ש: ט"ו אפי' התזיר הלנה השטר אח"ך למלנה ודאי דלא נפטר הערב דכיון דבאותה שעה האמינו לערב והתזיר השטר ע"פ וכבר נשתעבד לא פקע שעבודיה בחקת השטר מהר"י נבון בתשו' בס' בית יהודה סימן ל' עיין שם.

ט"ז כ' ה' בית דוד סימן ל"ח דאם הלנה בעיר ולא הניחו המלנה לילה וע"פ הערב הניחו הו"ל פהתזיר השטר או המשכון ע"פ דה"נ אין לה משכון גדול מזה שהיה תופס הלנה כן ועוד דהו"ל כפטרו ע"פ מיהו אם אין ללנה מה לפרוע לא נשתעבד הערב עיין שם אבל הרדב"ז ח"ג סי' תק"ג נשאל על ראובן שתבע את שמעון לפני הפרנסים ואמר אתה ערבת לי בעד לוי בסוף מעות שהיה חייב לי ולוי היה רוצה לפרש ביום ואני עכבתי שלא ילך עד שיפרעני ואתה אמרת הניחהו פי אני ערב בעדו השיב שמעון להד"מ ותבע ראובן שישיבע שמעון ע"ז וכו' והשיב דאין שמעון חייב שבועה על טענה זו שאינה מחייבת ממון ותבירו פטור עש"ב הרי דס"ל דאפי' היה מעפבו שלא ילך למ"ה וע"פ הערב הניחו לא נשתעבד וכן כתב מהר"ש צרור בס' חוט המשולש סי' כ"ה בנדון כזה עיין שם ובספר בית יהודה ח"ב סימן פ"ט ועי' בתשו' הרדב"ז ח"ב סימן ק"ל: י"ז ואם התזיר ע"פ השטר וכולי הרדב"ז בתשו' ח"ב סימן ק"ל הגוי אם היה לו שטר או שהיה בידו משכון והתזירו ע"פ של ראובן חייב לשלם דהוי כנותן לו ואני נותן עיין שם וכן כתב בתשו' ח"ג סי' תר"ט בהתזיר לו משכון ע"פ דהוי כשעת מתן מעות ומשתעבד אפילו בלא קנן עיין שם ונר' דחזרת המשכון הוי כמתן מעות כיון דב"ח קנה משכון וגופו ממון אבל בחזרת השטר נר' עיקר דלא משמעבד ואפשר דגם הרדב"ז שכ' דמשמעבד בחזרת השטר ה"ד בערב לגוי דאשר פיהם דבר שוא: י"ח אשה שיצא ע"ק בעד בעלה שלא ברשותו אין ב"ח גובה מזונותיה אלא כותבים לו פס"ד אם תתאלמן או תתגרש גובה ממנה מהריק"ש בתשובות סימן ק"י עיין שם הטעם: י"ט אם ע"פ התזיר המשכון וכו' אם לא המשכון שנה כנגד מעותיו י"ל דילמא מצי למימר כנגד מה שאינו שנה המשכון שלא בשעת מתן מעות ופטור וכולי ומסתברא לי דכיון שהלנה מחזר לפדות המשכון מיד המלנה נר' שאינו רוצה למכרו מפני שהוא חביב אצלו או מאיזה סיבה א"כ הוי כאלו שנה כל חובו וכיון שהתזיר לו המשכון על פיו הוי כשעת מתן מעות הרדב"ז ח"ג סימן תרנ"ו עיין שם: ד' הגה וכן אם פטר הלנה וכולי הרמב"ם בספר פאר הדור סימן קפ"א על ראובן שהיה טוען על שמעון שיש לו י"ד דינרים והודה במקצת וכפר במקצת ובא לוי ואמר לראובן תמחול לשמעון הי"ד דינרים שאתה תובע לו ותפוס קנני על זה מחילה גמורה ואני אתן לך לזמן פ' ששה דינרים ועשו שטר וקנני כ' וז"ל ועכשיו שאמר לוי מחול לו התביעה כולה ואני אתן לך הששה דינרים וג' זוזים ומחל לו בקנני והקנה מן לוי על כף הרי לוי נשתעבד לראובן באותם הששה דינרים ואלו לא קנה ממנו על כף הרי יכול לתזור ולומר לו תזור לבע"ד וכו' שלא מחלת לו אלא ע"מ שאתן לך אני ועכשיו שאין אני נותן לך הרי מחילתה מחילה בטעות לך תזור

אליו והשביעו אלא כיון שקנה ממנו על כף הרי שעבד עצמו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאפילו פטרו ומחלן' ע"פ הערב לא נשתעבד בלא קנין דחוזר על המלן' דמחיל' בטעות היא: כ"א וכן אם פטר הלנה ע"פ הערב וכו' ה"ד פשפכת לו כתב פטור או פטרו לפני עדים או הערב מודה שפטר הלנה בפ"ה ה' חוות יאיר סי' קל"ז ע"ש: כ"ב וי"א דאם היו לערב מעות של לנה וכו' לכהאו' ק' דא"כ אמאי תקנו מ"ש פהלקתא בלא טעמא ובספ"ק דגיטין איפא מ"ד דה"ד בפקדון אבל במלנה לא עי"ש ותפ"ל במלנה מדין ערב והתוס' שם הכריחו דבמ"ש קנה בע"כ דאל"כ למ"ד דוקא בפקדון למה הוצרכו לתמן מ"ש יאמר לו זכי וא"נ לומר דהוצרכו לתמן למקום שאין הפקדון בידי הנפקד אלא בידי אחרים ע"ש והול"ל דאל"כ ת"ל מדין ערב וי"ל ולדעת מהרש"ח סי' ס' דנתנו לו בהלנאה במ"ש קנה דלא גרע ממתנה אפשר דלכה אהני מ"ש דערב לא שינה בהלנאה: כ"ג דין ד' וי"א שאינו משתעבד אלא בקנין וכו' כ"כ הטור בשם הרמ"ה וז"ל רב האי בס' המקח שכ"ו ערב שערב למלנה ממון שהלנה ולא ערב איתו ממון אלא לאחר שהלנה וכו' אין על המלנה שיוכל לחטוף מהלקוחות שמכר להם הערב הנה כלום פדגרסי' ערב היוצא לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים ב"ח וכו' ותדע דמה שאנו דנים על הערב שהוא כה"ג שיגבה המלנה ממנו מנכסי' ב"ח לא אמרן אלא היכא שקנו ממנו ואפ"י שקנו ממנו כיון שהוא לאחר מ"מ כמ"ש אינו גובה מהמשועבדים ולא כלום דאי לאו דקנו מיניה וכו' אין על אותו ערב לפרוע לא מנכסי' משועבדים ולא מנכסי' ב"ח וכו' עכ"ל: כ"ד וי"א שאינו משתעבד אלא בקנין וכו' משמע דאפ"י בקנין אינו גובה אלא מב"ח ותמה הדרישה דבסן' כ' בשם הרמ"ה דערב בקנין אפ"י לא כ' לו שטר טורף ממשעבדי וכו' ובטור דפוס א' כ' פאן הרמ"ד ולקמן הרמ"ה וכו' אבל ברוב ספרים ה"כ הרמ"ה ותי' דס"ל דקנין בלא פתיכה עדיף עיין שם הטעם ודברי הרמ"ה הם בפ"ג סי' כ"א ה' דקתני ערב היוצא לאחר חיתום שטרות גובה מנכסים ב"ח בדכתב ערב בכתב ידו דקנו אהאי ערבות והוא דידיע דכת"י הוא אלא שאין עדים חותמים עליו וכו' אבל ממשעבדי לא גבי ואע"ג דקנו מיניה דכיון דלא קנו מיניה בפני עדים לית ליה קלא וכו' עיין שם הרי דס"ל דה"ט דאינו גובה ממשעבדי משום דלא קנו מיניה בפני עדים ולית ליה קלא אבל אם יש עדים על הקנין גובה ממשעבדי כמו בקנין בעדים בע"פ שכ' בס"פ עיין שם: כ"ה דין ה' כף הקבלן אינו משתעבד וכו' עי' בתשובות הרדב"ז ח"ב סימן ק"ל: כ"ו דין ח' לא יתבע את הערב תחלה וכו' ואם עבר המלנה ותבע את הערב קודם שיתבע הלנה בעש"ג וחיבו אותו בדיניהם דמלנה בתר ערבא אזיל ומסר מודעא בפני עדים פי לא ברצוני אני נותן לו אלא הגוים מוציאים אותו מידי שלא ברצוני נהריני חוזר לתוכעו בדיני ישראל להחזיר לי עד שיתבע את הלנה מחייבים אותו ב"ד להחזיר לו עד שיתבע הלנה תחלה וכו' הרי"ף בתשו' סי' קנ"ו ע"ש: כ"ז לא יתבע את הערב תחלה וכו' ואפ"י תפס המלנה מנכסי הערב מוציאים מידו דלא יתבע דקאמר אין לו עליו תביעה קאמר שאינו חייב לו עד שיתבע ללנה ולא ימצא לו נכסי' והוי כתופס ממי שאינו חייב לפורעו עדין ומוציאים מידו הרשב"א בתשו' ח"ב סימן כ"א ע"ש ונר' דמדמי לה למלנה בתיב הזמן דאין המלנה יכול לתפוס חוב שלא הגיע זמנו פדמוכח בהדיא בכתובות דף ק"י ע"ש וה"נ פל שלא תבע הלנה עדין לא הגיע זמן הערב ואין תפיסת המלנה כלום מיהו אם הנה הערב מבזבז נכסיו אפשר לומר דכשיש פסידא כגון שהערב מבזבז נכסיו ותפס

המלנה אין מוציאין מידו כמו שפתיב הריב"ש סימן ק"ט על ירנושה של שמעון שגפול ביד
ראובן והיה חייב לו ורוצה לעכב הירנושה בידו כדי לפרוע מעות פשיגיע הזמן אינו יכול
לעכב מיהו פשיש פסידא אין מוציאין מידו וכ"כ הרשב"א בתשו' שאם יראה לב"ד
שהלנה מבזבז נכסיו וכשיגיע הזמן לא ימצא לגבות אין מוציאין מיד המלנה בתו"ז ע"ש
וכן מבואר בהרא"ש והטור סי' קכ"ו ע"ש וה"נ אם הערב מבזבז נכסיו ואם ימתין עד
שישלחו ללנה פשיגיע הזמן לא ימצא לגבות מהערב אפשר דהתפיסה תפיסה: כ"ח הנה
ואם אמר הלנה פרעתיך וכולי ו"ל מהר"ם בתש' הקצרות סי' פ"ג מכאן יש ללמוד אם
ראובן הלנה מעות לשמעון ונעשה לוי ערב ואח"ז טען שמעון פרעתי שלא בפני לוי
וראובן אומר לא פרע ולוי אינו יודע אם פרע ישבע שמעון שפרע ויפטר וגם לוי פטור
דכי היכי פשהלנ' נשבע שפרע שוב לא יגבה מהלנה מנכסיו אע"פ שיש להם דין ערב
וה"נ וכולי עכ"ל וכן הכנה"ג בתשו' סימן פ"ג דאם היה ערב לגוי והגוי נפטר מהלנ'
בדיניהם גם הערב פטור ואפילו אינו זוכה בדינם אלא בדינינו הערב פטור ע"ש: כ"ט
ואם אמר הלנה פרעתיך והיא מלנה ע"פ וכו' אם היא מלנה בשטר והלנה טוען פרוע
ואין לו עדים אלא הערבים פתיב הרדב"ז ח"ב סי' ק"ג דאפ"י יתן הלנה הסף ההוא ביד
הערבים פסולים להעיד לו דנוגעים בעדות' כמ"ש הרשב"א והר"ן גבי חזק' דאם
השוכרים פרעו פבר השכירות אפילו חוזר ונותנו להם שיתנו למי שיזכה בהם חשיבי
נוגעי' בעדות' כיון שזה שעשה להם טובה שהצילם מהפסד ואפ"י החולקים בהשוכרים
מודה בנ"ד דא"כ לעולם לא יוכל לגבות החוב שיש בו ערבים שיעשו קנוניא הלנה
והערב ויסתלקו ויעידו לו ע"ש ומרן בסי' ל"ז סי"ב פסק דאם החזיר המשכיר דמי
השכירות לשוכר מעיד לו ע"ש בהש"ף ומ"ש דחיישי' לקנוניא הלנה עם הערב ק' דא"כ
נמי ניהוש לקנוניא דמשכיר והשוכר: ל' הערב חייב לשלם וכולי פתיב הפ"ח דס"ל דחייב
הערב אפילו בלא קנין ומ"ש הרשב"א שהרי חייב עצמו בקנין צ"ל דמייירי בערב אחר
שהשאל לו החפץ אבל אם נעשה ערב בשעה שהשאל לו החפץ אפילו בלא קנין
נשתעבד מיהו למעשה אי נמי להוציא ממון אפילו בערב בשעת שאלה אלא בקנין בב"ד
חשוב או באומר מעכשיו עיין שם ובתשו' הרשב"א חלק שני סי' כ"ב מבואר פן וז"ל
ומפני זה אני חושש שמא הערב שחייב עצמו בק"ס ב"ל מעכשיו חייב עצמו וא"כ נראי'
הדברים שהוא חייב ואף על פה שאמר השואל בל' אסמכתא וזה אומר ואני ערב מ"מ
הערב הנה חייב עצמו בלא אסמכתא אף על פה שאמר בל' ערבות מה בכך הרי חייב
עצמו בקנין ומעכשיו וכולי עיין שם הרי שכ' בהדיא דלא נשתעבד הערב אלא בקנין
ומעכשיו דלא הוי אסמכתא אבל לא אמר מעכשיו לא נשתעבד ועיין בספר משפט צדק
חלק ב' סימן ע"ח דגם הוא ס"ל דהערב נשתעבד אפילו באסמכתא וכן פתיב הרב בית
דוד בחי"ד סימן צ"ב עיין שם: ל"א אם מסר הלנה מודעא וע"י המודעא נפטר הלנה גם
הערב פטור מהרש"ך ומהרשד"ם ולכאור' דמי דין זה לדין אסמכתא שפתיב הרשב"א
שאף על פה שהלנה פטור הערב חייב ושוב ראיתי למהרש"ך סימן קל"ז שפתיב דשאני
נדון הרשב"א דעל הערבות נתן החפץ אבל אם המלנה לא נתן פלוס ע"פ ערבות אלא
שהיה כופהו להתחייב ונתחייב מחמת אונס אם הלנה פטור גם הערב פטור הכנה"ג עיין
שם ועיין עוד במהרש"ך חלק שני סימן י"ח וסימן ר"ז עיין שם: ל"ב ערב על חוב בשטר
שאין בו אלא עד אחד ומת הלנה טועני' ליורשים להד"מ להכחיש וממילא הערב פטור

הרשב"ש סימן רכ"ח עיין שם: ל"ג דין ט' חזר אחר הלנה ולא מצא פלום וכו' פתב הסמ"ע ר"ל שלא מכר גם פן קרקעות לאחר דאלו מכר יטרון מהלקוחות קודם שיתב' מהערב טור סי"ו בשם ר"ח עיין שם והרדב"ז בתשוב' חלק ב' סימן תשס"א כ' שדעת הרשב"א בתשו' שגיבה מהערב ולא מהלקוחות שנכסי הערב כב"ח לגבי משעבדי ובסוף התשו' כתב שצריך להתישב בדבר ואם היה ערב קבלן הדעת נותנת כמ"ש הרב ואפילו רוצה המלנה לגבות מהלקוחות דוחין אותו אצל הערב וכו' אכל אם הוא ערב סתם דכל שיש נכסים ללנה לא יתבע את הערב אפילו מכרם עדין הם משועבדים למלנה לא נכנס לו ערב אלא על סמך קרקעות של לנה וכו' עיין שם: ל"ד דין יו"ד ואם אין הלנה בפנינו וכו' כ' מרן הב"י בשם הרשב"א שכתב וזה ל' ישראל שנעשה ערב לישראל מחמת גוי אם יכול הערב לטעון שמה פרעה הגוי תשו' בפסק הפותב פ' הרי"ף דבכל חוב נמי נפרעין שלא בפניו וכו' מיהו אפשר לומר דדוקא גבי ערבות דלנה הוא דלא חיישינן לשובר וכו' אכל לגבי ערב דעלמא לא דמאי חזית דעבדת תקנתא למלנה ולא לערב זה נסתפק לי ואף על פה שמצאתי לרב צמח גאון שאף בערב דעלמא תקנו פן וכו' ונראה מדבריו דאפילו במלנה בשטר חיישינן שמה פרעו לנה וכו' לו שובר עיין שם ותשו' הרשב"א היא בחלק שני סימון ס"ב ושם בסימן כ"א הסכים לענין הדין דמפיהם אנו חייין ושיחתם תורה וכ"ש תורת' וכתב טעם לדבר עיין שם באור' וכ"כ ה' העיטור בדיני ערבות דף ס"א וז"ל ודוקא וכו' דאפשר לשדורי ליה ולאודעיה הא לא אפשר נפרע שלא בפניו דקימא לו כרבא אר"ן בפסק הכותב אפי' ב"ח וכו' הילכך ה"ה ליתנה ללנה נפרע מן הערב תחלה בשבו' עד פאן לשונו ובדאי בשטר מייירי דבכת"י או בשטר שיכול לטעון טענה לפטור עצמו בשבו' אין נפרעין שלא בפניו כמ"ש מהרי"ק ו' שרש פ"ט ושאר אחרונים עיין שם וה"ה בערבות ואם פן לדעת הרשב"א אפילו בשטר חיישינן לשובר ועיין בתשו' הגאונים סימן שכ"ג: ל"ה תוף ל' יום וכו' ואם תוף הזמן הזה תפס המלנה מן הערב ודאי דמוציאין ממנו הרשב"א בתשו' חלק ב' סימן כ"א עיין שם ועמ"ש בסימן ע"ג דין ב': ל"ו ואם הוא במדינת הים וכו' עיין בתשו' הרשב"א חלק ב' סימן כ"א וסי' קס"ב וסי' רפ"ט ועיין באחרונים ז"ל: ל"ז אם הוא גברא אלמא וכו' וכן כתב מהר"י ו' הרא"ש בתשו' סימן ס': ל"ח דין י"ב דוקא כשהמלנה בשטר וכו' ואף על גב דבשטר נמי איכא למיחש שמה פרעו וכתב לו שובר חששא רחוקה היא מרן בבית יוסף והרב פנסת הגדולה אות מ"ה הוכיח מזה דגובה מהערב בלא שבו' ול"ד לבא ליפר' מנכסי הלנה שלא בפניו דצריך שבו' עיין שם באור' גם הרדב"ז בתשו' חלק ב' סימן שע"ט כתב דאם טען הערב שמה פרעה הלנה אין נשבעין על טענת שמה אכל אם טען ודאי שפרעה נשב' המלנה שלא נפרע משטר זה וגובה מן הערב עיין שם ודברי הרב תמוהים שהרי כתב הנ"י בפסק גט פשוט בשם הגאונים דאינו נפר' מן הערב אלא בשבו' שלא נפר' מן הלנה פדין הבא ליפר' מן היורשים וכן הדין בקבלן עיין שם משמע דאינו נפר' מן הערב אפילו בטענת ספק בלא שבו' פדין הבא ליפר' מן היורשים דצריך לישב' אפילו על הספק וכן כתב הטור בסימן ק"ח דאם לא ירשו בני הלנה נכסים מאביהם גובים בני המלנה מן הערב בשבו' משמע דאביהם לא היה גובה מהערב אלא בשבו' דאל"כ השתא אבוהין שקיל בלא שבו' ואינהו בשבו' וכן כתב הסמ"ע ס"ק כ"ח דבמלנה בשטר פשבא לגבות המלנה נשב' שעדין חייב לו כמבואר בסימן קי"ד במלנה

שָׁבָא לְטָרוֹף מִהִלְקוּחוֹת דְּלִנְה עֵינָן שָׁם וּכְבָר ה' כְּנֵה"ג עֲצָמוּ בְּהַגְה"ט אוֹת נ"ה הִבִּיא דְבָרֵי הַנ"י וְכ' שְׁלֵא רָאָה לְהַפּוֹסְקִים שְׁהַזְכִּירוּ זֶה עֵינָן שָׁם וְלֹא זָכַר דְּבָרֵי הַטּוֹר וּמָה שְׁפָתַב מִרְן דְּשָׁמָא פְּרָעוּ וְכַתְּב לֹו שׁוֹבֵר חֲשִׁישָׁא רְחוּקָה הִיא ה"ד לְדַחוּת הַפִּירְעוֹן אֲבָל לַגְבִּי שְׁבוּ בְּקַל רַמִּי שְׁבוּ אֲפִילוּ בְּטַעֲנָה דְּלֹא שְׁפִיחָה שְׁהָרִי טַעֲנַת דְּשִׁטְרָה בְּיַדֵּי מ"ב לֹא מְהַנִּי לְפָטוֹר הַמְּלָנָה מִשְׁבּוּ אִם טַעֲנַת הַלְּנָה הַשְּׁבַע לִי אִף עַל גַּב דְּאִין הַלְּנָה נֶאֱמָן לֹוֹמַר שְׁפָרְעוּ וְלִישְׁב' מֵה"ט דְּשִׁטְרָה בְּיַדֵּי מ"ב וְזֶה ל' הָרֵא"ש רִישׁ בְּתָרָא סִימָן ט' וְלִהְכִּי נְמִי אֲמַרִּינן טַעֲמָא מִשׁוּם צָרְרִי וְלֹא מִשׁוּם פִּירְעוֹן דְּחֲשִׁישׁ פִּירְעוֹן אִינוּ מְסַפִּיק אֱלֵא לַעֲנִין שְׁבוּ וְלֹא לְדַחוּת הַפִּירְעוֹן עַד שְׁיִגְדְּלוּ מִשׁוּם דֹּא"א דְּפִר' אֲבִנְהוֹן הִנְה מְהַדַּר לִיהַ שְׁטָרָא וְלֹא חִיִּישִׁינן שְׁמָא יָבֵאוּ עֲדִים שְׁפָרְעוּ וְהַנִּיחַ הַשְּׁטָר בְּיָדוֹ דְּלֹא שְׁכִיחָא הִיא עֵינָן שָׁם: ט"ל אֲבָל אִם הִיא מְלָנָה עַל פֶּה וְכוּלֵי מְלָנָה בְּשִׁטְר עַל יַדֵּי עָרְב אֲפִילוּ נִמְחַל שְׁעֵבּוּד הַשְּׁטָר דְּלֹא חֲשָׁבִי לִיהַ מְלָנָה בְּשִׁטְר לַעֲנִין שְׁאִינוּ טוֹרֵף מְלַקּוּחוֹת אֲבָל לֹא לַעֲנִין שְׁיִהֵא נֶאֱמָן לֹוֹמַר פְּרַעֲתִי דְּהֵא אִיפָא טַעֲמָא שְׁטָרָה בְּמ"ב הָרְדָב"ז ח"ב סִימָן קכ"ד עֵינָן שָׁם: מ' דְּחִיִּישִׁי שְׁמָא פְּרָעוּ וְכוּלֵי הַב"ח בְּתִשׁוּ' סִימָן ל"א כ' דֵּה"ד בְּעָרְב סְתָם דְּהוּי פְּאוֹמַר אִינוּ יוֹדַע אִם הַלּוּיִתְנִי אֲבָל בְּקַבְּלָן וְדֹאֵי נִפְרַע מִמֶּנּוּ דְּהוּי פְּאוֹמַר אִינוּ יוֹדַע אִם פְּרַעֲתִיָּהּ וְהוּא הַדִּין גַּבִּי גוּי דְּבַתֵּר עָרְבָא אֲזִיל יֵשׁ לוֹ דִּין קַבְּלָן וְאִינוּ יָכוֹל לְטַעוֹן שְׁמָא פְּרַעֲתִיָּהּ גַּבִּי דְּהוּי פְּאוֹמַר אִינוּ יוֹדַע אִם פְּרַעֲתִיָּהּ עֵינָן שָׁם וְעֵינָן בְּמַהֲרָאנ"ח חֲלָק ב' סִימָן א': מ"א מְלָנָה עַל פֶּה אִינוּ גוֹבָה מְהַעֲרַב מִשׁוּם דְּטוֹעֲנִי שְׁמָא פְּרָעוּ הַלְּנָה וְאִם הוּא בְּתוֹף הַזְּמַן גוֹבָה מְהַעֲרַב דְּנִדְאֵי לֹא פְּרָעוּ כְּמוֹ שְׁגוֹבָה מִן הַיּוֹרְשִׁים וְיֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם טוֹעֲנִי לֹו טַעֲנַת מַחִילָה דְּאִין טוֹעֲנִים אוֹתָהּ לַיּוֹרְשִׁים וְעֵינָן בְּתִשׁוּ' מַהֲרָאנ"ח סִימָן כ"א שְׁפָתַב דְּטוֹעֲנִי לְעָרְב טַעֲנַת מַחִילָה וְלִכְאוּ' נִרְאָה דְּאִף עַל גַּב דְּאִין טוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים טַעֲנַת מַחִילָה דְּלֹא שְׁכִיחָא מ"מ לַגְבִּי עָרְב דְּאִינוּ חֲזִיב אֱלֵא מָה שְׁחֲזִיב הַלְּנָה וְכִינּוּן דְּהַלְּנָה אִם טַעֲנַת מַחִילָה לִי נֶאֱמָן אִין מְחִיבִי אֶת הָעָרְב אֲבָל הֵא לִיתָא דְּלֹא עֲדִיף עָרְב (א"ה עכ"מ): מ"ב דִּין י"ד הַתְּנָה הַמְּלָנָה עִם הָעָרְב וְכוּלֵי עֵינָן בְּתִשׁוּב' הָרַב פְּרַח מְטָה אֶהְרֵן חֲלָק שְׁנֵי סִימָן קכ"ב מ"ג וְיֵשׁ חוּלְקִים בְּזֶה וְכוּ' וְז"ל הַרְמ"ה בְּפָרְק ג"פ סִימָן קכ"ח וְכַתְּב אִם כֵּן הֵאֵי תְּנָאָה מֵאֵי הַנִּי לִיהַ אֶהְנִי דְּכִי אִין נְכָסִים יְדוּעִים לְלִנְה יִתְב' הָעָרְב תְּחַלָּה דְּאִי מְסַתְּמָא אִף עַל גַּב דְּלֹא חֲזִי' נְכָסִים יְדוּעִים לְלִנְה לֹא יִתְב' הָעָרְב עַד דְּתַב' לִיהַ לְלִנְה דִּילְמָא מְשַׁפַּח לִיהַ מִיַּדֵּי וּמִיפְר' מַנִּיָּה וְכִי לֹא מְשַׁפַּח מִיַּדֵּי יִתְב' הָעָרְב וּיְפִר' הִימְנוּ וְהַשְׁתָּא דֹא"ל עַל מְנַת שְׁאֲפָרַע מִמִּי שְׁאֲרָצָה הַנִּי לִיהַ דְּכִי אִין נְכָסִים לְלִנְה לֹא מְטַרְחִינן לִיהַ לְמִיתְבַּעֲיָהּ לְלִנְה בְּרִישָׁא אֱלֵא יִתְב' הָעָרְב תְּחַלָּה וְכוּ' הִילְכִף אֶהְנִי ל' עָרְבוּת דְּאִי יֵשׁ נְכָסִים יְדוּעִים לְלִנְה לֹא יִתְב' הָעָרְב תְּחַל' וְאֶהְנִי לִיהַ אֶהֵא תְּנָאָה בַּע"מ שְׁאֲפִר' מִמִּי שְׁאֲרָצָה דְּאִי אִין נְכָסִים יְדוּ' לְלִנְה יִתְב' הָעָרְב תְּחַלָּה אֲבָל אִם יֵשׁ נְכָסִים יְדוּעִים לְלִנְה לֹא יִתְב' הָעָרְב תְּחַלָּה דָּאִם כֵּן לְשׁוֹן עָרְבוּת מֵאֵי אֶהְנִי לִיהַ וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דְּסְבִירָא לִיהַ דָּאִם יֵשׁ נְכָסִים יְדוּ' לְלִנְה אֲפִילוּ אֲמַר אִפְר' מִמִּי שְׁאֲרָצָה תְּחַלָּה לֹא יִתְב' הָעָרְב תְּחַלָּה מֵהֵאֵי טַעֲמָא דָּאִם כֵּן מֵאֵי אֶהְנִי לִיהַ לְשׁוֹן עָרְבוּת פְּדַעַת הָרֵאָב"ד אֲבָל אִם הַתְּנָה בְּהַדְּיָא בֵּין שְׁיֵשׁ לוֹ נְכָסִים יְדוּ' לְלִנְה בֵּין שְׁאִין לוֹ מוֹדִים הָרֵאָב"ד וְהַרְמ"ה דִּיכּוֹל לְתַבְּן' הָעָרְב תְּחַלָּה דְּלֹא שְׁיִיף ה"ט אֲבָל הָרֵשֶׁב"א סְבִירָא לִיהַ דְּאֲפִילוּ הַתְּנָה בְּפִירוּשׁ בֵּין שְׁיֵשׁ לוֹ נְכָסִים יְדוּ' לְלִנְה לֹא יִתְב' הָעָרְב תְּחַלָּה מְטַעַם אַחַר שְׁכ' בְּתִשׁוּ' חֲלָק שְׁלִישִׁי סִימָן שס"א עֵינָן שָׁם וְכַתְּב ה' כְּנֵה"ג אוֹת ס"ט דְּלֹא מְצִינוּ חֲבַר לְהַרְשָׁב"א וְיֵשׁ לְדוּן דִּיגַב' מִן הָעָרְב אֲבָל אִם לֹא הַתְּנָה בְּהַדְּיָא אֱלֵא שְׁאֲפִר' מִמִּי שְׁאֲרָצָה

תחלה ודאי דיכול המונחזק לומר קים ליה כמו הראב"ד והרמ"ה והרשב"א: מ"ד אם אין נכסים ללנה אפ"ה הסחור' עצמה קנינ' אין הערב יכול לומר הרי שלח לפניה וכינון רצה הלנה להחזירה נפטר הערב דכינון שזקפה הלנה ונכנ' הערב אינו נפטר בחזרת המקח אלא בשויו וישלם הערב השאר או המקח לעצמו וישלם הדמים מביתו אחר שזנקה החוב מהריק"ש בתשו' סימן קט"ו עיין שם: מ"ה דין ט"ז יש מי שאומר שהדין עם הקבלן נ"ל דלכך כ' יש מי שאומר כינון שהקבלן טוען שפא והלנה מודה שלא פרעו אבל אם הלנה אומ' גם פן שפרעו פשיטא ליה דפטור הקבלן הש"ה ותשובות הרשב"א היא בחלק שני סימן שס"ז וז"ל הדין עם הקבלן ומשנה שלימה ששינוי מצא שטר"ח אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר שבית דין נפרעים מהם ואוקינו אפילו פשטיב מודה ולפירעון ולקנוניא חיישינו ואף על גב דנכסויי דבר איניש ערבין ביה ואם מי שפפל שט"ח ונמצא שאינו קרו' ולא ביד לנה חיישינו בשאינו נמצא ושפא קרו' הוא ביד לנה לכ"ש ואל תשיבני שאני נכסים שאינם קבלנים אלא ערבים דכל שאין נכסים ללנה מיהא הרי נפרעים מהם וכו' עכ"ל הרי שפכתב ראיה ברורה דאפ"ה הלנה מודה שלא פרעו חיישינו לקנוניא ואין מחמירין לגבות אפ"ה מודה הלנה שהם ערבים וכל שפן שאינו גובה מהערב בשטר שאינו מצוי ואי משום דא"ל דשאני נכסים שאינם קבלני' אלא ערבים פתב יש מי שאומר וכו' ומהריק"ש בתשובו' בספר אהלי יעקב סימן י"ח פתב דאם טען המלנה על הקבלן בבריא אתה יוד' שאין חובי פרוע פשיטא דחייב שבו' עיין שם אבל אם לא טען בריא אתה יוד' שאינו פרו' אין צריף שבו' אלא חרם סתם וזהו כמ"ש הרמב"ם ומרן בסימן צ"ג סי"ג גבי שנותפים טען שמעון שיש ללוי חוב זה וכו' אינו נאמן להוציא מיד ראובן שפא קנוניא הם עושים וכו' אבל אם טען שמ' שראובן יודע בודאי שזה החוב וכו' אצלנו הוא ישב' ראובן היסת וכו' עיי"ש אלקא אם טען בריא אתה יוד' צריף לישב' ואף על גב דגבי מנה לי בידך והלה אומר איני יוד' משמע דאפילו תבעו סתם ולא טען אתה יוד' צריף לישב' משום דשותף מסתמא לא ידע כמו שפכתב הרב ב"ח בסימן ע"ה ע"ש והקא נמי ערב הוי פשותף ואם טען המלנה בריא אתה יוד' צריף לישב' ואם לאו אין צריף לישב': מ"ו דין י"ז א"ל תן לו ואני נותן לה וכולי התוס' דע"ז דס"ג בד"ה ואינו וכו' הוכיחו דאם א"ל תן מנה לפ' או הלנהו ויהא קנוי לו והוא יהיה פטור ממה ואני נותן לה או ואני פורע הערב חייב ומשתעבדין נכסיו וכן הוכיחו תלמידי הרשב"א בח' לקידושי' ד' ז' ע"א: מ"ז דין י"ח תן לו ואני ערב וכולי אבל אם לא אמר ואני ערב ולא ואני אהיה לה ערב משמע שיהא ערב לאח"ז והו"ל פערב לאחר מתן מעות דצריף קנין ה' פנים שלמה סי' כ"ז ע"ש: מ"ח הנה וי"א תן לו ואני קבלן הוי קבלן וכ"כ הרדב"ז בתשו' ח"ב סי' ק"ל ע"ש ועי' במהריט"ץ סי' צ"ד: מ"ט דין י"ט אין יכול לתבוע אלא את הקבלן וכולי ואינו נפרע ממנו אלא בשבועה שלא נפרע מן הלנה פדין הבא ליפרע מנכסי יתומי' כמ"ש הנ"י בפ' ג"פ בשם הגאונים עיי"ש וא"כ אם מת מלנה אין יורשיו גובין מן הקבלן דאין אדם מש"ל פדין הבא ליפרע מהיורשים אבל אם היה גובה מן הלנה לא היה צריף לישבע אא"כ א"ל השבע לי ואם מת המלנה יורשי' גובים מהלנה דלא אמרי' אין אמש"ל בשבועה זו כמ"ש בסי' ק"ח דין י"א עש"ב: נ' דין כ"א אינו יכול לגבות מהלקוחות וכו' מב"ח דלנה ג"כ אינו יכול לגבות פינון דנשא ונתן ביד אלא שמב"ח דלנה אין נ"מ דהא אף לאחר שיגבה מהקבלן קבלן יחזור על הלנה

וַיִּגְבַּהּ מִמֶּנּוּ מִשָּׂא"כ מֵהִלְקוּחוֹת דָּאִין הִקְבְּלוּ יְכוּל לְחַזֵּר עָלָיו עַד שְׂיִמְסֹר הַמְּלִין' שֵׁט"ח
דְּרָךְ קִנְיִן' שְׁטָרוֹת הַסֵּמ"ע וְכֵן כְּתַב הַרְשָׁב"א בְּתַשׁו' ס'י תַקפ"ח וְנ"ל וּא"ת מֵאֵי נ"ל
לְלִקְוֹחוֹת בְּדַחֲזִיָּה זֹאת הָא אֲפִילוּ אִם הַמְּלִיָּה יִגְבַּהּ מִן הָעָרֵב יַחֲזֹר הָעָרֵב עֲלֵי וּי"ל דַּנ"מ
כְּגֹן דְּלֹא כְּתַב הַמְּלִיָּה לְעָרֵב הַתְּקַבְּלִי וְהו"ל עָרֵב לְגַבִּי לְנָה כְּמִלְוָה ע"פ וְהַדְרִישָׁה הִבִּיא
וְכ' שְׁנָה דְּחֻסָּה לַכ"נ דַּנ"מ אִם הִקְבְּלוּ הוּא קָרוֹב שֶׁל לְקוּחוֹת אוּ בְּאִיזָה עֲנִין אַחֵר שֶׁהוּא
לֹא יִטְפֵּל לְתַבְּנֹעַ וְיִהְיֶה צִיָּא מִיַּד הַלְּקוּחוֹת: זֹו שְׂיִיָּד לְדִין א': עָרֵב וְכו' מִי שֶׁנֶּעֱשֶׂה עָרֵב עַל
מִי שְׂיִקַּח פ' בְּהַלְוָאָה כָּל אָדָם כ' מְהָר"ם אֲלִישִׁיָּד ס'י צ"ז דְּאָפִי לֹא יָדַע לְמִי יִתְחַיֵּב
נִשְׁתַּעֲבָד וְהִבִּיא רָאִיָּה ע"ש וְכֵן כְּתַב מֵהַרְשָׁד"ם סִימָן וְה' מַח"א: סִימָן ק"ל א' דִּין ב' אָבֵל
אִם עָמַד מִעֲצָמוֹ וְכו' מִשְׁמַע דָּאִם הַסְּכִים הַלְוָה בְּכַף אַע"פ שֶׁהָעָרֵב הִתְחִיל בְּדַבָּר הָגוֹי עָרֵב
בְּרִשׁוֹת מֵהַרִּיק"ש בְּתַשׁו' בַּס' אֲהֵלִי יַעֲקֹב סִימָן י"ן עַש"ב: ב' וְאִם אָמַר לִיָּה הַלְוָה הַכֵּס
קִבְּלוּ וְכוּלִי אָבֵל הַרְשָׁב"ש בְּתַשׁו' ס'י תַק"ט כ' וְנ"ל וְאֵעִפ"כּ כְּדַבְּרֵי הַרְמְב"ם נַר' בְּעָרֵב
שְׂכָשָׁם שְׁפוּרַע חוּבּוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אִינוֹ חַיִּיב לְשַׁלֵּם כֵּן הַדְּבָר הַזֶּה כִּיּוֹן שֶׁלֹּא
הָיָה יְכוּל לִיִּפְרַע מִן הָעָרֵב תְּחִלָּה וְהִי"ל לְתַבְּנֹעַ לְלָוָה תְּחִלָּה שְׂמָא הָיָה מְפִיָּסוֹ וְאָפִי
בְּקִבְּלוֹ כָּל שֶׁלֹּא תִבְעוּ בַב"ד שְׂמָא הָיָה מְפִיָּסוֹ וְאֲפִילוּ הַתְּנָה עֲלֵיהָ' שְׂאָפְרַע מִמִּי שְׂאָרְצָה
כָּל שֶׁלֹּא הָעֵמִידוֹ בַב"ד יְכוּל לְטַעוֹן הַלְוָה שְׂמָא הָיִיתִי מְפִיָּסוֹ אָבֵל אִם הָעֵמִידוֹ בַב"ד
וְהַב"ד חַיִּיבוֹהוּ שׁוֹב אִין טַעֲנָה לְלָוָה כִּיּוֹן שֶׁהוּא א"ל עָרְבָנִי וְכו' עֵינִין שֶׁם הָרִי דַס"ל אֲפִילוּ
בְּקִבְּלוֹ וְהַתְּנָה עֲלֵיהֶם שְׂאָפְרַע מִמִּי שְׂאָרְצָה כְּשֶׁלֹּא תִבְעוּ בַב"ד פְּטוֹר וְגַם נִדוֹן שֶׁלּוֹ בְּעָרֵב
לְגוֹי דְּדַמִּי לְקִבְּלוֹ כִּיּוֹן דְּגוֹי בְּתַר עָרְבָא אֲזִיל כַּמ"ש מֵהַרְשָׁד"ם סִימָן קי"ח וְאָפ"ה ס"ל
דְּפְטוֹר כְּפוּרַע שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְדִלֹא כַּמּוֹר"ם בְּסִימָן קכ"ח שְׂפֹסֶק דָּאִם פְּרַע לְגוֹי חַיִּיב עֵינִין
שֶׁם בְּהַשְׁ"ף סק"ו מִיָּהוּ ל' הַרְמְב"ם מִשְׁמַע דְּקִבְּלוֹ אֲפִי לֹא הִרְשָׁהוּ לְפָרְעַ עֵינִין וְהַטּוֹר
כ' בְּשֵׁם הַרְאָב"ד דְּבַסְתָּמָא כִּיּוֹן שֶׁא"ל עָרְבָנִי כְּאִלוּ הִרְשָׁהוּ דְּמִי עֵינִין שֶׁם וְכֵן כְּתַב בַּעַה"ת
שְׁעַר ל"ה סִימָן מ"ה עֵינִין שֶׁם מִשְׁמַע דָּאִם לֹא א"ל עָרְבָנִי לַכ"ע פְּטוֹר וְכֵן כְּתַב הַרְשָׁב"ש
בְּתַשׁו' שֶׁם וּבְסִימָן קכ"ז עֵינִין שֶׁם וְכֵן דַּעַת הַרְמ"ה בַּפ' ג"פ ס'י קל"ג וְנ"ל וְאִי ק"ל כִּיּוֹן
דְּקִי"ל דְּהֵאִי עֲנֻבָּדָא דְּעָרְבָא דְּפָרְעָה לְמַלְוָה מִקְּמִי דְּלִיתְבְּעִי לִיתְמִי כְּדִהּוּהָ יְכִיל לְדַחֲזִי
לְמַלְוָה לְגַבִּי יִתְמִי וְלֹא דַחֲזִי עֵסִיקִי וְכוּלִי לִיָּהוּי כְּפוּרַע חוּבְתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ
דְּקִי"ל הַנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קַרְן הַצָּבִי יְכִיל' לְשׁוּנֵי לָךְ כְּגֹן דֹּא"ל לְנָה מְעִיקְרָא לְעָרֵב עָרְבָנִי
וְשַׁלֵּם דְּכִי קִדִּים וּפְרַעֲזִיָּה לְמַלְוָה שְׁלִיחוֹתֵי' דְּלָוָה קַעֲבִיד וְלֹא פּוּרַע חוּבְתוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ
מִיָּהוּ שְׂיִנּוּיִי דְּחִיקִי לֹא מְשַׁנִּי' לָךְ דְּהָא פְּשֵׁט דְּגַמ' בְּסַתֵּם עָרֵב סַתְמָא קָא אָמַר וְעוֹד דָּאִי
מַה"ט אַע"ג דֹּא"ל עָרְבָנִי וְשַׁלֵּם נָמִי לֹא הָוָה מְחַיִּיבִי יִתְמִי לְשַׁלּוּמֵי לִיָּה מִיָּדִי דְּבַשְׁלָמָא
אִי שַׁלֵּם מְחַיִּיב לְנָה נִיחָא אֲלֵא הָכָא דְּכִי שַׁלֵּם לְאַחַר מִיתַת לְנָה הוּא וְכו' תְּלֵא הָכָא ה"ט
דְּכִי אָמְרִי הַפּוּרַע חוּבְתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ הַנִּיחַ מְעוֹתָיו עַל קַרְן הַצָּבִי ה"מ בְּעַלְמָא
דְּלֹא רָמִי עֲלֵיהָ חוּבָא לְמַפְרַע לְהֵאִי חוּב מִחַמַּת הַלְוָה כְּלָל דָּאִיָּהוּ דְּאִפְסִיד אַנְפְּשִׁיָּה דְּפָרַע
מִיָּדִי דְּלֹא רָמִיָּה עֲלֵי' שְׁעֻבּוּדָא כְּלָל אָבֵל עָרֵב דָּאִי לֹא יְכִיל הַמְּלִין' לְאַפְרַעוּי' חוּבָיָה מִיָּנִיָּה
דְּלָוָה אוּ מִיָּתְמִי דִּילָיָה הוּא מְחַיִּיב הָעָרֵב לְמִיפְרַעֲזִיָּה אַף עַל גַּב דִּהּוּהָ יְכִיל עָרֵב לְמִדְּחַזֲנִיָּה
לְמַלְוָה לְגַבִּי לְנָה אוּ לְגַבִּי יִתְמִי דְּלָוָה וְלֹא דְּחַזֲנִיָּה אֲלֵא קָדָם וּפְרַע לֹא כְּפוּרַע חוּבְתוֹ שֶׁל
חֲבִירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ דְּמִי דְּלֹא נִיחָא לִיָּה לְמִשְׁבָּקִיָּה לְשְׁעֻבּוּדָיָה דַּב"ח עֲלוּנָה דְּלֹא לִיתְזִיל
נְכֻסָּיו אוּ מִחַמַּת מִיָּדִי אַחֲרִינָא וְכַמָּאן דְּפָרַע ע"כ דְּמִי עַכ"ל וְכֵן כְּתַב הַרְשָׁב"א בְּתַשׁו' ח"ג
סִימָן ר"א וְסִימָן שַׁצ"ד וְנ"ל וְאֲפִילוּ עָרֵב דְּפָרַע מְשַׁלּוֹ עַל שֶׁל חֲבִירוֹ אִין הַלְוָה יְכוּל לִיָּמַר

לו לערב משלה פרעתו שלא מדעתו ואיני חייב לשלם פדין פורע חובו של חבירו וכן דמוכח בשלהי ג"פ בההוא ערבא דיתמי וכו' עכ"ל הרי דהרמ"ה וקרב"א ס"ל פדעת הרב"ד דערב שפרע שלא מדעתו של לזה לא הוי כפורע חובו של חבירו שלא מדעתו וחיוב הלנה לשלם לו אבל אם לא א"ל ערבני ונעשה שלא מדעת הלנה משמ' דלכ"ע פטור וכן ראיתי להריטב"א הובא בס' א"ז לכתובות בר"פ המדיר גבי באומר כל הון לא יפסיד וכו' וז"ל ושמעי' מהכא שהנכנס ערב לחבירו או המתחייב לחבירו בשום דבר שלא במאמרו אינו חייב לשלם לו כלום ולפיכך צריף לכתוב בשטרי ערבות שנקנס ערב על פיו שאל"כ אין הערב גובה כלום מן הלנה וכ"כ הרב"ד וכ"נ מדברי הרמב"ם עכ"ל הרי שהוכיח דאם נכנס ערב שלא מדעת הלנה אינו חייב לשלם לו ושכ"כ הרב"ד והגד"ת בשער ל"ה סימן ל"א דהא דלא רצו לפרש אפילו בלא הרשהו כלל כי היכי דלא ליהוי מחלוקת רחוקה מן הקצה אל הקצה ע"ש ועי' בהסמ"ע ס"ק י"א: ג' דין ג' ואם פתב המלנה לערב קבלתי ממה וכו' (א"ה השאלה נאבדה ומתוך התשו' נתבארה השאלה) תשו' פתב הטור וז"ל וכן אין הערב גובה מהלנה עד שיביא עדים שפרעו בשבילו אבל כל זמן שאין לו עדים אינו גובה ממנו כלום אפילו אם שט"ח בידו וכו' ושיכול לומר פרעתי למלנה והחזירו לי ונפל ממני ומצאתו או לא פרעתו עדיין למלנה וכו' או יכול לומר לו פרעתי כי אין שטר חוב שבידו ראיה לעשותו מלנה בשטר עד כאן לשונו ולכאורה נראה דנקט דוקא ערב אבל קבלן אפילו אין לו עדים שפר' גובה מהלנה ורשב"ם בפ"ק ח"ה גבי ההוא ערבא דאמר ללנה וכו' פתב וזה לשונו פגון ערב קבלן אי נמי פגון שאמר הלנה בשעת הלנאה ממי שארצה אפר' וכתב בש"מ שם וז"ל ונראה שפי' בן משום דערב בעלמא מ"ל לא מהימנת לי שפרעתו ושטר שבידך פקדון ואפילו פרעתו אי לא דתבעני תחלה לא הו"ל למיפרעיה וכו' וכיון שכן הו"ל כפור' חובו של חבירו שלא מדעתו דפטור אבל לערב קבלן ל"ל הכי ויש מי שאומר שאפילו בערב קבלן יכול לומר לא מהימנת ליה דפרעתו וכו' עד כאן לשונו ואם פן הטור שלא פתב ערב או קבלן פדלעיל משמע דוקא נקט ערב אבל קבלן גובה מהלנה ואינו יכול לומר לא מהימנת לי דפרעתו וממילא אינו יכול לומר לערב פרעתי שהרי פתב הב"ת דדוקא כשאין עדים לערב שפר' ולא פתב לו נמי המלנה התקבלתי נאמן הלנה לומר פרעתי במגו דאי בעי אמר פרעתי למלנה וכו' ולא מ"ל שטרך בידי מ"ב פ"ג דא"ל מגו ומגו דאורייתא לא אלימא הך טענה דשטרך בידי מ"ב דהאי שטרא לא נכתב אלא מלנה למלנה כמ"ש הטור שאין השט"ח שבידו ראיה דלמ"ל פרעתי עיין שם וכן משמע מדברי הרמב"ם בפ"ק כ"ו מהלכות מלנה דין ז שכתב כל ערב שבא ליטול מה שפר' וכו' צריף להביא ראיה ואין מציאת שטר חוב שעליו ביד הערב שפר' שמה נפל השטר מיד המלנה ולא פרע זה כלום עיין שם משמע דאם הביא ראיה שפר' גובה ואין הלנה יכול לומר פרעתי דהשטר שבידו ראיה פ"ג דליכא מגו ואם פן הכא נמי גבי קבלן לדעת רשב"ם אינו נאמן לומר פרעתי מה"ט וכן מוכח התם דאל"כ מאי מ"ל התם הא פ"ג דנאמן לומר פרעתי בטל השטר והו"ל כמלנה על פה ופשיטא דנאמן לומר דלא הדר שקליה אלא ע"כ אינו נאמן לומר פרעתי פ"ג דליכא מגו אבל מדברי מהראד"ב בספר לחם רב בסימן צ"ה בב' שנתחייבו לגוי בשטר א' וטען א' שפר' לגוי והשטר שבידו דנאמן לומר פרעתי משמע דאפילו הגוי פור' ממי שירצה דגוי בתר ערבא אזיל וכל

שָׁפֹן שְׁנֵתִיכֵבו ב' בְּשֹׁטֵר וּכ' ל' הַרְמַב"ם שֶׁכ' פֶּל עָרַב וְכוּלִי מִשְׁמַע אִפִּי קִבְּלָן וְכֵן מִשְׁמַע
מִדְּבָרֵי הָרֵא"ש שֶׁשֶׁם שְׁפָתַב וְעָרַב קִבְּלָן הָיָה וְכוּלִי וְהִבִּיא דְּבָרֵי הָר' יוֹנָה דְּמִיָּרֵי שְׁפָתַב לֹו
הַמְּלִנָה הַתְּקַבְּלִיתִי וְז"ל הַטּוֹר בְּרַמְזִים שֶׁשֶׁם עָרַב קִבְּלָן שְׁמַרְאָה שֹׁטֵר וְכוּלִי צָרִיף לְפִנְרָעוּ
וְהוּא שְׁפָתַב לֹו הַמְּלִנָה הַתְּקַבְּלִיתִי הָא לֹא"ה לֹא עֵינָן שֶׁשֶׁם מִיְהוּ בִנ"ד שְׁזָקַף הַחֹוֹב בַּעֲש"ג
עַל הָעָרַב אֶפְשֵׁר דְּלִכ"ע אֵין צָרִיף עֵדִים וְאֵין הַלְוָה נֶאֱמָן לִימַר פְּרַעְתִּי לְמַלְנָה אוֹ אֵינִי
מִאֲמִינָה שְׁפָרַעְתִּיו דְּדוֹקָא גְּבִי קִבְּלָן דְּבִיֵד הַמְּלִנָה לְגַבּוֹת מֵאִיזָה שְׁיִרְצָה יָכוֹל לְטַעוֹן
פְּרַעְתִּיו אוֹ לֹא פְּרַעְתִּיו אֲבָל רְאִיתִי לְמַהֲרַשְׁד"ם סִימָן פ"ו שְׁפָתַב דְּאֶפִּילוּ זָקַף עָלָיו הַחֹוֹב
בְּמַלְנָה לֹא נִסְתַּלַּק שְׁעֵבּוֹד הָאֲחֵר וְהִסְפִּים עִמּוֹ הָרַב בְּנֵי חֲזִי בְּסִימָן קכ"ו דְּלֹא נִסְתַּלַּק
שְׁיַעֲבּוֹד הַלְוָה וְלֹא הָיָה רַק פְּקִבְּלָן דְּרַצָּה מְזָה גּוֹבָה רַצָּה מְזָה גּוֹבָה עֵינָן שֶׁשֶׁם וְשׁוֹב רְאִיתִי
לְמַהֲרַשְׁד"ם סִימָן כ"ה שְׁפָתַב דְּאֶפְשֵׁר לְחַלַּק בֵּין עָרַב לְשׁוֹתֵף מְשׁוּם דְּהָעָרַב אֵינִי חֲזִיב
פְּלוּם לְמַלְנָה וְלִכְףּ יָכוֹל לֹוֹמַר לֹא פְּרַעְתִּי וְכוּלִי מִיְהוּ יָכוֹל לְטַעוֹן פְּרַעְתִּיהָ וְאֵין הַשֹּׁטֵר חֹוֹב
שְׁבִידוֹ רְאִיָה עֵינָן שֶׁשֶׁם מִשְׁמַע דס"ל דְּאֶפִּילוּ לִיפֹא מְגוֹ נֶאֱמָן לֹוֹמַר פְּרַעְתִּיהָ וְכֵן מִצָּאֵתִי
לְהַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' חֲלַק ג' סִימָן מ"א שְׁפָתַב רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הָיוּ חֲזִיבִים לְלֹאָה אֲמִם מְנָה
בְּשֹׁטֵר מְשִׁכּוֹנָה עַל פְּרָם א' לִימִים נִפְטָרוּ רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְלֹאָה יוֹרְשֵׁי שִׁמְעוֹן מִצָּאוּ שֹׁטֵר
חֹוֹב הַנּוֹז' בֵּין שְׁטָרוֹתֵיו שֶׁל אֲבִיהֶם וְתַבַּע מַחְצִית הַמְּנָה מִיּוֹרְשֵׁי רְאוּבֵן שְׁאוּמְרִים שְׁפָרַעוּ
אֲבִיהֶם לְלֹאָה אֲמוֹ וְכוּלִי תִשׁוּ' דְּבָרֵי בְּנֵי שִׁמְעוֹן בְּטָלִים וְאֵין בְּהֶם מִמֶּשׁ חֲדָא שְׁאֶפִּילוּ פִר'
שְׁמַעִין פֶּל הַחֹוֹב לְאֲמוֹ וְאֲמוֹ מְכָרָה לֹו הַשֹּׁטֵר הָא קִיָּמָא לֹן דְּאוֹתִיּוֹת אֵין נִקְנוֹת בְּמִסִּירָה
וְצָרִיף כו"מ וְכֵן אִם נִתְּנָתֶם לֹו בְּמַתְּנָה וְאִם פָּרַעוּ שִׁמְעוֹן בְּלֹא שְׁתַּמְכָּרְנוּ לֹו אֲמוֹ הו"ל
פֹּור' חֹוֹבוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ שְׁלֹא מִדַּעְתּוֹ דְּהִנֵּיחַ מַעוֹתֵיו עַל קָרָן הַצָּבִי וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׁאֶפִּילוּ
א"ל לֹף פְּרַע וְנֶאֱמָר אֲשֶׁלֶם לֹף חֲזַר מֵה שְׁנֵתִיכֵיב לֹו רְאוּבֵן מְלֹנָה עַל פֶּה וּמְלֹנָה עַל פֶּה אֵינָה
גּוֹבָה מִהִיּוֹרְשִׁים דְּשִׁמְאָ פְּרַע אֲבִיהֶם וְכוּלִי עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ וְדְּבָרֵי הַב"ח תְּמוּהִים דְּאֵי מְשׁוּם
מְגוֹ בְּכָל שֹׁטֵר חֹוֹב דְּעֵלְמָא לֹא אֲמָרִינֵן הָף טַעְנָה דְּשֹׁטֵרָה בְּיָדֵי מ"ב דְּהָא קִיָּמָא לֹן כְּמֵאן
דְּאֲמַר מוֹדָה בְּשֹׁטֵר שֶׁכ' צָרִיף לְקִיָּמוֹ וְנֶאֱמָן לֹוֹמַר פְּרוּעַ בְּמְגוֹ דִּיכּוֹל לֹוֹמַר מְזוּנִיף וּבְפָרַק
הַמוֹכֵר אֵת הַבֵּית אֲמָרִינֵן הַמְּפָקִיד אֲצֵל חֲבִירוֹ בְּשֹׁטֵר נֶאֱמָן לֹוֹמַר הַחֲזוּרְתִּיו בְּמְגוֹ דְּנֶאֱנָסוּ
וְלֹא אֲמָרִינֵן שֹׁטֵרָה בְּיָדֵי מ"ב וְכַתֵּב רְשָׁב"ם אֲבָל הַמְּלֹנָה אֵת חֲבִירוֹ בְּשֹׁטֵר ל"מ טַעִין לְוָה
פְּרַעְתִּי דֹא"ל אֵינְדָה שֹׁטֵרָה בְּיָדֵי מ"ב וְגְבִי לְוָה לִיפֹא שׁוּם מְגוֹ וְכוּלִי עֵינָן שֶׁשֶׁם מִשְׁמַע
דְּבִשְׁט"ח גְּמִי אֵי אִיפֹא מְגוֹ נֶאֱמָן וְגַם לְמֵאֵי דס"ד הֶתֶם דְּאֵינִי נֶאֱמָן בְּמְגוֹ כ' הַתִּיס' שֶׁשֶׁם
אֶפִּילוּ לְמֵאֵן דְּאֲמַר מוֹדָה בְּשֹׁטֵר שְׁפָתַב צָרִיף לְקִיָּמוֹ וְנֶאֱמָן לֹוֹמַר פְּרַעְתִּי וְלֹא אֲמָרִי
שֹׁטֵרָה בְּיָדֵי מֵאֵי בְּעֵי הֶתֶם מְשׁוּם דְּזוּמְנִין אֶפְשִׁיטִי דְּסַפְרָא זִייר לִיָה וְכוּלִי עֵינָן שֶׁשֶׁם וְאִם
כֵּן הֵכָא גְּמִי ל"ל ה"ט כִּי אֵין הַשֹּׁטֵר חֹוֹב שְׁבִידוֹ רְאִיָה וְכוּלִי וּבִלֹא"ה לֹא דְחִי' מְגוֹ וְכָל
שָׁפֹן לְדַעַת הָר' יוֹנָה דְּאֵינִי גּוֹבָה מִמֶּשְׁעָבְדֵי דְּלֹא אֲלִימָא כ"כ דְּשֹׁטֵרָה בְּיָדֵי מ"ב אֵלָא וְדֹאֵי
בְּלֹא מְגוֹ גְּמִי אֶפִּילוּ יֵשׁ עֵדִים לְעָרַב שִׁפְר' בְּשִׁבִילוֹ וְהַחֲזִיר לֹו הַשֹּׁטֵר נֶאֱמָן הַלְוָה לֹוֹמַר
פְּרַעְתִּיהָ מֵה"ט דְּאֵין הַשֹּׁטֵר שְׁבִידוֹ רְאִיָה וְדוֹקָא כִּשְׁכ' לֹו הַתְּקַבְּלִיתִי אֵינִי נֶאֱמָן וְזָה ל'
הַרְמ"ה בְּפָרַק גִּט פְּשׁוּט סִימָן קל"ד וּמוֹקְמִי לָהּ רַבּוֹנוֹתָא פֶּגוֹן דְּכ' לִיָה הַתְּקַבְּלִיתִי חֹוֹב זָה
וְהַעֲמַדְתִּיהָ בְּמִקּוּמֵי דְּכִינּוֹן דְּאוֹקְמִי' בְּדוֹכְתִּיהָ הו"ל כְּמֵאֵן דְּאֶקְנִי לִיָה אֲדַעְתָּא דְּשֹׁטֵרָא
בְּכו"מ דְּהָא כְּתַב לִיָה הַתְּקַבְּלִיתִי וּמְסָרִיָה לְשֹׁטֵרָא נִיְהִלִּיָה וּפְשִׁטָּא דְּגִמְרָא דֹאע"ג דְּלֹא כְּתַב
לִיָה הַעֲמַדְתִּיהָ בְּמִקּוּמֵי פִינּוֹן דְּכְתַב לִיָה הַתְּקַבְּלִיתִי מִמָּה זָה הַחֹוֹב כְּמֵאֵן דְּכְתַב לִיָה הַעֲמַדְתִּיהָ
בְּמִקּוּמֵי דְּמִי דְּלֶהֱכִי טָרַח לִיָה וְכַתֵּב הַתְּקַבְּלִיתִי לְאוֹקְמִי בְּדוֹכְתִּיהָ וְהו"ל מְלֹנָה בְּשֹׁטֵר

וכולי עד פאן לשונו הרי מבואר דס"ל דכינן דכתב ליה התקבלתי פמאן דכתב ליה העמדתך במקומי והו"ל מלנה בשטר ואם פן גובה מהלקוחות פדעת רשפ"ם ואם פן דעת רשפ"ם והרמ"ה והר' יונה והטור דאם א"ל התקבלתי אינו יכול לטעון הערב פרעתיך ול"פ אלא לטרוף מהלקוחות וכן פסק הרדב"ז ח"ב סימן תנ"ו דאם יש שטר ביד הערב אין הלנה נאמן מטעם שטרך בידי מאי בעי אבל אם אין שטר ביד הערב אפילו הנה מודה שהנה שטר יכול לטעון פרעתיך עיין שם והש"ך כ' פמה פוסקים ס"ל דנאמן לומר פרעתיך אם לא קנה השטר בכו"מ וכן דעת רש"ל בתשוב' סימן צ"ג והב"ח בסס"י ע"ז כ' עליו דלא דק דהתקבלתי פשיטא דגובה בו וכולי והוא לא דק וסותר דברי עצמו שהביא פאן פמה פוסקים דס"ל פדעת רש"ל עיין שם באנרף והוא לא ראה תשו' הב"ח סימן ל"ו שפכתב ע"ד רש"ל ז"ל והיינו פשיטת התו' והרשפ"א בפ"ש רבו הר' יונה אלא דק' לע"ד הראיה שהביא ממ"ש בסימן ע"ז איש ואשתו שלוו וכולי אינה נאמנת אלא במגו דפרעתיך דש"מ דאע"פ ששט"ח ביד הבעל או ביד היורשים נאמנת לומר פרעתיך וכולי אם פן דברי הטור סתרי אהדדי דהלא בסימן ק"ל פ' להדיא דבכ' לו התקבלתי אינו נאמן לומר פרעתיך וכולי עיין שם באנרף הרי שפכתב דרש"ל סבירא ליה פדעת התוס' והר' יונה והרשפ"א ולא דחה אותו אלא במ"ש פדעת הטור פן והב"ח שם כ' בפ"ש מהר"ל מפראג לחלק בין ערב לב' שלוו ומה שדחה ז"ל וא"א דבב' שלוו אפילו כ' לו התקבלתי לא הוי אלא מלנה על פה אם פן מאי קאמר אינה נאמנת אלא במגו דפרעתיך והלה במלנה על פה אפילו אין לו מגו דפרעתיך וכגון שהעידו עדים שלא זזה מתוך ידם אפ"ה א"ל מגו דא"ב מצוי טעין מחלתו לי או מלנה ישנה יש לי עליך וכולי עיין שם נראה דסבירא ליה דבמלנה על פה יכול לטעון מחלת לי או מלנה ישנה יש לי עליך ולא זכר מ"ש מהר"ם בתשובו' הקצרות סימן ע"ו דבטענת מחילה לא מהימני' לשום אדם אלא במגו דמ"ל פרעתי או להד"מ והיכא דקאי בתוך זמנו דל"מ טעין מחלת לי במגו דפרעתיך דהא חזקה אין אדם פורע בתו"ז וכולי ונהביאו המרדכי פ"ק קמא דבתרא עיין שם והיא הדין מלנה ישנה יש לי עליך אינו נאמן אלא פי איכא מגו דאל"כ בתוך זמנו אמאי לא טעני' הכי או מחלת לי במגו דמלנה ישנה וכו' וכן דעת האחרונים כמ"ש בסימן ע"ה דין ז' מיהו דבעל עם אשתו כמ"ש דמחילת אשה לבעלה שכיחא פדאמרינו בפ' החובל לגבי בעל ודאי מחלה ליה וה"ט דטעני' ליורשים גבי פתובה טענת מחילה עיין שם: ג' דין ד' ויש מי שאומר וכולי וכן סתם מרן בסוף.

סימן כ"ט ודלא כהכנה"ג אות י"ד עיין שם וכתב הש"ך שפן עיקר וכ"ש לפי מ"ש דהלנה יכול לטעון פרעתיך דפשיטא דאינו טורף לקוחות וכבר פתבתי לעיל: ד' פשפכתב לו קבלתי ממך וכולי דבלא"ה אפילו השטר יוצא מתחת ידו אינו גובה בו וכמלנה ע"פ דמאי ואם כ' בשטר שנשתעבד לכל הבא מפח המלנה הרי הערב בא מפח המלנה ועדין לא נמחל שעבודו של שטר הרדב"ז ח"ב סי' תנ"ו ע"ש: ה' דין ה' ולא בקש ממנו השטר וכולי פתב הש"ך ואף על גב דכתב בעה"ת דאף שהזכיר לו השטר פטור כל שלא אמר לו בפירוש שיקח השטר ערב שאני שהוא נותן המעות שלו ולחזור ולתבן' את הלנה לא הנה ליה ליתן בלא שטר ואינו יכול להוציא מהלנה בלא שטר עיין שם ולכאורה קשה דהא בחננוני אף ע"פ שהו' נותן שלו ולחזור ולתבן' את הבע"ה לא אמרינו דלא הנה ליה ליתן בלא עדים פדאייתא בפרק קמא דמציעא ע"ש בתוספות וכן פתב הרשפ"א

במִינוּחֶסֶת סִימָן נ"ה עיי"ש מִיְהוּ אֶפְשָׁר לומר דְשֵׁאנִי חֲנֻנִי דְאִין מְנַהֵג לִיתָן שְׂכָר לְפוֹעֵל
בְּפָנֵי עֵדִים אֲבָל בְּהִלְוָאָה וּפְיָרְעוֹן מְנַהֵג כְּמוֹ שֶׁכ' רֵאָב"ן וְכִי הָאִי גִוְוָא פְּתַב הַמְבִי"ט חֲלַק
רֵאשׁוֹן סִימָן רל"ב דְשְׁלִיחַ בְּשְׂכָר אִם לֹא פִר' בְּעֵדִים חֲזִיב פִּינוֹ דְצָרִיךְ שְׂטָרָא מְעַלְגִי וְכֵן
בְּמִלְוָה גוֹי אֶפְיָלוּ שְׁלִיחַ בְּחֻמֵּי חֲזִיב וְאִף עַל גַּב דְחֲנֻנִי לִיהוּי נְמִי גוֹי הִינְנוּ מְשׁוּם דְאִין
מְנַהֵג לִיתָן שְׂכָר לְפוֹעֵל בְּפָנֵי עֵדִים עש"ב וְנִרְאָה דְשֵׁאנִי שְׁלִיחַ וְחֲנֻנִי דְכִינוּן דַּא"ל שְׂיִפְר'
בְּשִׁבְיָלוּ לְפָלוּנִי אֶפְשָׁר שְׁהִיָּה מְפִירוֹ וּמֵאֲמִינוּ מִשֵּׁא"כ גַּבִּי עָרַב וְכִי הָאִי גִוְוָא פְּתַב הַנ"י
בְּפָרֵק הַמְּפָקִיד ע"ש וְעִינֵן בְּתִשׁוּבוֹ הָרַב ב"ח סִימָן ו' וּבְתִשׁוּ' מִשְׁפֵּט צָדֵק חֲלַק א' סִימָן
כ' וּכ"א וּכ"ב: ו' דִּין ז הָיָה מִלְוָה גוֹי וְכו' פְּתַב הַרְשֵׁב"ש בְּתִשׁוּבוֹת סִימָן י"ג וְנ"ל וְאִם
הוּא נִכְנָס עָרַב לִישְׁמַעְאֵלִי הוּא הַזִּיק א"ע וְרָצָה לִיזְדַּק בְּנִכְסֵי וְהִפְרִיחַ אַרְיָה מְעַלְיָא
וּבִירוּשְׁלָמִי אֶמְרִינֵן דְהַפּוֹר' חוּבוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ פְטוּר חֲבִירוֹ מְלִשְׁלֵם לוֹ וְכו' וּבְנִדּוֹן דִּידֵן אִפִּי
ר"ת מוֹדֵה שְׁהֵאֲשָׁה קוּדְמָ' לְפִי שֶׁהוּא פוֹר' לִישְׁמַעְאֵלִי וְחוּזֵר וְרוֹצֵה לְגַבּוֹת מְנִכְסֵי שֶׁל
אֲחִיו לְבַטֵּל זְכוּת הָאֱלֻמְנָה וְכִינוּן שְׁחוּזֵר הַדִּין עִמּוֹ הִיא קוּדְמָ' וְדָמִי לְנִכְנָס עָרַב לְמִלְוָה
שְׁלֹא בְרִשׁוֹת לְוָה שְׁאִין הִלְוָה חֲזִיב וְכו' ע"ש וְנִרְאָה דְאִם הָיָה עָרַב לְגוֹי מְחִי הִלְוָה וּבְנִדּוֹ
פִר' לוֹ אַחַר מִיתַת הִלְוָה חוּזֵר וְגוֹבֵה מְנִכְסֵי הַמַּת וּמְבַט' זְכוּת הָאֱלֻמְנָה אֶפְיָלוּ הִיא קוּדְמַת
מְשׁוּם דְיִשְׂרָאֵל הֵבֵא מִפְּחַ הַגּוֹי הָרִי הוּא כְּמוֹהוּ כְּמוֹ שְׁפִסֵּק בְּסִימָן מ"ה סִי"ז הֵבֵא מִפְּחַ
הַגּוֹי הָרִי הוּא כְּמוֹהוּ לְגַבּוֹת בְּשִׂטְרָא שְׁעֵדִי מְנִרְחִקִי וְכו' וְכַתֵּב הַסֵּמ"ע מִשְׁמ' דְהַמִּלְוָה הֵבֵא
לְגַבּוֹת בָּא מִפְּחַ הַגּוֹי וְאִף שֶׁהוּא לְמַעֲלִיּוֹתָא וְכו' עִינֵן שֶׁמִּיְהוּ כְּפָר כַּת' בְּסִימָן פ"ו דְתִשׁוּ'
הַרְשֵׁב"א הִיא בְּחֲלַק שְׁלִישֵׁי סִימָן פ"ט וְסִי' צ"א וְנ"ל רֵאוּ' הִלְוָה לְגוֹי מְנָה וְעֵשָׂה לוֹ שְׂדֵה
אֶפְוִתִּיקִי וּמְכָרוּ לְשִׁמְעוֹן וְחַב' רֵאוּבֵן לְשֵׁמ' וְכו' שְׁטוּעֵן שֵׁמ' שְׁהַשְׂטֵר הָיָה פְּסוּל לְפִי
שְׁהִרְחִיק וְכו' שְׁהֵבֵא מִחֻמַּת הַגּוֹי הָרִי הוּא כְּגוֹי וְאִלוּ בָּא רֵאוּבֵן לְגַבּוֹת אֵת חוּבוֹ וּמֵאוֹתוֹ
קִרְק' שְׁקִנָּה מִמֶּנּוּ שְׁמַעוֹן הָיָה גוֹבֵה בְּאוֹתוֹ שְׂטֵר שְׁפֵן נִהְגוּ אִף הוּא גוֹבֵה מֵאוֹתוֹ קִרְק'
מִשְׁמַעוֹן הֵבֵא מִחֻמַּת הַגּוֹי עכ"ל הָרִי דְמִיָּרִי בְּגוֹי לְוָה שְׁמַכְר שְׂדֵהוּ לִישְׂרָאֵל וְהַמִּלְוָה
יִשְׂרָאֵל בָּא לְגַבּוֹת מְלוֹקַח יִשְׂרָאֵל מִפְּחַ הַגּוֹי כְּמוֹ שְׁכַתֵּב ה' ד"מ שֶׁמִּשְׁמ' אֲבָל לֹא הָיָה יִשְׂרָאֵל
בְּמִקוּם גוֹי לְמַעֲלִיּוֹתָא אֲלֵא לְגַרְיֵעוֹת' כְּמוֹ שְׁפִסֵּק מְר"ן בְּסִימָן קנ"ד סִי"ח ע"ש: סִימָן
קל"א א' דִּין א' אֶפְיָלוּ אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ וְכוּלִי פְּתַב הַסֵּמ"ע הַטַּעַם דְקִנְיָן בְּלֹא ב"ד חָשׁוּב
כְּעַרְבָנוֹת שֶׁהוּא אֶסְמַכְתָּא לֹא קִנִּי אֲלֵא מְשׁוּם דְאֵגַב דְהִימְנִיָּה וְנָתַן עַל יְדֵי מַעוֹת גָּמַר
וְשַׁעֲבַד נְפְשִׁיהּ וְכוּלִי עִינֵן שֶׁמִּשְׁמ' וְאִם כֵּן עָרַב בְּקִנְיָן בְּבֵית דִּין חָשׁוּב דְלֹא הָיָה אֶסְמַכְתָּא אִינוּ
יְכוּל לְחַזֵּר וְהַב"ח חֲלַק עָלָיו דְאֶפְיָלוּ בְּבֵית דִּין חָשׁוּב יְכוּל לְחַזֵּר עִינֵן שֶׁמִּשְׁמ' הַטַּעַם וְכֵן פְּתַב
הָרַב תְּפָאֲרַת שְׁמוּאֵל דְאֶפְיָלוּ קִנְיָהּ בְּבֵית דִּין חָשׁוּב יְכוּל לְחַזֵּר דְמִסְתַּמָּא דַּעְתוֹ שְׁלֹא יֵהָא
עָרַב עַד אַחַר גְּתִינַת הַמַּעוֹת וְלִהְיֵה סֵמ"ע קִשָּׁה דְהָא בְּקַבְלָן דְלִיכ' אֶסְמַכְתָּא כְּדִמּוּכַח מִדְּבָרֵי
הַמ"מ שֶׁכ' טַעְמָא דְעָרַב דְכַתּוּב' לֹא מִשְׁתַּעֲבַד אֶפְיָלוּ בְּקִנְיָן מְשׁוּם אֶסְמַכְתָּא וְאִם כֵּן דְקַבְלָן
דְכַתּוּבָה דְמִשְׁתַּעֲבַד ע"כ לִיכָּא אֶסְמַכְתָּא וְאִמְאִי יְכוּל לְחַזֵּר הֵבֵא עִינֵן שֶׁמִּשְׁמ' וְאִיבְרָא
שְׁהִרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּב' חֲלַק שְׁנֵי סִימָן קנ"ח וְהוּבָא בַב"י סִימָן קכ"ט פְּתַב הַטַּעַם מְשׁוּם דְכָל
עִצְמוֹ שֶׁל עָרַב אִינוּ מִשְׁתַּעֲבַד לְמִלְוָה מְשׁוּם דְעַל אֲמוּנְתוֹ הִלְוָהוּ בְּהִיא הִנָּאָה וְכו' הָא
לֹא"ה לֹא מִשְׁתַּעֲבַד דְאֶסְמַכְתָּא הוּא וְאִם כֵּן זֶה שְׁחוּזֵר קוּדְמַת גְּתִינַת הַמַּעוֹת לֹא עַל אֲמוּנְתוֹ
הִלְוָהוּ וְלֹא גָמַר וְשַׁעֲבַד נְפְשִׁיהּ וְכו' עִינֵן שֶׁמִּשְׁמ' וְאִם כֵּן אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ בְּבֵית דִּין חָשׁוּב אִינוּ
יְכוּל לְחַזֵּר וְעִינֵן בַּה' מַח"א ר"ה עָרַב שְׁכַתֵּב וְכו' דְקַבְלָן דְלִיכָּא מְשׁוּם אֶסְמַכְתָּא אִמְאִי
צָרִיךְ קִנְיָן לְאַחַר מַתָּן מַעוֹת י"ל דל' קַבְלָנוֹת לֹא הָיָה לְשׁוֹן חֲזִיב וְכו' עִינֵן שֶׁמִּשְׁמ' וְלִיתָא שְׁהִרִי

הַרְמַב"ם בהל' אישות פתב דְעַרְב דְכַתְנֹפָה לֹא מִשְׁתַּעֲבָד אֶפְיָלוּ בְקַנְיָן אֲבָל קִבְּלוּ דְכַתְנֹפָה מִשְׁתַּעֲבָד אֶפְי' בְּלֹא קַנְיָן עֵינָן שָׁם א"כ מִשְׁמ' דְקִבְּלוּ לִיכָא אִסְמִכְתָּא: ב' דִּין ג' עַרְב או קִבְּלוּ וְכו' זֶה לְשׁוֹן בַּעֲה"ת שַׁע' ל"ה סִימָן מ"ד וּמִסְתַּבְּרָא שְׂאָף הַקִּבְּלוּ אֵינוּ יָכוֹל לְכוּפּוֹ וּלְדוֹחְקוֹ לְלוֹנָה לְהוֹצִיאֹו מִן הַקִּבְּלוֹת אַף ע"פ שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַפִּירְעוֹן וְאַף בְּמִבְזָז הַלוֹנָה אֵת נְכִסְיוֹ דְהוּ"ל כְּמִלְוָה שְׂבָא לִפְרַע קוֹדֵם זְמַנּוֹ וְכוּלֵי וְכֵאן נָמִי אֵינוּ לְלוֹנָה זְמַן עִם הָעַרְב אֲלֵא לְאַחַר שִׁפְר' בְּשִׁבְלֵוֹ וְכֵן הַסְּפִים עִמּוֹ הַרְמַב"ן אֲבָל מִפִּי הַרְאָב"ד נִרְאָה שֶׁדַּעַתּוֹ לוֹ שֶׁהַקִּבְּלוֹת יָכוֹל לְכוּפּוֹ הַלוֹנָה בְּכַף וְכו' שֶׁהַקִּבְּלוּ כְּמִלְוָה אֲצֵל הַלוֹנָה וְכו' עֵינָן שָׁם מְבִנְיָר דְסִבְרָא לִיָּה לְהַרְמַב"ן דְאַפִּי אַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הַפִּירְעוֹן וְאַפִּילוּ הַלוֹנָה מְבִנְיָז נְכִסְיוֹ אֵינוּ יָכוֹל לְכוּפּוֹ וְהַרְאָב"ד נִרְאָה דְאֵינוּ חוֹלֵק אֲלֵא בְּהִגִּיעַ זְמַן הַפִּירְעוֹן כְּמוֹ מִלְוָה שֶׁיָּכוֹל לְתַבְּנִי חוּבוֹ מִהַלוֹנָה אֲבָל קוֹדֵם זְמַן הַפִּירְעוֹן אֵינוּ יָכוֹל לְכוּפּוֹ לְהוֹצִיאֹו מִהָעַרְבוּת כְּמוֹ שְׂאִין הַמִּלְוָה יָכוֹל לְתַבְּנִי אֵת חוּבוֹ מִהַלוֹנָה בְּתוֹךְ הַזְּמַן וְה"ד בְּקִבְּלוּ פִּינוּ דְנַפְר' מִמְּנוֹ תַחֲלָה יָכוֹל לְתוֹבְעוֹ וְלוֹמַר לוֹ אֵינִי רוּצ' עוֹד בְּעַרְבוּת שְׂלֵא יָבֵא הַמִּלְוָה וַיִּדְחַקְנִי לְפוֹרְעוֹ כַּמ"ש הַרְאָב"ד שָׁם אֲבָל בְּעַרְב דְאֵין נִפְר' מִמְּנוֹ תַחֲלָה מוֹדָה דְאֵינוּ יָכוֹל לְכוּפּוֹ לְהוֹצִיאֹו מִהָעַרְבוּת וּמַהֲרִיט"ץ סִימָן צ"ד פְּתַב דְאֵינוּ חוֹלֵק אֲלֵא בְּהִגִּיעַ זְמַן וְאַף בְּעַרְב הַדִּין כֵּן עֵינָן שֶׁ וְנִרְאָה לִיָּה דְבְּעַרְב מוֹדָה הַרְאָב"ד כַּמ"ש וְכו' פְּתַב הָרַב גַּד"ת בְּסִימָן ל' וְהָרַב כִּנֵּה"ג בַּהֲגַב"י עֵינָן שָׁם וְזֶהוּ שְׁבַע"ת לֹא הַנְּפִיר דַּעַת הַרְאָב"ד בְּסִימָן ל' מִשּׁוּם דְמִיָּרִי נְמִי בְּעַרְב עֵינָן שָׁם וְה' כִּנֵּה"ג הַגַּה"ט (א"ה עכ"מ): ג' דִּין ד' יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר וְכוּלֵי הֵכִי נְקֻטִּינּוּ כֵּן פְּתַב בַּעֲה"ת שְׁל"ה סִימָן י"ג בְּשֵׁם קִמְאֵי וְהַרְמַב"ן וּבּוֹדָאֵי דְהֵכִי נְקֻטִּינּוּ וּמַר"ן שְׁפַתְב בל' יֵשׁ מִי שְׂאוּמֵר וְכו' לֹא מִשּׁוּם דְאֵיכָא פְּלוּגְתָא אֲלֵא שְׁפֵן דְרָכּוֹ בְּדִין שְׂלֵא נִזְכָּר בְּשְׂאָר פּוֹסְקִים כַּמ"ש הַסֵּמ"ע בְּסִימָן ל"ה ס"ק יו"ד וְהָרִי כִנֵּה"ג שָׁם וְהַשְּׁ"ף בְּסִימָן ככ"ו ס"ק כ"ב ע"ש וְכו' פְּתַב הָרַב מִטָּה יוֹסֵף ח"ב בְּתַשׁוּבָה אַחֲרוֹנָה ע"ש: ד' פְּתַב מְהַר"י וּוּיָל סִימָן פ' עַל עַרְב שְׁשִׁלַח לְמַלְנִי שְׂיָבֵא אוֹ שְׂשִׁלַח לוֹ הַשְּׁטֵר שְׂיֵשׁ לוֹ עַל הַגּוֹי וְהַמִּלְוָה לֹא רָצָה לְבֵא וְלֹא לְשַׁלֹּחַ לוֹ הַשְּׁטֵר וְלֹא הָיָה אוֹנֵס הָעַרְב פְּטוֹר וְאִם לֹא נִתְבָּרַר הַדְּבָר יִשְׁב' הָעַרְב שְׁפֵן הָיָה וְנִפְטָר כְּמוֹ לוֹנָה שְׂרָצָה לְפָרֵן לְמַלְנָה וְלֹא רָצָה הַמִּלְנִי לְקַבֵּל דְהַלוֹנָה פְּטוֹר מֵאַחֲרֵיּוֹת הַהַלְוָאָה עֵינָן שָׁם וְעֵינָן מַה שְׁפַתְבְּתִי בְּסִימָן ק"ד.

ה' וְצָרִיף לְהַתִּישֵׁב בְּדִין זֶה כִּי יֵשׁ חוֹלְקִים לֹא מְצָאֵי חוֹלֵק בְּזֶה הַסֵּמ"ע וְכו' פְּתַב מַהֲר"א דִּי בּוּטוֹן בְּסִפְר לְחַם רַב סִימָן צ"ה וְע"ש עוֹד בְּסִימָן צ"ח וּמַהֲרִיט"ץ ס' צ"ד פְּתַב שְׂמַצָּא שְׁפַתְב בַּעֲה"ת תְּשׁוּב' לְקִמְאֵי עַרְב שְׂבָא לְמַלְוָה בְּזַמְנּוֹ וּא"ל תְּבַע מִן הַלוֹנָה וְלֹא רָצָה לְתוֹבְעוֹ וְהַצָּרִיף לוֹ הַזְּמַן הָרִי הָעַרְב נִפְטָר בְּכַף הָרִי שֶׁהִגְאֹוִנִים חוֹלְקִים עַל הַרְמַב"ן וַיִּחַיד הוּא בְּדָבָר עֵינָן שָׁם וְהַרְוָאָה בַּסֵּה"ת שַׁע' ל"ה סִימָן י"ג פְּתַב אֵין הָעַרְב נִפְטָר בְּכַף עֵינָן שָׁם וְכו' פְּתַב הַכִּנֵּה"ג הַגַּה"ב"י אוֹת ב' דַּבַּעַת"ת פְּתַב סַבְר' זוּ בְּשֵׁם תְּשׁוּבָה לְקִמְאֵי עֵינָן שָׁם.

ו' דִּין ה' יִשְׂרָאֵל שְׁעַרְב לְחַבְּירוֹ בְּשִׁבְלֵי גוֹי וְכוּלֵי אִם עַרְב עַל הַקְּרוֹן וְהַרְבִּית כ' הַמְרָדְכִי דְלְרָאָב"ן פְּטוֹר מִהַרְבִּית מִשּׁוּם דְהָיָה עַרְב שְׂלֵא בְּשַׁעַת מִתָּן מְעוֹת וְאִם הַקְּנָה לוֹ לְשִׁלֵּם הַרְבִּית חֲזִיב אֲבָל רָאָב"ה חוֹלֵק וְסִבְרָא לִיָּה דְאַפִּילוּ קִנּוּ מִדּוֹ פְּטוֹר וְהִבִּיאוּ מִרְן הַב"י י"ד סִימָן ק"ע עֵינָן שָׁם וְכַתְב הַרְדָּב"ז חֲלַק שְׁנֵי סִימָן רי"ח ו"ל אֲלֵא דק"ל מַה יוֹעִיל הַקְּנָן לְהַקְנוֹת הַרְבִּית הָרִי עֵדִין לֹא בָּא לְעוֹלָם וְכו' וצ"ל דְהִכָּא בְּמֵאֵי עֲסִיקִינּוּ כְּגוֹן שְׂזַמְרָף עָלֵיו הַגּוֹי הַקְּרוֹן וְהַרְבִּית מַעֲתָה וַיִּצָּא רָאוּבֵן עַרְב עַל מַה שְׁנִיתְחִיבֵי הַגּוֹי בְּקַנְיָן וְאַפְתִי קָשָׁה

דאיף יעלה על הדעת שיפר' ראובן רבית לשמ' מפני ערבותו שהיא אסור מן התורה ומה יועיל הקנן שהתיר האסור לפי' נרא' לע"ד דאין פנונת ראב"ן לומר שאם היה שם קנן שחייב לפרן' הרבית אלא דעתו לפטור אותו אפילו היה חיוב הרבית הגוי מקודם שהרי לא נשתעבד בשעת מתן מעו' אבל אם קנו ממנו מתחייב על הרבית שחייב הגוי לשעבר אבל להב' לא מתחייב אפילו על ידי הקרן עכ"ל ונר' דלמאי דמוקי לה פגון שזקף הקרן והרבית לא קשיא מידי דאפי' יפר' ראובן רבית לשמעון מפני ערבותו ליפא איסור דמשעת זקיפה חשוב פגובי וחוץ פולו פקרן פדאמרי' גפי גוי שנתגי' וכן פתב מהר"ם בתשו' הקצרות סימן קפ"ח דהערב חייב לשלם כל הרבית אפי' שלא עלה עדין מהאי טעמ' ונהביאו המרדכי והובא בב"י י"ד שם אבל מצאתי לראב"ן בתשו' סימן ק"ד שפתב ונ"ל ראובן שהביא מערופים שלו לשמ' ואמ"ל ראובן לשמעון הלנה מנה למערופי' שלי בקף וקף רבית לשבוע באמנה וכל מה שיבא לה הפסד זה אני מקבל עלי לשלם לה הפסד ובתנאי הנה הלנה שמ' המנ' למערופים של ראובן לסוף ימים פר' הגוי המנה לשמעון וכבר עלה לרביע פסף והרבית לא פרע לו של אותה קבלה וכו' פיון דלא הקנה ראובן לשמ' בק"ג לשלם ואם תמצי לומר דהוי קבלן וכו' הרבית אסור לראו' ליתנו לשמ' לקבלו וכו' א"ד פיון דראובן לא לנה משמ' פלום פי אם הגוי הלנה וראובן קבל אחריות הפסד אין בנה רבית של ישראל דלא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלנה למלנה וכו' ונראה בעיני שאותה קבלה שקבל עליו ראו' לשלם הפסד קבלה גמורה היא בלא קנן מדין ערב שהרי על אמונתו הלנה ונעשה ערב בשעת מתן מעות וכו' וה"מ בקרן שנתחייב ראובן לשמ' לשלם אם לא פר' הגוי אבל הרבית אינו חייב לשלם ולא מפני שהיא אסור דלא אסר' תורה אלא רבית הבאה מלנה למלנה כמ"ש אלא שלא נתחייב ראובן באחריותו שהרי לא הלנה הלנה מן הרבית על אמונתו ולא מצי ערב משתעבד בדבר שלא הלנה על ידי וכו' ע"כ לשונו הרי דמיירי בערב בשעת הלואה על הקרן והרבי' דלהבא ואפילו לא זקף הנזי עליו הרבית עם הקרן משמ' דאם היה בקנן חייב וליפא איסור רבית דלא אסר' תו' אלא רבית הבאה מלנה למלנה וכן פתבו התוס' במציעא סוף דף ע"א ונ"ל ומותר לישראל להיות ערב בשביל נכרי דישאל המלנה לא בתר ערבא אזיל אלא לנה אזיל ואם לא יפר' הנכרי יפר' הערב הקרן והרבית דהשתא הוא דמוזקף לנכרי עכ"ל וכן פתב הנ"י שם וכבר האריף ה' בעה"ת שער מ"ו חלק ד' סימן יו"ד עש"ב: ז פתב הרב פנסת הגדולה מתשובה זו של הרי"ף ומדברי הב"י סי' קכ"ט וסי' ק"ל ומהראנ"ח ומהרש"ך נראה דערב לחבירו ישראל בשביל הגוי משתעבד אבל הרא"ם סימן צ"ד פתב ר' אביגדור בשם ר' שמחה דלא משתעבד דערב משתעבד מטעמ' דבההי' הנא' דמהימן ליה מהו גמר ומשעבד נפשיה ונהיננו טעמ' דלא שייך בגוי דפשיטא דישאל נאמן טפי מגוי ולא גמר ומשעבד נפשיה ואפשר היה לומר דדין הר' אביגדור הנזכר הוא בערב בלא קנן ואלו הגדולים הם בקנן אלא שהטעם דבההיא הנאה מהימן ליה שייך בערב בקנן וכו' עיין שם וכו' מהר"י באסן בתשו' סימן פ"ט דה"ר אביגדור אפי' בקנן קאמר דהא טעמא דבההיא הנאה וכו' לערב בקנן נמי צריף לטעם זה לסלק האסמכתא דכל הערבות אסמכתא וקנו מידו בלא מעכשיו הוי אסמכתא ע"ש וכבר פתבתי בסימן קכ"ט דבעה"ת שער מ"ג סימן מ"ו בשם הרמב"ן והובא בב"י סימן קי"ג כ' דבערבות ליפא אסמכתא גמור' ודברי הרמב"ן הם בהלכות נדרים שלו דף כ"ז

ומבואר שם דאחר מתן מעות לא שיניף טעמא דבההיא הנאה וכו' אלא משום דערבות לא הוי אסמכתא גמורה מהני קנן עיין שם הטעם ואם פן אפי' דה"ר אביגדור מייירי בערב בלא קנן אבל בקנן דליכא אסמכתא אף על גב דלא שיניף טעמא דבההיא הנאה וכו' אפילו לגוי משמעבד וכן פתב מהרימ"ט סימן קכ"ג עיין שם וכן כ' בעל העיטור בדיני ערב דף ס"א ע"ג ונהביאו הבעה"ת שער מ"ו וז"ל והיכא דעבד ערבות לישראל מגוי בעי נמי קנן ואי לא לא קני וכו' הרי דסבירא ליה דבלא קנן לא משמעבד אבל בקנן משמעבד ונראה דהוא אגיל לטעמיה דסביר ליה דאסמכתא בקנן אפילו לא אמר מעכשיו קנה הביאו הרב ב"י סימן ר"ז דף רנ"ה סע"ג עיין שם אבל מתשו' רש"י שהביא הטור סימן זה ובעה"ת שער ל"ה סי' כ"ח מוכח בהדיא דגם בערב בלא קנן משמעבד וז"ל ישראל שנהיה בידו משכון מהנכרי שהנכרי שאל ממנו יחזירהו ל בערב ישראל שהביא לפניו ואמ"ל בפני הנכרי אני ער לה הדין נותן לחייב הערב מאחר שזה מסר משכון שבידו לנכרי על פה וצריף קנן דערב בפשע מתן מעות א"י קנן עיין שם וכן פתב מהר"ם בתשובות הקצרות סימן קל"ט עיין שם וכן פתב מהרח"ש חלק ראשון סימן פ"ז דאין לסמוך על רבינו שמחה ומייירי בלא קנן פנדון רש"י עיין שם וכן דעת הרדב"ז חלק שני סימן ק"ל ועיין שם עוד סימן שפ"ט וכן פתב בתשובות יכין ובועז חלק א' סימן ל' עיין שם: ח' דין יו"ד שחייבו עצמם על תנאי וכו' כ' מהר"ש צרור סימן כ"ה בראובן שנכנס ערב לשמעון בתנאי שיעשה לו דבר א' ונאנס שמעון ולא קים התנאי דכיון שנאנס הו"ל פאלו קיים התנאי עש"ב וליתא הרי כ' הר"ן בפ' האומר דקידושין וז"ל וילעגין דמקדש על תנאי ונאנס ולא קיים התנאי מצאתי בירושלמי פ"ק שנחלקו בו ר' אבהו בשם ר"י וכו' אונס פמאן דלא עבד רשב"ל מדמה לה למגרש ומנהגה אם לא פאתי וכו' וה"נ אונס פמאן דעבד ור"י סבר דל"ד דהתם אין הדבר תלוי אלא בו אינו גומר לגרש אלא אם יעבור על התנאי ברצון אבל באונס לא אבל הכא שאין האשה מתקדשת אלא מדעת' הרי אינה מוסמכת בקידושיה אא"כ יקיים תנאו אבל כל ששלא נתקיים אע"פ שנאנס אינה מתרצה בקידושיה ומשמע דקי"ל כר"י וכו' עכ"ל הרי דר"י ס"ל דלא מהני טענת אונס אלא בדבר שאינו תלוי אלא במתנ' בו אבל במקדש על תנאי אע"פ שנאנס אינה מקודשת וקי"ל פנותיה וה"נ בנותן או משמעבד על תנאי שתלוי בדעת הנותן כל שלא קיים המקבל התנאי אפ"ל נאנס בטל השעבוד וכן פסק מהראנ"ח סס"י קל"ד ע"ש: ח' דין י"ב אפי' התנ' אם לא אביאנו וכו' הרמב"ם בתשו' כ' וז"ל ראובן יש לו עדי' על שמעון ולוי שיבואו לב"ד ביום פ' וערב אותם יהודה שיבאו לב"ד באותו יום שאמרו וקנו מידו והעיד עליהם שאם לא יבאו שמעון ולוי באותו יום לדון עם ראובן שעליו לשלם הממון שראובן תובע אותם לדין עליו ועבר אותו יום ולא באו הבע"ד ויש עדים לראובן שהוא בא לב"ד והם לא באו הערכן טוען שהוא הביאם לב"ד אבל אין לו עדים ע"ז וכולי תשו' אם בא א' מהב' בע"ד נצול הערכן אע"פ שלא בא הוא ואם הביא עדים שמנעו אונס מלבא הוא או הבע"ד אינו חייב שום דבר ואם טען הערכן שוב לב"ד ואין לו עדים ע"ז וגם אין עדים מכחישים אותו וא"ל שלא בא ישבע הערכן שבועת הדין ונצל ואם העידו ב' עדים על הערכן שלא בא שום א' מהם כל אותו היום ולא הביא עדים שהיה אנוס ופרע ויפסיד עכ"ל נר' דס"ל דצריף להביא עדים שהיה אנוס (א"ה עכ"מ): ט' דין י"ג מי שלא פי' קצב הדבר וכו' מי שערב כל מה שיצטרף

להוציא בעסק הדין בין ראובן ובין לוי בפי' וכו' שאמר הדין כ' מהר"י ו' הרא"ש בתשו' סי' ס' שאף לדברי הרמב"ם יש לחלק דשאני הכא שאינו יכול להשתעבד בדבר קצוב מצומצם פי' זה תלוי בדעת אחרים שהוא הדין שיפסוק עליו ההוצאה וכולי עיין שם.

סימן קל"ב א' דין ג' ויש חולקים וכולי זה דעת הראב"ד והרמב"ן וזה ל' הובא בספר אסיפת זקנים בפרק בית פור ולא מחנור דהא תנאי בתוספתא דפ' המלוה את חבירו על ידי שני ערבים לא יפרע מאחד מהם תחלה וכולי דהכא ב"ח אדעתא דחד נחת דהיינו לנה וכולי ואף על פה שמת לא הורע כוחו של מלוה שלא יוכל לגבות אלא מזה מחצה ומזה מחצה אבל המלוה את חבירו על ידי ב' ערבים פיון דאדעתא דתרניהו נחת ודאי ע"ד פ' נשתעבדו שלא יגבה הכל מאחד מהם אא"כ לא ימצא נכסים לב' עד כאן לשונו (עכ"מ): ב' דין ד' חוזר ותוב' מחבירו חלקו ואם טען פרעתי אה היא מלוה על פה נשב' ונפטר ואם היא מלוה בשטר ופר' הערב והשטר בידו וכתב לו המלוה התקבלתי אינו נאמן לומר פרעתי הרדב"ז חלק ב' סי' קנ"ו עיין שם ועמ"ש בסימן ק"ל: ג' דין ו' יש אומרים שיכול המלוה לתבן' כל הממון מהערב השני עיין בספר משפט צדק חלק שני סוף סימן כ"ב: סימן קל"ג א' דין ז' והלה טוען שנגנבו וכולי כתב הרב שפתי פהו ואפילו טוען נגנבו ממש מביתי נאמן במגו ואף על גב דלא אמרינן מגו להוציא הכא פיון שצריף להחזיר הדמים ללוקח ואינו מחזיר רק החפץ לא מיקרימגו להוציא ועוד דהכא פיון שהוא מכיר פלו ויעדים מעידים שהם שלו חשוב פמוחזק וחי' הא' נראה עיקר עיין שם באנרף וכן כתב מהרש"ל בפרק הגוזל בתרא סימן ל' וזה לשונו וכן נראה עיקר שהוא נאמן במגו אף על פה שמגו להוציא לא אמרינן וכולי אלא היכא שהמוחזק טוען גם כן בריא אבל הכא שהמוחזק טוען לקחתי מאחר ויכול להיות שנגנבו כה"ג אמרינן מגו להוציא וחי' זה מצאתי בהג"מ פט"ו מהלכות טוען ועוד נראה בעיני והוא העיקר דהכא לא קרי' מגו להוציא מאחר שהוא מכיר פלו ויעדים מעידים שהם שלו אם כן הוא חשיב פמוחזק בהם תד דהא אי טען השאלתי לה או שכרתי לה מהימן להוציא אפילו אם זה טוען בריא פנגדו לקחתי ממך ואם כן ק"ו דמהימן במגו עד כאן לשונו ומ"ש דמגו להוציא לא אמרי' ה"ד אם המוחזק גם כן טוען בריא כ"כ רבינו שמשון בס' פרייתות והגמ"ר ריש מציעא דבבבא ושמא אמרינן להוציא הביאם הרב שפתי פהו בסימן פ"ב אות ט"ו עיין שם והכא נמי שהמוחזק טוען לקחתי מאחר ויכול להיות שנגנבו אמרינן מגו להוציא והתוס' שכ' בשם מוהר"י דודי נראה לתרץ דמגו להוציא לא אמרינן עיין שם דנראה דגם בטוען שמא לא אמרינן מגו להוציא אפטר דס"ל (א"ה עכ"מ): סימן קל"ד א' דין ד' אבל כשטען וכולי אתה מכרתו לי אינו נאמן כתב הסמ"ע דה"ד בדאיפא עידי ראיה שראו ביד זה וכולי אבל מהרשד"ם בסימן קל"ט כתב וזה לשונו והקנ' שיש לי לכאורה כי מאחר דקיימא לן טועני' ללוקח וליורשים כל מה שהיה יכול לטעון המוכר או היורש ואנמן אם לא ראו הפל של בע"ה בידו עתה נאמן לומר לקוח הוא בידו במגו דלא היו הדברים מעולם או החרתיו ואם כן למה לא נאמר עתה שאין האנמן לפנינו פיון שאין עדים שראו עתה בידו ולא ביד זה המוחזק בו יהיה הפלי שלו וכולי ומדברי הטור וגם מדברי התה"ד נראה בנדאי שאפילו שאין עדים שראו עתה בידו יחזיר הפלי וכולי אלא שנראה ודאי דמייירי שלא יש עדים שראו עתה החפץ בידו ואפ"ה כל שהוא מודה שחפץ שיש בידו מפ' אינו שלו וזה נתן בו סימנים מובהקים שהוא שלו לא טעני'

ליה שְׁהָאָמֶן לְקַחוּ מִזֶּה שְׁאֵפִילוּ הָאָמֶן בְּעֲצָמוֹ אִם הִיָּה טוֹעֵן הִיָּה נֶאֱמַן זֶה הַמַּחְזִיק אִינוּ
נֶאֱמַן אִם לֹא שְׁיִטְעוֹן בְּנֹדָאֵי שְׁהוּא יוֹדֵעַ שְׁהָאָמֶן קָנָה מִזֶּה וְכוּ' וּמַהֲרָא שְׁשׁוֹן סִימָן ק"ט
דְּחַק לִפ' דְּבָרֵי הַטּוֹר וְהַתְּהִי"ד בְּדָאֵיכָא עֵינֵי רְאָיָה מ"מ דְּעַתּוֹ נוֹטָה לֹס' מַהֲרַשְׁד"ם עֵינֵן
שֵׁם בְּאוֹרְהָ וְנִרְאָה שְׁזֵה תְלוּי בְּמַחְלֻקָּה שְׁפַתְבּ הַטּוֹר בְּסִימָן קמ"ו גְּבִי קַרְקַע דְּהַרְמַב"ן
ס"ל דָּאָם יֵשׁ לוֹ עֵדִים שְׁדָר בָּהּ הַמוֹכֵר יוֹם א' אֵפִילוּ אִינוּ טוֹעֵן שְׁקִנְאָה מְמָה בְּפָנֵי וְגַם
לֹא הַחְזִיק בּוֹ ג' שָׁנִים אִין מוֹצִיאִין אוֹתָהּ מִיָּדוֹ פִּינֵן שְׁאִין עֵדִים לְמַעְרַעַר שְׁהִיָּתָה שְׁלוֹ
וְרִשְׁבָּ"ם סְבִירָא לִיָּה (א"ה עכ"מ): סִימָן קל"ה א' דִּין א' וְאִם אִין לוֹ עֵדִים נִשְׁב' הַמַּחְזִיק
הִיָּסֵת וְכוּלֵי אֵפִילוּ טַעֵן שְׁלָף הִיא וְלִקְחַתִּיהָ מְמָה נֶאֱמַן בְּמַגּוֹ דְּהִיָּה יָכוֹל לֹמַר מַעוֹלָם לֹא
הִיָּתָה שְׁלָף הַרמ"ה בְּפָרְק ח"ה סִימָן ע"ה עֵינֵן שֵׁם וְהָא דְקַתְנֵי בִפ' יו"כ פֶּשֶׁם שְׁהַנְּבִיא
הִיָּה מַגִּיד וְכוּלֵי כֹּף הַמֵּן מַגִּיד פִּיצַד שְׁנַיִם מִי שְׁבָאוּ לְדִין לְפָנֵי מִשְׁהָ זֶה אוֹמֵר עֲבָדֵי גְּנֻבָתָ
וְזֶה אוֹמֵר מְכַרְתּוֹ לִי א"ל מִשְׁהָ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט לְמַחֵר אִם נִמְצָא עֲוֹנָרוֹ בְּבֵית רַבּוֹ א' בְּיָדוֹעַ
שְׁזֵה גְּנֻבוֹ וְכוּלֵי נִרְאָה דָּאָם אִין לוֹ עֵדִים שְׁהִיָּה שֵׁל פ' זֶה שְׁנַמְצָא בְּרִשְׁוֹתוֹ מוֹדָה שְׁהִיָּה
שְׁלוֹ נֶאֱמַן לֹמַר לְקַחְתִּיו מְמָה מַגּוֹ דְּלֹא הִיָּה שְׁלָף מַעוֹלָם לֹא רָצָה מִשְׁהָ לְדוֹן ע"פ הַחֲזָקָה
דַּהֲמַמְע"ה דְּכָל שְׁיָכוֹל לְהַתְּבַרֵּר לֹא סְמַכִּי אַחְזָקָה (א"ה עכ"מ): ב' הִגָּה וי"א דָּאָם הַחְזִיק
ג' שָׁנִים וְכוּ' כ' הַסַּמ"ע אֲבָל הַרְמַב"ם וּמָרָן ס"ל דְּטַעֲמָא דְּמַטְלִטְלִין דְּלֹא מְהַנִּי בְּהוּ חֲזָקָה
מִשׁוּם דְּלֹא בְּנֵי שְׁטָר נִינְהוּ וְהוּ"ט ה"ה לְבַהֲמָה וְחִיָּה אֲבָל עֲבָד בֵּן שְׁטָר הוּא וְלִכְפָּה מְהַנִּי
חֲזָקָה ג' שָׁנִים עֵינֵן שֵׁם וְכֵן כְּתַב הַטּוֹר בְּסִימָן קנ"ג בְּשֵׁם בַּעַל הָעֵיטוֹר ה"ט בְּמַטְלִטְלִין
דְּלֹאוּ בְּנֵי שְׁטָר נִינְהוּ וְא"כ ס"ל דַּה"ה בְּבַהֲמָה וְחִיָּה כַּמ"ש הַמ"מ שַׁכ"נ דַּעַת בַּעַל הָעֵיטוֹר
וְכ"כ הַפְּרִישָׁה עֵינֵן שֵׁם וְכֵן כְּתַב הַרמ"ה בְּפָרְק ח"ה ס' ע"ה וְז"ל מִיָּהוּ מְסַתְּבָרָא דַּה"מ
בְּעֲבָדִים דְּאֵפְשָׁר לְמִיכְתַּב עֲלֵיהוּ שְׁטָרָא אֲבָל בְּהַמּוֹת דְּלֹאוּ בְּנֵי מִיכְתַּב שְׁטָרָא עֲלֵיהוּ נִינְהוּ
וְכוּלֵי וְלֹא שְׁיָיָה טַעֲמָא דְּמַזְדָּהָר אִינִישׁ בְּשְׁטָרֵיהָ לֹא מְהַנִּי בְּהוּ חֲזָקָה ג' שָׁנִים דִּיִּיקָא נְמִי
דְּלֹא אִיִּירֵי בְּמַתְנֵי פֶל עֵינֵן אֵלָא בְּמַקְרָקֵי וּבְעֲבָדִים דְּדָמוּ לְמַקְרָקֵי אֲבָל בְּמַטְלִטְלִין לֹא
אִיִּירֵי וְכוּלֵי עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְּסְבִירָא לִי דִּוְנֹקָא בְּעֲבָדִים דְּבְנֵי שְׁטָרָא נִינְהוּ מְהַנִּי חֲזָקָה
ג' שָׁנִים אֲבָל בְּבַהֲמוֹת דְּלֹאוּ בְּנֵי שְׁטָרָא נִינְהוּ לֹא שְׁיָיָה חֲזָקָה וְהַתּוֹ בְּגִיטִין דָּרָב' בַּד"ה
ת"ש וְכוּלֵי וְז"ל וְא"ת מַתְנֵי הו"ל לְאֵתוּנֵי דְּתַנּוּ הָעֲבָדִים חֲזָקָה נ' שָׁנִים וְכוּלֵי וְעוֹד מֵאִי
קמ"ל ר"ל מַתְנֵי הִיא וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם וְלַד' הַרמ"ה י"ל דַּר"ל אֲשִׁמוּעִי הַגּוֹדְרוֹת אִין לְהֵם
חֲזָקָה פְּלֵל וְאִי מַתְנֵי הו"א דְּעֲבָדִים אִין לְהֵם חֲזָקָה לְאַלְתֵּר מִשׁוּם דְּבְנֵי שְׁטָר פְּקַרְקֵי וְעַד
ל' שָׁנִים מַזְדָּהָר בְּשְׁטָרֵיהָ וְכִשְׁאִין לוֹ שְׁטָר מוֹכְחָא מִקְלָתָא דְּאִינוּ לְקוֹחַ בְּיָדוֹ אֲבָל בְּהַמּוֹת
דְּלֹאוּ בְּנֵי שְׁטָרָא ס"ד דִּישׁ לְהֵם חֲזָקָה לְאַלְתֵּר בְּמַטְלִטְלִין קמ"ל דְּגוֹדְרוֹת אִין לְהֵם חֲזָקָה
פְּלֵל וְעֲבָדִים מַה"ט אִין לְהֵם חֲזָקָה לְאַלְתֵּר אֲבָל אַחַר ג' שָׁנִים הוּי חֲזָקָה מִשׁוּם דְּבְנֵי
שְׁטָרָא נִינְהוּ וְעֵינֵן בְּסַפֵּר תַּמַּת יְשָׁרִים ס' כ"ה וּמְפָל מִקּוֹ נִרְאָה דַּעַת הַרְמַב"ם וּבַעַל
הָעֵיטוֹר דְּבַבְּהַמּוֹת לֹא מְהַנִּי חֲזָקָה כַּהַרמ"ה וְכֵן מְצָאֵתִי לְרַב הָאִיִּי בְּסַפֵּר הַמְּקַח שַׁעַר י"ג
דָּרָב' כ"ט וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אֲבָל הַגּוֹדְרוֹת אִין לְהֵם חֲזָקָה כְּגוֹן בְּהַמּוֹת שְׁאִינָם נִקְנִים בְּחֲזָקָה אֲבָל
עֲבָד פְּנַעֲנֵי נִקְנָה בְּחֲזָקָה וְעֲבָד עֲבָרֵי נִקְנָה בְּחֲזָקָה וְכוּ' ע"ש וְהַש"ף הַסְּפִים דְּגַם בְּבַהֲמוֹת
מְהַנִּי חֲזָקָה ג' שָׁנִים דְּוּמִיא דְּעֲבָדִים שְׁכֵן מוֹכַח בְּגַמְרָא וְגַם הַרְמַב"ם וּבַעַל הָעֵיטוֹר ס"ל
הַכִּי וְאִין חוֹלֵק בְּזֵה עֵינֵי וְאִיבְרָא שְׁכֵן דַּעַת רִשְׁבָּ"ם וְהַנ"י וְהַסַּמ"ע וְהַטּוֹר וְרַבִּינוּ יְרוּחָם
כַּמ"ש ה' וְכֵן כְּתַב רְאָב"ן דָּרָב' ק"ג עַמּוּד ב' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְכֵן בְּהַמּוֹת שְׁהוֹלְכִים מְאֲלִיָּהֶם לְכָאֵן
וּלְכָאֵן אִין אַד יָכוֹל לְטַעֵן עֲלֵיהֶם לְקַנּוּתָם בְּחֲזָקָה לְאַלְתֵּר וְכוּ' נ' דַּעַת בַּעַל הַתְּרוּמוֹת

שמ"ט ח' י"ז כמ"ש הגד"ת שם וְהַרְשָׁבָ"א בְּסֵפֶר אֲסִיפֶת זְקֵנִים לְבִתְרָא פֶּרֶק ח"ה כ' דְּגוּדְרוֹת אֵין לָהֶם חֲזָקָה לְאַלְתֵּר אֲבָל לְאַחַר שְׁנָה אוֹ שְׁתַּיִם שְׁדַרְדָּה הַבְּעָלִי לְהַקְפִּיד בְּכַף וְאֵין מְנַיְחִין אוֹתוֹ בְּיַד אַחֲרִים יֵשׁ לָהֶם חֲזָקָה אֲבָל עֲבָדִים אֵין לָהֶם חֲזָקָה אֲלֵא לְאַחַר ג' שָׁנִים עֵי"ש הָרִי דס"ל דְּגוּדְרוֹת יֵשׁ לָהֶם חֲזָקָה טְפִי מְעַבְדִּים וְהֵינּוּ דְלֵא קִתְנֵי מִתְנִי' אֲלֵא עֲבָדִי דְצָרִיךְ חֲזָקָה ג' שְׁנֵי וְאַפְשָׁר שְׁפֹן דַּעַת הַרְמַב"ם עֵינן שָׁם אֲבָל כְּבָר פְּתַבְתִּי דְבָרֵי הַרמ"ה דְּסָבִירָא לֵיה דְאֵין לָהֶם חֲזָקָה פְּלִל וְהַכְרִיחַ מְדָלָא נְקֻט מִתְנִי' אֲלֵא עֲבָדִים וְכ"נ דַּעַת הַרְמַב"ם וּבַעַל הָעֵיטוֹר סִימֵן קל"ח א' דִּין ח' אוֹ נְתַגְבֵּר עָלֵי וְחֻטְפָּה כֹּן דַּעַת הַרְמַב"ם וְהַרְשָׁבָ"א בְּתַשׁוּ' ח"ג סִימֵן שֶׁל"ד פְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְהַרְמַב"ן תִּי דְאַפְּלוּ כִי אָמַר חֻטְפָּה מִן יָדֵי לֹא מְהֵימֵן דְאַמְרִינוּ דַּעַד הַשְׁתָּא לֹא יְכִיל לָהּ וְהַשְׁתָּא יְכִיל לָהּ גַם הַרִיטְב"א הוּבָא בְּסֵפֶר א"ז כ' וי"א דְאֵינוּ נֶאֱמָן לְהַחֲזִיק אוֹתָהּ בְּגִזְל גְּמוּר וְכֹן דַּעַת רַבּוּתִי עֵינן שָׁם אֲבָל הַרְמַב"ן שָׁם כ' וְכוּלֵי וְלֹא שְׁמִיעַ לָן עֵינן שָׁם וּמ"מ דַּעַת הַרְמַב"ם וְהַרִיטְב"א בְּשֵׁם רַבּוּתֵי דְאֵינוּ נֶאֱמָן: ב' הִגָּה בְּמַגּוֹ שְׁהִיָּה אוֹמֵר חֻטְפָּה מְמַנִּי וְכוּלֵי אֲבָל בְּלֵא אֲמָרָה בְּפִנֵי פ' וּפְלוּנֵי אֵינוּ נֶאֱמָן דְמַגּוֹ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה כִי הָא לֹא אֲמַרִינוּ כ"כ הַמ"מ בְּשֵׁם הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁבָ"א עֵינן שָׁם וְנִרְאֶה דְאָף עַל גַּב דַּמ"ל בְּרִישׁ בְּתַרְא אֵי אֲמַרִי מַגּוֹ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה אוֹ לֹא בְּחֻזְק' אֲלִימָתָא פְּשִׁיטָא דְלֵא אֲמַרִי מַגּוֹ כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' בְּכַתּוּבּוֹת דָּף ט' בַּד"ה לֹא וְכוּלֵי עֵינן שָׁם וְכַה"ג כְּתַב הַרְשָׁבָ"א בְּתַשׁוּ' חֲלֵק ג' סִי' ש"ע וַו"ל וְכִי כָּל חֲזָקוֹת אַחְדוֹת ע"כ יֵשׁ חֲזָקָה אֲלִימָתָא דְאֵין מַגּוֹ עוֹמֵד כְּנֻגְדָּה כְּמַגּוֹ דְמוּדָה בְּמַקְצָת וְכוּלֵי עֵי"ש וְכ"כ בְּתַשׁוּ' חֲלֵק ד' סִימֵן י"ט גַּבֵּי חֲזָקָה דָּאֵם אֲנִי חֲזָקֵי לָהּ הִי"ל וְכוּלֵי עֵינן שָׁם וְכֹן כְּתַב הַמ"מ בְּפ"א מְהֵלְכוֹת מְלוֹנָה גַּבֵּי טַעַן הַלְוָה שְׁהַמְטִלְטִלִין אֵלוֹ אֵינָן שְׁלוֹ וְכוּלֵי בְּשֵׁם הַרְמַב"ן הַטַּעַם דְאֵינוּ נֶאֱמָן בְּמַגּוֹ מְשׁוּם דְחֲזָקָה כָּל מַה שְׁבִינְד אָדָם שְׁלוֹ וּמַגּוֹ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה כְּזוֹ לֹא אֲמַרִינוּ עֵינן שָׁם וְכ' הָאֲחֲרוּנִים אָף עַל גַּב דְּבַעֲיָא הִיא אִם בְּמַקּוֹם חֲזָקָה כְּזוֹ דְהִיא אֲלִימָתָא לֹא אֲמַרִינוּ וְהָכָא גַּמִּי דְכֹנְתָהּ וַז"ש בְּמַקּוֹם חֲזָקָה כִי הָא וְכוּלֵי אֲבָל הַרְשָׁבָ"א בְּתַשׁוּבוֹ' חֲלֵק שְׁלִישִׁי סִימֵן שֶׁל"ד כְּתַב וַו"ל א"נ מְשׁוּם דְהו"ל מַגּוֹ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה וַא"ל בְּפֶרֶק קַמָּא דְבִתְרָא אֵי אֲמַרִינוּ מַגּוֹ בְּמַקּוֹם חֲזָקָה וְלֹא אֵינְפְּשִׁיטָא הִילְכָף הִיא דְקִיָּמָא תִּיקוּם עַד כְּפֹאן לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְסָבִירָא לֵיה מְשׁוּם דְאֵין מוֹצִיאִין מִיַּד הַתּוֹפֵס מְסַפֵּק דְאַפִּי תְּפֹס נר' דְאֵין צָרִיךְ לִישְׁב' מְטַעַם חֲזָקָה כַּמ"ש הַש"ף בְּסִימֵן ע"ח ס"ק י"ט עֵינן שָׁם: סִימֵן ק"מ א' דִּין א' קַרְק' בְּחֻזְקַת בְּעָלִיָּה עוֹמְדָת וְכו' כַּת' ה' כְּנֻסַת הַגְּדוּלָּה בְּשֵׁם מְהַרְש"י דְבַפְּלוּגְתָא דְרַבְּבִנּוּתָא לֹא אֲמַרִינוּ קַרְק' בְּחֻזְקַת בְּעָלִיָּה הַרְאִשׁוֹנִי עוֹמְדָת אֲלֵא הַמְחֲזִיק בּוֹ יָדוֹ עַל הָעֲלִיּוֹנָה עֵינן שָׁם וְהוּא מְחֻלְק' רְשָׁבָ"ם וְתוֹסְפוֹת בְּבִתְרָא דָּף ל"ב דְּבוּר הַמְתַּחִיל וְהִילְכַת' וְכו' וַו"ל פִּירְשׁ רְשָׁבָ"ם מְסַפֵּקָא לָן כְּמַאן הִילְכַתָּא וְתִירַץ וַו"ל בֵּין סְפִיקָא דְתַרִי וְתַרִי לְסְפִיקָא דְדִינָא וְכוּלֵי דְהֵתֵם תַּרִי וְתַרִי כְּמַאן דְלִיתְנָהוּ דְמִי וּמוֹקְמִינוּ אַרְעָא בְּחֻזְק' מָרָא קַמָּא אֲבָל הָכָא דְמְסַפֵּקָא לֵיה דִּינָא כְּמַאן לֹא שְׁיָיָךְ כְּוִלֵי הָאֵי לְמִימַר אוֹקְמָה אַחְזַקְתָּ מָרָא קַמָּא וּנְיָצִיא מִיַּד הַמְּוֹחֲז' וְדוֹחֵק הוּא וְכו' וְהַרמ"ה בְּתַשׁוּבוֹ' סִימֵן רמ"ד גַּבֵּי בַּעֲיָא דְבָרִיא שְׁכַתְב גְּכֻסִּי לְאַשְׁתּוֹ אִם עֲשָׂאָה אַפּוֹטְרוֹפּוֹס שַׁכְת' וַו"ל לְפִיכָף מַה שְׁיֵשׁ בְּנְכֻסִּים מְקַרְקְעֵי הוּא בְּרִשׁוֹת הַיּוֹרְשִׁי בְּאִיזָה רִשׁוֹת שְׁיָהִיָּה כְּפִי פְּלִינּוּ קַרְק' בְּחֻזְקַת בְּעָלִיָּה עוֹמְדָת וּמַה שְׁיָהִיָּה בְּנְכֻסִּים מְטִלְטִלִין הוּא בְּרִשׁוֹת מִי שְׁהוּא בְּיָדוֹ מְבַע"ד דְּמְסַפֵּק לֹא מְפַקִּינוּ מְמוּנָא וּמַה שְׁיָהִיָּה מִן הַמְטִלְט' בְּרִשׁוֹת הַזוּלַת שְׁנִיָּהֶם הוּא לְיוֹרֵשׁ וְכו' ע"ש מִשְׁמ' דְּבַקְרָק' אֲפִילוּ הוּא בְּרִשׁוֹת הַמְקַבֵּל מְסַפֵּק מוֹקְמִינוּ לָהּ בְּחֻזְק' הַנּוֹתֵן כְּדַעַת ר"י וְלֹא כְּרְשָׁבָ"ם מִיָּהוּ כְּבָר כְּתַב מְהַרָּא"ש

סימן נ"ו דהיינו דוקא בספק דפלוגתא אבל אם ליכא פלוגתא אלא דהדין מסופק הוי כתיב ויתרי דקרק' בתזקת בעליו וכן חילק מהרש"ג בספר משפטים ישירים סימן צ"ד בין ספק דתיקו לספק דפלוגתא עיין שם באורו וא"כ אפשר דגם הרמ"ה דוקא בספק דתיקו סבירא ליה דקרק' בתזק' בעליו אבל בספק דפלוגתא סבירא ליה פרש"ם וכן כ' הרב פנים מאירות חלק ראשון סימן כ"ז לדעת הרשב"א עיין שם באורו ובה ניקח מה שהקשה מש"ל בפרק ט"ו מהלכות טוען בתשו' על רשב"ם מדין השוכר בית מחבירו דינר בחדש י"ב דינרים לשנה דמספקא ליה אי תפיס ל' ראשון או לשון אחרון אם נתעברה השנה וקימ"ל כ"נ דאפילו בא בסוף החדש פולו למשכיר דקרק' בתזק' בעליו עומדת והרב חילק בין שכירות למכירה ע"ש ועיין מהרי"א בתשו' סימן שכ"ה שכתב לדעת הרשב"א מוקמינן הקרק' בתזקת לוקח ה"ה בשכירות דממכר ליומיה הוא עיין שם אבל ראיתי למהרש"ח בסימן מ"ו שכתב דאפ' דהרשב"א מחלק בין לוקח לשוכר עיין שם ולפי האמור ניקח דס' דתיקו לכ"ע הוי כתיב ויתרי דקרק' בתזקת בעליו וכן כ' הרב עצמו פרק שביעי מהלכות שכירות ועיין שם תירוץ אחר: ומ"מ בפלוגתא דרבנותא הסכים מהרש"י והרב פמ"א דקרק' בתזקת המזיק בי וכן פירש הרב לחם רב סימן קנ"ד דכיון דדבר זה בעצמו מי הוא המזיק שנוי במחלוקת ראוי לפסוק לאוקומי ארעא היכא דקיימ' דשב וא"ת הוא וכן כתב הרב פ"מ חלק ראשון סי' ס"ו ע"ש אבל הרב תורת חסד סימן רי"ג כ' דכל האחרונים סבירא להו דכל ספק בקרק' מוקמינן ליה בתזקת מרא קמא ותמה על מהראד"ב עיין שם וכן כתב ה' פני משה עצמו בסימן ס"ד ובחלק שני סימן צ"ז דסבירא זו יחידאה וכל גדולי האחרונים לא חשו לה וסבירא להו דמוקמינן לה בתזקת מרא קמא עיין שם ועיין בספר משפט צדק חלק שני סימן כ"ז שכתב דגם רשב"ם לא אמרה אלא במחלוקת שקולה אבל אם הרוב מסייעין למרא קמא מוד' אבל מדברי מהרימ"ט ח"מ סימן ס"ד משמ' דאפילו אם הרוב מסייעין למרא קמא מוקמינן לה ביז המזיק לדעת רשב"ם עיין שם ומהרימ"ט סי' ד' גבי מכר קרק' שנה מאתיים במנה בפלוגתא דרבנותא אם המקח בטל מוקמי' ליה בתזקת מרא קמא ודלא פרש"ם עיין שם: ב' קרקע בתזקת בעליה עומדת וכו' כתב הרשב"א בתשו' בחלק ראשון סימן תתקע"ב דאם הלוקח ירד בדין והמוכר והתזיקו כראוי אלא שמביא עדים שיש לו להסתלק מחמת התנאי וזה מביא עדים שהמכיר' לחלוטין מוקמינן ארעא בתזקת הלוקח שהיא עכשוו בידו עיין שם וכתב מהרא"ש סימן קנ"ה דהיינו דוקא כשהלוקח מוחזק בתוכו אבל אם אין הלוקח מוחזק מוקמינן לה בתזק' מרא קמא והרב בית דוד סימן קל"א דף קמ"ב ע"ג כ' שאין פן דעת הרב פנסת הגדולה בסימן זה עיין שם וליתא דהרב כנה"ג דחה ראית מהרא"ש אבל למעשה הסכים עמו כמו שכתב בתשובות חלק ראשון סימן פ"ח עיין שם ובספר כנה"ג סימן כ"ט הגב"י סימן נ"ג ובסי' רכ"ז הגב"י אות ל"ב פן כתב בשם מהרש"ך ומהר"ש יפה עיין שם ובתשו' סימן קנ"ג וכן כתב ה' פני משה חלק ראשון סימן ע' שפן משמ' לשון הרשב"א עיין שם ומה שכתב הרב בית דוד עוד דגם מהרא"ש לא קאמר אלא משום דהספק נפל בשעת המכירה דעיקר המכירה על התנאי וכולי לא ראה גוף תשו' מהרא"ש שכ' דלאו דוקא שהספק נפל בשעת הקנייה צריך שיהיה הלוק' מוחז' אלא אפילו בקנייה לא היה ספק אלא שאחר כך טענהמוכר חזרתי ולקחתי דאם אין הקונה מוחזק בבית מוקמי' בתזקת מרא קמא ע"ש וכל שפן

בגדון הרב שם ומהראנ"ח חלק ראשון פרק ח' פתב על דברי הרשב"א דהתם אף כשתמצוי לומר דעל ידי התנאי שהוא המכר בטל מעיקרו מפל מקום כבר היה שם מכר ועל ידי התנאי בא להבטל וכו' וכן כת' בחלק שני סימן פ"ו דנראה מד' הרשב"א שלדברי האומרים שהיה שם תנאי המכר בטל מעיקרו ואפילו נאמר בשעה תנאי אחר גמר המכר דוקא דאם לא פן שהיה הדבר באיסור ובשעת המכירה דקאמר היינו אחר גמר המכר מיז ודייקא נמי דקאמר שהיה שם קנין ואם היה בשעת המכר לא היה צריכא לקנין ומפני שהיה התנאי אחר גמר המקח דן הרב שהלוקח מוחזק משום דאינו אלא פחוזר ומוכר אלא שאין נראה פן מדכ' המכר בטל עיין שם ובתשו' הרשב"א חלק שני סימן רכ"ט מב' דהתנאי היה בשעת המכירה דאם לא פן מילי גינהו ואינו פלום ודקאמר שהיה שם קנין לא על החזרה קאי אלא הקנין על המכירה והתנאי היה בשעת הקנין על המכיר' הוא דקאמר נאפילו הכי הלוקח הוא מוחזק עיין שם: וראיתי למהרשד"ם סימן רל"ב שכ' וז"ל וא"כ נר' דגם בנ"ד פינו שנתחייב המוכר לפנות ולצאת מהבתים בסוף י"ב חדש לא סמכא דעתיה דלוקח עד שיצא המוכר והוא לא יצא וכו' לא יהיה אלא ספק אוקי ארעא בחזקת מרא קמא ול"ד להא דכ' הרשב"א וכולי שהרי התם המוכר הוא רוצה לסלק את הלוקח מחזקתו אשר כבר החזיק הלוקח ונמצא המוכר רוצה להוציא ללוקח מחזקתו ובהא הוא דקאמר הרשב"א דעל המוכר הראשון להביא ראיה וכו' וא"כ בנ"ד הלוקח הנה מעולם לא החזיק בבתיים אע"פ שהשפירם לא לקח שכירות מהם והדבר תלוי עד פנה המוכר הבתיים שאז גמר המקח וכינון שלא פונה אותם נמצא שלא נגמר המקח ועדיין בחזקת מרא קמא עיין שם הרי דסבירא ליה דאם אין הלוקח מוחזק אפ"י השפיר הבתיים פינון שלא לקח שכירות לא הני מוחזק ועליו להביא ראיה ולא אמר הרשב"א אלא כשהלוקח מוחזק ממש דהמוכר רוצה להוציא ללוקח מחזקתו וה' כנה"ג בתשו' סי' פ"ח דקדק פן מל' הרשב"א דדוקא בהחזיק הלוקח ובהכי ניתא ליה תשו' מהרשד"ם סי' רמ"ט שכת' שהדין עם המוכר משום דבנ"ד המוכר לא נז מתוך הבתיים עיין שם ותשובות מהרשד"ם סימן רל"ב סייעתיה כמ"ש אבל ה' תורת חסד סי' רי"ד וה' עדות ביעקב סי' נ"ז דקל"ד הסכים דאפ"י אינו מוחזק בה מוקמי' לה בחזקתו עיין שם.

נסתפק ה' משנה למלך בפט"ו מה' טוען בתשובות דאפשר דה"ד בב' אומרים היה תנאי וב' אומרי' לא היה תנאי אבל אם נפל הספק בקיום התנאי כגון ב' אומרים נתקיים ושנים אומרים לא נתקיים פינון דמודים בעיקר התנאי ובקיומו הוא דנחלקו יד המקבל על התחונה והוכיח חי' זה מדברי מהראנ"ח ע"ש וכבר מהרשד"ם סימן רצ"ג חי' פן ומהרי"א סימן שכ"ו חלק עליו ומהרש"ח בבבאורו לסי' מ"ו הסכים עם זקנו ממ"ש המ"מ בפ"ח מה' גירושין והר"ן בפ' מי שאחזו דנר' דס"ל דאם נתן ראובן לשמעון קרקע ע"מ שיתן לו ר' זוז ונתנ' בע"כ דקרקע בחזקת מרא קמא מספק אם קיים התנאי או לא על הנותן להביא ראיה שיקיים ולדברי מהרי"א א"כ הרשב"א חולק עליה' ע"ש ולא זכר דהרשב"א בעצמו בחי' לגיטין דף ע"ה גבי פלוגתא אי נתינה בע"כ הני נתינה או לא כ' וז"ל וילעגין פסק הלכ' לא נתברר וכו' דמספיקא לא מפקי' ממונא וקרקע בחזקת בעליה' עומדת מיהו ודאי מסתברא לעגין מטלטלי' אם מסרם לו ע"מ שיתן לו ר' זוז לא מפקינן מיניה דמטלטלי' היכא דקיימו לוקמו ונתינה בע"כ שמה נתינה וכבר ה' עדות

ביעקב סי' ע"ב ד' ר"ג הוכיח מדברי הרשב"א אלו דכל שהתנאי בנדאי והספק בקיומו מוקמי' לה בחזקת מרא קמא ע"ש וילפי מה שצדד המש"ל שם דבספק' דדינא אפשר דמודה הרשב"א דמוקמי' לה בחזקת מרא קמא ע"ש ניחא דהת' משו' דס' דדינא הוא אבל בתרי ותרי אפשר דאפי' הספק בקיום התנאי מוקמי' לה בחזקת הלוקח אבל ה' מש"ל שם הוכיח מדברי מהראנ"ח ח"א סי' ע"ז וה' פני משה ח"א סי' ע' דלא ס"ל חילוק זה וכן מבואר בתשו' ה' פני משה ח"א סי' ל"ב דגם בספיקא דדינא מוקמי' לה בחזקת הלוקח עיין שם.

גם מהרשד"ם ח"א סימן קנ"ז בראובן שנתן לחתנו שמעון בית במתנה ע"מ שיגדור עמו בעיר ג' שנים בתוך הזמן מטה אשת שמעון וטען ראובן שלא נתן הבית אלא ע"מ שתדור בה בתו ג' שנים הביא ה' הא דאמרי' ה"ז גיטף ע"מ שתניקי את בני ב' שנים וכולי דנחלקו הפוסקים הלכ' כדברי מי ותשו' הרשב"א דכרם וכו' ונ"ל ה"נ בנ"ד אליבא דכ"ע דדין ירד וחקמו החזיקו בביתו ואתה בא להוציא מפת פת הפוסקי' שפוכרים שיצא פינן דאית פאן פת אחרת סוכרים שלא יצא תקום ארעא בחזקת מאן דקאי בגווה ע"ש הרי דס"ל דאפילו מודים בעיקר התנאי ובקיומו הוא דנחלקו והוי ספיקא דדינא מוקמי' לה בחזקת מי שהיה בידו וכן כתב מהרשד"ם ח"א סימן רס"ב דפלוגתא דרבנותא אם במקום בעי' תנאי כפול דקרקע לא אמרי' קי"ל וקרקע בחזקת מריה קמא אלא קרקע בחזקת לוקח קאי פינן דלוקח בדין ירד כמ"ש הרשב"א בתשו' וכו' ונהביאו ה' כנה"ג בסי' ר"ז הגב"י אות ד' עיין שם וכן כתב ה' עדות ביעקב סי' ס"ג גבי פלוגתא אי אמרי' בקנין חזקה או חליפין במקו' שפותבין את השטר דלא קנה עד שיכתוב את השטר או לא דמס' זכה הלוקח דכיון דלכ"ע הוי מכיר' אלא דלמר הוא על תנאי שיכתוב השטר ולמר אינו על תנאי מס' מוקמי' הקרקע ביד הלוקח כדכת' הרשב"א עיין שם וה' פמ"א סימן ק"ו חלק עליו דל"ד פלל דהתם במקירות הפך המכר קיים ובדין החזיקו המוכר בכסף ובשטר ובחזקה ונתקיים מכר זה עד שעה שהמוכר יחזור ויתן הדמים ללוקח ונהרי המוכר בא להוציא מידו הפך מספק ועליו להביא ראיה אבל בנ"ד לא נתקיים ביד הלוקח אפי' רגע א' א"כ הלוקח בא להוציא מיד המוכר ועליו הראיה ונהביא ראיה לחי זה מדברי הריטב"א בחי' למציעא דע"ז עיין שם הרי דלכ"ע אין חיל' בין ספיקא דדינא לספק דתרי ותרי וכן מבואר בדברי ה' כנה"ג בסי' ק"ץ הגב"י אות ל"ח עיין שם: והנה הרשב"א בתשו' חלק ב' סי' רמ"ו נר' מדבריו דאם היה התנאי ע"מ שתתן לי כך הלוקח צריך להביא ראיה שנתקיים התנאי שהרי אין הקרקע קנוי לו אלא בקיום התנאי ועליו הראיה עיין שם ומתה"י ו' מיגש בתשו' סימן נ"ט כתב וזה לשונו שמי שנותן איזה מתנה על איזה תנאי שעל המקבל המתנה להביא ראיה לברר התנאי שתלה בו אותה מתנה כדי שתתקיים המתנה אמר' לענין מי שכתב גט לאשתו ואמר לה הרי זה גיטף אם לא באתי מפאן ועד י"ב חדש וליחוש שפא בא ונהעמידה התלמוד באומר נאמנת לומר עלי שלא באתי שנר' מפאן טעמא דאמר נאמנת עלי לומר שלא באתי הא לא אמר עליה להביא ראיה שלא בא שבוזה תלה בפעל קיום הגט שנתן לה וכן הדין פאן על המקבל מתנה להביא ראיה שנתקיים התנאי שבו תלה הנותן קיום המתנה וכך הדין עד פאן לשונו וכן כתב הטור בשם הרמ"ה ונ"ל והרמ"ה פי' אפילו אם כת"י יוצא ממקום אחר נאמן במגו שי"ל על תנאי מכרתיה לו ולא נתקיים התנאי וכולי משמע אפילו הלוקח

מִן־חַן וְכִן כָּתַב הַרְמ"ה בְּתִשְׁבֵּי סִימֵן רמ"ב דְּאֶפִּילוּ הַקְרָק' בְּיַד הַלּוֹקֵם צָרִיף לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁקִינִים הַתְּנָאי עֵינֵן שָׁם אֶלְמָא כְּשֶׁהַתְּנָאי נִדְאִי וְהַסְפֵּק בְּקִיּוּמוֹ צָרִיף הַלּוֹקֵם לְהִבְיָא רְאָיָה וְלִכְאוּרָה סוּמֵר תִּשְׁוֵי הַפְּרָם וְה' כְּנֵה"ג חֶלֶק שְׁנֵי סִימֵן כ"ט נִדְחַק דְּדוֹקָא דֵּהַתְּנָאי נִכְתַּב בַּשְּׁטֵר אַבְל בְּתִשְׁבֵּי הַפְּרָם הַשְּׁטֵר הוּא בְּהַחֲלֵט אֶלְא שְׁנָה טוֹעֵן שְׁעַל הַתְּנָאי הִיָּה הַמְכָר עֵינֵן שָׁם וְלִדְעַת מֵהֶרְשֵׁד"ם וּמֵהֶרְאֵנ"ח וְהַמִּש"ל דֵּה"ד אִם הַסְפֵּק בְּעֵיקָר הַתְּנָאי אַבְל אִם נָפַל הַסְפֵּק בְּקִיּוּם הַתְּנָאי פִּינֵן שְׁהַפֵּל מוֹדִים בְּעֵיקָר הַתְּנָאי וּבְקִיּוּמוֹ הוּא דְּנִחְלָקוּ יַד הַמְקַבֵּל עַל הַתְּחַתּוּנָה עֵינֵן שָׁם נִיחָא דְּבִסִּימֵן רמ"ו הַלּוֹקֵם צָרִיף לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁנִתְקַיְיִם הַתְּנָאי פִּינֵן דְּמוֹדִים בְּעֵיקָר הַתְּנָאי אַבְל לְחַי' הַר' פמ"א א"ש דְּבְתִשְׁבֵּי הַפְּרָם הַמְכָר הִיָּה קִינִים עַד שְׁעָה שְׁהַמּוֹכֵר יִחְזִיר הַדְּמִים לְלוֹקֵם אִם פֶּן הַמּוֹכֵר בָּא לְהוֹצִיא מֵהַלּוֹקֵם וְעָלְיוֹ הַרְאָיָה אַבְל בְּסִימֵן רמ"ו לֹא נִתְקַיְיִם בְּיַד הַלּוֹקֵם אֶפִּילוּ רָגַע אַחַד וּז"ש שְׁהָרִי אִין הַקְרָקַע קְנוֹי לֹו אֶלְא בְּקִיּוּם הַתְּנָאי וְעָלְיוֹ הַרְאָיָה וְכֵן מְצִאתִי לְהַרְדָּב"ז חֶלֶק ג' סִימֵן תְּקִי"ח שְׁכַתְּבֵּן וְזֵה לְשׁוֹנוֹ שְׁלֹא הַעֲמֵד הַפְּרָם בְּחֻזְקַת הַלּוֹקֵם אֶלְא מִשּׁוּם שְׁבָדִין יָרַד לְכַרְמוֹ וְהַחֲזִיק בּוֹ וְזָכָה מִעַכְשָׁיו בְּדִין וְכָל שְׁלֹא נִתְקַיְיִם הַתְּנָאי הַמְכָר מְכָר הוּא אַבְל בנ"ד וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וּא"ל קָרוֹב לְזֵה דְּגַבֵּי פְרָם זָכָה בּוֹ הַלּוֹקֵם כָּל זְמַן שְׁלֹא קִינִים הַמּוֹכֵר תְּנָאוֹ שְׁיִתֵּן לּוֹ מְעוּתָיו תּוֹף הַזְּמַן וְלִכְפֹּף עַל הַמּוֹכֵר לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁהִיָּה תְּנָאי אוֹ קִינִים הַתְּנָאי אַבְל בְּסִימֵן רמ"ו שְׁהַתְּנָאי עַל הַלּוֹקֵם שְׁיִתֵּן כו"ד עָלְיוֹ לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁקִינִים הַתְּנָאי דָּאִם לֹא נָתַן לֹא חָל הַמְכָר וְכֵן גַּבֵּי נִתְיָנָה בַּע"כ שְׁנָתֵן לּוֹ קֶרֶק' עַל מְנַת שְׁיִתֵּן לּוֹ ר' זִוּוֹ עַל הַלּוֹקֵם לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁנָתֵן דְּכָל שְׁעָלְיוֹ הַתְּנָאי צָרִיף רְאָיָה שְׁעָשָׂה מְעָשָׂה וְקִינִים תְּנָאוֹ כְּדִקְיָמָא לֹו בְּסִימֵן רמ"א ס' הָאוּמֵר לְחַבְרֵי הַרְיָנִי נוֹתֵן לָהּ כו"ד עַל מְנַת שְׁתַּעֲשֶׂה דְּבָר פְּלוּנֵי עַל הַמְקַבֵּל לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁקִינִים תְּנָאוֹ אַבְל אִם א"ל עַל מְנַת שְׁלֹא תַעֲשֶׂה דְּבָר פ' עַל הַנּוֹתֵן לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁבַטֵל תְּנָאי וְכַתְּבֵּן הַסְמ"ע הַטַּעַם דְּלַעוֹלָם מוֹקְמִי הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהִיָּה מְעִיקָרָא מִש"ה צָרִיף לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁנִשְׁתַּנָּה הַדְּבָר וְלֹא קִינִים הַתְּנָאי עֵינֵן שָׁם וְאִם פֶּן הִכָּא נְמִי אִם הַתְּנָאי עַל הַמּוֹכֵר שְׁיִתֵּן כו"ד עָלְיוֹ לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁעָשָׂה מְעָשָׂה לְבַטֵּל הַמְקַח וְאִם הַתְּנָאי עַל הַלּוֹקֵם שְׁיִתֵּן כו"ד עָלְיוֹ לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁנָתֵן לְקִינִים הַמְקַח דְּלַעוֹלָם מוֹקְמִי הַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהִיָּה אַבְל מֵהֶרִימ"ט חֶלֶק א' בְּתִשְׁבֵּי אַחְרוּנָה כָּתַב דֵּה"ל הַטַּעַם דְּבִנּוּתֵן דְּבָר בְּתָנָאי שְׁהוּא בָּשֵׁב וּא"ת עַל הַנּוֹתֵן לְהִבְיָא רְאָיָה וְלֹא עַל הַמְקַבֵּל שְׁהַמְקַבֵּל אִיף יוֹכַל לְהִבְיָא רְאָיָה שְׁלֹא עָשָׂה אִטּוֹ עַדִּים בְּכַנְפֵיהָ תָלוּ לִיָּה שְׁיַעֲיִדוּ עָלְיוֹ פֶּן אַבְל בְּתָנָאי שְׁהוּא בְּקוּם עָשָׂה עַל הַמְקַבֵּל שְׁיִכּוֹל לְהִבְיָא רְאָיָה עֵינֵן שָׁם וּלפ"ז אִם הַסְפֵּק בְּקִיּוּם הַתְּנָאי פְּגוּן ב' אוֹמְרִים נִתְקַיְיִם הַתְּנָאי וּב' אוֹמְרִים לֹא נִתְקַיְיִם הַתְּנָאי מִסְתַּבְּרָא דֵּאִין עַל הַמְקַבֵּל לְהִבְיָא רְאָיָה דֵּהָרִי קִינִים תְּנָאוֹ בְּעַדִּים וְעָשָׂה מְעָשָׂה מֵהַ שְׁבָדִין לַעֲשׂוֹת וְאִם עַדִּים אַחְרִים הַכְחִישׁוּם מֵהַ לּוֹ לַעֲשׂוֹת וְכֵן גַּבֵּי נִתְיָנָה בַּע"כ: ג' וְאִם אִין עַדִּים וְכוּלֵי נַר' דְּאֶפִּילוּ יֵשׁ עַד א' שְׁהַקְרָק' הִיָּה שְׁלֵרָאוּבֵן נֶאֱמָן שְׁמַעוֹן דְּמַגוֹ שְׁהִיָּה מְכַחֵשׁ אֶת הַעֵד דְּבַקְרָק' פִּינֵן דֵּאִינוּ חֲזִיב רַק שְׁבוּעַת הַיִּסֵּת אִפִּי לְהַכְחִישׁ אֶת הַעֵד כְּמַבְרָאָר בְּסִימֵן צ"ה לֹא אֶמְרִינֵן מִתּוֹף שְׁאִינוּ יְכוּלֵי לִישָׁב' מְשַׁלֵּם וּכ"כ הַתּוֹס' בְּבִתְרָא דָּף ל' עֵינֵן שָׁם וּכְבָר הוֹכַחְתִּי פֶּן בְּסִימֵן פ"ב בְּכִלְלֵי הַמַּגוֹ גַּבֵּי דְאֶמְרִי מַגוֹ בְּמִקּוּם עַד אַחַד עֵינֵן שָׁם בְּאוֹרָף: ד' אֶלְא נִשְׁב' וְעוֹמֵד בְּשִׁלּוֹ וְכוּלֵי הַרְשָׁב"ץ ח"ג ס' ס"ח כָּתַב דְּנֶאֱמָן בְּלֹא שְׁבוּ' דַּחֲזָקָה כְּשֶׁמָּה הִיא וּכ"ש לְיִוְרִשָׁיו עֵינֵן שָׁם וְכֵן כָּתַב רָאב"ן דָּף ק"ב ע"ג וְזֵה לְשׁוֹנוֹ שְׁמַעִי מֵהִכָּא דַּע"י מַגוֹ נֶאֱמָן בְּלֹא שְׁבוּ' וְכוּ' וְכָל הִיכָא דֵּאִי טְעִין טַעֲנָא מַגוֹ לֹא בְּעִי לְאִשְׁתַּבּוּעֵי פִי הִכָּא דְּרַבָּה בַּר שְׁרָשׁוּם דְּכִי טְעִין לְקוּחָה הִיא בְּיַדִּי לֹא הִיָּה

נשב' דחזקה במקום שטר קניימ' וכולי וכן פתב הרמב"ן בחי' שם בכם גאון והרשב"א חלק ראשון סימן תתקי"ו וסימן אלף קס"א וחלק שני סימן רנ"ח וסימן שכ"א עיין שם אבל הרי"ף בתשו' סימן קל"א והרמב"ם ס"ל דאפילו החזיק ג' שנים צריף לישב' וכן כ' הרמב"ם בפ"א מהל' טוען והטור בסימן זה ובסימן קל"ה גבי הנודרו' עיי"ש בב"י וכן פתב הרא"ש בפרק חזקת הבתים סי' י"ז ונ"ל הילקף הפא מחמת חזקה צריף שבו' נהי דחזקה במקום שטר עומדת היינו לענן זה שאין מוציאין הקרק' מתחת ידו משום דל"מ לאזדהורי בשטר' לעולם ושבו' מיקא בעי עד פאן לשונו ור' האי בספר המקח שער מ' פתב וזה לשונו תדע דהיקא דהקרק' ביד בעליה שהוא ידוע שהוא בעל הקרק' זה ובא מי שחולק עליו ואמר לקחתיה ממך וכולי דאם יש לו עדים הליך אחר העדים ואם לאו ישב' זה שלא מכר וכולי עיין שם וראיתי להרב פנסת הגדולה בתשו' סימן צ"ה דף קי"ח ע"ד שפתב לתרץ דברי מרו דבדין א' מייירי פשיש עדים שהיתה שלו דאפילו החזיק המחזיק ג' שנים צריף לישב' דחזקה זו קלישא הואיל דיש עדים למערער אבל כשאין עדים והחזיק המחזיק ג' שנים אין מוסרי' אותו לישבו' והרשב"א לא' כ' דאין צריף לישב' אלא בדאיכא תרתי למעליותא אין עדים למערער והחזיק המחזיק ג' שנים עיין שם וליתא דהרשב"א בתשו' ח"ב סימן של"א על ראובן שנתן לאחיו שמעון בתים וכרמים בקנין ושטר ומת ראובן ובא שמעון להחזיק וטענו היורשים דחזר ראובן ולקח משמעון והחזיק בה שני חזקה וטען שמעון דאפילו היה קנין וטען שחזר ולקח היה חייב שבו' ונהרי מת ולא נשב' ואין היורשים יכולים לישב' כ' ונ"ל דאין אחר חזקה שבו' שחזקה כשמה דבר חזק שאין צריף לדבר ועוד דא"כ פל' א' צריף להזהר בשטרו לעולם עיין שם הרי דסבירא ליה דאפילו יש עדים למערער שהיתה שלו כנ"ד דשטרו בידו ובעדים וקנין שהיא שלו ואפילו הכי פינון שהלה החזיק ג' שנים אין צריף שבו': ה' פתב הרב פנסת הגדולה אות קנ"א בשם הרדב"ז הקונה בית מהגוי שחבירו מחזיק בו דאינו חייב מטעם דינא דגרמי עיין שם ותשובת הרדב"ז היא בחלק שני סימן תי"ג וכתב שם הטעם משום דלא עשה מעשה בגוף הבית וכל דינא דגרמי עשה מעשה כגון שורף שטרותיו של חבירו וכולי עיין שם באנרף וק' דהא המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו חייב מדינא דגרמי כדאמרין בפרק הכותב וכתב הרא"ש בתשו' פל' ס"ט דחייב לשלם פל' מ"ש בשטר כמו בשורף שט"ח עיין שם ולכאורה נראה שזה במחלוק' שפתב הטור בסימן ק"ז גבי יתומים שמכרו קרק' חייבים לשלם ולא מטעם חוב אביהם אלא מטעם מזיק שעבודו של חבירו דחייב וא"א הרא"ש כתב בתשו' דאין חייבים לשלם משום דלא קלקלו בגוף הקרק' פלום עיין שם ואם פן לדעת הרא"ש הכא נמי דאינו חייב הקונה דלא חזיק גוף הבית אבל לדעת הטור חייב והרדב"ז עצמו סימן כ"ג הסכים עם הטור עיין שם ועיין בספר פני משה חלק שני סימן ע"ו דסבירא ליה דאם אין לו טענה חייב לשלם מדין מזיק ועיין בספר פרח שושן בתשובה אחרונה: ו' פתב הרב פני משה חלק שני סימן ע"ו באחד שמכר חנות מולקי לגוי אם מנהג העיר דכל מוכר המולקי ממילא נשאר לו חזק' המקום שהוא אבל אם לא פורש בהסכמה ולא נמצא מי שמעיד על המנהג בסתם לא נשאר לו החזקה כמו שהעלה מהר"י ו' נחמיאש בתשו' עיין שם מהרא"ש סימן קמ"ח עיין שם והרואה בתשו' מהרא"ש ש' יראה דה"ד במורד במלכות שנגלח כל נכסיו למלך בין מרקעי בין מטלטלי' מטעם דאין להוסיף ועיין בהרב פנסת הגדולה

אות ק"ה: ז' ראוּבֵן שְׁמֹכֵר מְוֹלְקֵי שְׁלוֹ לְגוֹי נִשְׁאַרָה לוֹ הַחֲזָקָה מִהַרְיָב"ל הֵבִיאוּ הַרְבֵּי כְּנֻסֹת הַגְּדוּלָה אוֹת ק"ה עֵינֵי שָׁם וְכֵן כָּתַב מֵהֶרְשֵׁד"ם הַיָּמֵן רמ"ו וְסִי' רנ"ב עֵינֵי שָׁם: ח' כָּתַב מֵהֶרְשֵׁד"ם סִימָן רע"ו בְּאֶחָד שְׁלֹשׁ עָרָעָר עַל חֲזָקַת' כ"ה שְׁנַיִם אִם יֵשׁ טַעַם וְאִמְתָּלָא לִשְׁתִּיקָתוֹ לֹא אֶבְדַּח חֲזָקָתוֹ אֲבָל אִם אֵין טַעַם לִשְׁתִּיקָתוֹ אֶבְדַּח חֲזָקָתוֹ כְּדִין אֶלְמָנָה שְׁלֹשׁ תְּבַעָה פְּתוּבָתָה כ"ה שְׁנַיִם ע"ש בְּאוֹרְךָ וְהַרְבֵּי פְּנִיִם מְאִירוֹת חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימָן צ"ב תָּמָה דְּהָתָם חוֹב סְגִי בְּמַחֲלָה אֲבָל בְּקֶרֶק' לֹא מְהַנִּי מַחֲלָה וְאֶפְי' לְמֵאֵן דְּאָמַר דְּהַחֲזָקוֹת דִּינָן כְּמַטְלָטְלִין לֹא מְהַנִּי מַחֲלָה בְּמַטְלָטְט' שְׁהֵם בְּעֵין כְּמִבְּנֹאֵר בְּדַבְרֵי הָרֵא"ש וְהַטּוֹר סוּף סִי' ע"ג עֵינֵי שָׁם וְנִרְאָה דָּאֵם דִּין הַחֲזָקוֹת כְּמַטְלָטְלִין מְהַנִּי מַחֲלָה כְּמוֹ בְּחוֹב מְשׁוּם דְּלִיכָא רַק שְׁעֵבּוּד בְּעֶלְמָא וְכ"כ הַמְבִי"ט חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן קי"ג עֵינֵי שָׁם וְכֵן נִרְאָה לְכַאוּרָה מִדְּבַרֵי מִהַרְיָב"ל חֶלֶק רְבִיעֵי סִימָן ס"ב שְׁכָתַב עַל אֶלְמָנָה שְׁמַחֲל' חֲזָקַת חֲנוּת שְׁמֹכֵר בְּעֶלְהָ עַל תְּנַאי דְּמַחֲלָה אוֹ הוֹדָאָה שְׁנֵי בְּמַטְלָטְלִין אוֹ בְּחֲזָקָה נְמִי אִם נֹאמַר שְׁיֵשׁ לְהֵם דִּין מַטְל' וְכו' מִשְׁמ' דְּסִבִּירָא דָּאֵם הַחֲזָק' כְּמַטְלָטְלִין מְהַנִּי מַחֲלָה אֲבָל ק' גַּם בְּמַטְלָטְלִין שְׁהֵם בְּעֵין לֹא שְׁנֵי מַחֲלָה אֶלָּא דְּאֶלְמָנָה אֵין לָהּ רַק שְׁעֵבּוּד עַל גְּכִסִּי בְּעֶלְהָ דְּשְׁנֵי מַחֲלָה בְּשְׁעֵבּוּד וְאִם כֵּן אֶפְיָלוּ לְמֵאֵן דְּאָמַר הַחֲזָקוֹת יֵשׁ לְהֵם דִּין קֶרֶק' שְׁנֵי מַחֲלָה בְּשְׁעֵבּוּד אֲבָל בְּעַל הַחֲזָקָה שְׁמַחֲל אֶפ' דָּאֵין מַחֲלָתוֹ כְּלוּם וְאֶפְשָׁר דְּדַמִּי לְכֵן הַפְּצָר דְּמִבְּנֹאֵר בְּסִי קע"ה סכ"ט דְּאֶפְיָלוּ אָמַר לְלוֹקַח לָךְ וְקַח לֹא בְּטַל זְכוּתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן קִנּוּ מִיָּדוּ מְשׁוּם דִּיכּוּל הַפְּצָרָן לֹאמַר מְשֻׁטָה הֵייתִי בָּךְ כְּדִי לְהַעֲמִידָה עַל דְּמִים הָרֵאוּיִים לָהּ דָּאֵם קְנִיתִי אֲנִי מִהַמּוֹכֵר הִיָּה מְעֶלְהָ לִי בְּדַמִּים מְשׁוּם דְּחַבִּיבָה עָלֵי כְּמוֹ שְׁכָתַב רש"י בְּפֶרֶק הַמְּקַבֵּל אֲבָל אִם מְחַל לוֹ זְכוּתוֹ אַחַר שְׁלֶקַח וְאֶפְיָלוּ רָאֵהוּ מְשַׁמֵּשׁ בָּהּ וְשָׁתַק וְלֹא מִיָּחָה בּוֹ שׁוֹב אֵינוֹ יָכִיל לְסַלְקוֹ עֵינֵי שָׁם בַּהֶסְמ"ע אֶלְמָא אִם אֵין טַעַם לִשְׁתִּיקָתוֹ הֵנִי מַחֲלָה וְהֵכָא נְמִי בְּחֲזָקוֹת דְּלִיכָא רַק שְׁעֵבּוּד אִם אֵין טַעַם לִשְׁתִּיקָתוֹ מְהַנִּי מַחֲלָה דְּהָא מְצָרָן נְמִי יֵשׁ לוֹ שְׁעֵבּוּד וְזְכוּת בְּקֶרֶק' אֲבָל אִם כֵּן בְּשִׁלְשׁ שְׁנַיִם אוֹ אִם מְשַׁמֵּשׁ בּוֹ וְשָׁתַק וְלֹא תְּבַעָה דְּהֵנִי מַחֲלָה כִּי הָתָם נְעוּד בְּפֶרֶק הַנּוֹשֵׂא אֶמְרִינָן דְּבַעַל חוֹב אֶפְיָלוּ שָׁתַק כ"ה שְׁנֵי גּוֹבָה דְּלֹא בַר מַחֲלָה הוּא אֲבָל אֶלְמָנָה מְחַלָּה וְפִי' רש"י דְּמְשׁוּם דְּנִהְנִי מִהֵם כָּל הַשְּׁנַיִם הִלְלוּ וְכִתְיָבְתָה אֵינָה מְלוֹ וְלֹא חֲסָרָה בָּהּ מְמוֹן ע"ש אֶלְמָא אֶפְיָלוּ חוֹב בַּע"פ שְׁשֻׁשָׁה כ"ה שְׁנַיִם אִם חֲיִיב מוֹדָה לֹא אֶמְרִינָן דְּמַחֲל דְּדוֹק' אֶלְמָנ' דְּמַחֲלָה וְכִבָּר כָּתַב מֵהֶרְשֵׁד"ם חֵא"ה סִימָן ל"ז דְּמָה שְׁכָתַב רש"י דְּכִתּוּבָה אֵינָה מְלוּהָ וְלֹא חֲסָרָה מִיָּדִי לֹא מֵה"ט לְחוּד קְאָמְרִינָן דָּאֵם כֵּן גְּרוּשָׁה נְמִי לֹא חֲסָרָה אֶלָּא בְּצִירוּף טַעַם דְּנִהְנִי מִהֵם הָא לֹא הֵכִי לֹא מְחַלָּה ע"ש וְכֵן כ' רש"י בַּמ"ק הוֹבָא בַּא"ז שָׁם וְז"ל שְׁאֵין לְמַלְוָה הַנָּאָה שְׁיָהָא מוֹחֵל לוֹ חוֹב אֲבָל אֶלְמָנָה שְׁיֵשׁ לָהּ הַנָּאָה מִהֵם אִם לֹא מִיָּחָתָה וְעָרְעָרָה בְּתוּף הַזְּמַן מְחַלָּה עֵינֵי שָׁם הָרִי דְּלֹא הַזְּפִיר אֶלָּא טַעְמָא דְּהַנָּאָה וְאִם כֵּן הֵכָא נְמִי חֲזָקָה דְּדַמְיָא לְחוֹב וְאֶפְי' לֹא חֲסָר מִיָּדִי שְׁתִּיקָה לֹא הֵנִי מַחֲלָה וְכִבְתָּרָא דָּף קל"ב גְּבִי הַכּוֹתֵב גְּכִסִּי לְבַנְיָו וְכָתַב לְאֶשְׁתּוֹ קֶרֶק' אֶבְדָּה כְּתוּבָתָה אֶמְרִינָן דְּמַקְוִלִי כְּתוּבָה שְׁנוֹ כָּאֵן וְכָתַב רש"י מֵהַשְּׁאָר ב"ח לֹא אֶבְדּוּ בְּכָף עַד שְׁיִאֲמָרוּ בְּפִירוּשׁ אָנוּ מוֹחֲלִים הַשְּׁעֵבּוּד שְׁעַל הַנְּכִסִּים הִלְלוּ אֲבָל בְּכִתּוּבָה הִקְלוּ וְכו' וְכֵן כ' הַנ"י שָׁם וְכַעַל הַתְּרוּמוֹת ש' נ"ט הוֹבָא בַּב"י א"ה סִימָן ק"ו עֵינֵי שָׁם אֶלְמָא שְׁתִּיקָה לֹא הוּנָא מַחֲלָה אֶפְיָלוּ בְּשְׁעֵבּוּד שְׁיֵשׁ לְמַלְוָה עַל הַנְּכִסִּים וְאֶפְיָלוּ כָּתַב לוֹ הַלְוָה קֶרֶק' דּוּמְנָ' דְּאֶשָּׁה וְכֵן כָּתַב מֵהֶרְשֵׁד"ם עֲצָמוּ בְּסִימָן שַׁכ"א וְסִי' שַׁכ"ט עֵינֵי שָׁם וְאִם כֵּן לֹא גַר' שְׁעֵבּוּד הַחֲזָקוֹת מְשַׁעֲבּוּד הַב"ח דְּלֹא אֶבְדַּח זְכוּתוֹ בְּשְׁתִּיקָה עַד שְׁיִמְחֹל בְּפִי וְמִהַר"ם

אלשיך סימן ע"ב כתב דלא מציון שעל ידי שתיקה יאבד אדם זכותו אלא בהנאה מרוב פהיה דהפכת נכסיו לבניו וכו' לאשתו קרק' דאמ' ר"נ בפרק י"נ דבהיה הנאה שעשה שותף בין הבנים מחלה וכולי עיין שם וזה פטעם רש"י בפרק הנושא דאלמנה מחלה כתובה פיון שנהגית מהם וכו' אבל בפרק י"נ לא מן השם הוא זה דב"ח אפילו ככי האי גוונא דומיא דאשה שכ' הלנה נכסיו לבניו וכו' למלנה קרקע ביניהם לא אבד שעבודו ודוקא בכתובה דמקולי כתובה שנו פאן לכ"ע כמבן' בכל הפוסקי' ומהרש"ל בפי'ר' לסמ"ג עשין מ"ת שכתב גפי אלמנה שלא תבעה כתובה וכו' נראה ליה מפאן דמחילה אפי' בלב מהנא וכו' נ"ל דהיינו דוקא אם ידע בעצמו שמחל בלבו אסור לתובעו דהוי גזל וכן אם הודה בבית דין שמחל בלב אבל לא שמעיו מונה דשתיקה הוי מחילה דדוקא בכתן אמרי' דשתיקה הוי מחילה בלב משום דמקולי כתובה שנו פאן וכן מצאתי למהרימ"ט ח"מ סימן מ"ה שכ' נ"ל אי בעי למילף בעלמא דבלבו הוי מחילה בכמה דוכתי אשפחו דהוי מחילה וכו' ובדכתב כל נכסי' לבניו בפני אשתו אמרי' בפרק י"ן דאבדה כתובה אף על גב דאמרינו דמקולי כתובה שנו פאן אבל בב"ח לא התם לאו משום דמחל אלא משום דלא חייש למה שהוא עושה וליכא אומדן דדעת דמחל אבל באשה וכולי אמרינו דלא קפדה ומחלה מפל מקום מחילה בלב לא מהנא לאו פלום היא וכו' הרי דאין חי' בין אשה לב"ח אלא גפי שתיקה דבאשה אמרינו דמחלה בלב אבל בב"ח ליכא אומדן דעתא דמחל אבל אם הוד' שמחל בלב הוי מחילה דאם ל"כ באשה נמי אמאי אבד' כתובה וזה נראה דעת רש"ל אבל מהרימ"ט שם מסיק דאפילו מידה שמחל בלב אינו פלום דדברים שבלב אינם דברים כל דליכא הוכחה למה שבלבו עיין שם באור' ומהרי"א בספר יוסף אומץ סימן מ"ז כ' דבחז' הגרשונ' כתב דמהרי"ט בתשו' נראה שחולק על רש"ל ואם פנין לתשוב' מהרי"ט ח"מ סימן ק"ח נראה דאין ראיה עי"ש ולא ראה תשו' מהרימ"ט ח"מ סימן מ"ה שכ"כ בהדיא עיין שם ומפל מקום לכולי עלמא שתיקה לא הוי מחיל אלא דוקא בכתובה ואפילו הוי מחילה הרי מהרימ"ט ס"ל דמחילה בלב אינה פלום אלא דוקא כי איכא הוכחה למה שבלבו ונראה דאפילו למאן דאמר דשותף שעבר ושינה שלא מדעת חבירו ואחר כך הודיעו ושתק הוי מחילה ה"ד התם דאיכא הוכחה שמחל דומיא דאין אדם רואה שפוטמין אורו לפניו ושותק כמ"ש מהר"ם אלשיך ומהרימ"ט שם אבל כל דליכא הוכחה אינה מחילה וגם בפלוגתא קיימא לן דיד הנמחל על התחתונה.

ובדין מחילה בחזקות ראיתי למהראד"ב בספר לחם רב בסימן קמ"ב שכתב דאפילו למאן דאמר דהוי כמטלטלין לא מהנא בהו מחילה עיין שם ולא זכר דברי המבי"ט ומהרשד"ם רבו דסבירא ליה דמהנא בהו לשון מחילה ט' כ' הכנה"ג אות קס"ב אם יצא יחיד והניח בניו ואשתו בעיר פשיטא דלא אבד חזקתו ואפילו נאנס ולא חזר הוא והלכה אשתו לבקשו שלא מדעתו לא אבד חזקתו מהרשד"ם ח"מ סימן רמ"ד וכן מתבאר מדברי מהרש"ך אבל מהריב"ל ח"א סימן מ"ז כ' שאפי' טוען שהלכ' אשתו בלא רשותו אבד חזקתו ואפ' דל"פ דמהרשד"ם מייירי במי שיעדנו בבירור שהלכה בלא רשותו ע"כ ואין נר' פן שהרי כ' מהרשד"ם שם דבכל ספק יש להעמיד החזקה בחזק' בעליה הא' עד שיתברר ברור גמור שבעל החזקה הא' עקר דירתו וקרוב הדבר שא"א לברר זה אלא כשהאיש והאשה שניהם יחד עקרו דירתם בפעם א' אבל כשהאיש יצא יחיד מעירו

והניח אשתו ובניו בה פשיטא שלא נאמר שעקר דירתו וכולי עש"ב וא"כ אפי' לא נודע בבירור שהלק' בלא רשותו מספק מעמדי' התק' בתק' בעלי' ודוקא אם נודע ברור שהלק' אשתו ברשותו הוי עקירה: יו"ד כ' ה' כנה"ג אות קפ"ה מוקטא"עה שיש ליהודי פל זכות בבתים שהבנין שלו ואלים זכותו נפל מחלוק' אם יש לו דין מולקי' או תקנה ומהרי"ט פסק שדין תקנה יש לה והיוצא מן העיר אבד תקנתו וכן אנו נהוגים מהרשד"ם סימן רכ"ז והרש"ך כ' שדין מולק יש לה ולא אבד תקנתו עכ"ל וכבר כ' ה' תורת חסד סי' קע"ב דלא דק דאם הבנין שפנה עדיין קיים לכ"ע לא הפסיד זכותו דבנין דין מולקי' יש לה ודוקא בנשרף פסק מהרי"ט ומהרשד"ם דדין תקנה יש לה עש"ב: י"א על אהד שהניח אשתו ובניו בעירו ובא להסתחר בעיר זו וקנה תקנה ואח"ך הלך לעירו וכו' ואח"ז רב מכר אותה תקנה לא ד' א' כ' מהריב"ל ח"א סימן מ"ו היוצא מן העיר יכול להעביר תקנתו לכל מי שירצה ואם לא העבירה אבד תקנתו וכ"כ פמה אחרוני' הביאם הכנה"ג אות קנ"ז והספי' שם דלאו דוקא במקו' שנהגו פן מפח' ל' ההספמה וכולי אלא דין זה נוהג בכל המקומות עש"ב: י"ב ראובן שהוא מוחזק בתנות א' ומעלה שכירות לגוי בעל התנות והלך לעיר אחרת ושלח א' ל שהוא קנה המולקי' מהגוי בעל התנות וכו' וא"כ אין לה אלא דמי התקנה ומכר לו בעד סף ועתה בא ראובן פה העירה ונודע שלא הד"מ שלוי קנה המולקי' וכו' המכר בטל דקניה בטעות הוא מאחר שלוי הטעה אותו שקנה המולקי' בגילוי דעת סגי אפי' לא התנה פן בפ' וכו' ה' תורת חסד סימן קע"ד ע"ש: י"ג הקונה מולקי' שתקנו שיפרע למחזיק שווי תקנתו כ' מהראד"ב בס' לחם רב סי' קכ"ט דאם מנהג לכתוב שטר בזה ושמו לו קרקע התקנה שהוא כותב שמכרה לו בכף פשיטא דאינו נאמן לומר לקחתי ונתתי המעות אבל אם אין מנהג לכתוב שטר ואפי' ל ידענו איך המנהג פיון שתקנו שיפרע לו דמי התקנה הרי גוף הקרקע קנוי לו ודמים הוא שחייב לו והווי כמלוה ע"פ ויכול טעון פרעתי וכן טועני' ליורשי' ע"ש ועיין מה שנסתפק מהראנ"ח ח"ב שא' ג' בא' שקנה מולקי' וטען שבעל התקנה מחל לו וכו' ונ"ל וכ"ת בנ"ד נמי אית ליה מגו דאי.

בעי אמר פרעתי וכולי ליתא דהכא נראה דל"מ לומר פרעתי פיון שדמי התקנה לא היו קצובים ולא חייב ברור עד שיעמוד למשפט בפני דייני' התקנות לחייב אותו ולהעריף לו שווי התקנה וכו' וכענין שכ' הרמב"ם בדין יורד בשדה חבירו וכו' עיין שם דנראה דס"ל דאינו נאמן לומר פרעתי אבל ה' רשפ"א בתשו' ח"ד ה' קצ"ה כ' ונ"ל שורף גדישו או ביתו של חבירו בעדים אם נאמן לו' שלמתי הפל או שמא נאמר וכולי זה שאינו יודע מה שהזיק אין עשוי להאמין את חבירו ולשלם שלא בעדים ובלא ב"ד תשו' נ"ל שנהג נאמן שאם על הגדיש או על הבית וכו' כבר ידע מה ששרף או מה שהזיק ויכול הוא לעמוד על האומדנ' פאחרים ואף בטוענו ממון נ"ל פן שהרי יודע הוא שהתובע נאמן וכולי וכל שיוודע שיתחייב דין עשוי הוא למפרע ונאמן עכ"ל הרי דס"ל דנאמן שפרע דאמרי' שיקול הוא לעמוד על האומדנא פאחרים ויודע שחייב הוא בדין וה"נ נאמן הוא לומר שפרע דמי התקנה דאמרי' שיקול הוא להעריף שווי התקנה פאחרי': י"ד כ' מהר"ש ו' חסון בספר בית שלמה סימן ג' בראובן שהיה משתמש בחצר של גוי ושם עצים ואבני' ולא רצה לקנות המולקי' מן הגוי לפי שבטוח דאין שום בר ישראל שהוא מוחזק וקם א' וקנה המולקי' מהגוי אם ראובן לא פרע השכירות לגוי אפילו נשתמש בו לא זכה

כמ"ש מהרשד"ם הביאו מהרש"ך ח"א סימן מ"ח שקבל מרבנותיו דאין אדם זוכה בחזקה עד שיעשה שני דברי שישתמש בו ויפצע השכירות ומה שטען שהקונ' לא קנה רק בךמים ולא כתב לו הגוי שטר ואני זוכה מן ההפקר כמ"ש הכור בסימן קצ"ד לזה אימר דאפילו החזיק חזקה גמור' המועלת בנכסי הגוי דהיינו נעל וגדר ופרץ מ"מ למ"ד דשטרי דינו שטרי ראיה אע"ג דלא סמכא דעתיה אלא אחר השטר פבר כתב הר"ן בפ"ק דקידושין דנדאי פשכתב השטר קנה למפרע משעת נתינת המעות וא"כ אין חזקת המחזיק כל' ואם הוא בל' הודאה שטרי דינו לכ"ע מיקרי שטר ראיה כמ"ש מהרשד"ם סי' רכ"ה ע"ש וליתא שהרי כתב הנ"י בפ' ח"ה בשם המפ' דאפילו כתב לו הגוי שטר אחר שקבל המעות ובא אחר והחזיק בה זכה פינן דגוי אסתלק ליה הו"ל פנכרי וכמי שכתב שטר בשדה של ההפקר ולוקח מן הגוי לעולם לא קנה עד שיכתוב השטר קודם מתן מעות וכן כתב הרא"ש והטור בסימן קצ"ד עיין שם כ אפילו קנה למפרע משעת נתינת המעות פינן שנסתלק הגוי בכסף הו"ל שדה הפקר ולא מהניא כתיבת השטר ודעת הרמב"ם נראה דבין בשטרי קנין ובין בשטרי ראיה לא קנה ישראל מהגוי אלא משעת כתיבת השטר וכ"כ מהריק"ש בתשו' סימן ג' עש"ב: ט"ו כתב מהרח"ש בתשו' חלק ראשון סי' ד' בא' ששכר חנות מגוי ונתן לו מעות השכירות אפילו לא נכנס לתוכה החזיק דכל שנתן דמי השכירות קנה וזכה בשכירות כמ"ש הרמב"ם פ"ש שרקע נקנה בכסף וכו' כף שכירות נקנה בכסף לבד וכן ראיתי פס' מהרבנים הקודמים מו"ר הר"א סיראלון ומהר"ש טיטאצאק ומהר"ב הלוי אשפנזי שהשיבו פן וכל שפן בנ"ד שלוקח גם פן טי"שקא"ר מגוי דהוי פכסף ושטר וכן כ' בסימן כ"ה עיין שם ונראה דסביר"ל דשכירות נקנה בכסף לבד אפילו במקום שפותבים שטר דאף על גב דבמכר לא קני בכסף לבד עד שיכתוב השטר וכן בשטר לא קנה עד שימתן הכסף בשכירות קנה בכסף לבד או בשטר לבדו פנראה מדברי הרמב"ם וכמ"ש מרן הב"י סימן קצ"ה עיין שם וכן בשוכר מהגוי כתב מרן הב"י סימן קצ"ב לרשב"ם שפירש גבי נכסי הגוי הרי הם פמדבר דל טעמא דלא קני בכסף בלא שטר משום דאפילו מישראל חבירו לא קנה בלא שטר משמ' דבמקום שאין כותבים השטר הקונ' קרק' מהגוי קנה בכסף לבד אם פן גבי שכירות פינן דאין רגילות לכתוב עליו שטר קנה בכסף לבד עיין שם וכן פסק מור"ם בסימן קצ"ד וכתב הסמ"ע ס"ק ה' דסב"ל דגם למאן דאמר דאפילו במקום שישראל מישראל קונה בלא שטר ישראל מגוי אינו קונה משום דלא סמכא דעתיה מפל מקום בשכירות שהוא לזמן סמכא דעת' מאח' שהגוי קיבל דמי השכירות עיין שם ונראה דהכא גמי דאף על גב דבשכירות זוכה בחזקה לעולם לא הוי כמכ' אבל ראיתי למהר"ש ו' חסון בספר בית שלמה סימן ג' (א"ה עכ"מ ואפשר שפוננת המחבר על תשובת מהר"ש שכתבה המחבר לעיל בסעיף שלפני זה ועיי"ש): ט"ז כתב הרב כנה"ג בשם מהר"ש יפה דפלוגתא דרבנותא לא אמרינו דקרק' בחזק' בעלי' עומדת אלא המחזיק בה ידו על העליונה עיין שם וזה מחלוקת רשב"ם והתוספות בכתרא דף ל"ב בד"ה והילכת' וכו' וז"ל רשב"ם פי' מספק"ל פמאן הילכתא וצ"ל בין ספק דתרי ותרי לספק דדינא וכו' ה"תם תרי ותרי פמאן דליתנהו דמי ומוקמינו ארעא בחזקת מרא קמא אבל הכא דמספ"ל דינא פמאן לא שייך פולי האי למי' אוקמוה אחזקת מרא קמא ונוציא מיד הפוחזק ודוחק הוא וכו' עיי"ש ובתשוב' הרא"ש בשם רבו מהר"ם סבירא ליה פרשב"ם וכן פסק ה'

פמ"א חלק ראשון סימן כ"ו וְשֵׁפֶן דַּעַת הַרְשָׁבָ"א וּמִקַּי מִמָּה שֶׁכָּתַב הַרְשָׁבָ"א בְּחִידוֹ לְגִיטֵינּוּ דָף ע"ה גְּבִי נְתִינָה בַע"כ וְנ"ל וְלַעֲנִין פֶּסֶק הִלְכָה לֹא נִתְבָּרַר וְכוּ' וּמִסְפִּיקָא לֹא מִפְקִי מְמוּנָא דְקַרְק' בְּחֻזְקָת בְּעֵלְיָה עוֹמְדָת מִיְהוּ מִסְתַּבְּר' לַעֲנִין מְטַלְטְלִין וְכוּ' וְתִי הֶרֶב דְּלֹא חִילְקוּ הַתּוֹסְפוֹת אֲלָא הֵיכָא דְאִיכָא אֲמוּרָא דְפְשִׁיטָא לִיָּה הֵכִי מוֹקְמִינּוּ לָהּ בְּחֻזְקָא הַמְחֻזֵּק כִּינּוּ דְאִיכָא צַד בְּרוּר אֲבָל הֵתָם דְּהוּי בְּסַפֵּק דְתִיקוּ מוֹקְמִי לָהּ בְּחֻזְקָת מְרָא קָמָא ע"ש וְכֵן מְסִיק מְהֵרָא"ש ס' ר"ז עֵינֵן שָׁם וְכִבֵּר רְאִיתִי לְהֶרֶב לְשׁוֹן לְמוֹדִים סִימָן נ"ד שֶׁכָּתַב דְּנַעֲלָם מֵהֵם מָה שֶׁכָּתַב מֵהֵרִיק"ו שְׂרָשׁ קַע"ו וְנ"ל וְעוֹד אֲפִילוּ אִם תִּמְצִי לֹא מֵר דְּבַנְדוֹן דִּידוֹ הוּא מְסַתֵּפֵק רְאָב"ן מְכַל מְקוֹם כִּינּוּ שֶׁשְׂמַעוֹן מְוַחֲזֵק מְסַפֵּק לֹא מִפְקִינּוּ מִיְגִינָה וְלֹא מִיְבַעֲיָא לְפִירוּשׁ רְשָׁב"ם וְכוּ' אֲלָא אֲפִילוּ לְפִירוּשׁ ר"י וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם הֵרִי דְאֲפִילוּ בְּדִלְכָא פְּלִיגְתָא אֲלָא שְׁהֵדִין מְסוּפֵק סוֹבֵר לְדַעַת רְשָׁב"ם מוֹקְמִינּוּ אַרְעָא בִּיד הַמְוַחֲזֵק בָּהּ עֵינֵן שָׁם לְפִי זֶה הֶרֶמְב"ם לֹא סְבִירָא לִיָּה פְּרִשְׁב"ם שֶׁכָּתַב הַמ"מ בְּפֶרֶק כ"ד מֵהִלְכוֹת מְכִירָה וְנ"ל אוֹ שְׁמַכְר לֹו וְכוּ' וְקִיָּמָא לֵן דְּכָל דְתִיקוּ דְמְמוּנָא חוּמְרָא לְתוֹב' וְקוּלָא לְנִתְבָ' וְהַמְחַבֵּר אָף ע"פ שְׁדַרְכוֹ לְפֶסֶק בְּכָל תִּיקוּ דְמְמוּנָא אִם תִּפְסֵי אִין מוֹצִיאִין מִיְדוֹ גְּבִי קַרְק' אִין לֹא מֵר תִּפְסֵי מוֹעֵלָת דְּבְחֻזְקָת בְּעֵלְיָה עוֹמְדָת ע"כ הֵרִי דְסָבִי"ל דְבִסְפ' מוֹצִיאִין הַקַּרְק' מִיְד הַמְוַחֲזֵק בָּהּ וּמוֹקְמִינּוּ לָהּ בְּחֻזְקָא מְרָא קָמָא גַם הַרמ"ה בְּתִשׁוּב' בְּסִימָן רמ"ו גְּבִי בַעֲיָא דְבִרְיָא שֶׁכָּתַב נְכֶסִיו לְאִשְׁתּוֹ אִם עֲשָׂאָה אֲפוּטְרוּפוֹס כְּתַב וְנ"ל לְפִי מָה שֶׁיֵּשׁ מְקַרְקְעֵי הִיא בְּרִשׁוֹת הַיּוֹרְשִׁים בְּאִיזָה רִשׁוֹת שְׁיִהְיָה כְּפִי פְלִינּוּ קַרְק' בְּחֻזְקָת בְּעֵלְיוֹ עוֹמְדָת וּמָה שְׁיִהְיָה בְּנֶכְסֵי מְטַלְטְלִין הוּא בְּרִשׁוֹת מִי שֶׁהוּא בִּיד מִבַּע"ד דְּמְסַפֵּק לֹא מִפְקִי מְמוּנָא וּמָה שְׁיִהְיָה מִן הַמְטַלְטְלִין בְּרִשׁוֹת זוֹלָת שְׁנִיָּהּ הוּא לְיּוֹרֶשׁ וְכוּ' עכ"ל מִשְׁמ' דְּבְקַרְק' אֲפִילוּ הוּא בְּרִשׁוֹת הַמְקַבֵּל מִס' מוֹקְמִינּוּ לִיָּה בְּחֻזְקָת הַנּוֹתָן אֲבָל לְדְבָרֵי מְהֵרָא"ש וְהַר' פְּנִים מְאִירוֹת אֲפִשֵׁר דְּלֹא אֲמָרָה הֶרֶמְב"ם וְהַרמ"ה אֲלָא בְּסַפֵּק דְתִיקוּ אֲבָל בְּסַפֵּק דְפְּלִיגְתָא מוֹדוֹ דְמוֹקְמִינּוּ הַקַּרְק' בְּחֻזְקָת הַמְחֻזֵּק כִּינּוּ דְלִיכָא צַד בְּרוּר וְכִי הִיא גּוֹנוֹא חִילְקָא מֵהַרש"ג בְּסַפֵּר מְשַׁפְּטִים יִשְׁרִים סִימָן ל"ו בֵּין סֵפ' דְתִיקוּ לְסַפֵּק דְפְּלִיגְתָא עֵינֵן שָׁם: י"ז גְּסַתֵּפֵק מֵהֵרִי"א בְּסַפֵּר רֹאשׁ יוֹסֵף סִימָן ל"ד אִם אִין לֹו עֵדִים עַל חֻזְקָתוֹ וְהוּדָה הַמְעַרְעֵר שְׁאֲכֵלָה שְׁנֵי חֻזְקָה וְטַעַן דְּגִזוּלָה הִיא אִם נֶאֱמָן בְּמַגוּ דְאִי בְּעֵי אָמַר לֹא אֲכַלְתָּ שְׁנֵי חֻזְקָה וְהַפָּה שְׁאֲסֵר וְכוּ' אוֹ דִּילְמָא כִּינּוּ שֶׁהוּדָה שְׁאֲכַל' שְׁנֵי חֻזְק' מְסַתְמָא אִין אֲדָם רוּא' שְׁאֲכֵלִים שְׁלוֹ וְהוּא שׁוֹתֵק שְׁלֵשׁ שְׁנִים וּמְהַר"י פּוֹלֵי בְּסַפֵּר עֲזַרְתָּ נְשִׁים דָּף כ"ג כְּתַב נְרָאָה לַעֲנ"ד רְאָיָה מְדַאֲמְרִינּוּ בְּכַתְּוִבּוֹת אֲמִתְנִיתִין וּמוֹדָה ר"י וְכוּ' וְלִתְנִי וּמוֹדָה ר"י בְּאו' לְחַבֵּירוֹ שְׁדָה זוֹ שְׁלָף הִיָּתָה וְלִקְחָתִיהָ מִמָּה מְשׁוּם דְּבַעֲי לְמִתְנִי סִיפ' אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁהִיא שְׁלוֹ ה"ד אִי דְאֲכֵלָה שְׁנֵי חֻזְקָה אֲמַאי לֹא מְהִימָן וְכוּ' וְא"א דְכִשְׂאִין עֵדִים עַל הַחֻזְק' אֲפִילוּ הַמְעַרְעֵר מוֹדָה שֶׁהַחֻזֵּק וְטוֹעֵן דְּגִזוּלָה הִיא נֶאֱמָן בְּמַגוּ אֲפִתִי קִשָּׁה לִתְנִי כִי הִיא גּוֹנוֹא אֲלָא נְדָאִי אֲפִילוּ לִיכָא עֵדֵי חֻזְקָה כִּינּוּ שֶׁהוּדָה הַמְעַרְעֵר שֶׁהַחֻזֵּק אִינוּ נֶאֱמָן לֹא מֵר גִּזוּלָה בְּלֹא רְאָיָה עֵינֵן שָׁם וְזֶה יֵשׁ לְדַחוֹת דְּכָל דְלִיכָ' עֵדֵי חֻזְקָה הוּי פְּלֹא הַחֻזֵּק וּפְשִׁיטָא דְהַמְחֻזֵּק לֹא מְהִימָן דְהַמְעַרְעֵר נֶאֱמָן בְּמַגוּ וְכִי הִיא גּוֹנוֹא פְּתַבּוּ הַתּוֹסְפוֹת שָׁם בַּד"ה אִין צְרִיף וְכוּ' וּמ"ש דְאִין זֶה מַגוּ טוֹב דְיִרָא הוּא לֹא מְשַׁלָּא הַחֻזֵּק בָּהּ שְׁמָא יְבִיא הִלָּה עֵדִים שֶׁהַחֻזֵּק וְכִי הִיא גּוֹנוֹא כְּתַב הֶרֶמְב"ן בְּחִי' דָּף כ"ט גְּבִי הִנֵּה נֹגְעִים בְּעֵדוּתָם וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם בְּאוֹרְהוּ הֵכָא נְמִי אִם אִין עֵדִים שֶׁהִיָּתָה שְׁלֵשׁ אֲבִיו אֲמַאי נֶאֱמָן בְּמַגוּ וְכִבֵּר כ' הַדְרִישָׁה ס' קמ"ט סכ"ה וְלֹא אֲמִרִינּוּ דְהִיָּה יִרָא לְטַעוֹן לֹא הִיוּ דְבָרֵי מְעוּלָם שְׁמָא הִיוּ עֵדִים שֶׁהִיא שְׁלֵשׁ אֲבוֹתֵיו דְאִם

כן גם בטענה דלקחתיה מהקטן לא יהא נאמן וזה דומה למ"ש בסימן קמ"ו סכ"ד דנאמן
המתזיק לומר להמערער קניתי ממך במגו דלא ה"ד מעולם משום דאם יביא המערער
עדים גם בטענה דלקחתיה ממך לא יהא נאמן עיין שם והכא נמי שהתזיק שלש שנים
ג"כ בטענה זו שהיא גזול' לא יהא נאמן: י"ח פתב ה' פנסת הגדו' אות ק"א המוכר חזקה'
לגוי אף על פי שעשה שטר מכירה פדין ישראל פיון דבדיניהם אין לגוי זכות בחזקה
ישראל הבא מפתו הרי הוא פגוי מהרשד"ם חח"מ סימן שנ"ב וילדברי הרמב"ן בתשו'
סימן ט"ז זכה הישראל הבא מפחו עי"ש ולא דק דהרמב"ן זיפה אותו מטעם דמ"ל
ישראל הבא מפת הגוי לומר לישראל אתינא מפח גברא דל"מ לאשתעווי דינא בהדיה
ע"ש והיינו דוקא אם היה הגוי זוכה בדיניה' פגון חלונות דבדיניהם היה הגוי המוכר
יכול לסתום אבל אם הגוי אינו זוכה בדיניהם פגון הכא דאין לגוי זכות בחזקה לא שייך
האי טעמא דאתינא מפח גברא וכו' שהרי הגוי עצמו אינו זוכה בדיניהם ואפילו בא
לפנינו דנין לו בדיניהם ואם פן ישראל הבא מפחו הרי הוא פגוי ודוקא אם היה הגוי
זוכה בדיניהם אף על גב דאם בא לפנינו דנין לו בדינינו ישראל הבא מפחו יכול לומר
אתינא מפח גברא דל"מ לאשתעווי דינא בהדיה שהיה יכול לזכו' בדיניהם אבל אם אין
לו זכות בדיניהם א"כ מצי ישראל לאשתעווי בהדיה דאפילו זוכה בדינינו פיון דבדיניהם
אין לו זכות בחזקה דנין לו בדיניהם ומהרשד"ם שם סינים דלא תקנו החזקה אלא
לישראל ואינו יכול למפורר אלא לישראל ולא לגוי עיין שם ואם פן לא קנה הגוי כלל
והכא נמי דבין בדיניהם בין בדינינו הדין א' והכא נמי ישראל הבא מפחו לא קנה וכי
האי גוונא פתב הרמב"ן בתשובו' שם וכן קיימא לן בסימן קצ"ד דגוי אינו קונה בחזקה
אלא בשטר ישראל הקונה מגוי הרי הוא פגוי עיין שם אבל ראיתי למהרח"ש ח' א' סימן
ל"ג שפתב בישראל שהקנה חזקה לגוי לאחר ל' שנה דלא קנה משום דבאותה שעה הדר
סודרא למאריה עש"ב משמ' דסב"ל דאם הקנה לו לגוי עכשיו החזקה קנה: י"ט פתב
הרב בית דוד חא"ה דף ט"ל בא' שנתן מתנה מנכסי מלוג לקרובת אשתו וא"ל שברשותה
נתן המתנה זו ומתה אשתו והבעל הוא יורשה ובה' לערער שה' מהרי"ק פתב שהבעל
זכה בטענתו פיון שהאשה יכולה למחות הוא יורש את פחה וכולי וכת' ה' וז"ל דנהי
שהאשה היתה נאמנת מ"מ לדעתו שקר היתה טוענת וכולי איך יוכל לירש מה שאינו
שלה לפי דעתו אטו מי שמעיד על אביו שהקרק' שמחזיק בו הוא גנוב הוא אתו פי הוא
יודע שהוא של ראובן דאם מת האב יירש הבן אותו קרק' בטענת שהיה האב יכול
להכחיש אותו ונלא פיון שהודה שאינו של מורישו א"א לירש מה שאינו שלו וה"נ הכא
וכולי עיין שם ולכאורה נ"ל ראיה ממ"ש התוס' בכתרא דף ל' בד"ה לאו וכולי וזה
לשונו אף על גב דליכא מגו מפל מקום טעני' ללוקח מאחר שהמוכר היה נאמן לומר
זבינתא מינה במגו וכו' וכה"ג מצי' בסוף המוכר גבי מפקיד אצל חבירו בסתם דאף על
גב דלא טעני' ליתמי נאנסו אפ"ה טעני' להו החזרתי לה פיון שאביהם היה נאמן בטענה
זו במגו דאי בעי אמר נאנסו ואור"י דל"ד להדיא דהמוכר את הבית דהכא אם היה
המוכר רוצה לזכות בטענה זו דלא היתה שלה מעולם לא היה מעפבי' הלוקח שהרי יודע
היה שהיתה שלו וכולי עיין שם הרי אף על גב דהמוכר היה נאמן וזוכה בה אין הלוקח
זוכה פיון שמודה והכא נמי גבי יורש מיהו צ"ע שהרי הרשב"א בתשו' חלק שני סי' ש"ז
בראובן שמת והיו ב' בנות יורשות נשואות לבעל א' לשמעון וא' ללוי ועמדה אשת לוי

והודית בבית דין לשמעון בעל אחותה שאביה צוה לפני מותו שינתנו לו מנכסיו ק' דינרים ואין שם עדים אלא הודאתה לבד אם נאמנת אם לאו לפי שיש לבעל זכות בנכסי מלוג ש'לה לאכול פירות בחייה ואם מתה הבעל יורשה וכתב ונ"ל ומ"מ יש פאן מקום חקירה אפילו מת הבעל בחיי האשה אם יגבה שמעון זה מן האשה מחמת הודאתה אם לאו לפי שאפשר לה לטעון פשהודיתי לה לא הנה אלא פדי להפסיד את בעלי וכיון שבאותה שעה לא הייתי נאמנת ונתבטלה הודאתי אין חוזרת וניעורת עכשיו וכענין שאמרו ר"פ האשה שנתארמלה האומר שטר אמנה וכולי וכתב הרמב"ד שאם עמר מלוג זה ופרע לאשר חב לו שחוזר וגובה מאותו לנה אף על פי שהודה לו שהוא שטר אמנה לפי שיכול לומר לו מתחלה לא נתפוננתי בהודאתי אלא להפסיד על ב"ח וכיון שלא הייתי נאמן באותה שעה אין בהודאתי פלום ומכל מקום מסתבר דכאן נאמנת היא לפי שקרן נכסי מלוג ש'לה הוא ונאמנת היא עליו שאין לבעל בקרן פלום כל שלא מתה האשה בחייו עד כאן לשונו ואם כן הכא נמי בנ"ד אף על פי שהודה הבן שהקרק' אינו של מורישו פיון שלא היה נאמן באותה שעה אין בהודאתו פלום והקרק' עומד בחזקת אביו וכשמת יורשו הבן וגם ר"י והרא"ש והטור סימן מ"ז שחולקים על הרמב"ד נראה דמודו בנ"ד דהתם עיקר הממון שלו ונאמן בהודאתו על עצמו אבל הכא באותה שעה אין עדותו פלום והרשב"א במינוחסות סימן קי"ז הביא דברי הרמב"ד וכתב וזה לשונו ועוד נ"ל דלא אמרינן הודאת בע"ד כמאה עדי אלא בתובעו חבירו וכולי אבל אם הודה מעצמו יכול לחזור בו וכולי עיי"ש ושוב ראיתי להרשב"א חלק ג' סימן רל"ב שכתב וזה ל' ואם האח טוען לא נתנה לי אמי פלום ועדיין הם ברשותה ישב' ע"ז ויפטר וגם אמן פטורה היא שאינה מתחייבת בהודאת בנה אלא שאם תמות וירשה בנה תטלם מאחיה בלא שבו מפני הודאת פיו שלא קבלה אחותו פלום וכו' עיין שם הרי דסבירא ליה אף על גב דבשעת הודאתו אין עדותו פלים מהני הודאתו כשיירש מיהו לכאורה נר' בנ"ד דהבן יורש אותו קרקע מדאמרינן בגיטין דף מ' עמוד שני פתבתי ונתתי לו והוא אומר לא נתן לי הודאת בע"ד כמאה עדים דמי ונותן אוכל פירות ורבה אמר משלשין את הפירות ולא פליגי הא באבא הא בברא ופירש"י אם מקבל מתנה עצמו בחיים ואמר שלא נתן לי נאמן ואוכל הנותן הפירות אבל אם מת ובנו אמר לא נתן שדה זו לאבא משלשין דשמא יבאו עדים שמסרה לאביו וזה לא ידע עיין שם וכן פי' הרמב"ם והטור סימן רמ"ה עיין שם והכא נמי אפילו הבן יודע שהיא של ראובן שמא אביו לקחה ממנו והוא לא ידע והטור בסימן ל"ז בראובן שגזל שדה משמעון ובא יהודה וערער על ראובן אם בא שמעון להעיד שהיא של ראובן יכול להעיד שפינון שהודה על הדבר שהיא של ראובן שוב אינו יכול לערער עליו ולומר שהיא שלו ואינו נוגע בעדותו ופסקו מור"ם שם סי"ז וכו' הט"ז שם א"ל אמאי לא יוכל לומר אחר כך שלא הודיתי אלא שלא יקחנה המערער וכהיא דסימן מ"ז בסטר אמנה וכולי י"ל שאני התם פיון ששט"ח בידו הסבירא נותנת שלא נפרע עדיין והוא אומר פדי לדחות ב"ח שלו עד כאן לשונו וליתא דמתשו' הרשב"א שכתבתי מוכח בהדיא דאין חי' ועיין בתשו' מהריב"ל חלק ד' סימן כ"ב דסבירא ליה דאם חב לאחרים אין מחילתו פלום וגבי שטרו ולא זכר מחלוקת בזה עיין שם: ד' דין ה' ונמצא בטל וכולי כגון שהיו עדים פסולים חתומים בו או שהיו עדים כאלו ולא היו מקיימים אותו השטר אבל אם הביא את השטר לפני בית דין והעדים אינם בעיר אף על

פי שאינו מוציא מי שיקנים השטר דיו דמן הסתם אינו בחזקת מוֹנִיף הַר"ן בס"פ זה בורר וכן פתב הרמ"ה בפרק גט פשוט סימן צ"ח דאם אמרו העדים מעולם לא חתמנו בו ואינו יכול לקנימו מפי אחרים בטל השטר ובטלה החזקה עיין שם משמע דאם יכולים לקנימו מפי אחרים אפילו עדי השטר אמרו מעולם לא חתמנו בו קנים ועיין בב"י סימן מ"ו אבל בתשו' הרשב"א סימן תתקס"א משמע דאפילו אינו מוציא לקנימו ועיין בתשו' מהרש"ג בספר משפטים ישרים סימן מ"א: כ"א אם טען אחר פה אבד השטר אינו נאמן וכו' נ"ל דאינו נאמן שאבד שטר ויועיל לו חזקתו אלא צריף לישב' שאבד שטר ואחר פה יאה נדון בחזקת' הב"ח עיין שם וכן ראיתי לראב"ן בספרו דק"י ע"ג וזה לשונו והלכה כרבי נדון בשטר דאמר ר' נדון על השטר וישב' עליו קאמר דכיון דטען שיש לו שטר שפא פסול הוא ומתיירא להביאו לפני בית דין והחזקה מפח שטר פסול היא הילכף כי קאמר עכשיו אבד ישב' שפן היא וכולי עד כאן לשונו אבל מדברי הַר"ן בחידושי' בפרק זה בורר שפתב וזה לשונו ואם בא ואמר אבד שטר ולא עשה ולא כלום וכן אם הביא את השטר והיו עדים פסולים חתומים בו או שהיו העדים ולא היו מקיימי' אותו כמו כן לא עשה ולא כלום וכולי עיין שם משמע דאם אמר אבד שטר ולא עשה פלום ואינו נדון בחזקת' אפילו בשבו' דומיא דהיו עדים פסולים: כ"ב פתב ראב"ן סימן ק"י דהיינו דוקא בקרקע דנקנה בשטר ובחזקה וכיון דחזקה מפח שטר פסול אין כאן לא שטר ולא חזקה אבל מטלטלי' דנקני' במשיכה ואינם צריכים חזקת ג' שנים ולא שטר: כ"ג נסתפק מהרח"ש ח"א סימן כ"ח בירוש ולוקח שפאים בטענת שטר וחזקה ובטל השטר אם בטלה החזקה פינו דטועני' לו עיין שם באורף ומהרימ"ט ח"מ סימן כ"ח פתב גבי לוקח מלוקח דאין צריף לברר ולהביאו הרב פנסת הגדולה אות ר"ג עיי"ש וכן פתב מהרימ"ט ח"א סימן קל"ב דהירוש א"ץ לברר עיין שם אבל כפר מהרש"ג בספר משפטים ישרים סי' כ"ד דחה זה מתשו' הרשב"א סימן תתקס"א עיין שם וכן ראיתי להרב דברי אמת בתשו' סימן ג' שתמה על מהרח"ש ומהרימ"ט מתשו' הרשב"א סימן תתקס"א שכ' דצריף האשה לברר הכת"י שנתן שמעון ללוי עיין שם.

כ"ד ונמצא בטל וכולי גלע"ד דה"ד אם אין לו טענה שקנה אלא בשטר כגון שהיה שטר קנין דמחמת אותו שטר החזיק בקרקע אבל אם טען שקנאה מהמוכר בכסף ונתן לו המעות וכתב לו שטר רא"ה איף שמכר לו אפשר דאפי' בטל השטר קנה פינו שהחזיק מפח קנין המעות והשטר אינו אלא לראיה מהרש"ג בס' משפטים ישרים סימן כ"ד ע"ש: כ"ה דין ח' ואם יטעון המערער וכולי אבל אין טועני' לירשיו פן דמילתא דלא שכיחא היא מהראד"ב סימן קס"א ע"ש: כ"ו (א"ה השאלה נאבדה ומתוה' התשו' יתבאר לה) תשובה מה שטען הירוש שהבן הנותן הוא מוחזק בבית ולעולם הוא דר בה ואלו הנה קנים וטען אחר שנתתי לה חזרתי ולקחתי ממך נאמן וה"נ טועני' לירוש יפה טען כמ"ש הרא"ש בתשו' פלל צ"ח סימן י"ח וכן מוכח בתשו' הרשב"א סימן תק"פ והובא בב"י סימן זה עיין שם וכן פתב בסי' אלה קנ"ט ובח"ב סימן של"א בשטר מתנה ומשמע שם אפילו לא החזיק בה המקבל פלל אלא לעולם הנותן דר בה ואוכל פירותיה אפ"ה טועני' לירוש ולוקח שפא חזר ולקח ממנו וכן פסק מהר"י הלוי סימן ס"ג והמבי"ט ח"ב סימן קי"א ומהרח"ש ח"א סימן כ"ד וה' פני משה ח"ב סי' צ"א עיין שם ולכאורה דאם בשעת המתנה הוא דר בה תלוי במחלוקת' דסימן ק"ן אם היורד ברשות יש לו חזקה או לא וה'

עדות בַּיַעֲקֹב סִימָן כ"ה כ' דָּכַל שֶׁהָאֵב אֵינוֹ זוֹכֵה אֶלָּא מִפֶּחַ סֶפֶק וּמִפֶּחַ שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק אֵין טוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים ע"ש וּכ"כ ה' שֶׁמַּחַת יו"ט ס' ל' דקט"ו לְדַעַת בַּעַל הַתְּרוּמוֹת וְהִבִּיא מ"ש ה' כְּנֵה"ג בְּסִימָן ק"ח דָּאֵין טוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי טַעֲנַת קי"ל עש"ב וְה"נ שֶׁהָאֵב אֵינוֹ זוֹכֵה אֶלָּא מִסֶּפֶק אִם הַיּוֹרֵד בְּרִשׁוֹת יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה אוֹ לֹא אֵין טוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי וְכֵן פֶּסֶק ה' בְּנֵי אֶהְרֹן סִימָן ק"ט דָּאֵין טוֹעֲנִי לָהֶם וְזוֹכֵה מִקַּבֵּל מִתְּנֵה עש"ב אֶבֶל הַרְשֵׁב"ש בְּתִשׁוֹ סִימָן ת' כ' וְז"ל וְאִם מֵת לִוְה קוֹדֵם שֶׁנִּשְׁלַם הַזְּמַן וְאַחַר שֶׁנִּשְׁלַם הַזְּמַן מֵת מִלְּוֵה יִגְבוּ יוֹרְשֵׁיו בְּלֹא שְׁבוּעָה אַע"ג דְּאִבְעֵיָא לָן בַּפ"ק דְּבִתְרָא תְּבַעוּ לְאַחַר זְמַן וְאמ"ל פְּרַעְתִּיהּ בְּתוֹף הַזְּמַן מֵהוּ אֶלָּא אִיפְשָׁטָא וְכַתֵּב הַרִי"ף דָּכַל כַּה"ג חוּמְרָא לְתוֹבַע וְקוֹלָא לְנִתְבַּע וְכוּלֵי וְקי"ל דְּטוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי וְכִינּוּן דָּאִם אֶבְנֵהוּ הֵנָּה טַעֲנִין הָכִי מִיפְטָר וּפּוֹטֵר נָמִי יוֹרְשֵׁיו לֹא הִיא וְכוּלֵי ע"ש וְכֵן כְּתֵב מְהֵרָ"ש ן' חֲסוֹן בַּס' בֵּית שְׁלֵמָה ס' כ"ח עֵינִין שָׁם הַרִי דַס"ל דְּאֶפִּילוּ דְּבַר שִׁאֵין הָאֵב זוֹכֵה אֶלָּא מִס' מִפֶּחַ שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי כֵּן וְה' כְּנֵה"ג עֲצָמוּ בַסִּי רמ"ו תְּמָה עַל מֵהֵרָש"ג מנ"ל הָא וְדַעַתוּ דְּטוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי טַעֲנַת קי"ל עֵינִין שָׁם א"כ אֶפִּילוּ נִימָא דְלִלּוֹקַח לֹא טַעֲנִי טַעֲנַת קי"ל לַיּוֹרְשִׁים טַעֲנִי דְרִשׁוֹת יוֹרֵשׁ לֹא פְרִשׁוֹת לּוֹקַח וְכַמ"ש ה' שֶׁמַּחַת יו"ט שָׁם וּמ"ש ה' כְּנֵה"ג בְּסִימָן ק"ח אוֹת ג' דְּבַסִּי רמ"ו כְּתַבְתִּי דְלֹא טַעֲנִינוּ לַיּוֹרְשִׁים אֶלָּא דּוֹקָא טַעֲנָה שִׁאֵינָה תְלוּיָהּ בְּעֵיקָר הַדִּין כְּגוֹן טַעֲנַת פְּרַעְתִּי אוֹ הַחֲזוּרְתִי אֶבֶל טַעֲנָה שֶׁתְלוּיָהּ בְּעֵיקָר הַדִּין כְּגוֹן לּוֹמֵר קי"ל לֹא טַעֲנִי וְהַרְוָאָה דְבַרִי ה' בְּסִימָן רמ"ו שְׁכֹן דַּעַת מֵהֵרָש"ג וְה' תְּמָה עָלָיו מנ"ל הָא וְדַעַתוּ דְאֶפִּילוּ לְמַחֲזִי עֲצָמוּ ב"ד טוֹעֲנִים בְּשִׁבְלֵוּ קי"ל וְכ"ש לַיּוֹרְשֵׁיו וְכ"כ בַּסִּי כ"ה עֵינִין שָׁם וְכֵן כְּתֵב ה' בְּתִשׁוֹ ח"א סִימָן נ"א גְבִי פֶסֶק דִּין דִּיכּוֹל הַמְּוַחֲזֵק לּוֹמֵר קי"ל כַּמ"ד דְּנֶאֱמָן לּוֹמֵר פְּרַעְתִּי וְטוֹעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים כֵּן עֵינִין שָׁם וּבְסִימָן נ"ז כ' וְז"ל עוֹד כ' בַּעַל הַקּוֹ דְמֵאַחַר דְּטַעֲנַת קי"ל חֲלוּשׁ' דִּי כַּשֶׁהֲבַע"ד עֲצָמוּ יִטְעוּן כֹּף אֶבֶל לֹא טַעֲנִי בַּעֲבוּרוֹ וְכו' וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי בַּפֶּסֶק הָא' שְׁדַבְרִי מֵהֵרָש"ך ח"ב סִימָן ק"פ בְּרוּר מְלֵלוּ שַׁב"ד טוֹעֲנִים כֵּן וְהַדְּבָרִים מְוַכְרְחִים וְכוּלֵי וּמֵן הַתִּימָא עוֹד עָלָיו שְׁלֵא הַבֵּיט דְטַעֲנִי לִיתְמִי קי"ל וְכוּלֵי עש"ב וְכֵן כְּתֵב עוֹד בְּתִשׁוּבוֹת ח"ב סִימָן ס' עֵינִין שָׁם וְעֵינִין בְּסִפֵּר בְּנֵי אֶהְרֹן סִימָן כ"ד וְהַתִּימָא עַל ה' שֶׁמַּחַת יו"ט סִימָן ל' ד' קט"ו שְׁלֵא רָאָה דְבַרִי הַכְּנֵה"ג בְּסִימָן נ"ה וְסִימָן רמ"ו עֵינִין שָׁם וְשָׁם חֲלַק ה' עַל ה' עֵדוּת בַּיַעֲקֹב וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי בְּסִימָן ס"ט טַעַם אַחַר לְדַבְרִי בַּעַל הַתְּרוּמוֹת וְהוֹכַחְתִּי מִדְּבַרִי הַתּוֹס' רִישׁ גִּיטִין בַּד"ה וְאִם וְכוּלֵי דְאֶפִּילוּ בְּתוֹף הַזְּמַן טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים פְּרוּעַ דַּל"כ אֶפְתִּי לֹא שְׁבַקְתָּ חֵי שְׁיִכּוֹל אָדָם לְכַתּוּב שֶׁטֵּר בְּתוֹף הַזְּמַן וַיִּגְבֶּה מֵהַיּוֹרְשִׁי ע"ש א"כ אַע"ג דְּמָגוּ בְּמָקוֹם חֲזָקָה בַּעֲיָא הִיא וְאֵינוֹ זוֹכֵה הָאֵב אֶלָּא מִס' וְהוּא מְוַחֲזֵק אַפ"ה טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים גַּם הַשִּׁי בְּסִימָן ק"ח גְּבִי שֶׁטֵּר כְּפִים בְּתוֹף הַזְּמַן גְּדַחַק לּוֹמֵר הַטַּע' דְלֹא טַעֲנִי לְהוּ הַחֲזוּרְתִי בְּמָגוּ דְנֶאֱנָסוּ מִסִּים דְמִילְתָא דְלֹא שְׁכִיחָא הִיא עֵינִין שָׁם גְּרָאָה דַס"ל דְטַעֲנָה דְשְׁכִיחָא אַע"ג דְאֶבְיָהֶם לֹא הָיָה זוֹכֵה בָּהּ אֶלָּא מִס' טַעֲנִי לְהוּ וְעֵינִין בַּס' פְּנֵי מִשְׁהָ ח"ב סִימָן צ"ז דְהָכִי ס"ל עֵינִין שָׁם וְעֵינִין בַּמֵּהֲרַח"ש ח"א סִימָן י"ג שְׁכ' דְלֹא הָנִי כְּיּוֹרֵד בְּרִשׁוֹת כִּינּוּן שֶׁהִיא מִתְחַזְקָה הִית' שְׁלוּ וְהוּא דַר שָׁם עש"ב גַּם מְהֵרָ"ש חֲסוֹן בְּסִפֵּר מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים סִימָן כ"ב בְּרַאוּבֵן שְׁמֵכֵר בֵּיתוֹ לְשִׁמְעוֹ' וְלֹא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ וּמֵת רַאוּבֵן וְצַדִּד דְלַכ"ע לֹא מִיְקָרִי יוֹרֵד בְּרִשׁוֹת אַחַר שֶׁחֲזַר וְלָקַח בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲצָמוֹ וְהִבִּיא קֶצֶת רָאָיָה מִתִּשׁוֹ הַרְשֵׁב"א עֵינִין שָׁם וְאֶפְשָׁר שֶׁזֶהוּ דַּעַת ה' פְּנֵי מִשְׁהָ דְלֹא זָכַר מִחֲלוֹקֶת זוֹ דְיּוֹרֵד בְּרִשׁוֹת וְכֵן מוֹכַח מִתִּשׁוֹ הַרְשֵׁב"א ח"ב סִימָן שַׁל"א עֵינִין שָׁם: וְרֵאִיתִי לְמְהֵרָ"ש ן' חֲסוֹן בְּסִפֵּר מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים ס' כ"ב בְּרַאוּבֵן שְׁמֵכֵר בֵּיתוֹ

לשמעון ולא יצא מביתו ומת ראובן שכ' לזכות היורשים דאם הָיָה טוען תנאי הָיָה או
אמנה נאמן במגו שיכול לומר חזרתי ולקחתי כמו בשטר כִּס דְנֶאֱמָן לומר הַחֲזַרְתִּי בְּמִגּוֹ
דְנֶאֱמָסוּ וְכִמּוֹ שְׁנֶאֱמָן לומר תנאי הָיָה או אמנה אם לא נתקיים השטר במגו דְמִזְוִיָּה וְאֵע"פ
שִׁישׁ פּוֹסְקִים דס"ל דאינו נאמן לומר חזרתי ולקחתי ולדידהו ודאי אינו נאמן לומר תנאי
או אמנה מ"מ בְּהָא שְׁהִמּוּכַר מְוַחֲזָק וְהוּא מְרָא קָמָא וְגַם הַבֵּית בְּרִשּׁוֹתוֹ וְאוֹכַל פִּירוֹתֵי
נִרְאָה דְאִין לְפַקְפֵּק וְכֵן טוֹעֲנִי לְיִוְרְשֵׁי חֲזַר וְלִקַּח או תנאי ואמנה דְהוּוּ מִקְלָת' דְשְׂכִיחָא
עש"ב הרי דס"ל דאפילו טענה שאין האב זוכה בו אלא מספק פִּינּוֹן שְׁהוּא מְוַחֲזָק טוֹעֲנִי
לְיִוְרְשִׁים וּמ"ש שְׁאֵם טוען תנאי או אמנה נאמן במגו דִּיכּוֹל לֵימַר חֲזַרְתִּי וְלִקַּחְתִּי כ"כ
מהרש"ך ח"ב סימן מ"ט הביאו ה' כנה"ג בסימן זה אות ד' ע"ש וכן פתב המבי"ט ח"ב
סימן י"ח ונ"ל ומגו שהיתה רחל יכולה לומר טענה זו חזרתי ולקחתי מִמָּה נֶאֱמַנְתָּ לומר
אני קניתי אלא שעשיתי השטר בשמה דְהוּי כשט' אמנה דְנֶאֱמָן לומר שטר אמנה הוא
כְּשִׁישׁ לָהּ מִגּוֹ וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם וְנִרְאָה לִי רֵאָיָה מִמ"ש הַטּוֹר בְּסִימּוֹקֵימ"ז ונ"ל ואם טען על
התלם שהודיתי לו חזרתי ולקחתי מִמֶּנּוּ אם אין כת"י יוציא ממ"א נאמן במגו שאין זה
כת"י וכו' והרמ"ה כ' דאפילו אם כת"י יוציא ממ"א נאמן במגו שי"ל שעל תנאי
מכרתיה לו ולא נתקיים התנאי וכו' עיין שם הרי דְנֶאֱמָן על טענה אחרת במגו דְתַנְאִי
א"כ משמע דְנֶאֱמָן לומר תנאי הָיָה בְּמַכִּירָה וְלֹא נִתְקַיְּם הַתַּנְאִי אֲפִילוּ לִיפָא מִגּוֹ אָבֵל
ראיתי למהראד"ב סימן קל"ג שכ' ונ"ל כפי הנראה מדברי השאלה אֲשֶׁת שְׁמַעוֹן מוֹדָה
שְׁהִיא וּבַעֲלָה לֹא קִנּוּ מְלוֹי הַחֲזָקָה כָּלֵל דְמֵן הַדִּין פִּינּוֹן שְׁהַחֲזִיקָה שְׁנֵי חֲזָקָה יְכוּלָה לְטַעוֹן
וְכוּלֵי אוֹלֵי בַעֲלָה חֲזַר וְקָנָה הַחֲזָקָה מִבַּעֲלֵיהָ פִּינּוֹן שְׁהַחֲזִיק שְׁנֵי חֲזָקָה בְּחֵיוּ וְטַעֲנַת' הִיתָה
טַעֲנָה דְקִי"ל טוֹעֲנִי לְיִוְרְשֵׁי וְלִלּוֹקֵחַ וְתַעֲמוּ' הַחֲזָק' בְּחֲזָקַת יוֹרְשֵׁי שְׁמַעוֹן אָבֵל מֵאֲחֵר
וְכוּלֵי אֵלָּא שְׁשֹׁטֵר זֶה שְׁטַר אֲמָנָה הוּא וְכוּלֵי אִינָה נֶאֱמַנְתָּ דְהַרִי כ' הַרְמַב"ם בַּפ"י ד' מַה'
מְלוֹ' דַּע"ג דִּיכִיל לְטַעֵן בְּשֹׁטֵר שְׁאִין בּוֹ נֶאֱמָנוֹת פְּרַעֲתֵיהָ אִינוּ יְכוּל לְטַעוֹן שְׁטַר אֲמָנָה
וְכוּלֵי ע"ש מְבִנְיָר דס"ל דאינו נאמן בטענת אמנה אע"ג דאיפא מגו דִּיכּוֹל לומר חזרתי
ולקחתי הַפָּה דְבָרֵי הַמְבִי"ט וּמַהֲרַש"ך וְאֵע"ג דְנֶאֱמָן בְּטַעֲנָה זו אם לא נתקיים השטר
בְּמִגּוֹ דְמִזְוִיָּה אֲפֹשֶׁר דְדוֹקָא בְּמִגּוֹ דְמִזְוִיָּה נֶאֱמָן מִשּׁוּם דְהַפָּה שְׁאֲסַר הוּא הַפָּה שְׁהַתִּיר
וְכֵה"ג כְּתַב הַרְמַב"ן בַּפ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבֵּית גְּבִי שְׁטַר כִּס דס"ד דאינו נאמן לומר הַחֲזַרְתִּי
אֶף עַל גַּב דְאִיפָא מִגּוֹ מִשּׁוּם דַּא"ל שְׁטַרְהָ בְּיַדֵי מַאי בְּעֵי וְנ"ל וְאֶף עַל גַּב דְלָמ"ד מוֹדָה
בְּשֹׁטֵר שְׁפָתְבוּ צָרִיף לְקִימּוֹ וְאִי לֹא מְקַיְּם לִיהָ מְהִימָן לומר פְּרַעֲתֵי בְּמִגּוֹ דַּאי בְּעֵי אָמַר
מְזוּנִיף הוּא וְלֹא אֲמַרִינּוּ לִיהָ שְׁטַרְהָ בְּיַדֵי מ"ב שְׁאִנִי הֵתָם דְכָל אִימַת דְלֹא מְקַיְּם לֹא
שְׁטַרָא הוּא כָּלֵל וְהַפָּה שְׁאֲסַר הוּא הַפָּה שְׁהַתִּיר אָבֵל הֵכָא שְׁטַר וְכוּלֵי עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ וְאֶף
עַל גַּב דְמַסְקִי הֵתָם דְנֶאֱמָן לומר הַחֲזַרְתִּי בְּמִגּוֹ א"ל דַּה"ד לְעַנְיָן דְלֹא אֲמַרִינּוּ שְׁטַרְהָ בְּיַדֵי
מ"ב אָבֵל בְּטַעֲנָה גְרוּעָה אִינוּ נֶאֱמָן בְּמִגּוֹ אֵלָּא דוֹקָא גְבִי מְזוּנִיף מִשּׁוּם דְהַפָּה שְׁאֲסַר הוּא
הַפָּה שְׁהַתִּיר וְהַרְמַב"ן בְּמַלְחָמוֹת בְּפָרְק ח"ה גְבִי קַרְיָבִיהָ דְרַב אִידי וְכוּלֵי כְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ
וּמַאי דַּאֲמַר דַּל"ג דַּאִיהוּ מְקַרְב טְפִי מִשּׁוּם דְלֹא אֲמַרִינּוּ הֵכָא מ"ל לְשַׁקֵּר דְבְּמִקּוּם עֲדִים
לֹא אֲמַרִינּוּ אִי מִשּׁוּם הָא לֹא אִירֵא דְהֵכָא הַפָּה שְׁאֲסַר הוּא הַפָּה שְׁהַתִּיר וְל"ד לַמ"ל
לְשַׁקֵּר דְלַעֲיִל וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם הַרִי דַּאֲף ע"ג דְמִגּוֹ בְּמִקּוּם עֲדִים לֹא אֲמַרִינּוּ ס"ד דְהַפָּה
שְׁאֲסַר הוּא הַפָּה שְׁהַתִּיר אֲמַרִינּוּ וְנֶאֱמָן נֶגְד הַעֲדִים בְּמִגּוֹ דַּאי בְּעֵי אָמַר לַהַד"מ לְכַף הַזְפִּירוֹ
הוֹדָאתוֹ שְׁהִיא הַמְסַיְיבָתוֹ לְשַׁלֵּם וְכֵן כַּת' הַתּוֹס' בְּכַתְּנֻבוֹת דָּף י"ח עֲמוּד שְׁנֵי בַד"ה הַרִי

וכולי גבי העדים שאמרו כת"י הוא זה אבל אנוסים היינו וכולי כת' וז"ל וא"ת למה נאמנים והא מנו במקום עדים הוא דאנו סהדי שלא היו אנוסים וכולי וי"ל כיון דהצריכו חכמים קיום הקא לא חשיב כלל קיום מ"ש כת"י הוא זה כיון דאינהו גופייהו אמרי תכ"ד קטנים או אנוסים וכולי עיין שם הרי דאפ"י בטענה גרועה נאמני במגו דמזוניף אבל במקנייג לא אמרינו מגו דפרוע כמ"ש התוס' שם בד"ה אין וכו' עיין שם והקא נמי אפ"ש דטענת אמנה גרועה ואינו נאמן אלא בשטר שאינו מקנייג במגו דמזוניף וכן משמ' מדברי הרמב"ם ומרן בסימן מ"ו שפ"ת הואיל ואם רצה אמר לא היו הדברים מעולם והרי מפיו נתקנייג וכולי וכן כ' הטור בסימן פ"ב עיין שם וכן מצאתי להפרישה בסימן נ"א גבי שטר בע"א שפ"ת וזה לשונו וכשטען פרעתי לא אמרינו דמהימן בשבועה במגו דלא לוייתי וכולי א"נ דהו"ל מגו במקום חזקה וחזקה אין אדם פורע ומניח השט"ח ביד המלוה ומ"ש ר' בר"ס מ"ו דנאמן לומר פרעתי במגו דמזוניף שאני התם כיון שאינו יכול לקניימו לא מחשב שטר כלל וגרע מהו דהקא עד פ"א לשונו הרי בהדיא כמ"ש אבל המבי"ט ומהרש"ך ס"ל דכל דאיכא מגו נאמן ושטר שאין בו נאמנות שאני דליכא מגו דאף על גב דיכול לטעון פרעתי היינו דוקא להצריף שבוע' אבל דאיכא מגו נאמן כמו בשטר פיס דנאמן לומר החזרתי במגו דנאנסו וכו' רש"ב"ם שם אבל מלוה את חבירו בשטר ל"מ טעין לנה פרעתי דא"ל אידך שטרך בידי מאי בעי דגבי לנה ליכא מגו דאפילו טעין נאנסו צריף לשלם דמלוה להוצאה ניתנה עיין שם משמע דכל דאיכא מגו נאמן וה"נ בטענת אמנה נאמן בכל מגו דטענת פרוע ול"ד במגו דמזוניף וכן מוכח מדברי התוס' שם בד"ה או וכו' שכ' וז"ל אפילו למאן דאמר מודה בשטר שפ"ת צריף לקניימו ומדין לנה לומר פרוע הוא ולא אמרינו אם פ"ן שטרך בידי מ"ב התם משום דזמנין אפשיטי דספרא זייר ליה וכולי עיין שם ולא תי' דהתם נאמן במגו דמזוניף דהפה שאסר הוא הפה שהתיר וכן פ"ת מהריב"ל חלק ג' סי' נ"ה במי שנתחייב בשטר לפרוע כל מה שימצא פ"ת בפקסו בכת"י אין לו דין שטר ויכול לטעון אמנה או רבית במגו דפרעתי וכולי והם דברי בעל התרומות והטור סימן ס"ג ופסקו מרן שם בכת"י אם טען אמנה הוא נאמן במגו דפרעתי עיין שם אלא דכל דאיכא מגו נאמן ומהרשד"ם סימן קע"ב פ"ת וזה לשונו ועוד שטר אמנה לא שייף אלא בשט"ח דנאמן לומר אמנה במגו דאי בעי אמר פרעתי ובנ"ד ליכא מגו ולכן אפילו אביהם ל"מ למי' שטר אמנה ועוד דאביהם אם הנה נאמן בטענת אמנה הנה נאמן ובשבו' ועתה אינו חי שישב' וכו' עיין שם לא דק דבשטר חוב אינו נאמן לומר אמנה אלא אם לא נתקנייג השטר במגו דמזוניף אבל אם נתקנייג השטר אינו נאמן אפילו להצריף המלוה שבוע' וכל שאביהם נאמן במגו טועני הכי ליורשי' כמ"ש התוס' ריש גיטין בד"ה ואם וכולי דאפילו לא טעני' ליורשי' מזוניף טעני' להו פרוע כיון שאביהם יכול לומר פרוע במגו דמזוניף כמו בשטר פיס דלא טעני' להו נאנסו וטעני' להו החזרתי ע"ש אלא אף על גב דטענת מזוניף ונאנסו לא שכיחא ולגבי יורשי' ליכא מגו כיון שאביהם הנה נאמן לומר פרו' במגו דמזוניף טעני' הכי ליורשים והקא נמי דכונתה טעני' ליורשים ואף על פי שאביהם הנה צריף שבועה היורשים אינם צריכים שבו' ליפטר כמבואר בסימן ס"ט ע"ש אבל יש להסתפק דאפ' אפילו נימא דאם טען הוא שטר אמנה נאמן במגו דחזרתי ולקחתי כמ"ש מהרש"ך והמבי"ט אין טוענין הכי ליורשים דתנאי או אמנה מילתא דלא שכיחא היא וכן נראה

להוכיח מדברי התוס' ריש גיטין בד"ה ואם וכו' וכי' שכ' ו"ל אבל בממון טוענים מזוניין
לנפרע שלא בפניו ומיתומים ומלקוחות דאל"כ לא שבתת חיי לכל בריה שייכול כל אדם
לכתוב שטר מלנה וכו' מיהו מזה אין להוכיח דאפילו לא טעני' להו מזוניין טעני' להו
פרו' פנין שהוא עצמו יכול לומר פרו' מגו דאי בעי אמר מזוניין וכו' וכתב מהר"ם שם
דנ"מ במקום שאין לומר פרעתי כגון שמת בתוך זמן השטר עיין שם וא"א אפילו בתוך
הזמן הרי יכולים לטעון תנאי או אמנה כמגו דמזוניין אלא משמע דתנאי או אמנה מילתא
דלא שכיחא ולא טענינו ליהוי' ושהטור בסימן קי"ד במלנה שפא לטרון מלקוחות כ'
דמשבעי אותו בנק"ח שלא נפרע כלום וכולל בשבועתו שאין זה שטר אמנה ושלא מכרו
ושלא מקלו וכ' הרמב"ם אם השטר לזמן ועדיין הוא בתוך הזמן נפרע שלא בשבו' וכו' ו
וכו פסק מרן שם אלקא טענת אמנה לא שכיחא ולקח' אין טעני' אותה ללקוחות ולקח'
המלנה טורף בלא שבועה וכן פסק הרמב"ם ושהטור ומרן בסימן פ"ב דאם טען הלנה
שטר אמנה או כתבתי ללנה ולא ליתתי והמלנה מכחיש ואמר הלנה השבע וטול אין
שומעין להשביעו אף ק' שהטור ומרן שם כתבו דאם טען הלנה השטר נעשה על תנאי
וכו' ואין המלנה מודה לו שהיה שם תנאי ואין העדים לפנינו נשבע המלנה ונוטל כמו
בטענת פירעון עיין שם אלקא תנאי שכיחא ונשבעין עליה ואם פן בתוך זמנו אמאי טורף
אלקוחות בלא שבועה נטעון להו שפא היה תנאי ואין נר' לומר דה"ד אם כתוב בשטר
שנעשה בלא שום תנאי אלא נדאי דוקא אם טען אותה הלנה כגון שאינו עוקר בגוף
השטר אף על גב דלא שכיחא צריף המלנה לישבע אבל ליתומים וללקוחות אין טוענים
אותה וכן אם טען מחלת לי כ' מרן בסי' פ"ב יש מי שאומר שדינו כמי שטוען פרעתי
וכו' וכו' קי"ד כתב דבתוך הזמן טורף בלא שבועה וכן קיימא לן בסי' ק"ח דגובה
מהיורשים בתוך הזמן בלא שבועה ולא חיישינו למחילה אלא דוקא אם טען הלנה בריא
משביעין המלנה אבל אין טעני' ליורשים וללקוחות דמחילה לא שכיחא כמ"ש בסימן
ע"ה עיין שם באורף והכא נמי אין טעני' ליורשי' תנאי ואף שהרמ"ה בפ"ק י"ג סימן
יו"ד כ' דטועני' ליורשים תנאי היה פנין שהאב יכול לטעון כמגו וכ"כ בתשו' סי' רצ"ג
ע"ש ונר' דהרמ"ה סבירא ליה דכל טענה שאביהם היה נאמן עליה אפילו היא רחוקה
טעני' ליורשים דדוקא נאנסו לא טעני' להו מטעם אחר שכתב בפ"ק המוכר את הבית
סימן ע"ז עיין שם וכן כתב בפ"ק גט פשוט סי' קל"ג דהכא נמי טעני' ליורשי' שפרע
בתוך זמנו אף על גב דלא שכיחא היא כמ"ש לעיל סימן ע"ח עיין שם אבל לדעת הפוסקי'
דלא טעני' ליורשים טענה דלא שכיח' הכא נמי לא טעני' להו תנאי או אמנה דלא שכיחא
ואם פן אפשר דמהראד"ב אינו חולק על המבי"ט ומהרש"ך דלא אמר אלא לגבי
היורשים דהוי טענת שפא דאין נאמנים לומר אמנה דהא אין הלנה יכול להשביע למלנה
על טענה זו וכתב הסמ"ע בסימן ק"ח ס"ק ט"ו טעמא דאין למלנה דנפרע מהיתומים
אלא בשבועה משום דאם היה הלנה חי וטען השבע לי דלא פרעתיך צריף לישבע וה"נ
טועני' ליורשי' וכן כתב רש"י בפ"ק הפותח בפ"ק השולח טעם זה עיין שם וכן כתב ה'
ישעיה בספ' א"ז בפ"ק דיני גזירות דק"ט עמוד ב' וזה לשונו ואי ק' לך טעמא דטען
אפטרופ' הא לא טען לא היה טוען אפיי הכי בעבור היתומים והא קיי"ל וכו' שהרי אין
נפרעין מנכסי יתומים אלא בשבועה ואף על פי שיש ביד המלן' שטר חוב ויתמי לא טעני
מיד טעני' ב"ד בעבורם י"ל דדוק' גבי פירעון דשכיחי אינשי דפרעי ולא קרעי לשטר

וכולי אַבֿל בְּחִזּוֹר וּלְקַחְתִּיו דְּהוּי מִיִּלְתָּא דְלָא שְׂכִיחָא וְכוּלִי עכ"ל וְאִם כֵּן טַעֲנַת אֲמֵנָה דְאִין הִלְנָה יְכוּל לְהַשְׁבִּיעַ לְמַלְנָה אִין טוֹעֲנִי לְיִוְרְשִׁים וְכֵן אִם חִזּוֹר וּלְקַחְתִּי אַף עַל גַּב דְּאִם טַעֲנָה הוּא נְאָמֵן אִין טוֹעֲנִי לְיִוְרְשִׁים כֵּן וְהַתּוֹסְפוֹ בְּעֶרְכִין פ' שׁוּם הִיתּוּמִים דכ"ב ע"ב בד"ה אַמ' וְכוּלִי שְׂכַת' וְז"ל דְּהִתְם מִתְחִילָה הִיְתָה שְׂדָה שְׁל אַבְיִו דִּיתּוּם כִּי נְמִי אִיפָא סְהָדִי דְאַחְזִיק אִין לְנִי לְקַבֵּל עֵדוּתִן זֶה וְכוּלִי דְשָׂמָא שׁוּם תְּנַאי הִיְתָה לְאַבְיִו עֵמֹו לְהַחְזִיק שְׂדָה שְׁלוֹ וְכוּלִי עֵינִן שָׁם נר' דה"ד לִיתּוּם קֶטֶן דְאַפִּילוּ טַעֲנָה דְלָא שְׂכִיחָא טַעֲנִי לִיה וְכֵה"ג כַּת' הַתּוֹסֵף בְּכַתּוּבֹת דָּף צ"ב בד"ה רְאוּבֵן וְכוּ' וְזֶה לְשׁוֹנֵי וְתִימָא וְהוֹאִיל וְלֹא זְקַפּוֹ לִיפָא לְמִיחַשׁ לְצַרְרֵי אִם כֵּן לְמֵאן דְּמִפְרַשׁ טַעֲמָא בְּעֶרְכִין בְּפָרְק שׁוּם הִיתּוּמִי דְאִין נְזַקְקִין לְנַכְסֵי יְתוּמִים קְטַנִּים מְשׁוּם צַרְרֵי מִשְׁפַּחַת לֵה דְנְזַקְקִין כְּמוֹ רְאוּבֵן שְׂמַכְר שְׂדָה לְשִׁמְעוֹן בְּאַחְרֵיּוֹת וְלֹא זְקַפּוֹ עֲלִיו בְּמַלְנָה וּמַת וְשָׁלַם שְׁמַעוֹן הַמַּעוֹת לִיתּוּמִים וְאַחַר כֵּן נִמְצְאָת שְׂאִינָה שְׁלוֹ הָרִי עַכְשָׁיו חוֹזֵר עַל הִיתּוּמִים וְנְזַקְקִין הוֹאִיל וְלֹא חִיְיָשִׁינוּ לְצַרְרֵי וְאָמַר לִי רַבִּי נְהִי דְבִיתּוּמִים גְּדוּלִים לֹא הִנֵּה חִיְיָשִׁינוּ לְצַרְרֵי כֵה"ג בִּיתּוּמִים קְטַנִּים חִיְיָשִׁי טְפִי עַד כְּאֵן לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְאַפִּילוּ בְּמָקוֹם דְלָא חִיְיָשִׁי לְצַרְרֵי בִיתּוּמִים גְּדוּלִים חִיְיָשִׁינוּ טְפִי בִיתּוּמִים קְטַנִּים וְהִכָּא נְמִי אַף עַל גַּב דְלָא טַעֲנִי תְנַאי לִיתּוּמִים גְּדוּלִים דְלָא שְׂכִיחָא מְפַל מְקוֹם בִּיתּוּמִים קְטַנִּים חִיְיָשִׁינוּ טְפִי מִיְהוּ בְלֹא"ה לְדַעַת הָאֲחֵרוֹנִי שְׂפַתְבְּתִי בְּסִימָן נ"ח דְלָא אֲמַרִי מְגוֹ בְדַב' שֶׁהוּא מְחַלְקַת נִרְאָה דְהִכָּא נְמִי אִינוּ נְאָמֵן לומ' תְּנַאי הִיְתָה אוֹ אֲמֵנָה בְּמֵגוֹ דְחִזְרִיתִי וּלְקַחְתִּי עֵינִן שָׁם וּמְפַל מְקוֹם בנ"ד הֵבֵן בְּנַכְסֵי הָאִם דִּינוּ כְּבֵן בְּנַכְסֵי הָאֵב דְאִין לוֹ חִזְקָה כְּמִבְּרָאָר בְּסִימָן קמ"ט עֵינִן שָׁם וְנִדּוֹן הָרֶשֶׁבֶת"א ח"ב סִימָן שַׁל"א בְּאַח עִם אַחִיו דִּישׁ לוֹ חִזְקָה מְשׁוּם דְדִין הָאֵח אִינוּ כְּדִין הֵבֵן עִם הָאֵב לְעוֹלָם אַא"כ הֵם סְמוּכִים זֶה עַל זֶה כְּמִבְּרָאָה בְּתִשׁוֹ הָרֶשֶׁבֶת"א סִימָן תַּח"ן עֵינִן שָׁם: סִימָן קמ"א א' דִּין ח' אִם בְּנֵה אָדָם חִזְרְבָתוֹ שְׁל חֲבִירוֹ וְכוּלִי עֵינִן בְּמַהֲרַשְׁד"ם סִימָן רנ"ד דְּהַבּוּנָה בֵּית בְּחִצְרַת הַשְׁוֹתְפִין וְשִׁתְקוֹ הוּי חִזְקָה לְאַלְתֵּר וּמַהֲרַח"ש סִימָן כ"ז הַשִּׁיגוֹ מִדִּין זֶה עֵינִן שָׁם וְנ"ל דְּלִק"מ דְּדוֹקָא בּוּנָה חִזְרְבָתוֹ שְׁל חֲבִירוֹ לֹא הוּי חִזְקָה אַבֿל בּוּנָה בֵּית בְּאוּרִי הַחִצְרַת וְדַאי דְהוּי חִזְקָה דְאַפִּילוּ הַעֲמִיד מְחִיצָה הוּי חִזְקָה לְאַלְתֵּר דְגַם הַשְׁוֹתְפִי מְקַפִּיד עַל הַמְּחִיצָה וְכ"ש בּוּנָה בֵּית: סִימָן קמ"ד א' דִּין ג' וִירְשָׁה הֵבֵן וְכוּלִי נְסַתְפַק הָרַב חֲסִדִי דוּד בְּפִי לְתוֹסְפָתָא בַּפ"ב דְּבַתְרָא אִם אִין בֵּן וִירְשׁוֹ אַח' מְקַרְוֵבִי וְכוּלִי וּמְסַתְבִּי דֵּה"ד בֵּן כַּמ"ש רֶשֶׁבֶת"ם שֶׁהַפֵּל יוֹדְעִים שְׁדַרְדָּו הֵבֵן לִירְשׁ אֶת הָאֵב אַבֿל אִין הַפֵּל יוֹדְעִים בְּקַרְוֵבִי וְכֵן מִשְׁמַע מְדַקְתָּנִי בְּרִייתָא בֵּן וְלֹא קַתְנִי יוֹרְשׁ ל' כּוּלֵל דְּהוּי רְבוּתָא טְפִי ש"מ דְּבֵן דּוֹקָא וְרֶשֶׁבֶת"ם אַף עַל גַּב דַּכַּת' יוֹרְשׁ כְּרַעָא דְאַבְנָה וְלֹא קַאמ' בֵּן מְפַל מְקוֹם מְדַכְתַּב כְּרַעָא דְאַבְנָה מוֹכַח כֵּן אַבֿל לֹא מְצַאֲתִי גִילּוּי בְּדַבְרֵי הַפּוֹסְקִים עֵינִן שָׁם וְלִי פְּשׁוּט דְאִין חִי' בֵּין שְׂאָר יוֹרְשִׁי לְבֵן וְהָרִי הַטּוֹר וּמְרָן בַּס"י שַׁנ"ג וְסִי' שַׁס"ז כ' וְאִין נַק' שְׁנוּי רְשׁוּת אֶלָּא בְּמוֹכ' אוֹ נוֹתֵן אַבֿל אִם מַת וְהוֹרִישׁוּ לְבָנָיו לֹא דְרְשׁוּת יוֹרְשׁ לָאוּ כְּרְשׁוּת לּוֹקַח דְמִי עֵינִן שָׁם מִשְׁמַע אִם הוֹרִישׁוּ אַפִּילוּ לְקַרְוֵבִי יוֹרְשׁ לָאוּ כְּרְשׁוּת לּוֹקַח וּמ"ש וְהוֹרִישׁוּ לְבָנָיו וְכ' הַסַּמ"ע דְּבַרְא כְּרַעָא דְאַבְנָה לָאוּ דּוֹקָא הוּא דְדוֹקָא מְכַר אוֹ נָתַן קְאָמְרִי דְרְשׁוּת לּוֹקַח הוּי שְׁנוּי רְשׁוּת וְכֵן בְּסִימָן קי"א ס"ד כ' אַף עַל גַּב דְלָא כַּת' דְאַקְנִי אִם קָנָה וְהוֹרִישׁ גּוֹבָה וְכַתְבַּת הַסַּמ"ע דְרְשׁוּת יוֹרְשׁ כְּרְשׁוּת לָוֶה דְבַרְא כְּרַעָא דְאַבְנָה עֵינִן שָׁם מִשְׁמַע דְכָל יוֹרְשׁ גּוֹבָה מְמַנּוּ דְהוּי כְּרְשׁוּת הִלְנָה עֲצָמוֹ וְכ"נ בְּהִדְיָא מְדַבְרֵי בַּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר מ"ג חֶלֶק ד' סִימָן ג' דְּהוּי כְּדִין מַלְנָה עַל פֶּה דְגּוֹבָה מִן הַיִּוְרְשִׁים ע"ש וּמ"ש דְבַרְא כְּרַעָא דְאַבְנָה לָאוּ דּוֹקָא הוּא וְכֵן גַּבִּי לְמַכְנֹר

בְּנִכְסֵי אָבִיו קָנִימָא לֵן בְּסִימָן רל"ה דְּאִין חִילּוּק בֵּין נִכְסֵי אָבִיו לְשֵׁא' מוֹרִישֵׁיו וְלֹא דְוִקָא
בְּנִכְסֵי אָבִיו עֵינִין שָׁם וְאִם כֵּן הֵכָא נִמְי בְּרִינִיתָא דְקִתְנִי בֵּן לָאו דְוִקָא אֵלֵא ה"ה שְׁאָר יוֹרֵשׁ
מִיָּהוּ נִרְאָה דה"ד אִם מֵת הָאֵב דְּהוּי יוֹרֵשׁוּ מִמֵּילָא וְכ"כ רִשְׁבִּי"ם אֲכַלְהּ הָאֵב שְׁנָה וּמֵת
וְאֲכַלְהּ בְּנוֹ וְכוּלֵי אֲבָל אַם הוֹרִישָׁה בְּחִיּוֹ לְבָנוּ הוּי כְּמִכְר וּמִתְנָה וְכה"ג כְּתִב הַטּוֹר בְּסִימָן
ק"ג דְּיוֹרֵשׁוּ דְמִמֵּילָא יוֹרֵשׁ בְּמִקּוּם מוֹרִישׁ הוּא אֲבָל הוֹרִישָׁה בְּחִיּוֹ הוּי כְּמִכְר וּמִתְנָה:
סִימָן קמ"ה א' דִּין ג' וּמִיָּהוּ פִּירוּת שֶׁל שְׁנָה ג' אִין צְרִיף לְהַחְזִיר וְכוּלֵי כְּתִב הַרמ"ה בַּפּח"ה
סִימָן נ"ה ו' וְדוֹקָא פִּירֵי דְתַרְתֵּי שְׁנִים דְּאִיכָּא סְהָדֵי דְמִסְהָדֵי עֲלִיָּהוּ אֲבָל פִּירֵי דְאֲכַל
בְּשְׁנָה ג' לֹא הִדְרִי דְמַגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אֲמַר לֹא אֲכַלִּי כִּי אֲמַר אֲכַלִּי וְדִידִי אֲכַלִּי מִהֵימֵן וְכוּלֵי
וּבְשִׁבּוּעַת הַיְסֻת וְה"מ דְּלֹא אֲתַבְּרַר מַגּוֹ טַעֲנַתִּיהָ דְתוֹבַע וְנִתְבַּע שְׁיַעוֹר פִּירֵי דְאֲכַל בְּשְׁנָה
ג' דְּלֹא מִסְהָדֵי בַּהּ סְהָדֵי אִי אִית בַּהּ סְהָדֵי שְׁנָה וְכוּלֵי מְחַיִּיב שְׁבּוּעָה דְאוֹרִינִיתָא מִפּח
קָמִינִיתָא דֶּאֱר"ח מְנָה לִי בְּיַדְךָ וְהִלָּה אֲמַר אִין לָךְ בְּיַדִּי כְּלוּם וְהַעֲדִים מַעֲדִים אוֹתוֹ שְׁיֵשׁ
לוֹ חֲמָשִׁים זֶזוּ יִשְׁלַם חֲמָשִׁים וְיִשְׁבַּע עַל הַשְּׁאָר שְׁלֹא תִּהְיֶה הוֹדָאָת פִּירֵי גְדוּלָה מִהַעֲדָאָת
עֲדִים וְכוּ' עֵינִין שָׁם: סִימָן קמ"ו א' דִּין א' מְחָאָה מְבַטְלַת הַחֲזָקָה וְכוּ' רֵאוּבֵן שְׁהוֹצִיא מִזִּין
עַל גִּגּוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן וּבְנָה עֲלֶיהָ וּמֵת רֵאוּבֵן וְהַיִּיחַ יוֹרֵשִׁים קִטְנִים וְעָרַעַר שְׁמַעוֹן פִּינּוֹן שְׁאִם
הָיָה קִיָּים נֶאֱמַר בְּשִׁבּוּעָה שְׁשִׁמְעוֹן נִתֵּן לוֹ רְשׁוּת לְהוֹצִיא מִזִּין הָהֵם עַל גִּגּוֹ טוֹעֲנִים כֵּן
לְיוֹרֵשָׁיו דְּהִבָּא מִחֲמַת רְבוּשָׁה אִין צְרִיף טַעֲנָה אֲפִילוּ הוּא גְדוּל וְכַל שְׁכֵן בֵּיתוּמִים קִטְנִים
דְּאֲפִילוּ הָיוּ לְשְׁמַעוֹן עַדִּי מְחָאָה שְׁמַעֲדִים עַל מְחָאָה גְמוּרָה אִין מְקַבְּלִין עֲדוּתָן דְּקִינִימָא
לֵן אִין מְקַבְּלִין עֲדוּת שְׁלֹא בְּפָנֵי בַע"ד וְקִנְיָן כְּשִׁלֵּא בְּפָנֵי דְמִי הַרמ"ה בְּתִשׁוּ' סִימָן רַע"ה
עֵינִין שָׁם: ב' דִּין ב' דְּמִתּוּף שְׁיִכּוּל לֹמַר לֹא מְחִיתָ בִּי וְכוּלֵי כְּתִב מִהַרִּימ"ט סִימָן ס"ג
דְּנִרְאָה דְטַעַם הַרמ"ב"ן לָאו מִשׁוּם מַגּוֹ אֵלֵא פִּינּוֹן שְׁלֹא הָיָה בּוֹ שָׁם עֲדִים מִסְתַּמָּא לֹא נִתְכַּוְּוֹן
לְהִבִּיאוּ אַחַר כֶּף לַב"ד ע"י מְחָאָה זֶזוּ דָּאִם כֵּן הָיָה מַעֲד עֲלִיו עֲדִים לְהִבִּיָּאֵם אַחַר כֶּף
לַב"ד וְכִסְבוּר מְשַׁטָּה הָיָה בּוֹ דְּוִמִּיא דְאֲמַרִּינּוּ הַתָּם הוֹדָאָה בְּפָנֵי שְׁנִים וְאִם לֹא הָיוּ שָׁם
עֲדִים לָאו הוֹדָאָה הִיא עֵינִין שָׁם וְא"נ כֵּן דְּזו"ל הַרמ"ב"ן חֲזַרְתִּי וְהִכְרַעְתִּי בְּמְחָאָה שְׁאִינְהָ
כְּלוּם מִתּוּף שְׁנִימָן לֹמַר לֹא מְחִיתִי בִּי נֶאֱמַר לֹמַר לְקוּחָה הִיא בְּיַדִּי וְכוּלֵי וְאִם תְּשִׁיבֵנִי
נְסָכָא דַר' אֲבָא הֵכָא קַרְק' הוּא וְעַד אֲחַד בְּקַרְק' אִינוּ כְּלוּם אֲבָל אִם טַעֲנַתוֹ בְּפִירוּת אִין
לֹמַר בְּהֵם מַגּוֹ זֶה וְאֵעֶפ"כּ הַדְּעַת נוּטָה שְׁאִין מְחָאָתוֹ מְחָאָה עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ מִשְׁמַע דְּלֹא
הִכְרִיעַ דְּאִין מְחָאָתוֹ מְחָאָה אֵלֵא בְּקַרְק' דְּוִקָא מִשׁוּם מַגּוֹ וְלֹא בְּפִירוּת דְּלִיכָּא מַגּוֹ דְּעַד
אֲחַד מְחַיִּיבוֹ שְׁבוּ' וְהוּי דְּוִמִּיא דְּנְסָכָא דַר' אֲבָא אֵלֵא שְׁדַעְתוֹ נוּטָה שְׁאֲפִילוּ בְּפִירוּת אִין
מְחָאָתוֹ מְחָאָה מִטַּעַם אַחַר שְׁכַתֵּב שָׁם שְׁסָבוּר שְׁלֹא יִתְבַּעֲנוּ בְּדִין מֵאַחַר שְׁלֹא אֲמַר בְּפָנֵי
עֲדִים כֵּן עֵינִין שָׁם וְכה"ג כַּת' הַתּוֹס' דָּף ל' בַּד"ה לָאו וְכוּלֵי וְזֶה ל' שְׁהִיָּה הַמוֹכֵר נֶאֱמַר
לֹמַר זְבִינִיתָא מִיָּנָף בְּמַגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אֲמַר לֹא הִיָּתָה שְׁלָךְ מַעוּלָם וְאָף עַל גַּב דְּהֵאִי לֹקֵחַ יַדַּע
שְׁהִיָּתָה שְׁלוֹ וְהוּא בְּחַד סְהָדָא מְכַל מְקוּם הוּי מַגּוֹ כְּדִמְשַׁמַּע לְקַמֵּן גַּבִּי נְסָכָא דַר' אֲבָא אִי
לֹא הוּי מְחַיִּיב שְׁבּוּעָה וְאִינוּ יְכוּל לִישְׁבַּע הָיָה נֶאֱמַר לֹמַר דִּידִי חֲטַפִּי בְּמַגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אֲמַר
לֹא חֲטַפִּי וְהָיָה מְכַחֵשׁ אֵת הָעַד וְהֵכָא לֹא הוּי מְחַיִּיב שְׁבּוּעָה דְּאִין נִשְׁבַּעִין עַל הַקְּרָקְעוֹת
וְכוּלֵי עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְּנֶאֱמַר לֹמַר לְקוּחָה בְּיַדִּי בְּמַגּוֹ דִּיכּוּל לֹמַר טַעֲנָה אַחֲרַת אָף עַל
פִּי שְׁהִיָּה מְכַחֵשׁ אֵת הָעַד מִשׁוּם דְּאִין נִשְׁבַּעִין עַל הַקְּרָקְעוֹת וְהַר' כְּנִסְתַּת הַגְּדוּלָה בְּדִינֵי
מַגּוֹ אוֹת קל"ג הַק' עַל הַרמ"ב"ן נְהִי דְּאִין נִשְׁבַּעִין עַל הַקְּרָקְעוֹת מְדְאוּרִינִיתָא מְדְרַבְּנֵן
נִשְׁבַּעִין וְתִי' דְּאִין נִשְׁבַּעִין עַל הַקְּרָקְעוֹת אֲפִילוּ הַיְסֻת עֵינִין שָׁם וְלִיתָא שְׁהִרֵי הַתּוֹס' הֵכָא

כ' פְּדַבְרֵי הַרְמַב"ן דְּאִמְרֵי מַגּוּ אִפִּי הִיָּה מְכַחֵשׁ אֶת הָעֵד מֵה"ט דְּאִין נִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹת וּבִד' ל"ג בִּד"ה מַגּוּ וְכוּ' כ' דְּנִהֵי דְּאִין נִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹ מִדְּאִרְיִן אֶבֶל מִדְּרַבְּנֵן נִשְׁבְּעִי עֵינֵן שָׁם גַּם הַרְמַב"ן שָׁם כֵּת' וַח"ל וְאִיכָּא דַּק"ל כִּי אָמַר לְקוּחָה הִיא בְּיַדִּי מְחִיב שְׁבו' הִיָּסֵת דְּרַבְּנֵן נִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹת פְּדַאֲמֵרִי בְּכַתְּוֹבוֹת גְּבִי הַפּוֹגְמַת פְּתוּבָתָהּ וְכַדְכ' הַגְּאוּנִים וּל"ק דְּהָא אִין הִיָּתוּמִים טוּעְנִי אוֹתוֹ פְּבָרִי וְכוּלֵי וְאִיכָּא מ"ד אֶפִּילוּ טְעֵנוּ נְמִי בְּרִי פְטוּר דְּכִינּוֹן דְּאֶכְלָה שְׁנֵי חֲזָקָה כְּמֵאן דְּנִקְט שְׁטָרָא בִּידְיָהּ וּבִתְשׁוּ' לְהַגְּאוּן שְׁדָרוּ מִמֵּתִיבְתָּא לְכַד נִקְרָאת חֲזָקָה שְׁהִיא כְּשִׁמָּה וְלֹא מְחִיב שְׁבוּעָ' וְכֵן דַּעַת ה' שְׁמוּאֵל עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ מִשְׁמַע דְּסְבִירָא לִיהֵ דְּנִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹ מִדְּרַבְּנֵן וְדוּקָא אִם הַחֲזִיק אִין צְרִיף שְׁבו' וְה"ד פְּשֵׁהֲחֲזִיק בְּנֻדָּאֵי דְּכְמֵאן דְּנִקְט שְׁטָרָא בְּיָדוֹ דְּלְקוּחָה הִיא אֶבֶל הַבָּא בְּטַעֲנָה דְּלֹא מְחִית בִּי אִין צְרִיף לִישְׁב' שְׁבוּעַת הִיָּסֵת פִּינּוֹן שְׁהִלָּה מְכַחֵשׁוֹ וְאוֹמַר שְׁמִיחָה בּוֹ וְלֹא הַחֲזִיק וְכֵן הַטּוֹר בְּסִימָן זֶה הִבִּיא דְּבָרֵי הַרְמַב"ן וּבְסִימָן צ"ה כֵּת' דְּנִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹת שְׁבו' דְּרַבְּנֵן עֵינֵן שָׁם אֶלָּא לַק"מ פִּינּוֹן דְּלִיכָּא אֶלָּא שְׁבו' דְּרַבְּנֵן הָא קִי"ל דְּלֹא אִמְרִינּוּן מִתּוּף שְׁאִינוּ יְכוּ' לִישְׁב' מְשַׁלֵּם אֶלָּא בְּשְׁבו' דְּאִרְיִתָּא וְכֵן פְּתַב הַסַּמ"ע עֵינֵן שָׁם וְכוּ' ג' פְּתַב מֵהַרְשֵׁד"ם סִימָן רנ"א וְזֶה ל' אֶבֶל בנ"ד דְּלִיכָּא עֵדִים אִיכָּא מַגּוּ דְּאִי בְּעֵי רְאוּבֵן אָמַר לֹא מְכַרְתִּי וְהִיָּה נְאֻמָּן וְהַשְׁתָּא דְּאָמַר מְכַרְתִּי וְתַנָּאֵי זֶה הִיָּה בִּינֵינוּ נְאֻמָּן וְא"ת הַרִי צְרִיף לִישְׁב' לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵד וְאִינוּ יְכוּל שְׁהַרִי הוּדָה בְּמַכִּירָה וְאִם כֵּן הו"ל גִּסְפָּא דַּר' אֶבֶל תִּי נִרְאָה דְּנֻדָּאֵי לֹא אִמְרִינּוּן אֶלָּא הִיכָּא דְּאִיכָּא שְׁבו' דְּאִרְיִתָּא אֶבֶל הָא דַּנ"ד וְכוּלֵי אֶבֶל קַרְק' אִין נִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹ וְאִינָּה אֶלָּא שְׁבו' דְּרַבְּנֵן וּבְשְׁבו' דְּרַבְּנֵן לֹא אִמְרִינּוּן מִתּוּף שְׁאִין יְכוּל לִישְׁבַע מְשַׁלֵּם וְכוּלֵי ע"ש וְכֵן מְצַאֲתִי לְהַרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' חֲלָק שְׁנֵי סִימָן ק"י בְּאַחַד שְׁאָמַר עַל הַתַּנָּאֵי אִינִי יוֹדַע וְיִשׁ עַד אַחַד וַח"ל גַּם מ"ש שְׁיִצְחָק מְחַנְיֵיב שְׁבוּעָה וְאִינוּ יְכוּל לִישְׁב' לֹא זָכַר שְׁאִין נִשְׁבְּעִין עַל הַשְּׁרָקְעוֹת וְאִף עַל פִּי שְׁנִשְׁבְּעִין עֲלֵיהֶם שְׁבו' הִיָּסֵת כֹּל שְׁאִינוּ יְכוּל לִישְׁב' אִינוּ נִפְסָד וְכַמ"ש בַּפ"א דְּמַצִּיעָא הִהוּא רַעֲיָא וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בַּס' נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט דַּפ"ז ע"ג וְכַבֵּר ה' קַהֲלַת יַעֲקֹב דַּצ"ט סִימָן רצ"ו הִבִּיא תִשׁוּ' הַרְשֵׁב"א וְהַקְשָׁה עַל מֵהַרְשֵׁד"ם סִימָן רצ"ב שֵׁכ' בְּמִי שְׁפַתָּר אֶת פּוֹתֵל חֲבִירוֹ וְאִינוּ יוֹדַע כְּמָה סֵתֵר דְּמִתּוּף שְׁאִינוּ יְכוּל לִישְׁבַע מְשַׁלֵּם דְּהָא שְׁבוּעָ' בְּטַעֲנַת קַרְקְעוֹת אִינוּ אֶלָּא מִדְּרַבְּנֵן עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דְּאִם תְּבַעוּ לְשַׁלֵּם לוֹ מַה שְׁהִזִּיקוּ הֵנִי כְּמַטְלִטְלִי כְּמִבְּנוֹרָא בְּסִימָן צ"ה עֵינֵן שָׁם בְּהַשְׁ"ף: ג' דִּין ד' וְלַעֲתִיד אֲנִי תוֹבְעוּ בְּדִין כֵּן כ' הַטּוֹ בְּשֵׁם ר"ח וְהַרְמַב"ם וְכֵן כֵּת' הַרְמ"ה בַּפ' ח"ה סִימָן צ"ה וּבִתְשׁוּ' סִימָן רַע"ה וּבְסִימָן רַע"א כֵּת' וְזֶה ל' וְאִף עַל פִּי שְׁלֹא פִי בְּמַחְאָתוֹ וְלִמְחָר תְּבַעוּ לְבֵא בְּדִינָא פִּינּוֹן שְׁהוֹדִיעַ לְעֵדִים שְׁאִינָּה בְּיָדוֹ אֶלָּא בְּתוֹרַת מְשַׁפּוּנָה וְכ' לְהֵם שְׁהוּא מוֹדִיעַ בְּכַד פְּדִי שְׁלֹא יִחֲזִיק אִין לָהּ מְחָאָה גְּדוּלָה מִזֹּאת וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בַּב"י: ד' דִּין ה' מְחָאָה בְּפָנֵי ב' וְכוּלֵי הַרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּבָ' חֲלָק שְׁנֵי סִימָן צ' פְּתַב דְּמַחְאָה בְּפָנֵי א' אִינָּה כְּלוֹ וְאֶפִּי מְחָאָה בְּפָנֵי ג' זֶה שְׁלֹא בְּפָנֵי זֶה עַש"ב וְעֵינֵן בַּב"י וְשְׁאָר אַחֲרוּנִים: ה' דִּין ז' אִם מְחַמַּת טַעֲנָה הָא' וְכוּ' פְּתַב הַטּוֹר בְּשֵׁם הַרְמ"ה דְּדוּקָא כְּשִׁמוּכַח מִתּוּף הַשְּׁנִיָּה שְׁמַבְטֵל הָא' כְּגוֹן שְׁטַעֲן בְּשִׁנְיָה שְׁמַעֲיָקְרָא כְּשִׁירְד הַמְּחַזִּיק בְּתוֹכָהּ יֵרֵד בָּהּ בְּטַעֲנָה שְׁטוּעֵן עֲתָה אֶבֶל אִם אִינוּ מוֹכִיחַ שְׁמַבְטֵל הָא' וְכוּלֵי אֶפִּילוּ מְחָה מַעֲיָקְרָא בְּתוֹרַת גְּזֻלְנוּתָא וּבְתַר הָכִי מְחִי בְּתוֹרַת אַרְיִסוֹת אוּ מְשַׁפְּנֵת מְחָאָתוֹ מְחָאָה וְלֹא אִמְרֵי עַד הַשְׁתָּא חֲשַׁדָּת לִיהֵ בְּגֻזְלְנוּתָא וְהַשְׁתָּא מְחִית לִיהֵ בְּאַרְיִסוֹת ע"כ וְכ' הַפְּרִישָׁה וְהַב"ח אִף עַל גַּב דְּבַסִּי קל"ח אִמְרִינּוּן אִם טַעֲנַן הַשְּׁפָרְתִּיהֵ אִינוּ נְאֻמָּן מְטַעַם דַּעַד הַשְׁתָּא

קשדת ליה בגזלנותא וכולי שאני מטלטלין דיכול לכפור בו לא היו הדברים מעולם
משא"כ קרקע ע"ש וכן חי' בהדיא הרמ"ה בפ"ק ח"ה סימן ק"ג עינין שם וכן פתב בספ'
א"ז לכתרא שם בשם שטה ומסתברא לי דדוקא פשאמר במחאה ב' למשכונה או לפירות
הורדתיו מתחילת ירידתו בה דסתר מחאה ראשונה: ו' דין ט' כל חזקה שאין עמה טענה
אינה חזקה נסתפק הרב בית דוד סימן מ"ו אפ"ש דה"ד עם בעל החצר שהוא טוען ברי
שלא מחל לו ולא עם הלוקח שאינו יכול לטעון ברי שלא מחל המוכר דלא אמרינן דאינה
חזקה אלא פשוטען הוא דלא מחלתי אבל אם אינו טעין אנו לא טעני' ליה וא"ל פיון
שהמוכ' יכול לטעון לא מחלתי טעני' ללוקח דהא כ' מהרשד"ם סימן רס"א דלא טעני'
ליורש וללוקח אלא להעמידו בשלו וכו' והביא ראיה דהלוקח יורש פח המוכר שהיה
יכול למחות מדברי הטור א"ה סימן ב' עינין שם באורף והוא דבר"פ אלמנה לכהן גדול
דאמרי' גבי המכנסת שום לבעלה דהבעל מוציא מיד הלוקחות פירש"י דאפילו מטה
מוציא הוא מיד הלוקחות וכולי וכת' התוס' והרא"ש משמע דכל זמן שהאשה קיימת אין
הבעל יכול להוציא פשמכר הוא עצמו אלא כשמטה האשה דאז יורש פחה שהיא היתה
יכולה למחות מחיים ותימא וכולי ועוד אפילו אם האשה תוכל להוציא מחיים נראה דאין
הבעל יכול להוציא אחר מיתה ולא אמרי' במקום אשתו קאי פיון שמכר בעצמו וכולי
עינין שם הרי דרש"י סבירא ליה דהבעל יורש פח אשתו ויכול לבטל אפילו מה שמכ'
הוא והתוספות והרא"ש לא חלקו עליו אלא משום דהוא דמכר כדאמרינן בפ"ק מי שהיה
נשוי דאחריות דידיה מי לא קבל עליה אבל בעלמא יורש פח מורישו מה שיכול לעשות
וה"נ הלוקח לקח זכות המוכר שהיה יכול למחות וכ"כ מהרי"ט סימן מ' עינין שם וה'
בית יהודה חח"מ סי' כ"ה כ' דאם לא ערערה האשה נראה דגם הנרע אינו יכול לערער
לסב"א א' דאין הבעל יכול לערער וכולי עיי"ש ולא דק דדוקא אינו יכול לערער משום
דהוא מכר ואחריות דידיה מי לא קבל אבל הבן יורש פח אמו מיהו ק' שהרי כת' מ"ן
הב"י א"ה סימן צ' גבי טענת נחת רוח דנראה מדברי הרמב"ם דכל שלא חזרה מכירתה
קיימת ונ"מ דאם מטה ולא ערערה לא טעני' ליורשים וכן פתב מהריק"ש בתשו' בס'
אהלי יעקב סי' ז' עינין שם ואמאי לא אמרי' יורש פחה כדקא מיהו גבי מברית נכסיו
כת' המרדכי והרשב"א בתשוב' הובא בב"י סימן צ"ט דכל שלא חז' בו הנותן זכה מקבל
מתנה וכת' מהראנ"ח ח"ב סי' ב' וז"ל ואיברא דיש להבין בדברי המרדכי דגמ' פריף
התם ואי לא קנינהו לוקח ליקני בעל ומשני עשאום פנכסי' שאינם ידועים לבעל והשתא
אי מיירי בדלא הדרא המברחת מאי פריף ואי לא קנינהו לוקח ליקני בעל הא כל דלא
הדרא קנינהו לוקח וכולי וצ"ל שדעת המרדכי דכל שלא הדרא המברחת זכה המקבל
מתנה ואם מטה ולא הדרא אין יורשיה נכנסים תחתיה לחזור מהמתנה דכיון שלא חזרה
בפתייה זכה מקבל מתנה מיהו היינו דוקא בגותן מתנה בעלמא דכל שלא חזר בו הנותן
לא דייני' ליה מסתמא דחזר וילפיכו זכה המקבל מתנה אבל לגבי אשה המברחת אף על
גב דלא חזרה מ"מ בעלה שלא נתן הוא המתנה חז' בו וכיון דכל עוד שהאשה בחיים
יכולה לחזו' בה ולבטל המתנה בעלה שזוכה בפנכסים נכנס במקומה לחזו' בו ולבטל
המתנה ול"ד למטה ולא חזרה בה שאין יורשיה זוכים במקומה לבטל המתנה שפיון שמתה
ולא חזרה זכה מקבל מהמתנה לגמרי אבל הקא בעודה בחיים נכנס הבעל במקומה בכל
נכסיה וכו' עינין שם באורף ואם פן נראה דרש"י והתוספ"ו והרא"ש לא אמרו אלא גבי

בעל דְיֹרֶשׁ פֶּחַ אֲשֶׁתוֹ מֵהַ שְׁהִיָּה יְכוּלָה לְמַחֲוֹת וּלְבַטֵּל וְלֹא בְשָׂאֵר יוֹרְשִׁים וְגַבִּי טַעֲנַת נַח"ר אִם מֵתָה וְלֹא עֲרַעְרָה מְכִירְתָּהּ וּמְחִילְתָּהּ קְנִימַת וְאִין הַיּוֹרְשִׁי יְכוּלִים לְעַרְעֵ' וּמֵהֶרֶשׁ"ג בְּתֻשׁוֹבָ' בִּסְפ' פָּרַח מִטָּה אֶהְרֵן סִימָן ט' הִק' אֲמַאי לֹא טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים טַעֲנַת נַח"ר דְּכָל מַה שְׁיָכוּל לְטַעֲוֹן הַמּוֹרִישׁ טַעֲנִינוּ לַיּוֹרֶשׁ עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דִּס"ל דְּלֹא טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי אֲלֵא לְהַחְזִיק בְּמָה שְׁבָנְדָם וְלֹא לְהוֹצִיא כַּמ"ש מֵהֶרֶשׁד"ם וְכֵן מְצִאתִי לְמֵהֶר"ם בְּתֻשׁוֹ הַמִּינִי דְשִׁיכִי לֵה' אִישׁוֹת סִימָן ה' וּמֵהֶר"י ו' מִיגֵשׁ בְּתֻשׁוֹ סִי תַכ"ז וְהֶרֶשׁב"א בְּתֻשׁוֹ חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן מ' עֵינֵן שָׁם וּלְכַף לֹא טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים טַעֲנַת נַח"ר לְהוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקֵחַ אִךְ ק' מֵהִיָּה דְמַכְנָסֵת שׁוּם לְבַעֲלָהּ דְהַבְעֵל יוֹרֶשׁ פֶּחַ אֲשֶׁתוֹ שְׁהִיָּה יְכוּלָה לְעֲשׂוֹת וְהֵר' פִּמ"א סִימָן תַּכ"א תִּי לְקוֹ' מֵהֶרֶשׁ"ג עַל מְרֵן דְדוֹקָא בְּדָבָר הַתְּלוּי בְּטַעֲנָה לְבַד טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי אֲבָל בְּדָבָר שְׁצָרִיךְ מַעֲשֶׂה כְּדִי שְׁיִזְכֶּה בְּאוֹתוֹן הַנְּכָסִים וְכוּ' הִכָּא שְׁתַּחֲזֵן' וְלֹא חֲזָרָה לֹא טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁים עֵי"ש וְנִרְאָה דְהֵינִי דוֹקָא הֵתָם לֹא טַעֲנִי לַיּוֹרְשִׁי דְכָל שְׁלֵא חֲזָרָה וּבִיטֵל מַעֲשֶׂה הַמְּכִירָה אֲבָל הֵתָם שְׁהִיָּה יְכוּלָה לְמַחֲוֹת בְּמַכְרִי הַבְּעֵל יוֹרְשִׁים פְּחָה דְאִינָה חֲזָרָה וְאִם כֵּן הִכָּא נְמִי שְׁהַמוֹכ' יְכוּל לְמַחֲוֹת זְכָה הַלּוֹקֵחַ בְּכַחוֹ מִיְהוּ בְּלֹא"ה נִרְאָה דְכָל חֲזָקָה שְׁאִין עֲמָה טַעֲנָה הַנִּי בְּחֲזָקַת בְּעֲלִיָּה כְּמִבּוֹא' בִּסִי קִס"ו עֵינֵן שָׁם אֲלֵא דְטוֹעֲנִים לַיּוֹרְשִׁים שְׁל הַמַּחְזִיק אוֹ לְלוֹקֵחַ מֵהַ שְׁהִיָּה הַמַּחְזִיק יְכוּל לְטַעֲוֹן שְׁלִקְחוֹ מִמֶּנּוּ אֲבָל אִם הַמַּחְזִיק בְּפָנֵינוּ וְלֹא טַעֲוֹן קִרְק' בְּחֲזָק' בְּעֲלִיָּה עוֹמְדַת וְטוֹעֲנִים לַיּוֹרֶשׁ וְלַלּוֹקֵחַ מְבַעֲלִים הֵא' שְׁלֵא מְחַל דְהַנִּי לְהַחְזִיק וְכֵה"ג כַּת' הַתּוֹס' בְּבִתְרָא דִל"ב בַּד"ה אֲמַאי וְכוּלִי מְגוֹ לְהוֹצִיא לֹא אֲמַרִינוּ אִךְ עַל גַּב שְׁהוּא מְוַחֲזֵק בְּקִרְק' מֵה"ט דְקִרְק' בְּחֲזָקַת בְּעֲלִיָּה עוֹמְדַת וְאִךְ ע"ג דֵּה"ד לְרַב יוֹסֵף אֲבָל לְרַבָּה דְקִי"ל כְּנוֹסְתִיהָ נֶאֱמָן בְּמִגּוֹ ה"ד הֵתָם מִשׁוּם דְזָכָה בְּקִרְק' בְּטַעֲנָה א' אֲבָל אִם לֹא טַעֲוֹן כָּלֵל אִינוּ נֶאֱמָן בְּטַעֲנָה אַחֲרַת בְּמִגּוֹ דְהַנִּי לְהוֹצִיא כְּדַמוּכַח מִדְּבָרֵי הָרֵא"ש שָׁם וְכֵן כָּתַב הֵר' יוֹנָה וְהֶרֶשׁב"א הוּבָא בְּסִפְר' א"ז שָׁם וּמִשְׁמַע דְאִין חִי בִין הַחְזִיק ג' שְׁנִים לֹא הַחְזִיק וְהִכָּא נְמִי הַנִּי בְּחֲזָק' בְּעֲלִיָּה שְׁטוֹעֲנִי לַיּוֹרֶשׁ וְלַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ דְהַנִּי לְהַחְזִיק: ז כָּל חֲזָקָה שְׁאִין עֲמָה טַעֲנָה וְכוּלִי וְצָרִיךְ לִיתֵן לוֹ הַשְּׁכִירוֹת וְלֹא אֲמַרִינוּ דְכִינוּן שְׁלֵא תְבַעֲוֹ הַשְּׁכִירוֹ' עַד עֲתָה מְחַלוּ מֵהֶרֶאד"ב בִּס' לְהֵם רַב סִי ק"ס ע"ש: ח' כָּל חֲזָקָה שְׁאִין עֲמָה טַעֲנָה וְכוּלִי כָּתַב מֵהֶרִימ"ט חֶלֶק א' סִימָן צ"א דְאֶפִּילוּ הַלּוֹקֵחַ א' לְפָנֵינוּ וּטַעֲנֵנוּ חֲזָקָה שְׁאִין עֲמָה טַעֲנָה אִין שׁוֹמְעִין לוֹ וְכ"כ הֵר' מַעֲשֶׂה חֲזִיָּא סִימָן יו"ד גַּבִּי לּוֹקֵחַ מִסְקָרִיקוֹן שְׁמֹכֵר לְאַחַר דְאֶפִּילוּ לְקַח א' לְפָנֵינוּ וּמוֹדָה שְׁלֵא קָנָה אֲלֵא מֵהַסְקָרִיקוֹן אִינוּ נֶאֱמָן לְהַפְסִיד לְלוֹקֵחַ ב' וְהִבִּיא דְבָרֵי הָרֵא"ש בְּתֻשׁוֹ כָּלֵל צ"ט עֵינֵן שָׁם וְהִבִּיאֵו הֵרַב כִּנְה"ג בְּסִימָן רַל"ו ע"ש וְכֵה"ג כָּתַב הָרֵא"ש בִּפ' חֲזָקַת הַבְּתִים סִי ח' וְז"ל אִין לְהַמְחָאָה גְדוּלָה מִזוּ מַה שְׁמֹכֵר לְאַחַר קוֹדֵם שְׁנַגְמָרָה חֲזָקָתוֹ וְכוּלִי שְׁאֶפִּילוּ אִם יוֹדָה שְׁהִיָּה מְחָאָתוֹ שְׁלֵא כְּדִין וְהַשְּׁדָה שְׁל הַמַּחְזִיק אִן בְּדָבָרֵיו כְּלוּם לְחוּב לְלוֹקֵחַ כְּדַתְנִי בְּתוֹסְפָתָא הַלּוֹקֵחַ מִן הַלּוֹקֵחַ אִךְ עַל פִּי שְׁאֶמַר גְּזוּלָה הִיָּתָה בְּיַדִּי לֹא כָּל הַיְמָנוּ לְהַפְסִיד זְכוּתוֹ שְׁל זֶה עַד כָּאִן לְשׁוֹנוֹ וְה' בְּנֵי אֶהְרֵן סִימָן א' הִבִּיא רְאִיָּה מִדְכ' בַּעַה"ת שְׁעַר מ"ה וְהַטוֹר וּמְרֵן סִי"ז הַמּוֹכֵר שְׁטֵר חוּב לְחִבְרֵוֹ אִם כְּפָר עֲבָרָה עָלָיו שְׁמִיטָה כְּשִׁמְכָרוּ טוֹעֲנִים לְלוֹקֵחַ שְׁהַמוּכֵר הִי"ל פְּרוֹזְבוּל וְאֲבָד וְאִם הוֹדָה הַמּוֹכֵר שְׁלֵא הִי"ל פְּרוֹזְבוּל אִם אִין לוֹ נְכָסִי אִינוּ נֶאֱמָן אֲלֵמָא אִפִּי הַמּוֹכֵר מוֹדָה טוֹעֲנִי לְלוֹקֵחַ וּמֵהֶר"ם קַלְעִי סו' ב' תְּמָה עָלָיו שְׁלֵא הִבִּיא רְאִיָּה מֵהָאוּמֵר שְׁטֵר אֲמָנָה דְאִינוּ נֶאֱמָן וְה' בִּסִי ג' הוֹדָה לוֹ וְנִדְחַק ע"ש וְכָבָר כְּתַבְתִּי בִּסִי ס"ב דְלִק"מ דְהֵתָם שְׁאִין צָרִיךְ טַעֲנָה לְגַבּוֹת בְּשִׁטֵּר וְהַרִי הוּא בְּחֲזָקָתוֹ אֲבָל גַּבִּי חֲזָקָה

דאינו זוכה בה אלא ע"י טענה אע"ג דטוענים ללוקח אפ"ל דדוקא בפשאי המוכ' לפנינו דטוענים ללוקח מה שהיה טוען המוכר אבל כשהוא לפנינו וטוען חזרה שאין עמה טענה אין טוענים ללוקח כיון שהוא בא מפת המוכר והמוכר עצמו אין לו טענה לכך צריכים לדברי בעל התרומות דאף על גב דצריך טענה לזכות בשטר טוענים ללוקח פרוזבול הי"ל למוכר אפילו המוכר אומר דלא הי"ל פרוזבול וכן מצאתי למהריב"ל חלק שני סימן ע"ה שכתב על ראובן ושמעון שהיו שכנים ודריים בבתיים של תוגר אח' מהם היה פורע שכירות בתיים שלו לתוג' ואחר ימים פתב ראובן ושמעון שטר דמעולם לא הי"ל חזקה באותם הבתיים רק ששמעון לקח כל הבתיים מהתוגר והחזקה היא שלו ואחר ימים מת ראובן ובאה אשתו לגבות פתובתה מהחזקה הדין עמה דכיון דהחזקה זאת חזקה של ראובן אין הודאתו פלוס דחיישינן לקנוני' כמו באומ' שטר אמנה וכולי אבל במאי דאמרין דטפי מג' שנים לא מודהר איניש בשטר והחזקת ראובן בקרקע א' ג' שנים וכתב שטר שאותה אינו של בעליו הא' ודאי דנאמן להפקיע שעבוד פתובה משום דכל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה וצריך לטעון אפה מכרתי לי או נתתו לי במתנה וזה אינו טוען שמכרו לו אדרב' מודה שאינה שלו עיין שם באנר' הרי דס"ל דיכול להפקיע שעבוד פתוב' משום דצריך לטעון אפה מכרתו לי וזה אינו טוען ואפ"ל לא הודה אם טען חזקה שאין עמה טענה אינה פלוס ול"ד לשטר אמנה דבחזקתו הוא כמ"ש מיהו אפ"ש דלא אמר מהריב"ל אלא לגבי פתובת אשה שהיא ב"ח וכתב הרא"ש בתשו' פלל צ"ט סי' ז' דדוקא ליורש טעני' דהוא פרעא דאבונה ומחז' בנכסים אבל ב"ח קניימא לן פרבא דמכאן ולהבא הוא גובה והוא בא להוציא ואינו יכול להוציא אלא בטענה ברורה ודאית ולא טענינו ליה עיי"ש והכא נמי בכחובת אשה שהיא ב"ח אין טוענים אבל ללוקח דטוענים לו אפילו לוקח א' שמכרה לו לא טען ומודה שאינה שלו אינו נאמן מיהו הרא"ש בסוף פלל צ"ח כת' דכמו שטוענים ליורש וללוקח כף טוענים לב"ח שגשמתעבדו לו הנכסי' וכתב ה' לחם רב סימן קכ"ח דהתם משום דכיון דקי"ל דטועני' ליורש וזוכה בקרקע ואחר שהעמתנו הבתיים והעמנום בחזקת ש אזי בעל חוב גובה מהם ובכלל צ"ט שכתב דאין טו לבעל חוב היינו משום שב"ח בא לגבות מפת חזרתו והוא הודה בחייו שאינו ואינו בחזקת היורשים עיין שם ואם כן ה"נ זה שהחזיק ג' שנים ומת כיון דטוענים ליורשים וזוכה בקרק' גובה ב"ח והאשה ממנה ודוקא אם הודה בחייו או טו' חזקה שאין עמה טענה אין ב"ח והאשה גובה ומ"ש הרא"ש דדוקא ליורש טעני' וכולי ולא לב"ח דמכאן ולהבא הוא גובה אף על גב דהודה כיון לא מהניא הודאתו לגבי בעל חוב ס"ד דטוענים לו כמו שטוענים ליורש כשלא הודה לזה כ' דדוקא ליורש טענינו כשלא הודה אביהם בחייו וממילא גובה הב"ח מפת היורש אבל אין טוענים לבעל חוב מפחו לגבות אפילו הודה אבל משאת בנימין תירץ דמ"ש דטוענים לבעל חוב לפי שירד לנכסי הלנה שהוא דר שם והביאו הרב פנסת הגדולה בסי' זה אות עיין שם ואם כן נראה דהכא נמי אפילו לא הודה בחייו דטוענים ליורשים אין טוענים לב"ח ולאשה ואין יכולים להוציא מאחר אלא בחזקה ברורה וזה נר' דעת מהריב"ל וכן הסכים ה' פרח מטה אהרן חלק א' סי' ס"ט לת' הרב משאת בנימין עיין שם ושוב ראיתי לה' פמ"א חלק ראשון סימן ע"ה שכ"כ דהיא דשטר אמנה שאני דהשטר ראוי לגבות בו אבל הכא דלא מהניא חזקה אלא על ידי טענה נאמן והביא מ"ש רש"ל בתשו' הביאו הרב פנסת הגדולה בסימן ק"מ

הגב"י אות ו' הודעה המחזיק קונדום מיתתו שאין לו חזקה באותו מקום פינון דבלא טענה אין המקום חשוב פשלו נאמן ואין אשה וב"ח גובים מאותו מקום והביא גם כן תשוב מהריב"ל שכתבתי אלא שהק' מתשו' מהריב"ל בסימן ע' על קרק' שהחזיק בו שמעון שני חזקה ואחר כך מכרו לראובן שאין שמעון נאמן בהודאתו דחב לראובן וה' פני משה חלק א' סימן ס"ג כ' דחזר בו מהריב"ל בסימן ע"ה והביא לו ראיה ממ"ש הרמב"ם ומרן סימן רמ"ה ס"ז מקבל מתנה שפא ב"ח לגבות ממנו ואמר אינה מתנה בידי אלא שומר אני עליה או שאמר בטילה היא מתחילתה נשבע היסט ותחזור לבטלה ע"ש אבל ה' פמ"א שם תי' דדוקא בלוקח שמכרו ללוקח ב' ועשו מעשה איפא אומדנא דהקרק' שלו ולא גזלו דנדאי אין אדם מוכר דבר שאינו שלו אבל המחזיק לגבי ב"ח דלא עשה מעשה אלא שהיה דר בו לפי שלא ערער עליו אדם ליפא אומדנא ונאמן לחוב לב"ח עיין שם ונר' דהקא נמי המוכר שט"ח לחבירו שעברה עליו שמיטה דטוענים ללוקח שהמוכ' הנה ליה פרוזבול ואבד נאפילו הודעה המוכ' שלא הי"ל פרוזבול אינו נאמן מה"ט דכיון שמכרו ודאי אין אדם מוכר דבר שאינו שלו שאין לו בו זכות וכה"ג פתב הראב"ד בתשו' שהביאה בעל התרומות שנ"א חלק שני במוכר שטר חוב לחבירו ואמר שהוא פרוע דאינו נאמן דאם הוא פרוע הי"ל לקרוע השט' או לכתוב שובר וכל שכן דמשוי נפשיה רשע וגנב עיין שם מיהו יש לדחות דהתם שאני משום דאיפא חזקה דלא שביק היתרא ואכיל איסורא ומה"ט טועני' לו ואין צריף לישוב' והרשב"א בתשו' חלק שני סימן ר"ח פתב וזה לשונו שאלת הרי אמרן נאמן אדם לומר פרוזבול הי"ל ואבד וכולי מסתברא לן דדוקא למגבי מבעל חוב אבל ממשעבדי לא תשוב' אנו לא מסתב' לן דהא טעמא משום דלא שביק היתרא ואכיל איסורא הוא וכוונאי משוינן לה וכולי ומש"ה פותחין לו והילכף אפי' למגבי ממשעבדי נמי דאי לא אפילו מבעל חוב דהא ודאי מלוה זו עברה עליה שביעית וכולי איף אנו מוציאין מיד זה מספק נאפילו מבעל חוב עכ"ל הרי דהא דמוציאין מידו ומלקוחות מכת חזקה וא"כ א"ל דמה"ט אפילו המוכ' מודה שלא הי"ל פרוזבול אין הודאתו פלום מכת חזקה ולא שביק היתרא ואכיל איסורא: וראיתי למהריב"ל ח"ד סימן י"ז שכתב נרא' לכאו' דאין חוששין שין לקנוניא אלא דוקא כשיש הוכחה גמו' אבל להחזיק ביד המחזיק חיישינן לקנוניא אפ' פי' ליפא הוכחה לקנוני' והאומ' שט' אמנה וכו' דחיישי' לקנוניא דאע"ג דליפא הוכחה נראה הטעם משום דאיפא שטרא ולא כ"כ לאורועי' שטר א ולו' שהוא שטר אמנ' פינון שהוא חב לאחרי' וא"ל דהתם עדיף ממחזק דכיון שהוא חב לאחרים הו"ל כאלו זה הממון אינו שלו ואינו נאמן לחוב לאחרים לאורועי' שטרא וכולי עיין שם ואפשר דלכף האומר שטר אמנה אינו נאמן משום דטענת אמנה מרע לשטרא ומהאי טעמא אפילו שבועה א"ץ על טענה זו ודוקא כשטוען פרעתי שהודה בשטר ולפירעון הוא עומד משביע אותו כמ"ש הטור בסימן פ"ב עיין שם והקא נמי חיישינן לקנוניא מהאי טעמא אבל גבי חזקה שאין עמה טענה לא חיישי' לקנוניא פינון דליפא הוכחה אבל המוכר שטר חוב לחבירו ועברה עליו שמיטה דטוענים ללוקח שהמוכר הנה לו פרוזבול' וטענת המוכ' שלא הי"ל פרוזבול לא מרע לשטרא ואדרבא הוא להחזיק השטר אלמא שמעינן דחיישינן לקנוניא אפילו ליפא ריעותא וה"נ גבי חזקה שאין עמה טענה חיישינן לקנוניא אף על גב דליפא ריעותא ומהרש"ג בס' משפטים ישרים סימן ל"ז הביא ראיה ממ"ש הרמב"ם והטור ומרן סי'

ע"א מלנה שהאמין ללנה שיהא נאמן על השט' שיהא פרוע מועיל וכולי ואין המלנה יכול לגבות בשטר זה מן היורשים ולא מן הלקוחות אפילו אמר הלנה לא פרעתי אין המלנה טורף בשטר זה מהלקוחות דחיישינן לקנוניא וכולי והכא נמי חיישינן לקנוניא עיין שם וגם הוא לא הביא ראיה מהאומ' שטר אמנה וכו' כמ"ש משום דהתם שאני דאין צריף טענה לגבות בשטר אבל גבי חזקה דצריף טענה לזכות בה אפשר דאין טוענין ללוקח הפא מכח המוכר הפך מה שטען הוא לכה הביא משטר שהאמין המלנה ללנה דהלנה אינו יכול לפטור עצמו אלא בטענת פרעתי ואפ"ה טוענים ללוקח שפא פרע היפך מה שאמ' המוכר ועוד דטענת אמנה מרע לשטרא אבל טענת פרעתי היא להחזיק השט' ואפ"ה טוענים ללוקח מיהו מהרשד"ם בסימן רכ"ח פתב דלא חיישינן לקנוניא אלא כי איכא ריעותא והתם שנתן ללנה נאמנות איתרע דאין דרוף להאמין המלנה ללנה וכו' פתב הרב שפתי פהן בסימן ע"א ס"ק מ"ח ע"ש וא"כ דוקא התם חיישי' לקנוניא דאיכא ריעותא: ט' הביא עדים תחזור לו השדה וכולי הטור פתב דנשכ' ונוטל וכולי וכת' הב"ח שפן משמ' מל' המשנה כל חזקה שאין עמה טענה אינה חזקה חזקה הוא דאינה להחזיקה בידו מיהו שבו' ודאי חייב דאל"ה הו"ל למימר אינה פלים וכו' וה' שער אפרים סי' קנ"ו תמה דהא שבועת הדיסט לא נתקנה בימי המשנה אלא רב נחמן עיין שם ולא דק דנשבע וניטל שבועת המשנה כמו שהוכיח הרי"ף והרא"ש בפ' שבועת הדיינים מדאמרי' בפרק הכותב הפוגמת פתובתה ועד אחד מעידה שיהא פרועה ששבעת היינו מדרבנן דאין נשבעי' מדאורייתא על כפירת שעבוד קרקעות וכמבואר בב"י ובדברי הב"ח והסמ"ע סימן צ"ה סק"ז עיין שם ומכל מקום גם שבו' המשנה ליטול דוקא בטענת פרי אלא השנויים בפרק כל הנשבעין ואלו נשבעי' שלא בטענה השותפי' וכולי עיי"ש הטעם ומה שתי' ה' שער אפרים דכל שיש רגלים לדבר משבעי' אפי' בשמא כמ"ש מור"ם בסי' ע"ה סי"ג עיין שם ליתא דה"ד בשבוע' הדיסט אבל בשבוע' המשנה לא הרשב"א בתשוב' חלק שני סימן ס"ח פתב דהא דאין נשבעין הדיסט על שמא לא מציינו בגמ' סמך אלא הדיא דראה סלע וכולי דמאותה ששנינו אלו נשבעין שלא בטענה אין ראיה אף ע"ג דמשמע אלו ולא אחרים התם בנשבעי' שבועת המשנה בנק"ח כעין שבו' התו' אבל הדיסט דתקין ר"נ לא שמענו משם וכולי עיין שם: יו"ד עד שישטעון מעצמו וכולי מכתב לי או נתת לו במתנה ושטר הי"ל ואבד וכולי הטור ונר' דה"ה אם טוען מכתב לי בכסף או בק"ס וכ"כ הרמ"ה בפ' גט פשוט סימן צ"ה וזה לשונו ואפ"ה שבעי' מניה אפי' למאן דאמר אין אותיות נקנים במסירה דמאן דאכיל לה לארעא שני חזקה וטען דמזבן וזבן אף על גב דלא נקיט בידיה שטרא ולא טעין נמי שטרא הו"ל ואירפס לא אמרינן כי מהניא חזקה היכא דאיכא למימר שטרא הו"ל ואירפס מטעמא טפי מג' שנים לא מזדהר איני בשטריה אלא אף על גב דלא זבין מניה בשטרא דכיון דטעין דזבנה בחד מאנפי הקנאה דמהני בזבני מהניא ליה חזקה דהא הכא דלמאן דאמר אין אותיות נקנות במסירה האי שטרא דנקיט מחזיק כמאן דליתיה דמי ואיהו נמי לא קטעין דזבין מניה בשטרא אחרניא ואפ"ה מהניא ליה חזקה עד כאן לשונו ונראה דמפ' הא דאמר רשב"ג גידון בחזקה היינו חזקת נ' שנים וכו' למאי דמוקי התם פלוגתיהו אי עדי מסירה פרתי או עדי חתימה ורשב"ג סב' עדי חתימה פרתי וכיון דנמצא אח' מהם קרוב או פסול השטר כמאן דליתיה ואפ"ה מהניא ליה חזקת ג' שנים כמ"ש הרמ"ה שם סימן צ"ז עיין

שם אָבֵל רֶשֶׁב"ם שֵׁם כֵּת' וְז"ל רֶשֶׁב"ג וְכוּלֵי וְהִילֵכְף צָרִיף עַדִי חֲזָקָה דְכִינּוּ דֵא"ל אִינְדָּה לָךְ חֲזָק וְקִנְי נִישׁ לֹו עֲדִים שְׁהַחֲזִיק בָּהּ קִנְיָה דְמַרְקַע נִקְנָה בְכֶסֶף אוּ בִשְׁט' מְכִירָה וּמִתְנָה אוּ בְחֲזָקָה וְכוּלֵי מִשְׁמַע דְמַפ' דְרֶשֶׁב"ג דְאָמַר נִדּוּן בְּחֲזָקָה הִינּוּ קִנְיָן חֲזָקָה שְׁיֵשׁ לֹו עֲדִים שְׁנַעַל אוּ גֵדֵר אוּ פְרִיז וְאֵם הוּא שְׁלֵא בְפִנְיֹו פְגוּן שֵׁא"ל לָךְ חֲזָק וְקִנְי וְהַחֲזִיק בָּהּ: וְשׁו"ר לְהַר"ן בִּסְפ' א"ז שֵׁם שְׁפֵתָב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וַא"ת וְהָא פִינּוּ שְׁהַשְׁט' פְּסוּל אַף חֲזָקָה נְמִי לֹא מְהַנְיָא לִיָּה דְהָא תְנִיָא בְּתוֹסְפֹתָא בְּפִרְק' ח"ה הָאֹכֵל שְׂדֵה מַחֲמַת אוּנוּ וְנִמְצָא אִינוּ פְּסוּל אַף חֲזָקָתוֹ בְּטִילָה י"ל דְבְחֲזָקָת אֲכִילַת פִּירוֹת שְׁהִיא לְרֵאִיָּה וְאִינְיָה קוּנְיָה אַה"נ אָבֵל הֵכָא בְּחֲזָקָת' נַעַל גֵּדֵר וְפְרִיז כָּל שְׁהוּ עֲסִיקֵי שְׁהֵם קוּנְיָי מִצַּד עֲצָמָן וְכֵן פִּי רֶשֶׁב"ם מִיָּהוּ בִירוּשָׁלַיִם מִשְׁמַע וְכוּלֵי דְוָקָא פְּגוּן שְׁלֵא טַעַן מִתְחִילָה אֲלֵא שְׁיֵשׁ לֹו שְׁטֵר דְכִינּוּ שְׁנִמְצָא פְּסוּלָה הוּא חוּזֵר נִדּוּן בְּחֲזָקָה וּלְפִיכָף אִינְיָה טַעַנָּה אָבֵל אֵלּוּ טַעַן מִתְחִילָה שְׁיֵשׁ לֹו שְׁטֵר וְחֲזָקָה אַף ע"פ שְׁנִמְצָא אוּנוּ בְּטִילָה אִין חֲזָקָתוֹ בְּטִילָה עַד פְּאֵן לְשׁוֹנוֹ וְנַר' דְלכ"ע אֵם טַעַן שְׁקִנְיָה בְּחֲזָקָה אוּ בְכֶסֶף מְהַנְיָא חֲזָקָה ג' שְׁנִים לְרֵאִיָּה וְרֶשֶׁב"ם שְׁפֵתָב דְמִיָּירִי בְּקִנְיָן חֲזָקָה מִשׁוּם דִּס"ל דְכִינּוּ דְטַעַן מִתְחִילָה שְׁיֵשׁ לֹו שְׁטֵר וְחֲזָקָה אֵם נִמְצָא הַשְׁט' בְּטִיל בְּטִילָה חֲזָקָה אָבֵל הַרְמ"ה וְהַר"ן ס"ל דֵּה"ד אֵם לֹא טַעַן מִתְחִילָה אֲלֵא שְׁיֵשׁ לֹו שְׁטֵר אָבֵל אֵם טַעַן מִתְחִילָה שְׁיֵשׁ לֹו שְׁטֵר וְחֲזָקָה אֲפִילוּ נִמְצָא הַשְׁטֵר פְּסוּל לֹא בְּטִילָה חֲזָקָה י"א דִין יו"ד הֵבֵא מַחֲמַת יְרוּשָׁה וְכו' כ' הַרְשֵׁב"א בְּתִשׁו' הֵבִיאוּ מֵרֵן הַב"י דְצָרִיף לְהִבִּיא רֵאִיָּה שְׁהוּא יוֹרֵשׁ אוּ לֹוֹקֵם הָא לֵא"ה אִין טוֹעֵנִין לֹו כֵּן הִסְפִּימוּ הָרֵאִשׁוֹנִים וְנִרְאִים דְבְרִיָּהֶם שְׁאֵם לֹא הִבִּיא רֵאִיָּה שְׁהוּא יוֹרֵשׁ אוּ לֹוֹקֵם מַעֲמִידִים אוֹתָהּ בְּיַד הָא' שְׁיֵשׁ לֹו עֲדִים וְיָכוּל לְטַעוֹן לְפִירוֹת הוֹרְדֵתִיו וְכוּלֵי וְכַתְב' ה' כְּנֹסֶת הַגְּדוּלָה הַגַּב"י אוֹת י"ד בְּשֵׁם מְהַר"ם מְטֵרָאֲנִי כְּמוֹ שְׁצָרִי רֵאִיָּה שְׁהוּא יוֹרֵשׁ הֵכָא נְמִי צָרִיף רֵאִיָּה שְׁהִיָּתָה הַקְּרַע שֶׁל מוֹרִישׁוֹ בְּשַׁעֲהַ שְׁמַת דְאֲפִי יֵשׁ רֵאִיָּה שְׁהִיָּה שְׁלֹו בְּחִיָּיו אֲפ' שִׁמְכ' אוּ נִתַּן קוּדֵם שְׁמַת עֵינִן שֵׁם וְכֵן כְּתַב הַלַּח"מ בְּפִי"ד מֵהַל' טוֹעַן דִין י"ד עֵינִן שֵׁם וְתִשׁו' הַרְשֵׁב"א הִיא בְּחֵלֶק שְׁנֵי סִימָן רַע"ג וְכו' שֵׁם דָּאֵם חֲחֲזִיק בָּהּ ג' שְׁנֵי מְסַתְבָּרָא דֵאִין צָרִיף רֵאִיָּה דְחֲחֲזָקָתוֹ מוֹכַחַת עֲלִיו דְחֲחֲזָקָתָג' שְׁנֵים בְּקַרְק' כְּתִפִּיסַת מְטִלְטִלִין הִיא וְעוֹד דֵאִיכָא מְגוֹ דֵאִי בְעֵי אֲמַר מִינְיָ זְבִינְתָא וְאֲכַלְתִּיהָ שְׁנֵי חֲחֲזָקָה פִי אֲמ' יוֹרֵשׁ אוּ לֹוֹקֵם אֲנִי נֶאֱמָן וְאֵף עַל גַּב דְהוּי מְגוֹ דְהַעֲזָה אֲמַרִינוּ מְגוֹ עֵינִן שֵׁם בְּאוּרָף: י"ב הֵגָה וְדִין לֹוֹקֵם וּב"ח שְׁיִגְבָּה קְרַעַע פְּדִין יוֹרֵשׁ וְכוּלֵי כ' הַרְדָּב"ז ח"א ס' רל"ה בְּרֵאוּבֵן שְׁהִי"ל אֲשֶׁה וּבְנִים מְמַנָּה וְנִשְׂאָ אֲשֶׁה אַחֲרַת וְנִתַּן לְאִשְׁתּוֹ א' הַזְקִנָּה כָּל מְטִלְטִלֵי הַבֵּית וְחֲחֲזָקַת הַבֵּית וּמִתָּה הַזְקִנָּה וְאֲח"ךְ מֵת בְּנָה וְהַנִּיחַ אֲלִמְנָה וְלִקְחָה הָאֲלִמְנָה הַמְטִלְטִלִין וְחֲחֲזָקַת הַבֵּית וְאֲח"ךְ מֵת הַזְקֵן וְז"ל וְאֵם טַעַנָּה הָאֲלִמְנָה שְׁפּוֹדָאִי נִתְגַּרְשָׁה הַזְקִנָּה וְזָכְתָה בְּנִכְסֵי וּבְעֵלָה יֵרֵשׁ אוֹתָם וְכוּלֵי וְחֲחֲזָק' הַבֵּית אֵם דֵּר בָּהּ בְּעֵלָה ג' שְׁנֵים בְּחִיָּי הַזְקֵן ה"ז חֲחֲזָקָה שְׁיֵשׁ עִמָּה טַעַנָּה שְׁנִתְגַּרְשָׁה הַזְקִנָּה וְלִקְחָה חֲחֲזָק' הַבֵּית מְכַלֵּל פִּירְעוֹן כְּתוּבָתָהּ וְכו' וַא"ת אֲפִי בְּלֹא טַעַנָּה נְמִי כָּל שְׁהַחֲזִיקָה תְּהֵא נֶאֱמַנְתָּ דְהָא קִי"ל הֵכָא מִשׁוּם יְרוּשָׁה אִין צָרִיף טַעַנָּה וְכוּלֵי הָא ל"ק דְאִשְׁהָ אִינְיָה יוֹרֵשֶׁת בְּעֵלָה וְאִינְיָה אֲלֵא ב"ח וְהָרִי הִיא אוֹמְרַת בֵּית זֶה לְקַחְתֶּם מִבְּעֵלָה בְּתוֹרַת פִּירְעוֹן וְהוּיָא פְּלֹוֹקֵם דְעֵלְמָא וְצָרִיכָה טַעַנָּה תַּדַּע דְהָא טַעַמָא דְיוֹרֵשׁ א"ץ טַעַנָּה מִשׁוּם דְאֵנּוּ טַעַנִּינוּ לְיוֹרֵשׁ מֵאִי דְהוּ"מ אֲבוּהֵן טַעַן וְכֵאֵן דְמוֹרִישׁ ה"מ טוֹעַן לְקוּחָה הִיא בְּיַדִּי נֶאֱמָן טַעַנִּינוּ לְיוֹרֵשׁ אָבֵל אֲשֶׁה זֹו אִינְיָה בְּאָה בְּתוֹרַת יְרוּשָׁה הִילְכָף לֹא טַעַנִּי לָהּ וְכו' ע"ש וְדְכָרִיו תְּמוּהִים דְבְּכַתְרָא דְכ"ג אֲמַר זֹאת אוֹמְרַת טוֹעַנִי לְלוֹקֵם וְכו' וְשֵׁם דְמ"א אֲמַר רְבָא כְּוֹתִיָּה דְר"ח מְסַתְבָּרָא דְקַתְנֵי הֵכָא

משום יְרוּשָׁה א"ץ טַעֲנָה טַעֲנָה הוא דְּלָא בְּעֵי הָא רְאֵיהּ בְּעֵי וְכוּלֵי וּבַע"א שְׂאֵנִי לִוְקַח דְּלָא שְׂדֵי אֵינִישׁ זִוְי בְּכַדֵי ע"ש אֶלְמָא לִיקַח עֲדִיף מִיּוֹרֶשׁ וּכ"כ בַּעַל הַעֵיטוֹר דפ"ד עֲמוּד שְׂנֵי וְהַרְשָׁב"א בְּתִשּׁוּבָה חֵלֵק שְׂנֵי סִימָן רע"ג עֵינֵן שָׁם וּבַעַל הַעֵיטוֹ מְשַׁמַּע דס"ל הָכִי כְּדַעַת ר' בְּרוּךְ בַּהֲג"א שָׁם שְׁפָסַק כּוֹן וְגַם לְדִידוֹן דְּלָא קי"ל הָכִי כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ בְּסִימָן קמ"ו דְּאֶפִּילוּ לִוְקַח אֵין צְרִיךְ רְאֵיהּ מְכַל מְקוּם לֹא גָרַע מִיּוֹרֶשׁ וְעֵינֵן בְּתִשּׁוּבָה מְרֵן בַּס' אַבְקַת רוּכַל סִי' ק"י וְאֶפִּי' לַב"ח כ' הָרָא"ש בְּתִשּׁוּבָה סוּף כָּלֵל צ"ח כְּמוֹ שְׁטוּעֵנִי לִיּוֹרֶשׁ וְלִלְוִקַח כְּהַ טוּעֵנִים לַב"ח שְׁנַשְׁתַּעֲבָדוּ לוֹ הַנְּכָסִים וְאַף עַל גַּב דְּבַכְלָל צ"ט פְּתַב דְּלָא טַעֲנִינוּ לַב"ח מִשּׁוּם דְּמִכָּאֵן וְלַהֲבָא הוּא גוּבָה כְּכָר תִּי' ה' מִשְׁאֵת בְּנִימִין דְּבַכְלָל צ"ח מִיְיָרִי שְׁכָבָר יָרַד הַמְּלִינָה לְנִכְסֵי הַלְוָה וְהַחֲזִיק בָּהֶם וְאֵח"ךְ בָּא הַמְּעַרְעֵר וְעַרְעֵר לְכַה טוּעֵנִי לוֹ וְאֵין מוֹצִיאֵין מִמְּנוּ אֶבֶל בְּכָלֵל צ"ט מִיְיָרִי שֶׁהַב"ח וְהַמְּעַרְעֵר בָּאוּ שְׁנֵיהֶם כַּא' וְהִבִּיאוּ הָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה הַגַּב"י אוֹת ט"ו עֵינֵי"ש וְה' לְחַם רַב סִימָן קכ"ח תִּי' דְּבַכְלָל צ"ח שְׁכַת' דְּטוּעֵנִי לְבַעַל חוּב הֵינְנוּ מִשּׁוּם דְּכִינֵן דְּקִימָא לֵן דְּטוּעֵנִי לִיּוֹרֶשׁ וְזוּקָה בְּקַרְק' וְהַעֲמַדְנוּ אוֹתוֹ בְּחֻזְקַת הַיּוֹרֶשׁ אַז ב"ח גוּבָה מִמְּנוּ עֵינֵי"ש וְאֵם כּוֹן בְּגִדּוֹן הַרְדָּב"ז שְׁהַקְרָק' הוּא בְּחֻזְקַת הָאִשָּׁה לְתִי' ה' מ"ב טוּעֵנִי לָהּ וְלְתִי' הַרְאֵד"ב אֵין טוּעֵנִים לָהּ שְׁהֵרִי בַּעֲלָהּ אֵינוּ וְדַאי יוֹרֶשׁ דָּאֵם לֹא נִתְגַּרְשָׁה אִמּוֹ הֵיךְ אֲבִיו יוֹרֶשָׁה וְאֵם כּוֹן אֵין הַכּוֹן נֶאֱמָן אֶלָּא אִם טַעֵן וְדַאי שְׁנַתְּגַרְשָׁה אֶבֶל בֵּית דִּין אֵין טוּעֵנִים לוֹ וְהַכָּא נְמִי אֵין טוּעֵנִים לְאִשָּׁה שְׁבָאָה מִכַּחוּ וְכֵן לְתִי' ה' פְּרַח מִטָּה אֲהֵרֵן דְּלַעוּלָם אֵין טוּעֵנִים לַב"ח וּבְכָלֵל צ"ח לָא טַעֲנִינוּ אֶלָּא מִשּׁוּם הָאֲנֻמְדוּת עֵינֵן שָׁם וְאֶפְשָׁר דְּהַרְדָּב"ז הָכִי ס"ל כְּתִי' מִהַרְאֵד"ב וְה' כַּמ"א מִיְהוּ כְּכָר הַסְּפִים ה' כַּמ"א סִימָן ס"ט לְתִי' ה' מִשְׁאֵת בְּנִימִין דָּאֵם בַּעַל חוּב מְחַזֵּק טוּעֵנִים לוֹ עֵינֵן שָׁם.

י"ג וּבְלִבְד שְׂיָבִיא עֲדִים שְׂדֵר בְּהַ הַמְּוִרִישׁ וְכוּלֵי לְכַאוּר' נִרְאָה דְּהַאי טַעֲמָא מִשּׁוּם דְּטַעֲנָה גְּרוּעָה הִיא שְׁקִנְאָה הַמְּוִרִישׁ אִם לֹא דַר בְּהַ וְאֵין טוּעֵנִין לִיּוֹרֶשׁ וְלִלְוִקַח טַעֲנָה גְּרוּעָה וְהַר"י בַּעֲלִיּוֹת וְהָרָא"ש בְּתוֹס' הוּבָאוּ בְּסִפְר' א"ז לְכַתְרָא דַּף מ"א פְּתַב דְּהָא דַּאמ' רַב לר"ח וְכִי אֵין אָדָם עֲשׂוּי לִיקַח וְלִמְכּוֹר בְּלִילָה וְכוּ' ס"ד דְּאָמַר מְכַרְשׁ זְבִינְתָא דְּזַבְנָא מִיְיָרִי בְּסִתְּמָה דְּמִשְׁמַע שְׁפִיר דְּקָמִי דִּידִי דְּזַבְנָא מִיְיָרִי וְלָא הָאֲמִינוּ ר"ח ע"י מְגוֹ מִשּׁוּ' דְּהוּי כְּמִגוֹ בְּמִקּוּם עֲדִים דַּא"א שְׁקִנְאָה שְׁלֹא יָדְעוּ הָעוֹלָ' וְלֹא רָאוּהוּ דַר בְּהַ וְכוּ' וְלַהֲכִי פְּרִיךְ דִּיכּוֹל לְהִיּוֹת שְׂאָדָם יִקְנֶה וְיִמְכּוֹר בְּאוֹתוֹ לִילָה עֲצָמָה כְּשִׁנּוּתֵינִים מְעַט רִינוּחַ וְאֵח"ךְ כְּהַ הִבִּיא טַעֲמָא דַר"ח מִשּׁוּם דְּלָא קָאֵמַר קָמִי דִּידִי זַבְנָא מִיְיָרִי דָּאֵם טַעֵן כּוֹן מִתְחִילָה נֶאֱמָן בְּמִגוֹ אֶבֶל הַשְׁתָּא הוּי מְגוֹ דְּמִפְּרַע עֵינֵן שָׁם הָרִי דַרְב סְלִקָא דְּעַתִּיגָה דְּאֶפִּי' טַעֵן כּוֹן אֵינוּ נֶאֱמָן בְּמִגוֹ דְּהוּי כְּמִגוֹ בְּמִקּוּם עֲדִי דַא"א שְׁקִנְאוּ וְלֹא יָדְעוּ הָעוֹלָם וְאֵם כּוֹן לְמִסְקִנָא נְמִי אַף עַל גַּב דְּלָא הוּי מְגוֹ בְּמִקּוּם עֲדִים אֵין טַעֵן כּוֹן נֶאֱמָן בְּמִגוֹ מְכַל מְקו' טַעֲנָה גְּרוּעָה הִיא וְאֵם טַעֵן הוּא נֶאֱמָן אֶבֶל אֵין טוּעֵנִי כּוֹן לִיּוֹרֶשׁ וְלִלְוִקַח כַּמ"ש הַתוֹס' וְהָרָא"ש גַּבִּי טַעֲנַת מְזוּנְיָרָה וְנֶאֱמָסוּ דְּלָא שְׁכִיחֵי וְאֵם טַעֵן הוּא נֶאֱמָן אֶבֶל אֵין טוּעֵנִי כּוֹן לִיּוֹרֶשׁ וְלִלְוִקַח אֶבֶל הַרמ"ה בַּפּח"ה סִי' קי"ח כ' דְּטַעֲמָ' דַר"ח מִשּׁוּם דְּהַמְּעַרְעֵר וְדַאי וְהַחֲזִיק סְפָק וְאֵין ס' מוֹצִיא מִיְיָרִי וְדַאי דַאֵין טוּעֵנִים לוֹ דְּלָאוּ כְּלוּקַח דְּמִי אֶלָּא כְּמִאֵן דְּזַבְּוֹן מִיְיָרִי מִיְיָרִי דִּינְדַע דְּלָאוּ דִּינְדַע הוּא וְהוּא לִיְהַ חֻזְקָה דִּינְדַע בְּחֻזְק' שְׂאֵין עֲמָה טַעֵן אֶבֶל כְּשִׁישׁ עֲדִי שְׂדֵר בְּהַ מוֹכְחָא מִקְלָתָא עֵינֵן שָׁם בְּאוֹרְךָ וְאֵם כּוֹן נִרְא' דְּאֶפִּי' הִיא טַעֲנָה טוּבָה אֵינוּ נֶאֱמָן דַּאֵין סְפָק מוֹצִיא מִיְיָרִי וְדַאי דְּלָא חֲשִׁי לִוְקַח דְּטוּעֵנִי לוֹ וְעֵינֵן בַּס' בְּאֵר מִים חַיִּים לְהַרְאֵד"א (עַד כְּפִין מְצִאתִי).

י"ד דין י"ב דדילקמא מכר לו על ידי שלים וכו' ממשמע מל' הרמ"ה דאפי' איכא עדי' דלא הנה פאן פלל יכול לטעון ולומר שהוא הנה במקום שהיה המערע' ששם קנאו מידו הסמ"ע וזה ל' הרמ"ה בפח"ה סימן כ"ח ואפילו היכא דטען מינה זבינתא ביום פ' לא מחייבי' ליה לאתויי ראיה דהנה ההוא יומ' בהקד' מגו דאי בעי אמר ביומא אחרניא הוי בהקד' א"נ מילקד מסרת כי אמ' דהאי יומ' הוינא בהקד' וזבינת' מינה פיון דליכא סהדי דמכתשי ליה מהימן וכו' עיי"ש משמ' דאם יש עדים שמכתשישם אותו דלא הנה באותו יום פאן אינו נאמן דהוי מגו במקום עדים וכ' מהרש"ג בס' משפטים ישירים סי' נ"ד דגם הר"ף ונהרמב"ם דס"ל דצריף להביא ראיה היינו דוקא אם טען לקחתיה ממך אבל אם טען לקחתיה מיד א' שעשית מורשה למפן' נכסיה לכ"ע נאמן עיין שם.

: ט"ו דין י"ז שייאמ' המערע' אתה נוח לי וכו' ואם אמ"ל לה וקח שהיא שלו דהוי הודאה לא שייף טעמא דהב' נוח לי מהרימ"ט סי' י"ח ונהביאו ה' קהלת יעקב דר"ה ע"ד עיין שם ונהמגיה בס' הרמ"ה בפח"ה סימן ל"ד האריף בזה ע"ש: ט"ז פתב הרשב"ץ חלק ג' סימן ס"ח דאין מקבלין טענה זו אתה נוח לי וכו' ואלא היכא דמוכח נכדאיתא בפ' ח"ה ובפ' שני דיני גזירות ע"ש: י"ז דין י"ח הנה אם טען המוכ' וכו' והא דאמרינן דעביד איניש דזבין דיניה כפר הרשב"א בתשו' חלק שלישי סימן פ' וז"ל דהתם פשלא קנאו ולא עשה מעשה שאלו קנאו לא הנה יכול לחזן' ולתבנע ממנו מעות המכירה אבל עכשיו יכול הוא לטעון בודאי פדי שיחזן' קרקע לי הייתי רוצה לקנות הקרקעות ויחזור לי קרקעי ויהיו המעות לה אבל לחזן' ולטעון על מעו' המכ' לא וכן צריף ראובן לברר וכו' והובא בב"י עיי"ש ועיובספ' בית דוד סימן מ"ח ובס' קהלת יעקב דף ר"ו: י"ח דין י"ט חזר המחזיק וטען וכו' וכל שפן אם טען שני חזקה שאמרת הם קודם שלקחת אתה הרמ"ה בפ' ח"ה סימן ל"ו עיי"ש: י"ט דין כ"ה ואלו רצה וכו' דמגו להעמיד הקרק' בינד המחזיק בו עכשיו אמרינן כ"כ התוספות והרא"ש בפ' ח"ה וכו' הכנה"ג בסימן פ"ב אות נ"ח אבל התוספות בד"ה אמאי וכו' פתבו בשם ריב"ם דכיון דמגו להוציא לא אמרינן אף על פי שהוא מוחזק בקרקע לא אמרינן דקרקע בחזקת מרא קמא ע"ש ולא דק דהיינו דוקא לדעת רב יוסף אבל אגן קיימ"ל כרבה דאמרינן מגו להעמיד הקרקע בינדו וכן פתב הרמב"ן שם וז"ל ושמעתי משום דלא אמרינן מגו לאפוקי ממונא וכן פתב הר"י הלוי והאי נמי פיון דאית ליה חזקה דדאבהתי' לא מפקין מיניה ורבה סב' אמרינן מגו אפילו לאפוקי ממונא ואפסיק' הילכת' כרבה בארע' משום דברשו' מוחז' קיימא הנה ליה מוציא מחבירו ומגו לאוקומי ממונא הוא ואף על גב דקיימא לן קרק' בחזקת בעליה עומדת פיון דאיכא מגו ותפיס וכו' עד פאן ל' הרי בהדיא כמ"ש וכן הרא"ש הביא תי' ריב"ם וכתב עליו ואע"ג שדברי ריב"ם אמת אין לי דגמ' מורה וכו' ובמסקנא פתב וז"ל הילכת' פנותיה דרבה בארעא וכו' דכיון דקאמ' שטר' מעליא הוא זכה בקרקע שהוא מוחזק בו ואף על גב דבת' הכי קאמ' שטר' זייפא הוא אמרינן מגו להעמיד הקרקע בינדו וכו' עכ"ל ונראה דסבי"ל דהתם דוקא אמרינן מגו משו' דכב' זכה בקרקע בטענה א' ולכך אף על גב דחזו' ואמ' שטר' זייפא הוא נאמן במגו דאי בעי קאי בטענתו א' אבל אם לא טען פלל אינו נאמן בטענה אחרת במגו דהוי להוציא וכן פתב הר"י יונה והרשב"א הובאו בש"מ שם והכנה"ג בסימן פ"ב פתב פלל זה בסתם דאמרינן מגו להעמיד הקרקע בינד המוחזק ממשמע דאמרינן הכי בכל מגו וכן דעת מהר"ח שחלק א' סימן מ"ט וסימן כ' ע"ש ולע"ד

ליתא כמ"ש: כ' פתב מהרשד"ם סי' רנ"א ונ"ל ועל ההפ"ש שפ"ל בין האחים בענין תנאי המכירה שמכ' ראו' לשמעון וכו' אפ"ש להביא קצת ראיה מתשובות הרשב"א וכו' בנ"ד נמי שמעון וראובן מודים שהיה שם מכר אם כן ראובן שרוצה עתה לבטל המכר מחמת התנאי עליו להביא ראיה אבל הוא ודאי ליתא דל"ד דבשקלא התם מוקמינן המכירה על חזקתה מפני העדים אבל בנדון דידן דליכא עדים איכא מגו דאי בעי ראובן אמ' לא מכרתי והיה נאמן השתא דאמ' מכרתי ותנאי זה היה ביננו נאמן עינין שם ונראה דסב"ל דלא חשיב מגו להוציא וכעין זה פתב בש"מ למציעא דף ג' בשם תלמידי ה"ר יונה ונ"ל שפ"ן יראה מסב"א שם היה ראובן מוחזק בקרקע אחד ואמר לשמעון אמת שפכרתי לך אבל לא נתת לי המעות עדיין נאמן מגו שהיה יכול לומר לא מכרתי לך ובענין זה לא אמרינן מגו לאפוקי ממונא פ"ן שחזקת הנתב' היא ע"פ הודאת התובע וכולי עיי"ש (עכ"מ): סימן קמ"ז א' דין א' שא"ל איך תעיד על המכר ותבא ותערע' וכולי פתב הסמ"ע דוקא בכה"ג שעשה המערער מעשה שחתם בשטר או העיד בפיו בב"ד וכו' וכן פתב הרב פנסת הגדולה הגב"י עם מ"ש הריטב"א דוקא חתם וכו' ונ"ל לאו דוקא חתם שעשה מעשה אלא הוא הדין אם העיד בב"ד בעל פה והוא הדין אם יצא ערב או קבלן מורה צדק בשם הריטב"א עיי"ש וכי האי גוונא פתב הריטב"א בחידושי לקידושי דף מ"ג ונ"ל הוא דאמרינן אבל גירושין נישואין שמה עיניו נתן בה תמיהא מקלמא וכו' ועוד דהא תניא בהדיא עדים החותמי על שדה מקח ועל גט אישה לא חששו חכמים וכו' אי נמי דהתם אמרינן דמעשה וחתמה לא עבדי אבל דביר אמרי' והיה ס"ד דעדות גירושין שמעיד ע"י דבורו הוא וא"ל בשקרא קא משמע לן דכל שהמעשה נגמר על פיהם מעשה גמור חשיב וכולי עינין שם והכא נמי אם העיד בבית דין או אם יצא ערב וקבלן שע"פ נגמר הדבר מעשה חשיב וכו' מהראנ"ח חלק שני סימן מ"ב דהוא הדין אם הוא סרסו' במכירה ומסייע בה דהאי טעמ' דחתם עליה בעד איבד זכותו משום דמסייע בקנין וכל היכא דמסייע בקנין אבד זכותו עינין שם וכי האי גוונא פתב מהר"י באסן בתשו' סימן ק"ב עינין שם וכן פתב מהרימ"ט חלק ראשון סי' רי"ד וה' כמ"א סימן צ"ב הביא דבריהם ודברי הריטב"א עינין שם באורח ועינין בספ' בתי פהונה חלק ראשון בית נעד סימן ד' והרא"ש בספר א"ז לפתובות כ' ונ"ל וא"ת והא טענה מעלייתא היא פדאיתא בח"ה וכו' וי"ל דהכא לא היה ליה לחתום לעשות מעשה שנתראה הודאה משום נישואין דשני אבל התם שאינו עושה מעשה חיישינן שמה יעיד שקר משום נישואין דראשון עכ"ל משמע דוקא עשה מעשה אבל העיד בפיו לא פההיא דח"ה דאפ"י העיד בב"ד דין הני נוגע בעדות ונראה דגבי עדות אף ע"פ שעשה מעשה שחתם הני נוגע בעדות מהאי טעמא שהרי פתב הטו' בסימן ס"ו סכ"ב ונ"ל ראובן שיש לו שטר על שמ' ונתנו ללו' בכסף ומסירה והיה שמעון א' מעדי המתנה ואחר עמו ורצה ראובן לחזור מהמתנה וטען שהשטר פסול הוא לפי ששמעון נוגע בעדות שרוצה להעיד כדי שיפטר מבע"ד שהשני נוח לו הדין עמו וכן הסכים בעה"ת שנ"א סח"ד ופסקו מ"ן בסימן ל"ז סי"א ובסימן ס"ו עינין שם אלמא אפילו עשה מעשה חשבינן ליה נוגע בעדות מהאי טעמא שהשני נוח לו אבל לענין הודאה אם עשה מעשה אינו יכול לערער ועינין בב"י י"ד סי' קפ"ה דכי האי גוונא חי' הרשב"א בין מעשה לדיבור וכן פתב הרשב"א בחידו' לקידושי: והנה בב"תרא דף קל"ב גבי הפותב נכסיו לבניו וכו' לאשתו קרקע פל שהיא

אבדה כתובתה אמ"ר במזכה להם על ידה וכו' ריב"ח אמר דא"ל טלי קרקע זו בכתובתך ומקולי כתובה שנו כאן וכ' רש"ם אפוליהו קאי דשאר ב"ח לא אבדו בכה עד שיאמרו בפירוש אנו מוחלים לה השעבוד וכו' ע"ש אלמא אפי' סייע שנתן לו הסודר להקנות לא מחל לו ואפשר דדוקא בשעבוד אפי' סייע לא אמרינן דמוחל וכן ראיתי להרב קרבן העד' על הירושלמי ס"פ הנושא שחילק פן ומה שהקשה פיון שעש' מעשה ושתק למה לא נאמ' דהוי מחילה עיין שם לק"מ דאפילו עשה מעשה א"ל (א"ה עכ"מ) ומ"ש הרב מורה צדק בשם הריטב"א אם ערב או קבלן ראיתי להריטב"א ב'חיד' לקידושין דף ח' שכתב ראובן שהיה דר בביתו של לוי ומכרה לשמעון וכו' לו סתם ביתי מכורה לה ולוי נכנס ערבן לא אבד זכותו שיוכל לו' אפיה לא כתבת אלא שמכרת לו ביתך וזו ביתי הוא עיין שם ונראה דסבירא ליה דהכא מיירי שמכר לו שדה פ' דכיון שהזכיר שדה פלוני' אבד זכותו והוא הדין אם יצא ערב או קבלן אבל אם כ' לו שדה סתם שדי מכורה לה אפילו שעשה מעשה שחתם לא אבד זכותו וה'מוצל מאש חלק שני סימן י"ח חילק בין עד לערב ונ"מ דאם העיד בשט' הודאה שהודה ראובן שהקרק' שלו מכרו לשמעון לא אבד זכותו שיוכל לומר אני יודע אם היה לה קרקע או לא אלא על מה שהודית שהשדה שלך מכרת חתמתי וזה אינה שלך אלא שלי ע"ש ליתא דבין במקיר' או בהודא' או בערב' אם אמ' שדה פ' אבד זכותו ואם כ' סתם ביתי מכורה לא אבד זכותו: ב' הגה ודוקא שחתם עם עד אחד וכו' שאם לוי היה קרוב או נצטרף עם עד קרוב שנמצ' דהשטר בטל עדיין יכול לטעון ולערע' על המקיר' שיאמ' לוי משטה הייתי בה מאחר דהשטר בטל הריב"ש ונהביאו המש"ל בפ"ו מהלכות טוען ע"ש: ג' דין ב' וכן וכו' ועשה השדה סימן לאחר וכו' רש"י עשאה המוחזק בה סימן לאחר עיין שם והתוספות כתבו משמע מתוך הל' דאעורר קאי כגון שמכר א' משדותיו ועשאה סימן בשם המוחזק ובגמ' הכי פי' ל"ש אלא לאחר אבל עצמו לא אבד פלומר אם מכר מערער אח' משדותיו למוחזק לאו הודאה היא דאי לאו דעבדי הכי לא היה המוחזק קונה שדה ממני ואני הייתי צריך למעות ול"ג מזבין אלא זבין עיין שם והרא"ה והריטב"א שם כתב שזה הנכון אלא שלא מצינו גוסס' זה בכל הספרים ותר"י כתב דר"מ הלוי דחק להעמיד גיר' הספרים דה"פ ל"ש אל אלא שעשאה העורר סי' לאחר שלקח שנית מן העורר אבל אם עשאה סימן לעצמו לשד' שנית שלקחה העורר מן הגזלן לא אבד את זכותו עיי"ש אבל ראב"ן דף קל"ב כתב וז"ל עשאה המערער סימן לאחר שמכר המערער שדה אחת אצל אותה שדה שהוא מערע' עליה ועשאה אותה סימן כי' ודוקא לאחר אבד את זכותו אבל לעצמו שהמחזיק באותה שדה מכ' לזו המערע' שדה א' וכתב לו מצר פלו' שדה שלי וזה המערער שתק לא אבד את זכותו דאי הנה מערער לא הנה מזבין ל וכו' עכ"ל הרי דפי' עשאה המערער סימן וכו' אבל לעצמו היינו שמכר המחזיק למערער וכו' ומפל' מקום כפר כ' תר"י והריטב"א לענין דינא שני הפירו' אמת וכן אמרו בירושלמי אפילו עשאה סימן אחר לאחר וכו' ע"ש: ד' דין ג' הגה אם אין כת"י וכו' הטור כ' בשם הרמ"ה דאפילו כתב ידו יוצא ממ"א נאמן במגו שהיה יכול לימר על תנאי מכרתי לו ולא נתקיים התנאי וכו' עיין שם ונראה דלא טוענים לירש' תנאי דלא שכיחא אבל טוענים להם שחזר ולקחה במגו וכי האי גוונא כתבו התוספות דמיירי כגון שאין כ' ידו יוציא ממקום אחר ולכה נאמן לומר חזרתי ולקחתי ממנו מגו דאי בעי אמר מזבין וכו' והא דלא קאמר אי

הנה אביהם הנה טעין מונויף דלא, טענינו ליתמי מונויף מיהו חזרתי ולקחתי ממנו טענינו להו וכו' עיין שם והכא נמי לדעת הרמ"ה אפילו כתב ידו יוציא ממקום אחר טענינו להם חזר ולקח במגו דתנאי אבל אין טענינו להם תנאי מדלא אמר אם הנה אבוננו קנים הנה טעין תנאי הנה והתוספות בערכין בפרק שום היתומים בד"ה אר"א וכו' שפיתבו ונ"ל דהתם מתחילה היתה של אביו דיתום פי נמי איפא סהדי דאחזיק אין לנו לקבל עדות זה וכו' דשמא שום תנאי הנה לאביו עמו למחזיק שהוא שלו וכולי נר' דהיינו דוק' לגבי יתום קטן לענין דאין מקבלין עדות אבל אין טענינו להם להחזיק ואפשר דליתומים קטנים טעני' להו אפילו טענה דלא שכיחא וכי האי גוונא כ' התוס' בכתובות דף צ"ב בד"ה ראובן וכו' נהי דיתומים גדולים לא חיישינן לצררי פהאי גוונא ביתומים קטנים חיישי' טפי עיין שם והכא נמי א"ל דטוענים ליתומים קטנים תנאי הנה וכל טענה דלא שכיחא לא ליתומים גדולים לא אבל אנן קנימא לן דאין טוענים אפילו ליתומים קטנים טענ' דלא שכיחא עיין שם בסי': ה' דין ד' דיינין היתום בקיום וכולי התוספות בפרק דכתובות הקשו מדאמרין בפר' ח"ה אחד מן ק שהיה נוש"ו ב' בתוך הבית והיו אונות ושטרות יוצאות על שמו אמר רב עליו להביא ראיה ומסיק ראיה בקיום השטר אלמא דעל ידי אעא הדיינים אנו יודעים שהשטרות שלו הם דאכילה מסהדי עיין שם מה שתיגרן ונראה דהתוספות סבירא להו כפירוש רשב"ם שם דרבה ורב ששת פליגי אליבא דרב אבל הרמב"ן והרשב"א הובאו בש"מ בפרק ח"ה דחה פי' רשב"ם מהא דקי"ל דמקיימי' את השטר אע"פ שלא קראוהו כלל ולא ידעו מה מלנה ומה לנה והסכים לפי הראב"ד דרבה ור"ש בדרב ושמואל פליגי רבה רב ורב ששת כשמואל והביא ראיה לדבריו עיין שם וכ"כ הרמ"ה שם בסימן רי"ד ע"ש: סימן קמ"ט א דין א' הגה פגון שהיה אריסו או אפטרופו' וכי בתשו' חלק שלישי סי' קמ"ח כתב שטען עוד שלא גבתה עדיין כתובתה ולפיכך אין לה חזקה בנכסי בתה לפי שהוא אומ' דמשום מזונותיה אכלה אותם וכו' והשיב שם דהוי חזקה לגבי אחר משמ' דלגבי הבת לא הוי חזקה אפילו אינה דרה בבתים משום מזונות ועיין בהכנה"ג אות כ"ב: ב' דין ב' שדה של שני שותפים וכולי הטור כתב בשם בעל העיטור דאחין אינן פשוטפין זה על זה וכתב הרב פנסת הגדולה אות י"ד דמהראד"ב כתב איני סומך על בעל העיטור אבל מהרשד"ם כתב פגון דהטור לא כתב חולה עליו ראוי לחוש לו עיין שם ואני מצאתי לבעל העיטור באות מ מחאה דפ"ו ע"ד שכ' ונ"ל ומסתברא דהוא הדין דאחים דמחזיקים והא דאמרין אחין שחלקו אין להם דרף זה על זה וכולי ה"מ בתוך שלש וכולי אבל אחר שלש דינו כשותף דמחזיקים זה על זה דמ"ל למחויי וכו' הרי דסב"ל דאחים דינן כשותפים ואשמעינן דמחזיקים זה על זה אם יש דין חלוקה כמו שנותפין ועיין שם עוד דף ע' ע"ב וכן מצאתי למהרח"ש חלק א' סימן כ"ד שהגיה פן בטור דאחין דינן כשותפין וכו' והביא דברי בעל העיטור כ"י ע"ש: ג' שאין בה דין חלוקה וכו' אם הבתים יש בהם דין חלוקה אף על פי שאין בחצר דין חלוקה פגון כ"א מהם יכול לדור בביתו ולהשתמש בחצר בשותפות והחזיק אחד מהם בכל הבתים ובחצר הוי חזקה מהרח"ש סימן כ"ד עיין שם: ד' אע"פ שאכל א' מהם וכו' כתב מהרימ"ט סימן כ"ו דאם השפיר אחד מהם לבדו בשמו ופורעים השכירות לו לבדו הוי חזקה הביאו הר' כנה"ג עיין שם אבל הרב שבות יעקב חלק

שלישי סימן קס"א פתב דלא עלתה לו חזקה וגם מהרימ"ע לא החליט למעש' וכן הסכימו עמו ב"ד עיין שם:.

ה' הגה אבל אם החזיק בחציה וכו' דעת ר"ח דאפי' החזיק בחציה אם יש בה דין חלוקה הוי חזקה וכתב הכנה"ג דכיון דאיפא פלוגתא המוציא מחבירו עליו הראיה מ"צ ומהראד"ב בתשוב' כ"י ע"ש ובתשובות מהראד"ב בספר לחם רב סימן קט"ו פתב דר"ח יחיד בדבר ואין המוחזק יכול לומר קי"ל פנותיה אלא שפתב דהיינו דוקא בשדה אבל בפית איפא סיוע מדברי התוס' בפרק ח"ה בד"ה בשותפות עסיקינו שפתבו דהוא דאין שותפין מחזיקין זה על זה היינו דוקא בשדה אבל הכא מיירי שהפתים אלו פתוחות וכולי עיין שם.

ו' פתב מהראד"ב שם דאם יש קול שחלקו והיה כל אחד לבדו מעלה השכירות התוגר הניא חזק' עיין שם. ז דין ג' הן שהוא סומך על שלחן אביו וכולי עיין בתשוב' הרדב"ז ח"ה סימן ש"א פ"א: ח' דין ו' אב בנכסי הבת וכולי כ"כ הרשב"א סי' תתק"ן ובמנוחסות סימן צ"ג וז"ל ומסתב' דאב בנכסי ה' וכן בנכסי האם היינו אב בנכסי ה' וכן בנכסי האב ל"ד שאם פן אף האב בנכסי הבת יש לו חזקה דכן דוקא ולא בת אלא וכולי אבל אח ואחות לא שמענו וכולי עיין שם וכן פתב הרמ"ה בפרק ח"ה סימן ר"ח וסימן רי"ד דאחיו לא עיין שם ובירושלמי שם אמרי' ולא לכן בנכסי האב בחייו אבל לאחר מיתת האב יש לו חזקה ולא לאב בנכסי ה' בחייו אבל לאחר מיתת ה' יש לו חזקה עיין שם אלמא דהבן אחר מיתת האב יש לו חזקה בנכסי אביו נגד אחיו וכן האב אחר מיתת בנו יש לו חזקה נגד בני בנו: ט' דין ט"ו הידוע של ישראל וכו' אבל אם ראייה לתובע שהיא שלו אף ע"ג דברי ושמה הוא אין מוציאין אותו מיד הנתבע דומיא דמנה לי בינך והלה אומר איני יודע וכן פרב הרמ"ה בפרק ח"ה סי' ס"ח עיין שם:.

י"ד דין י"ט עד שיאכל שלש שנים רצופות וכולי זה דעת הר"י ו' מיגש וקרמב"ם אבל הרמב"ן והרא"ה והריטב"א הובאו בס' א"ז דכתובות פ"ב הסכימו דאפילו החזיק שלש שנים אחר שהגדיל לא קנה עיין שם וכן פתב רש"י והתוספות והרא"ש בפ' המפקיד וכן הסכים הרשב"ש סימן ו' וסימן רפ"ט עיין שם והטור פתב בשם ר' האי' וז"ל אפילו אם החזיק בו כמה שנים אחר שהגדיל אינה חזקה והוא שפא המחזיק מפת טענתו הראשונה שהחזיק עליו כשהוא קטן וטוען לו שמחל לו בשתיקתו אבל היכא שיכול לומר לו ולישבע חזרתי ולקחתי ממה אחר שהגדלת והחזקתי אח"ך שני חזקה הוי חזקה וישבע שעשה כן אי גמי אם החזיק האב בפני הקטן ומת בנו יכול לטעון דחזר אביו וקנאה מאותו קטן לאח' שגדל וזה בכלל טוענים ליורשים וכו' וכתב הרב שארית יהודה דגבי לוקח דוקא אם החזיק המוכר ג' שנים אחר שהגדיל טוענים ללוקח והביאו הרב פנסת הגדולה אות מ"ט עיין שם אבל מהרח"ש חלק ראשון סימן נ"ו חלק עליו דלא מסתבר דאם החזיק אב שלש שנים אחר שהגדיל אפילו לא החזיק ה' או שהחזיק האב אחר שהגדיל יום אחד וה' שלש שנים טוענים וכו' עיין שם ועיין בתשו' מהר"י באסן סימן ל"ב י"א דגה ויש אומרים דאינה חזקה וכו' פתב הרב פנים מאירות ח"ב סימן ל"ג דוקא לוקח א' צריף לברר שמחל לו אחר שהגדיל אבל אם מכר לוק' א' לשני טוענים לו שלוקח א' היה לו שטר או עדים שמחל לו הקטן כשהגדיל ע"ש באורף וליתא דהא

קיימא לן דאין טועני' ליורשי' וללוקח אלא מה שהיה נאמן מוכ' בלא ראיה כמו שהוכיח מהריב"ל חלק ג' סי' ל"ג מפ' לא יחפור עינין שם מיהו הב"ח סימן קנ"ג חי' בין יורש ללוקח וייחס סברא זו לדעת הרמב"ם עינין שם ועמ"ש בסימן ע' י"ב דין כ"ב וגובה שלא בשבועה וכו' פתב הרב ש"ף אף על גב דהטוען על המשפון צריף לישבע אף על פי ש"ל מיגו דלקוח שאני הכא פיון דאין נשבעין על הקרקע שבועה חמורה ושבוי' היסת לא תקנו על טענת שמא וכן פתב המ"מ וכו' ע"ש ובספר ראב"ן דף ק"ב עמוד ג' פתב וזה לשונו שמענין מהכא דעל ידי המגו נאמן בלא שבו' ובפרק המוכר את הבית אמרינו בעא רב עמרם לרב נחמן המפקיד אצל חבירו בשטר וא"ל החזרתיו לה וכו' עד מאי נאמן נמי דקאמ' בשבו' אלמא בטענת מגו אינו נאמן אלא בשבועה אלא נקוט האי פללא בידה דכל היכא דאיכא טענת מגו דאי הנה טעין לא הנה בעי לאשתבועי פי הכא פי טעין נאנ' ממני פקדונה הנה ליה לישבע שפאנס כי טען נמי החזרתיו לה בעי לישבע שהחזירו וכל היכא דאי טען מגו לא בעי לאשתבועי פי הכא דרבה בר שרשום דכי טעין לקוח' הי' בידי לא הנה נשבע דחזקה במקום שטר קיימא וכי אית ליה שטר שלקחה אין צריף לישבע דחזקה במקום שט קיימא וכי אית ליה שטר שלקחה אין צריף לישב' בחזק' נמי אינו נשב' היכא דטעין נמי וזי אחרוני אית לי גבי אבוהון נאמן בלא שבועה ועד"ז תקון פל מגו שבתלמוד דכל היכא וכו' עכ"ל וכו' פתב המ"מ בפ"י ובפ"י י"א מהלכות טוען ש"א דכל שיש לו חזקה אינו נשב' דחזקה כשמה אכל הרמב"ם סבירא ליה דאפילו החזיק ג' שנים צריף לישבע היסת וכן פתב הרמב"ם פי"ג מהלכ' מלוה גבי משפון דאם אין שם עדים וטען לקוח נשבע היסת עינין שם סימן ק"ן א' דין ב' המשפון לבנו וכו' יש שפירש דבנו לא זכה פל שבודע בעדים דמפני הברחה זו נתנה אפילו לא פירש פלום בשעת המתנה אנו סהדי דמחמת אונסא הוא דאקנויי ולהברחה בעלמא וגבי מתנה בגילוי דעתא סגי והיינו רבותא דאף על גב דהבן לא קנה אין המכירה פלום דמתנת בנו הו"ל מודעה דמחמת אונס מוכר ואע"ג דמודעה דמכר בעינן שיאמרו הפרנו באונסו והכא ליכא עדים שידעו שהלוקח הנה מפחידו אפ"י הכי מתנת הבן חשיב פאלו הפירו באונסו הריטב"א והרמ"ך הובאו בש"מ למציעא עינין שם וזה פדעת מהר"י מיגש והרמב"ם בסימן רמ"ב גבי מתנה ע"ש וה"ה במכר: ב' דין ג' יש אומרים שאין לו בה חזקה וכו' (השא"ל וגם תחילת התשו' נאבדו וזה מה שמצאתי כתוב) ואם הנה הבן סמוך על שלחן אביו בשעת הנישואין פשיירד בתוכה בבית ואח"כ הנה חלוק מאביו זמן הרבה נראה שזה תלוי במחלוקת אם היירד ברשות יש לו חזק' או לא וז"ל הטור וכתב הרמב"ן היכא שידוע שירד בה בתורת משכונה אין לו בה חזקה מעולם אפילו אם ידוע ששלמו מי המשכונה והחזיק ב' ג' שנים אח"כ והרמ"ה פתב שאם אכלה ג' שנים אחר שפלו מי המשכונה יש לו חזקה וכן פתב הר"י אברצלוני ומדברי א"א יראה כדברי הרמב"ן עכ"ל ומהרש"ש בתשובות חלק ראשון סימן י"ב הקש' מדכתב הטור בסימן קמ"ט הגוי אין לו חזקה וכו' ואם החזיק בה הגוי ונתגיייר ושהתה בידו שלש שנים אח' כה טען קניתי ממך אחר שנתגייירתי יש או' שאינו נאמן וא"א הרא"ש אומר שהוא נאמן וכו' ומאי טעמ' נאמן פיון שמתחילה בא לידו בזמן דלא מהניא חזקה ול"ל דדוקאכשנודע ודאי שלא ירד לתוכה תחילה בתורת מקח הוא דלא מהניא חזקה אכל הכא לא נודע ודאי שלא ירד בתור' מקח אלא משום דאמרינו סתם גוי אנס הוא ולא ירד אלא בגזל ואם פן אחר

שְׁנֵי עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים וְלֹא נִיחַ דְּמִתְחִילָה יָרַד בָּהּ בְּתוֹרַת מִקְח וְאֶפִּילוּ טוֹעֵן שְׁעֶכְשָׁיו אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים לְקַח וְנֶאֱמַר בְּמִגּוֹ דַּמְ"ל דְּמִתְחִילָה יָרַד לְתוֹכָהּ בְּתוֹרַת מִקְח דְּלֹא מִשְׁמַע הָכִי אֲלֵא עֵינֵיךָ טַעַמָא מְשׁוּם שְׁטוּעֵן קְנִייתִיהָ מִמֶּךָ אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים וְנֶאֱמַר בְּעוֹדוֹ בְּגִיּוֹת לֹא מְהִימֵן אֲלֵא בְּמִגּוֹ שְׁהִיָּה אוֹמֵר עֶכְשָׁיו קְנִייתִיהָ מִמֶּךָ אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים וְנֶאֱמַר בְּעוֹדוֹ אַדְרָבָה גֵרַע כְּשִׁטּוּעֵן שְׁלֵקְתָּהּ אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים כִּינּוּן שְׁמִתְחִילָה לֹא יָרַד אֲלֵא בְּתוֹרַת מִקְח וְדוֹחֵק לוֹמֵר דְּהָכָא שְׁאֵנִי דְּגוּי שְׁנֵי עֶשְׂרִים כְּקִטּוֹן שְׁנוּלֵד דְּמִי וְכוּ' עֵינֵי שָׁם וְנִרְאָה דְּסִבְרָא לִיָּה דְּאֵם טַעַן שְׁקִנְיָא בְּעוֹדוֹ גּוּי נֶאֱמַר בְּמִגּוֹ שְׁהִיָּה אוֹמֵר שְׁקִנְיָא אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים וְכֵן הִסְפִּי ה' ט"ז שָׁם וְכֵן כְּתִב הַלְבוּשׁ בְּסִימָן קַמ"ט סִימָן י"ז עֵינֵי שָׁם אֲבָל הַסְמ"ע שָׁם סִימָן י"ז דְּנִקְא אִם טַעַן שְׁקִנְיָא אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים וְכַמ"ש הַש"ע שָׁם וּבְדַרְיָשָׁה כֵּת' הַטַּעַם דְּהִנּוּה לִיָּה כְּמִגּוֹ בְּמִקּוּם עֵדִים דְּסִתָּם גּוּי גִזְלָן הוּא עֵינֵי שָׁם וְכֵן נִרְ' עֵינֵיךָ דְּאֵם טַעַן שְׁקִנְיָא קוֹדֵם שְׁנֵי עֶשְׂרִים אֵינוֹ נֶאֱמַר בְּמִגּוֹ דְּסִתָּם גּוּי גִזְלָן הוּא וְחִזְקָה זֶה כְּעֵדִים וְאִף ע"ג דַּמְ"ל אִם אוֹמְרִי מִגּוֹ בְּמִקּוּם חִזְקָה אוֹ לֹא בְּמִקּוּם חִזְקָה אֲלֵימְתָא וְדָאִי דְּלֹא אֲמַרְיֵן מִגּוֹ דְּקִיָּמָא לֵן בְּאוֹמֵר עַל הַמְטַלְטְלִין שְׁפִידוֹ פְּקִדוֹן הֵם כְּתִב הַרְמַב"ן מְשׁוּם דְּחִזְקָה כָּל מָה שְׁפִידוֹ אָדָם שְׁלוֹ וְמִגּוֹ בְּמִקּוּם חִזְקָה כְּזֶה לֹא אֲמַרְיֵן וְכֵן כ' הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּבוֹ סִימָן אֲלֵף וּמ' עֵינֵי שָׁם דְּסִבְי"ל אִף ע"ג דַּמְ"ל בְּאוֹמֵר פְּרַעְתִּי בְּתוֹךְ זְמַן אִי אֲמַרְיֵן מִגּוֹ בְּמִקּוּם חִזְקָה אוֹ לֹא וְקִיָּמָא לֵן קוֹלָא לְנִתְבַּע מְכָל מְקוּם בְּחִזְקָה אֲלֵימְתָא וְדָאִי לֹא אֲמַרְיֵן מִגּוֹ כְּמוֹ שְׁפִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּכַתְּנֻבוֹת דָּף ט' בַּד"ה לֹא וְכוּ' וְכַמּוֹ שְׁפִתְבוּ הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּבָה חֲלֵק ג' סִימָן ש"ע דִּישׁ חִזְקָה אֲלֵימְתָא דָּאִין מִגּוֹ עוֹמֵד פְּנִגְדָּה כְּמִגּוֹ דְּמוֹדָה בְּמִקְצַת וְכוּ' וְכֵן כְּתִב בְּהַדְיָא בְּתַשׁוּבָה חֲלֵק שְׁלִישִׁי סִימָן קל"ד עֵינֵי שָׁם בְּאוֹרְךָ וְהָכָא נְמִי חִזְקָה גְּדוּלָה הִיא דְּסִתָּם גּוּי גִזְלָן הִיא וְאִין מִגּוֹ נִיָּמַד כְּפִנְגְדָּה וְאִם תְּמַצִּי לוֹ דְּחִזְקָה זֶה הוּי כְּחִזְקָה דָּאִין אָדָם פּוֹרַע בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ דְּבַעֲיָא הִיא אִי אֲמַרְיֵן מִגּוֹ אוֹ לֹא הָכָא מוֹקְמִינּוּ קַרְקַע בְּחִזְקַת מְרָא קַמָּא כִּינּוּן דְּסִפְקָה הוּא אִם נֶאֱמַר זֶה הַמְחִזִּיק אוֹ לֹא הַקַּרְקַע בְּחִזְקַת בְּעֻלְיָה הִיא אֲבָל אִם טַעַן שְׁקִנְיָא אַחַר שְׁנֵי עֶשְׂרִים נֶאֱמַר וְכַב' כ' הַפְּרִישָׁה שָׁם דְּלֹא הוּי כְּגִזְלָן מִמֶּשׁ דְּאֶפִּילוּ שְׁהִיָּה בְּיָדוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים אַחַר שְׁעֶשְׂו תַּשׁוּ' אֵינוֹ נֶאֱמַר לוֹמֵר שְׁחִזוּ וְלִקְחָה דְּהִתָּם וְדָאִי גִזְלָן הוּא תְּחִילָה אֲבָל הָכָא אִף שְׁסִתָּם גּוּי גִזְלָן הוּא מְכָל מְקוּם אֵינוֹ וְדָאִי דְּזֶה הַשְּׁדָה בָּא לִידוֹ בְּגִזְלָנוּתָא עֵינֵי שָׁם וּמַהֲרַש"ךְ חֲלֵק רֵאשׁוֹן סִימָן צ"ב תְּמָה עַל הַטּוֹר דְּאֲדַרְבָּא נִרְאָה דְּסִבְי"ל דְּנֶאֱמַר מַמ"ש בְּהִיא דָּאִין מְחִזִּיקוֹ בְּנִכְסֵי קָטָן שְׁאֵע"פ שְׁהִחִזִּיק נ' שָׁנִים אַחַר שְׁהִגְדִּיל לֹא הוּי חִזְקָה כִּינּוּן שְׁיָרַד כְּשִׁהִיָּה קָטָן לֹא יָדַע שְׁהִיָּה שְׁלֵ אָבִיו שְׁיִמְחָה וְא"א ל"ל טַעַמָּא דְּלֹא יָדַע לְמַחֲוֹ אִפִּי' יָדַע לְמַחֲוֹ לֹא מְהִיָּי חִזְקָה כִּינּוּן שְׁיָרַד בְּזְמַן דַּל"ש מְחָאָה וְהָרַב בְּנֵי אֶהְרֹן סִימָן ק"ט תְּמָה עָלָיו הִיכֵן מְצָא דְּהָרָא"ש זָהִיב טַעַמָּא מְשׁוּם דְּלֹא וְכוּ' עֵינֵי שָׁם וְלֹא זָכַר מָה שְׁכַתְּבוּ הַטּוֹר בְּסִימָן קַמ"ט וְזֶה ל' וְא"א הָרָא"ש כְּתִב שְׁאִינָה חִזְקָה כִּינּוּן דְּיָרַד לְתוֹכָהּ כְּשִׁהִיָּה קָטָן לֹא יָדַע שְׁהִיָּה שְׁלֵ אָבִיו שְׁיִמְחָה וְכוּ' וְכַבֵּר מַהֲרַח"ש בְּתַשׁוּבָה חֲלֵק רֵאשׁוֹן סִימָן י"ב וְהָרַב מְשַׁפֵּט צָדֵק חֲלֵק שְׁנֵי סִימָן כ"ז חִי' בֵּין יוֹרֵד בְּרִשׁוֹת לְהַחֲזִיק בְּנִכְסֵי קָטָן עֵינֵי שָׁם בְּאוֹרְךָ וְזֶה ל' הָרָא"ה הוֹבָא בַּש"מ לְכַתְּנֻבוֹת פִּי' הַגְּאוֹנִים דְּהָא דְּאֲמַרְיֵן וְאֶפִּילוּ הַגְּדִיל כְּלוֹמֵר אֶפִּילוּ הַגְּדִיל וְהַחֲזִיק בָּהּ שְׁלֹשׁ שָׁנִים וְרַב הוֹנָא ה"ק אִין מְחִזִּיקוֹ בְּנִכְסֵי קָטָן כְּשִׁטּוּעֵן לְקַחְתִּיהָ מְאֻבוֹתִיהָ אֶפִּילוּ אֲכֵלָה שְׁנֵי חִזְקָה לְאַחַר שְׁהִגְדִּיל דְּקָטָן לֹא בֵּר מְחָאָה הוּא אֶפִּילוּ אַחַר שְׁהִגְדִּיל דְּלֹא יָדַע בְּמִלֵּי דְּאֶבְרָן כְּלוּם וְהִינּוּ דְּאֲמַר רַב הוֹנָא אֶפִּילוּ הַגְּדִיל קָא מְשַׁמַּע לֵן דְּאֶפִּילוּ אֲכֵלָה אַח' שְׁהִגְדִּיל לִית לִיָּה חִזְקָה וְא"ת וְהָא כ' שְׁלֹא יָרַד בְּתוֹרַת מְכָר לִית לִיָּה

חזקה והכ"נ פינון שירד בה פשהוא קטן הרי יורד בה שלא בתורת מקר ויש לו דהא רב הונא בטוען מאביה לקחתיה שלפי דבריו לא אכל מעולם שלא בשורת מקר או בטוען מבית דין לקחתיה שמכרו לכרגא או למזונות או לכתובת אשה או לשט' שיש בו רבית קא משמע לו דאפילו הכי וכו' אינו נאמן דקטן במילי דאבנה הוי דלא ידע וכו' עכ"ל הרי דסבי"ל ללך שלא ירד בתורת מקר אין לו חזקה והכא נמי אם טען בעודו שהוא קטן ואח"ך פשגדל לקחה ממנו אפי' הקזיק שלש שנים אינה חזקה מהאי טעמא שלא ירד בתו' מקר אבל אם טען לקחתיה מאביה או מבית דין דלפי דבריו לא ירד לתוכה שלא בתורת מקר ואפי' אינה חזק' מטע' דקטן לאו בר מחאה הוא אפילו אחר שהגדיל דלא ידע במילי דאבנהו ונאם פן אפשר שפן דעת הרא"ש והוצרך לטעמא דלא ידע וכולי דאפילו טען שלקחה מאביו ואכל' שני חזקה אחר הקטן אפילו הכי אינה חזקה מה"ט דלא ידע במילי דאבנה שיקחה אבל בטען לקחתיה ממה בלאו הכי אינה חזקה פינון שירד בה שלא בתורת מקר נאם פן נראה דהכא נמי בבן שהיה סמוך על שלחן אביו שירד בשעה שאין לו חזקה אף על פי שאח"כ לא היה סמוך על שלחן אביו ואכל ב' חזקה לא הוי חזקה לדעת הרמב"ן ודעמיה וכן פסק מהראד"ב בסימן קס"א דאם אין לבן חזקה עליו להביא ראיה נגד היורשי' נאם היה סמוך על שלחן אביו בשעת הנישואין והוליכו לבית ההוא אפי' היה חלוק אחר כך מאביו זמן הרבה אפי' לו דלא עלתה לו חזקה כמ"ש הריב"ש בסימן שכ"ה דמסורת בידינו מגדולי האחרונים דכל שירד ברשות אין לו חזקה לעולם והכ"נ דכונתה עיין שם וכן הספיק בסי' רי"ט לדעת רוב הפו' דכל היורד ברשות אין לו חזקה לעולם ולא יהא אלא ס' אוקי ארעא בחזקת מרא קמא עש"ב: איברא דהסמ"ע כ' דה"ד במשפונה דלא נשתנה שמה משא"כ בבן אמן ואריס ומי שירד לנכסי א"א ובדרישה כתב דגם הרמב"ן מודה ומ"ש גבי א"א צריכה למחות היינו שתייחד עדים על שירד בחיי בעלה לאו משום דס"ל דכל שלא ירד בתורת מקח אינו יכול לטעון עוד לקחתיו אלא וכו' עש"ב אבל בדברי הרמב"ן מבואר דלא ס"ל הכי שכ' שם ונ"ל י"א דאע"ג דקי"ל שפך היורדים ברשות אין להם חזקה וזה פירוד ברשות שהרי ירד בשעה שאין לו חזקה ה"מ לשאר היורדי' ברשו' או פירוד לנכסי קטן דנדאי שלא בתורת מקח ירד אבל זה אפשר שמתחילה לקחה ממנה ואע"פ שבחיי הבעל לא הי'ל למחות לא מפני שיש לו לנה רשות בא אלא מפני שהוא סמוך על בעלה הילכך מיד פשמת הי"ל למחות וכו' מיהו תמה אני וכו' דאי שמעתי פשוטא ל"ל מגו לוקמא לדרב בדא"ל מינך זבינתא ואכלת' שני חזקה ושמא תאמר א"ה פשוטא השתא נמי פשוטא דמגו אמרינן ועוד לא פשוטא הא מילתא אלא מהיקש' נמי ק' אמאי מהימן הואיל וירד בה בחיי בעלה וכו' אבל נ"ל וכו' עש"ב הרי בהדיא דס"ל דכל שירד שלא בתורת מקח אין לו חזקה ומי שירד לנכסי א"א אע"ג דלא ירד ברשות וא"ל שמתחיל' לקחה ממנה אין לו חזקה וכן מבואר בתשו' הריב"ש סי' שכ"ז ע"ש וכן הוכיח מהרש"ג בס' משפטים ישרים סי' ל"ז וה' עדות ביעקב סימן קמ"ח עיין שם מיהו הרשב"א דחה דברי הרמב"ן והספיק דיש לו חזקה מה"ט דאפשר שלקחה ממנה מתחילה כתי' י"א וכן כתב הר' יהונתן הובאו בש"מ שם וכן נר' דעת הרא"ש ובהו ניחא מה שהק' מהראד"ב בסימן רי"ט מדברי הטור בסי' קמ"ט שכ' נאם ירד אחר לנכסיה בחיי הבעל ומת וכו' נאמן במגו דאם היה רוצה היה טוען קנייתה ממה וכו' דמוכח מדבריו דאפי' ידענו שירד בחיי הבעל מהנז' ליה חזק'

עיינן שם דס"ל דלא כ' הרא"ש אלא במשכונת אכל באומן ואריס ומי שיירד לנכסי א"א מהני להו חזקה וכן פתב ה' כנה"ג ח"ב סימן קנ"ב מדכ' הטור שם אם שהתה ביד הבן ג' שנים וכו' והם דברי הרא"ש בפ' ח"ה מוכח שנ"ל שמימות אביו היו דרים יחד ובמות אביו נשארה בידו והחזיק שני חזקה אחר מות אביו שלא פדברי הריב"ש עיינן שם וכן פתב מהרח"ש סי' מ"ז והספיק עמו מהרש"ג בתשו' שם דהרא"ש מחלק בן עיינן שם וא"כ ה"נ אם החזיק הבן ג' שנים אחר שחלק מאביו יש לו חזקה ונאמן במגו ועוד אפילו ספק לא מוקמי הקרקע בחזק' מרא קמא אלא בחזקת המחזיק בו כמ"ש התוס' בבתרא דל"ב ע"ב בד"ה והילכת' וכו' לפי רש"ב"ם וגם התוס' לא חלקו עליו אלא כשלא החזיק ג' שנים אבל כשהחזיק ג' שנים אפשר דמודו דבחזקת ג' שנים יצאתה מרשית הנותן וקמה ברשות המקבל כדאמרי' בר"פ ח"ה למאן דיליף משור המועד ע"ש גם מהראד"ב עצמו בסימן קנ"ד פתב דכיון דדבר זה עצמו מי הוא המוחזק שנוי במחלוקת ראוי לפסוק לאוקומי ארעא היכא דקנימא דשב וא"ת הוא וכ"כ ה' כנה"ג בסימן ק"מ בשם מהר"ש יפה וכן הספיק ה' פני משה ח"א סימן ס"ו וה' פרח מטה אהרן ח"א סי' כ"ו עיינן שם: (וזה נמי מצאתי אותי פתוב בקונטרס אחר דשייך לשאלה שנאבדה): ומה שטוען הבן שהבית שהשיאו אביו בו הנה שלו כדקי"ל בא"ה סימן נ"ח המשיא בנו גדול בבית קנה הבית וכולי ליתא דהא בעי' שלא שייר האב בזה הבית שייחד לו פלום והבן צריף להביא ראיה שלא שייר האב ואף שמהר"ם מטראני ח"ב סימן קכ"ה כ' דמספק על האב ועל יורשיו להביא ראיה אין פן דעת האחרוני' עיינן שם וכן נראה דהא אמרינן בגמרא הני תלת מלי שווינהו רבנן פהילכתא בלא טעמא חדא הא ואידך הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאא אלא אפטרופא וכו' וגבי בעיא דבריא שכ' כל נכסיו לאשתו כ' הר"ן ונ"ל מסתברא דקנו קנין גמור דכיון דהילכתא בלא טעמא היא לא קנה אלא באומדנא ברורה דאי לקיים המתנה אמרי' הכי כ"ש לבטל המתנה ולאוקי הנכסי בחזקת מרייהו והפוסקים שפסקו בהך בעי' דלא קנתה לאו משום דאזלי בתר האומדנא אלא משום דמספק מוקמי הנכסי בחזק' מרייהו וכן בפ' מ"ש בבעיא דש"מ שהקדיש כל נכסיו או הפק' כל נכסיו כ' הרא"ש ונ"ל וכיון דסלקא בתיקו ומס"ל אי שייך הכא אומדנא או לא יראה שאין מבטלין מעשיו אלא היכא דברירא לן אומדנ' ע"ש והא ש"מ שכ' כל נכסיו אומדנא דמוכח' היא דלא מני ליה עם הנה דהוה הילכתא בלא טעמא וכמ"ש המבי"ט ח"ג סימן ע"ט עיינן שם ואפ"ה לא אזלי בתר אומדנא מספק אלא היכא דבריר לן אפ"ה לקיים המתנה וכ"ש אומדנא זו דהילכתא בלא טעמא ולא מוכחא ולהוציא הממון מחזקת מרייהו דנדאי לא אמרי' לה אלא דבריר לן וה"נ לגבי יורשי' אע"ג דהבן טוען פריא שלא שייר אביו בבית והיורשים טועני' שפא צריף להביא ראיה דכל מה שאביהם יכול לטעון טועני' ליורשי' אלא דנקא טענה דלא שכחא וכן פסק מהרח"ש ח"א סי' מ"ט דעל הבן להביא ראיה אפ"ה לגבי היורשי' מיהו אם החזיק בה ג' שנים נאמן לומר שלא שייר בה אביו פלום במגו דאי בעי אמר שלקחה מאביו ואכלה שני חזקה ולא הוי מגו להוציא כמ"ש התוספות בבתרא דל"ב בד"ה והילכת' וכולי עיינן שם ונר' דלאו ראיה היא שהרי מדברי הרא"ש שם שכ' ונ"ל דכיון דאמר שטר מעליא הוא זכו בקרקע שהוא מוחזק בה ואע"ג דבתר הכי קאמר שטר זייפא הוא אמרי' מגו להעמיד הקרקע בידו וכ"כ הטור בסי' ק"י בשם הר' יונה עיינן שם והתם משום דכבר זכה בקרקע בטענתו אע"ג דחזר

ואמר שטר זינפא הוא נאמן במגו דאי בעי קאי בטענה א' אבל אם לא טען כלל אינו נאמן בטענה האחרת במגו דהוי להוציא וכ"כ הר' יונה והרשב"א הובאו בש"מ שם מיהו ה"ת משום דלא ה"חזיק ג' שנים אבל אם ה"חזיק ג' שנים ודאי דנאמן במגו כמ"ש הרא"ש שם וז"ל דלא אמרי' מגו אלא לאוקומי ממונא וכו' כגון אם אמר קמאי דידי ובנא מינף במגו דאי בעי אמר מינף ובינתא נאכלתי' שני חזק' וכגון זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי ואייתי סד מינייהו סהדי דאכלה שני חזקה מהימני' ליה להאי דאית ליה שני חזקה במגו וכו' וכן פתב הרשב"א שם ונראה דהכא בלא מגו נאמן דמ"ל טען לקחתיה ממנו או נתן לי במתנה שלא שייך כלום בבית דכיון שהחזיק בה ג' שנים זה הלוקח בכחו מסתמא לקחה דאם לא כן לא ה"ה מניחו להחזיק ג' שני' משא"כ ה"ת דאינו נאמן אלא במגו הש"ף בסימן קע"ו סק"ג עיין שם:.

ג' דין ד אבל אם בא לתבעו קודם שיאכל הפירו' וכו' וז"ל הר"י בעליות הובא בש"מ לבתרא דף ל"ג ועוד א"י וכו' כל זמן שלא אכל פירות וה"ה טוען דאית ליה זוזי יתירי גבייהו אין כאן מגו כלל שלא מצינו תורת מגו אלא במי שפא לזכות בממון מתוך שה"ה יכול לזכות באותו ממון עצמו בטענה אחרת וכיון שה"ה מודה רבב"ש שהקרק' ה"ה של תומים פבר ה"ה מוחזק ועומדת בחזק' וכשה"ה טוב' אותם מעות להאמינו בשבול ליתול הממון מתוך שה"ה יכול לטעון על הקרק' ולומר שהיא לקוחה בידו ול"ד להאי דאמרינו גבי הנהו עיני דאכלי חושלא בנהרדעא דאמרינו ד יכול לטעון עד פדי דמיהם דהתם עיני גופייהו הנה תפיס גיזק וה"ה מחזיק בהם פדין משכון עד שישלמו לו דמי גזקו וה"ה נאמן בהם לעפכם בתורת משכון מתוך שה"ה יכול לעפכם ולטעון שהם שלו מה שאין לומר כן בעובדא דרבב"ש דלא שייך למי' שהקרק' של תומים ויחזיק בו למשכון בשביל זוזי יתירי שה"ה תובע מתוך שה"ה יכול לטעון שהוא לקוח בידו שא"א לומר כן דקרק' בחזקת בעליה עומדת ואין בה תפיסה בתורת משכון עכ"ל מבואר דס"ל דבמטלטלין יכול לטעון עד פדי דמיהם במגו דלקוח פיון שה"ה מחזיק בהם פדין משכון אבל בקרק' דלא שייך בה תפיסה בתורת משכון אינו נאמן דלא אמרינו מנו מממון לממון וכ' עוד הר' יונה שם וז"ל דנדאי כל זמן שלא אכל פירו' כשיעור מעותיו לא ה"ה נאמן במגו להוציא ממון דלא אמרי' מגו לאפוקי ממונא והאי נמי אף על פי.

שיש שטר בידו פיון שאין דינו ליתול מהתומים אלא בשבול אם באת' לומר שיתול בלא שבו' במגו הו"ל מגו לאפוקי ממונא וז"ל שאין ללמוד מכאן דלא אמרינו מגו לאפוקי ממונא דהא א"ל לכה לא ה"ה נאמן וכו' דלא אמרינו מגו זה ליתול בלא שבו' ואף על פי שמשביב אבידה הוא פיון שחייב לישבע וליטול אם אין שם מגו וכן הספיקו הגאונים במלנה עלהמשכון וכו' עכ"ל והטור לא כתב בשם הר' יונה הני עמי אלא שלא מצינו מגו אלא במי שפא לזכות בממון וכו' ונראה משום דס"ל דאמרי' מגו אפי' לאפטורי משבו' פדעת אביו הרא"ש שכתב בסימן צ"ג עיין שם וס"ל א דאמרינו מנו להוציא בשטר מעליא אפילו לא ה"ה נוטל אלא בשבו' ומה שהק' הרב ש"ף דא"כ דבלא"ה ה"ה נאמן במגו דהחזרתי ופרעתי מה שאכלתי וא"ל פיון דקטני' ה"ו לא שייך לומר פרעתי להם דהא כ' הרשב"א בסימן אלף מ"ו א' ירוחם בנכ"ד דנאמן לומר פרעתי לאפטרופו' של קטן ומביאם הב"י סי' רנ"ה ע"ש לק"מ דכיון שהוא סבור שנטל פדין דה"ה חייב לו אינו עשוי להחזיר ואפי' טען החזרתי אינו נאמן וכ"ש שאינו נאמן בטענה אחרת במגו

דְּהַחֲזִירִי וְכֹה"ג כ' מֵהָרִים"ט ח"א סִימָן ק"ה ו'נ"ל וְגַם בְּחֻבּוֹת שֶׁהָיוּ בְּיַד אֲחֵרִים וְגַבְתָּם
הֵיא וְנִכְנְסוּ לְרִשְׁוֹתָהּ וְכו' נִר' דְּלֹא הֵימְתָה נְאֻמָּנָת לֹמֵר הַחֲזִירִי דְכִינּוּ דְמַעֲיָקְרָא אֲמָרָה
שְׁבַעֲלָה נָתַן לָהּ הַנְּכָסִים בְּמַתָּנָה וְלִכְפֹּף תְּפַסְתֶּם אֵינָה עֲשׂוּיָה לְהַחֲזִיר דְּמִי יֵימַר דְּמַחֲזִיבּו
לָהּ רַבְּנָן דְּוִמְיָא דְהֵיִיא דִר"פ דְּבִתְרָא דְבַחְזִיק' שְׁלֵא נָתַן וְכו' דְאֲמָרִינוּ מ יֵימַר דְּמַחֲזִיבּו
לִיָּה רַבְּנָן וְכוּלִי וְכֹה"ג פְּתַב הָרֵא"ש בְּתַשׁו' פְּלָל פ"א עֵינָן שָׁם וְכ"כ הֵג"א וְכ"כ מֵהָרִים"ט
בַּח"מ ס' ל"ז וְהֵר' גִּנְת וְרָדִים פְּלָל ג' סִימָן מ"ח פְּתַבְתִּי דְבָרִיָּהם בְּסִימָן פ"ז דִּין ל' עֵינָן
שָׁם וְכֵן מְצֵאתִי לְהֵר"מ"ה בְּפֶרֶק חֲזַקַת הַבְּתִים ס'י נ"ז וְנָה לְשׁוֹנוֹ דְּכָל הֵיכָא דְאִיפָא סְהָדִי
דְאֲכָלִי וְתַב' לְפִירִי מִיָּהוּ לֹא מְסַהָדִי.

דְּאֲכָלִי אֲכִילָה דִק"ל חֲזַקָה בְּגִנּוּה ל"ש טַעַן לְקוּחָה הֵיא בְּיַדִּי וְלֹא שְׁל אֲבָהָתִי הִדְרָא אֲרַעָא
וְהִדְרָא פִירִי וְל"מ אָמַר דִּיִּדִי אֲכָלִי דְהָא אֲתַבְרַר דְּפִירִי דְלֹאוּ דִידִיָּה אֲכָל וְלִיפָא מְגו
דְלִיהֶמְנִיָּה דֵא"כ טַעַן הַחֲזִירִי לָהּ נְמִי לֹא מְהִימָן דְהָא דְהֵהוּא דִידִיָּה אֲכָלִינ' וְמִימָר אָמַר
מִי יֵימַר דְּמַחֲזִיבּו לִיָּה רַבְּנָן וְכָל כֹּה"ג דְּפִרְעֵתִיָּה בְּתוּף זְמַנִּי דְמִי וְכו' עַד פְּאָן לְשׁוֹנוֹ וְנ"ל
רְאִיָּה מְדֻאֲמָרִינוּ בְּפֶרֶק הַמְקַבֵּל הֵהוּא שְׁטָרָא דְהֵנָּה פְּתִיב בִּיָּה שְׁנִי סְתָמָא מְלֹנָה אוֹמַר ג'
וְלֹנָה אוֹמַר ב' קָדִים מְלֹנָה וְאֲכִיל לְפִירִי מִי נְאֻמָּן רַב יְהוּדָה אָמַר קִרְק' בְּחֻזַקַת בְּעֵלִיָּה
עוֹמְדָת וְכוּלִי ע"ש בְּרִש"י וְאֵמַאי אֵין הִלְוָה נְאֻמָּן בְּמִגּוּ דְהַחֲזִירִי וְהַש"ף בְּסִי"ז שִׁי"ז סִק"ז
כ' דְמִיָּרִי שְׁאֲכָל בְּעֵדִים דֵאל"כ אִפִּי"א א"א לְבָרַר אֵין מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ מְטַעַם דְאִית לִיָּה מְגו
דְלֹא אֲכָלָה עֵינָן שָׁם וְאִפְתִּי אִפִּי"א אֲכָל בְּעֵדִים אִית לִיָּה מְגוּ דְהַחֲזִירִי דְאִפִּילוֹ הַתְּפִיס' דְמִיָּא
לְגֻזֵל הָא קֵיָּמַא לֵן דְהִגּוּזֵל אֵת חֲבִירוֹ בְּעֵדִים אֵין צָרִיף לְהַחֲזִיר לֹא בְּעֵדִים וְנְאֻמָּן לֹא הַחֲזִירִי
אֵע"כ פִּינּוּן שֶׁהוּא סְבוּר שְׁאֲכָל כְּדִין אֵינוֹ עֲשׂוּי לְהַחֲזִיר מְטַעַם דְנִי יֵימַר דְּמַחֲזִיבּו לִיָּה רַבְּנָן
וְעוֹד שֶׁהָרִי כ' הַתּוֹס' בְּבִתְרָא בַח"ה ו'נ"ל מְגוּ דְאִי בְּעֵי אִמ' לְקוּחָה הֵיא בְּיַדִּי תִימָא מ"ד
דִרַבב"ש דְאִפִּילוֹ הֵיָּה טוֹעַן לְקוּחָה הֵיא בְּיַדִּי שְׁבו' הֵיָּסֵת לְעוֹלָם צָרִיף וְכו' וִי"ל דְאֵין
נְשַׁבְּעִין שְׁבוּעַת הֵיָּסֵת אֲלֵא הֵיכָא דְטַעַן בְּרִי אֲבָל הֵכָא לֹאוּ טַעַנְת בְּרִי הֵיא שְׁאֵין וְדֵאִי
לִיתוּמִים שְׁקַרְק' זֹו אֵינָה לְקוּחָה בְּיָדוֹ הֵילְכָף אֵי הֵנָּה טַעַן לְקוּחָה הֵיא בְּיַדִּי אֵין צָרִיף
שְׁבוּעַת הֵיָּסֵת עַכ"ל וְא"כ אִם הֵיָּה טוֹעַן הַחֲזִירִי הֵיָּה צָרִיף שְׁבו' הֵיָּסֵת פִּינּוּן דְטַעַנְת בְּרִי
הֵיא: וְשׁוֹב מְצֵאתִי לְהֵרְדָב"ז חֲלֵק שְׁלִישִׁי ס'י תִקִּי"ז בְּרֵאוּבֵן שְׁתַּפְּס מְמוֹן יוֹרְשִׁי שְׁמַעוֹן
וְטַעַן שֶׁהוּא חֲזִיב לֹא וְאַחַר כֹּף מֵת רֵאוּבֵן פְּתַב וְנָה לְשׁוֹנוֹ וְכֵן כָּל טַעַנָּה שְׁלֵא הֵנְבָרַר חֲזִיבָא
שְׁאֵין אָדָם פּוֹרַע מַה שְׁעַדִּינּוּ לֹא נִתְבָּרַר אִם חֲזִיב אִם לֹא בִנ"ד שְׁאֵין יְתוּמִים שְׁמַעוֹן וְכוּלִי
לְטַעוֹן שְׁמָא אֲבִינוֹ הַחֲזִיר הַמְעוֹת שְׁלֵקַח אוֹ הַתְּפִיס צָרִירִי וְכוּלִי אִפִּי"א אֵת"ל שְׁאֲבִיָּהם הֵיָּה
נְאֻמָּן לֹמ' הַחֲזִירִי וְאֵנוֹ טוֹעַנִי לִיתְמִי מֵאִי דְהוּ"מ אֲבִיָּהם לְמַטַּעַן ל"ק דְלֹא טַעַנְיָנוּ לְהוּ
אֲלֵא מִקְלָתָא דְשְׁכִיחָא אֲבָל מִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא לֹא טַעַנִי לְהוּ וְכִינּוּ דְרֵאוּבֵן אֲתַפְּסִי
בְּחֻבּוֹת וְלְעוֹלָם הֵיָּה אוֹמ' דְחֲזִיב לֹא שְׁמַעוֹן מְמָקוּם אַחַר יוֹתֵר מִמָּה שְׁתַּפְּס וְאֵי לֹא הַחֲזִירִים
הֵילְכָף לֹא טַעַנִי לִיתְמִי שְׁמָא אֲבִיָּהם הַחֲזִיר דְמִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָא הֵיא וְכוּלִי עַכ"ל הָרִי
דִס"ל דְאִפִּילוֹ אֲבִיָּהם אֵינוֹ נְאֻמָּן לֹמ' הַחֲזִירִי דְכִינּוּן שֶׁהֵיָּה סְבוּר שֶׁהוּא חֲזִיב לֹא וְאֵת"ל
דְאֲבִיָּהם נְאֻמָּן לֹא טַעַנִי הֵכִי לִיּוֹרְשִׁי דְמִקְלָתָא דְלֹא שְׁכִיחָ' הֵיא מִיָּהוּ בְּתַשׁו' אַחֲרַת סִימָן
תַצ"ט פְּסִק הָרַב פְּהֵרִי"ף וְהֵרָאב"ד וְהֵרָמב"ן דְטַעַנִי לִיּוֹרְשִׁי כָּל מַה שְׁאֲבִיָּהם יוֹכֵל לְטַעוֹן
וְכ"נ דַּעַת הֵרָמב"ם עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְף וּמ"מ הֵכָא אִפִּילוֹ אֲבִיָּהם אֵינוֹ יוֹכֵל לְטַעוֹן: מְרֵן הַב"י
הֵבִיא תַשׁו' הֵרָשֶׁב"ץ וְדַחָה דְבָרִיו וְכ' הַב"ח ו'נ"ל וְנִלְע"ד דְעוֹבְדָא הֵכִי הֵנָּה רֵאוּבֵן מְשַׁכֵּן
חֲצִירוֹ לְגוֹי בְּסוֹף מְעוֹת וְקַבַּע זְמַן לְפִירְעוֹן וְהֵרָשֶׁהוּ שְׁאֵם לֹא יִפְרַע י לְזַמֵּן שְׁקַבַּע לֹא

שִׁימְכֹר הַחֲצֵר וּבְדִינֵיהֶם הִ"ל רְשׁוֹת לְמִכְרוֹ כְּפִי הַתְּנָאֵי אֲלָא שְׁלֵא מְכָרוּ וְאַחַר שְׁמַת
רְאוּבֵן תְּבַע הַגּוֹי לְבָנוּ וְנִתְפָּשֶׁר עִמּוֹ שְׁלֵא לְמִכְרוֹ בְּתַנְאֵי שְׁיִתְּנוּ לֹא קִצַּת מְעוֹת וְהַשְּׂאָר יִתְּנוּ
לֹא מְעַט מְעַט וְלֹא קִיָּים הֵבֵן תְּנָאוֹ וְנִתְבַּטְּלָה הַפְּשָׁרָה וְחִזְרוּ הַגּוֹי לְאִיתְּנוּ הָא' וְלִתְנָאוֹ שְׁעַם
רְאוּבֵן וּמְכַר הַקְּרָק' כְּמוֹ שֶׁהִרְשָׁהוּ רְאוּבֵן שְׂאֵם לֹא יִפְרַע לְזִמְן שְׁקַבַּע שֶׁהִרְשׁוּ בְּיָדוֹ
לְמִכְרוֹ וּפְסִק הֵרַב פִּינּוֹן שְׁמַת וְכוּלֵי בְּטִלָּה הִרְשָׁאֲתוּ וְא"א לֹמַר דְּכִינּוֹן שְׁמַת תּוֹכְסֵי יוֹרְשׁוֹ
תַּחְתּוֹ וְהָרִי הַגּוֹי עוֹמֵד מִפְּנֵי הַיּוֹרֵשׁ שֶׁהוּא חַי שְׁהָרִי מִפְּנֵי הַיּוֹרֵשׁ אֵין לֹא רְשׁוֹת לְמִכְרוֹ
פִּינּוֹן שְׁמַת פָּשֶׁר עִמּוֹ שְׁלֵא לְמִכְרוֹ וְכוּלֵי עַד כְּאֵן לְשׁוֹנוֹ וְתַשׁוּב' הַרְשָׁב' צ"י הִיא בַח"א סִימָן
נ"ב וּמְבֹאָר שֶׁם דְּכַח וְרְשׁוֹת הָיָה בְּיַד הַגּוֹי לְמִכְרוֹ אֲלָא דְנִתְפָּשֶׁר עִם הֵבֵן בְּתַנְאֵי שְׁיִתְּנוּ
לֹא עֲכָשְׁוּ סָף וְקַבַּע לֹא זָמַן ה' שְׁנָיִם לְפָרוּעַ הַשְּׂאָר מְעַט מְעַט וְאִח"ד הֵלֵךְ הֵבֵן לְעִיר אַחֲרַת
וְנִתְעַכַּב שֶׁם לְקָרוֹב לְשָׁנָה וְהַגּוֹי מְכַר הַקְּרָקַע סוֹף הַזְּמַן וּלְכַף הַמְּכִירָה בְּטִלָּה אֲפִילוֹ
בְּדִינֵיהֶם פִּינּוֹן שְׁמִכְר בְּתוֹךְ הַזְּמַן וְלֹא בְּטִלָּה הַפְּשָׁרָה אֲבָל אִם מְכַר אַחַר הַזְּמַן שְׁבִטַל הֵבֵן
תְּנָאוֹ נִרְאָה דְּחִזְרוּ הַגּוֹי לְתַנְאוֹ הָא' עִם הָאֵב וְלֹא בְּטִלָּה הִרְשָׁאֲתוּ שְׁיִוְכַל לְמִכְרוֹ וְהַרְשָׁב' צ"י
שֶׁם כ' עוֹד טַעַם אַחַר דְּאָפִי בְּחַיֵּי הַמְּוֹרְשָׁה אֵין מְכִירַת הַגּוֹי הַמְּוֹרְשָׁה פְּלוּם דְּהָא קִיָּמָא
לֹן דְּאֵין שְׁלִיחוֹת לְגוֹי עֵינֵין שֶׁם וְאָף עַל גַּב דְּכַתְּבֵי הַטּוֹר בְּסִימָן קכ"ג בְּשֵׁם ר"ת דְּיָכוֹל
לְשַׁלְּחֵן הַרְשָׁאָה בְּיַד גּוֹי וְאָף עַל גַּב דְּקִי"ל שְׁלִיחַ שְׁוֹנֵי דְּאֵין שְׁלִיחוֹת לְגוֹי ה"ד לְעַנְיָן
שְׁלֵא יוֹכַל לְעַכְפָּם ע"ש בב"י ה"ד בְּהַרְשָׁאָה מִמֶּשׁ אֲבָל לְמִכְרוֹ שֶׁא"צ קִנְיָן שְׁלִיחַ הוּא
וְאֵין שְׁלִיחוֹת לְגוֹי וְהָא מִיָּרִי בְּלֹא קִנְיָן דְּבְּהַרְשָׁאָה בְּקִנְיָן אִפִּי מַת לֹא בְּטִלָּה הִרְשָׁאֲתוּ
כְּמִבְּוֹאָר בְּסִימָן קכ"ב עֵינֵין שֶׁם בְּהַש"ף סק"ו וְאָף עַל גַּב דְּכָל זְמַן שְׁלֵא מְכָרוּ יוֹכַל לְחִזְרוּ
בּוֹ וְלֹמַר שְׁלֵא יִמְכְּרוּ אֲפִילוֹ הָיָה בְּקִנְיָן כְּמִבְּוֹאָר בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב' א' ס' ע"ג עֵינֵין שֶׁם
בְּהַש"ף ס"ק נ"ב הָרִי גַם בְּהַרְשָׁאָה שֶׁהִקְנָה לֹא בְּקִנְיָן יָכוֹל לְחִזְרוּ וְאִפִּי"ה אִם מַת לֹא בְּטִלָּה
הִרְשָׁאֲתוּ כַּמ"ש הַש"ף בְּסִימָן קכ"ב סק"ט: סִימָן קנ"ג א' דִּין ו' כְּףֵי הַחֲצֵר וְכוּ'
הֵינּוּ בְּעוֹד הַגָּג קִיָּים אֲבָל אִם רָצָה לְשַׁנּוֹת מִגַּג עֲלֵיָהּ אֵין בְּעַל הַחֲצֵר יָכוֹל לְעַכַּב כֵּן כְּתַב
הַנ"י בְּשֵׁם הָרֵא"ה וְהָר"ן הַסַּמ"ע וְכֵן כְּתַב מְהַרֵּיב"ל חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימָן פ"ד וְזֵה ל' וְכַבֵּר
יִדְעֵנוּ סְבִרַת הָרֵא"ה וְהָר"ן שְׁיָכוֹל לְסַתְּרוֹ הַגָּג אוֹ לְבָנוֹת עֲלֵיהָ וְכוּ' וְלֹא מְצִינּוּ חוֹלֵק
בְּפִירוּשׁ אֲלָא הָרֵיטְב"א וְכַתְּבֵי מְהַרֵּיק"ו דְּאֵין לֹמַר קִי"ל וְכוּלֵי עֵינֵין שֶׁם וְאִם מַת בְּעַל
הַחֲצֵר לְכַאוּרָה נִרְאָה דְּטוֹעֵנִים לְיִוְרְשִׁים דְּמִוֹרִישׁוֹ קְנָה הַגָּג לְיָהֵנוֹת מִמִּימּוֹ דְּאִם הָיָה חַי
וְטַעַן כֵּן שִׁמְכ' לֹא פִינּוֹן שֶׁהַחֲזִיק שְׁלֵשׁ שְׁנָיִם נֶאֱמָן בְּשִׁבּוֹ וְכַהֲאֵי גִוּוֹנָא כ' הָרֵיב"ש גְּבִי
נְעִיצַת קוֹרוֹת דְּאִם טַעַן מְכַר לֹא חֶלֶק בְּפִתְּלֵי לְנַעֲוֹץ בּוֹ קוֹרוֹתָיו פִּינּוֹן שֶׁהַחֲזִיק נֶאֱמָן בְּשִׁבּוֹ
עֵינֵין שֶׁם וְהָא גְּמִי טוֹעֵנִים לְיִוְרְשִׁים וְכֵן כְּתַב מְהַרֵּיק"ו סוֹף סִימָן קפ"ט עֵינֵין שֶׁם וְרֵאשִׁיתִי
לְמִהָר"ם אֲלֵשִׁיף ס' צ"ד בְּרְאוּבֵן שְׁיִשׁ לֹא חֶלּוֹן פְּתוּחַ לְגַג חֲבִירוֹ וְהָיָה יוֹצֵא דְרָף הַחֶלּוֹן
וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּגַג כ' דְּאֲפִילוֹ נִשְׁתַּמֵּשׁ שְׁנֵי חֲזָקָה אֵינּוּ פְּלוּם שְׁהָרִי כ' הָרַמְבַּ"ם הָיָה מְעַמִּיד
בְּהֵמָה בְּמַקְוֵים מְסוּנֵיִם מְחַצֵּר חֲבִירוֹ וְכוּ' אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ שֶׁם בְּדְבָרִים אֵלוֹ ג' שְׁנָיִם בֵּינֵם
וּבְלִילָה וְטַעַן עַל בְּעַל הַחֲצֵר וְאָמַר אִתָּה נִתְּתָ לִי מְקוֹם זֶה אוֹ מְכַרְתּוֹ לִי הָרִי זֶה חֲזָקָה ע"כ
הָרִי דְּאֵינּוּ יָכוֹל אַחַר שְׁלֵשׁ שְׁנָיִם לֹא מְכַרְתּוֹ אוֹ נִתְּתָ לִי אֲלָא אִם כֵּן נִשְׁתַּמֵּשׁ בֵּינֵם וּבְלִילָה
וְאִם כֵּן בְּגִדּוֹן דִּינּוֹ שְׁלֵא הָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ אֲלָא פְּעַם בְּשָׁבוּעַ לְפָרוֹס בְּגַד כְּבִיסָה לֹא חֲזָקָה
הִיא פְּלֵל וְאִם הוּא אֵינּוּ יָכוֹל לְטַעוֹן אִיף טוֹעֵנִים לְלוֹקַח עֵינֵין שֶׁם וְהָא גְּמִי מַה שְׁנֵהֲנָ'
מִמִּימֵי הַגָּג שְׁיִוְרְדִים לְחֲצִירוֹ לֹא הָיָה חֲזָקָה וְעוֹד דְּלֹא טַעַנִי לְלוֹקַח אֲלָא פְּשִׁהֲלוֹקַח מְחִזִּיק
בְּקָרְקַע וְהַמְעָרַע' בְּחוּץ אֲבָל כַּה"ג שֶׁהַמְעָרַעַר דָּר בְּבֵית וְא' בָּא מִהַחוּץ וְרוּצָה לְהַחֲזִיק

בבית שאתה דר בו מלח שקניתיו מפ' שראיתיו משתמש בביתה שלש שנים שמא הוא קנאו ממה ובעל הבית אומר לא מכרתי לו ודאי דברי ושמא ברי עדיף וכן בנ"ד שהלוק' רוצה להשתמש בגג ראובן בטענת שמא קנאו וראו' שהוא בביתו ובגגו אומר לא מכרתי ודאי דראובן שהוא מוחזק נאמן נגד זה שפא להחזיק מהחזק עיין שם באור' וה"נ דכונתה אין טוענים ליורשים וללוקח מהאי טעמא דבעל הגג מוחזק בגגו: ב' דין ח' וכן אם רצה בעל החצר לבנות וכו' עיין בתשובת מהרח"ש חלק ראשון סימן ל"ג: ג' דין יו"ד מי שהוריד מי גגו על חצר חבירו וכו' אם היה שם עוקה מקבלת המים א"ל שמכר לו בענין שיהא פטור מהוצאה לצורך העוקה עד שיפרש ואפשר נמי דאם נהרסה העוקה לגמרי צריף להסי' נטפיו שלא נתן ולא מכר לו רק עוקה זו בלבד ה' בית דוד סימן ד' עיין שם ועיין בתשובת מהר"י ו' מיגש סי' קל"ב שפכת דצריף ליתן עמו בהוצאה לפנות העוקה עיין שם ועמ"ש לקמן בסימן ד': ד' דין ט"ז ואפילו היתה קטנה וכו' עיין בתשובות הרשב"ש סימן רמ"ט: ה' דין י"ח אבל אם טען פותל זה אני שותף בה וכו' ואם טענת מחילה בפ' על הכנס' קורות נאמן במגו שיכול לומר שותף אני כן דעת הב"ת ומהר"ש יונה וה' ט"ז והרב פנסת הגדולה עיין שם וגם מהרשד"ם סימן רס"א שפכת דאין טועני' ליורשי' וללוקח טענה זו משום דסתם הפותל הוא של בעל הבית עי"ש אפ' דמודה לענין מגו דמהני טענה זו כמו טענת נאנסו דמהניא לענין מגו אף על גב דלא טענינו לה ליורשים כמ"ש התוס' ריש גיטין בד"ה ואם וכולי עיי"ש: ו' אבל אם טען פותל זה אני שותף וכולי פתב מהרשד"ם סי' רס"א דאין טועני' כן ליורש וללוקח דהא דטועני' ליורש וללוקח ה"ד להעמידו בשלו אבל ליות' לא ועוד דסתם פותלי הבית של בעל הבית ואין טוענים ליורש וללוקח הפך הסתם ואף על גב דהריב"ש סבירא ליה דטוענים ליורש וללוקח כי האי גוונא לא קנימא לן הכי עיין שם באור' וה' פנסת הגדולה הגהב"י אות ל"ב פתב דמהרש"ג פתב דכיון דהוי לוקח אחר אין טוענים ללוקח נגד לוקח אחר ותמה שהרי הטור בסימן ק"ח כ' בשם הרמ"ה דאפ"י לא טענו אנו טעני' להו וכן מסתבר ושם בסימן י"ז הביא מחלוקת בשם הראב"ד ובעל העיטור' וכתב דמסתבר פדברי הראב"ד דלעולם טוענים להחזיק הממון במקומו ואולי סבירא ליה למהרש"ג דבעל העל' שפא לבנות נק' מוציא ואפ"י להראב"ד והרמ"ה אין טועני' ליורשים נגד יורש אחר אלא להחזיק עיין שם וכן ראיתי לה' גנת ורדים בח"מ בתשובה אחרונה שפכת בגדון דידן דכיון ששניהם לוקחים ושניהם טוענים שמא ראוי ליפות פח בעל הגג עיין שם וכבר פתבתי בסימן ק"ח דבעל העיטור דוקא התם דיורשי המלנה טוענים טענת בריא שלא נפרענו מאביהם סבירא ליה דאין טועני' ליורשי הלו' שמא לחוב ליורשי המלנה שטוענים ברי אבל בשמא ושמ' מודה הרמ"ה דטוענים ליורש והכא נמי טוענים ללוקח נגד לוקח אחר בששניהם טוענים שמא עי"ש ומה שפכת דסבי"ל דבעל העל' שפא לבנות נקרא מוציא ולכ"ע אין טוענים ליורש נגד יורש אחר אלא להחזיק נראה דס"ל למהרש"ג דטוענים ליורש אפילו להוציא אבל כנגד יורש אחר אין טוענים ליורש אלא להחזיק והכנה"ג בסי' ק"ח הגה"ט אות מ"ד פתב אין טוענים ליורשים אלא להחזיק מהרשד"ם סי' רצ"ג וסי' רצ"ד אבל מהרי"א בסי' שכ"ח פתב דטוענים ליורשים אף להוציא וכן פתב הריב"ש סי' רי"א ובאות מ"ו פתב דהריב"ש סימן תצ"א שכ' דטוענים ליורשי המלנה שמא התנה אביהם שלא תשמטנו שביעית צ"ל משום דחזקה דלא שביק

הַיְתָרָא וְאָכִיל אִיסוּרָא מְסִינִי לְהוּ וּלְכֹף טְעֻנִּין לְיִוְרְשִׁים נֶגְדַּי יוֹרֵשׁ אַחַר אֶפְיֵלוּ לְהוֹצִיא עֵינֵי שָׁם הָרִי דְאָרְף עַל גַּב דְּהָרִיבִי"ש סְבִירָא לִיה טוּעְנִים לְיִוְרְשִׁים אַף לְהוֹצִיא מִכָּל מְקוֹם פְּנֵגְדַּי יוֹרֵשׁ אַחַר אֵין טוּעְנִי לֹו לְהוֹצִיא אֶלָּא לְהַחְזִיק וּכְבָר מֵהֲרַשְׁדִּים סִי רַס"א חֶלֶק עַל הָרִיבִי"ש דְּסִימֵן רִי"א וְסְבִירָא לִיה דְּאֵין טוּעְנִים לְיִוְרֵי לְעוֹלָם אֶלָּא לְהַחְזִיק אֶבֶל מֵהֲרַשְׁ"ג סְבִירָא לִיה פְּהָרִיבִי"ש וּמֵהֲרִי"א דְּטְעֻנִּין לְיִוְרְשִׁים וְלִלְוִקָּח אַף לְהוֹצִיא אֶבֶל פְּנֵגְדַּי יוֹרֵשׁ וְלִוְקָח אַחַר אֵין טוּעְנִים לְהֵם לְהוֹצִיא אֶבֶל לֹא מִסְתַּבִּי פֶלֶל דְּאֵם טוּעְנִים לְיִוְרְשִׁים אַף לְהוֹצִיא מִבַּע"ד שֶׁהוּא טוּעֵן בְּרִיא פֶל שֶׁפֶן שִׁטוּעְנִים לְיִוְרְשִׁים נֶגְדַּי יוֹרֵשׁ אַחַר שִׁשְׁנֵיהֶם טוּעְנִים שְׁמָא וְכִי הָאֵי גִוּוּנָא פֶתַב הָרִשְׁבִי"א בְּמִנְחָסוֹ סִי כ"ב גְּבִי כַת"י דְּאֵם הִלְוָה שֶׁהוּא טוּעֵן בְּרִי אֵינוֹ נֶאֱמָן וּכ"ש בְּטַעֲנַת שְׁמָא דְיִוְרֵשׁ וּמְהָרִי קוּלוֹן שְׁוֹרֵשׁ ק"מ כ' דְּקִי"ל דְּאֶפְיֵלוּ בֵית דִּין טוּעְנִים לְיִוְרֵשׁ שְׁמָא פֶרַע אֶבִּיו וְכֹל שֶׁפֶן כְּשֶׁהוּא טוּעֵן בְּעַצְמוֹ עֵינֵי שָׁם אֶלְמָא טַעֲנַת יוֹרֵשׁ גְּרוּעָה מִטַּעֲנַת הִלְוָה עַצְמוֹ וְכֹן לְגַבִּי הַנְּתַבַּע אִם מוֹצִיאֵין מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא טוּעֵן בְּרִי וְכֹל שֶׁפֶן שְׁמוֹצִיאֵין מִיִּוְרְשֵׁיו שֶׁהֵם טוּעְנִים שְׁמָא וּכְבָר פֶתַב מְהָרִ"ם בְּתַשׁוּבוֹת הַמֵּינִי דְשִׁיכִי לְהִלְכוֹת אִישׁוֹת סִימֵן ה' וַו"ל וְכֹל מֵאֵי דְטְעֻנִּין לִיתְמִי מֵאֵי דְמְצִי לְמַטְעֵן אֶבְוֵהוֹן ה"מ לְהַחְזִיק בְּשִׁלְהֶם דְּאֵי לְאַפְקוּעֵי מְמוּנָא נְמִי לֹא שְׁבַקְתָּ חֵי לְכָל בְּרִיָּה וְכֹן פֶתַב מְהָרִי"ן מִיגֵשׁ בְּתַשׁוּ" סִימֵן קכ"א דְלְהוֹצִיא מְאַחֲרִים אֵין חֵי בֵין יְתוּמִים לְאַחַר וְכֹן פֶתַב הָרִשְׁבִי"א בְּתַשׁוּ" חֶלֶק שְׁנֵי סִימֵן מ' ע"ש וְכֹן פֶתַב הָרַב פְּנֹסַת הַגְּדוּלָּה בְּסִימֵן קמ"ו הַגְּהוֹת הַטּוֹר אוֹת מ"ג בְּשֵׁם הָרִיטְבִי"א בַח"י בְּתַרָּא דְהָא דְטוּעְנִי לְיִוְרְשִׁי וְלִלְוִקָּח דְּוָקָא לְאוּקוּמֵי מְמוּנָא וְהָרַב פֶּרַח מִטָּה אֶהְרֹן חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִי כ"ו וְסִי קכ"ד פֶתַב דְּאֶפְיֵלוּ לְמֵאֵן דְּאָמַר דְּאֵין טוּעְנִי לְיִוְרְשִׁי לְוָה בְּמִלְוָה בְּשִׁטְרַי הָאֵי טַעֲמָא מְשׁוּם דְּאֵיכֶּי חֲזַקָּה דְשִׁטְרָה בִּידֵי מֵאֵי בְּעֵי דְמְסִינֵי לְיִוְרְשִׁי הַמִּלְוָה אֶבֶל לְעוֹלָם טוּעְנִים לְיִוְרְשִׁים לְהַחְזִיק אֶפְיֵלוּ נֶגְדַּי יוֹרְשִׁים אַחֲרֵי עֵינֵי שָׁם וְאִם פֶּן (עכ"מ): ז דִּין ר' אֵין לֹו לְנַעֲוֵן וְכו' הֵינּוּ דְּוָקָא כְּשֶׁבָּא בְּטַעֲנֵי מַחֲלֵה אֶבֶל אִם בָּא בְּטַעֲנַת פִּיּוּס בְּדָמִים נִשְׁתַּעֲבַד בַּעַל הַפְּתִיל לְעוֹלָם וְאֶפְיֵי נְפִל הַפְּתִיל וּבְנָה פְּתִיל אַחַר יֵשׁ עֲלָיו שְׁעָבוּד וְיִסְמוּךְ עֲלָיו קוּרוֹת מֵהֲרַמ"ג סִימֵן ס"ב וְהִבִּיאֹו ה' פְּנֹסַת הַגְּדוּלָּה עֵינֵי שָׁם וְנִרְאָה דְּאֵין טוּעְנִים לְיִוְרְשִׁים אוּ לְוִקָּח טַעֲנָה זוּ לְהַשְׁתַּעֲבַד הַפְּתִיל דְּאֵין טוּעְנִין לְהֵם אֶלָּא שְׁלֵא לְהוֹצִיא מֵהִיּוֹרֵשׁ וְהִלְוִקָּח אֶבֶל הֵכָא דְאַפְשִׁי דְלֹא הַחְזִיק אֶלָּא אוֹתוֹ פְּתִיל בְּטַעֲנַת מַחֲלֵה אֵין טוּעְנִים לְהֵם מְכִירָה לְשַׁעֲבַד פְּתִיל הַחֲדָשׁ דְּהוּי כְּמוֹצִיאֵין מְמוּן וְאֵין טוּעְנִים לְיִוְרְשִׁים לְהוֹצִיא אֶלָּא לְהַחְזִיק וְאֶפְיֵלוּ בַּעַל הַקּוּרָה חֵי וְטוּעֵן בְּרִיא שְׁמִכֵר לֹו נִרְאָה דְּאֵינוֹ נֶאֱמָן אֶלָּא יִשְׁבַּע בַּעַל הַפְּתִיל וְכֹן רֵאִיתִי לְהָרַב גִּנַּת וְרַדִּים בְּתַשׁוּבָה אַחֲרוֹנָה חֶלֶק עַל מֵהֲרַמ"ג וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּאֵם נְפִל הַפְּתִיל וְחִזַּר לְבָנוֹתוֹ אֵין לֹו לְנַעֲוֵן בּוֹ דְּכִיּוֹן שְׁגוּף הַפְּתִיל שֶׁל רֵאוּבֵן אֶלָּא שִׁשׁ עֲלָיו שְׁעָבוּד וְאֶפְיֵלוּ קָנָה בְּמַעוֹת אִמְדֵן דַּעֲמָא שְׁלֵא שְׁעָבַד לֹו רַק פְּתִיל זֶה וְל"ד לְשַׁעֲבַד בַּעַל הַבֵּית לְבַעַל הָעֲלִיָּיָה דְּהֵתֵם אֶמְדָּנָא גְּדוּלָּה שְׁנִשְׁתַּעֲבַד לְעוֹלָם וּמְכָל מְקוֹם בְּנִדּוֹן הָרַב הִדִּין אֶמֶת בְּתַנּוּר שְׁהִיָּה בְּחֲצַר שְׁנִשְׁתַּעֲבַד הַחֲצַר לְהִיּוֹ שֵׁם תַנּוּר וְאֶפְיֵלוּ נְפִל הַתַנּוּר הָא' דְנִשְׁתַּעֲבַד הַחֲצַר לְשֶׁאֵר תַנּוּרִים דְּצוֹרֵךְ הַתַנּוּר לְאַנְשֵׁי הַחֲצַר הוּא צוֹרֵךְ גְּדוּל וּמִסְתַּמֵּי אֶמְרִינֵן כִּינֵן שְׁנִתְפַּיִיס בַּעַל הַחֲצַר לְהַעֲמִיד שֵׁם תַנּוּר נִשְׁתַּעֲבַד לְעוֹלָם וְעוֹד נ"ל הַטַּעַם דְּבַעַל הַחֲצַר אֵינוֹ מוֹצִיא הוֹצָאוֹת בְּבִנְיַן הַתַנּוּר רַק שְׁנִשְׁתַּעֲבַד לְהַנִּיחַ הַתַנּוּר מֵה שְׁאֵין כֹּן בְּכֹתֵל שֶׁהוּא מְפָסִיד עֵינֵי שָׁם בְּאִנְרָה וְנִרְאָה דְּכַנְדוֹן הַתַנּוּר הִדִּין אֶמֶת מִטַּעַם שְׁפֶתַב הָרִשְׁבִי"א בְּתַשׁוּבוֹת הַבִּיאָה מֶרֶן הַב"י וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְכֹל שְׁגוּף הַדְּבָר שְׁנִשְׁתַּעֲבַד יִשְׁנוּ בְּעוֹלָל לֹא נִסְתַּלַּק הַשְׁעָבוּד שְׁאֵלוּ מִי שִׁשׁ לֹו שְׁעָבוּד עַל

פּוֹתֵל חֲבִירוֹ לְנַעֲצַת קוֹרָה אַף עַל פִּי שְׁנֵי שְׂבָרָה אוֹתָהּ קוֹרָה לֹא נִסְתַּלְּ הַשְּׁעֵבוֹד שְׁאִין
הַשְּׁעֵבוֹד לְאוֹתָהּ קוֹרָה אֲלֵא לְנַעֲצַת קוֹרָה וְכֵן לֹא נִשְׁתַּעֲבַד הַחֲצָר לְשִׁפְיַת מַיִם שֶׁל אוֹתוֹ
מִרְזַב וְכו' עֵי"ש וְכֵן פ' מָרְן וְעֵי"ן בִּס' בֵּית דָּוִד סִי' נ' וּמֵהֲרִיט"ץ סִימָן רפ"ט כ' דְּהַרְשֵׁב"א
שְׁכַתָּב אִם הַפּוֹתֵל וּמִקוֹם הַפּוֹתֵל יָדוּעַ לְשִׁמְעוֹן וְכוּלֵי צ"ל שֶׁלֹּא הִנְיָחוּ לְסִמְנָה אֲלֵא בְּתוֹרַת
חֹסֵד אֲבָל אִם הוּא שְׁוֹתֵף בַּפּוֹתֵל וְנִפְלַ בְּנֹדָאֵי שְׁיִחְזוֹר וְיִבְנֶה כְּבִתְחִילָה תִּדְעַ דְּהָא בֵּית
וְעֵלְיָהּ שְׁנִפְלוּ אִין בְּעַל הַבַּיִת יְכוּ' לְעַכְבַּ עַל בְּעַל הָעֵלְיָהּ מִלְּבָנוֹת מִשּׁוּם שְׁהֵם שְׁוֹתֵפִי
בְּאוּי' וְהִבִּיא תִּשּׁוּ' הָרִיב"ש דָּאָם בָּא בְּטַעֲנַת מְכָר שְׁיִשׁ לוֹ חֵלֶק בַּפּוֹתֵל גְּאָמֵן וְטוֹעֲנִים
לְיֹרֵשׁ וְלִלְוִקָּח עֵי"ן שֵׁם בְּאוֹרְךָ וְלֹא זָכְרוּ מַה שְׁכַתָּב הַנִּי' וְהִבִּיאוּ מָרְן הַב"י וְזֶה לְשׁוֹ'
הַסְּפִימוּ הָאֲחֵרוֹנִים שְׁאִין לוֹ חֲזָקָה אֲלֵא בְּתִשְׁמִישׁ פּוֹתֵל זֶה בְּעוֹד שֶׁהוּא קָיָם אֲבָל אִם נִפְל
אֲבָד חֲזָקָתוֹ שְׁאִין לוֹ חֵלֶק בְּגוֹף הַפּוֹתֵל לֹא בְּמִקוֹם וְלֹא בְּאַבְנִים אַף אִם בָּא בְּטַעֲנָ' מְכִיר'
דְּלַעוֹלָם גִּימָא שְׁלֵא מְכָר אֲלֵא לְתִשְׁמִישׁ הַנְּעִיצָה וְכוּ' אֲבָל אִם הִחְזִיק בְּתַקְרָה וּמַעֲזִיבָה
וְבָא בְּטַעֲנַת מְכִיר' אוֹ מִתְנָ' יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה אַף בְּגוֹף הַפּוֹתֵל וְכֵן פְּתַב הָרַב יוֹנָה עַכ"ל הָרִי
דְּאֲפִילוּ קָנָה בְּמַעוֹת לְנַעֲוֵץ שֵׁם קוֹרוֹת אִם אִין לוֹ חֵלֶק בְּגוֹף הַפּוֹתֵל אֲלֵא שְׁעֵבוֹד בְּעֵלְמָא
לְנַעֲוֵץ בּוֹ כְּשִׁנְפַל אֲבָד חֲזָקָתוֹ לְאִפּוֹקִי אִם יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה בַּפּוֹתֵל וּבְאַבְנֵי' וְז"ל הָרִשְׁבָּ"א
הוֹבָא בְּסִפְר' א"ז לְבִתְרָא וּמִסְתַּבְּרָא אִם אִין לוֹ חֵלֶק בְּכָל הַפּוֹתֵל אֲלֵא שְׁעֵבוֹד כְּגוֹן הַבַּיִת
וְהָעֵלְיָהּ שֶׁל שְׁנַיִם שֶׁהִתְחַתּוֹן אִין לוֹ לְמַעְלָה מִהַבַּיִת כְּלוּם וְהָעֵלְיוֹן אִין לוֹ בַּבַּיִת כְּלוּם
אֲלֵא שְׁעֵבוֹד בְּלִבְד בְּזֶה נִדְּאִי אִין לְעֵלְיוֹן לְשִׁנּוֹת לְהַכְּבִיד וְכוּ' הִילְכֵף אִם תִּמְצָא לוּמ' דְּהָא
דְּר"ן דְּאֲחִזְקִי לְהוֹדְרִי אֲחִזְקִי לְכַשּׁוּרִי לֹא בְּחֲזָקַת דְּגוֹפּוֹ שֶׁל פּוֹתֵל קָאָמ' שְׁאָם נִפְל שְׁיִחְלֹק
לֹא בְּמִקוֹם הַפּוֹתֵל וְלֹא בְּאַבְנִים אֲלֵא חֲזָק' שְׁעֵבוֹד בְּלִבְד לִימֵי הַפּוֹתֵל גַּם זֹו בְּמִקוֹ' שְׁנֵהֲגוּ
כְּדַבְּרֵי הָרַאב"ד אֲבָל אִם חֲזָקָה גְּמוּרָה הִיא לְהִיּוֹת שְׁוֹתֵף בַּפּוֹתֵל וְלַחְלֹן' בְּמִקוֹ' וּבְאַבְנֵי'
הָרִי כְּעִין מְשַׁנְתִּינוּ וְנוֹעֵץ וּמְכַבִּיד וְאִין מְמַחִים בְּיָדוֹ עַכ"ל א"כ כָּל שְׁאִין לוֹ אֲלֵא רַק
שְׁעֵבוֹד בְּלִבְד אִפִּי קָנָה הַשְּׁעֵבוֹ' בְּמַעוֹת אִין לוֹ חֲזָקָה אֲלֵא לִימֵי הַפּוֹתֵל וְאִם נִפְל אֲבָד
חֲזָקָתוֹ אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ חֲזָקָה לְהִיּוֹת שְׁוֹתֵף בַּפּוֹתֵל אִפִּי נִפְל חוֹזֵר וְנוֹעֵץ וּמְכַבִּיד וְאִינוּ יְכוּל
לְעַכְבּוֹ וְזֶה שְׁכַתָּב הָרִשְׁבָּ"א בְּתִשּׁוּ' אִם הַפּוֹתֵל וּמִקוֹם הַפּוֹתֵל יָדוּעַ לְשִׁמְעוֹן וְכוּלֵי רוּצָה
לוֹמֵר דְּאִין לְזֶה רַק שְׁעֵבוֹד בְּלִבְד וּלְאִפּוֹקִי אִם הִיא חֲזָקָה גְּמוּ' דְּהוּי שְׁוֹתֵף בְּגוֹף הַפּוֹתֵל
וְאִם כֵּן לְפִי מַה שֶּׁפָּסַק בְּסִי' ח' (אֲמַר הַמַּגִּיֵּה עַד כָּאֵן מְצֵאָתִי): סִימָן קנ"ד א' דִּין ג' וְאִם
פְּתַח יִסְתָּם וְכוּלֵי א' שְׁפַתְחָ חֲלוּנוֹת בְּבֵיתוֹ לר"ה וּמִשֵּׁם יֵשׁ הַז"ר לְחֲצָר חֲבִירוֹ וְעָשָׂה
לְפָנָי הַחֲלוּן מְחִיצָה שֶׁל קָרְשִׁים וּבְזֶה מְסַתְּלֵק הַהִיזָק כ' ה' פּמ"א סִימָן ע"ח שְׁזֶה תְלוּי
דְּמַחְלֹקֶת שֶׁכ' הַטּוֹר סִימָן קנ"ז גְּבִי פּוֹתֵל וְז"ל וְאִם יֵשׁ מְנַהֵג לְעֵשׂוֹתוֹ מְאַבְנֵי' וְאָמַר א'
אֲנִי אֲעֲשֶׂנוּ כְּלוֹ מְשַׁלֵּי בְּהוּצָא וְדַפְּנָא י"א שְׁחֲבִירוֹ מְעַכְבַּ עֲלָיו לוֹמֵר נְעֲשֶׂנוּ בֵּין שְׁנֵינוּ כְּפִי
הַמְּנַהֵג שֶׁהַיּוֹם אוֹ לְמַחֵר יִפְּוֹל וְאֲצַטְרֵךְ לְדוֹן עִמָּךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם וִי"א כִּיּוֹן שְׁמַסִּיר מַעַל
חֲבִירוֹ הִיזָק רְאִיָּתוֹ אִינוּ יְכוּל לְכוּפּוֹ בְּיוֹתֵר וְלָזֶה הַסְּפִים א"א הָרַא"ש וְעֵי"ן שֵׁם בַּב"י
דְּהַגְמִי"י בְּשֵׁם הָרַב רַב צְמַח גְּאוֹן וְהַמְּרַדְכֵי וּר' יְרוּחָם ס"ל כְּהָרַא"ש וְהַנִּי' יְחִיד בְּדַבְּרָ
וְאֲפָשֵׁר דְּהָכָא כ"ע מוֹדוֹ דְּשִׁאֲנֵי הַתָּם דְּשִׁנְיָהֶם מִזִּיקֵי' זל"ז וּמִן הַדִּין חֲיִיבֵי' שְׁנֵיָהֶם לְבָנוֹת
הַפּוֹתֵל וּמ"ה יְכוּל הַמְּעַרְעֵר לְעַכְבַּ וְלוֹמֵר נְעֲשֶׂנוּ בֵּין שְׁנֵינוּ כְּפִי הַמְּנַהֵג וְלֹא מְשַׁלֵּךְ בְּהוּצָא
וְדַפְּנָא דִּיפּוֹל לְמַחֵר וְאֲצַטְרֵךְ לְדוֹן עִמָּךְ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם אֲבָל הַמְּזִיק אֶת חֲבִירוֹ דְּהַחֲיוּב
עֲלָיו לְסַלֵּק הַהִיזָק סְגִי לְסַלְקוֹ בְּהוּצָא וְדַפְּנָא וְאִין חֲבִירוֹ מְעַכְבַּ עֲלָיו עַש"ב אֲבָל רְאִיָּתִי
בִּס' א"ז רִישׁ בְּתַרְא שֶׁכ' הָרִשְׁבָּ"א וְז"ל עוֹד יֵשׁ מְרַבְּנוֹתָא שְׁפִי' וְכוּ' אֲבָל אִם רָצָה לְכַנּוֹס

בתוך שלו כונס ובונה כמו שירצה ואפילו בהוצא ונדפא וכולי ואינו מחנור בעיני פלל
שהרי וכו' ועוד דבזה נחלקו רב הונא ור"ח לקמן גבי ב' חצירות זו למעלה מזו דר"ה
אמר תחתון בונה מפגדו ועולה כלו' הוא לבדו בלא סיוע של עליון לפי שהעליון יכול
לומר איני צריך ליסוד שאני יכול לבנות עראי בתיך שלי אפילו הוצא ור"ח סבר עליון
מסייע מלמטה דקסבר דאפילו זה בונה בע"כ פמנהג המדינה וכולי וקי"ל כר"ח דתניא
התם פנותיה וכו' פי' הר"ב"ד וכו' עיקר שיכול זה לומר אף פשתכנס לתוך שלך אני
רוצה להיות עמה בכל שעה בדינא ודייני עכ"ל וע"ש דברי הר"ב"ד בסוף דף ו' הרי
דאפי' אינו חייב לבנות אלא הוא אינו יכול לבנות בהוצא שלא יצטרך חבירו לדון עמו
בכל פעם וכן מצאתי להרמ"ה בתשו' סי' רפ"א שכ' וז"ל כה ראינו שפינו שהחלונות
הללו יש בהם הי"ר לשמעון חייב ראובן לסתום בבנין קבוע וכה היה מעשה בא' שפתח
חלונית לתצר השנותפין וכה לפני ר' חייא ז"ל יגעתי בני ופתחת יגע בני וסתום ומעשה
זה מלמדנו שבדך שפתח כה הוא חייב לסתום ואם זה ראובן טען שהוא צריך לצאת
מהם לגגו להשתמש וכו' חייב לעשות לו מעקה של גסרים קבועים וכו' אבל מחיצה של
קני' אינו פדאי לסלק היזק ראיה אלא במקום שנהגו וכולי עכ"ל הרי דאפילו איני חייב
לבנות אלא הוא כגון מעקה או לסתום החלונות לסלק היזק ראיה לא סגי במחיצה של
קנים אלא במקום שנהגו ולכאורה שזה תלוי במחלוקת שכ' מרן סי"ו דעת הר"א ש
דהפוחת חלון לרשות חבירו שעכשיו איני מזיקו הז"ר אין שכינו יכול לעכב עליו אבל
הרשב"א ורוב הפוסקים ס"ל דיכול לעכב עליו דלא בעילמיקם בהדיה למחר בדינא
ודייני פשיבא לבנות והכי נקיטינו ע"ש וה"נ בעושה מחיצה לסלק ההיזק יכול לעכב
עליו מה"ט דלא בעי למיקם בהדיה בדינא ודייני למחר אם יפול והרא"ש והרשב"א
דפליגי גבי פותל לטעמיהו אזלי וא"כ למאי דקי"ל התם דיכול לעכב עליו וה"ה ה"ה
ומהרש"ד ח"ב סימן קל"ב כ' דדוקא בפוחת חלון על גג של רעפים קאמר הרא"ש שלא
יוכל למחות בעל הגג בבעל החלון פינו דעכשיו ליפא הז"ר רק אם ישתנה רצונו של
בעל הגג לפתוח גגו וכיון דבשעת פתיחת החלונות אין פונות בעל הגג לפתוח גגו לא
חיישי' לשנוי רצונו אבל בנ"ד חיישי' שפא המזיק עושה עתה החלונות ע"י מסך לסתום
פי המקטרג עליו ואחר ימים יסיר המסך ויהיו החלונות פתוחות לכה יכול לעכב עליו
מחמת שיפול ויתעצל בתקונו או שהוא בעצמו יסיר המסך ולא בעי למיקם בהדיה
בדינא ודייני עיין שם הרי דס"ל דלכ"ע אינו יכול לפתוח חלונות פנגד חלונו' חבירו
אפילו ע"י מסך אבל ראיתי למרן בס' אבקת רוכל סימן קכ"א שכ' וז"ל על ראובן דרוצה
לפתוח חלון על גינתו של שמעון ומניח לפניה שמשים של זכוכית וכולי אם יכול לעכב
עליו משום הז"ר מפני שמחיצה של זכוכית ברוב הימי נשברת עוד שאלת אם יכול לעכב
עליו מפני שהיו' או למחר יבנה שמעון בגינתו בעד החלון וראובן יעכב עליו מפני
שמאפיל על חלונו וראובן אומר אכתוב לה שטר וכולי תשו' נראה דטענה דמשום הז"ר
אינה טענה מפני שמחיצה של זכוכית הניא מחיצה ואין בה משום הז"ר שהרי מסקת
והוצאת וכולי ואין לחוש שפא ברוב הימים ישברו דגם מחיצה של אבני' וכו' שהרי
במחיצ' קני' מספיק למנוע כמ"ש הרמב"ם ומחיצת קני' עשויה ליסתר בזמן מועט כמו
מחיצת זכוכית אדרב' אפשר דיותר מתקיימת מחיצת זכוכית ממחיצת קני' כולי אבל מה
שטען לעכב עליו מפני שפשיבא שמעון לבנות יעכב עליו ראובן מפני שמאפיל על

החלונות טענה היא ואע"פ שראובן אומר שיעשה לו שטר פיון ששמעון טען שיאבד השטר או יאכלוהו עכברי' ואפסיד זכותי הדין עמו וכו' עכ"ל: ב' הנה ובפתח פנגד פתח לא מהני חזקה וכו' כ' הסמ"ע נראה דאפי' כשיש עדים שמחל לו או נתן לו שטר או קנין על זה לא מהני פיון שיש איסור בדבר אבל להי"א דס"ל דבחלון פנגד חלון מהני וס"ל דהאיסור בקפידה תליא מילתא ומ"ה חלון פנגד חלון דלא רגילי לקפוד כ"כ מהני חזקה ס"ל נמי דמהני אפי' פתח פנגד פתח מחילה גמורה או שטר וקנין דלא עדיפי' מקונטרס ובה"כ עד פאן לשונו וז"ל הרמ"ה בפ"ק ח"ה סימן ר"ף מיהא ששמעון וכו' אף על גב דאחזיק נמי לא מהנינן בזה חזק' דאס"ד לענין דינא לחוד קאמרינן מאי ראויים הללו שיתשרה עליהם שכינה דמשמע דאין פתחיהם מכווננים זה לזה הא לא"ה לא וכו' דילמא ממחל הוא דמחלי גבי אהדדי אטו מאן דמחיל היזקי' גבי חבריה גריעותא היא אלא משום דלא מידי דמשתריא במחילה הוא ונדוקא פתח פנגד פתח דלא סגי דלא מסתפל וכו' אלא גבי חלון דאפשר ליה לאשתמושי ולא אסתפל ברשות' דחבריה אף ע"ג דלכתחילה יכול למחות אי אחזיק ביה ק"ל חזקה וכו' וכי תימא אי מידי דאית ביה איסורא הוא ולא אישתרי במחילה פי מרצו תרנוניהו בהכי נמי אנו היכי שבקינן להו שאני הכא דהחזקה יתירא הוא וכו' עיין שם באור' הרי דסבירא ליה דחלון פנגד חלון אסור לכתחילה אבל מהני חזקה ומחילה ובפתח פנגד פתח לא מהני חזקה ומחילה אבל אם נתרצו שניהם בכך שבקי' להו וה"ל למאן דאמר חלון פנגד חלון לא מהני חזקה מחילה גמורה או שטר וקנין נדאי דמהני לכ"ע אף על גב דמידי דאיסורא הוא ולא משתרי במחילה מ"מ אם נתרצו שניהם אין כופין אותם וכתב מרו הב"י דמדברי רשב"ם נראה דחזקה לא מהני אפילו בחלון שפתח לא יפתח לחצר השותפין אפי' היכא דיש לו חזקה והב"ח כ' דרשב"ם מייירי בחזקה שהיה לו כפר ונפל הבית וכשבא לחזור ולבנות ולפתוח פתח וחלון במקום שיש לו חזקה הני פתח פנגד פתח דאסור עיין שם וז"ל הרמ"ה סימן י"ד מדקתני לא יפתח פתח פנגד פתח וחלון פנגד חלון מכלל דאי בעי למפתח שלא פנגד פתחו של חבירו לא מצי מעכב וזה אנו תנו לא יפתח אדם חלונותיו לחצר השותפין וכו' אלא מסתברא דכי איצטריך מתני' דהכא לאשמעי' כגון דהו"ל פתח וחלונות בחצר השותפין ובעי לשנויניהו מדונקתיהו לדונקתא אחרניא בחצר ולמסתמיניהו לקמאי לגמרי דאי מפיש בהיזקא כגון דפתח פתח פנגד פתח, וחלון פנגד חלון מצי לעכובי עליו ואי לא לא מצי לעכובי עליה וה"ה היכא דהו"ל פתח וחלונות וכו' פנגד שהוא פתח סתום וכנגד שהוא חלון סתום וסנייה האי ושתיק ליה והשתא קאתי מאריה האי פתח סתום והאי חלון סתום למפתחינהו לית ליה רשות למפתח פתח פנגד פתח וחלון פנגד חלון וכו' עכ"ל מבואר דס"ל דמתני' אשמעי' דאם היה מוחזק בפתח וחלון ועכשיו בא לסותמו ולפתוח אותו פנגד פתח וחלון חבירו אינו יכול ואפי' אם היה פתח וחלון וסתמם ולא פרץ פצימי' ופתח חבירו פת' וחלון פנגד שהוא פתח סתום ונראה ושתק לו ועכשיו בא לפתוח אותו אינו יכול ואם פו נראה שפן פנונת רשב"ם דמייירי בחזקה שהיה לו כפר בכה"ג והרמ"ה שכו' דבחלון פנגד חלון מהני חזקה נדאי מייירי בהחזיק עכשיו באיסור כמבואר בדבריו: ג' דין ז הרי שפתח חלון וכו' הרא"ש ריש בתרא ובהיאו הטור סימן קנ"ז כת' גבי חצר של שותפין לא שייך חזקה דכיון דהמחזיק ניזק כמו שהוא מזיק יכול לומר לו לא חששתי למחות פיון שאני מזיקה כמו שאתה

מזיקני ויהייתי ממתין אולי תפתח אתה לתבוע וגם היזק תדיר הוא זה ונדמי פקוטרא ובה"כ ול"ד לחלון דהתם לאו היזק תדיר הוא וכולי עינין שם ונראה דס"ל אפילו על ידי מעשה אינה חזקה וכ"כ הריטב"א בתשו' הביא מרן הב"י ונ"ל ועוד שאפ"ל למאן דאמר הז"ר יש לו חזקה ה"מ בחלון הפתוח לחצר דבעל החלון מזיק לחצר ובעל החצר לא מזיק ליה והו"ל למחות אכל חלון פנגד חלון דתרנוניהו מזיק אהדדי לא הא למה זה דומה להז"ר דשנתפין בחצר פגון פותל חצר שנפל או חצר שהחזי' בלא פותל באמצע שאין בו חזקה וכו' הספימו כל גדולי העולם וכו' וכן מצאתי להרמ"ה וכו' עכ"ל מבואר דסבירא ליה דאם מזיקים זה"ז אפי' בחלון דעשה מעשה לא הוי חזקה ומהראד"ב בספר לחם רב סימן קמ"ד הק' על הטור דבסי' קנ"ז הביא דברי הרא"ש דאם שניהם גזוקים אין להם חזקה ובסימן קנ"ד כתב בשם הרמ"ה בחלון פנגד חלון דיש לו חזקה ותי' דס"ל להרמ"ה דאפ"ל מזיקי ונגזוקי ע"י מעשה הוי חזק' כמו פותח חלון כנג' חלון ולא אמר הרא"ש אלא גבי חצר דהוי ממילא וא"כ לא פליגי הרא"ש והרמ"ה אכל הריטב"א ס"ל אין חי' דכל שמזיק ונגזוק אפי' על ידי מעשה אין לו חזקה עינין שם באנרף וליתא דהא כ' הטור בשם הרא"ש ול"ד לחלון דהתם לאו היזק תדיר הוא וכו' משמע דבחצר אפי' על ידי מעשה דומיא דחלון לא הוי חזקה: וכ"כ הרמ"ה בפירק השנתפין סימן כ"ה ונ"ל ואפילו עביד מעשה פגון דהנה מעיקרא פותל ביניהם ופרצו בינדים וסניגיה חברה ושיתק ול"ד להיזק דחלון וכו' לאו היזק תדיר הוא וכולי עינין שם וכן הוכיח הרשב"א במינוחסות סימן צ"ב דאפילו עשה מעשה אין לו חזקה עינין שם אכל לדעת מהר"י ו' מיגש והרמב"ם הקא נמי בחצר אם עשה מעשה פגון שהיה פותל מפסיק ביניהם ופרצו בינדים יש לו חזקה כמו בחלון וק' על הטור בסי' זה שכתב אכל א"א הרא"ש פתב שיש לו חזקה וכן כ' הרי הלוי ע"ש דהא איפא בינייהו בחצר השנתפין דלדעת הרא"ש אין לו חזקה אפילו על ידי מעשה וילדעת מהר"י ו' מיגש יש לו חזקה על ידי מעשה וכן בחלון והרשב"א בתשובות ונהביאו הב"י פתב דהראב"ד סבירא ליה כהר"י ו' מיגש ותמה הרב פנסת הגדולה אות מ"ב דהראב"ד בהשגות פירק ז' מהלכות שכנים פתב פדברי הרי"ף ותי' דלצדדים קאמר דהר"י הלוי סבירא ליה דיש לו חזקה בכל ענין וכן הראב"ד סבירא ליה דיש לו חזקה היכא שאין מזיקין זו את זו ולאפוקי דעת הרי"ף בכל ענין אין לו חזקה עינין שם וילשון הרשב"א בתשו' חלק שני סי' ק"ף שכתב ויש פ' אחר להראב"ד באותה שמועה ומכל מקו' מודה הוא לדברי מהר"י ו' מיגש שיש לו חזקה עינין שם וכן איפא למימר דהטור סבירא ליה דלצדדים קאמר דהרא"ש סבירא ליה דיש לו חזקה פשאין מזיקין זה את זה והר"י ו' מיגש סבירא ליה בכל ענין יש לו חזקה וכן בחצר אם עשו מעשה לדעת מהר"י ו' מיגש יש לו חזקה וילדעת הרא"ש אין לו חזקה אפילו על ידי מעשה פנין שהם מזיקין זה את זה וילאפוקי דעת הרי"ף דבכל ענין אין לו חזקה ועינין במהרימ"ט סימן ק"ז מיהו מהריב"ל חלק שלישי סימן ל"ג פתב בשם הר"ן בחידושו שכתב תירוץ אחר בשם הראב"ד פדברי מהר"י ו' מיגש והרב בני אהרן סימן ט"ז צדד דלא פליגי ונהביא סיוע מדברי הרב יונה שכתב בשם הר"י ונהראב"ד הטעם דבחה' אין לו חזקה משום דגם הנזק מזיק ומסתמא הוא רבו של הרמב"ם אכל ראיתי בשטיטה מקובצת לבתרא שהביא דברי מהר"י ו' מיגש ולא הביא רק חילוק דעשה מעשה עינין שם באנרף ובאמת דבשטיטה מקובצת ריש בתרא ונהרשב"א בתשובות חלק שני סימן

ק"ף לא פתב בשם הר"י הלוי רק חילוק דעשה מעשה עינין שם אבל בספר מהר"י ו' מיגש ריש בתרא פתב וזה לשונו ואי קשה ליה הא דתנן חלון וכולי שאני התם דיש לומר דבעל החלון מזיק לבעל החצר אבל בעל החצר אינו מזיק לבעל החלון וזה פתח חלונות ושתק בעל החצר שמע מינה אכולי אחיל ליה אבל בחצר דתרוניהו מזקי אהדדי וההיזק של ראיה שנה לשני וכולי אי נמי מפי פתח ליה לחלון ושתק ליה סבריה הוי חזקה דהא מעשה קעביד בינדים אבל גפי שותפין דדיירי בחצר אחד דחד מנייהו לא עביד בינדים מידי ביה היזק ראיה וכולי עינין שם ובשיטה מקונצת לכתרא לדר נ"ח עמוד שני פתב בשמו בסגנון אחר וזה לשונו ואי קשה ליה הא דתנן השותפין וכולי שאני התם דקמי דליפלוג וכולי דמצי אמר ליה הא דלא עבידנא בהדד מחיצ' וכו' מקמי הכי משום דאפתי לא פליגנא בהדד ולא איתברר אי מניניהו חולקי ואי מניניהו חולקה ואמינא כי פליגנא בהדד עבידנא מחיצה והשתא דפליגנא בהדד עבידנ' מחיצ' ועוד א"נ פליג ברוחות ואיתברר חולקה דכל חד מניניהו ואתווק דדיירי בו פתח הכי בהדדי בלא מחיצה אפתי לא הוי חזקה משום דלא עבד חד מניניהו מידי בלי חזק ביה וכולי עינין שם מבואר דסבירא ליה דאם נתברר חלק כל אחד והיה פותל מפסיק ביניהם ופרצו בינדים ושתק הלה הוי חזיק על ידי מעשה אף על גב דהיה היזק ראיה שנה לשניהם ד' דין ט"ו אבל במקום וכולי כ' הסמ"ע דאם רצה השני ירחיק זיזו מפנגד זיז הראשון ויפת' בו ג"כ ויאמר לא' מה ראית שתקדים חלונך ותאסור עלי מלפתוח סתום אתה ואני אפתח וצריכים לעשות פשרה ביניהם וכולי עש"ב ומשמע מדבריו דבדין עלליה פנגד עלליה שהא' זכה אין השני יכול לפתוח חלונות פנגדו וז"ל בפרישה נראה דל"ד לבנות אלא אפילו מותר להוציא חלון פנגדו כגון שירחיק בליטתו וכולי עד שיעשו פשרה ביניה' ול"ד למש"ר לעיל בשם הרא"ש דפליג עם הר"י וס"ל דראובן זכה מההפקר שאני התם דבאמצע ר"ה אין בונים ואותו אור הוא הפקר עכ"ל הרי שפתח דבעלליה פנגד עלליה פינן דבאמצע ר"ה אין בוני' ואותו אור הוא הפקר אין השני יכול לפתוח חלון אבל מהרשד"ם סי' רנ"ז ס"ל דהרא"ש דוקא לענין שהשני יכול לבנו' ולהאפיל עליו אבל לפתוח חלונות לא וגם מהרח"ש חלק ב' סי' ה' שפקפק עליו כ' דאין לעשות מעשה פנגדו ע"ש והכנה"ג הגהב"י אות ל' תמה על מרן בב"י שכ' דהרשב"א והריב"ש חולקים על הרא"ש דהרי הרשב"א סימן אלף פ"ה פתח בדברי הרא"ש ומפח זה פתח דאין פנונתו שחולקי על הדין אלא הטעם וכולי וכן דעת מהרשד"ם סי' רנ"ז והמבי"ט סי' יו"ד עש"ב וכן פתח ה' פני משה, ח"ב סימן ס"ד פנונת מרן והספים הוא ורב אחר דהרא"ש דוקא לבנות ולהאפיל עליו עש"ב וגם דעת הסמ"ע דהרא"ש ס"ל דיכול ג"כ לפתוח חלונות אין הרא"ש חולק עם הרשב"א על הדין דהרשב"א סימן אלף פ"ה מיירי ב"ב בתים בשני צדי ר"ה דאמצע ר"ה הוא אור הפקר ולא אמר הרא"ש אלא בבליטתו מצד א' דאין אותו אור הפקר דיכול כל א' לבנות וא"כ ע"כ על הטעם הוא דחולק ומצאתי למרן בס' אבקת רוכל סי' ק"ז וז"ל ראובן ושמעון יש להם ב' בתים בשני צדי ר"ה זה נוכח זה ויש לראובן עלליה ויש בה חלונות פתיחות לר"ה מזמן קדמון ובא עתה שמעון ובנה עלליה מחדש נוכח עלליהו של ראובן ופתח חלונות לר"ה וכולי לכאורה נר' שהדין עם שמעון מכח תשו' הרא"ש על ראובן שהוציא בליטתו וכולי אבל מצינו להרשב"א ששאל על ב' בתים בשני צדי ר"ה וכן פתח בתשו' אחר' ראובן שיש לו חלונ' נגד

פְּתוּלוּ שֶׁל שְׁמֵעוֹן וְכוּ' הוּ"ל הַרְשֵׁב"א וְהַרִיב"ש רַבִּים וְכוּלִי וְעוֹד דְּאֶפְשֵׁר לֹמַר דַּע"כ
לֹא קָאָמַר הָרֵא"ש אֶלָּא לַעֲנִן דְּאִין הַב' צְרִיךְ לַהֲרַחֵי בְּנֵינֵנו ד"א מִפְּנֵי חֲלוּנוֹ שְׁלֵא יֵאָפִיל
עָלָיו אֲבָל לַעֲנִן שְׁהַשְׁנִי רִשְׁאֵי לַפְתָּח חֲלוּנוֹ' פְּנֵי חֲלוּנוֹ' שֶׁל רֵאוּבֵן שְׁשִׁינְיָה' נְזוּקִי' זֶה
מִזֶּה בַּהַז"ר דְּאִיסוּר עֲבָדֵי תְּרַנּוּיָהּ וְע"כ כּוֹפִים אֶת א' מֵהֶם לְסַתֵּם אֶפְשֵׁר דְּמוּדָה דְּלַעֲנִן
זֶה מִיָּהָ אֶת הַשְׁנִי כּוֹפִי לְסַתֵּם וְכוּלִי עַכ"ל הָרֵי דַס"ל לְדַעַת הָרֵא"ש יָכוֹל ג"כ לַפְתָּח
חֲלוּנוֹת וְאִין חִי' בֵּין זִיזִין מִן הַצַּד לַעֲלִיָּה פְּנֵי חֲלוּנוֹ' וְהַרְשֵׁב"א וְהַרִיב"ש חֲלוּקִי' עָלָיו
וּתְשׁוּ' הַרְשֵׁב"א הִיא בַח"ב סִימָן שַׁע"ה וְהִבִּיא הַרִיב"ש סִימָן ע"ש וַא"כ נַר' שְׁנֵי דַעַתוֹ
בַּב"י אֶלָּא שְׁבַתְשׁוּ' חֲזַר וְכ' בְּלִשׁוֹן אֶפְשֵׁר דְּהָרֵא"ש מוּדָה דְּאִינוּ יָכוֹל לַפְתָּח חֲלוּנוֹת וְלֹא
קָאָמַר אֶלָּא לַעֲנִן דִּיכּוֹל לְבָנוֹת וְלִהְיָאָפִיל עָלָיו אֲבָל לְגַבֵּי חֲלוּנוֹת מֵהַנִּי קְדִימָ' וְכוּפִין אֶת
הַב' לְסַתֵּן' וּמ"מ הַדִּין הוּא בְּרוּר דְּאִין הַשְׁנִי יָכוֹל לַפְתָּח חֲלוּנוֹת דַּהּ' זָכָה וְכוּפִי' אֶת
הַשְׁנִי לְסַתֵּם וַא"כ מָרָן שְׁפָסַק פֶּאן דְּבִמְקוֹם שְׁרִשְׁאֵי לְהוֹצֵא' הוּי פְּחָצַר הַשְׁתַּפִּין וְאִינוּ
הַפְּקַר ה"ד לַעֲנִן דִּיכּוֹל לְבָנוֹת אֲבָל לֹא לַפְתָּח חֲלוּנוֹת כְּהַרְשֵׁב"א וְהַרִיב"ש וְאֶפְשֵׁר דְּגַם
הָרֵא"ש מוּדָה וְדִלָּא כַּהֲסַמ"ע וְשׁוֹב רֵאִיתִי לֵה' דְּבַר מְשֵׁה סִימָן כ"ח הַסְּפִים פֶּן עַש"ב: ה'
דִּין ט"ז דַּעַת הָרֵא"ש וְכוּ' בְּתִשׁוּ' הַרְשֵׁב"ש סִי' ד' פֶּסַק פֶּסְבָּרָא זֹו ע"ש וְעֵינֵן בְּתִשׁוּ'
מֵהַרְש"ג בַּס' מְשַׁפְּטִים יִשְׁרָיִם סִי' ס"ד: ו' דִּין י"ח דִּלָּא וְכוּ' אֶלָּא לְגַרְיַעוּתָא וְכוּ' עֵינֵן בַּס'
חוּט הַמְשַׁוְלֵשׁ ח"א תְּשׁוּבָה אַחֲרוּנָה שְׁפָסַק פֶּן וְכֵן דַּעַת הַרְשֵׁב"ץ וְהַרְשֵׁב"ש וְיַכְבֵּר הָאָרִיךְ
ה' בְּצִלְאֵל בְּתִשׁוּ' סִימָן ל"ד ע"ש: ז' כְּתַב הַרְשֵׁב"ש סִימָן ד' וַז"ל וַיִּשְׁרָאֵל הִבָּא מִחַמַּת גּוֹי
הָרֵי הוּא פְּגוּי פִּינּוֹן שְׁזָכָה הַיִּשְׂרָאֵל בְּחֻזְק' פְּשִׁיָּהּ בְּרִשׁוֹת הַגּוֹי שְׁלֵא הִיָּה לֹמַר לְגוֹי לְסַתֵּם
יִשְׂרָאֵל שְׁקֵנָה מֵהַגּוֹי אִינוּ יָכוֹל לְמַחֹת בּוֹ שְׁפָכַר זָכָה הַיִּשְׂרָאֵל מִיָּהוּ בְּחֻלּוֹן הַגּוֹי שְׁאִין בָּהּ
דִּין חֻזְק' אַע"פ שְׁקֵנָה מֵהַגּוֹי יָכוֹל הַקּוֹנֵה לְבָנוֹת וְלְסַתֵּם אֹרֹו בְּפָנָיו שְׁלֵא אֶמְרוּ יִשְׂרָאֵל
הִבָּא מִחַמַּת הַגּוֹי הָרֵי הוּא פְּגוּי אֶלָּא בְּמָה שְׁפָכַר זָכָה בּוֹ יִשְׂרָאֵל פְּשִׁיָּהּ בְּרִשׁוֹת הַגּוֹי
וְאֵלוֹ הִיָּה הַיִּשְׂרָאֵל בְּמִקּוֹם הַגּוֹי הִיָּה הַיִּשְׂרָאֵל יָכוֹל לְמַחֹת בּוֹ בְּדִינָיו וְהַגּוֹי אִינוּ יָכוֹל
לְמַחֹת בּוֹ בְּדִינָיָהֶם אֲבָל בְּחֻלּוֹן כְּזוֹ שְׁאֶפְלִי הַיִּשְׂרָאֵל אִינוּ יָכוֹל לְמַחֹת מִטַּעַם שְׁאִין לוֹ בָּהּ
חֻזְקָה וְאִין שֵׁם הַז"ר עֲתָה א"כ לֹא זָכָה הַיִּשְׂרָאֵל בְּשׁוּם דְּבָר וְלֹא הִחְזִיק בְּשֵׁל גּוֹי עַד
שְׁיֵאֲמַר כְּבָר זָכוּ בּוֹ הַיִּשְׂרָאֵל וְאִין הַקּוֹנֵה יָכוֹל לְמַחֹת בּוֹ וְכוּ' עַכ"ל הָרֵי דַס"ל דִּיִּשְׂרָאֵל
שְׁזָכָה בְּחֻלּוֹן עַל חֲצָרוֹ שֶׁל גּוֹי זָכוּ וְאִין יִשְׂרָאֵל הַקּוֹנֵה מִן הַגּוֹי יָכוֹל לְסַתֵּם לוֹ אֲבָל אַם
הִיָּה לוֹ חֻלּוֹן עַל גַּגּוֹ שֶׁל הַגּוֹי אוֹ עַל חֻנְרָבְתוֹ דְּאִין עֲתָה הַז"ר לֹא חָשִׁיב חֻזְקָה וַיִּשְׂרָאֵל
הַקּוֹנֵה מִן הַגּוֹי יָכוֹל לְבָנוֹת וְלְסַתֵּם הַחֲלוּנוֹת הַפֶּדָּ פֶּסַק מָרָן וְעֵינֵן בַּהֲסַמ"ע וְהַש"ף: ח'
דִּין כ"ז מִיָּהוּ כָּל שְׁלֵא בָּנָה בְּפִנְיָהֶם וְכוּלִי זֶה דַּעַת הַרְאָב"ד וְהַרְמַב"ן וְהַרְשֵׁב"א וְעֵינֵן
בְּתִשׁוּ' בְּשִׁמִּים רֵאֵשׁ סִימָן רִי"ג שְׁהַסְּפִים פֶּן וְנִסְתַּפַּק שֵׁם אַם אוּנָה א' אֶת חֲבִירוֹ בְּחֻלּוֹת
עַד שְׁבִאוּנָתוֹ אִף הִיזַק הִזָּה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לוֹ יִגִיעַ לְשׁוּי הַחֲצִי נֶגֶד חֲלָק חֲבִירוֹ אֶפְשֵׁר
שְׁאִינוּ יָכוֹל לֹמַר הַגִּיעוּ שֶׁפֶן פּוֹסַק ר"ת שְׁאִף בְּקַרְקָעוֹת שֶׁהִטְעָהוּ בְּחֲצִי הַמְקַח בְּטֵל וְכוּ'
ע"ש וְעֵינֵן בַּסִּי' רַכ"ז דְּאִין אוּנָה לְקַרְקָעוֹת פְּלָל: ט' כְּתַב הַמְבִי"ט ח"ג סִימָן ע"ג עַל
רֵאוּבֵן שְׁפַתַח חֲלוּנוֹ' עַל גַּגּוֹ שֶׁל שְׁמֵעוֹן בְּרִשׁוֹ שְׁמֵעוֹן וְהַחְזִיק כְּפָה שְׁנַיִם וְאַח"כּ מְכַר
שְׁמֵעוֹן בֵּיתוֹ לְלוֹי וְיַכְבֵּר הָיוּ הַחֲלוּנוֹ פְּתוּחִי' וְכוּ' וְגַם עָבַר זְמַן רַב אַחַר שְׁקֵנָה לְוֵי הַבַּיִת
וְלֹא עָרַעַר עַל הַחֲלוּנוֹת שְׁעַל גַּג בֵּיתוֹ וְנִפְטַר לְוֵי וְקָם יְהוּדָה בְּנוֹ וְרוּצָ' לְבָנוֹ' עֲלִיָּה עַל גַּג
בֵּיתוֹ שְׁיַרֵשׁ מְלוֹי אָבִיו וְרֵאוּבֵן עָרַעַר עָלָיו עַל שְׁרוּצָה לְסַתֵּם הַחֲלוּנוֹ' וְלִהְיָאָפִילוֹ כִּי
בְּרִשׁוֹת שְׁמֵעוֹן פְּתַח וְיַכְבֵּר זָכָה וְהַחְזִיק בָּהֶם הַדִּין עִם רֵאוּבֵן פִּינּוֹן דְּבַרְשׁוֹ שְׁמֵעוֹן פְּתַח

החלוננו' אין ללוי וליוֹרְשֵׁיו כַּח לְסוֹתָמ' ע"ש וְנִרְאָה דה"ד פְּשִׁיטָה לֹא הוּא וּפְתַח בְּרִשׁוֹתוֹ הוּא דְהוּי חֲזַק' אֲבָל אִם לֹא הָיָה יָכוֹל לְרִאוֹת בְּחֻצָּר וּבִגַּג אֵינן לֹא תִשְׁמִישׁ אֵינן לֹא שׁוֹם הוּא"ר מִמֶּנּוּ נִרְאָה אֵינן לֹא חֲזַק' לִכ"ע פְּמִבְּנֹאֵר בְּתִשׁוּבוֹת הָרֵא"ש פְּלָל צ"ט סִימָן ו' ע"ש.

יו"ד שְׁאֵלָה רֵאוּבֵן שְׁפַתַח חֲלוֹן בְּעֲלִיָּתוֹ לִגַּג שֶׁהוּא בְּשׁוֹתְפוֹ הוּא וְשִׁמְעוֹן וְהָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְפַעֲמִים וְאַחַר שְׁמַת רֵאוּבֵן עָרְעַר שִׁמְעוֹן עַל יוֹרְשֵׁי רֵאוּבֵן שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַיְזָק רֵאֲיָהּ פְּשִׁנְכָנָס לִגַּג יוֹרְנֵי הַמּוֹרָה וּשְׁכַמ"ה: תְּשׁוּבָה לְכֹאֲרָה נִרְאָה דְמָה שְׁהָיָה מִשְׁמֵשׁ בִּגַּג הָיָה חֲזַק' וְטוֹעֲנֵי לְיוֹרֵשׁ שְׁמִכָּר לְאֲבִיו אוֹ לֹא וְכֵן מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי ר' יַחֲיָאֵל בֶּן הָרֵא"ש בְּתִשׁוּבוֹת פֶּל צ"ט ס' ו' שְׁכ' וְז"ל וּבֵיתוֹ שֶׁל רֵאוּבֵן גְּבוּהָ מִבֵּיתוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן וַיֵּשׁ לוֹ חֲלוֹן פְּתוּחַ עַל גַּג שִׁמְעוֹן וְכוּ' וְעַתָּה רוצ' שִׁמְעוֹן לְהַגְבִּיֵה בֵיתוֹ וְרֵאוּבֵן מְעַרְעֵר עָלָיו עַד שֶׁיִּרְחִיק ד"א מִן חֲלוֹן וְהָיָה נִרְאָה לְפִי מ"ש פִּינֵן שִׁשְׁמְעוֹן לֹא הָיָה יָכוֹל מִתְחַזֵּק לְמַחֲזוֹת בְּרֵאוּבֵן לְפַתְחוֹת חֲלוֹנוֹת הוֹאִיל וְלֹא הָיָה יָכוֹל לְרֵאוֹ בְּחֻצְרוֹ וּבִגַּג אֵינן לֹא תִשְׁמִישׁ וְאֵינן לֹא שׁוֹם הוּא"ר הַיְמָנוּ וְהוֹאִיל גַּם חֲזַקְתּוֹ אֵינָה חֲזַקָּה אִם לֹא שְׁנֹאֲמַר טוֹעֲנִים לְיוֹרְשֵׁי וְכוּלֵי ע"ש מִשְׁמַע דָּאִם יֵשׁ לוֹ תִשְׁמִישׁ בִּגַּגוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ הוּא"ר מִשְׁשׁ לְחֻצָּר הָיָה חֲזַקָּה פִּינֵן שְׁהָיָה יָכוֹל לְמַחֲזוֹ וְכֵן מִשְׁמַע בְּתִשׁוֹ הָרֵשֶׁבֶ"א שְׁהִבִּיאֵם הַב"י סוּף ס' קנ"ה דָּאִם לֹא הָיָה הַיְזָק רֵאֲיָהּ הָיָה חֲזַקָּה לְתִשְׁמִישׁ הַגַּג וְא"כ לְדִידֵן דְקִי"ל דְחֻצָּק' מְהֵנִי לְהַיְזָק רֵאֲיָהּ לְאַלְתֵּר כְּמוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם וּמָרְן בְּסִי קנ"ד וְז"ל הָרֵי שְׁפַתַח חֲלוֹן לְחֻצָּר חֲבִירוֹ וּמַחֲל לֹא בַעַל הַחֻצָּר וְכוּ' אוֹ שֶׁיִּדַע הַנְּזָק וְלֹא עָרְעַר הָרֵי זֶה הַחֲזִיק בְּחֲלוֹן וְכוּלֵי ע"ש ה"נ אֶפִּילוֹ יֵשׁ הוּא"ר מְהֵנִי חֲזַקָּה מִיִּד שֶׁיִּדַע הַנְּזָק וְלֹא עָרְעַר דְּכֵן מִיִּרְי הֵתָם גַּם בְּחֲלוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הוּא"ר דְקָאֵי אַמ"ש בְּתַחֲזִיקָה מִי שְׁבָא לְפַתְחוֹת וְכוּ' בַעַל הַחֻצָּר מְעַכֵּב עָלָיו שְׁהָרֵי אוֹמַ' הַיְזִיק לִי בְּרֵאֲיָתוֹ וְכוּ' ע"ש בַּמ"מ וְכ"כ הַסַּמ"ע שָׁם סַקכ"ב ע"ש וְכ"כ הָרַדְבָּ"ז ח"ב ס' ש"ע בַּנ"ד דָּאִם יֵשׁ הוּא"ר בְּשַׁעָה שֶׁהוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בִּגַּג יֵשׁ לוֹ חֲזַקָּה לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם אֲבָל לְדַעַת הָרֵי"ף וְרוּב הַפּוֹסְקֵי אֵינן חֲזַקָּה לְהַיְזָק רֵאֲיָהּ וּבְמִקוֹם שֶׁאֵינן מְנַהֵג יֵשׁ לְפָסוּק פְּהָרֵי"ף שְׁכֵן הַכְרִיעוּ הָאֲחֵרוֹנִים וְאִם רָצָה בַעַל חֲלוֹן לְעֲשׂוֹת מְחִיצָה בִּגַּג כְּדִי שְׁלֹא יִכָּל לְהַבִּיט בְּחֻצָּר אֵינן כּוֹפִין אוֹתוֹ לְסַתְּמוֹת חֲלוֹן שְׁהָרֵי חֲזִיק בְּתִשְׁמִישׁ הַגַּג וְזֶה פְּשוֹט הוּא עַכ"ל וְז"ל מְהָר"י ו' מִיגַשׁ רֵישׁ בְּתִרְאָה וְאֵי ק"ל הָא דְתַנֵּן חֲלוֹן הַמְצָרֵי אֵינן לֹא חֲזַקָּה וְלִצְנוּרֵי יֵשׁ לוֹ חֲזַקָּה וְכוּ' דש"מ דְחֲלוֹן דָּאִית בֵּיהּ הַיְזָק רֵאֲיָהּ אִית לֵיהּ חֲזַקָּה שְׁאֵנִי הֵתָם דְּבַעַל חֲלוֹן מִזִּיק לְבַעַל הַחֻצָּר אֲבָל בַּעַל הַחֻצָּר אֵינֵן מִזִּיק לְבַעַל חֲלוֹן וְזֶה פְּתַח חֲלוֹנוֹת וְשִׁתַּק בַּעַל הַחֻצָּר ש"מ אַחֲוֵלֵי אַחֲוֵלֵי אֲבָל בְּחֻצָּר דְּתַרְנוּנֵיהוּ מִזִּיק אֶהְדָּדִי וְהַיְזָק שֶׁל רֵאֲיָהּ שְׁנֵה לְשִׁנְיָהֶם וְכוּלֵי א"נ מְפִי פְּתַח לִיהּ לְחֲלוֹן וְשִׁתַּק לִיהּ חֲבִרֵיהּ הָיָה חֲזַק' דְּהָא מַעֲשֵׂי עֲבִיד בִּיְדֵי אֲבָל גַּבִּי שְׁוֹתְפֵי דְדִיִּירֵי בְּחֻצָּר דְּחַד מִיִּנְיָהוּ לֹא עֲבִיד וְכוּ' ע"ש הָרֵי דְהַיְזָק רֵאֲיָהּ דְחֲלוֹן ס"ל דְּהוּי חֲזַקָּה מִיִּד שְׁרֵאָה וְשִׁתַּק וְכֵן כְּתִב בְּתִשׁוֹ סִימָן ס"ג וְה' עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב ס' כ"ו דָּף קכ"ה ע"ד כְּתִב דְּבְהַיְזָק רֵאֲיָהּ דְחֲלוֹן צָרִיף חֲזַק' ג' שְׁנֵים וְטַעֲנָה דָּאִם גַּבִּי חֲסָרוֹן קָרַקַע אֶמְרִינֵן דְּצָרִיף ג' שְׁנֵים ק"ו בְּנִזְקֵי גוֹף אֲדָם וְדַבְּרֵי מְהָר"י ו' מִיגַשׁ וְהָרַמְבַּ"ם הֵינֵנוּ בְּחֲלוֹן שֶׁאֵינן בּוֹ הַיְזָק רֵאֲיָהּ עַש"ב גַּם ה' בֵּית דּוֹד ס' ע"ג כְּתִב דְּלִיכָא מ"ד שֶׁיֵּשׁ חֲזַקָּה לְהַיְזָק רֵאֲיָהּ דְחֲלוֹן לְאַלְתֵּר אֲלֵא הָרַמְבַּ"ם עַש"ב וְלִיתָא אֶפִּילוֹ בְּחֲלוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ הַיְזָק רֵאֲיָהּ מִבְּנֹאֵר בְּדַבְּרֵי מְהָר"י ו' מִיגַשׁ דְּהוּי חֲזַקָּה לְאַלְתֵּר וְכֵן מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם כַּמ"ש וְעֵינֵן בְּתִשׁוֹ מְהָר"י ו' מִיגַשׁ סִימָן ס"ג מִיְהוּ אֶפְשָׁר בַּנ"ד הַיְזָק רֵאֲיָהּ לִיכָא בְּחֲלוֹן אֲלֵא בְּכַנִּיסָתוֹ לִגַּג מִשְׁשׁ רוּאָה חֻצָּר חֲבִירוֹ אֶפְשָׁר דְּלֹא חֲזִיק דְּלֹא אֶמְרוּ אֲלֵא בְּהַיְזָק רֵאֲיָהּ דְחֲלוֹן עֲצָמוֹ דְּמִיִּד שְׁפַתַח

החלון נזיזוק בראייה ונדע הנזק ושתק הרי זה התזיק בחלון ועיין במהרימ"ט ח"א סימן ק"ז שכ' דלא אמרו שתהא שתיקתו חזקה לאלתר אלא כשנודע נזקו אבל כל שלא היה נזיזוק ממנו באות' שעה כגון פותח לחורבה או לגג של רעפים או חלון למעלה מד' אמות והפריית פן מדאמר ר"נ ולסתום הוי חזקה ומייתי לה אמעשה דאדם א' שפתח חלונות לחצר השותפין וכו' עש"ב וכבר מהר"י ו' מיגש עצמו הובא בש"מ לכתרא לדרף נ"ח ע"ב הק' פן ות' עש"ב גם ה' עדות ביניקב שם חלק על מהרימ"ט וחספים דאפילו אינו נזיזוק עכשיו הוי חזקה לאלתר ע"ש ונראה דגם מהרימ"ט לא קאמר אלא בפותח לחורבה או בחלון למעלה מד' אמות שצריך סולם לעלות אבל בנ"ד שחלון פתוח נמוך אצל הגג הוי חזקה מיד וכן כתב המבי"ט ח"ג סימן נ"ג דהפותח חלון לגג חבירו ומשתמש בו תשמיש קל כגון שטיח' בגדים יש לו חזקה לאלתר פיון שהוא נמוך אצל הגג עש"ב ובח"א סי' ק"י נסתפק על מי שיש לו חזקת שימוש שטיח' בגדים וכבוס וטיול בגג חבירו אם חייב לעשות מעקה ומי חייב לעשו' ושאל את פי מרן מהרי"ק והשיב שאינו חייב במעקה פיון שאין לו תשמיש בית דירה ע"ש הרי דגם מרן מודה דמה שהחזיק בתשמיש בגג חבירו הוי חזקה: איברא מהר"ם אלשיך סי' צ"ד בראובן שיש לו חלון פתוח לגג חבירו והיה יוצא דרך החלון ומשתמש בגגו כ' דאפילו נשתמש שני חזקה אינו פלום שיהי כת' הרמב"ם היה מעמיד בהמה במקום מסויים מחצר חבירו וכו' אם נשתמש שם בדברים אלו ג' שנים ביום ובלילה וטען על בעל החצר ואמר אתה נתת לי מקום זה מכרת לי ה"ז חזקה עד פאן לשונו הרי דאינו יכול אחר שלש שנים לומר מכרת או נתת לי אלא א"כ נשתמש בו ביום ובלילה ואם פן בנ"ד שלא היה משתמש אלא פעם בשבוע לפרוס בגד כביסה לאו חזקה היא ועוד דנא במקום מיוחד בחצר חבירו שאין חבירו משתמש בו אלא זה יכו' לטעון מכרתו לי כדדניק ל' הרמב"ם שכ' במקום מסויים וכולי אבל אם היה משתמש עם בעליו ודאי דל"מ למי' אתה מכרתו לי או נתתו לי וכל שכן בנ"ד וכולי עש"ב הרי דסבירא ליה דאינה חזקה משום דלא נשתמש בו ג' שנים ביום ובלילה ועוד דבעי' מקום מיוחד שאין חבירו משתמש בו והקא גמי בנ"ד דגם שמעון היה משתמש בגג שעובר בעלייתו של ראובן ונכנס מהחלון לגג וכל חזקה שנשתמשו בו הבעלים ע"י המחזיק אינה חזק' וכן כתב מהרש"ך חלק שני סימן ו' וסימן קל"ה וכן הסכים הר' פרי הארץ חלק שני סי' ו' ומהר"י זיבי בתשו' שם סי' ז' עיין שם באורך גם מהר"ח ש' חלק א' סימן כ"ב כ' בנ"ד ונ"ל ואיברא שאם היה הדבר שראובן ג"כ היה עובר דרך חצר שמעון וציאה כמו ששמעון עובר דרך חצר ראובן לא מהני' חזקת שמעון דמ"ל ראובן לשמעון מה שלא מחיתי בכניסה וציאה שלה דרך חצירי לפי שאני גם פן הייתי עובר דרך חצירי ודמי למ"ש הרא"ש והטור ונ"ל אם חלקו ולא תבע שום א' לעשות הכותל ואח"ז תבע אחד לחבירו שיעשו אותו וטוען חבירו מחלת לי הניזק ראייה וכולי אינה חזקה דטעמא דחזקה פיון שלא מיחה הפסיד וה"ד היקא שהמחזיק מזיק ואינו נזיזוק כגון שהיה חלון פתוח לחצר חבירו אבל פיון שהמחזיק נזיזוק כמו שהוא מזיק יוכל לומר לא חששתי למחות פיון שאני מזיקה כמו שאתה מזיקני וכו' עיין שם והקא גמי ששמעון לפעמים נכנס בעליית ראובן מהחלון לגג ומשתמש בגג והמחזיק נזיזוק כמו שהוא מזיק אין לו חזקה.

עוד הוכיח מהרח"ש שם דאפילו המערער משתמש תשמיש קבוע כמו המחזיק יכול לבטל חזקתו מדאמרי' בח"ה שהוא דא"ל לחבריה מ"ב בהאי ביתא א"ל מינה זבינתא ואכלתיה שני חזקה א"ל אגא בשכונאי גנאי הנאי וכו' ופירשב"ם בחזקתים הפנימים היתה עיקר דירתה והייתי עובר דרה עליה ומשתמש עמה בביתי שדרת בו ברשותי ולכן לא מחיתי וכולי אלמא אף על פי שהחיצון דר בבית ומשתמש תשמיש קבוע כדרך כל האדם בביתו אפ"ה פיון שהפנימי היה לו דרה עליה יכול לבטל חזקתו איברא דמהרשד"ם סי' ער"ב כ' דאין הנדון דומה לראיה וכולי וא"ל כפונתו שיש חילוק בין פשה מחזיק בא להוציא חזק' קרק' מחזק' בעלים כגון שהוא דא"ל לחבריה מ"ב בהאי ביתא וא"ל מינה זבינתא וכו' אבל באותו נדון שלא בא להוציא גוף הקרק' מיד הבעלים אלא להשתמש שם מהני חזקה אבל אין חי' זה מבורך כלל אצלי עש"ב: והרב פרי הארץ חלק שני סי' ו' שכ' דחי' מהרח"ש אין לו קיום מדכתבו הרמב"ם ומרן בסי' ק"מ גבי מעמיד בהמה וכולי דהתם לא בא להוציא גוף הקרק' אלא להשתמש ואפילו הכי בעינו מקום מסויים עינו שם ואיברא שכן מצאתי לבעל העיטור באות מ מחאה דף פ"ו עמוד שלישי שכתב וזה לשונו ומסתברא מדנקט הא והא דנחית לכולא שמע מינה דאי נחית לפלגא אף על גב דאית בה דין חלוקה אין מחזיקין והא דתנו עשה מחיצה לבהמתו גבוהה עשרה טפחים הרי זו חזקה וכן לתנור וכן לפירינים לאו לגוף הקרקע קאמר אלא להשתמש' הוא שהחזיק כדגרסינו בירושלמי מקום תנור ומקום פירינים אין לו חזקה וכו' עינו שם הרי בשותפים על פרוק מירי שלא בא להחזיק גוף הקרקע אלא לתשמיש והוא הדין בחצר חבירו ולכך בעינו מקום מסויים אבל הרמ"ה בפ' חזקת סימן ר"ט פתב דלהחזיק בגוף הקרקע מירי ותי' בע"א עינו שם באנרף וכן משמע מדברי התוספות שם וכן לשון הרמב"ם והטור ומרן וטען בעל החצר ואמר אתה נתת לי מקום זה או מכרתו לי הרי זה חזקה משמע שטוען שמכר לו גוף הקרקע ואם פן איכא למימ' דבגוף הקרקע הוא דבעינו מקום מסויים אבל להחזיק להשתמש בכל דהו הוי חזקה כמו שחי' בעל העיטור גבי שותף דמחזיקין לתשמיש ולא לגוף הקרקע וכן מצאתי לה' בית חדש בתשו' סימן ז' שדקדק מדברי הרמב"ם והטור דבעינו מקום מסויים והבין דבטוען שמכר לו גוף הקרקע אלא שכתב וזה לשונו ואף על גב דרשב"ם כ' שאין בני החצר מניחים לנכרים להשתמש תשמישים הללו בחצר שלה' אלא אם פן נטלו רשות מהם עכ"ל אלמא דלא איירי כשטוען אתה מכרת לי גוף מקום זה אלא שנטל ממנו רשות להשתמש בחצר ומשמע לכאור' לחזקת תשמיש לא בעינו מקום מסויים ליתא דנדאי לענין חזקה אין חילוק כלל וכו' עינו שם אם פן דעת מהרח"ש והב"ח דאפילו לא בא להחזיק בגוף הקרקע אלא להשתמש בו בעי' מקו' מסויים אבל כששניהם משתמשים לא הוי חזקה גם הרב בית דוד סימן מ"ה הביא דברי מהרי"ט דאם משתמשים בשנה ליכא חזקה וכת' וזה לשונו ואינו דומה לשכונאי גנאי דהתם המחזיק היה דר והמערער לא היה דר אלא עובר לבד ואין ס' שזה דעת מהרי"ם אלשיך וכולי עינו שם משמע דסבירא ליה דאין חילוק בין להחזיק בגוף הקרקע או לתשמיש דאם משתמ' בשנה ליכא חזקה ואם אינו משתמש בשנה הוי חזק' ותשו' מהרשד"ם סימן ער"ב ככר כתב ה' פנסת הגדולה בסי' קנ"ז אות י"ד משום דבנדון דידן היה הפתח מהבית לחצר ובעל הבית החזיק לצאת הפתח והוא לחצר אבל בעל החצר לא החזיק ליכנס לבית ראובן דרה הפתח ונמצא בעל החצר נחזק

ולא מזיק עיין שם וכן פתב הרב פרי הארץ שם: מיהו אנו לא קנימא לן פרש"ם כמו שפתב הסמ"ע בסימן ק"מ סקי"ח דמרון השמיט דין זה משום דהרי"ף והרמב"ם פירשו בענין אחר דשכונאי גנאי דאותו זמן לא הייתי במדינה זו וכו' פמבנאר בסימן קמ"ו עיין שם וא"כ אפילו גימא דאם המערער משתמש כמו המחזיק בשנה מודו דאין לו חזקה אבל אם אין המערער משתמש כמו המחזיק בשנה סבירא ליה דהוי חזקה וכ"כ מהרשד"ם סימן תכ"ה אבל אפתי איכא לעיוני שכ' הרא"ש והטור דטעמא דחזקה פיון שלא מיתה הפסיד והנינו דוקא היכא שהמחזיק מזיק ואינו גוזק אבל היכא שהמחזיק גוזק כמו שהוא מזיק יכול לומר לא חששתי וכולי עיין שם בגדון דידן גמי הנה א"ל ש"יכול שמעון לומר לראובן מה ששמתתי ולא מחיתי לפי כמו שאפתה בפתח זה עובר עלי גם אני עובר וכולי ומפל מקום נראה בעיני דל"ד לההיא דחצר דהתם שניהם גוזקים בשנה אבל בגדון דידן שמעון גוזק שלוקח ראובן מים אבל שמעון אין לו אלא העברה לבד עיין שם הרי דסבירא ליה דאף על גב דגם המערער עובר על המחזיק כל שאינו מזיקו כמו שהמחזיק מזיקו הוי חזקה דבעינו שניהם גוזקים בשנה וכן כ' מהרש"ח סימן ט"ז עיין שם ואם פן מ"ש מההיא דשכונאי גנאי וכו' ועכ"ל דהתם שאני משום דבא להוציא גוף הקרקע מחזקת בעלים אבל אם לא בא להחזיק בגוף הקרקע' אלא לתשמיש בעלמא מהני חזקה.

ומצאתי להב"ח בתשו' שם שפתב וז"ל ועוד יש לו' והוא עיקר דבית רגילי אינשי לאושולי ולאגורי ולקף מ"ל בתורת שכירות או שאלה דרף בביתי ולא חששתי למחות פיון שלא יצא הבית מרשותי לגמרי שהיה דרפי עוב' על החיצון אבל חצר שבתים פתוחות לא יוצאים ונכנסים בו להם אנשי הבית עיקר תשמישן בחצר קפדי אינשי בהכי דלא לאושלי ולאגורי הילקף ודאי זבנה עיין שם ואם פן אפ' שזה דעת מהרשד"ם סי' ער"ב וסי' תכ"ה דביציאה וכניסה להשתמש בחצר פיון דקפדי אינשי בהכי דגם המחזיק והמערער אין תשמישן שנה כל שאין הנזק שנה הוי חזק' ונראה דאף על גב דקנימא לן כהר"י ו' מיגש והרמב"ם דהאי טעמא דבבבאר אין חזקה להזיק ראיה משום דממיל' בלי שום מעשה הם מזיקים זה את זה משמע דבמעשה כגון שהיה בכותל בחצר ופרצו בנידים אף על פי שהם מזיקים זה את זה הוי חזקה וכן פתב מהר"ח ש' סי' ל"א דלדידהו אפילו בשתמשו יחד כל א' משתמש בחלק חבירו הוי חזקה דלאו חזקה דממילא היא אלא על ידי מעשה שמשמש שם עיין שם.:

סימן קנ"ה א' דין ל"ו ואם קנו מידו וכולי פתב הט"ז סכ"ד דבדבר דלא מהניא חזקה אין טוענים ללוקח שהמוכר קנה בקנין והי"ל ראיה דהא יורש ולוקח שונים ובירוש אמרי שאין טועני' בשבילו מילתא דלא שכיח' כמ"ש בס"י ק"ח בעיקסא וכולי ודאי דלא שכיחא שיקנה בקנין עיין שם ונראה הדין אמת פנותיה ולא מטעמיה דנהי דמתנה לא שכיחא ולא טעני' לירשים אף על פי שאביהם היה נאמן כמ"ש התוס' במציעא דף ע' בד"ה אתה וכו' עיין שם מ"מ ודאי דמכירה מילתא שכיחא היא דאגב זוזי גמר ומקני ואמאי לא טעני' ללוקח וליורש שמכר לו במעות ובקנין ועוד דהרי הרי"ף והראב"ד והרא"ה והר"ן והנ"י ס"ל דטועני' ללוקח וליורש כל מה שאביהם יכול לטעון אפ"ל טענה דלא שכיחא עיין שם וא"כ ה"כא גמי טוענים בשבילם שמכר או נתן או מחל לו בקנין ומאי פריף בגמרא אמתני' דאם לקחו הרי הוא בחזקתו והאר"נ אין חזק' לגזקי' וכולי

והרב עדות ביעקב סימן ס"ו כ' דלא טעני נאנסו גבי עיסקא אלא אם המפקיד בא להוציא ממון שהיא ידוע שאינו שלו כגון מטלטלי' וקרקעות שירשו היתומים אבל אם בא להוציא ממון שהוא ספק אם הוא חלק הפקדון לכ"ע לא טעני' להו נאנסו והסכים עמו ה' שמחת יום טוב סי' ל' דף קט"ו עיין שם ואם פן הכא נמי שהיא ספק לא טעני' להו מיהו פתבתי בסי' ק"ח דמדברי הרמב"ן בס' תמ"ד סי' רנ"ו והנ"י בפ' הגוזל בתרא א"נ פן שכ' לתרץ לדעתם מעשה דר' מיישא דפר' הכותב והתם בא להוציא הפקדון עצמו והוכיחו עוד דטעני' להו מילתא דלא שכיחא מדמק' בסוף המקבל והא רבה אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשויים להשאיל ולהשפיר ולא מתרצי' שאני התם דאין טוענים ליורשים דבר רחוק ע"ש אלמא אפי' בא להוציא הפקדון שאינו נדאי של אביהם טענינו להו מילתא דלא שכיחא וכן הוכיחו שם מדאמרינו בפ"ק לא יחפור גבי לקח חצר ובה זיזין וכו' דאפילו לגבי רבים שהיא רחוק לפיכך אותם טועני' להו ע"ש ואם פן מאי פריף התם והאר"נ אין חזקה לנזקין וכו' אימא משום דטועני' שמכר או נתן לו בקנין אלא נראה דה"ט דלא טעני' ללוקח ולירוש אלא טענה שהיה המוכר או הירוש נאמן עליה בלא ראיה אבל טענה שגם המוכר או המורי' צריף להביא ראיה אין טועני' ללוקח ולירוש כמו שהוכיחו התו' בכתרא דנ"ב בד"ה ומודה וכו' מדתנון הפא מחמת ירושה אין צריף טענה הא חזק' בעי' ואמאי דילמא אם היה אביו קיי' היה מביא עדי' שלקחה וכן הוכיח הרשב"א בתשו' חלק ב' סימן מ' עיין שם ונראה דלמאי דאמרי' התם בדף מ"א ואבע"א שאני לוקח דלא שדי זוזי בכדי וכו' רשב"ם דלוקח עדיף טפי מירוש דלוקח אי לא ברירא ליה מילתא דנדאי וזבנה המוכ' לו לא הנה זוזי בכדי וכן פסק ר' ברוף בהג"א שם ה"נ בנזקים אין טועני' לירוש אבל טועני' ללוקח אבל לדין דקי"ל בסי' קע"ו דהלוקח צריף ראיה עיין שם הכא נמי בנזקין שאין המזיק נאמן בלא ראיה אין טועני' ללוקח וכן כ' הרמ"ה בפ"ק לא יחפור סי' פ"ג וז"ל ולא תימא ה"מ במחזיק גופיה אבל יורש ולוקח לא בעי' ראיה דטועני' לירוש וטועני' ללוקח וכו' דכי אמרי' טועני' לירוש וטועני' ללוקח ה"מ בטענה שהיה המוכר או המורי' נאמן עליה בלא ראיה אבל טענה שאין המוכר והמורי' נאמנים עליה אלא בראיה לדידהו נמי לא טעני' להו וכו' וכן פתב בתשו' בסימן רמ"ב עיין שם ועיין בתשו' הרשב"א שהביא הב"י סוף הסימן דמוכח פן דאין טועני' לירוש בהנזק ראיה שאין לו חזקה וכן פתב הרא"ש בתשוב' פ"ל צ"ט סי' ו' וז"ל וחסרון שעל הגג אפילו לא היה שמעון לוקח לא טענינו ליתמי כי הא מילתא שמא היה בענין אחר פינון שאביה' לא היה יכול לטעון פן בלא ראיה פינון דאין חסרון מזיק לשמעון אין לו חזקה עד כאן לשונו וכן פתב ראב"ן ד' ק' ע"ב דאם אביהם היה צריף ראיה אין טועני' לירוש עיין שם ושוב מצאתי פן למהריב"ל ח"ג סי' ל"ג והסכים עמו מהרימ"ט ח"א סימן ק"ח וה' בני אהרן סימן ט"ז עיין שם ועיין במהרש"ך ח"ב סי' קע"א ומדברי מהר"ם בתשו' דש"יכי לה' אישות סימן ה' שפתב וז"ל ולא שייף נמי למי' טועני' לירוש ואלו אביה' קיי' היה מברר שלקח מן האשה וחסור ולקח מן האיש וכו' דלא טעני' לבדות דבר חדש מלבנו לאפקועי קרק' מחזקתיה וכל מאי דטעני' ליתמי מאי דמצי למיטען אבוהון ה"מ להחזיק בשלקהם וכו' נראה לכאורה דאפילו טענה שלא היה אביהם נאמן אלא בראיה טעני' לירוש שמא אביהם מברר פן וזוקא להוציא לא טעני' להו ושוב מצאתי פן למהר"א ששון סי' רכ"ב עיי"ש ולא זכר פל הגוף

רַבּוֹנוֹתָא דס"ל דְּלָא טַעְנֵי לְיִוְרֵשׁ וְלַלּוֹקֵחַ טַעְנָה שְׁהֵי אַבִּיהֶם צְרִיף רַאֲיָהּ:ב' הֵגָה אוֹ שְׁמַכְרוּ לוֹ אוֹ שְׁנָתָן לוֹ וְכו' פְּתַב הַסַּמ"ע וְאִין צְרִיף קִנְיָן דְּקִנְאוּ בְּמַעוֹת וְכו' עֵינֵן שָׁם וְהַב"ח פְּתַב אַף עַל גַּב דְּמַכִּירָה לָא מְהַנְיָא דְּלָא אֲמַרִּינָן אַגַּב זְוִי גָמַר וּמִקְנֵי דְּסָבוּר הֵיזָה שְׁיָכוֹל לְסַפּוֹל וְכו' מ"מ אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ אֵלִים לִיהַ ק"ם וְכו' עֵינֵן שָׁם הֵרִי דְּבַמְכִיר' נְמִי אֲפִילוּ נָתַן הַמַּעוֹת לָא מְהַנְיָ אֲלָא בְּקִנְיָן סוּדָר: סִימָן קנ"ו א' דִּין א' הֵגָה אֲבָל לְמַכְרוּ י"א דְּשָׂרִי וְכו' אֲבָל הַטּוֹר כ' דְּמַעַפְבִּין עֲלֵיו שְׁלָא לְמַפְנ' אוֹ שְׁלָא לְהַשְׁפִּיר וְכו' וְכַתְּבַהּ הַב"ח דְּסַבִּירָא לִיהַ דְּבַרְיִיתָא קַתְּנֵי שְׁלָא יִשְׁפִירְנוּ וְכָל שְׁפָן שְׁלָא יִמְפָּרְנוּ וּלְכַף נֶקֶט הַטּו' מְכִירָה תַּחֲלָה לֹמַר דל"מ מְכִירָה עֵילְמִית אֲלָא אֲפִי שְׁכִירו' עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתַב הַרַמ"ה בַּפ' לָא יַחְפּוֹר סוּף סִימָן נ"ו דְּתַנָּא שְׁכִירוֹת דְּלִפִּי שְׁעָה וְכָל שְׁפָן מְכִירָה ע"ש וְהַדְרִישָׁה פְּתַב דְּסַבִּירָא לִיהַ לְהַטּוֹר דְּמַכִּירָה דְּנֻקָּא אִם יִמְצָא אַחַר שְׁיָקְנָה בְּכַדִּי דְּמִיּוֹ אֲבָל בְּשְׁכִירוֹת אֲפִילוּ לָא יִמְצָא לְהַשְׁפִּירוּ בְּכַדִּי דְּמִיּוֹ שְׁיִשְׁפּוֹר אוֹתוֹ זֶה עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה עֵינֵן דְּס"ל דְּשְׁכִירוֹת גָּרַע מִמְכִּירָה וְנִמְשָׁף אַחַר הַרַמ"ה שְׁפָן כ' וְאִם פֶּן אֲפִילוּ אִינוּ מוֹצָא שְׁיָקְנָה בְּכַדִּי דְּמִיָּהּ אִינוּ יָכוֹל לְמַפְנֹר לְזָה אֲבָל אִם אִינוּ מוֹצָא קוֹנָה אַחַר יָכוֹל לְמַפְנֹר לְזָה כְּמוֹ שְׁפַתְבַּהּ הַב"ח וְכֵן דַּעַת מְרֵן הַב"י ב' דִּין ג' וְאִין הַשְׁכָּנִים וְכוּלֵי נִרְאָה דְּהוּא הַדִּין דְּאִין הַמְשַׁפֵּיר יָכוֹל לְעַכְבַּ לְשׁוֹכֵר מִמְלַמֵּד תִּינוּקוֹן אֲפִילוּ מִתּוֹךְ כַּף אִין בְּנֵי אָדָם רוֹצִים לְשַׁפּוֹר הַבְּתִי אַחֲרֵי יוֹשׁ הַפְּסָד בְּדָבָר וְכֵן מִשְׁמַע קִצָּת מְדַפְרִיף בַּגַּמ' א' מְבַנֵּי הַחֲצָר שְׁבַקְשׁ וְכו' וּמְלַמֵּד תִּינוּקוֹת בְּנֵי חֲצָר מְעַכְבִּים עֲלֵיו וּמוֹקִי לָהּ בְּתִינוּקוֹת דְּנֻכָרִים וְלָא מוֹקִי בְּתִינוּקוֹת יִשְׂרָאֵל וּבְדַאֲיָפָא פְּסִידָא עֵינֵן שָׁם וְכֵן הֵיזָה דְּלָא יִשְׁפִירְנוּ וְכו' מִיָּרִי אֲפִילוּ בְּדַאֲיָפָא פְּסִידָא דְּלָא יִמְצָא מִי שְׁיִשְׁפִיר בְּכַדִּי שְׁשַׁכְרוּ זֶה (עַד פָּאן מְצָאֲתִי): ג' וְה"ה לְכָל מִילֵי דְּמַצְנָה וְכו' כְּגוֹן לְחַלְקַ צְדָקָה אוֹ לְהַתְּפַלֵּל בַּעֲשָׂרָה הַטּוֹר וְכו' מְרֵן הַב"י דְּהוּא הַדִּין כּוֹתֵב סֵפֶר תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכ' ר' יְרוּחָם וְדָלָא פְּהַרְמַב"ן עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתַב הַרַמ"ה בַּפ' לָא יַחְפּוֹר סִימָן נ"ה וְסִי' נ"ו ע"ש וְכֵן דַּעַת מְהַר"י ו' מִיַּגֵּשׁ שָׁם וְהַרִיטְב"א בְּתַשׁוּ' הַבִּיאָה מְרֵן הַב"י פְּתַב דְּלֵאֵי דְּנֻקָּא מְלַמֵּד תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבִּין אֲלָא הוּא הַדִּין לַעֲשׂוֹת מְדַרְשׁ לְהַרְבִּיץ תּוֹרָה אוֹ לְדַרְוֵשׁ בּוֹ בְּרַבִּים כְּדִי לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהַאֲדִיר וְלָא תַשְׁתַּפַּח תּוֹר' מִיִּשְׂרָאֵל דְּחַד טַעְמָא הוּא וְכַתְּבַהּ הָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוֹל' דְּנַר' דְּסַבִּירָא לִיהַ דְּצְדָקָה וְכִינְצָא אַף עַל גַּב דְּהוּי מַצְנָה לָא וְכֵן פְּתַב מְהַר"ם דִּי בּוּטוֹן עֵינֵן שָׁם אֲבָל מְדַבְרֵי מְרֵן הַב"י לָא מִשְׁמַע פֶּן וּמְכָל מְקוֹם נְקִיטִינָן דְּמְהַר"י ו' מִיַּגֵּשׁ וְהַרַמ"ה וְהַטּוֹר וּר' יְרוּחָם דְּכָל דְּבַר מַצְנָה אִין יָכוֹלִים לְעַכְבַּ.

וְנִרְאָה דְּהוּא הַדִּין דְּאִין יָכוֹלִין הַשְׁנוֹתְפִין לְעַכְבַּ עַל הַדִּינֵן שְׁדָן בְּבִיתוֹ דְּבַר דְּדִין הֵינֵנוּ תּוֹרָה וְכָל שְׁדָן דִּין אֲמַת לְאֲמַתוֹ אֲפִי שְׁעָה א' כְּאֵלוֹ תִקְוֵן כָּל הָעוֹלָ' וְגוֹר' שְׁתַּשְׁר' שְׁכִינָה בְּיִשְׂרָאֵל וְהַט"ז שְׁפַתְבַּהּ דְּלְכַף פְּתַב הַטּוֹר כְּגוֹן לְחַל' צְדָקָה אוֹ לְהַתְּפַלֵּל בַּעֲשָׂרָה לֹמַר דְּנֻקָּא מַצְנָה הַתְּלוּיָהּ בְּצִירוּף אֲנָשִׁים מַה שְׁאִין פֶּן בְּשַׁאפ' לוֹ לִילָף לְבֵית הָאֲנָשִׁי שְׁצָרִיכִים לְכַף וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם אִין נִרְאָה פֶּן וְגַם מְרֵן שְׁפַתְבַּהּ סְתָם ה"ה לְכָל מִילֵי דְּמַצְנָה נַר' דְּכָל מַצְנָה קְאָמַר: סִימָן קנ"ז א' דִּין ד' הֵגָה יֵשׁ אוֹמ' דְּאִין הוֹלְכִין אַחַר הַמְּנַהֵג הַהוּא וְכו' וְכֵן כ' הַרְשַׁב"א בְּתַשׁוּ' חֲלַק שְׁנֵי סִימָן רַס"ח עֵינֵן שָׁם ב' וְאִם אִין מְנַהֵג יָדוּעַ וְכו' פְּתַב הַרַמ"ה רִישׁ בַּתְר' סִימָן ב' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּמְסַתְבָּרָא דְּאֲתָרָא אִיפָּא דְּכַנּוּ גְוִיל וְאִיפָּא דְּכַנּוּ לְבָנִים בְּתַר רַוְבָּא אֲזַלִּינָן דְּכִי אֲמַרִּי דְּבַמְמוֹנָא לָא אֲזַלִּינָן בְּתַר רַוְבָּא הֵנִי מִילֵי לְשַׁעֲבַר דְּאִיפָּא לְמִימַר דְּדִילְמָא הַאי גְבַרָא מְפִיעוּט הוּי אֲבָל לְעַתִּיד כְּהַאי גְוִוְנָא דְּלְמִיזַל בְּתַר מְנַהֵגָא דְּאֲתָרָא הוּא דְּבַעֲיָנָן בְּתַר רַוְב' אֲזַלִּינָן דְּאֵלוֹ מְנַהֵגָא דְּמִיעוּט לָאו מְנַהֵג הַמְּדִינָה הוּא וְלִי פְּלָגָא וּפְלָגָא

ופלגא א"נ דלא איתברר מנהגא דרוב' ה'לך אחר הפחות שבשיעורים שהן בכלל ספק מנהג המדינה דאוקי ממונא בתוקת מריה עכ"ל: סימן קס"א א' דין א' אם גילה השני דעתו וכו' כת' הרשב"ש סימן ק"ף דאם היה שם וראה ושתק חיי' שכל שהוא בפניו פאלו אמר לו בפירושו הוא שהרי לענ' קנן קרקע בתוקה אינו קונה עד שיאמר לו מוכר לה וחתק וקני ואם נעל וגדר ופרץ בפניו פמאן דאמר לה וחתק וקני עיין שם.

: סימן קס"ג א' דין א' כופין בני העיר וכו' פן כתב הנ"י בשם הר"ן דלא קנימא לן פרשב"ג וכ"כ הרמ"ה בפ"ק קמא דבתרא סימן ט' וזה לשונו רשב"ג אומ' וכו' ולית הילכתא פנותיה דקנימא לן יחיד ורבים הלכה כרבים ואי משום דאמר ר"י פל מקום שישנה רשב"ג במשנתו הלכה כמותו וכולי הא דחינו לה בפ"ק המדיר ואסיקנא אמוראי גינהו אליבא דר"י הילכף וכולי עיין שם וכן דעת הרמב"ם ועיין בס' יד מלאכי סימן ש"ז: ב דין ב' וכל הדר בעיר י"ב חזש וכו' ונפט' מהעי' שיצא ממנה ולא יפרע פלום ואם פספ' גולגלתא שנכתב בכתב המלך עיין מהרימ"ט סי' נ"ז ואפ' הניח אשתו שם: ג' הנה ולכ"ע אם נפל לו בית בירושל' או במתנה וכולי וכן כתב הרמ"ה בפ"ק קמא דבתרא סי' יו"ד וז"ל אבל אם נפלו בירושל' פינון דממילא קאתי ולא היה דטרח בהדא לאו פאנשי העיר דמי דאפתי לא גלי אדעתיה דניח"ל למידר בהדייהו ומתנה אתן לפלוגת' דר"א ורבינא בפ' שנים אוחזין והלכ' כדברי המיקל הילכף מתנה פירושיה דמי ולא מחייב עכ"ל משמע דלמאן דאמ' התם מתנה כמכר מטעם דאי לא דטרח קמיה לא הנה יהיב ליה מתנה הכא נמי הוי פאנשי העיר וחיוב מהאי טעמא והרמב"ם פסק שם מתנה כמכר וכו' המ"מ ואולי משום דמסתבר טעמיה עיין שם ואם פן הכא נמי חייב פאנשי העיר אבל מרן הב"י סימן שע"ד כ' דיותר נכון שטעמו כהרמ"ה שכ' הטו' שם הלוקח מוחז' ודאי והמוכ' ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי עיין שם וא"כ לעולם פסקינו לקולא דהתם דהלוקח מוחזק פסק דמתנה כמכר והכא פסקינו לקולא דמתנה לאו כמכר ולא מחייב ד' דין ג' ויש אומרים שגובין לפי המזון וכולי וכ"כ התוספות בשם ר"ח והרא"ש בשם מהר"י ו' מיגש וכן דעת הרשב"א בתשובו' חלק ראשון סימן אלף צ"א ובתשו' חלק שלישי סימן שפ"ב עיין שם אבל דעת הרי"ף והרמב"ם דאין גובין לפי המזון פלל אלא לפי קרובהבתים וכן הרמ"ה בפ"ק קמא סימן ע"ז האריף והספ"ם פן עיין שם: והאי שבח מזון דוקא מזון דמטלטל ואם מלחמת המלכים הם שבאים להרוס ולשרוף את העיר גובי' לפי הפל מטלטליו וקרקעו' מהר"י ו' מיגש והרשב"א בתשו' חלק ג' סימן שפ"ב וסימן ק"א עיין שם: ה' הנה ויש חולקין וכו' פן כתב הרשב"א בתשובות סימן אלף צ"א ובתשו' חלק שלישי סי' ק"א והביא ראיה מדברי מהר"י ו' מיגש עיין שם סימן קס"ד א' דין א' בעל העלייה פופהו וכו' כתב הנ"י ואם תאמר למה צריף לבנות הבית יכפנו לבנו' כפר תי' בירושלמי דהכא במ"ע בשאינו שם שהלך למ"ה אבל כשישנו פופין אותו וכן דעת הרמב"ן אבל הרשב"א כ' דהירושלמי סבר פרב אחא בפ"ק הפותב דסבי' ליה דאין גפרעין מן האדם שלא בפניו אבל אנן סבירא לן כר"נ דגפרעין א"א דבישנו פופין אף כשאינו פופין אלא דס"ל לגמ' דאין פופין אותו פלל דהבית נשתעבד ולא נשתעבדו נכסיו שנפוף אותו וכן דעת הרא"ה עיין שם ומרן בב"י כתב דהרמב"ם סבירא ליה פהרמב"ן וכן דעת הטור וכן כתב המ"מ וכן פסק מור"ם בתשו' סימן ע"ש אבל בכ"מ כתב שאין דעת רבינו פן אלא דוקא כשנפל פותל אחד דע"כ צריף לבנותו פדי

שלא יפול כל הבית כופהו אבל כשנפל כל הבית אם אין בע"ה רוצה לבנותו אין בעל העלייה יכול לכופו והדרישה הסכים עמו וכן כ' בסמ"ע עיין שם באנרף ואפשר שלמד פן משום דבירושלמי אמרי' שמענו שאין כופין והתני רבי חיאי כופין פאן בישנו שם פאן באינו שם ואם פן לדין דלא נשתעבדו נכסיו רק הבית צריף לומר דהא דתני רבי חיאי כופין מיירי בנפ' פנתל אהד ומתני' דאין כופין בנפל כל הבית והרב פני משה חלק שני סימן ס"ח האריף בזה ע"ש ושוב ראיתי להרב פרח מטה אהרן סימן קי"ב שהקשה אמאי לא תי' פן בירושלמי עיין שם ולא ק' מידי דהירושלמי לא מחלק פן ותי' לשיטתו כשישנו שם כופין אבל אנו מחלקי' בין נפל פולו לנפל מקצתו וכתב הדרישה דהכא כופין אפילו שלא בפניו דהיינו שיורדים לנכסיו מיהו ה"ד כשהיה בפנינו ואמ' לו לבנות ורצו בית דין לכופו והוא פרח דאז דוקא שיף לירד מנכסיו כמו בלנה מחבירו עיין שם וא"כ הירושלמי לא תגרץ פן דסבירא להו דבישנו כופין לעולם ובאינו אין כופין לעולם אבל אנו סבירא לן דבנפל פולו אין כופין לעולם ובנפל מקצתו כופין לעולם ונראה דמרו בכ"מ שחב' אחר פה חזר בו ממה שכתב בב"י וכי האי גוונא פתב מהריק"ש בתשו' בספר אהלי יעקב סימן מ"ט עיין שם ואפילו אין הכרע פבר פתב מהר"י נבון בתשובו' בספר חיים שאל סימן ס"ד דמה שקבלו הוראות מרן הוא הדב' ברור בש"ע דוקא וכל שדבריו בש"ע סתומים אף שבב"י או בתשוב' מבואר להיכן דעתו נוטה לא קבלו עיין שם וממה שפסק מרן בסימן קנ"ז חצר השותפין וכו' יש לכל אהד מהם לכופ את חבירו לבנות את הכותל באמצ' כדי שלא יראהו חבירו וכו' ואם האח' עני ואהד עשיר דינו כמו בית ועלייה כמו שכתב הטור ופסקו מור"ם שם נר' דהכא נמי אם הוא עשיר ואינו רוצה לבנות כופין אותו ולדעת הרשב"א ה"ם נמי אין כופין אותו לבנות הכותל כמו בבית ועלייה אבל ראיתי למהראד"ב בתשוב' בספר פרח מטה אהרן ח"ב סימן ג' נסתפק אם בדין הכותל מודה הרשב"א דכופין עיין שם ואם פן אפשר' שפן דעת מרן דבכותל: ב' והתקרה עצמה וכו' ראובן שמכר לשמ' עלי' שעל גב ביתו והתנו שהתחזון לא יהא חייב בתקון התקרה או שהיו שותפין בבית ועלייה וחלקו בנה התנאי ומכר בעל הבית חלקו ללוי דאין לוי בתקון התקרה כמו ראובן ואינו חייב בתקון התקרה מהראנ"ח הביאו הרב פנסת הגדולה עיין שם ויש להסתפק אם מת הבעל הבית אם טוענים לירשיו הנה תנאי מורישו עם בעל העלייה שלא יתקן התקרה וכה"ג כ' מהרשד"ם סי' צ"ח בשם חכם אהד במלנה על המשפון טוענים לירשיו שמא אביהם התנה עם הלנה שלא יהא חייב באחריותו ובסימן ע"ב ס"א פתבתי דמדברי הנ"י ומרן משמע דאין טוענים להם שמא הנה תנאי דלא שכיחא וכן פתב הר' מגחת יעקב בתשוב' סימן ט"ו וגם מהרשד"ם פמסתפק אמרה בלשון אפשר ולכאורה ע"ש ואם פן הכא נמי אין טוענים לירשים שמא התנה אביהם שלא יתחייב בתקון התקרה ונראה דגם מהרשד"ם מודה הכא דהתם דוקא (עד פאן מצאתי): ג' דין ד' שמודה על קצתם וכולי פתב הרב כנה"ג אף על גב דמקצת האבנים שמודה בהם נותנם בידו לא הוי הילף דהילף לא הוי אלא במלנה או בפקדון דאם לא הנה נותן לא היו עומדות ברשו' הנתב' אבל הכא נתינת האבנים לא שמנה נתינה למקריה הילף דאפילו איתנהו ברשות אהד מהם לא חשבינן ליה מוחזק דשותפין לא קפדי אהדדי עיין שם וליתא דהא אם נתב' לא הודה במקצת ואמר איני יודע חשבינן ליה מוחז' ואין הלה נוטל פלום פדאמרינן בפרק הבית והעלייה עיין שם בתוספות בדבור

המתחיל גימא וכו' וא"כ פשהודקה במקצת ונותנו לו אמאי לא הוי הילך ועוד דהא טעמא דהילך פטור משום דמקצת ששהודקה בו פמאן דנקיט להו מלנה דמי ועל השאר הוי כופר בכל וליפא הודקה במקצת ואדרבא כ"ש אם לא הנה מןחזק דברשות מרה איתנהו דהוי הלה כופר בכל ובפרק קמא דמציעא אמרינו ותנה תונה שנים אוחזין בטלית וקא הקא כיון דתפיס אנו סהדי דמאי דתפיס הילך הוא וכו' אלמא הוי הילך מפח דתפיס ע"פ העדים עיין שם ברש"י: ד' דין ה' ויושב ודר בתוכה וכולי אם רצה לבנות הבית והעלייה ולדור בשניהם הרשו' בידו אבל להשפיר הבית אסור ולהשפיר עלייה אפשר דאסור ואפשר דמותר מהר"ש הלוי הביאו ה' פנסת הגדולה עיין שם ונרא"ל דאפילו להשפיר את הבית מותר וכן מצאתי להרמ"ה בפרק השותפין סימן ע"ו שכתב גבי מי שיש לו בית בחצר אחרת בני חצר משעבדים אותו לעשות עמה דלת וכו' ונ"ל ואי אמר לא ניח"ל מאגרייהו ולא בצערייהו דינא הוא דנחתי בני מתא או בני חצר ואגרי ליה לבית או לחצר ושקלי אגרייהו עד דמשתלמי שיעור מאי דחזי ליה למיתב בהדייהו ביהווא חיובא מ"ד הבית והעלייה של שנים שנפלו ואין בעל הבית רוצה לבנות וכו' ע"ש: ה' ויושב ודר בתוכה וכו' כת' הסמ"ע ואין מחשב פרי' כיון דקרע משועבד גם כן לעלייה ובעל הבית בלאו הכי לא דר בכאן עיין שם משמ' דאם לא הנה הקרע משועבד לעלייה הוי רבית ואסור לדור בתוכו אלא בשכירות ובקמא דף ד' אמרינו למאי דס"ד דהדר בחצר חבירו דלא קיימא לאגרא צריף להעלות לו שפר אבל למאי דקי"ל דאין צריף להעלות לו שפר נרא' לכאורה דאפילו אין הקרע משועבד לעלייה מות' והבונ' חורבתו של חבירו מותר לדור בה בלא שכירות כדמוכח התם גבי ההוא דבנה אפדנא וכו' וכן כתב הרב מנחת יעקב בתשו' סימן ט' עיין שם מיהו הרא"ש שם והטור סימן שס"ג כת' דאם חסרו אפילו דבר מועט כגון שהנה הבית חדש וזה חסרו במה שהשחירו צריף לשלם לו כל הנאתו וכן ראיתי להראב"ן סוף מציעא שכתב וזה לשונו ראובן שהלך למדינת הים והנה לו בית אצל שמעון וסגרו והלך לו ובא שמעון ונשתמש בו כל ימי היותו במדינת הים ובחזרתו תבעו שפר ביתו וכו' ומסקנא זה נהנה וזה לא חסר פטור וכל שכן שמעון זה שלא נהנה שהנה לו בית וראובן לא חסר שהנה ביתו מוסגר שהוא פטור והבית ישן הנה ולא מצי טעין השחרת פותליו וחסרתני אבל זה לא נהנה וזה חסר חייב כר"י דאמר אף זה דר לתוף של חבירו חייב מפני שמסרו שמשחיר את פותליו וכולי עכ"ל הרי דסביר"ל דאם הבית חדש חייב מפני שמשחירו את הפותל ואם כן הקא הוי זה נהנה וזה חסר ואמאי שרו רבנן אלא על פרוח משום דהקרע משועב' לעלייה והתימא על ראב"ן שכתב דזה לא נהנה וזה חסר חייב כר"י וקא דר"י זה נהנה וזה חסר הוא אבל זה לא נהנה וזה חסר אדרבא משמע דסביר"ל דפטור כדאמרינו אלא בעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה ויושב בבית וכולי והרדב"ן חלק שני סימן כ"ג כתב לדעת הפוסקים דזה אינו נהנה וזה חסר חייב הא דאמרינו אליבא דר"י משום שחורריתא דחזיה בעלמא היא דילמא וכולי אבל לעול' אימא לה דטעמא דר"י משום דאסור ליהנות מחבירו שלא מדעתו אי נמי קנס קנסו אותו שיגרד וידור בביתו כדי שיתן לבעל העלייה יציאותיו עיין שם ודבריו תמוהים דאם כן מאי פשיט בקמא מרבנן דזה נהנה וזה לא חסר פטור אימא משום דקנסו אותו שיגרד בביתו חנם כדי שיתן לו יציאותיו וכן מאי קאמר ר"י אף זה וכו' והא לדידה נמי דבונה גם כן העליון זה לא נהנה וזה חסר חייב

ואפ'י הכי קנסו אותו פדי ליתן לו יציאותיו וה"נ לרבנן דהוי זה נהנה וזה לא חסר אימא דקנסו אותו והרשב"א הובא בס' א"ז שם כת' וזה לשונו ושמא נאמר דכל שהוציא יציאותיו בקרקע של יתומי דעתו שלא יהא נפרע מהם עד שיגדלו ויהיו בני פירעון וחרה היציאה עליהם בחוב ונפרע זה שכירות כל האפדנא מעתה שאלו דר בהם עכשיו בלא פריעת שכירות אף ימצא נפרע מהיתומים מעתה עכ"ל ומהראנ"ח חלק שני סימן ג' כת' אף על פי שקצת פו' כתבו סתם שנוטל כל השכירות מבואר בעצמו דלא כל שכירו' הבית קאמ' שפינון שהשכירו' הוא שכר הבנין והקרק' היא הלה עושה סחורתו בפירתו של חבירו אלא וכו' עיין שם ונראה דסבירא ליה פהרשב"א דאיפרע כל שכירות הבית (עד פאן מצאתי): ו' עד שיתן לו כל יציאותיו וכו' ה"ד אם תבעו בב"ד וחיבוהו וסרב מלעשות צווי ב"ד אבל בלאו הכי אם טען פרעתי נאמן פדלעיל סי' קנ"ז ס"ח עיין שם הכנה"ג וה' פני משה ח"א סימן ז' כ' דאינו נאמן וכ"כ ה' בני אהרן סימן כ"ד דבנפל אם אמר שפבר פרעו ולבנות אפשר אינו נאמן דהוי פפרעמיה בתוה' הזמן וראייה לזה מדאמרי' בריש בתרא פותל חצר שנפל מחייבין אותו לבנותו בחזקת שנתן וכו' ופירש"י לאחר שנבאו הא קודם לכן אינו נאמן ע"ש: ו' שני שותפין בחצר שאין בו חלוקה ונפל החצר וא' ש מהם עני נראה שיבנה העשיר ודר בו פנגד יציאותיו דאין חיל' בין בית ועלייה לשותפין כמ"ש הטור בסימן קנ"ז בשם הר"י אברצלוני ופסקו מור"ם שם גבי.

פוחל דאם א' עני ואין ידו משגת לבנות דינו כמו הבית והעלייה ע"ש בהסמ"ע וראיתי להרשב"א בתשו' ח"ב סי' מ"ד כ' ונ"ל ואפילו שהיו הכותלים מתחילה גבוהים יותר אינו חייב אלא פדי סילוק ההיזק (עכ"מ): סימן קס"ז א' דין א' לא יטול העליון וכו' משמע דיטול התחתון שהוא מוחזק מרו' הב"י ועיין בהסמ"ע והט"ז כ' דס"ל פינן דבכ"מ קי"ל כר"י לגבי ר"מ ור"ש אלא דהקא איפסקא הילכתא כר"ש בהדיא א"כ כל ספק בדברי ר"ש הדרין לכללין דהלכה כר"י דהוי של תחתון עיין שם וליתא דכיון דר"ש ס"ל כר"מ דהוי של עליון דמן הדין ופסקי' פנותיה א"כ בספק לא קי"ל כר"י דהא פשיטא לן דשדינן גוף בטר עיקרו כר"מ ולא כר"י אלא דמספק"ל אם העליון מחל לתחתון או לא וכל ספק במחילה מעמידים הנכסי' בחזק' הבעלים ועל הנמחל להביא ראיה וכ"ש דהעליון ברי והתחתון שפא ועמ"ש בסימן מ"ב: סימן קע"א א' דין ה' יש מי שאומר וכו' כ' הרשב"ץ ח"ב סי' קנ"ו דאם שבחצר מתחלקי' בית פנגד בית ונהבור לא שייך בו חלוקה פגון בור שאינו בתוה' החצר אבל דבוק בכות' ולפעמי' שיפול אותו צד בפוחל יעלה הבור בחלקו וכן בה"כ של פבוד קטן מתחלק ישמשו בשמישים אלו בשותפות וכן משום פתח השער החצר לא תבטל החלוקה וישמשו בו בשותפות ומה שמבטלי' החלוק' הוא אם יחלקו הבית במחיצה יחלק הבית לחצאין דבזה ודאי דייני' דינא דגוד או איגוד דכל שאלו יחלק אין שמו עליו אין חולקין אותו ומעלים אותו בנדמים ע"ש ועיין בתשו' הרשב"ש סימן רס"ח: ב' דין ו' וכופין את הנתבע וכו' אע"פ שנתרצה השני לגוד או לאיגוד לחבירו בסכום שהספיקו עליו יכול התובע לחזור בו וכולי' כל זמן שלא הקנו זה לזה בא' מן הקניינים וכן נתבע נמי יכול לחזור בו מגוד לאיגוד או מאיגוד לגוד כל זמן שלא הקנו זה לזה בא' מן הקניינים הטור בשם הרמ"ה וכו' המבי"ט ח"ג סימן מ"ג דאפילו נתרצו בפני' ב"ד יכול לחזור כמ"ש הרמב"ם על מי שקיב' עליו קרוב או פסול וכולי' אם קנו מידו אינו יכול לחזור בו ואם לא קנו מידו יכול לחזור בו ע"ש וכ"כ

בְּהִדְיָא הַרמ"ה בַּפ' הַשְׁוֹתְפִין סִי קַע"ג דַּמ"ו דַּאֲפִי לְאַחַר גְּמַר דִּין יְכוּל לְחַזֵּר וּל"ד לְנַאֲמֵן
עָלֵי אַבָּא דְלֵאחַר גְּמַר דִּין אֵינוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוּ דְהֵתֵם פְּוֹלָה מְיֻלְתָּא לְזְכוּתֵיהּ דְנִתְבַּע קֵאֲתִי
וְכִינֵן דְאָמַר תּוֹבַע נַאֲמֵן עָלֵי אַבָּא אוֹ אָבִיךָ וְלֹא הָדַר בֵּיהּ קוּד' גְּמַר דִּין הַמְנִיָּה עֲלֻנְיָה פְּחַד
פֶּשֶׁר וְכַמָּאן דְאֹדֵי לְנִתְבַּע בְּהֵיָא סְהֵדוּתָא דְמִי אָבֵל הֵכָא וְכו' ע"ש וְנַר' דְמִשּׁוֹ דְהוּא ס"ל
דְּגַמַר דִּין הִינְנוּ צָא תֵן לוֹ אוֹ חֲזִיב אֶתְהּ לִיתֵן לוֹ כַּמ"ש בַּפ' י"נ סִימֵן ע"ש לְכַף צ"ל דְהֵכָא
אֲפִי הִבִּיא הַמְעוֹת וּא"ל ב"ד אָגוּד לִיהּ וּשְׁקוּל זִוְנָה שְׁהוּא גְמַר דִּין יְכוּל לְחַזֵּר פֶּל שְׁלֵא
קִנּוּ מֵא' מִן הַקְנִינִים אָבֵל לְדַעַת הַרְמֵב"ם וְהַסְמ"ג שֶׁכ' נִגְמֹר הַדִּין וְהוֹצִיא מְמוֹן וְכו'
ע"ש ה"נ אִם קָבֵל הַמְעוֹת קִנְהָ דְקָרַע נִקְנָה בְּכֶסֶף וְאִם ק הוּא מְטֻלְטֵלִי (עכ"מ): ג' הֵגָה
וְאִין אָדָם יְכוּל לֹמַר לְחַבְרֵוֹ גוּד אוֹ אִיגוּד בְּפִחוֹת מְשׁוּנִי וְכו' כ"כ הַרְשֵׁב"א בְּשֵׁם
הַרמ"ה הַהוּבָא בַּב"י וְנַר' דַּס"ל דְהַעֲשִׂיר יְכוּל לֹמַר לְעֵנִי גוּד אוֹ אִיגוּד אַע"ג דְאִין יָד הַעֲנִי
מְשַׁנֵּת וְכֵן פְּתַב בַּפ' דַּב"ב סִימֵן קַע"ג דַּמ"ה ע"ג עֵינֵן שְׁם אֶלָּא דַּה"ד בְּכַדִּי שְׁוִיָּו אָבֵל
בְּפִחוֹת מְשׁוּנִי לֹא: ד' שְׁלֵשָׁה שְׁוֹתְפִין שְׁיֵשׁ לְהֵם חֲצָר שְׁלִישׁ לְכָל א' וְשֹׁכֵר רְאוּב' מְשַׁמְעוּ
חֲלָקוֹ אִין לֹוי יְכוּל לְתַבְּנֵעַ לְרְאוּבֵן גוּד אוֹ אִיגוּד דְעֵיקָר דִּינָא דְגוּד אוֹ אִיגוּד מְשׁוּם הִיזְק
רְאוּיָהּ וְהֵכָא פִּינֵן דְרְאוּבֵן שְׁכַר חֲלָקוֹ שֶׁל שְׁמַעוֹן בְּטֵלָה טַעֲנַת הִיזְק רְאוּיָהּ בְּתוֹךְ זְמַן
הַשְׁכִּירוֹת אָבֵל אַחַר זְמַן הַשְׁכִּירוֹת יֵשׁ לְהֵם דִּין גוּד אוֹ אִיגוּד הַרְשֵׁב"ש סִימֵן פ"ז עֵינֵן
שְׁם: ה' דִּין ח' הֵגָה וִי"א דְבַחֲצָר וְכֹלֵי פְתַב הַכְנֵה"ג לְכַאוּרָה נַר' לִי רְאוּיָהּ לְדַבְרֵי הַרְא"ש
מִדְתַּנּוּ בְּנִדְרִים הַשְׁוֹתְפִין שְׁנִדְרוּ הַנָּאָה זֶה מִזֶּה אָסוּר לִיכְנֹס לְחֲצָר רַאב"י מִתִּיר וְאֶמְרִינֵן
עָלֵהּ מִחֲלוֹךְ בְּשֵׁאִין בְּהָ דִין חֲלוּקָה וְכוּלֵי וְאֵמַאי הָא יְכוּל לֹמַר נוּד אוֹ אִיגוּד עֵינֵן שְׁם
וְכַר הַרְשֵׁב"א בְּתִשּׁוֹ ח"ב סִימֵן קַמ"א פְתַב וְנ"ל וּא"ת א"כ תַּק' לְמ"ד אִית דִּינָא דְגוּד
אוֹ אִיגוּד.

דְּהָא אֲפִשֶׁר לְסַלְקוֹ בְּכַף לֹא הִיא דְדִילְמָא אִיהוּ מְסַתְלַק וְלֹא חַבְרִיָּה דְאִי א"ל גוּד אוֹ אִיגוּד
דִילְמָא חַבְרִיָּה אָגִיד וְלֹא מוּגִיד לִיהּ עֵינֵן שְׁם וּמִינָהּ הוֹכִיחַ הַרְשֵׁב"א דְאִין לְחֲלוֹךְ לְזַמְנִי'
דַּא"כ לֹא נִימָא בְּהָ בְרִירָה דְאֵלוּ רְצָה זֶה מְסַלַק אֶת חַבְרֵוֹ מִן הַחֲצָר לְגַמְרֵי עַד זְמַן יְדוּעַ
וְאֵלוּ חֲלָקוֹ בְּכַף וְדִאִי הֵיָה יְכוּל לְאַסְוֹר עַל א' מִן הַשּׁוּק פֶּל אוֹתוֹ זְמַן דְלֹא גָרַע מְשׁוֹכֵר
וּא"כ הַשְׁתָּא נְמִי יְהָא אָסוּר הוּאִיל וְאֲפִשֶׁר לְהֵם בְּחֲלוּקָה זֹו וּמֵאֵן דְאִית לִיהּ חֲלוּקַת זְמַנִּים
מוּקִי לְהָ בְּחֲצָר שְׁיֵשׁ בְּהָ דִין חֲלוּקָה כְּדִמוּקֵי לְהָ רַבָּה הֵתֵם וְה' עֵדוֹת בְּיַעֲקֹב סִי' ס' דַּקַּמ"ב
תַּמָּה דְאֶדְרַבָּה לְרַב יוֹסֵף דְפָלִיגִי בְּאִין בְּהָ דִין חֲלוּקָה ל"ק לְהֵאִי מ"ד אֶלָּא מֵרַאב"י לְבַד
אָבֵל הַשְׁתָּא דְמוּקִי לְהָ כְּרַבָּה תַּק"ל מֵרַאב"י וּמֵרַבְּנֵן דְבְּאִין בְּהָ דִין חֲלוּקָה דְבְרֵי הַפֶּל
מִוֹתֵר וּא"א אֵמַאי מִוֹתֵר מְטַעַם בְּרִירָה הַרִי אֵלוּ רְצָה זֶה מְסַלַק אֶת חַבְרֵוֹ מִן הַחֲצָר לְגַמְרֵי
עַד זְמַן יְדוּעַ עֵינֵן שְׁם וְלֹא דַק דְמֵרַאב"י לְק"מ דְהוּא ס"ל דְאֶפִּילוּ יֵשׁ בְּהָ דִין חֲלוּקָה מִוֹתֵר
מְטַעַם דְכַשְׁקִנּוּ אוֹתָהּ ע"ד פֶּן קַבְלוּהָ דְכָל שְׁלֵא חֲלָקוֹ אוֹתָהּ יְהָא פֶּל גּוּף הַחֲצָר קִנּוּי
לְתַשְׁמִישׁ פֶּל א' מְהֵם: ו' הֵגָה לֹא חֲלָקוֹ וְכוּלֵי פְתַב הַרְשֵׁב"ש סִימֵן קַל"ט בַּב' אַחִים שְׁיִרְשׁוּ
מֵאַבְיָהֶם שְׁנֵי בְתִים א' גְדוֹל וְא' קָטָן וְדַר א' מְהֵם בְּגְדוֹל שְׁנֵים רַבּוֹת וּמֵת וּבָא אַחִיו וְאָמַר
אֲדוּר אֲנִי בְּגְדוֹל כְּדָרָךְ שְׁדָר אַחִי וְנ"ל אֵלוּ הָאֵחַ קוּיִם וְטַעַן אַחִיו שְׁרוּצָה לְדוּר בּוּ כְּדָרָךְ
שְׁדָר אַחִיו שׁוּמְעִין לוֹ וְכוּלֵי וְהַעוֹלָה מִזֶּה שְׁהוּא יְכוּל לְהוֹצִיא מִהַבֵּית הַגְדוֹל וְיַחֲזוּר לְקָטָן
וְיָדוּר הוּא בְּגְדוֹל כְּדָרָךְ שְׁדָר אַחִיו וְאֵח"ךְ יָדוּר זֶה שְׁנָה וְזֶה שְׁנָה כַּמ"ש הַרמב"ם וְכו'
עֵינֵן שְׁם וְלְכַאוּר' תִּשּׁוֹ הַרְשֵׁב"א ח"ב סִימֵן קַמ"א שֶׁכ' וְנ"ל וְאִם אִירַע שְׁיֵשׁב בּוּ הָא' בַּב'
וְג' שְׁנֵים נ"ל שְׁאִינוּ חֲזִיב לְעֵלוֹת לוֹ שְׁכַר דְכָל שְׁלֵא חֲלָקוֹ בְּשָׁלוֹ הוּא מְשַׁתְּמֵשׁ וְאֲפִי'

בְּחֶצֶר שֵׁשׁ בּוֹ דֵּין חֲלוּקָה וְכוּלֵי וְה"ה דְּאִינוּ יָכוּל לֹאמַר לוֹ פְּדִיָה שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ ב' שָׁנִים אֲשֶׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֲנִי לְבִדִּי כְּנִגְדּוֹ דְּכָל שְׁלֵא חֲלָקוֹ בְּשֵׁלוֹ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ וְאֵלּוֹ רְצָה חֲבִירוֹ הֵיזָה מִשְׁתַּמֵּ' בּוֹ עַכ"ל (עכ"מ): ז דֵּין ט' אֶחָד הַשּׁוֹכֵר וְכוּלֵי הֶרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת פ"א מֵה' שְׁכָנִים חֲלָק עַל הֶרְמֵב"ם מִשּׁוּם שֶׁעַל מְנַת כֵּן שָׁכְרוּ וְקָרוֹב אֲנִי לֹאמַר אֶף בְּמִקְחָ כֵּן וְלֹא אָמְרוּ גוֹד אוֹ אִיגוּד אֶלָּא בִּירוּשָׁה אוֹ מִתְּנָה ע"ש וְכַת' הֶרְא"ש וְהַטּוֹר בְּשֵׁם הַר"י הַלּוֹי פְּדִיָה הֶרְאָב"ד דְּדוֹקָא בִּירוּשָׁה וּמִתְּנָה אָמְרוּ גוֹד אוֹ אִיגוּד אֶבְל לְקַחוּ שָׁנִים בֵּית בְּשִׁכְרוֹת אֵין א' מֵהֶם יָכוּל לֹאמַר גוֹד אוֹ אִיגוּד וְכֵן פָּתַב הַנ"י בְּשֵׁם הֶרְאָ"ה וְהַרִיטְב"א אֶבְל הֶרְשֵׁב"א בְּסִי' תַּתְקִי"ג הַסְּפִים עִם הֶרְמֵב"ם עֵינֵן שֶׁם וְהַכְּנֵה"ג הַגַּה"ט אוֹת מ"ז תְּמָה עַל תְּשׁו' שְׁכ' יֵשׁ מִי שְׁאוּמֵר דְּאֵין דִּינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד אֶלָּא בְּלוֹקְחִים וְלֹא בִּירוּשָׁים וְלִיתָא דְּתִשׁו' הֶר"ן סִי' ל"ה הִיא בִּירוּשָׁים וְאֶפ"ה כַּת' דֵּין גוֹד אוֹ אִיגוּד וְאֵין סְפֵק שֶׁנֶּעְלַם מֵהֶם מ"ש הַטּוֹר וְהַנ"י דְּלֹא פְּלִיגֵי אֶלָּא בְּלוֹקְחִים אֶבְל בִּירוּשָׁים הַכֵּל מוֹדִים דְּאִית דִּינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד עֵינֵן שֶׁם בְּאִירָה וְזֶה מְבוֹאָר בְּגַמ' דָּף י"ג דְּבִירוּשָׁים אִיפָּא גוֹד אוֹ אִיגוּד עֵינֵן שֶׁם וְעֵינֵן בְּתִשׁו' מֵהַרְאֵנ"ח חֲלָק א' סִי' ט"ז וְהֶרְבַּ תוֹרַת חֶסֶד סִי' ר' עֵינֵן שֶׁם: ה' דֵּין יו"ד הֵיזָה וַיֵּשׁ חוֹלְקִין בְּזֶה וְכו' זֶה דְּעַת ר"ח וְהֶרְא"ש וְהַרְמ"ה בְּפֶרֶק קָמָא דְּבִתְרָא סִימֵן ק"ע וְסִימֵן קע"ג דָּף מ"ד ע"ב ע"ש וּמְרַדְכֵי שֶׁם כ' דְּבַעַל הָעֵיטוֹר פֶּסֶק דְּהִלְכָה כַּת"ק ל"ש מְכָר וּל"ש מִתְּנָה וְכו' וְכו' ר' מְאִיר נ"ל דְּהִלְכָה כַּת"ק וְכוּלֵי וְתִשׁו' מְהַר"ם הִיא בְּקִצְרוֹת סִימֵן ר"ח וְנ"ל וּבַעַל הָעֵיטוֹר פָּתַב דְּהִלְכָה כַּת"ק ל"ש מְכָר וּל"ש מִתְּנָה וּמַפ' הֵכִי אֵי בְּדַמֵי לִית לִיהִ לְמִיתַב מִשּׁוּם דְּלִית דִּינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד וְא"כ לְמַסְקָנָא דְּמַסִּיק אֲמִימֵר דְּאִית דִּינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד אִם כֵּן לַת"ק שׁוּמְעֵין לוֹ מִשׁו' דְּאִית דִּינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד וְאֶע"פ שְׁאִינֵי כְּדָאֵי לְהַכְרִיעַ נ"ל דְּהִלְכָה כַּת"ק וְכוּלֵי עֵינֵן שֶׁ וְדַבְרֵי בַּעַל הָעֵיטוֹר הֵם בְּדִינֵי חֲלוּקַת קַרְקָעוֹת עַש"ב וְנַר' דְּמְהַר"ם לֹא הַסְּפִים עִם בַּעַל הָעֵיטוֹר דְּאֶפִּילוֹ בְּמְכָר דְּהִלְכָה כַּת"ק (עכ"מ): ט' דֵּין י"ב אִפִּי' בְּדַבָּר שֶׁפָּנְלוֹ אִינוּ רְאוּי לֹא עֵינֵן בְּתִשׁו' בְּשֵׁמִי רֵאשׁ סִי' ק"ך וּבְהַמְגִיזָה שֶׁם: יו"ד דֵּין ט"ז וִי"א דְּלֹא שִׁינָה בִּיתוּמִים גוֹד אוֹ אִיגוּד וְכוּלֵי ל' הַטּוֹר פָּתַב תְּשׁוּבָ' רַב הֵאֵי דְּדִנִּים לְהֶם גוֹד אוֹ אִיגוּד אֶבְל א"א הֶרְא"ש בְּתִשׁו' כַּת' דְּלֹא שִׁינָה בִּיתוּמִים גוֹד אוֹ אִיגוּד שְׁאֵין אֲפִטְרוּפּוֹס רִשְׁאֵי לְמַפְּוֹר חֲלָקֵם וְכ"כ ר"ת עֵינֵן שֶׁם וְדַבְרֵי ר"ת הֵם בְּתו' בְּפֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ וּבְפֶרֶק הָא"מ כ' דַּר"י חִזַּר וְהוֹדָה לְדַבְרֵיו וְכֵן פָּתַב הַסְּמ"ג עֲשִׂין צ"ו וְהֶרְא"ש בְּפֶרֶק אֶלְמָנָה נִיזוֹנָת וְהַרְשֵׁב"א בְּחִי' בְּפֶרֶק הַשּׁוֹלֵחַ וּבְתִשׁו' חֲלָק ב' סִימֵן ש"ס וְהִבִּיאֵם מֶרֶן הַב"י סִימֵן צ"ט מ"ה עֵינֵן שֶׁם וְהִבִּיא דַּבְרֵי הַרְמ"ה דְּאֵין מַעְמִידֵי אֲפִטְרוּפּוֹ לְגוֹד אוֹ אִיגוּד וְכֵן רֵאִיתִי לְהֶרְמֵב"ם בְּתִשׁו' בְּס' פֶּאֶר הַדּוֹר סִימֵן קל"ט שְׁכַת' נ"ל אִם הוּא עָרְעַר קוֹדֵם שִׁישְׂאֵל בְּכ"ד לֹא יִתְחַיְיְבוּ הַקְּטָנִים בְּדִינָ' דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד וְאִם שְׂאֵל לְב"ד וְאִח"ך עָרְעַר כְּדֵי לְהַבְרִיחֵם מִן הַדֵּין אֲזִי יִשְׁמִי ב"ד אֲפוּטְרוֹ לְקַטְנִים וַיִּשְׂאֵל לְדִינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד וְכוּלֵי ע"כ הֵרִי דְּסִבִּירָא לִיהִ דְּלֹא שִׁינָה בִּיתוּמִים דִּינָא דְּגוֹד אוֹ אִיגוּד וְאֵין לְהַעְמִיד לְהֶם אֲפִטְרוּפּוֹ אִא"כ אַחַר שְׂשְׂאֵל לְב"ד וְנִתְּנָה זֶה לְקַטְנִים כְּדֵי לְהַבְרִיחֵם גַּם הַרִיטְב"א בְּחִדוּשֵׁי' לְקִדּוּשֵׁין פָּתַב בְּשֵׁם רַבּוֹ כְּדַבְרֵי ר"ת דְּאֵין לְחֲלוּקָה בְּגוֹד אוֹ אִיגוּד וְדָחָה רְאִיוֹת ר"י עֵינֵן שֶׁם וְכֵן פָּתַב בְּחִד' לִיבְמוֹת שֶׁפֶן פֶּסֶק הַרְמ"ה ע"ש וְכֵן פָּתַב הַרְדְּב"ז ח"ב סִימֵן קט"ו בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ם בְּתִשׁו' עֵינֵן שֶׁם וְכֵן סָתַם הַטּוֹר בְּסִימֵן רפ"ט וּמְהַר"ם שֶׁם וְכֵן דְּעַת מֵהַרְשֵׁד"ם סִימֵן רל"ו וּמֵהַרְאֵנ"ח סִימֵן יו"ד כַּמ"ש הֶרְבַּ כְּנִסְתָּ הַגְּדוּלָה עֵינֵן שֶׁם וְכֵן רֵאִיתִי לְמַהְרַח"ש ח"א סִימֵן ח' שְׁכ' בְּנ"ד דְּאֵין שְׁמַעוֹן יָכוּל לֹאמַר לְלֵאָה גוֹד אוֹ אִיגוּד דְּלֹא שִׁינָה

ביתומים כמ"ש הרא"ש וה"נ פ"נן שיהא פחותה מבת ר' דקיימא לן שאין מכירתה בקרקע אביה מכירה לא שייך עמה גוד או איגוד עי"ן שם מיהו כת' הרשב"א בתשו' בשם הרמ"ה דאם א' הקנה נכסיו לקטן פדי להכריח מדין גוד או איגוד מעמידין להם אפטרופו' עי"ן שם וכן ראיתי לה' פנסת הגדולה בתשוב' חלק שני סי' מ"ב בב' שותפי' בבית ולא רצה א' לבנות הנדרסות וגזרו ב"ד לבנות ולא רצה והלה וכתבה לבניו הקטנים במתנה שכת' ונ"ל פ"נן שהוא נתן לבניו פדי שלא יחייבו בכיסין אף אנו מעמידין אפטרופוס לקטנים פדי שייבנו ואמינא לה מדאמרי' בפ' השולח שהוא עבדא וכולי אול אקנייה לבנו קטן וכולי כפאשר עשה פן יעשה לו וכולי מוקמינן ליה אפטרופו' וכולי ע"ש הרי אף על פי שאין מן הדין דאפטרופו' ישחרר עבדי' של יתומי' בכאן מוקי' לאפטרופוס לשחררו מפני שפאשר עשה פן יעשה לו וכן ביבמות פ"ק ב"ש אמרינן הוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשה לו שלא כהוגן והכא נמי פ"נן שהוא עשה שלא כהוגן עושי' למנות אפטרופו' עי"ן שם וכה"ג אמרי' בפ' הכותב גבי תולה מעותיו בנכרי וכו' פ"נן אותו למפנר קרק' וליפתן לב"ח מעות דהוא עשה שלא כהוגן לפיכך עשו לו שלא כהוגן וכמבואר בסמ"ק ק"א עי"ן שם וגם תשו' הרשב"א בשם הרמ"ה סייעתיה שכ' דאם הקנה נכסיו לקטן פדי להכריח מדין גוד או איגוד מעמידים לו אפטרופו' ודברי הרמ"ה הם בפ"ק קמא דבתרא סימן קע"ג דמ"ו ע"ג ונ"ל אלא אפי' היכא דאקנייה לקטן דלא בר חיובא הוא ה"מ במידי דנפל ליה בירושה א"נ דזבין ליה אפטרופוס דידיה וכו' אבל במידי דנפל במתנה דמוכח מילת' שהוא דיהביה ניהליה לאשתמוטי מדינא דגוד איגוד דיהב ליה מוקמי' ליה אפטרופו' ובריר ליה לקטן שהוא אנפא דעדיף ליה או למיגד או לאיגוד תדע נמי דהא לגבי דינא דב"מ פגדול חשבי' ליה לסלוקיה מדאמרי' לאשה וליתמי ולשותפי' לית משום דדב"מ הני יתמי ה"ד אילימא גדולים כ"ע יתמי ניהו אלא לאו קטנים דטעמא דיתמי הא לא יתמי אית בה משום דדב"מ אלמ' בקטן נמי מסליק בדינא דדב"מ וה"ה בדינא דגוד או איגוד וכולי עד כאן לשונו ונראה דלכ"ע שייך גבי אשה גוד או איגוד אף ע"ג דלית בה דינא דב"מ דהא ביתומים קטנים ליכא דדב"מ ומטעם אחר לא שייך גוד או איגוד וכן מוכח בתשו' הרא"ש פ"ל צ"ח ונהביאו הטור סימן כ"ז וכ"נ מדברי מהר"ח ש בתשו' שם ומהראנ"ח סימן ט"ז עי"ן שם גם הרשב"א בתשוב' ח"ב סי' רל"ה ונ"ל לאה וראובן יש להם בתים משנותפות וכו' וראובן אינו רוצה לחלוק מפני שאין ארבע אמות לזה וד' אמות לזה חוץ משל פתחים וע"כ רוצה להכריח את לאה למפנר את חלקה או לקנות פל חלקו בדינא גוד או איגוד והורו מקצת חכמי עירנו שלא אמרו חוץ משל פתחים אלא בחצר בלבד וכולי והאריף בתשוב' עי"ן שם משמע דגם אשה שייך בגוד או איגוד וכן כתב הרשב"ש סימן ס"א וסימן רמ"ט בפאלמנה שהגבו לה ב"ד קרק' דיכולי' לומר לה גוד או איגוד עי"ן שם ומ"ש הטור בשם הרמ"ה דבית דין מעמידים אפטרופוס לקטנים ודני' גוד או איגוד ונ"ל הרמ"ה בפ"ק קמא דבתרא סימן קע"ג דמ"ו ע"ג אלא אפילו היכא דאקנייה לקטן דלאו בר חיובא הוא ה"מ במידי דנפל ליה בירושה א"נ דזבין ליה אפטרופו' דידיה וכולי אבל במידי דנפל ליה במתנה דמוכח מילתא שהוא דיהבה ניהליה לאשתמוטי מדינא דגוד או איגוד דיהב ליה מוקמי' ליה אפטרופו' ובריר לקטן שהוא אנפא דעדיף ליה או למיגד: סימן קע"ה א' דין ה' שמכר חלקו וכו' לכאורה משמע בשותף יכול לסלק הלוקח אפילו במטלטלין מדכ' קרקע גבי ב"מ

וגבי אחים השותפין כ' סתם שמכר חלקו מהריק"ו סימן ב' והמבי"ט חלק ראשון סימן קמ"ד נמשך אחריו עיין שם ועם מ"ש בסימן ס"ו דין כ"ג על תשו' וכבר מרן הב"י והרדב"ז חלק ב' סימן שצ"א דחה דבריו עיין שם וה' בית יהודה חלק ראשון סימן י"ב כ' בעבד של שני שותפין דאין בו דין מצרנות דבמילי דרפנו עבד פמטלטלי עיין שם ולא זכר מה שכ' מהריק"ו ומהרימ"ט דאפילו פמטלטלין שותף יכול לסלק הלוקח ב' ויש אומרים שאפילו הוא מצרן וכו' הסמ"ע תמ' למה כתבו בשם יש או' דלא מצינו מי שחולק על זה עיין שם ואף על גב דכתב הסמ"ע בסימן ט"ז סק"ח ובסימן ל"ה סק"י דמרן שכ' י"א לאו משום דאיכ' פלוגתא אלא שפן דרכו בדין שלא נזכר ג"כ בשום פוסק בהדיא עיין שם נראה דהיינו דוקא אם לא הזכירו הפו' אבל הכא דבעל העיטור והרשב"א והרא"ש ורבינו ירוחם כתבו דין זה כמבואר בב"י לא היה כותבו בשם י"א: ג' מסלקו השותף וכולי נראה דהיינו דוקא כשמכר חבירו חלק השדה שהוא משותף בה מפני שיש לו חלק בגוף השדה ועדיף ממצרן אבל אם מכר למצרן שדה הסמוכה לשדה המשותפת אין השותף מסלקו דאין לו בזה השדה אלא דין מצרן ומצרן שקדם וקנה אין שאר המצרנים מסלקים אותו הרב כנה"ג בתשובו' חלק ראשון סימן ר' עיין שם ד' דין ו' וזה הלוקח חשיב כשלוחו וכו' כתב בתשו' המיימוניות השניכות לסדר קננין סימן ל"ב דהיינו דוקא פי אמר ליה זיל זבין ואמרת לי דכ"ש הוא דאפילו אמר ליה זבין לעצמה כל שפן סתמא עיין שם נראה דהא דאמרנו בפסקי המקבל דק"ח השתא דאמר' דצריף למיקנא מיני' אי לא קנו מיניה איניקור וזול ברשותי' לסברא קמא א"ש מ"ש השתא וכו' דאי לא צריף למיקנא מיניה ולא אמ"ל זיל זבין לא חשיב שלוחו דלמאן דאמר דכ"ש הוא נר' דרבותא קאמר דאפילו אמר ליה זיל זבין לעצמה חשיב שלוחו וכל שפן סתמא ולקף קאמר השתא וכולי דבדאמר ליה זיל זבין לא שייף אלא השתא דצריף קננין ועיין שם ברש"ל: ה' הגה ואפילו אמר המוכר וכולי (א"ה זה הל' יש בו קצת גמגום וחסרון דברים ואפילו הכי לא נמנעתי מלהעתיקו) וזה לשון מהר"א הלוי בתשוב' המיי' לסדר קננין סימן ל"ב ועוד אחרי שהקונה רוצה להחזיר הקננין לחמיו או כבר התנה אם פן דמיא להא דאמרין לבעלים הראשונים לית בה לדינא דבר מצרא ואין הנדון דומה לראיה דהתם אם מכר לו בעלים הא' אבל הכא כבר נסתלקו הבעלים ואין אחר קננין פלוס וכו' וגם מה שכתב שאין דינו בהדי מוכר אלא בהדי לוקח הא ליתא אלא לענין זה שייסלק הלוקח ויתן הדמים לו אבל בנ"ז אם כבר נסתלק הלוקח שהחזיר המוכר דמיו מפל מקום שניהם מסולקים מן הקרקע והמצרן יאמר למוכר צא מן הקרקע שאחרי שהנכרי שלוחו אם פן הו"ל פאלו המצרן קנה נגד המוכר ויצטרף המוכר להעמיד הקרקע וכולי והסכים עמו מהר"ם שם דאם פן אין המוכר מפסיד פגון שהמצרן חפץ לקנות כל שדה של מוכר וכולי לוקח הוי שליח המצרן ונקנה הקרקע למצרן ודינו של המצרן על כל המסתזיק באותה קרקע אם בינד הלוקח הוא דינו עם הלוקח' ואם המוכר והלוקח עשו קנוניא יחד להפקיע הקרקע' מיד המצרן שהחזיר המוכר ללוקח מעותיו צללו במים אדירים והעלו חרס בידם דלא יוכלו להפקיע בכף הקרקע וכולי ע"ש הרי דאפילו החזירו הלוקח למוכר בקננין אינו פלוסועיין בהסמ"ע אבל י"ל שכ' הרמב"ם והטור ומרן דפירו' שאכל הלוקח קודם שבא המצרן לסלקו אין צריף לשלם וכתב המ"מ דסבירא ליה אף על פי שהוא כשליח דוק' כשיסלקו או בא לסלקו אבל קודם לכן הרי הוא פלוקח עד אותו זמן ואין

מחשבינו ליה פירות שאכל עיי"ש אם פן אם חזר הלוקח וקנה לבצעלים קנדם שערער המצרך קנה מהאי טעמא דהגוי פלוקח עד אותו זמן ותשוי המיני' אף על גב דס"ל דאפילו חזר קנדם לכו אינו פלום דהגוי פשליח אפשר דסב"ל פדעת ריא"ז שם דאם הלוקח אכל פירות קנדם שפא המצרך מחזירו לו שכל שבח הקרק' של המצרך א"כ מאותה שעה שלקח הלוקח שלוחו הוא ובחזרתו לא פקע שליחותו אבל לדין דהגוי פלוקח פל אותו זמן אם חזר והקנה אותו לבצעלים ועיין בספר נתיבות משפט דף ל"ז ומפל מקום בנדון דין שמוכר פדי לעלות לארץ ישראל נראה ודאי דליכא דינא דבר מצרא פדקיימא לו המוכר שדה רע פדי לקנות בדימים שדה יפה וכולי וכן מוכר לקבורה או למזונות וכתב הרמב"ם הטעם שכל אלו טרודים הם למפור ומשום צורך גדול מוכרים ואם יש בה דינא דבר מצרא לא ימצא לוקח שאו' למה אטרבח ואקח פדי שיבא זה ויסלק אותי ואין הבצעלים יכולים להמתין וכו' עיין שם וכתב הרב שפתי פהן ס"ק ל"ח מפאן נר' מי שעקר דירתו לעיר אחרת ומכר ביתו דאין ב"מ יכול לסלקו ללוקח דהא בסימן ק"ץ סי"ג מקרי מוכר שדהו מפני רעתה עיין שם וכל שפן לעלות לארץ ישראל דיפה לכל דאפילו מנהה היפה לנה רע כופין לעלות ו' פתב הרשב"ש בתשוי' סימן תנ"ד בא' שקנה ולא הנה ב"מ יכול לסלקו לפי שידו תקיפה ונ"ל וכ"ז שיד הקונה תקיפה לא בטל דינא דב"מ ועד עתה יש לו אות דין ויכול לסלקו באותם מעות שקנאו ואני אומר שחייב לתת לו שכירות מיום שקנאו ועד עתה לפי שהרמב"ם פתב שהקונה הוא שליח לב"מ והסכים עמו הרמב"ם אם פן הקרקע של השותף הוא וזה שלוחו הוא ויטול מעותיו וינקה מהם שכירות אותם שנים שדר בו עד פאן לשונו ומ"ש שהרמב"ם פתב שהקונה הוא שליח לב"מ והסכים עמו הרמב"ן וכ"כ בסי' ע"ט והביא ראיה לדבריהם מדאמרי' בפ' המקבל דאם א"ל ב"מ זיל וקני צריף למיקנא מיניה וכו' ואם אין לו קנין בקרקע למה צריף לקנות ממנו עיין שם וכן אמרי' שם דאם לא קנו מיניה אייקור וזול בראשונה וכו' פל הפוסקים משום דהגוי שלוחו וכ"כ בתשוי' המיני' סימן ל"ב עיין שם וכבר פתב הרמב"ם בפירק י"ג מהלכות שכנים שמשבבי' לו הפירות שאכל פשאכלם אחר שפא ב"מ והביא מעות לסלקו אבל פל הפירות שאכל מקנדם שלו הוא אוכל וכ' המ"מ אע"פ שהוא פשליח דוקא פשמשלקו או פא לסלקו אבל קנדם לכו הרי הוא פלוקח עד אותו זמן וכולי וכן פתב הטור עיין שם ואם פן בנ"ד דב"מ פא לסלקו ולא יכול לו ודאי דמשבבי' ליה הפירות שאכל: ז' א' שמוכר קרקע בהקפה לזמנים והמצרך רוצה ליתן משכונ טבי ותקילי והחליטו לו רק על זמן שקבעו תחזור וימכרו לו בפעות במזונמנים טבי ותקילי ובכל זאת מא רצה המוכר באומרו הלוקח נוח לי למיתן ליה בלא ישכונ ממה שאמתין לה במשכונ פתב הרב מהר"ג בס' חוות יאיר סימן פ"ז דאין המצרך יכול להשביעו שאינו מערים אלא יחרים סתם יע"ש: ח' כ' המבי"ט ח"א סי' קס"ח דאם טען האפטרופו' שקנה בעד היתומים נר' שאינו נאמן אם אינו כתו' בפ' בשטר שקנה ליתומי' או אין עדי' בדבר שהרי כת' ה' המוכר ליתומים קטנים וכולי משמע שהוא דבר ידוע שמוכר ליתומים ממש או לאפטרופו' בעד היתומי' ע"ש: ט' דין י"א וקצתם במדינה אחרת וכו' כ' מהראד"ב סי' קל"ב דאפי' אשתו שהיא פגופו אין יכולה לסלק ללוקח ומ"ש בסי"ד עמדה היא וסלקה וכולי ה"ד בנכסי מלוג דקרון שלה ע"ש: יו"ד דין י"ט מכרה לוקח א' ללוקח ב' וכו' כ"כ הטור בשם הרמ"ה וכ"כ הראב"ד והרמב"ן והרשב"א והר"ן הובאו בש"מ למצייעא דף

ל"ה וכן פתב בעל העיטור דף צ"ב ע"ג ודק"א ע"ש הטעם ועיין הרדב"ז חלק שני סימן תקכ"ח שפסק פן ולא זכר דברי בעל העיטור והטור עיין שם וכתב עוד שם וכן לענין אחר אין דינם שנה דהא לדעת ר"ת דלא אמרינן דדב"מ בבת"י מודה הוא בשומא דשומת בתים הקרא ע"י שם וא"ל דגב"י אשה אמרינן לית בה דדב"מ וגב"י שומא אפי' לאשה הקרא אלמא איפא הישר והטוב בשומא טפי מדדב"מ וכן בבתים לדעת ר"ת ובמוכר לאחר דמצרן מסלקו ושומא לא הקרא דהתם טעמא רבה איפא ועיין בתשו' רש"ל סימן נ': י"א דין ר' טרפה ב"ח בחובו המצרן מסלקו וכו' כ' הרדב"ז חלק שני סימן קס"ה בג' שותפין בבית ראובן ושמעון ולוי ושמעון יש לו חוב על ראובן בשטר ושעבד לו נכסיו ומכר שמעון חלקו ללוי וראובן רוצה להוציא מיד לוי ו"ל הדין עם לוי ואין ראובן יכול להוציא מידו לא מצד שהיא ב"מ ולא מצד השעבד וכו' מטעמא דשותף כיון שקדם אחד מהם וקנה אינם יכולים לסלקו ואי מטעמא דשעבד לא ידענא מה היא דרוך בני אדם יש עליהם שעבוד חוב וא"כ נאמר שלא יהא דדב"מ כיון שיש עליו שעבוד ויהא ב"ח קודם לב"מ וכיוצא לזה לא שמענו וכו' ותי דמי עדיף שעבוד זה ממשפנתא וכו' ואף על גב דנראה מדברי רש"י והתוס' דבעל המשכונה יכול להוציא מיד המצרן ה"מ משכונה דהתם שכונה גביה אבל שעבודא דאית ליה על הבית לא אמרה אדם מעולם דיוכל להוציא מהשותף או מכן המצר ואפי' מאיניש דעלמא אם קדם וקנה לא יוכל להוציא וכו' עד פאן לשונו ולא זכר מ"ש הרמב"ם דאפי' פבר טרף ב"ח המצרן יכול לסלקו וכ"ש אם קדם המצרן וכן פתב הרשב"ש סימן רמ"ט ו"ל ואם אין שם אלא קרקע זה והגבהו לה ב"ד בכתיבתה אין בו דד"מ דאשה ויתמי לית בהו דדב"מ וכו' עיין שם משמע דבלא"ה יכול בר מצ' לסלקו אף על גב דשעבודא אית לה בקרקע וכן פתב הריב"ש סי' תפ"ג ע"ש: י"ב דין כ"ג אין המצרן יכול לסלקו וכו' ראובן שקנה קרקע משמעון ומכרה ללוי יכו' המצרן לסלק את לוי ול"ד לדין דשומא הקרא דאם מכר או הוריש לא הקרא וכו' הרדב"ז ח"ב סי' תקנ"ח ע"ש: י"ג אין המצרן יכול לסלקו וכו' כת' הרשב"א בתשו' חלק ב' סי' פ"ה ראובן קנה בתים משמעון ופרע לו מקצת והשאר זקפו עליו במלנה לזמן ובא בעל המצר ואמר לב"ד שהוא מוזמן לפרוע לשמעון כל הסף שראובן פרע לי והשאר פמוהו אין בזה משום דדב"מ דכל שיש קפידא בדבר אין בו משום דדב"מ וכיון שפן כל שזוקף במלנה שהלוקח נוח לו וכו' ומסתברא דאפי' יאמר עכשיו המוכר בן המצר נוח לי פראשון אפ"ה אין בכך כלום לפי שלא תקנו אלא במה שאין דרוך המוכרים להקפיד וכו' עיין שם: י"ד דין כ"ט בא הלוקח ונמלה וכו' נהגו בעיריזאת בית דין אחר בית דין דאם נכתב השטר אפילו לא נמלה בכו' המצר זכה הלוקח אלא שעונשים לסופר על שלא נמלה וה"ט משום דרוך האחרונים סבירא להו דאין בחזקות שלנו דדב"מ וכ' מהרח"ש חלק ראשון סי' ט' שפן ראוי להורות הלכה למעשה עיין שם ומיהו דוקא פשלא נכתב השטר יפו פח החזקה כדן קרקע שיש בו דדב"מ אבל כשנכתב השטר לא וא"כ נראה פשוט דאם הלוקח נמלה בב"מ וא"ל לך וקח אף על גב דבקרע קיימא לן דלא בטל זכותו אלא אם פן קנו מידו בחזק' סגי בנתינת רשות ואין צריף קנין וכן ראיתי לה' כנה"ג בתשו' סימן קכ"ב שכתב דאפילו במקום שהספימו שיהא לחזקה דין קרקע ונוהג בו דדב"מ א"ל דלא וכו' אלא לענין דין קדימה ואפילו קנה הלוקח בעל החזקה מוציא מידו אבל שיהא צריף קנין בא"ל זיל ונבין אפשר

דלא וכו' וכן העלה מהר"ש הלוי סי' מ"ג דסגי בנתינת רשות עי' שם הרי דאפי' במקום שהספימו שהחזקה פקדע דאפי' קנה הלוקח בעל החזקה מוציא מיזדו סגי בנתינת רשות דלא יפו פח החזקה פקדע לגבי הקנייה: ט"ו א' שקנה קרקע להקדש עניים ונמלה בכו המצור וא"ל לה וקח נסתלק בלא קנין דאמירתו לגבוה פמסירתו להקדש עניים ונמלה בכו דפלוגתא דרבנותא היא בהקדש עניים לוקח היא מוחזק ואין מוציאין מיזדו הרב כנה"ג בתשו' סי' קכ"ב והר"ן בפרק קמא דקידושין גבי גזבר שנתן מעות בבמה וכו' פתב דלא שיקה אמירתו לגבוה פמסירתו להקדש עניים במוכר אלא פי איפא רוחא להקדש דהוי כעין גדר אבל פי ליפא רוחא להקדש אין פאן גדר ולפיכך הקדש אינו קונה אלא במעות והא דאמרי' פדאו במאתים וכו' דמשמע דוקא פדאו אבל בדבור בעלמא לא אף על גב דאיפא רוחא להקדש התם גמי ה"ט דבשעת שומא לא הנה ביה רוחא להקדש ואע"ג דנשפנה השער אחר מפאן פינון שאין הדבור חל בשעתו א"א לו לחול לאחר זמן וע"ש בתוס' ואם פן הכא גמי אם בשעה שא"ל לה וקח לא הנה רינוח להקדש יכול לחזור בו ומהר"א לפפא בתשו' שם סי' קכ"א כ' דה"ט דצריה קנין משום דיכול לומר משטה הייתי בך פדי להעמידה על דמים הראויים וה"ה בהקדש מה"ט ע"ש ואיברא דהרדב"ז סימן קע"ג פתב דאין אדם משטה להקדש (א"ה עכ"מ): ט"ז הגה י"א דזכה הלוקח מיזדו וכו' כ"כ המרדכי והוא בתשו' מהר"ם הקצרות סימן קמ"ח וז"ל ודוקא פי א"ל המצור בפ"א איני רוצה לקנות והלה הלוקח וקנאו לעצמו כפר פקע שליחותו ע"ש: י"ז דין ל' אבל אם מחל זכותו לו אחר שלקח וכו' אם הלוקח אמר שפחל והלה מכחישו נראה דעל הלוקח להביא ראיה דהא דקי"ל בסימן מ"ה דצריה בעל המצור להביא ראיה ה"ד בטוען הלוקח גזלן אתה וכו' דספק אם הוא בעל המצור או לא ואפילו בטוען הלוקח מפני המס מוכר לי המוכר והמצור טוען דברי שקר הוא דנשבע הלוקח התם דהספק אם המצור יכול לסלקו הלוקח מיקרי מוחזק אבל הכא דנדאי המצור יכול לסלקו וספק אם מחל לו פל ספק במחילה הוי פאומר איני יודע אם פרעתיך וכן פתב מהראנ"ח בתשו' ח"ב סימן ג' עיין שם וכה"ג פתב מהר"ם בתשו' המיני' לה' אישות סימן ה' בד"ה אוהב פסוף וכו' ע"ש: י"ח דין ל"א נמלה המוכר בכו המצור וכו' דוקא אם נתברר שנגמר המקח על הלוקח בסוף ידוע דאז אם נמלה המוכר עם המצור שימפור לו באותו סכום וא"ל המצור זיל זבין אין צריה קנין ה' גנת ורדים פלל ו' סימן ו' וז' וכן מצאתי למרן בתשו' בס' אבקת רוכל סימן קכ"ג וז"ל אלא שי"ל דע"כ לא אמרה הרמ"ה דלא צריה למיקנא מיניה אלא בשלא ערער המצור עד שקנה הלוקח וטעמא משום דכיון דאין דעתו לקנות לא יעשה הלוקח שלוחו בע"כ כמ"ש ר"ש אבל היכא שמערער המצור קודם שיקנה הלוקח יכול הוא לחזן' וכו' ואפ' דאפי' קנו מיניה יכול הוא לחזן' בו ולטעון טענת מצרנו' פינון שעדיין לא נמכ' הקר' דל"מ הקנין אלא היכ' שבא לסל' הלוקח' אח' שקנ' הקרק' וכו' ועיין בתשו' מהר"י באסן סי' קכ"א: י"ט דין ל"ב ודוקא משעה שנתגלה וכו' כ' הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י וז"ל ומה שטען שמעון שלא נודע לו הדבר בתיק' הזמן הזה וכו' אינה טענה לפי דעתו שפל שנמכר בקנין ובעד' קלא אית ליה למכירה ועוד שפל המוכר בפרהסיא הוא מוכר פדי שיקפצו קונים על מקחו ולזה גובה מנכסי' משועבדי' אלא שיש לחלק אם הקונה והמוכר הללו נתפוננו להעלי' הדבר פדי שלא ידע השותף את המכירה וכו' עיין שם ונראה דס"ל דהא דאמרינו בפ' ח"ה דמאן דזבין בפרהסיא זבין היינו

שְׁהַמוּכָר מוּכָר בְּפִרְהָסָא פְּדִי שְׂקִפְצוּ עָלָיו קוּנְיָ כְּפִי רִשְׁבֵּ"ם שָׁם וּמַה"ט גּוּבָה מְנַכְסִי מְשֻׁנְעָבְדִים וּמִלַּת וְעוֹד ט"ס דַּע"ג דְּמוּכָר בְּפִרְהָסָא מוּכָר עֲדִים הוּא דְּמַפְקִי לְקָלָא וְהַ"נ דְּכִינּוּן שְׂיֵשׁ קוּנְיָ וְעֲדִים וְהַמוּכָר מוּכָר בְּפִרְהָסָא אִינוּ נְאָמֵן לֹאמַר שְׁלֵא שְׁמַע וּנ"מ אִם הַמוּכָר גּוּי וְקָנָה יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ בַעַש"ג נְאָמֵן הַמְצָרָן לֹאמַר שְׁלֵא שְׁמַע דְּעַדִי יִשְׂרָאֵל הוּא דְּמַפְקִי לְקָלָא כְּדִקִּי"ל בְּסִי"ס ח דְּשֻׁטֵר בַּעַש"ג אִינוּ גּוּבָה מְנַכְסִי מְשֻׁנְעָבְדִי עֵינּוּן שָׁם וְהָא דְּקִי"ל דְּקָנָה מִהַגּוּי אִין הַמְצָרָן יָכוֹל לְסַלְקוּ (א"ה עכ"מ): כ' דִּין ל"ו נְאָפִילוּ אִם הַמְצָרָן רוּצָה לְהַקְנוֹת כָּל נַכְסִיו וְכוּלִי מְרָן בְּב"י פְּתַב מְשֻׁמַּע מְדַבְרִי רִשְׁ"י דָּאָם זֶה רוּצָה לְקַנּוֹת כָּל הַנַּכְסִים אוֹ מְצָרָן כָּל שְׂדֵה וְשְׂדֵה רוּצָה לְקַנּוֹת שְׂדֵה שְׁהוּא מְצָרָן בְּהָ אֵית בְּהָ דְּדַב"מ וְכֵן פְּתַב בַּהֲג"א בְּשֵׁם א"ז דְּלִפִּירִשְׁ"י אִם יֵצְאוּ מְצָרָנִים כְּנֹלָם וְעַרְעֵרוּ מְסַלְקִים לְלוֹקַח אֲבָל הָרַא"ש פְּתַב אֲפִילוּ אִם הַמְצָרָן ג"כ רוּצָה לְקַנּוֹת כָּל נַכְסִיו וְכוּ' עַש"ב וְאִינוּ מוֹכְרָח דְּאֲפִשֵׁר דְּלִכ"ע אִם הַמְצָרָן רוּצָה לְקַנּוֹת כָּל נַכְסִיו אִינוּ יָכוֹל וְכֵן פְּתַב הַלַּח"מ בְּפִי"ג מַה' שְׂכָנִים דִּין י"ח דִּי"ל דְּאִין יָכוֹל לֹאמַר לוֹ אֲקַח שְׁנֵיהֶם דְּאִין לוֹ פַּח אֲלָא עַל זֶה שְׁהוּא כֵּן הַמְצָרָן וְלֹא עַל אַחַר שְׁאִינוּ כֵּן הַמְצָרָן עֵינּוּן שָׁם וַא"כ אֲפִשֵׁר לֹאמַר דָּאָם מְצָרָן כָּל שְׂדֵה וְשְׂדֵה רוּצָה לְקַנּוֹת שְׂדֵה שְׁהוּא מְצָרָן אִיפָּא דִּינָא דְּב"מ אֲבָל אִם מְצָרָן א' רוּצָה לְקַנּוֹת הַכָּל פִּינּוּן דְּאִין לוֹ פַּח לְקַנּוֹת שְׂדֵה שְׁאִינוּ מְצָרָן בְּהָ לִיפָּא דִּינָא דְּב"מ וְנ"ל בַּעַל הַעֵיטוֹר בְּדִינֵי מְכִירָה דָּף ק' סַע"ב מְכָר כָּל נַכְסִיו וְכוּלִי מ"ט דַּא"ל אֵת לֹא קָנִיתָ לְכָל נַכְסִי וְהָא נְמִי בְּלֹא הִדָּא אַרְעָא לֹא זָבִין לְאַחֲרֵינִי וְקִמְאִי מְפָרְשִׁי דְּלֹא נִיחָא דְּלִפּוֹשׁ שְׁטְרִי עֵילּוּנְיָה וְסִבְרָא דְּכּוּלְהוּ דְּל"מ לְמִימַר בְּרַ מְצָרָא אֲנָא זָבִינָא לְכּוּלְהוּ נַכְסִי וְכוּלִי עכ"ל מְשֻׁמַּע דְּלִכ"ע אִין הַמְצָרָן יָכוֹל לְקַנּוֹת הַכָּל אֲבָל אִם מְצָרָן כָּל שְׂדֵה וְשְׂדֵה רוּצָה לְקַנּוֹת שְׂדֵה שְׁהוּא מְצָרָן בּוֹ לְסִבְרָא א' הַדִּין עִמָּהֶם אֲבָל לְדַעַת קִמְאִי לֹא נִיחָא לִיהָ דְּלִפּוֹשׁ שְׁטְרִי עֵילּוּנְיָה אֲבָל הַרְמ"ךְ בְּש"מ פ' הַמְקַבֵּל פְּתַב וְנ"ל וְלֹא עוֹד אֲלָא אַע"ג דְּלֹא קִינְיָמִי כְּוִלְהוּ אַרְעֵתָא אַחַד מְצָרָא וְאָמַר ב"מ לְלוֹקַח אֲנָא זָבִינָא לְהוּ לְכוּלְהוּ אַרְעֵתָא דְּזַבְנִיתָ מִינְיָה פִּינּוּן דְּאֲנָא ב"מ בְּחֻדָּא אַרְעָא וְאִי לֹא בְּעִית דְּאִי זָבִינָא לְכוּלְהוּ אַרְעֵתָא זָבִין לִי מִיָּהָ הַדְּ דְּקִינְיָמָא אַמְצָרָא דִּילִי דִּינָא קְאָמַר מִיָּהוּ נִרְאָה לֹאמַר דְּהִיכָא דְּאִתּוּ כָּל בְּנֵי מְצָרָנִי בְּהַדִּי אַהֲדָדִי בְּהָא הוּא דַּא"ל דְּלִית בְּהָ מְשׁוּם דִּינָא דְּב"מ דְּמַצִּי לֹקַח אָמַר לֹא בְּעִינָא לְזַבְנִי לְכוּלְהוּ כִּי הִיכִי דְּלֹא לִפְשׁוֹ שְׁטְרִי עֵילּוּנְיָה וְכוּ' עכ"ל הַרִי דַּס"ל דָּאָם מְצָרָן א' רוּצָה לְקַנּוֹת הַכָּל הַדִּין עַמּוֹ אֲבָל אִם מְצָרָן כָּל שְׂדֵה וְשְׂדֵה רוּצָה לְקַנּוֹת שְׂדֵה שְׁהוּא מְצָרָן בּוֹ לִיפָּא דִּינָא דְּב"מ מְשׁוּם דְּלֹא נִיחָ"ל דְּלִפּוֹשׁ שְׁטְרִי עֵילּוּנְיָה מִיָּהוּ הַרְמ"ךְ שָׁם הוֹכִיחַ דְּהַרְמְב"ם ס"ל דְּאֲפִילוּ כּוּלְהוּ אַרְעֵתָא קִינְיָמִי אַמְצָרָא דַּא' לִיפָּא דְּב"מ עַש"ב: כ"א דִּין ל"ז וְה"ה אִם מְכָרָן לְכֵן וְכוּלִי צ"ע בַּא' שְׁמַכְרָה קְרַקַּע שְׁלוֹ לְבָנוּ אִם יָכוּ' ב"מ לְסַלְקוּ דְּהַבְּן יָכוֹל לֹאמַר דְּזֶה יוֹתֵר יִשְׁר וְטוֹב שְׁאֲנִי מְחֻזִּי אַחֲזוֹת אֲבוֹתִי וְלִזְנָה הַדַּעַת נוֹטָה הַשְׁ"ף וּבְדַבְרֵי מְהַר"ם בְּתַשׁוּבָ' הַמִּינִי לְס' קִנְיָן סִימָן ל"ג מְבֹאָר דְּמוּכָר לְבָנוּ וְלִחְתָּנוּ דִּינוּ כְּאַחַר וְאִיפָּא דִּינָא דְּב"מ ע"ש אֲבָל הַרִי"ף בְּתַשׁוּ' וְהוּבָא בְּש"מ בְּפַר' הַמְקַבֵּל בַּא' שְׁנַתָּן מִתְּנָה לְבָנוּ בְּאַחֲרֵיּוֹת וְנ"ל טַעֲנָה שְׁטוּעֵן חֲנוּף מִדִּין ב"מ עַל בְּנָיו שֶׁל נוֹתֵן הִיא טַעֲנָה בְּטֻלָה וְכוּ' וְזֶה שְׁהַעֲיָקֵר בְּדִין הַמְצָרָן הוּא מְשׁוּם שְׁנַאֲמַר וְעִשִּׂיתָ הַיִּשְׁר וְהַטוֹב וְאִיזְהוּ הַדְּרָף הַנְּכֹנֶה וְהַיִּשְׁרָה בַּעֲשִׂייתָ הַיִּשְׁר וְהַטוֹב לְהַשְׁאִיר הַקְּרָקַ' בִּיזָד בְּעָלָיו הַזּוֹכִים בּוֹ מִצַּד אֲבִיָּהֶם וְכוּ' הִלָּא אָמְרוּ לְבַעֲלִים הָא לִית בְּהוּ דִּינָא דְּב"מ לְפִי שְׂרָאָה שְׁחֻזְרָת לְבַעֲלִים הָא הִיא יוֹתֵר רָאוּי בַּעֲשִׂייתָ הַיִּשְׁר וְהַטוֹב מִמָּה שְׂיַקַּח אִתּוּ ב"מ וְכוּלִי עכ"ל וְלְכַאֲוָרָה מְשֻׁמַּע אִפִּי בַּא' הַמְצָרָן וּבַעֲלִים הָא

ליקח בעלי' הא' קודמים דראוי הוא בעשיית הישר והטו' יותר מב"מ וכן נראה מדברי מהר"ם בתשובות' הקצרות סימן ר"ח שכת' ו"ל אבל ל"ל אי הוה טעין מהדרינו שטרם למרינהו הוה טעין אידה אני הייתי מעפב על ידה למוכרה להם לפי שעתה אני מצרן ולא הם דהא אמרינו בפרק המקבל לבעלים הא' לית בהו משום דדב"מ וכולי עיי"ש משמע דאפי' בא המצרן ובעלים הא' יחד לקנות בעלים הא' קודמים ואפי' לגבי שותף דמירי התם ודברי תשו' מהר"ם הובא בפרק דכתובות עיין שם וכ' מהראנ"ח סימן קכ"ה דמדברי בעל העיטור הובא בב"י שכ' וזה לשונו בן בעלים הא' לית בכלל בעלים הא' ואמר דאי קדים ב"מ וזבין מקמי בן בעלים זביניה זביני עד פאן לשונו משמע דלגבי בן דוקא זביניה דמצרן זביני אבל לגבי בעלי' הא' אפי' אי זבין מצרן לאו זביני וכל שכן אחר אלא שנה א"א שכל הפוסקים כ' דאם קנה אחר אין הבעלים מסלקין ובודאי שהלשון המכונן הוא דאי קדים ב"מ וזבין מקמי בעלים זביניה זביני ותרתי קאמר חד דבן בעלים לאו בכלל בעלים ועוד דין אחר דהא דמכרו לבעלים וכולי אם קדם ב"מ וזבין מקמי בעלים זביניה זביני וכן מוכת מדחזר לומר ואמר דאי קדים וכולי עי' שם וכן ל' בעל העיטור בספרו דף ק' ע"א ואי קדים ב"מ וזבין מקמי בעלים הא' זביניה זביני עיין שם וכן פתב בדיני אפותיקי דמ"ב ע"ב דמשפנת' ובעלים הא' לא מפקי מב"מ עיין שם ואם פן ס"ל דבן בעלים הא' אפילו קדם וקנה ב"מ מוציא ממנו אבל הנ"י כת' בשם הר"ן ונ"ל אם מכר לבעלים הא' אין בעל המצר מוציא מידו אבל פאו שניהם לקנות בעל המצר קודם וכו' ומסתבר' דכי היכי דאמרי' דאין מוציא מיד הבעלים הא' ה"ה זבנה לבנים דבדידהו נמי איכא משו' ועשיית הישר והטוב דומיא דשומא דהדרא משום ועשי' הישר והטוב והדרא נמי ליורש וכו' עיי"ש הרי דסביר' ליה דשייך הישר והטוב לגבי הבן פאב הנה בעל העיטור ושוב ראיתי להב"ח בתשו' סימן י"ג שכ' דאפשר דה"ד אם פבר מת האב דהשתא היורש פרעא דאפנה ובמקום בעלים הוא דומיא דשומא דהדרא ליורש אבל בחיי האב אין זכות לבן בפרקע ובנה ניחא דהנ"י ובעל העיטור לא פליגי דלאחר מיתה מודה בה"ע דיוורש במקום אביו ואם קדם וקנה אין ב"מ מוציא מידו ודוקא בחיי האב קאמר דבן בעלים ליתיה בכלל בעלים עיין שם באורו וכן נראה שהרי בה"ע מדמה ליה לשדה אחרונה שכ' לבעלים הא' לית בהו משום דדב"מ שאין לה טוב וישר גדול מזה דכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו עיין שם ובשדה אחרונה אם מת המוכר חוזר ליורשיו ביובל כדמוכח בסוף פ' השולח דתניא בכור נוטל פי שני בשדה החוזר' לאביו ביובל וכ' רש"י בשדה החוזרת לאחים מחמת שמכרה אביהם דאם דחזרה בחיי האב פשיטא וכולי עיין שם והכא נמי יורש במקו' אביו ואם מכר ליורש בעלים הראשונים אין בר מצרא מוציא מיד דאין לה טוב וישר גדול מזה כמו דשדה אחרונה וכן שומא הדרא ליורש אפילו שומא הנעשית בימי אביהם חוזרת ליורשים כדמשמע מדברי הרמב"ם ומרן סימן ק"ג ס"ט כמ"ש הרשב"ץ חלק ראשון סימן יו"ד עיין שם וה' חוט השני ס"י מ"א פסק דגם בן בעלים הא' אין ב"מ וכו' לסלקו וה"ד אם פבר קנ' אבל אם פאו שניה' לקנו' אפי' הבעלים הא' עצמם וב"מ נותנים למצרן ואם קדם בעלי' הא' או בנו זכה עיין שם ומ"ש עוד הב"ח בתשו' ועוד נראה דאפי' את"ל דבמכרו לבנו או לחתנו ליכא דדב"מ בין בחיי האב בין לאחר מיתתו מפל מקום שותף עדיף וכן מל' מהר"ם בתשוב' המיני' שכת' וכן א"א בכל הני דאמרי' לית משום דדב"מ מצרן דוקא אבל שותף

לא וכו' משמע בהדיא דגם לבָעָלִים הא' דאָמְרִי לית משו' דדב"מ מצָרָן דוֹקָא אָבֵל שְׁוֹתֵף יָפָה פָּחוּ אֶפִּילוּ מִבְּעָלִים הא' עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְךָ מְדַבְּרֵי מְהֵרָ"ם בְּתִשׁוּ' הַקְּצָרוֹת סִי' ר"ח מִשֵּׁם דְּאֶפִּילוּ לְגַבֵּי שְׁוֹתֵף דְּמִיָּרֵי שָׁם בְּעָלִים הא' קוֹדְמִים עֵינָן שָׁם וְעוֹד שְׁהָרֵי הָרִיב"ש סִימָן תפ"ג כ' גַּבֵּי שְׁוֹתֵפִי דָאֵם הָאֶפְטָרוֹפ' קָנָה קַרְקַע לְצוֹרְךָ הִיתוּמִים אֵינוּ יָכוֹל לְסַלְקָם עֵינָן שָׁם הָרֵי דס"ל דָּגֵם הַשְׁוֹתֵף אֵינוּ יָכוֹל לְסַלְקָ הִיתוּמִי' וְאָף עַל גַּב דְּמַהֲרִימ"ט סִימָן ס"א פְּתַב דְּהָרִיב"ש דוֹקָא בִּיתוּמִים קְאָמַר עֵינָן שָׁם הֵטַעַם כְּבָר כ' הַכְּנָה"ג בְּתִשׁוּ' סִי' ר"א פְּמָה אַחְרוּנִים דס"ל דָּאֵין חִילוּק בֵּין מְצָרָן לְשְׁוֹתֵף וְהִסְפִּים דְּבָבְלָא מְקוּם דְּלִיפָא דדב"מ ה"ה לְאַחֵי וְשְׁוֹתֵפִים וְהִסְפִּים דְּהִלּוּקַח הָוֵי מְוַחֲזָק עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְךָ וְכֵן מְבִנְיָא בְּתִשׁוּבָ' הָרִי"ף הוּבָא בִּש"מ בְּפָרְק הַמְּקַבֵּל דְּאֶפִּילוּ שְׁוֹתֵף אֵינוּ יָכוֹל לְסַלְקָ לְאַשָּׁה וְאֵם כֵּן הֵכָא נָמִי אֵין הַשְׁוֹתֵף יָכוֹל לְסַלְקָ לְבְּעָלִים הא' דְּשְׁוֹתֵף הָוֵי כְּמַצָּרָן וְכֵן נִרְאָה בְּהִדְיָא מְדַבְּרֵי הָרִשָּׁב"א בְּתִשׁוּבָ' חֵלְקָ שְׁלִישֵׁי סִימָן קמ"ה וְהוּבָא בְּב"י מַחוּ' ו' דְּאֶפִּי' שְׁוֹתֵף אֵינוּ יָכוֹל לְסַלְקָ לְבְּעָלִים הא' וּמִשְׁמַע שָׁם דְּאֶפִּי' בָּאוּ שְׁנֵיהֶם לְקִנּוּת בְּעָלִים הא' קוֹדְמִי' עֵינָן שָׁם וְאֵם כֵּן ה"ה בְּעָלִים הא': כ"ב דִּין ל"ח הַקּוֹנָה מְהַעֲפוּ"ם אֵין הַמְּצָרָן יָכוֹל לְסַלְקוּ גוֹי שְׁיֵשׁ לוֹ חֲזָקָה בְּשְׁוֹתֵפּוֹת וְשֹׁכֵר חֵלְקוֹ לִישְׁרָאֵל וְאֵח"ז מְכָרָה לְאוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל שְׁדָר בְּתוֹכָהּ נִרְאָה דָּאָף עַל גַּב דְּטַעֲמָא דְּקוֹנָה מְהַגוֹי אֵין הַמְּצָרָן יָכוֹל לְסַלְקוּ מִשּׁוּם דָּא"ל אַרְיָה אֶבְרַחַת מְמַצְרָךְ וְה"ד אֵם יֵשׁ לְגוֹי בֵּית סְמוּךְ לְמַצָּרָן אָבֵל בְּבֵית גוֹי שְׁיִשְׁרָאֵל דָּר בְּתוֹכוֹ הַמְּצָרָן לְבֵית זוֹ יָכוֹל לְסַלְקוּ מִיַּד הַלּוֹקַח כִּמ"ש מִהֲרַש"ךְ וְהַכְּנָה"ג הַגַּה"ט אוֹת ע"ג ע"ש נִרְאָה דה"ד אֵם הַלּוֹקַח אֵינוּ דָּר בְּבֵית אָבֵל בְּנ"ד שְׁהִלּוּקַח דָּר בְּבֵית בְּשִׁכְרוֹת מְהַגוֹי וְאֵח"ךְ לְקַחְתָּה מִמֶּנּוּ אֵין הַמְּצָרָן יָכוֹל לְסַלְקוּ כְּדִלְקַמְן ס' ס"ב הַשְּׁפִיר בֵּית לָא וְאַחַר כֵּף מְכָרוּ לוֹ אֵין הַמְּצָרָן יָכוֹל לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ ה"ה גוֹי אָבֵל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק דָּא"ל דְּשְׁוֹתֵף עֲדִיף דָּאֵע"ג דָּאֵם קָנָה הַשּׁוֹכֵר אֵין הַמְּצָרָן יָכוֹל, לְסַלְקָ: אֶפְשָׁר דְּשְׁוֹתֵף יָכוֹל לְסַלְקוּ כְּמוֹ דְּמַצָּרָן אֵינוּ יָכוֹל לְסַלְקָ לְאַשָּׁה וְשְׁוֹתֵף יָכוֹל לְסַלְקָה כְּדִלְקַמְן סִי' מ"ז ע"ש בְּהַשְּׁ"ף: כ"ג דִּין מ"ז הַמּוֹכֵר לְאַשָּׁה וְכו' מִשְׁמַע דָּאֵין חִילוּ' בֵּין אִשָּׁת אִישׁ לְפְנוּיָיָהּ וְכֵן כ' הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת בְּפָרְק הַמְּקַבֵּל עֵינָן שָׁם וּמָרָן הַב"י פְּתַב שִׁכ"כ בַּעַל הָעֵיטוֹר דְּלִהָרִי"ף בְּכָל אִשָּׁה קְאָמַר בֵּין שְׁהִיא אִשָּׁת אִישׁ בֵּין שְׁאִינָה אִשָּׁת אִישׁ עֵינָן שָׁם וְכֵן מְבִנְיָא בְּתִשׁוּבוֹת הָרִי"ף סִימָן קכ"ט וְהוּבָא בִּש"מ לְמַצִּיעָא דְּאֶפִּילוּ יֵשׁ לָהּ בַּעַל אֵין בָּהּ דִּינָא דְּבָר מְצָרָא מִיָּהוּ הֵינּוּ דוֹקָא אֵם יֵשׁ לָהּ מְעוֹת וּבְעֵינָן לְקִנּוּת אוֹתוֹ קַרְקַע וְאֵם לָאוּ הַעֲרָמָה הִי' וּב"מ יְקַחְנוּ וְכֵן פְּתַב הָרִשָּׁב"א בְּתִשׁוּבוֹ' חֵלְקָ שְׁלִישֵׁי סִימָן ק"ע בְּשָׁמוּ מִיָּהוּ פְּתַב הָרִשָּׁב"א דָּאֵם טַעֲנָן ב"מ תִּשְׁבַּע לִי שְׁאִינָה קוֹנָה לְצוֹרְךָ אַחֲרִים אֵין טַעֲנָתוֹ טַעֲנָה וְלָמָּה נִיחֹוֹשׁ יוֹתֵר מִב"מ אַחַר אוֹ שְׁוֹתֵף וּל"ד לְמַתָּנָה בְּאַחֲרִיּוֹת דְּבִגּוּף שֶׁל מַתָּנָה יֵשׁ הַנּוֹפְתָה וְתַדַּע דְּהָא זָבֵן בְּמַאֲתִים וְלֹא שְׁוֹה אֵלָא מְנָה לֹא חִיּוּשִׁינָן וְנוֹטֵל מַאֲתִים בְּלֹא שְׁבוּעָה כְּדַעַת רַבּוּתֵינוּ דִּינָא דְּבָר מְצָרָא מִשּׁוּם וְעֲשִׂיתָ הַיֵּשֶׁר וְהַטוֹב בְּלִבְד הוּא וְלֹא תִקְנוּ לָהּ לְהַחֲמִיר עַל הַלּוֹקַח לְהַשְׁפִּיעוּ עֵינָן שָׁם אָבֵל לְמֵאֵי דְּקִיּוּמָא לֵן בְּמַכֵּר בְּמַאֲתִים וְלֹא שְׁוֹה אֵלָא מְנָה דְּצָרִיךְ הַלּוֹקַח לִישְׁבַּע הֵכָא נָמִי בְּאַשָּׁה צָרִיכָה לִישְׁבַּע וְכֵן פְּתַב מְהֵרָ"י ו' מִיָּגֵשׁ בְּתִשׁוּ' הוּבָא בִּש"מ שָׁם בָּא' שְׁקָנָה קַרְקַע וְכַתֵּב הַשְּׁטָר בְּשֵׁם אִשְׁתּוֹ דָּאֵם טַעֲנָן ב"מ בְּרִי שַׁעֲש' הַעֲרָמָה צָרִיךְ הָאִשָּׁה לִישְׁבַּע וְאֵם טַעֲנָן שְׁמָא יַחֲרִים סְתָם עַל מִי שְׁהַעֲרִים עֵינָן שָׁם הָרֵי דְּהָרִי"ף וּמְהֵרָ"י ו' מִיָּגֵשׁ וְהַרְמַב"ן וְהָרִשָּׁב"א סְבִירָא לְהוּ דְּאֶפִּילוּ אִשָּׁת אִישׁ לִית בָּהּ דִּינָא דְּבָר מְצָרָא וְכֵן דַּעַת מַר יוֹסֵף בְּשִׂאלָה שָׁם וְהַרְמ"ה בְּתִשׁוּ' סִימָן רע"ד עֵינָן שָׁם וְכַת' עוֹד מַר יוֹסֵף שָׁם וְז"ל וְאֵם

הודו שנייהם בזה אחר החכם תחזור הקרקע לראו' אחר שימתן ללוי הדמים שקבל ממנו שמעון ואם הוד' הו' ולא הודאת אשתו והשטר יוצא מתחת האשה תשאיר הקרקע בידה ויכתוב לוי שטר בזה ואם מתה אשתו בעודה תחתיו ונשאיר הקרקע לו (א"ה עכ"מ): כ"ד המוכר לאשה או ליתומים קטנים וכו' פירש רש"י מכר לאשה לא מסלקי לה וכו' ומי שפא לידו וכו' משמע דאם פאו שנייהם האשה והמצר לקנות המצרן קודם כמו שכ' הג"א מיהו רש"י ס"י א ושותף שמכר לחבירו חלקו בשדה שהם שותפין אין לנו לסלקו משום דינא דבר מצרא ולומר אין אתה אלא כא' המצרנים ויקחנה עמה וכולי משמע בהדיא דשותף עדיף ממצרן ואם פאו לקנות יחד השותף וב"מ מוכר לשותף ואין ב"מ חולק עמו דאלו לקח פבר אפילו הני פאחד המצרני אין חבירו מוציא מידו וכן כ' הגמ"י ובהיאמר הב"י ע"ש והרא"ש פתב דאף אם קדם המצרן מסלקו השותף דעדיף ממצרן וכן פתב רבינו ירוחם נתיב י"א ח"ד ע"ש ואם פן מה שכ' רש"י ושותף שמכר וכו' אין לנו לסלקו וכו' לאו דוקא והוא הדין אפילו פאו שנייהם כא' לקנות והכא נמי לאשה וניתמי אפילו פאו לקנות עם ב"מ הם קודמים דומיא (א"ה עכ"מ והשאיר קרוע): כ"ה אין בו משום דינא דבר מצרא וכו' אפי' המצרן גם פן אשה או יתום והוא הדין בהקדש עם הקדש הרב בני אהרן סי' כ"ט עיין שם ועיין בס' פרח מטה אהרן סי'.

כ"ו הגה הקונה מן האשה וכו' יש אומרים דלית בה דינא דבר מצרא וכו' הרשב"ש סימן ס"א פתב פאלמנה אחת שרוצה למפור חצי חצירה והשותף טוען טענה דבר מצרא הדין עם פן המצר והוא קודם וכולי עיין שם נראה דסבירא ליה דהא דאמרינו לאשה ליפא דינא דבר מצרא ה"ד המוכר לאשה אבל האשה המוכרת יש דינא דבר מצרא כמו שפתב מהר"י וניל בסימן צ"ט עיין שם אבל לא משום דה"ד בר מצרא אבל שותף יכול לסלקו דבתשובה אחרת סימן רע"ט סבירא ליה דאפילו שותף אינו יכול לסלקה הפך מהר"ם עיין שם אבל יש שפתבו דה"ה ללוקח מאשה פמבואר בב"י וכבר הסכימו האחרונים דהלוקח מיקרי מוחזק לגבי ב"מ ויכול לו' קי"ל כמו שפתב ה' עדות ביצקב סימן קמ"ג וה' פרים שלמה סימן מ' עיין שם והרב פתי פהונה חלק שני סימן י"ט עיין שם וכן פתב הרב משפט צדק ת"א סי' י"א אלא שצדד שהיא סברת יחיד ע"ש אבל מהר"י ו' מיגש בתשו' הובאה בש"מ למציעא פרק המקבל פתב ונ"ל ואם אשה זו פוללת פל הנשים אם לאו לפי שראינו לרב משה גאון בתשובו' ולנגיד פחבורו אומרים שאיתתא זו דוקא פאשת המוכר ולא ראינו זה לזולתם דע שמאמר זה פולל פל הנשים וכו' ואם אירע שמכר לאשה קרקע אינה מחוייבת לתת אותה לב"מ לפי שעשית הישר והטוב והוא להניחה שתקנה היא יותר מלהוציאה מידה עכ"ל הרי הרב משה גאון והנגיד סבירא להו דדוקא פאשה המוכרת אמרו ולא פמוכר לאשה אבל מהר"י ו' מיגש סבירא ליה דכולל פל הנשים והוא הדין פמוכר לאשה ומהראנ"ח סי' י"ט כת' דבעל העיטור שפתב בשם הר"י דבכל אשה קאמ' שאינה אשת איש פירוש דלאו דוקא פאשה אלמנה וכו' אלא דכל אשה שאין לה בעל א' אלמנה וא' גרושה וכו' א"נ ה"פ דלא תימא דפי' לאשה ה"ד אשתו דמי שמכר לאשתו ליפא דינא דבר מצרא אלא בכל אשה קאמר ובלבד שלא תהי אשת איש עיין שם ואפשר דר"ל בין אשה המוכרת בין מוכר לאשה ובלבד שאינה אשת איש ולאפוקי ממאן דאמ' דדוק' פאשה המוכרת אמרו מיהו פבר פתבתי לעיל דהרי"ף בתשובו' מבואר דסבירא ליה דאפילו אשת איש יש בה דינא דבר מצרא וכן גירסת מרן

בבעל בשם הרי"ף עיין שם ומקור"ם אלשיך סי' פ"ד דקדק בדברי תלמידי הרשב"א שכת' רצו חכמים וכו' דנראה שהדין הוא בגמרא וזה לא נמצא אלא היכא שהאשה קינה אלא ודאי שדעתו דכ"ש הוא וכו' עיין שם ואין צריף שהרי הרב משה גאון ס"ל דדוקא באשה המוכרת אמרו ומקור"י ו' מיגש סבירא ליה דכולל כל הנשים כמ"ש א"ה מה שפצאתי כתוב העתקתיו כ"ז נראה דהשותרף שהוא גם פן מצרן מסלק הלוקח דאף על גב דרוב האחרונים סבירא להו דהחזקות שלנו אין בהם דינא דבר מצרא וכתב מהרח"ש ח"א סימן נ"ו שפן ראי להורות אם לא שיש מנהג פשוט וקבלנו להפך עיין שם ואפילו הוי מחלוקת שקול אם יש לחזקות דין קרקע ויש דינא דבר מצרא או לא הלוקח מוחזק וכבר כתב מרן בתשוב' בספר אבקת רוכל סימן קכ"ו אם החזקות יש להם דין קרקע או מטלטלין מחלוק' ישנה בין חכמים הראשונים וכו' אמנם לענין גביית כתוב' לא נמ"מ כיון שעכשיו כותבין ששעבד לה כל נכסיו מקרקעי ואגבן מטלטלים וכולי אלא שפני תקנת השוק לא נהגו לגבות ממטלטלין שמכר או נתן וגבי חזקות ל"ש תקנת השוק וכולי ועוד כיון דנשאר הדבר בספק בין החכמים הנה ליה פהדיא דכתב הרא"ש בתשו' דמקום שאין ברור למנהג יעמוד הדבר על דין תורה והכא נמי כיון דאין ברור אם קרקע הוי יעמוד הדבר על דין תורה ולא נהוג תקנת השוק עיין שם וא"כ נראה דהכא נמי לענין דינא דבר מצרא שהלוקח מוחזק אין המצרן יכול לסלקו מיהו בנדון דידן דהוי שותרף ומצרן יכול לסלק את הלוקח ועיין להרב כנה"ג סוף סימן ק"מ אות מ"ב ומ"ג אף על גב דהלוקח קנה להקדש עניי ת"ת וכתב הריב"ש סי' תק"ז דהקדש לעניים לית ביה דינא דבר מצרא כמו ביתומים קטנים עיין שם וכל שפן לעניי תלמוד תורה כי תומים קטנים היינו דוקא לגבי המצרן אבל שותרף עדיף כמו שכ' מרן הב"י בשם מהרי"ל שפן פסק מקור"ם בתשו' דשות' עדיף ומסלק לאשה אף על גב דאין בה דינא דבר מצר' ופסקו רמ"א והלבוש ס' מ"ו עיין שם וכתב ה' בית דוד סימן ס"א נראה דהוא הדין תומים קטנים והקדש דאין שום טעם לחלק ביניהם עי"ש: כ"ה אבל שותרף יכול לסלק וכו' נראה דהוא הדין תומים והקדש הרב בית דוד סימן ס"א עיין שם וז"ל מקור"ם בתשובות המיי' דשייכי לסדר קנין סימן ל"ה דהא דאמרין לאשה או ליתמי לית בהו דינא דבר מצרא הני מילי לגבי מצרן אבל שותרף עדיף ואי זבין לאשה או ליתמי אתי שותרף ומפיק וכו' ע"ש מיהו הריב"ש סימן תפ"ג כתב גבי שיתפות וז"ל אמנם אם הם תומי קטנים והאפטרופוס קנה קרקע לצרכם אין יכול לסלקם משום דבר מצרא אלא ישאר הקרקע ליתומים פשותף עם הלוקח וכו' עיין שם הרי דסבירא ליה דגם השותרף אינו מוציא מהיתומים וכתב מהראנ"ח סימן י"ט דכיון שהלוקח מוחזק אין מוציאין מהאשה והיתומים וכבר הרב כנה"ג בתשו' סימן ר"א הביא פמה האחרונים דסבירא להו הדין וכן כ' הרשב"ש סימן רע"ג באלמנה שהגבו לה בית דין קרקע דאין השותרף יכול לסלקה עיין שם ומהרי"מ ט"ס סי' ס"ז כתב דאפשר לומר דהריב"ש דוקא ביתומים קאמר דאזיל לטעמיה שכתב בסימן שס"ג דטעמא דיתומים דלית בהו דינא דבר מצרא משום דלאו בני מעבד מצוה דהישיר והטוב ניהו וה"ה לגבי שותרף אבל לגבי אשה דטעמא משום דלאו אורחה למיטרח אפש"ל דשותרף שיש לו חלק בגוף הקרקע עדיף מטרחה דאשה אי נמי בנדון דהריב"ש דיתומים הנה להם שעבוד בקרקע דא"א לשות' לסלקו לפי שהחוב יותר על שווי הקרקע ולא סגי (אמר המגיה עד כאן מצאתי והשאר קרוע): כ"ט

דין נ"ט השוכר בית מחבירו וכו' הטור כ' דהרא"ש בתשו' פתב שיש בו דינא דבר מצרא דשכירות ליומין ממכר הוא וכו' וכ' מרן הב"י שכ"כ בתשו' פלל נ"ב בשנים שהשפירו חצר בשותפות וא' מהם רצה לשכיר חלקו לאחר וכולי וסבירא ליה לרבינו שחולק על הרמב"ם ולא ר"ל דשאני התם שהיה שותף בחצר עצמו וכו' עיין שם באנרף ובתשובות בשמים ראש סימן נ"ו פתב על אחד שהשפיר ביתו ובא המצרן ואמר שהוא רוצה לשכרו שהרמב"ם פי"ב מה"ש אמר השכירות אין בו דינא דבר מצרא ולפי דעתי למדו מדין המשפנות וכינון דמשכנה היא מוחזקת בידו כמו דמיקרי שכוונה גביה ואף על פי כן אין הלה יכול לטעון השכנה לי קל וחומ' בשכירות אבל לפי דעתי אי מהא אין ראיה פלום דאפ' דשכירות עדיף דממכר ליומי הוא ועוד דהתם להלוות אומ' השני נוח לי דלאו מפל אדם רוצה ללנות וכו' ומהאי טעמ' נראה לי לדון דאין בשכירות ב"מ מסבירא שאין נוח לכל אדם להשפיר לכל איש ואיש עיין שם באנרף הרי דס"ל דאין בשכירות דינא דבר מצרא מיהו סיים שם וז"ל (א"ה עכ"מ): ל' דין ס"ב השפיר ביתו לאחר ופ' מכה לו נראה דנדאי השותף יכול להוציא מידו דשותף עדיף ממצרן דאפילו מכרו למצרן רוב הפוסקים סבירא להו דהשותף מסלקו וה"ה אם מכרו למי שהוא ממושפן בידו או לשוכר דקיי"ל דאין המצרן יכול לסלקם ולא הם יכולים לסלק המצרן והשות' יכול לסלק וגם למ"ד דאפילו קדם המצרן וקנאו יכול המלנה לסלקו וכן השוכ' כמו שפתב הסמ"ע סוף הסימן אם כן הממשפן והשוכר עדיפי ממצרן נראה דשותף עדיף ומסלק הפל ומרן שכ' דשותף מסלק למצרן בשם י"א דנראה דסב"ל דהרמב"ם חולק וסובר דאם קנאו המצרן אין השותף יכול לסלקו כמו שכתב הרב כנה"ג עיין שם הרי פסק דהממשפן והשוכר אין יכולים לסלק למצרן ולא המצרן יכול לסלק וכן פס' הרדב"ז בתשו' ח"ב סימן נ"ח עיין שם א"כ הרי שקולי' וה"נ דמצרן והשותף יכול לסלק כמו שמסלק למצרן: זהו מה שמצאתי בשאלה ומתוך התשובה יתבאר לה: ל"א על שטר משכונה שיש לראובן על קרקע ואוכל פירות ומכרו לאחר תשובה כ' המבי"ט חלק ראשון סימן שכ"ה נ"ל שמעון שחייב לחבירו מנה בשטר ומכר השטר בפחות לאחר שיכול הלנה לומ' למלנה למה תמכור אני אתן לה כמו שנתן לה אחר כמ"ש הרמב"ם שהמשפיר בית לחבירו עד זמן קצוב ורצה השוכר להשפיר הבית לאחר וכו' אם אמר לו בעל הבית למה וכו' צא והניחו ואתה פטור משכירות אינו יכול להשפירו לאחר שזה באל תמנע טוב וכולי והכא נמי אין המלנה יכול למכור החוב לאחר ואפילו מכרו כבר יכול לעכב דמכיר' שטר' דרבנן וכו' ועוד שיכול לומר אתה נוח לי מאתר עיי"ש ונראה דס"ל דגבי שכירות אם השפיר כבר לאחר זכה ואינו יכול לסלקו כמו שפתב מהרשד"ם סימן רצ"ה וסי' תט"ו והביאו הרב כנה"ג בסימן שי"ו אות ח' עיין שם וכן כ' הגמ"י בשם מהר"ם והיא בתשו' מהר"ם הארנפות סימן תר"ף וז"ל ועוד יש להביא ראיה מהא דתנן בערכין פ' המוכר שדה מקרה לא' במנה והיא מקרה לב' במאתים וכו' וכל מוכר שדהו בשעה שהיובל נוהג אינו אלא כשכירו דעלמא והואיל סופו לחזור ביובל ואפילו הכי ראינו שיש רשות לראשון למוכרה לשני בלא רשות הבעלים וכו' ול"ל נמי דמייירי דעבד איסורא דמכרו לאחר דאטו ברשיעי איירי קרא ועוד אם תמצוי לומר דאיכא איסורא מ"מ שמעינן מהתם דאם מכרו לאחר בלא רשות הבעלים דמה שעש' עשוי ואין הבעלים יכולים למחות אחר כך ולבטל המכיר' דאי לא תימא הכי וכו' עיין שם באנרף הרי דאפ"ל אין לו רשות למכור

בלא דעת הבועלים אם עבר ומכר אין הבועלים יכולים לבטל וכי האי גוונא אמרינן בפרק י"ג ומבואר בסימן רמ"ח באומר נכסי לה ואחריה לפ' דאסו' לראשון למפנר או ליתן הגוף אלא אוכל פירות עד שימו' וינפה השני ואם עבר הא' ומכר ונתן אין השני מוציא מיד הלקוחות וכו' עיין שם והכא נמי דאפילו בעל הבי' אמר לשוכר שלא תטרח ותשפירו לאחר הניחו לי ואתה פטור משכירות אינו יכול להשפירו משום אל תמנע טוב מבועליו אם עבר והשפירו לאחר מה שעשה עשוי מיהו א"ל דה"ד משום דשכירות מדאורייתא נקנה בכסף ובשט' ובחזקה כמכר אבל במכירת שערות סובר הרב דאפילו מכרו כבר יכול לעכב משום דמכירת שטרות דרבנן וכבר הוכחתי בסימן ס"ו דאפילו יש ללנה קרקעות לא נקנה השעבוד מדאורייתא ודלא פהרב חיים וכו' ואפילו בשטר משכונה כ' הטור בשם בעל התרומו' דמוכ' שטר משכונת קרקע לתבירו אף על פי שינד הלוקח במשכונה והחזיק בה יכול למחול הואיל והלנה יכול לסלקו במעו' וגם הרא"ש דסבירא ליה דמשכונת קרקע שהחזיק בה ומכרה אינו יכו' למחול משמע דהיינו דוקא אם החזיק אבל אם לא החזיק בה יכול למחול וכן כתב בעה"ת ש' נ"א בשם הראב"ד עיין שם ונ"ל בעה"ת שער נ"א ח"ו אבל שטר משכונת קרקע וכתב ומסר וינד הלוקח למשכונה והחזיק בה וכו' וגוף המשכונ' מכר והרי החזיק וכמאן דמטי ממונ' לידנ' דמי וליה מצי מחיל וכן כתב הראב"ד בתשו' בשם הר' יצחק ב"מ הלוי גם כתוב שגובה מהיתומים בלא שבועה וכו' וכן כתב הרא"ש בספר חזה התנופה סימן כ"ה עיין שם משמע דאם הלוקח לא החזיק יכול המוכר למחול וכן כ' הרב פני משה ח"ב סימן ק"ד דדוקא במשכונה שדר בה אתמר וכן כתב הרב בית יהודה ח"א סימן נ"ב דבעינן שהוא דר בה ונראה דאפילו הנה אוכל פירות בעינן דר בה ומסתברא דאם הנה אפותיקי מפרש אין לו פירעון אלא ממני ואפילו שטפו נהר לא יגבה משאר נכסי' לכ"ע אם מכר השטר לאחר אינו יכול למחול שכתב בעה"ת ש' מ"ג חלק שני סימן ב' דבקנוי לו בעינן שהרי הלנה אינו יכול לסלקו ממנו בקרקע אחר פי אם במעות בלבד עיין שם ואם פן נראה דלא נחלקו אלא במשכונת קרק' שמכרו וינד בה הלוקח דמאן דאמר יכול למחול משום (א"ה עד כאן מצאתי): סימן קע"ו א' דין ג' האומנים שנשתתפו וכולי על ב' ששעבדו עצמם זה לזה בקנין גמור שכל א' שירויח בסרסראות יחלקו בשנה וכולי כתב הטור הרמב"ם כתב האומנים שנשתתפו והתנו ביניהם שכל מה שירויח זה וזה במלאכתם הנה ביניהם בשנה אע"פ שקנו מידם אין זה שותפות כלל שאין אדם מקנה דבר שלב"ע וכו' והראב"ד השיג וכו' ורבותי הורו שאדם יכול להקנות עצמו בקנין פדיון עבדים וכשם שמצינו יקדשו ידי לעושיהם והרמב"ן כתב פדברי הרמב"ם וכולי ונראה פשוט דמה שהרויחו כבר שהוא בעין יכול לחזור בו כמ"ש הטור ומרן בסימן ר"ט אין אדם מקנה דבר שלב"ע וכולי ויכול לחזור בו אפילו אחר שבאו לעולם ואם קדם הלוקח ותפס הפירות אין מוציאין מידו עיין שם וה"נ אפילו כבר הרויח יכול לחזור בו ואם קדם חבירו ותפס אין מוציאין מידו וה"ד אם תפס קודם שחזר בו דכיון ושקמ מחל וכבר הוכיח פן הדרישה מדברי הטור דאפילו במה שהרויח כבר יכול לחזור בו עש"ב וה' כנה"ג כתב שכ"נ מדברי הפוסקים לבד זה מצאתי למהרשד"ם בסימן קס"ח שהבין כמ"ש דלשעבר כ"ע מודו דקנה שכ' ומן הנראה דלמה שכב הרויח לית דין ולית דיין שחייב השותף לחלק עם חבירו כל עוד שלא הביא ראיה בעדים שחזר בו ע"ש מיהו

כ' מור"ם נשם דאפילו לא תפס אלא כתב לו שטר ומסר לו השטר כמאן דתפס דמי וכתב הסמ"ע נראה דמייני באחר שפא לעולם מסר השטר וכולי נר' לכאורה דבעי לשמסר לו השטר אחר שפאו הפירות לעולם וכן הבין ה' בית יהודה סימן ר' עיין שם וע"ש עוד בסימן רי"א וכן כתב ה' פני משה ח"א סי' ס"ו עיין שם אבל ה' כנה"ג סי' נ' פי' דברי הסמ"ע דר"ל אם נמצא השטר ביד המקבל אח' שפאו לעולם אפילו קודם שפאו לעולם קנה וכן כתב בתשו' בעי חיי סימן ר"ט ע"ש וכן הוכיח ה' כנה"ג שם וא"כ ה"נ שותפין בקנין על דבר שלב"ע שכל מה שירויחו כל א' מהם לאמצע וכתבו שטר אם השטר קיים ביד חבירו אחר שפאו לעולם אין יכול לחזור בו אבל הראב"ד פתב ד יכול להקנות עצמו בקנין פדין העבדי וכו' וכ' מהרי"ק שרש קפ"ב דהראב"ד בתשו' שכ' שותפין שהתנו תנאים קיים וכולי משמע אפילו בלא קנין וה"ד כל שלא חזר בו השותף דנדאי כל מה שהרויחו השטר לאמצע ומשם הוא דמהני חזרתו אבל פשיש קנין לא יוכל לחזור אפילו להבא ומ"ה לא הביא ראיה בהשגות מפועל דקי"ל דאינו יכול לחזור בו משום דמייני בלהבא ובלהבא גם פועל יכול לחזור בו אבל מדין עבדים דאין עבד עברי יכול לחזור בו וכו' עש"ב ונראה דס"ל דפועל אפי' בקנין יכול לחזור בו ולקח בהשגות דמייני בקנין מדמה שותפין לעבדים ולא לפועל משום דפועל אפילו בקנין יכול לחזור בו והש"ך בסימן של"ג ס"ק י"ד כתב הריטב"א בשם רבותי' שלא אמרו שהפועל יכול לחזור אלא בשוכר עצמו באמירה אבל כל שנשמתעבד בקנין לטפויי אתא שלא יוכל לחזור בו ולפע"ד נראה דשאר פוסקים לא ס"ל הכי וכן נראה עיקר וכו' וגם הראב"ד בהשגות דוקא בשותפי חלק על הרמב"ם לענין הרינוח שהרויחו כבר או מטעם משתעבדי אהדדי לא שייך לומר עבדים וכולי עיין שם ולא דק דהראב"ד מדמה שותפי לעבדים ולאומר יקדשו ידי לעושיהם דנדאי אינו יכול לחזור ואפילו לרינוח דלהבא ולקח הצריף קנין דאלו הרינוח שהרויחו כבר אפילו בלא קנין השטר לאמצע וכמו שהכריח מהריק"ו וכתב מרן הב"י דעת הרשב"א פדעת הראב"ד ע"ש והכנה"ג פתב דתשו' הרשב"א בח"ב סימן פ"ז פתב דכל שנתחייב בפי' בחיוב ובקנין אפילו להבא איני יכול לחזור בו ולשעבר מה שכתב הרויחו אפי' בלא קנין קנו והיא דעת הראב"ד ממש כפי מ"ש מהריק"ו דלא הצריף קנין אלא לשלא יכול לחזור בו להבא דלשעבר אין צריף קנין וכולי עיין שם ואין נראה דז"ל הרשב"א שם ומ"מ רשאים הם לחזור בהם כל זמן שירצה אפילו הא' וכן פועל כדאמרינן פועל חוזר אפילו בחצי היום וכולי ואם רצו שלא לחזור א' מהם אין להם תקנה אלא בחיוב ובקנין גמור כגון שיכתבו שכל החוזר בו יתחייב לחבירו בקף וכו' עכ"ל נראה דוקא בחיוב ובקנין גמור שיכתבו שכל החוזר בו יתחייב לחבירו בכ"ווד הוא דאינו יכול לחזור בו ואם רצה לחבירו יתחייב במזון כו"ד אבל בקנין לבד בלא חיוב יכול לחזור בו וא"כ נראה דס"ל דפועל אפי' בקנין יכול לחזור כמ"ש הש"ך בסימן של"ג ס"ק י"ד שכ"נ עיקר וכן כתב הריב"ש סימן תע"ו עש"ב ועיין בתשו' הרשב"א ח"ג סי' קי"ד ובתשו' ח"ה סימן קפ"ו: ב' דין ו' יש מי שאומר וכו' קאי ארישא פשנשמתפו סתם אבל בסיפא דהתנו ישלם מביתו ההפסד ה' דרכי נועם ח"מ סי' כ"ח ע"ש וכ"נ מדברי הב"ח ע"ש וכ' המבי"ט ח"א סי' ר"ב דאם התנו בפי' וכתבו בשטר השותפין שיהיה ההפסד שנה בשנה הוי כמפ' שישלם מביתו דאפי' לא התנו היה הדין שיחלקו בשנה ולא צריף להתנות אל שישלם מביתו עיין שם ואין נר' פן מדברי הכנה"ג

הגב"י אות ל"ג שכ' ואולי דהני רבנותא סברי דהרמב"ם מיירי בדהתנו שאם יהיה הפסד
ישלם מביתו וכולי אלא דלפ"ז נמצא דהראב"ד חולק אפילו בהתנו וזה א"א דכל תנאי
שבממון קיים וכו' ע"ש משמע דוקא אם התנו בפי' שאם יהיה הפסד ישלם מביתו אבל
בהתנו סתם (עכ"מ): ג' ונפסד הכל לא אמרי' שישלם וכולי הטור ומרן בסימן צ"ג כ'
דברי הרמב"ם דס"ל דישלם מביתי ואולי דמיירי בדהתנו שאם יהיה הפסד ישלם מביתו
ולא בא לומר אלא אם נאמן ראובן לומר שפחת מן הקרן אלא שאין זה נוח לי וכו' הרב
פנסת הגדולה הגהו' ב"י אות ע"ג עיין שם גם ה' בית דוד סי' ס"ז נדחק לפרש דברי
הרמב"ם שלא יחלן' על הרמ"ה והספ"י עם רבו דאם הפסידו אינו משלם מביתו עש"ב
אבל הב"ת כ' דלא כהרמ"ה אלא דוקא בהפסד כגון אונס שריפה או שנטלו הגניס הכל
כנדון הרמב"ן אבל בהפסד שבא מחמת משא ומתן מודה הרמ"ה שישלם מביתו ונהביאו
הש"ף וה' כנה"ג ע"ש נאני מצאתי להרמ"ה (עכ"מ): ד' דין ח' השותפין ש"ש הם וכו'
אם יש ביד א' ממון חבירו שהגבה מגוי א' שהיה חייב להם כ' מהר"ם בתשו' הקצרות
סי' קנ"ג שיפה עשה שהציל ממנו וממון חבירו ואע"ג דשותפין ש"ש הרי האומנים
ש"ש הם ואפ"ה אם אמר טול שלך והביא מעות ש"ח וזה שאמר טול מעותיך הרי נעשה
ש"ח ואפילו אם לא רצה לישבע שא"ל כף פיון שהדבר ידוע שחבירו ידע שגפרע החוב
ה"ז דומה לגמרתו וכולי ע"ש הרי דס"ל דשותפי' דינו כאומני' ואם א"ל טול מעותיך
או שידע שגפרע החוב דומה לגמרתו דקי"ל בסי' ש"ו (עכ"מ): ה' דשמירה בבועלים
היא וכולי כתב מרן בתשו' בס' אבקת רוכל סימן קס"ח על ב' שותפין שהספימו לחלוק
ונשאר ממון השותף ביד א' מהם ונאבדו ממנו נר' דשמעון פטור אפילו פשע בממון לפי
ששמיר' בבועלי' היא וא"ל דה"ד בשותפי' שנשתתפו כמשפט אבל אלו שלא נשתתפו
אלא בדברים לא נתקיים השתוף שאין דין שמירה בבועלים תלוי בקיום השיתוף דאפי'
א"ל אשקין מייא הוי שמירה בבועלים וכו' אבל מאחר שהפרידו השותפות א"ל אזלה
לה הך שמירה ואתיא שמירה אחרת וכולי וראיה מדתנו כל האומנין ש"ש הם ואם אמר
טול את שלך והבא מעות ש"ח אלמא פיון שא"ל טול את שלך אפילו לא הוציא הפלי
מתחת ידו הלכה שמירה מעצמה וה"נ בשעה שאמרו להפריד השיתוף אזלא שמירה
קמייטא ואתיא שמירה שלא בבועלים והוי ש"ח על ממון זה ופטור מגניבה ואבידה אבל
מדברי מהריק"ו שורש ק"ד נראה דכיון דכשפא הממון לידו היה שמירה בבועלים לעולם
הוי שמירה בבועלים ופטור וכן משמע מפ' השואל דף צ"ח דאמרי' שאלה בבועלים
ושכרה שלא בבועלים פטור משום דשכירות בשאלה מישף שייקא ופירש"י כל חיוב
שוכר דגניב' ואבידה ישנן בשואל ומחמת משיכה א' באה לו ובבועלים היא ופטור והא
דתנו כל האומנים ש"ש הם וכולי צ"ל אע"ג דש"ש הוא וכולי משתנה בדיבור בעלמא
שמירה בבועלים פיון דבשעה שהתחיל בשמירה זו היה בעליו עמו כל זמן שלא הוציא
הממון מתחת ידו הוי שמירה בבועלי' ע"כ והנה גבי שאלה בבועלים ושכרה שלא
בבועלים כתב הסמ"ע בסימן שמ"ו ס"ק כ"א פי' שלאח' שפלה זמן השאלה שהיתה
תחילה בבועלים לא החזיר לבעלים וחזר ושכר לזה שלא בבועלים ונגנב' או נאבדה בזמן
השכירו' עיין שם אבל ה' כנה"ג שם בהגה"ט אות י"ב חלק על הסמ"ע וכו' דה"ד בחזר
ושכרה תוך ימי השאלה אבל אם אחר ימי השאלה חזר ושכר' ודאי דלא שייף בשאלה
וסעד לזה מ"ש בפ' האומנין אמתני' השואל את הפרה ושלחה ביד בנו וכו' וכן וכו' ל"ש

אֵלָא שְׁהַחְזִירָה תּוֹף יָמֵי שְׂאֵלָה אַבְל אַחַר יָמֵי שְׂאֵלָה פְטוּר וּפִירֵשׁ"י ל"ש שְׁהַשׂוֹאֵל חֲזִיב
עַד שְׁתַּבָּא בְּיַד הַבְּעָלִים אֵלָא שְׁהַחְזִיר תּוֹף יָמֵי הַשְּׂאֵלָה שֶׁא"ל הַשְּׂאֵלָנִי עַד זְמַן פ' וְהַחְזִירָה
תּוֹף הַזְּמַן וְכוּ' ע"ש הָרִי מְבֹנָאָר תּוֹף זְמַן הַשְּׂאֵלָה חֲזִיב עַד שְׁתַּבָּא לִיד הַבְּעָלִי אַבְל אַחַר
זְמַן הַשְּׂאֵלָה כָּלָה זְמַן הַשְּׂאֵלָה אִפִּי לֹא בָּאָה לִיד הַבְּעָלִים וְה"נ כָּל שְׂלֵא חֲזוּר וּשְׂכָרָה תּוֹף
יָמֵי הַשְּׂאֵלָה כְּבָר כָּלְתָה הַשְּׂאֵלָה אֶפְּלוּ לֹא בָּאוּ לִיד הַבְּעָלִים וּכְשֶׁחֲזוּר וּשְׂכָר' פְּנִים חֲדָשׁוֹ'
בָּאוּ לְכָאן עַש"ב וְכֵן רָאִיתִי לְהָרִיטְב"א בְּסִפְרָא"ז לְמַצִּיעָא שָׁם בִּפ' הַשׂוֹאֵל הֶעֱתִיק לְשׁוֹן
רַש"י וְאָח"ךְ פֶּתַב בְּרַם צ"ל דְּמִיָּרִי פְשִׁחֲזוּר וּשְׂכָרָה תּוֹף יָמֵי הַשְּׂאֵלָה וְכוּלִי פְלוּמֵר יָמֵי
הַשְּׂאֵלָה כְּבָר הָרִי פְּאֵלוּ חֲזוּרוּ לְבְּעָלִי וְכִי הָדָר וְאָגְרָה מִקְלֵתָא אַחֲרֵת הִיא ע"ש מִשְׁמַע שְׁכֹן
דַּעַת רַש"י וְכֵן פֶּתַב הָרַמְבַּ"ן שָׁם וְעִינֵן בִּשְׂ"י יִשְׁנָה שָׁם א"כ אִם שְׂכָרָה אַחֲרֵת שְׂכָלָה זְמַן
הַשְּׂאֵלָה וְדַאי דְשִׁכְרוּ' שְׂלֵא בְּבְעָלִים הִיא וְחֲזִיב בְּגִיבָה וְאֲבִינָה וְדוּקָא פְשִׁשְׁכָר תּוֹף זְמַן
הַשְּׂאֵלָה אֲמָרִינֵן פִּינֵן שְׁתַּחֲזִילַת הַשְּׂכִירוֹת בְּזְמַן הַשְּׂאֵלָה שְׁהִיא בְּבְעָלִים פְטוּר וְהִינֵן דְּבְעִי
בְּחֲזוּר וּשְׂכָרָה וְאִי לְאַחֲרֵת שְׂכָלָה זְמַן הַשְּׂאֵלָה בְּלֹא"ה הָרִי ש"ש וְחֲזִיב בְּגִיבָה וְאֲבִינָה
כְּדַמְסָקִי בִּפ' הָאֲנֹמְנִי וְא"כ תְּבְעִי כְּכָל שְׂאֵלָה בְּבְעָלִי מִיְהוּ נִרְאָה דְּוִקָא בְּחֲזוּר וּשְׂכָרָה
שְׂלֵא בְּבְעָלִים מ"ל מִשׁוּם דְּהָרִי קִנְיֵן חֲדָשׁ וְאַפְסִיק לְשְׂאֵלָה אַבְל כְּשֵׁלֵא חֲזוּר וּשְׂכָרָה אֶפְּלוּ
אַחֲרֵת זְמַן הַשְּׂאֵלָה פְּשִׁטָא פִּינֵן דְּלֹא הָרִי ש"ש אֵלָא מִחֲמַת הַשְּׂאֵלָה כְּדַאֲמָרִי בִּפ' הָאֲנֹמְנִי
הוֹאִיל וְנִהְיָה מִהֵנִי ג"כ אִפִּי מִיִּשְׁוֹ שִׁינֵי בְּשְׂאֵלָה שְׁהִיא בְּבְעָלִים וּפְטוּר וּג"כ הֵכָא שְׁהִיָּה
ש"ש בְּבְעָלִים וְאָח"ךְ חֲלָקוּ דְּלֹא הָרִי אֵלָא ש"ח א"ל דְּאִי פְשַׁע חֲזִיב דְּלֹא הָרִי שְׁמִירָה
בְּבְעָלִי דְּלֹא שְׁמִירָה זֹו כְּשְׁמִירָה קְמִיִּתָא דְּהָא שְׁגַם שְׂאֵלָה בְּבְעָלִי וְחֲזוּר וּשְׂכָרָה שְׂלֵא
בְּבְעָלִי אִם הִיא אַחֲרֵת זְמַן הַשְּׂאֵלָה לְבְּעָלִים וּפְנִים חֲדָשׁוֹת בָּאוּ לְכָאן דְּהָרִי פְּאֵלוּ חֲזוּרָה
לְבְּעָלִי וְחֲזוּר וּשְׂכָרָה כִּמ"ש הָרַמְבַּ"ן וְהָרִיטְב"א הֵכָא אֵלָא גַם לְמ"ד בְּשְׂאֵלָה בְּבְעָלִי וְחֲזוּר
וּשְׂכָרָה אֶפְּלוּ אַחֲרֵת זְמַן הַשְּׂאֵלָה חֲזִיב נִרְאָה דְּוִקָא מִשׁוּם מִחֲמַת מְשִׁיכָה א' קִנְיָה וּשְׂכִירוֹ
שִׁינֵי בְּשְׂאֵלָה אַבְל הֵכָא פְשִׁכָה זְמַן שְׁמִירַת שְׂכָר וְנִעְשָׂה ש"ח שְׂלֵא בְּבְעָלִים חֲזִיב
בְּפִשְׁעָה דְּלֹא שְׁיִיכִי אֶהְדָּדִי אִף תְּמַהֲנִי עַל מָרְן שְׂלֵא זָכַר בְּנֵה תְשׁוּ' מִהָרִיק"ו שְׁוֹרֵשׁ כ"ד
שְׁכ' וְז"ל לַע"ד דַּא"כ הוּא שְׁנִטְלָה כָּל א' חֲלָקָה בְּרִינֹחַ לֹא נִשְׂאָר לְהֵם מִיָּדִי שְׁנִטְפוֹת יַחַד
כִּי אִם אוֹתָם הַמַּעֲוֹת אֲשֶׁר הִכִּינוּ לְפָרוּעַ מֵהֵם הַגְּוִיָּה דְּבָר פְּשׁוּט הוּא שְׁרַבְק' חֲזִיבַת כְּכָל
אַחֲרִי' הַהֶפְסֵד דְּהָא קו"ל שְׁוֹתְפִי ש"ש הֵם וְכוּלִי עַש"ב וְה' מַח"א ה' שְׁוֹמְרִי ס' ל"ז
תְּמַה דְּמָה הַנָּאָה נִשְׂאָר לוֹ כְּדִי שְׁהִיא ש"ש וְנִדְחַק עַש"ב וְה' בְּנֵי אֶהְרֹן ס' ע"א תִּי' וְז"ל
וְשָׂמָא י"ל אַע"פ שְׁחֲלָקוּ פִּינֵן שְׁאוֹתָם הַמַּעֲוֹת נִשְׂאָרוּ לְהֵם מִהַשְׁוֹתְפוֹת שְׁהִיָּה עוֹמֵד
בְּאַחֲרִי' שְׁתִּיָּהָן עַד עֵתָה מִי שְׁנִשְׂאָר בְּיָדוֹ אַחֲרִיּוֹת עָלְיוֹ כְּמוֹ שְׁהִיָּה עַד עֵתָה וְחֲבִירוֹ אִין
לוֹ בְּהֵם פְּלוּם פִּינֵן שְׁחֲלָקוּ כְּבָר נִסְתַּלַּק מֵהֵם וְלֹא שִׁינֵי בְּהוּ שְׁמִירָה בְּבְעָלִים וְכוּלִי וְנִרְאָה
דַּס"ל פִּינֵן דְּקִבְלוּ הַנָּאָה מִתַּחֲזִילָה לְעוֹלָם הָוִי ש"ש עַד שְׁיַחֲזוּרוּ הַמַּעֲוֹת כִּמ"ש הָרַשְׁבָּ"א
בְּתִשׁוּ' הַבִּיאָה הַב"י סִימֵן ע"ב גְּבִי מִשְׁכּוֹן דְּאֶפְּלוּ אַחֲרֵת שְׁפָרְעוּ חֲזִיב בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ לְעוֹלָם
וְז"ל בְּתִשׁוּ' ח"ג סִימֵן נ"ב דַּע שְׂאֶפְּי' שְׁהַמְשַׁכּוֹן בְּיָדוֹ אִינוּ פְטוּר מִלְּתִין פְּרוּטָה לְעַנִּי וְכוּ'
שְׂאִינוּ פְטוּר מִפְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף אֵלָא בְּשַׁעַת הַהֲלוֹנָה בְּלַבָּד וּמ"מ הִדִּין הוּא ש"ש לְעוֹלָ'
עַד שְׁיַחֲזוּרְנוּ לְבְּעָלִי שְׁהָרִי הוּא כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר בְּשַׁעַת הַהֲלוֹנָה וּמִחֲמַת אוֹתוֹ שְׂכָר הָרִי עָלְיוֹ
כִּש"ש לְעוֹלָ' שְׁכֹן כָּל ש"ש שְׁמִקְבֵּל שְׂכָר בְּתַחֲזִילָה אוֹ לְבַסּוּף וְנִעְשָׂה ש"ש לְעוֹלָם מִחֲמַת
אוֹתָהּ פְּרוּטָה וְכוּ' עִי"ש הָרִי דַּאֲע"ג דְּאַחֲרֵת שְׁפָרְעוּ לִיכָא הַנָּאָה דְּלֹא נִפְטָר מִפְּרוּטָה דְּעַנִּי
מ"מ הָרִי ש"ש מִחֲמַת הַנָּאָה שְׁקִבֵּל מִתַּחֲזִילָה וְה"נ אַע"ג דְּלֹא נִשְׂאָר הַנָּאָה לְשְׁוֹתְפִין הָוִי

ש"ש לעולם מחמת אותה הנאה שקבלו מתחילה אף ק"ק דהא בשואל מ"ל בפ' האנמין אחר שפלה זמן השאלה פטור משואל ותייב כש"ש א"ד ש"ש נמי לא הוי ופשטי' דש"ש הוי הואיל ונהנה מהני ע"ש: ו' כתב ה' מש"ל פ"ה מהלכות שותפין גבי שותף שעבר ומכר בהקפה דאפי' שניהם מתעסקי' חייב דדוקא פשיעה בבועלים פטור כשלא שמר יפה אבל כשעשה מעשה בידים והפסיד מזיק מיקרי ותייב אפילו בבועלים וכן כתב הרדב"ז בתשו' כ"י וכן מהרש"ך עיין שם ותשוב' הרדב"ז נדפסה בחלק שני סימן קכ"ט עיין שם באורו והרב משפט צדק חלק שני סימן ז' הפרית דר"ח סבירא ליה דאפטורפוס אפילו מזיק פטור מדכת' התוס' בפרק שור שנגח דמה שהאפטורפו' נשבע ליתומים היינו שלא עכב כלום משלהם אבל אין נשבעי' שלא פשעו דאפי' פשעו פטורי' וא"א לימא דהשבו' היא שלא פשעו ואבדו בידים אלא ודאי דכי אבדו בידים פטור עיין שם גם הרשב"ש בתשו' סימן שע"ג כת' על אפטרו' שפרע שט"ח ליורשי המלנה שמת הלנה ואח"ך מת מלנה דחייב לשלם להם מה שהפסידם לפי שזמן הדין פטורים דאין אדם מוריש שבועה לבניו והוא פשע בנכסיהם ואף על פי שהרמב"ן כתב האפטורפו' שמינהו אבי יתומים שפשע פטור וכו' אבל מינהו בית דין מודה דחייב לשלם וכולי עיין שם משמע דס"ל דמינהו אבי יתומים למ"ד דפטור מפשיעה הכא נמי אפילו פרע ליורשי המלנה הפך הדין דהוי מזיק בידים פטור והרב משפט צדק שם שכ' אלא שאיני סומך על דעתי הפך מהרשד"ם אלא אם יספימו עמי עיין שם אלו ראה תשוב' הרשב"ש לא היה חושש לס' מהרשד"ם: והרב פנסת הגדולה הגב"י אות פ"ז תמה על הר"ש בר הרשב"ץ ושאר אחרוני' שחייבו לשותף בפשיע' דהא קיימא לן פשיעה בבועלים פטור וכו' ואפשר דס"ל דנדון דידהו הוי מזיק בידים ודוקא פשיעה בבועלי' פטור אבל מזיק חייב וכן כתב אות ק"ח עיין שם וכה"ג כת' הר"ש אות קכ"ו בשם מהרש"ל ומהרשד"ם ומהרש"ך גבי אפטרו' דלא פטרו אלא מפשיעה אבל מזיק בידים חייב עיין שם וגם הרב משפט צדק חלק שני סימן ז' שכתב דאפילו מזיק פטור אפשר דהיינו דוקא באפטרו' שפוטרו אפילו מפשיעה מטעמ' דממנע ולא עביד וה"ה מזיק מה"ט אבל לגבי שומר בבועלי' אפשר דמודה דדוקא גבי שמירה הוא דכתיב אם בעליו הוא דפטור אבל מזיק חייב ודוק' באפטרו' סבירא ליה הכי מה"ט דממנע ולא עביד אבל בשמירה בבועלים דוקא גבי שמירה דכתיב הוא דפטור אבל מזיק חייב פמו שהפרית הרב פנסת הגדולה מדברי הרשב"ש אבל ראיתי תשוב' הרשב"ש בסימן שע"ח ושם כתב וזה לשונו השותף המוכר חיי' לשלם לפי שפשע ועוד שהוא שומר שכתב דבפרק חזקת הבתים אמרינן ששותפים ש"ש הם וכולי משמע דאפי' לא פשע חייב לפי שהוא ש"ש ואמאי הא שמירה בבועלים היא ופטור וצ"ע: ז דין יו"ד והמשתתף עם חברו וכולי ראובן נתן ממון לשמעון על צד העסק וכשתבעו ממנו א"ל מכרתי מקצת בהקפה וברח בעל חוב ואמר ראובן לא הרשיתי אותך וכו' הדין בזה הוא שישב' ראובן שלא נתן לו רשות למכור בהקפה ויתן לו שמעון וזה אם טוען שמעון שראובן נתן לו רשות בפ' למכור בהקפה אבל אם לא פירש זה ואמר שהענין היה על הסתם נסתלקה השבועה מראובן ויתחייב שמעון להוציא החוב ולא יפסיד ראובן ממנו דבר וכו' מהר"י ו' מיגש בתשו' סימן ע"ט עיין שם: ח' ואח"ך הודיעו והספיק למעשיו וכו' משמ' דהספיק עמו בפ' אבל בשתיקה בעלמא לא אמרי' בזה דשתיקה כהודאה הסמ"ע וכן כתב מהריב"ל חלק ראשון סוף פל' ה' וכן הסכים

הָרַב מִשְׁפָּט צָדֵק ת"ב סִימָן נ"ו דָּף ק"ך עֵינֵינן שָׁם וְנ"ל מֶרֶן הַב"י סל"ח שֶׁכ' מִיָּהוּ גַם לַגִּי רַבִּי וּמַהֲרִיק"ו פְּשִׁיטָא שְׁבַשְׁעָה שְׁהַכְּנִיסוּ לְשׁוֹתְפוֹת לֹא יָדַע חֲבִירוֹ מִיָּהוּ הֵיכָא דְיָדַע וְאַחַר כֹּה שְׂתַק וְכוּלֵי ת"ל מִפְּנֵי דְיָדַע וְשְׂתַק וְכוּלֵי עֵינֵינן שָׁם וְנִרְאָה דִּס"ל דָּאִם בְּשַׁעָה שְׁהַכְּנִיסוּ יָדַע וְשְׂתַק שְׂתִיקָה פְּהוּדָא' פִּינָן דְבִידוּ לְמַחֲוֹת וְלֹא מִיָּחָה וְהָרָא"ש מִיָּרִי דְבַשְׁעָה שְׁהַכְּנִיסוּ לֹא יָדַע אֶלָּא לֵאח"ז וְכֵן הֵבִיא בְּפִרְיָשָׁה סס"י צ"ג וְכַת' עֲלִיו וְנ"ל מִיָּהוּ אַפְתִּי ק' פִּינָן דַּעכ"פ יָדַע שְׁמַעוֹן זֶה זְמַן מַה קוֹנְדָם שְׁפָאוּ לְחַלְקָא גְּאָמַר גַּם כֵּן שְׂתִיקָה פְּהוּדָא דְמִי לְכֹן נַר' גִּי דְלֹא יָדַע עֵיקָר וּמִיָּרִי וְכוּלֵי עֵינֵינן שָׁם בַּהֲסַמ"ע הָרִי דְסְבִירָא לֵיהּ דְאַפִּילוּ לֹא יָדַע עַד לֵאח"ז אָמְרִינָן שְׂתִיקָה פְּהוּדָא הִפְךָ מ"ש בַּסַּמ"ע בַּסִּי זֶה וּמְכַל מְקוֹם נִרְאָה דַּעַת מֶרֶן אִם יָדַע שְׁעַת מַעֲשֵׂה וְשְׂתַק שְׂתִיקָה פְּהוּדָא דְמִיָּא אֶבְל אַחַר מַעֲשֵׂה א"ל דְלֹא אָמְרִי שְׂתִיקָה פְּהוּדָא דִּי"ל שְׁשְׂתַק לְפִי שְׁכָבָר עֲשֵׂאָהוּ וְאִין בִּידוּ לְשִׁנּוֹת כַּמ"ש הַסַּמ"ע וְכֵן חִי מַהֲרִיט"ץ סִי פ"ד עֵינֵינן שָׁם גַּם מַהֲרִיק"ו סִי כ"ד סְבִירָא לֵיהּ דְשְׂתִיקָה פְּהוּדָא וְהֵבִיא רְאָיָה מְדַבְּרִי הָרָא"ש וּמַהֲרַב"א בְּתִשׁוּבָא סִימָן מ"ג הַסְּפִים עֲמוּ לִיְשִׁיב דְבַרִּי הָרָא"ש עֵינֵינן שָׁם בְּאֹרְחָה וְהֵי עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סוּף סִי ס"א הֵבִיא דְבַרִּי מְהָרִיב"ל וְכ' גַּם כֵּן מִהַטְעַם שֶׁכ' מֶרֶן הַב"י דְכִינּוֹן שֵׁא"ל מְתַרְצָה הָרִי מְחַל לוֹ וּמְחִילָה אִין צָרִיף קַנְיָן וּבְמַחֲזִילָה דְנוֹקָא קַנְיָן הוּא דְלֹא צָרִיף הָא דְבוּר בְּפִי שְׁמוּחַל לוֹ צָרִיף וְאִם כֵּן אֶפִּילוּ הָיָה בִּידוּ לְשִׁנּוֹת נְמִי בַּעֲלֵי מְחִילָה בְּפִי עֵינֵינן שָׁם בְּאֹרְחָה וְלֹא זָכַר דְבַרִּי מֶרֶן הַבֵּית יוֹסֵף עַל תִּשׁוּבָא הָרָא"ש דְנִרְאָה דִּס"ל דְשְׂתִיקָה פְּהוּדָא וְאִיבְרָא בְּפִי לְסַמ"ג עֲשִׂינן מ"ח גְּבִי אֶלְמָנָה שְׁלֹא תִבְעָה כְּתוּבָתָהּ כ"ה שְׁנִיָּם כְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מְפָאֵן דְמְחִי אֶפִּילוּ בְּלֵב מְהִי בְּלֹא דְבוּר וְאָסוּר לוֹ לְתַבְנֹעַ אַח"ךְ דְּהֵי כְּגִזְל וְכֵן אִם הוּדָה בְּבֵית דִּין שְׁמַחַל בְּלֵב עֵינֵינן שָׁם וְכֵן דַּעַת מַהֲרַשְׁד"ם סִימָן רמ"ו אֶבְל מְצִאתִי לֵהנ"י בְּפָרֶק י"ג גְּבִי הַמְּחַלֵּק נְכֶסֶי לְבַנְיָו וְאַשְׁתוּ שׁוֹתְקַת אֲבָדָה כְּתוּבָתָהּ שֶׁכַּת' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּבְדַרְכֵי אֵלֵי קוֹלֵי כְּתוּבָתָהּ נִינְהוּ דֹאע"ג דְלֹא מְחַלָּה בְּפִי אָמְרִי דְכָמוּ שְׁמַחַלָּה בְּהִדְיָא הָיִי מִשֵּׂא"כ בַּב"ת עַד דְמַחֲזִיל בְּהִדְיָא לֹא הָיִי מְחִילָה וְטַעֲמָא דַּב"ח מְשׁוּם דְעֵבֵד לֵיהּ נִיחָא לֵיהּ לִימְתָן לֵיהּ מְעוֹתָיו אֶבְל הֵכָא יוֹתֵר מְשַׁהֲאִישׁ רוּצָה לִישָׂא אִשָּׁה רוּצָה לִינְשָׂא וְכוּלֵי עֵינֵינן שָׁם וְכֵן כְּתַב הָרָא"ש בְּתִשׁוּבָא פְּלָל מ סִימָן ב' עֵינֵינן שָׁם וְכֵן כַּת' בַּעַל הַתְּרוּמוֹת שֵׁנ"ט הֵבִיאוּ הַב"י אַה"ע סוּף סִימָן ק"ו עֵינֵינן שָׁם וְאִם כֵּן הֵכָא נְמִי בְּאַלְמָנָה שְׁלֹא תִבְעָה כְּתוּבָתָהּ כ"ה שְׁנִיָּם מְקוֹלֵי כְּתוּבָה נִינְהוּ אָמְרִי דְמְחִילָה דְשְׂתִיקָה מְהִנְיָא וְעֵינֵינן בַּמַּהֲרַשְׁד"ם סִימָן שֶׁכ"א וְסִימָן שֶׁכ"ט וְשׁוֹב רְאִיתִי לְמַהֲרִימ"ט חח"מ סִימָן מ"ה שְׁפַתְב דְמְחִילָה בְּלֵב אִינְהָ פְּלוּם וְדְבָרִים שְׁפַלְב לֹא הָווּ דְבָרִים כֹּל דְלִיפ' הוּכְחָה לְמַה שְׁפַלְבוּ אֶבְל אִי אִיבָא הוּכְחָה הָווּ דְבָרִים וְכ"כ בַּסִּי קִי"ב דְשְׂתִיקָה אִינְהָ פְּלוּם עֵינֵינן שָׁם וְהֵי יוֹסֵף אֶמְרָן סִי מ"ו כְּתַב דְבַחְזִי הַגְּרִשׁוֹנִי כְּתַב עַל דְבַרִּי רַש"ל דְמַהֲרִי"ט בְּתִשׁוּבָא נִרְאָה שְׁחוּלְקָא וְאִם כֵּן עַל תִּשׁוּבָא מַהֲרִי"ט ח"מ סִימָן קִי"ח נִרְאָה דְאִין רְאָיָה עֵינֵינן שָׁם וְלֹא רְאָה תִשׁוּבָא מַהֲרִימ"ט סִי מ"ה וְסִימָן קִי"ב שֶׁכ"כ בְּהִדְיָא עֵינֵינן שָׁם וְכֵן כְּתַב מְהָר"ם אֶלְשִׁיף סִימָן ע"ב דְשְׂתִיקָה לֹא הָיִי כְּמַחֲזִילָה וְהֵבִיאוּ ה' קַהֲלֵת יַעֲקֹב דְקַפ"ח עֲמוּד שְׁנֵי עֵינֵינן שָׁם וְעֵינֵינן בַּה' כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה בַּח"ב ס מֶן קַל"ח אוֹת ו' אֶבְל הָרַב בְּנֵי אַהֲרֹן סִימָן מ' הוּכְיַח מְדַבְּרִי מֶרֶן הַב"י (עכ"מ): ט' דִּין י"ב וְנִרְאָה דְשׁוֹתְפוֹתֵינן בְּמִזְמוֹן וּבָא עֲלִילָה עַל אַחַד מֵהֶם חֲזִיב חֲבִירוֹ וְהָרָא"ש בְּתִשׁוּבָא כְּתַב שְׂאֵם יְבָרַר שְׁמַעוֹן בְּעֵדִים שְׁלֹא פָּרַע הִיְהוּדִי לַגִּי וְיַצְטָרֵף שְׁמַעוֹן לְפָרוּעַ לַגִּי שְׁיַפְרַע רְאוּבֵן חֲלָקוּ וְכו' וְכַת' מֶרֶן בְּבִדְקָה הַבֵּית בְּסִימָן קַע"ו לְמַה צָרִיף לְכַרֵּר כֵּן שְׂאֵף אִם פָּרַעוּ וְהַגִּי מְכַחֲשׁוּ וְעַל יְדֵי כֵּן הוּצָרֵף שְׁמַעוֹן לְפָרוּעַ לַגִּי לְמַה לֹא יִתְחַזֵּיב

ראובן לפרוע עיין שם הרי דאפילו פרע א' שלא פדין חייב חבירו לפרוע חלקו וגם הסמ"ע בסמ"ן צ"ג ובסמ"ן קע"ו שכתב שאם לא יברר פן אינו חייב פיון שיכול להיות שלוי פבר פרעו והגוי בא בעלילה על שמעון ואין נתפס על חבירו וכו' וכן הסכימו האחרונים כמו שכת' הר' כנה"ג בסמ"ן קע"ו אות ר"א עי"ש נר' דהיינו דוקא פשפאה העלילה אחר שפבר חלקו השותפות שמזלו גרם וכן לשון הפרישה בסמ"ן צ"ג דכל שלא נתברר בעדים שלוי לא פרי לגוי אף אם אינרע שהגוי בא בעקיפין ונצטרף לשלם לו שלא פדין יאמר לו שמי מזלך גרם מאתר שפבר חלקנו וכו' משמע בהדיא דאם עדיין הם שותפים מזל שניהם גרם וכן חילק הרב משפט צדק חלק ב' סי' ע"ח מתשוב' מהרשד"ם סימן ק"ם וכבר הוכיח פן הרב תורת חסד סימן ר"ת מדכת' הגמ"י פ"ק י"ט מהלכות מכירה מפאן פסק מור"י על ראובן ושמעון שהיה להם חוב בשותפות ופרע להם הגוי עד ט"ו ליטרא פי אמר שראובן חייב לו ט"ו ליטרא וראובן אמר אינו חייב לו מאומה וכו' ופסק מור"י שהפסד על שניהם בשנה מהא דאמיר דסתם גוי אגס הוא ותובע מראובן שלא פדין ואפילו שבועה אין צריף לישב' לשמעון והיינו פשעדיין הם שותפין באותו חוב דאז העלילה חלה על ממון שניה' בשנה והרא"ש מדבר אחר שחלקו השותפות וכ"כ בהגהות: יו"ד ואם התנו ביניהם בשטר שיחלקו שאם יקו' איז' מערער ומערער על א' מענין השותפות שיפרע פל אחד חלקו וכו' פתב מהרשד"ם סימן קע"ו ונ"ל דלא מהני תנאי זה שהרי כתב הרמב"ם חייב עצמו בדבר שאינו קצוב לא מהני וכו' ואף על פי שרבו החולקי' על הרמב"ם אין להוציא ממון נגד הרמב"ם ורבותיו ועוד א"ל דלא מהני תנאי דכל דאי הוי אסמכתא וכו' והרמב"ם סביר"ל דשנים שהתנו ביניהם וכו' יהיה לאמצע לא הוי תנאי וכו' אלא שאני רואה שכ' מהריק"ו בשורש קפ"ה דלא קיי"ל פהרמב"ם והרמב"ם דכל רבנותא פליגי עליהו ונראה לעניות דעתי שכן פשט המנהג וראוי לעשו' פן אחר שמהריק"ו הוא בתרא ופ' למעשה פרבנותא וסברי דכל תנאי שמתנים השותפים בין דבר קצוב בין דבר שאינו קצוב אפילו באסמכתא תנאם קיים אם פן בנדון דידן נמי חייב לפרוע חלקו מה שהוציא בעלילה וכו' עיי"ש וא"כ לדין דקיימא לן פמרן שפסק בסמ"ן קע"ו ס"ג האומני' שנשתתפו באומנותם אף על פי שקנו מידם אינם שותפי' וכו' שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם עיין שם נר' דה"ה תנאי דאי וכו' דהוי אסמכתא לא מהני ואף על גב דלא קיימא לן פהרמב"ם במחייב עצמו בדבר שאינו קצוב כמו שכתב מרן בסמ"ן ס' ובסוף סימן ר"ז דחלקו עליו פל הבאים אחריו לומר שהוא משתעבד והכי נקיטי' עיין שם וה"נ שותפין שהתנו בדבר שאינו קצוב משתעבד מפל מקום תנאי דאי וכו' דהוי אסמכתא לא מהני וה' משפט צדק חלק שני סימן ע"ח כ' דגם הרמב"ם ורבותיו סבירא להו דמחייב עצמו בדבר שאינו קצוב אפי' בקנין לא משתעבד היינו דוקא במחייב עצמו לחבירו אבל בתנאי שותפים מודו דמועיל שהרי הרמב"ם בפ"ד מה' שותפי' האומנים שנשתתפו באומנות וכו' אף על פי שקנו מידם אין פאן שותפות שאין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם הרי שכתב דהוי דבר שלא בא לעולם ולא מטעם דהוי מתני' בדבר שאינו קצוב ותמה על מהרשד"ם סימן קע"ז שכתב לחייב השותפין מתשו' מהריק"ו שכתב דלא קיי"ל פהרמב"ם וכו' עיין שם ונראה דסובר כמו שכתב מהרש"ח בבאיורו לסי' ס' ובתשוב' סימן ל' דהא דכתב רבינו דאין אדם מתחייב בדבר שאינו קצוב היינו דוקא מחייב עצמו

בחנום אבל כל דאיכא הנאה גמר ומשעבד עצמו והיינו דאמרו מה שתעלה מצודתי קנה אף על פי דהוי דבר שאינו קצוב שנותפים גמרי ומשעבדי בהנא' שיש להם זה מזה אם כן נראה דה"ה תנאי דאי וכולי דהוי אסמכתא בשנותפי' קיים כמו שכתב הרב מש"ל פ"ק י"א מה' מכירה דתנאי בשעת נישואין אפילו באסמכתא קיים כמו דבר שאינו קצוב לדעת רבינו דנר' דאסמכתא דמיא לדבר שאינו קצוב דטעמא הוי משום דלא סמכא דעתיה עיין שם וקכ"א נמי כיון דמהני תנאי דשנותפי' בדב' שאינו קצוב הוא הדין תנאי דאסמכתא וכן כת' מהרשד"ם עצמו בסימן צ"ט בתנאי דהוי דבר שאינו קצוב ועוד דהוי דב' שלא בא לעולם וכו' וז"ל ואף על פי שבדיני ממונו' א"ל דמצי הנתבע למימר קי"ל כפ' וקדאי הוא הרמב"ם ורבותיו ליסמך עליהם מכל מקום אפ"ל בנדון דידן שחייבים כל הסותרים לקני' ההסכמ' הזאת ולתת להר"ח כ"מ שהספימו ולא מיבעיא השתא דהוי הספמה בחרם וכו' אלא אפילו לא היה חרם חייבים לקיים והטעם שלא בכל הדברים סבי"ל להרמב"ם שהרי משנה שלמה שנינו בפרק הנושא את האשה ופסק לזון בת בתה חמש שנים הרי זה חייל וכו' וכבר נתן הרמב"ם בעצמו טעם וא"כ נמצאנו למדי' בדבריהם דאיכא טעמא דאנו סהדי דגמרו ומקנו אהדדי חל הקנין וכולי ונראה לדקדק כן מדברי הרמב"ם שכת' שזה כמו מתנה של' זה מיותר מאחר שאמר שדב' שאין לו קצבה לא סמכא דעתיה ולא גמיר ומקני וכולי למה ליה למימר שזה כמו מתנה אלא שנראה דלא אמרי' הכי אלא דהוי כמו מתנה אבל היכא דהוי בשכירות לא וכו' עש"ב הרי דסבי"ל דמחייב עצמו בדבר שאינו קצו' דלא נשתעבד היינו דוק' בחנום אבל בשכירו' ובכל הנאה גמר ומתשתעבד ולמד כן מההיא דהפוסק לזון את בת אשתו דחייב מה"ט לכך בתנאי דשנותפי' אפי' בדב' שאינו קצוב קיום וכתב הר' משא מלך חלק ב' בשער ד' משפט ב' למדנו מדבריו שאם היו בשנותפים ההוצאות והעלילו' המלך למקצת הקהל הפל חייבים לשלם ואפילו לא היו שנותפי' אלא שז' טובי העיר שפנו אותם בני העיר פרעו וסלקו העלילה חייבים הפל לשלם ומה שכ' שאם העליל את לוי ויהודה וכו' נראה תמוה שהרי בתחלת התשו' כתב שגם יהודה ולוי פטורים שהם לא עשו דבר שיתחייבו עליו מן הדין וכו' וא"כ למה לא ישלמו הקהל עמהם כיון דשנותפי' הם בכל האפשר דס"ס כיון שהם גרמו הדבר ונתפ' מקצ' מהם הפל חייבים לשלם ודוקא אם הנתפסי' גרמו העליל' אף ע"פ שלא נתפסו אלא מקצת מהם חייבים הפל וכו' מהראד"ב בספר לחם רב בסימן קי"ד כ' על נדון כזה והוכיח דשנותפין כל שלא חלקו השותפות כל עליל' שבאה על אחד מהם חייבים חביריו לפרוע לו והכא נמי בג"ד נאמר כיון שזו העלילה היא מסיבת השותפות חייבי' הפל לשלם מיהו אין טעם זה מספיק דשאני שותפות בממון כיון דהשותפין נהנו בממון סלקו ההפסד אבל בנדון דידן אין להם שום הנאה אלא למצוה נתפוננו ומצות לאו ליהנו' ניתנו ע"ש עוד כתב מהראד"ב שם לחייב אותם התנאי אשר ביניהם ותנאי איכא למשדי ביה נרגא מ"ש מהרש"ך דהם מתפיסים בדבר שאינו קצוב ויכלו לומר קנימא לן פהרמב"ם ורבותיו וכו' מכל מקום בנדון דידן דהוי תנאי גמור דלא אמרו הרמב"ם ורבותיו אלא בשני שותפין אבל בבני אומנות א' שהם משפימי' לכך מחייבי' עימם אפי' בדבר שאינו קצוב פי היכי דמהני פח הרבים לחייב עצמ' אפילו בלא קנין גם לדעת הרמב"ם כמו שכת' מהריק"ו בש"רש קפ"ב והכריח הדבר דאטו ר' תנא דליפלוג אתוספ' דר"ח דקתני רשאים הצמרים והצבעים וכולי גם אני או דאף לדבר

שאינו קצוב הסכמת הרבים עדיף דהא אמרו בהה תוספתא רשאי הצמרי והצבעי כל מקח שיבא לעירי שיהיה לשותפות וכו' ובנדאי הרמב"ם לא פליג עלה וכל מקח שיבא לעיר דבר שאינו קצוב הוא שמתחייב כל אח' שכל מקח שיקח יתן חלק לחבירו ונמצא מחייב עצמו בדב' שאינו קצוב אלא נדאי כח הרבים בני אמונות א' עדיף וכו' עיין שם ובתשו' מהריק"ו שם הביא תשוב' הרשב"א שכ"כ עיין שם אם פן נראה דגם בתשו' זו דשחוק וכו' דסבירא ליה דאם נשתתפו חייבים הכל לפי שפח הרבי' עדיף לחייב עצמם מיהו מה שהוכיח מהראד"ב מהתוספת' דרבים מחייבים עצמם אפילו בדבר שאיני קצוב שיש לדחות דהיינו דוקא בשותפים לענין ממון שיש להם הנאה ואפי' שני שותפין תנאם קיים אפילו בדבר שאינו קצוב וכבר רבו מהרשד"ם סימן צ"ט בתנאי דהוי בדבר שאינו קצו' ועוד דהוי בדבר שלא בא לעולם וכולי הוכיח דלא אמר הרמב"ם ורבנותיו אלא במחייב עצמו דהוי כמו מתנה אבל פשיש להם הנאה גמרי ומשתעבדי עיין שם באור' אף תמהני עליו דאם היה דבר שלא בא לעולם אפילו איכ' הנאה לא מהני כמו שכתב הרמב"ם בפ"ד מה' שותפים האומנים שנשתתפו באומנותם וכו' אף על פי שקנו מיד' אינם שותפים שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעיל' עיין שם אלמא אפילו איכא הנאה לא משתעבדי בדבר שלא בא לעולם ונהו ליה למהרשד"ם לחייב בנדון דידן מתשו' מהריק"ו דגם הרמב"ם מודה בבני אומנות א' דכח הרבי' אלים לחייב עצמה אפילו בדבר שלא בא לעולם ובלא קנין וכמו שכתב מהרשד"ם עצמו סימן קנ"ג דשותפין דנדון דידן אפילו לדעת הרמב"ם והרמב"ן נתקיים אפילו בלא קנין וכמו שהוכיח מהריק"ו שורש קפ"ב מתוס' דרשאים החמרי וכו' שכן סביל' להרמב"ם דהיכא שכל האומנים הסכימו להשתתף שהסכמתם קיימת בלא קנין ואין א' מהם יכול לחזור בו שפח הרבי' יפה כדכ' הרשב"א ולא פליג הרמב"ם על שאר פוסקים אלא בשני שותפים דעלמא וכו' וא"ת דה"מ פשנתקשרו פולם אמנם בנדון דידן נשאר קצת אנשים שלא נכנסו בהסכמה א"ל דמ"מ אחר שהיה רובם רובו פכולי וכן אפשר לדקדק מל' הרב שכתב דע"כ לא פליג הרמב"ם אלא בשני שותפין וכו' התחיל בב' שותפין וסיי' בכל אלא שנראה שהרוב בכל והמחצה פשנים וכו' עש"ב ואם פן בסימן צ"ט דנדון דידן הסכמת רבים היא אפי' בדבר שלא בא לעולם קיימת וכל שכן בדבר שאינו קצו' ואם פן אם תמצוי לומר בשני שותפין לא נתחייבו בדבר שאיני קצוב יפה כח הרבים דאפילו בדבר שלא בא לעיל' חייבים וכל שכן דבר שאינו קצוב ואם פן אפילו תנאי שותפים דנדון דידן דהוי מצנה דליכא הנאה קיים דהא אפילו שותפות דממון דיש הנאה לא משתעבדי אפי' בקנין בדבר שלא בא לעולם ואפילו כח הרבים אלים ומשתעבדי אפילו בדבר שלא בא לעולם בלא קנין וכ"ש דבר שאינו קצוב והתימה על מהראד"ב שהכריח דמשתעבדי אפילו בדבר שאי"ק מהתוספתא דקתני רשאים הצמרים והצבעי לומר כל מקח שיבא לעיר יהיו שותפין וכולי דהוי דבר שאינו קצוב ותנאם קיים דהא לענין דבר שאינו קצו' אפי' שני שותפים תנאם קיים דבהיה הנאה שיש להם גמרי ומשתעבדי אפילו בדבר שאינו קצוב כמו שהוכיח מהרשד"ם סימן צ"ט דלא מתחייב בדבר שאינו קצוב אלא במחייב עצמו בחנם וכן כתב מהרש"ח בפ' לסימן ס' ובתשוב' סימן ל' עיין שם: י"א כת' מהרשד"ם סימן צ"ט על ההסכמה שעשו הסוחרים וכו' דהוי דבר שאינו קצוב ועוד דהוי דבר שלא בא לעולם וכולי ואע"פ שבדיני ממונות מצוי הנתבע למימר קיימא לן כפ' וכדאי הוא

הַרְמַב"ם וְרִבּוּתוֹ לִיְסוּדָה מ"מ א"ל בנ"ד שְׁחֵיבִים כָּל הַסּוֹחֲרִים לְקַיֵּים הַסִּפְמָה זו וְלַתַּת
לְהַר' חַיִּים כָּל מַה שֶּׁהִסְפִּימוּ וְכוּ' וְהַטַּעַם שֶׁלֹּא בְּכָל הַדְּבָרִים ס"ל לְהַרְמַב"ם כֵּן שֶׁהָרִי
מִשְׁנֵה שְׁלֵמָה שְׁנֵינוּ בַּפ' הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה וּפְסוּק לְזוֹן אֶת בְּתוּלָה ה' שְׁנַיִם הָרִי זֶה חֵיב וְכוּ'
וְכַתּוּב הַרְמַב"ם בְּעֶצְמוֹ טַעַם וְאִם כֵּן נִמְצְאוּ לְמַדִּים דְּבַדְּבָרִים דְּאִיפָּא טַעְמָא דְאַנּוּ סְהָדִי
דְּגַמְרוּ וּמִקְנֵי אֶהְדְּדִי חָל הַקְּנֵי וְיִשׁ לְהַבִּיא רְאִיָּה מְהֵא דְכ' מֵהַרְיָק"ו שְׁוֹרֵשׁ ד' שְׁיִשׁ
בְּמַרְדְּכִי תְּשׁוּב' לְרַבֵּינוּ מְשׁוּלָם קְלוּנִימוּס עַל ג' אֲתִים שֶׁהִתְנוּ בִּינֵיהֶם יַחַד בְּקִנְיָן וְכוּ' הָרִי
שֶׁהָאֲחִים אֵלּוּ נִשְׁתַּעְבְּדוּ לְדָבָר שֶׁאֵין לוֹ קֶצֶבָה שְׁכ"כ מִי שֶׁיִּקְבֵּל וְכוּ' וְלֹא פִי' מְעַט אִו
הַרְבֵּה וְהָיָה דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בְּרִשׁוּתָם וְעַכ"ז פֶּסֶק שֶׁהִתְנָאִי שֶׁהִתְנוּ קַיִּים וְכוּ' עֵינָן שָׁם
וְתַמְהֵנִי דְהָרִי הַרְמַב"ם סְבִירָא לִיהַ דְּשׁוֹתְפִין שֶׁהִתְנוּ עַל דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם אֵין תְּנָאִם
קַיִּים וְא"ל דַּה"ה תְּנָאִי דְּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב הָיָה פְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם וְמַה רְאִיָּה מִתְּשׁוּב'
רַבִּי מְשׁוּלָם דְּאֶפְשָׁר דְּהוּא ס"ל כְּרֹב הַפּוֹסְקִים דְּמַחְזִיב עֶצְמוֹ אִפִּי' בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב
חֵיב וְאֵת"ל דְּסוֹבֵר כְּהַרְמַב"ם דְּמַחְזִיב עֶצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב אֵינוֹ חֵיב מְכָל מְקוֹם
בְּשׁוֹתְפִי הָרִי ס"ל אֶפִּילוּ הִתְנוּ עַל דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם וְאֵינוֹ בְּרִשׁוּתָם נִשְׁתַּעְבְּדוּ בְּהֵיא
הַנָּאָה דְּצִיָּתִי אֶהְדְּדִי וְכוּ' וְכָל שְׁכֹן דְּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב וְכֵן מְבֹאֵר בְּתַשׁוּ' מֵהַרְיָק"ו שְׁוֹרֵשׁ
קַפ"ב וּבְתַשׁוּ' מֵהַרְיָק"ל חֶלֶק שְׁנֵי סִי' ל"ח פְּלוּגָת' עֵינָן שָׁם בְּאַרְבֵּי וְאִם כֵּן הַרְמַב"ם
סְבִירָא לִיהַ דְּשׁוֹתְפִי לֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי בְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם אֶפְשָׁר דַּה"ה דְּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב
וְאֵע"ג דְּמוֹכַח מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם דְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם גֵּרַע מִדְּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּבַפְּר' ו'
מַה' זְכִיָּה כַּת' גַּבִּי תְּנָאִי דְּנִשְׁוֹאֵין דְּצָרִיף שֶׁיְהִי הַדְּבָר שֶׁהֵם פּוֹסְקִי מְצִוִּים בְּרִשׁוּתוֹ
שֶׁאֵין אָדָם מְקַנָּה דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם וּבִפְי' א' מַה' מְכִירָה כ' דְּמַחְזִיב עֶצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ
קָצוּב לֹא נִשְׁתַּעְבְּד וְהַפּוֹסֵק לְזוֹן אֶת בַּת אִשְׁתּוֹ דְּחֵיב לְפִי שְׁדוּמָה לְדְבָרִים הַנִּקְנִים
בְּאִמְרָה עֵינָן שָׁם אֶלְמָא דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם וְאֵינוֹ בְּרִשׁוּתוֹ גֵּרַע מִדְּבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב
וְא"כ א"ל דַּה"ה אֵף עַל גַּב דְּתְנָאִי דְּשׁוֹתְפִי בְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם לֹא קַיִּים מְכָל מְקוֹם
בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב תְּנָאִם קַיִּים כְּמוֹ בְּתְנָאִי דְּנִשְׁוֹאֵין וְהָיָה א"ל דְּגַם הַפּוֹסְקִי דַּס"ל
דְּשׁוֹתְפִין מִשְׁתַּעְבְּדִי אִפִּי' בְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם מוֹדוּ בְּדִאִיפָּא תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא דְּבָר שֶׁאֵינוֹ
קָצוּב וְגַם דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם לֹא מִשְׁתַּעְבְּדִי כַּמ"ש הַפְּרִיָּשָׁה בְּסִימָן קל"א גַּבִּי עָרַב
בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּדַעַת הַרְאָב"ד וְהַטּוֹר שָׁם דַּאֵע"ג דְּמַחְזִיב עֶצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב
מִשְׁתַּעְבְּ' עָרַב שְׁאֵנִי שְׁיִשׁ ג"כ אֶסְמַכְתָּ וְאֵף עַל גַּב כָּל א' בְּפִנֵי עֶצְמוֹ מִשְׁתַּעְבְּד מ"מ
בְּהַצְטָרְפוֹת יַחַד אֶסְמַכְתָּא בְּעָרַב לְדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב הוֹלְכִין אַחַר אֲוַמְדָּנָא דְּדַעַתָּא וְכ"כ
מֵהַרְאֵד"ב בְּתַשׁוּב' מֵהַרְש"ח סִימָן ז' דְּהַסּוֹבֵרִי דְּמַחְזִיב עֶצְמוֹ בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב קִנְיָה
מוֹדוּ בְּעָרַב דְּלֹא קִנְיָה עֵינָן שָׁם וְהָכָא נָמִי א"ל אֵף עַל גַּב דְּסְבִירָא לִיהַ דְּמַחְזִיב עֶצְמוֹ בְּדָבָר
שֶׁאֵינוֹ קָצוּב קִנְיָה וְכֵן שׁוֹתְפִי מִשְׁתַּעְבְּדִי אִפִּי' בְּדָבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם דְּלָכָל בְּפִנֵי עֶצְמוֹ
מִשְׁתַּעְבְּד מְכָל מְקוֹם בְּהַצְטָרְפוֹת יַחַד דְּבָר שֶׁלֹּא בָּא לְעוֹלָם וְדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב לֹא
נִשְׁתַּעְבְּדוּ אֲבָל מִתְּשׁוּ' רַבִּי מְשׁוּלָם דַּג' אַחִין וְכוּלֵי דְּנִשְׁתַּעְבְּדוּ לְדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב וְהָיָה
דְּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בְּרִשׁוּתָם וְעַכ"ז פֶּסֶק דְּתְנָאִם קַיִּים כַּמ"ש מֵהַרְש"ד"ם אִם כֵּן אֶפִּילוּ אִיפָּא
תְּרַתִּי לְרִיעוּתָא דְּהָיָה דְּבָר שֶׁאֵינוֹ בְּרִשׁוּת' וְדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב מִשְׁתַּעְבְּדִי וְכ"כ הַמ"מ בְּפָרָק
כ"ה מֵהַלְכוֹת מְלוּה גַּבִּי עָרַב בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב דְּרַבִּי אֲזִיל לְטַעְמִיָּה שְׁכַתְּבִי הַמַּחְזִיב עֶצְמוֹ
בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ קָצוּב אֶפִּילוּ קִנְיָנוּ מִדּוּ לֹא נִשְׁתַּעְבְּד וְלַדַּעַת הַחוֹלְקִים שָׁם אֵף כָּאֵן הָעָרַב
מִשְׁתַּעְבְּד בְּכָל ע"ש וְכֵן פֶּסֶק מְרֵן בְּסִי' קל"א סִי"ג מִי שֶׁלֹּא פִי' קָצַב הַדְּבָר שֶׁעָרַב וְכוּ'

להרמב"ם אין זה הערב חייב פלוס וכל הפאים אחריו חלקו עליו והכי נקיטי' עיין שם
הרי דסבירא ליה דהרמב"ם דפוטר הערב משום דאזיל לטעמיה דמחייב עצמו בדבר
שאינו קצוב לא משמעבד אבל החולקי' עליו חולקי' נמי בערב שנין שם בהסמ"ע והכא
נמי בשותפי' לרעת הפוסקים דאפילו בדבר שלא בא לעולם משמעבד אפילו הוי נמי
דבר שאינו קצוב דהוי תרתי לריעותא משמעבדי בההיא הנאה דצייתי אהדדי וה' משפט
צדק חלק שני סי' ע"ח הכריח דגם הרמב"ם דסבירא ליה דמחייב עצמו בדבר שאינו
קצוב לא קנה מודה בשותפי' דשותפי' מועיל מדכ' הרמב"ם האומני' שנשתתפו באומנות'
וכו' ואעפ"י שקנו מידם אין כאן שותפו' דאין אדם מקנה לחבירו דבר שלא בא לעולם
ולא מטעם דהוי מקנים בדבר שאינו קצוב ותמה על מהרשד"ם סי' קע"ו שכ' לחיוב
השותפי' מתשו' מהריק"ו שכתב דלא קיימא לן פהרמב"ם וכולי עיין שם ואם כן אומני'
שנשתתפו באומנות' וכולי הוי דבר שלא בא לעולם ודבר שאינו קצו' ואפ"ה החולקי'
על הרמב"ם ס"ל דתנאם קנים אף על גב דהוי תרתי לריעותא אבל אין זה מוכרת דכבר
כ' הרשב"א בתשו' הביאו מרן הב"י סי' ס' דאפי' לא קצץ סף ידוע אלא שאמר הרני
מחיי' עצמי בקנין לתת בכל שנה מעשר פירות היוצאים בשדה זו ה"ז פקצין וכ' מהרח"ש
בתשו' בס' משפט צדק סימן יו"ד דאין זה חולק על הרמב"ם שכתב באומר מדות כף של
חטים אני נותן לה כל שנה דהוי דבר שאינו קצוב ושם יוקרו החטים דהתם משום
נתחייב במנין קצו' ואיכא למיחש ששם יוקרו החטים אבל בנדון הרשב"א לא אמר אלא
מעשר היוצאים דבר קצוב מקרי דהמעשר נוטל בין יוציא הרבה בין יוציא מעט והרב
משפט צדק סימן י"א שבח תי' זה עיין שם ואם כן הכא נמי (עכ"מ): י"ב שותף שגנב
או גזל שכ' מור"ם שצריף לחלוק עם שותפו והש"ף והט"ז חלקו עליו מיהו נראה דלא
קיימא לן כמור"ם וכמ"ש הש"ף שכ"נ דעת מרן הב"י וכן כתב הרב פנסת הגדולה אות
קע"ד על הב"י שכתב אף העיטור מביא ראיה וכו' נראה מדברי רבי' המהר"ם שהשמיט
זה בס' הקצור דנקיטי' פדברי בעל העיטור עיין שם והרמב"ם ומרן שכ' דשותף שעשה
סחורה בנבלות וטרפות דצריף לחלוק עם חבירו פבר כ' המח"א בה' שותפי' סימן ח'
דהיה לאו מדין זכיה אלא דס"ל דמעוותיו קנה לו לפיכך צריף לחלוק עמו אבל במידי
דגניבה מאין הרגלים לומר שיזכה הוא לחבירו ונחייב אותו לחלוק עמו פיון דהוא עצמו
לא קנה הגניבה וצריף הוא להחזיר לבעלים וכו' עיין שם: י"ג שותפי' שהתנו ביניהם
שכל מה שירויחו מחמת גופם וממונם הפל לאמצע אין המציאה בכלל דאין המציאה
והמתנה והירושא באים לו מחמת גופו שאין משמע מחמת גופו אלא מחמת טורח גופו
הרשב"א בתשו' חלק שלישי סימן קמ"ג עיין שם: י"ד דין ט"ו הגה ואם שינה או פשע
וכולי דוקא ודאי פשע אבל אם הלה טוען ששם חייב ולא הוי כאיני יודע אם הלוייתי
דנשב' ונפטר הכנה"ג בתשו' ח"א סימן צ"ג עיין שם: ט"ו דין י"ח ואם חלק בפחות מג'
וכו' שותף שהלה לעיר אחרת ומכר הסחורה ולקח במעו' חלק חבירו ובשלו סחורה ולא
יכול ואחר כף נפסד כת' הטור בסי' קע"ו דאם חלק בלא דעת חבירו שלא בפני ג' לא
עשה פלוס בד"א שחלקו פירות אבל אם היו מעות מטבע א' ושנים יש לו לחלוק שלא
בפני בית דין ומניח חלק חבירו בב"ד וכו' וכ' הסמ"ע לשון הטור אם חלק בלא דעת
חבירו והרויח או הפסיד הפל לאמצע כאילו לא חלקו וכו' וכ"נ דעת המהר"ם בש"ע שכ'
סתם לא עשה פלוס משמע בין הרויח בין הפסיד ומפילא ההפסד הוא לאמצע כאילו לא

חלקו וחסר בו ממ"ש בב"י עיין שם והכנה"ג הגה"ט אות קס"ג כ' דה"ד פשהמעות הם תחת יד שניהם ויש עדים שהם מטבע א' ושנים אבל פשהממון הוא ביד אחד אין סכרא ששהשורף נאמן ליקח חלקו בלא עדים שראו שהיה מטבע אחד ושנים וכולי תנמת ישרים סימן קע"ח בשם הר"ש ו' מלך ולפי דבריו אף אם מת לא טעני' ליורשים שמא שחלק היו המעות שנים דלא טעני' ליתמי אלא מידי דהו"מ אבנהון למיטען בלא ראיה אבל בספר משפט צדק חלק שני סימן מ"ו פתב דטעני' ליתמי שמא שחלק אביהם היו המעות פולם שנים עיין שם ונר' דאם הוא לא נאמן לומר שהמעות שחלק היו מטבע א' ושנים אלא בעדים ודאי אם מת אין טועני' ליורשי' שמא אביהם יש לו עדי' כמ"ש בס' עה"ש חלק ראשון סימן ע' אות ד' מדברי הר"ן והאחרונים עיין שם והרב משפט צדק סבירא ליה דהוא נאמן בלא עדים דהמעות שחלק היו מטבע אחד ושנים אבל הסחורה שחלק שלא בפני ב"ד לא עשה פלום והשה"ג הביאו הכנה"ג אות קנ"ג לפעמים שנתף חולק שלא מדעת חבירו במקום פסידא ואפי' לא הודיעו וכגון דאיפא אומדנא עיין שם וכן כתב מור"ם בהגה לקמן סכ"ח וכן כתב המרדכי דכל דאיפא פסידא יכול א' לחלוק בלא דעת חבירו ולהציל לעצמו וכן השותפי' וכו' עיי"ש נר' דה"ד אם אמר לעצמי אני מציל בפני עדים וכתב מהריט"ץ סימן רי"ט וזה לשונו וכתב מר פינן דבמקום פסידא יכול לחלוק ולומר לעצמי אני מציל אם כן בנ"ד וכולי אמנם צריף שיאמר בפני עדים לעצמי אני מציל ואחה"מ דבריו תמיהים דע"כ לא אמרו דשותף חולק במקום פסידא אלא דניכרת ההפסד בשעת החלוקה וכגון שהיא דשיירא וכולי אבל בנ"ד דבשעה שפרע לו הלנה קצת המעות סתם מעות עדיין לא היה פסידא כ"א אחר ימים או עשור שברח והלך לארץ אחרת לא יוכל ראובן לחלוק שלא מדעת חבירו וכו' עיין שם: ט"ז ראובן שמעון שנתפין ויש להם שט"ח על גוים פתובי' בכם שמעון לבדו ועתה חלקו השותפות וקבל ראובן כל החובות ונתחייב ליתן לשמעון כו"ך בשבוי' לזמן פ' וכתבו השטר בעדי' ישראל ובהגיע זמן הפירעון אמר ראובן לשמעון אותם השט"ח הפתובים בשמה על הגוים בעש"ג תכתוב לי שהם שלי בעשה"ג פרי שיוכל לגבות אותם הדין עמו שיעפב המעות שזקפו עליו עד שיכתוב לו ואינו עובר על שבועתו הרדב"ז ח"ג סימן תכ"ט עיין שם: י"ז דין י"ט בטלה השותפות אע"פ שהתנה לזמן קבוע ואם התנו בשעת השותפות דאף ימות א' מהם לא יתבטל השותפות עד זמן שקבעו וכו' הדבר ברור דנשתעבדו הנכסים לשותפות ויכול השותף להתעסק לבדו עד תשלום הזמן ואין היורש יכול לעפב עליו אבל חולקים הרנח כפי התנאי שהיה לו עם אביו ולא מצי למימר אטול יותר מפני שאני טורח לבדי דמ"ל היורש אם כן אין רוצה בזה נחלק הרדב"ז חלק ב' סי' ש"ף עיין שם: י"ח בטלה השותפות וכו' מהרשד"ם סימן קנ"ג כ' דה"ד לגבי היורשים אבל לגבי השותפי' לא בטלה השותפות כגון אם ג' או ד' ומת אחד מהם לא בטלה השותפות לגבי השאר אבל ה' משא מלך כת' דבטלה השותפות ומהרש"ך חלק שני סי' ס"ו לא פסיקא ליה וכתב דאם נשבעו שלא יפרד עד זמן קצוב אפילו מת אחד מהם לא נתפרדה החבילה לגבי השאר וכן כ' הרב משפט צדק חלק שני סי' כ"ב ה' כנה"ג אות קצ"ב עיין שם וכן כתב בתשו' חלק א' סימן קל"ב ובחלק ב' סי' כ"א דבמקום שבוי' ראוי להחמיר והביא ראיה מדברי ה' משפט צדק שראה דברי הריטב"א וחלק על מהרשד"ם ואפ"ה הסכים דבשבוי' ראוי להחמיר מספק ע"ש ונראה דלא כת' הרב משפט צדק אלא בנ"ד שנסתלק

א' מהם מהשנתפנות מחיים דאלא"ה הסכים ה' דלא בטלה השנתפנו לגבי השאר דהריטב"א מודה בזה דכיון דיכולים לכופו שיקניי השנתפנות ולזה קאמר טעם אחר דאפילו נימא דהרשב"א וקהר"טב"א וילדעת הריטב"א ורבותיו וה"ה בנסתלק בטלה השנתפנות מ"מ ראוי להתמיר בספק שבועה אבל במת א' מהם אפשר דס"ל דאפי' במקום שבו לא תיישי' לדברי מהרשד"ם נגד הריטב"א ורבותיו וקהר"טב"א לא אמרה בנסתלק ולא במת אפי' במקום שבועה וכן פתב מהר"י באסן סימן פ"ה דבטלה כל השנתפנות אפילו בין החיים עיין שם וכן פתב מהריק"ש בהגהותיו ובתשו' בס' אהלי יעקב סימן ע"ד דחה דברי מהרשד"ם עיין שם ומהר"ץ אשכנזי סימן ד' דחה דברי מהרש"ך וכן שם ראיה לדבריו דהוי ספק והממע"ה עיין שם ולא ראה דברי מהרשד"ם דסבירא ליה הכי דלא בטלה השנתפנות ומ"ש דמיהו שפסק מהרש"ך להתמיר משום שבועה אינו מוסכם וכנר' דרבים חולקים עיי"ש ליתא: י"ט הגה ואפי' קנו מידו וכו' וכן כ' מרן הב"י בשם הרשב"ץ והיא בתשו' ח"א ל"ה וז"ל ואפילו קנו מידו בשעת השיתוף לפי דעת הרמב"ם שכן שזה הוא דבר שלא בא לעולם שאין הקנן מועיל בו אע"פ שיש חולקים עליו בזה עיין שם וק"ק על מור"ם שכן לעיל ס"ג וי"א דיכולים להקנות זה לזה אפילו בדבר שלא בא לעולם וכולי וא"כ ה"נ מהני הקנן: ד' דין ה' הגה או יכולים לחלוק השטרות וכולי אבל בחובות ע"פ לא שינה חלוקה כלל מהר"י באסן בתשו' סימן י"ג עיין שם: כ"א דין כ"ח אין שומעין לו וכו' מייירי בדליפא פסידא שהחוב בטוח וכל דליפא פסידא אין שותף חולק שלא מדעת חבירו וכ"כ מהר"ם מליבלין סימן קט"ו א"נ מייירי כשלא אמר לעצמי אני מציל הכנה"ג אות קל"ד ע"ש ועוד אפילו דאמר לבסוף לעצמי אני מציל אנו בעי' שיאמ' פן בתחלה כמ"ש הרמ"ע בסימן פ"ב הביאו הכנה"ג אות קמ"ג עיין שם וכן מצאתי למהרי"א סימן שפ"ט דזה מייירי כשלא נתפנון מתחלה להציל לעצמו וכן נר' מ"ל שאחר שפרע מקצתו רצה לעכב לעצמו וכו' אבל מתחלה לא פינון לכו' עיין שם משמע דס"ל דבכוננה סגי אבל מרן בבדק הבית סי' קפ"א כ' דבעי' דוקא אמר אבל נתפנון דלא אמר אינו פלום דדברי' ברי' שפלב אינם דברים וכן פתב מהרש"ל בפ' הגוזל בתרא סימן מ"ד עיין שם וא"כ מ"ש ורצה לעכב לעצמו וכולי אפילו אמר לעצמי הצלתי דבעי' שיאמר פן מתחל' לעצמי אני מציל ודוקא אם באותה שעה כבר נראה הפסד וכן מוכח מדכתב הרא"ש הביאו הטור סימן ל' ועוד דמצי למימר אם ארד עמו לדין על החצי ואזכה בדין על החצי ויאמר אני מציל חלקי אלא ודאי כל שאין הפסד שהחוב היה בטוח אינו פלום מיהו נר' פשוט דה"ד בחוב א' של שנים דיכול להציל א' מהם את חלקו ולא יפסיד אבל בנ"ד שהם ב' שט"ח על ב' בני אדם שיש לכל א' חלק בכל שטר איני בדין שיגבה א' כל חוב שבשטר ויציל עצמו בשל חבירו ויניח לו חוב האחד שהוא מקולקל: כ"ב הגה אם אמר לעצמי מציל וכו' כ' הרשב"א בתשו' הביאו מרן הב"י דאם קיבל הפירעון בפני עדים ואמ' לעצמי אני מציל זכה לו ואם קיבלו בינו לבין עצמו נאמן לומר לעצמי אני מציל מגו דא"ב אמר לא קבלתי ממנו פלום עכ"ל ונר' דאם קיבל המעות בפני עדים בעי' שיאמר לעצמי אני מציל בפני עדים וקהר"טב"ם בפ"ז מה' מכיר' כת' גבי שליח הורו מקצת המורי' שאם קנה לעצמו וכו' ומקבלי ממון כשאמר זקפתי עלי במלנה אותם המעות וכו' וכתב המ"מ וז"ל הפריזו על מדותיהם במ"ש שהוא נאמן בדברו הקל ונדאי דשיש עדים וכולי שאמר לפנייהם שם שחוזר בו משליחותו לעצמו הא סתמא אינו

נֶאֱמָן וּכ"כ הַרְשָׁב"א וְזוּה וּדְאִי מְוֹכְרָח דְּמִסְתַּמָּא אִינוּ נֶאֱמָן וְכוּלֵי וְהוּבָא בְּב"י סִימָן קפ"ג עֵינֵן שָׁם וְנַר' דְּלִמְ"ד הֵתֵם דְּנֶאֱמָן בְּדַבּוּרוֹ ה"נ נֶאֱמָן לֹמַר לְעֶצְמֵי הַצְּלָתִי אִפִּי לִיכָא עֵדִים וְכוּן פְּתַב הַמְרַדְכֵי בִפ' הַגּוֹזֵל בְּשֵׁם רָאבְנִי"ה הֵבִיאוּ מֶרֶן הַב"י ס' קפ"א דְּאִם אֵין עֵדִים בְּדַבְרֵי שְׂאֵמ' פִּן נִשְׁבַּע שְׁנַתְּפוּנֵן לְהַצִּיל לְעֶצְמוֹ זֹוּכָה עֵינֵן שָׁם וְנַר' דַּס"ל פְּדַעַת הַמּוֹרִים שָׁם דְּנֶאֱמָן בְּדַבּוּרוֹ אֲבָל לְדַעַת הַרְשָׁב"א וְהַמ"מ שָׁם דְּאִינוּ נֶאֱמָן בְּדַבּוּרוֹ אֲלָא בְּעִי עֵדִים שְׂאֵמֵר בְּפִנְיָהֶם שְׁחֹזֵר מְשֻׁלְיָחוּתוֹ ה"נ בְּעִי עֵדִים שְׂאֵמֵר בְּפִנְיָהֶם לְעֶצְמֵי אֲנִי מַצִּיל וְנ"ל הַרְשָׁב"א הוּבָא בַס' א"ז בִּפ' הַגּוֹזֵל מִיְהוּ דְּוֹקָא פְּשִׁישׁ עֵדִים שְׁשֻׁלַח יָד לְעֶצְמוֹ אוֹ שְׂאֵמֵר שְׁחֹזֵר בּוֹ מְשֻׁלְיָחוּתוֹ וְקוּנָה בְּאוֹתָם מְעוֹת לְעֶצְמוֹ הָא סְתַמָּא אִינוּ נֶאֱמָן פְּדַאֲמֵרִינֵן בִּפ' הַגּוֹזֵל וּמַאֲכִיל גְּבִי שְׁיִירָה וְכוּ' שְׁוֹתֵף חוֹלֵק לְעֶצְמוֹ שְׁלֵא מְדַעַת חֲבִירוֹ אֲמַר פְּלִיג וְכוּלֵי עַכ"ל הַרִי דְּמַדְמָה שְׁוֹתֵפִים לְשֻׁלְיָח אֶהְדְּדִי וּבְתַרְוֵיהוּ בְּעִי שְׂאֵמֵר פִּן בְּפִנְיָ עֵדִים וְה"נ גְּבִי שְׁלִיחַ אִם אֵין עֵדִים בְּקַבְּלַת הַמְּעוֹת נֶאֱמָן לֹמַר קְנִיתִי לְעֶצְמֵי מְגוֹ דַּא"ב אֲמַר לֹא קַבְּלַתִּי מְמַנּוּ פְּלוּם פִּי הֵכָא וְכוּן מְשַׁמַּע מְדַבְרֵי הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבוֹת ח"ב סִימָן שס"ט עֵינֵן שָׁם וְהַכְּנָה"ג אוֹת קל"ח פְּתַב דְּגַם הַמְרַדְכֵי בְּשֵׁם רָאבְנִי"ה לֹא אֲמַר דְּנֶאֱמָן אֲלָא כְּשֵׁאִין עֵדִים בְּדַבְרֵי דְּאִיכָא מְגוֹ וְכוּן פְּתַב מֵהַרְש"ךְ ס' ק"ל אֲבָל ה' מְשַׁפֵּט צְדָק סִימָן ג' דַּעַתוֹ נוֹטָה דְּאִפִּילוּ בְּעַדִּי וְרָאָה נֶאֱמָן בְּשִׁבּוֹ וְכוּ"נ דַּעַת מֵהַרִי"א ס' שפ"ט ע"ש וְכוּ' פְּתַבְתִּי דְּלִמְאִי דְּקִי"ל פְּהַרְשָׁב"א וְהַמ"מ גְּבִי שְׁלִיחַ דְּבַעִי עַדִּי ה"נ בְּעִי עַדִּי וְהַרִיטְב"א בַּחִי לְקִידוּשֵׁין בַּר"פ הָאוֹמֵר כ' וְנ"ל לֹא בָּא אַחַר וְקַדְשָׁה וְחֻזְרָה בְּהַ בְּפִנְיָ שְׁנִים אֲבָל בִּינָה לְבִין עֶצְמָה לְאוֹ חֻזְרָה הִיא וְאִפִּי שְׁמַעְנָה מְאַחֲרֵי הַפְּרָגוּד שְׁחֹזְרַת בְּהַ וּמַחְשָׁבָה גְּרִידָא חֲשִׁיבָא וְכוּן הַדִּין בְּכָל דְּבַר שְׁצָרִיף חֻזְרָה וְכוּ' עֵינֵן שָׁם הַרִי שְׁפַתְבַּ דְּבָכָל דְּבַר שְׁצָרִיף חֻזְרָה צָרִיף בְּפִנְיָ ב' עֵדִים וַא"כ גְּבִי שְׁלִיחַ שְׁקָנָה לְעֶצְמוֹ בְּעִי עֵדִים שְׁחֹזֵר בְּפִנְיָהֶם מְשֻׁלְיָחוּתוֹ וְאִם שְׁמַעוּ מְאַחֲרֵי הַפְּרָגוּד לֹא מְהִנִּי דְּהוּי כְּמַחְשָׁבָה וּמוֹרֵם סִימָן קפ"ג לֹא הַזְּכִיר הַפֶּר הַמּוֹרִי רַק דְּאִם אֲמַר בְּפִנְיָ עֵדִים י"א שְׁקָנָה לְעֶצְמוֹ וְכוּ' וְכוּן פֶּסֶק מֵהַרְח"ש ח"א סִימָן פ"ה עַש"ב וְכוּן דַּעַת רֹב הָאֲחֻרוֹנִים הֵבִיֵּאֵם הַכְּנָה"ג סִימָן קפ"ג הַגְּב"י אוֹת י"ו וַאֲע"ג דַּס"ל דִּיכּוּל לֹמַר ק"ל כַּמ"ד דְּנֶאֱמָן בְּלֹא עֵדִים מ"מ אֲנִן דְּקִי"ל דְּאִינוּ נֶאֱמָן בְּלֹא שְׁבוּעָה ה"נ אִינוּ נֶאֱמָן לֹמַר לְעֶצְמֵי הַצְּלָתִי בְּלֹא עֵדִים וּמֵהַרִי"א בַּסִּי קל"ד פְּתַב דְּגַם מְקַצַּת הַמּוֹרִים בְּעִי עֵדִים הֵבִיאוּ הַכְּנָה"ג אוֹת ת' עֵינֵן שָׁם עַכ"מ: כ"ג דִּין מ"ה אֵין שׁוּמְעִי לוֹ וְכוּ' נַר' דְּמִיִּירֵי שְׁהֵלֵף שָׁם בְּלֹא"ה לְצוּרָה עֶצְמוֹ וְכוּן מִיִּירֵי דְּבִשְׁעָה שְׁעוּסָק זֶה בְּהוֹלְכָה עֶסֶק הַשְּׁנִי פֶּה לְצוּרָה הַשְּׁוֹתֵפּוֹי הַסַּמ"ע אֲבָל אִם עוּסָק לְבַדּוֹ וְאֵין הַב' עוּסָק כְּאִן לְצוּרָה הַשְּׁוֹתֵפּוֹי נוֹטֵל הוּצָאָת מְזוּנּוֹתֵיו וְכוּן אִם לֹא הֵלֵף שָׁם לְצוּרָה עֶצְמוֹ אֲלָא לְצוּרָה הַשְּׁוֹתֵפּוֹי נוֹטֵל הוּצָאָת מְזוּנּוֹתֵיו וְכוּ"כ ה' פֶּרֶם שְׁלֵמָה סִימָן כ"ב (א"ה עִי עוֹד ב"ה שָׁם בְּעֵנִין שְׁכַר טְרַחוּ): כ"ד דִּין מ"ח הֵגָה וַיֵּשׁ חוֹלְקֵי וְכוּלֵי מֶרֶן בַּסִּי קפ"ח כ' מִי שְׁהִגִּיעַ לוֹ הֵיזָק מִחֻמַּת שְׁלִיחוּת שׁוּלְחוֹ וְכוּלֵי אֵין הַמְּשַׁלַּח חֲזִיב לְשַׁלֵּם לוֹ נִזְקוֹ וְכוּ' הַסַּמ"ע אֲפִשְׁרֵ לֹמַר דְּבַנְזָקִי מְמוֹן כ"ע מוֹדוֹ דְּפִטוֹר הַמְּשַׁלַּח מִשְׂא"כ בְּנִזְקָ גּוּפוֹ פְּלִיגֵי עֵינֵן שָׁם וְכַבֵּר פְּתַב בְּתַשׁוּ' בְּשִׁמִּי רֹאשׁ סִימָן קס"ג דְּפִשׁוּט דְּמְמוֹנוֹ וּדְאִי לֹא תַבַּע דְּאִפִּילוּ נִשְׂאָלוּ הַבְּעָלִים שָׁם הַמְּמוֹן פְּטוֹר גַּם עַל הַמְּמוֹן עֵינֵן שָׁם בְּמַגִּיָּה: סִימָן קע"ז א' דִּין א' אֲחַד מִן הָאֲחִים וְכוּלֵי דְּוֹקָא פְּשִׁלָּא חֲלָקוֹ אֲבָל חֲלָקוֹ אֲפִילוּ נִפְל מִחֻמַּת הָאֲחִים הוּי לְעֶצְמוֹ הַרְמ"ה בִּפ' מ"ש סִימָן ה' עֵינֵן שָׁם וְכוּן דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים כְּמוֹ שְׁהָאֲרִיף ה' תּוֹרַת חֶסֶד ס' ר"ז עֵינֵן שָׁם וְע"י בַּהַסַּמ"ע: ב' הֵגָה וַי"א דְּוֹקָא לְאוֹמְנוֹת הַמְּלָף וְכוּלֵי בְּתַשׁוּ' ה' תּוֹרַת חֶסֶד ס' ר"ז הוֹכִיחַ דְּאֵין חִי וְהַר"י

הלווי יחיד בדבר עינין שם והאריף שם בנ"ד: סימן קע"ח א' דין א' אמר אני מוחל בשביל פ' וכו' אבל אם אמר לכבוד פ' מוחל משמע דלכבודו מוחל לכולם ומחלו לאמצע ה' המאירי בספר א"ז בפ' הגזול בתרא עינין שם: סימן קע"ט א' דין א' דבר הידוע שהוא משל השותפין וכו' וכן פתב הרמ"ה בפרק חזקת הבתים סימן כ"ו וזה לשונו וש"מ דהא דקיימא לו דשותפין אין להם חזקה וכו' דוקא היכא דאיכא סהדי דשותפין גינהו ברום מדעם וכו' אבל היכא דליכא סהדי ולא ראיה כלל בשותפין דידהו אף על גב דמודה האי מחמת דשותפין הווי בגויה מעיקר' מיהו קא טעין חזרת' ולקחתיו ממנו מהימן שהפה שאסור הוא הפה שהתיר ומגו דא"ב אמר מעולם לא הו"ל וכולי עינין שם: סימן קפ"א א' דין א' ויטול כל א' שלו כת' הסמ"ע אם הציל זה מה שהוא של אחרים ולא הציל את שלו נוטלים אותו אחרים מידו ושלו נפסד עינין שם וה"ד פשהציל מהאבידה עצמה אבל כשלא הציל דבר האבוד עצמו אלא דברים אחרים פתב מהרא"ש דהציל לעצמו ואינו מוכרח אלא דאם הציל דבר האבוד עצמו כל א' נוטל את שלו ואם לא הציל את שלו הוא נפסד אבל כשלא הציל דבר האבוד אלא דבר אחד חולקים לאמצע דכיון דהיו יכולים להציל הרי הם כאלו כלם הצילו הר' פנסת הגדולה עינין שם ומדברי ה' משפט צדק סימן ג' נראה דדוקא אם לא היו יכולים להציל אלא ע"י הדחק ואמר לעצמי אני מציל: ב' דין ב' שותפין וכולי עינין בתשוב' הרשב"א ח"ג סי' שפ"ט: ג' הנה אבל אם הציל יותר וכולי עינין בס' גו"ר ח"מ פלל ג' סימן א': ד' ואם אמר שאמר שהצילו לעצמו וכולי בעי' דוקא אמר אבל נתפונן ולא אמר אינו פלום דדברים שפלב אינם דברים מן בדיק הבית וכן פתב מהרש"ל בפ' הגזול בתרא סימן מ"ד עינין שם ודלא כהב"ח: סימן קפ"ב א' כת' הטור אסור להשתתף עם עע"ז שפא יתחייב לו שבוע' וישבע בשם ע"ז ואם עבר ונשתתף עמו ונתחייב לו שבו' רשב"ם כת' שא"י לו לקבל ור"ת כ' שמותר לו לקבלה כדי שלא יפסיד ממונו ולזה הספיק א"א הרא"ש ע"כ משמע דאפי' בזמן שהיו ע"ז אם פבר נשתתף עמו ונתחייב לו שבועה מותר לקבל שבועתי וכן מוכח בהדיא מדברי הרא"ש בפרק ד' מיתות ע"ש בב"י וכו' בתשו' בשמים ראש סימן רמ"ח וז"ל והא דלא אמרי' גבי מלנה טעמא שפא יתחייב לו שבועה לק"מ דהתם הישראל יודע בשקרו ואינו פוסקו לשבוע אלא כדי שימנע וישלם ואי לא משתבע בשקרא קא משתבע ואין זה מקיני' בשפא ואדרבה זילותא הוא וגבי שותפין הוא שאפטר שייתחייב לו שבועה בדבר המסופק לו וישבע באמת ולא ימנע עכ"ל מבוא' דס"ל דוקא שותפות אסור שפא יתחייב לו שבו' בדבר המסופק לו וישבע באמת אבל להלוות לו מותר פיון שהישראל יודע בשקרו אם נשבע לשקר אין זה מקיני' בשמ"ה ותוספו' בפרק הנזק' גבי יתומים שאמרו גדולים ואצ"ל קטנים בין לשבועה וכו' שכ' וז"ל וא"ת לשבועה היכי משפחת לה בקטנים לר"א דאמר בפ' שום היתומים אין נזקקי' לנכסי' אלא א"כ רבית אוכלת בהם וכולי ולר"ת דמפרש דדוקא שותפות אמרו חכמים דאסור לעשות עם הגוי שפא יתחייב לו שבועה אבל אם פבר נתחייב מותר לקבל הימנו כדי להציל מידו וכו' ניקח בשטר שיש בו רבית ובנכרי שקיבל עליו לדון בדיני ישראל אבל לפי ר"ש דאסור לקבל הימנו שביעה מק"ו דשותפות ק' וי"ל דמיירי בגר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד ע"ז וכולי עינין שם אפ' דה"ד לגבי יתומים דב"ד טועני' להם שפא אביהם פרע דאסור לקבל השבו' מהגוי בדבר המסופק דאפטר שנשבע באמת ולא ימנע אבל המלנה עצמו

מותר לקבל שבועה מהגוי פיון שיודע בשקרו ונראה דאפילו גר תושב שקיבל עליו שלא לעבד ע"ז אסור לעשות עמו שנותפות אף על גב דלא נשבע בשם ע"ז ועיין במהרשד"ם ח"ד סי' צ"ג שהוכיח מדברי התוס' דסנהדרין דאסור לעשות שנותפות עם גוי ישמעאל שאינו עובד ע"ז וכן נראה קצת מדכתב הרא"ש דר"ת הביא עוד ראיה מדאמרי בפ"ק ב"ג העיר תיתי ליה דלא עבדי שנותפות עם הגוי ומאי רבותיה וכולי אימא דהיינו רבותיה דאפילו עם גוי שאינו עובד ע"ז וכן לא עשה שנותפות עמו וכן א"ל דהא דאמרינן בפ' אז"נ דמלנה ברבית שמה ילמוד ממעשיו היינו אפי' גוי שאינו עובד ע"ז כגון תושב דליכא חשש שבו אסור מה"ט שמה ילמוד ממעשיו אבל מדברי התוס' בגיטין מבואר דרשב"ם דסבירא ליה דאסור לקבל ממנו השבועה מק"ו דשנותפות מודה כגון תושב שקבל עליו שלא לעבד ע"ז אם פן גר תושב מותר לעשות עמו שנותפות פיון דלא נשבע בשם ע"ז אבל הרשב"א בתשו' ח"ד סי' קס"ה כ' וז"ל שמעון לנה מנה מגוי ומכרו הגוי לראובן וכשבא ראובן ליפרע משמעון וכו' יבא הגוי וישבע לי שלא פרעתיו ואם הגוי רוצה לישבע לית דין ולית דין שיתחייב שמעון לפרוע לראובן ואין בכך משום לא ישמע על פיה בגזים הללו וכו' עיין שם באורח נראה דסבירא ליה דגוי עובד ע"ז אסור להלוותו ואסור להשביעו אפילו יודע בשקרו משום לא ישמע על פיה: ב' דין ב' עבר השליח ע"ד המשלחו וכו' יש להסתפק אם השליח אמר שלא עבר ע"ד אם המקח קיים ולא נאמן למשלח כדבורו אלא כשהשליח אינו מכחישו אבל אם מכחישו אינו נאמן א"ד שליח נוגע בעדות כי היכי דלא ליהוי למשלח עליו תרעומת שעבר ע"ד המשלחו ולא עשה שליחותו ומסתבר דאין השליח נאמן ושוב מצאתי פן להסמ"ע סי' קפ"ה וכו' הכנה"ג אות מ"ח עיין שם ול' הרמב"ם בפ"ב מהל' שלוהין ומרן סימן קפ"ה מוכח בהדיא פן דאם הלוקח ידע שהוא של המשלח אפי' הסרסור מכחיש יחזירו לבעלים וכו' הראב"ד ולא עוד אלא אפילו הסרסור מודה יאמר הלוקח קנוניא אתם עושים עלי אלמא לדעת הרמב"ם אפי' הסרסור מכחיש נאמן המשלח וכן פתב מרן בהדיא בכ"מ ובב"י שם וכן פתב מהרשד"ם סימן ע"ז דהמשלח נאמן בלא ראיה ועדים עיי"ש מיהו א"ל דהתם משום דהסרסור בשכר הוי נוגע בעדות אבל שליח שאינו נוטל שכר לא חשיב נוגע בעדות מפני תרעומת בעלמא ונר' שזה תלוי במחלוקת שכתב הב"י בסימן ל"ז דהטור סבירא ליה דפסול להעיד משום חשש תרעומת וכן פסק הרדב"ז ח"ב סימן שפ"א והרב פני משה ח"ב סימן תי"ח עיין שם אבל הב"ח והש"ך סימן ל"ז ס"ק כ"ה הסכימו דאינו נפסל לעדות בכך כתי' קמא דהתו' וכן פסק הג"א מא"ז עיין פ"מ וכ"כ מהרימ"ט ח"מ סי' פ' דתי' א' עיקר והוכיח פן מדברי התוספות בכתובות דף צ"ב עיין שם ועיין בהמח"א ה' עדות סימן ה' ואם פן הקא גמי לא נפסל לשליח לעדות משום חשש תרעומת ואפשר דגם החולקים שם לא פסלו אלא בחשש תרעומת דלא יהיה לנה רשע ולא ישלם אבל הקא לא נפסל משו' חשש תרעומת שעבר ע"ד המשלחו ולא עשה שליחותו וכן ראיתי למהריט"ץ סימן רפ"ו שחי' פן דהסרסור שנוטל שכר הוי נוגע בעדות אבל הקא אם השליח מכחיש הו"ל עד אחד ונשבע המשלח להכחיש העד ונוטל שלו עש"ב אבל מדברי מהרשד"ם סימן ע"ז משמע דאין חי' פאן לסרסור מיהו אפשר דלמ"ד דפסול להעיד משום חשש תרעומת הקא גמי יש תרעומת שעבר ע"ד משלחו ושור' להכנה"ג בתשו' בס' בעי חיי חלק שני סימן ח' שפתב בענין זה שתלוי במחלוקת זו כמ"ש עש"ב

ועי' במהרשד"ם סי' ס"ו דאין עדות פלום משו' דהב"ח יש לו עליו תרעו' וכו' הרמב"ם והטור דאם יש לעד שום צד הנאה אפילו בדרך רחוקה וכולי לא יעיד וכן פתב הטור בסימן מ"ו ג' שישיבו לקיים השטר וקרא ערער על אחד מהם וכו' משחתמו יצא הערעור אין יכולים להעיד עליו להכשירו שהם נוגעים בעדות שגנאי הוא להם שחתמו עם פסולי עדות ואם פדבר קל כזה פוסלים לעדות כל שפן בנ"ד דנדאי הסופר הוי נוגע בעדות ולא מהני עדותו כלל ע"ש: ב' דין ג' טעה וכולי אם הוא דבר שאין לו ערה ידוע ולא הזכירו לו הסכום שימפור בו רק אמ"ל מכור לי חפץ סתם והלך השליח ומכרו בדרך המוכרים שהראה לתגרים ועכ"ז נתאנה אין למשלח על השליח פלום דהנה ליה להודיעו ערה חפץ זה כף וכף ואין לו עליו רק חרם סתם שלא פשע ולא לקח לעצמו דבר ואם טוען נדאי שפשא או לקח ישב' היסת מהר"ש דוראן סימן יו"ד עיין שם ג' דין ד' יש מי שאומר וכו' והמוציא מחבירו עליו הראיה משמע בהדיא דהיינו דנקא שהיה המשלח מוציא עליו הראיה אבל להפך לא ה' כנה"ג בס' בעי חיי סימן כ"ז עיין שם וכן פתב מהראד"ב בס' לחם רב סימן נ"ג וה' נתיבות משפט דף כ"ד עיין שם ומ"ש ה' נ"מ שם דלא אמר הרמ"ה אלא דנקא בשליח שקנה ביותר דיוכל המוכר לטעון דילמא הלוקח היה צריך הרב' לאותו דבר ולזה עשאו שלית אפילו שיקנה ביוקר אבל בעובדא דפרק ג"פ דזבין שלא באחריות וכו' מודה דלא שדי איניש זוזי בכדי וכו' עיין שם ודברי הרמ"ה הם בפ' ג"פ סימן צ"א בההיא דזבין שלא באחריות וכו' עיין שם ומה שהוכיח ה' נ"מ דהראב"ד ושאר פוסקים שהק' שם למה מחייבים לשליח ולא נאמר דהמקח בטל כדקיימ' לן שליח שטעה שליחותו בטל וכו' לא סבירא ליה כהרמ"ה דאם פן מאי קו' אימא דהתם מייירי היתר יכול לברר שא"ל לקנות סתם ואם פן מוכר יכול לומר שעשאו שליח בפ' לקנות שלא באחריות וכן דעת מהרי"ק בס' הקצר יוכיח שכ' ס' הרמ"ה יש מי שאומר עיי"ש ליתא דהתם א"ל לקנות סתם השליח חייב כמבואר בדברי הרמ"ה שם ומרן שפתב יש מי שאומר לא משום דאיכא פלוגת' אלא שפן דרכו בדין שלא הונפר בשאר הפוסקים בהדיא וכהאי גוונא כ' הסמ"ע סימן ל"ה סק"י והאחרונים ע"ש באורו וכבר האריף הרב שער יוסף בתשובו' סי' ו' בענין ב' עיין שם: ד' יש מי שאומר וכו' ה' כנה"ג בתשו' סימן כ"ז דרבנאמא לא סבירא להו הכי דגרסינן בפרק ג"פ ה' היא איתתא דיהבה זוזי ליהוא גברא למזבן לה ארעא וכו' וק' ליה דאמאי לא בטל המקח וכו' ואי סבירא ליה כהרמ"ה יתרוצו דהקא מייירי באין יכול' לברר לא עשאתו שליח בין לתמן בין לענות עש"ב ולדברי ה' ש"ף שכתב דהיינו דנקא באונאה דלא הוי בישול מקח דאמרינן מסתמא התנה עמו שיהא שלוחו בין לתמן בין לענות אבל בשנה מנה בדינר מסתמא אינו שופטני שיקנ' אפילו יענות הרבה ע"ש גיחא דהא קיימא לן דבאחריות מסתמא לא אמרינן שהתנה דקיי"ל אחריות טעות סופר מה"ט דלא שדי איניש זוזי בכדי אבל ראיתי למהר"ח שחלק שני סימן כ"ז במורשה שפחל שכ' ומסתברא לי דאם לא יוכל להתברר פיון שרגילים לכתוב בכל ההרשאו' בין לתמן בין לענות ומחילתו דמחל יכול הנתבע לו' שהתנה עמו כף דלא גרע ממה שכתב הטור בשם הרמ"ה בלי שום חולק גבי שליח וכו' מיהו אפשר לומר דהרמ"ה לא אמר אלא במקח וממכר משום דבמשא ומתן עשוי להיות טעות למפור ולהקנות ביוקר ובזול אבל שליח לגבות חוב אינו עשוי למחול ע"ש נראה דסבירא ליה דבמשא ומתן אין חילוק בין אונאה לטעות לגמרי והרמ"ה בפרק ג"פ סימן

צ"א פתב ונ"ל ונהי מקלי בדינא דשליח בהדי דבעל הבית דשנייה שליח אבל בדינא דבעל הבית בהדי מוכר דבעי מריה זוזי לבעל זביני דאי איתברר בסהדי או בהודא' המוכר דבעל הבית שדריה להאי שליח למיזבן ליה האי ארעא סתמא בזוזי דיהב ליה לשליח ולא איתני עלה בין לתקוני בין לעוותי ואזל שליח וזבן ליה שלא באחריו בטיליזביני מ"ד אהיכא שנייה שליח לזבוני וטעה דהדרי זביני ואי לא איתברר היכי שנייה שליח המוציא מחבירו עליו הראיה עכ"ל הרי דסבירא ליה פדעת הראב"ד פרק א' מהלכות שלוחין דאם רוצה המשלח במקח חייב השליח לתמן אבל אם לא רצה המשלח במקח אם נתברר בעדים או בהודאת המוכר דלא התנ' המשלח בין לתמן בין לענות בטל המקח ואם לא נתברר המוציא מחבירו עליו הראיה ואם פן משמע דאם לא נתברר אמרינן שהתנה אפי' יעו' הרבה דלא גרע מאחריות ודלא פהש"ף ה' דין ו' וחוזר ומוכר למשלח באחריות וכו' כ' הרמ"ה בפ"ק גט פשוט סימן צ"א ונ"ל ומסתברא דאי אמר ליה שליח לבעל הבית אי ניתא לך במאי דזבג' לך שלא באחריות לחיי ואי לא זבגה לי שלא באחריות ושקול זוזי דאנא בעינא לה הדין עמו דהא לית לי פסיד' לבעל הבית כלל דתקנה לשולחים עי"ש וכן כ' הרשב"א חלק שני סימן רנ"ה וזה לשונו שאין השליח לקנות ולמכור בעל פרוחו דבמה נתחייב בזה לקנות ולמכור אלא כן הצעה של שמועה שהאשה עצאתו שליח לקנות ונתנה לו מעות והוא קנה שלא באחריות והיא תובעת ממנו מעותיה שהרי עוות שליחותו ואפ"ל שהדין עמה ואם ירצה ליפטר מתשלומין יקנה הוא בלא אחריו וכולי וימכור לה באחריות או יחזיר לה מעותיה ואף על פי שגראה מדברי הר"מ שמשתייבים את הלוקח לכתוב לכן המצר את האחריות אינו מחזור בעיני וכן קבלתי מרבתי נ"ע וכו' עיין שם הרי דסביר"ל דאין השליח חייב לקנות ולמכור וכן פתב הרמב"ן הובא בספר א"ז לכתובות פ' אלמנה גיזונת עיין שם מיהו הרשב"א פתב דנר' מדברי הר"מ דחייב הלוקח לכתוב לכן המצר את האחריות אם פן כל שכן שליח דחייב למכור למוכר באחריות וכן כת' מרן הב"י: ו' וקנה לו שלא באחריות וכו' פתב ר' האי בספר המקח שער ו' דף ט"ו ונ"ל הדין הוא דשליח הגה יש עליו מן הדין שיחזור מעשה מקחו וממכרו שלא יחא שום ערעור דבר שאם יצא על המקח שלקח לשולחו שום ערעור אחריות על השליח כגון שאם לקח שדה ושכח ולא קבל המוכ' אחריות על השדה ונהי פשיע' מן השליח ויש מ"ה שיקבל השליח לשולחו אחריות על עצמו כדג'רסי וכולי ואף על פי שלא פירש השולח הגה לשליח כל מה שהוא צריך להזהירו באותו מעשה שהוליה עליו אין יכול השליח לטוענו ולומר אתה לא פי' לי דאעפ"כ הגה לו לשליח להזהר כדג'רסי לענין שלומי שליח מאי אמר רב אשי אי א"ל הב זוזי ושקול שטרך לא משלם וכולי ולא היא בין כן ובין כן משלם דמצי א"ל לתקוני שדריה ולא לעוותי עכ"ל ונראה דס"ל דהא דאמרי' אחריות ט"ס ה"ד כשהתנה כמ"ש הנ"י בפ"ק גט פשוט והש"ף בסיומן ט"ל סק"ו וכן פתב הרמב"ן בחי' בפ"ק הספינה גבי חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה שיש מי שר"ל אחריו ט"ס ולא טעות מוכר ודחה ס' זו ומסיק דאפילו לא התנה המוכר אמרי' ט"ס הוא מטעם דלא שדי איניש זוזי בכדי וכן פתב הריב"ש בסיומן שפ"ב ונ"ל והא דאמרי' אחריו ט"ס הוא לא שאנו תולים שטעה הסופר אלא אף אם ידענו בבירור שלא התנה באחריות הרי הוא כאלו התנה עליו משום דלא שדי איניש זוזי בכדי עכ"ל ומוכח ג"כ בהדיא מדברי התוס' ר"פ אע"פ וכן

משמע בְּהִדְיָא מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם פּי"ט מה' מְכִירָה וְהַטּוֹר וּמְרֵן רִישׁ סִי רכ"ה עֵינֵן שָׁם וְלִכְאוּ' זו דַּעַת בַּעַ"ת רִישׁ שִׁמ"ז וְנ"ל דְּבַמוּכָר שְׁדָהוּ בְּעַדִּים בַּעִי' שְׁיִקְבַּל עָלָיו אַחֲרֵי וְלֹא אָמְרֵי ט"ס פִּינֵן שְׁלֵא כ' שְׁטַר עֵינֵן שָׁם וְכֵן פָּתַב הַרְאַב"ד הוּבָא בִּס' א"ז לְבַתְרָא בְּפָרְק הַסְפִּינָה וְנ"ל דְּכִי אָמְרֵי הַמוּכָר שְׁדָהוּ בְּעַדִּים וְכֵן מְשַׁמַּע בְּהִדְיָא דְּוָקָא בְּקִיבַל עָלָיו אַחֲרֵי וְכֵן ע"ש וְכֵן הַרְשֵׁב"א בַּחֲזִי לְקַדְוִשֵׁין דָּף כ"ז דְּחָה דְּבַרֵי הַרְאַב"ד וְהַסְפִּים בֵּין בְּשְׁטַר בֵּין בַּע"פ אַחֲרֵי וְט"ס הוּא עֵינֵן שָׁם וְלִכְאוּרָה נְרָאָה דְּרַב הַאי ס"ל הֲכִי דְּהָא לֹא כ' שְׁטַר מְדַא"ל זִיל וְבַנְה מְנִיה וְכֵן וּפִירְשַׁב"ם פְּתוּב הַשְׁטַר בְּשַׁמְהָ וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְנָה שְׁשַׁכַּח וְלֹא קוּבַל אַחֲרֵי וְלֹא אָמְרִינֵן ט"ס מְשַׁמַּע בְּסַתָּם שְׁלֵא קִיבַל הַמוּכָר אַחֲרֵי וְלֹא אָמְרִינֵן ט"ס וְלִכְאוּרָה נְרָאָה דִּס"ל כַּמ"ש הַנ"י בַּפ' גֹּט פְּשׁוּט הִבִּיאוּ מְרֵן הַב"י בְּסִימֵן ט"ל דְּהָא דְּקִימָא לֵן אַחֲרֵי וְט"ס הֵינֵנו פְּשֵׁהֲתַנָּה וְלֹא פָּתַב וְכוּלֵי וְאָף שְׁפָתַב הַנ"י בְּפָרְק קַמָּא דְּמַצִּיעָא הִבִּיאוּ מְרֵן הַב"י סִימֵן רכ"ה וְנ"ל אַחֲרֵי וְט"ס וְכֵן אָפִילוּ מוּכָר שְׁדָהוּ בְּעַדִּים דְּקִי"ל גּוּבָה מְנָכְסִים מְשֻׁנְעָבְדִים אָף עַל פִּי שְׁלֵא פִּירְשׁ אַחֲרֵי וְגוּבָה וְהַרְבַּ פְּנִסַת הַגְּדוּלָה בְּסִימֵן ט"ל פְּתַב דַּצ"ל דַּה"ד הַמוּכָר שְׁדָהוּ דְּכָל שְׁלוּקַח קַרְק' אִינוּ לִוְקַח בְּלֹא אַחֲרֵי וְבִדְוָאֵי מְסַתְמָא פְּשַׁמְכָר שְׁדָהוּ בְּעַדִּים בְּאַחֲרֵי מְכָר אָבַל בְּשְׁטַר הַלְוָאָה פֶּל שְׁלֵא כ' הַשְׁטַר וְלֹא הִקְנָה בַּפִּי אַחֲרֵי וְלֹא ט"ס עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָא מְסַתְמָא הַלִּוּקַח קַרְקַע וְדָאֵי בְּאַחֲרֵי וְאָבַל הַרְשֵׁב"א וְהַרִיטְב"א בַּחֲזִי לְמַצִּיעָא דָּף י"ד כַּת' וְנ"ל י"מ שְׁטַעָה הַסּוּפֵר וְלֹא פְּתַבוּ אָבַל הַזְּכָרֵי אַחֲרֵי בְּשַׁעַת הַלְוָאָה וּשְׁעַת הַמְקַח וְטַעוּתוֹ הוּא פִּי זֶה וְכוּלֵי וְכֵן פְּתַב הַרְשֵׁב"א שָׁם וּמ"ש ר' הַאִי וְאָף עַל פִּי שְׁלֵא פִּי הַשּׁוֹלַח וְכוּלֵי אַעפ"כ הִי"ל לְשַׁלִּיחַ לְהִזְהַר פְּדָגְרִסִּין לְעֵנֵן שְׁלוּמֵי לְשַׁלִּיחַ וְכֵן נְרָאָה לְכְאוּרָה שְׁנָה תְּלוּי בְּמַחְלֻקַת שַׁכ' מְרֵן בַּב"י סִי קַפ"ה בְּנוֹתָן פְּלִי לְפַרְסוֹר לְמַשְׁפָּנָם לֹו שַׁכ' הַנ"י בְּשָׁם הַרִי"ף בְּתַשׁוּ' דְּאַפִּילוּ מְשַׁכְּנָתָא אֲצַל פ' וְכַפֵּר בּוּ פְּשִׁיעוּתָא הֵנִי דַּהוּ"ל לְמַשְׁפָּנָם אֲצַלוּ בְּעַדִּים וְהַרְשֵׁב"א וְהַרְ"ן ס"ל דְּלֹא הֵנִי פְּשִׁיעָה עֵינֵן שָׁם וְנַר' דַּר' הַאי ס"ל פְּהַרִי"ף דְּהִקָּא נְמִי אָפִילוּ לֹא אָמַר לִיהַּ הֵנִי פְּשִׁיעָה דַּהִי"ל לְקַנּוֹת בְּאַחֲרֵי וְהַכְנֵה"ג שָׁם הַגַּב"י אוֹת י"ג תַּמָּה עַל הַרִי"ף שְׁחִיבּוּ מְטַעַם דַּהִי"ל לְמַשְׁפָּנוּ בְּעַדִּי שְׁהַרִי בְּמַעֲשֵׂה דְּאַבִּימִי וְכֵן פְּתַב הַרִי"ף דָּאֵי לִיפָא שְׁטַר וְלֹא א"ל פְּרַעֲיָה בְּסִהְדִי לֹא מְחִיב לְפָרוּעַ בְּסִהְדִי דְּלֹא עֵבִיד לְחַזּוֹר וְלְתַבְּנֹעַ אַחַר שְׁנַתְּפָרַע פִּינֵן שְׁבָא לְהוֹצִיא מִשָּׂא"כ בְּמַשְׁכּוֹן דְּלֹא בָּא לְהוֹצִיא אֲלֵא לְהַחְזִיק בְּמַשְׁכּוֹן עַכ"ל וְלֹא רָאָה הַנ"י בְּפָרְק הַמְּפִקִיד וְנ"ל וְאָף עַל גַּב דְּגַבִּי פִּירְעוֹן וְכֵן שְׁאֵנִי פְּשַׁמְר לֹו שְׁיִפְרַע לַפ' בְּשַׁבִּילוּ אָפְשֵׁר מְפִירוּ וּמַאֲמִינוּ בּוּ אָבַל הִקָּא דְּלוּהָ סַתָּם אָמַר וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וּמ"מ לַכ"ע שְׁלִיחַ שְׁקֵנוּ שְׁלֵא בְּאַחֲרֵי אָפִילוּ לֹא א"ל הַמְשַׁלַּח פְּשִׁיעָה הִיא דַּהִי"ל לְהִזְהַר לְקַנּוֹת בְּאַחֲרֵי וְדוּמָיָא דְּמַשְׁכּוֹן מִיהוּ רְאַיִת ר' הַאי מְמַעֲשֵׂה דְּאַבִּימִי לֹא מְכַרְעָא דְּהַתָּם שְׁאֵנִי דַּהִי"ל לְהִקַּח הַשְׁטַר אָבַל אִם לֹא הַזְּכָרֵי לֹו הַשְׁטַר וְלֹא א"ל שְׁיַתָּן בְּפִנֵי עַדִּי פְּטוֹר הַשְׁלִיחַ פְּמַבְּנָר בְּסִימֵן נ"ח עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן הִקָּא דְּלֹא הַזְּכָרֵי לֹו פְּלוּם מַנ"ל דְּחִיב הַשְׁלִיחַ וְנַר' דִּס"ל לְרַב הַאי כַּמ"ש הַרְשֵׁב"א וְהַרִיטְב"א בְּתַשׁוּ' הִבִּיאָם מְרֵן הַב"י סִימֵן פ"ג עַל רְאוּבֵן שְׁקִיבַל מְעוֹת מְשַׁמְעוֹן וּמְצָא בְּהֵם רְעוֹת וַא"ל לְלוּי תָּן מְעוֹת אֵלוּ לְשַׁמְעוֹן שְׁיַחְלִיפֵם לִי נְטִלָם שְׁמַעוֹן וְתַפְס בְּהֵם בְּשַׁבִּילוּ שְׁהָ הַ לֹו אֲצַל רְאוּבֵן וְהַשִּׁיב דְּוָדָא יְכוּל לְתַפְּנוֹס בְּהֵם אִם אִין שָׁם עֵדִים מְגוּ דִּיכוּל לֹוּמַר לְהַד"מ וְכֵן וְלְעֵנֵן שְׁלוּמֵי שְׁלִיחַ מְפִנִי שְׁלֵא נַתַּנ' בְּעַדִּי מְסַתְב' דְּלֹא מְחִיב דְּהַתָּם הוּא בַּשִּׁט"ח שְׁכֵן דְּרָף לְקַבַּל הַשְׁטַר אָבַל בְּזָה לֹא הִי"ל לְתַת בְּעַדִּי שְׁאִין דְּרָף בְּנִי אָדָם לְעַשׂו' כֵּן עַכ"ל מְשַׁמַּע דְּאַפִּי לֹא א"ל לְהִקַּח הַשְׁטַר חִיִּי הַשְׁלִיחַ

משום שפן דרף לקבל השטר אבל אין דרף ליתן המעו' בעדים ואם פן הכא נמי דרף לקנות באחריות דלא שדיאיניש זוזי בכדי דאפילו לא א"ל המשלח מקרי פשיעה ונלף לה מההיא דאבימי דתייב השלים אפ"ל לא א"ל ליקח השטר מה"ט שפן דרף לקבל השטר והגד"ת תמה על הריטב"א שהוא הפך הרי"ף והרמב"ם ולא יתכן שיחלוך עליהם וכ"ש דא"א לומר פן דהראיה דחננני היא מכרחת עיין שם ולפי מ"ש הרי מצינו לגאון ר' האי דקאי פנתיה וראיה דחננני ליתא דהתם משום דאין דרף ליתן המעו' בעדים וקרב פנסת הגדולה בסי' נ"ח ריש הגב"י נדחק לפ' דברי הריטב"א פדעת הפוסקי' דאינו חי' אלא כדא"ל ליקח וז"ש דהתם בשט"ח דרף לקבל השטר פשהזכירו השטר אבל אין דרף ליתן בעדים עיין שם באורף וכן י"ל פן דרב האי מדמה קבלת אחריות דדרף לעשות פן להתם דדרף לקבל השטר פשהזכירו לו השטר ואם פן אפשר דרב האי ס"ל פהרשב"א והר"ן במשכון דדוקא גבי אחריות קאמר אבל למשכון בעדים אין דרף לעשות פן (עכ"מ): ז' הגה וי"א דוקא וכולי זה דעת הרא"ש והרשב"א הביאה הב"י עיין שם וכן פתב הרמ"ה בפ' גט פשוט סימן צ"א וזה לשונו ומסתברא דאי א"ל שליח לבע"ה אי ניקח לה במאי דנבין לה שלא באחריות לחיי ואי לא זבנא ליה שלא באחריות ושקול זוזף נאנא בעינא לה הדין עמו וכולי וה"מ בדינא דשליח בהדיה דבע"ה דשניה שליח אבל בדינא דבע"ה בהדי מוכר היכא דבעי מרי זוזי לבטולי זביני דאי איתברר בסהדי או בהודאת המוכר דבע"ה שדריה להאי שליח למזבן ליה האי ארעא סתמא בזוזי דיהב ליה לשליח ולא אתני עליה בין לתקוני בין לעוותי ואזל שליח וזבן ליה שלא באחריות בטולי זביני מ"ד אהיכא דשניה שליח לזבוני וטעה דהדרי זביני ואם לא איתברר היכי שניה שליח הממע"ה עכ"ל: סימן קפ"ג א' דין ג' שליח וכו' פתב הרשב"ץ בס' יבין שמועה דף י"ג ע"ד וז"ל ואחר שקנו הבהמה אם אמר לו שקנאה בשבילו ואחר כך חזר בו ואמר שלא קנאו בשבילו נראה שאינו נאמן שפינו שהודה שבשליחותיה קנאה הודאתו הודאה דחזקת שליח עושה שליחותו וכולי ואם יש ביניהם הכחשה זה אומר לא אמר לו כלום ולא קניתיה בשבילה וזה אומר אני א"ל שתקנה לי וכן אמרת לי שבשבילי קניתיה או אם יש ביניהם טענה בסוף הבהמ' זה אומר בכך קניתיה וזה אומר לא כי אלא בכך ואם יש עדים ביניהם פדבריהם ואם יש עד א' אשר בעדותו יתחייב שפנגדו ישבע המכחישו שבו התורה ואם לא רצה לישב' נאמן שפנגדו בלא שבו ויטול ואם אין שם אפילו עד אחד אם הטוען טוען טענת בריא ישב' הכופר שבו היסת ויפטר ואם עד אחד מעיד פדבריו פטור בלא שבו לפי שער אחד פוטר משבו היסת פהספמת כל המפרשי' וכו' עיין שם ונראה דסבירא ליה דאם יש ע"א שבעדותו יתחייב שפנגדו אפילו זה הטוען אינו טוען בריא אלא על פי העד ישב' שפנגדו שבו דאורייתא להכחיש העד פדעת רוב הפוסקים וכמו שפסק מרן בס' ע"ה סכ"ג עיין שם אבל אם אין שם עד אחד מסייע לתובע דוקא אם הטוען טוען בריא ישב' הכופר שבו היסת ואם יש ע"א מסייע לנתבע פוטר משבו היסת ומשמע דברישא דיש עד א' מסייע לתובע לעולם ישב' שפנגדו שבועה דאורייתא אפ"ל יש עד אחד מסייעו אינו פוטר ועמ"ש בסיון פ"ז אבל מ"ש הרב דאם הודה שקנה בשבילו ואחר כך חזר ואמר שלא קנה בשבילו נאמן דחזקת שליח עושה שליחותו וכו' בתשוב' המיימוני לסדר קנזן סימן כ"ג פתב בשם הר"א דלענין ממון לא אמרינו חזקת שליח עושה שליחותו וכ"כ מהר"ם בתשובות הקצרות סימן כ"ו

דלא אַמרינו חזקת שליח עושה שליחותו אלא באיסורא שלא יהא המשלח חוטא שפומד עֵלּוּ אַבְל בְּמִמּוֹן לֹא עֵינָן שָׁם וְגַם בַּעֲהַ"ת ש"נ ח"ג סִימָן ו' וְהַטּוֹר סִימָן ככ"ב בְּשֵׁם בַּעַל הָעֵיטוֹר שֶׁכִּי גַבֵּי שְׁלִיחַ דְּלֹא חֵיִישֵׁינָן שְׁמָא הַמְּשַׁלֵּחַ חֲזַר בּוּ דְּמִסְתַּמָּא אַמְרִינוּ פִּי הֵיכִי דְּחֻזְקַת שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ ה"נ אַמְרִי חֻזְקַת בַּעַל הַבַּיִת מְעַמִּידוּ בְּשְׁלִיחוּתוֹ עֵינָן שָׁם כְּכַר פֶּתַב מֵהַרשֵׁד"ם סִימָן קכ"ב אַפְשָׁר דְּהֵיִינוּ דוּק' הָתָם שְׂבָא הַמְּלָנָה לְהוֹצִיא מִיַּד הַלָּנָה מְהֵנָּא חֻזְקָה זֹו לְהַחְזִיק אַבְל לְהוֹצִיא מִמּוֹן לֹא עֵינָן שָׁם וְכֵן מֵהַר"ב אַ בְּתִשׁוּ' סִימָן כ"ט הֵבִיא תִּשׁוּ' מְהַר"ם דְּסִבְרָא לִיָּה דְּאַמְרִינוּ חֻזְקַת שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ בְּמִמּוֹן לְחֻזְמָרָא אַבְל לְקַנְלָא לֹא נוֹצִיא מִמּוֹן בְּחֻזְקָה זֹו עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן הֵכָא נָמִי בְּשְׁלִיחַ שְׁאָמַר שְׁלֹא קִנְאוּ בְּשִׁבִיל הַמְּשַׁלֵּחַ לֹא נוֹצִיא מִיָּדוּ מִכַּח חֻזְקַת שְׁלִיחַ עוֹשֶׂה שְׁלִיחוּתוֹ: ב' הֵגָה מִיָּהוּ אִם אָמַר הַשְּׁלִיחַ בְּפָנֵי עֵדִים וְכוּ' ה' מַח"א בְּהַלְכוֹת שְׁלוּחִין סִימָן י"ט כ' ש"נ דַּעַת הַר"מ"ה שֶׁהֵבִיא הַטּו' בְּסִי' קפ"ד דְּמִסְתַּמָּא שְׁלִיחוּתִיהָ דְּמְשַׁלֵּחַ עֶבֶד וְאִינוּ נְאָמָן לֹאמַר לְעֲצָמֵי קְנִייתִיהָ וְכֵן פֶּתַב הַטּוֹר סִי' רס"ט לְעֵנָן מְצִיאָה אַבְל מְדַבְרֵי הַרְשָׁב"א חֲלַק שְׁנֵי סִימָן פ"ז נר' דְּדוֹקָא בְּפוֹעַל הוּא דְּאִינוּ יָכוֹל לֹאמַר שְׁחֲזַר בּוּ כֵינָן דְּשִׁכִּירוֹ הוּא יָדוּ כִּיֵּד בַּעַל הַבַּיִת אַבְל שְׁלִיחַ יָכוֹל לֹאמַר חֲזַרְתִּי וְלְעֲצָמֵי לְקַחְתִּיהָ וְכוּ"נ מִתְּשׁוּב' שֶׁהֵבִיא הַב"י סִימָן זָה בְּדִין מַה שְׁנֵהֲגוּ בַּעֲלֵי הַחֲנוּיּוֹת וְנר' דְּגַם הַר"מ"ה לֹא אָמַר דְּאִינוּ נְאָמָן אֶלָּא כְּשֶׁהוֹדָה לוֹ תַּחֲלָה לְקַנּוּת' לְחַבְרֵירוֹ דְּכֵינָן שֶׁהוֹדָה לוֹ מִסְתַּמָּא שְׁלִיחוּתִיהָ עֶבֶד דְּשְׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְכוּלֵי אַבְל אִם לֹא הוֹדָה לוֹ אֶלָּא שְׁתַּק שְׁתִּיקָה לֹא כִּהוֹדָה וְדַפְרָק הַגּוֹזֵל דְּמֵיִרֵי שֶׁהוֹדָה לוֹ תַּחֲלָה וְאִפ"ה נְאָמָן הָתָם שְׁאֵנִי מִשׁוּם דְּמֵיִרֵי בְּאֵינִים יָכוֹלִים לְהַצִּיל וְלִכְּפֹ אִינוּ וְלִהְיֵי כִּי לֹא הָיִי שְׁכִירוֹ יָכוֹל לֹאמַר חֲזַרְתִּי וְהַצִּלְתִּי לְעֲצָמֵי שְׁאִינוּ מְחֻנְיָיב זָה לְמִסּוֹ' עֲצָמוּ בַּעַד חֲבִירוֹ דְּלִיכָא מִשׁוּם שְׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל וְכוּ' עֵינָן שָׁם בְּאַנְרָף וְתַמְהַנִּי עֵלּוּ שְׁלֹא זָכַר מ"ש הַרְמַב"ם בַּפ"ז מֵהַלְכוֹת מְכִירָה הוֹרֵי מְקַצֵּת הַמּוֹרִים שְׁאִם קָנָה לְעֲצָמוּ וְכוּ' מְקַבְּלֵי מִמֶּנּוּ כְּשֶׁאָמַר זָקֵפָן עֵלּוּ אוֹתָם הַמַּעוֹת בְּמַלְנָה וְכוּ' וְכַתְּבֵי הַמ"מ וְז"ל הַפְּרִיזוּ עַל הַמַּדָּה בַּמ"ש שֶׁהוּא נְאָמָן בְּדַבּוּרוֹ הַקָּל דְּנֹדָאֵי כְּשֵׁישׁ עֵדִים וְכוּ' שְׁאָמַר בְּפִנְיָהֶם שְׁחֲזַר בּוּ מִשְׁלִיחוּתוֹ קוֹנָה בְּאוֹתָם מַעוֹת לְעֲצָמוּ הָא סְתָמָא אִינוּ נְאָמָן וְכֵן פֶּתַב הַרְשָׁב"א וְזָה נֹדָאֵי מְוַכַּרְח דְּבִסְתָמָא אִינוּ נְאָמָן וְהוּבָא בַּב"י סִימָן זָה עֵינָן שָׁם הָרֵי דְּהַמּוֹרִים סב"ל דְּנְאָמָן לֹאמַר זָקֵפוּ עֵלּוּ בְּמַלְנָה וְלִקְחוּ לְעֲצָמוּ אַבְל הַרְשָׁב"א וְהַמ"מ ס"ל דְּאִינוּ יָכוֹל לֹאמַר לְעֲצָמֵי חֲזַרְתִּי וְלִקְחַתִּיהָ: ג' דִּין ד' וְאֵע"פ שְׁחֲזַר שְׁמַעוֹן וְכוּ' אִינוּ נְאָמָן כַּת' הָרַב מַח"א בְּהַלְכוֹת שְׁלוּחֵי סִי' י"ט אַבְל מְדַבְרֵי הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' חֲלַק שְׁנֵי סִי' פ"ז ש"כ אֶלָּא וְדָאֵי פּוֹעַל אַף עַל פִּי שְׁיָכוֹל לְחֲזוֹר בּוּ כָּל כְּפָה דְּלֹא חֲזַר בְּפָנֵי עֵדִים סְתָמָא ע"ד תְּנַאי הָא' הוּא עוֹשֶׂה כְּדַמוּכַח בְּפָרָק הַגּוֹזֵל גַּבֵּי שְׁיִירָא הַהוֹלְכֵת בְּמַדְבָּר וְעַמְדָא וְהַצִּיל דְּהַצִּיל לְבַע"ה דְּאֵיִרֵי בְּפוֹעַל דִּיֵּד פּוֹעַל כִּיֵּד בַּע"ה נר' דְּדוֹקָא פּוֹעַל אִינוּ נְאָמָן לֹאמַר חֲזַרְתִּי וְלִקְחַתִּיהָ לְעֲצָמֵי מִשׁוּ' דְּשִׁכִּירוֹ הוּא וְיָדוּ כִּיֵּד בַּעַל הַבַּיִת וְסְתָמָא ע"ד תְּנַאי הָא' עוֹשֶׂה אַבְל שְׁלִיחַ נְאָמָן לֹאמַר חֲזַרְתִּי וְלִקְחַתִּי לְעֲצָמֵי ע"ש וְלִכְאוּ' נִרְאָה דָּאֵף עַל גַּב דְּהַרְשָׁב"א סְבִירָא לִיָּה דְּשְׁלִיחַ שְׁקָנָה בְּמַעוֹת הַמְּשַׁלֵּחַ אִינוּ נְאָמָן לֹאמַר שְׁזַקֵּף עֵלּוּ בְּמַלְנָה וְקָנָה לְעֲצָמוּ כַּמ"ש הַמ"מ בַּפ"ז מֵהַלְכוֹת מְכִירָה בְּשָׂמוּ עֵינָן שָׁם ה"ד הָתָם אִין לְהַאֲמִינוּ שְׁשַׁלַּח יָד בְּמַעוֹ' חֲבִירוֹ דְּהוּי כְּגוֹזֵל אַבְל בְּס' אֲסִיפַת זְקָנִים בְּפָרָק הַגּוֹזֵל כַּת' הַרְשָׁב"א וְז"ל מִיָּהוּ דוֹקָא כְּשֵׁישׁ עֵדִים שְׁאָמַר בְּפִנְיָהֶם שְׁשַׁלַּח יָד לְעֲצָמוּ אוּ שְׁאָמַר שְׁחֲזַר בּוּ מִשְׁלִיחוּתוֹ וְקוֹנָה בְּאוֹתָם מַעוֹת לְעֲצָמוּ הָא סְתָמָא אִינוּ נְאָמָן וְכַדְאַמְרֵי בְּפָרָק הַגּוֹזֵל גַּבֵּי שְׁיִירָא וְכוּ' שְׁוֹתָף חוֹלֵק שְׁלֹא לְדַעַת חֲבִירוֹ

אמר פליג וכולי עינין שם הרי דס"ל דבשנותפי' אינו נאמן לומר שהציל לעצמו בלא עדים ומדמה להו לשליח דאינו נאמן לומר שחזר משליחותו ועינין בתשו' מהר"ם אלשיך סימן קי"ז שפתיב דנקטי' פהרמב"ם: ה' דין ו' וחולק התוספ' השליח וכולי נהרי"ף ובעל העיטור נהרא"ש כת' הטעם הואיל ובאה הנאה לשליח ע"י בע"ה חולק וכו' הרי"ן דאפי' נתן המוכר לשליח בפ' פיון שפאה הנאה לשליח ע"י בע"ה חולק עמו אבל רש"י פתיב הטעם משום דיש להסתפק למי נתן למשלח או לשליח מ"ה חולקים וכתב הרשב"א שטעם יפה הוא וזה דעת מור"ם מיהו אם אמר המוכר וכו' והסמ"ע והט"ז כ' דנר' עיקר פהרי"ף נהרא"ש ובעל העיטור וכן סובר ר"י ומהרדכי והגמ"י והו"ל רש"י יחיד לגביהו עינין שם ולא דק דגם רב האי גאון בס' המקח שער ו' כ' ונ"ל וטעם הדבר שיש לו קצבה לפי שכל דבר שדמיו קצובין פשמוסיהו עליו הלוקח י"ל מרצון נפשו הוסיף וכאלו נתנו בפ"ע לשליח או י"ל שלא הוסיף אלא מחמת שלקח ממנו זה החפץ ונמצא של בעל המעות הוא וע"ז חולקי' עכ"ל ונהרשב"א במינוחסות סימן ס' הביאו דטעם הגאון ורש"י יפה והובא בב"י עינין שם וכן כת' הריטב"א בפ' אלמנה כפירש"י עינין שם ואם פן אם נתנו בפ' לשליח פלוו לשליח ועינין בהכנה"ג הגב"י אות ס"ג וכן פסק הקא דאין מוציאין מיד המנוחזק עינין שם מיהו פבר פתיב מרן הב"י בהקדמתו דג' עמודי ההוראה הרי"ף נהרמב"ם נהרא"ש ומקום ששנים מהם מספיקים לדעת א' הלכה פותיהו עינין שם כ"ש הקא דר"י ובעל העיטור ומהרדכי והגמ"י ס"ל פהרי"ף נהרא"ש וכן פתיב הרשב"א בתשו' חלק א' סימן תרמ"ג ובחלק ג' סוף הספר ה"ט שפאה הנאה ליד השליח ע"י בע"ה עינין שם וכת' מרן הכ"מ פ"א מהלכות שלוחי' שפן נוטה דעת הרמב"ם וכתב ה' בית יהודה חלק שני סימן נ"א ונר' שדקדק פן מדכת' חולק השליח עם בעל המעות משמע שהשליח עיקר דמן הדין הפל לשליח והוא יתן חלק לבעל המעות דאל"כ הו"ל בהפך חולק בעל המעות עם השליח ע"ש וליתא שפרי כ' הגמ"י פרק שלישי מה' ת"ת ונ"ל יפה תלמוד עם דרף ארץ פי' ר"ת דרף ארץ עיקר פדאמרינו בפ' החולץ דף ל"ח מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ש"מ יורשי האב עיקר וכולי אבל רבי' אלקחן או דאדרבה עיקר היא התורה וכולי ודיוקא דהחולץ ליתא דלא דייק התם אלא ממשינה יתירה דקתני יחלוקו יורשי הבעל וכו' ולא יחלוקו סתמא וכולי עינין שם הרי דר"ת דסבירא ליה דל' עם עיקר ובת"י סוף יומא כ' דהתם דייק דהו"ל יחלוקו יורשי הבעל ויורשי האב ועם יתור ל' לדקדק פן אבל דתני יפה ת"ת עם דרף ארץ אין זה יתור דלא הו"ל לשנות יפה תלמוד תורה ודרף ארץ דהו ממשע או זה או זה קאמר עכ"ל הרי דס"ל דכשהוא מיותר עם עיקר וה' ברפי יוסף א"ח סימן קכ"ג כת' מחלוקת זו עינין שם באנרף ואם פן אפשר דהרמב"ם הכי סובר ואם הנה אומר חולק בעל המעות עם השליח משמע השליח עיקר ולכך קאמר חולק השליח עם בעל המעות דס"ד דהפל לבע"ה כמו שפייים דאם הנה דבר שאין קצבה הפל לבעל המעות לזה קאמר דהקא חולק השליח עם בעל הבית ונראה דמ"ש מרן דנוטה דעת הרמב"ם פהרי"ף והוא מדכ' סתם חולק השליח עם בעל הבית משמע אפי' נתן המוכר לשליח בפ' דאי כפרש"י אם נתן לשליח בפ' הפל לשליח וכן לר' האי בס' המקח: ו' דין ז' הפל לשליח וכו' דאפי' לדעת הרי"ף שהטעם שחולקים משום דבאה לו הנאה ע"י בע"ה פשר דהקא הפל לשליח מרן בב"י עינין שם אבל בכ"מ כ' דלדעת' ה"נ חולקי' והלח"ם כת' דנ"ל עיקר כמ"ש בב"י דבפ' אלמנה

משמע דר"י סבירא ליה פטעם הרי"ף ואפ"ה ס"ל דהפל לשליח וכ"כ בתשו' סי' קכ"ד
וכן הרא"ש סבירא ליה פטעם הרי"ף ואפ"ה ס"ל דהפל לשליח ואני מוסיף דהרי
הרשב"א סימן תרע"א ס"ל פטעם הרי"ף ואפ"ה ס"ל דהפל לשליח הכנה"ג עיין שם וכן
מצאתי להרשב"א בתשוב' חלק שלישי בסוף הספר שכתב וז"ל ואינו דומה לאותה וכולי
דהתם שאני שמוסיף לו מדעתו ולפיכך בדבר שיש לו קצבה חולק השליח עם בעל
המעות שהיה מן הדין שיהא הפל לשליח פינן שהוסיף מדעתו אלא מפני שבאה לו הנאה
ע"י בעל המעות חולק עמו אבל פאן שהיה בטעות הפל לשליח כמ"ש עכ"ל הרי בהדיא
דס"ל פטעם הרי"ף ואפ"ה בטעות הפל לשליח וכ"נ מדברי הסמ"ג שכ' מחלוקת ר"ת
ור"י ושבן פסק רבי שמואל לפני רש"י כר"י עיין שם משמע דס"ל כר"י ורשב"ם שכ'
באחרונה וכת' שם כל' הרמב"ם דמשמע דס"ל פטעם הרי"ף כמ"ש מרן הכ"מ עיין שם
וכן מרן בש"ע כ' ל' הרמב"ם דמשמע דס"ל פטעם הרי"ף ופסק הכא דהפל לשליח: ז'
הפל לשליח וכו' זה דעת ר"י וכתב הרא"ש שפן נראה עיקר וכן כתב הרשב"א בסי'
תרע"א ובח"ג סוף הספר עיין שם וכינון שהרשב"א והרא"ש מסכימים לדברי ר"י הכי
נקיטין מרן בבי"ד עיין שם וכן הסמ"ג עשין פ"ב הביא דברי ר"י באחרונה ושבן פסק
ר' שמואל לפני רש"י עיין שם וכן כתב המרדכי בפרק אלמנה נזונת וכתב מרן הב"י
דגם הרי"ף שכת' הטעם שחולקים דבאה לו הנאה ע"י בע"ה אפשר דהכא הפל לשליח
עיין שם וכן מוכח בהדיא דהרא"ש והרשב"א בתשו' ס"ל פטעם הרי"ף ואפ"ה ס"ל
דהפל לשליח וכן הסכימו האחרונים ודלא פמרן בכ"מ עיין שם וכן דעת הסמ"ג הביא
כל' הרמב"ם דנראה דעתו נוטה פהרי"ף כמ"ש מרן הכ"מ ואפ"ה ס"ל פדעת ר"י
ורשב"ם דהפל לשליח וכן מרן בש"ע העתיק לשון הרמב"ם ופסק כר"י הכא דהפל
לשליח והרשב"א בתשו' סימן תרע"א ובסוף חלק שלישי כ' החי' דשאני התם שהוסיף
לו מדעתו אבל פאן שהיה בטעות הפל לשליח עיין שם ואם פן נראה דאין חי' בין טעות
מזון לטעו' במקח שהוסיף לו בטעות ועי' בתשו' ה' בית יהודה חלק שני סי' נ"א: סימן
קפ"ד א' דין ג' הגה' לא יוכל לחזור בו וכו' אשה שקנתה קרקע בלא רשות בעלה ואח"ך
מכרה אותו כ' ה' פרח מטה אהרן סימן ל' אע"ג דאין קנן לאשה בלא בעלה לא אמרינן
דזכה בעלה במקח ומכרה בטל דלא קנה בעלה אלא הפירות בלבד כמו שהוכיחו התוס'
בקידושין ד' נ"ג בד"ה ור"א וכולי דבמתנה שנתנו לה אחרים אין לבעלה אלא פירות
אבל הגוף שלה וכ"כ הרמב"ן בחי' כ"י שם וכן כתב הטור א"ה סימן פ"ה ואע"פ שתוס'
רי"ד שם כתב דמשמע מפירש"י דזכה הבעל אפילו בגוף כפר דחה זה וכולי ונ"ל שהיא
ס' יחידאה עיין שם ולא זכר דגם הר"ן והריטב"א שם דחו דברי רש"י והרשב"א שם
כתב דגם רש"י לא להשוות מתנה למציאה לגמרי פי' פן ע"ש וכן כתב הרשב"א
במיןחסות סימן ס"ד עיין שם וכן פסק הרמב"ם פ"ג מה' זכיה וכתב המ"מ שהוא מןספם
עיין שם ומהראנ"ח ח"ב סי' ב' הוכיח פן ממ"ש הרמב"ם פ' כ"ב מה' אישות דאם אמרה
האשה מתנה נתנו לי נאמנת וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות אלמא הגוף שלה אפילו
נתנו לה בלא תנאי עיין שם ולא זכר דברי הרמב"ם בה' זכיה וכן דעת בעה"ת שער ו'
ח"ג סי' ב' וכן פסק הטור בח"מ סימן רמ"ט ובא"ה סי' פ"ה עיין שם א"כ דעת הרמב"ם
ור' ישעיה ונתוס' והרא"ש והרמב"ן והרשב"א והריטב"א והרן והטור דאפילו במתנה
אין הבעל קונה אלא הפירות וגם רש"י אפשר דהכי ס"ל כמ"ש הרשב"א וכ"כ המ"מ

שְׁנֵה מְוֹסְפִים וְעִי בַּה' גִּידוּלֵי תְרוּמָה וְהַ' נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט ד' קַכ"ז הַק' עַל בַּעַה"ת שֶׁכ' וְנ"ל
אִם א"ל הַנּוֹתֵן לָהּ נְכֹסִים אֱלוֹ נוֹתְנִים לָהּ ע"מ שְׁאִין ב"ח שֶׁל בְּעֶלְיָהּ שִׁים רְשׁוֹת בְּהֶם
כִּינּוֹן דְּקוּ"ל כַּר"י בְּדָבָר שֶׁבְּמִמּוֹן תְּנָאוּ קִיָּים ה"נ תְּנָאוּ קִיָּים וְכו' וּמִסְתַּבְּרָא דְאַפְי' בַּע"מ
שְׁאִין לְבַעְלֵיהּ רְשׁוֹת בְּהֶם נַר' שֶׁלֹּא זָכָה בְּהֶם ב"ח דְּכִינּוֹן דְּמִתְנָה זֹו כַּנ"מ אִיתִיהּ לְטַעְמָא
דְּבַעֲי' רְנוּחַ בֵּיתָא וְלִיכָא וְכו' מְשַׁמַּע דְּנֻקָא בְּנִתְנוּ לָהּ ע"מ שְׁאִין לְבַעְלָהּ רְשׁוֹת בְּהֶם וְלֹא קָנָה
הַבַּעַל אֱלֹא הַפְּיֻרוֹת לְכַף אִין לַב"ח זְכוּת דְּבַעֲי' רְנוּחַ בֵּיתָא כְּכָל פְּיֻרוֹת נַכ"מ אֲבָל מִתְנָה
סְתָם זֹוּכָה הַב"ח מְשׁוּם דְּהַבַּעַל קָנָה אִפְי' הַגּוֹף: סִימָן ק"ץ א' דִּין א' קַרְקַע נִקְנָה בְּכֹסֶף
וְכוּלֵי פְתַב ה' כַּנָּה"ג דְּנֻקָא בְּכֹסֶף מְמַשׁ וְלֹא בְּשֵׁנָה כְּסָף הַרְאָד"ב סִימָן קַנ"ג וּמְהָרָא"ש
סִימָן ר"ג פְּתַב אִם הַקּוֹנָה מְסַר שְׁנֵה כְּסָף לִיד הַמּוֹכֵר יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק וְכו' וְהַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ'
סִימָן אֶלְף רַכ"ו פְּתַב דְּקַרְקַע נִקְנָה בְּכֹסֶף וּבְשֵׁנָה כְּסָף וְהַתִּימָא עַל מְהָרָא"ש וּמְהָרָא"ב
שֶׁלֹּא רָאוּ תַשׁוּ' הַרְשָׁב"א עֵינֵין שֶׁם וְנִרְאָה דְּנֻדָּאֵי שְׁנֵה כְּסָף כְּכֹסֶף דְּהָא אִשָּׁה מְתַקְדָּשַׁת
בְּשֵׁנָה כְּסָף וְכַתְּב' הַתּוֹס' רִישׁ קִדּוּשֵׁין דִּילְפִינּוּ מַע"ע וְהָא דְאַיְצָט' קָרָא לְפִדְיוֹן הַבּוֹ
וְהַקְדָּשׁ דְּשֵׁנָה כְּסָף כְּכֹסֶף וְלֹא יִלְפִי מְנֻזְקִין וְע"ע לְפִי שְׁבָא לְמַעַט קַרְקַעוֹת וּשְׁטָרוֹת וְכו'
עֵינֵין שֶׁם וְה"נ קַרְקַע נִקְנָה בְּשֵׁנָה כְּסָף דִּילְפִי מַע"ע וְנֻזְקִין וְהָרִי אִשָּׁה יִלְפִי מְשֻׁדָּה קִיחָה
קִיחָה וְאִי אִין שְׁדָּה נִקְנָה מְהִיכָא תִימִי בְּאִשָּׁה וְכו"ג פְּתַב הַתּוֹס' שֶׁם דָּף ז' בַּד"ה וַא"כ
וְכוּלֵי דָאִין אִשָּׁה נִקְנִית אֲגַב מְטַלְטְלִין ע"ש פֶּן מוֹכַח מְדַאֲמָרִין דָּף ג' גְּבִי חֲלִיפִין סַד"א
הוֹאִיל וְגַמְר קִיחָה מְשֻׁדָּה עֶפְרוֹן מַה שְׁדָּה מְקַנָּא בְּחִלְפִין וּפִיר"ת דֵּל גְּמָרִי מְשֻׁדָּה אֱלֹא
לְכֹסֶף דְּנֻקָא וְס"ד דְּקַנְיָן חֲלִיפִין מְטַעַם כְּסָף שְׁשׁו"פ עֵינֵין שֶׁם בְּתוֹס' אֱלֹמָא קַרְקַע נִקְנָה
בְּשֵׁנָה כְּסָף וּמַה"ט נִקְנִית בְּחִלְפִין מְטַעַם כְּסָף דְּהֵינּוּ שְׁנֵה כְּסָף דְּמְטַבַּע אִינוּ נַעֲשֵׂה
חֲלִיפִין, וְכ"כ הַר"ן וְהַרִיטְב"א בַּחֲי' לְקִדּוּשֵׁין דְּלַעֲנָן מְקַנָּה שְׁשֻׁנֵיהֶם מְתַרְצוּ בְּדָבָר
מְסַבְּרָא פְּשִׁיטָא לֹן דְּשֵׁנָה כְּסָף כְּכֹסֶף וְגַבִּי עֶבֶד וְנֻזְק הוּא דְצָרִיף קָרָא לְרַבּוֹת עֵינֵין שֶׁם
הַטַּעַם וְכֵן פְּתַב בְּהַדְיָא ר' יִשְׁעִיָּה בַּחֲי' שֶׁם דָּף ז' עֵינֵין שֶׁם וְדַבְּרִי מְהָרָא"ב וּמְהָרָא"ש הֵם
בְּעַנְיָן דָּאִם קָנָה בְּשֻׁטֵר דְּבַעֲי' שְׁיִתְנוּ כְּסָף וְלֹא שְׁנֵה כְּסָף וְהַבִּיאוּ רָאִיָּה מַדְכ' בַּעַל הָעֵיטוֹר
רִישׁ מְאָמֵר ג' עֲלָה דְאָמַר שְׁמוּאֵל ל"ש וְכו' עַד שְׁיִתְנוּ אֶת הַדָּמִים מִים וְנ"ל בִּירוּשָׁלַיִם
בְּשֻׁטֵר ע"מ שֶׁלֹּא יִתְנוּ אֲבָל ע"מ לִיתְנוּ כְּסָף לֹא קָנָה עַד שְׁיִתְנוּ כְּסָף ש"מ דָּמִים הֵינּוּ כְּסָף
וְנִרְאָה פְּנוּנְתוֹ דְּדָמִים שְׁאָמְרוּ בַעֲי' כְּסָף מְמַשׁ וְלֹא שְׁנֵה כְּסָף וְטַעְמָא מְשׁוּם דְּמִי שְׁמַכְר
קַרְקַע מְפָנִי שְׁדַחוּק לְמַעוֹת הוּא דְצָרִיף שְׁיִתְנוּ לֹו מְעוֹת וְלֹא דָבָר אַחַר עֵינֵין שֶׁם וַא"כ דְּנֻקָא
לַעֲנָן פְּיֻרְעוֹן בַּעֲי' כְּסָף מְמַשׁ אֲבָל לַעֲנָן קַנְיָהּ שְׁשֻׁנֵיהֶם מְתַרְצוּ בְּדָבָר כ"ע שְׁנֵה כְּסָף
כְּכֹסֶף וְאִם קָנָה בְּשֵׁנָה כְּסָף אִינוּ יְכוּל לְחַזֵּר וְגַם לְתִי אַחֲרִים שֶׁכ' הַרִיטְב"א בַּחֲי' דִּילְפִינּוּ
קִדּוּשֵׁין מְשַׁפְּחָה כְּנַעֲנִית בַּג"ש דְּלָה לָהּ דְּשֵׁנָה כְּסָף כְּכֹסֶף נִרְאָה דְּהַדְר יִלְפִי קַרְקַעוֹת
מְאִשָּׁה בַּג"ש דְּקִיחָה קִיחָה כְּדַאֲמָרִי דִּי"ג כְּשֶׁם שְׁאִין אִשָּׁה נִקְנִית בְּפָחוֹת מְשׁו"פ כְּף אִין
קַרְקַע נִקְנָה בְּפָחוֹת מְשׁו"פ עֵינֵין שֶׁם בְּתוֹסְפוֹת וּבַחֲי' הַרְשָׁב"א וְה"נ יִלְפִי קַרְקַע מְאִשָּׁה
בְּשֵׁנָה כְּסָף כְּכֹסֶף מִיְהוּ ק"ק דָּאִי יִלְפִי מְשַׁפְּחָה כְּנַעֲנִית גִּילְף קַרְקַעוֹת: ב' אִם אָמַר לוֹ
מְכוּר בְּמִנָּה זֹו וְנִמְצָא מְנָה חֶסֶר דִּינ' אוֹ נִמְצָא בּוֹ דִּינָר שְׁאִינוּ עוֹבֵר לְסוּחַר לֹא קָנוּ לוֹ
מְעוֹתָיו מ"ד אֶהְתְּקַדָּשׁ לִי בְּמִנָּה זֹה וְנִמְצָא חֶסֶר דִּינָר דְּאִינָה מְקוֹדָשַׁת אֱלֹמָא כִּינּוֹן דְּקִדְּשׁ
בְּדָבָר קְצוּב וְנִמְצָא חֶסֶר מְהַקְרָן טְעוֹת הוּא וְה"ה גְּבִי מְכַר הַרְמ"ה בַּפֶּר' הַמּוֹכֵר אֶת
הַסְּפִינָה סִימָן קַמ"ו עֵינֵין שֶׁם ג' פְּתַב מְהָרָא"ח סִימָן קִי"ו דְּקַרְקַע נִקְנָה בְּשַׁעֲבוֹד דְּהָנִי
כְּכֹסֶף וְכֵן פְּתַב הַרִיטְב"א בַּחֲי' בַּפ"ק דְּקִדּוּשֵׁין עֵינֵין שֶׁם וּכְבָר הָאָרִיף הַב"ח בְּתַשׁוּ' ח"א

סימן קמ"ט והוכיח כן עש"ב ד' ה"ר"ן בפרק קמא דקידושין גבי עגל זה לפדיון בני ואם קבלו הפהו בחמש סלעים דשנה לגביה דידה בני פדוי נסתפק במקדש בדבר שאינו שנה פרוטה אי מציא אמרה לדידי שנה דאפשר דכיון דלא שנה מידי לאו כל הימנו לתת עליו תורת פסוף והפת שאני כיון דנדאי ממנא הוא כי אמר לדידי שנה מהני ע"ש ומרש"ל בפרק קמא דקידושין סימן יו"ד כתב דליכא ספק דנדאי בעינו שנה פרוטה עיין שם ונראה דה"ה במכר קרקע בדבר שאינו שנה פרוטה דאפילו אמר המוכ' לדידי שנה לי לא קנה כדמשמע בפרק קמא דקידושין דף י"ג ואמר רב מני פשם שאין אשה נקנית בפחות משנה פרוטה כה אין קרקע נקנית בפחות משנה פרוטה והדמנא אף על פי שאין אשה נקנית בפחות משנה פרוטה קרקע נקני' בפחות משנה פרוטה א"ל כי תניא הריא בחליפין וכו' ע"ש וא"א לימא דבריינתא דקתני דקנה בפחות משנה פרוט' פגון דקיבל אותו המוכר בפרוטה דאמר לדידי שנה לי כדמוקמינן ברבייתא דעגל זה לפדיון בני אלא נדאי אין חי' בין קרקע לאשה: ה' קרקע נקנה פסוף וכו' ראובן שקנה בית משמעון ונתן מהדמים י"ב דינרים וכו' עליו השאך לזמן קצוב ואחר כה נפל הפרש ביניהם על מומין שהיו בבית והלך שמעון והשתדל עם ראובן עד שנתרצו לבטל המקח והלך שמעון ומכרה ללוי אם ראובן מודה בבטול המקח וחזר ולקח הי"ב דינרים שנתן לשמעון בטל המקח הו"ל כאלו חזר ומכרו לו שמתקיים בנתינת הדמי' ואין צריך קנין ונתקיים הבית ביד שמעון ולוי שקנה אותו ממנו אחר כה ואם אינו מודה שקיבל הי"ב דינרי' ואין עדי' בזה רואים אם קנייה שקנה ראובן משמעון עדי' מעידי' עליה ישבע ראובן שלא קיבל הי"ב דינרים ומה שבטלו המכר אינו פלום בלא קנין ובלא קבלת דמים ואם אין עדים בעיקר המכר ישבע שמעון שבטלו המקח וקיבל ראובן הי"ב דינרים דנאמן במגו שהיה יכול לכפור בעיקר המכר מהר"י בן מיגש בתשו' סימן ק"ל עיין שם: ו' קרקע נקנה בכסף וכו' בק"ס וכו' הרב כנה"ג הביא תשו' הרשב"א כ"י שהוכיח דקרקע נקנה בחליפין ותמה על הר' יהונתן שם דס"ל דקרקע אין נקנה בחליפין עיין שם ותשו' הרשב"א היא בחלק ג' סימן קל"ב להר' יהונתן וז"ל וראיתי בספרך דבר שא"א כי נאים ושכיב מר אמרו וכו' וחס ליה למר דלימא הכי שנהו לא אמרו אדם מעול' דקרק' נדאי נקנה בחליפין ונקנה בקנין הלא אמרו בפרק קמא דב"ב וכו' כשקנו מידו ובר"פ הכותב קנו מידו וכו' ובפרק קמא דקידושין עבד פנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה תנא אף בחליפין ותנא דידן מילתא דליתא במטלטלין קתני מילתא דאיתא בין במטלט' בין במקרקעי לא קתני אלמא אפי' קרקע נקנה בחליפין ומקרא מלא דבר הכתו' וזאת לפני' בישר' על הגאולה וכו' עכ"ל וכן כתב רב האי בספר המקח שי"ג דף כ"ט וז"ל השער הרביעי חליפין פי' קנין קונין בו הקרקע וב"ח והמטלטלי' וכו' דהכי גרסי' עבד פנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה ותנא אף בחליפין ותנא דידן מ"ט לא תנא חליפין ותי' כי קתני מילת' דליתא במטלט' אבל חליפין הואיל איתנהו בין במקרקעי בין במטלטלי' לא קתני מהכא אתה רואה שהחליפי' בכל דבר וכו' עכ"ל וכן כתב בעל העיטור במאמר ב' קנין וז"ל גרסי' בפ' קמא דקידושין וכו' ותנא דידן מילתא דליתא במטלטלי' קתני מילתא דאיתא אף במטלטלי' לא קתני ש"מ כל מילי מיקנו בחליפין וכו' עיין שם ונראה דגרסינן הכי מילתא דאיתא אף במטלטלי' וכו' וגם גירסתנו מילתא דאיתא במטלטלי' וכו' נראה דאף במטלטלי' קאמר והוא מוכרח דאי איתא במטלטלי' ולא במקרקעי כיון

דַּעְבָּד אִיִּתְקַשׁ לְקַרְקַע גִּילְיָף עֶבֶד דָּאִין נִקְנָה בְּחַלִּיפִין מִקַּרְקַע וְכוּ כְּתַב בְּעַל הַלְכוֹת גְּדוּלוֹת
דְּרַף ק"ט ע"ג וז"ל וְהִיכָא דְלֹא מִשְׁחָה קְנִי בְּחַלִּיפִי דְאִמְרִינוּ גַבִּי עֶבֶד פְּנֻעֵי תִנָּא אַרְף בְּחַלִּיפִין
וְכוּ' וְתִנָּא דִידָן וְכוּ' מִיִּלְתָּא דְקְנִי בְּמַטְלִטְלִי לֹא קְתַנִּי אֶלְמָא קִנְיָן קְנִי בִּין בְּמִקְרַעֵי בִּין
בְּמַטְלִטְלִי וְכוּ' עכ"ל וְהַרְדָּב"ז חֲלַק ב' סִימָן תַּק"ג כ' דְקִנְיָן סוּדָר מְדַרְבְּנָן דְהָא מִדְק' יִלְפִי
לִיה דְכְתִיב שְׁלַף וְכוּלִי וְכוּ' רְאִיתִי לֵה' הַחֲזוֹנָה פ' בְּהַר סִי' שְׁכ"ט שְׁכ"ו וז"ל וְאִין סָפַק כִּי
אֵלוּ הַקְנִיּוֹת פְּנֻלָם מִתְקַנְתַּת חֲכָמִים הִיא וְהוּבָאוּ הַפְּתוּבִים לְסַמְנָה וְכוּ' עֵי"ש וַא"כ א"ל
דְקַרְקַע אִינְהָ נִקְנָה בְּחַלִּיפִין וְלֹא אִמְרוּ עֶבֶד פְּקַרְקַע אֶלְא בְּדַאֲרִינִי אֶבְל בְּמִילִי דְרַבְּנָן עֶבֶד
פְּמַטְלִטְלִי כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' וְהָרָא"ש בְּקַמָּא דִּי"ב דַּעְבָּד פְּמַטְלִטְלִי גַבִּי גְבִינִית חוּב וְקִנְיָן אַגְב
דְרַבְּנָן עֵינָן שָׁם וְהָכָא גַּמִּי עֶבֶד פְּמַטְלִטְלִי בְּקִנְיָן חַלִּיפִין דְרַבְּנָן אֶבְל הַרְמַבְּ"ן בַּס"ה סוּף
שֶׁרֶשׁ ב' כְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְכוּ' קִנְיָן חַלִּיפִין הַנְּלַמֵּד מִבְּנֵי דְבַר תּוֹרָה הוּא מִפְּנֵי שְׂאֵמ' הַפְּתוּ'
וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא שְׂמַעְתִּי חוּלְק לֹאמַר שְׂיִהִיָּה קִנְיָנוּ מְדַבְּרִיהֶם בְּלִבְד עַד פְּאֵן
לְשׁוֹנוֹ וְכוּ' כַּת' בְּסַפֵּר אֶסִּיפַת זְקָנִים לְמַצִּיעָא דַּמ"ז וְז"ל ק"ל מִתְּנָה מַטְלִטְלִי דְלִיכָא מְעוֹת
בְּמָה יִקְנָה תִיר' בְּתוֹסְפוֹת דַּר"י מוֹדָה בְּמִתְּנָה פִּינָן דְלִיכָא מְעוֹת דְקוֹנָה בְּמִשְׁיכָה וְהַרְמַבְּ"ן
תִּי דְאִפִּי מִתְּנָה אִינְהָ נִקְנִית מִן הַתּוֹרָה אֶלְא בְּחַלִּיפִין אוּ אַגְב וְכוּלִי עֵינָן שָׁם הָרִי דַּס"ל
דְקִנְיָן חַלִּיפִין וְאַגְב דְהוּוּ דַּאֲרִינְתָא וְכוּ' כְּתַב הַרְמ"ה בְּפָרְק מִי שְׂמַת סִימָן פ"ג עֵינָן שָׁם
וְאַם כֵּן אִם קַרְקַע אִינוּ נִקְנָה בְּחַלִּיפִין אִמְרִי עֶבֶד נִקְנָה בְּחַלִּיפִין הָא בְּמִילִי דַּאֲרִינְתָא עֶבֶד
פְּקַרְקַ' וְאַרְף עַל גַּב דַּא"ל דְרַבּוּי קִנְיָנִי גְּמַרִי מְהִיקְשָׁא וְלֹא מִיעוּט קִנְיָנִים וְכוּ' ג' כְּתַבו
הַתּוֹסְפוֹת דְרַף ג' בַּד"ה וְאַשְׁהָ וְכוּלִי עֵינָן שָׁם וְהָכָא גַּמִּי לֹא יִלְפִינוּ עֶבֶד מִקַּרְקַע דָּאִין נִקְנָה
בְּחַלִּיפִין מִכָּל מְקוֹם הוּו"ל לְמִיִּתְנִי דַּעְבָּד נִקְנָה בְּחַלִּיפִין שְׁלֹא לְדוֹנוּ פְּקַרְקַע בְּשִׁלְמָא מְשִׁיכָה
דְלֹא שְׂיִיכָא בְּקַרְקַע פְּשִׁיטָא דַּעְבָּד נִקְנָה בְּהָא פְּמַטְלִטְלִי וְהָכִי אִמְרִינוּ הַתָּם בְּהַדְיָא אֶלְא
לְתִנָּא בְּרָא גִיְתִי מְשִׁיכָה כִּי קְתַנִּי מִיִּלְתָּא דַּאִיתָא בִּין בְּמִקְרַעֵי בִּין בְּמַטְלִטְ' וְכוּ' הָרִי
דְקַרְקַ' נִקְנָה בְּחַלִּיפִין דְהָא תִנָּא בְּרָא תְנִי חַלִּיפִין וְכוּ' מְצִאתִי לְמַהֲר"י מְבַרְוֵה סִימָן ק"ע
שְׁהוּכִיח כֵּן עֵינָן שָׁם.

ז דִּין ב' בְּכֶסֶף פִּיצַד וְכוּ' אִם זְקַף עֲלִיו מְעוֹת בְּשִׁטְר נַר' דְהוּי פְּפִירְעוֹן וְקִנְיָה שְׁהָרִי כְּתַב
הָר"ן בַּפ' מִי שְׁהִיָּה נְשׁוּי וְז"ל גְּרָסִי בַּגַּמ' אַרְמַב"ח רְאוּבֵן שְׁמַכְר שְׁדָה לְשִׁמְעוֹן וְזַקַּף עֲלִיו
בְּמִלְוָה וְכוּ' וְה"פ שְׁלֹא נָתַן שְׁמַעוֹן לְרְאוּבֵן דְמִי הַשְׁדָּה כְּלוּם שְׁפַתְב לֹו שְׁט"ח עֲלִיו וּמ"ה
נִקְטַת זְקַף עֲלִיו בְּמִלְוָה וְלֹא נִקְטַת פְּשַׁעְדִּין חֲזִיב לֹו מְשִׁים דְבַכָּה"ג לֹא קִנְיָה בְּשִׁטְר עַד שְׂיִתָּן
הַדְּמִים כְּדַאִיתָא בְּפָרְק קַמָּא דְקִידּוּשִׁין אֶבְל הַשְׁתָּא דְזַקַּף עֲלִיו בְּמִלְוָה קִנְיָה דְזַקִּיפָה הָוִי
פְּפִירְעוֹן כְּדַאֲמַרִי בַּפ' הָאֲנֻמְנִים מְלַמְדִין וְכוּ' ע"ש מְשַׁמַּע אֶפִּילוּ לֹא פָרְעוּ כְּלוּם זַקִּיפָה
הָוִי כְּנִתְיִנַת הַמְּעוֹת וְכוּ' כְּתַב הָרִיטְב"א הוּבָא בַּש"מ שָׁם דַּאֲע"ג דָּאִין קַרְקַע נִקְנָה בְּמִלְוָה
ה"ד בְּמִלְוָה שְׁהוּא חֲזִיב הַמוּכָר לְלוֹקְטָא דָּאִין כְּאֵן פְּסָף לְקִנּוֹת אֶבְל מְלָנָה זֹו שְׂמַתְחִיב
הַלוֹקְטָא עַכְשָׁיו לְמוּכ' בְּפִירְעוֹן גְּמוּר הוּא דְקוֹנָה בּוּ מְדִין פְּסָף עֵינָן שָׁם וְכוּ' כְּתַב בַּפ'
הָאֲנֻמְנִים בְּשָׁם רַבּוּ הוּבָא בַּש"מ שָׁם בְּהִיא דְמְלַמְדִין וְכוּ' וְז"ל ה"ה אֶפִּילוּ לֹא נָתַן כְּלוּם
אֶלְא שְׁזַקַּף כָּל הָאֲלָף בְּמִלְוָה קִנְיָה מְדִין פְּסָף דַּאֲע"ג דְמְלָנָה אִינְהָ קוֹנָה בְּקַרְקַעוֹת וְכוּלִי
זֶה שְׁזַקַּף עֲלִיו הַפְּסָף בְּמִלְוָה וְאוּמַר הָרִי כְּאֵלוּ הַתְּקַבְּלִיתִי כְּפִירְעוֹן גְּמוּר חֲשִׁיב עֵינָן שָׁם
וְה' עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב סִי' ס"ג דְקַנְיָה הִבִּיא דְבַרִי הָרִיטְב"א וּפְסָק כֵּן וּמַהֲרַאנ"ח ח"א סִימָן
קִי"ו הִבִּיא דְבַרִי הָרִיטְב"א בַּחִי' לְקִידּוּשִׁין גַּבִּי מְנָה אִין כְּאֵן מְשַׁכּוֹן אִין כְּאֵן שְׁהִסְפִים לְפִי
הָרָאב"ד דְהִתָּם מְשׁוּם דְלֹא נִתְחַזִּיב בְּמִנְהָ אֶלְא שְׁבַאֲמִירָה בְּעֶלְמָא אֶבְל אִם נִתְחַזִּיב לֹו

מְנָה בְּקִנְיָן וְקִדְשָׁהּ בּוֹ אוֹ שְׁלָחַח מִמֶּנּוּ שְׂדֵה קִנְיָה וְגַם הִרְמַבּ"ן וְהִרְשֵׁב"א דס"ל הֵתָם דְּאָפִי
א"ל הִרְיָנִי חֲזִיב לָהּ מְנָה בְּקִנְיָן וְהִתְקַדְשִׁי לִי בּוֹ אִינְה מְקוֹדֶשֶׁת דְּאִין פְּאָן מְנָה אֶלָּא מְלִנְה
מ"מ בְּמִכְרָ לְדַעַת הִרְיָ"ף וְהִרְמַבּ"ם דְּקַרְקַע נִקְנָה בְּמְלִנְה שְׁחִיבֵיב הַמוֹכֵר לְלוֹקַח כְּמִבְּנוֹאֵר
בְּסִי"ר ד' נִרְאָה שְׁהַקִּוְנָה בְּמְלִנְה שְׁלוֹ ג"כ שְׁחִיבֵיב עֲצָמוֹ לְמוֹכֵר בְּקִנְיָן אוֹ בְּשִׁטְרָ קִנְיָה מִדִּין
פְּסָף עש"ב וְגַם הִרְמַבּ"ן בְּחִי' שָׁם כֵּת' בְּהִדְיָא דְּבְּמִכְרָ נְמִי לֹא קִנְיָה הִינְנוּ מִשּׁוּם דס"ל
דְּבְּמִכְרָ נְמִי לֹא קִנְיָה בְּמְלִנְה אֲבָל לְדִין דְּקִנְיָה בְּמְלִנְה ה"ה בְּמְלִנְה שְׁחִיבֵיב עֲצָמוֹ הַלוֹקַח:
וְהֵרַב מַח"א בַּה' קִנְיָן מְעוֹת סִימָן ה' פֶּתַב דְּמִדְּבָרֵי הִרְ"ן שָׁם נִר' קִצַּת דִּנְקָא בְּקִידוּשִׁין
הוּא דְּאָמְרִי דְּאִין הָאִשָּׁה מְקוֹדֶשֶׁת בְּשִׁעְבוּד מִשּׁוּם דְּקִידוּשִׁין אֲגִיד גְּבִיָּה בְּעַל וְכוּ' אֲבָל
לְעִנְיָן מְכָר אֶפְשָׁר דְּמוּדָה דְּיוֹעֵיל עֵינִין שָׁם וְכָבֵר דְּחָה מֵהִרִיט"א בְּס' קִהְלַת יַעֲקֹב דָּף צ"ה
דְּדְּבָרֵי הִרְ"ן בְּשֵׁם הִרְמַבּ"ן וּבְחִי' הִרְמַבּ"ן מְבִנוֹאֵר דַּה"נ בְּמִכְרָ לֹא קִנְיָה וְכֵן הִסְפִּי
מֵהִרִיט"ט בְּחִי' שָׁם עש"ב וְק' שְׁהִרִי כ' הִרְ"ן בְּפ' מִי שְׁהִיָּה נְשׁוּי וְז"ל גְּרִסִּי בְּגַמ' אֶרְמַב"ח
רְאוּבֵן שְׁמִכְרָ שְׂדֵה לְשִׁמְעוֹן וְזִקְפֹן עָלָיו וְכוּלֵי וְה"פ שְׁלֹא נָתַן שְׁמִעוֹן לְרְאוּבֵן דְּמִי הַשְׂדֵה
אֶלָּא זִקְפֹן עָלָיו בְּמְלִנְה כְּלוּמַר שְׁפַתְבּ לֹו שֵׁט"ח עָלֵיהֶם וּמ"ה נִקְטָ זִקְרָף עָלָיו בְּמְלִנְה וְלֹא
נִקְטָ כְּשִׁעְזִינִין חֲזִיב לֹו מִשּׁוֹ דְּבַכָּה"ג לֹא קִנְיָה בְּשִׁטְרָ עַד שְׁיִתָּן הַדְּמִי' בְּדִאִית' בְּפ"ק
דְּקִידוּשִׁין אֲבָל הַשְׁתָּא דְּזִקְפֹן עָלָיו בְּמְלִנְה קִנְיָה דְּזִקִּיפָה הִרִי הִיא כְּפִירְעוֹן כְּדְּאָמְרִי בְּפָרָק
הָאֲנִי מְלַמְדִין וְכוּ' עכ"ל הִרִי דס"ל דְּזִקִּיפָה הִרִי הִיא כְּנִתְיַנְתַּת הַמְּעוֹת וְה"ה בְּלֹא שְׁטֵר
אֶלָּא בְּזִקִּיפַת מְלִנְה הִינְנוּ פְּסָף וּא"כ נִרְאָה דְּהִרְ"ן הִכָּא לֹא הִסְפִּים עִם הִרְמַבּ"ן אֶלָּא לְעִנְיָן
קִידוּשִׁין וְלֹא בְּמִכְרָ וּמַה שְׁהִק' מֵהִרִיט"א מִפ' הָאוּמֵר דְּפָרִיף וְתִיִסְבְּרָא אִימָא סִיפָא וְשׁוּיָן
בְּמִכְרָ דְּקִנְיָה וְאִי מְלִנְה לְהוֹצֵאָה נִתְנָה בְּמֵאִי קִנְיָ וְא"א לִימָא דְּמִיִּרִי הִכָּא כְּשִׁמְתְּחִיבֵיב
בְּקִנְיָן דְּבְּמִכְרָ קִנְיָה לְכ"ע בְּשִׁעְבוּד וְדִנְקָא גְּבִי קִידוּשִׁין פְּלִיגִי מִשּׁוּם דְּמִקְשִׁי' הִנְיָה לִיצִיָּאָה
עש"ב לְכ"מ דְּבְּשִׁעְבוּד דְּאֲגִיד גְּבִי לְנָה לְכ"ע מִקְשִׁי' הִנְיָה לִיצִיָּאָה אֲבָל בְּמְלִנְה שְׁעָלֵיהּ
(עכ"מ): גַּם מַה שְׁהַקְשָׁה שָׁם לְדַעַת הִרְמַבּ"ד מְדִאֲמֵרִינֵן בַּע"ז דַּע"א כִּי כְּפִיִּלְתוֹ חֲמָרָא
לְנִכְרִים שְׁקִלוּ זִוְזִי מִנִּיָּהוּ וְכוּ' דְּאִי לֹא הָוִי יִין נְסָף בְּרִשׁוּתִיכֹו וְכִי שְׁקִלְתוּ דְּמִי יִין נְסָף
שְׁקִלְתוּ וְכוּ' וְא"א יְקִנּוּ בְּק"ס מִן הַגּוֹי דְּמִתְחִיבֵיב בְּדְּמִי הִינְנוּ דְּחִיּוּב חֲשִׁיב כְּנִתְיַנְתַּת דְּמִים
וְקִנּוּ הִינְנוּ וְהָוִי יִין נְסָף בְּרִשׁוּתִיָּהוּ דְּהָא וְדִאִי גּוֹי קוֹנָה וּמִקְנָה בְּק"ס כְּמ"ש הַתּוֹס' בְּפ"ק
דְּקִידוּשִׁין עֵינִין שָׁם לִיתָא דְּגַם לְמ"ד דְּחִיּוּב לֹא הָוִי כְּמְעוֹת ק' כִּינּוּ דְּגוֹי קוֹנָה בְּק"ס לִיקְנּוּ
לִינּוּ לְגוֹי בְּק"ס וְלֹא הָוִי יִין נְסָף עַד דְּנִגְעַע בִּיָּה כְּדְּאָמְרִינֵן הֵתָם דָּאָם מְשִׁיכָה קוֹנָה בְּגוֹי
מְהִיבִי וְכָבֵר הִק' כֵּן הַשְּׁ"ף בְּסִי' קכ"ו ס"ק ל' וְתִי' דְּלֹא הָוִי רְגִילִים לְהַקְנוֹת לְגוֹי בְּק"ס
עֵינִין שָׁם: וְכֵתַב ה' מַח"א ה' קִנְיָן מְעוֹת סִימָן ה' דְּלִפ"ז אִפִּי' בְּמִטְלֵט' קוֹנָה קִנְיָן גְּמוּרָ דְּלֹא
שְׁיִיף לֹוּמֵר נְשָׁרְפוּ חֲטִיף בְּעָלְיָהּ דְּכִינּוּ דְּהַמוֹכֵר עֲדִינּוּ לֹא קִיבַל הַמְּעוֹת טָרַח וּמִצִּיל פֶּן
יְסַרְבַּ הַלוֹקַח לִיתָן לֹו הַדְּמִים כְּמ"ש הַתּוֹס' בְּפ' הַזֶּהָב לְעִנְיָן ק"ם וּמֵהִרִיט"א בְּס' קִהְלַת
יַעֲקֹב דָּף צ"ז ע"ג חֲלַק עָלָיו דְּשִׁאֲנִי ק"ס דְּלֹא הָוִי מִדִּין פְּסָף אֶלָּא מִדִּין חֲלִיפִין בְּכָל חֲלִיפִין
קוֹנָה אִם הִחְלִיף שׁוֹר בְּפָרָה כִּינּוּ דְּמִשְׁף הָא' הַשׁוֹר קִנְיָה הָאֲחֵר פָּרָה בְּלֹא מְשִׁיכָה אֲבָל
בְּקוֹנָה בְּחִיּוּב וְשִׁעְבוּד מִדִּין פְּסָף הוּא אַע"ג דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְשִׁמָּא נְשָׁרְפוּ חֲטִיף בְּעָלְיָהּ
לֹא פְּלוּג רַבְּנָן בֵּין פְּסָף לְפְסָף עש"ב וְלִיתָא דְּהָא קוֹ"ל בְּסִי' קצ"ח (עכ"מ): ח' בְּכִסְף וְכוּ'
בְּפָרָק קִמָּא דְּקִידוּשִׁין יְלִפִּינֵן מִדְּכִתִּיב שְׁדוֹת בְּכִסְף יְקִנּוּ וְהֵרַב עֲצָמוֹת יוֹסֵף הִק' גִּילָף בְּק"ו
וּמַה חֲזָקָה שְׁאִינְה קוֹנָה בַּע"ז קוֹנָה בְּקַרְקַע פְּסָף שְׁקוֹנָה בְּעַבְדָּ אִינוּ דִּין שְׁקוֹנָה בְּקַרְקַע
וְהֵרַב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן נ"א תִּירֵץ דְּלִמָּאן דְּאָמַר דָּאָם הוּא שְׁכוּר לְאַחַר אִינוּ קוֹנָה

בַּחֲזָקָה כְּמוֹ שֶׁפָּתַח הַכֹּהֵן ג' סִימָן קצ"ב נִיחָא דְאִיְצָטְרִיף קָרָא דְגַם בְּכַהֲנֵי גְוֹנָא דְלֹא קָנָה
בַּחֲזָקָה קָנָה בְּכֶסֶף עֵינָן שָׁם וְלִיתָא דְכֵינָן דְיִלְפִינָן קִנְיָן כְּסָף מְקַל וְחֹמֶר אֲפִילוּ בְּמָקוֹם דְלֹא
שִׁינִיף קִנְיָן חֲזָקָה בְּכַגּוֹן שֶׁשְׁפֹּר לְאַחַר הֵינְנוּ מִשּׁוֹם דְלֹא עָשָׂה חֲזָקָה אֲבָל בְּקִנְיָן כְּסָף דְשִׁינִיף
בָּהּ פְּשִׁיטָא דְקָנָה וְכֵן אִם הִקְנָה לוֹ לְאַחַר שְׁלִשִׁי יוֹם וְלֹא א"ל מְעַכְשָׁיו אִף עַל גַּב דְלֹא
קָנָה בַּחֲזָקָה אוֹ בְּחִלְפִין מִשּׁוֹם דְכָלְתָהּ הַחֲזָקָה וְהִזְרִי סוּדָר לְמֵאֲרִיָּה פְּשִׁיטָא נִקְנָה בְּכֶסֶף
לְאַחַר ל' יוֹם וְלֹא צָרִיף קָרָא לְהַכִּי: ט' בְּכֶסֶף וְכוּלֵי בַפ"ק דְקִידּוּשֵׁין יִלְפִינָן לָהּ מִדְּכַתִּיב
שְׂדוֹת בְּכֶסֶף יִקְנוּ וְכָתְבוּ הַתּוֹס' הָא דְלֹא אִיְיָתִי קָרָא דְכַתִּיב גַּבִּי עֶפְרוֹן מִשּׁוֹם דְדִילְמָא
ה"מ מְנַכְרֵי שְׁפַל קִנְיָנוּ בְּכֶסֶף וּבְרִישׁ הַמִּסְכָּתָא פָּתַח וַח"ל דַּא"ל הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר קָנָה אֲבָרְהָם
בַּחֲזָקָה אוֹ בְּשֹׁטֶר עֵינָן שָׁם וַח"ל דַּס"ל דַּא"ל קָנָה מִעֶפְרוֹן בְּכֶסֶף דְכַתִּיב נְתַתִּי כְּסָף הַשְּׂדֵה
קַח מִמֶּנִּי אֲלֵא דְלֹא סְמָכָא דְעַתִּיָּה אֲלֵא עִם הַשֵּׁט' אוֹ חֲזָקָה כְּדוּקִי"ל בְּסִימָן קצ"ד דְיִשְׂרָאֵל
שְׁלַחַח שְׂדֵה מְגוּי וְנָתַן דְמִים וְקוֹדֵם שֶׁחֲזָזִיק בָּהּ בְּאִי שְׂרָאֵל אַחַר וְהַחֲזִיק בָּהּ זָכָה הָאֲחֵרוֹן
לְפִי שֶׁהִגּוּי מַעַת שְׁלַחַח הַדְּמִים נִסְתַּלַּק וַיִּשְׂרָאֵל לֹא קָנָה עַד שִׁגִיעַ לִידוֹ הַשֹּׁטֶר וְכוּ' עֵינָן
שָׁם וְהָכָא נְמִי א"ל דַּא"ל לֹא קָנָה אֲלֵא בְּכֶסֶף כְּדַכַּתִּיב נְתַתִּי כְּסָף הַשְּׂדֵה דְכָל קִנְיָנוּ שְׁל
גוּי בְּכֶסֶף אֲבָל לֹא שְׁמַעִינוּ מִנִּיהּ דְכְּסָף אִיְקָרֵי קִנְיָן דַּא"ל הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר קָנָה אֲבָרְהָם בַּחֲזָקָה
אוֹ בְּשֹׁטֶר מִשּׁוֹם דְלֹא סְמָכָא דְעַתִּיָּה לְקִנּוֹת בְּכֶסֶף לְבַד עַד שִׁיכְתּוּב הַשֹּׁטֶר אוֹ חֲזָקָה וְאִם
כֵּן אִף עַל גַּב דְהִגּוּי נִסְתַּלַּק כֵּינָן דְיִשְׂרָאֵל לֹא קָנִי לֹא מִיְקָרֵי קִנְיָן אֲבָל יִלְפִינָן מִנִּיהּ דְקָרָא
נִקְנָה בְּכֶסֶף אִי פְרִישׁ וְלִזְהָ פָּתַח מִשּׁוֹם דְדִילְמָא ה"ד מְגוּי שְׁפַל קִנְיָנוּ בְּכֶסֶף וְעֵינָן בַּמִּפ'
וְהִרְבַּ שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן נ"א הַק' לְמָה לִיָּה קָרָא נִילַף בְּקַל וְחֹמֶר מְחַלְפִין וּמָה חֲלִיפִין
דְאִינוּ קוֹנָה בְּאֲשֶׁה וְלֹא בַע"ע קוֹנָה בְּקָרָא כְּסָף דְקוֹנָה בְּאֲשֶׁה וּבַע"ע א"ד שְׁקוֹנָה בְּקָרָא
וְלִר"ל דְסִבְרַ מְשִׁיכָה מִן הַתּוֹר' א"ש דַּא"ל מַה לְק"ס שְׁפַן קוֹנָה אִף בְּמַטְלָטְלִין עֵינָן שָׁם
וְלִיתָא דְהָא א"ל שְׁטֶר יוֹכִיחַ שְׁאִינוּ קוֹנָה בְּמַטְלָטְלִי וְקוֹנָה בְּקָרָא הָכָא נְמִי כְּסָף אִף עַל
פִּי שְׁאִינוּ קוֹנָה בְּמַטְלָטְלִי קוֹנָה בְּקָרָא אוֹ דְנִילַף בְּקַל וְחֹמֶר הַכִּי וּמָה אֲשֶׁה וַע"ע שְׁאִינָם
נִקְנִים בַּק"ס נִקְנִי בְּכֶסֶף קָרָא דְנִקְנָה בַּק"ס אִינוּ דִין שִׁיְקָנָה בְּכֶסֶף דַּא"ל מְטַלְטְלִין יוֹכִיחוּ
דְנִקְנִים בַּק"ס וְאִין נִקְנִים בְּכֶסֶף א"ל מַה לְמַטְלָטְלִין שְׁפַן אִינָם נִקְנִין בְּשֹׁטֶר תֵּאֲמַר בְּקָרָא
דְנִקְנָה בְּשֹׁטֶר הָכָא נְמִי נִקְנָה בְּכֶסֶף מִיָּהוּ הַתּוֹסְפוֹת בַּפ"ק דְקִידּוּשֵׁין דִּי"ד ע"ב בַּד"ה
הוֹאִיל וְכוּ' כ' וַח"ל וְלֹא קַל וְחֹמֶר הוּא וּמָה גוּי שְׁאִינוּ קוֹנָה בַּשֵּׁט' קוֹנָה בְּכֶסֶף וְכוּ'
וַי"ל וְכוּ' וְכוּ' מִהֲרִימ"ט בְּחִידּוּשֵׁין שָׁם דַּסְב"ל דְגַבִּי קִנְיָנִי מְמוֹן אִין חוּמְרַת' וְקוֹלַת' שְׁל
קִנְיָנִים גּוֹרְמִים וְכוּ' כְּשֶׁנִּתְפָּרַשׁ קִנְיָן בְּדָבָר א' אִין לְלִמּוּד קִנְיָן א' מְדָבָר אַחַר שְׁאִין בּוֹ
אֲלֵא אוֹתוֹ קִנְיָן דְאֲמַרִּין דְשִׁאֲנֵי הֵתָם דְאִין לוֹ קִנְיָן אַחַר וְכוּלֵי אֲבָל כְּשִׁישׁ קִנְיָן אֶחָד אִין
צָרִיף לְקִנְיָן אַחַר ע"ש וְאִם כֵּן הָכָא נְמִי לֹא יִלְפִינָן קִנְיָן כְּסָף בְּקָרָא בְּקַל וְחֹמֶר מֵאֲשֶׁה
וְעָבַד דְאִין בָּהֶם קִנְיָן חֲלִיפִין מַה"ט וּמִהֲרִימ"ט בַּח"י לְשֵׁם תִּירְץ לְקוֹשְׁיַת ה' עֲצָמוֹת יוֹסֵף
דְלֹא יִלְפִינָן עָבַד דְהוּי קִנְיָן הַגּוֹף שְׁזוֹכָה בְּמַעֲשֵׂה יְדֵיו בַּק"ו מֵאֲשֶׁה דְאִין לוֹ זְכוּת בָּהּ אֲלֵא
לְעֲשֵׂה אִיסוּרָה דְמַעֲשֵׂה יְדֵיהּ תִּקְנִית' דְרַבְנָן עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן הָכָא נְמִי לֹא יִלְפִינָן קָרָא
מֵאִשׁ וְאִף עַל גַּב דְהַבְעֵל יוֹרֵשׁ אֲשֶׁתוֹ מְדֹאֲרֵיָּתָא לְזַעַת הַרְאָב"ד וְהַרְשָׁב"א כְּמוֹ שֶׁפָּתַח
הַמ"מ בַּפ"א מֵהַלְכוֹת נְחִלוֹת עֵי"ש וַח"ל כ' יֵשׁ לוֹ זְכוּת בָּהּ לְעַנְיָן מְמוֹן מְפָל מְקוֹם ל"ד
לְעָבַד וְקָרַע שְׁהֶם קִנְיָן הַגּוֹף וְקָרָא מַע"ע לֹא יִלְפִינָן דַּא"ל מַה לְעָבַד שְׁפַן יוֹצִיא בְּשִׁשׁ
וּבְגִירְעוֹן כְּסָף וְנִרְאָה דַּל"ק דְקִנְיָן חֲלִיפִין לֹא כְּתִיב בַּתּוֹרָה אֲלֵא שְׁלַף אִישׁ נִעְלוֹ וְכוּ' בַּד"ק
וְאִף עַל גַּב דְהוּי דְאֲרֵיָּתָא כְּדַכַּתִּיב וְזֹאת הַתְּעוּדָה וְכוּלֵי כְּמוֹ שֶׁפָּתַח הַרְמְב"ן בַּס"ה סוּף

שֶׁנֶרְשׁ ב' עֵינַי שָׁם מ"מ אֵינוֹ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה דְּאֶפִּילוּ נִימָא הַלַּמ"מ הוּא כְּדֹאמְרֵינוּ עַד דְּלֹא אָתָא יְחֻזְקָא לִמַּן אֲמַרָה אֲלֵא גְמָרָא וְכוּלֵי הָא קֵינִימָא לֹן דְּאֵין דְּנִימַי קַל וְחֻזְמָר מִהֲלָכָה: יו"ד וְנִתְּנָן לֹן כְּסָף שְׁנֵה פְּרוּטָה וְכוּ' אִם הִקְנֵה לֹן קַרְקַע וּמְטַלְטְלִין בְּפְרוּטָה סָפֵק אִם קָנָה דְּבַפ"ק דְּקִידוּשֵׁין בְּעֵי ר"פ בִּתְּהָ וּפְרָתָה בְּפְרוּטָה מֵהוּ מִי אֲמַרֵינוּ בִּתְּהָ בְּחֻצֵי פְּרוּטָה וּפְרָתָה בְּחֻצֵי פְּרוּטָה א"ד בִּתְּהָ בְּפְרוּטָה וּפְרָתָה בְּמִשְׁיכָה וְכוּ' וְכַתְּבֵי רָאב"ן דְּף קל"ג ע"ד דַּס' קִידוּשֵׁין לְחֻזְמָרָא וְהַבַּת צְרִיכָה גִט וּמְמוֹן הַעֲמִידוֹ עַל חֻזְקָתוֹ וְכ"כ תַּלְמִידֵי הַרְשֵׁב"א בְּשֵׁם הַרְמ"ה עֵינַי שָׁם וְהִכָּא נִמְי אִם א"ל קַרְקַעָה וּפְרָתָה בְּפְרוּטָה מִי אֲמַרֵינוּ קַרְקַע בְּחֻצֵי פְּרוּטָה וּפְרָתָה בְּחֻצֵי פְּרוּטָה וְלֹא קָנָה אוֹ דִּילְמָ' קַרְקַ' בְּפְרוּטָה וּפְרָתָה בְּמִשְׁיכָה וּמְסַפֵּק הַעֲמִיד מְמוֹן עַל חֻזְקָתוֹ וְהַרִיטְב"א בְּחֻזְמָרָא פְּתַב דְּוָקָא כְּשִׁמְשָׁה הַפְּרָה אֲבָל אִם לֹא מְשָׁה הַפְּרָה פְּשִׁיטָא דְּבִתְּהָ וּפְרָתָה בְּפְרוּטָה קְאָמַר וְאֵינָה מְקוּדְשֵׁת כָּלֵל עֵינַי שָׁם וְאִם כֵּן נִרְאָה דְּפְרָה קָנָה בְּמִשְׁיכָה דְּאֶפִּילוּ בִּתְּהָ בְּחֻצֵי פְּרוּטָה וּפְרָתָה בְּחֻצֵי פְּרוּטָה קָאמַר' ס"ס הָרֵי מְשָׁה הַפְּרָה וְהִכָּא נִמְי אִם אָמַר לֹן קַרְקַע וּפְרָתָה בְּפְרוּטָה אִם לֹא מְשָׁה הַפְּרָה וְדַאי דְּקַרְקַע וּפְרָתָה בְּפְרוּטָה קְאָמַר וְלֹא קָנָה כָּלֵל אֲבָל אִם מְשָׁה הַפְּרָה מַס' לֹא קָנָה קַרְקַ' אֲבָל הַפְּרָה קָנָה וְאִף מְדַבְּרֵי רָאב"ן וְהַרְמ"ה מוֹכַח דְּמַסְפֵּק"ל נִמְי בְּפְרָה מְכַל מְקוֹם כֵּינֵן שְׁמִשָׁה הָרֵי בְּחֻזְמָרָא הַלּוֹקֵחַ אֲבָל אִם אָמַר לֹן קַרְקַ' וּמְטַלְטְלִין בְּב' פְּרוּטוֹ' נַר' דְּקַרְקַע פְּרוּטָה וּמְטַלְטְלִין בְּפְרוּטָה קְאָמַר וְלֹא הָוֵי כְּפִנֵי אֶתְּ נַחְמוֹר כַּמ"ש סִימָן כ"ג עֵינַי שָׁם:.

י"א וְנִתְּנָן לֹן כְּסָף שְׁנֵה פְּרוּטָה וְכוּ' כ' הַסַּמ"ע שְׁנִתְּנָן לֹן הַשְּׁנֵה פְּרוּטָה עַל דְּמֵי הַפִּינְעוֹן וְהַשְּׂאָר זָקַף עָלָיו בְּמַלְוָה אֲבָל ל"ל דְּלֹא אֵינֵרֵי כְּאֵן בְּכֶסֶף שְׁנוּתָן בְּשִׁבִיל שְׁוִי הַמְּקַח אֲלֵא שְׁנוּתָן לֹן פְּרוּטָה שְׁבַפְּרוּטָה זוּ נִשְׁתַּעֲבַד זֶה לְזֶה זֶה לְקַנּוֹת וְזֶה לְמַכּוֹר וְשִׂאֵין אֶחָד יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ דְּוָמֵיָא דְּקִנְיָן שְׁטַר נַחְזָקָה וְק"ס דו"א דְּהָא קִנְיָן כְּסָף נִלְמַד מִשְׁדָּה עֶפְרוֹן וְכֶסֶף הַנּוֹכַר בְּשְׁדָה עֶפְרוֹן הִיָּה דְּמֵי שְׁוִי הַשְּׁדָה עֵינַי שָׁם וְלַכְּאוּרָה מְדַבְּרֵי רָאב"ן דַּפ"ח ע"ד וְז"ל וְכֵשֶׁם שְׁקַרְקַע נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבְשְׁטַר וּבְחֻזְמָרָא כְּפִי שְׁכִירוֹת קַרְקַע נִקְנָה שְׂאֵם שְׂכַר קַרְקַע לְכוּ"ד שְׁנֵימַי וְנִתְּנָן מְקַצֵּת הַכֶּסֶף חֵיב לִיתְּנָן כָּל הַכֶּסֶף וְאֵינוֹ יְכוּל לְחַזּוֹר בּוֹ וְכוּ' עֵינַי שָׁם מְשַׁמַּע כֵּן אֲבָל הָא לִיתָא (עכ"מ): י"ב דִּין ג' הָאוּמַר לְחַבְּירוֹ תֵּן מְנָה לְפִלוֹנֵי וְכוּ' פְּתַב הַרְשֵׁב"א בַּתְּשׁוֹ' סִימָן אַל"ף רכ"ד וְכ"ה הָאוּמַרְתָּ הַלְוָה מְנָה לְפִלוֹנֵי וְאֶתְּקַדַּשׁ אֲנִי לְךָ מְקוּדְשֵׁת דְּהָא הַנְּאִת מַלְוָה כְּנִתְּיַת פְּרוּטָה וְאִם כֵּן מְקוּדְשֵׁת בְּהָ מִדִּין עָרַב אֲבָל הַרְוִיחַ לִפ' זְמַן מַלְוָה אֵינָה מְקוּדְשֵׁת שְׁהָרֵי אֵין עָרַב מִתְּחִיב בְּזֶה כְּדִתְּנֵן הָרֵי שְׁהִיָּה חוֹנֵק אֶת חַבְּירוֹ וְכוּ' וְהִבִּיאֻ מְרֵן הַב"י א"ה סִימָן ל"ח עֵינַי שָׁם וְא"כ הָאוּמַר לְחַבְּירוֹ הַלְוָה לְפִלוֹ' מְנָה וְקָנָה לְךָ קַרְקַע שְׁלֵי קָנָה וְה"נ בְּמַחֲזִילַת מַלְוָה לִפ' קָנָה מִדִּין עָרַב דְּאִם מַחֲל הַמַּלְוֵ' לְלוֹהָ ע"פ הָעָרַב מִשְׁתַּעֲבַד אֲבָל בְּהַרְנוּחָתָּ זְמַן מַלְוָה דְּאֵין הָעַר' מִשְׁתַּעֲבַד הִכָּא נִמְי לֹא קָנָה וְאִף עַל גַּב דְּכַתְּבוּ הָרַא"ש וְהַטּוֹר סִימָן ר"ב דְּקַרְקַע אֵינוֹ נִקְנָה בְּמַלְוָה אֲבָל אִם הַרְוִיחַ לֹן הַזְּמַן כְּגוֹן שְׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְפָרוֹעַ וְהַרְוִיחַ לֹן הַזְּמַן וְאִם לֹא יִקְנָה לִי שְׁדָה שְׁלֵיָה בְּהִיא הַנְּאִתָּה שְׁהַרְנוּחָתִי לְךָ קָנָה וּפ' מוֹר"ם שָׁם נִרְאָה דְּדוֹקָא לְגַבֵּי הַלְוָה הַרְנוּחָתָּ הַזְּמַן הַנְּאִתָּה הִיא וְכֵן בְּאִשָּׁה אִם הַרְוִיחַ לָהּ זְמַן בְּמַלְוָה שְׁעָלֶיהָ מְקוּדְשֵׁת וְכֵן דַּעַת הַרְשֵׁב"א בַּח"י לְקִידוּשֵׁין עֵינַי שָׁם אֲבָל לְגַבֵּי עָרַב הַרְנוּחָתָּ זְמַן לֹא חֲשִׁיבָה הַנְּאִתָּה אֲלֵא מֵהָ שְׁנִתְּנָן לֹן אוֹ הַלְוָה וּמַחֲל לְחַבְּירוֹ דְּחִסַּר מְמוֹן עַל פִּי וְהִכָּא נִמְי גַּבֵּי קִנְיַת קַרְקַע וּמְהַרְשֵׁ"ל בְּיָם שְׁלֵי שְׁלֵמָה בַּפ"ק סִימָן ז' פְּתַב עַל הַרְשֵׁב"א וְאֵינִי יוֹדַע לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם דְּלִפִּי הַנְּרָאָה מְקוּדְשֵׁת בְּשְׁנֵיהֶם עֵינַי שָׁם וְלִיתָא דְּהָא יְלִפִּי מִדִּין עָרַב וְעָרַב לֹא מִשְׁתַּעֲבַד בְּהַרְנוּחָתָּ הַזְּמַן אֲלֵא אִם כֵּן הַלְוָה אוֹ

מחל לחבירו על פה הערב ונראה דאם א"ל תן מנה לפל' על מנת להחזיר ותהא שדה קנויה לה לא קנה וכן גבי ערב אם א"ל תן מנה לפ' ע"מ להחזיר ואני ערב במלוג אחרת לא נשתעבד דהא בהרנוחת זמן ודאי קנה ובמתנה על מנת להחזיר ס"ד דלא קנה משמ' דגרע מתנה על מנת להחזיר מהרנוחת זמן וכינון דבהרווח זמן לפלוני לא חשיב הנאה לקנות בה כל שכן במתנה על מנת להחזיר לאחר ודלא כהב"ח ע"ש: י"ג נראה מדברי הטור דכשנתן הלוקח הפסד ואמר שדה מכורה לי קנה אף ע"פ שלא אמר המוכר וכן כתבו בתוספות רי"ד בפ"ק דקידושין גבי נתן הוא ואמרה היא ספיקא וחישינו מדרבנן ונ"ל פי' ש"ל קידושין הם דומיא דשדה בין אם המוכר א"ל שדי מוכר' לה בין אם הקונה אמר שדה מכורה לי במנה וקבל המוכ' המנה קנה א"ד שאני הכא דכתיב פי יקח וכו' עיין שם והרב קרית מלך רב ריש הלכות מכירה פתב שיש מפ' דבקידושין דף ט' גבי הא ל"ד הא שטרך לשט' זביני וכו' משמע דגם בכסף לא קנה עד דאמר מוכר וכן כתבו הרמב"ן והרשב"א בחידו' שם ונ"ל ומפרקינן הכא מעני' דקרא פיון דבכסף תלי רחמנא בלוקח מקשי' כולהו הויו' להדדי והתם במוכר תלה רחמנא בין בכסף ובין בשטר בעינו שיאמר המוכר שדי מכורה לה ות' דהיינו דוק' אם התחיל המוכר וכו' עיין שם וליתא דמדברי רבינו ישעיה נראה בהדיא דאפילו לא אמר אלא לוקח שדה מוכר' לי קנה דומיא דנתן הוא ואמרה היא דאם היה מדבר עמה על עסקי קידושיה הווי ודאי קידושין פמבנאר בח"ה סימן כ"ז עיין שם וכן פתב בחי' קידושין שלא נודע למי גבי נתן הוא ואמרה היא ונ"ל ובשדה היכא דיהב פסד בין דאמר מוכר שדי מכורה לה בכסף בין דאמר לוקח שדה קנויה לי הווי זביני אבל חכמי' גזרו נתן הוא ואמרה היא וכו' וכ"כ עוד בחיד' לדף ט' ונ"ל והא דלא אקשינו ליה לעיל גבי פסד וכו' יש לומר פסד פיון דגבי וביני מאן דבעי קאמר דאי בעי מוכר אמר שדי מכורה לה בכס' זה ואי בעי אמר לוקח שדה קנויה לי וכו' עיין שם י"ד דין ו' והוא שיהיה אדם חשוב וכו' אבל אם אינו אדם חשוב המנה קנה והשדה לא קנה ראב"ן דקל"ג ע"ד עיין שם ואם הוא אדם חשוב דעת ר"ח והרשב"א והר"ן דקנה אף המטלטלים מדין חליפין אבל הרמב"ן והריטב"א סבירא להו דלא קנה המטלטלין וכסף היא ולא חליפין עיין שם וכן פתב ה' מח"א בה' קנין מעות סימן ב' ואם אמר המוכר ללוקח תן כסף לפ' וקנה לה מטלטלי תלוי בפלוגתא דרבנן דלפי מה שכ' התוספות במציעא דף ע"א בד"ה מצאו ישראל וכו' דמה שנותן לאותו פלוני הוי כאלו בא לידו ממש הכא נמי לא קנה קנין גמור אלא לענין מי שפרע אבל לדעת הרמב"ם ורש"י והריטב"א דלא הוי כאלו בא לידו אלא דאות' הנא' שנתן לאחר על פיו שנה פרוטה הרי זה קונה דאותה הנאה חשיבה חליפין כמ"ש רי"ו והר"ן ועיין בחי' הרשב"א דהרמב"ן חולק על ר"ח והרשב"א הסכים עם ר"ח עיין שם ונראה לדעת ר"ח והרשב"א והר"ן כ"ש באמר לו תן הכסף לפלוני וקנה לה מטלטלים קנה מדין חליפין דאות' הנאה שנותן הלוקח לאחר על פיו חשיבה בחליפין דהוי בכליו של קונה וה' משאת בנימין סימן צ"ז שכ' דמדברי ר"ח שכתב גבי הילך מנה ויהיו לה נכסי דהא הוא חשי' בכלי ואף במטלטלים קנה משמע בהא הוא דקנה אף במטלטלים פיון דדמו לחליפין אבל בהנהגה תלת בבי קפיי' לא קנה במטלטלי ובהיאור הרב פנסת הגדולה הגב"י אות ד' עיין שם לא דק דבאומר תן מנה לפ' וקנה לה נכסי פשיטא דדמי לחליפין דהוי בכליו של קונה טפי מאומר הילך מנה וקנה נכסי וקונה אף מטלטלין וכן האומ' תן מנה

לפ' ויהיו נכסי קנויים לו קנה אף המטלטלין מהאי טעמא דדמי לחליפין אבל באומר לחבירו הילך מנה ויהא שדה מכור לפלוני לא דמי לחליפין ולא קנה אלא קרק' מדין פספ' ונה גדון הרב משאת בנימין עיין שם: ט"ו וכן י"א דה"ה לאומר הילך מנה לפ' וכו' ה"ד מתנה גמורה אבל מתנה ע"מ לה להחזיר לאדם חשוב לא מיקרי הנאה לגבי הנותן להקנות כמו שהוכיח הרשב"א וקר"ן בפ"ק דקידושין לרב דחליפין בעי' פליו של קונה ולא בכליו של מקנה אפילו באדם חשוב מה"ט עיין שם וכן פתב הב"ח עיין שם מיהו בחי' הריטב"א שם פתב תי' אחרים ונראה שיש חולקים עיין שם: ט"ז דין ז לא קנה עד שיכתוב השטר וכו' משמע דאף המוכר דדוקא בהתנה הלוקח ואמר אם ארצה אקנה בפספ' אין המוכר יכול לחזור מפני התנאי אבל בלא תנאי שניהם יכולים לחזור בו ה' כנה"ג בתשו' ח"א סימן קל"ז עש"ב וזה פשוט: י"ז פתב הר"ן דבשטר קנין לא קנה אלא משעת פתיבת השטר ולא בכסף משעה א' וטעמא דמילתא דכל שיש לפניו ב' קניות אין דעתו לקנות אלא בקנין שהוא יותר מועיל ושטר יותר מועיל מפספ' אבל בשטר ראיה פשוטתב אותו שטר קנה בכסף משעה א' ונהביאו מרן הב"י עיין שם ונראה דנ"מ לענין אכילת פירות דבשטר ראיה דקנה למפרע משעה א' הפירות שלו דאע"ג דאסור לאכול הפירות עד שיגמר המקח דשמה חזון א' מהם ונמצא מקחו בטל ושכר מעותיו הוא אוכל מ"מ משלשין את הפירות עד שיכתוב השטר ונותנים אותם ללוקח ומהראנ"ח סימן כ"ח נסתפק במתנה על תנאי אם אוכל הפירו' כל זמן שאין התנאי מתבטל ודעתו נוטה דאין מעפבין ממנו הפירות עיין שם ומדברי רש"י במציעא דס"ו ע"ב בד"ה ואבע"א וכו' ש"כ ומהפירו' לר"י לוקח אוכלין ולרבנן משלשין את הפירות עיין שם נראה דס"ל דהמוכר אין מניחין אותו לאכול הפירות בנתיים מן הדין שאם לא יחזיר לו המעות תוך הזמן נמצא המקח קיים פיון דא"ל מעכשיו וכן פתב הרשב"א בתשו' ח"ד סי' תע"ז ע"ש אבל הלוקח לר"י דצד אחד ברבית מותר אוכל הפירות דליכא איסור רבית או גזל דאם יחזיר לו המוכר המעות ינפה לו הפירות שאכל ולרבנן משלשין אותם וה"נ במתנה על תנאי משלשין הפירו' עד שיקיים התנאי ומצאתי בש"מ לבתרא דף ע"ז גבי האומר זכו בסדה זו לפלוני ע"מ שתכתבו לו את השטר פתב בשם ר' יונה ונ"ל תמיהא לי מאי קמ"ל פשיטא פיון דא"ל ע"מ אם לא נתקיים התנאי המוכר בטל דאע"ג דקי"ל כל האומר ע"מ פאומ' מעכשיו דמי ולכשיתקיים התנאי מתקיים המקח מעכשיו אבל אם לא נתקיים התנאי פשיטא שאין המקח קיים וכו' ואפשר דקמ"ל דחזרה בשטר חזרה גמורה ואוכל את הפירות ולא אמרינן משלשין את הפירות שמה יתרצה עוד בכתיבת השטר ואיגלאי מילתא למפרע שנתקיי' המקח מעכשיו פדיון כל תנאי דע"מ שהוא פאומר מעכשיו קמ"ל דלא דמי לשאר תנאי שהוא תולה התנאי בדעת אחרת אבל פאן שתולה זכיות השדה בכתיבת השטר שהיא תלויה בדעתו ורציני וכו' ולדעת פן התנה שאם ימחה בידם פיון שאין רשאים לכתבו נתבטל שליחותם ונתבטל זכיות השדה עכ"ל הרי דכל תנאי דע"מ שהוא כמעכשיו אם התנאי תלוי בדעת אחר משלשין את הפירות עד שיתקיים התנאי אבל התנאי שתלוי בדעת המוכר אם חוזר זוכה מיד בפירות וה"נ כל זמן שלא נכתב בשטר משלשין הפירות ואם חזר בו המוכר קודם פתיבת השטר אוכל הפירות ונ"ל רב נטרונאי בתשו' הגאונים שער ו' סי' י"ח ומאן דזבין ארעא ונהיב דמי במקום שכותבין את השטר לא קנה לוקח עד שיכתוב לו מוכר שטר זביני ואינה

יוצאה מתחת יד מוכר עד שפוטב שטר ללוקח וכולי וכל היכא לא קני לוקח דמוכר הניא ולא נפקא מרשותיה ע"כ נראה דס"ל דאין משלשין הפירות ובחזקת המוכר היא עד שיכתוב השטר ואפשר דמייירי בשטר קנין דאינו קונה למפרע אלא משעת פתיבת השטר וא"כ במקום שכותבין שטר קנין המוכר אוכל הפירות עד שיכתוב השטר אבל במקום שכותבי השטר ראיה דקנה למפרע משעת נתינת המעות משלשין הפירות עד שיכתוב השטר ונותני אותם ללוקח ואם חזר א' מהם קודם פתיבת השטר נותנים אותם למוכר אבל אם התנה הלוקח ואמר אם ארצה אקנה בכסף וכו' פינון שלא תלה בדעת אחרת אלא ברצונו אוכל הפירות מעכשיו: והרב שמחת יום טוב סי' נ"א פתב דנ"מ אם מכר או נתן הלוקח קרקע לאחר קודם פתיבת השטר דבשטר ראיה דקנה למפרע משעה א' זכה לוקח ב' אבל בשטר קנין דלא קנה למפרע לא זכה לוקח ב' וכן אם מכר או נתן המוכר קודם פתיבת השטר דאי אמרינו דקנה למפרע אף שפבר מכר לאחר בנתיים פל שחזר וכתב שטר ללוקח א' זכה בו הא' פינון דקדמה קנייתו בכסף משעה א' עיין שם והנה אם מכר הלוקח לאחר בנתיים נראה לכאורה מדברי הרב דאם קנה למפרע זכה הלוקח ב' בדמסקי' בפ' פל שעה דגם לרבא דאמר ב"ח מפאן ולהבא הוא גובה אם א"ל מעכשיו קנה למפרע וכתב הרז"ה בעל המאור דאפילו בקרקע קנה ושפיר הקדיש ושפיר זבין והראב"ד בס' תמים דעים והרמב"ן במלחמות שם חלקו עליו דאפי' במעכשיו לא קנה למפרע משום דצריך שומא והכרזה אבל אם א"ל מעכשיו תהיה קנויה לה באותם המעות לכ"ע קנה למפרע וז"ל הרמב"ן שם אלא הא דאוקי למתני' דא"ל מעכשיו היינו דא"ל אם לא הבאתי לה מכאן ועד יום פ' הרי הוא שלך מעכשיו בסלע שהלוימני עליו וכו' והרי זה פמוכר ע"מ וזה הדין אף בקרקעות ומשנה שלימה היא בפ' אז"נ ע"ש אלמא המלנה שקונה למפרע באותם מעות מעכשיו אפי' מכר בשעה שהיה יכול הלנה לסלקו שלו מכר וכ"כ הראב"ד בתשו' הביאו בעל התרומות שער ס"ג והטור ס"י נ"ד ופסקו מור"ם סימן רי"א ראובן לנה משמעון ועשה לו שטר מכר על שדה מעכשיו בלא תנאי והשלישו ביז לוי שאם לא יפרענו לו לזמן יהא השטר לשמעון וקודם שיגיע הזמן מכר שמעון השדה ליהודה וכשהגיע הזמן לא פר ראובן לשמעון וכו' מכירת שמעון קנימת אע"פ שהיתה קודם הזמן והרי זה פאומר שדה זו מכורה לה מעכשיו על מנת שתתן לי מאתים זוז מכאן ועד יום פלו' דאם השלים תנאו באותו יום אף על פי שמכר לוקח תו"הז לאחר מקחו קיים עיין שם בב"י וכן ראיתי למהרח"ש ח"א סי' מ"ח שכ' פמוכר על תנאי שירצה הלוקח דקנה למפרע והביא ראיה מדברי הראב"ד עש"ב וה"נ אם מכר הלוקח בנתיים אפי' בשעה שהיה יכול המוכר לחזור פינון שקנה למפרע שלו מכר.

אבל יש להסתפק דאפשר לחלק בין תנאי בשב ואל תעשה לתנאי דקום עשה וכה"ג קי"ל בסימן רמ"א דהאומר לתבירו הרגיני נותן לה כו"כ ע"מ שתעשה דבר פלוני על המקבל להביא ראיה שקיים תנאו אבל אם א"ל ע"מ שלא תעשה דבר פלוני על הנותן להביא ראיה שבטל תנאו וכ' הסמ"ע שם הטעם דלעולם מוקמי' הדבר כמו שהיה מעיקרא מ"ה צריך להביא ראיה שנשתנה הדבר ולא קיים התנאי עיין שם וה"נ א"ל דהתם דא"ל אם לא הבאתי לה הרי היא שלך מעכשיו מוקמי' הדבר כמו שהיה והרי היא בחזקת המלנה עד שיקיים הלנה תנאו אבל הכא דאין בידו לקיים המקח ד יכול המוכר לחזור פל שלא קיים התנאי דכתיבת השטר אינה שלו והרי בחזקת המוכר אע"ג דהאומר

שָׁדָה זֹו מְכוּרָה לָהּ ע"מ שְׁתַּתֵּן לִי ר' זֹו שֶׁכ' הֶרְאָב"ד אִם מְכַר הַלּוּקָח תּוֹף הַזְּמַן לֵאחֹ
מִקְחוֹ קֵינִים דְּאִפִּילוּ בִּתְנָאֵי דְקוּם עֲשֵׂה מְכָרוֹ קֵינִים הֵינּוּ מִשׁוֹ דְּבִיד הַלּוּקָח לְקֵינִים תְּנָאֵי
אֲבָל הֶכָּא דְבִיד הַמּוֹכֵר לְבִטּוֹל הַתְּנָאֵי אֵימָא כָּל שְׁלָא נִתְקַיְנִים הַתְּנָאֵי אֵינּוּ בְּחִזְקַת הַלּוּקָח
וּמְכָרוּ בְּטוֹל וּמ"ש עוֹד ה' שְׁמַחַת יוֹם טוֹב וְנ"ל וְכֵן אִם מְכַר אוֹ נָתַן הַמּוֹכֵר לְאַחַר קוֹדָם
כְּתִיבַת הַשְּׁטֵר דָּאֵי אֲמַרִּינוּ דְקִנְיָה לְמַפְרַע אַף דְּכָבֵר מְכַר לְאַחַר בְּנִתְיָן פֶּל שְׁחֹר וְכַתֵּב
לְלוּקָח א' זָכָה בּוֹ הָא' פִּינּוּ דְקִדְמָה קִנְיָתוֹ בְּכֶסֶף מְשַׁעָה א' ע"ש נִרְאָה מֵאֵי דַפְשִׁיט"ל
לְהֵרֵב דָּאִם הַמּוֹכֵר חֹר וְנָתַן לְאַחַר בְּנִתְיָם פִּינּוּ שְׁחֹר וְכַתֵּב לְלוּקָח א' זָכָה בּוֹ הָא' מִיבְעָיָא
לִי פִּינּוּ דְהַמּוֹכֵר יָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ אֵין לָהּ חֲזָרָה גְדוּלָה מִזּוּ מַה שְׁחֹר וּמְכַר אוֹ נָתַן לְלוּקָח
ב' וְכַעֲיִן זֶה גִּסְתַּפֵּק ה' בֵּית דִּין סִי קִי"ב בְּשֵׁם הַרַב"א ב"א שְׁמַכֵּר לְחַבְרֹו חִפְץ וְקִיבֵל
הַמְעוֹת אֲבָל לֹא נָתַן לוֹ הַחִפְץ וְאִח"ךְ מְכַר אוֹתוֹ לְאַחַר וּמְשַׁף הַלּוּקָח ב' הַחִפְץ וְנָתַן הַמְעוֹת
אֲבָל הַצַּד הַיּוֹתֵר נָכוֹן שְׁקִנְיָה הַלּוּקָח ב' פִּינּוּ דְהַמּוֹכֵר הֵיזָה יָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ אֵין לָהּ חֲזָרָה
גְדוּלָה מִזּוּ מ"ה פְּחֹר וּמְכַר לְלוּקָח ב' עש"ב וְה"נ דְּכֹונָתָה פִּינּוּ דְהַמּוֹכֵר יָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ
אִם מְכַר לְאַחַר בְּנִתְיָם וְכ' שְׁטֵר לִב' אֵין לָהּ חֲזָרָה גְדוּלָה מִזּוּ וְזָכָה לּוֹקָח ב' וְמַה שְׁחֹר
וְכַתֵּב לְלוּקָח א' אֵינּוּ פְלוּם אֲבָל אִם מְכַר לְלוּקָח ב' ג"כ בְּכֶסֶף לְבַד וְחֹר וְכַתֵּב לְלוּקָח א'
אֲפִילוּ בְּשְׁטֵר קִנִּי דְלֹא קִנְיָה לְמַפְרַע זָכָה לּוֹקָח א' דְּכַתִּיבַת שְׁטֵר לְלוּקָח א' חֲזָרָה הֵנִי
מְלוּקָח ב': וְשׁו"ר לְהֵרֵב עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב סִימָן ס"נ דָּף קנ"ג ע"ב שֶׁכ"כ בְּפִשְׁטִיטוֹ דְּזָכָה לּוֹקָח
ב' ע"ש וְכַדְאֲמַרִּי בְּבִתְרָא דָּף מ"ב גַּבִּי מְחָאָה דָּאִם מְכַר לְאַחַר בְּתוֹף שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין לָהּ
מְחָאָה גְדוּלָה מִזּוּ וְכַמְבּוּאָר בְּסִי קמ"ד וּקמ"ו עֵינִן שָׁם וְכַה"ג כְּתִיב הֶרְשָׁב"א בְּתִשְׁבִּי"ח ב'
סִימָן קמ"ד בְּמוֹכֵר עַל תְּנָאֵי שְׁבִידוֹ לְחֹזֵר וְנ"ל וּמְכַר אוֹתוֹ בֵּית לִיהוּדָה אֵין לָהּ חֲזָרָה
גְדוּלָה מִזּוּ כְּדַאֲמַרִּינוּ גַּבִּי מְחָאָה עֵינִן שָׁם וְכֵן כְּת' בְּתִשְׁבִּי"ח ח"ד סִימָן ל"ד גַּבִּי שְׁעַבּוּד דְּאִקְנִי
דַס"ל דְּיָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ אִם יֵשׁ הוֹכְחָה אֲמַרִּי שְׁחֹר בּוֹ מִן הָא' מַהֵף דַּפ' ח"ה עֵינִן שָׁם
וְהִבִּיאֻ הַב"י סִי ק"ד עֵינִן שָׁם וְהֶכָּא נְמִי דְכֹונָתָה וְכֵן מְצָאֵתִי לְהֶרְשָׁב"ץ חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן
רַכ"ד שְׁכַתֵּב גַּבִּי קִנְיָן דָּאִם קוֹדָם כְּתִיבַת הַשְּׁטֵר מְכַר לְאַחַר הֵנִי חֲזָרָה וְכַדְאֲמַרִּי גַּבִּי
מְחָאָה עֵינִן שָׁם וְכֵן כְּתִיב הַרַב בֵּית יְהוּדָה סִי י"ז עֵינִן שָׁם וְהַרַבְמַב"ן בַּח' שָׁם גַּבִּי מְעַכְשָׁיו
וְלְאַחַר ל' יוֹם דַּמְסַפֵּק"ל אֵי תְנָאָה הֵנִי וּפִירַשׁ"י אִם לֹא אֶחְזֹר בִּי בְּתוֹף ל' יוֹם כְּתִיב וְנ"ל
דַא"כ הַתְּנָאֵי שְׁלָה נְמִי אִם לֹא חֲזָרָה בָּהּ וְכִינּוּן שְׁכֹן אִם קִדְשָׁה עֲצָמָה בְּתוֹף ל' יוֹם הָרִי
חֲזָרָה בָּהּ וְכֵן ע"ש וְהֶכָּא נְמִי אֲפִילוּ בִשְׁט' דְקִנְיָה לְמַפְרַע פִּינּוּ שְׁיָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ אִם מְכַר
לְאַחַר הָרִי חֹר בּוֹ וְהָרַא"ש בַּפ' הָאוּמֵר דְקִידּוּשִׁין גַּבִּי הַתְּקַדְשִׁי לִי לְאַחַר ל' יוֹם וְכַא אַחַר
וְקִדְשָׁה בְּתִיף ל' יוֹם כ' וְנ"ל וּמְדַלָּא קִתְנִי אֵינָה מְקוֹדְשֶׁת לֹא רְצָה לְדַקְדַּק דְלֹא פִקְעוּ
לְגַמְרִי קִידּוּשִׁי א' אֲלֹא אִם מַת ב' אוֹ גִירְשָׁה בְּתוֹף ל' יוֹם חֵלוּ קִידּוּשִׁי א' וְהִכִּי אֵימָא
בִּירוּשְׁלַמִי וְכו' וְדָבָר תִּימָא הוּא דְמַכִּי פִשְׁטָה יְדָה וְקִיבֵלָה קִידּוּשִׁין מֵאַחַר כְּבָר חֲזָרָה בָּהּ
מִקִּידּוּשִׁי א' ע"ש וְכֵן כְּתִיב הֶרְשָׁב"א דְאֵין לָהּ חֲזָרָה גְדוּלָה מִזּוּ ע"ש וְגַם הַרַבְמַב"ן וְהַר"ן
שְׁכַתֵּב דְאֵין הַמְעַשָּׂה מוֹכִיחַ שְׁחֲזָרָה בָּהּ אֲלֹא עֲדִינִן דַּעֲתָה דָּאִם אֲפִשֵׁר לָהֶם לְחוּל יְחוּלוֹ
וְכֵן נִרְאָה דַעַת הַרַבְמַב"ם וּמְרֵן בַא"ה סִי מ' וְאִם כֵּן הֶכָּא נְמִי אִם חֹר א' בְּטוֹל הַמְקָח לְגַמְרִי
וְהו"ל הַמְעוֹ הַלְנָאָה וְה"ה אִם מְכַר לְאַחַר אֵין לָהּ חֲזָרָה גְדוּלָה מִזּוּ וְהַרַבְמַב"ן וְהַר"ן לֹא
כְּתִיבוּ אֲלֹא דוֹקָא הֵתֵם דְזַמְן מִמִּילָא אֲתִי וְכַה"ג כ' הַמְבִי"ט ח"ג סִימָן קע"ג דָּאִם קוֹדָם
שְׁהַגִיעַ הַשְּׁטֵר לְיָדוֹ נָתַן לְאַחַר הֵנִי חֲזָרָה וְאִף ע"פ שְׁהַגִיעַ הַשְּׁט' אַחַר כְּף לִיד הַמְקַבֵּל הָא'
לֹא קִנְיָה וְהִבִּיאֻ הַרַב כְּנֶסֶת הַגְדוּלָה סִימָן רמ"ג הַגַּב"י אוֹת י"ד עֵינִן שָׁם: וְרִאִיתִי לֵה'

גידולי תרומה בשער נ"ב ח"ד שהקשה על הרי"ף דסבירא ליה דבקנ"ג לא קנה עד שיגיע השטר לידו דבפ' מי שהיה נשוי גבי אימיה דרמי בר חמא וכו' פתב הרי"ף וזה לשונו האי עובדא דאימיה דרמי בר חמא מתנת פריא היא בשטר בלחוד בלא קנ"ג וכו' דאם אית ביה קנ"ג קנימה בידיה דמאן דקדי' אפי' שעיה א' וכו' וא"א דאין הקנ"ג פלום בלא מסירה ניהוש דילמא מסרו לשני קודם שמסרו לא' ואין לה חזרה מן הא' גדולה מזו ומקנ"ג חזרה זו פנין דעדיין לא הנה לא' אלא קנ"ג בלא מסירה וכשחזר ומסרו לא' היא חוזרת ממה שפתבה ומסרה לשני ולא פל פמינ"ג עיין שם הרי"ף דס"ל דמה שנתן לב' הוי חזרה מן הא' וכן כת' הרי"ף בתשו' בס' תמים דעים סי' רי"ח וזה לשונו ואף לדעת אב"י שאמר עדין בחותמיו זכין לו לא קנה אלא אם הגיע השטר לידו קודם שחזר בו הנותן אבל אם חזר בו הנותן קודם שהגיע השטר ליד המקבל מתנה לא קנה וכולי וכיון שכן לא התקיים המתנה לרמי בכתיבת שטרו בצפרא וכו' פנין שאין לרמי עדי' שהגיע שטרו לידו משעת פתיבה שאפ' לומ' ששטרו של מר עוקבא בא לידו קודם שיגיע השטר של רמי בידו אף על פי שהוא קודם לו בכתיבה וכולי עיין שם הרי"ף שכת' דלאב"י אע"ג דכשהגיע השטר לידו קנה למפרע משע' חתימה אם נתן לאחר בין חתימת השטר למסירתו קנה ופקע קני' הא' וכן הוכיח הרא"ש בפ"ק קמא דמציעא מדברי הרי"ף גבי מצא שובר ע"ש וכבר תמה ה' ב"י יעקב דקל"ה על הרמב"ן במלחמות שכתב בדעת הרי"ף הפ"ז יע"ש"ב ואם כן ק' שכתב דהכא נמי בשטר קני' אמאי זכה הקודם והא' פל שלא הגיע השטר לידו לא קנה וניהוש שפא נתן ומסר לשני בין הקנ"ג למסירת השטר כמו לאב"י: וראיתי לה' שמחת יום טוב סימן ל"ד שכ' דנראה מדברי הרמב"ן והמב"ט גבי שטר הקנאה דלמ"ד לא קנה עד שיגיע השטר לידו אם מכר או נתן בנתיים לאחר לחלוטין פקע זכות הא' ואף שיגיע לבסוף השטר לידו לא זכה ותמה הרב עליהם דאף שהרא"ש פ"ק קמא דמציעא גבי בריית' דמצא שובר הוכיח מדברי הרי"ף דלאב"י דאמר עדין בחותמיו זכין לו אם קודם שיגיע השטר לידו נתנה או מכרה לאחר אפי' הגיע השט' לבסוף לא קנה הא' נראה דה"ד לענ"ג עדין בחותמיו דאינו אלא תקנתא דרבנן כמ"ש התוס' שם אבל בשטר דקנאה לדין פנין דזוכה מן התורה משעיה ראשונה אלא תלוי ועומד עד שיגיע השטר לידו אם נתן לאחר בנתיים לא פקע קנ"ג הא' פנין דהגעעת השטר אינו אלא תנאי דלא גמר להקנות אלא בתנאי שיגיע השט' לידו וכשיתקיי' התנאי זכה למפרע כדאמר בפ' מי שאחזו גבי האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאאתן לך ר' זוזי דלמאן דאמר האומר ע"מ פאומ' מעכשיו דמי ומקודשת למפרע בקיום התנאי אם פשטה ידה וקיבלה קידושין מאחר קודם קיום התנאי ואחר כ"ף נתקיים התנאי חז"לי קידושי א' למפרע ופקע קידושי ב' ואין ספק דה"ה בנותן מתנה ע"מ כו"כ וקודם קיים התנאי נתנה לאחר דאם נתקיי' התנאי זכה הא' והכא נמי אף על גב דכל שלא הגיע השט' לידו יכול לחזור בו דהוי פאומ' זכו שדה זו לפ' ע"מ שתכתבו לו את השט' דיכול לחזן' גם בשדה מפל מקום פל שהגיע השט' לידו אח"ך אם נתן לאחר בנתיים אמאי נפקע קנ"ג הא' שזכה למפרע מן התורה משעיה א' עיין שם באור' ונראה דנדאי דה"נ במתנה ע"מ נמי אם נתקיי' התנאי זכה למפרע משעיה א' כמ"ש הרמב"ם בפ"ק ו' מהלכות אישות וזה לשונו פל האומר על מנת פאומ' מעכשיו דמי וכולי הרי חצר זו נתונה לך במתנה על מנת שתתן לי מאתים וזו תנאם קיים וכולי כשיקיימו תנאם תזכה זו בחצר משעיה א'

שָׁבָה נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּאֵלוּ לֹא שָׁם תִּנְאֵי עֵינַי שָׁם וְאִם כֵּן אִם מְקַבְּלֵה־מִתְּנָה נִתְּנָה לְאַחַר
קוֹדֶם קִיּוֹם הַתִּנְאֵי בֵּינוֹן שְׁקִינִי תִּנְאוֹ לְבִסּוּף וְזָכָה לְמִפְרַע מִשְׁעָה א' מִתְּנֹתוֹ מִתְּנָה וְכֵן כְּתַב
הַרְמ"ה בְּתִשְׁבֵּי סִימָן רצ"ז וּמַהֲר"א ו' טוֹנָא סִימָן ד' עֵינַי שָׁם וְאִם הַנּוֹתָן נִתְּנָה לְאַחַר
בְּנִתְּיִים בֵּינוֹן שֶׁהִמְקַבֵּל קִיּוֹם תִּנְאוֹ לְבִסּוּף וְזָכָה לְמִפְרַע מִשְׁעָה א' אִין מִתְּנַת הַנּוֹתָן מִתְּנָה
וּמִצְּאֵתִי לְהַרְשִׁיב"א בְּמִינוֹחֶסוֹת סִימָן י"א עַל רְאוּבֵן שֶׁמֶכ' שְׂדָה לְשִׁמְעוֹן בִּשְׁט' וְקִנְיָן וְהַתְּנָה
בְּפָנֵי הָעֵדִי שְׁיָהָא שְׁט' הַמֶּכ' בְּיַד שְׁלִישׁ עַד ד' שְׁנִים דָּאִם לֹא יִתֵּן לְשִׁמְעוֹן מְנָה יִתֵּן לוֹ
הַשְּׁלִישׁ הַשְּׁט' וְלֹא יִזְכֶּה לְשִׁמְעוֹן בְּשׁוּם קִנְיָן אֲלֵא עַד לְאַחַר ד' שְׁנִים וּבִתְרוּף הַד' שְׁנִים
עָמַד רְאוּבֵן וּבִטַּל שְׁטַר הַמֶּכָר וְנָתַן הַשְּׂדָה לְלוּי ב'ל' קִנְיָן כְּמַעֲכָשְׁיוֹ וְאַף עַל פִּי שְׁלֵא א"ל
מַעֲכָשְׁיוֹ וְכוּלֵי וְעוֹד צָרִיכִים אָנּוּ דְלִדְעַת דְּלֵאבִי דְאָמַר עֲדִיו בְּחֻתְמֵיו זָכִין לוֹ אֲפִילוּ
בְּשְׁטַר דְּלֵאוֹ אֲקִנְיָתָא וְהוּא שְׁיִגִיעַ הַשְּׁט' לִידּוֹ אִם פְּתָבוּ וְחֻתְמוּ הָעֵדִי וְקוֹדֵי שְׁהִנִּי הַשְּׁט'
לִידּוֹ שֶׁל מַלְנָה מְכַר הַלְנָה נְכֶסֶי וְאִח"ךְ נָתַן הַלְנָה שְׁטַר מַלְנָה לְמַלְנָה זָכָה הַמַּלְנָה לְמִפְרַע
מִשְׁעַת פְּתִיבַת הַשְּׁטַר וּמוֹצִיאִין מִיַּד הַלְקוֹחוֹת וְכוּלֵי וּמַעֲתָה הַדְּבָר בְּרוּר שְׁלֵא נָתַן רְאוּבֵן
הַמְנָה לְשִׁמְעוֹן תּוֹף הַזְּמַן וְלְאַחַר הַזְּמַן הַחֲזִיר הַשְּׁלִישׁ שְׁטַר הַמְכִירָה לְשִׁמְעוֹן קִנְיָה מַעֲכָשְׁיוֹ
וּמִתְּנַת לוֹי בְּטִיגְלָה דְהָרִי זֶה כְּאוֹמ' קִנְיָה מַעֲכָשְׁיוֹ וְלִכְשִׁיגִיעַ הַשְּׁטַר לִידֵי לְאַחַר ד' שְׁנִים
דְּקִנְיָה מַעֲכָשְׁיוֹ וְאֵע"פּ שֶׁנָּתַן וּמְכַר בְּנִתְּיִים לְאַחַר דְּלֵא גְרָעִי שְׁטַרֵי אֲקִנְיָתָא בִּשְׁט' זֶה
מִשְׁטַר דְּלֵאוֹ אֲקִנְיָתָא לְאַבִּי וְכוּלֵי עכ"ל הָרִי דס"ל דְּכַל שְׁקִנְיָה לְמִפְרַע אִין מִתְּנַת הַנּוֹתָן
מִתְּנָה וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דה"ד גְּבִי הָאוֹמֵר לְאַשְׁהָ הָרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁי לִי עַל מְנַת שְׁאֲתוֹן לָךְ ר'
זוּ דְאִין הָאֲשְׁהָ יְכוּלָה לֹא תִּתֵּן לִי וְלֹא יִתְקַיְּמוּ הַקִּדְוִשִׁין אֲלֵא בַע"כ יִתֵּן לָךְ וְיִתְקַיְּמוּ
הַקִּדְוִשִׁין לְמִפְרַע וְכֵן גְּבִי מִתְּנָה עַל מְנַת שְׁיִתֵּן הַמֶּכָּר כו"ךְ אִין הַנּוֹתָן יְכוּל לֹאמַר לֹא יִתֵּן
לִי וְלֹא תִתְקַיְּמוּ הַמִּתְּנָה אֲלֵא בַע"כ יִתֵּן לוֹ וְתִתְקַיְּמוּ הַמִּתְּנָה לְמִפְרַע וּלְכַךְ אִם נִתְּנָה לְאַחַר
בְּנִתְּיִים לֹא זָכָה אֲבָל הֵכָא דְבִיד הַנּוֹתָן שְׁלֵא לְקִיּוֹם הַתִּנְאֵי וְכָל שְׁלֵא נִתְקַיְּמוּ הַתִּנְאֵי יְכוּל
לְחַזֵּר מִהַמִּתְּנָה הֵכָא נְמִי אִם מְכַר אוֹ נָתַן לְאַח' פִּקְעָה קִנְיָן הָא' וְאִין לָךְ חֲזָרָה גְדוּלָה מְזוּ
מִיְהוּ דה"ד לְמֵאן דְאָמַר נְתִינָה בַע"כ שְׁמָה נְתִינָה אֲבָל לְמֵאן דְאָמַר נְתִינָה בַע"כ לֹא שְׁמָה
נְתִינָה ה"נ גְּבִי הָאוֹמֵר לְאַשְׁהָ הָרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁי לִי ע"מ שְׁאֲתוֹן לָךְ ר' זוּ וְכוּלָה הָאֲשְׁהָ
לְבִטַּל הַקִּדְוִשִׁין שְׁלֵא תִקְבֵּל הָר' זוּ בַע"כ כַּמ"ש הָר"ן בַּפ' מִי שְׁאֲחִזוּ דְגַם בְּתִנְאֵי
דְקִדְוִשִׁין כַּה"ג נְתִינָה בַע"כ לֹא שְׁמָה נְתִינָה לְמֵאן דְאָמַר עֵינַי שָׁם וְאִם כֵּן אִם קִבְּלָה
מִדְּעַתָּה חֲלוּ הַקִּדְוִשִׁין לְמִפְרַע וּפְקַעֵי קִדְוִשֵׁי ב' וְכֵן בְּמִתְּנָה עַל מְנַת שְׁיִתֵּן הַמֶּכָּר: י"ח
לֹא קִנְיָה עַד שְׁיִכְתוּב אֶת הַשְּׁטַר וְכו' כ' מְהַרִּיב"ל ח"א סוּף פֶּלֶל י"ג דָּאִם יֵשׁ שְׁבו' שְׁלֵא
לְחַזֵּר הָנִי כַּפִּי וְקִנְיָה בְּכֶסֶף לְבַד אוֹ בְּשְׁטַר לְבַד עֵינַי שָׁם וְנ"ל קִצַּת רְאִיָּה מִמָּה שְׁפָתַב
הַטוֹר סִימָן פ"א סל"א אָמַר מְנָה לְפִלוּנִי בְּיַדִּי וְכו' וְנִשְׁבַּע עַל הוֹדָאתוֹ בְּפָנֵי עֵדִים וּבָא
הַמֶּלֶךְ וְיִתְבַּעוּ וְהִשְׁבִּיעַ שְׁלֵא לְהִשְׁבִּיעַ אֶת עַצְמוֹ כְּפוּיָן וְנִשְׁבַּע לְשַׁקֵּר אִין שׁוֹמְעִין לוֹ וְכו'
דְּחֻזְקָה דְאִין אָדָם נִשְׁבַּע אֲלֵא בְּאֲמַת וּבְרוּר עֵינַי שָׁם וְהֵכָא נְמִי וְדָאִי לֹא יִחַזְרוּ דְּחֻזְקָה אִין
אִד נִשְׁבַּע אֲלֵא בְּאֲמַת מִיְהוּ אַפ' דְּהִיָּנוּ דְּוָקָא בְּשְׁבו' דְּלִשְׁעֵבֵר דְּלֵא יֵצֵא מִפִּיו שְׁבוּעָה
לְשַׁקֵּר אֲבָל בְּשְׁבוּעַת בְּטוּי דְּלֵהֲבָא בֵּינוֹן דְּהַשְׁבוּעָה לֹא יֵצֵא מִפִּיו לְשַׁקֵּר שְׁהִיָּה בְּדַעְתּוֹ
לְקִיּוֹם שְׁבוּעָתוֹ אֲלֵא שְׁאֲחַר כֶּף יֵצְרִיָּה אֲנִסְיָה אַפ' לוֹ דְּלֵא ס"ד דְּלוֹקֶחַ שְׁמָא יִחַזְרוּ וְכַהֲאִי
גִּוּוֹנָא מְבוֹאֵר בְּסִימָן ל"ד דְּעִיב' עַל שְׁבוּעַת בְּטוּי דְּלֵהֲבָא לֹא נִפְסַל לְעֵדוּת מְהֵאִי טַעְמָא
וְאַף הַחֻלְקִים מוֹדוּ הֵכָא אֲבָל בַּעַל הַתְּרוּמוֹת סוּף שְׁעַר מ"ב כְּתַב בְּשֵׁם הָרִי"ף דְּכִינוּן
שְׁאוּמֵר זוּ בְּשְׁבו' הָנִי כְּאֵלוּ נִטַּל קִנְיָן עֵינַי שָׁם וְאִם כֵּן בֵּינוֹן דְּקִנְיָה בְּמַעוֹת וְקִנְיָן בְּלֵא שְׁטַר

הָכָא נָמִי בְּמַעוֹת וּשְׁבוּעָה קָנָה דְּשְׁבוּעָה קָנְיָן אֶבֶל מְהַרְיָב"ל סוֹף ח"ב סִימָן כ' דְּקָנְיָן אִין
פָּאן שְׁבוּ' אִין פָּאן וְכֵן הַסְפִים מֵהֲרָאד"ב סִימָן קנ"ב וְכַתְב דְּמְהַרְיָב"ל חֲזוֹר בּוּ עֵינֵן שָׁם
בְּאַנְרֵה: י"ט לֹא קָנָה עַד שְׂיִכְתוֹב אֶת הַשְּׁטָר וְכוּלֵי בְּתִשּׁוּבוֹת מֵהֲרַח"ש חֲלַק רֵאשׁוֹן סִימָן
מ"ח מְבוּ' דְּלִדְעַת רֹב הַפּוֹסְקִים דְּשְׁטָר הַקְּנָאָה אֶפִּילוּ לֹא הִגִיעַ לִיד דְּהַמְקַבְל קָנָה הָכָא נָמִי
אִין צְרִיף שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ אֶבֶל לִדְעַת ר"ח וְהַרִי"ף דְּבִשְׁטָר הַקְּנָאָה לֹא קָנָה עַד שְׂיִגִיעַ
הַשְּׁטָר לִידוֹ הָכָא נָמִי צְרִיף שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ עֵינֵן שָׁם וְכֵן כ' מֵהֲרַש"ך ח"א סִימָן ע"ג
דְּאֶפִּילוּ לֹא הִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ פִּינּוֹן שְׁנִכְתַּב וְנִחַתְּם קָנָה דְּקִינְמָא לֹן דְּבִשְׁטָר הַקְּנָאָה אֶפִּי
לֹא הִגִיעַ לִידוֹ קָנָה עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דְּהַרְיָב פֶּאִימֵר וְכוּ בְּשִׁדָּה זֹו פְּלוּנִי עַל מְנַת שְׁתַּכְתְּבוּ לוֹ
אֶת הַשְּׁטָר שְׁכַתְּבֵי הַטוֹר וּמְרָן ס' רמ"ג ס"ז דְּאֶפִּי כְּתָבוּ לוֹ הַשְּׁטָר כֹּל זְמַן שְׁלֹא מְסָרוּ
לִידוֹ חֲזוֹר דַּע"מ שְׁתַּכְתְּבוּ וְתַתְּנוּ לוֹ קְאָמֵר עֵינֵן שָׁם אֶבֶל הַרמ"ה בַּפ' הַסְפִינָה סִימָן כ"ט
וּס' ל' כ' דָּאֵם כְּתָבוּ הַשְּׁטָר וְלֹא מְסָרוּ לִידוֹ אִינוּ חֲזוֹר בְּשִׁדָּה דְּהַתְּנָאִי נְתַקְיָם בְּכַתִּיבַת
הַשְּׁטָר עֵינֵן שָׁם וְה"נ בְּמַקוֹם שְׁכּוֹתְבִין שְׁטָר דְּהַרְיָב פְּתַנְאִי לִדְעַת הַטוֹר וּמְרָן בַּעִי' שְׂיִגִיעַ
הַשְּׁטָר לִידוֹ אֶבֶל לִדְעַת הַרמ"ה נְתַקְיָם הַתְּנָאִי בְּכַתִּיבַת הַשְּׁטָר וְאִי אֶמְרִי' דְּאֶפִּי' לְמ"ד
דְּלֹא קָנָה בְּשְׁטָר עַד שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידֵי מ"מ אִם קָנָה בְּמַעוֹת בְּמַקוֹ' שְׁכּוֹתְבִין שְׁטָר סְגִי
בְּכַתִּיבַת הַשְּׁטָר נִיחָא דְּאֶהְיִי קָנְיָן מַעוֹת בְּמַקוֹם שְׁכּוֹתְבִי' שְׁטָר מְשׁוּם דְּבִשְׁטָר לְבַד לֹא
קָנָה עַד שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ אֶבֶל בְּמַעוֹת קָנָה מְשַׁעַת כְּתִיבַת הַשְּׁטָר אֶפִּי' לֹא הִגִיעַ לִידוֹ:
כ' לֹא קָנָה עַד שְׂיִכְתוֹב וְכוּלֵי כְּתָב ה' כְּנֵה"ג בְּשֵׁם מֵהֲרַש"ך ח"א סִימָן ע"ג וּמְהַר"ש הַלּוֹי
סִימָן מ"ז דְּאֶפִּי' לֹא הִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ פִּינּוֹן שְׁנִכְתַּב וְנִחַתְּם קָנָה עֵינֵן שָׁם וּבְסִימָן קצ"ד
בְּגוֹי שְׁמַכְר קַרְקַע לְיִשְׂרָאֵל דְּלֹא קָנָה כֹּל זְמַן שְׁלֹא כְּתָב לוֹ שְׁטָר נְסַתְּפַק ה' כְּנֵה"ג אִם
נִכְתַּב בְּעַרְפָּאוֹת שָׁל גוֹיִם וְלֹא הִגִיעַ בִּיד יִשְׂרָאֵל אִם קָנָה הַקַּרְקַע וּמִפְּחַ הַסְּבָרָא יִרְאָה פִּינּוֹן
דְּהַטַע' הַדְּבָר הוּא דְּסַתְּם גוֹיִם אֲנָסִים וְלֹא סְמַכָא דְּעַתִּיָּה דְּקוּנָה בְּלֹא שְׁטָר פִּינּוֹן שְׁנִכְתַּב
בְּפִנְקָס שְׁלֵהֶם אִין לְחוּשׁ דָּאֵם יִרְצָה יִלְף לִיקַח וְכֵן מוּכַח מִדְּבָרֵי הַטוֹר שְׁכ' כֹּל שְׁלֹא כְּתָב
לוֹ שְׁטָר דְּבְכַתִּיבַת הַשְּׁטָר מִיָּהָא קָנָה אֶפִּי' לֹא הִגִיעַ לִידוֹ אֶבֶל מְצַאֲתִי בְּתִשּׁוּ' כ"י לְמֵהֲר"א
גְּאֵלְיָקוֹ הַסְפִים דְּכָל שְׁלֹא הִגִיעַ לִיד יִשְׂרָאֵל לֹא קָנָה וְגַם שְׂאִין רְאִיָּתוֹ מְכַרְעַת לַע"ד כְּבָר
הוֹרָה זְקֵן עכ"ל וְנִרְאָה דְּלִדְעַת מֵהֲרַש"ך וּמְהַר"ש הַלּוֹי ה"נ קָנָה אֶפִּי' לֹא הִגִיעַ לִידוֹ שְׁהַרִי
כְּתָב הַתּוֹס' הַטַע' דָּאִין דַּעַת יִשְׂרָאֵל לְקַנּוֹת אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁהוּא רְגִיל לְקַנּוֹת עִם יִשְׂרָאֵל בְּשְׁטָר
קָנְיָן עֵינֵן שָׁם וְכִינּוֹן דְּמִיִּשְׂרָאֵל קָנָה בְּכַתִּיבַת הַשְּׁטָר אֶפִּי' לֹא הִגִיעַ לִידוֹ מִן הַגּוֹי נָמִי קָנָה
אֶבֶל מֵהֲר"א גְּאֵלְיָקוֹ ס"ל דְּמִיִּשְׂרָאֵל נָמִי לֹא קָנָה עַד שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ וְכֵן ל' רש"י
בַּפ"ק דְּקִידוּשֵׁין עַד דְּנִקְיֵט שְׁטָרָא וְכו' וְכֵן כְּתָב הַפְּרִישָׁה סִימָן זָה וְסִימָן קצ"ד עֵינֵן שָׁם
וְכֵן כְּתָב מֵהֲרַש"ד"ם ס' רל"ב עַד דְּכַתְּבֵי שְׁטָרָא וּנְקַט בִּידִיָּה וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְכֵן נר' דְּהַרְיָב
פֶּאִוִּמֵר ע"מ שְׁתַּכְתְּבוּ לוֹ אֶת הַשְּׁטָר שְׁכ' הַטוֹר וּמְרָן ס' רמ"ג ס"ז אֶפִּילוּ כְּתָבוּ לוֹ הַשְּׁטָר
כֹּל זְמַן שְׁלֹא מְסָרוּ לִידוֹ שַׁע"מ שְׁתַּכְתְּבוּ וְתַתְּנוּ לוֹ קְאָמֵר ע"ש וְהַרְא"ש בְּתִשּׁוּ' כֹּלֵל צ"ט
סִימָן ז' כ' בְּשְׁטָר מִתְּנָה וְ"ל וְאֵע"ג שְׁלֹא הִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידָהּ לֹא גִרַע פְּחָה כִּי כֹּל שְׁטָרוֹת
שְׁכּוֹתְבִין הָאִידְנָא אִינָם שְׁטָרֵי קִנְיָיָה אֶלָּא לְרֵאִיָּה בְּעֵלְמָא כִּי הַקְּנִיָּיָה נִגְמַרְתָּ ע"י הַקְּנִיָּן
הַיִּלְכָּהּ אִין צְרִיף שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִיד הַקּוּנָה וְכו' עֵינֵן שָׁם מְשַׁמַע דְּבִשְׁטָר קִנְיָיָה שׁ קָנָה אֶלָּא
בְּשְׁטָר צְרִיף שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ וְא"כ נִרְאָה לְכַאוּרָה דַּה"נ בְּמַקוֹם שְׁכּוֹתְבִין שְׁטָר קִנְיָיָה
שְׂדֵי מְכוּרָה לָהּ דְּלֹא קָנָה אֶלָּא מְשַׁעַת כְּתִיבַת הַשְּׁטָר בַּעִי' שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ אֶבֶל בְּשְׁטָר
רְאִיָּה דְּקָנָה מְשַׁעַת א' בְּכֶסֶף אֶפִּי' לֹא הִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ קָנָה וְכֵן בְּגוֹי שְׁמַכְר לְיִשְׂרָאֵל

דאיני קונה אלא בשטר קנייה בעי' שגייע השטר לידו: כ"א לא קנה עד שיכתוב שטר וכולי נראה דאפילו כתבו שטר לא סגי עד שגייע שטר לידו דהוי כאומר על מנת שתכתבו את השטר שכ' הטור ומרן סימן רמ"ג ס"ז אפילו כתבו לו השטר כל זמן שלא מסרו לידו שעל מנת שתכתבו ותתנו לו קאמר עיין שם והרב שמחת יום טוב סימן ל"ד הביא ראיה מדברי הריטב"א בחי' בפ"ק דקידושין שכתב וז"ל אבל הכא וכולי כל זמן שלא נכתב השטר במקום שפותבים את השטר ולא קנה בכסף ולא בתזקה ולא בקנין עד שיכתוב את השטר וכו' ובשטר מלנה שיש בו קנין אומר מור"י נר"ו דדינו כשט' מתנה דמשעת קנין זכה וכו' ואף ע"פ שלא הגיע השטר לידו מועיל אפילו במקום שפותבין את השטר וכו' וראיה לדבר מדאמרין המוציא שטר הקנאה בשוק וכו' עיין שם הרי אף על גב דסבי"ל דבשטר קנייה לא בעינן שגייע השטר לידו אפי' הכי במקום שפותבין את השטר לא קני' אפילו בקנין כל שלא הגיע השטר לידו דאם לא כן מה ראיה מההיא דמצא שטר הקנאה בשו' דשטר מלנה דינו כמתנה התם שאני דכבר נכתב ונחתם השטר עיין שם ואיברא שהרשב"א ח"ב סימן רכ"ד כתב וזה לשונו שלא היתה דעת הגאונים שאומרים שיתקיים המכר בקנין בלא נתינת דמים אלא כשנכתב השטר הקנין במקום שנהגו לכתוב וכולי אבל אם לא נכתב שטר הקנין ח"ו שהיא אפשר שתסמוך דעתו של לוקח עליו בקנין על פה יות' משטר מכירה דבשט' מכירה לא קנה עד שיתן הדמי' ובקנין סודר קנה בלא מתן דמים ובלא פתיבה כלל וכל מה שאפשר ליפות פת הקנין הוא שאם ביז הלוקח שטר קנין כבר סמך דעתו של לוקח בשטר שבידו וגם דעתו של מוכר סומכת וכולי אבל שיתקיים המקח בקנין בלא פתיבה א"א במקום שפותבין הקנין בשטר ואינם סומכי' ע"פ וכן נראה מדברי אחרונים שהם הכריעו פדעת האומרי' דקנה מדאמרי' בפ"ק דב"מ המוציא שטר הקנאה בשוק וכולי דא"א דלא קנה בק"ס עד שיתן דמים אמאי יחזיר שטר הקנאה של מכירה ללוקח ליחוש דילמא לא יהיב דמי וכו' והיא ראיה בשטר הקנאה אבל בקנין על פה אין מכאן ראיה ונהו דלא לוסוף עלה עכ"ל הרי שכ' דאין ראיה מהתם אלא בשט' הקנאה ודבריו תמוהי' דע"כ אפילו בקנין בלא שטר קנה דאל"כ אמאי יחזיר ניהוש שמה לא נתן ולא זכה הלוקח בשטר והרשב"ן והרשב"א והריטב"א הובאו בש"מ למציעא לדר' י"ג הוכיחו מההיא דהמוציא שטר הקנאה וכולי דבשטר הקנאה לא בעי' שגייע השטר לידו הפך ר"ח והרי"ף ע"ש באנרף ואם כן איך כתב הרשב"ן דהיא ראיה בשטר הקנאה אבל בקנין ע"פ אין מכאן ראיה דהא כל שלא הגיע השט' לידו לא קנה וניהוש שמה לא הגיע השט' לידו אלא ש"מ דאפי' בקנין ע"פ קנה ואי ס"ל דבמקום שפותבין השט' (עכ"מ): כ"ב לא קנה עד שיכתוב השטר וכולי בכל שטר מיירי בין במקום שדרכם לכת' שט' שכתו' בו שדי מכורה לה וכולי בין שדרכם לכתוב שטר ראיה וכו' הסמ"ע ואין נראה פן מדברי מהרשד"ם ח"א ה"ה סי' ק"ע פנסת הגדול' הגב"י אות י"א ע"ש וז"ל מהרשד"ם והנה א"ל דהיינו שטר קני' שדי מכורה לה וכולי אבל שטרות שלנו שאינם שטרי קנין אלא לראייה לא וכמו שנראה מדברי הטור סימן קצ"א אבל בשאר קרקע לא קנה בשטר עד שיתן הדמי' וגם יכתוב לו שטר במקו' שנהגו לכתוב שטרות והשטרו' שפותבין עתה אינם אלא לראייה ואין הקרקע נקנה על ידם משמע דשטרות לא מעלים ולא מורידים וכו' ואם כן לדין דלא פתיבנו אלא ראיה פיון שנגמר הקנין בד"א אין צריך לענין הקנין אבל אתר שרבו

הפוסקים דגם שטר דינן הווי שטרי קני' חזר הדין למקומו עכ"ל הרי דס"ל בהדיא דבמקום שפוטבים שטרי ראיה קנה בכסף לבד אלא רוב הפוסקים סב"ל דשטרי דינן שטרי קני' הם מיהו מדברי הר"ן והמ"מ ששביא מרן הב"י סי' זה מבואר דשטר הודאה כעין שלנו שפוטבין בפנינו הודאה פ' ופ' שמכר וכו' הוי שטרי ראיה כמ"ש הר"ב ברצלוני בתשו' סי' ל"ד וכן פתב מהרשד"ם עצמו חח"מ סימן רכ"ה וסימן רס"ה עיין שם ואם כן חזר הדין דאפי' לא נכתב השטר קנה בכסף לבד ומרן בתשו' חא"ה בדיני פתובה סימן ו' על ח' שקנה שפחה שכ' וזה לשונו דאין לומר שאף על פי שנתן כסף לא קנה דאמרינו בפרק קמא דקידושין גבי קרקע וכו' אכל במקום שפוטבין שטר לא קנה עד שיכתוב שטר דהכא נמי הרי פתבו לו שטר ואף על פי שיש אומרים דשטר שאמרו היינו שדי מכורה לה אכל שטרי דינן לא פבר כ' המפרשים שפדברי האומרים דשטרי דינן נמי מהנו עיקר ועוד דאפילו לדברי החולקים ע"ז פיון דבו"ה אין אנו נהוגים לכתוב שטרי דשדי מכורה לה הו"ל מקום שאין פוטבין שטר וכו' עיין שם ונראה דר"ל דאפי' למאן דאמר דשטר ראיה אין קונים בו במקום שפוטבין שטר לא קנה עד שיכתוב שטר קנין ולא מהני שטר ראיה היינו דוקא במקום שנתנו לכתוב שטר קנין אכל בז"ה דאין נהוגים לכתוב שטר דשדי מכורה לה הו"ל מקום שאין פוטבים שטר קנה וקנה בלא שטר דשדי מכורה לה אכל ודאי דכלא שטר כלל לא קנה אלא עד שיכתוב שט' ראיה וכן הבין הרב פנסת הגדולה אות י"ז ע"ש וא"כ ה"כ נמי לדינן הוי שטר קנין' פגון בל' עבר מכרתי לו וכו' אכל בל' העדים בפנינו הודאה פ' שמכר וכו' הוי שטר ראיה ובמקום שנתנו לכתוב מכרתי לו וכו' לא קנה בכסף עד שיכתוב לו שטר קני' אכל אם פתב לו שטר ראיה הודאה פ' שמכר וכו' לא קנה אכל מהרשד"ם חח"מ סימן רמ"ז פתב וזה לשונו ואף על פי שי"ל דה"ד שט' הקנאה שפוטבין שדי מכורה וכו' אכל שטרי דינן דאינם אלא שטרי ראיה לא איברא שכ"נ מדברי הרא"ש ונהטור פוף סימן קצ"א וכו' אלא שרבים וגדולים כ' דגם שלנו יש להם הדין בעצמו כמ"ש הר"ן דבכל שטר עסיקין וכו' וכן דעת הרשב"א וכן בה"ע והמ"מ כ' וז"ל בשטר וכו' הספימו המפרשים דה"ה לשטרי דינן וכו' עש"ב הרי שהספיים דבשטר ראיה קנה למפרע בכסף וכ"כ הרמב"ן בחי' בפרק קמא דגיטין גבי שטר מכר בעש"ג וז"ל ואי ק"ל היכי אמרי' ה"כ מכר מדיהיב זוזי קמיייהו קנה הרי אמרו אכל במקום שפוטבין את השטר לא קנה עד שיכתוב את השט' ואין זה שטר לקנות בו לא תטעה בזה דהתם ה"ט משום דלא ס"ד עד דכ' שטרא לראיה אכל כשנכ' בכסף קנה הילכך אף פאן קנה בשטר ערפאות עכ"ל הרי דס"ל דבשטר ראיה קנה למפרע בכסף וז"ל הר"ן בכל שטר עסיקי' דכיון שדרפם לכתוב את השטר לוקח לא סמכא דעתיה עד שיכתוב את השטר ואפילו בשטר הודאה מיהו במקום שנתנו לכתוב שטר קניה תולה לוקח אפילו במקום שפוטבין שטר ולא חיישינן שמא חזר הלוקח: כ"ו פתב הרב פני משה ח"ב סימן פ"א וז"ל אם ראובן זה בשעה שכ' שט' קנין הקרק' על שם לוי לא אודעיה לבעל השדה ולסהדי וכו' אפ' דזכה לו באותו קרקע אף שהקנה במעות ראובן פיון דבשעת קנין נעשה על שם ו אפשר דלזכות הקרקע ללוי נתפונן ראוי ומשעת הקנין זכה לוי אף על גב דלא מטא שטר לידו' וכו' ור"ח וקרי"ף שכתב דכי מטא שטרא לידיה הוא דקני' משעת הקנין למפרע וכו' פבר נדחית סברא זו וקיימ"ל דמשעת קניה זוכה וכו' וכתב עליו הר' מהר"א רוזאניס וז"ל וז"ל אין צריך

בְּכָאן לְדַחֲוֹת סְבֵרַת ר"ח וְהַרִי"ף דְּכִינּוֹן שְׁמֵי שְׁנֹכְתָב עַל שְׁמוֹ הוּא מְקַבֵּל מִתְּנָה לְכוּלֵי
עַלְמ' לֹא בַעִי' דְּלִקְמִטֵי שְׁטָרָא לִידְיָה אֶלְא פֶּל שְׁקִנּוּ מִיְדוֹ קִנְיָה וְלֹא פְּלִיגֵי אֶלְא גְּבִי מוֹכֵר
וְלוֹקֵחַ מִטַּעַם דְּלֹא סְמָכָא דַּעֲתִיָּה דְּלוֹקֵחַ עַד דְּנִקְיֵט שְׁטָרָא וְכֵן קַבְּלִיתִי מִרְבוּתֵי גְּבִי הֵהִיא
דְּאֲמַרִּינּוּ בְּקִידוּשֵׁין דְּבְּמַקּוֹם שְׁפוֹתְבִים שְׁטָר לֹא קִנְיָה עַד שְׂיִכְתּוּב הַשְּׁט' דְּדוֹקָא אֲיִירִי
בְּמוֹכֵר וְלוֹקֵחַ אֲבָל בְּמַקְבֵּל מִתְּנָה דְּלֹא יִהִיב זְוִי סְמָכָא דַּעֲתִיָּה בְּכָל דְּהוּ זֶה מַה שְׁשִׁמְעִיתִי
מִפִּיָּהּ וּמַה' יֵשׁ לְלַמּוּד בְּכָאן זֶה נִרְאֶה לְעִנְיֹת דַּעֲתִי עַכ"ל הֵבִיאוּ ה' מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ בַּפֶּר'
רֵאשׁוֹן מֵהַלְכוֹת מְכִירָה עֵינּוּן שָׁם וְדַבְּרֵי רְבוּתֵי הֵם דְּבַרֵי הַרִיטְב"א בַּח' בַּפֶּר' קָמָא
דְּקִידוּשֵׁין וְז"ל וְאֵי ק"ל הָא דְּאֲמַרִּינּוּ לְקַמְן שְׁנֵי שְׁטָרוֹת הֵן זְכוּ בַשְּׁד' זֹו פְּלוּנֵי וְכַתְּבוּ לוֹ
אֶת הַשְּׁטָר חוּזַר בְּשְׁטָר וְאִינוּ חוּז' בַּשְּׁדָּה וְהֵיא אֶפִּילוּ בְּמַקּוֹם שְׁפוֹתְבִין אֶת הַשְּׁטָר וְכו'
וְאֶפְשָׁר לוֹ הֵהִיא אֲיִירִי בְּשְׁטָר מִתְּנָה וְהֵתֵם אֶפִּילוּ בְּמַקּוֹם שְׁפוֹתְבִין א הַשְּׁטָר קִנְיָה לְאַלְתֵּר
בַּחֲזָקָה וּבְקִנְיָן אַף ע"פ שְׁלֹא נִכְתַּ' הַשְּׁטָר דְּכִינּוֹן דְּקִנּוּ מִיְדוֹ אֵי אַחֲזַקִּינּוּ בְּאַרְעָא גָּמַר וְיִהִיב
הוּא אֲבָל הֵכָא בֵּין מוֹכֵר וּבֵין לוֹקֵחַ וְכו' עַכ"ל וְכַתְּב' ה' בֵּית דְּוֹד חֵא"ה סִימָן מ"ח נִרְאֶה
לְעִנְיֹת דַּעֲתִי יַחֲזִיד הוּא בְּדַבָּר מְדַלָּא פְּתַבּוּ הַפּוֹס' תִּי' זֶה מִיְהוּ מֵהֶרָאד"ב בַּס' לְחֵם רַב
בַּסִּי' קמ"ב ס"ל דְּסִבְרָא זֶה אֵין חוֹלְקִים עָלֶיהָ עֵינּוּן שָׁם וְכֵן רֵאִיתִי לְהַרְבֵּ פְּנֵי מִשְׁה ח"א
סוּף סִימָן ס"ד וְהֵבִיאוּ ה' כְּנֻסַת הַגְּדוּלָּה בְּסִימָן זֶה אוֹת כ"ז עֵינּוּן שָׁם וְשָׁם הֵבִיא דְּבַרֵי
הַרִיטְב"א עֵינּוּן שָׁם וְאֲנִי מְצֹאתִי לְמַהֲרָ"ם בְּתִשְׁבוּתֵי הָאֲרָנוֹפוֹת סִימָן תַּתְק"ז עַל מִתְּנָה
שְׁקִנְיָה אוֹתָהּ בְּחֻזַק' שֶׁכ' וְז"ל וְאֵי קש"ל הָא דְּאָמַר רַב וְכוּלֵי בְּמַקּוֹם שְׁפוֹתְבִין אֶת הַשְּׁטָר
לֹא קִנְיָה עַד שְׂיִכְתּוּב אֶת הַשְּׁטָר וְכָאן מְקִים שְׁפוֹתְבִין הַשְּׁטָר הוּא וְלֹא קִנְיָה הָא ל"ק דְּכִי
אָמַר רַב הֵכִי בְּמַכְרָ אֲבָל בְּמִתְּנָה בְּשְׁטָר לַחֲוּדִיָּה אוּ בְּקִנְיָן לַחֲוּדִיָּה אוּ בְּחֻזַקָּה לַחֲוּדִיָּה סְגִי
עַכ"ל הַרִי דַּסְבִּיר"ל דְּאֶפִּילוּ בְּמַקּוֹם שְׁפוֹתְבִין אֶת הַשְּׁטָר בְּמִתְּנָה סְגִי בְּקִנְיָן אוּ בְּחֻזַקָּה
לַחֲוּד וְכֵן רֵאִיתִי בַּח' קִידוּשֵׁין שְׁלֹא נִודַע לְמִי שֶׁכ' דְּלֹא אָמְרוּ גְּבִי חֻזַקָּה ל"ש וְכו' דְּאֵי
בְּשְׁטָר מִתְּנָה מִיִּירִי לֹא שְׂיִיךְ ל"ש בְּמַקּוֹם שְׁאִין פּוֹתְבִין וְכו' עֵינּוּן שָׁם וְכִי הָאֵי גּוֹנוֹא פְּתַבּוּ
הַתּוֹסְפוֹ בְּקִידוּשֵׁין דָּף כ"ז בַּד"ה בַּד"א וְכו' פְּתַבּוּ וְז"ל וְאֵם תֵּאמַר מֵאֵי קָאָמַר יָפָה פַּחַ
חֻזַקָּה מִכַּח פְּסָף וְהֵלֵא חֻזַקָּה אֵינָה מוֹעֲלַת בְּלֹא פְּסָף וְאוֹמַר הַר"ח דְּבְּמִתְּנָה מִיְהֵא קִנְיָה
כּוֹלֵם פְּשִׁיחֻזִי אַחַד מֵהֵם בְּלֹא פְּסָף עֵינּוּן שָׁם אֶלְמָא אַף עַל גַּב דְּבְּמַכְרָ לֹא קִנְיָה בְּחֻזַקָּה
בְּאַחַד מֵהֵם בְּלֹא פְּסָף בְּמִתְּנָה קִנְיָה אֲבָל לְעִנְיָן אִם קִנְיָה בְּקִנְיָן וְשְׁלֹא הֵגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ כְּבַר
הַרְבֵּ מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ הֵבִיא דְּבַרֵי הַמ"מ בְּסוּף הַלְכוֹת גְּזִילָה שֶׁכ' גְּבִי מְצֹא שְׁטָרֵי מִתְּנָה דְּלֹא
יַחֲזִיר לְזֶה וְלֹא לְזֶה מַחְלֻקַת הַרְאִשׁוֹנִים עֵינּוּן שָׁם וְכֵן הוֹכִיחַ הַמְבִי"ט חֲלָק א' סִימָן קפ"ח
מְדַבְּרֵי הַמ"מ הַנּוֹ' דְּגַם בְּמִתְּנַת בְּרִיא בְּקִנְיָן בְּעִינּוּן שְׂיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידוֹ לְדַעַת הַרִי"ף וְר"ח
עֵינּוּן שְׁעוֹד נַעֲלָם מִמֶּנּוּ תִּשְׁוֹבַת הַרִיטְב"א שְׁהֵבִיא מֶרֶן הַרְבֵּ ב"י סִי' רמ"ג וַתִּשְׁוֹב' הַר"ן
סִימָן ל"א וְהַנּוֹ"י בַּפֶּר' קָמָא דְּמְצִיעָא וְהַרִיב"ש סִימָן קס"א וְהוּבְאוּ בְּבֵית יוֹסֵף סוּף סִימָן
ט"ל דְּמִבְּנוֹאָר שָׁם דְּפִלִּיגֵי גַם בְּמִתְּנָה: כ"ז דִּין ח' הַתְּנָה הַלּוֹקֵחַ וְכוּלֵי אִם יֵשׁ שְׁבוּעָה הַנּוֹי
כַּפִּי וְקִנְיָה בְּכֶסֶף לְבַד מִהַרִיב"ל חֲלָק א' סוּף פְּלָל י"ג וְהַרְבֵּ מִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ רִישׁ הַלְכוֹת
מְכִירָה הַק' עָלֵיו מְדַאֲמַרִּינּוּ בְּפֶרֶק קָמָא דְּקִידוּשֵׁין אֵיבְעִיָּא לְהוּ תַּחֲלַת בִּיאָה קוֹנָה אוּ סוּף
בִּיאָה קוֹנָה נ"מ לְכַהֵן גְּדוּל דְּקִנְיָה בְּעוֹלָה בְּבִיאָה וְכַתְּבוּ הַרְאִשׁוֹנִים דָּאֵם פִּי' בְּהִדְיָא שְׁדַעַתּוֹ
לְקַנּוֹת בְּהַעֲרָאָה קִנְיָה וְלֹא מ"ל אֶלְא בְּסֵתֵם וַא"א דַּכ"ג דְּקִנְיָה בְּתוֹלָה בְּבִיאָה פִּינּוּן דָּאֵם
דַּעַתּוֹ לְקַנּוֹת בְּגָמַר בִּיאָה עֵבַד אִיסוּרָא הֵנָּה לִיָּה לְמִימַר דְּאֶפִּילוּ בְּסֵתֵם הַנּוֹי כְּפִירֵשׁ שְׁדַעַתּוֹ
לְקַנּוֹת בְּהַעֲרָאָה וְחִי' בֵּין הֵיכָא דְּהוּא בְּדָא הָאִיסוּר' לְאִיסוּר הַבָּא מֵאִילֵיו עֵינּוּן שְׁ בְּאֲנוּרָה

וּלְדַבְּרוֹ הֵכָא נָמִי אַם נִשְׁבַּע אֶחָד שְׁלֵא יִקַּח בְּעֵילָה מִן תַּר לְקַדְּשׁ בְּתוּלָה בְּבִיאָה אֶפְיָלוּ
בְּסֵתָם מֵה"ט דְּהוּי כְּפִיר' שְׁדַעְתוֹ לְקִנּוּת בְּהַעֲרָאָה וְנִרְאָה דְּדוֹקָא בְּשַׁבּוּעָה פְּתַב מְהַרִּיב"ל
דְּהוּי כְּפִירֵשׁ מְשׁוּם דְּאִיסוּר שְׁבּוּעָה יְדוּעַ וְגַמְר וּמְכַר בְּכֶסֶף לְבַד אֶבֶל הֵתָם דִּין דְּאִשָּׁה
נְקִינִית בְּהַעֲרָאָה אִינוּ מְוַסְפִּים וְלֹא פְּוִלְיָה עַל מ' דִּינָא גְּמִירִי וְכִי הָאִי גּוֹנָא פְּתַבו הַתּוֹסְפוֹת
בְּמַצִּיעָא דִּי"ד גְּבִי מְקַדְּשׁ אַחֲוֹתוֹ דְּאָמַר שְׁמוּאֵל אָדָם יוֹדַע שְׁאִין קִידוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּאַחֲוֹתוֹ
וְגַמְר וְנָתַן שֵׁם מִתְּנָה אֶבֶל גְּבִי הַמוֹכֵר שְׁדַהּוּ בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל דְּאָמַר שְׁמוּאֵל מְעוֹת חִיזְרִין
ל"ל אָדָם יוֹדַע שְׁאִין מְכַר בְּיּוֹבֵל דְּאִין זֶה פְּשוּט דְּהָא א"ר מְכוּרָה וְיוֹצֵאָה עֵין שֵׁם וְכֵן
פְּתַב הַרְשָׁב"א ח"ד סִימָן רע"ג גְּבִי הַמְשַׁאֵיל לְחַבְרִי טַבְעַת לְקַדְּשׁ בּוֹ אִשָּׁה וְנ"ל מֵאִי
אַמְרַת אָדָם יוֹדַע שְׁאִין מְקַדְּשִׁין בְּכָלִי שְׁאוּל וְגַמְר וְנָתַן לְשֵׁם מִתְנָ' לֹא הִיא חֲדָא דְלֹא
פְּוִלְיָה עַל מָא הָאִי דִּינָא יְדַעִי וְכוּ' וְאִינוּ דוֹמָה לְמְקַדְּשׁ אַחֲוֹתוֹ וְלֹא לְמַכִּיר בְּהַ שְׁאִינָה שְׁלוֹ
דְּבַהֲנָהּ לֹא טַעוּ אִינוּשִׁי אֶבֶל הֵכָא רַבָּא דְעַלְמָא טַעוּ בְּהוּ וְכוּלִי עֵינִין שֵׁם וְהָרָא"ש בַּפְר'
קָמָא דְקִידוּשִׁין פְּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְכֵן בְּנִדּוֹן זֶה הַמְשַׁאֵיל טַבְעַת לְאוּהַבוּ וְלְקַדְּשׁ בּוֹ אֵת הָאִשָּׁה
אַנּוּ סְהַדִי שְׁדַעְתוֹ לִיתְנּוּ לוֹ בְּכָל יַפּוּי לְשׁוֹן נְכַח שְׁיִוְעִיל וְכוּ' וְאִם לֹא יוֹעִיל לְשׁוֹן שְׁאֵלָה
יִתְפַּשׁ בּוֹ לְשׁוֹן אַחַר שְׁיִוְעִיל ל' קִידוּשִׁין דַּכ"ע לֹא דִינָא גְּמִירִי וְהִיוּ סְבוּרִים שְׁיִוְעִיל לְשׁוֹן
שְׁאֵלָה וְכוּ' ע"ש מְבוּרָא דְסַבִּירָא לִיהַ דְלֹא אָמְרִי אָדָם יוֹדַע שְׁאִין מְקַדְּשִׁין בְּשְׁאוּל וְגַמְר
וְנָתַן לְשֵׁם מִתְּנָה דְלֹא פְּוִלְיָה עַל מָא דִּינָ' גְּמִירִי וְמֵהָאִי טַעְמָא אָמַר לְשׁוֹן שְׁאֵלָה אֵלָא דְכִינּוּ
דְמָסְרוּ בְּיָדוֹ לְקַדְּשׁ בּוֹ נְדָאִי דַעְתוֹ דָּאִם לֹא יוֹעִיל לְשׁוֹן שְׁאֵלָה יוֹעִיל ל' מִתְּנָה וְאִם כֵּן הֵתָם
דָּאִם לֹא יְדַע דְּאִשָּׁה נְקִינִית בְּהַעֲרָאָה וְדַעְתוֹ לְקִנּוּת בְּגַמְר בִּיאָה עֶבֶד אִיסוּרָא אֶבֶל הֵכָא
מְשׁוּם דְּאִיכָּא שְׁבּוּעָה הוּי כְּפִיר' שְׁיִקְנָה בְּכֶסֶף לְבַד וְשׁוֹב רְאִיתִי לְמַהֲרִיב"ל בְּסִימָן צ"ב
שְׁפַתְב וְאַף עַל שְׁיִישׁ לְחַלְק דְּהֵינּוּ דוֹקָא פְּשַׁהֲדִין בְּרוּר וְכוּלִי מ"מ עַל חִזְלוּקִים דְקִים
וְשׁוּבִי דְחִיקִי לֹא סְמַכִּינּוּ לְהוֹצִיא מְמוֹן וְהֵרַב קַהֲלַת יַעֲקֹב דַּכ"ד ע"ד תְּמָה עַלִּי מְדַבְּרִי
הַתּוֹסְפוֹת עֵינִין שֵׁם וְלֹא קֶשֶׁה מִיַּדִי דְהֵתָם דְלִשְׁם הַמְכִירָה נָתַן הַמְעוֹת לֹא אָמְרִינּוּ לְשֵׁם
מִתְנָ' אֵלָא בְּאַמְדָּנָא בְּרוּרָה כְּגוֹן מְקַדְּשׁ אַחֲוֹתוֹ דְּהֵדִין פְּשוּט וְעוֹד שְׁהַרִי פְּתַב בְּעַל
הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר מ"ז וְנ"ל וּמְסַתְּבָרָא דְהוּא הֵדִין מְפָחוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שְׁמַכְר בְּנַכְסֵי אָבִיו
וּמִי שְׁלַקַּח מִקַּח בְּאַסְמַכְתָּא כָּל אֱלוֹ הוּוּ כְּמַכִּיר בְּהַ שְׁאִינָה שְׁלוֹ וְיִוְדַע שְׁהַמְקַח לֹא יִתְקַנֵּים
וְכוּ' אֵלָמָא מְסַתְּמָא אָמְרִי אָדָם יוֹד' וְגַמְר וְנָתַן לְשֵׁם פְּקֻדוֹן אוֹ לְשֵׁם מִתְּנָה: א סִימָן קצ"א
א' דִּין א' אף עַל פִּי שְׁאִין עֵדִים כָּלֵל רְאוּבֵן שְׁכ' שְׁטַר מִתְּנָה לְשִׁמְעוֹן עַל קַרְקַע וְקִנּוּ מִמֶּנּוּ
וְכַתְּבוּ לוֹ אֵת הַשְּׁטַר וְאַחַד מִהַעֲדִים קָרוֹב חֲתוּם בְּשְׁטַר וְרַצָּה רְאוּבֵן לְחַזֵּר אֶפְיָלוּ הוּא
מוֹדָה בְּקִנְיָן הֵדִין עֵמּוֹ דְבַשְׁלָמָא אַם אָמַר קִנּוּ מִמֶּנִּי שְׁדָה שְׁנַתְתִּי לוֹ שְׁדָה פְּלוּ' שְׁאֵף ע"פ
שְׁהַעֲדִים פְּסוּלִים כִּינּוּ שְׁהוּא מוֹדָה שְׁקִנּוּ מִמֶּנּוּ זָכָה אֶבֶל הֵכָא שְׁאָמַר כְּתַבוּ לוֹ שְׁטַר מִתְּנָה
וְעַל יְדֵי הַשְּׁטַר יִנְכַּה בְּשְׁדָה לֹא גַמְר לְהַקְנוּתוֹ אֵלָא עַל יְדֵי הַשְּׁטַר וְחֶסְפָּא בְּעַלְמָא הוּא כִּינּוּ
שְׁהוּא מְזוּנִיף מִתּוֹכוֹ וְאִם אָמַר קִנּוּ מִמֶּנִּי שְׁנַתְתִּי לוֹ שְׁדָה וְכַתְּבוּ לוֹ שְׁטַר מִתְּנָה אִין הַשְּׁטַר
אֵלָא לְרֵאזָה בְּעַלְמָא וְאַפִּי' נְמַצָּא פְּסוּל לֹא בַטַל' הַמְתַּנְ' כִּינּוּ שְׁהוּא מוֹדָה בְּקִנְיָן וְזֶהוּ אֲמַת
וְצַדִּיק הַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן תפ"א עֵינִין שֵׁם וּבְזָה גִיחָא מַה שְׁפַתְב הַטוּר בְּסִימָן ס"ו סְעִיף
כ"ב וְהֵם דְּבָרֵי בְּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר נ"א ח"ד וּפְסָקוּ מִרְן בְּסִי' ל"ז סִי"א וּבְסִימָן ס"ו
רְאוּבֵן שְׁיִישׁ לוֹ שְׁטַר חוֹב עַל שְׁמַעוֹן וְנָתַנוּ לְלוּי בְּכֶסֶף וּמְסִירָה וְהִזְיָה שְׁמַעוֹן אֶחָד מְעַדִי
הַמְתַּנָּה פְּסוּל עֵינִין שֵׁם וְשׁוֹב רְאִיתִי לְהֵרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה בְּסִימָן רמ"א אוֹת י"א שְׁהַאַרְיָה
עֵינִין שֵׁם וְדִלָּא פְּהַרְב מְשַׁחָא דְרַבּוּתָא סִימָן קכ"ג עֵינִין שֵׁם: ב' דִּין ב' בְּמַה דְּבָרִים אָמּוּרִים

במוכר שדהו מפני רעתה וכו' וכן פתב הרמב"ם בפ"א מה' מכירה והסמ"ג עשין פ"ב עיין שם במ"מ ונראה דגרסי' בפח"ה דף נ"א רב ביבי מסיים בה משמיה דר"נ במתנה בקש ליתנה לו וכן גירסת הרמ"ה סימן ר"ג עיי"ש וכן פתבו הר"י והרשב"א בש"מ שם ונ"ל המוכר שדהו מפני רעתה קאי ולאו למימרא דבמתנה בקש ליתנה לו בלא דמים וכו' אלא הכי קאמר בלשון מתנה בקש ליתנה לו בלא דמים וכל לחזור בו ולמה פתב לו בלשון מכר כדי ליפות את פחו מפני האחריות וכו' ושמע מינה דבמכר נמי אף על פי שאינו מוכ' שדהו מפני רעתה היכא דכתב לו לשון מתנה קנה בשטר בלא דמים דהכא נמי כמאן דפריש ואמר תקנה בשטר כדין מתנה כיון שכתב לו לשון מתנה עכ"ל ונ"ל רב האי גאון בספר המקח שער י"ג הדרה השני שהשטר קונה לבדו כגון שפכר שדהו מפני רעתה וכו' כדגרסי' בשטר פיצד וכולי ואסיקנא במוכר שדהו מפני רעתה ואמר רב אשי במתנה בקש ליתנה לו ולמה פתב לו לשון מכר כדי ליפוי' את פחו עיין שם נראה דסבירא ליה דרב אשי מפרש טעמא דמוכר שדהו מפני רעתה דקנה דמשום במתנה בקש ליתנה וכו' כמו שכתב המ"מ עיין שם והלח"מ הק' דאם פן אמאי אמר ולמה פתב לו לשון מכר כדי ליפות את פחו ת"ל דקנה מפני שהוא נתנה לו במתנה בלא הכי ודוח' לומר דל"ג פן עיין שם ומדברי רב האי משמ' דרב אשי מפרש דרב המנונא וגריס ולמה פתב לו לשון מתנה כדי ליפות את פחו אבל ראב"ן דף קל"ד ע"ב כ' ונ"ל אבל מוכר שדהו מפני רעתה קנה אף על פי שלא נתן דמים ולא מצי למיהדר ואם במתנה רוצה ליתן וכת' לשון מכירה וכולי קנה אף על פי שלא נתן פלוס וכגון דידעי סהדי במתנה בקש ליתן לו וכו' עיין שם מבואר דסבירא ליה דרב אשי אוקמתא אחרת קאמר דבמתנה רצה ליתן וכתב לשון מכירה ואפילו הכי קיימא לן דמוכר שדהו מפני רעתה קנה אם פן אפשר שפן דעת רש"י והרמב"ם כמו שכתב מרן בכ"מ ובב"י עיין שם:.

ג' לא קנה עד שיתן הדמים וכו' ואפילו מכר הלוקח חפציו בזול יכול המוכר לחזור ואינו חייב לו מה שהפסידו במכירת החפצים שהרי פתב הטור בסימן קע"א סל"א בשם הרמ"ה ונ"ל ואם טען נתבע לא בעי' למטרח בטר זוזי וכולי הדין עמו דילמא אזיל ומזבין ליה בזול והדר ביה תובע אדינא דגוד או איגוד ע"ש משמע ד יכול התובע לחזור אפילו הלה חבירו ומכר חפציו בזול כדי לאגוד ואין התובע חייב לשלם מה שהפסיד הנתבע כמ"ש ה' בית דוד סימן ק"ז ע"ש וכן משמע מדברי הגאונים בתשו' כמ"ש בסימן פ"ב ס"ג ע"ש וכן מוכח בהדיא מפ' האומנים גבי מי שפכר שדה לחבירו באלף זוז ונתן לו מעות מאתים זוז מהם בזמן שהמוכר חוזר וכולי מגביהו מן העידיה וכו' רב אחא בריה דרב איקא אמר אפילו תימא מעידיה דנקסיו סתם מאן דזבין ארעא באלפא זוזי אוזיל ומזיל ומזבין נכסי' והו"ל כנזק וכו' וכ' התוס' ל"ד מזיק שהרי אינו משלם אלא כפי המעו' שקיבל אלא קצת דימוהו למזיק ליטול חובו מן העידיה ע"ש אלמא אינו חייב מה שהפסידו אלא דנוטל חובו מן העידיה אבל אם לא נתן לו מעות אינו חייב כלל והרא"ש והטור בסימן ק"ץ פסקו פן אבל אגן קי"ל דאפילו נתן לו מעות לא עשאוהו כמזיק ליטול חובו מן העידי' ע"ש בב"י ועיין בה' פנים מאירות ח"א סימן פ"ב: ד' לא קנה עד שיתן הדמי' ואם התנה שיקנה בשטר לבד אין יכול לחזור דכל תנאי במזון קיים כמ"ש התוספות רי"ד והרשב"ן והרשב"א והריטב"א בחי' לקידושין וכבר ה' עדות בינינו סי'

דקדושיין דר' ירמיה ס"ל דלא קנה בשטר עד שימתן דמים ור' יונה ור"י ס"ל אפילו לא נתן כסף קנה מתני' מסייע' להו מכר לו עשר שדות כא' פיון שהחזיק בא' מהם החזיק בכולן אבל אם (עכ"מ והלשון חסר) ומדברי בעל התרומות שער ס"ד ח"ג מוכח דלא קנה בשטר עד שימתן דמים ולא מהני במלנה פתבתי דבריו בסימן ק"ץ וכן פתב בעל העיטור בדיני אגב ד' ז' ע"ד ובדיני אפותיקי דמ"ב עיין שם וכבר ה' משנה למלה פ"ז מה' מכירה תמה על בעל התרומות עיין שם ומ"מ נר' דנקיטי' פדעת הרמ"ה.

והרשב"א והריטב"א וכן נראה דעת התוספות כמו שכת' מיהו ה"ד בשטר קננו אבל בשטר ראיה לא קנה דאם במעות הלואה אין קרקע נקנה במלנה ואם בשטר אין קרקע נקנה בשטר ראיה וכן נראה מדברי הר"ן והריטב"א בפ"ק דגיטין גבי שטרות העולים בערפאות של גוים עיין שם באורף וגם למאי דקיימא לו דשטרי דידן שטרי קנייה הם מפל מקו' בלשון הודאה כעין שלנו שכותבים בפנינו הודה פ' שמכר וכולי הו' שטרי ראיה פמבואר בדברי הר"ן פ"ק דקידושין וכמ"ש ר' בצלאל בתשובות סי' ל"ד ומהרשד"ם סימן רכ"ה וסימן רס"א ומהר"ח ש"ח"א סימן ל"ג ע"ש וכן פתב הסמ"ע סימן ע"ש וא"כ אם הקנה לו קרקע בחוב וכתב לו שטר ראיה לא קנה ומהרש"ך ח"ב בנוספות סי' כ"ד פ' פתב בלשון אפטר ונסתפק בדבר עיין שם ולי פשוט דלא קנה וכבר השיגו מהר"ח ש"ח"א סי' ל"ג וכן ראיתי לה' כנה"ג בתשובות סי' ר"ט דף רס"ב וה' בית דוד סימן ק"ע ע"ש"ב אבל ראיתי להמבי"ט ח"א סי' רמ"ט שכ' במתנת קרקע אגב קרקע דאם פתב שטר קנה אפילו לדעת הרא"ש דשטרי ראיה הם ומדמי לה למקנה לו שדה בחוב דאם פתב לו שטר קנה עיין שם נראה דסבירא ליה דאפ"י כ' שטר ראיה קנה בחוב ונראה דלמאי דק"ל דהקונה במלנה הוי כמי שמתן דמים ובקרקע קנה כמו שפסק הרמב"ם ומרן בסי' ר"ד עיין שם א"כ אפילו במקום שטר ראיה קנה במלנה ובשטר אבל למ"ד דבמלנה לא קנה אם פתב שטר ראיה לא קנה אלא בשטר קננו: ו' ואמר המגיה מצאתי פתוב דף א' דשייך לסי' קצ"א וז"ל ומהראד"ב וכולי ולא מצאתי תחילת הלשון ולא נמנעתי מלהעתיקו) ומהראד"ב בס' לזחם רב סימן קנ"ג נסתפק אם זקוף עליו הקונה במלנה ומסר אפותיקי דא"ל דלא אמרי אלא נתינת דמי' משמע דכל דלא מטא לידיה לא סמכא דעתיה ובעל העיטור פתב בריש מאמר ג' ירושלמי בשטר ע"מ שלא ליתן אבל ע"מ ליתן כסף לא קנה עד שימתן כסף ש"מ דמים היינו כסף ע"כ ונ"ל פוננתו בדמי' שאמרו בכל מקו' לא תימא שנה כסף דכיון שנתן לו שנה כסף אע"פ שעשה עמו ליתן כסף מהני ומקרו דמים אלא צריך שימתן לו כסף ממש וטעמא משום דמי שמוכר קרקע הוי מפני שדוחק למעות צריך שימתן לו מעות ולא דבר אחר עיין שם ולא ראה דברי הר"ן בפ' מי שהיה נשוי שפתבתי בסימן ק"ץ דין ב' ס"ז דס"ל בהדיא דאם זקוף עליו במלנה הוי כפירעון וכן נראה מדברי הרמב"ן במלחמות בפ' האוננים ע"ש ומה שפ"י הירושלמי דע"מ ליתן את הכסף לא קנה עד שימתן הכסף דלא מהני שנה כסף אלא כסף ממש מהרימ"ט בחי' על הרי"ף ריש קידושין נסתפק אם נתינה בע"כ מהני אפילו בשנה כסף כגון שאמר לאשה הרי את מקודשת לי ע"מ שאמתן לה מאתים וזו נתן לה שנה כסף והיא אינה רוצה מהו א"נ הלנהו על השדה וא"ל אם אין אתה נותן לי מכאן ועד י"ב חדש הרי היא שלי ובא ליתן לו שנה כסף עיין שם וה"נ במכר קרקע ע"מ ליתן כסף ונתן לו שנה כסף מדעתו ודאי קנה (א"ה עכ"מ): ז' דין ג' שטרי דידן שטרי קננו הם

כִּן הוֹכִיחַ בְּעַל הַעֵיטוֹר בְּמֵאמָר ג' וְהֵנִי בְּפֶרֶק ח"ה וְנ"ל מִפְּאֵן דְּקִדְקָא בְּעַל הַעֵיטוֹר דְּשִׁטְרֵי
רְאִיָּה שְׂאָדָם כּוֹתֵב מְכַרְתִּי שְׂדָה פ' לִפ' יֵשׁ בּוֹ קִנְיָן פְּאֵלוֹ כְּתֵב שְׂדֵי מְכוּרָה לָהּ דְּאִי לֹא
מֵאִי קוֹ דִּילְמָא בְּשִׁטְרֵי רְאִיָּה וְכוּ' וְכֵן דַּעַת הַרְמְב"ן אֵלֶּא שְׁהֵרָא"ה חוֹלֵק ע"ש וּמְהֵרָשׁ"ל
בְּתֻשׁוֹ סִימָן ב' דְּחָה רְאִיָּה זֶה וְהִסְפִּים דְּשִׁטְר קִנְיָן ה"ד שְׂדֵי מְכוּרָה לָהּ וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת
הַרְמְב"ם עֵינֵן שָׁם אֲבָל הַרְדְּב"ז חֲלַק שְׁנֵי סִימָן נ"ט כ' פִּינּוֹן שְׁהֵרָשׁב"א וְהֵר"ן כֵּת' דְּבָרֵי
בְּעַל הַעֵיטוֹר סֵתָם מִשְׁמַע דְּהִכִּי ס"ל וְאִין לְזוּז מִדְּבָרֵיהֶם עֵי' שָׁם וְנ"ל הַרְשָׁב"א בְּחֵי
לְקִידוּשֵׁין ד' כ"ו וְלַעֲנֵן שֵׁט' אִיכָא מ"ד דְּשִׁטְרֵי דִּידֵן שְׁטְרֵי רְאִיָּה הֵם וְכוּ' וְשִׁטְרֵי קִנְיָן
כְּגוֹן שְׁפֵתֵב שְׂדֵי מְכוּרָה לָהּ שְׂדֵי נְתוּנָה לָהּ וְלִיתָא מְדַאֲמְרִינּוּ בְּפֶרֶק חֲזַקְתָּ הַבְּתִים וְכוּ' וְאַף
עַל פִּי שְׂיֵשׁ לְדַחוּת רְאִיָּה זֶה כְּפֶה נִרְאִים הַדְּבָרִים שְׂאָף עַל פִּי שְׂאִינוֹ כְּתוּב וְהֵרִינִי מוֹכֵר לָהּ
אֵלֶּא וּמְכַרְתִּי לוֹ לָאוֹ שֵׁט' הוֹדָאָה הוּא אֵלֶּא שֵׁט' מְכָר וְכוּ' וְכֵהִיא שְׂאָמְרוּ בְּגִיטִין פֶּרֶק
הַשּׁוֹלַח נִתְתִי שְׂדָה פ' לִפ' וְכוּלִי וְאֲמְרִינּוּ עֲלֵה וְכוּלְן בְּשִׁטְר וְכוּלִי וְאִם מְדִין הוֹדָאָה אִין
צָרִיף לְשִׁטְר מִיָּהוּ יֵשׁ שִׁמְפ' שָׁם דְּאֶקְנָהּ לוֹ נְתוּנָה לוֹ קֵאִי אֲבָל נִתְתִיָּה לוֹ אִין צָרִיף קִנְיָן
וְקִנְיָ מְדִין, הוֹדָאָה וְהֵא' עֵיקָר עַכ"ל וְכֵן הוֹכִיחַ הֵר"ן בִּפ"ק דְּקִידוּשֵׁין מֵהֵיא דִּפ' הַשּׁוֹלַח
וְסִימָן וְכֵן דַּעַת בְּעַל הַעֵיטוֹר וְהֵרָשׁב"א ע"ש הֵרִי דְּהֵרָשׁב"א וְהֵר"ן ס"ל בְּהֵדְאִי דְּאֶפִי
בִּשְׁט' שְׁכַתוֹ בְּלִשׁוֹן עֶבֶר מְכַרְתִּי לוֹ הֵנִי שְׁטֵר מְכָר וְקִנְיָ בּוֹ וְכֵן כֵּת' הַרְמ"ה בִּפ' חֲזַקְתָּ
סִימָן כ"ג עֵינֵן שָׁם א"כ דַּעַת בְּעַל הַעֵיטוֹר וְהַרְמ"ה וְהַרְמְב"ן וְהַרְשָׁב"א וְהֵר"ן דְּאֶפִילוֹ בּוֹ
לִשׁוֹן עֶבֶר הֵנִי שְׁטֵר קִנְיָן וְכֵן כ' הַרְשָׁב"ץ ח"א סִימָן י"ג ח"ג ס'י בכ"ה וְהַרְשָׁב"ש ס'י
רַע"ט עֵינֵן שָׁם וּמִדְּבָרֵי הַרְדְּב"ז מוֹכַח בְּהֵדְאִי דְּאֶפִי בְּלִשׁוֹן כִּנ"ד שֵׁט' בְּשִׁטְר אֲנוּ מְעִידִים
אִיף מְכָר פ' לִפ' בֵּית פ' וְכוּ' הֵנִי שֵׁט' קִנְיָן אֲבָל הַרְדְּב"ז סִימָן תַּרְל"ד כ' דְּשִׁטְר רְאִיָּה
כְּשִׁטְרוֹת שְׁלָנוּ אִין קוֹנִים בְּהֶם עֵינֵן שָׁם וְכֵן כְּתֵב הַרְשָׁב"ץ בְּתֻשׁוֹ שָׁם דִּשְׁט' בְּלִשׁוֹן הַעֲדִים
פ' מְכָר לִפ' אִינוּ מוֹעִיל לְקִנּוּת וּמֵהֵרִיק"ש בְּתֻשׁוֹ בִּס' אֶהְלִי יַעֲקֹב סִימָן ג' כ' דְּשִׁטְרוֹת
שְׁלָנוּ שְׁכוּתְבִין כְּפֶה בְּפִינּוֹ מְכָר פ' וְכוּ' גֵרַע מִשְׁטֵר הוֹדָאָה וְלִכ"ע לָאוֹ שֵׁט' קִנְיָן הוּא עֵינֵן
שָׁם וּבְאֲמַת בְּדְבָרֵי הֵר"ן וְהַרְמ"מ שְׁהִבִּיא מְרֵן הַב"י ס'י ק"ץ מְבוֹא' דִּשְׁט' הוֹדָא' כְּעֵין שְׁלָנוּ
שְׁכוּתְבִין בְּפִינּוֹ הוֹדָה פ' שִׁמְכ' וְכוּ' הֵנִי שֵׁט' רְאִיָּה וְכ"כ מֵהַרְשָׁד"ם סִימָן רַכ"ה וְסִימָן
רַס"ה עֵינֵן שָׁם וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת מְרֵן סִימָן ס"ו דִּין י"ד שְׁפָסֵק דְּשִׁטְר רְאִיָּה אִינוּ נִקְנָה
בְּכו"מ דְּמִיָּרִי בְּשִׁטְר שְׁהוּא בְּלִשׁוֹן הַעֲדִים ע"ש בְּהַשְׁ"ף ס"ק מ"ה: ח' דִּין ד' הַלּוֹקֵחַ נֶאֱמָר
כ' מֵהַרְי"מ ט סִימָן ס"ו וְנ"ל וְאִי ק' פִּינּוֹן שְׁהַמְקַח תְּלוּי בְּמַעוֹת וְהַתְּנָאִים בְּקוּם עֲשֵׂה נִימָא
עַל הַלּוֹקֵחַ לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁקִיָּים הַתְּנָאִי פִי הִיכִי דְּאֲמְרִינּוּ בִּפְר' מִי שְׂאָחֲזוּ עַל מְנַת שְׁתַּתְּנוּ
לִי ר' זֶה וְכוּ' וְהַעֲלֵה הֵר"ן דְּהֵאוֹ לְחַבְרֵי הַרְיָנִי נוֹתֵן לָהּ סָף כְּפֶה וְכָף עַל מְנַת שְׁתַּעֲשֵׂה
דְּבָר פ' עַל הַמְקַבֵּל לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁקִיָּים תְּנָאוּ וְיֵשׁ לִימַר דְּשִׁאֲנֵי תְּנָאִי מְפֹרֵשׁ מֵהִיכָא
שְׂאִינוּ מְפֹרֵשׁ דְּהִיכָא שְׁפִי בְּהֵדְאִי עַל מְנַת כְּפֶה לּוֹקֵחַ מְזַהֵר טְפִי לְכַתּוּב בְּשִׁטְר וְהַעֲד עֲדִים
מֵאַחַר שְׂיֹדַע שְׁהַשְׁטֵר מְפֹרֵשׁ שְׁהַמְכָר הִיָּה עַל תְּנָאִי וְאִינוּ מְוַחֲז' בְּמְכָר עַד שְׂיֹדַעוּ הַעוּל'
בְּקוּם תְּנָאוּ אֲבָל תְּנָאִי זֶה אִינוּ מְפֹרֵשׁ וְאִינוּ קְנָאִי גְמוּ' הוּא אֵלֶּא מְסַתְמָא הוּא דְּלֹא ס"ד
דְּמוֹכֵר עַד שְׂיַקְבֵּל דְּמִיו וְכוּ' הִילְכֶּה אֲדָם עֲשׂוּי לְפָרוּעַ שְׁלֹא בְּעֲדִים שְׂיַסְבּוֹר שִׁכְב' הוּא
מְוַחֲז' בְּשְׂדָה וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְנ"ל הַרְשָׁב"א בְּתֻשׁוֹבוֹתֵיו ח"ב סִימָן רַמ"ו וְאִלוֹ זֶה תְּנָאִי גְמוֹר
עַל מְנַת שְׁתַּתְּנוּ לִי כְּפֶה וְכָף בְּזִמְן פ' וְכוּ' בְּנֹדָאִי הִיָּה הַלּוֹקֵחַ צָרִיף לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁנַתְּקִיָּים
הַתְּנָאִי וְכוּ' אֵלֶּא שְׁהַדְּבָר כְּמוֹ שְׁהַתְּנָה עֲמוֹ בְּדְבָרֵי מְכָר הוּא וְלֹא תְּנָאִי מְמַשׁ וְכִינּוֹן שְׁכֹן
הַלּוֹקֵחַ נֶאֱמָר לּוֹמַר שְׁנַתְּנוּ וְאִם נִפְשָׁף לּוֹמַר מ"מ פִּינּוֹן שְׁהִיָּה הַקְּרָקַע שְׁל שִׁמ' מִתְּחִילָה וְעַל

דעת שיתן לו ראובן דמיו מקרו לו כל שלא נתן אין הקרקע שלו וא"כ על הלוקח להביא ראיה שנתן דמיו ושקנה לו את הקרקע לא היא שהמכר מכר גמור והדמים חוב עליו כמלנה על פה הם עליו וכאותה שאמ' בפר' קמא דבתרא וכו' עיין שם הרי בהדיא דהאי טעמ' דנאמן משום דאינו תנאי אלא דהמכר גמור הוא והדמי' חוב עליו כמלנה על פה ונראה לי ראיה מהירושלמי שכ' הר"ן בפר' האומר וז"ל הגיע זמן הוא אומר נתי ויהא אומרת לא נטלתי אמר רבי בון מפיון שמבקש להוציא סמפון מידה עליו להביא ראיה פירוש סמפון שטר התנאי הגע עצמה דלא הנה סמפון אלא ס' כלומר שלא היה שם שטר על תנאי אלא שהתנאי הוא ע"פ אמר ר' יוסי מפיון שמבקש לאוסרה עליו להביא ראיה כלומר בתנאי שהוא בקום עשה הגע עצמה שנקנסה בתוך סמפון כלומר שנשאת בתוך זמן זה שאמר לה שיתן לה ר' זוז אמת עובדא קמיה דרבי אבהו וא"ל זיל הב לה כלומר בא מעשה לפני רבי אבהו באחד שנקנס בתוך זמן התנאי והוא אומר נתן והיא אומרת לא נטלתי והיה מחייבו ר' אבהו לבעל להשלים תנאו וכו' שפיון שנקנסה לא כל הימנו לחזור בו שמשעת פניסה מסתמ' בטלו התנאי לענין שלא יהיו הקדושין תלויין בו כדי שאם לא יתקיים לא תהא בעילתו בעילת זנות ומיהו נעשו הדמים מלנה וכו' ומיהו כי אמרינן דאינו נאמן לומר נתי ונקא תוך זמן התנאי דהו"ל כאומר פרעתיך בתוך זמני אבל לאחר זמן התנאי פיון שאינו אלא כתוב אצלו נאמן לומר פרעתיך וכולי עכ"ל הרי דבתנאים שאינו מבטל המעשה הוא חוב בעלמ' נאמן לומר פרעתיך אחר הזמן אבל בתנאי שהמעשה תלוי בו דאם לא נתקיים בטל המעשה משמע היה בלא שט' אלא תנאי ע"פ אינו נאמן לומר קיימתי בלא ראיה דה"ד אם יש עדים על תנאי אבל אם אין עדים על התנאי נאמן לומר קיימתי במגו דאי בעי אמר לא היה תנאי ואף על גב דלא אמרינן מנו להוציא: ט' כתב הרשב"א בתשו' סי' תקצ"ז דמטלטלי נקנין באגב ובחליפין ובמשיכה ובהגבחה זולת בשטר לבד דאין נקנין פדאמרינן בהמוכר את הספינה עיין שם וכן כתב בתשו' חלק שני סימן רי"א וכן כת' מרן בתשו' בספר אבקת רוכל סימן פ"א עיין שם וכן פתבו התוספות בכתובות ר"פ הנושא בד"ה לכן ננס וכו' עיין שם ומהרשד"ם סי' ש"ד הוכיח מפ"ק דקידושין דאמ' ותנא דידן מילתא דליתא במטלטלין לא קתני ע"ש הרי דבמטלטלין לא שייך שטר עיין שם וכן תנו בהדיא שם נכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף ובשטר ובחזקה שאין להם אחריות אין נקנים אלא במשיכה וכולי אלמא אין נקנים בשטר אלא במשיכה וכולי וכן כתב מהר"ם מפדווא סי' נ"ב עיין שם וכן אמרי' בהדיא בקמא דע"ט עיין שם ברש"י וכן ראיתי לראב"ן בתשו' סי' ק"י עיין שם וכתבתיו בסי' ק"מ דין ה' עיין שם באנרף והרמ"ע בסיומן נ"ד נדחק אדאמרי' בפרק י"ג שכיב מרע שאמר כתבו ותנו מנה לפ' ומת אין פותבי' ונותני' לו שמא לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה דחזא ועוד קאמר עיין שם וכבר כתב הרמ"ה שם סי' קע"ג וז"ל וכ"ת אי לא גמר להקנותו אלא בשטר דאפי' כתבו ויהב ליה מחיים נמי לא קני דמנה מטלטלי' הוא ומטלטלי' לא מקנו בשטר פדאית' בהדיא בפרק קמא דקידושין וכו' לא תק"ל דהיכא מטא שטרא לידיה מחיים כי קני לאו בשטרא קני אלא בתקנתא דרבנן דמקינו ליה למיקני באמירה בעלמא הוא דקני דאף ע"ג דלא גמר להקנותו אלא בשטר לאו למעקרא לתקנתא דרבנן לגמרי קמכוין דלא למעקרא באמירה כל עיקר אלא גרועי גרועי לקנינה דאמירה במקצת דלא מקני אלא בהדי שטרא

דאשפּתּכּח דכי קני באמירה הוא דקני בתקנתא דרבנן ושטר דתנאה בעלמא כמאן דאתני דלא ליקני עד דמטי שטר לידיה וכולי עיין שם באורא ונראה דהא דמי דהוי פאומר זכו בשדה לפלוגי ע"מ שתכתבו לו את השטר שכת' הטור ומרן סי' רמ"ג ס"ז דאפי' כתבו לו השטר כל זמן שלא מסרו לידו חוזר דע"מ שתכתבו ותתנו לו קאמר אבל הרמ"ה בפ' הספינה סימן כ"ט וסימן ל' כ' דאם כתבו לו השטר ולא מסרו לו אינו חוזר בשדה דהתנאי נתקני' בכתובת השט' עיין שם והכא נמי אפי' לא הגיע השט' לידו מחיים אם נכתב השטר קנה (א"ה עכ"מ ואח"ך מצאתי כתוב ומ"מ) ומ"מ הרי הרמ"ה והרשב"א ומהר"ם ס"ל דאין מטלטלי' נקני' בשטר וכן הוכיח הרשב"ש בס"א ע"א וכן כתב מהר"ם אלשיך סימן ט"ל וכן כתב הטו' סימן קל"ג בשם בעל העיטור דמטלטלי' העשויים להשאיל ולהשפיק אפי' היו ביד המחזיק ג' שנים לא תועיל חזקתו דכיון דמטלטלי' לאו בני שטרא נינהו לא שייכא חזקה וכן כתב הר' יונה עיין שם והכי אמרי' בכתרא דף ל"ג ע"ב שטרא למטלטלי' לא עבדי אינשי ע"ש (א"ה מצאתי כתוב בדרך אחר כ' ה"א"ש) כ' ה"א"ש בפ' הנזשא גבי חייב אני מנה לה בשטר וכו' וז"ל וא"ל איך מתקני' בשט' זה הא אין מטלטלי' נקנים בשטר דהואיל וטרח וכו' גמר ומקני' דמטלטלי' המיוחדים אינו נקנים אלא במשיכה אבל שעבוד וחוב מהני בשטר עיין שם (עכ"מ):

יו"ד כתב הרשב"ש סימן ע"א דאם מכר מטלטלי' בשטר אי שמית ואכיל אין מוציאין מידוכמ"ש במוכר שט"ח לחבירו ולא א"ל קני לה הוא שעבודיה וכולי בסימן ס"ו סי"א עיין שם: סימן קצ"ב א' דין א' בחזקה וכולי חזקה שנעשית שלא בכוננת קנין אינה קונה כמבואר בסימן רע"ה דין כ"ה העוזר בנכסי הגר וכסבור שהם שלו לא קני' הרשב"ש סימן רפ"ח עיין שם: ב' שאלה ראובן שנמתן לשמעון משפנתא ולא כ' שטר ולא קנין ודר בבית פמה שנים ואח"ז ערער שמעון דהוי רבית קצוצה פיון שלא הנה שטר וקנין ונרא' אף על גב דבמקום שכותבין שטר ולא קנה בכסף עד שיכתוב שטר אבל בחזקה קי"ל דאפילו במקום שכותבים שטר קנה בחזקה לבד כמו שפס' מר"ן ומור"ם סי' קצ"ב ע"ש ומהרשד"ם ח"א"ה סימן קס"ד כתב דהרמב"ן דסב"ל דלא קנה בחזקה עד שיכתוב השטר יחיד הוא עיין שם ואיברא מדברי מהר"ם בתשו' הארנפות סימן תתק"ז על מתנה שקנה אותה בחזקה כתב וז"ל ואי ק"ל הא דאמר ר"פ לא שנו אלא במקום שאין כותבין שטר אבל במקום שכותבים את השטר לא קנה עד שיכתוב השטר וכאן מקום שכותבין את השטר ולא קני' הא לא קשיא דכי אמ' רב הכי במקור אבל במתנה לא ומנ"ל וכו' מדקאמר אי בעינא בכסף אקני' שמע מינה דבמכר קאמר אבל במתנ' אי בשטר לחודיה או בקנין לחודיה או בחזקה לחוד סגי עכ"ל מבואר דס"ל דבמכר אפילו בחזקה לא קנה במקו' שכותבים השטר עד שיכתוב וכן כתב בתשו' הקצרות סי' רמ"א וכן דעת הרמב"ן והריטב"א בחי' שם ע"ש משמע דבמכר הכא נמי לא קנה בחזקה וקנין סודר לבד בלא פס' פדין שטר וכן כתב הרמ"ה בפר' ח"ה סי' ו' וסי' ר"ג דחזקה נמי לא קנה במקור עד שיתן דמים או במוכ' שדהו מפני רעתה עיין שם וכן דעת רב אחאי בפרשת בהר סיני דחזקה לא מהניא אלא במתנה והביאו בעל העיטור עיי"ש אבל אנו קיימא לן כהפוס' דקנה בחזקה לבד בלא פס' ושטר אפילו במקום שכותבין את השטר ומהר"י עיינאש בפס' בית יהודה דף קי"ז ס"ח כתב מי שנמתן מעות לחבירו על דרך משפונה לפירות ולא כ' שט' ולא קנין והנה אוכל פירות נראה לעניות דעתי דאותם הפירות הוא רבית

קציצה שְהרי לא נשתעבד לו אותו קרק' ואין הקרקע משתעבד לפירות אלא אם כן הנה בו אחד מדרכי ההקנאה ובגדון דיון פיון דלא הנה קננו אין פאן שעבוד והו המעות פהלנאה ומוציאין מן המלנ' מה שאכל פדין רבית קצוצה עכ"ל ונראה דהיינו דוקא משום דלא נקנה לו הקרקע באחד מדרכי הקנאה דבכסף לא קנה עד שיכתוב השטר במקום שנהגים לכתוב השטר הוא אבל בגדון דיון שהחזי בקרקע ודר בו קנימא לו דקנה בחזק' לבד בלא כסף ושטר אפילו במקום שכותבין את השטר כמו שפס' מרן ומור"ם בסימן קצ"ב עיין שם וכן מצאתי בתשו' הגאונים ח"ב שער ו' סימן ו' משר שלום וזה ל' ואף על גב דאמר רב לא שנו אלא במקום שאין כותבין שטר אבל במקום שכותבין השטר לא קנה עד שיכתוב שטר הני מילי בכסף לחודיה אבל בחזקה אלימא משטר וכסף וכו' וזה פיון שנתן המעות והחזי אין יכול לחזור בו וכו' עיין שם משמע דסבירא ליה דאפילו בחזקה לבד קנה והסמ"ג עשין פ"ב פתב וז"ל גרסינו בפר"ק דבבא קמא ופרק קמא דמציעא אמר אבני ראובן שמכר שדה לשמ' שלא באחריות עד שלא החזי בה יכול לחזור משהחזי בה אינו יכול לחזור וכו' ומכרש ר"ת דבר זה במקום שאין קונין בכסף עד שיכתוב שטר ולא כתב שטר ואם תאמר אם כן פשיטא שיכול לחזור בו משמענו שיכול ומותר לחזור בו ואפילו עונש מי שפרע אין פאן וכו' משהחזי בה חזקה גמורה אף על פי שלא נתן המעות ולא כתב את השטר אינו יכול לחזור וכו' ע"ש הרי דר"ת והסמ"ג גם כן סבירא להו דבחזקה קנה בלא כסף ובלא שטר וכן פתבו התוספות בקידושין דף כ"ז ע"ב גבי יפה פח חזקה בד"ה בד"א וכו' וכל שכן חזקה עם כסף והרשב"ץ ח"א סימן ט"ל פתב פיון שהם מודים ונתקיימה המשפונה ביניהם פראוי אפילו לא כתבו השטר המשכונה קיימת דשט' לראייה בעלמא ולא איברו סהדי אלא לשקרי עי"ש ואם כן לכ"ע קנה בחזקה עם כסף בלא שטר ומהרב"א בתשו' סימן י"ח הכריח שדעת הרמב"ם דבחזקה קנ' אפי' במקו' שכותבין את השטר מדכתב בהלכות מכירה דין האומר זכו בשדה לפל' וכו': ומ"מ דעת הרמב"ן וסייעתיה דבחזקה לבד לא קנה במקום שכותבין את השטר עד שיכתוב השטר ומה שהק' הרב עדות ביצקב סימן ס"ג דף קנ"ב ע"ד מדאמרין בפרק הפרה המוכר בית לחבירו פיון שמסר לו מפתח קנה היינו דוקא אי בכסף ליקני בכסף אי בחזקה ליקני בחזקה לעולם בחזקה ובעי למימר ליה לה חזק וקנה וכיון שמסר לו מפתח כמדא"ל לה חזק וקנה משמע בהדיא דקונה בחזקה בלא כסף עיין שם נראה דלק"מ דהא תנן קרקע נקנה בכסף בשטר ובחזקה ואי בחזקה בעי כסף ל"ל חזקה הא קנה בכסף אלא דאי פירש בחזקה לבד קנה בלא כסף והכא נמי בחזק' ופי' בחזקה בלא כסף ושוב ראיתי בשיטת קידושין שתי' כן כ' עוד דה"ק אי בכסף ובמקו' שאין כותבין את השט' ליקני בכסף ואי במקום שכותבין דלא קני בכסף לחוד בהדי חזקה ודאי קני עיין שם מבוא' דס"ל דאפי' במקו' שכותבין את השטר דלא קנה בכסף לבד קנה בכסף עם חזקה וכן מצאתי למהרשד"ם ח"א סי' קס"ד שכ' דלא אמר הרמב"ן אלא בחזקה לבד אבל בב' קניינים חזקה וכסף אין צריף שטר עיין שם וכן פתב מהריב"ל ח"א סימן פ' ומהרש"ך ח"א סי' ע"ג ונמשך אחריהם מהרש"ש חלק ראשון סימן ל"ז עיין שם מיהו הרמב"ן והריטב"א בחי' פתב וז"ל וזה דרב בין אכסף בין אחזקה קאי שלא קנה באחד מהם ולא בשניהם יחד במקום שכותבין את השטר עד שיכתוב וכו' עיין שם וכתב ה' עדות ביצקב שם שכן נראה מדברי הרשב"א בתשו'

שְׁהֵבִיא מֶרֶן הַב"י ס"י קצ"א דְּבִלָּא פְּסָף לֹא קָנָה אַע"ג דְּאִיפָּא תַּרְתִּי שֵׁט' וְקִנְיָן עֵינֵין שָׁם וְתִשׁוּ' הַרְשָׁב"א הִיא בַח"ג סִימָן י"ח עֵינֵין שָׁם וְכֹן פֶּתַב הַרְשָׁב"א חֶלֶק רֵאשׁוֹן ס"י אֶלְף נ"ד הֵבִיאוּ מֶרֶן הַב"י בְּסִימָן ט"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אֲבָל בְּשִׁלְא זָכָה עֲדִינֵין בְּקַרְקַע לֹא נִתְחַיֵּיב בְּכִלוּם דְּאִי מִחֲמַת שְׁטֵר הַמְשֻׁכּוֹנוֹת קַרְק' אֵינּוּ נִקְנָה בִּשְׁט' לְבַד אֶלָּא בְּכֶסֶף וְשֵׁט' וְאִם מִפְּנֵי הַקִּנְיָן שְׁיֵשׁ בְּשְׁטֵר הַמְשֻׁכּוֹנוֹ י"א דְּאֶפְי' בְּשְׁטֵר וְקִנְיָן אֵינּוּ קוֹנֶה בְּלֹא פְּסָף עַכ"ל הָרִי דִּי"א דְּאֶפְי' בְּשְׁטֵר וְקִנְיָן לֹא קָנָה בְּלֹא פְּסָף מִיְהוּ מִשְׁמַע דְּאִם הֶחְזִיק בְּקַרְקַע קָנָה בְּלֹא פְּסָף וְכִבְר רַב א' בְּתִשׁוּ' מִהֲרִשְׁד"ם חֲא"ה ס"י קס"ד הֵבִיאוּ רֵאזִיה זֹו דְּתִשׁוּב' הַרְשָׁב"א וְכֹן הָר"ן הוֹכִיחַ דְּקִנְיָן קוֹנֶה בְּלֹא פְּסָף מִדְּאֶמְרִי' הַמּוֹצֵא שְׁטֵר הַקְּנָאָה בְּשׁוּק וְכו' וְא"א מָה רֵאזִיה מִשָּׁם הֵא שְׁטֵר הַקְּנָאָה אִיפָּא שֵׁט' וְקִנְיָן וּמִהֲרִשְׁד"ם דְּחָה דְּהַרְשָׁב"א לֹא בְּרִירָא לִיָּה שְׁפִתָּב אֶפְשָׁר וְכו' וְעוֹד דְּשְׁטֵר וְקִנְיָן חֲדָא מִיְלִתָּא הִיא פִּינּוֹן דְּסִתָּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד אֲבָל בְּכֶסֶף וְשְׁטֵר וְחִזְקָה אֵימָא לַכ"ע סְגִיבְכֶסֶף וְשְׁטֵר אוֹ חִזְקָה וְכֶסֶף אוֹ חִזְקָה וְשְׁטֵר עֵי"ש וְנֵר' לִי רֵאזִיה מִמָּה שְׁפִתָּב הָר"ן וְז"ל מְכַר עֶשֶׂר שְׁדוֹת בְּעֶשֶׂר מְדִינוֹת פִּינּוֹן שְׁהַחְזִיק בְּאֶחָד מֵהֶם קָנָה וְכו' בַד"א פְּשָׁנָתָן לֹו דְּמִי כְּוֹלֵן וְכ"ת פְּשָׁנָתָן לֹו דְּמִים לְמָה לִיָּה חִזְקָה וְהֵא קַרְקַע נִקְנָה בְּכֶסֶף א"ל בְּמִקּוּם שְׁכּוֹתְבִין אֶת הַשְׁטֵר עֶסִיקָי' דְּאֶמְרִינּוּ לְעִיל דְּלֹא קָנָה עַד שְׁיִכְתּוּב אֶת הַשְׁטֵר וְחִזְק' זֹו מוֹעֵלֵת בְּשְׁטֵר עַכ"ל אֶלְמָא אֶפְיָלוּ בְּמִקּוּם שְׁכּוֹתְבִין הַשֵּׁט' קָנָה בְּכֶסֶף עַם חִזְקָה אֶפְיָלוּ דְּכַר אַחַר וְכָל שְׁפֵן שְׁהוּא קוֹנֶה גוּף הַדְּכַר בְּכֶסֶף וְחִזְקָה וְאִם פֶּן עַכ"ל דְּקִנְיָן וְשֵׁט' שְׁאֵינִי דְּחֲדָא מִיְלִתָּא הִיא וְלִפִּי מָה שֶׁכ' בְּסִי' ק"ץ דְּבְּמִקּוּם שְׁכּוֹתְבִין שְׁטֵר לֹא סְגִי בְּכַתִּיבַת שְׁטֵר עַד שְׁיִגִיעַ לִיד הַלּוֹק' אֵינּוּ רֵאזִיה מִדְּבַרִי הָר"ן דְּמִהֵיָּא דְּהַמּוֹצֵא שְׁטֵר הַקְּנָאָה וְכו' שְׁמַעֵינּוּ דְּבְּקִנְיָן לְחוּד קָנָה דְּאִם לֹא פֶן אֲמַאי מִחְזִיר לֹו נִיחּוּשׁ שְׁמָא לֹא הִגִיעַ הַשְׁטֵר לִידוֹ וּמְצַאֲתִי לְהַרמ"ה בַּפֶּר' ג"פ סִימָן ט' שְׁפִתָּב וְז"ל וְכ"ת אִם פֶּן קָשָׁה הָךְ דְּהַמּוֹכ' אֶת הַסְּפִינָה דְּאֶמְרִינּוּ אִם קָדָם הַמּוֹכֵר וְכַתְּבַת שְׁטֵר לְלוֹקַח וְכו' פִּינּוֹן שְׁהַחְזִיק זֶה בְּקַרְקַע נִקְנָה שְׁטֵר בְּכָל מִקּוּם שְׁהוּא דְּהָא הָתָּם נְמִי שְׁטֵרִי הַקְּנָאָה הִיא וְאַף ע"ג דְּקִנּוּ מִיְנִיָּה לֹא קִנְיָ אֶלָּא בְּחִזְקָה דְּקִתְּנֵי פִּינּוֹן שְׁהַחְזִיק זָכָה מִקְרָב' מְפָלֵל דְּאִי לֹא הֶחְזִיק לֹא קִנְיָ וְכ"ת שְׁאֵינִי מְכַר דְּקִימ"ל דְּאֶפְיָלוּ פֶתַב אֶת הַשְׁטֵר לֹא קָנָה עַד שְׁיִתָּן דְּמִים וְה"ה אָף ע"ג דְּקִנּוּ מִיְנִיָּה א"ה אֵי הֶחְזִיק נְמִי מֵאֵי הָוִי הֵא אֲמַרְתָּ לֹא קָנָה עַד שְׁיִתָּן דְּמִים וְכו' אֶלָּא מִסְתַּבְּרָא דְּאַף ע"ג דְּלֹא נָתַן דְּמִים נְמִי קָנָה וְדִקְאֲמַרְתָּ הֵא קִינְיָמָא לֵן בְּמְכַר לֹא קָנָה עַד שְׁיִתָּן דְּמִים הָנִי מְלִי בְּשְׁטֵר דְּלִית בְּיָה קִנְיָן אֲבָל הִיכָא דְּקִנּוּ מִיְנִיָּה אָף עַל גַּב דְּלֹא יְהִיב דְּמִים נְמִי קִנְיָ וְכו' עַש"ב הָרִי דְּסַבִּי"ל דְּאִם לֹא קָנָה בְּקִנְיָן וְשְׁטֵר עַד שְׁיִתָּן דְּמִים אֶפְיָלוּ עַם חִזְקָה דְּאִיפָּא שְׁטֵר וְקִנְיָן וְחִזְקָה לֹא קָנָה וְלִדְבַרִי מִהֲרִשְׁד"ם לֹא קָשָׁה מִיְדֵי דְּאַף ע"ג דְּבִשְׁטֵר הַקְּנָאָה מִיְרִי קִנְיָן וְשְׁטֵר חֲדָא מִיְלִתָּא הִיא וְלֹא קָנָה עַד שְׁיִתָּן דְּמִים אֲבָל מִשְׁהַחְזִיק דְּאִיפָּא שְׁטֵר וְקִנְיָן וְחִזְקָה קָנָה בְּלֹא דְּמִים אֶלָּא וְדֵאִי סַבִּיר"ל דְּאִם לֹא קָנָה בְּקִנְיָן ה"ה עַם חִזְקָה דְּאֶפְיָלוּ בְּשְׁטֵר וְקִנְיָן וְחִזְקָה לֹא קָנָה בְּלֹא דְּמִי וּמְפָל מִקּוּם מִסְקִנַת הַרמ"ה דְּק"ס לְבַד קָנָה בְּלֹא דְּמִים וּבְפָרְק ח"ה סִימָן ר"ג פֶּתַב דְּבְּחִזְקָה נְמִי לֹא קָנָה עַד שְׁיִתָּן דְּמִים עֵינֵין שָׁם וְנִרְאָה דְּסַבִּי"ל דְּקִנְיָן אֵלִים מִחִזְקָה (א"ה עַכ"מ בְּדַף זֶה אֲבָל בְּדַף אַחַר שְׁפִתּוּב בּוֹ זֶה הַל' וּמְדִלָּא אֲתַמֵּר נְמִי גַבִּי פְּיִסְקָא דְּחִזְקָה וְכו' וְנ"ל לְהַעֲתִיקוּ פָּה) וּמְדִלָּא אֲתַמֵּר נְמִי גַבִּי פְּיִסְקָא דְּחִזְקָה ש"מ דְּבְּחִזְק' לֹא צָרִיךְ שְׁטֵר וְאֶפְיָלוּ בְּמִקּוּם שְׁכּוֹתְבִין אֶת הַשְׁטֵר וְכו' עַכ"ל הָרִי דְּסַבִּיר"ל בְּחִזְקָה דְּלֹא קָנָה עַד שְׁיִתָּן דְּמִים אֲבָל לֹא בְּעֵינֵין עַד שְׁיִכְתּוּב הַשְׁטֵר אֶפְיָלוּ בְּמִקּוּם שְׁכּוֹתְבִין אֶת הַשֵּׁט' וְאִם פֶּן לְמ"ד דְּקִנְיָן קוֹנֶה בְּלֹא פְּסָף פֶּל שְׁפֵן דְּלֹא בְּעִי' עַד

שִׁיכְתוּב הַשְּׁטָר אֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִין הַשְּׁטָר וְכַב' כַּת' דְּבָרֵי הַרְמ"ה בְּפָרְק ג"פ דְּסְבִירָא לִיָּה דְקַנְנָן קוּנְהָ בְּלֵא כְּסָף אִם פֶּן הַקְּנָנָן אֵלִים מְחֻזְקָה וְכִינּוּ דְאַפִּי' בְּחֻזְק' דְּלֵא קְנִי בְּלֵא כְּסָף לֵא בְּעִינּוּ שְׁיִכְתוּב שְׁטָר כ"ש דְקַנְנָן דְקוּנ' בְּלֵא כְּסָף דְּלֵא בְּעִינּוּ עַד שְׁיִכְתוּב שְׁטָר וּמָה שְׁהוֹכִיחַ ה' עֲדוּת בְּיַעֲקֹב כְּדְבָרֵי הַרִיטְב"א מֵהַדְּ דְפָרְק הַפָּרָה דֵּא"א דְאַפִּילוּ בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִין אֵת הַשְּׁטָר בְּכֶסֶף וְחֻזְקָה יַחַד קְנָה בְּלֵא שְׁטָר אִם פֶּן לִימָא דְאַיְצְטְרִיף לְכֶסֶף וְחֻזְקָה לְהִיכָא דְהוּוּ בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִין אֵת הַשְּׁטָר ע"ש לִיתָא דְהֵתֵם פְּרִיף לִיקְנִי בְּכֶסֶף לְבַד אוֹ בְּחֻזְקָה אֲבָל מְסִירַת הַמַּפְתָּח אֵינָה כְּלוּם וּמָה שְׁהַקְשָׁה מְפָרְק ח"ה גְּבִי גוֹי שְׁמֹכֵר קַרְקַע לִישְׂרָאֵל וְכו' שִׁכ' הַמַּפ' דְאַפִּילוּ הַחֻזִיק לֵא סְמְכָא דְעַתִּיָּה אֲלֵא בְּשְׁטָר שְׁמַתִּינְרָא מְפֻנִי הַפְּסֵד מְמוּנֵו דְסַתֵּם גוֹי אֲנִס הוּא דְנִרְאָה טַעֲמָא מְשׁוּם דְגוֹי אֲנִס הוּא הָא יִשְׂרָאֵל אִפִּי' בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִין שְׁטָר אִם נָתַן דְמִים וְהַחֻזִיק אֲמָרִי' דְסְמַכ' דְעַתִּיָּה דְלוֹקַח עֵינָן שְׁם לֵא קֶשֶׁה מִיָּדֵי שְׁהָרִי פְתַב הַטּוֹר סִי' קַצ"ד וְנ"ל וְכו' הַרְשֵׁב"א שְׁהוּא הַדִּין נְמִי אִם הַחֻזִי' בּוֹ לְלוֹקַח לֵא קְנָה דַּמ"ש חֻזְקָה מְכֶסֶף דְכֶסֶף בְּגוֹי וְדֵאִי קוּנְהָ וְאַפִּילוּ הֵכִי אֲמָרִינּוּ שְׁאִינּוּ קוּנְהָ כְּפֶן מְשׁוּם דְלֵא סְמְכָא דְעַתִּיָּה עַד דְמָטָא שְׁטָרָא לִידֵיָּה מְשׁוּם דְסַתֵּם גוֹי אֲנִס הוּ' אִם פֶּן הוּא הַדִּין בְּחֻזְקָה עַכ"ל הָרִי דְגַם בְּכֶסֶף לְבַד וְלִי הַחֻזִיק קְאָמֵר טַעֲמָא דְלֵא סְמְכָא דְעַתִּיָּה מְשׁוּם דְסַתֵּם גוֹי אֲנִס הוּא וְהָא בְּיִשְׂרָאֵל נְמִי בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִים שְׁטָר לֵא סְמְכָא דְעַתִּיָּה אֲלֵא נִרְאָה דְסְבִיר"ל דְאִי לֵאוּ הָאִי טַעֲמָא דְסַתֵּם גוֹי אֲנִס הוּא פִּינּוּן שְׁהַגוֹי נְסַתְלַק בְּכֶסֶף אִפִּי' בְּמָקוֹ' שְׁכוּתְבִין שְׁטָר גְּמַר בְּדַעְתּוֹ לְקַנּוּת וְלֵא יִנְיַחְנוּ לְהִיּוֹת הַפֶּק' וְהוּי כְּאֵלוּ פִי' אִם בְּעִינָא בְּכֶסֶף אֲקַנִּי כְּמוֹ שְׁהַק' הַתּוֹס' שְׁם וְכֵן פְתַב הַרְמְב"ם בְּסוּף פָּרְק א' מֵהַל' זְכִינְיָה שְׁאִין דְעַתּוֹ סוּמְכַת אֲלֵא עַל הַשְּׁטָר וְכַתֵּב הַלַּח"מ דְסְבִירָא לִי' דְמִיָּרִי בְּמָקוֹם שְׁאִין כּוּתְבִין שְׁטָר וְלִכְפֵּה הַיְצִרְפֵּה רַבִּי' לְטַעַם זֶה דְאִי בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִים שְׁטָר אֶפְיָלוּ יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל נְמִי עֵינָן שְׁם וְאַפְשֵׁר שְׁזָה דַעַת הַרְשֵׁב"א וְהַטּוֹר דְמִיָּרִי בְּמָקוֹ' שְׁאִין כּוּתְבִין שְׁטָר אֲבָל לְפִי מ"ש אֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִים שְׁטָר דְקוּנְהָ מִיִּשְׂרָאֵל לֵא סְמְכָא דְעַתִּיָּה עַד שְׁיִכְתוּב שֵׁט' אֲבָל מְגוֹי פִּינּוּן דְנְסַתְלַק וְהוּי הַפֶּקֶר וְדֵאִי גְמַר בְּדַעְתּוֹ לְקַנּוּ' וְהוּי כְּאֵלוּ פִי' אִי בְּעִינָא בְּכֶסֶף אֲקַנִּי לְכַפֵּה צ"ל טַעֲמָא שְׁאִין דְעַתּוֹ סוּמְכַת אֲלֵא עַל הַשֵּׁט' אֲבָל בְּכֶסֶף וְחֻזְק' יַחַד יְנּוּ בְּגוֹי בִּין בְּיִשְׂרָאֵל א"ל דְקְנָה אֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִים שְׁטָר וְגַם הַרִיטְב"א דְסְבִירָא לִיָּה דְלֵא קְנָה אֶפְיָלוּ בַשֵּׁט' יַחַד בְּמָקוֹם שְׁכוּתְבִין שְׁטָר הָרִי כ' וְנ"ל וּבְשְׁטָר מְלֻנָּה שְׁיִשׁ בּוֹ קַנְנָן אוֹ' מוֹר"י נַר"ו דְדִינוּ כְּשֵׁטֶר מִתְּנָה דְמַשְׁעַת קַנְנָן זְכָה וְכוּלִי דָאִם שֵׁט"ח הוּא הֵינּוּ שְׁטָר מִתְּנָה וְאִם שְׁטָר מְלֻנָּה הוּא פִּינּוּן דְיִזוּף וְקַנּוּ מִנִּיהָ וְלֵא עֵינָן וְנִפְיָק אֲזוּזִי וְגַמ' וְהַקְנָה וְכוּלִי וְרִאָנְיָה לְדַבְּרֵי מְדַאֲמְרִינּוּ בַב"מ הַמוֹצִיא שְׁטָר הַקְנָאָה וְכו' וְשְׁטָר מְשֻׁכּוֹנוֹת גּוֹפָה דְאַרְעָא בְּתַר מְלֻנָּה גְרִיר וְהַמְלֻנָּה עֵיקָר הַיְלַכְפֵּה דִינָה כְּמִלְנָה דְעַלְמָא וּמַשְׁעַת קַנְנָן זַכ' אֲלֵא אִם פֶּן הַתְּנָה שְׁלֵא יִזְכָּה עַד שְׁיִגִיעַ הַשְּׁטָר לִידּוֹ עֵינָן שְׁם הָרִי דְסַב"ל דְאַף עַל גַּב דְבְּמִכְרֵי לֵא קְנָה בְּקַנְנָן עַד שְׁיִכְתוּב הַשְּׁטָר וְיִגִיעַ לִידּוֹ בְּשְׁטָר מְשֻׁכּוֹנוֹ' קְנָה בְּקַנְנָן וְה"ה בְּחֻזְקָה קְנָה הַמְשֻׁכּוֹנוֹת דְבַתֵּר הַמְלֻנָּה גְרִיר וְכִבְרֵי נָתַן לוֹ הַכְּסָף אִיבְרָא דְבַעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר ס"ד ח"ג פְתַב וְנ"ל וּמְסַתְבְּרָא שְׁאֵלוּ לֵא הִיָּה לֵא שְׁטָר וְלֵא קַנְנָן הָאֲמַת הִיָּה הַדְּבַר דִּינוּ שְׁכִישָׁם שְׁאִין קַרְקַע נְקָנָה בְּמְלֻנָּה וְכו' כֶּף אִין פֶּן הַמְשֻׁכּוֹנוֹת נְקָנָה בְּמְלֻנָּה דְמַשְׁכּוֹנוֹת שְׁכִירוֹת הִיא וְכוּלִי אֲבָל עַכְשָׁיו בְּדִין זֶה שְׁהִיָּה בְּקַנְנָן וּבְשְׁטָר נְסַתְלַק מְכָאן כָּל סְפֵק וּבְדֵאִי שְׁהַקְרַע נְקָנָה בְּחֻזְקָה וְכוּלִי וְאַף עַל גַּב דְאַיְכָּא דְסְבִיר"ל דְחֻזְקָה וְקַנְנָן דְהֵינּוּ חֻזְקָה בְּשְׁטָר דְמוֹ דְלֵא קְנִי וְכו' עַד שְׁיִתְּנוּ דְמִים וְכו' עֵי"ש מְשַׁמַּע דְלָמ"ד דְחֻזְקָה וְקַנְנָן סוּדָר לֵא קְנּוּ עַד שְׁיִתְּנוּ דְמִים הֵכָא

נְמִי לֹא קָנָה הַמְשֻׁכּוֹנוֹת אֶפְיָלוּ בְּשָׁנֵי קִנְיָנִים דָּאָף עַל גַּב דְּשֻׁטֵר וְקִנְיָן א"ל דְּחָדָא מִיְלָתָא
הִיא מְשׁוּם דְּסַתְּמֵם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד כְּמוֹ שֶׁכִּי מֵהֶרְשֵׁד"ם מְשֻׁמַּע דְּהוּא הַדִּין בְּקִנְיָן וְחֻזְקָא
שְׁהָרֵי הִבִּיאוּ רְאִיָּה מֵהֵיכָא דְקִתְנֵי מְלַמְּדִים אוֹתָם שְׁלֹא יַחְזְרוּ בָּהֶם פִּיצַד כּוֹתֵב אֲנִי פְלוֹנִי
וְכוּ' וְא"ל לִיקְנֵי בְּקִנְיָן אוֹ בְּחֻזְקָה עִי"ש וּמִיָּנָה דְּהִכָּא נְמִי בְּקִנְיָן וְחֻזְקָה יַחַד לֹא קָנָה דַּא"ל כִּי
לִיקְנֵיָהּ בְּקִנְיָן וְחֻזְקָה מִיָּהוּ יֵשׁ לְדַחוּת: ב' דִּין ב' וְאִם מְסַר לוֹ הַמְּפָתָם וְכוּ' פִּי' וְאִם יַעֲשֶׂה
בּוֹ אַח"ךְ חֻזְקָה בְּנַעַל וְגֵדֵר וּפְרִיץ אִפִּי' שְׁלֹא בְּפָנָיו הֵוָה חֻזְקָה אֲבָל בְּמִסִּירַת הַמְּפָתָם לְחֻד
לֹא קָנָה וְכֵן הַסְּפַמַת הַטּוֹר ע"ש הַסַּמ"ע וְכֵן נִרְאָה דַּעַת רַב הַאִי בַּס' הַמְּקַח שְׁעַר י"ג ד'
כ"ת ע"ש וְכ"כ הַתּוֹסְפוֹת בְּפְסָחִים דָּף ד' גְּבִי שְׁטָרוֹת דְּלֹא קָנָה בְּמִסִּירַת הַמְּפָתָם וְכֵן דַּעַת
הַרְשֵׁב"א בַּח' בַּפ' הַפְּרָה וְדִלָּא פְּפִי רַש"י שָׁם: ג' דִּין ג' וְנַעַל וְכוּ' הֵינּוּ אִפִּי' נְעִילַת דְּלַת
לְבַד בְּלֹא מְפָתָם וּמְסַתְּבָרָא דְכִינּוֹן דְנִעְיִלַת דְּלַת גְּרִידָא הֵוָה חֻזְקָא וְכ"ש נְעִילַת מְנַעוּל בְּדִלַת
סָגוֹר וְעוֹמְדַת דְּהֵוָה חֻזְקָה וְה"ה קְבִיעוּת מְנַעוּל בְּדִלַת וְכִי הִיכִי דְנִעְיִלַת דְּלַת הֵוָה חֻזְקָה
פְּתִיחַת דְּלַת נְעוּלָה אִפִּי' בְּלֹא מְנַעוּל נְמִי הֵוָה חֻזְקָה דְּוֹמְיָא דְגֵדֵר וּפְרִיץ דְּאִמְרֵי תִיַּחּוּד
וְתַפְתָּח דְּמְשֻׁמַּע אוֹ תִיַּחּוּד אוֹ תַפְתָּח הַרַמ"ה בַּפ' ח"ה ס' ו' ע"ש"ב וְכֵן כְּתַב הַרִיטְב"א
בַּח' גִּיטִין ר"פ הַזּוֹרֵק ע"ש וְכֵן ע"ש"ב וְעֵינֵין בַּב"י שְׁפַתְּבַתִּי א' דְּלִהְרַמְבַּ"ם נְמִי נְעִילָה
לְחֻד קָנָה וְכֵן הַסְּפִים מְהַר"י בְּאֶסֶן בְּתַשׁוּ' סִימָן כ"ג לַתִּי א' דְּלִהְרַמְבַּ"ם נְמִי בְּנַעַל לְבַד
קָנָה עֵינֵין שָׁם אֲבָל הַדִּין שְׁלֵמַד מְהַר"א י"ש בְּקוֹנָה בֵּית שְׁהוּא דָּר בְּתוֹכָהּ מְקוֹנָם לֹא קָנָה עַד
שְׁיַנְעוּל וְיַפְתָּח הוּא אֲמַת וְגַם הַמַּפ' שְׁתִּי' הִיא דְתִיַּחּוּד וְתַפְתָּח אֶפְשָׁר דְּמוֹדִים בְּזֶה ע"ש"ב
וְכֵן כְּתַב מֵהֶרַאד"ב בַּס' לְחָם רַב סִימָן קנ"ב דְּאִם הֵיָה דָּר בָּהּ בְּשִׁכְרוֹת אִפִּי' עֲשֶׂה מַעֲשֶׂה
לֹא מוֹכָחָא מִיְלָת' אֲדַעְתָּא דְקִנְיָ' עֶבֶד ע"ש: ד' וְנַעַל וְכוּלֵי וְשְׁלֹנְתוֹ שְׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ הַרַמ"ה
בְּפָרֵק ח"ה ס' רנ"ז ע"ש וְע"י שְׁלִיחַ גּוֹי לֹא קָנָה דְּהָא קו"ל דְּאִין הַגּוֹי מִיִּשְׂרָאֵל וְהִישְׂרָאֵל
מִגּוֹי קוֹנָה בְּחֻזְקָה כְּמִבְּנֹאֵר בַּס' קצ"ד ע"ש וְכִינּוֹן דְּאִין שְׁלִיחוֹת לְגוֹי לֹא קָנָה וְעֵינֵין
בַּהַמַּח"א ה' מְכִירָה ס' ט"ו וְה' שְׁלוּחִין ס' ט"ו: ה' דִּין ח' הַחֻזְקָה שְׁקוֹנָה אוֹתָהּ שְׁטִיחַת
פִּירוֹת וְכוּ' כֵּן עַ הַרַמְבַּ"ם וְכ"כ הַסַּמ"ג עֲשִׂין פ"ב ע"ש וְהַרְאָב"ד הַשִּׁיג עַל הַרַמְבַּ"ם דְּהָא
חֻזְקָה אֲכִילַת פִּירוֹת הִיא וְאֲכִילַת פִּירוֹת לֹא מְהַנִּי אֲלֵא כְּנֶגֶד טַעֲנָה וְכוּ' וְכ"כ הַמַּמ"מ שְׁכֵן
דַּעַת הַרַמְבַּ"ן וְהַרְשֵׁב"א, פ"ק דְּקִדּוּשִׁין גְּבִי עֶבֶד כְּנַעֲנִי וְכוּ' וְבַעַל הָעֵיטוֹר כ' מְסַתְּבָרָא
שְׁאִם נָתַן כְּלָיו וְתַשְׁמִישׁוֹ לְתוֹכוֹ הֵוָה חֻזְקָה כְּדִגְרַסִּי בִּירוּש' הַמּוֹכֵר בֵּית לְחֻבְרֵי' כִּינּוֹן
שְׁצַבֵּר לְתוֹכוֹ פִּירוֹת קָנָה וְכוּ' וְזֶה רְאִיָּה דְבָרֵי רַבִּי ע"ש"ב מְבֹנָאֵר דַּס"ל דְּצַבִּירַת פִּירוֹת
לְתוֹכוֹ הֵוָה כְּאֲכִילַת פִּירוֹת וְכֵן כְּתַב הַרַמְבַּ"ן בַּפ"ק דְּקִדּוּשִׁין דְּלֹא קו"ל כְּהִירוּשְׁלֵמִי מַה"ט
עֵינֵין שָׁם אֲבָל הַרַמ"ה בַּפ' ח"ה סִימָן רנ"ז כ' וְז"ל אֲבָל אֲכִילַת פִּירוֹת בְּחֻזְקָה שְׁאִין עֲמָה
טַעֲנָה לֹא וְאֵע"ג דְּאֶשְׁכַּחֵן דְּוֹמְיָא דְאֲכִילַת פִּירוֹת דְּקִנְיָ' בְּנִכְסֵי חֻבְרֵי' אִפִּי' בְּחֻזְקָה שְׁאִין
עֲמָה טַעֲנָה דַּתְּנֵן בְּקִדּוּשִׁין וְכוּ' וְאִמְרֵי בְּחֻזְקָה מַנ"ל אָמַר חֻזְקָה דְאִמְרֵי קִרְא וְשָׁבוּ
בְּעָרִיכֶם אֲשֶׁר תַּפְסַתֶּם בְּמָה תַּפְסַתֶּם בִּישִׁיבָה וְכוּלֵי וְהָא יְשִׁיבָה גְּבִי עַדִּי כְּאֲכִילַת פִּירוֹ'
גְּבִי שְׂדֵה הִיא וְכוּ' וְגַרְסֵי נְמִי בִירוּש' הַמּוֹכֵר בֵּית לְחֻבְרֵי' כִּינּוֹן שְׁצַבֵּר לְתוֹכוֹ פִּירוֹת קָנָה
וְא"כ מֵאֵי שְׁנָא וְכוּ' דְלֹא דְמוּ לְהַדְדִי דִישִׁיבַת עָרִים וּבְתִים הַנְּאָה דְמַתְהַנִּי לִיהַּ מְגוּפ'
דְאַרְעָא הוּא וְכוּ' אֲבָל אֲכִילַת פִּירוֹת כִּי קָא תְלִיש לִיכָא הַנְּאָה וְלִבְתַר דְתְלִיש לְהוּ לְפִירֵי
כִי קָא מַתְהַנִּי לִיהַּ מְמַטְלִטְלִין קָא מַתְהַנִּי לִיהַּ וְכוּ' וְהַשְׁתָּא דְאִתִּית לְהַכִּי מְסַתְּבָרָא
דְאִפִּי' גְּבִי בְתִים וְחֻזְרוֹת כִּי הֵוָה חֻזְקָה בִישִׁיבָה וְהַצַּעַת מְצַעוֹת וְכִיּוֹצֵא דְוִקָא בִישִׁיבָה
דְקִינָה גּוֹפִיָה אֲבָל בִישִׁיבַת שְׁלוּחוֹ א"נ הִיכָא דְאִמְרֵי לִיהַּ בִישִׁיבָה וְשָׁקִיל אֲגָרָא דְקַמְתְּהַנִּי

לה מינה לא קני מ"ט דאגרא פאכילת פירות דמיא דמטלטלים קא מתהני ליה ואע"ג דאתי מגופ' דארעא וכ"ש זוזי דלאו מגופ' דארעא קאתו וישיבת שלוחו נמי וכו' דשייבה מידי דמתהני ליה לקונה בעי' והא לא קמתהני ליה אבל ודאי גבי נעל גדר ופרץ פיון דלאו בהנאת הקונה תליא מילתא אלא במעשה דגוף הקרקע תליא מילתא שלוחו של אדם פמותו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאכילת פירות לא מהניא לתזקה בלא טענה משים דבשעת אכילת פירות לא נהנה מגוף הקרקע אלא מטלטלין אבל צבר לתזקה פירות וכ"ש ישב בתזקה קנה פיון שנהנה מגוף הקרקע קנה ודוקא בשייבה דקונה אבל בשייבת שלוחו לא קנה וכן אם שקרו לאחר ליישיבה השכירות הני פאכילת פירות ולא קנה וא"כ גם בעל העיטור שסמך על הירושלמי אפטר דמודה דלא קנה באכיל' פירו' ומבואר בדברי הרמ"ה שם דלא קנה להעמדת בהמה ע"ש הטעם אבל הרמב"ם ס"ל דהעמדת בהמה ואכילת פירות הני תזקה וכ"כ רב האי בס' המקח שער י"ג דף כ"ח וז"ל ואי אוקי בה חיות א"נ שטח בה פירי כדי שייחזיק בקרקע הניא תזקה פדגרסי' ואי דלי צנא דפירי לאלתר הני תזקה וכולי ע"ש ועיין בתשו' מהר"י באסן סימן פ"ג שכ' דמה, שהחזיקו ללמוד ולהתפלל אין זה אלא אכילת פירות ולמאן דפליג על הרמב"ם לא קנה וא"כ אין מוציאין מהירוש' ע"ש ולפמ"ש ש אפטר דהראב"ד ובעל העיטור לא פליגי אלא באכילת פירות אבל בשייבה קונה ואם פן מה שהחזיקו ללמוד שם הני תזקה בשייבה ונראה דלדעת רבי' קנה באכילת פירות אפי' ע"י שלוחו ככל תזקה דמהני' ע"י שלוחו דשלוחו פמותו ומהרשד"ם סימן שע"ו פתב אי מיקרי תזקה מה שפרע לחופרי' ג"ז פשיטא לי דהני תזקה גמורה דמ"ל חפר הוא ומ"ל חפר הם בשבילו ואפי' שהגוי לאו בר שליחות וכולי ע"ש וכן אם השכירו לאחר דשכירו' הני פאכיל' פירות קנה ואע"ג דאיפא למימר דדוקא אכילת פירות שהם מגוף הקרקע אבל שכירות המעות אין יוצאין מגוף הקרקע הרי פתב הטור בס' ק"מ ואע"פ שעדיין לא נהנה המחזיק מפירו' זה הבית פיון שדרו בו מפחו היינו הנאת פירותיו ואפי' אם השאילו להם בחנם וכולי ע"ש וכ"כ הרשב"א הובא בס' א"ז לכתרא דכ"ט וז"ל שאין השכר פירות הבתים אלא תשמיש הבתים הוא פירותיו והרי שוכרים אלו אכלו פירותיו מחמתו ובשליחותו ואפי' השאיל לאחרים עלתה לו תזקה עכ"ל הרי דתזקה דשכירות מהני' וה' הלכות יום טוב דף ט"ל הק' בדברי הרמ"ה שכ' הטור סימן ר' גבי פליו של לוקח ברשות מוכר דאם לא א"ל זיל קני אע"ג דיהיב ליה רשותו לאנוחי התם לא קנה דאם ס"ל דאכילת פירות הני תזקה והנחת פלים הני תזקה לקנות החצר בשאלה א"כ כל שנתן לו רשות להניח פליו דהני כמשאיל לו מקום אמאי לא קנה פיון דקנה מקום בחצר והני בכליו של לוקח ברשות לוקח ואי ס"ל דהנחת פלים לא הני תזקה אם פן בדא"ל זיל קני במה קנה פיון דלא קנה מקום בחצר בשאלה דלא קניא תזקה ואפתי פליו של לוקח ברשות מוכר הוא ות' דס"ל פדברי התוס' דבא"ל זיל קני פיון דגלי דעתיה דליקני ליה פליו נתן לו רשות להניח פליו שם אנו סהדי דהשאיל לו המקום וקונה המקום בלא שום קנין דגמ' ומשעבד נפשיה עש"ב ולא ראה דברי הרמ"ה דפח"ה שפתבתי דס"ל דאכילת פירות לא הני תזקה אבל הנחת פלים הני תזקה לקנות וא"כ פיון שנתן לי רשות להניח פליו שם הני כהשאיל לו מקו' וקנה אותו בהנחת פליו דהני תזקה: ז דין ט"ז תזקה בלא פסו' ובלא שטר קניא וכולי ה"ן בפ"ק דקידושין כ' בשם הרמב"ן דלא קנה בתזקה במקום שכותבין את השטר עד שיקתוב

שְׁטֵר דְּלֵא מְצִינוּ שְׂיָפָה פַּח חֲזָקָה מִפַּח פְּסָף אֲלֵא בְּמָה שְׂשִׁנְיוּ בְּבְרִייתָא וְכוּ פְּתַב הֶרִיטְבֵי"א
בְּחִי' שֵׁם וְהו' כְּנֵה"גַּבְתְּשׁוּבוֹת ח"ב ס'י" מ"ח עַל מִי שֶׁפְּתַב לְחִבְרֵי שְׁטֵר מִתְּנָה בְּעַרְפָּאוֹת
שֶׁל גּוֹיִם וְהִחְזִיק הַמְּקַבֵּל הַמִּתְּנָה ג' שָׁנִים דָּאֵם הַנּוֹתֵן הַקְּנָה לְמַקְבֵּל בַּק"ס אוֹ בְּחֲזָקָה וְלֹא
עָשָׂה לוֹ שְׁטֵר בַּעַש"ג אֲלֵא לְרֵאִיָּה בְּעֵלְמָא קְנָה מִיְהוּ א"ל דַּה"ד לְמ"ד דְּחֲזָקָה לְחֻדָּא
קוֹנָה אִפִּי' בְּמִקּוֹ' פּוֹתְבִין שְׁטֵר אֲבָל לְדַעַת הֶרְמֵב"ן וְהֶרִיטְבֵי"א וְהֶר"ן דְּלֵא קְנָה בְּחֲזָקָה
לְבַדָּה בְּמִקּוֹ' שְׁפּוֹתְבִין שְׁטֵר ה"נ אִם לֹא הַקְּנָה לְמַקְבֵּל אֲלֵא בְּחֲזָקָה לֹא קְנָה וְאוֹקִי אַרְעָא
בְּחֲזָקַת מָרָא קָמָא שְׁהוּא הַנּוֹתֵן וְכוּ בַק"ס וְאַפִּילוּ הַקְּנָה לוֹ בְּחֲזָקָה וְקִנְיֵן סוּדָר וְלֹא פְּתַב
לוֹ שְׁטֵר בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל לֹא קְנָה כַּמ"ש הֶרִיטְבֵי"א בַּפ"ק דְּקִידּוּשֵׁין דְּלֵא קְנָה בְּשִׁנְיָהֶם יַחַד
עַד שְׂיִכְתּוּב שְׁטֵר עֵינֵן שֵׁם וְלִיתָא דְּבַחֲזֵי' הֶרִיטְבֵי"א שֵׁם מְבִנְיָר דַּה"ד בְּמִכְרָ אֲבָל בְּמִתְּנָה
קְנָה בְּחֲזָקָה לְבַדָּה בְּלֹא שְׁטֵר עֵינֵן שֵׁם וְכוּ פְּתַב מְהֶר"ם בְּתְשׁוּבוֹת הָאֲרוֹנוֹת סִימֵן תַּתְק"ז
עַל מִתְּנָה שְׁקֵנָה אוֹתָהּ בְּחֲזָקָה שְׁכַתְבּוֹ וְ"ל וְאִי ק"ל הָא דְּאָמַר רַב ל"ש אֲלֵא בְּמִקּוֹם שְׂאִין
פּוֹתְבִין שְׁטֵר אֲבָל בְּמִקּוֹם שְׁפּוֹתְבִין שְׁטֵר לֹא קְנָה עַד שְׂיִכְתּוּב שְׁטֵר וְכֹאֵן מִקּוֹם שְׁפּוֹתְבִין
שְׁטֵר הוּא וְלֹא קְנָה הָא ל"ק דְּכִי אָמַר רַב בְּמִכְרָ אֲבָל בְּמִתְּנָה לֹא וּמַנָּ' וְכוּ' מְדַקְדָּמַר אִי
בְּעִינָא בְּכִסְפָּא אֲקִי ש"מ דְּבְּמִכְרָ קָאֻמַר אֲבָל בְּמִתְּנָה אִי בְּשְׁטֵר לְחוּדְיָה אוֹ בַק"ס לְחוּדְיָה
אוֹ בְּחֲזָקָה לְחֻדָּא סְגִי עַכ"ל וְכוּ פְּתַב בְּתְשׁוּבוֹת הַקְּצָרוֹת ס'י רַמ"א עֵינֵן שֵׁם הֶרִי דַס"ל
דְּבַמִּתְּנָה בְּחֲזָקָה לְחֻדָּא קְנָה: ח' חֲזָקָה בְּלֹא פְּסָף וּבְלֹא שְׁטֵר קְנִיָּא וְכוּ' הֶר"ן בַּפ"ק
דְּקִידּוּשֵׁין פְּתַב בְּשֵׁם הֶרְמֵב"ן דְּלֵא קְנָה בְּחֲזָקָה בְּמִקּוֹם שְׁפּוֹתְבִין שְׁטֵר עַד שְׂיִכְתּוּב שְׁטֵר
דְּלֵא מְצִינוּ שְׂיָפָה פַּח חֲזָקָה מִפַּח פְּסָף אֲלֵא בְּמָה שְׂשִׁנְיוּ בְּבְרִייתָא עֵינֵן שֵׁם וְכוּ פְּתַב
הֶרִיטְבֵי"א בְּחִי' שֵׁם וְכַתְּבַּ מְהֶרִימ"ט סִימֵן ס"ה דַּה"נ לֹא קְנָה בְּחֲזָקָה בְּלֹא פְּסָף עֵינֵן שֵׁם
וְכוּ רֵאִיתִי בְּתְשׁוּבוֹת מְהֶרְשֵׁד"ם חֲא"ה סִימֵן קַס"ד שְׁכַתְבּוֹ רַב א' פֶּן מִהֶרֶף רֵאִיָּה גּוֹפָה דְּלֵא
מְצִינוּ שְׂיָפָה פַּח חֲזָקָה מִפַּח שְׁטֵר אֲלֵא בְּמָה שְׂשִׁנְיוּ בְּבְרִייתָא דַּא"ל"כ לִיתְנֵי דִּיפָה פַּח
חֲזָקָה מִפַּח שְׁטֵר דְּחֲזָקָה קוֹנָה בְּלֹא פְּסָף מִשֵּׁא"כ בְּשְׁטֵר אֲלֵא וְדַאי דְּשְׁטֵר וְחֲזָקָה שְׁוִיִּים
בְּזָה וּמְהֶרְשֵׁד"ם דְּחָה דְּבְּרִי עַש"ב וְנִעְלַם מִהֶם מ"ש הֶרְמֵב"ן בְּמִלְחָמוֹת בַּפ' הָאֲנֻמְנִין
דְּמִשְׂכָּה אִינָה קוֹנָה בְּמִטְלָטְלִי אִי עֵינֵל וְנִפְיָק אַזּוּזִי וְ"ל לְפִי שְׂמִצְיָנוּ בְּקַרְקַע שְׁלֵא קְנָה
בְּשְׁטֵר עַד שְׂיִתֵּן לוֹ דְּמִים אַע"פ הַקְּרַקַע נִקְנָה בְּשְׁטֵר וְכוּ נִמִּי בְּחֲזָקָה דְּלֵא קְנָה עַד שְׂיִתֵּן
לוֹ דְּמִים הִיכָא דְּעֵינֵל וְנִפְיָק אַזּוּזִי וְכוּ' וְכִינֵן שְׁכֹן אַף מְשִׂיכָה בְּמִטְלָטְלִי אַא"כ נִתֵּן לוֹ
מְעוֹתָיו הוּאִיל עֵינֵל וְנִפְיָק אַזּוּזִי דְּלֵא עַדִּיפָא מְשִׂיכַת מְטַלְט' מְחֻזְקַת קַרְקַעוֹת אֲלֵא וְדַאי
לְעוֹלָם אִין מְשִׂיכָה מוֹעֵלַת אֲלֵא פְּשֻׁזְקָפֹן עֲלֵיו בְּמִלְוָה וְכוּ' וְכוּ הַשִּׁיב הֶרְאַב"ד וְשׁוֹב מְצִאתִי
לְרַב הַאִי גָּאוֹן תְּשׁו' מְפּוֹרְשֵׁת בְּעַנְיָן זֶה וְכוּ אֲמַרִינֵן דְּמִטְלָטְלִי שְׂמִשְׁכֶּם לֹקַח אוֹ שְׂקִנְאֵם
בְּחִלְיָפִין אִי קָא עֵינֵל וְנִפְיָק אַזּוּזִי לֹא קְנָה וְכוּ בְּקַרְקַע לֹא מְהַנְיָא חֲזָקָה וְקִנְיֵן פְּדַעֵינֵל וְנִפְיָק
אַזּוּזִי וְכוּ פְּתַב אַף בְּעַל הַלְכוֹת רֵאשׁוֹנוֹת עַכ"ל הֶרִי דַס"ל דְּחֲזָקָה וְחִלְיָפִין אִי לֹא עֵינֵל
וְנִפְיָק אַזּוּזִי קְנָה וְדוֹקָא בְּעֵינֵל וְנִפְיָק אַזּוּזִי לֹא קְנָה אֲבָל בְּשְׁטֵר אֲפִילוּ לֹא עֵינֵל וְנִפְיָק
אַזּוּזִי לֹא קְנָה וְכוּ פְּתַב בְּהֶדְיָא הֶרְמֵב"ן בְּחִי' בְּפָרְק קָמָא דְּקִידּוּשֵׁין עֵינֵן שֵׁם אִם פֶּן דַּעַת
הֶרְמֵב"ן דְּחֲזָקָה קוֹנָה בְּלֹא פְּסָף וְדוֹקָא בְּמִקּוֹם שְׁפּוֹתְבִין שְׁטֵר לֹא קְנָה בְּחֲזָקָה עַד שְׂיִכְתּוּב
שְׁטֵר וְכַתְּבַ מְהֶרְשֵׁד"ב בְּסִפְרָ לְחָם רַב ס'י קַמ"ב דְּהֶרְמֵב"ן יַחֲזִיד בְּדָבָר וְאִין הַמְּוַחֲזָק יְכוֹל
לְזַמַּר קֵינְיָא לִי פְּנוּתִיָה וְלֹא רָאָה דְּהֶרִיטְבֵי"א נִמִּי סְבָרָא לִיָּה הִכִּי וְכוּ כ' מְהֶר"ם בְּתְשׁוּב' הָאֲרוֹנוֹת
סִימֵן תַּתְק"ז עַל מִתְּנָה שְׁקֵנָה אוֹתָהּ בְּחֲזָקָה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְאִי ק"ל הָא דְּאָמַר רַב
לֹא שְׁנוּ אֲלֵא בְּמִקּוֹם שְׂאִין פּוֹתְבִין שְׁטֵר אֲבָל בְּמִקּוֹם שְׁפּוֹתְבִין הַשְׁטֵר לֹא קְנָה עַד שְׂיִכְתּוּב

שְׁטֵר וְכָאן מְקוּם שְׁפוֹתָבִים שְׁטֵר הוּא וְלֹא קִנְיָה הָא ל"ק דְּכִי אָמַר רַב הֵכִי בְּמִכָּר אָבֵל
בְּמִתְנָה לֹא וּמִנ"ל הָא וְכוּלִי מְדַקְאָמַר אִי בְּעֵינָא בְּכִסְפָא אִקְנִי ש"מ דְּבְמִכָּר קָאָמַר אָבֵל
בְּמִתְנָה אִי בְּשְׁטֵר לְחוּדִיָּה אוּ בְּקִנְיָן לְחוּדִיָּה אוּ בְּחִזְקָה לְחוּדָא סְגִי עַכ"ל וְכֵן פְּתַב
בְּתִשּׁוּבוֹת הַקְצָרוֹת סִי רַמ"א ע"ש הָרִי דְמִהֲרָם ס"ל דְּבְמִכָּר לֹא קִנְיָה בְּחִזְקָה עַד שְׂיִכְתּוּב
שְׁטֵר וּבְנֻדָּאֵי דִּיכּוֹל הַמְּוֹחֶזֶק לֹאמַר קִי"ל: סִימֵן קצ"ד א' דִּין ב' וְנִתְּנָן לֹא אֶת הַדְּמִים וְכוּ'
זֶה דַּעַת הַרְמַב"ם וְסִייעָתוֹ אָבֵל הָרֵא"ש וְהַטּוֹר ס"ל דְּאִין צָרִיף לִיתְּנָן לֹו דְּמִים וְכֵן פְּתַב
הָרִיטְב"א בְּחִי לְקִי ר"פ הָאוֹמֵר וְנ"ל וְכֵן הִיא בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֵקַח שְׂדֵה מִן הַגּוֹי וּבֵא יִשְׂרָאֵל
אַחַר וְהִחְזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ וְאִין לֹו לְתַת דְּמִי פָּלַל לְלוֹקַח א' כִּינּוּן שְׁמֵן הַפְּקָר זָכָה וְקָמָא
הַפְּסִיד אֲנַפְשֵׁיהּ דִּיהִיב זִוְזִי לְגוֹי מְקַמֵּי דְלִקְמִטִי שְׁטֵרָא לִידִיָּה אוּ דְלֹא אֲתַנִּי לִיקְנִי בְּכִסְפָא
וּכְדַכְתִּי בְּדוֹכְתִּי מְפִי רַבִּי מוֹר"י עַכ"ל וְנֵר' דַּס"ל דְּאָפִי כַת' לֹו הַגּוֹי הַשְׁטֵר אַחַר שְׁקַבֵּל
הַמְעוֹ' וּבֵא אַחַר וְהִחְזִיק בָּהּ זָכָה בָּהּ דְּכִינּוּן דְּהַגּוֹי נִסְתַּלַּק הו"ל כְּמִי שְׂכ' שְׁטֵר בְּשְׂדֵה שְׁל
הַפְּקָר וְלַעוֹלָם לֹא קִנְיָה עַד שְׂיִכְתּוּב הַשְׁטֵר קוֹנֵם מִתּוֹן מְעוֹת כַּמ"ש הַנ"י בַּפ' חֲזַקַת הַבְּתִימִים
וְכֵן כַת' הָרֵא"ש וְהַטּוֹר ב' דִּין ג' הִגָּה אָבֵל בְּמִטְלָטְלִי קִנְיָה בְּנִתְיִנַת הַמְעוֹ' הַרְמַב"ם בַּפ"א
מֵהִלְכוֹת זְכִינְיָה ס"ל דְּקוֹנָה וּמְקָנָה בְּכִסְפָּה לְבַד אוּ בְּמִשְׁיכָה ע"ש בַּמ"מ וְכ' מֵהַרש"ךְ חֲלַק
שְׁנֵי סִימֵן קִי"ו שְׁכֵן דַּעַת הַרְשֵׁב"א וְכֵן פְּתַב הַרְבַּ פְּנֻסַת הַגְּדוּלָה עֵינּוּן שְׁמֵן וּכְבָר הַרְבַּ
הַלְכוֹת יוֹם טוֹב דָּף ל"ג הִבִּיא דְבָרֵי הַרְשֵׁב"א בְּחִי לְחַוְלִין ד' ט"ל ע"ב דַּס"ל בְּהַדְיָא
דְּדוֹקָא מְשִׁיכָה קוֹנָה וְלֹא מְעוֹת עֵינּוּן שְׁמֵן: סִימֵן קצ"ה א' דִּין א' בְּקִנְיָן וְכוּ' וְאִין שׁוּם א'
מֵהֵם כו' לְחֻזֵן' בּוֹ וְאִם חֲזָרוּ שְׁנִיָּהֶם וּמְחָלוּ הַקִּנְיָן נִרְאָה דְּבִטֵּל הַמְקַח וְכֵן רְאִיתִי לְהַרשֵׁב"ש
סִי ח"י וְנ"ל אִם הַמְּכָר נַעֲשֶׂה בַק"ס וְעַדִּינּוּן לֹא נִתְּנָן הַמְעוֹת וְא"ל נְקֵאל"ךְ אֵלֶּל"ה וְנִתְּרָצוּ
שְׁנִיָּהֶם נִתְּבַטְּלָה הַמְּקַח שְׁפִינּוּן שְׁמֵעוֹתֵי הֵם בְּיָדוֹ הו"ל כְּאֵלוֹ קִנְאוֹ בְּמְעוֹתֵי וְדִינוֹ כְּמוֹכָר
בְּמְעוֹת וְהַחֲפֵץ בְּבֵית הַבְּעָלִים הַמְּוֹשְׁפָּרַת בְּיַד הַלוֹקַח דְּלֹא חֵיִישִׁינּוּן שְׁמָא יֹאמַר לֹו גִּשְׁרָפוּ
חֲטִיף בְּעֵלְיָה ע"ש וְעִי' לְקַמֵּן בְּסִי קצ"ח ס"ה: ב' פְּתַב מֵהַרִימ"ט בְּחִי עַל הַלוֹף בַּפ"ק
דְּקִידוּשֵׁין שְׂכ' עַל ר' יִשְׁעִיָּה וְנ"ל וְשְׁמָא שְׁהוּא סְבוּר דְּהִיכָא דְּפִי דְּמִים וְא"ל מוֹכֵר לְלוֹקַח
לֹו חֲזַק וְקִנְיָה וְהַלֵּף וְהִחְזִיק לֹא מֵהֵנִי אֵלֶּא שְׁלֹא יוֹכֵל הַמוֹכֵר לְחֻזֵן אָבֵל לֹוֹקַח יְכוֹל לְחֻזֵן
בּוֹ וְאֵלוֹ בַק"ס כִּינּוּן שְׁקָנָה מְמַנּוּ בְּחִלְפִי עֲשָׂאָן לְדְּמִים בְּחִלְפִין מְשֻׁזָּכָה זֶה גִּתְּחִיב זֶה
בְּחִלְפִין וְכוּ' וְדָבָר זֶה צָרִיף בְּדִיקָה עֵינּוּן שְׁמֵן וּמִדְּבָרֵי בַעַל הַתְּרוּמוֹ וְהַרְשֵׁב"א בְּתִשּׁוֹ'
שְׁהוֹכִיחוּ מִבְּרִייתָא דְּקִתְּנֵי מְלַמְּדִין אוֹתָם שְׁלֹא יִחְזָרוּ בָּהֶם פִּיצַד כּוֹתֵב לֹו אֲנִי פ' וְכוּ' וְא"א
לִיקְנִי בְּקִנְיָן אוּ בְּחִזְקָה עֵינּוּן שְׁמֵן מְשֻׁמַּע דְּבְקִנְיָן וְכֵן בְּחִזְקָה אִפִּי הַלוֹקַח אִינוֹ יְכוֹל לְחֻזֵן
אִפִּילוֹ לֹא נִתְּנָן דְּמִים דָּאִם לֹא כֵן (א"ה עַד כָּאן מְצֵאתִי): ג' אַע"פ שְׁלֹא פְּתַב שְׁטֵר וְכוּלִי
הַרְשֵׁב"ץ ח"ב סִימֵן רַכ"ד כַת' שְׁלֹא הִיָּתָה ס' הַגְּאוּנִי שְׁאוּמְרִי שְׂיִתְקַיִים הַמְּכָר בְּקִנְיָן
בְּלֹא נִתְיִנַת דְּמִים אֵלֶּא כַשְׂכ' שְׁטֵר הַקִּנְיָן בְּמְקוּם שְׁנִיָּהֶם לְכַתּוּב וְאִין סוּמְכִים עַל הַקִּנְיָן
לְבַדוֹ אָבֵל אִם לֹא נִכְתַּב שְׁטֵר הַקִּנְיָן ח"ו שֵׁא"א שְׁתַּסְמַךְ דַּעַתוֹ שְׁלֹוֹקַח עָלָיו בְּקִנְיָן עַל
פֶּה יוֹתֵר מִשְׁטֵר מְכִירָה וְכוּ' וְכֵל מֵה שֵׁאֵפ' לִינְפוֹת פֶּחַ הַקִּנְיָן הוּא שְׁאֵם יֵשׁ בְּיַד הַלוֹקַ'
שְׁטֵר קִנְיָן כְּבָר סוּמְכַת דַּעַתוֹ שְׁלֹוֹקַח בַּשֵּׁט' שְׁבִידוֹ וְגַם דַּעַתוֹ שְׁלֹוֹ מוֹכֵר סוּמְכַת שְׁפִינּוּן
שְׁנִתְקַיִים הַמְּקַח בְּקִנְיָן אִף עַל פִּי שְׁלֹא נִתְּנָן הַדְּמִים הָרִי הוּא כְּאֵלוֹ יֵשׁ לֹו חוֹב בְּדְּמִי מְמַכְרוֹ
אָבֵל שְׂיִתְקַיִים הַמְּקַח בְּקִנְיָן בְּלֹא כְּתִיבָה אִי אֲפֹשֶׁר כֵּן בְּמְקוּם שְׁפוֹתָבִין הַקִּנְיָן בְּשְׁטֵר וְאִין
סוּמְכִין עַל עַכ"ל: ד' אַע"פ אִין עֲדִים אִם מוֹדִים זֶה לְזֶה כ"כ הַרְמַב"ם בַּפ' ה' וְהַרְאָב"ד
בְּהַשְׁגוֹת פְּתַב דְּאִין הַפֵּל מוֹדִים לֹו בְּקִנְיָן וְכֵן מְסַקְנַת הַתּוֹסְפוֹת בְּסִנְהֶדְרִין ד"ו ע"ב דְּקִנְיָן

דוּקא בְּפָנַי שְׁנַיִם בְּפָרְקֵי הַזֶּהָב דְּלֵא אִוְקְמוּהָ פְּגוֹן דְּלֵיכָא עֲדִים מְשׁוּם דְּסִתְמָם גְּוַרְן מְצוּיִים
בוּ בְּנֵי אָדָם וְכוּן פְּתַב הַמְרָדְכֵי בְּפ' ח"ה עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דֵּה"ה קִנְיָן אַגְבִּי קִרְקַע אִין צְרִיף
עֲדִים דְּבַפ' הַזֶּהָב פְּרִיף נְמִי וְנִקְנִיָּה נִיְהֵלְי' אַגְבִּי קִרְקַע וְדָחָה דְּלִית לֵיהָ קִרְקַע וְטָעַן שְׂאִינוּ
שְׁלוּ וְלֵא מְשַׁנֵּי פְּגוֹן דְּלֵיכָא עֲדִים וְאַפְשָׁר דְּגַם הֶרְאַב"ד אִינוּ חוֹלְקֵי אֱלָא בְּק"ס אַבְל בְּקִנְיָן
אַגְבִּי מְלוּהָ וְכוּן מְצַאֲתֵי לְהֶרְאַב"ד בְּש"מ לְבִתְרָא שְׁהִכְרִיחַ דְּקִנְיָן אִין מְתַקְנִים אֱלָא בְּעֲדִים
וְאַחַר כֹּף כ' וְז"ל וְאַנִּי מוֹסִיף עַל דְּבָרֵי הַגָּאוֹן דְּעַל תְּפִיס' הַסּוּדָר בְּלִבְד נְאָמַר מְפָנֵי שְׂאִין
בוּ שָׁם מְקַח וּמְמַכֵּר וְשְׁלֵא בְּעֲדִים מִיְחֻזֵי כְּחוּכָא וְאַטְלוּלָה אַבְל בְּקִנְיָן הָאֵמֹר בְּמַקְרָא שְׁלַף
אִישׁ נִעְלוּ וְנָתַן לְרַעְהוּ אִין צְרִיף לְעֲדוּת אֱלָא מַה שְׂיִוֵּד' עֵינֵן שָׁם הָרִי דְּדוּקָא בְּקִנְיָן סוּדָר
צְרִיף עֲדִים אַבְל בְּקִנְיָן נִעַל הָאֵמֹר בְּמַקְרָא אִין צְרִיף עֲדִים וְהוּא הִדִּין קִנְיָן אַגְבִּי קִרְקַע
וּבְזָה נִיחָא הֵהִיא דְּפ' הַזֶּהָב דְּלֵא אִוְקְמָא בְּדְלֵיכָא עֲדִים מְשׁוּם דְּאַפְתִּי קָשָׁה לִיקְנֵי בְּקִנְיָן
נִעַל הָאֵמֹר בְּמַק' וְכוּן קִנְיָן אַגְבִּי דְּיִלְפִי מְדַכְתִּיב וְיִתֵּן וְכוּ' עִם עָרִים בְּצוּרוֹ וְכוּ' ע"כ ה'
דִּין ג' אֲפִילוּ הִקְנוּ שְׁלֵא בְּפָנֵי הַקּוּנָה וְכוּלֵי וְכוּן הוֹכִיחוּ הַתּוֹ וְהֵרָא"ש בְּקִידוּשֵׁין דָּף כ"ו
בד"ה ה"ג וְכוּ' וְמַה שְׂדַקְדַּק הַר' שְׂמַעְיָה לְפִי גִירְסָא זוּ דְּאִין מוֹעִיל קִנְיָן סוּדָר אֱלָא בְּפָנֵי
הַקּוּנָה דְּאֵל"כ אֵמַאי לֹא הַקְנָה בְּחִלְפִין עַל יְדֵי אַחַר כֹּפֵר פִּירְשׁ רַש"י דְּלֵא הַקְנָה לוּ עַל
יְדֵי אַחַר בְּחִלְפִין שְׁלֵא הָיָה שׁוּם אָדָם שְׂיִהֵיָה חֲפִיץ בְּהִנְאַתּוֹ שְׁל קוּנָה לִיתֵּן סוּדָר בְּעִבּוּרוֹ
מְשׁוּם דְּאִי בְּעֵי מַקְנָה פְּסִיק לֵיהָ וְכוּ' גַּם הַרְמ"ה בְּפַר' ג"פ ס' ט' כ' וְז"ל וְאִי ק"ל וְכוּ' וְהָא
קִינִי' לוּ דְּחִלְפִין לֹא קָנָה אֱלָא הִיכָא דְּאַתְלִי לְקוּנָה הֵתֵם דְּגָרִי בְּקִידוּשֵׁין וְכוּ' וְהִכָּא קִנְיָן
כּוּתְבִין שְׁטֵר לְלוּהָ וְלְמוּכָר אַף עַל פִּי שְׂאִין הַמְלִין וְהַלּוֹקֵחַ עִמּוֹ וְכוּ' לֹא ק' דְּכִי מוֹקְמִינֵן
לְהֵיָה דְּקִידוּשֵׁין בְּדִלִיתְהָ לְמַקְבֵּל מִתְּנָה וְכוּ' מְשׁוּם דְּלֵיכָא דְּנִיחָא לֵיהָ לְאַקְנוּיִי לֵיהָ
סוּדָרָא לְמַקְנָה אֲדַעְתָּ לְאַקְנוּיִי לְאַחֲרֵי דְּאִי מַקְנָה לֵיהָ קִנְיָן גְּמוּ' אֵית לִי פְּסִיד' וְאִי עַל מְנַת
לְהַחְזִיר וְכוּ' וּמִמִּילָא שְׂמַעַת דְּסַבִּיר"ל לִר"י קִנְיָן עַל מְנַת לְהַקְנוֹת לֹא קִנְיָן וְנִיח"ל לְגַמְרָא
הָאִי עֹבְדָא דְּאִיתְמַר מְשַׁמִּיָּה אֲלֵיבִיָּה וְכוּ"ת וְלִיקְנֵי לֵיהָ הָאִי מַקְנָה סוּדָר' אַחֲרִינָא וְלִיְהִדָּר
הֵהוּא אַחַר וְלִיקְנֵי בְּהוּ מִיְנִיָּה הָא נְמִי לֹא תַקְנָתָא הוּא דְּאִי בְּסִתְמָא דְּיִלְמָא הָאִיף לֹא נִיח"ל
לְמַהֲדָר וְלְאַקְנוּיִי לֵיהָ וְאִי עַל מְנַת וְכוּלֵי לְמִיְקָנָא מִיְנִיָּה הֵנָּה לֵיהָ עַל מְנַת לְהַקְנוֹת וְאַלִּיכָא
דְּרַב יְהוּדָה לֹא קִנְיָן אַבְל אֲלִיכָ' דְּהִילְכְּתָא קִנְיָן עַל מְנַת לְהַקְנוֹת מְהַשְׁתָּא קִנְיָן כְּדַאסִּיק רַב
אַשִׁי הֵתֵם בְּנִדְרִים וְאַפִּילוּ בְּסוּדָר דְּאַחֲרִים וְאַפִּי' שְׁלֵא בְּפָנֵי הַקּוּנָה דְּאִי מְטַעְמָא עַל מְנַת
לְהַחְזִיר בְּהִדְיָא אֲסִיקְנָ' בְּקִי' מִתְּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר שְׂמָה מִתְּנָה וְאַפִּי' בְּמַכֵּר קִנְיָן וְאִי
מְטַעְמָא דְּכִלְיוּ שְׁל קוּנָה קִנְיָן מִדִּין עֶבֶד כְּנַעֲנִי וְאִי מְטַעְמָ' דְּשְׁלֵא בְּפָנֵי הָא קִינִיָּא לוּ דְּזַפִּין
לְאָדָם שְׁלֵא בְּפָנֵי וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי דְּסַבִּיר"ל דְּקִנְיָן שְׁלֵא בְּפָנֵי הַקּוּנָה מְהֵנִי וְאַפִּי' הַמַּקְנָה
נוֹתְנוּ לְזוּכָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר וְנַר' דֵּה"ה בְּשִׁכְרִוֹת וְשִׂאֲלָה וְהֵתֵם בְּקִידוּשֵׁין דְּלֵא הַקְנָה לוּ
סוּדָר בְּשִׂאֲלָה מְשׁוּם דְּרַב יְהוּדָה סְבִירָא לֵיהָ דְּאַפִּילֵי בְּמִתְּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר לֹא מְהֵנִי
וְכָל שְׁכַן בְּשִׂאֲלָה דְּאִין הַגּוֹף קִנְיָן לוּ אַבְל לְדִידוֹן דְּמִתְּנָה עַל מְנַת לְהַחְזִיר קוּנִים בוּ אֲפִשָׁר
דֵּה"ה בְּשִׂאֲלָה אַבְל ה' דְּבָרֵי אֲמַת בְּקו' ז כְּתַב דְּרַש"י וְהַתּוֹס' סְבִי"ל דְּקִנְיָן סוּדָר צְרִיף
שְׂיִקְנֵהוּ הַקּוּנָה לְגַמְרֵי וְכוּן כַּת' הַסְּמ"ג עֲשִׂין פ"ב בְּשֵׁם ר"ת וְהַגְמִי"י פַר' ה' מַהֲל' מְכִירָה
עֵינֵן שָׁם וְאִינוּ מוֹכְרֵחַ דְּאַפְשָׁ' דְּרַש"י וְהַתּוֹסְפוֹת ס"ל כַּהֲרַמ"ה דְּהֵתֵם אֲלִיכָא דְּרַב יְהוּדָה
קִינִי' דְּסַבִּירָא לֵיהָ דְּקִנְיָן ע"מ לְהַקְנוֹת לֹא קָנָה אַבְל לְדִידוֹן דְּקִנְיָן עַל מְנַת לְהַקְנוֹת קָנָה
הוּא הִדִּין דְּקָנָה בְּשִׂאוּל: ז דִּין ט' כֹּף שְׁכִירוֹת וְכוּ' כ' מְרָן הַב"י וְז"ל מְשַׁמַּע לִי דְּאַפִּילוּ
בְּמַקּוּם שְׁכּוּתְבִין שְׁטֵר קוּנָה בְּכֶסֶף לְבָדוּ דְּדוּקָא גְּבִי מְכָר אֲמַרִּינֵן דְּלֵא ס"ד דְּלוֹקֵחַ עַד

שִׁיכְתָן' שְׁטַר אָבֵל גַּבִּי שְׁכִירוֹת דְּהוּי קַנְיָן סְמֵכָה דְּעִתִּיָּה וְכֵן נֵר' מְדַבְּרֵי הֶרְמֵב"ם שְׁפָתַב
שְׁשִׁכִירוֹת קַרְקַע נִקְנָה בְּכֶסֶף לְבָדוֹ אוֹ בְּשִׁטְר לְבָדוֹ אוֹ בְּחִזְקָה ע"ש וְנִרְאֶה דְּהֵכָא נְמִי
בְּשִׁטְר דְּלֵא קְנָה בְּמִכְרָ עַד שְׁיִתְּנוּ כֶּסֶף בְּשִׁכִירוֹת קוֹנָה בִּשְׁט' לְבָדוֹ מֵהָאֵי טַעְמָא דְּבָבְלָ דְּהוּ
קַנְיָן ס"ד כְּמוֹ שְׁדַקְדָּק הֶרְמֵב"ם כ' דְּנִקְנָה בְּכֶסֶף לְבָדוֹ אוֹ בְּשִׁטְר לְבָדוֹ דֵּר"ל דֵּאע"ג בְּמִכְרָ
לֵא קְנָה בְּכֶסֶף לְבָדוֹ עַד שְׁיִכְתּוּב שְׁטַר וְכֵן בְּשִׁטְר דְּלֵא קְנָה עַד שְׁיִתְּנוּ כֶּסֶף בְּשִׁכִירוֹת קְנָה
בְּכֶסֶף לְבָדוֹ אוֹ בִּשְׁט' לְבָדוֹ וּלְכַף לֵא אָמַר אוֹ בְּחִזְקָה לְבָדָה מְשׁוּם דְּסָבִירָא לִיהֵ דְּגַם בְּמִכְרָ
קְנָה בְּחִזְקָה לְבָדָה אָבֵל בְּשִׁטְר דְּבַעֲיָנוּ שְׁיִתְּנוּ כֶּסֶף נִקְטַב בְּשִׁכִירוֹת בְּשִׁטְר לְבָדוֹ: וְשׁוּב רְאִיתִי
לְמַהֲרַש"ג בִּסְפ' מְשֻׁפְּטִים יִשְׂרָאֵל ס' כ"ז שְׁדַקְדָּק פֶּן וְהוּא נִכּוֹן ע"ש וַיֵּשׁ לְהַסְתַּפֵּק
בְּמִשְׁכּוֹנָא אִם דִּינָה כְּשִׁכִירוֹת אוֹ כְּמִכְרָ לְעַנְיָן זֶה וְהִרְשָׁב"א ס' אֶלֶף נ"ד וְהִבִּיאוּ מֶרֶן הַב"י
סִימָן ט"ל פְּתַב גַּבִּי מְשֻׁפְּטוֹנָה דָּאִם לֵא זְכוּ עַדִּינָן בְּקַרְקַע לֵא נִתְחַיֵּיב כְּלוּם דָּאִי מִחֲמַת שְׁט'
הַמְשֻׁפְּטוֹנָה קַרְקַע אִינוּ נִקְנָה בְּשִׁטְר לְבָדוֹ אֶלָּא בְּכֶסֶף וְשִׁט' וְאִם מִפְּנֵי הַקַּנְיָן שְׁיִישׁ בְּשִׁטְר
הַמְשֻׁפְּטוֹנָה יֵשׁ אוֹמְרִים דְּאֶפִּי' בְּשִׁטְר וְקַנְיָן אִינוּ קוֹנָה בְּלֵא כֶּסֶף ע"ש הֵרִי דְּסָבִירָא לִי דְּלֵא
קְנָה בְּשִׁטְר בְּלֵא כֶּסֶף וְאִיפָּא מֵאֵן דְּאָמַר דְּאֶפִּילוּ בְּקַנְיָן וְשִׁטְר לֵא גַם בַּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעַר
ס"ד ח"ג פְּתַב וַז"ל וּמְסַתְּב' שְׁאֵלוּ לֵא הִיָּה כָּאֵן לֵא שְׁטַר וְלֵא קַנְיָן בְּאֶמְתָּ הִיָּה דִּינוּ שְׁכֶשֶׁם
שְׁאִין קַרְקַע נִקְנָה בְּמַלְוָה וְכוּלֵי כֶּף אִין הַמְשֻׁפְּטוֹנָה נִקְנָה בְּמַלְוָה דְּמְשֻׁכּוֹנָה שְׁכִירוֹת הִיא
וְתַנְיָא כְּשֶׁם שְׁקַרְקַע נִקְנָה בְּכֶסֶף בִּשְׁט' וּבְחִזְקָה כֶּף הַשְׁכִירוֹת וְכוּ' אָבֵל עַכְשָׁיו בְּדִין זֶה
שְׁהִיָּה בְּקַנְיָן וּבְשִׁטְר נִסְתַּלַּק מִכָּאֵן כָּל ס' וּבְדָאִי שְׁהַקְרַע נִקְנָה בְּחִלְפִין וְכוּלֵי וְאֶף עַל
גַּב דְּאִיפָּא דְּסָבִיר"ל דְּחִזְקָה וְקַנְיָן דְּהִיָּינוּ חִלְפִין כְּשִׁטְר כְּמוֹ דְּלֵא קְנִי אֶלָּא בְּמַתְּנָה אָבֵל
חִלְפִין בְּמִכְרָ לֵא קְנָה עַד שְׁיִתְּנוּ דְּמִים וְכוּלֵי עֵי"ש מְשֻׁמַּע דְּלִמָּאן דְּאָמַר דְּחִלְפִין בְּמִכְרָ
לֵא קְנָה עַד שְׁיִתְּנוּ דְּמִים ה"ה בְּמִשְׁכּוֹנָה וְאֶפִּילוּ בְּשִׁכִירוֹת דְּמְשֻׁכּוֹנָה כְּשִׁכִירוֹת אֶלָּא שְׁדַחָה
שְׁם סְבָרָא זֶו וְהַסְפִּים דְּחִלְפִין לְבָדוֹ קוֹנָה אָבֵל בְּשִׁטְר דְּבַעֲיָנוּ בְּמִכְרָ עַד שְׁיִתְּנוּ דְּמִים הוּא
הַדִּין בְּמִשְׁכּוֹנָה וְשִׁכִירוֹת וְכֵן מוּכַח בְּהַדְּיָא מְדַבְּרֵי מְהַר"י מְבַרְוֵן' סִימָן קע"ב שְׁהוּכִיחַ
דְּקַנְיָן סוּד' קוֹנָה בְּלֵא כֶּסֶף וְלֵא הוּי כְּשִׁטְר מִמָּה שְׁהַקְשׁוּ הַתּוֹס' בִּפ' קַמָּא דְּב"מ אִמְאִי
קַבְלוּ שְׁכִירוֹת ה"ל לְהַשְׁאִיל לְהֵם אוֹ לְהַשְׁפִּיר בְּחִלְפִין וְכוּ' ע"ש וּמֵאִי קוּשְׁיָא הָא חִלְפִין
אֶפִּילוּ בְּמִכְרָ לֵא קְנָה אֶלָּא עַל יְדֵי כֶּסֶף אֶלָּא ע"כ בְּמִכְרָ קְנָה בְּחִלְפִין לְבָד עֵינָן שְׁם וַא"א
מָה רְאִיָּה דְּהָא בְּשִׁטְר לֵא קְנָה בְּמִכְרָ אֶלָּא עִם כֶּס' וּבְשִׁכִירוֹת קְנָה לְבָדוֹ וְהֵכָא נְמִי א"ל
בְּחִלְפִין דְּלֵא קְנָה בְּמִכְרָ אֶלָּא עִם כֶּסֶף וְדוּקָא בְּשִׁכִירוֹת קְנָה בּוֹ לְבָדוֹ אֶלָּא נִרְאֶה דְּסָבִיר"ל
דְּשִׁכִירוֹת דִּינוּ כְּמִכְרָ וּמֶרֶן הַב"י סוּף ס' קצ"ב פְּתַב וַז"ל וְהַשׁוֹכֵר מִן הַגּוֹי לְרִשְׁבָ"ם וְכוּלֵי
דְּטַעְמָא דְּלֵא קְנִי בְּכֶסֶף בְּלֵא שְׁטַר מְשׁוּם דְּאֶפִּילוּ מִיִּשְׂרָאֵל חֲבָרִי' לֵא קְנִי בְּזוּזֵי בְּלֵא שְׁטַר
מְשֻׁמַּע דְּבְמִקּוּם שְׁאִין כּוֹתְבֵי' שְׁט' הַקוֹנָה קַרְקַע מִהַגּוֹי קְנִי בְּכֶסֶף לְחִזְדִּיָּה וְכֵן פְּתַב בְּהַדְּיָא
ר' יְרוּחֵם וְכוּ' א"כ גַּבִּי שְׁכִירוֹת כִּיּוֹן דָּאִין רְגִילוֹת לְכַתּוּב עָלָיו שְׁטַר קְנִי בְּכֶסֶף לְחִזְדִּיָּה
וְכוּ' עֵינָן שְׁם מְשֻׁמַּע בְּהַדְּיָא דְּהָא דְּשִׁכִירוֹת קוֹנָה בְּכֶסֶף בְּלֵא שְׁטַר ה"ט מְשׁוּם דָּאִין רְגִילוֹת
לְכַתּוּב עַל הַשְׁכִירוֹת שְׁטַר וְאִם כֵּן בְּמִשְׁכּוֹנָה דְּכוֹתְבִין שְׁט' וְדָאִי לֵא קְנָה בְּכֶסֶף עַד שְׁיִכְתּוּב
שְׁטַר וְכִי הָאֵי גּוֹנוֹנָא כ' הֶרֶב בֵּית דָּוִד סִימָן קי"א ע"ש וּמְהַרְשָׁ"ל בִּפְר' ה' דְּב"ק סִימָן ל"ב
שְׁפָתַב וַז"ל אָבֵל הָרָא"ש פְּתַב בְּפֶרֶק הַשְּׁנוֹתִפִין אֲדַבְּרֵי הִירוּשָׁלַיִם וַז"ל וְתַמְיָה לִי מָה תְּלוּי
בְּהַקְדַּמַת הַשְׁכִירוֹת דְּשִׁכִירוֹת קַרְקַע נִקְנָה בְּשִׁטְר וּבְחִזְקָה זְוִזֵי הוּא דְּמַסִּי' בִּי' ע"כ וְצָרִיף
פִּי' לִפִּי דְּמַסְתַּמָּא הָרָא"ש לִפ' עַל הַבְּרִיָּתָא דִּפ' הַשׁוֹאֵל כְּשֶׁם שְׁקַרְקַע נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבְשִׁטְר
וּבְחִזְקָא כֶּף שְׁכִירוֹת וְכוּ' וַא"ל דֵּה"ק מֵאַחַר דְּקַרְקַע אִין נִקְנָה בְּכֶסֶף לְבָד בְּאַתְרָא דְּכַתְבֵי

שְׁטָרָא הָכָא נְמִי גַבֵּי שְׁכִירוּת זֶה אֵינוֹ בְּשִׁלְמָא מְכָר דְמְכוּר לְעוֹלָם דְכוּתָבִים שְׁטָר וּבְלֵא שְׁטָר לֹא ס"ד דְלוֹקַח אֲבָל שְׁכִירוּת דְלִזְמַן מוּעָט וְהִדְרָא לְמַרְיָה קָמָא קְנִיָא אֲפִילוּ בְלֵא שְׁטָר וְכֵן הַטּוֹר וְכו' אַע"כ הַק' מִסְתַּמ' הִירוּשְׁלָמִי שְׁמַחְל' בֵּין הַקְדִּישׁ לְלֵא הַקְדִּישׁ וְאוֹסֵר בְּלֵא הַקְדִּישׁ שְׁדֵהוּ מֵיָרִי שְׁהַחְזִי' הַשׁוֹכֵר בְּבֵית אוֹ קְנָה בְּשִׁטָּר דָּאִי לֹא תִימָא הָכִי פְּשִׁיטָא שְׁיִכּוּל הַמְשַׁכִּיר לְהַקְדִּישׁ וְכו' אֲלֵא אֵינִירִי בַכּה"ג שְׁאֵין יָכוּל לְחַזֹּר כְּפִי' וְאֲפִילוּ הָכִי חָל פֶּח הַקְדִּישׁ עַלֵּיהּ דַּס"ס הָיִ בֵּיתוֹ וְאִם פֶּן מ"ש בְּהַקְדִּים לוֹ שְׁכָרוּ שְׁאֵינוֹ וְכו' עַכ"ל הָרִי דַסב"ל דְשְׁכִירוּת נִקְנָה בְּכֶסֶף לְבַד אֲפִילוּ בְּמָקוֹם שְׁכוּתָבִין שְׁטָר וְכֵן נִקְנָה בְּשִׁטָּר וּבְחִזו' לְבַד אֲפִילוּ לֹא נָתַן דָּמִים דָּאִם לֹא פֶן בְּלֵא הַקְדִּים לוֹ שְׁכָרוּ אֲפִילוּ הַחְזִי' בְּבֵית אוֹ קְנָה בְּשִׁטָּר כִּינּוֹן דְצָרִיף לִיתָן דָּמִים יָכוּל לְחַזֹּר בּוֹ אֲבָל בְּהַקְדִּים שְׁכָרוּ אֲפִילוּ לֹא פָתַב שְׁטָר אֵינוֹ יָכוּל לְחַזֹּר אֲלֵא וְדָאִי בְּשִׁטָּר וּבְחִזְק' נְמִי אֵינוֹ יָכוּל לְחַזֹּר אֲפִילוּ לֹא נָתַן דָּמִים דְשְׁכִירוּת לֹא הָיִ כְּמִכָּר וְשׁוֹב רְאִיתִי לֵה' פְּנֹסֶת הַגְּדוּלָה בְּתִשׁוֹ' ח"ב סִימָן מ"ח שְׁדַקְדָּק פֶּן מְדַכְתֵּב הָרַמְבַּ"ם כַּמ"ש וְהֵרַב כַּנְה"ג בְּסִימָן קצ"ב או' י"ט הֵבִיא דְבָרֵי מְהַרְשָׁ"ל דְשְׁכִירוּת קוֹנָה בְּכֶסֶף לְבַדוֹ בְּלֵא שְׁטָר וְלֹא זָכַר דְבָרֵי מְרַן הַב"י בְּסִימָן זֶה ע"ש: ז שְׁאֵלָה רְאוּבֵן קְנָה מִשְׁמַעוֹן חֲצָר א' ע"י סְרָסוֹר וְהַסְרָסוֹ אָמַר לְלוֹקַח שְׁלוּי נָתַן בְּהַ עֲשָׂרָה אֲלָפִים לְקַנּוֹת כָּל הַחֲצָר וּלְפִי שְׁשִׁמְעוֹן לֹא רָצָה לְמַכּוֹר בֵּית הַפְּנֹסֶת שְׁבַחְצָר בְּכֻלָּל לֹא נִתְרַצוּ זֶה לְזֶה וְרְאוּבֵן נִתְרַצָּה וְקְנָה הַחֲצָר חוּץ מִבַּה"כ בַּח' אֲלָפִים בַּק"ס מִיַּד הַסְרָסוֹר וְכָתְבוּ שְׁטָר הַקְנִיָּה וְהִתְנוּ בִּינֵיהֶם שְׁיִפְרְעוּ לוֹ הַמְעוֹ' לְזַמַּן פ' וְאִם לֹא פְרַע לוֹ לְזַמַּן פ' חֲזִיב קִנְסָ מְאֵתִים גְּרוּשׁוֹ' וּבִטֵּל הַמְכָר וְאִח"ךְ נִודַע לְשִׁמְעוֹן הַלוֹקַח שְׁקָנָה בְּיוֹתֵר כְּפָלִים מְכַדִּי דְמִיָּה וְשָׂאֵל לְלוּי אִם אֵמֶת שְׁנָתַן עֲשָׂרָה אֲלָפִים וְא"ל לְהַד"ם וּבְזֶה רָצָה לְבַטֵּל הַמְקַח שֶׁהוּא סְמָךְ עַל הַסְרָסוֹר שֶׁא"ל שְׁלוּי נָתַן לוֹ וְרָצָה לְקַנּוֹתָהּ בְּסוֹף הַנְזוֹ' וְשִׁמְעוֹן הֵשִׁיב שְׁכָף דְרָף הַתְּגָרִים וְהַסְרָסוֹר לְהַשְׁבִּיחַ הַמְקַח וְהִי"ל לְחַקוֹר וּבְנִדְאִי לֹא סְמָךְ עַל זֶה וְעוֹד טַעַן הַלוֹקַח שְׁהַקְנִין הִיָּה שְׁלֵא בְּפָנָיו וּבְמִכָּר לַכ"ע לֹא קְנָה כְּמִבְּנָאָר בְּתִשׁוֹ' מֵהַר"י וּפְסָקָה מוֹר"ם ס' קצ"ה ע"ש בַּהֲסַמ"ע: תְּשׁוּבָה בַּפ' הַגּוֹזֵל דַּק"ב תְּנִיָּא הַלוֹקַח שְׁדָה בְּשֵׁם חֲבִירוֹ אֵין פּוֹפִין אוֹתוֹ לְמַכּוֹר וְכוּלֵי וְאִר"ש ה"ק הַלוֹקַח שְׁדָה מִחֲבִירוֹ בְּשֵׁם ר"ג אֵין פּוֹפִין ר"ג לְמַכּוֹר וְכוּלֵי מְפָלֵל דְמִקְנֵא קְנִי לִיָּה לִימָא פְּלִיגָא דְבְּנֵי מְעַרְבָא דְאִמְרֵי וְכִי מִי הוֹדִיעוּ לְבַעַל הַחֲטִים שְׁיִקְנָה חֲטִים לְבַע"ה וְכו' מְשַׁמַּע דְלִמְאִי דְקִי"ל כַּר"י אֲפִי' לְקַח בְּשֵׁם אַחֵר קְנָה לוֹקַח זֶה דְלַעוֹלָם דַּעַת הַמּוֹכֵר לְמִי שְׁהַמְעוֹת שְׁלוֹ כַּמ"ש הַרְשֵׁב"א וְהַרְא"ש בַּש"מ שְׁם וְדְבָרֵי הַרְא"ש בְּתִשׁוֹ' פְּלָל צ"ו סִימָן ג' כְּבָר עֲמָדוֹ עַלֵּיהֶם מְהַר"ם דִּי בּוּטוֹן סִימָן מ"ז וְהַכְנַה"ג בְּתִשׁוּבוֹת ח"א סִימָן קל"ז וְהַסְפִּימוּ דְגַם הַרְא"ש מַפ' מְקָנָה קְנִי הַלוֹקַח וְלֹא ר"ג אֲלֵא דְמִינָה מוֹכַח דְחֲבִירוֹ שְׁשִׁטָּר הַמְכָר בְּשִׁמּוֹ זָכָה עַש"ב וְכֵן פָּתַב הַרְשֵׁב"א וְהַרְמ"ה הוֹבָאוּ דְבָרֵיהּ בַּש"מ דַּה"ד לְגַבֵּי הַמּוֹכֵר דְקָנָה הַלוֹקַח וְאֵין הַמּוֹכֵר יָכוּל לְחַזֹּר אֲבָל אִם עָרְעַר חֲבִירוֹ שְׁשִׁטָּר הַמְכָר בְּשִׁמּוֹ לֹמַר שֶׁהוּא שְׁלוֹ זָכָה דְקִי"ל זָכָה לְאֲדָם שְׁלֵא בְּפָנָיו וְאֵין הַלוֹקַח נֶאֱמָן שְׁלַקְחוֹ לְעַצְמוֹ אַא"כ הוֹדִיעַ לְעַדִּים ע"ש וְז"ל הַגַּמ"ר בַּפ' הַזֶּהָב הֵבִיאוּ מְרַן הֵבִי' סִימָן קפ"ד שְׁאֵל ה' חֲפְנֵי כִינּוֹן דְבַעֲזֵי לְקַנּוֹת מְלוֹקַח רְאוּבֵן דְזָבַן אֲרַעָא מִשְׁמַעוֹן עַל שֵׁם לוּי וְלֹא הַרְשָׁהוּ וְכָתַב שְׁטָר עַל שֵׁם לוּי וְכִינּוֹן שְׁרָאָה שְׁמַעוֹן שְׁלֵא בָא לוּי חֲזוֹר בּוֹ מְפָנֵי שְׁלֵא הַקְנָה לְלוּי פְּלוּם וְהֵשִׁיב דָּאֵין יָכוּל לְחַזֹּר כְּמִבְּנָאָר גַּבֵּי הַלוֹקַח שְׁדָה מִחֲבִירוֹ וְכו' דָּאֵין שְׁמַעוֹן יָכוּל לְחַזֹּר אַע"פ שְׁלֵא הַרְשָׁהוּ וְלֹא עֲשָׂאוֹ שְׁלִיחַ וְאִם יָבֵא וְיִאמָר כִּי בְּמַעוֹתָיו קְנָה הַדִּין בִּינֵיהֶם עַכ"ל וְנִרְאָה דְרְאִינִיתוּ מֵהֵיחָא דָּאֵין פּוֹפִין וְכו' דְמְשַׁמַּע דְלַר"י דְקִי"ל

פְּנוּתִיהָ קָנָה הַלּוֹקַח אֶת־עַ"ג דְּכֹתֵב הַשְּׁטָר בְּשֵׁם ר"ג וְאֵין הַמּוֹכֵר יָכוֹל לַחְזוֹר אֲבָל אִם בָּא לְוִי וְאָמַר שְׂבִמְעוּתִיו קָנָה הַדִּין בֵּינֵיהֶם פְּדֻבְרֵי הַרְשָׁפָ"א וְהַרְמ"ה וְכֵן פָּתַב ה' פָּרַח מִטָּה אַהֲרֹן סִימֵן לְמִ"ד עַש"ב סִימֵן קַצ"ו א' דִּין א' עֶבֶד פְּנַעֲנִי דִּינוֹ פְּקַרְקַע וְכו' מִסְתַּבְּרָא דְעֶבֶד פְּקַרְקַע דְּמִי לְעֵנִין מְכִירָה וְכִי הֵיכִי דְאָמַר שְׂמוּאֵל בְּשֵׁטֵר מְכָר לֹא קָנָה עַד שְׂיִתָּן דְּמִים ה"ה בְּעֶבְדִּים דְּשְׂמוּאֵל אֶפּוֹלִי מִתְּנִי קָאִי בְּעַל הָעֵיטוֹר דְּק"א ע"ד עֵינֵין שְׁם וְנִרְאָה דַּה"נ בְּמָקוֹם שְׂפּוֹתֵבִים שְׁטָר עַל הָעֶבְדִּים לֹא קָנָה בְּכֶסֶף עַד שְׂיִכְתּוּב שְׁטָר דְּרַב אֶפּוֹלָה מִתְּנִי קָאִי וְכֵן פָּתַב הַתּוֹס' בַּפ' הַשְּׂוֹאֵל בַּד"ה דְּמִי עֶבֶד וְנ"ל וְנִרְאָה לְר"י דְּמִיִּירִי שְׂמֵכֵר לֹו עֶבֶד וְנָתַן לֹו הַדְּמִים וְלֹא כ' לֹו עֲדִינֵין הַשְּׁטָר וְאִיִּירִי בְּמָקוֹ' שְׂפּוֹתֵבִין אֶת הַשְּׁטָר וְכו' וְכֵן פָּתַב הָרִיטְב"א וְתַלְמִיד הַר"ק הוֹבָאוּ בַּא"ז ע"ש וְעֵינֵין מ"ש בְּסִימֵן ק"ץ וְכֵן מְבֹאָר בְּתִשְׁבּוֹת מְרֵן חַא"ה בְּדִינֵי פְתוּבָה סִימֵן ו' פְּתַבְתּוּ בְּסִימֵן ק"ץ ס"ז עֵינֵין שְׁם וְכֵן דְּקִדְקָ בַּד"מ בְּדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם פ"ב מ"ה עֶבְדִּים שִׁכ' עֶבֶד פְּנַעֲנִי נִקְנָה בְּכֶסֶף וּבְשֵׁטֵר אוֹ בְּחִזְקָה דְּאִשְׁמַעֲיָנוּ דְּבְמָקוֹם שְׂפּוֹתֵבִין שְׁטָר לֹא קָנָה בְּלֹא שְׁטָר וְכֵן לֹא קָנָה בְּשֵׁטֵר עַד שְׂיִתָּן דְּמִים אֲבָל בְּחִזְקָה לְבַד קָנָה כְּמוֹ בְּקַרְקַע עֵינֵין שְׁם וּמַהֲרִיט"א בַּס' קַהֲלַת יַעֲקֹב דָּף נ"ד צִדָּד לֹוֹמֵר דְּבְעֶבְדִּים שְׂתַקְנוּ מְשִׁיכָה עֶקְרוּ קִנְיָן מַעוֹת דְּאוֹרֵיִיתָא כְּמוֹ מְטַלְטְלִים וּמִתְּנִי דְקַתְּנִי נִקְנָה בְּכֶסֶף וְכוֹלִי ר"ל בְּכֶסֶף עִם שְׁטָר אוֹ עִם חִזְקָה וְאִע"ג דְּבָלִי כֶסֶף קוֹנָה בְּשֵׁטֵר קַתְּנִי בְּכֶסֶף דְּנִקְנָה מִדִּין תּוֹרָה שְׁלֹא טַעָה דְעֶבֶד אִינוּ נִקְנָה בְּכֶסֶף אֶפְּיִלוּ מִדְּאוֹרֵיִיתָא וְנ"מ לְכַהֵן שְׂמֵכֵר עֶבְדוֹ וְלִקְחַת הַמַּעוֹת דְּאֶפְי' לֹא מְשַׁף הַלּוֹקַח אֶסוּר לְהַאֲכִילוֹ תְרוּמָה פִּינֵן דְּמַעוֹת קוֹנוֹת מִדְּאוֹרֵיִיתָא עֵינֵין שְׁם וְלִיתָא דְהָא אִמְתְּנִי דְנִכְסֵי שְׂאִין לְהֵם אַחֲרֵיִיתָא אֵין נִקְנִים אֲלֹא בְּמְשִׁיכָה אֶמְרִי וְלֹר"י דְאָמַר ד"ת מַעוֹת קוֹנוֹת מַא"ל תִּנָּא תַקְנִיתָא דְרַבְּנֵין קַתְּנִי עֵינֵין שְׁם וְאִמְרֵי גַבִּי עֶבֶד קַתְּנִי דִּין דְּאוֹרֵיִיתָא וְגַבִּי מְטַלְטְלִים לֹא תִנָּא דִּין דְּאוֹרֵיִיתָא דְנִקְנִים בְּכֶסֶף שְׁלֹא נִטְעָה דְמְטַלְטְלִים אֵין נִקְנִים בְּכֶסֶף אֶפְּיִלוּ מִדְּאוֹרֵיִיתָא וְנ"מ לְדַבְּרִים שְׂהַעֲמִידוּ עַל דִּין דְּאוֹרֵיִיתָא דְקָנָה בְּכֶסֶף כְּמִבְּנֹאָר בְּסִימֵן קַצ"ח וְסִי' קַצ"ט ע"ש וּבְנֵי ה' מַהֲר"ט נַר"ו א"ל שְׂאִי מַה' מִתְּנִי דְמַצִּיעָא בַּפ' הַשְּׂוֹאֵל הַמְּחַלִּף פָּרָה בְּחִמּוֹר וְיִלְדָה וְכֵן הַמּוֹכֵר שְׂפָחְתוֹ וְיִלְדָה וְכו' וְכַתֵּב רַש"י וְנ"ל לְהֵכִי נִקְטַת הַמְּחַלִּף וְלֹא אָמַר הַמּוֹכֵר פָּרְתוֹ וְיִלְדָה דְאֵלוּ מוֹכֵר בְּמַעוֹת לֹא קָנָה לּוֹקַח עַד דְּמַשִּׁיף וְכִינֵן דְּמַשִּׁיף מִיַּדְע' דִּיעַ אֵי יִלְדָה כְּבָר וְכוֹלִי וְכֵן הַמּוֹכֵר שְׂפָחְתוֹ דְקִי"ל עֶבֶד פְּנַעֲנִי נִקְנָה בְּכֶסֶף וְכַשְׁנָתָן לֹו מַעוֹת נִקְנִית לֹו הַשְּׂפָחָה וְאֶפְּיִלוּ הִיא בְּבֵית הַבְּעָלִים וְאֵין דִּיעַ וְכוֹלִי וְכֵן פָּתַבוּ הַתּוֹסְפוֹת שְׁם בַּד"ה ר"מ וְכוֹלִי עֵינֵין שְׁם הָרִי בְּהַדְּיָא דְלֹא עֶקְרוּ קִנְיָן מַעוֹת בְּעֶבֶד וְאֵין צְרִיף מְשִׁיכָה בְּמַטְלֵט' וְהַמ"מ בַּפ"ד מַה' מְכִירָה הִבִּיא רַש"י עַל דְּבָרֵי הָרַמְבַּ"ם וְנ"ל הָרַמְבַּ"ם בַּרפ"ה מַה' עֶבְדִּים עֶבֶד פְּנַעֲנִי נִקְנָה בַּה' דְּבָרִים וְכו' נִקְנָה בְּכֶסֶף אוֹ בְּשֵׁטֵר אוֹ בְּחִזְקָה אוֹ בְּחַלִּיפִין אוֹ בְּמְשִׁיכָה עַכ"ל וּבִיבְמוֹת דַּל"א אֶמְרִי וְהָא עֶבְדָּא דְאִיכָּא מֵאֵן דְּקִנִּי בְּכֶסֶף וְאִיכָּא מֵאֵן דְּקִנִּי בְּשֵׁטֵר וְכו' עֵינֵין שְׁם בְּרַש"י מְשַׁמַּע דְּעֶבֶד נִקְנָה בְּכֶסֶף בְּלֹא שְׁטָר וְאִע"ג דְּהו"מ לְמִיפְרָף דְּנִקְנָה בְּמְשִׁיכָה אוֹ בְּשֵׁטֵר מ"מ שְׁמַע דְּאֶפְּיִלוּ אַחַר שְׂתַקְנוּ מְשִׁיכָה נִקְנָה בְּכֶסֶף וְכֵן מוֹכַח בַּפ"ק דְּקִידוּשֵׁין דְּאֶמְרִי גַבִּי הִיא אִמְתָּא דְּפָרִיטִי אֵין כְּאֵן מְשַׁכּוֹן אֵין כְּאֵן דְּאִם אַ מַעוֹת נִקְנִית כַּמ"ש רַש"י שְׁם וְה' פְּנִי יְהוֹשֻׁעַ בַּחֲזִי לְקִידוּשֵׁין תִּי דְּוֹדָאֵי לְר"י גְּמִי קִנְיָן שְׂיִפָּה חָשׁוּב וְסָבְרָא הוּא שְׂיִקְנָה בְּכָל מָקוֹם תִּדַע דַּל"כ כָּל הַמְּטַלְטְלִין בְּמַצִּיעָה וּבְמַתְנָה וּבְנִכְסֵי הָגַר בְּמֵאֵי קוֹנָה אַע"כ בְּמְשִׁיכָה אֲלֹא דְמְטַלְטְלִי בְּמְשִׁיכָה בְּמו"מ גְּזִירַת הַכֹּת דְּכִתִּיב לַעֲמִיתָהּ וְדַרְשִׁי בְּבִכּוֹרוֹת לַעֲמִיתָהּ בְּחִזְקָה דַּה"ד בְּכֶסֶף וְלֹא בְּמְשִׁיכָה אֲבָל עֶבְדִּים דְּהוּוּ פְּקַרְקַע וְאִינָם בְּכָלֵל תַּמְכְּרוּ מְכָר לַעֲמִיתָהּ דְּאֶדְרַב'

ממעטי' עבדים מאונאה מהנה קרא אם פן הדרי' סכרא דכי היכי דקונה משיכה במתנה
ה"ה במי"מ דעבדים עיין שם ומ"ש ומציאה ומתנה נקנו במשיכה לכ"ע מדאוריין' כ"כ
התוספות בע"ז דף ע"א בד"ה פרדשני וכו' ובס' א"ז למציא דף מ"ז כ' וז"ל ק"ל לר"י
מתנת מטלטלי דליכא מעות כמה יקנו תי' בתוס' דר"י מודה במתנ' פיון דליכא מעות
דקונה במשיכה אבל הרמב"ן תי' דאף מתנה אינה נקנית מן התורה אלא בחליפין או
באגב וכו' עיין שם וכבר הביא דבריה' מהריט"א בס' קהלת יעקב סימן ק"ע וכתב
דלהרמב"ן דמשיכה אינה קונה לר"י אפילו במתנה מדאורייתא נראה דכ"ש במציאה אה
דליכא דעת אחרת מקנה ונדחק דמה יענה לקו' התוספות דבכורות עיין שם ואם פן ק'
לדידה אמאי קונה בעבדים פיון דלא מהני קנין משיכה בכל מקום מיהו אינו מוכרח
דא"ל דהרמב"ן מודה במציאה והפקר דנקני' במשיכה משום דא"א בקנין אחר ונדקא
במתנה דאפשר לקנות בחליפין או באגב לא קנה במשיכה כמ"ש בס"ח קצ"ח עיין שם
ואם פן א"ל דעבדים אע"ג דאפשר בקנין פסוף ושטר ונזקה וחליפין נקנים נמי במשיכ'
דדוקא מטלטלי נתמעטו מיהו נר' דר' אמי התם ס"ל כר"ל דמשיכה קונה מדאוריית'
כמ"ש התוספות בקמא דע"ט בד"ה תקנו וכו' דר' אמי דאמר המשאל קרדום של הקדש
לחבירו מעל וחבירו מותר לבקע בו לכתחיל' משמע דסכרא דקנה מדאורייתא דאי
מדרבנן ומעל משום דמדרבנן אין יכול לחזור כמו נתנה לבלן דפ' הנהב א"כ הוי חומרא
דאת לידי גולא וחבירו מותר לבקע בו לכתחיל' עיין שם משמע דס"ל כר"ל דמשיכה
מדאורייתא ולכך בשאלה נמי אינו יכול לחזור מדאורייתא ואם פן לא עקרו קנין מעות
בעבדים אלא דמשיכה נמי קונה מדאורייתא מיהו אפשר דבמכר ס"ל כר"י ונדקא במתנה
פיון דליכא מעות קונה במשיכה מדאורייתא ושאלה הוי פמתנה: ב' עבד פנעני דינו
פקרקע וכו' בפרק קמא דקידושין פרכי' אי שדה אחוזה חוזרת לבעל לים ביובל אף עבד
פנעני חוזר לבעלים ביובל ת"ל לעולם בהם תעבדו וכו' וכ' מהריט"א בס' קהלת יעקב
דפ"ח ע"ד וז"ל פיון דקנימא לן דיש קנין הגוף לגוי אם קנה ישראל אחר מהגוי פשיטא
דאינו חוזר לבעליו הא' ביובל פיון שבא מפח הגוי דהגוי לא היה מחזיר לבעליו ביובל
דינא ביובל בישראל כתיב וא"כ ישראל שלקח מהגוי קנה קנין גמור פדין הגוי עצמו
ואינו חוזר ביובל והכא נמי ישראל שקנה עבד מגוי פשיטא דאינו חוזר לו ביובל ולא
צריך קרא לזה דהא בקרקע נמי דינא הכי וכו' עש"ב ונ"ל ראיה ממ"ש מהריצ"ט ח"מ
סי' ל"ח בשם הרדב"ז וז"ל ראובן שיש עליו כתובת אשה וב"ח ומכר קרקע שהיה לו
לגוי ואותו גוי מכר הקרק' שהוא לשמעון ועמה באים אשה וב"ח לטרון הקרקע משמעון
וטוען שמעון אני מפח הגוי קאתינ' ואין להם פח עם הגוי לפי שאין דין טרפא
בערכותיהם וישראל הבא מחמת הגוי הרי הוא פגוי תשו' הדין עם שמעון דמ"ל לב"ח
אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למאריה וכו' לא דמי לההיא דהמרדכי בפ'
חזקת בשם ריב"א וכת' הרב בסוף התשוב' לחולק דהתם הנזק הוא בכל יום וכו' עיין
שם ותשו' הרדב"ז היא בח"ב ת"ק דהא דלא אמרינן ישראל הבא מחמת הגוי הרי הוא
פגוי ליפות פחו ה"ד בהחזיק הגוי שלא פדין אכל בנ"ד שקנה פדין והחזיק בו פדין לא
אמרה ריב"א עיין שם וא"כ נר' דהכא נמי דהגוי קנה הקרק' והחזיק בו פדין ישראל
שקנה ממנו הרי הוא פגוי ליפות פחו דאינה חוזרת ביובל דמ"ל לבעלים הא' אי לא
שתקת מהדרנא שטרא למריה גם הסמ"ע בס"ק קנ"ד ס"ק מ"ה כ' דדוקא התם שישראל

הלוקח מהגוי בא להזיק לבעל החלונות שהוא מוחזק חלונותיו וזה בא להזיקו לסתום אותם אבל אם ישאל בא להזיק ללוקח בידים ולהפקיע ממנו יש לו דין הגוי עיין שם באורו ואם כן אן אשה וב"ח טורפי מישרא' שלקח מהגוי והכא נמי ביובל אינו מחזיר לו הקרקע לבעלים הא' דלהפקיע ממנו יש לו דין הגוי ועיין בספר פני משה חלק שני סימן פ"ג: סימן קצ"ז א' דין א' הנה א"ל לקנות במשיכה ושינה וכו' הטו' כ' בשם הרמ"ה דוקא היכא דשני לגריעת' כגון דבר שקנינו במשיכה ומסירה וא"ל משנה וקני ושני במשיכה למסירה אבל אם שני לקנין חשוב כגון להגבהה קנה אבל ודאי אי א"ל אל תקני אלא במשיכה לא קנה בקנין אחר אפי' אי עבד הגבהה דעדיפ' מינה כיון דגלי דעתיה דלא בעי דליקני אלא במשיכה וה"ה נמי בשוכר מקומה אינו קונה וכו' וכתב הב"ח דס"ל דמשיכה עדיפ' ממסירה וא"ל מוכר קני במסירה ומשכה קנה דשנה למעליותא והא דנקט הרמ"ה הגבהה וכו' משום וכו' עי' שם באורו וכ"כ הפרישה ע"ש ודברי הרמ"ה הם בפר' הספינה סימן כ"ה וז"ל ואי א"ל לך ומשוף וקני ואזיל איהו ועבד בה אנפא אחרני' דקל מניה כגון מידי דמיקני בין במשיכה בין במסירה וא"ל לך ומשוף וקני ואזיל איהו והחזיק בה במסירה דגרוועי גרועיה לקנייתו לא קני ואי עבד מילתא דעדיפא במשיכה כגון הגבהה דקני בכ"מ א"נ שכירות מקום קנה מ"ט דעלוי עלייה לקנייתו וכו' הרי דס"ל דמשיכה עדיפא ממסירה אומה"ט אם א"ל משנה וקנה לא קנה במסירה דגרוועי במשיכה אבל קנה בהגבהה או בשכירות מקום דעדיפא במשיכה ובסי' כ"ו כ' וז"ל אבל אי א"ל לך וקני במסיר' ואזיל ותפיס בה ומשף לה מיד אף על גב דמשכה מרה לסימנא נמי לא קנה דהא גלי מוכר אדעתיה דבמס' ניחא ליה לאקנוי ליה ובדין הוא דאי הנה תפיס בה לוקח ותו לא הנה קני אלא כיון דקא משיף לה משנה בשעת תפיסה גלי לוקח אדעתיה דבמשיכה קא ניחא ליה למקני במסירה לא ניחא ליה למקני וכיון דמוכר לא ניחא ליה לאקנוי במשיכה ולוקח לא ניחא ליה אלא במשיכה' לא קני אבל ודאי אי עייל לרשותיה דלוקח א"נ שכר את מקומו קני וכו' עכ"ל הרי שכ' ואם א"ל לך וקני במסיר' ומשכה לא קנה דאף על גב דמשיכה עדיפא ממסירה כיון דא"ל קני במסירה ודאי למעט קנייני' אחרים הוא מיהו ה"ד משיכה' דתפסת מועט תפס' אבל בשכירו' מקו' או בהגבהה דעדיפא במשיכה קנה והא דנקט הרמ"ה הכניסה לרשותו ושכירות מקום משום דספינה לאו בר הגבהה היא אבל אי שיף הגבהה ואמר לו קני במסירה אמרינן דמעט משיכה דוקא הו' אבל הגבהה ושכירות מקום תרנייהו כהדדי נינהו כמ"ש בסימן כ"ה עיין שם: ב' דין ז' ואפילו עומדת באגם וכו' וכ"ש כשעומדת ברשות הלוקח או ברשות שניהם מיהו בעי' אגם ולא בר"ה וכ"ש ברשות מוכר וכו' הסמ"ע והראב"ד בהשגות כתב וז"ל דאם עומדת ברשות הלוקח ביום לא' שהיא קנויה לו והמ"מ כת' כיון דלא אמר מעכשיו במה קנה במשיכה כבר פלגה משיכתו וכן חי בתוספות וכו' ועיין בתשו' הרשב"א ח"ג סימן ז' דהר"א דאגנון סב"ל הכי והרשב"א סימן ח' כת' עליו ולגבי מתנה נמי גרסי' בשלהי פ' האשה שגפלו משנה פרה זו וכו' ודוק בעומד' באגם הא עומדת ברשות קונה קנה דבאותה שעה קנת' לו חצירו עיין שם וכן כת' הריטב"א בס' א"ז לכתובות שם הא דא"ל קני מעכשיו וכו' והא דנקט עומדת באגם לאו דוקא דהוה הדין עומדת בר"ה אלא נקט אגם דאורח' דמילתא הני וכו' ואידך פרבא דלא אמר מעכשיו ולפיכך לא קנה אלא אם כן היתה עומדת בחצירו המשתמרת לדעתו

לאחר שלשים יום ושלש קזור בו המוכר בנותים עכ"ל: ג' ואפילו עומדת באגם וכו' פתבו התוס' ביבמות דף צ"ג בד"ה קנוייה וכו' וז"ל ואם תאמר ואמאי לא קנה לר"י פרה אפילו בר"ה או ברשו' המקנ' כמו שקנה קרקע במהיום ולאחר מיתה דקנה מהיום הגוף ולאחר מיתה פירות ושמא במהיום ולאחר מיתה משמע טפי שרוצה לקנות גוף מהיום וכו' עיין שם ועיין בתשו' מהר"י באסן סימן ע"ג אבל הרמב"ן בספ' הזכות סימן ל"ה כת' דאם אמר מעכשיו פשיטא דקנה אפי' עומדת בר"ה ואפילו ברשות מוכר פדתנו בכותב נכסיו לבנו מהיו' ולאחר מיתה דכל מעכשיו ולאחר זמן בדבר במקומו גופא קני מהיום ופירי לאחר זמן בין מהיום בין לאחר מיתה בכל מקום שהיה וכו' עכ"ל הרי דסב"ל דאפילו במהיום ולאחר שלשים יום קנה הגוף מעכשיו והפירות לאחר זמן ואפילו ברשות המוכר וכ"כ הוא הדין דלאו דוקא באגם והר' מחנה אפרים בהלכות זכיה ומתנה הקשה דאם כן מנ"ל דהוי תנאה דלפי זה נרא' דיכול המוכר לחזור בו תוך ל' יום נימא דגופא מהיום ופירא לאחר ל' יום ותו' וכו' עיין שם וכבר הר' בית שמואל בא"ה סימן קמ"ו והרב שפתי פהן בסימן זה הספיקו פן עיין שם ועיין בספר משפטים ישירים סימן פ': סימן קצ"ח א' דין א' ד"ת מעות קונות וכו' מי שמכר חפץ לחבירו במעות ולא משו' ואחר כך מכר לאחר ונתן לו המעות ומשו' החפץ נסתפ' הרב"א הביאו ה' בית דוד סימן קי"ב מי שזכה בחפץ אצל הצד הנכון שקנה לזקם שני פינן שהמוכר היה יכול לחזור בו אין לה חזרה גדולה מזו מה שחזר ומכרו לאחר עיי"ש וכי האי גוונא פתב הרשב"א בתשו' ח"ב סימן קע"ד במוכר על תנאי שבידו לחזור ומכר אותו בית לאחר אין לה חזרה גדולה מזו פדאמרי' בפח"ה גבי מחאה דאי מכרו לאחר הוי מחא' וכ"כ בתשו' ח"ד סי' ל"ד גבי שעבוד דאקני דיכול לחזור בו אם יש הוכחה אמרינן שחזר בו מן הא' מהו דפר' ח"ה והביאו מרן הב"י סימן ק"ד עיין שם והרא"ש בפר' האומר גבי התקדשי לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום פתב וזה ל' ומדלא קתני אינה מקודשת לא רצה לדקדק דלא פקעו לגמרי קידושי א' אלא אם מת ב' בתוך שלשים יום חלו קידושי א' וכו' ונדבר תימא הוא דמכי פשטה ידה וקניבלה קידושין מאחר כבר חזרה מקידושי א' וכן פתב הרשב"א בחי' שם דאין לה חזרה גדולה מזו עיין שם וגם הרמב"ן והר"ן שכ' דאין המעשה מוכיח שחזרה בה אלא עדיין דעתה דאם אפשר לחול יחילו וכן דעת הרמב"ם ומרן בב"י בא"ה סימן מ' מודה הכא דהמעשה מוכיח שחזר בו ודאי דקנה ב' ולענין מי שפרע דעת הרב"א דחייב המוכר לקבל מ"ש אבל ה' בית דוד פתב לכאורה נרא' לע"ד דאין חייב לקבל מ"ש פינן שאין תקנה לדבר דלא חייבו לקבל מ"ש אלא כדי שע"י פן יחזור ויתננו ללזקם אבל הכא דאי אפשר למה צורה מ"ש עיין שם ואיברא דלא שייך מ"ש למי שאינו יכול לעמוד בדבורו כגון דבר אינו ברשותו כמ"ש ומהר"י פן מיגאש בתשובות הובא בספר א"ז למציא על דף מ"ז ע"ב פתב וז"ל שלא לחייב מ"ש למי שמכר מה שאינו ברשותו מטעם שקבל המעות אלא אם קנה אח"ך אותו הדבר שמכר אותו ובא לרשותו שאז יכול הוא להשלים דברו אם ירצה וכו' ואם לא עמד בדבורו נחייב אותו מי שפרע אבל אם לא קנה אותו הדבר ולא בא ברשותו מן הנמנע הוא לחייב אותו במי שפרע וכו' עיין שם מיהו אפשר לומר דהיינו דוקא דבר שאינו ברשותו שאין בידו כלל לא בשעת מכירה ולא בשעת חזרה אבל בנדון דידן אף על גב דאחר חזרה אין בידו לתקן מפל מקום פינן דהיה בידו לקיים המכר וחזר הוא ובטלו

חייב לקבל על חזרתו מי שפרע דכל שהיה בידו לקיים אף שאין בידו עכשיו או שבידו עכשיו אף שלא היה בידו קודם חייב במי שפרע: ב' ד"ת מעות קונות וכו' מטלטלין אין נקנים בשט' הרשפ"א בתשו' תקצ"ז והמ"מ פ"ה מהלכות זכיייה ומתנה ושאר אחרונים הביאם הרב פנסת הגדולה ע"ש ובבתרא דף ע"ו דאמרי שטרך לספינה ל"ל מטלטלין הוא וכו' פתב בספר א"ז בשם הר"ן וז"ל נראה דהכא תרתי ק"ל ל"ל ומאי מהני ליה וכו' דשטר למטלטלין לא מהני ולא מידי ולא מקנו בשטר דאין שטר אלא לדבר שיכול לסיימו בשטר פגון קרקע א"נ עבדים שהם גיפרי' בעצמם ויכול אדם לסיימם ולהפרידן מתוך השט' מקרקע אחר או מעבד אחר אבל המטלטלין וכו' עי"ש ולפי זה נראה לע"ד דחזקה דהוי כמטלטלין נקנים בשטר פקרקע פיון דיכול לסיימם בשטר וכן פתב ה' כנה"ג בסימן ק"זאות י"ב דנקנים בדרךים שהקרקע נקנה בהם בשם האחרונים עיי"ש: ג' ד"ת מעות קונות וכו' כ' בספר א"ז למציעא ד מ"ז וז"ל ק' ליה לר"י מתנת מטלטלי דליפא מעות במה יקנה תירצו בתוספות דר"י מודה במתנ' פיון דליפא מעות דקונה במשיכה והרמב"ן תירצ דאף מתנה אינה נקנית מן התורה אלא בחליפין או באגב וכו' ע"ש ומהריט"א בספר קהלת יעקב סימן ק"ע הביא מה שכ' התוספות בע"ז דף ע"א בד"ה פרדשני וכולי דבמציעא ומתנה דליפא מעות לכולי עלמא קנה במשיכה או בהגבהה וכן פתבו התוספות בבכורות דף י"ג בד"ה מיד עמיתך וכו' דר"י מודה במציעא והפקר ובודאי דכל שפן מתנה דעדיפא דאיפא דעת אחרת מקנה אותו ולדעת הרמב"ן דלר"י אפילו במתנה משיכה אינה קונה מדאורייתא נר' דכל שפן במציעא והפקר דליפא דעת אחרת מקנ' ונדח' שם דמה יענה לקושית התוספות דבכורות עי"ש באנרף ולי אפשר דהרמב"ן מודה במציעא והפקר דקנה במשיכה משום דא"א בקנין אחר אבל במתנה דאפ' לקנו' בחליפין או באגב דהוי דאורייתא לא קנה במשיכה ונתוס' בקי' דף כ"ה בד"ה בהמה וכו' פתבו לדעת רש"י דאינ' קונה בהמה גסה במשיכה ה"ד במקח וממכר דאפשר לקנות במסירה אבל במציעא ונכסי הגר דלא אפשר בקסירה קנה במשיכה ומהרימ"ט בחיד' שם הקשה דאם פן מאי פריף פילי לר"ש במה יקנה אימא פיון דא"א בהגבהה קונה במשיכה ותירצ דמקח וממכר בעי זכיייה גמורה להוציא מרשות הראשון אבל במציעא ונכסי הגר סגי בקנין גרוע פדאשפחן בכר' המניח דהגבהה פחות מג' קונה בהפקר ובשאר קניות בעי שלשה כדכתבו התוספות שם ובסוף מציעא איפא מאן דאמר דהבטה גרידא קונ' בהפק' עיין שם ועוד דבמציעא ונכסי הגר ליכא ענין אחר אבל במשא ומתן דאפשר בקנין חליפין או בשכירות מקום לא תקנו עש"ב והכא נמי אפשר לומר לדעת הרמב"ן דמשיכ' אינה קונה מדאורייתא במתנה דהוי כמשא ומתן דמוציאו מרשות הראשון וגם אפשר בקנין חליפין או באגב או בשכירות מקום אבל במציעא והפקר מודה דקנה במשיכה מדאורייתא אפילו קנין גריע פיון דלא מוציא מרשות א' וא"א נמי בקנין אחר ולדעת התוספות דר"י מודה במתנ' דקונה במשיכה פיון דליפא מעות הא דלא אמרינו דפילי לר"ש קונה במשיכה פיון דלא אפשר בהגבהה עיין שם בעצמות יוסף ומהרש"א: ד' ד"ת מעות קונות וכו' רש"י פ' הנהב דמ"ח כ' דנ"מ לענין איסורא פגון אם קידש בו את האשה לר"י הוי קידושין דמדאורייתא קניה ודידיה הוא ולר"ל לא הוי קידושין עיין שם ובפרק קמא דפסחי' ד' ז' גבי המקדש מש"ש ולמעלה אפי' בחיטי דקורדינ' אין חוששין לקידושיו ופי' רש"י מש"ש ולמעלה מתחילת שש דאיסורא דרבנן

הוא משמע דאפי' בתרתי דרבנן דהיגו חמץ דרבנן ונשעות דרבנן אין חוששין לקידושין עיין שם וה' בני יעקב בתשו' סימן פ' כ' דהא ודאי רש"י ס"ל דעקרו בתקנתן דבר תורה ומ"ש דאם קידוש בו מקודש' היגו דס"ל כמ"ש התוס' בפ' המפקיד דמ"ג דלר"י דאית ליה דבר תורה מעות קונות לא הפקיעו חכמים פח שיש לו להמוכר במעות שיכול להשתמש בהן כיון דקונות מן התורה והוי שואל עליוהו ולא מצי אמר נשפרו מעותיך בעלמיה ולא תקנו משיכה אלא כדי שלא יאמר לו נשפרו חטיף בעלמיה אבל לר"ל ודאי כיון דמעות אינם קונות אסור להשתמש בהם ולא הוי שואל עליוהו עיין שם ואם פן לר"י כיון דיכול להשתמש בהם הא ודאי דאם קידוש בהם אשה מקודשת כיון דמלנה להוצאה ניתנה ש"ל הם משא"כ לר"ל דסובר דמעות אינם קונות מה"ת ואסור להשתמש בהם לכך אם קידוש בהם אשה אינה מקודשת דהוי מקדש בגזל ומ"ש רש"י בתמץ דרבנן אפילו בשעות דרבנן אינה מקודשת ה"ט כיון דאין האשה יכולה להשתמש בהם ואנו בעי' שיתן לה דבר שיהא שו"פ ותהא יכולה ליהנות בפרוטה ההיא וכיון שיהא אינה יכולה ליהנו' בהם אינה מקודשת משא"כ ה"כא דקידשה במעו' הלואה ויכולה ליהנו' מהם עיין שם ומלשון רש"י שכ' דמדאוריית' קניה ודיניה הוא לא משמע פן ובפ' השוכר את הפועל דס"ג אמרינן בא עליה ואחר כך נתן לה אתונה אסור ומוקי לה דא"ל התבעלי בטלה זה ופריף וכי אמר לה בטלה זה מאי הוי הא מחסר משיכה ומוקי לה בזונה נכרית דלא קניא במשיכה ופירש"י נכרי לאו בר משיכה הוא דכי פתיבה משיכה בישראל פתיבה או קנה מיד עמיתך עיין שם בתוס' משמע דלר"י דדבר תורה מעות קונות ניחא וז"ל הרמב"ם בספ"ט מהלכות תרומות יראה לי שאם מכר הפהן פרתו לישראל ולקח הדמים אף על פי שעדיין לא משף הלוקח הר"ז אסור להאכילה תרומה שדין תורה מעות קונות ואם מכר ישראל פרתו לפהן אע"פ שנתן הדמים לא תאכל בתרומה עד שימשוף ע"ש וכתב ה' בני יעקב בתשו' סי' פ' דקפ"ב ע"ב דהרמב"ם ס"ל דבמקו' איסור' דאוריית' ספוקי מספק"ל אי עקרו בתקנתם דבר תורה או לא ולכך כת' דלא יאכילנה תרומה כיון שהמעות קונו' מן התור' ואפשר שבמקו' איסור' דאוריית' לא תקנו ומפני שהדבר ספיקא בידו פתב גם פן שאם מכר ישראל לפהן דלא תאכל כיון דמדרבנן אינו קנין פספו עיין שם: ה' דין ב' הגבהה וכו' פתבו התוספות בקידושין ד' כ"ו בד"ה אי נמי וכולי בשם הר"מ דנקט חבילי זמורות שהם מאכל לפילי ומגביה לפילי חבילי זמורות למעלה והוא קופץ ומגביה עצמו למעלה מן הארץ ואוכלים ואין לתמוה אי חשיבה הגבהה בכך דכה"ג אשפחן בפ' שלוח הקן פי הכי דליגביה ולקניניהו, ע"ש וכתב הרמב"ן בחי' וזה נוח יותר מפירש"י שהעמיד ע"ג מקום גבוה לא הוי הגבהה דהמנוח בקרקע בקרקע הוא חשוב וכן פתב הריטב"א בחי' לשם: ו' דין ה' יתמהמה המוכר וכו' פתב ה' צמח צדק סי' ל"א וז"ל וא"ל למה הפקיעו חכמים קנין מעות דאוריית' לא הי"ל לתקן אלא שכל זמן שלא משף הלוקח יהא באחריות המוכר שלא יאמר נשפרו כו' אבל מעות קונות ואין יכולים לחזור ותי' דא"כ הלוקח לא יעשה משיכה כיון שהוא באחריות המוכר לכך תיקנו שלא יהיו מעות קונות דע"כ הלוקח חושש שמה יחזור בו המוכר וימהר לעשות משיכה עיין שם ואפתי ק' שהרי פתבו התו' בקידושין דכ"ח בד"ה שמה וכו' וא"ת אמאי עקרו קנין מעות וכולי הו"ל לתקן שיקנו המעות עם המשיכה וכו' וי"ל דשמה לפעמים הלוקח מושף החטים ואם לא קנה במשיכה לחודא יאמר למוכר נשפרו

חטיף וכו' עיין שם וא"א אפתי הי"ל לתקן שיקנו המעות עם המשיכה ואם נתן מעות ולא משה הרי באחריות המוכר ואם משה ולא נתן מעות יהא באחריות הלוקח שלא יאמר למוכר נשרפו וכולי אבל התוס' בעירובין ס"פ חלון תי' בשם ר"י דמשום תקנת השוק עשו פן שלא להצריף תרתי משיכה ומעות וכתב עוד על דברי ריב"ן וז"ל וא"ת אם פן כשנתן הלוקח מעות ולא משה יאמר לו המוכר נמינשרפו מעותיך בעלגיה פיון דאין המעות קונות לו ואי לאו תי' ריב"ן היינו יכולין לומר דלא חיישי' להכי משום דלא שכיח שיאחר המשיכה לאחר נתינת המעות פיון דאין המעות קונות עיין שם משמע דאם המעות קונות חיישי' שיאחר המשיכה ולכך חיישי' שפא יאמר לו נשרפו חטיף ואם פן אם יתקנו שיהא אחריות על המוכר כ"ש שיאחר הלוקח המשיכה וחיישי' לפסידא דמוכר אבל לתי' ריב"ן ק' וראב"ן בפ' הנהב דצ"ה ע"ד פתב וז"ל וא"ת גבי חליפין נמי כשמחליף חטים בשעורים ומשה בעל השעור' את החטים ליתקנו נמי דלא ליקנו שפא יאמר לו נשרפו שעור'ך בעלגיה תריץ ס"ס מה תועיל לו התקנה הרי יאמר נשרפו חטיף ואם טרחתי להציל שעורים שלי דל"ד למעות יטול בידו ויצא ואינו יכול לומר נשרפו דבלא טורח מצי להציל בפעם א' אבל פירות ל"מ וא"ת דליתקנו שיהא קונה החטים שפשה פדי שיצילם והשעורים נמי יהיו ברשותו עד שימשכם בעל החטים פדי שיצילם בעל השעורים תריץ תקנה לזה והפסד לזה לא יפה לתקן דשפא בעוד שהיה עוס' להציל א"ז היה נשרף זה דל"ד למעו' ופירו' של מעו' אין טורח להציל שעם הצלת הפירו' יכול להציל מעו' דאיכ' תקנה לבעל המעות בלא הפסד בעל הפירות ואם לא הציל פושע הוא וחיוב עכ"ל הרי דראב"ן ק"ל בחליפין חטים בשעור' דליתקנו שיהא קונה החטים שפשה והשעור' נמי יהיו ברשותו עד שימשכם בעל החטים פדי שיצילם בעל השעור' ותי' דאין לתקן תקנ' לזה והפסד לזה דשפא בעוד שהוא מציל א"ז נשרף זה ונר' דבקנין מעות לא ק"ל דליתקנו שיהו המטלטלין ברשות המוכר פדי שיצילם דאין לו הפסד דאין טורח להציל המעות דא"ל כתי' ה' צמח צדק דכינון דמעות קונות והמטלטלי' קנה הלוקח ואם יתקנו שיהיו ברשות המוכר לאחריות אחר משיכת הלוקח תקנה לזה והפסד לזה לא תקנו שיפסי' המוכר אבל בקנין חליפין ק"ל שיתקנו שיהא קונה החטים שפשה והשעורים נמי יהיו ברשותו פיון שלא משכם בעל החטים: ז' הג"ה וכן אם התנה בהדיא דהמעות יקנו קנה כ"כ מרן הב"י כדאמר' קרקע דאי אמר אי בעינא בכספא אקני קנה והד"מ פתב דל"ד דהתם אינו תקנת חכמים שלא יקנה בכסף רק שהוא מקום שנוהגים לכתוב שטר ולכך מהני תנאי אבל הקא דתקנת חכמים אימא לא פלוג בתקנתם וכן הסכים הפרישה בסי' ר"א ונהביא ראיה ממ"ש הר"ן ונהביאו הב"י סימן קצ"ד דאם א"ל יקנה במסירה היכא דבעי משיכה או לקנות במשיכ' בר"ה לא קנ' דל"ד לאומר אי בעי בכספא וכו' ע"ש ולא ראיה היא דהתם בדבר שאינו קנין לא מהני תנאי אבל המעות דקנו מדאוריית' ונחכמים שתקנו שלא יקנה מהני תנאי וכן פתב המח"א בה' קנין מעות סי' ב' ע"ש ואם פן לר"ל דמשיכה מדאורייתא ולא המעות לא מהני תנאי ובש"מ למצייעא דמ"ז ע"ב פתב וז"ל רשב"ל אומר משיכ' מפנרשת מה"ת וא"ת מנ"מ אי הוי מה"ת או מתקנת חכמים ס"ס לא קנו מעות אלא משיכה וי"ל דנ"מ לענין מילתא דלא שכיחא דלא גזרו רבנן וכולי ואי משיכה מן התור' אם פן במילתא דלא שכיחא נמי לא קנו מעות א"נ נ"מ לענין מעילה וכו' תו' חיצוניות עיין שם ולדברי מרן הב"י נ"מ לר"י דאע"ג דתקנו

חכמים שלא יקנו מעות אם התנו בהדיא שיקנו המעות יקנה אבל לר"ל דמשיכה מה"ת ולא מעות לא מהני תנאי והרב הלכות יום טוב דל"ב ע"ד הביא ראיה מדאמרין בפ"ב דבכורות גבי הלוקח גרוטאות וכו' וא"א מעות קונות משיכה ל"ל הב"ע שקבל עליו לדון בדיני ישראל וכו' אלמא אע"ג דאין דינו של גוי רק בכסף אם רצה שיהא דינו כישראל דקונה במשיכה ש"ד וה"נ כישראל אף שעקרו חכמים קנן מעו' לגבי פל ישראל מ"מ פשהתנה בהדיא שיהא דינו פדין יתומים והקדש דקי"ל דאוקמוה אדין תורה דקונן ומקנן בכסף ש"ד והרב שם הביא מה שהק' המח"א על הראשונים שכ' דהרוצה למפור בהמה לגוי פדי לפוטרה מן הפכור' יקח ממנו במעות וג"כ ימשוך אותה הגוי לרשותו דל"ל הא פשהתנה עם הגוי שיקנה במשיכה או בדמים סגי פדאמר גבי הלוקח גרוטאות מהגוי ותי' דה"ד כל זמן שלא חזר בו הגוי שפטר וקבל קנן הישראל אין ישראל יכול לבטל הקנן אבל אם הגוי בעצמו חזר בו ורוצה לבטל המקח מטעם דלא קנה קנן הגוי יכול לחזור דרה שקבל לדון בדיני ישראל דבור בעלמא הוא בלא קנן ולמה לא יוכל לחזור דאיתי דבור ומבטל דבור ולא מהני קבלתו אלא לענן שאין הישראל יוכל לחזור אם הגוי לא חזר עש"ב ולכאורה נראה דה"ה ישראל עם הישראל שהתנו שיקנו במעות בדבור בעלמא בלא קנן יכולי לחזור דאיתי דבור ומבטל דבור אבל הא ליתא שהרי מרן הב"י למד פן מדאמרין גבי קרקע דאם אמר אי בעינא בכסף אקני קנה פדאיתא בסימן ק"ץ והתם אם התנה הלוקח אם ארצה אקנה בכסף ונתן הפסף על תנאי זה אין המוכר יכול לחזור ואם התנה המוכר אין הלוקח יכול לחזור וה"נ אם התנה שיקנה בכסף בלא משיכה אין יכול לחזור ואם פן אם התנה ישראל עם הגוי שיקנה בקנן ישראל אמאי הגוי יכול לחזור וכן ק' על הטור י"ד סי' קל"ב שכ' וז"ל ישראל שפטר יינו לגוי צריף ליהדר שלא יאסר בעודו ברשותו פיצד יעשה יקח ממנו המעות קודם שימפור לו היין ויתנה עמו שיתנם לו במתנה אף אם לא יתן לו היין דאל"ה לא נקנו לו שאין מעות קונות בגוי וכו' וכן כתבו התוס' בע"ז דע"א ועיין שם תי' אחרים ואמאי הא סגי להתנות הגוי שיקנה במעות פדין ישראל ונתו' ריש קידושין בד"ה ואשה וכו' הוכיחו דגוי קונה בחליפי' מדאמרין גבי ע"ע הנמכר לגוי מפסף מקנתו בכסף נקני' ואינו נקנה בחליפין ש"מ דשאר דברים נקנים בחליפין לנכרי עיין שם וא"א אימא דשאר דברי' אין נקני' בחליפין לגוי אלא דאם התנה בהדיא שיקנו בחליפין בדיני ישראל קנה ואשמעי' קרא דאין ע"ע נקנה בחליפין אפ' התנה בהדיא ואי אמרינן דישראל עם ישראל לא מהני תנאי לקנות במעות גיחא דגבי יין נסוף לא מהני תנאי עם הגוי לקנות במעות דדוקא למ"ד דגוי קונה במעות ולא במשיכה מהני תנאי לדון בדיני ישראל לקנות במשיכה אבל למ"ד דגוי קונה במשיכה ולא במעות לגבי ישראל אבל לגבי קני סודר דמהני כישראל ק' אמאי (א"ה עכ"מ) ואח"ך מצאתי וה' קרית מלך רב וכו' (וה' קרית מלך רב ח"ב בספ"א מה' זכיה הק' בשם הרב אביו דא"כ מאי פריף בע"ז דס"ג וכי אמר בטלה זה מאי הוי הא מחסרא משיכה וכו' אמאי לא מוקי לה בדפירש ותי' דעיקר הקו' אינה אלא אליבא דר"ל אבל לר"י דלענן אתנן אזלי' בתר קנן מעות דאורייתא ולר"ל דמעות אינם קונות מדאורייתא אלא במשיכה אפ' פירש לא מהני פנין דאינו קנן עיין שם וליתא שהרי כ' התוס' שם דמשני בזונה גויה לרשב"ל דאמר לעמיתך במשיכה הא

לגוי בכסף דאלו לר"י אית ליה דגוי במשיכה ומשום דר"ח דס"ל כר"י משני ואבע"א וכו' עיין שם וא"כ אפתי ק' אמאי דחקי אליבא דר"י לאוקומה בדקאי בתצרה ושוניה ניהלה אפותיקי בתנאילוקמא בדפני לקנות בלא משיכ' מיהו בלא"ה מצי לאוקומ' בהקנה לה הטלה בקנין סודר ונראה משום דא"כ פנין שקנאתו במעות או בק"ס משעה א' נהרי הוא כפקדון אצלו נדאי דהוי אתגן ומאי ואח"ך נתן לה אפילו וכו' כי משני בזונה גויה אשמעי' היא גופה דגוי קונה בלא משיכה וכן באפותיקי אשמעי' דאע"ג דבידו ליתן לה המעות ולא זכתה בו עד לאח' הזמן שקבע עמה ולא נתן לה מעות אפ"ה אסור: ח' דין ט' מסירה אינה קונה אלא בר"ה וכו' דעת ר"ת דמשיכה קונה בסומטא וכ"ש מסירה דעדיפא ממשיכה וכן פירש"י וז"ל רב האי בספר המקח שער י"ג דל"ב ע"ב וענין המסירה פה היא לעולם אינה קונה במסירה אא"כ פי' לו המוכר ללוקח קנה אפילו במסירה או שא"ל בלשון שדומה ממנו שרוצה בהקנאתו אליו ואפ"י במסירה שהיא פחותה מכולן וכו' והיא שפי' לו הכי אפי' בר"ה קנה וכ"ש בסומטא וכ"ש אם הוסיף הלוקח בחונק הקנייה ומשף או הגביה וכו' אפילו רבנן הודו לר' דמסירה קונה בר"ה וכו' וכיון שהמוכר רוצה בכף אפילו בר"ה נמי קנה וכ"ש במשיכה וכו' או הגביה והגבהה פנין שהלוקח והמוכר קבלו על עצמם המקח וכו' ובא הלוקח ומשף או הגביה הרי זה קנה הלוקח אע"פ שלא א"ל המוכר לה ומשוף וקנה ובהגביה וקנה אבל לענין המסיר' אם לא עשה שם המוכר אלא מסיר' בלבד ולא פי' ללוקח לה וחונק וקנה לא קנה לפי שהיא פחותה מכולם עכ"ל: ח' דין י"ב והלה הלוקח ומשף לא קנה עד שישמכנה כדינה וכו' וה"מ בפניו ובסתמא או דא"ל לה והחזיק וקנה אבל אם א"ל לה וקנה במסירה והלה הלוקח ומשף לה מיד אע"ג דמשכה מר"ה לסומט' נמי לא קנה דהא גלי דעתיה דמוכר דבמסיר' ניתא ליה להקנות לו וכיון דמוכר לא ניתא ליה להקנות במשיכה ולוקח לא ניתא ליה לקנו' במסיר' אלא במשיכ' לא קנה אבל נדאי אם הפניסה לרשותו דלוקח או שכר את מקומה קנה הרמ"ה בפרק הספינה סימן כ"ו עיין שם ונראה דס"ל דאם א"ל לה וקנה במסירה והלה ומשף אף ע"ג דמשיכה עדיפא ממסירה פנין דא"ל קנה במסירה נדאי למעט קניה אחרת הוא מיהו ה"ד משיכה דתפסת מועט תפסת אבל בשכירות מקום או בהגבהה דעדיפא ממשיכ' קנה והא דנקט הרמ"ה הפניסה לרשותו ושכירות מקום משו' דספינה לאו בת הגבהה היא אבל אי שייף הגבהה וא"ל קני במסירה אמרי' דממעט משיכה דנקא הוא אבל הגבהה ושכירות מקום תרנויהו כהדיני ניהו כמ"ש בסי' כ"ה עיין שם:.

ט' (השאלה נאבדה) תשובה נראה דאפי' לדעת רב האי ונהרי"ף דהמעות הוי פהלואה ברשות המוכר ותייב באחריותו אפי' מאונסים גדולים פבר כ' המח"א בה' גזילה סימן כ"ד וכן פתב בה' קנין מעות סי' י"ב דאם לא נתקני' המקח המעות חוזרין בעין וגזל הם ביז המוכר אם לא החזירם ומה"ט אם קיבל מי שפרע אינן ברשות המוכר ובה' ניתא מאי דק"ל על הרי"ף דמאחר דס"ל דכיון דמעיקרא אדעתא להוציאם הוו הלואה גביה א"כ פי' נמי א"ל שקול זונד אחר קבלת מי שפרע לא נפטר מאחריותם עד שיעשה השבה גמורה פדין כל מלנה אלא דכל שאינו רוצה להשלים לו מקחו הרי זה חייב להחזיר ללוקח מעותיו פמות שהם ואינו יכול לומר לו אפרע לה ממקום אחר וכן פתב הריטב"א בחי' שם וכן פתב הר"ב בש"מ בפ' הנהב וז"ל משמע מדברי דאי קבל עליו מי שפרע

וא"ל שקול זונך ואיתגיסו פטור ואין זה ברור דכיון דאמרי דהני זוני אתו לידיה פדין
מלנה הרי במלנה נדאי אם א"ל לנה למלנה הרי מעותיה מונמי תא שקול זונך לא
מיפטור בקך עד שיתגם לידו וכו' וא"ל כיון דהני זוני לא אפקי וכבר קבל עליו מי שפרע
הרי בטל מפאן תורת מקח ולית ליה לאפוקי מפאן ואילך אלא פפקדון הווי גביה ובכי
למהדרי למאריה ובפקדון נדאי כיון דא"ל טול את שלך פטור וכו' עכ"ל הרי דחזרו
המעות פקדון וא"כ בנדון דידן המעות ביד הגוי הרי הם פפקדון ומקר"י ו' הרא"ש ואחיו
ה"ר יעקב בתשו' שהביא מן הב"י ס"י צ"ט שכתב אם פן המעות הם הלואה אצלו
ונמצא הוא חייב לב"ח מדר' נתן וכולי נראה דס"ל פדעת הרמ"ה והסכים עמו הטור
דאפי' קבל עליו מי שפרע וא"ל טול מעותיה חייב בכל האונסים פדין מלנה גמורה עד
שיעשה השבה שמועלת במלנה עיין שם מיהו נראה דה"ד לחייבו למוכר באונסים אבל
להפסיד הלוקח מעותיו לא אמרי' הכי וכן ראיתי לה' שמחת יום טוב סימן נ"ד שהכריח
ח"י זה מדברי הטור וכן הרמב"ם בפ' כ"ו מה' מלנה דין י"ב שכ' האשה שלותה מלנה
על פה דאם היו אותם מעות ההלואה בעין יחזרו אותם למלנה והמ"מ תמה כיון דמלנה
להוצאה ניתנה תקף שלותה זכה בה הבעל וכולי ונראה דה"ט כיון דאינו יכול לפרע
ממנה הוי הלואה בטעות דאלו היתה יודע שהיה מפסיד מעותיו לא היתה מלנה לה וכיון
שהיא בטעות חזרו המעות פקדון בידה ומ"ה יחזרו לו מעותיו ע"ש וה"נ לא אמרי' דהווי
הלואה פדי שפסיד זה מעותיו ועיין בתשו' מה"ר צבי סי' ס"ח: סימן ר' א' דין ה' פלוי
וכו' לא קנה פן הוכיח הר"ן פ' הזורק וכן הסכים בים של שלמה שם סי' ה' עיי"ש: סימן
ר"א א' דין ב' וכן פל דבר שנהגו התגרים וכו' ונראה דאפי' קנין קרקע מהני מנהגם דהא
הוי דבר של מעות וכתב הרשב"א דבכל דבר של ממונ ע"פ מנהגם קונים וכולי ואם פן
מ"ל מטלטלין ומ"ל קרקעות מהר"ם מטראני בתשו' בס' אבקת רובל סימן פ' ומרן שם
בסימן פ"א נראה מסכים נמי בזה ע"ש: סימן ר"ב א' דין א' המקנה קרקע ומטלטלין כא'
וכו' התוס' בקמא די"ב בד"ה אנא וכו' כתבו דקנין אגב מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא
וכן כתב הרא"ש בפ' הגזל והובא בב"י סימן שס"ג עיין שם בהש"ף וה' בית יהודה
בח"מ סי' י"ב כ' שפן מוכח מדברי הרמב"ם דקנין אגב דרבנן שכ' בפ"ו מה' מכירה
המקנה שט"ח אגב קרקע דקנה השטר ויכול למחול אחר שמכרו וקא אינו יכול למחול
אלא בקנין דרבנן וכ"כ הלח"מ שם ע"ש ולא דק דכל קנין שטרות בכו"מ או באגב הוי
דרבנן כיון דמילי ניהו אבל קנין מטלטלין אגב קרקע מדאורייתא ובפ' הספינה מדמין
קנין דרבנן לקנין דאורייתא וכו' מבואר בדברי הלח"מ שם וכ"כ הרמ"ה בפ' מי שמת
סימן פ"ג וז"ל ושמעי' נמי דמכירת שטרות שט"ח וכולי מדרבנן בעלמא הוא דאי
מדאורייתא פי חזר המוכר או היורש ומחלו אמאי מחול וכו' וכי תימא ואי מדאורייתא
לא קני לה אמאי איצטריף קרא למעוטי שטרות מאונאה פי איצטריף קרא למעוטי בשטר
פקדון דכיון דפקדון פל היכא דאיתיה ברשות דמריה קאי ומצי מקני ליה לגופיה קנין
גמור פי מוזבין ליה לשטרא נמי וכתב ליה קני לך וכל זכות דאית בה קני ליה לשטרא
ולממונא דכתיב ביה פל היכא דאיתיה קנין גמור ושוב אין המוכר יכול למחול והוא דקני
אגב ארעא דקני ליה לשטרא וקני להו למטלטלין פל היכא דאיתיה א"נ דקנו מניה והוי
הוא פקדון מידי דלאו מטבע וכו' עכ"ל הרי דס"ל דקנין אגב וקנין סודר הווי דאורייתא
ושטר פקדון אפילו מטבע נקנה באגב מדאורייתא ואין המוכר יכול למחול או אם אינו

מטבע נקנה בק"ס מדאורייתא ואין המוכר יכול למחול אצל שטר חוב דאין החוב נקנה
אג"ק ולא בק"ס אם פן השטר דמילי ניהו לא נקנה מדרבנן ולכך המוכר יכול למחול
והרמב"ם לא כ' אלא המקנה שט"ח אגב קרקע דיכול למחול אצל המוכר שטר פקדון
אגב קרקע אה"נ דאינו יכול למחול פדברי הרמ"ה וכ"כ הריטב"א בחי' לקידושין דכ"ו
שפן דעת רבו דקנן אגב מדאורייתא עיין שם וה' כנה"ג הגב"י אות ד' גסתפק אם הנה
לו מטלטלין ברשות המקבל והקנה אותם לו אגב קרקע מי נימא דגלי דעתיה הנותן דלא
ליקני אלא אגב קרקע פדאמרי' בפ"ק דמציעא גבי ראה את המציאה ונפל לו עליה דכיון
דנפל לו עליה גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דליקני בד"א לא ניחא ליה דליקני ולמ"ד
דלא קי"ל פההוא שינויא לא מבע"ל ויש לחלק דהתם גבי מציאה גלי דעתיה דנפל עליה
שלא רצה שיקנו לו ד' אמות שלו אצל בנותן מתנה שהנותן אינו רוצה שיקנה להמקבל
ד' אמות שלו מנ"ל שגילוי דעת הנותן יחוב למקבל שלא יקנה לו חצרו ע"ש ולא ראה
מ"ש הטור בסימן קצ"ז בשם הרמ"ה דאם הוא ברשות הלוקח ולא קבל עליו המוכר
שמוכר לו סתם אלא א"ל משוה וקני גלי דעתיה דלא ניח"ל דליקני ליה רשות ללוקח
ודברי הרמ"ה הם בפ' השותפין סי' כ"ה עיין שם הרי דס"ל דמהני גילוי דעת המוכר
לחוב ללוקח שלא יקנה לו חצרו והיינו כמ"ד דאפי' בקנן מדאורייתא מהני גילוי דעת
דחצרו קונה מדאורייתא והתימא על ה' כנה"ג שכ' דגם למ"ד דלא מהני גילוי דעת אלא
בקנן דרבנן גסתפק פן משום דקנן אגב מדרבנן ע"ש דאפילו בקנן אגב דרבנן פיו
דקנן חצר דאורייתא: ולכאור' נראה דהיינו כמ"ד דאפי' בקנן דאורייתא מהני גילוי דעת
דחצרו קונה מדאורייתא אצל בסי' רס"ח כ' מרן הב"י דהרי"ף והרמב"ם והרא"ש ס"ל
דלא קי"ל דהך שינויא פדעת הרא"ה דאפי' בקנן דרבנן לא מהני גילוי דעת וכן דעת
הטור שם שפכת בד"א בסימטא וכו' ולפיכך ראה המציאה בר"ה ונפל לו עליה לקנותה
לא קנאו עד שיגיע לידו ואם קדם אחר והגביה קנאה עיין שם משמע דבסימטא קנה ולא
מהני גילוי דעת וכן פסק מור"ם שם ואלו הכא בסימן קצ"ז פס' דאפילו בקנן דאורייתא
מהני גילוי דעת ואין חצרו קונה לו וא"ל להפך דגילוי דעת הלוקח והמקבל לא מהני
דדרכו לפרש יותר לפי שבכל דבר מסופ' יד הלוקח על התחתונה מה שאין פן הנותן
והמוכר וכי האי גוונא כ' ה"ר"ן גבי דלא דייקנין לישנא יתירא אלא בנותן דאין צריך
לפרש דנקסי בחזקתו הם מה שאין פן במקבל הביאו מרן הב"י בסימן רמ"ח עיין שם
והכא נמי אם הזוכה עשה קנן אחר לא אמרינן גלי דעתיה אף קשה על מרן שפ' בסימן
קצ"ח סי"ב אף על גב דמסירה קונה בר"ה ואין צריך שימסור לו מיד ליד אם התחיל
למשוה גילה דעתו שאינו רוצה לקנות בחזקה זו אלא במשיכה ואם לא עשה משיכה
פדינה מר"ה לסימטא לא קנה והם דברי הרשב"א בשם מהר"י ו' מיגש הובא בבית יוסף
עיין שם והוא אגיל לטעמיה דסבירא ליה דקנימא לן פההוא שינויא פמבנאר בסימן
רס"ח בב"י אצל לדעת הרי"ף והרמב"ם דלא קנימ' פהך שינויא אמאי מהני הכא גילוי
דעת הלוקח ואפשר לומר דדוקא התם לא מהני גילוי דעת משום דבנפילה לא קנה כלל
ולא אמרינן שטעה בדבר שאינו קנן כלל אצל גבי משיכה דקונה אמרינן דלא רצה
לקנות במסירה אלא במשיכה ואם פן נראה דגם הטור בסי' קצ"ז שכ' דאם הוא ברשות
הלוקח ואמר לו המוכר משוה וקני גיל' דעתו דלא רצה להקנות לו רשות לוקח האי
טעמ' משום דמשיכ' קנן היא ואע"ג דחצירו קונה לו מדאורי' אמרי' דלא רצה להקנות

לו אלא במשיכה דהיא קנן דרבנן אע"ג דהוי קנן דרבנן ואין חיל בין גילוי דעת הנותן למקבל וא"כ אפי' למאן דאמר דלא קנינא לן פהו שינויא נראה דאם היו לו מטלטלין ברשות המקבל והקנה אותם לו אגב קרקע לכולי עלמא אמרינן דלא רצה להקנות לו חצרו אלא אגב קרקע ודלא כהר' פנסת הגדולה ושוב נדפס ספר מעין גנים לרב אד"א וראיתי לו בסימן קצ"ח שתי' פן בדע' מרן ותירץ עוד דבמקח וממכר מהני גילוי דעת דאמרי' שהלוקח לא רצה לקנות ומשקה הקנן כדי שיכול לחזור בו אבל מציאה למה ישקה קנינו שלא יקנה בד"א ע"ש ונראה דמתנה דינה כמכר דאם המקבל משוה אמרינן דלא רצה להקנות במסירה מיד דשונא מתנות הוא ומשקה הקנן והריב"ש סימן שמ"ה פתב וז"ל ול"ד נמי למאי דאמרינן בפר' קמא דמציעא גבי ראה את המציאה ונפל לו עליה ש"ה דכיון דנפל לו עליה גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דליקני בד"א לא ניחא ליה דליקני דהתם הוא דאין ארבע אמות קונות לו שלא מדעתו ואם היה דעתו שיקנה מדין ארבע אמות לא היה צריך לנפילה שכב' קנה בד"א וכו' אבל במי שמקנה בשני קנינים אף ע"פ שאין ארבע אמות מועיל קנה מדין האחר ולא אמרי' לא גמר להקנותו אלא בשניהם וכו' אלא אמרינן דליפות פחו' כ' פן וכו' עיין שם ומהר"י י' מיגש בתשו' סימן ק"ו כת' דה"ט פיון שגלה דעתו דלא ניחא ליה דליקני ליה ארבע אמות אם פן הני ארבע אמות לאו חצרו פלל אבל אם היתה המציאה בחצרו ונפל עליה לא אמרינן פיון שפפל עליה גלי דעתיה דלא ניחא ליה דתקנה לו וכן אם מחל חוב בקנן גרוע לא אמרינן הואיל וכיון למחול בקנן ובכטול הקנן נתבטלה המתנה עיין שם וכן כ' מהראנ"ח סי' ע"ז הביאו הרב פנסת הגדולה בסימן רמ"א הגהו' ב"י אות ל"ה דאם מחל חוב בקנן או שנתן דבר מעו' המופקדים בידי המקבל בקנן לא אמרינן דלא גמר להקנותו אלא בקנן ואין קנן קונה במעות עיין שם וכן ראיתי למהרשד"ם סימן שי"א שפתב דמתנה בשטר בקנן גמו' כל נכסיה מטלטלין וכסף וזהב ומעות שכ' ואין לערער על המתנה מהא דקנינא לן דמטלטלין אינן נקנים בשטר ומעות אין נקנים בחליפין וכולי דמתנה זו אינה צריכה שום דבר וכו' פיון שהפל היה בידיו ברשותו וכולי עש"ב הרי דסבי"ל פיון שהעדים מעידים שמסר הפל בידי המקבל המתנה אפילו היא בקנן דלא מהני למעות לא אמרינן דלא גמר להקנות אלא בקנן ואין קנן במעות וה"נ אמנתן מטלטלין שפחצור המקבל אגב קרקע קנה ונר' דלמאן דאמר דקנן אגב דרבנן אם מכר מטלטלין באגב ונזר ומחלן או נתנם לאחר בקנן דאורייתא קנה השני וכן דקד' ה' לחם שלמה בקו' קנן אגב סימן מ"ה מדברי המבי"ט סימן פ"ה דדוקא בקנן סודר אינו יכול למחול משו' דקנן סודר דאורייתא אבל בקנן דרבנן יכול לחזור כמו במוכר שטר חוב לתבירו ד יכול למחול מהאי טעמא דקנן שטרו' דרבנן עיין שם וכן בתשובות הגאונים שפתבתי בריש סי' ס"ו עי"ש: ב' נקנו המטלטלין וכולי בפרק קמא דקידושין אמר רבא לא שנו אלא שנתן דמי פולן אבל לא נתן דמי פולן לא קנה אלא פנגד מעותיו ונראה דה"ט כדאמר שמואל גבי שטר דלא קנה במכר עד שיתן דמי' דלא גמר מוכר ומקנה עד דקבל דמי והכא נמי בקנן אגב לא גמר ומקנה עד דקבל דמים ומהר"ט"א בספר קהלת יעקב דף ז' תמה למאן דאמר דקנן אגב דאוריית' פיון דמעות קונות ד"ת מנ"מ בקנן אגב דבעינו עד שיתן דמים ואפשר לומר דנ"מ בקנן אגב אפילו לא נתן מעו' בעין אלא שהמוכר היה חייב ללוקח דמלנה אינה קונה ובאגב קונה עם המלנה עיין שם וכן פתבו התוס'

דכ"ז ע"ב בד"ה בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים וְכוּלֵי וְז"ל וְה"ר שְׁמוּאֵל מֵאֵיבֵר"א פִּירֵשׁ שְׁנֵתָן
דְּמֵי פְּלוֹן פְּלוֹן שֶׁהַמוֹכֵר הָיָה חַיִּיב לְלוֹקַח מְעוֹת כְּכֹר וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְבִּאוּתָם מְעוֹת לֹא הָיָה
קוּנָה וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְכֵן כְּתֹב הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' הַבֵּיאַה מְרֹן הַב"י סִימֵן קצ"א וְהַמ"מ בַּפ"ז
מֵהֵלְכוֹת מְכִירָה גַבֵּי שְׁטֵר דָּאָם הָיָה חַיִּיב לוֹ קִנְיָה בְּשְׁטֵר עֵי"ש אָבֵל בְּעַל הַתְּרוּמוֹ' שְׁעַר
ס"ד ח"ג גַּבֵּי שְׁטֵר דְּלֹא קִנְיָה עַד שְׂיִתָּן דְּמִים בְּעֵינֵן וְלֹא סָגִי בְּמִלְוֵה נִרְאָה דְּהִכָּא נָמִי בְּקִנְיָן
אֲגַב בְּעֵינֵן עַד שְׂיִתָּן דְּמִים בְּעֵינֵן וְאִם פֶּן קָשָׁה מֵאִי נִפְקָא מִינְהּ בְּקִנְיָן אֲגַב וְכֵן לְדַעַת
הַרְמַב"ם דְּקוּנָה בְּמִלְוֵה מֵאִי נִפְקָא מִינְהּ בְּקִנְיָן אֲגַב וְיִמָּה שְׂתִירְזָן ה' דְּרַבָּא סְבִירָא לֵיהּ
כַּר"ל וְכֵן פְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת בַּע"ז דַּע"א בַּד"ה רַב אֲשֵׁי וְכוּלֵי לִיתָא דְּהַתּוֹסְפוֹת שָׁם בַּע"ז
הוֹכִיחוּ דְּרַבָּא סְבִירָא לֵיהּ כַּר"י וְלֹא כַּר"ל מְדַאֲמַר בַּפֵּר' הַחֹלֵץ דְּהִלְכָה כַּר"ל בְּתַלְתָּ מִקְלֵי
הָא בְּעֵלְמָא סְבִירָא לֵיהּ כַּר"י עֵינֵן שָׁם מֵהוּוּ כְּכֹר כ' הַרִיטְב"א בַּח"י גַּבֵּי שְׁטֵר וְז"ל וְכ"ת
נָתַן לוֹ דְּמִים לְמָה לֵיהּ לְמִקְנֵי מִדִּין שְׁטֵר לִיקְנֵי בְּכֶסֶף וְכוּ' הָא לִיתָא דְּהָא קְנֵי בְּמוֹכֵר שְׂדֵהוּ
מִפְּנֵי רְעוּתָהּ אִי נָמִי בְּדַפְרִישׁ לִיקְנֵי בְּשְׁטֵר לְחוּד אוֹ דְּלֹא לִיקְנֵי בְּכֶסֶף אִי נָמִי בְּשְׁנֵתָן לוֹ
דְּמִים שְׂאִינָם רְאוּיָם לְקִנּוּת פְּלוֹן מְלוּה וְכוּ' עַכ"ל וְאִם פֶּן אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּקִנְיָן אֲגַב בְּדַפְרִישׁ
דְּלִיקְנֵי בְּאֲגַב לְבַד אוֹ דְּלֹא לִיקְנֵי בְּכֶסֶף וְכֵן כְּתֹב הַרְשָׁב"א בַּח"י דָּאָם פִּירֵשׁ קִנְיָה בְּאֲגַב
לְבַד עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת רִי"ד גַּבֵּי מְכָר לוֹ עֶשֶׂר שְׂדוֹת וְכוּלֵי פְּלוֹן שְׁלֹא רָצָה
לְהַקְנוֹתוֹ בְּכֶסֶף אֲלֵא בְּחִזְקָה וּבְמַטְלָטְלִים בְּאֲגַב אִם שְׂיִקְנָה הַפֶּל קִנְיָה וְרַבָּא לֹא אָמַר אֲלֵא
רַק בַּסֵּת' אָבֵל הִכָּא דְּפִרְיֵשׁ פִּרְיֵשׁ עֵינֵן שָׁם אִי קָשָׁה שְׁהֵרִי עֶקְרוּ קִנְיָן מְעוֹת בְּמַטְלָטְלִין
שְׂמָא יֵאמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ חֲטִיף בְּעֵלְיָהּ וְאִם פֶּן הִכָּא נָמִי בְּקִנְיָן אֲגַב דְּבַעֵי' שְׂיִתָּן דְּמִים נִיחָוּשׁ
שְׂמָא יֵאמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ וְכֵן בְּקִנְיָן סוּדָר לְמֵאן דְּאָמַר דְּדִינוּ כַּשֵּׁט' וְלֹא קִנְיָה עַד שְׂיִתָּן דְּמִים
בְּמַטְלָטְלִין נִיחָוּשׁ שְׂמָא יֵאמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ וְיֵשׁ לוֹמַר פִּינֵן דְּבַקְנֵן אֲגַב וְחַלִּיפִין אִי פִּרְיֵשׁ
דְּקִנְיָן בְּלֹא מְעוֹת שְׂיִיף שְׂמָא יֵאמַר לוֹ נְשָׂרְפוּ הִכָּא נָמִי אֶפְיֵלוּ בְּסֵתָם דְּעִיקָר הַקְנֵן הוּא
בְּקִנְיָן סוּדָר אוֹ בְּאֲגַב אֲלֵא דְּלֹא אָמַר וְהַקְנָה עַד שְׂיִתָּן דְּמִים וְלֹא עֶקְרוּ רַק קִנְיָן מְעוֹת אָבֵל
בְּקִנְיָן סוּדָר וְאֲגַב לֹא פְּלוּג רַבְּנֵן וְעֵי' בְּסִפְרָ קַהֲל' יַעֲקֹב דָּף צ"ז ע"ג: ג' הַג"ה וְיֵשׁ אוּמְרִים
דְּאֶפִי' קַרְקַע בְּשִׁכְרוּ' וּמַטְלָטְלִין בְּמַתְנָה וְכוּלֵי וְקַרְקַע מְוֹשְׁאָל וּמַטְלָטְלִים בְּמַתְנָה יֵשׁ מִי
שְׁכ' דְּלֹא קִנְיָה וּמַדְבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת נִרְאָה דְּקִנְיָה ר' יְרוּחָם וְלֹא יִדְעָתִי לְמָה יִגְרַע שְׂאֵלָה
מְשִׁכִּירוֹת וְכֵן מוֹכַח לְהַדְיָא מַדְבְּרֵי הַתּוֹס' פ"ק דְּמַצִּיעָא וְהָרָא"ש שָׁם הַש"ף וְכֵן כְּתֹב בְּעַל
הָעֵיטוֹר בְּדִינֵי אֲגַב דַּכ"ח ע"ב וְז"ל וְכִי מִקְנֵי לֵיהּ אֲרַעָא לֹא בְּעֵי לֵיהּ לְמִיתִיב נִיְהִלְיָהּ
בְּמַתְנָה אֲלֵא אֶפְיֵלוּ בְּשִׁכְרוֹת וְא"נ בְּשִׂאָלָה וְכוּ' וְשָׁם ע"ג כ' וְז"ל וְש"מ פְּרוּזְבוּל וְאֲגַב
חַד דִּינָא אִיתָ לְהוּ וְכִי הִיכִי דְּאָמְרִי בְּפְרוּזְבוּ' מְזַפָּה לוֹ שְׂדֵהוּ וְאָמְרִינֵן נָמִי הַשְׂאִיל מִמְּנוּ
מְקוֹם לְתַנּוּר וְכִינִים כּוֹתֵב עֲלָיו פְּרוּזְבוּל ה"נ לְעַנְיָן אֲגַב בְּשִׂאָלָה אוֹ בְּשִׁכְרוֹת סָגִי וְכוּלֵי
עֵינֵן שָׁם וְהַרְשָׁב"ש בְּסִפְרָ תְּקוּן סוּפְרִים שְׁעַר י"ט הַבֵּיֵא דְּבָרֵי בְּעַל הָעֵיטוֹר וְהַרְשָׁב"א
בְּתַשׁוּ' שְׁכ"כ דְּכָל שְׁפוּתֵב עֲלָיו פְּרוּזְבוּל מִקְנָה ע"ג וְכֵן כַּת' הַטּוֹר סִי' קִי"א דְּבִשְׂאֵלָת
מְקוֹם אוֹ בְּשִׁכְרוֹת סָגִי עֵינֵן שָׁם: ד' דִּין ב' בַּד"א כְּשִׁהִיו אוֹתָם מְטַלְטְלֵי צְבוּרִים וְכוּ' נַר'
דַּס"ל דְּכִינֵן שְׂהַקְנוּ קַרְק' הו"ל בְּחִצְרֵי שְׂקוּנָה וְלֹא נִתְחַנְּוּרוּ דְּבָרֵי לְאַחַרְוֵינִים דַּא"א דְּדוֹק'
בְּעוֹמֵד בְּצַד חִצְרוֹ אוֹ חִצְרוֹ הַמְשַׁתְּמֶרֶת וְכוּלֵי הַרְשָׁב"ש בַּס' תְּקוּן סוּפְרִים שְׁעַר ט"ו עֵינֵן
שָׁם: ה' הַג"ה וִי"א דְּאֶפְיֵלוּ צְבוּרֵי וְכוּ' כְּתֹב הַס"ך דַּס"ל דְּאֶפִי' בְּחִצְרָה הַמְשַׁתְּמֶרֶת לֹא
מְהַיֵּי וְה"ט דִּיאִין חִצְרוֹ קוּנָה אֲלֵא כְּשִׁהִיָּא כְּכֹר חִצְרוֹ מִשָּׂא"כ דְּחִצְרוֹ וּמַתְנָתוֹ בָּאִים כְּאֶחָד
עֵינֵן שָׁם וְכַבֵּר הַסָּמ"ג עֶשְׂרִין ע"ד כ' סְבָרָא זֹו בְּשֵׁם רִיב"ן וְז"ל הַמוֹצִיא מְעוֹת בְּגַל וְכוּ'

ואף על פי שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו לא קנה פאן חצרו מפני שזה דבר שאינו עשוי לימצא ועוד פירש ר' משה הטעם מפני שזו חשוכה פאבוכה ממנו ומפל אדם וריב"ן פי' דהוי חצרו הבאה לאחר מפאן שהפלי היה טמון מימי אמוריים ועדיין לא היה חצרו עד לאח' מפאן וכו' עיין שם והרב דברי אמת בקו' ז הביא תי' זה בשם תו' חיצוניות בס' אסיפת זקנים במציעא בפ' א"מ וכ' שהיא דעת יחיד ולא מצאתי לו חבר עיין שם ולא ראה הסמ"ג שכ"כ בשם ריב"ן ומשמע דס"ל פנותיה והב"ח בס"י ר"ס הביאו ע"ש והמח"א הלכו' מכירה והרב חסדי דוד בפ"י לתוספתא פ"ב דבתרא דחו דברי הלש"ף עיין שם באנרף ולא ראו דברי הסמ"ג בשם ריב"ן ומה שהק' ה' דברי אמת שם מדאמר רבא בגיטין דכ"א פתב לה גט ונתנו ביז עבדו וכתב לה שטר מתנה קנאתו ומגורשת בו והא חצר מהלקת בכפות עיין שם ולא מטעם אגב דעבד לא תשיב פקרק' לענין אגב אלא מדין חצר ותי' דס"ל דרבא מיירי שהבעל נתן הגט ליד עבדו ונתן לה העבד וכבר קנאתו ושוב א"ל הרי את מגורשת ממני בגט זה ע"ש ולפ"ז נראה דס"ל מתנה שנתן הבעל לאשתו קנתה קנין גמור ומיקרי חצרה לענין זכייה והתוס' בבתרא דף נ"א בד"ה במתנה וכו' כ' וז"ל תימא דאמרי' בגיטין פקרק הזורק גבי ההוא ש"מ דכתב גט וכו' מה שקנתה אשה קנה בעלה ומאי קושיא והא במתנה אין הבעל אוכל פירו' אם פן לא קנה בעלה ואור"ת דאין תלוי באכילת פירו' למיקרי חצרה וכולי דלא מיקרי חצרה לענין זכייה אלא פשוטות ומוכרת קיים היקף פשוטן לה הבעל אף על גב דאינו אוכל פירות פנין שאם מקרה ונתנה אינו קיי' לא מיקרי חצרה וכו' ובירושמי לא משמע כפיר"ת וכו' ור"י אומר דאפי' תלוייה הזכייה בפירו' מפל מקו' פריף שפיר התם מה שקנתה אשה קנה בעלה שלא היה נותן לה הבעל מקום הגט אלא משאיל ודוקא במתנה הוא דקאמ' דקנתה ואין הבעל אוכל פירות עכ"ל א"כ לדעת ר"י קרקע שנתן הבעל לאשתו מקרי חצרה לענין זכייה ואם נתן לה הגט באותו חצר זכתה לה חצרה ומגורשת אבל לדעת ר"ת לא מקרי חצרה לענין זכייה פנין דאם מקרה ונתנה אינו קיים ואם נתן לה החצר ואח"ך נתן לה הגט בחצר אינה מגורשת דמה שקנתה אשה קנה בעלה א"כ הקנה לה החצר והגט כא' פדאמרי' בר"פ הזורק ואם פן מימרא דרבא דכתב לה גט ונתנו ביז עבדו וכתב לה שטר מתנה ה"ט משום דהעבד פחצרה וגיטתה וחצרה פאו פאחד כפירש"י שם והסמ"ג תי' כר"י דהיה דפ' הזורק מיירי בשאלה והר"ן בר"פ הזורק תי' דגט זה לא היה בביתו של ש"מ אלא בבית השליח שהוא עשה שליח מעשה לתת גט לאשתו והגט היה עדיין בבית השליח ורבא אמר לשליח דליקני ליה ההוא דנוכתא אבל אם הבעל עצמו היה נותן מתנה מתגרשת דמקרי חצרה וכן כתב הריטב"א בחי' בשם רבו ונכון הוא ע"ש גם הרמ"ה הביאו הטור א"ה בסימן פ"ה ס"ל דאם מקרה או נתנה קיים עיין שם ואם פן לכל הני רבנותא מקרי חצרה לענין זכייה ואפ' שזה דעת הראב"ד ותוס' חיצוניות דרבא מיירי בנתן לה העבד ואחר כך אמר לה הרי את מגורשת וכו' דזה שנתן לה בעלה מיקרי חצרה ו' ויש חולקין וכו' זה דעת הרא"ה וכ' הרשב"ש בס' תקון סופרים שער י"ט שפן נוטה דעת הר"ן עיין שם אבל הריטב"א בחי' פתב וז"ל ומסתבר' דלשון אגב ממש בעי' ולא סגי בלשון עם וקרא ומתני' דנקט וכולי עיין שם וכן מהרש"ל ביש"ש פקרק קמא דקידושין סימן מ"ט דחה דברי הרא"ה עיין שם: ז דין ד' הקנה שדה לאפטרופו' וכו' וכן עיקר לפי' פשמקני' מטלטלי' ליתומים כותבים קרקע לאפטרופו'

ומטלטלי ליתומים אבל לקטן שאין לו אפטרופו' לא הרשב"ש בס' תיקון סופרים שער י"ט ע"ג שם ונר' לדעת הרמב"ם ומרן בסי' רל"ה ס"ז דקטן שקנה קרק' אין המוכר יכול לחזור דזכין לאדם שלא בפניו ע"ש אם פן הקא נמי אם הקנה לקטן קרק' ואגבה מטלטלי קנה אלא דבמקנ' או שקנה לו אפטרופוס הוי זכיה גמורה ואין הקטן יכול לחזור אבל מכר לקטן יכול הקטן לחזור מיהו נראה דאם הקנה לו קרקע ואגבי מטלטלי אע"ג דכחול לחזור בקרקע אינו יכול לחזור במטלטלי דלא גרע ממתנה ע"מ שכ' רש"י והתוס' בערכין דף ל' דאפילו במקר דחוזר נקנה המטלטלין אגבו ע"ג שם וכ"ש הקא דהמוכר אינו יכול לחזור: ח' ומטלט' ליתומים קני וכו' כת' מרן הב"י נ"ל דל"ד ליתומים דה"ה לגדול שיש לו אפטרופו' וכו' וא"א דל"ד ליתומים או לעניים דאין להם יד פלל בלא גבאי ובלא אפטרופו' משא"כ אדם גדול שאם ירצה הפל בידו אם לא בנשתטה דהוי כמו קטן מהרש"ל ביש"ש פ"ק דקידושין סימן מ"ו ע"ג שם: ט' הג"ה גבאי וכו' נראה דס"ל דכל שיש לו טובת הנאה הוי בגבאי מהר"י באסן בתשו' סי' נ"ד ע"ג שם: יו"ד דין ו' אין קרקע נקנה אג"ק נראה דלא מהני אגב אלא במטלטלין דלא חשיבי דנגררי' אגב קרקע ומתני' וקרא דנקא דתנו נכסים שאין להם אחריו' נקני' וכו' אבל נכסי שיש להם וכו' כ"כ בש"ט: י"א אין קרקע נקנה אג"ק וכולי וכ"ש דאין קרקע נקנה אגב מטלטלי' כדאמרי' בהדיא במציעא דמ"ז ע"ג שם וכתב מהר"ש צרור בס' חוט המשולש סי' ד' במתנה שכ' בשטר מקרקעי אגב מטלטלי' בטיילה ולא תלינו הטעות בסופר ע"ג שם אבל הרשב"א בתשו' ח"ד סימן רי"ז כתב וז"ל שטר יצא וכתב בו ושעבדתי לה מקרקעי אגב מטלטלי' ויש מי שאומר דלא נשתעבדו לו הקרקעו' לפי שלא שעבדום אלא אגב מטל' ויש מי שאמר שזה נראה כטעות ידי סופר ועוד דמן הסתם פל נכסיו משועבדים לו הדין עם מי תשו' הדין עם השני שאמר פהלקה דאפילו אין פתוב בו אחריות הא קי"ל דאחריות ט"ס וכ"ש זו שכבר פי' שהוא משעבד לו ואע"פ שאמר שהוא משועבדי' לו אגב מטלטלין לא גרע משעבוד סתם וכו' ועוד פי' זה נדאי נראה דטעות יד סופר דמי אפא מ"ד דלא ידע שאין קינין אגב מטלטלין אלא נדאי ט"ס הוא לגבי שעבוד הקרקע מיהא עכ"ל ונראה דנדאי דה"ה במתנה אמרי' דט"ס הוא מה"ט דמי לא ידע דאין קוני' קרקע אגב מטלטלין אבל אם נתן קרקע אגב קרקע נר' אמרי' דט"ס הוא וכ"כ הרשב"א בסי' ש"א במתנה דלא נקנה אלא באגב ואין קרקע נקנה באגב אלא שקינים המתנה מפח הקנין שכתוב בסוף השטר ע"ג שם ולא אמרי' דט"ס הוא דאין פשוט והמבי"ט סי' רמ"ט כתב מדכ' הרא"ש בפ' ח"ה דאם א"ל בפ' החזיק בא' מהם וקנה פולן קנה אפי' לא נתן דמים משמע דס"ל דקרקע נקני' באג"ק ע"ג שם וליתא שיהי' הרשב"א בחי' לקידושין כתב ג"כ וז"ל מיהו כשפירש לו קני קרקע אג"ק א"נ בעשר שדות קני השאר בחזקה של זו קני דהא במתנה וכו' וכן אמרו רבותינו בעלי התוס' משמו של ר"י הגזן ע"ג שם וכן כתב רבי' ירוחם נתיב י"א ח"א ע"ג שם והרי התוס' והרשב"א ור' ירוחם ס"ל דאין קרקע נקנה אג"ק והקא קנה מדין חזקה שהחזיק באחד מהם כאלו החזיק בכולן אלא דבסתמ' לא גמר והקנה עד שיתן דמים אבל כשפירש קנה בחזקה ולכאורה נראה דהרשב"א ור' ירוחם ס"ל דבמתנה אם החזיק באחד מהם קנה הפל אבל הרא"ש שכ' בפ' ח"ה דמתנה נראה דהוי כמו מקר ולא נתן דמים פולן ע"ש נראה דס"ל דלא קנה בחזקה אלא דבמקר אהני חזקה כשנותן דמי פולן אבל כשלא נתן

דמי כולן: יו"ד דין ז' קרקע כל שהו וכו' בפ"ק דקידושין להזכיר דלא בעי צבורין מדתנן קרקע כל שהו וכו' א"א בעי צבורין כל שהו למאי חזי ונדחי פגון שפנעץ בה מחט ותלה בה מרגליתא וכו' מהראנ"ח הביאו הכנה"ג לכאז' נר' דהא דבעי למימר דאי לא בעי צבורין קרק' כל שהו סגי היינו משום דלא ס"ד פגון שפנעץ בה מחט וכו' אבל למאי דמסיק דלא בעי צבורין א"ל דמ"מ בעי קרקע הראוי לצבור עליו אף מטלטלין ומתני' דקתני כל שהו היינו לתלות בו מחט וכו' ע"ש וזה לחם שלמה סי' ד' כתב דאין צריך דהא אמרי' ת"ש דלא בעינן צבורין ממעשה דמרוני א' דלקח בית סלע וכו' א"א בעי צבורין ב' סלע למאי חזי וכו' הרי בהקדמי דאי לא בעי צבורין ניחא דאע"ג דמוקי מתני' בפנעץ בו מחט אלא בעי מקו' לצבור המטלטלי' ע"ש ולא דק דה"נ למאי דמוכח ממעשה דמרוני דלא בעי צבורין ליפא מקום לצבור לא בעי ומתני' דקרקע כל שהו וכו' לאו בפנעץ בו מחט מייירי אבל למאי דנדחי' דבית סלע ק' פסלע והא דלא בעי צבורין פשיט"ל מדרב הונא דנקנה השטר אגב קרקע אימא דבעי מקום הראוי לצבור בו המטלטלי' ובית סלע דקש' פסלע וכן ממתני' דקרקע כל שהו וכו' בפנעץ מחט איירי מיהו מדאמר ת"ש מעשה דר"ג וכו' ומקומו מושפך לו ש"מ בעי צבורין בה ופי' בשיטה מדאיצטריך ר"ג להשפיר מקום המעשר דאי לא בעי צבורין בשכירות קרקע כל שהו סגי עיין שם וא"א דבעי מקום הראוי לצבור אימא דלא בעינן צבורין אבל בעינן מקום הראוי לצבור ולכך השפיר להם מקום המעשר דמ"ל מקו' המעשר או מקום אחר אלא ודאי אי לא בעי צבורין בקרקע כל שהו סגי ואפשר דהיינו דפסקינן הילקתא צבורין לא בעינן אגב וקנן בעינן מאתר דפשטי' לעיל דלא בעי צבורין ל"ל לחזור ולפסוק דלא בעי צבורי' אלא דאשמעי' דלא בעינן צבורין כלל אפילו מקום הראוי לצבור ודוקא אגב וקנן בעי' וז"ל הסמ"ג עשין פ"ב וקרקע כל שהו קונין ע"ג מטלטלי' שרוצה פדמסקי' שם הילקתא צבורין לא בעינן ואגב וקנן בעי' עכ"ל: י"ג הג"ה ואין צריך לסיים וכו' מתנה שכתב בה נתתי לו דא"ק ואגבן וכו' להאורה פיון שלא סימנו הד' אמות לא קנה וכו' אבל מאחר שהמנהג פשוט לכתוב סתם אגב דא"ק בלא סיום אין לפוסלו כמ"ש הריב"ש להכשיר מדין המנהג דומי' דסטימותא וכו' מרן בתשו' בס' אבקות רוכל סימן צ"ח עיין שם וכתב ה' גנת ורדים פלל ה' סימן ג' דאינו יכול לומר קי"ל בהרמב"ם ומהר"י ו' מיגש מאחר שנהגו דלא פנוטייה עיין שם.

י"ד ויכול להקנות' אגב מקומות של בה"כ וכו' כ' ה"ר"ן משם הרא"ה דמי שיש לו אב אינו יכול לזכות אגב ב"ה לפי שאין לו זכות בה דאע"פ שמתחילה זיכו אוהה לכל העולם א"א לזכות אלא לנולדים אבל למי שלא הנה בטולם אלא שהבן זכה מכח ירושת אביו ומי שיש לו אב אין לו זכות בב"ה וכתב הרשב"ש בס' תיקון סופרים שער י"ט ואנו הסכמנו שלא לדון פן אע"ג שמן הדין אינו פלוס דתנאי שבממון קניין ע"ש: ט"ו דין ח' אם היו עבדים בתוכה קנה וכו' כתב ה' פני משה ח"ב סימן צ"ח על שטר מתנה שכתוב בו שנתן לפ' כל מה שיש לו מקרקעי ואגבן מטלטלי' ועבדים ושפחות וכו' פשט הלשון משמע דהעבדי' ושפחות בכלל דאגב קרקע נקנו דתיבת מקרקעי ואגבן וכו' קאי למטלטלי' ומושף אחר עמו העבדים והשפחות ואם פן שמדין אגב נקנו העבדים והשפחות בעי' שידוע לנו שהיו באותה שעה עומדות בבית או אפשר דתלי' מסתמא שהיו בבית אבל א"ל דדוקא דלא קאי האגב רק למטלטלי' הסמיך לו אבל העבדים והשפחות נקנה

בק"ס פמו שהקנה הקרקע בק"ס ע"ש ונראה דאם כ' מקרקעי ואגבן עבדים ושפחות וכו' לא קני' דלא אמרי' מסתמא היו בביתו באותה שעה ומרן בתשו' בספר אבקת רוכל בסי' צ"ח פתב ונ"ל ועל מה שהקניית שליש הפתי' אגב דא"ק ואין קרקע נקנה אג"ק י"ל שאעפ"כ קנתה מפני שמלבד לשון זה של אגב יש לשונות אחרים של מתנה בשטר זה ויש לפרש דלא קנימי הקנין אגב אלא לק"ס שפתוב בסוף קאי עליהו שהרי פתב ותחזיק והוא לשון מתנה וכולי עיין שם ואם פן בנדון ה' פ"מ שם אח"ך פתוב ומעו"מ יזפה ונחזיק במתנה הנז' זכיה גמורה וכו' אמרי' דלא קאי אקנין אגב אלא אקנין סודר זכה ונר' דה"ד דשלא נתן אלא עבדי' או קרקע אגב קרקע פדי שלא לבטל השטר שלא עשו העדים פהוגו אמרינו דלא קאי אקנין אגב אלא אק"ס אבל הכא מתקיים השטר במטלטלין דנקנו אג"ק: ט"ז אם היו עבדים בתוכה קנה וכולי דעת הרי"ף נראה דאפילו אין העבדים בתוך הקרקע קנה דאין חיל במטלט' בין גידי בין לא גידי הכנה"ג ע"ש וכ"כ בש"י קידושין שפן נר' דעת הרי"ף ע"ש: י"ז דין י"ד לא קנה פלים שעליה וכו' תימא שהרי בפ"י דעתו בתפיסת' דאם תפס קנה ושפא סובר הרב פיון דאסיקנא הילקתא בכפות משמע דמסקנה דקשאינה פפותה לא קנה הרשב"ץ חלק שני סימן רע"ב דף נ"ז עיין שם.

סימן ר"ג א' דין ח' חוץ ממטבע שאינו נקנה בחליפין וכו' לא אמרי' הכי אלא פגון שיש מטבע שיש במקום פלוני ורוצה לקנותו אינו נקנה בחליפין אבל מי שקנה מידו לתת מנה לפלוני קנה לפי שגשתעבדו נכסיו לאותה מתנה הרדב"ז סימן תרס"ד עיין שם ולכאורה שנה תלוי במחלוקת שכ' הטור בסימן רנ"ג סמ"ב ונ"ל ש"מ שהיתה אשתו מעוברת ואמר אם תלד אשתי זכר יטול מנה וילדה זכר יטול מנה וכו' פי' רב אלפס והר"י הלוי דהא לא איירי אלא בש"מ שדבריו פכתובי' וכמסורי' דמו אבל לא בברייתא דאפ"י אם קנו מידו קי"ל אין מטבע נקנה בחליפין וכו' וא"נ דהא לא שייך הכא למימר אין מטבע נקנה בחליפין שאינו קונה לו מנה במטבע רק שמחייב עצמו ליתן לו מנה ומשעבד לזה נכסיו עיין שם בב"י וכו' בית יהודה סי' י"ג בטענה ט' דהרי"ף והר"י הלוי ס"ל דהאומר תנו מנה לפ' ממש דוקא ולא שנה מנה אבל החולקים ס"ל דשנה מנה קאמר עיין פם א"כ הרי"ף והר"י הלוי ס"ל דאפ"י מנה סתם אין נקנה בחליפין והחולקים ס"ל דמנה סתם שנה מנה קאמר וקנה והב"ת שם כ' דהרי"ף והר"י הלוי ס"ל דמתני' סתם משמ' אפי' באומר יטול מנה זה שהוא בעין ול' המ"מ לא משמע הכי ועוד דרוב הפוסקי' ס"ל דמנה קאמר ולא שנה מנה וכן פסק מרן ס' י"ט ע"ש ואם פן אינו נקנה בחליפין הטור שם סל"ד כ' ונ"ל ש"מ שאמר תנו מנה לפלוני נותנים וכו' וכו' הרמ"ה דוקא במצוה מחמת מיתה שקונה באמירה או במחלק כל נכסיו וכו' אבל היכא דלא אקני אלא חד מנה בסתם לא קני באמירה דהוי מתנת ש"מ במקצת ובעי קנין פמו מתנת בריא והכא פיון דמנה אקני ליה אפילו בקנין לא קני דמטבע אינו נקנה בחליפין עיין שם בב"י הרי דס"ל דמנה סתם אינו נקנה בחליפין וכבר כת' הסמ"ע ס"ק מ"ב דלא אמרי' דשנה מנה קאמר פמו שכת' הטור בסמ"ב לפי סברתו דשאני הכא דאמר תנו מנה דמשמע מנה בעין עיין שם וכן הסכים הרב בני אהרן סימן ע"ג והר' בני יעקב דף נ"ג ע"ב עיין שם אם פן האומר תנו מנה לפ' לכולי עלמא מנה ממש דוקא ולא שנה מנה אלא דלהרי"ף והר"י הלוי סביב' להו גם באומר יטול מנה מנה ממש דוקא אבל הטור סביב' ליה ד'יטול מנה לא הקנה

מְנָה בְּמִטְבֵּעַ רַק שְׂמֻחָיִיב עֲצָמוֹ לִיתֵן לוֹ מְנָה וְדָלָא כְּמִהְרָ"י עֲיָיָאֵשׁ וְעֵינָן בְּתִשׁוּ' הַרְשֵׁב"ש
סִימָן קי"ד וּמֵהֶרְשֵׁד"ם חֵא"ה סִימָן רל"א וְרֵאִיתִי לְהֶרְמֵב"ם בְּתִשׁוּבוֹת פֶּאֶר הַדּוֹר סִימָן
צ"ט שְׂפֹתַי וְזֶה לְשׁוֹנוֹ רְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הִתְנוּ וְכוּ' שְׂאֵם יַחְזוֹר אַח' מֵהֶם צָרִיף לִיתֵן לְחִבְרֵי
מֵאָה דִינָרִים כְּסָף טָבִי וְתִקְלֵי דְמִתְנָה מְעַכְשָׁיו וְכוּ' תִשׁוּ' צָרִיף שְׂבִשְׁעַת הַקְּנָן הָיָה לְהֶם
מְמוֹן מְנוּחַ בְּשׁוּם מְקוֹם בְּבֵית אוֹ בְּיַד אַחֲרִים וּבְזֶה יִהְיֶה הַתְּנָאי קִיָּים דְּהָא אִין אָדָם מִקְּנָה
דְּבָר שְׂלָא בָּא לְעוֹלָם וְצָרִיף לְהַחֲרִים חָרָם סְתָם אִם הָיָה לוֹ מְמוֹן בְּשַׁעַת הַקְּנָן אוֹ לֹא
עכ"ל וּא"א אֶפְיָלוֹ הָיָה בְּרִשׁוּתוֹ הָא קִיָּמָא לֵן דְּאִין מְטְבֵעַ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אֶלָּא מִשְׁמַע
דְּסִבִּירָא לִיָּה דְמָה שְׁקִנּוּ מִיָּדוֹ לְתַת מְנָה לִפִּי שְׁנִשְׁתַּעְבְּדוּ נְכָסִיו לְאוֹתָהּ מִתְנָה גַּם
הַטּוֹר בְּסִי' קכ"ו בְּשֵׁם הַרְמ"ה פְּתַב דְּוָקָא מִמִּי שְׁהִמְעוֹת בְּיָדוֹ אֶבְלִמְהַנּוֹתָן לֹא מְהִי קִנְיָן
דְּמִלְנָה לְהוֹצָאָה נִיתְנָה וְאִין אָדָם מִקְּנָ' דְּבָר שְׂאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְכַת' הַסְמ"ע שֵׁם סִקִּי"ט
דְּבִפְקָדוֹן לֹא מְהִי קִנְיָן כְּשֶׁהֶם מְעוֹת דְּאִין מְטְבֵעַ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אֶבְל בְּהַלְוָאָה דְּלְהוֹצָאָה
נִיתְנָה וְנְכָסֵי הַלְוָה מְשֻׁעָבְדִים לְמִלְנָה הַנּוֹצְרָף לְטַעַם דְּאִין אָדָם מִקְּנָה דְּבָר שְׂחִינּוּ בְּרִשׁוּתוֹ
עֵינָן שֵׁם הָרִי דְּסִבִּירָא לִיָּה דְּהַלְוָאָה נִקְנִית בְּחִלְיָפִין אֶלָּא מִשׁוּ' דְּלְהוֹצָאָה נִיתְנָה וְהָיָה דְּבָר
שְׂאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ וְהַמְרָדְכִי בְּפֶר' הַפּוֹתֵב כַּת' בְּשֵׁם ר' אֶלְעָזָר בֶּר שְׁמִשׁוֹן דְּאֵם הַקֵּן לְחִבְרֵי
גוּף הַמִּלְנָה בְּחִלְיָפִין אוֹ אג"ק אִינוּ יָכוֹל לְמַחֵל וְכַת' ה' נְתִיבוֹת מְשֻׁפֵּט דָּף ע' דְּטַעוֹת סוֹפֵר
מִלַּת בְּחִלְיָפִין דְּאִין מְטְבֵעַ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין בִּין פְּקָדוֹן בִּין מִלְנָה עֵינָן שֵׁם וְכַב' רֵאִיתִי לְרֵאָב"ן
בְּתִשׁוּ' סִימָן מ"ח דָּף י"ט ע"ג שַׁכַּת' עַל דְּבָרֵי רֵאָב"ש וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אִישְׁתַּבְּשָׁתָא פִּי מְטְבֵעַ
אִינוּ נִקְנָ' בְּחִלְיָפִין אֶבְל הַלְוָאוֹת וְחוֹבוֹת שְׂבִתְלָמוֹד מְטְבֵעַ הֵן וְכוּ' עֵי' שֵׁם הָרִי דְּרֵאָב"ש
סִבִּירָא לִיָּה דְּמִלְנָה נִקְנָה בְּחִלְיָפִין וְלֹא אֶמְרִי' אִין מְטְבֵעַ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אֶלָּא בְּפְקָדוֹן אֶבְל
רֵאָב"ן סִבִּירָא לִיָּה דְּאִין מְטְבֵעַ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אֶפְיָלוֹ בְּמִלְנָה וְכֵן כְּתַב בְּסִפְרֵי תַמִּים דְּעִים
סִימָן ק"ס וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אֶקְנִינָהוּ נִיְהִלְיָה אֶסִּיפָא דְּבִיתָהּ מִפְּאֵן מְשֻׁמַּע לִיָּה לְרַבִּי דְּהִנֵּי זוּזֵי
פְּקָדוֹן הָיוּ שְׁהֶם בְּעֵין דְּאִי לֹא הָיוּ בְּעֵין הִנָּה לִיָּה לְאַקְנוּיִי בְּחִלְיָפִין וְכוּלֵי הָא חֲזִינָן בְּכַמָּה
דְּוִכְתִּי שְׂבִתְלָפִין שְׂבִסוּדָר יָכוֹל לְהַקְנוֹת אֶפְיָלוֹ דְּבָר שְׂאִינוּ בְּעֵין הִכָּא נְמִי מ"ל הָאֵלוֹ זוּזֵי
לֹא הָיוּ בְּעֵין אֶלָּא מִלְנָה הָיוּ גְּבִיָּהוּ וְכוּ' עֵינָן שֵׁם הָרִי דְּסִבִּירָא לִיָּה דְּמִיָּרִי בְּמִלְנָה וְאֶפְיָלוֹ
הִכִּי אֶמְרִי' הֵתָם דְּאִין מְטְבֵעַ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אֶלָּא אַגַּב קֶרְקַע אֶבְל ר' סִבִּיר"ל דְּמִלְנָה נִקְנִית
בְּחִלְיָפִין וְהֵתָם מִיָּרִי בְּפְקָדוֹן: ב' דִּין יו"ד יֵשׁ אוֹמְרִים הוֹאִיל וְחִלְיָפִין וְכוּ' זֶה לְשׁוֹן
הַמְרָדְכִי בְּפֶר' מִי שְׂמַת מְעַשָּׂה בְּאֶחָד שְׁהַקְנָה לְחִבְרֵי בְּקִנְיָן סִיָּדָר קֶרְקַעוֹת וּמְטַלְטְלִין
וּמְעוֹ' בּב"א וְנִחְלְקוּ בְּדָבָר חֲכָמֵי הַדּוֹר דְּדָמִי לְאֵת וְחִמּוֹר כְּמוֹ שְׂלָא קֵן הַמְעוֹת גַּם
הַמְטַלְטְלִין וְהַקְרַקְעוֹת לֹא קִנְיָה וְיֵשׁ אוֹמְרִי' קִנְיָה הַפֵּל בְּמַגּוֹ וְכוּ' וּר' שְׂמַחָה פְּתַב אָף עַל גַּב
דְּמְעוֹת לֹא קִנְיָה קֶרְקַעוֹת וּמְטַלְטְלִין קִנְיָה וְכוּ' וְלִיפָא לְמִימַר דְּדָמִי לְאֵת וְחִמּוֹר דְּחִמּוֹר לֹא
בֶר קִנְיָן הוּא אֶבְל מְטְבֵעַ נִקְנָ' בְּמִשִּׁיכ' וּבְהַגְבָּהָה וּבְתוֹרַת חֲצָר עכ"ל וְה' כְּנֵה"ג חֵא"ה סִי'
קִי"ח הַגֵּה"ט אוֹת ק"ה גְּסַתְפ' דְּמוֹחֶלֶת פְּתוּבְתָהּ לְבַעֲלָהּ מְעַכְשָׁיו וְלֹאֲחֵר מִיָּתָה אִי מְהִי
הַמְחִילָה לְחִלְקֵי הַנּוֹגַע לוֹ אוֹ לֹא מְהִי מְחִילָה אֶפְיָלוֹ לְחִלְקוֹ דְּדָמִי לְאֵת וְחִמּוֹר וְאֶפְיָלוֹ לְרַב
נְחָמָן דְּקִנְיָה מְחַצָּה יֵשׁ לְהַסְתַּפ' דְּהֵתָם דְּוָקָא שְׁהַזִּכִּים הֵם גּוֹפִים מְחֻלְקִים קִנְיָה מְחַצָּה אֶבְל
הִכָּא שְׁהַזִּכָּה הוּא גּוּף א' אֶפְשָׁר דְּלֹא קִנְיָה כָּלֵל וְכוּ' וְהִבִּיא מְחֻלְקָתָה זֶה בְּמִקְנָ' בְּקִנְיָן סוֹדָר
מְטַלְטְלִין וּמְעוֹת וְנִרְאָה דְּלִמָּאן דְּאָמַר לֹא קֵן' אָף עַל גַּב דְּהִנֵּי הַזִּכָּה גּוּף א' הִכָּא נְמִי לֹא
קִנְיָה וְלִמָּאן דְּאָמַר קִנְיָה מְחַצָּה הִכָּא נְמִי קִנְיָה אֶלָּא שְׂאֶפְשָׁר לוֹ' דְּאֶפְי' לִמָּאן דְּאָמַר הֵתָם
קִנְיָה מְחַצָּה וְהֵם הַקְרַקְעוֹת וְהַמְטַלְטְלִין ה"ד מְשׁוּם דְּאָף עַל גַּב דְּהַזִּכָּה הוּא גּוּף אֶחָד

הדברים הנקנים מחולקים מעות ומטלטלין וקרקע אבל הכא דהזוכ' והדבר הנקנה הפל
א' לא קנה עש"ב ונר' פשוט דאפ"י הזוכה גוף א' קנה מחצה לר"נ דבפ"ר מי שמת מקשה
מדתנו מעשה בתמשה נשים ובהן שתי אתיות וכו' ואמר פולקם מקודשות לי בכלפלה זו
וכו' אין אתיות מקודשות הא נכריות מקודשות ואמאי את ותמור הוא וכו' משמע אפילו
הזוכה גוף א' מדמי' לה לאת ותמור ולמאן דאמר דקנה מחצה ניחא וכן פתבו התוספות
והרמ"ה והרשב"א והריטב"א והר"ן בפר' הא"מ עי"ן שם אלמא אפי' הזוכה גוף א' קנה
מחצה וכן פתב המרדכי בפ' מי שמת בשם ר' גרשון בתשו' והובאה גם כן בתשו' מהר"ם
האר"ן בסיומן תתמ"ז על יתום קטן שצוה בפני עדים ונתן פל נכסיו לשמעון מקרקעי
ומטלטלי דאין מתנתו מתנ' לגבי מקרקעי אבל לגבי מטלטלי מתנתו קיימת עיי"ש ונראה
דסב"ל דקיימא לן כר"נ באת ותמור דקנה מחצה וה"ה במקנה דבר הנקנה עם דבר
שאינו נקנה קנה אפי' הזוכ' גוף א' קנה מחצה וכת' מהרימ"ט חח"מ סי' צ"ז דה"ד במקנה
בדמים דליכא הקפדה וכיון דבטל המקח במקצתו בטל פולו אבל במתנ' לא עי"ן שם
וא"נ דמתנ' הני כמכ' וכי האי גוונא פתב מהר"ם בתשו' הקצרות סימן שט"ו דמתנה נמי
תלינו בדעתא דתרנייהו דאי לאו דעבד ליה נניח דנפשיה לא יתיב ליה עי"ן שם וה' יונה
הובא בס' א"ז לכתרא על דף קמ"ח עמוד ב' פתב וזה לשונו הא דקתני מקצת לראשון
וכולן לב' ראשון קנה שני לא קנה ואמרינן עלה א"א בשמת תרנייהו ליקנו וכולי ת"ל
פינו שאינו יכול לחזור בו בראשון משום דהנה ליה מתנ' במקצת בקנין פשטן פולו
לשני הנה ליה כמו קני את ותמור וכדמקשה עלה בר"פ וכו' שמע מינה דכל הקנאה שאין
פולה מתקיימת אין מקצתה מתקיימת וכי היכי דאמרינן מתוך שלא קנה חמור לא קנה
זה ה"נ אמרי' שהדברי' הנקנים מבטלים זה את זה כמו שאין זה נקנה כר אין זה נקנה
ונראה דלא מקשה הכא אלא א"א בשמת תרנייהו ליקנו סוגיין פמאן דאמר את ותמור
קנה ואגהרו מניה לפסק הגאון דפס' פן וכולי עכ"ל הרי דסביר"ל דאפילו הזוכה גוף א'
הוא קנה מחצה לר"נ ומשמע אפי' הנקני' לא מחולקים וכן דעת הרמ"ה בפר' י"נ סימן
ו' וזה ל' ברם צריף את למידע דכי אמרינן לשון ר'נשה ובטלה תפקדתיה במקצת בטילה
פולה ה"מ דבטלה מטעמא דלא יוכל לברר אבל וכולי דהאומר לבן בין הבנים נכסי לה
במתנה ואחריף ירש פ' דקיימא לן דלגבי ההוא שיעורא דחזי לראשון מסתמא מפח
ר'נשה דאורייתא זכו בו מפח ר'נשה דאורייתא ולית ליה אחריף בגויה פלום דירוש' אין
לה הפס' ולגבי שארה דלא זכו בו א' מפח ירוש' אלא מפח מתנה דבריו קיימים פדבעינן
לברורי לקמן ולא אמרינן דכיון דבטלה ר'נשה אחריף במקצת בטלה פולה וכו' דקי"ל
פרב נחמן דאמר את ותמור קנה מחצה והוא הדין למקנ' דבר הנקנה עם דבר שאינו נקנה
פאת ותמור דמי מדמותב' עלה מפרייתא דקישות וכולי עי"ן שם הרי דס"ל דמקנה דבר
הנקנה עם דבר שאינו נקנה תלוי במחלוקת דלמ"ד באת ותמור לא קנה הכא נמי אמרי'
כמו שאין זה נקנ' כף אין זה נקנה ולמאן דאמר דאת ותמור קנה מחצה ה"נ דבר הנקנה
ואפילו הזוכה גוף א' ודברים הנקנים אינם מחולקים ובתשו' מהר"ם סי' כ"ב כ' מאחר
שהקנין בטל אצל השטרות כל המכר בטל כמו שכת' המרדכי פ' מי שמת וכולי מיהו
המרדכי ומהרא"י לא כ"כ בפשיטות אלא הניחו בספק ואם פן המוציא מחבירו עליו
הראיה עי"ן שם ואם פן נראה דאפילו שייף בשטרות קנין בכסף ומסירה אמרינן דלא
קנה פלל: וראיתי להר' פנסת הגדולה בתשו' סי' ר"ה שהקש' מדאמרי' בכתרא דף קכ"ו

רב פפא משמיה דרבא סבר אין לוי לבכור קודם חלוקה ורב פפי משמיה דרבא סבר יש לוי לבכור ולא בפירו' אתמר אלא מפלגא אתמר דההוא בכור דאזיל זבין דידיה ודפשוט וכו' אתו לקמיה דרבא א"ל לא עשה ולא כלום מר ס' לא עשה כלום לפלגא ומר סבר לכולהו וא"א אימא דלכו' ע"ל יש לוי לבכור קודם חלוקה ובהא פליגי מר ס' קני אתו ונחמור קנה מחצה והכא נמי שהקנה דבר שאינו שלו עם דבר שהוא שלו קנה מחצה ומר סבר כמאן דאמר קניאתו ונחמור לא קנה פלל והיינו דאמרין לא עשה כלום בכולהו נכסים דלטעמא דאין לוי לבכור קודם חלוקה חל' פשיטותו מיהא קנה דחלק פשיטותו לכו' עלמא יש לוי קודם חלוקה ויכול למכרו וליתנו כמו שכתב הטור בס' רמ"ח עיין שם בב"י וכן כתב הרמ"ה בפרק י"ג סימן צ"ז בחלק פשיטותו מה שעשה עשוי ואידי דאשמעי' בדר' פפי בפלגא דהיינו חלוקה דאחיה לחודיה נקט גם בדר' פפא בכולהו להו דמשמע אפילו בדנפשיה נמי איכא מקצ' דלא עשה ולא כלום וכו' עיין שם אבל אי אמרי' דרב פפא סבירא ליה כמאן דאמר קני אתו ונחמור לא קנה כלום אתי שפיר דאפילו חלק פשיטות לא קנה כמו שלא קנה חלק אחיו דהוי דבר שאינו שלו ומה שתיירץ דלא מ"ל דפליגי גבי בכור ופשוט בפלוגתא דקני אתו ונחמור דאם פן למה לא הביאו סברת רב ששת דקנה הפל עיין שם ליתא דרבא אמר לא עשה כלום ורב פפא ורב פפי פליגי מר סבר כרב נחמן דקנה מחצה ומר סבר כרב המנונא דלא קנה פלל ומה שייך להביא סברת רב ששת דרבא נדאי לא סבר לה פנותיה ועוד קני אתו ונחמור דרב ששת דקנה הפל משום דאדם יודע שאין חמור קונה וגמר בדעתו שמי שיוכל לקנות משניהם יקנה כמו שכת' רשב"ם והכא לא שייך האי טעמא פניו דאין אדם מקנה דבר שאינו שלו מה מהני גמר בדעתו ומה שכתב עוד הרב דהא לאו מילתא היא דטעם ר' נחמן משום דא"ל אתו ונחמור והכי קאמר הוא מחצה ואתה מחצה ולא אבד האיש ההוא חלקו בשביל החמור שלא תלאו זה בזה אבל הכא דבבת א' הקנה אפטר דגם ר"נ מודה פניו שלא הפריש ההקנאות כמו שהפריש באתו ונחמור ע"ש דבריו תמוהים דא"כ כ"ש דק' אפ' למאן דאמר יש לוי לבכור קודם חלוקה ולא עשה כלום בפלגא אמאי קנה מחצה הא אפילו רב נחמן מודה דלא קנה פלל פניו שהקנה בבת א' והא דאמרין בפר' הא"מ א"ל רבא וליטעמיה אימא סיפא מעשה בה' נשים וכו' הא נכריות מקודשות ה"ד אלימא דאמר פולחם קני אתו ונחמור הוא ולא קנה נראה לכאורה דרבא סבירא ליה קני אתו ונחמור לא קני כב' כתב הרמ"ה בפרק מי שמת סימן ל"ו דהתם לאו אפיי ורבא אמרי הכי אלא הש"ס בעי לאוקומי אפ' דר' המנונ' עש"ב וזה מוכרח מדר"פ דהכא דסבר אליבא דרבא דקנה מחצה ולא עשה כלום בפלגא אלמא ס"ל כר"נ דקנה מחצה ואיבא דהריטב"א בחי' שם לקידושין כתב דלא אמרי' קנה מחצה אלא פשפוט פי' הדברים וכן כת' מהרח"ש חלק שני סי' כ"ה דאי הקנה לוי חובו' פניו שפלגן בעלה א' מלנה בשטר ומלנה ע"פ פי' הכי דלא קנה מלנה על פה הכא נמי לא קנה מלנה בשטר ע"ש ואם פן עכ"ל דהכא פירש חלקו וחלק אחיו ולמאן דאמר יש לוי לבכור קודם חלוקה לא אמרינו פניו שלא קנה חלק אחיו לא קנה גם פן חלקו דס"ל כר"נ דקני אתו ונחמור דקנה מחצה ולפ"ז א"ש למ"ד דלא עשה כלום בכולהו נכסים דאמר לה' ר"פ דכין דס"ל כר"נ דאין לוי לבכור קודם חלוקה פי' הכי דלא קנה חלק בכורות לא קנה נמי חלק פשיטות אפילו לרב נחמן פניו דכל חלקו מכר בבת א' אבל אם יש לבכור קודם חלוקה קנה כל חלקו

ובנדאי פירש חלקו חלק אחיו ולא אמרי פינן שלא קנה חלק אחיו לא קנה חלקו דס"ל
כר"נ דקנה מחצה אבל מדברי הרמ"ה והר"י יונה שפתיבתי לעיל נר' דס"ל דאין חיל'
דלר"נ אפילו דהקנאה בבת אחת קנה מחצה שכיכול לקנות מחצה ואם פה ה"נ פשיטות
לכ"ע קנה ולא דוקא לא עשה פלוס בכולהו נכסים קאמ' ומפל מקום נראה דלק"מ דרב
פפא אמר בהדיא ס"ל כר"נ דקנה מחצה ומוקי לדרבא ושור"ר להר' אדמת קדש סימן,
ע"ב ושוב ראיתי לה' בית דוד סימן קי"ז שכ' על ההיא דפ' י"נ ונ"ל ואגב אורחין למדנו
דהמוכר חלקו וחלק חבירו ג"כ חלקו מיהא מכור ולא אמרי פי היכי דחלק חבירו לא
קנה חלקו נמי לא קנה וזה לכ"ע בין לר"פ בין לר' פפי וכולי עיין שם ולכאורה פלוגתא
דר"נ ורב המנונא בקני את נחמור היא למאי דקי"ל התם דקנה מחצה וכו' ה"כ נמי
המוכר חלקו וחלק חבירו חלקו מכור אבל למאן דפסק רב המנונא דלא קנה פלל ה"כא
נמי אפי' חלקו לא קנה ואפשר דס"ל דמיינרי ה"כא במקר בבת א' וס"ד דגם ר"נ מודה
דלא קנה פלל פינן שלא הפריש הקנאות א באת נחמור לכך אשמעי' עי' דגם בכה"ג קנה
מחצה וחלקו מיהא מכור אף ק' על הש"ס מנ"ל דמ"ד לא עשה פלוס בכל הנכסים ס"ל
דאין לבכור קודם חלוקה אימא משו' דס"ל כר"ה בקני את נחמור דלא קנה פלל והמרדכי
בפ' מ"ש כ' מספק' ליה למורי במקנה דבר שבא לעול' ודבר שלא בא לעולם אם שייך
אותה מחלוקת וכ' מהרח"ש חלק שני סימן כ"א דנר' הטעם דא"ל דדוקא גבי את נחמור
כ"ע ידעי דחמור לאו בר קנין הוא וכינן ששתף אותם יחד הו"ל פאלו אמר הרי את
פחמור אבל המקנה דבר שבא לעולם ודבר שלא בא לעולם משום דסבר יש לו קנין אף
על גב דלא קני דבר שלא בא לעולם קני מיהא דבר שבא לעולם עיין שם ולפ"ז המקנה
דבר שלו ודבר שאינו שלו דכ"ע ידעי בדבר שאינו שלו אינו נקנה דמי לאת נחמור וא"כ
ק' אימא דמ"ד לא עשה פלוס ס"ל כר"ה בקני את נחמור דלא קנה פלל ולטעם אחר שכ'
ה' משום דחמור לאו בר קנין לעולם אבל דבר של בא, לעולם שייך בה קנין פשיבא
לעולם (א"ה עד פאן מצאתי ואחר פה מצאתי אבל הריב"ש וכו') אבל הריב"ש סימן
קצ"ה כת' דהנותן מתנה לב' בני אדם אם הא' לא זכה פגון שלא בא לעולם האחר זוכה
בחלקו כדקי"ל באת נחמור קנה מחצה וכו' עיין שם וראיתי להרשב"א ח"ב סימן רכ"ד
שכ' ונ"ל ויש מביאים עוד ראיה מבכור דפליגי עלה ר"פ ורב פפי משמיה דרבא וכו'
ור"פ משמיה דרבא אמר אם מכר ונתן קודם חלוקה לא עשה פלוס ואין לבכור קודם
חלוקה ואפי' הכי אית ליה לרב פפא דיכול הוא לכתוב הרשאה על חלק בכורתו וכולי
ליתא פלל משום דרב פפא פי אמר התם אין לבכור קודם חלוקה לאו משם דנפשיה
אמרה ולא דשמעה מרבא בפ' אלא מפללא דההוא מעשה דבכור וכו' וסבר רב פפא
דלא עשה ולא פלים בכולהו קאמר והשתא פששמע מרבא כותבין הרשאה זה לזה הפיר
שטעה דרבא ולא עשה פלוס בפלגא אמר דיש לבכור קודם חלוקה ואפי' את"ל דרב
פפא סבר מעיקרא דאין לבכור קודם חלוקה השתא הדר ביה וכולי עיין שם ונראה דה"כא
נמי את"ל דרבא סבר דקני את נחמור לא קנה פלל כדאמרי' בפ' הא"מ א"ל דרב פפא
לא שמיע ליה הא דרבא בקני את נחמו' לא קנה וסבר דקנה מחצה וא"כ ע"כ משום דאין
לבכור קודם חלוקה אבל לבתר (א"ה עכ"מ): ג' אם הקנה לו קרקע ומטלטלי במעות
נר' דלכ"ע לא הוי פקני את נחמור פינן דמעות, קינות מדאורייתא כמ"ש ה' בית שמואל
בא"ה סימן ל"א ס"ק ט"ו עיין שם ובס' אסיפת זקנים למציעא דמ"ז ע"ב כ' ונ"ל רשב"ל

אמר משיכה מפורשת מן התורה וא"ת מנ"מ אי הוי מהתו' או מתקנת חכמים ס"ס לא קנו מעות אלא משיכ' וי"ל דנ"מ לענין מילתא דלא שכיח' דלא גזרו וכו' ואי משיכה מן התורה אם פן במילתא דלא שכיחא נמי לא קנה במעות א"נ נ"מ לענין מעילה פדלקמן גבי נתנה לבלן דאי מעות קונות מן התורה אם פן מעל וכו' עיין שם אבל הרמב"ם בפ"ו מהלכות מעילה כ' קנה בו חפץ ולא משך אם מן הגוי מעל ואם מן ישראל לא מעל ע"ש הרי דס"ל דגם לר"י דקי"ל פנותיה דמעות קונות ד"ת לא מעל אם לא משך אם פן לא נ"מ לענין מעילה אלא לענין מילתא דלא שכיחא ולפי מ"ש אם הקנ' לו קרקע ומטלטלין במעות לר"י לא הוי פקני את נחמור פנין דמעו' קונו' מדאוריין' אבל לר"ל דמשיכ' הוי דאוריין' לא קנה ואף על גב דקי"ל כר"נ דקנה מחצה ה"ד פגון נכסי לה ולפ' אבל פשע רב פולן פגון שאמ' נכסי לכולכם לא כמ"ש הריטב"א ושאר אחרוני' הביאם ה' כנה"ג בסי' ר"י הגב"י אות ה' עיין שם אם פן אם מכר לו פל נכסיו במעות לר"ל לא קנה אפ"ה השרקעות קנה דלא הוי פקני את נחמור פנין דמעות קונות מדאוריין' ונראה דקנה אפי' מטלטלי שפרי כת' המרדכי בפרק מ"ש במי שהקנה קרקעות ומעו' בקנין סודר רי"א קנה הפל במגו דחל הקנין על השרקעות חל נמי הפעות ומ"ד התם קנה מחצה ומ"ד דלא קנה פלל ה"ד משו' דהמעו' אינן נקנים בקנין סודר אבל הכא דהמטלטלי' נקנים במעות מדאורייתא אמרינן מגו דחל הקנין על השרקעות חל נמי על המטלטלין דהא אם התנו בהדיא דמעות יקנו קנה כמ"ש מרן בסימן קצ"ח עיין שם והכא נמי פשהקנה השרקעות והמטלטלין פנין דחל הקנין על השרק' חל נמי על המטלטלין דהו"ל כפירש שיקנו במעות וכה"ג פתב הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י סימן נ"ד ונ"ל ראובן ושמעון היו מתעצמים בדין וכו' ועוד דכיון שנתן משפון בידי האומנים וידוע באמת שפרע חלק בגין העיר ולא יתוצל מצד האסמכת' אם פן בדוקא התנה וא"ל שבמחצית הקנה בדוקא ובמחצית באסמכתא דאין דבור א' מתחלק לשנים וכו' עיין שם אבל מדברי התוס' בקידושין דף ז' עמוד שני שכת' ונ"ל בתה ופרתה בפרוטה פנין דפרה אין נקני' בכסף שדינן לה בתר בתו וכו' וכ"כ הרשב"א והר"ן שם וא"א דהתנו בהדיא שיקנו בכסף קנו הא הו"ל כפירש ואם פן אמאי שדי ליה בתר בתו דוק' ובירושלמי ר"פ אע"פ אמרי' דאדם קונה קרק' ומטלטלי' בפרוטה וכ' ה' שמחת יום טוב סימן נ"ג אע"ג דמטלטלי' אין נקני' מדרבנן במעו' מ"מ איכ' קצת קנין למי שפרע עי' שם ולפי מ"ש שיהו קנין במטלטלין במעו' פשפי' בהדיא ואם קנה קרקעות ומטלטלי' בפרוטה הו"ל כפי' דעתו לקנות המטלטלי' בכסף כמו השרקע: ד' וי"א דכל הקנין קנין דמגו שחל הקנין על השרק' ומטלטלי חל נמי אמעות ונר' דלמאן דאמר גבי שבועה דלא אמרי' מגו דחל אהיתר חל נמי אאיסור אלא דוקא בסתם אבל במפרש האיסור לא כמ"ש התו' בשבועו' דכ"ד בשם ריצב"א ה"נ א"ל דאם פרע המעות לא אמרי' מגו אבל לדעת הריב"ש סי' צ"ח וסי' שצ"ה דאפי' פרט האיסור חלה שבוע' בכולל וכן מסיק מהר"א ששון סימן קצ"ז עיין שם הכא נמי אפי' פרט המעות אמרי' מגו דחל הקנין על המטלטלין חל נמי על המעות ועיין במהרח"ש חלק שני סימן י"ג שכ' דסברא זו יחידאה: סימן ר"ד א' דין ב' להפסיד פל המקח וכו' אבל בקצת הפסד פגון שקנה יין והחמיץ מקבל מי שפרע כמ"ש מרן הב"י בשם רבינו ירוחם עיין שם וכן כתבו התוס' במציעא דס"ד בד"ה אי תקפא וכו' עיין שם.

ב' דין ח' אָבֵל בְּמִתְנָה מְרֻנָּה וְכוּ' וְאִם הוּא אָמוּד טוֹבָא אֶפְשָׁר דְּלִדְיָה הָוִי כְּמוֹ מִתְנָה מוּעֲטָט מְהָרָא וְנִיֵּל סִי' כ"ב ע"ש: ג' דִּין יו"ד י"א שְׁהָרִי זֶה כְּמוֹ שְׁנַתֵּן דְּמִים וְכוּ' זֶה דַּעַת הָרַמְבַּ"ם בַּפ"ז מֵה' מְכִירָה וְכַתֵּב הַמ"מ שְׁפָן דַּעַת הָרִי"ף עֵינֵן שֵׁם וְנִרְאָה דְּדַעַת מְרֻן לְפִסְטֹק פֶּן שְׁפַתְבּ זֶה בְּשֵׁם י"א וְיֵשׁ חוֹלְקִין וְלֹא פֶתַב וי"א דְּנִימָא דְּהִלְכָה כִּי"א בְּתָרָא ה' קוֹל אֵלֵיהּ סִימֵן י"ט עֵינֵן שֵׁם: ד' י"א שְׁהָרִי זֶה כְּמוֹ שְׁנַתֵּן דְּמִי וְכוּ' זֶה דַּעַת הָרַמְבַּ"ם וְכַתֵּב הַמ"מ שְׁזָה דַּעַת הָרִי"ף ע"ש אָבֵל ר' הָאִי בַס' הַמְקַח שְׁעָר י"ג פֶּתַב דְּלֹא קָנָה בְּמִלְנָה ע"ש וְכֵן פֶּתַב בְּעַל הָעֵיטוֹר בְּדִינֵי אַגַּב דָּף ז' ע"ד וְנ"ל אָבֵל בְּחוּב שְׁהוּא חֲזִיב לֹו לֹא קָנָה דְּקִי"ל מְלֹנָה לְהוֹצֵאָה נִתְנָה פְּדֻמוּכַח בַּפ"ק דְּקִידוּשִׁין וְשׁוּיָן בְּמַכָּר שְׁזָה קָנָה וְאִי מְלֹנָה לְהוֹצֵאָה נִתְנָה בְּמֵאִי קָנִי ש"מ לֹא קָנִי וְכוּ' וּבְדִינֵי אֶפְסוּתִיקֵי דַּמ"ב פֶּתַב דַּה"ה בְּמִשְׁפָּחָה' עַד דְּכַתְבֵי שְׁטָרָא וְל"ל בַּפ"י בְּשְׁטָרָא אֶקְנִי וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם מִיָּהוּ בְּעַל הָעֵיטוֹר בְּדִינֵי תְּנָאִי וְהִבִּיאֵו מְרֻן הַב"י סִימֵן ר"ו פֶּתַב וְנ"ל וְדוּקָא דְּלֹא מְחֲזִיב לְלוֹקַח כְּלוּם אָבֵל אִי מְחֲזִיב לִיָּה לְלוֹקַח וְא"ל אִי מְזַבְּינָא לְהָאִי אֶרְעָא לְדִידָךְ מְזַבְּיָן לָהּ מְאוּתָם מְעוּת שְׁהוּא חֲזִיב לֹו וּמְכָרָה לְאַחַר בְּקִנְיָן קָנָה קָמָא אַע"ג דְּלֹא קָנֹו מְנִיָּה ע"ש וְצ"ע דְּהָא ס"ל דְּלֹא קָנָה בְּמִלְנָה וְכֵן הָרֵא"ש פֶּתַב דְּלֹא קָנָה אֶפְסִילוֹ הַמְעוּת עֲדִינֵן בְּעֵין בְּיַד הַלְוָה ע"ש פֶּן מְצֵאֲתִי בְּתִשׁוּי מְהָרָא ו' מִיגַשׁ סִימֵן קִי"ג וְנ"ל אִם הָיָה לְרֵאוּבֵן חוּב אֶצֶל שְׁמַעוֹן וּפְסַק עֲמֹו סְחוּרָה לֹא קָנָה הַקּוֹנָה אוּתָהּ סְחוּרָה וְהַחוּזָר בּוֹ אִינוֹ חֲזִיב בְּזָה מִי שְׁפָרַע דְּאֶמְרִינֵן הַמְקַדָּשׁ בְּמִלְנָה אִינָה מְקוֹדָשֶׁת וְכוּ' עֵינֵן שֵׁם וְכוּ' מֵהֵרָאד"ב סִי' קִנ"ד דְּהַפְּלִ פְּלִיגִי עַל הָרַמְבַּ"ם וְכוּ' וְהִבִּיאֵו ה' כְּנֵה"ג וְכֵן מְבֹאָר בְּתִשׁוּבוֹת הָרִי"ף בַּס' תְּמִים דְּעִים סִימֵן רַכ"א וּבַש"מ לְמַצִּיעָא לְדָף ע"ז וְנ"ל וְאֵע"ג דְּאִין הַקְּרַקַע נִקְנָה בְּמִלְנָה פֶּתַבְתִּיו בְּסִימֵן ק"ץ דִּין יו"ד עַש"ב וּבַפ' הַסְּפִינָה דַּפ"ז פְּרַכִּינֵן מִשׁוּם דְּתַלְשׁ כ"ש קָנָה אָמַר רַב שְׁשֶׁת הַב"ע דַּא"ל לָךְ וְנִפְּה לִי קַרְקַע כֹּל שְׁהוּא וּקְנָה כֹּל מַה שְׁעֲלִיָּהּ וְכוּ' הַגִּירְסָת הָרַמְבַּ"ם פ"ג מֵה' מְכִירָה פֶּתַב הַמ"מ שְׁהוּא מְפָרֵשׁ דְּבִאוּתָהּ תְּלִישָׁה וּבְשִׁכָּר הִיפּוּי הַהוּא קָנָה קַרְקַע עֵינֵן שֵׁם אֶלְמָא דַּס"ל לַר"ש דְּמִלְנָה קוֹנָה בְּמַכָּר דַּא"ל כִּי הָאִי קִי"ל יִשְׁנָה לְשִׁכְרִית מִתְּחִילָה וְעַד סוּף וְהוּ"ל מְלֹנָה וְכַמ"ש הָרַמְבַּ"ם פ"ה מֵה' אִישׁוֹת ע"ש וְהֵרַב יוֹנָה בְּעֵלְיֹוֹת וְהִבִּיאֵו הַמַּח"א בַּה' שְׁכִירוֹת סִימֵן י"ד וְהוּבָא בַּס' א"ז כ' דַּאֵע"ג דְּיִשְׁנָה לְשִׁכְרִית מִתְּחִילָה וְעַד סוּף וְהוּ"ל מְלֹנָה כֹּל שְׁשִׁכָּר הִיפּוּי אִינוֹ אֶלָּא פְּרוּטָה לֹא שְׁיָיָךְ בְּזָה יִשְׁנָה לְשִׁכְרִית מִתְּחִילָה וְע"ס ע"ש וְנִרְאָה שְׁזָה דַּעַת הָרִי"ף כְּגִי' הָרַמְבַּ"ם דְּהָוִי מְטַעַם שְׁכִירוֹת וְכַמ"ש הַב"ח שֵׁם וְהוּא ס"ל דְּמִלְנָה אִינָה קוֹנָה וְהָרֵאָב"ד פֶּתַב וְאוּלַי הִטְעָהוּ הָאִי דְּאֶמְרִינֵן מְעַמִּידִין מְלֹנָה עַל הַפְּירוֹת וְהִיא לֹא לְעֵנִן קְנִיָּה מִיָּרִי אֶלָּא לְאִיסוּר רַבִּית ע"ש וּבַש"מ לְמַצִּיעָא דַּס"ג ע"ב גְּבִי הָאִי מֵאֵן דְּיָהִיב זוּזֵי אַתְרָעָא וְכוּ' פֶּתַב וְנ"ל נִרְאָה מְכָאֵן דְּלִגְבֵי פּוֹסְקִים עַל הַפְּירוֹת כְּשִׁינְיָא הַשְׁעָר א"נ כְּשִׁישׁ לֹו ה"מ כִּי קָנִיָּה לְהוּ קָנִין מִיָּהָא לְגְּבֵי מִי שְׁפָרַע דְּבִלֵּא"ה מֵאִי שְׁיִיכָא הָכָא בְּפִרְקֵי דְּרַבִּית הָאִי מִקְלָתָא וּלְפִיכָךְ פִּיר"שִׁי לְעֵיל בְּדָרְב אֹוּשְׁעֵיָא בְּכּוֹלָם אִם יֵשׁ לֹו מוֹתָר מִשׁוּם דְּקָנִי לְהוּ לְעֵנִן מִי שְׁפָרַע וְהִינּוּ פְּדָרְבֵי הָרַמְבַּ"ם שְׁכ' דְּמִלְנָה קוֹנָה בְּקַרְקַע קָנִין גָּמוּר וּבְמִטְלָטְלֵי מוֹסְרִין אוּתוֹ לְמִי שְׁפָרַע פְּנַתִּינַת מְעוּת בְּעֵין מִיָּהוּ מְהָכָא אִין רֵאָיָה דַּאֲגַב וְכוּ' פְּדֻקְטָבְסָמוּף וְאֵר"נ הָאִי מֵאֵן דְּאוּזוּף פְּשִׁיטֵי מְחַבְּרָה וְכוּ' וְאֵע"ג בְּלֵא שְׁיִיכָא הָכָא לְעֵנִן רַבִּית עַכ"ל וְנִרְאָה דְּהָרַמְבַּ"ם אֲזִיֵּל לְטַעְמָיָה שְׁכ' בַּפ"ד מֵה' מְלֹנָה דִּין יו"ד הַמְלָנָה וְכוּ' אוֹ שְׁהַחְזִיר לֹו חוּבוֹ וּמְצָא הַמְלָנָה יוֹתֵר וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם בַּמ"מ וְנ"ל בְּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁעָר מ"ו ח"ד סִימֵן ג' גַּם יֵשׁ דְּרָף אַחֲרַת שְׁהוּא נוֹתֵן לֹו יֵתֵר עַל מַה שְׁהַלְוָהוּ וְאִין בּוֹ

משום רבית והוא שהלנהו מנה וכשפרעו נתן לו מאה וישלשה וכולי כדגרסי בפ' אז"נ
אר"נ האי מאן דאזיף פשיטי לחבריה וכו' ע"ש אם פן הך דר"נ נמי שייכא לענין רבית
מיהו נראה דס"ל דלא שייך מי שפרע אלא כשקנה מדאורייתא אבל כל שלא קנה מדינא
אין מוסרין אותו למי שפרע וכמו שנר' מדברי הרי"ף כמ"ש הנ"י בפ' הזהב עיין שם
אבל מהר"י נ' מיגש בתשובות הובא בש"מ דף מ"ז ע"ב הוכיח דחייב מי שפרע תל
אפילו בדבר שאינו נקנה כל שהוא ברשותו ויכול לעמוד בדבורו עיין שם ואם פן א"ל
אע"ג דלא קנה במלנה כל החוזר מקבל מי שפרע ולכך מעמידין מלנה על הפירו' ולא
הוי רבית כיון שיש לו ואם חוזר מקבל מי שפרע והיינו דמיייתי ההיא דמאן יהיב אתרעא
וכו' משום דלא שדי' אלא היכא דאם חוזר מקבל מי שפרע וכן פתב הריטב"א בחי' דס"ג
ע"א וז"ל ומצאתי בשם הר"ז דהו"ל פמעות לר"ל דאע"ג דלא קנה לא מן התורה ולא
מדרבנן קנה לקבל מי שפרע וה"נ ל"ש ונ"מ לקדושי אשה ולקנו' קרקע שהם נקנים
בכסף לגמרי ובמלנה לא קני להו לגמרי אלא לקבל מי שפרע וכו' עיין שם ובפ' אז"נ
גבי הלנהו על שדהו ואמר לו אם אין אתה נותן לי מפאן ועד ג' שנים תהא שלי וכו'
לאחר מתן מעות לא קנה אלא פנגד מעותיו וכתב בא"ז בשם הראב"ד וז"ל ואי ק"ל
פנגד מעותיו כמה קנה והא מלנה היא וקי"ל דאין קרקע נקנה בכסף הלנאה ואין אשה
מתקדשת במלנה משו' דלהוצאה ניתנה ל"ק דכי אמרינן דאין קרקע נקנית בכסף הלנאה
ה"מ מלנה שלא ע"י משכונה אבל הכא מלנה שע"י משכונה היא ומשפנתא למכירה
דמא וכולי נהרי הוא כמו המוכר שדהו לשנה ולוקחו ממנו לאחר זמן באותם הדמים
עצמם ומ"ה קנה פנגד מעותיו עכ"ל אבל לדעת הרמב"ם א"ש דקרקע נקנה בהלנאה
והראב"ד לשיטתו הוצרך לחלק בין מלנה למשכונה ועיין בש"מ דס"ז ע"ב בשם תלמידי
הר"ף שכ' גבי משפנתא דאותה הנאה דאריכת הזמן שו"פ ובההיא הנאה קונה דהוי כמו
אם נתן לו פרוטה לקנות וכן פתב הגהת מרדכי שם ואפשר לפרש דברי התוספות שם
בד"ה והילכתא וכולי פן עיין שם במהרש"א: סימן ר"ה א' דין א' ולקח דמי המקח וכו'
ואין לחל' בין היכא שנותנין המעות עתה להיכא שפבר היו המעות בידו דס"ס הנאה יש
לו שלא יצטרך להוציא מה שפתח ידו וכו' הרדב"ז ח"ב סי' כ"ט ע"ש: ב' ממפרו ממפר
וכולי נראה דהוי כמכר דעלמא דאמרי' אחריות טעות סופר אפילו לא נכתב בשטר וכן
פתב הר"ן והריטב"א בחידושיו לגיטין דף נ"ח עיי"ש: ג' לפיכך אם מסר מודעא דוקא
מסר דבריו לעדים אבל אם אמר דבריו לאחרים שהם פסולי' לעדות אף על פי ששמעו
מאחרים אין זה מודע' במכיר' ובגט ובמתנה הרשב"א ח"א סי' ו' הובא בב"י א"ה סי'
קל"ד עיין שם באנרף: ד' והפרנו באונסו וכו' מודעא שכת' בה ואנו עדי' הפרנו באונסו
וכו' ושאלנו העדים ואמרו שהפירו האונס על פיו שהגיד להם ולא שראו הם נאמנים
ולא הוי חוזר ומגיד דאפשר לעדים ע"ה וחסבו דמהני הפרה שע"פ מוסר המודעא
וגדולה מזו א"א דאפילו מן הסתם שאין העדים לפנינו יש לחוש לכך כיון שהוא מצוי
לטעות בו ע"ה מהריק"ש בתשו' בספר אהלי יעקב סי' קי"ו והביא ראיה מדברי הריב"ש
סי' שע"א שכתב וז"ל ועוד א"א מסברא דההיא דחזקה אין העדים חותמי' על השטר
אלא אם פן נעשה בגדול לא נאמרה אלא בעדי' ידועים ומחזקי' כמו סופרי' הדייני' וכו'
הרי דלא מחזקי' מן הסתם לעדים ע"ה יודעים עיין שם אבל בתשו' מהר"י נ' הרא"ש
סי' ע"ה כת' בתשו' לרב חסדאי וז"ל שבנ"ז שכת' ידם יוצא ממקום אחר אחר שהעידו

שנתברר להם האונס לאו כל פמנייהו לחזור ולומר שמפיו לבד נתברר להם דבהא לא עבידי אינשי דטעו אבל בבירור האונס בהא אפשר לומר דטעו וכו' ע"ש ואי מדמין לה להיה דחזק' אין העדים חותמים על השטר אלא אם כן נעשה בגדול אפילו אין כת' ידם יוצא ממקום אחר אינם נאמנים וכמו שכת' הר' שפתי פהן בסי' מ"ו ס"ק קי"ח עיין שם וכן מבואר בהדיא בתשו' הרשב"א ח"ב סי' קצ"ו ע"ש דבכל עדים אמרי' חזקה זו כמו שכת' בתשו' הביאה מרן הב"י סי' רל"ה עיין שם ואם כן הלא נמי אמרינו דלא טעו ומקרי'ם אלשיף סי' ע"א כת' וכן מה שטענו כיון שלא ידעו באונס שעשו לו שמעון ולוי אלא על פה אנשי' אין זו הפרה באונסו כי מי שיאמר שאומרים אמת וכל שכן להחזי' את שמעון ולוי לרשעים על פיהם וכו' דהא בכי האי גוונא עבידי אינשי דטעו דסברי דכיון דתרי גברי קאמרי שמעון ולוי מבקשים להפסיד את ראובן אם לא יכת'ן להם שטר מחילה דמקרי אונס דמן הסתם קושט' קאמרי וכו' עיין שם באור' משמע דדוקא התם שכתב נשים אמרו להם האונס טעו העדים וסברו דקושטא קאמרי אבל אם שמעו באונס מפי מוסר המודעא לא אמרי' דטעו פדעת מהר"י ו' הרא"ש וגם מדברי מהרמ"א מן פת בהדיא דאפי' שמעו מפי אחר' האונס לא ה'ה לה לכתוב הפירו' באונסו ולא דאמרי' דטעו ומדברי מהר"ם אלשיף מוכח בהדיא דאם כתבו הפירו' באונסו ולא ראו הם האונס אלא על פה אחרים והעדים פסולים ואפילו במתנה ומחילה השטר בטל והמחילה קיימת אלא דאמרי' דטעו: ה' והפירו' באונסו וכו' כת' מהריק"ש בתשו' סי' קי"ז על מודעא שכ' בה נאני העדים הפירו' באונסו וכו' ושאולנו העדים ואמרו שהפירו' האונס ע"פ שהגיד להם ולא ראו הם נאמנים ולא הוי חוז' ומגיד כמו שכת' הר"ן שכל טעות שהעדים מצויים לטעות בו נאמנים הם ואין בהם משום חוזר ומגי' ול' והפירו' אפי' לעדים לטעות ולחשו' דמהני הפרה שע"פ מוסר המודעא עיין שם ולכא' נראה דזה הוי לעקור העדות ואין נאמני' כמו שכת' המבי"ט ח"א סי' קע"א על עדים שהעידו על שפחה שהיא משוחררת ואחר כך אמרו שמעו כן ולא ראו וז"ל אף על גב דכ' הר"ן וכו' אבל כשהם או' שמעו לא הוי עדותם כולל אם כן הרי הם מכחשים את עדותם וכדכת' הר"ן כל היכא שאינו סותר עיקר דבריו הראשונים וכו' והלא אם בששמעו אינו עדות ובידעו הו' עדות הרי סותרים דבריהם הראשונים וכו' והרב כנה"ג הגב"י אות נ"ד הביאו בקיצור עיין שם והלא נמי דכונותה שלא ראו הם אלא שהוא הגיד להם ואין עדותם עדות כולל אין נאמנים לבטל עדותם הא' אבל מצאתי למהר"י ו' מיגש בתשו' סי' קצ"ג שכת' וזה לשונו ולא נשאר לנו אלא לעיין בעדיות שהראה יעקב שזכרו העדים בהם שהם יודעים בברור שראובן משכן הבית אצל גוי ואח"כ כשתק' הדיון ואמר להם מנין באה לכם ידיעה זו אמרו שראו' אמר להם מבלתי שנמצאו הם שם תבטל עדותם או נאמ' כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד ונאמר יש שננהגו בכל פניצא בזה והוא מה שראינו לרב רבי יצחק עשה מעשה בכל יום ומורה בו הוא שנראה עדים וכו' עד כאן לשונו והוא חסר ותמצא שם בתשו' סי' קס"ד בענין בזה שכ' שנראה עדים אם יש להם ידיעה בעניני העדות נסמך עליהם ואין משגיחין במ"ש אחר כך לא ידעתי אלא מצד ששמעתי לא מצד שראיתי ונאמר בזה כיון שהג' שוב אינו חוזר ומגיד ואם ה'ה חסר הידיעה לא נסמך עליו וכזה ה'ה דן רבי הרב עיין שם וכי האי גוונא כתב הרא"ש בתשו' כולל מ"ה גבי גט שאם העד אמר שהבעל לא צוה לו לחתום נאמן עיין שם הטעם ובבית שמואל

ס"י קנ"ב וכן כת' הר"ן בתשו' סימ' נ"ב וזה לשונו תחלה אני דן על מה שאמר העד הר"א בתחלה חוץ לבית דין שהיתה זקוקה ליכם אם תסמך עליו כמו שהעיד בבית דין שמת זה היכם זמן רב וכו' ועוד דכל כי האי גוונא לא אמרי' מכחיש דבריו הראשונים שאילו אמר מתחילה שלא שמע מעולם שמת ואחר כך אמר שמת פי האי גוונא הניא הכחשה אבל זה לא אמר מתחילה אלא שהיתה זקוקה ליכם ובודאי דלאו פולי אינשי דינא גמירי שהיו בקיאים שאפילו עדותו של עד מספיק להתיר אשה לינשא וכל היכ' דלאו אורחיהו דאינשי למידק פי הכא יכולין לחזן ולהג' וכו' עיין שם ועיין במהריב"ל ח"א פלג ג' סי' י"ח: ז דין ב' אבל במתנה או מחילה וכו' מודע' בעדים קרובים לא גרע מגילוי דעת וז"ל מהר"י ו' הרא"ש בתשו' סימן פ"א בנערה שמסרה מודעא ויש פאן הופתה דמחמת אונס הפקדון קבלה הקידושין ואפילו בלא מסירת המודעא וכל שכן שעשתה שני מודעות ואף על פי שהיו העדים קרובים לא גרע מגילוי מילת' דמהני וכולי וא"א הרא"ש בפסק ט"ז פתב וזה לשונו הרי הוא מגלה דעתו במסירת מודעא שאינו נותן מתנה זו בנפש חפצה וכו' ואפילו אם יודע הדבר שאותה מודעא שמסר בפני עדים דהוי שקר הם וכו' ע"ש הרי דאפילו העדי' קרובים או פסולים במתנה ובגט ובקידושין מהניא דלא גרע מגילוי דעת: ח' אבל מתנה או מחילה אין צריך להפיר אונסו וכו' כת' הרדב"ז ח"ג סי' תר"ל על אחד שהלך למדינת הים והניח אשתו וכת' לה שאם לא תפחו' מפתותה כך וכך או תפטור אותו מתנאי פלוני שכתוב בכתובה שלא ישוב עוד לביתו והאשה מסרה מודע' וכתב' לו מה שירצה בפני עדים וכו' מסתברא לי דאונס גמור הוא דלאו דוקא אונס מות או אונס גופו אלא אפי' איי' עליו להפסידו ממון וקרא אונס וכו' ע"ש באורח משמע דסבירא ליה דגם במחילה בעינן שיהא אונס גמור וזה דעת רשב"ם והתוספות והנ"י בשם הרמב"ן דבמתנה ה"ט פיון שמסר מודעא אנו סהדי שאנוס הוא אבל אם נתברר שלא היה אנוס אינה פלום ומהרש"ח בתשו' סי' ז' כת' דה"ד שנתברר שלא נאנס אבל אם לא נתברר אפי' הו' אומר שהיה אנוס מחמת כך ולהד"מ אמרינן אנוס היה אלא שתלה בדבר אחר וכבר השיגו הר' תורת תוסד סי' רי"ט מתשו' הריב"ש סי' רל"ב דאפילו לא נתברר שלא נאנס אלא שתלה באונס א' ונמצא שקר לא הוי מודעא וכן דעת הרמב"ן עיין שם באורח וכן נר' מדברי הרשב"ץ ח"א סי' א' דף ג' וזה לשונו שלא תאמר פיון שאין פאן אונס והוא תלה מודעתו באונס זה אם פן מודעתו בטלה מעיק' ואין צריך בטיול הא ליתא דבמודעי דגט ומתנה בגילוי מילתא סגי כדאיתא בפרק ח"ה וכ"ת ה"מ וכולי פן היה נרא' מד' הרמב"ן ז"ל בפח"ה ומדברי רשב"ם אבל האחרונים פתבו אפילו אם טען טענת אונס בשקר הוי מודעא וכן פתב עוד שם סוף א ד אף על גב דמסר מודעא בפניהם אינה מודעה פלל ולא צריך בטיול לפי שתלה אותו הדבר שאין נקרא אונס פלל שגהו הל' הפתו' במודעא א"א מכריחני ליתנו כדי לצאת וכו' וכבר פתבתי לעיל דבגטא ומתנתא גילוי מילתא בעלמא סגי ואפי' טען טענת אונס בשקר מודעיה מודעא עיין שם ועי' בתשו' מהרש"ך ח"א סי' מ"א שכת' על אשה שמחלה פתופתה ומסרה מודעה שיכולים היורשים לומר קיימא לן פרשב"ם והרמב"ן דאם נתברר שלא היה אונס אין המודעא פלום ונראה שגה תלוי במחלוקת שכתב הריטב"א בריש פרק הפותב וזה לשונו אבל יש אומרים דרב אשי לית ליה דאביי וסבירא ליה דבכל דבר שהוא של שובר או של מחילה לא אמרי' יד בעל השטר התחונה אלא בעל

החו' שבא להוציא ממון מחבירו עליו הראיה כדאמרין בפרק ג"פ שטר לה בידי פרוע הגדול פרוע והקטן אינו פרוע וכו' דיד בעל השטר על התחונה אלמא לא אמרי' גבי שובר יד בעל השובר על התחונה וכו' ליכא ראיה דשאני התם שאין בל' השובר שום פסק אלא לשונו ברור כפי הסף שתובעים ממנו וכשאומר הלה סטראי ניהו עליו להביא ראיה וכו' וכן בהיא דשטר לה בידי פרוע שובר ברור הוא בלא ספק שאף שט"ח של סף גדול שטר מקרי וכו' אבל פשיש בלשון השובר ל' סתם שפובל ב' משמעו' ונהרי הוא מסופק אם נמחל החוב שהוא אליבא דכ"ע יד בעל השטר על התחונה ויד בעל החוב על העליונה פינן שחיובו ברור הוא כדאמר אב"י הכא ורב אשי נמי מודה עכ"ל הרי דיש אומרים סבירא להו דלעולם בעל החוב שבא להוציא ממון מחבירו ידו על התחונה ונהריטב"א סבירא ליה דבספק מחילה יד בעל החוב על העליונה וכן כת' הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י א"ה סי' צ"ג וזה לשונו ועוד מה שטען הטוען דמן הסתם ידה על התחונה שהיא קרויה בעל השטר מסתברא דבמקו' הנה הבעל קרוי בעל השטר וידו על התחונה ואינו דומה למה שכת' בפרק גט פשוט שטר לה בידי פרוע הגדול פרוע שאני התם שהלנה פרה וכיון שהמלנה מודה שפר' לו שטר א' אם טוען שלא פרעו אלא הקטן עליו להבי' ראיה אבל בנותן או מוחל שטר שיש לו על ראובן נ"ל דראובן מקבל מתנה ועליו להביא ראיה מה נתן לו או מחל לו וכו' עיין שם הרי דיד האשה על העליונה ואפ"י איכא נדאי מחיל' והלה טוען פריא עליו להביא ראיה מה מחל לו שדעת רוב הפוסקים דכל שפסר מודעה וכו' (עד כאן מצאתי) ט' ראובן שהיה יושב בבית שמעון וטען עליו שמ' שגנב לו סף והודה לו במקצת וכפר לו במקצת ואיים עליו בערפאות של גוים עד שנתפטר עמו ונתן לו ארבע מאות גרושוי' ופסר מודעה ע"ז ועכשיו מת ראובן וקמו יורשיו בכח המודעה ונראה דזה חשיב אונס כמו שפכת הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י על ראובן שתבע משמעון תביעה שאינו זוכה בדין והפחידו שאם לא יתן אותם המעות ילשין עליו וימסור אותו למלך ועמד אחד ועשה פשרה ביניהם בקנין ובביטול מודעה ולאחר זמן תבע שמעון מראובן אותם המעות שלא נתנו לו אלא מפחד שלא ילשינהו וכו' הדין עם שמעון מפני שאנוס היה ונהנה ליה פתלוהו ויחייב והקנין ובביטול המודעה הפל היה מחמת אונסו עכ"ל הרי דאפילו נתן לו המעות על ידי פשרה בקנין חוזר עליו בכח המודעה דהגיוזום הוי אונס ולא אמרי' גזים ולא עביד ואף שכ' מהריק"ו שרש קפ"ו והביאו מרן הב"י מחוד' א' שהטוען שנתן לחבירו מפני שגזמו להביאו בערפאות של גוים לא מיקרי אונס עיין שם כפר כתב מהרש"ד דהביאו הרב פנסת הגדולה הגב"י אות י"ז דה"ד כשלא מסר מודעה ואין האונס ברור אבל כשפסר מודעה והראה לעדים שמתייבו באונס לכולי עלמא מיקרי אונס עיין שם וגם מהר"ם וראב"ה דס"ל דאונס הפחדה לא מיקרי אונס היינו דוקא כשלא מסר מודעה אבל מסר מודעה הוי אונס כמו שכ' מהראנ"ח ח"א סי' מ"ב דהביאו הכנה"ג הגב"י אות ל"ה עיין שם ונראה דהרשב"א ומהריק"ו לא פליגי דלא אמר מהריק"ו דאונס הפחדה לא חשיב אונס אלא במה שבין אדם לחבירו אבל מגוים שיערער עליו שרי המלכות עביד איניש דגזין ועביד כמו שכ' ה' פנסת הגדולה אות ד' בשם מהר"ש ו' חסון עיין שם ועיין בהרב פנסת הגדולה שם נראה דהיינו דוקא כשלא מסר מודעה אבל כשפסר מודעה גלי דעתיה דמחשיב ליה לאונס וכמו שכתב מהרש"ש בקונט' המודעה דף י"ב וי"ג עיין שם באורך

וְנִרְאָה דְאָפִי' לְהוֹצִיא' מְמוֹן חֲשִׁיב אֲנֹס שְׁהָרִי נִדוֹן מֵהֲרִיק"ו בְּשִׁפְכָר נָתַן מְעוֹת טָעַן
שְׁבִאֲנוֹס נָתַן מִפְּנֵי שְׁהִגְזִימוּ לְהִבְיֵאוּ בְּעֶרְפָּאוֹת ש"ג וְכַת' דְּלֹא חֲשִׁיב אֲנֹס דְּגִזְזִים וְלֹא
עֶבֶד וְאִם כֵּן כְּשִׁמְסָר מוֹדְעָא שְׁמַחְשִׁיבוּ לְאֲנֹס אָף עַל פִּי שִׁפְכָר נָתַן כִּינּוֹן דְּחֲשִׁיב' אֲנֹס
מוֹצִיאִין מְמוֹן מִיָּדוֹ וְעֵינֵין בְּתִשׁוּ' מֵהֲרֵאנ"ח ס' ס' ג' דְּמֵהֲרִיק"ו לֹא אָמַר אֶלְא לְעֵנֵין דְּלֹא
חֲשִׁיב אֲנֹס בְּרוּר כְּדִי לְהוֹצִיא מְמוֹן מִיָּד הַמְּוֹחֲזָק אַחַר שְׁנָתַן לוֹ כְּבָר וְהִחְזִי' בּוֹ וְאַחַר כֶּף
כַּת' וְז"ל דְּשָׂמָא ע"כ לֹא אָמַר ר"ח וְסִייעָתוֹ דְּאֲנֹס הִתְפַּחְדָּה חֲשִׁבִי' לִיה אֵינָם אֶלְא כְּשִׁמְס'
מוֹדְע' עָלֵיו וְגַלְתָּ הַנְּאָנְס דְּעָתוֹ דְּחֲשִׁיב לִיה אֲנֹס וְיִרְא בְּכֶף אֶבֶל כָּל שְׁלֹא מְסָר מוֹדְעָא
עָלֵיו מִתְחִלְתָּ לֹא וְשִׁמְעָתִי שְׁמַקְצָת מִן הַמּוֹרִים הַחֲזִיקוּ בְּחִלּוּק הַזֶּה וְעָשׂוּ לוֹ סְמוּכוֹת ג"כ
מִדְּבָרֵי מֵהֲרִיק"ו שְׁפַתְבּוֹ וְכִּי מִן דִּין מִי יוֹצֵא מְמוֹן מִיָּד הַמְּוֹחֲזָק בִּי בְּטַעֲנַת אֲנֹס דְּלֹא מְנַפֵּת
וְכוּ' עֵינֵין שָׁם וְאִם כֵּן נִרְא' דְּמֵהֲרִיק"ו שְׁפַתְבּוֹ דְּאֶפִּילוֹ לְדְבָרֵי ר"ח פְּשִׁיטָא דְּלֹא חֲשִׁיב אֲנֹס
בְּגִזְזִים בְּעֵלְמָא אֶלְא וְכוּ' הִינְנוּ אִפִּי' בְּמְסָר מוֹדְעָא דְּמַחְשִׁיב לִיה אֲנֹס לר"ח וְסִייעָתוֹ הִינְנוּ
דְּנוֹקָא בְּגִזְזִים דְּבָרֵי הִיזְקָא אֶבֶל אִי לֹא בְּרִי הִיזְקָא כְּגוֹן שְׁגִזְזִימוּ לְהִבְיֵאוּ בְּעֶרְפָּאוֹת שְׁל גוֹיִם
לֹא חֲשִׁיב אֲנֹס כָּלֵל אֶפִּילוֹ מְסָר מוֹדְעָא לְהוֹצִיא מְמוֹן מִחֲזִיקָתוֹ יו"ד מוֹדְעָא שְׁלֹא חֲתָמוּ
בָּה עֲדֵי הַמוֹדְעָא עֲצָמָה אֶלְא פ' צְנוּה לְחַתּוֹם וְכוּ' נר' דְּוִדָּאֵי עֲדִים שְׂאֵינָם יוֹדְעִים לְחַתִּים
וְצוּי לְאַחַר לְחַתּוֹם אֵינּוּ כְּלוּ' דְּהָיִי עַד מִפִּי עַד כַּמ"ש הֲרִשְׁבָּ"א בְּתִשׁוּ' ח"ד ס' קצ"א
וְהֲרִשְׁבָּ"ץ ח"א סִימֵן קכ"ח וְהֲרִדְבָּ"ז חֲלֵק שְׁנֵי ס' תַּק"ץ עַל שְׁטָר שְׁחַתּוֹם בּוֹ עַד א' וְהָעֵד
הַב' צְנוּה לְחַתּוֹם וְשְׁנֵי עֲדִים עַל זֶה שְׁצוּה לְחַתּוֹם דְּהָיִי עַר מִפִּי עַד וְאֵינּוּ כְּלוּם מִיְהוּ אִם
יָבִאוּ ב' עֲדֵי' אֲשֶׁר הִעִידוּ עַל אוֹתוֹ שְׁצוּה לְחַתּוֹם בְּכִינֵי בֵּית דִּין וְיֵאמְרוּ מְעִידִים שֶׁפ' צְנוּה
לְחַתּוֹם חֲתִימָה זֹו נִתְקַיֵּים זֶה הָעֵד שְׁהָרִי עַל הַחֲתִימָה הֵם מְעִידֵי' אֶבֶל אִם אָמְרוּ פ' אָמַר
לְהֵם שְׁהוּא עַד בְּדָבָר זֶה וְצוּה לְחַתְנֵי' חֲתִימָה זֹו נ"ל שְׂאֵין קִיּוּם וְכוּ' עֵינֵין שָׁם בְּאֲוִרְךָ וְכִבְר
כ' מֶרֶן בְּסִימֵן מ"ה מְקוּם שְׁנִיגְוֹ שְׁהַסּוֹפֵר חוֹתֵם ע"פ הָעֵד פ' צְנוּה לְחַתּוֹם אִם קִבְּלוּ בְּנֵי
הָעִיר עָלֶיהָ לְעֲשׂוֹת עֲדוּתוֹ כְּעֲדוּת הָעֵד פֶּשֶׁר וְאִם לֹא קִבְּלוּ עָלֶיהֶם אֵינּוּ יָכוּל וְהֵם דְּבָרֵי
הֲרִשְׁבָּ"א בְּתִשׁוּ' ח"ד סִימֵן קצ"א וְסִימֵן קצ"ט ע"י שָׁם מִשְׁמַע אִפִּי' נִהְגוּ צְרִיף שְׁקִבְּלוּ כֵּן
בְּנֵי הָעִיר וְכֵן כ' הֲרִמ"ה בְּתִשׁוּ' ס' רצ"ח וְז"ל עַל שֵׁט"ח הִיזְצָאִים בִּינֵיכֶם בְּחֲתִימַת יָדֵי
סוֹפֵר שְׁחוֹתֵם שְׁמוֹת הָעֲדִים שְׁצוּי אוֹתוֹ לְחַתְנֵי' כֶּף רֵאִינוּ שְׂאֵם הָיָה שְׁטָר זֶה בְּחֲתִימַת יָדֵי
סוֹפֵר שְׁהַסְפִּימוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר לְהֵאֱמִינוּ לְחַתּוֹם שְׁמוֹת הָעֲדִים כְּשִׁישׁ עֲדֵי' אוֹ רֵאִיָּה עַל
הַסְפָּמָה זֹו הָרִי זֶה כְּמִי שְׁהַסְפִּימוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר לְקַבֵּל עָלֵיהֶם עַד מִפִּי עַד וְעוֹשִׂים עַל פִּי
אוֹתָם שְׁטָרוֹת בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת בְּלִבָּד וּבְכָל פִּינְצָא בְּזֶה אָמְרוּ חֲכָמֵי' הַכָּל כְּמִנְהַג הַמְּדִינָה וְאִם
לֹא נִתְבָּרַר שְׁהַסְפִּימוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר עַל כֶּף הָרִי אוֹתָם שְׁטָרוֹ' פְּסוּלֵי' לְגַמְרֵי וְכוּ' עכ"ל הָרִי
דְּצְרִיף רֵאִיָּה עַל הַמְּנַהֵג וְכֵה"ג כַּת' הָרֵא"ש בְּתִשׁוּב' הִבְיֵאוּ הַטּוֹר סִימֵן ס' גְּבִי תַּקְנַת הַשּׁוּק
דְּבִסְפָק מְעַמִּידֵי' הַדְּבָר עַל דִּין תּוֹרָה עֵינֵין שָׁם וְכֵן קי"ל בַּא"ה ס' קי"ח דְּדָבָר שְׂאֵינּוּ
מְפֹרָשׁ בְּתַקְנָה נְעַמִּידְנוּ עַל דִּין תּוֹרָה וְכֵן בְּכָל סְפָק וְכוּ' וְהֵם דְּבָרֵי הָרֵא"ש בְּתִשׁוּב'
הִבְיֵאֵם הַטּוֹר שָׁם וְכוּ' הֲרִשְׁבָּ"ץ בְּתִשׁוּ' חֲלֵק שְׁנֵי סִימֵן רצ"ג אָף עַל פִּי שְׁהִיָּה דְּעָתוֹ לְדוֹן
שְׁתֵּהָא יָד הַתּוֹבֵעַ עַל הַתְּחַתּוּנָה כְּדִין כָּל סְפָק תְּבִיעַת מְמוֹן בְּטַלְנוּ דְּעָתָנוּ מִפְּנֵי דְּעָתוֹ כִּי
רַב מְוָבְהָק הוּא וְנִחְזִית לְעוֹמְקָא דְּדִינָא וְכֵה"ג כַּת' הֲרִמְב"ן בְּשֵׁם ר' אֶפְרַיִם בְּפָרְק יֵשׁ
נוֹחֲלִין וּבס"ה בְּכוּרוֹת עֵינֵין שָׁם וְכַתְּב מְהָר"י עֵינֵינָא שְׁתִּישׁוּ חֲלֵק שְׁנֵי סִימֵן קכ"ג דְּמִשְׁמַע
דְּלֹא מְהַי תְּפִיס' בְּתַקְנֵנוּ וְז"ש הֲרִשְׁבָּ"ץ שְׁהִיָּה דְּעָתוֹ לְדוֹן שְׁתֵּהָא יָד הַתּוֹבֵעַ עַל הַתְּחַתּוּנָה
לְעֵנֵין תְּפִיסָה כְּכָל סְפָק דְּעֵלְמָא וְחִזּוֹר וּבְטַל דְּעָתוֹ מִפְּנֵי דְּעַת הָרֵא"ש דְּלֹא מְהַי תְּפִיסָה

ע"ש אלמא פל ספק בתקנה מעמידים הדבר על ד"ת אפילו להוציא ממון והכא נמי אם אין עדים שקבלו פן הוי ספק תקנה ואפילו נהגו פן אין סתם מנהג מבטל הלכה וכן כתב הריב"ש ס"י שמ"א אפילו שיש דברים שאין סתם מנהג מבטל הלכה אלא מנהג שהתנו עליו בני העיר כמ"ש הרמב"ן בפירק מ"ש שאם נהגו בדיני ממונות שהמלנה את חבירו בעדים לא יהא נאמן לומר פרעתו או ששומר חנם יהא חייב פשוט אין מנהגם כלו' לבטל הלכה אלא אם פן התנו עליו וכו' עיין שם מיהו הרא"ש בתשו' שכ' הטור סימן ס"א ופסקו מרן שם דכל דבר שנהגו במדינה לכתוב הן נאמנו' הן כתובה בשוקא וכו' פל מי שמקנה בסודר דעתו שיכתוב פמנהג המדינה וכו' ומ"ש בסימן ע"א סי"ד שטר שיש בו נאמנו' ומנהג המקום הרבה כותבי' נאמנו' אם העדים עצמם הם פאן ואימרים שלא פתבו פי אם מפני שהיו רואים שבשטרות כותבי' פן וכו' ואין סומכין על הנאמנות וכו' פבר כת' מרן בב"י דמייירי פשאין מנהג פשיט לפתיב פן בכל השטרות והרא"ש מייירי פשהוא מנהג פשוט וכתוב בו פכל השטרו' אם פן אם המנהג פשיט לכת' נאמנו' פכל השטרו' מסתמא דעתו שיכתוב פמנהג המדינה אפי' לא קבלו הלנה בפ' עיין שם בהסמ"ע והש"ך וכ"כ הרשב"א בתשו' חלק שני סימן של"ה וזה לשונו ועוד שאפי' בלא זה הנאמני' פלל המלנה והבא מפחו נאמני' מתקנת הקהל שפל המלנה על דעת מה שהתקינו הקהל והנהיגו מלנה וכן פל לנה על דעתנו הוא לנה ואעפ"י שלא התקינו הקהל אלא שהפל נוהגין פן פל מלנה ולנה על דעת פן מלויים ולויים וכולי עיין שם הרי דהמלנה והלנה מסתמא על דעת המנהג חייבו עצמם מיהו נר' דה"ד לגבי נאמנות שלא יהא נאמן לומר פרעתי משום דהחויב ברור והמלנה על דעת פן מלנה וכן הלנה חייב עצמו על דעת פן והכא נמי נהגו שהמלנה את חבירו בעדים לא יהא נאמן לומר פרעתי או בכת"י שלא יהא נאמן לומר פרעתי כמו שטר מסתמ' פיון שהחויב ברור בעדים והספק בפירעון אמרי' מסתמ' על דעת פן מלויים ולויים שלא יהא נאמן לומר פרעתי ודלא פהרמב"ן והריב"ש אבל שט"ח שלא חתמו בו העדי' עצמם אלא פ' צנה לחתום וכו' שהחויב ספק ולא שייך האי טעמא שהמלנה והלנה על דעת המנהג חייבו עצמם דהרי אין החויב ברור לא לתחייב אלא אם פן קבלו אותו בני העיר והרשב"א בתשו' חלק שני סימן קי"א כתב על מנהג עיר א' דפעמים שחותמין האחד ביד' והא' חותם הסופר בשבילו וכת' צנה פ' לחתום וכו' ועמד שם א' ואשתו ומכרו בתים שיש להם ללאה אשת יוסף וכת' השט' וחתם העד בחתם ידו והעד הב' חתם סופר בשבילו פ' צנה לחתום וכולי השטר פשר אף על פי שלא חתם העד השני בחתם ידו הואיל ותקנת העיר ומנהגם הוא בכך דלא גרע משטרות העוליה בעש"ג שהוא פשר דלא מרעי נפשיהו וכ"ש סופר העיר שהעמידהו לכך והתקינו שיהיו עושיה' פן משום עמי הארץ שאינם יודעי' לחתום וכו' עיין שם באורך הרי דאפי' דקרקע בחזק' בעליה עומדת שטר המכר פשר משו' תקנת בני העיר ומנהגם והתקינו פן משום ע"ה שאינם יודעים לחתום מיהו משמע דה"ד אם הסופר חותם פן צנה פ' לחתום וכו' משו' דהסופר לא מרע אנפשיה דלא גרע משטר העולה בעש"ג דכשר מה"ט אבל עד אחר שחתם פ' צנה לחתום וכולי אינו נאמן אלא אם פן נתברר שקבלו עליהם בפ' והרדב"ז חלק שני סי' תקמ"ד כ' על שטר שמנהג העיר לעשות פל שטרותיהם ע"י סופרים גוים ועדים גוים וכו' העולה מדברי הראשונים פי המנהג אשר אמרו מבטל הלכה צריך שיהא ידוע וקבוע ע"פ בקיאים וכולי הילכך אם תברר האשה

בשני עדים כשרים שכל שטרותיהם היו עושי' על פה סופר ועדים גוים אף על פי שלא היו בערפאותיהם ובכל התנאים אשר הנהירו רז"ל והובאו שטרות אלו לפני חכמי העיר ועשו על פיהם והקבע המנהג הרי זה מנהג המבטל הלכה ואף על פי שלא בא לפנייהם שטר מתנה ממש כזה פיון שנהגו בשאר שטר' אף על פי שאין בהם שאר תנאים ערפאותיהם נהנו גם בשט' מתנה אבל אם העידו שהיו באי' לפני חכמים שטרות העולים בערפאותיהם ועשו על פיהם ולא משום מנהג עד שתביא ראיה שבאו פניהם שטרי במטלטלי' בלא דרכי הקנן ועשו על פיו וקבעו המנהג לעשות כל שטרותיהם בעדים גוים עכ"ל הרי דגם שטר מתנה בעדים גוים שאינו כדין פשר וה"ד אם יש עדים שנקבע המנהג על פה חכמי העיר שבאו שטרות לפנייהם ודנו על פיהם וא"כ בנ"ד אם יש עדים שראו שט"ח שאין עדים חתומים אלא צוה לחתום וכולי ודנו על פיהם ה"ז מנהג מבטל הלכה ואפילו יש עדים אפשר דלא קבלו עליהם אלא סופרי העיר שחתם פלוני צוה וכו' משום דלא מרע נפשיה כמ"ש בתשו' הרשב"א ועדיין א"ל דה"ד בשטר' תקנו כף כדי שלא תנעול דלת בפני לוי' שהרי כתב הרמב"ם בפירוש שלישי מה' עדות דין תורה שאין מקבלין עדות לא בדיני ממונו' ולא בדיני נפשות אלא על פה העדים שנאמר על פי שנים עדים מפייהם ולא מפי כתבם אבל מדברי סופרי' שחזתכי' דיני ממונות בעדות בשטר אף על פי שאין העדים קיימים כדי שלא תנעול דלת בפני לוי' וכו' ופסקו מרן בסיומן כ"ח עיין שם ואם כן גם חתימת העדים עצמם בשטר היא תקנת חכמי' כדי שלא תנעול דלת בפני לוי' ואם כן אם נהגו לקיים עדות צוה לחתום בעדות העדי' כדי שלא תנעול דלת בפני לוי' שלא ימצא עדים שיודעים לחתום מפל מקום במודעא דלא שייך ה"ט לא קבלו ואף אם יש עדים שבא לפני בית דין של העיר שטר מודע' פ' צוה לחתום וכו' ודנו על פיו הא קי"ל דלעולם הולכין אחר מקום שנתחייב בו כמ"ש בסיומן ס"ט בעיר שנהגו שכתב יד דינו כשטר דאין נאמן לומ' פרעתי והלך הלוח לעיר שלא נהגו כף וטען פרעתי כמנהג המקום שיושב בו עתה הולכין אחר מקום שנתחייב בו וה"ה בהפך אם במקום שנתחייב בו נאמן לומ' פרעתי ובמקו' אחר נהגו בו כשטר הולכין אחר מקום שנתחייב עיין שם אם כן בנ"ד אפילו שעדים בעיר זו שקבלו עדות דצוה לחתום בעדים עצמם בכל השטרות צריך לברר מיהו נר' דאפי' בדבר דלא שייך טעמא דנעילת דלת חותכין דיני ממונו' בעדות שבשטר דלא חזקו חכמים כמ"ש הרמב"ן בסוף יבמות בפלוגת' דר"ע ור"ט אי בודקי' עדי נשים בדרישה וחקירה וכו' ואף על גב דלגבי פתובה איכא נעילת דלת שיותר משהאיש רוצה לישא וכולי לא פלוג רבנן בדיני ממונות ואע"ג דבדיני קנסות בעי' דרישה וחקירה הנהו לאו בכלל דיני ממונו' נינהו ולא תקנו בו רבנן מידי וכו' ונהביאו הרב"א בתשו' סי' ה' עיין שם והכא נמי חותכין כל דיני ממונות בעדות שבשטר אפילו בכתובה ודכונסה דלא שייך נעילת דלת פגרא מדרבי הרמב"ם שכ' אבל מד"ס שחזתכין ד"מ פעדי' שבשטר וכו' שלא תנעול דלת בפני לוי' ואין דנין בעדות שבשטר בדיני קנסות וכולי הרי דלא הוציא אלא דיני קנסות דלאו בכלל דיני ממונו' נינהו אבל כל דיני ממונות אפילו דבר שאין בו נעילת דלת חותכין בעדו' שבשט' דלא פלוג רבנן כמ"ש הרמב"ן גבי דרישה וחקירה ומפל מקום בעדות דצוה לחתום וכו' כל שאין ראיה שקבלו עליהם כל עדות אמרי' שמא ה"ד בשט"ח כדי שלא תנעול דלת אבל בכתוב' דלא שייך האי טעמא דנעיל' דלת לא עשו הפך הדין וכבר פתבתי בס' עה"ש סי'

ס' דבמקום שעשו תקנת השוק וספק במתנה אם היא בכלל התקנה אין מוציאים ממון מיד המוחזק ומ"ש הרא"ש דבס' מעמידין הדבר על דין תורה ה"ד בספק אם נהגו עיקר התקנה אבל פשיש ודאי תקנה והספק אם המתנה בכלל התקנה אין מוציאים מהמוחזק וכן כת' מרן הב"י דקי"ל פהרא"ש דעשו במתנה תקנת השוק מה"ט דמוקמי' ממון בחזקתיה עיין שם והא דקי"ל בסימן קי"ח דדבר שאינו מפונרש בתקנה נעמידו על דין תורה מ"מ כל שיש לו זכיה במקום לא אמרי' יד בעל התקנה על התחונה ואם פן ה"נ דמקבל מתנה זכה זכיה גמורה: י"א מודעא שמעון שהיה יושב בבית ראובן וטען עליו שגנב לו סך כו"כ והודה לו במקצת וכפר בכל השאר ואיים עליו בעש"ג עד שנתפטר עמו ונתנם לו ומסר מודעא ואח"ז מת שמעון וקמו יורשיו והוציאו המודעא ותובעים לראובן דכל מה שנתן אביה' הוא באונס מה דינו: ונראה דמן הדין היה שמעון חייב שבועת היסת פיון שיש רגלים לדבר כמ"ש מור"ם בסימן ע"ה סי"ז דמשביעין שבועת היסת על טענת שמה פשיש רגלים לדבר פגון שהיה שמעון בבית ראובן ומצא ראובן תיבות פרוצות וכו' עיין שם וכ"ש שמצא הגניבה בידו וגם הודה במקצת ונדאי רגלים לדבר שהוא גנב כל מה שאבד לראובן ויכול להשביעו אבל לא היה חייב לשלם כל מה שטען עליו והמבי"ט ח"ג סי' קפ"א פתב על מי שתבע את חברו שחייב לו ממון וגזים עליו בעש"ג ומסר מודעא על מה שיתחייב לו בשטר פיון שלא ידעו העדים מה שתבעו שיכתוב לו שט"ח על סך מעות שלא כדיון וכ"ש שועמד אחד ועשה פשרה ביניהם בקנין ובביטול מודעא ולאחר זמן תבע שמעון מראובן אותם המעות שלא נתנו לו אלא מפחד שלא ילשינהו וכו' הדין עם שמעון מפני שאנוס היה ונהנה ליה פתלוהו ויחייב והקנין ובביטול המודע' הפל היה מחמת אונסו עכ"ל הרי דאפילו נתן לו המעות על ידי פשרה בקנין חוזר עליו בכח המודעא דהגזים הוי אונס ולא אמרי' גזים ולא עביד ואף שכ' מהריק"ו שרש קפ"ו והביאו מרן הב"י מחוד' א' שהטוען שנתן לחברו מפני שגזמו להביאו בערפאות של גזים לא מיקרי אונס עיין שם פבר פתב מהרש"ך דהביאו הרב פנסת הגדולה הגב"י אות י"ז דה"ד כשלא מסר מודעא ואין האונס ברור אבל כשמסר מודעא והראה לעדים שמחייבו באונס לכולי עלמא מיקרי אונס עיין שם וגם מהר"ם וראב"ה דס"ל דאונס הפחדה לא מיקרי אונס היינו דוקא כשלא מסר מודעא אבל מסר מודעא הוי אונס כמו שכ' מהראנ"ח ח"א סי' מ"ב דהביאו הכנה"ג הגב"י אות ל"ה עיין שם ונראה דהרשב"א ומהריק"ו לא פליגי דלא אמר מהריק"ו דאונס הפחדה לא חשיב אונס אלא במה שבין אדם לחברו אבל מגזים שיערער עליו שרי המלכות עביד איניש דגזי' ועביד כמו שכ' ה' פנסת הגדולה אות ד' בשם מהר"ש ו' חסון עיין שם ועיין בהרב פנסת הגדולה שם נראה דהיינו דוקא כשלא מסר מודעא אבל כשמסר מודעא גלי דעתיה דמחשיב ליה לאונס וכמו שכתב מהרח"ש בקונט' המודעא דף י"ב וי"ג עיין שם באור' ונראה דאפי' להוציא ממון חשיב אונס שהרי נדון מהריק"ו בשפבר נתן מעות טען שבאונס נתן מפני שהגזימו להביאו בערפאות ש"ג וכת' דלא חשיב אונס דגזים ולא עביד ואם פן כשמסר מודעא שמחשיבו לאונס אף על פי שפבר נתן פיון דחשי' אונס מוציאים ממון מידו ועיין בתשו' מהראנ"ח ח"א סי' ס"ג דמהריק"ו לא אמר אלא לענין דלא חשיב אונס ברור כדי להוציא ממון מיד המוחזק אחר שנתן לו פבר והחזי' בו ואחר כך כת' וז"ל דשמה ע"כ לא אמר ר"ת וסייעתו דאונס ההפחדה חשיב' ליה אונס אלא כשפס'

מודע' עליו ונגלה הנאנס דעתו דחשיב ליה אונס וירא בכה אכל כל שלא מסר מודעא עליו מתחילה לא ושמעתי שמקצת מן המורים החזיקו בחלוק הזה ועשו לו סמוכות ג"כ מדברי מהריק"ו שפכתב ובר מן דין מי יוצא ממון מיד המוחזק בי בטענת אונס דלא מוכח וכו' עיין שם ואם פן נרא' דמהריק"ו שפכתב דאפילו לדברי ר"ח פשיטא דלא חשיב אונס שגזום בעלמא אלא וכו' היינו אפי' במסר מודעא דמחשיב ליה אונס לר"ח וסייעתו היינו דוקא בגזום דברי היזקא אכל אי לא ברי היזקא פגון שגזמו להביאו בערפאות של גזים לא חשיב אונס כלל אפילו מסר מודעא להוציא ממון מחזקתו: יו"ד מודעא שלא חתמו בה עדי המודעא עצמה אלא פ' צנה לחתום וכו' נר' דודאי עדים שאינם יודעים לחתום וצווי לאחר לחתום אינו כלו' דהוי עד מפי עד כמ"ש הרשב"א בתשו' ח"ד סי' קצ"א והרשב"ץ ח"א סימן קכ"ח והרדב"ז חלק שני סי' תק"ץ על שטר שחתום בו עד א' והעד הב' צנה לחתום ושני עדים על זה שצנה לחתום דהוי עד מפי עד ואינו פלום מיהו אם יבאו ב' עדי אשר העידו על אותו שצנה לחתום בפני בית דין ויאמרו מעידים שפ' צנה לחתום חתימה זו נתקנים זה העד שהרי על החתימה הם מעידי' אבל אם אמרו פ' אמר להם שהוא עד בדבר זה וצנה לחתום חתימה זו נ"ל שאין קיום וכו' עיין שם באורו ובכר כ' מרן בסימן מ"ה מקום שנהגו שהסופר חותם ע"פ העד פ' צנה נחתום אם קבלו בני העיר עליה לעשות עדותו פעדות העד פשר ואם לא קבלו עליהם אינו יכול והם דברי הרשב"א בתשו' ח"ד סימן קצ"א וסימן קצ"ט עי' שם משמע אפי' נהגו צריף שקבלו פן בני העיר וכן כ' הרמ"ה בתשו' סי' רצ"ח ונ"ל על שט"ח היוצאים ביניכם בחתימת ידי סופר שחותם שמות העדים שצווי אותו לחתום פה ראינו שאם היה שטר זה בחתימת ידי סופר שהספימו כל בני העיר להאמינו לחתום שמות העדים פשיש עדי' או ראיה על הספק זה הרי זה פמי שהספימו כל בני העיר לקבל עליהם עד מפי עד ועושים על פי אותם שטרות בדיני ממונות בלבד ובכל פינא בזה אמרו חכמי' הפל פמנהג המדינה ואם לא נתברר שהספימו כל בני העיר על פה הרי אותם שטרות פסולי' לגמרי וכו' עכ"ל הרי דצריף ראיה על המנהג וכה"ג כת' הרא"ש בתשוב' הביאו הטור סימן ס' גבי תקנת השוק דבספק מעמיד' הדבר על דין תורה עיין שם וכן קי"ל בא"ה סי' קי"ח דדבר שאינו מפונרש בתקנה נעמידנו על דין תורה וכן בכל ספק וכו' והם דברי הרא"ש בתשוב' הביאם הטור שם וכו' הרשב"ץ בתשו' חלק שני סימן רצ"ג אף על פי שהיה דעתו לדון שפיהא יד התובע על התחונה פדין כל ספק תביעת ממון בטלנו דעתנו מפני דעתו כי רב מובהק הוא ונחית לעומקא דדינא וכה"ג כת' הרמב"ן בשם ר' אפרים בפרק יש נוהלין ובס"ה בכורות עיין שם וכתב מהר"י עיי'אש בתשו' חלק שני סימן קכ"ג דמשמע דלא מהני תפיס' בתקנו' וז"ש הרשב"ץ שהיה דעתו לדון שפיהא יד התובע על התחונה לענין תפיסה בכל ספק דעלמא וחזר ובטל דעתו מפני דעת הרא"ש דלא מהני תפיסה ע"ש אלמא כל ספק בתקנה מעמידים הדבר על ד"ת אפילו להוציא ממון והכא נמי אם אין עדים שקבלו פן הוי ספק תקנה ואפילו נהגו פן אין סתם מנהג מבטל הלכה וכן כתב הריב"ש ס"י שמ"א אפילו שיש דברים שאין סתם מנהג מבטל הלכה אלא מנהג שהתנו עליו בני העיר כמ"ש הרמב"ן בפרק מ"ש שאם נהגו בדיני ממונות שהמלנה את חבריו בעדים לא יהא נאמן לומר פרעתו או ששומר חנם יהא חייב פשואל אין מנהגם כלו' לבטל הלכה אלא אם פן התנו עליו וכו' עיין שם מיהו הרא"ש בתשו' שכ' הטור סימן

ס"א ופסקו מרן שם דכל דבר שנהגו במדינה לכתוב הן נאמנו הן כתובה בשוקא וכו' כל מי שמקנה בסודר דעתו שיכתוב פמנהג המדינה וכו' ומ"ש בסימן ע"א סי"ד שטר שיש בו נאמנו ומנהג המקום הרבה כותבי נאמנו אם העדים עצמם הם פאן ואומרים שלא פתבו פי אם מפני שהיו רואים שבשטרות כותבי נאמנו' וכו' ואין סומכין על הנאמנות וכו' כבר כת' מרן בב"י דמייירי פשאין מנהג פשוט לפתיב פן בכל השטרות והרא"ש מייירי פשהוא מנהג פשוט וכתיב בו פכל השטרו' אם פן אם המנהג פשיט לכתן' נאמנו' פכל השטרו' מסתמא דעתו שיכתוב פמנהג המדינה אפי' לא קבלו הלנה בפ' עיין שם בהסמ"ע והש"ך וכ"כ הרשב"א בתשו' חלק שני סימן של"ה ונה לשונו ועוד שאפי' בלא זה הנאמנו פלל המלנה והבא מפחו נאמני מתקנת הקהל שפל המלנה על דעת מה שהתקינו הקהל והנהיגו מלנה וכן פל לנה על דעתנו הוא לנה ואעפ"י שלא התקינו הקהל אלא שהפל נוהגין פן פל מלנה ולנה על דעת פן מלנים ולנים וכולי עיין שם הרי דהמלנה והלנה מסתמא על דעת המנהג חייבו עצמם מיהו נר' דה"ד לגבי נאמנות שלא יהא נאמן לומר פרעתי משום דהחויב ברור והמלנה על דעת פן מלנה וכן הלנה חייב עצמו על דעת פן והקא נמי נהגושהמלנה את חבירו בפעדים לא יהא נאמן לומר פרעתי או בכת"י שלא יהא נאמן לומ' פרעתי כמו שטר מסתמ' פיון שהחויב ברור בפעדים והספק בפירעון אמרי' מסתמ' על דעת פן מלנים ולנים שלא יהא נאמן לומר פרעתי ודלא פהרמב"ן והריב"ש אבל שט"ח שלא חתמו בו העדי עצמם אלא פ' צנה לחתום וכו' שהחויב ספק ולא שייך האי טעמא שהמלנה והלנה על דעת המנהג חייבו עצמם דהרי אין החויב ברור לא לתחייב אלא אם פן קבלו אותו בני העיר והרשב"א בתשו' חלק שני סימן קי"א פכתב על מנהג עיר א' דפעמים שחותמין האחד ביד' והא' חותם הסופר בשבילו וכת' צנה פ' לחתום וכו' ועמד שם א' ואשתו ומכרו בתים שיש להם ללאה אשת יוסף וכת' השט' וחתם העד בחתם ידו והעד הב' חתם סופר בשבילו פ' צנה לחתום וכולי השטר פשר אף על פי שלא חתם העד השני בחתם ידו הואיל ותקנת העיר ומנהגם הוא בכך דלא גרע משטרות העולמי' בעש"ג שהוא פשר דלא מרעי נפשיהו וכ"ש סופר העיר שהעמידוהו לכך והתקינו שיהיו עוש' פן משום עמי הארץ שאינם יודעי' לחתום וכו' עיין שם באורך הרי דאפי' דקרקע בחזק' בעליה עומדת שטר המכר פשר משו' תקנת בני העיר ומנהגם והתקינו פן משום ע"ה שאינם יודעים לחתום מיהו משמע דה"ד אם הסופר חותם פן צנה פ' לחתום וכו' משו' דהסופר לא מרע אנפשיה דלא גרע משטר העולה בעש"ג דכשר מה"ט אבל עד אחר שחתם פ' צנה לחתום וכולי אינו נאמן אלא אם פן נתברר שקבלו עליהם בפ' והרדב"ז חלק שני סי' תקמ"ד כ' על שטר שמנהג העיר לעשות פל שטרותיהם ע"י סופרים גוים ועדים גוים וכו' העולה מדברי הראשונים פי המנהג אשר אמרו מבטל הלכה צריך שיהא ידוע וקבוע ע"פ בקיאים וכולי הילכך אם תברר האשה בשני עדים פשרים שפל שטרותיהם היו עוש' על פה סופר ועדים גוים אף על פי שלא היו בערפאותיהם ובכל התנאים אשר הנהירו רז"ל והובאו שטרות אלו לפני חכמי העיר ועשו על פיהם והוקבע המנהג הרי זה מנהג המבטל הלכה ואף על פי בלא בא לפניהם שטר מתנה ממש כזה פיון שנהגו בשאר שטרו' אף על פי שאין בהם שאר תנאים ערפאותיהם נהגו גם בשט' מתנה אבל אם העידו שהיו באי' לפני חכמים שטרות העולים בערפאותיהם ועשו על פיהם ולא משום מנהג עד שתביא ראיה שפאו פניהם שטרי

במטלטלי' בלא דרכי הקננו ועשו על פיו וקבעו המנהג לעשות כל שטרותיהם בעדים גוים עכ"ל הרי דגם שטר מתנה בעדים גוים שאינו כדין פשר וה"ד אם יש עדים שנקבע המנהג על פה חכמי העיר שבאו שטרות לפניהם ודנו על פיהם וא"כ בנ"ד אם יש עדים שראו שט"ח שאין עדים חתומים אלא צוה לחתום וכולי ודנו על פיהם ה"ז מנהג מבטל הלכה ואפילו יש עדים אפשר דלא קבלו עליהם אלא סופרי העיר שחתם פלוני צוה וכו' משום דלא מרע נפשיה כמ"ש בתשו' הרשב"א ועדיין א"ל דה"ד בשטרו' תקנו פה כדי שלא תנעול דלת בפני לויים שיהי' פתב הרמב"ם בפירק שלישי מה' עדות דין תורה שאין מקבלין עדות לא בדיני ממונו' ולא בדיני נפשות אלא על פה העדים שנאמר על פי שנים עדים מפייהם ולא מפי כתבם אבל מדברי סופרי' שחזתכי' דיני ממונות בעדות בשטר אף על פי שאין העדים קיימים כדי שלא תנעול דלת בפני לויים וכו' ופסקו מרן בסימן כ"ח עיין שם ואם כן גם חתימת העדים עצמם בשטר היא תקנת חכמי' כדי שלא תנעול דלת בפני לויים ואם כן אם נהגו לקיים עדות צוה לחתום בעדות העדי' כדי שלא תנעול דלת בפני לויים שלא ימצא עדים שיודעים לחתום מפל מקום במודעא דלא שייך ה"ט לא קבלו ואף אם יש עדים שבא לפני בית דין של העיר שטר מודע' פ' צוה לחתום וכו' ודנו על פיו הא קי"ל דלעולם הולכין אחר מקום שנתחייב בו כמ"ש בסימן ס"ט בעיר שנהגו שכתב יד דינו כשטר דאין נאמן לומ' פרעתי והלך הלנה לעיר שלא נהגו כה' וטען פרעתי כמנהג המקום שישב בו עתה הולכין אחר מקום שנתחייב בו וה"ה בהפך אם במקום שנתחייב בו נאמן לומ' פרעתי ובמקו' אחר נהגו בו כשטר הולכין אחר מקום שנתחייב עיין שם אם כן בנ"ד אפילו שעדים בעיר זו שקבלו עדות דצוה לחתום בעדים עצמם בכל השטרות צריף לקבר מיהו נר' דאפי' בדבר דלא שייך טעמא דנעילת דלת חזתכי' דיני ממונו' בעדות שבשטר דלא חזקו חכמים כמ"ש הרמב"ן בסוף יבמות בפלוגת' דר"ע ור"ט אי בודקי' עדי נשים בדרישה וחקירה וכו' ואף על גב דלגבי פתובה ליפא נעילת דלת שיותר משהאיש רוצה לישא וכולי לא פליג רבנן בדיני ממונות ואע"ג דבדיני קנסות בעי' דרישה וחקירה הנהו לאו בכלל דיני ממונו' נינהו ולא תקנו בו רבנן מידי וכו' ונהביאו הרב"א בתשו' סי' ה' עיין שם והכא נמי חזתכי' כל דיני ממונות בעדות שבשטר אפילו בכתובה ודכונתה דלא שייך נעילת דלת פגראה מדברי הרמב"ם שכ' אבל מד"ס שחזתכי' ד"מ פעדי' שבשטר וכו' שלא תנעול דלת בפני לויים ואין דנין בעדות שבשטר בדיני קנסות וכולי הרי דלא הוציא אלא דיני קנסות דלאו בכלל דיני ממונו' נינהו אבל כל דיני ממונות אפילו דבר שאין בו נעילת דלת חזתכי' בעדו' שבשטר' דלא פלוג רבנן כמ"ש הרמב"ן גבי דרישה וחקירה ומפל מקום בעדות דצוה לחתום וכו' כל שאין ראיה שקבלו עליהם כל עדות אמרי' שמא ה"ד בשט"ח כדי שלא תנעול דלת אבל בכתוב' דלא שייך האי טעמא דנעיל' דלת לא עשו הפך הדין וכבר פתבתי בס' עה"ש סי' ס' דבמקום שעשו תקנת השוק וספק במתנה אם היא בכלל התקנה אין מוציאין ממון מיז המוחזק ומ"ש הרא"ש דבס' מעמידין הדבר על דין תורה ה"ד בספק אם נהגו עיקר התקנה אבל כשיש ודאי תקנה והספק אם המתנה בכלל התקנה אין מוציאין מהמוחזק וכן כת' מרן הב"י דקי"ל כהרא"ש דעשו במתנה תקנת השוק מה"ט דמוקמי' ממון בחזקתיה עיין שם והא דקי"ל בסימן קי"ח דדבר שאינו מפורש בתקנה נעמידו על דין תורה מ"מ כל שיש לו זכיה בממון לא אמרי' יד בעל התקנה על התחונה ואם כן ה"נ

דמקבל מתנה זכה זכיה גמורה: י"א מודעא שמעון שהיה יושב בבית ראובן וטען עליו שגנב לו סך כו"כ והודה לו במקצת וכפר בכל השאר ואיים עליו בעש"ג עד שנתפטר עמו ונתנם לו ומסר מודעא ואח"ז מת שמעון וקמו יורשיו והוציאו המודעא ותובעים לראובן דכל מה שנתן אביה' הוא באונס מה דינו: ונראה דמן הדין היה שמעון חייב שבועת היסת פיון שיש רגלים לדבר כמ"ש מור"ם בסימן ע"ה סי"ז דמשביעין שבועת היסת על טענת שמה פשיש רגלים לדבר כגון שהיה שמעון בבית ראובן ומצא ראובן תיבות פרוצות וכו' עיין שם וכ"ש שמצא הגניבה בידו וגם הודה במקצת דנדאי רגלים לדבר שהיא גנב כל מה שאבד לראובן ויכול להשביעו אבל לא היה חייב לשלם כל מה שטען עליו והמבי"ט ח"ג סי' קפ"א פתב על מי שתבע את חברו שחייב לו ממון וגזים עליו בעש"ג ומסר מודעא על מה שיתחייב לו בשטר פיון שלא ידעו העדים מה שתבעו שיכתוב לו שט"ח על סך מעות שלא כדיון וכ"ש שמודה הוא במקצת הוי ספק אם השטר בטל או לא ואם כן לא הוחזק השטר כשאר שטרות שאינו חייב לישיב ושהוא נאמן כשני עדים פיון שיש עליו מודעא וגם אין המודעא קיימת פיון שלא ידעו העדים אם היה שלא כדיון אלא בעל השטר ישבע שחייב לו מ"ש בשטר ואם מת הנתבע לא יוצא התובע בשטר שבידו מן היורשים אלא בראיה ברורה לפני ב"ח ואם מת התובע לא יוציאו יורשיו מהנתבע אלא בראיה ברורה ונהיאו ה' כנה"ג הגה"ט אות ל"ז עיין שם ונראה דס"ל דבעל השטר ישבע שחייב לו משום דמוקמי' השטר אחזקתיה אלא דוקא לגבי השבועה לא מחזקי' בשאר שטרות שאינו חייב לישיב ושהוא נאמן כשני עדים ודבריו תמוהים דאם כן אם מת הנתבע אמאי אינו גובה התובע מיורשיו משבועה פיון שהוא מוציא מן הנתבע עצמו שטוען ברי כ"ש שמוציא מיורשיו ועוד דהתוס' בכתובות דף כ' בד"ה ואוקי וכולי פתבו בשם הרשב"א בשובר מסופק פגון תרי ותרי מוקמי' ממונא בחזקת הלנה ולא מוקמי' שטר אחזקתיה עיין שם וכן פתב הנ"י בפ' ג"פ בשם הרא"ה ופסקו מור"ם בסי' מ"ב ס"ח דאמרין בשובר יד בעל השובר על העליונה פיון שהוא מוחזק ומבטלין השטר עיין שם בהש"ך וגם הסמ"ע שם שכ' דלא מהני שובר מסופ' נגד השטר מבנרר עיין שם וכה"ג פתב מהר"י נ' מיגש בתשובות סי' קע"ב דדוקא מלנה ע"פ ושני פתי עדים מכחישים בפירעון מוקמי' ממונא בחזקת מריה אבל במלנה בשטר מוקמי' שטרא אחזקתיה עיין שם וכן נראה דעת בעל התרומות ריש שער כ"ו כמ"ש בסימן ע"ה עיין שם נראה דהיינו דוקא בספק בפירעון דכיון דברי בחיובא וספק בחזרה מוקמי' שטר אחזקתיה אבל גבי מודעא דספק בחיובא הוא לכ"ע מוקמי' ממונא בחזקת הלנה וישבע ויפטר וא"כ ה"נ אף שהוא מודה במקצת והיה צריך לישיב שבועה דאוריית' השתא שמת אין התובע מוציא מהיורשים והיורשים פטורים כדאמר' בפ' כל הנשבעין ומבואר בסי' ע"ה סי"ו דהתובע ליורשי' מלנה ע"פ ואמרי היורשים חמשים ידענא וחמשים לא ידענא פטורים אפי' בלא שבועה ע"ש וא"כ אם לא ידעו העדים אם חייב לו או לא דהוי ספק נראה דבטל השטר ודינו כתיבועה ע"פ דהלנה נשבע ונפטר ואם מת הלנה פטורים יורשיו בלא שבועה אבל בנ"ד שפרע לו כבר דהמלנה תפוס יש להסתפק אם יורשי הלנה יכולים להוציא מידו מפת המודעא והסמ"ע בסי' ע"ה ס"ק מ"ט פתב דאם תפס בעל התיבה משל שמעון בלא עדים תפיסה וכו' עיין שם וכ' ה' שבות יעקב ח"ב סי' קס"ח דהיינו שישבע ויחזיק מה שבידו וכן פתב בתשו' פליטת בית

יהודה סימן כ"ח דהתובע נאמן בשבועה לתפוס מה שבקידו ומה שתמה הש"ך איה תועיל תפיסתו להוציא ממון ספק וכו' לק"מ שהרי הסמ"ע שם ס"ק מ"ח כ' דאין שמעון יכול להפך השבועה על ראובן וכו' פיון דלא ראה ראובן בעיניו אלא שיש רגלים לדבר וכו' וצ"ל דה"ד אם התובע טוען שמא ע"י רגלים לדבר דאז הנתבע נשב ונפטר אבל אם טוען התובע פרי לי ע"פ האומדנות יכול לישבע ולתפוס מה שבקידו עש"ב וכבר כתבתי בסי' ע"ה תשו' הרמב"ם שכ' דלא שייך שבועת היסת אלא בדבר שיכול להפך השבועה על התובע שישבע ויטול עיין שם ואם כן ה"נ אם התובע טוען שמא ע"י רגלים לדבר הלנה אין צריף שבועה פיון שאינו יכול להפך השבועה על התובע אבל אם התובע טוען פרי ע"פ האומדנות יכול להשביעו להנתבע ויכול להפך השבועה על התובע ואם תפס התובע ישבע להחזיק מה שבקידו והרמב"ם שכ' בפ"א מה' טוען דבר פ' נגנב מביתי וצא היה שם אלא אתה קרוב בעיני שאתה גנבתו וכו' פטור אף משבועת היסת כבר כתב הרדב"ז ח"ב סימן ת"ל דוקא אמר קרוב בעיני אבל אם טען פרי לי שאתה גנבתו אפילו אינו טוען שראה אותו שגנבו משביעין אותו ע"ש: י"ב ראובן שמכר חצרו לשמעון בסוף י"ח אלפים ואחר גמר הקנין וכתבו שטר חזר הלוקח בטענות שאין בהם ממש בפני ב"ד וגזם בפניהם לילך למלך יר"ה לגלות אָזְנו ועפי"ז הלך המוכר ומסר מודעא ונראה דזה חשיב אונס כמ"ש הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י על ראובן שתבע משמעון תביעה שאינו זוכה בדין והפחידו שאם לא יתן לו אותם המעו' ילשין וימסור אותו למלך ועמד א' ועשה פשרה ביניהם בקנין ובקיטול מודעא ולאחר זמן תבע משמעון מראובן אותם המעות שלא נתנם לו אלא מפחד שלא ילשינהו וכולי שהדין עם שמעון מפני שאונס היה והו"ל כמלוהו ויהיב והקנין והבטול המודעא הכל היה מחמת אונסו עכ"ל ומהריק"ו סימן קפ"ו פתב וז"ל ועוד נלע"ד דאפ"י לדברי רב האי ור"ח פשיט' דלא חשיב אונס בגזום בעלמא אלא היכא דגזום ליה במידי דאי עביד ליה פרי היזק או בגופו וכו' או במקומו כי ההיא דכבשיה שטר משפנתא בפרדיסא בפ' ח"ה היכא שבזי המגזים לעשותו בלי ספק אבל היכא שמגזימו לעשות דבר דאף כי יעשהו שמא לא יזק חבירו בכך פגון פיוצא בנדון שלנו שאנו עומדים בו שטוען שגזמו להביאו בעש"ג דלא חשיב אונס כלל שהרי לא כל המביאים לחבריהם בעש"ג נוצחים וכו' עיין שם אבל הרשב"א בתשו' וכו' הרי דס"ל דאונס הגזום אפילו לא פרי היזק הני אונם ולא גזים ולא עביד דהא אפי' ילשין אותו למלך לא בודאי יגיע לו נזק וכן הסכים ה' בית שלמה סימן כ"א עיין שם ונראה פשוט דבמתנה באונס כל דהו סגי ולא בעי אונס גמור דכל שיש שום צד אונס קצת ומסר מודעא המתנה בטלה לכ"ע דאפ"י למ"ד דגזים איניש ולא עביד ה"ד אם לא מסר מודעא אבל אם מסר מודעא לכ"ע חשיב אונס בנראה מל' מהריק"ו וכן כתב ה' אנג'יל סימן ב' עיין שם ואם כן (א"ה עכ"מ ועיין מ"ש המחבר לעיל בסעף ח'): י"ג כתב הרשב"ש בתשובות סימן קכ"ח בבו' שהיה שכ"מ ומכר קרקע אביו וקנימא אמו המכירה וז"ל ומה שטוענת שמחשש שמא תטרף דעתו של בנה עשתה אינה פלום שאין זה אונס כלל ואפילו מסרה מודעא אינה מודעא שאם רחמה על בנה אינו אונם ומרחמנותא גמרה וסלקה ומכרה ולא מצינו נחת רוח אלא באשה לבעלה ולא בכל ענין אלא בקנה מן האיש ואח"ך קנה מן האשה וכו' עיין שם ונראה דס"ל דגם במתנה דקי"ל דאפילו במודעא שקר ולא היה לו אונס המתנה בטלה היינו משום דסוף סוף אינו חפץ

במתנה אבל בנ"ד שנתנה כדי לעשות נחת רוח לבנה הרי גלתה דעתה דנתנה בלב שלם
דאנו סהדי דמרחמנו על בנה גמרה ונתנה ונראה דהדין דין אמת דלא חשיב אונס כמ"ש
המר דכי בפרק זה בורר על אלמנה שצויתה בשעת מיתה ליתן מנכסיה לבני קרובה שש
זקוקין והבן שותק ועפה אחר מיתה אומר שאמו לא נשבעה על כתובתה ומה ששתק
שלא רצה להכעיסה והשיב נ"ל פיון שצויתה בפניו ושותק הוי פאלו הודה שיש לה שש
זקוקין בינה שאין לו חלק בהם עכ"ל וכן מצאתי למהר"י וניל סימן י"ט בש"מ שרצה
לחלק נכסיו וקרא לאשתו ובקש אותה ליקח סך ידוע ולמחול על מותר כתובתה וכן
עשתה בפני עדים שכ' ונ"ל ולא שינה לומר נח"ר עשיתי לבעלי דלא אמרי' נח"ר עשתה
אלא היכא דזבן איהו נכסי דידיה המשועבדי' לה בכתובתה משום דאם אינה מסכמת
לדעתו אית לה קטטה בהדיה וא"ל נתנה עיניה בגירושיה ובמיתה אבל על מחילת כתובתה
אם אינה מתרצה לו לית ליה איבה וכו' וסוג' דתלמודא בפ' החובל דאיתתא דמוחלת
כתובתה לבעלה מחילתה מחי' אי נפשי' כתובת' מכתובה דאורייתא ובפ' גערה
שנתפתה אמר רבא פשיטא לי מוכרת כתובתה בין לבעלה בין לאחרים יש לה כתובת
ב"ד מ"ט זוזי אנסיה מוחלת כתובתה לבעלה אין לה כתובת ב"ד מ"ט אחולי אחליה וכו'
אלמא דמחילת' הוי מחילה ול"ל דשאני הכא פיון שהיה שכ"מ לא רצתה להקניטו וא"ל
כה"ג נחת רוח איברא לא"ה דגדולה מזו איתא בפרק דכי בפ' זה בורר וכולי אלמא אפי'
בשתיקה בעלמא אמרינן אודויי אודי ליה ולא אמרינן מה ששתק שלא רצה להקניט את
אמו אע"פ שהוא חייב בכבודיה וכו' עכ"ל הרי דס"ל דגם באשה לא אמרינן נח"ר עשיתי
לבעלי ומוחלת כתובתה הוי מחילה באפילו היה שכ"מ לא אמרינן לא רצתה להקניטו
מיהו מה שהוכיח מהר"י וניל דמחילת כתובתה הוי מחילה לא ראה תשובת הרשב"א
בח"ב סימן רצ"ח שכ' ונ"ל וא"כ האשה שמכרה כתובת' לבעלה לא עשתה פלום וכו'
והא דאמרינן בכתובות וכו' אלמא בין מוכרת בין מוחלת כתובתה לבעלה מעשיה קנימים
ואינה יכולה לומר נח"ר עשיתי לבעלי לא היא דהתם פשיש עדים שראו וידעו שהיא
מכרה לבעלה מרצונה ומשום שהיתה צריכה למעות ואי נמי במודה וכולי ע"ש ואם פן
ה"נ א"ל דמחילת' אינה קנימת ונתם מיירי במודה וכן כתב בש"מ לכתובות שם ונ"ל
איכא דק"ל מוחלת כתובת' היכא א"ל תימא נח"ר עשיתי לבעלי וכו' והראב"ד מפ' לה
פגון שקבלה עלה לאחריות וא"ל מוחלת עיקר כתובת' אין נראה שהרי כל הנשים יש
להם כתובה והוא הוא שנתן עיניו בגירושין ובמיתה וכ"כ הראב"ד והרמב"ן וכן תי'
הרא"ה עיין שם הרי דגם הראב"ד ס"ל דמוחלת כתובתה אינה מחילה דיכולה לומר
נח"ר עשיתי לבעלי ונתם מיירי בקבלה אחריות מיהו הרשב"א בתשובות שם סינים
מסברא דמחילה קנימת פיון שאינה אלא סלוק שעבוד והרדב"ז ח"ב סי' של"ז בראובן
שהיה עליו שט"ח לשמעון ונטה למות ושלח אחר שמעון ופרע לו מקצת השטר מעות
בעין והשאר נתן לו יין ופסק עמו דמים והיה זה בפני אשתו וא"ל מנה לו כו"ך ושתקה
ואחר שמת בא שמעון ליקח יינו ועכבה עליו אשתו ותפסה הפל וכו' כתב דלא הוי מחילה
דיכולה לומר נח"ר עשיתי לבעלי עיין שם.

י"ד מרן הב"י אה"ע סי' קל"ד כתב בשם הרשב"ץ וזה לשונו וכ' עוד יש אונס אחר ולא
מצינו דומה לו בגמרא והוא שאנסוהו אחרים כדין ושללא כדין בגוף או בממון ואומרים
בפירוש שאונס זה לא יסקוהו עד שיגרש פ' אפילו אותו פלו' לא היה דינו לגרש א"א

שָׂאִין זֶה בְּכָל־ל אֲנֹנְסִים אֶפְיָלוּ הוֹצִיאוּ לְהַרְיָגָה בְּנוֹ שְׂרַחֲמָיו עָלָיו אִם הוּא לֹא יִגְרַשׁ אִשְׁתּוֹ וְגִירָשָׁה לְהַצִּיל בְּנוֹ כִּינּוֹן שְׁלֹא מָסַר מוֹדָעָא אִין זֶה גִט מְעוֹשָׂה כָּל־ל שְׂאִין הָעָשׂוּי אֵלָא בְּגוּפוֹ וְכוּ' וּמָה שְׁכַת' מֵהֶרַח"ש בְּקוֹ' הַמוֹדָעָא דְכ"ח דְנֵר' דְהַרְשָׁב"א חוֹלֵק עַל הַרְשָׁב"ץ שְׁכַת' בְּתִשׁוֹ' הַבִּיאַה מֵהֶרַי"ק בְּשָׂרֵשׁ קס"ז רְאוּבֵן שְׂדָה אִשָּׁה שְׁלֹא מִדַּעַת קְרוּבָיו וְנִשְׁבַּע לִישָׂא אוֹתָהּ וְלִקְצֹת יָמִים חֲלָתָה אַחֲוֹתוֹ וּבִקְשָׁה מִמֶּנּוּ לְאַסֹּר אִשָּׁה הַמְשׁוֹדֶכֶת לוֹ וְשִׁשְׁבַּע שְׁלֹא יִשְׂאָנָה לְעוֹלָם וְנִשְׁבַּעָה שְׁלֹא תֹאכַל לְעוֹלָם עַד אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶן וְרְאוּבֵן נִתְיַעַץ וּמַס' מוֹדָעָא בְּפָנֵי עֲדִים שְׂאִין כִּינּוֹנָתוֹ לְקִיָּים אֶת הָאֲסוּר אֲבָל יַעֲשֶׂה רְצוֹנָה כְּדִי שְׁלֹא תִטְרַף דַּעֲתָה עָלֶיהָ וְכוּ' עֲשֶׂה וְאֶסֶר' ע"ע וְכוּלֵי שְׂדַעֲתִי שֶׁהַנֶּדֶר הַזֶּה בְּטֵל מֵעַיקְרוֹ וְאִין נֶדֶר כָּל־ל לְפִי שְׁהִיָּה אֲנוֹס הוּא בְּעֵיקָר הַנֶּדֶר כִּינּוֹן שְׁהִיָּת' אַחֲוֹתוֹ חוֹלָה חוֹלֵי כְּבֵד וְנִשְׁבַּעָה שְׁלֹא תֹאכַל עַד שִׁיאֲסוֹר וְאִין לָהּ אֲנוֹס גְּדוֹל מְזֶה לְאַחִיָּה וְכוּלֵי שְׁהִרִי שְׁנִינוּ נְדָרֵי אֲנֹנְסִין כִּי צַד הַדִּירוֹ חֲבִירוֹ שִׁיאֲכַל אֲצִלוֹ וְחָלָה הוּא אוֹ שְׁחָלָה בְּנוֹ וְכוּ' עכ"ל הָרִי דְאָפִי' בְּשָׁבִיל סְכַנַת הַגּוֹף חֲשִׁיב לִיָּה אֲנוֹס אִפִּי' לְעַנְנֵן שְׁבוּעָה וְכָל שְׁכָן וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דְגַם הַרְשָׁב"ץ מוֹדָה דְאִם מָסַר מוֹדָעָא הוּי גִט מְעוֹשָׂה בְּאֲנוֹס מְדַכְתָּב כִּינּוֹן שְׁלֹא מָסַר מוֹדָעָא וְכוּ' אֵלָא דְמִתְשׁוֹ' הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוֹ' מֵהֶרַי"ק שְׂרֵשׁ קס"ז שְׁכ' וְאִם בְּאֲנוֹס לְהַסְתַּפֵּק שְׂמָא מִתְחַלְתּוֹ מְרַצָּה הִיָּה בְּנִדְרוֹ אֵלָא שְׁעַכְשָׁיו מִתְחַרְט וּר"ל שְׂאֲנוֹס הוּ' זֶה אִינוֹ וְגִדּוּלָה מְזֶה כִּי כְּבֵד מוֹסֵר מוֹדָעָא בְּפָנֵי שְׂנִיָּים וְהַפִּירוֹ בְּאֲנוֹסוֹ וְכוּ' וְכוּ' בְּתִשׁוֹ' הַמִּיּוֹחְסוֹת סִימָן רַע"ו עֵינֵן שָׁם מִשְׁמַע דְאֶפְיָלוּ לֹא מָסַר מוֹדָעָא הוּי אֲנוֹס אֲבָל רְאִיתִי בְּתִשׁוֹ' הַרְשָׁב"ץ ח"א סִימָן א' דָּף ב' ע"ד שְׁפִיָּים וְאָף עַל גַּב דְאָמְרִי' בְּפ' רַבִּיעִי דְנִדְרִים דְנִדְרֵי אֲנֹנְסִים הוּוּ אִם חָלָה בְּנוֹ הִיָּינוּ לְמִימ' דְמִקְרִי אֲנוֹס לְעַנְנֵן לְמַפְטָרִיָּה מִשׁוּם דְאֲנוֹס רַחֲמָנָא פְטָרִי וְהָכָא נְמִי לְעַנְנֵן קִיּוּם תְּנַאי הַגֵּט לְמֵאֵן דְאִית לִיָּה יֵשׁ אֲנוֹס בְּגִיטִין וְהִיָּינוּ דְמִיָּיתִי עָלָה בְּגִמְרָא הַהוּא דְפִסְקָא מְבָרָא אֲבָל לְעַנְנֵן גִּט מְעוֹשָׂה אִינוֹ עַנְנֵן שְׂאִין כָּל הָאֲנוֹס נִקְרָא מְעוֹשָׂה וְאֶפְיָלוּ נְאֻס מְפָנִי שְׁהִיּוּ מַפִּים אוֹתוֹ וְחוֹבְשִׁים בְּנוֹ יַחֲזִידוּ אֲשֶׁר אֶהָב וְכוּ' עכ"ל הָרִי דְמַחֲלֵק בֵּין אִיסוּר נֶדֶר לְגִט מְעוֹשָׂה וְאִם כֵּן הַרְשָׁב"א אִינוֹ חוֹלֵק דְלֹא אָמַר אֵלָא לְעַנְנֵן אִיסוּר דְאֲנוֹס פְּטוּר אֲבָל לְעַנְנֵן גִּט מְעוֹשָׂה אֶפְשָׁר דְמוֹדָה דְלֹא הוּי גִט מְעוֹשָׂה וְהַתִּימָא עַל הַרְשָׁב"ש סִימָן ל"ט שְׁלֵמַד מְמַנָּה דְהוּי גִט מְעוֹשָׂה וְלֹא זָכַר תִּשׁוֹ' אָבִיו הַרְשָׁב"ץ עֵינֵן שָׁם בְּאֲנוֹרָה וּמְכַל מְקוּם נִרְאָה דְהַרְשָׁב"ץ מוֹד' דְגַם בְּאֲנוֹס אַחַר שְׂאִינוּ בְּגוּפוֹ אִם מָסַר מוֹדָעָא הוּי אוֹנוֹ' וְל"מ לְמֵאֵי דְקִיָּימָא לֵן דְבִגֵּט וּמִתְנָה אֶפְיָלוּ לֹא נְאֻס כִּינּוֹן שְׁגָלָה דַּעֲתוֹ שְׂאִינוּ בְּרְצוֹנוֹ הוּי מוֹדָעָא אֵלָא אִפִּי' לְרְשָׁב"ש וְדַעֲמִיָּה דַּה"ט שְׁפִינֵן שְׁמוֹסֵר מוֹדָעָא אֲנוֹ סִהְדֵי דְאֲנוֹס הוּ' וְאִם כֵּן אִם נִתְבָּרַר שְׁלֹא נְאֻס אִין הַמוֹדָעָא כְּלוּם נִרְא' דְאֲנוֹס אַחֲרִים הוּי אֲנוֹס קֶצֶת וּמוֹעִיל לְהַחֲשִׁיב מוֹדָעָא כְּמוֹ שְׁכַת' סִי' רל"ב וְז"ל אָף אִם נֹאמַר שְׂאִין מְסִירַת מוֹדָע' מוֹעֵלַת אֵלָא עַל יְדֵי אֲנוֹס אֶפְיָלוּ הִכִּי קֶצֶת אֲנוֹס מוֹעִיל לְהַחֲשִׁיב מוֹדָעָא אָף עַל פִּי שְׂאִינוּ אֲנוֹס גְּמוּר מְצַד עֲצָמוֹ וְרִאָיָה לְזֶה מְדַאֲמְרִינוּ בְּפָרֵק חֲזוּקַת גַּבִּי מִתְנָה טְמִירְתָא וְכוּ' וְהַדְּבָר מְבֹאָר שְׂאֲנוֹס זֶה לֹאוֹ אֲנוֹס גְּמוּר הוּא שְׂאִם יִרְצָה לֹא יִשְׂאָנָה וְלֹא יִתֵּן לָהּ נְכֶסֶי וְאִם לֹא הִיָּה מִתְנַת הֵבֵן שְׁקִדְמָה לֹא הִיָּתָה מִתְנַת הָאִשָּׁה מִתְנָה גְמוּרָה וְאָף עַל פִּי כֵן מְבַטֵּל אוֹתָהּ מִתְנַת הֵבֵן הַקְדִּימָה וְהוּ"ל מוֹדָע' מִחֲמַת אֲנוֹס גְּרוּעַ בְּזֶה אָף עַל גַּב דְבַעֲלָמָא בְּלֹא אֲנוֹס אֶמְרִי' דְלֹא הוּי מוֹדָע' לְחִבְרָתָה וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְהָכָא נְמִי אֶפְשָׁר לִזְמַר דְאֲנוֹס אָף עַל פִּי שְׂאִינוּ גְמוּר מְצַד עֲצָמוֹ קֶצֶת אֲנוֹס הוּא לְהַחֲשִׁיב מוֹדָע' וְהוּ' שְׁעַר הַמְּלָךְ פ' א' מַה' מְכִירָה הַכְּרִיחַ כֵּן מְדַכְתָּב רְשָׁב"ש דְכִינּוֹן מְקַבֵּל מְמוֹן בְּמִתְנָה זֹו א"א שְׁנַתֵּן מִדַּעֲתוֹ לְמָה מָסַר מוֹדָעָא וְאִי

לא נִיחָא לִיה ל"ל ליתן אֵלָא וְדַאי נְאָנְס וכו' וא"א דגם בְּמִתְנָן בְּעֵי אֲנָנְס גְּמֹור וְאֲנָנְס
נְפִשְׁיָה לָא חֲשִׁיב אֲנָנְס אִפִּי מְסַר מוֹדְעָא א"כ אֶפְתִּי נִיחֻוּשׁ שְׁמָא מַחֲמַת אֲנָנְס נְפִשְׁיָה וְכִיּוֹצֵא
הוּא נָתַן מִתְנָה זֹו אֵלָא וְדַאי אֶפִּילוּ אֲנָנְס נְפִשְׁיָה מְהֵנִי כִּי אִיכָא מוֹדְעָא וְתַמָּה עַל הָרִיב"ש
עֵינָן שָׁם וְאִם כֹּן א"א דְאֲנָנְס אֶחָרִים שְׁאִינוּ בְּגוּפוּ לָא חֲשִׁיב אֲנָנְס אֶפִּילוּ מְסַר מוֹדְעָא נִיחֻוּשׁ
שְׁמָא מַחֲמַת אֲנָנְס בְּנוּ כַת' גֵּט וְנָתַן מִתְנָן א"ו אֶפִּילוּ שְׁאִינוּ בְּגוּפוּ מְהֵנִי לְהַחֲשִׁיב מוֹדְעָא
מִיָּהוּ בְּלֹא חֲשִׁיב קֶשֶׁה דְנֵר' מְדַבְּרֵי רִשְׁבִּי"ם דְאִם קֶבֶל מְמוֹן לָא מְהֵנִי מוֹדְעָא וְאִם כֹּן לִימָא
אֶצֶל אֲנָנְסוּ נִיחֻוּשׁ שְׁמָא מַחֲמַת מְמוֹן שְׁקֶבֶל כַת' וְנָתַן מִתְנָה וְכִבֵּר כַת' מֵהֵרַח"ש בְּקוּ'
הַמוֹדְעָא דַס"ט ע"ב וְכ"ת מ"מ וכו' נִימָא דְאִינוּ אֵלָא אֲנָנְס מְמוֹן י"ל דְכֹלֵי הָאֵי לָא חֲשִׁיבִי
וְכִיּוֹן דְמִתְנָנִי לִיה בְּמָה שְׁאֶמֶר אָנוּס אָנִי אֶפְלוּ מִלְתָּ מִתְנָנִי לִיה וכו' עֵינָן שָׁם וְבִתְשׁוּ'
מְהֵר"י ו' הָרֵא"ש סִימָן ע"ג פְּתַח וְזֵה לְשׁוֹנוּ וְהַקֶּשֶׁה ר"מ מְרוֹנְטְבוּרְק דִּילְמָא בְּגֵט נְמִי וְזִי
אֲנוּסָה שְׁנָתְנוּ לוּ קְרוּבֵי הָאִשָּׁה לְגַרְשָׁה וּבְמִתְנָה אִינוּ אָנוּס גְּמֹור אֵלָא אָדָם גְּדוּל
בְּקֶשׁ מְמָנוּ מִתְנָה לְהַשִּׁיב פְּנֵיו וְכִי הוּא אֵי גֵט וּמִתְנָן גִּילּוּי מִלְתָּ בְּעֵלְמָא אִמָּאֵי קְאָמֵר אֵי
לָא יְדַעִינָן בְּאֲנוּסוּ דְלֹאוּ מוֹדְעָא הִיא פְּלִל וְהַגֵּט כְּשֶׁר לִינְשָׂא בּוּ לְכַתְחִי' וּבְמִתְנָן גּוּבָה אוֹתָהּ
לְכַתְחִילָהּ וְהָא הִרְבֵּה נוֹתְנִים גֵּט וּמִתְנָן אָנוּסִי אֲנוּס גְּמֹור אִם כֹּן אִפִּי לָא הֵיָה מִפ' אֲנוּס
הו"ל לְמִיחֶשׁ דִּילְמָא אָנוּס הוּא וְלִכְל הַפְּחוֹת לְגַבֵּי גֵט לָא נִתְיָרָה לְעֵלְמָא בְּלֹא גֵט שְׁנֵי וְאִם
קֶבֶלָה קִידוּשִׁין מֵאַחַר תְּצַטְרַף גֵּט מְשֻׁנֵּיהּ וּבְמִתְנָה לָא יִגְבֵּה בְּשִׁטְרָה זֵה וְזֵה הִפִּי דְחוּק
וְלַע"ד אִינוּ קֶשֶׁה לְפִי רִשְׁבִּי"ם כִּי אֶפִּילוּ אִם יִקְבֵּל מְעוֹת בְּגֵט מְקֻרְבֵי הָאִשָּׁה אִינוּ דוּמָה
לְמְעוֹת שְׁקֶבֶל בְּמִכְרָא כִּי בְּמִכְרָא עֵיקָר מְכִירְתוֹ בְּשִׁבִיל הַמְעוֹת כִּי אִין אָדָם מוֹכֵר דְבָר אֵלָא
בְּשִׁבִיל שְׁחַפְזֵי בְּמְעוֹת וְלֹא בְּשִׁבִיל סִיבָה אֶחָרָת וְהוּן הוּן הָאֲנוּסִים אוֹתוֹ לְמַפְנֵי וְאֲנוּס זֵה
אִינוּ מוֹעִיל לְבִטּוּל הַמְקַח הִילְכָף אִין לִפ' בְּמוֹדְעָא שְׁהַפִּירוּ בְּאֲנוּסוּ שְׁלֹא הֵיָה בְּסַתְּמָא מוֹכֵר
דְּזוּזֵי אָנוּסוּ אֶבֶל בְּגֵט אֶפִּילוּ אִם יִתְנוּ לוּ מְעוֹת דְבָר יְדוּעָה הוּ' שְׁאִינוּ סִיבַת הַגֵּט שְׂאִם הֵיָה
בִּינֵיהֶם אֶהְבָּה וְשְׁלוּם כְּמוֹ שְׁרָאוּי לְהִיּוֹת בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ אֶפִּילוּ יִתְנוּ לוּ כֹּל הוּן בֵּית'
בְּאֶהְבָּה בּוּז יְבוּזוֹ לְהֵם אֵלָא מַחֲמַת קִטְטָה שְׂבִינֵיהֶם אוּ שְׂנָאָה שְׂשֻׁנָּתוֹ גּוֹרְמַת הַגִּירוּשִׁי
וְהַמְעוֹת אִינָם אֵלָא טְפִילֵי לְדְבָרִים אֶחָרִים הַגּוֹרְמִים לְגֵט הִילְכָף לָא דְמִי לְמַעוֹ' הַמְכ' דְנִימָא
גְּמֵר וּמִקְנָה וּמִשׁוּם הָכִי פְּרִיָּה גִילּוּי מִלְתָּ בְּעֵלְמָא שְׁהוּא אָנוּס כִּיּוֹן שְׁמוּסֵר מוֹדְעָא דְכִיּוֹן
דְאִינוּ מְקֶבֶל מְמוֹן בְּגֵט ר"ל כְּמוֹ בְּמִכְרָא כִּי אִין קֶבֶל מְמִין שְׁל הַגֵּט דוּמ' לְקֶבֶל מְמוֹן שְׁל
מְכָר וְגַם בְּמִכְרָא נְמִי אִם אֲנוּסָהוּ לְמַפְנֵי חֲפִץ בְּפָחוֹת מְשׁוּנוּי אִין מְכִירְתוֹ מְכִירָה דְהָא
דְאָמֵר ר"ה תְּלוּהּ וְזַבִּין זְבִינֵיהּ זְבִינֵי דְאֵגַב אֲנוּסָהָ גְּמֵר וּמִקְנֵי ה"ד דְלֹא אוֹזִיל לְגַבִּיָּה אֵלָא
כְּדִי אוֹנָאָה וְכֹן מְשַׁמַּע הַלְשׁוֹן וְזַבִּין כְּדִין מְכָר וְאִם אוֹזִיל גַּבִּיָּה טְפִי מֵאוֹנָאָה דְמִי לְתַלְנוּהוּ
וְיִהִיב וְכֹן פְּתַח הֵר' יוֹנָה דְהוּי זְבִינֵי בְּמִקְרָעֵי אִפִּי לָא נָתַן לוּ כֹּל שְׁוֹנוּי לְפִי שְׁאִין אוֹנָאָה
לְקֶרְקַע וְתוֹרַת מְכָר בְּכָף וּמְכָרוֹ קִיָּים אֶבֶל בְּמִטְלָטְלִין כִּיּוֹן שְׁשׁ אוֹנָאָה כְּדִי בִּיטוּל
מְקַח אִין כְּאִן תוֹרַת מְכָר וְאִנִּי אוֹמֵר כִּי גַם בְּמִקְרָעֵי אִם יֵשׁ שְׁשׁ אוֹנָאָה עַד פְּלִגָּא דְהוּי
בִּיטוּל מְקַח בְּקֶרְקַעוֹת לְדְבָרֵי הַתוֹס' וְכֹן פְּסַק א"א הִנֵּה הוֹכְחֵנוּ שְׁאִין נְתִינַת הַמְמוֹן גּוֹרֵם
קִיָּים הַמְקַח אֵלָא שְׁוֹנוּי שְׁל מְקַח גּוֹרֵם קִיָּוִמוֹ וְא"כ נְתִינַת הַמְמוֹן אִינוּ גּוֹרֵם קִיָּוִמוֹ אִם
אִינוּ נוֹתְנוּ לְרִצּוֹנוֹ בְּלֹא מְמוֹן לְכָף פְּרִיָּה שְׁפִיר גִּילּוּי מִלְתָּא בְּעֵלְמָא הוּא וְכֹלֵי כ"ל אִם
כֹּן הֵר"ם מְרוֹנְטְבוּרְק ס"ל דְאִם קֶבֶל מְמוֹן הוּי כְּמִכְרָא דְגְּמֵר וּמִקְנֵי וְהָא דְפְּרַכִּינָן אֵי דְגֵט
וּמִתְנָה גִילּוּי מִלְתָּא בְּעֵלְמָא הִיָּנוּ לְמָה הַגֵּט כְּשֶׁר לִינְשָׂא בּוּ לְכַתְחִי' וְגוּבָה הַמִּתְנָה לְכַתְחִי'
נִיחֻוּשׁ דִּילְמָא אֲנוּס גְּמֹור וְה"נ א"ל דְאֲנוּס שְׁאִינוּ בְּגוּפוּ אוּ אֲנוּס נְפִשְׁיָה לָא חֲשִׁיב אֲנוּס

ואפ'י מסר מודעא אם נתברר שלא נאנס אלא אונס דאחרי' או אונס דנפשיה אין מודעתו פלום אבל אם לא נתברר אונסו חיישי' ששא הוא אונס גמור ואין הגט פשר לינשא בו לכתחילה ולא יגבה המתנה לכתחילה ונרא' דל"מ שלא יגבה המתנה לכתחילה אלא אפי' הוזיק המקבל מתנה מוציאין ממנו מספק כמ"ש הרשב"א ונהר"ן בפ' המקבל גבי הולך פנכי דגבי מתנה מספק"ל ואוקי ממונא בתזקת הנותן וכתב מהר"ש חסון סי' ר' דיד הזוכה בעד חבירו פיד חבירו דמי ואפ"ה פינון שפא להפקיע מרשות חבירו אמרינן אוקי ממונא בתזקת מריה קמא נאפי' הנה תפוס והמקבל אינו פלום פינון שאין תפיסתו ברורה כמ"ש הרמב"ן בחי' בבעיא דזרק ארנקי דבמתנ' מוציא' מהמקבל לנותן והרשב"א בתשיבות הביאה מרן הב"י אה"ע סי' צ"ג ונ"ל ועוד מה שטען הטוען דמן הסתם ידה על התחנתנה שהיא קרוייה בעל השטר מסתברא דבמקום הזה הבעל קרוי בעל השטר וידו על התחנתנה ואינו דומה למ"ש בפ' ג"פ שטר לה פנדי פרוע הגדול פרוע שאני התם שהלנה פרוע וכינון שהמלנה מודה פפרע לו שטר א' אם טען שלא פרוע לו אלא הקטן עליו להביא ראיה אבל בנותן או מוחל שטר שיש לו על ראובן נ"ל דראובן מקבל מתנה ועליו להביא ראיה מה מחל לו או מה נתן לו וכו' ע"ש הרי דאפילו איפא נדאי מחילה והלה טוען פריא עליו להביא ראיה מה מחל לו ובמתנה שלא פ' בה שהיה פריא פשנתן או שהיה שכ"מ והוא אמר שכ"מ הייתי והמקבל אומר פריא הנה כתב הרמב"ם בפ"ט מה' זכיה דאם היו מטלטלין פיד המקבל מתוך שיכול לומר שלי הם ישבע היסת שפריא הנה וזכה וכתב מרן הכ"מ שאם יש עדים שפחמת מתנה פאו לידו דלא שייך מגו מוציא' מידו אלמא אפילו פאו לידו ברשות וטען שהיה פריא פשנתן מוציאין מידו ונר' דגם המ"מ לא נסתפק שם אלא משום דהמתנה חלה אלא שרוצה בטענת שהיה שכ"מ דכינון שהמקבל טען פריא וזכה ברשות אפשר דאין מוציאין מידו אבל הכא שפסר מודעא ומספק"ל אם הנה אנוס אונ' גמור או לא מוציאין מידו דלא זכה ברשות וה"ד אם יש עדים דליפא מגו אבל אם אין פדים על המטלטלי' שפידו נאמן לומר שלא אנסו פמגו דשלי הם: ט"ו ערב בשעת מתן מעות שפסר מודעא קודם שערב כ' מהריט"ץ סי' דהוי פמקר וצריך שהפירו פאונסו דערב בההיא הנאה שהלנהו על אמונתו נשתעבד והכא נמי הוי פמקר לענין זה ונשתעבד ע"ש אבל מדברי האחרונים שכ' בחייב עצמו בדבר שאינו קצוב דלא נשתעבד ה"ד בדבר שלא היה חייב אבל פמקר וכל שיש לו הנאה גמר ונשתעבד והריטב"א דחה זה וכ"נ לכאורה דהנאה דערב חשובה פכסף כמ"ש הריטב"א בפ' קמא דקידושין גבי המקדש במלנה וכולי דאם מחל לה המלנה או מקצת ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאה שמשלתי לה מלנה זו מקודש' פינון שהנאה זו שפ' דהנא' בכ"מ חשיבה פכסף וכדאמרי' גבי דמשמעב' בהנאה וכו' וכן כתב הריטב"א בר"פ הנושא ונהביאו המש"ל פ"ק י"א מהלכות מכירה על הרמב"ם דסבירא ליה דחייב עצמו בדבר שאינו קצוב לא נשתעבד וכולי ונ"ל וסבור הייתי לומר דמודה הרמב"ם בפי שקבל שחר וכולי דלא אמר רבי' אלא במתחייב עצמו פדבר מתנה וכו' ואין זה נראה מדבריו דא"כ בפוסק לזון את בת אשתו הא איפא שחר שנשאת לו האשה וכו' ועוד ערב יוכיח שהלנהו זה על אמונתו ואפ"ה אמר רבי' שאם ערב בדבר שאינו קצוב וכתבו על פיו פטור אלא נדאי ל"ש וכו' הרי שדימה ערב שהלנהו על אמונתו הוי פקבל שחר ואם פן ה"נ לענין מודעא הוי פמקר דבעי' היפר אונס ולכאור' הנאה דערבות עדיפא פמקר דפפרק גט

פשוט אמר רב אשי לאמימר הא מעשים בכל יום דאסמכת' לא קניא וערב משתעב' אף על גב דהוי אסמכתא מה"ט דבההיא הנאה דמהימן ליה גמר ומשתעבד נפשיה עיין שם אם כן ערבו' עדיפ' ממפר דמכר אסמכתא לא קניא ולא אמרי אגב זויזי גמר ומקני וערב אגב ההיא הנאה גמר ונשתעבד וא"כ לגבי מודע' דבמכר אמרי' דגמר ומקנה אם לא נודע האונס וכל שפן בערבות מיהו נראה דהנאה דערב לא הוי ממון גמור כמו שהוכיח המח"א בהל' רבית סימן י"א דערב משתעבד לאו משום דחשיב פאילו הגיע אותו מנה לידו אלא דאותה הנאה שנה פרוטה וכן כתב הריטב"א בחי' שם וכן נר' מדברי הרמב"ם וכו' עיין שם באור' וכתב פתב הרשב"א בפ' ח"ה די"מ דבמכר אפי' בפחות משונו גמר ומקנה דהא אשה מתקדשת בפרוטה וכן קרק' נקנה בכל כסף ותלויה וזבין אפי' בפרוטה גמר ומקנה ומסתברא שאין דברים אלו נכונים דאנן דעתא דמוכר אמרי' דאגב אונסא דזויזי גמר ומזבין הא בלא זויזי לא ותלויה ונהיב אין מתנתו מתנה ואיך אפי' שיתרצה בפרוטה על קרקע שנה מאה מנה וזכרן של בני אדם להניח קרקע בחנם או ליתנו במתנה יותר ממה שיתנו בפרוטה וכו' ואין ראיה מקודשי אשה לקנות קרקע וכו' וכ"כ הנ"י בשם הריטב"א ושפן נוטה דעת הר"ן עיין שם באור' וז"ל ר' האי בספר המקח שער ל"א תדע כל מי שנטל קרקע חבירו בלא דמים והעידו עליו שהוא אנוס או שנתן מן הדמים מה שרצה ולא לקחו בשונו אין צריכין להודיע את הדין בכך דאין לה בעולם ביטול מכירה יותר מזה אבל וכו' עיין שם הרי דמכר פחות משונו באונס לא גמר ומקנה ומ"ש מהריט"ץ שם אף על גב דאין זו שנה כמו החוב הרי כ' הריב"ש בתשו' דאפי' לא נתן כל דמי המקח אמרי' אגב זויזי גמר ומקנ' עיין שם לא דק דהריב"ש סי' קכ"ז כ' שהספיקו המפרשים דלא אמרי' תלויה וזבין הוי זבינה זביני אלא פשנתנו לו דמי הקרקע אבל פחות משונו לא ע"ש וכתב פתבתי ל' רב האי דס"ל הכי וכן דעת רשב"ם והרשב"א והר"ן והריטב"א והנ"י וכן נר' מדברי הרמב"ם והסמ"ג וכן הספיקו האחרונים דאפילו בקרקע בעי' שיתן לו כל שונו וכ"ש במטלטלין וא"כ אם הנאה דערב לא שנה כמו החוב לא אמרינן דגמר ומשתעבד באונס אלא דנראה לכאורה דהנאה דערב שנה שהלנה לחבירו על אמונתו עדיפא דהא במדת אסמכת' לא קניא אפי' נתן לו כל שונו ואילו הערב אע"ג דהוי אסמכתא נשתעב' בההיא הנאה מיהו נראה דערבות לא הוי אסמכת' גמורה כמ"ש בעה"ת שער מ"ג סימן ג' בשם הרמב"ן והובא בב"י סימן קי"ג ע"ש ודברי הרמב"ן הם בהלכות נדרים שלו דכ"ז ולכך לאחר מתן מעות נשתעבד בקנין דכיון דלא הוי אסמכתא גמורה מהני קנין ע"ש הטעם ואם כן הכא נמי בשעת מתן מעות גמר ונשתעבד בלא קנין בההיא הנאה דהמניה מה"ט דלא הוי אסמכת' גמורה אבל באסמכת' גמורה לא קנה אפי' בהנאה גמור' ואם כן א"ל דערב אפי' בשעת מתן מעות דנשתעבד בההיא הנאה שהלנה לחבירו על אמונתו אע"ג דלא שנה הנאה כמו החוב גמר ונשתעבד אבל לענין מודעא כיון דגלה דעתו שלא ברצונו בעי' היכר אינם דהוי כמתנה: ט"ז דין ד' לפי שאין אונאה לקרקעות וכו' כתב מהר"י ו' הרא"ש בתשובות סימן ע"ה דגם בקרקע אם יש אונאה עד פלגא הוי ביטול מקח בקרקעות לדברי התוס' וכן פסק א"א דאינו מקר ע"ש: י"ז דין ו' אבל במתנה וכו' על א' שהיה חבוש בב"ה על חוב ונכנס אביו ערב ומסר מודעא שמחמת האונס שאמר בנו בפני אנשים שפני הצער שיצא מהדת וכו' רח"ל: נראה דנדאי המחייב עצמו בדבר שאינו חייב דינו כמתנה כמב'ן

בתשובות הרשב"א ת"ב סימן כ"ה וסימן ק"ה ופסקו מור"ם לקמן וכן כתב הרשב"ש בתשו' בס"י רמ"ז עיין שם ואם פן אפילו אינו אנוס מהנאי מודעא בשקר פדין המתנה והרשב"ש בתשו' סי' קכ"ח שכ' בא' שהיה חולה ומכר קרקע אביו וקיימה אמו המכירה ונ"ל ומה שטוענת שמחשש שמא תטרוף דעתו של בנה עשתה אינו כלום שאין זה אנוס כלל ואפ' מסרה מודעא אינה מודעא שאם רחמה על בנה אינו אנוס ומרחמנות גמרה וסלקה או גמרה ומכרה ולא מצינו נח"ר אלא באשה לבעלה ולא בכל ענין אלא בקנה מן האיש ואח"ך קנה מן האשה וכו' עיין שם דבריו תמוהים דאע"ג דאם לא מסרה מודע' איכא למימר הכי דלא חשיב אנוס דמרחמנות' על בנה גמרה ומכרה מ"מ אם מסרה מודעא אמאי אינה מודעא דבמתנה ומחילה אי ליכא אנוס כלל כל שגלה דעתו שאינו נותן מודעתו סגי ולכאורה נראה דס"ל פדעת הפוסקים דה"ט דלא בעי' למידע אנוסיה במתנה וגט דכיון שהוא מוסר מודעא אנו סהדי דקושט' קאמר שהוא אנוס אבל אם יתברר הדבר שלא היה אנוס אין המודעא כלום דכיון שלא נאנס כלל דאנו סהדי דגמר בלבבו בשעת מעשה לעשותו גט גמור ומתנה גמורה כמבואר שפן דעת רשב"ם והנ"י בשם הרמב"ן עיין שם ואם פן ה"נ אפ' מסרה מודעא אנו סהדי דמרחמנותה על בנה גמרה בשעת מעשה וקיימה המכירה אבל למאי דקי"ל דבמתנה וגט דאפילו נתברר שלא היה באנוס גילוי דעת שאינו נותן ברצון סגי הנאי מודעא וכן ראיתי להרשב"ש עצמו סימן קט"ו דס"ל הכי ע"ש ומהרשד"ם ח"מ סימן פ"ח כ' אם באנו לפטור בטענת אנוס נר' בעיני דאינה טענה דאין טענת אנוס פוטר אלא באנוס שעושיין למתחייב עצמו אבל אנוס דאחרים לא שהרי אפ' בגיטין כתב הרשב"א דאפילו אנוס נצער שעושיין לבן לא מקרי אנוס לגבי דאב אע"ג דמרחם אב על בנו וכו' ש באנוס אחרים וזה פשוט מבואר דס"ל דאפ' באנוס בנו לא חשיב אנוס וכן כתב הרב מטה יוסף ח"ב בתשובה אחרונה ונראה דאם לא מסר מודעא לא חשיב אנוס אבל אם מסר מודע' פנדון מהרשד"ם חשיב אנוס שהרי כתב הרשב"א במינוחסות סימן רנ"ג ונ"ל על א' שנשבע שלא ישא את אשתו שנדר זה בטל מעיקרו שאינו נדר כלל לפי שזה אנוס היה בעיקר הנדר לפי שהיתה אחותו חולי כבד ונשבעה שלא תאכל עד שיידור או יאסור ואין לה אנוס גדול מזה לאחנה ואיני רואה שישתפק אדם לומר שאין אנוס אלא שמגיע לגופו או לממונו שנודר ממש שאין לה חביב על אדם כהצלת אחיו ואחותו ויקר פדיון נפשם בעיניו וכו' ואלו באנו עכשיו להסתפק דשמא מתחילתו מרוצה היה בנדרו אלא שעכשיו מתחרט ומוציא עליה שאנוס היה זה אינו וכו' וגדילה מזו פי כבר מסר מודעא דגטא בפני עדים פשרים ואפ' לא הפירו באנוסי במסירת מודעא דגטא ודמתנת' א"ץ להפיר באנוסו כדי שלא יהא פתחון פה וכו' עכ"ל וכתב מהר"י קולון סימן קס"ז דסב"ל דבלא היה אנוס אע"פ שמסר מודע' אינה כלום ולכך האריף להוכיח שזה אנוס גמור הצלת אחיו ואחותו עיין שם אלמא אע"ג דבלא מודעא אמרי' גמר והקנה עכשיו הוא מתחרט מ"מ במודעא מהנאי דתשיב אנוס גמור ועיין בתשו' הרשב"א ח"ד סי' ק"ח דמבואר דהוי אנוס גדול הצלת אחיו ואחותו ואם מסר מודעא ואמר שהוא אנוס באנוס כו"ך ואח"ך נודע שאותו אנוס לא היה ומשקר אפ"ה מתנתו בטלה עיין שם והריב"ש סימן שפ"ז כתב דאין לבטל השבועה בשביל אנוס ממונאם יביא בעל דין מדתנו נדרי אנוסין פיצד הדירו חבירו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו וכו' שהרי חלה בנו אנוס ממונא הוא שאם רצה

ישפוך לו משמים ליתא דחולה בנו עדיף מאונס ממון וקרוב לסכנה הוא שיהבן יצטער וכולי עיין שם הרי דספנת בנו עדיף מספנת ממון ואם פן כיון דאינס ממון מהני מודעא כ"ש דספנת בנו והרשב"ש בתשובות סימן של"ה תפס תשובו' הרשב"א דאונס אביו או אחיו הוי אונס אפילו לא מסר מודעא עש"ב ועיין בתשו' מהרשד"ם חא"ה סימן ס"ג והמבי"ט ח"ב סימן קל"ח והרשב"ץ ח"א סימן א' והובא בב"י אה"ע סימן קל"ד ונ"ל יש אונס אחר ולא מצינו דומה לו בגמ' והוא שאנסוהו אחר' כדין או שלא כדין בגוף או בממון ואומרי' בפ"י שאונס זה לא יסלקוהו עד שיגרש פ' וכולי אומר אני שאין זה בכלל אונס אפילו הוציאו להריגה בנו שרחמיו עליו אם לא יגרש אשתו וגיירשה להציל בנו כיון שלא מסר מודעא אין זה גט מעושה פלל שאין העשוי אלא בגופו וכולי עיין שם הרי דס"ל דלא חשיב אונס אלא בגופו אבל בבנו אע"פ דרחמיו עליו מ"מ אם מסר מודעא לא הוי גט וה"ה למתנה: ונראה דדמי למ"ש הטור בסימן רמ"ב ונ"ל מתנתא טמירת' לא חשיב' אפילו כמודע' לבטל מתנה גלויה שאחריה וכולי אא"כ איכא הוכחה בשנייה פההיא דאזל לקידושי איתתא אמרה ליה אי כתבת לי כל נכסך מקדשנה לך ואי לא לא מקדשנא לך וכולי כה"ג דאיכא הוכחה דאנוס ה"ה במתנה שנייה מהניא מתנה טמירתא שקדמה לבטלה אע"פ שאינה פלום מ"מ גילוי דעת הוא לבטל השנייה כיון שידוע שהיה אנוס ואע"פ שהיה אנוס בשנייה לא היתה מתבטלת אלא בשביל הראשונה שקדמה לה ופי' הר' יוסף הלוי משום דאונסא דאיתי מחמת נפשנא וכולי וכ"ד הרמב"ם ופרן שם אלמ' אף ע"ג דלא חשיב אונס לבטל המתנה בלא מודעא מ"מ כשמסר מודעא אפילו מתנה טמירת' הויא מודעא וה"נ אונם בנו לא חשיב אונס בלא מודעא במתנה אבל כשמסר מודעא ואפילו מתנה טמירת' חשיב' מודע' לבטל המתנה וליכא למימר משום דהם ס"ל דבמתנה אפילו ליכא אונס פלל וכ"נ דעת רשב"ם בפ' חזק' שכתב שמעי' הכא דמתנה טמירתא לא הוי' מודע' לחברתה אלא היכא דאיכא אונס בבחירתא אונס דמוכח אבל בלא אונס וכו' משמע דלא חשיב אונס גמור לבטל המתנה אלא במתנה טמירתא דהוי' כמודע' א"כ אפי' לדעתו דה"ט דסגי במודע' דאנו סהדי שהוא אנוס אבל אם נתברר שאינו אנוס לא מהני מודע' מ"מ אם יש אונס קצת מהני מודע' וה"נ אונס בנו במתנה מהניא מודעא ואפי' מתנה טמירתא הויא כמודע' לבטלה ומהרב"א בתשו' סי' ט"ז חלק על הרשב"ץ ונ"ל מסתברא דהוי עשוי גמור טפי מאונס ממון וכו' ולאו דוקא בנו דעדיף' מגופיה אלא אפי' אביו או אחיו ויש לו ראייה נכונה לזה דגרסי' בפ' חזקת אומרי' נהרדעי פל מודעא דלא כתב בה אנו ידעין באונס' דפלגיא לאו מודעא היא ופריה מודעא דמאן אי דגיטא ודמתנה גילוי מילת' בעלמא הוא שהוא אנוס וכולי ופי' הר"ש דבגטא ומתנה כיון שאינו מקבל ממון בגט או מתנה גילוי מילתא בעלמ' הוא שהו' אנוס וכו' וכ' הריב"ש בסי' קנ"ז דהאי פי' עיקר וכולי וגם הרשב"ץ כתב בתשו' פי' של הר"ש מעתה יש לי לדון אי אית' דאונס פגון בנו או אביו לא הוי אונס וכדברי הרשב"ץ ו"ל מאי פריה גילוי מילתא בעלמא הוא ודילמא קא אנוסי ליה לבנו או לאבוי עד שיגרש או עד שיתן וכדי להצילו קא מגרש או נותן כעת ומוסר המודעא לכשינצל יערער וזה אינו אונס והילכף בעי' שידעו העדים באונסו וכולי עיין שם ותמהני שהרי הרשב"ץ בתשו' דף ג' ע"א כתב ונ"ל וכי תימא ה"מ דלא ידעי סהדי אי אנוס אי לא אנוס אבל אם ידעי דלא אנוס והא דאמר אנוסא שקורי קא משקר לא תהוי מודעא ודאי פן ה"ה נר' מדברי הרמב"ן בפרק

חזקת ומדברי רשב"ם ז"ל אבל האחרונים כתבו אפי' אי טעין טענת אונס ב'שקרא הויא מודעיה מודע' ובגטא וכלשון הזה כתב הרא"ש וכו' וכן כתב הרשב"א א בחי' וכו' וכ"כ הרמב"ם וכו' וכו' וכן כתב מהר"י קורקוס וכו' וכ"מ בגמ' בפ' חזקת וכו' עיין שם הרי ש'תפס דבגט ובמתנה אפי' מודעא בשקרא מהני' ועוד שהרי כתב הרשב"ץ דף ב' ע"ג בתשו' שם ויש אונס אחר וכו' כגון שגזלה אשתו ממון ממנו ואינה רוצה להחזיר עד שיגרשנה וכו' וזה הענין אני מסתפק בו אם הוא כפניה וכו' גט מעושה אם לא וכו' אבל אונס ממון בגט אי מסר מודעא לית דין ולית דיין דודאי הויא מודעא אפי' בשקר' וכו' וכ"ש באונס ממון אבל אי לא מסר מודעא וידעיה מילת' דמתמת אותו עשוי וכו' וקרוב אני לומר דכיון שלא מסר מודע' לא הוי גט מעושה כלל ואגב אונסיה גמר ומגרש ואע"ג דאמרין בפ' חזקת ההוא דאזול לקדושי אמתא וכו' משמע דבמתנה בגילוי מילתא בעלמא סגי ומתבטלת המתנה משום הוכחה לבד ואם פן כ"ש בגיטין באונס ממון דהוי' הוכחה לבטולי גטא לא מוכח' היא דהכא משום דמתנה טמירתא קדמה למתנת האשה הוא דסגי הוכחה והוי כמודעא וכו' דמתנה טמירת' היכא דמוכ' מילת' משום דאונס הנה הויא כמודעא אבל אי לאו מתנה טמירתא הויא מתנתו מתנה וה"ה באונס ממון בגט כל שלא מסר מודעא הוי גט וכו' וקצת הוכחה יש בזה מדאמרין התם כל מודעא דלא כתי' בה ידענא ליה לאונסיה לאו מודעא היא ואקשינן דמאי אי דגטא ובמתנה גילוי מילתא סגי ולא אקשי' ובגטא נמי ל"ל מודעא כיון דאניס הרי גט מעושה וכו' אבל קושטא דמילתא היא דתלויה ונהיב לא הויא מתנה ואיני צריף מודע' וכו' ונהיב דמתנה טמירת' משום דלברורי דאונס הוא איצטריוכנ' לה וכו' עכ"ל הרי (א"ה עכ"מ ויהדבר מוכן): י"ח אבל במתנה או במחילה וכו' נסתפק מהריט"ץ סימן רע"ו בהקדש אי דמי למכר דגמר ומקדיש או דמי למתנה ונראה דדמי למתנה דכל נותן לחבירו נמי יתן לו חלופו ואפי"ה לא מהני כיון דהשתא לא יתיב ליה אף על גב ד"ל דבהקדש תכף ומיד מוכבט' ששכרו אתו וכו' ע"ש ולית' דהא בפר' מי שמת מבע"ל בשכיב מרע שהקדיש כל נכסיו מי אמרי' דלגבי הקדש גמר ומקני אלמא (א"ה עד כ"מ): י"ט דין ז' הנה בין אונס ממון וכו' מי שהיה לו פקדון ביד אחרים וכשתבעו הנה מעכב הפקדון לא אתן לה עד שתפרע ללאה מה שאתה חייב לה וכו' וכן עשה ומסר מודעא וכו' אונס ממון הוי אונס ואין לה אונס גדול מזה שיכול לעשותו לעכב הממון בידו מיהו יש לו דה"מ פקדון שלא בעדי' שהרי יכול לכפור בו או מלנה והוא אלם דלא ציית לדינא אבל מלנה בשטר וגברא דלא אלם לא הוי אונס דליתבעיה לדינ' ויוציא מעותיו ממנו וטעמא דמסתב' הו' הרדב"ז ח"ג סי' תפ"ה עיין שם.

ד' ונראה דלענין ממין יש טענת אונס כמו שכתב מרן בסימן נ"ה הרי שהתפיס שטר או שיברו בבית דין וקנו מידו שאם לא בא ביום פ' ינתונה לבעל דינו והגיע היום ולא בא הרי אנו נותנים ואם עכבו נהר או חולי מלבא לא יתנו וכן כל פיוצא בזה והש"ך שם ובי"ד סימן רל"ב הוכיח דה"ה דאונס דשכיח ולא שכיח וכל שפן לא שכיח כלל אבל שכיח לא הוי אונ' והנה ליה להתנות וכו' וכן נראה מדברי הרשב"א ח"א סי' תשע"א עיין שם וכן כת' בתשו' ח"ג סי' רי"א וזה לשונו וטענת האונס הדין עמי לפי שהוא אונס גמור וכו' וא"ת שהיה לו להתנות מעיקר' שאם תסרב הבת שיהא פטור וכל שלא התנה גלי אדעתיה שקבל ע"ע אפי' אותו אונס כדאמרין בשמעת' קמיי'ת' דפ"ק דכתובות דלא

היא דלא אמרו אלא באונס דשכיח פהפסקת נהר דעשוי לבא ולא פסיק את העוברים
תדיר אבל אונס דלא שכיח או אפילו שכיח ולא שכיח פמיתה וחולי לית ליה לאתנויי
ויש טענת אונס וכו' וזה נדאי אונס דלא שכיח דכל הפנות מתרצות בנישואין שירצה
האב וכו' עכ"ל הרי כל אונס דשכיח לא הוי כממון דהיה להתנות וכן כת' הר"ן בפ' מי
שאחזו עינין שם והרשב"ץ ח"א סי' צ"ה פתב דבפ"ק דכתובות דדחי' ההיא דפסקי' מבא
לאו משום דאין אונס בגיטין אלא משום דאונס דשכיח הוא הנה ליה להתנות הנה אפשר
לומר דלמסקנא דאין אונס בגיטין ה"נ לאו משום דהיה ליה להתנו' הוא אלא משום דאין
אונס בגיטין ואם כן בעלמא אין חילוק בין אונס דשכיח לאונס דלא שכיח אלא בכל ענין
פטור ע"ש וכבר נתבאר דהרשב"א והר"ן פשיטא להו דבאונס דשכיח היה ליה להתנות
וכל שלא התנה סבר וקבל גם הרשב"ש סימן ס"ד כת' אף על גב דבפרק קמא דכתובות
אוקמה משום דאין אונס בגיטין במס' נדרים לא אוקמוה פהאי גנוני' אלא דאפילו כממון
סלקא ההיא אוקמתא אלמא כל שהוא אונס גלוי ומפורסם או שהוא מצוי צריך להתנות
עליו אפילו כממון ובספרי עה"ש י"ד שם סקי"ד פתבתי על דברי הרשב"ץ שזה דעת
מהרש"ך אבל מהר"א ששון סימן ס"ה הספיק דאונס דשכיח לא חשיב אונס כמו שכתב
רבי' ירוחם וכן כת' הר' חקות הדיינים סימן צ"ת וזה לשונו תנאי שעש' חבירו ונאנס
באונסו שהוא מצוי אינו אונס ותנאו קיים כיצד כגון האומר לחבירו שדי נתונה אם לא
באתי מכאן עד שנים עשר חרש ונאנס באונס שהוא מצוי ולא בא מתנתו קיימת משום
דכיין שהוא אונס מצוי היה לו להתנות שאם יארע לו אותו אונס שלא יהיה מתנתו מתנה
וכיין שלא התנה הוא הפסיד לעצמו ואם נאנס באונס שאינו מצוי ולא בא כיין שלא
קיים תנאו מתמת שהיה אונס אין מתנתו מתנה וכן אם אמר שדי נתונה לה אם באתי
מכאן ועד יום פלו' ונאנס באונס שאינו מצוי או באונס שפעמי' מצוי ופעמי' אינו מצוי
ונאנס ובא הרי הוא כאלו לא בא כיין שלח מדעתו (א"ה ע"כ מצאתי והדבר מוכן) ואחר
כך מצאתי בקונטרס אחר לשון זה המתחיל ומ"מ ולא ידעתי תנא היכא קאי ואפשר
דשייך לסעף הנזכר המתחיל ונראה דלענין ממון וכו'): ומ"מ בנדון דידן אפילו הוא
אונס מצוי כבר כתב הר' פני משה ח"א סימן ס"ב דכיין דאיכא אומדנ' דמוכח' דאדעת'
דהכי דהפסד לא נתתיב אפילו הדבר מצוי והיה לו להתנות לא הפסיד דינו כמו שכתב
מהריב"ל בתשו' ח"ג סימן כ"ב על ראובן שהקדיש חפצי שמים לקהלה אשר היה שם
מתפלל ואחר כך גירשוהו ורצה להוציא החפצים שהקדיש להביאם עמו אל הקהל אשר
רוצה להתפלל שם שהדין עם ראובן והביא תשו' הרא"ם שכן כת' על נדון כזה וכו' וז"ל
ואם לחשוף אדם לומר דקשה להרא"ם קו' חזקה דאמרי' בפרק קמא דכתובות בההוא
דאמר אי נא אתינ' עד שלשים יום ליהוי גיטא אתא לסוף ל' יום ופסקי מבא ואמר
שמואל לא שמיה מתיא דאונס דשכיח הו ואבעי ליה לאתנויי וכו' לאו מילת' היא דשאני
התם דליכא אומדנא ועיקר תליא באומדנא אמרי' דעתיה נתפנון ולא אצטריף לאתנויי
ולא אמרי' דאיהו דאפסיד אנפשיה דס"ד דכ"ע נתפנון שילף לפניו צדקו אל המקום אשר
הוא חפץ ללכת ול"ק להרא"ם ול"מ עד כאן לשונו הרי שכת' מהריב"ל דהפל תלוי
באומדנא דאם האומדנא מוכחא דלא נתפנון לדבר ההוא שימשו' לו נזק וחצי נזק אף
שהדבר ההוא שכיח ולא אתני עליו פטור וכן כ' מהרש"ך ח"ב סימן מ"ה והוכיח כן
מתשו' הרא"ש שכת' על א' שנשבע ליתן לבתי ה' אלפים זהובי' ונתקלקלו חובותיו

וכולי דאדעמא דהכי לא נשבע וכו' והא עניות ושכיח טובא ולא אתני ואפילו הכי פטרו מטעם אומדנא דאדעמא דהכי לא נשבע עיין שם באורף וכן הספיק ה' עדות בינינו ס' ס' נ"ט עיין שם וה' פני משה שם הק' מתשו' מהריב"ל ח"ב ס' ס' כ"ב על אשה שנסתמה פתחה ולא יכול בעלה לשמש עמה שפסק שם דיכול לישא אשה אחרת דאדעמא דהכי לא נשבע והוצרך לחלק מהא דנשב' שלא ישא אחרת דלא משתמיט שום פוסק לומר דהיכא שאין לו בנים ממנה שיוכל לישא אשה אחרת עליה וחל' דהיא דלא ילדה הוי מילתא דשכיחא שיש כמה נשים שאין יולדות והנה ליה לאתנויי וכיון דלא אתני איהו דאפסיד אנפשיה וכו' אבל בהיהא דנסתמה פתחה דהוי מילת' דלא שכיחא לא אסיק אדעתיה אונסא כי האי וכו' עד פאן והשתא כפי מ"ש בח"ג דהפל תלוי באומדנא ואפי' באונס' דשכיח ולא אתני לית לן בה אם פן דהיה' דנסתמ' פתח דנדאי איכא אומדנא דמוכחא וניכרת לכל שאין אדם סובל להיות יושב ובטל שלא יהא פתח אהלו מכונן אפי' נימא דסתמת הפתח שפיקה הוא אין בכך כלום פיון שהאומדנא מחייבת דלאו ארעמא דהכי נשבע וכו' ועוד גם בלא ילד' נמי אפילו דמילתא דשכיחא היא פדכתב הרב אפתי מה בכך דהתם נמי איכא אומדנא דמוכח דכ"ע פ'עו לקיים מצנת פריה ורביה גם רוצים חוטרא לידה ומרה לקבורה ומי הוא אשר יכול להכחיש המוחש דנדאי אומדנא גדולה היא וכיון שכן אפילו לא התנה עליה יוכל לישא אשה עלי' דנדאי אדעמא שלא תלד לא נשבע ונרא"ל לתרץ דלעולם בטר אומדנא אזלי' דבהך ח"ב אף על גב דהאומדנ' גדול' מפל מקום פיון דהך שבועה דשלא לישא עליה לא שבו' חליטתא היא אלא רנוחא שפא דברשות ב"ד יכול ליש' עלי' שפך היתה גוססת שבועתו שלא לישא עליה בלא רשות בית דין וגם פן אם לא ילדה כגון דשהתה עשר שנים או פהיהא דנסתם פתחה דב"ד יתנו לו רשות דמצונה עבדי וכל משאו ומתנו של הרב שם הוא אם יכול לישא עליה בלא רשות ב"ד וכיון שכן ליכא אומדנא דמוכחא דכיון דלא תלד מילתא דשכיחא ולא אתני אפטר פיון דינע דאם לא תלד ב"ד יתנו לו רשות לכה נשבע שאף אם לא תלד שלא יהא רשאי לישא עליה עד שיתנו לו ב"ד רשות דלית ליה פסידא להמתין עד שיתנו לו רשות ב"ד פיון דינע שהב"ד יתנו לו רשות אבל בהיהא דנסתם פתחה דהוי מילתא דלא שכיחא אמרי' אפטר אי הנה ס"ד לא היה נשבע פל עיקר וכו' ובהכי מתרצו שפיר דברי מהריב"ל דתשו' הנז' ע"ש ואין נראה מדברי מהריב"ל בתשו' שכ' ו"ל דהא חזי' במי שנשבע שלא לישא אחר' עליה בחייה דלא אשתמיט שום פוסק דלימא היכא שאין לו בני' ממנ' שיוכל לומר דאדעת' דהכי לא נשבעתי אלא אדרב' שמחוייב לקיים שבועתו אף שנשבע לבטל את המצונה דמגו וכולימשמע בהדיא דאפילו לא תלה שבועתו ברשות בית דין אלא נשבע סתם שלא ישא אשה עליה בחייה חייב לקיי' שבועתו אף לא ילדה לו לא אמרי' אדעמא דהכי לא נשבעתי וכן כת' הרשב"ץ בתשוב' ח"א ס' ס' צ"ד בנשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה וכו' דאם נשבע לה בשעת הנישואין שלא ישא אחרת אלא ברצונה חלה השבועה בכולל שבין יש לו בנים בין אין לו בנים על הפל נשבע שלא ישא אחרת אלא ברצונה וכו' ובס' צ"ה כת' דאשה דלא ילדה מילתא דלא שכיחא ולא סלקא דעתיה להתנות ועוד במקום מצונה אפטר לומר דלא התנה לבט' המצונה ושוב ראיתי בתשו' מהר"י ו' מיגש סי' קכ"ט וזה לשונו אמנם האשה שכתב לה בעלה על מנת שכל עת שישא אחרת עליה שהוא חייב לפרוע לה כתובתה ואחר כך

נִשְׁתַּנֶּה וְסִתְּהָ בְּצַד שְׁהִיְתָה אֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ אֵינוֹ מִתְחַיֵּל מִתְנַאי זֶה כְּלוּם לְפִי שְׁלֵא כָּתוּב לָהּ
זֶה דָּאֵנָּה סִהְדֵי דְלֵא אֲסִיק אֲדַעְתִּיהָ שְׁיִאָרַע לּוֹ מִקְרָה זֶה הַמוֹנֵעַ מִתְשַׁמֵּשׁ שְׁיִשְׁאָר מְעוֹפֵב
מִתְשַׁמֵּשׁ הַמְטָה וּמִתְשַׁמֵּשׁ הַבֵּית כִּפִּי הִנְהוּג בְּמִקוּמוֹ הִלְלוּ שְׁנֹאֲמַר בְּכָל פְּיוּצָא בּוֹ אֲטוּ
בְּשׁוֹפְטֵי עֲסִיקִינוּ וְעוֹד שְׁהַעֲנִן הַנִּישׁוּאִין שֶׁכִּי לָהּ הוּא שְׁלֵא יִקַּח עָלֶיהָ הַצַּר' וְעִנִּין הַצַּר'
הוּא שְׁלֵא תִשְׁתַּתֵּף עִמָּה בְּבַעַל כַּמ"ש אִם תִּעֲנֶה אֶת בְּנוֹתֵי וְכוּ' וְכִשְׁהִיְתָה נְטוּלָה מִן
הַיְהוּדִים בְּעִנִּין זֶה מִכָּל וְכָל כֶּבֶר נִתְבַטֵּל עִנִּין הַיּוֹת לָהּ צָרָה וְאִין זֶה נִכְנָס תַּחַת הַתְּנַאי
שְׁהִתְנָה לָהּ וְכוּ' וְדָבָר זֶה נִדוֹן אוֹתוֹ בְּאִנְיָן דְּדַעַת שְׁיִכּוֹל לֹאֲמַר לָהּ אֲנִי לֹא נִתְחַיֵּבְתִּי בְּזֶה
אֲלֵא כְּשִׁאָרְצָה לְהַנְשׂ' בְּעוֹ' שְׁאֵת רְאוּיָהּ לְשִׁמְשׁ אֲבָל כְּשִׁתְּהִיָּה בְּלִתי רְאוּיָהּ לְתִשְׁמֵשׁ וְאֲנִי
עוֹמֵד בְּעִמּוּד וְהוֹצִיא לֹא הַתְּנִיתִי לָהּ וּבְכָל כִּי ה"ג אָמְרִי' כִּי אֲתַנִּי לָהּ אֲדַעְתִּי' לְמִיקָם קָמִיָּה
וְכוּלִי עַכ"ל הִרִי דְכָל שְׁאִינָה רְאוּיָהּ כְּגוֹן שְׁנִישְׁתַּנֶּה וְסִתְּהָ שְׁאֲסוּרָה לְשִׁמְשׁ יִכּוֹל לְיִשְׁאָ
אִשָּׁה עָלֶיהָ וְזֶה כְּנִדוֹן מִהִרִיב"ל דְּאִשָּׁה שְׁנִסְתַּמְ' כִּתְחַ' וְאִינוּ יִכּוֹל בְּעִלָּה לְשִׁמְשׁ עִמָּה דִּיכּוֹל
לְיִשְׁאָ אִשָּׁה עָלֶיהָ אִף עַל גַּב דְּלֵא הַתְּנָה מֵהַאי טַעְמָא דָּאֵנָּה סִהְדֵי דְלֵא אֲסִיק אֲדַעְתִּיהָ
שְׁיִאָרַע לָהּ דְּכָר הַמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִתְשַׁמֵּשׁ וְעוֹד דִּהַתְּנַאי הוּא שְׁלֵא יִקַּח צָרָה דִּהִינֵנוּ שְׁלֵא
תִשְׁתַּתֵּף עִמָּה בְּבַעַלְהָ אָמְרִי' דְּאֲדַעְתִּי' דִּהְכִי לֹא נִשְׁבַּע דָּאֵנָּה סִהְדֵי דְלֵא אֲסִיק אֲדַעְתִּיהָ הָא
מִשְׁמַע דָּאִם הִיָּה דְּכָר מְצוּי אָמְרִי' כִּיִּן דַּס"ד הִנְהוּ לִי לְהַתְּנוּת וְכָל שְׁלֵא הַתְּנָה אֲפִסִּיד
אֲנַפְשִׁיָּה כַּ"א דִּין י"ב אֲבָל בְּאִנְס דְּאֲתִי לִיהּ מִנְפְּשִׁיָּה וְכוּ' נִרְאָה דְּאֲפִילוּ בְּמִתְנָה וּמְחִילָה
אִנְס דְּנַפְשִׁיָּה לֹא חָשִׁיב אִנְס שְׁהִרִי כְּתוּב הַטּוֹר בְּסִימָן רַמ"ב בְּהַהוּא דְּאֲזִלִי לְקִידּוּשֵׁי
אֲתַתָּא וְכוּ' וְאִף ע"פ שְׁהִיָּה אָנוּס בְּשִׁנְיָה לֹא הִיְתָה מִתְבַטֵּלֶת אֲלֵא בְּשִׁבִיל הַרְאֻשׁוֹנָה
שְׁקִדְמָה לָהּ וּפִי הַר' יוֹסֵף הַלּוּי דַּה"ט מִשׁוֹ' דְּאִנְסָא דְּאֲתִי מִחַמ' נַפְשִׁיָּה וְכוּ' אֲבָל אִנְסָא
דְּאֲתִי מִחַמַּת אֲחֵרִים אֲפִילוּ בְּלֵא מוֹדְעָא לֹא הוּי מִתְנָה אֲבָל ר"ח כִּי הָא דְלֵא קִנְתָּה הָאִשָּׁה
לֹא מִשׁוּם מִתְנָה קְמִיתָא דְלֵא חָשִׁיב כָּלִל כִּיִּן דְּטְמִירְתָא הוּיָא אֲלֵא מִשׁוּם דְּמוֹכַחָא מִקְלָתָא
דְּאִנְס הִיָּה אֲפִילוּ בְּלֵא מוֹדְעָ' לֹא קִנְי עִיָּין שְׁם וְהַרְמַב"ם וְהַסְמ"ג וּמְרָן ס' רַמ"ב כ'
כְּמִהַר"י ו' מִיגֵשׁ דְלֵא מִתְנָה מִתְנַת הָאִשָּׁה אֲלֵא מִשׁוֹ' מִתְנָה טְמִירְתָא שֶׁל הַבֵּן שְׁקִדְמָה לָהּ
עִיָּין שְׁם וְכֵן כְּתוּב הַרִיב"ש ס' רַל"ב וְז"ל אִף אִם נֹאֲמַר שְׁאִין מְסִירַת מוֹדְעָא מוֹעֵלֶת אֲלֵא
ע"י אִנְס אֲפ"ה קֶצֶת אִנְס מוֹעֵיל לְהַחְשִׁיב מוֹדְעָא אִף עַל פִּי שְׁאִינוּ אִנְס גְּמוּר מְצַד עֲצָמוּ
וְרִאָיָה לְזֶה מִדְּאָמְרִי' בַּפ' חֲזוּקַת גְּבִי מִתְנָתָה טְמִירְתָא וְכוּ' וְהַדְּבָר מְבֹאָר שְׁאִנְס זֶה לֹא
אִנְס גְּמוּר הוּא שְׁאִם יִרְצָה לֹא יִשְׁאַנְגָּה וְלֹא יִתֵּן לָהּ נְכֶסֶיו וְאִם לֹא הִיְתָה מִתְנַת הַבֵּן שְׁקִדְמָה
לֹא הִיְתָה מִתְנַת הָאִשָּׁה מִתְנָה גְּמוּרָה וְאֲעַפ"כ מְבַטֵּל אוֹתָהּ מִתְנַת הַבֵּן הַקְדוּמָה וְהוּ"ל
מוֹדְעָא מִחַמַּת אִנְס גְּרוּעַ כְּזֶה אֲע"ג דְּבַעֲלָמָא בְּלֵא אִנְס כָּלִל אָמְרִינוּ דְלֵא הוּי מוֹדְעָא
לְחַבְרַת' וְכוּלִי ע"ש אִם כֵּן אֲפִילוּ בְּמִתְנָה אִנְס דְּנַפְשִׁיָּה לֹא הוּי אִנְס גְּמוּר מְצַד עֲצָמוּ
אֲלֵא דְּמִתְנָה טְמִירְתָ' הַקְדוּמָה הוּי מוֹדְעָא לְבַטֵּל הַמִּתְנָה מִשְׁא"כ בְּמִכְרָ וְהו' שְׁעַר הַמְּלָךְ
פִּי"א מֵהַלְכוֹת מְכִירָה הַכְּרִיחַ מִדְּכ' רִשְׁב"ם דְּטַעַם דֵּל בְּעִי' בְּגֵט וּמִתְנָה דִּידְעוּ הַעֲדִים
בְּאִנְסוֹ דְּכִיִּן שְׁאִינוּ מְקַבֵּל מָמוֹן בְּמִתְנָה זֹו א"א דְּנָתַן מִדְּעִתּוֹ לְמָה מְסַר מוֹדְעָ' וְאִם לֹא
נִיחָא לִיהּ ל"ל לִיתֵּן אֲלֵא וְדֵאִי נֶאֱנָס וְכוּ' וְא"א בְּמִתְנָה נְמִי בְּעִי' אִנְס גְּמוּר אֲבָל אִנְס
דְּנַפְשִׁיָּה לֹא חָשִׁיב אִנְס אֲפִילוּ מְסַר מוֹדְעָא אִם כֵּן לְמָה א"י לְפָרֵשׁ אֲפִתִי נִיחָוֵשׁ שְׁמָא
מִחַמַּת אִנְס דְּנַפְשִׁיָּה וְכִיּוּצָא הוּא נוֹתֵן מִתְנָה זֹו דְלֵא חָשִׁיב אִנְס כָּלִל אֲלֵא וְדֵאִי אֲפִילוּ
אִנְס דְּנַפְשִׁיָּה מִהִנֵּי כִי אִיכָא מוֹדְעָא וְתַמָּה עַל הַרִיב"ש ע"ש וּמ"מ נַר' דְּאֲפִילוּ בְּמִתְנָה
דְּאִנְס דְּנַפְשִׁיָּה לֹא חָשִׁיב אִנְס מְצַד עֲצָמוּ דְּמִתְנָ' טְמִירְתָא שְׁקִדְמָה לֹא הוּי מוֹדְעָא לְמִתְנָה

משא"כ בְּמִכָּר וְגַם ר"ח שֶׁכ' הַטּוֹר סִימָן רמ"ב הָא דְלֵא קִנְיָה הָאִשָּׁה לֹא מִשּׁוּם מִתְּנָה טְמִירְתָּא שְׁקֻדָּמָה רֵלֵא חֲשִׁיב כְּלָל אֲלֵא דְמִשּׁוּם דְּמוֹכְחָא מִיִּלְתָּא דְאֲנוּס הִיָּה וְאֲפִילוּ בְּלֵא מוֹדְעָא לֹא קִנְיָה עֵינָן שָׁם אֲפֻשֶׁר דִּס"ל כמ"ש מהראנ"ח סִימָן ס"ג דְּבִהָּ מִתְּנָה מוֹכְחָא מִיִּלְתָּא דְמִתְחַמַּת אֲנוּס עֶבֶיד אָף עַל גַּב דְּהִיָּה אֲנוּס דְּנִפְשִׂיהָ דְלֵא הָוִי אֲנוּם בְּעֵלְמָא הִיכָא דְמוֹכְחָא מִיִּלְתָּא דְמִתְחַמַּת הֵהוּא אֲנוּס עֶבֶיד הָוִי אֲנוּס וְכֵן כְּתִב הֶרֶב תּוֹרַת חֶסֶד סִימָן רי"ט וְהֵתֵם הָוִי אֲנוּס גְּמוּר אַחַר דִּיִּצְרוּ לְבָשׁוּ בְּחֻשְׁקָא אֹתָהּ אִשָּׁה וּמִים רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאֲהָבָה וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם אִם כֵּן בְּעֵלְמָ' אֲנוּס דְּנִפְשִׂיהָ לֹא חֲשִׁיב אֲנוּס וְלר"ח אֲפִילוּ קֻדְמָה לְהַ מִתְּנָת' דְּטְמִירַת' אִינְהָ כְּלוּם אֲבָל לְרֹב הַפּוֹסְקִים מִתְּנָתָא טְמִירַת' הָוִי מוֹדְעָא לְאֲנוּס דְּנִפְשִׂיהָ: כ"ב הַג"ה אֲבָל אֲנוּסוּהוּ לְקִנּוּת אִינוּ קִנְיָן וְכוּ' כ"כ בְּעַל הַעֵיטוּר הִבִּיאוּ מִן הַב"י עֵינָן שָׁם אֲבָל הַרְשָׁב"א בְּתִי רִישׁ קִידוּשִׁין כ' וְהָאִישׁ שְׁאֲנוּסוּהוּ לְקֻדְשׁ כְּתִב הַרְמַב"ם קִידוּשִׁין וְהֶרֶב בְּעַל הַעֵיטוּר כְּתִב שְׁאִין קִידוּשִׁין וְהֶרֶב בְּעַל הַעֵיטוּר וְזִבִּין אֲמָרוּ תְּלִיּוּהָ וְקִנְיָ לֹא אֲמָרוּ וְנִרְאִי דְּבָרֵי הַרְמַב"ם דְּאִי אֲגַב אֲנוּסִיהָ גְּמַר וְזִבִּין כָּל שְׁכֹן דְּגַמַר וְקִנְיָ עַכ"ל וְכֵן כְּתִב הַמ"מ בַּפ"ד מֵהַלְכוּ' אִישׁוֹת עֵינָן שָׁם וְכִבְרַתְמָה הֶרֶב חֵלְקַת מְחוּקָק וְה' בֵּית שְׁמוּאֵל בַּא"ה סִימָן מ"ב עֵינָן שָׁם בְּאֲנוּרָה וְנִרְ' שְׁזָה תְּלִיּוּ בְּמִתְחַלְקַת דְּלִדְעַת הַרְמַב"ם וְהַרְשָׁב"א אִם אֲנוּסוּהוּ לְקֻדְשׁ אוֹ לְקִנּוּת אֲמָרִינוּ גְּמַר וּמְקֻדְשׁ וְקוּנְהָ אֲבָל לִדְעַת בְּעַל הַעֵיטוּר וְהָרִי"ף דְּאִישׁ שְׁנֵאֲנוּס לְקֻדְשׁ אוֹ לְקִנּוּת אִינוּ כְּלוּ' וְכֵן כְּתִב הַרמ"ה בַּפ"ח ה' בְּסִימָן קפ"ו ע"ש וְהַרְשָׁב"ש בְּסִימָן שֶׁל"ט דְּחָה דְּבָרֵי הַמ"מ דֹּאע"ג דְּמִכָּר בַּע"כ הָוִי מִכָּר כִּי מְקַבֵּל זִוְיָ קִנְיָה בַּע"כ לֹא כְּלָה עַל הַדְּעַת שְׁיָהָא קוּנְהָ בַּע"כ וְכֵן כְּתִב בְּעַל הַעֵיטוּר בְּאוֹת מוֹדְעָא וְכוּלֵי וְאָף לְהַרְשָׁב"א שְׁהַכְרִיעַ כְּדְבָרֵי הַרְמַב"ם אֲפֻשֶׁר דְּבִאֲמַר רֹזְזָה אֲנִי הוּא וּמ"ד דְּלֵא הָוִי קִידוּשִׁין אָף בְּאֲמַר רֹזְזָה אֲנִי כְּנ"ל וְהָאֲמ' יוֹרָה דְּרַכּוּ עַכ"ל וּמ"מ נִרְאָה דְּלִפִּי מַה שְׁפָסַק מִן בַּא"ה דְּהָוִי ס' מְקוּדְשׁ' ה"נ אֲנוּס בְּקִנְיָה הָוִי סְפַק וְאוֹקִי קַרְקַע בְּחֻזְקַת מְרִיָּה: סִימָן ר"ו א דִּין א' הָרִי הִיא מְכוּרָה לָהּ וְכוּלֵי הַמְבִי"ט ח"ב ס' כ"ו דְּקֻדְקַת מְדָבְרֵי הַטּוֹר דְּאֲפִי אֲמַר אֲמַכְרָנוּ לָהּ וְלֹא אֲמַר הָרִי הִיא מְכוּרָה קִנְיָה וְכֵן כְּתִב מְהֵרָא"ש ס' קל"ג וּמְצִאֲתִי בְּתִשּׁוּ' כ"י לְהַב"י דַּכ' דֹּאע"ג דַּל' הַגַּמ' מוֹכַח כְּדְבָרֵי הַטּוֹר לְעִנְיָן הַלְכָה נִקְטִי' כְּהַרְמַב"ם הַכְּנֵה"ג עֵינָן שָׁם וְתִשּׁוּ' מִן בַּס' אֲבָקַת רוּכַל ס' קכ"ג וְכְתִב שָׁם דַּצ"ל כֵּן דְּבָרֵי הַטּוֹר וְאִי לֹא הָכִי וְכוּ' מִשּׁוּם דְּהָוִי קִנְיָן דְּבָרִים עֵינָן שָׁם וְכֵן כְּתִב הַרְיֻטְב' בַּח'י וְז"ל פִּירַש"י וְקִנּוּ מִיָּדוּ וְכֵן בְּדִין דְּאִי לֹא בְּמֵאִי קִנְיָ וְלֹא שְׁיָקִנּוּ מִיָּדוּ שְׁיָמְכּוֹר בְּאוֹתָהּ שְׁעָה דְּהָא הוּא קִנְיָן דְּבָרִים וְכוּלֵי אֲלֵא שְׁקִנּוּ מִיָּדוּ שְׁהוּא מוֹכְרָה לוֹ מַעֲתָה וַא"ת וְהָא אֲסַמְכְּתָ' הִיא י"ל בַּדֹּא"ל מַעֲכָשְׁיוֹ וַא"ל דְּלִיכָא אֲסַמְכְּתָ' אֲלֵא בַּאו' אִם לֹא עֲשִׂיתִי וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם מִשְׁמַע דְּגַם דַּעַת רַש"י דְּאֲפִילוּ לִיכָא אֲסַמְכְּתָ' לֹא מְהִנִּי שְׁיָמְכּוֹר בְּאוֹתָהּ שְׁעָה דְּהָוִי קִנְיָן דְּבָרִים וּמִן הַב"י כ' לְכֹאֲוֹרָה נִרְאָה דְּטַעֲמָא דְּבַעֲי' לְמִימַר מַעֲכָשְׁיוֹ מִשּׁוּם דְּאִי לֹא אֲמַר הָכִי הָוִי כְּמוֹ קִנְיָן דְּבָרִים אַח"ךְ מְצִאֲתִי בְּבַעֲלֵי הַעֵיטוּ' כְּתִב רַבּוֹתָא דְּנִקְא פָּסַק וְקִנּוּ מִנְיָה בְּלִשׁוֹן מַעֲכָשְׁיוֹ הָא לֹא"ה לֹא דְקִי"ל אֲסַמְכְּתָא לֹא.

קִנְיָא וְכוּ' עֵינָן שָׁם וְכֵן כְּתִב ר' הַאִי בַּס' הַמְקַח שְׁעַר ל"ז וְז"ל תַּדַּע שְׁזָה הַתְּנָאִי הוּא מֵאוֹתָם הַנִּקְרָאִי אֲסַמְכְּתָא וְכוּ' וְכִבְרַת פִּי בְּשְׁעַר הָאֲסַמְכְּתָא שְׁלֵא תַתְקִיִּים תְּנָאִי אֲסַמְכְּתָא אֲלֵא כְּגוֹן שְׁפִי בּוֹ מַעֲכָשְׁיוֹ וְכִמוֹ כֵּן צָרִיף לְהַתְּנוֹת בְּזָה הַתְּנָאִי וְשִׂיאֲמַר הַמּוֹכֵר לְלוֹקַח הַקִּנְיָתִיף מַעֲכָשְׁיוֹ שְׁזָה פ' בְּדָמִים כו"ךְ אִם אֲרָצָה לְמוֹכְרָה וְיָקִנּוּ מִמֶּנּוּ בְּכָף וְהֵתֵם הָוִי תְּנָאוּ קִיָּים דְּהִיכָא דְּקַצִּץ לוֹ דְּמִים כַּה"ג עַכ"ל הָרִי שְׁכַתְבַּת דְּהַקְנִיָּתִיף מַעֲכָשְׁיוֹ מִשּׁוּם

דבלא"ה הוי אסמכתא ומ"ש בעל העיטור ודוק' דקנימה בינא דלוקח וכולי ז"ל רב האי שם וקוהי אותו שדה ביד המוכר וכו' ותדע שאם התנה התנאי ולא פסק לו דמים ידועים הרי זה אותו תנאי בטל ואע"פ שהיה השדה ביד המוכר שהתנה לו את התנאי או א"נ שפסק לו את הדמים ולא הוי השקע ביד המוכר שהתנה לו את התנאי הרי הוא אותו תנאי בטל ויש לו לבעל השדה למפנר אותה לכל מי שירצה ומי שלקח' ממנו הרי מקחו קיים כדגרסי' בפ' השוכר וכו' אתחזי לן מהכא מאחר שהשיבו על זאת השאלה הא דמשו' חמריו ופועליו דכל תנאי שאדם מתנה כה"ג צריף שיהא שם פיסוק דמים ושיהא החפץ ביד המוכר דהא לא קבל ממנו אותה תשובה דין נסוף שהוא פסק דמים בלבד שהרי השיבו לו דילמא חומר דיי"ן שאני משו"ה מועיל הפיסוק לבדו נמצא דכל תנאי לבדו על זה ענין אינו מועיל עד שיהא שם פיסוק דמים ויהא השקע ברשות מוכר עכ"ל ודבריו תמוהים דהא דדחי' חומר דיי"ן היינו דלא פסק קנה וקנה וקנה משום חומר דיי"ן נסוף הוא דאמרי' דלא קנה אבל בפסק דאמרי' גבי יי"ן דקנה ודמיו מותר' אפילו ביי"ן אזלי' לקולא הול"ל דכ"ש דקנה בעלמא וכו' מהראד"ב בס' לחם רב בס' קמ"ז דהרשב"א יחיד הוא ומדברי הרי"ף והרמב"ם והטור שכת' סתם משמע אפי' לא החזיק הלוקח סגי בקנין ומעכשיו וגם הרשב"א אפשר דמודה בלשון חיוב עש"ב איברא דרבינו האי הכי ס"ל כמש"ל וגם בעל העיטור הכי ס"ל: סימן ר"ז א' דין א' וכבר נתבאר מ'שפטי התנאים וכולי ה' משפטי צדק ח"א סי' נ"ח הק' על הטור דס"ל דבעי' תנאי כפול בין במקוון בין באיסור איף כ' וצריף לחלק בין התנה המוכר להתנה הלוקח אפי' התנה הלוקח לא הוי תנאי מאחר שלא כפל וכן תמה על הרא"ש שכתב ה' עובדא דשכ"מ דאנגיד וכולי בפ' אז"נ ע"ש ה' כנה"ג אות כ"ח הגה"ט כתב דלק"מ דה"ד פי ליפא אומדנא וגילוי דעת אבל כל דאיכא אומדנא וגילוי דעת לא בענין תנאי כפול וס"ל להרא"ש דגילוי דעת או אומדנא מהני אפילו בגיטין וקידושין ולכך הביא הנה עובדי דאם אמר המוכר ללוקח וכן בגט אם אמר קודם שנתרצה אפילו לא כפל תנאו הוי תנאי גמור משום דאיכא גילוי דעת אבל הטור ס"ל דגילוי דעת דוקא במקוון מהני ולא באיסור עש"ב וליתא דבפ' מי שאחזו גבי התקין שמואל בגטא דשכ"מ וכולי כתב הרא"ש וז"ל מכאן משמע דהלכה כר"מ דבעי' תנאי כפול וכו' והא דאמרי' בפ' אז"נ אי קנימת בידך אנו ואמרינו פטומי מקלי ניהו לר"מ לא איצטריוף דבעי' תנאי כפול אלא אשמעי' אפילו לרבנן לא מהני מיהו יש דברים דלא בעי' אלא גילוי דעת וכו' ענין שם הרי שכתב דלר"מ דבעי' תנאי כפול לא צריף בפ' אז"נ לטעמא דפטומי מקלי וא"ל דאמר שכ' מיהו יש דברים וכולי רוצה לומר דה"נ אפילו לר"מ דבעי' תנאי כפול צריף לטעמא דפטומי מקלי ניהו דאל"ה סגי בגילוי דעת דמלבד דל' הרא"ש לא משמע כן ליתא דגבי אתקין שמואל בגטא דשכ"מ וכולי מוכח דבעי' תנאי כפול וכל משפטי התנאים ולא מהני גילוי דעת עכ"ל משום דלא מהני גילוי דעת אלא כהוא דזבין ארעא למיסק לא"י דאיכא נמי אומדנא דאין אדם מוכר קרקעותיו וכן כתב הר"ן ה"ב דביצה שיש מן האחרונים שאמרו דלא בעי' משפטי התנאים במקוון אלא באיסור שהרי הולכין במקוון אחר אומדנא דדעת וכולי ענין שם אלמא דוקא במקוון אזלי' בתר אומדנא ולא באיסור ואם כן גם למסקנת הר"ן ה' והרא"ש דבעי' תנאי כפול אלא דגילוי דעת מהני כתנאי ה"ד במקוון ולא באיסור ומדברי התוס' בפ' הא"מ גבי ההוא דזבין נכסיה אדעת' למיסק לא"י משמע דלא

מהני התם גילוי דעת אלא משום דאיכא נמי אומדנא דאנו סהדי דלא זבין אלא אדעתא דהכי וה"ט שאין דרך אדם למפור קרקעותיו אלא מפני שדעתו לעקור דירתו מפאן אבל במוכר מטלטלים לא מהני גילוי דעת אלא בעי' תנאי גמור משום דליכא אומדנא כמ"ש הרא"ש ושם ואם פן דוקא במקום שהולכין אחר אומדנא דדעת מהני גילוי דעת עם האומדנא אבל באיסור לא מהני גילוי דעת בגט דש"מ והרמב"ן במלקמות פ"ב דביצה כ' דבש"מ לא בעי' משפטי התנאים שלא תטרף דעתו עליו עיין שם וכבר תמה עליו ה' קהלת יעקב מההיא דאתקין שמואל בגיטא בשכ"מ וכולי דמוכת דאפילו בשכ"מ בעי משפטי התנאים עיין שם.

ב' וכבר נתבארו משפטי התנאים בא"ה סימן ל"ח דבעי' תנאי כפול והן שלו קודם ללא והתנאי קודם למעשה והתנאי שאפשר לקיימו עיין שם וכ' הראב"ד בס' תמים דעים סימן דה"ד פשנעשה המעשה מיד דאין התנאי מבטל המעשה אבל דבר שלא נקנה מעכשיו כגון שאמר תנו מאתים וזו לפ' אם יקח בתי התנאי קיים וקלסו הרמב"ן במלקמות פ"ב דביצה ע"ש והרשב"ץ ח"א ס"י צ"ה נדחק בדברי הרי"ף שלא פיר' משום דהו"ל מעשה קודם לתנאי אפשר דס"ל פהרמב"ם דה"ד עשה המעשה קודם התנאי אבל לשיטתו בין התנה קודם שאמר למעשה בין שאמר המעשה קודם שהתנה הו"ל תנאי קודם למעשה וסיים הרשב"ץ שם וז"ל הילכך מה שיצא לה מסברתה זו שאם אמר הבו ד' מאה זווי אי נסיב ברתאי נתקיים התנאי אינו פן שפיון שהמעשה הוא תחילה והתנאי לבסוף נתבטל התנאי ונתקיים המעשה ואלו דברים פשוטים בדברי המפרשי' עכ"ל ותמהני עליו שלא זכר מ"ש הראב"ד דלא בעינן דיני התנאי אלא פשהמעשה נעשה מיד דאין התנאי מבטל המעשה אבל זה שאמר תנו לפ' מאתים וזו אם יקח בתי התנאי קיים וקלסו הרמב"ן ז"ל וכבר כתב הרשב"ץ ח"ג סי' קס"א שהראב"ד קים דברי הרי"ף עיין שם וכן ראיתי בשיטת קידושין בפ' האומ' שכתב דדוקא כגון בני גד שהחזיקו בארץ גלעד דלא אתי תנאי ועקר לחזקה אם אין התנאי כתנאי בני גד ובני ראובן אבל המקנה לחבירו שדה בכסף או בשטר ובחזקה וא"ל שדה זו קנוייה לה לאחר ל' יום אע"ג דלא כפל לתנאי הוי תנאי פיון שלא ירד עדיין בקרקע וראייה מהא דאמרין במסכת יום טוב וכי' עי' שם הרי דסביר"ל דדוקא פשהמעשה מיד בעי' תנאי גמור לבטל דומיא דבני גד ובני ראובן שהחזיקו כבר אבל אם לא יקנה לו מיד אלא לאחר ל' יום אם יקיים תנאו בתוך ל' יום התנאי קיים וזה פדעת רוב הפוסקי' דלא שייך אסמכתא אלא במתנה על עצמו כגון אם באתי וכו' שסומך על עצמו שמקיים תנאו אבל האומר אם תעשה כן וכולי שתולה התנאי בחבירו אינו אסמכתא אלא זה תנאי בני גד אם לא יעברו וכולי אבל מהר"י נ' מיגש והרמב"ם ס"ל דגם בתולה תנאי בחבירו הוי אסמכתא כמבואר בב"י סי' זה עש"ב ואם פן אם הקנה לו לאחר ל' יום אם תתן מאתים וזו הוי אסמכתא ואפילו יקיים התנאי לא קנה אא"כ הקנה לו מעכשיו דלא הוי אסמכתא ונראה דמקנה מעכשיו אין בה אסמכתא שאלו לא גמר להקנות לא הקנהו מעכשיו פדלקמן סי"ב ה"ג במתנה מעכשיו בתנאי אמרי' דגמר והקנה דאם לא גמר להקנו' אלא בקיום התנאי לא היה מקנהו מעכשיו לכך בעי' תנאי גמור לבטל המעשה ונראה דנ"מ לדבר דאפילו אסמכתא קניא שכ' המרדכי בפ' שור שנגח בשם ר"מ דאסמכתא לא קניא בקדש דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט היינו במסירה המועלת בהדיוט וכן דברי שכ"מ שפתיב'.

וּכְמִסּוּרֵי דָמוֹ פִּי כַּמְסִי הַמוֹעֵלֶת בַּכ"מ בְּאִיזָה צַד שְׁמוּעֵיִל וְהִבִּיאֻּ מֶרֶן הַב"י בְּסִי זֶה
מִחוּ"מ א"א עֵינָי שָׁם וְכֵן פֶּתַח מִהַר"י ו' מִיגֵשׁ בְּתִשׁוּ' סִימֵן ק"ג עֵינָי שָׁם וְכֵן פֶּסֶק מֶרֶן בִּי"ד
סִימֵן רַנ"ח נִדְר לְצַדִּיקָה בְּאַסְמַכְתָּא כְּגוֹן אִם אֲעֲשֶׂה דְבָר פ' אֶתֶן כו"ך לְצַדִּיקָה וְעֲשֵׂאָהּ
חֵיב לִיתֵן עֵינָי שָׁם וְנִרְאָה דָּאם אָמַר אֶתֶן כו"ך לְצַדִּיקָה אִם אֲעֲשֶׂה דְבָר פ' אֶפִּילוּ לֹא קִיָּים
הַתְּנָאֵי חֵיב לִיתֵן לְצַדִּיקָה מִשׁוּם דְּאָמַר הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לַתְּנָאֵי אַע"ג דְּבָסִי ל"ח קי"ל דְּבַעֲי
מַעֲשֶׂה מִמֶּשׁ אָבֵל אִם הַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה בְּאִמְרָה הַתְּנָאֵי קִיָּים גְּבִי הַקְּדִשׁ פִּינּוּ דְּאִמְרָתוֹ
לְגַבוּהַ כְּמִסְרָתוֹ גְּמוּרָה דְּמִי הוּי כְּמַעֲשֶׂה מִמֶּשׁ וְאִם הַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה לַתְּנָאֵי הַמַּעֲשֶׂה קִיָּים
וְהַתְּנָאֵי בְּטֵל אָבֵל אִם אָמַר אִם אֲעֲשֶׂה דְבָר פ' וְתַנּוּ כֹּה לְצַדִּיקָה אֶפִּילוּ לֹא כִּפְל תְּנָאוּ פִּינּוּ
דְּלֹא חָל הַהַקְּדִשׁ מִיַּד הַתְּנָאֵי קִיָּים דְּלֹא בַעֲי תְּנָאֵי גְּמוּר אֲלֵא כְּשִׁעוּשָׁה הַמַּעֲשֶׂה מִיַּד וְכֵן
לְעַנְנֵי שְׂבוּעוֹת וְנִדְרִים: ב' אֶחָד שְׁנַתֵּן מִתְּנָה וְאָמַר לְעֵדִים אֵינִי רוֹצֶה לִיתֵן אֲלֵא עַל תְּנָאֵי
זֶה וְהַעֲדִי כְּתָבוּ שְׁטַר הַמַּתְּנָה וְהַתְּנָאֵי שְׁלֹא כְּתָקְנוּ הַרְדָּב"ז בְּתִשׁוּ' חֶלֶק שְׁנֵי סִי' תַקַּע"ג
כ' בְּגִיטִין כַּה"ג הוּי תְּנָאֵי גְּמוּר פִּינּוּ שֶׁהוּא א"ל בְּהַדְּיָא שְׁאִינוּ רוֹצֶה לְגַרֵּשׁ אֲלֵא עַל תְּנָאֵי
זֶה וְסָמַךְ עַל מְסַדֵּר הַגֵּט אֲלֵא שְׁהֵם טְעוּ וְכָל שְׁכֵן בְּמִמּוֹן דְּגִילוּי דַּעַת מְהִי ע"ש בְּאִנְרָה
וּכ"כ הַר"א"ם בְּתִשׁוּ' הִבִּיאָה מִהַרִּיב"ל ח"א סִימֵן כ"ה וְהַרְח"ש ח"א"ה סִי' כ"ז נִמְשָׁךְ
אֲחֵרֵי וְתִי מַה שֶׁהָק' מִהַרִּיב"ל עֵינָי שָׁם בְּאִנְרָה: ג' שְׁטַר מִתְּנָה בְּפִינּוּ אֲנוּ עֵדִים ח"מ נִתֵּן
רְאוּבֵן ה' אֲלֵפִים בְּיַד בְּנוֹ מִתְּנָה גְּמוּרָה מִתְּנָת פְּרָהֶסִי' וְכוּלֵי וְהִיא תְּנָאֵי בִּינֵיהֶם אִם לֹא
יִחְזֹר אֲחֵי הַתְּכַשִּׁיטִין שְׁלֵקַח מֵאֲבִיו לְתוֹךְ הַשְּׁנוֹתָפוֹת הַמַּתְּנָה קִיָּיֶמֶת וְאִם יִחְזֹר תִּהְיֶה
הַמַּתְּנָה בְּטֵלָה וְכוּלֵי: נִרְאָה פִּינּוּ שֶׁהַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה לַתְּנָאֵי שְׁנַתֵּן בְּיַד הַמַּעֲו' בְּעֵינֵי מִתְּנָה
גְּמוּרָה וְכוּ' אִין הַתְּנָאֵי מְבַטֵּל הַמַּעֲשֶׂה לַכ"ע כְּמוֹ שְׁפָסֶק הַרְמַב"ם בְּפָרֶק ו' מִהִלְכוֹת אִישׁוֹת
וְנ"ל אָבֵל אִם א"ל הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי בְּדִינֵר זֶה וְנִתֵּן דִּינֵר לְיָדָהּ וְהַשְּׁלִים וְאִם אֶתֶן
לִי מְאֵתִים זֶה תִּהְיֶה מְקוֹדֶשׁ וְאִם לֹא תִתֵּן לִי לֹא תִהְיֶה מְקוֹדֶשֶׁת הָרִי הַתְּנָאֵי בְּטֵל מְפִי
שֶׁהַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה וְנִתֵּן בְּיָדָהּ וְאַחַר כֹּה הַתְּנָה וְאִף עַל פִּי שֶׁהַכֵּל הִיָּה בַתְּכ"ד וְכוּ' מִשְׁמַע
בְּהַדְּיָא דְּאֶפִּי הַקְּדִי הַתְּנָאֵי לְמַעֲשֶׂה בְּאִמְרָה הַתְּנָאֵי בְּטֵל פִּינּוּ שֶׁהַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה בְּפִנְעַל
וְה"ה בְּמִמּוֹן דְּבַעֲי מִשְׁפָּטֵי הַתְּנָאֵים אֶפִּילוּ הַתְּנָה בַתְּכ"ד אִם לֹא יִחְזֹר וְכוּ' וּבְאִמְרָה
הַקְּדִים הַתְּנָאֵי לְמַעֲשֶׂה פִּינּוּ שְׁכָבֵר נִתֵּן לָהּ מִתְּנָה גְּמוּרָה וְכוּ' וְזָכָה בְּאִמְרָה אִין הַתְּנָאֵי מְבַטֵּל
הַמַּעֲשֶׂה וְא"ל דִּישׁ חִי' בֵּין קִידוּשִׁין לְמִמּוֹן דְּבָכָל הַתּוֹרָה קי"ל דַּתְּכ"ד כְּדַבּוּר דְּמִי וְא"כ
בְּמִמּוֹן שְׁיִכּוֹל לְחֹזֵר בַּתְּכ"ד הַתְּנָאֵי מְבַטֵּל הַמַּעֲשֶׂה וְכֵן רְאִיתִי לְהַרְשֵׁב"ש בְּתִשׁוּ' סִימֵן
ר"ח שְׁכַתְּבֵן וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אָבֵל אִם אַחַר שְׁנַתֵּן הַגֵּט בְּיָדָהּ הַתְּנָה עֲלֶיהָ הַדְּבָר פְּשוֹט שְׁאִין
הַתְּנָאֵי כְּלוּם וְכוּלֵי וְאֶפִּילוּ הִיָּה הַתְּנָאֵי בַתְּכ"ד אִינוּ כְּלוּם דַּבְּכ"ד י"ג אֶמְרוּ דְּבָכָל מְקִילֵי תַכ"ד
מְהִי חוּץ מְקוֹדֶשֶׁת וְגִירוּשִׁין וּבְסוּף נִדְרִים אֶמְרוּ חוּץ מִמְקַדֵּשׁ וּמְגַרֵּשׁ וְכוּ' עֵינָי שָׁם מִשְׁמַע
דְּנָקָא בְּגִיטִין וְקִידוּשִׁין דַּתְּכ"ד לֹא מְהִי אָבֵל בְּמִמּוֹן דְּקִי"ל תַכ"ד כְּדַבּוּר דְּמִי אֶפִּי הַקְּדִים
הַמַּעֲשֶׂה אִם הַתְּנָה תַכ"ד הַתְּנָאֵי קִיָּים אָבֵל הָא לִיתָא לֹא אָמַר אֲלֵא מִשִׁי דְּהַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם
לַתְּנָאֵי מִשְׁמַע דְּאִי לֹא גְּמַרִי מִתְּנָאֵי בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן הוּא דְּהַתְּנָאֵי קִיָּים דִּיכּוֹל לְחֹזֵר
פִּינּוּ שֶׁהַתְּנָה גְּמַר הַדְּבָר וְלֹא חֲזָרָה הִיא וְאִם כֵּן ה"ה בְּמִמּוֹן וּכְבָר הוֹכִיחַ ה' אֲרַעָא דִּישְׂרָאֵל
מַעֲרַכַת מֵאוֹת מ"ט דְּאִין מִי שְׁחֹלֶק בְּהַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה בְּפִנְעַל דְּהַתְּנָאֵי בְּטֵל וְהַמַּעֲשֶׂה קִיָּים
אֲלֵא דְּהַחֹלְקִים ס"ל דְּאֶפִּילוּ לֹא הַקְּדִים הַמַּעֲשֶׂה בְּפִנְעַל אֲלֵא בְּאִמְרָה דְּתְּנָאֵי בְּטֵל עֵינָי
שָׁם בְּאִנְרָה וְכֵן פֶּתַח הַט"ז בַּא"ה סִימֵן ל"ח דְּהַנּוֹתֵן מִתְּנָה לְחִבְרֹו וְאִח"ך הַתְּנָה אֶפִּי
תַכ"ד אִין הַתְּנָאֵי כְּלוּם וְהוֹסִיף עוֹד שָׁם בְּלֹא תְּנָאֵי נְמִי אִינוּ יְכוֹל לְחֹזֵר וְרָאִיָּה מְדַאֲמַרִי

בפ"ק דב"מ גבי ה"ה רוכב ע"ג בהמה וכו' וקתני סיפא משנתנה לו אמר אני זכיתי בה תחלה אמר כלום תחלה בסיפא ל"ל פשיטא וכו' ופרש"י פשיטא דתחלה קאמר דמי מ"ל אני זוכה בה עכשיו וקלא אין ביזו עכ"ל וא"א דתכ"ד מהניא אפי' אחר הגתינה לא מק' כלום דהו"א שרוצה לזכות אחר הגתינה תכ"ד לכה הוכרח לומר זכיתי בה תחלה אלא ודאי דזה פשוט דלא מהני' תכ"ד פנין דכבר מסרה ביזו וזו ראיה שאין עליה תשובה ע"ש וליתא שהרי בב"י בח"מ סי' קצ"ה מבואר שדעת כל הפוסקים דאפי' במשיכה ובמסירה יכול לחזור בו ונדקא לאחר תכ"ד אינו יכול לחזור בו ושם הביא הג"מ ונ"ל כ' עוד בשאר הקנייני' בתכ"ד יכול לחזור בו מדאמרין בי"נ דתכ"ד פדבור דמי בר ממקדש ומגרש משמע דוקא וכו' אבל בתנאי ממון תכ"ד פדבור דמי גיש לבע"ד לחלוק ולומר דמשיכה במטלטלין נחזקה בקרקעות אפי' תכ"ד אינו יכול לחזור בו ומקדש ומגרש איצטריכא ליה דאף על גב דבהקנאות ממון וכיוצא בו וכגון בשטר וכסף יכול לחזור תכ"ד עכ"ל ולענין הלכה דברי בע"ד החולק בטלים נגד הנה רבנותא ע"ש הרי דאפילו משו' במטלטלי' יכול לחזור תכ"ד וכן פתב הרמ"ה בפ"נ סי' ט"ל עיין שם וראיית הט"ז אינה ראיה דהתם פנין שלא זכה בו בתחלה ונתנו לחבירו וזכה בו חבירו מיד פשיט' דאפילו תכ"ד לא מהניא חזרתו אבל בדבר שהוא פבר שלו ונתנו לחבירו יכול לחזור תכ"ד ועי' בס' א"ז דמציע' שכת' בשם הרשב"א ומכל מקום אם אחר המעשה נתואו מבר ואחר כך התנה אפילו תכ"ד אין התנאי כלום והמעשה קיים שהרי פתב הרמב"ם בפ"ו מהלכו' אישות כל תנאי שבעולם בין בקידושין בין בגירושין בין במקח בין בממכר בין בשאר דיני ממונות צ"ל בתנאי ד' דברים וכו' ואם חסר א' מהם הרי התנאי בטל וכו' אלא תהיה זו מקודשת או מגורשת מיד ויתקיים המעשה או המתנה מיד וכו' כיצד האומר לאשה אם תתן לי וכו' אבל אם אמר לה הרי את מקודשת לי בדינר זה ונתן ביזה ואחר כך התנה ואעפ"י שהפל תכ"ד הר"ז מקודשת מיד וכולי וכו' בפ"א מהלכות מכירה פבר ביארנו משפטי התנאי בהל' אישות עיין שם משמע דגם דיני ממונו' הוו דינם בקידושין וגירושין דאם עשה המעשה ואח"ך התנה אפי' בתכ"ד התנאי בטל והמעשה קיים ושור"ר לה' חזון נחום בפ"ה דתמורה דמהרי"ק האריה וכתב שם גלע"ד דכיול המוחזק לומר קי"ל דאחר המעשה אפי' תכ"ד אין חזרתו כלום כמ"ש הנ"י בפ"נ דיש חולקים גם התוס' במנחות דף כ"א פתבו דבהקדש אינו חוזר אפילו בתכ"ד מטעם דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי הרי במסירה אינו יכול לחזור אפי' תכ"ד וכן דעת הרמב"ם וכולי עיין שם באורף גם הרשב"ד בהשגות בפ"ו מהלכות אישות פתב אפי' אמר הפל קודם המעשה ואח"ך נתן הדינר התנאי בטל וכולי והא בכה"ג אפילו בגיטין וקידושין יכול לחזור כדמוכח בפ"ק האומר מעכשיו ולאחר ל' יום דמספק"ל אי הוי חזרה וכולי כמ"ש הרשב"א והריטב"א בחי' שם ונ"ל וכו' וכן חזר מאי הוי וכו' א"ל דהתם דבית דמטי גטא או קידושיה לידה וכו' אבל הכא קודם גתינת הגט וקידושיה ליד וה"ה יכו' לחזור בי עיין שם א"כ אם אמר המעשה והתנאי קודם גתינת הקידושין פנין דכיול לחזור אמאי התנאי בטל והר"ן ב"פ מי שאחזו נדחק דהא בנתן ה"ז אם לא באתי ופרכי' וליחוש שמא בא אלמא התנאי קיים המשנה שלא בדקדוק דאי לא אמר המעשה בתחיל' תנאו בטל ע"ש וא"א אימא משום דתנאי בתכ"ד דכיול לחזור קודם הגתינה אלא ודאי דתנאי הוי חזרה מתנאי בני גז אמר לה ואם המעשה קודם אפי' התנאי בתכ"ד בטל

מיהו א"ל דה"ד בְּשֵׁלָא הִפְסִיק דְּהִתְנָאי תְּשָׁלוּם דְּבְרִי הֶרְאִישׁוּנִי אֲבָל אִם הִפְסִיק קֶצֶת וְנִמְלָהּ בְּתַכּ"ד אִימָא דָּאֵם נָתַן וְאַחַר כֶּף הִתְנָה בְּתַכּ"ד בְּקִידוּשֵׁין שְׂאִינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר הִתְנָאי בְּטַל אֲבָל בְּמִמּוֹן דְּתַכּ"ד כְּדַבּוּר דְּמִי דְּתַנָּאי קִיָּים וְאִם אָמַר הַמַּעֲשֶׂה וְהִתְנָאי קוֹדֵם הִנְתִּינָה אֲפִילוּ בְּגִיטִין וְקִידוּשֵׁין פִּינּוּן שְׂיָכוֹל לְחַזֵּר הִתְנָאי קִיָּים לַכּ"ע וְכ"נ קֶצֶת מִדְּבַר מֶרֶן הַב"י א"ה סִימָן ל"ח אֲבָל רְאִיתִי לְהַב"ח שֶׁם דְּתָה זֶה וְהִסְפִּי דָּאִין חִי וְלֹא אָמַרְי דְּתַכּ"ד לָאו כְּדַבּוּר דְּמִי אֲלֵא כְּשִׁחְזַר בּוּ לְגַמְרִי אֲבָל אִם אִינוּ חוֹזֵר אֲלֵא שִׁמְפ' דְּבְרִי תַכּ"ד כְּדַבּוּר דְּמִי וְתַנָּאי לֹא הָיָה חֲזָרָה וְהָיָה מוֹעִיל בְּתַכּ"ד אֲלֵא מִשּׁוּם דְּהַמַּעֲשֶׂה קָדָם לְתַנָּאי בְּטַל עֵינָן שֶׁם אִם כֵּן גַּם בְּמִמּוֹן שְׂאֵחַר הַמַּעֲשֶׂה אִפִּי הוּא בְּתַכּ"ד בְּטַל וְע"ש בְּבֵית שְׁמוּאֵל סִק"ב וְאַף עַל פִּי שֶׁפְּתַבּוּ הָעַדִּי שֶׁהָיָה פְּתַנָּאי בְּנִי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן כְּבָר כָּתַב הַר' חֵלְקַת מְחֻזְקַת סִימָן ל"ח סִק"ג דְּהֵינּוּ דְּוָקָא לְגַבֵּי כְּפָל אֲבָל אִם אָמַר הַרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁת לִי אִם תִּתֵּן לִי מְאִתִּים זֹז לֹא יוֹעִיל פְּתַנָּאי בְּנִי גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן דְּהָא חֲזִי שְׁלֵא הִתְנָה כֵּן ע"ש וְכ"כ מְהַר"ם מִפְּדוּוֹת וְרַמ"א בְּתַשׁוּ' סִי' כ"א הִבִּיאוּ ה' כְּנֵה"ג שֶׁם אוֹת ט' ע"ש אֲבָל ה' מַעֲש' חִיָּיא סִי' ט' כ' אִף שְׁלִמְעָלָה לֹא הָיָה כְּהוֹגֵן דְּהַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לְתַנָּאי בְּאַמִּירָה וְכו' מ"מ בְּסוּף הַשְּׁטַר כֵּת' וְקִנְיָנָא בְּכָל הִתְנָאי שֶׁהֵעִידוּ שְׁעוֹשֶׂה כְּהוֹגֵן וְלִמְעָלָה לֹא נִכְתַּב כְּסוּדָר וְהִבִּיאוּ ה' כְּנֵסֶת הַגְּדוּלָה סִימָן זֶה אוֹת ע"ו עֵינָן שֶׁם וְכֵן כָּתַב ה' פִּמ"א חֵלְקַת שְׁנֵי סִימָן ט' וְלִמַּד כֵּן מִמ"ש הַמְרָדְכֵי בְּפֶרֶק מ"ש וְהִבִּיאוּ מֶרֶן הַב"י סִימָן רִי"ב וּפְסָקוּ מוֹר"ם שֶׁם עַל שְׁטַר שְׁלֵא הָיָה כְּתוּב קִנְיָן הַפִּירוֹת פְּרָאוּי שְׁלֵא הִקְנָה לוֹ קֶרֶק' לְפִירוֹת וְכו' וְהַשִּׁיב ר' בְּרוּךְ אַחַר שֶׁכְּתוּב בַּשְּׁטַר הַמְתַּנָּה שְׁנִתְּנוּ לוֹ כֹּחַ הַפִּירוֹת שֶׁל הַקְּרָקַע בְּקִנְיָן גְּמוּר אֲג"ק וְקִבְלוּ עָלֵיהֶם בְּאַחֲרֵיּוֹת כֹּל שְׁטַר קִנְיָן פִּירוֹת הָעֲשׂוּיִים פְּתֻקוֹן חו"ל וְכו' שְׁנִמְצָא שֶׁהֵעִידִים מְעִידֵי שְׁנַעֲשֶׂה כֵתִי חו"ל וְזֶה הוּא כְּתַחזו"ל לְהַקְנוֹת קְרָקַע לְפִירוֹת וְיִלְמַד עֲלִיּוֹן מִתְחַתּוֹן ע"כ הַרִי אִף עַל פִּי שְׁלִמְעָלָה פִּי הָעֲדִים קִנְיָן הַפִּירוֹת לְבַד יִלְמַד מִתְחַתּוֹן שֶׁהֵעִידוּ שְׁעוֹשֶׂה כְּתַחזו"ל עִי' שֶׁם וְלֹא רְאִיָּה הִיא דְּהֵתֵם לִיכָּא אֲלֵא אִיסוּר הַקְּנָאָה וְלִכְּפִי מְהֵנִי כְּתַחזו"ל אֲבָל הֵכָּא דְּכְתוּב הַמַּעֲשֶׂה קוֹדֵם לְתַנָּאי לֹא מְהֵנִי כְּתַחזו"ל לְתַמְנָן הַשְּׁטַר וְכֵהָיָה גְּוֹנָא כ' הֶרֶב כְּנֵסֶת הַגְּדוּלָה בְּסִימָן ר"ג הַגֵּה"ט אוֹת מ"ח וְאַפְשָׁר לוֹמַר דְּלֹא כֵת' ר' בְּרוּךְ דָּאֵם כְּתוּב בַּשְּׁטַר שְׁנַעֲשֶׂה כְּתַחזו"ל ש"ד אֲלֵא הִיכָּא דְּהַקְנִין לֹא מְהֵנִי מִחֲמַת שְׁחִסָר מִשָּׁם הַקְּנָאָה וְלִכֵּן כְּשֶׁכְּתַב כְּתַחזו"ל הַקְּנָאוּהוּ פְּרָאוּי וְחִסָר מִשָּׁם הַקְּנָאָה אֲבָל כְּשֵׁיִשׁ שֶׁם הַקְּנָאָה אֲלֵא שֶׁהַקְּנָאָה אִינָה רְאוּיָה וְכו' ע"ש: ד' דִּין ב' אִם אָמַר מְעַכְשָׁיו וְכו' הַרְשַׁב"ש סִי' רמ"ג כֵּת' דָּאֵם הָיָה אֶסְמַכְתָּ לֹא מוֹעִיל מְעַכְשָׁיו אֲלֵא אִם כֵּן קִנּוּ מִמֶּנּוּ בְּכ"ד חֲשׁוּב עֵינָן שֶׁם: ה' דִּין ג' וּפִירוּשׁ בְּשַׁעַת הַמְּכִירָה וְכוּלֵי נ"ל כְּדְבַר הֶרְאִישׁוּנִים שֶׁכָּל שְׁהוּלְכִים אַחַר כְּוִנְתַּת הַלֵּב כְּגוֹן שְׁמַע שְׁמַת בְּנוּ וְכוּלֵי אִין חִי' בֵּין נוֹדַע לְלוֹקַח בֵּין לֹא נוֹדַע הוֹאִיל וְנוֹדַע לְרוּב הָעוֹלָם וְכוּ עֵיקַר ה' הַמְּאִירִי הוּבָא בְּס' א"ז ר"פ הַפְּרָה עֵינָן שֶׁם: ו' אוּ נִמְנָע וְכו' שְׂאִינוּ רְשָׁאי לִילָף אֲלֵא בְּחִבּוּרָה הַמְּכָר בְּטַל שְׁלֵא הָיָה בְּדַעְתּוֹ אֲלֵא עַל תְּנָאי שְׂיָכוֹל לִילָף בְּלִי שׁוּם אֲוֹנָס וְכו' הַטּוֹר וְכֵת' הַרְשַׁב"ש סִימָן ר"ז שְׁכֵן דְּרָף הַרְמַב"ם לְפִסְנוֹק פְּלִישְׁנָא בְּתַרָּא עֵינָן שֶׁם אֲבָל רְאָב"ן סִימָן ס"ג דְּכ"ה עֲמוּד שְׁנֵי כ' וְז"ל מְצַאתִי הָאִי גִירְסָא הֵכִי בְּשַׁעֲרִים דְּרַב הָאִי גָּאוֹן וְנִרְאִים בְּעֵינֵי הַהוּא גְּבָרָא דְּזַבִּין נְכֶסֶיהָ אֲדַעְתָּא לְמִסְקָא לֹא"י לְסוּף לֹא סְלִיק אָמַר רַב אֲשִׁי אָמַרְי לִיָּה קוּם סְלִיק א"ד אָמַרְי לִיָּה אִי בְּעֵי סְלִיקָת מ"ב א"ב דְּאִיתִילִיד אֲוֹנָסָא בְּאוֹרְחָא וְה"פ לִישְׁנָא קָמָא מִיָּנִירִי בְּלֹא אִיתִילִיד אֲוֹנָסָא לְלִישְׁנָא בְּתַרָּא מִיָּנִירִי דְּאִיתִילִיד אֲוֹנָסָא ל"ק הֵכִי קָאֲמַר לִיָּה קוּם סְלִיק פִּינּוּן דְּמַצִּי לְמִיזַל בְּרַחֲמֵי

דליף אונס ומשמע דאי אַתְּלִיד אַנְסָא לֹא א"ל קום סליק ולל"ב ש"מ דאַפֿי אִתְּלִיד אַנְסָא וכו' אפ"ה א"ל אי בְּעֵי לְמִיטְרַח וּלְמִיטְרַח מְצִית וּמִתְרַנְוִיָּהוּ לִישְׁנֵי שְׁמַעֵי דְאִי פֶשַׁע וְלֹא סְלִיק זְבוּנֵי זְבוּנֵי עַכ"ל וְלִגְלֵי זֹו לְמֵאֵי דְקוּ"ל פְּלִישְׁנָא בְּתָרָא אַפֿילוּ יֵשׁ אַנְסָא הַמְּכַר קִינִים פִּינֵן שְׂיִכּוּל לִיטְרַח וּכ"כ בְּעַל הַעֵיטוּר דְצ"ט ע"ד ע"ש: ז' הַג"ה אַבְּל בְּמוֹכַר מְטַלְטְלִין לֹא וְכו' וּכ"כ הָרָא"ש וְהַטּוֹר בְּשֵׁם רִש"י וְהָרִיב"ש סִימָן קצ"ה כ' שְׁכֹן גְּרָאָה מ"ל הַרְמַב"ם שְׁפַתְבַּי מִי שְׁמַכְר חֲצָרוֹ אוֹ שְׁזָהוּ וְכו' עֵינֵן שָׁם וּמְהַרְש"א פְּתַב דְרִש"י פִּי מְקַרְקַעֵי מְשׁוּם דְאֵלוּ הָיָה מְטַלְטְלֵי ע"כ הַלּוֹקַח מְוַחֲזֵק בּוֹ דַּל"כ בְּלֹא"ה יְכוּל לְחַזְרוֹר וְאִם כֵּן דְדַחֲנֵי הֵתָם מְשׁוּם דְלַחוּמְרָא וְהֵינּוּ דְמַסְפֵּק"ל וְאִם כֵּן הוּל"ל הַמַּמְע"ה אַבְּל בְּקַרְקַע גִּיחָא דְכֵינּוּ דְסַפְקָא הוּא קַרְקַע בְּחֻזְקָת בְּעָלִים עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דַּס"ל דְבְּמַטְלֵט לֹא מוֹקְמִינּוּ הַמְּקַח בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא מְסַפֵּק וְה' פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ בַּחֲלֵי שָׁם דְחָה דְגַם בְּמַטְלֵטֵי פִינֵן שְׂאִין הַלּוֹקַח בָּא לְהַחְזִיק אֲלֵא מְסַפֵּק מוֹקְמִינּוּ הַמְּקַח בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא עֵינֵן שָׁם וְלִיתָא דְהַתּוּ' בְּכַתְּוּבוֹת ס"פ הַמְּדִיר בְּד"ה אַבְּל בְּעַל וְכו' כ' וְז"ל אַע"פ שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק וְחֻזְקָת הַגּוֹף מְסִינֵע לִיָּה וְכו' טַעְמָא דְשְׂמוּאֵל דְמוֹקְמֵי לָהּ לְפָרְהַבְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא וְהָא דְפָרִיף בְּהַשּׁוֹאֵל גְּבִי הַמְּחַלִּיף פָּרְהַבְּחֻזְקָת וְנִלְדָה דִּיחְלֻקְוֹ וְלִחְזִי בְּרִשּׁוּתָא דְמֵאֵן קִינֵמָא וְלִיָּהוּ אִינְדִּיף הַמַּמְע"ה אֲלֵמָא לֹא מוֹקְמִינּוּ אַחְזָקָת מְרָא קַמָּא הֵיכָא דְתַפִּיס אִינְדִּיף הֵתָם פָּרִיף לְפִי הַמְּסַקְנָא דְהָכָא דְלֹא קָאִי הָכִי עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָא לֹא מוֹקְמֵי הַמְּקַח בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא מְסַפֵּק וּכְפַר הוֹכִיחַ כֵּן מְהַרְש"א בְּתו' דְמַצִּיעָא דָּף ק' בְּד"ה הָא מְנִי וְכו' וְתַמָּה עַל מְהַרְש"ל שָׁם וְכֵן בְּסַפִּיקָא דְדִינָא קו"ל דָּאִם תַּפְּס אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְכַבֵּר הָאָרִיף הַש"כ בַּס' תַּקְפּוֹ כִּהֵן וּבְסִימָן כ"ו וְהַעֲלָה דְגַם הָרָא"ש וְהַטּוֹר דַּס"ל בְּסַפֵּק בְּכוֹר דְתַקְפּוֹ כִּהֵן מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ ה"ד הֵתָם מְשׁוּם דְאַפֿי הָיָה וְדָאִי בְּכוֹר אִין ב"ד יְכוּלִים לְכוּפּוֹ דִּיחְתּוּ לוֹ וְה"ה בְּכָל סַפְקָא דְדִינָא דְאַפֿילוּ הָיָה הַדִּין בְּרוּר אִין ב"ד יְכוּל לְכוּפּוֹ כְּגוֹן בְּקִנְסָא לֹא מְהַנִּי תַפִּיס' בְּסַפֵּק אַבְּל בְּמִזְמוֹן שְׁהִיּוּ הַב"ד כּוֹפִין אִם הָיָה הַדִּין בְּרוּר מְהַנִּי תַפִּיסָה בַּס' עַש"ב וְעוֹד אִם תַּפְּס בְּרִשּׁוּת לַכ"ע מְהַנִּי תַפִּיסָה בְּמַטְלֵט' וְאִם כֵּן דְהִי מְמִין וְתַפְּס בְּרִשּׁוּת אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק אַבְּל אִינוּ מְוַחֲזֵק דְהָא אִם הַקְּנָה הַמְּטַלְטְלֵי בְּקִנְיָן סוּדָר אִין יְכוּל לְחַזְרוֹר בְּלֹא"ה וְכֵן אִם הִנִּיחַ בְּיַד שְׁלִישׁ שְׂאִין א' מֵהֵם מְוַחֲזֵן מוֹקְמִינּוּ לְהוּ בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא כְּדַמוּכַח בַּפ' הַשּׁוֹאֵל גְּבִי הַמְּחַלִּיף פָּרְהַבְּחֻזְקָת וְכו' וְכֵן פְּתַב הַרְמ"ה בְּתַשּׁוּבוֹת סִימָן רמ"ד וּבַפ' הַמּוֹכַר אֶת הַבַּיִת ס"ס"כ"ב וְכֵן פְּתַב הַטּוֹר סִימָן ר"מ בְּשֵׁמוֹ גְּבִי ב' שְׂאֵרוֹת הַיּוֹצְאוֹת בַּיּוֹם א' עֵינֵן שָׁם וְה"נ אַפֿילוּ קִנְאָם בְּמַשִּׁיכָה וְהִנִּיחָם בְּיַד שְׁלִישׁ מוֹקְמֵי לְהוּ בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא וְכֵן פְּתַב הַתּוֹסְפוֹת בְּבִתְרָא דַּל"ג בְּד"ה וְאִי וְכו' וְז"ל וַא"ת מֵאֵי אִירֵיָא מְשׁוּם דְלֹא חֲצִיף ת"ל מְשׁוּם דְתַפְּס מ"ד אַמְטַלֵּט' שְׂאִין עֲשׂוּיִים לְהַשְׂאִיל וְלְהַשְׁפִּיר דָּאִם אָמַר לְקוֹחִים הֵם בְּיַדֵי נְאֻמָּן וְי"ל דְאִיִּצְטְרִיף טַעְמָא דְלֹא חֲצִיף אִם לְקַטְוֹן וְהִנִּיחָם בְּרִשּׁוּת שְׂאִינוּ שְׁלוֹ דְלֹא תַפִּישׁ בְּהֵם עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָא אַפֿילוּ לְקַטְוֹן וְהִנִּיחָם הוּא בְּרִשּׁוּת אַחַר לֹא חֲשִׁיב תַּפּוּס וְכֵן בַּפ' הַשּׁוֹאֵל מוֹקְמֵי מְתַנִּי בְּעוֹמְדַת בְּאַגָּם וּבְסִימְטָא וּפְרָכֵי וְלִוְקָמ' בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא וְלִיָּהוּ אִינְדִּיף הַמּוֹצִיא מְחַבְּרוֹ עֲלִיו הָרָאָה הָא מְנִי סוּמְכוּסִים הֵיא דְאָמַר מְמוֹן הַמְּטַל בְּסַפֵּק חוֹלְקִין ע"ש מְשַׁמַּע בְּהַדְיָא דְלַרְבֵּן פְּשָׁאִינוּ בְּרִשּׁוּת א' מֵהֵם מוֹקְמֵי לְהוּ בְּחֻזְקָת מְרָא קַמָּא וְכֵן פְּתַב הַרְשָׁב"ץ ח"ב סִימָן רע"ב ע"ש וְיָמָה שְׁהַק' הַמַּש"ל מְדַכְתְּבוּ הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם בְּבַעֲיָא דַּפ' הַמְּפָקִיד אִי קְנָה הַשּׁוֹמֵר כְּפָל אוֹ לֹא דִיחְלֻקְוֹ וְכוּלֵי כְּבָר פְּתַב מְרוֹן הַב"י סִימָן רצ"ה פִּינֵן דְכָפַל אִינוּ בְּיַד הַמְּפָקִיד וּמַעוֹלָם לֹא בָּא לְיָדוֹ לֹא הִנִּי חֻזְקָה וְהַב"ח שָׁם הָאָרִיף עֵינֵן שָׁם

ובתשובה הרשב"ץ שם דנ"ה ע"ב ונראה דס"ל דהתם אע"ג דמספק"ל אם הקנה לו הפרה או לא וגוף הפרה בחזקת מרא קמא מ"מ פ"ג דהפרה עצמה חוזרת לבעלי ואין השומר קונה אלא הפל שבח הבא מאליו והוא לא בא ביד המפקיד מעולם לא הני חזקה ויחלוקו ול"ד להיא דפ' השואל דעובר הוא בגוף הפרה והמוכר הנה מוחזק בנדאי מתחיל קודם המכירה פשהיתה הפרה מעוברת ע"ש בתוס' ואם פן בכל המטלטלי שיהיו ביד הבעלי ועכשיו פשנפל הספק הם ביד שלישי מוקמינן להו בחזקת מרא קמא וה"ה בספיקא דדינא וכן כתב הש"ך בס' תקפו פהן סי' ל"ו דאם לא תפס לרשותו אע"ג דמשך מוקמינן להו בחזקת מרא קמא בספיקא דדינא ע"ש ומה שנראה מדברי מהרש"א דבקרע אפילו מוחזק ביד הלוקח פ"ג דספיקא הוא קרע בחזקת בעלי ליתא שהרי כ' הרשב"א נהביאו מ"ן הב"י סימן כ"ט דאם יש ב' פתי עדים במכירה על תנאי פ"ג שהלוקח ירד פ"ד והמוכר החזיקו פראוי אלא שמביא עדים שיש לו להסתלק מחמת התנאי וזה מביא עדים שלא הנה תנאי מוקמי הקרע בחזקת הלוקח שהוא עכשיו בידו ע"ש וה"נ דכונתא פ"ג שהלוקח ירד פ"ד אלא שהמוכר רוצה לסלקו מחמת שאתניס ולא עלה לא"י מספק הלוקח הוא מוחזק ואיברא שהר"ש"ך בס' תקפו פהן סי' נ"ח כ' דבקרע לא שייך תפיסה ובחזקת בעלים הא' היא וכו' ומ"ש הרשב"א בתשובה סי' תתקע"ב בא' שמכר קרע לחבירו ואמרו ב' עדים דתנאי הנה בשעת מכירה שאם יחזיר לו המעות מכאן עד ג' שנים המכר בטל וכולי נראה דהכא שאני פ"ג שלדברי פולם ירד בו ברשות להיות שלו עכ"פ לזמן ג' שני' אלא שאחר הזמן יחזור לו המכר ואם פן הוא בעליו עד אותו זמן שהרי ירד ברשות להיות שלו לזמן ג' שנים וגם אפי' לחלוטין פשלא יביא המעות לסוף ג' שנים אם פן הלוקח נקרא בעל הקרע ובפרט שהנה הזמן ג' שנים פ"ד שני חזקה ומ"ש הרשב"א שהנה תנאי שאם יחזיר לו המעות מכאן עד ג' שנים וכולי אינו רוצה לומר שיכול לסלקו תוך ג' שנים בזמן שירצה דאם פן לא בעליו לזמן אלא מכאן ואחר ג' שנים יסלקו וא"ת דתשובה הרשב"א בפשט"ל לא קי"ל הכי אלא ברור דתפיסה לא מהני בקרע ע"ש ואם פן דוקא פשיבד בו להיות שלא לזמן דהרי הוא בעליו עד אותו זמן משא"כ הכא אכל בתשובה הרשב"א ח"ב סי' רכ"ט מבואר שהתנאי הנה שהמכירה עד ר"ח אייר הבא לפנינו ואם יפרע המעות בזמן הנז' יבטל המכר וטען המוכר שהביא לו המעות בתוך הזמן ולא רצה וכתב וז"ל דשאני הכא שלדברי פולם לוקח זה פ"ד ירד לכרמו ור' יוסף החזיק בו וכולי אלא שהתנה לפי דבריו שאם יתן לו מעותיו תוך זמן שבתבטל המכירה וכו' עש"ב אלא אפי' הנה התנאי שאם יחזיר לו המעות לזמן מועט בתוך זמן שירצה בטל המכר אפ"ה הלוקח נקרא בעליו משום דירד ברשותו וה"נ הלוקח ירד ברשותו הוא והוא בעליו אלא שאם נאנס המוכר ולא עלה לא"י יבטל המכר מיהו אפשר דרש"י לא ס"ל כהרשב"א כמ"ש הש"ך דבכה"ג לא קי"ל כהרשב"א ועוד אפשר דמחלק בין תרי ותרי לספיקא דדינא כמ"ש המש"ל בפט"ו מה' טוען מתשובות דאפשר דהרשב"א מודה בספיקא דדינא דמוקמי הקרע בחזקת בעליה אכל דעת האחרונים דאפי' בספיקא דדינא קרע בחזקת הלוקח כמ"ש בסי' ק"מ עש"ב ושוב ראיתי בשיטת קידושין שכתב וז"ל דילמא התם לחומרא פירש"י דילמא דברים שבלב ספק הוו דברים או לא וגבי קידושין לחומרא וגבי ממין אוקי ממונא בחזקת מריה ותימא הוא דהא ודאי בתר מריה בתרא הו"ל למיזל פ"ג שירד בנכסים כדאמרי' בפ"ק חזקת מוכר קאי בנכסי

הָכָא לֹקַח קָאֵי בְּנִכְסֵי וי"ל דְּהָכָא מִיִּירֵי כְּגוֹן שְׁנַתָּן כְּסָף אַבְל לֹא יָרֵד בְּנִכְסֵי עֲדִינָן דְּלֹא אָמְרֵי לֹקַח קָאֵי בְּנִכְסֵי אֲלֵא כְּשֵׁי־רֵד בְּנִכְסֵי וכו' עכ"ל הָרֵי דס"ל דְּגַם בְּסַפְקָא דְּדִינָא מוֹקְמֵי הַקְּרָע בְּחֻזְקַת הַלֹּקַח מִיְהוּ ה"ד כְּשֵׁי־רֵד בְּנִכְסֵי אַבְל אִם לֹא יָרֵד עֲדִינָן בְּנִכְסֵי אִפִּי נָתַן הַמַּעוֹת כְּבָר הָיִי בְּחֻזְק' הַמוֹכֵר מְסַפֵּק כְּדַעַת מֵהֵר"א שְׁשׁוֹן וְשֵׁאֵר אַחֲרוֹנִים שֶׁכ"כ כְּדַעַת הַרְשָׁב"א: ח' דִּין ד' וּדְבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים וכו' לֹא מִשׁוּ דְּאִינוּ נְאֻמָּן לֹדְמֵר שְׁבַלְבוּ הָיָה כֵּן אַבְל בְּאִיסוּר חִיּוּשֵׁי מְסַפֵּק דְּאָמְרֵי בְּקִידוּשֵׁין וּבְכֹל' אִף עַל פִּי שְׁאָמְרָה בְּלִבֵּי הָיָה לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ אֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת וְלֹא אָמְרוּ שְׁתֵּהֵא אֲסוּרָה בְּקִרוּבֵי ש"מ דְּאָפִי לְקוּלָא אָמְרֵי דְּבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים הַמִּש"ל הַל' שְׁקֵלִים עֵי"ש וְכֵן רֵאִיתִי לְהַרִיב"ש סִימָן קצ"ג שֶׁכ' וז"ל וְעוֹד שְׁאִין לָנוּ לְלַכֵּת אֲלֵא אַחַר דְּבוּרוֹ לֹא עַל מֵה שְׁאוּמֵר עֲתָה שְׁהֵיָה בְּלָבוּ דְּדְבָרֵי שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים וְאָפִי נֹאמֵר כֵּינֵן דְּרַחֲמֵנָא הִקְמִינָה לְאָב נְאֻמִּין אוֹתוֹ שְׁהוּא אוֹמֵר אָמֵת כִּמ"ש בְּלָבוּ הָיָה מְתַרְצָה בְּקִידוּשֵׁין מ"מ הו"ל דְּבָרִים שְׁבַלְב וּדְבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים וְכַדְתָּנוּ בְּכּוֹלָם אֵע"פִּי שְׁאָמְרָה הָיָה בְּלִבֵּי לְהַתְקַדֵּשׁ לוֹ אֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת וְאֵע"פִּי שְׁהָאֵשֶׁה נְאֻמָּנָת לְאַסוֹן עֲצָמָה וּמִשְׁוִיָא נִפְשָׁה חֲתִיכָה דְּאִיסוּרָא אִפ"ה כֵּינֵן שְׁלִפֵּי הַתְּנָאֵי הָאוּמֵר בְּפִיָּה אֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת אֵינִי פֶּתַח בְּדְבָרִים שְׁבַלְב לְבַטֵּל הַדְּבוּר וְאָפִי נְאֻמִּינָה שְׁהֵיָה כֵּן בְּלָבָה עכ"ל וְכֵן מוֹכַח עוֹד בִּפ' הָא"מ דְּאָמֵר רַב יוֹסֵף מֵהָכָא כְּמִקְדָּשׁ אֵת הָאֵשֶׁה וְאָמֵר כְּסוּבוֹר וכו' וְאֵמָאֵי הָא קָאֵמֵר כְּסוּבוֹר הֵיִיתִי אֲלֵא מִשׁוּ דְּאָמְרֵי דְּבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים א"ל אֲבִי דִּילְמָא שְׁאֵי הֵתֵם דְּלַחֲנוּמ' מִשְׁמַע דְּלִרְב יוֹסֵף הָיִי מְקַוְדָּשֶׁת וְדֹאֵי וְאִם כָּא אַחַר וְקִדְשָׁה אֵינָה מְקַוְדָּשֶׁת מִשׁוּם דְּבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים אִפִּי לְקוּלָא וּבְמִסְקָנ' יִלְפִינוּ מִדְּתָנָן הָאוּמֵר לְשְׁלוּחוֹ וכו' וְאֵע"פִּי שְׁאָמֵר בַּע"ה לֹא הָיָה בְּלִבֵּי וכו' אֲלֵמָא אֵע"ג לֹדְמֵר בְּלִבֵּי דְּנְאָמָן הוּא כְּמַגּוֹ דְּנִזְנַפְרֵתֵי אָמְרֵי דְּבָרֵי שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרֵי וְכֵן פֶּתַח בְּהִדְיָא הַתּוֹס' רִי"ד וְהַרִיטְב"א בַּחֲזִי שְׁהָ עִש"ב וְכֵן רֵאִיתִי בְּשִׁיטָה שֶׁם שֶׁכ' דַּב"ה פִּי דְּדְבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרֵי מִשׁוּם דְּאִינוּ נְאֻמָּן וְנִדְחָה דְּבָרֵי מֵהֵיָא דְּהָאוּמֵר לְשְׁלוּחוֹ וכו' ע"ש וְכֵן אָמְרֵי בְּנִדְרֵי דַּכ"ת הָאוּמֵר יֵאָסְרוּ פִּירוֹת הָעוֹלָם עָלֵי וכו' בְּאוּמֵר בְּלָבוּ הַיּוֹם וּמוֹצֵיא בְּשִׁפְתָיו סֵתֵם וְאֵע"ג דס"ל דְּדְבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים לְגַבֵּי אֲוֹנָסִין שְׁאֵינִי עֵינִין שֶׁם אֲלֵמָא דוֹקָא גַבֵּי וכו' (א"ה עכ"ל מ' וְהַדְּבָר מוּבָן מִעֲצָמוֹ): [א"ה עֵינִין בְּהַשְׁמָטוֹת] יו"ד הָגָה מִיְהוּ אֵי אֵיכָא אֲוֹמְדָנָא דְּמוֹכַח וכו' וז"ל הָרָא"ש בְּתִשְׁוֵי כָּלֵל ל"ד אַבְל הֵיכָא דְּאֵיכָא אֲוֹמְדָנָא דְּמוֹכַח וכו' אִפִּי לֹא גָלָה דַּעְתּוֹ בְּשַׁעַת הַמְּכִיכָה לֹא הָיִי דְּבָרִים שְׁבַלְב אֲלֵא עֲבָדִי כְּאֵלוֹ הַתְּנָה כְּגוֹן שְׁטֵר מְבַרַחַת וכו' ע"ש ונר' דל"ד שְׁלֵא גָלָה דַּעְתּוֹ בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה אַבְל קוֹדֵם לְכֵן גָּלָה דַּעְתּוֹ אֲלֵא דְּלֹא כְּעֵינֵן גִּילּוּי דַּעַת כָּלֵל לֹא בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה וְלֹא קוֹדֵם לְכֵן וְכֵן פֶּתַח בְּהִדְיָא הָרָא"ש בִּפ' אֲלֵמָנָה נִיזוּנָת ע"ש וְכֵן בְּמַתְנֵה לְמ"ד דְּבָרֵי שְׁבַלְב הָיוּ דְּבָרִים אֲפִילוּ לֹא גָלָה דַּעְתּוֹ קוֹדֵם לְכֵן: י"א וי"א דְּבַמַּתְנֵה דְּבָרִים שְׁבַלְב הָיוּ דְּבָרִים וכו' אַבְל מִדְּבָרֵי הַרִיב"ש סִימָן קצ"ה מוֹכַח בְּהִדְיָא דְּמַתְנֵה כְּמִכָּר וְאָמְרִינוּ דְּבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים עֵינִין שֶׁם:.

י"ב וי"א דְּבַמַּתְנֵה דְּבָרִים שְׁבַלְב הָיוּ דְּבָרִים וְכוּלֵי ז"ל ר' יִשְׁעֵיָה בְּקוֹ בִּפ' הָא"מ וְרֵאִיתִי שְׁנַוּוּטִי אַחַר ר"ח דְּאָמֵר דְּהֵיכָ' דְּמוֹכַח' מִקְלֵתָא דְּאֲדַעַת' דְּהֵכִי וּבֵינֵן וְלֹא נִתְקַיֵּי הַדִּין זְבִינֵי וּמִשְׁוִי' דִּין זֶה לְדִין מְבַרַחַת וְכוּלֵי וְכֵן נִמִּי בִּש"מ שְׁכַתְבַּת כָּל נִכְסֵי לְאַחֲרִים וכו' וְאֵינִי הַדְּבָר כֵּן וכו' וְהֵיכָא דְּמְבַטְלֵי לְמַתְנֵה וְלֹא אָמְרִינוּ דְּבָרִים שְׁבַלְב אֵינָם דְּבָרִים וְאֲזִלִּי בְּתַר אֲוֹמְדָנָא מִשׁוּם דְּהֵיכָא מַתְנֵה וְלֹא שְׁבִיק אֵינִישׁ נִפְשֵׁיהָ וְהֵיב לְאַחֲרִים אַבְל אִם מְכַר נִכְסֵי

וכו' וכן נמי שכ"מ אם מכר כל נכסיו לא אמרינן כסבור למות הוא דאם פן למה קבל המעות וכולי והכי אמרינן בפ' מ"ש איבעיא להו מכר כל נכסיו וכולי פ"א אי מתנהו בעין מכרו קיים דאין סבור למות אלמא ח"י יש בין מכר למתנה וכן נמי פההיא דבעי למיסק לא"י אם לא מכר אלא חילק קרקעות לקרובו בעבור שהיה סבור לעלות וכו' אין מתנתו מתנה וכולי עכ"ל וכן פתב ריא"ז בפ' אלמנה ניוזון' ע"ש וכן פתב הג"א בפ' מ"ש בשם ריב"ם דגבי מתנה דברי' שפלב הוו דברים הואיל ובחנם יהיב ליה אבל במקר אגב זוי גמר ומקני ע"ש וקר"ן בפ' הא"מ שפתב וז"ל דמברחת מוכחא מילתא משום דליפא דיהיב פולהו נכסי לאחרי' וכו' וה"ט דבמתנת שכ"מ בכל נכסיו אם עמד חוזר ולא אמרינן דברים שפלב ניהו ותהוי פמתנת שכ"מ במקצת שאינו חוזר משום דכל כה"ג שהענין מוכיח מתוכו לאו דברים שפלב הם אלא דברים שפפי כל העולם אבל הא דשמעתין לאו מוכחא מילתא פולי האי דאימור זוי איצטריכ' ליה וזבין וכולי עיין שם ולכאור' משמע דמחלק פ' דבמתנה מוכח' מילתא ובמכר לא מוכח' מילתא כ"כ דאגב זוי גמר ומקני אבל אם נתן קרקעות לעלות לא"י אה"נ דדברים שפלב הוו דברי' מיהו בפי שהלך בנו למ"ה וכתב כל נכסיו לאחרי' ואח"ך בא קי"ל דאם שנייר מנכסיו כל שהו בין קרקע בין מטלטלי מתנתו קנימת פמבואר בסימן רמ"ו וכן בש"מ שנתן כל נכסיו פמבואר בסימן ר"ן עיין שם בהסמ"ע ס"ק ט"ז ואם פן ה"נ אפי' נתן כל קרקעות פיון ששנייר לא מוכח' מילת' והוו דברים שפלב ומ"ש הר"ן טעמא דאגב זוי גמר ומקני ל"ד דה"ה במתנה דאמרינן דאי לאו דעבד ליה נייחא לנפשיה לא יהיב ליה פדאמרינן בפ' הגזקי' עיין שם והרשב"ץ ח"א סימן צ"ה הביא תי' הר"ן וכתב הר"ן וז"ל שאין לילך אחר אומדנא דדעתא אלא בדברי' שאין לפקפק פלל שאין פן דעת הנותן וכו' דכ"ע סהדי שזהו דעתו אבל אם אפשר לחלוק בדעתו פן או אינו פן אע"פ שיותר נוטה הדעת למה שפלב פיון שאפשר ע"ד רחוקה לומר שלא היה בדעתו פן הו"ל דברים שאינם דברים וכו' ע"ש וראיתי לה' פני משה ח"ב סי' נ' שכ' דלא אמרינן אדעת' דהכי לא יהיב אלא פשהדבר תלוי בדעת הנותן לבד פההיא דר"ש פן מנסיא ופטר מברחת ושכ"מ שפתב פל נכסיו וכו' דכל הני תלוי בדעת הנותן לבד וכן תשו' הרא"ש שהביא הטור ח"מ סי' כ"ז ע"ש כה"ג היא אבל בנ"ד דהדבר בינד החתן נמי דאפשר דלא יתרצה לא לאחתוני אלא ע"ד שפל השבח שלו מאותה שעה לא וכה"ג חילקו התוספות בסוף הגזל קמא ובפ' נערה שנתפתה עש"ב וכה"ג תי' מהרש"ל בתשו' סי' ט"ז עיין שם ואיברא שהרא"ש בתשובות פלל ל"ד בפטר שידוכין פקנס הביא ראיות דאזלי' פתר אומדנא דמוכחא מפטר מברחת ומהפוחת פל נכסיו לאשתו והכותב פל נכסיו לאחרי' וכו' דאזלי' פתר אומדנא ע"ש הרי דאפי' בדבר תלוי נמי בינד החתן אזלי' פתר אומדנא וכבר ראיתי להב"ח בתשו' סימן ח' שכ' דאין ראיה מפל הני דשאני מתנה בדעת הנותן לבד תליא מילתא ואמדי' דעתו שנתפונן לכה"ג אבל ב' שנסתעבדו זה לזה פל א' נשתעבד לדעת לחבירו ע"ש והדבר ק' שהרא"ש עצמו הובא בס' א"ז לפתובות דמ"ז ע"ב ח"י פן וז"ל חילקה נראה דלא פריד התם אלא וכו' ול"ד ללוקח חפץ דאין אדעת' דהכי לא זבין דהא ג"כ דעת המקנה וכולי לא מק' התם אלא במה שתלוי בדעתו ואין אחר מעכב על ידו וכו' ע"ש ולא ראה תשו' מהר"ם שאכתוב דמתנה נמי תלינן בדעתא דתרונייהו דאי לא דעבד נייחא לנפשיה לא יהיב ליה ונראה דהרא"ש אזיל בשיטת מהר"ם רבו שפתב

בתש"ו הקצרות סימן אחרון ונ"ל ראובן שהשכיר לשמעון חתנו בית א' שלו בדבר קצוב בשנה כל ימי חייו של שמעון ועתה רוצה שמעון למכור הפח שישי לו בחלק דראובן חמיו וטען ראובן אדעתא דהכי השפירתי לה בדמי מועטי פדי שתקנה אתה ובייתה ולא שתמכרנו לאחר שכ' ונ"ל נ"ל דלא שייך אומדנא וכולי ועוד אטו אם ראובן מכר לשמעון חפץ ונתקלקל מי נימא אדעתא דהכי לא קנאו שמעון אלא כמו שפי' ר"י בס"פ הגוזל קמא אהא דפריה אלא מעתה יבמה וכו' נראה דבנפלה מן האירוסין מייירי דאי מן הנשואין נדאי מקדשה נפשה בכל עיני משום דמילתא דאתיא בתר מיתת בעלה לא מסקא אדעתא מלהיות נשואה אלא מן האירוסין פריה דבאומדנא כל דהו נימא דעתה שייבטלנו ועוד הק' שם ר"י אלא מעתה אדם שקנה דבר מחבירו ונתקלקל יבטל המקח אדעתא דהכי לא קנה ותי' דהתם לא בדעת' דלוקח לחודיה תליא מילתא אלא בדעת המוכר נמי ומוכר אקני' ליה אדעת' דהכי הילכף לא שייכא שום אומדנא דעת' בכה"ג במקר וכן במתנה נמי תליא בדעת' דתרנוייהו אי לאו דעבד ליה ניחא לנפשיה לא יתיב ליה הילכף לא תליא בדעת הנותן לחוד אלא אף בדעת המקבל מתנה ובלב המקבל לא הנה תנאי וכו' עכ"ל הרי שפכת בדמתנה נמי לא אמרינו אומדנא משום דתליא בדעתא דתרנוייהו וכה"ג פתב הרא"ם בתשובות ח"א סימן ט"ז ונ"ל את"ל דהיא אומדנא דמוכח' א"ל פיון שאין הדבר תלוי בינד הנותן לחבירו לבדו אלא אף בינד המקבל והמקבל אלו ידע דעת הנותן שלא נתן אלא ע"מ להחזיר לו או ליורשיו וכולי לא הנה רוצה לקבלם ולא סגי בלא תנאי וכמ"ש התוס' בשלהי הגוזל קמא וכו' וה' פרח מטה אהרן ח"א סימן ס"ג תמה עליו דדוק' במוכר ולוקח שפל א' נותן לחבירו זה נותן דמים וזה חפץ משא"כ בנותן עש"ב וגם הוא לא ראה תשו' מהר"ם שפכתתי דמתנה נמי תלינו בדעת' דתרנוייהו מיהו בפרק נערה אמר ר"ל באושא התקינו הפותב נכסיו לבניו הוא ואשתו ניוזנין מהם וכת' רש"י והתוספו' דלאחר אין ניוזני' דמתנה הני פמכר דאי לאו דעבד ליה ניחא לנפשיה לא הנה יתיב ליה מתנה אבל בנו ל"ל הכי והתוספ' הביאו ראיה מפרק י"ב עינין שם ומהר"ם בתש"ו הקצרות סימן קצ"ב הוכיח מדברייהם דגם למסקנא דלית הילקתא פתקנת אושא אשתו ניוזנת לפחות לאחר מיתה וכתבתיו בסימן רנ"ב עינין שם וא"כ משטר מברחת שנתנה לבנה ולבתה וכן מהכותב נכסיו לא מבניו וכולי א"ל דהתם שאני משום דתלוי בדעת הנותן דבבנו לא שייך ה"ט דאי לאו דעבד ליה ניחא וכולי הא לא קנימא לן הכי וכת' הרשב"א בתש"ו חלק שני סי' קס"ג וזה לשונו ואף על גב דטעמא דמתנה שהיא כמשעבדי הוי משום דאי לאו דהו"ל הנאה מניה לא הנה יתיב ליה מתנה פדאיתא התם ולכאורה לא שייך האי טעמא גבי יורש דבין כף ובין כף אדם נותן ליורשיו ואין להם פסידא פלל אפ"ה לא פלוג רבנן א"נ דאפילו ליורש בעצמו לא הנה נותן לו בלשון מתנה אלא מניחו על דינו סתם אא"כ נהנה ממנו עכ"ל ומשכ"מ שפכת כל נכסיו לאחר' וכו' בלא"ה ל"ל דוקא במתנה אזלינו בתר אומדנא דבכתרא דף קמ"ד איבעיא לן מכר כל נכסיו מהו ומסקי' דאם עמד חוזר אם הפעות בעיני שישי הוכחה שע"ד פן מכר וכמו שפסק הרמב"ם והטור ומרן סימן ר"ן ע"ש אלמא אפי' במקר דתלוי בדעת המוכר וקונה אזלי' בתר אומד' דמוכת ואי ק"ל דהא דאמרי' בפר' הגוזל דאדעתא דהכי לא הקדיש ולא נתן ע"כ אומדנא דמוכח היא דהא קי"ל דכרים שבלב אינם דברים ואפ"ה כ' התוס' דבמכר לא פיון דתלוי בדעת המוכר והקונה לא אמרי' הכי אם פן ש"מ רלא אזלינו אפי'

בְּתֵר אֲנֻמְדָנָא דְמוֹכַח בְּמִכְר (א"ה עכ"מ ואח"ך מְצַאתִי בְקוֹ אַחַר שְׁפָתוֹ הֵכִי אִיבְרָא וכו'): אִיבְרָא דְבִתּוֹס' רִי"ד בִּפ' הָא"מ כֵּת' וְנ"ל וְרֵאִיתִי שְׁנוּטִים אַחַר דְּבָרֵי ר"ח דְּאָמַר דְּהִיכָא דְמוֹכַח' דְּאֲדַעְתָּ דְּהִיכִי זָבִין וְלֹא גִתְקִינִים הִדְרִי זָבִינִי וּמִשְׁוִי' דִּין זֶה לְדִין מְבִרַחַת וְכו' וְכֵן גַּמִּי בִש"מ שְׁפָתַב כָּל נְכָסֵי לְאַחֲרֵי וְכו' וְאִין הַדְּבָר כֵּן וְכו' וְהִיא דְּמְבִרַחַת דְּמִבְטְלִי לְמִתְנָה וְלֹא אָמְרִי דְּבָרִי שְׁפָלַב אִינָם דְּבָרִים וְאֲזִילִי בְּתֵר אֲנֻמְדָּ מִשּׁוּם דְּהִיא מִתְנָה וְלֹא שְׁבִיק אִינִישׁ נִפְשֵׁיהּ וְיִהֵיב לְאַחֲרֵי אֲבָל אִם מְכַר נְכָסֵי וְכוּלִי וְכוּן גַּמִּי שִׁכ"מ אִם מְכַר כָּל נְכָסֵי לֹא אָמְרִי פְּסֻבּוֹר לְמוֹת הוּא דֹא"כ לְמָה קִבְּל הַמְּעוֹת וְדוֹקָא פְּשָׁנָתוֹ וְכוּלִי וְהִיכִי אָמְרִי בְּפָרְק מִי שְׁמַת אִיבַע"ל מְכַר כָּל נְכָסֵי וְכו' פִּי' אִי אִיתְנָהוּ בְּעֵינֵינִי הוּא מְכָרוּ קִינִים דְּאִין סְבוּר לְמוֹת אֲלֵמָא חִילּוּק יֵשׁ בֵּין מְכַר וּבֵין מִתְנָה וְכוּן גַּמִּי בְּהִיא דְּבָעִי לְמִיִּסְק לֹא"י אִם לֹא מְכַר אֲלֵא חִיל' קַרְקָעוֹת לְקֻרְבּוֹ בְּעֻבּוֹר שְׁהִיָּה טְרוּד לְעֵלוֹת לֹא"י וְכוּלִי אִין מִתְנָתוֹ מִתְנָה וְכוּלִי ע"ש הִרִי דְּלֹא חִי' בֵּין אֲנֻמְדָנָא לְאַנְמְדָנָא אֲלֵא בֵּין מִתְנָה לְמִכְר וּשִׁכ"מ שְׁמִכְר כָּל נְכָסֵי אִם הַמְּעוֹת בְּעֵין וְעֵמַד אִינוּ יְכוּל לְחַזּוֹר וְזֶה כִּפִּי מְהָר"י וְ' מִיגֵשׁ וְהִרְמ"ה בִּפ' מִי שְׁמַת סִימָן צ"ז עֵינִין שְׁם אֲבָל רַב הָאִי בִּס' הַמְּקַח שְׁעַר ט"ז פִּי דְּאִם הַמְּעוֹת מְצֻנִי' בְּעֵין יְכוּל לְחַזּוֹר וְכוּן כֵּת' הִרְמַב"ם וְהַטּוֹר וּמָרְן סִי' ר"ן סִי"ג עֵינִין שְׁם אִם כֵּן אִין חִי' בֵּין מְכַר לְמִתְנָה אֲלֵא בֵּין אֲנֻמְדָנָא דְּמוֹכַחָא לְאַנְמְדָנָא דְּלֹא מוֹכַחָא וְהָרֵא"ש בִּפ' אֲלֵמָנָה נִיזוּנָת הוֹכִיחַ עוֹד כֵּן מְלַקַּח מִן הָאִישׁ וְחַזֵּר וְלַקַּח מִן הָאִשָּׁה עֵינִין שְׁם וְזֶה דַעַת ר"ח וְהַנְּמָשְׁכִים אַחֲרֵיו וְכ"כ הִרְשֵׁב"ץ חֵלֶק רֵאשׁוֹן סִימָן צ"ה עֵינִין שְׁם וְהִרְבַּ מְשַׁנָּה לְמַלְךְ בִּפ' וְ' מִהִלְכוֹת זְכִיָּה בְּתִשׁוּבָ' הִבִּיא דְּבָרֵי הַפְּרֻדְכִי בְּפָרְק הַחוֹלֵץ שִׁכְת' תִּשׁוּ' לְמְהָר"ם שְׁהִבִּיא רֵאזִיָּה לִס' הַגְּאוּנִים דִּיבְמָה שְׁנַפְלָה לְפָנֵי מְשׁוּמָד אִינָה זְקוּקָה כָּלֵל מְדַאֲמְרִי בִּפ' הַגּוֹזֵל אֲלֵא מַעֲתָה יְבָמָה שְׁנַפְלָה לְפָנֵי מוֹפֵה שְׁחִין תִּפּוּק בְּלֹא חֲלִיצָה וְתִי' טַב לְמִיתַב וְכוּלִי וְלִגְבֵי מוּמָר ל"ל הֵכִי דְּאֲנִן סְהַדִי דְּלֹא נִיח' לָהּ לְהַתְּיַבֵּם כִּי יַעֲבִירָנָה עַל דַּת וְכוּלִי וְנִרְאָה דְּמְהָר"ם חוֹלֵק עַל זֶה וְס"ל דְּאָף דְּאִיכָא דַעַת אַחֲרַת אָמְרִי אֲנֻמְדָנָא וְכוּן נִרְאָה קַצַּת מְדַבְרֵי הָרֵא"ש בְּתִשׁוּ' וְכו' בְּשִׁיטַת רַבּוֹ מְהָר"ם אֲזִיל וְכו' עֵינִין שְׁם בְּאֲוֶרְךָ וְלֹא רֵאזִיָּה תִשׁוּ' מְהָר"ם שְׁפָתַב דְּאֲזִיל בְּשִׁי' הַתּוֹס' דִּיבְמָה דוֹקָא מִן הָאִירוּסִין הוּא דִּס' דְּאָמְרִינוּ אֲנֻמְדָנָא אֲבָל מִן הַנִּישׁוּאִין לֹא וְכוּן בְּדַאִיכָא דַעַת אַחֲרַת לֹא אָמְרִינוּ אֲנֻמְדָנָא וְכוּן כ' הָרֵא"ש בְּתוֹס' בְּפָרְק נַעֲרָה וּכְבָר הִבִּיא ה' אַח"ך מ"ש ה' פְּנֵי מְשֵׁה לְתַרְץ תִּשׁוּ' הָרֵא"ש דְּהִיכָא דְּהָאֻמְד' הִיא גְּדוּלָה מְאֹד אֲנִן סְהַדִי דְּלֹא יְבִטְלָנָה הַמִּתְחִינִי' אָף אִם דַעַת שְׁכַנְגָדוֹ לֹא יִתְרַצָּה בְּכַד וְכו' וְאִם כֵּן א"ל דְּהִכָא גַמִּי יְבָמָה שְׁנַפְלָה לְפָנֵי יְבָם מְשׁוּמָד הָאֲנֻמְדָנָא גְּדוּלָה עַד מְאֹד וְאִפִּי דְּאִיכָא דַעַת הַבַּעַל אָמְרִי לָהּ עֵינִין שְׁם וְכוּן מְשַׁמַּע מְדַבְרֵי מְהָר"ם בְּתִשׁוּ' שְׁפָתַב אֲלֵא מִן הָאִירוּסִין פְּרִיף דְּבְאֲנֻמְדָנָא כָּל דְּהוּ אָמְרִינוּ וְכו' וְאִם כֵּן דוֹקָא הֵתָם מִן הַנִּישׁוּאִין לֹא אָמְרִי אֲנֻמְדָנָא כָּל דְּהוּ וְכוּן בְּדַאִיכָא דַעַת אַחֲרַת אֲבָל בְּאֲנֻמְדָנָא גְּדוּלָה אָמְרִינוּ לָהּ בְּכָל גּוֹנוֹנָא: וְנִרְאָה דְּאִם הַקְּדִישׁ נְכָסֵי אֲדַעְתָּא לְמִיִּסְק לֹא"י אָף ע"ג דְּבִמְכָר אָמְרִי דְּבָרִים שְׁפָלַב אִינָם דְּבָרִי הִינְנוּ מִשּׁוּם דְּאֲזִלִּינוּ גַמִּי בְּתֵר דַעַת דְּלֻקַּח אֲבָל בְּהַקְּדִישׁ אָמְרִי דְּאֲדַעְתָּא דְּהִיכִי לֹא הַקְּדִישׁ מִשּׁוּם דְּמִקְדָּשׁ בְּדַעְתָּיָה קָאִי כִּמ"ש הַתּוֹסְפּוֹת בְּפָרְק הַגּוֹזֵל וְאִפִּילוּ לִיכָא אֲנֻמְדָנָא דְּמוֹכַח וְכוּן כְּתַב מְהָר"ם בְּתִשׁוּ' הַקְּצָרוֹת סִימָן י"ט וְהוּבָא בְּמִרְדְּכִי ס"פ הָא"מ לֹא דְּבַר תַּחֲלָה כָּלֵל אִם בְּשַׁעָה שְׁנָתָן לָהּ הִיָּה בְּלַבּוֹ לְשֵׁם קִידוּשִׁין וְגַם הִיא קִבְּלָתָם לְשֵׁם קִידוּ' וְכו' קִידוּשִׁין הֵווּ וְצָרִיכָה גֵט וְאָף עַל גַּב דְּאָמְרִינוּ בְּפָרְק הָא"מ אָף עַל פִּי שְׁאֲמָרָה בְּלַבִּי הִיָּה לְהַתְּקַדָּשׁ לוֹ אִינָה מְקוֹדָשׁ' דְּבָרִי' שְׁפָלַב אִינָם דְּבָרִי' שְׁאֲנִי הֵתָם כֵּינִן דְּאֲתָנוּ לֹא

כ"כ למיפקר לתנאייה אבל בנדון זה לא גרע מגמר בלבן להוציא פת חטים והוציא פת סתם ואע"ג ביהוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לא"י לא אמרי הכיהתם היינו טעמא דאזלינו בתי אדעתא דלוקח עינין שם הרי שכ' דבמכר נכסיו אדעתא למיסק לארץ ישראל אף על גב דלא הוי אומדנא דמוכח לא אמרינו דברי' שבלב אינם דברים אלא משום דאזלינו בתי אדעתא דלוקח ואם פן במקדיש דברים שבלב הוי דברים ועינין בקרב משנה למלה בהלכות שקלים שהוכיח דהא דאמרינו אינם דברי' לאו משום דאינו נאמן לומר שבלבו היה פן אבל באיסור חיישי' מספק מדאמרינו בקידושין ובכולם אף ע"פ שאמר בלבי היה להתקדש לו אינה מקודשת ולא אמרו שתהיה היא אסורה בקרוביו ש"מ דאפי' לקולא אמרינו הכי וכן כת' בהדיא הריב"ש בס"י קצ"ג עינין שם וכן מוכח בגמ' בפירק הא"מ דאמרי' מנ"ל לרבא הא אילימא מהא דתנו יקריב אותו מלמד שפופין אותו וכולי עד שיאמר רוצה אני ואמאי נהא בלביה לא ניקח ליה אלא לאו משום דאמרי' דברים שבלב אינם דברים וכו' הרי אפי' בנדאי לא ניקח ליה בלביה אמרינו דברים שבלב אינם דברים אפי' לקולא ואמרי' נמי אלא אמ' רב יוסף מהכא המקדש את האשה ואמר פסבור הייתי וכו' מקודשת מפני שלא הטעתו ואמאי נהא קאמר פסבור הייתי אלא משו' דאמרי' דברים שבלב אינם דברים א"ל אבני דילמא שאני התם דלחומר' משמע דלר"י הוי מקודש' נדאי ואם קדשה אחר אינה מקודשת משום דדברים שבלב אינם דברים אפילו לקולא וכן אבני מוכח לה מסיפא בכולם אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אינה מקודשת ואמאי הא קאמרה בלבי היה עינין שם אלמא אינה מקודשת כלל ואפי' גט אינה צריכה משום דדברי' שבלב אינם דברי' אפי' לקולא וכן פתב הריטב"א בחי' שם: י"ג דין ה' אם מכרו ונתנו לאותו פלוני קנה וכולי ראובן שקבל מתנת קרקע ע"מ שיפרע לפ' סך מעות לזמן פ' וקודם שפרע המעות מכר הקרק' לשמעון אינו יכול לחזור דכל האימר ע"מ כאו' מעכשיו דמי ואם פן זכה במתנה למפרע משעה א' פיון שקיים תנאו בסוף ומה שמכר שלו הוא ומכירתו קיימת מהר"א ו' טונה סימן ד' וכן מצאתי להרמ"ה בתשו' סימן רצ"ז באחד שנתן לארוסתו קרקע ונתנה אותו לשמעון קודם שנשאת וז"ל דהא קיימא לן כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ואשתכח דנשואין תנאה בעלמא ניהו פל היכ' דאיתקיים תנאו אפילו לבתר כמה שנים איגלאי מילתא למפרע דמזמניה דשטר' הוא קני לארוסתו להיא מתנ' וכי יהיב' לי לשמעון מקמי נשואין שפיר קא יהיבת ליה וכולי עכ"ל: י"ד ואם לא נתקיים התנאי וכו' מהראנ"ח סי' כ"ת נסתפק אם אוכל הפירות כ"ז שאין התנאי מתבטל ודעתו נוטה דאין מעכבין ממנו הפירות עינין שם באורח ומדברי רש"י במציעא דס"ו ע"ב בד"ה ואי בעית אימ' וכו' שכתב והפירות לר"י לוקח אוכלן ולרבנן משלשין אותם עינין שם נראה דסבירא ליה דהמוכר אין מניחים לאכול הפירות בנתיים מן הדין שאם לא יחזיר לו המעות תוף הזמן נמצא המקח קיים פיון דאמר ליה מעכשיו וכן פתב הרשב"א בתשו' ח"ד סי' קע"ז עינין שם אבל הלוקח לר"י דצד א' ברבית מותר אוכל הפירות דליכא נמי לא איסור רבית ולא גזל דאם יחזיר לו המוכר המעות ינפה לו הפירות שאכל ולרבנן משלשין והכא נמי במתנ' משלשין הפירות עד שיקיים התנאי וכן מצאתי בש"מ לבתרא דף ע"ז גבי האומר זכו בשדה לפלוני על מנת שתכתבו את השטר שכתב בשם ר' יונה בעליות וז"ל ותמיהא לי מאי קא משמע לן פשיטא פיון דאמר ליה על מנת אם לא נתקיים התנאי המוכר בטל

דאף על גב דקנימא לן כל האומר על מנת פאומר מעכשין דמי ולכשיתקנים התנאי מתקנים המקח מעכשין אבל אם לא נתקנים התנאי פשיטא שאין המקח קיים וכו' ואפשר דקא משמע לן דחזו' בשט' חזרה גמורה ואוכל את הפירות ולא אמרינן משלשין את הפירות ושמא יתרצה עוד בכתיבת השטר ואיגלאי מילת' למפרע שנתקנים המקח מעכשין כדין כל תנאי בעל מנת שהוא כאו' מעכשין קא משמע לן דל"ד לשאר תנאי שהו' תולה התנאי בדעת אחרים (א"ה עכ"מ אבל מצאתי בקו' אחר שייך לדין זה פתב הר"ן וכו') פתב הר"ן בפ' הא"מ בשם הרשב"א דלוקח אסור לאכול פירות עד שיגמר המקח דשמא לא יוכל לעלות ונמצא מקחו בטל וכי אכיל שכר מעותיו הוא ואפי' התנה להחזיר הפירות אם יתבטל המק' הרי זה אסור דהנה ליה פרבית על מנת להחזיר ואסור אלא משלשין את הפירו' וכו' ע"ש משמע דליכא צד היתר אפי' אמר ליה אנפה לו מן החשבון לא מהני וכן פתב הט"ז בי"ד סי' קע"ד והוכיח פן מדברי הנ"י בשם הרשב"א עיין שם אבל מצאתי בשיטה מקונצת למציעא דס"ג שכ' הרשב"א וז"ל רבית על מנת איכא בינייהו ופי' רש"י אף על פי שהתנה הלוקח וכו' ותימא דכל שהתנה שאם לא יהיה מקר יחזיר הפירות נמצא שלא אכל רבית ולא עבד איסורא שבתנאי אכל ובתוס' פיר' שאם התנה שאם לא יהיה מקר ינפה מן הדמים לכולי עלמא שרי אלא הכא כשהתנה שאם יפרע לו כל מעותיו תוך הזמן יחזיר לו הוא פשיעיר מה שאכל ואם תאמר ל"ל להפוכי מטרתא ולהתנות בכך יש לומר מפני שהלוקח רוצה לסבב שלא יהיו מעות מצויות אצל המוכר ופעמים שלא נמצא לפרן' כל מעותיו ואלו היה מנפה לו מן המעו' פשיעו' מה שאכל יקל עליו למצוא מעות פנגד מה שנשאר עכ"ל הרי דס"ל דאם ינפה לו נדאי מותר וכן פתבו התוספו' שם וההיא דמשלשין את הפירות נמי אפשר לומר דמירי בהכי דאין הלוקח רוצה לנפות מן המעות אלא רוצה לפרוע לו הכל לסבב שלא יהיו מעות מצויות אצלו כדי שתשאר הקרקע בידו לכך משלשין הפירות וא"כ הכא מותר הלוקח לאכול הפירות ואם יחזור המקח ינפה לו: ט"ו ואם לא קיים התנאי וכולי ומכרו לאחר וכולי נראה דלא קנה פיון דלא קיים התנאי ולמד זה מדאמרי' בפ' המקרש על מנת שתנשא לפ' וכו' והרמב"ם בפ"ת מהל' גירושין הלכה י"ג כ' דאם נשאת לאחר קודם שנשאת לו הגט בטל וכו' וכ' המ"מ דס"ל דכל שנשאת לאחר תחלה עברה על תנאה ובטל הגט דעל מנת שתנשא לפ' תחלה משמע עיין שם והכא נמי פיון שמכר לאחר בטל התנאי על מנת שתמכור לפלוני תחלה קאמר אבל להראב"ד ודעמיה דהתנאי יכול להתקני' דאם נשאת לאותו פל' הגט קיים למפרע עיין שם הכא נמי נראה דעל מנת שתמכור אחר כך לאותו פלו' קנה למפרע אבל הטור העתיק כאן דברי הרמב"ם ובא"ה סי' קמ"ג פתב דאם נשאת לאחר קודם שנשאת לאותו פלו' תצא ואם תקנים התנאי שתנשא לאותו פל' הני גט למפר' וכו' עיין שם וכבר מהר"א ששון סימן (אמר המגיה עד כאן מצאתי): ט"ז הגה ואי נתן לו בעל פרוח אי מיקרי נתינה וכולי פתב הרשב"א בתשו' חלק ב' סימן ת' וז"ל שאילו האומר לתבירו זכה בשדה זו ע"מ שתתן לי מאתים זוז והחזיק בשדה וקודם שהספיק ליתן לו הר' זוז חזר בו בעל השדה אין בדבריו פלוס למ"ד נתינה בעל פרוח שמה נתינה ואפי' למאן דאמר נתינה בע"כלא שמה נתינה אם אמר לו על מנת שתתן לראובן ר' זוז הרי זה נותן לראובן המאתים וזכה בשדה ואפי' בעל פרוח של בעל השדה ובע"כ של ראובן שהתנה לו בנתיני' המאתים שהרי הוא מקנים

תַּנְאִיָּה וְאִזְיָל שְׁלֵא אָמְרוּ נְתִינָ' בַע"כ לָא שְׁמָה נְתִינָה אֶלְא בְּנְתִינָה לַעֲצָמוּ וְכוּ' אַבְל בְּמַתְנֵי
שְׁיַתְּנָן לְאַחַר אֶפְיָלוּ נְתַנוּ לוּ בְּעַל פְּרָחוּ הָרִי זֶה נְתִינָה וְכוּ' עַכ"ל הָרִי דְסְבִירָא לִיָּה דְנוֹתָן
שְׂדֵה לְחַבְרִירוּ עַל מְנַת שְׁיַתְּנָן לוּ ר' זִוְיָ תְלוּי לְמַאן דְּאָמַר נְתִינָה בַע"כ לָא שְׁמָה נְתִינָ' אִפִּי
הַחֲזִיק הַמְקַבֵּל בְּשְׂדֵה יָכוֹל לְחַזֵּר הַנוֹתָן לְמַ"ד נְתִינָ' בְּעַל פְּרָחוּ לָא שְׁמָה נְתִינָה אַבְל
בְּתַנְאִי שְׁיַתְּנָן לְאַחַר נְתִינָ' בְּעַל פְּרָחוּ שְׁמָה נְתִינָה וְהַרְשָׁב"א בְּחִי' בַּפ' מִי שְׁאַחֲזוּ כ' דְּלֵא
נְתַבְרַר אִם נְתִינָה בְּעַל פְּרָחוּ הָרִי נְתִינָה אִם לָא וְא"ל דְּמַסְפַּק קַרְקַע בְּחֻזְקָת בְּעַלְיָה עֹמְדָת
מִיָּהוּ מְסַתְּב' לַעֲנִין מְטַלְטְלִין אִם מְסַרְם לוּ עַל מְנַת שְׁיַתְּנָן לוּ מְאִתִּים זִוּי לָא מְפַקִּי לְהוּ
מִנְיָה דְּמְטַלְטְלִין הִיכָא דְקִיָּמוּ נִיקוּם עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתַב הָר"ן שָׁם וְהַמ"מ פ"ח מְהַלְכוּ'
גִּירוּשֵׁין ה"ך בְּשֵׁם אַחֲרִים שְׁפַתְּב פֶּרַב הָאִי דְפָסַק פְּלִישְׁנָא בְּתַרְא עֵינֵן שָׁם הָרִי דְהָנִי
רַבְּנוּתָא סְבִירָא לְהוּ דְבְּמִזְוֵן נְמִי שְׁיָיָה נְתִינָה בְּעַל פְּרָחוּ לָא שְׁמָה נְתִינָה וְאִם הוּא קַרְקַע
מִסַּפ' מַעְמִידִין אוֹתָהּ בְּחֻזְקָת בְּעַלִּים הָרֵאשׁוֹנִים וּמִשְׁמַע אִפִּי' כַּב' הַחֲזִיק הַמְקַבֵּל בְּקַרְקַע
יָכוֹל לְחַזֵּר הַנוֹתָן: י"ז דִּין ט' וְהוּא שְׁנֵה יוֹתֵר וְכוּ' מְרֵן הַב"י כ' דַּמ"ש וְהָא אֶסְמַכְתָּא וְכוּ'
יַתְּנָן לוּ שְׁנֵה מְמַאֲתִים בְּמִנְהָ לָאו לְמִימ' דָּאִם לָא פֶּן לָא הָרִי אֶסְמַכְתָּ' אֶלְא מִשׁוּ' דָּאִין דְרָף
לְהַלּוּת עַל שְׂדֵה שְׁאִינוּ שְׁנֵה יוֹתֵר וְכֵן נַר' דַּעַת הָרַמְב"ם שְׁכ' אִם תַּעֲשֶׂה פֶּה וְכוּ' אֶמְפֹּר
לָהּ וְסַתְּמָ אֶמְכֹּן' בְּשְׁנוּי מִשְׁמַע עֵינֵן שָׁם וְאִינוּ מְוַכְרַח שְׁהָרִי פְתַבוּ הַתּוֹסְפוֹ' דַּס"ה ע"ב
בַּד"ה לָא וְכוּ' דְמַסְתְּמָ אִיָּרִי בְּלוֹקַח בְּפַחוֹת מִשְׁנוּי וְכֵן מִשְׁמַע בַּגְמ' דְקֶאָמ' דְּלֵאחַר מַתְּנָן
מְעוֹת לָא קָנָה אֶלְא כְּנֶגֶד מְעוֹתֵי עֵינֵן שָׁם וְאֶפְשֶׁר דְּלַכָּה פִּירֵשׁ רַש"י פֶּן וְעוֹד דְּמַשׁוּם דְרַב
הוּנָא דַּאֲמ' מִי קַא"ל קִנִּי לְגִבְיָנָא ס"ל דְּבִשְׁנוּי לָא הָרִי אֶסְמַכְתָּ' פִּיר' פֶּן לְמַאי דַּס"ד אַבְל
אֲנִן קִיָּמָא לֵן כְּמַר זִוְטְרָא וְרַבָּא דְסְבִיר' לִיָּה דְכָל דָּאִי אֶסְמַכְתָּ' אִפִּי' בְּשְׁנוּי וּמְכַל מְקוּם
נִרְאָה דַּעַת מְרֵן לְפָסוּק דְאַפִּילוּ בְּשְׁנוּי הָרִי אֶסְמַכְתָּ' כְּדַעַת רֹב הַפּוֹסְקִים וְכַנְרָאָה מְדַבְרִי
הָרַמְב"ם וְכֵן פְּתַב בְּתַשׁוּ' בַּסַּפ' אַבְקַת רֹכֵל ס' דְחִילוּק זֶה בְּטַל עֵינֵן שָׁם וְאִם פֶּן הָכָא
הַעֲתִיק הַטּוֹר וְהוּא שְׁנֵה יוֹתֵר וְכוּ' וְלֵא הַשׁ שְׁנַטְעָה וּמ"ש רַמ"א וי"ח וְכוּ' אִינוּ
מְדוּקְדָּק: י"ח הָרִי אֶסְמַכְתָּ' וְכוּ' פְתַב הָרַשָּׁב"א בְּתַשׁוּ' ח"ג ס' ס"ג וְ"ל שְׁאִין אֶסְמַכְתָּ'
אֶלְא בְּתוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ וְכוּ' אַבְל בְּתוּלָה בְּדַעַת אַחֲרִים וְאוּמַר אִם תַּעֲשֶׂה פֶּן אוּ אִם עֲשֶׂה
פ' פֶּן אוּ אִם לָא יַעֲשֶׂה פ' פְּתַב אִין בְּזוּ מַשׁוּם אֶסְמַכְתָּא עֵינֵן שָׁם מִשְׁמַע דְּגַם בְּתַנְאִי דְקוּם
עֲשֶׂה שְׁיָיָה אִם תּוּלָה בְּדַעַת עֲצָמוּ כְּגוֹן אִם אַעֲשֶׂה דְכַר פ' אֶתְּנָן לָהּ הָרִי אֶסְמַכְתָּא וְכֵן מְבֹאָר
מְדַבְרִי מְרֵן הַב"י בְּסִימָן ר"ו גְבִי הָאוּמַר לְחַבְרִירוּ פְּשָׁאֲמֶן' שְׂדֵה זִו אֶמְכַרְנוּ לָהּ וְכוּ' וְכַתְּב
מְרֵן וְ"ל וְכֵן פְּתַב הָרַמְב"ם וְהוֹסִיף דַּא"ל מַעֲכָשְׁוּ וְכוּ' ה"ה וְכֵן דַּעַת רַב הָאִי וְכוּ' וְכֵן כ'
בְּעִטּוֹר בְּשֵׁם רַבּוּתֵי וְ"ל וְהִנֵּה מִשְׁמַע דְּטַעְמָ' דְּבַעֲזֵי הָרַמְב"ם דַּא"ל מַעֲכָשְׁוּ מַשׁוּם דָּאִי
לָא אָמַר הָכִי הָרִי כְּמוֹ קִנְיָן דְּבָרִים אַחֲרֵי כֶּה מְצַאֲתִי שְׁכ' בְּעַל הַעֲיָטוֹר כ' רַבְּנוּתָא דְּוִקָּא
פָּסַק וְקִנִּי מִנְיָה בְּלִי מַעֲכָשְׁוּ הָא לָאו הָכִי לָא דְקִי"ל אֶסְמַכְתָּ' לָא קִנְיָא וְכוּ' וּמְסַתְּב' דְּלֵאוּ
אֶסְמַכְתָּ' הִיא דְּלֵא אָמַר מִיָּלֵת' יַתִּירָת' וְכוּ' וְלֵא בְּעֵי בִיָּה מַעֲכָשְׁוּ מִיָּהוּ קִנְיָן בְּעֵי וְכוּ' פֶּן
פְּתַב רַבִּי הָאִי בַּס' הַמְקַח שְׁעַר ל"ז תַּדַּע שְׁנֵה הַתְּנַאי הוּא מְאוּתָם הַנְּקִרָאִים אֶסְמַכְתָּא וְכוּ'
וְכַבְרֵי פִּירֵשׁ בְּשְׁעַר הָאֶסְמַכְתָּא שְׁלֵא תַתְקִיָּים תְּנַאי דְּאֶסְמַכְתָּ' אֶלְא כְּגוֹן שְׁפִי' בּוּ מַעֲכָשְׁוּ
וְכַמוֹ כֵּן צְרִיף לְהַתְּנוֹת בְּזֵה הַתְּנַאי וְשִׁיאֲמַר הַמּוֹכֵר לְלוֹקַח הַקִּנְיָתִיף מַעֲכָשְׁוּ וְכוּ' הָרִי
דְאַפִּי' בְּתַנְאִי דָּאִם אַעֲשֶׂה הָרִי אֶסְמַכְתָּ' אַבְל הָרִיטְב"א בְּחִי' לַע"א פְּתַב וְ"ל וְאִם תַּאֲמַר
וְהָא אֶסְמַכְתָּא הִיא וַיֵּשׁ לוֹמַר בְּדַאֲמַר לִיָּה מַעֲכָשְׁוּ אִי נְמִי דְלִיכָא אֶסְמַכְתָּא אֶלְא בְּאוּמַר
אִם לָא עֲשִׂיתִי וְכוּ' עֵינֵן שָׁם: י"ט אַבְל אִם אָמַר לִיָּה וְכוּ' תַּהֲיָה שְׁלִי מַעֲכָשְׁוּ קָנָה פְּתַב

מֶרֶן הַבִּי דְהַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבֵּי' לֹא סָבִי' לִיהַ פְּהַרְמִב"ם לַעֲנִין דָּאָם קָנָה בְּאַחַד מֵהַדְרָכִי שְׁקוּנִים בְּהֵם אַף עַל פִּי שְׁלֵא אָמַר מְעַכְשָׁיו אִם קִיָּים הַתְּנָאי קָנָה מִיהוּ מִסּוּף הַתְּשׁוּ' נִרְאָה שְׁאָם א"ל מְעַכְשָׁיו אַף עַל פִּי שְׁלֵא הִחְזִיק בְּדָבָר הַהוּא קָנָה וְאִם פֶּן צָרִיף לומ' דִּהְיָא דְהִלְוֵהוּ עַל שְׁדֵהוּ שְׁאָפִי' לֹא מְסָרָה לוֹ בְּתוֹר' קָנָה אֱלָא לְמִשְׁפּוֹן בְּעֵלְמ' עֵינִין שָׁם וְכֵן כ' הַרשֵׁב"ח בְּהִדְנִי בְּתִשְׁו' ח"ב סִימָן כ"ב וַ"ל וּמְכַל מְקוּם אִם אָמַר הַשׁוֹאֵל בְּפִסְיַת הַדְּמִים מְעַכְשָׁיו וְכו' אִם לֹא הִחְזוּרְתִי מִפְּאֵן עַד יוֹם פ' מְעַכְשָׁיו יִהְיֶה מְכָר וְכו' אִין פְּאֵן אִסְמִכְתָּא וְכֹאֲתָה שְׁשִׁנִּינוּ בַּפ' אַז"נ הִלְוֵהוּ עַל שְׁדֵהוּ וְכו' דְּאֵלְמָא כָּל הִיכָא דֵא"ל מְעַכְשָׁיו לִיפָּא אִסְמִכְתָּא וְכֵן כ' רַב הַאי גְּאוּן בַּס' הַמְּקַח וְשְׁלֵא פְּדָבְרִי ר"ת שְׁפַתְב דְּמְעַכְשָׁיו לֹא מֵהַי אֱלָא בְּכַעֲיִן דְּהִלְוֵהוּ עַל שְׁדֵהוּ דְּהוּרִידוֹ עַל הַשְּׁדָה מְעַכְשָׁיו וְכו' וְאִין דְּבָרֵי מְחֻנְרִין ע"ש: ד' וַ"ל אִם לֹא תִפְרַעֲנִי עַד ג' שָׁנִים וְכוּלִי אִם מֵת הַקּוֹנֵה אוֹ הַמוֹכֵ' בַּס' א"ז לְמַצִּיעַ' עַל דַּס"ו כ' וַ"ל וְהָא דְקַתְנִי אִם אִין אַתָּה נוֹתֵן לִי מִפְּאֵן וְעַד ג' שָׁנִים הָרִי הִיא שְׁלִי הָרִי הוּא שְׁלוֹ יֵשׁ מִי שְׁפִי' שְׁאָם מֵת א' מֵהֵם שׁוֹב אִינוּ יְכוּל לְקַיָּים תְּנָאוֹ וְזָכָה הַלּוֹקֵחַ בְּקַרְקַע דְּאַתָּה וְלֹא יוֹרְשֵׁהּ וְלִי וְלֹא יוֹרְשֵׁי מִשְׁמַע פְּדָאֲמִרִי' בְּנוֹתָן גִּט לְאַשְׁתּוֹ ע"מ שְׁתַּתֵּן לִי ר' זִוּוּ וְכו"כ הַרמ"ה וְאִין זֶה נִכּוֹן חֲדָא שְׁלֵא נֶאֱמָרוּ דְּבָרִים הַלְלוּ אֱלָא בְּנוֹתָן גִּט אוֹ נוֹתָן מִתְּנָה דְּמִדְעֵתִיָּה יִהְיֶה וּמְגַרְשׁ דִּילְמָא קִפִּיד כָּל תְּנָאוֹ שְׁאִינוּ רוֹצֵה לְגַרְשׁ אוֹ לְתַת מִתְּנָה אֱלָא בְּאוֹתוֹ לְשׁוֹן אֲבָל פְּאֵן שְׁהִיָּה דְרַף מְכָר וּבְמָה שְׁקִנְס אֵת עֲצָמוֹ אֲנִן סְהַדִּי דְּלִיפָּא קִנְסָא אֱלָא כְּשֵׁלֹא בְּאוֹ הַמְעוֹת לִידוֹ אוֹ לִיד יוֹרְשָׁיו וְכָל שְׁפָרַע הַמוֹכֵר אוֹ יוֹרְשָׁיו לְלוֹקֵחַ אוֹ לְיוֹרְשָׁיו זָכָה וְלֹא עוֹד אֱלָא דְהָא דְקִי"ל דִּישׁ טַעֲנַת אֲנִנְס בְּמִמוֹן וְכו' וְהַתֵּם מוֹכַח דְּמִיתָה אֲנִנְס הִיא וּלְכַף כְּשִׁמַּת א' מֵהֵם וְאִינוּ יְכוּל לְקַיָּים תְּנָאי אֲנִנְס הוּא וּפְטוֹר וְכֵן דַּעַת רַבּוּתִי וְהַרִיטְב"א ע"ש וְהִבִּיאוּ מֶרֶן בְּכַדֵּק הַבֵּית וְנִרְאָה דֵה"ד הַתֵּם שְׁחִיבִיב אֵת עֲצָמוֹ שְׁאָם לֹא יִפְרַע חוּבוֹ הָרִי הַקְּרַקַע שְׁלוֹ אֲבָל הַטְּבָה שְׁעוֹשָׂה הַלּוֹקֵחַ מִדְעֵתוֹ כְּשִׁתְּבִיבִי לִי מְעוֹת בְּיוֹם פ' הָרִי קְנוּיָיָה לֵה הָרִי כְּמוֹ מִתְּנָה דְּאֲמִרִינוּ לִי וְלֹא לְיוֹרְשָׁיו אַתָּה וְלֹא לְיוֹרְשֵׁיָהּ וְכֵן פְּתַב הַרִיטְב"א בַּחֲזִי' לְגִיטִין דְּרַף ל' דְּבְמִמוֹן טוֹעֲנִי טַעֲנַת אֲנִנְס וְאוּמ' רַבִּי דִּוְקָא כְּשִׁנְתְּקַיָּים הַתְּנָאי מִתּוֹף הָאֲנִנְס פְּגוֹן הָאוּמֵר לְחִבְרִי שְׁדִי נְתוּנָה לֵה אִם אֲבָא מִפְּאֵן וְעַד ל' יוֹם וְנִתְקַיָּים הַתְּנָאי שְׁנִנְאִנְס וְלֹא בָּא בְּכִי הָא טוֹעֲנִים טַעֲנַת אֲנִנְס וּמִתְּנָתוֹ אִינָה מִתְּנָה וְאַפְשָׁר דֵהַרמ"ה לֹא אָמַר אֱלָא בְּמִתְּנָה כַּמ"ש בְּתִשְׁו' סִי רַמ"ב וְיֵשׁ מִי שְׁכ' דְּמִדְמָה לֵהוּ אֶהְדְּדִי לְכַף כ' וְכֵן פְּתַב הַרמ"ה לְאַפּוֹקִי דְלָא נִימָא דִּוְקָא בְּגִט דְּלַצְעוּרָה קָא מְכוּוֹן וְהַרִיטְב"א דְחָה דַל"ד לְמִתְּנָה וַא"כ אֲפְשָׁר דֵהַרמ"ה מוֹדָה הָכָא וְדִוְקָא דְּמִתְּנָה קְאָמַר וְהַטְּבָה שְׁהִיא מִדְעֵתוֹ דְּמִי לְמִתְּנָה וְכו"כ הַרשֵׁב"ש סִימָן י"ב וְכֵן הַסְּפִים ה' כְּנֵה"ג בְּתִשְׁו' בַּס' בְּעֵי חֲזִי ח"א סִי ר"ז עַש"ב וְסִיָּים הַרשֵׁב"ש וְכַתְּב מִיהוּ כָּל זֶה אִינוּ אֱלָא בְּמִי שְׁאִינוּ חֲזִיב מִן הַדִּין וְהוּא מְעַצְמוֹ מִשְׁתַּעַבַּד וּמִתְּנָה אֲבָל בְּמָה שְׁהוּא חֲזִיב בּוֹמֵן הַדִּין כְּגוֹן שְׁיֵשׁ עָלָיו חוּב לִוְהָ לְהַמְלִיָּה וְשְׁעַבַּד לוֹ עֲצָמוֹ לְפוֹרַע לוֹ בְּיוֹם פ' וּמֵת לִוְהָ אוֹ מְלָנָה חֲזִיב לִוְהָ אוֹ יוֹרְשָׁיו לְפוֹרַע לְמִלְנָה אוֹ לְיוֹרְשָׁיו וְכו"כ הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁו' וְכו' ע"ש וְכֵן טַעֲמָא דְּאֲנִנְס כְּכָר ה' בֵּית יְהוּדָה סִימָן י"ד כְּתַב דֵה"ד בְּחִיּוּב שְׁהוּא תְּלוּי וְעוֹמֵד וְלֹא יִתְקַיָּים אֱלָא בְּקִיּוּם הַתְּנָאי כְּגוֹן הָרִי זֶה גִטִּיף אִם לֹא בְּאִתִּי מִפְּאֵן וְעַד זְמַן פ' וְכֵן בְּמִתְּפִיס זְכִיּוֹתִיו לַב"ד וְרוֹצֵה לְהַפְקִיעַ זְכוּתוֹ בְּתַנָּאי לְכַף צָרִיף לומר דָּאָם אִירַע אֲנִנְס וְלֹא נִתְקַיָּים הַתְּנָאי הַעֲמַד הַדְּבָר עַל חֲזַקְתּוֹ הָא וְהֵאֲשָׂה אִינָה מְגוֹרְשֵׁת וְהִזְכִּיּוֹת יִחְזְרוּ לְבַעֲלִים אֲבָל בַּנ"ד שְׁהוּא לְהַפְּךָ שְׁהַקְּרַקַע עוֹמְדַת בְּיַד הַלּוֹקֵחַ וְכָא זֶה לְהוֹצִיאָה מִיָּדוֹ בְּתַנָּאי אִין לְהוֹצִיאָה מִיַּד הַלּוֹקֵחַ עַד שְׁיִתְקַיָּים הַתְּנָאי

ואם נאנס מה בקרָהּ הָא בְּעִינֵי שְׂיָבֵאוּ הַמְעוֹ לִיד הַלּוֹקֶחַ כְּדֵי שְׂיִסְתַּלַּק מִן הַקְּרָקַע דְּהוּ"ל כְּמַכִּירָה חֲדָשָׁה וְלֹא שְׂיָקֵף טַעֲנַת אֲנֹס עֵינֵי שָׁם וְכֵן רְאִיתִי לֵה' מְהֵרָ"ם אֲלֵשִׁיף סִימָן ל' שְׂדַקְדָּק מִדַּכ' הֵרָ"ן הָאוֹמֵר שְׂדֵי נְתוּנָה לֵה אֵי לֹא מְפִינְסָא לִפ' וּפְיִינְסִיָּה בְּכָל מַה שְׂבִידוֹ לַעֲשׂוֹת וְלֹא נְתַפְיִיס פְּטוֹר דְּאוֹנָס הוּא וּכ"כ הֵרִיב"ש בְּשֵׁם הֵרַמְבַּ"ן דְּאַמַּאי קְאָמֵר שְׂדֵי נְתוּנָה לֵה אִם לֹא מְפִינְסָנִי וְכוּ' לְאַשְׁמְעִי רְבוּתָא דְאִם אָמֵר שְׂדֵי נְתוּנָה לֵה אוֹ חוֹב מְחוּל לֵה אִם תַּעֲשֶׂה כו"ך וְנֶאֱנָס וְלֹא עֲשֶׂה דְהַמְתַּנָּה קִיָּמַת וְהַחוֹב מְחוּל אֲלֵא וְדַאי דְלֹא אָמְרִי הֵכִי אֲלֵא לִפְטוֹר עֲצָמוֹ מִחֲמַת הָאוֹנָס מִמַּה שְׂקַבֵּל עָלָיו אֲבָל לְזַכּוֹת ע"י הָאוֹנָס בְּמַה שְׂלֹא הֵיָה בּוֹ זְכוּת לֹא וְהִבִּיא עוֹד רְאִיּוֹת עַש"ב וְכֵן כְּתַב הֵרַשְׁבַּ"א בְּתִשׁוּ"ח ח"ב ס'י שִׁכ"ח וְנ"ל דְּהֵתָם עֵיקַר הַמְעַשֶׂה עַל תְּנַאי הוּא עוֹמֵד וּבְהַתְקַיָּיִם הַתְּנַאי בְּטַל הַמְעַשֶׂה וְכִיּוֹן שְׂזַה נֶאֱנָס בְּקִיּוֹם הַתְּנַאי רוֹאִין אֶת הַתְּנַאי כְּאֵלוֹ נְתַקְיָיִם וְתוֹלִין בְּאוֹנָס שְׂמַא אִם לֹא נֶאֱנָס הֵיָה מְקַיָּיִם תְּנַאוֹ וּמִתּוֹף כֶּף מְמוֹן בְּחֻזְקַת בְּעָלָיו הָא' וְכֵן הָאִשָּׁה בְּחֻזְקַת בַּעֲלָהּ וְכֵן בְּנֹלָם תַּמְצָאִם לַעוֹלָם עַכ"ל גַּם הֵרָ"ן בִּפ' הָאוֹמֵר דְּקִידוּשֵׁין וְנ"ל וְלַעֲנִין מְקַדָּשׁ עַל תְּנַאי וְנֶאֱנָס וְלֹא קִיָּיִם תְּנַאוֹ שְׂנַחֲלָקוּ בְּהַ מְצָאִתִּי בִּירוּש' פ"ק ר' אָבִיהוּ בְּשֵׁם ר"י וְכוּלֵי אֲנֹס כְּמַאן דְּלֹא עָבַד רַשְׁב"ל מְדַמָּה לֵה לְמַגְרֵשׁ וּמִתְנָה אִם לֹא בְּאִתִּי וְכוּ' וְה"נ אֲנֹס כְּמַאן דְּעָבַד וּר"י סִבֵּר דַּל"ד דְּהֵתָם אִין הַדְּבָר תְּלוּי אֲלֵא בּוֹ וְאִינוּ גּוֹמֵר לְגַרֵּשׁ אֲלֵא אִם יַעֲבֹר עַל תְּנַאי בְּרִצּוֹן אֲבָל בְּאוֹנָס לֹא אֲבָל הֵכָא שְׂאִין הָאִשָּׁה מִתְקַדָּשַׁת אֲלֵא מִדְּעַתָּה הֵרִי אִינָה מְסַכְמַת בְּקִידוּשֵׁיהָ אֲלֵא אִם כֵּן יִקְיָיִם תְּנַאוֹ אֲבָל כָּל שְׂלֹא נְתַקְיָיִם אַע"פ שְׂנֶאֱנָס אִינָה מִתְרַצָּה בְּקִידוּשֵׁין וּמִשְׁמַע דְּקִי"ל כַּר"י וְכוּ' עַכ"ל הֵרִי דַר"י ס"ל דְּלֹא מְהַיִּי טַעֲנַת אֲנֹס אֲלֵא בְּדָבָר שְׂאִינוּ תְּלוּי אֲלֵא בְּמִתְנָה בּוֹ אֲבָל בְּמַקְדָּשׁ עַל תְּנַאי כִּיּוֹן שְׂאִין הָאִשָּׁה מִתְקַדָּשַׁת אֲלֵא מִדְּעַתָּה אִם אִינוּ נְתַקְיָיִם הַתְּנַאי אַע"פ שְׂנֶאֱנָס אִינָה מִתְרַצָּה בְּקִידוּשֵׁין וְקִי"ל כִּיּוֹתִיָּה ה"נ נוֹתֵן עַל תְּנַאי שְׂתְּלוּי בְּדַעַת הַנוֹתֵן כָּל שְׂלֹא קִיָּיִם הַמְקַבֵּל הַתְּנַאי אַע"פ שְׂנֶאֱנָס אִינוּ חִיָּיִב לְהַחֲזִיר לוֹ הַקְּרָקַע וְכֵן כְּתַב הֵרַשְׁבַּ"א בְּתִשׁוּ"ח ח"ב סִימָן רַכ"ט בְּמוֹכֵר עַל תְּנַאי שְׂאִם יִתֵּן לוֹ ג' מֵאוֹת דִּינָרִים לְזִמָּן פ' תַּתְּבַטֵּל הַמְכִּירָה וְאִם לֹא תִהְיֶה קִיָּיִמַת מַעֲכָשֵׁין וְטַעֲן הַמוֹכֵר שְׂבָא בְּתוֹף הַזִּמָּן לְתַת לוֹ הַג' מֵאוֹת וְשִׂיחֻזִּי לוֹ כְּרָמוֹ וְלֹא רָצָה וְנ"ל אֲפִילוֹ לִפִּי טַעֲנַתוֹ לֹא קִיָּיִם תְּנַאוֹ שְׂהֵרִי לֹא נָתַן וְאִת"ל שְׂהוּא אָנוּס כְּשִׂלֵּא רָצָה בַע"ד לְקַבֵּל וַיֵּשׁ טַעֲנַת אֲנֹס בְּמִמּוֹן זֶה אִינָה טַעֲנָה אַחַד שְׂאִין אֲנִי רוֹאָה כְּאִן שׁוּם אֲנֹס כִּי מִי אָנֹסוֹ שְׂכַשְׂעַמַד שָׁם לֹא זִרְקָם לוֹ בְּתוֹף חִיקוֹ אוֹ לְתוֹף חֲצָרוֹ אוֹ לְתוֹף ד' אִמוּתוֹ כְּדִינוֹ וְכָל שְׂהִיָּה בְּפִנּוּי אִין כְּאִן אֲנֹס וְכוּלֵי וְעוֹד שְׂלַכְאוּרָה זֶה שְׂטוּעֵן שְׂאִם לֹא יִתֵּן תּוֹף הַזִּמָּן שְׂתַתְּבַטֵּל הַמְכִּירָה וְאִם לֹא שְׂתִהְיֶה מְקוּיָיִמַת מַעֲכָשֵׁין הֵרִי זֶה כְּעִנְיָן בֵּית בְּתִי עָרִי חוּמָה שְׂגוּאֵל בְּתוֹף י"ב חֲדָשׁ דְּנוֹדַי כָּל שְׂמוֹכֵר הַבֵּית בְּבִתִּי ע"ח הַדִּין נַר' כְּמִתְנָה בִּפִּי שְׂעַל תְּנַאי כֵּן הוּא מוֹכֵר וְכָבֵר שְׂנִינוּ שָׁם שְׂהִיָּה גִטְמָן כָּל י"ב חֲדָשׁ כְּדֵי שְׂיִהָא חוּלְט לוֹ וְכוּ' וְכַשְׂהַתְקִין הַלֵּל בְּבֵית ע"ח הוּא דִתְקוֹן הָא בְּעֵלְמָא לֹא תִקְוֵן כְּדַאִיתָא בִּפ' מִי שְׂאַחֲזוֹ וְעַד שְׂיִתֵּן לוֹ מְמוֹנוֹ לֹא נְתַבְטֵל מְכִירָתוֹ וּכ"ש לְמ"ד נְתִינָה בַע"כ לֹא שְׂמָה נְתִינָה וְכוּ' הֵרִי דַס"ל דְּאִם לֹא קִיָּיִם תְּנַאוֹ אֲפִילוֹ בְּאוֹנָס מְצַד חֲבִירוֹ נְתַקְיָיִמָה הַמְכִּירָה.

וְשׁו"ר לְהַרְבֵּ בְּנֵי חִיָּי סִימָן צ"ט שְׂהוֹכִיחַ כֵּן וְלֹא זָכַר דְּבָרֵי הֵרַשְׁבַּ"א וְהֵרָ"ן וְשְׂאָר אַחֲרוֹנִים שְׂכַתְּבִתִּי וְכֵן פֶּסֶק הַרְשָׁב"ש הֵבִיאוּ מִרְן הַב"י א"ה ר"ס ל"ח וְכֵן פֶּסֶק מֵהַרְלַנ"ח וּמְהֵרָ"ם אֲלֵשְׂקֵר הֵבִיאָם הַכְּנֶה"ג שָׁם וְעִי' בְּתִשׁוּ"ח מִרְן חַא"ה ס'י ג' וּמְהֵרָ"שׁ הַלּוּי בְּתִשׁוּ"ח שָׁם וְדָחָה דְּבָרֵי הֵרָ"ן עֵינֵי שָׁם בְּאוֹרְהָ וְלֹא רָאָה תְּשׁוּב' הֵרַשְׁבַּ"א שְׂכַתְּבִתִּי דְּאִם רָאָה

אוֹתָהּ לֹא הָיָה כּוֹתֵב כִּי וְעַיִן בִּס' בְּתֵי פְהוּנָה ח"א בְּבֵית וְעַד סִי ט"ז וּכ"ש בְּהִטְבָּה דְגוּרָף וְהַפְּיֻרוֹת הָיוּ לְלוֹקֵחַ עַד הַזְּמַן שֶׁיָּבִיא לוֹ הַמּוֹכֵר הַמְּעוֹת שֶׁהֵיָא בְּמִכְרָה חֲדָשָׁה וְעַיִן בְּתִשְׁבֵּי הַרְשֵׁב"ש סִימָן ת"ב וְסִימָן ת"ג: וְרֵאִיתִי לְהֵרֵב צָמַח צָדֵק סִי ט"ל עַל רְאוּבֵן שְׁנֵתִקְשֵׁר עִם שְׁמֵעוֹן בְּתִנְאֵי גִישׁוּאִין לְזִמְן עַל בְּתוֹ וְאִירַע אֲנֹס בְּאוֹתוֹ זְמַן שִׁכְתָּ אִף עַל גַּב דְּטַעֲנַת אֲנֹס מִהֲנִיָּא ה"ד אִם חֲזִיב עֲצָמוּ בְּדָבָר אִם לֹא יִקְיִי תִנְאוֹ בְּזִמְנֹ אוֹ שִׁיֵּאֲבֹד זְכוּתוֹ וְנֶאֱנָס דְּפִטוֹר אֲבָל לְחֲזִיב חֲבִירוֹ לֹא מִהֲנֵי הָאֲנֹס שְׁלוֹ לְחֲזִיב חֲבִירוֹ וְכֹה"ג כְּתַב הַב"ח בְּסִימָן כ"א בְּקִידוּשֵׁין עַל תִּנְאֵי מִיָּהוּ כָּל שְׁלֵא נִתְקַשֵּׁר עִם אִשָּׁה אַחֲרַת חֲזִיב וְשִׁאֲנֵי קִידוּשֵׁין עַיִן שָׁם בְּאֲנָרָף וְלֹא זָכַר מ"ש הַט"ז בִּי"ד סִימָן רל"ו דְּאִישׁ וְאִשָּׁה שְׁנֵשְׁבָעוּ לִישָׂא זֶה אֵת זֶה וְאִירַע אֲנֹס בְּאוֹתוֹ זְמַן לֹא מִהֵם לֹא בְּטֵלָה הַשְּׁבוּי פִּינּוֹן שְׁאִין הַדָּבָר תְּלוּי רַק בִּיּוֹמִין וְהַש"ף בִּס' נה"כ שָׁם הַסְּפִי דְּאִין דְּאִפְּלוּ בְּתִנְאֵי דְזִמְן פִּטוֹר עַיִן שָׁם וּבַח"מ סִי נ"א סק"ג וְכָבֵר כְּתַבְתִּי תִשׁוּ הַרְשֵׁב"א דְּאִפְּי בְּתִנְאֵי לְזִמְן לֹא מִהֲנֵי טַעֲנַת אֲנֹס לְחֲזִיב חֲבִירוֹ מִיָּהוּ רְאִיָּת הַרְשֵׁב"ש דְּאִמְרִי לוֹ וְלֹא לִבְנוֹ מְדַאֲמְרִינּוּ בְּפָרֵק הַמּוֹכֵר אֵת הַבֵּית בְּן לֹוי שְׁמֵכַר שְׁדֵהוּ לִישְׁרָאֵל וַא"ל ע"מ שְׁמַעְשֵׁר א' שְׁלֵי מַעְשֵׁר א' שְׁלוֹ וְאִם א"ל לִי וְלִיּוֹרְשֵׁי מֵת מַחְזִיר לִיּוֹרְשֵׁיו וְכו' אֶלְמָא כָּל שְׁלֵא אָמַר לִי וְלִיּוֹרְשֵׁי אִין לִיּוֹרְשֵׁי זְכוּת וְכֵן בִּנ"ד וְכֵן דְּנָתִי בְּפִנֵי א"א הַרְשֵׁב"ץ מְרֵאִיָּה זֹו וְהוֹדָה לְדָבְרֵי וְכוּלֵי עַיִן שָׁם לֹא מְקַרְעָא שְׁהָרִי כְּתַב הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבֵּי חֲלָק שְׁנֵי סִימָן ש"א וְנ"ל וְכָבֵר יִדְעַת שְׁכָל מַה שְׁזָכָה הַזּוֹכֵה בֵּין בְּמִתְנָה בֵּין בְּמִכְרָה זְכוּ אַחֲרֵיו יוֹרְשֵׁיו וְכו' אֲבָל יֵשׁ דְּבָרִים שְׁאִינֵם בְּאִים דְּרָף מִתְנָה וּמִכְרָה אֶלְמָא דְּרָף תִּנְאֵי וְכו' וְזֵהוּ שְׁנֵחֲלָקוּ בּוֹ רִשְׁב"ג וְרַבְּנָן וְכו' אֲבָל הָאוֹמֵר לְחֲבִירוֹ שְׁדָה זֹו נָתוּ לָךְ בְּמִתְנָה ע"מ שְׁתַּתֵּן לִי ר' זֹו וּמֵת רֵאוּ בְּנֵיו נֹוֹתְנִים לְאַחַר מִיתָה שְׁלֵא הֵיָתָה הַקְּפָדָה שְׁתַּתֵּן הוּא אֶלְמָא שְׁתַּתֵּנוּ לוֹ וְכו' וְכֵן מַה שְׁלֵא זָכָה בּוֹ הָאֵב בְּחֲזִיו לֹא זְכוּ בּוֹ בְּנֵיו אַחֲרֵיו כְּגוֹן הָאוֹמֵר שְׁדָה זֹו נָתוּנָה לָךְ בְּמִתְנָה ע"מ שְׁתַּתֵּן לִי בְּכָל שְׁנָה מְנָה הָרִי זֵה נֹוֹתֵן לוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו דְּתַתֵּן לִי קְאָמַר מֵת אִינוּ נֹוֹתֵן לִיּוֹרְשֵׁיו בְּשָׁנִים הַבְּאוֹת אַחֲרָיו אֲבָל כָּל מַה שְׁנֵתְחַזִּיב כָּל הַשָּׁנִים שְׁמַכְרוּ בְּחֲזִיו וְאִם מֵת הָאֵב וְלֹא קִבַּל בְּחֲזִיו נֹוֹתֵן הוּא לְבְּנָיו וְזֵה הוּא שְׁשִׁנְיוּ בְּבִרְיָתָ בְּפָרֵק הַמּוֹכֵר אֵת הַבֵּית גַּבִּי בֵּן לֹוי וְכוּלֵי עַכ"ל מִשְׁמַע דְּבִאוּמַר בַּע"מ שְׁתַּתֵּן לִי מְנָה בְּכָל שְׁנָה אִם מֵת אִינוּ נֹוֹתֵן לִיּוֹרְשֵׁיו אֶפְּלוּ לְמ"ד לִי וְלִיּוֹרְשֵׁיו מוֹדָה בְּהָא וְכֵן כ' בְּהִדְאָ בְּפָרֵק הַמּוֹכֵר אֵת הַבֵּית גַּבִּי בֵּן לֹוי הוּבָא בִּס' א"ז שָׁם וְנ"ל וַא"ל מ"מ פִּינּוֹן שְׁשִׁיָּרוּ לְמַעְשֵׁר וְזָכָה בּוֹ הוּא אִף יוֹרְשֵׁיו כֵּן דְּהָא לֹא קִבַּע זְמַן וְאִין לְדַחוּי וְלוֹמַי דְּאֶתְיָא כַּמ"ד לִי וְלֹא לִיּוֹרְשֵׁי וְי"ל דְּאֶפְּלוּ מ"ד גַּבִּי ע"מ שְׁתַּתֵּן לִי ר' זֹו לִי וְלִיּוֹרְשֵׁי הָקָא מוֹדָה דְּהָקָא שְׁאֲנֵי דְלֹא שְׁיִיר דְּבָר קְצוּב אֶלְמָא פִּירוֹת הַיּוֹצֵאִים בְּשְׁדָה שְׁנָה וְהָאוֹמֵר עַל מְנַת שְׁתַּתֵּן לִי מְנָה בְּכָל שְׁנָה לֹא הִתְנָה לוֹ וְלִיּוֹרְשֵׁיו אֶלְמָא לִימֵי חַיָּיו וְכו' עַיִן שָׁם הָרִי דְּאִפְּי מ"ד לִי וְלִיּוֹרְשֵׁי ה"ד בְּדָבָר קְצוּב אֲבָל בְּהֵיָא דְבֵן לֹוי לַכ"ע אֶמְרִינּוּ לִי וְלֹא לִיּוֹרְשֵׁי וְאִם כֵּן אִין רְאִיָּה דְּאֶמְרִינּוּ גַבִּי הִטְבָּה לִי וְלֹא לִיּוֹרְשֵׁי מִהֵיָא דְבֵן לֹוי וְכוּלֵי דְּהֵתֵם שְׁאֲנֵי דְּהָרִי דְּבָר שְׁאִינוּ קְצוּב אֲבָל בְּעֶלְמָא אִמָּא לִי וְלִיּוֹרְשֵׁי מִשְׁמַע גַּם רִשְׁב"ג שָׁם כְּתַב הַטַּעַם דְּלֹא זְכוּ בְּנֵיו אַחֲרָיו דְּכִינּוֹן דְּמִשׁוּי יְתוֹר לְשׁוֹן הוּא דְּאִמְרִי דְּשִׁייר מְקוּם מַעְשֵׁר דִּי לָנוּ דְּאֶהֱנֵי יְתוֹרָא לְמַה שְׁפִי דְּהִיָּנוּ לְעַצְמוֹ ע"ש וְגַם לְדַעַת הַרְמְב"ן נְמִי דְּכִמוֹ דְּמִשְׁיִיר לוֹ דְּבָר מְסוּנֵיִם זְכוּ יוֹרְשֵׁיו ה"נ מִתְחַזִּיב לְאַחַר דְּבָר מְסוּנֵיִם זְכוּ יוֹרְשֵׁיו שְׁהָרִי כַּת' הַרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּי סִימָן ש"א וְזֵה לְשׁוֹנוֹ וְהַטַּעֲנָה הַג' שְׁלֵא מְכָרָה לְאָה וְלֹא נִתְנָה דִּינָה אֶלְמָא לְרַחֵל כְּלוּמַר כָּל זְמַן שְׁתַּבְּנָה הֵיא בְּחֲזִיָּה אֲבָל לֹא שְׁיָבְנוּ הַבְּאִים מִפְּחָה לְפִי שְׁלֵא כְּתַב לָהּ וְלְבִאֵי מִפְּחָה גַּם זֹו טַעֲנָה

בטלה היא וכו' שפ"ל מה שזכה הזוכה בין במתנה בין במכירה וכו' יורשיו אחריו וכולי
ע"י שם ומהרח"ש בתשו' בס' פרח מטה אהרן ח"א סי' ח' כ' בא' שנתן לו רשות חבירו
לפתוח חלונות על רשותו וקנו מידו ומת דזכו יורשיו לפתוח הם החלונות דל"ד להיא
דברי זה גטיף על מנת שתתן לי ר' וזו דלרבנן אמרי' לי ולא ליורשי דשאני התם דא"ל
מסתמא בדוקא אתני משום דהוא צריך להו אכל מי שנתן מתנה לאחר בקנין ועדיין לא
הגיע ליד המקבל והיא ביד הנותן אף ע"פ שמת המקבל וכו' יורשיו במתנה דל"ל בהא
קפידא כדמשמ' מדברי הרשב"א בתשוב' טעם הדבר והספיק עמו הרב המחבר סי' ט'
דדבר המסויים וכו' בו יורשיו עש"ב וה' בית דוד סי' קנ"ד הק' עליו דמה ראיה
מהרשב"א אימא דהתם מיירי שכבר החזיק המקבל בשדה וזכה בו ולא נשאר רק התנאי
של מאתים וזו נדחק בלשון הרשב"א האומ' לחבירו שדה זו נתונה לה וכו' משמע
דמיירי שעדיין היא ביד הנותן ואין שם רק אמירה בעלמא ע"ש ואינו צריך דראיה
מהרח"ש היא דלא אמרינן לי ולא ליורשי אלא מטעם דמסתמא בדוקא אתני דהוא צריך
להו אכל הנותן מתנה לחבירו אפילו לא באה המתנה ליד המקבל וכו' יורשיו כמ"ש
הרשב"א בנותן מתנה על מנת שתתן לי ר' וזו ומת מקבל מתנה ולא קיים התנאי דבני
נותנים לו משו' דלא היתה הקפדה שיתן הוא אלא שיתנו לו דלא קפיד אלא על עצמו
דצריך לה ונהא נמי מתנה לאחר ומת המקבל וכו' יורשיו אחריו וכבר פתבתי דברי
הרשב"א בנותן רשות לחבירו לבנות ולהכביד על פותל ביתו דאפי' לא בנה בחייו וכו'
יורשיו לבנות אחריו דכל מה שזכה במתנה וכו' יורשיו אחריו ולא אמרי' לי ולא ליורשי
אלא בתנאי ונ"ל ראיה דהא קי"ל בסימן קכ"ה ס"ח ראובן שאמר לשמעון הולך מנה
ללוי שאני נותן לו מתנה והלך שמעון ליתנו ללוי ומצאו שמת אם בריא היה הנותן ומת
בחי המקבל יתן ליורשי המקבל דמצנה לקיים דברי המת וכו' ולפיכך פשמת בחיי
המקבל זכה בו המקבל והורישו לבניו וכו' אלמא אפי' לא זכה מן הדין אלא משו' מצנה
לקיים דברי המת ולא הגיע ליד המקבל וכו' יורשיו וכל שכן אם זכה בה בקנין מן הדין
דאפילו לא הגיע ליד המקבל פשיטא דזכו יורשיו אחריו ואם פ"נ ה"נ בהטבה שחייב
עצמו בדבר מסויים לחבירו א"ל דזכו יורשיו אחריו וכן ראיתי למהרח"ש ח"א סי' צ"ד
דמסתבר פ"נ ומהרי"ט סי' מ' פתב דלא אמרינן לי ולא ליורשי אלא לגבי תנאי שאינו
חייב ולא זכיה כגון האומר הרי זה גטיף ע"מ שתתן לי מאתים וזו דאינו חייב רצתה
אינה נותנת אלא שהוא תנאי מבטל הגט תדע מדאבעיא לן בפ' מי שאחזו אי נתינה בע"כ
שמה נתינה אי לא וא"א דחייבת ליתן פשיטא דהא קי"ל פירעון וזא וזא הני פירעון
והא דאמרי' בפרק מצות חליצה וכו' אבל בכל חייב דעלמ' שמתחייב אף במה שאינו
חייב אף על גב דאמ' אני מתחייב לה אם מת חייב ליתן לבניו ולא אמרי' לה ולא ליורשי
וכן אם מת המתחייב יורשיו פורעין עיי"ש ונהא נמי מקנה לחבירו קרקע בקנין
לכשיביא לו המעות א"ל דהוי פחייב וזכיה דאם מתחייב ליתן ליורשיו ולא אמרינן לה
ולא ליורשיה וכן אם מת המקנה חייבי' יורשיו וכ"כ הרדב"ז חלק שני סימן תקל"ב דזכו
היורשים דל"ל למוכר רצה לעשות טיבה זו ולא לבניו דהגע עצמך ראוב' שנתחייב
בקנין לשמעון במנה ומת שמעון מי לא יגבו יורשיו מנה זה ע"י שם: וראיתי לה' מנחת
יעקב בתשו' סי' ז' שכתב וז"ל ואם ירצה הבע"ד לחלוק דוקא אם מקנה המוכר תנאי
ע"מ שתחזיר לי אמרינן דלי ולא ליורשי משא"כ בנותן או מרצ' דבר טובה דאחריו

אָמרינו דלו וליורשיו קאָמר זַה אינו דאָדריב' דע"כ לא פליגי רש"י ג ורבנו דמ"ם דלי וליורשיו ומ"ס דלי ולא ליורשיו אלא במתנת עצמו דאמרינו בעין יפה התנה ולי וליורשיו קאָמר אַבל התנה טובה דאחרים אָמרי' דכ"ע מודו דלו ולא ליורשיו קאָמר וראייה לזה מה דאמרי' בפ' הפותב פתב לה נדר ושבועה אין לי עליה משביע הוא את יורשיה וכן הדין לענין נאמנות וכו' עש"ב וכן פסק מהרש"ך ח"ב סי' ל"ב במת המתחייב דאין יורשיו חייב להחזיר הקרקע למוכר דאמרינו לי ולא ליורשיו ומה"ט אָמרינו בפ' הפותב גבי נדר ושבועה אין לי עליה וכולי אַבל יורשיו משביעין אותה וכולי ע"ש ולא ראו מ"ש הרשב"א ח"ב סימן ש"א וז"ל והטענה הג' שטען שלא מכרה לאה ולא נתנה דינה אלא לרחל פלומר כל זמן שתבנה היא בחייה אַבל לא מה שיבנו הבאים מפחה לפי שלא פתב לה ולבאים מפחה גם זה טענה בטלה היא שהיא רצה לדמותה לאותה ששנינו בפ' הפותב נדר ושבועה אין לי עליה אינו יכול להשביעה אַבל הוא משביע את יורשיה ואף הבאים ברשותה וכולי וזה אינו פלום וכולי שכל מה שזכה הזוכה בין במתנה בין במכירה זכו אחריו יורשיו וכולי אַבל דרף תנאי או דרף אַמנה שאדם בוטח ומאמין ומפקיד אצל א' ואין מאמין ומפקי' אצל א' ובעניניו אלו אין לו' מה שעוש' עם האב עושה עם הבן וזה היא משנתנו דפ' הפותב שאם האמינה האשה שהיא בחזקת נאמנת אצלו לא האמין את יורשיה ולא הבאים מפחה שאינן נאמני' ובדוקי' אצלו בדבר זה וכן מי שהפקיד וכולי ע"ש הרי שפתב דכל מה שזוכה במתנה זוכה אחריו יורשיו אַבל נאמנות לא אָמרי' הכי דאי האמין לזה בדוק אצלו לא האמין לאחר שאינו בדוק אצלו כמו במפקיד ומהר"י עיינאש בס' בני יהודה סימן ע"ט כ' על ראובן שהשפיר חנות לשמעון למשך עשר שנים ודר בה שמעון שנה א' ומת נראה דלא אָמרי' לי ולא ליורשיו אלא בתנאי אַבל בדבר שאינו תנאי נדאי פשהקנה לו בין לו בין ליורשיו והדתנו כ' לה נדר ושבועה אין לי עליה וכו' דליכא תנאי ואפ"ה משביע ליורשיה או יורשיו משביעין אותה התם נמי פעין תנאי דמן הדין חייבת שבועה והוא בא לפוטר מה שום תיבת נשואין הוי פאלו התנית' עליו ע"מ שלא תשבע לו ואין לה אלא מה שפי' עיין שם וגם הוא לא ראה דברי הרשב"א דס"ל מי שזכה הוא זכו יורשיו אחריו דוקא בתנאי הוא דאמרי' לי ולא ליורשיו ומתני' דפ' הפותב שאני דדרף אַמנה היא דלא האמין אלא לאשה שהיא נאמנת אצלו ואין יורשיה נאמנים אצלו ולא משום דתנאי ואם פן ה"נ בשכירות דזכיה הוא ולא תנאי נדאי דזכו יורשיו אחריו: כ"א פתב הרשב"א בתשו' סימן אלה ובח"ב סימן רס"א בנומת מתנה ע"מ להחזיר לי דלמ"ד בע"מ שתתן לי נותן ליורשיו דלי וליורשיו משמע ה"נ מחזיר ליורשיו וכתב ה' כנה"ג בסימן זה ובתשובות ר"ז נראה מדבריו דס"ל דהלקה פרב"ג דאם לא פן מה צריך לומר ולמ"ד וכו' פינון דאין הלקה פן ויש לתמוה דבתשו' הרשב"א שהביא מרן הב"י סי' זה מבואר דפסק פרבנון ע"ש וה' משאת משה בשניות סימן י"ט פתב דלא דייקי' דלי ולא ליורשיו אלא לגבי גט דלצעורה קא מכנון אַבל לגבי הטבה דלהנאת מוכר הוי לא כמ"ש המבי"ט והוכיח פן מתשו' הרשב"א זו דבמתנה ע"מ להחזיר פינון דהתנאי הוי להנאת הנותן לו וליורשיו קאָמר עש"ב וליתא דבעל התרומו' סוף שער ב' כ' דמתנה ע"מ להחזיר אם מת הנותן מחזיר המקבל ליורשיו אם אָמר לי אַבל אם אָמר לי משמע לי ולא ליורשיו פדאית' בפ' מי שאחזו ולא קיים התנאי ע"ש אלא אפי' התנאי להנאת הנותן אָמרי' לי ולא ליורשיו וכן הרשב"א שכ' ולמ"ד וכו'

משמע דלמ"ד ה"הם לי ולא ליו"רשי ה"נ דכונותה כמ"ש ה' כנה"ג וה' משנה למלך פ"ג מה' זכיה הביא דברי בעה"ת וגמגם דשאני ה"הם דמלת לי מיו"רת דהו"ל למימר ע"מ שיתני אבל הכא דלי דהא ראוי לי קאמר מנ"ל לטפוני לי ולא ליו"רשי נמי ע"ש ולפי מה שכתבין ה' משאת משה דאפשר דהרשב"א לא מטעמיה דהמבי"ט אלא דלגבי מתנה ע"מ להחזיר לא דייקני' לי ולא ליו"רשי משום דלי איצטריך דראוי לי קאמר אבל ל' הרשב"א משמע דלמ"ד ה"הם לי ולא ליו"רשי משמע דה"נ במתנה ע"מ להחזיר וכן הבין ה' משנה למלך שם דברי הרשב"א כבעל התרומות ע"ש: כ"ב אם אמר ליה ולבני ביתו הוי לאפוקי פחו דבני ביתו יורשיו כמ"ש התוס' בפ"ב דגיטין גבי על מנת שלא תלכי לבית אביך וכו' מהר"י וניל סי' ע"ש ואם אשתו בכלל בני ביתו זה מחלוקת רש"י והתו' בברכות דף כ"ד בד"ה והתניא וכו' ובספ' ערך השלחן א"ח סימן רצ"ו הוכחתי דאשתו בכלל בני ביתו וכן כת' הפר"ח שם מהירושלמי ע"ש: כ"ג שני שותפין בתזקה וא' מהם מכר חלקו לחבירו ע"מ שלא יוציאנו מן הבית כ' רבי' בצלאל בתשובו' סימן ל"ד באחד ששכר בית מהגוי בתנאי שלא יקבל עליו תוספת ושללא יוציאנו ממנו בע"כ ונ"ל מיהו נדאי דלראובן עצמו הדין פן מיהו השתא דמת א"ל דלא התנה פן עם השוכר עצמו בעודו קיים ולא ליו"רשיו תדע שכתב הריב"ש סימן רנ"ז ונ"ל פל מי שמוכר או נותן לאחר ומשייר במקירתו או במתנתו אינה דבר לעצמו אם משייר דבר ידוע ומסויים כגון שנתן שדה ושייר אילנות וכו' בכגון זה יורשיו כמוהו וכולי (אמר המגיה עד כאן מצאתי): כ"ד כתב מהרש"ך ח"ד סימן ל"ב על שטר הטב' שנתחייב ראובן לשמעון לחזור ולמכר' לו הקרקע ואחר מיתת שמעון קרע האפטרופוס השט' דאינו חייב כמו דשורף שטרן של חבירו דאפשר שלא היה כתו' בשטר לשמעון ולבאי פחו אלא נתחייב לחזן' ולמכר' לשמ' וא"כ לא נתחייב למכור אלא לשמעון ולא ליו"רשיו דקי"ל כת"ק דלי ולא ליו"רשי פיון שהוא ספק אם כתוב בשטר שנתחייב לו ולבאי פחו פטור האפטרופוס דאין מוציאין ממון מספק עיין שם ואיברא שכן מבואר בסימן שפ"ו דשורף שטרותיו של חבירו אם לא יודע מה היה כתוב בשטר פטור אבל בנדון דידן דפלוגתא דרבנות' היא אם לי ולא ליו"רשי בשטר הטבה באנו למחלוקת האחרונים אי בספק ספיקא מוציאין מיד המוחזק הכא דהוי ס' ספיק' שמא כתוב בשטר לו ולבאי פחו ואם תמצי לומר שלא היה כתוב אלא נתחייב לשמעון שמא הלכה פהריטב"א ורבנותיו דהכא אמרי' לי ואפילו ליו"רשיו ולדעת מהריב"ל והנמשכים אחריו מוציאין מיד המוחזק בספק ספיקא וכן דעת מהרש"ך עצמו בתשו' אחרות ועיין בהכנה"ג סימן כ"ה הגהב"י אות ע"ה: כ"ה כתב הרמ"ה בתשוב' סימן רמ"ב על ראובן שנתן מתנה לשמעון על תנאי שיתן ללוי מאתים זהובים ומת שמעון ונ"ל ואפ' לא קצב זמן ראו' לאותם התנאים אלא שתלה קיומם בשמעון בצונאתו ע"מ שיתן שמעון כף וכף או שיעשה כף וכף ולא יספיק קיום אותו באחר אחר מותו וכו' ואפ' שיהא הבא מכח שמ' באותו ממון רוצה לומר מי שקנה או שירש ממנו אינו נכנס במקומו בקיום אותו תנאי כמו שאלו אמר ראובן ע"מ שיתן שמעון ר' זהובי' ללוי ומת לוי קודם שיתנם לו לא היה נכנס נתינת' לבני לוי במקום נתינתם ללוי כמו שיתבאר ממ"ש הרי זה גטיף ע"מ שתתן מאתים זוז וכו' ונהלכה פריבן שאמרו לי ולא ליו"רשי וכן נאמר ג"כ במה שהתנה בזאת הצנאה על מנת שיתן שמעון או שיעשה שמ' ונאמר ששמעון ולא הבאים מפחו וכו' עכ"ל מבו' דס"ל דאפילו בתנאי שיתן לאחרים

אמר לי ולא לירשי אתה ולא לירשיה וה' מח"א הלכות זכיה ומתנה סימן כ"ב כ' דאם התנה על מנת שיתן לפ' ר' וזו ומת המקבל גם הרשב"א מודה לרנוח' מכונן וכינון שמת לא אצטרף וכ"כ המרדכי בפרק מי שאחזו עינין שם והלוקח נמי הוי פירוש ומהר"א די בוטון בספ' לחם רב סימן קמ"א פתב דאף על גב דאמרין לי ולא לירשי אפטר דהלוקח מירש הוי פהוא עצמו שהוא שלוחו ושלוחו פמותו עינין שם ובדברי הרמ"ה מבואר דגם מי שקנה ממנו אינו נכנס במקום בקיום התנאי וכן מצאתי להראנ"ח ת"א סימן פ"ח על שטר שכתוב בו שנתתי לו רשות להשתמש בחדר לכל הצריף לו וכו' אמנם אם ימכרה או ישפירנה לאחר אין לשוכר ולא לקונה רשות להשתמש בחדר וכתב וז"ל אם באנו לדון מדאיצטרף למעט המכירה לאחר ש"מ שהירושף של הירוש בכלל הזכות וכו' דאין לומר מכירה איצטרף' להו דעדיפא טפי מהירושף שהקונה בא מפת המוכר והוי כשלוחו שהרי הריב"ש פשבא לידון על המוכר דן ק"ו מהירוש וכו' משמע דירוש עדיף וכו' אמנם יש מי שחולק בזה מהר"י וניל בתשו' סי' יו"ד פתב וכו' שלדידיה מחר עדיף מירושף שלא פסברת הריב"ש וכולי אלא שאין זה מוכרח מדברי ה' וכו' עי' שם באורף הרי דירוש עדיף ממוכר וגם מהר"י וניל אפילו נימא דסבירא ליה דמחר עדיף מירושף אפטר דמודה דאמרין לי ולא לירשי ולא ללוקח דלי דוקא משמע ותמהני דהא קנימא לן דרשות יורש אינו פרשות לוקח כדאמר' בסוף פ' הגזל עצים לענין מעשר דלוקח ומקבל מתנה פטור אבל יורש חייב דלא חשיב שינוי רשות וכאלו הם ביד האב דמי וכן פסק הרמב"ם וכן קי"ל בסוף סימן שנ"ג וסימן שס"א לענין גזל דלא מקרי שינוי רשות אלא במוכר ונותן אבל אם מת והורישו לבניו לא דרשות יורש לאו פרשות לוקח וכן לענין אם לא כת' הלנה למנה דאקני וקנה ומכר אינו טורף מלקוחות אבל אם קנה והוריש גובה משו' דרשות יורש פרשו' לנה דברא פרעא דאבנה פמבואר בסי' קי"א עינין שם בהסמ"ע סקל"א אלמא יורש פהוא עצמו דמי ועדיף מלוקח וכינון דאמר' לי ולא לירשי כ"ש דממעטי' לוקח דרשות אחר הוא וכן גבי עבד עברי שאם מת האדון והניח בן עובד הבן אבל אם לא הניח בן אינו עובד לא את הבת ולא את האח כמו שפסק הרמב"ם ספ"ב מהלכות עבדים וכת' מרן הכ"מ בשם רלב"ג בפ' משפטים דמתבאר מזה שאין האדון שליט למפור עבדו או לתתו לאחר עינין שם הרי דלוקח ומקבל מתנה גרע מבן והוי פשאר יורשים ואם בן אף שכ' מהראנ"ח סי' ס"ו וסי' פ"ח דלא פליגי רבנן אלא דוקא בשאר יורשי' אבל בבן דכרעא דאבנה הוא לכ"ע לי ואפילו לירשי קאמר עינין שם הכא נמי אמרין לי ולא ללוקח ומקבל מתנה וכל שכן למאי דקי"ל דאמרין לי ולא לירשי אפי' לגבי בנו דנדאי אמרי' הכי לגבי לוקח דהא גבי עבד לא ממעטי' בנו וממעטי' שאר יורשים ולוקח וכה"ג תנן בפ' הכותב נדר ושבועה אין לי עליה משביע את יורשיה ואת הבאי ברשותה דהיינו לוקח עינין שם אבל מה שפובר הרמ"ה התם דגם בתנאי שיתן לאחר אמרי' לי ולא לירשי אתה ולא לירשיה הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י סי' ר"ז פתב דרבנן דאמרי בע"מ שיתן לי לי ולא לירשי היינו משום דמסתמא בדוקא אתני דהוא צריף לו אבל האומר לחבירו שדה זו נתונה לך במתנה על מנת שיתן לי ר' וזו ומת בניו נותני' לו לאחר מותו שלא היתה הקפדה שיתן הוא אלא שיתנו לו עכ"ל ונראה דמחלק בין מת הנותן למת המקבל דהמתנה אינו מקפיד שיתן לו המקבל עצמו אלא מקפיד שיתנו לו הפעות ולי ולא לירשי אמרי' אתה ולא לירשיה

לא אָמַרְי וְלֹא נִתְקַיְיַם הַתְּנַאי כְּשֶׁנִּזְמַן הַמְּקַבֵּל לְיִוְרְשֵׁי הַנּוֹתֵן אֲבָל כְּשֶׁמֵּת הַמְּקַבֵּל וְנִתְּנָה יוֹרְשָׁיו הַמְּמֹון לְנֻתְוֵן נִתְקַיְיַם הַתְּנַאי וְכֵן הֵבִין הַרֵב בֵּית דִּין סִימָן קכ"ד עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן הוּא חוֹלֵק עַל הַרְמ"ה בְּחֻדָּא דְלֹא אָמַרְי אַתָּה וְלֹא לְיִוְרְשֵׁי אֲבָל בְּלִי וְלֹא לְיִוְרְשֵׁי אֲפָשֶׁר דְּאִפִּילוּ בְּתַנַּאי שְׂיִתָּן לְאַחַר אָמַרְיִנּוּ דְּדוֹקָא קְתָנִי שְׂיִתָּן לוֹ דְּהוּא צָרִיף אֲבָל רְאִיתִי לְהַרְבֵּ פָּרִם שְׁלֵמָה סִימָן ס"ט שְׁכַת' תְּשׁו' מְהֵרָם סִימָן קל"ו דְּדוֹקָא לְגַבֵּי נְפִשְׁיָהּ הַקְפִּיד אָמַרְיִנּוּ לִי וְלֹא לְיִוְרְשֵׁי מִשְׁא"כ כְּשֶׁהַתְּנַאי הוּא לִיתָן לְאַחַרְיָ אִפִּי' לְבָנָיו אוֹ לְבָנוֹתָיו וְזֶה נֵר' דַּעַת הַרְשָׁבָ"א דְּדוֹק' לְגַבֵּי נְפִשְׁיָהּ קְפִיד וּמִתְּנִי בְּדוֹק' שְׂיִתָּנוּ לוֹ וְלֹא לְיִוְרְשֵׁי אֲבָל כְּשֶׁמִּתְּנָה לִיתָן לְאַחַרִּים לֹא קְפִיד ע"ש וְא"כ הַרְמ"ה פְּלִיג עַל מְהֵרָם וְהַרְשָׁבָ"א וּמְהֵרָ"י עֵינֵי אִשׁ בְּס' בְּנֵי יְהוּדָה סִימָן ע"ט פִּי' דְּבָרֵי הַרְשָׁבָ"א בַּע"א וְאִינוּ נֹחַ לִי: כ"ו כְּתַב מִהַרְאנ"ח ס' ס"ו וְס' פ"ח דַּה"ד בְּשֵׁא' יוֹרְשִׁים אֲבָל בְּבִן לְכ"ע דְּלִי וְנָפִי' לְיִוְרְשֵׁי קְאָמַר דְּבָרָא פְּרַעַא דְּאַבְוָה וְא"ל דַּה"ה בֵּן הַבֵּן דְּבָנֵי בָנִים הָרִי הֵם כְּבָנִים וְזֶה נִכּוֹן אֲלֵא שְׁלֵא פִי' הַגְּדוּלִים עֵינֵי"ש וּבִפ"ז תָּנַן גַּבֵּי שְׂדֵה אַחְזוּזָה הַקְדִּישָׁה וּגְאָלָהּ אֵינָה יוֹצֵאָה מִיָּדוּ בִּיבֹבֵל גְּאָלָהּ בְּנוֹ יוֹצֵאָה לְאָבִיו וְכו' וְתַנָּא לְאִישׁ אַחַר לְאִישׁ וְלֹא לְבִן א"א לְאַחַר וְלֹא לְבִן אוֹ אִינוּ לְאַח' וְלֹא לְאַחַ כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר אִישׁ הָרִי אַח אָמַר הָא מָה אֲנִי מְקַיְיַם לְאַחַר וְלֹא לְבִן וּמָה רְאִיתָ לְרַבּוֹת אֶת הַבֵּן וְלְהוֹצִיא אֶת הָאֵחַ מִרְבָּה אֲנִי אֶת הַבֵּן שְׁפָן קָם תַּחַת אָבִיו לְיִיעֻדָּה וְלַע"ע וְכו' וּמִסְקִי דְּבַת כְּאַחַר דְּמִי' וְכֵן פִּסְק הַרְמַב"ם בִּפ"ד מִהֲלָכוֹ עֶרְכִין עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָּא הַבֵּן בְּמִקּוּם אָב וְלֹא הַבַּת וְנִפְּלוּ הִיא יוֹרְשַׁת אֲבָל הָא לִיתָא דְּבַפ"ק דְּקִידוּשִׁין דִּי"ז תַּנָּא וְעַבְדָּהּ שֵׁשׁ שָׁנִים לָהּ וְלֹא לְיִוְרְשֵׁי א"א לָהּ וְלֹא לְבִן כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹוד הָרִי לְבִן אָמַר וְכוּלֵי אֲלֵמָּא אִי לָאו רַבּוּיָא לָהּ וְלֹא לְבִן מִשְׁמַע וּגַבֵּי נִרְצַע וְנִמְכָּר לְגוֹי מִמַּעֲטִי אֲפִילוּ בֵּן ע"ש אֲבָל רְאִיתִי לְמַהֲרִימ"ט שָׁם שֵׁשׁ וְז"ל וְדָרְשׁוּ בְּסַפְרֵי וְהִנֵּה לָהּ עֶבֶד עוֹלָם עוֹלָמוֹ שֶׁל יוֹבֵל מִכָּאן אַתָּה אוֹמֵר ע"ע עוֹבֵד אֶת הַבֵּן וְאִינוּ עוֹבֵד אֶת הַבַּת נִרְצַע אִינוּ עוֹבֵד לֹא אֶת הַבֵּן וְלֹא אֶת הַבַּת וּמִלָּה דְּרִישׁ לָהּ וְלֹא לְבִן וְהָא יִלְיָף מִן עוֹבְדוֹ וְלֹא אֶת הַבֵּן וְנִרְאָה דְּתַרְנוּנֵיהּ צָרִיכֵי דְּאִי לֹא כְּתִיב אֲלֵא חַד מְנִיְהוּ הָא' וְלֹא לְיִוְרְשֵׁי אֶף עַל גַּב דְּגַבֵּי ע"ע אִי לָאו דְּדָרְשִׁי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹוד דְּמִשְׁמַע עוֹבֵד אֶת הַבֵּן הֵנָּה דְּרִישִׁי וְעַבְדָּהּ לְגַמְרֵי לָהּ וְלֹא לְבִן נְדָאֵי בְּלֵא גִילּוּי הָכִי מִשְׁמַע לָהּ וְלֹא לְאַחַרְיָ ל"ש בֵּן וְל"ש בַּת אֲבָל לְבַתֵּר דְּגִלִּי לָן קָרָא אֲדַלְעַנְנָן עֲבוּדָה חֲלָק הַכְּתוּב בֵּין הַבֵּן לְשָׂאָר יוֹרְשִׁין כִּי מִיעֵט רַחֲמָנָא בְּנִרְצַע וְעַבְדוֹ לֹא מִמַּעֲטִי אֲלֵא בַת דְּוִקָא וְכו' לְכָף אִיְצָטְרִיף קָרָא אַחַרְיָא דְּכְתִיב וְהִנֵּה לָהּ עֶבֶד עוֹלָם לָהּ וְלֹא לְבִן וְכו' ע"ש אִם כֵּן א"ל דְּגַבֵּי ע"ע לֹא צָרִיף קָרָא לְרַבּוֹת הַבֵּן אֲלֵא מִשּׁוּם דְּהִנֵּה יִלְפִינוּ מֵאַמָּה הַעֲבָרָה בְּהִיקָשָׁא וּמִנִּרְצַע דְּכְתִיבֵי תִרִי קָרָאֵי לְמַעַט אִפִּי' בֵּן אֲבָל בְּעֵלְמָא לֹא מִמַּעֲטִי אֲלֵא שְׂאָר יוֹרְשִׁים וְהָא נְמִי לְכ"ע אָמַרְיִנּוּ לִי וְנָפִי' לְיִוְרְשֵׁי בְּבִן וְנָפִי' בְּבִן הַבֵּן וְכוּן בְּעֶבֶד עֲבָרֵי לֹא מִמַּעֲטִי בֵּן הַבֵּן אֲלֵא דְּוִקָא בַת וְשְׂאָר יוֹרְשִׁים אֲבָל הָא לִיתָא דָּאִם כֵּן נִמְכָּר לְגוֹי דִּילְפִי מִן חֲשֵׁב עִם כּוֹנְהוּ דְּאִינוּ עוֹבֵד אִפִּי' הַבֵּן מִנ"ל אִימָא דְּלֹא מִמַּעֲטִי אֲלֵא שְׂאָר יוֹרְשִׁי וְשׁוֹב רְאִיתִי לֵה' כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה בְּתִשּׁו' חִי"ד סִימָן רכ"ז שְׁכַת' דְּעֶבֶד עֲבָרֵי עוֹבֵד אֶת הַבֵּן דְּוִקָא וְלֹא בֵּן הַבֵּן דְּהָרִי הַבַּת יוֹרְשַׁת בְּמִקּוּם שְׂאִין בֵּן וְהָאֵחַ בְּמִקּוּם שְׂאִין בָּנִים וְאִין עֶבֶד עֲבָרֵי עוֹבְדֵם דְּגוֹזִירַת הַכְּתוּב דְּוִקָא לְבִן ע"ש: כ"ז אִם אָמַר מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם מִשְׁמַע אִפִּי' לְיִוְרְשֵׁי כְּדְמוּכַח מִתְּשׁו' הָרָא"ש שְׁהִבִּיא הַטּוֹר סִימָן רמ"ח וְכֵן הַסְּפִים הָרַב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן ל"א דְּקִי"ז ע"ד וְדָחָה דְּבָרֵי הָרַב פּמ"א עֵינֵן שָׁם וְכֵן מְבֹאָר בְּתִשּׁו' מִהַרְש"ךְ חֲלָק ב' ס' פ"ה שְׁבִסוּף ע"ש וְעִי' בְּמַהֲרָאד"ב ס' צ"א

והרב קהלת יעקב דקמ"ט כ' דמדברי הרמב"ם בפרק ו' מהלכות מעשר נראה דל' לעולם אין יורשים בכלל וכן יש ללמוד מתשו' הרא"ש שהביא מרן סי' זה עינין שם באנרף כ"ח פתב הרשב"ש סי' י"ב וזה לשונו ועוד מטעם אחר דאמרינן וכו' וזה פינן שמוציא בה תוספת על הסף הראשון אינו מוכרח למפור לו עי' שם ודבריו תמוהים דה"ד באומר פשאמפור וכו' פמבוא' בסי' ר"ו עינין שם אבל בהטבה פשהיה לו מעות יחזירנה לו ודאי דחייב למפור לו אפילו מצא ביותר: כ"ט דין י"א קנה זה הערבון וכולי אבל ראב"ן בתשו' סי' ה' פסק דלא קנה הערבון אא"כ א"ל מעכשיו עינין שם וכן פתב ה' חוקות הדייני' סימן ק' שפן דעת הרי"ף ורש"י והרמב"ן ומורי וכן עיקר עינין שם: ל' הרב משפט צדק חלק ב' סי' ע"ט גבי אסמכתא להקדש הביא תשו' מהרש"ך ומהרשד"ם שכת' דכינן דאיפא פלוגת' אם יש אסמכתא להקדש לא מפקי' ממונא וכו' ע"ז וז"ל ונאמר דלא כ' מהרשד"ם ומהרש"ך אלא פשאותו שהעמיסו עליו הקנס הוא מוחז' וצריף להוציא מידו ונדאי אחר דאיפא פלוגת' דרבנותא יכול המוחזק לומר קיימא לן פהפוסקים המסייעי' אותו וכולי ודייק ל' מהרשד"ם שפתב להוציא ממון אבל בנ"ד שהיו הנכסים ביד שלישי מופקדים ושעבדם לקנס וכשפא הגזבר לתפוע הוציאום הב"ד מיד השליש א"כ שמעון אינו מוחזק בהם פדי שנוכל לומר קיימ' לן ונדאי שאף מהרשד"ם ומהרש"ך יודו דנכה ההקדש פסברת הפוסקים פן דהוי רוב בגין וכולי עינין שם הרי דס"ל אין בעל הנכסים יכול לומר קי"ל פשהם ביד שלישי דלא מיקרי מוחזק ונהביאו הרב פנסת הגדולה פסימן כ"ה הגב"י אות י"ז עי' שם ונר' דבספק שקול מודה דאפילו הנכסים ביד שלישי מוקמינן להו בחזקת מרא קמא כמ"ש לעיל בסי' י"א ולא אמר הרב אלא לענין שאינו יכול לומר קי"ל נגד רוב הפוסקי' אלא דנאק פשהו מוחזק ממש אבל פשהנכסי' ביד שלישי לא אמרי' מוחזק גמור וכה"ג כת' ה' משפט צדק עצמו בח"ב סימן כ"ז דרשב"ם דסבירא ליה דבספק פלוגתא מוקמינן הקרקע ביד המוחזק בו ה"ד בספק שקול אבל אם הרוב מסייעי' למרא קמא מודו דמוקמי' ליה בחזק' מרא קמא עינין שם ומהרח"א בס' בני חיי בי"ד סימן רנ"ח דף נ"ט ע"ד כ' שפנעלם מהרב משפט צדק תשוב' הרשב"א סימן תרנ"ו בא' שהפקיד נכסים שהקדיש ביד שני אנשים שיזכו בשביל ההקדש פתב וז"ל ואם נסתפק אם דעתו לחזור או לא מסתברא שהולכים בו להקל אצל היורש לפי שהמון בחזק' בעליו והיורשי' כבעלי' דממילא הם יורשים וזה לא הקדיש אלא בתנאי והעניני' שאומרי' שנתקיים התנאי עליהם להביא ראיה וכולי ואע"פ שהוא ספק הקדש וכולי פל' שהוא ספק בתחילתו אם חל אם לאו ויש חזקת ממון פנגדו אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה וכו' הרי אפי' הנכסי' שנפל בהם הספק הם ביד שלישי פינן שהמון בחזק' בעליו אפוקי מניה הוא והולכי' בספקו להקל עינין שם ולק"מ דבספק שקול פשיט' דאפי' הנכסי' ביד אחר מוקמי' להו בחזקת מרא קמא פדמוכח בהדיא בפרק השואל גבי המחליף פרה בחמור וכו' ובדברי התוס' בכתרא דף ל"ג עמוד שני בד"ה ואי וכולי שפתבו לעיל בס' י"א דאפילו התופס נתנם ביד שלישי מוקמינן בחזקת מרא קמא פינן דעכשיו אינם בידו ולא אמר ה' אלא לענין קי"ל: ל"א פתב הרב פני משה ח"א סי' צ"א גבי פריא שהקנה לבנו עובר מטלטלי' והם ביד שלישי פינן דפלוגת' דרבנות' היא אפשר דהוי פממון המוטל בספק וחולקין ע"ש וזה הפך דברי הרמ"ה (א"ה עכ"מ והשאר קרוע ונר' לי שהם דברי הרמ"ה בתשו' שהביאם רבינו המחבר לעיל סעיף י"א שפתב דאם מוחזים ביד שלישי

שָׂאִין א' מִהֶם מוֹחֲזֵק מוֹקְמִי לְהוּ בְּחֻזְק' מֵרָא קמ' עֵינִין שָׁם וְאַחַר כֵּן כַּת' וְעֵינִין בְּתִשׁוּבָה
דְּבָרֵי אֲמַת) וְעֵינִין בְּתִשׁוּבָה דְּבָרֵי אֲמַת סִימָן יו"ד דל"ח וְנִרְאָה דלכ"ע הֵכָא אִם טַעֲנָן שְׁלֵא
א"ל אִם אֲנִי חוֹזֵר עֲרֻבּוֹנֵי מַחֲוִיל לֵךְ נִשְׁבַּע שְׁלֵא א"ל פֶּן וְנוֹטֵל עֲרֻבּוֹנוֹ מִיַּד הַשְּׁלִישׁ דְּהוּא
מוֹחֲזֵק דְּאִפִּי לְמֵאן דְּאָמַר דְּדִינּוּ פְּמֻמּוֹן הַמְּוֹטֵל בְּסִפְקָא דְּחֻלְקֵי הַיְיָנוּ מִשׁוּ דְּנֻדְאֵי יִצְאָה
מִרְשׁוֹת הַנּוֹתָן אֲבָל הֵכָא וְכוּלֵי (א"ה עַד פֶּאן מְצִאתִי וְהִשְׁאָר קְרוּעַ וְאַח"כ כַּת' וְכוּ הַסְּפִי)
וְכוּ הַסְּפִי מְהֵרָ"ש בֶּן חֲסוֹן בְּסִפְרָא בֵּית שְׁלֵמָה סִימָן ר' דְּדוֹקָא אִם תְּפִס הַמְּקַבֵּל הָוִי תְּפִיסָה
וְלֹא תְּפִיסַת הַשְּׁלִישׁ אִפִּי א"ל שְׁיִזְכָּה בְּעֵדוֹ עֵינִין שָׁם: ל"ב דִּין י"ג לֹא גָמַר וְהִקְנָה וְכוּלֵי
הֶרְמֵב"ם ב"ד מֵהִלְכוֹת חֲמִיץ פֶּתַח וְזֶה לְשׁוֹנוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִרְהִין חֲמִצּוֹ אֲצֵל הַגּוֹי אִם אָמַר
לוֹ אִם לֹא הִבְאֵתִי לֵךְ מְעוֹת מִפֶּאן וְעַד יוֹם פְּלוּנֵי קִנְיָה חֲמִיץ זֶה מְעַכְשָׁיו וְהֵר"ז בְּרִשׁוֹת הַגּוֹי
וְאוֹתוֹ הַחֲמִיץ מוֹתֵר לְאַחַר הַפְּסָח וְהוּא שְׁיִהְיֶה זְמַן שְׁקִבְעַע לוֹ קוֹדֵם הַפְּסָח וְאִם לֹא א"ל
קִנְיָה מְעַכְשָׁיו וְכוּ וְהֵרָאב"ד פֶּתַח דְּאִם הִגִּיעַ זְמַנוֹ קוֹדֵם הַפְּסָח אֲפִילוּ לֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו
קִנְיָו שָׂאִין דִּין הָאֲסֻמְכָת' לְגוֹי וְכוּ הַמ"מ שֶׁהֵרָאב"ד סְבִירָא לֵיה שְׁיִישׁ אֲסֻמְכָתָא בְּמִשְׁכּוֹן
כַּמ"ש ב"פ י"א מֵהִלְכוֹת מְכִירָה אֲלֵא דְּבִגּוֹי קוֹנֵה דְּאִין בּוֹ דִּין אֲסֻמְכָת' וְהֶרְמֵב"ם סְבִירָא לֵיה
לְהַפֵּךְ שָׂאִין דִּין אֲסֻמְכָתָא בְּמִשְׁכּוֹן אֲבָל גּוֹי מִיִּשְׂרָאֵל אֵינּוּ קוֹנֵה ע"ש וְהֵר"ן ב"פ כ"ש גְּבִי
גּוֹי שֶׁהִלְנָה לְיִשְׂרָאֵל עַל חֲמִצּוֹ כ' דְּהָא דְּאִיִּצְטְרִיךְ לְאִיקוּמֵי בְּדִא"ל מְעַכְשָׁיו מִשׁוּם דְּהִזְמִן
לְאַחַר הַפְּסָח דְּאִם הִגִּיעַ הַזְּמַן קוֹדֵם הַפְּסָח אֵין צ"ל מְעַכְשָׁיו דְּבְמִשְׁכּוֹן לִיכָא דִּין אֲסֻמְכָת'
מִשׁוּ דְּב"ח קוֹנֵה מִשְׁכּוֹן עֵינִין שָׁם הֵרִי דס"ל פְּדַעַת הֶרְמֵב"ם דְּאִין דִּין אֲסֻמְכָת' בְּמִשְׁכּוֹן
אֲבָל גּוֹי אֵינּוּ קוֹנֵה וְנֵר' דְּלַדְע' הֵרָאב"ד יִשְׂרָאֵל שְׁנַעֲשֶׂה עֲרַב לְגוֹי בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל אֲפִילוּ
שְׁלֵא בִשְׁע' מִתֵּן מְעוֹת נִשְׁתַּעֲבַד דְּהָא אֵין צְרִיךְ קִנְיָן אֲלֵא מִשׁוּם דְּעֲרַבּוֹת אֲסֻמְכָת' הוּא
וְא"כ בְּגוֹי דְּלִיכָא אֲסֻמְכָתָא נִשְׁתַּעֲבַד בְּלֹא קִנְיָן וְכַל שְׁפִן דְּעֲרַבּוֹת דְּלִיכָא בּוֹ אֲסֻמְכָת'
גְּמוּרָה אֲבָל לְדַעַת הֶרְמֵב"ם שְׁיִישׁ אֲסֻמְכָתָא בְּגוֹי לְמֵאֵי דְּקִיִּימָא לֵן דְּגוֹי קוֹנֵה בְּחִלְפִין הֵכָא
נְמִי עֲרַב לְגוֹי שְׁלֵא בְּשַׁעַת מִתֵּן מְעוֹת ב"ק"ס נִשְׁתַּעֲבַד וְהוּא שְׁקִנְיָה הַגּוֹי וְלֹא הַעֲדִים דְּאִין
שְׁלִיחוֹת לְגוֹי פְּמֻבְּוֹרָא בְּסִימָן קכ"ג ס"ד אֲבָל אִם נֹאמַר דְּאִין הַגּוֹי קוֹנֵה בְּחִלְפִין לֹא
שְׁיִיךְ עֲרַבּוֹת לְגוֹי שְׁלֵא בְּשַׁעַת מִתֵּן מְעוֹת ע"ש בְּהַשְׁ"ף וְנִרְאָה לְכַאוּרָה מִדְּבָרֵי הֶרְמֵב"ם
וְהֵרָאב"ד דְּאֲסֻמְכָת' לֹא קִנְיָא מִדְּאוּרֵיִת' וְהֵרָאב"ד ב"ס תְּמִים דְּעִים סִימָן רל"ט דס"ב
ע"א כַּת' דְּמַעֲשֶׂה דְּבִנֵי גֵד וְבִנֵי רְאוּבֵן מְעַכְשָׁיו הוּא דְּהָא כְּתִיב וַיִּתֵּן לָהֶם וְכוּ וְהֶרְמֵב"ן
בְּסִפְרָא הַזֵּכוֹת דמ"ט ע"ד כַּת' דְּתַנְאֵי בְּנֵי גֵד וְבִנֵי רְאוּבֵן לֹא הָוִי אֲסֻמְכָתָא מִטַּעַם אַחַר
ע"ש"ב הֵרִי דלכ"ע אֲסֻמְכָתָא לֹא קִנְיָא מִדְּאוּרֵיִתָא וְדִלָּא כַּה"ח שְׁכַתְבָּ דְּאֲסֻמְכָתָא קִנְיָא
מִדְּאוּרֵיִתָא דא"כ אִם הִגִּיעַ זְמַנוֹ קוֹדֵם הַפְּסָח וְלֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו אֲמֵאֵי אֲסוּר לְאַחַר הַפְּסָח
הָא מִדְּאוּרֵיִתָּא אֲסֻמְכָת' קִנְיָא וְלֹא עֲבַר עָלָיו בְּבַל יִרְאָה מִדְּאוּרֵיִתָּא מִיְהוּ א"ל פִּינּוֹן
דְּאֲסֻמְכָתָא לֹא קִנְיָא מִדְּרַבָּנּוֹ הוּא שְׁל יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵר עָלָיו מִדְּאוּרֵיִתָּא בְּבַל יִרְאָה דְּגְבִי
מֻמּוֹן מוֹקְמִי דִּין דְּאוּרֵיִי אֲקִנְיָן דְּרַבָּנּוֹ אִפִּי לְקוּלָא פְּמוֹ שְׁפִסְקָא הֶרְמֵב"ם בְּפִרְקָא ו' מֵהִלְכוֹת
מְעִילָה קִנְיָה חֲפִיץ בְּפִרוּטָה שְׁל הַקִּדֻשׁ וְלֹא מִשְׁוֹ אִם מִן הַגּוֹי מְעַל וְאִם מִן יִשְׂרָאֵל לֹא מְעַל
עֵינִין שָׁם אֲלֵמָא דְּמְעוֹת קוֹנוֹת דְּבַר תּוֹרָה לֹא מְעַל דְּמוֹקְמִי דִּין מְעִילָה אֲקִנְיָן דְּרַבָּנּוֹ וְאִף
עַל גַּב דֵּה"ד גְּבִי מְעִילָה דְּבִהֲנָאָה תְּלִיא מִקְלָתָא הֵרִי בְּפִרְקָא הַנּוֹקִיָּן גְּבִי גְּנַב וְהַקְדִּישׁ וְכוּ
אֲמַרִינּוּ בְּחוּץ כַּה"ג חֲזִיב פֶּרַת ע"י דְּבִרְיָהֶם וּפְסָקָה הֶרְמֵב"ם הַלְכוֹת מְעַשֶׂה הַקְּרָבּוֹת עֵינִין
שָׁם וְה"ט דְּבְמֻמּוֹן אוֹקְמוּהָ רַבָּנּוֹ בְּרִשׁוּתָּהּ מִשׁוּם דְּהַפְּקֵר ב"ד הַפְּקֵר וְכוּ פֶּתַח בְּהַדְּיָא
הֶרִיטְב"א בַּח"י לַע"ז דס"ג גְּבִי אֲתִנּוּן וְהוֹדָה לוֹ הֵרָא"ה עֵינִין שָׁם וְכוּ דַּעַת הֶרְמֵב"ם בְּפִרְקָא

ד' מהל' איסורי מַזְבַּח דין י"ג ע"ש בכ"מ מיהו הַרְמַב"ם בספ"ט מְהַלְכוֹת תְּרוּמוֹת פָּתַב וְזֶה לְשׁוֹנוֹ יִרְאֶה לִי שְׂאֵם מְכַר הַפֶּהן פָּרְתוֹ לִישְׂרָאֵל וְלִקְחָה הַדְּמִים אֶף ע"פ שְׂעֵדִינּוּ לֹא מִשֵּׁף הַלּוֹקֵחַ הָרִי זֶה אֲסוּר לְהַאֲכִילָהּ תְּרוּמָה שְׂדֵינּוּ תּוֹרָה מְעוֹת קוֹנוֹת וְכו' אֶלְמָא חִיְיָשִׁי לִקְנֵי מְעוֹת דְּאוּרֵינִי וְאע"ג דְּסִיִּים הַרְמַב"ם שְׂם וְאֵם מְכַר יִשְׂרָאֵל פָּרְתוֹ לִפְהֵן אֶף עַל פִּי שְׂנַתְנָן דְּמִים לֹא תֹאכַל בְּתְרוּמָה עַד שְׂיִמְשׁוּךְ וְכוּלֵי דְחִיְיָשִׁינּוּ לִקְנֵי דְרַבְּנָן לְחוּמְרָא ה"ד לְכַתְחִיל וְכִבְר הָאֲרִיכוֹ הָאֲחֵרוֹנִים בְּזֶה עֵינּוּ שְׂם וְהֵרַב קִהְלַת יַעֲקֹב סִי' כ"ב הוֹכִיחַ דְּאֶסְמַכְתָּא לֹא קִנְיָא מְדְאוּרֵינִי מְדַבְרֵי מְהַר"ם (א"ה עַד פְּאֵן מְצֵאתִי): ל"ג א' שְׂקִבַע לֹו זְמַן וְקִנּוּ מִיְדוֹ שְׂאֵם לֹא יֵבֵא לְב"ד בְּיוֹם פ' שְׂבִטְלָא כָּל זְכוּתֵי הוּא קִנְיָן גְּמוּר אִם הָיָה ב'ל מְעַכְשָׁיו וְלִשׁוֹן ב"ד מְשַׁמַּע הוּא ב"ד שְׂל אוֹתוֹ הַמְּקוֹ' וְאִם אֵין מְנַהֵג ב"ד לְדוֹן בְּקִבְיַעוֹת אֶלְא מְחֻצֵי הָא' מֵהַיּוֹם הוֹאִיל וְהָיָה הַב"ד נִמְצָא בְּעַת שְׂמִנְהֵגוֹ לְשַׁבַּת לְדוֹן וְלֹא בָּא זֶה לְפָנָיו כְּבָר בְּטָלוּ זְכוּתֵי וְאִם הָיָה מְנַהֵג אוֹתוֹ הַב"ד לְשַׁבַּת כָּל הַיּוֹם לְדוֹן וְאִירַע שְׂלֹא יֵשֵׁב בְּחֻצֵי הַיּוֹם יִכּוֹל לומר שְׂהָיָה סְמוּךְ לְבֵא לְפָנָיו בְּחֻצֵי הָאֲחֵרוֹן מֵהַיּוֹם וְכוּ הַדִּין מְהַר"י בֵּן מִיגַשׁ סִימָן קכ"ז עֵינּוּ שְׂם.

ל"ד כ' הַמְרַדְכֵי בַפ' שׁוֹר שְׂנַגַח בְּשֵׁם הַר"מ דְּאֶסְמַכ' קִנְיָ בְּהַקְדָּשׁ דְּאִמִּירְתוֹ לְגְבוּהַ כְּמִסִּירְתוֹ לְהַדְיוֹט הֵינּוּ בְּמַסִּי' הַמוֹעֵלַת בְּהַדְיוֹט וְכוּ דְבָרֵי שַׁכ"מ כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרֵי דְמוּ פִי כְּמִסִּירָה הַמוֹעֵלַת בְּכָל מְקוֹם בְּאִיזָה צַד שְׂמוֹעִיל וְהִבְיִאוּ מְרֹן הַב"י מְחֻד' מ"ז עֵינּוּ שְׂם וְכוּ פָתַב מְהַר"י ו' מִיגַשׁ בְּתִשׁוּ' סִימָן קנ"ג עֵינּוּ שְׂם וְהַתּוֹס' בְּקִנְיָדוּשֵׁין דַּע"ח בַּד"ה לֹא צְרִיקָא וְכו' שַׁכְת' גְּבִי גּוֹסֵס דְאֵין מִתְנַתּוֹ מִתְנָה וְז"ל וק' דְבַמְס' שְׂמַחוֹת אֶמְרֵי הַגּוֹסֵס הָרִי הוּא פְחִי לְכָל דְבָרֵיו נִדְרוּ נִדְרָה וְהַקְדָּשׁוֹ הַקְדָּשׁ מִיְהוּ י"ל דְּהַתָּם ה"ד בְּנִדְרָה וְהַקְדָּשׁ דְּאִמִּירְתוֹ לְגְבוּהַ כְּמִסִּירְתוֹ לְהַדְיוֹט אֶבְל בְּעֵלְמָא לֹא וְכוּלֵי עכ"ל אֶלְמָא דְהַקְדָּשׁ אִפִּי בְּגוֹסֵס אִמִּירְתוֹ לְגְבוּהַ כְּמִסִּירְתוֹ לְהַדְיוֹט אֶבְל בְּעֵלְמָא לֹא אֶמְרֵי דְבָרֵיו כְּכַתוּבִי וְכַמְסוּרִים דְמוּ (א"ה עכ"מ): ל"ה דִּין י"ד כָּל הָאוּמֵר קִנְיָ מְעַכְשָׁיו אֵין פְּאֵן אֶסְמַכְתָּא וְכוּלֵי נִרְאָה אַע"ג דְּאֶמַר אִם לֹא בְּאִתֵּי וְכו' פִּינּוּ שְׂיִשׁ זְמַן בְּשִׁטְרָה הָרִי כְּמַעַכְשָׁיו כַּמ"ש מְרֹן הַב"י וְז"ל ונ"ל דְּכָל הֵיכָא שְׂפַתּוֹב זְמַן בְּשִׁטְרָה וְאֵין פְּתוּב בּוֹ מְעַכְשָׁיו דְּיִינִי לִיָּה פְּאֵלוּ פְּתוּב מְעַכְשָׁיו כְּדָאמ' זְמַנּוֹ שְׂל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו וְאֶף ע"פ שַׁכְת' הַרְמַב"ן שְׂפַל שְׁטֵר מִתְנָה וְכו' שְׂפַתּוֹ בּוֹ מְעַכְשָׁיו לֹאוּ דְוָקָא אֶלְא כְּנֻנְתּוֹ לומר שְׂאֵם אֵין בּוֹ זְמַן צְרִיף שְׂיָהָא כַת' בּוֹ מְעַכְשָׁיו וְאִם יֵשׁ בּוֹ זְמַן הָרִי יֵשׁ בּוֹ מְעַכְשָׁיו עכ"ל וְכוּ מְבֹאֵר בְּתִשׁוּ' הַרְשָׁפ' א' הוֹבָאָה בַב"י מְחֻדְשֵׁי מ"ז וְהִיא בְּתִשׁוּ' ח"ג סִי' ס"ג עֵינּוּ שְׂם מִיְהוּ אֶפְשָׁר מְשׁוּם דְּהַרְשָׁפ' א' סְבִירָא לִיָּה דְגַם בְּקִנְיָן לְבַד לִיכָּא אֶסְמַכְתָּא כַּמ"ש בְּתִשׁוּ' ח"ג סִימָן ס' דְאַפִּי' לֹא א"ל בַּפִּי מְעַכְשָׁיו כָּל שְׂקִנּוּ מִיְדוֹ הָרִי הוּא כְּמַעַכְשָׁיו שְׂאֵין הַקְנֵן קוֹנָה אֶלְא אִם כְּנָה מְעַכְשָׁיו וְכו' וְכוּ פָתַב ר"ת וְלִפְיָקָה בַב"ש אֶמַר מְעַכְשָׁיו אוֹ אֶפִּילוּ לֹא אֶמַר בַּפִּי מְעַכְשָׁיו אֶלְא שְׂקִנְיָה מִיְדוֹ אֵין פְּאֵן אֶסְמַכְתָּא עֵינּוּ שְׂם וְהֵכָא נְמִי הַזְמַן הָרִי מְעַכְשָׁיו אֶבְל לְדִידוֹ דְקִנְיָן לֹא הָרִי כְּמַעַכְשָׁיו וְלַעֲנֵן אֶסְמַכְתָּא אֶפְשָׁר דַּה"ה הַזְמַן דְּהָא קִינְיָא לֹן בְּסִימָן רַנ"ח בְּכּוֹתֵב נְכֻסִיו לְאַח"מ אֶפִּילוּ לֹא הָיָה בּוֹ קִנְיָן פִּינּוּ שְׂפַתּוֹב זְמַן הוּא מוֹכִיחַ שְׂמַחֲיִים הַקְנָה לֹו וְכוּ אִם יֵשׁ בּוֹ קִנְיָן אֶפִּילוּ אֵין בּוֹ זְמַן אִם כְּנָה הַקְנֵן כְּמוֹ הַזְמַן וְהָרִי פָתַב ר' יְרוּחֵם הִבְיִאוּ הַב"י סִימָן רַנ"ח שְׂאֵם אֵין בּוֹ קִנְיָן צְרִיף לְכַתְּנָן בּוֹ מֵהַיּוֹם וְלֹא אֶמְרֵי זְמַנּוֹ שְׂל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו אֶלְא כְּשִׂישׁ בּוֹ קִנְיָן וְיֵשׁ מִי שְׂפַתּוֹב שְׂאֵם יֵשׁ בּוֹ קִנְיָן אֶפִּילוּ אֵין בּוֹ זְמַן אֵין צְרִיף לְכַתְּנָב מֵהַיּוֹם ע"כ וְגַם הָרַא"ש בְּפֶרֶק י"ג שְׂפַתּוֹב דְאַפִּילוּ לַר"י מְבַע"ל הֵכָא שְׂאֵין פְּתוּב זְמַן

בשטר מצריף ר"י בהקנאה מהיום ולאח"מ ואסיק וכולי הרי דאף על גב דזמן בשטר הוי כמעכשיו מ"ל בקנין מהו אם קנין גרע מזמן מכל מקו' למסקנא קנין נמי הוי כמעכשיו ואם פן לענין אסמכתא דקנין לא הוי כמעכשיו א"ל דה"ה הזמן אבל הרמ"ה סבירא ליה שם בכות' נכסיו לאח"מ ואם אין בשטר זמן צריף מהיום והקנין לא מהני עי"ש וה"נ לענין אסמכתא אף ע"ג דהקנין לא מהני אם יש זמן בשטר הזמן הוי כמעכשיו וכן גר' דעת מרן הב"י הקא דזמנו של שטר כמעכשיו הוי לכ"ע וכ"כ מהרשד"ם סי' נ"ח על ראובן שחייב עצמו בקנין ובשטר ליתן לשמעון ת"ר פרחים אם יקח המכס של עיר פ' אחר חדש ימים ללקיחת המכס וכו' והנה זה יום פ' וכו' ראובן חייב ולא הוי אסמכתא ואף ע"ג דלא כ' מעכשיו וגם הקנין לא הוי כמעכשיו דעת הרמב"ם הוא דהלכה כר"י לענין דאמרי זמנו של שטר מוכיח עליו והוי כמעכשיו וכו' וכת"ה הרי כ' המ"מ פ"ק ח' מהלכו' גירושין דרבי' סובר דלא אמר ר"י אלא דוקא במזכיר מיתה לפי שידוע שאין שטר לאח"מ וכינון שפן שלא לפסול השטר לגמרי אמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו וכולי אבל פשאין מזכיר מיתה אלא שתולה דבריו בתנאי או שאמר לאח"ז פ' וכולי לא מציי' לר"י שאמר בזה זמנו של שטר מוכיח עליו וכולי לע"ד א"א לומר חילוק זה וכו' וכן מדכ' הרמב"ם סוף הלכות זכייה זה שפותבין בכל המתנות והממפרות מעכשיו אף ע"פ שיש שט' זמן להרויח הדבר כותבין נר' דאין זה דוקא במזכיר מיתה דבכל המתנות קאמר עי"ש באורף גם מרן הב"י סימן רנ"ח דחה דברי המ"מ דהא טעמא דר"י דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו הוי משום דאל"כ זמן שכתוב בשטר למה ואם פן מ"ל אם הוא תולה דבריו במיתה או בד"א נדי בזה עדותו של המ"מ שהעיד על עצמו שלא ראה לאחד מן המפרישים שחי' פן עיין שם באורף א"כ גם בתולה דבריו בתנאי או שאמ' לאחר זמן אמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו דהוי כמעכשיו ועוד נר' דה"נ בתנאי האסמכתא לכ"ע אמרי' זמנו של שטר מוכיח דהוי כמעכשיו שלא לבטל השטר ובתולה דבריו בתנאי או שאמ' לאחר זמן פ' כפר כ' המ"מ שאפי' בלא מעכשיו אפש' שיתקני' הענין בקיום התנאי או בהגעת הזמן ההוא בתי' הנותן וכו' אבל בתנאי דאסמכתא דבלא מעכשיו לא יתקני' הענין בקיום התנאי ובהגעת הזמן אמרי' זמנו של שטר מוכיח דהוי כמעכשיו כמו בתנאי דלאח' מיתה והכנה"ג סימן רנ"ח הגב"י אות ה' כ' לעד"ן שפנדון מהרשד"ם אין צריף לדחות דברי המ"מ לקיום פסק דינם שא"א שלא כ' המ"מ חי' זה אלא בשטר דאתי עלה מטעם זמנו של שטר אבל בשטר שיש בו קנין וזמן לכ"ע זכה ומפל מקום כפר כתב הטור בסימן רנ"ח בסם הרמ"ה דהא דאמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו ה"ד בכותב נכסיו לאחר מיתה פיון שהמיתה מבררת הזמן מה צריף לכתן' שום זמן בשטר ע"כ להקנות לו מאותו זמן אבל הכותב נכסיו לאחר ל' יום פיון שצריף לברר הזמן בשטר לידע הל' יום מאימת מתחילין אין לומר זמנו של שטר מוכיח עליו ופסקו מור"ם שם עיין שם וכ' הב"ח דק' להרמ"ה דרב בפ' י"נ פסק כר"י ובפ' המגרש אתקין רב מיומא דגן ולעלם לאפוקי מדר"י דאמר זמנו של שטר וכו' ותי' הרי"ף דבאיסו' החמיר רב נ"ל דחשק דלאפוקי מדר"י וכו' משמע להדיא דהלכה קאמר אלא דס"ל לרב דלא קי"ל כר"י אלא בכותב לאחר מיתה דכיון שהמיתה מבררת הזמן מה צריף לכתוב זמן בשטר ע"כ להקנות לו מאותו זמן והא דאתקין רב בגיטין לאפוקי מדר"י לא קאי אזה דלאחר מיתה אלא אמתני' דס"פ מי שאחזו דהרי זה גטיף אם לא באתי מפאן ועד

י"ב חֲדָשׁ וּמַת בְּתוֹךְ י"ב חֲדָשׁ דְּאִינוּ גֵט וְתַנִּי עָלֶיהָ רַבּוֹתֵינוּ הַתִּירוּקָה דס"ל כר"י דְּאָמַר דְּזַמְנֵנוּ וְכוּלֵי בְּהָא קְאָמַר רַב דְּלֵא קי"ל כר"י וּמִסְתַּבְּרָא דְכִינּוּן דְצָרִיף לְבַרְר הַזְמַן מֵאִימְתִי מִתְחִילִין וְכוּלֵי ע"ש"ב וּמִצְאָתִי בְתִשְׁבָּע בְּשָׁמַיִם רֵאשׁ סִימָן רצ"ג שְׁכַתְבּוּ וְז"ל וּמ"ש בְּהָא דְאָמַר רַב בְּפָרְק י"ג הִלְכָה כר"י דְּזַמְנֵנוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו וְהוּא גּוֹפִיָה אָמַר בְּפָרְק הַמְגַרֵּשׁ דְּלֵא כר"י וְהַרִי"ף תִּי דְהֵתֵם אִיסוּרָא וְהֵכָא מְמוּנָא וְזֵה דְחֻיֵק דָּאם פֶּן אִינוּ אֵלֵא חוּמְרָא דְרַבְּנֵן בְּעֵלְמָא וְאִין הַמְשַׁמְעוֹת פֶּן תִּשּׁוּ' הַדִּין עִמָּךְ שְׁמִשְׁמַעוֹת הַפְּשׁוּט אִינוּ פְּלוּם וּכ"פ הַרְמַב"ם אָמְנָם רַבִּינוּ מְאִיר הַלּוֹי פָּרִיק לֵה דְסָבַר רַב דַּע"כ לֵא אר"י אֵלֵא בְּמִתְנָה שְׁכ' בִּשְׁט' לֵאח' מִיֵּתָה וְנִמְצָא שֶׁהַזְמַן מִתְבָּרַר בּוֹ אֲבָל בְּגַט הַזְמַן נִכְתָּב פְּסֻדָּו וְכִתְיָקוֹן חֻכְמִי שֶׁהַצָּרִיכוּ זְמַן בְּגִיטִין וְהוּא אָמַר לֵה עַל זֵה לֵאחֵר מִיֵּתָה וְדְבָרֵינוּכּוֹנִים וְכַרוּרִים עַכ"ל וְכֵן פֶּתַח מְהָר"י צִיִּיחַ בְּתִשְׁבָּע מֶרֶן חֵא"ה ס' י"א וְכַתְבּוּ דְגַם דְּבָרֵי הַרְמַב"ם נוֹטִים פֶּן וְכוּ' וּמֶרֶן בְּתִשְׁבָּע פֶּתַח דְּאִין הַדְּבָר פֶּן דְּלֵא נִמְצָא מִי שְׁסוּבֵר פֶּן אֵלֵא הַרְמ"ה וְהַרְמַב"ם חוֹלֵק שְׁכַת' וְזֵה שְׁפּוֹתְבִי בְּכָל הַמִּתְנּוֹת וְהַמְּפָרוֹת מְעַכְשָׁיו וְאִף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בְּשֵׁטֵר זְמַן לְהַרְוִיחַ הַדְּבָר כּוֹתְבִין פֶּן אִף ע"פ שְׂאִין צָרִיף הָרִי בְּכָל הַמִּתְנּוֹת וְהַמְּפָרוֹת אֲמַרִי זְמַנּוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו וְכֵן פֶּתַח הָרֵא"ש בְּתִשְׁבָּע פְּלָל ע"א גְּבִי אֵלְמָנָה שְׁנַתְנָה לֵאחֵר מִבְּנֵיהָ וְכוּ' כ' פִּינּוֹן שְׁפָתוֹב בְּשֵׁטֵר זְמַן הָיִי פְּאֵלוֹ פְּתוֹב בּוֹ מֵהַיּוֹם וְאוֹתָהּ מִתְנָה לֵא פְּתוֹב בְּהָ לֵאחֵר מִיֵּתָה וְכֵן דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקֵי שְׁסָה שְׁפָתָמוּ דְבָרֵיהֶם וְלֵא חִי בְּכָף עֵינֵן שָׁם לְכֹן מֶרֶן ס' רנ"ח הַעֲתִיק ל' הַרְמַב"ם וְהַשְּׁמִיט חִי זֵה וְכֵן הַלְבוּשׁ שָׁם וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי תִשְׁבָּע בְּשָׁמַיִם רֵאשׁ דס"ל פֶּן וְתִשְׁבָּע הָרֵא"ש פְּלָל ע"ב ס' ג' הִיא עַל אֵלְמָנָה שְׁנַתְנָה אֵת שְׁלֵה מִתְנָה לְבָנָה א' אִם לֵא יְמוֹת וְיִתְרַצָּה בְּנָה הַקְטָן לְכַשְׁיִגְדֵל וְכוּ' וְז"ל וּמ"ש שְׁכַב' נִפְטָר' הָאֵלְמָנָה וְעַתָּה חַל הַקְטָן וְאִין קִנְיָן לֵאחֵר מִיֵּתָה אֲנִי לִי הַמִּתְנָה נִתְנָה לוֹ ע"מ שְׁאָם לֵא יִתְרַצָּה בְּנָה הַקְטָן בְּפִשְׁרָה דְקי"ל כר"מ דְּאָמַר כָּל הָאוֹמֵר עַל מְנַת פְּאוּמ' מְעַכְשָׁיו דְּמִי וְאִפְּלִי לֵא נִכְתָּב בְּשֵׁטֵר עַל מְנַת אֵלֵא אִם לֵא יִתְרַצָּה הַקְטָן בְּפִשְׁרָה פְּאוּמ' מְעַכְשָׁיו דְּמִי וְכוּ' כר"י דְּאָמַר זְמַנּוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו וְכוּלֵי הִילְכָף בְּשֵׁטֵר זֵה שְׁנִכְתְּבוּ בּוֹ זְמַן הָיִי פְּאֵלוֹ פְּתוֹב בּוֹ מֵהַיּוֹם וְאִין פְּאֵן קִנְיָן לֵאחֵר מִיֵּתָה עַכ"ל וְהַרִי בְּטֵלָה הַמִּתְנָה בְּתַנָּאִי אִם לֵא חַל הַקְטָן אֵלֵא בְּשַׁעַת קִיּוֹם הַתְּנָאִי הָיִי פְּאוֹמֵר לֵאחֵר מִיֵּתָה שְׁהַמִּית' מְבָרַרַת הַזְמַן וְהֵכָא נְמִי בְּתַנָּאִי אִם יִתְרַצָּה בְּנָה הַקְטָן לְכַשְׁיִגְדֵל וְכוּלֵי אִם לֵא חַל הַקְטָן אֵלֵא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָרִי הַזְמַן מְבוֹרֵר וְלֵא צָרִיף לְכַתְּנָן בְּשֵׁטֵר אֵלֵא דְהָיִי (א"ה עכ"מ וְאֵחֵר כָּף וְנִרְאָה) וְנִרְאָה דְהַרְשָׁב"א חוֹלֵק עַל הַרְמ"ה דְהָא מִיִּירִי בְּחֵיב לְזַמַּן יְדוּעַ וְכוּ' וְאִפְּ"ה אֲמַרִי זְמַנּוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו דְהָיִי כְּמַעַכְשָׁיו מִיֵּהוּ א"ל דְּמִיִּירִי בְּחֵיב לְזַמַּן יְדוּעַ בְּחֲדָשׁ פ' יוֹם פְּלוּנִי וְכוּלֵי וְזַמַּן פְּתִיבַת הַשְּׁטֵר לֵא צָרִיף דְהָיִי כְּמַעַכְשָׁיו וְכֵן כ' ה' גְּדוּלֵי תְרוּמָה בְּשַׁעַר ס"ג וְהַרְשָׁב"א ס"ל כַּחֲלִי הַרְמ"ה וְהַכְרִיחַ פֶּן ע"ש"ב נִרְאָה אִינוּ מְוַכְרַח דְהָרִי הַרְאָב"ד הַבֵּיא הַטּוֹר בֵּא"ה סִימָן קמ"ד ס"ג דְּאִפִּילוֹ לֵא אָמַר מְעַכְשָׁיו אֵלֵא אִם בְּאֵתִי בְּתוֹךְ ל' יוֹם יְהֵא גֵט וְאִם לֵא בְּאֵתִי בְּתוֹךְ ל' יוֹם לֵא יְהֵא גֵט הָיִי גֵט וּמִן תִּרְתַּר לְשׁוּק מְשׁוּם דְּזַמְנֵנוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו דְּאִפִּי בְּתַנָּאִי דְלֵאחֵר ל' יוֹם וְכַבֵּר כַּת' הָאֲחֵרוֹנִים דְּבְּפָרְק אֲזַנְּנוּ דְמוֹקֵי מִתְנִי' דְהִלְנָהוּ עַל שְׁדָהוּ וְכוּ' דְּוָקָא דְּאָמַר מְעַכְשָׁיו מְשׁוּם דְּבַעֲי' לְאוּקוּמ' אֵלְיָבָא דכ"ע אִפִּי כְּמֵאן דֵּאמ' דְּלֵא אֲמַרִי זְמַנּוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו דְהָיִי דְהָא מוֹקֵי לֵה מְעִיקְר' כר' יוֹסִי דֵּאמ' אֲסַמְכָת' וְאִבַּע"א לְכ"ע וּבְאָמַר מְעַכְשָׁיו וְאִם פֶּן אֲפִשֵׁר דְהַרְשָׁב"א ס"ל דְּבַמְמוֹן אִפִּי בְּתַנָּאִי דְלֵאחֵר ל' יוֹם אֲמַרִי דְּזַמְנֵנוּ שֶׁל שְׁטֵר מוֹכִיחַ עָלָיו כַּמ"ש מֶרֶן הַב"י ס' רנ"ח דְּגַם בְּכוֹת' נִכְסֵי לֵאחֵר ל' יוֹם

מה צריף לכתוב זמן דהי"ל לכתוב נכסי נתונים לה ליום פ' דהזמן מבורר בלא פתיבת זמן השטר עיין שם מיהו פבר פתב מהרח"ש ח"א סי' ל"ג הכריח זה וכו' דנראה דברי הרמ"ה נכונים בטעמם והטור הביאו בלי שום חולק ויתכן שז"ש הרמב"ם בסוף הלכו' זכיה שכתב שטר מתנה שכתוב בה שיקנה פ' שדה פ' לאחר מיתה פנין שכתוב בו זמן וכו' הזמן מוכיח שמתיים הקנה לו דאלו הנה בדעתו להקנות לו לאחר מיתה לא הנה כות' לו זמן ע"כ וזה לא שיקף אלא פשמקנה לאח' מיתה אבל כשא"ל לאחר ל' יום לא שיקף לומר שאלו הנה בדעתו לאחר ל' יום לא הנה פותב לו זמן דהא צריף הזמן לברר הל' יום מהיכן מתחילין וכ"ה דברי רשב"ם שכתב זמנו של שטר מוכיח עליו שמתאוותו הזמן התחילה המתנה דאלת"ה זמן שנכתב בשטר בחנם נכתב וכו' עי' שם ואיברא שכן לשון רש"י בריש כתובות זמן של שטר מוכיח עליו לא לחנם נכתב זמנו אם לא להודיע שמהיום הפתיבה והמסירה הוא מגרשה והרי"ב בא"ז פי' דרבותי' לא בכל גוונא סברי דזמנו של שטר מוכיח עליו אלא דוקא פשיש הכרח או יתור דהי"ל לכתוב הכי וכת' הכי וכיין שפן דוק' בהך אם לא באתי וכו' א"ל ל"ל למכתב יום פתיבת הגט בתוכו לכתוב אם באתי לר"ח פ' יהא גט וכולי תוס' ע"ש אם פן לכ"ע לא אמרינן זמנו של שטר מוכיח אלא דוקא פשיש הכרח או יתור ורבותינו ס"ל בהך דאם לא באתי וכו' דזמנו של גט מוכיח דהוי מעכשיו דאל"כ ל"ל יום פתיבת הגט לכתוב אם לא באתי לר"ח פ' וכו' וזה פדברי מרן הב"י דה"נ בכותב נכסיו לאחר ל' יום אמרי זמנו של שטר מוכיח דהוי פמעכשיו דאל"כ ל"ל יום פתיבת השטר לכתוב נכסי נתונים לה ליום פ' ידוע ואם פן אין ראיה מדברי רשב"ם דא"ל דהכא נמי בכותב נכסיו לאחר ל' יום ס"ל דאמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו דמודה רשב"ם מה"ט דאל"כ ל"ל יום פתיבת השטר לכתוב נכסי נתונים לה ליו' פ': ל"ו כל האומר מעכשיו אין פאן אסמכתא וכו' ואפ' לא כתב מעכשיו במקו' החיוב כל שכ' למטה וקנינה קנין גמור מעכשיו מהני לבטל האסמכתא מהרש"ך ח"ג סימן ו' ונהביאו ה' כנה"ג אות קי"ד ע"ש: ל"ח דין ט"ו אסמכתא שקנו עליה בב"ד חשוב וכו' הרדב"ז בתשו' ח"ד סי' ש"א רמ"א נסתפק אי איכא בזה"ז ב"ד חשוב שהרי כתב הרשב"א חשוב להפקיע ממון פגון מןמחה לרבים ע"ש: ט"ל דין י"ט נדר ושבועה ותקיעת פה מהני פאסמכ' וכולי כתב הש"ך בשם מהרי"ו דלא התמירו בת"כ אלא פשנותן ת"כ לאותו אדם עצמו וכולי וסברא גדולה היא ע"ש וכבר השיגו ה' שבות יעקב ח"ב סימן קע"ג דנעלם ממנו דמור"ם בד"מ סי' רל"ט שדחה דברי מהרי"ו שאין פן דעת הפוסקים לכן אין לסמוך עליו עיין שם: מ' נדר ושבועה וכולי נראה דאע"ג דנדר ושבועה שוים לענין אסמכתא מ"מ לענין תנאי יש חילוק בין נדר לשבועה שכתבו התוספות ריש פ' שבועת העדות וז"ל אבל נראה דבספ"ק דנדרים גבי נדר ליה לר"מ מקלל לאו אתה שומע הן אע"ג דליכא אלא איסורא ואומר הרי"ט דוקא באיסור חמור הוא דאית ליה לר"מ מקלל לאו אתה שומע הן וכו' וכן נמי גבי שבועה שלא אוכל לה בפ"ג דנדרים משמע דאית ליה וכו' משום דאיסור חמור הוא וכו' עיין שם אם פן למאי דקי"ל דגם בפמון בעי' תנאי פפול מ"מ באיסור חמור לא בעי' תנאי פפול ושבועה איסור חמור הוא אבל בנדר בעי' תנאי פפול וכן כתב מהרש"ח בתשובות סימן ח' דבשבועה לא בעי' תנאי פפול אפי' להקל וכ"כ מהר"א ששון סי' ע"ד ונהביאו ה' כנה"ג ח"ד סימן רל"ו אות י"ז ובח"מ סי' רמ"א סי' ע"ש אבל בנדר בעי' תנאי פפול: מ' נדר ושבועה וכו' ות"כ מהני

אפי' באסמכתא כ' ה' חוות יאיר סימן קצ"ד דאם נכתב בשטר או בכת"י שנעשה בשבועה ות"כ והוא פופר וחיבו בו ב"ד לשלם ע"פ השטר או בכת"י ואחר הזמן תפס הנתבע ממון התובע וא"ל לפי שהוא יודע שלא נשבע ולא נתן ת"כ אם יברר זה לפני ב"ד חייב והודאת בע"ד בכ"י כמאה עדים ואע"ג דאיפא מגו דלהד"ם או פרעתי הויכמגו במקום עדים אבל אם לא ברר טענתו ופסקו לו הב"ד שישבע יכול לישבע דרף פלל שאינו חייב לו פלום או שחייב לו פנגד זה ע"ש: (א"ה זה הלשון יש בו קצת גמגום מפני שיש בו קרעים) מ"א נדר ושבועה וכו' שאלה שמעון בן יוסף שהיה מוטל על ערש דוי וחלק נכסיו לכתובת אשתו ולגדוניה ב' בנותיו וכתובת אמו והקדיש ב' אלפי גרוש' וא"ל חמיו אם תקדיש זה הסף לא ישאר מה שחלקת והשיב לו ב"ה יש יותר אבל אני פוחת ה' מאות דהיינו אם אני מת לא הקדשתי כי אם ט"ו מאות ואם עמדת מחולי זה אני מקדיש ב' אלפים לשם ר' אברהם הפהו שיעסוק בתורה ויאכל פריים ועמד מחולי זה ורצה לחזור בו מה דינו ושכמ"ה: תשובה לכאורה נראה שאמר אם עמדתי וכו' הרי כתב מרן הב"י סימן ר"ז וז"ל ואפתי א"ל דהא דתנן בפ' מי שמת האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה נקבה תטול מאתי וכו' ילדה זכר יטול מנה ואמאי וקא פל דאי אסמכתא היא ולא קנה ומצאתי להרשב"א שכ' בתשובות וכו' וי"א שאין אסמכתא בדברי שכ"מ וכו' ונאני וכו' פל שמתנה בדבר שיראה שאומר בדוקא כגון אם תלד אשתי זכר יטול וכו' ונאפילו היה אומר בריא וכו' ע"ש ותמהני שלא זכר הטור בסימן רנ"ג סמ"ב על ההיא דאם ילדה וכו' וז"ל פי' רב אלפס והר"י הלוי דהא לא איירי אלא בשכ"מ דדבריו פכתובי' וכמסורי' דמו אבל לא בבריא וכו' דהא אסמכתא היא אם ילדה קאמר וכו' וז"ל דהא וכו' ונאני וכו' ונאני וכו' על תנאי שמתנה אם תעשה כף שתהיה מתנה ואם יתקיים התנאי תתקיים המתנה וכו' עיין שם וכן כתב הרא"ש בתשובות ונהביאה הטור סימן רמ"א עיין שם וה"נ דהוי שהקדיש על תנאי אם יחיה לדעת הרשב"א ונהרא"ש והטור ליכא אסמכתא אבל לדעת הרי"ף ומהר"י הלוי הוי אסמכתא וקא דבשכ"מ ליכא אסמכתא נראה דה"ד כשמת משום דדבר שהוא בידי המקבל ליכא אסמכתא כמו שפסק הרמב"ם ומרן סימן ר"ז דין י"א בנותן ערבון עיין שם וה"נ דדברי שכ"מ פכתובי' וכמסורי' דמו הרי כאלו בידי המקבל וה"ד כשמת אבל אם עמד אין בדבריו פלום כמ"ש הרשב"א במיוחסות סימן ו' וז"ל ונאפילו אמר בפ"ה אם אתרפא לגמרי ואחיה כמה שנים תהא צואתי קיימת כל זמן שלא אחזור בי ונאפ"ה אין בדבריו פלום דמתנת שכ"מ מדרבנן היא והם לא אמר שתהא מתנתו קיימת אלא כדי שלא תטרף דעתו עליו ולפיכך קיימו דבריו לאחר שימות אבל זה שעמד וכו' עיין שם וכן כתב המרדכי בשם מהר"ם ונהביאו הב"י בסי' ר"ז מחו' מ"א וה' כנה"ג בסימן זה אות י"ח כ' ונ"ל ראיה ממתני' דאם ילדה אשתי זכר וכו' עיין שם ולא ראה דברי הטור סימן רנ"ג ומרן הב"י סימן ר"ז שכתבתי עיין שם ומצאתי להרמ"ה בפ' מ"ש סי' ו' שכ' וז"ל קא מתני' לא מתוקמא אלא בשכ"מ דמחלק פל נכסיו א"נ במצונה מחמת מיתה דמקנו באמירה בעלמא ומנהגי' בהו האי לישנא דאם ילדה יטול אבל בבריא א"נ בשכ"מ במקצת היכא דלא מוכחא מילתא דמצונה מחמת מיתה הוא אסמכתא ואסמכתא לא קניא וכו' וכת"מ מ"ש שכ"מ מבריא בשלמא לענין מקנה באמירה בעלמא רבנן הוא דתקנו ליה כדי שלא תטרף דעתו עליו אלא בלשון דאסמכתא מ"ט מהני ביה וכו' כדי שלא תטרף

דעתו עליו וכולי דהא אסמכתא נמי כי לא קני' בבריא ה"מ היכא דלא מטי לידה דמקבל מתנה אבל היכא דמטי ממונא לידה דמקבל מתנה בתורת מתנה אע"ג דאקני' ליה בל' אסמכתא נמי קני' וה"ה גבי שכ"מ וכולי דהא דברי שכ"מ פכתובי' וכמסורים דמו וכמאן דמטא לידה דמי ועוד מ"ט אמור רבנן אסמכתא לא קניא דס"ד דלא מקני' תנאה ולא גמר ומקנה הכא גבי שכ"מ פיון דמצוה מחמת מיתה מגמר גמר ומקנה דאין אדם משטה בשעת מיתה עכ"ל הרי שפתב דליפא אסמכתא בשכ"מ דמחלק פל נכסיו אבל במקצת איפא אסמכתא ולכאורה ק' דלה"ט דאין אדם משטה בשעת מיתה אפילו שכ"מ במקצת עמד אינו יכול לחזור שהרי כ' מרן הב"י סימן ל"ב גבי שכ"מ שהודה דאפי' קם על רגליו חייב מה"ט דאין אדם משטה בשעת מיתה ע"ש וה"נ אפילו במתנה במקצת (א"ה עכ"מ) (ואח"ך מצאתי ונר' שהקדיש וכולי בקו' אחר): ונראה שהקדיש שני אלפים לפירות ולא לגמרי וז"ל הרמ"ה בפ' מ"ש סימן פ"ד ושמע' נמי דמאן דמקני לחבריה בית לדור בו א"נ דקל לאכול פירותיו אף על גב דלא אמר תנו בית זה לפלוני לדור בו ודקל זה לאכול פירות אלא קאמר וידור בו ויאכל פירות כמ"ד לדו' בו ולאכול פירות וכו' וטעמא דמילתא דדייקי' לישנ' יתיב' דאי ס"ד דהאי גברא לאקנוני גופיה לדור קמכונן מפי אמר תנו בית זה לפ' דקל זה לפ' קני' להו לגמרי ל"ל למימר וידור בו ולמה לי למימר ויאכל פירות אלא לאשמעי' דלא מקני' ליה בית זה ניהליה אלא לדור בו בלבד ולא מקני' ליה לדקל אלא לאכילת פירות בלבד עכ"ל וה"נ שאמר אני מקדיש ב' אלפים לרבי אברהם הפהו ויאכל פרייהם לאכילת פירות קאמר לא הקדיש לגמרי ואע"פ שהרמב"ם בפ"י מהלכ' זכיה ומתנה פתב אבל אם אמר תנו בית זה לפ' פדי שידור בו וכולי ולא נקט לשון הגמרא אבל אם אמר תנו בית זה לפ' וידור בו וכו' וכתב הר' בני יעקב דף ס"א ע"ד דסביר' ליה דאם אמר תנו בית זה לפ' וידור בו שני מתנות משמע שנותן לו גוף הבית וגם מקנהו לדירה עיין שם באורח מפל מקום לא שבקי' דברי הרמ"ה בפ"י ומה שפתב מהר"ם אלשיך סימן ז' דמעוה לפירות לא קני' יחיד הוא בסביר' זו וכבר כת' הכנה"ג בסימן ר"ט דהרדב"ז ומהרש"ח סביר' להו דהוי פדקל לגבי פירות עי"ש וכן פתב מהרש"ח ב"ב סימן כ"א עיין שם והרב בני יעקב דף ע"א ע"ד תמה על מהר"ם אלשיך והביא רבים דחולקים עליו והוא יחיד בדבר ע"ש באורח ואף ע"ג דאמר אם עמדתי מחולי זה וכו' דהוי אסמכתא פבר פתב מהר"ם בתשו' הקצרות סי' ש' דאסמכתא קניא במילי דהקדש וצדקה ונדר וכן מצאתי בתשו' רב נטרונאי בר מר היילאי גאון דאסמכתא קני' במילי דצדקה וכן דגנו פמה פעמים במעשים שפאו לפנינו עיין שם וכ"כ הרי"ף בתשו' סימן רמ"ז עיין שם וכן פתב הרשב"א במיוחסות סימן קפ"ג דמקדיש בלשון אסמכתא קנה והביאו מרן הב"י י"ד סימן רנ"ח ומה שהקשה הרב משפט צדק ח"ב סי' ע"ט שהרי הרשב"א בסימן תקס"ג פסק להפך דאמירה לגבוה אינה פמסירה להדיוט ויכול לחזור בהקדש עניים רק בקנין וכו' עיין שם לק"מ (א"ה עכ"מ ואחר כך וכן פתב הרדב"ז וכו'): וכן פתב הרדב"ז ח"ב סימן קל"ו דאף ע"ג דקני' לן אסמכתא לא קני' היינו דאין אדם מקנה ממונו לחבירו על הספק אבל בנזירות והקדש מחית איניש נפשיה לספיג' והביא ראיה ממתני' דנזיר ופסק' הרמב"ם בפ"ב מהלכות נזירות וז"ל שנים שהיו מהלכין בדרך וראה אחד בא פנגדון ואמר אחד הריני נזיר אם יהיה ראובן ונהרי הוא ראובן הרי זה נזיר וכו' עיין שם ומ"ש הגמ"ר במציע' דמי שנדר כף וכף

לצדקה אם יצחק בקובץ ועב' על נדרו פטור ומורה לה מדאמר ר"י משום רבי טרפון אין אחד מהם נזיר וכו' אינו אמת דאסמכת' בהקדש קני' וכן פתב מהר"ם וגם ראיתו משבשת דהיכי שבקי ב"ה ועבדו כרבי טרפון ועוד דלא פליג ר' טרפון אלא בגזירות משום דלא ניתנה גזירות אלא להפלאה אבל בעלמ' מודה רבי טרפון עיין שם באנרף ותמהני דבריש פרק שלישי דנדרים מוכח בהדיא דלרבי טרפון בעי הפלאה בנדרים כמו בגזירות וכתב הר"ן משום דנדרים איתקשו לגזירות עיין שם וכן בסנהדרין דכ"ה אמרינן דלר' טרפון מצחק בקובץ הוי אסמכת' עיין שם אלמא אין חילוק בין גזירות לדעלמא והתוספות שם בד"ה ההיא וכו' ופליא וי"ל וק' הריב"ן מאי מדמה קני' לגזירות שאני גזירות דגלי קרא דכתיב כי יפליא וי"ל וכו' דהא לא מפ' בקר' מה היא הפלאה אלא דגלי לן קר' דבעי הפלאה ולא ידעין מה היא אלא הייתי לן מסבך' וכו' וקר' דכי יפליא איצטריף משום דידות גזירות כגזירות עיין שם משמע דסביר' ליה דאין חילוק בין ממון לגזירות והקדש דאל"כ נדאי דאיצטריף קרא דכי יפלי' דארף על גב דאסמכתא לא קניא ס"ד דה"ד בממון מסבך' דאין אדם מקנה ממונו לחבירו על הספק אבל בגזירות מחית איניש נפשיה אפילו לספק לכוף גלי לן קרה דבעינו הפלאה וממילא ידעין מסבך' מה היא הפלאה אבל יש להסתפק אם ההקדש הוא לעולם כל ימי חייו הנותר והמקבל או בפעם א' סגי ומרן הב"י אה"ע סימן קי"ד פתב בשם הרשב"א בתשו' וי"ל כל שמקבל לזון או שזן לאיש בנכסיו מזונות סתם כל זמן שצריך מזונות משמע וכמי שאסר על עצמו סתם שלא יאכל מן המינים שאסור בהכי לעולם אבל הרא"ש בתשו' פלל ו' סי' י"ח כ' שהמקבל עליו לזון את חבירו בסתם או יתן מאה זהובים לשנה בשנה אחת יפטר מנדרו דיד בעל השטר על התחובה ואף לגבוה אמרינן הכי עיין שם ומור"ם לעיל סימן ס' כ' מחלוקת זו וע"ש בהסמ"ע ס"ק ט"ז והרב בני משה ח"א סימן ע' פתב דהרשב"א בחי' לגיטין בפ' מי שאחזו גבי על מנת שתניקי את בני נסתפק אם פליג רב אשי לענין ממון אם אמר בית זה נתון לך על מנת שתזון את בני יכול לפטור עצמו ביום א' או בשנה אחת או דילמ' לענין ממון מודה רב אשי כיון דלהרנוחה קא מכונן הרי דגם הרשב"א דסבר בתשו' בפשיטות דסתם הוי לעולם מיקו גיזו לדבור' ומספק' ליה אם רב אשי פליג בתנאי שפממון עיין שם ונראה דס"ל להרשב"א דמחייב עצמו סתם לעולם משמע מדלא פירש עד זמן פ' מה שאין פן גבי תנאי שבא לחייב אחר וכן ראיתי להר' שמחת יום טוב סימן כ"ה עיין שם באנרף ועיין בספר פרח מטה אהרן ח"א סימן קכ"ג גם מ"ש ה' פני משה שכן דעת רש"י בפ' הכותב דאם לא כת' עד עולם שנה אחת משמע עיין שם בתוספות וכן פתב מהר"א ששון סימן מ"ח עיין שם נראה דרש"י פירש פן אליבא דר"י אבל אנו קיימ' לן כרבנן דסביר' להו דאפי' פתב סתם בלא עד עולם אינו אוכל פירות בחייה ועיין בהר"ן ובש"מ בשם ריב"ש שכתבו דגם לר"י לעולם משמע אלא דאורח' דאינשי לפרש וכן פתב הרב עדות ביצקב סימן כ"ח בדעת הרשב"א דסתם לעולם משמע דאפי"ה אם פירש לעולם לא אמרינן לטפויי מילת' יתירתא אתא אלא לשופר' דשטר' עיין שם ודברי הר"ן והריב"ש סייעת' ה' בית יצקב סימן ז' נדחק עיין שם מיהו גם לדעת הרא"ש יש להסתפק בנדון דידן שהרי הרשב"א הוכיח מדאמרינן בפ"ד דנדרים אמתייתין דנדרים להורגים כיון דאמר יאסרו כל פירות בעולם עלי איתסור וכו' ופרקי' דאמר היום אלמ' כל סתם וכו' ונראה שמתחילת יום טוב סימן כ"ה הק'

לס' הרא"ש מהא דנדרים שהביא הרשב"א בתשו' דנר' דהנודר סתם לעולם משמע עד שיאמר בלבו היום וכן מבוא' עוד מדפריד בנדרים דף ט"ו גבי האומ' קונם עיני בשינה אי לא יהיב שיעורא מי שבקינן ליה וכו' משמע דכל דלא יהיב שיעור לעולם משמע וכן מבוא' שם דף ד' ע"ב ותי' דסביר' ליה להרא"ש דלא אמרו פן אלא בנדר דאיסור חפצא הוא ודומה למקדיש סתם דנדאי הקדישו לעולם אבל בחיוב שמתחייב האדם שחל על גופו ולא על חפצא כל שנתחייב סתם יכול לפטור עצמו בזמן מה וה"ט דאמרינן בפ"ק דנדרים דנדרים לית להו קיצות' וכולי וכן כתב הגמ"ר בסוף פ"ק ד' דשבועות עיין שם ואם פן הכא נמי בנדון דידן שהקדיש סוף לעולם משמע א"ד פיון שלא הקדיש הגוף אלא לפירות ולא יצאה הגוף מרשות הנותן לגמרי ואפילו הפירות אם מת המקבל חזרו הכל להנותן דלא נתן אלא לו ולא ליורשיו ואם פן אפי' לומ' דה"נ לשע"ה קאמר: סימן ר"ט א' דין א' המקנה לחבירו דבר שאינו מסויים וכולי כתב הרב פנסת הגדולה הגי' מלי במק"א אבל במתנה לא בעינן מינו ידוע מהראד"ב סימן ר"א ע"ש ולא דק שהרי כתב הרמב"ם בפ"ק שלישי מה' זכיה ומתנה ומ"ן סימן רמ"א פ"ש שהמוכר צריך לסיים הממכר פ"ה הנותן וכו' ומהראד"ב לא אמר אלא באומר כל זמן שיש לי בבית זו אני מוכר לה דלא קנה מטעם דלא סלק' דעתיה דלוקח פיון שאינו יודע מה שיש בו דה"ד במק"א פיון דלוקח נותן דמים לא ס"ד אבל מקבל מתנה בכל דהו ניחא ליה עיין שם: ב' דין ב' אבל האומר לחבירו וכו' כ' הסמ"ע סק"ג ונראה דאפילו החולקים בשנים שהחליפו וס"ל דמהני הקנין מודים בזה פיון דהא' יודע מה שיש לו בבית והשני אינו יודע לא גמר ומקני מה שאין פן בשנים שהחליפו דאין אחד מהם יודע מה שיש בבית הב' ומשום הכי אגב דבעי לקנות גמר ומקני עיין שם והרב שפתי פהן כתב דלא מסתבר עיין שם וכבר התוס' בפ' זה בורר גבי משחק בקוביא כתבו בשם ר"ת וז"ל דלא הוי אסמכתא אלא היכא שאינו יכול להרויח פגון משליש שטרותיו וכולי אבל הכא לא הוי אסמכתא משום דכיון דשנים הם כל אחד מקנה לחבריה מגו דאי מרנוח בעי איהו למקני בהיה הנאה גמר ומקנה לחבריה וכו': ג' דין ד' אין אדם מקנה דבר שלא פא לעולם וכו' כתב המבי"ט ח"ב סימן קל"ז דאדם מקנה לבנו או לבתו דבר שלא פא לעולם פמו שמקנה לעופר שלו עיין שם וכן ראיתי להרב חלקת מחוקק בא"ה סי' מ' סקי"ד שפכת וז"ל מיהו קשה בע"ש ח"מ סימן ר"ד ס"ד מה שתלד פ"תי או שפחתי אפילו היתה הפרה או השפחה מעופרת לא קנה פלום ומה שכ' דבהנפך העופר מקודשת אף על גב דיש לחלק דדעתו של אדם קרובה אצל בתו ואצל אשתו לפיכך יכול לקבל קדושי בתו ולהקנותה אף על גב שלא פא לעולם וכולי עיין שם הרי דסביר"ל דאמרינן דדעתו של אדם קרובה אצל בתו ומקנה לה דבר שלא פא לעולם: ד' ואפילו אם היתה השפחה והפרה מעופרת לא קנה וכו' הרמב"ם בהלכות אישות כתב האומר לחבירו אם תלד אשתך נקבה תהא מקודשת לי אם היתה מעופרת והנפך העופר מקודשת הביאו הטור בא"ה סימן מ' עיין שם וכן כתב בחידושי קידושין וז"ל מדלא אוקמה ר"ח אפילו אשתו מעופרת וכו' אלמ' אפי' לרבנן פשהנפך העופר מקודשת דלאו דבר שלא פא לעול' הוא וכן הלכה וכו' וכן כתב הרמב"ם בפ"ק ז' האומר לחבירו וכו' וכן כתב בהלכות מכירה פ"ק כ"ב אין אדם מקנה דבר שלא פא לעולם פיצד מה שתוציא שדה זו קנוי לה וכו' מדנקט מה שתוציא אלמ' אם הוציאה פגון שחת אדם מקנה אותם וכולי עכ"ל הרי דסבירא ליה דהנפך העופר פא לעולם

מיקרי ומקודשת מדאורייתא ולא מספ' וכן בדיני ממונות המוכר עובר או שחת קנה ועיין
הרדב"ז ח"ב סימן קי"ד שכתב הרמב"ם מקודשת מדאורייתא קאמר ואם הדבר ספק אם
הופר העובר או לאו צריך גט מס' עיין שם ואם פן הכא אם נדאי הופר העובר קנה ואם
ספק המוציא מחבירו עליו הראיה ומדברי הרמב"ם בפ"ה המשנה שם נראה דגריס ביה אם
היתה אשת חבירו מעוברת והופר עובר דבריו קיימין ואם ילדה נקבה מקודשת וכן
כתב הרע"ב עיין שם אם פן אף על גב דקתני לאחר שאתגזיר וכולי אינה מקודשת כרבנן
אפי"ה בהופר העובר מקודשת והרשב"א בחידו' כתב וזה לשונו ור"מ משמע דאית ליה
איפכא דבלאחר שאתגזיר פליג ובעובר משמע דמודה לרבנן מדלא תני ליה בפלוגתא
דר"מ ורבנן בפריית' וכולי וא"ת לר"מ מאי שנא עובר מפירות דקל דלר"מ קנה אפילו
שחנטו יש לומר פירות דקל עבידי דאתו ולא עבידי דנתרי פוליהו אבל עוב' אפי' בשוקהופר
זימנין דהנה ליה גפ' וכו' עיין שם מבוא' דס"ל דאפילו ר"מ מודה דעובר אפילו הופר
לא קנה וק' דבפ"מ ש"ש דף קמ"א ע"ב א"מ רב הונא המזכה לעובר לא קנה איתבייה ר"נ
האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר יטול מנה וכו' ולימא ליה ר"מ היא דאמ'
אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אימור דשמעת ליה לר"מ וכו' וא"א לישיני (אמר המגיה
עכ"מ והשאר קרוע והדב' מבוא' דר"ל וא"א לישיני אימור דאמר ר"מ אדם מקנה דבר
שלא בא לעולם הני מילי פירות דקל דעבידי דאתו אבל בעובר זימנין דלא אתי דהנה
ליה גפ' לא אמ' ר"מ וכו') והרב מח"א הלכות מוכר דבר שלא בא לעולם סי' א' הביא
ראיה דיכול להקנותה עוב' מדאמרינן בפ"ה ר"א דמילה מקנת כסף גימול לשמונה פגון
שלקח זה שפחה וזה עובר וכולי ואי לא שייך קנין בעובר אלא אם פן הקנה האם
לעוברת תיקשי למאן דאמר קנין פירו' פקנין הגוף דמי כדפריה התם לת"ק ול"ל דהאי
טעמא משום דקנימא לן כר"נ דאי שמיט ואכיל לא מפקינן מניה והכא נמי ששמיט והחזיק
בעוב' אחר שפא לעולם זכה הא ל"ד אלא למקנה דקל לא ופירות לא דקנה בעל הדקל
גוף ופירות דנדאי לא שייך שמיט ואכיל לא מפקינן מניה עיין שם באנרף ונראה דאף
על גב דאם מכר הדקל לאחד חוץ מפירות' פנין דאמרינן לעצמו בעין יפה שייך ואחר
כך מכר הפירות לאחר קנה כמו שכתב הרשב"א ונהביאו הכנה"ג וכן כתב המבי"ט חלק
שני סימן קל"ז עיין שם והכא נמי אם מכר השפחה לא חוץ מעוברת ואחר כך מכ' העוב'
לאחר קנה השני מפל מקום למאן דאמר קנין פירות פקנין הגוף דמי גימול לשמונה והכא
מייירי במכ' בבת אחת מיהו משפחה ל"ק דבעל השפחה מכר העוב' דאף ע"ג דלא קנה
פינון שהחזיק בעוב' זכה וקטן המוטל בעריסה יש לו חזקה והנה ליה כתפס פירות דאין
מוציאין מידו דלאו דוקא דאי שמיט ואכיל והרב קרית מלך רב פ"א מהלכות מכירה
כתב דאין ראיה לגירסת השאלתות והתוספו' דגרסי לקח שפחה וילדה וכו' וגם לפי
גירסת רש"י אפש' דר"ח סבירא ליה כראב"י דכל שהופר העוב' בא לעולם מקרי עיין
שם ואפתי קשה על הטור ביו"ד סי' רס"ז שכתב ואם אחד קנה שפחה וא' קנה העובר
גימול מיד ואין צריך לומר קנה שפחה וילדה עמה וכולי עיין שם והוא ס"ל דלא שייך
קנין: ה' הג"ה ואם כתב לו שטר וכולי האחרונים תמהו דלא עדיף שטר ממשכון שכ'
הטור דאם תפס משכון לא קנה וכן כתב בסיומן ס' דאפ' נתן לו משכון על המתנה לא
קנה דמנה אין כאן משכון אין כאן עיין שם ולפמ"ש הסמ"ע דה"ד פשטור לו השטר
אחר שפאו לעולם עיין שם נראה דה"נ אם נתן לו משכון אחר שפאו לעולם קנה וה'

בית יהודה סימן ד' הבין דברי הסמ"ע בפ' שטן דב'ע'י' ש'מסר לו השטר אחר ש'באו הפירו' לעולם וע"ש עוד ב'סימן ס"ח וכן פתב ה' פני משה ח"א סי' ס"ו ע"ש א'בל ה' כנה"ג אות נ' פי' דברי הסמ"ע דר"ל אם נמצא השטר ביד המקבל אחר ש'באו לעולם אפילו מסרו לו קודם ש'באו לעולם קנה וכ"כ בתשובות סימן ר"ט ע"ינן שם וזה נראה מוכרח ש'הרי בעל העיטור תי' בזה הא דאמרין בפ' מי ש'היה ההוא גברא דזבנה לכתובה דאימיה וכולי דכיון דזבין וכתב ליה ש'טרא כמאן דתפס דמי ונהביאו מרן הב"י סי' רי"א ע"ש משמע דאפי' מסר השטר קודם ש'באו לעולם קנה כיון דנמצא השטר ביד הקונה אחר מיתת אמו וכן הוכיח הט"ז ע"ש א'בל ראיתי להרשב"א ח"ב סימן ל"ו על ראובן שהוציא שטר מתנה שעשה לו חמיו כתב וז"ל וכן כל הנכסים שעתידי לקנות והרינוח שעתידי להרוויח אינו יכול להקנות דדבר שלא בא לעולם הוא ולא קי"ל כר"מ דאמר אדם מקנה דשלב"ל ולא עוד אלא אפי' לר"מ אם חזר בו עד שלא באו לעולם לא קנה וכולי ואם היו לו בשעת המתנה קנה וכו' ע"ינן שם משמע דאפי' השטר ביד הקונה אחר ש'באו הנכסים לעולם לא קנה כיון שלא היו בשעת מתנה וכן כתב בתשובות ח"ג סי' קי"ד על מתנה בשטר וז"ל ומה ש'טען פי מה ש'קנתה או ש'ט"ח שעשו לאחר זמן המתנה לא קנו דאין אדם מקנה דבר שלב"ל כדיון טען ומ"מ אף בזה יש מקום עיון דכיון דלא חזרה בו ניתח דליקניה ומשקנאתו ולא חזרה בה עד יום מותה ואלו קדמו והתפסום קניניהו מקבל מתנה והראיה מדג"ר סי' בפ' אז"נ וכולי דאי ש'מיט ואכיל לא מפקי' ליה מניה וליתא דשאני התם דש'מיט ואכיל באפי' מוכר והלה שותק ש"מ דמחילה הוא שמוח' ללוקח במה ש'לקט א'בל כאן ש'כבר מתה מי מחיל לו עכ"ל הרי דאפילו השטר קיים בידו לא חשיב כתופס וכן כתב הרשב"ש סי' קמ"ב ב'בן ש'כתב שטר לאביו ומת וז"ל ובעינן הקנאת הרינוח אפילו בקנין אינו פלום לפי שהוא דבר שלא בא לעולם וכולי ואע"ג דאמר' דאי ש'מיט ואכיל לא מפקי' מניה זהו אלו תפסם בחיי בנו א'בל כיון ש'היו בחזקת האלמנה כבר נשתעבדו לו וכו' ע"ינן שם אם פן הרשב"א והרשב"ש ס"ל דאפילו יש לו שטר לא חשיב שתפס מיהו אם מסר לו השטר אחר ש'באו לעולם אפ'ש' דמודי' דחשיב כתופס: ו' כתב מהרש"ך ח"ד סימן ק"ב דש'כירות בית הוי דבר שלא בא לעולם ודברי המרדכי הם דוקא כשהנותן החזיק להמקבל בקרקע ונתן לו פת לאכול הפירות ע"ש ז ואם מכר האילן לפירותיו וכולי דוקא אילן וכיוצא דמגופיה קא רבו פירי א'בל מצודה למה שתעלה לא מהני אע"ג דמצודה אית' בעולם דגים וצידה מעלמא אתו ריב"ם בתשו' הרשב"א כ"י הכנה"ג אות ל"ז ע"ינן שם וכן מצאתי להרשב"א בתשובות ח"ב סי' רי"ג שכ' בנותן המטבחים ליטול מפירותיהם כו"כ לא הוי פדקל לפירותיו שאין הבשר ומחירו יוציא מגוף המטבחי' כפירו' מן הדקל אלא כמוכר מצודה למה שתעלה שאינו קנוי ע"ינן שם ובספר א"ז לכתובות בפ' אע"פ גבי האומרת יקדשו ידי לעושיהם וכו' הוכיח הרשב"א פן א'בל יקדשו ידי לעושיהם אע"ג דאין המלאכה יוצאה מגוף הידים כיון שהידיים טורחות בכך הוי פדקל לפירותיו הריטב"א שם: ולכאורה נראה דאם מכר חצר לפירותיו לא קנהו לא הוי פדקל לפירות מדאמרין בס"פ האומר משקלי הקדישו משפיר היכי ד"יר וכולי דאמר לכש'יבא ש'כרו יקדשו והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אר"י הא מני' ר"מ היא דאמר וכו' ואמאי דחק לאוקומי' כר"מ לאוקמא בהקדיש גוף הבית לשכירות אלא משמע דבית לשכירות כיון דאין הרינוח יוציא מגוף הבית לא

הָוֵי פְּדָקָל לְפִירוֹת אֲבָל הַתּוֹסְפוֹת בְּגִישׁוֹת ר"פ הַזּוֹרֵק בַּד"ה יָדָה וְכוּלֵי פְּתַב וְנ"ל וַא"ת
חֲצָרָה נְמִי לֹא קָנִיא לִיה גּוֹפִיָּה אֲלֵא לְפִירוֹת וִי"ל פִּינֹן דְּקִנְוִי לִיה לְפִירוֹת הָוֵי פְּאָלוּ קִנְוִי
לוֹ גּוֹף הַחֲצָר אֲבָל מַעֲשֵׂה יָדֶיהָ מַעֲלָמָא קָאָתוּ ע"ש אִם כֵּן חֲצָר לְפִירוֹת עֲדִיף מִמַּעֲשֵׂה
יָדֶיהָ וְכִינֹן דִּידֶיהָ לְעוֹשִׂיהֶם הָוֵי פְּדָקָל לְפִירוֹת כ"ש חֲצָר לְפִירוֹת וְכֵן פְּתַב הַרְדָּב"ז סִימֵן
רנ"ב וּמַהֲרַש"ח סִימֵן ל"א וּמַהֲרַח"ש ח"ב סִימֵן כ"ה דְּמַעוֹת לְרִינוּחַ הָוֵי פְּדָקָל לְפִירוֹתָיו
וְכֵן הוֹכִיחַ הַמַּח"א בַּה' זְכִינְיָה סִימֵן ל"ד עֵינֵן שֵׁם וְכַתֵּב הָרַב בְּנֵי יַעֲקֹב דַּע"א דְּהַכִּי מִסְתַּבֵּר
דְּאִטּוּ אִם הִקְנָה בֵּית לְשִׁכְרוֹת לֹא יוֹעִיל מְשׁוּם דְּאִין הַמַּעוֹת יוֹצְאִים מִגּוֹפּוֹ הָא וְדַאי לִיתָא
אֲלֵא פֶל שְׁבַשְׁכַר הַדִּירָה נוֹתֵן חֲשִׁיב פְּאָלוּ יוֹצֵיא מִגּוֹפּוֹ ע"ש: ח' הַג"ה פֶּה אֵינּוּ יָכוֹל
לְמַחֲוֹל וְכוּלֵי הַב"ח בְּתַשׁוּבוֹת סִי' קכ"ד דְּחָה דְּבַרֵי הָר"ן מִהֲלָכָה עַש"ב וְאִין דְּבַרְיוֹ
מְוַכְרָחִים וְכָל הָאֲחֵרוֹנִים תְּפַסּוּ דְּבַרֵי הָר"ן לְהַלְכֵי וְכ' עוֹד דְּהַפְקָר מְהַנִּי אִפִּי לְדָבָר שְׁלֵא
בָּא לְעוֹלָם וְאֵינּוּ בְּרַשׁוּתוֹ לַכ"ע עֵינֵן שֵׁם אֲבָל מַהֲרִימ"ט חַא"ה סִי' מ' כ' דְּאִין אָדָם מִפְקִיר
דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְאֵינּוּ בְּרַשׁוּתוֹ כְּמוֹ שְׁאֵינּוּ מִקְנָה וּמִקְדִּישׁ דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אוֹ
אֵינּוּ בְּרַשׁוּתוֹ וְהִבִּיאֵו ה' כְּנַה"ג בְּסִי' רַע"ג אוֹת ו' ע"ש וְכֵן מוֹכַח בְּהַדְּיָא בַּפְר' מְרֻנְבָּה
דְּאָמַר רַבָּא אֵי לָאו דַּאר"י צְנוּעִים וּר' דּוּסָא אָמְרוּ דְּבָר א' מֵאֵן תָּנָא צְנוּעִים ר"מ הִיא וְכוּ'
אֲבָל לְקַט פִּינֹן דְּמִמּוֹן דִּידֶיהָ הוּא כִּי אֲתִי בְּרַשׁוּתֶיהָ הוּא דְּמַצִּי מִפְקִיר לִיה כִּי לִיתִּיהָ
בְּרַשׁוּתֶיהָ ל"מ מִפְקִיר לִיה עֵינֵן שֵׁם בְּרַש"י מִשְׁמַע בְּהַדְּיָא דְּהַקְדָּשׁ וְהַפְקָר שְׁוִים וַא"כ לְדִידֵן
דְּקִי"ל דְּאִין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבָר שְׁאֵינּוּ בְּרַשׁוּתוֹ ה"נ אֵינּוּ יָכוֹל לְהַפְקִירוֹ וּל"ל דַּה"ד
בְּמִפְקִירוֹ סֵתָם אֲבָל כְּשִׂאוֹמֵר כְּשִׂיבָא לְרַשׁוּתֵי יְהֵא הַפְקָר חַל הַהַפְקָר דְּהָא בְּהַקְדָּשׁ כַּה"ג
לֹא חַל הַקְדָּשׁ וְה"ה בְּהַפְקָר וְכֵן הוֹכִיחַ הָרַב בְּנֵי מִשְׁה: ט' דִּין ה' דְּבָר שְׁבַא לְעוֹלָם אֲלֵא
שְׁאֵינּוּ בְּרַשׁוּתוֹ וְכוּ' אִם מְכַר דְּבָר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ וְקַבֵּל עָלָיו אֲחֵרִיוֹת צְרִיף לְפִינֵי חַבְרִירוֹ
וּלְרַצוּתוֹ בְּדַמִּי וְאִם לֹא נִתְרַצָּה אַח"ךְ הוּ"ל הַמוֹכֵר אָנוּס וּפְטוּר וּבְטַל הַמְכָר ה' בֵּית יְהוּדָה
סִימֵן כ"ז עַש"ב וְעֵינֵן הַרְשָׁב"ץ ח"ג סִי' ס"ח: יו"ד אֲלֵא שְׁאֵינּוּ בְּרַשׁוּתוֹ וְכוּ' אִם מְכַר
דְּבָר שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ בִירוּשְׁלַמִי פ"ו דְּתַרוּמוֹת אֲמַרִינֵן דְּמוֹכֵר חַפֵּץ לְחַבְרִירוֹ וְנִמְצָא שְׁאֵינּוּ שְׁלוֹ
חַיִּיב לְהַעֲמִיד מִקְחוֹ וְכ' הַר"ש וּבַפ"ק דְּב"מ לֹא מִשְׁמַע כֵּן שְׂיָהָא חַיִּיב לְהַעֲמִיד לוֹ מִקְחוֹ
דְּקָאָמַר הֵתָם גְּבִי גִזְל וְכוּ' וְשָׂמָא יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מְקַרְקְעֵי לְמַטְלִטְלֵי עֵינֵן שֵׁם: י"א הַג"ה
מ"מ אִם טָרַח וְכוּ' ק' מ"ש מְשֻׁדָּה זֹו לְכַשְׂאֲקַחְנָה קְנוּיָה לָהּ דְּלֹא אָמַר פְּלוּם וּבְתוֹס'ֵי
דְּמַצִּיעָא דִּי"ו בַּד"ה בְּהִיא וְכוּ' כ' מְהַר"ם וּמְהַרְשָׁ"א שֵׁם דְּהֵתָם לֹא שְׂיָהָה ה"ט פִּינֹן דְּאִין
הַמְכָר עֲדִינֵן בְּיַד הַלּוֹקֵחַ לֹא ס"ד עֵינֵן שֵׁם וְכֵן פְּתַב בַּש"מ בְּשֵׁם גִּילְיוֹן הַתּוֹס' וּמַהֲרִי"ךְ
וְהַרִיטְב"א וְהַר"ף שֵׁם תִּי דְּבַגְזָלֵן שְׁהַשְׁדָּה כְּבָר בְּיָדוֹ ס"ד דְּלוֹקֵחַ דְּבַקֵּל יִמְכְּרוּ הַגְּזָל
שְׁהָרֵי אֵינּוּ בְּיָדוֹ אֲבָל הֵתָם דְּהַשְׁדָּה בְּיַד בְּעָלָיו לֹא ס"ד דְּלוֹקֵחַ דְּמִי יְכַרִּיחוּ לְמַכְרוֹ עֵינֵן
שֵׁם וּמַצִּאתִי לְהַרְאָב"ד בְּס' תְּמִים דַּעִי סִימֵן רַמ"ו דָּף ע"ד ע"ב גְּבִי מִשְׁפּוֹן שְׁכַתֵּב וְנ"ל
וּלְדַעַת רַבָּא נְמִי אֵי זָבִין וּמְטָא גְּוַבְיָנָא וְכוּלֵי אִיפָא מ"ד דְּקַנְיָ לָהּ לּוֹקֵחַ כְּהִיא דְּאֲמַרִי
בַּב"מ וְכוּ' וְלֹא גְרַע הָאֵי מַגְזָלֵן וְהָא אֲנָפָא לֹא מְחַוְוָא דְּהֵתָם פִּינֹן דְּגִזְל הַקְרַקַע וּמְכָרוֹ
לָזָה וְהַעֲמִידוֹ בְּתוֹכוֹ וְהָרִי הוּא תַחַת יָדוֹ כִּי הַדָּר גִּזְלָן וְזָבִין לִיה מִנְּגִזְל אוֹ דְּגָבִי לִיה בְּחֻבוֹ
וְדַאי לְאוֹקוּמֵי קַמֵי לּוֹקֵחַ קָא בְּעֵי אֲבָל הִיכָא דְּמַלְוָה גּוֹפִיָּה אֲפַתִי לֹא זָכָה בָּהּ מִיָּדִי וְלֹא
קָאֵי בְּגוּיָה הוּ"ל כְּמִי שְׂאָמַר שְׁדָּה זֹו לְכַשְׂאֲקַחְנָה קְנוּיָה לָהּ דְּלֹא קָנִי אֲבָל מ"מ הַלּוֹקֵחַ
חֹזֵר עַל הַלְוָה וְכוּ' עַכ"ל וְעֵינֵן בְּסַפ' בְּנֵי אֲהָרֹן סִימֵן ל"ג וּמְדַבְרֵי הַתּוֹסְפוֹ בְּקִידוּשֵׁין דַּס"ג
בַּד"ה פְּגוֹן וְכוּ' שְׁכַתְּבוּ וְנ"ל וַא"ת פִּינֹן שְׁלֵא חַל הַקְנָנֵן אֲמַאי הַזְהִיר וְכוּלֵי מ"מ כְּשִׁקְוֹנָהוּ

שליחותיה עבד דניחא דליקו בהימנותיה כדאמרינן בפ"ק דב"מ גבי גזל שדה וחסור
ולקחה וכולי נראה לכאורה דס"ל דאין חיל דאפ"י מכר דבר שלא זכה בו והפיר בו כעבד
אמרינן שליחותיה עבד דליקו בהימנותיה מיהו נראה דס"ד הכי אבל רב נחמן דאמר
כגון שכתב לו לכשאקחה עצמה קנוי לה מעכשיו אשמעי' דר' סבר דאדם מקנה דבר
שלא בא לעולם דדוקא גבי גזל קרקע ומכרו שהוא תחת ידו או שלא הפיר ניחא ליה
דליקו בהימנותיה אבל במכר דבר שלא זכה בו לא אמרינן הכי וה' זרע יצחק בחי' שם
נדחק מנ"ל לרב נחמן דר' סבר כר"מ מבריתא דר' יהודה נשיאה עיין שם ובמ"ש אתי
שפיר דרב נחמן סובר דלא אמרי' בהא דליקו בהימנותיה אלא דוקא בגזל: י"ב דין ו'
הפוסק על שער שבשוק וכו' וא"ת והרי פיון שאינו ברשותו לא קנה וכו' ויש לו פיון
שהדבר נמכר בשוק הנה ליה כאלו הוא ברשותו וז"ש הפוסק טל שער שבשוק דמשמע
שהוא דבר הנמכר בכל שעה מרן בכ"מ בריש פ"ק כ"ב מה' מכירה ע"ש ומת' ש' צרור
בספ' חוט המשולש סי' י"ג הביא תשו' הרשב"ש סי' ע"א ומת' י"א אדרבי סי' ע"ד דס"ל
הכי והקשה עליהם מדברי הרמב"ם פכ"ד דין י"ג גבי דקלים דמשמ' דאינו חייב לקיים
המקח ותי' דדבר שאינו מצוי ביד אחר' לקנו' לכולי עלמא בטל המקח ודבר שאינו
ברשותו ומצוי ביד אחרים לקנות אבל אינו מצוי בכל שעה שירצה כגון דקלי' דעת
הגאון ובעל העיטור והראב"ד ר"חיים לקיים המקח והרמב"ם והטור סבירא להו דכיון
שאינו מצוי בכל שעה שירצה אינו חייב אבל דבר המצוי בכל שעה לכולי עלמא חייב
עיין שם באור' ובאמת שפן משמע מדברי הטור שכ' בסימן זה על דברי בעל העיטור
ואין פן דעת א"א הרא"ש ובסי' רי"א הביא דברי הרמב"ם דפוסק על שער שבשוק וכו'
בלא חולק מיהו בבית יוסף שם מבוא' דפוסק על שער שבשוק שאני פיון דכבר יצא
השער בשוק הנה ליה כאלו ברשותו אבל אם לא יצא השער אפילו מצוי לקנותו בכל
שעה לא קנה עיין שם ומהריט"ץ סי' קס"ו ודחה דברי מרן בכסף משנה והספיק דבר
שאינו ברשותו לא קנה ודוקא לענין מי שפרע מהני עיין שם וכן כת' ה' בני אהרן סימן
צ"ז עיין שם וכן פתב הרדב"ז ח"ב סימן פ"ז שפן דעת רוב הפוסקים דאפ"י דבר מצוי
לקנות לא קנה וכן העלה הר"ן בחי' עיין שם ודברי הר"ן הובאו בהגהות הרי"ף בספ'
ד"ר תמים דף צ"ב ובשיטה מקו' לכתרא דף ס"ט עמוד שני ומוכח שם דאפ"י דבר המצוי
בכל שעה לא קנה וכן מצא בקצת נוסחי' הרי"ף וכן גי' הרשב"א בהרי"ף שם וכן פתב
הרי"ף בתשו' סימן רמ"ד וזה לשונו מי שהקדים מעות לחבירו פרקמטיא שבשוק והיתה
מצויה לקנות ולא רצה ליתן לו אותה פרקמטיא אין כופין אותו ליתנה לו אלא שמקבל
על עצמו מי שפר' עד כאן לשונו וזה לשון מהר"י ו' מיגש בתשובות הובאו בספ' א"ז
למציעא על דף מ"ז עמוד ב' שלא נחייב במי שפרע למי שמכר שאינו ברשותו וקבל בו
המעות שאין חייב בו במי שפרע אלא אם קנה אחר כף אותו הדב' שמכר אותו ובא
לרשותו שאז יכול הוא להשלים דברו אם ירצה שאז לחייב אותו מי שפרע לפי שמכיון
שקנה הדבר ההוא ובא לרשותו חל עליו מדר' האמונה ונידוק הדיבורי' להשנים דיבורו
ולמת הדבר ההוא לקונה ואם לא עמד בדיבורו נחייב אותו מי שפרע אבל אם לא קנה
הדבר ההוא ולא בא לרשותו מן הנמנע ההוא לחייב אותו מי שפרע אלא למי שבא אותו
דבר לרשותו וכו' אמנם ר' נסים סובר שמי שמכר לחבירו סחורה שאינה מצויה אצלו
אבל נמצאת בשוק שהוא מחוייב לקנותה לו ויכול להכריח אותו על כף והביא ראיה

לדבריו מהתוספתא איה עלה בדעתו דבר זה והוא דבר שלא בא לעולם ואם דעתו שלפי שהוא נמצא בשוק דבר שבא לעולם הוא תיפוק ליה שהרי לא משך השתא מוכר דבר שאינו ברשותו אמרת דלא קנה עד שימשוך מוכר דבר שאינו ברשותי קנה יציבא בארעא וכו' וסברא זו בלא ספק שהיא סבר' בלתי נכונה והתוספתא שהביא ראיה ממנה אין לסמוך עליה וכו' עיין שם הרי דסבירא ליה דאפילו דבר המצוי בשוק אין חייב לקנותה לו אלא דאם קנה אותו אחר פה ובא לרשותו ולא רצה ליתנה לו מקבל מי שפרע ועיין בהנ"י שם שכ' דמלנה שאינה קינה אין פה מי שפרע וכן נראה מדברי הרי"ף שכ' דאפילו דברים ומשכון לא קאי באבל והרשב"א בשיטה מקוננת שם הקשה על זה מעובדא דההוא גברא דיהיב אנדוניא וכו' ותי' ואולי דנדוניא דבר המצוי הוא הרבה פל ימות השנה כמי שיש לו עיין שם ואם פן נר' דעת הרי"ף דוקא דבר המצוי לקנות קאי כמי שפרע ולקח גקט בתשו' והיתה מצויה לקנות וכו' דאם אינו מצוי לקנות אינו מקבל מי שפרע דכל שלא קנה מן הדין אין מוסרים אותו למי שפרע כמו במלנה ומשכון גם בעל העיטור במאמר קנין דף ה' עמוד ג' ובסוף מכירת קרקעות ד' ק"א עמוד ב' מבואר דסבירא ליה הכי וגי' פן בהרי"ף דאפילו דבר המצוי לקנות לא קנה אלא שכתב אבל אם מוכר מתני לאקנויי ליה דבר שלא בא לעולם ואדעתא דהכי יהיב ליה זוזי מחייב לאוקומי ליה תנאו ורבי' נסים מיייתי ראיה וכו' ונראה דטעות סופר וצריך לומר דבר שבא לעולם ונראה לי דלא אמרו אין אדם מקנה דבר שאינו ברשותו אלא אם שניהם יודעים שאינו ברשותו אבל דעתו לקנות דבר שבא לעולם חייב לקנות וכן העתיק הרשב"א והרדב"ז שם וכן כתב ה' פני משה חלק ראשון סימן ס"ו דף קנ"ח ע"ד ועיין בספר משפט צדק חלק ב' סימן כ"ב עיין סם ועיין בה' שפתי פהן שהביא דברי בעל העיטור ומהרשד"ם וליתא דבב"י משמע דהרי"ף והרמב"ם ושאר פוסקים לא סבירא להו הכי וכן כ' בסי' רי"א דהרמב"ם מפרש דהך תוספתא שפוסק על שער שבשוק עיין שם וכן הרשב"א בשיטה מקוננת לכתר' חולק בזה וכן כתב הרדב"ז שם דלא קנימא לן פהך תוספתא לדעת הרי"ף אלא שכתב עוד דמייירי פשהראה לו פירות ומכרם שאינם שלו דבזה חייב להעמיד לו מקחו פיון שפסמה הקונה דעתו וזה פשרה נכונה ועיין בתשו' ה' בית חדש סימן כ"ג ובספר דברי אמת קו' שביעי: וראיתי להרשב"ש סימן ע"א שכתב דהרי"ף סבירא ליה דכל דבר שאינו ברשותו הוי כדבר שלא בא לעולם אבל דעת ר' נסים גאון ובעל העיטור דדוק' דבר שאינו ברשותו פלל אבל המוכר פירות לחבירו אף על פי שאינם ברשותו הם ומצוי בידי אחרים ודבר שבא לעולם הוא וכן נראה שהיא דעת הרמב"ם שכתב הפוסק על שער שבשוק אף על פי שאין אותו המין שפוסק ברשו' מוכר וכו' ואם חזר בו מקבל מי שפרע ומה שכ' רבי' שמקבל מי שפרע דוקא במעות אבל אם קבל בקנין חייב ליתן לו את שלו עיין שם הרי שכתב דרבינו נסים ובעל העיטור והרמב"ם סבירא להו דדבר המנוי בשוק לקנות הוי כדבר שבא לעולם ובמעות קנה למי שפרע אבל בקנין חייב ליתן לו את שלו ומה שהקשה מהר"י נ' מיגש על רבינו נסים שהרי לא משך ואם מוכר דבר שהוא ברשותו לא קנה עד שימשוך כל שפן מוכר דבר שאינו ברשותו נר' דרבינו נסים לא אמר דחייב לקנות לו אלא בקבל קנין אבל במעות ודאי דאינו חייב לקנות לו אלא שמקבל מי שפרע י"ג דין ז אבל אם שיר לעצמו בעין יפה שיר כ' הרשב"א סי' אלף נ"ג הנזות ביתו ושיר דירה לעצמו יש מחכמים שאמרו

שאינו יכול להשפירו לאחרים ואינו מחנך לפי שהמשייר דירה פמו המשייר פירות ויכול להשאיל ולהשפיר למי שיצא וכן הסכימו האחרונים והביאו ה' כנה"ג בסי' ש"ו הגב"י עיין שם ובתשו' הרשב"א ח"ה סימן ק"ו פתב שמשיר אותו לזה דיכול להשאיל ולהשפיר עד שינתנה בפ' ובלבד שלא תהא רשאי להשאיל ולהשפיר עש"ב ונראה ודאי אם מת הנותן אין לבניו דירה אא"כ פי' לי וליורשי פדהכא: י"ד ואפי' אם חזר הלוקח א' וקנה משמע אפילו עשו קנוניא שמכרה לאחר כדי להפקיע זכות הפירו' משמעון קנה הרבב"ז ח"א סי' רנ"ד ע"ש: ט"ו דין ט' נתן דקל לא' ופירות לא' וכולי דוקא פשנתן בבת א' אבל אם נתן הדקל לא' חוץ מפירות פינו דאמרי' דלעצמו בעין יפה שיר לו הגוף ואח"ך נתנו לאחר קנה הרשב"א הביאו ה' כנה"ג עיין שם וכן פתב המבי"ט ח"ב סי' קל"ז עיין שם: עוד פתב המביט שם דלבתו ולבנו משיר בעין יפה דקרוב אדם אצל בנו פדתנו בפ' מ"ש ילדה אשתו זכר: טול מנה וכולי וה"ה בתו עיין שם ולכאורה נראה שזה תלוי במחלוקת שכ' מרן הב"י סימן זה וז"ל וכתב הר"ן בפ' מי פמת שדעת הרבב"ז לומר דכיון דטעמא הוא משום דלגבי עצמו בעין יפה הוא משיר דוקא או במתנת פריא הוא דאמרינו דמשיר לנפשיה אבל במתנת שכ"מ דאינה אלא לאחר מיתה לא דהא לנפשיה לא משיר ולא מידי אבל הרשב"א כ' שאף מתנת שכ"מ בכלל דכל מה דמשיר לבניו וליורשיו בעין יפה משיר.

עכ"ל א"כ לדעת הרבב"ז דוקא לעצמו משיר בעין יפה ולא לבניו אבל לדעת הרשב"א נראה דמשיר ליורשיו אפילו אינם בניו בעין יפה ונראה ונדאי נפשיה עדיף מבנו פדאמרי' בכתובות דע"ט גבי מברחת דנפשיה עדיפא מברתה וכ' הרא"ש פלל ע"ח סי' ג' דה"ה לגבי בנו נפשיה עדיפא ליה עיין שם והכי אמרי' בפ' י"ג בכותב נכסיו לבנו מהיום ולאח"מ דנפשיה עדיפא ליה עיין שם: ט"ז מי שהקדיש קרקע הגוף מעכשיו והפירות לו ולבנותיו פשם דלעצמו אמרינו דבעין יפה שיר מקום הפירות ה"נ לבנותיו ואע"פ שלא כ' לשון מתנה הואיל ובחזא מחתא מחתי המבי"ט ח"ב סימן קי"ח והביאו ה' כנה"ג אות ס"ח עיין שם ויש להסתפק דהא מ"ל בפ' מ"ש שכ"מ שהקדיש כל נכסיו עמד מי אמרי' כל גבי הקדש גמר ומקני א"ד כל לגבי נפשיה לא גמר ומקני עיין שם ואם פן בנותן הגוף להקדש והפירו' שיר לעצמו א"ל דלא משיר לעצמו בעין יפה לגבי הקדש: י"ז ושני לא קנה פלוס אפילו תפס ודאי דמוציאין מידו דלא שיר אי שמיט ואכיל וכולי ה' מח"א ה' מוכר דשב"ל סי' א' עיין שם:.

י"ח יש להסתפק במוכר דבר שלא בא לעולם ומת אם טוענים ליורשים שהיה אביהם חוזר והם יורשי' פחו או לא וכה"ג נסתפק ה' מנצל מאש ח"ב סי' ה' במאי דקי"ל בשטר מוכר או מתנה דאפי' המוכר או הנותן אמר לעדים כתבו ותנו יכול לחזור בשטר אם טועני' ליורשי' שאם היה אביהם קיים יכול למחות או לא עיין שם ומדברי הרשב"א במינוחסות סימן ב' שפתב אבל במקרקעי אין מעשה קטן פלוס ומעשיו בטלים הם מעכשיו ולא תימא אין ממכרו ממכר שאם יצא חוזר בו אבל כל שלא חזר בו ממכרו קיים אלא מעכשיו בטלים ולא עשה פלוס וכו' וכל זמן שהוא שותק או שהלך למ"ה או שמת אסור לאכול הפירות ומסלקי' הלוקח מן הקרקע לגמרי וכו' עיין שם משמע לכאורה דאם ממכרו קיים אע"ג דיכול לחזור בו אם לא חזר ומת אין מוציאין מיד הלוקח מיהו ראיתי למהרימ"ט ח"מ סי' צ"ג שפתב וז"ל אבל אפתי א"ל דכל שהאב יכול

לחזור בקל שעה שיירצה עכשיו שמת לא נתחייבו היורשים וכולי וירשו פל אותו זכות שהי"ל פדאמרי"ל בספ"ק דגיטין למ"ד הולך לאו פנכי דמי ואם בא לחזור חוזר אם מת משלח יחזיר לירשיו אי לאו משום מצנה לקניינים דברי המת ובמוכר שט"ח לתבירו וחזר ומחלו מחול ואפ"י יורש מוחל דאותו זכות שיש להאב מוריש לירשיו וכו' עיין שם הרי דס"ל דירש פת מורישו דיכול לחזור ואפ"י הנה בשבועה כנ"ד עיין שם וראיתי לה' כנה"ג בס"י רל"ה אות ל"א פתב וז"ל אלא שאני מסתפק בקטן שפכר בפחות מכן ד' שנה ונשבע ומת פחות מכן ד' אם יורשיו יכולים למחות על המכירה ולומר אם הוא נשבע אנו לא נשבענו בשלמא לדעת הרמב"ן דמעשיו בטלים מעכשיו אפילו בלא חזרת הקטן וכו' ודאי יכולים וכו' אבל לפי מה שכתב מהרימ"ט ח"א סי' קכ"ב שדעת הרמב"ם דקטן שפכר בפחות מכן ד' מכירתו מכירה פל שלא חזר יש להסתפק אם נשבע ומת אם יורשיו יכולי לבטל המכיר' דל"ד למקנ' דבר באסמכתא או בדשלב"ל דהמכר בטל מעיקרו ואינו מכר ונמצא שלא קנה הלוקח פלום אלא דמצד השבועה חייב המוכר לקניינים המכר אז יכולים יורשיו וכו' אבל בקטן שפכר וכו' דהיורשי' אינם זוכים אלא מפני מחאת הקטן דטועני' ליורשים לא הנה יכול לחזור בו גם הם אינם זוכים וכולי ע"ש הרי דפשיטא ליה דבלא שבועה פיון שהקטן יכול לחזיר טועני' ליורשיו פן ויכול לבטל המקח מיהו מאי דס"ל דמוכר באסמכת' או דשלב"ל דהמכר בטל מעיקרו ואפילו נשבע היורשי' יכולי לבטל נ"ל דהמכר קניינים אלא שיכול לחזור וכן ראיתי לה' מעיל שמואל סי' ס"ת שכ' גבי קטן פחות מכן ד' שפכר נכסי אביו דמוזה הרמב"ם לרבותיו דאם חזר דמוציא פל הפירו' דהמכר בטל מעיקרו ובפ' אז"נ דאמרינן במכר דבר שלא בא לעולם דאי שמיט ואכיל לא מפקי' מניה התם לא אמרו לא עשה פלום אלא יכול לחזור בו אבל הקא דאמרו לא עשה פלום משמע דמעשיו בטלי' ממילא בלא חזרה כמ"ש הרשב"א עיין שם הרי דס"ל דמוכר דבר שלא בא לעולם אין המכר בטל פל שלא חזר בו לכך אי שמיט ואכיל לא מפקינן מניה דאם המכר בטל מעיקרו הפעות הוו מלנה והפירות הוו רבית ואם פן נראה אם נשבע אין היורשים יכולים לבטל המקח והר' פנחס הגדולה בסימן רי"ב הגב"י אות כ"א תמה על מהרשד"ם בתשו' שכת' וא"כ מפח השבועה חייב אביהם לקניינים מ"ש בשטר ויתומים במקום אביהם דכיון דאביהם פטור מן הדין ומחמת השבועה הוא דחייב לקניינים אין היתומים חייבים כמ"ש הריב"ש סי' של"ה ואפשר לדחוק פיון שאנו באים לזכות ליורשים מפח דטועני' ליורשי' מה שאביהם יכול לטעון ואביה' הנה יכול לומר שהפסיד אם פן פשיש שבוע' דאנו סהדי דודאי לא הנה טוען פן ועובר על השבועה לא טועני' ליורשים ודמי למילתא דלא שכיח' דלא טועני' לדעת קצת וכ"כ בחי"ד סי' קע"ז אות כ"א עיין שם וא"כ נראה במכר אף על גב דטועני' ליורשים שאביהם הנה יכול לחזור פשיש שבועה דאנו סהדי דלא חוזר ועובר על השבועה לא טועני' ליורשים וכהאי גוונ' קניימא לן בסימן צ"א סכ"ח אמר מנה לפלו' בידי וכולי ונשבע על הודאתו ובא הלה ותבעו והשיב שלא להשביע את עצמי נתפוננתי והשבועה היתה לשקר אין שומעין לו דחזקה אין אדם נשבע אלא באמת כמ"ש הטור שם אלמא אמרי' חזקה דלא נשבע לשקר ומוציאין ממון ממנו מיהו א"ל דה"ד בשבו' דלעבר דמוציא שבועת שקר אבל בשבו' להבא לא אף מהרשד"ם סי' קצ"ח פסק דטועני' ליורשי' מה שאביהם יכול לטעון אפילו טענה דלא שכיחא פדעת הרי"ף והרמב"ן והרא"ה והרשב"א והנ"י עי' שם

וְכָל שְׁפָן הֵכָא דְאִינְה טַעְנָה רְחוּקָה וְעוֹד דְמַהֲרַשְׁד"ם סִי רַע"ד כ' בְּב' שְׁנֹתָפִין בְּחֶצֶר
שֶׁהֲתַנּוּ בִּינֵיהֶם בְּשִׁטָּר שְׂאָם א' מֵהֶם רוּצָה לְמַפְנֵר חֶלְקוֹ לֹא יִמְפְּנֵר לְאַחַר אֲלָא לְחֶבְרִירו
וְנִשְׁבַּע כָּל אֶחָד לְדַעַת חֶבְרִירו וְיַת אֶחָד מֵהֶם כָּתַב וְנ"ל וּבִנְדָאֵי שְׂיֵשׁ הֶפְרָשׁ בֵּין חֵיּוֹב
מִחֲמַת הַשְּׁבוּעָה לְחֵיּוֹב מַחֲמ' קִנְיָן שֶׁהִקְנִינוּ מִחֵיּוֹב לוֹ וּלְיֹרְשָׁיו וְכוּ' אֲבָל מִחֲמַת הַשְּׁבוּעָה
כִּינּוּן שְׁנִסְתַּלַּק הַנִּשְׁבָּע אִין יֹרְשָׁיו מִחֻנְיָיְבִי מִחֲמַת הַשְּׁבוּעָה וְכָל שְׁפָן דְאֶפְשָׁר דְטַעְנֵי
לְיֹרְשָׁים שֶׁהֲתִירוּ זֶה לְזֶה וְכוּלֵי אוֹ שְׂמָא הֲתִירוּ ג' וּבְדִיעֵבַד אִם הֲתִירוּ מִתָּר עֵינָן שְׁם
הָרִי דְאֶפִּילוּ בְּנִשְׁבַּע עַל דַּעַת חֶבְרִירו ס"ל דְאִין הַיֹּרְשָׁים חֵיּוֹבִי לְקִינִי וְטוּעְנֵי לְהֶם שְׁעוֹבֵר
אֲבִיהֶם וְהֲתִירוּ אוֹ הֲתִירוּ זֶה לְזֶה וְה"נ נְטַעוֹן לְהֶם שְׂאֲבִיהֶם הַפְּסִיד וְעֵבֵר וְהֲתִירוּ שְׁבוּעָתוֹ
אוֹ הֲתִירוּ זֶה לְזֶה מִשׁוּם אִיסוּר רַבִּית וְיֵשׁ לְחֶלֶק (א"ה עכ"מ וְהַשְּׂאָר קְרוּעַ וְאַחַר כֶּף
מְצֵאֲתֵי וּמ"מ) וּמ"מ בְּשִׁלָּא יֵשׁ שְׁבוּעָה טוּעְנֵים לְיֹרְשָׁים כִּן וּמִבְטָלִים הַמְקַח וּמוֹכֵר דְבָר
שְׁלָא בָּא לְעוֹלָם בְּטַל מַעֲיָקָרוּ וְאֶפִּילוּ נִשְׁבַּע הַיֹּרְשָׁים יְכוּלִים לְבַטֵּל שְׁהָרִי כ' הַרְשָׁב"א
בְּמִינְחָסוֹת בְּקִטָּן שְׂמֵכֵר דְאִין מְמַכְרוּ מְמַכֵּר לֹא שְׂאָם רִצָּה חוּזֵר בּוֹ אֲבָל כָּל זְמַן שְׁלָא חֲזַר
מְמַכְרוּ קִיָּים אֲלָא מַעֲכָשְׁיוּ בְטָלִים וְלֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם וְכוּ' וְכָל זְמַן שֶׁהוּא שׁוֹתֵק אוֹ
שְׁהֵלֵף לַמ"ה אוֹ שְׁנוֹת אִיסוּר לְאַכּוֹל הַפִּירוֹת וּמְסַלְקֵי הַלּוּקָח לְגַמְרֵי וְכוּ' אֲבָל מ"מ אִם
רִצָּה הַקָּטָן בְּמָה שֶׁעָשָׂה כְּלוֹמֵר שְׁתַּקְיָים מִתְּנָתוֹ וּמִתּוֹף כֶּף אֲכַל הַפִּירוֹת אִין מוֹצִיאִין מִיְדוֹ
וְכוּלֵי אֲלָמָא דְנֻקָּא אִם רִצָּה שְׁתַּתְקִיָּים מִתְּנָתוֹ אִין מוֹצִיאִין מִיְדוֹ אֲבָל שֶׁשְׁתַּק אוֹ שְׁהֵלֵף
לְמַדִּינַת הַיָּם מוֹצִיאִין וְאִם כִּן מְכַר דְבָר שְׁלָא בָּא לְעוֹלָם אִם הֵלֵף הַמוֹכֵר לְמַדִּינַת הַיָּם אוֹ
שְׁמַת מְסַלְקֵי הַלּוּקָח לְגַמְרֵי וְנֻקָּא שׁוֹתֵק וְאֲכַל הַפִּירוֹת מִדִּין מְחִילָה דְאֶפִּילוּ בְטָעוֹת
מְהֵנְיָא וְהַתּוֹסֵפ' בְּבִתְרָא דִּף קכ"ג בד"ה הֵכָא בְּמַפְיֵרִי וְכוּ' כ' וְנ"ל וְה"ט שְׁזַהּוּ מִתְּנָ' מוּעָטַת
וְאִיסוּר לְחֲזוֹר בּוֹ וְאֶפִּילוּ בְּדִבְרֵי בְּעֵלְמָא וְאִף עַל פִּי שְׂאָם רִצָּה יְכוּל לְחֲזוֹר בּוֹ מִכָּל מְקוֹם
כִּל דְלֹא הֲזַר הָוֵי כְּמוֹחֲזֵק וְכוּ' וְנֻקָּא דְאֶשְׁתַּחֲיֵט בְּחֵי אֲבוּהֶנּוּ וְכוּ' עֵינָן שְׁם הָרִי דְאֶפִּילוּ
דְאִיסוּר לְחֲזוֹר כִּינּוּן שְׂאָם רִצָּה חוּזֵר לֹא חֲשִׁיב כְּמוֹחֲזֵק וְכִן כָּתַב הָר' יוֹנָה בַסֵּפ' א"ז שְׁם
דְהֵתָם דְנֻקָּא חֲשִׁיב מְחֻזָּק מִשׁוּם דְעָשׂוּ שְׂאִינוּ זוֹכָה כְּזוֹכָה עֵי"ש וְכַת' ה' שַׁע"ה בַּהֲל'
אִישׁוֹת דִּף י"ט דַּה"ד לְגַבֵּי אֲבִיהֶם אֲבָל אִם מִת אֲבִיהֶם וְלֹא חֲזַר גּוֹבָה מִהַיֹּרְשָׁי בַע"כ
דְּמַסְתְּמָא לֹא הֵיזָה חוּזֵר כִּינּוּן דְאִיכָּ' אִיסוּר וְה"ד הֵתָם אִי ס"ל דְּמַתְּנָו' שְׁלָא הוֹרְמוּ כְּמִי
שֶׁהוֹרְמוּ דְמִי עֵינָן שְׁם הָרִי דַס"ל דְאֶפִּי בְּאִיסוּר אִיסוּר לְחֲזוֹר כִּינּוּן שְׁיִכּוֹל לְחֲזוֹר אִם מִת
וְלֹא חֲזַר אִין הַיֹּרְשָׁים חֵיּוֹבִים: י"ט כָּתַב בְּעַל הַתְּרוּמוֹת שַׁעַר מ"ו דְקָטָן פְּחוֹת מִבֵּן ד'
שְׂמֵכֵר בְּנִכְסֵי אָבִיו אִף עַל פִּי שְׁיִכּוֹל לְחֲזוֹן הַמְּעוֹת שְׁנָתָן דִּין מְלוּהָ בְּשִׁטָּר יֵשׁ לְהֶם לְטְרוּף
מִמְשַׁעֲבָדֵי אֲבָל הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן קכ"א כָּתַב דְאִינוּ גּוֹבָה אֲלָא מְנַכְסִים
כִּינּוּן חוּרִין וְהִבִּיאוּ הַב"י עֵינָן שְׁם וְנַר' טַעְמֵוּ כְּמוֹ שְׁכָתַב בְּתַשׁוּבוֹ' הַמִּינְחָסוֹת סִימָן ב' וְזֶה
לְשׁוֹנוֹ אֲבָל בְּמַקְרָקֵי אִין מַעֲשָׂה קָטָן כְּלוּם וּמַעֲשָׂיו בְטָלִים הֵם מַעֲכָשְׁיוּ וְלֹא תִימָא אִין
מְמַכְרוּ מְמַכֵּר שְׂאָם רִצָּה חוּזֵר בּוֹ אֲבָל כָּל זְמַן שְׁלָא חֲזַר בּוֹ מְמַכְרוּ קִיָּים אֲלָא מַעֲכָשְׁיוּ
בְטָלִים וְלֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם וּמַמִּילָא הוּא בְטָלִים וְכוּלֵי וְהִרְאִיָּה מְדַאֲמְרִינָן בְּפָרֵק מ"ש
הַהוּא תּוֹף זְמַן דְאֶזּוֹל וְנִבְיָן נִכְסֵיָה אֲתָא לְקַמִּיָּה דַר"נ אֲמַר לִיָּה לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם מֵאֵן
דְחֻזָּא סְבַר מִשׁוּם דַּתו"ז כְּלַפְנֵי זְמַן וְכוּ' אֲלַמ' פְּשִׁיט' לִיָּה דְלַפְנֵי הַזְּמַן לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם
וְכָל מְקוֹם שְׂאֲמָרוּ לֹא עָשָׂה וְלֹא כְלוּם אִין מַעֲשָׂה קָטָן כְּלוּם מִשְׁמַע דְּמַעֲשָׂיו בְטָלִים מְמִיל'
בְּלֹא חֲזָרָה שְׂאֵלוּ הֵיזָה צָרִיף לְחֲזוֹר בּוֹ הֵיזָה אוֹ יְכוּל לְחֲזוֹן' בּוֹ וְאִין זֶה צָרִיף לְפָנִים דְאִין
סִפֵּק דְּמַמְכְרוּ וּמִתְּנָתוֹ בְטַל לְגַמְרֵי וְכָל זְמַן שֶׁהוּא שׁוֹתֵק אוֹ שְׁהֵלֵף לְמַדִּינַת הַיָּם אוֹ שְׁמַת

אסור לאכול הפירות ומסלקינן הלוקח מן הקרקע לגמרי וכו' עכ"ל ואם פן קטן פחות
מפן עשרים שמכר בנכסי אביו דבפרק מי שמת מיירי בכך לא עשה פלוס ובטלה מכירתו
ממילא בלא חזרה ונהיה ליה שטר שלא ניתן ליכתב אבל מוכר דבר שלא בא לעולם אף
על גב ד יכול לחזור בו המכר מכר כל זמן שלא חזר אבל המוכר דבר שאינו שלו פיון
דהמכר בטל ממילא (אמר המגיה עכ"מ): סימן ר"י א' דין א' לפיכך המזכה לעובר של
אחר לא קנה וכו' כ' הנ"י בשם הריטב"א ד יכול אדם לזכות לעובר בקנין ע"מ להקנות
כדאית' בגדר'י וקביאו מרן הב"י סוף הסימן עיין שם וכתב מהר"י הלוי בס' פתי פהונה
ת"א בבית ועד סימן ו' דהעובר זוכה מפח המקבל הא' ואם מת קודם שייתנם לו בטלה
המתנה שהרי כתב הרמב"ם בפ"ז מהלכות גדרים וז"ל וכל הנותן מתנה לזה על מנת
להקנות לאחר ה"ז האחר קנה בעת שיקנה לו הא' ואם לא הקנה לו הא' לאותו האחר
לא קנה לא הא' ולא השני עכ"ל משמע דהוי ככל תנאי דעלמא דכל שלא נתקיים התנאי
חזרו הנכסי לרשות הנותן וה"ה אם מת הא' ולא הספיק להקנותו לשני והסכים עמו
הרב המחבר בס' ז' עיין שם באורו וכן כ' הרב פני משה חלק ראשון סי' ל"ב שהקונה
הוא שמקנה ע"ש והרמב"ם פי"א מהלכו' מכירה כתב מי שהקנה לחבירו והתנה עמו על
מנת שתתן מקח זה או תמכרנו לפ' אם נתנו או מכרו לאותו פ' קנה וכו' וכו' המ"מ זה
פשוט דכל תנאי שבממון תנאו קיים ונלמד זה מסוג' דפ' המגרש ע"ש ונראה שלמד פן
מהיה דגדרים וכן מצאתי לר' האי בס' המקח סוף שי"ז וז"ל והיכא שהתנה עליו המוכר
ללוקח וא"ל הריני מוכר לך זה החפץ על מנת שתמכור אותו לאיש פ' הרי אותו תנאי
קיים וכו' כדגרי' שהוא גברא וכולי והכא נמי אמר קני על מנת להקנות קנה דהא סודרא
וכו' עיין שם הרי שלמד מהו דקני ע"מ להקנו' והוי ככל תנאי דעלמא: ב' ואם היה בנו
קנה וכו' נראה דאפילו נתן לעובר דבר שאינו ברשותו פגון הלואה דאיכא תרתי דבר
שלא בא לעולם לדבר שלא בא לעולם לעובר שלו קנה וכן מצאתי בתשו' מהר"ם
הקצרות סי' קל"ג ראובן שהיה שכ"מ והיתה אשתו מעוברת והופר העובר ונתן לאשתו
כל נכסיו לבד חוב אחד שיש לו על השטר ונתנו לעובר וז"ל קי"ל בפרק מ"ש כר"י דאמ'
המזכה לעובר שלו קנה וכולי אף על גב דאיכ' למיתמה אם פן מצינו דעובר מנחיל פגון
אם זיכתה לו אמו מנכסיה והואיל וזכה מנחיל לאחיו מן האב ונתן דוקא בן יום א' וכולי
א"ל נוחל ומנחיל לא אשכחן אבל הכא בתורת מתנה זכה ולא בתורת ירושה עכ"ל
מבואר דס"ל דדעת האם נמי קרובה אצל בנה כמו האב וזה נראה לכאורה הפך המבי"ט
ח"א סימן של"ט שכ' דדוקא באב אמרי' הכי ולא באם עיין שם גם הרב שבות יעקב
חלק ראשון סימן קי"א וח"ב סימן ק"ג דחה דבריו עיין שם וכן ראיתי לה' בני חיי בא"ה
סימן נ"א שדחה דבריו מתשו' מהר"ם הקצרו' סי' קל"ג עיין שם באורו וכן כתב המבי"ט
חלק שני סימן קל"ז על לאה שהקנתה חתול א' של אלג"א אלייה ועד זמן ג' חדשים נתנה
הפירות לבתה והוי דבר שלא בא לעול' אף ע"ג דלאחר לא משנייר בעיני יפה משנייר לבת
דקרוב אדם אצל בנו כדתנן וכו' ואם פן כי היכי משו' דקרוב אצל בנו מקנה לעובר שלו
שהוא לדבר שלא בא לעולם הכא נמי שאדם מקנה לבנו או לבתו דשלב"ל דשלב"ל
ולדבר שלב"ל כי הדדי גינהו עיין שם וכן הסכים הלכה למעשה וכן כתב הרב פני משה
חלק ראשון סימן מיהו מדאמרי' בפרק י"ג לרבנן ל"ל יפיר פשיטא דמגו דאי בעי למיתב
ליה במתנה מי לא יהיב ליה בנכסי' שנפלו לו לאחר מפאן ולר"מ דאמ' אדם מקנה דבר

שלא בא לעולם יפיר ל"ל לנכסים שנפלו לו פשהוא גוסס עיי"ש משמע דלרבנן ניקח דאפי' לבנו אינו יכול להקנות דבר שלא בא לעולם ואפילו לר"מ אם נפלו לו נכסי פשהוא גוסס לא נקנו לו במתנה והמבי"ט ס"ל שם דאפי' מת הנותן פשפאו לעולם קנה עיין שם וה' שער המלה בה' מכירה דכ"ח תי' דאיצטריך קרא להיקא דמת הבן והניח בנים דנאמן הזקן לומר שאביהם היה בכור כדי שיטלו הבנים פי שנים דבזה ליכא מגו דאי בעי יהיב ליה במתנה דהא דאמרי' אדם מקנה לבנו דבר שלא בא לעולם משו' דדעתו קרובה אצלו ה"ד בבנו ולא בבן בנו ודחה ה' זה ממ"ש מהרימ"ט בתשוב' בני אהרן סימן ט' דלא נתנה תורה נאמנו' לאב להפיר את הבן אלא בזמן שישנו בעול' וכולי עיין שם אלא שכתב דבתשו' מהריק"ו שורש קמ"ו מבואר הפך מהרימ"ט פמו שהוכיח מהר"י הלוי הובאו דבריו בס' פתי פהונה חלק בית ועד סימן ו' עיין שם ויכבר כ' ה' עצמו הלכות נחלות דלא כ' מהרימ"ט אלא פשמת הבן והניח אשתו מעוברת דליכא מגו דלא שייך במתנה דהמזכה לעובר לא קנה אבל בנדון מהריק"ו שהיו לככור בנים בעולם פשיט' דנאמן האב לומר שבנו בכור ויש לבני בנו פי שנים במגו דאי בעי יהיב להו במתנה ואם כן בדבר שלא בא לעולם דאינו יכול להקנות לבני בנו דליכא מגו אין האב נאמן להפיר את הבן אלא בזמן שישנו בעולם מיהו נראה דאם אמר האב על הבן שהוא בכור ואחר כך מת הבן והניח בנים ונפלו נכסים לזקן אחר מיתת הבן ודאי (א"ה עכ"מ): ג' כתב ה' קהלת יעקב דקל"ח דדבר שלא בא לעולם דאינו נקנה לא משום דלא גמר ומקני אלא דלא שייך בו קנייה אבל לדבר שלא בא לעולם משום דלא גמר ומקני' והוי פאסמכתא לכה לעובר שלו דדעתו קרובה אצלו גמר ומקנה עיין שם ונראה דדבר שלא בא לעולם ודאי לאו משום דלא גמר ומקני' דהוי פאסמכתא דהא קי"ל דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וכן שכ"מ שאמר יאכל פ' פירות דקל זה לא אמר פלוס וא"א דהוי פאסמכתא הא אסמכתא קניא בהקדש ובשכ"מ כמ"ש המרדכי בפ' ד' וה' בשם מהר"ם והביאו מרן הב"י סי' ר"ז מחו' א' עיין שם וז"ל הרמ"ה בפ' מ"ש סי' ג' דאם ילדה אשתי זכר הא מתני' לא מיתוקמא אלא בשכ"מ דמחלק פל נכסיו א"נ במצנה מחמת מיתה ומתנתו באמירה בעלמא ומתני' בהו האי לישנא דאם ילדה יטול אבל בברי' א"נ בשכ"מ במקצת היכא דלא מוכחא מילתא דמצנה מחמת מיתה אסמכתא הוא ואסמכתא לא קניא וכו' וכ"ת מ"ש שכ"מ מברי' וכולי הא נמי כדי שלא תטרף דעתו עליו וכו' דהא אסמכת' נמי פי לא קניא בברי' ה"מ היכא דלא מטי ממונא לידא דמקבל מתנה אבל היכא דמטי ממונא לידא דמקבל מתנה בתורת מתנה אע"ג דאקני ליה בלשון אסמכתא נמי קני וה"ה גבי שכ"מ וכו' דהא דברי שכ"מ פכתובי' וכמסורי' דמו וכמאן דמטי לידיה דמי ועוד מ"ט אמור רבנן אסמכתא לא קניא דס"ד דלא מקיים תנאה ולא גמר ומקנה הךא גבי שכ"מ פיון דמצנה מחמת מיתה מגמר גמר ומקנה דאין אדם משטה בשעת מיתה עכ"ל הרי דס"ל דבשכ"מ ליכא אסמכתא משום דדברי שכ"מ פכתובי' וכמסורים דמו או משום דאין אדם משטה בשעת מיתה וה"ה בהקדש מה"ט דאמירתו לגבוה פמסירתו להדיוט וה"נ אין אדם משטה להקדש כמ"ש הרדב"ז סימן קע"ג ע"ש ואם כן לה"ט דלא שייך השטאה בשכ"מ ובהקדש ע"כ דדבר שלא בא לעולם לאו משום דלא גמר ומקנה דא"כ שכ"מ אפי' דבר שלב"ל ליקנו אבל לטעמא דכמאן דמטא ממונא לידהו דמי א"ל דדבר שלא בא לעולם לא קנה אפי' בש"מ ובהקדש דלא שייך ה"ט דכמסורים דמי פיון שאינו

בעולם וכן מבואר בתשובות מהרשד"ם סימן כ"ח דדבר שלא בא לעולם הוי פאסמכתא דלא גמר ומקנה דדבר שלא בא לעולם לא יחול בו קנין כלל ע"ש: ד' פתב ה' בית יהודה ח"א סי' ל"ו בפטר שפתי' בו לו ולבאי פחו דלא מהני אלא לבאי פחו שהיו בעולם אבל אותם שלא נולדו עדיין לא זכו דאין אדם מקנה למי שלא בא לעולם והוי כמ"ד קני אתו ונחמור דלא קנה אלא מחצה ויש לפקפק בזה שעיקר ההקנאה היא נמשכת מהאב לכן כל שהזוכה קיים בעולם מקנה לבנו אחריו אפילו לא היה הבן בעולם והא דאינו מקנה למי שלא בא לעולם היינו אם עיקר הקנאה למי שלא בא לעולם עיין שם וליתא דגבי נכסי לה ואחריה לפ' כ' הרא"ש בתשובות הביאו הטור סי' רפ"א דוקא למי שהוא עכשיו בעולם ולא למי שאינו בעולם וכן פתב מהר"ם בתשובות הקצרות סי' ר"ה והובא בתשובות המיני' ס' משפטים סימן ז' עיין שם ומהרימ"ט סימן כ"ג פתב דאין מקנה למי שאינו מבן רר ואי קשיא מדאמרי' בפ"ק דגיטין גבי מעמד ג' נעשה כא"ל משתעבדנא לן ובכל דאתי מתמתך ונהרי אותו האיש לא היה מבן רר בשעת השעבוד והיכי משתעבד ליה הא לא ק' דהתם מתוך שנשטעבד לא שהוא מבן רר שעבוד גמור יכול הוא להשתעבד לכל הפאים מפחו דשלוחו וכיוצא בו הוא ע"ש הרי אע"ג דאינו משתעבד למי שאינו מבן רר בשעת השעבוד מ"מ אם הא' שנשטעבד לו מבן רר הוא יכול להשתעבד לכל הפא מפחו וה"נ דקנות' אבל הא ליתא דהא בפ"ק דגיטין פרכינן עלה אלא מעתה הקנה לנולדי' דלא היו בשעת מתן מעות ה"נ דלא קנה וכולי וכתב הרשב"א דאם הקנה למי שאינו ראוי לקנות נשאר שעבודו של מלוה עצמו עליו ועוד דהא לא קאמר אלא לפאים מפחו וזה אינו בא מפחו דהא וכולי עיין שם וכן פתב הרשב"א בתשובות ח"ב סימן י"ח במתנה שנתנו לאשה רחל ואחריה לירשיה ואח"ך נשאת ומתה דירשיה שהיו לה באותו העת זכו בה ולא הבעל לפי שהבעל עדיין לא בא לעולם ולא היה יורשה באיתה שעה עיין שם גם המרדכי בפ' י"ג סי' תקע"ח ונ"ל קבלתי ממורי ממגנצא דאפ"י אם יהיו לו בנים זכרים אח"ך וכו' לא יהיו יורשי' כא' הפת יורשת לאחר שבשעה שאמר נכסי לירתי לא היה שם יורש כ"א אותה הפת דאין אדם מקנה לדבר שלא בא לעולם ואני דנתי לפני רבותינו וכו' ורמזו מרן הב"י סימן רמ"ח והד"מ שם לא ראהו ודקדק פן מדברי הטור שם דאין פוננתו אלא לירשים שהיו בשעת המתנה ע"ש וכה"ג אמרינן בבתרא ד' קכ"ח גבי האומר תטול אשתי פאחד מן הבנים ובנכסים של עכשיו וכ' רשב"ם בנכסים של עכשיו שאם נתרבו הנכסים בשעת חלוקה דאינה נוטלת אלא באותם שהיו בשעת אמירה דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ואפילו לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלב"ל ה"מ במ"פ אבל בסתמא אין אדם מעלה על דעתו דבר הראוי לו לבא להקנותו אלא לדבר שהוא מוחזק בו הילכף הוה האשה ידה על התחתונה וכו' ע"ש אלמא אפילו לר"מ דאדם מקנה דבר שלב"ל ה"מ במ"פ אבל בסתמא דעתו על המוחזק בו וה"נ גבי חיוב אע"ג דחל על דבר שלא בא לעולם ה"מ במ"פ אבל בסתמא לא וכה"ג פתב מהר"ם מלובלין בתשובות סימן ט"ס ע"ש (א"ה עכ"מ ואח"ך מצאתי בקו' אחר שייך על דברי ה' בית יהודה אחר דברי הרמ"ה הרי דס"ל וכו') הרי דס"ל פדעת ר"י דמסתמא לבניו שהם בעולם קאמר דשייך בהו הקנאה וגם לא דמי לקני את ונחמור משום דלא שייכי שעבודיהו כהדדי וכן בקידושין דנ"א גבי מעשה בחמש נשים ובהם שתי אחיות ואמר הרי פולקם מקודשות לי וכו' דאמרי' ה"ד אלימא דאמר פולקם

קני את נחמור הוא אלא לאו דאמר אחת מכם וכו' ופרש"י אלא לאו א' מכם דלאו את נחמור הוא דאם קדש זו לא קדש זו עיין שם אלמא לא הוי פקני את נחמור פיון דלא שייכי פהדדי דאם קדש זו לא קדש זו וה"נ לכל מי שיוציא שטר זה דלא נשתעבד אלא לא' מהם וגם הרא"ש בתשו' פלל ס"ח סימן ז' כ' נהגו בטוליטולה אע"פ שפותבי בשטרות או למוציא שטר זה יהודי או גוי שאין מוציא השטר גובה בלא הרשאה וכו' וכן מסתבר מדקללן נחמור יהודי או גוי וגוי דבר פשוט הוא שאיני יכול לגבות בו וכולי דאין זכיה לגוי וכולי ומדקא ליתא הא נמי ליתא ע"ש פבר כ' מרן הב"י סימן ס"א דלא כ"כ אלא לתת טעם למנהג טוליטולה אבל האמת אפילו פתב בו בין ישראל ובין גוי גובה ישראל המוציא בלא הרשאה עי"ש וה"נ באומר נכסי לה ואחריה לפ' שלא היו בעולם נראה דל"ד לאת נחמור פיון דלא שייכי שעבודי בהדדי דבשעה שזה קונה זה אינו קונה ובבתרא דקכ"ט מדמי' לה לשני שדות וב' בני אדם ע"ש ברש"ב"ם ובשני מתנו' מחולקים פגון האומר שדה פ' לילוד ושדה פ' לענבר ודאי דלא הוי פקני את נחמור אבל ראיתי להמבי"ט ח"א סי' ש"ט פנותן מתנה לבתו נשואה ע"מ שאם תמות ויהיו להם בנים ירשו הבנים אותה שנה בשנה פתב וז"ל ולק' ס"ס הנער היולד ירש הכל והנולד אח"ך הוי מקנה לדבר שלא בא לעולם דלא היא וכו' דממילא הוא יורש פדין שמתה פיון שהיו לה ב' בנים דבבן הא' נסתלק' ירושת הבעל ואם יהיו לה בנים אחרים ג"כ פולם יורשים אותה ונראה דמה"ט נמי מהני תנאי שירשו הבנים נדוניית אמה ולא הבעל אע"פ שלא באו לעולם משום דאינו מקנה מעיקרא למי שעתיד להנולד אלא לאשה ע"מ שירשנה בנה אח"ך א"נ י"ל ה"ם משום תקנת הצבור היא כמו תנאי ב"ד וכו' עיין שם הרי"ד ס"ל דהאומר לאשה נכסי לה ואחריה לבניה זכו אפי' הבנים שלא היו בעולם ה' הגה דאם לא מת וכו' אבל אם חזר בו המזכה או מת ונפלו נכסים קמי יתמי לא קנה שלא נגמר הקנין עד שיולד הטור וכו' הפרישה משמע לכאור' דטעמא משום דטעני' להו שפא חזר בו אבל זה ליתא דאפילו ידעינו שלא חזר בו נמי לא קנה משום דלא נגמ' הקנין ואין קנין לאחר מיתה עיין שם וכן נר' דאי משום דטעני' להו שפא חזר בו אם פן כל מתנת שכיב מרע נטעון ליורשים פן שפא חזר בו וכבר הקשו פן התוספו' בבתרא דף קכ"ד בד"ה נחוש וכו' וז"ל קשה לר"י דאם פן כל מתנת שכיב מרע פכולה או מצנה מתמת מיתה נחוש דילמ' הדר ביה וכי תימא הכא נמי וצריף עדים שלא חזר בו עד שמת דהא בסוף פירק קמא דב"מ (אמר המגיה עכ"מ): ו' והוא שתהא אשתו מעוברת וכו' הנ"י בשם הריטב"א כ' מסתב' דוקא לאחר מ' יום אבל תוף מ' יום מינא בעלמ' עיין שם וכן פתב הרמ"ה בפירק מ"ש סימן ל"ב דאם לא הופר העופ' לא סמכא דעתיה דאיכ' עוב' וכו' עיין שם ונראה דהרמ"ה אזיל לטעמיה שפתב הטור בשמו בא"ה סוף סימן מ' דהאומר אם תלד אשתה נקבה תהא מקודשת לי אפילו הופר העופ' אינה מקודשת' ואם פן א"ל דמזכה לעובר שלו דוקא אם הופר העופר קנה דאלו עוב' אחר לא קנה אפילו הופר דלא מיקרי בא לעולם כמו שפתב הר"ן שם אבל לדעת הרמב"ם שם דהופר העופר מיקרי בא לעולם ומזכה לעופר פשהופר קנה אם פן משמע דבנו קנה אפילו לא הופר העופר' וכן הרמב"ן והרשב"א והריטב"א בחי' בפ' האומר דחו סב' זו מדפסקי' בפ' מ"ש המזכה לעופר לא קנה ולא מפלגי' בין הופר העופר' בין לא הופר העופר' עיין שם והכ' נמי בבנו דקנה אפילו לא הופר העופר מדלא פליגי בהכי וכבר

הביא הר' מראית העין דף כ"ג תשובה להראב"ד שְהָרוּב הַסְפִּימוּ כֵּן עֵינֵי שֵׁם וְכֵן נֵר' דַּעַת הַפּוֹסֵ' שְׁסַתְמוּ כְּמוֹ שֶׁפָּתַח מֶרֶן בַּב"י: ז' הֵגָה וְכֵן בְּנוּ פֶּאֶחֶר דְּמֵי בִירוּשָׁלַיִם פ' נַעֲרָה הִלְכָה ה' אר"ל גִּמְנוּ בְּאִנְשָׁא הַפּוֹתֵב גִּכְסִי לְבָנָיו הוּא וְאִשְׁתּוֹ נִיזוּנִים מֵהֶם בְּנָיו קִטְנִים מָה הֵן רַבֵּי אֲפֵהוּ בְּשֵׁם רִיב"ח הוּא וְאִשְׁתּוֹ בְּנָיו קִטְנִים נִיזוּנִים מֵהֶם וְכו' בְּנֵי בְנֵי מָה הֵן רַמ"א בְּנֵי בְּנִים שֶׁפֶן הוּא בְּנִים שֶׁל הֵלְזוּ וְכוּלֵי אָמַר לִיה ר' בְּרַבֵּי בֶּן בְּנֵי בְּנִים קִפְצָה עֲלֵיהֶם יְרֻשַׁת תּוֹרָה וְכו' כְּמוֹ בִּירוּשָׁה בְּנֵי בְּנִים הֵרִי הֵם כְּבָנִים כֵּן פֶּאֶן לַעֲנִין מְזוּנוֹת א"ל רִיב"ב בְּנֵי בְּנִים קִפְצָה עֲלֵיהֶם יְרֻשַׁת תּוֹרָה כְּלוּמ' שְׂאֵנִי בִירוּשָׁה שֶׁקִּפְצָה עֲלֵיהֶם יְרֻשָׁה מִן הַתּוֹ' שֶׁהֵם בְּאִים תַּחַת אֲבֵיהֶם אֲבָל גְּבִי מְזוּנוֹת דְּלֹא מִן הַדִּין הֵם אֲלֵא מִתְקַנְת חֲכָמִים לֹא תִקְנוּ אֲלֵא בְּבָנָיו עַד פֶּאֶן לְשׁוֹנוֹ וְנִרְאָה מִסְקַנַת הִירוּשָׁלַיִם כְּרִיב"ב דְּדוֹקָא בִירוּשָׁה דְּאוֹרֵייתָא בְּנֵי בְּנִים, כְּבָנִים אֲבָל מְזוּנוֹת הַבְּנִים דְּתִקְנַת חֲכָמִים לֹא תִקְנוּ אֲלֵא בְּבָנִים וְלֹא בְּבָנֵי בְּנִים וְכֵן בִירוּש' פ"ק דְּקוֹדֵשִׁין תִּנְיָא אִם לְבָנוּ יִיעֲדָנָה לְבָנוּ הוּא מִיַּעֲדָה וְאִין מִיַּעֲדָה לְבָנוּ רֶשֶׁב"א בְּעֵי קוּמֵי ר"ז ב'פ' נְחֻלוֹת אֶת עֶבֶד בֶּן בְּנוֹ וְהִקָּא לֹא עֶבֶד בֶּן בְּנוֹ כְּבוֹ וְכוּלֵי הַקְּשָׁה ר"ת הֵרִי פ' נְחֻלוֹת עֲשִׂיתָ אֶחָ כְּבוֹ וְשָׂאָר קְרוּבֵי' כְּבוֹ אִתָּהּ עוֹשֶׂה בֶּן הַבֶּן כְּבוֹ וְכָאֵן לֹא עֲשִׂיתָ אֶחָ כְּבוֹ וְשָׂאָר קְרוּבִים כְּבוֹ אִין אִתָּהּ עוֹשֶׂה בֶּן הַבֶּן כְּבוֹ וְכו' וְכ' הַמְּפָרְשִׁים דְּבִנְחֻלוֹת עֲשִׂיתָ אֶחָ כְּבוֹ שְׂאֵם אִין לוֹ בֶּן הָאֶחָ יוֹרְשׁוֹ אוֹ שְׂאָר קְרוּבִים מ"ה אִתָּהּ עוֹשֶׂה בֶּן הַבֶּן כְּבוֹ אֲבָל פֶּאֶן בִּיחוד דְּאִין אִתָּהּ עוֹשֶׂה אֶחָ כְּבוֹ מ"ה אִין בֶּן הַבֶּן כְּבוֹ עֵינֵי שֵׁם וְאִם כֵּן אִין דַּעַתוֹ קְרוּבָה אֲצֵל בִּתּוֹ וְאֶחָיו הִקָּא נְמִי אִין בֶּן הַבֶּן כְּבוֹ דְּאִין דַּעַתוֹ קְרוּבָה אֲצֵל לְבָנוּ וְאִם כֵּן יֵשׁ לוֹ דְּהֵרִי כ' מְהֵרָ'ם מְטָרָנִי ח"א ס' קכ"ב וְהִקָּא נְמִי דַּעַתוֹ קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ כְּדַתְנֵן אִם יִלְדָה אִשְׁתִּי זָכָר יִטוֹל מִנָּה וְאִם נִקְבָה תִּטִּיל מֵאֵתִים וְכו' וּא"כ דַּעַתוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּבָה אֲצֵל בִּתּוֹ אֲפִילוּ בְּמִקּוּם אֶחָיו דְּהָא פְּשִׁיט' דָּאֵם זָכָה לַעֲנוּבָר שֶׁהוּא בְּמַעֲי אִמוֹ שֶׁהוּא לֹא קָנָה דְּדוֹקָא קְרוּב אֲצֵל בְּנוֹ אוֹ בִּתּוֹ אֲמָרוּ וְלֹא אֲצֵל אֶחָיו עֵינֵי שֵׁם וְכֵן פָּתַח הַרְמ"ה בַּכַּר' מ"ש סִימָן ל"ב וְהוּא הַדִּין אֲצֵל בִּתּוֹ דְּהָא אֲמָרִינוּ דְּבַעֲנוּבָר דִּידָהָה קָנָה וְאִף עַל גַּב דְּכִי מִקְנֵי לִיה לֹא יוֹדַע אִי בָּרָא הוּא אִי בְּרַתָּא הִיא וְעוֹד דְּמַתְנִי' דְּדִיִּיקִינוּ מִינָּה הוּאִיל דַּעַתוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ ל"ש גְּבִי זָכָר וּל"ש גְּבִי נִקְבָה קִתְנֵי הֵרִי אִף עַל גַּב דָּאֵם אִין לוֹ בֶּן וְבִת יוֹרְשׁוֹ אֶחָיו וְלֹא אֲמָרִי' קְרוּבָה אֲצֵל אֶחָיו וְהִקָּא נְמִי אִין בֶּן הַבֶּן כְּבוֹ אֲלֵא לַעֲנִין נְחֻלָּה דְּאִפִּי' שְׂאָר קְרוּבִים יוֹרְשִׁים אֲבָל לַעֲנִין זֶה לֹאִמַר שֶׁדַּעַתוֹ קְרוּבָה א"ל כְּמוֹ דְּאִין דַּעַתוֹ קְרוּבָה אֲצֵל אֶחָיו הִקָּא נְמִי לְבָנוּ בְּנוֹ א"ד פִּינוֹן דְּאֲמָרִי' דַּעַתוֹ קְרוּבָה אֲצֵל בִּתּוֹ כ"ש לְבָנוּ וְבוֹזָה' וִיחִי דָּף רל"ג בְּפָסוּק וַיְבָרְכֶם וְכו' תָּא חֲזִי בְּרַכְתָּ' דְּבָרְיָה לֹון לְבָנֵי יוֹסֵף אֲמָאִי אֲקָדִים לֵהוּ בְּרַכְּאָן עַד לֹא יְבָרַךְ לְבָנוֹי אֲלֵא מִכָּאֵן דְּחַבִּיבוּתָא דְּבָנֵי בְּנוֹי חַבִּיב עֲלֵיהֶם דְּבַר נֶשׁ מִבְּנוֹי וּבְגִין כֶּף אֲקָדִים חַבִּיבוּת דְּבָנֵי בְּנוֹי קוֹדָם לְבָנוֹי לְבָרְכָה לֹון בְּקַדְמִיתָא וַיְבָרְכֶם וְכו' עֵינֵי שֵׁם הֵרִי דְּבָנֵי בְּנִים חַבִּיבִים לְאָדָם יוֹתֵר מִבְּנָיו וְאִם כֵּן דְּקְרוּבָה דַּעַתוֹ אֲצֵל בְּנוֹ וְגַמֵּר וּמִקְנָה לִיה כֹּל שֶׁפֶן לְבָנוּ דְּחַבִּיב יוֹתֵר מִבְּנוֹ וְהַרְדְּב"ז בְּלִשׁוֹן הַרְמ"ב"ם סִימָן קי"ד פָּתַח אִם חֲיִיב אָדָם לְלַמֵּד אֶת בֶּן בְּנוֹ תּוֹרָה בְּשֶׁכֶר וְכו' וּמְפָל מְקוּם מִסְתַּב' לִי שְׂאִין חֲיִיב אָדָם לְשַׁפּוֹר מְלַמֵּד לְבָנוּ בְּנוֹ כְּדַמְשַׁמַּע לְשׁוֹן הַרְמ"ב"ם וְטַעְמָא דַּעֲיָקָר הַדִּין בְּבָנוּ מִן הַתְּקַנָּה וְלֹא מִן הַדִּין וְאִין לְנוּ אֲלֵא בְּבָנָיו נִתְקַנְהָ בְּלִבָּד וְכו' עֵינֵי שֵׁם וְזֶה כַּחַי הִירוּשָׁלַיִם רִישׁ פֶּרֶק נַעֲרָה סִינְעֵמִיָּה דְּלַעֲנִין מְזוּנוֹת הַבְּנִים פִּינוֹן דְּתִקְנַת חֲכָמִים הִיא לֹא תִקְנוּ אֲלֵא בְּבָנֵי' וְלֹא בְּבָנֵי בְּנִים וְדוֹקָא בִירוּשָׁה דְּאוֹרֵייתָא בְּנֵי בְּנִים כְּבָנֵי' וּמְפָל מְקִים לְגַבֵּי דַּעַתוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ וְגַמֵּר וּמִקְנֵי לוֹ נִרְאָה הוּא הַדִּין בֶּן בְּנוֹ דְּחַבִּיב לוֹ

יותר מבנו וראיתי לה' פני משה ח"א סוף סימן שכ' בנ"ד דמתנת יעקבלחנוד פן בנו אם הוא יורשו לא שייך ת"ה כמו שכתב מהרש"ך ח"א סימן ל"ד והכריח מדברי רש"י דבכל מתנ' שאדם נותן ליורשיו לא שייך ת"ה עינין שם ואפילו למ"ד שיש ללמוד מדברי רש"י דבכל מתנה שאדם נותן ליוצאי ירכו אף שאינם יורשיו לא שייך שם ת"ה וכיון שפן אף אם נאמר דחנוד זה אינו אלא יורש יעקב שאביו ראובן הוי מכל מקום במתנה שנתן לנכדו אפשר דלא שייך ת"ה עינין שם וא"נ דדברי רש"י בפרק נערה גבי דלר"ל באושא התקינו הכותב נכסיו הוא ואשתו נזונת מהם וכו' וכתב רש"י אף על גב דמתנה כמכר לענין שיעבוד ה"מ דאי לא דעבד ליה נזיקא לנפשיה לא ה"ה יתיב ליה מתנה אבל בנו ל"ל הכי עינין שם ולדברי הרב הכותב נכסיו, לכן בנו אפילו אינו יורשו נותן לו בעין יפה ודברי הזוה' סיעתיה דבני בנים חביבים לאדם יותר מבניו ואפ"ל עדין אביהם חי כמו בייעקב שהקדים ברכה לנכדיו קודם ליוסף אף על פי שהיה חי אבל לא זכר תשו' הרא"ש דבן הבן פאחר דמי: סימן רי"א א' דין א' אין אדם מקנה דבר שאינו ברשותו וכו' פתב מרן בתשו' בס' אבקת רוכל סימן צ"ה באחד שנפלה לו ירושה במ"ה ועד שלא הגיע לידו נתנה במתנה מתנתו מתנה דמשעה שמת מורישו זכה בנכסים והוי פאלו הגיע לידו ואף על פי שהדבר בעצמו מוכרח יש להביא ראיה מדאמרין בפרק עשרה יוחסין לרבנו יפיר למה לי וכולי כשנפלו לו כשהוא גוסס וכולי עי"ש ברש"י הרי דלא ממעטי' לרבנו דל"מ יתיב מתנה אלא בנכסים שנפלו לו לאחר מפאן דהיינו שעדיין לא מת מורישו הא אם מת מורישו אף על פי שעדיין לא באו הנכסים לידו יכול ליתן במתנה עינין שם ותמהני שלא זכר מ"ש הטור סימן רע"ח ונ"ל כת' רש"ב"ם בחלק פשיטות אין לו בו קודם חלוקה למכרו או ליתנו במתנה ול"נ שמיד אחר מות אביהם זכה בו למכרו או ליתנו במתנה וכן כת' התוספות והרא"ב דוה"ר"ן ומה"ר"ם בתשו' המי"ן פמבוא' בב"י וכן הוכיח הרמ"ה בפ' י"ג סי' צ"ז ובתשו' סי' רצ"ז דירוש וכן שנתף יכול למכור חלקו קודם חלוקה עינין שם וכן פתב הרש"ב"א בתשוב' חלק שני סימן פ"ב ובתשו' ת"ג סימן קצ"ה וביאר שם הטעם דלא שייך דין ברירה במקרה ובמתנה עינין שם וכן פתב רב האי בס' המקח סוף שער ד' ונ"ל ולעולם לא יהא השנתף מעוכב מלמכור חלקו ואפ"ל שלא חלק עדיין עם שנתפו בין שיהא שנתף בין שיהא ירושה שירשו כגון אחים ועדיין לא חלקו בין במתנה שנתן להם או בכל איזה דרך שאמה מוצא שיש לב' חלק באותו קרקע ועדיין לא נחלק לא תעכב א' מהם מלמכור חלקו קודם חלוקה דילפינו לה מכור וכולי והילכתא יש לו לבכור קודם חלוקה עכ"ל משמע דס"ל דלמ"ד אין לו לבכור קודם חלוקה ה"ה יורש פשוט ושנתף אינו יכו' למכור אלא דאנן קי"ל כמ"ד יש לו לבכור קודם חלוקה וה"ה פשוט ושנתף וה' בית דוד סי' קי"ז האריה בזה והעלה דשנתף יכול למכור חלקו וה"ד במוכ' סתם אבל במסיים ואומר חלק זה אני מוכר לך אם יפול בחלקי לא מהני עינין שם וכן מצאתי להרשב"ש בתשוב' סימן תר"ח שכ' במתנת קרקע שהיה משנתף בינו ובין אחר ולא חלקו דאם מיצר לו למזרח ונפל חלקו למערב או להפך נמצא שנתן של חבירו והדברים עתיקים אם אמרי' ברירה או לא עינין שם וכבר כ' הרש"ב"א בתשו' חלק שני סימן פ"ב דלא שייך דין ברירה במקרה ובמתנה עינין שם הטעם ועינין בתשוב' עבודת הגרשני סימן נ"ח ובס' פני משה חלק שני סימן צ"א: ב' פתב מהריט"ן סי' ק"ו דשנתף שמכר חלקו קוד' חלקו לא עשה פלוס עינין שם וכבר פתב הרב פני

מִשֶׁה בְּתִשׁוּי ח"ב סִימָן צ"א דְסִבְרָא זֵו דְחֻוּיָהּ מִפְּלֵ הַגְּדוּלִים וְלֹא הַנּוֹפְרָה וְכוּ' עֵינֵן שָׁם:
ג' כְּשֵׁם שְׂאִין אָדָם מִקְנֵה דְבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם כְּפֵן אֵין אָדָם מִרְשָׁה לְדָבָר שְׂאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ
הַרְדָּב' ז' הַבִּיאוּ ה' פְּנִסֵת הַגְּדוּלָה ע"ש ונ"ל רְאֵיהָ דִיכּוֹל לְהַרְשׁוֹת עַל דְבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם
וְאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ כִּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּבִתְרָא דַע"ז עֲמוּד שְׁנֵי בַד"ה ר"פ וכו' בְּשֵׁם ר"ת דִּיכּוֹ'
לְהַרְשׁוֹת עַל מְלִנְהָ אִף עַל גַּב דְּאִינוּ יָכוֹל לְהַקְנוֹתָהּ וְהָא דְאִינוּ יָכוֹל לְהַקְנוֹתָהּ לֹא מְשִׁים
דְּאִין מְטַבֵּעַ נִקְנָה בְּחִלְפִין אֲלָא מִשׁוּ' דְּאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ עֵינֵן שָׁם הֲרִי דִיכּוֹל לְהַרְשׁוֹת עַל
הַמְּלִנְהָ דְגַרְעַ מְדַבֵּר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם דְּאִפִּי' לר"מ דס"ל דְּאָדָם מִקְנֵה דְבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם
מוֹדָה בְּמְלִנְהָ דְאִינוּ יָכוֹל לְהַקְנוֹתָהּ כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחַ בַּס"ז עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן כ"ש דְבָר שְׂלֵא
בָּא לְעוֹלָם וְכֵן פֶּתַב בְּעַל הַעֵיטוֹר בְּמֵאֲמַר קִנְיָן דָּף ה' ע"ג עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתַבוּ הַתּוֹסְפוֹת
בַּר"פ אַע"פ בַּד"ה שְׂאִין וכו' עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתַב הַרְשָׁב' אַ בְּתִשׁוּי ח"ב ס' שִׁכ"ד עֵינֵן שָׁם
וְכִבֵּר הוֹכִיחַ כֵּן מֵהַרְח"ש ח"ב סִימָן צ"ח דְגַם הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב' אַ דְּוִקָא בְּקִנְיָן גָּמוּר אֵין
הַמְּלִנְהָ נִקְנִית בְּאֵגַב אֲבָל יָכוֹל לְהַרְשׁוֹת עֵינֵן שָׁם בְּאִנְרָה: וּמִצְאֵתִי לר' יִשְׁעִיָה הַא' בַּס'
הַמְּכַרֵּעַ סִימָן פ"א שְׂכֵתֵב ונ"ל וּבְכִפְרָק יֵשׁ בְּכוֹר לְנַחֲלָה וְכוּלִי אָמַר שְׂמוּאֵל בְּבָא בְּהַרְשָׁאָה
וְכוּלִי וּמ"ך תִּימָא לִי דְמִתְנִי' סַתְמ' קָאָמַר אִפִּי' לִיתְנָהוּ הַשְׂתָּא בִּיד פֶּהוּ מְהַנְיָא הַרְשָׁאָה
וְהִיכִי מְהַנְיָא הַרְשָׁאָה בְּמִידֵי דְאִינוּ בְּעֵינֵן נְהִלָּא לֹא הִנְיָה יָכוֹל לְמַפְנֹר לֹו מַה שְׂאִינוּ בְּעֵינֵן וְכֵן
נְמִי בְּהִיא דְרַב כְּפָא דְהִנְיָה מְסִיק זִוְיָ וכו' בְּהַלְוָאָה קָא מִיִּירִי מְדַנְקֵט לְשׁוֹן מְסִיק וְאִפִּי'
הִכִּי מְהַנְיָ הֵתֵם הַרְשָׁאָה וְק' מְהִיא ר"פ מִי שְׂמַת דְּמְסִיק מִקְלֵתָא דְלִיתָא בְּבָרִיא לִיתְנָה
בַּשִּׁכ"מ וּפְרִיָהּ וְהִנְיָ הַלְוָאָתִי לִפ' דְלִיתָא בְּבָרִיא וְאִיתְנָה בַּשִּׁכ"מ וּמִשְׁנֵי אִיתְנָה נְמִי בְּבָרִיא
בְּמַעְמַד ג' וַא"א בְּלֹא מַעְמַד ג' אִיתָא כְּגוֹן ע"י הַרְשָׁאָה כְּדִהְכָּא וְתִי' דַּאֵה"נ בְּכָל דְבָר יָכוֹל
לְהַקְנוֹת ע"י הַרְשָׁאָה אִפִּי' אִינוּ בְּעֵינֵן וְהֵתֵם לֹא הוּמ"ל הִכִּי דְנָהִי יָכוֹל לְהַקְנוֹ' לֹו כְּפֵן מ"מ
אִם רוּצָה לְחַזֹּר בֹו רִשְׁאֵי וְכִינֹן דִּיכּוֹל לְחַזֹּר בֹו לֹא הֲוִי דְּוִמְיָא דַּשִּׁכ"מ דְּהֵתֵם לֹא מְצִי
לְמַהֲדַר בִּיָה כָּל זְמַן שְׂלֵא עֲמַד דְּכְמְסוּרִים בְּיָדוֹ דְּמוֹ וְהִילְכָּהּ אִיבְעִי לִיָה לְמִי הֵתֵם מַעְמַד
ג' דְּהֵתֵם נְמִי אִינוּ יָכוֹל לְחַזֹּר בֹו הִנְיָ זֵה סוּבֵר שְׂאִין אָדָם יָכוֹל לְהַקְנוֹת הַלְוָאָתוֹ לְחַבְרִי
קִנְיָן גָּמוּר מְפִנִי שְׂאִינוּ בְּעֵינֵן אֲבָל בְּהַרְשָׁאָה שְׂיַבִּיאָנָה אֲצִלוֹ יָכוֹל וְאִם רוּצָה לְחַזֹּר בֹו יָכוֹל
לְחַזֹּר דְּהָא שְׂלִיחַ שְׁנִיָה וכו' עכ"ל וּמ"ש דְּלֹא הֲוִי דְּוִמְיָא דַּשִּׁכ"מ דְּאִינוּ יָכוֹל לְחַזֹּן' כָּל
שְׂלֵא עֲמַד דְּבָרִי תְמוּהִי' דְּהָא אָמַר שְׂמוּאֵל כָּל שְׂעַמַד חוּזַר חוּזַר הוּא בְּמִתְנָתוֹ מִיָהוּ הַנ"י
שָׁם כ' בְּשֵׁם הַרִיטְב"א ונ"ל וְאִינוּ כָּלָל גָּמוּר כָּל מְקוֹם שְׁהָרִי אִם נָתַן כָּל נְכָסֵי בְּקִנְיָן
מַעַכְשָׁיו וְהוּא שִׁכ"מ אוּ מְצִנָּה מְחַמַּת מִיתָה אִם עֲמַד חוּזַר דוּק' אֲבָל אִינוּ חוּזַר בַּע"א
וְה"ה לְמַפְר וְהַקְדִּישׁ כָּל נְכָסֵי כְּדִלְעִיל אֲלָא כָּלָל זֵה בְּנָתַן סַתֵּם בְּאַמִּירָה וְאִפִּילוּ בְּקִנְיָן
סַתֵּם וּבְהַדְיוּט עכ"ל מְבוֹאָר דַּס"ל דְּמְכַר וְהַקְדִּישׁ כָּל נְכָסֵי אוּ נָתַן כָּל נְכָסֵי בְּקִנְיָן
מַעַכְשָׁיו דְּוִקָא אִם עֲמַד חוּזַר וְאִינוּ יָכוֹל לְחַזֹּר בַּע"א וְאִפְשָׁר שְׁזָה דַּעַת הַמ"ך דַּשִּׁכ"מ
שְׂאֵמַר הַלְוָאָתִי לִפ' מְשַׁמַּע אִפִּי' מְכַר וְהַקְדִּישׁ אוּ נָתַן כָּל נְכָסֵי בְּקִנְיָן וּמַעַכְשָׁיו דְּאִינוּ יָכוֹל
לְחַזֹּר אֲלָא דְּוִקָא אִם עֲמַד אֲבָל מְהַר"י ו' מִיגַשׁ בַּפ' י"ג גְּבִי קִנְיָן עַד אִימְתִיחַזֹּר וכו' כ'
וַנ"ל מְכָאן פְּרִיָהּ לִיחֻוּשׁ דִּילְמָא הִדַּר וְתַרְצָה וְקָמוּ וְהִדַּר יִתִּיבוּ א"נ סְלָקִי מַעַנְיָנָא לְעַנְיָנִי
מְכָלָל דְּבַמְתָּנִי שְׂכִיב מְרַע בְּמַקְצָת דְּהִיא כְּמִתְנַת בְּרִיא עֲסִיקִינֵן אֲבָל צוֹאֵת שִׁכ"מ בְּכָל
נְכָסֵי א"נ מְצִנָּה מְחַמַּת מִיתָה אִפִּילוּ בְּמַקְצָת אִף עַל גַּב דְּקָמוּ וְהִדַּר יִתִּיבוּ יָכוֹל לְחַזֹּר
דְּכָל שְׂאֵלוֹ עֲמַד חוּזַר חוּזַר בְּמִתְנָתוֹ עכ"ל נִרָא דַּס"ל דְּאִפִּילוּ נָתַן כָּל נְכָסֵי בְּקִנְיָן מַעַכְשָׁיו
כָּל שְׂעַמַד חוּזַר חוּזַר הוּא כְּשִׁהוּא שְׂכִיב מְרַע וְכִבֵּר רֵאִיתִי לְהַרְשָׁב' אַ בְּתִשׁוּב' ח"ג סִימָן

קנ"א שְׁדָחָה סְבָרָא זו עֵינן שָׁם בְּאִנְרָה וְהִרְאָב"ד בְּסִפְרָ תַּמִּים דְּעִים סִימָן ס"ג גְּבִי דִר' אַבָּא דִהוּ"ל זִוְי וְכוּלִי פְתַב וְנ"ל מִשְׁמַע דְּהִלְוָאָה הוּא וּא"ת הִלְוָאָה הִיאָה נְקִינִית אַגְבִּי אֲרַעָא א"ל שְׁהִגִיעַ זְמַן הַפִּירְעוֹן וּמְזִנְמָנִי הִיוּ הַמְעוֹ' אֵלָא שְׁהִיָה מְתִירָא מֵאֲנִס הַדְרָף וְכֵה"ג וְדָאִי פְּפִקְדוֹן דְּמִוּ לְהַקְנוֹתָם אַגְבִּי קִרְקַע שְׁהִרִי לְקִדְשׁ אֵת הָאִשָּׁה נְמִי יִצְאִו מִתּוֹרַת מְלוֹה פְּדָאֲמָרִי בְּקִידוּשִׁין בְּהִנָּאת מְלוֹה מְקוֹדֶשׁ' וּמִפ' לֵה דְאַרְנוּחַ לֵה זְמַנָּא וּמִפ' לֵה הֶרֶב ר' יִצְחָק פְּגוֹן שְׁהִגִיעַ זְמַן וְהַמְעוֹ' מְזִנְמָנִי בִּינְדָה לְפָרוּעַ וְהִיא רוּצָה לְפָרוּעַם וְהִכָּא נְמִי לְעַנְוִי אַקְנוּיִי מְקִנִי נְמִי אַגְבִּי אֲרַעָא עֵכ"ל וְנִר' דְּהִרְאָב"ד סְבִירָא לִיָה דְמַעֲשָׂה דִר' אַבָּא לָאו הִרְשָׁאָה הוּא אֵלָא הַקְנָאָה גְּמוּרָה הוּא אַבְל אֲפִשֶׁר דְּמוּדָה דִּיכּוּל לְהִרְשׁוֹת וְכֵן פְּתַב הֶרֶמ"ה בְּפִרְק הַמּוֹכֵר אֵת הַסְּפִינָה סִימָן ל"א וְנ"ל דְּהִיא דִר' אַבָּא לָאו הִרְשָׁאָה הוּא אֵלָא הַקְנָאָה גְּמוּרָ' הִנָּא אַבְל הִרְשָׁאָה לָא בְעִי אַגְבִּי דְשְׁלִיחוֹת בְּעִלְמָא הִיא ע"ש וְאָף עַל גַּב דְּהוּא מְפָרֵשׁ לֵה בְּפִקְדוֹן וְעֵינן בְּתִשׁוּבָ' מְהִרָ'ם אֲלִישִׁף סִי' פ"ז שְׁהִאָרִיָה לְהוֹכִיחַ דָּאִין הִלְוָאָה נְקִינִית בְּאַגְבִּי וְכ' דְמַעֲשָׂה דִר"פ כְּבָר תִּי' ר"ת דְּתַקְנָה הִיא לְעַנְוִי הִרְשָׁאָה עוֹד אֲפִשֶׁר דְּהוּי פְּקִדוֹן וְהִינְוּ דְמִיָּתִי לִיָה עֲלָה דְהָא דְקָאֲמַר דְּמִטְבַּע נְקִינָה בְּחִלְפִין פְּהִיָה דִר"פ וְכוּלִי וְקִנְיִן מִטְבַּע אִינוּ אֵלָא בְּפִקְדוֹן עֵינן שָׁם וְכָבֵר כ' הֶרֶמ"ה שָׁם דְּמִיָּרִי בְּפִקְדוֹן וְה' קוּל אֲלִיָהוּ בֵּא"ה סִי' ד' נְסִתְפַק בְּאִשָּׁה שְׁבָאָה לְפָרוּעַ חוּבָה וְהַמְעוֹת בִּינְדָה וּא"ל הִתְקַדְשִׁי לִי בְּמַעוֹת אֵלוּ שְׁבִיָדָה מִי הוּי כְּמִלוֹה אוּ בְּפִקְדוֹן וְהִבִּיא מ"ש הַשְּׁטָה בִּס' א"ז לְמַצִּיעָא דִמ"ו גְּבִי יֵשׁ דְּמִים שְׁהִם פְּחִלְפִין דְּמַעוֹת אֵלוּ הוּוּ בְּפִקְדוֹן עֵינן שָׁם בְּאִנְרָה וְלָא רָאָה דְבָרִי הִרְאָב"ד שְׁפִתְבְּתִי וְר' יִשְׁעִיָה הֵא' בִּס' הַמְכָרִיעַ סִי' ע"ד דְּחָה דְבָרִי הִרִי"ף בִּפ' ד' וְה' גְּבִי יָד עֵנִי אֲנִן וְכו' וְנ"ל וְגַם ר' יִצְחָק אָמַר הִכִּי כְּהִלְכְתָא קְמִיָּתָא דִב"מ וּמִטְלָטְלִי נְמִי וְכו' אַבְל הִיכָא דָּאִית לִיָה פְּקִדוֹן גְּבִי חֲבָרִיָה וְכִי תְבַע לִיָה מְנִיָה יְהִיב לִיָה נִיְהִלִּיָה כְּמִקְרַקַּע דְּמִי דִקִּי"ל דְּפִקְדוֹן בְּרִשׁוּתָא דְּמֵאֲרִיָה הוּא הִכָּא נְמִי אָף עַל גַּב דְּלָא אֲתָא בְּרִשׁוּתִיָה מְצִי מְקַדִּישׁ לִיָה דָּאִינוּ צָרִיָה לְהוֹצִיאֵוּ בְּדִיָּנִי דְהָא פְּסִקוּ לִיָה לְדִינִיָה וְלָא תִימָא דְנוֹקָא בְּפִקְדוֹן אֲמָרִינוּ הִכִּי מִשׁוּם דְּכָל הִיכָא דְקָאִי בְּרִשׁוּתִיָה דְּמֵאֲרִיָה קָאִי אֵלָא מְלוֹה דְּלִהוּצָאָה עֵבֵד' לָא דְהָא לָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֵלָא גְּזַל דְּלָא בְּעִי לְמִיתַב לִיָה דְצָרִיָה לְתוֹבְעוֹ בְּדִין אַבְל מְלוֹה דְּלָא כְּפִר בִּיָה דָּאִינוּ צָרִיָה לְתוֹבְעוֹ בְּדִין יְכוּל לְהַקְדִּישׁ וְטַעֲמָא וְכוּלִי עֵינן שָׁם.

ד' נְרָאָה דָּאָף בְּמִתְנָה אִין אָדָם מְקִנָה דְבָר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ דּוּמְיָא דְדָבָר שְׁלָא בָּא לְעוֹלָם ה' מִשְׁפֵּט צְדָק חֵלֶק שְׁנֵי סִימָן יו"ד הִבִּיאֵוּ ה' כְּנִסְתַּת הַגְּדוּלָה אוֹת ד' עֵינן שָׁם וְלָא זְכָרוּ מ"ש הֶרֶמְב"ם וּמְרָן ר"ס זֶה מַה שְׁתַּעֲלָה מְצוּדָתִי מֵהַיּוֹם נָתוּן לָהּ וְכו' וְכֵן מִתְבָּאָר בְּדְבָרִי הַטּוֹר סס"י רַע"ח וְנ"ל כ' רִשְׁב"ם דְּבַחֲלֶק פְּשִׁטוֹת אִין לוּ בּוּ קוֹנְדָם חֲלֻקָה לְמוֹכְרוֹ אוּ לִיָּתְנוּ בְּמִתְנָה וּל"ג שְׁמִידָא אַחַר מוֹת אַבְיָהֶם זְכָה בּוּ לְמוֹכְרוֹ אוּ לִיָּתְנוּ עֵינן שָׁם וְכֵן בִּפ' י"ג לְמ"ד אִין לְבַכּוֹר קוֹנְדָם חֲלֻקָה אִין מְחִילָתוֹ מְחִילָה אִפִּי' דְבָר שְׁיִשְׁנוּ בְּעוֹלָם וְאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ אִינוּ יְכוּל לְהַקְדִּישׁוֹ אוּ לְמוֹחְלוֹ וְזֶה פְּשׁוּט דְּלָא עֲדִיף מִתְנָה מִהַקְדִּישׁ דָּאִינוּ יְכוּל לְהַקְדִּישׁ דְבָר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוּתוֹ: ה' שְׁדָה זו לְכַשְׁאֲקֻסְנָה מְמָה וְכו' שְׁאֵלָה רָאוּבִן הִיָה חֲזִיב לְשִׁמְעוֹן ת"ק גְּרוּשׁוֹ וּמִשְׁכָּן בְּיָדוֹ הִחְצַר שְׁלוֹ וּא"ל אִם לָא אֲפָרַע לָהּ לְזִמְן פ' תַּהֲיָה מְכוּרָה לָהּ מְעַכְשָׁיו בִּק"ג בְּאוֹתָם מְעוֹת וְעַמְד שְׁמַעוֹן הַמְלוֹה וְהַקְדִּישׁ הִרְיוּחַ שְׁבַחְצַר לִת"ת וְאַחַר שְׁעֵבֵר הַזְּמַן פִּיָּס רָאוּבִן לְשִׁמְעוֹן וּפָרַע לוּ מְעוֹתֵיו וְהַחְזִיר לוּ הִחְצַר וּמְכַר רָאוּבִן הִחְצַר בִּתְקוּן גְּרוּשׁוֹ אִם זְכָה הִקְדִּישׁ אוּ לָא וּשְׁכַמ"ה: תְּשׁוּבָה נְרָאָה פְּשׁוּט אַע"ג דְּהַקְדִּישׁ קוֹנְדָם הַגְּעַת הַזְּמַן כִּינּוּן דֵּא"ל מְעַכְשָׁיו וְכַשְׁהִגִיעַ הַזְּמַן קָנָה לְמַפְרַע הַקְדִּישׁוֹ הַקְדִּישׁ וְאַע"ג שְׁפִיָּסוּ

אח"ך אינו פלום כמ"ש הרא"ש בתשובות ור' ירוחם בשם הרד"ך הביאו מרן הב"י י"ד סימן רכ"ח ונ"ל המפה את חבירו או חרפו בענין שחיוב לפי תקנת העיר ק' זהובים ואמר שיהיו לת"ת או לצדקה או להקדש ואח"ך מחל שפיסו נר' ד"ד ענינים אנו ונכו ענינים ואינו יכול למחול ע"ש ומהר"א ו' טווא בתשובות סימן ד' פסק בא' שקבל קרקע במתנה ע"מ שיפרע לפ' סף מעות לזמן פ' וקודם שפרע אותם מעות מכר אותו קרקע לשמעון בק"ג פיון דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי ובסוף קיים תנאו קנה למפרע ומכירתו מכירה עיין שם ול"ל דה"ד משום דבידו הוא לקיים תנאו אבל הכא דביד חבירו לפרוע לו אם פן זה הקדיש דבר שאינו שלו דהא מסקי' בפ' כ"ש דגם לרבא דאמר ב"ח מפאן ולהבא הוא גובה אם א"ל מעכשיו קנה למפרע וכתב הרנ"ה שם דאפי' בקרקע קנה ושפיר הקדיש ושפיר זבין והראב"ד בספר תמים דעים דע"ד ע"ב והרמב"ן במלחמות שם חלקו על הרנ"ה דאפי' במעכשיו ואפי' לא לא יאה לה פירעון אלא מזה לא קנה לרבא למפרע והיינו משום דצריף שומא והקרנה או שטר מהלנה עצמו מדעתו אבל אם א"ל מעכשיו תהיה קנויה לה באותם מעות לכ"ע קנה למפרע ונ"ל הרמב"ן שם אלא הא דאוקי' למתני' דא"ל מעכשיו היינו דא"ל אם לא הבאתי לה מפאן ועד יום פ' הרי הוא שלה מעכשיו בסלע שהלויתני עליו וכולי ונהרי זה פמוכר בעל מנת וזה הדין אף בקרקעות ומשנה שלימה היא בפ' אז"נ עיין שם וראיתי בש"מ בפ' אע"פ שכתב בשם הרמב"ן דהאומר לחבירו שדה זו שמכרתי לה מעכשיו אם לא באתי לכשאקחנה ממה תקדוש לא קדשה אע"פ שבידו לבטל המקח דאם אמר שדה זו שמכרתי לה מעכשיו אם לא באתי לכשאבא תקדוש קדשה אבל השתא דתלה במה שאינו בידו אע"פ שיש בידו מצד אחר לא קדשה אבל הרשב"א מסתפק בזה דדילמא פיון דבידו לבטל המקח בשום צד ויכול הוא להקדישו אם ירצה ביתו שלו קרי' ביה והו"ל פאומר לחבירו שדה זו שאני מוכר לכשאקחנה ממה תקדוש דקדשה או"ד דהתם עדיין לא נמכר כלל ושלו היתה עדיין לגמרי ובידו להקדישו מעכשיו אבל זה שמכרו פבר ואם רוצה לבטל מעכשיו צריף עדיין לקיי' תנאו כל שלא קיים תנאו אינו שלו אלא מכור עיין שם ונראה דהרשב"א מסתפק בדין פאומר שדה זו שמכרתי מעכשיו אם לא באתי לכשאבא תקדוש או לכשאקחנה תקדוש או"ד פיון דצריף עדיין לקיים תנאו כל שלא קיים אינו שלו ואפילו אמר לכשאבא תקדוש לא קדשה וה"נ בא"ל מעכשיו תהיה קדושה אם לא פרעתי לה לזמן פ' ואמר ליה שדה זו לכשאפרע לה תקדוש לדעת הרמב"ן קדשה וילדעת הרשב"א אפטר לא קדשה אבל אם הקדיש מלנה לכ"ע קדשה (א"ה עכ"מ והשאר קרוע והלשון בעצמו יש בו קצתגמגום מפני שיש בו קרעים): ו' הג"ה וי"א דוקא בסתם וכו' אשה שמכרה לב"ח קרקעות של בעלה ומת בעלה גובה פתובתה מאותם קרקעות דמכירה בטילה דאפילו לר"ת דשדה זו אני יורש מכור לה קנה ה"ד בירושא דממילא פשמת אביו נקנה הדבר ברשות היורש אבל אשה שאינו זוכה בקרקעות שלה עד שתשבע לכ"ע מכירת' בטילה מהרש"ג בס' משפטים ישרים סי' מ"ג ע"ש והרדב"ז ח"ב סימן תק"א באלמנה שאינה רוצה שירשו פתובת' כ' ונ"ל דנכסי צ"ב שהם בעין פיון דנוטלת בלא שבוע' יכולה להקדיש מהיום ולאחר מיתה אבל מנה ומאמים ותוספת או נכסי צ"ב שאבדו שאינה יכולה ליגבות אותם אלא בשבועה כמו שאינה יכולה להקנות אותם לאחרים ולא להורישם דקי"ל אין אדם מוריש שבועה לבניו ה"נ אין יכולה

להקדיש כיון שאין לה בהם פלוג אלא ע"י השבועה הוי פאלו אינם שלח ואין אדם מקדש דבר שאינו שלו עיין שם: ז דין ב' משום פדי חיי וכולי ה"ר"ן כ' שי"א דכיון דמשום פדי חיי תקון רבנן מוכר אפילו פמה וראייה מפעוטות וכולי והוא דחה ראיה זו והעלה דדוקא פדי חיי תקנו לו וכן דעת הרמב"ן ע"ש אבל הרמב"ן הובא בש"מ למציעא פתב וז"ל ועוד ראיתי בשער ג' בענין הפעוטות פתב הגאון שלא למפור אלא לכדי חיי וכו' ולפי דבריו אף במה שתעלה מצודתי היום שאמרו משום פדי חיי נאמר שלא למפור אלא לכדי חיי אבל אם היה לו מה יאכל לא ימפור וכן פתב ר"ח וכן מי שאין לו מה יאכל וכו' וק"ל דהא אפי' במתנה אמרינן בפעוטות שמתנתו מתנה א' מתנת בריא א' מתנת שכ"מ א' מתנה מועטת וא' מתנה מרובה ובמתנה מרובה ליכא משום פדי חיי ולא במתנת שכ"מ אלא משום דכיון וכו' לא פלוג וכו' ובס' משפטי השני ראיתי שחולק על הגאון עכ"ל הרי דס"ל כיון דבפעוטות מתנתו מתנה בכל ענין כ"ש ה"א דיכול למפור דלא פלוג רבנן וכ"כ הריטב"א שם דכן דייק לישנא וכן דעת רבינו ע"ש: ח' דין ה' הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו וכו' על א' שנתן קרקע לבנו מהיום ולאחר מיתתו ומיתת אשתו ראיתי למהריב"ל ח"א סי' ס"ב שחקר אם זכו היורשים בפירות הקרקע עד שתמות האשה א"ד תנפה האשה עד ליום מותה ומסתברא ודאי שהפירו' הם של האשה דאל"כ למה תלה המתנה במיתתה עיין שם ונראה דה"ד במתנת שכ"מ כנ"ד שהספיק ה' שם דהוי מצנה מחמת מיתה דה"ל אחר התחנות משום דקי"ל דמוציאין למזונות ממתנת שכ"מ ואם פן למה תלה המתנה במיתתה אם לא תנפה היא בפירות אבל במתנה דמהיום ולאחר מיתה דאין מוציאין ממנה למזונות כמ"ש מ"ן ר"ב סימן רנ"ב דכמה חכמים חלקו על מהר"י ו' ה"א ש' ואמרו שדינה כמתנת בריא ואין האשה נזונת מנכסיו ע"ש א"ל דתלה המתנה במיתת האשה לענין המזונות שתזון ממנה וגם במתנת שכ"מ יש לפקפק דהא קי"ל אם נתן דקל לא' ופירותיו לא' לא שייך מקום פירות ולא קנה השני פלוג אם פן לא זכתה האשה בפירות ואפשר דכמו דלענין עצמו בעין יפה משייר מקום פירות ה"ה לאשתו שהיא כגופו וכן פתב ה' חלקת מחוקק בא"ה סימן מ' ס"ק י"ד דדעתו של אדם קרובה אצל בנו ואצל אשתו וכו' עיין שם ומ"ן ר"ב סימן ח"א סימן ע"ד כ' גבי דברי הנקני' דלחבירו אפילו בקני' לא מהני אבל בבת אשתו אם קבל עליו לזונה בקנין אפילו שלא בשעת קידושין ונשואין מהני וכתב ה' פני משה ח"א סימן ס"ה הטעם דמשום חבת אשתו ודאי גמר ומקנה ואפשר דה"נ הנותן מזונות לאשתו אף לאחר מיתתו גמר ומקנה מה"ט ע"ש הרי דאפי' לאחר מיתתו אמרי' דדעתו של אדם קרובה אצל אשתו וגמר ומקנה לה ואם פן נראה דמשייר לאשתו ולבנו בעין יפה כמו לעצמו ומ"ן ר"ב סי' ר"ט כ' וז"ל פתב ה"ר"ן בפ' מ"ש שדעת הרמב"ם דלומר דכיון דטעמא הוי משום דלגבי עצמו בעין יפה משייר דוקא במכירה או במתנת בריא הוא דאמרי' דמשייר לנפשיה אבל במתנת שכ"מ דאינה אלא לאחר מיתה לא דהא לנפשיה לא משייר ולא מידי אבל הרשב"א כ' שאף במתנת שכ"מ בכלל וכל מאן דמשייר אף לבניו וליורשיו בעין יפה משייר עכ"ל ואם פן דעת הרמב"ם דדוקא לעצמו משייר בעין יפה ולא לבניו אבל דעת הרשב"א דה"נ משייר ליורשיו בעין יפה אפשר דה"ה באשתו שהיא כגופו כדקי"ל בסי' רמ"ז דאם יש לו אשה ושלח בגדי' ודאי לאשתו שלחם ולא לבנותיו מה"ט דאשתו כגופו ועיין בהב"ח שם דס"ל דאפי' ראוי לבנים הווי לאשתו לא

משום דאין דעתו למקנה אלא דכל מה שיש לאדם שולח ליד אשתו וכבר הרב משנה למלך פ"ו מה' זכיה פתב דה"ד בדברים הראוי לנקבות משום דאשתו פגופו וכן פתב הפרישה שם גם הריב"ש סימן קכ"ט כ' דדין זה פשפי' לשם מתנה הא לא"ה לבנותיו שלח שיעמדו בעדו הביאו ה' כנה"ג שם אם פן אפילו פי' לשם מתנה פשיש לו אשה יתנו לה דאשתו פגופו ודעתו קרובה לה יותר מבנותיו וה' מש"ל נסתפק בראוי לזכרים ולנקבות אם ינתנו לאשתו עיין שם וכה"ג כת' בעל התרומות שער נ"ט ח"ב גבי שכ"מ שאמר תנו מאתם זוז לפ' ב"ח דאם א"ל בחובו ולא אמר בראוי לו אין לו אלא חובו אע"ג דא"ל בבכורתו או בכתובת' ידן על העליונה ואם הם יותר נוטלים וכו' א"נ טעמא דמילתא גבי בנו בכור ואשתו דמקרבא דעתיה לגבייהו להיותם ידם על העליונה נתפונן אבל ב"ח דלא מקרבא דעתיה לגביה אין לו אלא חובו עיין שם הרי דדעתו קרובה אצל בנו ואשתו ובכתרא דף קל"א כ' בפ' רשפ"ם בהג"ה ונ"ל נ"ל בנו ואשתו משום אפטרופוס בנו משום מתנה דאדם רוצה שייכבדו בניו את אשתו אפילו אינה אמם וכולי אבל אשתו אינה רוצה שתתבזה לכבוד את בניו עיין שם ולכאורה נראה דקרוב אצל אשתו יותר מבניו מיהו י"ל דדוקא לגבי כבוד דחייבי' הם בכבוד אשתו ואינו רוצה שתתבזה אשתו לכבוד את בניו שחייבי' הם בכבודה אבל לגבי הנאה קרוב הוא ול"ל דאדם קרוב אצל בניו יותר מאשתו ודוקא לגבי אחר משייר לאשתו בעין יפה משייר אבל נתן דקל לבנו ופירותיו לאשתו לגבי בנו לא משייר לאשתו בעין יפה שהרי פתב המבי"ט ח"ב סי' קל"ז דקרוב אדם אצל בתו כמו לבנו ומשייר לה בעין יפה כמ"ש הרשפ"א וכ"ת דוקא לגבי אחרים אדם קרוב אצל בתו אבל בת לגבי בן אדברא קרוב אדם אצל בנו מאצל בתו לא היא דלא אמרינן קרוב אלא למאן דיהיב ליה הוא קרוב דכוננתו שייגמר הקנין למי שהוא קרוב אצלו אע"פ שהוא נגד אחר שקרוב לו עיין שם וה"נ אע"ג דקרוב אדם אצל בנו יותר מאשתו משייר לה בעין יפה אבל לדעת הראב"ד דדוקא לעצמו משייר בעין יפה ולא לבנו ה"נ לא משייר לאשתו בעין יפה אפי' לגבי אחר ואפשר דהרשפ"א מודה באשתו ולא אמר אלא בבנו שהרי פתבו התוספות בד"ה אימור צררי אתפסה וכולי ונ"ל ועוד תימא לר' פינן דלא גבו בנות ממשעבדי משו' דכיון דאיתנהו בתנאי ב"ד אימור אתפסינהו צררי פתובה נמי מה"ט לא תגבה ממשעבדי ותי' ר' דטפי מתפייס צררי לבתו פדאמרי' בפ' נערה לענין הרנוחה דבתו עדיפא ליה וכו' וכן פתב הר"ן שם בשם הרשפ"א שדעתו קרובה לבתו טפי מאשתו עיין שם ואם פן אימא דה"נ דוקא לבנו ולבתו משייר בעין יפה אבל לאשתו לא משייר בעין יפה וכה"ג פתב מהר"ם בתשובות הקצרות סימן ע"ז באשה לגבי בעלה דחיישינן לקנוניא דילמא מרחמא ליה להווא פ' אבל לגבי בנה לא שייך קנוניא עיין שם אבל ראיתי להתוס' בפ' השולח דמ"ה בד"ה דלא ליגרבו וליתו וכולי והא דתניא בפ' נערה נשפית והיו מבקשין ממנה עד עשרה בדמיה פעם א' פודה שאני אשתו פגופו יותר מבתו דהכא ועל עצמו לא תקנו שלא יתן פל אשר לו בעד נפשו וכולי עיין שם הרי מפירש דאשתו הויה פגופו יותר מבתו ועיין להרשפ"א בחי' שם שתי' באופן אחר עיין שם ושוב ראיתי למהר"ם בתשו' סימן קל"ו שכ' בשכ"מ שאמר לתת לאשתו הרבית דלא הוי דבר שלא בא לעולם דהרי הוא כמו משייר לה מקום בקרן לרבית פדאמרי' בפ' המוכר את הבית גבי ו' לוי דמשייר מקום מעשר מאחר שמתחלה הנה השדה שלו וה"נ מתחלה הנה משועבד ליה

ומזה פסק המח"א בה' זכיה ומתנה סימן ל' בשכ"מ שצנה שתדור אלמנתו בבית פ' דמהגי פיון שפך הנכסי משועבדי' לה ע"ש ועיין בתשובות מהרי"ל סימן ע"ד בנתן א' לאשתו רבית עיין שם ואם כן הנותן דקל לא' ופירותיו לאשתו שייך לה מקום פירות ונכתה בהם ולא משום דדעתו של אדם קרובה אצל אשתו אלא משום דהיה משועבד לה ונ"מ לנכסים שלא נשתעבדו לאשתו כגון שנתנו לבעל מתנה ע"מ שלא תשתעבד לב"ח ולכתובת אשתו דהתנאי קיים ולא תשתעבד להם כמבואר בסי' קי"א ע"ש ואח"ך נתן הבעל הגוף לבניו ופירותיו לאשתו פיון שאלו הנכסי' לא נשתעבדו לאשתו לא זכתה בפירות דלא משייר לה בעין יפה כנ"ל: ט' אחד שנתן לבנו הקטן קרקע מהיום ולאחר מית' בבתרא דף קל"ז גבי רב ביבי דאקני דיקל' לבנו קטן כת' רשב"ם ונ"ל והאי דאקני לבנו קטן וכולי אי נמי לפי שסמוך על שלחנו ויאכל רב ביבי הפירו' תחת מזונות בנו וכו' עיין שם לכאורה נראה דסביר"ל דהאב שנתן לבנו קטן מתנה קנה הבן אלא שהאב אוכל הפירו' תחת מזונות והנ"י בפ"ק דמציעא כת' איפא מאן דאמר דכי היכי דמציעא הקטן לאביו ה"א נמי מתנת הקטן לאביו דידו פיד אביו עיין שם והא דאמרין עלה התם אפילו לרשב"ג לא קאמר אלא לאחר אבל לעצמו לא וכו' בספ' א"ז בשם הרא"ש ונ"ל פלומר פיון דאקני לבנו קטן הסמוך על שלחנו ה"י פאלו לא מכרו דלא אמר רשב"ג אלא במקרו לאדם אחר שיעא מרשותו וכו' עיין שם לא ר"ל דלא קנה הבן כלל וחזרה המתנה לאביו דא"כ פשיט' דאחריה קנה אלא ר"ל מה שהקנה לבנו לא יצא מרשותו ומקרי לעצמו (א"ה עכ"מ): יו"ד דין ז' מי שהיה לו פקדון וכולי הרב שארית יוסף סימן ג' וסימן כ"ח פתב דהיינו דוקא בפקדון מטלטלין ולא במעות פקדון מדכ' הנ"י בפ' קמא דמציעא מיהו מטלטלין דפקדון יכול להקדיש וכולי והאי טעמא דמטלטלין דאסור להשתמש בהם כל היכא דאיתיה ברשותא דמאריה איתיה אבל מעות פקדון שייכו' הנפקד להוציאם לא שייך כל היכא דאיתיה ברשות' דמרי' עיין שם וליתא שהרי פתב הנ"י בפרק הזהב גבי ההוא דיהיב זוזי אשן משמים וכולי דהאי טעמא דאם אמר ליה טול מעותיך פטור משום דפקדון כל היכא דאית' ברשות' דמריה איתיה עיין שם אלמא אפילו בפקדון מעות אמרי' ה"י וכבר הוכחתי בסימן צ"ט דלמאי דקיימא לן כר"נ בפקדון דאינו חייב באונסין אלא בגניבה ואבידה אף על פי שייכול להוציאם אם המעות בעצמם בעין צריך להחזיר לו הם עצמם וברשות בעלים לחזרה ומהאי טעמא בעל המעות קודם לשאר ב"ח וכן לענין דקיימא לן בסי' ע"ג סי"ט דבאדם שחייב לחבירו מעות שייך לשון מחילה אבל פשיט' לי פיד חבירו חפץ לא שייך לשון מחילה אלא ל' מתנה נר' דאפילו המעות אינם בעין י"א אבל המלנה הואיל להוצאה ניתנה וכולי שטר עיסקא דקיימא לן פלגא מלנה ופלגא פקדון פלגא מלנה אינו יכול להקנותה אלא במעמד ג' מהר"ם גאלנטי סימן י"ב עיין שם וכן כת' מהר"ם בתשו' המיני' השייכי לס' משפטים סימן י"ג דלכל דבר חשיב עיסקא פלגא מלנה לענין המקדש במלנה אינה מקודשת וכן לענין מכר אם מכר לו קרקע במלנה שהוא חייב לו לא קנה דאף על גב דאמר רבא להכי קרו ליה עיסקא לעסוק בה ולא לעשות בה שכרא ולא לעשות מטלטלין אצל בניו מאי דאפיק בהדיה אפיק ומאי דלא אפיק בהדיה מודה דהוי פלגא מלנה עיין שם אם כן הוא הדין דחשיב מלנה לענין דאינו נקנה אלא במעמד שלשה וכבר פתבתי לעיל דברי הרדב"ז דאינו יכול להקדישו עיין שם ועיין בספר בני יעקב י"ב ואם היתה המלנה בשטר וכו' מי שיש פידו עיסק' של

אחרים והרויח ביה והקדיש הרינוח אף על גב דכל שלא הגיע זמן העסק רנוחא משמעבד וכו' הר"ן בפ' האומר דקידושין דמהאי טעמא לא חשיב פשלו לגבי קידושין מפל מקום לגבי הקדש פיו דבסוף הזמן איגלאי מילתא שהם שלו הקדשו הקדש מהרימ"ט בחי' שם: י"ב ואם הייתה מלוג בשטר וכולי פתב מהר"י קולון שורש פ"ט דחוב שלא הגיע זמנו לא חשיב דבר שלא בא לעולם שנאמר שלא תועיל בו מחילה קוד' זמנו אלא חשיב דבר שבא לעולם פיון שפבר נעשה השעבוד ונתחייב הלוג בקנין סוד' דהוי כמעכשיו והביא ראיה מדברי התוספות בכתובות דכ"ג בד"ה וכו' שהק' נהימניה במגו דאי בעי מחיל ליה דהא מוכר שטר חוב לחבירו וחסר ומחלו מחול וכולי ואם איתא לוקמה פגון שלא הגי' זמנו דאינו יכול למחול עיין שם וכן מבוא' בדברי המבי"ט ח"ב סימן קע"ד דיכיל למפורר החוב שלא הגיע זמנו וכו' גם פן למחלו דלא חשיב דבר שלא בא לעולם עיין שם וכן פתב מהראנ"ח חלק שני סי' ס' ס"ג עיין שם וכן כ' הרשב"א בתשו' חלק ראשון סימן אלף קמ"ט בחוב על תנאי שהתנו לאחר שאם היה החוב בלא אסמכתא גם המתנה מתנה ואין פאן משום דבר שלא בא לעול' שהרי אלו זכה מעכשיו אם יתבטל התנאי עיין שם וה' שער המלך בפ"ק כ"ב מהל' דין ט"ו תמה על מהר"י קולון דאפילו נאמר דאין אדם יכול למחולי חוב שלא הגיע זמנו היינו למאי דקימא לן דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אבל למ"ד אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ודאי יכול למחול חוב שלא הגיע זמנו ואם פן שפיר הקשו התוספות דניהמניה במגו דאי בעי מחיל דהתם אליבא דרב קיימינו ורב ס"ל אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ותי' דסבי"ל דאף על גב דכל שלא חזר בו הוי מחילה היינו דוקא פשאינו חב לאחרים אבל בחב לאחרים פיון שפידו לחזור פשיטא דבעל חוב גובה ממנו נכסי' ברשותי' קיימי' פיון פל שפידו לחזור וא"כ א"א דחו' שלא הגיע זמנו חשי' דבר שלא בא לעול' לוקמה פגון שלא הגיע זמנו דאפילו מחיל פיון דפידו לחזור ב"ח גובה ממנו עיין שם ומאי דפשיט' ליה דכל שפידו לחזור ב"ח גובה ממנו מספקא ליה דאפשר דאין בעל חו' יכול לכופו לחזור ממחילתו וה' כנה"ג בסימן כ"ה הגב"י אות מ"ד נסתפק במקום שהמחזק יכול לזכות מטעם קי"ל אם יכול לו' איני רוצ' לזכות מטעם קי"ל לחוב לבעל חו' ואף שהספס דאינו יכול לו' פן וכופין אותו על מדת סדום וכן נר' מדברי הרב משפט צדק ח"א סימן י"ט עיין שם נראה דהיינו דוקא התם דממילא זוכה בשב ואל תעשה מטעם קי"ל וכדי שלא לזכות צריף לעשות מעשה ולומר שאיני רוצה לזכות אבל אם אינו זוכה אלא פשיעשה מעשה אפ' לו' דאין פח בעל חו' לכופו לעשות מעשה פדי שיזכה הוא וכן ראיתי לה' פנסת הגדולה בתשו' סימן קע"ו ונ"ל עוד נסתפקתי בנ"ש אם יש פח להכריח לבעל שימחה במתנ' אשתו פדי שיגבה הוא חו' שלו או יכול לבעל לומר איני רוצה למחות והספקתי דאין פח בבעל חו' להכריח לבעל בזה ול"ד למה שהספקתי שיכול להכריח שיזכה מטעם קי"ל דבשלקמא התם פיון דאיכא פלוגתא דרבנות' ממילא בשב ואל תעשה זוכה מטעם קי"ל וכדי שלא לזכות צריף לעשות מעשה ולומר שאיני רוצה לזכות אבל הקא אינו זוכה אלא פשיעשה מעשה וימחה ואין פח לבעל חו' לכופו בקום עשה פשיעשה מעשה פדי שיזכה הוא עכ"ל הרי דס"ל דאם אינו זוכה אלא על ידי מעשה אין בעל חו' יכול לכופו בקום עשה פשיעשה פדי שימחה הוא ואם פן הקא נמי אף על גב דפידו לחזור אין הבעל חוב יכול לכופו שיחזור פדי שיזכה הוא איברא בספ' א"ז למציעא דף י"ט ע"ב כ'

בְּשֵׁם תַלְמִידֵי הַר"ף דְּמַתְּנָה דְּמַהֲיֹם אִם לֹא אֶחָזֵר בֵּי עַד לְאַחַר מִיתָה דְּאִם הִיָּה חֵיִי לְבַעַל חו' אוֹ פְתוּבַת אִשָּׁה וּמְזוֹנוֹת יִטְרְפוּ מִמֶּנָּה שְׁהָרִי שְׁעָבַד לוֹ כֹּל נְכָסָיו שְׂיֵישׁ לוֹ יִכְוֹלַת בְּהֵם וְהָרִי יֵשׁ לוֹ יִכְוֹלַת בְּזָה הַמַּתְנָן לְחֹזֵר בָּהּ פִּינּוֹן דְּאִין נִגְמַרְתָּ אֶלְא עַד לְאַחַר מִיתָה וְכֹן כ' הַגְּמ"ר פ"ח דְּכְתוּבּוֹת בְּשֵׁם הַר"י מֵאֵיִיבֵר"א עֵיִי"ש וְהָכָא נְמִי מוֹכֵר אוֹ מוֹחֵל דְּבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם פִּינּוֹן שְׂיִכּוֹל לְחֹזֵן בְּעַל חו' גּוֹבָה מִמֶּנָּה וְכֹן נַר' לְכָאוּ' רֵאִיָּה מְדַבְּרִי הָרֵא"ש בְּפָרְק הָאִשָּׁה שְׁנִפְלוּ שִׁכ' גְּבִי מְבַרַחַת וְז"ל לִיקְנִינְהוּ בְּעַל שְׁהֵן בְּרִשׁוֹת הָאִשָּׁה לְחֹזֵר בָּהּ בְּכָל עֵת שְׁתַּרְצָה אִם פֶּן לֹא יֵצְאוּ מְרִשׁוֹתָהּ וּמֵאִי הַבְּרַחָה אִיכ' וְכו' וּמִשְׁמַע הָא בְּעֻלְמָא פְּגוֹן מְבַרִיחַ נְכָסָיו מִבְּעַל חו' וּמְכַתְּוֵבַת אִשָּׁה דְּמִקְבֵּל מַתְנָ' א"א לוֹ לְקִנּוֹת וְכו' וְכִינּוֹן שְׂלֵא פְּוִינּוֹן לְקִנּוֹת לוֹ אֶלְא לְהַבְּרִיחַ לֹא יֵצְאוּ הַנְּכָסִים מְרִשׁוֹתוֹ וְכו' אִם פֶּן עַל פְּרַחְדָּהּ מְשׁוֹעְבְּדֵי הֵם לְבַעַל חו' וְלְכַתְּוָבָה וְכו' עֵיִין שְׁם אָבֵל הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' ח"ב סִימָן שִׁי"ב כָּתֵב וְז"ל שְׁהַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְאַחֲרִים כְּדִי לְהַבְּרִיחַ נְכָסָיו מִן הַמְּלוּיִם אִם כ' כֹּל נְכָסֵיהֶם וְלֹא שְׂיִירוּ פְּלוּם יֵשׁ לָהֶם דִּין הַבְּרַחָה וְאִין מַתְּנוּמִתֵּיהֶם מַתְּנָה גְּמוּרָה וִיכּוֹלִים לְחֹזֵר בְּהֵם וְכו' אָבֵל כְּשִׁשְׂיִירוּ קִצַּת נְכָסִים מַתְנָ' גְּמוּרָה וְאִין יִכּוֹלִים לְחֹזֵן בְּהֵם אֶלְא אִם פֶּן הַתְּנוּ בְּפִירוּשׁ שְׂיִוִּכַל לְחֹזֵר בּוֹ כֹּל זְמַן שְׂיַרְצָה וּמְכַל מְקוֹם בֵּין כְּפָה וּבֵין כְּפָה לֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ נְכָסִים לֹא לְבַעַל וְלֹא לְמַלְוָה שְׁהָרִי הַבְּרִיחוּ מֵהֶם וְקִנּוּ בְּעַלֵי הַמַּתְנָן עַד שְׂיַחְזְרוּ בּוֹ הַנּוֹתָן וְכו' עַכ"ל הָרִי דְּסְבִירָא לִיהַ דְּהַכּוֹת' כֹּל נְכָסָיו לְהַבְּרִיחֵם מִבְּעַל חו' אוֹ כ' מְקַצַּת נְכָסָיו וְהַתְּנָה בְּפִי שְׂיִוִּכַל לְחֹזֵן בּוֹ לֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ נְכָסָיו לְבַעַל חו' אִף עַל גַּב דְּבִידּוֹ לְחֹזֵן וְרֵאִיתִי לְהַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' ח"ב סִי' רַכ"ה שִׁכ' וְז"ל וּמִי שְׁנָתָן שְׁטַר חוֹב לְאַחַר וְחוֹשְׁשִׁין שְׁמָא אִינָה מַתְּנָה גְּמוּרָ' אֶלְא כְּדִי לְהַבְּרִיחַ מִבְּעַל חו' כ' לְזָה שְׁטַר אֶמְנָה אִין בְּנוּ פֶתַח לְהוֹצִיאֵם מִיַּדִּי מְקַבֵּל מַתְּנָה אֶלְא אִם פֶּן נּוֹדַע בְּאַמַּת שְׂאִינָה מַתְּנָה גְּמוּרָה דְּמִן הַסְּפֵק אִין מוֹצִיאִין מִיַּד זֶה שְׂזָכָה בְּהֵם אָבֵל אִם נּוֹדַע בְּאַמַּת שְׂלֵא הִיָּתָה מַתְּנָה אֶלְא שְׁטַר אֶמְנָה בְּלִבָּד כְּדִי לְהַבְּרִיחַ מִבְּעַל חו' אִין הַמַּתְּנָה מַתְּנָה וּמוֹצִיאִין מִזֶּה וְנוֹתְנִי לְזֶה דְּשְׁטַר הַבְּרַחָה בְּזָה אִינוּ פְּלוּם וְאֶפְּיֵלוּ קִדָּם וְכו' שִׁט' הַבְּרַחָה קוֹדָם שְׁלוֹה דְּכִינּוֹן שְׂלֵא קָנָה מְקַבֵּל מַתְּנָה זֶה זָכָה מְלוּנָה בְּשַׁעְבּוּדָם וְכַדְאֵמְרִינּוֹן בְּפ' הָאִשָּׁה שְׁנִפְלוּ נְכָסִים גְּבִי שְׁטַר מְבַרַחַת פִּינּוֹן דְּלֹא קִנִּינְהוּ לּוֹקַח לִיקְנִינְהוּ בְּעַל וּפְרָקִי עֲשׂוּ אוֹתָם כְּנְכָסִים שְׂאִינָם יְדוּעִים לְבַעַל וְאֶלְיָבָא דַר"ש אֶלְמָא בְּעֻלְמָא כֹּל שְׂלֵא קָנָה לּוֹקַח אוֹ מְקַבֵּל מַתְּנָה זָכָה בְּעַל חו' בְּשַׁעְבּוּדָם וְכָל שְׁפָן כָּאִן שְׁפָבֵר קִדָּם שְׁעָבּוּד בְּעַל חו' לְהַבְּרַחָתוֹ וְכו' עַכ"ל וְתִשׁוּבוֹת אֵלוּ הֵבִיאֵם מְרִן הַב"י סִי' ר"ט עֵיִין שְׁם וְלְכָאוּרָה הֵם סוֹתְרִים (א"ה עַד כָּאִן מְצַאֲתִי וְאַח"כּ מְצַאֲתִי וְנִרְאָה דְּהָרֵא"ש וְכו') וְנַר' דְּהָרֵא"ש אֲזִיזֵל לְטַעְמִיָּה דְּסְבִירָא לִיהַ שְׁם דְּאִם מַתָּה אֶפְּיֵלוּ קוֹדָם שְׁחֹזְרָה בָּהּ בְּטָלָה הַמַּתְּנָה מִמִּילָא וְכֹן נִרְאָה דַעַת הַרְמַב"ם בְּפ"ו מְהַלְכוֹת זָכִיָּה דִּין י"ב וּמְרִן בֵּא"ה סִימָן צ' עֵיִין שְׁם בְּב"ש ס"ק כ"ה אָבֵל אִם שְׂיִיר מְקַצַּת נְכָסִים אֶפְּי' הַתְנָ' בְּפִי שְׂיִוִּכַל לְחֹזֵר בּוֹ פִּינּוֹן דְּקָנָה מְקַבֵּל מַתְּנָה עַד שְׂיַחְזְרוּ בּוֹ הַנּוֹתָן לֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ הַנְּכָסִים לְבַעַל חוֹב וְה"נ בְּמַקְנָה דְּבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם לְמֵאֵן דְּאָמַר לֹא קָנָה אֶפְּי' מַת וְלֹא חֹזֵר בּוֹ בְּטָלָה הַקְּנִינְיָה מִמִּילָא וְזָכוּ הַיּוֹרְשִׁים וְכֹן בְּעַל חו' גּוֹבָה מֵהֶם אָבֵל לְמֵאֵן דְּאָמַר אָדָם מְקָנָה דְּבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם פִּינּוֹן דְּמִמְכְּרוּ מְכַר אֶלְא שְׂאֵם רְצָה חוֹזֵר בּוֹ א"כ אִם מַת וְלֹא חֹזֵר מַעֲשִׂיו קִיָּמִים כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי לְעִיל וְהָכָא נְמִי אִין בְּעַל חו' גּוֹבָה מִמֶּנּוּ וְכִי הָאִי גּוֹנוֹן כ' הָרֵא"ש בְּתִשׁוּ' הַבִּיאָה הַטּוֹר א"ה סִימָן קי"ח עַל קְהֵל שְׁהַסְּפִימוּ שְׁכָל הָאֶלְמָנָה שְׁתַּבָּא לְחַלּוֹק שְׂיַד הִיָּתוּמִים עַל הָעֵלְיוֹנָ' אִם רְצוּ הִיָּתוּמִים לְחַלּוֹק עִם הָאֶלְמָנָה וּמַת רְאוּבֵן וְהַנִּיחַ בָּנִים וּבָנוֹת וְלֹא גִילּוּ דַעַתָּם אִם הִיוּ רוֹצִים

לפרוע פתוב' אפם או אם היו רוצים לחלוק ומתו היתומים ובא שמ' לתבוע שט"ח שהיה לו על ראובן וטען שיפרעו לו חצי הנכסי' וכולי תשו' מ"ש שהברייה תלויה ביד היתומים אם ירצו יחלקו וכו' דבר ידוע הוא שלא יעקר דין תורה ממקומו עד שיאמרו יורשים רוצים אנו לחלוק וכו' עיין שם אלמ' אף על גב דביד היתומים לחזור ולחלוק עם האלמנה אם מתו ולא גילו דעתם אין ב"ח גובה והכא נמי מתנתו ומחילתו קיימת והנכסים בחזקת המקבל כל שלא חזר לא נשתעבדו הנכסים לבעל חוב ואינו גובה מהם ולכאורה מדברי מהריק"ו משמע דוקא במלנה בשטר משום דכבר נעשה השעבוד אבל מלנה על פה דלא נשתעבדו הנכסים כל שלא הגיע זמנה הוי כדבר שלא בא לעולם וכי האי גוונא כ' מהר"י ו' מיגש בפרק י"ג לענין ראוי ונ"ל לא תימא הני מילי במלנה דמט' זמנא וכו' אבל היכא דמת מלנה מקמי דמטא זמנא לגבות ראוייה היא דומיא דכופר אבל לא שנא דמטא זמנא למגבה ול"ש דלא מטא זמנא למגב' אלא לבתר דמת מלנה מוחזקת ובעל ירית לה וכו' מיהו מסתב' לן דדוקא מלנה בשטר דאיכא שעבוד נכסי וקא משתעבדי ליה נכסי דלנה בחיי מלנה מחיים אבל מלנה על פה דליכ' שעבוד נכסי אי מטא זמנא לגבות מחיים הויא מוחזקת וכו' ואי לא מטא זמנא למגב' מחיי' פיון דליכ' שעבוד נכסי ואי קדם וזבן זביניה זביני הא ליכא זכיה מחיים עכ"ל והכא נמי אפשר לו מר דמלנה בשטר פיון דאיכ' שעבוד נכסי והוי מוחזקת חשיב דבר שבא לעולם אבל מלנה ע"פ שלא הגיע זמנה פיון דליכא שעבוד נכסי והוי ראוי הכא נמי חשי' דבר שלא בא לעול' וכן כת' מהראנ"ח ח"א סימן כ"א לדעת מהר"ם דאפש' דמחיל' קודם שיגיע הזמן לא מהניא פיון שאינו יכול לתבן' אותו הוי כדבר שלא בא לעולם עיין שם ומיירי במלנה על פה ואינו חולק עם מהריק"ו ולכאורה נר' לי ראיה דיכול למפור חוב שלא הגיע זמנו ממ"ש בעל התרומות שער מ"ו חלק ד' סימן י"ג ונ"ל וכן מותר לאדם לומר לחבירו הרי יש לי שטר חו' על שמעון וכו' אמפרנו לה בפחות הרי זה מותר וכולי יש אומרים דוקא שטר חו' שהגיע זמנו וכו' ומסתברא שאף על פי שלא הגיע הזמן מותר וכו' וזה אשר השיב לי הרמב"ן הלנאותו של חבירו וכו' בודאי שאע"ג שלא הגיע זמנו מותר פדמוכח בגמ"ר וכו' והביאו מרן הב"י בי"ד סימן קע"ג עיין שם משמע אפי' מלנה ע"פ שלא הגיע זמנה יכול למפור דהא בעי' שהמלנה יסתלק מן החוב ויזכה בו הקונה במ"ש ואם הוא שטר יקנה בכו"מ פדין כמ"ש הג"א שם והרמב"ם שכתב שטרות ולא הזכיר מלנה כבר כ' מרן הב"י חדא מנייהו נקט דמ"ש ובירושלמי הזכירו שטר בהדיא ע"ש ואם פן אפילו מלנה ע"פ שלא הגיע זמנה נקנים וכ"ש שיכול למחול מיהו ה' מח"א בה' רבית סי' ל"ג הוכיח דאם אחריות על הלוקח אפי' לא קנאו ליכא משום רבית וכן פשט דברי הטור והג"א שכתב דצריף' שיקנה מלנה ע"פ במ"ש ומלנה בשטר בכו"מ אפשר משום דאם ליכא קנין האחריות על המוכר עש"ב: י"ד ואם היתה מלנה בשטר וכו' מי שהקדים מלנה על משפון אינו קדוש דאף על גב דב"ח קונה משפון אין גוף המשפון שלו ואינו חייב אלא דמים והוי מחוסר גיבוינא מהר"ם גאלנטי סימן נ"ד והר' בני יעקב דפ"ג הביא תשוב' מהר"ש ו' ויליסיד דס"ל דיכול להקדיש מלנה על המשפון ודחה דבריו והספי' עם מהר"ם גאלנטי עיין שם באורף' אבל הרשב"ש בתשו' סימן ס"ה כ' אם היה לו מטלטלין משפון יראה שיכול להקדיש חוב שיש לו על אותו משפון אבל חוב על משפונה קרקע אפי' באתרא דלא מסלקי אע"ג דהבכור נוטל בה פי שנים כדלקמן

סימן רע"ח ע"ש ה"ד בבכור דמחזק סגי שְהַרִי הָרֶאָב"ד ס"ל דאִפִּילוּ מִשְׁכּוֹנָה בְּאַחְרָא דְמִסְלָקֵי הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם וְע"ש בְּהַש"ף סק"ז וְכֵן פֶּתַח בְּעַל הַמְּאוֹר בְּפֶרֶק פֶּל שְׁעָה וְנ"ל וּש"מ דִּישְׂרָאֵל הַמְּלִנָּה לִישְׂרָאֵל עַל הַמְּשָׁכּוֹן בְּעֵלְמָא אַף עַל גַּב דְּלֹא אָמַר לִיהּ מְעַכְשָׁיו קְנִי לִיהּ כְּדַר' יִצְחָק דְּאָמַר מִנֵּין לַב"ח שְׁקוֹנָה מִשְׁכּוֹן וְכוּ' דְּאָף עַל גַּב דְּבִמְשָׁכְנוּ בְּשַׁעַת הַלְּוָאֲתוֹ לֹא קָנָה שְׂאֵנִי הֵכָא פִּינּוֹן שְׁסוּפּוֹ לְהַקְנוֹתוֹ קְנָאוֹ לְמַפְרַע וְכוּלֵי נְאִי אֶקְדִּישׁ אוּ זְבִין שְׁפִיר עֶבֶד וְהָיִ דִּינָא בְּמִטְלָטְלִין לְחוּד הוּא וְלֹא גְמָרִי' מִנֵּיהּ לְמַקְרָקְעֵי שְׁהַקְרָקַע בְּחֻזְקַת בְּעֵלְיָהּ עוֹמְדַת עַד שְׁעַת גְּוִבְיָנָה וְלֹא שְׁיִיף בּוֹ דַּר' יִצְחָק עַכ"ל הָרִי דַּס"ל דְּבִמְטְלָטְלֵי אִפִּי' מִשְׁכּוֹנָה בְּשַׁעַת הַלְּוָאֲתוֹ אִם הִקְדִּישׁוּ מְלָנָה אוּ מְכַר שְׁפִיר דְּמִי אֲבָל קְרָקַע לֹא וְכֵן כַּת' הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹ שֶׁם דְּלִמְסַקְנָה ר"י אִפִּי' בְּמִשְׁכּוֹן שְׁלֹא בִשְׁעַת הַלְּוָאֲתוֹ קָנָה מִשְׁכּוֹן וְאִם הִקְדִּישׁוּ אוּ מְכָרוּ שְׁפִיר דְּמִי וְכֵן כ' הָרִיטְבָּ"א בַּח"י לְקִידּוּשֵׁין דְּרַף ח' עֵינֵין שֶׁם וּבַפ' שׁוֹר שְׁנַגְח ד' וְה' בְּהֵוָה גְּבָרָא דְתִקְעַת לְחַבְרִיָּה וְכוּלֵי פִירִש"י וְהִיָּה זֶה תְּפּוּס מִשְׁלֹו דְּאִי לֹא"ה לֹא מְגַבִּי' לִיהּ בְּבָבֵל עֵינֵין שֶׁם וְאֵנָן יָד עֲנִיִּים וְכוּ' וְכוּ' הָרִי"ף וְהָרִא"ש דְּבִבְאִמִּירָה לֹא מְחַיִּיב מִשׁוֹ בְּפִיָּהּ זֹו צְדָקָה מִשׁוּם דְּאִין אָדָם יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ אוּ לִיתָן צְדָקָה דְּכָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְכוּ' וְכוּ' ה' מְעַדְנֵי מְלָךְ וְנ"ל וְזֶה נְמִי שְׁלֹא בָּא לְרִשׁוּתוֹ פְּלֹא בָּא לְעוֹלָם דְּמִי נְאִי עַל גַּב דְּרִיש"י מַפ' לְהַדָּ דְּהֵכָא מִיָּרִי בְּתַפְסָם י"ל דְּלֹא תַפְסֵי אֶלָּא מִשְׁכּוֹן וְלֹא מְעוֹת וְכֵן מוֹכַח וְכוּלֵי עֵינֵין שֶׁם אֶלְמָא תְּפּוּס מִשְׁכּוֹן אִינוּ יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ הַחֹב וְכֵהָיִ גְּוִנָּא כ' הָרִישׁב"א בְּתִשׁוֹ ח"ג סִימָן י"ד בְּמוֹחַל שְׁטַר מִשְׁכּוֹנָה וְנ"ל אִיבְרָא אִפִּי' בְּאַחְרָא דְּלֹא מְסַלְקֵי מוֹחַל הוּא וּמְחִילָתוֹ מְחִילָה שְׁלֹא עֵיקַר הַקְרָקַע הַמְּמוֹשְׁפָן הוּא מוֹחַל אֶלְא הַמְּלָנָה שְׁיִישׁ לוֹ עָלְיוֹ וּמְעוֹת אִין פְּאֵן מִשְׁכּוֹנָה אִין פְּאֵן שְׁכָל שְׂאִין גּוּפּוֹ קְנוֹי מְחִילָה שְׁיִיכָא בְּהוּ וְכוּלֵי דְּעֵיקַר מְמוּנָא הוּא דְּאִית לִיהּ עָלְיָהּ דְּלִגּוּבְיָנָא קְנִימָא וְחֹב הוּא שְׁיִישׁ לוֹ עָלְיָהּ וּמְחִילָתוֹ עַל הַמְּעוֹת שְׁיִישׁ לוֹ עָלְיוֹ הִיא וְכוּ' וְאִינוּ דוֹמָה לְשִׁבְעִיעִית דְּשִׁבְעִיעִית בְּלֹא יְגוּשׁ תְּלִיא מִקְלָתָא וְכוּלֵי וְתַדַּע לָהּ שְׁהַרִי עַל מִשְׁכּוֹן דְּמִטְלָטְלֵי אִין הַשְּׁבִיעִי' מִשְׁמַטָּת פְּדִאִית' בְּגִיטִין וְתֹאמַר שְׂאִין יָכוֹל לְמַחֲוֹל וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי אַע"ג דְּמְחִילָה בְּגוּף הַמְּשָׁכּוֹנָה לֹא מְהַנִּי אִם מְחַל הַחֹב שְׁיִישׁ עַל הַמְּשָׁכּוֹנָה מְחִילָתוֹ מְחִילָה מִשׁוֹ דְּלֹא עֵיקַר הַמְּשָׁכּוֹנָה הוּא מוֹחַל אֶלְא הַמְּלָנָה שְׁיִישׁ לוֹ עָלְיָהּ וְהֵכָא נְמִי אַף עַל גַּב דְּב"ח קוֹנָה מִשְׁכּוֹן וְיָכוֹל לְמַפְנֹר גּוּף הַמְּשָׁכּוֹן אִינוּ יָכוֹל לְמַפְנֹר מְלָנָה שְׁיִישׁ לוֹ עָלְיוֹ מִיהוּ נַר' דְּאִם הִקְדִּישׁ הַחֹב אוּ מְכָרוּ ה"ד אִם מְסַר הַמְּשָׁכּוֹן לְלוֹקַח פִּינּוֹן דְּב"ח קוֹנָה מִשְׁכּוֹן קָנָה הַחוּ' וְכ"כ הַטּוֹר וּמְרָן סִימָן ס"ו דְּשַׁט"ח עַל מִשְׁכּוֹן מְטְלָטְלִין פִּינּוֹן שְׁמִסַּר לוֹ הַחֹב וּמְסַר לוֹ הַמְּטְלָטְלִין קָנָה הַחֹב שְׁעָלְיוֹ בְּמִסִּירַת הַמְּשָׁכּוֹן אַף עַל פִּי שְׁלֹא מְסַר לוֹ הַשְּׁטַר וְלֹא פֶתַח וְכוּ' וְהֵם דְּבָרֵי בְּעַל הַתְּרוּמוֹ שְׁעַר נ"א ח"ד סִימָן ז' וְנ"ל וּמְסַתְּבָרָא דְּחֹב עַל הַמְּשָׁכּוֹן מְטְלָטְלִין וְכוּלֵי א"נ אִם הַלְּוָה עָלְיָהֶם בְּלֹא שְׁטַר מְפִי מְסַר הַמְּטְלָטְלִין וְכוּלֵי קָנָה הַחֹב מ"ד אֶאֱשָׁה שְׂאֵם קְדָשָׁה בְּמִשְׁכּוֹן דְּאַחְרִי' שְׁהִיא מְקוֹדֶשֶׁת מְפָנִי שַׁב"ח יֵשׁ לוֹ קִצָּת קְנִיָּה בְּגוּפּוֹ שֶׁל מִשְׁכּוֹן וְכוּלֵי וְזֶה הֵבָא אַחְרֵיוֹ זוֹכָה בְּמִשְׁכּוֹתוֹ מִפְּחַת הָרֵאשׁוֹן עַכ"ל א"כ דִּינוֹ בְּמִטְלָטְלִין שְׁלֹו דְּנִקְנֵי' בֵּין בְּמִשְׁכּוֹן שְׁלֹא בְּשַׁעַת הַלְּוָאֲתוֹ בֵּין בְּמִשְׁכּוֹן בִּשְׁעַת הַלְּוָאֲתוֹ כְּמוֹ שְׁפָסַק מְרָן בַּא"ה ס' כ"ח דְּהַמְּקַדֵּשׁ בְּמִשְׁכּוֹן מְקוֹדֶשֶׁת עֵינֵין שֶׁם בַּב"י וּבַפ"ק דְּקִידּוּשֵׁין גְּבִי קְדָשָׁה בְּמִשְׁכּוֹן דְּאַחְרִי' פִירִש"י שְׁקַדְשָׁה בְּחֹב בְּחֹב שְׁיִישׁ לוֹ עָלְיוֹ וְכוּ' ע"ש א"כ יָכוֹל לְמַפְנֹר וּלְהַקְדִּישׁוֹ וּמַהֲרִיק"ו שְׁרֵשׁ פ"ט דְּקַדְשׁ מְדַבְּרֵי רִיש"י בַּפ' כ"ש דְּגוּף הַחֹב יָכוֹל לְהַקְדִּישׁוֹ וְלְמַפְנֹר וְדוֹקָא גּוּף הַקְרָקַע הַמְּשׁוֹעֶבֶד פִּינּוֹן דְּיָכוֹל הַלְּוָה לְסַלְקוֹ בְּמְעוֹת לֹא ע"ש וַנַּר' דַּה"ד אִם מְכָרוּ בְּמַעְמַד ג' אוּ בְכוּ"מ פְּדִינוּ דְּאַפִּי'

לא הגיע זמנו לא חשיב דבר שלא בא לעול' אבל בלא כו"מ ולא במע"ג לא קנה החוב
אלא אם היה במשכון מטלט' דב"ח קונה משכון מטלטלין אבל בקרקע לא כדאיתא
בגיטין דף ל"ז מלנה על המשכון מ"ט משום דתפיס ליה אלא מעתה הלנהו ודר בתצרו
הכא נמי דלא משמט א"ל שאני משכון דקנני' מדר' יצחק עיין שם אלמא משכונה דקרקע
לא וכן פתב הרב שפתי פהן בסימן רע"ח סק"ו עיין שם אם פן לא נקנה החוב במשכונת
הקרק' וכן מצאתי לה' פנסת הגדולה בחי"ד סימן רנ"ח הגב"י אות נ"א דההיא במלנה
בשטר והקנה אותו בכו"מ או במלנה ע"פ והקנה אותה במעמד ג' וכן ראיתי להרא"ה
הובא בספר א"ז בפ' שור שנגח ד' וה' שכ' וז"ל אבל פשהוא ברשו' אחר לא אף פאן
ממון זה עדיין לא זכה בו הניזק כלל אלא של מזיק הוא לגמרי ול"מ לדין דקי"ל מכאן
ולתבא הוא גובה אלא אפילו למפרע הוא גובה התם הוא בארעא ובתר דגבייה אבל
במטלטלי' לא ותו במלנה ע"פ אפילו בארעא לא והכא במלנה על פה היא וכו' עיין שם
הרי דס"ל דדוקא במלנה בשטר ובקרקע פליגי אב"י ורבא דאב"י סבירא ליה למפרע
הוא גובה אבל במטלטלי' או במלנה ע"פ בקרקע לכ"ע מכאן ולהבא הוא גובה ואם פן
גוף החוב אינו יכול להקדישו או למכרו לכ"ע אלא במעמד ג' או בכו"מ אף תמהני
דבגמ' מוכח בהדיא דגם במטלטלי' אמר אב"י למפרע הוא גובה ומה שהק' מהרש"ח
דאם פן מה ראיה מהתם דחוב לא הני דבר שלא בא לעולם הרי במעמד ג' דהוי הילקת'
בלא טעמא אפילו הני דבר שלא בא לעולם קנה כמ"ש פל המפ' ונדחק' הר' פנסת הגדולה
דסבירא ליה דמעמד ג' דחוב שלא הגיע זמנו לא מהני פדעת מהרשד"ם עיין שם לא
דקדקו דאם חוב שלא הגיע זמנו הוי כדשלב"ל לא מהני נמי במעמד ג' אבל השתא דהוי
דבר שבא לעול' הכ"נ מה"ט מהני מעמד ג' ואדרבא דמהריק"ו ס"ל דמעמד ג' מהני בחוב
שלא הגיע זמנו מה"ט דחשיב דבר שבא לעולם אבל אי חשיב דבר שלא בא לעולם ודאי
דלא נקנה במעמד ג' דהא דפרכי' בפ"ק דגיטין הקנה לנולדי' דלא הוו בשעת מתן מעות
ה"נ דלא קנו וכולי דמוכח דלמסקנא קנו היינו הנולדי' אחר מתן מעו' אבל בשעת קני'
מעמד ג' ליתיה בדבר שלא בא לעולם ולמי שלא בא לעול' ומהרשד"ם אפשר דסביר'
ליה דחוב שלא הגיע זמנו חשיב שבא לעולם ואפי' הכי לא נקנה במעמד ג' דהילכתא
בלא טעמא והבו דלא לוסוף עלה: ט"ו ואם היתה מלנה בשטר וכו' כ' מהריק"ו שרש
פ"ט דחוב שלא הגיע זמנו לא חשיב דבר שלא בא לעולם שפאמר שלא תועיל בו מחילה
קודם זמנו אלא דבר שבא לעול' שפבר נעשה השעבו' ונתחייב הלנה בק"ס דהוי
פמעכשיו עיין שם גם ה' שארית יוסף סי' ל"ה הוכיח דיכול למפור חוב שלא הגיע זמנו
מפ' כל שעה גבי ב"ח למפרע הוא גובה או מכאן ולהבא הוא גובה וכו' וז"ל ואף שיש
לחלק דהכא גבי מלנה הזמן אתי ממילא בנדאי אבל בנ"ד אינו תלוי בזמן פי תלוי במעשה
בהעדר חמיו וזה אין לו זמן ידוע וחי' זה מצינו לענין להתיר נדרים שלא הגיע זמנם
נדא מנ"ל לחלק מסברת הכרח להוציא ממון עיי"ש ומ"ש שפן מצינו לענין להתיר
נדרים שלא הגיע זמנם כ"כ הר"ן סוף נדרים ובתשוב' סי' ל' דכל שלא תלה הנדר בדבר
אחר אלא בזמן חל הנדר מקרי ויכול להתירו אבל אנו קי"ל דאפילו נדר התלוי בזמן
אין מתירין אותו עד שיחול שפך דעת הרמב"ם והראב"ד ונהסמ"ג כמו שפסק מרן בי"ד
סי' רכ"ח סי"ז עיין שם וכה"ג נסתפק הרב משנה למלך בקטן שקדש אשה וא"ל הרי
את מקודשת לי לאחר שאגדל דהא דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר

שִׁימו' בַּעֲלִיף אֵינָה מְקַוְדֶשֶׁת מְשׁוּם דְּהוּי דְּבַר שְׂלָא בָּא לְעוֹלָם שְׂאֲנִי הֵתָם דְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה
שְׁיָמוֹת בַּעֲלָה אָבֵל הֵכָא שְׂאֵינוּ מְחֻסָּר מַעֲשֵׂה אֲלָא זְמַן דְּמַמְיֵלָא אֲתִי אֲפִשֵׁר דְּלָא הוּי דְּבַר
שְׂלָא בָּא לְעוֹלָם וְהֵבִיא דְּבָרֵי הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דַּל"ד דַּס"ל דְּאֵינוּ יָכוֹל לְקַדֵּשׁ כְּשֵׁהוּא קִטָּן
אֲפִי' אוֹמַר שְׂלָא יַחֲוִלוּ הַקִּיּוּשִׁין אֲלָא לְאַחַר שְׁיִגְדֵל אָבֵל רַש"י סְבִירָא לֵיהּ בְּשִׁקְדֵשׁ בְּיוֹם
שְׁנַשְׁלָם י"ב לְנִגְבָה וּי"ג לְזָכַר מְקַוְדֶשׁ' מִשׁוּ' דְּכִבְרַהּ הֵבִיאוּ ב' שְׁעָרוֹ' אֲלָא שְׁחָסַר הָעֶרֶב
שְׁמִשׁ וְזְמַן וְדָא יָבֵא מַמְיֵלָא עֵינִין שְׁם אִם כֵּן נַר' דְּהֵכָא נְמִי הַמוֹכֵר אוֹ הַמוֹחֵל חוֹב שְׁתְּלוּי
בְּדָבָר אַחַר פִּינּוֹן דְּמַחְסָר מַעֲשֵׂה הוּי דְּבַר שְׂלָא בָּא לְעוֹלָם אָבֵל הַתְּלוּי בְּזְמַן בְּלִבְד אֲפִי'
לְדַעַת הַתּוֹס' דְּהֵתָם ה"ט מְשׁוּם דְּאֵין מַעֲשֵׂה קִטָּן כְּלוּם אָבֵל בַּעֲלָמָא לְעוֹלָם מְחֻסָּר זְמַן
חֲשִׁיב דְּבַר שְׂבָא לְעוֹל' וְנַר' שְׁזָה תְּלוּי בְּמַחְלֻק' רַב וְשְׂמוּאֵל בַּפ' יֵשׁ בְּכוֹר דְּרַב סְבִירָא
לֵיהּ דְּהַפּוֹדָה אֵת בְּנוֹ בְּתוֹף ל' יוֹם שְׁיַחֲוִל לְאַחַר ל' יוֹם אֲפִי' נִתְאַפְּלוּ הַמְּעוֹ' בְּנוֹ פְּדוּי כְּמוֹ
בְּקִיּוּשֵׁי אֲשֵׁה וְשְׂמוּאֵ' אִמ' הֵתָם בְּיָדוֹ לְקַדֵּשׁ מַעֲכָשִׁין הֵכָא אֵין בְּיָדוֹ לְפָדוּתוֹ מַעֲכָשִׁין
וְהַרְמַב"ם בַּפִּי"א מְהַלְכוֹת בְּפוּרִים וְהַסְמ"ג עֲשִׂין קַמ"ד וְהָרָא"ש וּמָרְן בִּי"ד סִימָן ש"ה
פְּסָקוֹ דָּאִם א"ל לְאַחַר ל' יוֹם בְּנוֹ פְּדוּי אֲפִי' אֵין הַמְּעוֹת קִיּוּמִים עֵינִין שְׁם בְּהַשְׁ"ף סִקִּי"ט
וּמ"ש דְּאֵין לְחַלְקַבְּ בְּכָף מְסַבְרַת הַכְּרַח לְהוֹצִיא מִזְמַן א"נ דְּהַלּוּקַח חֲשִׁיב מוֹצִיא מְהַמוֹכֵר
וּבְכָל סְפָק יָד הַלּוּקַח עַל הַתְּחַתּוּנָה וְכֵן כְּתַב הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּב' הַבִּיאָה מָרְן הַב"י א"ה
סִימָן צ"ג וַז"ל וְעוֹד מַה שְׁטָעַן הַטּוֹעֵן דְּמֵן הַסְתָּם יָדָה עַל הַתְּחַתּוּנָה' שְׁהִיא קְרוּיָה בַּעַל
הַשְׁטֵר מְסַתְבָּר' דְּבְמִקְו' זֶה הַבַּעַל קְרוּי בַּעַל הַשְׁטֵר וְיָדוֹ עַל הַתְּחַתּוּנָה וְאֵינוּ דוֹמָה לַמ"ש
בְּפָרֶק גַּט פְּשׁוּט שְׁטֵר לָף בְּיָדֵי פְּרוּעַ הַגְּדוֹל פְּרוּעַ שְׂאֲנִי הֵתָם שְׁהִלְוָה פְּרַע וְכִינּוֹן שְׁהַמְלִינָה
מוֹדָה שְׁפָרַע לוֹ שְׁטֵר א' אִם טָעַן שְׂלָא פְּרַע לוֹ אֲלָא הַקִּטָּן עָלָיו לְהֵבִיא הַרְאָיָה אָבֵל בְּנוֹתָן
אוֹ מוֹחֵל שְׁטֵר שְׁיֵישׁ לוֹ עַל רְאוּבֵן נ"ל דְּרְאוּבֵן מְקַבֵּל מִתְּנָה וְעָלָיו לְהֵבִיא רְאָיָה מַה נִּתַּן
לוֹ אוֹ מְחַל לוֹ וְכוּלֵי ע"ש מִשְׁמַע דְּאֲפִילוּ הַנְּמַחֵל טוֹעֵן בְּרִי יָדוֹ עַל הַתְּחַתּוּנָה וְכֵן פְּסָק
מַהֲרַד"ךְ וְהֵבִיאוּ הֵרֵב עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב סִימָן ס"ז דְּסָפֵק בְּמַחֲיֵלָה עַל הַלְוָה לְהֵבִיא רְאָיָה עֵינִין
שְׁם וְכֵן כַּת' הַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן שס"ד דְּכִינּוֹן שְׁהַחֹב בְּרוּר צָרִיף שֶׁל' הַמְּחִילָה מְבוֹרָר עֵינִין
שְׁם וַא"כ ה"נ הַלּוּקַח חֲשִׁיב מוֹצִיא: ט"ז וְאִם הֵיָתָה מְלִנָּה בְּשְׁטֵר וְכוּלֵי כְּתַב הֵרֵב כְּנִסַּת
הַגְּדוּלָה בַּחֲזִי"ד סִי' רנ"ח הַגַּב"י אוֹת כ"ח מְדַבְּרֵי הַרְשֵׁב"א סִי' תרנ"ו שְׁפָתַב בַּא' שְׁהַקְדִּישׁ
הַתִּיבָה וְהַמְּעוֹת וְהַסְפָּרִים וְהַבְּגָדִים שְׁבַתּוּכָה וְהִיָּה בָּהּ שֵׁט' חוֹב פִּינּוֹן שְׁהַמְקַדֵּישׁ פְּרַט
הַסְפָּרִים וְהַמְּעוֹת וְהַבְּגָדִי אֵין שֵׁט' ח בְּכָלֵל וְכוּ' נִרְאָה דַּס"ל דְּהַמְקַדֵּישׁ מְלִנָּה בְּשְׁטֵר הוּי
הַקְדֵּשׁ וְשְׂמָא כְּפִי סְבָרַת הַשּׁוֹאֵל הַשִּׁיבּוֹ אָבֵל לְדִידָיָה אֲפִילוּ הִיָּה מִפ' שְׁהַקְדִּישׁ שֵׁט' ח לֹא
זָכָה הַהַקְדֵּשׁ דְּאֵין אָדָם מְקַדֵּישׁ מְלִנָּה אֲפִי' בְּשְׁטֵר עֵינִין שְׁם וְכִבְרַהּ מָרְן הַב"י בִּי"ד סִימָן
רנ"ט הֵבִיא תַשׁוּ' הַרְשֵׁב"א שֵׁט' דְּלֹא קָנָה הַהַקְדֵּשׁ שְׁטֵר חוֹב אֲלָא בְּכו"מ פְּדִין הַדְּיוּט עֵינִין
שְׁם וְכ"כ בַּסִּי' תרי"ח דָּאִם הוּא בְּרִיא לֹא הוּי הַקְדֵּשׁ אָבֵל אִם הוּא שֵׁט' מְקַנָּה הַהַקְדֵּשׁ
מְשׁוּם דְּדַבְּרֵי שְׁכִיב מְרַע כְּכַתּוּבִי וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ ע"ש וַל"ל דְּבַסִּי' תרנ"ו מִיָּרִי בְּמִי
שְׁהִיָּה הוֹלֵף וּמַתְיָירָא שְׂמָא פִּן יִקְרַנוּ מְנוֹת בְּדַרְוָה הַקְדִּישׁ דְּהַמְפָּרֵשׁ וְיוֹצִיא בְּשִׁירָא וְכוּלֵי
דִּינוֹ כְּמַצּוּנָה מַחְמַת מִיתָה כְּמַבְוָאָר בְּסִימָן ר"ן עֵינִין שְׁם שְׁהִירֵי כְּתַב הַרְשֵׁב"א שְׁם וַז"ל גַּם
מַה שְׁטָעַן שְׁחֹזַר בּוֹ הָאֵב אֵינָה טַעֲנָה שְׂאֲפִי' שְׁחֹזַר בּוֹ אֵינוּ רִשְׁאֵי שְׁהַמְקַדֵּישׁ וְאַחַר כָּף
נְמַלֵּף וְאָמַר אֵינִי רוֹצֵה בְּהַקְדֵּשׁ וְהַרְיֵנִי חוֹזֵר בִּי לֹא אָמַר כְּלוּם וְכוּלֵי ע"ש וַא"א אֲפִילוּ
לְגַבֵּי הַקְדֵּשׁ יָכוֹל לְחֹזֵר כַּמ"ש הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּ' ח"ג סִי' רצ"ה וְהֵבִיאוּ מָרְן הַב"י י"ד סִי'
רנ"ט וַז"ל שְׂאֵלָה מַצּוּנָה מַחְמַת מִיתָה שְׁהַקְדִּישׁ בְּכָלֵל צוֹאֲתוֹ סָף יְדוּעַ לְבַנְיָן ב"ה וּמַתּוּף

אנרף חליו ירד מנכסיו ורצה לפחות מתנותיו אם דין הקדש פדין הדיוט ויכול לחזור וכולי תשובה שאלה זו בעיא היא בפ' מ"ש וסלקא בתיקו וכולי ומפל מקום אני דעתי נוטה פדברי מי שפוסק להקל וכולי עיין שם וא"כ הכא נמי המקדיש ויוציא בשפירא וכו' דהוי כמצוה מחמת מיתה אפי' לגבי הקדש יכול לחזור ולכאו' נר' דס"ל דדונק' לגבי נפשיה הו' דמ"ל בפ' מ"ש דלא גמר ומקדיש אבל לגבי בנו פשיט' דגמר והקדיש ואין חזרתו פלום וכן פתב מהראד"ב בס' לחם רב סימן ר"ג וז"ל אף על גב דהרשב"א בתשו' כ' דאפילו נתן לבתו אם לא אמר מנכסי לא מהני אע"ג דבתו קרובה אצלו הקדש עדיף טפי תדע דהא בפ' מ"ש גבי הקדיש וחלק לעניי' לא דחי' להאי צד דאמר' דגמר ומקנה גבי הקדש ועניי' אלא משום דלגבי נפשיה לא גמר ומקנה דנדאי אם יעמוד רוצה שישחזור המזון לו אבל אם מת דליכא טעמא דגבי נפשיה בנ"ד נדאי אמרינן גמר ומקנה עיין שם וכן חי' מהרש"ך ח"א סימן מ"א ונמשך אחריו הרב פני משה חלק שני סימן נ"ח עיי"ש ואם פן הכא נמי המפרש ויוציא בשפיר' וכו' אע"ג דהוי כמצוה מחמת מיתה לגבי הקדש דאם עמד חוזר דלגבי נפשיה לא גמר והקדיש אבל אם מת אין חזרתו פלום אבל מצאתי להרשב"א בתשו' חלק שלישי סי' קכ"ב שכ' דיש מי שסובר פן דאם לא עמד יכול לחזור והעיד פן בשם הרמב"ן וכו' עליו הרשב"א וז"ל ואני אומר כי כל מ"ש פאן אינו ולא אמרו מכל מחברי הספרים וסופרים דשמואל כללא כנייל דכל שעמד חוזר חוזר במתנתו וכיין שעמד חוזר בהקדשו חוזר הוא בו אף על גב דמת וכו' ומ"ש בשם הרמב"ן תלה ברבי' מה שאינו ואדרבא בפ' פתב שחוזר בהקדשו וז"ל שכת' בשלהי ג' פ' גבי מיקר דרב הונא דאמ' שכ"מ שהקדיש כל נכסיו ואמ' מנה לפ' בידי נאמן חזקה אין אדם עושה קנוניא על הקדש פ' פשהקדיש כשהוא בריא ואח"ך כשהוא שכ"מ בשע' צואתו אמר אבל אי אקדיש כשהוא שכ"מ בעיא ולא איפשטא שפא אם עמד חוזר וקיי"ל כל שאלו עמד חוזר חוזר במתנתו וכולי והראב"ד שפירש ההיא דרב הונא בשכ"מ שהקדיש בשע' צואתו כ' דמההיא שמע' דשכ"מ שהקדיש כל נכסיו אין יכול לחזור בו פלום' אפי' עמד שאם יכול לחזון' ל"ל חזקה יכול הנה לחזור בכולן אלמא דבר פשו' הוא לכולן דכל שעמד חוזר חוזר במתנתו עד פאן לשונו הרי דהרמב"ן והרשב"א סבירא להו דחוזר הוא בהקדש אפילו מת וראיתי למהריט"א בס' קהלת יעקב דף קי"ג שכתב בתנאי אם לא אחזור בי ומת ולא חזר אף ע"ג דבעלמא בספק הקדש אמרי' אוקי ממונא בחזקת מריה היינו בההיא דא"ל בפירק מי שמת בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו אם עמד חוזר או לא שכ' הפוסקי' דאמר' אוקי ממונא בחזקת מריה ולא הוי פהתם פיון דבעל המזון עמד והוא חי ועד עכשיו המזון בחזקתו בנדאי אין ספק מוציא מידי נדאי אבל ספק הקדש ומת בעל המזון פיון דאם הוא תנאי והוי הקדש משעה א' אין ההקדש מחוסר גבייה דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט א"כ בשע' מיתה שפאים היורשי' לירש הוי ספק אי הוי מזון מורישם או לא ואין לירשי' חזקת מזון יותר מההקדש ואם פן גבי הקדש דאיסור' אזלי' לחומר' והוי הקדש עיין שם באנרף וזה הפך דברי התוס' והרמב"ן והרשב"א דס"ל בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו דאפי' חזר כשהוא שכ"מ מהניא חזרתו לגבי היורשי' וכן פסקו מור"ם בס' ר"ן וכן דין ההקדש וכ' הסמ"ע ס"ק י"א דיכול לחזור וליתנו לאחר ואם מת כה אחרון עיין שם אלמא אפילו לגבי היורשי' באחר' דאין להם חזקת מזון ומספק"ל אם חזרתו חזרה או לא אזלי' לקולא ולא הוי

הַקִּדְּשׁ וְגַם הָרֶאָה וְהַרִיטְבָּ"א דס"ל דְּלֹא מְהַנִּי חֲזַרְתּוֹ לַגְּבֵי הַיּוֹרְשִׁים אִם מֵת הֵינּוּ מִשׁוֹ
דְּהוּי לְהַקְדִּישׁ מְעַכְשָׁיו אִם יָמוּת וּבְנֹדָאֵי אִם מֵת חָל הַהַקְדָּשׁ וְלֹא מְהַנִּי חֲזַרְתּוֹ וְלֹא מ"ל
אֶלָּא אִם עֲמַד חוֹזֵר אוֹ לֹא דְהוּי הַקְדָּשׁ מְעַכְשָׁיו לַגְּמָרִי אֲבָל בְּתַנָּאֵי אִם לֹא אֲחֻזֵּר בִּי
וּמִסְפָּ"ל אִם חֲזַר אִפִּי מֵת מוֹקְמִי הַנְּכָסִים בְּחֻזְקָא הַיּוֹרְשִׁים וְה"נ בִּשְׁכ"מ שֶׁהַקְדָּשׁ כָּל
נְכָסָיו וְחֲזַר כְּשֶׁהוּא שָׁכִיב מְרַע וּמֵת דְּפָלִיגִי רַבְּנוֹתָא אִם חֲזַרְתּוֹ מְהַנִּי לַגְּבֵי הַיּוֹרְשִׁים אוֹ
לֹא נִרְאָה מוֹקְמִי הַנְּכָסִים בְּחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁים וְאֶפְּלוּ חֲזַר וְנָתַן לְאַחַר מוֹקְמִי הַנְּכָסִים
בְּחֻזְקַת הַנּוֹתָן דִּיכּוֹל לְחֻזֵּר וּמִפְּחוּ זָכָה הָאֲחֵר וּבְבִתְרָא דְקַע"א בְּאוֹמֵר אִם תִּלְדַּ אֲשֵׁתִי
זָכָר תִּחְלָה יִטּוֹל מְאֵתִים וְאֲחֵרָיו נִקְבָּה וְלֹא פְלוּם יִלְדָה נִקְבָּה תִּחְלָה תִּטּוֹל מְנָה וְאֲחֵרֵיהּ
זָכָר יִלְדָה זָכָר וְנִקְבָּה וְלֹא נֹדַע אִם נֹלַד תִּחְלָה אֲמָרִי דְזָכָר נוֹטֵל מְנָה מִמ"נ וְאִידָּהּ מְנָה
הוּי מְמוֹן הַמְּוִטֵל בְּסַפֵּק וְחֻלְקִין וְכַת' הַתּוֹס' וְז"ל לְרַבֵּנּוּ דְאֲמָרִי הַמְּמַע"ה הוּי הַפֶּל בְּחֻזְקָא
הַזָּכָר שֶׁהוּא יוֹרֵשׁ לְאַחַר מִיתָה א"נ אִפִּי כְּרַבְּנָן וּא"ל בְּחֵי הָאֵב שְׂאִין הַזָּכָר מִן חֻזְקָא יוֹתֵר
מִן הַנְּקָבָה עַכ"ל וְנִרְאָה דס"ל דְּאִם לֹא זָכוּ עַד לְאַחַר מִיתָה פִּינּוּ דְלֹא יֵצְאוּ הַנְּכָסִים מִחֻזְקַת
הַנּוֹתָן מִחֵיִים מוֹקְמִי לְהוּי בְּחֻזְקָא הַזָּכָר שֶׁהוּא יוֹרֵשׁוֹ וּבְתָל' ב' מִיִּירִי בְּחֵי הָאֵב שְׂאִין
מְרֻשּׁוֹת אֲבֵיהֶם וְכֵן תִּי הָרֶאָה"ש וְהוּבָא בִּשְׁמ"מ שֶׁם וְז"ל וְלְרַבְּנָן מִיִּירִי כְּגוֹן שְׂפָכָר הוֹצִיא
הַמְּאֵתִי מִתַּחַת יָדוֹ וְזִיכָּה לָהֶם ע"י אֲחֵר וְיֵצְאוּ מִחֻזְקָתוֹ וְהַסְפֵּק נֹלַד בֵּין זָכָר בֵּין נִקְבָּה
וְאִין אֲחֵד מֵהֶם מִן חֻזְקָא ע"ש וְעֵינֵי בְּתִשׁוּי הַרְשָׁב"ץ חֲלַק שְׁנֵי סִימָן רַע"ב וְנִרְאָה דַּה"ד דְּאִם
יֵצְאוּ הַנְּכָסִים מִחֻזְקַת הַנּוֹתָן לַגְּמָרִי וְהַסְפֵּק בֵּין הַיּוֹרֵשׁ לְאַחַר אֲבָל הֵכָא דְמִסְפֵּק"ל אִם
הַנּוֹתָן יָכוֹל לְחֻזֵּר אִם כֵּן בְּנִי מִפְּחוּ הֵם יוֹרְשִׁים וּמִסְפֵּק מוֹקְמִי הַנְּכָסִים בְּחֻזְקַת הַנּוֹתָן
וּמִפְּחוּ יוֹרְשִׁים בְּנִי וְשׁוֹב רְאִיתִי לְמַהֲרֵש"ג בִּס' מְשַׁפְּטִים יְשָׁרִים ס' ל"ד דס"ט שְׁפָסֵק
כֵּן דְּמוֹקְמִי הַנְּכָסִי בְּחֻזְקַת הַיּוֹרֵשִׁי מִסְפֵּק חֲזַרְתּוֹ אֶפְּלוּ לַגְּבֵי הַקְדָּשׁ עֵינֵי שֶׁם בְּאוֹרְךָ וּמִפֶּל
מְקוֹם דַּעַת הַרְשָׁב"א דְּחֻזֵּר הוּא בְּהַקְדָּשׁ אִפִּי מֵת וְהֵכָא נְמִי מְפָרֵשׁ וְיוֹצִיא בְּשִׁירָא
שֶׁהַקְדָּשׁ וְחֲזַר וְאֶפִּי מֵת חֲזַרְתּוֹ חֲזַרְתּוֹ וּמ"ש הֵכָא דְאֶפִּי חֲזַר אִינוּ רְשָׁאֵי הוּא לְשִׁיטָתוֹ
דס"ל דְּמְפָרֵשׁ וְיוֹצִיא בְּשִׁירָא דִּינוּ כְּבָרִיא כְּמ"ש הַמ"מ בִּפ' ח' מֵהִלְכוֹת זְכִיָּה דַּעַתוֹ כְּהַר'
יוֹנָה וְהוּבָא בִּב"י ס' ר"ן ע"ש וְאִם כֵּן צ"ל מ"ש שְׁטָרוֹת כְּפִי דַּעַת הַשְׁוֹאֵל הַשִּׁיבוּ אֲבָל
לְדִידָּהּ אִפִּי הִיָּה מְפָרֵשׁ שִׁט"ח לֹא זָכָה הַהַקְדָּשׁ כְּמ"ש הַרְבַּ פְּנֻסַת הַגְּדוּלָּה וְאֶפְשָׁר
שֶׁהַשְׁוֹאֵל ס"ל כְּדַעַת הַרִי"ף וְהַרְמַב"ם דְּמְפָרֵשׁ וְיוֹצִיא בְּשִׁירָא דִּינוּ כְּמַצוּהָ מִתַּחַת מִיתָה
וְאִם הַקְדָּשׁ הַשְׁטָרוֹת בְּפִירוּשׁ זָכָה הַהַקְדָּשׁ מִשׁוּם דְּדַבְרֵי שְׁכ"מ כְּכַתוּבִי וְכַמְסוּרִי דְמוֹ
וְהַרְשָׁב"א לְשִׁיטָתוֹ אֲבָל לְדִידָּהּ אִפִּי הַקְדָּשׁ בִּפִּי לֹא זָכָה הַהַקְדָּשׁ אֶלָּא בְּכו"מ וְעֵי בְּתִשׁוּי
קוֹל אֵלֶיהֶם חֵ"ה סִימָן ח': וְרִאִיתִי לְה' הַמְּאִירִי הוּבָא בִּס' א"ז בִּפ' מְרַנְבָּה שְׁכ"ו וְז"ל זָה
שְׁכַתְּבֵנוּ בְּמִלְוָה שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַקְדִּישָׁה י"מ אִפִּי בְּשִׁטָּר מְפָנִי שְׁמֵן הַתּוֹרָה אִף לִיתְנָה
וּלְמִוְכָרָה אִינוּ יָכוֹל שְׁמִפִּיר' שְׁטָרוֹת דְּרַבְּנָן הוּא כְּדַעַת גְּדוּלֵי הַפּוֹסְקִי וְאִף וְכוּלֵי מ"מ
אִינָה בְּרֻשׁוֹתוֹ וְדַבְרִים אֵלֶּה כְּנֻלָּם דְּנֻקָּא בְּהַקְדָּשׁ סֵתָם שֶׁהוּא לִב"ה אֲבָל הַקְדָּשׁ עֵינֵים תֵּל
עַל הַפֶּל שְׁנֵה הוּא כְּנֻתָן וּמוֹכָר לְהַדְיוּט אֶלָּא שִׁירָאָה שְׂצָרִיף שְׂיַקְדִּישׁ הֵן וְשַׁעֲבוּדָם וְכוּלֵי
עֵינֵי שֶׁם מְשַׁמַּע דס"ל דְּהַקְדָּשׁ שְׁטָר לְעֵינֵים אִינוּ חָל אֶלָּא כְּשִׂיַקְדִּישׁ הֵן וְשַׁעֲבוּדָם אֲבָל
אִין צָרִיף כו"מ אֲבָל לְהַקְדָּשׁ ב"ה אִפִּי אָמַר הֵן וְשַׁעֲבוּדָם לֹא מְהַנִּי: סִימָן רִי"ב א' דִּין א'
אֲכִילַת פִּירוֹת וְכו' דַּעַת הַרְמַב"ם וְרַבּוֹ וְ' מִיגַשׁ בִּפ' מ"ש דְּאֲכִילַת פִּירוֹת נְמִי הוּי דְבָר
שְׂאִין בּוֹ מְשַׁשׁ דּוּמְיָא דְּדִירָה עֵינֵי שֶׁם וְכ' הַסְמ"ע אִף שֶׁהַפִּירוֹת הֵם בְּעוֹלָם מ"מ שֶׁם
הַאֲכִילָה דְבָר שְׂאִין בּוֹ מְשַׁשׁ הוּא עֵינֵי שֶׁם וְכָבָר תְּמַה ה' בְּנֵי יַעֲקֹב דס"א עַל הַסְמ"ע

דהטור ס"ל דאכילה חשיב דבר שיש בו ממש עש"ב והט"ז כ' דאם הפירות בעולם ואמר
יאכל פירות מהני לכ"ע שהרי כתב הטור בסימן רנ"ג בשם הרמ"ה דאם אומר יאכל
פירות דקל זה מהני בשכ"מ ואם הוי דבר שאין בו ממש לא מהני אפילו בשכ"מ עיין
שם וז"ל הרמ"ה בפ' מ"ש בסימן פ"ד ואיכא מאן דמוקי להו לתרנוניהו בחד טעמא
דכשם שהדירה אין בה ממש פה האכילה אין בה ממש וכו' ונ"מ דאפי' היכא דאיתנהו
לפירי בעולם לא מהני בהו לישנא דיאכל וכולי מיהו מחנורתא פדפי' מעיקרא דאי מה"ט
מ"ש דלא פשטי לישנא דיהנה וכו' ועוד דאשמעינן יאכל פירות דקל זה לשמענין פירות
הללו וכ"ש פירות דקל זה אלא לאו ש"מ וכו' בפירות שבאו לעולם מהני בהו לישנא
דיאכל וכולי עיין שם הרי דהרמ"ה ס"ל דאי מטעם דהוי דבר שאינבו ממש אפילו
הפירות בעולם לא מהני ל' יאכל וא"כ הרמ"ה והטור ס"ל דאכילת פירות הוי דבר שיש
בו ממש כמ"ש מרן הב"י דלקה השמיט הטור סימן זה יאכל הפירו' עיין שם אבל לדעת
הרמב"ם ורבו ו' מיגש י"ל דאפי' היו הפירות בעולם לא קנה ומתה"ש הלוי סימן ל' כ'
דלכ"ע אכילת הפירות הוי דבר שאין בו ממש והביאו ה' כנה"ג עיין שם וליתא דהרי
הרמ"ה ס"ל דאכילה הוי דבר שיש בו ממש והר"ן בנדריים דף ט"ז ע"ב כ' וז"ל וא"ת
וכי אומר ישיבת סנפה עלי מאי הוי הא דבר שאין בו ממש הוא וי"ל דהבי"ע פגון דאמ'
קונם סנפה לשיבת' עלי אבל בתוס' אמרו דאפי' אומר קונם ישיבת סנפה עלי מהני דלא
מיקרי דבר שאין בו ממש אלא כשאינו מזכיר שם החפץ שאוסר עליו פגון שאני ישן
שאני מדבר אבל כשמזכיר החפץ הנאסר דבר שיש בו ממש הוא עכ"ל דהרי התוספות
ס"ל דאם מזכיר שם החפץ הוי דבר שיש בו ממש: ב' יש להסתפק במי שנתן לחבירו
מתנה לשנה אם רוצה לומר דאחר שנה הוי מתנה או שיהא מתנה לשנה ואחר שנה
בטלה והרשב"ש סי' רי"ח נסתפק באומר הרי זה גטיף לשנה אם רוצה לומר לתשלו'
השנה יהא גט והו"ל כאומר לכשתבא חמה אם יצאה חמה הוי גט או פוונתו שיהא גט
לשנה ושאר שנה לא יהא גט עש"ב וה"נ (א"ה עכ"מ): ג' אכילת פירו' דקל זה וכו' כ'
הריטב"א בכתובו דנ"ח וז"ל מהא ליכא למשמע מינה פי' ונ"מ לה מינה דאי טעמא
דר"מ משום שאדם מקדיש דבר שלא בא לעולם הא ודאי לית הילכתא פנותיה אבל אי
טעמא דידיה משום דנעשה כאומר יקדשו ידיה לעושיה' אפשר דהילכתא פנותיה ואע"ג
דלא קי"ל פנותיה במעריף פחות מכן חדש התם הוא שאמה משנה לשונו מעריף לדמים
אבל הכא פי אומר שהוא מקדיש מעשה ידי אשתו י"ל דה"ק שהוא מקדי' אותם בדין
חקמים ובדין תורה דהוי פאלו אומר בפ' יקדשו ידיה לעושיהם ואלו המוכר פירות דקל
לחבירו שיונה פתיקון חז"ל הא ודאי זכה פאלו.

אמר גוף לפירות עכ"ל וכן כתב מהראנ"ח ח"ב סי' ל"ו דלא פליגי רבנן אלא גבי ערף
דאינו סובל לישנא דמים אבל כשיכולי לפרש דבריו כל' המועיל לכ"ע אמרי' אין אדם
מוציא דבריו לבטלה עיין שם ודברי הריטב"א סייעתיה מיהו נראה דלה"ט ה"נ במוכר
פירות דקל אמרי' אין אדם מוציא דבריו לבטלה ונעשה כאומר דקל לפירותי כמו
במקדיש ידי אשתו אלא דהתם פסק שמואל כר"י הסנדלר דלא חל ההקדש וכן פסק
הרמב"ם והטור ומרן בא"ה סימן פ"א עיין שם אם פן לא אמרינן אין אדם מוציא דבריו
לבטלה ויקדשו ידיה לעושיהן קאמר וגם ר"ל דאמר טעמא דר"מ משום דאין אדם מוציא
דבריו לבטלה לבתר דשמעי' לר"מ דס"ל דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם סבר דמקדיש

ידי אשתו דהווי הקדוש וְלֹא קי"ל פְּנוּתִיהָ וְלֹא אָמְרִי אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבַטְלָהּ וּבְמוֹכַר פִּירוֹת דְּקָל לֹא אָמְרִי אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבַטְלָהּ וְדָקֵל לְפִירוֹת קְאָמַר אֶלְא דָּאָם מְכַר פִּירוֹת דְּקָל שְׂיִזְנָפָה כְּתִי חַז"ל הָוֵי פְּאֵלוּ אָמַר גּוּף לְפִירוֹת וּכ"כ הֶמְרָדְכִי בַּפ' מִי שְׁמַת בְּשֵׁם ר' בְּרוּךְ וּפְסָקוּ מוֹר"ם בְּסִמּוּף וּמַהֲרַשְׁד"ם סִי רַע"א כ' הִפְּךָ לְפִסְוֹק כַּר' בְּרוּךְ עֵינֵן שֵׁם וְאֵלוּ רְאָה דְבָרֵי הָרִיטְבָ"א לֹא כ"כ וְכֵן הִסְפַּמַת רוּב הָאֲחֻרוּנִים כַּמ"ש הַכְּנֵה"ג בְּסִימָן ר"ג אוֹת מ"ח עֵינֵן שֵׁם וּכ' ה' כְּנֵה"ג שֵׁם א"ל דְּלֹא פֶתַב ר' בְּרוּךְ אֶלְא לְגַבֵּי לְהַקְנוֹת קַרְקַע לְפִירוֹת דְּהַקְנֵי לֹא מְהַנִּי מַחְמַת שְׁחָסַר הַהַקְנָאָה לְכַף כְּשִׁפְתוּב פְּתִיקוּן חַז"ל הַקְנָאָה פְּרָאוּי וְחָסַר מִשֵׁם הַקְנָאָה אֲבָל כְּשִׁישׁ שֵׁם הַקְנָאָה אֶלְא שְׁהַקְנָאָה אֵינָה רְאוּיָה פְּגוּן מְקַנָּה אַגְב קַרְקַע וְלֹא הַקְנָה לוֹ מְקוֹדָם הַקְרַקַע לֹא מְהַנִּי עֵינֵן שֵׁם וְנִרְאָה דְּגַבֵּי קַרְקַע לְפִירוֹת אַפִּי וְדַאי לֹא הַקְנָה פְּרָאוּי אֶלְא מְכַר לוֹ פִּירוֹת דְּקָל פִּינּוּן שֵׁא"ל שְׂיִזְנָפָה פְּתִיקוּת חֲכָמִים אָמְרִי דְּקַרְקַע לְפִירוֹת קְאָמַר אֲבָל אִם הַהַקְנָאָה אֵינָה פְּלוּם פְּשִׁטָּא דְּלֹא מְהַנִּי פְּתִיקוּת חֲכָמִים דְּאִטּוּ אִם הַקְנָה לוֹ דְּבָר בְּלֹא קְנֵינּוּ פְּלָל מִי מְהַנִּי פְּתִיקוּת חֲכָמִים לְקַנּוּת: ד' אוֹ דִּירַת בֵּית וְכו' מַהֲרַשְׁד"ם סִימָן שַׁכ"ג כ' דָּאָם הַמְקַבֵּל מִתְּנָה מְנוּחָזֵק בְּבֵית זָכָה וּמַהֲרִי"א וּמַהֲרַש"ךְ חֻלְקוּ עֲלֵיו וּמַהֲרִי"ש יוֹנָה סִי ל"ב כ' דְּדוֹנְקָא בְּבָרִיא שְׁקֵנוּ מִיָּדוּ מְהַנִּי ל' דִּירָה בְּעוֹמֵד בְּתוֹף הַבֵּית וְלֹא עֲרַעַר אֲבָל בַּשַׁכ"מ לֹא עֵינֵן שֵׁם אֲבָל בְּתִשׁוּבוֹת הַרֶשֶׁב"ש סִימָן שַׁכ"ב מְבֹנְאָר דְּאֶפִּילוּ הִיָּה דָר שֵׁם הַמְקַבֵּל מִתְּנָה וְנִתְּן לוֹ דִּירָה בְּקִנְיָן דְּמִתְּנַת בְּרִיא לֹא קְנָה עַש"ב וּכְבָר דְּחָה מַהֲרַש"ךְ רְאִיִּת מַהֲרַשְׁד"ם מַר"פ הַפּוֹתֵב דְּהִתָּם דְּהַסְפַּק בְּקִנְיָן שְׁקֵנוּ מִיָּדוּ אִם מִדִּין וּדְבָרֵי אוֹ מְגוּף הַקְרַקַע אָמְרִי שְׁאָם עֲמַד בְּבֵית וְלֹא עֲרַעַר מוּכַח דְּמַעֲיָקְרָא עַל גּוּף הַקְרַקַע קֵנוּ מִיָּדוּ אֲבָל בַּל' יְדוּר דָּאֵין סְפַק שְׁלֹא יוֹעִיל וְדַאי דְּאֶפִּילוּ עוֹמֵד בְּבֵית אֵינּוּ פְּלוּם וְהִבִּיאוּ מְהַרְש"י שֵׁם אִם פֵּן אַפִּי בְּבָרִיא בְּקִנְיָן לֹא מְהַנִּי גַם הָרִיטְבָ"א בְּתִי בַר"פ הַפּוֹתֵב פְּתַב דְּפִירַש"י אֵינּוּ מְחֻנּוֹר וּפִי בְּשֵׁם אַחֲרִים שְׁאָם כְּשִׁקְנוּ מִיָּדוּ הִיָּה עוֹרַר עַל הַשְּׂדֵה וְעַל זֶה קֵנוּ מִיָּדוּ יְכוּל לִזְמַר מִדִּין וּדְבָרִים הוּא דְּסַלַק נְפִישָׁה אֲבָל בְּעוֹמֵד בְּשׁוּפֵי בְּלִי שׁוּם עֲרַעוֹר וְקֵנוּ מִיָּדוּ מְגוּפָה שְׁל קַרְקַע קֵנוּ מִיָּדוּ וְכו' עֵינֵן שֵׁם וְה' חֻקוֹת הַדִּינִים סִימָן שַׁנ"ד פְּתַב וְנ"ל וְכו' הַר' יוֹנָה דְּדוֹנְקָא פְּשָׁאוּמַר תְּחַלָּה דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי בְּנִכְסֵיךָ וְאִח"ךְ קֵנוּ מִיָּדוּ הוּא שְׁאָמְרוּ מְגוּפָה שְׁל קַרְקַע קֵנוּ מִיָּדוּ דְּכִינּוּן שְׁהַקְנֵינּוּ בָּא לְבַסּוּף לֹא בָּא אֶלְא לְיַפּוֹת כְּחוֹ אֲבָל אִם קֵנוּ מִיָּדוּ תְּחַלָּה אֵינּוּ פְּלוּם וְכו' וּמוֹר"י תַּמ"ךְ כ' בְּזֶה דְּדוֹנְקָא כְּשָׁפָא הַבְּעַל וְעֲרַעַר עַל אוֹתוֹ קִנְיָן אֲבָל אִם לֹא עֲרַעַר אַפִּי בְּזֶה אָמְרִי מְגוּפָה שְׁל קַרְקַע קֵנוּ מִיָּדוּ כ"כ בְּתִשׁוּבוֹת וְכוּלֵי עַכ"ל מְבֹנְאָר דַּס"ל כְּפִירַש"י דַּה"ד כְּשָׁפָא הַבְּעַל וְעֲרַעַר עַל אוֹתוֹ קִנְיָן אֲבָל אִם לֹא עֲרַעַר אֶפִּילוּ קֵנוּ מִיָּדוּ תְּחַלָּה אָמְרִינּוּ דְּמְגוּפָה שְׁל קַרְקַע קֵנוּ מִיָּדוּ וְעֵינֵן בְּתִשׁוּבוֹת הַרֶשֶׁב"ש סִימָן רַפ"ח שְׁפַתְבַּ בְּנוֹתָן בֵּית דִּירָה לֹא לְהִיּוֹת שְׁלוֹ אֶלְא לְדוּר ע"ש: ה' עַל שְׁטַר שְׁפַתוּב בּוֹ שְׁנָתָן לוֹ לְשִׁפּוֹן בְּבֵית פֶּל יְמֵי חֲזִיו וְכוּלֵי וְטַעַן הַמְקַבֵּל דְּדִירָה בְּלֹא שְׁכִירוֹת וּבְחֻנָּם וְהִלָּה טוֹעַן דְּדָר בְּשְׁכִירוֹת קְאָמַר נִרְאָה דְּסַתָּם נוֹתָן דִּירָה בְּחֻנָּם וְאֶפִּילוּ הָוֵי סְפַק הַמְקַבֵּל מִיְקָרִי מְנוּחָזֵק דְּהָא דְקִי"ל דְּקַרְקַע בְּחֻזְקָא הַמְשַׁכִּיר ה"ד אִם הַמְשַׁכִּיר יְכוּל לְהוֹצִיא הַשׁוֹכֵר דְּהָוֵי עַל גּוּף הַקְרַקַע וְהָוֵי בְּחֻזְקָת בְּעֲלֵיו אֲבָל הֵכָא דְכָל טַעְנָת' עַל עַסְקֵי דְמִים דְּלַעוֹלָם דָּר בְּבֵית עַל בַּע"ה לְהַבִּיא רְאִיָּה לְהוֹצִיא מְמוֹן הַשְּׁכִירוֹת זָכַר לְדְבָר דְּאָמְרִינָ' בַּפ' הַמְקַבֵּל גַּבֵּי תוֹמִים אוֹמְרִים אָנוּ הַשְּׁבַחְנוּ וְכוּלֵי וְאֵילָן הַסְּמוּף לְעִיר וּסְפַק זֶה קָדָם אוֹ זֶה דְּקוֹצֵץ וְאֵינּוּ נוֹתָן דְּמִים מְשׁוּם דְּבִין שְׁהָאֵילָן קָדָם בֵּין שְׁהָעִיר קָדָם הָאֵילָן עוֹמֵד לְקַצִּיצָה אֶלְא דָּאָם הָאֵילָן קָדָם קוֹצֵץ וְנוֹתָן דְּמִים הִילְכָף בְּסַפַּק פִּינּוּן דְּקָל טַעְנָתָם

על עסקי ממון אמרי הביא ראיה וטול ונקומץ ואינו נותן דמי ע"ש ברש"י וה"נ פיון דלעולם דר בבית ואינו יכול להוציא וטענתם על עסקי דמים ישפון ואינו נותן דמים והא דקי"ל גבי השוכר בית מחבירו דינר בחדש י"ב לשנה דחדש של העיבור של המשפיר דמספ"ל אי תפוס לשון א' או לשון אחרון והקרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו לא בא לשאול השכירות עד סוף החדש שפבר דר בו צריה ליתן השכירות כמבואר בסימן שי"ב ה"ם משום דקרקע עומד לחזרה והיה יכול להוציא וכן בכל ספק שבין שוכר למשפיר אבל הכא דאין הספק בגוף הדירה וטענתם על עסקי דמים על בע"ה להביא ראיה להוציא ממנו דמים וכה"ג פתב מהראנ"ח ח"א סימן ל"ח ע"ש ועיין בה' כנה"ג סימן קצ"ב ושוב מצאתי פן למהרימ"ט ח"מ סימן מ' על ראובן ושמעון שהיו שכנים וחצרו של שמעון לפניו מן החצר של ראובן ונתחייב ממון ליתן לו ג' מאות לבנים בכל שנה ואם לא יפרע הרשות ביד ראובן למחות בידו וביד באי פחו ושוב טען שמעון חנותי ולקחתי זכות המעבר עלתה לו חזקה וכולי ועוד את"ל דחשיב כפירוד ברשות לא שייך לומר בכה"ג דכיון דפלוגתא דרבנות' היא ארעא בחזקת מרא קיימא לפי שהקרקע אינו יכול להוציא מתחת ידו ודמים הוא שתובעו פדאמרי גבי הרחקה אילו מן העיר אם העיר קדמה וכו' והביאו ה' כנה"ג בסימן ק"ן עש"ב אבל הרשב"ש בתשו' סימן שכ"ב כ' דאם טען השוכר שנתן לו הדירה בלא שכירו' עשר שנים והמשפיר כפר ותובע השכירות ישבע השוכר על העבר ויפטר והמשפיר ישבע ויטול מכאן ואילך דקרקע בחזקת בעלים עומדת ע"ש הרי אע"ג דאינו יכול להוציא כל העשר שנים וטענתם על עסקי דמים אמרי דקרקע בחזקת בעליה עומדת ונשבע המשפיר מכאן ולהבא ונוטל ממון מיהו אפשר (א"ה עכ"מ): ו' הג"ה האומר דור פלוני בבית זה ולא קצב וכולי בסימן ס' גבי מקבל לזון את חבירו סתם דעת הרשב"א דחיי' לזונו כל מי חיי' וכן תפס הרשב"א בתשובות ח"ג סימן ק' עיין שם אבל הרא"ש בתשובות ור' ירוחם נט"ו סח"א סב"ל דיד המקבל על התחנותה ובזמן א' סגי עיין שם וכת' ה' תורת חסד סימן רס"א דהיינו דוקא גבי מזון אבל נותן בית לדירה דומיא לאסו' פירות עליו בסתם דהוי לעולם דלא מסתבר דירה כל דהו דסתם דירה קבע ולא עראי עש"ב: ז או דירת בית זה וכו' אבל אם אמר ישב פלוני בבית פלו' ישב משמע זכות בבית גופה וזוכה בה ה' נאמן שמואל סימן קי"ג והביאו ה' קהלת יעקב דקס"ב ע"ג סימן תכ"ב עיין שם: ח' דין ז אם צוה אדם שהוא שכי' מרע וכולי דאף במתנת שכי' מרע אף על פי שאין הנודר קיים מצוה לקיים דברי המת כמו שהוא חייב אם היה קיים המ"מ עיין שם ולכאורה נראה דסבירא ליה דבבב' לא אמרינו מצוה לקיים דברי המת אפילו היו הנכסים בעולם אם לא נתנם ביד שלישי לשם כך וכל שכן בדבר שלא בא לעולם אבל בשכי' מרע אמרי' מצוה לקיים דברי המת אפי' לא הושלש לשם כך וכן כת' הרמ"ה בפ' מי שמת סימן צ"ד וזה לשונו ולא אשכחן דמהני בבב' אלא דמסר לממונא ביד שלישי ואמר לו תן וכו' אמרי' מצוה לקיים דברי המת אבל ואלו גבי שכי' מרע אף על גב דלא אתפסיה לממונא לשלישי קני אי בעית אימא מטעם מצוה לקיים דברי המת וכי היכי דגבי שכי' מרע לא איצטרכי' לחד מאנפי ההקנאה שלא תטרף דעתו עליו גבי צוואה נמי לא איצטרכו לאתפוס לממונא לשלישי שלא תטרף דעתו עליו ואי בעית אימא ל"ש גבי יטול יחזיק פיוצא דלשון הקנאה הוא ול"ש גבי תנו בלשון צוואה פולה מילת' גבי שכי' מרע מטעמא

דלשון מתנה הוא וכו' הכא נמי לא אטרחהו לאקנוני בלשון מתנה ממש שלא תטרף דעתו
עליו וכו' עכ"ל הרי דס"ל דגבי שכי' מרע אמרי' מצנה לקניי' דברי המת אפילו לא מסרו
לשליש שלא תטרף דעתו עליו והכא נמי שכיב מרע שאמר כל מה שיוציא אילן זה או
שכר בית זה יתנו לעניים דלשון יתן צנאה הוא אמרי' מצנה לקניי' דברי המת אפי' בדבר
שלא בא לעולם מהאי טעמ' שלא תטרף דעתו עליו אבל בבריא לא אמרינו מצנה לקניי'
דברי המת כשלא מסרו לשליש וכל שפן בדבר שלא בא לעולם ונר' דהיינו דוקא בנדד
שהיה הוא חי' מצנה על היורשים לקניי' דברי המת אבל בעלמא לא אמרי' מצנה לקניי'
דברי המת בדבר שלא בא לעולם אפילו בשכי' מרע כדמוכח בפסק מי שמת דאמרי'
שכי' מרע שאמר ידור פ' בבית זה יאכל פ' פירות דקל זה לא אמר פלום ופסקה הרמב"ם
ומרן סימן רנ"ג עי' שם ואמאי לא אמרי' מצנה לקניי' דברי המת אלמ' בדב' שאין בו
ממש או שלא בא לעולם לא אמרי' הכי וכן כ' הרמ"ה שם סימן פ"ד וז"ל וכי תימ' מ"ש
ידור פ' בבי' זו דלא אמר פלום דדבר שאין בו ממש הוא ומ"ש ההיא דגרסי' בפסק
השולח גבי מי שאמר בשעת מיתתו פלוני' שפחתי וכולי כופין את היורשים ועושין לה
קורת רוח מצנה לקניי' דברי המת ואף על גב דקורת רוח ממלאכ' לאו דבר שיש בו
ממש הוא אמרינו מצנה לקניי' דברי המת והכא נמי לימ' מצנה לקניי' דברי המת שאני
התם דלא לאקנוני לה מידי מעלמ' קאתי אלא למיפטר' ממילת' דמחייבה בגוה קאתי וכל
פי האי גונו' אית' נמי בבריא אפילו בדבר שאין בו ממש מ"ד אשבועה דאף על גב דלית
בה ממש מהני קני' למיפטר' מינה עכ"ל הרי דס"ל דבדבר שאין בו ממש לא אמרי'
מצנה לקניי' דברי המת אפי' בשכי"מ והוא הדין בדבר שלא בא לעולם דאכילת פירות
דקל זה דבר שלא בא לעולם הוא כמ"ש הרמ"ה שם דכל דליתיה בבריא ליתיה בשכי'
מרע לא במתנה ולא משום מצנה לקניי' דברי המת ואם פן ה"נ אין היורשים חייבים
לקניי' דברי המת בדבר שלא בא לעולם אלא משו' דמורישה הנה חי' לקניי' נדרו והר'
כנה"ג בסימן רנ"ב הגב"י אות ל"ב כ' בשם מהריב"ל ח"ג סי' מ"ג ומהרשד"ם סימן
שכ"ג דאמרינו מצנה לקניי' דברי המת אפי' בדבר שלא בא לעולם ואין בו ממש אבל
מהרי"א סימן קצ"ו חולק עיין שם ונראה דמדברי מהרשד"ם אינה ראיה וזה לשונו
ועוד אפי' לו' דמטעם אחר נכתה לאה ובניה בבית מטעם מצנה לקניי' דברי המת דאמרי'
בפ' השולח וכו' הכא נמי הרי צנה ליורשים שלא יוכלו להוציא לאה ובניה עד ד' שנה
וסלק פחם מזה וכו' עיין שם דא"ל דהיינו דוקא משים דכבר היא מוחזקת בבית והוא
צנה ליורשים שלא יוכל להוציאה וסלק פחם דדמיא לשפחה דהוי לפוט' ממלאכה
דמחייבה בה דכיון דלאו לאקנוני לא מידי מעלמ' קאתה אמרי' מצנה לקניי' דברי המת
כמו שכת' הרמ"ה וכן כ' מהריב"ל בתשו' שם וז"ל ועוד אפשר לומר דלכל הפירוש'
בנ"ד איכא מצנה לקניי' דברי המת מאחר שהיו דרים באותם הבתים ואפשר לדמותה
למה שתיירץ הר"ן אי נמי היא נכתה בעצמה עיין שם הרי דבמוחזק' אמרי' מצנה לקניי'
דברי המת לכולי עלמא דומיא דשפחה אבל בעלמא אפש' דמודה מהרשד"ם דלא אמרינו
מצנה לקניי' דברי המת בדבר שלא בא לעולם ואין בו ממש וה"ט דכל ליתיה בבריא
ליתיה בשכי"מ לא במתנה ולא בצנאה ואם פן דבר שלא בא לעולם דליתיה בבריא דכול
לחזן' אפילו אחר שבאו לעולם ליתיה בשכי' מרע לא במתנה ולא בצנאה אבל בנדד
דחייב הוא להקדיש כשיבאו לעולם חייבים היורשים לקניי' צנאתו: ט' אם צנה אדם

כְּשֶׁהוּא שָׂכִי מֵרַע וְכוּ' כ' הַרְדָּב"ז חֲלָק שְׁנֵי סִימָן צ"א בְּרֵאוּבֵן שֶׁהַקְדִּישׁ לְעֲנִיִּים שְׁטַר
עֵיֶסְקָא שְׁיֵשׁ לוֹ עַל שְׁמֵעוֹן וּמַת וְאַחַר כֶּף מַת שִׁמ' הַלֵּוֹה וְהַנִּיחַ קַרְקַע אִם לֹקְחִים אוֹתָהּ
הָעֲנִיִּים אוֹ יוֹרְשֵׁי רֵאוּבֵן אִי יוֹרְשֵׁי שְׁמֵעוֹן וְהֵבִיא תִּשׁוּ' הַרְמַב"ם שֶׁכ' דָּאִין לְעֲנִיִּים פְּלוּם
דא"א לְגַבּוֹת מִיּוֹרְשֵׁי שְׁמֵעוֹן שְׁטַר עֵיֶסְקָא אֶלְא בְּשִׁבּוּ' וְכִינּוֹן שֶׁהוּא לְעֲנִיִּים וְהֵם אֵין יְכוּלִים
לִישָׁבַע אֵין נוֹטְלִים פְּלוּם וְתַמָּה עָלָיו דָּאִיךְ תַּל הַהֶקְדֵּשׁ דְּפִלְגָא דְּפִקְדוֹן טוּעֲנִי לִיּוֹרְשִׁים
וְאֵין זֹכִינַן בּוֹ וּפְלִגָא דְּמַלְוָה אֵין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ וְאַף ע"ג דכ"כ ה' בַּפ"ו
מַה' עֲרֻכִין שְׁאִין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אִם אָמַר הָרִי עָלַי לְהַקְדִּישׁוּ הָרִי זֶה
חֲזִיב לְהַקְדִּישׁוּ כְּשִׁיבָא לְעוֹלָם וְנֶאֱמַר דַּה"ה בְּמִקְדֵּשׁ דְּבַר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ כְּגוֹן מַלְוָה
כְּשִׁיבָא לִידּוֹ חֲזִיב לְהַקְדִּישׁוּ הִינּוּ דוֹקָא בְּמִקְדִּישׁ עֲצָמוֹ אֶבֶל הַיּוֹרֵשׁ מִנ"ל וְעוֹד דְּהִינּוּ
דוֹקָא מִי שְׁאִמַר הָרִי עָלַי לְהַקְדִּישׁ אֶבֶל מִי שֶׁהַקְדִּישׁ מֵעַתָּה דְּבַר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ וְדָאִי לֹא
תַּל הַהֶקְדֵּשׁ וּבְדוֹחַק י"ל אַף עַל פִּי שֶׁהַהֶקְדֵּשׁ לֹא חָל מִכָּל מְקוֹם זָכוּ בּוֹ עֲנִיִּים מִשׁוּם מִצְוָה
לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת אֶפִּילוּ הוּא בְּרִיא עַכ"ל וְהִנֵּה מ"ש וְנֶאֱמַר דְּהוּא הַדִּין בְּמִקְדִּישׁ דְּבַר
שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ כְּגוֹן מַלְוָה וְכוּ' כֵּן נִרְאֶה בְּהַדְּיָא מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם שֶׁכ' הָרִי עָלַי כֹּל
שְׁאֲשַׁתְּפָר בְּשָׁנָה זֹו וְכוּ' אֶלְמָא אֶפִּילוּ בְּדְבַר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ דָּאִין בִּידּוֹ לְהַשְׁתַּפֵּר חֲזִיב וְכֵן
כ' הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' ח"ג סִימָן רצ"ח וְסִימָן קט"ז עֵינִין שֶׁם אֶבֶל מ"ש דְּאֶפִּילוּ לֹא חָל
הַהֶקְדֵּשׁ זָכוּ בּוֹ עֲנִיִּים מִשׁוּם מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת אֶפִּילוּ בְּבָרִיא מִבְּנֵי אֶרֶץ דְּסַבְרָא לִיהִ
אֶפִּי' בַּדְּב' שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ אֶמְרִי' מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת אֶפִּי' בְּבָרִיא וּדְבָרֵי תַּמּוּהִים
דְּמִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם הֵכָא שֶׁכ' אִם צָנָה אָדָם כְּשֶׁהוּא שָׂכִי מֵרַע וְכוּ' מִשְׁמַע דְּוֹקָא שָׂכִי מֵרַע
אֶבֶל בְּרִיא לֹא וְהַמְבִי"ט ת"א סִימָן קס"ט כַּת' דְּהוּא הַדִּין בְּבָרִיא דְּבָרִיא שְׁנֵה לְשָׂכִיב מֵרַע
בְּדִין זֶה עֵינִין שֶׁם אֶבֶל הַרְדָּב"ז עֲצָמוֹ בְּתִשׁוּ' אַחֲרַת סִי' קע"ז כ' דְּהִינּוּ דְּוֹקָא שָׂכִי מֵרַע
וְחֲלָק עָלָיו עֵינִין שֶׁם בְּאוֹרְךָ וְעֵינִין בַּס' מַעֲשֶׂה חֲזִיב סִימָן נ"ו וְכוּ' הַמ"מ הַטַּעַם מִשׁוּם מִצְוָה
לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת כְּמוֹ שֶׁהוּא הִנֵּה חֲזִיב מִשְׁמַע אֶפִּילוּ שָׂכִי מֵרַע אִם לֹא חָל הַקְדֵּשׁ לֹא
אֶמְרִי' מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת אֶלְא דְּוֹקָא בְּנִדָר שֶׁהִנֵּה מוֹרִישֶׁם חֲזִיב לְהַהֶקְדֵּשׁ אֶבֶל אִם
לֹא חָל הַהֶקְדֵּשׁ וְלֹא נִדָר לֹא אֶמְרִינּוּ מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת וְאִם הוּא בְּרִיא אֶפִּי' הִנֵּה נִדָר
דְּחֲזִיב הוּא לְהַקְדִּישׁ לֹא אֶמְרִינּוּ מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת וְאִם כֵּן הֵכָא נִמִּי הַמִּקְדִּישׁ תּוֹב
שְׁיֵשׁ לוֹ עַל פְּלוּנֵי אֶפִּי' הִנֵּה שָׂכִי מֵרַע הַיּוֹרְשִׁים פְּטוּרִים דָּאִין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבַר שְׁלֵא בָּא
לְעוֹלָם וְאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ וּמִשׁוּם נִדָר לִיכ' שְׁלֵא נִדָר לְעֲשׂוֹת כֵּן וְכִינּוֹן דְּהוּא פְּטוּר לֹא אֶמְרִי'
מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת אֶבֶל אִם אָמַר בַּל' נִדָר כִּינּוֹן דְּהִנֵּה חֲזִיב לְהַקְדִּישׁוּ כְּשִׁיבָאוּ לְעוֹלָם
אֶמְרִי' מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת וְנַר' דַּס"ל דְּלֹא אֶמְרִי' מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת אֶלְא כְּשִׁנְתָנוּ
בִּיד שְׁלִישׁ לְשֶׁם כֶּף אֶבֶל אִם בָּאוּ לִידּוֹ אַחַר הַצְּנוּאָה אוֹ שֶׁהָיוּ בִּידּוֹ בְּתַחֲלָה וְלֹא לְשֶׁם כֶּף
לֹא כְּדִלְקָמֵן בַּסִּי' רנ"ב עֵינִי"ש וְכֵן דְּקִדְק הַרְדָּב"ז עֲצָמוֹ בַּח"ג סִימָן תקי"ב מִדְּבָרֵי
הַרְמַב"ם דְּלַעֲיִל סִי' קכ"ה דִּין ח' דָּאִם עֲזִינִין לֹא הִגִּיעַ בִּיד שְׁלִיחַ וּמַת הַנּוֹתֵן לִיכָּא מִצְוָה
לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת עֵינִין שֶׁם וַא"כ הֵכָא נִמִּי מִקְדִּישׁ חוֹב שְׁיֵשׁ לוֹ עַל פ' וּמַת הַיּוֹרְשִׁי פְּטוּרִים
וְעֵינִין בַּסִּי' רנ"ב וְעוֹד דָּאִם לֹא חָל הַהֶקְדֵּשׁ אֶפִּי' אֶמְרִי' מִצְוָה לְקַיָּים דְּבָרֵי הַמַּת גַּם בְּבָרִיא
כְּדְּבָרֵי הַרְדָּב"ז אֶמְרִי' אֵין טוּעֲנִים בְּשִׁבְבִיל הַיּוֹרְשִׁים שְׁמָא אֲבִיהֶם שְׁאֵל לְחֻכְם וְהַתִּיר לוֹ
נִדְרוֹ וְכֵן רְאִיתִי לְהַרְב פְּרָם שְׁלֵמָה סִימָן י"ח שְׁכַתְּבָא בְּאֶחָד שְׁנִדָר לְהַקְדִּישׁ וּמַת דְּטוּעֲנִים
לִיּוֹרְשִׁים שְׁמָא אֲבִיהֶם הַתִּיר נִדְרוֹ דָּאִם טַעַן הוּא כֵּן נֶאֱמָן וְהֵכָא נִמִּי טוּעֲנִים לִיּוֹרְשִׁי וְאַף
שְׁכַתְּבַתִּי בַּסִּי' ק"י דְּטַעֲנָה דְּשִׂאלָה לֹא שְׁכִיחַ' כְּמוֹ שֶׁכַּת' הַרְמַב"ם בְּסוּף ה' גְּדָרִים דְּנִדְרֵי

הַקֹּדֶשׁ מִצְוָה לְקַיְימָם וְלֹא יִשְׁאַל עֲלֵיהֶם אֲלֵא מְדוּחָק וְכִי מִהֲרַם מִיַּיִן סִימָן ע"ג דֵּהוּא
הַדִּין נִדְרֵי צְדָקָה עֵינָן שָׁם וְטַעֲנָה דְלֵא שְׂכִיחָא לֹא טַעֲנִינָן לְיִוְרְשִׁים עֵינָן שָׁם נִרְאָה דֵּהֵינָנו
דְּנֻקָּא כְּשִׁחַל הַהֶקְדָּשׁ אֲבָל הַמְקַדֵּשׁ דְּבָר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם וְשְׂאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ פִּינּוּ דְלֵא חַל
הַהֶקְדָּשׁ אַף עַל גַּב דְּחִיב לְקַיְיב גְּדוּר מִדִּין נִדְרֵי יָכוֹל לְהַתִּירוֹ לְכַתְחֵלָה כְּשִׂאָר נִדְרִים וְכִן
רְאִיתִי לֵה' בֵּית יְהוּדָה בַּח"ד ס"ו ו' שְׁכָן כַּת' עֵינָן שָׁם וְאִם פֶּן נִרְאָה דְשְׂאֵלָה פִּי הָאֵי גִוּוֹנָא
מִלְתָּא דְשְׂכִיחָא הִיא וְטַעֲנִי לְיִוְרְשִׁים פֶּן וְהָא דְאִמְרִינָן בַּר"פ הָאִשָּׁה רַבָּה גַּבֵּי הַקֹּדֶשׁ אֵי
דִּידִי מִשׁוּם דְּבִידּוֹ לְאַתְשׁוּלֵי עֲלֵיהּ וְכוּ' כִי הָרִיטְבָ"א בַּח"י שָׁם וּמִלְתָּא דְשְׂכִיחָא הִיא
דְּמִדְּנָקִי ג' הַדְּיוֹטוֹת עֵינָן שָׁם כְּבָר פֶּתַב ה' מַח"א בְּהַלְכוֹת צְדָקָה סִימָן ה' דֵּהֵתָם מִיַּיִרִי
בְּאוּמֵר נִשְׂאֵלְתִי עַל הַקֹּדֶשׁ וְהַתֵּר דְּנִצְאָן בְּמַגּוֹ אֲבָל גַּבֵּי הַקֹּדֶשׁ נְכֻסִי אֶפְשָׁר דְלֵא יַדַּע
שֵׁישׁ שְׂאֵלָה בְּהַקֹּדֶשׁ וְאִם תִּמְצִי לֹמֵר יַדַּע שֵׁישׁ שְׂאֵלָה בְּהַקֹּדֶשׁ לֹא יִמְצָא פֶתַח לְנִדְרוֹ עֵינָן
שָׁם וְאִם פֶּן אֶפְשָׁר לֹמֵר דְּנֻקָּא אִם טַעֲנָן הוּא נִצְאָן אֲבָל לֹא טַעֲנִינָן לְיִוְרְשִׁים פֶּן דְשְׂמָא לֹא
יַדַּע שֵׁישׁ שְׂאֵלָה לְהַקֹּדֶשׁ וְאִם תִּמְצִי לֹמֵר יַדַּע שֵׁישׁ לֹא שְׂאֵלָה שְׂמָא לֹא מַצ' פֶּתַח לְנִדְרוֹ
וְאַף לְמָה שְׂהוֹכַחְתִּי דְנִדְרֵי הַקֹּדֶשׁ נְמִי סְגִי בְּחֻרְטָה וְאִין פֶּתַח וְכָל שְׁכָן צְדָקָה לְעַנְיִים מְכָל
מְקוֹם פִּינּוּ דְמִצְוָה לְקַיְימוֹ מִלְתָּא דְלֵא שְׂכִיחָא הִיא וְאִין טַעֲנִי לְיִוְרְשִׁי שְׂאֵבִיָּהֶם יַדַּע שֵׁישׁ
שְׂאֵלָה בְּהַקֹּדֶשׁ עוֹבֵר עַל הַמִּצְוָה וּמְצָאֵתִי לְהַרְשֵׁב"ש בְּתִשְׁבּוֹת סִימָן ס"ה שְׂפֶתַב בְּאִשָּׁה
אַחַת שְׁלֹוֹתָה מְעוֹת לְרֵאוּבֵן וּמִשְׁכָּן אֲצֵלָה בֵּית וְהָאִשָּׁה בְּעַת פְּטִירְתָּה צְוֹתָה שְׂדָמִי
הַמְשַׁכּוֹנָה יְהִי הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הַמְקַדֵּשׁ חוֹב שֵׁישׁ לֹא עַל אַחֲרִים אִפִּי בְשִׁטְרֵי אִינוּ
הַקֹּדֶשׁ וְכוּ' מִיְהוּ הֵנִי מִלֵּי בְּבָרִיא אֲבָל בְּשִׁכִּי מְרַע יֵשׁ לְעֵינָן אֵי הֵנִי דֵּינְגִיָּה כְּבָרִיא לְעַנְיָן
זֶה אוֹ לֹא דְבִפְרִי שׁוֹר שְׁנַגַּח ד' וְה' וְכוּ' הַקְשׁוּ הַגְּאוּנִים אִמְאִי אִיִּצְטְרִיף לִיָּה לְטַעֲמֵי דְאָנָן
יַד עֲנִיִּים אָנָן וְהָא סְגִי לִיָּה בְּאִמְרִיָּה דְאִמְרִינָן בְּפִיָּה זֹו צְדָקָה נִצְאָתָה לְגַבּוּתָה כְּמִסִּירְתָּה
לְהַדְּיוֹט וְתִי רַב הָאֵי גְּאוּן וְכוּ' וְר"ח וְכוּ' וְלִפִּי תִירוּצֵי אֵלוּ בְּנִדּוֹן הִזָּה הַהֶקְדָּשׁ אִינוּ הַקֹּדֶשׁ
דְּאַף עַל גַּב דְּאִמְרִתָּה לְגַבִּיָּה וְכוּ' אֲבָל הָרִי"ף תִּי דְמִשׁוּם הִכִּי אִיִּצְטְרִיף לְטַעֲמָא דְאָנָן יַד
עֲנִיִּים אָנָן מִשׁוּם דֵּהוּא זֹוֹתָ בְּרִשׁוֹתָ דְאִחְרִינִי וְלֹא מְצִי מְקַדֵּשׁ לִיָּה וְכוּלֵי וְכִינּוּ דְבִפְנֵי
בֵּית דִּין הַקֹּדֶשׁ דֵּהֵנִי כְּאֵלוּ אִמֵּר מְנָה לִי יֵשׁ לִי בְּיַדָּה תְּנָהוּ לִפ' בְּמַעֲמַד שְׁלִשָּׁה קְנָה דְאַף
עַל גַּב דְלֵא קַיְימִי עֲנִיִּים הֵתָם דְאָנָן יַד עֲנִיִּים אָנָן וְכוּ' וְיִצְאָ לָנוּ מִדְּבָרֵי הָרִי"ף דְאַף ע"פ
שְׂאִין אָדָם מְקַדֵּשׁ דְּבָר שְׂאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ בְּמַעֲמַד שְׁלִשָּׁה מְצִי מְקַדֵּשׁ לִיָּה דֵּהָא אִמְרִינָן
בְּפֶרֶק מ"ש דְשִׁכִּי מְרַע שְׂאֵמֵר הַלְוֹאֵתִי לְפִלוּנִי קְנָה אוֹתוֹ פְּלוּנִי דְכִינּוּ דְאִיתִיָּה בְּבָרִיא
בְּמַעֲמַד שְׁלִשָּׁה אִיתִיָּה נְמִי בְּשִׁכִּיב מְרַע אֶפִּילוּ שְׂלֵא בְּמַעֲמַד שְׁלִשָּׁה וְכִינּוּ וְכוּלֵי וְבָרִיא
מְצִי מְקַדֵּשׁ בְּמַעֲמַד שְׁלִשָּׁה הִכִּי מְרַע נְמִי מְצִי מְקַדֵּשׁ מְלוּה שְׁהִי לֹא גַבֵּי אַחֲרִים אַף
שְׂלֵא בְּמַעֲמַד שְׁלֵשׁ פֶּן נ"ל לְדַעַת הָרִי"ף וְהַרְמַב"ן וְכוּ' מְכָל מְקוֹם קִשָּׁה הַדְּבָר בְּעֵינֵי
לְהַעֲבִיר נַחַל דְּאוּרִיָּת' וּלְתַתָּה לְמִי שְׂאִינוּ רְאוּי לָהּ בְּמְקוֹם שֵׁישׁ מַחְלוֹק' בֵּין הַגְּדוּלִים
וְכוּ' וְאַחַר שְׂפֶתַבְתִּי זֶה מְצָאֵתִי תִשׁוּ' לְהַרְשֵׁב"א שְׂאִין בְּרִיא יָכוֹל לְהַקֹּדֶשׁ תּוֹב שֵׁישׁ לֹא
עַל אַחֲרִים וְשִׁכִּיב מְרַע מְקַדֵּשׁ וְכוּלֵי עכ"ל וְנִרְאָה דְסָבִירָא לִיָּה דְלִרְב הָאֵי וְר"ת גְּרוּעַ
הַקֹּדֶשׁ מִהַדְּיוֹט דְאַף עַל גַּב דְשִׁכִּי מְרַע שְׂאֵמֵר הַלְוֹאֵתִי לְפִלוּנִי קְנָה בְּלֵא מַעֲמַד ג' פִּינּוּ
דְאִיתִיָּה בְּבָרִיא בְּמַעֲמַד ג' בְּהַקֹּדֶשׁ לֹא קְנָה וְכִי הָאֵי גִוּוֹנָא כִי הַתּוֹסְפוֹת בְּבִתְרָא דָּף ע"ו
בַּד"ה קְנִי לָהּ וְכוּ' וְז"ל בַּפ' מ"ש מִשְׁמ' דְמְכִירַת שְׁטָרוֹת לֹא הֵנִי אֲלֵא מְדַרְבְּנָן וְכוּלֵי וַא"ת
נְאִמְאִי לֹא קְנִי מְדַאוּרִיָּי' שְׁעַבּוּד הַקְּרָקַע הַפְּתוּנָה בּוֹ דֵּהָא קְרָקַעֲנָה בְּכֶסֶף וּבְשִׁטְר
וּבְחֻזְקָה וְאֶפִּילוּ בְּלֵא מְסִירַת שֵׁט"ח יְקָנָה וְיֵשׁ לֹמֵר דְכְּמוֹ שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַקֹּדֶשׁוֹ כְּדְמוּכַח

בפר' כל שעה פיון שהקרקע אינה ברשותו פה אינו יכול להקנות' מן התורה והא דלא תקנו רבנו שיוכל להקדיש כמו שתקנו יכול להקנותו לפי שאין הקדש כל פה צריך עכ"ל אלמא אף על פי שתקנו יוכל להקנותו במקר ומתנה שטר חוב לא תקנו בהקדש לפי שאינו כל פה צורך וה"נ מעמד ג' שהוא מדרבנן לא אלא במקר ובמתנה ולא בהקדש אבל הרי"ף סבירא ליה שיוכל להקדיש במעמד שלשה ואם פן שכי' מרע יכול להקדיש אף שלא במעמד ג' אבל תמהני על ה' שהרי בעל המאור בפ' דו"ה הסכים עם רב האי ור"ח ודחה דברי הרי"ף ונ"ל דלא אמרינן אינו ברשותו בדבר שאינו מסרב הלה ליתנו לי שאם אתה אומר פן אפי' מעמד ג' לא היה מועיל לו בהקדש וק"ו בהדיוט וכו' הרי דסבירא ליה דמעמד שלשה נדאי מהני בהקדש ועדיף מהדיוט אלא בחוב שאין הלה מסרב ליתנו לו חשי' ברשותו ויכול להקדישו בלא מעמד ג' ולא צריך לטעמא נד עניינים אנו ואם פן גם רבינו האי ור"ח סביר"ל הכי דבריא יכול להקדיש במעמד ג' ושכי' מרע יכול להקדי' אף שלא במעמד שלשה דכל דאיתיה בברי' איתיה בשכי' מרע גם בעל התרומות שער כ"ח ח"ד כ' ונ"ל גם יש לעיין ראובן שאמר לשמעון מנה שיש לי בידך תנהו ללוי שיזכה בו ליהודה ויהודה אינו במעמד אף לוי וראובן ושמעון הם במעמד א' וזה נראה ממ"ש הרי"ף בההיא דקמא וכו' דמטעמא דמעמד ג' זכו בהם נראה מדבריו שיזכה יהודה בהמחצת לוי ומסתברא דהאי סברא ליתא דלוי הא לא קני מידי כל זמן דלא אתא לידיה כמה זכה יהודה אלא נראים הדברים כמו שכתב רבינו אפרים ונ"ל ואיכא מאן דאמר דההוא פלגא רנוחא בידיה דההוא דתק' וכו' ומה היכא דאית ליה לראובן מנה גבי שמעון וא"ל באנפי לוי מנה שיש לי בידך תנהו ללוי שיזכה ליהודה כל זמן דלא מטי ביד לוי לא קנה וכו' הכא דאמר נהביה לעניינים כל שפן דלא קנו עניינים ולא זכה רב יוסף אפילו ב"ד הגדול הילכף ליתיה להאי פ' ואוקמה דההוא פלגא דזוזא כפר מטא ליד רב יוסף ולהכי זכה ביה ליד עניינים אלה הם דבריו ונראים הם עכ"ל הרי רבי אפרים ובעל התרומות דחו דברי הרי"ף מטעם דלא שייך מעמד שלש' לזכות לאחר אם אין הזוכה במעמד ואם פן נר' דגם ר' האי ור"ח הכי סבירא להו דלא זכה במעמד שלשה לאחר אבל אם היכא דקנימי עניינים התם והקדיש במעמד ג' זכו והכא נמי שכיב מרע יכול להקדיש שלא במעמד ג' דכל דאיתיה בברי' איתיה בשכיב מרע אבל דעת הרי"ף דזוכה במעמד ג' לאחר וכן הסכים הרב המאירי בספר א"ז בפ' שור שנגח דו"ה וכן ע"ש מצאתי למהר"י מברונא סי' רי"ב דכ' דשכיב מרע יכול להקדיש הלוואה שיש לו ביד ישראל אבל הלוואה שביד גוים פיון דליתיה במעמד ג' כמו שכתבו התוספות בפרק קמא דגיטין ליתיה בשכי' מרע אבל פקדון שביד גוים פיון דאיתיה בברי' בקנין אגב קרקע איתיה בשכיב מרע עיין שם באנרף ודברי הרמב"ם דאם אמר מה שתלד בהמתי יהיה הקדש וכו' חייב לקיים דבריו אפי' רב האי ור"ח הכי סבי' להו דהת' נמי דאמר נתביה לעניינים חייב לקיים נדרו ואינו יכול לחזור בלא טעמא דיד עניינים אנו וכן כתב הרב מח"א הלכות צדקה סי' ב' עיין שם ואם פן שכ"מ שהקדיש חוב שיש לו על אחרים לכולי עלמא הוי הקדש אי משו' דכל דאיתיה בברי' במעמד ג' איתיה בשכיב מרע אף בלא מעמד שלש' ואם אמר יהיה הקדש דהוי נדר והיה חייב הוא צריך לקיימו מצוה על היתומים לקיים דבריו והכא נמי בנדון דידן שצוהה שדמי המשכונה יהיה הקדש זכה ההקדש לכולי עלמא איברא דמרו' ס"ט כתב דאם אמר קרקע זו לכשאקחנה

יְהִי הַקִּדְּשׁ אֵינוֹ פְּלוּם וְכַתּוּב הַסֵּמ"ע ס"ק כ"ב דְּנוֹקָא מַה שְּׁתִּלַּד פְּרָתִי וַיּוֹצִיא אֵילָן זֶה שֶׁהֵם דְּבָרִים שְׂפָאִים מִמִּילָא סְבִירָא לִיהָ לְהֶרְמַב"ם דְּחַל עֲלֵיו הַגְּדָר לְקַיְימוֹ מַה שְּׂאִין פֶּן קַנְנָן בֵּית שְׁהוּא אֵינוֹ בְּיָדוֹ וְלֹא בָּא מִמִּילָא וְכֵן בְּגִבְיַת חוּב דְּגַם פֶּן אֵינוֹ בָּא מִמִּיל' לֹא חָל הַגְּדָר עֵינָן שָׁם וְאִם פֶּן הֵכָא נָמִי שְׂכ"מ שְׂאָמַר עַל חוּב יְהִי הַקִּדְּשׁ פִּינָן דְּלֹא חָל הַגְּדָר לֹא אָמְרִי מְצֻנָה לְקַיְיִם דְּבָרֵי הַמַּת אֲבָל מְטַעַם דְּכָל דְּאִיתִיהָ בְּבָרִי בְּמַעְמַד שְׁלֵשׁ אִיתִיהָ בְּשָׂכִיב מְרַע זָכָה הַקִּדְּשׁ מִדִּין מִתְּנָת שְׂכִיב מְרַע: וְעוֹד נִדְחַק הַרְדָּב"ז וְתִי עוֹד דְּהֶרְמַב"ם מִיִּירֵי בְּכַגּוֹן שְׂבִשְׂעָה שְׁהַקִּדְּשׁ מְסַר שְׂטַר הָעֵיִסְקָא בְּכַתִּיבָה וּמְסִי' וְאָמַר יִנְפָּה בְּמ"ש בְּשְׂטַר זֶה לְעַנְיִים מְעַכְשָׁיו ע"ש וְנִרְאָה דַּס"ל פְּהֵרִיטְב"א בַּחִי' פ"ק דְּקִידְוִשִׁין אֲדַמְנָן אֲמִירְתוֹ לְגַבוּהַ פְּמִסִּירְתוֹ לְהַדְיוּט וְכו' שְׂפַתְב וְז"ל וְהֵאֵי פְּמִסִּירְתוֹ דְּקָאֲמַר לָאו מְסִירָה מְמַשׁ וְכו' אֲלֵא מְסִירְתוֹ פִּי' בְּהַקְנָאָתוֹ כֹּל חַד וְחַד דִּילֵיהָ וּבְשִׁטְרוֹת הָנִי בְּכַתִּיבָה וּמְסוּרָה בְּקַרְקַעוֹ בְּחִזְקָה הִילְכָף הָאוּמַר שְׂטַר זֶה וְכָל שְׁעִבּוּדוֹ יְהִי לְעַנְיִים זְכוֹ לְגַמְרִי וְהוּא דְּקָאֲמַ' וְכָל שְׁעִבּוּדוֹ דְּנָהִי דְּהַקְנָאָה פְּהֵדְיוּט לֹא בְּעֵי אֲמִירָה פְּהֵדְיוּט בְּעֵי מְפִי מוֹר"י נַר"ו עַכ"ל וְהִבִּיאוּ הַש"ף ס' ס' עֵינָן שָׁם אִם פֶּן אֲפֹשֶׁר דְּהֶרְמַב"ם מִיִּירֵי בְּאָמַר שְׂטַר זֶה וְכָל שְׁעִבּוּדוֹ יְהִי לְעַנְיִים דְּזְכוֹ עַנְיִים דְּאֲמִירְתוֹ לְגַבוּהַ פְּכַתִּיבָה וּמְסִירָה לְהַדְיוּט וּמְהַר"ש פְּרִימוֹ בְּתַשׁוּבוֹת בַּס' פְּרָם שְׁלֵמָה סִימָן ע' הַק' פִּינָן דְּמִסִּירְתוֹ רוּצָה לֹא מְרַכָּא בְּהַקְנָאָתוֹ אִם פֶּן בְּשִׁט"ח לִימָא פְּהַקְנָאָתוֹ בְּמַעְמַד ג' דְּשִׁט"ח נִקְנָה בְּמַעְמַד ג' וְלִכְאוּר' א"ל דְּהֶרְא"ה ס"ל כַּמ"ד דְּמַעְמַד ג' צָרִיף מְדַעַת הַנְּמַחָה וְא"כ אַע"ג דְּאֲמִירָה פְּמִסִּירָה אַפְתִּי מְחֻסָּר דַּעַת הַנְּמַחָה שְׂיִאֲמַר אֲתָן עֵינָן שָׁם וְדָבָר ה' בְּפִיֵּהוּ אֲמַת שְׁהֵרִיטְב"א בַּחִי' ספ"ק דְּגִיטִין דְּחָה דְּבָרֵי ר"ת וְהַסְפִּים דְּמַעְמַד ג' אֵינוֹ אֲלֵא בְּרַצוֹנוֹ דְּהַקְנָאָה דְּלוֹהַ דְּמַשְׁעֵבֵד עַצְמוֹ וּבַס"ד כ' מְפִי רַבִּי עֵינָן שָׁם הָרִי דְּהַר טַב"א וְרַבּוֹ ס"ל דְּלֹא קָנָה בַּע"כ מִיֵּהוּ אֲפִילוֹ לְמ"ד דְּקָנָה בַּע"כ לֹא אָמְרִי אֲמִירְתוֹ לְגַבוּהַ פְּהַקְנָאָה דְּמַעְמַד ג' דְּהֵא מְחֻסָּר אֲמִירָה בְּפִנֵי הַלוֹהַ כַּמ"ש מַהֲרַש"ף וְהַרַב פְּרָם שְׁלֵמָה תִּי עוֹד מְשׁוּם דְּמַעְמַד ג' לֹא מְהַנִּי בְּכַתְּנֻפַת אִשָּׁה דְּשָׂמָא תְּמוּת הִיא בְּחֵי בַּעֲלָה וְלֹא אֲתִי לִידֵי גּוֹבְיִינָא לְכַף נִקְט מִקְלֵתָא פְּסִיקְתָא כְּגוֹן דְּאָמַר קְנִי וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְאֲפַתִּי ק' דְּהֵא (א"ה עַכ"מ וְאֲח"ךְ מְצִאתִי בְּדָף אַחַר כְּתוּב וַיּוֹתֵר נִרְאָה לִי וְכו') וַיּוֹתֵר נִרְאָה לִי דְּהֶרְמַב"ם ס"ל כְּדַעַת הַמְּרַדְכֵי בַּפ' הַסְפִּינָה שְׂכ' דַּה"ה מְלֻנָּה דִּיוּכַל לְהַקִּדְּשׁ אַע"פ שְׂאִינָה בְּרִשׁוֹתוֹ פְּדִאִיתָא בַּפ' י"ג דְּמְלֻנָּה יְכוּל לִיתְנָה בְּמַעְמַד ג' וְאִם לֹא הָיָה יְכוּל לְהַקִּדְּשׁ לֹא הָיָה יְכוּל לִיתְנָן אֲבָל בְּגִזְל אֲמִירְנָן בַּפ' מְרַוְבָּה וּפ"ק דְּמַצִּיעָא דְּאֵינוֹ יְכוּל לְהַקִּדְּשׁ עֵינָן שָׁם מְשַׁמַּע דְּאֲפִי' בְּרִיא דְּנוֹקָא גִּזְל אֵינוֹ יְכוּל לְהַקִּדְּשׁ אֲבָל מְלֻנָּה יְכוּל לְהַקִּדְּשׁ כְּמוֹ פְּקֻדוֹן וְכֵן כְּתַב מַהֲר"א שְׁשׁוֹן סִימָן קנ"ב וְאֲפֹשֶׁר לֹא מְרַכָּא דְּהוּא אֲזִיל בְּשִׁיטַת מְהַר"ם בְּתַשׁוּי הָאֲרֻנְפוֹת ס' תצ"ג וְהִבִּיאוּ הַמְּרַדְכֵי בַּפ' שׁוֹר שְׁנַגְזַח ד' וְה' דְּאֲסַמְכָּתָא מוּעֵלַת בְּהַקִּדְּשׁ דְּאֲמִירָה לְגַבוּהַ פְּמִסִּירָה לְהַדְיוּט הֵינָנו פְּמִסִּירָה הַמוּעֵלַת אֲפִילוֹ בְּהַדְיוּט דְּהֵינָנו בְּקַנְנָן וּבַב"ד חֲשׁוּב וְכֵן דְּבָרֵי שְׂכ"מ פְּכַתְּוִבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ פִּי' פְּמִסִּירָה הַמוּעֵלַת וְכו' וְתַדַּע דְּהֵא הַלְּנֹאֲתִי לַפ' אַע"ג דְּלֹא מְשַׁכַּחַת לָהּ בְּבָרִיא אֲפִילוֹ אַג"ק פִּינָן דְּמַשְׁכַּחַת לָהּ לְכָל הַפְּחוֹת בְּמַעְמַד ג' קָנָה וְכוּלֵי וְהוּבָא בַּב"י סִימָן ר"ז מַחו' מ"א ע"ש הַרִידֵה שְׁוֹהַ הַקִּדְּשׁ לְשְׂכ"מ וְאִם פֶּן פִּי הֵיכִי דְּשְׂכ"מ שְׂאָמַר הַלְּנֹאֲתִי לַפ' קָנָה מְשׁוּם דְּאִיתִיהָ בְּמַעְמַד ג' ה"ג בְּהַקִּדְּשׁ וְל"ד לְגִזְל דְּשְׂכ"מ נָמִי אִם אָמַר מַה שְּׂגִזְל מְמַנִּי פ' לַפ' לֹא קָנָה דְּהֵא לִיתְנָה בְּמַעְמַד ג' כַּמ"ש הַרְשֵׁב"א ח"ב ס' רל"ה ע"ש וְלִכְפָּךְ אֵינוֹ יְכוּל לְהַקִּדְּשׁוֹ אֲבָל מְלֻנָּה דְּבַשְׂכ"מ קָנָה מְשׁוּם דְּאִיתִיהָ בְּמַעְמַד ג' ה"ג יְכוּל לְהַקִּדְּשׁוֹ מַה"ט וְאֲפֹשֶׁר שְׁז"ש דְּאִם לֹא

היה יכול להקדיש לא היה יכול ליתן וכולי דהיינו במתנת שכ"מ דהקדש שנה לשכ"מ דבתרנוניהו אמרינו אמירה פמסירה המועלת ומקרא"ש וה' בני יעקב דפ"א האריה בדברי המרדכי ע"ש ומ"מ דעת המרדכי וכו' הר"ן"ה ד יכול להקדיש מלנה ואם פו אפשר שנה דעת הרמב"ם בתשובות דאם הקדיש שט"ח לא בעי פתיכה ומסירה דאמין לגבוה פמסירה המועלת ואין צריף לומר קני לה וכולי וכן ס"ל בשכ"מ שנתן שט"ח דאין צריף לומר קני לה וכו' כמ"ש הר"ן והמ"מ הביאם הב"י סי' רנ"ג סל"ו עש"ב וה"נ בהקדש לעניים אמרי' אמירתו לגבוה וכו' ועוד אפשר דהרמב"ם לא אמרה אלא בעסקא כדאמרינו בפ' המקבל להכי קרו לה עסקא דאם מת לא יעשה מטלטלין אצל בניו משום דאינו יכול להציאה וכן פסקו הרמכ"ם בפ"ז מה' שלוחין והטור ופרן בי"ד סימן הע"ז ובח"מ סימן ק"ח עיין שם ואם פו אע"ג דמלנה אינו יכול להקדישה משום דמלנה להוצאה ניתנה אבל עסקא דאינו יכול להוציאה הוי כפקדון ואע"ג דכ' מהר"ם בתשובות הארנפות סימן תתקע"ג והובא בתשו' המיני' דשייכי לס' משפטים סימן י"ב דרבא לא פליג אלא בהנהך תרתי דלהכי מיקרי עסקא לאעסוקי בה ולא למשתי בהו שיקרא ולא לעשות מטלטלין אצל בניו אבל לשאר מילי מודה דמאי דאפיק בהדיה אפיק ומאי דלא אפיק בהדיה מודה רבא דהוי פלגא מלנה עש"ב נראה דלענין זה דינו כפקדון ד יכול להקדישו פנין דאינו יכול להוציאה כמו דאין נעשה מטלטלין אצל בניו מה"ט: עוד כתב הרדב"ז וא"ת ישבעו יורשי ראובן שבועת היורשים ויוציאו מירשי שמעון ויתנו אותו לעניים כמו שצוה מורישים וי"ל דמייירי כגון שלא היה לראובן יורשים א"נ ס"ל דבשלמא אם הממון היה לו בדין הוא שישבע ויטול אבל ישבע הוא והעניים יטלו פזו לא תקנו וכולי עיין שם וק"ל שיקרי הטור בסיון ס"ו ס"ד ונ"ל לוקח שקנה מהמלנה שט"ח שיש לו הלנה אם אחר שלקחו מת נשבע הלוקח שלא אמר לו המוכר פלום ושאינו יודע ששטר זה פרוע וגבה וכולי וכן נמי אם הלנה קיים וטען שהוא פרוע ואין בו נאמנות אם המוכר קיים ישבע וגובה הלוקח וכו' ואם מת כ' הר"י הברצלוני נשבע היורש שלא פקדנו אבא וכו' עיין שם בב"י דאם לא מת הלנה וטען פרוע נשבעי' יורשי המוכר וגובה הלוקח ואם מת הלנה והמלנה נשבע הלוקח וגובה וליכא למימר דוקא מוכר שט"ח צריף לישבע מוכר או יורשיו משום דאם מחל חייב מה שהפסיד ללוקח וכן במתנה איכא הפסד דאי לא עביד ליה נייחא לנפשיה לא הנה יהיב ליה כדאמרינו בפ' הגזקין גבי אין נפרעין מנכסי' משועבדים במקום שיש בני חורין ואם פו פנין דמשעבד ליה צריף לישבע אבל בהקדש דלא שייף האי טעמא דאי לא דעבד וכו' וכן פתב בעל התרומות גבי אין נפרעי' מנכסי' משועבדי' במקום שיש בני חורין דגבי ההקדש (א"ה עכ"מ): יו"ד כ' הרדב"ז ח"ג סימן תק"ו ונ"ל חלה ונתרפא והשיא את בנו ובתוהו שמחת צנה שיתנו מממונו סף לשמעון וליהודה וכו' תשובה אם מקבלי המתנה הם עשירים ודאי לא ת"ל שיקרי לא זכו בא' מדרכי ההקנאה וראובן בעצמו היה יכול לחזור בו וכו' אלא ודאי עיקר שאלתה היא שמקבלי המתנה הם עניים ואמירה לגבוה פמסירה להדיוט והוי פאלו הגיעה המתנה לידם ואינו יכול לחזור עיקר דבר זה מחלוקת פי סברת הרשב"א וכו' המתנדב מעות לצדקה לא אמרינו בה אמירה לגבוה וכו' ורוב הפוסקים הסכימו דאמירה לעניים הוי פאמירה להקדש ואינו יכול לחזור בו וכו' עוד א"א דאפי' הרשב"א מודה בשלמא אם היה חוזר ראובן בעצמו נהי שהיה יכול לחזור

מפל מקום אנו לא טעני ליתמי במאי דהנה מצי אבוהון למטעו אלא במילתא דשכיחא
אבל במילתא דלא שכיחא לא וראובן זה עשיר גדול הנה והשיא כמה ותומי והחזיק
כמה ישיבות ונתן מתנות לעניים אין חקר וכולי ודאי לא הנה חוזר הילכף לגבי דיניה
מילתא דלא שכיחא היא ולא טעני ליתמי וזכו בעלי המתנה וכולי עכ"ל מבואר דס"ל
דאפילו לא הקנה בא' מדרכי ההקנאה אם לא חזר הוא לא טעני ליורשי' שמה הנה
מורישם חוזר פיון דאיכא אומדנא ומילת' דלא שכיחא היא אבל בעלמא טעני ליורשי'
שמה הנה חוזר וכ"כ בח"ב סי' של"ז דטועני ליורשי' שהנה אביהם חוזר במקח אע"פ
שהנה מקבל מי שפרע ע"ש וכבר הארכתי בסי' ר"ט והוכחתי מדברי הראשונים דטוענים
ליורשים טענת נמת רוח עשיתי לבעלי אע"ג דלא חזר הפך דברי מרן הב"י עש"ב מיהו
נראה דה"ד בדבר שזכה בו אבל מוכר דבר שלא בא לעולם דוקא אם תפס בפני המוכר
ושמק הלה משום מחילה אבל אם מת קודם שתפס הלוקח לא זכה דמי מחל כמ"ש
הרשב"א וא"כ ה"נ אפילו ודאי לא הנה האב חוזר אם לא קנה בא' מדרכי ההקנאות כמה
קנה פשיטא דהוי בחזק' היורשי': סימן רי"ד א' דין א' וכן העלייה וכולי הטור פתב בשם
י"א שאינה בכלל בית עיין שם בב"י וכן כ' התוס' במציעא דף קי"ו בד"ה איפחית וכולי
דמוכר את הבית לא מכר את העלייה אלא לענן שעבוד הוי בכלל בית עיין שם משמע
אפי' פתוחה לבית אינה בכלל בית במקר וכת' מהריט"ץ סימן קצ"ו דה"ד פשלא מכר
אלא בית א' אבל כשא"ל כל הבתי שלי אני מוכר לה אפשר דגם העלייה בכלל עיין
שם: ב' דין ג' צריך לכתן' קנה מקרק' התהום עד רום הרקיע וכו' שטר שפתו בו מתהום
ארעא עד רום רומא משמע שהקנה לו מרומו של אריר הבית שהוא הגג להשתמש בו
לפי שרום הוא האריר ורום הרום הוא הגג למשטח פיה פירות או בגדי' אבל לא קנה
הגג לבנות על גבו הרשב"ש סימן שי"ג עיין שם: ג' על א' שמכר עלייה בנויה על חצרו
וכ' עד רומא דרקיעא ונפל וקנה אותו הרב פנסת הגדולה בסימן קס"ד הגה"ט אות כ"ג
כ' וז"ל יעקב הו"ל בית ועלייה ע"ג וסמוך גג אחד בשנה תחתית העלייה מןקף גדר מג'
רוחות וראוי לבנות ע"ג עלייה כמו עלייה האחרת ומכר יעקב לשמעון העלייה והגג
הסמוך לה מן התקרה ועד רום רקיע' ושיבנה ויסתור שמעון ויעשה בה כחפצו ורצונו
ונפטר יעקב וירש ראובן הבית שתחת העליי' ושתח' הגג ושמעון בעל העלייה והגג רוצה
לבנות על הפתלים ולהגביה בניינו פי לכה פתב המוכר ללוקח מן התקרה ועד רום
רקיעא וראובן היורש טוען שאין לו כח לבנות מחדש הדין עם היורש פי לא כ' יעקב
לשמעון עומקא ועד רום רקיע' אלא לומר שהאריר קנוי לו ואינו משייר המוכר לבנות
ע"ג עמודים כדפי' רשב"ם ז"ל ומ"ש לו שיבנה ויסתור לומר שהוא שלו לגמרי ויעשה
כאדם העושה בעלייה שלו שירש מאבותיו אבל לא שיזיק את התחתון בבנין חדש א"נ
שאם תפול לא יאמר לו אזהרה לה או שיבנה לרבות בחלונות והתקרה העשויה בארזים
שיעשה אותו בשקמים וכיוצא בזה אבל להכביד על פותלו יותר לא עלה על דעתו וכולי
הרמב"ן בתשו' והובא בתשוב' הרשב"א מכ"י הלכות קרקעות סימן רמ"ג עכ"ל הרי
דאפי' כת' לו עומקא ועד רומא אינו יכול לבנות עלייה אחרת אלא דוקא האריר קנוי לו
לענן שלא יוכל המוכ' לבנות ע"ג עמודי' אבל הלוקח לא יוכל לבנו' על הכותלי' ואפי'
כ' לו שיבנה ויסתור וכו' אין לו אלא לרבות בחלונות והתקרה העשויה בארזים יעשה
אותה בשקמים אבל אין לו למעט בחלונות והתקרה העשויה בשקמים לא יעשה בארזי'

פְּדִינוֹ בַּבַּיִת וְהַעֲלִינָהּ וְלֹא דָרָשִׁי לִישָׁנָא יִתִּירָא לְטַפּוּיִי: ד' דִּין ה' הַגִּ"ה וְלֹא שְׁיִיר
לְעֲצָמֵי רַב הָאֹוִיר וְכוּ' הַרְשָׁב"א כ' אִפְש' שָׁאֵם מְכַר לֹו בַּפִּי עֲנֻמְקָא וְרוּמָא שְׁל אוֹתוֹ בֵּית
וְכַתֵּב לֹו הַבַּיִת לְרוּמָא קָנָה כְּמוֹכֵר שְׂדֵה לְמַעֲשָׂרוֹתַי וְדָקֵל לְפִירוֹתַי וְכוּלֵי מִיְהוּ צָרִיף
לְהַתְיַשֵּׁב עוֹד בְּדִין זֶה שִׁי"ל שְׁאֲנִי דָקֵל שְׁאֲיִן הַפִּירוֹ' בְּעוֹל' לְפִיכָּה א"א לְשִׁינְרָם אַא"כ
שְׁיִיר הַגּוֹף לְפִירוֹת אֶבֶל הָאֹוִיר מִמִּילָא הוּא מְשֻׁנְיָר וְאִין צָרִיף לְשִׁייר גּוֹף שְׁהָרִי לֹא נִכְנַס
כְּלָל הַמְּכַר וְאֵם כֵּן בְּמוֹכֵר גּוֹף לְאֹוִיר הַמְשֻׁנְיָר לֹא עָשָׂה כְּלוֹם וְכַתֵּב הָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה
הַגַּב"י אוֹת י"ד דְּהָר"ן בַּפ' י"נ גַּבִּי כַכ"מ שְׁאָמַר יְדוּר פ' פְּשִׁיטָא לִיה דְּהָאֹוִיר מִמִּילָא הוּא
מְשֻׁנְיָר וְכ' הַר"ש יוֹנָה דְלֹא שְׁבָקִי נְדָאוּ שְׁלַהֲר"ן פְּנִי סְפִיקוֹ שְׁל הַרְשָׁב"א עֵינֵין שְׁם וְאֵם
כֵּן נַר' דָּאֵם מֵת הַמוֹכֵר יוֹרְשִׁי בְּנֵיו הָאֹוִיר דְדוֹקָא בְּמוֹכֵר דְקָל וְשִׁייר לְעֲצָמוֹ פִירוֹת קִי"ל
דָּאֵם מֵת אִין לְבָנָיו כְּלוֹם אַא"כ פִּי לִי וְלִיּוֹרְשִׁי דְכִינּוּן דָּאִין לֹו אֶלָּא מִשׁו' דְאָמַרְי דְבַעֲיִן
יָפָה מְשִׁייר לְנַפְשׁוֹ לֹא מְהַנִּי אֶלָּא לֹו וְלֹא לִיּוֹרְשִׁיו כַּמ"ש הַטּוֹר סִי ר"ט אֶבֶל הָאֹוִיר
דְּמִמִּילָא הוּא מְשֻׁנְיָר בְּעוֹ יוֹרְשִׁיו אוֹתוֹ אֶבֶל הַטּוֹר וּמָרְן בְּסִי רִי"ב ס"ג כ' אֶבֶל אֵם מְכַר
לֹא בֵית וְאִילָן וְחֹרֶבָה וְחֹצֵר וְשִׁייר לְעֲצָמוֹ דִּירַת בֵּית וְאֶכִילַת פִּירוֹ' וְאֹוִיר הַחֹרֶבָה וְאֹוִיר
הַחֹצֵר מְהַנִּי דְהָנִי כְּאֵלוֹ פִּי שְׁיִיר לְעֲצָמוֹ מְקוֹם וְכוּ' נִרְאָה בְּהַדְיָא דַס"ל דְאֹוִיר נְמִי לֹא הָנִי
מְשֻׁנְיָר אֶלָּא מִשׁוֹם דְבַעֲיִן יָפָה מְשִׁייר מְקוֹם לְעֲצָמוֹ: ה' דִּין י"ב הַגִּ"ה אֶבֶל אֵינֹו נוֹתֵן לֹו
עֲלֵינָהּ וְכוּ' אֶבֶל הָר"ן בְּנִדְרֵי דַנ"ז כ' בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְאָפִי אָמַר בֵּית מִבֵּיתִי נוֹתֵן לֹו עֲלֵינָהּ
הַגְּרוּעָה וְכֵן פְּסַק הַרְמַב"ם וְהִבִּיאוּ מָרְן הַב"י ע"ש וְכֵן הַסְּכִים ה' הַמְאִירֵי דְנִדְרִים שְׁם
דָּאִין חִי בֵּית א' לְבִין בֵּית בְּבֵיתִי אוֹ בֵּית מִבֵּיתִי בֵּין בְּלוֹקַח בֵּין בְּמַקְבֵּל נוֹתֵן לֹו עֲלֵינָהּ
הַגְּרוּעָה נְכַל נוֹתֵן לֹו אוֹתוֹ שְׁנַפֵּל עֵינֵין שְׁם וְכוּ' כ' הַרִיטְב"א וְהַנ"י שְׁם וּבְתִשׁוֹ' בְּשָׁמִים רֹאשׁ
סִי רַס"ב הִבִּיֵא ל' רַב נַחֲשׁוֹן א דִּין א' כָּל תְּשַׁמְיִשֵׁי הַבַּיִת וְכוּ' אֶבֶל חֲטִי וְשַׁעֲרֵי וְשַׁעֲרֵי
מִשְׁלִטְלִין לֹא וְאִין צָרִיף לִימ' בְּהַמָּה וְעַבְדִּים וְכוּ' הַרְמ"ה בַּפ' הַמוֹכֵר אֶת הַבַּיִת סִי ה'
ע"ש: ב' כְּתַב מְהַר"ם בְּתִשׁוֹב' עַל רֹאוּבֵן שְׁנָתֵן בֵּית שְׁלוֹ וְאַחַר כֶּף נִתְבָּרַר שְׁלֹא הִי"ל
אֶלָּא רְבִיעִית בֵּית וְכוּ' דְבַלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם לֹא קָרוּ רְבִיעִית בֵּית בֵּית וְאִי מִמ"ש הַבַּיִת שִׁישׁ
לִי הִינֵנו דְהוּא אָמַר שְׁהִיא שְׁלוֹ דְאִטּוֹ מֵאֵן דְאִתִּי קָמִי סְהַדִּי וַא"ל בֵּית שִׁישׁ לִי בְּמַקּוֹ' פ'
כְּתִבוּ וְנִתְנוּ לֹו לַפ' שְׁאֲנִי נוֹתֵן לֹו מִי אִית לְהוּ לִידַע שְׁהוּא אוֹמַר אָמַת שְׁהִיא שְׁלוֹ פְּשִׁיטָא
דְלֹא וְכוּ' וְזֶה נַר' סוֹתֵר מְהַר"י ו' הַרְא"ש הִבִּיאוּ מָרְן הַב"י סִי שַׁע"ה שַׁכ' שְׁאִין לְעַדִּים
לְחַתֵּן עַל שְׁטֵר מְכִירָה עַד הַתְּבָרַר לָהֶם שְׁהוּא שְׁל הַמוֹכֵ' וְכוּ' וּמְהַר"ם דִּי בּוּטוֹן סִימֵן
מ"ח כ' דְלֹא אָמַר מְהַר"ם אֶלָּא דוֹקָא בְּמַתְנָה דָּאֵם נוֹדַע שְׁאִינָה שְׁלוֹ תְּבַטֵּל הַמַּתְנָה וְלֹא
מִפְסִיד הַמַּקְבֵּל כְּלוֹם אֶבֶל בְּמְכִירָה דְהַלּוֹקַח נָתַן מַעוֹ' וְאֵם הַקְּרָקַע אִינָה שְׁלוֹ מִפְסִיד
מַעוֹתָיו וְדָאִי דָּאִין לָהֶם לְחַתּוֹם עַד שְׁיִתְבָּרַר עֵינֵין שְׁם וּכְבָר דְחָה מְהַר"ש וְיִלְיִסִיד סִימֵן
מ"ט דְגַם לְמַקְבְּלֵי מַתְנָה אִיכָּא פְּסִידָא דְוַדָּאִי בְּחֻבָּם לֹא נָתַן מַתְנָה אֵם לֹא הִי"ל הַנָּאָה מְמַנּוּ
ע"ש וּמְהַר"ם בְּתִשׁוֹ' הַקְּצָרוֹת סִי שַׁט"ו כ' וְז"ל וְעוֹד דְאִטּוֹ אֵם רֹאוּבֵן מְכַר לְשִׁמְעוֹן חַפֵּץ
וְנִתְקַלְקַל מִי נִימָא אֲדַעְתָּא דְהָכִי לֹא קִנְאוּ שְׁמַעוֹן אֶלָּא כְּמוֹ שַׁפִּי ר"י בְּסוֹף הַגּוֹזֵל קָמַא
דְהָתֵם לֹא בְּדַעְתָּא דְלוֹקַח לְחוּדְיָה תְּלִיא מִילַת' אֶלָּא בְּדַעְתָּ' דְמוֹכ' נְמִי וּמוֹכֵר לֹא מַקְנִי
לִיה אֲדַעְתָּא דְהָכִי הִילְכָּה לֹא שְׁיִיכָא שׁוֹם אֲוּמְדָנ' דְדַעְתָּא בַכַּה"ג בְּמְכָר וְכֵן בְּמַתְנָ' נְמִי
תְּלִיא בְּדַעְתָּ' דְמַרְוֹוִיָּהוּ אִי לֹא דַעְבַד לִיה נִיחָ לְנַפְשִׁיהָ לֹא יְהִיב לִיה הִילְכָּה לֹא תְּלִיא
בְּדַעְתָּא דְנוֹתֵן לְחוּדְיָה אֶלָּא אֵף מַקְבֵּל מַתְנָה וְכוּ' עֵינֵין שְׁם אֶלְמָא מְדַמֵּן מַתְנָה לְמְכָר וְכַפ'
הַנְּזַקִין גַּבִּי אִין נַפְרְעִים מְנַכְסִי מְשׁוֹנְעַבְדִי בְּמַקּוֹם שִׁישׁ שְׁם ב"ח אָמַרְיִן הַכָּא נְמִי בְּמַתְנָה

מה"ט דאי לא עבד וכו' עיין שם ומקור"ם בתשוב' סימן ק"ל הביא ראיה מזה דעשו
תקנת השוק במתנה עיין שם הרי דחשו למקבל מתנה הכא נמי העדים ובתשוב' מהר"י
ן' הרא"ש סימן כ' השואל וז"ל והנה נ"ל שמתחר שמפירי חתימת עדי המכירה שאין
צריך ראיה אחרת מדאמרי' בפ' האשה שנתארמלה חזקה אין העדים חותמי' על השטר
אא"כ נעשה בגדול אף על גב דאיכא לספוקי אמרי' חזקה שאין חותמין אלא בענין
שהמכירה יתנה מכירה ה"נ לא היו חותמין אם לא שהיו יודעי' שהיתה יכולה למכור
וכו' תשובה מדין התלמו' נ"ל שהדין כפאשר כתבת וכן מן הראוי שאין לעדי' לתחום על
מכירת קרקע עד שיתברר שהוא של המוכר וכולי כ"ל מבואר דמ"ש מדין התלמוד נ"ל
וכו' היינו מההיא דחזקה אין העדי' חותמי' על השטר אלא אם כן נעשה בגדול וכבר
הוכיח הרשב"א בתשו' ח"ב סימן רל"ו דלא בקטנות וגדלות בלבד אמרו כן עיין שם
ולדברי מהר"ם די בוטון הכא נמי לא אמרי' הו' חזקה אלא במקר ולא במתנה ומדברי
הרשב"א בתשו' ח"ב סי' רל"ו וסי' שע"ט מוכח בהדיא דגם במתנה אמרי' חזקה זו
דהעדי' והמקבל דייקי עיין שם ואם כן הכא נמי אמרי' חזקה אין העדי' חותמים אפי'
במתנה עד שיתברר להם שהוא של הנותן והמקבל נמי ודאי דייקי אבל מרן הב"י סימן
קמ"ו כתב בשם הרשב"א אע"פ שהעדים כתבו לאה מכרה הבתים שלה לראובן אין
מכאן ראיה לפי שהעדים לאו אפולה מילתא מסהדי עיין שם ותשו' הרשב"א זו מצאתיה
בח"ד סימן קמ"ב על האלמנה שמכרה חצי הבית לראובן בנה ויורשי אחיו ערערו
שהאלמנה לא נשבעה ואין מכירתה פלוס וראובן טוען ואמ' שהחזיקה בבתי' וכו' ועוד
בשטר המכירה כתבו העדים לאה מכנה הבתים שלה כת' וז"ל אם הבתים ידועים לבעל
אע"פ שהחזיקה האלמנה שנים הרבה אין זו חזקה עד שתביא ראיה לדבריה שהי"ל
נכסי' ממקום אחר ואע"פ שהעדים כתבו שלאה מכרה הבתי' שלה לראובן בנה אין מכאן
ראיה לפי שהעדי' לאו אפולה מילתא קא מסהדי ותדע שהרי שנינו העורר על השדה והוא
חותם עליה בעד אבד זכותו הא עדים חתומי' בו לא אבד את זכותו וכולי עכ"ל הרי
דס"ל דגם במקר אמרינו דעדים לאו אפול' מילתא מסהדי הפך מהר"י ו' הרא"ש וכ"כ
עוד הרשב"א בסי' קע"ב על ראובן ושמעון שירשו קרקע מאביהם וראובן הביא ראיה
מכתובת אשתו שכתוב בה דלאה הכניסה בגדוניתה חלק שלה מקרקע פי' שיש לה עם
בעלה ועם אחיו אין ללאה באותו קרק' שחתומים בה בכתובה דכבר כתבתי דעדים לאו
אפולה מילתא מסהדי וכולי ע"ש איברא שהר"ן בפ"ב דכתובות כ' וז"ל וכו' הרא"ה דהא
דמספק"ל דוק' בלישנ' דידיה פי' האי דאמר אני פ' כהן אבל בלישנא דסהדי ודאי מהימי'
וכו' וכן דעת הרשב"א אבל הרמב"ם וכו' עיין שם הרי שכת' דהרא"ה סבירא ליה
דבלישנא דעדים נאמנים וכן דעת הרשב"א וה' פנסת הגדולה בסימן מ"ט הק' מתשו'
אלף קנ"ו שהביא מרן הב"י בסי' קמ"ז שכ' גבי דעדי' לאו אפולה מילתא מסהדי וכו'
ומהר"ש הלוי כת' דתשו' זו אינה מהרשב"א אלא מהר"ם ויכבר דחה דבריו ה' פנסת
הגדולה ועוד דהרי בתשו' אחרת שכתבתי מבואר דסובר הרשב"א הכי דלאו אפולה
מילתא קא מסהדי וז"ל הרשב"א בתשו' ח"ב סימן רמ"ד וגם מה שנמצא כתוב באותה
כתובה מצד פ' חורפה של ראובן ועדים חתומי' בה אין זו ראיה אלא אם כן שמעון עצמו
חתום עליה עד ומשנה שלמה שנינו וכו' אבל אם חתומי' עליה כמה עדים בלא הוא לא
אבד את זכותו וכדקי"ל לאו אפולה מילתא קא מסהדי שאין העדים מתפוננים להעיד

אלא בעיקר מה שגזמנו עליו שהוא נתינת השדה או במכירתו ולא דקדקו על מצריו לדעת אם הם של מי שמחזיק בהם עכשיו אם אין וכו' עכ"ל הרי דס"ל דעדים לאו אפולה מילתא מסהדי והיינו משום דלא נתכוננו להעיד אלא במה מה שגזמנו ושהיא המכירה ולא בדקדוק של מצרים כמו שתי הרב פנסת הגדולה בתשו' הרשב"א דסי' אלף ק"ט וה' פנסת הגדולה תי' עוד בתשו' דסי' אלף קנ"ו דה"ד בנ"ד דטענה יפה היא דאנו סהדי דאין פלה מרגשת במ"ש בכתובה עיין שם לא יספיק לתשוב' אחרת שהביא מרן הב"י סי' קמ"ז ולתשו' דח"ב סי' רמ"ד שפכתתי דאפי' שלא בטענה יפה אמרי' דעדי' לאו אפולה מילת' מסהדי לכו נראה עיקר כתי' אחר שכתב הרב פנסת הגדולה ונ"ל ולכו נ"ל שדעת הרשב"א ונ"ל פדעת הרא"ה ונ"ל ומ"ש בסי' אלף קנ"ו אינו ענין לזה דאף הרא"ה מריה דשמעת' הכי ס"ל וכמ"ש הר"ן בפ' הנז' בשמו ונ"ל כי פליגי דוקא בהדי דשייך למידק בשמא דיליה לפי שהמלנה תלויה בזה אבל אידיך דמילי דמתני בשטר בשמא דידיה ודאי לא מסהדי סהדי עליהו אלא דאיהו א"ל הכי וכן נר' דעת הרשב"א ונ"ל ע"כ ובקאורן של דברים דאפי' למאן דס"ל דאפי' בלישנא דידיה סהדי אפולה מילתא קא מסהדי היינו דוקא בדבר שהמלנה תלויה בזה אבל בדבר שאין המלנה תלויה בזה לכ"ע סהדי לאו אפולה מילתא קא מסהדי ונראה שיש ללמוד מכאן דאפי' בלישנא דסהדי כל שהמלנה תלויה בזה לאו אפולה מילתא קא מסהדי אליבא דכ"ע ובגדון הרשב"א אין המלנה תלויה בזה שעיקר השטר אינו לעשו' הבעל מצרן לאשתו ולזה מ"ל שיהיה אותו קרק' הקדש וכו' עיין שם ואפשר דהכא נמי בתשו' אחרת שכ' העדי' לאה מכרה הבתי' שלה לראובן בזה וכו' ס"ל דאפי' לא נתברר להם מי המוכר לא תשיב עיקר הדבר וכן כת' מהראד"ב בסי' קל"ה ע"ש אבל הא ליתא ונ"ל הריטב"א הובא בתשו' מהרב"א סי' י"ד ובש"מ לכתובות שכ' אבל בשטר שכ' בלשון עדי' פי' פהו לזה פשיט' דאפולה מילת' מסהדי והא דתנו לקמן בפ"ב העורר על השדה וכו' היא אפי' כתוב בשטר בלשון בעל דבר וכו' דע"כ לא איבעיא לן הכא אלא בדבר שהוא משמו של בעל דבר דאפשר דדייקי עדים בחניכתו אבל בהדיא ל"ל למידק והיינו דקתני התם והוא חתום עליה עד אבד את זכותו הא אין עצמו חתום עליה לא אבד את זכותו ודוקא פשפכותו בל' בעל דבר אבל כתוב בלשון עדים אפולה מילתא מסהדי דאי לא דעדי' דידיה הוא לא הו' פתבי הכי וכן הנה אומר מור"י וכו' עכ"ל מבואר דס"ל דגבי עשאה סי' לאחר אם כתוב בלשון עדים אמרינו דעדים אפולה מילת' קא מסהדי ומתני' מיירי פשפכותו בל' בעל דבר דאם המערער אינו חתום עליה אלא עדי' אחרי' לא אבד זכותו דהעדים לא דייקי וראיתי לה' פנים מאירו' ח"ב סי' ב' על שטר שכתבו העדים שפא ראובן וא"ל הו' עלי עדים שחצי הבית שלקחתי מלוי ע"פ ד"ת יהיה לשמעון וכו' שכ' ונ"ל ול"ד דאם כתבו בשטר א"ל יוסף ב"ש וכו' דהתם לא משמע שהוא א"ל כן רק הם מעידים ואי לא דידעו שהוא פהו וכו' לא כתבו בן אבל בנ"ד מה שכתבו בפ"א וא"ל וכו' אפשר שהעדים לא ידעו רק סמכו על מה שאמר להם המוכר וכו' וראיה ברורה דהא אם מסר מודעא בפני עדים ואמר להם שהוא מוכרח למכור מחמת אונס אם לא כתבו ואנו דעדי' באונסו לא הו' מודעא ולא מדחתמו העדים על דבריו ש"מ ידעו שהיה לו אונס וכו' עיין שם באורך וחי' זה בין דברי המוכר לדברי העדים הם דברי הריטב"א שפכתתי וכ"כ הרשב"א ח"ג סי' ר"ז ונ"ל אבל הרשב"א כ' דאם אמרו פן העדים מעלין ליוחסין בעדות' ולא מסקי

דאין מעלין אלא כשהוא בעצמו כתב אני פ' פהן וכו' ע"ש גם הרמב"ם והטור א"ה סי' ג' ס"ל דאפי' בלשון עדים אמרי' דעדים לאו אפוליה מילתא מסהדי ומהרשד"ם סימן רס"ג כ' דנדקא גבי יוחסין קאמר משו' מעלת היוחסין כדמשמע מדברי המ"מ אבל בד"מ מודה ונהיאו הר' פנסת הגדולה בסי' מ"ט אות י"ג יע"ש ואין נראה פן כמ"ש ה' בנ"י יעקב דמ"ה והר' בית יהודה חלק שני סימן י"ג עיין שם וכן נראה בהדיא מדברי הרשב"ץ חלק שלישי סי' ר"ז דגם במזון סובר הרמב"ם פן עיין שם והרשב"ש סי' רס"א פתב וז"ל אבל עכשיו שאין עיקר השטר בא אלא על הלואה ואגב גררא הזכירו על המיתה א"א אין שם עדות על מות ראובן ועדות שבשטר אינה אלא על מנה שבשטר וראייה לדבר וכו' וכן פסק הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה עיין שם: סימן רי"ח א דין כ"ד וכל מטלטלי' וכו' כתב הב"ח והש"ך דהרמב"ם ומרן ס"ל לחלק בין מוכר למתנה דנותן בעין יפה הוא נותן כל המטלטלין בכלל נכסים אפילו לא אמר כל פדלקמן סימן רמ"ח עיין שם וגם הלח"מ פ"א מה' שאלה הל' ז' הק' מדין קרקעות ודקלי דאמרינו דהווי שנים וחי' בין מוכר למתנה דנותן בעין יפה נותן עיין שם אבל מצאתי לרב האי בס' המקח שער כ"ד שכתב וז"ל אבל מי שאמר לחבירו מוכר אני לך כל נכסי שיש לי תדע שיש חילוק בין מי שאמר כל למי שלא אמר כל והוא חלוק ידוע למי שלא אמר כל ואמר נכסי נכנס תחת אותו מוכר כל קרקע שיש לו והעבדים והבתים וכמו שפי' ולא הזכירו בגמ' כשאמרו אפי' עבדי ובתי לא אמרו שם מטלטלי' אבל כשאמר כלנכסי נכנס תחת אותו מוכר כל מזון שיש לו בין מקרקעי בין מטלטלין והפסדים והפלל ואפילו ס"ת כדגרסי' עבדא איקרי נכסי ואפילו תפילין אקרי נכסי כדגרסי' ההוא גברא דזבין ש אתו לקמיה דרב יימר א"ל סליקו תפילין מאי קמ"ל מתני' היא המקדש נכסיו מעלין לו תפילין מהו דתימא התי' הוא דסבר מצוה קא עביד אבל לענין זביני מצוה דגופיה לא מזבין קמ"ל וכו' והיא שמוכר ש לין הרי יש חילוק בין שאמר מטלטלין לבין מי שאמר כל מטלטלי' כדגרסי' לענין המתנות אמר מטלט' לפ' וכו' עכ"ל מבואר דס"ל דאין חי' בין מוכר למתנה דאם לא אמר כל נכסי אין המטלטלי' בכלל עד דאמר כל נכסי והרמ"ה בפ' המוכר את הבית סי' י"ח פתב וז"ל ומסתברא דהא דאמרינו הקא דאם א"ל נכסי או נכסי דפליגא אפי' בתים ועבדים לאו לאפוקי מטלטלין קאתי דע"כ דנכסי אפילו מטלטלין נמי משמע כדמבזרר בפ' מ"ש גבי אמר נכסי לפ' דפשיטא התי' מטלטלין אקרו נכסי ואפילו תפילין וכו' ובעל עיטור סופרים כ' דשמעתא דהקא כפשטא דאי אמר נכסי אפילו בתים ועבדי' אבל מטלטלין לא עד דאמר כל נכסי ול"ק דהקא מוכר והתי' מתנה וליתא מההיא דגרסי' התי' ההוא גברא דזבניה לנכסיה אתא לקמיה דרב יימר א"ל סליקו ליה תפילין מאי קמ"ל מתני' היא המקדש את נכסיו מעלין לו תפילין מ"ד התי' וכו' והא התי' דנכסי סתמא קאמר ולא כל נכסי מדאורתביה עלה מאי קמ"ל מתני' היא דאלמא זביני נמי בהאי עניינא פי דינא דהקדש דמו דאפי' בל' נכסי סתמא תפילין נמי אקרו נכסי וכ"ש שאר מטלטלין עכ"ל הרי דהרמ"ה ס"ל דאין חי' בין מוכר למתנ' דאפי' אמר נכסי סתמ' ה"ל המטלטלין בכלל אפי' תפילין ורב האי ס"ל דאפילו במתנה אין המטלטלין בכלל עד דאמר כל נכסי ולדידי בפ' מ"ש ובערכין בדאמר כל נכסי פן מתני' דהמקדש נכסיו מעלין לו תפילין מייירי בדאמר כה נכסי: סימן רכ"ג א' דין א' ואם הלוקח מוחזק על המוכר הביא ראיה וצ"ע אם הנלד ברשו' הלוקח והמוכר טוען ודאי ברשותי ילדה

ולוקח שְׁמָא בְּרִשׁוּתֵי יְלֵדָה מִי אֲמָרִינָן הַמַּמְע"ה דְּכִינּוּן דְּמִשְׁכָּה לִּיּוֹקֵס נִפְקָא לָהּ מִחֻזְקָתָא מוֹכֵר לְגַמְרֵי אֲפִילוּ הִפְרָה כ"ש הַגֹּלֵד דְּהָא לֹא הוֹחֻזַק בּוּ הַמוֹכֵר מְעוּלָם, א"ד פִּינּוּן דְּלֹא הָיָה בְּחֻזְקָתָא הַלּוֹקֵס עַד הַשְׁתָּא נִשְׁבַּע הַמוֹכֵר דְּבְרִשׁוּתוֹ יְלֵדָה הַרמ"ך בַּש"מ בַּפ' הַשְׁוֹאֵל אֲבָל הַתּוֹסְפוֹת שֵׁם בַּד"ה וְלִיחֻזֵי וְכוּלֵי פְתָבוּ וְז"ל אֲבָל אִם הָיָה טוֹעֵן שְׁמָא שְׁהֵי מוֹחֻזַק בְּוֹדָאֵי מִתְחִילָה קוֹדֵם מְכִירָה פְּשִׁיטָה פָּרָה מְעוֹבְרָת וְכוּלֵי ע"ש נִרְאָה דַּס"ל דָּאִם הוּא בְּרִשׁוּת הַלּוֹקֵס וְהוּא טוֹעֵן שְׁמָא אִין חֻזְקָתוֹ פְּלוּם אֲבָל אִם הוּא בְּרִשׁוּת מוֹכֵר אֲפִי טוֹעֵן שְׁמָא וְהַלּוֹקֵס (א"ה עכ"מ): סִימָן רַכ"ו א' דִּין א' אִם רְצָה רְאוּבֵן לַעֲשׂוֹת דִּין וְכוּ' וְאִם הַבַּעַל חוֹב חֵיבֵיב שְׁבוּעָה וְהָיָה חֲשׂוֹד עַל הַשְּׁבוּעָה דְּמֵן הַדִּין יִשְׁבַּע שְׁכַנְגָדוּ כִּינּוּן דְּמִתְנַתֵּם הִיא וְהָא דָּאִם רְצָה רְאוּבֵן לַעֲשׂוֹת דִּין עֲמוּ תִּתְנָת', הִיא וְתִתְנָת לְמִתְנָתָא לֹא עֲבָדִינָן כ"כ בְּסִפְרָא א"ז לְקַמָּא דָּף ח' ע"ב בְּשֵׁם גְּלִיּוֹן עֵינָן שֵׁם: ב' אִם רְצָה א' וְאֲפִשֵׁר שְׁהֵינָן פֶּן אֲפִי שְׁפָר טְרָפָה ב"ח שֶׁל רְאוּבֵן שְׁיִכּוֹל רְאוּבֵן זֶה לְתַבּוּעַ בְּדִין עַל מַה שְׁטָרְפוּ שְׁלֹא כְּדִין ה' הַמְּאִירֵי בְּסִפְרָא א"ז לְקַמָּא עֵינָן שֵׁם וְכֵן ל' הַרמב"ם וְהוֹצִיאָהּ וְכוּ' מִשְׁמַע אֲפִילוּ כְּבָר טְרָפָה: ג' אִם רְצָה רְאוּבֵן וְכוּלֵי אֲבָל אִין הַלּוֹקֵס יְכוֹל לְכוּפּוֹ וְכֵן פְּתַב הַרִיטְבָּ"א בַּח' פ"ק דְּמִצִּיעָא דַּהַכ"ג דִּינָא הוּא אִי אֲזִיל רְאוּבֵן וְכוּ' אֲבָל לֹא גְרָסִי דִּינָא הוּא עֲלֵיהּ דְּרְאוּבֵן וְכוּ' דָּאִם פֶּן הָיָה מִשְׁמַע דְּחֵיבֵיב רְאוּבֵן לַעֲשׂוֹת פֶּן וְזֶה אִינוּ וְכוּ' וְכ"כ הַר"ן וְהַנ"י שֵׁם וְכֵן פֶּסֶק הַרְדְּבָ"ז ח"ב סִימָן תַּקמ"ח מִיְהוּ אִם עֲדִינָן לֹא נָתַן הַמְּעוֹת וְכָא בַּעַל חוֹב שֶׁל רְאוּבֵן לְטָרְוֵי יְכוֹל שְׁמַעוֹן לַעֲכַב הַמְּעוֹת עַד שְׁיִתְבָּרַר אִם יְטָרְוֵי אוֹתָהּ אוֹ לֹא וְעַל רְאוּבֵן מוֹטֵל לַעֲשׂוֹת דִּין עִם שְׁמַעוֹן אִם רוֹצֵה לִיקַח מְעוֹת עַש"ב: ד' אִם רְצָה רְאוּבֵן וְכוּ' רְאוּבֵן שְׁפָכֵר שְׁדָה לְשֵׁם שְׁלֹא בְּאַחֲרִיּוֹת וְכוּ' שְׁאֵם ל' בְּפִירוּשׁ שְׁלֹא בְּאַחֲרִיּוֹת אֲנִי מוֹכֵר לָהּ דִּינָא הוּא דְּפָצִי לִיָּהּ אִם רוֹצֵה וְכוּ' נִרְאָה ל' דְּפִיצוּי זֶה שֶׁל רְאוּבֵן אִינוּ כִּי אִם שְׁאוּמֵר לְבַעַל חו' הִילָךְ חוֹבָהּ דְּמִסְתָּמָה הַקּוֹנֵה שְׁלֹא בְּאַחֲרִיּוֹת קוֹנֵה בְּזוּל שְׁאֵם יֵצֵא בָּהּ מְעַרְעֵר שְׁיִפְצָהוּ מִשְׁלוֹ וְכִשְׁבָּא בַּעַל חו' עַל שֵׁם וְרְצָה שְׁמַעוֹן לְסַלְקוֹ בְּזוּזֵי וְלֹא רְצָה בַּעַל חו' וְקִסְבֵּר אֲבִי אִי אִית לִיָּהּ זוּזֵי לְלוֹקֵס לֹא מְצִי מְסַלְק לִיָּהּ אֲבָל רְאוּבֵן שְׁהוּא בַּעַל חוֹבוֹ מְצִי מְסַלְק לִיָּהּ אִם רוֹצֵה וְכוּ' פֶּן פְּתַב רְאָב"ן בְּסִפְרוֹ דָּף פ"ה ע"א עֵינָן שֵׁם: סִימָן רַכ"ז א' דִּין א' וְנִקְנָה הַמְּקַח וְכוּ' הַתּוֹסְפוֹת הַכְּרִיחוּ בְּשֵׁם ר"ת דְּרָבָא סְבִיר' לִיָּהּ כַּר"י דִּיֵּד הַמְּתַנְּנָה עַל הַעֲלִיּוֹנָה אִם רְצָה וּמַהֲרֵש"ך ח"ב ס' קס"ז כ' בְּפִשְׁטוּת דְּלִפִּיר"ת בְּפָחוֹת מְשִׁתִּית נְמִי לֹא הָיָה מְחִילָה לְאַלְתֵּר אֲלֵא עַד שְׁיִרְאָה לְתַגָּר עֵינָן שֵׁם וְא"נ פֶּן אֲלֵא גַם ר"ת מוֹדָה בְּפָחוֹת מְשִׁתוֹת דְּהָיָה מְחִילָה לְאַלְתֵּר כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ הַתּוֹסְפוֹת שְׁפֵן מוֹכֵחַ מִהוּא גְּבֵר וְכוּ' וְזֶה לְשׁוֹן הַסְּמ"ג לְאִנּוּן ק"ע וְאָמַר רְבָא פָּחוֹת מְשִׁתוֹת נִקְנָה מְחִילָה לְאַלְתֵּר כְּדִמוֹכָח שֵׁם גְּבִי מְכִירָת וְנִרְשְׁכֵי וְכוּ' שְׁתוֹת קְנָה וּמְחֻזֵּר אוֹנָא פִי' ר' יַעֲקֹב שְׁתוֹת רְצָה קְנָה פִי' שְׁתוֹת וְיִתֵּר מְשִׁתוֹת בְּכַדִּי שְׁיִרְאָה לְתַגָּר וְכוּלֵי עֵינָן שֵׁם הָרִי דְּסִבִּיר"ל כַּר"ת דְּשְׁתוֹת רְצָה וְכוּ' וּפְחוֹת מְשִׁתוֹת הָיָה מְחִילָה לְאַלְתֵּר וְכ"כ תַּלְמִידֵי הַר"ף בְּשִׁטָּה מְקוֹבְצָת שֵׁם וְכֵן מְבַרְאָר בְּשִׁאֲלֵתוֹת פ' בְּהַר סִינֵי וְבַה"ג דָּף צ"ד עֵינָן שֵׁם וְעֵינָן בְּסִפְרָא קְרִיטָה מְלָךְ רַב דָּף קצ"ז ע"ג שְׁכַתְּבֵי דָּאִם נִתְאַנָּה הַלּוֹקֵס וּמְשִׁיף וְלֹא נָתַן מְעוֹת יְכוֹל לִזְמַר קִי"ל כַּר"ת דְּגַם הַתּוֹסְפוֹת נִרְאָה דַּס"ל פֶּן וְהוּא הַדִּין בְּמוֹכֵר וְכָבֵר כְּתַבְתִּי שְׁפֵן דַּעַת הַשְּׁאֲלֵתוֹת וְבַה"ג וְהַסְּמ"ג וְתַלְמִידֵי הַר"ף וּבְוֹדָאֵי יְכוֹל הַמְּוֹחֻזַק לִזְמַר קִי"ל פְּנוּתֵיהוּ: ב' דִּין ב' וְלִהְיוֹתִירָה פְּוִלָה לְמִתְנָה וְכוּלֵי וְלֹא אֲמָרִינָן פִּינּוּן דְּפָחוֹת מְשִׁתוֹת הָיָה מְחִילָה אִין צְרִיף לְהַחֲזִיר אֲלֵא הַפְּרוּטָה הַמְּשַׁלְמַת לְשְׁתוֹת קַמְשַׁמַּע לוֹ דְּדִינוֹ כְּבֵית פֹּר אֲנִי מוֹכֵר לָהּ וְכוּ' בְּסִימָן רִי"ח וְכֵן נְמִי דוֹמָה לְזֶה בְּסִי' רַכ"ט

הסמ"ע ובהדיא אמרינן הכי בכתרא דף צ"ה גפי אונא דצריה להחזיר הכל עיין שם הטעם ודסי' רכ"ט לא דמי להכא דהתם קנסא הוא דקנסו אותו משו' חשד שערכם בידיים כמבואר פם עיין שם בב"י ונהרדב"ז בחלק ב' סי' תל"ח למד מזו דאם מחלו זה לזה אונאת שנתות ונמצא במקר אונאה יותר משנתות הוי ביטול מקח וחוזר ודמי נמי להא דאם בא לנפות מנפה את פולםהרי דשיעור הוי מחילה ואם נמצא יותר לא מחל כלל והכא נמי שנתות מחל יותר משנתות לא מחל כלל עיי"ש ודבריו תמוהים דהתם קנסא הוא ולא ילפינו מניה כמו שכתב הר"ן בשם ר"ח הביאו מרן הב"י סימן רכ"ט עיין שם ובגמרא פרכינן עליה מאונאה דצריה להחזיר הכל מדינא ומשני התם מעיקרא שנה בשנה א"ל מיהו פחות משנתות לא ידיע כמה ומחל ושנתות ידיע ולא מחל ע"ש ברשב"ם ואם כן דאם מחלו שנתות זה לזה פינו ידיע ונמצא אונאה יותר משנתות נראה דאינו מחזיר לו אלא היותר על שנתות דשנתות ידוע הוא וכבר מחלו בפ"י ואפ"י דאפילו היתר אין צריה פינו שפחל את השנתות ליכ' אונא' אלא פחות משנתות דלא ידיע והוי מחילה וצ"ע: ג' פתב הרמ"ה בפ' הספינה סי' צ"ב דהיינו דנקא היכא דליכא מקח טעות בתנאי אבל הכא דאיכא מקח טעות בתנאי דאתני בהדיא דמוכרין ליה מאי דשנה פה וכה' ואשתכח דשנה פחות מכאן אי יתר מכאן מודה רבא דמקח טעות הוא מ"ד אכילהו תנאי דעלמא והוי מילי בשנתות ואין צריה לומר ביותר משנתות אבל בפחות משנתות אף על גב דא"ל שנה ח' ואשתכח דלא שוו אלא ז' לא מקח טעות הוי ולא אונאה הוי מ"ט פינו דקימא לו דפחות משנתות מחילה הוי שנה בשנה הוא עיין שם.

ד' פתב ר' האי בתשו' הגאונים ח"ב שער ו' סי' י"ט ונ"ל ונשאלתם ראו' קנה משמ' מטלט' בתמישים זוז ואחר כה' נודע למוכר שאותו החפץ היה שנה מאה זוזי בא ושאל לאחד מן החכמים והודיעו בטל המק' ושהלוקח חייב להחזיר מה שלקח א"ל אחד מאותם שהיו שם כבר נאמר לה שבטל המקח וא"ל אדם אחר למכר' לו במאה זוזים א"ל הרי הוא מכור לה קנו מידו וכולי וכששמע ראובן הלה לשמעון ופייסו עד שנתרצה עמו בא לוקח שני ותבע וכולי נאמר המוכר אני מחלתי לראובן הלוקח מה שאנא אותי אמר לוקח שני אין לה דבר שתוכל למחול עכשיו שאותו המקח הוא שלי וכו' כה' ראינו כי אין מן הדין להוציא אותו מטלטלין מיד ראובן ויכול הוא המוכר למחול לו מה שמכר ללוקח שני ואין משגיחין לדברי האומר אין לה דבר שתוכל למחול עכשיו וזה דומה לאש' אמרו אמר שמואל המוכר שטר חוב לחבירו ונתן ומחלו מחול וכו' עכ"ל ונראה דסב"ל דאפילו מכר בקנין סודר דקנה מדאורייתא יכול למחול וכבר פתבתי בסי' ס"ו דרוב הפוסקים סבירא להו דמכירת שטרות מדרבנן ולכך יכו' למחול אבל מכר מטלטלין בקנין אינו יכול למחול עיי"ש באורח ומקרה"י ו' מיגש בתשובות סי' קל"ז באחד שקנה קרקע והקדישו לעניים ואחר כה' נתברר שיש בו מומין שלא היה יודע בהם הלוקח ובאו לבית דין וחייבו בית דין לבטל המקח ואח"ך נתפטר הלוקח עם המוכר לקיים המקח ומחל המזון פסק פינו שחייבו הבית דין לבטל המק' איגלאי מילתא למפרע שהמקח היה בטל מעיקרו והוי מקדיש דבר שאינו שלו ומה שנתפטר עמו אחר כה' ומחל המומין כאלו היא קנייה חדשה ומבואר שם דאם לא בא לבית דין ובטלו המקח אף על פי שטען כן חוץ לבית דין אין משגיחין בו דעביד איניש דמדכר מילי דכדי חוץ לבית דין עיין שם.

ה' דין ה' היתה פרוטה וכו' רש"י פתב אין אונאה לפרוטות בפחות מאיפר וכו' וכתב בש"מ דהרא"ה ס"ל דבעי שתהא האונאה פאיפר וא"נ פן דעת רש"י אלא שיהא המקח פאיפר וכן נראה מל' אין אונאה לפרוטות וכו' ע"ש וכן לשון רש"י דף נ"ו ע"ב לפרוטות סתם מוכר שטרות לבשם אין שם המקח של איפר ביחד אלא של פרוטות עיין שם אלמא אם המקח פאיפר סגי והטור ברמזי' כ' רב אלפס פסק דאין אונאה במקח של פרוטות ער שיהא במקח מעה פסר וכן כתב ר' ירוחם נתיב ט' ח"ג עיין שם משמע דלא בע"י אונאה מעה אלא סגי במקח אבל מדברי הרא"ש שכ' וז"ל והא דקתני לעיל פחתה מפאן איפר וכו' אסלע קאי וד' איפרות הם מעה פסר עיין שם נר' דס"ל דלדעת רש"י בענין אונאה פאיפר ולדידיה בעי אונאה מעה וכן לשון הטור ובלבד שאינהו במעיה וכו' עיין שם: ו' הג"ה וי"א דתייב להחזיר פרוטה וכו' זה דעת הרמ"ה וכן פסק בה"ג דף י"ד ע"ב פלוי דיש אונאה לפרוטות עיין שם: ז שותפים שמכרו לא ואינהו או שהיה מקח טעו' שתייבים להחזיר ואין לא מהם לשלם נר' שזה תלוי במחלוקת שכ' הטור בסימן ק"י וז"ל כ' הרמ"ה דה"ה ב' שהזיקו ושיניהם בני חיובא אלא שהא' פרח או שהוא פאן ואין לו לשלם משתלם מן האחר וכו' ואין נראה דלא מחייב ר' נתן היכא דליכא לאישתלומי מאידך אלא היכא שפטור מדינא וכו' אבל אם שותפו בר תשלומין אלא שאין לו לשלם למה יפרע הוא בשבילו וכן כתב הר' חזקיה ע"ש ומרן שם סל"ה כ' יש מי שאומר וכו' ויש חולקין דכיון דחבירו מדינא בר תשלומין אלא שאין לו מה לשלם למה זה יפרע בשבילו עיין שם וכיון דפלוגתא הממע"ה וכ"ש דקי"ל כי"א בתרא וכן הספיק מהרש"ל בפ' הפרה סימן מ' ע"ש וכן דעת התוס' בר"פ הפרה בד"ה מ"ט וכו' שכ' וז"ל אף משמעתי יש להוכיח פי ליתא לפרה להשתלם משלם מן הולד ואם לאו ירו' אמו למה משתלם מן הולד חלקו וחלק הפרה אטו ב' שוורים תמים שהזיקו אם נאבד א' מהם מי משלם חלקו וחלק חבירו ע"ש הרי שכ' דב' שוורים שהזיקו ונאבד א' מהם אינו משתלם מאידך אלא פשהוא פטור מדינא ומהרש"ל בפ' הפרה סימן מ"א כ' תשובה לגאון ישראל וגוי היו שותפים בעסקא ועשו סחורה עם יהודי א' ואינהו וכו' ואע"ג דליכא לאשתלומי מגוי משתלם מישראל בר"נ וצ"ע מ"ש מה שהעני או פרח דכתבנו לעיל דפטור השני ולא אמרינו מאי דליכא לאשתלומי וכו' לפי שהוא בר תשלומין ה"נ גבי גוי אף דליכא לאשתלומי מניה סוף סוף הוא בר חיובא להחזיר האונאה רק שהוא אלם או שאין בדיניה' נותן להחזיר האונאה אם פן מ"ש מברח או העני וכו' ונראה טעמא דשפיר חשיב ליכא לאשתלומי וכו' לפי שבדיניהם אין דנין פלל על סתם אונאה ולא אפשר פלל לאשתלומי מניה ול"ד לברח או העני דאפשר שיתעשר או ימצא פדי ידו עיין שם ונראה דאע"ג דא"ל דהגאון ס"ל פדעת מהר"ם והרמ"ה דאפילו בר חיובא פשברח או העני משלם חבירו הפל מ"מ נראה דחי' מסתבר הוא דברח או העני בר תשלומין הוא פשיבא או יתעשר אבל גוי אע"ג דבדיניהו חייב להחזיר האונאה כיון דבדיניה' פטור לאו בר תשלומין אבל אם בדיניהם חייב אלא שהוא אלם ואין יכול לשלם ממנו מיקרי בר תשלומין משום דמצויים בעלי זרוע ליפול וכה"ג קי"ל בסימן קי"א גבי לקוחות שהניחו ביד הלנה בני חורין דאם גזלן אנס או מקרם לגוי אלם שאינו יכול להוציאה מידו אינו טורף ממשעבדי מה"ט דמצויים בעלי זרוע ליפול וסוף שיגבה חובו אבל אם אינו יכול לגבות ממנו בדיניהם הוי כנתקלקלו וטורף לקוחות ע"ש ומה שהק'

ה' פָּרַח מִטָּה אֶהְרֹן ח"ב י"מ על רש"ל דה"נ דְּאֶפְשָׁר לְהַשְׁתַּלֵּם מִן הַגּוֹי אִי צְיִיט לְדִינְאוּבָא לְדוֹן לְפָנֵינוּ ע"ש לק"מ דְּסִתָּם גּוֹי גְזֻלָן הוּא וּכ"ש אִם בְּדִינֵיהֶם פְּטוּר לֹא צְיִיט לְדִינֵינוּ לְחַיִּיב עֲצָמוֹ וְאֶפִּילוֹ יִשְׂרָאֵל מוֹמֵר בֵּינוֹן שְׂאִינָם יְכוּלִים לְהוֹצִיאֻ מִמֶּנִּי בְּדִינָה פֶתַח הָרֹא"ש בְּתֻשׁוּבוֹת וּפְסָקוֹ מוֹר"ם בְּסִימָן קי"א דְּהָגוּ בְּנִתְקַלְקְלוּ וּכ"ש גּוֹי גְמוּר דְּלֹא צְיִיט לְדִינָא וְנִרְאֶה דֵּה"נ שְׁנֵי שְׁוֹתְפִין שְׂאִינָהוּ לְיִשְׂרָאֵל וְהַמִּיר א' מֵהֶם בֵּינוֹן דְּבְדִינֵי א"ה אֵינוֹ יְכוּל לְהוֹצִיא הָאוֹנָאָה מִיָּדוֹ חַיִּיב שְׁוֹתְפוֹ בְּכָל אֲבָל ב' שְׁוֹתְפִין יִשְׂרָאֵל שְׂפָרַח א' מֵהֶם אוֹ אֵין לוֹ מַה לְשַׁלֵּם אֵין חֲבִירוֹ חַיִּיב לְהַחֲזִיר בַּק חֲלָקוֹ פְּדַעַת הַטּוֹר וְהַר' חֲזַקְיָה בְּסִימָן קי"ב בב' שְׁהַזִּיקוּ וּבְרַח א' בֵּינוֹן דְּשִׁנְיָה' חַיִּיבִים מְדִינָא וְבַר תְּשַׁלּוּמִין הוּא אֲלָא שְׂאִין לוֹ מַה לְשַׁלֵּם לְמָה יִפְרַע זֶה בְּשִׁבְלֵוֹ וְכֹן הִסְפִּימוּ הָאֲחֻרּוֹנִים כַּמ"ש ה' הִלְכָה לְמֹשֶׁה ח"א דָּף קי"ב ע"ש: ח' דִּין ז וְלֹא לְתַבְּנֹעַ אוֹנָאָתוֹ וְכו' פֶתַח הַשֵּׁ"ף מְשַׁמֵּעַ שְׂפָכָר נָתַן הַמַּעוֹת וְכֹן פֶתַח הַנ"א דָּאִם לֹא נָתַן הַמַּעוֹת מִגּוֹ שְׂיִכּוּל לֹמֵר נָתַתִּי יְכוּל לֹמֵר לֹא נִתְרַצִּיתִי ע"ש ולפ"ז אִם הִתְנָה עִמּוֹ אֵל תִּפְרַעְנֵי אֲלָא בְּעֵדִים אֵינוֹ נֶאֱמָן דֹּאע"ג דָּאִם טַעַן פְּרַעַתִּיהָ בְּפָנֵי פ' וּפ' וְהִלְכוּ לְהֶם לַמ"ה אוֹ מִתּוֹ נֶאֱמָן בְּשִׁבּוּעַת הַיָּסֵת מ"מ אֵינוֹ נֶאֱמָן בְּטַעַנָּה אַחֲרַת בְּמִגּוֹ דְּפְרַעַתִּיהָ בְּפָנֵי פ' וּפ' כַּמ"ש בְּסִי' ע' ע"ש הַטַּעַם וְאִם פֶּן אֶפִּיל' לֹא נָתַן הַמַּעוֹת אֵינוֹ נֶאֱמָן לוֹ' לֹא נִתְרַצִּיתִי בְּמִגּוֹ דְּנִתְתִּי בְּפָנֵי פ' וּפ' וְהִלְכוּ לַמ"ה וְנִרְאֶה דֹּאע"ג דְּלֹא אֶמְרִינָן מִגּוֹ מְמָמוֹן לְמָמוֹן הֶכָּא אֶמְרִי' וְז"ל הַר"ש פְּעָמִים אֶמְרִינָן מִגּוֹ מְמָמוֹן לְמָמוֹן פִּי הָא דְּאֶמְרִינָן מְפָנֵי מַה אֶמְרָה תוֹרָה מוֹדָה מְקַצָּת הַטַּעַנָּה יִשְׁבַּע פִּי לִיהִמְנִיָּה בְּמִגּוֹ דְּכוּפֵר הַכֹּל דְּהָגוּ מְמָמוֹן לְמָמוֹן וְהַטַּעַם מְפָנֵי שְׂאִינוֹ תוֹבַע מָמוֹן רַק לְהַצִּיל אוֹתוֹ מִלְּפָרוֹעַ כֹּל תְּבִיעַת חֲבִירוֹ וְהִבִּיאוּ הַשֵּׁ"ף בְּדִינֵי מִגּוֹ אוֹת י"ג ע"ש וְה"נ אִם לֹא נָתַן מַעוֹת נֶאֱמָן לְעַכְבַּ מְקַצָּת אוֹנָאָתוֹ בְּמִגּוֹ דְּנִתְתִּי כֹל הַמַּעוֹת מִיָּהוּ נִרְאֶה דְּאֶפִּילוֹ לִיכָּא מִיָּגוֹ פְּגוֹן שְׁהַתְּנָה עִמּוֹ אֵל תִּפְרַעְנֵי אֲלָא בְּפָנֵי פ' וּפ' אוֹ שְׂקַבַּע זְמַן לְמַעוֹת בְּעֵדִים דְּחֻזְקָה לֹא פְרַע בְּתוֹךְ זְמַנוֹ אֶפִּיל' כֹּל שְׁלֹא נָתַן הַמַּעוֹת נֶאֱמָן כַּמ"ש הַתּוֹסֵ' בְּכַתּוּבוֹת דַּנ"ח ע"א בד"ה הִנְהוּ וְכו' וְז"ל וְהַר' אֵלֵיָּהוּ הִנְהוּ מְקַיִּים פ"ה דְּהִיכָּא דְקִיבֵל הַמוֹכֵר מַעוֹת אֶמְרִינָן מְדָלָא בְּדַק הַלּוֹקֵחַ קוֹדֵם נִתְיַבַּת הַמַּעוֹת הַנ' מוֹמִין דָּאִית לְהוּ קָלָא אִם פֶּן סָבַר וְקִיבֵל וְהָא דְּאוֹמֵר לוֹ הָרִי שְׁלֵף לְפָנֶיךָ מִיָּרִי קוֹדֵם שְׁנַתַּן הַלּוֹקֵחַ מַעוֹת וּקְצָת מְשַׁמֵּעַ פֶּן בִּפ' הַמוֹכֵר פִּירוֹת וְכוּלֵי ע"ש בְּמִהַרְשֵׁ"א וּבֵא"ז שָׁם תִּי בְּשֵׁם תּוֹסְפֵי הָרֹא"ש דַּע"כ מִיָּרִי דְּאֶפִּילוֹ הַמַּעוֹת בְּיַד הַלּוֹקֵחַ וְכו' וּבֵא"ז לְבַתְּרָא שָׁם כ' אֲבָל מ"ש רַבִּי שְׁמִשׁוֹן דְּמְשַׁמֵּעַ לִיָּה בְּכָל עֲגִין אֶפִּילוֹ מַעוֹת בְּיַד הַלּוֹקֵחַ לֹא נִרְאֶה דַּמְנ"ל לְתַלְמוּד לְהַק' לְשִׁמוּאֵל דְּהָא הַמוֹכֵר שׁוֹר מִיָּרִי דְּהַמַּעוֹת בְּיַד הַמוֹכֵר וְה"נ נִימָא דְּמִיָּרִי הִכִּי בְּשֵׁם רַבִּי מֵאִיר ע"ש וְלְדַבְּרֵי ר' אֵלֵיָּהוּ נִיחָא דַּע"כ סִיפָא דְּקַתְנֵי אוֹמֵר לוֹ שְׁלֵף לְפָנֶיךָ מִיָּרִי שְׁהַמַּעוֹת בְּיַד הַלּוֹקֵחַ דָּאִם נָתַן הַמַּעוֹת וְדֹאִי סָבַר וְקַבֵּל דּוֹמְיָא דְּהִכִּי רִישָׁא אֶפִּיל' לֹא נָתַן הַמַּעוֹת (א"ה עכ"מ): ט' דִּין ד' הַמְחַלִּיף פְּלִים בְּכִלִּים וְכו' פֶתַח הַרְדָּב"ז דַּה"ד בְּבַעֲלֵי בְּתִים הַמְחַלִּיפֵי לְצוֹרֵךְ תְּשַׁמִּישֵׁי הַבֵּית אֲבָל לְסַחּוֹרָה יֵשׁ בְּהֶם אוֹנָאָה אֲבָל מֵהַרשָׁד"ם וְשָׂאֵר אֲחֻרּוֹנִים ס"ל דְּאֶפִּיל' לְסַחּוֹרָה אֵין בְּהֶם אוֹנָאָה וְעֵינִן בַּס' חַיִּים שְׂאֵל ח"א סִימָן ע"ד אוֹת ל"ד וּמְהָר"י ו' מִיָּגַשׁ בְּתֻשׁוּבוֹת הוּבָא בַּש"מ לְמַצִּיעָא כ' וְז"ל מִי שְׁהַחֲלִיף עִם חֲבִירוֹ סַחּוֹרָה בְּסַחּוֹרָה מִבְּלִתִּי שְׂשִׁשׁוּמוֹ אוֹתָם בְּדָמִים אֵין וְכו' ע"ש מְשַׁמֵּעַ דָּאִם שָׁמוֹ אוֹתָם יֵשׁ בְּהֶם אוֹנָאָה וְנַר' דַּס"ל פְּדַעַת הַרְמַב"ן (א"ה עכ"מ): יו"ד דִּין כ"ט וְהַשְׁטָרוֹת וְכוּלֵי פֶתַח הָרַב פְּנִסַּת הַגְּדוּלָּה אוֹת ס"ב הָא דְּשְׁטָרוֹת אֵין לְהֶם אוֹנָאָה דְּוָקֵא שְׁטָרוֹת שְׂאִין גּוֹפֵן מְכוּר וְקַנּוּי וְאֵין עוֹמְדִים אֲלָא לְרִאֲיָה בְּעִלְמָא אֲבָל אִם מְכָרָם לְבִשָׁם לְצוּר בְּהֶם אַבְקַת סִימְנֵי

יש להם אונאה מרן בב"י סימן ס"ו ע"ש וברייטא היא בפרק הזהב והביאה מרן בב"י
שם לפרש מ"ש הטור המוכר שט"ח לגבותו וכולי לאפוקי מכרו לבשם דיש לו אונאה
וכן פתב הרמ"ה בפ' המוכר את הספינה סימן כ"ז דהכי קי"ל ע"ש וז"ל רב האי בס'
המקח שער ל"ה ויצא נמי מן הפלל מי שמוכר שטר חובותיו שיש לו על אחרים וכו'
אבל היכא שקונה את השטרות לצורך גוף השטרות ממש כגון שצריך להם מפני שהוא
בשם או הדומה לו הרי יש עליו דין האונאה פדגרסי' וכו' מפאן אמרו המוכר שטרותיו
לבשם יש להם אונאה מאי קמ"ל לאפוקי מדרב פהנא דאמר אין אונאה לפרוטות עיין
שם וכן פתב בס' משפטי שבועות שער ה' עיין שם מיהו נראה דס"ל דהלכה פלוגי דיש
אונאה לפרוטות וכן פסק בה"ג דצ"ד ע"ב עיין שם וכן הטור אגיל לטעמיה שכ' בסימן
זה בשם הרמ"ה דאפי' פרוטה נמי חייב להחזיר והכי מסתבר לא"א הרא"ש ע"ש אבל
לפי מה שפסק הרי"ף דאין אונאה לפרוטות ה"נ המוכר שטרות לבשם אין לו אונאה
דאינו אלא פרוטות כמבואר בגמ' וכ"כ ר' ירוחם נתיב ט' ח"ג עיין שם ומה"ט פתב
הרמב"ם סתם דאין אונאה לשטרות ואפילו מוכר לבשם משמע למאי דקי"ל דאין אונאה
לפרוטות וכן פתב רבי' האי בתשו' הגאונים ח"ב שער א' סימן כ"ג מי שקנה ספרים
מחבירו וטען שיש בהם אונאה צריך לראות מה ששנה הקלף והפתיכ' ואם יש בהם
אונאה בשמות הרי הקונה חייב להחזיר לו אונאה ואם האונאה מפני החכמות שבהם אין
הקונה חייב להחזיר פלום ואין שם דין אונאה פלל לפי שהם פדין השטרות שאין בהם
אונאה שאין דרף בני האדם לקנותם מפני עצמם אלא משום ראיה שבהם והרי הם פדין
מה שאין גופו מכור ואין גופו קנוי עכ"ל ועיין בתשובות הרשב"ש סס"י תק"ג: י"א
והקדשות וכו' והוא הדין מעות צדקה מהר"א ו' טונה סימן ל"ד עיין שם אבל הטור
השמיט הקדשות וכתבו האחרונים דסביר"ל דהיינו דוקא הקדש ב"ה אבל הקדש עניים
דינו פהדיוט עיין שם ולענין שבועה דקתני אין נשבעים עליהם היינו דוק' הקד' לגבוה
אבל הקדש עניים או לב"ה או לס"ת דינו פהדיוט כמו שכתב הטור ומרן בס"י צ"ה עיין
שם וכ"כ הרשב"ף ח"ב סימן קע"א עיין שם והכא נמי לענין אונאה וכ"כ בש"מ במשנה
זו"ל וההקדשות דקתני במתני' היינו דגבוה דאלו הקדש לעניים הרי הוא פשאר ממון
של בני אדם לאונאה ולכל דברי משנת' הריטב"א עיין שם ותוס' דף נ"ז בד"ה האומר
וכו' הוכיחו דמדרבנן צריך להוסיף דמי' להקדש אפילו בשיעור אונאה עיין שם ועיין
בב"י סימן ש"א שכת' משום דהקדש גמור לא שכיח השמיטו רבינו עיין שם: וראיתי
להרדב"ז ח"ב סי' תע"ה בראובן שהפקידו אצלו ספר תורה ופשע בו שכתב דזה מחלוקת
בין הראשונים בהא דתנן אלו דברים שאין להם אונאה העבדי' והשטרות וההקדשות
וכולי' ש"ח אינו נשבע שדעת רש"י דמשבועה הוא דפטור אבל אם פשע בנדאי חייב
לשלם וכן פסק הרמב"ם משום דפושע ומזיק הוא אבל דעת רוב הפוסקים דפטור אף
מפשיעה ודין ההקדשות שנה לקרקעו' ואם פן אף על גב דהרמב"ם מחייב ואתריה דמר
הוא מפל מקום פיון שהוא תפוס אין מוציאין ממנו נגד פל הגירבנותא עיין שם וזה סותר
מ"ש בתשו' חלק ראשון סי' קי"ז דעל פרתף לא קאמר מהריק"ו דמצי למי' קי"ל כפ'
להחזיק הממון בידו אלא היכא דלא קבלו עליהם לדון כפ' פוסק אבל היכא דנהגו לפסוק
פהרמב"ם פי אתרין לא וכ"כ בחלק שני סימן תקמ"ז עיין שם וכת' הרב כנה"ג בס'י
כ"ה הגב"י אות ל' דהסברא נוטה דאפילו כשהוא יחיד בסבירתו לא מצי למימר קי"ל

כַּנְגָדוֹ בִּיּוֹן דְּמִטְעָם קִבְלָה נִגְעוּ בָּהּ עֵינַי שֶׁמֶּ וְכָל שָׁפָן בְּנִדּוֹן דִּדְוֹן דְּגַם רִשׁ"י וְהֵרַמ"ה
סִבִּי"ל פְּהַרְמַב"ם דְּחִיב בְּפִשְׁעָה דְּנִדְוֵי בְּאַתְרֵיהּ דְּמַר מוֹצִיאִין מִיַּד הַמְּוֹחֶזֶק וְעוֹד שְׁהָרִי
כ' הַרְמַב"ם בְּפִר' שְׁנֵי מְהֻלְכוֹת שְׁאֵלָה וְנ"ל שְׁאֵל מִן הַשְּׁוֹתְפִין וְנִשְׁאֵל לוֹ א' מִהֶם וְכו' הָרִי
זֶה סֶפֶק אִם הִיא שְׁאֵלָה בְּבַעֲלִים אִם אִינ' וְכו' פִּשְׁעָה בָּהּ הָרִי זֶה מְשַׁלֵּם וְכו' הַמ"מ אַע"פ
שְׁפִשְׁעָה בְּבַעֲלִים פְּטוֹר וּבְדִין זֶה הַדְּבָר סֶפֶק אִם הוּא בְּבַעֲלִי אִם לֹא דַעְתּוֹ שְׁהַפּוֹשֵׁעַ
הוּא כְּמִזִּיק וְכִינּוֹן שֶׁהוּא כְּמִזִּיק וְאִין שֶׁם רְאִינָה לְפִנְטָרוֹ חִיב לְשַׁלֵּם עֵינַי שֶׁם אֶלְמָא גְבִי
פּוֹש' שֶׁהוּא כְּמִזִּיק מוֹצִיאִין מִמְּנֻוּ מְסַפֵּק וְאִם כֵּן ה"נ דְּמְסַפֵּקָא לִיה אִם חִיב בְּפִשְׁעָה אִם
לֹא מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ מְסַפֵּק וְאִפ' לְחַלֵּק בֵּין סֶפֶקָא לְמִתְקוֹ לְסֶפֶקָא דְּפִלּוּגְתָא דְּרַבְּנֹתָא וְכֵהָא
גִּוְנָא חִילְקָא הָרַב פֶּרַח מִטָּה אֶהְרֹן ח"א סִימָן כ"ו וְחַלֵּק שְׁנֵי סִימָן י"ב עֵינַי שֶׁם בְּאֹרְחָה
אַבְל רְאִיתִי לֵה' בְּתִשְׁבֻּב' אַחֲרַת סִימָן תַּקַּפ"ח שְׁפַתְבָּ גְבִי הַנִּית לֵהֶם אֲבִיהֶם פֶּרַח שְׁאֵלָה
דְּאִם פִּשְׁעוּ בָּהּ חִיבִים דִּישׁ לְסַמְוֵה אֶהְרַמְב"ם וְתוֹס' אֶפְקִילוֹ לְהוֹצִיא מִמּוֹן עֵינַי שֶׁם מִיְהוּ
מָרְן הַב"י בְּסִימָן צ"ה וְסִימָן ש"א פֶּסֶק דְּלֹא פְּהַרְמַב"ם מִשּׁוּם שְׁהָרִי"ף וְהָרֵא"ש מְסַפִּימִים
לְדַעַת א' כְּמוֹ שְׁפַתְבָּ בְּהַקְדָּמָתוֹ דְּשַׁלְשָׁה עֲמוּדֵי הַהוֹרָאָה הָרִי"ף וְהָרַמְב"ם וְהָרֵא"ש בְּמִקּוֹם
שְׁשֻׁנִים מִהֶם מְסַפִּימִים לְדַעַת אַחַת הַלְכָה כְּמוֹתָם וְכָל שָׁפָן בְּנ"ד שְׁנִלוּ אֲלֵיהֶם הַר"י הַלְוִי
וְהָרַב"ד וְהָרַמְב"ן וְהָרִשְׁב"א וְהָר"ן עֵינַי שֶׁם וְעוֹד תְּמַהֲנִי עַל הַרְדָּב"ז שְׁהָרִי כְּתַב הַטּוֹר
בְּסוּף סִי צ"ה בְּשֵׁם הַר' יִשְׁעִיָּה דְּמָה שְׁמַקְדִּישִׁים בְּזֶה הַזְּמַן לְבַה"כ מְעוֹת אוֹ סֶפֶר תּוֹרָה
וְכו' דִּינוֹ כְּשֶׁאֵר נִכְסֵי הַדְּיוֹט לְעַנְיָן שְׁבֻעָה עֵינַי שֶׁם וְהוּא הַדִּין לְעַנְיָן פִּשְׁעָה דְּחִיב וְדוֹקָא
הַנְּפִקְדוֹ אֶתוֹ מְעוֹת שֶׁל עֲנִיִּים הֵנִי כְּשֶׁאֵר הַהַקְדָּשׁ וּפְטוֹר מִטְעָם דְּלִשְׁמֹר וְלֹא לְחַלֵּק לְעַנְיִים
כְּמִבְּנֵי בְּטוֹר סִי ש"א עֵינַי שֶׁם בְּבֵית יוֹסֵף וְכֵן הוֹכִיחַ הַרְשֵׁב"ץ חַלֵּק שְׁנֵי סִימָן קַנ"א
עֵינַי שֶׁם וְעֵינַי מָה שְׁפַתְבָּ מֵהֵרָאד"ב ב' בַּס' לְחֵם רַב סִי תַפ"ז וְהָרַב כְּנֹסֶת הַגְּדוּלָּה בְּסִי ש"א
אוֹת ד': י"ב הַג"ה אַבְל יוֹתֵר מִפְּלִגָּא וְכוּלֵי הַסַּמ"ע תְּמָה דְּהָרֵא"ש וְהַטּוֹר כְּתִבּוּ בְּשֵׁם ר"ת
דְּדוֹקָא עַד פְּלִגָּא אִין בּוֹ אוֹנָאָה אַבְל פְּלִגָּא גּוֹפִיָּה יֵשׁ בּוֹ אוֹנָאָה וְלִשׁוֹן הַתּוֹסְפוֹת בְּקַמָּא
וּבְפֶרֶק הַזֶּה לֹא דוֹקָא הוּא וְכו"כ הַב"ח עֵינַי שֶׁם וְכֵן כְּתַב מֵהֵרָשֵׁד"ם סִי שַׁע"ו וּמֵהָרִיב"ל
ח"א סִי ק"ז וּמֵהֵרָש"ך סִי צ"ז וּמֵהָר"ם מְלוֹבְלִין סִי ה' וּמֵהֵרָאנ"ח סִי ס"ט עֵינַי שֶׁם וְכֵן
הַתּוֹסְפוֹת בְּכַתִּיבוֹת ד' צ"ח בַּד"ה אֶלְמָנָה וְכו' סְבִירָא לֵהוּ הִכִּי עֵינַי שֶׁם וְזֶה ל' הַסַּמ"ג
לְאוֹנִין ק"ע אֶמְנָם גְּרִסִּין בִּירוּשְׁלַמִּי וְכוּלֵי אִם כֵּן סוֹבֵר ר' יוֹחָנָן שְׁנֵי מְאִתִּים בְּמָנָה שֵׁישׁ
לֵהֶם בִּיטוּל מְקַח וְכֵן אַר"נ וְכו' וּמ"ש בְּפֶרֶק הַמְּקַבֵּל מֵאָה בְּמֵאֵתָן לֹא דוֹק' אֶלָּא מְעַט
פְּחוֹת כְּפִיר' ר"ח וְר"ת עֵינַי שֶׁם הָרִי בְּהִדְיָא דְּשְׁנֵי מְאִתִּים בְּמָנָה הֵנִי בִּיטוּל מְקַח וְכֵן כ'
בְּשִׁיטָה מְקוֹ לְקַמָּא דִּי"ד וְנ"ל קַרְקַע שְׁאִין לוֹ אוֹנָאָה אַחֲרוֹנִי הַרְבֵּנִים פִּי אִין לוֹ אוֹנָאָה
שְׁתוֹת אַבְל אוֹנָאָת מְחֻצָּה יֵשׁ לֵהֶם וְהוּא שְׁאֶמְרוּ בִירוּשְׁלַמִּי יֵשׁ לֵהֶם אוֹנָאָה בְּדָבָר מְנִפְלָג
וּפִירֵשׁ בּוֹ מְלִשׁוֹן פִּלְג וְאִין נַר' כֵּן שְׁהָרִי סְתָם אֶמְרוּ אִין לֵהֶם אוֹנָאָה וְלְדַבְּרֵיהֶם לֹא נִשְׁמַט
בְּעַל הַתְּלִמוֹד מְלִהֲזַפִּירוֹ הַר' הַמְּאִירִי עַכ"ל אַבְל הַר"א מְמִיץ בְּסֶפֶר יְרִיאִים סִי רַנ"ט כ'
וְנ"ל פִּירוֹ בִּיטוּל מְקַח יוֹתֵר מִפְּלִגָּא כְּגוֹן שְׁנֵי שְׁלֹשׁ בְּשֻׁבַע אוֹ שְׁבַע בְּשֻׁלֵשׁ אַבְל פְּחוֹת
לֹא מְבַטֵּל הַמְּקַח וְרְאִינָה שְׁהָרִי מְפָרֵשׁ הִכִּי בְּפֶרֶק הַמְּקַבֵּל דְּאָמַר ר"נ גּוֹפִיָּה זְבוֹן בְּמֵאֵתָן
וְשְׁוִיא מֵאָה אִין אוֹנָאָה לְקַרְקַעוֹת וְהַתִּי"ט בְּפִי"א דְּכַתְּוִבוֹת מְשֻׁנָּה ה' שְׁנֵי מְנָה בְּמֵאִתִּים
וְכו' וְכו' בַּכ"מ וְנ"ל וְאֶפְשָׁר שְׁנֵי פְּדַעַת הַסּוֹבְרִים דְּהָא דְּבַקְרַקְעוֹת אִין לֵהֶם אוֹנָאָה דְּהֵינּוּ
עַד מְחֻצָּה דוֹקָא עַכ"ל וְכוּלֵי וּמוֹכַח נְמִי שְׁסַבְּרַת הַרְמַב"ן דְּלִמָּאִי דְּאֶמְרִינּוּ דִּישׁ אוֹנָאָה
לְקַרְקַעוֹת שְׁזָהוּ דוֹקָא בְּיוֹתֵר מִפְּלִגָּא וּבְאֶמֶת דְּפִשְׁטָא דְּמַתְנִי הִכִּי מְשַׁמַּע מְדַנְקַט מְנָה

במאמיתם וכולי אלא דק"ל דאי הכי רישא דמתניתין דלעיל מקרה שנה מנה במאמיתם וכו'
דנתקבלה פתובתה שמפרש בירושלמי בהוקר והיזל והיגנו משום דקשיא שיחזן המקח
ומאי קשה ליה פלל הא ליכא חזרה בפלג אלא ודאי דסבר ליה להירושלמי דבפלג איכא
אונאה לקרקעו וכן הוא בטור ח"מ סי' רכ"ז דבמחצה הוי אונאה לקרקעו ומיהו
התוספות בפרק שני דקידושין דף מ"ב עמוד שני נסתפק בזה אי אמרינו במחצה הוי
אונאה או דוק ביות' ממחצה ומאי דמספקא ליה בקידושין פשיטא להו בפ"ק דב"ק דף
י"ד ע"ב שפתבו דיתר מפלגא יש להם אונאה ויש פסברת הרמב"ן ולכך נראה בעיני
דאף הירושלמי סבר ליה דוקא ביתר מפלגא וכפשטא מהד דמתני' דמסתמא בדוקא
דמתני' והא דמקשה אמתני' דלעיל ויחזור המקח היגנו משום דסבי"ל דלאו בדוקא
נקטינו מתנה במאמיתם וכו' אלא הוא הדין נמי בפחות ויתר וכו' עיין שם באורח עיין
בהר"ן בכתובות שפתב בשם הרמב"ן דמנה במאמיתם נמי דוקא ונהיאו מרן הב"י בא"ה
סי' ק"ד עיין שם ואם פן ניחא לדעת הרא"ם דר"י אינו חולק על ר"ן אבל אמ' לי בני
ה"ו שנעלם מהתי"ט דברי הרמב"ן במלקחיות בפ' הזהב שהכריח מהירושלמי דחצי יש
בו אונאה ובעל המאו' שכ' דוקא ביותר איכא אונאה לא ראה הירושלמי במקומו עיין
שם באורח ואם פן קשה על הרמב"ן דלכאורה סות' דברי עצמו וכן הטור בא"ה שם כת'
בשם הרא"ש דאם טעו אף בכפל המקח קיים וכ' הבית יוסף שהוא בדברי הרמב"ן עיין
שם ואלו הקא סבי' ליה דחצי יש בו אונא' וצריך לחלק בין מכירת בית דין למכירת ב"ה
וכן פתב בשיטה מקובצת למציעא וז"ל ומיהו ע"ד פלגא דגבי שום הדיינים בפרק אלמנה
ניזונת וכו' היגנו פלגא ופלגא בכל דדקתני בבביתא וכו' ודבר תימא הוא וכו' עיין שם
ושוב ראיתי לבעל העיטור בדיני מכירה דף ק' שכ' וזה לשונו ש"מ אפילו ביטול מקח
אין להם ומסתמא ביטול מקח נמי אין להם בכדי דמיהם אבל יותר מכדי דמיהם פזבין
שנה מאה במאמיתם וחד יש להם וכו' והא דגרסינו בירושלמי דכתובות מקרה שנה מנה
במאמיתם וכולי ופר"ק פשהו הוקר המקח אליבא דמ"ד ביטול המקח יש להם ורפנן
פליגי עליה ואמרינו הקא מסייע לר"ל וכו' ואמר ר' אם הנה דבר מופלג יש לו אונאה
פלומר יותר מכדי דמיה' והילכך עד פדי דמיהם אין להם אונאה בין למוכר בין ללוקח
והרי הוא פפחות משתות למטלטלין ויותר מכן הו' ביטול מקח ולוקח חוזר בכדי שיראה
לתגר או לקרובו ומוכר לעולם חוזר והכי פסק ר"ח עיין שם מבואר דס"ל דביותר מכדי
דמיהם הוא דיש אונאה ודבר מופלג דאמרי' בירושלמי נמי היגנו יותר מכדי דמיהם והא
דמוקי מתני' בהוקר המקח אליבא דמאן דאמר בטול מקח יש להם סבירא ליה דביותר
משותות נמי המקח בטל וא"כ אפשר שפן דעת הר"א מפיץ ובעל המאור ודלא פהרמב"ן
שכ' דלא ראה הירושלמי ויפה פתב רמ"א דביותר דוקא יש להם אונאה פדברי הרא"ם
והר"ן ה ובעל העיטור וכ"נ מדבריהתוס' דקמא ודפרק הזהב וכן פתב הרדב"ז ח"ב סימן
ש"ב עיין שם ועיין במהרש"ל שפתב דהא דקיימ"ל דמוכ' חוזר לעולם היגנו דוקא
במטלטלין ולא בקרקעו וכן הספי' ה' עצמו' יוסף בפרק הא"מ וכן הספי' מהראד"ב סי'
נ"א ע"ש ונמשכו אחריו האחרוני' הביא' הכנה"ג אות ט"ו ע"ש וכ"כ מהרח"ש חלק א'
סי' כ"ג ומהר"ם ה' יעיש בס' פני משה חלק א' סימן ל' עיין שם ונעלם מכולם דברי בעל
העיטור שכ' בהדיא דמוכר חוזר לעולם כמ"ש וכן מצאתי בתשו' הגאונים שער ב' סי'
י"ב עיין שם ועיין בתשו' הרב פנסת הגדולה סימן קנ"ג ונראה דסביר' ליה לבעל העיטור

דְּהָא דר' אַמֵּי דְאָמַר אֲוֹנָאָה אֵין לְהֶם בְּטוּל מִק' יֵשׁ לְהֶם סְבִירָא לִיה דְּיוֹתֵר מִשְׁתּוֹת בְּטוּל מִקְח וְכֹן כְּתֹב רָאָב"ן דְּף קל"ה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שְׁתּוֹת קִנְיָה וּמְחִזִּיר אֲוֹנָא' אִם חֵלְקוּ מִטְּלָטְלִין אֲבָל קִרְקַע אֵין אֲוֹנָאָה לְקִרְקַעוֹת אֲבָל בְּטוּל מִקְח דְּיוֹתֵר עַל שְׁתּוֹת יֵשׁ לְהֶם וְכֹן עֵינֵין שְׁם וְכֹן גִּירְס' רש"י בְּפֶרֶק הָא"מ עֵינֵין שְׁם הַתּוֹסְפוֹת מִיהוּ רָאָב"ן דצ"ו עֲמוּד ב' כְּתֹב וְנ"ל וּמְצִינּוּ ר"נ חֵלֵק וְאָמַר אֵין לְהֶם בְּטוּל מִקְח דְּגִרְסִינּוּ בְּפֶרֶק הַמְּקַבֵּל זְכוּ בְּמֵאֲתוֹן וְשׁוּיָא מְאָה וְכֹן הֵכִי אָמְרִינּוּ נְהַרְדְּעֵי מִשְׁמִיָּה דר"נ אֵין אֲוֹנָאָה לְקִרְקַעוֹת וְהָא בְּטוּל מִקְח אֵיפָא דְהָא עַל חֵד תְּרִין הוּא דְקָאָמַר אֵין אֲוֹנָאָה וּבְקִידוּשֵׁין בִּפ' הָא"מ אָמְרִינּוּ וְהָא דְאָמַר ר"נ יוֹתֵר מִשְׁתּוֹת בְּטוּל מִקְח לֹא אָמְרִינּוּ אֲלָא בְּמִטְּלָטְלִין אֲבָל בְּקִרְקַעוֹת אֵין אֲוֹנָאָה כֹּל עֵינֵיקָר וְיֵשׁ מִן הַגְּאוּנִים שְׁפִסְקוּ כר"י וְדַחוּ דִלְר"נ אֲצֵל לֹקֶחַ וְכֵר מְצַר דְּהֵתֵם אָמַר ר"נ וְלֹא בְּדִינָא אַחֲרִיתִי וְלֹא מִסְתַּבֵּר דְּהָא בְּקִידוּשֵׁין נְמִי אָמְרִי' לְגַבֵּי אַחִים שְׁחֵלְקוּ וְכֹן וּמִסְתַּבֵּר דְכֵר"נ עֲבָדִינּוּ חֵדָא דְהוּ' בְּתַרְא' וְעוּד וְכֹן עֵינֵין שְׁם בְּאוּרְזָה הֵרִי דְרָאָב"ן הָא גִּירְס' בְּפֶרֶק הָא"מ הָא יוֹתֵר מִשְׁתּוֹת בְּטוּל הַמְּקַח דְּנֹקָא בְּמִטְּלָטְלִין אֲבָל בְּקִרְקַעוֹת אֵין אֲוֹנָאָה וְנַר' דְּרִש"י בִּפ' הָא"מ דְּגִרְנִי בְּדַבְרֵי רַבָּא שְׁתּוֹת קִנְיָה וּמְחִזִּיר אֲוֹנָאָה לֹא אָמְרִינּוּ אֲלָא בְּמִטְּלָטְלִין אֲבָל בְּקִרְקַעוֹת אֵין אֲוֹנָאָה דְמִשְׁמַע דְּבִיּוֹת' מִשְׁתּוֹת' בְּטוּל הַמְּקַח סְבִירָא לִיה דְּר' אַמֵּי דְאָמַר ר"נ גּוּפִיָּה מִשְׁמוּ בְּפֶרֶק הַזֶּהֱב הֵכִי וּבְפֶרֶק הַמְּקַבֵּל דְאָמַר ר"נ אֵין אֲוֹנָאָה לְקִרְקַעוֹת כֹּלֵל הֵינּוּ דְנֹקָא בְּלֹקֶחַ וְכֵי כִּדְעַת קֶצֶת גְּאוּנִי' שְׁכֵתֵב רָאָב"ן אֲבָל רַב הָאֵי בְּסִפְר' הַמְּקַח שְׁעַר ל"ה כ' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְתַדַּע שְׁאֵלוּ הַמְּמַכְרִים הַמּוֹצְאִים מִכֹּלֵל אֲוֹנָאָה אִפִּי' אִם נִמְכְּרוּ פִי שְׁנִים בְּשִׁיּוּיָהֶם אֵין בְּהֶם תּוֹרַת אֲוֹנָאָה וְלֹא יַחֲזִיר וְלֹא כְּלוּם כְּדִגְרְסִינּוּ לְעַנְיָן מְצַרְנוֹת וְכוּלֵי אֵין אֲוֹנָאָה לְקִרְקַעוֹת רוּצָה לֹמַר לֹא שְׁנָא שְׁיֵשׁ בּוֹ אֲוֹנָאָה וְלֹא שְׁנָא מַה שְׁיֵשׁ בּוֹ בְּטוּל מִקְח דְאֵין אֲוֹנָאָה לְקִרְקַעוֹת כֹּלֵל מֵאֲחַר עַל מִי שְׁלֵקַח פִּי שְׁנִים בְּדַמְיוֹ וְאִם יֵשׁ לְהֶק' מְדַבְרֵי ר' יוֹן עַל ר' דְּהָא אָמַר ר"נ לְעַנְיָן בְּטוּל מִקְח אָמַר חֲסָא פְּשִׁיט רַב אַמֵּי אֲוֹנָאָה אֵין לְהֶם בְּטוּל מִקְח יֵשׁ לְהֶם יֵשׁ לְנוּ לְתַרְזָן וְלֹמַר דְר"נ לְדַבְרֵי חֲסָא וְלְדַבְרֵי ר' אַמֵּי קָא מְפָרֵשׁ וְלִיה לֹא סְבִירָא לִיה וְאֵין לְסַמְנָה עַל הָא דְחֲסָא אֲלָא הֵדָא שְׁנָאָמַר מִשְׁמִיָּה דר"נ עֲצָמוּ וְכוּלֵי עכ"ל: י"ג כְּתֹב רש"י לְכַפֵּי לְסַמְנָה וְנ"ל ה"ה מְכַר בְּזוּל פְּחוֹת מְחֻצִי אֵין לוֹ אֲוֹנָאָה לר"ת דְּדַרְזָה לְמַפְנֵר בְּזוּל ע"ש וְכֹן מְבִנְיָר בְּדַבְרֵי בַעַל הָעֵטוֹר וְהַרְמַב"ן עֵינֵין שְׁם.

י"ד כְּתֹב רַבִּי יְרוּחֵם נְתִיב ט' וְנ"ל עֲבָדִי וְשְׁטָרוֹת וְקִרְקַעוֹת וְהַקְדָּשׁוֹת וְכֹן אֵין לְהֶם אֲוֹנָאָה וְכֹן אֲבָל אִם הַפְּלִיג בְּאוּנָאָה בְּיֵתֵר מִשְׁתּוֹת אוֹ אִם יִהְיֶה מְאֲתִים בְּמֵאָה מְכָרוּ קִינִים וְאֵין בְּהֶם אֲוֹנָאָה וְה' עֲצָמוֹת יוֹסֵף מְחַק תִּיבַת אֲבָל וְאִם כֹּן נִרְאָה דס"ל דְּבִטּוּל מִקְח לֹא הָוִי אֲלָא בְּיוֹתֵר מְמֵאֲתִי' בְּמִנְהָ עֵינֵין שְׁם וְנַר' לְהַגִּיָּה אֲבָל אִם הַפְּלִיג וְכֹן מְקַחוּ בְּטוּל וּפְסִק כַּמ"ד אֲוֹנָאָה אֵין לְהֶם בְּטוּל מִקְח יֵשׁ לְהֶם: ט"ו דִּין ל' אֲבָל הַשְּׁלִיחַ וְכֹן עֵינֵין בְּתִשּׁוֹ הֵרִי"ף סִי' ק"ט שְׁכַת' דְּמַה שְׁפִי' חֲפֵץ אֵלוּף דה"ד בְּמַה שְׁקִנְיָה אָדָם עֲצָמוּ אֲבָל מַה שְׁקִנְיָה אָדָם ע"י שְׁלִיחַ יֵשׁ לוֹ אֲוֹנָאָה וְכֹן יָפָה אָמַר עֵינֵין שְׁם וְגַמ' עֲרוּכָה הִיא בְּכַתּוּבּוֹת דְּף צ"ט עֲמוּד שְׁנֵי עֵינֵין שְׁם וְלֹא דְנֹקָא יֵשׁ לוֹ אֲוֹנָאָה אֲלָא אֲפִילוּ בְּפְחוֹת מִשְׁתּוֹת בְּטוּל הַמְּקַח כְּדָאָמְרִינּוּ בְּפֶרֶק הָא"מ עֵינֵין שְׁם וְעֵינֵין בְּב"י סִימֵן קפ"ג וְכֹן כְּתֹב בְּהַדְיָא רַב הָאֵי בִּס' הַמְּקַח שְׁעַר ו' דְּשְׁלִיחַ שְׁטַעְזָה כֹּלֵל שְׁהוּ בְּטוּל הַמְּקַח בֵּין מִטְּלָטְלִין בֵּין בְּמִקְרַקְעֵי עֵינֵין שְׁם.

ט"ז אוֹ אֲפִטְרוּפּוֹס וְכֹן כ"כ הַרְמַב"ם בְּפִי"ג מֵהֶלְכוֹ' מְכִירָה וְנ"ל שְׁכֵן הַדִּין בְּאֲפִטְרוּפּוֹס וְכוּלֵי וְנ"ל ר' הָאֵי בְּסִפְר' הַמְּקַח שְׁעַר ו' הַדְּרָה ה"ה הַשְּׁלִיחַ שְׁהוּא שְׁלוּחַ מְאָדָם שְׁהוּא כֹן דַּעַת וְכַגּוֹן שְׁשֻׁלְחוֹ אוֹ עֲשָׂאוֹ אֲפִטְרוּ' בַּעַל הַנְּכָסִים בְּעֲצָמוּ שְׁיִמְכְּרוּ לוֹ מְנַכְסֵיו כְּדִגְרְסִינּוּ

שלווחו של אדם כמותו וכו' עיין שם ולכאורה נראה דה"ד שלית בעל הנכסים אבל שלית בית דין או אפטרופוס שמינהו ב"ד דינו כב"ד עצמם דאם טעה בפחות משותות מכרן קנים אבל המ"מ כ' דאת"ל דהוא שלית אינו פשליח בית דין סברא הוא שאין פח אפטרופוס יפה מפח השליח וזה דעת הרמב"ן בפ"ק הא"מ עיין שם וכתב הלח"מ ר"ל את"ל דה"ד בפשליח בעלמא אבל שלית ב"ד דהוי כב"ד יש לחלק בין שלית בית דין לאפטרופוס עי' שם הטעם וליתא שהרי כתבו התוספית בפ"ק אלמנה ניוזנת בד"ה וקא וכו' ו"ל אי לאו דפסק הלכה לק"מ מהא דאמר ר"נ שלית פאלמנה אפילו מיירי בפשליח דיינים דלא שינה בדידיה כל פה מה פח ב"ד יפה כמו באפטרופוס עכ"ל הרי דס"ל דאפטרופוס עדיף משליח ב"ד ולא מסתבר לומר דהמ"מ סובר איפכא ו"ל הרמב"ן בחי' בפר' הא"מ קי"ל שלית פאלמנה אפי' בפשליח דיינים ואפטרופוס שמינהו בית דין נמי לא עדיף משליח דעלמא דשוניה ב"ד פינון שטעה עכ"ל הרי בהדיא דאפטרופוס לא עדיף משליח ב"ד וכן כתב הריטב"א בתי' לשם לכ"נ דר"ל דאפי' אפטרופוס לא עדיף משליח דעלמא וכל שפון שלית ב"ד: י"ז ויש מי שאומר שדינו כשאר כל אדם וכו' וזה דעת ר' יונה הביאו הרא"ש בפ"ק אלמנה ניוזנת וכן דעת הרא"ש בתשו' הובא בס' בשמים ראש סימן כ"ז עיין שם.

י"ח דין ל"ב פה שכירות קרקע וכו' כ"כ הרמב"ם הטור כ' המרדכי ו"ל ראובן שטען שמעון השפירתי לה בית בחצי זקוק לשנה ואניחני לשנה השכירות זקוק לשנה ולא הייתי יודע דין זה פסוק מדבעי רבי זירא שכירות יש לו אונאה או אין לו אונאה וכו' מכירה ליומיה היא אלמא יש אונאה בשכירות וכתב ה' פנסת הגדולה אות ע"ב דסביר' ליה שים לקרקעו' אונא' במכירה עד פלגא פדעת ר"ח ור"ת אלא דק"ל גהי דבמכיר' יש אונאה עד פלגא אבל בשכירות אין אונאה כלל אפי' במטלטלין לזה הוכיח שיש אונאה לשכירות מטלטלין כמו במכירה והכא נמי בקרקעו' שיש אונאה במכיר' עד פלגא ה"ה בשכירות ואין ספק אצלי שזהו פנונתו דלא קטיל קני באגמא הוא עיין שם וכן ראיתי למהרח"ש ח"א סי' ס"ז שפי' פן עיין שם ואין נ"ל שהרי ראב"ן דצ"ו פתב פדברי הרמ"ך ופסק שם הלכה פרב נחמן דאין אונאה לקרקעות כלל והובא גם בתשו' מהר"ם ב"ב סי' תשפ"ד עיין שם לכן נראה דס"ל דשכירות של קרקע ודאי דהוי פמטלטלין פינון דאין גופו קנוי אלא לדירה ומ"ש ר' ברוך ושפא י"ל דהא דקתני פשם שהקרקע נקנה בכסף ובשט"ף פשכירות (א"ה עכ"מ): י"ט דין ל"ג השוכר את חבירו וכו' בפועל ליכא מאן דפליג על הר"ם שאין לו אונא' הרשב"ש סימן קצ"ט עיין שם ומדברי המ"מ משמע דיש חולקים אפי' בפועל עיין שם וכן מצאתי להרי"ף בתשו' סי' רע"ו שכת' דהנזותן פלי לאומן וא"ל אם תעשה זה הפלי פדמות כו' ד אמתן לה כו' ד נותן לו שכירותו ונדוק' שלא יחא בו אונאה הרבה עיין שם ועיין בחי' הריטב"א ר"פ האומר שהוכיח בשם רבו משו' דפועל אין לו אונא': ד' דין ל"ו הקבלן יש לו אונאה וכו' עיין בתשו' הרי"ף דסבירא ליה הכי וכת' הרמב"ם הטעם גבי פועל מפני שהוא פקונה אותו לזמן ועבדים אין בהם אונאה ומהרי"מ ט סימן י"ט הק' דעבדים הוא דהוקשו לקרקעות עיין שם מה שתי' ועיין בהש"ף ס"י צ"ה שהוכיח דכל אדם הוקש לקרקעות עש"ב: כ"א פתב הרשב"ש סי' תקס"ו דמה שמכרו הקהל אין בו אונאה דלעולם אין חוזרין לא משום דבר שלא בא לעולם ולא משום אונאה עיין שם וכן מבואר בפ"ק בפ' גני העיר עיין שם וכתב

ה' פני משה חלק ראשון סי' ל"ג דאפי' מ'כרו ז' טובי העיר שלא מדעת פל הקהל אין בו אונאה עש"ב אבל דעת הרשב"ש שם דאם הגזבר' בלבד מ'כרוהו ו'שלא במעמד הצבור יכולים הצבור לבטל מכירתם עיין שם ועיין שם סימן תקע"ג וכן מוכח מדברי הר"ן שכ': סימן ר"ל א' דין ה' הג"ה אם א"ל למקפה כ"כ הטור וכ' מ'רן משו' דאל"ה מצי א"ל מוכ' לא איבעי ל' ל'שהויי פ'דאמרי' בגמ' ארישא ע"כ ו'הכי איתא ב'הדיא אסיפא אמר רבא מתני' דקתני אם ידוע שיינו מחמיין ה"ז מקח טעות אמאי לימא ליה לא איבעי ל' ל'שהויי אלא ש"מ דאמר ליה למקפה עיין שם: ב' דין ו' וגם לא ל'שתותו וכולי ד'רנפא לאו ל'שהויי זבג' כ"כ רשפ"ם עיין שם ולכאורה נר' למאי דקי"ל פ'שמואל דאין הולכין ב'ממון אחר הרוב הכא נמי אם עדיין המעות ביד הל'קח אע"ג ד'הרוב לוקחים ל'שתיה ולא ל'שהויי אין הולכין אחר הרוב והמוציא מ'חבירו עליו הר'איה פ'דלקמן סוף סימן רל"ב עיין שם: ג' דין ט' וכן המ'בל וכו' פ'תב הטור ו'ז"ל וכו' הר' יונה א'בל הלוקח יין מ'חבירו אף על פי שאמר ד'עתי להוליכה למקים פ' והיול קודם ש'הגיע לשם המ'קח קניים וכו' א'בל ר"ח כ' שאין חי' בין מוכר ללוקח וכן פ'תב הרמ"ה וכולי וכתב הרב פ'נסת הגדולה דר"ח סבירא ליה דבין מוכר בין לוקח אינו יכול לחזור דגילוי דעת ב'מטלטלי לא מהני כמ"ש הטור ב'סימן ר"ז ע"ש וליתא ש'הרי פ'תב המ"מ ה'ביאו מ'רן הב"י ו'ז"ל ר"ח וכן הר"א פי' אפי' בלוקח גמור והטעם פי'ן ש'הזפיר להולי' למקו' פ' הרי הוא פ'מתנה שאם תזיל קודם לכן ש'יחזרה לו וכו' עיין שם הרי דר"ת סביר' ליה ד'יכול לחזור אפי' לא התנה בפ' פי'ן ש'הזפיר להולי' למקום פ' וכן פ'תב הרשפ"א הובא ב'מקו' ל'בתרא ו'ז"ל א'בל בפ' ר"ח מ'צאתי האי ד'מזבין וכו' וש'מא פ'ל שאמר וכו' פ'אלו מתנה וכולי וכענין שאמרו דאדעתא לעלות לא"י ונאנס ולא סליק והאי נמי נאנס ב'אונסא דזילא וכולי עיין שם ודלא כה' שכ' עוד דר"ח ב'התנה פ'ן בפ' מ'ירי עיין שם ועיין מ"ש ה' שער אפריים סימן ק"מ: ד' שאלה בראובן שרצה ליל' לכפר א' הוא וכל ב'ני ביתו וקנה מ'שי משמעון באשראי להוליכו ב'ידו והניח לו משכונן על המ'עו' והתנה עמו ש'מעון שאם לא ישלח לו המעות לזמן פ' ש'ימפור המשכונן ב'ידו והל' ראובן ואחר פ' חזר ראובן מאמצע הדר' באמרו שלא ה'ה יכול ליל' לאותו פ'ר מפני חמת המ'ציק והלכות מלכים ומלחמותיהם מהו הדין ושכמ"ה: תשובה פ'תב הרשב"ש סימן בסוחרים שפאה להם ספינה בנמל קנו הסוחרים פ'שתן מ'יהודים אחרי' ואחר פ'ר נאנסה הספינה ולא יכלה לטעון הפ'שתן ש'דן מר אבי ש'יחזור הפ'שתן לבעליו והסכים הרב פ'ן וכו' דאפי' לא אמר פ'ן בפ' ב'אומדנא דמוכח היא דאנן ס'די שלא קנה אלא ל'שלחו וגדולה מזו דעובד' דקי'דושין וכתובו' לא ה'ו אלא ב'קרקעות ופירש"י דאלו ב'מטלטלין אע"ג דאמר בפ' שאינו מוכר אלא ב'שביל פ'ר לא ה'דרי זביני אלא אם פ'ן התנה בפ' א'בל זה אינו חולק גם פ'ן על דין א"א הרב וכו' ב'כגון זה ש'הספינ' ב'נמל וה'י אומדנ' דמוכח וכי'ן ש'הקנייה ה'ה באשראי ואיכא לספוקי ש'מא ל'שלוח בספינה וכו' פ'ל כה"ג הו"ל קולא ל'נתבע וחומר' ל'תובע וה'נתבע הוא הקונה וכולי עיין שם ואם פ'ן הכא נמי בנ"ד דאומדנ' דמוכח ומעשיו מוכחי' שלא קנה אלא להוליכו למפור ב'מקום ש'הול' לשם וגם אמר פ'ן בפ' ותמהני שלא זכר מ"ש הטור פ'לוגתא דר"ח והרמ"ה ש'הרמ"ה סובר ד'הקונה יכול לחזור אפי' לא התנה בפ' וכן דעת הר'אב"ד ומהר"י ו' מגש כמ"ש המ"מ ע"ש וכן נראה דעת רבינו האי בס' המ'קח שער מ"ז ו'ז"ל מי ש'לוקח יין ואמר בפ' למקום פ'לוגי אני מוליכו

שְׁאֵמְכַרְנוּ לְשֵׁם וְהִתְמַיֵּץ קוֹדֵם שְׂיִגִיעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם דִּין הִיא שְׂיִחְזוּרְנוּ לְמוֹכֵר וְיִחְזוּר לוֹ דָּמִיו וְכוּ' עֵינָן שָׁם מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דס"ל דְּאֶפְּלוּ כְּבָר נָתַן לוֹ הַדְּמִים יָכוֹל לְחַזוּר וְיִחְזוּר לוֹ דָּמִיו וְדִלָּא כַּהֲרַמ"ה שֶׁכ' דְּיֻקָּא שְׁהִתְנָה שְׁלֵא יִתֵּן הַדְּמִים וְכוּ' וּמְפָל מְקוֹם דַּעַת הֲגִי רַבְּנוֹתָא ר"ח וְרַב הָאִי וְהִרְאָב"ד וּמְהַר"י ו' מִיגֵשׁ וְהֲרַמ"ה פְּשֵׁלָא נָתַן הַדְּמִי אֶפְּלוּ בְּמִטְלָט' יָכוֹל לְחַזוּר דְּאָרְף עַל גַּב דְּבְמוֹכֵר מִטְלָטְלִין אֶפְּלוּ אָמַר שְׁמוֹכֵר מְפָנִי כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזוּר צָרִיךְ לְחַלֵּק בֵּין קוֹנֵה לְמוֹכֵר כַּמ"ש הַדְּרִישָׁה עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן הֵכָא נָמִי בנ"ד אֶנְמְדָנָא דְמוֹכֵחַ וּמַעֲשִׂיו מְנַכְחִים שְׁלֵא קָנָה אֶלָּא לְהוֹלִיכּוֹ וְכָל שְׁפָן שְׁאֲמַר בְּפִי כֵּן בְּשַׁעַת הַמְּכָר וְדַאי דִּיכּוֹל לְחַזוּר דְּאֶפְּלוּ הַר' יוֹנָה אֶפְּלוּ דְמוֹדָה בנ"ד דְּאִיפָּא אֶנְמְדָנָא דְמוֹכְחָ' וְעֵינָן בְּשַׁעַר אֶפְּרַיִם סִימָן ק"מ אֶבֶל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בנ"ד שְׁנָתַן לוֹ מִשְׁכּוֹן אֶרֶץ עַל פִּי שְׁהִיָּה הַקְּנָן בְּאֶשְׂרָאִי אֶפְּשֵׁר שְׁהַמְשַׁכּוֹן בְּיָדוֹ מִיְקָרִי מִןחֶזֶק וְכִינּוּ דְאִיפָּ' לְסַפּוּקִי שְׁמָא לְהוֹלִיכּוֹ קָנָה וְכוּ' הֲגִי קוֹלָא לְנִתְבָּע וְכֵן רֵאִיתִי לְמַהַר"ש צְרוּר בַּס' חוּט הַמְּשׁוֹלֵשׁ סִימָן ר"ז שְׁהַכְרִיעַ מְסַבְּרָא דְמִי שְׁהַמְשַׁכּוֹן בְּיָדוֹ מִיְקָרִי מִןחֶזֶק וְכֵן דַּעַת מַהֲרַש"ךְ הִבִּיאָו ה' בְּסִימָן ר"ח עֵינָן שָׁם וְהֲרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה סִי' פ"ז אוֹת ס"ח הִבִּיא דְבָרֵי מַהֲרַש"ךְ עֵינָן שָׁם וְכֵן דַּעַת הַסַּמ"ע סִי' ק"ץ ס"ק מ"ד עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן לְדַעַת הַרַמ"ה דְּבַעֲיָ' שְׁלֵא נָתַן דְּמִים וְכֵן כ' הַרְשַׁב"ש דָּרַף מ"ח קִילָא לְנִתְבָּע הֵכָא שְׁהַמְשַׁכּוֹן בְּיָד הַמּוֹכֵר הֲגִי כְּנִתְנָה דְּמִים: סִימָן רל"ב א' דִּין ב' חַיִּיב לְהַחְזוּר אִם הוּא בְּכַדִּי שְׁהַדַּעַת טוֹעָה וּבְגוֹי אֶפְּשֵׁר אֶפְּלוּ בְּכַדִּי שְׁאִין הַדַּעַת טוֹעָה הַרְשַׁב"א בְּתַשׁוּ' סִימָן תַּרְע"א וּבַח"ג סוּף הַסְּפָר וְהוּבָא בַּב"י סִימָן קפ"ג עֵינָן שָׁם.

ב' כְּנִתְנָה וְכוּ' הֲגִינוּ דְּיֻקָּא אִם שְׁתַּק וְלֹא תַבַּע אֶבֶל אִם בָּא הַנּוֹתֵן וְאָמַר טְעִיתִי נֶאֱמַר בְּרִי וְשְׁמָא בְּרִי עֲדִיף כֵּן דַּעַת רַב הַפּוֹסְקִי כַּמ"ש בַּסִּי' רַמ"א בְּתַשׁוּ' עֵינָן שָׁם בְּאֶנְרָף: ג' דִּין ג' הַמּוֹכֵר לְחַבְּירוֹ קִרְקַע וְכוּ' בַּסִּי' א"ז לְמַצִּיעָא דָּרַף י"ד גְּבִי שְׁזָה שְׂיִצְאוּ עֲלֶיהָ עֶסִיקִי וְכוּ' כְּתַב הַרְאָב"ד דְּאִם שְׁהָה כְּדִי לְהִרְאוּתָה אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזוּר כְּמוֹ מוֹכֵר בְּהִמָּה לְחַבְּירוֹ וְיֵשׁ בָּהּ מוּמִין וְשְׁהָה כְּדִי לְהִרְאוּתָה דְּאֵינוֹ יָכוֹל לְחַזוּר וּבַסִּי' אֶסִּיפַת זְקִינִים לְקַמָּא כְּתַב הַרַב הַמְּאִירִי שְׁפָן פִּי גְדוּלִי הַמֶּפֶ' וְיֵשׁ חוֹלְקִים שְׁלֵא נֶאֱמַר כֵּן בְּמוּמִין וּמְקַח טְעוֹת אֶלָּא בְּאוֹנָאָה וְעוֹד נ"ל שְׁאִין זֶה דוּמָה לְבִהְמָה שְׁמַכְנִיסָה מִיָּד בְּבִיתוֹ וּמְנַסָּה אוֹתָהּ וּמְרַגִּישׁ בְּמוּמִין מִשָּׂא"כ בְּשְׁזָה וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דֵּה"ה בְּמַקְחַ טְעוֹת וְהַרַב פְּנִי מִשָּׂה חֵלֶק שְׁנֵי סִימָן נ"ה כְּתַב דְּלֹא נִמְצָא מִי שְׁחוֹלֵק דְּלֹא נֶאֱמַר שְׂעוּר זֶה כְּדִי שְׂיִרְאָה לְתַגָּר אֶלָּא כְּשִׁהֲאוֹנָאָה הִיא בְּשׁוּמַת דְּמִים אֶבֶל וְכוּ' (א"ה עכ"מ): ד אֶבֶל אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְכוּלֵי וְה"ה אִם הִנֵּה דְּבָר שְׁהִיָּה הַלּוֹקֵחַ יָכוֹל לְהַבְּחִינוֹ לְאַלְתֵּר וְלֹא הַבְּחִינוֹ וְהַמּוֹכֵר מְכָר לוֹ סְתָם אֵינוֹ חוֹזֵר הַסַּמ"ע בְּשֵׁם הַמ"מ וְכֵן כְּתַב הַרְדְּב"ז חֵלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן תי"ז שְׁפָן מְסַתְּבֵר עֵינָן וְכְתַב הַרְדְּב"ז שָׁם דְּכִינּוּן שְׁהַפֵּל מְקַח א' בֵּין הַלּוֹקֵחַ בֵּין הַמּוֹכֵר יָכִיל לְחַזוּר עַל הַפֵּל ע"ש וּמַהֲרַשְׁד"ם סִי' שפ"ה כ' זוּ הִיא סְבָרַת יָחִיד וְלֹא יָכוֹל לֹאמַר קי"ל וְנִמְשָׁף אֶחָרִיו ה' מִשְׁפֵּט צָדֵק חֵלֶק שְׁנֵי סִימָן מ"ט וְעֵינָן בְּתַשׁוּ' מְהַר"ש דְּוִרְאָן סִימָן ח' אֶבֶל הַר' שְׁבוֹת יַעֲקֹב חֵלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן קס"ט כְּתַב דְּאִין מִי שְׁחוֹלֵק בְּזָה דְּאִם קוֹדֵם גָּמַר הַמְּקַח הִנֵּה יָכוֹל לְהַבְּחִינוֹ מְחַל וְכוּ': ה' אֶבֶל אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ וְכוּ' רֵאוּבֵן קָנָה מִשְׁמַעוֹן לִינ"א וְנִשְׁאַרָה בְּרִשׁוֹתוֹ וּבְדַקָּה וּמְצָא שְׁאִינָה צוּבַעַת וְכוּ' אִם אֵין מוּמָה נִיכָר אֶלָּא לְאַחַר הַבְּדִיקָה יָכוֹל לְחַזוּר בּוֹ מִיָּהוּ אִם אַחַר שְׂרָאָה שְׁאִינָה צוּבַעַת יָפָה חוֹזֵר וְצוּבַע בָּהּ אוֹ מְכָר מְמַנָּה שׁוּב אֵינוֹ חוֹזֵר בּוֹ הַרְשַׁב"ש סִימָן י"ז עֵינָן שָׁם: ו' אֶבֶל אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ אַחַר שְׂרָאָה הַמוּם וְכוּלֵי מִשְׁמַע דְּאִם לֹא רָאָה הַמוּם אֶפְּלוּ נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חוֹזֵר מַהֲרַאנ"ח סִימָן מ' וְהַרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה אוֹת כ"ח כְּתַב עֲדִינָן

יש לספק בדבר דאפי' נשתמש בעי' שנודע לו המו' אבל אם נודע לו המום אפי' לא נשתמש אינו יכול לחזור ומצאתי לגדול א' בתשו' כ"י למהר"א גאליקו כתב דכל שלא נשתמש בו אפי' ידע המום חוזר עיין שם ונה פשוט מדכת' והוא שלא ישתמש במקח אחר שיידע המום וכולי משמע בהדיא דאפילו ידע במום פל' שלא נשתמש בו חוזר וכולי וגם פיון דסיפא אם נשתמש דוקא אם ראה המום מכלל דרישא דאם לא נשתמש אפילו ראה המום דאל"כ אין חי' בין נשתמש ללא נשתמש אלא בין ראה ללא ראה וכן כתב מהריט"ן סי' ק"ה וה' משנה למלך פ' ט"ו מהלכות מכירה ומזה הכריחו דלא ס"ל פיש מי שפכת דאם הנה הדבר שהלוקח יכיל להבחין ולאלתר ולא בדק מחל דהא אפילו ראה ושתק יכול לחזור וכל שפן פשהיה יכול לבדוק ולא בדק: וכתב ה' פני משה חלק שני סס"י נ"ה דכל דליכא ראיה שנשתמש בו אמרי' דעל הסתם אין אדם מתפס במומין עיין שם וכן אמרינו בפרק המדיר והרמב"ם בפרק כ"ה מהלכות אישות דין ו' כ' בא על אשתו ושהה כמה ימים וטען שמום זה לא נ"ל עד עתה וכו' אין שומעין לו חזקה שאין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו יפה וחקתו שיידע ונתרצה עיין שם ובפרק המדיר מבואר דלא אמרינו חזקה זו להוציא מן הבעל פתובה דאדרב' חזקה אין אדם מתפס במומין והעמד ממון על חזקתו וכבר כ' המ"מ דסבירא ליה לרבינו דה"ד פשלא בעל או שלא שקה אלא שפנס אותה לחופה אבל אם בעל ושהה ולא טעין חזקה ידע ונתרצה עיין שם א"כ דוקא פשבעל ושהה ולא טען אמרינו חזקה ידע ונתרצה אבל אם לא שקה יכול לטעון דאפי' בעל לא ידע במום וה"נ אפילו נשתמש יכול לטעון שלא ידע במום משום דחזקה אין אדם מתפס במומין והעמד ממון על חזקתו והרמב"ם שכת' אם נשתמש בו אחר שיידע המום וכו' אמרי' נדאי חזקה ידע המום פשנשתמש בו (א"ה עכ"מ): ז אבל אם נשתמש וכו' כתב מהראנ"ח ח"א סימן מ' ואין לומר דדוקא במוכר סתם ונמצא בו אמרינו הכי וכ"נ מל' המ"מ שפכת לדעת הסובר דאם יכול להבחין לאלתר ומכר לו סתם אינו חוזר אף אנו נאמר פן בנשתמש בו דדוקא במוכר סתם אבל אם מכר ע"מ שאין בו מומין אפילו נשתמש בו חוזר ואין טעם לחלק בכה"ע"ש וכן נראה מדברי המ"מ שפכת שרבינו למד פן ממ"ש פן במקדיש את האשה ובא עליה ונמצא בה מומין דאמרי' חזקה אין אדם שותה בכוס אא"כ בודקו יפה וחיוב בכתובה ודין מו"מ שנה לאשה עיין שם ובפ' המדיר אמרינו חזקה זו על המקדש את האשה ע"מ שאין בה מומין דמייירי מתני' ע"ש: ח' אבל אם נשתמש בו וכו' ולא דוקא במוכר סתם ונמצא בו מום אלא אפילו מכר ע"מ שאין בו מום אם נשתמש בו מחל ומהראנ"ח ח"א סימן מ' מיהו אפשר דה"ד לגבי מום אבל פשהוא טעות מב' ימים חלוקים אפשר דלא אמרי' דמחל ה' פני משה ח"ב סימן נ"ח עיין שם.

ט' דין ה' הג"ה אבל אם המום בגוף הבית וכו' כ"כ ר' ירוחם סוף נתיב י"א בשם מהר"י ו' מיגש ובתשו' מהר"י ו' מיגש סימן נ"א פתב וז"ל ואמנם מום שיהיה מחפירות שהיו בפרק' וכיוצא כמו בורות שיתין ומערות גם פי אין פאן דבר שיאמר עליו פנים חדשות פאו לקאן וכו' עכ"ז להיות המום בעצם הבתים אפילו שעשה בקרקע רצפת אבני שיש וכו' והואיל והיו הבתים בלתי שלימים בעת החליפין בטלים מעיקרא ואפילו שיתקו אותם עתה וראייה לזה מ"ש בכתובו' הלקה אצל רופא ורפא אותה אינה מקודשת וכולי אמנם אמרי' הלקה אצל רופא ורפא אותו הרי זה מקודשת כבר נתנו טעם לזה משום

דָּטָב לְמִיתָב טַן דּוּ וְכוּלֵי וְלֹא גְמַרִי מִינָה לְדִינִים אַחֲרִים וְכוּ' ע"ש מְבוֹנָר דס"ל דְּלֹא מוֹכֵר בְּגוּף הַבְּתִים כְּגוֹן פְּנוֹתַל רְעוּע אֲלֵא ה"ה חֲפִירוֹת שְׁהִיו בְּקִרְקַע דְּלֹא שִׁינָה פְּנִים חֲדָשׁוֹת הָיוּ מוּם וְאַפִּי יִתְקַן אוֹתוֹ הַמְּכָר בְּטַל וּמִשְׁמַע דס"ל דְּגַבִּי הָאִשָּׁה שְׁהִתְנִית עַל הַבְּעַל ע"מ שְׁאִין בּוּ מוּמִין וְהִלָּךְ אֲצֵל הָרוּפֵא וְרִיפֵא אוֹתוֹ אֶפְיִלוּ נוֹדַע לְאִשָּׁה קוֹדֵם שְׁהִלָּךְ אֲצֵל הָרוּפֵא מְקוֹדֶשֶׁת דְּנ"ד דְּנוֹדַע לוֹ הַמוּם וְעִדְיִין לֹא נִתְקַן וְלִזְה כ' דה"ד בְּאִשָּׁה שְׁאִינָה מְקוֹדֶשֶׁת דְּטָב וְכוּלֵי אֲבָל הֵכָא דְמֵיָא לְאִישׁ שְׁהִתְנָה עַל הָאִשָּׁה ע"מ שְׁאִין בְּהַ מוּם וְהֵתָם אִפִּי נִתְרַפִּית קוּד' יְדִיעַ הַבְּעַל אִינָה מְקוֹדֶשֶׁת וְה"נ אִפִּי יִתְקַן הַבְּתִי קוּד' שְׁיַדַע הַקּוֹנֵה בְּמוּם הַמְּכָר בְּטַל וְעִינִין בַּס' ח"מ וּב"ש בַּא"ה ס' ט"ל ס"ק י"ז שְׁנִסְתַּפְקוּ בְּאִשָּׁה ע"ש וְלִכְאוּר' נר' דְּלִמְאֵי דְק"ל דְּהַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה סְתָם וְנִמְצָא עֲלֶיהָ א' מִן הַמוּמִין שְׁדַרְדַּר לְהַקְפִּיד עֲלֶיהֶם הָרִי זֶה מְקוֹדֶשֶׁת מְסַפֵּק וְכוּ' הַרְשָׁב"א ס' אֶלְף רי"ז דְּאֶפְיִלוּ הָרוּפֵא רִיפֵא אוֹתָהּ קוֹדֵם שְׁבַעַל מְקוֹדֶשֶׁת מְסַפֵּק ע"ש ה"נ אִם קָנָה בְּתִים סְתָם וּמְצָא מוּם הָרִיזָה סְפֵק וְאִם כֵּן אִם נִתְּן הַמְּעוֹת כְּכָר אִין מוֹצִיאִין מִן הַמוֹכֵר וְכֵן קי"ל שְׁם אִם קִדְּשָׁם ע"מ שְׁלֹא יִהְיוּ בְּהַ מוּמִין וְנִמְצָאוּ בְּהַ מוּמִין וְרִיפֵא הָרוּפֵא הָרִי זֶה מְקוֹדֶשֶׁת לְמַפְרַע וְה"נ אֶפְשָׁר דְּאִם קָנָה ע"מ שְׁלֹא יִהְיוּ בּוּ מוּמִין וְאֶפְיִלוּ מְצָאוּ בּוּ מוּמִין בְּגוּף מִשְׁמַע דְּאִינוּ מַקְפִּיד עַל מוֹכֵר זֶה אֲלֵא שְׁלֹא יִשְׁאַר בּוּ וְאִם תִּקְנוּ עֵתָה מְהֵי: יו"ד דִּין י"א הַמוֹכֵר בְּהֵמָה לְחֻבְרִין וְכוּלֵי אֲבָל בְּמָה שְׁנוֹהֲגִים שֵׁא' קוֹנֵה וְאִח"ךְ מְשַׁתְּפִי עִמוּ אַחֲרִים נר' דְּפִטוּר דְּאֲדַעְתָּ דְּהָכִי נִשְׁתַּתְּפוּ עִמוּ שְׁיֵהָא הַהֶפְסֵד עֲלֵיהֶם כִּינִן שְׁנִהְגוּ בְּכַף וְכוּלֵי הַרְשָׁב"ץ בַּס' יָבִין שְׁמוּעָה דָּף י"ד עִינִין שְׁם: י"א דִּין י"ב טְרַפּוֹת דְּסִינְרָכָא ה"ה דְּמַבְטַל הַמְּקַח אֶפְשָׁר דְּאִם נִמְצָאוּ טְרַפּוֹת בְּרִיאָה שְׁהִיָּה אֶפְשָׁר לְעַמּוּד עֲלֵיו בְּבִדְיָקָה קוֹדֵם שְׁנִחְתַּכָּה כְּגוֹן שְׁנִמְצָא בְּהַ מַחֲט וְנִאֲסְרָה מִן הַסְּפֵק פִּטוּר הַמוֹכֵר דְּמְסַפֵּק לֹא מְחַיִּיבִי לִיהַ אִם נָטַל הַדְּמִים שֶׁהַמַּמְע"ה וְכֵן הוֹרוּ חֲכָמִים כַּמ"ש בַּס' א"ח הַרְשָׁב"ץ בַּס' יָבִין שְׁמוּעָה דִּי"ד עִינִין שְׁם: י"ב הַג"ה וְאַפִּי טְרִיפָה שְׁאֵנוּ אוֹסְרִים אוֹתָהּ מְסַפֵּק וְכוּלֵי עִינִין בַּהֲסַמ"ע סִימֵן ש"ו ס"ק ט"ז שְׁכ' הַטַּעַם מְשׁוּם דְּלֹא חֲשִׁיב הַפְּקַעַת מְמוֹן כ"כ מַה שְׁמַחְזִיר הַמוֹכֵר לְלוֹקַח מְעוֹתָיו וְלוֹקַח בְּהִתְמוּ וְהַשְּׁ"ף ס"ק ט' דְּחָה דס"ם מְפָקִי מִינָהּ מְמוֹן אֲלֵא מְשׁוּם דְּאִין לָהּ מוּם גְּדוֹל כְּזֶה ע"ש ב' וְאִם כֵּן ה"ה מִי שְׁמַכֵּר לְחֻבְרִין בְּשָׁר וְאִח"ךְ נוֹדַע לוֹ שְׁהוּא סְפֵק טְרִיפָה מַחְמַת פְּלוֹגְתָּ דְּרַבְּנוֹתָא הַמְּקַח בְּטַל וְצָרִיף לְהַחְזִיר הַדְּמִים וְכֵן כְּתִב בַּס' תִּקְפוּ כִּהֵן ס' קכ"ט ע"ש ונ"ל רִאִיָּה דְּחֲשִׁיב הַפְּקַעַת מְמוֹן מְדַאֲמִרִי בר"פ הַמוֹכֵר פִּירוֹת גַּבִּי הַמוֹכֵר שׁוֹר לְחֻבְרִין וְנִמְצָא נִגְחַן ס"ל לְשִׁמּוּאֵל דְּאִין הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרוּב מְשׁוּם דְּאִין מוֹצִיאִין אֶלְמָא אֶפְיִלוּ הַמוֹכֵר מַחְזִיר לְלוֹקַח מְעוֹתָיו וְלוֹקַח שׁוֹרוֹ וְכֵן רַב דס"ל דְּהוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרוּב אִימָא דה"ד הֵתָם דְּלֹא חֲשִׁיב הַפְּקַעַת מְמוֹן מַה שְׁמַחְזִיר הַמוֹכֵר לְלוֹקַח הַמְּעוֹת וְחוֹזֵר וְלוֹקַח שׁוֹרוֹ וְיַמָּה פְּרָכִי עֲלֵה מִמְתְּנִי דְּהָאִשָּׁה שְׁנִתְּאֲלַמְנָה וְכוּלֵי וּמִשׁוֹר שְׁנַגַּח אֶת הַפְּרָה וְנִמְצָא עוֹפְרָה בְּצַדָּה וְכוּלֵי אִימָא דְּהֵתָם מוֹדָה רַב דְּאִין הוֹלְכִין בְּמְמוֹן אַחַר הָרוּב לְהוֹצִיא מְמוֹן מִמֶּשׁ אֲלֵא מִשְׁמַע דְּאִין חִילוּק: י"ג דִּין י"ד אִם הַשְּׁבִיחַ נוֹטַל שְׁבַח הַתְּפִירָה וְהַמוֹכֵר וְכוּלֵי וְאִם לְבָשׁוּ קוֹדֵם שְׁעֲלָה הַמוּם וְהָיָה מוּם שְׁלֹא הָיָה יָכוֹל לְהַפִּירוֹ עַד עֵתָה שְׁחוֹזֵר הַבְּגַד לְמוֹכֵר צָרִיף לוֹ שְׁכָר לְבִישׁוֹ כְּמוֹ בְּקִרְקַע בְּסַעֲיָף שְׁאִחַר זֶה וְאִם כֵּן מַחְשִׁיב לוֹ דְּמִי הַתְּפִירָה וְהַשְּׁאָר מְשָׁלִים לוֹ הַרְשָׁב"ש סִימֵן תַּע"ו ע"ש: י"ד דִּין ט"ו מַחְזִיק כָּל הַפִּירוֹת שְׁאֲכַל וְכוּלֵי בַע"ש כ' דַּאל"כ הוּא פְּרַבִּית דְּכִינִן שְׁנִתְּבַטַּל הַמְּקַח מְעִיקְרָא הו"ל הַדְּמִים הַלּוֹאָה וְכוּלֵי וְק' דְּאִם כֵּן הִיל"ל דה"ד אִם כְּכָר קַבֵּל הַמוֹכֵר מִהַלּוֹקַח דְּמִי הַקְּנִיָּה וְעוֹד דְּאֶפְיִלוּ כְּכָר נִתְּן ו הַמְּקַח

נראה דלא עדיף מאבק רבית דאין צריך להחזיר וכולי לכן נר' פשוט דלא מטעם רבית הוא אלא פיון דהמקח בטל מעיקרו הפירות שאכל גזל הם בידו ומשו' הכי אף אם עדיין לא נתן דמי הקנייה צריך להחזיר הפירות ושכר הקצור וכולי הסמ"ע ונעלם ממנו מ"ש בעל התרומות שער מ"ז וז"ל וכן בפחות מכן ד' שמכר בנכסי אביו וכן מי שלקח ממה שירש מאביו או פירות דקל שלא תפס עדיין וכן הלוקח מקח באסמכתא כל אלו וכיוצא בהם חזרו המעות המקח הפתובים בשטר המכר להלואה בשטר על המוכר וגובה אף המשועבדים שלו כמסקנא דשמעתא במעשה דפרדיסא וכולי ועוד ניתן ליכתב הוא פיון דארעא דידיה הוא תרוננייהו בהני זביני ולית בהו איסורא ניתן ליכתב מקרי וא"ת מפני הפירו' רבית הא ל"ק דכיון דלא בתורת הלואה פתבו ולא קיז ליה לית ביה שימה משעת פתיבה אלא אם יחזור בו מוכר פירות חוזרים שלא יאה בהם רבית עכ"ל הרי שכ' דפחות מכן ד' שמכר בנכסי אביו וכן מוכר דבר שלא בא לעולם או באסמכתא וכיוצא בהם הפירות חוזרי משו' רבית וה' שמחת יום טוב סימן נ"ד הק' דהא במוכר קרקע שאינה שלו קי"ל פרב דיש לו מעו' ויש לו שבח ולא חיישי' לרבית ומ"ש דנתבטל המקח מחמת מום דחיישי' לרבית דרב ס"ל דהמעות גזל אלא באיסור הנאה דאין להם דמים פלל אבל במוכר דבר לחבירו ונמצא בו מום המעות לא הו' גזל פיון דמקח זה דמים לו אלא שבשבייל המום אינו שנה כמו שפסק ואם פן בנמצאת שאינה שלו הוי כאיסור הנאה שאין לה דמים ולכך ס"ל לרב דהמעות הם גזל ולא שייך רבית עיין שם וליתא שהרי כ' בעל התרומות שער מ"ז וז"ל ומסתברא דה"ה לפחות מכן ד' שמכר בנכסי אביו ומי שלקח מקח באסמכתא כל אלו הרי הוא כמפיר בה שאיני' שלו ויודע שאין המקח יתקני' בידו אם לא ירצה המוכר והמעו' שנתן במקר על דעת הלואה נותנם ולפיכך מחזיר כל הפירות שאכל פיון שרואה לבטל מכירתו וכולי אבל נמצאת שאינה שלו וכו' חוזר וגובה אותם מן המוכר וכו' ע"ש הרי דפחות מכן ד' שמכר בנכסי אביו ומקח שהוא באסמכתא מחזיר הפירות שאכל משום דדמי למפיר בה שאינה שלו דכיון שיודע שהמקח לא יתקני' בידו המעו' שנתן על דעת הלואה הם אבל מקח שנמצא בו מום דלא ידע שהמקח לא יתקני' בידו דמי לנמצאת שאינה שלו דגובה את השבח ט"ו דין כ"א ואפילו אבד או נגנב אחר שיהודיעו וכו' הרמ"ה בפ' המוכר פירות סי' ס"ב וזה לשונו אי מקמי דאודעיה למוכר או לבית דין דמקח טעות הוא אתרע ביה אונסא מחייב באונסין ואי לבתר דאודעי למוכר או לבית דין דמקח טעות הוא אי פסיד' דמחייב עליה ש"ש הוי חייב דכיון דרמי עליה לאתויי וכולי לענין פסידא דמתרעא ביה בטר הכי פהביא מעות וטול את שלך דמה דקימא לן דש"ש הוי לא שנא הנה ידע ביה מוכר מעיקרא במום ולא שנא לא הנה ידע בי' לענין פסידא דלא מחמת מום חדא דינא נינהו דאידי ואידי כל מקמי הודעה פיון דיד הלוקח העליון הנאת לוק' היא ולאחר הודעה נמי עיין שם באור' הרי דסבירא לי' דקודם שהודיע למוכר פיון דיד לוקח על העליונה הנאת לוקח היא וחיוב אפילו באונסין אבל לאחר הודעה פטור מהאונסים וחיוב בגניבה ואבידה כש"ש ואם פן נראה דהרמב"ם אינו חולק אלא אחר הודעה דהוי ברשות מוכ' אבל קודם הודעה הוי ברשות לוקח ועיין בהסמ"ע והר' בית חדש ט"ז דין כ"ג אלא אפילו פי הדדי נינהו המוציא מחבירו עליו הראיה וכו' כ' הפרישה אבל אם רובא קונים לשחיטה מוציאין מיד הלוקח המעות ולא

מְהֵינָא לִיה חֲזַקָה דְמַעוֹת מֵאַחַר שְׂפָכֵר הַמְּשִׁיב הַבְּהֵמָ' וְקִנְהָ בְקִנְיָ וְדוֹקָא פְּשֵׁהֲמַעוֹת בְּיַד
הַמוֹכֵר אֵין מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ אַף עַל גַּב דְרַבְרָא קוֹנִים לְשַׁחֲטָה פִּינּוּ דְכֻבֵּר קִנְהָ הַלּוֹקֵחַ קִנְיָ
גְמוּר עֵינֵין שָׁם וְכֵן לְשׁוֹן הַרמ"ה בְּפֶרֶק הַמוֹכֵר פִּירו' סִימָן י"א וּשְׁמַע מִיָּנָה דְכָל הַיָּכָא
דְאוּקֵי לְמַעוֹת בְּרִשׁוּתֵיהּ דְחַד מִנֵּיהּוּ לֹא אֲזַלִּינּוּ בְּתַר רַבְרָא אֲלֵא הַמוֹצִיא מִחֲבִירוֹעֲלֵיו
הַרְאָה עֵינֵין שָׁם וְכֵן נִרְאָה בְּהַדְיָא מְדַאֲמְרִינּוּ ת"ש הַמוֹכֵר עֶבֶד לְחֲבִירוֹ וְנִמְצָא גַבֵּי אוֹ
קוֹבְסִיטוֹס הִגִּיעוּ וְכו' מֵאֵי טַעְמָא לֹא מִשׁוּם דְרַבְרָא הֵכִי אֵיתְנָהוּ וְכוּלֵי אֲלֵמָא לְשִׁמוּאֵל
דְאֵין הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב אֵין מוֹצִיאֵין מִמוֹן מִיַּד הַלּוֹקֵחַ וְהֵיכֵי מִיָּנִי פְּשֵׁהֲמַעוֹת עֲדִינּוּ הֵם
בְּיַד הַלּוֹקֵחַ עֵינֵין שָׁם בַּהַרמ"ה סִימָן ט"ז וְכֵן כ' הֵרֵב פְּנֹסֶת הַגְּדוּלָה אוֹת כ"ג בְּשֵׁם הֵרֵב
מִשְׁפֵּט צֶדֶק דְאַפִּילוּ רַבְרָא קוֹנִים לְשַׁחֲטָה אֵין מוֹצִיאֵין מִהַלּוֹקֵחַ עֵינֵין שָׁם י"ז הַג"ה צָרִיף
לִיתָן לוֹ מַעוֹת דְהָיִי כְּבַעַל חוֹב וְכו' ה' מִשְׁנָה לְמַלְךָ בְּפֶרֶק חֲמִישִׁי מֵהַל' אִישׁוֹת דִּין ז'
נִסְתַּפֵּק בְּמֵי שְׂמֹכֵר חֲפֵץ לְחֲבִירוֹ וְהֵלֵךְ הַמוֹכֵ' וְקִדַּשׁ אִשָּׁה בְּמַעוֹת וְאַחַר כֶּף נִמְצָא מוּם
בְּמַקְחָ שְׁהַמְקַח חֲנוּר מִי אֲמַרִּינּוּ פִּינּוּ שְׁהַמְקַח טַעוֹת הַמַּעוֹת שְׂקִיבֵל אֵינָם שְׁלוֹ אוֹ דִּילְמָא
נָהִי שְׁהַמְקַח נִתְבַּטַּל וְסָיִיב לְהַחְזִיר הַדָּמִים מְכָל מְקוֹם אֵינּוּ חָיִיב לְהַחְזִיר אוֹתָם אֲלֵא דָמִים
בְּעֵלְמָא חָיִיב לוֹ וְהֵבִיא הִירוּשְׁלָמִי וְדַבְרֵי הָרַא"ש דְסָבִירָא לְהוּ דְהַמַּעוֹת הֵם גְּזֵל עֵינֵין שָׁם
בְּאוּרְקָ וְנ"ל דְבְּמַקְחַ טַעוֹת מִחֲמַת מוּם הַמַּעוֹת אֵינָם גְּזֵל דְהָא ר"י סָבִירָא לִיה שְׁדִינּוּ
פְּנִינִין דְאַפִּי' אֵית לִיה זוּזֵי מְצִי לְסִלּוּקֵי בְּאַרְעָא אֲבָל ר"ת סָבִירָא לִיה דְדִינּוּ כַּב"ח דְאָם
אֵית לִיה זוּזֵי לֹא מְצִי לְסִלּוּקֵי בְּאַרְעָא וְאֵי לִית לִיה זוּזֵי מְסַלֵּק לִיה בְּאַרְעָא לְכוּלֵי עֵלְמָא
פְּדִאֲמֵרִי בְּרִישׁ פֶּרֶק הַפָּרָה עֵינֵין שָׁם וַא"א דְהַמַּעוֹת הֵם גְּזֵל אִפִּי' לִית לִיה זוּזֵי וְדִאֵי דְמְצִי
לְמִימַר לִיה זֵיל וְטַרַח וְאַיִתִּי זוּזֵי כְּמוֹ בְּשִׁכִּיר וּבְפֶרֶק הַפָּרָה דְפִרְיָ וְאֵי לִיכָא לְאַשְׁתַּלּוּמֵי
וְכו' וְלֹא אֲמַרִּינּוּ דְנִפְקָא מִיָּנָה לְעֵנִין דְאָם קִדַּשׁ בְּמַעוֹת אִשָּׁה דְלֵרֵב מְקַח טַעוֹת הוּא אֵינָה
מְקוֹדֶשֶׁת וְלְשִׁמוּאֵל מְקוֹדֶשֶׁת מִשְׁמַע קֶצֶת דְמַקְחַ טַעוֹת אֵין הַמַּעוֹת גְּזֵל וְלֹא אֲמַרִּינּוּ בִּירו'
דְכִינּוּ שְׁהַמְקַח טַעוֹת הַמַּעוֹת הֵם גְּזֵל אֲלֵא בְּאַיִסוֹר הַנָּאָה דְאֵין לְהֵם דָּמִים כְּמוֹ שְׁחִילֵק הֵרֵב
בַּס"ד עֵינֵין שָׁם וְעֵינֵין בַּהַסַּמ"ע ס"ק ל"ג אִם יֵשׁ בּוֹ רַבִּית אוֹ לֹא וּמִשְׁמַע דְהוּוּ הַלְנָאָה י"ח
רְאוּבֵן קִנְהָ מִשְׁמַעוֹן חֲצַר א' עַל יְדֵי סְרָסוֹר וְהַסְרָסוֹר אָמַר לְלוֹקֵחַ שְׁלוּי נָתַן לְמוֹכֵר עֲשֶׂרָה
אֲלָפִים וְלֹא רָצָה לְמַפְנֹר לוֹ לְאִיזָה סִיבָה וְנִתְרַצָּה רְאוּבֵן לְקִנּוֹת וְהַקְנָה הַסְרָסוֹר הַסוֹדֵר
וְכַתְּבוּ שְׁטַר הַקִּנְיָן וְהִתְנוּ בֵּינֵיהֶם שְׂיִכְרַע לוֹ לְזִמְן פ' וְחָיִיב עֲצָמוּ בְקִנְסָ כֶּף וְכֶף אִם לֹא
יִכְרַע לוֹ לְזִמְן פְּלוּנֵי וְאַחַר כֶּף רָאָה רְאוּבֵן שְׂקִנְהָ בִּיּוֹקֵר פְּפָלִים מְכַדֵּי דְמִיָּה וְשָׂאֵל לְלוּי
אִם אָמַת שְׁנַתָּת בַּהּ הַסֵּף הַנּוֹ' וְאָמַר לוֹ לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם וְלִכֵּן רָצָה לְבַטַּל הַמְקַח
שְׁהוּא סְמָךְ עַל הַסְרָסוֹ' שְׂאָמַר לִי שְׁלוּי נָתַן בַּהּ סֵף הַנּוֹ' וְנִמְצָא שְׂקֵר וְנִרְאָה דְאָם הָאֲמִינּוּ
וְסָמָךְ עַל דְבָרֵיו וְנִמְצָא שְׂקֵר הָיוּ מְקַח טַעוֹת דְגַבֵּי הַנּוֹ' וְנִבְּרָא חֲפֵץ זֶה בְּכֶף וְכֶף
לְקַחְתִּיו וְכֶף אֲנִי מִשְׁתַּפֵּר בּוֹ דְאֵין בּוֹ אוֹנָאָה כְּתַב הַשְׂוֹאֵל בְּשִׂאֲלוֹת וְתִשׁוּבוֹת מְהֵרָ"שׁ
צָרוּר בַּס' חוּט הַמְשׁוֹנֵלֶשׁ ס' י"א דְאָם נִמְצָא שְׂקֵר הָיוּ מְקַח טַעוֹת וְהֵרֵב הַסְפִּים דְאֵינּוּ יְכוּל
לְבַטַּל הַמְקַח אֲלֵא שְׂמַחְזִיר לוֹ הָאוֹנָאָה וְכֵן כְּתַב מֵהַרשֵׁד"ם סִימָן תל"ג דְאָם נִמְצָא שְׂקֵר
מִחְזִיר הָאוֹנָאָה דוֹקָא כְּשִׂאָמַר הַמוֹכֵר הָאֲמַת כְּמוֹ שְׂקִנְהָ אֵין בּוֹ אוֹנָאָה כְּנִרְאָה בְּהַדְיָא
מִלְשׁוֹן הַרמ"מ ש"כ' וְכֵן הוּא הָאֲמַת וְכוּלֵי עֵינֵין שָׁם בְּאוּרְקָ אֲלֵמָא אֲפִילוּ הָאֲמִינּוּ וְסָמָךְ עַל
דְבָרֵיו הֵינּוּ דוֹקָא כְּשִׂאָמַר הָאֲמַת וְלֹא שְׂקֵר וְאַף עַל גַּב דְהֵתָם מִחְזִיר הָאוֹנָאָה וְאֵין הַמְקַח
בְּטַל הֵינּוּ לְפִי שְׂנָה קִנְהָ מִמְּנוּ בְּאוֹמְנָה כְּמוֹ שְׂקִנְהָ מַה שְׂאֵין כֵּן בְּנִדּוֹן דִּידֵן שְׂנִמְצָא שְׂקֵר
שְׂלֵא נָתַן כְּלוּם אֲבָל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּנִדּוֹן דִּידֵן דְאַפְשָׁר דְלֵא הָאֲמִינּוּ וְלֹא סָמָךְ עַל דְבָרֵיו

פינון שְׁדָרָה הַתְּגָר וְהַסְרָסוֹר לְהַשְׁבִּיחַ הַמְּקַח וּל"ד לְנוֹשָׂא וְנוֹתֵן בְּאַמוּנָה וְעוֹד דְּגַם בְּנוֹשָׂא וְנוֹתֵן בְּאַמוּנָה כ' מֵהַרִּיט"ץ סִימָן רל"ז דָּאֵם אָמַר לוֹ פ' נָתַן לִי כְּפָה וְכָף לֹא סָמַךְ עָלָיו דְּדוֹקָא בְּאוּמ' קְנִינִי כְּכָף וְכָף סָמַךְ עַל קְנִינִיתוֹ אִם כֵּן לֹא סָמַךְ אֶלְא עַל הַקְּנִינִיָּה וְלֹא עַל דְּבוּרוֹ בְּעֵלְמָא דְאַפִּי נְאָמֵן פִּינוֹן דְּלֹא גָמַר וְקָנָה לֹא סָמַךְ עָלָיו אֶלְא עַל שְׁוִי הַמְּקַח וְכָל שְׁפִן הֶכָא שְׁפִן דְּרָה הַסְרָסוֹר לְהַשְׁבִּיחַ הַמְּקַח וְכִי הָיִ גְוֹנָא כ' הֶרַב חוֹתוֹ יָאִיר סִימָן ס"ט בְּאַחַד שְׁמֹכַר בֵּיתוֹ לְחֻבְרִירוֹ וְנִסְתַּפֵּק הַלּוֹקֵחַ אוֹלֵי חֲטִיב הַמוֹכֵר לְרֵאוּבֵן וְהֵלֵךְ וְשָׂאֵל אוֹתוֹ וְרֵאוּבֵן פִּיחֵשׁ וְהַלּוֹקֵחַ הָאֵמִין לְרֵאוּבֵן וְקָנָה הַבֵּית וּבְהַגִּיעַ זְמַן הַפִּירְעוֹן בָּא רֵאוּבֵן לְטָרוּף הַבֵּית בְּכַח שְׁטָר שְׁפִידוֹ דָּאִין דְּרָה אָדָם לְסַמְךָ עַל דְּבָרֵי א' וְכו' עֵינֵן שָׁם אָבֵל ה' מַעֲשֵׂה חֲטִיָּא ס' כ"ב כ' גְּבִי עָרַב דְּמִשְׁתַּעֲבַד לֹא שָׁנָא יָדַע שְׁאִין גְּכֹסִים לְלִנְה לֹא שָׁנָא חֲשַׁב שְׁיֵישׁ לוֹ וְנִמְצָא שְׁאִין לוֹ מִיָּהוּ הֵינּוּ דוֹקָא עַל הַסְתָּם אָבֵל אִם הַלְנָה הַבְּטִיחוֹ שְׁיֵישׁ לוֹ וְעַל פִּי דְּבָרֵיו נִכְנַס עָרַב וְאַחַר כֵּךְ נִמְצָא שְׁקָר לֹא נִשְׁתַּעֲבַד וְהִבִּיאֵהוּ ה' כְּנִסְתָּ הַגְּדוֹלָה בְּסִי קכ"ט הַגְּבִי עֵינֵן שָׁם וְכֵן כ' הֶרַב פָּרַם שְׁלֵמָה ס' נ"ז עֵינֵי"ש וְכו' ג כְּתַב מֵהַרִּימ"ט חֲלַק שְׁנֵי בִי"ד סוּף סִימָן מ"ט דָּאֵם נִמְצָא הַדְּבָר שְׁקָר הָיִ נָדַר טְעוֹת אָף עַל גֵּב שְׁלֵא הַזְּנוּפֵר דְּרָה תְּנֵאֵי וְנִרְאָה לִי רֵאֲוִיָּה מְדֹאֲמֵרִינֵן בְּפ' הַשּׁוֹלֵחַ מ"ט דר"י דָּאֵמַר כָּל נָדַר שְׁלֵא יָדַעוּ בּוֹ רַבִּים אִין לוֹ הַפְּרָה דְּכִתִּי וְלֹא הַכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל פִּי נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וּרְבַנֵּן הִתָּם מִי חֲטִיָּלָא שְׁבוּעָה עַלִּיָּהוּ כָּל פִּינוֹן דְּאָמְרוּ מְאָרְץ רְחוּקָה בְּאֵנוּ וְלֹא בְּאוּ וְכו' וְכֵן כ' הַמְּפָרְשִׁים מֵהֶכָא שְׁמַעִי דְּכָל דְּמִשְׁתַּב' לְחֻבְרִיָּה סְתָם אָף עַל פִּי שְׁלֵא הַזְּפוּר בְּשַׁעַת הַשְּׁבוּ' כְּלִים אֲדַעְתָּא דְּמֵאֵי דֵא"ל חֻבְרִיָּה הוּא עכ"ל וְהֶכָא נְמִי אֲדַעְתָּ' (אָמַר הַמַּגִּיָּה עַד פְּאָן מְצֹאֲתֵי): סִימָן רל"ד א' דִּין ב' וְנוֹדַע שְׁהֵיָה טְרַפָּה וְכו' כְּתַב הֶרַב ש"ף בִּי"ד בְּסִימָן קי"ט ס"ק כ"ה מְשׁוּם קְנִס רש"י בְּכַתְּוֹבוֹת וְאִם כֵּן מִשְׁמַע דוֹקָא כְּשִׁידוּעַ שְׁהֵיָה יוֹדַע שְׁהֵיָה טְרַפָּה וּמְכָרָה בְּמִזִּיד קְנִסִינֵן לִיָּה הָא לֹא הָכִי לֹא דְאָפְשֵׁר שׁוֹגֵג הֵיָה וְכֵן כְּתַב הַנ"י בְּפ' הַמוֹכֵר פִּירוֹת עִי שָׁם וְכֵן הַסְּפִים הַט"ז וְהַפּר"ח שָׁם וְהֶרַב מח"א בְּהַלְכוֹת נְזָקֵי מָמוֹן ס' ט' הַק' דְּלֹא פְּלִיגֵי חֲכָמִים וְרִשְׁבִּי"א אֶלְא בְּדְבָרִים שְׁאִין הַנְּפֵשׁ קָצָה בָּהֶם אָבֵל בְּדְבָרִים שְׁהַנְּפֵשׁ קָצָה בָּהֶם מִשְׁמַע דְּלְכוּלֵי עֵלְמָא יַחְזִיר הַדְּמִים פִּינוֹן שְׁלֵא נִהְנָה עֵינֵן שָׁם בְּאוּרָה וְהֶרַב הַלְכוֹת יוֹם טוֹב דָּף קנ"א הִבִּיא הַתּוֹסְפוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שְׁתַּמְהוּ אִמְאֵי גְּבִלוֹת וְטְרַפּוֹת הָיוּ דְּבָרִים שְׁהַנְּפֵשׁ קָצָה בָּהֶם וְכִי אִם גְּתַנְּבֵלָה בְּשַׁחֲטִית גְּפֵשׁ הָאָדָם קָצָה בָּהֶם וְכֵן הַטְּרַפּוֹת טוֹבוֹת וְרֵאֲוִיּוֹת לְאַכּוֹל וְתִי דְּמִיָּרִי שְׁמַת מִיַּתַּת עֲצָמָה וְטְרַפָּה נְמִי דוּמִיָּא דְּשִׁקְצִים וְרִמְשִׁים וְכֵן כְּתַבוּ הַתּוֹסְפוֹת בַּע"ז דָּף כ"ו בד"ה וְחַד אָמַר וְכו' עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן סְתָם טְרַפָּה דְּקַתְנֵי מִתְנִי' דְּלֹא תְּנִי בַּהֲדָה שְׁקָצִים וְרִמְשִׁים אִין גְּפֵשׁ אָדָם קָצָה בָּהֶם וְלֹא יַחְזִיר הַדְּמִי' אֶלְא בְּמִזִּיד מְשׁוּם קְנִס עֵינֵן שָׁם בְּאוּרָה וְאִם כֵּן גְּבִלָה שְׁנַתְּנַבְּלָה בְּשַׁחֲטִיָּה וְכָל טְרַפָּה שְׁאִין הַנְּפֵשׁ קָצָה בָּהֶם לֹא יַחְזִיר הַדְּמִים אֶלְא בְּמִזִּיד מְשׁוּם קְנִס אָבֵל גְּבִלָה שְׁמַתָּה עֲצָמָה וְטְרַפָּה דְּרוּסָה אוֹ שְׁנַשְׁבְּרָה מְפָרְקַת שְׁמַתָּה וְהוֹלְכַת דָּאִין רֵאוּיָּה לְאַכִּילָה אֶפְּלוּ מְכַר בְּשׁוֹגֵג יַחְזִיר הַדְּמִי' פִּינוֹן דְּלִיכָא הַנְּאָה וְאִין גְּרֵאָה כֵּן מִדְּבָרֵי הַפִּיֶסְקִים שְׁלֵא חִילְקוּ בְּדְבָר וְכֵן כְּתַב רַב הָאֵי בְּסִפְרַת הַמְּקַח סוּף שַׁעַר מ"ה וְנ"ל וְהִכָּא שְׁאָדָם מוֹכֵר לְחֻבְרִירוֹ דְּבָר שְׁהוּא אָסוּר בְּאַכִּילָה יֵשׁ לְמוֹכֵר לְהַחְזִיר דְּמִים לְלוֹקֵחַ וְאָף ע"פ שְׁהוּא נְאָכֵל אוֹתוֹ דְּבָר הָאָסוּר וְכו' עֵינֵן שָׁם וְלֹא חִי' בֵּין דְּבָר שְׁהַנְּפֵשׁ קָצָה בּוֹ לְדְבָר שְׁאִין הַנְּפֵשׁ קָצָה בּוֹ: סִימָן רל"ה א' דִּין א' וּמִשְׁשׁ שְׁנִים וְכו' מְקַחוּ מְקַח טְעוֹת וְכוּלֵי וּמָה שְׁיָכוֹל לְמַפְּוֹר בּוֹ כֵּן יָכוֹל לְחַלּוֹק בּוֹ וְדוֹקָא שְׁיָהוּ הֵם בְּעֲצָמָם הַחוֹלְקִים אָבֵל אִין לָהֶם לְהַרְשׁוּ' אַחֲרֵים דְּהַרְשָׂאָה הִיא שְׁלִיחוֹת וְאַנֵּן קי"ל

אין הקטן עושה שליח מהר"י ו' מיגש בתשו' סימן קנ"א עיין שם משמע דפחות מכן שש דאין מקחו מקח הוא הדין שאינו יכול לחלוק בו דחלוקה הוי פמכר כמ"ש האחים שחלקו הרי הם פלקוחות מיהו יכול לחלוק קרקע שירש מאביו קוד' עשרים שנה אף על גב דאינו יכול למפוך כמו שפתיב מהר"י ו' מיגש שם ועיין בס' ארעא דישראל מערכת הק' אות יו"ד שפתיב דנדאי דלמאי דקנימא לן דקטן אינו יכול לעשות שליח ה"ט משום דקנימא לו דמילתא דלא מצי עביד, לא מצי משוי שליח ואם פו למאן דאמר דקטן יכול לקדש שיחולו הקידושין לכשיגדל פשיטא דיכול לעשות שליח עיין שם ולפי זה ה"קא נמי קטן דממפרו ומקחו במטלטלין קיי' יכול לעשות שליח וליתא דהא בפרק קמא דמציעא אמרי'.

דקטנה יש לה יד וחצר אפילו הכי אין לה שליחות ופי' רש"י משום דבשליחות איש פתיב וכן פסק הרמב"ם ומרן בסיומן קפ"ח עיין שם אלמא אף על גב דיכולה לעשות בעצמה אינה עושה שליח דשליחות לאו מהאי טעמא הוא והיא הדין קטן אף על גב דיכול למפוך בעצמו אינו יכול לעשות שליח וכמו שכ' מהר"י ו' מיגש ב' ומתנתו קנימת וכו' ונראה דהוא הדין דמחילתו מחילה וכבר פתבתי בסי' ס"ו דין כ"ג אות מ"ב דאפילו קטן שפחל השטר אם הגיע לעונת הפעוטות מחילתו מחילה פדברי התוס' והר"ן בפ' הפות' והרא"ש סוף פרק קמא דב"מ וכן פתבו התוס' בכתובות דף ק"ז בד"ה קטנה וכו' ונ"ל ואם תאמר וכו' ואי לא ספקא אם פו היכי מחלה למאן דאמר צאי מעשה ידיך והא אין מחילת קטנה פלום וכולי א"נ בפעוטות דמקחו מקח ומתנתו מתנה עיין שם וכן כת' הרשב"א בתשובו' חלק שני סימן ג' והריב"ש סוף סי' ק"ח בשם הרמב"ן דקטן שהגיע לעונת הפעוטות מחילתו מחילה עי' שם וכן מוכח מדברי הרמב"ם פכ"ט מהלכו' מכירה וכבר תמה המ"מ שם על הראב"ד שכ' שהקטן אין לו מחילה ע"ש וכן פתיב המבי"ט חלק א' סימן י"א הביאו הרב פנסת הגדולה ומהר"י באסן בתשו' סי' מ"ה כ' אפשר דסב"ל דדוקא במתנה שהקטן נותן בי'דו אי לא דעבד ליה לא הנה יתיב ליה דאין דרכו של קטן לתת מה שבי'דו לאחר פחנם אבל המחילה שאינו נותן פלום בעין אלא בדברים בנקל יכול להטעותו ואפשר דמודה הרמב"ם בכל מחילה ולא קאמר אלא במחילה דאונאה פחות משתו' ומ"מ אין להוציא ממון מהנתבע בסברא זו החלושה עיין שם ונרא' דאם תמציי לומר הכי פהראב"ד דמחילה בקטן אינה כלו' ודאי דאין להוציא מהמון חזק דהרי הרשב"א במינוחסות סי' ב' כ' דקיימ"ל דמחילת פעוטות הוי מחילה דהא אסיקנ' בפ' הגזקין דמתנתו מתנה ומחילה ומתנה פי הדדי נינהו עיין שם ול"ל דלא אמרה בנדון דידן שנתן הקטן מתנת קרקע והמקבל אכל פירות דשייך האי טעמא דמשום דעבד ליה נייחא יתיב ליה ומחל לו הפירות דמלשון הרשב"א משמע דבכל מחילה קאמר והתימה על מהרשד"ם סימן רל"ה שכ' ונ"ל ואם מטעם מחילה בשטר וכו' ל"מ אם עדיין פשנכתב השטר היו קטנים דלאו פלום הוא שאפ' מכירה אין לקטנים למפוך חזקת קרקע אביהם עד שיהיו בני עשרים שנה וכו' עיין שם דהא אפילו קטנים שהגיעו לעונת הפעוטות מחילתם מחילה וכל שפן פחות מכן ר' דמתנתו מתנה בקרקע והוא הדין מחילה וזה ל' הריב"ש סוף סי' ק"ח וכו' הרמב"ן דמחילתו מחילה גם פו דאף על גב דעדיין קטן הוא ואמרינו בעלמא דיתמי לאו בני מחילה נינהו היינו בסתם פגון באונאה פחות משתו' דבשא' בני אדם הוי מחילה וביתמי לא הוי מחילה אבל במה שמוחל לדעת פינון שהגיע

לעונת הפעוטו' דמתנת' כמטלט' הקא נמי מחילתם מחילה וְלִזְה הוּדְאָתֶם בְּהֶם הוּדְאָה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ וּבִמ"ש דְּבִאוּנָאָה לֹא הוּי מְחִילָה תְּמַהֲנִי שְׁלֹא זָכַר הֶרְמֵב"ם שְׂכ': ג' בֵּין בְּמַתְנַת שְׂכִיב מְרַע וְכו' כ' הַמְרָדְכִי בְּפָרְק מִי שְׁמַת בְּשֵׁם ר' גְּרִשׁוֹם וְהוּבָאָה גַם כֵּן בְּתִשׁוּבוֹ מְהֵר"ם הָאֲרֹנוֹפוֹת סִימָן תִּקְמ"ז עַל יְתוּם קֶטֶן שְׁצִנָּה בְּפָנֵי עֲדִים וְנָתַן כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְשִׁמְעוֹן מְקַרְקְעֵי וּמְטַלְטְלֵין וְכוּלֵי דְאִין מַתְנַתוֹ לְגַבֵּי מְקַרְקְעֵי אֲבָל לְגַבֵּי מְטַלְטְלֵין מַתְנַתוֹ קִינְיַת עֵינֵין שְׁם וְנִרְאָה דְסִבְרָא לִיהֵ לְרַבֵּי גְרִשׁוֹם כְּדַעַת ר' שְׁמֻחָה שְׁפַתְב הַמְרָדְכִי וְז"ל מַעֲשֵׂה בֹא' שְׁהִקְנָה לְחִבְרֵי בְּקִנְיָן סוּדָר קַרְקָעוֹת וּמְטַלְטְלֵין וּמַעוֹת בִּב"א וְנִחְלְקוּ בִּדְב' חֲכָמֵי הַדוֹר י"א דְדָמִי לְאֵת נְחִמּוֹר בְּפָרְק מִי שְׁמַת כְּמוֹ שְׁלֹא קָנָה הַמַּעוֹת לֹא קָנָה גַם הַמְטַלְטְלֵין וְקַרְקָעוֹת וִי"א קָנָה הַכָּל בְּמַגוֹ וְכו' וְר' שְׁמֻחָה כֵּת' אֶף עַל גַּב דְּמַעוֹת לֹא קָנָה קַרְקָעוֹת וּמְטַלְטְלֵין קָנָה וְכו' וְהִקָּא נְמִי אֶף עַל גַּב דְּלֹא קָנָה קַרְקָעוֹת קָנָה מְטַלְט' וְכוּן לְמ"ד הֵתֵם דְקַנ' הַכָּל אֲפֻשֶׁר דְמוֹדָה הִקָּא כְּמוֹ שְׁפַתְב הַסִּמ"ע בְּסִימָן ר"ג סִקִּי"ט דְהִינּוּ דוּקָא בְּמַעוֹת דְשִׁינְיָ קִנְיָן הַהִגְבָּהָה וּמְשִׁיכָה לְכֹף אֲמַרִּינוּ דְחָל נְמִי עֲלֵיו ק"ס בְּמַגוֹ דְחָל עַל הַמְטַלְט' אֲבָל הִקָּא דְאִין קֶטֶן יָכוֹל לְמַפְנֹר הַקַּרְקָעוֹת בְּשֵׁים קִנְיָן לֹא חָל הַקִּנְיָן כָּלֵל אֲפִילוּ בְּמַגוֹ אֲבָל לְדַעַת יֵשׁ אוֹמְרִים דְכְמוֹ שְׁלֹא קָנָה הַמַּעוֹת לֹא קָנָה גַם הַמְטַלְטְלֵין הַכ"נ אֲמַרִּינוּ כְּמִי שְׁלֹא קָנָה הַקַּרְקָעוֹת לֹא קָנָה גַם הַמְטַלְטְלֵין וְאֲפֻשֶׁר דְלְמ"ד הֵתֵם דְקָנָה הַכָּל בְּמַגוֹ כִּינּוּ דְשִׁינְיָ קִנְיָיָה בְּקַרְקָעוֹ שֶׁל קֶטֶן ע"י ב"ד אוֹ אֲפִטְרוֹפּוֹס: ד' בֵּין בְּמַתְנַת שְׂכִיב מְרַע וְכוּלֵי כְּתַב הַמְרָדְכִי בִּפְר' מ"ש בְּשֵׁם ר' גְּרִשׁוֹם וְהוּבָאָה גַם כֵּן בְּתִשׁוּבָ' מְהֵר"ם הָאֲרֹנוֹפוֹת סִימָן תִּקְמ"ז עַל יְתוּם קֶטֶן שְׁצִנָּה בְּפָנֵי עֲדִים וְנָתַן כָּל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ לְשִׁמְעוֹן מְקַרְקְעֵי וּמְטַלְט' וְכו' דְאִין מַתְנַתוֹ מַתְנָה לְגַבֵּי מְקַרְקְעֵי אֲבָל לְגַבֵּי מְטַלְטְלֵים מַתְנַתוֹ קִינְיַת עֵינֵין שְׁם וְכו' כ' הִרְא"ש בְּתִשׁוֹ' סוּף כָּלֵל א' דְכָל הַגְּאוּנִים סִבְרָא לְהוּ דְנִתְיַנַּת קֶטֶן אֲפִי' בְּקַרְקָע שְׁלוֹ אֵינָה כְּלוּם וְכו' בְּתִשׁוֹ' ר' גְּרִשׁוֹם וְכוּלֵי וִי"א דְמַתְנַת שְׂכִיב מְרַע יָכוֹל קֶטֶן לִיתָן וְהַכָּל הוּא בְּיָדֵם וְכוּלֵי וְהִי אֲמַרִּינוּ בְּבָבָא בְּתָרָא מִקְלָתָא דְאִיתָהּ בְּבָרִיא אִיתָהּ בְּשָׂכִי' מְרַע דְלִיתָהּ בְּבָרִיא לִיתָהּ בְּשָׂכִיב מְרַע וְהַלּוֹאָתוֹ לְפִלוֹנֵי לִיתָהּ בְּשָׂכִיב מְרַע אֲלֵא מְשׁוּם דְאִיכָּא בְּבָרִיא בְּמַעֲמַד ג' אִם כֵּן נִתְיַנַּת הַקֶּטֶן דְלֹא שִׁינְיָ בְּהָ קִנְיָן בְּבָרִיא גַם בְּשָׂכִי' מְרַע לֹא מְהֵנִי עֵינֵין שְׁם וְה' דְבָרֵי אֲמַת בְּקו' ז סִי' ג' כ' דְהִי"א פּוֹסְקִים כְּרַב פְּפֵא דְאִמַר הַלּוֹאָתִי לְפִלוֹנֵי קָנָה מְשׁוּם דְיִוֵּרֵשׁ יוֹרְשָׁה וְהִקָּא נְמִי מַתְנַת קֶטֶן שְׂכ"מ מְהֵנֵי מְהֵנֵי טַעֲמָא דְעֲשָׂאוּהָ פִּירוּשָׁה הוֹאִיל וְיִוֵּרֵשׁ יוֹרְשָׁה יָכוֹל לִיתָן אֲבָל הִרְא"ש פּוֹסֵק כְּרַב אֲחָא דְהַלּוֹאָתִי לְפִלו' מְשׁוּם דְאִיתָהּ בְּבָרִיא בְּמַעֲמַד שְׁלִשָׁה עֵינֵין שְׁם: ה' שְׁטַר חוֹב דִּינוֹ כְּמְטַלְטְלֵין וְכו' לְאִפּוּקֵי הִרְיָטְב"א בְּתִשׁוֹ' דְסִבְרָא לִיהֵ דְלֹא מְהֵנֵי בְּקֶטֶן מְכִיר' שְׂט"ח וְכו' כ' הִרְשָׁב"א בְּתִשׁוֹ' חֲלָק שְׁנֵי סִימָן רִי"ט וְז"ל וּבְשִׁטְרוֹת גַם כֵּן לֹא עֲשׂוֹ וְלֹא כְּלוּם לְפִי שְׁאֲפִי' בְּגָדוֹל אִין לְהֵם מְכִירָה וּמַתְנָה אֲלֵא בְּכֶסֶף וּמְסִירָה אוֹ בְּאַגַּב וְאִם בְּכֶסֶף וּמְסִירָה הִרִי צ"ל בְּאוֹתָהּ כְּתִיבָה הִרְיָנִי נוֹתֵן הֵם וְשִׁעְבוּדֵם וְכָל מ"ש בְּתוֹכֵם וְהַפְּעוּטוֹת אִין לְהֵם הַבְּחִנָּה כָּל כֹּף שִׁינְדְעוּ לִיתָן מֵה שְׁאִינוּ יְדוּעַ לְהֵם כְּשִׁעְבוּד שְׁאִין לוֹ גּוּף וְלֹא עוֹמֵד בְּפָנָיו שִׁינְדְעַ לִיתָנוּ פְּעוּט כְּכֵן שֵׁשׁ וְאֲפִילוּ הוּא חֲרִיף וְכָל שְׂכָן שְׁאִינוּ נוֹתֵן בְּאַגַּב שְׁהִרִי אִין מַעֲשִׂיו כְּלוּם בְּקַרְקָע וְכִינּוּ שְׁאִין מַתְנַתוֹ מַתְנָה בְּאַרְבַּע אֲמוֹת מֵה יוֹעִיל מֵה שְׁנוֹתָן עַל גַּבֵּי וְעוֹד דְאֲפֻשֶׁר לוֹ שְׁהַשְׁטְרוֹת דִּין קַרְק' יֵשׁ לְהֵם לְכָל דְבָר וְכו' עכ"ל וְכו' כ' הִרְיָטְב"א בְּחִידוּשֵׁי לְגִיטִין דָּף נ"ט וְז"ל וְאֲפִילוּ כְּשִׁאִין לוֹ אֲפִטְרוֹפּוֹס דְמַקְחוֹ קִינִים וּמְמַכְרוֹ מְמַכֵּר דוּקָא כְּשִׁהוּא מְקָנָה בְּמְשִׁיכָה אוֹ בְּהַגְבָּה' אֲבָל בְּאַגַּב לֹא דְהָא לֹא בֵּר אַקְנוּיִי הוּא וְאִיכָּא מֵאן דֹּאמ' דְה"ה לְחִלְפִין וְשְׁטַר חו' נְמִי

אינו מקנה אותו דהא צריד פספ ומסירה ואיהו לאו פן פתיבה ומסירה הוא וה"ה נמי דאינו יכול לתתו במתנת שכיב מרע דכיון דבמתנת ברי' א"א לקנות אותו משום דאינו פן פתיבה אף במתנת שכי' מרע אינו יכול לתתו ומתנתו אינה מתנה וכו' וכן דנתי לפני רבי' נר"ו והודה לדברי עכ"ל ונראה דלא קיימ"לן פרב פפא דאמר בפרכ מי שמת טעמא דהלואתי לפלו' קנה בש"מ אף על גב דליתיה בבריא הואיל ויורש יורש' דהכא נמי קטן שנתן שטר חוב במתנת שכיב מרע קנה מהאי טעמא הואיל ויורש יורש' אלא קיימ"ל פרב אחא דטעמא דמשום דאיתיה בבריא במעמד שלשה וא"כ שטר חוב שנתנו קטן במתנת שכיב מרע לא קנה דליתיה בבריא' אלא בכסף ומסירה וקטן לאו פן פספ ומסירה וכי האי גוונא כ' הר"ן בספר א"ז שם ונ"ל אמר רב פפא הואי יורש יורש' ולפי זה אור נמי דאיתיה בירוש' בלא גוף פגון מי ששייר אור שמורישו לירש'ו איתיה נמי בשכיב מרע מיהו טעמא דר"פ לא סליק אלא האי טעמא וכו' במעמד שלשה קנה הילכף אור דליתיה בבריא בשום ענין אלא אגב קרקע לא מקני נמי במתנת שכיב מרע אלא עם הקרקע עכ"ל ונהביאו מרן הב"י סי' רנ"ג עיין שם הרי דסבירא ליה דרב פפא ורב אחא פליגי דרב פפא פל שהיורש יורשו פגון אור דאיתיה בירוש' בלא גוף ש"מ יכול להקנותו אבל לרב אחא אינו יכול להקנותו פיון דלית' בבריא וקי"ל פרב אחא ונהכא נמי נפקא מינה לקטן שנתן שטר חוב במתנת שכיב מרע לרב פפא פיון שהיורש יורש' שכיב מרע יכול להקנותו אבל לרב אחא פיון דלית' בקטן בבריא ליתיה בשכיב מרע ורשב"ם בבבבא דף קכ"ד כ' וז"ל וי"מ דאם אמר איני נוטל בשטר חוב שיש לאבי על אחרים פי שנים וגם איני נותן בשטר חוב היצא עליו פי שנים רשאי ושיבוש גמור הוא שהרי השטר היצא על אביהם אינו דינו לגבות משטר שיש לאביהם על אחרים דמטלטלי דיתמי לא משמעדי לב"ח אלא מקרקעי הוא דגבי וכו' עיין שם ונראה די"מ סבירא להו דשטרות דין קרקע יש להם לכל דבר כמו שכתב הריטב"א ונהרשב"א ונהכא נמי ב"ת גובה משטר שיש לאביהם על אחרים דמשמעדי לב"ח בקרקע אבל רשב"ם ס"ל דשטרות הוו כמטלטלין דלא משמעדי לב"ח וכן כתב הטור סי' ס"ד וסימן ק"ז עי"ש ואפשר דיש מפרשים נמי סבירא להו דשטרות הוו כמטל' אלא מיירי בשעבד לו מטלטלין אגב מקרקעי דשטרות נמי משמעדי לב"ח וה' פני משה ח"ב סי' ס' כתב דשכ"מ שאמר הלואתי דגוי לפ' קנה אפ"ל למ"ד דהלואה דגוי לא מהניא במעמד ג' דמילתא דאיתיה בבריא מיקרי דבטר פללות ההלואות אזלינן דשם הלואה מקניא במע"ג עיין שם ואין נראה פן מדברי הריטב"א דקטן אינו יכול להקנות שט"ח פיון דליתיה בבריא בקטן גופיה ולא אזלי' בטר פללות השט"ח דנקני' בכו"מ בגדול וה"נ דכונתה ונראה דלכ"ע דאינו יכול להקנות באגב קרקע ונדוקא בכו"מ ס"ל (א"ה עכ"מ): ו' דין ב' אבל אם הנה לו אפטרופוס אין מעשיו פלום וכולי ואין הלואתו הלואה כמו שאין לו מו"מ הרב תרומת הדשן סימן שמ"ח עיין שם ודעת הרמב"ם ומרן דגם במתנה אם יש לו אפטרופוס אין מעשיו פלום וכן דעת הר' יונה בש"מ לבבבא דף קנ"ה עמוד שני וכן כתב הרשב"א בחי' בפרכ התקבל דגיטין וז"ל ונהיא נמי דאמרינן בסופה לא ליקני איניש לילבא לינוקא דינוקא מיקנא קני אקנויי לא מיקני מיירי וכולי כשיש לו אב המפרנסו א"נ אפטרופוס דאז אין מתנתו מתנה פדאמרי' מקחון מקח ואין ממכרם מר וה"ה למתנה דהא דייק לה התם מדתנן המשליש מעות וכו' וכן הוכיח בתשו' ח"ב סימן

ס"ו עיין שם וכן פתב הר"ן בתשוב' סימן מ"ט עיין שם וכן פתב הר"טב"א שפן עיקר
וכ"כ תר"י שפן הורה רבי הלכה למעשה והובאו דבריהם בש"מ ס"פ מציאת האשה
עיין שם מיהו פתב שם דר' יצחק סחאב ס"ל דמתנתו מתנה אפי' יש אפטרופוס וכן פתב
רב האי גאון שפן פסקו הראשונים ע"ש וזהו ש"ג עשין פ"ב העתיק ל' הרמב"ם וסיים
פסק ר"ח בשם ר' האי דלענין מתנה אין חילוק בין יש אפטרופוס לאין יש אפטרופוס
דלעולם מתנתו מתנה ורבי' ישעיה הא' בספר המכריע סימן נ"ד פתב על בן י"ג שנה
ויום אחד שנתן במתנה קרק' שיירש מאביו דרב צמח גאון סבירא ליה דאם אין עליו
אפטרופוס מתנתו מתנה ורב נחשון ס"ל דאפי' יש לו אפטרופוס מתנתו מתנה דאין מעכב
אפטרופ' דוקא לפעוטות אבל זה שהוא בן י"ג שנה ויום א' אין אפטרופוס מעכב ואפי' לא
הביא שתי שערות אין בכך פלוג' והוא חלק עליהם דכל שלא הביא שתי שערות דינו
כפעוטות ואין מתנתו מתנה במקרקעי אבל במטלטלי מתנתו מתנה אם אין לו אפטרופוס
עש"ב הרי דהגאונים ס"ל דקטן גם במתנת מטלטלין אין מעשיו פלוג' אם יש עליו
אפטרופוס אלא דפליגי בבו' י"ג שנה שלא הביא שתי שערות ונ"ל בעל העיקור באית מתנה
דף צ"ד כיון שהביא ב' שערות מתנתו מתנה אפי' במקרקעי דאבנה וכו' ומסתבר' אפי'
יש אפטרופוס מתנתו מתנה והרי הוא כבן עשירי שמוכר בנכסי אביו אפי' במקו' אפטרופוס
דקא גדולה מן הנשיאין אף על גב דאיכא שלישי אם אמרה ינתנו לבעלי הרשות בידה
להוציא מתחת יד שלישי ק"ו מיד אפטרופוס וכו' וכן הסכמת האחרונים וכתב הרב
פרח מטה אהרן חלק שני סימן צ"ב דמהר"ם אלשיך סימן ק"א נראה דפסק פרו'ב
הפוסקים ומ"מ הביא דעת הר"ן וריב"ש דסבירא להו כהרמב"ם ואין ספק דכונתו יהו
נקטינן עי' שם ועיין בס' פנים שלמה סימן ס"ה והרב שארית יוסף סי' י"ד פתב דה"ד
לפעוטות אבל בן י"ג שנה שנתן קרק' שיירש מאביו אפי' יש לו אפטרופוס מתנתו מתנה
וכ"כ בהדיא הריב"ש סימן קס"ח עיין שם וכ"כ מהרי"א סימן קל"ג וראיתי להרב בית
יהודה סימן י"ג שכתב מה שטענו היורשים דיתום זה הרי יש לו אפטרופוס ואין מעשיו
קיימים עד שייספים על ידו האפטרופוס שלו וכו' מיד דין זה להו דהפעוטו' מקטן
מקח וממכרן ממכר במטלט' דה"ד דאין להם אפטרופוס וכו' תשובה שאני פעוטות
דלפי הדין אין במעשה קטן פלוג' אלא שחכמי' תקנו משו' כדי חזיו וכשיש אפטרופוס
אין במעשיו פלוג' אבל בגדול פחות מכן עשירים דמן הדין מעשיו קיימים במתנה אין
צריך לאפטרופוס וכן מצאתי בס' דברי ריבות סי' קל"ג בשם הר"ן והגמ"י דגדול פחות
מכן עשירים אפי' הנה לואפטרופוס מעשיו קיימי' ע"ש וכבר פתבתי דברי הגאונים בזה
ומאי דפשיטא ליה לה' דגם במתנת שכ"מ אם הנה קטן ויש לו אפטרופוס אין מעשיו
פלוג' לכאורה נראה דמתנת שכיב מרע אין צריכה אפטרופוס משום דמתנת שכיב מרע
אלמוה' רבנן ועשאוה' פירושה כדי שלא תטרף דעתו עליו שהרי המוכר שטר חוב לתבירו
וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מחול אבל נתנו מתנת שכיב מרע אינו יכול למחול כדאיתא
בפרק מי שמת וכה"ג כת' הרשב"א דמקבלי עדי צנואה על הקטן מה"ט כמ"ש בסימן
כ"ח סי"ט עיין שם וה"נ אלמוה' רבנן טפי ממכירה ומתנה דבריא דאם יכול האפטרופוס
לבטל מתנתו תטרף דעתו עליו ולכך עשאוה' פירושה ומה שינו' אפטרופוס פירושה וכן
ראיתי למהר"ם אלשיך סי' ק"א שכ' אפשר דמתנת שכיב מרע כיון דאינה קונה עד
לאחר מיתה לכ"ע קנה דבשעה שחלה המתנה אחר מיתה הו"ל כאלו אין לו אפטרופוס

עֵינַי שָׁם וְאִי מָהָא ל"מ דְּכָל מִתְנַת שְׂכ"מ אַף עַל גַּב דְּבִשְׁע' הַמִּתְנָה אֵין הַנּוֹתֵן קָיִים קָנָה מִשׁו' דְּדַבְרֵי שְׂכִיב מְרַע פְּכַתּוּבִים וְכַמְסוּרִים לְמַפְרַע מְשַׁעַת נְתִינְתוֹ וְאַמִּירְתוֹ וְיִזְכָּה מְאוּתָהּ שְׁעָה כַּמ"ש הַתּו' וְהָרָא"ש ספ"ק דְּגִיטִין עֵינַי שָׁם:

וְרֵאִיתִי בְּשִׁיטַת סְנֵהֲדָרִין לְהֵרֵב פְּנֻסַת הַגְּדוּלָה דְּכ"ח וְנ"ל צְנוּאָת שְׂכִיב מְרַע שְׁיִצְאָה בְּב"ד וְהַעֲדִים קְרוּבִים לְמַת וּרְחוּקִים לְבָנָיו פְּסוּלָה שְׁהָרִי מְסִירַת הַעֲדִי פְּסוּלִים הָיוּ לְמַצְנָה וּמְפָל מְקוּם מְקַצֵּת גְּאוּנִים הָא' הַכְּשִׁירוּהָ הוֹאִיל דְּאַף בְּשַׁעַת מְסִיר' הַעֲדו' פְּשָׁרִי לְזוּכָה וְהָר' יוֹנְתָן פְּתַב וְכוּלֵי דְאַיְבַעֲי' מְקַמֵּי גְּאוּן מַעֲנֵן מִי שְׁצָנָה בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ בְּפָנָי קְרוּב לֹו וְרַחוּק מִבְּנָיו עֲדוּתוֹ פְּשָׁרָה הִיא אוֹ לֹא וְהַשִּׁיב לָהֶם דְּלֹאוּ פְּשָׁרָה הִיא וְכוּ' י"ס דל"ג לָהּ לְפִי דְמִתְנַת שְׂכִיב מְרַע לֹא קָנָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתָהּ וְכוּ' לֹאוּ מִתְנָה פְּשָׁרִים הֵם מִתְחִילָה וְעַד סוּף וְכוּלֵי עַכ"ל וְנִרְאָה דְלְדַבְרֵי הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש דְּקָנָה לְמַפְרַע מְשַׁעַת אֲמִירָה וְזָכָה מְאוּתָהּ שְׁעָה: וְמָה"ט פְּתַב הָרָא"ש בְּתַשׁוּבוֹת דְּשְׂכ"מ שְׁנָתָן לְעוֹפֵר אִם מַת קוֹדֵם שְׁנוּלֵד הַעֲוֹפֵר לֹא קָנָה דְהָא בְּשַׁעַת נְתִינָה לֹא הָיָה רְאוּי לְזַפּוֹת שְׁלֵא הָיָה בְּעוֹלָם וְאַחַר שְׁנוּלֵד כְּבָר מַת הַנּוֹתֵן כַּמ"ש בְּסִימָן ר"י ע"ש וְה"נ פִּינּוּ דְבִשְׁעַת נְתִינָה הָיָה לֹו אֲפִטְרוּפוֹ וְאֵין מַעֲשֵׂה הַקְּטָן פְּלוּם לֹא קָנָה לְמַפְרַע וְכוּ' ג' פְּתַב הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוֹ בְּשֵׁם הַרְאָב"ד הִבִּיאוּ הַכְּנַה"ג וְח"ב סִימָן ל"ג דָּא' מְהַעֲדִים שְׁהוּא קְרוּב לְמַצְנָה מִתְמַת אֲשַׁתּוֹ אֵינּוּ יָכוּל לְהַעֲיִד אַע"פ שְׁאֵין עֲדוּתוֹ מִתְקַיֵּימַת אֲלֵא לְאַחַר מִיתָהּ דְּאֵין כְּאֵן קְרוּבָה ע"ש וְה"נ אַעפ"י שְׁאֵין צְנוּאָתוֹ מִתְקַיֵּימַת אֲלֵא לְאַחַר מִיתָהּ דְּהָיָה כְּאֵלוֹ אֵין אֲפִטְרוּפוֹס אֵין מִתְנָתוֹ מִתְנָה וְכֵן רֵאִיתִי לְמַהֲרַח"ש ח"א ס' צ"ז שְׁפַתַּב בְּמִתְנַת שְׂכ"מ שֶׁל קְטָן בְּלֹא אֲפִטְרוּפוֹס מִתְלֻקָּת ר"ח וְהַרְמַב"ם וְאִם כֵּן מְסַפֵּק הַנְּכֻסִים בְּחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁים עֵינַי שָׁם וְכֵן פְּתַב מְהָר"ש צְרוּר בְּסַפֵּר חוּט הַמְּשׁוּנָלֵשׁ סִימָן ג' וְמַהֲרִיט"ץ סִימָן ח' עֵינַי שָׁם הָרִי דַס"ל דְּגַם בְּמִתְנַת שְׂכ"מ אֵין מִתְנָתוֹ פְּלוּם פְּשִׁישׁ לֹו אֲפִטְרוּפוֹ וְגַם מְהָר"ם אֲלִשִׁיף פְּתַב אַח"ךְ אֲבָל מְסַתְבְּרָא דְקַבְּלַת הַגְּאוּנִים וְכוּלֵי וְכוּ' נ' סְבַרַת רַגְמ"ה וְכוּלֵי עֵינַי שָׁם נִרְאָה דְעַתּוֹ נוֹטָה דְּאֵין ח' בֵּין שְׂכ"מ לְבְרִיא וְחֻזַר מַמ"ש דְּרַגְמ"ה לֹא קְאָמַר אֲלֵא בְּמִתְנַת שְׂכ"מ וְכֵן פְּסַק מְהָר"ם גְּאֲלֻנְטִי בְּתַשׁוּבוֹת סִימָן מ"ו בְּמִתְנַת קְטָן שְׂכ"מ פְּהַרְמַב"ם וְדַעַמְיָה דְּאֵין מַעֲשִׂיו פְּלוּם עֵינַי שָׁם מִיְהוּ פְּתַב מַהֲרִיט"ץ שָׁם דַּה"ד בְּאַפְטְרוּפוֹס שְׁמִינְהוּ אֲבִיו אוֹ ב"ד אֲבָל אִם סְמְכוֹ אֲצֵל בְּעַל הַבֵּית מַעֲצָמָם אַע"ג דְּכ' הָרִיב"ש שְׁדִינּוּ פְּמִינְהוּ אֲבִי יְתוּמִים הֵינּוּ דְּוָקָא בְּמִכָּר אֲבָל בְּמִתְנָה וְדָאִי אֵין כַּחוּ גְּדוּל כְּאַפְטְרוּפוֹס מְמַשׁ עֵינַי שָׁם וְאֵין נִרְאָה כֵּן מִדְּבְרֵי הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבוֹת ח"ב סִימָן מ"ט דְּכָל דִּין אֲפִטְרוּפוֹס שְׁמִינְהוּ אֲבִי יְתוּמִים יֵשׁ לֹו וְכֵן כ' בְּסִימָן קכ"ז דְּהָיָה אֲפִטְרוּפוֹס גְּמוּר וְשָׁנָה לְמִינְהוּ אֲבִי יְתוּמִים לְגַמְרֵי עֵינַי שָׁם וְעֵינַי בְּתַרוּמַת הַדָּשָׁן סִימָן שְׂמ"ח וְכְבָר כ' מְהָר"י הַלּוֹי בְּתַשׁוּבוֹת בְּסַפֵּר בְּתֵי פְּהוּנָה ח"א בְּבֵית וְעַד סִימָן ו' דְּבַתְּשׁוֹ הָרִיב"ש יִרְאָה דְּבֵין בְּמִכָּר וּבֵין בְּמִתְנָה יְתוּמִים שְׁסַמְכוּ אֲצֵל בְּעַל הַבֵּית דִּינוֹ כְּאַפְטְרוּפוֹס וְה' הַמְּחַבֵּר סִימָן נ"ז דַּמ"א ע"ג הַסְּפִי עֲמוֹ עַש"ב גַּם מ"ש מְהָר"ם אֲלִשִׁיף עוֹד הַטַּעַם ה"ד מִתְנָה בְּרִיא שְׁהִיא הַקְּנָאָה אֲבָל מִתְנַת שְׂכ"מ שְׁאֵינָה בְּהַקְּנָאָה דְּאַדְרָב' אִם קָנוּ מִיָּדוֹ לֹא הָיָה מִתְנָה צ"ץ אֲפִטְרוּפוֹס וְכֵן דִּיִּיקִי לְשׁוֹן הַרְמַב"ם שְׁפַתַּב אִם הָיָה לֹו אֲפִטְרוּפוֹס אֵין מַעֲשִׂיו פְּלוּם וְלֹא אָמַר אֵין מְמַכְרוֹ וּמִתְנָתוֹ פְּלוּם מְשַׁמַּע דַּה"ק מַה שְׁתְּלוּי בְּמַעֲשֵׂה מִיָּרִי דְּהֵינּוּ הַקְּנָאָה דְּמִכָּר אוֹ מִתְנָה עֵינַי שָׁם אֵין נִרְאָה דְּמִתְנַת שְׂכ"מ נְמִי בְּהַקְּנָאָה דְּאַמִּירְתוֹ כְּמִסִּירָה דְּאִם קָנוּ מִיָּדוֹ לֹא הָיָה מִתְנָה כְּבָר כ' רְשָׁב"ם בְּבַתְרָא דְּקַנְב"ב דְּקָנִי בְּאַמִּי בְּעֻלְמִי ל"ל לְאַקְנוּיִי בְּסוּדָר אֲלֵא דְעַקַר מְמַנָּה כַּח מִתְנַת שְׂכ"מ וְאֵינּוּ רוּצָה

שִׁיקְנָה בְּאִמְרָה בְּעֵלְמָא אֵלְא בְּקִנְיָן סוּדָר וְאִין קִנְיָן תּוֹפֵס לֹא נִתְפָּנּוּן אֵלְא לְאַחַר מִיתָה
וּמִיָּד כְּשִׁמַּת נְפֻלוּ נְכָסִים קָמִי יוֹרְשׁוֹ וְלֹא תִּיָּלֵא מִתְּנָתוֹ עֵינִין שָׁם וְהֶרְמַב"ם שְׁכַתְּבֵי אִין
מַעֲשֵׂיו פְּלוּם לֹמַר דְּגַם מְחִילְתוֹ וְהוֹדְעָתוֹ אֵינָה פְּלוּם: זֶשׁ אִם רְצָה לְקַיָּים וְכוּלֵי ה"ד
בְּמַטְלְטְלִין אִם קַיָּים הָאֶפְטָרוֹפוֹ מְכִירַת הַקְּטָן פִּינּוּ דְשִׁלָּא אֶפְטָרוֹ הָיָה יְכוּל לְמַפְנֹר אֲבָל
אִם מְכַר קַרְקַע קִיּוּמוֹ שֶׁל אֶפְטָרוֹ אֵינּוּ פְּלוּם פִּינּוּ שְׁעֵיקָר הַמְּכַר בְּטַל הִרְשַׁב"ש בַּס' תְּקוּן
סוּפְרִים שְׁעַר י"ג עֵינִין שָׁם וְכֵן בְּמַטְלְטְלִין אִם הָיָה קְטָן פְּחוּת מִכֵּן שֶׁשׁ דְּמַמְכְּרוּ בְּטַל אֶפְּלוּ
קַיָּימוֹ הָאֶפְטָרוֹפוּס וְכֵן כְּתַב מְהָר"ש צְרוּר ס' ג' ע"ש וְזֶה פְּשׁוּט: ח' דִּין ו' אֲבָל הַקְּטָנָה
וְכוּלֵי שְׁאֵלָה עַל שְׁטַר מִתְּנָה וְז"ל עֲמַד בְּפִנְיֵנו רְאוּבֵן וְהוֹדָה וְכוּ' שְׁנֵטְל וְקַבֵּל שְׁמַעוֹן סָד
שְׁנֵי אֲלָפִים מְטַבַּע כֶּסֶף שְׁנַתְּן שְׁמַעוֹן הַנָּז' עַל יְדִינוּ אָנוּ עֲדִים ח"מ לְבַתוֹ הַקְּטָנָה בְּתוֹרַת
מִתְּנָה מֵהַיּוֹם וְלֹאֲחֵר מִיתָה אֲגַב דַּא"ק מִתְּנָה מְחִיִּים מִתְּנַת בְּרִיא בְּכָל אֲוָפֵן וְתִי"ל רַז"ל וְהַפֵּל
הָיָה בַקֵּשׁ"מ וְכוּלֵי: תְּשׁוּבָה נִרְאָה דַּא"ע"ג דְּקִי"ל בְּסִימָן ע"ר דַּאִם נִתְּנוּ אֲחֵרִים מִתְּנָה לְבֹן
הָרִי הִיא לְאָבִיו וְכֵן אִם נִתְּנָה לוֹ אָבִיו מִתְּנָה לֹא קָנָה דַּאִין לוֹ יָד לְזַפּוֹת לְעַצְמוֹ כְּמַבְנוֹאֵר
בַּנ"י פ"ק דְּמַצִּיעָא עֵינִין שָׁם ה"ד בְּזַכִּיָּיה ע"י עַצְמוֹ אֲבָל אִם זִיכָּה לוֹ ע"י אֲחֵר קָנָה הַבֵּן
כַּמ"ש מֵהִרְש"ך ח"ב סִימָן קס"ב וְסִימָן רִי"א וְה' בֵּית שְׁלֵמָה סִימָן ל"ה וְה' כַּנָּה"ג
בְּתִשׁוּבוֹת סִימָן קע"ו עש"ב וְכֵן כְּתַב מֵהִרְאד"ב בַּס' לְחַם רַב סִימָן רִי"ז עֵינִין שָׁם וְעֵינִין
בְּתִשׁוּבוֹת מְהָר"י בְּאֶסֶן סִימָן ע"ג וְרִאִיתִי לֵה' בֵּית יְהוּדָה ח"ב סִימָן ט"ו שַׁכ' דְּקַטְנָה זְכָתָה
בְּקִנְיָן כְּמוֹ שְׁפָסֶק הֶרְמַב"ם וּמְרוֹ דְּקָנָה חֲצָרָה מִיָּדָה תְּקָנָה הַמַּטְלְטְלִין מֵאַחֲרִים אִם קָנוּ
מִיָּדָה וְאֵע"ג דְּק"ס לֹא הָיָה מִיָּדָה עַצְמָה הָא קי"ל דְּמַהֲנֵי סוּדָר שֶׁל עֲדִים אֶפְּלוּ שְׁלֵא בְּפִנְי
הַקּוּנָה דַּאֲוֹתוֹ סוּדָר הַקְּנָאָהוּ בְּעֵלְיוֹ לְלוּקַח נְחֻשִׁיבֵי שְׁלוֹ וְחִזֵּר וְקָנָה מַטְלְטְלִין בְּאֲוֹתוֹ סוּדָר
בְּחִלְפִין עֵינִין שָׁם מִשְׁמַע דַּס"ל דְּק"ס שֶׁל הָעֲדִים לֹא מַהֲנֵי לְקַטְן אֲבָל לְקַטְנָה מַהֲנֵי וְלֹא
דַּק דַּאִם הַקְּנִין שֶׁל הָעֲדִי הָיָה זְכִיָּיה מַהֲנֵי אֶפְּלוּ לְקַטְן וְאִם לֹא הָיָה זְכִיָּיה אֵלְא שְׁלִיחוֹת
אֶפְּלוּ לְקַטְנָה לֹא מַהֲנֵי דַּאִין שְׁלִיחוֹת לְקַטְנָה כְּמַבְנוֹאֵר בַּפ"ק דְּמַצִּיעָא עֵינִין שָׁם וְהִתִּימָא
עַל הִרְשַׁב"ש הִימָן רמ"ו שְׁכַתְּבֵי וְז"ל בַּפ"ק דְּמַצִּיעָא אֶמְרִינּוּ דְּקַטְנָה אִין לָהּ יָד וְה"ה לְקַטְן
וְכוּלֵי דַבַּפ"ק דְּמַצִּיעָא מְבַנוֹאֵר דַּלְכ"ע קַטְנָה יֵשׁ לָהּ יָד וּבְמַסְקָנָה חֲצָרָה מִשׁוֹ יָדָה אֲתַרְבָּאֵי
וְקוּנְהָלָה ע"ש אֲבָל אִין שְׁלִיחוֹת אֶפְּלוּ לְקַטְנָה וְכ"כ הֶרְמַב"ם וּמְרוֹ בְּסִימָן קפ"ח עֵינִין שָׁם
בַּכַּנָּה"ג בְּסִימָן זֶה אוֹת ט"ו וּבְסִי רמ"ג אוֹת כ"ו כְּתַב דְּמֵהִר"א מוֹנְסוֹן הוֹכִיחַ דְּק"ס לֹא
מִיָּקָרִי זְכִיָּיה לְקַטְן אֲבָל מֵהִרִימ"ט סִימָן ר"ב כ' דְּק"ס מִיָּקָרִי זְכִיָּיה וְכֵן מְצַאֲתִי בְּתִשׁוּבוֹת
הִרְשַׁב"א כ"י בַּה' מִתְּנַת סִימָן מ"ו וְהִיא סִימָן פ"ו וְכֵן כְּתַב מֵהִרְאד"ב וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי
מְהָר"ם בְּתִשׁוּבוֹת הַשֵּׁיכִי לַס' קִנְיָן סִימָן ל"ב ע"ש גַּם מֵהִרְח"ש ח"א סִימָן ט' הוֹכִיחַ
מִדְּבָרֵי הַתּוֹס' בְּגִיטִין דַּס"ה בַּד"ה צְרוּר וְכוּלֵי שַׁהֲק' מִדְּתַנּוּ בַּפ"מ שׁ זַפִּין לְקַטְן וְכוּלֵי
דְּהָא הֵכָא אֶמְרִינּוּ דְּזוֹכָה לְעַצְמוֹ וְתִי דְּהִיא דְּזוֹכֵן לְקַטְן בְּקִנְיָן חִלְפִין דַּאִין מְבַחִין עֵינִין
שָׁם אֵלְמָא זְכָה אֶפְּלוּ ע"י קִנְיָן חִלְפִין וְכֵן נִרְאָה מִדְּבָרֵי הָר"ן עֵינִין שָׁם וְכ"כ הָרַא"ש בַּפ"ב
דְּכְתוּבוֹת בְּשֵׁם הִרְמ"ה וְהִבִּיאוּ מְרוֹ הַב"י סִימָן זֶה גַּבִּי שׁוֹטָה דַּאִם הַקְּנִין לוֹ בְּקִנְיָן אוֹ
בְּחֻזְקָה ע"י אֲחֵר קָנָה קִנְיָן גָּמוּר עֵינִין שָׁם וְאִם כֵּן נִרְ' דְּנִקְטִי כְּדַעַת הִנֵּי רַבּוֹתָא דְּקִנְיָן
סוּדָר ע"י הָעֲדִים מִיָּקָרִי זְכִיָּיה לְקַטְן וְתִשׁוּ' הִרְשַׁב"א הִיא בַּח"ד סִימָן רס"א וְכ' שָׁם
דְּאֶפְּלוּ הַקְּטָן הַמוּטָל בְּעִרְיָסָה זְכִי בְּקִנְיָן ע"י אֲחֵרִים עֵינִין שָׁם וְעֵינִין בַּמַּח"א ה' זְכִיָּיה סִימָן
ה': וְרִאִיתִי לְרַב"א בְּתִשׁוּבוֹת סִימָן ל"ח שְׁהוֹכִיחַ מִתְּשׁוּ' הִרְשַׁב"א שְׁכַתְּבֵי וְז"ל רְאוּבֵן הָיָה
לוֹ ג' בְּנִים וְנָתַן לְכָל א' קַרְקַע יְדוּעַ וְסִמוּכִי עַל שְׁלִחְנוֹ וְנִפְטָר א' מֵהֶם וְאֵלְמָנְתוֹ תּוֹבַעַת

כַּתְּנֻבְתָּהּ וְטוֹעֲנֶת שְׁשָׁלִישׁ הַפְּרָקִמְטִיָּא שֶׁל בַּעֲלָהּ וּרְאוּבֵן אוֹמֵר כִּי כָּל הַמְּטַלְטְלִין וְהַמְּעוֹת
וְהַפְּרָקִמְטִיָּא שֶׁלוֹ שְׁלֹא זִנְיָהּ לְבָנָיו אֲלֵא מִקְצַת קַרְקָעוֹת וְכוּלֵי אִם הָיוּ אוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת עַל
שֵׁם אוֹתוֹ הַנִּפְטָר הֵם שֶׁלוֹ אַע"פ שֶׁהִיא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּתוֹךְ הַבַּיִת דְּאִימור מִפְּיֹרוֹת קַרְקָעוֹת
שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ אֲבִיו וְקִמְץ וְכוּלֵי וְק' דְּהָא הַרְשָׁבָ"א ס"ל דְּאֶפִּילוּ שְׁכִירוֹת וּמַעֲשֵׂה יָדָן הֵם שֶׁל
אָב וְא"כ אִמָּאֵי הָאִשָּׁה גוֹבָה כַּתְּנֻבְתָּהּ מִכָּל אוֹנוֹת וּשְׁטָרוֹת שֶׁהֵם עַל שְׁמוֹ מִשּׁוֹ דְּאִימור
מִפְּיֹרוֹת קַרְקָע שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ אֲבִיו קִמְץ אֶפִּילוּ כִּי הִיא שֶׁל הָאָב הֵם אֲלֵא מִשְׁמַע דַּס"ל דְּכִינּוֹן
(א"ה עכ"מ): וְרֵאִיתִי לֵה' שֶׁמַּחַת יוֹם טוֹב סִי' א' שֶׁכ' עַל הַמְּרָדְכִי בְּשֵׁם גָּאוֹן דְּיָכוֹ'
לְהַרְשׁוֹת לְעַבְדּוֹ וְהִבִּיאוּ מֶרֶן הַב"י סִימָן כַּכ"ג דְּצָרִיף טַעַם מֵאֲחַר דְּקו"ל דְּאִין יָד לְעַבְד
לְקַנּוֹת לְעַצְמוֹ מִרְבוּ אִם כֵּן כְּשֶׁפָּתַח לוֹ זְכִי לְנִפְשָׁךְ לֹא קָנָה וַיְכוּל הַנִּתְּבַע לֹא מֵר לֹא בַע"ד
דִּינֵי אֶת וְנִלְע"ד דַּס"ל כְּדַעַת הַר' אֶלְחָנָן דַּע"י אַחַר זוֹכָה וְגַבִּי הַרְשָׁאָה מִסְתַּמָּא קָנוּ אַחֲרֵים
מִיָּד רַבּוֹ שֶׁהַעֲדִים קוֹנִים מִיָּדוֹ בְּסוּדָר שֶׁלָּהֶם וְהו"ל כְּזִנְיָהּ לוֹ ע"י אַחַר וּמֵהֲרַאנ"ח ח"ב
סִימָן ב' כ' דַּהֲר' אֶלְחָנָן יַחֲדִיד וְלַע"ד דַּעַת הַגָּאוֹן גַּבִּי הַרְשָׁאָה קֵאֵי כְּנוֹתִיָּה עַש"ב וְלֹא דַק
דְּהַגָּאוֹן מִיָּרִי בְּעַבְד דְּזוֹכָה ע"י אַחַר וּמֵהֲרַאנ"ח בְּאִשָּׁה שֶׁנִּתְּנוּ לָהּ בַּעֲלָהּ דְּסוּבֵר הַר' אֶלְחָנָן
דְּאִם לֹא זִנְיָהּ לָהּ ע"י אַחַר לֹא קִנְת' קֵאֵמֵר דַּס' יַחֲדָאָה הִיא אֲבָל בְּעַבְד דַּס"ל דְּזוֹכָה ע"י
אַחַר אֶפְשָׁר דְּמוֹדָה וְה' דְּבָרֵי אֲמַת בַּקו' ז' דַּס"ג ע"ג הוֹכִיחַ דְּמֵהֲרַאנ"ח ס"ל דַּק"ס לֹא
מִיָּקָרִי זְכִיָּה דַּנ"ד מִתְּנָה שֶׁנִּתְּנוּ הַבַּעַל לְאִשְׁתּוֹ בְּשִׁטָּר וּמִסְתַּמָּא הִיא כְּתוּב בּוֹ וְקָנִינָא מִיָּנִיָּה
וְהו"ל קָנִין וְזְכִיָּה ע"י אַחַר וּמֵאֵי ק"ל מִדְּבָרֵי הַר' אֶלְחָנָן הָרִי הוּא הַצָּרִיף זָפוּי ע"י אַחַר
אֲלֵא וְדַאי ס"ל דַּק"ס לֹא מִיָּקָרִי זְכִיָּה וְצָרִיף שִׁיָּקָנָה הַמְקָנָה בְּפִי' כְּדִי שִׁיָּנְיָהּ בּוֹ לַפ' ע"ש
וְעֵינֵן בְּתִשׁוּבוֹת רַבֵּי א"י בְּתִשׁוּבוֹת בַּס' גו"ר כָּלֵל ה' סִי' ט' כ' דְּגַם לְדַעַת הַר' אֶלְחָנָן
מוֹדָה בַּק"ס ע"י הַעֲדִים דְּקָנְתָה ע"ש וְלֹא הַרְגִּישׁוּ בְּתִשׁוּ' מֵהֲרַאנ"ח (א"ה עכ"מ): ט' דִּין
ז קָטָן שֶׁקָּנָה קַרְקָע וְכוּלֵי כֵּן מִפְּנֵי רֵשׁ בַּפ' י"ג גַּבִּי הֵהוּא דְּקָלָא אֲזַל רַב בִּיבֵי אֶקְנִי לְבָנוֹ
קָטָן הַמ"מ וְכַתֵּב הַלְכוֹת יוֹם טוֹב דַּקְצ"ג ע"ג וְלַע"ד עוֹד רֵאִיָּה מִדְּאֶמְרֵינוּ בַּפ' אַז"נ גַּבִּי
הֵהוּא גַּבְרָא דְּמִשְׁפָּן לִיָּה פְּרֻדְסָא לְחַבְרִיָּה וְכוּלֵי אֲזַל אֶקְנִי לְבָנוֹ קָטָן עֵינֵן שֵׁם וְכַבֵּר
מֵהֲרַש"ךְ ח"ב סִימָן רִי"א הַק' דְּמֵהִיא דְּרַב בִּיבֵי אִין רֵאִיָּה דַּל"ג לְבָנוֹ קָטָן אֲלֵא לְבָנוֹ
סְתָם כַּמ"ש הַמ"מ בְּפִי"ב מַה' זְכִיָּה וְהו"ל לְהוֹכִיחַ מְעוֹבְדָא דַּפ' אַז"נ וְנִדְחַק לְפָרֵשׁ כֵּן
כְּנוֹנֵת הַמ"מ עַש"ב וְכֵן כְּתַב מֵהֲרִימ"ט חַח"מ סִימָן כ"א וְכֵן כְּתַב ה' תְּפָאֶרֶת שְׁמוּאֵל עֵינֵן
שֵׁם אֲבָל הַתּוֹסְפוֹת בְּכּוֹרוֹת דַּמ"ט בַּד"ה וְדִינָהּ וְכוּלֵי נִרְאָה דַּס"ל דְּלֹא שִׁיָּהּ קָטָן שֶׁקָּנָה
קַרְקָע אִם לֹא שֶׁנִּפְּלָלוּ בִּירְוִשָׁה כַּמ"ש ה' הַלְכוֹת י"ט שֵׁם וְכֵן רֵאִיתִי בְּשִׁטָּה לְקִדּוּשֵׁין ד'
י"ט שֶׁכְּתַב וַז"ל וּבְדִידָהּ פְּשִׁטָּא לֹא דְּגָדוֹל הוּא פִּינוֹן שֶׁקָּנָה אִמָּה הַעֲבָרָה דַּאֲע"ג
דְּהַפְּעוּטוֹת מְקַח וּמִמְכָּר מִמְכָּר בְּמִטְלְטְלִין עַבְדָּא כְּמִקְרָעֵי דְּמִי וְאֶפִּילוּ עַבְד עֲבָרִי
כְּדִאֶמְרֵינוּ בַּר"פ עֵינֵן שֵׁם נַר' דַּס"ל דְּבְּמִקְרָעֵי אִין מְקַח מְקַח וְעַבְד כְּקַרְקָע דְּמִי אֶפִּילוּ
עַבְד עֲבָרִי כְּדַעַת רַש"י וְכִמוֹ שֶׁהַסְּפִים הַשְּׁ"ף בְּסִימָן צ"ה עַש"ב וְהִיא דַּפ' י"ג אֶפְשָׁר
דַּל"ג לְבָנוֹ קָטָן אֲלֵא לְבָנוֹ סְתָם כַּמ"ש רַשְׁבָ"ם שֵׁם וְהַמ"מ בְּפִי"ב מַה' זְכִיָּה וְכֵן מִדְּאֶמְרֵינוּ
בַּפ' הַשּׁוֹלַח גַּבִּי עַבְד אֲזַל אֶקְנִי לְבָנוֹ קָטָן שֶׁהִבִּיא מֵהֲרַש"ךְ שֵׁם וּמֵהֲרִימ"ט ח"מ סִימָן
כ"א עֵינֵן שֵׁם נ"ל דְּאִינָה רֵאִיָּה דְּהָא אֶמְרִי הֵתָם דְּמוֹקְמִי לִיָּה אֶפְטָרוֹפוֹ וּמִקְרָשׁ לִיָּה
זוּזִי וְכַתֵּב לִיָּה גִיטָא וְכַתֵּב רַש"י מִשּׁוֹם דְּמִקְחוֹ מְקַח וּמִמְכָּרוֹ מְכָר בְּמִטְלְטְלִין וְכ' ה' פְּרַח
מִטָּה אֶהָרֵן סִימָן כ"ט דַּס"ל דְּבָדִין דְּרַבֵּן עַבְדִּים כְּמִטְלְטְלִין וְכֵן כְּתַב ה' כְּנֵה"ג בְּתִשׁוּ' סִי'
קַע"ט וְסִימָן ק"ף ע"ש וְכֵן מַה שֶׁתְּקַנּוּ חַכְמֵי דְּהַפְּעוּטוֹת מְקַח מְקַח וּמִמְכָּרוֹ מְכָר

במטלטליו דין העבדי' כמטלטליו וכן כתב מהריט"א בס' קהלת יעקב דף י"ב ע"ג שם
ואם פן אימא דבבבבב לא מהניא זכיה לקטן ודוקא במטלטליו תקנו דמקחון מקח וה"ה
בעבדי' דדינם כמטלטליו דדין דרבנן אבל ק' מעובדא דפ' אז"נ וה' הלכות יו"ט שם כ'
דה"ד במתנה דס"ל דאין הקטן זוכה פשיש דעת אחרת אלא במתנה שהיא זכות גמור
אבל במקח דאפשר אם היה גדול לא היה חפץ לקנות לא וכמ"ש מור"ם בסימן קצ"ה
דהא דנקנה המקח שלא בפני הקונה ה"ד במתנה דנדאי גיחא ליה אבל במקח שאפשר
שאינו חפץ לקנות לא קנה וקטן פשלא בפניו דמי ע"ש ואין צריך דכבר כתב המ"מ ונר'
דבמתנה קנה מדאורייתא דדוקא במקח שאין נתינתו בדמי' נתינה אין מעשיו פלום
מדאורייתא אבל במתנה אם זכו לו קנה מדאורייתא פינו שיש דעת אחרת והובא בב"י
רס"י זה ע"ג שם וא"כ נראה דקרקע נמי קנה לו במתנה מדאורייתא וכן מצאתי
להרמ"ה הובא בספר אסיפת זקנים לכתובות דף ד' גבי בבר שטיא שקנה קרקע ומכרו
דאמרינן פשהו שוטה זבן וכשהוא שוטה זבין כתב וז"ל וליפיקה אם ירש או שנתן לו
אחר במתנה אינו יכול למכרה ולא ליתנה במתנה וכ' מ"ש דכי זבן מידי פשהו שוטה
דאמרי' דזבונג' וכו' ה"ט דזביני וכולי דכיון דבעי למיתב ליה זוני למוכר ל"מ
מוכר לזבונג' ליה שלא פרצונו כדי לחייבו בדמי ואשתכח דדעתיה דלוקח נמי בעי ושיטה
פיון דלית ליה דעת אין זכיתו זכיה גמורה אבל מתנה פיון דלא מחייב נפשיה בשום
מדעם זכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו ומ"ה ל"מ מזבין ולא למיתב במתנה דאין
חבין לו אלא בפניו ודוקא היכא דאקני ליה בקנין או בחזקה ע"י אחר אבל ע"י עצמו
לאו זכיה גמורה היא ומצי מזבין וכולי עכ"ל הרי דס"ל דמתנה ע"י אחר זכיה גמורה
לשוטה וה"ה לקטן אפילו לא הגיע לעונת צרור וזורקו וכולי דומיא דשוטה כמ"ש
הרמב"ם בפ"ד מה' זכיה דין ז' דשוטה דינו כקטן שלא הגיע לצרור וזורקו וכולי ע"ג
שם וא"כ קטן אפילו לא הגיע לצרור וזורקו וכו' ושוטה שנתן לה במתנה ע"י אחר זכיה
גמורה היא אבל במקרה דבעי נמי דעת הלוקח לאו זכיה גמורה היא ואם פן היא
דאקני' לבנו קטן וכולי נראה דה"ד במתנה ע"י אחר כמ"ש הרא"ש בתשובו' פלל פ"ד
סימן ב' דאקני היינו במתנה שנתנו לו בקנין מדלא קאמר זביני וגם לבנו קטן לא היה
מעות והוי כמו לא ליקני איניש לולבא לינוקא שהוא לשון מתנה ע"ג שם אבל המוכר
לקטן אימא דהמוכר נמי יכול לחזור דאינה זכיה גמורה וכן כתב הר"ן גבי בר שטיא
דהמוכר יכול לחזור וכן כתב הרא"ה ושיטה ישנה בספר א"ז שם וה"ה לקטן אבל
הרמב"ם דס"ל דמוכר לקטן אין המוכר יכול לחזור ומשמע אפילו לא הגיע לצרור וזורקו
וכולי נראה דה"ה לשוטה דאין המוכר יכול לחזור ואפ"ה אמרינן פשהו שוטה זבן
וכשהוא שוטה זבין וה"נ קטן שקנה יכול למכור דאמרי' פשהו קטן זבן וכשהוא קטן
זבין ולכך כתב הרמב"ם ומרן לעיל דקרקע שנתן לו במתנה או שקנה לו אפטרופוס
וכולי דדוקא נתן לו במתנה דהוי זכיה גמורה, וכן קנה לו אפטרופוס הוי זכיה גמורה
אינו יכול למכור אבל קרקע שקנה הקטן בעצמו פיון דאם ירצה הקטן יכול לחזור לא
הוי זכיה גמורה ואמרינן פשהו קטן זבן וכשהוא קטן זבין דומיא דשוטה וכן כתב
הסמ"ע סקי"ב ע"ג שם וכה"ג כתב הרמב"ם פ"ז מה' תרומות וז"ל חש"ו שקנו להם
עבדים אינם אוכלים אבל אם קנו להם ב"ד או אפטרופוס או שגפלו להם בירושלם הרי
אלו אוכלים והיא תוספתא פ"ט דיבמות ע"ג שם אלמא אם קנה להם אפטרופים אוכלי'

בתרומה משום דהו זכניה גמורה ואין יכולים לחזור בהם אבל אם קנו הם בעצמם אין אוכלים בתרומה משום דלא הוי זכניה גמורה פינו שיכולים לחזור כמו שהאר"ה' מהריט"א בספר קהלת יעקב די"ב אלא שכ' דמשמע שאם נתן להם במתנה אין אוכלים בתרומה דומיא דשוטה דקי"ל דשוטה אפילו בדעת אחרת אין לו זכיה ובשלמא קטן איפא למימר דמיירי בשלא הגיע לעונת צרור וזרקו דהוי דומיא דשוטה אבל חרש אם נתן לו במתנה שדעת אחרת מקנה יש לו זכיה מדאורייתא ואמאי לא יאכל בתרומה עש"ב ולא זכר דברי הרמ"ה שפכתתי דס"ל דשוטה נמי אינו יכול למכור במתנה שנתנו לו משו' דיש לו זכיה דזכין לאדם שלא בפניו ואם כן אפי' קטן שלא הגיע לצרור וזרקו וכו' יש לו זכיה גמורה במתנה דומיא דשוטה וכ"נ מדברי הרמב"ם וכן פתב הרשב"א במינוחסו' וז"ל שנינו בגיטין בפ' המקבל ובה' זכיה ומתנה להר"ם קטן שנותנים לו צרור וזרקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים ואני שואל ראובן שנתן בקנין לפחות מזה קרקע וכתב לו שטר היזקה בקרקע או לא תשובה לא אמרו בפחות מזה שאינו זוכה לא לו ולא לאחר' אלא על ידי עצמו לפי שאין לו יד כלל אבל בקנין על ידי אחרים א"נ במזפה לו על ידי אחרים דבר ברור הוא שזכין לו וכולי ואפשר דזכין להם דבר תורה כדמשמע בפ' הא"מ וכולי ואפי' לקטן המוטל בעריסה וכו' ע"ש הרי דס"ל דאפילו קטן המוטל בעריסה שנתנו לו קרקע בקנין על ידי אחרים קנה מדאורייתא ומשמע שכן דעת הר"ם ואם כן ק' אמאי חש"ו שנתן להם עבדים במתנה אמאי לא יאכלו בתרומה והרשב"א בחי' לקידושין ד' מ"ב הק' לדעת רש"י דזכיה מדין שליחות מההיא דפ' השולח דהנארכו להעמיד לו אפטרופוס ולקרקושי ליה לינוקא בזווי וא"א לכפיה לאב לכתוב לו גט שחרור דהא דידיה הוא דבר תורה וזכיהת הקטן אינו אלא מדרבנן ואתי דאורייתא ומפיק דרבנן עיין שם ונראה דס"ל כדעת הרמ"ה שהביא ה' פרח מטה אהרן דאיסור דעבד בתר ממונא אזיל ואם קנו אותו אחרים אפילו בתקנת' דרבנן יכולים להוציאו לחירות מדאורייתא עיין שם אלמא קנין דרבנן מהני לדאורייתא וכן פתב הריטב"א בחי' לע"ז דס"ג והודה לו הרא"ה גבי אתנן עיין שם וא"כ פינו דקטן יש לו זכיה מדרבנן וזכה בעבד אין האב יכול לשחררו ועיין בספר קהלת יעקב סוף די"ב שכ' דמתשו' הרשב"א סימן תתק"ז נראה דס"ל דקנין דרבנן לא מהני לדאוריית' ואלו בחי' בפ' התקבל ובפ' לולב הגזול שכ' ההיא דלא ליקני איניש הושענא לינוקא וכולי מתקיה וכו' ס"ל דזכיה מדין שליחות ונ"מ דאם הוא דבר שאין המשלח יכול לעשותו הוא בעצמו שלוחו לא מצי עביד ליה ע"ש.

יו"ד דין ח' אבל בקרקע אין מעשיו פלום וכולי משמע דמקחו נמי אינו מקח וכן כ' הר' יונה בעליות בס' א"ז לכתרא וז"ל נ"ל דמקחו נמי דוקא דאם אינו יודע בטיב מו"מ אין מקחו מקח במקרקעי וכולי וכן כת' כפי' מהר"י הלוי והטעם לפי שהשוו חכמי' מדותיהם פינו שאין ממכרו ממכר במקרקעי כן אין מקחו מקח וכו' וגבי חרש אמרינן קופץ ונקפץ במטלטלי אבל לקרקעות בין במקח בין בממכר לא וכו' ע"ש מיהו לדעת הרמב"ם ומרו אפי' קטן שקנה קרקע זכה ואף המוכר יכול לחזור בו כ"ש הכא דמקחו מקח ואין המוכר יכול לחזור אבל אפשר דיכול הנות לחזור פדין הקטן: י"א עד שיהנה יודע בטיב מו"מ וכולי פתב הרמ"ה בפרק מ"ש סימן רק"ע גבי ההוא פחות מכן ד' דאזל וזבין נכסיה וכו' וז"ל שמעינן מהני מעשה דס"ל לרבא דקטן שהגיע לכלל שנותתו והביא

ב' שְׁעָרוֹת וּבִינָן נְכֻסִיָּה בְּדָקִי לִיִּה הַשְׁתָּא לְפִי שְׁעָה אִם יוֹדַע בְּטִיב מו"מ כֹּל דְּהוּ אָפִילוּ דְלֵא סִבְר מְמִילָא אֲלָא דְמַבְרוּ לִיִּה וְסִבְר וְאָף עַל גַּב דְּלֵא חֲזִינָן לִיִּה דְיַדַע אֲלָא חֲדָא זְמָנָא יוֹדַע בְּטִיב מו"מ הוּא וְכו' אֲלָא מִיִּהוּ צְרִיכִין לְבְרוּרִי לֵה דְכִי מְהֵנָּא בְּדִיקָא דְהַשְׁתָּא לְמִיָּהוּ זְבִינְיָה זְבִינְיָ לְמַפְרַע ה"מ לְטַעֲמִיָּה דְרַבָּא דְסִבְר כֹּל סְפִיקָא פִּי הַשְׁתָּא דְיִינְיָן לִיִּה דִס"ל כְּרַבִּי נְתָן וְכו' אִם בְּרִיא הוּא עָלִיו לְהִבִּיא רְאָיָה שְׁהִיָּה שְׁכ"מ וְאִם שְׁכ"מ עָלִיו לְהִבִּיא רְאָיָה שְׁהִיָּה בְּרִיא הֵכָּא נְמִי קְסִבְר פִּינָן דְהַשְׁתָּא יוֹדַע בְּטִיב מו"מ הוּא וְכִבְר אֲתַבְרַר דְלִית הִילְכְתָּא כְּהִיא סְבָרָא דְרַבָּא אֲלָא הַמְמַע"ה הִילְכְּפָה לֵא מְהֵנָּא בְּדִיקָא מְכִירָה כְּהִיא עֲנִינָא כֹּל עֵיקָר אֲלָא אִי אִיתְבְּרַר דְבִשְׁעַת מְכִירָה יוֹדַע בְּטִיב מו"מ הוּא וְאָפִילוּ כֹּל דְּהוּ דְשִׁיעוּר מֵאִי דְאִיתְבְּרַר לִיִּה לְרַבָּא כְּהִיא מַעֲשָׂה לְאַחַר מְכִירָה זְבִינְיָה זְבִינְיָ וְאִי לֵא אֲתַבְרַר דְמַקְסָמִי מְכִירָה יוֹדַע בְּטִיב מו"מ הוּא אָף ע"ג דְחֲזַנְיָ לִיִּה הַשְׁתָּא בְּתַר מְכִירָה דְיַדַע בְּטִיב מו"מ לֵא הֲנִיָּה רְאָיָה לְמַפְרַע אֲלָא אוּקִי מְמוּנָא בְּחֻזְקַת מְרִיָּה קְמָא וְהַמְמַע"ה עכ"ל: י"ב דִּין ט' אוּ שְׁנַתְּנוּ לוּ בְּמַתְנַת בְּרִיא וְכוּלִי דְלֵא מְמִילָא קְאֲתִיָּא וְאִי לֵא דְטַרַח קְמִיָּה לֵא הֲנִיָּה יְהִיב לִיִּה מַתְנָה וְאִם כֹּן לֵא טַרַח קְמִיָּה מִקְלַת' דְלֵא שְׁכִיחַ' הִיא וּמִקְלַתָּא דְלֵא שְׁכִיחָא לֵא חֲזִינְיָ לֵה רַבְּנָן וְכו' הַרְמ"ה בְּפִרְקָא מ"ש סִימָן קמ"ח עֵינָן שְׁם וְנִרְאָה דְמַתְנָה דְמַהֲיוּם וְלֵאחַר מִיתָה דְאִינְיָה יְרֻשָׁה אָפִילוּ בְשִׁכ"מ דִּינָא כְּמַתְנַת בְּרִיא וְיִכּוּל לְמַפְנֹר אִפִּי לֵא שְׁיִיָּה ה"ט דְאִי לֵא דְטַרַת וְכו' וְה"ט דְמִקְלַתָּא דְלֵא שְׁכִיחָא לֵא חֲשׂוּ לֵה רַבְּנָן וְכו' ג' כ' הַרְשֵׁב"א ח"ב סִימָן קס"ג לְעֵנָן דְאִין אֲלֻמְתָּו נִיזוּנָת וְכו' וְאָף עַל גַּב דְטַעֲמָא דְמַתְנָה וְכוּלִי לְכְּאוּרְהֵלָא שְׁיִיָּה ה"ט גְּבִי יוֹרֶשׁ דְבִין כְּהָ וּבִין כְּהָ אָדָם נוֹתֵן לְיֹרְשֵׁי וְאִין לְהֵם פְּסִידָא כֹּל אִפִּי לֵא פְלוּג רַבְּנָן א"נ אָפִילוּ לְיֹרֶשׁ עֲצָמוּ לֵא הִיָּה נוֹתֵן לוּ בְלִשׁוֹן מַתְנָה אֲלָא מִנִּיחוּ עַל דִּינֹו סְתָם אֲלָא אִם כֹּן נִהְנָה מִפְּנֵי עֵינָן שְׁם וְה"נ דְכְּנוּת' וְכוּן מַתְנָה בְּמַקְצַת דְצָרִיָּה קִנְיָן הָוִי כְּמַתְנַת בְּרִיא וְיִכּוּל לְמַפְנֹר וְכוּן כַּת' הַפְּרִישָׁה וְכו' לְבְּמַתְנַת שְׁכ"מ שְׁהִיא פִּירְוּשָׁה כִּי בְּמַתְנַת שְׁכ"מ בְּכּוּלָּהּ לֵא בְּעִי קִנְיָן לֵא קִנְאוּ בְּחִיָּו וְאִם עֲמַד חוּזַר אֲבָל אִם לֵא הִיָּה בְּכּוּלָּהּ בְּעִי קִנְיָן וְלֵא מִיקְרִי מַתְנַת שְׁכ"מ אֲלָא מַתְנַת בְּרִיא ע"ש.

י"ג אֲבָל קַרְקַע שְׁיִרֶשׁ מְאָבִיו וְכוּלָּל אִם יִרֶשׁ מְאָבִיו עֶבֶד יְכוּל לְמוֹכְרוּ דְעֶבֶד כְּמַטְלָטְלִין לְעֵנָן זֶה אֲבָל פְּחוּת מִכֹּן י"ג מְדְאוּרִיָּתָא אִין מְכִירְתוּ מְכִירָה אֲלָא מְדְרַבְּנָן מִשׁוּ כְּדִי חֲזִי הָא קִי"ל דְעֶבֶד כְּקַרְקַ' בְּדִין תּוֹרָה מִיִּהוּ אֲפֻשָׁר דְלֵא חִי בִין קוּדָם שְׁהַגְדִּיל בִּין אַחַר שְׁהַגְדִּיל הֶרֶב בֵּית יְהוּדָה סִימָן י"ב עֵינָן שְׁם וְהַר' כְּנֻסַת הַגְּדוּלָּה בְּתַשׁוּ' סס"י רִי"ו כְּתַב וְכו' וְהַשְׁתָּא לְמ"ד עֶבֶד כְּמַקְרַקְעִי דְמִי בְּמִילִי דְאוּרִיָּתָא וְכו' לְמָאן דְאָמַר אָפִילוּ לְמִילִי דְרַבְּנָן עֶבֶד כְּמַקְרַקְעִי אִם קִטָּן פְּחוּת מִכֹּן עֶשְׂרִי' מְכַר עֶבֶד שְׁיִרֶשׁ מְאָבִיו לֵא עֲשָׂה וְלֵא כְלוּם פִּינָן דְאוּרִיָּת' וּבְמִילִי דְאוּרִיָּתָא עֶבֶד כְּמַקְרַקְעִי דְמִי וְכוּלִי אֲבָל לְמָאן דְאָמַר דְעֶבֶד כְּמַטְלָטְלִין דְמִי אִפִּי בְּמִילִי דְאוּרִיָּת' אִם מְכַר קִטָּן מִכֹּן י"ג וּמַעֲלָה פְּחוּת מִכֹּן עֶשְׂרִי' עֶבֶד שְׁיִרֶשׁ מְאָבִיו מְמַפְרוּ מְמַפְרוּ וְכוּלִי וְכִינָן דְאִיכָּא פְּלוּגְתָּא דְרַבְּנוּתָא יְכוּל הַמְּוַחֲזֵק לֹאמַר קִי"ל וְכו' ע"ש וְכו' לְמ"ד עֶבֶד כְּמַקְרַקְעִי דְמִי בְּמִילִי דְאוּרִיָּת' לֵא עֲשָׂה כְלוּם פִּינָן דְמְכִירָה דְאוּרִיָּי' לֵא רַק דְמִכֹּן י"ג וּמַעֲלָה מְכִירְתוּ מְכִירָה מִן הַדִּין אִפִּי בְּקַרְקַע שְׁיִרֶשׁ מְאָבִיו אֲלָא מִן הַתְּקֵנָה אֲמָרוּ וְכו' כַּת' הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּב' ח"ג סִימָן קכ"א דְשְׁעָבוּדוּ שְׁעָבוּד דְלֵא אֲמָרוּ אֲלָא מְכַר כְּדִי שְׁלֵא יְמַפְנֹר כֹּל נְכֻסִיָּה אֲבִיו וְלֵא מִן הַדִּין הוּא זֶה אֲלָא מִן הַתְּקֵנָה וְלֵא תַקְנוּ אֲלָא בְּמַצוּי וְכו' עֵינָן שְׁם וְאִם כֹּן לְמ"ד דְעֶבֶד' כְּמַקְרַקְעִי דְנֻקָּא בְּדְאוּרִיָּי' אֲבָל בְּדְרַבְּנָן הָוִי כְּמַטְלָטְלִין וְדִאי דְיְכוּל לְמַפְנֹר עֶבֶד שְׁיִרֶשׁ מְאָבִיו אֲלָא אִפִּי לְמָאן דְאָמַר דְאִי בְּדְרַבְּנָן

עָבַד כַּמְקַרְעֵי אֶפְשָׁר דְּהִכָּא לֹא תִקְנוּ מִשּׁוּם דְּאִינוּ מְצוּי: י"ד אָבֵל קַרְקַע שְׁיַרְשׁ מֵאֲבִיו שׁ
א' שְׁיַרְשׁ מֵאֲבִיו קַרְקַע וּמְכָרוּ בְּהִטְבָּה לְזִמְן כְּדֵי לְפָרוּעַ חוּב שְׁעֵל אֲבִיו וְשׁוּב חֲזָר וְהִבִּיא
עֲדִים שֶׁהוּא פְּחוּת מְעַשְׂרִים נִרְאָה דִּיכּוֹל לְחַזֵּר דְּהִגְמִ"ר בְּפָרֵק חֲזַקת הַפְּתִים כ' דְּהָא
דְּאִמְרֵי לְמַפְּוֹר בְּנִכְסֵי אֲבִיו עַד שְׁיָהָא בְּן ד' ה"מ שְׁמוּכְרָ לְצִוְנָה הוּצְאוּת אָבֵל לְפָרוּעַ חוּב
אֲבִיו מוֹכְרִים ב"ד מִי"ג וְאֵילָף וְכוּלֵי וְהוּבָא בְּב"י נִכְתָּב הַכְּנָה"ג אוּת כ הַגְּב"י לְכַאוּרָה
נִרְאָה דְּמַלְת ב"ד ט"ס דְּמִבְּן י"ג וְאֵילָף אִין עֶסֶק לְב"ד וְכוּ' וְנִרְאָה לְהַגִּיה אָבֵל לְפָרוּעַ חֲזָר
אֲבִיו מוֹכְרִים מִבְּן י"ג שְׁהֵם עֲצָמָם מוֹכְרִים בְּנִכְסֵי אֲבִיהֶם מִבְּן י"ג וְאֵילָף לְפָרוּעַ חוּב
אֲבִיהֶם אָבֵל רְאִיתִי בְּהַגְהוּת מְהֵר"ם מְטִיקְסִי שְׁלֹא הַגִּיה פְּלוּם נִכְתָּב הַנְּוֹסֶס' מוֹכְרִים ב"ד
מִי"ג וְאֵלָף וְכוּ' כ' ה' הַמְּפָה וְא"ל דְּה"ק פִּינּוֹן דְּהוּא לְפָרוּעַ חוּב אֲבִיהֶם כָּל שְׁהֵם מִבְּן א'
כּוֹפִין אוּתָם ב"ד לְפָרוּעַ חוּב א' עֵינִין שְׁם וְנִרְאָה דְּס"ל דְּאִפִּי לְפָרוּעַ חוּב אֲבִיו אִינוּ יְכוֹל
לְמַפְּוֹר קַרְקַע שְׁיַרְשׁ מְדַעְתּוֹ אֶלָּא אִם כֵּן ב"ד כְּפּוֹ אוּתוֹ לְפָרוּעַ חוּב וּמוֹר"ם ס"ח פְּתַב זֶה
בְּמוּכְרָ קַרְקַע שְׁלוֹ דְּאִפִּילוּ מִי"ג וְאֵילָף אִין מְעַשְׂוִי קִינִימִים אִם אִינוּ יוֹדַע בְּטִיב מו"מ דְּה"ד
בְּמוּכְרָ עֲצָמוֹ אָבֵל ב"ד מוֹכְרֵי לְפָרוּעַ חוּב אֲבִיהֶם אֶלְמָא אִפִּי אִינוּ יְכוֹל לְמַפְּוֹר בְּעֲצָמוֹ
בֵּית דִּין מוֹכְרִים לְפָרוּעַ חֲזָר אֲבִיהֶם וְה"ה בְּקַרְקַע שְׁיַרְשׁ מֵאֲבִיו דְּוָקָא בֵּית דִּין מוֹכְרִים
לְפָרוּעַ חוּב אֲבִיהֶם אָבֵל הוּא אִפִּי יוֹדַע בְּטִיב מו"מ אִינוּ יְכוֹל לְמַפְּוֹר בְּעֲצָמוֹ וְאִי מִשּׁוֹ'
דְּמַכְרָ בְּהִטְבָּה לְזִמְן לְכַאוּרָה נִרְאָה דְּאִפִּי שְׁכִירוּת דְּהוּי כְּמַכְרָ כְּמַבְּוֹאָר בְּדַבְּרֵי הַרְמַב"ם
וְהַרְאָב"ד פּכ"ט מֵהִלְכוֹ' מְכִירָה וְכוּ' מ"ש ה"מ גְּבִי אוּ הַשְּׁפִיר וְכוּ' דְּשְׁכִירוּת מְמַכְרָ לְיוֹמִיָּה
הוּא וְאִין מְמַכְרוּ מְמַכְרָ בְּמַקְרָעֵי וּמְכָאן שְׁאִם הַשְּׁפִיר הַקְּטָן בֵּית לִידְוֹר אִין מְעַשְׂוִי פְּלוּם
וְכוּ' הַדְּרִישָׁה אָף עַל פִּי שְׁיֵשׁ לְחַלְק דְּדוּקָא בְּמַכְרָ לְהִיּוֹת יוֹצִיא מִתַּחַת יְדוֹ דְּקִנְיָן עוֹלָם הוּא
דְּאִינוּ יְכוֹל מִשְׁא"כ זֶה דְּלֹא תַצָּא מִתַּחַת יְדוֹ אֶלָּא לְהַקְנוּת עַל יְדֵי מְטַלְטְלֵי מְפָל מְקוּם לֹא
פְּלוּג רַבְּנָן עֵי' שְׁם וְהִכָּא גַּמִּי בְּפְּחוּת מִבְּן עֲשָׂרִים בְּקַרְקַע שְׁיַרְשׁ מֵאֲבִיו פִּינּוֹן דְּאִין מְמַכְרוּ
מְמַכְרָ ה"ה בְּשְׁכִירוּת דְּהוּי כְּמַכְרָ וְאִין מְעַשְׂוִי פְּלוּם מֵה"ט דְּלֹא פְּלוּג רַבְּנָן וּלְשׁוֹן הַרְמַב"ם
וְהַטּוֹר וּמְרָן בְּסִימָן שֵׁט"ו כָּל שְׁמַמְכְרוּ מְמַכְרָ בְּנִכְסֵי שְׁכִירוּתוֹ שְׁכִירוּת וְכָל שְׁאִין לוֹ
לְמַפְּוֹר אִין לוֹ לְהַשְּׁפִיר ע"ש בְּהַסְמ"ע מְשַׁמַּע אֶפִּילוּ בְּפְּחוּת מִבְּן עֲשָׂרִים דְּאִין לוֹ לְמַפְּוֹר
בְּקַרְקַ' שְׁיַרְשׁ מֵאֲבִיו אִין לוֹ לְהַשְּׁפִיר וְכוּ' כ' הַפְּרִישָׁה שְׁם דְּבַכְלָל זֶה קִטְוֹן שְׁאִינוּ יְכוֹל
לְמַפְּוֹר עַד שְׁיִגִיעַ לִי"ג שָׁנִים אוּ לְעֲשָׂרֵי בְּקַרְקַעוֹת וְכוּ' עֵינִין שְׁם וְכֵן רְאִיתִי לְמַהֲרַש"ךְ
בְּתַשׁוּ' ח"ב סִימָן מ"ב דְּשְׁכִירוּת וּמְשַׁכְּנָתָא שְׁעֲשׂוֹ פְּחוּת מִבְּן עֲשָׂרִים בְּנִכְסֵי אֲבִיו בְּטִלִּים
עֵינִין שְׁם מֵיְהוּ מְרָן הַב"י מַחוּ' ד' כ' תַּשׁוּ' הַרְשָׁב"א שְׁנַשְׂאֵל אִם קִטְוֹן יְכוֹל לְשַׁעְבְּדָ נִכְסֵי
אֲבִיו וְהַשִּׁיב שְׁעַבּוּדוֹ שְׁעַבּוּ' וְלֹא אֶמְרוּ אֶלָּא מְכָר וְכוּ' וְלֹא קִטְוֹן מְמַשׁ אֶלָּא פְּחוּת מְעַשְׂרִים
בְּנִכְסֵי אֲבִיו וְתַשׁוּב' הַרְשָׁב"א בְּחַלְק שְׁלִישֵׁי סִימָן קכ"א וְז"ל שְׁעַבּוּדוֹ שְׁעַבּוּד וְלֹא אֶמְרוּ
אֶלָּא מְכָר כְּדֵי שְׁלֹא יִמְכְרוּ כָּל נִכְסֵי אֲבִיו וְלֹא מִן הַדִּין הוּא זֶה אֶלָּא מִן הַתַּקְנָה וְכוּ' וְאֶמְרוּ
שְׁמַתְנָתוֹ מִתְּנֵי כְּדֵי שְׁיִמְצָא בְּנֵי אָדָם שְׁעוֹשִׂין עִמּוֹ דְּבָרִים שְׁל חֲסֵד וְכָל שְׁכָן בְּשְׁעַבּוּד שְׁאִם
א"א עוֹשֶׂה כֵּן נִמְצָא נוֹעֵל דְּלֵת בְּפִנְיֹו שְׁלֹא יִמְצָא מִי שְׁיִלְוֹנוּ וְיִמְכְרוּ לוֹ וְלֹא שְׁיִקַּח מִמֶּנּוּ
אָף שְׁחַר דְּבָרֵי אִם אִין אַחֲרִיּוֹת הַלְוָאָתוֹ וּמְכִירוּתוֹ עַל נִכְסֵי וְכוּלֵי עכ"ל אִם כֵּן מִבְּן י"ג
וְאֵילָף בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּאִינוּ מִן הַדִּין אֶלָּא תַקְנָה וְמַה"ט מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה דְּאוּקְמוּ' אַדִּינֵי' כְּדֵי
שְׁלֹא תִנְעוּל דְּלֵת הִכָּא גַּמִּי שְׁעַבּוּדוֹ שְׁעַבּוּד מִשְׁא"כ קִטְוֹן דְּמִן הַדִּין אִינוּ יְכוֹל לְמַפְּוֹר וְלֹא
לִימָן בְּקַרְקַעוֹת הִכָּא גַּמִּי שְׁעַבּוּד שְׁכִירוּ' דְּהוּי כְּמַכְרָ וְכָבֵר חֵי' כֵּן הַרְבַּ פְּנֹסֶת הַגְּדִילָה
הַגְּב"י אוּת כ"ח עֵינִין שְׁם וְרְאִיתִי לְמַהֲרִיק"ש ב"ס' עֲרָף לְחָם שְׁפַתְבּוֹ וְז"ל לְהַשְּׁפִיר קַרְקַע

שִׁירֵשׁ מֵאֲבִיו קוֹדֵם שְׂיָהָא בְּן עֲשָׂרִים נִרְאָה שְׂמַעְשָׂיו קִיָּמִים ק"ו הוּא מָמָה שְׂיָכוֹל לְשַׁעֲבֵד וּקְצַת מְשַׁמַּע בְּן בִּתְשׁוֹ הַרִיב"ש ס' קס"ת וכו' וְעֵינָן ס' שט"ו דִּין ב' שֵׁנֵר' שְׂאִינוּ יְכוֹל לְהַשְׁפִּיר וְאֶפְשָׁר דְּהֵתָם לֹא בְּדִין קֶטֶן עֲסִיקָי ע"כ הָרִי דִּיכוֹל לְהַשְׁפִּיר וּמ"ש דְּבִסִּי שט"ו לֹא בְּדִין קֶטֶן עֲסִיקָי לֹא דֵק דְּקֶטֶן נְמִי אִינוּ יְכוֹל לְהַשְׁפִּיר אֲבָל בְּן י"ג בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּאִינוּ אֱלָא תַקְנָה יְכוֹל לְהַשְׁפִּיר וְכָל שְׂאִין לוֹ לְמַכְרָא בְּכָלֵל זֶה קֶטֶן דְּמַכִּירְתּוּ בְּטִילָה מִן הַדִּין אֲבָל בְּן י"ג בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּאִינוּ אֱלָא תַקְנָה יֵשׁ לוֹ לְהַשְׁפִּיר וּלְמַשְׁפָּן וּמְפָל מְקוּם נִרְאָה דְּמוֹכֵר בְּהֻטְבָּה לְזִמְן שְׂיַצֵּא מִתַּחַת יַד הַקֶּטֶן וְהַגּוֹף וְהַפִּירוֹת שֶׁל הַלּוֹקֵחַ אֵין מְמַכְרוּ מְמַכְרָא וְלֹא דְמִי לְמַשְׁפּוּנָה וּשְׂכִירוֹ דְלָא יֵצֵא מִרְשׁוֹתוֹ וּבִפ"א ע"פ אֲמַרִינָן הָאוּמֵר לְחַבְרֵי שְׂדֵה זֶה שְׂמַכְרְתִי לָהּ לְכַשְׂאֶקְחָנָה מִמָּה תַקְדוּשׁ לֹא קִדְשָׁה מִתְקִיף לָהּ ר"פ מִי דְמִי הֵתָם גּוֹפָה וּפִירָא בִינְדָה דְלּוֹקֵחַ הָכָא וְכוּלֵי הָא לֹא דְמִי אֱלָא לְאִמְרָא לְחַבְרֵי שְׂדֵה זֶה שְׂמַשְׁכְּנֵתִי לָהּ לְכַשְׂאֶפְדָּנָה מִמָּה תַקְדוּשׁ דְּקִדְשָׁה וְכוּ' אֲלֵמָא בְּמַכִּירָה דְּהַגּוֹף וְהַפִּירוֹ' בִּינְדָה הַלּוֹקֵחַ לֹא קִדְשָׁה אֲבָל מְמַשְׁכְּנֵת כִּינּוּן דְּהַגּוֹף בְּרִשׁוֹת מַקְדִּישׁ קִדְשָׁה וְנִרְאָה דֵּה"ה בְּמַכִּירָה לְזִמְן דְּהַגּוֹי בְּחֻזְקַת הַלּוֹקֵחַ וְהַרְבַּ בִּס' א"ז שָׁם כ' ו' יֵשׁ לְדַקְדָּק קְצַת לָמָּה לִיָּה לְמִינְקֻט שְׂמַכְרְתִי מֵאִי רְבוּת' אִיכָּא כִּינּוּן שְׂכָבֵר מְכָרָה לֹא הוּ"ל לְמִימֵר אֱלָא שְׂדֵה זֶה כַּשְׂאֶקְחָנָה מִמָּה וְכוּ' דִּמ"ל לְכַשְׂהֵיטָה שְׁלוֹ מַעֲיָקָר' אוֹ מְכָרָה אוֹ כַּשְׂלָא הֵיטָה שְׁלוֹ מַעוּל' וִי"ל דְּהָכָא מִיָּיִרִי שְׂמַכְרָה הַשְׂדֵה לְחַבְרֵי וְהַתְּנָה הַמוֹכֵר' וְאִמ' לְלוֹקֵחַ כַּשְׂיָהִי לִי מַעוֹת הַחֲזִיר לִי קַרְקַע זֶה וְהִינּוּ דְקָאֵמֵר כַּשְׂאֶקְחָנָה מִמָּה וְכוּ' וְאִי עַל גַּב דְּהַפִּירוֹת שֶׁל הַמוֹכֵר וְכִמוֹ שְׂפִסְק הַרְמַב"ם בְּפִי"א מְהֵלְכוּ' מַכִּירָה אִפ"ה אֲתַקִּיף לִיָּה שְׂפִיר רַב פְּפֵא מִי דְמִי הֵתָם וְכוּלֵי וְה"ט דְּהַמוֹכֵר אוֹכֵל פִּירוֹת לְפִי שְׂאֵנוּ חוֹשְׁשִׁין שְׂמָא הַמוֹכֵר יְבִיא הַמַּעוֹת וְנִמְצָא שְׂאֵכֵל לּוֹקֵחַ שְׂכָר מַעוֹתֵי לְפִיכָה הַמוֹכֵר אוֹכֵל פִּירוֹ' וּמִדִּין רַבִּית נִגְעוּ בָּהּ אֲבָל כָּל שְׂלָא הִבִּיא מוֹכֵר מַעוֹת גּוֹפָא וּפִירָא בִינְדָה דְלּוֹקֵחַ וְכוּ' הָרִי דְמִיָּיִרִי בְּמוֹכֵר לְזִמְן וְאִפ"ה לֹא קִדְשָׁה כִּינּוּן דְּהַגּוֹף וּפִירוֹת בִּינְדָה לּוֹקֵחַ בְּזִמְן שְׂלָא הִבִּיא הַמוֹכֵר הַמַּעוֹת וְכוּ' ש' מְכָר בְּהֻטְבָּה כְּדִין דְּהַגּוֹף וְהַפִּירוֹת לְלוֹקֵחַ ט"ו אוֹ מַשְׁאָר מוֹרִישָׁיו וְכוּ' כְּתַב הַטּוֹר וְכַת' הַרְמ"ה אִיכָּא מַרְבְּנוֹת' דְּאֵמֵר דְּנִקָּא בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּשָׂכִיחַ עֲבוּד רַבְּנָן תַּקְנָתָא שְׂלָא יִמְכְרָר עַד שְׂיָהָא לוֹ עֲשָׂרִי וְלֹא בְּנִכְסֵי שְׂאָר מוֹרִישָׁיו וְכַתַּב הוּא שְׂאִין חִי' בֵּין נִכְסֵי אֲבִיו לְשְׂאָר מוֹרִישָׁיו וְכוּ' וְ"ל הַרְמ"ה בִּפ' מִי שְׂמַת ס' קל"ח וְחֲזִי' לְמַקְצַת רַבְּנוֹתָא מ"ד דְּהָאִי דִּינָא דְּאֵמֵר רַבְּנָן גְּבִי נִכְסֵי אֲבִיו לָאוּ בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּנִקָּא אֱלָא ה"ה לְנִכְסֵי שְׂאָר מוֹרִישָׁיו דְּכַוְלָהּ חַד טַעְמָא נִינְהוּ וּמִילְתָא צ"ע דְּדִילְמָא גְּבִי נִכְסֵי אֲבִיו דְּשָׂכִיחַ תַּקְנָנוּ רַבְּנָן גְּבִי נִכְסֵי שְׂאָר מוֹרִישָׁיו דְּלֹא שְׂכִיחַ לֹא תַקְנָנוּ רַבְּנָן עַכ"ל אֲבָל בְּסִימָן קמ"ח דָּף רל"ו עֲמוּד שְׁנִי כַת' ו' וְ"ל וּמְסַבְּרָא דֵּה"ה לְנִכְסֵי שְׂנַפְלוּ לוֹ בִּירוּשָׁה מַשְׁאָר מוֹרִישָׁיו דְּחַד טַעְמָא נִינְהוּ אֱלָא דְּבָרוּ חֲכָמִים אֱלָא בַּהוּנָה וְכוּ' כ' עוּד בְּדָף רל"ז אֲבָל בְּמַקְרָעֵי דִּירִית מַאֲבֹהָ וְה"ה מַשְׁאָר מוֹרִישָׁיו וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם הָרִי שְׂכַתַּב הַרְמ"ה שְׂמַקְצַת רַבְּנוֹתָא ס"ל דֵּה"ה שְׂאָר מוֹרִישָׁיו וְהוּא נִסְתַּפֵּק בְּזָה אֱלָא דְּמַסְבְּרָא כ' דְּאִין חִי' וְהַרְשָׁב"א ס"ל דְּאֵב דְּנִקָּא אֲבָל הַרְמַב"ם וְהַרְמ"ה וּבַעַל הָעֵיטוֹר ס"ל דְּאִין חִי' וְכֵן הַסְפִּים הָר"ן וְהַרִיב"ש סִימָן קס"ת הוּבָא בְּב"י וְהַתִּימָא עַל מַהֲרַשְׁד"ם סִימָן רמ"ג שְׂכַתַּב דְּנִרְאָה דֵּה"ה שְׂאָר מוֹרִישָׁיו שְׂהָרִי ר"ת כ' אִפִּי קְנָה הוּא קַרְקַע אִינוּ יְכוֹל לְמִוְכְרוֹ וְדִי לְנוּ שְׂלָא נִקְבֵּל דְּבָרֵי ר"ת וְכָל שְׂפָן דְּזִיל בְּתַר טַעְמָא מ"ל אֲבֹנָה וּמ"ל יוֹרֵשׁ וְאֲדַרְבָּה נִרְאָה דְּרַבּוֹתָא טְפִי מַאֲבֹהָ דֵּהוּ"ל כְּאֵלוֹ קִנְאוֹ הוּא עֲצֻמוֹ אֲבָל לֹא נַעֲשָׂה מַחְלֻקַת שְׁנֵי דְּאֶפִּילוּ יֵרֵשׁ מֵאֲבִיו מְפִיר ע"ש וְלֹא זָכַר שְׂהַרְשָׁב"א ס"ל דְּנִקָּא יְרוּשַׁת אֲבִיו תַּקְנָנוּ וְלֹא תַקְנָנוּ בִּירוּשָׁה אַחֲרַת

דלא שכיח אָבֵל כָּל הפּוֹסְקִים סְבִירָא לֵהוּ דְאִין חַי: ט"ז אִין מְמַכְרוּ מְמַכְרֵי וְכוּלֵי נְאֻם קַבֵּל
אֲחֵרִיּוֹת עָלֵי תַיִב בְּכָל הַפְּסָד שִׁיגִיעַ לְקוֹנָה מִחֲמַת בִּיטוּל מְכִירָה זֹה הִרְשָׁפִיץ ח"ג סי'
ס"ח עֵינֵן שָׁם: י"ז אֲחִים שְׂבָאוּ לְחִלּוֹק קַרְקַע שִׁירְשׁוּ מְאַבְיָהֶם וְא' מֵהֶם פְּחוֹת מִבְּנֵי עֲשָׂרִים
יְכוּלִים לְחִלּוֹק בְּשָׁנָה אָבֵל אִם הַקָּטָן נוֹטֵל חֵלֶק קָטָן וְצָרִיף הַגְּדוֹל נוֹתֵן דְּמִים לְקָטָן הָיִ
כְּמִכָּר הָרַב בֵּית דָּוִד סִימָן קי"ט ע"ש וְעֵינֵן בִּס' עֵדוֹת בִּיהוֹסֵף סִימָן מ"ט דצ"ח וצ"ט: י"ח
עַד שִׁיָּהָא בְּנֵי עֲשָׂרִי שְׁנָה שְׁלֵמוֹת וְכוּ' כ' הַסְּמ"ע וְלֹא אֲמַרִינּוּ בְּזָה מְקַצֵּת שְׁנָה כְּכוּלָּהּ וְלִזוּ
אָמְרוּ בְּגִמְרָ' דְּעַד שְׁנַת ד' כְּלַפְנֵי ד' עֵינֵן שָׁם וְנַר' דְּבַעֲיָ' שְׁלֵמוֹת מַע"ל וְאַפְּי' בְּעַרְבֵי רֹאשׁ
הַשְּׁנָה שֶׁל שְׁנַת כ"א אֵינּוּ יְכוּלִי לְמַפְּנֹר אָבֵל הַרְשַׁב"ש בִּס' תְּקוּנָה סוּפְרִים סוּף שַׁעַר י"ג כ'
דְּאִין צָרִיף לְהִיּוֹת שְׁלֵמִים דְּהָא בְּגִמְרָ' מְדַמִּינֵן לָהּ לְמֵאִי דְתַנּוּ בְּנֵי עֲשָׂרִים שְׁנָה שְׁלֵא הִבִּיא
שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת יְבִיאוּ רְאִיָּה שֶׁהוּא בְּנֵי ד' וְכוּלֵי וְהָתָם פְּסָק הַרְמַב"ם דְּסָגִי בְּד' שְׁנָה פְּחוֹת ל'
יוֹם וְהָרֵאבָ"ד ס"ל דְּנִכְנָס ל' יוֹם בְּשְׁנַת ד' סָגִי וְכֵן הִסְפִּים הַטּוֹר א"ה סִימָן קנ"ה וְהִגִּיעַ
כֵּן בַּהֲר"ם עֵינֵן שָׁם וְדַבְּרִי תְמוּהֵים דְּהָא פְּסָקִי הִילְכְתָּא תוֹף זְמַן כְּלַפְנֵי זְמַן וְכַבֵּר כְּתַב
הַרְמ"ה ב'פ' מ"ש סִימָן קנ"ג וְז"ל וְאִי ק"ל לָהּ הָא דְגִרְסֵי הָתָם תַּנְיָא ר"י ו' כִּיפָר אֹמֵר
מִשׁוּם ר"א שְׁנַת ד' שִׁיָּצְאוּ מִמֶּנָּה ל"י הָרִי שְׁנַת ד' לְכָל דְּבָרֵיהּ וְכוּלֵי שְׁאֵנִי הָתָם דְּלַעֲנִין
סִימָנֵי קָאִי וְכוּלֵי וְה"ה הָכָא לְמַפְּנֹר בְּנִכְסֵים בֵּין בְּנִכְסֵי אָבִיו דְּקִי"ל דְּכָל מַה
דְּלֹא אֵינִי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת לֹא מְצִי מְזַבֵּין אֲא"כ נִתְבָּרַר שֶׁהוּא סָרִיס שְׂאֵם נוֹלְדוּ בּוֹ סִימָנֵי
סָרִיס בְּשְׁנַת ד' אוֹ קוֹדֵם לְכֵן פִּינּוּ שִׁיָּצְאוּ ל' יוֹם מִשְׁנַת ד' וְלֹא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת הָרִי זֶה
כְּסָרִיס לְכָל וְכִי אֵיפְסִיקָא הִילְכְתָּא הָכָא דְתוֹף זְמַן כְּלַפְנֵי זְמַן וְכוּלֵי לְמַפְּנֹר בְּנִכְסֵי אָבִיו
קְאָמְרִי אַע"ג דְתוֹף ד' לַעֲנִין סִימָנֵי סָרִיס כְּלַפְנֵי ד' דְּמִי וְכוּלֵי אָבֵל לְמַפְּנֹר בְּנִכְסֵי אָבִיו
לֹא בְּסִימָנֵי גְדוּלוֹת תְּלִיא מִלְתָּא אֲלֵא בְּשָׁנִים נְמִי תְּלִיא מִלְתָּא דְקִי"ל לְרַבְּנָן דְּאִין אָדָם
עוֹמֵד עַל דַּעְתּוֹ עַד שִׁיָּהָא בְּנֵי ד' שְׁנָה הִילְכְּהּ אֲפִילוּ שְׁלֵא נִשְׁתַּיֵּיר הִימְנָה אֲלֵא שְׁעָה א'
כְּלַפְנֵי ד' וְאִי זְבִין בְּנִכְסֵי אָבִיו לֹא הָיוּ זְבִינָהּ זְבִינֵי וְאֵיפְרַק קו' כַּהֲנֵן עכ"ל הָרִי בְּהִדְיָא
דְּס"ל דְּלַעֲנִין סִימָנֵים הוּא דְאֲמַרִינּוּ דְמִשְׁפָּנְסוּ ל' יוֹם בְּשְׁנַת ד' הָיוּ כְּסָרִיס לְכָל דְּבָרֵי אָבֵל
לְמַפְּנֹר בְּנִכְסֵי אָבִיו בְּעִי ד' שְׁנָה שְׁלֵמוֹת וְאַפְּיֵלוּ פְּחוֹת שְׁעָה א' אִין מְמַכְרוּ מְמַכְרֵי וְכֵן לְשׁוֹן
הַטּוֹר כָּאֵן עַד שִׁיָּהָא בְּנֵי ד' שְׁנָה שְׁלֵמִים וְכֵן לְשׁוֹן הִרְשָׁפִיץ אֲבִיָּהּ הִבִּיאָה ה' כְּנֵה"ג
אוֹת מ"ב בְּנֵי ד' מַע"ל וְכַה"ג כ' הַטּוֹר וּמְרָן ר"ס ל"ה קָטָן פְּסוּל לְהַעֲיֵד עַד אַחַר י"ג שָׁנִים
גְּמוּרוֹת וְכַתְּבֵי הַסְּמ"ע רוּצָה לוֹמַר י"ג שָׁנִים שְׁלֵמוֹת דְּלֹא תִימָא שֶׁהוּא ל' יוֹם בְּשְׁנַת י"ג
הָרִי הוּא כְּשָׁנָה עֵינֵן שָׁם מִיָּהוּ דְּלֹא בְּעִי מַע"ל בְּשְׁעוֹת אֲלֵא בְּנִימִים כַּמ"ש אַחֲרוֹנִים שָׁם
וְהִרְשָׁפִיץ אֲשַׁכְּתָב כָּאֵן בְּנֵי ד' מַע"ל הֵינּוּ בְּנִימִים וְאִין צָרִיף לְהַשְׁלִים מַע"ל בְּשְׁעוֹת וְכֵן
כְּתַב בְּהִדְיָא הָרִיב"ש סִימָן תס"ח עֵינֵן שָׁם.

י"ט אִם הִגְבּוּ לוֹ ב"ד קַרְקַע בְּחוּב אֵיכָּא מ"ד דִּיכּוּל לְמַפְּנֹר דְּדִינוּ כְּמַטְלֵטְלִין וְנ"ל שְׂאִינוּ
רִשְׁאֵי לְפִי הַטְעָם שְׂאֲמָרוּ מִשׁוּם דְּמִקְרָבָא דַּעֲתִיָּה לְגַבֵּי זִוְזֵי וְכוּ' ה' בֵּית יְהוּדָה סִימָן ל"ד
עֵינֵן שָׁם וְה' זָרַע יַעֲקֹב סִימָן ל"ד הַסְּפִים עִם אֵיכָּא מ"ד עֵינֵן שָׁם וְכֵן נ"ל עֵינֵן שְׁתֵּי
כְּתַב הָר"ן בִּס'פ' מְצִיאַת הָאִשָּׁה וְז"ל וְא"ת וְאֵע"פ שֶׁהִיא רוּצָה לְמַכְרָה הִיאָהּ הִיא מְכוּרָה
דְּהָא אֲמַרִינּוּ ב'פ' מ"ש שְׂאִין הֵבֵן רִשְׁאֵי לְמַפְּנֹר בְּנִכְסֵי אָבִיו עַד שִׁיָּהָא בְּנֵי עֲשָׂרִים י"ל ה"מ
בְּקַרְקַע שְׁהִיָּה מְאָבִיו אָבֵל שְׁדָה זֹה אַע"פ שְׂבַמְעוּ אָבִיו לְקַחוּ אִתּוֹ מ"מ לֹא הִיָּה מְאָבִיו
אָבֵל הָרֵאבָ"ד וְכוּ' בְּמַתְנֵה שְׁהָאָב נִימְנָן לְבָנוּ לֹא וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם אִם כֵּן לְדַעַת הָר"ן אִם
קָנָה קַרְקַע מְנִכְסֵי אָבִיו יְכוּלִי לְמַפְּנֹר וְז"ל מְהָר"ם ב"ב בְּתַשׁוּ' סִי' תְּקַצּוּ הִילְכְּהּ ל' ר"ש

בפ' מ"ש וז"ל דוקא בנכסי אביו אבל בנכסים שנתנו לו במתנה או שקנה מטלטלין שאינו ירושת אביו וכו' ולפי שלשונו קצת סתום אפרשנו שקנה מטלטלין שלו בין שירשו לו בין שקנאם למטלטלין הללו דגב' אין חיל איך באו ליזדו רשאי לעשו' בהם מה שירצה משהגיע לכלל שנותיו ושאינה ירושת אביו קאי אנכסי דרישא דמילתא דהיינו קרקעות וה"ק או שהקנ' נכסים במטלטלין שנתן עבור קרקע שקנה ולא נתן קרק' שירש בקרקע שקנה דזה לא יכול לעשות עד שיהא בן עשרים עכ"ל הרי דס"ל דאפ"ל מטלטלין שירש מאביו אם קנה בהם קרקע יכול למוכרו ואפשר דגם הראב"ד שתי' דמשו' מתנה היא מפ' מתני' דקתני לא יהא אלא דשדה ר"ל לא יהא אלא שהניח לו אביהם שדה כמ"ש הריב"ש סי' שע"א שפן מפרש לה הרשב"א ע"ש אבל אם לקח מהמעו' שדהאפשר דמודה הראב"ד דיכול למכור אבל הרמ"ה בפרק מ"ש סי' קמ"ח פתב וז"ל אפילו בנכסי אביו נמי דוקא נפלו לו בירושה אבל במתנה בנכסי עצמו דמו תדע דבהדיא תנו בכתובות בפ' מצייאת האשה המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן בעלי עלי יעשה שלישי מה שהושלש ביזדו דר"מ א"ר וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למכור הרי היא מכורה מעכשיו וכו' דש"מ אפ"ל נתן לה אביה שדה או מעות ליקח בהם ולקחו בה שדה והיא רוצה למכרו משגדלה הרי היא מכורה מעכשיו וכולי עיין שם משמע דסבירא ליה דבירושה אפ"ל הניח לה מעות ולקחו בה שדה אינו יכול למכור והתם משום דמתנה היא ומפל מקום דעת מהר"ם והר"ן והריב"ש דאם הניח לו אביו מעות ולקחו בהם שדה יכול למכור דהוה בנכסי עצמו והכא נמי אם הגבו לו בית דין קרקע בחוב הו"ל פקנה קרקע במעות שהניח לו אביו דבפ' כל שעה פרכי' לרבא דאמר בעל חוב מפאן ולהבא הוא גובה מדאמרי' תומי' שגבו קרקע בחובת אביהם וכולי בעל חוב חוזר וגובה אותה מהם וא"א מפאן ולהבא הוא גובה אמאי חוזר וגוב' אותי מהם הא הוי כזבין יתמי נכסי דמי וכו' עיין שם וה"נ פהניח להם מעות וקנו בה קרקע דמי: כ' לחלוק בנכסי אביו יכול לחלוק הקרקעות מכן י"ג מהר"י ו' מיגש בתשו' סימן קנ"א עיין שם וכן כ' רבינו ירוחם ופסקו מור"ם סימן רפ"ט עיין שם: כ"א פתב בעל התרומות שער מ"ו דקטן בפחות מכן עשרים שמכר בנכסי אביו אף על פי שיכול לחזור המעות שנתן דין מלנה בשטר יש להם לטרוף ממשעבדי עיין שם אבל הרשב"א בתשו' ח"ג סי' קצ"א כ' דאינו גובה אלא מנכסי בעל חוב והביאו הב"י עיין שם ולדידיה נאמן לומר פרעתי כמבואר בסימן ע' עיין שם: כ"ב פתב מהר"ש צרור בספר פרי צדיק סימן ח' דהיינו דוקא פשהקטן לבדו מוכר אבל אם גדול שותף עמו ומכר כל הקרקע דגם חלק הבן על דעת גדול הוא דמכר קיים עיין שם ואין נראה פן (אמר המגיה עד כאן מצאתי): כ"ג נראה דאין הפרש בין בת לבן דבעינן עשרי' הרשב"ש שם וכן מבואר בתשו' מהר"י ו' מיגש סי' קנ"א ובדברי הרמ"ה שפתבתי לעיל וכן כ' מהרימ"ט סי' צ"ח עיין שם והריב"ש סימן שע"א הוכיח פן והרשב"א שכ' דבת אינה בכלל הבן יחיד הוא בדבר עיין שם: כ"ד פתב ה' מח"א בהלכות קנין מעות סימן י"ג דפחות מכן עשרים שמכר קרקע שירש מאביו לאחר שיבא לכלל ד' ונתן לו הקונה מעות לכאו' נראה דקנה הלוקח לאחר ד' אפילו נתאכלו המעות דדומה לאומר לאשה לאחר שלשים יום דמקודשת אפילו נתאכלו המעות וכ"ת התם שאני משום דבידו לקדשה מעכשיו הא ליתא דבפ' ב"ש גבי קטנה שנתקדשה וגדלה דאמר רב דגדלו קודושיה עמה פתב הנ"י בשם הרשב"א דמקודשת היא במעות שקבלה

דְּהוּי פְּאֵלוּ אָמַר לֵה הִתְקַדְּשִׁי לֵאחֹ שְׁתַּגְדְּלִי דְמִקְוֵדְשָׁת וְכוּ' וְשׁוּב רְאִיתִי שְׁדִין זֶה פְּלִגְתָּא
דְּרַב וְשִׁמּוּאֵל בְּפֶרֶק יֵשׁ בְּכוֹר וְהַתּוֹס' וְא"ו פְּסָקוּ פְּשִׁמוּאֵל וְכוּ' הַתְּה"ד שְׁכֹן נִרְאָה עֵינֵקֶר
לְפִי גִינְרָסָא שְׁלֵנוּ דְגִרְסִי וְהִלְכְת' פְּנוּתִיהָ דְשִׁמּוּאֵל וְהִרִיטְב' א גַּם פֶּן הָכִי סְבִירָא לִיהָ בִּפְר'
קָמָא דְמַצִּיעָא עֵינֵן שָׁם וְרִאִיתִי לֵה' מְשֻׁנָּה לְמַלְךָ בִּפ' ד' מֵהִלְכוֹת אִישׁוֹת שְׁנִסְתַּפֵּק בְּקֶטֶן
שְׁקֻדְשָׁא אִשָּׁה וְאָמַר לֵה הֲרִי אֶתְּ מִקְוֵדְשָׁת לִי לְאַחַר שְׁאֲגִדֵּל וְכַת' דַּעַת הַתּוֹס' בִּיבְמוֹת דַּל"ד
דְּאִין יָכוֹל לְקַדְּשׁ פְּשִׁהוּא קֶטֶן אִפִּי אֹמֵר שְׁלֵא יַחֲלוּ הַקִּידוּשִׁין אֲלָא לְאַחַר שְׁיִגְדֵּל וְגַם
רִש"י שָׁם דִּנְקָא פְּשִׁקְדֵּשׁ בְּיוֹם שְׁנִשְׁלֵם יוֹם י"ב לְנִקְבָה וְיוֹם י"ג לְזָכַר מְהֵנוּ הַקִּידוּשִׁין
מִשׁוּם דְּכָבֵר הִבִּיאוּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת אֲלָא שְׁחָסַר הָעָרְב שְׁמֵשׁ וְזָמַן בְּנֻדְאֵי יָבֵא מִמִּילָא אֲבָל
חֶסְרוֹן שְׁעָרוֹת חָשִׁיב כְּמַחֲסֵ' מַעֲשָׂה עֵינֵן שָׁם בְּאֹנְרָה וּבְזָה נִיחָא מֵה שֶׁק' לִי עַל רִש"י
מִדְּאֲמַרִּינֵן בִּפְר' מִי שְׁמַת וְכִינֵן דְּבִדְקֵנוּ לְקִידוּשִׁין לְגִירוּשִׁין לְמָה לִּיהָ לֹא צְרִיכָא אֲלָא
לְיָבוּם וְכוּ' וְאֲמַאי לֹא מוֹקִי לֵה בְּקֶטֶן שְׁקֻדְשָׁא שְׁיַחֲלוּ לְאַחַר שְׁיִגְדֵּל דְּאֵם לֹא יִהְיִי גִירוּשִׁין
בְּגִדוֹל חִיּוּשִׁין פְּשִׁיגְדֵּל דְּחֵלוּ הַקִּידוּשִׁין אֲלָא דְקֶטֶן אִינוּ יָכוֹ' לְקַדְּשׁ אֲפִילוּ לְאַחַר שְׁיִגְדֵּל
כֹּל שְׁלֵא הִבִּיאוּ שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת אֶף קִשָּׁה לְדַעַת הַרְשֵׁב"א וְהַנ"י סְבִירָא לֵהוּ דְּאֵם אָמַר לְקֶטֶן
הֲרִי אֶתְּ מִקְוֵדְשָׁת לִי לְאַחַר שְׁתַּגְדְּלִי מִקְוֵדְשָׁת אֲמַאי לֹא מוֹקִי הֵהִיא דְּבִדְקֵין לְגִירוּשִׁין
בְּקֶטֶנָּה בַּה"ג אֲצ"ל דְּחֻדָּא מְנִיְהוּ נֶקֶט וְכִי הָיִי גִוּוֹנָא פְּתַב מֵהִרְאֵנָּה ח"א ס' מ"ז לְדַעַת
מֵהִרִיק"ו עֵינֵן שָׁם וְאֲפֹשֶׁר דְּרִש"י סְבִירָא לִיהָ דְּרַב מוֹקִי מִתְנִי' כַּר"מ דְּאָמַר אָדָם מִקְנָה
דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָ' כְּמוֹ שֶׁכ' הַרִיטְב' א בַּח' שָׁם וְכֹל שְׁכֹן דְּרַב גּוֹפִיָה סְבִירָא לִיהָ כַּר"מ
בִּפְר' קָמָא דְמַצִּיעָא עֵינֵן שָׁם וְעוֹד בִּפְר' יֵשׁ בְּכוֹר סְבִירָא לִיהָ לְרַב דְּהַפּוֹדָה אֶת בְּנוֹ בְּתוֹךְ
שְׁלֵשִׁים יוֹם שְׁיַחֲלוּ לְאַחַר שְׁלֵשִׁים יוֹם אֲפִילוּ נִתְאַפְּלוּ הַמְּעוֹת בְּנוֹ פְּדוּי כְּמוֹ בְּקִידוּשִׁי
אִשָּׁה וְשִׁמּוּאֵל אָמַר הֵתֵם בְּיָדוֹ לְקַדְּשָׁה מִעַכְשָׁיו הֵכָא אִין בְּיָדוֹ לְפִדּוֹתוֹ מִעַכְשָׁיו וְאֵם כֹּן
אֲפֹשֶׁר לֹאמַר דְּהֵכָא נְמִי סְבִירָא רַב דִּיכִיל הַקֶּטֶן לְקַדְּשׁ אִשָּׁה לְכַשְׁיִגְדֵּל דְּאֶף עַל גַּב דְּאִין בְּיָדוֹ
לְקַדְּשָׁה מִעַכְשָׁיו חֵלוּ הַקִּידוּשִׁין לְכַשְׁיִגְדֵּל וּבְפֶרֶק מִי שְׁמַת גַּבִּי בּוֹדְקִין לְגִירוּשִׁין דְּלֹא מוֹקִי
לֵה בְּהֵכִי מִשׁוּם דְּשִׁמּוּאֵל אֲמַרָה וְשִׁמּוּאֵל סְבִירָא לִיהָ דְּאִין בְּנוֹ פְּדוּי פִּינֵן שְׁאִין בְּיָדוֹ לְפִדּוֹתוֹ
וְהֵכָא נְמִי פִּינֵן שְׁאִין בְּיָדוֹ לְקַדְּשָׁה מִעַכְשָׁיו לֹא חֵלוּ הַקִּידוּשִׁין לְכַשְׁיִגְדֵּל וְנִרְאָה דְּרַב אֲפִילוּ
לְמֵאן דָּאֵם אִין אָדָם מִקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם קָאֵמַר דְּבָנוּ פְּדוּי שְׁהַרִי הַתּוֹס' בְּקִידוּשִׁין
דְּרַב ס"ג בַּד"ה פְּגוֹן וְכוּ' וְז"ל וּבְדָבָר שְׁבָא לְעוֹלָם לֹא מְצָרְכִינֵן לֹאמַר מִעַכְשָׁיו דְּהָא אֲמַרִּי
בְּמִתְנִי' הֲרִי אֶתְּ מִקְוֵדְשָׁת לִי לְאַחַר ל' יוֹם לֹא בָּא אַחַר וְקַדְּשָׁה מִקְוֵדְשָׁת אֶף עַל גַּב דְּלֹא
אָמַר מִעַכְשָׁיו עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָא קִידוּשִׁין לְאַחַר שְׁלֵשִׁים יוֹם הוּי דְּבָר שְׁבָא לְעוֹלָם וְרַב מְדַמִּי
פְּדִיוֹן הַבֵּן לְקִידוּשִׁין וְאֶף עַל גַּב דְּרַב סְבִירָא לִיהָ כַּר"מ דְּאָדָם מִקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם
כְּדָאֲמַרִּי בְּפֶרֶק קָמָא דְמַצִּיעָא וְשִׁמּוּאֵל סְבִירָא לִיהָ דְּאִין אָדָם מִקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם
כְּדָאֲמַרִּינֵן בִּפְר' אֶף עַל פִּי דְּסְבִירָא לִיהָ דְּאִין אָדָם מִקְדִּישׁ דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם עֵינֵן שָׁם
וְא"כ בְּפֶרֶק יֵשׁ בְּכוֹר הָנֹה מְצִי לְמִימַר דְּלְכֹנְלִי עֲלֵמָא לֹא מְדַמִּינֵן פְּדִיוֹן הַבֵּן לְקִידוּשִׁי אִשָּׁה
אֲלָא דְּרַב לְטַעְמִיהָ דְּסְבִירָא לִיהָ דְּאָדָם מִקְנָה גְּבֵר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְשִׁמּוּאֵל לְטַעְמִיהָ דְּאִין
אָדָם מִקְנָה דְּבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וּמְכַל מְקוּם נִרְאָה שְׁדִין זֶה תְּלוּי בְּפִלְגְתָּא דְּרַב וְשִׁמּוּאֵל
וְהַרְמְב"ם פֶּר' י"א מֵהִלְכוֹת בְּכוֹרִים וְהַסֵּמ"ג עֲשִׂין קַמ"ד וְהָרָא"ש וְהַטּוֹר וּמְרָן בִּי"ד ס' ס'
ש"ה פְּסָקוּ דָּאֵם אָמַר לֵה לְאַחַר שְׁלֵשִׁים יוֹם בְּנוֹ פְּדוּי אֲפִילוּ אִין הַמְּעוֹת קִיְמִים עֵינֵן שָׁם
בְּהַש"ף ס"ק י"ט וְאֵם כֹּן פְּחוֹת מִבְּן עֲשָׂרִי שְׁמֵכֵר וְרִנְשָׁת אָבִיו לְאַחַר ד' לְדִיזוֹ דְּקִיְמָא
לֵן כְּרַב דְּבָנוּ פְּדוּי הֵכָא נְמִי מְכִירְתוֹ מְכִירָה דַּל"ל דְּלֹא פְּסָקִי כְּרַב אֲלָא הֵתֵם דְּמִיקְרִי

איסורא אַבל בְּדִינֵי קַיִמָא וּפְשִׁמוּאֵל שְׁהֶרְחִי כ' הָרָא"ש בפר' שׁוֹר שְׁנַגַח ד' וּה' וְז"ל וַיֵּשׁ
מִן הַגְּדוּלִים שְׁאוּמְרִים דְּכִינּוֹן שְׁלֵא נַחֲלֵקוּ בְּנִגְיָחוֹ' אֵלָא בְּנִסְתוֹת וּבְעֵיקַר פְּלִגְמִיָּהוּ הִלְכָה
פְּרַב הֶכָא נְמִי הִלְכ' פְּרַב וְכֵן דְּעָתִי נּוּטָה דְּמֵאִיזָה טַעַם וְכוּ' וְכֵן רַב הָיָה רַגִּי לְדַקְדָּק
בְּהוֹרָאת אִיסוּר וְהֵיטֵר לְכַד סְמָכוּ הוֹרָאוֹתֵי לְעִנְיָוֵי אִיסוּר וְהֵיטֵר וְכִינּוֹן שְׁנַחֲלֵקוּ בְּנִסְתוֹת
וּנְגִיחוֹת וְנִסְתוֹת טַעַם אֶחָד לָהֶם ע"כ סְמָכִינוּ הָא דְרַב בְּתַרְוּוּיָהוּ ע"כ וְהֶכָא נְמִי גַם לְטַעַם
שְׁכ' הָרָא"ש שְׁם דְּקַיִמָא לֵן פְּרַב בְּאִיסוּר פִּינּוֹן דְּעֵיקַר פְּלִגְמִיָּהוּ בְּאִיסוּר וְקַיִמָא לֵן פְּרַב
לְעִנְיָנוּ מְמוּנָא נְמִי קַיִמָא לֵן פְּנוּתִיָּה וְכָל שְׁפָן לְטַעַם אַחַר שְׁכ' הָרָא"ש וְהַרְמַבְּ"ן דִּהִלְכָה
פְּרַב מִשׁוּם דְּבְרִייתָא מְסִייעָא לִיָּה הֵתֵם ע"ש דְּנֹדָא אִפִּי' בְּמִזְמוֹן קִי"ל פְּנוּתִיָּה אַבְל קִטּוֹן
שְׁלֵא הִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וּמְכַר קַרְקַעוֹתֵי לְכְשִׁיגְדֵל אוֹ פְּחוֹת מִבְּן ד' שְׁלֵא הִבִּיא שְׁתֵּי
שְׁעָרוֹת שְׁמֵכֵר יְרוּשָׁת אָבִיו לְאַחַר עֶשְׂרִי וְלֹא יֵשׁ לוֹ סִימְנֵי סְרִיס אֵלָא שְׁאַחַר פְּדָה הִבִּיא
ב' שְׁעָרוֹ' אִין מְכִירָתוֹ מְכִירָה דְּחֶסְרוֹן שְׁעָרוֹת חֲשִׁיב בְּמַחְסָר מַעֲש' מִיָּהוּ אִפְש' לוֹ דְּשִׁאֲנֵי
גְבִי פְדִיּוֹן דְּאִינוּ מְחֻסָּר אֵלָא זְמַן אַבְל קִטּוֹן שְׁקֻדָּשׁ שְׁיָנוּי דַּעַת וְגוּף מְקַטְּן לְגְדוּל הָוָה לִיָּה
כְּמַחְסָר מַעֲשָׂה וְכִי הָאִי גְנוּנָא אֲמַרִּינוּ בְּפֶרֶק הָאוּמַר כָּל שְׁבִידוֹ לְאוּ מְחֻסָּר מַעֲשָׂה אֵלָא
מַעֲתָה הַנוּתֵן פְּרוּטָה לְשִׁפְחָתוֹ וְאָמַר לָהּ הֵרִי אֵת מְקַוְדָּשׁתָּ לְאַחַר שְׁאַשְׁחַרְרָהּ הַכ"נ דְּהוּ
קִידוּשִׁין הֵכִי הִשְׁתָּא הֵתֵם מַעֲיָקְרָא בְּהֵמָה הִשְׁתָּא דַּעַת אַחַר' וְהֶכָא נְמִי מַעֲיָקְרָא קִטּוֹן
וְהִשְׁתָּא דַּעַת אַחַרְתָּ וְכֵן רְאִיתִי לָהּ קְרִית מְלָךְ רַב ח"א בְּתִשׁוֹ' סִי' כ"א שְׁדָּחָה כֵּן עֵינֵי שְׁם
וְאִם כֵּן נִרְאָה דְּפְחוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שְׁמֵכֵר לְכְשִׁיגְדֵל כֵּן עֶשְׂרִים דְּאִיכָא שְׁיָנוּי הַגּוּף וְדַעַת
אַחַרְתָּ מִפְּחוֹת מִבְּן ד' לְכֹן ד' כְּמַחְסָר מַעֲשָׂה: כ"ה פְּחוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שְׁמֵכֵר בְּנִכְסֵי אָבִיו
קַרְקַע וּמַת פְּחוֹת מִבְּן ד' כ' הַמְבִי"ט ח"ב סִי' קצ"א וְז"ל מִהֵוּא מַעֲשָׂה בֵּא' שְׁמֵכֵר בְּנִכְסֵי
אָבִיו וּמַת וּבָאוּ בְּנֵי מִשְׁפָּחָה וְעַרְעָרוּ לְאוּמַר קִטּוֹן הָיָה וְכוּ' נִרְאָה שְׁאֵם הָיָה קִטּוֹן פְּחוֹת מִבְּן
ד' נְמִי שְׁהָיָה יְכוּלִים הַיּוֹרְשִׁים לְמַחְסוֹת אַף עַל גַּב דְּהֵתֵם מִיָּיְרִי בְּקִטּוֹן מִמֶּשׁ שְׁמֵכִירָתוֹ בְּטִלָּה
אִפִּילוּ הֵכִי וְכוּ' עֵינֵי שְׁם וְלֹא דַק דְּבִבְתָּרָא דְקַנ"ה מְבוֹאֵר דְּמִיָּיְרִי בְּפְּחוֹת מִבְּן ד' דְּפִרְיָהּ
מִיָּנָה לְמ"ד מֵאִמְתִּי מוֹכֵר בְּנִכְסֵי אָבִיו מִבְּן ד' מִהֵוּ בְּרִייתָא דְכִי בְּדָקוּ לִיָּה מֵאִי הָוִי וְכוּ'
עֵינֵי שְׁם: כ"ו דִּין יו"ד מִתְּנָתוֹ וְכוּ' הֵרַב פְּנִסַת הַגְּדוּלָּה אוֹת נ"ה הַסְּפִים עִם מַהֲרַש"ג שְׁכ'
שְׁדַעַת הַרְשָׁב"א דְאַפִּילוּ מִתְּנָה אִינוּ יְכוּל לִיתֵן נְכָסֵי שְׁיָרֵשׁ מֵאָבִיו כְּדַעַת הַרְאָב"ד וּמ"ש
ר' יְרוּחֵם אַחַר דְּבְרֵי הַרְאָב"ד וּבֵן מִיגַשׁ כ' דַּה"ה נְכָסֵי אָבִיו בְּמִתְּנָה וְכֵן הַרְשָׁב"א ר"ל
דְּגַם כֵּן מִיגַשׁ וְהַרְשָׁב"א סְבִירָא לָהּ דַּה"ה בְּנִכְסֵי אָבִיו בְּמִתְּנָה דְּאִינוּ יְכוּל לִיתֵן וְנִדְחַק
בַּמ"ש אֲמִימַר וּמִתְּנָתוֹ מִתְּנָה עֵי' שְׁם בְּאוּרְחָה וְז"ל הַרְמ"ה בַּפ' מ"ש סִי' קַמ"ז אֲמַר אֲמִימַר
מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה וְלְמַקְרָקְעֵי קָאִי דְאַף עַל גַּב דְּאִינוּ יוֹדַע בְּטִיב מו"מ פִּינּוֹן שְׁהִגִּיעַ לְכָלֵל שְׁנוּתֵי
וְהִבִּיא סִימְנֵי מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה וּמֵמֵאִי דְגַבִּי כֵּן י"ג שְׁנָה וְיוֹם אֶחָד שְׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת וְאִינוּ
יוֹדַע בְּטִיב מו"מ דְּהִנֵּי שְׁמַעְתָּא דְרַב הוּנָא בְּרִיָּה דְר"י וְדַמַר זוּטְרָא וְדַאֲמִימַר כּוּלְהוּ
אֲדַגִּידוּל דְר' מְנַשֶּׁה קַיִמִי וְכוּ' וּמְסִתְבְּרָא דַּה"ה נְמִי בְּנִכְסֵי אָבִיו פִּינּוֹן שְׁהִגִּיעַ לְכָלֵל שְׁנוּתֵי
וְהִבִּיא סִימְנֵים אַף עַל גַּב דְּלֹא יוֹדַע בְּטִיב מו"מ וְלֹא הָוִי כֵּן עֶשְׂרִים מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה וְכוּלִי וְכִי
הִכִּי דְגַבִּי כֵּן י"ג וְיוֹם אֶחָד שְׁהִבִּיא סִימְנֵים הִיכָא דְאִין יוֹדַע בְּטִיב מו"מ אַף עַל גַּב דְּזַבִּינֵי
לְאוּ זְבִינֵי אִפִּילוּ בְּנִכְסֵי עֲצָמוֹ מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה הֶכָא נְמִי בְּנִכְסֵי אָבִיו וְכוּ' עַכ"ל הֵרִי דַס"ל
דְּאֲמִימַר מִיָּיְרִי בְּנִכְסֵי עֲצָמוֹ דְּאִינוּ יְכוּל לְמַכְּנָן אִפִּי' כֵּן י"ג וְהִבִּיא סִימְנֵים אִם אִינוּ יוֹדַע
בְּטִיב מו"מ דְּקָאִי אֲגִידוּל רַב מְנַשֶּׁה וְקָאֲמַר דְּמַקְרָקְעֵי מִתְּנָתוֹ מִתְּנָה וְכ"כ בְּתִשׁוֹ' מְהֶר"ם
הָאֲרוּכּוֹת סִימְן תַּקַּמ"ז וּבְמַרְדְּכִי בַּפ' מ"ש עֵינֵי שְׁם אֵלָא דְּמַסְבְּרָא אֲמַר הַרְמ"ה דַּה"ה

בְּנִכְסֵי אָבִיו אֲבִל מְהֵרָא י' מִיגֵשׁ וְהִרְשָׁב"ד וְהִרְשָׁב"א סְבִירָא לְהוּ דְדוּק' בְּנִכְסֵי עֲצָמוּ
מִתְנַתּוּ מִתְנָה וְלֹא בְּנִכְסֵי אָבִיו אֲבִל הָא לִיתָא וְז"ל מְהֵרָא י' בְּן מִיגֵשׁ בְּחֵי דְקִנְיָהּ וְהָא
דְאָמְרִינּוּ לְעִנְיָן נִכְסֵי אָבִיו עַד שְׂיָהָא בְּן עֲשָׂרִי דוּק' לְגַבֵּי מְכָר פְּדָאֲמְרִי וְלִמְפּוֹר בְּנִכְסֵי
אָבִיו אֲבִל לְעִנְיָן מִתְנָה דִּין נִכְסֵי אָבִיו וְדִין נִכְסֵי עֲצָמוּ שְׁוִין שְׂאָם הוּא בְּן י"ג שָׁנָה וְיוֹם א'
וְהִבִּיא שְׂתֵי שְׁעֵרוֹת מִתְנַתּוּ מִתְנָה בְּנִכְסֵי פֶה מִתְנַתּוּ מִתְנָה בְּנִכְסֵי אָבִיו עַכ"ל וּבִתְשׁוּבָה סִימָן
ע"ב נִשְׂאֵל בְּמֵי שְׁנַתֵּן נִכְסֵי אָבִיו שְׂמִתְנַתּוּ בְּהֵם מִתְנָה אִם הִזָּה בְּן י"ג וְהִבִּיא שְׂתֵי שְׁעֵרוֹת
וְאִין מְמַכְרוּ מְמַכְרֵי אֵלָא אִם בְּן הִזָּה בְּן עֲשָׂרִים שָׁנָה אִם גְּדוֹן מִתְנַתּוּ כְּמִכְרֵי פְּשָׁקֶבֶל בְּהַ
אֲחֵרִיּוֹת וְכוּלֵי וּמִסְקִנְתּוּ שָׂם דְאָפִי קֶבֶל עֲלֵיהָ אֲחֵרִיּוֹת מִתְנַתּוּ מִתְנָה וְכֵן פְּתַב הִרְשָׁב"א
בִּתְשׁוּבָה חֶלֶק שְׁלִישֵׁי סִימָן קכ"א ע"ש הִרֵי דְמְהֵרָא י' בְּן מִיגֵשׁ וְהִרְשָׁב"א סְבִירָא לְהוּ דִּיכּוּל
לִיתָן נִכְסֵי אָבִיו וְאִם בְּן מ"ש רבִי יְרוּחֵם בְּשָׂמָם דַּה"ה נִכְסֵי אָבִיו בְּמִתְנָה ר"ל דְבְּמִתְנָה
אִין חֵי בֵּין נִכְסֵי אָבִיו לְנִכְסֵי עֲצָמוּ דְאָפִילוּ נִכְסֵי אָבִיו יְכוּל לִיתָן וְכֵן רְאִיתִי לְמַהֲרֵשׁ"ג
בִּסְפֵי מְשֻׁפְּטִים יִשְׂרָאֵל סִימָן ט' שְׁפָתַב וְז"ל וְאָף עַל פִּי וְכוּלֵי שְׂרָאִינוּ לְבַעַל הַמִּישְׁרִים
שְׁפָתַב שְׁדַעַת הִרְשָׁב"א פְּדַעַת ה' בְּן מִיגֵשׁ דְבְּנִכְסֵי אָבִיו מִתְנַתּוּ מִתְנָה כְּמוֹ בְּנִכְסֵי עֲצָמוּ
וְגַם בְּסִימָן ת"י בְּחֶלֶק תְּמִים דְעֵים עֲלָה ס"ב כ' הִרְאָב"ד לְהַפֶּה מ"ש בְּעַל הַמִּישְׁרִי דְאָפִי
בְּנִכְסֵי אָבִיו מוֹכֵר כְּשֶׁהוּא בְּן י"ג וְיִוְדַע בְּטִיב מו"מ וְכ"ש שְׂמִתְנַתּוּ מִתְנָה מ"מ וְכו' עֵינָן
שָׂם הִרֵי שְׁהִבִּין דְבָרֵי ר' יְרוּחֵם כְּפִשְׁטוֹן דְמְהֵרָא י' בְּן מִיגֵשׁ וְהִרְשָׁב"א סְבִירָא לְהוּ דְמִתְנַתּוּ
מְהֵנָה כְּמוֹ בְּנִכְסֵי עֲצָמוּ אִם בְּן דַּעַת מְהֵרָא י' בְּן מִיגֵשׁ וְהִרְמַב"ם וְהִרְמַב"א ס"ל
דְמִתְנַתּוּ מִתְנָה אֲפִילוּ בְּנִכְסֵי שְׂרָשׁ מְאָבִיו וְכֵן דַּעַת רַב צְמַח גְּאוֹן וְרַב נַחֲשׁוֹן גְּאוֹן הוּבְאוּ
בְר' יִשְׁעִיָה א' בִּס' הַמְכָרִיעַ סִימָן נ"ד אֵלָא דְרַב צְמַח ס"ל דְבָן י"ג שָׁנָה אֲפִילוּ הִבִּיא שְׂתֵי
שְׁעֵרוֹת אִם אִין עֲלִיו אֲפִטְרוּפּוֹס מִתְנַתּוּ מִתְנָה וְר' נַחֲשׁוֹן גְּאוֹן ס"ל דְאָפִי יֵשׁ עֲלִיו
אֲפִטְרוּפּוֹ מִתְנַתּוּ מִתְנָה וְר' יִשְׁעִיָה ס"ל דְאִם הִבִּיא שְׂתֵי שְׁעֵרוֹת מִתְנַתּוּ מִתְנָה אֲפִילוּ יֵשׁ
עֲלִיו אֲפִטְרוּפּוֹס וְאִם לֹא הִבִּיא שְׂתֵי שְׁעֵרוֹת אִין מִתְנַתּוּ מִתְנָה אֲפִי אִין עֲלִיו אֲפִטְרוּפּוֹס
עֵינָן שָׂם בְּאַנְרָף וְכֵן כ' הִר"י בְּעֵלִיּוֹת הוּבְאָ בִּש"מ דְאָפִי יֵשׁ אֲפִטְרוּפּוֹס מִתְנַתּוּ מִתְנָה וְכֵן
כַּת' בְּעַל הָעֵיטוֹ בְּדִינֵי מִתְנָה דָּף פ"ט וְדָף צ"ד עֵינָן שָׂם וְהִרְיָטָב"א בְּחֵי לְגִיטִין דִּס"ה
כְּתַב וְאֲפִשֵׁר דְמִתְנַתּוּ מִתְנָה וְעֵינָן בְּהִרְשָׁב"ץ ח"ג סִימָן רי"ט וְרַכ"א וְרַנ"א וְרַנ"ג שְׁכ'
דְמִתְנָה שְׁנַתֵּן הִיּוֹרֵשׁ כָּל נִכְסֵי שְׂרָשׁ מְאָבִיו בְּטִילָה וְכ"כ הִרְאָב"ד דְהָא דְאָמְרִי בְּפָחוֹת
מִבְּן עֲשָׂרִים מִתְנַתּוּ מִתְנָה דוּק' כְּשֶׁלֹּא נִיכְרֵי סִימְנֵי שְׁטוֹת וְאִין לָהּ סִימְנֵי שְׁטוֹת יוֹתֵר מִמֵּי
שְׁנוֹתָן כָּל נִכְסֵי וְיִצְטָרֵף לְאַחַר וְכוּלֵי וּלפ"ז אֲפִשֵׁר דְהִרְשָׁב"א סִימָן תַּקצ"ח מִיִּירֵי בְּהִכִּי
וּבַח"ג ס' קכ"א שְׁכ' דִּיכּוּל לִיתָן מִתְנָה ה"ד בְּנוֹתָן מְקַצָּת נִכְסֵי אֲבִל מְדַבְרֵי בְּן מִיגֵשׁ
שְׁכ' דְדִין נִכְסֵי אָבִיו וְדִין נִכְסֵי עֲצָמוּ שְׁוִין בְּמִתְנָה מְשֻׁמַּע דְאָפִי נָתַן כָּל נִכְסֵי מִתְנַתּוּ
מִתְנָה כְּמוֹ בְּנִכְסֵי עֲצָמוּ וְכָבֵר ר' יִשְׁעִיָה בִּס' הַמְכָרִיעַ סִימָן נ"ד הִבִּיא דְבָרֵי ר' יִצְחָק בֵּר
מְלָכִי צְדָק דִּס"ל דְמִתְנַתּוּ בְּכָל נִכְסֵי בְּטִילָה וְהוּא חֶלֶק עֲלִיו דְסַתְּמֵם אֲמָרוּ דְמִתְנַתּוּ מִתְנָה
בֵּין נָתַן מְקַצָּת בֵּין נָתַן כָּל נִכְסֵי עֵינָן שָׂם בְּאַנְרָף וְכ"נ דַּעַת כָּל הַפּוֹסְקִים: כ"ז מִתְנַתּוּ וְכו'
נְסַתְפַּק ה' בְּנֵי אֶהְרֹן ס' ס"ט בְּמִתְנָה בְּאַחֲרִיּוֹת אִי הֵנִי כְּמִכְרֵי וְהִבִּיא רְאִיָה מְדַקִּי"ל דְמִתְנָה
אִין בְּהַ דִּינָא דִּב"מ וְאִם יֵשׁ בְּהַ אֲחֵרִיּוֹת יֵשׁ בְּהַ דִּינָא דִּב"מ מְשׁוּם דְנִדְאֵי מְכָר הוּא וְאִין
דְרָף לְכַתְּוֵב אֲחֵרִיּוֹת בְּמִתְנָה וְכ"כ בִּתְשׁוּבָה רִיב"ה וְאָחִיו הִר' יְהוּדָה בְּנֵי הִרְאָב"ש וְהִבִּיאָהּ
מִרְן הַב"י סוּף ס' צ"ט וְז"ל וְא"כ בְּמִתְנָה שְׁנַתֵּן בְּאַחֲרִיּוֹת דִּינָה כְּמִכְרֵי לְכָל דְבָר וְכו'
נִר' דְבְּכָל מְקוֹם שֵׁישׁ אֲחֵרִיּוֹ בְּמִתְנָה דִּינָה כְּמִכְרֵי וּבְמִכ' קי"ל דְאִין מְמַכְרֵי הַקְּטָן כְּלוּם עֵינָן

שם וז"ל מהר"י ה'רא"ש בתשו' סימן ס"ב וכינון שהוכחנו שאין דין המכר במתנה אם כן במתנה זו שנתן באחריות דינה כמכר לכל דבר שהדבר ידוע שאין נותן מקבל עליו אחריו אם לא שקבל דמים ואם כן חשוב כמכר וכן אמרו רבותינו שדינה כמכ' לענין דב"מ ולענין חזרת יובל וכל שכן בנדון זה וכו' עכ"ל וק"ל דגבי המוכר שזהו בעדים דגובה מנכסים משועבדים קי"ל דמתנה באחריות לא הוי כמכר כמ"ש המ"מ בפ"א מהלכות מלוה בשם הרשב"א ופסקו מור"ם בסימן קי"ו עינין שם וכן כתב הר' יונה פתבתי דבריו שם ומ"ש וכן אמרו רבותינו שדינה כמכר לענין דב"מ ולענין חזרת יובל כבר כתב מהר"י ה' מיגש בתשו' סי' מ"ב דלא אמרו אלא לענין דב"מ אבל הכא מתנתו מתנ' ע"ש ולענין חזרת יובל פלוגתא דר"מ ורבנן היא בס"פ יש בכור ולרבנן מתנה כמכר מדכתיב תשובו יתירה לרבות וכן פסק הרמב"ם בפ"א מהלכות שמיטה ויובל עי' שם ובספר אסיפת זקנים בכתיבות דף פ"ד גבי היורש את אשתו ונזיר וכו' כ' בשם רש"י במ"ק וז"ל קס"ד דביובל נמי מיירי וכו' ומתנתו חוזרת ביובל ואמרו התם תשובו איש אל אחוזתו ואל לרבו' את המתנות וכו' ע"ש משמע אפי' בלא אחריות אבל לר"מ אפ"ש דאפי' מתנ' באחריו לא הוי כמכר אף האחרונים תמהו דמקרא מלא ביחזקאל סימן מ"ו דמתנה כמכר וחוזרת ביובל דקרא מיירי במתנה באחריות ולא אמר ר"מ אלא במתנה שלא באחריו ועי' בספ' יוסף אומץ סימן ס"א וכן ק' על התוספו' בס"פ השולח שכ' וז"ל ועור י"ל דדוקא ר"י אית ליה דמחזרין זה לזה ביובל אבל אנו קי"ל אף על גב דלקוחות הן אין מחזרין דמכר הוא דאמ' רחמנא דליהדר ר' ושהו ומתנ' לא עינין שם דהא קיימא לן ברבנן דמתנה כמכר ול"ל דה"ד במתנה באחריו ואחים שחלקו פלוקח שלא באחריו דמי כדאמרנו בבב"ב דף ק"ז עינין שם ואם כן שלא באחריות כי התם הוא דמתנה לא הוי כמכר ורבנן לא אמרו דהוי כמכר אלא במתנה באחריות דליתא דתשובו יתירה לרבות כל מתנה משמע אפי' באחריות וכן כתב הנ"י בפ' מ"ש וז"ל ומסתברא דמתנה שיש בה אחריות אם יש בה חשש הערמה דינה כמכר ואם לאו הרי היא קיימת והכל לפי ראות עיני הדיין וכן א"א לענין דב"מ דאמרי' דמתנה דאית בה אחריות וכו' הריטב"א ל"ש ונר' דאם יש חשש הערמה כמ"ש הריב"ש סימן ר"ן ופסק' מור"ם סימן ר"ה דמתנה שיש בה אחריות נכסים דינה כמכר לענין דאם מסר מודעא שצריכי' העדי' לידע האונס לפי שאין דרוך העולם שהנותן מתנה מקבל עליו אחריות ובודאי מכירה היתה עינין שם מיהו בסי' רמ"ב כ' מרן דמתנה מחמת אונס אפי' קבל עליו אחריות אינה מתנ' וכ' הסמ"ע דהתם מיירי דגם המקבל מודה דשלא בתורת מכר באה לידו עינין שם באונס ואם כן נר' דהכא נמי אם מודו שניהם שהיא מתנה אינו יכול לחזור כ"ח כתב הרשב"א הביאו מרן הב"י וז"ל מה שאמרו ולמפור' בנכסי אביו עד שיהא כן עשרי' מי צריך להביא ראיה המוכר או הלוקח תשו' שו"ר הדין כל שנתקיים שטר המקח הלוקח נאמן לפי שאין העדים רשאים לחתום על שטר ממכרו עד שיהא כן עשרים ולפיכך כשחתמו חזקה נתברר להם שהוא כן עשרים ושהביא שתי שערות דאם לא כן לא היו חותמים כדר"ל דאמר חזקה וכו' וכל שכן כשהקרקע ביז הלוקחות עינין שם משמע דאם לא נתקיים השטר לא אמרינו חזקה זו ונאמן המוכר או יורשיו לימר קטן היה במגו דאי בעי אמר מו"ק וכן כ' בהדיא הנ"י בפ' מ"ש ובהביאו מרן הב"י סי' פ"ב וזה לשונו הא דחזקה שאין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה בגדול היינו

דיקא ב'שטר מקוניים אבל אם אינו מקוניים נאמן לומר קטן הנה במגו דאי בעי אמר שטר
מזויף הוא עכ"ל וכן כ' מהרח"ש ח"א סי' נ"ג ע"י שם וה' משפט צדק ח"א סימן ס"א
עיין שם ולכאורה קשה שהרי כ' מרן סי' ע"ו סל"ח עדים החתומים על השטר שאמרו
שהלנה הנה קטן באותה שעה אינם נאמנים מטעם דקנימא לן חזקה וכולי וכתב הש"ך
אפילו אין כתב ידם יוצא ממקום אחר אינם נאמנים עיין שם והיא תשובת הרשב"א וכן
מבואר להדיא בתשו' הרשב"א ח"ב סי' קצ"ו עיין שם ואף על גב דמייבציא לן ריש
בתרא אי אמרי' מגו במקום חזקה וקנימא לן המוציא מחבירו עליו הראיה פבר ה' גו"ר
והביאו ה' קהלת יעקב דף קפ"ז אות י"ב דחזקה זו אלימא היא דהא גבי קטנים היו
סבירא לי' ר"מ דאפילו אין כתב ידם יוצא ממקום אחר אין נאמנים במגו משום דחזקה
זו אלימא היא דהכל יודעים דאין מעשה קטן פלום וכן כ' הרשב"א הובא בש"מ
לכתובות סוף דף ח"י עיין שם ואם פן נראה דה"ה אין המוכר נאמן לומר קטן הנה אפילו
במגו מהאי טעמא דחזקה זו דכיון דאפ"י העדים לא מרעי לשטרא כל שפן מוכר דלאו
כל כמיניה כמבואר בפ' מ"ש עיין שם ואף ע"ג דהתם מותיב ר"י לר"ל מעשה דבני ברק
וכולי לדידך דאמרת ראיה בקיום השטר ל"ל לבודקו ליקמו שטרנייהו ולוקמו בנכסי
וכתבו התוספו' משום דחזקה אין העדים חותמים על השטר אלא אם פן נעשה בגדול
וכ"כ הר"י בעליות עין שם אלא אם לא נתקיים השטר לא אמרינו חזק' זו אפשי דהיינו
דוקא למאי דס"ד דחזקה דאין העדים חותמים אלא אם פן נעשה בגדיל הוי פחזקה דבת'
השת' אזלינו ולמ"ד ראיה בעדים לא מהני חזקה דאין העדים חותמים אלא אם פן נעשה
בגדול והכא נמי למאן דאמ' ראיה בקיום השטר לא מהניא חזקה זו אם לא נתקיים
השטר אבל למסקנא דאפילו ראיה בעדים מודה בערעו' דבני משפחה דלאו ערעור הוא
מפח חזקה דאין העדים חותמין על השטר אלא אם נעשה בגדול אם פן חזק' זו אלימא
היא ואפילו בלא קיום השטר מהאי טעמא ושו' ראיתי למהרש"ג בתשוב' בספר משפטים
סימן ע' שכתב דהיינו דוקא פשאין העדים לפנינו אבל פשהם לפנינו אין סומכין על
החזקה וצריך חקירה אם בדקו אותו וכן נר' מדברי הרשב"א שכתב דכל פי האי מסתמא
לא חיישינו משמע דוקא מסתמא אבל אם יאמרו העדים שלא השגיחו על הבדיקה לפי
שפמכו על החזקה לומר שהביא שתי שערות פדעת התוס' ורשב"ם נאמנים ומקבלים
מהם ואין משום חוזר ומגיד דהוי מילתא דעבידי אינשי דטעו עיין שם ונראה דהיינו
דוקא בבדיקת שתי שערות לפי שפמכו על החזקה שהביא שתי שערות אבל אם אמרו
שבדקו השערות אבל לא היו יודעים אם הנה פן ד' אין נאמני' אבל הרמ"ה שם סי' קל"ו
כ' וז"ל אבל היכא דלא אקי' שטרו אלא מערעור דבני משפחה מהיינו למימר קטן הנה
דקנימא לן מודה בשטר שכתבו צריך לקנימו וה"ה נמי דאפתי לא חתמי עדים בשטר
זבני אף ע"ג דאמרי דזבוני זבין פמייהו מיהו לא קא מסהדי דגדול הנה נכסי' בחזקת
בני משפחה קנימי עד דמיייתו לקוחות ראיה וכו' ואפ"י חתימי עלה נמי ואין השטר
מתקיים אלא מפייהם וקאמרי' כ' זיינו הוא זה אבל אין אנו יודעים אם קטן הנה אם לאו
הרי זה בחזקת קטן עד שביא ראיה הלוק' שהנה גדול דתנו העדים שאמרו כתב זיינו
הוא זה אבל אנוסים היינו קטנים היינו פסילי עדות היינו הרי אל נאמנים דהתם טעמא
מאי דמגו וכו' הכא נמי מגו דאי בעי אמר לאו כתב זיינו הוא דכי אמרי דמוכר קטן הנה
מהני תדע דהא בפ' האשה שנתארמלה קטנים היינו וקטן הנה פתרוןיהו חד מחתא וכולי

וכי קנימא לן האי חזקה משום דעדים גופייהו חיישי לב"ד טועים וכולי פי אמרי דקטן
היה ואינהו הוא דלא הווי ידעי דאין מעשה קטן פלום אי נמי דלא הווי ידעי אי קטן הנה
אי לא וסברי דלא סמכי בית דין עלליהו היכא דאין השטר מתקנים מפיהם מהימני דאטו
פוליהו איניש דינא גמירי עכ"ל הרי דסב"ל דאם לא נתקנים השטר נאמן המוכר או
העדים קטן במיגו נאפילו היה בחזקת לוקח ולא הוי מגו להוציא דאם היה קטן המכר
בטל והוי בחזקת היורשים וכה"ג כ' בש"מ למצינא על דף ו' בשם תלמידי ר' יונה שפן
יראה מסברא שאם היה ראובן מוחזק בקרקע א' ואמר לשמעון אמת שמכרתי לה ובענין
זה לא נתת לי הפעול' עדיין נאמן במגו שהיה יכול לומר לא מכרתי לה ובענין זה אמרינו
מגו לאפוקי ממונא כיון שחזקת הנתבע היא על פי הודאת התובע וכולי עיין שם והכא
נמי דכונתה לא הוי מגו להוציא והר"י בעליות הובא בש"מ סוף שיטת הרמ"ה כ' וזה
לשונו אם לא נתקנים השטר דמהימני בני משפחה לומר קטן היה מגו דאי בעי אמר
מזוניף הוא דוקא היכא דטענו בבריא שהיה קטן אבל וכו' דכיון שאין המוריש נאמן
לומר פן אלא על ידי מגו השתא מיהא שאין ליורשים מגו שהם עצמם אין טוענים בריא
שהיה קטן והם מודים בשטר ודאי זוכים הלקוחות בנכסי' ואפ' דמשום הכי מוטיב ליה
ר"י לר"ל ליקנימו שטרביהו וליקמו בנכסייהו דליכא לשנויי שלא מצאו עדים לקנים
השט' והיו בני משפחה נאמנים במגו דמשמע ליה לר"י דסתמו דבני משפחה טענת שמא
היו טועני' שמא קטן היה דאין דרוך לבדן' שתי שערות תנם וכשבודקים אין הקרובים
בודקים אלא הפשרים להעיד הילכף אם העדים שבדקו קנימי יבאו ויעידו ואי ליתנהו
אין הקרובים יכולים לטעון טענת בריא הילכף לא מהימני במגו כדפי' עכ"ל מבואר
דסבירא ליה דאם לא נתקנים השטר נאמן המוכר לו' קטן היה במגו דמזוניף אבל
היורשים אם אין טוענים בריא שהיה קטן כיון שאביה' לא היה נאמן אלא במגו דמזוניף
אין טוענים ליורשים ואפי' טוענים על פי עדים פשרים שבדקו אותו אם אין העדים
לפנינו להעיד לא מקרי טענת ברי מה ששמעו מפי אחרים כמבואר בסימן ע"ה סכ"ג
עיין שם וכבר כתבתי בסי' מ"ו דבטענה שאין אביהם נאמן אלא במגו דהכחשה אם
היורשים מודים דלא שייך לדידהו מגו לא טעני' להו עיין שם פלוגתא דרבנותא היא
והרב כנה"ג בסי' ק"ח אות מ"ו הביא מה שכ' מהרימ"ט דאין טוענין ליורש וללוקח אלא
מה שיכול המוכר והמוריש נאמן בלא מגו אבל אם המוריש לא היה נאמן אלא במגו אין
טועני' להם אבל הריב"ש בסי' תצ"א כ' דטוענים ליורשי' דילמא התנה אביהם בשעת
הלואה שלא תשמטנו שביעית והיה נאמן במגו דפרזבול היה לי ואבד ואולי התם שאני
דחזק' דלא שביק איניש היתרא ואכיל איסורא מסייע לטענת המגו וכיון דחזקה מסייע
להו טוענים ליורשים אפי' אין אביהם נאמן אלא במגו עיין שם ודברי הר' יונה שפתבתי
סיוע למהרימ"ט מיהו אפש' לו' דהכא שאני דחזקה שאין העדים חותמים על השטר אלא
א"כ נעשה בגדול מנגד' ליורשים ולכך אף ע"ג דאביהם היה נאמן במגו לא טעני'
ליורשים שמא נגד החזקה אבל בעלמא טוענים ליורשים מה שיוכל אביהם לטעון במגו
דמזוניף וכן פתבו התוס' ריש גיטין בד"ה ואם וכו' דאפי' לא טעני' ליורשי' מזוני' טעני'
להו פרוע כיון שהוא עצמו יכול לומר פרוע במגו דמזוניף כמו בשטר כ"ס דלא טעני'
נאנסו וטעני' החזרתי עיין שם אבל הריב"ש סימן שע"א כתב וז"ל ועוד א"א מסברא
דהיה דחזקה אין העדים וכו' לא נאמרה אלא בעדים ידועים ומחזקים כמו סופרי

הדיינים וכו' ואף אם נאמר בהם חזקה זו בקטן המוכר נכסי עצמו שדי בזה שלא יהא קטן גמור וזה אפשר דידעי אבל במוכר בנכסי אביו שאין די שיהא גדול אבל צריך עוד שיהא ו' עשרי' האם נאמר בזה חזקה וכולי אלא אם פו נעשה בגדול מן עשרים ודין זה אפי' ממקצת חכמים נעלם וכולי עיין שם וז"ל הר"י בעליות הובא בפרק מ"ש וז"ל דכי אמרי' אין עדים חותמים על השטר אלא אם פו נעשה בגדול אינן בודקין אלא אי"ג שנה ויום א' דפחות מפאן אין ממפרו ממפר אפילו במקרקעי דידהו אבל אינן בודקי' עד עשרים שנה שהרי ממפרו קיים במקרקעי שקנו פחות מפאן אם יודעים בטוב מו"מ ואין לעולם לחקור אם נכסי אביו הם כמו שאין עליהם לחקור פשחותמים על השטר מפר אם גזולה בידו ויש להם להחזיק שהלוקח יחוש לעצמו וכולי אבל על הסימנים הם צריכים לבדוק שא"א לברר אחר זמן אם היו לו סימנים בזמן המכר עכ"ל וכן דעת הרמב"ן שם הרי דסב"ל דלא אמרינן חזקה דאין העדים חותמים על מכר קרקע אלא אם פו יודעי' שהוא של המוכר הפך תשו' מהר"י ו' הרא"ש הביאו מרן הב"י סי' שע"ה שכ' שאין לעדים (א"ה עכ"מ): כ"ט דין י"א שהם ל' ושש שנים וכולי הרמב"ם בפרק שני מהלכות אישות כת' ל"ה שנים ויום א' וכתב מרן הב"י א"ה סימן קנ"ה מדתני כ"ח עד רוב שנותיו וכל שהוא יותר על ל"ה אפי' יום א' מיקרי רוב שנותיו עיין שם ונראה דס"ל הטור שכ' שהם ל"ה שנה אינו חולק וכן כת' בש"ע שם שהם לה' שנים ויום א' ובסימן זה כת' ל"ו שנים וכן כתב הרב משפט צדק חלק שלישי סימן כ' הביאו ה' פנסת הגדול' בא"ה שם אבל הרשב"ש בס' תיקון סופרים שער ג' כ' דהמפ' והטור חולקים וכן מסתבר דמשום יום אחד לא מיקרי רוב שנותיו ובשער ט"ו כ' דהיינו ל"ה שנים ול' יום עיין שם ואיברא שכ"כ הרמ"ה בפרק מ"ש סימן קנ"ג והזכירו הריב"ש סימן תס"ח הובא בב"י עיין שם וא"כ אפשר שפן דעת הנ"י בפר' מ"ש והטור שכ' ל"ו שנים אבל אנו קיי"ל פהרמב"ם והסמ"ג עשין ו': ל' דין י"ב מכר קודם וכו' ז"ל הרמ"ה בפ' מ"ש סימן ק"מ והא דאמרינן דסימני גדלות לא מהני' בהו בדיקה אלא להבא נאלו סימני סריס מהני' בהו בדיקה אפי' למפרע כגון היכא דזבין נכסיו מן י"ג שנה ויום אחד א"נ בנכסי אביו לאלתר דהוי ו' עשרים ואידי ואידי לא אייתי שתי שערות ולא נולדו בו סימני סריס ולבתר דהוי בן עשרים שנה הביא ב' שערות או שנולדו בו סימני סריס וה"ט דאי אית שתי שערות לא מחזקי' ליה בגדלות אלא מפאן ולהבא אבל למפרע לא הוו זביניה זביני דעד השתא קטן הנה אבל לגבי סימני סריס היכא דנולדו בו סימני סריס לאתר מכירה איגלאי מילת' למפרע דמפי איתיליד סריס הנה ומאי דזבין מנכסיה מן י"ג שנה ויום אחד זביניה זביני שהרי הגיע לכלל שנותיו בשעת מכירה ואי משום דלא הבי' שתי שערות' פי מעכבי שערות כמאן דחזי לאתויי שתי שערות דכל דלא מייטי שתי שערות בחזקת קטן הוא אבל סריס דלא בראיתויי שתי שערות הוא גדלות דידקה בשנים בלחוד הוא דתלי דאלו סימני סריס לא סימני גדלות נינהו פי היכי דתימא דלא מהנו אלא מפאן ולהבא אלא סימני סריס לגלויי עליה דמפי איתיליד סריס הנה ולאו בר איתויי ב' שערות וכולי וה"ה היכא דהגיע לרוב שנותיו ולא הביא שתי שערות ולא נולדו בו סימני סריס כמי שנולדו בו סימני סריס דמי ואיגלאי מילתא למפרע דמפי איתיליד סריס הנה ומפי עייל לכלל שנותיו גדול וזביניה זביני בנכסי עצמו מן י"ג שנה ויום אחד ובנכסי אביו מן עשרים שנה וכן הילכתא עכ"ל מבואר דס"ל דאפילו נולדו בו סימני סריס לאתר

מכירה למפרע הוא גדול מכן י"ג ומכירתו קיימת והטור הביא דברי הרמ"ה בקיצור עיי"ש ובפרק הערל פליגי רב ושמואל באכל חלב מכן י"ג רב אמר נעשה למפרע ושמואל אמר קטן היה באותה שעה ואם פן לשמואל הקא נמי שמכר קודם אינו פלוג דקטן היה ונר' דס"ל פינון דפליגי לענין איסור וקי"ל פרב באיסורין ממילא גבי ממון נמי קיימא לן הכי כמ"ש הרא"ש בפ' שור שנגח ד' וה' ונ"ל ויש מן הגדולי' שאמרו פינון שלא נחלקו בנגיחות אלא וכו' בנסות ובעיקר פלוגתייהו הלכה פרב וכן דעתי נוטה דמאיזה טעם וכו' וכן רב היה רגיל לדקדק בהוראת איסור והיתר לכה סמכו על הוראותיו לענין איסור והיתר וכינון שנגחלקו בנסותו' ונגיחות ונסות טעם א' להם ע"כ סמכו על רב בתרנוייהו וכו' עיי"ש והקא נמי דכנותה והרמב"ם בפ"ו מהלכו' נזקי ממון שפסק כשמואל בנגיחות לא משום דקי"ל כשמואל בדיני אלא משו' דגם בנסות פסק כשמואל כמ"ש בפ"ח מהלכות איסורי ביאה משום דבריייתא פנותיה דייקא עיי"ש במ"מ ובב"י י"ד סימן קפ"ט ועיין בספר עין זוכר מערכת ה' סימן ג' שנ' דאם משמעו' המשנה כשמואל פסקי' פנותיה ולא זכר דברי הרמב"ם והמ"מ דגבי נסות דפסקי' כשמואל משום דבריייתא דייקא פנותיה עיין שם מיהו א"ל דה"ד באיסור והיתר קי"ל פרב דמדקדק בהוראות איסור והית' אבל באכל חלב לענין חיוב חטאת דלא נ"מ לדין לא קי"ל פנותיה ואפשר דלכה כתב הטור כאן דין זה בשם הרמ"ה ואפשר שזה דעת הראב"ד בהשגות פ"א מהלכו' נערה שכתב ונ"ל גם זה טעות שאילונית לדברי חכמי יש לה קנס עד שתהא בת עשרי' שמקטנות יצאה לבגרות דפוסק כשמואל דלרב איילונית מזמן נערויות אין לה קנס אלא בעודה קטנה וכן דעת רש"י בכתיבות דל"ה ע"ב וה' משנה למלך בפ"ד מה' עבדים תמה שתפס כשמואל ע"ש ואפשר דס"ל דלא קי"ל פרב אלא באיסור הנהוג בזה"ז שהוא מדקדק בהוראה ולא בהילכת' למשיחא ושוב ראיתי לראב"ן דף תכ"ט שכתב ונ"ל איתמר אכל חלב וכו' רב אמר נעשה סרים למפרע ותייב חטאת דגדול הנה ושמואל אמר קטן היה וכו' אמר רבי אבהו סימני סרים ואילונית אין עושין מעשה להחזיק הסרים פסרים עד שיהא ו' ד' ולא הביא שתי שערות אבל מקמי הכי מחזקי לה בקטן דהיינו כשמואל וכו' ור' דס"ל דרבי אבהו סבר כשמואל ומהר"ש"ל ביש"ש בפ' הערל סי' ל"א דחה זה ולא ראה דברי ראב"ן עיין שם אף תימא על הטור דבא"ה סימן קע"ז כת' על דברי הרמב"ם ונ"ל ולא נהירא שהוא פסק כרבנן דקטנה יש לה קנס ואילוני' דינה כקטנה עד שתהיה בת עשרים משם ואילך דינה כבוגרת עיין שם: ל"א דין י"ד שוב אינו יכול למחות וכו' מהרח"ש ח"א סימן כ"ג הביא תשו' הראב"ד שכתב ונ"ל על מי שהחזיק לאחר עשרים הואיל ששתק זה ולא מיחה אם חזקתו מועלת לו וכו' הא ודאי אין ספק שחזקתו מועלת לו ואין זה דומה לקטן שהגדיל ואבנה זבין וקטן במילי דאבוה לא ידע אבל הקא איהו זבין והו"ל לשאולי ולמחויי וכו' ור' דגם הראב"ד דס"ל במחזיק בנכסי קטן אפילו אכל ג' שנים אחר שהגדיל אינה חזקה כמבואר בסימן קמ"ט מודה הקא: ל"ב דין ד' השוטה אין מקחו מקח וכו' וזהו שוטה שיוצא יחיד בליה ונהלן בבית הקברות והקורע פסותו והמאבד מה שנותנים לו ובאחד מאלו שעושה דרך שטות נקרא שיטה הטור בסימן ל"ה וכתב מרן הב"י בפ"ק דחגיגה אמר רב הינא עד שיהיו פולם בבת א' ור' יוחנן אמר אפלו באחד מהם וכו' קי"ל דהילכתא פנותיה לגבי רב בריה דרב הונא הוא וכ"ש לגבי רב הונא עיין שם ועוד להתם אר"פ אי שמיע

לְיָה לְרַב הוּנָא הָא דְתַנְיָא וְכוּלֵי וּמ"ל אִי מְכַוְלָהּ הִנְה הַדְר עֵינֵין שָׁם וְאָם כֹּן לָא שְׂבָקִי וְדַאי דר"י מְקַמֵי סְפִיק' דְרַב דְהָא דְקִי"ל כר"י נִגְד רב ה"ד בְּנֻדַאי אָבֵל סְפַק דר"י לֹא כמ"ש ה' ע"ש וכו"ש הָכָא דר"י וְדַאי וְרַב ס' וְהַרְשַׁב"ש בְּסִפְר תִּיקוּן סוּפְרִים שְׁעַר ט"ו פְּתַב וְז"ל וְלַע"ד דְלִגִּיטִין וְקִידוּשִׁין אָזְלִי לְחוּמְרָא אָבֵל בְּעֵינֵי מִשָּׂא וּמִתָּן נִרְאָה דְלֹא בְעֵי שְׁטוּת כְּוָלִי הָאִי אֵלָא אֶפְּלִי כִי הִיא דְאָכַל וְשָׂדֵי קְשִׁינִת בְּבֵי רַבָּא וְאֵע"ג דְלִיפָּא שְׁטוּת יִתִּירָא וְאֵפ"ה קְאָמַר רַבָּא דְזַבְיָנָה לֹא זַבְיָנִי עַכ"ל אָבֵל מְדַבְרֵי מְרַן הַב"י שְׁכ' וְסִימְנֵי שׁוּטָה פְּתַבְתִּי בְטוֹר א"ה עֵינֵין שָׁם מִשְׁמַע דַּה"נ בְּעֵי סִימְנֵי שְׁטוּת וְשִׁוּצָא יִחִידִי בְלִילָה וְכוּלֵי כְּמִבְּנָא' בִּא"ה סִימֵן קַפ"א עֵינֵין שָׁם וְכֹן פְּתַב הַרִיב"ש סִימֵן תַּס"ח ע"ש וְכֹן מִשְׁמַע מְדַבְרֵי ר' הָאִי בַס' הַמְקַח שְׁעַר ג' ע"ש: ל"ג דִּין כ"א מִי שֶׁהוּא עֵת שׁוּטָה וְכוּלֵי פְתַב ה' כְּנֵה"ג הַגַּב"י אוֹת ס"ג וְז"ל וְכַתְּב מִהַר"ם רִיקְאָנְטִי סִי' ק"ח הָא דְאֶמְרִינֵן אוּקִי נְכֹסֵי בְחֻזְק' בְּר שְׁטָיָא ה"מ בְּעֵדוּת מְכִירָה ע"פ אָבֵל בְּשִׁטְר חֻזְקָה אִין הָעֵדִים פּוֹתְבִים אִא"כ הִנְה חָלִים וְצ"ע אִם אוּמְרִים חֻזְקָה בְּמִקּוּם הַכְּחָשָׁה אִם לֹא ע"כ וְיִרְאָה דְלֹא נִסְתַּפַּק ה' אֵלָא דוֹקָא בְּדַאיפָּא תְרִי וְתִרִי דַאיפָּא הַכְּחָשָׁה אָבֵל בְּדַלִּיפָּא הַכְּחָשָׁה אֵלָא דִּימֵ סְפַק אִם כְּשֶׁהוּא שׁוּטָה זַבִּין אוּ שֶׁהוּא חָלִים אִם הִיא מְכִירָה בְּשִׁטְר אֶמְרִינֵן חֻזְקָה אִין הָעֵדִים חוֹתְמִים עַל הַשְּׁטֵר אִא"כ נַעֲשֶׂה בְחָלִים וּלפ"ז הַתּוֹסְפוֹת וְהָרָא"ש שֶׁהוּצָרְכוּ לְחֻלְק בֵּין קַרְקַע לְמַטְלָטְלִין וְלֹא חֻלְקוּ בְּקַרְקַע עֲצָמוּ בֵּין הִיכָא הַמְכִירָה ע"פ לְהִיָּתָה הַמְכִירָה בְּשִׁטְר לֹא מִפְּנֵי שְׁחוּלְקִי עַל הַרְשַׁב"ש וְסוּבְרִי' פְּהַרִיב"ש דְלֹא נְאֻמְרָה חֻזְקָה זֹו אֵלָא בְּעֵדִים הַמְּוַחֲזָקִי וְכו' וְז"ל הַרְשַׁב"ש אִי בְּתַשׁוּבוֹת כ"י מַה' קַרְקַעוֹת סִימֵן ר"ב חֻזְקָה זֹו לֹא נְאֻמְרָה אֵלָא בְּדוֹקָא בְּסִתְּמֵ אָבֵל אִם עֵדִים מְעֵדִי שֶׁהִנְה פְּחוּת מִכֹּן עֲשָׂרִים חֻזְקָה בְּמִקּוּם עֵדִים לֹא אֶמְרִי' וְאֶפְּלִי אִם הִיוּ פְּאֵן עֵדִים הַחֲתוּמִים וּמְעֵידִים בְּפִי שֶׁהִנְה גְּדוּל הו"ל תְּרִי וְתִרִי וְאוּקִי אֶרְעָא בְּחֻזְקַת מְרִיָּה עַר פְּאֵן דְבְּרִיו מְלָלוּ דְבְּמִקּוּם עֵדִים לֹא נְאֻמְרָה חֻזְקָה זֹו עַכ"ל וְנַעֲלַם מִמֶּנּוּ דְבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת בְּבִתְרָא דְקַנ"ה בַּד"ה מְתִיב וְכוּלֵי וְז"ל וְרִיב"ם פִּי' בְּשִׁלְמָא לְמ"ד כֹּן י"ח וְנְכֹסִי' בְּיַד לְקִיחוֹת הָיוּ קְיִימִי וְאִתּוּ יוֹרְשִׁים וְקָא מְעַרְעְרֵי לוֹמַר קְטָן הִנְה וְהִיוּ צְרִיכִים לְהַבִּיא רְאִיָּה שֶׁהִנְה קְטָן וְלֹא מְצָאוּ עֵדִי שֶׁהִנְה פְּחוּת מִי"ח שְׂאָם מְצָאוּ לֹא הִיוּ צְרִיכִי' יוֹתֵר אִפִּי' הַבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת עַכ"ל הַרִי מְבֹנָאָר דָּאִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁהִנְה פְּחוּת מִכֹּן עֲשָׂרִים מְהֵנִי אַע"ג דַּאיפָּא חֻזְקָה דְאִין הָעֵדִים הַחֲתוּמִים עַל הַשְּׁטֵר אִא"כ נַעֲשֶׂה בְּגְדוּל מוֹצִיאִים מְחֻזְק' הַלּוֹקֵחַ וְכֹן מְבֹנָאָר בְּגַמ' בְּפ' הָאֲשָׁה שְׁנַתְּאָרְמָלָה דְתַנְיָא שְׁנִים חֲתוּמִי' עַל הַשְּׁטֵר וּמִתּוּ וּבָאוּ שְׁנִים מִן הַשּׁוּק וְאֶמְרוּקְטָנִים הִיוּ פְּסוּלֵי עֵדוּת הִיוּ אִם יֵשׁ עֵדִי שְׁכַת"י הוּא זֶה אוּ שֶׁהִנְה כַת"י יוֹצֵא מִמ"א אִין אֵלוּ נְאֻמְנִי וּפְרִכִי' וּמַגְבִּי' בִּיָּה כְּשִׁטְרָא מְעֵלִיא וְכוּלֵי אֵלָא אֶמַר ר"נ אוּקִי תְרִי לְהַדִּי תְרִי וְאוּקִי מְמוּנָא בְּחֻזְקַת מְרִיָּה מ"ד אֲנִכְסִי דְבַר שְׁטָיָא וְכוּלֵי וְהָא אֶמְרִינֵן לְעֵיל טַעְמָא דר"מ דְחֻזְקָה אִין הָעֵדִים חוֹתְמִין עַל הַשְּׁטֵר אִא"כ נַעֲשֶׂה בְּגְדוּל אֶלְמָא לְגַבִּי עֵדִים אַחֲרִים לֹא אֶמְרִינֵן חֻזְקָה זֹו אֵלָא אוּקִי תְרִי בְּהַדִּי תְרִי וְאוּקִי אֶרְעָא בְּחֻזְקַת מְרִיָּה עַד פְּאֵן וְכֹן מְצָאֵתִי לְהַרְשַׁב"ש אִי בְּתַשׁוּבוֹת חֻלְק שְׁנֵי סִימֵן רַכ"ט שְׁפַתְּב וְז"ל וּמַה שְׁטַעֲנֵן כִּי שְׁטֵר הַמְכִירָה כְּתוּב שְׁמִכְרָה בְּלֹא שְׁיִיר וְכוּלֵי זֶה אִינוּ דְבַהֲדִיא אֶמְרִינֵן בְּפ' הָאֲשָׁה שְׁנַתְּאָרְמָלָה וְכוּלֵי וְזֶה רְאִיָּה מְבֹנָאָרְת דְאֶפְּלִי הִיוּ עֵדֵי הַשְּׁטֵר מְעֵידִים בְּפִי' שְׁלֹא הִנְה שׁוּם תְּנַאי בְּמְכִירָה כִּינֵן שְׁיֵשׁ שָׁם עֵדִים כְּהִנְה תְּנַאי אוּקִי תְרִי לְבַהֲדִי תְרִי וְאוּקִי נְכֹסֵי בְּחֻזְקַת הַמּוֹכֵר דְהָא אֶפְּלִי וּבְאֲנוּסִי' הִיוּ וּקְטָנִים הִיוּ דְכִמְאֵן דְמִסְהֵדֵי עֵדֵי הַשְּׁטֵר שְׁלֹא הִיוּ קְטָנִים וּפְסִילִים דְמִי דְחֻזְקָה דְאִין חוֹתְמִי' וְכוּלֵי עַכ"ל וְכֹן פְּתַב הַר"י

בַּעֲלִיּוֹת הוֹבָא בַּשֵּׁם וְנִלְוִי וְקָלִל לְמַדּוּ בְּן י"ח שָׁנָה מִי נִיחָא וְכוּלֵי וי"ל פְּגוֹן שְׁהִי עֲדִים שְׁלֵא הָיוּ כִּי אִם בְּן י"ח שָׁנָה וְכוּלֵי הִילְכָה כִּי בְּדָקִי לִיה בְּנֵי מְשַׁפְּחָה וּמִצְאוּ שְׁאִין לֹו סְמָנֵי הָיוּ בָּאִים לְזָפוֹת בְּנֶכְסֵי בְּכַף וְלֹא תִימָא מִשּׁוּם דְּהֶעֱדִים שְׁבִישְׁטֵר וְעֲדִים הֶמְעִידִים שְׁאִין לֹו כ"א י"ח שָׁנָה הִילְכָה תְּרִי לְבַהֲדֵי חָרִי וְאוּקֵי נֶכְסֵי בְּחֻזְקָת מְרִיָּהוּ אֶלֶּא פִּינּוּ דְאִיפָּא סְהָדֵי דְאָמְרֵי שְׁאִין לֹו אֶלֶּא י"ח כְּנֵה בְּטִילָה חֻזְקָה וְכוּ' תִּדְעַ וְכוּ' דְּהָא אֶפִּילוּ לָא תְּלִי לְקֵינִים הַחֻזְקָה וְכוּלֵי ע"ש: ל"ד הַג"ה אָמְרוּ שְׁנִים וְכוּ' נִלְע"ד דֵּה"ד פְּשִׁישׁ עֲדִי דְזָבִין כְּשֶׁהוּא שׁוֹטָה אַע"ג דְּאִיפָּא תְּרִי אַחֲרֵינֵי דְאָמְרֵי כְּשֶׁהוּא חָלִים זָבִין פִּינּוּ דְאִיפָּא רִיעוּת לְפָנֵינוּ עֲדִים הָאוּמְרֵי כְּשֶׁהוּא שׁוֹטָה זָבִין אֲבָל כְּשֶׁאִין עֲדוּת לְפָנֵינוּ אַע"ג דְּאִיפָּא לְסַפּוּקֵי שְׁמָא כְּשֶׁהוּא שׁוֹטָה זָבִין פִּינּוּ דְלָא חֲזִי רִיעוּתָ' בְּמַכִּירָה לָא תְּלִינּוּ כְּשֶׁהוּא שׁוֹטָה זָבִין וּמִדְּבָרֵי הֶרְשָׁב"א שְׁהִבִּיא הַב"י ס' רמ"ו ש'כ' דְּכָל דְּאִיפָּא לְסַפִּיקֵי אִם לְמַתְּנָה גְּמוּרָה אוּ לָא עַל הַמְּקַבֵּל מַתְּנָה לְהִבִּיא רְאָיָה א"ל דְּלָא אָמַר הֶרְשָׁב"א פֹּן אֶלֶּא דְּוֹקָא בְּסַפֵּק אִם לְמַתְּנָה נִתְּפוֹן אוּ לָא אֲבָל הִיכָּא לְמַתְּנָה גְּמוּרָה נִתְּפוֹן אֶלֶּא שְׁמַסְסוּפְקִים אִם חָלִים נָתַן אוּ שׁוּעָה נָתַן אוּ סַפֵּק אַחַר אֶפְשָׁר דְּלָא אָמְרֵינוּ אוּקֵי אַרְעָא בְּחֻזְקָת הַנּוֹתָן ה' כִּנְה"ג הַגַּב"י אוֹת כ"ד עֵינֵן שֵׁם וְכוּ' ג' כְּתַב הֶרְמֵב"ם בַּפ"ח מֵה' שְׁגֹוֹת דִּין ג' הָאוּכַל חֲתִיכָה וְעַד א' אוּמַר לֹו זֶה שְׁאֲכַלְתָּ חֶלֶב הִיָּה וְעַד א' אוּמַר לָא אֲכַלְתָּ חֶלֶב וְכוּ' וְהוּאִיל וְנִקְבַע הָאִסוּר וְכוּ' מְבִיא אָשֵׁם תְּלוּי עֵינֵן שֵׁם וְכוּ' הַכ"מ וְיוֹתֵר נִרְאָה לוּמַר דְּשָׁפִיר מְיַקְרֵי אִיקְבַע אִסוּרָא ע"פ עַד א' אֶפִּילוּ אִין שֵׁם אֶלֶּא עַד א' עֵינֵן שֵׁם הָרִי דְּבַחֲתִיכָה א' ס' חֶלֶב ס' שׁוֹמֵן פִּטוּר מֵאָשֵׁם תְּלוּי אֲבָל אִם עַד א' אוּמַר חֲתִיכָה זֹו שְׁאֲכַלְתָּ חֶלֶב אַע"ג דְּעַד א' מְכַחֵישׁוּ מְיַקְרֵי נִקְבַע הָאִסוּר ע"פ ע"א וְחֵיב אָשֵׁם תְּלוּי וְאֶפְשָׁר וְהֶרְאָב"ד דְּוֹקָא בַּע"א פְּלִיג דְּקִי"ל דְּעַד א' בְּהַכְּחָשָׁה אֵינוּ כְּלוּם אֲבָל אִם שְׁנֵי עֲדִים אוּמְרִים אֲכַל חֶלֶב נִקְבַע הָאִסוּר ע"פ שְׁנֵי עֲדִים אֶפִּילוּ הָיוּ שְׁנֵים אַחֲרֵים מְכַחֵישִׁים אוֹתָהּ מֵיָהוּ בַּפ' הָאֲשָׁה שְׁנַתְּאַרְמְלָה גְּבִי שְׁנֵים אוּמְרִים מֵת וְכוּלֵי מִפְּדֵי תְּרִי וְתְּרֵי נִיגְהוּ הַבָּא עָלֶיהָ בְּאָשֵׁם תְּלוּי קֵאִי וְכוּלֵי כַּתְּב' הַתּוֹסְפוֹת וְנ"ל אֶפִּילוּ לְמַאן דְּבָעֵי חֲתִיכָה אַחַת מִב' חֲתִיכוֹת וְכוּלֵי ה"נ אִיקְבַע אִסוּרָא שְׁהִיָּתָה בְּחֻזְקָת א"א א"נ לָאו אָשֵׁם תְּלוּי מִמַּשׁ קְאָמַר אֶלֶּא כְּלוּמַר בְּאִסוּר אָשֵׁם תְּלוּי עַכ"ל וְכֹן כְּתַב הָרֵא"ש וְשִׁטָּה יְשָׁנָה בְּסֶפֶר א"ז שְׁכַתְּב' וְהַר"ן תִּי' בְּעַנְיַן אַחַר עַש"ב הָרִי דַּס"ל דְּאֶפִּילוּ ב'ב' עֲדִים לָא חֲשִׁיב הַנּוֹקְבַע אִסוּרָא כַּב' חֲתִיכוֹת אֶלֶּא מִשּׁוּם שְׁהִיָּתָה בְּחֻזְקָת א"א אֲבָל תְּלַמִּידֵי ר' יוֹנָה כ' דְּכִינּוּ דְּתֵרִי וְתְּרֵי נִיגְהוּ הו"ל כַּב' חֲתִיכוֹת וְכוּלֵי מִשְׁמַע דַּס"ל דְּבִלָּא חֻזְקָה דְּתֵרִי וְתְּרֵי הָיוּ כַּב' חֲתִיכוֹת וְנִרְאָה דְּלַעֲנַן זֶה אֶפִּילוּ אִין סַפֵּק בְּמַתְּנָה אֶלֶּא אִם הִיָּה חָלִים אוּ שׁוֹטָה הַמַּמַּע"ה כְּדַתְּנָן הוּא אוּמַר ש"כ"מ הִיָּתִי וְהֵם אוּמְרִים כְּרִיא הִיָּתִי וּפְסֻקָה הֶרְמֵב"ם וּמְרָן בְּסִימָן רנ"ז עֵינֵן שֵׁם אֶלְמָא אַע"ג דְּהַמַּתְּנָה גְּמוּרָה וְהַסַּפֵּק אִם הוּא ש"כ"מ אוּ כְּרִיא מוֹקְמֵי הַנֶּכְסֵי בְּחֻזְקָת הַנּוֹתָן וְל"ל דְּהָתָם מִפְּחַ אֲנוּמְדָנָא אָמְרֵינוּ דַּש"כ"מ הִיָּה דָּאִם הִיָּה כְּרִיא אִין אֲדָם נוֹתָן כָּל נֶכְסָיו לְאַחֲרֵים וְהוּא יִחְזִיר עַל הַפְּתַח"י וְכוּ' ג' כְּתַב הֶרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבוֹת ח"ג סִימָן רצ"ו עֵינֵן שֵׁם שְׁהִרֵי הֶרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבוֹת ח"ב סִימָן קל"ג נִשְׁאָל עַל הָא דְּאָמְרֵינוּ ש"כ"מ שְׁכַתְּב' כָּל נֶכְסָיו לְאַחֲרֵים וְעַמְד אֵינוּ חִזְרָא חִזְרָא חִזְרָא שְׁמָא יֵשׁ לֹו נֶכְסִים בַּמ"ה לִימָא הַמַּמַּע"ה מָאִי שְׁנָא מְהָא דְּתַנּוּ הוּא אוּמַר ש"כ"מ הִיָּתִי וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם וְא"א מָאִי קוּ' הָתָם פִּינּוּ דְּוֹדָאי נָתַן כָּל נֶכְסָיו אָמְרֵינוּ דַּש"כ"מ מִפְּחַ אֲנוּמְדָנָא דָּאִין אֲדָם נִיָּתָן נֶכְסָיו לְאַחֲרֵי וְהוּא יִשְׁאָל עַל הַפְּתַח"י אֲבָל דְּלִיכָּא אֲנוּמְדָנָא דְּשְׁמָא יֵשׁ לֹו נֶכְסִים בַּמ"ה מִסַּפֵּק אֵינוּ יָכוֹל לְחַזְרָא פִּינּוּ שְׁהַמַּתְּנָה גְּמוּרָה וְכֹן בִּירוּשְׁלָמִי פ' מִי שְׁמַת הַל' ו' אָמַר

ר' ינאי בשם ר"י יד השטרות לתתונה אל ר"י וְלֹא מִתְנִי הִיא לֹא כ' ש"מ וְהִיא
אוֹמֵר ש"מ וְכוּלִי וְהִיא ר' ינאי מְקַלֵּס לִיה וְכוּלִי עֵינֵי שֵׁם מִשְׁמַע לֹא מִפְּח אֲנִימְדָּא אֲמַרִינֵן
דש"מ הִיא וְיָלְפִי מִינָה בְּכָל סֵפֶר דִּינֵד הַשְּׁטָר עַל הַתְּתוּנָה וְכֵן אֲמַרִינֵן שֵׁם ב'א' שְׁמֹכֵר
וְטַעַן פְּשִׁיטָה קָטָן מְכָר וּמֵאֵן דְּפָלִיג הֵתָם ה"ד בְּשִׁטָּר מִשּׁוּם חֲזָקָה דְּאִין הַעֲדִים חוֹתְמִים
עַל הַשְּׁטָר אֲלֵא אִם פֶּן נַעֲשֶׂה בְּגִדוֹל עֵינֵי שֵׁם וְכֵן מִי שְׁמֹכֵר נְכָסִיו וּמֵת וּבָאוּ בְּנֵי מִשְׁפָּחָה
וְעָרְעָרוּ לוֹמֵר קָטָן הִיא פְּשִׁיטָה אֲמַרִי דְּאִין שׁוֹמְעִין לָהֶם מִשִּׁים דְּחֲזָקָה אִין הַעֲדִי חוֹתְמִים
עַל הַשְּׁטָר אֲלֵא אִם פֶּן יוֹדְעִים שֶׁהַמּוֹכֵר נַעֲשֶׂה גִדוֹל וְכֵן פֶּסֶק הַרְמַב"ם וְהַטּוֹר וּמָרְן בְּסִימָן
זֶה מִשְׁמַע הָא לֹא ה"ה א"ע"ג דְּהַמְכָּר גְּמוֹר וְהַסְפֵּק אִם הִיא קָטָן הַמַּמְע"ה וְשׁוּב מִצְאָתִי
לְמַהֲרִיק"ו שְׂרֵשׁ קכ"ט שְׁפָתַב עַל אִשָּׁה שְׁטַעֲנָה עַל אִישׁ שְׁבַעֲלָה בְּשַׁעַת שְׁהִיָּתָה מִתְעַלְפָּתָה
וְכוּלִי וְנ"ל וְלַעֲנ"ד נִרְאָה פְּשׁוּט דָּאִם הִיא לָה עֲדִי שְׁיַעֲזוּ דְּכַבְרִיָּה שְׁפָא עֲלֶיהָ בְּשַׁעַת
עֲלוּפָה שְׁזָה חֲשִׁיב אֲנִס וְכוּלִי אֲבָל מֵאַחַר שְׁהָאִישׁ כּוֹפֵר ל"מ הִיכָא דְּטַעַן לְהַד"מ אֲלֵא
אֲפִילוּ טַעַן שְׁבַרְצוֹן בָּא עֲלֶיהָ פְּשִׁיטָא שְׁהוּא נֶאֱמָן דְּכָלֵל גִּדוֹל בְּדִין הַמַּמְע"ה דְּלֹא מִיבְעֵיָא
וְכוּלִי וְאִיפָא לְדַמְוִי לָהֶא דפ"ב דְּכַתְּנֻבּוֹ דְּאֲמַרִי אוֹקִי תְּרִי לְבַהֲדִי תְּרִי וְאוֹקִי נְכָסִי בְּחֲזָקָת
בַּר שְׁטִיָא וְא"ע"ג דְּעֵתִים הוּא חָלִים אֲמַרִי הַמַּמְע"ה כ"ש הִכָּא וְכוּלִי ע"ש"ב וְכֵן מְהָא דְּקִי"ל
דְּמִתְנַת ש"מ שְׁאִין כְּתוּב שְׁמִתִּיה הַחֲוֹלִי הִזָּה שְׁצוּה בּוּ מֵת הַמַּתְנָה בְּטִיָּלָה שְׁמָא מְחֹלִי
שְׁנָתָן בּוּ הַמַּתְנָה נִתְרַפָּא וְאח"ךְ חָלָה חֲוֹלִי אַחַר וּמֵת כְּמַבְּנָאָר בְּסִימָן רנ"א עֵינֵי שֵׁם שְׁמַעֲי
דֹא ע"ג דְּהַמַּתְנָה גְּמוּרָה וְסַפֵּק אִם עֶמֶד וְחֲזָרָה מִתְנָתוֹ אוֹ לֹא בְּטִיָּלָה הַמַּתְנָה וְכ"ש בְּסַפֵּק
אִם שׁוּטָה אוֹ חָלִים דְּהַסְפֵּק בְּעֵיקָר הַמַּתְנָה וְכֵן כְּתַב הַרְשֵׁב"ץ ח"ג סִימָן קס"ז ב'א' שְׁהִיא
חֹלָה וְנִתְרַפָּה דְּעָתוֹ וְאח"ךְ נִשְׁתַּפָּה בְּאוֹתוֹ יוֹם עֶצְמוֹ וְנָתַן מִתְנָה וְיֵשׁ סַפֵּק אִם נִתְיַשְׁבָּה
דְּעָתוֹ אוֹ לֹא מוֹקְמִי הַנְּכָסִים בְּחֲזָקָת הַיּוֹרְשִׁים עֵינֵי שֵׁם וְכֵן מוֹכַח מִדְּבַרִי הַתּוֹס' בְּכַתְּרָא
דְּקנ"ה ב'ד"ה מוֹכֵר וְכוּלִי שְׁפָתַב וּמָה שְׁהָק' ר"י שְׁמָא כְּשֶׁהוּא שׁוּטָה זָבִין וְכוּלִי עֵינֵי שֵׁם
וְכֵן כְּתַב הַרְשֵׁב"ש סִי קי"ד בְּסַפֵּק אִם הַמְקַבֵּל פִּקֵּחַ אוֹ נִכְפָּה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַעֲמַד מְמוֹן
בְּחֲזָקָתוֹ עֵינֵי שֵׁם וְעֵינֵי בְּמַהֲרִיב"ל ח"ב סִי פ"ב גַּם הַתּוֹסְפוֹת בְּכַתְּרָא דָּף ל"ב ב'ד"ה
וְהִילְכְּתָא וְכוּ' פְּתַבּוּ וְנ"ל רְשֵׁב"ם פִּי מְסַפֵּקָא לָן כְּמֵאֵן הִילְכְּתָא וְצ"ל בִּינוֹסְפֵקָא דְּתַרִי
וְתַרִי לְסַפֵּקָא דְּדִינָא הֵתָם תְּרִי וְתַרִי כְּמֵאֵן דְּלִיתְנָהוּ דְּמִי וּמוֹקְמִי אֲרַעָא בְּחֲזָקָת מְרָא קְמָא
אֲבָל הִכָּא דְּמַסְפ"ל דִּינָא כְּמֵאֵן לֹא שְׁיִיף בְּנִלִי הָאִי לְמִי אוֹקְמוּהָ אֲחֻזָּק' מְרָא קְמָא וְנוֹצִיא
מִיַּד הַמְּוֹחֲזָק וְדוֹחֵק הוּא וְכוּלִי וְכַתַּב מְהָרָא"ש סִימָן ר"ו דס"ל דְּתַרִי וְתַרִי לִיכָּא עֲדוּת
וְהוּ"ל כב' הַבָּאִים לְדוֹן בְּלֹא שׁוּם עֲדוּת דְּמוֹקְמִי אֲחֻזָּק' מְרָא קְמָא אֲבָל כְּשֶׁהַסְפֵּק הוּא
פְּלוֹגְתָּ לִיכָּא חֲזָקָה נְגִיד ב"ד דב"ד מְפָקִיעִין מְמוֹן עֵינֵי שֵׁם אֲלֵמָא תְּרִי וְתַרִי כְּמֵאֵן דְּלִיתְנָהוּ
דְּמִי וְאִין פָּאֵן עֲדוּת פְּלֵל וְכֹאֲלוּ בָּאוּ לְדוֹן בְּלֹא עֲדִי וּמוֹקְמִי לָה בְּחֲזָקָת הַנּוֹתָן וְהַתּוֹ' לֹא
חֲלָקוּ עֲלֵיו בְּזָה: ל"ה הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּ' חֲלָק ד' סִימָן ר"א הוֹכִיחַ דְּלֹא בְּעֵינֵי שְׁיַבְרִיא לְגַמְרִי
אֲלֵא כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּר בְּעַנְיָנֵיו וְאִינוּ קוֹרֵעַ בְּגִדָיו וְכוּ' ע"ש"ב: ל"ו דִּין כ"ב וְאִם הִגִּיעַ
לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט וְכוּלִי אִם לֹא נוֹדַע אִם הִגִּיעַ לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט טוֹעֲנִים לְיּוֹרְשִׁים
לְהַעֲמִיד הַקְּרָע בְּחֲזָקָתָם שֶׁהִגִּיעַ לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט מִיְהוּ אֲדַרְבֵּי אֲמַרִינֵן הַעֲמַד הַשְּׁטָר
עַל חֲזָקָתוֹ כְּמוֹ חֲזָקָה דְּאֲמַרִינֵן אִין הַעֲרִים חוֹתְמִין עַל הַשְּׁטָר אֲלֵא אִם פֶּן נַעֲשֶׂה בְּגִדוֹל
וְהִכָּא נְמִי אִין הַעֲדִי חוֹתְמִים אֲלֵא אִם פֶּן נַעֲשֶׂה בְּכֵן דַּעַת וְלֹא בְּשִׁכּוֹר שֶׁהִגִּיעַ לְשִׁכְרוּ' שֶׁל
לוֹט שֶׁהוּא פְּקָטָן מִהַרִּיט"ץ סִימָן רי"א ע"ש וְאֲפֹשֶׁר דְּהִגִּיעַ לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט מִקְלָתָא דְּלֹא
שְׁכִיחָא וְאִין טוֹעֲנִי לְיּוֹרְשִׁים: סִימָן רל"ז א' דִּין א' הַמְּחַזֵּר עַל דְּבַר לְהַקְנוֹתוֹ וְכוּ' נ"ל

דְּלָא שְׁיִיף דִּין עֲנֵי הַמְּהַפֵּה בְּחֶרֶד אֵלָא בְּמַהֲפָה מִמֶּשׁ וְחֹזֵר אַחֲרֶיהָ אֲבָל מִי שֶׁהוּא בְּבִיתוֹ
וְעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקֹדֶשׁ אִשָּׁה לֹא שְׁיִיף אֵלָא רַמְאֵי הֶרֶב עֲצָמוֹת יוֹסֵף עֵינֵי שָׁם וְנִרְאָה דְאִין
חֵי בֵּין קִידוּשֵׁין לְמִקְחָ וּמִמְכָּר דְּמִי שֶׁהוּא מְהַפֵּה וּמְחֹזֵר לְקֹדֶשׁ אִשָּׁה הָיִי עֲנֵי הַמְּהַפֵּה
בְּחֶרֶד וְאֵם הוּא בְּבִיתוֹ וְעֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקִנּוּת וְהֵלֵךְ הַשְּׁלִיחַ וּקְנָאוֹ לְעֲצֻמוֹ לֹא מִיְקָרִי אֵלָא
רַמְאֵי וְזוּ"ל רַאב"ן בְּמַסְכֵּת קִידוּשֵׁין דִּף קל"ה עֲמוּד שְׁנֵי הָאוּמֵר לְחִבְרֵי צֵא וְקֹדֶשׁ לִי
אִשָּׁה פְּלוּ וְהֵלֵךְ בְּרַמְאוֹת וְכוּ' וְכֵן אִם עֲשָׂאוֹ שְׁלִיחַ לְקִנּוּת לֹא קִרְק' וְקִנְיָה לְעֲצֻמוֹ מִנְהַג
רַמְאוֹת הוּא וְקִנְיָה וְאִם תִּבְעוּ לְדִין פּוֹתֵחִין לֹא הִדִּין שֶׁהוּא רַמְאֵי וְכוּ' וַיִּשְׁרָאֵל הַמְּהַפֵּה לְקִנּוּת
סְחוּרָה וּבֵא תְּחִיבֵי וּקְנָאָה שְׁיַדַּע בְּחִבְרֵי שְׁרוּצָה לְקִנּוּתָהּ נִקְרָא רְשָׁע דְּעֲנֵי הַמְּהַפֵּה בְּחֶרֶד
וּבֵא וּנְטִלָה נִקְרָא רְשָׁע מִיְהוּ קִנְיָה הַשְּׁלִיחַ וְכוּ' עכ"ל מִשְׁמַע דְּעֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקִנּוּת לֹא קִרְקַע
וּקְנָאָה לְעֲצֻמוֹ רַמְאֵי הוּא וְלֹא מִיְקָרִי רְשָׁע אֵלָא הַמְּהַפֵּה וְכוּ' הֶרֶמב"ם פְּרָק ט' מֵהִלְכוֹת
אִישׁוֹת דִּין י"ז הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקֹדֶשׁ לֹא אִשָּׁה וְהֵלֵךְ וּקְדָשָׁה לְעֲצֻמוֹ הָרִי זֶה מִקְּוֹדֶשֶׁת לְשְׁלִיחַ
וְאִסּוּר לְעֵשׂוֹת פֶּן וְכָל הָעוֹשֶׂה דְּבָר זֶה וְרַמְאוֹ בּוֹ בִּשְׁאָר דְּבָרֵי מִקְּחָ וּמִמְכָּר נִקְרָא רְשָׁע
עכ"ל מִשְׁמַע דְּהָעוֹשֶׂה דְּבָר זֶה גְּבִי מִקְּחָ וּמִמְכָּר וְהִינּוּ הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקִנּוּת לֹא קִרְקַע
וְקִנְיָה לְעֲצֻמוֹ נִקְרָא רְשָׁע וְלִכְאוּר' מִשְׁמַע בְּקִידוּשֵׁין לֹא מִיְקָרִי רְשָׁע אֵלָא שְׁאִסּוּר לְעֵשׂוֹת
פֶּן וּמִהַרְשָׁ"ל פְּתַב וְזוּ"ל וְכֵן הָאוּמֵר וְכוּ' נ"ל פְּשוּט דְּמַתְּנֵי דְקָאֵי אַמְלִת' דְּרַמְאוֹת כְּמוֹ
הֵלֵךְ דְּרִישָׁא שֶׁהוּא רַמְאֵי ה"נ מִי שֶׁקְדָשָׁה עַד זְמַן פ' וּבֵא אַחֵר וּקְדָשָׁה דְּהוּי נְמִי מִקְּוֹדֶשֶׁת
לֹא וְהוּי רַמְאֵי וְנִקְרָא קְדָשָׁה אֲבָל חֹזֵר וְטָרַח כְּדִי לְקְדָשָׁה וּבֵא אַחֵר וּקְדָשָׁה לֹא רְשָׁע נִקְרָא
וְלֹא רַמְאֵי נִקְרָא וְלֹא דְּמִי לְעֲנֵי הַמְּהַפֵּה בְּחֶרֶד וְכוּ' וּמְכַל מְקוּם הֵיכָא שֶׁקְדָשָׁה בְּכַף וְעֹשֶׂה
מִעֲשֶׂה פְּשִׁיטָא דְנִקְרָא רַמְאֵי וְרְשָׁע עכ"ל הָרִי דְחֹזֵר וְטָרַח כְּדִי לְקְדָשָׁה וּבֵא אַחֵר וּקְדָשָׁה
לֹא נִקְרָא רְשָׁע וְלֹא רַמְאֵי אֲבָל הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקֹדֶשׁ וְהֵלֵךְ וּקְדָשָׁה לְעֲצֻמוֹ הָיִי רַמְאֵי אֵלְמָא
הָעוֹשֶׂה שְׁלִיחַ חֲמוּר וְאִם פֶּן בְּמִקְּחָ וּמִמְכָּר' דְּהַחֹזֵר וְטוֹרַח לְקִנּוּת וּקְנָאָה אַחֵר נִקְרָא רְשָׁע
כֹּל שֶׁפֶן עֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְקִנּוּת לֹא קִרְקַע וְהֵלֵךְ וְקִנְיָה הַשְּׁלִיחַ לְעֲצֻמוֹ דְּמִיְקָרִי רְשָׁע וְהָעוֹשֶׂה
שְׁלִיחַ לְקֹדֶשׁ לֹא אִשָּׁה פ' וְהֵלֵךְ הַשְּׁלִיחַ וּקְדָשָׁה לְעֲצֻמוֹ מִשְׁמַע דְּרְשָׁע נְמִי מִיְקָרִי דּוּמְיָא
דְּסִיפָא דְקְדָשָׁה כְּבָר וְעֹשֶׂה מִעֲשֶׂה דְנִקְרָא רַמְאֵי וְרְשָׁע דְהָא קְתַנִּי וְכֵן וְכוּ' אֲבָל לְשׁוֹן
הֶרֶמב"ם מִשְׁמַע דְּלֹא מִיְקָרִי רְשָׁע אֵלָא בְּמִקְּחָ וּמִמְכָּר וְלֹא בְּקִידוּשֵׁין וְאִפְשָׁר מְשׁוּם מִצְוֹת
פְּרִיָה וּרְבִיָה לֹא מִיְקָרִי רְשָׁע: ב' פְּתַב מֵהֶרֶאנ"ח ס' קנ"ה אפ"י לֹא יָדַע בְּשַׁעֲתָ לְקִיחָתוֹ
שְׁחִבְרֵי הָיָה מְחֹזֵר עָלֶיהָ אֵלָא שְׁנוּדַע אַחֵר שֶׁקְנָאוֹ אִם אֵינּוּ נוֹתְנָה יֵשׁ לֹא דִין עֲנֵי הַמְּהַפֵּה
בְּחֶרֶד וְכוּ' וְהִבִּיאֵי ה' פְּנִסְתָּ הַגְּדוּלָה אוֹת ט' עֵינֵי שָׁם וְכֵן נר' מְדַבְּרֵי הֶרִיטְב"א בְּחֵי שֵׁכ'
מִיְהוּ מ"ש דְּכָל הֵיכָא שְׁנִקְרָא רְשָׁע בֵּית דִּין מְחִיבֵי אוֹתוֹ לְהַחֲזִיר הַדְּמִי הָא לִיתָא דְאִם
פֶּן אִיף אֲמַרִי בְּשַׁמְעַתִּי לֹא מֵר נִיחָא לִיָּה וְכוּ' הָרִי מִן הַדָּן חֵיב לְהַחֲזִירָהּ אֵלָא וְדֹאֵי דְרְשָׁע
מִיְקָרִי אֲבָל אֵינּוּ בְּכָלוּם לֹא וְכוּ' עֵינֵי שָׁם מִשְׁמַע בְּהִדְיָא דְאִפִּילוּ לֹא יָדַע עַד אַחֵר שֶׁקְנָאֵם
מִיְקָרִי רְשָׁע כֹּל שֶׁלֹּא הַחֲזִירָהּ דַּאל"כ אִימָא דַּה"ד מְשׁוּם דְּלֹא יָדַע אֲבָל כְּשִׁינְדַע דְּמִיְקָרִי
רְשָׁע חֵיב לְהַחֲזִיר וְכֵן רַאִיתִי בַס' אֲדַמַּת קֹדֶשׁ סִימָן ס"ט שֵׁכ' דְּמֵהֶרֶתַח"א דְקִדְקָה פֶּן וְכוּ'
עָלִיו ה' דְּלֹא רַאָה תִּשׁוּ' מֵהֶר"ם וְתִשׁוּ' מֵהֶרִיק"ו דְאִין לְכוּפּוֹ וְנִקְרָא רְשָׁע מִיְקָרִי וְאִם פֶּן
מְוַכְרָח לִפ' מ"ש הַשְּׁתָא נְתִיב נִיְהֵלֵהָ מֵר לְפָנִים מְשׁוּרַת הַדִּין וְלֹא מִן הַדִּין עֵינֵי שָׁם בְּאִנְרָה
וְלֹא דַק דְאָרְף עַל גְּבִי דְאִין בֵּית דִּין כּוּפִין אוֹתוֹ מְכַל מְקוּם אִם לֹא יַחֲזִיר לֹא נִקְרָא רְשָׁע
וּלְהַכִּי קַא"ל הַשְּׁתָא נִיְתַב לִיָּה מִן הַדִּין כְּדִי שְׁלֹא יִקְרָא רְשָׁע אֲבָל אִי אֲמַרִי דְכָל דְּלֹא יָדַע
לֹא מִיְקָרִי רְשָׁע לְפָנִים מְשׁוּרַת הַדִּין הוּא דְקָאֵמֵר וְעֵינֵי בְּסִפְרָ מִשְׁפֵּט צְדָק חֲלַק שְׁלִישֵׁי

סימן י"ד אבל מדברי ראב"ן שכתב וּבֵּא תְּבִירוּ וּקְנֵאָה שְׂיַדַע בְּחִבְרֹו שְׂרוּצָה לְהַקְנוֹתָהּ נִקְרָא רְשַׁע וְכוּלֵי מִשְׁמַע דָּאֵם לֹא יָדַע בְּשַׁעָה שְׂקֵנְאָה שְׂחִבְרֹו רֹוּצָה לְהַקְנוֹתָהּ לֹא מִיקְרֵי רְשַׁע: ג' וּבֵּא אַחַר וּקְנֵאָה נִקְרָא רְשַׁע אֲבָל אֵין בֵּית דִּין מוֹצִיאֵין אוֹתָהּ מִיְהוּ מְהֵרָ"ם בְּתֻשׁוּבָה הַקְצָרוֹת סִימָן רמ"א וְכוּן פֶּתַח רְאָב"ן דָּף קל"ה דְּקֵנְאָה וּמִשְׁמַע דָּאֵין חֵיִיב לְשַׁלֵּם לֹו דְּמִים מַה שְׂהִפְסִידוּ שְׂהָרֵי כ' מְהֵרָ"ם וְנ"ל וְאֵין לְהַשְׁבִּיעַ אֶת שְׁמַעוֹן שְׂיִהֵא פְּדֻבְרֵי שְׂלֹא יָדַע שְׂהֵם חֲזָרוּ עָלָיו תַּחֲלָה דְּכִינּוֹן דְּאֶפְי' אִם הוּא פְּדֻבְרֵי רְאוּבֵן וְלוֹי שְׂהֵם חֲזָרוּ עָלָיו תַּחֲלָה לֹא הָוָה מִפְּקִי' מִנִּיהַ דְּשְׁמַעוֹן פְּדֻפְי' דְּלֹא שְׂיִינְדָּה שְׁבֻעַת הַיִּסָּת וְכוּלֵי ע"ש אֶלְמָא אֵין חֵיִיב לֹא לְהַחֲזִיר לֹו הַקְרָקַע וְלֹא לְשַׁלֵּם לֹו מְמוֹן וְכוּן פֶּתַח רְשַׁב"ם בְּבִתְרָא דנ"ד גְּבִי נְכֹסֵי הַגּוֹיִם הָרֵי הֵם פְּמִדְבָּר וְכוּלֵי דְּהַמְחִזִיק בָּהּ מִיקְרֵי רְשַׁע וּאֶפְי"ה אֵינוֹ חֵיִיב לְהַחֲזִיר לֹא מְעוֹתָיו עֵינָן שָׁם וְכוּן הוֹכִיחַ מֵהֵרָד"ךְ בֵּית ל"א וּמְהֵרָש"ל וּשְׂאָר אַחֲרוֹנִים הֵבִיאֵם הֶרֶב כְּנֻסָת הַגְּדוּלָה עֵינָן שָׁם וְכוּן פֶּתַח הֶרֶד"ךְ בְּתֻשׁוֹ בְּס' אֲדַמַּת קִדְשׁ ס' ע' וְעִי' בְּתֻשׁוֹ שְׂאָרִית יוֹסֵף ס' י"ז שֶׁכ' דְּמְהֵרָ"ם בְּצֻלָּאֵל פֶּסֶק פְּרֻש"י דְּאֶפְי' בְּהַפְקָר וּמְצִיאָה נִקְרָא רְשַׁע וּפֶסֶק כּוֹר"ת דְּמִי שֶׁנִּקְרָא רְשַׁע חֵיִיב לְהַחֲזִיר וְדִלֹא פְּהֵרָ"ן ע"ש וְאֵלוֹ רְאָה דר"ת יַחֲזִיד נֶגֶד רְשַׁב"ם וְרְאָב"ן וּמְהֵרָ"ם וְהֵרִיטְב"א וְהֵרָ"ן לֹא פֶּסֶק כְּמוֹתוֹ וְהֵרֻשְׁב"א בְּתֻשׁוֹ ס' פ"ג וְהוּבָא בְּב"י ס' קנ"ו כֵּת' דְּאֶפְי' בְּמִפְרִירוֹ וְרִגִּיל אֶצְלוֹ דְּהוּי כְּבֹא לִידוֹ אֵין מוֹצִיאֵין מִידוֹ וְגַם הַשְׂוֹאֵל פְּשִׁיטָא לִיהַ דְּעֵנִי הַמְהַפֵּךְ בְּחֶרֶרָה אֵינוֹ מְשַׁלֵּם עֵינָן שָׁם וְכוּן הַסְּפִיךְ הֶרֶד"ךְ בְּתֻשׁוּבָה פְּרֻש"י דְּאֶפְי' בְּהַפְקָר וּמְצִיאָה מִיקְרֵי רְשַׁע אֲבָל אֵינוֹ חֵיִיב לְהַחֲזִיר עֵינָן שָׁם וּבְתֻשׁוֹ מְהֵרָ"ם גְּאֵלְנֵטִי בְּס' אֲדַמַּת קִדְשׁ שָׁם: ד' וִי"א דָּאֵם בָּא לְזַכּוֹת בְּהַפְקָר וְכוּ' זֶה דַּעַת ר"ת וְהַסְּפִימוֹ עִמּוֹ הַתּוֹסְפוֹת וְהֵרָא"ש וְהֵרֻשְׁב"א וְהֵרִיטְב"א בְּחִי' עֵינָן שָׁם וְרְשַׁב"ם בְּבִתְרָא דָּף נ"ד גְּבִי נְכֹסֵי גוֹיִם הָרֵי הֵם פְּמִדְבָּר וְכוּ' פֶּתַח דְּשִׁנֵי רְשַׁע מִיקְרֵי כִּינּוֹן דִּיהֵב לִיקַח זוּזֵי לֹא גָרַע מְעַנֵי הַמְהַפֵּךְ בְּחֶרֶרָה וְכוּ' וְכַתּוּב עָלָיו הֵרֻשְׁב"א בְּס' אֶסִּיפַת זְקִינִים שָׁם וְנ"ל וּבְנֻדָּי אִם מְחֵיִיבִים אוֹתוֹ לְהַחֲזִיר מְעוֹת לְלוֹקַח א' נִקְרָא רְשַׁע דַּמ"ל לְלוֹקַח אֶת זוֹ כְּמָה שְׂדוֹת יִמְצָא לְקִנּוֹת בְּמ"א אֲבָל אִם לֹא הָיָה חֵיִיב לְהַחֲזִיר מְעוֹת אֵין זֶה נִקְרָא רְשַׁע דְּהוּ"ל כְּמְצִיאָה וְכוּלֵי וְהֵתִימָא מִן הֶרֶב שְׂפִתָּב כָּאֵן שְׂנִקְרָא רְשַׁע אֶף עַל פִּי שְׂהוּא כ' כָּאֵן שְׂאֵינוֹ חֵיִיב לְהַחֲזִיר דְּמִים לֹא דְּזוֹכָה הוּא מִן הַהַפְקָר עַכ"ל גַּם הֵר"י בְּעֵלְיוֹת שָׁם כֵּת' וְנ"ל אַע"פ שְׂאֶמְרוּ נְכֹסֵי גוֹיִם הָרֵי הֵם פְּמִדְבָּר הַמְחִזִיק בָּהֶם נִקְרָא רְשַׁע שְׂהָרֵי זְקוּק לִיתָן לִישְׂרָאֵל מְעוֹתָיו וְהִי"ל לִיקַח בְּכֶסֶף זֶה מִמ"א כְּאוֹתָהּ שְׂאֶמְרוּ עֵנִי הַמְהַפֵּךְ בְּחֶרֶרָה וְכוּ' עֵינָן שָׁם הָרֵי דַּס"ל דְּבְהַפְקָר לֹא מִיקְרֵי רְשַׁע אֲבָל תְּמַהֲנֵי עַל הֵרֻשְׁב"א שְׂהָרֵי רֻש"י בִּפ' הָאוֹמֵר ס"ל דְּבְהַפְקָר וּמְתַנָּה נְמִי מִיקְרֵי רְשַׁע וּמַה זֹו תְּמַיְהָא עַל רְשַׁב"ם אִם ס"ל הֵכִי פְּרֻש"י וְהֵרָא שׁ בְּפֶרֶק הָאוֹמֵר פֶּתַח דְּבָרֵי רֻש"י וּר"ת וְאֵח"ךְ פֶּתַח וְנ"ל וְהֵא דְּאֶמְרִינּוּ בִּפ' חֲזַקַת הַבְּתִימִים דְּנְכֹסֵי הַגּוֹי הָרֵי הֵם פְּמִדְבָּר וְכוּ' וּפִי' רְשַׁב"ם נְהִי דְּזָכָה הַמְחִזִיק מְכָל מְקוֹם רְשַׁע מִיקְרֵי כְּמוֹ עֵנִי הַמְהַפֵּךְ בְּחֶרֶר' וְכוּ' וּר"ת אוֹמֵר דְּאֶפְיִלוֹ רְשַׁע לֹא מִקְרֵי בְּדֻבָּר שֶׁל הַפְּקָר כְּדֻפְי' ע"ש מִשְׁמַע דְּרְשַׁב"ם לֹא סָבַר כּוֹר"ת אֶלֹא פְּרֻש"י וְכוּן הוֹכִיחַ בְּתֻשׁוֹ שְׂאָרִית יוֹסֵף סִימָן י"ז וּפֶסֶק שָׁם הֵר' פְּרֻש"י וְרְשַׁב"ם שְׁכָן דַּעַת רֹוּב הַפּוֹסְקִים ע"ש וְכוּן נִרְאָה דַּעַת מְרֹן לְפֶסֶק כִּי"א בְּתֻרָא דָּאֵין חִי' וְכוּן פֶּתַח מְהֵרָ"י עֵינְיָאֵשׁ בְּתֻשׁוֹ ח"א סִימָן נ"ב דְּהֵכִי קִי"ל דָּאֵין חִי' בֵּין עֵנִי לְעִשִׂיר דְּאֶפְיִלוֹ בְּמְצִיאָה וְהַפְּקָר נִקְרָא רְשַׁע: סִימָן רל"ח א' דִּין ג' מִי שְׂאוֹמֵר וְכוּ' בְּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׂעַר מ"ח פֶּתַח בְּשֵׁם מְהֵרָ"י וְי' מִיגֵשׁ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מְסַתְבְּרָא לָן דְּוָקָא הִיכָא שְׂעִידוֹ הַעֲדִים עַל עֲצָמוֹ שְׂפִתָּב קַבֵּל הַמְעוֹת מִן הַלוֹקַח וְכוּ' וְהֵיִא דְּכוֹתְבִים

שֶׁטֶר לַלְוֵה אַף עַל פִּי שְׂאִין מַלְוֶה עִמּוֹ מִסְתַּבְּרָא לֹן דְּהָא נְמִי מִיִּירֵי שְׁהַעִיד עַל עֲצָמוֹ שְׁכַבֵּר
קַבֵּל הַמַּעוֹת וְכוּ' וְה' גִּידוּלֵי תְרוּמָה הַקְּשָׁה דְּאִם כֵּן סִיפָא דְקַתְנֵי וְאִין כּוֹתְבִין לְלוֹקַח עַד
שְׂיָהָא הַמוֹכֵר עִמּוֹ בַּמ"ע אִי בְּמַקּוֹם שְׁכוֹתְבִין שֶׁטֶר אֶפִּילוּ הַעִיד עַל עֲצָמוֹ שְׁקַבֵּל הַמַּעוֹת
אִפְתִּי שְׂמָא לֹא סְמַכָא דַּעֲתִיָּה דְלוֹקַח עַד שְׂיַכְתּוֹב שֶׁטֶר וְשְׂמָא אִינוּ רוֹצֶה שְׂיַקַּבֵּל אוֹתָהּ
קִנְיִיה וְלָמָּה כּוֹתְבִין לְמוֹכֵר אַף עַל פִּי שְׂאִין לוֹקַח עִמּוֹ וְאִי בְּמַקּוֹם שְׂאִין כּוֹתְבִין שֶׁטֶר הָרִי
ע"י הַמַּעוֹת שְׁנָתֵן לוֹ קִנְיָה קִנְיִיה גְּמוּרָה וְכִינּוֹן שְׁהַמוֹכֵר הַעִיד עַל עֲצָמֵי שְׁקַבֵּל הַמַּעוֹת לָמָּה
לֹא יִכְתְּבוּ לְלוֹקַח אֶפִּילוּ אִין הַמוֹכֵר עִמּוֹ הָא לִיכָא פְּסִידָא לְמוֹכֵר דְּאִי מְשׁוּם אַחֲרִיּוֹת הָא
אֲמַרִי הַמוֹכֵר בְּעַדִּי גּוֹבָה מְנַכְסִים מְשׁוּעָבָדִים ע"ש וְהָרֵב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימֵן קַמ"ג דְּרַנ"ג
ע"ג תִּי דְבְּמַקּוֹם שְׁכוֹתְבִים שֶׁטֶר אַף שְׂיַכּוּ הַלוֹקַח לְחַזֵּר אֲנִי וְדֹאֵי חִיִּישִׁינּוּ שְׂיַחֲזֹר אַחַר
שְׁנָתֵן כְּבָר הַמַּעוֹת דְּחִזְקָה אִינוּ חוֹזֵר דּוֹמְיָא לְבַעַל שְׁשַׁלַּח גֵּט לְאִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ דְּנוֹתְנִים
אוֹתוֹ מִיָּד לְאִשָּׁה וַא"ל נִיחּוּשׁ שְׂמָא חֲזַר וּבִטְלוּ אֱלָא וְדֹאֵי לֹא חִיִּישִׁינּוּ לְחַזְרָה דְּמִילְתָא
דְּלֹא שְׂכִיחָא הִיא וְזָה לַע"ד פְּשׁוּט ע"ש וְלַע"ד לֹא דְמִי דְגַבֵּי גֵט סוּמְכִין עַל הַחִזְקָה אֲבָל
בְּמִמּוֹן דְּקו"ל כְּשִׁמּוּאֵל דְּאִין הוֹלְכִין בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֵב פְּמַבּוֹאֵר בְּסִי תַרל"ב עֵינּוּ שָׁם
וְכַבֵּר הַב"ח בְּרִישׁ סִי קכ"ב עַל הַטּוֹר שְׁכַתְבַּת שְׂיַשׁ לְחַיּוּשׁ שְׂמָא בְּטַל הַמַּלְוֶה אֶת הַשְּׁלִיחוֹת
וְכוּ' כְּתַב וְז"ל וַא"ל דְּבַפ' כָּל הַגֵּט תִּנּוּן הַמְּבִיא גֵּט וְהַנִּיחוֹ זָקֵן אוֹ חוּלָה נִיִּתְנִי לָהּ בְּחִזְקַת
שְׂהוּא קִיָּים אֲלֵמָא לֹא חִיִּישִׁינּוּ שְׂמָא בְּטַל הַשְּׁלִיחוֹת וְכוּ' וִי"ל דְּנִקְא גַבֵּי אִיסוּר אֲזַלִּינּוּ בְּתַר
חִזְקָה אוֹ רַבָּא אֲבָל אִין הוֹלְכִין בְּמִמּוֹן אַחַר הָרֵב פְּדֹאִיתָא בְּפִרְקַת הַמוֹכֵר פִּירוֹת וְה"ה
אַחַר הַחִזְקָה וְכוּ' ע"ש וְכָל שְׁכֵן הוּא דְּרַבָּא עֲדִיר מְחִזְקָה וְכוּ' ג' כְּתַב הַרְמַב"ן בְּמַלְחָמוֹת
בַּפ' הָאִשָּׁה שְׁנִתְאַרְמְלָה וּבְסִפֵּר הַזְּכוּת סִי ס"ב ע"ש וְכוּ' ע"ש וְכוּ' דְּלֹא חִיִּישִׁינּוּ בְּדִיעְבַּד
שְׂמָא חֲזַר לְכַתְּחִילָה מִיָּהָא אִין כּוֹתְבִין וְכוּ' ג' פְּרָכִי בַּפ' קַמָּא דְּמַצִּיעָא אַהָא דְּכוֹתְבִין
לְלוֹה אַף ע"פ שְׂאִין מַלְוֶה עִמּוֹ לְכַתְּחִי הִיכִי כּוֹתְבִין נִיחּוּשׁ שְׂמָא כְּתַב לְלוֹת בְּנִיסָן וְלֹא
לוֹה עַד תְּשַׁרֵּי וְכוּלֵי וְכַתְּבַת הַרִיטְב"א פִּי נְהִי דְּבַשְׁטָרֵי דְּעַלְמָא דְּנַפְקֵי מִיָּד בְּעַלְיָ לֹא חִיִּישִׁי
בְּדִיעְבַּד אֲבָל לְכַתְּחִילָה נִיחּוּשׁ לְהוּ כִּינּוֹן דְּאֶפְשָׁר עֵינּוּ שָׁם: סִימֵן ר"מ א' דִּין א' שְׁנֵי שְׁטָרוֹת
וְכוּלֵי דֵּה"ד מְכָר אוֹ מִתְּנָה לְאֶפּוֹקֵי הוֹדָאוֹת וְהַלְוָאוֹת דְּגָבּוּ תַרְנוּנִיָּהוּ כָּל חַד וְחַד לְפּוּם
שְׁעַבּוּדִיָּה וְהַכְּנָה"ג תְּמָה עַל הַטּוֹר לָמָּה לֹא בִּיֵּאֵר דְּכַתְּוֹבַת אִשָּׁה דְּמִי לְשֶׁטֶר מְכָר וּמִתְּנָה
וְאֶפְשָׁר דַּס"ל דְּגַם כְּתוֹבַת אִשָּׁה דְּמִי לְשֶׁטֶר הוֹדָאוֹת וְהַלְוָאוֹת שְׂאֶפְשָׁר שְׂיַעֲשֶׂה לָּהּ כְּתוֹבָה
א' מִסָּף זֶה וְשׁוֹב עֲשֶׂה לָּהּ אַחֲרַת מִסָּף זָר וְנִתְחַיֵּב בְּשִׁתִּיהֶם עֵינּוּ שָׁם וְלִיתָא דְּבַס"פ הַכּוֹתְבַת
תַּנּוּן הוֹצִיאָהּ בְּכְתוּבוֹת אִינָה גּוֹבָה אֱלָא כְּתוֹבָה אַחַת וְאֶמְרִינּוּ עֲלֶיהָ אִי בְּעִית בְּהַאיִךְ גְּבִיא
אִי בְּעִיתָ בְּהַאי גְּבִיא לִימָא תְּהוּי תִּיּוֹבְתָא דְּרַב נַחְמָן וְכוּלֵי וּמוֹקְמִי לִיהָ בְּדַהוּסִיף לָהּ עֵינּוּ
שָׁם הָרִי דְּכַתְּוֹבַת אִשָּׁה דְּמִי לְשֶׁטֶר מְכָר וּמִתְּנָה וְאִם שְׁתִּי כְּתוּבוֹת שְׁוִים לֹא תִּגְבֶּה אֱלָא
מִזְמַן כְּתוּבָה שְׁנֵי דְּבִטְלָה לָּהּ הִרְאִשׁוּנָה וְאִם הוֹסִיף לָּהּ בְּכַתְּוֹבָה שְׁנִיָּה גּוֹבָה כְּתוּבָה א'
מִהֶם שְׁתַּרְצָה אֲבָל לֹא תִּגְבֶּה שְׁתִּיהֶם וְכַבֵּר הַטּוֹר בַּא"ה ס"י ק' כ' זֶה וְז"ל הוֹצִיאָהּ ב'
כְּתוּבוֹת שְׁכַתְּבַת לָּהּ ב' כְּתוּבוֹת זֶה אַחַר זֶה אִינָה גּוֹבָה אֱלָא אַחֲרוּנָה שְׁבִטַל הִרְאִשׁוּנָה
כְּשִׁכְתְּבָהּ לָּהּ אַחֲרוּנָה וְאִם הִרְאִשׁוּנָה יִתְּרָה עַל הָא' וְכוּלֵי אִם רוֹצֶה לְגַבּוֹת הָא' גּוֹבָה מִזְמַן
א' אוֹ מִזְמַן ב' וְכוּלֵי עֵינּוּ שָׁם: ב' הַג"ה מְשׁוּם דִּינָא דְּכֹן הַמְּצָר וְכוּלֵי כְּתַב הַרְמ"ה בַּפ'
הַמוֹכֵר אֶת הַבֵּית סִי ג' וְכ"ת תִּינַח בְּשָׂאֵר אִינְשֵׁי הִיכָא דְּהוּי הָאִי לוֹקַח מְעַיְקָרָא ב"מ
מַנ"מ א"ל דִּילְמָא דַּעֲתִיָּה לְזַבּוּנָה לְאַרְעִיָּה וְלֹא נִיחָא לִיהָ לְבִטּוּלָיָה לְמַצְרָנוּתִי מִהַאי אַרְעָא
אַחֲרִיתִי וַאֲע"ג דְּחִזִּי דְּלֹא זַבְּנָה לְאַרְעִיָּה לְבִסּוּף אִימּוֹר אִימְלוּכִי הוּא דְּאִימְלוּךְ עַכ"ל

והתוס' והרא"ש והטור כ' נ"מ לענין דרף וענין בהסמ"ע סק"ד: סימן רמ"א א' דין א'
הנותן מתנה לחבירו וכולי שטר מתנה בהיות שה"ר יוסף הפהן וכולי יש לו ג' בנים והם
הרב מסעוד וה"ר פ'ריג'א וה"ר שלום ומת בנו מסעוד והניח אחריו שני בנים ה"ר צמח
וה"ר יוסף ומתה האשה רחל אשת ה"ר יוסף הנז' לכה עמד בפנינו אנו עדים ח"מ ה"ר
יוסף הנז' וכה אמר לנו הווי עלי עדים פשרים ונאמנים וקנו ממני בקש"ס וכתבו וחתמו
בכל לשון של זכות ויפוי פח ובכל אופן המועיל ותנו ביד בני הרב פ'ריג'א וה"ר שלום
וביד היקר ה"ר יצחק הפהן לזכות נכדי ה"ר צמח ויוסף להיות בידם לראיהוילזכות איהו
אני מודה בפניך הודאה גמורה בך"ן ובהש"ד בלא שום זכר אונס פלל ועיקר שנתתי
להם מהיום ולאחר מיתה קרקע הקצר הידועה לי וכולי לגבות ממנה סך ת"ק גרושו'
מהיום ולאחר מיתה שלהם סך פתובת אשתי וכה ת"ל ה"ר יוסף הנז' האי שטרך דמתנא
כתבוהו בברא וכו' ומעו"מ ילכו בני פ'ריג'א ושלום וה"ר יצחק הפהן הנז' לזכות נכדי
ויחזיקו בקרקע הנז' מהיום אחר מיתה לגבות הסך הת"ק גרושו' הם וכל באי פחם ולית
מאן דימחה בידיהו בשום אופן בעולם כו"ע וכל טוען ומערער נגד שטרך דנא הרי
מעו"ע יד מקבלי המתנה על העליונה ויד המערער על התחתונה ולראית האמת והצדק
כתבנו וחתמנו וכולי: תשובה דבר פשוט דמ"ש לזכות נכדי וכולי קאי אלפניו אבל לבניו
מתנה להם קאמר ואע"ג דבר"פ השואל גבי פשיעה בבועלים פליגי רב אחא ורבינא וק"ל
התם כמ"ד דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו אפשר דלשון בני אדם שאני וכן כת' התוספות
שם דאפשר דלא אמרינן הכי בכ"מ עיין שם וכה"ג פתב מהראנ"ח סי' כ"ח דלא קאי
אלא אלפניו עיין שם וכן פתב הכנה"ג בסימן רנ"ג הגב"י אות ל"ד עיין א וכו"ש בנ"ד
דהלשון משמע פן ואם פן נראה דמחצה לבניו ומחצה לנכדיו קאמר בפ' מ"ש שהוא
דא"ל לדביתהו נכסי לה ולבניה אמר רב יוסף קנתה מחצה דתנאי והיתה לאהרן ולבניו
מחצה לאהרן ומחצה לבניו ואע"ג דלאפיי דדח"י התם אהרן בר חלוקה הוא אשה לאו
בת ירושה היא ה"נ דאין בני הבנים נוטלין פתובת בניו דכרין א"ל דשליש פל' א' קאמר
הא פסקי' פרב יוסף דאפילו אשה דלאו בת ירושה קנתה מחצה וכה"ג פתב מהר"ם
בתשו' הארנפות סימן תתקצ"ח עיין שם ועוד דחלק אביהם נתן להם ואביהם בכור הנה
והבכור נוטל פי שנים בכתובת בי"ד ואם פן נתן לנכדיו מה שהיה ראוי אביהם הבכור
ליטול שנים ואם פן מחצה לבניו ומחצה לנכדיו קאמר: והנה אם הבכור נוטל פי שנים
בכתובת ב"ד מי הוי פירוש' האם או פירוש' האב ראיתי למהרש"ך ח"ב סימן ס"א בא'
שכתב לאשתו בתנאי פתובת' שאם תמות בחייו וישאר ממנה לו אפילו בנות תירש
פתובת אמה פאילו היא זרע שיש לו פתובת ב"ד שכתב ונ"ל אבל בתנאי דנ"ד שהתנה
לזכות לבניו בנכסי אמן מן לא התנה שיזכו בהם אלא לאחר מיתה פדין פתובת ב"ד
שהבעל יורש את אשתו ואחר מותו זוכים הבנים מפח האב ולא מפח האם וכו' ומספר
פתובה גלמוד שפך פתב לה בניו דכרין דיהוון ליכי מינאי אינון ירתין פסר פתובתה יתר
על חולקהוון דעם אחוהוון ואם זכות פתובת ב"ד אינו בא מפח האב מהירושה מה שייך
לומר יתר על חולקהוון וכו' דכיון דזכות פתובת בית דין זוכים בה מפח אמן ומה שחולק
ם עם שאר אחיהם הוא מפח זכות אביהם לא שייך לומר יתר וכולי עיין שם הרי שכתב
דכתובת בית דין דזוכים הבנים בכתובת בית דין מפח האב ולא מפח האם וכן פתב רש"י
בר"פ מי שהיה נשוי במשנה ונ"ל ראשוני באים לירש את אביהם דהא אינון ירתון תנו

וכולי ואמרנו נמי התם בגמ' ש"מ א' בחייו וא' במוותו יש להם פתובת בית דין וכל
חייו לאנצווי ופירש"י ונ"ל ולא אמרנו כי תקון בית דין היכא דמתו שניהם בחייו וכו'
דהשתא אתו תרנונייהו בתורת בני דכרי' שהיא ירושת האב ולא אתי לאנצווי אבל א'
בחייו וא' במוותו דירשי שניה באים על פתיבת אמון בתורת ירושת אמון ולא מאביהם
בא להם ובני א' באים ליטול חלק יתר מפת ירושת האב דהא ירתון תנו לא שקלי דילמא
אתו לאנצווי ולומר לא תטלו בירושת אבינו יותר ממנו הא לא אמרי' עכ"ל הרי בהדיא
דכתובת ב"ד ירושת האב היא וזה מוכרח דאל"כ א' בחייו וא' במוותו נמי לא אתי לאנצווי
דתרנונייהו אתו בתורת ירושת חוב אמון אלא נדאי דכתובת בית דין ירושת האב היא ואם
כן הבכור נוטל פי שנים בכתובת בית דין והתימא על הרשב"א ח"א סימן ק"ן דס"ל
דאין הבכור נוטל פי שנים בכתובת בית דין ע"ש דהא פתובת בית דין ירושת האב היא
כמ"ש ועוד דכתובת בית דין תקנו כדי שיקפון אדם ויכתוב לבתו דוקא לגבי בני השנייה
שלא יירשוה אכל לגבי בניה אמאי יעקרו שלא יירש בנה הבכור פי שנים וקרי מזונות
האלמנה והבנות קודמי לירושת הבן פתובת אמו אע"ג דשניהם תנאי פתובה כמו שפ'
הרמב"ם והטור באה"ע סי' קי"ב עיין שם אלמא לא עקרו ירושת הבעל לגמרי ואם כן
אמאי אין הבכור נוטל פי שנים וא"כ גם לדעת הרמב"ם דירושת הבעל אינה אלא
מדרבנן ואין תנאי פתובת ב"ד עוקר ירושת הבעל וירושת האב מיקרי ונוטל בה הבכור
פי שנים וכן מבואר בירושלמי פ' מי שהיה נשוי ועיין בתשובות הרשב"א סימן תקל"ז
בסופה.

שכתב דממונא של אם הם היורשים וצ"ע: אבל יש להסתפק אם בני הבן עומדי במקום
אביה' ומהרי"ט בס' בני יהודה סימן קי"ג נסתפק בבנות הבן משמע דהבנים עומדים
במקום האב ע"ש אבל מהריק"ש בהגהות"ש לאה"ע סימן קי"א פתב דאם מתו הבנים אין
בני הבני נוטלין פתובת בית דין דאינון ירתין תנו ולא בני בנים ובתשו' בס' אהלי יעקב
סי' ס"ח הביא ראיה מדברי הרמב"ם בפ"י מה' מעשר שכ' פהן שמכר שדהו לישראל
וא"ל וכולי ע"מ שהמעשרות לי ולבני מת הוא וטלם בנו הרי דאע"ג דאמר לי ולבני בנו
לבד שנוטל דאם נוטלין אותו בניו ובני בניו וכל זרעו אחריו לישמע' רבומא לומר
נוטלין אותן כל יוצאי ירכו וכולי וה"נ דכונתה עיין שם וכן קי"ל באומ' נכסי לבני דאין
כן הבן בכלל כמבואר בסי' זה ונ"ל מהר"ם בתשובות הארנכות סימן קל"ו ובשאלתם
על ראובן שנתן כל נכסיו לבנו ע"מ שיתן לארבע בנותיו פהן וכהן ונפטרה א' מן הבנות
בחייו אביה' נ"ל דאע"פ שהמתנה מתנה שהם יתנו לג' בנות הנמצאות אבל בחלק המיתה
היו פטורי אפי' מלתת ליורשיה כדתנו וכולי לי ולא ליורשי וכולי ועוד דאמרנו ר"פ
מי שמת שהוא דאמר נכסי לבני הנה ברא ובר ברא ומסיק דלא קרי איניש, לבר ברא
ברא וכולי ה"נ פיון דאמר לבנותיו דוקא קאמר ולא ליורשיה וכולי כ"ל וה"נ לי ולבני
דוקא בניו קאמר וכ"ש בתנאי ב"ד דאינון דוקא תנו ועיין בתשו' הרשב"א סי' י"ב וסי'
רע"ו: איברא דנראה דעת הפוסקים דלא ס"ל הכי דחידוש פנה לא הווי שתקי מיניה
וכה"ג כ' מהריב"ל ח"ד סימן כ"ה על דברי הרמב"ם בנותן דירה בב' קנייני' וכולי שכ'
אני סבור ששאר הפוסקי דחי' פנה לא הווי שתקי מיניה כמ"ש הרי"ף על דברי רב יהודה
גאון ביבמות בפ' האשה שהלה עיין שם וכן פתב עוד מהריב"ל ח"ג סימן ק"ב על דברי
מהר"ם על אשה שטענה על בעלה דישען על ביתו וכולי שהיא סברת יחיד דא"כ לא

הווי שְׁתָּקִי הַפּוֹסְקִים וְכֹה"ג כְּתַב הָרִי"ף עַל דְּבָרֵי רַב יְהוּדָה גָּאוֹן וְכוּלֵי עֵינֵי שָׁם וְכֵן מָרְן
הַב"י סִימָן ק"ד דְּחָה דְּבָרֵי מְהַר"ם דַּא"כ לֹא לִישְׁתַּמֵּיט א' מֵהַפּוֹסְקִים לְכַתּוּב פֶּן עֵינֵי שָׁם
וְאִף שֶׁמֵּהֲרַשְׁד"ם סִימָן שצ"ב תָּמָה עָלָיו וְכִי מְהַר"ם לֹא חָשִׁיב שְׁחַדֵּשׁ דִּין שְׁאִינוּ בְּרוּר
בַּפּוֹסְקִים וְכִינּוּשְׁלֵא מְצִינוּ חוֹלֵק אֶפְשָׁר שְׁשָׁאָר פּוֹסְקִים לֹא נִפְלוּ בּוֹ לְבָאָרוֹ וּמְקוּם הַנִּיחוּ
לוֹ הַקְּדָמוֹנִים כְּבָר כ' ה' בֵּית דָּוִד סִימָן ט' דָּאִין לְהַנִּיחַ ס' מֵהַר"י ק מִפְּנֵי מֵהֲרַשְׁד"ם
וּמְהַרִּיב"ל ח"ג סִימָן צ"ה כ' עַל הַתּוֹסְפוֹת שְׁפָתָיו דַּלְפַר"ח לֹא בְעֵי שְׂדָה תְּחִילָה לְעַנּוּן
חֲשַׁשׁ סְבִלוֹנוֹת דָּאִין לְחַוֵּשׁ לָהֶם דְּכִינּוּ שְׁלֵא נִזְכָּר דְּבָר זֶה בְּפִיִּסְקֵי רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים
עֵינֵי שָׁם וְכֹה"ג כ' מָרְן בְּבַד"ה א"ה סִימָן ע"ש מֵיְהוּ בְּבָר רֵאִיתִי לֵה' כֹּהֵ"ג בְּתַשׁוּבוֹת
ח"א סִימָן ס"ו שְׂדָחָה דְּבָרֵי מְהַר"י אִיִּסְקָאָפָא שְׁכַתֵּב עַל דְּבָרֵי מְהַר"י קוּלוֹן דָּאֵם הָעָרֵב
הָיָה הַיּוֹרֵשׁ גּוֹבֵל יוֹרְשֵׁי הַמְּלִנָּה מִמֶּנּוּ דָּאֵם חִי זֶה אָמַת לֹא הָיָה שְׁתַּק תַּלְמוּדָא מִיְנֵיהּ וְתָמָה
עָלָיו הָרַב דַּא"כ לֹא שְׁבַקְתָּ חֵי לְכָל פּוֹסֵק שְׁיַחֲדֵשׁ אֵינָה חִידוּשׁ שְׁלֵא הַנּוֹכַח בַּגַּמ' אוֹ
בַּפּוֹסְקֵי שְׁקַדְמוּהוּ וְהָרִי"ף בִּיבְמוֹת בַּפ' הָאֲשֶׁה שְׁהֵלֶף וְכוּ' שְׂדָחָה דְּבָרֵי רַב יְהוּדָה גָּאוֹן
מֵה"ט שְׁאֵי הֵתֵם דְּהַדְּבָר זֶר מִחֲמַת הַסְּבָרָא וְגַם אִיכָּא מִרְבּוֹנוֹתָא שְׁכ' הַפָּה דְּבָרֵי וְכֵן
מְצִינוּ בִּירוּשְׁלַמֵי הַפָּה דְּבָרֵי וְאֵם פֶּן א"א דַּתְּלִמוּדָא דִּידֵן חוֹלֵק עַל הַיּוֹרְשֵׁלְמֵי לֹא הָיָה
שְׁתָּקִי לְאֲשַׁמְעֵי חִידוּשׁ כְּזֶה מִשָּׂא"כ בַּנ"ד דְּהַסְּבָרָא נְכוּנָה וְלִיכָּא מֵאֵן דְּפָלִיג עָלֶיהָ ע"ש
וְה"נ דְּכוּנוֹתָא סְבָרָא נְכוּנָה הִיא וְכ"ש שְׁיֵשׁ לָהּ סְמוּכוֹת כַּמ"ש וְעֵינֵי בְּתַשׁוּבוֹת הַרְשָׁב"ש
סִימָן רכ"ה וְכֵן רֵאִיתִי לְמְהַר"ם ו' חָבִיב בְּסִפְרָא גֵּט פְּשׁוּט פְּלִל ד' שְׁעַמַּד בְּזֶה בְּדְבָרֵי
הָאַחֲרוֹנִי וּמִסִּיק וְז"ל וְרֵאִיתִי אֲנִי בְּלִבִּי דְּפָשָׁר דְּבָר זֶה הוּא תְּלוּי בְּשִׁיקוּל דַּעַת הַדִּינֵן
שְׁאֵם הַחִילּוּק שֶׁל אוֹתוֹ פּוֹסֵק הוּא חִילּוּק נְכוּן וּמִסְתַּבֵּר וְאִין לוֹ סְתִירָה מִדְּבָרֵי הַגַּמ'
וְהַפּוֹסְקִים אֶפְיָלוּ מִדִּיּוּקָא אֲזַ אֲמַרִּינּוּ דְּהִלְכָה כְּאוֹתוֹ פּוֹסֵק וּמִסְתַּמָּא כ"ע מוֹדוּ אִף אֵם יֵשׁ
לְגַמְגָּם עַל אוֹתוֹ חִילּוּק שֶׁל הַפּוֹסֵק מִמְשַׁמְעוֹת הַגַּמ' אוֹ הַפּוֹסְקֵי אוֹ מְסַבְרָא אֲמַרִּינּוּ
דְּמִסְתַּמָּא פְּלִיגֵי עָלֶיהָ וּמ"מ פִּינּוּ דְּלֹא חִלְקוּ עָלָיו בְּהַדְּיָא חִיִּישֵׁי לְדְבָרֵי אוֹתוֹ פּוֹסֵק לְהַחֲמִיר
בְּאִיסוּר א"א עכ"ל וְאֵם פֶּן נִרְאָה דְּחִילּוּק זֶה מִשְׁמַע דְּאִינוּן יִרְתוּן תְּנּוּן וְלֹא בְּנֵי בְּנִים וְגַם
מִסְתַּבֵּר הוּא אִין לְדַחוֹת דְּבָרֵי מֵהַרִּיק"ש וְאֵת"ל לֹא מִסְתַּבֵּר כָּל סִפְקָא שְׁנַפְלָל בֵּין בְּכוֹר
לְפִשׁוּט הַיּוֹרְשֵׁי מִיְקָרוּ מוֹחֲזָקִים וְאִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם מִסְפָּק וְא"כ פִּינּוּ דְּלֹא מְצִינוּ
מִי שְׁחוֹלֵק עַל מֵהַרִּיק"ש חִיִּישֵׁי לִיָּה לְהוֹצִיא מִמוֹן מִשְׁאָר יוֹרְשִׁים וְעֵינֵי בַּס' בְּנֵי חֵי בַּא"ה
סִימָן נ"א וְכָבֵר הוֹכִיחַ הַרְשָׁב"ץ ת"א ס' ק"ן וְח"ג ס' ק"ן דְּלִשׁוֹן תְּנַאֵי כְּתוּבָה דְּנוֹקָא
הוּא וּפְסָק שָׁם דָּאִין כְּתוּבַת ב"ד אֶלָּא כְּשֵׁשׁ בְּנֵי זְכָרִי מְב' נְשִׁי וְהָאֲרִיף לְהוֹכִיחַ דְּלִשׁוֹן
תְּנַאֵי כְּתוּבָה דְּנוֹקָא הוּא ע"ש וְכֵן פְּסָק מֵהֲרַשְׁ"ך ח"ב סִימָן קי"ב ע"ש וְה' נְתִיבוֹת מִשְׁפָּט
דְּרַצ"ב דְּקָדַק מִדְּבָרֵי רַש"י בַּפ' הָאֲשֶׁה רַבָּה דְּאַפִּילוּ כְּשֵׁאִין בְּנִים זְכָרִים לְשַׁנְיָיָה יֵשׁ
כְּתוּבַת ב"ד וְהַסְּפִים דָּאִין לְהוֹצִיא מִמוֹן מִיַּד הַפְּנוּחֲזֵק ע"ש וְנ"ל רֵאֲנֵיהּ לְדַעַת הַרְשָׁב"ץ
וּמֵהֲרַשְׁ"ך מְדַאֲמָרֵי בַּפ' מִי שְׁהָיָה נְשׁוּי אִי אֲשַׁמְעֵי הָכִי הוּא פְּגוֹן שְׁנַשָּׂא ג' נְשִׁים וּמֵתוּ
שְׁנֵיהֶם בְּחַיּוֹ וְא' בְּמוֹתוֹ וְהָדָּ דְּמִיְתָה לְאַחַר מִיְתָה יוֹלְדָת נִקְבָּה הִיא וְכוּלֵי וְא"א אֲמַאי
נִקְטָא נְשָׂא ג' נְשִׁים בְּשְׁנֵי נְשִׁים מִשְׁפַּחַת לָהּ בְּכַה"ג אֶלָּא וְדַאי דְּלֹא שְׁנִיף כְּתוּבַת ב"ד אֶלָּא
כְּשֵׁיִשׁ בְּנִים זְכָרִי לְשַׁנְיָיָה וְה"נ אִינֵין יִרְתוּן תְּנּוּן וְלֹא בְּנֵי בְּנֵי: וּמ"מ אַע"ג דְּכֵן הִבֵּן אִין
נוֹטֵלִי כְּתוּבַת בֵּית דִּין יְכוּל הָאֵב לִיתָן וּמִסְתַּמָּא מֵה שְׁהָיָה רֵאוּי אֲבִיהֶם הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי
שְׁנַיִם נְתוּן לָהֶם וְעוֹד דְּקִי"ל כְּרַב יוֹסֵף דְּאַפִּילוּ אֲשֶׁה דְּלֹאוּ בַּת יְרוּשָׁה הִיא קְנָתָה מְחַצָּה
וְה"נ אִפִּי אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם כְּתוּבַת בֵּית דִּין פִּינּוּ דְּמִשְׁמַע מְחַצָּה לָזָה וּמְחַצָּה לָזָה

יש לקיים הדבר פן וכה"ג פתב מהרשד"ם סימן שפ"ה עי"ש: ומה ששאלת דלא פתבו העדים וקנינו וכולי ומתנה דמהיום ולאחר מיתה צריף קננו פבר כ' מהריב"ל ח"ד פיון שאמר לעדים קנו ממני וכולי ודאי פן עשו העדים שקנו ממנו וכן דעת הרמב"ן דקנו ממני וכולי וקנינא וכולי הווי שני קניינים מה"ט דאם העדים היו חותמי' בשטר שפתוב בו וקנו ממני וכו' אפי' לא פתבו וקנינא וכולי סגי דחזקה עשו הערים שליחותן ואם לא קנו מידו לא היו חותמין עיין שם ונהביאו הכנה"ג סימן מ"ג אות כ"א עיין שם וכן פסק ה' בסימן רנ"א הגה"ט אות ז עיין שם וכן פתב ה' פני משה ח"ב סימן צ"א דקע"ד ע"ג עיין שם וה' קהלת יעקב דקפ"ג הביא דברי מהריב"ל והפ"מ ח"א סימן ס"ו שכ"כ פיון שם ולא זכר שה' פני משה באיתה תשובה אח"ך דק"ס כ' דהוא מהסם בדבר דלא מקרו שני קניינים דקנו שפתב בתחילה ספירת דברים בעלמא הוא וכן פקפק ה' שי למורא עיין שם ונהביא ה' עצמו דק"פ ע"ב עיין שם ועיין בספר בית יאודה סי' ס"ב שכ"כ דקנו ממני וכולי הוי ספור דברי' ולא ראה דברי מהריב"ל מיהו נראה דלכ"ע אם אמר קנו ממני סגי דחזקה עשו העדים קננו אלא דס"ל אם פתבו וקנינא וכולי שפתבו העדים שעשו פן לא הווי שני קניינים והרשב"ג ח"ג סימן ש"א דף ס"א ע"ב כ' וז"ל שאלו לר"י הלוי מה הועיל זה הלשון והלא לשון עתיד הוא כמו ושמענו ועשינו שהוא כמו ונשמע ונעשה שהיא ל' לעתיד ואם פן וקנינא רוצה לומר ונקנה ועדיין לא קנה והשיב פי הפרש בין שהוא תחלת הדבור בין שהוא באמצע וכולי אבל מי פעל ועשה הוא נא"ו העטוף ונמשך לתחלת הדבור שהוא פעל שהוא עבר וכן ועשה וכן קנינא הוא נקשר עם א"ל פ' וקנינא עבר וכולי עיין שם: ב' הנותן מתנה לחבירו וכולי שטר מתנה שהוציא יורש אחד וטענו שאר יורשים ליקח טופס פתב מרן הב"י סיף סימן ס' דנר' מדברי הרא"ש דדוקא בשזה טוען מזוניף נותנים לו הטפסת השטר אבל בטענ' אחרת פיון שמודה שהשטר אינו מזוניף נראה שאין נותנים הטפסת השטר שאינו נוטל אותו אלא להתחכם לשנות וכולי וכו' מטום דברי הרמב"ם וכולי עיין שם והרשב"א בתשו' ח"ב סי' קע"ב פתב ולענן הטפסת הפתוב' אשר תבע לוי אינו בדין דמצי האלמנה למימר דמית עלאי פאריא ארבא וכו' ואיני צריף שיהא טופס פתיבתי מונח אצלך כדי שלא תתחכם להערים ולמצא עילה לפסול את שטרי עיין שם וגם הרשב"ש בתשובו' בס' תקע"ז פתב ולענן התובע טופס שטר של התובע הרשב"א כ' בתשו' שאין נותנים לו וכן פתב תלמידו הרב רי"ט אלאשבילי עכ"ל ונראה דאפילו נתקיים השטר בחותמיו אם טען זה שהוא מזוניף נותנים הטפסת השטר שיברר שהוא מזוניף כמו שפתבו התוס' במציעא דף י"ג בד"ה הא וכו' וז"ל אבל הכא במתני' איירי שהלנה בפנינו בשעת מציאה וטוען מזוניף ולכך פיון דאיכא ריעותא דנפילה וגם טוען הלנה בנדאי מזוניף לא יחזיר פי יש לחוש שמא יגבה מיתומים ומלקוחות או שלא בפניו על ידי קיום השטר וקיום אינו מועיל פי שמא טרח לזייף השטר בטוב עד שפוברים העדים שהיא חתימתן פי ההיא דג"פ וכו' עיין שם וכן קיימא לן בסימן ס"ג המוציא שטר חוב על חבירו ובאו שנים ואמרו ממנו שאל לזייף לו שטר זה אע"פ שנתקיים השטר זה בחותמיו אין גובין לעולם אלא א"כ עדי השטר מעידים שראו ההלנאה או אחרים מעידים עליהם שראו שחתמו ואם עדי השטר מעירים שזה היא חתימתן גובי' בו עיין שם אם פן נראה דהכא נמי אם טען שהוא מזוניף אפילו השטר נתקיים בחותמיו נותנים לה טופס פיון דאפי' שטרח לזייף השטר בטוב עד

שנראה לעדים שזה היא חתימתו אבל אם עדי השטר מעידים שזו היא חתימתו אין נזקנו
לה הטפסה עיין שם בהש"ף אבל אם מודה שהשטר אינו מזוניף וטוען טענה אחרת אין
נותנים לו טופס השטר וכתב הב"ח בסי' ט"ז שכן נראה עיק' בהב"י ועוד דלא יהא אלא
ספיקא דדינא הלא הרשב"א פסק שלא יתנו הטפסה ודברי הרמב"ם וקרא"ש אם תמצי
לומר דהילכתא פנותיהו אפשר לומר דדוקא בטוען מזוניף לכן מספק אין לכופו ליתן לו
הטפסה וכו' וכ' הכנה"ג בסי' ס' ובתשובו' בעי חיי סימן כ"ט פתב דאין נראה דאף על
גב דנראה לכאורה שבעל השטר הוא המוחזק לא היא שהלנה שהמעות בידו הוא המוחזק
ולא בעל השט' דקנימא לן כב"ה דשטר העומד ליגבות לאו פגבוי דמי לכן הלנה שהוא
מוחזק יכול לומר קי"ל פהרמב"ם וקרא"ש שפוכרים שפוכפין את המלנה ליתן את השטר
ואם לאו אינו פורע וכולי עיין שם וליתא דאפילו בטענת מזוניף מסתברא דכיון דקיום
שטרות דרבנן ודעת רוב הפוסקי' אפילו הלנה טוען מזוניף אין צריף קיום מדאורי'
דעדים החותמים על השטר כמי שפחקרה עדותם בבית דין דמי אם פן מספק לא אמרינן
יד בעל השטר על התתונה וכן פתב הרב עדות בייעקב סימן כ"ז על פתובה שלא מצאו
לקיים חתימת העדים אלא חתימת הבעל דטורפת מלקוחות דהתוס' ריש גיטין בשם ר"י
וכמה פוסקים ס"ל דאין טוענים ליורשים וללקוחות מזוניף וכיון דאיכא פלוגת' לא
אמרינן יד בעל השטר על התתונה אלא אדברא המלנה הוא המוחזק דמוקמינן
אדאוריית' דאין צריף קיום עיין פם וגם הגמ"ר בשם ר"י אביגדור הפהן ודעיניה
דסבירא ליה דאם טען הלנה בריא מזוניף צריף קיים מדאורייתא היינו דוקא בשלא נתקיים
פלל אב אם נתקיים אלא היכא דאיכא ריעותא חיישינן שמא טרח לזייף בטוב עד שנראה
לעדים שהיא חתימתו ודאי דחששא דרבנן היא ולעננן זה שרוצה ליקח טופס השטר
שהוא כבר מקניים ואיכא פלוגתא אם כופין אותי ליתן לו הטפסה אפי' טען מזוניף
אמרינן יד בעל השטר על העליונה וכתב עוד ה' שם שהסמ"ע יחיד הוא בדבר הזה וכבר
חזר בו בתשו' סימן רמ"ד דודאי יכול המוחזק לומר קים ליה כהסמ"ע פיון כהראנ"ח
בתשו' סימן צ"ז קאי פנותיה שדבריו שכ' ברור מללו דבכל הטענות סובר הרב דנותנים
לו טופס השטר עיין שם וכן ראיתי להרדב"ז בתשיבות ח"ג סימן תרנ"א שכתב דאם
שאל הנתבע העתק השטר נותנים לו וכ"כ הרא"ש בתשו' ודברים של טעם הם עיין שם:
ג' דין ב' מחל לחברו וכולי שאלה על שטר בהיות שהאשה פ' נכנסה עפ"ק בעד בנה
ה"ר אליהו בעד החוב שחייב לגוי וכולי לכף עמד בפנינו אני עדים ח"מ ה"ר אליהו
והודה הו"ג וחיוב את עצמו חיוב גמור שלא לבטל את מלאכתו וכולי ואם בטל ממלאכתו
בענן שלא יוכל לפרוע את חוב הגוי באופן שתתחייב אמו לפרוע לגוי מעותיו חייב את
עצמו ק"ג שימחול לאמו מעו"מ מחילה גמורה בחלק המגיע לו מפל עזבון הניח אביו
בין במקרקעי בין במטלטלי' בין בנכסי' באופן שהוא פאיש זר שאין לו שייכות בתפיסת
הבית פלל וכולי וקנינו מיד ה"ר אליהו הנז' בקש"ס וכולי עכ"ל ועכשיו הלך הבן ה"ר
אליהו למ"ה ופרעה אמו החוב עליו לגוי מפת הערבות מה דינו ושכמ"ה: תשובה הדבר
פשוט דקרקע אינו נקנה במחילה פמבואר בתשובות הרשב"א שהביא מרן הב"י
ובתשובות קרא"ש שהביא הטור סימן רמ"ה ע"ש וכ"כ הר"ן בפ' נערה דע"ד וכ"כ
הרמב"ן וקרא"ה והריטב"א הובאו בש"מ לכתובות שם ובפ' הנזקין דנ"ח דאמרינן אין
דין אנפרות בכבל כ' הריטב"א בחי' שם וז"ל פי' דהלוקח מאנפרות וחזר ולקח מישראל

מקחו קנים דכינון דאיפא פי דנואר ולא קיבל אחיל וכן פי ר"י הלוי בן אחיו של רבי אבלי ליפא לפרש שאם לקח מאנפרות אע"פ שלא לקח מישראל דמקחו קנים דהא אנפרות לא קני וכולי קרקע אינו נקנה לאחר במחילה.

וכ"כ ה"ר"ן בסימן ש"ה אבלי הטור ומרן בסימן רל"ו ס"ט ונ"ל אבלי אם יש שופטים בארץ והיה אפשר להוציא מיד הגוי ולא עשה אז ודאי נתניאש וכולי ע"ש ונ"ר דס"ל דאפי' לא חזר ולקחו מישראל מקחי קנים דכינון דהנה יכול להוציא מידו ולא עשה ודאי נתניאש ויאוש הוי פהפקר פדאמרי' בפ' השולח גבי עבד שנשפח ע"ש וכן המטלטלין והנכסי' שהם בעין לא נקנו בלשון מחילה כמו שהוכיח מהריק"ו מדברי הרמב"ם אלו ופסקו רמ"א וכן מבואר בתשובות הרא"ש שהביא הטור ס"י ע"ג וכו' הכ"ח והסמ"ע שם דה"ה מעות בעין שהם פקדון וכ"כ המבי"ט ח"א סימן כ"ה בא' שמת והחזיקו בנכסיו אחיו מצד האם ואח"ך בא היורש לזכות בנכסים ונתפטר עמהם ועשה להם שטר מחילה דהמחילה שמחל במעות אם לא הקנה אג"ק אינו יכול למחול כיון שהמעות הם בעין ע"ש מיהו כ' הש"ך בסי' ע"ג ס"ק נ"ה דנראים דבריהם דדוק' במעו' פקדון צוררים דאל"כ כיון שיכול להשתמש בהם היו כמו ההלואה שיניף לשון מחילה עיין שם וכן כתב הט"ז שם ובזה ניקח מ"ש הרמב"ם פ"א מה' מכירה או המוחל לחבירו חוב או פקדון שיש לו בידו וכולי דמייירי בפקדון מעות שאין צוררים שיכול להשתמש בהם דהיו כמו חוב ומהרשד"ם סימן שצ"ו כ' דמייירי בפקדון שנשפח ונאבד עין שם וכ"מ מדברי מהרשד"ם סימן שכ"ח ע"ש והא דתנן בפ' הנהב הנותן ערבון לחבירו וא"ל אם חוזרני פי ערבוני מחול לה וכולי וכתב הרמב"ם ומרן סי' ר"ז סי"א כפר הט"ז שם כתב ונ"ל ונלע"ד מייירי בערבון מעות לקח קנה במלת מחול לחוד או דל"ד קאמר מחול וכולי עיין שם פן כתב הנ"י בפ' הנהב שנתן לו ערבון מעות ע"ס וה"ט משום דיוכל להשתמש בהם וראיתי להב"ח בתשו' סימן קמ"ט שכ' דה"ד במטלטלין שהיו ברשות המקבל לא מהני מחילה אבלי הנותן חפץ לחבירו ומיחל לו מהני כמ"ש עש"ב ולפ"ז ניקח נמי היהא דהנותן ערבון לחבירו וכולי שא"ל ערבוני מחול לה בשעת נתינה ולכאור' נר' דבקנין קנה כמ"ש הריטב"א בפ' נערה שם ובש"מ למציעא על דף ס"ז ע"ב עיין שם ועיין בהנ"י שם וכן כתב הרשב"א בתשובות הביאו מרן הב"י ונ"ל שאלת ראובן הנה תופס קרקעו של שמעון ולא הנה יכול להיצואו מידו עד שא"ל ראובן לשמעון מחול לי הקרקע ועשה לי שטר מחילה וכולי וכתב לו שטר שמחל לו אותו קרקע וכולי תשובה הדין עם ראובן דכל שקנו מידו אפי' באומר דין ודברים על שדה זו קי"ל דמגופו של קרקע קנו מידו ע"ש ומהרשד"ם סימן רע"ח העתיק לשון הרשב"א הדין עם שמעון כיון דלא קנו מידו וכולי ומ"מ משמע דאם קנו מידו קנה עיין שם ונראה שראה תשו' הרשב"א בב"י סי' י"ב והגיה הדין עם שמעון ע"ש ותשו' הרשב"א היא בח"ג סימן ה' כמו שהעתיק הב"י בסימן זה וכצ"ל בב"י סי' י"ב כמ"ש הכנה"ג שם ומהראד"ב בס' לחם רב סימן ק"ץ עיין שם והב"ח בסימן ע"ג הק' מדאמרי' בכתרא דמ"א גבי רב ענין והא אחיל ליה וכו' אלמא שניף לשון מחיל' בקרק' ותי' דה"ק והא אחיל ליה התביע' וכו' והספי' עמו ה' גנת ורדים פלל ג' סי' מ"ו עיין שם ובסי' זהנדחק בתשובות הרשב"א שכ' וכתב לו שטר שמחל לו אותו קרקע וכולי דצ"ל שלא כתב לו באותו לשון אלא שמחל לו כל תביעה שהי"ל על אותו קרקע אבלי לשון מחילה לא מהני ונביאו הכנה"ג אות מ"ג ע"ש וליתא

דבתשו' הרשב"א מבואר דהיינו דוקא פשקנו מידו משום דקימה לן דמגופו של קרקע קנו מידו ולדבריו שמתחיל לו התביעה אין צריף קננו ותשו' הרשב"א בח"ג סימן ה' העתיק טופס השטר ונ"ל העדנו על עצמו בקננו מעכשיו פב"פ מחמת שרצה ברצון נפשו בלא שים אונס ומחל קרקע פ' לפ' במאה דינרים עיין שם וכן פתב עוד בתשובה אחרת סי' י"ד וסי' שנ"ד דמחילה אפי' בקרקע שלו פשקנה מידו קנה עיין פם ובתשובה אחרת סימן פ"ו ברובן שעשה שטר הודאה לשמעון שיש בידו כו"כ שטרות ולקח ימים תבעו שמעון וא"ל החזיר לי השטרות וא"ל אתה מחלת לי תביעה זו ביני ובינה וכולי כ' ונ"ל אבל מ"מ טענת המחילה שטען וכולי שאפילו מחל לו בעדים ובשטר לא עשה פלום שהשטרות אינם נקנים אלא בכו"מ וצריף שיאמ' קני לה וכולי עיין שם משמע דאפילו מחל לו התביעה לא מהני וכן ראיתי להמבי"ט ח"א סימן שי"ד שכ' על שטר שפתוב בו מחלתי לו פל מין הביעה אשר לי עליו הן על הבתים הן על הספרים וכולי וא"ל וגם פל מין תביעה הפתוב' במחילה על הבתי ועל ספרים אין לשון מחילה מועלת לדבר שהוא בעין וכולי אא"כ יש לו תביעת שעבוד חוב על הבתים או איזה תביעה שהיה יכול לסלקו במקומו אז יועיל בו לשון מחילה וקרוב אני לומר דלשון מחילת תביעה אפילו על חוב או שעבוד לא יועיל כיון שאינו מחל החוב או השעבוד כפי' אלא התביעה וכולי ע"ש הרי דס"ל דמחילת הביעה לא מהני ומה שהק' מהר"ב דרב ענן לא ראה תשובות מהריק"ו פורש צ"ד שכתב ונ"ל ואל תשיבני מההיא דפ' חזקת וכולי דפשיטא דדוקא התם דהנה קמסייע בהדיה וכולי וכן פתב כם רשב"ם בהדיא דכיון דסייע בהדיה כמ"ד לה חזק וקני דמי ומתורת חזקה גמורה היא רוצה רב ענן לזכות בקרקע ולא נוכח מחילה וכולי עיין שם ועיין בחי' הרמב"ן והריטב"א בפ' נערה תי' אחרים וכ"כ הרשב"א בתשובות ח"ב סי' מ"א ע"ש איברא דהרא"ש בתשו' הביאו הטור בסימן ע"ג פתב ונ"ל ופשאלת שרוצה לפדות משכוננו שפיד שמעון וא"ל שמעון כבר מחלת לי וטוען ראובן שאינה מחילה לפי שלא היה בקננו מחילה לא בעי קננו מיהו מחילה לא שייך במשפון וכו' משמע דאפילו בקננו לא שייך לשון מחילה וכן פתב הפרישה שם ומהרשד"ם סי' רע"ח ע"ש: ומ"מ דעת הרשב"א והריטב"א דמחילה אפי' בקרקע בקננו קנה וכל שכן במטלטלין בעין וכן פסק הט"ז בסימן זה עיין שם ומהר"ח ש"ח א"א סי' ל"ג פסק דסלוק לא מהני בקננו כמ"ש הג"א הביאו הב"י סי' ל"ז לפי ר"ח והרי"ף ור"י בר שמואל וריב"ם לא מהני בזה הלשון דין ודברים וכו' עד שיקנו לו גופה של קרקע וכן נראה מדברי הרמב"ם בפ"ק ט"ו מהלכות עדות שכתב קרקע שבין ב' שותפי' אינו מעיד לשותפו אלא אם סלק עצמו ממנה וקנו מידו שנתנה לשותפו הרי דלא הספיק בסלוק לבד אלא שנתנה לשותפו עיין שם וכ"כ הסמ"ע בסימן ל"ז סק"ז דרוב הפוסקי' הכי ס"ל וכן משמע ל' הטור עיין שם והרב בית יאודה סימן יו"ד פסק דלא מהני סלוק בקננו עיין שם ולא ראו דהרא"ש והר"ן בפ' הפותב ג"כ הספימו עם רש"י דמהני קננו וכן הרא"ה והריטב"א בש"מ שם והראב"ד בספר תמים דעים סימן רל"ח דנ"ד חולק על הרי"ף עיין שם וסיים הר"ן דגם לפי הרי"ף באומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו וקנו מידו קנה כדאיתא בפ"ק חזקת וכ"כ המ"מ בר"פ כ"ג מהלכות אישות עיין שם וכן דעת הרמ"ה בפ' חזקת סימן קל"א עיין שם א"כ דעת רש"י ורשב"ם והראב"ד והרמ"ה והרשב"א והרא"ש והרא"ה והריטב"א והר"ן והמ"מ דקננו מהני בלשון דין

וּדְבָרִים וְכוּ' וּכְבָר הָאָרִיף מְהֵרָם בְּרוּרוֹ בְּתִשׁוּ' בִּס' פְּנֵי מִשָּׁה ח"א סִימָן פ"ב וְשֵׁם תְּמָה
עַל הַסֵּמ"ע עֵינֵן שֵׁם בְּאֹרֶךְ וְאֵם כֵּן נִרְאָה דְהֵבָא נְמִי מְחִילָה בְּקִרְקַע בְּקִנְיָן קִנְיָה וְאָף עַל
גַּב דְּגַבֵּי יָדוֹר פֶּל' בְּבֵית זֶה קִי"ל כְּרַב הָאֵי וְסִינְעֵתִיָּה דְאֶפִּילוּ בְּקִנְיָן לָא אֲמַרִּינּוּ מְגוּפָה
שֶׁל קִרְקַע קִנְיָנוּ מִיָּדוֹ וְעַל עוֹד בִּסִּי' ס"ב כְּבָר כ' מֵהֵרִימ"ט סִימָן מ"ד דְּרַב הָאֵי לָא מְצִי
פְּלִיג עַל הַרְשָׁב"א דְאֶפִּי אָמַר ל' גְּרוּעַ כִּי קִנְיָנוּ מִיָּדוֹ קִנְיָה דְאֶפִּילוּ לְגִי' הָרִי"ף דְאֶמְתַּנְי' קִי
מ"מ הִדִּין דִּין אֲמַת דְּבִפְרָק חֲזָקַת מִיָּתִי לָהּ וְיִשׁ לְחֻלְק בֵּין אָמַר דִּין וּדְבָרִים וְכוּלֵי שְׁעַל
הַשְּׁזָה הוּא מְדַבֵּר אֲלֵא שְׁהִלְשׁוֹן גְּרוּעַ וְכוּ' אֲבָל בִּיאַכְל פ' פִּירוֹת דְקָל זֶה שְׁלֵא עֲלֵתָה עַל
דַּעַת לְתַת לוֹ הַגּוֹף וְכוּ' ע"ש וּבְאֲמַת שְׁאִינוּ מְוַכָּרָח שְׁהָרִי הַג"א כ' דְּלִפְר"ח וְהָרִי"ף לָא
מְהַיְ בִּזְהַ הַלְשׁוֹן עַד שְׁיִקְנוּ מִיָּדוֹ בְּפִי מְגוּפָה שֶׁל קִרְקַע וְכֵן כָּתַב הַסֵּמ"ע דְּגַמ' לָאוּ דְוָקֵא
קֶאֱמַר וּא"כ אֲפֹשֶׁר דְּרַב הָאֵי הָכִי סְבִירָא לֵיהּ וּבִזְהַ נִיחָא מַה שְׁתַּמָּה מֵהֵרִימ"ט שֵׁס וְהָרַב
תּוֹרַת חֶסֶד סִימָן רכ"ב עַל הַתּוֹס' דִּס"ל דְּלֵא מְהַי קִנְיָן לְשׁוֹן דִּין וּדְבָרִים וְכוּלֵי ע"ש מִיְהוּ
אֲפֹשֶׁר דְּרַב הָאֵי לָא אֲמַרְהָ אֲלֵא גַבֵּי יָדוֹר פ' אֲבָל בל' דִּין וּדְבָרִים שְׁעַל הַשְּׁזָה הוּא מְדַבֵּר
אֲלֵא שְׁהִלְשׁוֹן גְּרוּעַ מוֹדָה דְהַקְנִינָן מְתַקֵּן כַּח"י מֵהֵרִימ"ט וְכֵן מְצֵאתִי לְהַרְשָׁב"ש סִימָן שְׁכ"ב
שְׁפֹסֵק כֵּן דְּלֵא קִנְיָה דִּירַת בֵּית אֶפִּילוּ בְּקִנְיָן אֲבָל אֹמַר דִּין וּדְבָרִים וְכוּ' קִנְיָה בְּקִנְיָן עֵינֵן
שֵׁם בְּאֹרֶךְ אֲבָל רְאִיתִי לְהַרְשָׁב"ש סִימָן ז' שְׁכ' וְז"ל שְׁאֶפִי בְּמַטְלִטְלִין אֵין נִקְנִין בְּמְחִילָה
וְכָל שְׁכָן קִרְקַע אֵם לָא כָּתַב לוֹ יְדֵי מְסוּלְקַת מְמַנָּה וְאֵין לִי עֶסֶק בְּהַ דְאָז הָיִי סְלִיק אֵם קִנְיָנוּ
מִיָּדוֹ וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם מְשַׁמַּע דְּלְשׁוֹן מַחִי לָא מְהַי אֶפִּילוּ בְּקִנְיָן וְכֵן הַסְפִּים הָרַב בְּנֵי אֶהְרֹן
בְּסִימָן זֶה דל' מְחִילָה גְּרַע מִדִּין וּדְבָרִים וְכוּלֵי וְלָא מְהַי בְּקִנְיָן לְדַעַת הָרִא"ש עֵינֵן שֵׁם
בְּאֹרֶךְ וּמֵהֵרַח"ש חֻלְק שְׁנֵי סִי' ד' נִסְתַּפֵּק בִּזְהַ וְכַתַּב דְּמִסְתַּבְּרָא דְגַם לְמֵאן דְאָמַר דְּלֵא
מְהַי לְשׁוֹן דִּין וּדְבָרִים בְּקִנְיָן ה"ד בְּקִרְקַע אֲבָל בְּמַטְלִטְלִין שְׁיֵשׁ לוֹ בִּיַד אַחַר דְּשִׁינְיָה
תְּפִיסָה כֹּל שְׁקִנְיָנוּ מִיָּדוֹ דְחֻשִׁיב סְלִיק גְּמוֹר וְכִהְפִּקֵר מְמִילָא זָכָה הִלָּה בְּמַה שְׁתַּפִּיס גַּם
הָרִא"ש בְּתִשׁוּ' הִבִּיאֻ הַטּוֹר סִימָן ע"ג כָּתַב וְז"ל שְׁשֵׁאֲלֵת שְׁרוּצָה מְשֻׁכּוֹן שְׁבִיד שְׁמַעוֹן
וּא"ל שְׁמַעוֹן כְּבָר מְחִלָּת לִי וְטַעַן רְאוּבֵן שְׁאִינָה מְחִילָה לְפִי שְׁלֵא הִיָּה בְּקִנְיָן מְחִילָה לָא
בְּעֵי קִנְיָן מִיְהוּ מְחִילָה לָא שְׁיִיָּה בְּמִשְׁכּוֹן וְכוּ' מְשַׁמַּע דְאֶפִּי בְּקִנְיָן לָא מְהַי לְשׁוֹן מְחִילָה
כַּמ"ש מֵהֵרַשְׁד"ם בְּתִשׁוּב' שֵׁם וְכ"כ הַפְּרִישָׁה סִימָן ע"ג עֵינֵן שֵׁם וּמֵהֵרַאד"ב בִּס' לְחַם
רַב סִימָן ק"ז כָּתַב דֵּא"ל דְּלֵא אָמַר הַרְשָׁב"א אֲלֵא כְּשֵׁאֲמַר בְּהִדְיָא עַל הַקְּרָק' אֲבָל כְּשֵׁלֵא
פִי אֲמַרִי דְלֵא אָמַר לְשׁוֹן מְחִילָה אֲלֵא לְמַה שְׁשִׁינְיָה בּוֹ לְשׁוֹן מְחִילָה אֲבָל מְכָל מְקוֹם אֵינִי
קוֹבַעַ עֲצָמֵי בַחִי זֶה דְאֵלוֹ כַּתוּ' בְּמְחִילָה כֹּל מַה שְׁנִשְׁאָר מְאֻבְיָהֵם בְּיָדוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ הֵייתִי
סוּמָךְ עַל חִי זֶה מְפִנֵי דְבִידוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ לָא מְשַׁמַּע עַל הַקְּרָקַעוֹת דְאֵינָם בְּיָדוֹ דְאָף עַל פִּי
שְׁדָר בְּהֵם לָא שְׁיִיָּה בְּקִרְקַעוֹת תְּפִיסָה דְבְּרִשׁוֹת הַיּוֹרְשִׁים הֵם עֵינֵן שֵׁם וְעֵינֵן בְּהַרְשָׁב"א
בְּתִשׁוּ' חֻלְק רְבִיעֵי סִימָן רי"ג שְׁכָתַב בַּנ"ד דְּלְשׁוֹן שְׁיַעֲמָדוּ בְּבֵית דִּין א"א לֹאמַר בְּיָדָם
מְשֵׁשׁ אֲלֵא בְּרִשׁוֹתָם כְּדִאֲמַרִּינּוּ בַּפ' הַזֶּהב וְכָל דְּכַתִּיב יָדוֹ יָדוֹ מְשֵׁשׁ וְהַכְּתִיב וַיִּקַּח כֹּל אֲרָצוֹ
מִיָּדוֹ וְכוּלֵי וְה"נ אֲצ"ל לְבִיד בֵּית דִּין מְשֵׁשׁ שְׁהַקְּרָקַעוֹת א"א לְעַמּוּד בְּיָדָם אֲלֵא בְּרִשׁוֹת בֵּית
דִּין קֶאֱמַר עֵינֵן שֵׁם וְאֵם כֵּן זֶה שְׁאָמַר כֹּל מַה שְׁנִשְׁאָר בְּיָדוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ אֲדַרְבָּא א"ל דְּבִידוֹ
קֶאֱמַר עַל הַמְּטַלְטְלִין וּבְרִשׁוֹתוֹ עַל הַקְּרָקַע וְאֶפִּי לָא אָמַר כֹּל שְׁנִשְׁאָר בְּיָדוֹ לְבַד מְשַׁמַּע
אֶפִּילוּ עַל הַקְּרָקַע שְׁהוּא בְּרִשׁוֹתוֹ (א"ה עכ"מ וְהַשְׁאָר קְרוּעַ וְאֵח"ד מְצֵאתִי כְּתִיב וּמְהֵרָם
בְּרוּרוֹ וְכוּ') וּמְהֵרָם בְּרוּרוֹ בְּתִשׁוּב' בִּס' פְּנֵי מִשָּׁה חֻלְק רִאשׁוֹן סִימָן פ"ב כָּתַב דֵּה"ד
כְּשִׁקְנוּ מִיָּדוֹ שְׁמַחַל הַמְּשֻׁכּוֹן כַּמ"ש הַרְיִטְב"א בַּחִי ר"פ הַכּוֹת' בְּשֵׁם הַר' יוֹנָה דְדוֹק'

כְּשֶׁאֵמַר בְּתַחֲלִילָה דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עַל שְׂדֵה זוֹ וְאַחַר כֵּן קִנּוּ מִיָּדוֹ סֵתֵם אֶמְרִינּוּ דְעַל גּוֹפָה
שֶׁל קָרְקַע קִנּוּ מִיָּדוֹ אֲבָל אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ שְׂאִין לוֹ דִּין וּדְבָרִי עַל שְׂדֵה זוֹ קִנּוּ דְבָרִי בְּעֶלְמָא
הוּא וְאִם כֵּן מַה שְׁנִרְאָה מִדְּבָרֵי הָרָא"ש דְּאֶפְּלוּ בְּקִנּוּ לֹא מְהֵי לְשׁוֹן מְחִילָה הֵינּוּ כְּשֶׁקִּנּוּ
מִיָּדוֹ עַל מְחִיל הַמְּשָׁפוֹן אֲבָל אִם אַחַר הַמְּחִילָה קִנּוּ מִיָּדוֹ סֵתֵם מוֹדָה דְּהַקְּנִין מְתַקֵּן
וְהַרְשָׁב"א מִיָּרִי בְּהֵכִי וְלֹא פְּלִיגֵי הַרְשָׁב"א וְהָרָא"ש וְנִמְשָׁף אַחֲרָיו הָרַב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב
סוּף סִימָן כ"ט עֵינֵן שָׁם וְלֹא זָכַר דְּהָרַב פְּנִי מִשָּׁה סִימָן פ"ג דְּחָה דְּבָרֵי מְהָר"ם בְּרוּרוֹ
וְהַסְפִּים דְּהָרָא"ש מוֹדָה דְּבַקְנִין קִנְיָה וְהַסְפִּים עֲמוּ הָרַב פָּרַח מִטָּה אַהֲרֹן חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן
צ"א עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בִּס' קְרִית מְלֻךְ רַב חֶלֶק שְׁנֵי דַכ"ה ע"ג וְרִאִיתִי לְהַרְדָּב"ז חֶלֶק רֵאשׁוֹן
סִימָן ק"ח שֶׁכ' וְז"ל וְעוֹד יֵשׁ טַעַם אַחַר שְׁפִינּוֹן שְׁכַתָּב זֶה הַתְּנַאי בְּעוֹדָה אַרוּסָה וְקִנּוּ מִיָּדוֹ
נִסְתַּלַּק לְגַמְרֵי מְנַכְסִיָּה וּפְיֻרוּתִיהֶם דְּקו"ל אִם קִנּוּ מִיָּדוֹ דְּמַגּוּף הַקָּרְקַע קִנּוּ מִיָּדוֹ וְכֵן דַּעַת
רַב הַאי גְּאוֹן וְהַרְמַב"ם פ' כ"ג מְהַלְכוֹת אִישׁוֹת נֶאֱפְּלוּ לְדַעַת הַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א שֶׁכ' פִּי
אַחַר בְּהַאי בְּעֵצָא דְּהַכּוֹתָב קִנּוּ מִיָּד מֵאֵי מְכָל מְקוֹם לֹא הִטְעוּ בֵּין ב' הִפִּי וְהַמְמַע"ה עֵינֵי"ש
וְלִכְאוּרָה שְׁנֵה תְּלוּי בְּמַחְלֹק' אֲבִי וְרַב אֲשִׁי בַר"פ הַכּוֹתָב וְתִימָא לִי מְכָל מִיָּלִי סְלִיקָתָּ
נִפְשָׁף אֶמַר אֲבִי יָד בַּעַל כְּשֶׁטֶר עַל הַתְּחַתּוֹנָה רַב אֲשִׁי אֶמַר בְּנַכְסִיָּה וְלֹא בְּפִירוּתִיהֶם
בְּנַכְסִיָּה וְלֹא לְאַחַר מִיתָה מְשַׁמַּע דְּרַב אֲשִׁי לִית לִיהַ דְּאֲבִי דִּיז בַּעַל הַשְּׁטֶר עַל הַתְּחַתּוֹנָה
כַּמ"ש הַתּוֹס' שָׁם וְה"נ לְאֲבִי כִּינּוּ שְׁיֵשׁ סָפֵק בְּמַחֲלָה לֹא הָיִי סְלוּק וְלֹא אֲשִׁי הָיִי סְלוּק
וְכָבֵר כְּתַבְתִּי בְּסִימָן י"ב וּבְסִימָן מ"ב דַּעַת הַפּוֹסְקִי בְּזֵה עֵינֵן שָׁם בְּאוֹרָה וּמְכָל מְקוֹם הָרִי
הַרְדָּב"ז הַעִיד דְּמַהָר"י בֶּן מִיגַשׁ סְבִירָא לִיהַ (א"ה עכ"מ): ד' כְּתַב ה' פְּנֵי מִשָּׁה סִי' נ"ז
דְּצָרִיף שְׁיַדַּע הַמּוֹחַל כְּמָה הוּא סָף מְיַחַל וְעַל הַפַּל הוּא מוֹחַל אֲבָל אִם לֹא יָדַע הַסָּף דְּהוּא
מוֹחַל אִם כֵּן לֹא יָדַע מֵאֵי קָא מְחִיל וְהו"ל מְחִילָה בְּטַעוֹת וְכֵן נִר' מִתְּשׁוּ' מֵהַרְאֵנ"ח עֵינֵן
שָׁם וְכֵן הוֹכִיחַ מֵהַרִּימ"ט חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִי' ק"ב עֵינֵן שָׁם וְהַפֵּר"ח בִּס' מִיָּם חֵיִים בְּתִשׁוּ'
סִימָן י"ג כ' דְּלִיתָא דַּה"ד לְדַעַת הַרְמַב"ם אֲבָל לְדַעַת כְּוִלְהוּ רַבּוֹנוֹתָא כָּל שְׁמַחַל אַע"ג דְּלֹא
קִינִיז הָיִי מְחִילָה כַּמ"ש בְּסִימָן רל"ב וּבְרִיָּתָא דְּאוֹנָאָה דְּקַתְּנֵי אֲבָל בְּמַפְרָשׁ מוֹכֵר שְׂאֵמַר
לְלוֹקֵחַ חֲפָץ זֶה שְׂאֵנִי מוֹכֵר לָךְ בְּמֵאֵתִים יוֹדַע אֲנִי בּוֹ שְׂאֵנִי שְׁנֵה אֵלָא מְנָה וְכו' לֹא דוֹקָא
דַּה"ה אִם אֶמַר יוֹדַע אֲנִי שְׂאֵנִי בּוֹ אוֹנָאָה וְכֵן מוֹכֵחַ מִדְּבָרֵי רַש"י שָׁם וְכֵן נִרְאָה מִתְּשׁוּב'
הַרְשָׁב"א הַבִּיאָה מֶרֶן בַּב"י סוּף סִי' י"ב ע"ש וְלֹא רֵאָה מֶרֶן בַּש"ע סִימָן רל"ב דִּין ז' כְּתַב
לְשׁוֹן הַרְמַב"ם וְז"ל כָּל הַלּוֹקֵחַ סֵתֵם וְכּוֹלֵי הָרִי זֶה חוֹזֵר עַד שְׁיַפְרָשׁ הַמּוֹם שְׂאֵנִי בְּמַכֵּר
וּמַחַל הַלּוֹקֵחַ אוֹ עַד שְׂאֵמַר כָּל מוֹם שְׂאֵמַצָּא בְּמַקְחָא זֶה הַפּוֹחַת דְּמִי עַד כֵּן וְכֵן קַבְּלִיתִי
אוֹתוֹ שְׁהַמּוֹחַל צָרִיף לִידַע הַדְּבָר שְׁמוֹחַל לוֹ בּוֹ וּפְרָשׁ אוֹתוֹ כְּמוֹ הַמְּפָרֵשׁ הַאוֹנָאָה וְכו'
הַסַּמ"ע אַף עַל גַּב דְּלֹא קִי"ל כְּהַרְמַב"ם בְּהַתְּחַיֵּיב דְּבָר שְׂאֵנִי קָצוּב הֵכָא קִי"ל כְּוִנְתִּיָּה
וְלֹא מְטַעַם שְׁהוּא דְּבָר שְׂאֵנִי קָצוּב אֵלָא מְשׁוּם דְּיַלִּיף ק"ו דְּאוֹנָאָה כַּמ"ש הַמ"מ עֵינֵן שָׁם
בְּהַשְׁ"ף וְכ"מ בְּדְּבָרֵי מֶרֶן בַּב"ה וּבַד"מ עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בַּהַסַּמ"ע סִימָן רכ"ז אִם כֵּן סְבִירָא
לִיהַ גַּבֵּי אוֹנָאָה הַמּוֹם אִם לֹא פִי הַסָּף שְׁמוֹחַל יְכוֹל לְחַזּוֹר וּבִס' מְהָר"ש חֶסוֹן בְּסַפֵּר
מְשַׁפְּטִים יְשָׁרִים סִי' פ"ו הַבִּיא רֵאִיָּה מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם פט"ו מְהַלְכוֹת מְכִירָה עֵינֵן שָׁם
וּתְשׁוּב' הַרְשָׁב"א שְׁהַבִּיא מֶרֶן הַב"י סִימָן י"ב כְּבָר כְּתַב עֲלָה הַרְמ"ע סִימָן מ"ב דְּגַם צָרִיף
שְׁיַפְרָשׁ הַסָּף וְסַמָּךְ עַל הַבְּרִיָּתָא וְהַבִּיאָה הָרַב כְּנִסַּת הַגְּדוּלָה סִי' י"ב הַגַּב"י אוֹת נ"ב
וְהַכְרִיחַ בַּח"ב אוֹת י"ב דְּלֹא מְטַעַם דְּבָר שְׂאֵנִי לוֹ קָצָבָה דְּלֹא קִנְיָה לְדַעַת הַרְמַב"ם אֵלָא
מְטַעַם מְחִילָה בְּטַעוֹת דְּכָל פִּי הַסָּף שְׁמַחַל אֶמְרֵי מְחִילָה בְּטַעוֹת הַיָּא דְּאֵלוּ הֵיָּה יוֹדַע הַסָּף

לא הָיָה מוֹחֵל עֵינָיו שֶׁם בְּאִנְרָף וְכֵן פָּתַב מְהֵרָה צְרוּר בְּסִפֵּר חוּט הַמְשׁוּלָּשׁ בְּתִשׁוּבָה אַחֲרוֹנָה וְהָבֵן פֶּן פְּנוּנַת הַרְשָׁבִי"א עֵינָיו שֶׁם אֵיבָרָא דְּמַדְבְּרֵי רִש"י מִשְׁמַע דְּכָל שְׁאֲמַר יוֹדַע אֲנִי שְׂיֵשׁ בּוֹ אוֹנָאָה אִפִּי לֹא פִי הַסֵּף סָגִי וְכֵן מִצְאָתִי לְרַב הָאִי בְּסִפֵּר הַמְקַח שְׁעַר ל"ה שְׁכַתְּבִי וְז"ל תְּבַע שְׁהַתְּנָאִי מְבַטֵּל אוֹנָאָה כְּגוֹן שְׁאֵם פִּירֵשׁ הַמוֹכֵר לְלוֹקַח וְא"ל זֶה הַחֲפֵץ שְׁאֲנִי מוֹכֵר לָךְ כּו"ךְ אֵינּוּ שְׁוֶה זֶה הַדְּמִים וְע"ז אֶתְּהָ נִכְנָס אֵין עַל הַמוֹכֵר תּוֹרַת אוֹנָאָה כִּינֵן שְׁהוֹדִיעוּ וְכִמוּ כֵן אִם פִּי הַלוֹקַח לְמוֹכֵר וְא"ל זֶה הַחֲפֵץ שְׁאֲנִי לוֹקַח מִמֶּךָ בְּכָף וְכָף יוֹדַע אֲנִי שְׁשֻׁנָה יוֹתֵר אֵין עַל הַלוֹקַח תּוֹרַת אוֹנָאָה מֵאַחַר שְׁהוֹדִיעוּ וְכוּלִי עַכ"ל נֵר' דִּס"ל דְּאִפִּי לֹא פִירֵשׁ הַסֵּף הָאוֹנָאָה סָגִי וְכֵן מִשְׁמַע מְדַבְּרֵי הַשְּׂאֵלְתוֹת פ' בְּהַר סִינִי וְבַה"ג דצ"ג ע"ש וְנֵר' דְּהֵם חוֹלְקֵי עַל הָרַמְבַּ"ם בְּמַחֲזִיב עֲצָמוֹ בְּדָבָר שְׁאֵינּוּ קָצוּב וְה"נ דְּכֻוֹנֵת אִפִּי לֹא פִירֵשׁ לוֹ הַסֵּף הַלְנָאָה הָיָה מְחִילָה וְאִם פֶּן נִרְאָה דְּגַם הַרְשָׁבִי"א שְׁהִבִּיא הַב"י סִימָן י"ב סְבִירָא לִיהָ כְּנוֹתִיָּהּ וְהוּא אֶזְיֵל לְטַעֲמִיהָ שְׁכַתְּבִי בְּתִשׁוּבָה חֲלַק שְׁנֵי סִימָן פ"ט וְהִבִּיאוּ מְרוֹן הַב"י סִימָן ס' שְׁדַבְּרֵי הָרַמְבַּ"ם אֵינָם תְּפוּסִים בְּיַדֵּינוּ וּמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם אֲנּוּ עוֹשִׂי בְּהַפְּדָה עֵינָיו שֶׁם.

ה' וְלִשׁוֹן מְחִילָה אֵינּוּ שְׁיִיף אֱלָא בְּמַעוֹת שְׁהוּא חֲזִיב לוֹ וּבְחֻב לֹא מְהִי לִשׁוֹן נְתִיבָה הָיָה דְּבָר שְׁהוּא בְּעֵינֵי ה' בְּנֵי אֶהְרֹן עֵינָיו שֶׁם וְכֵן פָּתַב ה' גִּנַּת וְרַדִּי פֶלֶל ג' סִי' מ"ו וְהָרַב בֵּית יְהוּדָה חֵא"ה סִימָן כ"ח ע"ש אֶבֶל רַבּוֹ בִּס' פָּרִי צְדִיק סִימָן י"א הַסִּפִּים דְּמַהֲנִי לִשׁוֹן מַתְּנָה בְּחֻב כִּינֵן דְּהַלְנָה מְשׁוֹנְעָבָד וְהֵם בְּרִשׁוּתוֹ וְכֵן פָּתַב מְהֵרָה עֵינָיו שְׁאֵשׁ עֲצָמוֹ בִּס' בְּנֵי יִאֲוֹדָה סִימָן ס"ט וְעֵינָיו שֶׁם עוֹד סִימָן קכ"ג דְּקַצ"ז וְכֵן הַסִּפִּים ה' גִּנַּת וְרַדִּים פֶּלֶל ד' סִימָן א' עֵינָיו שֶׁם וְכֵן רֵאִיתִי לְמְהֵרָה י' מִיגֵשׁ בְּתִשׁוּבָה סִימָן ק"ו שְׁכַתְּבִי וְז"ל וְיָמִי שְׁאֲמַר לְחַבְרֵי הַרְיָנִי בְּקִנְיָן שְׁנַתִּי לָךְ הַחֻב שְׂיֵשׁ לִי אֶצְלָךְ הוֹאִיל הַדְּבָר הַנּוֹתֵן לֹא מִיַּחֲסֵר מְשִׁיכָה נְתִיבָה הַמַּתְּנָה וְנִפְטָר הַב"ח מְהַחֻב שְׁאֶצְלוֹ בְּמָה שְׁאֲמַר לוֹ נְתִיבָה לָךְ מָה שְׂיֵשׁ לִי אֶצְלָךְ וְאִי אֲנַחְנוּ צְרִיכִין בְּזֶה לְקַנְיָן כְּדֵי שְׁנִבְטֵל הַמַּתְּנָה מִצַּד וְאֵין הַקִּנְיָן וְכוּלִי עֵינָיו שֶׁם: ו' הַג"ה וִי"א דְּאִפִּילוּ הָיָה לוֹ שְׁטָר וְכוּלִי הַטּוֹר בִּסִי' י"ב כ' דְּרַבִּינוּ יִשְׁעִיָה ס"ל דָּאֵם הַשְּׁטָר עֲדִינֵן בְּיָדוֹ לֹא מְהִי מְחִילָה וְא"א הָרֵא"ש לֹא חִילַק עֵינָיו שֶׁם כ"ה בְּתִשׁוּבָה הָרֵא"ש בִּס' בְּשִׁמִּי רֵאֵשׁ סִי' קל"ג ע"ש ז' דִּין ד' י"א דְּכָשֵׁם וְכוּלִי (א"ה הַלְשׁוֹן הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ קֶצֶת גְּמָגוּם מִפְּנֵי שְׂיֵשׁ בּוֹ קַרְעִים) הַטּוֹר כ' עַל דְּבָרֵי הָרַמְבַּ"ם וְאֲנִי כְּתַבְתִּי לְמַעַלָּה דְּגַם בְּמִכְרָה לְהַקְנוֹ' דְּבָר שְׁאֵינּוּ מְסוּנִים וְכוּלִי וְכַתַּב הַפְּרִישָׁה דִּר"ל דְּבִסִי' ס' וְסִימָן ר"ז כ' דְּאִפִּי דְּבָר שְׁאֵינּוּ קָצוּב פֶּלֶל יְכוֹל לְהַשְׁתַּעֲבָד כ"ש דְּבָר קָצוּב אֱלָא שְׁאֵינּוּ מְסוּנִים שְׂיִכּוֹל לְהַקְנוֹתוֹ ע"ש וְנִרְאָה דְּבִש"מ אוֹ מַצְוָה מְחַמַּת מִיתָה קִנְיָה דְּבָר שְׁאֵינּוּ מְסוּנִים אוֹ אֵינּוּ קָצוּב וְאֵע"ג דְּכָל דְּלִיתְהָ בְּבִרְיָא לִיתְהָ בִּש"מ וְכַתַּב הַכְּנָה"ג בְּסִימָן רנ"ג דְּמַתְּנַת שַׁכ"מ לְקַטֵּן צְרִיף שְׂיִזְכָּה לוֹ עַל יְדֵי אַחֲרִים וְאִם לֹא לֹא קִנְיָה דְּתֵרִי קוּלִי שְׂיִהִי דְּבָרֵי פְּכֻתוּבִים וְכַמְסוּרִים וְכֵאֲלוֹ זְכוֹ אַחֲרִים לֹא אֲמַרִּינּוּ עֵינָיו שֶׁם אֶבֶל הָא לִיתָא דְּאִסְמַכְתָּא קִנְיָא בִּשַׁכ"מ אֵע"ג דְּלִיתְהָ בְּבִרְיָא פְּמַבְּנֹאָר בְּדַבְּרֵי הַטּוֹר סִימָן רנ"ג ס"מ בְּשֶׁם מְהֵרָה י' מִיגֵשׁ וְהָרִי"ף אִם אֲמַר יְלָדָה אֲשֶׁתִּי זָכָר דְּאִסְמַכְתָּא קִנְיָא בִּשַׁכ"מ מִשׁוֹ דְּבָרֵי פְּכֻתוּבִי וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ וְה"ה בְּמַצְוָה מְחַמַּת מִיתָה וְכ"כ הַרְמ"ה בִּפ' מ"ש סִימָן ג' הָא מַתְּנִי לֹא מִיתוּקְמָא אֱלָא בִּשַׁכ"מ דְּמַחֲלַק פֶּלֶל גְּכָסִיו א"נ בְּמַצְוָה מְחַמַּת מִיתָה דְּמַקְנוּ בְּאִמְרָה בְּעֵלְמָא וּמְהִי בְּהוּ הָאִי לִישְׁנָא דָּאֵם יְלָדָה יְטוּל אֶבֶל בְּבִרְיָא וְכוּ' אִסְמַכְתָּא הוּא וְאִסְמַכְתָּא לֹא קִנְיָא וְכוּלִי וְכ"ת מ"ש שַׁכ"מ מְבִרְיָא וְכוּלִי הָא גְּמִי כְּדֵי שְׁלֵא תִטְרַף דְּעֵתוֹ עֲלֵיו וְכוּלִי דְּהָא אִסְמַכְתָּא לֹא קִנְיָא בְּבִרְיָא ה"מ בְּדָלָא מְטִי

ממונא לידא דמקבל מתנה אבל היכא דמטי ממונא לידא דמקבל מתנה מתנתו מתנה
אע"ג דאקני בלשון אסמכתא קני וה"ה בשכ"מ וכו' דהא דברי שכי"מ פכתובי' וכמסורי'
דמו וכמו דמטי לידיה דמי ועוד מ"ט אמור רבנן אסמכתא לא קניא דסמכא דעתיה דלא
מקיין תנאה לא גמר ומקני אבל בשכ"מ פיון דמצוה מחמת מיתה מיגמר גמר ומקנה
דאין אדם משטה בשעת מיתה עכ"ל אם פן הכא נמי בדבר שאינו קצוב קנה בשכ"מ או
במצוה מחמת מיתה מה"ט שהרי פוסק עם אשתו לזון את בתה ה' שנים חייב לזונה מפני
שפסק בשעת נישואין דדומה לדברים הנקנים באמירה כמ"ש הרמב"ם בפ"א מה' מכירה
וכ' ה' משנה למלך דה"נ אסמכתא קניא בשעת נישואין כמו שקונה דבר שאינו קצוב דהא
חד טעמא הוא משום דלא סמכא דעתיה עיין שם ואם פן ה"נ בשכ"מ דאסמכתא קניא
דבר שאינו קצוב נמי קני ולא הוי תרי קולי אלא משום דדבריו פכתובים וכמסורי' דמו
וכאלו הגיע לידו דאפילו בבריא אם הגיעו לידו קנה או משום דאין אדם משטה בשעת
מיתה אבל במתנת שכ' מ לקטן א"ל דל קנה בלא זכיה לאחר בבריא משום דאפילו עשו
דבריו כמסורים דמו אין זכיה לקטן ולא קנה אלא אי אמרינן נמי פאילו זכו אחרים
ותרי קולי לא עבדינן וה' דברי אמת בקו' סימן ג' חלק על ה' כנה"ג מדכתב המרדכי
בשם מהר"ם דדברי שכ"מ כמסורים פ"א כמסירה המועלת בהדיוט שכל מקום באינה צד
שמועיל ומה"ט אסמכתא קניא בהקדש ושכ"מ ונהביאו מרן הב"י סי' ר"ז עיין שם ואינו
מנוכח משום דדיקא לענין אסמכתא קאמר מהר"ם דדברי שכ"מ כמסורים בצד המועיל
דלא הוי אסמכתא אבל להקנו' לקטן דצריף נמי זכוי לא עבדינן תרי קולי שיהיו דבריו
כמסורים וכאילו זכו אחרים וא"ל זכין בשביל פ' לא אמרינן ונהריטב"א בפ"ק דקידושין
כ' וז"ל והאי כמסירתו וכו' פ"א כהקנאתו בשטרות הוי ככתיבה ומסירה וכו' והוא
דקאמר ליה קני הוא וכל שעבודיה דנהי כהקנאה דהדיוט לא בעי אמירה דהדיוט בעי
מפי מורי ונהביאו הש"ף בסימן ס"ו עיין שם וכן פתב הרשב"א גבי שכ"מ דבשטרות
צ"ל קני לה הוא וכל שעבודיה עיין שם ואם פן נראה דה"נ צריף שיזכה לו על ידי
אחרים וא"ל זכו לפ' ואם לא אמר ליה זכו לפ' לא קנה מיהו למאי דקי"ל דשכ"מ אפילו
לא אמר קני לה הוא וכל שעבודיה קנה השטרות נראה פיון שאמר לאחרי קנו לקטן
הוי פאילו א"ל זכו בשביל' דדברי שכ"מ כהקנאה ואמירה בהדיוט דמי ויש לחלק: ומ"מ
לכ"ע אסמכתא קניא בשכ"מ וה"ה דבר שאינו קצוב ואדרבא אסמכתא גרע מדבר שאינו
קצוב וכמו שהוכיח הרב שער המלך עיין שם ואם פן בשכ"מ או במצוה מחמת מיתה
דאסמכתא קניא כ"ש דבר שאינו קצוב או דבר שאינו מסויים ושוב ראיתי לה' פני משנה
ח"א ס"י ס"א שכתב דאפשר דבשכ"מ משום שלא תטרף דעתו עליו תקנו דמועיל
מתנתו אף בדבר שאינו קצוב וכו' וכתב ה' בית דוד סימן י"ג דאפילו איכא תרתי
לריעותא שאינו קצוב וליכא קני' ולא אמרו אלא דמהאי דמהני בבריא בקנין מהני
בשכ"מ בלא קנין אבל אי בבריא לא מהני גם בקנין לא מהני בשכ"מ וכה"ג הק'
הריטב"א גבי דרב גידל ולומר דהריטב"א חלק על הרמב"ם אבל הרמב"ם גופיה ס"ל
דלא קנה דבר שאינו קצוב אפילו בקנין ובנישואין קונה אפילו בלא קנין מדרב גידל
והכא נמי לענין שכיב מרע י"ל דמהני אפילו מאי דלא בבריא בקנין וכן פתב מהראד"ב
בס' לחם רב סימן קצ"ט בשכ"מ קנה דבר שאינו קצוב עכ"ל ואע"ג דשכ"מ אינו מקנה
דבר שאינו ברשותו ודבר שלא בא לעולם פיון דליתיה בבריא פדאמרינן בפ' מ"ש הרי

דמקני באסמכתא דדבר שלא בא לעולם גרע טפי מאסמכתא כמ"ש מהר"ם בתשובות
הביאו המרדכי בפ' ד' וה' ע"ש ומהראד"ב סימן נ"ח פתב ונ"ל וא"ל משום דהוי בשעת
פניסה לחופה אין פאן אסמכת' ודמי למ"ש הרמב"ם בפ"א מה' מכירה דאע"ג דאין אדם
מחייב עצמו בדבר שאינו קצוב מ"מ פוסק עם אשתו לזון את בתה ה' שנים מפני שפסק
בשעת נישואין וכולי וכבר ראיתי מי שרצה לומר פן ואין נראה בעיני וכן ראיתי
להרא"ם סימן כ"ז גבי ראובן שקדש את בת שמעון ובשעת הקידושין עשו תנאי ביניהם
וכתב שם דיש אסמכתא אם לא קנו בב"ד חשוב ומעכשיו עיין שם וכן פתב עוד בסימן
רכ"ה עיין שם אלמא אסמכתא גרע מדבר שאינו קצוב ואם פן שכ"מ דמקני באסמכתא
כ"ש דמקני בדבר שאינו קצוב: ח' פה הנותן וכו' מי שנתן לחבירו בית והיא בשותפות
עם אחיו אף על גב דחלקו של נותן עדיין לא היה מבנרר קנה הרב מח"א בהלכות זכייה
ומתנה סימן א' עיין שם באנרף וכן פתב הרשב"ש סימן תר"ח דאם לא מצר לו קנה אבל
אם מצר לו במזרח ונפל חלקו במערב או להפך דמה שנתן נמצא עכשיו שאינו שלו
והוברר הדבר שלא נתן אלא של חבירו והדברים עתיקין אי אמרינן יש בריה או לא
עיין שם וכן הסכים הרב פנסת הגדולה בתשו' סימן קמ"ה דלכולי עלמא דמכירתו
ומתנתו קנימת ומהרשד"ם סימן רפ"ג לא אמר אלא כשמכ' ח' פ' פשיפול לחלקי אבל
אם אמר חלקי שיש לי בבית זה קנה עש"ב וזה לשון רב האי בספר המקח סוף שער ד'
ולעולם לא? הא לשותף מעכב מלמכור חלקו ואפילו שלא חלק עדיין עם שותפו בין
שיהא שותף בין שהיא ירושה שירש פגון אחים ועדיין לא חלקו בין במתנה שנתן להם
או בכל איזה דבר שאתה מוצא שיש לשנים חלק באותו קרקע ועדיין לא נחלק לא
תעכב א' מהם מלמכור חלקו קודם חלוקה דילפינו לה מבכור וכו' והילכתא יש לבכור
קודם חלוקה עכ"ל: ט' דין ז אבל אם אמר ליה על מנת שתחזירו לי אינו קדוש וכל עליו
קדושה בזמן הנתינה אבל כשמתחזירו פקעה קדושה מאליה ואין צריף פדיון כמו שכ'
בספר נוי העמודים על ס' יריאים סימן ק"ה עיין שם באנרף: יו"ד אם אמר על מנת שלא
תקדישנו בפ"י פשהקדישומיד נתבטלה המתנה ה' בני אהרן דף קכ"ט עמוד רביעי עיין
שם ונראה שזה תלוי במחלוקתם דהתוספו' בגיטין דף פ"ג בד"ה ועמדה וכולי כתב' בעל
מנת שלא תנשא לפלוני דאפילו נשאת הוי גט משום דאין נישואין חלין עי' שם והקא
גמי בעל מנת שלא תקדישנו דמתנה קנימת דאין ההקדש חל אבל הרמב"ן בחי' שם חלק
על התוס' וסבירא ליה דבטל הגט דהתנאי הוא שלא תנשא דרף נישואין ושמע מינה
האימר לחבירו שדי נתינה לה ע"מ שלא תקנהו לפלני ונתן לו בדרף קנין בטלה המתנה
ושדה חוזרת לבעלים והביאו המ"מ בפ"ח מהלכות גירושין עיין שם והרב פנסת הגדולה
בסימן ר"ז אות ט"ז פתב זה בשם מהראנ"ח בתשו' כ"י בשם הרשב"א פ' הזורק עי' שם
ולא זכר דברי הרמב"ן והמ"מ ומה שהקשה ה' עדות ביצקב סימן ס"ט דאם פן בעל מנת
שלא תנשא לאבא ולאביה אמאי קתני מתניתין דהגט פשר ותנשא לכתחילה נישואין שמה
תנשא להם דרף נישואין ונמצא הגט בטל למפרע ובניה ממזרים דדוקא בעל מנת שלא
תבעל לאבא ולאביה הוא דלא חיישינו שמה תבעל להם דעבדי איסורא אבל בדרף
נישואין דלא עבדי איסורא איכא למיחש עיין שם לא קשה מידי דכבר התוספות דף פ"ב
ע"ב בד"ה שר"א כ' ונ"ל והקשה הר' שמואל אמאי לא חיישי' דילמא לא תקיים תנאה
וכולי ותי' הרב רבי אלחנן דשאני גבי מאתים דיש לחוש פן תפסיד את אשר לה ולא

תוכל לקיים תנאה וכן גבי שלא תבעלי לאחר חיישינו שמה יבא עליה באונס אבל הכא על מנת שלא תנשא ליכא למיחש שישאנה בעל כרח' דנישואין א"א בעל כרח' עיי"ש וכן פתב הרא"ש שם ורבינו ירוחם נתיב כ"ד דף רכ"ח ע"ד עיין שם והכא נמי בעל מנת שלא תנשא לאבא ולאביה תנשא לכתחילה ולא חיישינו שמה תעבור פינו דבידה לקיים ועיין בספר דברי אמת בקונטרס א' גם הרמב"ן בחידו' שם פתב וזה לשונו שאין חוששין כאן שמה ישאנה אותו שבתנאי שאם ישאנה גט בטל למפרע ונמצא בא על א"א והנה ליה פאבא ואביה ואין חוששין שמה יעשו אחרים איסורא בה עיין שם ועיין בתשו' מרו בדניגי גיטין סימן י"ב שפתב דנראה לכאורה דאם נתקדשה לא עברה על תנאו כל זמן שלא נכנסה לחופה אבל לא מלאני לפי להתיר והמבי"ט חלק א' סימן של"ד פתב בפשיטות דאין קידושין בכלל נישואין ושפן פתב הרשב"ץ בתשו' עיין שם ולא מצאתי בתשו' הרשב"ץ אבל הם דברי הרשב"ש בתשו' סימן רל"ט וזה לשונו שאם התנה על מנת שלא תנשא לאחר אלו קדשה אותו אחר הווי קידושין ולא נתבטל הגט שלה לפי שלא התנה עליה אלא שלא תנשא וזו לא נשאת וכו' עיין שם וכן פתב הרדב"ז ח"א סימן ג' ומהרשד"ם ח"ד סימן צ"א וכן נראה דעת הרשב"א בתשובו' הובא בב"י אה"ע סימן כ"ז שפתב האומר הרי את נשואתי לא שמענו שתהא מקודשת דלא תקרא נישואין עד שתבעל או שתכנס לחופה עיין שם וכן כ' הרב דבר משה חא"ה ולא זכר דברי הרשב"ש והמבי"ט והרדב"ז ומהרשד"ם עיין שם וזה דעת הרמב"ן שפתב דאין חוששין שמה ישאנה דא"כ גט בטל למפרע ונמצא בא א"א דאם לא נתקדשה לא בטל הגט ואף על גב דאם נכנסה לחופה אפילו לא נבעלה עברה על התנאי לא חיישינו שמה תנשא לו ולא תבעל ונמצא הגט בטל ומ"מ לדעת הרמב"ן אם אמר על מנת שלא תקדישנו כשהקדישו מיד נתבטלה המתנה גם הר"ן שם תי' פיון דלא בטל הגט אלא מחמת חליות הנישואין על פרוקו הנישואין חיילי והוי פאלו אמר ליה שאם תנשא לפ' הרי את אשתי עד שעת נישואין ומשעת נישואין ואילך ודוקא בשעת נישואין אין את אשתי עיין שם נראה דהמתנה בטילה וההקדש חייב דנהיה ליה פאלו אמ"ל אם תקדשנו הרי הוא שלי עד שעת הקדש ומשעת הקדש ואילך ודוקא בשעת הקדש אינו שלי ואם פן ההקדש חל באותה שעה שהקדישו הוי של המקבל אלא דהמתנה בטילה משעת הקדש ואילך והרב עדות ביעקב תמה על הרא"ש בתשו' שהביא הטור סימן זה שכ' במתנה על מנת שלא תמכרונו לפלוני אם עבר ומכרו לא בטלה המתנה פיון שעבר על התנאי מהתוספתא שהביאו התוספות ופסקה הטור בא"ה סי' קמ"א ע"ש ונ"ל דס"ל כתי' הר"ן דהגט בטל והנישואין חיילי לאותה שעה והכא נמי הפכירה קיימת לאותה שעה אלא דהמתנה בטילה מאותה שעה ואילך פיון שעבר על תנאו ואם פן נראה דצריך פדיון שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון פיון דחל הקדש שעה א' ועיין ברשב"ם בבב"ר סוף דף קל"ג דלכאורה משמע דסבירא ליה פדעת התוס' ודלא פהרמב"ן אבל הא ליתא כמו שתראה שם ואם פן פיון שדין זה במחלוקת הוא שנוי אין מוציאין מיד המוחז' ואם הוא קרקע בחזקת בעליו עומד ואם הם מטלטלים בינד המקבל המתנה אין מוציאין מידו דמטלטלין היכא דקיימי קיימי וכה"ג פתב הרשב"א בחי' לגיטין גבי פלוגתא אי נתינה בע"כ הוי נתינה עיין שם י"א דין ט' בממון נמי בעינן תנאי פפול וכו' הרשב"ץ ח"א סימן צ"ד פתב דבממון לא בעינן תנאי פפול פדעת הראשונים והאחרונים ולית דחש להרמב"ם אלא

במקו' שנהגו כסברתו ע"ש: י"ב הנותן מתנה לחבירו בתנאי שאם לא יקיימו לא תמשך המתנה רק עד עשר שנים א"ץ תנאי כפול דבתנאי לעקור המתנה משעה ראשונה דחייב להחזיר הפירות שאכל צריף משפטי התנאים אבל כל שהתנאי אינו אלא היכא שאינו עוקר דבריו הא' הוי פאלו סיים דבריו שמתנה זו היא עד זמן פלוני הרב משנה למלך בפ"ג מהלכות מכירה ה"ח עיין שם וה' שער המלך בהלכות אישות דף ל"ג כ' דמדברי הרשב"א שכת' דהך דמברחת אתיא דלא כר"מ דלר"מ צריף תנאי כפול אם תתאלמן או תתגרש תחזור המתנה ואם לאו המתנה קיימת משמע דסבירא ליה דאפילו אין המתנה נעקרת לגמרי משעה א' צריף תנאי כפול דהא גבי מברחת אם נתאלמן' או נתגרשה לא בטלה המתנה לגמרי דהפירות שאכל המקבל הם שלו כנראה מדברי הרמב"ם והר"ן והטור מיהו בש"מ פ"ק האשה שנפלו כ' בשם הריטב"א מחלוקת בזה ואם כן אפשר לומר דהרשב"א סבירא ליה הכי גבי מברחת דהמתנה בטילה וחיוב להחזיר הפירות עיין שם ולא ראה מה שכתבו התוספות בבתרא דף קנ"א ד"ה גליא וכו' וז"ל ואין נראה לר"י דהא משמע דהאי טעמא משום דמגרשה אבל אם היתה תחת בעלה קנה ואלו בכ' האשה שנפלו משמע דאפילו כשהיא תחת בעלה לא קנינהו לוקח וכו' מיהו יש לומר דנהי דלא קני בעל ולוקח מכל מקום ברשות המקבל מתנה הם עד שתתגרש עיין שם וכן הוכיח הרא"ש שם דלא קניא לוקח אפי' בעוד' תחת בעלה עיין שם מיהו הרא"ש בפ"ק האשה שנפלו כתב הפירות יאכל מקבל המתנה בעודה תחת בעלה עיין שם ובפ"ק אלמנה נזונת ובכ"י י"ג כתב דגבי שטר מברחת אין צריף תנאי כפול דאפילו גילוי דעת אין צריף משום דאיכא אנומדינא דמוכח עיין שם משמע דבלאו הכי צריף תנאי כפול אפילו דומיא דמברחת דאוכל הפירות עד שתתאלמן וכן הרשב"א הובא בשיטה מקובצת לכתובות ובתשוב' ח"ב סימן שי"ב משמע דס"ל דמקבל אוכל פירו' אלא דיכול לחזור עיין שם ונאפילו הכי כ' דהך דמברחת אתיא דלא כר"מ אבל מה שכתב ה' מתשובות הרשב"א סימן אלף קכ"ה עיין שם ליתא כמו שתראה שם: י"ג והוא שיהא התנאי כראוי ע"פ מה שנתבאר בטור וכו' בפ"ק האומר דקידושין תניא מי שהיה מחלק כל נכסיו לבנו ואמר פ' בני יירש שדה פ' ופ' בני יירש שדה פ' ופ' בני יתן ר' וזו ויירש שדה פ' ואם לא יתן יירש עם אחיו בשאר נכסים מי גרם לו לירש עם אחיו בשאר נכסים כפילו גרם לו וכו' השיטה שם שאם לא כפל משמע שאם לא יתן מאתים וזו לא יירש כלל דמכלל הן אתה שומע לאו וכו' ואין כאן עקירת ירושה דהא לא קעקר לה שאם היה נותן ר' וזו היה יורש לכהן הוצרך לכפול להחזירו בתורת ירושה שאם לא יתן וצריף הוא לומר בשאר נכסים שאם לא אמר אלא ואם לא יתן יירש עם אחיו היה במשמע יירש עם אחיו בשדה זו שיטול בה השליש דמסתמא לא קאמר שיירש עם אחיו בשאר נכסים כיון שחלקו לאחיו וכו' עיין שם ונראה דלדעת הרמב"ן במלחמות שכתב דלא בעי תנאי כפול בשכיב מרע שפל דברי שכי"מ ככתובים וכמסורים דמו בין במעשה בין בתנאי וכו' ונטרפת דעתו עליו וכו' עיין שם אם כן אם אמר פ' בני יירש שדה פ' ופ' בני יתן מאתים וזו יירש שדה פ' אם לא יתן מאתים וזו לא יירש כלל וכן הדין באומר ע"מ דהוי כמעכשיו אבל הרמב"ן בחי' שם כ' וז"ל משל למה"ד למי שאמר פ' בני יירש שדה פ' ופ' שאינו בני יתן ר' וזו ויטול שדה פ' שאם לא נתן לא יטול כלום וכן כתב הרשב"א בחידו' שם עיין שם מבואר דסבירא ליה דאם הוא בנו ואמר פ' בני יתן מאתים ויירש שדה פ' אם

לא קיים תנאו יירש עם אחיו באותה שדה אבל לא יירש בשדה שנתן לאחיו וכן כת' השליטה שם בשם יש מפרשי שאם לא כפל תנאו כלל הנה משמע שאם לא יתן יחלוק באות' שדה דמסתמא לא הוציא מהירושפה לכה צריה לכפול שאם לא יתן יירש עם אחיו בשאר נכסים ולאו דוקא נקט בשאר נכסים דה"ה אם אמר דאם לאיתן יירש עם אחיו ותו לא הנה משמע ג"כ שיירש עם אחיו בשאר נכסי דאילו באותה כדה בלא כפילת תנאי הנה יורש בה וכו' ע"ש הרי דס"ל דאם לא כפל תנאו בנדאי יירש באותה שדה ואם כפל ואמר ואם לא יתן יירש עם אחיו אפי' לא פי' שאר נכסים יורש עמהם בשאר נכסים דרשי' לישנא יתירא דאי באותה שדה דוקא בלא כפול ודאי יורש בה וכבר כ' מהרש"ך סימן ב' דאם נכתב בשטר דבר דלא צריה לכותבו דבלאו הכי סתמא הכי משמע לכ"ע לישנא יתירא לטפויי אתא ולא אמר הרשב"א אלא בדבר שצריה לכותבו ואותו הדבר הוכפל והוא מיותר דלא דרשינו לישנא יתירא ע"ש והכא נמי דלא הנה צ"ל ואם לא יתן יירש עם אחיו ופשיטא הוא דדרשי' לישנא יתירא לטפויי שיירש גם בשאר נכסים וכהאי גוונא פתב הרי"ף בתשו' סימן יו"ד וז"ל וכן במתנה זו כיון דלא צריה לומר אם מת אחד מהן יחזור חלקו לאחיו וקאמר אין אנו אומרים שלבטל אמר אלא לצורך אמר כן ואיזה אם מת א' מן האחים והניח אשה ולא הניח בנים שלא תטול אותם נכסים אלא יחזרו לאחים כגון א"ל על מנת שלא תקנה אותם אשתו בכתובה וכו' עיין שם הרי דדרשינו לישנא יתירא לטפויי אפי' מילתא דלא משמע מהלשון וכל שכן הכא דירש עם אחיו משמע נמי בשאר נכסי' וה' משפט צדק חלק ראשון סימן ל"ה דף קי"ז ע"ד כ' וז"ל וא"ל למה שאנו דורשים לישנא יתירא לטפויי אתא דהיינו ליפוט פח בעל השטר וכו' לאו מילתא היא דלישנ' יתירא דדרשי' עולם וכו' וע"ש סימן ל"ו וכבר הוכיח כן הרשב"א בתשו' חלק שני סימן ע"ה מסוג' דערכין עיין שם וכן נראה מדברי הרי"ף בכתב והכא נמי לישנא יתיר' לגרוע שאר יורשים שיירש זה עמהם בשאר נכסים שכתב נתן להם וכל שכן להעמיד הירושפה על דין תורה שכל המזון בחזקת כל היורשים ועיין בס' קהלת יעקב דקמ"ט סי' רס"א: י"ד כת' הרב משנה למלך בפרק ו' מהלכו' אישות דאפשר דה"ד בתנאי דלהבא אבל בתנאי דלעבר לא בעי משפטי התנאי' וה"ט בתנאי דלהבא אמרי' דאין תנאי שייבא אחר המעשה בטל המעשה אלא אם כן נעשה התנאי בתנאי בני גד ובני ראובן אבל כשהתנאי דלעבר כגון אם עשית דבר פל' דבאיתה שעה מתברר הדבר אם נתקיים המעשה או לא מה צורך בזה למשפטי התנאים אבל בפרק האומר פריה לר"מ מקראי דסוטה אם לא שכב וכו' ותמה על רבי' וכולי עיין שם ונראה דרשב"ם דפי' ר"מ דפרק האומר דגם באומר על מנת כמו הכבודת הקודמות אמר ר"מ דצריה תנאי כפול וכולי עיין שם וכן ראיתי לראב"ן בס' דקנ"ה עמוד שני שכ' וז"ל הרי את מקודשת על מנת שאמתן לך ר' וזו מקודש' דייקנים תנאו ויתן דכל האומר על מנת פאומר מעכשיו דמי וכולי אבל לר"מ דאמר כל תנאי שאינו בתנאי בני גד ובני ראובן אינו תנאי וכו' עיין שם הרי דר"מ פליג ארישא וסבירא ליה דאפילו בעל מנת בעינן תנאי כפול וכ"כ הרמב"ן והרשב"א והרא"ש והר"ן בפרק מי שאחזו עיין שם ומ"ה פרכינן לר"מ מסוטה אבל אנו דקיימא לן כרבנן דאמרינן אין צריה תנאי כפול ה"ה בתנאי דלעבר ואפשר דר"מ דוקא בעל מנת פליג דלאו פאומ' מעכשיו דמי אבל באומר מעכשיו מידה דלא בעי ותנאי דלעבר ודאי הוי כמעכשיו מיהו אפשר משום דקתני רישא ע"מ שיש לי

מאתי' וזו הרי זה מקודשת ויש לו וכו' על מנת שיש לי בית פנר עפר הרי זה מקודשת ויש לו וכו' וה"ד דיש לו בשעת קידושין דיש לו משמע פמבואר בא"ה סי' ל"ח עיין שם ועלה קתני רמ"א כל תנאי וכולי משמע דר"מ אפילו בתנאי דלעבר ואמר על מנת ס"ל דבעינו תנאי כפול דדונחק לומר דלא פליג ר"מ אלא על מנת שארף וכולי ועיין בתשוב' הרא"ש פ"ל מ"ו ושוב ראיתי להרב דברי אמת בסוף קו' א' שהוכיח פן פה אל פה דבר עם ה' משנה למלך ושמח לדבריו עיין שם בארף: ט"ו נסתפק ה' קהלת יעקב דקל"ט באומר ובלבד שתתן לי פה וכה אם לשון ובלבד הוי לשון תנאי כמו על מנת או לא והביא ראיה מדתנן המודר הנאה מחתנו ורוצה לתת לבתו מתנה וא"ל הרי המעות נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלה רשות בהם וכו' ואמר רב עלה ל"ש אלא דא"ל שאין לבעלה רשות בהם וכו' אלא לשון ובלבד הוי באומר על מנת וכו' עיין שם ואיברא שהרשב"א בתשוב' חלק שני סימן ק"מ כ' דיש לנו ע"מ שאינו תנאי שהרי שנינו בנדריים וכו' א"ל הרי המעות אלו נתונים לך במתנה ובלבד שלא יהא לבעלה רשות בהם וכו' ואמר רב עלה בגמרא אומר רב ל"ש אלא דא"ל על מנת שאין לבעלה רשות בהם וכו' אלא דעל מנת דאמר רב היינו כענין ובלבד ששנינו וכו' עיין שם הרי דהתם דא"ל ובלבד אינו תנאי והתם על מנת נמי לאו תנאי ומסתבר דלשון ובלבד חוץ הוא והוי כמו אלא דמסקי' בפ' המגרש דחוץ הוא והכי קי"ל בא"ה סימן קל"ז עיין שם מיהו נר' דאומר אלא שתתולי פה וכה הוי תנאי וז"ל הראב"ד בספר תמים דעים בר"פ המגרש ודאי כל דלא האמור במשנה ובתוספות ובגמרא לא נסתפקו עליהם ורובי רובן ע"מ הם לפי שהוא לשון מורכב מב' מלות אם לא שהוא בלשון תנאי ואפשר כמו כן לפרשו בלשון אחר מורכב אף לא שהוא כמו חוץ ועתה שאלו שאם נמצא אותו פה בשום מקום י"ל פי זה גם כן נאמר על אותו הדבר מדשני התנא בדבוריה וכו' ועוד טעמייהו דרבנן דפסלי מסתבר טפי בחוץ וכולי עיין שם הרי שכת' דרוב אלא האמור בכל מקום הוא לשון תנאי אם לא ודוקא התם דמפרשי' אף לא שהוא חוץ משום דמסתבר הכי וכן הדיא דכל הבת' מטמאים בנגעים אלא של ע"ז וכו' דלא שייך לשון ע"מ אלא לשון חוץ כלומר אף לא של ע"ז עיין שם אבל האומ' אלא שתתן לי כו"כ דנדאי לשון תנאי ר"ל אם לא אבל האומר ובלבד שתתן לי פה וכה יש להסתפק אם הוא תנאי א"ד דוק' אלא הוי פי' אם לא שהוא תנאי אבל בלבד הוי חוץ: ט"ז על על שטר מתנה נתתי לפ' כל נכסי מטלטלין אג"מ וכו' בכל אשר המצא לי הן כסף הן שנה כסף נראה דמעות אע"פ שיש לו בבאנקו לא קנה דהוי פחוב דאין נקנה אלא במעמד שלשתן ורש"י בפ' אע"פ דנ"ה שכתב לפי שאין מטבע נקנה בחליפין אלא אג"ק כדאמרין בפ' הזהב וכו' כבר דחו התוספות שם דאפילו אגב קרקע דמטבע נקנה אין הלואה נקנית מדפריד' בפ' מי שמת הלואתי לפ' דליתיה בבריא ואיתיה בשכ"מ ותי' הא נמי איתיה בבריא הואיל ויורש יורשה א"נ במעמד ג' ואם יכול להקנותה אג"ק הול"ל דאיתיה נמי בבריא על ידי קרקע וכולי עיין שם והר"ב בס' א"ז שם פי' דלפי' ריב"ם פיון דנכתב בשטר הקנין בתוך השטר אלים אע"ג דליתיה בעיניה מ"מ פיון דעיקר הקנייה הכתובה היינו הקנין ובה קני פיון דאין מטבע נקנה בחליפין לא זכה בה אלא משים דדברי ש"מ ככתובים וכמסורים דמו אבל מאתר שהקנין הכתוב בשטר קני אע"ג דליתיה בעיניה וכולי אם פן כשכתב הקנין בשטר הא דלא קנה הלואה משום דאין מטבע נקנה בחליפין אבל אג"ק קנה ובפ'

מ"ש מייגרי באומר הלואתי לפ' בע"פ דליתיה בבריא בקנין לבד אא"כ פתב הקנין בשטר דאלים לקנות אג"ק ומ"מ נראה דה"ד בנתן הלואתו לפ' בהקנין שונכתב בשטר אלם אבל בנותן פל נכסיו בקנין דהשטר בלא"ה על הקרקעו ומטלטלי ומעות בעין לא אמרינן: ועוד דמעות שבבאנקו הני ראוי כמ"ש ה' גנת ורדים פלל ד' סימן י"ט והספים עמו ה' מהר"י הלוי שם אשר ימצא לו וכולי וזה לא מיקרי מצוי ומחזק ואף שיש לו שטר על זה וכתב הרשב"א בתשובות ח"ב סי' ק"ב דגם האומר פל נכסי המצוי אצלי אף שטרות בכל הרי השטר מצוי אצלו והשטר פולל הנייר והראייה שבו הנכנסת בכלל הנכסי וכולי ה"ד במתנת שכ"מ אבל במתנת בריא אפילו נתן פל נכסיו אג"ק ושטרות בכל פל נכסי כמ"ש הרא"ש בתשו' ופסקו מרן בסימן ס"ג הנותן נכסיו לאחר במתנת בריא מטלטלין אג"ק בקנין והיו לו שטרות אע"פ דשטר בכלל נכסי אינון לא קנאן פיון שלא פתב לו קני לה וכולי וכתב הסמ"ע כ"ה לשון הרא"ש הביאו הטור ולשיטתו א"ש דס"ל דשטר אינו נקנה באגב אבל למאי דקי"ל פהרי"ף והרמב"ם דס"ל דקנה באגב וכו' ל"ד פתיבה קאמר אלא רוצה לומר שלא אמר בע"פ וכולי: י"ז פתב הרשב"א בתשובות חלק שלישי סימן ר"ה וז"ל שאלה יעקב ולא אשתו חייבו עצמם בשטר לזון את ראובן וזה נוסח השטר וכו' וחייבנו את עצמנו חייב גמור בק"מ במזונות ופרנסה מעכשיו ועד חמשה שנים שלמות ובלבד על שלחנו וכו' אם תנאו בטל פיון שהוא בא אחר החייב פכל תנאי שקדמו מעשה וכולי תשובה איני רואה בנדון זה שלפנינו שום פקפוק שהתנאי קיים מכמה טעמים הא' שלא נאמרו דברים הללו אלא בתנאי שאינו בגוף הדבר הניתן והנמכר פגון תנאי בני גד וכו' שהתנאי היה באם יעברו והמעשה בנתינת הארץ וכולי אבל פשהמעשה והתנאי בגוף המתנה ביאור המתנה או שירי הן אלו במה שנותן ומה שנותן נותן ומה שאינו נותן אינו נותן וכגון שאמר שדי נתינה לה פל זמן שהוא בידי והריני מחייב עצמי לפרנסה ובלבד על שלחני וכו' ועוד שהרי אפי' בכותב על מנת אין מקום לכל אותם תנאי בני גד ובני ראובן ואין הטעם בעל מנת אלא משום דכל האומר על מנת פאומר מעכשיו דמי ובנדון שלפנינו הרי פתוב בקנין גמור וכולי עכ"ל מבואר דסבירא ליה דאם המעשה והתנאי בגוף המתנה שירי הוא שמשיר ולא בעי משפטי התנאים.

וכן פתב הריטב"א בחי' שם וז"ל א"ל דהא הכא ודאי לר"מ לא סגי שלא פפל תנאו וכו' שאם יקנה רבו לא יקנה הוא וכיון שנתבטל התנאי דין הוא שתבטל המתנה וכו' והנכון הוא דהכא האי על מנת לא חשיב תנאי לר"מ וכו' אלא פשהוא בלשון עשה או לא תעשה בין שיעשה הוא או לו יעשה או שיעשו אחריו או לא יעשו אבל וכו' פגון זה שאומר על מנת שאין לבעלה רשות בהם אין תנאי אלא שירי בגוף המתנה שמשיר בה שלא יזכה בה האדון או הבעל וכו' דר"מ סבר דמעשה אינו תלוי בעל מנת זה וכיון שקנה העבד קנה רבו דבגוף אחד חשיבי ומאי דשירי שלא יזכה האדון אינו פלוס ורבנן סברי דאפילו בהא שירי שירי ואהני ע"מ דידיה שאין הרב זוכה בה עכ"ל הרי דסבירא ליה דבדבר דממילא ואיני תנאי דעש' ולא תעשה הני שירי ולא בעי משפטי התנאים וכן כת' הרשב"א בתשו' ח"ב סימן ק"מ באחד שנתן לבתו קרקעו על מנת שלא יהא לבעלה רשות בהם קני' דעל מנת זה אינו פשאר ע"מ דעלמא שהוא תנאי גמור שגוף המעשה תלוי בקיומו או בכיטולו שלא נתפונן האב לו' שאם תתן לבעלה שתהא מתנת האב בטלה

ש'אם נתפנון ל'קה ה'יה אומר על מנת שלא תתן לבעלה אלא דרצה לסלק רשות הבעל מנכסים אלו וכן על מנת שאין לרבה רשות בהם שהרי לא אמר ליה על מנת שלא תתן לרבה ע"ש והתימא על הרשב"א בחי' לקידושין שם שנדחק ע"ש והרב פנסת הגדול' סי' ר"ז הגב"י אות ל"ב הביא דברי הריטב"א וכו' ונ"ל דהרא"ש בתשו' פלל ע"ד סי' ג' שכתב שאם יבא בעל חוב של בנו לגבות אותו קרקע בחובו שתתבטל המתנה למפרע ונתחזר הקרקע לראובן וכו' ע"כ סבירא ליה הכי דכל תנאי שאינו בעשה או לא תעשה לא בעינו משפטי התנאים וכולי ואי קשה פיון דהרא"ש סבירא ליה דכל שאינו תנאי אלא שיור אם לא נתקיים השיור נתבטלה המתנה למפרע למה באומר לעבד הילך מנה על מנת שאין לרבה רשות בו סבירא ליה לר"מ דהילכתא פנותיה דקנה רבו המתנה והוא לא יצא לחירות הרי כל שלא נתקיים השיור המתנה בטילה וצ"ל דסובר הרא"ש דר"מ סבירא ליה פיון דאין קנין לעבד בלא רבו פי אמר ליה על מנת אינו פלוס ואינו יוציא לחירות אבל אין הכי נמי דהמתנה בטילה ולא זכה בה לא העבד ולא רבו אלא חזרה לנותן עיין שם באורף וכבר כ' הריטב"א בחידושיש"ש דפירוש זה דחוק מאד עיין שם ונעלם מהרב מ"ש הרא"ש שם ונ"ל ר"מ סבר בדאמר ליה קני קנה עבד וקנה רבו וכו' משום דיד עבד פיד רבו והוי כמו נותן מתנה לחבירו ואמר לו על מנת שלא יהיו שלך קנה לה דקנה דכל תנאי שפותר המעשה לא הוי תנאי וכולי וכן כתב בתשו' פלל ע"ד סימן ד' ונ"ל אבל א"א שאין לדמו' גזון זה לקנין עבד בלא רבו וכו' משום דיד העבד פיד רבו והוי כמו נותן מתנה לחבירו ואמר לו על מנת שלא יהא שלך קנה לה דקנה דכל תנאי שפותר המעשה לא הוי תנאי אבל בגזון זה אין יד המקבל המתנה פיד בעל החוב וכתובת אשה שנאמר שזכו בקבלת המתנה לפי שאין להם בגוף הקרקע פלוס שאין להם פנקסי הלוה אלא שעבוד בעלמא וכו' עיין שם הרי דסבירא ליה דקנה רבו והמעשה קיים והתנאי בטל משום דיד עבד פיד רבו וכל תנאי שפותר המעשה לא הוי תנאי אבל גבי בעל חוב התנאי קיים ואם לא נתקיים התנאי בטילה המתנה: וכו' נ"חא הא דאמרי' בקידושין דף כ"ג בגון דאקני ליה אחר מנה ואמר ליה על מנת שאין לרבה רשות בהם ר"מ סבר וכו' ורובן סברי פיון דאמר ע"מ אהני תנאיה וכו' הר"ן דבכפ"ל תנאו מיירי עי"ש ובשיטה שלא נודע כ' ונ"ל ואם תאמר והא הנה ליה מעשה קוד' התנאי דקאמר ליה קני וחדר א"ל ע"מ שאין לרבה רשו' וכו' יש לו' אף על פי שמקדי' מעשה לתנאי פיון דכי קא מתנה חוזר ומזכיר המעשה ותלי ליה בתנאי תנאי מעליא הוי והכא נמי מיירי בגון דכי קא מתנה קא מדכר ליה למעשה וקאמר ליה שאין לרבה רשות בו יהא קנוי לה וקצת ראייה לדבר וכו' עיין שם ועיין בה' משנה למלך בפרק ששי מהלכות אישות שנסתפק בזה אם גם בכפל התנאי צריך שיקדים תנאי למעשה והביא התוס' דסביר' להו הכי וגם רש"י משמע דסבירא ליה דבעי' תנאי קוד' למעשה בחלוקה ראשונה אבל אם הקדים מעשה לתנאי אפילו הקדים תנאי למעשה כפל לא מהני עש"ב ואם כן קשה בההיא דקני ע"מ שאין לרבה רשות ולדברי הרשב"א נ"חא פיון שהתנאי והמעשה בגוף המתנה שיור הוא שמש"י' ולא בעי' תנאי פפול ותנאי קודם למעשה וכל משפטי התנאים או משום בעל מנת הוי כמעשיו דלא בעינו משפטי התנאים ועיין במהריט"ץ סימן קנ"ב שהקשה בנותן מתנה לאש' ע"מ שאין לבעלה רשות בה אמאי קנה הבעל דהרי באומר ע"מ אין צריך משפטי התנאים והרי זה התנה שלא תהא מתנה

אם יקנה הבעל וליכא למימר משום דבעי דומיא דבני גד ובני ראובן שלא התנו עמש"ב דהא קנין פירות לבעל תקנת חכמים היא וכו' ויש לדחוק דהכא נמי עשו חכמים חיזוק לדבריהם וזה דוחק וכו' עיין שם באורף ודבריו תמוהים דבכתובות שם אמרינו דכתובה דרבנן עשו חכמים חיזוק יותר משל תורה אבל בפירות דרבנן לא עשו חיזוק משום דלא שכיחא עי' שם אם פן קשה למאי דקיימא לן כר"י בממון תנאו קנין ולא עשו חיזוק יותר משל תורה הכא נמי גבי אשה הנה ליה למימר דתנאו קנין ולא קנה הבעל וכן גבי עבד אבל לא ראה דברי הרשב"א והריטב"א שכתבתי וכו' הר"ן שם שיש מתמיהים פן ותי' וז"ל דהוי תנאי שא"א לקיימו ותנו בפרק המגרש האומר הרי זה גטוי ע"מ שתעלי לרקיע אף על פי שלא נתקנין התנאי הרי זה גט וטעמא משו' דכל שמתנה בדבר שאי אפשר לקיימו אמרי' ודאי האי גברא דעתיה לאקנוני דאי לא לישתיק דהא ידע דמאי דקא מתני א"א לו להתקנין ע"ש: וראיתי להרב שער המלך בהלכו' אישות דל"ה ע"ג שהביא ראיה לדעת רבי דבע"מ לא בעינו משפטי התנאים מדאמרי' בפ"ה הא"מ גבי מעכשיו ולאח' שלשים יום וכו' לרב מספקא ליה אי תנאה הוי או חזר' לשמואל פשיטא ליה התנאה הוי עיין שם פ"ה רש"י וע"כ מייירי בדלא כפל תנאו ואם פן קשה היכי קאמר שמואל דעד שלשים יום הוי קידושין תלויים שפא יחזור בי פינו דלא כפל תנאיה ואמר אם אחזור בי לא יהו הקידושין התנאי בטל והמעשה קנין אפילו יחזור בו ותי' דלא בעי משפטי התנאים אלא בתנאי דעלמא כגון ע"מ שתתן לי מנה דגמר בדעתו לקדשה ורוצה הוא בקידושין ובקיום התנאי אבל גבי מעכשיו ולאח' שלשים יום דהתנאי הוא בגוף הקידושין הרי לא גמר בדעתו לקדשה ובס' קיימא לכו' בתנאי כל דהו מהני מיהו הרמב"ן והרשב"א שם פ"ה דהתנאי דמעכשיו ולאח' שלשים יום היינו אם לא ימות תוף שלשים יום ואם פן לא יתכן תי' זה עיין פ"ה ודברי הרשב"א ניחא דלא בעינו משפטי התנאים אלא בתנאי שאינו בגוף הדבר כגון תנאי בני גד ובני ראובן שהתנאי באם לא יעברו והמעשה בנתינת בארץ אבל פשהתנאי בגוף הדבר לא והכא נמי שהתנאי בגוף הקידושין אם לא יחזור בו או אם לא ימות תוף שלשים יום וכן לדברי הריטב"א לא שייך משפטי התנאים אלא דבתנאי דעשה או לא תעשה אבל הכא דאם לא ימות תוף שלשים יום דממילא הוא התנאי קנין י"ח מהר"ם מפדווא סי' נ"ו בצואה שכ' בה וקנו ממני בקנין גמור אגב סודר מעכשיו וכו' איך מרצוני הטוב אני יורש ונוחל וכו' כ' וז"ל שהוא כמו שפירש ואמר בהדא מהיום ולאח' מיתה ואיתא בפ"ן וספ"ק דמציעא איזה מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע דלא קני אלא לאח' מיתה כל שפתיב בה מהיום ולאח' מיתה ופיר"ת שר"ל שפירש בהדא מהיום אם לא אחזור בי עד לאח' מיתה וכו' ובנ"ד שמשמע מתוף לשון הצנאה בהדא שיוכל לחזור עד לאח' מיתה שהוא כמפרש אם לא אחזור בי וכו' והיא מתנת שכ"מ ממש וכו' ומעשה צריף להסיר תלונת הקנין וכתבו ותנו מאח' שהיא מתנת שכיב מרע ולא נכתב בה לשון יפוי פח וכו' עיין שם מבואר דס"ל דמהיום אם לא אחזור בי הוי מתנ' שכיב מרע ממש דאין צריף קנין ואם היא בקנין בלא יפוי פח לא קנה ודבריו תמוהי' דגם לפיר"ת אינה כמתנת שכיב מרע רק לענין שיוכל לחזור בו ולא זכה הלה אפ"ה בגוף עד לאח' מיתה אבל אם לא חזר בו קנה למפרע מחיים ואם פן אפילו במקנה כל נכסיו צריף קנין וכ"כ מהריק"ו שורש צ"ד שהיא כמתנת בריא גמורה עיין שם ומצאתי בתשו' מהר"י בן הרא"ש סימן

פ"ד ונ"ל נכף הוא פ"א אינהו מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע ר"ל שאין הקנן נגמר לגמרי לשום דבר עד לאחר מיתה כל שפוחתבין בה מהיום ולאחר מיתה פירוש שמפונרש בה מהיום חס לא אחרון בי כל ימי חיי אז תחול המתנה מהיום וכל ימי חיי יכול לחזור בו כמו מתנת שכיב מרע שאם הנה כתוב בה מהיום ולאח' מיתה קונה הגוף מהיו' ופירות לאח' מיתה ולא הנה יכול לחזן' אבל במפונרש בה מהיום אם לא אחרון בי כל ימי חיי אפי' גוף הקרק' לא נגמר קנינו עד לאחר מיתה וכשימות יקנה למפנרע וכו' ונ"מ במה דהויא כמתנת שכיב מרע בדבר זה שאם נמצאת מתנה זו ברשות הנותן דלא יקנו אותה למקבל פי שמא חזר בו וכו' אבל לכל שאר החי' שיש בין מתנת בריא לשכיב מרע מתנת שכיב מרע א"י קנן ואם יש בה קנן המתנה אינה פלוס אם לא במיפה את פחו ובמתנת בריא שפכתוב בה מהיום אם לא אחרון בי עד לאחר מיתה היא להפך צריכה קנן ואם אין בה קנן אינה פלוס וכו' עכ"ל הרי שכ' (א"ה עכ"מ והשאר קרוע ואח"ך פתוב אבל מצאתי למק"ם ב"ב): אבל מצאתי למק"ם ק בתשוב' סימן ת"ך שכתב ונ"ל אשר שאלת על ראובן התובע את שמעון לדין ואמר שהפקידה אמו ביד שמעון פקדון וכשמסרתו לידו א"ל לתתו לראובן בנה לאחר מיתה ועתה שמתה תן לי הפקדון ושמעון השיב שכן אמרה אם אצטרף ממנו תנהו לי ואם היא תמות תנהו לראובן בנה נראה דלא זכה ראובן במתנה שהרי פינן שהיתה בריאה באותה שעה מתנת בריא צריף קנן ואף על גב דאמרינן בפ"ק י"ג אינהו מתנת בריא שהיא כמתנת שכיב מרע כל שפכתוב בה מהיום ולאחר מיתה לפיר"ת שכת' בה מהיום אם לא אחרון בי ולאחר מותו משמע דלאחר מיתה מיהא קני בלא קנן שאני התם דכתב מהיום ולר"י בלא מהיו' לפי שזמנו של שטר מוכיח עליו אבל בנדון זה שלא אמר מהיום וליכא שטר וזמן שיוכיח על המתנה לומר דמחיי' חזילא לא קני דאין מתנה לאחר מיתה בכריא עד פאן לשונו הרי דס"ל דמתנה דמהיום אם לא אחרון בי קנה לאחר מיתה בלא קנן פינן שאמר מהיום או זמנו של שטר מוכיח עליו דהוי כמתנ' שכיב מרע ועיין בהמרדכי פי"ן סי' תקצ"ג שכתב אבל בנדון זה דליכא מהיו' וליכא שטר וקנן וכולי וכ"ה בתשו' מק"ם הקצרות סימן ל"ח עיין שם ומק"ם מפדווא סימן נ"ב הוכיח מדכת' שטר וקנן ולא אמר שטר לחוד דסובר מק"ם דבריא המצוה על אחר מיתה אם לא יש קנן כגון שדה נתונה לה לא קנה עיין שם וכבר הרב בני אהרן סי' ע"ו כת' שהוא דחוק עיין שם ולי נראה דט"ס יש במרדכי וצ"ל שטר וזמן שיוכיח וכו' כמ"ש בתשו' מק"ם הארנכות ואם כן ס"ל דמתנה דמהיום אם לא אחרון בי עד לאחר מיתה קנה לאחר מיתה בלא קנן והתימא על מק"ם מפדווא דהוא עצמו סוף סימן נ"ו סבירא ליה הכי מאחר שהיא מתנת שכיב מרע ממש דא"י קנן אף על פי ש"ל בין שכיב מרע לבריא דשכיב מרע אפילו אמר מהיום אם לא אחרון בי א"י קנן משא"כ בריא מ"מ מדברי הר' משמע דגם בכריא דינו כמתנ' שכיב מרע ממש ע"ש ועי' במהריק"ש בתשו' סימן ז' שכתב פינן דפלוגתא היא אי חשיבא מתנת בריא או מתנת שכיב מרע אין מוציאין מיד הפונדק ולדעת מק"ם שהיא כמתנת שכיב מרע (א"ה עד פאן מצאתי): גם מה שנדחק מק"ם מפדווא להסיר תלונת הקנן בנ"ד שצוה ליורשיו לתת ה' דוקנו ליורשיו בעבור ירושת' דוקנו לב' נשים וכו' נראה לכאורה שהיא מתנת שכ"מ במקצת שצריף קנן ומרן סס"י רמ"א כ' הנותן לתבירו כל נכסיו מטלטלי אג"מ ולא שייך ליורשיו אלא ה' זהובי' והנה לו בביתו שט"ח אם מתנת שכיב

מֵרַע הַיְתָה קִנְיָה דְשִׁטְרוֹת בְּכָל־ל נְכָסִים הֵם וְתַמָּה הַשֵּׁ"ךְ שֶׁם דְּכִינּוֹן דְּשִׁינִיר לְיִוְרָשְׁיוֹ ה' זְהוּבִים הָיוּ מִתְּנַת שְׂכִיב מֵרַע בְּמִקְצַת וּבְעֵי פְתִיבָה וּמְסִירָה עֵינּוֹן שֶׁם וְנִרְאָה דְּסִבְרָא לִיהַ דְּמָה שְׁשִׁינִיר לְיִוְרָשְׁיוֹ וְלֹא נִתְּנוּ לֹא תְּשִׁיב מִמּוֹן שְׁלוֹ לְהַחֲשִׁיבוּ שִׁינִיר רַק בְּחִזְקַת הַיִּוְרָשִׁים כַּמ"ש ה' פְּנֹסַת הַגְּדוּלָה בְּסִימָן זֶה אוֹת ט"ל בְּשֵׁם מֵהֶר"א מוּטָל עֵינּוֹן שֶׁם: סִימָן רַמ"ב א' דִּין ג' לְפִיכָה וְכוּלֵי פֶתֶב הַרִיטְבָ"א בַחִי לְגִיטִין לְדָף נ"ח וְז"ל וּמָהָא שְׁמַעִינוּ נְמִי לְאִשָּׁה שְׁפִתְבָּה אַחֲרִיּוֹת דְּשׁוּב אֵינָה יְכוּלָה לֹדְמֵר נַח"ר עֲשִׂיתִי לְבַעֲלִי וְה"ה נְמִי לְמִתְּנָה טְמִירְתָּא דְהִיכָא דְאִיכָא אַחֲרִיּוֹת הָיוּ רֵאִיָּה דְמִתְּנָה גְמוּרָה הִיא פְּאִילוּ פְתִיב בַּה פְתִיבָה בְּשׁוּקָא דְאִי לֹא לֹא הוּ"ל לְקַבּוּלֵי עֲלָה אַחֲרִיּוֹת וְאוּמֵר רַבִּי נַר"ו דְּמִי שְׁנַתְּחִיב לְחַבְרִיו מִתְּנָה הוּא דְצָרִיךְ שְׂיִכְתּוּב פְתִיבָה בְּשׁוּקָא וְחַתְמוּהָ בְּפִהַרְסִיא וְאִי לֹא הוּ"ל כְּמִתְּנָה טְמִירְתָּא דְלֹא שְׁיִיךְ לְמִימֵר בַּה דְכִינּוֹן דְאִיכָא אַחֲרִיּוֹת מִתְּנָה גְמִירָה הִיא דְגוּפָה שְׁל חַיִּיב הַיִּנּוּן אַחֲרִיּוֹת אַא"כ מוּסִיף וְכוּתֵב אַחֲרִיּוֹת יִתִּירָא אוּ שְׁמַשְׁעָבֵד לוֹ כָּל נְכָסֵי שְׁקָנָה וְשְׁיִקָנָה וְאֶפְשָׁר לֹדְמֵר דְהַשְׁתָּא פִּינּוֹן דְנִהוּג לְמִיכְתֵּב הֵכִי דַאֲעַפ"כ הָא לֹא סָגִי וְלִזְהָ דַעַת רַבִּי נוּטָה עַכ"ל: ב' אֵלָא אִם פֶּן אָמַר פְתִיבָה בְּשׁוּקָא וְכו' אִם פְתִיב בְּשִׁטְרָה הוּוּ עָלֵי עֲדִים וְכַתְּבוּ בְּכָל לְשִׁין שְׁל זְכוּת וְיִפּוּי פֶתֶב וְכוּלֵי פֶתֶב הַרִיטְבָ"א בְּתַשׁוּבוֹת הַבֵּיאָה מֶרֶן הַב"י בְּסִימָן ע"א דְבַר הַתְּלוּי וְכוּלֵי וְכֵן פֶתֶב רַב הִיא גְאוֹן מֵאֵן דְמִקְבֵּל עָלֶיהָ לְמִכְתֵּב שְׁטָרָא בְּכָל לְשׁוֹן דְזְכוּת אַע"ג דְלֹא יִדַע סְפָרָא לְאַחְזוּקֵי פְרָאוּי פִּינּוֹן דְכַתֵּב בֵּיהָ וְאַחֲרִיּוֹת שְׁטָרָא דְנָא קַבִּילִית עָלֵי פְחוֹמֵר כָּל שִׁטְרוֹת דְנִהִיגֵי בְּיִשְׂרָאֵל קֵינִים לְכָל פְּלָלֵי וְכוּלֵי וְזֶה הוּא נְדָאֵי סְבָרָא נְכוּנָה עֵינּוֹן שֶׁם וְכֵן פֶתֶב רַבִּינוּ יִרְחוּם נ"ד ח"א תְּשׁוּ' רַב הִיא עֵינּוֹן שֶׁם וְגַם הַרְמַב"ן שְׁפִתֵב דַאֲע"ג דְכַתִּיב בְּשִׁטְרָה בְּכָל לְשׁוֹן שְׁל זְכוּת לֹא מְהַיֵּי לְכַתְּבֵיהָ בְּשׁוּקָא וְכוּלֵי פְתִיבָה פְתִיב רַב א' בְּתַשׁוּבוֹת מֵהֶרַח"ש סִימָן ט"ז דְנִרְאָה דַאֲם פֶתֶב וְאַחֲרִיּוֹת שְׁטָרָא דְנָא קַבִּילִית עָלֵי פְחוֹמֵר כָּל שִׁטְרוֹת וְכוּלֵי מוּדָה הַרְמַב"ן לְרַב הִיא דְמְהַיֵּי וְהַסְפִּים עִמּוֹ מֵהֶרַח"ש שֶׁם.

ג' לְפִיכָה כָּל שִׁטְרָה מִתְּנָה וְכוּלֵי פֶתֶב מֵהֶר"ם אֶלְשִׁיךְ סִימָן ס"ד דִּיכּוּלִים הַעֲדִים לְהַעֲדִי ע"פ אוּ לְכַתְּבוּ שְׁטָרָא אַחַר דְאוֹתָהּ מִתְּנָה הַפְתּוּבָה סְתָם גְלוּיָהּ וּמְפִנְרִסְמַת דִּיכּוּלִים לְבַרֵר דְבִרְיָהֶם אֶפְילוּ בְשַׁכְת"י יוֹצִיא מִמְקוֹם אַחַר עֵינּוֹן שֶׁם וְה' כְּנֵה"ג הַגַּב"י אוֹת ו' כ"ג דְחָה רֵאִיוֹתֵי עֵינּוֹן שֶׁם וְכֵן בְּתַשׁוּבוֹת בַּס' בְּעֵי חַיִּי ח"ב סִימָן נ"ז דְאַפִּילוּ הַעֲדִים מְבָרְרִים עֶכְשָׁיו דְמִתְּנָה גְלוּיָהּ וּמְפִנְרִסְמַת הַיְתָה לֹא מְהַיֵּי וְכֵן דַעַת הַרְדְּב"ז וּמְהַרְ"ם גְּאֶלְנֵטִי סִימָן ס"ו עֵינּוֹן שֶׁם וְכַבֵּר פְתִיבָתִי בְּסִימָן ע"א דְמֵהֶרַח"ש סִימָן א' כ' גַּבִּי אוֹדִיתָא דְלֹא פְתִיב בַּה וְא"ל פְתִיבוּ וְכו' דַאֲם הַעֲדִים מְעַדִי ע"פ שַׁא"ל פְתִיבוּ וְכו' נְאֻמְנִים וְה"ה פְתִיבָה בְּשׁוּקָא וְכוּלֵי שְׂיִכּוּלִים לְבַרֵר דְבִרְיָהֶם דְדוּקָא בְּשִׁטְרָה שְׁאִין בּוּ קִנְיָן אִין יְכוּלִים לְהַעֲדִי ע"פ שְׁהִנָּה קִנְיָן מְשׁוּם דְלִפִּי עֲדוּתָם תְּחַלָּה אִין לוֹ קִיּוּם דְחֶסֶר גּוּף הַהִקְנָאָה אֶבֶל פְתִיבָה בְּשׁוּקָא וְכו' דְלֹא חֶסֶרֶן הַהִקְנָאָה הוּא אֵלָא לְבַרֵר שְׁדַעְתּוֹ לְהַקְנוֹת נְאֻמְנִים וְכֵן פֶתֶב הַרְמ"ה בַּפ' ח"ה סִימָן קי"ב עֵינּוֹן שֶׁם: ד' לְפִיכָה וְכוּלֵי שִׁטְרָה מִתְּנָתָא בְּעַרְפָּאוֹת שְׁל גּוֹיִם פִּינּוֹן לֹא נַעֲשֶׂה פֶתֶב קַחְמִים בְּטַל דְהָא שְׁטָרָה מִתְּנָה שְׁאִין פְתִיב בּוּ פְתִיבָה בְּשׁוּקָא וְכוּלֵי בְּטַל הַרְשִׁב"ץ ח"ג סִימָן רַנ"א וְכֵן פֶתֶב הַרְדְּב"ז סִימָן תַק"ע עֵינּוֹן שֶׁם וְכַבֵּר הַכְּנֵה"ג בְּתַשׁוּבוֹת בַּס' עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִי' ע"א דְקַצ"ב הַבֵּיא דְבַרֵי הָאֲחֵרוֹנִי דַס"ל הֵכִי וְהַסְפִּים פֶּן דַעַת מְהַרִּיב"ל וְדִלֹא כַה' מְשַׁפֵּט צְדָק עַש"ב: ה' הַג"ה וְאַפִּילוּ תְּפִס וְכוּלֵי מִתְּנָה טְמִירְתָּא לְעַנְיִים הַכְּנֵה"ג בְּתַשׁוּ' ח"ב סִימָן נ"ז כ' מִחְלֻקַת הָאֲחֵרוֹנִים וְאִם פֶּן הַיִּוְרָשׁ שֶׁהוּא מְוַחֲזָק יְכוּל לֹדְמֵר קִי"ל כַּמ"ד דְאַפִּילוּ לְעַנְיִים מִתְּנָה טְמִירְתָּא בְּטִילָה עֵינּוֹן שֶׁם: ו' הַג"ה וְאַפִּילוּ תְּפִס וְכוּלֵי מֶרֶן בַּב"י

פֶּתַח דְּמִשְׁמַע מִדְּבַר הַטּוֹר שְׁדַעַת הַרמ"ה דְּבַמְתָּנָה טְמִירְתָּא גְמוּרָה נְמִי אִם תְּפֹס לֹא מִפְקִי מִיְגִיָּה אֲבָל פֶּשֶׁט דְּבַרְיוּ מוֹכִיחִים דְּדוֹקָא פֶּשְׁטוּעֵן דְּבַמְתָּנָה גְמוּרָה יְהִיב שֵׁא"ל פְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכוּלִי אֲבָל פֶּשְׁהֶלָה מוֹדָה דְּסֵתָם א"ל כְּתָבוּ מוֹדָה הַרמ"ה דְּמִפְקִי עֵינֵן שָׁם וּמְהַר"ם מִיְנִץ סִימָן ס"ו פֶּתַח דַּס"ל דְּבִסְתָם לֹא מִפְקִי אֲבָל פֶּשְׁאָמַר בְּפִי אֲטָמִירוּ וְכוּ' מִפְקִי עֵינֵן שָׁם וּבְדַבְרֵי הַרמ"ה בְּפ' ח"ה סִימָן קי"ב מְבֹאָר בְּהַדְרָא דְאַפִּילוּ בְּאוּמַר אֲטָמִירוּ וְכוּלִי אִם תְּפֹס מְטַלְטְלִין לֹא מִפְקִינֵן מִיְגִיָּה עֵינֵן שָׁם הַטַּעַם אֲבָל הָרֵא"ש ס"ל דְּבִסְתָם נְמִי אִם תְּפֹס מוֹצִיאִין מִיָּדוּ כְּמוֹ שֶׁהִסְפִּים מְרֵן הַב"י וְכֵן פֶּסֶק הַלְבוּשׁ ע"ש וְכֵן פֶּתַח בַּש"מ בְּשֵׁם הַרְבַּ יוֹנָה וְז"ל וְאֵע"פ שֶׁאֲמָרוּ סֵתָמָא חֲזִישִׁי וְהַדְּבָרִים מְרָאִים כִּי מִתּוֹרַת סֶפֶק מְבַטְלִין אוֹתָהּ פִּינּוֹן שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּחֻזְקַת בְּעָלִים הוּ"א אִפִּי תְּפֹס מְקַבֵּל מִתְּנָה אֵת הַמְטַלְטְלִין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ דְקִי"ל אוֹקִי מְמוּנָא בְּחֻזְק' מְרִיָּה קַמָּא כָּל זְמַן שְׁלֵא תְּפֹס בְּרִשׁוּת וְכוּלִי עכ"ל וְכֵן פֶּסֶק הַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן תַּק"ם עֵינֵן שָׁם:

ז מִיְהוּ אִם הִתְחַזְקוּ וְכוּלִי ה"ד בְּסֵתָם אֲבָל אִם אָמַר לְעֵדִים תְּתַחַבְּאוּ אִפִּי הִתְחַזְקִי לֹא קָנָה הַרְדָּב"ז בְּתִשׁוּבוֹת שָׁם וְכֵן מְצִאתִי לְרַב הַאי בְּתִשׁוּבוֹת הַגְּאוּנִי ח"ב שְׁעַר ג' סִימָן נ"ה שְׁפֶתַח וְז"ל וְעוֹד שְׁבַדְבְּרִיהֶם כְּשִׁדּוּעַ שֶׁהִיא מִתְּנָה טְמִירְתָּא נְאָמַר לֹא מִגְבִּי בִּיהַ אֲבָל אִם נִתְּן הַנּוֹתָן לְמִי שְׁנָתָן לוֹ מ"ש אֲלִיוּ שֶׁהוּא מִתְּנָה אִין אָנוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוּ אֵע"פ שֶׁאֲמַר לְעֵדִי אִיטְמָרוּ וְכָתְבוּ לִיהַ כ"ש מ"ש בּוֹ מִתְּנָה סֵתָם עכ"ל וְכֵן פֶּתַח הַרְבַּ כְּנֵה"ג אוֹת י"ז דְּלַדְעַת הַר"י אֲפִילוּ אָמַר בְּפִי אֵל תְּגַלּוּהַ אִם הִיא בְּקִנְיָן קָנָה דְּלֹא כְּמִהַר"י מִיְנִץ וּמִדְּבַרֵי מִהַר"י הַלּוֹי בְּפ' חֻזְקַת מִשְׁמַע אֲפִילוּ אָמַר בְּפִי אֵל תְּפַרְסְמוּ אִיכָּא מ"ד דְּקָנָה אֲבָל הוּא הִסְפִּים עִם אִיכָּא מ"ד דָּאִם לֹא אָמַר פְּרִסְמוּ חֲזִישִׁי וְהִתִּימָא עַל הַטּוֹר שֶׁכ' בְּשִׁמּוֹ דְּבְקִנְיָן קָנָה מִיְהוּ בְּדַבְרֵי הַרמ"ה ס' קי"ב מְבֹאָר דְּדוֹקָא בְּסֵתָם לֹא חֲזִישִׁי עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בְּתִשׁוּבוֹת מְהַר"ש צְרוּר סִימָן ו' שְׁפֶתַח דְּנִרְאָה פְּשׁוּט דְּהִינְנוּ דוֹקָא בְּשֶׁהִתְחַזְקוּ הַנִּיחְתָּן בְּפִנֵי הַעֵדִים אֲבָל בְּלֹא"ה אִין לְהֵאֲמִינוּ מֵאַחַר שְׁצוּהַ לְעֵדִי שְׁלֵא יִגְלוּ וְכוּלִי עֵינֵן שָׁם: ח' דִּין ו' שְׁכִיב מְרַע שְׁצוּהַ וְאָמַר לֹא תִגְלוּ וְכוּלִי ה"ד בְּמִתְּנַת בְּרִיא אִם בְּשַׁעַה שְׁחֵלָה יֵשׁ רִשׁוּת לְעֵדִים לְגַלּוֹת הַמִּתְּנָה קִיִּימַת כְּגוֹן בְּרִיא שְׁנָתָן מְעַכְשָׁיו וְלֹאֲחַר ל' יוֹם וְלֹא תִגְלוּ עַד כ"ח יוֹם פִּינּוֹן שְׁבִיּוֹם ל' שְׁחֵלָה וְנִגְמַר הַקְּנָן יֵשׁ לְהֵם רִשׁוּת לְגַלּוֹת ש"ד מְהַרְשֵׁ"א בְּתִשׁוּבוֹת סִימָן מ' עֵינֵן שָׁם אֲבָל בְּמִתְּנָה מְעַכְשָׁיו וְצוּהַ שְׁלֵא לְגַלּוֹת עַד יוֹם וְכוּלִי בְּטֵלָה פִּינּוֹן דְּבְשַׁעַה שְׁחַל הַקְּנָן טְמִירְתָּא הִיא וְה"ה בְּשֶׁכ"מ שְׁצוּהַ שְׁלֵא יִגְלוּ עַד זְמַן פ' אַחַר הַמִּיתָה פִּינּוֹן דְּאַחַר הַמִּיתָה מִיָּד שְׁחֵלָה הַמִּתְּנָה אִין לְהֵם רִשׁוּת לְגַלּוֹת בְּטֵלָה וְכֵן פֶּתַח בְּעַל הָעֵיטוֹר דְּצ"ג ע"ד וְז"ל וְהִיכָא דֵא"ל לְסִהְדִי לֹא תִגְלוּ הַאי מִתְּנָתָא עַד דְּמִטִּי זְמַן פ' מִתְּנָת' טְמִירְתָּא הִיא וְהֵא דכ' רַבּוֹנוֹתָא שֶׁכ"מ שְׁאָמַר לֹא תִגְלוּ הַאי מִתְּנָתָא עַד לְאַחַר מִיתָה לֹא מִתְּנָתָא טְמִירְתָּא הִיא מְשׁוּם דְּמִתְּנַת שֶׁכ"מ לְאַחַר מִיתָה וּבְעֵידָנָא דְקָא מְקַנְיָא לִיהַ מִתְּנָתָא טְמִירְתָּא הִיא עכ"ל הַרִי בְּהַדְרָא דְּמִתְּנָה דְּחֵלָה מְעַכְשָׁיו וְאָמַר לֹא תִגְלוּ עַד זְמַן פ' בְּטֵלָה פִּינּוֹן דְּבְשַׁעַה שְׁחַל הַקְּנָן טְמִירְתָּא הִיא וּמִתְּנַת שֶׁכ"מ שְׁצוּהַ שְׁלֵא תִגְלוּ עַד לְאַחַר מִיתָה דְקָנָה מְשׁוּם דְּאִינָה חֵלָה עַד לְאַחַר מִיתָה וּבְאוֹתָהּ שַׁעַה יֵשׁ רִשׁוּת לְגַלּוֹת אֲבָל שֶׁכ"מ שְׁצוּהַ לֹא תִגְלוּ עַד זְמַן פ' אַחַר הַמִּיתָה פִּינּוֹן דְּבְשַׁעַה שְׁחֵלָה הַמִּתְּנָה מִיָּד לְאַחַר מִיתָה טְמִירְתָּא הִיא בְּטֵלָה וּמְהַר"ש דוֹרְאֵן בְּס' חוּט הַמְּשׁוֹנֶלֶשׁ סִימָן ו' כ' אֲפִילוּ צוּהַ לֹא תִגְלוּ עַד לְזְמַן פ' אַחַר הַמִּיתָה עֵינֵן שָׁם וְלִיתָא: ט' מִתְּנַת שֶׁכ"מ וְכוּלִי פֶּתַח הַטּוֹר וְהַרְמַב"ם וּמְרֵן בְּסִימָן רנ"ב מִתְּנַת שֶׁכ"מ אִינָה קוֹנָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתָה לְפִיכְף מוֹצִיאִין מִיָּד מְקַבֵּל הַמִּתְּנָה לְמִזוֹן הָאֲשָׁה

וּכְתוּבָה וְכוּלֵי שְׁהָרֵי וְכוּלֵי כְּתַב הַמַּמ"מ פִּי כְּתוּבַת אִשָּׁה הֵינּוּ כְּתוּבַת בֵּית דִּין שְׁאִינָה טוֹרְפֶת מִשְׁוֹעֲבָדִים אַחֲרֵים וְטוֹרְפֶת מִמִּתְנַת שֶׁכ"מ וְכוּלֵי וְכַתֵּב בְּדַרְשֵׁיהֶם מִיְהוּ סֵתָם רַבִּי מִשׁוּם דְּמַצִּינּוּ ג"כ כְּתוּבָה שְׁאִינָה טוֹרְפֶת מִנ"מ וְהֵינּוּ כְּשֵׁהֶם מְוַקְדָּמִין לְגִישׁוֹאֵי הָאִשָּׁה וְאִפ"ה הִיא גּוֹבָה מִמְקַבֵּל הַקּוֹדֵם לָהּ וְכַגּוֹן שְׁנָתָן לּוֹ בְּחֵיּוֹ וְאָמַר לּוֹ מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֶחְזָר בִּי עַד לְאַחַר מִיתָהּ וְבִה"ג דִּינּוֹ כְּמִתְנַת שֶׁכ"מ לְגַמְרֵי וּמִשׁוּם הֵכִי גּוֹבָה כְּתוּבָה מִמְּנוֹ אֶף שֶׁהוּא מְוַקְדָּם דְּהוּ"ל פְּאֵלוֹ מְכַר מִתְנָתוֹ לְקוֹדֵם מִיתָתוֹ דְּהוּי חֲזָרָה וְהוּ"ה שְׁעָבוּד שְׁשֻׁעָבַד לְאִשְׁתּוֹ בְּנִכְסָיו וְכוּלֵי ע"ש וְנִרְאֶה דְּאִין הַשְׁעָבוּד שְׁשֻׁעָבַד לְאִשְׁתּוֹ הוּי חֲזָרָה פְּאֵלוֹ מְכַר דַּא"כ אֶפְיָלוֹ הִיא מִתְנַת בְּרִיאָה דְּאִם לֹא חֲזָר דְּקָנָה לְמַפְרַע מֵהַיּוֹם כִּינּוּ דְּאָמַר אִם לֹא אֶחְזָר בִּי וְהָרֵי חֲזָר הַמִּתְנָה בְּטִלָּה אֶלָּא כִּינּוּ שְׁהֵיָה יָכוֹל לְחֲזוֹר בּוֹ חָל הַשְׁעָבוּד וְכֵן מְצַאֲתִי בַּא"ז בַּפ"ק דְּמַצִּיעָא דִּי"ט ע"ב שֶׁכ"מ בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי הָרִי"ף וְנ"ל הֵיא כְּתוּבָה לֹא יְהִיבִינוּ לִיהָ דְּדִלְקָמָא יְהִבְתִּיהָ אֶת לְאִינִישׁ אַחֲרִינָא וְא"ת תִּפְוֹק לִיהָ אֶפְיָלוֹ לֹא יְהִבָּה לְאִינִישׁ אַחֲרִינָא מ"מ אִיפָא חֲשָׁשָׁא לְמִתְנָת לִיהָ לְהָאֵי דְּדִלְקָמָא לְהֵכִי הוּא אֲנִימָר שֶׁהוּא שְׁלוֹ מִשׁוּם דְּהוּא חֲזָר לְב"ח אִי לְכַתִּיבַת אִשְׁתּוֹ אוֹ לְמִזְוֹנוֹת מְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל שְׁטַר מ"ה אוֹמֵר שְׁכָרָר נָתַן בְּמִתְנָה לְזָה מְקוֹדֵם שְׁעָבוּד כְּדִי שְׁלֹא יִטְרְפוּ מִמְּנוֹ וִי"ל דְּלַפְר"י נִיחָא דְּפִי מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָהּ רוּצָה לֹאמַר מֵהַיּוֹם אִי לֹא יְהִיבִנָּא לְאִינִישׁ אַחֲרִינָא דְּהַשְׁתָּא לִיכָא לְמִיחָשׁ לְמִיתָב לְקָמָא דְּאִם הֵיָה מְחֻנְיָיב לְב"ח אוֹ לְכַתִּיבַת אִשְׁתּוֹ אוֹ לְמִזְוֹנוֹת כִּינּוּ דַּמ"מ אִינָה נִגְמָרַת עַד לְאַחַר מִיתָהּ כְּדִפְּי שְׁפִיר יִטְרְפוּ מִינָהּ שְׁהָרֵי שְׁעָבַד לּוֹ כָּל נִכְסָיו שְׁיִישׁ לּוֹ יְכוּלַת בְּהֵם וְהָרֵי יִשׁ לּוֹ יְכוּלַת בְּזָה הַמִּתְנָה לְחֲזוֹר בָּהּ כִּינּוּ דְּאִינָה נִגְמָרַת עַד לְאַחַר מִיתָהּ עַכ"ל עֵינֵי שָׁם: יו"ד עַל א' שְׁנָתָן מִתְנָה לְבָנוֹ קַרְקַע שְׁלוֹ מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָהּ וְכָל יְמֵי חַיָּיו יְכוּל לְמַשְׁכֵּן אוֹ לְמַפְוֹר וְאַחַר כְּפֹד נִשְׂאָא אִשָּׁה וְמַת וְלֹא הֵינִיחַ נִכְסִים רַק קַרְקַע זֶה: כְּתַב מְרֵן בְּסִימָן רַנ"ז דִּין ז' כְּתַב לּוֹ מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֶחְזָר בִּי עַד לְאַחַר מִיתָהּ הִיא לְגַמְרֵי כְּמִתְנָת כ"מ וְיָכוֹל לְחֲזוֹר בּוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו אֶף מֵהַגּוֹף עֵינֵי שָׁם וְאִם כֵּן נִרְאֶה דְּמוֹצִיאִין לְכַתְּבוֹת ב"ד וְלְמִזְוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹ כְּדִין מִתְנַת שֶׁכ"מ בְּסִימָן רַנ"ב עֵינֵי שָׁם וְאִם כֵּן נִרְאֶה דְּהוּ"נ שְׁכַתֵּב שְׁיָכוֹל לְמַשְׁכֵּן אוֹ לְמַפְוֹר עַד לְאַחַר מִיתָהּ הוּי כְּמִתְנָה מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֶחְזָר בִּי עַד לְאַחַר מִיתָהּ שְׁהִיא כְּמִתְנַת ש"מ לְגַמְרֵי וְהַרְשָׁבָא בְּתִשְׁבוֹת הַבִּיאָה מְרֵן הַב"י בְּסִימָן ר"ז מְחֻדְשֵׁי ט"ו שְׁכַתֵּב וְנ"ל וְיָכוֹל הוּא לִיתְנָה מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מִיתָהּ וּבְכָף קָנּוּ מְקַבְּלֵי מִתְנָה גּוֹף הַנִּכְסִים מֵהַיּוֹם וּפְיָרוֹ לְאַחַר מִיתָהּ וְכוּלֵי מִיְהוּ אִם כְּתַב כֵּן אִם רָצָה לְחֲזוֹר בּוֹ אִינּוּ רִשְׁאֵי וְאֶפְיָלוֹ וְכוּ' אֲבָל אִם רָצָה לְשַׁיֵּר וְשַׁיֵּר בְּפִירוּשׁ כֵּן שְׁאִם רָצָה לְמַפְוֹר שְׁיִיָּהּ רִשׁוֹת בְּיָדוֹ אוֹ שְׁיָכַתּוּב בְּשְׁטָרֵי הַמִּתְנָת מֵהַיּוֹם וְכִשְׁלֹא אֶחְזָר בִּי וְכוּלֵי וְהִיא בְּתִשְׁבוֹת הַרְשָׁבָא ח"ג סִימָן קי"ח ע"ב וְנִרְאֶה דַּס"ל דְּמִתְנָה דְּמֵהַיּוֹם אִם לֹא אֶחְזָר בִּי עַד לְאַחַר מִיתָהּ דִּינָה כְּמִתְנַת בְּרִיאָה וְכָל שְׁלֹא חֲזָר בּוֹ אִם שְׁיִיר שְׁיָכוֹל לְמַפְוֹר אֲבָל לְדִידָן דְּמִתְנָה מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֶחְזָר בִּי דִינָה כְּמִתְנַת שֶׁכ"מ וְהוּ"נ כְּשֶׁשְׁיִיר שְׁיָכוֹל לְמַפְוֹר הוּי כְּאֹמֵר שְׁיָכוֹל מֵאֵן דְּלֹא קָנָה אֶפְיָלוֹ הַגּוֹף עַד לְאַחַר מִיתָהּ וּבְכָר כְּתַבְתִּי בַּס' עַה"ש ח"א סִימָן ע"א אוֹת ל"ד דְּבָרֵי הָרַב בַּס' א"ז לְמַצִּיעָא דִּי"ט ע"ב בְּשֵׁם תַּלְמִידֵי הָר"ף דְּמִתְנָה מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֶחְזָר בִּי עַד לְאַחַר מִיתָהּ אִם הֵיָה חֲזָר לְב"ח אוֹ לְכַתְּבוֹת אִשָּׁה וּמִזְוֹנוֹת יִטְרְפוּ מִמְּנָה שְׁהָרֵי שְׁעָבַד כָּל נִכְסָיו שְׁיִישׁ לּוֹ יְכוּלַת בְּהֵם וְהָרֵי יִשׁ לּוֹ בְּזוֹ הַמִּתְנָה לְחֲזוֹר בָּהּ כִּינּוּ דְּאִין נִגְמָרַת עַד לְאַחַר מִיתָהּ וְכֵן כְּתַב הַגְּמָר בַּפ"ח דְּכַתְּבוֹת בְּשֵׁם הָר"י מְאִיבְרָא ע"ש מִשְׁמַע דְּאֶפְיָלוֹ קְדָמָה הַמִּתְנָה לְכַתְּבוֹת כִּינּוּ שְׁשֻׁעָבַד נִכְסָיו שְׁיִישׁ לּוֹ יְכוּלַת בְּהֵם וְהָרֵי יִשׁ לּוֹ יְכִילַת בְּזוֹ הַמִּתְנָה

למשפן או למפור חל השעבוד עליה אפילו קדמה ונראה דאם הנה חייב חוב בשטר גובה
מקרקע שנתן מהיום אם לא אחזור בי או שיוכל ואם לא רצה לחזור למפור כופין אותו
כמ"ש הכנה"ג בסימן כ"ה הגב"י אות מ"ד דבמקום שיוכל המוחזק לומר קי"ל והנה
עליו חוב בשטר אינו יכול לומר איני רוצה לזכות להפסיד לב"ח אלא כופין אותו לזכות
לפרוע לב"ח וכ"כ בתשובות בעי חיי סימן ר"ט דרס"א באלמנה שיש עליה חוב וכולי
ואם פן ה"נ אפילו לא שעבד נכסיו לב"ח כל שחייב לו ואין לי נכסים כפיין אותו לחזור
במתנתו או למפור אבל לאחר שמת הנותן ולא חזר בו אין ב"ח ואשה גובה ממנה אלא
אי חשבינו לה מתנת שכ"מ דלא נגמרה עד לאחר מיתה אבל למ"ד דחשיבא מתנת פריא
דקנה הגוף אחר מיתה למפרע מחיים.

י"א על מתנה א' או שצוה שיתנו לאשתו פתופת' ויהנו לבנו כו"ך ושאר נכסים ימכרו
ופירוותיה' ב' שלישי' לת"ת של תואנסא ושליש לתת' של קהל קדוש פורטיגיוזיס והנה
זה בקנין גמור מיד העדים: לכאור' נראה דהאי מצוה מחמת מיתה הוא והטור בסימן ר"ן
סכ"ט פתב בשם הר"ב ד"ד דמצוה מחמת מיתה נמי כיון דא"ץ קנין הקנין בלא יפוי פת
מגרע פחו ומת'ם מפדווא צדד שטור והמרדכי חולקים וכ' אבל אין לסמוך לדחות
דברי הר"ב ד"ד הנז' בפ"י ע"ש והכנה"ג בתשובות בס' בעי חיי בס"י קפ"ו דרכ"ג ע"ג
פתב שפן נראה מדברי הרב בספר הקצור שפתב סברת הר"ב ד"ד בשם י"א עיין שם
וליתא שהרי פתב הרמב"ם בפ"ח מה' זכיה דין י"ז ונהביאו הטור סי"ד ופסקו הרב בספר
הקצור סימן ט' אבל אם נתן לו המקצת בפ"י במתנת שכ"מ א"ץ קנין ואם עמד חוזר ואם
לא עמד קונה זה המקצת ואם יש בה קנין אינו קונה אלא אם פן פתב במיפסה פחו וכו'
וכתב הר"ב ד"ד זהו מצוה מחמת מיתה ע"ש וכן פתב הסמ"ע ס"ק כ"ג אשמעי' דאם אמר
בפ"י שנתן המקצת במתנת שכ"מ הו"ל כאילו אמר בפ"י שנתנו מחמת מיתה וכולי
ובסעיף נ"ד כ' ואם יש בו קנין אינו קונה וכולי כ"כ הטור והמחבר בסמוך בס"ס י"ז
אפ"י במצוה מחמת מיתה ע"ש הרי דהטור ומרן ס"ל דנותן מקצת בפ"י במתנת שכ"מ או
מצוה מחמת מיתה אם יש בו קנין אינו קונה אלא אם פתב כפיין פת ולשון הטור שם
ואם לא עמד קונה זה המקצת ואף אם יש בו קנין אלא במיפסה פחו וכ' הפרישה נראה
דה"ק ואף בזה הוא דומה למצוה מחמת מיתה ואם יש בו קנין צריך דוקא יפוי פת וכו'
ע"ש נראה דמצוה מחמת מיתה פשיטא דקנין מגרע פחו אבל נותן מקצת בפ"י במתנת
שכ"מ ס"ד כיון שפ"י נתן במתנת שכ"מ הקנין לא מגרע פחו ולא אמרי' שפ"י לא גמר
להקנות אלא בשטר י"ב על שטר מתנה שנתן הבעל לאשתו וכתוב שנתתי לה ע"פ
תנאים כמש"ו בנדי וכו' ולא נמצא שטר התנאי: ונראה בס"י מ"ו קי"ל עדי' שאמרו תנאי
היה הדבר ולא ראינו שנתקיים התנאי הרי אלו נאמני וכתב הרב שפתי פהן משמע דר"ל
שאמרי' תנאי היה הדבר שבעל השטר יעשה כפ' וכפ' ולא ראינו שעשה כפ' והלנה
או המוכר אומר לא עשה כל זמן שאין בעל השטר מברר שעשה וכן משמע מפירש"י
וכו' וז"ל הרב חוקות הדיינים סימן רל"א עדים שהיו חתומים בשטר ואמרו תנאי היו
דברינו וכולי פלומר על תנאי שיעשה המלוה ללוה כפ' מסר השטר ולא ראינו שקיים
תנאו והלנה אומ' שלא קיי' לי התנאי וכיון שפ"י זה השטר אינו כלו' הרי אלו נאמנים
וכו' ואם אמר בעל השטר פבר קיימתי התנאי והלה אומר לא קיימתי על בעל השטר
להביא ראיה פלל זה בנדינו דכל מי שהוטל עליו לעשות התנאי עליו להביא ראיה

פְּקִיָּים הַתְּנָאֵי כ"כ רש"י עכ"ל וכן קי"ל האומ' לחבירו הרניני נותן לו פה וכה ע"מ
שְׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר פ' על המְקַבֵּל לְהִבְיָא רְאִיָּה שְׁקִיָּים תְּנָאוּ אָבֵל אִם א"ל על מְנַת שְׁלֵא תַעֲשֶׂה
על הַנּוֹתֵן לְהִבְיָא רְאִיָּה שְׁבִטֵל תְּנָאוּ וְכַתֵּב הַסֵּמ"ע הַטַּעַם דְּלַעוֹלָם מְקִיָּיִמִין הַדָּבָר כְּמוֹ
שֶׁהָיָה מְעִיקְרָא מִש"ה צָרִיף לְהִבְיָא רְאִיָּה שְׁנִשְׁתַּנָּה הַדָּבָר עֵינִין שָׁם וְכֵהָי גּוֹנָא פְתָבו
הַתּוֹס' בְּמִכּוֹת דָּף ט"ו בד"ה דְּמֵאֵי וְכו' דְּלֵא אֲמַרִּינֵן שְׁמָא יְקִיָּים הַעֲשֶׂה וַיֵּשׁ לָנוּ לֹאמַר
שְׁמַעוֹלָם יַעֲמֹד כְּמוֹ שֶׁהוּא עֲכָשְׁיוּ וְהָיָה הַתְּרָאָת נְדָאֵי אָבֵל לר"י דְּתַלִּי מְקִלְתָּא בְּבִיטוּל
הַעֲשֶׂה הו"ל מְחֻסֵּר מַעֲשֶׂה וְכו' עֵינִין שָׁם בְּאִנְרָף וְאִם כֵּן בְּנ"ד שְׁכַתּוֹב בְּשִׁטְר שְׁנַתֵּן ע"פ
תְּנָאִים סָתָם אִם טַעַן הַנּוֹתֵן שֶׁהֵם תְּנָאִים שְׁעַל הַמְקַבֵּל לַעֲשִׂית וְלֵא קִיָּיִמִי אִם נֶאֱמַן
וְהַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' סִי תַתְקַע"ד פְּתַב עַל רְאוּבֵן שְׁנִיפֵר קַרְק' לְחַבְרֵוּ וְכָאוּ ב' עַדִּי וְהַעֲיָדוּ
שְׁתַּנָּאֵי הָיָה שְׁמָא יַחֲזִיר לוֹ הַמַּעוֹת מְפָאן וְעַד זְמַן פְּלוּנֵי הַמְּכָר בְּטַל וְהָלָה מְבִיא עֲדִים
שְׁמֵכֵר בְּלֵא תְנָאֵי כִּינּוּן שְׁלִדְבְּרֵי כְּלוּן זֶה פְּדִין יָרַד אֲלָא שְׁנָה מְבִיא עֲדִים שְׁיֵשׁ לוֹ לְהַסְתַּלַּק
מִחֲמַת הַתְּנָאֵי וְהָלָה מְבִיא עֲדִים שְׁמֵכֵר בְּלֵא תְנָאֵי כִּינּוּן שְׁלִדְבְּרֵי כְּלוּם לֹקֵחַ זֶה פְּדִין יָרַד
אֲלָא שְׁנָה מְבִיא עֲדִים שְׁיֵשׁ לוֹ לְהַסְתַּלַּק מִחֲמַת הַתְּנָאֵי וְזֶה מְבִיא עֲדִים שְׁהַמְכִירָה לְחַלוּטִין
הָרֵי הַקְּרַעַע בְּחֻזְקַת לֹקֵחַ זֶה שֶׁהוּא עֲכָשְׁיוּ בְּיָדוֹ וְלֵא אֲמַרִּינֵן אוֹקֵי בְּחֻזְקַת מְרָה קָמָא וְכו'
עֵינִין שָׁם וְכו' מֵהֶרָאנ"ח חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִי פ"ח דְּאָפִי' עַל יְדֵי הַתְּנָאֵי הַמְּכָר בְּטַל מְעִיקְרָ' מְכַל
מְכוּ' כְּבָר הָיָה שָׁם מְכָר וְעַל יְדֵי הַתְּנָאֵי בָּא לְבַטְלוֹ וְכוּלֵי וְכו"כ בְּתַשׁוּב"ח סִימֵן פ"ז
דְּנִרְאָה מִדְּבָרֵי הַרְשָׁב"א שְׁלִדְבְּרֵי הָאוּמְרֵי' שֶׁהָיָה שָׁם תְּנָאֵי שְׁהַמְכָר בְּטַל מְעִיקְרָו וְכו'
עֵינִין שָׁם וְכוּן מְבִינָר בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א חֶלֶק שְׁנֵי סִי רכ"ט דְּהַתְּנָאֵי הָיָה בְּשַׁעַת הַמְּכָר עֵינִין
שָׁם בְּאִנְרָף אִם כֵּן אֲפִילוֹ הַתְּנָאֵי הָיָה בְּשַׁעַת מְכִירָה וְהַמְּכָר בְּטַל מְעִיקְרָו כִּינּוּן שֶׁהָיָה מְכָר
מוֹקְמִי' לִיָּה בְּחֻזְקַת הַלֹּקֵחַ דָּאִין סְפַק תְּנָאֵי מוֹצִיא מִיַּדִּי מְכִירָה נְדָאִית וְהוּא הַדִּין בְּמַתְנָה
וְדוֹקָא כְּשֵׁיִשׁ נְדָאֵי תְנָאֵי וְנִחְלָקוּ בְּקִיּוּמוֹ אִם הוּא תְנָאֵי בְּקוּם עֲשֶׂה עַל הַמְקַבֵּל לְהִבְיָא
רְאִיָּה שְׁקִיָּיִמוּ מִיָּהוּ אֲפֻשָׁר דְּכַל שְׁיֵשׁ תְּנָאֵי בְּנְדָאֵי אֲלָא דְנִחְלָקוּ אִם הוּא תְנָאֵי בְּקוּם עֲשֶׂה
אוּ בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה מוֹקְמִי' בְּחֻזְקַת הַנּוֹתֵן וְדוֹקָא בְּנִחְלָקוּ בְּעִיקְרָ הַתְּנָאֵי דְב' אוּמְרֵי' לֵא
הָיָה תְנָאֵי וְהַמְכִיר' לְחַלוּטִין הוּא דְכ' הַרְשָׁב"א דְקַרְקַע בְּחֻזְקַת לֹקֵחַ וְעֵינִין בְּב"י סִימֵן ר"ט
שַׁכְת' תַּשׁוּ' הַרְשָׁב"א דְכָרֵם וְכַת' הָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה בְּחֶלֶק שְׁנֵי שָׁם דְּבַתְשׁוּ' הַרְשָׁב"א
חֶלֶק שְׁנֵי סִימֵן רמ"ו שְׁכַתּוֹב שְׁאֵלוֹ הָיָה הַמְּקַח מִתְּבִטּוּל בְּבִיטוּל הַתְּנָאֵי עַל הַלֹּקֵחַ לְהִבְיָא
רְאִיָּה שְׁנַתְקִיָּיִם הַתְּנָאֵי הַתָּם שְׁאֵנִי שֶׁהַתְּנָאֵי פְתוּב בְּתוֹף הַשְּׁטֵר שְׁעַל מְנַת כֵּן מְכָר אָבֵל
הֵכָא הַמְּכָר הוּא בְּהַחֲלֵט בְּשִׁטְר אֲלָא שְׁנָה טוֹעֵן שְׁעַל תְּנָאֵי הָיָה ע"פ עֲדִים וְזֶה מְבִיא עֲדִים
שְׁלֵא הָיָה שָׁם תְנָאֵי עכ"ל אִם כֵּן הֵכָא נְמִי כִּינּוּן שְׁנַכְתֵּב תְּנָאֵי בְּשִׁטְר אֲלָא שְׁהַנּוֹתֵן טוֹעֵן
שֶׁהוּא תְנָאֵי בְּקוּם עֲשֶׂה וְלֵא קִיָּיִמוּ וְהַלֹּקֵחַ טוֹעֵן שֶׁהוּא תְנָאֵי דְשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְלֵא בְטָלוּ
נִרְאָה דְקַרְקַע בְּחֻזְקַת בְּעִלְיוֹ דְכִינּוּן דְנְדָאֵי הָיָה תְנָאֵי עַל הַמְקַבֵּל לְהִבְיָא רְאִיָּה שֶׁהוּא תְנָאֵי
דְשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְלֵא בְטָלוּ אָבֵל אִינוּ מוֹכְרֵחַ דְתַשׁוּ' סִימֵן רמ"ו שְׁאֵנִי כִּינּוּן דְלכ"ע יֵשׁ תְנָאֵי
בְּקוּם עֲשֶׂה וְלֵא נִחְלָקוּ אֲלָא בְּקִיּוּמוֹ אִין הַמְקַבֵּל נֶאֱמַן שְׁקִיָּיִמוּ כמ"ש הַסֵּמ"ע הַטַּעַם
דְּלַעוֹלָם מְקִיָּיִמִי' הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְעִיקְרָא וְצָרִיף הַמְקַבֵּל לְהִבְיָא רְאִיָּה שְׁנִשְׁתַּנָּה הַדָּבָר
עֵינִין שָׁם א"כ אִין חִילוּק כִּינּוּן נַכְת' הַתְּנָאֵי בְּשִׁטְר כִּינּוּן בְּעַל פֶּה אִם הָיָה הַתְּנָאֵי בְּקוּם עֲשֶׂה
וְנִחְלָקוּ בְּקִיּוּמוֹ עַל הַמְקַבֵּל לְהִבְיָא רְאִיָּה שְׁקִיָּיִמוּ אָבֵל סְפַק בְּתַנָּאֵי אֲפִי' נְכַתֵּב בְּשִׁטְר
אֲמַרִּינֵן יָד בְּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתְּחַתּוּנָה וְכוּן כַּת' הַמִּש"ל בְּפִט"ו מֵה' טוֹעֵן בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א
דְּדוֹק' בְּשִׁשְׁנֵים אִימְרִים הָיָה תְנָאֵי וְשְׁנֵים אוּמְרִים לֵא הָיָה אָבֵל אִם הַתְּנָאֵי מוֹסְפֵם וּבְקִיּוּמוֹ

נחלקו שנים אומרים נתקנים וב' אומרים לא נתקנים פיון שפולם מודים בעיקר התנאי אלא שנתחלקו בקיומו אפשר דיד המקבל על התחונה ויש ללמוד זה מדכ' הר"ן בפ' מי שאחזו דהמוכר או הנותן דבר לחבירו על מנת שיתן לו מאתים וזו וכינצא בתנאי שהיא בקום עשה על המקבל לברר שקיים תנאו ואף על גב מידי לא נפקא ואפשר שקיים תנאו והול"ל לפי דעת הרשב"א פיון שיש נתינה ודאי וספק בתנאי וכולי אלא טעמא דכמו שיש ודאי נתינה ה"נ יש פאן ודאי תנאי והספק אם נתקני' התנאי משא"כ בנדון הרשב"א דהספק בעיקר התנאי אם יש תנאי או לא (א"ה עכ"מ): י"ג שטר מתנה בפנינו אנו עדים חותמים מטה איה שה"ר יוסף אוסונא הנה מוטל על ערש דוי ושלח אחרינו כדי לעשות צואת שכיב מדע ומקודם לכן שאלנו אותו והשיב על לאו לאו ועל הן הן וראינו שדעתו מיושבת עליו פבריא וכך אמר לנו הווי עלי עדים פשרים ונאמנים וקנו ממני בקש"ם ודל"ב איה שהבית שאני שוכן בה פעת ומטלטלי שבה הם נתונים לאשתי אסתר מפאת פתובתה מתנה גמורה מעכשיו מתנת פריא וכולי ושאר נכסים שיש לי חוצה פגון משכונות וכינצא הווי עלי עדי' איה שמפניתי והרשיתי לה"ר משה קושטא ועשיתי אפטר' על אותם הנכסים להיות מונחים תחת ידו ורשותו לעשו' מהם ספר תורה ותיק וכל הוצאותיו מן המוכר ולהתפל בתכריכין וצרכי הקבורה ודרשות וכל הוצאות לצורך המת והנשאר מהנכסים יתחלקו לשני חלקים חלק אחד לאשתו מלבד הבית והמטלטלין והחלק הב' יטלו היורשים ע"כ: תשובה נראה פשוט דנה מצנה מחמת.

מיתה פיון שצנה ליתנה לאשתו המטלטלין שבבית מפא' פתובתה ולא ניתנה פתובה ליגבות מחיים כמו שכ' רב א' בספר דבר משה סימן ע"א וגם הרב המחבר שחיל' דלא נקרא מצנה מחמת מיתה מודה בנדון דידן שהזכיר מיתה שמינה אפטרופוס ליטפל בצרכי קבורתו ודרשו' וכן כ' מהר"י אלגאזי בספר נאות יעקב סימן ב' עיין שם אבל מדנתן לה המטלטלין מתנת פריא ומעכשיו ובקנין נר' דהוי פאומר מעכשיו ולאחר מיתה או מעכשיו אם מתי וכי האי גוונא כ' מהרימ"ט ח"ח סימן ו' עיין שם וכן כ' מהר"ם מפדווא סימן נ"ו בצואה שכ' בה וקני ממני בק"ג מעכשיו שמרצוני הטוב אני יורש ונוחל וכולי דהוי פאומר מהיום ולאחר מיתה אלא שגדחק שם להסיר תלונת הקנין דהטור והמרדכי חולקין על הרמב"ד וסבירא להו דהקנין אינו מגרע במצנה מחמת מיתה עיין שם באור' ובכ"ר כ' בסימן ר"ן דין ט' דלא ראה דברי בעל העיטוי והרמ"ה והרמב"ן והנ"י והריב"ש דס"ל פהרמב"ד דגם במצנ' מחמת מיתה הקנין מגרע ובעי' יפוי פח וכן מוכח בהד"ל מדברי הרמב"ם והטור וכן הסכמת האחרונים ע"ש אלא דמתנה מהיום ולאחר מיתה או אפילו מהיום אם לא אחזן' בי מקריא מתנת פריא בצרי' קנין ואינה פמתנת שכ"מ אלא לענין שיכול לחזור בו כמ"ש בסימן רנ"ז עיין שם באור' וכן כתב מהרימ"ט שם: אבל ראיתי למהריב"ל ח"ד סימן כ"ו שכ' על ראובן שצנה מחמת מיתה שיתנו קצת מנכסיו לשמעון אחיו ובסוף הצואה הקנה בקנין מעכשיו וז"ל ולכאו' נר' דכיון שצנה מחמת מיתה אפילו הקנה בקנין ומעכשיו לא הוי פמתנת פריא גמורה וכולי דשכיב מרע שלא פירש הדיא שצנה מחמת מיתה אפשר לומר פיון דקנה מעכשיו הוי מתנה גמורה אבל היכא דבפירש צנה מחמת מיתה א"ל לקיים את שניהם דהקנה הנור מהיום ולאחר מיתה הפירות דכיון דאמר מעכשיו ומתחלה צנה מחמת מיתה אפשר לומר דהנה ליה פאילו אמר מעכשיו ולאחר מיתה וכולי מפל מקום בנדון דידן מסתברא דחזרה

הוֹיָא פִּינּוֹן דְּבַתְחַלְתַּת הַצְּנוּאָה אָמַר שְׁהֵי מְצוּנָה מְחַמַּת מִיְתָה וְאִח' כֶּה בְּסוּף הַצְּנוּאָה הַקְּנָה בְּקַנְיָן מְעַכְשָׁיו אֵית לָן לְמִימַר דְּחֻזְרָה הָוֵי דְּבִשְׁלָמָא גְבִי מֵהֵיוֹם וּלְאַחַר מִיְתָה הֵם ב' תִּיבּוֹ' סְמוּכוֹ' זֶה לְזֶה הָוֵי מֵהֵיוֹם הַגּוּף וּלְאַחַר מִיְתָה הַפִּירוֹ' אָבֵל בְּנִדּוֹן דִּינָן א"א וְכוּלֵי דְאֵם פֶּן לָמָּה לִיָּה לְפָלוּגֵי קַנְיִית הַפִּירוֹת בְּתַחֲלַת הַצְּנוּאָה וּקַנְיִית הַגּוּף בְּסוּף הַצְּנוּאָה אֵלָא וְדַאי דְחֻזְרָ' הָוֵי וְהַפֵּל הוּלְקָה אַחַר הַתְּחַתּוֹן עַכ"ל הָרִי שְׁהִסְפִּים דְּאָפִי מְצוּנָה מְחַמַּת מִיְתָה שְׁהַקְּנָה בְּקַנְיָן וּמְעַכְשָׁיו בְּסוּף הַצְּנוּאָה חֻזְרָה הָוֵי וּמְתַנַּת בְּרִיא גְמוּרָה הִיא אִם פֶּן בַּנ"ד הַכ"נ דְּהָוֵי כְּאוּמַר מְעַכְשָׁיו אִם מְתִי אוּ מְעַכְשָׁיו וּלְאַחַר מִיְתָה צְרִיךְ קַנְיָן וְכָל שְׂכָן דְּקָאֻמַר מְתַנַּת בְּרִיא וְכוּלֵי וְכֵן כְּתַב מֵהֵרָאד"ב בְּסִפְרָ לְחָם רַב סִימָן ר"א דְּאָפִי לְבַטֵּל הַצְּנוּאָה כְּגוֹן שְׂאִין כֶּה קַנְיָן מִפ' לָה מֵהֵיוֹם וּלְאַחַר מִיְתָה דְּצְרִיךְ קַנְיָן וּבְטֵלָה עֵינָן שָׁם וְכָל שְׂכָן לְקִיָּים הַמְתַּנָּה וְא"כ אָפִי הָוֵי הַמְטָל' שְׁבַבְיִית יוֹתַר מְפָדֵי פְתוּבְתָה זְכָתָה בְּהֵם כְּדִקִּי"ל בְּסִימָן רַנ"ג בְּשִׂכִּיב מְרַע שְׂאֻמַר תְּנּוּ מְאֵתִים זֵוּז בְּכַתְּנֻבְתָ' יָדָה עַל הַעֲלִיוֹנָ' וְכוּ' ע"ש: אָבֵל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּנִדּוֹן דִּינָן שְׂלָא כ' הַעֲדִים שְׂאֻמ"ל פְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכוּ' וּמָה שְׂכ' הַטּוֹר בְּשֵׁם הָרָא"ש דְּהָאִידְנָא דְלָא פְתַבִּי מְשׁוּם דְּנִהֲגִי לְמַכְתַּב בְּכָל שְׁטָרֵי מַתְנָ' הָכִי הִילְכָהּ כְּשִׁמְצוּנָה לְכַתּוּב שְׁטָר מַתְנָה סְתָם דְּעַתּוֹ הֵיךְ שְׂיִכְתְּבוּ כְּמִנְהַג הַסּוּפְרִים וְהָוֵי פְּאֵלוּ אָמַר פְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְחַתְּמוּהָ בְּבָרָא כ' מְרָן הַב"י בְּתִי הַב' דְּהָכִי קָאֻמַר דְּלָא חֲזִינְשִׁי אִם הַנּוֹתָן אָמַר סְתָם פִּינּוֹן דְּנִהֲגִי לְמִיכְתַּב וְכוּלֵי וּפְיִרוּשׁ זֶה נִרְאָה יוֹתַר שְׂפָהּ הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹס' וְכוּ' עִי"ש וּלְפ"ז מְשַׁמַּע אִם לֹא פְתַבוּ הַעֲדִים לֹא אָמַרִי כְּמִי שְׂנֻכְתָ' דְּמִי וּכְבָר הָרַב כְּנֻסַת הַגְּדוּלָה אוֹת י"ב וּבְתַשׁוּבוֹ' בְּסִפְרָ עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימָן מ"א דְּקַצ"ב ע"ב כ' מַחֲלֻקַּת הָאֶחָרֹנִי לְכֵן אֵינן מוֹצִיאִין מִיַּד הַמְּוַחֲזָק עֵינָן שָׁם גַּם מֵהֵרִימ"ט ס' נ"ד גְּסַתְּפֵק פְּשִׁקְנוּ מִיָּדוּ וְלֹא אָמַר בְּפִירוּשׁ שְׂיִכְתְּבוּ אִי הָוֵי כְּמְצוּנָה לְכַתּוּב הַשְּׁטָר אוּ לֹא הִבִּיאוּ הָרַב כְּנֻסַת הַגְּדוּלָה אוֹת כ"א עֵינָן שָׁם וְהָרַב פְּנִי מְשֵׁה ח"א סִימָן ס"ד דְּף קנ"א ע"ד הַכְּרִיעַ דְּגַם בְּקַנְיָן לְבַד סָגִי עֵינָן שָׁם וְכֵן כ' הָרַב דְּרָכֵי נַעַם סִימָן י"ב עֵינָן שָׁם וְכֵן מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי רְאָב"ן דְּק"ג רַע"ד וְז"ל וְכִינּוֹן דְּהָכִי הָאִידְנָא דְּכָל מַתְּנוֹת סְתָם הֵם הִכִּי פְתַבִּי בְּהוּ וְכֵן א"ל פְּלוּ' פְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְחַתְּמוּ בְּבָרָא וְהוּא לֹא אָמַר הָכִי אֵלָא סְתָם אָמַר וְנִרְאָ' דְּהָכִי סְמָכִי פִּינּוֹן דְּסְתָם קַנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד אַדְעָתָא דְּהָכִי מְקַנֵּי דְלִיכְתְּבוּ כְּתִי חֲכָמִים וְהָרִי הוּא כְּמִפְרָשׁ פְּתַבוּ לִיכְתִּי חֲכָמִים כְּדָאֻמַרִי בְּעֵלְמָא גְּמִי כָּל הַמְקַדָּשׁ אַדְעָתָא דְּרַבְּנָן מְקַדָּשׁ ה"נ מְקַנֵּי לְכַתּוּב אַדְעָתָא דְּרַבּוֹן עַכ"ל מְשַׁמַּ' דְּבְקַנְיָן לְבַד אֲפִילוּ לֹא אָמַר בְּפִירוּשׁ שְׂיִכְתְּבוּ פִּינּוֹן דְּסְתָם קַנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד הָוֵי כְּמִפְרָשׁ שְׂיִכְתְּבוּ בְּהִדְיָא וּמְצָאֵתִי לְמִהְרָ"ם ב"ב בְּתַשׁוּ' הָאֶרְוֹנוֹ' סִימָן תַּתְּקַע"ז שְׂכ' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְשִׁכ' דְּזִימְנִין דְּלִיכָא אֵלָא תְּרִי סִהְדֵי וְיִכְתּוּב הַסּוּפֵר בְּקַנְיָן וּבב"ד חָשׁוּב וּלְכָל הַפְּחוּ' לִיבְעֵי שְׁלִשָּׁה חָשׁוּבֵי הָעִיר הָא ל"ק הָא גְּמִי בְּרוּב פְּעֻמִּים גְּבִי מַתְּנּוֹ' דְּכַתּוּב בְּהֵם וְכָהּ א"ל פְּלוּ' מַתְּנָה זֹו פְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכוּ' אָף עַל גַּב דְּלָא א"ל הָכִי אֵלָא י"ל כְּמוֹ שְׂכ' הַתּוֹס' בַּפ' ח"ה לְפִי שְׁנוּהֲגִים עַכְשָׁיו לְכַתּוּב בְּשְׁטָר מַתְּנָה וְא"ל מַתְּנָה פְּתוּבָה בְּשׁוּקָ' וְכוּ' הִילְכָהּ כִּי א"ל סְתָמָא בְּדַעְתָּא כְּמוֹ שְׁפּוֹתְבִים בְּשְׁטָרוֹ' וְכוּ' פִּינּוֹן דְּטוֹנְפֵס שְׁטָרוֹת הָווּ פֶּן לְכַתּוּב בַּב"ד חָשׁוּב וְכֵן נִהְגוּ כְּפּוֹלֵם לְכַתּוּב וְאִיהוּ אָמַר לְסִהְדֵי לְכַתּוּב שְׁטָר פְּדִרְךָ שְׂרָגִילִי לְכַתּוּב הוּא פְּאִילוּ הוֹדָה בְּפִנְיֵיהֶם שְׁהַקְּנָה לוֹ בְּבִית דִּין חָשׁוּב וְהוֹדָאָת בְּעַל דִּין כְּמֵאָה עֲדִים דְּמִי אָבֵל הִיכָא דְּסִהְדֵי כ' הַשְּׁטָר עַל יְדֵי קַנְיָן שְׂבַפְנִיָּהֶם אָף עַל גַּב דְּלָא א"ל פְּתַבוּ לִי שְׁטָר כּוֹתְבִים כֶּה בְּקַנְיָן וּבב"ד חָשׁוּב וְהַקְּנָן לֹא בַּב"ד חָשִׁיב אִם נּוֹדַע דְּבָר זֶה ע"פ שְׁנֵי עֲדִים שְׂלָא הֵיךְ בַּב"ד חָשׁוּב וְשְׂלָא צְנוּהָ לְהֵם לְעֲדִים לְכַתּוּב שְׁטָר לֹא הֵינּוּ מוֹצִיאִין מִמְּנוּ מְמוֹן זֶה בְּשְׁטָר דְּתָרִי

ותרי ניהו והיכא דליכא סהדי אחרוני שאומרים שלא היה קנן בב"ד חשוב ושלא צוה לכתוב אנו ממ"נ אעדים סמכינו שכתבו וחתמו והעידו שהקנן בב"ד חשוב וזה עשו שלא פדין יהא הקולר תלוי בצנאךם עכ"ל והובא בתשו' המינ' דשייכי לס' קנן סימן ד' ע"ש מבואר דסבירא ליה דאם צוה להם לכתוב שטר הוי פאילו הודה בפניהם שהקנו לו בב"ד חשוב והודאת בעל דין כמאה עדים דמי אבל אם לא צוה לכתוב שטר אלא שהם כתבו השטר על ידי הקנן שבפניהם אין העדי' עצמם נאמנים בכך אלא אם העידו שני עדים אחרים שלא היה כן אין מוציאין ממון ממנו והכ"נ אפילו כתבו העדים וא"ל כתבוה בשוקא וכולי אם העידו שני עדים אחרים שלא צוה להם לכתוב השטר אין מוציאין ממנו ממון אבל העדים עצמם אין נאמנים בכך אבל אם צוה להם לכתוב שטר והעדים גם כן לא כתבו וא"ל כתבוה בשוקא תישי' לה ודוקא אם צוה להם לכתוב שטר קנה דהוי פאלו הודה בפניהם שהקנו לו מתנה גמורה דפרהסיא והודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואפ' לא כתבו העדים וא"ל כתבוה בשוקא וכו' קנה ואם כן בגדון דידן שקנה קנן לבד ולא ציה להם לכתוב שטר וגם העדים נא כתבו הכי וא"ל כתבוה בשוקא וכו' לא קנה: אבל יש להסתפק בנ"ד פיון שכ' מתנת בריא וכולי א"ל דמלת וכו' הוי פאילו נכתב ג"כ מתנת שוקא מתנת פרהסיא שפותבי' בשטרות כמ"ש האחרונים בשטר שכתוב בו נאמנות וכולי דהוי כנאמנות מפורש עליו ועל יורשיו והסכים עמהם ה' כנה"ג בסימן ע"א אות כ"ה וכולי עיין שם וכן כתב מהריב"ל ח"א סימן ס"ח גבי אחריות דאקני ובסי' ק"ה גבי אסמכתא ונ"ל ואחר שכתבתי זה א"א שזכה ראובן פדין חזא דכתב בשטרא וקנינא וכו' וכבר נהגו הסופרים לכתוב בשטרות וקנינו בקנן דלא פאסמכתא וב"ד חשוב וכו' וכודאי כשכ' וקנינא וכו' אפולה מילתא קאי ע"ש וכ"כ מהרשד"ם חא"ה סי' רי"ו ומרש"ח בתשובות סי' י"ג וסי' י"א עיין שם וכן כתב מהרש"ש ח"א סימן ג' בשטר שכתוב דלא פאסמכתא וכו' דמלת וכו' נכלל התיבות הנמשכות המורגלות לכתוב בטר תיבת דלא פאסמכתא ודלא כטופסי דשטרי וכו' עיין שם אבל ראיתי לה' כנה"ג בסי' קי"ב אות ז הביא דברי מהרש"ך חלק שני סימן מ"ד דס"ל דאפילו כתוב בשטר אחריות וכולי לא הוי אחריות דאקני בכלל וכתב עליו ונ"ל ויש לתמוה עליו מ"ש דמלת וכו' מהני לשווי מפורש עליו ועל יורשיו וכולי ולא מהני לשווי כולל אף באחריות דאקני ויראה לי דמלת וכולי לא תוסיף תת פח להכניס באחריות מה שלא פורש דלא מרבינן ממלת וכולי אלא במתחייבי' לא בענין האחריות עצמו עיין שם ואם כן א"ל דה"נ לא מרבי' ממלת וכו' מתנת שוקא ומתנת פרהסיא גם ה' בית דוד חא"ה סימן ס"ג כ' בנאמנות וכו' דצ"ע למעשה עש"ב אף ראיתי למהרש"ך עצמו סי' קצ"ה שכתב בשטר שכתוב בו דלא פאסמכתא וכולי אע"פ שלא נתפרש בו דלא כטופסי דשטרי פיון שכתוב תיבת וכו' הו"ל פאלו מפרש בו דלא כטופסי דשטרי לענין דאמרינן יד בעל השטר על העליונה מספק כמו בנאמנות וכו' דהוי כמפרש עליו ועל יורשיו עיין שם אבל ראיתי גם למהראד"ב בס' לחם רב סימן נ' שכ' ונ"ל אע"ג שיהא כתוב בכחובה הנאמנות וכולי וכ' מהריב"ל וכו' שהרי כתב וכבר נהגו לכתוב בשטרות וכו' וכיון שהיה פשוט בעיר לכתוב כך כתב הרב דכיון שכתוב וכו' אמנהג דעיר סמוך אבל בנ"ד שבכתובות רבות אין כתוב בהם ממנו ומיורשיו אדרבא נאמר דלא אמר וכו' אלא לומר שיהא נאמנות כמפורש בשני עדים פשרים אבל לא נאמר שנקלל בלשון וכולי שיהא נאמנות עליו ועל יורשיו

דָּכַל שְׁזָה בָּא לְעִקּוֹר תַּקְנַת חֲכָמִים צָרִיף שְׁיִפְרֹשׁ אוֹתוֹ בְּהִדְיָא וְכוּ' עֵינַן שָׁם רְאִינָתוֹ
לְכַאוּרָה גְבִי גְּאֻמְנוֹת עַל יוֹרְשָׁיו שֶׁהוּא בָּא לְעִקּוֹר תַּקְנַת חֲכָמִים ס"ל כִּינּוּן דְּאִין מְנַהֵג בְּעִיר
לְכַתּוּב מִמֶּנּוּ וּמִיּוֹרְשָׁיו אֲמָרִינּוּ דְּמַלְתָּ וְכוּלֵי לֹמֵר שְׁיִהֵא גְּאֻמֵּר גְּאֻמְנוֹת מִפְּרֹשׁ כְּשֵׁנִי עֵדִים
אֲבָל אִם הִיָּה מְנַהֵג פְּשוּט בְּעִיר לְכַתּוּב מִמֶּנּוּ וּמִיּוֹרְשָׁיו אִם פְּתַב בְּגְּאֻמְנוֹת וְכוּלֵי אֲמָרִינּוּ
דְּסַמָּה אֲמַנְהֵג הָעִיר וְעָלְיוֹ וְעַל יוֹרְשָׁיו קְאָמֵר וְאֲפֹשֶׁר שְׁזָה דַעַת מֵהֵרֵשׁ"ךְ דַּמ"ש דְּמַלְתָּ
וְכוּלֵי הָוֵי בְּמִפְּרֹשׁ עָלְיוֹ וְעַל יוֹרְשָׁיו ה"ד כְּשֶׁמְנַהֵג פְּשוּט בְּעִיר לְכַתּוּב עָלְיוֹ וְעַל יוֹרְשָׁיו
דְּאֲמָרִינּוּ מַלְתָּ וְכוּלֵי אֲמַנְהֵג סָמָה אֲבָל לְגַבֵּי אַחֲרֵיו' דְּאֶקְנִי לֹא: וּמ"ש וְהִשְׁאָר מֵהַנְּכֻסִים
יִתְחַלֵּק לְשֵׁנֵי חֻלְקִים חֻלְקָא א' לְאִשְׁתֵּי וְכוּ' נִרְאָה דְּהַמְתַּנָּה קִינִמַת דִּיחֻלְקָא הָוֵי לְשׁוֹן מַתְּנָה
כַּמ"ש הַטּוֹר בְּסִימָן רַפ"א ס"ח וַח"ל רְאוּבֵן צִנְה מַחְמַת מֵימָה שְׁיִתְּנוּ מְנַכְסֵי לְפָלוּגֵי כָּה
וְכָה וְהִשְׁאָר יִחְלֻקוּ אוֹתוֹ לְג' אַחֲיוּתֵיו וְכוּ' כִּינּוּן שְׁאָמֵר שְׁיִתְּנוּ לִפ' כָּה וְכָה מְהַנִּי ל' מַתְּנָה
ל' יְרוּשָׁה דְּאַחֲיוּת וְעוֹד דִּיחֻלְקָא ל' מַתְּנָה וּדְכָרֵיו קִינִימִים אֲפִילוּ בְּמָקוֹם בֵּת עֵינַן שָׁם
וְהָכָא נְמִי לְגַבֵּי אִשְׁתּוֹ הָוֵי ל' מַתְּנָה דְּלִיּוֹרְשִׁים הָוֵי לְשׁוֹן יְרוּשָׁה וְכָבֵר כְּתַב הֵרֶשֶׁב"ץ חֻלְקָא
שְׁנֵי סִי רַנ"ו וַח"ל וְאָף עַל פִּי שְׁבָדְבוּר א' אָמֵר לְבָנֹו וּלְבַתּוֹ ל' מַתְּנָה דִּינִיגִי לְבָנֹו לְשׁוֹ
יְרוּשָׁה וּלְבַתּוֹ לְשׁוֹן מַתְּנָה כְּדִינָה עֵינַן שָׁם וְכ"כ מְהַרִּי"ל בְּתִשׁוֹ הֵבִיאוּ מֶרֶן הַב"י סִימָן
רַנ"ג וַח"ל אַע"ג דְּמִפְּרֹשׁ לָהּ לְגַבֵּי בֵּן לְשׁוֹן יְרוּשָׁה נִלְע"ד דְּפִלְגִינּוּ דְּבוּרִיָּה וּמִפְּרֹשׁ לָהּ
לְגַבֵּי בְּרַתָּא בְּלִשׁוֹן מַתְּנָה וְכוּ' כִּי הֵיכִי דְּאֲמָרִינּוּ בְּנֹו וְאִשְׁתּוֹ וְאַחֵר בְּנֹו וְאִשְׁתּוֹ מְשׁוּם
אַפְטָרוּפוֹ וְאַחֵר מְשׁוֹ מַתְּנָה ה"נ הָכָא עֵינַן שָׁם וְהָכָא נְמִי דְּכּוֹנְתָא לְאִשְׁתּוֹ הָוֵי ל' מַתְּנָה
וְלִיּוֹרְשִׁים הָוֵי לְשׁוֹן יְרוּשָׁה וְלְכַאוּרָה נִרְאָה כִּינּוּן שְׁנָתָן לָהּ הַבֵּית וְהַמְטַלְטְלִין בְּמַתְּנַת בְּרִיא
וּמַעֲכָשְׁיוֹ וּבְקִנְיָן הָכָא נְמִי מ"ש וְהַנְּשָׂאָר חֻלְקָא א' לְאִשְׁתֵּי וְכוּלֵי מַעֲכָשְׁיוֹ וּבְקִנְיָן חוּזֵר לְשֵׁנֵי
הַמְתַּנּוֹת וְכַהֲיֵי גְּוֹנָא כְּתַב מֵהֵרֵשׁ"ךְ חֻלְקָא שְׁנֵי סִימָן צ' דְּלִשׁוֹן מַעֲכָשְׁיוֹ הַכְּתוּב לְמַטָּה חוּזֵר
לְשֵׁנֵי הַמְתַּנּוֹת עֵינַן שָׁם וְאִין לְחֻלְקָא בֵּין מַעֲכָשְׁיוֹ בְּאַחֲרוֹנָה וּמַעֲכָשְׁיוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדַתְּנָן בַּפ"ה
דְּשְׁבוּעוֹת שְׁבוּעָה שְׁאִין לָהּ בְּיַדִּי וְלֹא לָהּ וְלֹא לָהּ חֵיב עַל כָּל רֵא' א' ר"א אוֹמֵר עַד שְׁיֵאֵמֵר
שְׁבוּעָה בְּאַחֲרוֹנָה וְהַרְמַב"ם פ"ז דְּשְׁבוּעוֹת פְּסֻקָא כַּת"ק דְּאַפִּי אָמֵר שְׁבוּעָה בֵּא' קָאֵי עַל הַכֹּל
עֵינַן שָׁם וְכָבֵר הוֹכִיחַ מְהַר"י בְּאַסֵּן בְּתִשׁוֹב' סִימָן פ"ב דַּמ"ש בְּשִׁטְרָה שְׁלֵמַעְלָה קָאֵי עַל כָּל
הַנּוֹ לְמַטָּה שְׁהַנִּי"ו מְעַרְבֵת בַּפ' הַמְגַרֵּשׁ גְּבִי ה' שְׁפָתָבוּ אִישׁ פ' גֵּרֵשׁ פ' וְכוּ' דְּהַזְמֵן הַכְּתוּב
בְּרֵאשׁ הַגֵּט קָאֵי עַל כָּל הַה' דְּנִי"ו מוֹסִיף עַל עֵנִין א' עֵינַן שָׁם בְּאוּרָה וְה"נ מַעֲכָשְׁיוֹ שְׁכַתּוּב
בְּתַחֲלָה קָאֵי עַל הַכֹּל וְכַתְּבֵי הַטּוֹר בְּסִימָן רַנ"ג בְּשֵׁם הַרְמ"ה דִּיחֻלְקָא פ' בְּנַכְסֵי לֹא מְהַנִּי
בְּבִרְיָא עֵינַן שָׁם וְגַם לֹא מְהַנִּי ל' מַתְּנָה ל' יְרוּשָׁה בְּבִרְיָא אִפִּי בְּאַדָּם אֶחָד וּשְׁנֵי שְׁדוֹת
כַּמ"ש הַרְמ"ה בְּפָרְקָא מ"ש סִימָן קכ"ד עֵינַן שָׁם וְאִם כֵּן בַּנ"ד שְׁאָמֵר יִתְחַלֵּק לְב' חֻלְקִים
חֻלְקָא א' לְאִשְׁתֵּי וְכוּלֵי כִּינּוּן דְּמַעֲכָשְׁיוֹ קְאָמֵר דְּהָוֵי מַתְּנַת בְּרִיא ל' מַתְּנָה שְׁאָמֵר בְּבֵית
וּבְמַטְלְטְלִי לֹא מְהַנִּי לְלִשׁוֹן יִחְלֻקָא אֲבָל נִרְאָה דְּהָא לִיתָא דְּבְמַתְּנַת שְׁכִיב מְרַע הוּא שְׁנָתָן
לָהּ הִשְׁאָר דּוּמִיָּה דְּחֻלְקָא א' שֶׁל הַיּוֹרְשִׁים וְכֵן מְשַׁמַּע מִדְּחֻלְקָא וְאָמֵר וּשְׁאָר נַכְסֵי וְכוּ' הָוֵי
עָלֵי עֵדִים וְכוּ': י"ד (א"ה תַּחֲלַת הַשְּׂאֵלָה וּתַחֲלַת הַתִּשׁוֹ לֹא מְצִאתִי אוֹתָהּ וְזֶה אֲשֶׁר מְצִאתִי
כְּתוּב עַל שְׁטֵר מַתְּנָה שְׁלֹא כְּתוּבָה פְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכוּ' הָאֲרִיף כַּת"ר בְּכָל הַפְּרָטִי וְאֶכְתָּן
מֵה שְׁנַלְע"ד): הִנֵּה מֶרֶן הַב"י הֵבִיאוּ לְשׁוֹן הָרֵא"ש שְׁכ' וְהֵאִידְנָא דְּלֹא חִיְיָשִׁי לְסַתְּמָא וְכוּ'
וּפִי' דַּה"ק הֵאִידְנָא כִּי נִפְיָק שְׁטֵר מַתְּנָה כְּתוּב בּוֹ סֵתָם בְּלֹא כְּתָבוּ בְּבִרְיָא וְכוּ' וְעֵי"ל דַּה"ק
הֵאִידְנָא דְּלֹא חִיְיָשִׁינּוּ לְסַתְּמָא כְּלוּמֵר אִין אָנּוּ חוֹשְׁשִׁין אִם הַנּוֹתָן אָמֵר סַתְּמָא כְּתָבוּ וְאִין
מְצִרִיכִין אִיתּוֹ שְׁיֵאֵמֵר כְּתָבוּ כְּשֶׁהוּא וְכוּ' מְשׁוֹ דְּנִהְיֵי לְמַכְתָּ' וְכוּ' הִילְכָּהּ כְּשֶׁמְצִנָּה דַעַתּוֹ

שִׁיכְתָבוּ פִּמְנֵהָג הַסּוֹפְרִים וּפִי זֶה נִרְאָה יוֹתֵר שְׂפָף הֵם דְּבָרֵי הַתּוֹס' שָׁם וְכו' עֵינַן שָׁם וְהִדְרִישָׁה הַכְרִיחַ לִפ' גַּם דְּבָרֵי הַתּוֹס' כְּפִי הָא' וּמַחֲקֵי מִלַּת עֲתָה מִדְּבָרֵי הַתּו' ע"ש וּלְע"ד נִרְאָה עֵינָר כְּפִי מְר"ן דַּו"ל מְהֵר"ם בְּתִשׁוֹ דְּשִׁינְכִי לִס' קִנְיָן סִי ד' וְשִׁפְתָבְתָּ דְזִמְנִין דְּלֹא חֲתִימֵי אֱלָא תְּרֵי סְהַדֵי וְיִכְתָּוּב הַסּוֹפֵר בְּקִנְיָן וּבב"ד חָשׁוּב וּלְכָל הַפְּחוֹת לִיבְעֵי ג' חֲשִׁיבֵי הָעִיר הָא' ל"ק ה"נ בְּרוֹב פְּעָמֵי גְבִי מִתְּנוֹת כְּתוּב בְּהֵם וְכָף א"ל פ' מִתְּנָה זֹו כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְחֲתִמוּהָ בְּבָרָא פִי הִיכִי דְלֹא תְּהֵוּי מִתְּנָה טְמִירְתָּא אָף ע"ג דְּלֹא א"ל הִכִי אֱלָא י"ל כִּמ"ש הַתּוֹס' בח"ה לִפִי שְׁנוּהֵגִי עֲכָשְׁוֹ לְכְתָוּב בְּשֻטֵר א"ל מִתְּנָה זֹו כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכו' עֵינַן שָׁם בְּאַנְרָף הָרִי בְּהִדְנָא דְקָאֵי הַנּוֹתָן סְתָמָא וְלֹא אָמַר כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא אֲבָל הַסּוֹפֵר כְּתָב בְּשֻטֵר כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכו' וְהִבִּיא מ"ש הַתּוֹס' לִפִי שְׁנוּהֵגִי עֲכָשְׁוֹ וְכוּלֵי וּבְנֻדָּאֵי גַם הָרָא"ש בְּשִׁיטַת מְהֵר"ם רְבוֹ אֲמָרָה וְכוּ מְצִאתִי לְרֵאָב"ן בִּס' דָּף ק"ג רע"ד וַו"ל פִּינּוּ דְהִכִי הָאִידְנָא דְכָל מִתְּנוֹת סְתָם הֵם הִיכִי פְתִיב' בְּהוּ וְכוּ א"ל פ' כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְחֲתִמוּהָ בְּבָרָא וְהוּא לֹא אָמַר הִכִי אֱלָא סְתָם אָמַר וְנָר' דְּאֵהִיכִי סְמִכִינּוּ דְכִינּוּ דְסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד אֲדַעְתָּ דְהִכִי מִקְנֵי דְלִיכְתָּבוּ כְתִיב' חֲכָמִים וְהָרִי הוּא כְּמִפְרָשׁ כְּתוּבָה לִי כְתִיב' חֲכָמִים כְּדָאֲמָרִינּוּ בְּעֵלְמָא גְמִי כָל הַמְקַדָּשׁ אֲדַעְתָּא דְרַבְּנָן מְקַדָּשׁ הָכָא גְמִי מִקְנֵי לְכְתָוּב אֲדַעְתָּא דְרַבְּנָן עִכ"ל הָרִי דִק"ל עִמ"ש בְּשֻטְרוֹת כָּף א"ל פ' כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכו' וְהוּא לֹא אָמַר אֱלָא סְתָם וְתִי פִינּוּ דְסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד אֲדַעְתָּא דְהִכִי הַקְנָה שִׁיכְתָּבוּ כְתִיב' חֲכָמִים וּמִשְׁמַע דְּוָקָא אִם כְּתוּבָה הָעֲדִים כֵּן בְּשֻטֵר וּמִהֲרִימ"ט בִּסִי כ"ט נְסִתְפַק בְּקִנּוּ מִיָּדוּ וְלֹא א"ל כְּתוּבָה שֻטֵר אִי הוּי כְּצוּהָ לְכְתָוּב שֻטֵר דְּאֲמָרִינּוּ דַעְתּוֹ לְכְתָוּב כְּמִנְהֵג אוֹ לֹא הִבִּיאֵו הָרַב כְּנִסְתָּ הַגְדוּלָה אוֹת כ"א עֵינַן שָׁם וּמִדְּבָרֵי רֵאָב"ן נִרְאָה בְּהִדְנָא דְבְּקִנְיָן סְגִי מִשׁוּם דְסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד וְהוּי כְּאֵלוֹ א"ל כְּתוּבָה כְתִיב' חֲכָמִים וְהִרְמ"ה בְּפִרְקֵי חֲזַקְתָּ הַבְּתִי סִי קִי"ב כְּתָב דְּבְּקִנְיָן וְלֹא א"ל כְּתוּבָה שֻטֵר לֹא חִינְשִׁי לִמ"ט דָּאָף עַל גַּב דְּקִינְיָמָא לֹן דְסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד לֹאוּ לְמִימְרָא דְהוּ"ל כְּמָאֵן דְּאֲפִנּוּן לְאֲקִנּוּיִי לִיָּה בְּשֻטֵר אֱלָא דָּאִי בְּעוּ סְהַדֵי כְּתוּבָה שֻטֵר לְקוּנְהָ וְלֹא צְרִיף לְאֲמִלוּכֵי בִיָּה וְכו' עֵינַן שָׁם אֲבָל רֵאָב"ן סְבִירָא לִיָּה דְסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד וּכְאֵלוֹ א"ל כְּתוּבָה דְמִי וּמִה"ט בְּקִנְיָן גְמִי צ"ל גְלוּ וְכו' כִּמ"ש הַטּוֹר דְּאָפִי קִנּוּ מִנִּיָּה פִינּוּ דְסְתָם קִנְיָן לְכְתִיבָה עוֹמֵד כְּמָאֵן דָּא"ל כְּתוּבָה דְמִי וְאִי לֹא א"ל כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכו' כְּמָאֵן דָּא"ל כְּתוּבָה וְלֹא כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא דְלֹא מְגִבִי בִיָּה עִי שָׁם וְהָכָא גְמִי הָאִידְנָא בְּקִנְיָן סְגִי מִה"ט דְסִת' קִנְיָן לִכ' עוֹמֵד דְהוּ"ל כְּאֵלוֹ אָמַר כְּתוּבָה בְּשׁוּקָא וְכו' וְכוּ רֵאִיתִי לֵה' פְּנִי מִשָּׁה סִימָן ס"ד הַכְרִיעַ כֵּן מִדְּבָרֵי הַטּוֹר ע"ש וּלְע"ד מְבֹאָר כֵּן בְּדְבָרֵי רֵאָב"ן כִּמ"ש מִיָּהוּי מְהֵר"ם בְּתִשׁוֹ שָׁם סִינִים וַו"ל כְּדִהֲתָם סְמִכִי אֲסִהְדִי שְׁמַעֲיָדִים שְׁהִקְנִין הָיָה בִּב"ד חָשׁוּב וְכוּלֵי פִינּוּ דְטוֹפְסֵי הַשֻּטְרוֹת כָּף הוּא לְכְתָוּב בִּב"ד חָשׁוּב וְכָף נִהְגוּ כְּנִלְמַם לְכְתָוּב וְהוּא אָמַר לְסְהַדֵי לְכְתָוּב שֻטֵר וְכו' אֲבָל הִיכָא דְסְהַדֵי כְּתוּבָה הַשֻּטֵר עַל יְדֵי קִנְיָן שְׂבִפְנִיָּהֶם אֲע"ג דְּלֹא א"ל כְּתוּבָה לִי שֻטְרָא וְכוּתְבִים כָּף הָיָה בְּבִית דִּין חָשׁוּב וְהִקְנִין לֹא הָיָה בְּבִית דִּין חָשׁוּב אִם הָיָה נוֹדַע לְנוּ דְכָר זֶה עַל פִי שְׁנֵי עֲדִים שְׂלֵא הָיָה בְּבִית דִּין חָשׁוּב וְשְׂלֵא צוּהָ לְעֲדִים לְכְתָוּב שֻטֵר זֶה לֹא הָיָה מוֹצִיאִין מִמְּנוּ מִמּוֹן בְּזֶה הַשֻּטֵר כְּתָרִי וְתָרִי נִינְהוּ וְהִיכָא דְלִיכָא סְהַדֵי אַחֲרִינֵי שְׂאוּמָרִים שְׂלֵא הָיָה בְּבִית דִּין חָשׁוּב אוֹ שְׂלֵא צוּהָ לְכְתָוּב אָנוּ הָעֲדִי סְמִכִי שְׂכְתָבוּ וְחֲתִמוּ וְהָעִידוּ שְׁהִקְנִין בִּב"ד חָשׁוּב וְלֹא שְׂלֵא כְּדִין וְהָא קוּלָר תְּלוּי בְּצוּרָאֵם עִכ"ל הָרִי אִם לֹא צוּהָ לְכְתָוּב הַשֻּטֵר אֱלָא שְׂהֵם כְּתוּבָה הַשֻּטֵר עַל יְדֵי קִנְיָן שְׂבִפְנִיָּהֶם אִם יֵשׁ עֲדִים שְׂלֵא צוּהָ לְכְתָוּב הוּ"ל תְּרִי וְתָרִי וְאִין מוֹצִיאִין מִמּוֹן וְדוּקָא אִם אִין עֲדִים בְּדְכָר

סמכינן על ידי העדים שבשטר והכא נמי אפי' כתבו וא"ל פתביה בשוקא וכו' אם יש
עדים שלא צוה לכתוב השטר אלא הנה קננו לבד אין מוציאין ממון אבל אם אין עדים
בדבר סומכין על השטר ומשמע דאפי' צוה לכתוב השטר דוקא אם העדים כתבו פה א"ל
כתבו בשוקא וכולי סמכינן עליהו וכן פסקו אחרונים מהר"ם גאלנטי סימן ס"ו ומהר"ם
די בוטון סימן כ"ה ומהרימ"ט סימן נ"ד ומהריב"ע בתשו' מהרש"א סי' ל"א וסי' מ' דאם
לא כתבו פה א"ל כתבו בשוקא וכו' חיישי' דילמא גלי דעתיה דמתנתא טמירתא היא
והרב פנסת הגדולה הגב"י אות י"ד שהביא דברי מהרח"ש וה' משפט צדק סבירא ליה
דכמי שנכתב דמי ונשפן הסכמתי בתשו' ע"ש הרואה בתשו' ה' בס' בעי חלי חלק שני סי'
נ"ז ובתשו' בס' עדות ביצקב סימן ע"א דקצ"ב הסכים שם פיון דפלוגתא דרבנותא היא
אין להוציא מירשי המוחזק וכן הסכים מהר"י קצבי בתשו' סי' ס"ג דף קע"ב עיין שם
אבל יש להסתפק בנ"ד שכת' בשטר מעכשיו זכתה אשתי במתנה וכו' דמדברי הר"ן ור'
ירוחם שהביא מרן הב"י משמע דוקא אם החזיקו בנכסים והן ברשותו לא חיישינן
למתנת' טמירתא וכ"כ הרמב"ן בת"ו ונ"ל מדאמר' דלא מגבי' ביה נ"ל לדקדק מ"ש
רבינו הגדול שאם נתנו לו מתנה מעכשיו והחזיקו בה מעתה לא חיישינן בה מתנתא
טמירת' שהרי ע"כ גלויה היא שברשותו היא וכו' עיין שם וכן לשון הרי"ף בתשו' סי'
ח' שהמתנ' פשהגיע ליד המקבל הרי היא מילתא דעבידא לאגלוי' וכולי עיין שם משמע
בהדיא דדוקא פשהיא ברשותו פשהגיעה בידו וכן מצאתי לרב האי בתשו' הגאונים חלק
שני שער ג' סימן נ"ה שכ' ונ"ל ועוד שדבריהם פשידוע שהיא מתנה טמירתא נאמר דלא
מגבי' ביה אבל אם נתן הנותן למישנתן לו מה שאמר עליו שהוא מתנה אין אנו מוציאין
אותו מידו אף על פי שאמר לעדים איטמרו וכתבו ליה כל שפן מה שאמרו בו מתנה
סתם עכ"ל אבל הרשב"א בתשוב' סימן תתקצ"ח כת' דאי כתוב בשטר ילף ויחזיק
מעכשיו אף ע"ג דלא כתוב בו חתמו בפרהסיא וכתבו בשוקא פשר שהרי זה פרום
והביאו מרן הב"י עיין שם ואפשר לומר דאם א"ל איטמרו בעי' החזיק' אבל בסתמ'
אפילו לא החזיקו ממש אלא שאמר ילף ויחזיק מעכשיו הוי פרום והרשב"א מייירי
בסתמא וכן משמע בתשוב' הרשב"א חלק שני סי' שנ"ג ונ"ל שאלתם על שטר מתנה
שאין כתוב בו כתבו בשוקא אם היא מתנה או לא תשו' ראיתי נוסח שטר המתנה וכתוב
בה מעכשיו ילף ויחזיק וכולי ואם פן הרי נתן ורצה לפרסם אחר שאמר שילף עכשיו
ויחזיק ומ"ש דאפי' סתמא הוי מתנה טמירתא ה"מ באומר שדה נתונה לה או באומר
לעדי' כתבו וחתמו לי שאני נותן לו שדי או נכסי שכל שלא אמר וכתבו בשוק' הרי לא
רצה לגלות מתנתו אבל זה שאמר מעכשיו שילף ויחזיק אין לה גילוי יותר מזה וכולי
עכ"ל הרי בהדיא דמייירי באומר כתבו סתם דאף על גב דחיישי' לסתמא זה שאמר ילף
ויחזיק מעכשיו אין לה גילוי יותר מזה אבל באומר איטמרו וכתבו לו לא אפילו אמר
ילף ויחזיק מעכשיו לא חשיב גילוי וכה"ג ח"י הרמ"ה בפירק חזקת הבתים סימן ק"ב גבי
קננו עיין שם באור'ו והרדב"ז ח"ב סימן תק מ כתב דאפילו החזיקו לא מהני דדוקא
בסתמא אם גלה דעתו פגון שהחזיקו או שהחזיק בפניו ולא מיקח בו אמרינן לאו טמירתא
היא אבל אם אמר איטמרו אפילו החזיקו אינו פרום עיין שם ודבריו תמוהי' שהרי
הרמב"ן והר"ן דקדק' פן מדאמר' האי מתנת' טמירת' לא מגבי' בה ומדאמ' לא מגבי'
בה ולא אמרינן לאו פרום היא משמע דאנן הוא דלא מגבי' אבל אם החזיקו הוא קנה

ואמרין עלה ה"ד מתנתא טמירתא אר"י דא"ל לסהדי זילו איטמרו וכו' אלמא אפי' א"ל זילו איטמרו אנו הוא דלא מגבינו אבל אם התזיקו קנה ול"ל דלאיפא דאמרי דלא א"ל פתובה בשוקא וכולי דוקא בסתמא דר"י לא מגבי' בה ואם התזיקו הוא קנה אבל אם אמר איטמרו אפילו התזיקו אינו פלום דא"כ מאי קאמר איפא בינייהו סתמא אם פן איפא בינייהו נמי א"ל איטמרו והתזיקו דל"ק קנה ול"ב לא קנה פמבואר בדברי רב האי בתשו' שפתתי וכן בתשו' הרי"ף סי' ח' עיין שם מיהו מלשון בעל העיטור דף צ"ג ע"ד שפתב דבמתנה מעכשיו קמה ברשותיה ומפרסמת מילתא ולא חיישינו לסתמא וכו' משמע דוקא לסתמא לא חיישינו אבל אם א"ל איטמרו לא מהני וכן מבואר בדברי הרמ"ה בפ' ח"ה סי' קי"ב עש"ב: ומ"מ אע"ג דאם פתיב בשטר מעכשיו ילך ויחזיק וכו' לא חיישי' לסתמא כמ"ש הרשב"א בתשו' ומדברי מרן הב"י משמע דהרמב"ן והר"ן לא פליגי עליו שכתב אחר דברי ה' וכבר פתבתי בזה לעיל וכולי ולעיל הביא תשו' הרשב"א עיין שם אפשר דה"ד במתנה דחלה מעכשיו ובידו להתזיק בה אבל בנ"ד לא חלה המתנה עד לאחר מיתה וכל זמן שהוא בחיים יכול הוא למפור הכל ולא נתן לה אלא מה שישאיר לאחר מותו.

ומ"ש ומעכשיו זכתה אשתו במתנה וכולי נראה שהיא במתנה דמעכשיו אם לא אחרון בי עד לאחר מיתה פמה שכתב הרשב"א בתשובות חלק שלישי סימן קי"ד בנדון כזה עיין שם באורח וכינון דאין המקבל יכול להתזיק בנכסים מעכשיו חיישינו לה ומצאתי להרשב"ש בתשובה סימן קי"ד שכתב במתנת מטלטלין לאחר מיתה ונ"ל ואפילו לסברת הרי"ף ז"ל שכתב משמו שכל שהמתנה היא מיד אין צר ק בה שתהיה גלויה במתנה זו ואם כ' בה מעכשיו אינה אלא מעכשיו ולאחר מיתת האם ולא קנה שום גוף עדיין שאינו קרקע, שנתן לו שצאמר גופא מהשתא ופירא לאחר מיתה פדאיתא בפ"ק דמציעא עכ"ל הרי דס"ל דאפילו במתנה דמהיו' ולאחר מיתה אם היא קרק' אין צריף לימר פתבו בשוקא וכולי פינון שקנה הגוף מהיום אבל במטלטלין לא שייף לומר גופא מהיום ופירא לאחר מיתה והוא הפך דברי הנ"ל בפ' י"ג ופסקו מור"ם בס' רנ"ז עיין שם אבל במתנה לאחר מיתה כה"ג דבידו למפור הכל ולא יוכל המקבל להתזיק בה מעכשיו חיישי' לה: אמנם גלע"ד בנ"ד שכתב בסטר שא"ל פתבו בכל לשין של זכות ויפוי פח וקנינו מידו וכו' פחוקר וכחוקק מתנות דשטרי דנהיגי בישראל ותי' חכמים דמ"ש של זכות וכולי לא מהני פבר כ' מהרש"א סי' דנהי דכתבו בכל לשון לא מהני כמ"ש הרמב"ן אע"ג דכתבו בכל לשון של זכות לא מהני וכן כתב הרשב"ש סי' קי"ד והרדב"ן סימן תק"מ עיין שם מ"מ פשפכתוב כתי' חכמי' מהני כמ"ש מהרש"א סימן י"ג וכ"כ המרדכי בפ' מ"ש בשם ר' ברוך גפי פירות דקל דתי' חכמים מהני פאלו אמר דקל לפירות ופסקו מור"ם בס' סימן רי"ב עיין שם וכן להריטב"א בחי' לכתובות פ' אע"פ שכ' גפי מקדי' מעשה ידי אשתו ונ"ל אבל אי טעמא דר"מ משו' דנעשה כאומר יקדשו ידי לעושיהם אפשר דהילכתא פנותיה ואע"ג דלא קי"ל פנותיה במעריף פחות מכן חדש התם הוא שאתה משנה לשונו מעריף לדמים אבל פי אמר שהוא מקדיש מעשה ידי אשתו י"ל דה"ק שהוא מקדיש אותן פדין חכמי' וכדין תורה דהוי פאילו אמר בפ' יקדשו ידי לעושיהם ואלו המוכר פירות דקל לתבירו שייזפה כתי' חכמי' הוי פאלו אמר גוף לפירות עכ"ל הרי שכתב דמוכר פירות דקל לתבירו כתי' חכמים הוי פאומר גוף לפירות וקנה ומקדיש מעשה ידי אשתו

נְמִי לְמִסְקָנָא דְטַעֲמָא דר"מ מְשׁוּם דְאָדָם מְקַנָּה דְבַר שְׂלֵא בָּא לְעוֹלָם לֹא קִיָּימָא לֹן פְּנוּתִיהָ וְלֹא חָל הֶהָקְדֵשׁ אֲלֵא אִם כּוֹן הַקְדִּישׁ פְּדִין חֲכָמִי וְדִין תּוֹרָה וּל"ל דְּהִיָּינוּ דְנוֹקָא בְּלִשׁוֹן הַנוֹתָן שֵׁא"ל פְּתַבוּ כְּתִי פְּמִים אֲבָל בְּלִשׁוֹן הָעֵדִים עָשׂוּ הַדְּבָר בְּתַקְנַת חֲכָמִי לֹא מְהַנִּי דְכָבֵר דְחָה זֶה הֵרַב פְּנֵי מִשְׁהָ חֲלָק רֵאשׁוֹן סִימָן ס"ו דְּמִסְתַּבְּרָא דְטָפִי עֲדִיף פַּח הָעֵדִים כְּשֶׁמְדַבְּרִים בְּעֵדָם מִמ"ש בְּשֵׁם הַנוֹתָן עֵינָן שָׁם וְכוֹן מוֹכַח בְּהִדְיָא בְּתִשׁוּבוֹת מְהַרְשֵׁ"א סִימָן י"ג עֵינָן שָׁם וְאִם כּוֹן ר' בְּרוּךְ וְהָרִיטְבֵ"א ס"ל דְּבַתִּי חֲכָמִים מְהַנִּי בֵּין בְּלִשׁוֹן הָעֵדִים בֵּין בְּלִשׁוֹן הַנוֹתָן וְכוֹן תְּפָסוּ הַרְדָּב"ז ח"א ס' רנ"ב וח"ב ס' קע"ז וְהַמְבִי"ט ח"א סִימָן שפ"ט דְּבָרֵי ר' בְּרוּךְ ע"ש וְהַרְשַׁד"ם סִימָן רע"א שְׁכָתַב דְּלֵא קי"ל כר' בְּרוּךְ ע"ש אֵלּוּ רָאָה הָרִיטְבֵ"א אֲפֹשֶׁר שְׁהִיָּה פּוֹסֵק כר' בְּרוּךְ וְהָרִיטְבֵ"א מִיְהוּ אֲפֹשֶׁר דַּה"ד בְּפִירוֹת דְּקָל דְּאִינוּ אֲלֵא תִיקוֹן מְלָה בְּעֵלְמָא וְכַה"ג כ' הַתּוֹסְפוֹת בַּפ' הַמְדִיר בַּד"ה אֲלֵא וְכוֹ"ל וְנ"ל לֹא הוּמ"ל דְּמַתְנִי דְהַכָּא ר"מ וְכוּלֵי דְנוֹדָאֵי מְשׁוּם דְאִין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה יֵשׁ לָנוּ לְתַקְוָה דִּיבּוּרוֹ כְּמוֹ הַתָּם דְּמַקְדִּישׁ מַעֲשֵׂה יְדֵי אִשְׁתּוֹ דְאִמְרֵי דְבָעֵי לְמִימַר יְקַדְּשׁוּ יְדֵי לְעוֹשֵׂיָהֶם דְאִינוּ אֲלֵא תִיקוֹן מְלָה בְּעֵלְמָא אֲבָל לֵה הוֹסִיף עַל הַדְּבָר מַה שְׂלֵא אָמַר כָּלֵל אִין לֵה וְכוֹ" עֵינָן שָׁם וְעֵינָן בְּהַר"ן בְּגִדְרֵי דִי"ו ע"ב וְה"נ א"ל לְדִידָן דְּלֵא מְהַנִּי כְּתִי חֲכָמִי אֲלֵא לְתַקְוָה הַדְּבָר וְלֹא לְהוֹסִיף עַל הַדְּבָר וְלֹא מְהַנִּי בְּקִנְיָן שְׁטָרוֹת כְּאֵלּוּ אָמַר אַגַּב קַרְקַע וּקְנִי לָךְ וְכוּלֵי מִיְהוּ א"ל דְּמְהַנִּי בְּקִנְיָן שְׁטָרוֹת לְשׁוֹן כְּתִי חֲכָמִים כְּאֵלּוּ אָמַר קְנִי לָךְ וְכוֹ" שְׁהִרֵי כָּתַב מְרֹן הַב"י ס' רנ"ג גְּבִי שַׁכ"מ שְׁנַתְּוֹשֵׁט"ח וְכוֹ"ל וְנ"ל וְכָתַב הַר"ן אֵהָא דְאָמַר ר"ג שַׁכ"מ שְׁאָמַר יְדוּר פ' בְּבֵית זֶה וְכוּלֵי וּמְהָא שְׁמַעִי דְלֵא מְתַקְנֵי לִישְׁנָא דַּשַׁכ"מ אֲלֵא דִּיָּנִי לִיָּה כְּבָרִיא וְכוֹ" הִילְכֵהּ שַׁכ"מ שְׁאָמַר תְּנוּ שֵׁט"ח לַפ' לֹא קִנְיָה עַד שִׁיאֲמַר הוּא וְכָל שְׁעִבּוּדָא דְאִית בֵּיהּ וְכוֹ" אֲבָל רֵאִיתִי לְהַרְמַב"ם בַּפ"י מַה' זְכִיָּה שַׁכ"מ וְכוֹן אִם אָמַר תְּנוּ שְׁטָר לַפ' זְכָה בְּמַה שִׁישׁ בְּשֵׁטָר וְכוּלֵי וְאֲפֹשֶׁר לְקַיָּים דְבָרָיו דְכָל שַׁכ"מ שְׁהַתְּחִיל הַדְּבָר בְּדָרְהָ שִׁישׁ לֹו לְהַתְּחִיל אַע"פ שְׂלֵא גְמָרוּ אָנוּ גּוֹמְרִין אֶת דְבָרָיו וְכִדְאֲמַרִּינוּ בַּשַׁכ"מ שְׁאָמַר כְּתַבוּ גִט לְאִשְׁתֵּי כְּתַבוּ וְתַנּוּ קְאָמַר שְׁכָה דְרַכּוּ שַׁל שַׁכ"מ מְתַחִיל בְּדָבָר וְנִשְׁמַע בְּדָרְהָ קִצְרָה וְכוֹ" אֲבָל שַׁכ"מ שְׁאָמַר יְדוּר פ' בְּבֵית זֶה אִין זֶה חֲלוּת לְדְבָרָיו כָּלֵל לֹא בְּכָלוּ וְלֹא בְּמַקְצַת וְאִין לָנוּ לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן אַחַר לְגַמְרֵי כְּדִי שְׁתַּתְּקִיָּים כְּוֹנָתוֹ וְכוּלֵי וְהַמ"מ שָׁם כ' וְנ"ל אֲבָל הַשְׁטָר כְּשִׁאָנוּ אוֹמְרִים שְׁבַמְלַת תְּנוּ שְׁטָר זֶה נִכְלָל שְׁעִבּוּד הַשְׁטָר וְזַכּוּתוֹ אִין זֶה מְתַנָּה אַחֲרַת וְאֲדַרְבָּא הַשְׁטָר הוּא עֵיקַר הַרְאֵיָה שְׁבוּ מַשֵּׁא"כ דִּירַת הַבֵּית שְׁהַבִּי הוּא עֵיקַר וְכוּלֵי עַש"ב וְאִם כּוֹן אִם כְּפִירוֹת דְּקָל מְהַנִּי כְּתִי חֲכָמִים לְהוֹסִיף מְתַנָּה אַחֲרַת בְּכָלֵל דְבָרָיו כְּאֵלּוּ אָמַר דְּקָל לְפִירוֹת וְכוּ"ש דְּמְהַנִּי כְּאֵלּוּ אָמַר קְנִי לָךְ הוּא וְכָל שְׁעִבּוּדָא דְשְׁעִבּוּד הַשְׁטָר וְזַכּוּתוֹ נִכְלָל בְּמַלְתַּת תְּנוּ שְׁטָר זֶה דְעֵיקַר הַשְׁטָר הוּא הַרְאֵיָה שְׁבוּ אֲבָל אִם אִין כְּתוּב בְּשְׁטָר קִנְיָן אַגַּב קַרְקַע לֹא מְהַנִּי כְּתִי חֲכָמִי שְׁהוּא עֵיקַר הַהַקְנָאָה הוּא וְלְדְבָרֵי הַר"ן אֲפֹשֶׁר דְּמְהַנִּי כְּתִי חֲכָמִים כְּאֵלּוּ אָמַר אַגַּב קַרְקַע דְּכִינוּן שְׁהַתְּחִיל בְּדָבָר אָנוּ גּוֹמְרִים אֶת דְבָרָיו כְּאֵלּוּ אָמַר אַגַּב קַרְקַע הוּא וְכָל שְׁעִבּוּדֵיהָ דְהָא בְּפִירוֹת דְּקָל מְהַנִּי לַפ' לְשׁוֹן אַחַר לְגַמְרֵי בְּכּוֹנָתוֹ וְכוּ"ש לְגַמְרוֹר אֶת דְבָרָיו וְגַם הַרְשֵׁב"א שָׁם שְׁכָתַב דַּשַׁכ"מ שְׁאָמַר תְּנוּ שֵׁט"ח לַפ' לֹא קִנְיָה דְאִין לָנוּ לְהוֹסִיף עַל דְבָרָיו כְּמוֹ בְּפִירוֹ דְּקָל דְלֵא מְתַקְנִים דְבָרָיו עֵינָן שָׁם מְשַׁמַּע דְאִין חִילּוּק בֵּין קִנְיָן שְׁטָרוֹת לְפִירוֹת דְּקָל וְאִם כּוֹן בְּתִי חֲכָמִי ה"נ דְּמְהַנִּי כְּתִי חֲכָמִים בְּקִנְיָן פִּירוֹת לְתַקְוָה דְבָרָיו כְּאֵלּוּ אָמַר דְּקָל לְפִירוֹ מְהַנִּי נְמִי בְּקִנְיָן שְׁטָרוֹת כְּאֵלּוּ אָמַר קְנִי לָךְ וְכָל שְׁעִבּוּדֵיהָ וְכוּ"כ מְהַרְי"ל בְּתִשׁוּ"ס ע"ט וְנ"ל וְעַל מ"ש דְּרַחֵל אָמְרָה

דנקני באגב וכוּלי דאפילו למ"ד דשטרות נקנות אג"ק צ"ל בפה קני לה איהו וכל שעבודו
והקא לא חזי בהאי שטר מיהו נראה דאין לחוש פנין שנכתב בכל לשון של זכות וכחונמר
פל שטרי מתנות כדפני' ר' ברוך וכוּלי ונהביאו הכנה"ג בקיצור סימן ס"ו אות כ"א ע"ש
וכ"כ בתשובות בס' בעי חיי סי' קס"ד דף קצ"ז בשם מהרע"י בתשו' כ"י דאע"ג דלא
כתב קני לה וכל שעבודי קנה והסכים עמו מהרח"ש ע"ש וכ"כ מהר"י עינאש בתשו'
ח"ב סימן נ"ג ע"ש ונראה דמהר"ל ומהרע"י לא אמרו אלא פשיט בשטר קניו אגב
קרקע רק שמתסר קני לה הוא וכל שעבודו ולכה מהני בכל לשון זכות וכוּלי משום
דשעבוד השטר וזכותו בכלל דעיקר השטר הראייה שבו אבל פשאין פתוב קניו אגב
אפשר דמודו דלא מהני כתי' חכמים לאגב שהוא עיקר ההקנאה: ושוב ראיתי למהרע"י
בתשובות בס' תורת חיים ח"ב סימן כ"א שכתב וז"ל ועוד נלע"ד דאפי' לר' ברוך לא
אמר אלא דוקא בההוא גזון דאין אנו מוסיפין לקונה קניו אחר מחדש אלא קניו הקרקע
שממנו הפירו' אמרינו דהכי הקנה הקרקע לפירותיו אבל בנ"ד דהקנה מעות בקניו דלא
קנה אמאי אמרינו דמשום דכתוב כתי' חז"ל הנינו דהקנה לו הקרקע דקרקע מאן דכר
שמיה וכו' ע"ש הרי דס"ל דלא מהני כתי' חכמים ז"ל להוסיף קניו חדש פגון אגב קרקע
אבל אפשר דהוי כאילו קני לה הוא וכל שעבודו דאינו קניו חדש דשעבוד בכלל השטר
כמ"ש מהראנ"ח חלק ראשון סימן ע"ז בשטר שכתוב בו מתנה גמורה אגב קרקע והפל
פהוגן וכת' חכמי' בכל מתנות הנהוגות בישראל וכוּלי פתב וז"ל ונאפי' אם הנה לשרה
זו שטר על המלנה שפינד אחרים שנמצא שטר זה בכלל המתנה וכו' לא מהני' מידי שלא
הקנה לו פדרך קניו שטרות בכתובה שא"ל קני לה איהו וכל שעבודיה ואם אמרו
שהשטרות נקנות אגב קרקע וכו' אבל מ"מ מה שצריך עוד שיכתוב לו קני לה איהו וכל
שעבודיה קניו אגב אינו מוציאו וכו' ע"ש הרי משמע בהדיא דאפי' יש בשטר קניו אגב
והפל פהוגן ותיקון חז"ל לא מהני ונראה דס"ל דלא קי"ל כר' ברוך או דר' ברוך גמי לא
אמר אלא פשאין בשטר דבר אחר אבל פשיט דבר אחר א"ל דלשון כתי' חכמים לא קאי
להא וכמ"ש מהרשד"ם סימן רע"א ע"ש וכן פתב ה' פני משה סימן ס"ו ע"ש אבל אנו
דלא נהוגים לומר קי"ל נראה דנקיטי' כר' ברוך והריטב"א ושאר אחרונים דמהני כתי'
חכמים בין בקניו פירות ובין קניו שטרות באגב כמ"ד קני לה וכו' וא"כ נראה דה"נ מהני
כתי' חכמים כאלו אמר פתבו בשוק' וכו' ונאפי' למ"ד דלא קי"ל כר' ברוך אפשר דה"ד
בקניו פירות דקל דלא מתקנים דבריו וכן בקניו שטרות לא דחסר ההקנאה קנה לה וכו'
אבל פתבו בשוקא וכו' לאו חסרון ההקנאה הוא אלא לברר שדעתו להקנות דהא אם
נתברר ע"פ עדים אחר' או עדי השטר שצנה להם לכתוב שטר סתם ולא גילה דמתנת'
טמירתא היא אפילו לא פתבו העדים פתבו בשוקא וכו' לכ"ע אמרינו דט"ס הוא וכה"ג
כ' הרמ"ה בפ' ח"ה סימן קי"ב וז"ל דמ"ט דלא קני לאו משום דמתסרא תד מאנפי
ההקנאות הוא אלא מספיקא הוא דלא קניא וכו' דאי מתברר מפומא דסהדי דשטרא
גופיה א"נ מפומא דסהדי אחר' וכו' עיין שם וה"נ האידנא דחיישי' ה"ט מדלא פתבו
בשטר פמנהג פתבו בשוקא מוכח' מקלתא דמתנת' טמירתא היא וכשנתברר שא"ל פתבו
סתם אם פן דעתו להקנות וכמ"ד פתבו כתי' חכמים וכן פתב ה' פני משה סימן ס"ד עיין
שם וא"כ בנ"ד שהעידו העדים שקנו מידו פחונק מתנות דנהיגי בישראל ותי' חכמים
נראה דאפי' למ"ד דלא מהני כתי' חכמים אלא לתמן הדבור ולא להשלים החסרון

ההקנאה מודה הכא דלאו חסרון הקנאה הוא אלא לברר דעתו כ"ש האידינא דאין צריך
אלא לברר שאמר סתם ולא גילה דעתו שהיא מתנה טמירתא וכיון שהעדים העידו שקנו
מידו פחוזק מתנות דנהיגי בישאל ות' חכמים אין לה בירור גדול מזה שהיא מתנה
כשאר מתנות ות' חכמים דאם גלה דעתו שיהא מתנה טמירתא לא הווי מעידים שקר
לשופרא דשטרא כמבואר בתשובות מהר"ם דאם לא נתברר ע"פ עדים אחרים שלא
צוה לכתוב השטר סומכי על עדי השטר שקנו מידו בב"ד חשוב ולא אמרינו שפן פתבו
מדעתם פנוסח שאר שטרות ואפילו אמרו הם פן אינו נאמנים וכה"ג כתב מהרש"א בס'
משחא דרבותא דקע"ה ע"ג על שטר מתנה שאין בו וא"ל פתבו בשוקא וכו' אלא שפתבו
העדים מתנה זה גלויה ומפורסמת דלא אמרינו שכ"כ מדעתם פנוסח שאר שטרות דאין
כותבים הפך מה שאמר להם עש"ב: ועוד נלע"ד שהרי כת' הרמב"ם בפ"ד מהלכות
זכייה והסמ"ג עשין פ"ב הטעם שזה מערים כדי לאבד ממון אחרים שיחזור וימכור אחר
שימתן עיין שם במ"מ ואם פן זה שאמר שכל זמן שהוא בחיים הפל הוא שלו ולא תזכה
אלא במה שישאר אחר מותו ויכול הוא למכור כל נכסים לא שיהי קנוניא והערמה דאם
ימכור לאחרים אין לה פליגום ומהאי טעמא כ' הרמ"ה בפ"ק ח"ה סי' קי"ב דמתנת שקיב
מרע לא חיישינו בה וז"ל ועוד דכי חיישי' למגו ה"מ במתנ' בריא דקמיינתא ובתרייתא
קמיינת' זכיייה הילכף חיישי' דילמא דעתיה לזבונ' נכסים ולקנוניא הוא דקא מכונן אבל
במתנתא שכ"מ דקמיינתא ובתרייתא זכיייה ליכא למימר דלקנוניא איכנון דא"נ
מכונן להכי ע"כ בתרייתא זכיייה וכו' עיין שם והתימא על מרן הב"י ושכ"מ פ"ט מה'
זכיייה שכ' נר' הטעם משום דטעמא דמתנת' טמירת' מפני שאינו נותן דעתו אלא להחניף
לאיש שהוא אבל במצוה מחמת מיתה ליכא למיחש להכי דהא מיית וכולי דהרי הרמב"ם
כתב טעמא דמתנתא טמירתא לפי שזה מערים לאבד ממון אחרים שיחזור וימכור אחר
שמתן ואם פן מהאי טעמא במצוה מחמת מיתה או במתנ' שכי' מרע לא חיישינו להכי
דאם ימכור בטלה מתנתו וכמ"ש הרמ"ה והכא נמי בנדון דידן דכל זמן שהוא חי יכול
למכור ולא נתן אלא הנכסים שישארו לאחר מותו לא שיהי הפך חששא שיאבד ממון
אחרים דאם ימכור זכה הלוקח וגם טעמא שאינו נותן מדעתו אלא להחניף יש לצדד
דלא שיהי שהרי גלה דעתו דאם ירצה ימכור הפל: ומ"ש כת"ר מדאמר בדלא למימר
אפטרופוס עשיתיה וכו' מורה דלמתנה גמורה נתפנון והרב כנה"ג סימן רמ"ו כתב דאם
פחוב בשטר המתנה פתבו בכרא וכו' לא חיישי' שעשאה אפטרופוס והכא נמי דכונתה
ע"כ לע"ד אי מדמי' ליה בלאו הכי הא קיימא לן בסי' רמ"ו דאי פירש בשטר שמקנה לו
הקנאה גמורה ולאפטרופוס או שפירש בשטר שיהא רשאי למכור ולתת לאחרים או
שכ' מטלטלין אגב קרקע וכל לשון שמוכח דלמתנה גמורה נתפנון קנה עיין שם והכא
נמי שאמר שהיא מתנה גמור' תמכור ותמשכן ותתן ותעשה כחפצה ורצונה ואין מוחה
בידה וכו' למתנה גמורה נתפנון וכן ראיתי להרב משחא דרבותא דף קע"ד ע"ג שכ'
בשטר שמוכח מתוכו מתנה גמורה היא לא חיישינו דעיקר המתנתא טמירתא משום
דנראה דלהחניף הוא עושה פן לפנים כמ"ש מרן הב"י בשם הרא"ש אבל הכא מוכח
בהדיא דבנפש חפצה הוא נותן עיין שם ותמהני שלא ראה הרמב"ם בפ"ק ה' מה' זכיייה
והסמ"ג עשין פ"ב שכת' הטעם שזה מערים כדי לאבד ממון אחרים שיחזור וימכור אחר
שימתן עיי"ש וכן כ' הרמ"ה בפ"ד ח"ה סימן ר"ן טעם זה ואם פן אפילו אמר כל חוזק

דמוכחי דלמתנה גמורה נתפונן חיישי למתנ' טמירתא דאדרבא מערים הוא בכך לקני המהנה בכל יפוי פח מהאי טעמא כדי לאבד ממון אחרים שימפוך אחר שנתן אבל לדעת הראב"ד והרא"ש דסבירא להו שאינו נותנה בלב שלם א"ל כל שמוכח דלמתנה גמורה נתפונן קנה ואף על גב דהתם אם הקנה לו בקנינו קנה והכא לא מהני קנינו מפל מקום אפשר ליה דמרבמה להו דמאז הוכחה ועוד שהרי כ' הרמ"ה בפירק ח"ה סימן ר"ן ונ"ל ואיכא לפרושי טעמא דמתנתא טמירתא דלא מגבי בה משום דלא גמר ומקנה ודעתיה למיהדר ביה והאי דכת' ליה משום דהנה דחיק ליה למיכתב ליה מתנה הוא דכ' ליה לדחוייה ולהכי פתבה טמירתא משום דדעתיה למיהדר ביה וא"ה לא ניחא ליה דתתפרסם מתנתיה פי היכי דלכי הדר ביה לא ליקרויה אינשי הדרניאנא א"נ דלא ליתזול נכסי מהשתא וכולי עכ"ל אם פן בנדון דידן שכל זמן שהוא בחיים הכל שלו לא שייכי הני טעמי דהרי בידו למפוך הכל ולמהנה גמורה נתפונן מה שישאר בנכסים לאחר מותו ואם פן לכל הטעמים נראה דלא חיישינו הכא למתנה טמירתא פן נראה לעניות דעתיה: אבל על כל פנים נראה דצריכה האשה להביא ראיה שאילו הם הנכסים שהיו בשעת המתנה פמבואר בסי' ס"ו והא דקיימא לן בסוף סימן ר"ן דהנותן מטלט' לאחר מעשיו ולאחר מיתה ואחר שמת טוענים היורשים שמה לאחר מפאן לקחם אין בדבריהם פלום דמסתמ' פאן נמצאו וכאן הוי כפר כ' הסמ"ע דהתם משום דהיורשים טוענים שמה אבל הכא דהנתבע טוען פריא שלא הוי בשעת המתנה על המוציא להביא ראיה וכן הסכים ה' כנס' הגדולה בתשו' סימן קס"ד דף קצ"ה ע"ב ונראה דאם התובע גם פן טוען שמה טוענים ליורשים דשמה ושמה הוי כפרי וברי וכן כ' הרב פני משה ז"ב סימן ס' וסימן ע"ח והסכים עמו הרב עדות פיעקב סי' ס"ז עיין שם ואם פן טוענים ליורשים נגד יורשי האשה שמה אלו אחרים הם שלקח אחר מפאן וכל שכן בנ"ד שפידו למפוך הכל דאמרין שמה הנכסים שנתן לה ואילו לקחם אחר כף דהא קיימא לן דטוענים ליורשים נגד יורשים אחרים פמבואר בסימן ק"ח ע"ש: סימן רמ"ג א' דין ו' יכול הנותן לחזור בו בפטר וכו' ונ"מ דאם מתו העדים עד שלא החזיק ג' שנים יכול לטעון לא נתתי אלא על מנת שתכתבו את השט' תנאי גמור שלא יקנה אלא בפטר ויכול למחות בפטר ולא קנה את השדה ראב"ן דף ק"ה ע"ד עיין שם ולכאורה הוא הפך תשו' הרשב"א חלק ב' סי' רכ"ט הביאו מרן הב"י סעי' כ"ט שכ' על ראובן שהוציא שטר על שמעון שמכר לו פרום אחד והלה טוען שלא מכרו לו אלא על תנאי וכו' דכיון דהלוקח זה ירד פדין לפרם זו שהמוכר החזיקו אלא שזה טוען שיש לו להסתלק מחמת תנאי העמד פרום בחזקת זה שהוא מוחזק בו עכשיו עיין שם מיהו הרשב"א בתשו' אחרת סימן רמ"ו פתב דאם הנה תנאי על מנת שתמו לה פרום הלוקח צריף להביא ראיה שנתקיים התנאי שהרי אין הקרקע קנוי לו אלא בקיום התנאי ועליו הראיה עיין שם וכבר פתבתי בסימן ק"מ דלדעת מהרשד"ם ומהראנ"ח והרב משנה למלה דבתשו' הפרם היינו משום דהספק בעיקר התנאי אבל אם נפל הס' בקיום התנאי פינון דשניהם מודים בעיקר התנאי ובקיומו היא דנחלקו יד המקבל על הפחתונה ניחא דבסימן רמ"ו הלוק' צריף להביא ראיה שנתקיים התנאי פינון דמודה בעיקר התנאי ואם פן הכא נמי אפילו מתו העדים עד שלא החזיק ג' שנים והלה טוען לא נתתי אלא ע"מ שיקתבו לו שטר תנאי גמור שיכול לחזור אפילו בשדה אינו נאמן להוציא מיד המוחז' בו עכשיו וטוען שלא הנה תנאי אבל לחי' אחר שפתבתי שם דבתשו'

הפּרם הַמְכָר הָיָה קָיָים עַד שְׁעָה שֶׁהַמוֹכֵר יַחְזוֹר הַדְּמִי' לְלוֹקַח א"כ הַמוֹכֵר בָּא לְהוֹצִיא מִהַלוֹקַח עָלָיו הַרְאִיָּה אֲבָל בְּסִימָן רמ"ו לֹא נִתְקַיֵּים בְּיַד הַלוֹקַח אִפִּי רַגַע א' וז"ש שֶׁהָרִי אֵין קַרְקַע קְנוֹי לוֹ אֲלָא בְּקִיּוּם הַתְּנַאי עֵינָן שֵׁם נר' דְּאִפִּי נִחְלְקוּ בְּעֵינֵי הַתְּנַאי כַּנ"ד שֶׁהַנּוֹתֵן אוֹמֵר לֹא נִתְתִּי אֲלָא עַל מְנַת שִׁיכְתָּבוּ לוֹ הַשְּׁטֵר וְהַמְקַבֵּל אוֹמֵר לֹא הָיָה תְּנַאי עַל הַמְקַבֵּל לְהַבִּיא רְאִיָּה וְגַבִּי פְּלוּגְתָּא אִי אֲמַרְיֵנוּ בְּקִנְיָן חֲזָקָה אוֹ חֲלִיפִין בְּמָקוֹם שֶׁכּוֹתְבִין אֵת הַשְּׁטֵר דְּלֹא קָנָה עַד שִׁיכְתָּבוּ הַשְּׁטֵר אוֹ לֹא כְּתַב הָרַב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימָן ס"ג דְּזָכָה הַלוֹקַח דְּכִינּוֹן דְּלכ"ע הָיָה מְכִירָה אֲלָא דְלִמַר הוּא עַל תְּנַאי שִׁיכְתָּן' הַשְּׁטֵר וְלִמַר אֵינּוּ עַל תְּנַאי מְסַפֵּק מוֹקְמִי הַקַּרְקַע בְּיַד הַלוֹקַח אֲבָל הָרַב פָּרַח מִטָּה אַהֲרֹן סִימָן ק"ו חֲלַק עָלְיוֹדְהֵתֶם בְּמַכִּירַת הַפָּרֶם כְּדִין הַחֲזִיקוּ הַמוֹכֵר וְנִתְקַיֵּי' הַמַּכ' זֶה עַד שְׁעָה שֶׁהַמוֹכֵר יַחְזוֹר וַיִּתֵּן הַדְּמִים לְלוֹקַח: ב' יָכוֹל הַנּוֹתֵן לְחַזוֹר בְּשָׂדֶה וְכוּלֵי ר"ת כְּתַב דְּוָקָא בְּשֵׁטֵר מִתְּנָה יָכוֹל לְחַזוֹר בּוֹ אֲבָל בְּשֵׁטֵר מְכָר כּוֹתְבִין לוֹ בַּע"כ וְקָשָׁה לְדַבְּרֵיו מַה מְזִיקוֹ כְּתִיבַת הַשְּׁטֵר וְשָׂמָא ר"ל בְּשֵׁטֵר מִתְּנָה שְׂיֵשׁ בּוֹ אַחֲרֵיּוֹת הַרְשַׁב"ש בַּסַּפ' תַּקּוֹן סוּפְרִים שַׁעַר י"א עֵינָן שֵׁם וְלֹא רָאָה מ"ש הַתּוֹסֵף בְּכַתְּרָא דַּע"ז בַּד"ה חוֹזֵר וְכוּלֵי וְז"ל ור"ת מַפ' דְּבִשְׁטֵר מִתְּנָה דְּוָקָא מֵיִירִי דְּלֹא נִיחָא דְּלִפּוּשׁ שְׁטֵרֵי עֵילּוּגִיה דְּהַעוֹלָם לֹא יָדְעוּ שֶׁהוּא שְׁטֵר מִתְּנָה אֲלָא יִסְבְּרוּ שֶׁהוּא שַׁט"ח אוֹ שְׁטֵר מְכָר וְשַׁעֲבֹד קַרְקַעוֹתָיו וְלֹא יִקְנוּ בְּרִצִּין מִמֶּנּוּ לְפִי שְׂיִרְאִים שִׁיטְרָפוּ מֵהֶם אֲבָל בְּשֵׁטֵר מְכָר אֵין יָכוֹל לְחַזוֹר בּוֹ דְּמִסְתַּמָּא אַדְעָתָא דְּכַתְּבַת לִיָּה שְׁטָרָא זְבִין לִיָּה עַכ"ל הָרִי שֶׁכְּתַב דַּה"ט דְּהַעוֹלָם יִסְבְּרוּ שֶׁהוּא שַׁט"ח אוֹ מְכָר וְשַׁעֲבֹד קַרְקַעוֹת וְהַרְשַׁב"ש כ' אֲתַר כְּף דַּר"ת בְּכָל מִתְּנָה מְשַׁמַּע עֵינָן שֵׁם וְנִרְאָה דְּמִתְּנָה בְּאַחֲרֵיּוֹת לְדַעַת ר"ת אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזוֹר דְּכִינּוֹן דְּשַׁעֲבֹד נְכָסִיו מִסְתַּמָּא אַדְעָתָא דְּכַתְּבִי לִיָּה שְׁטָרָא כְּמוֹ בְּמְכָר דְּהָא טַעֲמָא דְּיָכוֹל נִחְזוֹר לְפִי שִׁיטְרָפוּ הַעוֹלָם שֶׁהוּא מְכָר וְשַׁעֲבֹד קַרְקַעוֹת וְלֹא יִקְנוּ בְּרִצוֹן מִמֶּנּוּ שְׂיִרְאִים שִׁיטְרָפוּ מֵהֶם וְה"ד בְּמִתְּנָה שְׁלֹא בְּאַחֲרֵיּוֹת אֲבָל בְּמִתְּנָה בְּאַחֲרֵיּוֹת שֶׁשַׁעֲבֹד נְכָסִיו וְכַדִּין טוֹרְפִי מֵהֶם אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזוֹר כְּמוֹ בְּמְכָר וַע"ש בְּהַרָא"ש: ג' יָכוֹל הַנּוֹתֵן לְחַזוֹר בּוֹ בְּשֵׁטֵר וְכוּלֵי הַטּוֹר כ' אַע"פ שֶׁהַקְּנָה לוֹ שְׂדֵה ע"י קִנְיָן אַע"ג דְּקוּ"ל דְּסַתְּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד ה"ד כָּל זְמַן שִׁימְחָה בְּעַדִּים וְכוּלֵי הַסַּמ"ע וְכֵן פִּירַשׁ"י בַּפ"ק דְּקִידוּשִׁין זָכוּ בְּשָׂדֶה זֶה וְהַחֲזִיקוּ לְצָרְכּוֹ וְכוּלֵי וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דַּס"ל דַּע"י קִנְיָן סוּדָר אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזוֹר בְּשֵׁטֵר מְשׁוּם דְּסַתְּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד וְכ"כ הַלַּח"מ ע"ש מִיָּהוּ רַש"י בַּר"פ אַע"פ גַּבִּי אֲמַר לְעַדִּים כְּתָבוּ וְהָבּוּ לִיָּה קִנּוּ מִיָּנִיָּה לֹא צָרִיף לְאַמְלוּכֵי בֵּיה פִּירַשׁ"י אִם עֲדִינָן עוֹמֵד בְּדַבְּרוֹ שִׁיכְתָּבוּ לוֹ דְּכִינּוֹן דְּקִנּוּ מִמֶּנּוּ סַתְּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד עֵינָן שֵׁם מְשַׁמַּע דָּאִם חוֹזֵר בּוֹ אֵין כּוֹתְבִין לוֹ וְאַפְשָׁר דַּס"ל דְּבַקְנֵין לֹא קָנָה עַד שִׁיכְתָּבוּ שְׁטֵר וְאִם כֵּן כָּל שְׁלֹא נִכְתַּב הַשְּׁטֵר אִפִּי הַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזוֹר בְּשָׂדֶה כְּדַמוּכַח בַּפ"ק דְּקִידוּשִׁין דְּדוֹקָא אִי פִּרִישׁ אִי בְּעֵינָא וְכוּלֵי אֵין הַמוֹכֵר יָכוֹל לְחַזוֹר מִפְּנֵי הַתְּנַאי אֲבָל בְּלֹא תְּנַאי שְׁנִיָּהֶם יָכוֹלִים לְחַזוֹר ע"ש וְאִם כֵּן חוֹזֵר גַּם בְּשָׂדֶה אֲלָא ע"כ מֵיִירִי בַּחֲזָקָה דְּאִפִּילוּ בְּמָקוֹם שֶׁטֵר קָנָה בַּחֲזָקָה בְּלֹא כְּתִיבַת שְׁטֵר אֲבָל בַּפ"א אַע"פ מֵיִירִי בְּמִתְּנָה אַע"ג דְּבַק"ס לֹא קָנָה עַד שִׁיכְתָּבוּ שְׁטֵר ה"ד בְּמְכָר אֲבָל בְּמִתְּנָה קָנָה מִיָּד כַּמ"ש הָרִיטְב"א בַּח"י שֵׁם וּמְהַר"ם בַּתְּשׁוּ' הָאֲרוֹנוֹת סִימָן תַּתְק"ז עֵינָן שֵׁם אִם כֵּן אֵינּוּ חוֹזֵר בְּשָׂדֶה אֲלָא בְּשֵׁטֵר יָכוֹל לְחַזוֹר אֲלָא דָּאִם עֲדִינָן עוֹמֵד בְּדַבְּרוֹ שִׁיכְתָּבוּ לוֹ כִּינּוֹן דְּקִנּוּ מִיָּנִיָּה סַתְּם קִנְיָן לְכַתִּיבָה עוֹמֵד: ד' דִּין ז' א"ל זָכוּ לוֹ בְּשָׂדֶה ע"מ וְכו' שְׁמַעִי מֵהֶכָּא דְּהַנּוֹתֵן ע"מ וְאוֹתוֹ תְּנַאי הוּא לְהַנָּאת הַמְקַבֵּל אִם לֹא נִתְקַיֵּים נִתְבַּטְּל' הַמִּתְּנָה וְאֵין הַמְקַבֵּל יָכוֹל לְמַחֵל אוֹתוֹ תְּנַאי דְּהָא כְּתִיבַת הַשְּׁטֵר הַנָּאת מְקַבֵּל הוּא וְאַפ"ה

חוזר בו הנותן במתנתו פִּשְׁלָא נְתַקְיִים הַתְּנָאי הַרִיטְבָּ"א בחי' לקודוֹשִׁין עֵינֵן שְׁם וְזֶה
פְּדֻעַת הָרָא"ש וְהַטּוֹר וְהָא דְקִי"ל בְּסִימֵן רַנ"ג סִי"ב דְשַׁכ"מ שְׁאָמַר תְּנוּ מְאֵתִים זֶוּל לִפ' וְיִשָּׂא בְּתֵי הָרִי זֶה פְּמִי שְׁנָתָן לֹו שְׁנֵי מִתְּנוֹת כָּל אֵיזָה מֵהֶם שְׁיִרְצָה יִקַּח וְכו' הֵתָם מְשׁוּם
דְּלֹא אָמַר בְּלִשׁוֹן תְּנָאי אִפִּי אָמַר יִשָּׂא בְּתֵי אִם יִקַּח מְאֵתִים זֶוּל דְּהַתְּנָאי וְדָאי לְטוֹבַת
הַמְּקַבֵּל אִם לֹא קִיָּים הַתְּנָאי לֹא יִשָּׂא הַבֵּת: ה' וְאִפִּי' פְּתָבוּ לֹו הַשְּׁטֵר וְכו' בְּטִלָּה הַמִּתְּנָה
אֲבָל הַרַמ"ה בִּפ' הַסְּפִינָה סִי" כ"ט וְסִי" ל' כ' דָּאָם פְּתָבוּ לֹו הַשְּׁטֵר וְלֹא הִגִּיעַ לִיד הַקּוֹנָה
חֹזֵר בְּשְׁטֵר וְאִפִּי' א"ל זְכוּ בְּשְׁטֵר בְּהֵיא שְׁעֵתָא לִיתִּיהָ שְׁטֵר בְּעֵלְמָא וְאִין אָדָם מִקְּנָה
לְחַבְּרֹו דְשַׁלְב"ל וְאִינוּ חֹזֵר בְּשְׁדָה דְּלֹא תִלָּה זְכִיית הַשְּׁדָה אֲלֹא בְּכַתִּיבַת הַשְּׁטֵר וְהו"ל
כְּתִיבַת הַשְּׁטֵר תְּנָאי לְזְכִיית הַשְּׁדָה וְכִינֵן שְׁנִכְתַּב הַשְּׁטֵר אַע"ג דְּלֹא מְסֵרוּ לְקוֹנָה נְתַקְיִים
הַתְּנָאי ע"ש וְעַמ"ש בְּסִימֵן ק"ץ ס"ז: ו' דִּין י"ד הַג"ה אוּ מִבְּעֵלָה אֲלֹא בְּמִקּוֹם דְּזְכִייה
לְנִפְשִׁיהָ וְכו' שֵׁט' מִתְּנ' עֲמַד בְּפִנְיֵנו הַר"ף וְכָף א"ל הָוּוּ עָלֵי עֲדִים וְקִנּוּ מִמֵּנִי בְּקַש"ם
בְּדַל"ב וְכַתְּבוּ וְחַתְּמוּ וְתִנּוּ בְּיַד אֲשַׁתִּי פ' לְהִיּוֹת בְּיַדָּה לְרֵאִיָּה וְלִזְפוֹת וְכו' אֲנִי מוֹדָה
בְּפִנְיֵכֶם הו"ג וְכו' שְׁהַקְּנִיתִי לָהּ דָא"ק וְאֲגַבֵּן וְאֲגַב ק"ם יִיחַדְתִּי לָהּ חֲצִי הַחֲצָר הַיְדוּעָה לִי
לְגַבּוֹת מְמַנָּה כְּתוּבַתְהָ כַּמְש"ו אַחֲרֵי הַעֲדָרָה מ"ה וְאִם הִיא שְׁנָה יוֹתֵר מְסָף פְּתוּבַתְהָ הָרִי
הוּא נוֹתֵן לָהּ בַּמ"ג שְׁרִירָא וְכו' מֵהִיּוֹם וְלֹאֲחָ"מ וְגַם אֲנִי מוֹדָה בְּפִנְיֵכֶם הוֹדָאָה גְּמוּרָה
שְׁחֲצִי הַחֲצָר הַנְּשָׂאָר הָרִי הוּא נוֹתֵן בְּמִתְּנָה מֵהִיּוֹם וְלֹאֲחָ"מ לְבָנֵי הַנּוֹלָדִים לִי מֵאֲשַׁתִּי הַנּוֹ'
וְהָרִי אֲנִי מְזַפָּה לָהֶם עַל יָדָה הַמִּתְּנָה הַנּוֹ' וְכוּלֵי כָּל מָה שְׁקִנִּיתִי וְשְׁעֵתִיד אֲנִי לְקַנּוֹת
מִשְׁלִטְלִי אֲגַב מְקַרְקְעֵי הָרִי הֵם בְּמִתְּנָה גְּמוּרָה מֵהִיּוֹם וְלֹאֲחָ"מ לְבָנֵי הַנּוֹ' וְיַמְעַתָּה תִּלְךָ
הָאִשָּׁה פ' וְתִזְכָּה בְּמִתְּנָה לָהּ וְלְבָנֶיהָ זְכִייה גְּמוּרָה מֵהִיּוֹם וְלֹאֲחָ"מ וְכָף א"ל הַר"א הָאִי שְׁטֵר
מִתְּנָתָא כְּתוּבָה בְּבָרָא וְכו' וְקִנְיֵנוּ מִיַּד הַר"ף בְּקַש"ם בְּדַל"ב עַכְמ"ד וּמַפ"ל דְּלֹא וְכו' וְכַתְּנִ'
חז"ל וְהִיָּה זֶה בְּעֵרֵב לַח' נִיסָן ש' הַתְּקַנּוּ' לִפ' ק' וְהַפֵּל קִיָּים ע"כ: נִרְאָה דָּאָב הַמְּזוּפָה לְבָנֵי
הַקְּטָנִים עַל יְדֵי אַחַר קְנָה כַּמְש"ש מֵהַרְש"ך' ח"ב סִי" רִי"א מְדָאָמ' אֲקַנְיִיהָ לְבָנֵי קִטָּן וְכו'
פְּסַק הַכְּנָה ג' בְּסִימֵן זֶה אוֹת כ"ז הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה וְכוּן דַּעַת מְהֵרָ"ם אֲלִישֵׁף סִי" נ"ח ע"ש גַּם
מְהֵרָ"ש' ו' חֲסוֹן בַּס' בֵּית שְׁמוּאֵל סִימֵן ל"ה הִבִּיא עוֹד רֵאִיָּה מִפ' י"נ הַפּוֹתָב נְכָסִיו לְבָנֵי
אִפִּי' הוּא קִטָּן הַמְּנוּטֵל בְּעַרְיִסָה לֹא עֲשָׂאוּ אֲלֹא אֲפִטְרוּפ' בְּעֵי רַבָּא בְּבָרִיא הִיאָף וְכוּלֵי
וַא"א אִיָּף אֲפִשְׁר לְזַפּוֹת הַבֵּן בְּמִתְּנָה הָרִי הַפֵּל לְאָבִיו אֲלֹא וְדָאי אִם זִנְפָה לֹו עַל יְדֵי אַחַר
מֵהֵנִי עֵינֵן שְׁם וְאָף שִׁי"ל דַּה"ד דְּזִנְפָה לֹו עַל יְדֵי אַחַר ע"מ שְׁאִין לֹו רְשׁוֹת מ"מ כַּמְש"ש
בַּסִּי' קִי"א עֵינֵן שְׁם מ"מ דַּעַת אַחֲרוֹנִים דְּאֲפִילוּ אָב הַמְּזוּפָה לְבָנֵי קִטָּנִים סְמוּכִים עַל
שְׁלִחְנֹו עַל יְדֵי אַחַר קְנֹו וְכוּן כְּתַב מֵהַרְאֵד"ב בְּתַשׁוּבוֹת סִימֵן קִי"ז וְז"ל וּמ"ש הַשּׁוֹאֵל אִם
יְכוּל לִיתָן נְכָסִיו בְּמִתְּנָה לְבָנֵי קִטָּנִים פְּשִׁיט' וּפְשִׁיט' דִּיכּוּל וְכו' וְאִם קְנֹו מִיָּדוּ הַעֲדִים
עַל כָּף הַעֲדִים הָרִי הֵם זֹכִים לְקִטָּן וְכו' עֵינֵן שְׁם הָרִי שְׁפַתָּב בְּפִשׁוּט דָּאָב מְזוּפָה לְבָנֵי
וְהַעֲדִים שְׁקִנּוּ מִיָּדוּ הֵם זֹכִים לְקִטָּן: אֲבָל זֶה לְכַאוּרָה דְּמָה שְׁנָתָן לְאֲשַׁתוּ חֲצָר הַיְדוּעָ' אֲגַב
ד' אַמּו' קַרְקַע וְאֲגַב קִנְיֵן סוּדָר וְכו' אִינִי פְּלוּם דְּקִיָּימָא לֵן דָּאִין נְקָנָה אֲגַב קַרְקַע וְאִם כֵּן
גַּם מָה שְׁנָתָן לְבָנֵי פִינֵן שְׁזִינְפָה לָהֶם עַל יְדֵי אֲשַׁתוּ אִינֹו פְּלוּם דָּאִין הַבַּע' יְכוּל לְזַכּוֹת
לְאַחֲרִים ע"י אֲשַׁתוּ אֲלֹא בְּמִקּוֹם דְּזִכְיָ' לְנִפְשָׁה דְּמַגּוּ דְּזִכְיָ' לְעַצְמָה זְכִינֵן לְאַחֲרִים כְּמִבְּנוֹאָר
בְּסִימֵן רַמ"ג סִי"ד עֵינֵן שְׁם וְהַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' ח"ב סִימֵן ש"א כ' וְז"ל וּמָה שְׁטַעֵן שְׁאִין
הַמִּתְּנָה מִתְּנָה מִפְּנֵי שְׁלֹא נְקָנָה אֲלֹא בְּאֲגַב וְאִין קַרְקַע נְקָנָה בְּאֲג"ק אִין טַעֵנְתוּ טַעֵנָה שְׁהָרִי
כְּתוּב בְּסוּף הַשְּׁטֵר וְקִנְיָנָא עַכְמ"ד וּמַפ"ל וְאִין לְאַחַר קִנְיֵן פְּלוּם וְכו' וְכו' מְהֵרָ"ש' צְרוּר

בתשׁו' סימן ך' אֶפְשֶׁר דמ"ש בְּתִשׁו' אַחֲרַת דַּאִין קַרְקַע נִקְנָה אַגַּב קַרְקַע לֹא הָיָה קִנְיָן סוּדָר בַּק א"ל חֲזַק בְּקַרְקַע זֶה דִּקְנָה בְּחֻזְקָה וְאַגְבָּה קִנְיָן שְׁדָה פִּל' אֶבֶל בְּקִנְיָן סוּדָר קִנְיָה עֵינֵינּוּ שֵׁם וְהַמְבִי"ט ח"א סִימָן רמ"ט כ' דִּקְנָה דַּאִין קַרְקַע נִקְנָה אַגַּב קַרְקַע הֵינְנוּ דְנוּקָא בְּאַמִּירָה אֶבֶל אִם פֶּתַב לֹו שְׁטֵר שְׁהַקְנָה לֹו בְּאַגְבִּיקְנָה בְּשֵׁטֵר וְכֹן בַּק"ס דִּקְנָה בְּבַת א' מְהֵי דְבְקִנְיָן סוּדָר יְכוּל לִקְנוֹת שְׁנֵינְהֶם פְּאַחַד וְכֹן הֶסְפִּים הֶרַב אֹוֹרִים גְּדוּלִים לַמּוֹד קפ"ו וְהִבִּיא רֵאֲיָה מִתְּשׁוּבוֹת הַרְשֵׁב"א שְׁהִבִּיא מֶרֶן בַּב"י סִימָן ר"ז עֵינֵינּוּ שֵׁם וְלַע"ד לִיתָא דְבִתְשׁוּבוֹ הַרְשֵׁב"א ח"ב סִימָן ל"ו וְסִימָן ת"ה וְח"ג סִימָן קי"ד מְבֹאָר דְגַם בְּמִקְנָה בְּשֵׁטֵר וּבְקִנְיָן סוּדָר אִין קַרְקַע נִקְנִית אַגַּב קַרְקַע עֵינֵינּוּ שֵׁם וּבְכַר תְּמָה מְהַר"י עֵינֵינּוּ שֵׁם וְלַע"ד לִיתָא ס' ש"א עַל הַמְבִי"ט מִתְּשׁוּבוֹת הַרְשֵׁב"א שְׁהִבִּיא מֶרֶן הַב"י בְּסִימָן רמ"ח דְּמִינֵי בְּשֵׁטֵר וְאַפִּי"ה לֹא קִנְיָה וּמִשְׁמַע נְמִי דִּהַקְנָה בְּקִנְיָן סוּדָר עֵינֵינּוּ שֵׁם וְכֹן מְבֹאָר בְּתִשׁוּבוֹ הַרְשֵׁב"א ח"ב סִימָן ל"ו וְח"ג סִימָן קי"ד דְּגַם בְּשֵׁטֵר וּבְקִנְיָן סוּדָר אִין קַרְקַע נִקְנָה אַגַּב קַרְקַע עֵינֵינּוּ שֵׁם לְכוּ הֶעֱיָקֵר כְּתִי אַחַר שְׁכ' מְהַר"ש צְרוּר דְּדוּקָא בְּקִנְיָן שְׁפָתוֹב בְּסִיף הַשֵּׁט' מִתְּקוֹן קִנְיִית הַקַּרְקַע וְכֹן כ' מְהַר"ש סִימָן קל"א עֵינֵינּוּ שֵׁם וְכֹן פֶּתַב מִהַרש"ח סִימָן י"ג וּמְהַר"ש הַלְוִי סִימָן ל' עֵינֵינּוּ שֵׁם וְכַת' מְהַר"ש וּמְהַר"ש צְרוּר שֵׁם דָּאִם נִזְכָּר הַקִּנְיָן בְּסוּף אֶפְיָלוּ נִזְכָּר גַּם כֹּן בְּתַחֲלָה מְהֵי עֵינֵינּוּ שֵׁם וְכֹן בְּתִשׁוּבוֹת הַרְשֵׁב"א ח"ב סִימָן ש"א דְּמִינֵי בְּשֵׁטֵר שְׁפָתוֹב בּוּ מִתְּחִלָּה וְקִנְיָן מְמַנֵּי בְּקִנְיָן גְּמוּר וְכו' וּבְסוּף וּקִנְיָנָא עַכְמ"ד וּמפ"ל וְכו' וְאַפְיָלוּ הֵכִי פְתִיב דִּהַקִּנְיָן שְׁפָסוּף מִתְּקוֹן עֵינֵינּוּ שֵׁם וְאִם כֹּן בְּגִדּוֹן דִּינּוּ נִקְנָה הַקַּרְקַע לֹאֲשֵׁתוֹ וּלְכַנְיָהּ בְּקִנְיָן שְׁפָסוּף בְּבַת א' דְּמַגּוּ דְּזַכְתָּה לַעֲצָמָה תִּזְכָּה לְכַנְיָהּ אֶבֶל כְּבָר כ' מְהַר"ש צְרוּר שֵׁם דְּרַש"י חוּלַק עַל הַרְשֵׁב"א וְאִין ח' בֵּינּוּ קִנְיָן אַחַד לְשְׁנֵי קִנְיָנִים וְכֹן הֶסְפִּים הֶרַב פְּרַח מִטָּה אֶהְרֹן ח"א סִימָן ט' וְעֵינֵינּוּ בְּהֶרַב כִּנְס' הַגְּדוּלָה סִימָן ר"ב הַגְּב"י מִחֻלּוֹקֶת אַחֲרוֹנִים וְאִם כֹּן הַמוֹצֵיא מִחֻבְרֹו עָלָיו הַרְאֵיָה אֶבֶל רֵאֲיָתִי לְמֶרֶן בְּתִשׁוּ' בְּסִפֵּר אַבְקַת רוּכַל ס' צ"ח שְׁכ' וְלַלְמַד זְכוּת עַל מִתְּנָה כְּעֵינּוּ זֹו שְׁלֹא לְבַטֵּל הַשֵּׁטֵר וְזֶה לִי עַל מַה שְׁהַקְנִית' שְׁלִישׁ אַגַּב אַרְבַּע אִמו' וְאִין קַרְק' נִקְנ' אַג"ק יֵשׁ לוֹמֵר אִף עַל פִּי כֹן קִנְיָה מְפָנִי שְׁמֵלְכַד לְשׁוֹן זֶה שְׁל הַקְנָאֵת אַגַּב יֵשׁ לְשׁוֹנוֹת אַחֲרִים שְׁל מִתְּנָה בִשְׁט' זֶה וְיֵשׁ לִי דְלֹא קִינְיָי אַקְנִין אַגַּב אֶלָּא אַקְנִין סוּדָר שְׁכ' בְּסוּף הַשֵּׁטֵר קֵאִי שְׁהַרִי כ' וְהַחֲזִיק וְהוּא לְשׁוֹן מִתְּנָה וְכו' וְעוֹד מִדְּכ' שְׁנַתִּיתִי א מִתְּנָה גְּמוּרָה וְשְׁרִירָא וְדֹאִי דַה"ק אִי קִנְיָן מִדִּין אַגַּב תַּקְנֵי וְאִי לֹא תַקְנֵי מִדִּין אַגַּב קִנְיָן סוּדָר וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה כ' הַרִיב"ש סִימָן ש"מ"ו עֵינֵינּוּ שֵׁם וְה"נ פִּינּוֹן שְׁפָתוֹב וְתִזְכָּה זְכִיָּה גְּמוּרָה וְהִיא לְשׁוֹן מִתְּנָה פְּמִבְן' בְּסִימָן רנ"ג עֵינֵינּוּ שֵׁם אֶמְרִינוּ דְלֹא קֵאִי אַקְנִין אַגַּב אֶלָּא אַקְנִין סוּדָר שְׁכ' בְּסוּף דָּאִם לֹא כֹן מִתְּבַטֵּל הַשֵּׁט' לְגַמְרֵי וְלֹא אֶמְרֵי יֵד בַּעַל הַשֵּׁטֵר עַל הַתְּחַתּוּבָה אֶלָּא בְּדָבָר שְׁאִין הַשֵּׁטֵר בְּטֵל לְגַמְרֵי וְכֹן הַרִי הוּא נִתֵּן לַה מִתְּנָה גְּמוּרָה וְשְׁרִירָא וְכוּלֵי מְהֵי פְּמִבְנָאָר בַּרס"י רמ"ה הַפּוֹתֵב בְּשֵׁטֵר וְכו' נִתְּתִיהָ לֹו וְכו' וְכַתְּבַהּ הַסַּמ"ע דְּבִאֲשֵׁרֵי פְתוּב גְּמִינָה וְכֹן מְצָאִיתִי מְדוּנֵיקַת וְכו' דָּאִם לֹא כֹן מַה ח' בֵּינּוּ נִתְּתִי לְנִתְּתִיהָ הַ וְכו' עֵינֵינּוּ שֵׁם הוּא הַדִּין בְּאַמִּירָה אִם קִנְיָן מִיָּדוּ וְמַה שְׁהַקְנָה לְכַנְיָו הַנּוֹלָדִים אִף עַל גַּב דְּבִלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם מִשְׁמַע הָעֵתִידִים לִינְלַד דְּהַנּוֹדָר מִן הַנּוֹלָדִים ר"מ סְבִיר"ל דְּמִתְּרַם בְּנּוֹלָדִים שְׁנּוֹלָדִים כְּבָר וְרַבָּנּוּ סְבִירָא לַהוּ שְׁאַסוּר בְּכָל הַנּוֹלָדִים שְׁנּוֹלָדִים כְּבָר וְהָעֵתִידִים לִינְלַד נִרְאֶה דַה"ד בְּנְדָרִים מְשׁוּם דְּחַל הַנְּדָר עָלֵיהֶם שְׁאַדָּם אֹוֹמֵר עַל עֲצָמוֹ דְּבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם וְעֵינֵינּוּ בְּהַשֵּׁ"ד י"ד סִימָן רי"ז אֶבֶל בְּמִתְּנָה דַּאִין אָדָם מִקְנָה לְדָבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם אִפִּי לְכַנּוֹ אִם לֹא הָיָה בְּעוֹלָם כָּלֵל שְׁלֹא הִנְפֹּךְ הָעוֹבָר א"כ מִסְתַּמ' לֹא הַקְנָה אֶלָּא לְנּוֹלָדִים

כָּבֵד וְלֹא לְשֵׁלָא הָיוּ בְּעוֹלָם דְּלֵא שְׁיִיךְ הַקְּנָאָה כְּדָאמְרִי בְּכַתְרָא דְּף קכ"ח גְּבִי הָאוּמ' תטו'
אֲשֵׁתִי כְּאֶחָד מִן הַבְּנִים וּבְנֵי כְּסִי שֶׁל עֵכָשְׁוֹ וְכו' וְכו' רְשָׁב"ם בְּנֵי כְּסִים שֶׁל עֵכָשְׁוֹ שְׂאָם
נִתְרַבּוּ הַבְּנֵי כְּסִים בְּשַׁעַת חֲלֻקָּה אֵינָה נוֹטְלַת אֵלָא בְּאוֹתָם שְׁהִיוּ לוֹ בְּשַׁע' אֲמִירָה דְּאִין אָדָם
מִקְנָה דְּכָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְאֶפְּלוּ לר"מ דְּאָמַר אָדָם מִקְנָה דְּכָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם ה"מ
בְּמִפְרָשׁ אֲבָל בְּסִתְמָא אִין אָדָם מַעְלָה עַל דַּעְתּוֹ דְּכָר הָרְאוּי לְבֹא לְהַקְנוֹתוֹ אֵלָא בְּדָבָר
שֶׁהוּא מְוַחֲזֵק בּוֹ וְלִכְפֹּד הֵךְ אֲשֵׁה יָדָה עַל הַתְּחֻנָּה וְכו' עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָא אֶפְּלוּ לר"מ דְּאָדָם
מִקְנָה דְּכָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם ה"ד בְּמִפְרָשׁ אֲבָל בְּסִתְמָא דַּעְתּוֹ עַל הַמְּוַחֲזֵק בּוֹ וְאִם כֵּן הַמִּקְנָה
לְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם דְּלִכְנֹלִי עֲלֵמָא לֹא קִנְהָ דְּאָמַר דְּלֵא נִתְכַּוְּוֹן אֵלָא לְנוֹלְדִים כְּכָר דְּכָנִי
הַקְּנָאָה מִיְהוּ נִרְאָה דְּהָא דְּאָמְרִינוּ גְּבִי אֲשֵׁתּוֹ אִין דַּעְתּוֹ לְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם הֵינְנוּ מְשׁוּם
דִּיד בַּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתְּחֻנָּה כְּמוֹ שֶׁכ' רְשָׁב"ם לְכֹפֵד הֵךְ אֲשֵׁה יָדָה עַל הַתְּחֻנָּה דְּסַפֵּק
מִיְהָא הָוִי דְּאִם לֹא כֵּן הָכָא נְמִי בְּנִדְרִים נִימָא אָף עַל גַּב דְּאָדָם אוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ דְּכָר שְׁלֵא
בָּא לְעוֹלָם בְּמִפְרָשׁ אֲבָל בְּסִתְמָא דַּעְתּוֹ עַל הַנּוֹלֵד כְּכָר בְּעוֹלָם כְּמוֹ לר"מ דְּקִנְוֵן דְּכָר שְׁלֵא
בָּא לְעוֹלָם בְּמִפְרָשׁ אֲבָל בְּסִתְמָא דַּעְתּוֹ עַל דְּכָר שְׁבָא לְעוֹלָם אֵלָא דְּלֵא אֲמַרִי הֵכִי אֵלָא
מְשׁוּם דִּיד בַּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתְּחֻנָּה אֲבָל סַפֵּק מִיְהָא הָוִי לְכֹפֵד גְּבִי נְדָרִים אֲסוּר בְּשִׁנְיָהֶם
וְעֵינֵן שָׁם בְּפִרְיָשָׁה שִׁכְת' דְּזָה מִקְרִי דְּכָר שְׁבָא לְעוֹלָם כֵּינֵן דְּנִדְאִי יָבֵא דְּדָרְךָ הָעוֹלָה בְּכֹפֵד
וְהַשְּׁטֵר בִּיד סִימֵן רִי"ו ס"ק מ"ב כ' דְּאָדָם אוֹסֵר עַל עֲצָמוֹ דְּכָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם עֵינֵן שָׁם
וְאִי אֲמַרִי דְּדָב' שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אִינוּ אֲסִיר אֵלָא דְּנִקָּא בַּמִּפְ' אֲבָל מְסִתְמָ' דַּעְתּוֹ עַל דְּכָר
שְׁבָא לְעוֹלָם כְּכָר צ"ל דְּזָה מִקְרִי דְּכָר שְׁבָא לְעוֹלָם מִיְהוּ כְּכָר כְּתַבְתִּי דְּלֵא אֲמַרִי הֵכִי
לר"מ בְּמִמּוֹן אֵלָא מְשׁוּם דִּיד בַּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתְּחֻנָּה הָוִי וּבְנִדְרִים אֲסוּר בְּשִׁנְיָהֶם מְסַפֵּק
וְאִם כֵּן מִקְנָה לְבָנָיו הַנּוֹלְדִי אֲמַרִי יָד בַּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתְּחֻנָּה וְלֹא קִנְוֵן הַנּוֹלְדִים כְּכָר
אֵלָא מְחַצָּה דְּהָאוּמֵר לְבָנָיו קִנְוֵן אֶת וְעוֹבֵר שְׁלִי שְׁתַּתְּעַבֵּר אֲשֵׁתִי נוֹטֵל הַנּוֹלֵד כְּכָר מְחַצָּה
וְאַחֵר כְּפֹד חוֹלְקִים הוּא וְהָעוֹבֵר כְּשִׁינְלֵד הַמְּחַצָּה כְּמִבּוֹאֵר בְּדָבְרֵי רְשָׁב"ם בַּפ' מ"ש וְכַמ"ש
הַסַּמ"ע בְּסוּף סִימֵן ר"י עֵינֵן שָׁם וְהָכָא נְמִי לְאוּמֵר לְבָנָיו הַנּוֹלְדִים הָוִי כְּקִנְוֵן אֶת וְהָעוֹבֵר
כְּפִלִי כֵּינֵן דְּאִין אָדָם מִקְנֵ' לְמִי שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם הַמִּקְנָה לְבָנָיו סִתְמָ' אֲמַרִי אִין דַּעְתּוֹ אֵלָא
לְנוֹלְדִים כְּכָר דְּכָנִי הַקְּנָאָה נִינְהוּ כְּמוֹ שֶׁכ' הַמְּרַדְכִי בַּפ' י"ן סִימֵן תַּקְע"א וְז"ל קַבְלֵתִי
מִמּוֹרֵי מְהֵר"י מְמַגּוֹצָא דְּאֶפְּלוּ אִם יִהְיוּ לוֹ בְּנִים זְכָרִים אַחֵר כְּפֹד וְכו' לֹא יִהְיוּ יוֹרְשִׁים כִּי
אִם הַבַּת יוֹרְשֵׁת לְאַחֵר שְׁבִשְׁעָה שְׂאָמַר נָכְסִי לְיִרְתִּי לֹא הִנֵּה שָׁם יוֹרֵשׁ כִּי אִם אוֹתָהּ הַבַּת
דְּאִין אֵד מִקְנָה לְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם וְאִנִּי דַּנְתִּי לְפָנֵי רַבּוּתִי וְכו' וְרַמְזוּ מִרְן הַב"י ס'י
רַמ"ת וְהַד"מ דְּקִדְדָק כֵּן מִדְּבָרֵי הַטּוֹר שָׁם דְּאִין כְּפִינְתּוֹ אֵלָא לְיִוֹרְשִׁים שְׁהִיוּ בְּשַׁעַת הַמְּתָנָה
וְלֹא זָכַר בְּדָבְרֵי הַמְּרַדְכִי עֵינֵן שָׁם הָרִי דְּאֲמַרִי דְּאִין דַּעְתּוֹ אֵלָא לַבַּת שְׁהִיָּתָה בְּשַׁעַת הַמְּתָנָה
וְכֵן כ' הַרַמ"ה בְּתַשׁוּ' סִימֵן רַס"ז דְּמִסְתְּמָא אֲקִנְוֵי לְמָאן דְּשִׁיָּכָא בֵּיהּ הַקְּנָאָה וְכו' עִי' שָׁם
וְאִם כֵּן אָף עַל גַּב דְּלִשׁוֹן נוֹלְדִים כּוֹלָל נְמִי הַנּוֹלְדִים אַח"כ כֵּינֵן דְּלֵאוּ בְּנֵי הַקְּנָאָה נִינְהוּ
אֲמַרִי אִין דַּעְתּוֹ אֵלָא לְנוֹלְדִים כְּכָר וְכָבֵד כ' מִהֵרָאנ"ח חֲלָק ב' סִימֵן ל"ו דְּכָל שְׂאָנּוּ יְכוֹלִים
לְפָרֵשׁ דְּבָרֵי הָאָדָם בְּלִשׁוֹן הַמוֹעִיל וְכָל שְׂפֵן כְּשִׁקְנוּ מִיָּדוֹ אֶפְּלוּ רַבְּנֵן מוֹדּוֹ דְּאֲמַרִי אִין
אָדָם מוֹצִי דְּבָרָיו לְבִטְלָה וְהִבִּיאוּ ה' כְּפִסְתָּהּ הַגְּדוּלָה בְּסִימֵן רַנ"ג הַגַּב"י או' י"ג עֵינֵן שָׁם
בְּאוּרְךָ וְכֵן הַסְּפִים ה' בְּרַפִּי יוֹסֵף י"ד ס'י רַנ"ח דְּף ל' וְדָף ל"א וְהִבִּיאוּ קִצַּת רְאִיָּה עֵינֵן שָׁם
בְּאוּרְךָ וְא"כ הָכָא נְמִי כֵּינֵן דְּאִין אָדָם מִקְנָה לְמִי שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אֲמַרִינֵן אִין אָדָם מוֹצִיָּא
דְּבָרָיו לְבִטְלָה וְאִין דַּעְתּוֹ אֵלָא לְנוֹלְדִים כְּכָר: ז' וְכַשֵּׁם שְׂאִין יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה שְׁלִיחַ לְגוֹי

וכולי הכימסקינן במציעא דף ע"א אינהו לדידן דלא דכתיב אתם גם אתם לרבות
 שלוחתכם מה אתם בני ברית וכולי אגון נמי לדידהו מה אתם בני ברית וכולי אם פן אפילו
 ישראל לא נעשה שליח לגוי לענגן משא ומתן דילפינן מתרומה וכל שפן דאין הגוי עושה
 שליח לישראל ונראה פשוט דעבד עושה שליח לישראל רבו פדאמרינן בפרק השואל
 אמר לעבדו צא והשאל עם פרתית מהו תיבעי למ"ד שלוח' של אדם פמותו ה"מ שליח
 דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה הוא לא או"ד אפילו למאן דאמר אין שלוחו
 של אדם פמותו ה"מ שליח אבל יד עבד פיד רבו אמר רבא מסתברא יד עבד פיד רבו
 דמי וק"ל בס"י שמ"ו ס"ו עיין שם וק"ד דבפ"ג דתרומו' תנן הרשה את בן ביתו או
 את עבדו או את שפחתו לתרום תרומתן תרומה עיין שם אלמא אף על גב דגוי שתרם
 אפילו ברשות אינה תרומה דאין שליחות לגוי לא ממעטי' עבדו אף על גב דלאו בר
 מצוה הוא ואמאי לא פשיט רבא מהכא ושוב ראיתי להרמב"ם בס' פאר הדור בס"י ע"ב
 שכתב וז"ל וממ"ש המצוה תרומת דנכרים תלמוד משם פי העבדים יכולים לתרום שהם
 ברשות אדונייהם מפני שאמרו אתם גם אתם לרבות שלוחתכם מה אתם בני ברית אף
 שלוחתכם בני ברית והעבדים פאשר נכנסו בברית מדטבלו לשם עבדות יכולי לתרום
 ואמרו במצוה הרשה את בן ביתו או את עבדו וכו' ע"ש הרי שכ' דעבדים בני ברית
 מקרו ולק"ל יכולי לתרום וק"ל מפרק השואל דמ"ל דעבד דלאו בר מצוה לא אלא דמסיק
 רבא מסברא דיד עבד פיד רבו דמי: ח' פתב הרב דרכי נועם ח"מ סימן ב' דגוי יכול
 לזכות לישראל ע"י ישראל חבירו מדאמרינן נכסי הגוי פהפקר וכל המחזיק בהם זכה
 וכו' והוא הדין מתנה דהוי כמכר דמפי נתן הגוי לישראל נסתלק מיד והוי פהפקר וזוכה
 בו ישראל זה לישראל חבירו כדקיי"ל המגביה מצייא לחבירו אפילו לא אמר לו פלום
 זכה בה חבירו עיין שם.

ט' וכשם שאין ישראל נעשה שליח לגוי וכולי אבל גוי לגוי נעשה ונ"מ לענגן מכירת
 חמץ הרב משאת בנגימין הביאו הרב שפתי פהן ע"ש ומצאתי למהר"י ברונא סימן רמ"ה
 שכתב ומ"ש הא דאין שליחו' לגוי ה"מ גוי לישראל אבל גוי לגוי יש שליחות תמהני
 מנ"ל הא דבפ"ב דקידושין מצרכי קראי שליחות וכו' ולא גמרינן חד מחבריה פלל אם
 פן מהכא תיתי שליחות לגוי ונדרשינן נמי שולחי' אתם גם אתם מה אתם בני ברית אף
 שלוחתכם בני ברית וה"ה נמי איפכא מה שלוחת' בני ברית אף אתם בני ברית ואפשר
 דאפי' ישראל לא נעשה שליח לגוי לענגן מו"מ וכל שפן גוי לגוי דלא נעשה שליח
 מדאורייתא אף ע"ג דיש זכייה לישראל והכי דריש ר"מ ק"ו בפרק פל שעה עכ"ל הרי
 שדחה מאן דס"ל הכי דגוי לגוי יש שליחות דק"ו הוא אם ישראל לא נעשה שליח לגוי
 וכל שפן גוי לגוי ומ"ש אפשר דאפילו ישראל וכולי הכי איתא בהדיא במציעא דע"א
 אמר רב אשי כי אמרי' אין שליחות לגוי ה"מ אינהו לדידן אבל אגון לדידהו הו"ל שליח
 והא דרב אשי פדויתא היא מ"ש אינהו לדידן דלא דכתיב אתם גם אתם לרבות שלוחתכם
 מה אתם בני ברי' וכו' אגון לדידהו נמי מה אתם בני ברית קאמר וכו' הרי דאפילו ישראל
 לא נעשה שליח לגוי לענגן מו"מ דילפינן מתרומה עיין שם וכתב המג"א בפסוק תמ"ח
 וה' משנה למלך בפ"ב מהלכות שלוחין הק' על המ"ב מהירו שלמי עיין שם באורך אבל
 הר' הלכות יום טוב דף ל' ע"ג הוכיח דהש"ס דידן לא ס"ל פהירו שלמי דבפ' השוכר את
 הפועלים ד' ע"א מבואר דכליו של גוי קונה לו ובפ"ק דב"מ מבואר בדברי הראשונים

דכליו של אדם קונות לו הוא מדין חצר וא"א דאין שליחות לגוי כלל א"כ אפילו קנן חצר וכליו אין לו אלא ש"מ דגוי לגוי יש לו שליחו' ולכך יש לו קנן חצר וכליו עיין שם: ובתשו' בשמים ראש סימן רכ"ד כ' שאל ר"ת בהא דאמרין שליחות מנ"ל ונשתטו אותו וכו' דהא קרא בפ' בא פתיב ואפתי לא קבלו ישראל את התורה ואינן בני שליחות דאין שליחות לגוי ל"ק כלל דליטעמיה איהו הקריבו את הפסח אלא התורה ניתנה להם עכשיו מצוה זו ועמה השליחות וזאת היתה מצוה א' וכו' ע"ש וא"א אפילו לא קבלו התורה הווי גוים גוי לגוי נעשה שליח אלא נראה דס"ל דאפילו גוי לגוי אין שליחו' ונראה דס"ל דלא יצאו ישראל מכלל בני נח אלא משקבלו התורה וידעתו משעשה שיצאו ממצרים אבל הרמב"ן ס"ל דמשעשה שנמול אברהם אבינו ע"ה יצא הוא ונרעו מכלל בני נח ונעשו ישראל גמורים בכל דיני ישראל בין להקל בין להחמיר.

יו"ד פתב המבי"ט חלק ראשון סי' קמ"ה ונ"ל דהא דאמרי' אין שליחו' לגוי היינו שאינו יכול לזכות לחבירו על ידי גוי ולא לזכות הוא מחבירו על ידי שליחות גוי ויכול לחזור וליקח מיד גוי מה שנתן לו שיזכה בשביל חבירו אבל אם השליח הגוי עשה שליחותו ונתן לחבירו מה שנתן לו כבר זכה פינן שהגיע לידו ושליחות גווי מעשה קוף בעלמא וכן הא דאמרין אין שליחות לגוי היינו בינו לבין ישראל אחר אבל ישראל שמנה שליח לגוי שיקנה לו או ימכור לו וכולי פינן שקנה או מכר פדין הראוי עם הגוי או עם ישראל הרי הוא קנוי וכו' עכ"ל וכן פתב הריטב"א בפ' אז"נ דגוי מזכה הוא לישראל על ידי ישראל וכבר ה' מנצל מאש שבסוף ס' אש דת סימן כ"ו הביא דברי הריטב"א והמבי"ט וה' דרכי נועם והספיק פן עש"ב ומ"ש המבי"ט דאם השליח הגוי עשה שליחותו וכולי מבוא' דה"ד אם הגיע ליד המשלח קנה דשליחו' גוי הוי כמעשה קוף בעלמא אבל אם לא משף השליח רק לרשותו אמרינן אין שליחות לגוי ולא יזכה השליח בשביל חבירו וכן פתב הריטב"א ש סימן ת"א בישראל שקנה חמץ לגוי דאין שליחות לגוי ולא זכה בשבילו ע"ש ומקרי' עיניאש בס' מטה יאודה א"ח סי' תמ"ח שכ' על נדון ה' משאת בנימין דאפי' על ידי שליח ישראל דאין שליחו' לגוי מהני לפי שעיקר האיסור שלא ישאר החמץ ברשות ישראל דעדיין מקרי שלו אבל כל שיצא מרשות ישראל לרשות גוי אפי' הוי השליח מעשה קוף בעלמא הרי אהני מעשיו ואין הגוי המשלח יכול לחזור פינן שנמשף החמץ לרשותו מדעתו ולא אמרינן אין שליחות לגוי אלא בדבר שצריף שליחו' וכן מצאתי שכ' פעין זה המבי"ט ו"ל הביאו הכנה"ג חלק שני סי' קפ"ח עיין שם לא דק דדברי ה' משאת בנימין כשמשף השליח לביתו של השליח ונ"ל בתשו' דהאי עובדא שקנה י"ש קודם הפסח מישראל ואמר לשלוחו נכרי חבירו שימשוך היי"ש לביתו של השליח קודם הפסח וכן עשה הנכרי שליח וכו' אי משום דהאי נכרי הלוקח עצמו לא לקח היי"ש רק נכרי אחר שלוחו של לוקח לקח היי"ש לביתו קודם הפסח ונסתפק לה משום דקי"ל אין שליחו' לגוי אי משום הא לאו מילתא היא וכו' עיין שם הרי בהדיא דמירי כשמשף השליח לביתו של השליח אבל אם הגיעו לביתו של המשלח מודה ובהכי דוקא מירי המבי"ט דאם לא משכו רק לביתו של השליח אמרי' אין שליחו' לגוי ולא זכה בשבילו כמבואר בתשו' הריטב"א ש"ו ה' מח"א ה' שליחות סי' ט"ו בגוי ששלח לישראל להשפיר לו בית ונעשה הגוי שלוחותו ונתן המעות למשפיר כדי שיקנה הגוי פתב דל"ץ שליחות וזכניה פינן דאין ישראל זוכה במידי לגוי אלא מעשה קוף הוא דעבד שנתן

המעוות למשפיר וממילא נזכה הגוי ע"ש: סימן רמ"ד א' דין א' וכן אם אמר לשנים וכו' פתב הרמב"ד בס' תמים דעים סי' רל"ט דס"ב ע"ג תימה דהא עד מפי עד הוא ואיך יאמרו העדי' אעח"מ שא"ל פ' פה וכהו ות' דאין עד מפי עד פסול אלא בעדות ע"פ שהעדו' מתקני' ונגמר על פיהם אבל עדו' בשטר שאין עדות נגמר אלא במסירת השטר לא קפדינו שהרי הבעלים מוסרים אות' או השלוחי' במצנתו וכולי ע"ש ואפשר דלקה כ' הרמב"ם ומרן אמר לשלשה אמרו לפ' וכו' וכינן דאמר לשלשה עשאם ב"ד כמ"ש הרמב"ד שם וסיפא וכן אם אמר לשנים וכולי רוצה לומר דאין יכולים לומר לסופר לכתוב והם יחתמו אלא הם עצמם גם כן כותבין דקפיד על הכתיבה כמ"ש הט"ו ע"ש: סימן רמ"ה א' דין א' הפתוב בשטר וכולי היינו משום דקרקע נקנה בשטר וה"ה אם אמר הרי היא שלו ונלך ויחזיק ונהלך והחזי' קנה וכ"כ בתשו' הגאונים חלק שני שער ג' סימן מ"ב ע"ש וה"ה במטלט' אם אמר הרי זה שלו פינן שזכה בו שהגביהו או משכו קנה המבי"ט ח"א סימן ש"ן ע"ש ועיין בס' בית דוד סי': ב' האומר יש לפ' בנכסי החצי לא אמר כלו' אפי' כ' ומסר לו לא מהני אפילו בקרקעות ואפילו היה שכיב מרע פשאמר פן מרן בתשובות בספר אבקת רובל סימן פ"א ודלא כהמבי"ט בסימן ש"ט והיא בח"ג עיין שם: ג' הכותב בשטר וכו' הא דבעינן שטר ה"ד במתנ' בריא אבל במתנת שכיב מרע אפי' באמיר' בעלמא קנה הרב פנסת הגדולה בשם מהר"ם מטראני סימן שכ"ב עיין שם וכן כ' מהרשד"ם סימן שכ"ח והם דברי רש"י ונהר"ן בפרק השולח עיין שם וכ' מהרשד"ם דדוקא קרקע אין נקנה באמירה אפילו הוא בתוכו אבל מטלטלין אפשר שיזכה באמירה אם היו ביזו' בשעת נתינ' השכיב מרע או אפילו הברי' עיין שם וכן מוכח בהד"ל מדברי הרא"ש בתשו' ופסקו מרן בסימן ע"ג ועיין שם בהסמ"ע סק"ן וכן כ' בהד"א הרמב"ם ומרן סימן רמ"א דין ב' ע"ש: ד' הג"ה אבל בדבורא בעלמא לא קני אלא אם פן קנו ממני וכו' וכן כ' ר"ח גאון בתשובות הגאונים ח"ב שער ג' סימן מ"ב עיין שם ועיין בתשו' הרשב"ש סימן קט"ו וסימן רפ"ח ע"ש: ה' או הרי היא שלו וכו' כ' מהראד"ב בס' לתם רב סי' רכ"ג באחד שאמר לחבירו למה אינך מקדי' קרקע פל' והשיב דבעודו בחיים אני אוכל הפירות אבל אחר שאמות קדש הוא וז"ל אבל יש ללמד זכות מטעם אחר דלא אמר יהיו קדש אלא קדש הם ואם פן אינו מקדישו עכשיו דאין זה למן הבא דאף על גב דאמרינן בגט דהיכא דאמר בטל הוא דמשמע להבא וכו' ומתנה אמרי' איפכא דהיכא דאמר בטלה היא משמע לשעבר פי היכי דליהוי דבריו קיימים דאי במתנה אמרי' דלהבא משמ' לא אהנו דבריו מידי וכן בגט אי אמרי' דלשעבר משמ' לא מהני אבל בנ"ד לא שייך האי טעמא משום דאפילו דנאמר לשעבר משמע לא הווי מיילי דכדי דזה משיב למה ששאלו ממנו למה אין מקדישו ועל זה השיב דכבר הם קדש וכו' מפל מקום הודאת בעל דין פמאה עדים דמי ונהרי הוא הודה על עצמו שהם קדש לאחר מיתה מיהו לנה יש לו' דהודאה בפני עד אחד איפא פלוגת' דרביית' וכו' וכינן שהיה מוחזק יכול לומר קים ליה פמאן דאמר דלא הוי הודאה וכולי ע"ש: ו' הג"ה ואפילו קנו מידו דהוי קנין דברים וכו' דברי הרמ"ה והם בפרק השנותפין סימן כ"ו ע"ש באורו וכן כת' בספר ראב"ן סוף דף צ"ט וז"ל שמעינן מהכא דהמקנה לחבירו חפץ או פסוף ליתן לו דלא קנה דקנין דברים הוא אבל אמר הריני מקנה לה פסוף או חפץ פ' שיש לי בביתי קנה שהקנין חל על הפסוף או על החפץ וכו' עיין שם ע' פ' הרשב"ש סימן תנ"ה ע"ש והרמב"ם פרק י"א מהלכו'

מכירה שכ' דתנאי דהוי אסמכתא אם הנה פה אמן לה מנה או אבנה לה בית דזה לא קנה לכאורה נראה דאם לא הנה תנאי דהוי אסמכתא קנה אף על גב דהוי קנין דברים (א"ה עכ"מ): ז דין ב' ויש אומרים שאם קנו וכולי נראה דדעת מרן דאפילו קנו מידו לא מהני ולפי הפלל שכת' הרב בית דוד דלא קנימא לן פסתם אלא פשכתב בפ"י הדבר שחולקים עליו אבל אם לא הדין בפ"י בסת' רק עיקר הדין וכו' דעתו לפסוק פן ע"ש נרא' לכאורה דהקא קיימ"ל פ"ש אומרים בקנין מהני באמן דלא הזכירו פסתם אבל כבר כתבתי בסימן ר"י דגם בכה"ג קיי"ל פסתם עיין שם וכן כ' הב"ח בתש' סימן י"ד שפן דעת מרן והספ"ס הוא פן ואם תפס אין מוציאין מידו אבל פשלא תפס לא מהני קנין עיין שם באורח ועיין בספר זכרון יוסף סימן ז': ח' דין ה' והנזות אוכל פירות וכו' הריטב"א בהקדו' כ' ונ"ל פירש רבי בשם אהיו ה"ר פינחס הלוי דאם האבות נחלקו פשהם קנימים שז"א נתתי וזה אומר לא נתן משלשין את הפירות עד שיודו הא' לחבירו אבל פשמתו האבות בעודם במחלוקתם זכה בהם פן הנזות בשדהו דאין בכו המקבל פח להוציאם מידו שהרי אינו זוכה אלא מפח אביו ואביו כבר הודה שלא זכה בה מעולם אבל פן נותן שהיתה של אביו אלא שהיא ספק אם נתנה אם לאו מעמידים אותה בחזקתו ואפילו אם מת מקבל בחיי נותן ונותן מודה לכו מקבל שנתנה לו בב"ד ואפ"י הכי איני זוכה בה פן המקבל שהרי הוא לא נתנה לכו המקבל אלא למקבל ומקבל הודה שלא נתנה לו וכו' והיכ' שמת נותן ולא מקבל ואתר מיתת הנזות חזר המקבל ואמר שנתנה לו נר' שאינו זוכה דמיד שמת הנזיתו ומקבל לא חזר בו מיד זכה בה הנזות בקרקע ושוב אין פח במקבל להוציא מידו וכולי עכ"ל: ט' דין יו"ד הג"ה ואם יש לו בעל חוב גובה ממנו כ' הסמ"ע נר' דמייירי בבעל חוב שיש לו על המקבל שטר בעדים דאז פל נכסיו משועבדים לו וכו' והט"ז כ' ולע"ד דה"ה במלנה על פה פיון שאין לו במה לשלם אין בידו להפקירו ולהזיק בנדים לחבירו ויש הוכחה לזה ממה דקנימא לן דאין אדם נאמן לומר על מה שתחת ידו של אחרים כמ"ש בסי' צ"ט ואם יכול להפקירו יהא נאמן במגו דהנה עכשיו מפקירו שיוכלואותם אחרים לזכות בהם אף על פי דאין לו פח להפקי' עכ"ל וליתא דחזקה פל מה שפנד האדם שלו הוא ומגו במקום חזקה זו לא אמרי' פמו שכ' המ"מ בפ"א מה' מלנה בשם הרמב"ן עיין שם וכן כ' הרשב"א בתשו' סי' אלה ומ"ז ובתשו' חלק ב' סימן רמ"ה וסיים דהוי כמגו במקום עדים עיין שם וכבר כתבתי בסימן מ"ז דסב"ל דאף על גב דמגו במקום חזקה בעינא היא וקי"ל קולא לנתבע מפל מקום בחזקה אלימתא ודאי לא אמרי' מגו פמו שכ' הרשב"א עצמו בתשו' ח"ג סימן ש"ע עיין שם והקא גמי חזקה זו דכל מה שפנד אדם שלו הוא אלימת' היא והוי כמגו במקום עדים וכ"כ בתשו' ח"ג סי' קל"ד בהקד"א עיי"ש יו"ד דין י"א זיפה לו על ידי אחר וכו' כ' המ"מ בשם הרמב"ן מהא שפע"י דכי אמרי' זכין לאדם שלא בפניו דוקא פשנתרצה פששמע אבל אם לא נתרצה לא וא"כ בדבר שהוא חובה אין חבין לאדם אלא בפניו אפילו נתרצה פששמע וכ' המח"א הל' זכיה ומתנה סימן ו' דאם הוא ודאי זכית גמור ואח"כ פששמ' צנוח וטען שחוב הוא לו אם נאמן או לא דמהקא ליכא ראיה דאיכא צד חובה משום דשונא מתנות יחנה אבל אם הוא זכות גמור אפילו צנוח פששמע א"ל דמתחלה הנה רוצה ועכשיו חזר בו וכן נראה מדברי הר"ן בפ' הא"מ גבי קטנה נתקדשה שלא לדעת אביה וכו' עיין שם גם הריטב"א בחי' לקידושין בפרק הא"מ גבי מנין ליתומים שפאו לחלוק וכו' כ' ונ"ל

והא דאיתיה הָכָא מְעִיקַר בְּחִלּוֹק' הָאֲרַץ מְדִין זְכִיָּה וְהַשְׁתָּא הֶדְרִי לְמִימַר דְּהוּי מְדִין אֲפֹטְרוֹ' לָאו לְמִימַר' שְׂאִין אֲפֹטְרוֹפּוֹס מְדִין זְכִיָּה וְכוּלִי אֲלָא וְדָאִי מְדִין זְכִיָּה הוּא אֲלָא הַפְּתוּב בְּזְכִיָּה זֵו יוֹתֵר מְזְכִיָּה בְּעֵלְמָ' דְּבַעְלָמָא אִין זְכִיָּה אֲלָא בְּזְכוּת גְּמוּר שְׂאִין בּו חוּבָה כָּלֵל לָא בְּתַחֲלִיתוֹ וְלָא בְּסוּפּוֹ אֲבָל הָכָא מְהַנִּי לְחוּב עַל מְנַת לְזְכוּת פִּינּוּן שְׂאִינוּ חוּבָה מִמֶּשׁ וְאֵלוּ מְדִין זְכִיָּה יְכוּל לְמַחוּ' וְשְׂאִינוּ רוּצָה בְּזְכִיָּה זֵו אֲפִילוּ בְּלֹא טְעוּת וְכוּ' עכ"ל מִשְׁמַ' בְּהִדְיָא דְּזְכוּת גְּמוּר שְׂאִין בּו חוּבָה אִינוּ יְכוּל לְמַחוּ' שְׂאִינוּ רוּצָה בְּזְכִיָּה זֵו וְעֵינּוּ בְּתַשׁוּבוּת בְּשָׂמִים רֵאשׁ סִימָן רס"ח דְּמִשְׁמַע שָׁם דְּיְכוּל לְחִזּוּר מְהַאי טְעָמָא דְּאִיפָא צַד חוּבָה וְאִם הוּא אָדָם חָשׁוּב וְאִין דְּרַכּוֹ לְקַבֵּל מִתְּנָה אוֹמַר אֲנִי שְׂאִינוּ זְכוּת אֲפִילוּ נְתַרְצָה אַחַר כֶּף וְהַתּוֹס' בְּכַתְּבוּת דָּף י"א בד"ה מְטַבִּילִין וְכוּ' כ' וז"ל וְאִף עַל גַּב דְּזְכִיָּה הוּי מִטְעַם שְׁלִיחוּת אִין לוֹ שְׁלִיחוּת מִן הַתּוֹרָה הַנ"מ בְּדָבָר שְׂיֵשׁ בּו קִצַּת חוּבָה וְכוּלִי אֲבָל הָכָא שְׁזְכוּת גְּמוּר הוּא יֵשׁ לוֹ שְׁלִיחוּת עֵינּוּ שָׁם נִרְאָה דְּסַבִּיר"ל דְּזְכוּת גְּמוּר אִינוּ יְכוּל לְמַחוּת וּלְכֶף יֵשׁ לוֹ שְׁלִיחוּת דְּאִין הַמְּשַׁלַּח יְכוּל לְחִזּוּ' וְדוּק' בְּדָבָר שְׂיֵשׁ בּו קִצַּת חוּבָה פִּינּוּן דְּהַזְכָּה יְכוּל לְמַחוּת אִין לְקַטֵּן זְכִיָּה וְלָא שְׁלִיחוּת וְהָר"ן בר"פ הא"מ כְּתַב דְּזְכִיָּה מְדִין שְׁלִיחוּת וְנִדְחַק בְּשִׁמְעָתָא דְּהַתָּם לְמַאי דס"ד דְּרַב מוֹכַח מְהַד קָרָא דְּזַפִּין לְאָדָם שְׂלֹא בְּפָנִיו וְזָכִין לְקַטֵּן מְדַאוּרֵי' וְלָא מְדִין שְׁלִיחוּת אֲבָל לְבַתֵּר דְּאִקְשִׁי' וְתַסְבְּרָא וְכוּ' וְאוּקִי כַד ר"נ דְּאָמַר מַנִּין לִיתוּמִים שְׂבָאוּ לְחִלּוֹק וְכוּ' לָא תַפְּשׁוּט מִיָּנָה דְּזָכִין לְאָדָם שְׂלֹא בְּפָנִיו וְזַפִּין לְקַטֵּן מְדַאוּרֵי' עֵי' שָׁם בְּאוּרְךָ וְאֲפֹשֶׁר לוֹמַר דְּדָבָר שְׂהוּא זְכוּת גְּמוּר יֵשׁ זְכִיָּה לְקַטֵּן מְדַאוּרֵי' וְלַמַּאי דס"ד דְּהוּי זְכִיָּה גְּמוּר גְּמֵרִי' מִינֵ' דְּזָכִין לְקַטֵּן מְדַאוּרֵי' דְּבָר שְׂהוּא זְכוּת גְּמוּר וְזְכִיָּה לָאו מְדִין שְׁלִיחוּת וּלְכֶף פְּרָכִי' וְתַסְבְּרָא וְכוּ' וְהוּא יֵשׁ קִצַּת חוּב' וְאִין זְכִיָּה לְקַטֵּן מְדַאוּרֵי' אֲלָא וְכוּ' וּלפ"ז מוֹכַח דְּאִפִּי' זְכוּת גְּמוּר זְכִיָּה לָאו מְדִין שְׁלִיחוּת הַפֶּה דְּבָרֵי הַתּוֹסְפוֹת וְגַם מְדַבְּרֵי הָר"ן שָׁם שְׂכ' וּמִיְהוּ לָא תִקְנוּ שְׁלִיחוּת מִשׁוּ' דְּשְׁלִיחוּת מִיְלַתָּא אֲלִימְתָּא הִיא דְּמִשְׁהַגִּיעַ לִיד הַשְּׁלִיחַ אִין הַמְּשַׁלַּח יְכוּל לְחִזּוּר לָא אֲלִמְהַ זְכוּת הַקְּטָן כּוּלִי הֵא עֵינּוּ שָׁם מִשְׁמַע קִצַּת דְּאֲפִילוּ זְכִיָּה גְּמוּרָה שְׂאִין בְּהַ חוּב' יְכוּל לְמַחוּת שְׂהֵרִי תִקְנוּ זְכִיָּה לְקַטֵּן כְּמוֹ לְגָדוּל וְהַרְשָׁב"א בְּחִי' לְקִידוּשִׁין דְּכ"ג גְּבִי עֶבֶד שְׂיוּצִיא בְּשִׁטְר ע"י אַחֲרִים אֲפִילוּ בַע"כ נְמִי וּמִתְּנַת מְמוֹן שְׂאִנִי דְּלָאו זְכוּת גְּמוּר הוּ' מִשׁוּם דְּשׁוּנָא מִתְּנּוּת יְחִיָּה אֲבָל גִּט שְׁחִירוֹר דְּזְכוּת גְּמוּר הוּא דְּמַתִּירוֹ בְּב"ת וּמְכַנְסוֹ בְּכָלֵל מִצּוֹת פִּישְׁרָאֵל זָכִין לוֹ וְאֲפִילוּ עוֹמֵד וְצוּנֹחַ בְּטֵלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם וְאִף ע"ג דְּבַמְצִיאָה וּבְנַכְסֵי הָגֵר וּבְלִקֻט שְׂכָחָה וּפְאָה דְּזְכוּת גְּמוּר הוּא וְכוּלִי הָכָא שְׂאִנִי דְּאֵלוּ אִיתְּהִי לְעֶבֶד כָּאֵן פִּינִין לִיהַ לְקַבֵּל בַע"כ כִּי לִיתְהִי נְמִי מְזַפִּין לוֹ בַע"כ וְכוּ' עֵינּוּ שָׁם הָרִי דְּסַבִּיר"ל דְּהַשְׁחִירוֹר זְכוּת גְּמוּר וְאֲפִילוּ עוֹמֵד וְצוּנֹחַ בְּטֵלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם וְהֵינּוּ דְּנוֹקָא בְּעֶבֶד דְּזְכוּת גְּמוּ' הוּא וְגַם יוּצִיא בַע"כ זָכִין לוֹ בַע"כ אֲבָל בְּעֵלְמָא אֲפִילוּ זְכוּת גְּמוּר אִין זַפִּין לוֹ בַע"כ וְהַתּוֹס' שָׁם ע"ב בד"ה מְהוּ וְכוּלִי כְּתַב וְז"ל וי"מ דְּהָכִי קַמ"ל מְהוּ שְׂיַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ הָא דְּאָמַר דְּאַרְשָׁב"א בְּשִׁטְר עַל יְדֵי אַחֲרִיּוֹת בְּתוֹרַת שְׁלִיחוּת קְאָמַר וְכוּלִי וְלַמ"ד דְּזְכוּת הוּא לוֹ יְכוּל לְקַבֵּל גִּיטוֹ שְׂלֹא מְדַעַתּוֹ כ"ז שְׂאִינוּ מוֹחָה וְכוּלִי וְאִם כֵּן אִם עוֹמֵד וְצוּנֹחַ פִּינּוּן דְּאִינוּ מִטְעַם שְׁלִיחוּת עכ"ל וּמְהָר"ם הַקְּשָׁה פִּינּוּן דְּטְעָמָא מִשׁוּם זְכוּת אִם עוֹמֵד וְצוּנֹחַ הִיכִי מְהַנִּי וְנִדְחַק ע"ש וְנִרְאָה דְּסַבִּיר"ל דְּשְׁחִירוֹר זְכוּת גְּמוּר הוּא וְאִפִּי' עוֹמֵד וְצוּנֹחַ בְּטֵלָה דְּעַתּוֹ אֲצֵל כָּל אָדָם כְּדַעַת הָרְשָׁב"א אֲלָא דְּאִי מִטְעַם שְׁלִיחוּת אִם עוֹמֵד וְצוּנֹחַ לָא מְהַנִּי דְּלִיפָא שְׁלִיחוּת אֲבָל אִם אִינוּ מִטְעַם שְׁלִיחוּת זָכִין לוֹ בַע"כ וְאִם כֵּן לְמַאי דְּפִשִׁיט שָׁם

דעושה שלים אם עמד וצונח אין זפין לו בע"כ וכן דעת הרמב"ן והריטב"א והר"ן שם
מיהו אפשר דס"ל דלאו זכות גמור הוא ועי' בס' דברי אמת בקו' ז סי' ד'.

י"א הרי זה ספק וכולי אבל מדברי הרא"ש יראה שזכה בו המקבל כמ"ש הטור וכתב
מ"ן הב"י וכן יש לדקדק שגם היא פלוגתא דרשב"ג ורבנן ולא הכריע ומסתמא משמע
דהלכה כת"ק עיין שם וכן פתב הר"ן בש"מ לבתרא ונ"ל ולענין הלכה כ' הרמב"ם וכולי
אבל הרי"ף כתבה סתם ונראה שהוא פוסק כרבנן וכ"כ הראב"ד בספר תמים דעים סימן
רל"ט דנ"ח ע"ג ונ"ל דכתב הרב דקי"ל כרבנן דאמרי מדאשתיק קניניהו וכולי ומשמע
שכן דעת הראב"ד והר"ן עיין שם ונ"ל רבי' האי בס' המקח שער ט"ו אדם יכול ליתן
מתנה לחבירו ואע"פ שאין מקבל מתנה באותו מעמד אלא שבין המתנה והמכר יש
ביניהם חילוק שאלו הנה נותן מתנה פינו שנתנה לא שייר לעצמו שום שיור בעולם דאין
שם קבלת ממון לבעל המתנה כמו שישי במכר ולכן אנו צריכין לראות דעת מקבל בשעה
שפאה המתנה לידו או בשעה שידע שנתנה לו זאת המתנה שאם שתק באתה שעה ולא
אמר פלום הרי זה קנה מיד ובשתיקתו נשלמה הקנין כדגרי' וכו' עכ"ל הרי שכ' דאם
שתק בשעה שידע שנתנה לו אפילו לא פאה לידו קנה מיד כרבנן וכן פסק הרמ"ה בפ'
י"נ סי' קצ"ד וראב"ן דק"ח ע"ב ע"ש וקצת תימא על מ"ן דבהקדמתו כ' דג' עמודי
ההוראה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש במקום ששנים מהם מסכימי' לדעת א' הלכה פחותם
ע"ש וה"נ הרי"ף והרא"ש ס"ל דקנה הו"ל לפ' פמות' נגד הרמב"ם וכ"ש דגם רב"י האי
והראב"ן והרמ"ה והרשב"א ס"ל הכי וכ"נ דעת הראב"ד והר"ן כמ"ש וכה"ג פסק מ"ן
בסי' צ"ז דכל שעושים בהם אנוך נפש אינו אסור למשפנו אלא שלא בשעת הלואתו
וכתב בב"ה משום דהרמב"ם יחיד נקטי' כדברי החולקים עליו עיין שם וכ"ש הקא
דלדעת הרמב"ם הוי ספק דראוי לפסוק כנדאי דכל הפוסקים והתימא על מהריק"ש
בתשו' סי' ק"ט שכ' דכל הפוסקי' פסקו הוי ספק עיין שם: י"ב אם קדם אחר וזכה בה
וכו' ואם חזר המקבל וזכה במתנה כ' הדרישה דאם בא הבעל הא' ותקפה מיד זה המקבל
לא אמרי' דאין מוציאין מידו שאומר דמיד שאמרת אי אפשי חזרה לרשותי דזה אינו
דכיון שהוא סלק נפשו אדעתא שיקבלנו זה ובשעה שאמר אי חפשי לא חזר בו הנותן
בפי' מיד פשחזר המקבל ותפסו הרי הוא בחזקתו כפראשונה ולא כ"כ דהנותן לחזור
בו עיין שם וכן ראיתי למהרשד"ם חא"ה סי' קע"ט שכ' אפילו אמר בטלה אינה חוזרת
לבעלים ואם חזר המקבל זכה מן ההפקר עיין שם וכבר כ' ה' שמחת יו"ט סי' ל"ו דנעלם
מה' תשו' הרשב"א סי' תר"ב שכ' ונ"ל דכיון בשעת מתנה לא זכה שוב אינו יכול לזכות
והא למה זה דומה לאותה שאמרו בשלהי פ' י"ן בכותב נכסיו לאמר והיו בהם עבדים
ואמר הלה א"א בהם וכו' אע"פ שלאחר מפאן אמר רוצה אפי' אם הנה רבו א' פהן אוכל
בתרומה ה"נ הו"ל מיד פסוף קידושין פפקדון בידה עכ"ל הרי דכל מתנה שבשעת נתינה
לא זכה בה אפילו לא חזר בה הנתינת בפ' שוב אין המקבל יכיל לזכות בה.

אם ירצה ע"ש וכן משמע מדברי הרמ"ה בפ' י"נ סי' קצ"ד ע"ש: סימן רמ"ו א' דין א'
לעולם אומדין דעת הנותן וכולי אם לא הנה לו זרע ואחר כך זכה לזרע עיין בס' דברי
אמת קו' ז עי' שם: ב' דין ב' בין שהנה בריא וכו' משמע דאפי' תפס מוציאין מידו דנדאי
לא עשאו אלא אפטרופ' דומיא דשכ"מ וכן פסק הרמב"ם בפ"ב מהלכות זכניה בבבאי
דבריא שאמר פ' בני יירשני דאין דבריו קיימין עיין שם וכתב המבי"ט חלק ראשון סימן

ב' דאם הוא מוֹחֲזֵק אין מוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ הַמִּתְנָה וְכֵן דַּעַת הַמ"מ עיי"ש אַבְל הָרַב לַח"מ
בפ"ו מֵהַלְכוֹת גְּחֵלוֹת תִּי דס"ל דְּבִבְרִיא דְהוּי סָפֵק אִם אָמַר רִיב"ב קי"ל פְּרַבְנָן עש"ב
וְכֵן כַּת' בַּס' לְתָם רַב סִימָן רִי"ז דע"כ ס"ל דְּאָפִי תַפְס מוֹצִיאִין מִיָּדוּ מְדָלָא פְּתַב דְּהוּי
סָפֵק עֵינָן שָׁם וְהָרַב שְׁמַחַת יו"ט סִימָן כ"ט דק"ט תַּמָּה עֲלִיו דַּמ"מ לָא הוּל"ל אִין דְּבָרֵי
קִיָּמִים סְתָם דְּאָרְף עַל גַּב דְּלָא נ"מ לַעֲנִין תַּפְיֶסָה נ"מ לַעֲנִין אַחַר וּמִפְּתַח זֶה כ' דס"ל פְּדַעַת
הַרְמ"ה דְּאָרְף דְּאִפְשָׁטָא בְּעֵינָן לָא קִיָּמָא לֹן כְּרִיב"ב בְּבָרִיא וּלְדְבָרֵיהֶם ק' בְּבַעֲיָא דְהָכָא
שְׁכ' הָרַמְבַּ"ם סְתָם בֵּין שְׁהִיָּה בְּרִיא בֵּין שְׁהִיָּה שְׁכִיב מְרַע וְכו' לָא עֲשָׂאוּ אֱלָא אִפְטָרופּוֹס
דְּהוּל"ל שְׁהוּא סָפֵק דָּא ע"ג דְּלָא נ"מ לַעֲנִין תַּפְיֶסָה נ"מ לַעֲנִין אַחַר כַּמ"ש ה' וְגַם נ"מ
לְשַׁכ"מ שְׁפַתְב גְּכֶסִּי לְאַחַר וְלִבְנֹו דְקִיָּמָא לֹן דְּאָח קָנָה וּבְנֹו אִפְטָרופּוֹס דָּאם הִיָּה בְּקִנְיָן
אוּ בְּשִׁטְר הַקְּנָאָה בְּלָא יַפּוּי פַּח אַחַר נְמִי לָא קָנָה דְשָׁמָא גְּתַפְנוּן לְהַקְנוֹת אַרְף לִבְנֹו הַקְּנָאָה
גְּמוּרָה דְהָא לָא תִּלִּי שְׁעֲשָׂאוּ אִפְטָרופּוֹס אֱלָא מְסַפֵּק וַא"כ כִּינֹן דָּא"ל לִבְנֹו נְמִי לְהַקְנָא
גְּתַפְנוּן הוּ"ל מְחַלֵּק כָּל גְּכֶסִּי בְּקִנְיָן דְּלָא קָנָה דְשָׁמָא לָא גְּמַר לְהַקְנוֹת אֱלָא בְּשִׁטְר וְאִין
שְׁטָר לְאַחַר מִיתָה כַּמ"ש הַר' יוֹנָה בַּש"מ לְבַתְרָא דְקַל"א ע"ב עֵינָן שָׁם וּמַהֲרַש"ג בַּס'
מְשַׁפְּטִים יִשְׁרִים ל"ד דס"ב כ' דס"ל דְּאָפִי תַפְס מוֹצִיאִין מִיָּדוּ עֵינָן שָׁם וְה' פְּנֹסַת
הַגְּדוּלָּה הַגַּב"י אוֹת כ"ו חֵלֵק עֲלִיו וְהַסְפִּים דָּאם תַּפְס אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוּ וְהַרְמַב"ם שְׁלָא
פִּי כֵן סָמָךְ אַמ"ש בְּמִקְוֹמוֹת אַחֲרִים עש"ב וַא"נ דָּא"כ לְפָחוֹת הוּ"ל לַפ' שְׁהוּא סָפֵק
וּמְמִילָא יְדַעִין דִּין הַתַּפְיֶסָה וּמְדַכְתַּב סְתָם בֵּין שְׁהוּא בְּרִיא בֵּין שְׁהִיָּה שְׁכִיב מְרַע וְכו'
מְשַׁמַּע דְּדִין הַבְּרִיא כְּשִׁכִּיב מְרַע וְהַמ"מ בפ"ד מֵהַלְכוֹת גְּזִילָה דִּין ז פְּתַב וְנ"ל שְׁכִירֹו
וּלְקִיטוּ בְּעֵיָא דְלָא אִיפְשָׁטָא שָׁם וְלָא פְּסַק דָּאם תַּפְס גְּזִיל אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוּ פְּדַרְפוּ בְּרוּב
הַתִּיקוּ הָאֲמוּרִים בַּגַּמ' לַפִּי וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְכֵן פְּתַב הַרְשָׁפ"ץ חֵלֵק שְׁנֵי ס"ם ער"ב עֵינָן
שָׁם הַטַּעַם וְכַבֵּר הָרַב עֲדוֹת בְּיַעֲקֹב סִימָן ע"ב דְּקַצ"ט חֵלֵק עַל ה' פְּנֹסַת הַגְּדוּלָּה וְהַסְפִּים
עַם מַהֲרַש"ג עֵינָן שָׁם בְּאַנְרָף וְכֵן מְצַאֲתִי בַתְּשׁוּ' הַרְדָּב"ז סִימָן ש"א שַׁל"ז דְּקַדְקַן כֵּן מְדַבְּרִי
הַרְמַב"ם וּמְדַבְּרִי הַרִי"ף וְכו' ג פְּתַב הַנ"י בְּבַעֲיָא אַחֲרַת דְּרַבָּא לְמַעְלָה מְזוּ וְנ"ל וְאַפִּילוּ
תַּפְס מְפַקִּי מִיָּנִיָּה דְּלָאוּ דִּידִיָּה שְׁקַל וְכִינֹן דְּבָרֵי בְּטִלִּים גְּמַצָּא שְׁהִיָּרְשִׁי הָאֲחֲרִים
מְוֹחֲזֵקִים בְּנְכֶסִּים וְה"ה לְבַעֲיָא זו ע"ש וְכֵן מְצַאֲתִי בַתְּשׁוּ' הַרְדָּב"ז כ"י וְנ"ל וְעוֹד רְאִיתִי
לכ"ת שַׁכְת' טַעֲמִים שְׁלֵשׁ וְהַחֲזִיק כָּל א' בְּחֵלְקוּ מְשַׁמַּע מְדַבְּרִיָּה שְׁאֲתָה ר"ל כִּינֹן דְּבַעֲיָא
דְּבָרִיא לָא גְּפִשְׁטָה אִם הַחֲזִיק וְתַפְס לָא מְפַקִּינֹן מִנִּיָּה שְׁכ"פ כָּל הַגְּאוּנִים דְּכָל תִּיקוּ בְּמִמּוֹן
אִם תַּפְס לָא מְפַקִּינֹן מִנִּיָּה וְאִם לְזֶה גְּתַפְנוּן כַּת א"ל חֲזוֹר בְּךָ שְׁאִם לָא הִיָּה שָׁם שְׁיִוֵר
אִפִּי תַפְס מְפַקִּינֹן מִנִּיָּה וְדַקְדַּקְתִּי כֵן מְדַהֲשָׁנוּה הַרְמַב"ם שְׁכ"מ וּבְרִיא לַעֲנִין זֶה וְהִלָּא
שְׁכ"מ פְּשִׁיטָא דְלָא קָנָה וְאִלוּ בְּבָרִיא בְּעֵיָא דְלָא אִיפְשָׁטָא וְהוּא רְגִיל בְּכָל בְּעֵיָא דְלָא
אִיפְשָׁטָא אִי תַפְס לָא מְפַקִּי מִנִּיָּה וְאִם דִּין שְׁכִיב מְרַע וּבְרִיא אִינָם שְׁוִים אִיף הַשְׁוָה אוֹתָם
וְכֵן יֵשׁ לְלַמּוֹד גַּם כֵּן מַל' הַרִי"ף שְׁכ' וְלָא אִיפְשָׁט' בַּעֲיָא קוּלָא עַבְדִּי וְלָא עֲשָׂאוּ אֱלָא
אִפְטָרופּוֹ' וַא"א הָכִי הוּל"ל וְלָא אִיפְשָׁטָא בְּעֵיָא הִילְכָף לָא קָנָתָה לְהָכִי פְּתַב וּלְקוּלָא עַבְדִּי
וְלָא עֲשָׂאוּ אֱלָא אִפְטָרופּוֹס לְהַשְׁוֹת הַבְּרִיא לְשַׁכ"מ דְּאָפִי תַפְס מְפַקִּי מִנִּיָּה וְהַטַּעַם כִּינֹן
שְׁנַפְל הַסָּפֵק בְּשִׁטְר יָד בַּעַל הַשְׁטָר עַל הַתַּחְתּוּנָה וְנִשְׁאָרוּ הַנְּכֶסִּים בְּחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁים וְכו'
עכ"ל (א"ה כָּאן חֶסֶר): וּמ"מ דַּעַת הָאֲחֲרוּנִים הַנּוֹ' כִּינֹן דְּאָפִילוּ תַפְס מוֹצִיאִין מִיָּדוּ סְתָם
הַרְמַב"ם וְלָא חָשׁ לְנַפְקוֹתָא אַחֲרַת אַבְל מְצַאֲתִי לְהַרְמ"ה בַּתְּשׁוּ' סִימָן רַמ"ד שְׁכ' וְנ"ל
לְפִיכָף מַה שְׁיֵשׁ בְּנְכֶסִּי מְקַרְקַע הוּא בְּרִשׁוֹת הַיּוֹרְשִׁי בְּאִיָּה רִשׁוֹ' שְׁיִהִיָּה כְּפִי כְּלִינֹו

קרע בַּחֲזַקת בְּעֲלִיָּה עוֹמֶדֶת וּמַה שֶׁהִיא בְּנִכְסֵי מְטַלְטְלִין הוּא בְּרִשׁוֹת מִי שֶׁהוּא מְוַחֵזק בְּיָדוֹ מִבְּעַל דֵּינִים דְּמִסְפֵּק לֹא מְפָקִינוּ מְמוֹנָא וּמַה שֶׁהִיא מִן הַמְטַלְטֵ' בְּרִשׁוֹת זוֹלַת שְׁנֵיהֶם הוּא לְהוֹרִישׁ וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי דַס"ל דָּאָם תְּפֹס מְטַלְטְלִין אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְכָבֵר הִבִּי הַכְּנֵה"ג דְּבָרֵי הָרִיטָב"א וְהַגְמִי"י שֶׁפְּסָקוּ כּוֹן בְּהַדְּבָרָא דְּמַקְבֵּל מַתְּנָה הָוִי מְוַחֵזק וְאַפְּקִי נֹאמֵר שְׁחוֹלְקִים עֲלֵיהֶם וְהַיּוֹרְשִׁים הֵם מְוַחֵזקִין מְסַתְּיָן שְׁנֹאמֵר כּוֹן הִיכָא שֶׁהַנְּכָסִים בְּיַד שְׁלִישׁ וְכ"ש אִם הַנְּכָסִים בְּיָדָם אֲבָל אִם תְּפֹסוּ הָאִשָּׁה וְהַבֵּן אִין מוֹצִיאִין מִיָּדָם וְהָרֵב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב שֵׁם דָּף ר' ע"ב כַּת' דְּנֵר' דְּמַהֲרֵש"ג לֹא רָאָה דְּבָרֵי הָרִיטָב"א פִּינּוֹן כְּאַיְנוּ בְּדַפּוּס וְדְבָרֵי הַגְמִי"י אִין בְּרוּרוֹת וְאַפְּקִי גִימָא דְּכּוֹנְנָתוֹ כְּהָרִיטָב"א הָרִי הַנִּיחוּ בְּצ"ע וְלֹא שְׁבָקִינוּ מֵאִי דְּפָשִׁטָא לְכָל הַפּוֹסְקִי מִשּׁוּם סְפָקוֹ שֶׁל הַגְמִי"י וְהָרִיטָב"א יַחֲזִיד בְּדָבָר וְאִין הַמְּוַחֵזק יָכוֹל לֹמַר קִי"ל עֵינּוֹן שֵׁם בְּאַנְרָף וְכּוֹן כְּתַב ה' פְּנֵי מִשָּׁה בַח"ג וְהוּבָא בְּשׁו"ת בְּעֵי חֵי סִימָן ק"ו דְּהָרִיטָב"א יַחֲזִיד בְּדָבָר אֲלֵא שֶׁצָּדַד דָּאָם תְּפֹסָה הָאִשָּׁה מְהֵנִי תְּפִיסָתָה עִי שֵׁם בְּאַנְרָף וְכָבֵר כְּתַבְתִּי דְּבָרֵי הַרְמ"ה דְּסְבִירָא לֵיה דְּאִין מוֹצִיאִין מִיָּד הַמְּוַחֵזק וּמְצָאִי חֲבֵר רַב לְהָרִיטָב"א וּבְנֵדָאֵי יָכוֹל הַמְּוַחֵזק לֹמַר קִי"ל כְּהַרְמ"ה וְהָרִיטָב"א וְהָרֹאָה בְּתִשׁוּ' מַהֲרֵש"ג סִימָן ל"ד הִבִּיא דְּבָרֵי הָרִיטָב"א וְפִי' כּוֹן פְּנוֹנַת הַגְמִי"י דְּמַקְבֵּל הַמַּתְּנָה הוּא מְוַחֵזק וְיָכוֹל לֹמַר קִי"ל אֲלֵא דְּמַסִּיק דְּתְּפִיסָה אַחַר שְׁנוֹלַד הַסְּפֵק הוּא כְּמ"ש מְהָרִיב"ל עֵינּוֹן שֵׁם וְלֹא רָאָה דְּבָרֵי הַרְמ"ה וְכּוֹן רְאִיתִי לְהַשְׁ"ף בַּס' תְּקַפּוּ פִּהוּן סִי' ע"ב שֶׁהַסְּכִי' דָּאָם תְּפֹס אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ פִּינּוֹן דְּהַא"ז וּר' שְׁמוּאֵל וְרַאבִּי"ה סְבִירָא לְהוּ הִכִּי וְגַם הַרְבֵּה פּוֹסְקִים דְּבַתְּיָקוּ מְהֵנִי תְּפִיסָה עֵינּוֹן שֵׁם בְּאַנְרָף: וְרְאִיתִי בַּס' פְּנֵי מִשָּׁה חֶלֶק רֹאשׁוֹן סִימָן פ"ב דְּר"ג ע"ד גְּסַתְּפֵק בְּשִׁכִּיב מְרַע שְׁנָתוֹן כָּל גְּכִסּוֹ כְּדִין מַתְנֵי בְּרִיא אִי אֲמָרִינוּ וְדָאֵי דְּלֹא עֲשָׂאוּ אֲלֵא אֲפִטְרוּפִ' פִּינּוֹן דְּשִׁכִּיב מְרַע הוּא וְיָרָא שְׁמָא יְמוֹת וְה' הַמְּחַבֵּר דְּר"ח ע"ד דְּעַתִּי נוֹטָה פִּינּוֹן דְּשִׁכִּיב מְרַע הוּא וְיָרָא שְׁמָא יְמוֹת וְדָאֵי דְּלֹא עֲשָׂאוּ אֲלֵא אֲפִטְרוּפּוֹס וְדוֹקָא בְּבָרִיא מְמַשׁ בְּעֵי רְבָא ע"ש וְכּוֹן נְרָאָה לְכַאוּר' קֶצֶת רְאִיָּה מְדָבְרֵי הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן רַס"ה שֶׁהוּכִיחַ הַפֶּה הַרְזוּ"ה דַּס"ל דְּלֹא אֲמָרוּ לֹא עֲשָׂא' אֲלֵא אֲפִטְרוּפּוֹס אֲלֵא דוֹקָא כְּשֵׁישׁ בְּנִים קִטְנֵי' מְדָבְעֵי רְבָא בְּבָרִיא הִיאָף וְאִי דוֹק' כְּשֶׁצָּרִיכִי אֲפִטְרוּפּוֹס הָא קָאֵי אִיהוּ וּפְשִׁטָא הַבְּרִיא לֹאוּ לְאַפְטְרוּפּוֹס גְּתַפְנוֹן וְהָא לֹא צָרִיף עֵינּוֹן שֵׁם וַא"א מְשַׁכַּח לָהּ בְּשִׁכִּיב מְרַע שְׁנָתוֹן כָּל גְּכִסּוֹ בְּמַתְּנַת בְּרִיא דְּצָרִיף לְאַפְטְרוּפּוֹס אֲבָל מְצָאִי לֵר' יוֹנָה בַּש"מ לְבַתְּרָא דָּף קַל אַ עֲמוּד שְׁנֵי שְׁכַתְּבּוּ וְז"ל וּבְהָא דְּאֲמָרִינוּ לְאַחַר בְּמַתְּנָה אִיכָא דַּק"ל פִּינּוֹן דְּבָנוּ אֲפִטְרוּפּוֹס אַחַר נְמִי הִיכִי קִנֵּי הוּ"ל מַתְּנַת שַׁכ"מ בְּמַקְצַת דְּצָרִיכָה קִנְיָן וְיִשׁ לְהַעֲמִידָהּ בְּמַצְנָה מַחֲמַת מִיתָה דְּקִנֵּי בְּמַקְצַת וְאִין צָרִיף קִנְיָן וְאִיכָא מֵאֵן דְּמוֹקִי לָהּ בְּקִנְיָן אוּ בְּשִׁטְר הַקְּנָאָה דְּמוֹכְפִי לִיה מַחֲיִים דְּקִנֵּי בְּשִׁטְרָא וְנֹאֲנִי אוֹמֵר לֹא מִיפְרָשָׁא שְׁמַעְתָּא שְׁפִיר אֲלֵא בְּמַצְנָה מַחֲמ' מִיתָה דְּהָא אַבַּע"ל בְּבָרִיא וְכוּ' מִיהוּ לְעַנְיָן דִּינָא נ"ל דְּבָנוּ וְאַחַר בְּקִנְיָן אוּ בְּשִׁטְר הַקְּנָאָה אָף עַל פִּי שְׁאִינוּ מְצָנָה מַחֲמַת מִיתָה אַחַר קִנְיָה וּבְנוּ אֲפִטְרוּפּוֹס וְכַגּוֹן שֶׁהוּא מְיִיפָה אֶת כַּחוֹ דְּאֲמֵר אָף כְּתַבּוּ וְחַתְּמוּ וְהָבּוּ לִיה דְּכִינּוֹן דַּאבַּע"ל בְּבָרִיא הִיאָף וְלֹא אִיפְשָׁטָא אוֹקִי מְמוֹנָא בְּחֻזְקַת יוֹרְשֵׁי' וְלֹא עֲשָׂאוּ אֲלֵא אֲפִטְרוּפּוֹס וְאַחַר קִנְיָה בְּקִנְיָן אוּ בְּשִׁטְר אֲבָל אִם אִינוּ מְיִיפָה אֶת כַּחוֹ אַחַר נְמִי לֹא קִנְיָה דְּשְׁמָא גְּתַפְנוֹן לְהַקְּנוֹת חָף לְבָנוּ הַקְּנָאָה גְּמוּרָה דְּהָא לֹא תְּלִי שְׁעֲשָׂאוּ אֲפִטְרוּ' אֲלֵא מְסַפֵּק הִילְכָף פִּינּוֹן דַּא"ל לְבָנוּ נְמִי לְהַקְּנָא' גְּתַפְנוֹן הוּ"ל מְחַלֵּק כָּל גְּכִסּוֹ וְלֹא הָוִי קִנְיָן אֲלֵא מַחֲמַת מִיתָה וְשְׁמָא לֹא גְּמַר לְהַקְּנוֹת אֲלֵא בְּשִׁטְר וְאִין שְׁטֵר לְאַחַר מִיתָה עַכ"ל הָרִי דַּס"ל דְּשַׁכ"מ שְׁנָתוֹן כָּל גְּכִסּוֹ בְּקִנְיָן אוּ בְּשִׁטְר הָוִי כְּבָרִיא

וְאִם נָתַן לְאַחַר וּלְבָנוּ אַחֵר נָמִי לֹא קָנָה דְשִׁמָּא אַף לְבָנוּ לְהַקְנָא גְמוּרָה נְתִיבִין וְהוּ"ל מְחַלֵּק כָּל נְכָסֵיו בְּקִנְיָו דְלֹא קָנָה וְכֵן פְּתַב ה' פָּרַח מִטָּה אַהֲרֹן חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימָן ט"ל דְּמִתְנַת שַׁכ"מ בְּקִנְיָו הָיִי בְּבָרִיא עֵינֵין שָׁם וְעֵינֵין בְּסִפְרָא פָּנִי מִשָּׁה חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן צ"ט דָּף קפ"ז ע"ד: ג' אִם שְׁיִיר כָּל שֶׁהוּא בֵּין קָרְקַע בֵּין מִטְלָטְלֵי וְכוּלֵי עֵינֵין בְּתִשׁוּ' הַרְדָּב"ז ח"ד סִימָן ש"א ש"ל"ז: ד' אִפִּי הָיָה בֶן קָטָן וְכוּ' אֲבָל אִם נָתַן לְבָנוּ עוֹבֵר כָּל נְכָסֵיו קָנָה דְלַעֲוָבָר לֹא מִיְקָרֵי אִינִישׁ אֲפֻטְרוּפוֹס הָרַב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימָן ע"ד דָּף קפ"א ע"ב עֵינֵין שָׁם.

ה' וְאִפִּי הָיָה בֶן קָטָן וְכוּ' וְאֵע"ג דְּקִי"ל בְּסִי' ע"ר דָּאִם נָתַנוּ אַחֲרֵים מִתְנָה לְבִן הָרִי הִיא לְאֲבִיו וְכֵן אִם נָתַן לוֹ אֲבִיו מִתְנָה לֹא קָנָה דָּאִין לוֹ יָד לְזַפּוֹת לַעֲצָמוּ פְּמִבּוֹאֵר בַּהֲנ"י פ"ק דְּמִצִּיעָא גִרְאָה דָּאִם זִכָּה לוֹ עַל יְדֵי אַחֵר קָנָה הַבֵּן ה' בֵּית שְׁלֵמָה סִי' ל"ה עֵינֵין שָׁם וְעֵינֵין בְּס' גִּנְתֵי נִרְדִים סִי'.

ו' הַפּוֹתֵב כָּל נְכָסֵיו לֹא מִבְּנֵיו וְכוּלֵי כ' מֵהֲרִיט"ץ סִימָן קפ"ב בְּשָׂכִיב מְרַע שְׁאָמַר נְכָסֵיו לוֹ וּלְבָנָיו דְּזָכָה מִדְּקָאֵמַר וּלְבָנָיו וּבְנֵי דְאֵי לְבָנָיו אַחֲרֵיו קָאֵמַר וְהֵתָם מִתְנָה מִמֶּשׁ קָאֵמַר וְלֹא אֲפֻטְרוּפוֹס אִם כֵּן לוֹ נָמִי מִתְנָה מִמֶּשׁ עֵינֵין שָׁם וְא"נ דְּלוֹ וּלְבָנָיו מְחַצָּה לוֹ וּמְחַצָּה לְבָנָיו כְּדִלְקָמֵן סִימָן רמ"ז עֵינֵין שָׁם וְהָא דְאֲמַרִינֵן בְּפָרְק הַמוֹכֵר אֵת הַבֵּית בֶּן לִוִי שְׁמֹכֵר שְׂדֵה לְיִשְׂרָאֵל וְא"ל עַל מְנַת שֶׁהִמְעַשֵּׂר א' לִי וּלְבָנֵי וּמַת יָתֵן לְבָנוּ וְלֹא אֲמַרִינֵן מְחַצָּה לוֹ וּמְחַצָּה לְבָנָיו וְזָכָה בְּמְחַצָּה בְּחֵייו כְּכָר כַּת' מֵהֲרִיק"ש בְּסִפְרָא אֲהֵלֵי יַעֲקֹב סִימָן א' דְּשִׁאֲנֵי מִתְנָה שְׁנוֹתָן מֵהַ שְׁלֵא הָיָה שְׁלֵהֶם דְּשִׁנְיָהֶם זֹכִים יַחַד אֲבָל הֵתָם דְּשִׁיּוּרָא הָיִי לְמִי שְׁהֵיָה שְׁלוֹ מְעִיקָרָא לְכַף לֹא זָכוּ בְּנָיו בְּחֵייו עֵינֵין שָׁם וְהַמְבִי"ט ח"ב סִימָן קי"ח ח נִשְׂאֵל בְּגִדוֹן הַרִיק"ש וְכוּ' וְנ"ל וְהָא בְּנ"ד שְׁאָמַר לוֹ וּלְבָנוֹתָיו מִשְׁמַע לְבָנוֹתָיו מֵהַשְׁתָּא בְּחֵייו דָּאִי לְאַחֵר מִיְתָתוֹ אֲפִילוּ לֹא הַזְכִּיר בְּנוֹתָיו הֵם יוֹרְשֵׁיו וְלֹא תִימָא דְלַעוֹלָם אִימָא וּלְבָנוֹתָיו אַחֵר מוֹתוֹ וְאִיִּצְטְרִיךְ לְהַזְכִּיר לוֹ דְּדוֹקָא לְבָנוֹתָיו אַחֲרֵיו וְלֹא לְיוֹרְשֵׁי אַחֲרֵים שְׁלָה אִם תְּמוֹת אַחַת מֵהַבָּנוֹת בְּחֵייו וְכֵן דוֹקָא לָהֶם אַחֲרֵיו וְלֹא לְיוֹרְשֵׁיהֶם אַחֲרֵיהֶם כַּמ"ש דְּלֹא הִיא דְלַעוֹלָם לוֹ וּלְבָנוֹתָיו מִשְׁמַע מֵהַשְׁתָּא מִדְּלֹא קָאֵמַר וְאַחֲרֵיהּ וְכַהֲיָא עוֹבְדָא דְנְכָסֵי לָהּ וּלְבָנֵיהּ וְכוּ' וְאֵע"ג דְּגַבֵּי מַעֲשֵׂר וְכוּ' וְנ"ל דַּה"ט דְּמַעֲשֵׂר מִשּׁוּם דְּאֲפִתֵי אִית לֵיהּ לְקִינָה הַשְּׂדֵה מִן הַלְוִי ע"מ שֶׁהִמְעַשֵּׂר א' שְׁלוֹ זְכוּת בְּמַעֲשֵׂר שְׁנוֹתָן לְלוֹי שְׁהִיא פּוֹטֵר אֵת טְבִלוֹ מִן הַמַּעֲשֵׂר וְכוּלֵי ע"ש הָרִי דס"ל דְּאֲפִילוּ בְּמַשְׁיִיר לוֹ וּלְבָנָיו מִשְׁמַע מְחַצָּה לוֹ וּמְחַצָּה לְבָנָיו וְזָכוּ בְּנָיו בְּחֵייו וְחֹלֵק עַל מֵהֲרִיק"ש בְּזָה אֲבָל בְּמִתְנָה לוֹ וּלְבָנָיו לְכוּלֵי עֵלְמָא מְחַצָּה לוֹ וּמְחַצָּה לְבָנָיו וְנִרְאָה דְּמֵהֲרִיט"ץ לֹא אָמַר אֵלָּא בְּגִדוֹן דִּינֵן דְּלֹא הָיִי בְּשַׁעַת הַמִּתְנָה לְבָנֵי בְּנִים דְּכִיּוֹן שְׁלֵא הָיִי בְּעוֹלָם אֲמַרִי דְּלֹא מְחַצָּה לוֹ וּמְחַצָּה לְבָנָיו קָאֵמַר דָּאִין אָדָם מְקָנָה לְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָ' וְאִין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרֵיו לְבִטְלָה אֵלָּא וְדָאִי לְבָנָיו אַחֲרֵיו קָאֵמַר אֲבָל אִם הָיִי בְּעִילָם מוֹדָה דְּלוֹ מְחַצָּה וּלְבָנָיו מְחַצָּה וְהַרמ"ה בְּפָרְק הַמוֹכֵר אֵת הַבֵּית סִימָן כ"ז פְּתַב וְזָה לְשׁוֹנוֹ וְשִׁמְעָא מִינָה טַעְמָא דְּאֲמַרִי לִי וּלְבָנֵי הָא לָאו הָכִי אִם מַת אִינוּ מְחַזִּיר לְבָנָיו וְכוּלֵי וְהָיִי מְלִי גַבֵּי מַעֲשֵׂר דְּכִי שְׁיִירָהּ לְמָקוֹם מַעֲשֵׂר לָאו לְגַמְרֵי שְׁיִירָהּ דַּא"כ בְּמֵאֵי גַבֵּי הָאִי לִזְקָח י"ח מְחוּבָּת מַעֲשֵׂר וְכוּ' אֵלָּא שְׁעִבּוּד' בְּעֵלְמָא הוּא דְּשִׁייר בֵּיהּ וְטוֹבַת הַנְּאָה דְּאִית בֵּיהּ הוּא דְּשִׁייר לְנַפְשֵׁיהּ וְטוֹבַת הַנְּאָה אִינָה מְמוֹן לְהוֹרִישָׁהּ לְבָנָיו אֵלָּא הִיכָא דְּשְׁיִירָהּ נָמִי בְּפִי אֲבָל הִיכָא דְּשִׁייר מִיְדֵי לְגַמְרֵי הוּ"ל מְמוֹן לְהוֹרִישׁוֹ לְבָנָיו וְאֵע"ג דְּלֹא אָמַר לְבָנֵי אִם מַת יְרַתִי לִיהּ בְּנֵי וְכוּ' וְכֵן כַּת' בְּסִימָן ל' עֵינֵין שָׁם הָרִי דס"ל דְּדוֹקָא גַבֵּי מַעֲשֵׂר דְּטוֹב' הַנְּאָה אִינָה מְמוֹן לְהוֹרִישָׁהּ לְבָנָיו אֲבָל אִם שְׁיִיר מְמוֹן מוֹרִישׁוֹ לְבָנָיו אֲפִילוּ

לא אמר לבני וכו' נ דעת הרמב"ם שכ' גבי מכירת פירות סתם דמשמע לי וליורשי פדעת הרמ"ה ומ"מ משמע דאפילו אמר לי ולבני דוקא אם מת מורישו ליורשיו ולא מחצה לו ומחצה לבניו והטור ומרן סי' ר"ט שכ' ונ"ל מכר שדה לשמעון וכו' אם שייר מהפירות לעצמו מהני וכו' ואם מת המוכר הא' אין לבניו פלום אפילו מת בעוד ליקח הא' אא"כ פירש לי וליורשי עיין שם ונראה דס"ל לאו דוקא גבי מעשר אלא ה"ה בכל מכר לא זכו בניו אלא אחר מיתתו ובירושלמי פ"ו דדמאי אמרי' לי ולבני לי וליורשי יש לו במעשרו ולבניו במעשרו וליורשי במעשרו ר"י בעי קמיה דר"י עד כדון ביורשים שהם ד"ת אפילו ביורשים שאינם מד"ת עכ"ל ולקד הטור נקט לי וליורשי דכולל בניו ושאר יורשים וכן פתב הרשב"ש סימן רע"ו דאפי' בשיור בעי' ששייר לו וליורשיו אבל כשאמר לו ולא אמר ליורשיו דוקא לו עיין שם ושוב ראיתי למהר"ח הלוי סימן נ"ד שחי' לדעת הרמב"ם בין מעשר לדבר אחר ופסק שם דמשייראור מורישו ליורשיו ע"ש ועיין במח"א ה' זכיה ומתנה סי' כ"ג וכן פתב ה' בית יאודה ח"א סי' ל"ו בשם רבו בנ"ד שאמרו המשפירים לו ולבאי פחו פ"י מיז היו בניו שנתפיים בשכירות זה האב נוטל מחצה ובאי פחו נוטלי' מחצה וצל"ע בזה דנדאי לא נתפוננו אלא לבאי פחו אחריו ולא בעודו בחיים עיין שם ולא זכר דמהריט"ץ הכי ס"ל אבל המבי"ט ומהריק"ש ס"ל דלו ולבניו מחצה לו ומחצה לבניו פדעת רבו ועיין בס' גנת נרדים חח"מ פלל ג' סימן ל"ח וט"ל: ומאי דפשיטא ליה למהריט"ץ פ"ן דלבנו אחריו מתנ' ממש קאמר לו נמי מתנה ממש פן פתב ה"ר יונה הובא בשיטה מקובצת לבתרא דקל"א ע"ב ונ"ל וק"ל הא דאמרי' לקמן אמר רב הונא שכיב מרע שפכת כל נכסים לאחר אם ראוי ליורשו נוטלן משום ירושה וכולי לומר שאם אמר אחריו לפ' אין לשני במקום א' פלום דירושא אין לה הפסק לפום הך מסקנא ק"ל פ"ן שאמ' בלשון מתנה ושטר נמי דכתב ליה אמאי לא אמרינן לא עשאו אלא אפטרופוס ונראה בעיני פ"ן שאמר אחריו לא שיני' למימר לא עשאו לא אלא אפטרופוס אף ע"פ שהא' א שיקרי לא פתב לו כל נכסיו פ"ן שנתן אחריו ואחר וכולי עכ"ל הרי דס"ל דמתנה לבנו ואחריו לפלוגי לא אמרי' דעשאו אפטרופוס כדברי מהריט"ץ ולא מטעמי' אלא משום דלא פתב לו כל נכסיו שנתן אחריו ואחר והגמ"ר כ' בשם ריב"א כדברי הרב עיין שם אבל נעלם ממנו מה שכ' הטור בסימן רנ"ג סי"א ונ"ל שכיב מרע שאמר נכסי לפלוגי וכו' אם הוא ראוי ליורשו זוכה בהם משום ירושה ונפקא מינה שאם אמר ואחריו יהיו לפלוגי אינו פלום וכו' בד"א שנוטלו משום ירושה פבת או אח או אהד משאר יורשים אבל אם הוא בנו לא עשאו אלא אפטרופוס כדפירי' לעיל עכ"ל הרי מבואר דמתנה לבנו ואחריו לפ' אמרי' דלא עשאו אפטרופוס וכן פתב בעל העיטור דף צ"ה ע"ד ונ"ל ונהלכה נכסי לה בראוי ליורשו ל' ירושה הוא ירושה אין לה הפסק לבד מבן אצל הבנים דעשאו אפטרופוס וכו' עיין שם וכן נר' מדברי הרמב"ם ושאר פוסקים וכבר האריף בזה הרב פרח מטה אהרן סימן ט"ל והרב פני משה ח"כ סימן צ"ט ע"פ: ז או שפירש מטלטלי אג"מ וכו' הרמ"ה בתשובו' סי' רמ"ד על א' שנתן לאשתו כל מה שהיה לו בעול' משנה פרוטה מטלטלין אג"מ והאמינה בכתובתה ומתנתה שתגבה אותה בלא שבועה בנאמנות גמורה עליו ועל יורשי וכו' ונ"ל אם יעקב זה נתן ללאה אשתו לא שייר לעצמו פלום וכמו שנראה משאלת המתנה היא בטלה בקרקעות שיש בנכסים לפי שאמרו הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאו אלא

אפטרופוס וכו' בעי רבא בבריא היאך וְלֹא אִיפְשָׁטָא וּכְלָל בְּיַדְנוּ בְּיַדְנֵי מְמוֹנוֹת בְּעֵינָא דְלֹא אִיפְשָׁטָא חוּמְרָא לְתוּבַע וְקוּלָא לְנִתְבַע לְפִיכָה וְכוּלֵי קַרְקַע בְּחֻזְקָת בְּעֵלֵיהָ עוֹמְדָת וּמַה שְׁהֵיָה בְּנִכְסִים מְטֻלְטְלִין כִּי הוּא בְּרִשׁוֹ מַה שְׁהֵיָה הוּא בְּיָדוֹ וְכוּלֵי עֵינֵן שְׁמֵי הָרִי בְּהֵדִיא דְסַבִּיר ל"ל דְאִפִּילוּ פְתוּב בְּשִׁטְר מְטֻלְטְלִין אג"מ וְנֶאֱמָנוֹת גְּמוּר' שְׁתַּגְבָּה בְּלֹא שְׂבוּעָה דְמוֹכִיחַ דְלִמְתַּנָּה גְּמוּרָה נִתְפַּנוֹן אֲמַרִּינֵן דְלֹא עֲשָׂאָה אֱלָא אִפְטְרוּפּוֹס: ח' פְּתַב הָרַב פְּנִסַת הַגְּדוּלָה הַגַּב"י אוֹת ל"ג דָּאם פְּתוּב בְּשִׁטְר מְתַנָּה זֹו פְּתַבּוּהָ בְּשׁוּקָא וְחִתְמוּהָ בְּבִרָא וְכוּלֵי מוּרָה דְלִמְתַּנָּה גְּמוּרָה נִתְפַּנוֹן מֵהַר"א מוּטְל בְּתִשׁוֹ כ"י וּלְדַעַת מֵהַר"ש"י פְּלוּגְתָא דְרַבְּנִין תָּא ע"ש וְהַרְשַׁב"ש בְּתִשׁוֹ בְּסִימָן קע"ג בְּשִׁטְר מְתַנָּה לְאִשָּׁה קַרְקַע וְאָגְבוּ כָּל אֲשֶׁר לוֹ כָּל זְמַן שְׁלֹא אֲחֻזָּר זֹו פְּתַבּוּהָ בְּשׁוּקָא וְכוּלֵי י"ל מְתַנָּה זָר יֵשׁ בָּהּ שִׁיּוּר שְׁהֵרִי לְאִשְׁתּוֹ כָּל מַה שְׁיִצְטְרָךְ וְכוּ' וְגַם יֵשׁ שִׁיּוּר אַחַר שְׁהֵרִי יֵשׁ לוֹ חוּבוֹת וְכוּ' ל"מ לְהַקְנוֹת חוּב בְּאֵגַב מְתַנָּה בְּמַקְצָת וְאִינָהּ בְּכָלֵל הַפּוֹתֵב כָּל נִכְסֵיוֹ לְאִשְׁתּוֹ עֵינֵן שְׁמֵי לְכַאוּרָה נִרְאָה דס"ל דְאִפִּילוּ דִּישׁ בְּשִׁטְר פְּתַבּוּ בְּשׁוּקָא וְכוּלֵי אִם לֹא יֵשׁ שִׁטְר אֲמַרִּינֵן דְלֹא עֲשָׂאָה אֱלָא אִפְטְרוּפּוֹס מִיְהוּ כְּבָר סִיִּים הָרַב וְעוֹד דְהַפּוֹת' כָּל נִכְסֵיוֹ לֹא עֲשָׂאוּ אֱלָא אִפְטְרוּ' מִשּׁוּם דְאֲזַלִּי בְּתַר אֲנִימְדָנָא וְאִם אָנוּ רוֹאִים דְעֵתוֹ שְׁלֹא נִתְפַּנוֹן לְאִפְטְרוּפּוֹס הָיִי מְתַנָּה גְּמוּרָה וְכוּלֵי עֵינֵן שְׁמֵי וְאִם כֵּן אֲפִשֶׁר דְמַהֲאֵי טַעְמָא אִם פְּתוּב בְּשִׁטְר פְּתַבּוּ בְּשׁוּק' וְכוּ' הָיִי הוֹכְחָה דְלִמְתַּנָּה נִתְפַּנוֹן וְלֹא אִפְטְרוּפּוֹס: ט' דִּין ט' הַפּוֹתֵב כָּל נִכְסֵיוֹ לְאֲחֻזַּד מִבְּנֵיוֹ וְלֹאֲחַר זֶה הָאֲחַר קָנָה חֲצֵי הַנִּכְסִים בְּמְתַנָּה וְכוּ' כ' הַרְמ"ה בְּפֶרֶק י"ג סִימָן קמ"ג ו'ל"ל ל"מ לְמֵאֵן דְאָמַר קְנִי אֶת וְחִמּוֹר קָנָה מְחַצָּה אֱלָא אֲפִילוּ לְמֵאֵן דְאָמַר אֶת וְחִמּוֹ' לֹא קָנָה כְּלוּם דְלֵהֲכִי אֲקִנִי לוֹ בְּהַדְדֵי הַדְדֵי דְלֹא לִיקְנוּ אֱלָא בְּהַדְדֵי וְכִינּוֹן דְחִמּוֹר לֹא קָנָה בַּר דַּעַת נְמִי לֹא קִנִּי הֵתֵם דְבְרִירָא לָן דְחִמּוֹר לֹא בַּר מִיקְנָא הוּא אֲבָל הֵקָא בְּנוּ בַּר מִיקְנָא הוּא וְסַפּוּקֵי דְמְסַפְקָא לֵיהָ גְבִיָּהּ אִם הָיִי לִישְׁנָא גְבִיָּהּ לְשׁוֹן הַקְנָאָה הוּא וְאִי לִישְׁנָא דְאִפְטְרוּפּוֹס הוּ' וְאִפ"ל דְהָיִי נִיתָן לֹא שְׁנָא גְבִי בְּנוּ וְלֹא שְׁנָא גְבִי אַחַר לְהַקְנָאָה גְּמוּר' הוּא דְאִפְנוֹן וְכִינּוֹן דְאִלוּ אִיתְבְּרַר גְבִי תְרַנּוּיָהּ לְהַקְנָאָה גְּמוּרָה אִיתְפּוֹן הָנָה קְנִי מַר פְּלַגָּא וְמַר פְּלַגָּא הַשֵּׁת' דְלֹא אִיתְבְּרַר גְבִי בְּנוּ דְשִׁיָּךְ סְפִיקָא לֹא קְנִי אֱלָא כִּי דִינָיָה לְמַהֲוֵי עֲלֵיהָ אִפְטְרוּפּוֹס וְאַחַר דְלֹא שִׁיָּךְ בֵּינָה סְפִיק קְנִי וְכוּ' עכ"ל מְבוּנָר דס"ל דְהָא דְאֲמַרִּי דְעֲשָׂאוּ אִפְטְרוּ' אִינוּ אֱלָא סְפַק דְאֲנִימְד' דַּעַת הוּא וְלִכְךָ קָנָה הָאֲחַר רָאם הֵיָה בְּרוּר דְלִאִפְטְרוּפּוֹס נִתְפַּנוֹן גַּם הָאֲחַר לֹא קָנָה וְכוּ' ג פִּירִש"י בְּפֶרֶק הַא"מ גְבִי הָרִי בְּוֹלְכֵם וְאַחַת מְשִׁתֵי אַחֲיוֹת וְכוּ' דְהַשְׁתָּא לֹא אֶת וְחִמּוֹר הוּא דְהָא אִין אַחֲיוֹת מְקוּדְשׁוֹ מְשִׁים סְפִיקָא הוּא וְכוּלֵי עי"ש: יו"ד דִּין י"ב הַפּוֹתֵב כָּל נִכְסֵיוֹ לְאִשְׁתּוֹ לֹא עֲשָׂאָה אֱלָא אִפְטְרוּ' וְכוּלֵי דַּעַת הַרְזִי"ה לֹא אֲמַרוּ לֹא עֲשָׂאָה אֱלָא אִפְטְרוּפ' אֱלָא דְוָקָא כְּשִׁישׁ בְּנִים קְטַנִּים וְכַתֵּב מֵהַרִּיב"ל ח"ב ס' ס"ז דְרוּב הַגְּאוּנִים ס"ל דְאִפִּילוּ לְגְבִי גְדוּלִים אֲמַרִּינֵן עֲשָׂאָה אִפְטְרוּפ' וְלֹא מְהַנִּיא תְּפִיסָה וְהִבִּיאוּ הַכֵּן"ג חֵא"ה סִימָן ק"ז אוֹת ה' עֵינֵן שְׁמֵי אֲבָל הַשִּׁי"ךְ בַּס' תְּקַפּוּ פִּהֵן סִימָן קי"ט כ' דִּיכּוֹל הַמְּוַחֲזֵק לוֹמַר קי"ל כַּס' בַּעַל הַמְּאוּר וְנַר' דְגַם הַרְמְב"ן שְׁהוּא אִישׁ מְלַחְמוֹ הַשִּׁיג בַּמ"ש דְבְּעֵינָא אִיפְשָׁטָא אֲבָל מַה שְׁחִי' בֵּין יְתוּמִים קְטַנִּים לְגְדוּלִים לֹא הַשִּׁיגוּ מְשַׁמַּע דְמוּדָה לוֹ בְּזָה וְגַם שְׁאַר פְּסִיקָא אֲפִשֶׁר דס"ל דְהֵדִין אֲמַת וְסַבְרָא נְכוּנָה דְבַגְדוּלִים לֹא שִׁיָּךְ לוֹמַר שְׁעֲשָׂאָה אִפְטְרוּפ' וְקַצָּת רֵאֲיָה לְזָה מְדַאֲמַרִּינֵן בַּפ' הַמְּפָקִיד אִפְטְרוּ' לְדִיקְנֵי לֹא מוֹקְמִינֵן וְגַם כִּינּוֹן דְהָיִי הִילְכַת' בְּלֹא טַעְמָא א"כ הָבוּ דְלֹא לוֹסִיף עֲלֵהּ וּמַה שְׁלֹא תִי' כֵּן מְשׁוּם דְמְשַׁמַּע לְהוּ דְמְתַנִּי' סְתָמָא בְּקְטַנִּים נְמִי מִיָּרִי עַש"ב וְהַרְשַׁב"א בְּתִשׁוּבוֹ ח"ב ס' רס"ה כ' ו'ל"ל וּמַה שְׁשָׂאֲלַת מָה אֲנִי בַּמ"ש בַּעַל

המאור וכו' דע שאין דבריו מתנוררים בעיני שאפ"י באשה וכן אצל בנים הגדולים י"ל כי להקשיבה הוא מתפונן כדי שישמעו דבריה דאי לא מ"ש בנו ואשתו אפי' אחר נמי נימא דלהנא' בניו קטנים מתפונן וכו' ועוד מדבעי רבא בבריא היאך ואי דוקא פשצריכים אפטרופוס הא קאי איהו ופשיטא בבריא לאו לאפטר'ו נתפונן דהא לא צריכים עכ"ל וכ"כ בס' א"ז לכתרא בפ' י"ג עיין שם וכן כתב בעל העיטור דצ"ה איפא מ"ד דוקא דאיפא אחרים קטנים אבל גדולי' לא ולא נ"ל עיין פם הרי דבעל העיטור והרשב"א דחוסברת המאור וכן נראה דעת הפוסקים ושוב ראיתי לה' עדות ביצקב סימן ע' דקע"ט ע"ד שכתב דהר"ן ה' יחיד בדבר והביא תשו' הרשב"א והר"ן והריטב"א שדחו סברתו עש"ב ולא זכר דברי בעל העיטור והרב חלקת מחוקק בא"ה סי' ק"ז כ' וז"ל לא עשאה אלא אפטרופ' ליורשיו אם יש יורשים קטנים וכולי אבל אם היורשים גדולים יכולים לומר א"ץ לאפטרופ' ואפשר דמ"מ כל זמן שלא חלקו צריכים לקבל אותם לאפטרופ' וכולי וכן כתב ה' בית שמואל שם ולא ראה מחלוקת הרמ"ה ובעל העיטור והרשב"א שכתבתי: י"א כתב הרדב"ז ח"ג תקפ"ב באחד שהקדיש ס"ת וז"ל אלא שיש להסתפק דבזמן שהקדיש ר"י הס"ת לא היה לו זרע ואח"ך נולד לו בן וכו' דהוי הקדש בטעות וכולי מ"מ טוענים קי"ל דאין אדם חוזר מהקדשו שהקדש לכפרת נפשו ואדרבא חזקה אין אדם נוטל מנפשו כדי לתת לבנו וכו' עיין שם ונראה דס"ל דהא דמ"ל בפ' מי שמת בש"מ שהקדיש כל נכסיו מי גמר והקדיש ואין חזרתי כלום דחזקה דאין אדם נוטל מנפשו כדי לתת לבנו וכן חי מהראד"ב בס' לחם רב סימן ר"ג עיין שם וכן כתב מהרש"ך ח"א סימן ע"א ונמשך אחריו פני משה ח"ב סימן נ"ח עיין שם אבל כבר הוכחתי בסימן רי"א דחוזר הוא בהקדש אפי' מת דלגבי בנו נמי אמרינן שמה לא גמר והקדיש ועוד דדוקא בשמע שמת בנו הוא דאמר דמתנה בטעות היא אבל אם לא היה לו בן ואח"ך נולד לו כיון דבשעה שהקדיש לא היה לו הבן בעולם לאו בטעות הוא: י"ב שכיב מרע שמתו להקדש כו"ך ולבנו ראובן כף וכף ושאר כל נכסיו לבנו שמעון ונמצא שלא חל ההקדש לא אמרי' כיון דלא חל ההקדש יטול אותם בנו שמעון שמתו כל נכסיו מהרש"ג בספר משפטים ישירים סימן י"א עיין שם באי"ר: י"ג דין י"ג הכותב לאשתו קרקע וכו' כ' הרדב"ז חלק שני סימן של"ז בראובן שהיה עליו שטר חוב ונטה למות ושלח אחר שמעון ופרע לו מקצת השטר מעות בעין והשאר נתן לו בהם יין ופסק עמו דמים והיה זה בפני אשתו וא"ל מנה לו כו"ך ושתקה ואחר שמת בא שמעון ליקח ייני עינפה עליו אשתו ותפסה הפל דלא הוי מחילה דיכולה לומר נח"ר עשיתי לבעלי עיין שם ולכאורה קשה שהרי כתב הרא"ש בתשוב' פלל מ סימן ב' דראובן שהיה עליו שטר חוב ולא אשתו היתה לה חצר אחת ובשעת מיתה נתנה לרחל בתה זה החצר ולא ערער ראובן ועתה תובע ב"ח לגבות חובו מהחצר וכו' וז"ל ואף על פי שראובן בעלה היה בשעת הצנואה ושמע ולא מיקח לא הפסי' בשביל זה זכותו ול"ד וכו' דהתם היינו מחילת השעבוד וכו' ועוד דבע"ח שמכר הלנה שעבודו לפניו ושתק לא הפסי' דוקא גבי כתובה אמרינן הכי פדמפ' התם מקולי כתובה שנו פאן וכולי עיין שם משמע דאין חי' בין שכיב מרע לבריא ובין נתינה למכירה דאם שתקה האשה מחלה ולא אמרי' נח"ר עשיתי לבעלי וכן כתב מהר"י ויג' סי' י"ט בשכיב מרע שרצה לחלק נכסיו וקרא לאשתו ובקש אותה ליקח סף ידוע ולמחול על מותר כתובה וכן עשתה בפני עדים וז"ל ולא שייך לומר

נחת רוח עשיתה לבעלה דלא אמרי' נחת רוח עשיתי אלא היכא דזבין איהו נכסי דידיה
המשועבדי' לה בכתובתה משו' דאם אינה מסכמת לדעתו אית לה קטטה בהדיה וא"ל
נתת עיניך בגירושין ובמיתה אבל על מחילת כתובתה אם אינה מתרצה לו לית ליה איבה
וכו' וסוגיא דתלמודא בפ' החובל דאיתתא דמוחלת כתובתה לבעלה מחילתה מחילה אי
נפיש' פתיבת' מפתובה דאורייתא ובפרק נערה שנתפתתה אמר רבא פשיט"ל מוכרת
כתובתה בין לבעלה בין לאחרים יש לה פתובת בית דין מאי טעמא זויי אנסויה מוחלת
כתובתה לבעלה אין לה פתיבת בית דין מאי טעמא אחולי אחלתיה וכולי אלמא דמחילתה
הוי מחילה וליפא למי' דשאני הכא פיון שהיה ש"מ לא רצתה להקניטו וא"ל בכה"ג
נח"ר איבר' לאו הכי דגדולה מזה איתא בפרק דכי בפ' זה בורר וז"ל ונשאל לראב"ה על
עסק אלמנה שצונתה בשעת מיתה ליתן מנכסיה לבן קרובה ו' זקוקים והבן שותק ועתה
אחר מותה אומר שאמו לא נשבעה על כתובתה ומה ששיתק שלא רצה להכעיסה והשיב
נ"ל פיון שצונתה בפניו ושתק הוי פאילו הודה שיש לה ו' זקוקים בידה שאין לו חלק
בהם אלמא אפילו בשתיקה בעלמא אמרינו אדוניי ליה ולא אמרינו מה ששיתק שלא רצה
להקניט את אמו אף על פי שהוא חייב בכבודיה וכולי עכ"ל נ"ל ראיה דבפ"ן גבי הפותב
נכסיו לבניו וכולי אר"נ פיון שעשאה שנתף בין הבנים אבדה כתובתה ופי' רשב"ם דס"ל
כר"י דסגי בחדא או קבלה או פתיבה אם קבלה עליה אפי' לא כתב לה קרקע עמהם
אבדה כתובתה וכ"כ הרמ"ה שם סימן קמ"ט וכתב שם ומסתברא דאם קבלה עליה אין
צריך קנין דשעבוד בעלמא הוא ובמחילה סגי וכיון דקבלה עליה מאי דעבד בעלה כמחי'
דמא ל"ש במחלה לאפיה ל"ש שלא בפניה עיי"ש באורח אלמא אם קבלה מהני ולא
אמרינו פיון שהיה שכ"מ לא רצתה להכעיסו וכל שפן במחילה בפירוש והרב בית דוד
חא"ה סימן ע' הביאו והקשה על ראב"ה דלא מהני טענת ששיתק שלא להכעיס את אמו
מדכתב רשב"ם בכתרא דף קכ"ו ע"ב דמה ששיתק הבן לא מפני שמחל אלא שלא רצה
להכעיס את אביו ות' דהתם משום דמה הנאה יש לבן שימחול מהניא טענת דשלא
להכעיס אבל הכא אפשר שאינו מחילה אלא דידוע הבן שיש לה בדין ו' דינרים לא
אמרי' דמשו' שלא להכעיס שתק עיין שם ונראה דעל מהר"י וניל לא ק"ל מדברי רשב"ם
משו' דא"ל דדוק' בן אצל אביו או אמו פיון דחייב בכבודם אמרי' דשתק שלא להכעיס'
אבל באשה אצל בעלה דשתק' משו' דמחלה אבל בדברי ראב"ה דאפילו בן אצל אמו
אמרינו דשתק משום מחילה צ"ל בין הודאה למחילה אבל מדברי מהר"י וניל לא משמע
פן דמדמה להו אהדדי ובתשו' הרא"ש מבואר דדוקא בכתן' אשה אמרו פן אבל בעלמא
לא הפסיד וכן כתב הנ"י בפרק י"ג וז"ל ובדרכים אלו קולי פתיבה ניהו דאף על גב
דלא מחלה בהדיא אמרינו דכמי שמחלה בהדיא הוי משא"כ בב"ח עד דמחיל בהדיא לא
הוי מחילה וטעמא דבעל חוב משו' דעבד ליה נתיח' למיתן ליה מעותיו אבל הכא יותר
משהאיש רוצה לישא אשה וכו' וכ"כ בעל התרומו' שנ"ט הביאו הב"י בא"ה סי' ק"ו
ע"ש אבל מצאתי להרשב"א בתשו' חלק שני סימן רמ"ה שכתב בראובן שצונה מחמת
מיתה בפני אשתו לתת לשמעון ל"ג ליטרין שהיו אצלו בפקדון ואשתו שתקה וז"ל אבל
אם היא מחזק' בנכסים מחמת כתובת' בזה נראה שהדין עם האלמנה לפי שאין הודאתו
של ראובן המת הודאה במקו' שחב לאלמנה וכו' ומה שהעידו ששתק בין וכו' שאמרה
פן אדוני כף עושה אינו רואה וכו' אלא שאמרה לפטומי מילי וכדי לעשות נח"ר לבעלי

וכולי וכותב פל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע פל שהו איני רואה שיהא לו עסק פלל
פאן דההיא בשעשאה שנתה בין הבנים ועל תנאי ידועי שיכתן להקרקע ממש ושיחלק
פל נכסיו ולא שייר פלים וכו' עד פאן לשונו ובירושלמי בפרק י"ן הלכה ז' אמרינו
אחת' דר' חונייא פתבה נכסה לר' חונייא צרכת וזבנת לבעלה מן דדמרת אתא בעי
שיעור עמיה א"ל ולמה לא תבעתיה בחייה א"ל לא בעי מעיקרא אף על פי כן אפיק ר'
אמי עיין שם במפ' ונראה דמייירי במתנת שכיב מרע (א"ה עכ"מ): י"ד (א"ה השאלה
נאבדה וזאת התשובה): תשובה כתב הטור סימן רנ"ג שכיב מרע שאמר נכסי לא' או
שאמרו לו נכסיה למאן והשי' להם למי יהיו אלא לפ' אם ראוי לירשני זוכה בהם משו'
ירוש' וכו' אבל אם הוא בנו לא עשאו אלא אפטרופוס ומהרי"ל הביאו הב"י תמה מ"ל
פינו דהוי לשון ירושה והוא גופי' לא הביא אלא פירוש רשב"ם חילוק דירוש' ומתנ'
בההיא דלא עשאה אלא אפטרופ' ע"ש ועיין במהריט"ץ סי' קפ"ב שתמה דאם פו סבירא
ליה פהרי"ף הרי כ' שכיב מרע שאמר וכו' משמע באמירה לבד ואם פו אפילו פו בין
הבנים לא הוי אפטרופ' ולא קשה מידי שהרי מהר"י ו' מיגאש לא סבירא ליה חיי הירוש'
ומתנה ולא האמיר' וכתובה ומוקי הא דאמר ריב"ב בלשון ירושה בפ' בהדני' שאמר
עושהו אפטרופוס אלא שרוצה שיירש ע"ש ואיפא למימר דהטור הכי סבירא ליה לזה
הקשה מהרי"ל דהוא גופיה הביא חילוק רשב"ם בין הירוש' למתנה וכן כתב הרא"ש
רפ"ג דהא דאמר רב הונא שכיב מרע שכ' פל נכסיו לאחר אם ראוי לירשו נוטלו משום
ירוש' וכו' לדברי רשב"ם גיחא דכיון דראוי לירשו אף ע"ג דאמר נכסי לה הוי פאלו
הזכיר ירושה עיין שם אבל מדברי ר' יונה בש"מ לדקל"א ע"ב נראה בהדיא דסב"ל
דנכסי לבני לא עשאו אלא אפטרופוס דנקא באומר לשון ירושה בפ' עיין שם וזה לשון
בעל העיטור דף צ"ג ע"א והיכ' דאמר לשון ירושה ולא לשון מתנה אף על גב דנכסי לה
בעלמא לשון ירושה הני מלי בשאר יורשים אבל בבנו ואשתו לא עשאו אלא אפטרופים
וכו' עיין שם הרי דס"ל דאם אמר בפירוש לשון ירושה אפילו פו בין הבנים קנה ולא
הוי אפטרופים ושמאל מייירי באומר נכסי לה דכיון דלא אמר ל' ירושה בפ' אמרי' דלא
עשאו אלא אפטרופ' דלא עקרי נחלה דאורייתא אלא בפירוש ולכאורה נרא' ל' דהרא"ש
אזיל לטעמיה שפסק בבעיא דשכיב מרע שהקדיש פל נכסיו או הפקירן דכיון דלא
אפשיטא אין לבטל מעשיו מפח אומדנא אלא היכא דברר לן האומדנא והביאו הטו' בסי'
ר"ן ע"ש וה"נ בכותב פל נכסיו לבנו מפת האומדנ' הוא דאמרי' לא עשאו אלא אפטרופ'
פמו שכ' רשב"ם דף קל"א ע"ב עיין שם ודנקא פשאמר לשון מתנה דהא אומדנ' ברורה
היא דלא עשאו אלא אפטרופוס אבל אם אמר נכסי לה פינו דמשמע נמי לשון ירושה
הוי פאלו הזכיר לשון ירושה אבל לדעת הרמב"ם והרמ"ה שפסקו שם הנכסים בחזקת
נותן קיימי הקא נמי פינו דנכסי לה משמ' נמי לשון מתנה אמרינו שפא לא עשאו אלא
אפטרופוס ומספק בחזקת יורשי' קיימי אבל הא ליתא שהרי הרא"ש בבעיא דבריא היא
פסק דמוקמינו הנכסים בחזקת' נותן ולא עשאו אלא אפטרופוס וע"כ לחלק בין אומדנא
זו בין לאומדנא דהתם כמ"ש בתשו' אחרת לקמן ע"ש ומפל מקו' נ"ל שהטור נמשך
אחרי בעל העיטור ורבי' יונה דבנכסי לבני או יהיו פינו דלא אמר ל' ירושה בפ' אמרי'
דלא עשאו אלא אפטרופ' ואפשר דגם הרא"ש אחר שכ' לדעת ר"ת דרב הונא מייירי בבת
בין הבנות ובאח בין האחים ה"נ אלא לפירוש רשב"ם דכן בין הבני' לעול' לא עשאו

אֵלָא אַפְטֶרופּוס עַד דְאָמַר בְּפִי ל' יְרוּשָׁה וְרַב הוּנָא מְיִירֵי בְשָׂאָר יוֹרְשִׁים וְאֵלּוּ רָאָה
מְהֵרִי"ל דְבָרֵי בְעַל הָעֵיטוּר וּר' יוֹנָה הֵיזָה חוֹלֵק עַל הַטּוּר וְעֵינָן בְּתַשׁוּבוֹת מֵהַרש"ךְ חֵלֵק
שְׁלִישִׁי סִימָן י"ב וְהֵבִיאוּ הַכְנֵה"ג סִימָן זֶה אֵית ד' ע"ש וְאִם פֶּן בְּנ"ד שְׂאָמַר כ' לְנִכְדֵי
וְהַשָּׂאָר לִבְנוֹ לְכַאוּר' נִרְאָה דְלֵא עֲשָׂאוּ לִבְנוֹ אֵלָא אַפְטֶרוֹף' כְּמוֹ שְׂפָסֵק הַטּוּר וּמָרְן דִּין י"א
דְאִם פְּתַב חֲצֵי נְכָסֵי לְבָנֵי נְחֲצֵי נְכָסֵי לְבָנֵי פ' הָא' הָוֵי מִתְנָה וְהַשְׁנֵי הָוֵי אַפְטֶרוֹפּוס עַל
הַחֲצֵי לְכָל הַבָּנִים עִי' שָׁם וּכְבָר פְּתַבְתִּי דְכָל שְׂלֵא אָמַר ל' יְרוּשָׁה בְּפִי אָמַרִי דְלֵא עֲשָׂאוּ
אֵלָא אַפְטֶרוֹפּוס וְאִם פֶּן הַמִּתְנָה שֶׁל נִכְדוֹ נָמִי בְּטֵלָה דְהו"ל מִתְנָה שְׂכ"מ בְּמַקְצֵת דְצָרִיף
קִנְיָן וּכְבָר פְּתַב הָרַב יוֹנָה בְּש"מ לְשָׁם גָּבִי בְנוֹ וְאַחַר וְנ"ל אֵיפֵא דַק"ל פִּינָן דְבְנוֹ אַפְטֶרוֹפּ'
אַחַר נָמִי הֵיכִי קִנִּי הו"ל מִתְנָת שְׂכ"מ בְּמַקְצֵת וְצָרִיף קִנְיָן וַיֵּשׁ לְהַעֲמִידָהּ בְּמַצְנוּהָ מִחֲמַת
מִיתָה דְקִנְיָהּ בְּמַקְצֵת וְאִין צָרִיכָה קִנְיָן וְאֵיפֵא מֵאֵן דְמוֹקִי לָהּ בְּקִנְיָן אוֹ בְּשִׁטְר הַקִּנְיָהּ וְכו'
עֵינָן שָׁם וְאִם פֶּן בְּנ"ד דְלֵיפֵא קִנְיָן וְלֵא מְצוּהָ מִחֲמַת מִיתָה הו"ל מִתְנָת שְׂכ"מ בְּמַקְצֵת
דְלֵא קִנְיָהּ וּכְבָר פְּתַבְתִּי לְעֵיל דְבָרֵי הָרַב יוֹנָה דַס"ל דְשְׂכ"מ שְׁנָתָן בְּקִנְיָן אוֹ בְּשִׁטְר דְאִם
נָתַן לְאַחַר וְלִבְנוֹ אִם לֵא יִיפָה אֵת פָּחוֹ אַחַר נָמִי לֵא קִנְיָהּ דְשָׂמָא אַף לִבְנוֹ לְהַקְנֵאָה גְמוּרָה
נִתְפָּיוּן וְהָוֵי מְחַלֵּק פֶּל נְכָסֵי בְּקִנְיָן דְלֵא קִנְיָהּ וְכ"ש בְּלֵא קִנְיָן דְנִדְאֵי בְּנֵי אַפְטֶרוֹפּ' וְאַחַר
לֵא קִנְיָהּ וְעוֹד דְהָא קו"ל דְבְכּוֹר עִם פְּשִׁיט לֵא מְהַנִּי ל' יְרוּשָׁה וְאִם פֶּן הַמִּתְנָה מִמ"נ בְּטֵלָה
דְאִם הוּא ל' מִתְנָה לֵא עֲשָׂאוּ לִבְנוֹ אֵל אַפְטֶרוֹפּ' וּמִתְנָה שֶׁל נִכְדוֹ הָוֵי מִתְנָת שְׂכ"מ בְּמַקְצֵת
וְאִם ל' יְרוּשָׁה לֵא מְהַנִּי בְּכּוֹר עִם פְּשׁוּט וְאֵע"פ שְׁהַרְמַב"ן בְּפ' תְּצֵא כ' דְאִם מִתְּבְכּוֹר
בְּחֵי אָבִיו יְכוֹל הָאָב לְבַטֵּל חֵלֵק בְּכּוֹרְתּוֹ וְנִרְאָה שֶׁפֶּן תּוֹפֵס מְהַר"ם מְפָדוּא ס' מ"ד עֵינָן
שָׁם פְּבָר כ' כְּנֵה"ג בְּסִי רַפ"א וּבְתַשׁוּ' בְּס' עֲדוּת בְּיַעֲקֹב ס' ע"א דְקַצ"ב דְהָא מְגוֹן שְׁוִיָּא
דְמֵהֲרִימ"ט חוֹלֵק בְּזֵה וְכֵן נִרְא' מְסַתְּמִיּוֹת דְבָרֵי הַפּוֹסְקִים וְהַסְפִּים עִמּוֹ ה' עֲדוּת בְּיַעֲקֹב
סִימָן ע"ב דְר"י ע"ד וְדָחָה דְבָרֵי הַרְמַב"ן ע"ש"ב וְכֵן הַסְפִּים ה' פְּנֵי מְשֵׁה בְתַשׁוּ' ח"ג סִימָן
וְהוּבָא בְתַשׁוּ' בְּעֵי חֵי ח"ב ס' ק"ו דְקו"ב ע"ש וְכַס"פ מִי שְׁמַת גַּם בְּכּוֹר שְׂמַכְר חֵלֵק
בְּכּוֹרְתּוֹ בְּחֵי אָבִיו וּמִתְּ דְבְנוֹ מוֹצִיא מִיַּד הַלְקוּחוֹת אָמַרִי טַעְמָא מְשׁוּם דְמְצִי אָמַר דְמַפְח
אָבוּהָ דְאָבָא קְאָתִינָא וּבְמַקּוּם אָב קְאֵי עֵינָן שָׁם אֵלְמָא בְּמַקּוּם אָב עוֹמֵד כְּאֵלּוּ הוּא בְּכּוֹר
וְכֵן פְּתַב הַרמ"ה סִימָן קַצ"ט וְק"ע דְהֵכִי הֵילְכְתָא עֵינָן שָׁם וּמִיָּהוּ נִרְאָה דְלֵמַאי דְקו"ל
דְדוּקָא בְּשִׁטְר אָמַרִינָן דְהָוֵי אַפְטֶרוֹף' אָבֵל בְּאַמִּירָה מִתְנָה גְמוּרָה הִיא בְּמַבְאָר בְּסִימָן רַפ"א
עֵינָן שָׁם גַּם לִבְנוֹ הָוֵי מִתְנָה וְלֵא אַפְטֶרוֹפּוס וּמַה שְׂכ' מֵהַרִיט"ז סִימָן קַפ"ב דַל' הָרִי"ף
שְׁפַתְב דְנוֹקָא בְּכוֹתֵב חֶבֶל בְּאוּמַר יִירְשֵׁנִי בְנֵי ש"ד מְשִׁמַע דְבְעֵי תַרְתִּי אָמַרִי וּל' יְרוּשָׁה
אָבֵל אָמַרִי בְלִשׁוֹן מִתְנָה אוֹ כְּתוּבָה בְלִשׁוֹן יְרוּשָׁה לֵא וְכ"נ מְדַבְרֵי הַרְמַב"ם בְּפָרֵק שְׁשִׁי
מֵהַלְכוֹת גְחִלוֹת ע"ש לִיתָא דְזו"ל בְּעַל הָעֵיטוּר דַצ"ה ע"ב וְהַכּוֹתֵב פֶּל נְכָסֵי לִבְנוֹ וְכו' בֵּין
ל' יְרוּשָׁה בֵּין ל' מִתְנָה וְכו' לֵא עֲשָׂאוּ אֵלָא אַפְטֶרוֹפּ' וְכו' וְדוּקָא כּוֹתֵב אָבֵל אוּמַר פֶּל נְכָסֵי
לְאַשְׁתּוֹ וְכו' בַל' מִתְנָה קִנְיָהּ בַל' יְרוּשָׁה אָפִילוּ אַפְטֶרוֹפּוס אֵינָה וְאִם אָמַר פֶּל נְכָסֵי לְבָנֵי
בֵּין בִּירוּשָׁה בֵּין בְּמִתְנָה קִנְיָהּ עַכ"ל וְכֵן פְּתַב הַרמ"ה בְּפ' י"נ סִימָן קַמ"ב ע"ש הָרִי דְאִין
חִילוּקֵי בֵּין ל' יְרוּשָׁה לְמִתְנָה דְבְכַתִּיבָה אָפִילוּ בַל' יְרוּשָׁה הָוֵי אַפְטֶרוֹפּ' וּבְאַמִּירָה אִפִּי בַל'
מִתְנָה קִנְיָהּ וְזֵה נִרְאָה מְוַכְרַח דְהָא אָמַר שְׂמוּאֵל הַכּוֹתֵב פֶּל נְכָסֵי לְאַשְׁתּוֹ וְכו' וּבְאַשְׁתּוֹ לֵא
שְׁיִיף אֵלָא מִתְנָה וְאֵפ"ה מְשִׁמַע דְנוֹקָא כּוֹתֵב וְכֵן פְּתַב הָרִי"ף בְתַשׁוּ' סִימָן י"ב וְזו"ל הַכּוֹתֵב
פֶּל נְכָסֵי לְאַשְׁתּוֹ בֵּין בְּקִנְיָן וּבֵין שְׂלֵא בְּקִנְיָן לֵא עֲשָׂאָה אֵלָא אַפְטֶרוֹפּ' וְדוּקָא שְׁיִיָּהּ כְּתִיב
בְּשִׁטְר וְכָף אָמַר לְנוּ פַב"פ כְּתוּבוֹ וְתוּבוֹ לִפ' אֲשַׁתִּי פֶּל נְכָסֵי אָבֵל אִם הֵיָתֵה צְנוּאָה זֹו בְּלַבָּה

החזיקה בנכסים ואינה אפטרופ' עכ"ל ומהרש"ך חלק שלישי סימן י"ב פתב דהרי"ף מודה בירוש'ה דלא הוי אפטרופ' וכן פתב הרמב"ן בחי' שפן נראה דבל' ירוש'ה ל"ל לאפטרופ' ומה שחילק הרי"ף בין פתב לאומר לא משום ל' ירוש'ה אלא דמשמע ממתני' דכ"ש ל' מתנה דאפילו לרבנן דבריו קיימין ואע"פ שאין פשט לשונו מראה פן עיין שם אם פן לכ"ע באמירה אפילו בל' מתנה קנה ובל' ירוש'ה לדעת הרמב"ן אפילו פתב קנה אבל בדברי בעל העיטור והרמ"ה מבואר דכותב אפי' בל' ירוש'ה לא עשאו אלא אפטרופ' דאין חילוק אלא בין פתב לאומר ועיין בס' תורת חסד סימן ר"מ ובס' קול יעקב בתשובות סימן ה' ועוד נראה דמ"ש הרא"ש והטור ומרן דין י"א דאם פתב חצי נכסי לבני פ' וחצי נכסי לבני פ' הא' הוי מתנה והב' אפטרופ' על החצי לכל הבנים ה"ד פשיש לו בנים אחרים חוץ מאלו הב' שנתן להם המתנה דא"ל דעשאו אפטרופ' על שאר הבני' אבל בליכא אלא שני בנים שנתן להם המתנה שניהם קנו בין ריבה לא ומיעט לא ובין פתב לשניהם בשנה וכן ראיתי למהרח"ש חלק שני סימן יו"ד וה' כנה"ג בתשו' בסימן קס"ד עיין שם עוד פתב ה' כנה"ג שם דה"ד פשנתן חצי לזה וחצי לזה כדמשמע בהרא"ש שם מדלא פתב כל נכסי לפ' ופ' בני אם פן בריבה לאחד ומיעט לאחד דא"א לכתוב כל נכסיו לפ' ופ' בני דאם פן משמע חצי לזה וחצי לזה אמרינן דשניהם במתנה עיין שם ובזה ניחא דמרן בא"ה סימן ק"ז פסק תשו' הגאונים דאם אמר תטול בתי פ' חמשים זהובים וכו' א"ל ואשתך מה תהא עליה אמר השאר שלה של אשתו הוי מתנה גמורה פיון שהעמיד ירושת התורה אפילו בא' מיורשיו עיין שם ומ"ש הכא דהשני הוי אפטרופ' אלא דהכא שאני דמוכח פן מדלא פתב כל נכסיו לפ' ופ' בני מיהו נ"ל פנונת הרא"ש דאם פתב כל נכסיו לפ' ופלוני בני הוו שניהם אפטרופ' אבל אם פתב חצי נכסי לפ' בני וחצי נכסי לפ' בני הא' מתנה דאם שניהם הוו אפטרופוס הול"ל כל נכסי לפ' ופ' בני אבל השני נדאי הוי אפטרופוס בין בריבה לא' מיעט לא' בין פתב לשניהם בשנה דלא גרע מאחר ובנו דאם הטעם דהשני הוי אפטרופוס מדלא פתב כל נכסי לפ' בני ק' אימא שני גמי הוי מתנה ואם פתב נכסי לפ' ופ' בני אם יצא עליו שט"ח גובה משניהם בא' לקד פרט אותם להקדים הא' לענין אם יצא שטח גובה מן השני תחלה כדלקמן סימן רנ"ג עיין שם אלא דה"ט לא' דהוי מתנה דאם שניהם הוו אפטרופ' הול"ל כל נכסי לפ' ופ' בני ואפש' דט"ס נפל בב"י וצ"ל דטעמא דהא' הוי מתנה מדלא פתב וכו' עיין בתשו' ה' גנת ורדים הא"ה פלל ד סי' ז' וח' וראיתי לה' בית יעקב בתשובות סימן י"ד שכ' במי שיש לו ג' בנים וכו' נכסיו לב' בניו ולבן הג' לא פתב פלום דדמי להפותר נכסי לבן הבנים לא עשאו אלא אפטרופ' דנלע"ד דל"ד לבן בין הבנים דה"ה לשני בנים בין הבנים מיהו אני חוכך בזה דלשון המשנה הפותר לבן בין הבנים משמע דוקא בן א' עיין שם ולא ראה מ"ש הרא"ש והטור ומרן דין י"א דאם פתב חצי נכסי לבני פ' וחצי נכסי לבני פ' הא' הוי מתנה והשני הוי אפטרופ' על החצי לכל הבני' גם הר' יונה בש"מ לבתרא דקל"א ע"ב כ' וז"ל ועובדא דמיייתי לקמן דההוא דהנה שכ"מ א"ל נכסיו למאן דילמא לפ' א"ל אלא למאן אמר רב הונא אם ראוי ליורשו וכו' נראה בעיני התם ודאי בההוא עובדא לא שייך למימר לא עשאו אלא אפטרופ' שהרי בני אדם שא"ל נכסי למאן דילמא לפ' סתם שאלתם לא על אפטרופ' שאלו לו אלא על ירוש'ה וקנייה והודה לדבריהם במ"ש אלא למאן וכו' עיין שם וזה נראה מוכרח דעת הפוסקי' דס"ל דנם בשאר יורשים אמרינן

דלא עשהו אלא אפטרופ' וז"ל הרשב"א בתשובות ח"ג סימן ק"ד וכיון שפן מתני' כשברר דבריו ורב יהודה פשלא ברר דבריו ורב הונא מסייעני דאמר שכ"מ שפכת פל נכסיו למי שראוי ליורשו מתנתו וסתמא קאמר אם ראוי ליורשי ולא חילק בין גדול לקטן ולא פן בין הפנים או בין אח ואחות בין האחים או בין האחיות ונהרי הרב אבן מיגש והראב"ד מספיקים על דעת זו עיין שם הרי דסבירא ליה דאין חילוק בין בנו לשאר יורשים ונדקא כשברר דבריו הוי מתנה וכן דעת מהר"י ו' מיגש והראב"ד ובאמת דמהר"י ו' מיגש בפרק יש נוחלין כתב הלא אמרינן דלא עשאו אלא אפטרופוס אלא בבן בין הפנים אבל שאר יורשים פגון בת בין הפנים ואח בין האחים לא הוי אפטרופוס ודבר הונא דאמר שכיב מרע שפכת פל נכסיו לאחר אם ראוי ליורשו וכולי דהכי מייירי עיין שם וכן כתב מהרימ"ט סימן נ"ג דמהר"י ו' מיגש מודה בזה עיין שם אבל הרשב"א בתשו' שפכתתי מבואר דסבירא ליה דאין חילוק ואם פן ההיא דנכסיה למאן וכו' צ"ל דהוי כמברר דבריו למתנה מה"ט דסתם שאלתם לא על אפטרופוס וכן כתב הרשב"א בש"מ שם וה' פרח מטה אהרן בתשיבות סימן ט"ל כ' דחלוקים על הרב יונה מדלא תי' פן והספיק עמו ה' פני משה ח"ב סימן צ"ט דקפ"ח ע"ג עיין שם ואינו מוכרח דאפשר דהרי"ף ומהר"י ו' מיגש דמוקמי ההיא דרב הונא בשאר יורשים היינו למסקנא דמייירי בנכסיה לה ואחריה לפ' וכו' מיהו הרמ"ה בפ' י"נ סימן קנ"ג גבי נכסיה למאן וכולי כ' וז"ל והא מילתא דלא שני ליה בין פותב לאומר לא משפחת לה אלא בבת בין הבנות ובאח בין האחים וכו' אבל בבן בין הפנים וכו' הא קי"ל דלא עשאה אלא אפטרופ' עד דאמר בל' הקנאה בנדאי עיין שם וכן כתב הטור סימן רנ"ג וז"ל שכ"מ שאמר נכסי לפ' או שא"ל נכסיה למאן והשיב להם למי יהיו אלא לפ' אם ראוי ליורשו זוכה משום ירושה וכולי בד"א שנוטל משום ירושה בבת או אח או א' משאר יורשים אבל אם הוא בנו לא עשאו אלא אפטרופ' ע"ש הרי דס"ל להרמ"ה ונהטור דההיא דנכסיה למאן וכו' לא חשיב הוכחה ואם הוא בנו לא עשאו אלא אפטרופ' וכ"נ מדברי רב האי בתשובות הגאונים שיהביא מרן הב"י וז"ל שכ"מ שאמר תטול בתי חמשה זהובים וכולי וא"ל אחיו אשתה מה תתן לה א"ל השאר שלה תשובה דבריו קיימי וכל שאר נכסיו לאשתו ולא אמרי' לא עשאה אלא אפטרופ' פיון שחלק לשני בנותיו וכו' איך נאמר כי עשאה אפטרופ' על בנותיו ונהרי נתן להם מה שחפץ וכולי משמע דאם לא נתן לבנותיו אמרי' דלא עשאה אלא אפטרופוס וכן משמע מדברי בעל העיטור דצ"ה ע"ג וד' ע"ש: וראיתי להרב פנסת הגדולה אות נ"ח שכת' ע"ד הגאונים וז"ל ומפאן נראה דכשהמצוה השיב על שאלתם ושאלתם נדאי לא הני ע"ד אפטרופוס דגם הוא בתשובתו לא פיון לאפטרופ' אלא למתנה גמורה אבל בס' מורה צדק כתב בשם הר' יונה בחי' גבי א"ל נכסיה למאן וכו' לא שייך אפטרופוס דהוא לא השיב אלא על שאלתם ושאלתם נדאי לא הוי ע"ד אפטרופ' דשמא ישחי' בין נדון הר"י דא"ל נכסיה למאן דילמא לפ' לנדון תשובת הגאונים פשאלו לו ואשתו מה תהיה עליה עכ"ל וליתא דז"ל תשו' הגאונים שער ג' סימן א' וא"ת שלא התחיל לומר שאר נכסי לאשתי אלא לאתר ששאלו אשתה מה תתן לה דצ"ל הכי פיון ששיב דשאר נכסי הפל לה שפבר קנתה במתנה אלא אפילו א"ל תתן שאר נכסיה לאשתה ואמר הן הרי זו מתנה גמורה כדאמרינן וכולי אלא נכסיה למאן וכו' וא"ת שלא פטר בתו הגדול' ושמא אפטרופ' עשה את אשתו אלא וכו' עיין שם הרי שכת' דאצ"ל

וכו' אלא אפי' וכו' ונהביאו ראיה מההיא דנכסיה למאן וכו' בכלה ס"ל דבבנו ובאשתו אמרי' דלא עשאו אלא אפטרופוס ונהרי הרמ"ה והטור סימן רנ"ג סבירא להו בההיא דנכסיה למאן וכו' דאם היה בנו לא עשאו אלא אפטרופוס ואם פן נראה שפן דעת הגאונים: סימן רמ"ז א' דין א' ינתנו לבנים ולבנות וכו' אבל מהר"י ו' מיגש בתשוב' סימן ל"ב פתב וז"ל דכי אמרי הראוי וכו' ה"מ במאן דשדר סתם ולא פי' למאן שדרנהו וכולי אבל היכא דפריש ואמר אילו ליהו לבני ביתאי מפי אמר הכי הא ודאי וכו' להו כולהו בני ביתיה בההוא מידי והו"ל כמאן דפריש ואמר אילו ליהו לבנאי ולבנותאי דהא בני ביתאי בני ובנותי משמע וכיון שפן בין הראוי לבנים בין הראוי לבנות פלגי להו בשונה וליכא הכא הפריש בין מתנת בריא ובין מתנת שכיב מרע עכ"ל: ב' דין ג' וכן אין פן הבן בכלל וכו' כת' הריטב"א בספ"ג דנדרים אע"ג דבל' תורה מקרו בני בנים בנדרים הלך אחר ל' בני אדם וכו' ומסתברא דנודר הנאה מזרעו אפילו בני בנים בכלל דהכי מקרו אפי' בל' בני אדם עיין שם וכתב ה' קהלת יעקב דק"ץ ע"ג ונראה פשוט דס"ל דבלשון זרע בנות נמי בכלל דבל' בני אדם נמי זרע מקרו עיין שם וכבר פתב הרשב"ש בתשו' סי' י"ב וז"ל ואם אמר לו ולזרעו הפל בכלל פן הבת וכן הבן ובת הבת פדאמרי' במס' סנהדרין מעביר בנו ובתו באש אין לי אלא בנו ובתו פן בנו וכן בתו מנין ת"ל כי מזרעו נתן למולך אלמא זרעו משמע פלל ואפילו זרע זרעו וכן פתב הרמב"ן בקידושיו עיין שם וכן הוכיחו התו' בכתרא דקט"ו וכתב וז"ל ול"ל דהתם מיתירא דריש דא"כ הו"ל למידרש איפכא דקרא דמזרעה פתיב ברישא וכולי עיין שם ונראה דס"ל דזרעה משמע אפילו בנות פדמוכח מדברי התוס' בקידושי' דס"ו ע"ב בד"ה ולזרעו וכו' וכן אמרינו התם דף ע"ז אלא מעתה בתו של כ"ג תשתי מי פתיב בנו זרעו פתיב וכו' אלמא אף על גב דאיכא ג"ש למעט נקבות לא ממעטינו בת של כ"ג משום דזרע משמע אפילו נקבות עיין שם ואם פן אי מיתורא יליף בני בנים הו"ל למדרש איפכא דקרא דמזרעה פתיב ברישא וקרא דמעביר בנו ובתו באש יתירא הוא דמזרעה משמע נמי בנות וע"כ אתא לבני בנים אלא משמע דזרעה פלל אפילו זרע זרעו והא דפרכינו התם בקידושין בת בנו תשתי וכולי היינו משום דאיכא ג"ש למעט נקבות וזרעו משמע אפילו נקבות לכה מוקמינו רבויא לבתו ומיעוט' לבת בנו ועיין בס' בית דוד סי' קכ"ד שכתב דאין הפנות בכלל והרב פנים מאירות חלק ראשון סימן ל"ז פתב דהאומר נכסי לזרעי אין הפנות בכלל עיין שם וליתא כמ"ש מיהו מ"ש הריטב"א דבל' תורה בני בנים מקרו בני וכ"כ הרא"ש בתשו' עי' שם ק' מהך דסנהדרין מוכח דאי לאו קרא אין בני בנים בכלל וכן תניא בפרק קמא דקידושין ולמדתם אנתם את בניכם אין לי אלא בנים בני בנים מנין ת"ל והודעתם לבני ולבני בני עיין שם אלמא אי לאו קרא אין בני בנים בכלל ובס"פ אלמנה לא אמרינו הכי אלא משום דזרעו משמע פלל אפי' זרע זרעו כמ"ש התוס' בכתרא והר"א ממייץ בספר יריאים סימן ע"ט עיין שם ועמ"ש בספר נוי העמודים שם: ג' אם אמר נכסי לקרובי לקרוב שלו יותר נותנים פגון אחיו וכן אחיו אף על גב דלענין ירושה פי הדדי גינהו נותנים לאחיו הרמ"ה בפרק ח"ה סימן נ"ג עיין שם.

ד' פתב מרן בתשוב' חא"ה מדיני פתובה סימן א' על תנאי פתובה שאם תתאלמן ולא יהיו לה בנים ממנו תקח מאתים פרחים ואם יהיו לה בני' תקח פתובה משלם ונתאלמנה והי"ל בת תטול פתובה דבת היא בכלל בנים וזוקא פשהיו לו בנים אין הפנות בכלל והא

דתנו הריני נזיר פשיהיה לי בן נולד לו בת אינו נזיר התם שאני דמן הסתם אינו נזיר
אלא על בן זכר ולא על נקבה דהכל עצבים בה ונהיאו המבי"ט חלק א' סימן ק"פ והספיים
עמו עיין שם וכבר כתב הרב יוסף אנומן סימן ק"א דהרע"ב שם פתב דבל' בני אדם לא
מקרו בן אלא זכר ולא נקבה ולא טומטום ואנדרוגינזום ע"ש ועוד דהמרדכי בפרק מי
שמת בשם מהר"ם הביא ראיה דבת אינה בכלל בנים מדתנו בנזיר וכו' וכן כ' מהרימ"ט
סימן ה' עיין שם ורש"י בפ' ויקומו פל בנזיר וכו' וכל בנותיו רי"א אהיות
תאומות נולדו עם פל שבט ונשאום ר"נ אומר פנעניות היו אלא מהו וכל בנותיו פלותיו
שאין אדם נמנע מלקרא לחתנו בנו לכלתו בתו עכ"ל ונראה דה"ד פשאין לו אלא בת
אחת ואמר פל בנותיו פלתו בכלל פי התם וכל שפן אם אין לו בת ואמר לבתי היינו
פלתו: ד' ויש מי שאומר וכו' אבל מהר"ם בתשו' הקצרות סימן קפ"ט כ' אפילו היכא
דליכא בנים אלא בני בנים מותר בבני בנים עיין שם ועיין בס' בית דוד כ' דלא קנימא
לן פסתם אלא אם הזכיר בפ' הפרט שחולקים בו אבל אם נקט הש"ע בפסתם ואחר פ'ו
וי"א וכו' דעתו לפסוק כ"א אבל בסימן ר"י פתבתי סתירה לכלל זה עיין שם גם בטור
והב"י לא נמצא חולק וכבר כתב הסמ"ע בסימן ל"ה סק"י דכעין זה שכ' מרן בשם יש
מי שאומר לא משום דאיכא פלוגתא: ה' פתב מרן הב"י בשם תשו' המי"י שאם כ' שט'
מתנה לכן אשתו וכתבו בו תנו לבני ש"ד וכו' הרב קהלת יעקב דהתוספות בפסחים דף
נ"ד בד"ה אלא וכו' כת' דלא מצי בכל התורה שיקרא לכן אשתו בנו ונראה דלשון תורה
לחוד ולשון הדיוט לחוד ומ"ש דכן אשתו אינו קורא אותו בנו היינו בלשון תורה ע"ש
ונר' דאם אין לו בן אלא בן אשתו ודאי דכן אשתו קאמר ותשובו' המי"י מיירי בהכי אבל
התוספות מיירי פשיש לו בנים דלא מצינו שיקרא לכן אשתו בנו בכלל בניו פי התם
ושוב ראיתי בשאלת יעב"ץ סימן קס"א שם מבואר דמיירי שאין לו בנים ועיי"ש עוד:
ועיין שו"ת חיים שאל ח"א סי' מ"א שהספיים דמהר"ם מודה דכן אשתו לא מקרי בנו
ונדונו בבן אשתו נתגדל בביתו כמו שכתב הרב בני אהרן עיין שם וא"נ פן שהרי מהר"ם
בתשו' המי"י סי"ם ועוד דהבעל פאשתו וקרי' ביה לא יומתו אבות על בנים: ו' נתן מתנה
לחתניו וכו' והיה נו בנות נשואות ובנו' ארוסות בקידושין נראה דלא זכו במתנה אלא
חתנות הנשואות שכ' בפרשת וירא וידבר אל חתניו לוקחי בנותיו וכו' ופירש רש"י
חתניו שתי בנות נשואות היו לו בעיר לוקחי בנותיו שאותם שבבית ארוסות להם וכתב
הרא"ם דאם לא פן לוקחי בנותיו למה ליה הא אין נקראי' חתניו אלא לוקחי בנותיו
ולמה ליה לוקחי בנותיו אלא הם הנשואות שכתב לקוחות מבית אביהם וכו' דלקיחת
האשה בכ"מ היא קנין האשה לבעלה כמו פי יקח אשה ולקחה לאשה עכ"ל הרי דלא
נקראו חתניו אלא הנשואות ואף על גב דנראה דאי מפ' לוקחי בנותיו הם הנשואו' שכב'
לקחו מבית אביהם וכו' צ"ל משום דחתניו משמע נמי ארוסות לכה מצטרף לוקחי
בנותיו למעט ארוסות כבר כ' הרא"ם דלקיחת האשה היא קנין האשה לבעלה בקידו'
ולוקחי בנותיו היינו ארוסות ואי לא פתיב לוקחי בנותיו לא משמע אלא הנשואות
ור' אפרים שם כ' ונ"ל חתן ובניו הם אמרי חתן והוא וידבר אל חתניו נראה שלקחה
חתנים קורא חתן כמו ויהי אליעזר וכו' א"נ היה לו חתן א' עמו בביתו ואותו היה לבו
נמשך אחר פלתו לפיכך אמרו חתן ובניו הם אמרו חתן ובניו פלומר אותו החתן שהוא
עם בניו והוא דבר אפילו עם שאר חתניו שהיו נשואים שנאמר לוקחי בנותיו עכ"ל

משמע דס"ל דגם ארוסות נקראים חתניו אבל בב"ר אמרו ויזכר אל חתניו וכו' פעת היו לו שפתים ארוסות ושפתים נשואות לוקחים אין פתיב פאן אלא לוקחי בנותיו ע"ש במהרש"י הרי דלוקחי בנותיו היינו ארוסות מדלא פתיב לקוחים וחתניו הם הנשואות ולא הכריח דאם לא פן לוקחי בנותיו למה ליה דא"ל חתניו אפטרופוס לכה פתיב לוקחי בנותיו ממעט ארוסות אבל מדלא פתיב לוקחים אלא לוקחי בנותיו לרביית ארוסות אם פן חתניו הם הנשואות ומהרי"מ ט"ס צ"ג נראה דסבירא ליה דחתניו אפילו ארוסות ודוקא היו ארוסות ממעט דחתניו דהשתא עיין שם ויש להסתפק אם יש לו בת ארוסה ובת נשואה ואמר נכסי לחתני לשון רבים מהו דבח"מ סימן רמ"ז קי"ל דשכיב מרע שאמר נכסי לבני בלשון רבים ולא היה לו אלא בן אח' ובנות הפל לבן לבדו ואין הבנות בכלל וכו' אין פן הבן בכלל עיין שם אלמא אף על גב דאמר בלשון רבים הפל לבן לבדו והכא נמי אף על גב דאמר לחתני כמו דקרו לבן א' בני שנאמר ובני פלוא אליאב ובני דן חשים הכא נמי קרו לחתן א' חתני וכיון דארוסות לא נקרא חתן לא זכה אלא הנשוי דחתן א' קרי חתני ור' אפרים בפ' חתן ובנייה וכו' כ' הם אמרו חתן והוא ויזכר אל חתניו נר' של הרבה חתנים קורא חתן כמו ויהי אליעזר וכו' סימן רמ"ח א' דין א' ואחריה לפ' וכו' דוקא למי שהוא עכשיו בעולם אבל למי שאינו עכשיו בעולם לא הרא"ש בתשובו' הביאו הטור בסימן רפ"ב עיין שם ז"ל מהר"ם בתשובו' הקצרות סימן ר"ה והובא בתשובו' המיימו' דשייכי לסד' משפטים סימן ז' נראה שאין להאלמנה על היתומים פלום וזכו היתומים במתנה שנתנה זקנתם לאביה' ואחריה להם כמו נכסי לה ואחריה לפ' דכשמת הא' קנה שני ובלבד הבנים שנולדו כבר בשעת המתנה זכו בכל המתנה אבל הנולדים אחר כה לא דהא אין אדם מקנ' לדבר שלא פא לעולם דבשעה שנולדו הדר סודר' למארי' וכו' עיין שם ונ"ל ראיה מדפרכי' בפירק י"ן גבי פתוב' בית דין בין למאן דאמר יסבון בין למאן דאמר ירתון הא אין אדם מקנה לדבר שאינו בעולם אלא תנאי בית דין שאני וכו' והא דמאי לנכסי לה ואחריה לפלוני ודוק' תנאי בית דין מהני: ב' אין לשני אלא מה ששייר הא' וכו' ואפילו מקרם א' ומאותם מעות קנה אחרים אין לו בהם פלום לפי שאלו נכסים שלא היו בעולם ולא קנה הרשב"א ח"ב סימן ל"ו והביאו הרב פנסת הגדולה אות ח"י עי' שם ובפירק י"ן דף קל"ז דתנאי נכסי לה ואחריה לפלו' וירד א' ומכר ואכל וכו' פתב רשב"ם אורחא דמילתא נקט שמכר והוציא המעות בהוצאה עיין שם משמע דאפי' הם בעין אין לשני בהם פלום והרמ"ה בפירק מי שמת סימן ח"י גבי יתומים שקדמו ומכרו וכו' פתב וזה לשונו ואתמ' בתשו' לרב האי גאון דהא דאמרי' מה שמכרו מכרו לאו דמפסדי בנות לגמרי אלא בזווי הוא דמשלמי ליה יורשים וכו' ומסתברא פנותיה דאי לא תימא הכי מה הועיל חכמי' בתקנת' ועוד אי לא מחייבי' לאהדורי זווי אדאשמעי' מכרו לישמעעי' נתנו אלא מדלא אשמעי' אלא מכרו ש"מ דוקא מכרו דאפשר דמהדרו להו לב"ד ואי נמי אכלנהו וליתנהו דליהדרי בשעת אכילה הוא וכו' אבל נתנו דמעיקר' קר' איפא פסידא לבנות לא וכו' עכ"ל ונראה דהכא דתנאי נכסי לה ואחריה לפלוני וירד ראשון ומכר ואכל וכי' ודאי לאו דוקא מכר דהוא הדין מתנה כמו שכ' הרא"ש בתשו' פלל פ"ד ואין חילוק בין מכר למתנה דאי לאו דעבד ליה נייחא לנפשיה לא הוה יהיב ליה ועוד אפילו לא עבד נייח' לנפשיה הוי מתנה פדאיתא בפירק י"ן שהיא איתתא דהו"ל דיקלא בארעא דרב ביבי וכו' ומרן הב"י גבי אם נתן א' במתנת שכיב מרע פתב מהכא

משמע בהקדיא דאם נתנו במתנת פריא הוי מתנה ואין לשני אלא מה שמשנייר הראשון ותמה על הרא"ש עיין שם וכבר כתב הדרישה שם דהרא"ש לא בא אלא לחדש לנו אפי' נתן לאיש דלא עבד ליה נוח נפשיה הוי מתנה וכולי עיין שם באורח ואם פן ברייתא נקט מכר לרביתא דרב' דאפילו עבר ואכל מוציא מיז הלקוחות וכל שפן מתנה אבל לרשב"ג אפילו ראשון נתן במתנת פריא אין לב' פלוג' וכן במכר אפילו המעות בעין אין לב' פלוג' ובא"ה סימן קי"ב גבי מזונות הבנות מבואר דאם הבנים מכרו או משפנו או נתנו אינן נזונות מהם: ג' הג"ה ואפילו הקדישו וכו' פתב הרדב"ז ח"ב סי' ס"ז באשה שהיתה יודעת בטיב משא ומתן והרויחה ממון ולא היו לה בנים ונתנה הכל במתנה לבעל' ואחריו להקדש וז"ל ולפי ששמעתי פבעל דין רוצה לדמות נדון דידן לההיא דאמרי' בפירק י"ן נכסי לה ואחריה לפ' אם הא' ראוי ליורשו אין לאחריה פלוג' דירושא אין לה הפסק הכא נמי פינן דבעל ראוי ליורש אין להקדש אחריו פלוג' ודאי בורכא וכו' דדוקא בשכיב מרע אבל במתנת פריא לא אמרי' דאין לה הפסק אלא יש לשני מה ששני' הא' פן כתב הר"ן בלי חולק וכן פתב הרמב"ם וכו' הילכך בנדון דידן שהקדישה בעודה בריאה יש לה הפסק ותו דלא אמרי' ירושה אין לה הפסק אלא בירושא של תורה אבל ירושת הבעל אינה מן התורה וכו' ותו דרוב הפוס' הסכימו דדוקא כשאמר לא' נכסי לה סתם או בל' יורש' אבל אם פירש בהקדיא בלשון מתנה יש לה הפסק וכולי ותו דלא אמרי' ירושה אין לה הפסק אלא כשאמר נכסי לה ואחריה לפ' סתם אבל אם אמר ואחריה לפ' בקנין פראוי אין אומרים אין לה הפסק וכן פתב הנ"י בשם הריטב"א ודברים של טעם הם ובנ"ד נמי פינן דקיימ"ל לאמירה לגבוה כמסירה להדיוט הוי כאלו אמר ואחריה להקדש ובקנין מעשקשו עכ"ל מדברי ה' מוכח אפי' במקו' דליכא יורש אחר כנדון דידן דהבע' יורש הוא אם אמר בהקדיא לשון מתנה יש לה הפסק ועיין במהרימ"ט סימן ו' שכ' דהיינו דוקא בן בין הבנים אבל כשאין לו אלא בן א' אפילו נתן לו בלשון מתנה לכולי עלמא אין לה הפסק והרב פנסת הגדולה הגב"י אות י"ב כ' דמקלות רוב גדולי האחרונים תראה שהם חולקים על זה עיי"ש ובאמת שהרמ"ה בפירק י"ג סימן ו' וסימן קכ"ו כ' דאם אין יורש אלא הוא אפילו אמר לשון מתנה בהקדיא הוי לשון ירושה ואם יש יורשים אחרים ונתן לא' מהם הנוגע בחלקו בירושא הוי ירושה והיותו על חלקו בירושא הוי מתנה ויש לה הפסק עיין שם וכי האי גוונא כ' הרא"ש שם סימן ל"ה בשם אחד מהגדולים והם דברי הר"ר יונה בש"מ דף קל"ג עיין שם וכן נראה דעת מהר"ם בתשו' הקצרות סימן ר"ס והובא במרדכי בפירק י"ג שפתב וז"ל וכינון דעל בן בין הבנים אמרי' הכי וכו' כל שפן בנדון זה בכוון בין הבנות ומשום דאמר בהקדיא פליגי בני יטול בית זה במתנה ל"ל וכולי פינן דאלו לא אמר מידי נמי הנה ירית ליה אלא וכולי דהורע פחו מאלו אמר בלשון ירושה אי סתמא לה וכו' דס"ל כשאין לו בן אחר ואפילו נתן לו במתנה הוי ירושה פינן דבלא מתנתו יורש מאלו אבל בכוון בין הבנים שנתן לו כל נכסיו אם אמר בהקדיא בלשון מתנה יש לה הפסק וכן ראיתי למהרח"ש ח"ב סימן ו' ומשמע שם דרשב"ם מודה דאם אין יורש אחר אפילו אמר בלשון מתנה הוי ירושה עיין שם אבל מדברי הרשב"א סימן אלף קמ"ז משמע דאפילו כשאין לו יורש אלא בת אחת איכא מאן דאמר דבלשון מתנה יש לה הפסק עיין שם גם מדברי הריב"ש סימן קס"ז על שכיב מרע שצוה מחמת מיתה והיה לו בן ושתי בנות ונתן לבן בתורת ירושה ספרים דויעים מספרי הקדש שהיו

לו וישאר כל מטלטלין ונכסיו הניח בתורת מתנה בין הבן ושתי הבנות שיחלקום בשנה חלק בחלק וישאם ימות אח' מהם שיירשו והשאר בחיים ואם חליל' וחס ימותו שלשתן יהיו הנכסים מחציתן להקדש כ' וז"ל גם בשאר הנכסים שנתן לבן ולבנות בתורת מתנה יש לספק בחלק הבן פי יש מן הגאונים והרי"ף מפלגים אומרים שאפילו נתן בל' מתנה פינן שהוא ראוי לירשו הרי הוא פאלו אמר בל' ירושה וירושא אין לה הפסק אבל ר"ש והר"ן והאחרים סוברים דכל שאמר בלשון מתנה יש לה הפסק ולא אמרו שהוא פירושה אלא באומר נכסי לה וכו' וכינן שיש בזה מחלוקת בין הראשונים חלק הבן בנכסים בחזקת הירושא הבא לירש הוא ואין להקדש בחלק ההוא פלוס שאין מוציאין מחזקת הירושא על הפסק כדי לתת להקדש עכ"ל משמע בהדיא דס"ל דאפילו בן שאין יורש אלא הוא אם אמר בל' מתנה יש לה הפסק וכן מוכח בהדיא מדברי המבי"ט ח"ג סימן רכ"ג ומה הראד"ב בספר לחם רב סי' ר"ו עי' שם וכן הספיק הרב מחנה אפרים הל' זכיה סימן ט"ל עיין שם: ומ"ש הרדב"ז דאם אמר אחריו לפ' בקנין יש לה הפסק כמ"ש הנ"י וכינן דאמירה לגבוה פמסירה להדיוט הוי פאלו אמר ואחריו להקדש בקנין מעכשיו והוא הפ' תשו' הריב"ש שפתי דאפילו לגבי הקדש אמרינן ירושה אין לה הפסק וכן כתב הרשב"א בתשוב' הובא בב"י סוף סימן זה והוא בחלק שלישי סימן קכ"ב עיין שם וכ"כ בח"א סימן תש"ד ופסקו רמ"א וישאר אחרונים וכן פסק הרשב"ש סי' ק"ץ וסימן תרכ"א עיין שם אבל ראיתי להתוס' ביבמות דצ"ג בד"ה קנויה וכו' שכ' וז"ל ואור"ת דהכא איצטריך מעכשיו וכולי דאפילו בדבר שבא לעולם אי אמרינן קני בחזקה או בחליפין לאחר ל' יום ולא אמר מעכשיו לא קנה הואיל ובשעה שים לקנין לחול דמהיום לאחר ל' יום פבר החזקה או הוחזר הסודר וכו' ובפירות ערוגה לא בעי מעכשיו לפי שאמירתו לגבוה פמסירה להדיוט דמי וחשוב פאלו מוסרם ליד הקונה לעמוד בידו ולקנותו פשיגוע הזמן שקבע וכולי עכ"ל הרי אף ע"ג דהמקנה בסודר לאחר ל' יום לא קנה עד שיאמר מעכשיו המקדש לאחר ל' יום אפילו לא אחר מעכשיו זכה ההקדש משום דאמירה לגבוה פמסירה להדיוט וכאלו אמר מעכשיו דמי וכן ראיתי להר"ן בנדרים דף ל' שכ' וז"ל ומהא שמעי דהאומר סלע זו לצדקה לאחר ל' יום דלא מציי הדר ביה דאמירה לגבוה פמסירה גמורה להדיו' דמי אבל הרשב"א כתב דאפשר וכו' דנהי דאמיר' לגבוה פמסירה להדיוט ה"מ פמסירה גרידא בלא מעכשיו אבל פמסירה דמעכשיו לא דא"א שתיקנה יותר אמירה פמסירה וכולי עיין שם וא"כ לדעת התוס' והר"ן דאמירה לגבוה פמסירה גמורה הכא נמי ה"ל פאלו אמר ואחריו לפ' מעכשיו דיש לה הפסק אבל לדעת הרשב"א לא חשיבא אמירה לגבוה פמסירה דמעכשיו וכן מצאתי בתשו' הרשב"א חלק רביעי סימן צ"ב וז"ל נאפי' את"ל פכל האומר לבנו נכסי לה ואחריו לפ' ונתנם ביד שלישי או ליד אותו השני יש לה עתה ירושה הפסק וכו' ואם פן כל שפן בהקדש שהוא פמוסר ממש ביד הגזבר ההקדש ובי גזא דרתמנא אפ"ה אין הגדון דומה לראיה שלא אמרו אמירה לגבוה פמסירה להדיוט לענין שיהא לכל דיניו פמוסר ממש ליד הגזבר אלא לענין קנייה בלבד אמרו ולומר דאף על גב דבהדיוט לא קנה עד שימשוך או עד שיחזיק הקדש קונה באמירה בפעלמא וכענין שאמרו בשכ"מ דברי שכיב מרע פכתובים וכמוסורים דמו שאינו פמוסר עכשיו אלא קונה פאלו מוסרם בקנין בפעלמא ותדע לה דאלו פמוסורי' עכשיו לא היתה דייתיקי וכו' וכן לא היתה חוזר אפי' עמד ותדע לה עוד דאמירה

לגבוה אינה פמסירה להדיוט ממש ליד גזבר דהא קיי"ל כב"ה דאמרי יש שאלה להקדש ואלו המקדיש ומסר ליד גזבר שוב אינו יכול לישאל עליו ונהביאו מהר"ב אשפנזי בתשו' סימן ט"ז עיין שם הרי שכ' אף על גב דאומר נכסי לבנו ואחריו לפ' ומסרו לידו יש לה הפסק בהקדש לא דאמירה לגבוה לאו פמסירה גמורה ממש ונר' דהרשב"א אזיל לטעמיה דסבירא ליה שם דאפי' אמר אחריה לפ' מעכשיו אמרינו ירושה אין לה הפסק ואם פן אף על גב דאמירתו לגבוה פמסירתו להדיוט והוי פאלו אמר ואחריה להקדש מעכשיו בקני אלא קנה אבל לדעת הר"ן דאם אמר ואחריה מעכשיו לפ' יש לה הפסק הקא נמי בהקדש דאמירה דהוי פמסירה פאלו אמ' ואחריה מעכשיו ויש לה הפסק וראיתי להרב נתיבות משפט דף קל"ג שכתב דהרמב"ם שכתב שכ"מ שאמר לאשה פנויה וכו' וכן כתב ר' ירוחם ודוקא במתנת שכיב מרע וכולי סבירא ליה דבריא שנתן במתנה נכסיו לפ' ואחריו לפ' וקנו מידו כיון דסתם קנין הוי פמעכשיו הו"ל פאלו אמר ואחריה מעכשיו לפ' דאין הא' יכול למפור ועיין בספר מנצל מאש ח"א סימן כ"ז ונראה שפן דעת מרן שפסק בי"ד סימן רנ"ח נדר לצדקה באסמכתא פגון אם אעשה דבר פלוני אתן פה וכו' לצדקה ועשאו חייב ליתן ע"ש וכן פסק רמ"א לעיל בסימן ר"ז עיין שם וה"ט משום דאמירה לגבוה פמסירה גמורה להדיוט כמ"ש המרדכי בשם מהר"ם הביאו הב"י שם וז"ל מהר"ם בתשו' הארנפול סימן תצ"ג דאמירה לגבוה פמסירה להדיוט פי פמסירה להדיוט דהיינו בקנין ובב"ד חשוב והקא נמי הכי פיר' דברי שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו פמסירה המועלת וכו' עיין שם וכן מבואר בדברי הטור בסי' רנ"ג סמ"ב דאסמכתא קני בשכ"מ וראיתי בספר תנומת ישירים סימן נ"ז בתשו' למהר"א ו' יעיש על שכיב מרע שצוה לתת לק"ק קושטא שתי אלפים לבנים ולקהל אחר ב' אלפים לבנים שכ' דבאמירה לבד הנה קונה אם לא הנה הקדש בטעות וכו' וה' המחבר סימן נ"ח הק' עליו דלא אמרי' אמירה לגבוה פמסירה להדיוט אלא בקדשי מזבח או בקדשי ב"ה אבל בהקדש עניים לא כמ"ש הרשב"א בתשו' עיין שם והרב פנסת הגדולה בתשו' סימן קצ"ב הקשה עליו דהרי הרשב"א עצמו סבירא ליה דבשכ"מ קנה ההקדש דדברי שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו אבל בשאר הקנאות דבעינו שימסור המזון עצמו ליד המקבל פגון המקדיש דבעינו שימסור ההקדש ליד הגבאי אפילו הנה שכיב מרע לא אמרינו אמירה לגבוה פמסירה להדיוט עיין שם ודבריו תמיהים דכבר כת' הרשב"א בתשו' ח"ד סימן צ"ב דהא דאמרינו דברי שכ"מ פכתובים וכמסורים דמו אינו פמסור עכשיו אלא קונה פאלו מסרם בקנין בעלמא ותדע לה דאלו פמסורים עכשיו לא היתה די תקי וכולי וכן לא הנה חוזר אפילו עמד וכו' עיין שם מיהו מ"מ הוי פאלו מסרם בקנין וכל שהדיוט קונה בקנין בשכיב מרע קונה באמירה ואם פן שכיב מרע שהקדיש מעות כיון דהדיוט קונה בקנין אגב בשכ"מ קונה באמירה: וראיתי למהר"י מיוני בתשוב' מהרש"ך חלק שלישי סימן י"ב שכתב דמתשו' הרא"ש פלל ע"ט סימן ט' שכתב ואפילו אם הזכיר נתינה לבן ירושה היא כיון דראוי לירשו וכו' נראה דס"ל דאפילו בלשון מתנה לירוש הוי ירושה ונדחק בתשו' הרא"ש פלל פ"ד דמייירי במתנת בריא דאפילו בראוי לירשו יש לה הפסק עש"ב ועיין בהרב פנסת הגדולה אות ז שכתב דהרא"ש והטור סבירא להו דאפילו במתנת בריא ירושה אין לה הפסק וכן כתב מהרשד"ם חא"ה סימן פ"ה ומהר"י הלוי סימן ע"ב ובהגב"י אות כ"ב תמה על מהר"ש הלוי שכ' בפשוט

דמתנת פריא יש לה הפסק ולא ראה דהרא"ש והטור חולקים ע"ש ולא זכר דברי מהר"י מיוני בתשו' מהרש"ך הנז' וכן פתב מהרימ"ט סימן מ"ח על תשוב' פ"א נו"ל אכל ממ"ש שם באותה תשו' נו"ל פינן שהגדול ראוי לירש לא יועיל שום תנאי וכו' ואי במתנת פריא מייירי בזה לא אמר ריב"ב דירוש'ה אין לה הפסק דהא במתנת פריא יתיב לה פדמוכח בפ' י"ן וכן פתב הרדב"ז דאין חולק בזה כמ"ש מיהו אפשר דס"ל להרא"ש פדעת הרמ"ה שפתבתי דאם אין יורש אלא הוא אפילו אמר ל' מתנה בהדיא הוי ירושה אבל אם יש יורשים אחרים ונתן לא' יותר על חלקו הוי מתנה ולכה בכלל ע"ט דמייירי באין יורש אחר אלא הוא כ' דאפילו הזכיר נתינה לכן ירושה היא פינן דראוי ליורשו וכו' אבל בכלל פ"א דמייירי שנתן ממונו לשני בניו וריבה לזה ומיעט לזה הוי ירושה אלא מתנה אבל מדברי המבי"ט חלק שני סימן קע"ו מבואר בהדיא דאפי' בריבה לזה ומיעט לזה ס"ל להרא"ש דל' מתנה הוי ירושה עיין שם וכן מצאתי למהרימ"ט סימן ע"ד שפתב דכשאין יורש אלא הוא אפילו במתנת פריא אמרינן ירושה אין לה הפסק עיין שם ובזה ניחא מ"ש הרשב"א בתשוב' סימן אלף רמ"ו נו"ל ועוד נראה שאין לנותן הזה בן ובת זולת הבת הזאת ומיד שמת האב נתרוקן כל הזכות לכת שאין אני רואה שאמר האב במתנתו שאם מת האב ירשו אחרים קאמר ולא עוד אלא שאפי' אמר בן לא אמר פלוג לזעת הראשונים שאומרים שאין ל' מתנה למי שראוי ליורשו אלא ל' ירושה וכו' עיין שם משמע לזעת החולקים על הגאונים ס"ל דבל' מתנה אפי' אין יורש אחר יש לה הפסק אבל לזעת הגאונים אפילו במתנת פריא אמרינן ירושה אין לה הפסק ושם בסימן אלף ל"א כ' דבמתנת פריא דבריו קיימים וכ"כ במינוחסות סימן מ"ה עיין שם אלא דבסי' אלף ורמ"ז דמייירי באין לו יורש אחר אלא הבת דאפילו במתנת פריא אמרינן ירושה אין לה הפסק: גם מ"ש הרדב"ז דרוכב הפוסקי' הספימו דדוקא פשאומר לא' נכסי לה סתם אבל אם פ' בהדיא בל' מתנה יש לה הפסק איברא שפן דעת רשב"ם והר"ן"ה והרמ"ה בפ' י"ג סימן ו' וסימן קכ"ו וכן פתב רש"י במ"ק והובא בש"מ פ' הפותב גבי נכסי לטוביה עיין שם אבל תמהני עליו דהרי הגאונים והרי"ף והרמב"ם ס"ל דאפילו אמר ל' מתנה בהדיא אין לה הפסק והרשב"ש סימן תרכ"א הביא תשו' הרשב"א דס"ל הכי עיין שם ובאמת דבתשו' הרשב"א חלק שני הימן שצ"ד מבואר דנראין יותר דברי האחרונים דדוקא פשאמר בל' נכסי' לה וכן פתב בש"מ לבתרא דקכ"ט עיין שם ואפשר דבתשו' שהביא הרשב"ש מייירי פשאין יורש אחר אלא הוא דבלא מתנתו הוא יורש מאליו אבל הכא מייירי פשיש יורש אחר וכת' הרמ"ה שפתבתי לעיל אבל מצאתי לשון הרשב"א שהביא הרשב"ש בתשובות חלק שלישי סימן קכ"ט פלשון הזה דכל שנתן נכסיו לראוי ליורשו בל' ירושה או אפילו בל' נכסי' לבני עיין שם אבל מ"מ דעת הגאונים והרי"ף והרמב"ם והר"ן שם דאפילו אמר בל' מתנה בהדיא אין לה הפסק וכבר פתב הריב"ש דכיון שיש מחלוקת בין הראשונים מוקמינן הנכסי' בחזק' היורשי' ולא זכה ההקדש ונמשך אחריו סי' ק"ץ וסי' תרכ"א עיין שם: גם מ"ש דלא אמרי' ירושה אין לה הפסק אלא בירוש' דאוריית' אבל ירושת הבעל מדרבנן נראה לכאורה מלשון הטור שכ' אבל אם הוא ראוי ליורשו מן התורה שוב אינו יכול להפסיק ירושה דאורייתא וכו' אבל תמהני דהא דאינו יכול להפסיק הירושה משום דהוי מתנה עמש"ב כמ"ש רשב"ם דף קל"ג עיין שם והרמב"ם בפ' כ"ג מה' אישות ובפ"ו מה' נחלות פסק דירושת הבעל אע"פ

שְׁהִיא מְדַבְּרִיהֶם עֲשׂו חִיזוּק לְדַבְּרִיהֶם כְּשֶׁל תּוֹרָה וְאִין הַתְּנָאי מוֹעִיל בּוֹ אֲלָא אִם כּוֹן הַתְּנָה
עֲמָה כְּשֶׁהִיא אַרוּסָה עֵינִין שָׁם בְּמ"מ וְה"נ אִין לָהּ הַפְּסָק וְה"ט דְּהוּי כְּמַהֲנָה עַמְש"ב דְּתַנְאֵי
כְּטַל וְכּוֹן פְּסָק הַרְמַב"ם בְּסִפִּי"א מַה' שְׁמִיטָה וְיִוְבַל דְּעֲשׂו חִיזוּק וְאִינוּ מְחֻזְרִין וְכּוֹן כְּתַב
מֵהֶרְשֵׁד"ם חֵא"ה סִי' קכ"ד דְּבִכָּל סָפֵק שְׁיִפּוּל הַבְּעַל מְוַחֲזָק דְּדִינוּ כְּדַאֲוֹרֵייתָא וְכּוֹן כְּתַב
הַמְבִּי"ט חֵלֵק שְׁלִישֵׁי סִימָן ב' עֵינִין שָׁם וְעֵינִין בְּהַרְדְּב"ז סִימָן תַּתִּיק"ג וְכַה"ג כ' מְרִן הַכ"מ
בְּפִי"ב מַה' אִישׁוֹת דְּכִמּוּ שָׂאֵם אָמַר פ' יְרֻשְׁנֵי בְּמִקּוּ' שְׁיִישׁ לוֹ בְּן אִינוּ כְּלוּם ה"נ בִּירְוּשָׁת
הַבְּעַל אַע"פ שְׁהִיא מְדַבְּרַנָּן חֲכָמִים עֲשׂו חִיזוּק לְדַבְּרִיהֶ' כְּשֶׁל תּוֹרָה עֵינִין שָׁם וְכּוֹן רְאִיתִי
לְמֶרְן בְּתַשׁוּבוֹת חֵא"ה בְּדִינֵי פְתוּבָה סִי' יו"ד שְׁכ' פִּינָן שְׁבַת זֹו יוֹרְשָׁת אִין לָהּ הַפְּסָק
וּמ"ש וְאַחֲרֵיהּ לְבַנְיָה אִינוּ כְּלוּם שְׁבַעֲלָה יוֹרְשָׁה עֵינִין שָׁם הָרִי דַס"ל דְּגַם בִּירְוּשָׁת הַבְּעַל
דְּרַבְּנָן אֲמַרְיִנּוּ יְרוּשָׁה אִין לָהּ הַפְּסָק וְגַם הַמְבִּי"ט סִימָן ש"ט שְׁכ' דְּאַחֲרֵיהּ יִירַשׁ פ' וְלֹא
בְּעֵלָה הֵינּוּ מֵשׁוּם דְּמִיָּרִי בְּמַתְנַת בְּרִיא וּמַתְנַת בְּרִיא יֵשׁ לָהּ הַפְּסָק אֲבָל בְּמַתְנַת שְׁכ"מ
מוֹדָה דְּבַעֲלָה יוֹרְשָׁה מֵשׁוּם דִּירְוּשָׁה אִין לָהּ הַפְּסָק כַּמ"ש ה' כְּנַה"ג בְּחֵא"ה סִי' צ"ג אֹת
ד' עֵינִין שָׁם וְשׁוֹבְרֵי אִיתִי לְמַהֲרָם אֲלִישִׁיף סִי' ח"י הוֹכִיחַ כּוֹן עַש"ב: וְרִאִיתִי לְהֵרָא"ש בְּפ'
מִי שְׁמַת סִי' ט"ז שְׁכ' דִּירְוּשָׁת הַבְּעַל דְּאֹרֵייתָ' וְה' מַעֲדָנֵי מְלָךְ שָׁם תְּמַה דְּבִרְפ"ט דְּכַתְּנֻבּו'
דְּאֹרְקִים דִּירְוּשָׁת הַבְּעַל דְּרַבְּנָן וְשָׂמָא מֵשׁוּ' דְּאֲמַרִי' נָמִי שְׁעֲשׂו לָהּ חִיזוּק כְּשֶׁל תּוֹרָה ע"ש
וְנִעֲלִ' מְנַנּוּ דְּהֵרָאֲב"ד וְהֵרָשְׁב"א ס"ל דִּירְוּשָׁת הַבְּעַל דְּאֹרֵייתָא וְהִבִּיאוּ רְאִיּוֹת כַּמ"ש
הַמ"מ בְּפ"א מַהֲל' נְחָלוֹת ה' ח' עֵינִין שָׁם וְכּוֹן הוֹכִיחַ הֵרָשְׁב"א בְּתַשׁוּבוֹת סִי' רכ"א עֵינִין
שָׁם וְא"כ נִרְאָה שְׁכּוֹן דַּעַת הֵרָא"ש וְכּוֹן כְּתַב הַטּוֹר בֵּא"ה סִי' צ"ב דְּאֵם הַמַּתְנָה אַחַר
שְׁנֵשׂאֵת אִינוּ מוֹעִיל לְכַטַּל יְרוּשָׁה דְּאֹרֵייתָ' וְכַתַּב מְרִן הַב"י לְכַאוּרָה נֵר' דְּלֹא דִק וְכוּלֵי
מִיהוּ ה"ה כְּתַב דְּבַס"פ מִי שְׁמַת מִשְׁמַע דְּהוּי דְּאֹרֵייתָא שְׁכּוֹן דַּעַת הֵרָאֲב"ד וְהֵרָשְׁב"א עֵינִין
שָׁם מִשְׁמַע דְּמַסְקָנְתוּ דְּהַטּוֹר הֵכִי ס"ל דְּהוּי דְּאֹרֵייתָא וְדַבְּרֵי הֵרָא"ש בְּפ' מ"ש מְסִייעִין
לִיהּ וְכּוֹן כְּתַבוּ הַתּוֹס' בְּס"פ י"ג גְּד"ה גְּבִי יוֹכַל וְכוּ' וְנ"ל ל"ד נִקְט שְׁוֹנָה רַבְּנָן וְכוּ' דִּירְוּשָׁת
הַבְּעַל דְּאֹרֵייתָא דְּהֵכִי אֲמַרִי' בְּכַוּוֹת וְכוּלֵי עֵינִין שָׁם וְכּוֹן כְּתַב ר' יְרוּחֵם נְתִיב כ"ג חֵלֵק
ז' ע"ש מִיהוּ הַטּוֹר בְּסִימָן ס"ט כְּתַב דִּירְוּשָׁת הַבְּעַל מְד"ס וְכַתַּב ה' נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט דַּקְפ"ט
ע"ד דַּר"ל פִּינָן דְּעֵיקָר יְרוּשָׁה הִיא מְדַאֲוֵרֵייתָ' עֲשׂו לָהּ חִיזוּק כְּשֶׁל תּוֹרָה עֵינִין שָׁם וְעֵינִין
בְּסַפֵּר בֵּית דּוֹד חֵא"ה סִימָן ע"א וּמ"מ וְאֲפִילוּ לְמַ"ד דִּירְוּשָׁת הַבְּעַל דְּרַבְּנָן עֲשׂו לָהּ חִיזוּק
כְּשֶׁל תּוֹרָה וְלֹא מְהִנֵּי בְּהַ תְּנָאי וְה"ה דְּאֲמַרִי' אִין לָהּ הַפְּסָק כַּמ"ש וְעֵינִין בְּה' מְשֻׁנָּה לְמְלָךְ
בְּפ' כ"א מַה' מְלָנָה בְּד"ה וְעוֹד יֵשׁ לְחַקוֹר וְכוּ' וְמַה שְׁהַקְשָׁה עַל ה' פְּנֵי מִשָּׁה סִי' נ"ד לַק"מ
דַּס"ל דְּכָל סָפֵק שְׁיִפּוּל הַבְּעַל מְוַחֲזָק דְּדִינוּ כְּדַאֲוֵרֵייתָ' כַּמ"ש הַמְבִּי"ט וּמֵהֶרְשֵׁד"ם: ד'
נְשָׂאֵל הֵרָאֲב"ד עַל מִי שְׂאֲמַר בְּשַׁעַת צְוָאָה אִם תַּפְּטוֹר בְּתֵי הַפְּנוּיָה קוֹנְדֵם שְׁתַּנְשָׂא תַזְנָה
אַחֲוֹתָהּ הַפְּנוּיָה בְּחֵלְקָהּ מִי מְהִנֵּי וְהַשִּׁיב יְכוּל לְעַקוֹר יְרוּשָׁת הַתּוֹרָה מְכָל בְּנֵי לִיתָן אֹתָהּ
לֹא מְהֵם וְהוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ בְּהַ חֵלֵק יְרוּשָׁה ג"כ יְכוּל לְעַקוֹר אֹתָהּ בְּכָאֵן מְשָׂאָר בְּנו' וְיִתָּן
אֹתָהּ לֹא מִן הַבְּנוֹת הַפְּנוּיּוֹת הוֹאִיל וְרִאִוּיָה לְיוֹרְשׁוֹ וְלֹא תְהֵא סוּפָה חֲמוּר מִתְּחִילָתָהּ וְכּוֹן
הַסְּפִים הֵרָשְׁב"א וְנ"ל דַּס"ל דְּלֹא אֲמַרִי' אִין לָהּ הַפְּסָק אֲלָא בְּנוֹתָן לְיוֹרְשׁ נְכְסֵי יוֹתֵר
מְהֵרָאוּי לוֹ דְּמַה שְׁיִזְנָה לוֹ בִּירְוּשָׁה אִין לָהּ רְשׁוֹת לְהַפְּסִיקוּ אֲבָל אִם לֹא נָתַן לוֹ אֲלָא
שְׂאֲמַר עַל חֵלֵק הַיּוֹרְשׁ הֵרָאוּי לְיִרַשׁ מִמִּילָא שְׂאֵם יְמוֹת יִזְנָה פ' לֹא אֲמַרִי' יְרוּשָׁה אִין לָהּ
הַפְּסָק וּלְפ"ז אִם לֹא הִיָּה אֲלָא יוֹרְשׁ א' וְא"ל נְכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֵיהּ לִפ' אִפִּי בל' יְרוּשָׁה יֵשׁ
לָהּ הַפְּסָק וְזֵה דְּבָר זָר מְאֹד הַכְּנָה"ג אֹת ט' עֵינִין שָׁם וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי לְעִיל דְּאֲדַרְבֵּי הַרְמ"ה

ומהרח"ש ומהרימ"ט ס"ל דאם לא ה'יה יורש אלא הוא אפילו אמר בל' מתנה בהדיא ה'וי ירושה ואין לה הפסק ולדברי הריב"ש והמבי"ט תלוי במחלוקת הראשונים אבל אם לא אמר ל' מתנה בהדיא לכ"ע אמרינו ירושה אין לה הפסק ובנדאי דבר זר מאד לומר דס"ל להראב"ד סברא הפוכה דאפילו בל' ירושה יש לה הפסק ולכאורה נראה דס"ל דלא אמרינו ירושה אין לה הפסק אלא פשאין השני ראוי ליורשו אבל אם השני ג"כ ראוי ליורשו זכה וז"ש וראויה ליורשו וכו' ואע"פ שהרמב"ן והר"ן בחי' לבתרא דקכ"ט ע"ב הוכיחו דאפי' פשהשני ראוי ליורשו אמרי' ירושה אין לה הפסק הרי סינים הרמב"ן שם דנמצא למקצת מחברי' שאמרו דבראוי ליורשו יש לה הפסק וכן פתב בש"מ שם וכבר מהר"י הלוי סי' ס"ט דקדק מדברי רשב"ם דל"ג בבבביתא ל' ירושה גפי' שלישי אלא ל' מתנה בהדיא ואם פן א"ל דמייירי פשאין השלישי ראוי ליורשו אלא שתמה בזה ע"ש ואפשר דל"ג ל מתנה בהדיא אלא ואחרי אחריה לפ' ואם פן אפשר שהיא דעת הראב"ד ומהר"ם מטראני הביאו הכנה"ג הגב"י אות כ"ו כ' דה"ד פשהשני ראוי לירש למוריש ולא למקבל הא' אבל אם ה'יה ראוי לירש גם את הראשון זכה ע"ש והכא נמי בנדון הראב"ד שהיא ראויה לירש למוריש וגם לאחותה המקבל הא' אמרינו ירושה יש לה הפסק ניהו קשה דא"כ מאי מותבי' מההיא דנכסי לה ואחריה יירש פלו' ואחרי אחריה יירש פלו' וכו' אימא דמייירי בראוי שלישי לירש גם את השני אלא ודאי דלמ"ד דאמרי' ירושה אין לה הפסק אפי' השני ראוי ליורשו היינו אפי' ראוי לירש גם פן למקבל הא' ותשו' מהר"ם מטראני הובא בשו"ת מרן חא"ה בדיני פתובה סימן יו"ד ומרן שם ס"ל הכי דאמרינו ירושה אין לה הפסק עש"ב אבל הראב"ד אפשר דס"ל דאם השני ראוי לירש יש לה הפסק כמ"ש מיהו מדברי הרשב"א במינוחסות סימן מ"ה מוכח דס"ל דאפילו השני ראוי ליורשו אמרינו ירושה אין לה הפסק עיין שם והכא הספיק עם הראב"ד ועוד נר' דס"ל פדעת הרמב"ן דלא אמרינו ירושה אין לה הפסק אלא בנכסי לה דוקא פיון שהתחיל בירושה והנחילו בה אבל בשתק ואמר אם מתו בניו יירש פ' זכה וכן הספיק הרשב"א הביאו הנ"י עיין שם וכתב מהרח"ש חלק שני סימן ו' שכ"נ דעת הרשב"א בתשובות שהביא הב"י שכת' שכ"מ שאמר תנו מנה לפ' לאחר שישא אשת פ' או לאחר שנה קנה שלא אמרו ירושה אין לה הפסק אלא במי שמחזי' הירש בנכסים פגון שאמר נכסי לבני אבל במניח נכסיו סתם ליורשיו ואמר תנו מנה לפ' לאחר זמן פ' קנה עיין שם אם פן הרשב"א שהספי' הכא עם הראב"ד ס"ל דירושה דממילא יש לה הפסק מיהו לפ"ז לא א"ש מ"ש הראב"ד הואיל וראויה ליורשו וכו' דאפילו נתן לאחר שאינו יורש קנה גם מהר"ב אשכנזי סימן ל"ג כ' דלא אמר הרשב"א אלא בשכ"מ שאמר מנה לפ' לאחר שישא פ' או לאחר זמן פ' משום דלא החזיק הירש בזה המנה פלל אבל באומר אם מתו בניו יירש פ' אין חילוק בין מר נכסי לבני בפ' למניח סתם דמ"מ הרי הוא מוחזק בנכסים והביא ראיה מדברי הר"ן עש"ב ואם פן בנדון הראב"ד שאמר אם תפטר בתי הפנויה תנזה אחותה אמרינו אין לה הפסק פיון דכבר החזיקה בנכסי וראיתי להרב לחם רב סימן ר"ו באחד שהיה לו שתי בנות קטנות וכשהוא שכיב מרע צנה ואמר אם יחיו בנותיו יתנו להם שני אלפים זהובים ואם ימותו יהיו להקדש ומתו שתי הבנות ובשעת מיתה אחת מהם נתנה במתנת שכיב מרע חלקה לאמה דנר' דמ"ש אם יחיו וכו' ואם ימותו וכו' פל זמן שייחיו יהיו להם ואחר מיתה יהיו להקדש והני באומר נכסי לה

ואחריה להקדש דגבי יורש אמרינו ירושה אין לה הפסק ואיפא פלוגתא באומר בלשון מתנה וא"כ מוקמי הנכסים בחזק' יורשים ואין להקדש פלום ואף על גב דא"ל אם יחיו ב' בנותי יתנו לנישואין ואם ימותו קודם נישואין הוא מסלק יורשיו פינו דא"ל הכי וא"כ הכי מוקמי הנכסים בחזקת הבת היורשת והמתנה שנתנה לאמה קנימת עיי"ש באורח מבואר דס"ל דאפילו אין לו יורש אחר ונתן לשתי בנות היורשים בשנה בלשון מתנה תליא בפלוגתא אי אמרינו ירושה אין לה הפסק או לא ומספק מוקמינו הנכסים בחזקת היורשים אבל אי מפרש אם יחיו יתנו לנישואין ואם ימותו קודם נישואין יהיו להקדש לא אמרינו ירושה אין לה הפסק ומתנתה קנימת ונראה דס"ל דלא אמרי' ירושה אין לה הפסק אלא בנכסי לה פינו שהתחיל בירושה והנחילו בה אבל בשתק ואמר אם מתו בניו ירש פ' זכה והכא נמי שלא הנחיל לבנותיו הנכסים אלא לנישואין ואם ימותו קודם הנישואין יהיו להקדש זכה ההקדש וזה כנודון הרמב"ד: ה' כתב בתשו' הגאונים שער ג' מח"ד סימן כ"א ונ"ל ופשאלתם ראובן מת ובשעת פטירתו צוה ונתן לבנו קטן פרום ושוה ואמר תשב אשתי בביתי ותזון ותפרנס מנכסי כל ימי חיייה ולאחר פטירתה יטול בני הקטן מתנה יתר על חלקו והשאר יחלקו בשנה דינם מאי הני אתחזיק לן מילתא במפ' דלא אקני ליה אפנה לבנו הקטן מתנה אלא לאחר מיתת אמו ובדין קאמרי ליה אחיו דלאו כ"כ אמנו למחול לה ולחוב לנו ואין לו לאכנ' פירות מתנתו אלא לאחר מיתת אמו ואם אכל חייב להחזיר משעה שערערו עליו אחיו אבל מאי דאכל מן קמי הכי אית לן למימר דלא הוה ידעי דינא ואית לן למימ' דחשו לכבוד אדם הילכף מאי דאכל עד שעטה דערעור אחנה עליה לית עליה לאהדורי עכ"ל ונראה דס"ל כמ"ש הטור בסימן קנ"ד סל"ה ונ"ל תשובה לגאון ב' אחים שירשו קרקע מאביהם ולאחד נפל חצי החיצון ובו אמת המים שממנו משקה כל הגן וכולי ומה שטען שלא ידע שהיה לו למחות לא מהימ' ליה ועוד אפילו לא ידע מחילה בטעות פי האי דלא מוכחא מילתא דבטעות הוא הוי מחיל' עיין שם הרי דסביר"ל דמחילה בטעות דמוכחה לא הוי מחילה אבל היכא דלא מוכחא שטעה הוי מחילה והכ"נ אף על גב דא"ל שטעה בדין פינו דא"ל דחשו לכבוד אמן אם פן לא מוכחא מילתא והוי מחילה ולכאורה נר' דבעל התרומות שער מ"ט ח"ד סימן ג' שכת' ונ"ל ומסתברא פי שביק ולא תבע ניהליה בההיא יתרת הוא דאין חייב להחזיר אבל אי אתי בתר הכי ואמר טופינא יתיר' יהבית לה וטעיית אף על פי שהוא בכדי שאין הדעת טועה ויש לנו לומר דילמא מעיקרא יהביה ניהליה בתורת מתנה וכו' אפ"ה מחזירה לו דאיהו ברי ואידך שפא וקנימא לן ברי ושפא ברי עדיף עכ"ל אלמא אפילו בטעות דלא מוכח בכדי שאין הדעת טועה נאמן לומר טעיית משום דברי ושפא ברי עדיף והכא נמי נאמן לומר שלא ידע שהיה לו למחות מה"ט: ו' גסתפקתי בנתן מתנה לא ואמר אחריה לבניה ואחר בניה לפלוגי מי אמרינו פינו דזיכה לירשיו של מקבל ירושה אין לה הפסק א"ד לא אמרינו הכי אלא בראוי לירשו לנותן אבל לא ראוי לירשו למקבל והכי מסתברא ה' כנה"ג אות מ עיין שם ונ"ל ראיה מדאמרינו בבבב"ד דקכ"ט ת"ש נכסי לה ואחריה יירש פלוגי ואחרי אחריה יירש פלו' וכו' וכ"ת הכא נמי בראוי לירשו א"ה מת שני קנה ג' הא וכו' וירושא אין לה הפסק ע"ש וא"א אימא בראוי לירשו למקבל וה"ק נכסי לה ואחריה יירש פלוגי בנה דלא אמרי ירושה אין לה הפסק בירוש דמקבל ואפ"ה מהני ל' ירושה דגדולה מזה כתב מרן בתשו' בס'

אבקת רוכל סימן ע' באַחַד שְׁנָתָן לְאַשְׁתּוֹ כָּל נְכָסָיו עַל מְנַת שְׁאֵחַר מִיתָתָהּ יִרְשָׁנָה הַנֶּעַר
נְכֵדָה וְנ"ל וּא"ל דמ"ש לנער לאו פלום הוא שאין הנער יורשה אלא בְּתָהּ יורשתה וכיון
דנָקֵט לְשׁוֹן יְרוּשָׁה דְּלֵא שִׁינָהּ בּוֹ לְאוּ פְלוּם הוּא דא"ל פִּינּוֹ דְנֵעַר זֶה אֶפְשָׁר לִירֵשׁ אֶת
זַקְנָתוֹ בְּהַפְקֵד אָמוֹ שִׁפִּיר שִׁינָהּ בּוֹ לְשׁוֹן יְרוּשָׁה וְהַסְפִּים עִמּוֹ רַב אַחַר סִימָן ע"א דְהָא
דְבָעִי רָאוּי לִירֵשׁ בְּשַׁעַת אֲמִירָה ה"ד בְּשָׂכִיב מְרַע שְׁאָמַר פּל' יִרְשָׁנִי אָבֵל זֶה שְׁאָמַר ע"מ
שֶׁהַנֶּעַר נְכֵדָה יִרְשָׁנָה מִהֵנִי פִינּוֹ שֶׁבְּשַׁעַת מִיתָתָהּ שִׁינָהּ שִׁינָהּ הוּא יורש בְּהַפְקֵד אָמוֹ
ע"ש אֶלְמָא אֶפְיֵלוֹ אֵינּוּ וְדָאֵי יורש אַחַר מִיתַת זַקְנָתוֹ מִהֵנִי ל' יְרוּשָׁה לְגַבֵּי יורש דְמַקְבֵּל
שְׁאֵינּוּ יורש שֶׁל נוֹתֵן כְּמַבְנוֹאֵר שֵׁם וְכָל שְׁכַן בְּנוֹדָאֵי יורש לְמַקְבֵּל אַחַר מִיתָתוֹ דְמִהֵנִי לְשׁוֹן
יְרוּשָׁה אָבֵל מְצָאֵתִי לְמַהֲרָ"ם בְּתִשׁוּבָה הַקְצָרוֹת סִימָן רפ"ג בְּזִקְנָה שְׁנָתָן לְשִׁתִּי כְּנוֹת בְּנוֹ
מִתְנָה עַל תְּנָאִי שְׁאָם תְּמוֹת אַחַת בְּלֵא זָרַע תִּירְשָׁנָה אַחוּתָהּ שֶׁכ' וְנ"ל וְהָא דְקָאֵמַר וְאַחֲרֵיהּ
תִּירְשָׁנָה אַחוּתָהּ הָא לֹא מְצִי יְרֵתָהּ לָהּ לֹא מִפְּחַ הַמְּתָה וְלֹא מִפְּחַ הַזִּקְנָה מִפְּחַ הַמְּתָה לֹא
יְרֵתָהּ לָהּ דְאֶדְרַבָּה שְׁמַעוֹן אֲבִיָּהּ הוּא דְיִרְתִּית לָהּ דְהָאֵב קוֹדֵם לְכָל יוֹצְאֵי יִרְכוּ וּמִפְּחַ הַזִּקְנָה
נְמִי לֹא יְרֵתָהּ דְבַבְתָּ בֵּין הַבְּנִים לֹא אָמַר רִיב"ב דְבָרָיו קִינִימִים וּא"כ כִּי אָמַר וְאַחֲרֵיהּ
תִּירֵשׁ אַחוּתָהּ הו"ל כְּאֵלוֹ אָמַר וְאַחֲרֵיהּ יִטּוֹל הַחֲמוֹר דְּלֵא קְנָה אֶלְא יוֹרְשֵׁי הַמְּתָה דְהֵינּוּ
אֲבִיָּהּ עכ"ל אֶלְמָא לֹא מִהֵנִי ל' יְרוּשָׁה בְּכַה"ג: ז' נְסַתְפַּק ה' כְּנֵה"ג בְּתִשׁוּבָה סִי' קע"ו בְּאַשְׁה
שְׁנָתָנָה נְכָסִיָּה לְבָנָה וְאַחֲרֵיהּ לְפִלוֹנִי מִי אֲמַרִינּוּ פִינּוֹ דְהֵבּוּ רָאוּי לִיּוֹרְשָׁה אֵן לְאַחֲרֵיהּ
בְּמָקוֹם הַבֵּן פְלוּם אֶף עַל גַּב דְהַבְעֵל יורש וְלֹא הַבֵּן מְכַל מְקוֹם פִּינּוֹ שִׁישׁ לְבָן כְּתוֹבַת בְּנִין
דְכָרִין אַחַר מִיתַת אָבִיו מִפְּחַ אָמוֹ רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ מְקָרִי א"ד לֹא מְקָרִי רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ אֶלְא
שֶׁבְשַׁעַת הַמְּתָנָה רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ אָבֵל בְּשַׁעַת הַמְּתָנָה אֵינּוּ רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ אֶף שְׁלֹאֲחַר מִיתַת
הָאֵב רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ לֹא מְקָרִי רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ וְזֶה נִרְאֵה יוֹתֵר עֵינּוֹ שֵׁם וְנִרְאֵה דְכְתוּבַת ב"ד
יְרוּשָׁה מִן הָאֵב הִיא כְּמ"ש רש"י בר"פ מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי עִי' שֵׁם וְכֵן הַבְּכוֹר נִיטָל פִּי שְׁנִימִים
בְּכְתוּבַת ב"ד מִה"ט שְׁאֵינָהּ יְרוּשָׁה הָאֵם הִיא אֶלְא יְרוּשָׁת הָאֵב כְּמַבְנוֹאֵר בִּירוּשְׁלַמִּי שֵׁם
וְאֵם אָמַר בֶּן בְּנֵי יִרְשָׁנִי וּבְנוֹת לֹא אָמַר פְלוּם כְּמ"ש מִהַרְשֵׁד"ם סִימָן שֵׁנ"ו וְכֵן כְּתוּב
הַרמ"ה בְּפָרָק י"ג סִימָן ו' עֵינּוֹ שֵׁם וְאֵם כֵּן הָאֵב נְמִי אֵם נָתַן לְבָן בְּנוֹת וְאַחֲרֵיהּ לְפִלוֹנִי לֹא
מְקָרִי רָאוּי לִיּוֹרְשׁוֹ דְהָא טַעְמָא מִשׁוּם דִּירְוּשָׁה אֵין לָהּ הַפְּסֵק וְדוּקָא בְּמִתְנַת שְׂכִיב מְרַע:
ח' הַג"ה וְאֵם עֲשֶׂה הַצְּנָאָה בְּמָקוֹ' שְׁנֵהֲגוּ לְדוֹן בְּעַרְפָּאוֹ' שֶׁל גוֹיִם וְכוּ' וְהַרְשָׁב"ץ ח"א סִי'
ס"א חֶלֶק עַל הָרִיב"ש עש"ב: ט' אָבֵל הַבְּרִיא וְכוּ' נְסַתְפַּק מִהֲרִיב"ל ח"ב סִי' ל"ה בְּמִתְנָה
דְמֵהִיּוֹם וְלֹאֲחַר מִיתָה דְקָנָה הַגּוֹף מֵהִיּוֹם וְהַפִּירוֹת לְאַחַח"מ אֵם הִיא כְּמִתְנַת בְּרִיא וְאַמְרִינּוּ
יְרוּשָׁה יֵשׁ לָהּ הַפְּסֵק וְרִשְׁב"ם ב'פ' י"ג אֶדְאֲמַרִּי וּמוֹדָה רִשְׁב"ג שְׁאָם נְתָנָה בְּמִתְנַת שֶׁכ"מ
לֹא עֲשֶׂה פְלוּם שְׂכֵתָב כְּגוֹן דְאָמַר מֵהִיּוֹם וְלֹאֲחַר מִיתָה א"ג כְּשֶׁהָיָה שֶׁכ"מ נְתָנָה וְכוּלֵי יֵשׁ
לְדַחוֹת דְלֵאוֹ לְכָל מִילֵי הַשְּׁוֹה אוֹתָם אֶלְא לְהַד מִילְתָּא לְחוּד עֵינּוֹ שֵׁם וְהַרְשָׁב"ש בְּסִי' ק"ץ
כ' דְהוּי מִתְנַת שֶׁכ"מ וְאַמְרִינּוּ יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפְּסֵק וְדְקָדֵק מְדֵלָא כְּתוּב הַרְמַב"ם וְלֹא זָכָה
בְּפִירוֹת עַד לְאַחַר מִיתָה אוֹ וְלֹא זָכָה בּוֹ לְאַכּוֹל הַפִּירוֹת שֶׁהָיָה מִשְׁמַע שֶׁקָּנָה הַגּוֹף מִעַכְשָׁיו
אֶלְא כְּתוּב בְּלְשׁוֹן הַזֶּה וְאֵינּוּ זוֹכָה בּוֹ וְאוֹכֵל פִּירוֹת עַד לְאַחַר מִיתָה מִשְׁמַע דְגַם הַגּוֹף לֹא
זָכָה בּוֹ עַד לְאַחַר מִיתָה כְּמִתְנַת שֶׁכ"מ מִמֶּשׁ עֵינּוֹ שֵׁם וְתִמְהֵנִי עָלָיו שֶׁהָרִי הַטּוֹר סִימָן רנ"ז
הַעֲתִיק ל' הַרְמַב"ם אע"פ שֶׁקָּנָה הַגּוֹף מִחַיִּים אֵינּוּ זוֹכָה בּוֹ לְאַכּוֹל הַפִּירוֹת עַד לְאַחַר
מִיתָה וְסִימָן לְפִיכָהּ הַגּוֹף קוֹנָה מִיָּד וְאֵינּוּ יְכוּל לְחַזֵּר בּוֹ וְהַפִּירוֹת לְאַחַח"מ ע"ש וְכֵן מְבּוֹנָר
בְּדָבָרֵי הַרְמַב"ם פ"ב מִה' זְכִיָּה דִין ג' הַכּוֹתֵב נְכָסָיו לְבָנוֹ מֵהִיּוֹם וְלֹאֲחַח"מ הָרִי הַגּוֹף שֶׁל

בן מזמן השטר עיין שם ואף שי"ל דה"ד בבנו דדעתו קרובה אצל בנו ולא באחר וכה"ג קי"ל דאם מת האב והניח פירות מחוברים לקרקע הרי הם של בן לפי שדעתו קרובה אצל בנו משא"כ בכותב לאחר כמו שפסק הרמב"ם ומרן בסי' רנ"ז עיין שם מ"מ בנדון שלו שהיא בת יורשת איה כת' דלא זכתה בגוף מחיים ומתריב"ל שם נסתפק מה"ט דזכה בגוף מהיום וקנן הגוף עדיף ע"ש: יו"ד אכל הפריא וכו' פתב המח"א ה' זכניה ומתנה סימן ט"ל דמייירי באומר ואחריה לפ' דאל"כ איה זכה שני ואם פן משמע דבשכ"מ אפי' אמר מעכשיו לפ' אחריה לא אמר פלום עיין שם וליתא שהרי פתב הרמב"ם אין לשני אלא מה ששייר הא' וכו' ובדין ח' כ' ואע"פ שאין לשני אלא מה ששייר הא' וכו' לא למפור וכולי ואם עבר הא' ומכר ונתן במתנה אין השני מוציא מיד הלקיחות ואי מייירי במעכשיו השני מוציא מהלקוחו' כמ"ש המ"מ שם דין י"ב עיין שם גם מרן שפתב בס"ז ואין כל אלו הדברים אמורים אלא באומר ואחריה לפ' ולא אמר מהיום וכו' משמע דאמתנת פריא נמי קאי דלא אמר אחריה לפ' מעכשיו וכן ראיתי למהריט"א בס' גט מקושר סימן י"ב שהכריח פן דלא מייירי באומר מעכשיו אלא בק"ס וקי"ל דסתם קנן מעכשיו הוא וס"ל להרמב"ם דכיון דלא אמר מעכשיו בפ"י כ"א מסתמא אמרינן דמעכשיו קאמר דאל"כ הדר סודרא למריה ולא חשיבא ליה פאימר מעכשיו בפ"י אלא במקנה לא מעכשיו גוף ופירות כל ימי חייו ומה ששייר אחרי מעכשיו לשני דתפסת מועט תפסת דבהכי סגי לקיים הקנן עש"ב והר"ן הובא בש"מ לבתרא גבי נכסי לסבתא ובתר לירתאי כתב וז"ל ולפ"ז אפילו אמר בפ"י אחריה מעכשיו לבתה לא ירית לה בעל ואי קדמה וזבנה וזבנה זבניא אלא אם פן נאמר דכיון דאמר מעכשיו ולא צריה לטפויי קאתי ולמימר שלא יזכה א' אלא באכילת פירות בלבד דקיימא לן כר"ע דדייק לישנא יתירא וכן כתב הר"א"ה ולא נ"ל פן דכי דייקינו לישנא יתירא הני מילי במשייר ה שאין צריה שיור דמשייר ל"ץ לישנא יתירא דנכסים בתזקתו הן אבל פשהוא יתירא דלגבי לוקח ומקבל מתנה לא דייקינו למימר דלטפויי מילתא קאתי אלא שופרא דשטרא הוא לברר הדבר לפי שבכל דבר מסופק יד הלוקח על התחונה וזכרו של לוקח לפ' ביותר וכולי עיין שם ואם פן נראה דהרמב"ם ס"ל פהרא"ה דבאומר מעכשיו בפ"י לא זכה הא' אלא בפירות בלבד דדיקינו לישנא יתירא אבל בקנן בלא מעכשיו הני פמקנה לא מעכשיו הגוף ופירות כל ימי חייו ומה ששייר אחרי מעכשיו לשני מיהו ק' ממ"ש הרמב"ם שם דין י"ב שכ"מ שאמר לאשה פנויה נכסי לה ואחריה לפ' ועמדה ונשאת בעל לוקח הוא ואין השני מוציא מיד הבעל וכו' משמע דוקא שכ"מ אבל פריא לא וכן פתב ר' ירוחם נתיב כ"ג ח"ד עיין שם ואמאי הא אפילו בפריא בק"ס אין השני מוציא מיד הבעל וכן הק' ה' נתיבות משפט דקל"ג עיין שם ודחוק לומר דדוקא בק"ס אין השני מוציא הלקוחות אבל באומ' מעכשיו בפ"י השני מוציא מהלקוחות נקט שכ"מ משום דבפריא לפעמים השני מוציא מהלקוחות פגון שאמר מעכשיו בפ"י ונראה דסבירא ליה דבעל לא שווייהו רבנן פלוקח היכא דאיכא פסידא לאחריים וכבר הק' התו' בפ' י"ג מההיא נכסי לה ואחריה לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הני ואין לאחריה במקום בעל פלום אלמא אע"ג דאיכא פסידא לאחריה הני בעל לוקח ות' דמתנה שאני דאין כ"כ פסידא א לא יקבל במתנה ע"ש ורבי' ס"ל דדוק' במתנת שכ"מ אמרו דבעל לוקח הני להפקיע מתנת שכ"מ דרבנן אבל מתנת פריא בק"ס שהיא מדאורייתא לא שווייהו רבנן

לבעל לוקח להפקיע מתנה דאורייתא להפסיד מקבל מתנה וכה"ג קי"ל במתנת שכי"מ אלמנתו גזונת מנכסיו משום דמזונות אלמנה ומתנת שכיב מרע תרנויהו דרבנן אבל מתנת פריא שהיא דאורייתא דחי' מזונות אלמנה וה"נ דבעל לוקח הוי תסקנתא דרבנן דחי' מתנת שכיב מרע דרבנן אבל מתנת פריא דאורייתא לא וקי"ל נמי דאם מכר הא' ונתן לבניו או לא' מיורשיו לא עשה פלום ואם פן ה"נ דהבעל יורשה אלא דשווייהו רבנן פלוקח דטבא לה עבדו ליה וה"ד במתנת שכיב מרע דרבנן אבל להפקיע מתנה דאורייתא הוי כיוורש ומה שמכרה לו האשה לא עשתה פלום והמקבל מוציא מיד הבעל ועיין במהרש"ך חלק שני סימן קל"ה ובתשו' מהרא"ש צרור סימן ל"ב ואח"ז ראייתי לה' מןצל מאש בסוף ס' אש דת סימן כ"ז שתי' פעין מ"ש עיין שם מיהו מדברי הרשב"א בתשובות חלק שלישי סימן קי"ז שכתב על רחל שנתנה במתנה ללאה אחותה מהיום ולאחר מיתה ולאחר פטירת לאה יהיו הבתים לדינה בתה ונ"ל נאפני' לבעל אין בהם פלים לאחר פטירת לאה וכו' שפינון שרחל אמרה שלאחר פטירת לאה יהיו הבתים לדינה ובשעת המתנה היתה לאה נשואה הק' דינה ליקני הבעל לא קנה פדאמרי בכתובות וכולי עיין שם משמע דאם לא היתה נשואה זיפה הבעל דלוקח הוי אע"ג דמתנת פריא היא: וראיתי להרדב"ז ח"ב סימן תקס"ט באלמנה שנשבעה פתובתה ונתחייבה בל' מעכשיו לתת לבנ' פשיכנס לחופה עשרה זזה ונשאת והכניסה הנכסי' לבעל' ומתה קידם שפיכנס הבן לחופה ותבע הבן את בעל אמו וכת' ונ"ל הדבר ברור שאם עדיין לא הגיע הבן לחופה שאין הבן יכול לתבוע ממנו פלום כי היכי דל"מ למתבע את אמו עד שישא אשה פי לצורך גישואין נתנה לו אבל אם הגיע לחופה יש קצת מקום לשאלה פיו דבשעת חיי' המתנה אין הנותן בעולם א"ד פיון דכ' לו מעכשיו זכה הבן במתנה למפרע משעה שהיתה בעולם וכד מעיינת בה שפיר תשכח דאין על הבעל לשלם פלום דקנימא לן דבעל לוקח הוי ולא יורש והגע עצמה שמכרה האשה מי יכול להוציא מיד הלקיחות בשטר מתנה זו הלא נמי מיד הבעל אינו יכול להוציא דלוקח, הוא וכו' ולפי זה אפילו היתה האשה קיימת בשעה שחלה המתנה דהיינו פשהגיע הבן לחופה לא היה יכול להוציא מן הבעל פלום וכו' וראייה מהא דאמרי' האומר לאשה נכסי לה ואחריה לפ' ונשאת האשה אין לפ' פלים לפי שהבעל לוקח ולא יורש כ"ל ודבריו תמוהים דהא קנימא לן דאם אמר ואחריה לפ' מעכשיו ומכר הא' הב' מוציא מיד הלקוחות והכ"נ האומר לאשה נכסי לה ואחריה לפ' מעכשיו ונשאת אחריה מוציא מיד הבעל ומדברי הרמב"ם משמע דדוקא שכי"מ שאמר לאשה נכסי לה ואחריה לפ' דאין לפ' פלום אבל פריא לא וכן כת' ר' ירוחם אם פן מתנת פריא בקטן אפילו לא אמר מעכשיו אחריה מוציא מיד הבעל וכן תמהני על רב א' בשו"ת מהרשד"ם חא"ה סי' כ' דמייירי דמתנ' פריא נאפילו הכי סבי"ל דאם נשאת האשה הבעל לוקח הוי ואין לאחריה פלום ומתנ' ש ענזיאל דחה דבריו מטע' אחר עיין פם ולא הרגישו דה"ד במתנת שכיב מרע אבל במתנת פריא אחריה מוציא מיד הבעל מיהו עיקר המתנ' נראה דאם העשרה זזה הם מטבע קנימא לן דאין מטבע נקנה בחליפין ונראה דהרב אזיל לטעמיה שכתב בסימן תרס"ד דלא אמרי' אין מטבע נקנה חליפין אלא כגון שיש מטבע במקום אחר ורוצה להקנותו אין נקנה בחליפין אבל מי שקנו מידו לתת מנה לפלו' קנה לפי שנשבעו נכסיו לאותה מתנה וכבר הוכחתי בסימן ר"ג דלא קי"ל הכי אלא אפילו במתנה בשעבוד אין מטבע נקנה בחליפין

וגם צריף שבשעת הקנין היו ברשותו עש"ב: י"א דין ב' לפיכך אם נתן המעות ע"י שליח וכו' מדברי הרשב"ש בתשובות סימן תרכ"א דאפילו למאן דאמר ירושה אין לה הפסק אפילו בלשון מתנה אם נתנו הנכסים ביד שליח מודה שיעשה שליח מה שהנשאל בידו וכן דעת הרמב"ם וכו' עיין שם נרא' דגריס בהרמב"ם אם נתן המעות ביד שליח או שאמר וכו' וכן פתב הסמ"ג עשין פ"ב עיין שם אם פן משמע דביד שליח אפילו במתנה סתם יש לה הפסק והרשב"א בתשו' ח"ד סי' צ"ב כ' וז"ל ואפשר למידק הכי ממתניתין דקתני האומר תנו שקל לבני בשבת וכו' אם מתו ירשו אחרים תחתיהם וכולי אין נותנים אלא שקל וכולי דא"ל אפילו כי אמר אם מתו ירשו אחרים תחתיהם מאי הוי והא א' ראוי לנרשו וכו' ואפשר לתרץ דכל שמסר ביד יכול להפסיקו וכו' עוד א"א שי"ל שאפ"י אמר נכסי לפ' ואם ירשו אחרים תחתיהם ומסר ביד שליח אם א' ראוי לנרשו לא אמר כלום דירשה אין לה הפסק בשום צד והיא דתנו שקל לבני וכו' אבל הר"י הלוי ו' מיגש תי' יפה יפה וכ"נ שאלו אמר נכסי לבני לתת לא' מה שקל בשבת אפי' אם אמר אם מתו ירשו אחרים תחתיהם לא אמר כלום אבל היכא דלא אמר אלא תנו שקל לבני בשב' אשתכח דלא אקני מנכסים אלא שקל בשבת ושאר להנהו אחרים הוא דאקני לאחר מיתת בנ"ו וז"ש אם מתו ירשו אחרים תחתיהם עכ"ל: י"ב לפיכך אם נתן המעות ביד שליח וכו' הרשב"ש סימן תרכ"א כת' דאפילו למאן דאמר ירושה אין לה הפסק אפילו בלשון מתנה אם נתנו הנכסי ביד שליח מודה שיעשה השליח מה שהנשאל בידו וכן דעת הרמב"ם וכו' עיין שם נראה דגריס בהרמב"ם אם נתן המעות ביד שליח או שאמר וכו' א"כ משמע דביד שליח אפילו במתנה סתם יש לה הפסק וכתב ה' בית יהודה ח"ב סי' ק"א דה"ד כשפאו ליד שליח לשם פה אבל אם היו בידו ובשעת מיתה צוה שישארו הנכסים בידו לתת פה וכה אין לו דין שליח עיין שם והיינו כמו שפ' הטור ומרן בסמ"ק רכ"ב מצוה לקיים דברי המת וכולי והוא שנתנו עכשיו לשליח לשם פה אבל אם היו בידו קודם ולא לשם פה וכולי עיין שם והכא נמי לא חשיב אלא כשנתנו בשעת צוה לשם פה וה' משפט צדק ח"א סי' ט"ז נסתפק בזה דאפשר דלגבי מצוה לקיים דברי המת הוא דבעי שהנשאל לכה אבל הכא לא עיין שם וקצת ראיה מדברי הטור בסמ"ק נ"ה גבי נאמנות ושליח וכו' מיהו יש לדחות וכולי עיין שם אבל מהריט"ץ סי' ל"ח כ' דוקא שליח שהנשאל לכה ופי' לו מה יעשה בהם ולא אפטרופוס עיין שם וכן פתב מהרש"ך חלק רביעי סי' ל"ג עיין שם: י"ג דין ג' הג"ה נתן לראשון נכסים לעשר שנים וכו' פתב הרמב"ם בפכ"ג מה' מכירה המוכר גוף הקרקע לזמן קצוב הרי זה מכורה ומשמש הלוקח כחפצו ואוכל וכולי וכתב הרמב"ם ד וז"ל איני מוצא מוכר לזמן שיבנה ושיהרוס אלא באומר נכסי לה ואחריה לפ' ודבר זה אינו מיושב עלי במכר שאם אמר נכסי מכורים לה במאה דינרים ואחריה לפ' בעשרי דינרי' שצאמ' בזה אין לשני אלא מה ששייר הא' מפסיד הב' מה שנתן לו בדמים ואפ' שהיה פן כי הספ' נתן השני דמים עכ"ל ונראה דסבירא ליה דמתנה לזמן קצוב בעין יפה הוא נותן להרוס ולבנות דומיא דנכסי לה ואחריה לפ' ודוקא במכר נסתפק ודעתו נוטה קצת דבמכר לא אמרי' אין לשני אלא מה ששייר הא' ואם פן במתנה אין חילוק בין זמן קצוב לעשר שנים לאומר נכסי לה ואחריה לפ' ועיין במשנה למלה שם והנה בר"פ המגרש דפ"ג ע"ב אמרינן אמר היום אין את אשתי ולמחר את אשתי כיון דפסקא פסקא וכתב הר"ן בחי' בשם הרא"ה וז"ל

כתב הרא"ה דמהא שמעי' שהנחתו קרקע לתבירו גוף ופירות יום א' שזכה מקבל בקרקע לעולם וכולי עיין שם.

י"ד דין ד וכן אם נתנם במתנת שכיב מרע וכו' בכתרא ד' קל"ז אמר ר"י ומודה רש"ב"ג שאם נתנו במתנת שכיב מרע לא עשה פלום וכ' רש"ב"ם שאם נתנו אותו ראשון במתנת שכיב מרע פגון דאמר מהיום ולאחר מיתה לא עשה פלום והשני מוציא אי נמי פשהיה שכיב מרע נתנם דשתי מתנות הללו שוות פדאמרי' לעיל אינהו מתנת בריא שהיא כשכ"מ וכולי עיין שם וק' בכתרא דקכ"ה גבי ההוא דאמר נכסי לסבתא ובתרא לירתאי אמרינן פל האומר אחריה פאומר מעכשיו דמי וכתב רש"ב"ם וז"ל וכיון דאמר ובתרא לירתאי דהיינו לפת היינו פמי שאמר מיז אני נותן גוף הקרקע לבתי אלא שזקנתי תאכל פירות בסטייה ואחר פן תקח בתי או הפא מפחה או הנכסי' דחשיב לה רב הונא לגביה פמתנה מהיום ולאחר מיתה הקלפך הניא זו הבת מוחזקת בסטייה בהני נכסים וכו' מסתברא דטעמיהו דבני מערבא דחשבי להו ראוי לגבי בת ולא מוחזקת דל"ל פאומר מעכשיו דמי וכולי והקלפך בעל לא גרית דאשתו לא הוי הוחזקה פלל בהני נכסי בסטייה שהרי היתה הזקנה יכולה למפור לגמרי משא"כ במתנה מהיום ולאחר מיתה וכולי עיין שם הרי וכולי (א"ה עכ"מ והדבר מבואר): ט"ו דין יו"ד נוטל פל פלי תשמישו וכולי הלח"מ בפ"א מהל' שאלה הק' מדין קרקעו' ודקלים דאמרינן דהווי ב' בסימן רי"ח ות' דסבירא ליה לחלק בין מקר למתנה דנותן בעין יפה הוא נותן ע"ש וכבר כ' הראב"ד בס' תמים דעים סימן רכ"ה דמ"ד ע"ב חילק ביניהם עיין שם ובש"מ לכתרא בפ' המוכר את הבית פכתב בשם ר' יונה והרש"ב"א אפשר אין חי' בין מקר למתנה וכן פכתב ר' האי בס' המקח שער כ"ד וז"ל והיכא שמוכר מטלטלין הרי יש חילוק בין מי שאמר מטלטלין לבין שאמר פל מטלטלין פדגרסי' לענין המתנות אמר מטלטלי לפלניא פל מאני תשמישתם לבר מחטי ושערי וכולי עיין שם: ט"ז אכל לא חטים ושעורים וכו' פגון סחורות דל' מטלטלין מסתמא לא משמע אלא פלי תשמישו עד שיפרש פל מטלטלין טור בשם הרמ"ה וכתב מהרשד"ם חא"ה סימן קפ"א דכ"ש תכשיטין פסוף וזהב עיין שם ודברי הרמ"ה בפ' מי שמת סי' ק"ד ומבואר שם דאם אמר פל מטלטלין הסחורות בכלל עיין שם וכ' הרש"ב"ץ חלק שני סימן קצ"ג דמעות נדאי אינן בכלל מטלטלין מק"ו דחטי ושערי עיין שם וכן פכתב ה' פני משה חלק שני סס"י צ"א אע"ג דבכלל נכסי נקנה מטבע מ"מ אינו בכלל מטלטלין עיין שם וכן מצאתי להריטב"א הובא בשי"מ לפתובות סוף דף פ"א שכתב דמעות דינן פמטלטלין אכל אינם בכלל ל' מטלטלי למי שנתן או מקר או שעבד מטלטלין עיין שם מיהו אם אמר פל מטלטלין דמעות בכלל וכן פכתב בשו"ת נודע ביאודה סימן כ"ט דאין המעות בכלל פל החפצים דאין לה אדם חפץ יותר ממעות עיין שם משמע דאם אמר פל מטלטלין מעות בכלל ועיין בה' כנה"ג הגב"י אות כ"א נאות ס"ג: י"ז פכתב המביט סימן ק"ה בא' שאמר פל מטלטלין הבית הנמצאים בתוך הבית דמטלטלין הבית שלא היו בבית אינם בכלל עיין שם ונראה דדוקא מפני שאמר הנמצאים בתוך הבית אכל אם לא אמר רק מטלטלין שבבית אפילו מה שלא היו בבית בשעת המתנה בכלל דמפ' דבריו מטלטלין שדרכם להשתמש בבית ה' כנה"ג בתשובות סימן קפ"ח עיין שם ול"נ דוקא התם שאמר מטלטלין הבית אם לא הוסיף הנמצאי' בבית משמע דכל מטלטלין הבית אפילו שלא היו בבית בכלל אכל פשאמר מטלטלין יש בבית

משמע המצויים בבית דוקא וכה"ג כתב הרשב"א בתשובות סימן תרנ"ו עיין שם ועיין בתשובות הרשב"א חלק שני סי' ק"ב שכתב דהאומר כל נכסי המצויים אצלי וכו' למעוטי מלנה ע"פ ואפשר שאפי' הפקדון שיש לו ביד אחרים אינו מצוי אצלו עיין שם ועיין בתשובות מהר"ם גאלנטי סי' צ"ז: י"ח כתב הראב"ד בספר תמים דעים סימן רל"ח דף ז' וז"ל וכל שכן יזו ושמן ודבש וכל שאר אוכלים והא דנקט חטי ושערי רבותא קאמר דאפי' שהם נוחים למטלטל יותר משאר אוכלים ואם אמר כל מטלטלי לפי דעתי שאר אוכלים אינן בכלל אלא חטי ושערי בלחוד אבל אם אמר נכסי לפל' יש בל' זה כל אוכלים וכו' עכ"ל אבל מדברי הרמ"ה משמע דאי אמר כל מטלט' הפל בכלל: י"ט ואם אמר כל דמטלטל וכו' א"א דוקא כל דמטלטל בעיניה כגון ריחים אבל כל דבר שאינו מטלטל כמו שהוא א"כ סותרים אין זה בכלל כל דמטלטל דלא אמרו אלא דמטלטל אבל נסתר ומטלטל לא אמרו הילכך שדה תיבה ומגדל וכו' הראב"ד בספר תמים דעים שם: כ' נסתפק מהרשד"ם סי' ר"ג אם אמר כל המטלטל אם נכנסו ג"כ הספרים ומהר"ם מטראני כ' דאפילו אמר כל המטלטלין אין ספרים בכלל הכנה"ג הגב"י אות נ"ח ע"ש ובתשו' מהרשד"ם משמע דנסתפק בנ"ד שאמר מטלטלי הבית ולא אמר כל אם הספרים בכלל אבל אם אמר כל אפשר דספרים בכלל ומ"מ לא פשיטא ליה עיין שם: כ"א דין י"ב אין קרקע נקנה אג"ק וכו' ושאלה שטר מתנה אנו עדים ח"מ עמד בפנינו ה"ר פ' וכו' א"ל הווי עלי עדים וקנו ממני בקש"ס וכתבו וחתמו בכל ל' של זכות ויפוי פח ואופן המועיל ותנו ביד אשתי פ' להיות בידה לראייה ולזכות שאני מודה בפניכם הודאה גמורה כמודה בפני ב"ד ברצון נפשי בלי שום אונס איך שהקניתי לה דא"ק ואגב קנין סודר נתתי לה כל מה שיש לי תחת כל השמים מתנה גמורה מתנת פריא וכו' מלבד ד' גרוש ששיירתי לי לעצמי שיור גמור ואחר העדרי מן העולם יהיו הד' גרוש לבני אחי בתורת ירושה כמו שזיכרתה להם תורתנו הקדושה והשאר הם במתנה לאשתי מהיום ולאחר מיתה מתנה גמורה וג"כ א"ל ה"ר פלוני בשעת המתנה דעו איך שאני חייב לאשתי סך מה בתורת נכסי מלוג וג"כ בנדונייתא כמש"ו בידה וכעת אני מודה בפניכם הודאה גמורה שייחדתי לה כל מה שיש לי תחת ידי כסף וזהב וכל פלי הבית וכל המטלטלין שיש לי בבית הפל ייחדתי לה עם חלקי המגיע לי בתצר בעלייה וכו' והשאר מנכסי מטלט' אג"מ בין פרקמטיא בין מעות בעין בין החובות שיש לי על הזולת הפל נתתי אותם לאשתי מהיום ולאחר מיתה וגם כל השטרות שיש לי על הזולת הרי אני מקנה אותם לאשתי קנין גמור בתורת מסירה הם וכל שעבודא דאית ליה בגנונייהו הפל נתתי אותם לאשתי מהיום ולאחר מיתה וכו' א"ל האי שטרא דמתנתא פתובה בכרא וכו' ומעתה תלך האשה הנז' ותחזיק במתנה מטלטלי אג"מ מהיום ולאחר מיתה היא וכל באי פחה וכו' וקנינו וכו' עכ"ל: תשובה נר' דהמתנה קנימת במטלטלין ומעות בעין דנקני' אג"ק וכן החובות שיש לו עליהם משכון שהרי פסק הטור ופרן סי' ס"ו ס"ח דשט"ח על המשכון מטלט' פינן שמכר לו החוב ומסר לו המטלטלי קנה החוב שעליו במסירת המשכון אף ע"פ שלא מסר לו השטר ולא כתב לו שום דבר והם דברי התרומות שער נ"א חלק רביעי סימן ז' וז"ל ומסתברא דחוב על המשכון מטלטלין וכו' א"נ אם הלנה עליהם בלא שטר מפי מסר המטלטלי וכו' קני קנה החוב מ"ד אאשה שאם קדשה במשכון דאחרים שהיא מקודשת מפני שב"ח יש לו קצת קנין בגופו של משכון ואף על פי שאינו

קוֹנָה גּוֹפּוֹ שֶׁל מִשְׁכּוֹן מ"מ קָנִי לִיָּה פְּנִיגַד חוּבוֹ וְנֹה הֵבֵא אַחֲרָיו זוֹכֵה בְּמִשְׁכֻּכְתּוֹ מִפֶּחַ
הָרֵאשׁוֹן עכ"ל א"כ דִּינוֹ בְּמִטְלָטְלִין שְׁלוֹ דְנִקְנוּ בְּחִלְיָפִין אוֹ בְּאַגָּב בֵּין מִשְׁכְּנוֹ שְׁלֵא בִשְׁע'
הַלְוָאָתוֹ בֵּין מִשְׁכְּנוֹ בִשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ כְּמוֹ שְׁפָסַק מֶרֶן בֵּא"ה סִימָן כ"ח דְּהֵמְקִדֵּשׁ בְּמִשְׁכּוֹן
בְּכָל עֲנָנוּ מְקוֹדֶשֶׁת עֵינָן שָׁם בְּב"י מִיָּהוּ בְּמִשְׁכּוֹן שֶׁל גּוֹיִם כִּי הַמְרָדְכִי וְהוּבָא בְּב"י שָׁם
דְּאִינָה מְקוֹדֶשֶׁת דִּישְׂרָאֵל מִגּוֹי לֹא קָנִי מִשְׁכּוֹן כְּדֵאִיתָא בְּפ' כ"ש דְּהִלְכָה פְּרַבְּנָן וְלֹא כַר"מ
וּפְסָקוֹ רַמ"א שָׁם וְה"נ מִשְׁכּוֹן שֶׁל גּוֹיִם אֵינוֹ נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אוֹ בְּאַגָּב: וְרֵאִיתִי לְמִהְר"ם
בְּתִשׁוֹ הָאֲרוֹנוֹת סִימָן תַּקַּע"ה בֵּא' שְׁנָתָן לְבִתּוֹ מִתְּנָה לִישְׂרָאֵל שֶׁל זָהָב וְנִטְל מִשְׁכּוֹן וְנִתְּנָם
בְּיַד שְׁמַעוֹן שְׁפָתָב וְז"ל וַא"ת עַל הַזְכִּיָּה שְׁזִיפָה רְאוּבֵן לְבִתּוֹ בְּיַד שְׁמַעוֹן אַף אֵינָה פְּלוּם
חֲדָא שְׁהִמְשַׁכּוֹנוּ הָיוּ שֶׁל גּוֹיִם וְעוֹד שְׁלֵא הִקְנָה לָהּ בַּגּוֹף הַמְשַׁכּוֹנוֹת פְּלָל וְכו' וְאֵי אֵיפֹא
דְּמַק' הָא דְאוֹתְבִיָּה רַבָּא לַר"נ קִדְּשָׁה בְּמִשְׁכּוֹן מְקוֹדֶשֶׁת וְאוֹקְנָן בְּמִשְׁכּוֹן דְּאַחֲרִים דְּוִקָא
הֵיכָא דְאָמַר הַתְּקִדְשִׁי לִי בְּמִשְׁכּוֹן זֶה דִּישְׂרָאֵל הַמְּמֻשְׁכָּן בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְהוּא שְׁמִשְׁכְּנוֹ שְׁלֵא
בִשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ וְכַדִּר"י אָבָל מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל גּוֹי הַמְּמֻשְׁכָּן בְּיַד יִשְׂרָאֵל לֹא קָנָה דְּהֵכִי קִינְיָמָא
לֹן בְּפִרְקָא כ"ש דִּישְׂרָאֵל מִגּוֹי לֹא קָנָה מִשְׁכּוֹן אַא"כ א"ל מַעֲכָשְׁיוֹ עַכ"ל מִשְׁמַע לְהִדְיָא
דְּמִשְׁכּוֹן שֶׁל גּוֹי בְּיַד יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ נִקְנָה פְּלָל אֶפְּיָלוֹ לְגִבּוֹת מִיָּהוּ מֵאֵי דַס"ל לְרַאבְיָ"ה
וּמִהְר"ם דְּמִשְׁכּוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּיַד יִשְׂרָאֵל אֵינוֹ נִקְנָה אֶלָּא בְּמִשְׁכְּנוֹ שְׁלֵא בִשְׁע' הַלְוָאָתוֹ
לֹא קִינְיָ"ל הֵכִי אֶלָּא אֶפְּיָלוֹ מִשְׁכְּנוֹ בִשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ כַּמ"ש וְעַמ"ש בְּסִי' ע"ב דִּין ב' וְעֵינָן
בְּב"י בְּטוֹר זֶה סִי' רנ"ג גְּבִי שְׂכִיב מְרַע שְׁאָמַר הַלְוָאָתִי לְפָלוּנִי שְׂכ' הַגַּמִּי"י בְּשֵׁם הָרֵא"ם
דְּלֹא קָנָה הַלְוָאָתוֹ שֶׁל גּוֹי אֶפְּיָלוֹ יֵשׁ לְגוֹי מִשְׁכּוֹן בְּיַד יִשְׂרָאֵל דִּישְׂרָאֵל מִגּוֹי אֵינוֹ קוֹנָה
מִשְׁכּוֹן וְכַתְּבַת הַב"ת שָׁם דַּה"ד אִם נָתַן הַחֻבוֹת אָבָל אִם נָתַן הַמִּשְׁכּוֹן פְּדִי לְגִבּוֹת הַחֻבוֹת
קָנָה בְּמִתְּנַת שְׂכ"מ גַּם הַחֻבוֹת דְּדַבְרֵי שְׂכִיב מְרַע פְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים הֵם וְכִי הֵיכָא דְבִרְיָא
אִם הִקְנָה לוֹ מִשְׁכּוֹן בֵּא' מִדְּרָכֵי הַהִקְנָאוֹ לְגִבּוֹת בּוֹ הַחֻבוֹת קָנָה הֵכָא נְמִי בְּשְׂכִיב מְרַע קָנָה
בְּאַמִּירָה וְהִבִּיאוּ הַר' פְּנִסַת הַגְּדוּלָה הַגַּב"י אוֹת נ"ה עֵינָן שָׁם וְתַמְהֵנִי דְּמַדְבְּרֵי בְּעַל
הַתְּרוּמוֹת מִשְׁמַע דַּה"ד בְּמִשְׁכּוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִשְׁכּוֹן דִּישְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ קִצַּת קְנִיָּה
בְּמִשְׁכּוֹן דָּאָם קִדְּשׁ בּוֹ אִשָּׁה מְקוֹדֶשֶׁת אָבָל מִשְׁכּוֹן דְּגוֹי דָּאָם קִדְּשׁ בּוֹ אִשָּׁה אֵינָה מְקוֹדֶשׁ
אֵינוֹ נִקְנָה בְּחִלְיָפִי אוֹ בְּאַגָּב וְשׁוֹב מִצְּאֵתִי בְּתִשׁוֹ מִהְר"י בְּאַרְקִי בְּס' בְּנֵי אֶהְרֹן סִי' מ"ד
שְׂכ' דְּאַף עַל גַּב דְּלֹא קָנָה מִשְׁכּוֹן מְכָל מְקוֹם יֵשׁ לוֹ שְׁעִבּוּד וְיָכוֹל לְמַכּוֹר אוֹתוֹ פְּמִבְּנָאָר
בְּטִי"ד סִימָן קס"ט וְנִדְחַק בְּדַבְרֵי בְּעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁפָתָב הִטַּע' יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל קוֹנָה
מִשְׁכּוֹן מ"ד אִמְקִדְּשׁ אִשָּׁה דַּה"ד לְעֲנִין דְּאַפִּי מְחֻלוֹ אַחַר כֶּף אֵינוֹ מְחֻל דְּאַמְלֵא הִי"ל קִנְיָן
הַגּוֹף יָכוֹל לְמַחֹל אָבָל ה' בְּנֵי אֶהְרֹן סִי' מ"ה חֶלֶק עָלָיו עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דְּבַנ"ד לַכ"ע לֹא
קָנְתָה דְּדוֹקָא בְּשְׁנָתָן הַמִּשְׁכּוֹן לְגִבּוֹת בּוֹ הַחֻבוֹת קָנָה אָבָל הָאוּמ' נְכָסֵי לְפָלוּנִי פְּתַב הָרַב
פְּנִסַת הַגְּדוּלָה בְּסִימָן זֶה הַגַּב"י אוֹת נ"ה בְּשֵׁם מִהְר"י וְיַעֲיֵשׁ דְּחֻבוֹת הַגּוֹיִם לֹא נְכַסּוּ
בְּכָלֵל אֶפְּיָלוֹ שְׂפִיד יִשְׂרָאֵל מִשְׁכּוֹן עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן בְּנ"ד שְׁאָמַר וְהִשְׁאַר מְנַכְסֵי מִטְלָטְלֵי
וְכו' וְכֵן הַחֻבוֹת וְכו' מִשְׁכּוֹנוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בֵּינוֹ דִּישְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל קָנָה מִשְׁכּוֹן בְּכָלֵל מִטְלָטְ'
הֵם אָבָל מִשְׁכּוֹנוֹת שֶׁל גּוֹיִם לֹא: וְרֵאִיתִי לְמִהְר"י בְּאַסֵּן בְּתִשׁוֹ סִי' נ"ד שְׁפָסַק דְּמִשְׁכּוֹן
אַפִּי שֶׁל גּוֹי נִקְנָה בְּחִלְיָפִין אוֹ בְּאַגָּב דִּישְׂרָאֵל מִגּוֹי קוֹנָה מִשְׁכּוֹן כַּמ"ש הַמ"מ בְּפ"ד מַה'
חֲמִצַּן דְּהִרְמַב"ם הֵכִי ס"ל ע"ש וְלִיתָא דְרַב הַפּוֹסְקִים ס"ל דִּישְׂרָאֵל מִגּוֹי אֵינוֹ קוֹנָה מִשְׁכּוֹן
וְכֵן פְּסַק הַטּוֹר וּמֶרֶן בֵּא"ח סִי' תַּמ"א דִּישְׂרָאֵל שְׁהִלְוָה לְנִכְרֵי עַל חֲמִצּוֹ אֶפְּיָלוֹ הִרְהִינוּ
אַצְלוֹ אִם לֹא אָמַר מַעֲכָשְׁיוֹ מִיִּתֵּר לְאַחַר הַפְּסָח ע"ש בְּב"י וְכֵן פְּסַק רַמ"א בֵּא"ה סִימָן

כ"ח בהמקדש בתמצו של גוי אינה מקודשת עיין שם בב"ש ס"ק כ"ב אלמא אפי' לקולא קי"ל ד'ישרא' לא קנה משכון ולא תישינו לקידושין וכל שכן לענין זה דאפי' ספק נכסים בתוקת היורשים וכן פסק ה' משפט צדק חלק שלישי סימן ט"ל עיין שם ועיין מ"ש בסימן ע"ג דין י"ז על תשו' מהר"י ווייל: אף ראיתי למהר"ם מינץ סי' ס"ו שכ' וז"ל נ"ל שפכור נוטל פי שנים אפי' במשכון של גוי וכו' ואם אמרו ישראל מגזי לא קני להתחייב באחריות היינו לגרע פת הגזי אבל לענין שיהא הישראל קרוי מוחזק ק"ו השתא ישראל מישראל קני מגזי לא כל שכן וכהאי גוונא אמרו התוס' לענין מעמד שלשפון וכו' ע"ש ואם כן הלא נמי משכון של גוי נקנה בתליפין או באגב כמו משכון של ישראל נקנה באגב ובתליפין פיון שיש לו קצת קנייה בגופו של משכון ה"נ משכון של גוי אבל מהריק"ו שורש קמ"ה כתב דאין הפכור נוטל פי שנים במלנה של גוי שיש עליה משכון משום דקי"ל כרבנן דאין ב"ח ישראל קונה משכון מגזי והביא מדברי המרדכי בפרק מי שמת ופסקה מור"ם בסימן רע"ח עיין שם ונמשך אחריו ה' שארית יוסף סימן נ"ה עיין שם וא"כ החובות של גוים אפי' יש עליהם משכון לא קנתה וכן החובות של ישראל שאין עליהם משכון דאין נקנו אג"ק ולא בקנין סודר וכן השטרות צריף שיאמר קני וכו' איברא דמהרי"ל בתשוב' סימן ע"ט כתב מיהו נראה דאין לחוש פיון שנקתב בו בכל לשון של זכות וכו' כל שטר מתנות כדפ' רב' ברוף עיין שם וכן כתב הרב פנסת הגדולה סימן ס"ו אות ט' בשם מהרע"י בתשו' כ"י והספיק עמו מהר"ח עיין שם מיהו פבר הובאה תשו' מהרע"י במהר"ח שחלק שני סימן כ"א וז"ל וא"ל פיון שכתב בשטר המתנה כתבו וחתמו בכל ל' זכות ויפוי פת הו"ל פאילו כתוב בשטר קני וכו' דהא כתוב בשטר להיות ולראיה וכו' ופוי פת דלא כתב השטר שצונה לכתבו בכל היפוי ול' של וכו' הרי דס"ל דלשון של זכות ויפוי פת לא מהני פשפ' להיות לעדו' ולראיה אלא דמהר"ח ששם חלק עליו וס"ל דגם בכה"ג מהני עיין שם וכן פסק מהראנ"ח סי' ע"ז במתנה אג"ק וכתב בסוף והפל פהוגן וכת' חז"ל ככל המתנות הנהוגות בישראל וכו' דלא קנה החובות והשטרות עיין שם וכתב הרב פנסת הגדולה בסימן ר"ג אות מ"ת ובתשו' סימן קס"ד דף קצ"ז מסיק דאפילו בלשון פהוגן וכת' חז"ל פיון דאיכא פלוגתא הממע"ה וכל שכן בלשון זכות ויפוי פת עיין שם: וראיתי למהריק"ש שכת' בתשו' סימן ז' וז"ל ועדיין נשאר מקום עיון בענין החוב במה נקנה במתנה דהא איכא פלוגתא דרבנותא אם מתנה מהיום ולאחר מיתה חשיבא כמתנת פריא או כמתנת שכיב מרע וכו' והמרדכי בפרק קמא דמציעא כתב ופסק ר' מאיר דאף הבריא שאמר ינתן לפ' פה וכו' אם ימות זה נקרא מצוה מחמת מיתה וקנה וכו' והשתא בשלמא למאן דאמר דנותן מהיום ולאחר מיתה הוי מתנת שכיב מרע שדבריו ככתובים וכמסורים דמו ניחא וכו' אבל למאן דאמר דהוי מתנת פריא לא אפשר למקני' אלא בכסף ומסירה וכו' ונראה דכיון דפלוגתא היא אי הוי מתנת פריא או מתנ' שכיב מרע וזה מוחזק בחוב שעליו כמתנת שכ"מ דיינינו ליה לגבי תרנוניהו עי"ש: אבל צריף לברר אם זכתה האשה בשאר קרקעו' דהא קיימא לו דאין קרקע נקנה אגב קרקע ולכאו' נראה דקנתה שיהי כתב הריב"ש סימן שמ"ה וז"ל אלא אם כן נאמר שאף אם לא יועיל מדין האגב יועיל מן הדין בקנין ממ"ש בל' השטר ואגב נתי לה בקנין שלם פה וכו' שתגבה מנכסי וכו' וכן אם היתה פוונתו שבק"ס נתן לה דא"ק ואגבן שעבד לה נכסיו לכה וכו' הנה לו לכתוב נתי לה

דא"ק בקש"ס וַאֲגַבְּן נְתַתִּי לָהּ וְכוּ' אֵלָּא שְׁהַסּוּפֵר הִזָּה אַרְכָּבָה אַתְרֵי רַכְשֵׁי לְמַתְנָה זֹו
לְאַגֵּב וּלְק"ס וְכוּלֵי עֵינֵן שְׁם וְהִכָּא נִמְי שְׁכ' שְׁהַקְנִיתִי לָהּ דַּא"ק וַאֲגַבְּן וַאֲגֵב קִנְיִן סוּדָר
נְתַתִּי וְכוּ' א"כ נָתַן כָּל הַנְּכָסִים בַּאֲג"ק וּבְק"ס וְקַרְקָעוֹת דְּלָא נִקְנוּ בְּאַגֵּב נִקְנוּ בְּק"ס
וְהַמְבִי"ט סִימָן רַע"ט כְּתִב דַּה"ד בְּאַמִּירָה אֲבָל אִם כְּתִב לֹו שְׁטֵר שְׁהַקְנָה לֹו בְּאַגֵּב קִנְיָה
בְּשְׁטֵר וְכֵן אִם אָמַר ג"כ שְׁיִזְכָּה וְיִחְזִיק וְכוּ' קִנְיָה כְּמוֹ שְׁכָתֵב הָרָא"ש בְּתִשּׁוּבָ' דִּיחְזִיק הוּא
לְשׁוֹן מַתְנָה וְעוֹד דַּה"ד כְּשִׁהַקְנָה הַדָּא"ק בְּכֶסֶף וּבְשְׁטֵר וּבְחִזְקָה אֲבָל כְּשִׁהַקְנָה דַּא"ק
בְּק"ס וַאֲגֵבוּ יְקִנְיָה קַרְקָע אַחַר קִנְיָה הַכָּל בְּשַׁעֲהָ א' עֵינֵן שְׁם בְּאַרְרָף וְהִבִּיאוּ הָרַב כְּנֻסָת
הַגְּדוּלָה בְּסִימָן ר"ב הַגְּב"י אוֹת י"ט וְכוּ' וְכוּ"א וְכוּ"כ מְהֵרָם קִאֲשְׁטֵרוּ בְּתִשּׁוּבָ' כ"י דְּקִנְיָה
בְּשְׁטֵר עֵינֵי"ש וּבְאַמָּת דְּבִתְשׁוּבָ' הָרִיבָ' שְׁם הַכְּרִיחַ דְּאַפִּילוּ בְּשְׁטֵר וְקִנְיִן לֹא וְכֵן מִשְׁמַע
בְּתִשּׁוּבָ' הָרִשְׁבָ' א"א שְׁהִבִּיא הַב"י סִימָן זָה וּכְבָר תְּמָה הָרַב בֵּית יְהוּדָה סִימָן ס"א עֵינֵן שְׁם
גַם מָרְן בְּתִשּׁוּבָ' בַס' אֲבָקַת רוּכַל סִימָן צ"ח נִשְׂאָל בְּנִדּוֹן הַמְבִי"ט וּמְבַנְאָר דַּס"ל דְּאַפִּילוּ
בְּק"ס וּשְׁטֵר לֹא קִנְיָה אֵלָּא שְׁקִינִים הַמַּתְנָה מְלִשׁוֹן אַחַר וְז"ל וְעַל מַה שְׁהַקְנִיתִי שְׁלִישׁ הַבְּתִים
אַגֵּב דַּא"ק וְאִין קַרְקָע נִקְנָה אַגֵּב קַרְקָע יֵשׁ לוֹמַר שְׁאַף עַל פִּי כֵן קִנְיָת' מְפִנֵי מְלַבֵּד לְשׁוֹן
זָה שֶׁל הַקְנָאוֹת אַגֵּב יֵשׁ לְשׁוֹנוֹת אַחֲרִים שֶׁל מַתְנָה בְּשְׁטֵר זָה וְיֵשׁ לְפָרֵשׁ דְּלָא קִינְיָמִי אֲקִנְיִן
אַגֵּב אֵלָּא אַק"ס שְׁכָתוּב בְּסוּף הַשְׁטֵר שְׁהֵרִי כַת' וְתִחְזִיק וְהוּא ל' מַתְנָה וְכוּ' עֵינֵן שְׁם וְזָה
קְרוּב לְטַעַם ב' שֶׁל הַמְבִי"ט אֲבָל הָרִשְׁבָ' א"ח ח"ב סִימָן ת"ה בְּשְׁטֵר שְׁכָתוּב בּוֹ מְעַכְשָׁיו
תַּלְדָּ וְתִחְזִיק בְּכָל הַקַּרְקָעוֹת וּבְכָל הַזְּהוּבִים מְשָׁלִי חִזְקָה גְּמוּרָה וְתִזְכָּה בְּכָל זְכִיָּה גְּמוּרָה
וְתִירֵשׁ וְתוֹרִישׁ וְכוּלֵי כַת' דַּאִין הַקַּרְקָעוֹת נִקְנִים אַג"ק עֵינֵן שְׁם אַפ' דְּמִינֵי רִכְשֵׁי אֵלָּא יֵשׁ
קִנְיִן אֲבָל אִם יֵשׁ קִנְיִן אֲמָרִי דְּלְשׁוֹן אַחַר שֶׁל מַתְנָה לֹא קָאִי אֲקִנְיִן אַגֵּב אֵלָּא אַק"ס שְׁכ'
בְּסוּף הַשְׁטֵר וְכוּ"ש בְּנִדּוֹן דִּידֵן שְׁכָתֵב אַגֵּב דַּא"ק וַאֲגֵב ק"ס וְכוּלֵי דְאַרְכָּבָה אַתְרֵי רִכְשֵׁי
לְאַגֵּב וְק"ס דְּמַעוֹת בְּעֵין דַּאִין נִקְנִים בְּחִלְפִין מַקְנָה אַגֵּב דַּא"ק וְהַקַּרְקָעוֹת דַּאִין נִקְנִים
אַג"ק מַקְנָה בְּק"ס כַּמ"ש הָרִיבָ' ש' וּמָרְן בְּתִשּׁוּבוֹת שְׁם: אֲבָל יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּלְשׁוֹן זָה אַגֵּב
ק"ס דְּמִשְׁמָ' שְׁהַקְנָ' לָהּ הַסּוּדָר וְהַקְנָה לֹו הַכָּל מְטַלְטְלִים וּמְקַרְקְעֵי אַגֵּב שְׁהַקְנָה לָהּ גַם כֵּן
הַסּוּדָר וַאֲנִן בְּעִי' כְּלִיו שֶׁל קוֹנְהוֹלָא בְּכִלְיוֹ שֶׁל מַקְנָה וּבְמִצִּיעָא ד' ע"ז פְּרָכִי וּלְלוֹי דְאַמַר
בְּכִלְיוֹ שֶׁל מַקְנָה הָא קִנְיָ אַרְעָא אַגֵּב גְּלִימָא אִם כֵּן הוּא לִיָּה נְכָסִים שְׁיֵשׁ לְהֵם אַחֲרִיּוֹת
נִקְנִים עִם נְכָסִים שְׁאִין לְהֵם אַחֲרִיּוֹת וַאֲנִן אִיפְכָא תָנִן וְכוּלֵי מִי סְבַרְתָּ גְּלִימָא מַקְנָא לִיָּה
בְּהֵיא הַנָּאָה דְקָא מְקַבֵּל מִינֵיהָ גָּמַר וּמִקְנֵי לִיָּה וְכוּ' רַש"י מִי סְבַרְתָּ דַּאמ"ל אַגֵּב וְכוּלֵי
עֵינֵן שְׁם אִם כֵּן אִם א"ל אַגֵּב לְלוֹי לֹא קִנְיָה דַּאִין קַרְקָע נִקְנָה אַגֵּב מְטַלְטְלִין וְכִי הָאִי גּוֹנָא
אַמְרִי' בְּפֶרֶק קָמָא דְקִידוּשִׁין וְה' קַהֲלַת יַעֲקֹב דָּף קי"ח ע"ג סִימָן ה' כ' מְדַאמְרִי' בְּמִצִּיעָא
דַּמ"ו וַא"א מְטַבֵּעַ נִקְנָה בְּחִלְפִין נִקְנוּ לִיָּה מְעוֹת לְהַאֲיָף אַגֵּב סוּדָר וְכוּ' נִרְאָה דְגַם ל' אַגֵּב
הוּא עַל מַה שְׁנַתֵּן הַקּוֹנְהָ דְקִי"ל כַּמ"ד בְּכִלְיוֹ שֶׁל קוֹנְהָ וְנ"מ לְשְׁטֵר מַתְנָה שְׁכַת' בּוֹ קִנְיִנוּ
בְּקִנְיִן אַגֵּב סוּדָר עֵינֵן שְׁם אֲבָל הָרִיטְבָ' א' הוּבָא בַש"מ שְׁם כ' וְז"ל וְק"ל לְפּוּם סוּגִינִן
מִשְׁמַע מְשׁוּם דְלִיפָא סוּד הַפִּירוֹת הָא אֵית לִיָּה סוּדָר מַקְנֵי לִיָּה בְּחִלְפִין וְהָא קִי"ל דְּבַעֲי'
כְּלִיו שֶׁל קוֹנְהָ יֵשׁ לוֹמַר שְׁהַקּוֹנְהָ לֹא הִזָּה רוּצָה לְתַת כְּלִי שְׁלֹו בְּהַעֲרָמָה זֹו אֵלָּא שְׁיַתֵּן לֹו
בְּעַל הַפִּירוֹת סוּדָר שְׁיַחְזוֹר וְיִקְנָה לֹו כֵּן תִּי' מְהֵרָ"י עַכ"ל מִשְׁמַע דְּלְשׁוֹן אַגֵּב סוּדָר הוּא
שֶׁל הַמַּקְנָה וְהַר"א ו' חֲסוֹן בַּס' בֵּית שְׁלֵמָה סִימָן מ"ג נְסַתְפַּק בְּלְשׁוֹן כֵּן בְּצוּאָה שְׁכ' בְּה'
וְנַעֲשֶׂה הַכָּל בְּקִנְיִן אַגֵּב סוּדָר וְהִבִּיאוּ הָרַב קַהֲלַת יַעֲקֹב דָּף קס"ב ע"ג עֵינֵן שְׁם וְנִרְאָה
בְּנִדּוֹן דִּידֵן שְׁאַמַר וְהַקְנִיתִי לָהּ דַּא"ק וַאֲגַבְּן וַאֲגֵב ק"ס וְכוּלֵי מִשְׁמַע שְׁהַקְנָה לָהּ גַם כֵּן

הסודר כמו הדא"ק ואגב שניהם הקנה לה הפל וכן כתב הרב חיות ז"ל סוף סימן רצ"ד דמ"ש אגבן ואגב ק"ס מגרע גרע פקני את נחמור עיי"ש ומדברי מהר"ם מפדווא סימן נ"ו בצוואה שכ' בה וקנו ממני בקנין גמו' אגב סידר וכו' שנדחק להסיר תלונת הקנין עיין פם אין ראיה דחשיב ליה קנין גמור דאפ"ל אם הנה הקנין בכליו של מקנה אמרי' שפא לא גמר להקנות אלא בקנין דשפא הוא סבר דבכליו של מקנה נמי הוי קנין כמ"ש בסימן ר"ן דין י"ז עיין שם ושוב ראיתי בספר משפא דרבנותא דף ג' שפס' הרב פן בנדון דידן ממש והר' בנו בסימן קכ"ב דף קנ"א תמה על הר"ש הגנוסח ואגבן ואגב ק"ס מגייתי והרשיתי וכולי דמשמע שהוא מקנה הקרקע אגב שמקנה לו הסיידר וליתא דאין קרקע נקנה אג"ק וכל שפן קרקע אגב מטלטלין ועוד דק"ס הוא בכליו של קונה ולא שייך אגב אלא בכליו שלא מקנה אם לא שנאמר דאגב ל"ד הוא ור"ל דמקנה לו בק"ס עיין שם ומהר"ש צרור בספר חוט המשולש סימן ר' כ' במתנה שכ' בה מקרקעי אגב מטלטלין דבטלה ולא תלי' הטעות בסופר ע"ש: ומצאתי להרשב"א בתשו' ח"ד סימן רי"ז שכ' ונ"ל שאלת שטר יצא וכתו' בו ושבדתי לה מקרקעי אגב מטלטלין ויש מי שאומר דלא נשתעבדו הקרקעו' לפי שלא שעבדום אלא אגב מטלטלין ויש מי שאומר שזה נר' בטעות ידי סופר ועוד דמן הסתם כל נכסיו משועבדים לו הדין עם מי תשו' הדין עם הב' שאמר כהלקה דאפ"ל אין פתוב בו אחריות הא קיימא לן דאחריות טעות סופר וכל שפן זה שפבר פ"י שהוא משעבדן לו ואף ע"פ שאמ' שהוא משעבד לו אגב מטלטלין לא גרע משעבוד סתם שאלו לא היו קרקעות משועבדים מן הסתם אלא אם פן פ"י הנה בדין לומר שלא נשתעבדו עכשיו לפי שלא שעבד' לו פראוי אבל עכשיו שפן הסתם משועבדים אף כשאמר אגב וכולי דלשעבוד זה מהכא הרי נשתעבדו לו ממילא ועוד פי זה נדאי נראה כטעות ידי סופר דמי איפא מאן דאמר דלא ידע שאין קונין מקרקעי אג"מ אלא נדאי טעו' סופר הוא לגבי שעבוד קרקעות מיהא עכ"ל ונר' דהכא נמי במתנה אמרי' דטעות סופר הוא דמי לא ידע שאין קונים קרקע אגב מטלטלין: כ"ב דין י"ג אם מתנת שכיב מרע היתה קנה וכו' הש"ך תמה פיון דשייר ליורשיו ה' זהובים הוי מתנת שכ"מ במקצת ובעינן פתיכה ומסירה עיין שם ונראה דמה ששייר ליורשיו ולא נתנו לא חשיב ממון שלו להחשיבו שיור רק בחזקת היורשים כמ"ש הר' פנסת הגדולה בסימן ר"ן אות ט"ל בשם מהר"א מוטל עיין שם וכן מבואר בדברי הרמ"ה בפ' מי שמת סי' ח' במשנה שכיב מרע שפכת פל נכסיו שייר קרקע פל שהוא מתנתו מתנה וכולי ואף על גב דלית ביה פדי פרגנסתו א"ל דלהכי שייריה לאתזוני מניה זמן מועט עד דרנוח מידי אחרניא הילקף הו"ל כמתנת פריא וכו' וכ"ת וכי שייר נמי מאי הוי דילמא פי שייר לאו לנפשיה שייריה למסמך עלנויה אלא ליורשים דהא דשייריה לאוקמא ביה נחלה דאורייתא ל"ק בשט' מתנה פיון דמטא לידה דמקבל מתנה מחיי נותן א"כ דקנו מניה מסתמא מתנה מעליא היא ומאן דבעי לאחזוקי במתנה מחמת מיתה איהו בעי לאתויי ראיה הילקף וכו' עיין שם באורה: כ"ג הג"ה גם החוב לא נמחל ה"ד בנותן פל נכסיו מטלטלי אג"מ והיו בכל שטרי חובות דכיון דצריף לשון מתנה גבי המטלטלין שהם בעין דלא מהני לשון מחילה אם פן לא פלגינן דבוריה דלגבי מה שהוא בעין הוי לשון מתנה ממש וגבי שט"ח נפרש ל' מחילה אבל אם לא היו אלא שטר חוב נדאי דמהני ל' מתנה דמפרש ליה לשון מחילה ה' בית יהודה חלק שני סי' צ"ט עיין שם וכבר כתבתי לעיל בתשו' דברי מהרי"ל

והרשב"ץ דאפי' אמר בדביר א' לבני ולבתו לשין מתנה פלגי' דבוריה ומפרשי' לה לבני לשון ירושה ולבנות לשון מתנה כל א' פדינו עיין שם ואם פן נראה דהכא נמי (א"ה עכ"מ): כ"ד שאלה שטר מתנה אנו עדים ח"מ מעידים וכולי שנקנסנו אצל ראובן ומצאנוהו מיושב בדעתו משיב על לאו לאו ועל הן הן וכך א"ל הווי עלי עדים וקנו ממני בקש"ס וכתבו וחתמו בקל ל' של זכות ויפוי פח ותנו ביד אשתי לאה להיות בידה לראיה ולזכות איה שמרצוני הטוב ונפשי הקפצה ודעתי השלימה הקניתי לה דא"ק ואגבן נתתי לה כל מטלטלין שיש לי בבית במתנה גמורה וכן כל פח וזכות שיש לי בחלק הקרקע הראוי לי מפח ירושתי וכולי הכל נתתי לאשתי מתנה גמורה באופן שכל מטלטלי הבית וכל פח וזכות שמגיע לי מקרקע אביו נתן ראובן לאשתו מ"ג שרירא וקנימת חלוטה וחתוכה פדת וכהלכה מתנת בריא מתנת שוקא מתנת פרהסיא דלא למקדור ודלא להשגאה מינה מיומא דנן ולעלם וכך א"ל האי שטר דמתנתא פתבו בכרא וכו' ומעו"מ תלך האשה ותזכה במתנה זכיה גמורה ותעשה כחפצה ורצונה היא וכל באי פחה ולית מאן דימחה בידה פלל וקנינו וכו' ע"כ: תשובה לכאורה נראה דמ"ש כל פח וזכות שיש לי בקרקע דבר שאין בו ממש הוא כמו דירת הבית בסימן רי"ב וכן פתב הרב בית יהודה סימן ס"ג עיין שם ואף על גב דרמ"א שם פ' פהרשב"א דקנין שבסוף מתקן לא קי"ל הכי כמ"ש שם מיהו המבי"ט סי' קי"ג פתב וז"ל ולכן אם הלשון וכולי שהעידו שאמ' לוי לשון מחילה ונתינה בקל פח וזכות שיש לו אין לשמעון האפטר' של היתומים שום טענה על ראובן והחזקה של חנות היא שלו ממ"נ אם דנין שם החזקות כמו קרקערי אמר ל' נתינה שהוא מועיל בקרקע פינון שהחזיק בחנות אחר כך ואם אין דנים החזקות אלו פדין קרקע אלא שעבוד בעלמא כמו חוב הרי אמר ל' מחילה שמועיל בחוב וכו' עיין שם הרי דס"ל דלשון כל פח וזכות מועיל בקרקע ולא חשיב דבר שאין בו ממש גם מהר"י באסן בתשוב' סימן ט"ו דמה שטען ראובן שמחל לו כל זכות וכל שעבוד שהיה לו בחזקת' נלע"ד שלא אמר כלום אם לא קנו מידו אפי' מחל וכו' דלא שייך פאן מחילה עי' שם ומדברי המבי"ט מבואר דה"ד אם דנים החזקות כמו קרקע אבל אם אין להם דין קרק' רק שעבוד בעלמא מהני ל' מחילה וכן פתב הרב פרח מטה אהרן חלק א' סימן צ"ב עיין שם אבל לכ"ע לא חשיב דבר שאין בו ממש וה' משפטי שמואל סימן ל"א פתב על ראובן שדר בחצר וטען שמחל ונתן לו כל פח וזכות אשר לו בחצר שהדין עם ראובן אחר שיש לו עדים שלוי מחל לו כל פח וזכות אשר לו ול"מ אם החזקות הווי מטלטלין אלא אפי' נאמר דהווי כמקרקעי פינון שיש עדים שמחל לו זכה בחזקתו ואפי' לא היה קנין באותה מחילה הא קיימא לן מחילה לא צריך קנין עיין שם ודבריו תמוהים דמחילה לא שייך בקרקע אלא (א"ה עכ"מ והשאר קרוע והדבר מובן): אבל יש להסתפק בנ"ד מי הוי מתנה בכל נכסיו ולא עשאה אלא אפטרופוס דאפי' נימא דאין מתנתו בקרקעות קיימי מפל מקו' לדעתו שנתן לה כל מטלט' שיש לו בבית וכל הקרקעות אמרינן דלא עשאה אלא אפטרופוס א"ד חיישינן שמא יש לו נכסים אחרים כדקי"ל בסימן ר"ן בשכיב מרע שכתב כל נכסיו שיש לו דהוי מתנה במקצת ואם עמד אינו חוזר מה"ט דחיישי' שמא יש לו נכסים אחרים במ"ה עד שיאמר כל נכסי וכולי וכו' הרא"ש הובא בב"י שם הטעם דחיישי' מספק להוציא ממון משום דיש מתנה גמורה בקנין אלא דמתמת אומדנא הוא דאמרינן אם עמד חוזר והאי אומדנא לא אמרינן אלא היכא דברירא לן

בַּוְדַּאי דְהוּי מִתְנָה בְּכָל נְכָסוֹ אֲבָל הֵיכָא דְמִסְפָּקָא לֵן לָא אֲמַרִינּוּ אֲנִימְדָנָא עֵינִין שָׁם וְהוּנִי
לָא אֲמַרִי דְעֵשְׂאָה אֵלָא אֶפְטָרוּפּוֹס אֵלָא מִחֲמַת אֲנִימְדָנָא דְאִין אָדָם מְנִיחַ אַתְּ בְּנִין וְנוֹתֵן
הַפֵּל לְאִשְׁתּוֹ כַּמ"ש רִשְׁבָּ"ם דָּף קל"א ע"ב עֵינִין שָׁם וְאָם פֶּן לָא אֲמַרִינּוּ אֲנִימְדָנָא זֹו אֵלָא
אִם נִתְבָּרַר בַּוְדַּאי שְׁנָתָן פֶּל נְכָסוֹ וְלֹא מִסְפָּק וְלִכְאוּרָה ק"ו הוּא דְכוּתָב פֶּל נְכָסוֹ לְאִשְׁתּוֹ
אִינָה אֵלָא אֲנִימְדָנָא דְמוֹכַח' הִיא דְלֹא מְנִי לָה עִם תְּלַת מִיָּלֵי דְהוּוּ הִילְכַת' בְּלֹא טַעַמ' כַּמ"ש
הַמְבִי"ט חֲלָק שְׁלִישֵׁי סִימָן ע"ט עֵינִין שָׁם וְאָם פֶּן כ"ש דְאֲמַרִינּוּ בְּכוּתָב פֶּל נְכָסוֹ לְאִשְׁתּוֹ
דְּמִתְנָה גְמוּרָה הִיא וְמַה"ט פֶּתַב הַר"ן גְּבִי בְּעֵינָא דְבָרִיא שְׁכַתָּב פֶּל נְכָסוֹ לְאִשְׁתּוֹ וְנ"ל
מִסְתַּבְרָא דְקִנְיָ קִנְיָ גְמוּרָה דְכִינּוּ דְהִילְכַתָּא בְּלֹא טַעַמָא הִיא לָא נְקֻטִי מִיָּנָה אֵלָא מֵאִי
דְפִשִׁיטָא בְּהִדְיָ הוּבָא בַש"מ לְבַתְרָא רִישׁ דָּף קל"ב עֵינִין שָׁם וְגַם הַר"ף וְהַרְמַב"ם
שְׁפִסְקוּ בְּהַדְיָ בְּעֵינָא דְלֹא עֵשְׂאָה אֵלָא אֶפְטָרוּפּוֹס אֲפִשְׁרַת דְּמוּדָה דְכָל שְׁלֹא נִתְבָּרַר שְׁכַתָּב פֶּל
נְכָסוֹ חִיּוּשִׁינּוּ שְׁמָא יֵשׁ לֹו נְכָסוֹ אַחֲרִים דְּהָא בְּשָׂכִיב מְרַע נְמִי מ"ל בְּהַקְדִישׁ פֶּל נְכָסוֹ
אִם חוּזָר אִם לָא וּפְסַק הַרְמַב"ם וְהַרְמ"ה הֵבִיאוּ הַטּוֹר סִימָן ר"ן דְנְכָסִים בְּחֻזְקַת נוֹתֵן
קִינְיָ ע"ש וְאִפ"ה בְּכוּתָב פֶּל נְכָסוֹ חִיּוּשִׁינּוּ שְׁמָא יֵשׁ לֹו נְכָסִי אַחֲרִים בַּמ"ה וּמְקִינְיָמִי
הַמְתְּנָה וּכְבָר פֶּתַב הַרְמ"ה בַּפ' מ"ש סִי צ"ג גְּבִי בְּעֵינָא דְהַקְדִישׁ פֶּל נְכָסוֹ וְנ"ל וְהִילְכַד
מִסְפָּק הַנְּכָסִים בְּחֻזְקַת הַנוֹתֵן קִינְיָ דֹאלַת"ה מִתְנָה גּוּפָה דְלֹא פֶתַב שְׂכִיב מְרַע הֵייתִי
דְאֲמַרִי רַבְנָן הַמְמַע"ה אֲמַאי מְצִי הַדֵּר בִּיָּה אֵלָא לָאו ש"מ דְכָל כַּה"ג נְכָסִים בְּחֻזְקַת נוֹתֵן
קִינְיָ וּמ"ש מִדְר"נ דְאֲמַר חִיּוּשִׁינּוּ שְׁמָא יֵשׁ לֹו נְכָסִי אַחֲרִי בַּמ"ה אֵלְמָא מִסְפָּק מוֹקְמִינּוּ
לְהוּ לְנְכָסִים בְּחֻזְקַת מְקַבֵּל מִתְנָה שְׁאֲנִי הֵתָם דְלֹא אִינִתְבָּרַר דְכוּתָב פֶּל נְכָסוֹ וְלֹא מִחֻזְקִי
לִיָּה אֵלָא בְּרֵאִיָּה עַכ"ל וְאָם פֶּן הֵכָא נְמִי בְּכוּתָב פֶּל נְכָסוֹ לְאִשְׁתּוֹ אִף עַל גַּב דְבַבְעֵינָא
דְבָרִיא מוֹקְמִינּוּ הַנְּכָסִים בְּחֻזְקַת נוֹתֵן מְכָל מְקוּם פֶּל שְׁלֹא נִתְבָּרַר שְׁכַתָּב פֶּל נְכָסוֹ מוֹקְמִינּוּ
הַנְּכָסִים בְּחֻזְקַת הַמְקַבֵּל וְחִיּוּשִׁי שְׁמָא יֵשׁ לֹו נְכָסִים אַחֲרִים וְכַהֲאִי גְוּוֹנָא פֶתַב מְהַרִימ"ט
סִימָן נ"ג דְמִסְפָּק לָא מְבַטְלִינּוּ מִתְנָה מִפְּחַ אֲנִימְדָנָא דְלֹא עֵשְׂאָה אֵלָא אֶפְטָרוּפּוֹס אֵלָא הֵיכָא
שְׁהָאֲנִימְדָנָא בְּרוּרָה כְּהֵיכָא דְשָׂכִיב מְרַע שְׁכַתָּב וְכוּלֵי עֵינִין שָׁם מִיָּהוּ ק' עַל הַרְא"ש דְהֵכָא
בְּבַעֲיָא דְבָרִיא פְּסַק דְמוֹקְמִי הַנְּכָסִי בְּחֻזְקִי הַנוֹתֵן וְלֹא עֵשְׂאָה אֵלָא אֶפְטָרוּפּוֹס וּבְבַעֲיָא
דְשָׂכִיב מְרַע שְׁהַקְדִישׁ פֶּל נְכָסוֹ וּפְסַק דְהוּי מִתְנָה דְאִין מְבַטְלִין מְעַשְׂוּ מִסְפָּק וְהַפְרִישָׁה
בְּסִימָן ר"ן פֶתַב טַעַם הַרְא"ש וְהַטּוֹר שַׁכ' דְאִין מְבַטְלִין מְעַשְׂוּ מִסְפָּק דְהֵם אֲזִילִי לְטַעַמֵיָּהוּ
דַס"ל דְאֲמִירָה לְגַבֵּי עֲנִיִים כְּמִסִּירָה דְמִי א"כ מַה שְׁהַקְדִישׁ וְחִילְקָ לְעֲנִיָּי בְּאַמִּירָתוֹ כְּמִסְרוֹ
תְּכַף בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְיָדָם דְמִי וְקִנּוּ קִנְיָ גְמוּרָה וְאִף עַל גַּב דְכָל דְבָרִי שְׂכִיב מְרַע כְּמִסּוּרִים
דְמוֹ ה"ד אִם יָמוּת הוּ"ל לְמַפְרַע כְּמִסּוּרִים אֲבָל הַקְדִישׁ וְנִדְרָ הוּ"ל כְּמִסּוּרִים מְחִיִים וְכ"כ
בַּסַּמ"ע שָׁם סַק"י עֵינִין שָׁם וְהַרְבּ מְעַדְנֵי מְלָךְ פִּקְפָק פִּינּוּ דְאִין הַהֲפָקָר לְעֲנִיָּי בְּלִבְד לִיכָא
זְכִיָּה בְּפוּעַל אִף לְעֲנִיִים דְאִין עֲנִיִים יְדוּעִים שְׂיִנְכוּ בּוּ דִילְמָא יְקַדִּימוּ עֲשִׁירִים וְיִנְכוּ ע"ש
וְכֹן מְצִאתִי לְמַהְר"י וְנִיָּל סִימָן קַע"ה בְּאַלְמִנָּה שְׁלֹא נְשַׁבְעָה עַל כְּתוּבָתָהּ וְצוּתָהּ לְתַת
מְנַכְסֵיהָ לְהַקְדִישׁ שַׁכַּת' פְּעִין זֶה וְנ"ל בְּמַרְדְּכִי מִיָּתִי פְּלוּגְתָא דְרַבְּנוֹתָא בְּהָא אִם אֲלִמְנָה
שְׁנָתָנָה וְלֹא נְשַׁבְעָה עַל כְּתוּבָתָהּ אִם מִתְנָתָה קִינְיָתָה וְכוּ' וְאָם יֵשׁ נְפִשָׁךְ לוּמ' פִּינּוּ שְׁאֲמָרָה
הָאִשָּׁה לְתַת לְצַדִּיקָה הוּי כְּמוֹ אִיסוּר וְס' אִיסוּר' לְחוּמְרָא כְּדִאֲמַרִינּוּ בְּפָרְק מִי שְׁמַת
שְׁהַקְדִישׁ פֶּל נְכָסוֹ מְהוּ וְקִינְיָא בְּתִיקוּ וְכַתָּב הָאֲשִׁירִי דְמִסְפָּק לָא מְבַטְלִי הַהַקְדִישׁ הֵתָם
דְהַקְדִישׁ פֶּל נְכָסוֹ בְּסִתָּם אִיכָא לְסְפוּקֵי דְעֵתוֹ הֵיָה בֵין יְחִיָּה בֵין יָמוּת וּמְחִיִים הַתְחִיל
הַהַקְדִישׁ וְלֹא לְאַח' מִיָּתָה אֲבָל בַּנ"ד דְפִי הָאִשָּׁה לְאַחַר מִיָּתָה בְּהִדְיָ א"ל שְׁל הַתְחִיל

הצדקה מעולם דהנכסים בחזקת היורשי' וכו' עכ"ל משמע דס"ל דמשו' דהוי ספק איסור דס' לחומר' וה"ד התם דמחיים התחיל ההקדש אבל אם אמר לאחר מיתה בהקדש אפי' בהקדש אזלינו לקולא וכו' מצאתי למהר"ם בתשו' הארנכות סימן תתקצ"ח שכ' ונ"ל וא"ת והא מ"ל בפ' מ"ש שכ"מ שהקדיש וכו' וק"ל דכל תיקו דאיסורא לחומרא וא"כ ה"א נמי בדין זה מספק לא נתייב ליורשי' אלא להקדיש וכו' ולק"מ דהתם מיירי בהקדש פל נכסיו בלא שיור בסתם ולא פלי בהקדש לאחר מיתה והכי מ"ל מי אמרינו וכולי אבל לגבוה גמר בלבד מיד לתת בין יתיה בין ימות וכולי עיין שם אם פן מסתמא הרא"ש בפשיטת רבו מהר"ם קאי שפסק לחומרא ומחלק בין הקדיש פל נכסיו סתם לאומר לאתר מיתה בהקדש פחילוק מהר"י וניל ואם פן ניחא מה שפסק בבבבאי בריא שנתן נכסיו לאשתו דנכסים בחזקת נותן דדוקא בהקדש וחילוק לעניי' פסק לחומרא משום דספק איסור וגם התחיל ההקדש מחיים אבל הרב תרומת הדשן סי' שכ"א כ' במי שפסק לחתנו ק' זהובים ומתה הבת קודם שפרע לו אד' ק"ק וכו' א"כ פליג הוא אסברת אשיירי בפ' מ"ש גבי שכיב מרע שהקדיש פל נכסיו וכו' ואם פן בנ"ד והואיל האב פתב ונתן ודאי לחתנו דאפילו לפיר"ת לא אתי לבטל המתנה אלא מפת אומדנא וכו' ואמאי חולקין הנתן ינפה מפת מתנה ודאי שלו ולא יתבטל מפת ספק אומדנ' וכו' ע"ש הרי בהקדש דס"ל להרא"ש לא לגבי הקדש ועניי' דוקא קאמר דה"ה מתנה להדיא אין לבטלה מפת ספק אומדנא והרא"ש שם פתב כדפ' לעיל דהיינו גבי חוששי' שמא יש לו נכסים אחרים במ"ה דאין מבטלין המתנה מספק אומדנ' מה"ט ע"ש אלמא אפי' גבי הדיא אמרי' הכי וכו' פתב מהרח"ש ח"ב סימן ח' ומהראנ"ח חלק ב' סימן ל"ד עיין שם ואפשר דלנה פנין התה"ד שכת' שם והוכיח האשיירי האי סברא מן התלמוד התם ע"ש: והרב שמחת יום טוב סימן ט"ו דס"א תי' דהיא דשכ"מ שהקדיש פל נכסיו הספק הוא דאפשר דגבי הקדש ליכא אומדנא דגמר והקדיש וכו' בההיא דחוששים שמא יש לו נכסים במ"ה הספק הוא בעיקר האומדנא דכיון שאין האומדנא ברורה אין מבטלין מעשיו אבל בבבבאי דבריא שנתן פל נכסיו לאשתו אין הספק בעיקר האומדנא אלא הספק הוא דאף דאיכא אומדנא דמוכח דלא פנין אלא לאפטרופוס מ"מ הרי איכא הוכחה דלמתנה גמורה נתכיון מדנתן לה במתנת בריא מהיום עש"ב והתימא על מהרימ"ט סימן נ"ג במתנה לבת בין הבנות שכתב דאפי' ה"ה ספק אין מבטלין המתנה מפת אומדנא אלא היכא שהאומדנא ברורה והביא דברי הרא"ש עש"ב דהרי הרא"ש עצמו בבבבאי דבריא לא עצמא אלא אפטרופוס והיינו משום דאין הספק בעיקר האומדנא וה"נ בבת בין הבנו' איכא אומדנא כמו בבו' בין הבנים דאין אדם מניח שאר בניו ונותן לבנו ולבתו אלא דעיקר הספק הוא דאף דאיכא אומדנא דמוכחה דאינה מתנה שמא לא חש לכבודה ולא עצמא אפטרופוס ואם פן מספק אין מוציאין מהיורשים כמו בבבבאי דבריא ומפל מקום בנ"ד דהספק בעיקר האומדנא אם היא מתנה בכל נכסיו ולא עצמא אלא אפטרופוס או לא אין מבטלין מעשיו: מיהו נ"ל לחלק דדוקא התם שחל ההקדש בנדאי והספק הוא פשעמד אם יכול לחזור אין מבטלין מעשיו מספק אומדנא אבל ה"א דהספק הוא אם חלה המתנה או לא מוקמי' הנכסים בחזקת נותן מספק וכו' מצאתי להרשב"א בתשובות סימן תרנ"ו שכתב ונ"ל ואפילו למי שפוסק שם לחומרא מסתברא דה"א לקולא דהתם הוא שהקדיש הקדש בנדאי אלא שאנו מסופקים לכשיעמו' אם חוזר בו אם לאו אבל פאן דמסופקים אם חל

ההקדש כָּלֵל מִסֶּפֶק אֵין מוֹצִיאִין מִמּוֹן מִיָּד בְּעֵלְיוֹ ע"ש וְהִבִּיאוּ מֵהֶר"ב אֲשֶׁפְנוּי סִימָן ט"ו עֵינָן שָׁם גַּם מֵהֶר"י ו' מִיגֵשׁ בַּח' לְבִתְרָא דְקַע"ד פֶּתַח וַז"ל גְּקִיטִי הַשְׁתָּא לַעֲנִין שִׁכ"מ שְׁהַקְדִּישׁ נְכָסָיו וּבִשְׁעָה שְׁהַקְדִּישׁוּ אָמַר מָנָה לִפ' בְּיָדֵי שָׂאָם אָמַר תָּנוּ וְדָאֵי נֹתְנִים וְכוּלֵי וְדִנְקָא הִיכָא דְאָמַר בְּשַׁעָה שְׁהַקְדִּישׁ אֲבָל אִם לֹא אָמַר לִיה בְּשַׁעָה שְׁהַקְדִּישׁ אַע"ג דְּאָמַר תָּנוּ אֵין נֹתְנִים דְּהָא אָמְרִי לַעֲלִיל בִּפ' מ"ש אִיבְעִיָּא לְהוּ הַקְדִּישׁ כָּל נְכָסָיו מֵהוּ וְעֵלְתָהּ בְּתִיקוּ וְקִי"ל דְּכָל תִּיקוּ דְּמִמוֹנָא חוּמְרָא לְתוּבַע וְקוּלָּא לְנִתְבַּע וְהָאֵי מְפִי אֶקְדִּישִׁנְהוּ לְנְכָסִים הָא קִנְיָהּ הַקְדִּישׁ וְכִי בְּעִי לְמַהְדֵּר הַשְׁתָּא הוּא דְקִבְעִי לְמַהְדֵּר וְלֹא מְצִי לְמַהְדֵּר בִּיָּה אֲלֵא בְּרִיאָה בְּרוּרָה וְכִינּוּ דָאֵי בְּעִי לְמַהְדֵּר לֹא מְצִי מַהְדֵּר בִּיָּה פִי אָמַר תָּנוּ מָנָה לִפ' שְׂיִישׁ לֹו אֲצִלִי אֵין נֹתְנִים דְּאָמְרִינּוּ הָאֵי מַהְדֵּר קָא הֵדֵר בִּיָּה וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי שְׁפִתְבַּ דְּמִסֶּפֶק אֵינּוּ יִכּוּל לְחַזֵּר מֵה"ט דְּכִינּוּ דְּכָבֵר חֵל הַהַקְדִּישׁ הָא קִי"ל דְּבִסֶּפֶק מִמוֹנָא חוּמְרָא לְתוּבַע וְקוּלָּא לְנִתְבַּע וּמִסֶּפֶק אֵין מוֹצִיאִין מִיָּד הַהַקְדִּישׁ דְּכָבֵר קִנְיָהּ אֲבָל הִכָּא בְּבְעִיָּא דְּבִרִיא פֶּסֶק לְקוּלָּא דְּלֹא עֲשָׂאָה אֲלֵא אֶפְטְרוּפּוֹס עֵינָן שָׁם דְּקַל"א וַא"כ נִרְאָה דְּלֹא פֶּסֶק הֶרָא"ש דָּאֵין מְבִטְלִין מְעַשְׂיוּ מִסֶּפֶק אֲלֵא הֵתֵם דְּוִדָּאֵי חֵל הַהַקְדִּישׁ וְהִסֶּפֶק הוּא אִם יִכּוּל לְחַזֵּר אַח"ךְ כְּשַׁעֲמַד אֲבָל הִכָּא דְּהִסֶּפֶק הוּא אִם חֵלָה הַמִּתְנָה אוּ לְאֶפְטְרוּפּוֹס נִתְפָּנּוּן מוֹקְמִינּוּ הַנְּכָסִים בְּחִזְקַת נֹתֵן מִסֶּפֶק וְכֵה"ג חִי' ה' מְשַׁפֵּט צְדָק חֵלֵק רֵאשׁוֹן סִימָן י"ז וּמֵהֶר"א ו' חִסִּין בְּתִשׁוּבוֹת מֵהֶרַח"ש חֵלֵק שְׁנֵי סִימָן ח' עֵינָן שָׁם וְשׁוֹב רְאִיתִי לְמֵהֶרַח"א בִּס' מַגִּיד מֵרֵאשִׁית סוּף סִימָן ז' כ"כ וְחֵלֵק עַל מֵהֶרִימ"ט וְשׁוֹב מְצָאֵתִי לֵה' פֶּרַח מְטָה אֶהְרֵן חֵלֵק חֲמִישִׁי סִימָן עַל ה' דְּעֵמוּ וְהוּא ה' עֵדוֹת בְּיַעֲקֹב סִימָן ס"ג עַש"ב וְכֵן מְצָאֵתִי לֹו סִימָן א' שַׁח' כֵּן וְהִבִּיא רְאִיָּה מִתְשׁו' הֶרֶשֶׁפ' א' וְכֵן פֶּתַח מֵהֶרַח"א בִּס' נְתִיבוֹת מְשַׁפֵּט דְּצ"ו ע"ב וְכֵן פֶּתַח ה' מַח"א ה' צְדָקָה סִימָן ד' עֵינָן שָׁם וְעֵינָן בִּס' בְּנֵי חֲזִי סִימָן רַנ"ח עֵי"ש: כ"ה שְׁאֵלָה שְׁטַר מִתְנָה שְׁנַתֵּן א' לְאִשְׁתּוֹ חִזְקַת הַחֲצֵר שְׁלוֹ לְפִירוּתִיהָ מֵהַיּוֹם וְלֹאֲחֵר מִיתָה וְאִם נִשְׁאֵת לְאֲחֵר אוּ מִתָּה תִּהְיֶה הַחֲצֵר לְבְנֵי שְׂיָהּיוֹ לֹו מִמֵּנ' עֶבֶר וְעֵתִיד וְקִנְיָנוּ וְכוּלֵי: תְּשׁוּבָה לְכַאוּרָה נִרְאָה אַע"ג דְּלֹא נָתַן לְאִשָּׁה גּוּף הַקְרָקַע אֲלֵא לְפִירוּת זָכָה בְּנָה אֶתְרִיָּה בְּכִינְיָהּ בְּגוּף וּפִירוּת דַּמ"ש וְאִם נִשְׁאֵת לְאֲחֵר אוּ אִם מִתָּה תִּהְיֶה הַחֲזִקָה לְזַרַע שְׂיִישׁ לִי מִמִּנְהָ הָיִי כְּמוֹ נְכָסֵי לָהּ וְאֶתְרִיָּה לִפ' וְאַפְּי' לֹא אָמַר וְאֶתְרִיָּה אֲלֵא בִּתְנָאֵי יֵשׁ לֹו דִּין אֶתְרִיָּה כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחוּ הָאֶתְרוּנִים עֵינָן שָׁם וְאַע"ג דְּהֵתֵם הַק' כָּל יָמֵי חַיֵּיהּ יִהְיֶה לָהּ גּוּף וּפִירוּת וְהַנְּשָׂאָר אֶתְרִיָּה יִהְיֶה לִפ' נִרְאָה דֵּה"ה אִם לֹא נָתַן לְרֵאשׁוֹן אֲלֵא פִירוּת וְאֶתְרִיָּה לִפ' זָכָה אֶתְרִיָּה בְּכָל גּוּף וּפִירוּת שְׁהָרִי בְּבִתְרָא דְּקַל"ו ע"ב ס"ד דָּאֵי לֹא אֲלֵא קִנְיָן פִּירוּת וְאַפְּ"ה זָכָה אֶתְרִיָּה בְּכָל וְכֵן סִבֵּר ר' בְּבִתְרָא שָׁם וְלֹא פְּלִיגִי רֶשֶׁב"ג וּר' אֲלֵא אִם הָא' קִנְיָהּ הַגּוּף וְאִם מְכַר אֵין הַשְׁנֵי מוֹצִיאִין מִיָּד הַלְקוּחוֹ אוּ לֹא אֲבָל לַכ"ע אִם לֹא נָתַן לֹא אֲלֵא פִירוּת קִנְיָהּ אֶתְרִיָּה הַפֵּל ע"ש וְעֵינָן בְּמֵהֶרִיט"ץ סִימָן קכ"ו: וְהִנְיָה אִם תִּהְיֶה הָיִי ל' מִתְנָה אוּ לֹא רְאִיתִי לְהֶרֶשֶׁפ' צ"ב בִּס' יָכִין וּבִנְעֻז חֵלֵק שְׁנֵי סִי' ל"ז בִּשְׁכ"מ שְׁאָמַר שְׂיָרְשׁוּ בְּנֵי כו"ךְ וְהַשְׂאָר יִהְיֶה לְאִמִּי פ' כ' שְׂיִישׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם יִהְיֶה לָהּ בִּירוּשָׁה כְּמוֹ שְׁאָמַר לְבְנֵיהָ בִּירוּשָׁה וּל' יְרוּשָׁה לְמִי שְׂאִינּוּ רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ בְּטִלָּה א"ד יִהְיֶה מִתְנָה וּמִסֶּפֶק אֵין מוֹצִיאִין מֵהִיּוֹרְשִׁים וְגַם לֹא מְצִינּוּ אֲלֵא ל' יִטּוּל וְיִחְזִיק וְיִזְכֶּה וְיִקְנֶה דְּהוּוּ ל' מִתְנָה אֲבָל ל' יִהְיֶה לֹא מְצָאֵנוּ שְׁהוּא ל' מִתְנָה עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דְּבִשְׁכ"מ דְּהָיִי ל' מִתְנָה כְּמוֹ שְׁפִתְבַּ הַטּוֹר בְּסִימָן רַנ"ג שִׁכ"מ שְׁאָמַר נְכָסֵי וְכוּלֵי לְמִי יִהְיֶה אֲלֵא לִפ' אִם רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ זֹכָה בְּהֵם מְשׁוּם יְרוּשָׁה וְכוּלֵי וְאִם אֵינּוּ רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ זֹכָה מְשׁוּם מִתְנָה וְכו' ע"ש הָרִי דִּיְהִיּוּ לְשְׂאִינּוּ רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ הָיִי ל' מִתְנָה

וכן פתב מהרי"ל בתשובות הביאה מרן הבי' שם בצונאָה יֵהא לְבַנֵי וְכוּלֵי דְאִינוּ ל' מִתְּנָה וְלֹא ל' יְרוּשָׁה אֱלָא בְּהֵיא דְנִכְסֵי לִפ' וְכוּלֵי אִם רְאוּ לְיוֹרְשׁוֹ נוּטֵל מִשׁוּם יְרוּשָׁה וְאִם לְאוּ נוּטֵל מִשׁוּם מִתְּנָה וְכוּלֵי וְאֵע"ג דְּמִפְּרָשֵׁי לִיָּה לְגַבֵּי בֶן ל' יְרוּשָׁה נִלְע"ד דְּפִלְגֵי דִּיבּוּרָהּ וּמִפְּרָשׁ לָהּ לְגַבֵּי פֶתַב בֵּל' מִתְּנָה וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם אֵלֵמ' דְּאִפִּילוּ דִּיבּוּר א' פִּלְגֵי לִיָּה וּמִפְּרָשֵׁי לְבָנוּ ל' יְרוּשָׁה וּלְבָתוֹ ל' מִתְּנָה וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְכ"ש זֶה שְׁאֵמַר שְׁיִרְשׁוּ בְּנֵי כו"ך וְהַשְּׂאָר יִהְיֶה לְאִמֵי וְכוּ' דְּנִדְאֵי יִהְיֶה לְאִמֵי בְּמִתְּנָה קְאָמַר וְכֵן פֶּתַב ה' מִשְׁפֵּט צָדֵק חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימָן ט"ו עֵינֵן שָׁם וּמֵהֲרִימ"ט ח"ח"מ סִימָן ה' כ' וְנ"ל וְיָמָה שְׁטַעְנוּ עוֹד שֶׁל' זֶה שְׁאֵמַר יִהְיֶה פְּשָׁאֵמַר עַל מֵי שְׂרָאוּי לְיוֹרְשׁוֹ וְכָתַב ה' כְּנֵה"ג סִימָן רנ"ג ש"כ כֵּן בְּעַל הָעֵיטוֹר דַּצ"ה ע"ב וְתִימָא עַל מְהַר"ש יוֹנָה שְׁפָתַי בְּשֵׁם בְּעַל הָעֵיטוֹר דִּיְהִי אִינוּ ל' מִתְּנָה וְלֹא ל' יְרוּשָׁה וְהִיא ס' מְהַר"ל שֶׁהֵבִיא מִרְן הַב"י שָׁם עֵינֵן שָׁם וְנ"ל בְּעַל הָעֵיטוֹר דַּצ"ה עֲמוּד שְׁנֵי וְנ"ל וְהִלְכְתָא נִכְסֵי לָהּ בְּרָאוּי לְיוֹרְשׁוֹ ל' יְרוּשָׁה הוּא וְכוּ' וּבְשָׂאֵינוּ רְאוּי לְיוֹרְשׁוֹ ל' מִתְּנָה וְכ"ש אִם אָמַר יִהְיֶה לִפ' כו"ך שֶׁהוּא ל' מִתְּנָה עֵינֵן שָׁם מִשְׁמַע דִּיְהִי לִפ' נְמֵי אִינוּ ל' מִתְּנָה אֱלָא בְּאִינוּ רְאוּי לְיוֹרְשׁוֹ אֲבָל בְּרָאוּי לְיוֹרְשׁוֹ הָנִי ל' יְרוּשָׁה כְּמוֹ בְּנִכְסֵי לָהּ וְכֵן פֶּתַב בְּהֵדְאָ דַּצ"ז עֲמוּד שְׁלִישִׁי וְנ"ל וְל' נִכְסֵי לִפ' אוֹ שְׁיָהִי לִפ' בְּרָאוּי לְיוֹרְשׁוֹ ל' יְרוּשָׁה בְּאִינוּ רְאוּי לְיוֹרְשׁוֹ מִתְּנָה עֵינֵן שָׁם וּמ"ש מְהַר"ש יוֹנָה בְּשֵׁם בַּע"ה דֵּהֵיא דְּשִׁמוּאֵל בְּדָלָא אָמַר לֹא בֵּל' יְרוּשָׁה וְלֹא בְּלִשׁוֹן מִתְּנָה אַע"ג דְּנִכְסֵי לָהּ בְּעַלְמָא ל' יְרוּשָׁה ה"מ בְּשָׂאֵר יוֹרְשִׁים אֲבָל בְּבָנוּ וְאִשְׁתּוֹ לֹא עֲשָׂאָה אֱלָא אִפְטְרוּפּוֹס דְּלֹא עִקְרֵי נַחֲלָה דְּאוֹרֵייתָא אֱלָא בְּפִי וְכוּלֵי וְכֵן פֶּתַב שָׁם בַּע"ב וְנ"ל וְאֵי אָמַר בֵּל' יְרוּשָׁה בְּפִי לְכָל מֵי שְׂרָאוּי לְיוֹרְשׁוֹ אִפִּי בֶן בֵּין הַבְּנֵי וְכוּלֵי אֲבָל אָמַר נִכְסֵי לָהּ וְכוּלֵי כִּינֵן דְּלֹא אָמַר בְּפִי מִתְּנָה וְיְרוּשָׁה לֹא עֲשָׂאָה אֱלָא אִפְטְרוּפּוֹס וְכוּ' עֵינֵן שָׁם הָרִי דַּס"ל דָּאִם בְּפִי ל' יְרוּשָׁה אִפִּילוּ בֶן בֵּין הַבְּנִים זָכָה וְלֹא הָנִי אִפְטְרוּ וְשִׁמוּאֵל מִיָּנִי בְּאוֹמַר נִכְסֵי לָהּ דְּלֹא הָנִי ל' מִתְּנָה וְלֹא ל' יְרוּשָׁה וְכִינֵן דְּלֹא אָמַר יְרוּשָׁה בְּפִי אֲמַרִּינוּ דְּלֹא אִפְטְרוּפּוֹס וְה"ה בְּאוֹמַר יִהְיֶה לִפ' דְּלֹא הָנִי ל' מִתְּנָה וְלֹא ל' יְרוּשָׁה אֱלָא דְּבִשְׂאָר יוֹרְשִׁים הָנִי יְרוּשָׁה וּבְאִינוּ רְאוּי לְיוֹרְשׁוֹ הָנִי מִתְּנָה אֲבָל בֶּן בֵּין הַבְּנִים הָנִי אִפְטְרוּפּוֹס כְּמוֹ בְּנִכְסֵי לָהּ וְכָבֵר פֶּתַבְתִּי בְּזֶה בְּתִשׁוֹ שְׁבָסִי רמ"ו עֵינֵן שָׁם: וּמ"מ דַּעַת בְּעַל הָעֵיטוֹר וְהַטּוֹר וּמְהַר"ל דְּנִכְסֵי יִהְיֶה לִפ' לֹא גָרַע מִנִּכְסֵי לָהּ דִּהְיִי ל' מִתְּנָה וְכֵן מִשְׁמַע מִתְּשׁוֹ הַרְשָׁב"א שֶׁהֵבִיא מִרְן הַב"י סִי' רנ"ב וּפְסָקוֹ רמ"א בְּסִימָן ר"ן הָאוֹמַר רוּצָה אֲנִי שְׁיָהִי מִטְּלָטְלִין אֵלּוּ לְשִׁמְעוֹן לַכ"ע קָנָה שְׂאִין זֶה ל' הוֹדָאָה אֱלָא ל' הַקְּנָאָה וְכוּלֵי וְכָבֵר תְּמָה מְהַר"ם וְ חָבִיב בְּתִשׁוּבוֹת בְּסִפְרָ גִּנְתִּי וְרָדִים כָּלֵל ה' סִימָן י"א סוּף דָּף קמ"ב עַל הָאֲחֵרוֹנִים שְׁלֹא זָכְרוּ תִשׁוֹ זֶה עֵינֵן שָׁם וְכֵן מִשְׁמַע מִתְּשׁוֹ אֲחֵרֵת שֶׁל הַרְשָׁב"א הֵבִיאָה מִרְן הַב"י סִימָן רנ"ג עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתַב מִרְן בְּתִשׁוּבוֹת בַּס' אֲבָקֵת רוּכֵל סִימָן ע' עֵינֵן שָׁם וְכֵן מִצְּאֵתִי בְּתִשׁוּבוֹת הַגְּאוּנִים חֶלֶק שְׁנֵי שְׁעָרֵי ג' סִי' ל"ג בֹּא' שְׁנָתָן מִתְּנָה בְּתִנְאֵי שְׂאֵם אֲחֵר מִיִּתְּ בְּעֵלָה יִהְיֶה כָּל נִכְסֵי לְהַקְדִּישׁ דָּאִם נִשְׂאֵת זָכָה הַהַקְדִּישׁ ע"ש וְה' כְּנֵה"ג סִימָן רנ"ג פֶּתַב דִּהַרְשָׁב"א וְהַר"ן בִּפ"ק דְּגִיטִין הוּבָא בִּירוּשָׁלַיִם דִּיְהִי ל' מִתְּנָה וְכ"כ ה' קִהְלֵת יַעֲקֹב דְּקמ"ב סִימָן פ"ג עֵינֵן שָׁם וְנִעְלַם מִהֶם תִּשׁוֹ מְהַר"י בֵּי רַב סִי' ל"ב שְׁתֵּמָה עַל מֵי שֶׁהֵבִיא רֵאָנִיָּה זֶה דָּאִין הַכּוֹנֵה שְׁיָהִי ל' מִתְּנָה אֱלָא רוּצָה לוֹמַר זָכָה בְּמִתְּנָה זֶה לִפ' עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בְּהַרמ"ה בִּפ' מֵי שְׁמַת דָּף צ"ד אִם כֵּן לַכ"ע יִהְיֶה לִפ' הָנִי מִתְּנָה וְכֵן הוֹכִיחַ מֵהֲרִימ"ט ח"ח"מ סִימָן ה' דל' יִהְיֶה הָנִי מִתְּנָה עֵינֵן שָׁם: אֵיבְרָא מְבוֹאֵר בְּדַבְרֵי בְּעַל הָעֵיטוֹר וְהַטּוֹר וּמְהַר"ל דְּלִיּוֹרְשׁ הָנִי ל' יְרוּשָׁה

נראה דה"ד בשכ"מ דמהני ליה ל' ירושה אבל בבריא דלא מהני ל' ירושה הוי ל' מתנה דהא גבי נכסי לה ואחריה לפ' בשכ"מ הוי ל' ירושה ובבריא הוי ל' מתנה משום דאין דבריו מתקיימי בירושה כמבואר בסימן רמ"ח עיין שם וה"ה ביהיו לפ' ומצאתי להרמ"ה בפ' מ"ש סימן קכ"ד שפכת וז"ל והא מתנת שכ"מ במקצת דאמרינו דבעי קנין וכולי אפי' בראוי ליוורשו וכולי ומעשה דאמיה דרב עמרם חסידא דהו"ל מלוגא דשטרין וכי קא שכתב אמרה ליהווי לעמרם ברי ואר"נ דברי שכ"מ פכתובים וכמסורים דמו דש"מ אע"ג דלא אמר בל' ירושה ולא אקני אלא מקצת קני באמירה בעלמא שאני התם דמסונפנת הויא דכי קא שכתב הוא דאמרה הכי ומסוכן כמצנה מחמת מיתה דמי וכה"ג לא מיבעיא הך דחמר לישנא סתמא דמשמע נמי ירושה דלגבי מי שראוי ליוורשו ל' ירושה משמע ומדאורייתא נמי קני באמירה בעלמא אלא דפריש לשון מתנה קני בתקנת דרבנן עיין שם משמע דסבירא ליה דל' יהיו אפי' ליוורש לא משמע ל' ירושה דאם פן התם דאמרה ליהווי לעמרם ברי מדאורייתא נמי קנה וכבר הוכחתי בתשובות שפסי רמ"ה דסבירא ליה להרמ"ה דל' יטול ויחזיק וכו' הווי ל' מתנה אפילו ליוורש עיין שם וה"נ ל' יהיו דכונותיהו וכן לפי רש"ם במעשה דרב עמרם דמייירי בלא קנין וכגון שלא שייך מדי עיין שם מןפת דלא הוי ל' ירושה דא"כ אמאי לא קנה מדאורייתא כריב"ב אבל בעל העיטור והטור סבירא להו דיתול ויחזיק וכולי ויהיו לפ' הווי ל' ירושה ליוורש וה"ד בשכ"מ אבל בבריא דלא מהני ל' ירושה אמרינו דליהווי ל' מתנה ולייפות פחו מיהו נ"ל דלמאי דקי"ל כפ"ה י' מיגש והרמב"ם והרמ"ה דל' יטול ויחזיק וכולי אין מועילי בבריא הך נמי ל' יהיו אינו מועיל בבריא ומרן בתשובות לא אמרה אלא בשכ"מ ובתשובות רב אחר סימן ע"א מדמה לה לל' יטול ויחזיק ויקנה ואע"פ שפכת דל' תהיה עדיף מכל מקום משמע דס"ל דלא מהני אלא בשכ"מ ולא בבריא וכ"מ למהרש"ך חלק שלישי סימן כ"ד וז"ל אין ספק של' יהיו הוי ל' מתנה דנדאי דהך לישנא עדיף מהאומר יטול וכולי ואיברא דאיכא פלוגתא דרבנן או הני לישני מהני בבריא מ"מ כל אנפי שוין דבשכ"מ הוי ל' מתנה עיין שם הרי דס"ל דל' יהיו עדיף מיטול וכולי ואפ"ה לא מהני אלא בשכ"מ וכן הספיק הרב אנג"ל בתשובות סימן ט"ו וכן כתב מהריט"ץ סי' פ"ו עיין שם: וראיתי לה' פנסת הגדולה סימן זה הגב"י אות ב' שכ' דמתשוב' הראב"ד משמע דנכסי לה הוי מתנה אפילו בבריא אבל מהריק"ו שורש צ"ד כ' דדוקא בשכיב מרע שאמר נכסי לה הוי לשון מתנה ושללא לאפוש' פלוגתא אפטר לו' דגם הראב"ד בשכיב מרע קאמר עי' שם והרב שמחת יום טוב דף ק"י הביא דברי הרמ"ה אמתני' דכותב נכסיו לבניו וכו' ולמד מדבריו דל' הקנא' סתם פגון נכסי לה הוי לשון מתנה אפילו בבריא דהא מתני' בבריא מייירי עיין שם באורו ולא זכר מה שכת' הטור סימן רנ"ג בשם הרמ"ה וכן נכסי לה לא מהני בבריא עיין שם ודברי הרמ"ה שהביא הרב אין ראיה אלא דוקא באומר ולאחר מיתה אבל נכסי לה סתם לא משמע לשון מתנה אף על גב דבנכסי יהיו לפ' לא גרע מנכסי לה לא מהני אלא בשכיב מרע ולא בבריא אף תמהני על מהריק"ו והרב פנסת הגדולה דהרי הרמב"ם בפ"ב מהלכות זכייה ומרן סימן זה כ' אבל הבריא שנתן מתנת בריא נכסי לה ואחריה לפלוגי אין לשני אלא מה ששייר הא' בין שהיה הא' ראוי ליוורשו וכו' הרי בהדיא דנכסי לה הוי לשון מתנה בבריא אפילו ליוורש ונר' דס"ל לשון יטול וכו' משום דמשמע להבא לא מהנו בבריא והכ' נמי לשון

יהיו מהאי טעמא דנכסי יהיו לה גרע מנכסי לה לגבי פריא וכן מצאתי למהר"ב אשפנזי סי' ל"ח שכ' דלשון יהיה גרוע וגם הרשב"א שחולק בלשון יטול מודה בלשון יהיה דאינו אלא לשון הבטחה שסופו שיירשנו פדרה שמדברים האבות עם הבנים והביאו הרב פנסת הגדולה סימן רנ"ג הגב"י אות ק"ג עיין שם אלא שאין נר' פן דעת הרשב"א שכ' בתשו' ח"ב סימן ח"י ואף ע"פ של' יהיו נכסי הם וכו' שהקנינו מתקן לעולם הענינו עיין שם ונראה דהרשב"א אגיל לטעמיה דיתול וכו' מהני גם בבריא אבל לדין לא עדיף לשון יהיה מיטול וכו' ואדרבא גרעטפי דהוי לשון הבטחה וכן כ' הרמ"ה בתשו' סי' רמ"ט דאינו לשון הקנאה אלא הבטחה עיין שם מיהו ק' ממה שכ' הטור בי"ד סימן רס"ז גבי עבד וז"ל וכתב הרמ"ה ודוקא אמר אעשנו אבל אם פתב יתא פן חורין קנה דאעשנו לשון הבטחה הוא להבא אבל יתא פן חורין לאו הבטחה הוא אלא לשון שחרור אבל אם אמר ע"פ וכו' וה"מ בבריא אבל בשכיב מרע שאמר א' מאלו הלשונות פיון שמשמעותו לשין שחרור זכה וכן מבואר דסבירא ליה דאפילו בבריא יהיה אינו לשון הבטחה אלא ל' הקנאה והר' מח"א בהלכות עבדים סימן ה' כ' דיהיה פן חורין אף על גב דמשמע להבא בשכיב מרע מהני והביא ראיה מיטול וינפה ויחזיק ויקנה דהוי לשון מתנה וכתב הרמ"ה דהיינו דוקא בשכיב מרע אבל בבריא לא מהני אפי' קנינו דמשמע להבא עיין שם ודבריו תמוהים דבשכיב מרע נדאי דמהני כמו שכ' הטור סימן רנ"ג שכיב מרע שאמ' נכסי וכו' למי יהיו אלא לפ' וכי' ואם אינו ראוי לירשו זוכה משום מתנה אלא אפילו בבריא מבואר בדברי הטור י"ד בשם הרמ"ה דאינו לשון הבטחה להבא אלא לשון שחרור וצריך עיון בכל זה.

איברא דלכאורה נראה דאף על גב דלשון תהיה לא הוי לשון מתנה בבריא וכל שכן ביורש בנדון דידן לשון מתנה שאמר לאשה מהני לבנה אחריה כדמציא בבבב"א דף קכ"ט נכסי לה ואחריה ירש פלוני ואחריו ירש פלוני מת ראשון קנה שני מת שני קנה שלישי ופסקה הטור סימן זה עיין שם אלמא אפילו לנכסי לה מהני ללשון ירושה של שני וכל שכן לשון מתנה ממש דמהני ללשון תהיה ואף על גב דהוי פשני שדות ושני בני אדם דבעי' תוף פדי דיבור מתנה א' חשיב הפל תוף פדי דיבור כמו שכ' האחרונים שכת' הכנה"ג סימן רפ"א אות ס"ב עיין שם וכמו שכ' הרב מהר"ש צרור בספר חוט המשולש סימן ב' והר' פני משה ח"א סימן ל"ד וה' פמ"א ח"א סי' ס"ז עיין שם וז"ל הרמ"ה בפ' י"ג סימן קכ"ט והיכא דלזה בירושה ולזה במתנה דקאמרי' דקנו תרנוניהו ל"ת ה"מ היכא דלא הוי לשון מתנה דהאי וגופה דהקנאה דאינד' מרוחקים זה מזה מכדי דבור וכו' דהא ואחריה ירש פ' אית בהו יותר מכ"ד וקאמרי' הכי מת ב' קנה ג' מאי טעמא פיון דחשבי' ליה לשני פמאן דכתב לשון מתנה בגופיה משו' דסמיה לא' בתכ"ד שלישי נמי חשבי' ליה פמאן דכתי' ביה לשון מתנה משו' דסמוף לשני וכל שכן היכא דאמר גבי הקנאה דקמא גופיה מילתא דשייכא בענין הקנאה דידיה דלא מפסקי' בין ל' מתנה דידיה להקנא' דשני דהשתא ב' דהקנאה אחריןא באנפי נפשה ולא שייכ' בהקנאה דראשון ולא בשני ולא מפסקי' בין ראשון לשני הקנאה דשייכא בא' גופיה לא פל שפן וכו' עכ"ל: וראיתי לה' פני משה סימן ל"ד דף ע"ח ע"ד שכ' דאם כ' תנתן שדה לפל' לראובן ויירש שמ' שדה פלוני יירש לוי שדה פלוני אפשר דלא מהני תנתן דראובן אלא איירש דשמעון שהוא הסמוף לו ולא לירש דלוי שהוא מופלג דכי האי גוונא לא אשכחן בגמרא דמהני

עיינן שם ודבָּריו תְּמוּהִים מֵהָאֵי דְנִכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פְּלוּנֵי וְאַחַר אַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פְּלוּנֵי דְמִדְמִינָן לִיה לְשַׁנֵּי שְׁדוּת לְשַׁנֵּי בְּנֵי אָדָם וְאַפִּילוּ הֲכִי נִכְסֵי לָהּ שְׁאַמֵּר לֹא מְהֵנִי גַם לִיִּרְשׁ דְּשְׁלִישֵׁי וַאֲ"ל דְּלֹא מוֹקְמִי לָהּ בְּאֵינוּ רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ אֱלָא עַל הַשְּׁנֵי אַבְל וְאַחַר אַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פְּלוּנֵי לְכוּלֵי עֲלָמָא עַל פְּרִתְהָ מִיְיָרֵי בְּיִוְרְשׁ דְּאֵם אֵינוּ יִוְרְשׁ לֹא קִנְהָ בְּלִשׁוֹן יְרוּשָׁה דְנִכְסֵי לָהּ שְׁאַמֵּר לְרֵאשׁוֹן לֹא מְהֵנִי לְשְׁלִישֵׁי וְאַפְשֵׁר שְׁנָה דְעַת רִשְׁבָּ"ם שְׁכ' וַאֲ"ל ה"ג וְכו' פְּלוּמ' נִכְסֵי נְתוּנִים לָהּ וְאַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פ' הָרִי לְזָה בְּמִתְנָה וְלְזָה בִירוּשׁ' וְכו' וְכ"ת הֵכָא נְמִי הָאֵי שְׁנֵי בְּרֵאוּי לְיִוְרְשׁוּ פְּגוּן בּוּ בֵּין הַבְּנִים וְאַגַּב אֲשַׁמְעִי כְּרִיב"ב שְׁשַׁנֵּי קִנְהָ בַל' יְרוּשָׁה וְכו' עֵינִן שָׁם דְּסִבִּיר"ל דְּאַחֲרֵי אַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פְּלוּנֵי ע"כ דְּהָאֵי שְׁלִישֵׁי יִוְרְשׁ הוּא דְּהָא לְשׁוֹן מִתְנָה שְׁאַמֵּר לֹא לֹא מְהֵנִי לְשְׁלִישֵׁי לְכוּלֵי עֲלָמָא וְלֹא פְּרִכִּי אֱלָא מְשַׁנֵּי דְלֹא קִנְהָ אֱלָא בְּכַח ל' מִתְנָה שָׁל א' דְּאֵם הַשְּׁנֵי יִוְרְשׁ הָא קו"ל יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הֶפְסֵק וְלֹא קִנְהָ שְׁלִישֵׁי וְעֵינִן בְּמִתְנָה"י הַלּוּי סִימָן ס"ט אַבְל בְּדַבְרֵי הַרְמ"ה מְבֹרָךְ דַּל' מִתְנָה שְׁאַמֵּר לֹא מְהֵנִי גַם לְשְׁלִישֵׁי דְחֻשְׁבִּי לְשַׁנֵּי פְּמֵאן דְּכִתִּיב לְשׁוֹן מִתְנָה בְּגוּפִיָּה מִשׁוּם דְּסִמּוּף לֹא בְּתוּף פְּדִי דְבוּר א"כ לְשְׁלִישֵׁי נְמִי חֻשְׁבִּי לִיה פְּמֵאן דְּכִתִּיב בְּגוּפִיָּה לְשׁוֹן מִתְנָה מִשׁוּם דְּסִמּוּף לְשַׁנֵּי ע"ש: וְרֵאִיתִי לְמָרְן בְּתֻשׁבּוּ בְּסִפְרֵי אֲבָקַת רוּכַל סִימָן ע' שְׁכַת' בְּאַחַד שְׁנַתָּן נִכְסֵי לְאַשְׁתּוּ ע"מ שְׁאַחַר מִיתְתָּה יְהִי לְנַעַר נִכְדָּה וַאֲ"ל וְלִשׁוֹן יְהִי ל' מִתְנָה מִשְׁמ' וְכו' וְאַפִּילוּ אִם לֹא הִיָּה שׁוּם לְשׁוֹן מִתְנָה בְּנַעַר אֱלָא ל' יְרוּשָׁה פִּינּוּן שְׁבֻזְקִנְתּוּ כְּתִב לְשׁוֹן מִתְנָה נִגְרַר לְשׁוֹן יְרוּשָׁה דְנַעַר אַחַר ל' מִתְנָה דִּינְדָּה וְקִנְהָ דְהָיִי כַב' אֲנָשִׁי בְּשֻׁדָּה אֶחָד וְתוּף פְּדִי דִיבוּר דְּמִתְנָה דִּינְדָּה הָיִי לְשׁוֹן יְרוּשָׁה דְנַעַר שְׁהָרִי כְּתוּב בְּשֻׁטְרֵי הַצְּנוּאָה כִּי עַל מְנַת כֵּן נִתְתִּי לְאַשְׁתִּי כֹּל הַנִּכְסִים שְׁלִי שְׁאוּתוּ הַנַּעַר יִוְרְשׁ שְׁלָהּ וְכֹל כֶּהָאֵי גִוּוּנָא וְדָאֵי לְשׁוֹן מִתְנָה דִּינְדָּה מְהֵנִי לְנַעַר עַכ"ל וְדַבְרֵי תְמוּהִים דְּבַפ' י"ן אֲמָרִי דְנִכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֵיהּ לִפ' כְּשַׁנֵּי שְׁדוּת וְשַׁנֵּי בְּנֵי אָדָם דְּמִי עֵינִן שָׁם בְּרִשְׁבָּ"ם וְלִדְעָתוּ דְהָיִי כַב' אֲנָשִׁים בְּשֻׁדָּה אֶחָד לֹא הִיָּה צ"ל וְתַכ"ד וְכו' דְאַפִּילוּ שָׁהָה בֵּין זו לְזוּ יוֹתֵר מִפְּדִי דְבוּר מְהֵנִי כְּמוֹ שְׁכַת' הַטּוֹר סִימָן רַפ"א ע"ש מִיָּהוּ מֵהַר"א שְׁשׁוֹן סִימָן קַפ"ח נִסְתַּפֵּק אִם הִרְמַב"ם סוֹבֵר כֵּן וְהִבִּיאוּ הֵרֵב כְּנִסְתָּה גְדוּלָּה שָׁם וּמ"מ מְדַבְרֵי מָרְן מְשַׁמַּע דְּדוּקָא בְּגִדוֹן דִּידוֹן שְׁפַתְבָּ עַל מְנַת כֵּן נִתְתִּי וְכו' הָיִי תוּף פְּדִי דִיבוּר אַבְל בְּלֹא הֲכִי לֹא חֻשְׁבִּינָן כֹּל הַמִּתְנָה תוּף פְּדִי דִיבוּר וְכֵן כְּתִב הֵרֵב מְשַׁפֵּט צְדָק דְּאֵין לְעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה הַבִּיאוּ ה' כְּנִסְתָּה גְדוּלָּה שָׁם עֵינִן שָׁם גַּם הַרְשָׁב"ץ ח"ב סִימָן רַצ"ב בְּתַקְנָה שְׁפַתוּב בַּהּ יִרְשׁ אוֹתוֹ זָרַע חֲצִי דְגוּנְיָא וְכוּלֵי כְּתִב וַאֲ"ל וְאַף עַל פִּי שְׁבַפְר' י"ן מוֹכַח שְׁאֵם יֵשׁ לְשׁוֹן מִתְנָה וְכו' זְהוּ כְּשֵׁהָל' הוּא מְעַנְרֵב יִרְשׁ וְתַנְתָּן וְכו' וְעוֹד אֲפִילוּ נִאֲמַר דְּבַתוּף פְּדִי דִיבוּר דְּמִי פִּינּוּן דְּבַחַד תַּקְנָתָא הוּא כְּדַמוּכַח בַּפ' י"ן דְּתַנְיָא בֵּית דִּין וְכו' ע"ש מְשַׁמַּע דְּמִסְפַּק"ל בְּחַד תַּקְנָתָא אִם חֻשִׁיב תַּכ"ד וְה"ד בְּתַקְנַת הַצְּבוּר דְּהָיִי כְּתַנְיָא בֵּית דִּין אַבְל בְּמִתְנָה וְדָאֵי דְלֹא מְהֵנִי וְעוֹד דְּלִמְאִי דְקו"ל דְּאַפִּילוּ ל' מִתְנָה לְיִוְרְשׁ הָיִי יְרוּשָׁה נַר' דְּלֹא מְהֵנִי ל' מִתְנָה שָׁל א' לְשַׁנֵּי פִּינּוּן דַּל' מִתְנָה הָיִי יְרוּשָׁה וְכֵן רֵאִיתִי לֵה מְשַׁפֵּט צְדָק ח"א סִימָן ט"ז שְׁפַתְבָּ דְּדַעַת הַפּוֹסְקִים דְּבַל' מִתְנָה יֵשׁ לְיְרוּשָׁה הֶפְסֵק כֶּהָאֵי דְנִכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פ' וְאַחֲרֵי אַחֲרֵיהּ יִרְשׁ פ' מִתּוֹקְמ' אֲפִילוּ כְּשֵׁהָשְׁנֵי רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ דְכִינּוּ דְאַמֵּר לֹא שְׁאֵינוּ רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ נִכְסֵי לָהּ דְהָיִי ל' מִתְנָה, א"כ מוֹעִיל לִיה מִתְנָה דֹּא לְשַׁנֵּי כְּאֵלוּ אֲמַר בַּהּ ל' מִתְנָה וְיֵשׁ לָהּ הֶפְסֵק מִחַמַּת ל' מִתְנָה וְקִנְהָ ג' עֵינִן שָׁם מְבֹרָךְ דַּס"ל דְּלִדְעַת הַפּוֹסְקִים דְּאַפִּילוּ ל' מִתְנָה מְמַשׁ לְיִוְרְשׁ הָיִי יְרוּשָׁה אִם הַשְּׁנֵי רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ לֹא מְהֵנִי ל' מִתְנָה דֹּא לְשַׁנֵּי אַבְל לְמ"ד דְּבַל' מִתְנָה יֵשׁ לְיְרוּשָׁה הֶפְסֵק אֲפִילוּ הַשְּׁנֵי רְאוּי לְיִוְרְשׁוּ לְשׁוֹן

נְכֹסֵי לֵה שְׁאֵמֵר לֹא מְהֵנִי לְשֵׁנִי פְּאֵלוֹ אָמַר בּוֹ ל' מִתְּנָה וּנ"ל דְּאֶפִּילוּ לְמ"ד בֵּל' מִתְּנָה יֵשׁ לִירוּשָׁה הֶפְסֵק אִם הִשְׁנִי רְאוּי לִירוּשָׁו לֹא מְהֵנִי לִיה נְכֹסֵי לֵה שְׁאֵמֵר לֹא שְׁהָרִי פֶתֶב מְהָרִי"ל בְּתִשׁוּבוֹת הִבִּיאוּ מֶרֶן הַב"י סִימָן רַכ"ג וּנ"ל אַע"ג דְּמִפְרָשִׁינָן לֵה לְגַבִּיהָ בּוֹן ל' יְרוּשָׁה נִלְע"ד דְּפִלְגִי דִּיבּוּרְיָה וּמִפְרָשִׁי לֵה לְגַבִּי פְּרִיא בֵּל' מִתְּנָה וְכוּלִי פִי הִיכִי דְאֶמְרִינָן בְּנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וְאַחַר בְּנוֹ וְאִשְׁתּוֹ מִשׁוֹ אֶפְטְרוּפוֹס וְאַחַר מִשׁוֹם מִתְּנָה הִכָּא נָמִי הִכָּא עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתֶב הַכְּנָה"ג סִימָן רַפ"א אוֹת מ"ג בְּשֵׁם הַרְשָׁפ"ץ דְּהִיכָא דְמְהֵנִי בֵּל' מִתְּנָה ה"ה אִם נָתַן בֵּל' מִתְּנָה לְאַתֵּר וְלִירוּשָׁה מְהֵנִי וְדַבְרֵי הַרְשָׁפ"ץ הֵם בְּתִשׁוּבוֹת חֶלֶק שֵׁנִי סִי' רַנ"ז וּנ"ל וְאַעפ"י דִּיבּוּר א' אָמַר לְבָנוּ וְלִבְתּוֹ ל' מִתְּנָה דִּינִי לְבָנוּ לְשׁוֹן יְרוּשָׁה פְּדִינָה וְלִבְתּוֹ לְשׁוֹן מִתְּנָה פְּדִינָה עֵינֵן שָׁם אֶלְמָא אֶפִּילוּ אָמַר בְּדַבּוֹ א' לְבָנוּ וְלִבְתּוֹ לְשׁוֹן מִתְּנָה פִּלְגִי דִּיבּוּרְיָה וּמִפְרָשִׁי לְבָנוּ לְשׁוֹן יְרוּשָׁה וְלִבְתּוֹ ל' מִתְּנָה וְכ"ש ל' נְכֹסֵי לֵה שְׁאֵמֵר לֹא דִלָּא הָוִי פְּאֵלוֹ אָמַר לְשֵׁנִי מִתְּנָה מִמֶּשׁ אֶלָּא פְּאֵלוֹ אָמַר נְכֹסֵי לֵה וְגַבִּי יוֹרֵשׁ הָוִי יְרוּשָׁה וּנ"ל הַרמ"ה שָׁם סִימָן קכ"ח וְה"ה אִם אֵין הָא' רְאוּי לִירוּשָׁו וְהָיָה הִשְׁנִי רְאוּי לִירוּשָׁו בֵּין שְׁהֵיָה הַג' רְאוּי לִירוּשָׁו בֵּין שְׁלָא הָיָה רְאוּי לִירוּשָׁו אֵין לְשִׁלְיָשִׁי בְּמָקוֹם שֵׁנִי פְּלוּם שְׁאֵין ל' מִתְּנָה אֶלָּא ל' יְרוּשָׁה וִירוּשָׁה אֵין לֵה הֶפְסֵק עֵינֵן שָׁם הָרִי שֵׁכ' דָּאִם הָא' אֵינּוּ רְאוּי לִירוּשָׁו וְהִשְׁנִי רְאוּי לִירוּשָׁו לֹא מְהֵנִי לִיה לְשׁוֹן מִתְּנָה דָּא' לְשֵׁנִי וְאֵין לוֹ הֶפְסֵק וְהוּא סְבִירָא לִיה בְּסִי' קכ"ו דְּבֵל' מִתְּנָה יֵשׁ לִירוּשָׁה הֶפְסֵק עֵינֵן שָׁם אֶבְל ל' מִתְּנָה מִמֶּשׁ שְׁאֵמֵר לֹא מְהֵנִי לְשֵׁנִי אֶפִּילוּ רְאוּי לִירוּשָׁו לְמ"ד דְּבֵל' מִתְּנָה יֵשׁ לֵה הֶפְסֵק אֶבְל לְדִידָן דְּאֶפִּי ל' מִתְּנָה מִמֶּשׁ לִירוּשָׁה הָוִי יְרוּשָׁה לֹא מְהֵנִי ל' מִתְּנָה דָּא' לְשֵׁנִי אִם הָיָה רְאוּי לִירוּשָׁו וְכֵן פֶּתֶב מְהָרִי"א סִימָן קכ"ה הִבִּיאוּ ה' כְּנָה"ג סִי' רַפ"א אוֹת ס"א ע"ש וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דֵּה"ד בִּשְׁכ"מ אֶבְל מִתְּנַת פְּרִיא אֶפִּילוּ הִשְׁנִי רְאוּי לִירוּשָׁו מְהֵנִי ל' מִתְּנָה שְׁל א' לְשֵׁנִי שְׁהָרִי פֶתֶב רְשָׁפ"ם דְּקל"ג וּנ"ל וְאִם לֹא דְאֵינּוּ רְאוּי לִירוּשָׁו בַּע"כ נְכֹסֵי נִתּוּנִים לִפ' קְאָמַר דְאֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִים בְּטָלִים מִפִּיּו וְלִמִּתְּנָה אֶכְּנוֹן וְלֹא לִירוּשָׁה וְלִכְהָ גוֹטְלָה מִשׁוֹם מִתְּנָה עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתֶב מְהָרִי"א בְּסִי' קכ"ה טַעַם זֶה דְּמִשׁוֹם דְאֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה וְלִכְהָ דִּינִי לִיה לְשׁוֹן מִתְּנָה דָּא' גַּם לְשֵׁנִי ע"ש וְאִם כֵּן בְּמִתְּנַת פְּרִיא דִלָּא מְהֵנִי ל' יְרוּשָׁה אֶמְרִינָן דְּלְשׁוֹן מִתְּנָה שְׁל א' מְהֵנִי לְשֵׁנִי מַה"ט דְאֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה דְּהָא גַבִּי נְכֹסֵי לֵה וְאַחֲרֵיהּ לִפ' בִּשְׁכ"מ הָוִי לְשׁוֹן יְרוּשָׁה וְאֵין לֵה הֶפְסֵק וּבְבִרְיָא הָוִי ל' מִתְּנָה מַה"ט דְאֵין דְּבָרִיו קִיָּיִמִין בִּירוּשָׁה פְּמִבְּנָאָר בְּסִימָן זֶה וְה' כְּנָה"ג בְּסִי' רַנ"ג הַגְב"י אוֹת י"ג צִדָּד דְּבִשְׁכ"מ לְכ"ע אֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה דִלָּא עֲדִיף שְׁכ"מ עֵינֵן שָׁם וְכֵן הִסְפִּים ה' בְּרַפְּי יוֹסֵף בִּי"ד סִימָן רַנ"ח דָּף לְמ"ד וְל"א וְהִבִּיא קֶצֶת רְאֵיָה לְדָבָר עִש"ב וְהִרְבַּ קַהֲלַת יַעֲקֹב בְּקוֹ' מְדוּת חֲקָמִים דְּקפ"ה הוֹכִיחַ מִפִּי רְשָׁפ"ם דְּאֵע"ג דְּקִי"ל פְּרַבְּנָן דְאָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה ה"ד בְּבִרְיָא אֶבְל בִּשְׁכ"מ לְכ"ע אֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה דְּוּמִיָּא דְאֶמְרִי אֵין אָדָם מְשַׁטָּה בְּשַׁעַת מִיתָה עֵינֵן שָׁם וְלֹא זָכְרוּ מ"ש הַרְמָב"ם וּמֶרֶן גַּבִּי נְכֹסֵי לֵה וְאַחֲרֵיהּ לִפ' דְּאֶפִּילוּ לִירוּשָׁה הָוִי ל' נוֹתְנָה בְּבִרְיָא מִשׁוֹ דְאֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה עַכ"ל כַּמ"ש מְהָרָאנ"ח דְּכָל שְׁיָכוֹל לְפָרֵשׁ דְּבָרִי אָדָם בְּלְשׁוֹן הַמוֹעִיל וְכ"ש פְּשָׁקְנוּ מִידוֹ אֶפִּילוּ רַבְּנָן מוֹדוּ דְאֵין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה וְכֵן פֶּתֶב ה' כְּנָה"ג שָׁם שְׁאֶפְשֵׁר שְׁזָהוּ דַעַת הַמ"מ וְהָרִיב"ש וּמְהָר"י אֶלְגָּאזִי שָׁם הִבִּיא רְאֵיָה: וּבְזָה נִיחָא מַה שֶּׁהָק' ה' כְּנָה"ג בְּסִימָן רַפ"א עַל מְהָרִי"א דְּבָסִי' רַנ"ג כ' דְּאֶפִּי בְּשֵׁנִי רְאוּי לִירוּשָׁו ל' מִתְּנָה שְׁל א' מְהֵנִי לְשֵׁנִי עֵינֵן שָׁם דְּלִק"מ דְּשָׁם מִיָּרִי בְּקַנְיָן דִלָּא מְהֵנִי לְשׁוֹן יְרוּשָׁה לְכָה אֶמְרִינָן דְּלְשׁוֹן מִתְּנָה שְׁל א' מְהֵנִי

לְשָׁנַי מִטַּעַם דָּאִין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה וְלֹא אָמַר בְּסִימָן קכ"ה אֱלֹא פְּשָׁמוּעִיל לֹו ל' יְרוּשָׁה מִיהוּ מ"ש עוֹד מֵהֵרִי"א וְנ"ל וּא"ת נִימָא אֵיפְכָא שְׁכַנְוִנְתּוּ הֵיִתָּה ל' מִתְּנָה פִּינּוּן שְׁאָמַר אַח"ךְ שְׁאָחַר פְּטִירְתָּה הַזֵּרַע שְׁיִתְּנוּ לְלֵאָה וְלֹאֲחֵרִים עִמָּה כו"ךְ וְאִין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה וְאִם ל' יְרוּשָׁה נִתְּפוּנוּ אִין בְּדְבָרָיו פְּלוּם דָּאִין לִירוּשָׁה הַפְּסָק וּי"ל דְּלֹא מְהַי ל' מִתְּנָה הָא' גַּם לְשָׁנַי אֱלֹא בַתכ"ד אָבֵל לְאַחַר פְּדֵי דְבוּר לֹא וְכוּלֵי עֵינִין שְׁם ק' דָּאִם פִּן גְּבִי נְכֹסֵי לָהּ וְאַתְרִיָּה לְפִלוּנֵי אִם א' רֵאוּי לִינְרָשׁוּ אַמְאֵי הַמְרִי' דְּהוּי ל' יְרוּשָׁה וְאִין לְשָׁנַי פְּלוּם נִימָא דֵל' מִתְּנָה הוּא פְּדֵי לְקַיִים דְּבָרֵי הַמַּת שְׁאָמַר תכ"ד וְאַתְרִיָּה לְפִלוּנֵי אֱלֹא וְדֵאִי דְלִיּוּרֵשׁ מִסְתַּמָּא אַמְרִי' בִירוּשָׁה נִתְּנוּ לוֹ אֶפְיִלוּ לְבִטְלָה דְבָרָיו שְׁאָמַר וְאַתְרִיָּה לְפִלוּנֵי וּכְבָר פְּתַבְתִּי דְבָרֵי הַרמ"ה דס"ל דְּאַפִּילוּ אִין הָא' רֵאוּי לִינְרָשׁוּ דְּהוּי ל' מִתְּנָה אִם הַשְּׁנַי רֵאוּי לִינְרָשׁוּ אִין לְשִׁלְיֵשִׁי בְּמָקוֹם שְׁנַי פְּלוּם וּמ"מ נִרְאָה לְכַאוּרָה דְּבַמִּתְּנָת בְּרִיא אֶפְיִלוּ הַשְּׁנַי רֵאוּי לִינְרָשׁוּ מְהַי ל' מִתְּנָה שְׁל א' לְשָׁנַי מִשׁוּם דָּאִין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה וְכִינּוּן דֵל' יְרוּשָׁה לֹא מְהַי אַמְרִינּוּ דְּהוּי ל' מִתְּנָה כמ"ש: אָבֵל מְצַאֲתֵי לַהַרמ"ה פ' י"ג סִימָן קל"ו שְׁכַת' דְּבָרִיא לֹא מְהַי לְשׁוֹן מִתְּנָה דְּחַד ל' יְרוּשָׁה דְּאִידָהּ וְכֵן כַת' בַּפ' מִי שְׁמַת סִימָן צ"ד וְנ"ל וּכ"ש לְזָה בְּמִתְּנָה וְלְזָה בִירוּשָׁה דְּלֹא מְהַי לְשׁוֹן מִתְּנָה דְּהֵאִי לְשׁוֹנֵי לְלִשׁוֹן יְרוּשָׁה דְּאִידָהּ ל' מִתְּנָה דְּהָא גְּבִי אַגְבֵי דְּכֻלָּה חֲדָא הַקְּנָאָה הִיא וְלֹא סְגִי לְהוּ לְמַטְלָטְל' בְּלִשׁוֹן הַקְּנָאָה דֵא"ל גְּבִי קַרְקַע עַד דְּאָמַר לִיהַ נְמִי ל' הַקְּנָאָה גְּבִי מַטְלָטְלִין דְּמַקְנֵי לִיהַ אַגְבָּהּ וְכָל שְׁפִן מְשֻׁדָּה לְשֻׁדָּה וּמַגְבָּרָא לְגַבְרָא דְּלֹא מְהַי וְכֵן כַת' בְּסִימָן קכ"ד וְנ"ל וְאִי אָמַר לִיהַ ל' יְרוּשָׁה לְחַד ל' מִתְּנָה לְחַד אֶפְיִלוּ בְּשֻׁדָּה א' וְשְׁנַי בְּנֵי אָדָם א"נ אָדָם א' וְשְׁנַי שְׁדוֹת חֲדָא בִירוּשָׁה וְחֲדָא בְּמִתְּנָה לֹא מְהַי וְכו' דְּהֵכִי תִנּוּן פְּתַב בֵּין בְּתַחֲלָה בֵּין בְּאַמְצַע בֵּין בְּסוּף מִשׁוּם מִתְּנָה דְבָרָיו קְנִימִין וְקִי"ל דְּאַפִּילוּ בְּשְׁנַי שְׁדוֹת וְשְׁנַי בְּנֵי אָדָם וְכו' ה"מ בְּשִׁכִּיב מְרַע דְּמְהַי בִּיהַ לְשׁוֹן מִתְּנָה פִל דְּהוּ אֶפְיִלוּ דְּלֹא מְהַי בְּבָרִיא פְּדְבָרִירָא בַּפ' גְּבִי שְׁמַעְתָּא דִּיטוּל יִזְכָּה אָבֵל בְּבָרִיא לֹא מְהַי אֱלֹא לִישְׁנָא בְּרִירָא דְּמוֹכַח' דְּלִשׁוֹן מִתְּנָה הוּא פִל שְׁפִן דְּלֹא מְהַי בִּיהַ לְשׁוֹן מִתְּנָה דְּמְשֻׁדָּה לְשֻׁדָּה וְלֹא מַגְבָּרָא לְגַבְרָא עכ"ל מְבוּאָר דס"ל דְּאַפִּי' בְּשֻׁדָּה א' וְשְׁנַי בְּנֵי אָדָם אוּ אָדָם א' וְשְׁנַי שְׁדוֹת לֹא מְהַי לְשׁוֹן מִתְּנָה דְּחַד ל' יְרוּשָׁה דְּאִידָהּ בְּבָרִיא וְכָל שְׁפִן בְּשְׁנַי שְׁדוֹת וְשְׁנַי בְּנֵי אָדָם וְאַפְשֵׁר דְּגַם מ"ד דֵל' יְטוּל וְיִזְכָּה וְיִחְזִיק דְּהוּ מִתְּנָה בְּבָרִיא מוּדָה בְּזָה: וּבְאַמְתַּת בְּבִתְרָא דַקכ"ט גְּבִי תִנּוּן שְׁקַל וְכו' פִירִשְׁב"ם פְּגוֹן שְׁכִיב מְרַע אִי נְמִי בְּרִיא וּכְגוֹן שְׁהֲלֵהּ לְמַדִּינַת הֵיָם וְכו' וּמוֹכַח מִינְיָה רַב שְׁשַׁת הַתָּם דְּאַפִּי' בַב' שְׁדוֹת וְשְׁנַי בְּנֵי אָדָם מְהַי ל' מִתְּנָה ל' יְרוּשָׁה אִם פִּן מִשְׁמַע דְּאַפִּי' בְּבָרִיא אַמְרִי' הֵכִי דְדוֹחַק לוֹמַר דְּלִמְאֵי דְמוֹקֵי לָהּ בְּרֵאוּי לִינְרָשׁוּ וְרִיב"ב הִיא פִי' פִּן אָבֵל לִס"ד דְּרַב שְׁשַׁת ע"כ מִיִּירֵי בְּשִׁכִּיב מְרַע מִיהוּ כְּבָר פְּתַבְתִּי דְּבָרֵי הַרמ"ה דְּבְבָרִיא לֹא אַמְרִי' הֵכִי וְכֵן כַת' בַּש"מ לְבִתְרָא דַקל"א בַד"ה הַזֵּר וְכו' וְנ"ל מִיהוּ מִסְתַּבְּר' בְּבָרִי' שְׁבָא לְהַקְנוֹת נְכֹסֵי בְּשֻׁטְרָה לְזָה בַל' מִתְּנָה וְלְזָה בְּלִשׁוֹן יְרוּשָׁה לֹא קִנְיָה וְכו' וְהֵם דְּבָרֵי הַר' יוֹנָה ע"ש וְאַפְשֵׁ' דְרַשְׁבָּ"ם שְׁפִי' בְּבָרִיא פְּגוֹן שְׁהֲלֵהּ לַמ"ה וְכוּלֵי מִשׁוּם דְּמַפְרָשׁ בְּיָם וְהִיּוֹצֵא בְּשִׁירָא וְכוּלֵי דְּהוּי כְּמַצוּה מַחְמַת מִיתָה דְּדְבָרָיו קְנִימִים כְּמְבוּאָר בַּסִּי' ר'ן עֵינִין שְׁם וְעֵינִין בַּמְהֵרִיב"ל חֲלָק רְבִיעֵי סִי' שְׁהַק' עַל הַרְמְבָ"ם שְׁכ' דָּאִם אָמַר לֹא' מִשׁו' יְרוּשָׁה וְכו' יֵשׁ לָהּ הַפְּסָק דָּאִין רֵאוּיָה מִהֵהִיא דְּתִנּוּ שְׁקִלוֹכוּלֵי דֵא"ל דְּמִיִּירֵי בְּבָרִיא כְּפִירִשְׁב"ם וּכְבָר תְּמָה עָלֵיו מְהֵר"י הַלּוּי סִי' ס"ט שְׁהֵרֵי הַרְמְבָ"ם ס"ל דְּבְבָרִיא שְׁחֲלַק נְכֹסֵי לִיּוּרִשְׁוֵי בַל' יְרוּשָׁה לֹא אָמַר פְּלוּם וְאִם פִּן לִיפָא לְאוּקְמָא בְּבָרִיא דֵא"כ אַמְאֵי קִנּוּ אַחֲרֵיהֶם

תחתיקהם וכת' וא"ל דמשפחת לה בבריא וְהָא דְזָכוּ הֵנָּה אַחֲרֵים בְּלִשׁוֹן יְרוּשָׁה הוּא מְשׁוּם
ל' מִתְּנָה שֶׁהַזְכִּיר בְּתַחֲלָה דִּהְיִינוּ תָנוּ שְׁקָל דְקו"ל תַּכ"ד מִהֲנִי ל' מִתְּנָה אִפִּי בְּשָׁנֵי שְׁדוּת
וּשְׁנֵי בְּנֵי אָדָם הָא לִיתָא דָאָם פֶּן מָאִי דַחִי וְכוּלֵי ע"ש הָרִי דְפְּשִׁיטָא לְמַהֲרִיב"ל וּמַהֲרִי
הַלּוֹי דְאַפִּילוּ בְּבָרִיא מִהֲנִי ל' מִתְּנָה לל' יְרוּשָׁה וְכֵן רֵאִיתִי לְמַהֲרִיב"ם מִיְנִיץ סִימָן ס"ו בְּשִׂאָלָה
שְׁנִינְיָה וְהַמְבִי"ט חֲלָק שְׁלִישֵׁי סִימָן ב' וּמַהֲרִשְׁד"ם סִימָן שִׁי"ג וּמַהֲרִש"ך חֲלָק ד' סִימָן צ"ד
וּמַהֲרָאד"ב בַּס' לְחָם רַב סִי' מ' וְה' פְּנֵי מִשָּׁה סִי' ל"ד דְּמִיְרִי בְּמִתְּנַת בְּרִיא וּס"ל דל' מִתְּנָה
מִהֲנִי לְלִשׁוֹן יְרוּשָׁה עֵינֵן שָׁם וְאֵלּוּ רָאָה דְבָרֵי הַרְמ"ה וּר' יוֹנָה הָיוּ חוֹזְרִים וְלִדְבָרֵיהֶם
נִיחָא דְלִמָּאִי דַס"ד דְרַב שְׁפַת נְמִי ע"כ מִיְרִי בִשְׁכ"מ דְּאֵלּוּ בְּבָרִיא לָא מִהֲנִי ל' מִתְּנָה לל'
יְרוּשָׁה וּא"כ בַּנ"ד הַמְתָּנִי בְּטִלָּה דְתַהֲיָה לָא הָנִי ל' מִתְּנָה בְּבָרִיא וְגַם לְשׁוֹן מִתְּנָה שְׁאָמַר
לְאַשָׁה לָא מִהֲנִי לְבָנִיָּה אַחֲרִיָּה וְכַמ"ש: וְרֵאִיתִי לְה' מִשְׁאַת מִשָּׁה חֲלָק שְׁנֵי סִימָן כ"ג שְׁכַת'
בְּמִתְּנַת בְּרִיא שְׁפַתוֹב בָּהּ וְיַחְלֹקוּ חֲתָנֵי וּבְנֵי חֲלָק כְּחֲלָק וְכוּ' דְּמִתְּנָה בְּטִלָּה מִטַּעַם דְּכַיִּיל
לְבָנוּ וְחֲתָנוּ בְּחֻדָּא מִחֻתָּא וְכִינּוּ דְלָבְנוּ בל' יְרוּשָׁה קְאָמַר ה"נ לְחֲתָנוּ בִּירוּשָׁה קְאָמַר דְּאִי
הָא פְּדֵאִיתָא וְכוּלֵי הו"ל לְפָרֵשׁ וְאִם נֹאֲמַר דְּבְּמִתְּנָה קְאָמַר לְתַרְוּוּיָהּ הָא אִין אָדָם מִקְּנָה
לְבָנוּ שְׁלֵא הִיָּה בְּעוֹלָם כָּלֵל עֵינֵן שָׁם וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ דְבָרֵי מְהָר"י וְהַרְשָׁב"ץ שְׁכַת' דְּאַפִּילוּ
אָמַר בְּדַבּוּר א' לְבָנוּ וְלִבְתּוֹ לְשׁוֹן מִתְּנָה פְּלִגִּי דְּבּוּרִיָּה וּמְפָרְשִׁינוּ לִיָּה לְבָנוּ ל' יְרוּשָׁה
וְלִבְתּוֹ לְשׁוֹן מִתְּנָה עֵינֵן שָׁם וְהִכָּא נְמִי אָמְרִינוּ דְּבַדְּבּוּר א' אָמַר וְיַחְלֹקוּ בְּנוּ וְחֲתָנוּ לְבָנוּ
הָנִי ל' יְרוּשָׁה וְלְחֲתָנוּ ל' מִתְּנָה כְּדִינוּ וְכֵן הוֹכִיחַ רַמ"א בְּתַשׁוּ' סִימָן ע"ח עֵינֵן שָׁם וְעוֹד
נִעְלַם מִמֶּנּוּ מ"ש הַטּוֹר סִימָן רַנ"ג בְּשֵׁם הַרְמ"ה דְּיַחְלֹק פ' בְּנִכְסֵי לָא מִהֲנִי בְּבָרִיא וְדְבָרֵי
הַרְמ"ה בְּפִרְקָא הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת סִימָן כ"ג וּבְפִרְקָא י"נ סִימָן צ"ד עֵינֵן שָׁם וְכֵן כַּת' בְּתַשׁוּבָ'
הַבֵּיאָו מַהֲר"ב אֲשַׁפְּנִי סִימָן י"ח עֵינֵן שָׁם וְאִם פֶּן בְּלֵא"ה לָא קָנָה חֲתָנוּ (א"ה עכ"מ):
וְעוֹד יֵשׁ לְפַקְפַּק בְּעֵיקַר הַמִּתְּנָה שְׁלֵא נָתַן לְאַשָׁה גּוּף הַקְּרָקַע אֲלֵא לְפִירוּת מֵהִיּוּם וְלֵאחַר
מִיָּתָה דְּהָא בְּסַתָּם מֵהִיּוּם וְלֵאחַר מִיָּתָה הַטַּעַם דְּלֵא חֵיִישִׁינוּ לְחַזְרָה מִשׁוּ' דַּא"ל דַּה"ק הַגּוּף
מֵהִיּוּם וְהַפִּירוּת לֵאחַר מִיָּתָה וְאִם פֶּן הִכָּא שְׁלֵא נָתַן אֲלֵא הַפִּירוּת חֵיִישִׁי לְחַזְרָה וְכֵן
מְצֵאִי לְמַהֲר"ב אֲשַׁפְּנִי בְּתַשׁוּ' סִי' ט"ו דַּנ"ב שְׁפַסְק פֶּן דְּאַפִּילוּ אָמַר מְעַכְשָׁיו לֵאחַר
מִיָּתָה פִּינוּ דְּלֵא נִתְּנָה לֵאחַר מִיָּתָה אֲלֵא הַפִּירוּ' ס' הָנִי וְאִין ס' מוֹצֵיא מִיַּדִּי וְדֵאִי ע"ש
וְהַכְּנָה"ג בַּסִּי' רַנ"א אוֹת ג' אוֹת ז' בְּמִתְּנָה שְׁפַתוֹב בְּהַגּוּף וּפִירוּ' מֵהִיּוּם וְלֵאחַר מִיָּתָה
דְּהָנִי חַזְרָה וְכֵן פְּתַב הַרְבַּ פְּנֵי מִשָּׁה חֲלָק שְׁנֵי סִימָן צ"א וְהַרְבַּ פְּנִסַת הַגְּדוּלָּה רִישׁ סִי' רַנ"ח
הַבֵּיא תַשׁוּ' בַכ"י אֲלֵא שְׁהֶם קִיִּימוּ הַמִּתְּנָה מִמ"ש בְּשִׁטְרָא אַחַר כְּפֹ שְׁהַפֵּל נָתַן מְעַכְשָׁיו
בְּמִתְּנַת בְּרִיא בְּעֵינֵי יָפָה וְהַפֵּל הוֹלֵךְ אַחַר הַתְּחַתּוֹן עֵינֵן שָׁם אֲבָל בַּנ"ד דְּגַם בְּסוּף כַּת'
וּמַעו"מ תַּלְפֹּה הָאֲשָׁה וְתַזְנָפָה בְּפִירוּת הַתְּזַקָּה מֵהִיּוּם וְלֵאחַר מִיָּתָה וְכוּ' הָנִי חַזְרָה אֲבָל הַרְבַּ
בְּנֵי אֶהְרֹן סִי' ק"ט כ' שָׁם דְּהָנִי כְּמוֹ בְּחַיִּים וּבְמִנּוּת שְׁהוּא מְעַתָּה וְעַד עוֹלָם וְהַסְכִּי עִמּוֹ
מְהָרְש"א בְּסִימָן ק"י וְכַתַּב עוֹד דְּכִינּוּ שְׁאָמַר מְחַיִּים וְלֵא מֵהִיּוּם ר"ל מְחַיִּים אִם לָא אֲחֻזְר
בִּי וְאַפִּילוּ נֹאֲמַר דְּמְחַיִּים הָנִי כְּמוֹ בְּאוּמ' מֵהִיּוּ' נַר' דְּלֵא חֲזַר אֲלֵא מֵהַפִּירוּ' עֵינֵן שָׁם וּנ"ל
רֵאִיָּה מִדְּבָרֵי הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבָ' סִימָן אֲלֵף קַנ"ט שְׁפַתָּב וּנ"ל גַּם מַה שְׁטַעַן פִּי מ"ש בְּשִׁטְרָא
הַמִּתְּנָה וְאִנִּי מוֹדָה שְׁאִנִּי נוֹתֵן לוֹ זֶה בְּלֵב שְׁלֵם כְּשִׁיחֻזְרָה לִי הַפְּלֹךְ הָנִי חַזְרָה וְכוּ' וְכַאוּתָה
שְׁשִׁנִּינוּ בְּקִידוּשֵׁינוּ פ' הָאוּמַר הָרִי אֶת מְקוֹדְשֵׁינוּ לִי מְעַכְשָׁיו וְלֵאחַר ל' יוֹם וּבָא אַחַר וְקִדְשָׁה
בְּתוֹךְ ל' יוֹם וְכוּ' רַב אָמַר מְקוֹדְשֵׁת וְאִינָּה מְקוֹדְשָׁה לְעוֹלָם וְכוּ' מִשׁוּ' דַּמְסַפְק"ל אִי תִּנְאַה
הָנִי אִי חַזְרָה הָנִי וְאַפ"ה אִם לָא בָּא אַחַר וְקִדְשָׁה לַכ"ע מְקוֹדְשֵׁת לְרֵאשׁוֹן וְא"א דְּכָל שְׁהוּא

חוזר הרי הוא כאלו א"ל מעכשיו אלא לאחור ל' יום אקדשה ואפילו לא בא אתר וקדשה נמי אינה מקוד' גמורה אליבא דרב דמספק"ל בתורה אלא ודאי טענת יהודה דברי הבאי הם וכיון שפן אף כשתמ"ל דתורה היא אינה תורה גמורה היא אלא לגבי פירות (א"ה עכ"מ וְהַשָּׂאֵר חֹסֵר וְקָרוֹעַ) אַבְל אִם אָמַר גּוֹף וּפְיֻרוֹת מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה לִכ"ע חֲיִישִׁי דְלַחֲזָרָה וְדִלֵּא כְהַר' שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן כ"ט דק"ט ע"ב שְׁכַתָּב בְּשֵׁטֶר דִּלֵּא שִׁינָה לִפ' הַגּוֹף מֵהַיּוֹם וּפְיֻרוֹת לֵאחֶר מִיְתָה זְמַנּוֹ שֶׁל שֵׁטֶר מוֹכִיחַ עָלָיו דִּהְיִי כְּמִפְרָשׁ מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזֵּר בִּי ע"ש דְּהָא בְּמֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה גּוֹף וּפְיֻרוֹ' מְבֻנָּה מְדַבְּרֵי הָאֲחֻזָּנִי שְׁכַתָּבִי דִּלֵּא אֲמַרִי דִּהְיִי כְּמִפְרָשׁ מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזֵּר בִּי גַם מֵהַרִּמ"ט חֲלַק רֵאשׁוֹן סִימָן מ"ו כ' בְּשֵׁם מֵהַר"ש עֲטִיקֵשׁ בְּמִי שְׁאֵמֵר מֵעַכְשָׁיו לֵאחֶר מִיְתָה בְּלֵא וְי"ו דִּהְיִי חֲזָרָה וְלֹא אֲמַרִּינּוּ זְמַנּוֹ שֶׁל שֵׁטֶר מוֹכִיחַ וְחֲלַק עָלָיו הֵרַב עֵינֵן שֵׁם וְאֲמַאי לֹא אֲמַרִי בִּינּוּ דְאָמַר מֵעַכְשָׁיו הָיִי זְמַנּוֹ שֵׁטֶר מוֹכִיחַ דִּהְיִי כְּמִפְרָשׁ מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזֵּר בִּי וְכֵן מוֹכַח מְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א בְּתֻשֻׁבָּה סִימָן תַּקס"ג וּפְסָקוֹ רַמ"א סִימָן רנ"ז שֶׁכ' דְּמַקְדִּישׁ שְׁדֵהוּ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה לֹא קֹדֵשׁ כָּלֵל מִשׁוֹם דֹּא"א לְפָרֵשׁ גּוֹף מֵהַיּוֹם וּפְיֻרוֹת לֵאחֶר מִיְתָה דִּהְיִי אוֹכַל פְּיֻרוֹת מִשְׁלַל הַקֹּדֶשׁ עֵינֵן שֵׁם וְלֹא אֲמַרִי דִּהְיִי כְּמִפְרָשׁ מֵהַיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזֵּר בִּי וְעֵינֵן בְּמֵהַרִּמ"ט ח"מ סִימָן נ"ו וְכָל שֶׁפֶן כְּשֵׁלֵא אָמַר מֵהַיּוֹם דִּלֵּא אֲמַרִּינּוּ זְמַנּוֹ שֶׁל שֵׁטֶר מוֹכִיחַ וְכֵן פָּתַח מֵהַר"ב אֲשַׁכְּנִי בְּתֻשׁוֹ שֵׁם דְּאָפִי אָמַר מֵעַכְשָׁיו לֵאחֶר מִיְתָה בִּינּוּ דֹא"א לְפָרֵשׁ הַגּוֹף מֵהַיּוֹם וְהַפְּיֻרוֹת לֵאחֶר מִיְתָה בְּטֵלָה וְכָל שֶׁפֶן דִּלֵּא מֵהַיּוֹם זְמַנּוֹ שֶׁל שֵׁטֶר עֵינֵן שֵׁם וְשׁוֹב מְצֵאתִי לְהַרְשָׁב"א בְּתֻשׁוֹבָה חֲלַק שְׁלִישִׁי סִימָן קי"ז בְּרַחֲלֵי שְׁנֵתָנָה בְּמִתְנָה מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיְתָה בְּתֵימִים לְלֵאָה אַחֻזָּתָה עַל תְּנַאי שְׁלֵא יֵהָא רְשׁוֹת בְּיָדָה לִיתָן וְלֹא לְמַפְּוֹר וְלֹא לְשַׁעֲבַד אֲלֵא שְׁתַּזְכֶּה בְּהַ דִּינָה בַת לֵאָה לֵאחֶר פְּטִירַת רַחֵל וְלֵאָה מִיָּד דְּמְבֻנָּה שֵׁם דִּלֵּא נִתְּנָה לְלֵאָה אֲלֵא פְיֻרוֹת לְבַד כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ וְלֹא נִתְּנָה בְּגוֹף הַקְּרָקַע כְּלוּם וְאִפְ"ה הַמִּתְנָה קִיָּמַת וְלֹא אֲמַרִי בִּינּוּ דִּלֵּא נִתְּנָה אֲלֵא הַפְּיֻרוֹת דֹּא"א לְפָרֵשׁ הַגּוֹף מֵהַיּוֹם וּפְיֻרוֹ' לֵאחֶר מִיְתָה חֲיִישִׁינּוּ לְחֲזָרָה (א"ה עכ"מ): כ"ו שְׁכִיב מְרַע שְׁצֻנָה וְאָמַר אֲנִי נוֹתֵן לְבִתִּי ה' מֵאוֹ' זְהוּבִים וְיֵהִיו לְגִישׁוֹאִין וְכו' כֵּת' הַרְשָׁב"א בְּתֻשׁוֹ ח"ב סִימָן שט"ו מְסַתְבְּרָא אֲפִילוֹ שְׁאֵמֵר תְּנוּ מְנָה לִפ' לְגִישׁוֹאִין נוֹתְנִין לָהּ מִיָּד שְׁהָרִי לֹא קָבַע זְמַן לְנִתְיִנַת' שְׁגֵלָה דַּעְתּוֹ שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ כְּדִי שְׁתַּנְּשָׂא בָּהֶם לְבַעַל וְהָרִי זֶה כְּאוֹמֵר תְּנוּ מְנָה לִפְל' לְמִזְוֹנוֹת שְׁאִין אוֹמְרִים יִתְּנוּ לוֹ הַיּוֹרְשִׁים מְזוֹנוֹת בְּכָל יוֹם וְיוֹם מְזוֹנוֹת לְבָקֵר וּמְזוֹנוֹ' לְעֶרֶב אֲלֵא נוֹתְנִין לוֹ לְמִזְוֹנוֹת וְהוּא מְתַפְּרִינְס ע"י עֲצָמוֹ וְאֲפִילוֹ עֲמָדָה וְהוֹצִיאָה אוֹתָם לְדְבָרִים אַחֲרֵים שְׁלֵא לְגִישׁוֹאִין מֵהַ שְׁעֻשָׁתָה קִיָּים וְכו' עֵינֵן שָׁם.

כ"ז כְּתַב הַרְשָׁב"ש סִימָן קע"ג בְּשֵׁטֶר שֶׁכ' בּוֹ וְאֲגַב קְרָקַע נִתְּנִי לוֹ כֹּל אֲשֶׁר לִי בֵּין כְּסָף בֵּין זָהָב בֵּין שְׂאָר מְטֻלְטְלִין וְכו' וְז"ל וְהַחֹב אֵינּוּ בְּכָלֵל הַמִּתְנָה לִפִּי שְׁהַחֹב אֵינּוּ נִקְנָה בְּאֲגָב וְלֹא בִק"ס אֲלֵא בְּמַעֲמַד ג' אִם הוּא בְּשֵׁטֶר אוֹ בְּעַל פֶּה וְאִם הוּא בְּשֵׁטֶר נִקְנָה בְּהַקְנָאת הַשֵּׁטֶר בְּכ"מ וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וּמ"ש אֵינּוּ נִקְנָה בְּאֲגָב וְלֹא בִק"ס אֲלֵא בְּמַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן אִם הוּא בְּשֵׁטֶר וְכו' אֲנִי קִיָּמָא לֵן דְּשֵׁטֶר נִקְנָה בְּאֲגָב אֲלֵא שְׁצָרִיף שְׁיֵאֵמ' בְּעַל פֶּה קִנִּי לָךְ הוּא וְכָל שְׁעֻבוֹדָה כְּמִבְּנָאָר בְּסִי' ס"ו ע"ש: סִימָן רמ"ט א' דִּין ג' וְהַבְּעַל לֹא קָנָה אֲלֵא הַפְּיֻרוֹת וְכו' כ' ה' פָּרַח מִטָּה אֲהָרֵן סִימָן ל' עַל אִשָּׁה שְׁקִנְתָּ קְרָקַע בְּלֵא רְשׁוֹת בְּעֵלָה וְאֲחֶר כָּף מְכָרָה אוֹתוֹ אִף עַל גַּב דְּאִין קִנְיָן לֵאשָׁה בְּלֵא בְּעֵלָה לֹא אֲמַרִי דְּזָכָה בְּעֵלָה בְּמִקְחָה וּמְכָרָה בְּטֵל דִּלֵּא קָנָה בְּעֵלָה אֲלֵא הַפְּיֻרוֹת בְּלֵבַד כְּמוֹ שְׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּקִדּוּשֵׁין דְּכ"ג בְּד"ה

ור"א וכולי מהירושלימי בפרק מציאת האשה וכן כ' הרמב"ן בקידושיו כ"י שם וגם התוספות רי"ד שכ' שם דמשמע מפירוש"י דזכה הבעל במתנה אפילו בגוף פבר דחו אותו בשתי ידים ונ"ל שהיא ס' יחידאה ועוד נ"ל דגם רש"י דס"ל דקנה הגוף ה"ד במתנה דהפל תלוי בדעת הנותן לפי תנאו וכינון שנתן לאשה על הסתם יד האשה פיד בעלה וזכה הבעל לגמרי אבל במקח בלוקח תליא מילתא ולא במוכר והיא נתרוקנה לזכות לעצמה קנתה ואם פן לכולי עלמא הוי כנ"מ דאם לא ידע הבעל לא בקנייה ולא במכיר' מכרה קנים כמו שכ' הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י א"ה סימן פ"ו וי' דנ"מ אפילו נפלו במקום שהיא ובעלה שם כל שלא ידע הבעל כשנפלו ולא הספיק לדעת עד שמכרה או נתנה הוא קנים עיין שם ולא זכר דגם הר"ן והריטב"א בחי' לקידושין שם דחו פירוש רש"י וכן דעת הרא"ש שם וכן כת' הרשב"א במינוחסות סימן ס"ד ונ"ל ומה שטענו מה שקנתה אשה קנה בעלה אינו פלום דשמ' נתנו לה ע"מ שאין לבעלה רשות בה וכו' דמה שקנתה אשה לא קנה בעלה אלא לפירות ונהרי הוא כנ"מ וכולי ובחיד' לקידושין הספיק פן דהא רש"י דלא השווה מתנה למציאה לגמרי עיין שם ומהראנ"ח ח"ב סימן ב' כתב שפן דעת הרמב"ם שכ' בפרק כ"ב מהלכות אישות דאם אמרה האשה מתנה נתנו לי נאמנת וילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות אלמא אפילו נתנו לה סתם דלא קנה הגוף שלה עיין שם ובהד"א פן כת' הרמב"ם בפרק ג' מהלכות זכייה וכ' המ"מ שהוא מוספם עיין שם וכן כ' הסמ"ג עשין פ"ב ע"ג עיין שם וכן כת' בעל התרומות שער ו' חלק ג' סימן ב' עיין שם אם פן דעת כל הגי רבנותא הרמב"ם והתוס' והרא"ש והרמב"ן ובעל התרומות והרשב"א והריטב"א והר"ן דמתנה שנתנו לה אחר' קנתה הגוף ואין לבעל אלא הפירות פדין נ"מ וגם רש"י אפ' דסבירא ליה הכי כמו שכתב הרשב"א וכן נראה דעת המ"מ שכת' שהוא מוספם ועיין בספר גדולי תרומה מיהו המרדכי בשם ה"ר אלקנה חלק על ר"י במתנה שנתן לה בעלה דלא קנתה אלא במזפה לה על ידי אחר דכה"ג אפילו בעבד מהני ומהראנ"ח בתשוב' שם כת' דסביר"ל דאם נתן לה בעלה לא קנתה אלא גוף ולא פירו' וכן אם נתנו לה אחרים קנה הבעל גוף ופירות פדין העבד ממש עיין שם אבל אינו מוכרח דאפשר דמודה דאם נתנו לה אחרים או בעלה קנתה הגוף וסב"ל דמדמי' קנין הבעל לפירות פקנין הרב לגוף דיד עבד פיד רבו ממש בין נתנו לו אחרים או נתן לו רבו ויד אשה פיד בעלה לקנין פירות בין נתנו לה אחרים או בעלה לעולם הגוף שלה והפירות לבעלה וכן משמע מדברי המרדכי שכ' אחר כך בנתנו לה אחרים דברי ר"י דקנתה הגוף והפירות לבעל ונהרי מקורביל מסתפק ולא זכר דברי ה"ר אלקנה עיין שם ואם פן אין מי שחולק בזה אלא רש"י ומה שהוכיחו התוספות מהירושלימי הפך רש"י אפשר לומר דסביר' להו דלפי הש"ס דידן דאמרי' בפרק קמא דמציעא דטעמא דמציעאת האשה לבעלה משום איבה במתנה נמי שניי' האי טעמא והר' בית שמואל בא"ה סימן פ"ז ס"ק י"ב כת' דצ"ל דבמתנה לא חיישי' לאיבה פנין דהנותן אין רצונו ליתן לו עיין שם.

והרב דברי אמת בקו' ב' תמה עליהם דבפ' מי שהיה נשוי איתא מי שאמר לאשה נשואה נכסי לה ואחר'ה לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ואחר'ה מוציא מיד הבעל וכולי מוכח בהד"א דהגיר' לאשה והפירות לבעל פדין נ"מ דאם גוף ופירות לבעל אם פן אין מכירתה פלום והבעל מוציא מיד הלקוחות וכינון דאינה מכירה הקרקע

דאָסרײַך אַלאַ ודאי דִּהְנוֹתָן מִתְּנֶה לְאִשָּׁה הַגּוֹף וְהַפִּירוֹת לְבַעַל וְכֵן כָּתַב רַשִׁי בְּפִי הוּבָא בְּסֵפֶר אִ"ז שֶׁם וְהָ שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן א' תִּי דְּנֵדְאֵי יִרְוֹשָׁה שְׁנַפְלָה לָּהּ דִּינָה כִּנ"מ דִּהְגּוֹף לְאִשָּׁה וְהַפִּירוֹת לְבַעַל וְרַשִׁי דִּסְבִּירָא לִיָּה דִּגּוֹף וּפִירוֹת לְבַעַל ה"ד בְּמִתְנַת בְּרִיא אֲבָל בְּמִתְנַת שִׁכ"מ שְׁנַתָּן לְאִשָּׁה אִינוּ זֹכָה הַבַּעַל בְּגּוֹף דְּהָא קו"ל דְּמִתְנַת שִׁכ"מ פִּירוֹשָׁה כְּדָאֲמַרִּינָן גְּבִי אִסּוּר גִּיּוֹרָא דְּכִיּוֹן דְּלִיתִּיהּ בִּירוֹשָׁה לִיתָהּ בְּמִתְנַת שִׁכ"מ וּמַה"ט מוֹצִיאִין לְמִזּוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת מִמְּקַבֵּל מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע וְאִם כֵּן א"ל דְּבַפ' מִי שְׁקִיָּה נְשׁוּי מִיָּרִי בִּשְׁכ"מ שְׁאֲמַר לְאִשָּׁה נְכִסִּי לָּהּ וְאִתְרִיף לְפִלוֹנִי דְּקִנְתָּהּ הָאִשָּׁה הַגִּיף פְּדִין מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע דְּכִירוֹש' הִיא עֵש"ב וְנַר' שְׁנָה תְּלוּי בְּפִלוֹגְתָּא דְּבַפ' מִי שְׁמַת אֲמַר רַב פְּפָא טַעֲמָא דְּהַלְוָאִתִּי לְפִלוֹנִי קִנָּה בִּשְׁכ"מ אָף עַל גַּב דְּלִיתָא בְּבִרְיָא הוֹאִיל וַיִּירֶשׁ יוֹרְשָׁה וְרַב אֲחָא אֲמַר מִשּׁוּם דְּאִיתִּיהּ בְּבִרְיָא בְּמַעֲמַד ג' וְכָתַב הֲר"ן וְהוּבָא בְּסֵפֶר אִ"ז שֶׁם וְנ"ל אר"פ הוֹאִיל וַיִּירֶשׁ יוֹרְשָׁה וּלְפ"ז אֲוִיר נְמִי דְּאִיתִּיהּ בִּירוֹשָׁה בְּלֵא גּוֹף פְּגוֹן מִי שְׁשִׁייר אֲוִיר לְבָנָיו שְׁמוֹרִישׁוֹ לְיִוֹרְשָׁיו אִיתִּיהּ נְמִי בִּשְׁכ"מ מִיָּהוּ טַעֲמָא דְּרַב פְּפָא לֹא סָלִיק אֲלָא ה"ט וְכו' בְּמַעֲמַד ג' קִנָּה הִלְכָּהּ אֲוִיר דְּלִיתִּיהּ בְּבִרְיָא בְּשׁוּם עֲנָן אֲלָא אג"ק לֹא מְקַנֵּי נְמִי בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע אֲלָא עִם הַקְּרָקַע עכ"ל וְהִבִּיאוּ מִרְן הַב"י סִימָן רנ"ג עֵינָן שֶׁם אִם כֵּן לְרַב אֲחָא כָּל דְּלִיתִּיהּ בְּבִרְיָא לִיתִּיהּ בִּשְׁכ"מ אָף עַל גַּב דְּיִוֹרֶשׁ יוֹרְשָׁה וּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע לֹא עֲשָׂאוּהּ פִּירוֹשָׁה אֲלָא לְגַרְעַת פֶּחַ מְקַבְּלִי מִתְנַת לְעֲנָן דְּמוֹצִיאִין לְמִזּוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת מִשּׁוּם דְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע דְּרַבְּנָן לֹא עֲדִיף מִירוֹשָׁה דְּאוֹרְיִית' וְלֹא עֲשָׂאוּהּ בְּמִתְנַת בְּרִיא וְאָף עַל גַּב דְּאֲמַרִּינָן בַּפ' מ"ש גְּבִי הַמוֹכֵר שִׁט"ח לְחַבְּרִי אֲפִילוּ יוֹרֶשׁ מוֹחֵל וְנוֹתְנוּ בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע אִינוּ יָכוֹל לְמַחֵל דְּעֲשָׂאוּהּ כְּשֶׁל תּוֹרָה כְּבָר כ' מְהֵרָם מִפְּדוּיָא סִימָן נ"ד דְּלֹא לְכָל מִילֵי עֲשָׂאוּהּ כְּשֶׁל תּוֹרָה עֵש"ב וְאֲפִילוּ עֲשָׂאוּהּ כְּשֶׁל תּוֹרָה לֹא עֲדִיף מִשְׁל תּוֹרָה וְאֲדִרְב' מְצִינּוּ שְׁהִיא גְּרוּעָה מִמִּתְנַת בְּרִיא דְּאוֹרְיִיתָא דְּמוֹצִיאִין מִמֶּנָּה לְמִזּוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת וְהִבָּא נְמִי הַנוֹתָן לְאִשָּׁה בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע לְרַב אֲחָא דְּקו"ל כְּנוֹתִיהּ פִּינּוּ דְּבְּבִרְיָא לֹא קִנְתָּהּ בִּשְׁכ"מ נְמִי לֹא קִנְתָּהּ וְלֹא אֲמַרִּינָן הוֹאִיל וַיִּירֶשׁ יוֹרְשָׁה וְשׁו"ר לְמְהֵרָם וְ חָבִיב בְּתִשׁוּ' בַּס' גִּנַּת וְרָדִים חַח"מ כָּלָל ה' סִימָן י"ג שִׁכ' דְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע לְקַטָּן אִין הָאֵב זֹכָה בָּהּ דְּהָרִי הִיא פִּירוֹשָׁה וְה' הַמְּחַבֵּר סִימָן ט"ו דְּחָה דְּלֹא עֲשָׂאוּהּ פִּירוֹשָׁה אֲלָא לְגַרְעַת פֶּחַן אֲבָל מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע לְקַטָּן זָכָה בָּהּ הָאֵב עֵש"ב וְאִם כֵּן הִבָּא נְמִי זָכָה בָּהּ הַבַּעַל וְהָרָא"ש בְּתִשׁוּבוֹת סוּף כָּלָל א' כ' דְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע קָטָן בְּקַרְקַע אִינוּ כְּלוּם וְכֵן דַּעַת הַגְּאוֹנִים וִי"א דְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע קָטָן קִיְיִמְתְּוּהֶפֶל הוּא בִּיָּדָם כְּדָאֲמַרִּינָן בַּפ' מ"ש דְּכָל דְּלִיתִּיהּ בְּבִרְיָא לִיתִּיהּ בִּשְׁכ"מ וְהַלְוָאִתִּי לְפ' לִיתִּיהּ בְּשְׁכִיב מְרַע אֲלָא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא בְּבִרְיָא בְּמַעֲמַד ג' א"כ מִתְנַת קָטָן דְּלִיתִּיהּ בְּבִרְיָא בְּשׁוּם קִנְיָן גַּם בִּשְׁכ"מ לֹא מְהַנִּי עֵינָן שֶׁם וְכ"כ הַמְּרָדְכִי בַּפ' מִי שְׁמַת תִּשׁוּ' ר' גְּרִשׁוֹם וְהוּבָא גַּם כֵּן בְּתִשׁוּבוֹת מְהֵרָם הַאֲרֻכּוֹת סִימָן תִּקְמ"ז דִּשְׁכ"מ קָטָן שְׁנַתָּן קַרְקַע אִינוּ כְּלוּם עֵינָן שֶׁם הָרִי דְּהַגְּאוֹנִים וְהָרָא"ש וְהָר"ן ס"ל דְּלֹא אֲמַרִּינָן הוֹאִיל יוֹרֶשׁ יוֹרְשָׁה וְכָבֵר הוֹכִיחַ כֵּן ה' דְּבָרִי אֲמַת בְּקו' ז סִי' ג' וְדַחַה דְּבָרִי מַהֲרִימ"ט שְׁפַתְּבָּ דַּר"פ וְרַב אֲחָא לֹא פְּלִיגֵי עֵש"ב וְעַמ"ש בַּסִּי רנ"ג דִּין ד' וַא"כ צ"ל דְּרַשִׁי סְבִירָא לִיָּה כִּי"א דְּהַלְכָּה כַּר"פ וְכ"נ דַּעַת הַרְז"ה עֵינָן שֶׁם וְעוֹד נִרְאָה דְּגַם לַר"פ לֹא אֲמַרִּי הוֹאִיל וַיִּירֶשׁ יוֹרְשָׁה אֲלָא לְקִיָּים מִתְנַתוֹ כְּדִי שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעַתוֹ עָלָיו אֲבָל הִבָּא לְעֲנָן אִם קִנָּה הַבַּעַל אוֹ הָאִשָּׁה לֹא שְׁיִיף ה"ט וְאֲפִילוּ אֲמַר ע"מ שְׁאִין לְבַעֲלָהּ רְשׁוּת בָּהּ נִרְאָה דְּאִין מְקִיָּמִין דְּבָרִיו דְּמַה"ט שְׁלֵא תִּטְרַף דַּעַתוֹ אֲמַרִּי דְּמִתְנַתוֹ קִיְיִמַת כְּמִתְנַת בְּרִיא:

ונראה דאפי' למ"ד דאם נתנו לה אחרים ע"מ שאין לבעלה רשות בה התנאי קנים ה"ד במתנה אבל במקר אפילו התנה פן המקר קנים והתנאי בטל וכה"ג פתב מהר"י ו' הרא"ש ואחיו ר' יעקב בתשובות הביאה מרן הב"י ס"י צ"ט ונ"ל גם פי מור"י הרא"ש פתב על ראובן שנתן מתנה על תנאי שלא יחול עליה שום שעבוד שהיא מתנה ואין שום שעבוד חל עליה נראה דדוקא במתנה אבל במקר שמכר ראובן לשמעון ע"ז התנאי המקר קנים אבל שעבוד פתובת אשה וב"ח חל עליה שהוא נ"ט לדבר שאם היה ב"ח טורפה א"כ לא נתקנים התנאי ובטלה המתנה וכולי וזה לא שייך אלא במתנה שאם יתבטל התנאי תחזור אליו בחנם וגם זכות הוא שתתבטל המתנה ותחזור אליו אבל במקר שאם יתבטל המקר צריך להחזיר המעות וכולי ודאי הוא רוצה שיתבטל התנאי כדי שלא יחזיר המעות ונמצא חזר להיות מקר וכולי וגם לפי הטעם אחר שכ' הרא"ש במתנה שהמקבל לא קנאם אלא לפי דעת הנותן ולא קנאם אלא על תנאי שלא יחול עליו שעבוד ה"ד בנותן מתנה וכו' אבל במקר אינו מוכר אלא כדי לגבות מעותיו ואינו חושש לזה התנאי וכו' עיין שם וכן פסק מרן בש"ע סימן קי"א ס"ג ע"ש והכא נמי אפילו למ"ד דמהני תנאי דע"מ שאין לבעל רשות בה ה"ד במתנה דלא קנתה אלא על תנאי ואם לא נתקנים התנאי בטלה המתנה אבל במקר המקר קנים והתנאי בטל: ב' והבעל לא קנה אלא הפירות וכולי אם הבעל נתן לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירו' פדאיתא בפ' ח"ה אבל הרב שנתן מתנה לעבד לא קנה העבד כלל כ"כ התוספות והרא"ש והרשב"א והריטב"א והר"ן בפ"ק דקידושין והמרדכי שם פתב בשם הר' אלחנן דבפ' ח"ה מייירי במזכה לה על ידי אחר דכה"ג אפילו בעבד מהני וכ' מהראנ"ח חלק שני סימן ב' דיחיד הוא בדבר וכתב ה' שמחת יו"ט סימן א' ולע"ד אפשר דדעת הגאון שהביא המרדכי קאי פנותיה גבי הרשאה עיין שם ולא דק דהגאון מייירי בעבד ועל ידי אחר זוכה מרבו ומהראנ"ח מייירי באשה שנתן לה בעלה דסובר הר' אלחנן דאם לא זיפה לה ע"י אחר לא קנתה הוא דקאמר דס' יחידאה היא עיין שם ומ"ש מהראנ"ח שם דגם הרב אלחנן לא אמר אלא לדחוייה דאין ראיה מפ' ח"ה דאפשר במזכה לה על ידי אחר מייירי פבר תמה ה' נתיבות משפט דקל"א שהרי המרדכי כ' בתחילה ומסתברא מילתא דגמ' בשניהם שונים משמע דסבירא ליה הכי כדברי הר' אלחנן דשניהם שונים וכי היכי בעבד אינו יכול לקנות על ידי אחר הכא נמי אשה עיין שם ואם פן הרי הר"א והמרדכי סבירא להו דאשה שנתנו לה אחרים או בעלה קנה הבעל גוף ופירות דשנה לעבד אבל אינו מוכרת דאפשר דמודה דאם נתנו לה אחרים או בעלה קנתה הגוף (א"ה עכ"מ והדבר מוכן): ג' והבעל לא קנה אלא הפירות וכו' כ' התוספות בקידושין דכ"ד בשם ר"י דאם הבעל נתן מתנה לאשתו לגמרי ואין הבעל אוכל פירות פדאיתא בפ' ח"ה אבל אם נתן מתנה לעבדו לא קנה העבד כלל וכ"כ הרא"ש והרשב"א והר"ן שם והרשב"א בתשו' ח"ב שצ"ט בא' שנתן קרקע לאשתו ואח"כ מכרו כ' ונ"ל שאם נתן לה מתנה גמורה פבר חמרו הנותן לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות וה"ז מבטלת המקר מעתה וכו' שהוא קנוי לה יותר מנ"מ שהבעל אוכל פירות וזה אין הבעל אוכל פירות וכולי עיין שם אבל המרדכי בפ"ק דקידושין כ' בשם הרב אלחנן דהתם מייירי במזכה לה ע"י אחר דכה"ג אפילו בעבד מהני עיין שם וה' שמחת יום טוב סימן א' הק' מדאמרינן בפ"ב דדנדרים גבי עירוב דמגו דזכי לנפשיה זכי לאחרים וכן בפ' י"ן גבי הפותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו

קָרַמַע כָּל שֶׁהוּ אֲבָדָה פְּתוּבָתָהּ מוֹקֵי רַב בְּמִזְבֵּחַ לָהֶם ע"י וְהָא רַב סְבִירָא לִיה כּוּר"ע דְּאִין יָד לְאִשָּׁה בְּלֹא בַעֲלָהּ וְעַכ"ל דְּכִינּוּן דְּזִיפָּה לָהּ קָרַמַע מִגּוּ דְּזִכְיָה לְנַפְשָׁהּ זְכִיָּה לָהֶם כּוּר"ש הֶרְמֵב"ן שֵׁם הָרִי דְּזִזְכָּה ע"י עֲצָמָה מִבַּעֲלָהּ וּמִפֶּתַח זֶה פֶּתַח דְּסְבִירָא לִיה דְּמִתְנָה שְׁנִתְּנוּ לָהּ אֲחֵרִים זֹכָה בָּהּ הַבַּעַל גּוּף וּפִירוֹת וְהַבַּעַל שְׁנִתְּנוּ לְאִשְׁתּוֹ ע"י עֲצָמָה קִנְיָה הַגּוּף וְהַבַּעַל אוֹכַל פִּירוֹת וְדוֹקָא אִם זִיפָּה לָהּ עַל יְדֵי אֲתֵר קִנְיָה גּוּף וּפִירוֹ' וְאִם כֵּן אֲמַרְיִנּוּ מִגּוּ דְּזִכְיָה לְנַפְשָׁהּ הַגּוּף זְכִיָּה לְאֲחֵרִים הַגּוּף עַש"ב וְאִין נ"ל דְּאִם סְבִירָא לִיה לְהֵר"א דְּאִם נִתְּנוּ לָהּ אֲחֵרִים קִנְיָה הַבַּעַל הַגּוּף וּפִירוֹת כְּמוֹ בַּעֲבָד ה"נ אִם נִתְּנוּ לָהּ בַּעֲלָהּ לֹא קִנְיָה כָּלִל כַּעֲבָד שְׁנִתְּנוּ לוֹ רַבּוֹ מִתְּנָה דְּלֵת קִנְיָה כָּלִל וְכֵן פֶּתַח מִהֶרְאנ"ח חֲלָק שְׁנֵי סִימָן ב' דְּדַעֲתוֹ דְּאִם נִתְּנוּ לָהּ הַבַּעַל לֹא קִנְיָה לֹא גּוּף וְלֹא פִירוֹ' וְכֵן אִם נִתְּנוּ לָהּ אֲחֵרִים קִנְיָה הַבַּעַל גּוּף וּפִירוֹת כְּדִין הַעֲבָד מִמֶּשׁ עֵינֵי שֵׁם מִיְהוּ נִרְאָה דְּאִינוּ מוֹכְרָח דְּאֲפִשֵׁר דְּמוּדָה הֶר"א דְּאִם נִתְּנוּ לָהּ אֲחֵרִים אוֹ הַבַּעַל דְּקִנְיָה הַגּוּף וְאִין לַבַּעַל אֲלֵא פִירוֹת דְּמִדְּמִי אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ לְעַנְיָן דְּקִנְיָה הַבַּעַל פִּירוֹת כְּדִין עֲבָד עִם רַבּוֹ לְקִנְיָן הַגּוּף וְאִינוּ חוֹלֵק אֲלֵא בְּנִתְּנוּ לָהּ הַבַּעַל ר"י סְבִירָא לִיה קִנְיָה גּוּף וּפִירוֹת וּל"ד לְעֲבָד וְהֶר"א סְבִירָא לִיה דֵּה"נ מִדְּמִי קִנְיָן הַבַּעַל לְפִירוֹת כְּקִנְיָן הָרַב לְפִירוֹת וְאִם נִתְּנוּ לָהּ אֲחֵרִים הַבַּעַל אוֹכַל פִּירוֹת וְכֵן מִשְׁמַע בְּמִרְדְּכִי שֶׁכ' אַח"ךְ דְּבָרֵי ר"י דְּאִם נִתְּנוּ לָהּ אֲחֵרִים קִנְיָה הַגּוּף וְהֶר"י מְקוֹרְבִיל מְסַתְּפֵק וְלֹא זָכַר בְּזֶה דְּבָרֵי הָרַב אֲלַחֲנָן עֵינֵי שֵׁם וְאִם כֵּן אֲמַרְיִנּוּ מִגּוּ דְּזִכְיָה לְנַפְשָׁהּ הַגּוּף זְכִיָּה לְאֲחֵרִים שְׁאֵר נְכָסִים גּוּף וּפִירוֹת: ד' הַנּוֹתֵן מִתְּנָה לְאִשָּׁה ע"מ שְׁאִין לַבַּעֲלָהּ רְשׁוּת בָּהּ פֶּתַח הֶר' מַח"א בְּהַלְכוֹת זְכִיָּה סִימָן י"ב כִּינּוּן דְּפִלוֹגְתָא דְּרַבּוּנְתָא הִיא אִין הַבַּעַל יְכוּל לְהוֹצִיא מִיַּד הָאִשָּׁה מִשׁוּם דֵּהֶגּוּף שְׁלָהּ וְאִין לַבַּעַל זְכוּת בְּנְכָסֵי אִשְׁתּוֹ אֲלֵא בְּפִירוֹת וּמִקְנֵי דְּרַבְּנָן הִיא לֹא אֲתִי סְפֵק תְּקִנְתָּא דְּפִירוֹת וּמוֹצִיא מִיַּד הָאִשָּׁה דֵּהִיא וְדֵּהִיא וְהוּא סְפֵק עֵינֵי שֵׁם וְכִי הִיא גּוֹנָא כ' הֶגּוּ"ר חֲח"מ כָּלִל ה' סִימָן ח' עֵינֵי שֵׁם וּמִהֶרְח"ש חֲלָק ב' סִימָן ט"ו בְּאִשָּׁה שְׁנִתְּנוּ לָהּ ע"מ שְׁאִין לַבַּעֲלָהּ רְשׁוּת בָּהּ וְהִיא נִתְּנָה בָּהּ וְהִיא נִתְּנָה אֹתָהּ בְּמִתְּנָת שְׁכִיב מֵרַע כ'כ' דְּנִרְאָה לְכַאוּרָה דְּכִינּוּן דֵּהֶגּוּף שְׁלָהּ וְאִיכָּא לְסְפוּקֵי אִם זָכָה הַבַּעַל בְּפִירוֹת חֲשִׁיבָה הָאִשָּׁה מוֹחֲזֵקֶת וְעַל הַבַּעַל לְהַבִּי' רְאִיָּה וְיֵשׁ סַעַד לְזֶה מִדְּתִנּוּ בְּפִרְק מ"ש כָּלִל הַבֵּית עֲלִיו וְעַל אִשְׁתּוֹ וְכו' נְכָסִים בְּחֻזְקָת וְכו' עֵינֵי שֵׁם וְכָבֵד כְּתוּב הַתּוֹסְפוֹת שֵׁם בַּד"ה וּבֵה"א וְכֹלֵי נו"ל וְקִשָּׁה לֶר"י מ"ש דֵּהֶכָּא אֲמַרְיִ' נְכָסִים בְּחֻזְקָתָם וּמִפְּרִשׁ בְּגִמְרָא בְּחֻזְקָת יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה וְאִלוּ בְּסִיפָא תִּנּוּ נִפְל הַבֵּית עֲלִיו וְעַל אִמוֹ אִלוּ וְאִלוּ מוֹדִים שְׁיִחְלוּקוֹ וְאִמַּי הֵנָּה לִיה לְמִימַר בְּחֻזְקָת יוֹרְשֵׁי הָאִם וְתִרְצֵן דֵּהִיא תִּנָּא סְבִירָא לִיה יְרוּשָׁת הַבַּעַל דְּרַבְּנָן וְלִכְּה לֹא הוּי אֲלֵא בְּחֻזְקָת יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה וְכו' עֵינֵי שֵׁם אֲלֵמָא מִשׁוּם דִּירְוּשָׁת הַבַּעַל דְּרַבְּנָן מוֹקְמִי הַנְּכָסִים בְּחֻזְקָת יוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה וְהֶכָּא גְּמִי הַנּוֹתֵן מִתְּנָה לְאִשָּׁה עַל מְנַת שְׁאִין לַבַּעֲלָהּ רְשׁוּת בָּהּ לֹא בְּחֵיָהּ וְלֹא בְּמוֹתָהּ דְּאִינוּ יוֹרְשָׁה מִיְהוּ הִיא לִיתָא דֵּהִיא קִיִּימָא לֵן הֵתָם כְּבָר קִפְרָא דְּנְכָסֵי צֹאן בְּרִזְל יְחֻלּוּקוֹ יוֹרְשֵׁי הַבַּעַל וְיוֹרְשֵׁי הָאִשָּׁה כְּמוֹ שְׁפִסְק הֶרְמֵב"ם בְּהַלְכוֹת גְּחֻלוֹת אֲלֵמָא אֲפִילוּ יְרוּשָׁת הַבַּעַל דְּרַבְּנָן בְּסִפְק יְחֻלּוּקוֹ וְכָבֵד כ' הֶרְמֵב"ם בַּפ' כ"ג מִהַלְכוֹת אִישׁוֹת וּבַפ' ו' מִהַלְכוֹת גְּחֻלוֹת יְרוּשָׁת הַבַּעַל אַף ע"פ שֶׁהִיא מְדַבְּרִיהֶם עֲשׂו חִיזוּק לְדַבְּרִיהֶם כְּשֵׁל תוֹרָה וְאִין הַתְּנָאֵי מוֹעִיל בָּהּ וְכו' עֵינֵי שֵׁם בַּמ"מ וְכֵן כ' בְּסִיפָא פ' י"א מֵהַל' שְׁמִיטָה דְּעֲשׂו לָהּ חִיזוּק וְאִינוּ מְחֻזְרֵי בִּיבּוּל עֵינֵי שֵׁם וְאִם כֵּן נִר' דֵּהוּי כְּסִפְק בִּירְוּשָׁה דְּאוֹרְיִיתָא וְכֵן כ' מִהֶרְשָׁד"ם ס' קנ"ד דְּבָכָל סְפֵק שְׁיִפּוּל הַבַּעַל מוֹחֲזֵן דְּדִינוֹ דְּאוֹרְיִיתָא עֵי שֵׁם וְכָבֵד מִהֶרְח"ש חֲזוֹר וְכַת' דְּאוֹרְבָּה א"ל כִּינּוּן דְּעַל הַסְּתָם כָּל נְכָסֵי הָאִשָּׁה יֵשׁ לַבַּעַל זְכוּת בְּפִירוֹת וְאִם מִתָּהּ יוֹרְשֵׁי

אם פן הבא להוציא זכות הבעל מספ' עליו להביא ראיה שהרי כת' הרמב"ם בפרק כ"ב מהלכות אישות ונ"ל אם מצאו מעות או מטלטלין ביד האשה וכו' אם אמרה על מנת פן נתנו לי שלא יהא לבעלי רשות וכו' עליה להבי' ראיה שכל ממון שנמצא ביד האשה בחזקת הבעל הוא שיאכל פירות עד שתביא ראיה הרי אף על גב דהיא טוענת פריא אמרי' דעל הסתם בחזקת הבעל הם עינין שם ונ"ל דהנזותן מתנה לאשה ע"מ שאין בעלה יורשה לא מהני תנאו אבל לגבי הפירות נראה דמהני התנאי שאין הבעל אוכל פירות כדאמרי' בריש פרק אף על פי דלא עשו חיזוק בפירות וביריש פרק הפותב אמרי' דעשו חיזוק בירושת הבעל משום דירושא שכתיחא ופירות לא שכתיחא וכמו שכתבו התוספ' בד"ה וקסבר וכו' עינין שם ואם פן בירושא התנאי בטל אבל בפירות תנאו קיים והכא נמי בספקא דדינא ופלוגתא דרבנותא בירושא דבעל אף ע"ג דהיא דרבנן הוי פספק דאורייתא אבל לגבי הפירות הוי ס' דרבנן והרב פני משה ח"א סימן ע' כ' באחד שנתן קרקע לשמעון בתנאי שיתן ללוי מפירות קרקע אלה לבני' ויש ס' אם חייב ליתן בכל שנה או בפעם א' כת' פנין דגוף הקרקע זכה בו ואין הס' אלא בפירות אם פן על המקבל להביא ראיה על הפירות פההיא דאילו הסמוך לעיר דס' קדם זה או זה קוצץ ואינו נוטן דמים משום דלקציצה קאי וכל טענותם על עסקי דמים אמרי' הביא ראיה וטול והכא נמי דעל כל פנים זכה בקרקע והס' אינו אלא בפירות עינין שם ואם פן נראה פנין דהגוף של אשה וספק אם זכה הבעל בפירות או לא עליו להביא ראיה ובגיטין די"ז אמרינן מפל מקום תקנו זמן בגיטין ר"ל אמר משום פירות ופירש"י אם ימפור הבעל בפירו' נ"מ שילה תגבם ואם לא יהא בו זמן יהיה מוכר והולך וכשתובע לדין הויה ידה על התחתונה שיאמר לה קודם גירושין מכרתי עינין שם נר' דהתם פנין שפבר זכה הבעל בפירות והם בחזקתו והיא שפאה להוציא ממנו עליה להבי' ראיה אבל בפירות (אמר המגיהעד פאן מצאתי והדבר מבואר): ה' כתב הרב לחם רב סימן רכ"א דמה שקנה עבד קנה רבו היינו אפילו הנכסים שקנה קודם שהיה עבדו עינין שם.

ו' והבעל לא קנה אלא הפירות וכולי הבעל שנתן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירו' כדאיתא בפ' ח"ה אבל הרב שנתן מתנה לעבדו לא קנה העבד כלל פן כתבו התוספ' והרא"ש והרשב"א והריטב"א והר"ן בפ"ק דקידושין עינין שם וכו' מהר"י הלוי בתשובו' בספר גו"ר חח"מ כלל ה' סימן ג' דמתנה לאשתו לא קנתה הגוף אלא הפירות בחייו והגוף לאחר מיתה וכ"כ מהר"י פ' ראגי בתשו' שם סימן ו' דגרועה היא ממתנ' דמהיום ולאחר מיתה עינין שם באורף אבל הרב המחבר ומהר"י חביליו כ' דקנתה הגוף מהיום קנין גמור והיא עדיפא מנכסי מלוג אלא שאינה יכולה למפור וליתן בחיי בעלה וכן הוכיחו רבני ארץ ישראל בתשו' שם סימן ט' עינין שם באורף וכן ראיתי להרשב"א בתשוב' ח"ב סימן שצ"ט על בעל שנתן קרקע לאשתו ומכרו בלא דעת אשתו שכת' ונ"ל שאם נתן לה מתנה גמורה כפר אמרו הנזותן מתנה לאשתו קנתה ואין הבעל אוכל פירות וה"ז מבטל' המכר מעתה וכו' מחמת שהבעל מכר קרקע שלה שהיא קנויה לה יותר מנכסי מלוג שהבעל אוכל פירות וזה אין הבעל אוכל פירות וכו' עכ"ל וכן כ' הרי"ף בתשו' סי' ט' שהיא שלה גוף ופירות מהיום עינין שם והרשב"ש בתשו' סימן ג' על אחד שנתן קרקע לאשתו והתנה עליה שלא תמפור שלא ברשותו כ' ונ"ל ומה שהתנה עליה פה אפי' לא התנה הדין היה פה שלא תמפור מנכסי מלוג אלא ברצונו ואף על פי שהמתנה הזאת אין

הבעל אוכל פירו' ובכ"מ יש לו פירות וכו' עיין שם הרי דסביר"ל דמתנת הבעל לאשתו עדיף מנכסי מלוג שגלה ואפילו הכי לא תוכ' למפור בנתיי הבעל בלא רשותו אבל רבני א"י בתשו' כ' דאם עברה ומכרה מכרה קיים פל ימי תיקה אפי' לדעת ר"ת ודוקא אם מתה מכרה בטל וכן כ' הרמב"ן בפר' ח"ה בשם ר"ת וכן כ' מהרש"ח בבבאורו סימן ט"ל ע"י שם באנרד וכן מצאתי להרמ"ה בתשובו' סימן רצ"ז וז"ל תדע דהא קיימא לן המוכר שדה לאשתו קנתה והבעל אוכל פירו' במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות וכינן דאין הבעל אוכל פירות שמע מינה דאם מכרה או נתנה קיי' דהא איסתלק מהאי ארעא לגמרי דאפי' פנכסי מלוג נמי לא חשבי' ליה לגביה דאם פן אמאי אינו אוכל פירות ועוד דלא קיימ"ל דזכותיה דבעל לענגן פירות אלים טפי מדיניה לאפוקי מהלוקח דהא גבי הפותב לאשתו דין ודברי' אם מכרה ונתנה קיים ואפילו הכי פל זמן שלא מכרה ונתנה הבעל אוכל פירות פדקתני בהדיא בר"פ הפותב והכא גבי הנותן שדה לחבירו כינן דאין הבעל אוכל פירות פל שפן דאם מכרה ונתנה קיים וכו' עכ"ל ולפ"ז נראה דאם התנה עליה שלא תמפור מהני התנאי: ז כתב הרמב"ם בפ' כ"ב מה' אישות דאם אמרה נתנו לי ע"מ שאין לבעלי רשות בהם אלא אעשה בהם פל מה שארצה עליה להביא ראיה שפל ממון שנמצא ביד האשה בחזקת הבעל הוא שיאכל פירותיו עד שתביא ראיה וכת' המ"מ שפן דעת הרמב"ן ויש חולקין וסביר"ל דהיא נאמנת וזה דעת הרשב"א עיין שם וכתב מהראד"ב בתשוב' סימן רכ"א דהוא הדין בעבד ואם פן אם העבד אמר נתנו לי ע"מ שאצא לחירות הני פלוגת' דרבנותא ומספק אין מוציאין מידו והביאו הרב כנה"גחי"ד סימן רס"ז אות ל' עיין שם אבל הריטב"א בחיד' לקידושין ד' ס"ה גבי זה עבדי וזו אשתי וזו חבילתי וכו' כת' וז"ל ואלו פשקבלה הגט טענה אין בעלי הוא מיהו החבילה שלי שנתנוה לי ע"מ שאין לו זכות בה מהימנה לזכות בחלקה מגו דאי בעי אמרה עבדי הוא והחבילה שלי מה שאין פן מאשה דעלמא שפאה עם בעלה וידע לנו שהיא בעלה שכל שנמצא ברשותה או בתורת נ"מ ואינה יכולה לטעון שנתנו לה על מנת וכולי אבל בהא דשמעתין שאין ידוע לנו שהוא בעלה מהימנה במגו ואפ' דה"ה באשה שפחת בעלה דמהימנה בכך פל דאית לה מגו פגון דליכא ראיה וכולי מיהו לגבי דידהו אם קבל אחד מהם גט מחבירו שלא בהכרח בית דין הוי הודא' שהוא עבדו ואין לו בחבילה פלוס דכינן דגופו קנוי לרב פל מה שהוא שלו בחזקת רבו פמו שגופו בחזק' רבו ואין לו שום חזקה בפנכסים שברשותו בשום מגו ואינו יכול לו' שנתנו לי על מנת שאין לרב רשות בהם עד שיבי' ראיה לדבריו פי הוא המוציא מחבירו עליו הראיה וזה מבואר עכ"ל הרי דס"ל דאשה נאמנת לומר שנתנו לה על מנת שאין לבעלה רשות בהם במגו אבל העבד אפי' אין ידוע לנו שהוא עבדו אלא על פה הודאתו אינו נאמן לו' נתנו לי אחרים על מנת שאין לרבו רשות אפילו במגו דלהד"ם והפה שאסר וכו' דכינן דגופו קנוי לרבו בחזקת רבי והוא המוציא עליו הראיה ולכאורה נראה משום דמגו להוציא לא אמרי' אפי' במגו אלים דאי בעי שתיק והפה שאס' וכו' פמו שהוכחתי בסימן פ"ב אבל למ"ד דאמרינן מגו אפילו להוציא הכא נמי נאמן העבד במגו דאר על גב דהוי בחזקת רבו והמוציא מחבירו עליו הראיה אמרינן מגו אפילו להוציא אף קשה דהרי הריטב"א סבירא ליה דאמרי' מגו אפילו להוציא כמ"ש בפ"ק ב' דכתובות גבי הכא אין שור שחוט לפניה וכו' וזה ל' ויש ללמוד מפאן דאמרי' מגו אפילו לאפוקי ממונא וכו' ומפל מקום עיק' הדין כף הוא

מקנבל בְּיַדְנוּ מַרְבִּי הַגְּדוֹל הַרְמָב"ן דְּאֶמְרֵי מַגּוּ אֶפִּילוּ לְאַפּוֹקִי מְמוּנָא ע"ש וְאִם כֵּן הֲכ"נ
אֲמַאי אִין הָעֵבֶד נֶאֱמַן בְּמַגּוּ: ח' פֶּתַח מֵהֶרֶשׁ"ךְ חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן קס"ו עַל אִשָּׁה שְׁנִפְלָה לָהּ
יְרוּשָׁה מֵאִמָּה קַרְקָעוֹת וּמְטַלְטְלִין וְאֶמְרָה שְׁהַמְטַלְטְלִין נְתִינָה אִמָּה לְבִתָּהּ בְּמִתְנָה דְּאֶפִּי
לְמַ"ד דְּנֶאֱמַנְתָּ לֹמֶר נְתִינוּ לִי בְּמִתְנָה ע"מ שְׁאִין לְבַעְלֵי רְשׁוֹת בָּהֶם אֵינָה נֶאֱמַנְתָּ לֹמֶר
שְׁאִמָּה נְתִינָה לְבִתָּהּ בְּמַגּוּ דְּנִתְנָה לִי ע"מ שְׁאִין לְבַעְלֵי רְשׁוֹת דְּהוּי כְּמַגּוּ בְּמָקוֹם עֲדִי דְקוֹל
יוֹצִיא לְמִתְנָה וְאִנּוּ סִהְדֵי דְלֹא נְתִינָה אִמָּה לְבִתָּהּ מְדִלָּא יֵצֵא הַקוֹל עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דֵּאֵע"ג
דְּמִתְנָה לֹא שְׁכִיחָא הִיא כַּמ"ש הַתּוֹסְפוֹת בְּמִצִּיעָא דָּף ע' בַּד"ה אֲתָא וְכו' דְּמִתְנָה לֹא שְׁכִיחָא
וְלֹא טְעֵנִי לְיִוְרֵשִׁים אַע"פ שְׁאֲבִיחָהּ הִיא נֶאֱמַן וְכֵן פְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת וְהָרֵא"ש בַּפ' הַפּוֹתֵב
עֵינָן שָׁם וְכ"כ הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבּוֹת חֶלֶק שְׁלִישֵׁי סִימָן קצ"ג ע"ש וְאֶפִּילוּ מִתְנָה שְׁכִיחָא
הִיא מ"מ מִתְנָה דַּע"מ שְׁאִין לְבַעְלֵי רְשׁוֹת וְדַאי לֹא שְׁכִיחָא שְׁהָרֵי הַרְמָב"ם סְבִירָא לִיה
דְּאֵינָה נֶאֱמַנְתָּ לֹמֶר כֵּן וְאִם כֵּן גַּם הַרְשֵׁב"א דַּס"ל דְּנֶאֱמַנְתָּ טְעֵנָה גְּרוּעָה הִיא מְכַל מְקוֹם
הָרֵי הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבּוֹת ח"ג סִימָן שס"ט הוֹכִיחַ דְּאֶמְרֵי מַגּוּ אֶפִּילוּ בְּטְעֵנָה דְלֹא שְׁכִיחָא
עַש"ב וְאִם כֵּן הֲנִי נֶאֱמַנְתָּ לֹמֶר שְׁאִמָּה נְתִינָה לְבִתָּהּ בְּמַגּוּ דְּנִתְנָה לִי ע"מ שְׁאִין לְבַעְלֵי
רְשׁוֹת אֲבָל מִשׁוּם דְקוֹל יוֹצִיא לְמִתְנָה הו"ל כְּמַגּוּ בְּמָקוֹם עֲדִים אֲבָל הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבּוֹת
סִימָן אָלֶף ע"ב כ' עַל אֲלֻמָּה שְׁתַּפְּסָה מְטַלְטְלִין וְטְעֵנָה שְׁבַעֲלֵי נְתָנָם לִי דָּאִם אִין הָעֲדִים
שְׁהִיוּ שָׁל בַּעֲלָהּ אוֹ שְׁאִין עֲדִי שְׁיִשְׁנוּ תַּחַת יָדוֹ נֶאֱמַנְתָּ מִשׁוּם מַגּוּ דַּאי בְּעִיָּא אֶמְרָה לֹא הִיוּ
שָׁל בַּעֲלֵי מַעוֹלָם אוֹ לֹא בָּאוּ לִידוֹ מַעוֹלָם וְאֶפִּי רָאוּ אוֹתָם תַּחַת יָדָהּ יְכוּלָה לֹמֶר הַחֲזוּרִים
וְכָל שְׁיֵשׁ לָהּ מַגּוּ נֶאֱמַנְתָּ עַכ"ל וְכֵן פֶּתַח הַרְדְּב"ז חֶלֶק שְׁלִישֵׁי סִימָן תפ"ג דְּנֶאֱמַנְתָּ לוֹ אָבִי
נְתָנָם לִי ע"מ שְׁאִין לְבַעְלֵי רְשׁוֹת בְּמַגּוּ הַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבּוֹת ע"ש: סִימָן ר"ן א' דִּין א'
מִתְנָת ש"מ וְכוּלֵי וְקוּנָה לְכַשְׁיָמוֹת לְמַפְרַע מְשַׁעַת נְתִינָה בְּלֹא קִנְיָן הַטּוֹר וּמָה שְׁהַקֶּשׁ מִן
הַב"י דְּמִתְנָת ש"מ אֵינָה קוּנָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתָה כְּכַר פֶּתַח הַרְמ"ע ס' נ' דְּלִק"מ שְׁהָרֵי
אֶמְרוּ דְּבָרֵי שְׁכִיב מְרַע פְּכַתּוּבִים וְכַמְסוּרֵי דְמוּ וְעַכ"ל דְּקָנָה לְמַפְרַע לְכַשְׁיָמוֹ וְאִם עֲמַד
חֲזוּר עֵינָן שָׁם וְכֵן מְבֹאֵר בְּתוֹסְפוֹת וְהָרֵא"ש ספ"ק דְּגִיטִין דְלֹא קָנָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתַת
הַנּוֹתָן מִיְהוּ לְכַשְׁיָמוֹת קָנָה לְמַפְרַע מְשַׁעַת נְתִינָה וְאֶמְרָה מִשׁוּם דְּהוּי כְּמַסּוּרִים מֵאוֹתָהּ
שְׁעָה עֵינָן שָׁם וְעֵינָן בַּהַב"ח וְה' בֵּית דּוֹד סִימָן קל"ב: ב' אֶפִּי לֹא דְבַר הַשַּׁכ"מ אֲלֵא
שְׁשִׁאלוּ לוֹ אִם רוּצָה לִיתֵן מָנָה וְאֶמְרָה הֵן מִתְנָתוֹ מִתְנָה ה' לְחָם רַב סִימָן ר"ו וְהִבִּיאוּ
הַכְּנָה"ג עֵינָן שָׁם, וְכ"כ מֵהֶרִיט"ץ סִימָן ח' עֵינָן שָׁם וְכֵן פְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת בְּקִידוּשֵׁין דַּע"ח
ע"ב בַּד"ה ל"ץ וְכוּלֵי בַּס"ד עֵינָן שָׁם וְכֵן פֶּתַח בְּתִשׁוּ' הַגְּאוּנִי שְׁעַר ג' סִימָן א' וְהִבִּיֵא
רְאִיָּה מֵהֵיכָל דְּנִכְסֵיךָ לְמֵאֵן וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם וְכֵן פֶּסֶק ה' בֵּית יְהוּדָה סִימָן י"ג בְּטְעֵנָה ג'
וְלֹא זָכַר דְּבָרֵיהֶם עֵינָן שָׁם וְכֵן פֶּתַח מִן בְּתִשְׁבּוֹת בַּס' אֲבָקַת רוּכַל סִימָן נ"ג בַּשַּׁכ"מ
שְׁאֶמְרָ יֵשׁ לְבַחֲרוֹר זֶה בְּנִכְסֵי כו"ךְ וַא"ל שְׁמַעוֹן מִי הוּא הַבְּחֹר לֹוי וְהַשִּׁיב הֵן הָיוּ פְּאוּמֶר
מִתְחַלָּה שְׁיֵשׁ לְלוֹי מֵהֵיכָל דְּנִכְסֵיךָ לְמֵאֵן וְכו' עֵינָן שָׁם וְהַרְשֵׁב"א בְּתִשְׁבּוֹת הַבִּיאָה מִן
הַב"י בַּא"ה ס' צ"ו פֶּתַח וַא"ל אֲלֻמָּה שְׁנִשְׁתַּתְּקָה וּבָאָה לְנִבּוֹת פְּתוּבָתָהּ וּצְרִיכָה שְׁבוּעָה
וְנִבְדְּקָה וְהִיא רוּמְזָת וְכו' אִם שׁוֹמַעַת אַע"פ שְׁאִינָה מְדַבְּרַת כְּפִקְחַת בְּכָל הַדְּבָרִים וְכו' וְלֹא
שְׁנִלְף אַחַר רְמִיזוֹתָהּ אֲלֵא הַרְכַּנְתָּ הָרֵאשׁ דְּהַרְכַּנְתָּ הָרֵא"ש פְּדָבוּר וְכַדְג' בִּירוּשְׁלַיִם וְכוּלֵי
וּמְכַל מְקוֹם כָּל שְׁצָרִיכָה שְׁבוּעָה וְאֵינָה מְדַבְּרַת אִיךָ תִּשְׁבַּע שְׁאֶפִּילוּ בְּדַקְנוּהָ וּשְׁאֲלִנוּהָ אִם
נְטִלָה כְּלוּם וְהַרְכַּנְתָּה בְּרֵאשִׁית שְׁלֵא נְטִלָה וְהַשְׁבִּיעוּהָ מִפִּי אַחֲרֵי שְׁמָא לֹא נִתְפָּוּנָה
בְּהַרְכַּנְתָּ הָרֵאשׁ לְאַמֶּת לְהַפְכוֹ כָּל שְׁאִינָה מוֹצִיאָה מִפִּיהָ וְכו' עַש"ב הָרֵי דְּהַרְכַּנְתָּ הָרֵא"ש

הוּי פְּדִיבּוֹר: ג' בַּשַּׁכ"מ אֵין דִּין אֶסְמַכְתָּא מְרַדְכֵי וְכוּלֵי וּנ"ל רְאֵינָה מִמֵּתְנִי בַּפ' מִי שְׁמַת
אִם יִלְדָה אֲשֵׁתִי זָכָר וְכוּלֵי וְיֵשׁ לְדַחֲוֹת הָרַב כְּנֵה"ג אוֹת י"ח ע"ש וְלֹא זָכָר מ"ש הַטּוֹר
בְּסִי' רַנ"ג וְנ"ל שְׁכִיב מֵרַע שְׁהִיְתָה אֲשֵׁתוֹ מְעוּבָרַת וְאָמַר אִם תֵּלֵד אֶפְתִּי זָכָר וְכוּלֵי פִי'
רַב אֶלְפֶס וְהַר"י הַלּוֹי דֵּהָא לֹא אֵיירִי אֶלָּא בַּשַּׁכ"מ שְׁדַבְּרִי כְּתוּבִי וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ אֶבֶל
לֹא בְּבָרִיא וְכוּ' דֵּהָא אֶסְמַכְתָּא הִיא אִם יִלְדָה קְאָמַר עֵינֵן שָׁם אֶבֶל הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבוֹת סִימֵן
תַּתְקַל"ג וְהִבִּיאֻּ מֵרֵן הַב"י סִימֵן ר"ז פְּתַב דְּמֵתְנִי מֵיירִי אֶפְיִלוּ בְּבָרִיא וְלֹא אֶסְמַכְתָּא
בְּמֵתְנָה ע"ש הַטַּעַם וְכֵן פְּתַב הַרִיטְב"א וְהַנ"י בַּחֵי לְנִדְרֵי דַכ"ז בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א וְהַרְא"ה
וְהַסְפִי עֲמָהֶם וְכֵן כ' הַר"ן בְּשִׁיטָה מִקּוֹ לְבַתֵּר דַּקס"ח בְּשֵׁם הָרַב יוֹנָה וְהַסְפִים עֲמוֹ עֵינֵן
שָׁם וְעֵינֵן בַּב"י סִימֵן ר"י: ד' מֵתְנַת שְׁכִיב מֵרַע וְכוּ' צִנּוּנָת שְׁכִיב מֵרַע שְׁפָתוֹב בַּה צְנוּהָ
שְׁלֵאֲחַר פְּטִירְתוֹ תְּנֻ לַפ' כו"ך פְּתַב ה' פָּרַם שְׁלֵמָה סִימֵן ע"ג דְּאֵין מֵתְנָה זֹו קִינִימַת פִּינּוֹן
שְׁמִיד לְאַחַר פְּטִירְתוֹ נָפְלוּ הַנְּכָסִים לַפְּנֵי הַיּוֹרְשִׁים וְזַכּוּבָהֶם וְהִבִּיאֻּ ה' קַהֲלַת יַעֲקֹב דַּק"ע
סִימֵן תַּקְנִי"ט ע"ש וְלְכַאוּרָה נִרְאָה שְׁנֵה תְּלוֹי בְּמַחְלֻקַּת דֵּהַרְשָׁב"ש בְּתִשְׁבוֹת סִימֵן ש"ס"א
כ' דְּבַהֲקִדֵּשׁ אֵין צְרִיךְ מְעַכְשָׁיו וְאֶפְיִלוּ אָמַר לְאַחַר מֵיְתָה קְנָה וְכוּ' כ' הַרְשָׁב"א בְּאוֹמַר סְלַע
זֹו לְצַדִּיקָה לְאַחַר ל' יוֹם ע"ש וְכֵן פְּתַב הַרְדֵּב"ז חֲלַק שְׁלִישֵׁי סִימֵן תַּקְכ"ג בְּמִי שְׁהַקְדִּישׁ
לְאַחַר מֵיְתָה וְנ"ל וַא"ת הָרִי לֹא הַקְדִּישׁ אֶלָּא לְאַחַר מֵיְתָה וּבְאוֹת' שְׁעָה כְּבָר הוּא שְׁל יוֹרֵשׁ
וְאֵין אָדָם מַקְדִּישׁ דְּבָר שְׁאֵינֻ שְׁלוֹ וְהוּי כְּנֵתָן לְחַבְרִיּוֹ מֵתְנָה לְאַחַר מֵיְתָה וְכוּלֵי פִינּוֹן
דְּאֵמִירָה כְּמִסִּירָה הוּי כְּאֵלוּ מְסֻרוֹ לְהַקְדִּישׁ מְחִיִּים וְשׁוֹב לֹא יוֹכַל לְחַזֹּר בּוֹ וְכוּ' עֵינֵן שָׁם
וְה"נ שְׁכִיב מֵרַע אֶפִי לְאַחַר מֵיְתָה קְנָה מַה"ט שְׁדַבְּרִי כְּמַסּוּרִין וְכְאֵלוּ מְסֻרוֹ מְחִיִּים וְכוּ' ג'
פְּתַב הַמְרַדְכֵי בַּפ' שׁוֹר שְׁנַגַח בְּשֵׁם ר"מ דְּאֶסְמַכְתָּא קְנִיא בְּהַקְדִּישׁ דְּאֵמִי' לְגְבוּהָ כְּמִסִּירָה
לְהַדְיוּט הֵינֵנו כְּמִסִּירָה הַמוּעֲלַת בְּהַדְיוּט וְכֵן דְּבָרֵי שְׁכִיב מֵרַע כְּתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ
פִי' כְּמִסִּירָה הַמוּעֲלַת בְּכָל מְקוֹם בְּאֵיזָה צַד שְׁמוּעֵיל וְהִבִּיאֻּ מֵרֵן הַב"י סִי' ר"ז ע"ש הָרִי
שְׁהַשְׁנוּה דְּבָרֵי שְׁכִיב מֵרַע כְּהַקְדִּישׁ וְכֵן פְּתַב הַטּוֹר בְּסִי' רַנ"ג סַמ"ב וְנ"ל שְׁכִיב מֵרַע שְׁהִיְתָה
אֲשֵׁתוֹ מְעוּבָרַת וְאָמַר אִם תֵּלֵד אֲשֵׁתִי זָכָר יִטּוֹל מְנָה וְיִלְדָה זָכָר יִטּוֹל מְנָה וְכוּ' פִי' רַב
אֶלְפֶס וְהַר"י הַלּוֹי דֵּהָא לֹא אֵיירִי אֶלָּא בַּשַּׁכֵּיב מֵרַע שְׁדַבְּרִי כְּתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ
אֶבֶל לֹא בְּבָרִיא וְכוּלֵי דֵּהָא אֶסְמַכְתָּא הִיא אִם יִלְדָה קְאָמַר וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם הָרִי דְּמַהֲר"י
הַלּוֹי וְרַב אֶלְפֶס וְהַטּוֹר ס"ל ג"כ דְּאֶסְמַכְתָּא קְנִיא בַּשַּׁכֵּיב מֵרַע מִשׁוֹ שְׁדַבְּרִי כְּמַסּוּרִי
מְסִירָה גְמוּרָה וְכֵן פְּתַב הַרַמ"ה בַּפ' מִי שְׁמַת סִימֵן נ' עַש"ב וְאִם כֵּן אֶפְיִלוּ אָמַר לְאַחַר
מֵיְתָה קְנָה מַה"ט וְכֵן מִשְׁמַע בְּהַדְיָא מְדַבְּרֵי מְהַר"ם בְּתִשְׁבוֹת הַקְצָרוֹת סִימֵן ר"ו שַׁכַּת'
דְּמִצְנוּה מִחֲמַת מֵיְתָה כְּגוֹן שְׁאָמַר אִם מֵתִי אוֹ לְאַחַר מֵיְתָ' עֵינֵן שָׁם וּבְהַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבוֹת
חֲלַק שְׁנֵי סִימֵן קַכ"ח וְהַ' בֵּית דּוֹד סִימֵן קַל"ב דְּקַמ"ג פְּתַב דְּעֵיקַר מֵתְנַת שַׁכ"מ הִיא לְאַחַר
מֵיְתָה עַש"ב וְנ"ל רְאֵינָה מְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבוֹת הַבִּיאָה מֵרֵן הַבִּי' סִימֵן רַנ"ג רְאוּבֵן שְׁהִיּוֹ
לוֹ ב' בְּנִים א' גְדוֹל וַא' קָטָן וְכַתֵּב שְׁהוּא נוֹתֵן לְגְדוֹל מְאִתִּים זֹוּ לְאַחַר פְּטִירְתוֹ וְכוּלֵי
מְסַבְּב' דְּאֵין לוֹ אֶלָּא מְאִתִּים זֹוּ אוֹ חֲלַק יְרוּשָׁה שְׁאִם רְצָה הָאֵב לִיתְנָה לוֹ יוֹתֵר עַל חֲלַקוֹ
לְמָה פְּתַב לוֹ מִחֲמַת יְרוּשָׁה וְכוּלֵי וְכַתֵּב מֵהַרִי"א סִי' ש"ז דְּנִרְאָה מְדַבְּרִי דְּטַעֲמָא דְּכַתֵּב
מִחֲמַת יְרוּשָׁה וְכוּלֵי וְכַתֵּב מֵהַרִי"א סִימֵן ש"ז דְּנִרְאָה מְדַבְּרִי דְּטַעֲמָא דְּכַתֵּב מִחֲמַת יְרוּשָׁה
הָא לֹא"ה נוֹטֵל פְּתַב זֹוּ וְחֲלַק יְרוּשָׁתוֹ וְהִבִּיאֻּ ה' קַהֲלַת יַעֲקֹב דַּקַּע"א סִימֵן תַּקְס"א עֵינֵן
שָׁם אֶלְמָא אַע"ג דְּאָמַר לְאַחַר פְּטִירְתוֹ אִם לֹא אָמַר מִחֲמַת יְרוּשָׁה נוֹטֵל בְּמֵתְנָה מְלַבֵּד
יְרוּשָׁה וְכֵן מְצַאֲתִי לְהַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבוֹת ח"ד סִי' רַל"ט עֵינֵן שָׁם.

ה' מתנת שְׁכִיב מְרַע וכו' כ' הַרְשָׁב־א בַתְּשׁוּ' חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן קכ"ח וז"ל מ"ש שְׁלֵא הַזְכִּיר
בְּמִנּוּי הָאֶפְטֶרוֹפּוֹס אֲלֵא נְכָסֵי וְתַכְרָף שְׁמַת יֵצְאוּ הַנְּכָסִים מִכָּלֵל מְמוֹנֵוּ פֶּהִיָּא שְׁשִׁנּוּ
בְּנִדְרִים בְּפִרְק הַשְּׁוֹתְפִין קוֹנָם בֵּיתָה שְׁאֵנִי נְכָסִי שְׁדָה שְׁאֵנִי לֹחַח מַת אוּ מְכָרָם הָרִי זֶה
מִוְתָר בְּזֶה דְקִדְקַת יָפָה וְכוּלֵי וְעוֹד נ"ל דְלַעֲגֵנָן שְׁכִיב מְרַע שְׁאֵמֵר נְכָסֵי אִין אָנוּ דְנִין בּוּ
פְעֵגְנָן אוֹסֵר נְכָסֵי שִׁשְׁכ"מ שְׁצִנָה עַל נְכָסֵי אָנוּמְדֵן דְעֵתָא הוּא שְׁאֵינּוּ מִתְפֹּנֵן בְּאוֹמֵר נְכָסֵי
בְּעוֹדֵן נְכָסֵי שִׁא"כ בְּטַלְתָּ דְבָרֵי לְגַמְרֵי וְכוּ' וְעוֹד דְהָא קי"ל דְמִתְנָ' שְׁכִיב מְרַע אֵינָה עַד
לְאַחַר מִיתָ' וְאִם פֶּן הָאוֹמֵר נְכָסֵי לָהּ לֹא אָמֵר פְּלוּם שְׁבִשְׁעָה שְׁחָלָה הַמִּתְנָה פְּכָר יֵצְאוּ
הַנְּכָסִים וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם מִשְׁמַע דִּס"ל דְבָרֵיָא שְׁאֵמֵר נְכָסֵי לָהּ הַיּוֹרְשִׁים מוֹצִיאִין מִיַּד
הַמְקַבֵּל וְכוּ' פ' הַפּוֹתֵב בְּכוֹתֵב לְאַשְׁתּוֹ דִּין וְדְבָרִים אִין לִי בְּנְכָסֵיָהּ דְאָמֵר רַב אֲשֵׁי בְּנְכָסֵיָהּ
וְלֹא בְּפִירוֹתֵיהֶם בְּנְכָסֵיָהּ וְלֹא לְאַח' מִיתָה כַּת' בִּס' א"ו בְּשֵׁם הַרְשָׁב־א וז"ל תְּמִיָה לִי מ"ש
מְמוֹכֵר אוּ נוֹתֵן נְכָסֵי בְּעֵלְמָא דְלֹא אָמְרִי הֵכִי וּמִסְתַּבְּרָא דְנוֹתֵן נְכָסֵי פִינָן שְׁאִין לוֹ זְכוּת
מִןחֶלְקִי בְּנְכָסֵי פֶּשְׁהוּא נוֹתֵן נְכָסֵי סֵתָם הַפֵּל בְּכָלֵל חֶבֶל הָאִישׁ בְּנְכָסֵי אֲשֵׁתּוֹ יֵשׁ לוֹ זְכוּת
מִןחֶלְקִים פְּעֻמִּים וְכוּלֵי פֶּשְׁהוּא נוֹתֵן סֵתָם אָמְרִינָן דְלֹא פּוֹלְהוּ יְהִיב וְכִינּוּן שְׁפֹן לֹא יְהִיב
אֲלֵא גוּף הַנְּכָסִים וְכוּלֵי וְכֵן נָמִי פִינָן דְלֹא הָיִי חֵיִים וּמוֹת בְּכָלֵל אֲלֵא חַד מְנִיָּהוּ טְפִי א"ל
בִּל' פְּנוּי נְכָסִים בְּעוֹד שְׁהֵם שְׁלָה דְהֵינּוּ מְחִיִּים דְתִנּוּ בְּפִרְק הַשְּׁוֹתְפִים קוֹנָם בֵּיתָה וְכוּלֵי
ע"ש הָרִי דִס"ל דְנוֹתֵן נְכָסֵי סֵתָם לֹא אָמְרִי הֵכִי אֲלֵא דוֹקָא בְּזְכוּת הָאִישׁ בְּנְכָסֵי אֲשֵׁתּוֹ
וְכֵן כ' בְּשֵׁם רִש"י עֵינָן שָׁם וְהִרְיָב־א שָׁם כַּת' וז"ל דְהֵתָם הוּא בְּנִדְרִים מְשׁוּם דְאָמֵר
רַחֲמָנָא כָּל הַיֵּצֵא מִפִּי יַעֲשֶׂה אֲבָל לְגַבִּי מו"מ וְשַׁעֲבוּד וּמו"מ שָׁל בְּנֵי אָדָם אוֹרְחָא
דְאִינְשֵׁי נְכָסֵיָהּ אֲפִילוּ מִן הַפִּירוֹת וּבְאוֹמֵר נְכָסֵי לִפ' מִשְׁמַע בֵּין הַגּוּף וּבֵין הַפִּירוֹת וְכֵן
פֶּשְׁאֵמֵר בְּנְכָסֵיָהּ לֹא לְמַעוֹטֵי פֶּשְׁתָּמוֹת אֲלֵא בְּאוֹמֵר בְּנְכָסֵיָהּ דְהַשְׁתָּא מִיָּהָא פִינָן דְלֹא
קָאֵמֵר אֲלֵא דִין וְדְבָרִים וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְהָ הָרִי דִלכ"ע דְהֵתָם דוֹקָא דְיִיקִי בְּנְכָסֵיָהּ
וְלֹא לְאַח' מִיתָה אֲבָל בְּעֵלְמָא לֹא וְנִרְאָה דְמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע אַף עַל גַּב דְלֹא חָלָה עַד לְאַחַר
מִיתָה הָרִי אָמְרוּ דְבָרֵי שְׁכִיב מְרַע פְּכָתוּבִים וְכְמוֹסוּרִים דְמוֹ דְקִנְהָ לְמַפְרַע מְחִיִּים פֶּשְׁיָמוֹת
פְּמִבּוֹאֵר בְּדְבָרֵי הַתּוֹסְפוֹ וְהָרֵא"ש ספ"ק דְגִיטִין עֵינָן שָׁם וְאִם פֶּן אֲפִי נְכָסֵי לָהּ בְּעוֹדֵן
נְכָסֵי הֵינּוּ דְחָלָה הַמִּתְנָה מְחִיִּים לְכְשִׁימוֹת וּגְדוּלָה מְזוֹ כַּתְבֵּי הַנ"י בִּפ' מִי שְׁמַת גְּבִי כָל
שְׁעֵמֵד חוּזֵר וְכוּ' בְּשֵׁם הַרְיָב־א דְאֲפִי נָתַן כָּל נְכָסֵי מַעֲכָשְׁיוֹ הו"ל פְּמַעֲכָשְׁיוֹ אִם מִתִּי
עֵינָן שָׁם וְכֵן כַּתְבֵּי הָרִי יוֹנָה בִּס' א"ו לְבִתְרָא דְקנ"ג דְר"א ס"ל אִין מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע קוֹנָה
לְאַחַר מִיתָה אֲלֵא כָל מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע מִהִיּוֹ הִיא וְכִינּוּן דְאֲזִלִּינָן בְּתֵר אָנוּמְדָנָא כְּמוֹ שְׁפִי
בָּהּ מִהִיּוֹם אִם מִתִּי דְמִי עֵינָן שָׁם וְה"ה לְרַבָּנָן פֶּשְׁפִי בָּהּ מִהִיּוֹם וּא"כ הֵכִא נָמִי דְבְּנְכָסֵיָהּ
לָהּ דְהֵינּוּ בְּעוֹדֵן נְכָסֵי הָנִי פְּאוֹמֵר מִהִיּוֹם אִם מִתִּי וְשׁוּב רְאִיתִי לֵה' עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימָן ע'
שְׁהָאֵרִיָּהּ בַּתְּשׁוּ' הַרְשָׁב־א עֵינָן שָׁם בְּאוֹרְהָ: ו' מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע וְכוּ' צְנוּאָה בְּפִנֵי עֲדִים
קְרוּבִי לְנוֹתֵן וְרַחוּקִים לְבָנָיו נִחְלְקוּ הֵרֵאשׁוּנִי אִם פֶּשְׁרָה הִיא אוּ לֹא וְכָבֵר כַּתְבִּתִּי בְּסִימָן
נ"א ס"ב דִּין ה' עֵינָן שָׁם וְכ' ה' הַמְאִירִי בַחֲוִי לְסַנְהֶדְרִין דְכ"ח וז"ל רְאִיתִי לְקַצַּת רְבוּתִי
שְׁאֵף הַפְּסוּלִים לֹא פֶּסְלוּ אֲלֵא פֶּשְׁנַעֲשָׂה פֶּן דְרָף טְעוּת שְׁהֵיָה חוֹשֵׁב שְׁפֶשְׁרִים הֵם אַחַר
שְׁהֵם רַחוּקִים לְבָנָיו אֲבָל אִם נִתְבָּרַר שְׁיִוְדַע הֵיָה בְּפֶסוּל אֲלֵא שְׁפִינּוּן לְצוּוֹת לְפָנֵי קְרוּבֵי
שְׁלֵא לְפָרְסָם אֶת עֲנִינּוּ לְזָרִים שְׁלֵא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת בְּנָיו פֶּשְׁרִים וּמִדִּין דְבָרֵי שְׁכ"מ
פְּכָתוּבִים וְכְמוֹסוּרִים דְמוֹ וְכוּ' וְאֵף הֵם סְפָרוּ לָנוּ שְׁמַנְהָג קְבוּעָה הֵיָה בְּנִרְבּוּנָה לְהַכְשִׁיר
קְרוּבִים בְּצְנוּאָת שְׁכ"מ מְפָנִי שְׁאָדָם רוּצָה לַעֲשׂוֹת פֶּן בְּצִינְעָה עַכ"ל וּמְהָרָם ו' חֲבִיב

בתשׁו' בספר גו"ר פלל ה' סימן י"ג כ' דכל צנוּאָה בפני עד או בפני עדים קרובים
אפילו מודה היורש שהוא מאמין לעד שפך צנה מורישו טעני' ליורשי' דהשכ"מ לא גמר
בלבו לתת אותה מתנה פיון דלא היו שם שני עדים פשרים שמה צנה פן פמשחק ומהתל
או שלא להשביע את בניו וה' המחבר חלק עליו וכבר כתבתי בסימן נ"א דאם מודה חייב
עש"ב וכן הסכים ה' פרום שלמה סימן ה' וכ"כ מהרשד"ם, חא"ה סימן ל"ג עיין שם וכן
מבואר בתשובות הריב"ש סימן תנ"ב ונ"ל ובע"ג דבצנוּאָת שכ"מ לא בעי' עדים דדברי
שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו זהו כל שהיורשים מודים שפך צנה השכ"מ אבל
פיון שיש כפירה בדבר וכולי צריף המוציא וכולי עיין שם וכן כתב בתשובות הארנפות
סימן רמ"ט ואפילו לא היו שם עדים בשעת הצנוּאָה רק הודאת פיו דקי"ל לא אברו
סהדי אלא לשקרי עיין שם וכן כתב הרשב"ש סימן ס"ה עיין שם ונ"ל מהר"ם בתשובות
הקצרות סי' קכ"ב ואשר שאלת על מצנה מחמת מיתה שצנה לתת לבנותיו עשרי
זקוקים ואין שומע פי אם האם וא' מן היורשים שאר יורשים יכולים לומר אין אנו
מאמינים לאלו דקרובי הם ולא מהימני פדאמרין בפ' י"נ זה אחי אינו נאמן לגבי שאר
האחים אבל יטול עמו בחלקו הקא גמי בנדון זה היורש ששמע עליו לקיים דברי אביו
בחלקו לפי חשבון וכו' עכ"ל משמע דאם שאר יורשים מאמינים לקרובים שפך צנה
חייב וה' שבות יעקב חלק שני סימן קס"ט כ' דצנוּאָה בעד א' אינה פלים ואין צריף לקבל
חרם פי אם מאמינו עיין שם וכן כתב המבי"ט חלק שני סי' קמ"ח דאם היורש מאמין
צריף ליתן עיין שם ועיין בספר בית יהודה חלק ראשין סימן י"ג בטענה ה' ועי'
במהרימ"ט חלק א' סימן ק"ה אבל ראיתי למהר"ם בתשׁו' הארנפו' סימן תקצ"ט שכ'
נ"ל דהיכא דאמר דברי שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו היכא דא"ל לשליח הולף
כו"ד לפ' או חן פך וכו' לפלוני פי כפר זכה בהם השליח או היכא דאפקיד באנפי תרי
סהדי ואמר וכ"ד לפ' מנכסי דכיון דע"פ תרי סהדי אמרינן פכתובים וכמסורים דמו כ"ל
וכן כתב הרי"ף בתשׁו' סי' צ"ו על אח גדול שנתן לאחותו קרקעות ואחיו הקטן פשגדל
ערער וטענה היא שאביה צנה פך ונ"ל אם יש ליורש עדים שהיו לאביו פשגפטר היו
בחזקתו אין שומעין לה שאומר שאביה צנה לה וכו' ואם לא תביא ראיה לדברייה ישבע
לה היורש שאינו יודע שצנה לה אביה בכלום ויפטר ויוצא מן הנכסי' וכו' חלקו לבדו
וכו' עיין שם ונראה דאין צריף ליטבע אלא אם טענה עליו אתה יודע שאביה צנה פך
דכל דלא הי"ל לידע אין צריף ליטבע אלא אם פן טוענו בריא אתה יודע ונדוקא גפי מנה
לי בידך אפילו לא טען אתה יודע צריף ליטבע שאינו יודע: ז' צנוּאָה שאחד מן העדים
חשוד על השבועה כתב הרי"ף בתשׁו' סימן רכ"ז דבטלה לפי שהי' בעד אחד ואם אותם
העדים נזדמן להם שהעידו בשעה א' הרי אפילו העד הב' בטל וכו' ע"ש ח' שדברי שכיב
מרע פכתובים וכו' מתנת שכיב מרע לקטן צריף שניזכה לו על ידי אחר ואם לא קנה
דתרי קולי לא עבדי' שיהיו דבריו פמסורי' וכאילו זכו אחרים לא אמרי' הרב פנסת
הגדולה בסימן רנ"ג עיין שם ומהר"ש ו' חסון בספר בית שלמה סימן ל"ה כ' דבשפי'
מרע הו"ל פמסורים ע"י אחר ע"ש וכ"כ הכנה"ג עצמו בסי' ר"י דש"מ א"ץ זכוי עיי"ש
וכבר חלק עליו הרב דברי אמת בקונטרם ז סימן ג' שהרי כתב המרדכי פפרק שור שנגח
בשם מהר"ם דדברי שכי' מרע פכתובים וכמסורים דמו פי' פמסירה המועלת בכל מקום
באיזה צד שמועיל ומהאי טעמא אסמכתא קניא בהקדש ובשכיב מרע ונהביאו מרן הב"י

סימן ר"ז מְחַוֵּדֵשׁ מ"א וּלְדַבְרֵי הַרִיטָבָה פ"ק דְקִידוּשֵׁין שְׁכַת' וְז"ל וְהָא פְּמִסִּירְתוּ וְכוּ'
פִּירוּשׁ פְּהֶקְנָאָתוּ וּבִשְׁטָרוֹת הָיִי פְּכַתִּיבָה וּמִסִּירָה וְכוּ' וְהוּא דְקֶאָמַר וְכָל שְׁעִבּוּדוֹ דְנָהִי
דְהֶקְנָאָה דְהֶדְיוּט לֹא בְּעֵי אַמִּירָה דְהֶדְיוּט בְּעֵי מִפִּי מוֹרֵי וְהִבִּיאוּ הַש"ה בְּסִימָן ס"ז עֵינֵן
שָׁם וְכֵן דַּעַת הַרְשָׁבָה א גְּבִי שְׁכִיב מְרַע דְבִשְׁטָרוֹ' צ"ל קְנִי לָהּ הִיא וְכָל שְׁעִבּוּדֶיהָ עֵינֵן שָׁם
נִרְאָה דְהֶכָא נְמִי צְרִי' שְׁיִזְכּוּ לוֹ אַחֲרִים וְאִם לֹא א"ל זְכָה לְפָלוּנִי לֹא קָנָה אֲבָל לְמֵאִי
דְקִינְמָא לֹן דְשְׁכִיב מְרַע אֲפִילוֹ לֹא אָמַר קְנִי הוּא וְכָל שְׁעִבּוּדֶיהָ קָנָה הַשְׁטָרוֹת הֶכָא נְמִי
פִּינֵן שְׁאָמַר לְאַחֲרֵי' תְּנִי לְקָטָן הָיִי פְּאֵלוֹ א"ל זְכוּ בְּשִׁבְלֵי דְדַבְרֵי שְׁכִיב מְרַע פְּהֶקְנָאָה
וְאַמִּירָה דְהֶדְיוּט דְמִי: ט' שְׁדַבְרֵי שְׁכִיב מְרַע פְּכַתוּבִים וְכוּלֵי אִם הַיּוֹרֵשׁ טָעֵן נִתְתִי צְרִיף
לִישְׁבַּע שְׁבוּעַת הֶיסֵת דַּל"ל דְכִינֵן מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע דְרַבְּנֵן וּשְׁבוּעָה דְרַבְּנֵן תִּקְנִי לְמִתְּנָה
לֹא עֲבָדִי דְהָא אָמַרִי בְּפָרֶק מ"ש דַּעֲשֹׂאוּהָ פְּשַׁל תּוֹרָה הַרְדָּב"ז ח"ב סִימָן תְּשִׁי"ח עֵינֵן
שָׁם וּמֵהֵר"א הַלּוֹי בְּסִפְרָא גֵן הַמְּלָךְ סִימָן ח"י פְּתַב הָא דְקִינְמָא לֹן תִּתְּנָתָא לְמִתְּנָתָא לֹא
עֲבָדִי הֵינְנוּ בְּעִיקָר הַשְׁבוּעָה הִיא תִּתְּנָה אֲבָל בְּמִמּוֹן גּוֹפִיָה פְּהִיא מִכַּח תִּתְּנָה שְׁפִיר יֵשׁ
לְהַשְׁבִּיעוּ שְׁבוּ' הֶיסֵת וְכֵן מוֹכַח בְּשְׁבוּעוֹת דָּף מ"א בְּדַרְבְּנֵן נְמִי אִם לֹא רָצָה לִישְׁבַּע נִתְתִי
לְנִכְסֵיהָ עֵינֵן שָׁם אֲבָל מְהֵר"ם מְפָדוּא סִימָן נ"ד בְּצַוְוָאָה בְּעַרְפָּאוֹת שְׁל גּוֹיִם כ' וְזָה ל'
שְׁתַּקְנַת חֲכָמִים הִיא שְׁתַּקְנֵנוּ בְּשְׁטָרוֹת הָעוֹלָם בְּעַרְפָּאוֹת שְׁל גּוֹיִם שְׁיִהִי פְּשָׂרִים וְכוּ' וְגַם
מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע שְׁכַתוּבִי וְכַמְסוֹ' דְמוֹ הוּא תִּתְּנָתָא דְרַבְּנֵן וְכוּ' תִּתְּנָתָא לְמִתְּנָתָא לֹא עֲבָדִי
וְאִף עַל גַּב דְּאִיתָא בַּפ' מִי שְׁמַת דְהָאִי תִּתְּנָתָא דְשַׁכִּי"מ אִף פִּי אִינְהָ שְׁל תּוֹרָה עֲשֹׂאוּהָ
פְּשַׁל תּוֹרָה וְכוּלֵי וְאִם כֵּן נֶאֱמַר מֵאַתְר שְׁהַעֲדִיפוּ תִּתְּנָה זֹו וְהַחֲזִיקוּ אוֹתָהּ פְּשַׁל תּוֹר' כְּדִי
שְׁלֹא תִטְרַף דַּעַתוֹ לֹא שְׁיִיף לוֹ' תִּתְּנָתָא לְמִתְּנָתָא לֹא עֲבָדִי ע"כ לֹא לְכָל מִקְלֵי הִיא פְּאֵלוֹ
הֵיטָה מִן הַתּוֹרָה דְהָא רַב אֶלְפֶס בַּפ' י"ג לְפִי שְׁיִטְתוֹ דְסַבְר בְּמִתְּנַת שַׁכִּי' מְרַע אֶלְמְנָתוֹ
נִיזוֹנָת מְנַכְסִי מִק' מְהָא דַתְּנֵן אִין מוֹצִיאִין לְאַכִּיל' פִּירוֹ' וְלִשְׁבַח קַרְקָעוֹת וְלְמִזוֹן הָאֲשָׁה
וְהַבְּנֵי מְנַכְסִי מְשׁוֹנְעָב' וּמְתַרְץ דְמִזוֹנוֹת אֶלְמְנָה וּמִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע פִּירוֹ' הוּא תִּתְּנָתָא דְרַבְּנֵן
נִינְהוּ וּבְהַדִּי הַדְּדִי קָא אֶתוֹ לְאַחַר מִיתָה הִילְכָף לֹא דַחֲזִיא חַד מְנִינְהוּ לְחִבְרָתָה וּתְרַנְוִינְהוּ
קָנָה עַכ"ל נַר' בְּהַדְּיָא מְלִשׁוֹנוֹ דְאִם הֵיטָה מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע דְאוּרִי' הֵיטָה דוּח' חִבְרָתָה
כְּמוֹ מִתְּנַת בְּרִיא וּמְכִירָה וְאִם נִחְשָׁנָה תִּתְּנָה זֹו פְּאֵלוֹ הֵיטָה דְאוּרִי' לְמָה לֹא תִדְחָה חִבְרָתָה
דְאַלְמְנָה נִיזוֹנ' אֶלְא וְדֵאִי לֹא לְכָל מִקְלֵי עֲשֹׂאוּהָ פְּשַׁל תּוֹרָה אֶלְא לְמֵאִי דְאַתְמַר אֶתְמַר וְהָבו
דְלֹא לוֹסִיף עֲלָה עַכ"ל וּבְסִי' רַנ"ב אֶכְתּוּב דְבְרֵי מְהֵר"י ו' הָרֵא"ש דְסַבְרָא לִיהָ דְאִין
חִילוּק בֵּין דְאוּרִינְיָתָא לְדַרְבְּנֵן אֶלְא שְׁקוּנָה מִיָּד אוֹ שְׁאִינוּ קוּנָה אֶלְא לְאַחַר מִיתָה דְאֶתוֹ
פִּירוֹ' הוּא בְּהַדִּי הַדְּדִי וְהֵינְנוּ טַעַמ' דְאַלְמְנָתוֹ נִיזוֹנָת מְנַכְסִי מִמִּתְּנַת שְׁכִיב מְרַע אֶפִּי' עֲשֹׂאוּהָ
פְּשַׁל תּוֹר' אֲבָל הַחֲכָמִי חִלְקוּ עַל מְהֵר"י ו' הָרֵא"ש וְהוֹכִיחוּ דְהַדְּבָר תְּלוּי בֵּין דְאוּרִינְיָתָא
לְדַרְבְּנֵן עַש"ב וְכ"כ מֵהֵר"ב אֶתְשׁוּבוֹת סִימָן י"א דַּעֲיָקָר טַעַם הַרְמָב"ם דְמִתְּנַת בְּרִיא
דְהוּי דְאוּרִינְיָתָא חֲשִׁיב כְּמִשְׁוֹנְעָבִים אֲבָל מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע דְלֹא קָנִיא אֶלְא מְדַרְבְּנֵן פִּירוֹ' ש'
שׁוֹנֵי רַבְּנֵן וְלֹא הָיִי כְּמִשְׁוֹנְעָבִי וְאִין חִי' בֵּין קְרָמוֹ אוֹ בָּאִים כֹּא' עֵינֵן שָׁם וְעַמ"ש בְּסִי'
ק"י דִּין ט' וְא"כ שְׁמַעִי דְמִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע לֹא עֲשֹׂאוּהָ שְׁל תּוֹרָה לְכָל מִקְלֵי וְהֶכָא נְמִי אִין
צְרִיף לִישְׁבַּע שְׁבוּעַת הֶיסֵת דְמִתְּנָתָא לְמִתְּנָתָא לֹא עֲבָדִי מִיָּהוּ הַרְמָב"ם בַּפ"י מֵהֶלְכוֹת
זְכִינְיָה כ' אָמַר תְּנִי וְאָמַרו יְתוּמִים נִתְּנוּ נְאֻמִּים וְנִשְׁפָּעִים שְׁבוּעַת הֶיסֵת שְׁנַתְּנוּ וְהִבִּיאוּ
הַטּוֹר בְּסִימָן רַנ"ה וְעֵינֵן שָׁם בְּהַרְאָב"ד וּמ"ש הַרְדָּב"ז שָׁם דְאִין חִי' בֵּין תּוֹבַע ע"פ אוֹ
בְּשִׁטְר הַצַּוְוָאָה נֶאֱמַן הַיּוֹרֵשׁ לֹמַר פְּרַעֲתִי וְז"ל הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת פ"י מֵה' זְכִינְיָה וְעֵינֵן ל'

כי מה שהק' בגמ' אדרבא איפכא מסתברא ע"ד אמת הק' דמנה לפ' בידי הודאה היא וכדברי בריא ואם נכתב כמלנה בשטר היא ויש פני' שלא יהיו נאמנים לומר פרענו אבל תנו שהוא לשון מתנה אם לא אמר כתבו אע"פ שכתבו העדי' ונתנו לו יכול לומר פרענו וכולי עכ"ל מבואר דס"ל דבמתנה אם לא אמר כתובו אפי' כתבו העדי' ונתנו לו יכול לומר פרעתי ואם אמר כתובו הויא בשטר ואינו יכול לומר פרעתי אבל בהודאה אפילו לא אמר כתבו אלא שכתבו העדים ונתנו לו הוי כמלנה בשטר וכן פתב הרשב"א בתשו' ח"א סימן ח"י ובמניחסות סימן פ"ג וסימן פ"ז והובא בב"י סימן ע"ח עיין שם וכן פתב הרדב"ז חלק שלישי סימן תפ"ב דנאמנים לומר פרענו והביא תשו' הרשב"א ע"יש ומהרימ"ט חלק ראשון סימן קי"א פתב וז"ל ואע"פ שיש שטר צנואה בידי האחיות הין לו דין שטר גמור לגבות בו בחזקה שלא נפרע מכח שטרך בידי מ"ב שלא נאמר זה אלא כשעשה השטר בצויו של המתחייב שאמר לעדי' כתבו וחתמו וכולי וה"ה ליורשים כאחר שצוה מורישים לכתוב שטר מסתמא ידעי ביה דקלא אית ליה אבל היכא שהעדים כתבו מדעתם מה שצוה המצוה בפניה' ה"ז מלנה ע"פ שאינה גובה מיורשי היורשי' דא"ל שפא פרע אביה' דטעני' ליתמי' ואפילי הם גדולים אלא שיש עליהם חיוב שבועה שלא פקדם מורישים ואלא נתברר להם שלא נפרע חוב זה דהא פשיטא שאם היורש מודה שלא נפרע ואין לו ספק בזה חייב הוא לפרוע מנכסי מורישו שהרי צנואה זו מלבד מאי דקי"ל דברי שכיב מרע ככתובי' וכמסורי' דמו וזכה אברהם בהם יש פאן חיוב יותר שהודת שרה וכולי הר"ז הודאה גמורה וכולי עכ"ל מבואר דסבירא ליה דאפילו בהודאה אם לא אמר כתבו וכתבו העדים ונתנו לו דינו כמלנה ע"פ ונאמן לומר פרעתי והכי קי"ל בסימן ט"ל ס"ג וס"ז ע"ש בהש"ך אבל מדברי הראב"ד נראה דבהודאה אפילו לא אמר כתבו דינו כמלנה בשטר אבל לא במתנה וכתב הרדב"ז חלק שלישי סימן תפ"ב על ראובן שחייב לאשתו מנה בכתובתה וצוה מחמת מיתה שיתנו לה מאתים בכתובת' והיתומים טענו פרענו מנה של המתנה נאמנים ולא אמרינו פיון דא"ל בכתיבתה כי היכי דכתובה חיו נאמנים לומר פרענו גם במנה של המתנה אין נאמני' דהא טעמא דאינו נאמן בעלמא משו' דשטרך בידי מ"ב והכא לא שייך ה"ט דשטר צנואה לאו פלוס הוא והא דאמר בכתובת' לא לענין נאמנות אלא דהוי מתנה זו כשאר תנאי כתובה לענין שלא תגבה אותו מנה אלא אם תרצה לגבות כתובה אבל אם תרצה להיות גיזנות לא תטיל המנה מעכשיו פאלו הוא מתנה וכולי עכ"ל ועיין שם עוד בסימן תנ"ה והרא"ש בתשו' הביאו הטור בסימן רנ"ה כ' וז"ל ראובן צוה מחמת מיתה ליתן מנה לשמעון ומת ומכרו היורשי' כל הנכסים ושלא מצאו שמעין לגבות את שלו גובה מלקוחות ואין היורשי' נאמני' לומר נתנו פיון ששטר הצנואה יוצא מתחת ידו וכולי וכ' מרן הב"י וז"ל ומ"ש שאין היורשים נאמנים וכולי הנ"י כ' כל שצוה תנו אפילו יש שטר צנואה אינה אלא מלנה ע"פ ואם אמרו יתומים נתנו נאמנים בשבועת הדין וכן הספימו רבותי וכן פתב הראב"ד והריטב"א עכ"ל נר' דס"ל דהרא"ש חולק על הראב"ד והריטב"א ורבותיו וס"ל דבשטר צנואה אין היורשים נאמנים לומר פרענו גם מהרש"ג בס' משפטים ישירים סימן ל"ד דף ע' כ' דהוא מחלוקת ופסק שם דנאמן היורשים לומר יש לי בידיך כו"כ אם הוא מוחזק במגו דכחול לומר פרעתיך עש"ב ונראה דלדעת הרדב"ז ומהרא"ש ומהרימ"ט דלא אמרינו מגו במקום מחלוקת הכא נמי אין היורש נאמן לומר יש לי בידיך

בַּמְּגוֹ דְפִרְעָתִיהָ כִּינּוֹן דְּמַחְלֻקָתָא בְּטַעֲנַת פִּרְעָתִי אִם נֶאֱמַן אוּלַּא כַּמ"ש אֲבָל מְרִן
בְּסִימָן רַנ"ה דִּין ו' פֶּסֶק פְּהָרָא"ש וְכַתְּבֵהּ ה' כְּנֵה"ג שֵׁם הַגִּב"י אוֹת ח' לְפִי שְׁכַתְּבֵהּ בְּהַקְדָּמָתוֹ
דְּבִמְקוֹם שְׁלֵא גְלוּ דַעְתָּם הָרִי"ף וְהַרְמַב"ם וְהָרָא"ש פֶּסְקִי פִּשְׁאָר הַחֲכָמִים הַמְּפֹרָשִׁים
הָא אִם גְּלָה דַעְתּוֹ א' מֵהֶם וְהַשְּׁנַיִם אַחֲרֵיהֶם אֵין חוֹלְקִים עֲלֵיו וְלֹא גְלוּ דַעְתָּם רְאוּי לְפִסְנוֹק
פְּמוֹתֵי לְכָה סָתָם הֵכָא פְּדַעַת הָרָא"ש עֵינָן שְׁם וְדַבְּרִי תְּמוּהֵיהֶם דְּמַה סְבָרָא הִיא לְפִסְנוֹק
פְּיַחֲדִיד וְדַבְּרֵי הָרָאב"ד הֵם בְּהַשְּׁגוֹת פ"י מַה זְכִיָּה וְז"ל וְעֵי"ל כִּי מַה שֶּׁהָק' בַּגְּמ' אֲדַרְבָּא
אִיפְכָא מִסְתַּבְּרָא עַל דְּרַף הָאמ' הָק' דְּמִנְהָ לִפ' בְּיַדֵּי הוֹדָאָה הִיא וְכַדְבְּרֵי בְּרִיאָה הִיא וְאִם
נִכְתָּב כְּמַלְוָה בְּשִׁטְרָה הִיא וְיֵשׁ פְּנִים לֹמֵר שְׁלֵא יִהְיִי נֶאֱמָנִי לֹמֵר פִּרְעָנוּ אֲבָל תְּנוּ שְׁהוּא
לְשׁוֹן מִתְּנָה אִם לֹא אָמַר כְּתָבוּ אַע"פ שְׁפָתְכוּ הַעֲדִים וְנִתְּנוּ לוֹ יְכוּלִים לֹמֵר פִּרְעָנוּ וְכו'
עַכ"ל מְבוֹאָר דַּס"ל דְּבַמְתְּנָה אִם לֹא אָמַר כְּתָבוּ אֲפִילוּ כְּתָבוּ הַעֲדִים וְנִתְּנוּ לוֹ יְכוּל לֹמֵר
פִּרְעָנוּ וְאִם אָמַר כְּתָבוּ הָיִי כְּשִׁטְרָה וְאֵין יְכוּל לֹמֵר פִּרְעָנוּ אֲבָל בְּהוֹדָאָה אִפִּי לֹא אָמַר
כְּתָבוּ אֲלֵא שְׁפָתְכוּ הַעֲדִי וְנִתְּנוּ לוֹ הָיִי כְּמַלְוָה בְּשִׁטְרָה וְאֲפִשֵׁר לֹמֵר דְּהָרָא"ש מִיִּירֵי בְּאוֹמֵר
כְּתָבוּ לוֹ אוּ בְּהוֹדָאָה אֲבָל בְּמִתְּנָה וְלֹא אָמַר כְּתָבוּ מוֹדָה דְּהָיִי כְּמַלְוָה ע"פ כַּמ"ש הַב"ח
וְהַסְמ"ע עֵינָן שְׁם וְאִף עַל גַּב דְּמְרִן בַּב"י סְבִירָא לֵיהּ דְּפִלְיָגִי כְּכַר כְּתָב מְהָר"י נְבוֹן בְּתִשׁוּ
בַס' חֲזִים שְׁאֵל ס' ס"ד דְּמַה שְׁקָבְלוּ הוֹרְאָת מְרִן ה"ד בְּדַבְּרֵי בְּרוּר בַּש"ע וְכָל שְׁדַבְּרִי
בַּש"ע סְתוּמִים אִף שַׁב"י אוּ בְּתִשׁוּבָה מְבוֹאָר לְהִיכֹן דַּעְתִּי נוּטָה לֹא קָבְלוּ עֵינָן שְׁם וְאִם
כֵּן נִרְאָה דַּה"נ בַּש"ע פֶּסֶק תְּשׁוּבוֹת הָרָא"ש כִּינּוֹן דְּאֲפִשֵׁר לְפָרֵשׁ דְּמִיִּירֵי בְּהוֹדָאָה אוּ
בְּדַאֲמַר כְּתָבוּ אִף שַׁב"י גְּלָה דַּעְתּוֹ דְּפִלְיָגִי לֹא קִי"ל הֵכִי וְאִי ק"ל עַל הָרָאב"ד דְּהָא קִי"ל
שְׁכִיב מֵרַע שְׁצִנָּה שְׁיִכְתְּבוּ שְׁטֵר לְמַקְבֵּל לֹא קָנָה שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְרָה וְאֵין
שְׁטֵר לְאַחַר מִיתָה וְכַתְּבֵהּ הָרָאב"ד אִפִּי נִכְתָּב הַשְּׁטֵר מִחַיִּים וְהַמ"מ הֵבִין דְּאֲפִילוּ נְמָסֵר לוֹ
מִחַיִּי הַשְּׁטֵר בְּטַל מְשׁוּם דְּמִתְּנָה זֹו אֵינָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתָה ע"ש וְאִמָּאֵי לֹא אֲמָרִינוּ דְּצִנָּה
עַל הַשְּׁטֵר וְנָמְסֵרוּ לוֹ לְיַפּוֹת כַּחוֹ שְׁלֵא יוּכְלוּ הַיּוֹרְשִׁים לֹמֵר פִּרְעָנוּ וְלַדְּבָרֵי מְרִן הַב"י דְּאִם
מְסָרוּ הַשְּׁטֵר מִחַיִּים מוֹדָה הָרָאב"ד וְלֹא אָמַר אֲלֵא כְּשֵׁל נְמָסֵר לוֹ מִחַיִּים עֵינָן שְׁם א"ל
דְּכָל שְׁלֵא נְמָסֵר לוֹ מִחַיִּי לֹא אֲמָרִינוּ לְיַפּוֹת כַּחוֹ שְׁלֵא יוּכְלוּ הַיּוֹרְשִׁים לֹמֵר פִּרְעָנוּ וְהֵכָא
מִיִּירֵי דְּנִקְא כְּשִׁמְסָר לוֹ דְּשִׁינָה טַעֲנַת דְּשִׁטְרָה בְּיַדֵּי מַאי בְּעֵי נְרִאִיתִי לֵה' דְּרַכִּי נִנְעָם חִי"ד
סִימָן ב' ב' א' שְׁצִנָּה לְתַת מְנַכְסִיו כ"ה גְּרוּשׁוֹ לְתַת וְאֲחַר כְּמַה שְּׁנִים וְלֹא תִבְעוּ הַגְּזָבֵר
צִנָּאָה זֹו וְטַעַן הַיּוֹרֵשׁ שְׁהֵיָה קָטָן וְאֵינוּ יוֹדַע אִם הָאֲפִטְרוּפּוֹס שְׁלוֹ פִּרְעָה הֵבִיא תִשׁוּ
הַרְשָׁפ"א דְּבַשְׁטֵר צִנָּאָה נֶאֱמָנִים הַיּוֹרְשִׁים לֹמֵר פִּרְעָנוּ וְלֹא אֲמָרִינוּ שְׁטֵרָה בְּיַדֵּי מ"ב
וְכַתְּבֵהּ וְז"ל מִיָּהוּ עֲדִינוּ יֵשׁ לְחַלְקֵהּ דְּשִׁאֲנֵי הֵתָם שְׁהַיּוֹרְשִׁים טוֹעֲנִים בְּרִיאָה פִּרְעָנוּ וְכוּלֵי אֲבָל
בַּנ"ד אֵין טוֹעֵן הַיּוֹרֵשׁ אֲלֵא שְׁמָא וְכו' אִם כֵּן אִף עַל גַּב דְּאֵין לְשִׁטְרָה צִנָּאָה דִּין שְׁטֵר מ"מ
הָיִי כְּמִנְהָ לִי בְּיַדֵּהּ וְאֵינִי יוֹדַע אִם פִּרְעָתִיהָ דְּחִיָּיִב לְפָרוּעַ הָא נָמִי לִיתָא שְׁהָרִי הַרְמַב"ן
כְּתָב בְּתִשׁוּבוֹת סִימָן פ"ז וְכו' וְכִינּוֹן שְׁאֵלוּ הֵיָה חֲנוּף אֲבִיו הֵיָה קִיָּים הֵיָה יְכוּל לֹמֵר פִּרְעָתִי
אִף בְּנוֹ אֵינוּ מְשַׁלֵּם וְכוּלֵי א"כ הֵכָא נָמִי כָּל שְׁאֵין יְכִיל לְהַתְּבַרֵר ע"י הָאֲפִטְרוּ' טַעֲנִינוּ
דְּיִלְמָא הָאֲפִטְרָפוּ' פִּרְעָה לְגַזְבֵּר שְׁל הַת"ת וְכו' ע"ש וְנַר' דְּבַנ"ד שְׁגַם הַגְּזָבֵר טוֹעֵן שְׁמָא
הָא קִי"ל בְּמַלְוָה ע"פ אִם אֹמֵר אֵינִי יוֹדַע אִם פִּרְעָתִיהָ וְהֵלָה גַם כֵּן אֵינִי יוֹדַע פְּטוּר וְדַעַת
רוּב הָאֲחֵרוֹנִים דְּאֲפִילוּ לְצִאֲתֵי יְדֵי שְׁמִים אֵינוּ חִיָּיב כַּמ"ש ה' כְּנֵה"ג בְּסִימָן ע"ה עֵינָן שְׁם
אֲבָל בְּמַלְוָה בְּשִׁטְרָה אֲפִילוּ שְׁנִיָּה מְסוּפְקִי חִיָּיב (א"ה עכ"מ): יו"ד צִנָּאָה ע"י עֲרַפְאוֹת
שְׁל גוֹיִם כְּשִׁירָה כְּמוֹ שְׁהַסְפִי מְרִן בְּתִשׁוּבָה סִימָן ע"ז וְעֵינָן בְּמְהָר"ם מְפָדוּוֹאִסִי נ"ד

דסבירא ליה דאינה פשיגה דתקנתא לא תקנתא לא עבדינן ע"ש: י"א שכיב מרע שאמר רצוני לתת להקדש והשאר מה שיש לי הכל יהיו שלישי לפ' ושני שלישי לפ' וכולי פתב בתשובות יכין ובועז חלק שני סי' ל"י דצונאה זו בטלה מאחר שלא נתן אלא רוצה ליתן וצא נתן והספמת דלשון אמת אינו פלום עש"ב ונראה דסבירא ליה דגם מ"ש והשאר יהיה שלישי לפלוני וכולי (ח"ה עכ"מ והשאר קרוע): י"ב שכיב מרע שאמר סלע זו לצדקה וסלע זו ונשתתק פתב הרדב"ז ח"ג סימן תכ"ו אף על גב דמבע"ל יש יד לצדקה או לא וקי"ל לחומרא ה"ד אם יכול לדבר דאמרינן פינו דלא קאמר נמי לאו לצדקה קאמר אלא לנפקותא אבל הכא דנשתתק ודאי לצדקה קאמר יעיד הו' ידיים מוכיחות טוב דכינן דהולך לבית עולמו מקיים בנפשיה והלך לפניה צדקה וכו' ועוד פינו שיש לו ממון אחר ודאי לא אמר הדין לנפקותא שהרי יש לו לנפקותא אם ימות או יחיה הילכך מוציאין מהיורשים גם הסלע השני ונותנו לצדקה ואם עמד יעשה פ"ל לדבריו לזה נתפונן ואם אינו יודע פוננתו או שאינו זוכר מוציאים ממנו עיין שם: י"ג פתב הרמב"ם פ"ט מהלכות זכייה שכיב מרע שצוה ליתן לגוי מתנה אין שומעין לו שזה כמי שצוה לעבור עבירה מנכסיו וכתב הר' משנה למלך מזה יש לדון שכיב מרע שנתן מתנה בנכסים מועטים דקי"ל הפנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחי דאין מתנתו פלום פינו דאיכא איסור פדאמרינן איזו רשע ערום זה המשיא עצה למכיר בנכסי מועטי וכה"ג כ' הר"ן בתשו' סימן מ"ו ע"ש ונ"ל דה"ד באיסור תורה דאסיר לישרא' ליתן לגוי מתנת חנם ילפינן מקרא או מכור לנכרי ולא במתנה כמ"ש הרמב"ם בפ"ק ג' אבל איסור דרבנן לא העמידו דמתנת שכיב מרע עשאוה פשל תורה ואף שהוכיח מהר"ם מפדווא סימן נ"ד דלא לכל מיילי עשאוה פשל תורה אלא למאי דאתמר אתמר והבו דלא לוסוף עלה עיין שם הרי דלענין איסור דרבנן הקילו במתנת שכ"מ דמיתר לגרש בשבת וכ' הרמב"ם בפ"ק ח' מהלכו' זכייה ונ"ל ואעפ"י שאינה אלא מדרבנן עשו אותה פשל תורה וכו' לפיכך אם אמר קנו ממני אפילו בשבת קינים שזה הקנין אין צריף משמע דמשום דעשו אותה פשל תורה התירו לקנות ממנו בשבת ואף על גב דמשמע דאם יש נפקותא בקנין דמועיל אפי' עמד אין קונין ממנו בשבת וכמ"ש הטור בסי' רנ"ד עין שם וכן כ' מהר"ם בתשו' סימן ר' דאם אמר שישלחו אחר קרוביו ודאי שרי וכן התיר ר' שמתה אפילו בשבת שמה תטרף דעתו עליו פדאמרי' בפ"ק מי שמת קונין משכ"מ ואפי' בשבת וכו' עיין שם ועיין במהרי"ט סימן ה' ומדאמרי' בגיטין דף ל"ח המשחרר עבדו עובר בעשה וכ' התי"ס והא דאמרי' לקמן בפי שאמר בשעת מיתתו פ' שפחתי אל ישתעבדו בה וכו' ה"מ פינו דאין היורשים רשאים להשתעבד בה משים מצוה לקיים דברי המת לא קרי בה לעולם בהם תעבדו ומשום נתינת הגט לחודיה ליכא איסור עשה עכ"ל משמע לכאורה דאפילו לעבור עבירה שומעין לו משום מצוה לקיים דברי המת ונראה דס"ל פדעת הר"א ממיץ בס' יראים סי' ר"ף והסמ"ג סי' דמותר לשחרר העבד לדבר מצוה דלא מיירי קרא אלא בדליכא מצוה עש"ב ואם פן הכא נמי משום מצוה לקיים דברי המת ליכא עשה דלעולם בהם תעבדו ומשום דליכא מצוה לקיים דברי המת בנתינת הגט אלא שלא להשתעבד בה לזה כ' דבנתינת הגט ליכא איסור עיין שם אבל בעלמ' אין שומעין לעביר אפי' בשב ור"ת משים מצוה לקיים דברי המת דרבנן ובה ניתא מה שהק' הרב מדאמרינן בפ"ק י"ג גבי האומר נכסי לה ואתריה לפ' דאם נתנם במתנת

שְׁכִיב מֵרַע לֹא עֲשֵׂה פְלִים מ"ט אָמַר אֲבִי מִתְנַת שֶׁכ"מ לֹא קָנָה אֶלָּא לְאַחַר מִיתָהּ וּכְבָר
קִדְמָה אַחֲרֶיהָ וּא"א תפ"ל דְּמִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע דְּרַבְּנָן וְאָמַר אֲבִי הֵתָם אֵיזְהוּ רְשָׁע עֲרוּם
וְכוּלֵי עֵינָן שָׁם דל"ק דְּמִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע עֲשֵׂאוּהָ כְּשֵׁל תּוֹרָה וְהִקְיִלוּ בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן כְּדִי
שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ וּבִלְא"ה א"ל דְּאֲבִי אָמַר ה"ט אֶפִּילוּ לְמ"ד מִתְנַת שֶׁכ"מ דְּאִוְרֵייתָא
כְּדִאֲמַרְיָן דְּקמ"ז וְאָף עַל גַּב דְּכ' הַתּוֹס' שָׁם דְּלֹא דְנוֹקָא מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא אֶסְמַכְתָּא אֶפְשָׁר
דְּהַרְמַב"ם וְהָר"ן לֹא סְבִירָא לֵהוּ הֵכִי וּכְהֵא גִּוְוָנָא פְתַב הַר"י בֵּא"ז הוּבָא בְּתִשׁוּ' הַרָא"ם
חֲלַק שְׁנֵי סִימָן ל"ה שֶׁכ' וְז"ל אָף עַל גַּב דְּאֲמַרִי בְּפָרֶק י"ג ג' שְׁנַכְנְסוּ בְּקָר אֶת הַחוּלָה
בְּלִילָה כּוֹתְבִין וְאִין עוֹשִׂין דִּין אֶלְמָא כָּל מַעֲשֵׂה בְּיַד דִּין וְאֶפְי' מְדַרְבְּנָן אִין לַעֲשׂוֹת בְּלִילָה
דְּמִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע הִיא מְדַרְבְּנָן כַּר"נ בַּפ' מ"ש יֵשׁ לְהַעֲמִידָה בְּמִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע בְּמַקְצָת
דְּהֵיא דְּאִוְרֵייתָא הִיא וְכו' א"נ בְּלֹא קִנְיָן וְכַמ"ד מִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע דְּאִוְרֵייתָא וְכוּלֵי עֵינָן
שָׁם הָרִי שְׁפַתְב דְּאִיפָא מֵאֵן דֹּאמ' דְּמִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע דְּאִוְרֵייתָא וְהָד דַּג' שְׁנַכְנְסוּ לְבַקָר
אֶת הַחוּלָה וְכו' פְּנוּתִיהָ ס"ל וְכֵן דַּעַת הַרמ"ה שָׁם וּא"כ גִּרְאָה דָּאֵם מְכַר אוֹ נָתַן בְּקִנְיָן
דְּרַבְּנָן כְּגוֹן בְּמַעֲמַד ג' אוֹ שֶׁט"ח דְּקִי"ל דְּמְכִירַת שְׁטָרוֹת דְּרַבְּנָן לֹא עֲשֵׂה פְלִים וְאַחֲרֶיהָ
מוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקֵחַ דְּלֹא תִקְנוּ רַבְּנָן בְּמַקּוּם אִיסוּר: וּמְצִאתִי בְּתִשׁוּב' הַרְשֵׁב"א חֲלַק שְׁלִישִׁי
סִימָן קכ"ב אֲשׁ וְז"ל עוֹד כ' הַחוּלָה פְּעַמִּי דְּהַעֲמִידוּ דְּבָר זֶה עַל הַדִּין דְּאָף עַל גַּב דְּקִינְיָמָא
לֵן פְּרִשְׁב"ג בְּיַרְד הֶרְאִשׁוֹן וּמְכַר אִין לְשִׁנֵּי אֶלָּא מֵהַ שְׁשִׁיר הֶרְאִשׁוֹן אֵם נָתַן בְּמִתְנַת שְׁכִיב
מֵרַע לֹא עֲשֵׂה פְלִים מ"ט מִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע לֹא חֲזִיילָא עַד אֲתַר גְּמַר מִיתָהּ וּכְבָר קִדְמוּ
אַחֲרֶיהָ הַעֲמִידוּ מִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע עַל הַדִּין לְמִימְרָא דְּלֹא מְהַנִּי לְאַפְקוּעֵי זְכוּת דְּאַחַר בְּהֵאִי
דְּנוֹכְתָא דְּרִאִשׁוֹן שְׁלֵא כְּדִין עֶבֶד דְּהָא רְשָׁע עֲרוּם מִיְקַרִי דְּמִשְׁאִיָּה עֲצָה בְּכַף עכ"ל גַּם בְּזוֹ
תְּמוּנָה אִינִי רוּאָה זוּלַתִּי קוּל דְּהָא לֹא מְשׁוּם דְּאִוְקְמוּהָ אֲדִינְיָה הוּא אֶלָּא מְשׁוּם דְּלֹא נָתַן
לְזֶה אֶלָּא כָּל יְמֵי חַיָּיו וּכְבָר קִדְמוּ אַחֲרֶיהָ וְאֶפִּילוּ הִנֵּה בְּאֶפְשָׁר לְתַת אוֹתָן בְּקִנְיָן גְּמוּר
לְשִׁנֵּי לְאַתַּר מִיתָהּ לֹא עֲשֵׂה פְלִים לְפִי שְׁלֵא נָתַן לוֹ אוֹתוֹ רִאִשׁוֹן אֶלָּא כָּל יְמֵי חַיָּיו אֲבָל
הַנְּשָׂאֵר אַחֲרָיו לֹא נָתַן לוֹ פְּלוּם כְּדִי שְׁיֻכַּל הוּא לְתַת אוֹתָן לְאַחַר מוֹתִי שְׁפַכְר קִדְמוּ
אַחֲרֶיהָ תַּדַּע וְכוּלֵי נְעוּד דָּאֵם מְטַעַם דְּהַעֲמִידוּהָ אֲדִינְיָה אֵם כֵּן פְּשָׁנְתָן יַעֲקֹב בְּמִתְנַת שְׁכִיב
מֵרַע לְרִאִוְבֵן וְאַחַר רִאִוְבֵן לְשִׁמְעוֹן אֶפִּי' מְכַר נְמִי רִאִוְבֵן אוֹ נָתַן בְּחַיֵּי לְלוֹי לֹא מְהַנִּי פְלִים
וְנִימָא נַעֲמִיד מִתְנַת יַעֲקֹב אֲדִינְיָה וְלֹא מְהַנִּי לְהַפְקִיעַ מְשִׁמְעוֹן אֶפִּי' בְּמְכִירַת רִאִוְבֵן וּמ"ש
דְּלַגְבִּי רִאִוְבֵן מְקַבֵּל הַמִּתְנָה הַעֲמִידוּהָ בְּמַקְצָת אֲדִינְיָה שְׁאִינוּ יְכוּל לִיתָן בְּמִתְנַת שְׁכִיב
מֵרַע וּבְמַקְצָתוֹ הוֹצִיאָוהוּ מְדִינִי שְׁיְכוּל לְמַפְּוֹר וּמֵהַ שְׁמְכַר מְכַר אֶלָּא שְׁהַדְבָרִים פְּשׁוּטִי
בְּעֲצָמָם וּבְטַעֲמָם שְׁהֶרְאִשׁוֹן כְּבַעַל גּוּף הַנְּכֻסִים וּכְשֶׁהַמּוֹכֵר וְנוֹתֵן בְּחַיָּיו אִינוּ עוֹשֵׂה שְׁלֵא
כְּדִין כְּמִי שְׁאָמַר מְפָרֵשׁ זֶה וְלֹא מְנַעוּהוּ חֲכָמִי לְמַפְּוֹר שְׁאִלוּ אֲמָרוּ לֹא יִמְפְּוֹר שְׁאָם עֶבֶר
וּמְכַר לֹא ה' מְפָרֵר מְפָרֵר וְכו' אֶלָּא שְׁלִכְתְּחִילָה לֹא יִמְפְּוֹר כְּדִי לְהַלָּף בְּדֶרֶךְ טוֹבִים וְאֵם
בָּא לְיִמְלָף א"ל אֵל תִּמְפְּוֹר וְאֵם מְכַר עֲשֵׂה שְׁלֵא כְּהוֹנֵן וּמְכַל מְקוּם אֶפִּילוּ עֲשֵׂה כֵּן אִינוּ
קְרוּי רְשָׁע עֲרוּם אֶלָּא הַמְשִׁיאֵו עֲצָה בְּלַבַּד וְכוּלֵי עכ"ל הַרִידֵאִיפָא מ"ד דַּה"ט דְּהַעֲמִידוּ
מִתְנַת שֶׁכ"מ עַל הַדִּין דְּלֹא מְהַנִּי לְהַפְקִיעַ זְכוּת אַחֲרֶיהָ מְשׁוּם דְּעֲשֵׂה שְׁלֵא כְּדִין וּמֵהַ שְׁהַק'
הַרְשֵׁב"א מ"ש דְּהַעֲמִידוּ עַל הַדִּין בְּקַצָּת שְׁאִינוּ יְכוּ' לִיתָן בְּמִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע וְהוֹצִיאֵו
בְּקַצָּת שְׁיְכוּל לְמַפְּוֹר י"ל דְּדוֹקָא מִתְנַת שְׁכִיב מֵרַע דְּתַקְנֵתָא דְּרַבְּנָן הִיא וְהַעֲמִידוּ עַל דִּין
תּוֹרָה דְּלֹא תִקְנוּ לְהַפְקִיעַ זְכוּת אַחֲרֶיהָ בְּאִיסוּר אֲבָל בְּמְכִירָה אוֹ בְּמִתְנָה בְּקִנְיָן דְּאִוְרֵייתָא
יְכוּל לְהַפְקִיעַ זְכוּת אַחֲרֶיהָ דְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן לֹא מְפָקִיעַ קִנְיָן דְּאִוְרֵייתָא אֲבָל מְדַבְּרִי

הרשב"ץ חלק שלישי סימן ק"ץ משמע דגם באיסור דרבנן המתנה בטילה עיין שם אבל הרשב"א סבירא ליה דה"ט דמשום דלא חזינן מתנת שכיב מרע עד לאחר מיתה וכבר קדמו אחריו ואפי' אם נתן בקנין דאורייתא לאחר מיתה אפשר לא עשה כלים מה"ט דכבר קדמו אחריו וכן פתב רשב"ם וז"ל ואם נתנו אותו ראשון במתנת שכיב מרע פגון דחמר מהיום ולאחר מיתה לא אמר כלום והשני מוציא א"נ פשיטה שכיב מרע נתנה דב' מתנות האלו שוות כדאמר ר' לעיל איזה מתנה שהיא כמתנ' שכיב מרע וכו' עכ"ל הרי שכת' דמתנה דמהיום ולאחר מיתה נמי כמתנת שכיב מרע והשני מוציא מהמקבל ואף על גב דמהר"י ו' הרא"ש בתסו' כ' ונ"ל דיש מי שר"ל דמתנה זו היא מתנת פריא והוי דאורייתא וא"א שאין הדבר כן חדא דמנ"ל דמתנה כה"ג דאורייתא דילמא לא קניא אלא מדרבנן ולא הויא דאורייתא פתבתייהו בסימן רנ"ב עיין שם ואם כן אפשר דרשב"ם הכי ס"ל דמתנה זו דרבנן ולכך השני מוציא מידו: י"ד פתבו התוס' בגיטין דף ט' בד"ה ואינו חוזר בעבד וכו' ואם תאמר אמאי יצא ב"ח ומותר בב"ח הא מתנת שכיב מרע היא ולא קנה אלא לאחר מיתה ואין גט לאחר מיתה ויש לומר בדכתב לו מהיום א"נ אפילו סתמא דכינן דדעת שכיב מרע היא לשחררו דעתו שיקנה בשעה שראויה לשחררו דהיינו מחיים כ"ל והר' שמחת יום טוב סימן פ"ג הקשה דהא קיימא לן דדברי שכיב מרע פכתובי' וכמסוריה דמו ומתנתו מתנ' אף על גב דאין דעתו להקנות אלא לאחר מיתה וז"ל הפ' הקא נמי זוכה בעצמו ויוצא לחירות מדין מתנת שכי"מ כמו שזכר בשאר נכסים ותי' דס"ל דהקא מיירי בכתב כל נכסיו בשטר גמור ככריא דאם לא כן כינן דמתנת שכי"מ אינה אלא מדרבנן דוקא גבי שאר נכסים ולקנות עצמו למעשה ידיו שלא יהא משועבד לרבו מהני דקיימ' לן הפקר בית דין הפקר נאפילו הכי אם עמד חוז' פדין מתנת שכיב מרע בכל נכסיו דאפי' קנו מידו חוז' דידוע שלא נתן אלא מחמת מיתה אבל לענין איסור להתירו בב"ח לא פקע בקנין דרבנן פדין המפקיר עבדו דקיי"ל דצריה גט שחרור כמו שכתבו התוספות והרא"ש בפרק השולח גבי קטן ולכך אם לא עמד יצא לחירות למעשה ידיו וצריה גט שחרור מפורשו ואם עמד חוזר עש"ב ולפי זה נראה דמיירי בכת' כל נכסיו בשטר וקנין ליפות את פחו ולכך אם מת קנה העבד הנכסים ועצמו למעש' ידיו נאפילו הכי אם עמד חוזר דלא מהני ליה יפית פח אלא אם מת דבקנין בלא יפוי פח לא קנה וביפוי פח קנה אבל אם עמד לעולם חוזר אפילו היה הקנין ליפות את פחו ותיירץ בדכתב לו מהיום נאפילו הכי אם עמד חוזר בנכסים דס"ל כמו שכת' הנ"י גבי כל שעמד חוזר וכו' בשם הריטב"א דאפילו שכי' מרע שנתן כל נכסיו מעכשיו הוי כאומר מעכשיו אם מתי ואם עמד חוזר אבל בלאו הכי אינו יכול לחזור עיין שם והקא נמי שכ' כל נכסיו לעבדו מהיום ועמד חוזר בנכסי' אבל אם מת קנה העבד אפילו חזר בנתיים וכן כת' הריטב"א בחי' לגיטין דמיירי בכתב כל נכסיו במתנה בקנין ומעכשיו נאפילו הכי אם עמד חוזר דאנודן דעתא הוא דהאי דלא יהיב כל נכסיו על דעת שאם יקום שימות ברעב והרי היא פאלו התנה כן בפירוש עיין שם וכן מה כת' עוד התוספות אפילו סתמא כינן דדעת השכי' מרע לשחררו דעתו שיקנה בשע' שראויה לשחררו דהיינו מחיים נראה דה"נ קנה נכסים מחיים דכינן דאמר הפל בדביר אחד ל"ל דהנכסים נתן לאחר מיתה והגירף מחיים דאין דביר א' מתחלק לשנים וכינן דדעתו לשחררו מחיים בשעה שראויה לשחררו הכי נמי הקנה לו שאר נכסים מחיים והוי כאומר מעכשיו אם מתי דאם עמד

חזיר בנכסים ואיני חוזר בעבד וכי ה"ג כת' הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י סימן נ"ד וזה ל' ראובן ושמעון היו מתעצמים בדין וכולי ועוד דכיון שנתן משכון ביד האומנים וידוע באמת שיפרע חלק בגנן העיר ולא יתנצל מצד האסמכתא א"כ דוקא התנה וא"ל שבמחצית דוקא ובמחצית באסמכתא דאין דבור א' מתחלק לשנים עיין שם וכן כ' במינסות סימן ח"י ונהביאו מרן הב"י סי' רי"ב ופסקו מור"ם שם דאם שנייר לעצמו דיר' וגם לאיש אחר אמרי' ששנייר לעצמו בעינו יפה פן שנייר לחבירו דנדאי על עגנון א' נתפונן עיין שם וכ"ש באדם א' דאמרי' כמו פהקנה לו גופו מחיים הכא נמי נכסיו דנדאי על שעה א' נתפונן וכן ראיתי לה' בית דיד סי' כ"ו שכת' דאם אמר חצי נכסים לראובן והחצי להקדש פינון דאמר הפל בדבור א' ל"ל דראובן דוקא לאחר מית' ולהקדש מחיים כמו שכת' בתשובו' הרשב"א שבהביא מרן הב"י סימן נ"ד גבי האסמכתא ואין דבור א' מתחלק לשנים והכא נמי אין דביר א' מתחלק לשנים אלא הפל הוא לאחר מיתה או הפל הוא מחיים ויש לספק מי נדחה מפני מי ונראה פינון דספק הוא אין מוציאין מהיורשים עיין שם ומדברי הרשב"א שכ' דאמרי' כמו ששנייר לעצמו בעינו יפה פן שנייר לחבירו לכאורה נראה דה"נ אמרינו דכמו דגמר ונתן להקדש מחיים הכא נמי להדיא והכ"נ כמו שהקנה לו גופו מחיים פן הקנה הנכסים וא"ל כמו שכתבו התוספות שם ונ"ל ואם תאמר פינון דסתמא דדע' של שכיב מרע לחזיר בו אם יעמוד אמאי אינו חוזר בעבד ויש לומר דהפל תקנת חכמים היא מה שחוזר בנכסים גם מה שאינו חוזר בעבד דסתמא דעתו כמו שיאמרו חכמים עכ"ל והכא נמי באומר חצי נכסי לפ' וחצי להקדש א"ל דדעתו כמו שיאמרו חכמים דלהדיא דוקא לאח"מ וחוזר ולהקדש נתן מחיים דאינו חוזר דהא לא תקנת חכמים.

ט"ו דדברי שכיב מרע פכתובים ונכסורים וכו' כ' מהר"ם אלשיך סימן י"ב דדוקא במתנו' תקנו חכמים שאע"פי שהוא לאחר מיתה דבריו פכתובים ונכסורים מחיים וקונה מקבל למפרע אבל לגבי מכר לא ונהביאו הרב פנסת הגדולה אות י"ד עיין פם ודבריהם תמוהים דבבתרא דף קמ"ט מ"ל מכר פל נכסיו מהו אם עמד חוזר או לא ומסקינון דאם המעות בעצמם קיימים חוזר ואם הוציאם אינו יכול לחזור וכן פסקו הרמב"ם והטור ומרן בסימן זה דין ג' עיין שם ומשמע דאם לא עמד המכר קיים והוא הדין מצוה מחמת מיתה במקצת פדין שכיב מרע בכל נכסים וכן כת' הריב"ש סי' קמ"ה בפי' שהתנה דכשימכרונו ימכרונו לו דאמרי' דדברי שכ"מ פכתובים ונכסורים דמו ונהרב משנה למלך בפ"ח מהלכו' זכיה פתב דצריף עיון בזה עיין שם:.

ט"ז דין ב' אף על פי שקנו מידו וכו' כת' בש"מ למציא על דף ס"ו וזה לשונו ורבינו תם רגיל לפרש טעם גבי מתנה משום דמתנת שכיב מרע אלמוה דמן הדין מתנת שכיב מרע בלא קנין אינה מועלת אלא כדי שלא תטרף דעתו עליו וכיון דעמד אזל ליה ה"ט דטרופה הדעת וטעם זה לא יתכן גבי גט לפ"ה וגבי מתנו' נמי לא יתכן היכא דאיכא קנין ולא מצינו חיל במתנת שכיב מרע בין אית ביה קנין ללית ביה קנין דבקנין נמי אם עמד חוזר דתנון בפ' מי שמת שכיב מרע שכ' פל נכסיו לאחרים שנייר קרקע פל שהו מתנתו מתנה והתם בקנין מירי דומיא דשנייר קרקע פל שהו ונ"ל הטעם משו' דאנו סהדי שאין דעתו שתחול מתנתו אם יעמיד הילכך ממיל' בטלה המתנה כשעומד וכולי עכ"ל ובהדיא איתא בפירק מי שמת אמר ר"י אמר שמואל שכיב מרע שכ' פל נכסיו לאחרים אף על פי שקנו

מִידוֹ בְּיָדוֹעַ וְשֵׁלָא הִיָּה מְצוּנָה אֱלָא לְאַחַר מִיתָה עֵינֵי שָׁם וְעֵינֵי בְּתוֹסְפוֹת דְּגִיטֵין דַּע"ב
בד"ה אָמַר וְכוּ' וְהַרְשָׁב"א בְּתִשְׁבָּ' (א"ה עַד פֶּאן מְצִאתִי וְהַשְׁאָר קָרוּעַ וְאַחַר כֹּף מְצִאתִי
פְּתוּב וּמְפֹל מְקִים מְשֻׁמַּע מְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א וְכוּ') וּמְפֹל מְקוֹם מְשֻׁמַּע מְדַבְּרֵי הַרְשָׁב"א
דְּאַפִּילוּ בְּקִנְיָן בְּיָפוּי פֹּחַ אִם עֶמֶד חוּזַר מֵהָאֵי טַעַמ' דְּנִדְּאֵי אֵין דַּעְתּוֹ שְׁתַּחֲוִיל מִתְּנַתּוֹ אִם
יַעֲמֹד וְכֵן מְבִנְיָן בְּתִשְׁבּוֹ' הַרְשָׁב"א פֶּהֱבִיא מְרֵן הַב"י סִימָן רַמ"ג עֵינֵי שָׁם וְכֵן כ'
הַרְשָׁב"ש בְּסִימָן מ' עֵינֵי שָׁם וְכֵן מוֹכַח בְּהַדְּנָא בַּפֶּר' מִי שְׁמַת פֶּרְכִי אֵהָא דְאָמַר שְׁמוּאֵל
דְּאֵין שְׁטַר לְאַחַר מִיתָה מְדַאָמַר שְׁמוּאֵל שְׁכִיב מְרַע שְׁפַתְבּ פֶּל נְכָסִיו לְאַחֲרִים אַף עַל פִּי
שְׁקִנּוּ מִידוֹ אִם עֶמֶד חוּזַר מְשֻׁמַּע דָּאָם מֵת קִנְיָה וּמוֹקְמִינּוּ לִיהָ בְּמִינְיָפָה אֵת פֶּחוּ עֵינֵי שָׁם
אַלְמָא אֲפִילוּ בְּמִינְיָפָה אֵת פֶּחוּ אִם עֶמֶד חוּזַר לָא מְהִנֵּי יָפוּי פֹּחַ אֱלָא אִם מֵת דְּבְּקִנְיָן סְתָם
בְּלֵא יָפוּי פֹּחַ לֵא קֵנ' וּבִיָּפוּי פֹּחַ קִנְיָה אֲבָל אִם עֶמֶד לְעוֹלָם חוּזַר וְעֵינֵי בְּתוֹס' דְּכַתְּנִיבּוֹת דָּף
נ"ה עֶמֶד שְׁנֵי בַד"ה מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע וְכוּלֵי וּמָה שְׁפַתְבוּ הַטּוֹר וּמְרֵן סִימָן ס"ה סִי"ז
הַמוֹצִיא שְׁטַר מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע וְכוּ' מֵת הִנְיָתָן אַף עַל פִּי שְׁבָנּוּ אוֹמַר שְׁיָתְנוּ לוֹ לֵא יָתְנוּ
צוֹ אֱלָא אִם כֵּן יֵהָא שְׁטַר הַקְּנָאָה וְכוּ' וְכוּ' הַסְּמ"ע שָׁם דְּאָז הִנְהָ לִיהָ מִתְּנַת בְּרִיא וְזָכָה בּוֹ
הַמְּקַבֵּל מִידוֹ שְׁפַתְבּ לוֹ הַשְׁטַר אַף עַל פִּי שְׁלֵא הִגִּיעַ לִידוֹ עֵינֵי"ש וְלְכַאוּרָה קִשָּׁה דְּבַמְקַנְהָ
פֶּל נְכָסִיו אֲפִילוּ בְּקִנְיָן דִּיָּפוּי פֹּחַ הִנְהָ יָכוֹל לְחוּזַר בּוֹ וְאַפִּילוּ בְּנוֹ אוֹמַר שְׁיָתְנוּ לוֹ נִיחוּשׁ
שְׁמָא נְמַלְךְ אֲבִיו וְחוּזַר וּמַהֲרַח"ש ח"א סִימָן כ"ד הַכְּרִיחַ מְנָה דְּשְׁטַר הַקְּנָאָה דְּהִתָּם הִיָּנּוּ
שְׁפִי בּוֹ שְׁיָקְנָה לוֹ מִידוֹ וְהִנְיָח' בְּרִשׁוֹתוֹ שְׁקִנְיָה מְחִיִּים שְׁהִיא כְּמִתְּנַת בְּרִיא שְׁאֵינוּ יָכוֹל
לְחוּזַר בּוֹ אֲפִילוּ מְצוּנָה מִתְּמַת מִיתָה כַּמ"ש הַרְמַב"ם וּמְרֵן בְּסִי"ז זֶה ס"ט עֵינֵי שָׁם וְכֵן דִּינִיק
לְשׁוֹן הַטּוֹר שָׁם שַׁכְּת' לְעֵיל הַמוֹצִיא שְׁטַר מִתְּנַת בְּרִיא וְכוּלֵי וְאִם הוּא שְׁטַר הַקְּנָאָה שְׁפִי
שְׁהַקְּנָה לוֹ מִידוֹ אַף עַל פִּי שְׁלֵא הִגִּיעַ הַשְׁטַר וְכוּלֵי וְהַכְּרִיחַ עוֹד כֵּן מְדַבְּרֵי הַטּוֹר בְּסִי"ז נ"ה
דְּנִרְאָה דְּסַבִּי"ל כַּר"א וְהַרְשָׁב"א דְּגַם בְּשְׁטַר קִנְיָן בְּעֵינֵי שְׁיָגִיעַ הַשְׁטַר לִידוֹ עֵינֵי שָׁם בְּאַנְרָף
אַבְל כְּבָר הוֹכִיחַ הַדְּרִישָׁה ס"ט ט"ל מְדַבְּרֵי הַטּוֹר ס"ס רַמ"ג וְס"ס זֶה בְּשֵׁם הַרְא"ש
דְּסַב"ל דְּאַפִּילוּ בְּסְתָם קִנְיָן לֵא בַעֲלֵי שְׁיָגִיעַ הַשְׁטַר לִידוֹ וּמָה שַׁכְּת' בְּסִימָן ס"ה וְאִם הוּא
שְׁטַר הַקְּנָאָה שְׁפִי שְׁהַקְּנָה לוֹ מִידוֹ פֶּאֱלוּ כְּתַב שְׁפִירְשׁוּ שְׁפִינּוּ שְׁהַקְּנָה לוֹ בְּקִנְיָן הִנְהָ לִיהָ
פֶּאֱלוּ פִי לוֹ שְׁיָהִיו קִנְיָיִם לוֹ מִידוֹ עֵינֵי שָׁם בְּאַנְרָף וּמְפֹל מְקוֹם גַּבִּי מוֹצִיא שְׁטַר מִתְּנַת
שְׁכִיב מְרַע וְכוּ' צָרִיף לוֹ שְׁטַר הַקְּנָאָה שְׁמַקְנָה לוֹ מְחִיִּים קְאָמַר דּוּמְיָא דְּמִתְּנַת בְּרִיא
דְּלַעֲלֵל וְעֵי בְּהַשְׁ"ף סִימָן נ"ו ס"ק כ"ז: י"ז אַף עַל פִּי שְׁקִנּוּ מִידוֹ וְכוּ' כ' הַרְשָׁב"ש סִי
ש"מ בְּמִי שְׁחַלָּה וְחַלְק נְכָסִיו לְבָנָיו וְעֶמֶד וְכוּ' וְנ"ל שְׁאִם הִיָּתָה בְּכּוֹלָה שְׁלֵא שְׁיִיר לְעֶצְמוֹ
פְּלוּם אִפִּי מְטַלְטְלֵי אֲפִילוּ קִנּוּ מְנַבּוּ לִיָּפוּת אֵת פֶּחוּ אִם עֶמֶד חוּזַר וְאִם הִיָּת' בְּמַקְצָת וְהִנְהָ
הַקְּנִין לִיָּפוּת אֵת פֶּחוּ שְׁפַתְיָב וְקִנְיָנוּ מְנַבּוּ מוּסָף עַל הַמְּתָנָה וְכוּ' זֶה בְּמִתְּנָה קִנְיָמַת וְאַפִּי
אִם עֶמֶד וְכוּ' וְאִם הִיָּתָה הַמְּתָנָה בְּמַקְצָת בְּלֵא קִנְיָן אוֹ שְׁהִיָּתָה בְּכוּל' בְּקִנְיָן וּבִיָּפוּי פֹּחַ אוֹ
בְּמַקְצָ' בְּקִנְיָן וְלֵא כְּתוּב בּוֹ וְקִנְיָנוּ וְכוּ' מוּסָף עַל מִתְּנָה זֶה הַמְּתָנָה בְּטַלָּה אִם מֵת וְאִם עֶמֶד
חוּז' וְכוּ' עֵינֵי שָׁם מְבִנְיָן דְּסַבִּירָא לִיהָ דְּמִתְּנַת שְׁכִי"מ בְּכּוֹלָה אִפִּי קִנּוּ מִידוֹ לִיָּפוּת אֵת
פֶּחוּ אִם עֶמֶד חוּזַר וְלֵא מְהִנֵּי יָפוּי פֹּחַ אֱלָא אִם מֵת דְּבְּקִנְיָן בְּלֵא יָפוּי פֹּחַ לֵא קִנְיָה וּבִיָּפוּי
פֹּחַ קִנְיָה אֲבָל אִם עֶמֶד לְעוֹלָם חוּזַר: וז"ש הַטּוֹר וּמְרֵן אַף עַל פִּי שְׁקִנּוּ מִידוֹ וְעֶמֶד וְכוּלֵי
ר"ל אִפִּי קִנּוּ מִידוֹ בְּיָפוּי פֹּחַ דָּאָם מֵת קִנְיָה מְפֹל מְקוֹם אִם עֶמֶד חוּזַר כְּמְבִנְיָן בְּדַבְּרֵי
הַפּוֹסְקִים וְדֵלֵא כְּמוֹ הַסְּמ"ע עֵינֵי שָׁם וְנ"ל הַסְּמ"ג עֶשְׂרִין פ"ב שְׁכִיב מְרַע שַׁכְּת' פֶּל נְכָסִיו
מִתְּנָה סְתָם וְלֵא שְׁיִיר פְּלוּם אִם עֶמֶד מְחַלְיוֹ חוּזַר וְאַפִּילוּ קִנּוּ מִידוֹ בְּכַדִּי לִיָּפוּת פֶּחוּ וְכוּלֵי

ואם מת קנה ומה שֶהקנן אין מגרע המתנ' זהו מפני שאותי קנן מדבר בְדָרָה יפוי פֶח וכו' עכ"ל וכן פתב הריטב"א בחי' לגיטין דף ס"ה וז"ל מיהו רבי' מוסיף ואומר דהקא נמי קאמר מה מתנתו אם עמד חוזר אפילו באותם שאלו לא עמד אינו חוזר כגון מתנ' בכל נכסיו בקנן במניפה את פחי לפי דעת קצת מפרש דסביר"ל הכי אי נמי במצוה מתמת מיתה וכו' ובמתנה ובקנן דמהיום נדאי אם עמד חוזר לא עמד אינו חוזר פֶינן דאמר מהיום וכן דעת מור"י עכ"ל הרי דסב"ל (א"ה עכ"מ וְהַדָּבָר מְבֹאָר) אָבֵל מ"ש הרשב"ש דמתנ' במקצת בלא יפוי פֶח בְטֵלָה אם מת ואם עמד חוזר דבְרִיו תְמוּהֵי דמתנ' במקצת בסתם קנן אפי' בלא יפוי פֶח אפילו עמד אינו חוזר דמתנת בריא היא פדמוכח בבִתְרָא סוף דף קנ"א וכן כ' הרמ"ה שם ועי' בבִתְרָא דקי"ד גבי שְלֵשָה שְנֵינְסוּ לְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה וכו' כ' רש"ב"ם במתנת שכי' מרע במקצת ובקנן מייירי דאינו יכול לחזור בו ולדברי הרשב"ש צ"ל דמייירי במתנ' במקצ' ובקנן ובפוי פֶח אָבֵל בסתם קנן אין עושין דין מדלָא מוקי לה בְכֹלָה בְקִנְיָן בִּפְּוֵי פֶח מְשַׁמַּע דסביר"ל דאפילו בִּפְּוֵי פֶח אם עמד חוזר ואין עושין דין: עוד כתב הרשב"ש שם וז"ל דהחזקה שהחזיקו הבני' בקרקע אינה חזקה דאפילו סומך על שלחן אביו יש לו חזקה בנכסי אביו כדאיתא בפ' חזקת בנדון הזה פֶינן שֶהחזקה הזאת לא היתה אלא מתמת שהיו חושבי' שהמתנה זו של שכיב מרע קיימת ואפילו עמד וְהַדָּבָר הַזֶּה דוֹמָה לְמִי שֶהחזיק בקרקע מתמת שטר ונמצא בטל שֶהחזקה בְטֵלָה וְכֹלֵי שְׂאֵם בְשֵׁעָה שֶחֶלַק לָהֶם נְכָסֵי הַחֲזִיקוּ בַקְרָע וְדָרוּ בָּהּ מִיָּד שְׂאֵז קִנּוּ אוֹתָהּ בְחֻזְקָא וכו' עיין שם וק' דאפילו החזיקו בקרקע אם עמד חוזר ועיין בהסמ"ע סקט"ו וְהַשֵּׁי"ף סק"א: י"ח המתנה בְטֵלָה וְכֹלֵי פֶתַח הַשֵּׁי"ף אפילו הגיע המתנה לידו קודם שעמד ומ"ש הַרְשָׁב"א בְתִשׁוּבוֹת ר' בצלאל סימן ט"ו דהך דרב הונא דס"פ ג"פ מייירי שְׁמֵסֵר הַמֵּתָנָה לִיד הַקֶּדֶשׁ וְכֹלֵי רוּצָה לומר שְׁמֵסֵרֵם לְהַקְדֵּשׁ שְׁתֵּהִיָּה הַמֵּתָנָה מֵהַיּוֹם אוֹ פֶינן דְּבַעֲיָא דְלָא אִיפְשָׁטָא הִיא אִינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר לְהוֹצִיא מִסְפֵּק עֵינָן שָׁם וז"ל הַרְשָׁב"א בְתִשׁוּבוֹת חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן רצ"ה וְסִלְקָא בְתִיקוּ דְאִיסוּרָא וְעוֹד מְדַאֲמַר רַב הוֹנָא בְשֵׁלְהִי ג"פ שְׁכִיב מֵרַע שֶהקדיש כל נכסיו ואמר מְנָה לִפ' בְּיָדֵי וכו' וּמְפָל מְקוּם אֲנִי דַעֲתִי כְּדָבְרֵי מִי שְׁפוּסֵק לְהַקֵּל וְהִיא דְרַב הוֹנָא כְּשֶהקדיש כל נכסיו וּמְסָרוּ לְגַזְבָּר שְׂאִינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלֹא לִישְׂאֵל עַל הַקֶּדֶשׁ שְׂאֵל"כ יָכִיל הוּא לִישְׂאֵל עַל הַקֶּדֶשׁ וּמִתּוֹךְ שֶיָּכוֹל לִישְׂאֵל עָלָיו נֶאֱמָר בְּלֹא טַעֲנַת אֵין אָדָם עוֹשֶׂה קְנוּנְיָא עַל הַקֶּדֶשׁ עכ"ל וְנִרְאֶה דְמִי שְׁפֵסֵק לְחוּמְרָא סְבִירָא לִיָּה דְרַב הוֹנָא דְאָמַר דְנֶאֱמָן לומר מְנָה לִפ' בְּיָדֵי מִפְּחַ חֲזָקָה דְאֵין אָדָם עוֹשֶׂה קְנוּנְיָא עַל הַקֶּדֶשׁ ע"כ סְבִירָא לִיָּה דְאֵינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר דֵאל"כ פְּשִׁיטָא דְנֶאֱמָן דְמָה שְׁנִיָּה קְנוּנְיָא דְכִינּוּן שֶיָּכוֹל לְחַזֵּר מִיָּד וְאִשְׁפָּחַן כְּמָה בְעֵינֵי דְסִלְקוּ בְתִיקוּ וְנִפְשָׁטוּ מִמְקוּם אַחַר וְעֵינָן בַּס' יָד מְלֶאכֶי סִימָן תַרל"ה וְזֶה דַעֲת הַרְשָׁב"ד הֵבִיאוּ הַרְשָׁב"א בְתִשׁוּבוֹת חֶלֶק שְׁלִישִׁי ס' כ"ב עיין שם וְלָזָה דְחָה דְרַב הוֹנָא מְצִי סְבֵר דֵיָּכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ אֶלָּא דְמִיָּירֵי דְמְסָר לְגַזְבָּר רוּצָה לומר שְׁמֵסֵרוּ לְהַקְדֵּשׁ שְׁתֵּהִיָּה הַמֵּתָנָה מֵהַיּוֹם וְכֹה"ג כ' הַרְשָׁב"ן בְּמִלְחָמוֹתָיו בְּסוּף בְּתָרָא וז"ל אָבֵל לִפִּי דַעֲתִי אִינָה אֶלָּא בְשְׁכִיב מֵרַע שֶהקדיש מְעַכְשָׁיו אוֹ שֶהקדיש וְנַעֲשֶׂה שְׁכִיב מֵרַע וְהוּא שֶהקדיש נְמִי ע"ד רַבִּים שְׂאֵם הַקֶּדֶשׁ סֵתָם אֶפִּילוּ אָדָם עוֹשֶׂה קְנוּנְיָא עַל הַקֶּדֶשׁ וְאֶפִּילוּ בְרִיא נֶאֱמָן מְגוֹ דְאֵי בְעֵי מִתְשִׁיל וְכֹלֵי עֵינָן שָׁם אָבֵל הַרְשָׁב"א מוקי לה במתנה מעכשיו וּמְסָרוּ לְגַזְבָּר דְאֵינוּ יָכוֹל לְחַזֵּר וְלֹא לִישְׂאֵל אָבֵל מ"ש הַשֵּׁי"ף אוֹ פֶינן דְּבַעֲיָא דְלָא אִיפְשָׁטָא הִיא אִינוּ יָכוֹל לְהִצִּיא מִסְפֵּק לִיתָא דְבִתְשׁוּ'

הרשפ"א שהביא מרן הב"י באה"ע סי' צ"ג משמע דמקבל מתנה אפילו טען פריא והוא
מוחזק מוציאין מידו מספ' וכבר הוכחתי פן בסימן מ"ב דין ח' ע"ש וכ"ש בטענת שמא
ועוד דאם פן צ"ל דרב הונא גופיה מיבעיא ליה אם יכול לחזור או לא וכן תי' הרא"ש
הובא בש"מ לבתרא דקמ"ח דהתם הכי פי' אפילו את"ל דאם עמד אינו חוזר נאמן דאין
אדם עושה קנוניא על הקדש ע"ש: י"ט דין ג' אבל אם הודה וכולי פתב הסמ"ע פגון
שאמר אתם עדי דל"ל שלא להשביע וכו' או שאמר תנו וכולי ודלא כע"ש וכולי וכן
פתב ה' בני אהרן בתשובות סימן ע"ז לפי התוספות דמייירי בהודאה דתקנה פגון שאמר
אתם עדי ולזה פתב הרשפ"א בתשו' שהביאה הב"י סימן רנ"ב דצ"ל אתם עדי דבהכי
מייירי הבעיא עיין שם וליתא דל' הרשפ"א בתשובות אם פריא הוא וכולי ונ"ל בתשובות
חלק שלישי סימן ס"ז וח"ד סי' ק' וזהו דאיסור וכולי ואע"פ שהוא שכיב מרע אין
אומרים אפילו במי שאנו מוחזקי' בו שאין בידו לזה פלום שאין הודאתו אלא כמתנת
שכיב מרע ואם עמד חוזר אלא הודאה גמורה היא וכו' היקף בנ"ד אם פריא הוא ואמר
משלטין אלו של פ' צ"ל אתם עדי וכולי עיין שם משמע בשכיב מרע פההיא דאיסור
אצ"ל אתם עדי ונדוקא פריא צ"ל אתם עדי לגבי טענת השטאה אבל משום טענת השבעה
לא מייירי דאפשר דמייירי בפני התובע כמ"ש התוס' בסנהדרין דכ"ט בד"ה פה וכולי ונ"ל
וקא דאמר בג"פ שכיב מרע שהודה אצ"ל אתם עדי משום דאין אדם משטה בשעת מיתה
וכולי מייירי שתבעו והודה דלא שייך טענת שלא להשביע וכולי עיין שם וכן פתב
הרמב"ן והרא"ש והנ"י בסוף בתרא ול' והודה הכי משמע עיין שם ואם פן הקא נמי
בהודה בפני התובע מייירי והש"ך פתב דכצ"ל דברי מהר"י ו' מיגש והראב"ד שכ' המ"מ
והביאו הב"י סימן זה עיין שם ולכאורה אפשר דמהר"י ו' מיגש והראב"ד סבירא להו
פיהרנ"ה שכ' בסוף בתרא דבשכ"מ שמצוה את בניו לא אמרי' שלא להשביע כדאמר ר"י
אין אדם משטה בשעת מיתה עיין שם מיהו הראב"ד הביאו בעל התרומות שער מ"ב
חלק שני תי' ההיא דפ' ג"פ בהודה בפני התובע עיין שם וראיתי למהר"ש הלוי סימן
י"ט שפתב דר' יונה והרא"ש והטור סבירא ליה דבמודה על דבר מסויים שהוא של פ'
ליכא טענת השבעה דאי שלא להשביע את בניו הול"ל שהות חייב לו כמה חובות עש"ב
וא"ל שזה ג"כ דעת מהר"י ו' מיגש והראב"ד והרשפ"א שפתבתי אבל הרא"ש הובא
בשיטה מקו' בסוף שי' הרמ"ה דחה דברי רשפ"מ ע"ש וכן מוכח מתשו' הרא"ש פל'ל
ס"ח שהזכיר ה' לעיל ופ' מרן סימן פ"א דין ח"י מי שמת ונמצא כתוב בא' משטרותיו
שטר זה חציו לפ' לא זכה אותו פ' דאמרי' שלא להשביע את עצמו כתב פן עיין שם
אלמא אפילו הודה על השטר שהוא דבר מסויים שייך טענת השבעה: ד' כתב הריטב"א
בחי' למציעא דף מ"ו ונ"ל ואית דאקשי דנהי דלית ליה סודרא ולית ליה ארעא נקני'
נייהליה באודיתא דהנה קנין מעליא ותי' ר"מ הפהן דכי מהני אודיתא הי"מ בדבר שאינו
ברשותו דל"מ הדר ביה פגון שהודה וישנו פי' אחר דמהני אודיתא.

ונזה בו תכף מי שהקנין בידו בעבור המקבל באות' אודיתא של מקנה והקא לא נפיק
מרושותו של מקנה וההיא דאיסור נמי דאקני באודיתא נפיק מרושותיה וכולי עיין שם
מבואר דסבירא ליה דאין חי' בין פריא לשכ"מ אלא דדבר שהוא ברשות המקנה לא
מהני הודאה אלא בשאינו ברשותו דנזה המקבל מיד וראיתי לה' גדולי תרומה בשער
מ"ג סק"א שהק' על בעל התרומות דמוכח מההיא דפ' הנהב דלא סגי בקרקע של א'

ומיהו ניחא פנין דהודאָת בע"ד פּמאָה עדים דמי ות'י וְשָׂמָא דְהוּדָאָה צָרִיף בְּפָנֵי ב' עֵדִים וְכִי הֵיכִי דְדַחֲנִי דְלִית לֵיהּ סוּדָר הֵכָא נְמִי א"ל דְּלִיכָא עֵדִים עֵינֵן שָׁם וְכִבְר פְּתַבְתִּי בְּסִימָן קצ"ה דְּאָפְשֵׁר דְּהַתּוּס' שְׁלֵא תִי פִן אֲזִילִי לְטַעֲמִינֵיהּ דַּס"ל דְּקַנְנֵן צָרִיף ב' עֵדִי וּבפ' הַזְּהָב לָא בְּעֵי לְאֻקְמָה בְּדְלִיכָא עֵדִי מְשׁוּם דְּסַתְּם גִּינָה מְצוּיִים בְּנִי אָדָם וְאָם פִּן יְכוּל לְהַקְנוּת בְּהוּדָאָה אָבֵל לְדִידֵן דְּקַנְנֵן א"י עֵדִי א"ל הִילְכֵף לָא הַקְנָה בְּהוּדָאָה מְשׁוּם דְּצָרִיף ב' עֵדִים וְלִיכָא וְאָפְשֵׁר דְּבַעַל הַתְּרוּ סְבִירָא לֵיהּ כְּתִי ר"מ דְּלָא מְהַנִּי הוּדָאָה אֲלָא בְּדָבָר שְׂאִינוּ בְּרִשׁוּתִי אָבֵל בְּחִשׁוּבוֹת הַרְשָׁב"א מְשָׁמַע דְּאָפִי בְּדָבָר שֶׁהוּא בְּרִשׁוּתוֹ מְהַנִּי הוּדָאָה וְכֵן פְּתַב הַרְמַב"ם בפ"ט מה' זְכִינָה וְנ"ל שְׁכִיב מְרַע שֶׁהוּדָה שְׁיֵשׁ לִפ' אֲצֵלוֹ כו"ך תְּנוּהוּ לוֹ אוֹ שְׂאֵמֵר כְּלִי פ' פְּקֻדוֹן הוּא בְּיָדִי לִפ' תְּנוּהוּ לוֹ חֲצָר פ' שְׁל פ' הוּא חוּב שְׁיֵשׁ לִי בְּיַד פ' לִפ' וְכוּלִי הוּדָאָתוֹ הוּדָאָה עֵינֵן שָׁם מְשָׁמַע בְּהִדְיָא דְּאָפִי בְּדָבָר שֶׁהוּא בְּרִשׁוּתוֹ מְהַנִּי הוּדָאָתוֹ מִיְהוּ פְּתַב מְהֵרָא"ש הַלּוֹי סִי י"ט דְּמְשָׁמַע דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּדוֹקָא בְּמַטְלְטְלִין שְׁהֵם בְּיָדוֹ צ"ל תְּנוּ שְׂמָא שְׁלֵא לְהַשְׁבִּיעַ אֶת עַצְמוֹ אָבֵל בְּקַרְקַע אוֹ בְּחוּב שְׁיֵשׁ לוֹ אֲצֵל אַחֲרִים אֵין צ"ל תְּנוּ ע"ש:

כ"א פְּתַב ה' פְּנֵי מְשֵׁה ח"א סִימָן ס"ד וְנ"ל גַּם אֵין לְחַלְקֵךְ דְּכִי מְהַנִּי וְכוּלִי מְשׁוּם דַּל סָגִי בְּלֵא"ה שְׁהֵרִי לָא הֵיךָ דְּרַף לְאִיסוּר גִּיורָא לְהַקְנוּתְּם לְרַב מְרִי בְּרִיָּה פִי אָם בְּדַרְפֵּי הוּדָאָה וְכוּלִי אָבֵל בַּנ"ד שְׁהִי"ל לְרֵאוּבֵן לְתַת בַּל' מַתְנָה גְּמוּרָה בַּק"ס לָא מְהַנִּי הַף הוּדָאָה מְדִין הַקְנָאָה וּמַתְנַת בְּרִיא ע"ש וְלִיתָא דַּבֵּפ' מ"ש מ"ל שְׁכִיב מְרַע שֶׁהוּדָה וּפְשִׁיט מְאִיסוּר גִּיורָא דְּקַנְנָה בְּמַתְנַת בְּרִיא עַל יְדֵי הוּדָאָה אֲלָמָא אֲפִילוֹ שְׁכִיב מְרַע דְּאָפְשֵׁר לְהַקְנוּת בְּלֵא"ה בְּמַתְנָה מְהִיּוּם הוּדָאָתוֹ הוּדָאָה: כ"ב הַג"ה אָמַר רוּצָה אָנִי שְׁיֵהִי מְטַלְטְלִין לְשִׁמְעוֹן ה"ז ל' מַתְנָה וְכוּלִי תְשׁוּ הַרְשָׁב"א הִיא בַּח"ג סִימָן ס"ז וּמְבוֹאָר שָׁם הַשְׁוֹאֵל גְּסַתְפַּק בַּל' זֶה אָם קָנָה בְּהוּדָאָה אוֹ לָא וּמְסַתְבָּרָא לֵיהּ דְּקַנְנָה מְהֵיָא דְּאִיסוּר גִּיורָא וְלִזְהָ הַשִּׁיב הַרְשָׁב"א דַּל' זֶה שְׂאֵמֵר רוּצָה אָנִי שְׁיֵהִי מְטַלְטְלִין אֵלוֹ לְשִׁמְעוֹן אֵינוֹ ל' הוּדָאָה אֲלָא הַקְנָאָה וּפְשִׁיטָא דְּקַנְנָה וְעֵינֵן בַּס' בְּנִי אֶהְרֹן סִימָן ע"ז וְרֵאִיתִי לְמָרְן הַב"י בְּתִשְׁבּוֹת בַּס' אַבְקַת רוּכַל סִימָן פ"א וְנ"ל וְלַעֲנֵן וְכוּלִי הַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים שְׂאִין זֶה ל' מַתְנָה אֲלָא שֶׁהוּא אוֹמֵר שְׁכַף הֵיטָה פְּנוּנָתוֹ לְעוֹלָם שְׁיַחֲלִקוּ שְׁנֵיהֶם בְּשׁוּה וְכו' וְכִבְר נִשְׂאֵל הַרְשָׁב"א עַל מִי שֶׁהַקְנָה מְטַלְטְלִין לְשִׁמְעוֹן בְּהוּדָאָה לוֹמֵר שְׁמוּדָה בְּפָנֵי עֵדִים שְׁיֵהִי אוֹתְּם מְטַלְטְלִין לְשִׁמְעוֹן וְכו' וְהַשִּׁיב דְּלָא קָנָה ע"ש וְזֶה תִּימָא דְּהַרִי הַרְשָׁב"א הֵכָא פְּתַב דְּאוֹמֵר רוּצָה אָנִי שְׁיֵהִי מְטַלְטְלִין אֵלוֹ לְשִׁמְעוֹן הֵנִי הַקְנָאָה וְקָנָה אָבֵל מְצִאתִי בְּתִשׁוּ הַרְשָׁב"א ח"ג סִי רצ"ז בְּאַלְמָנָה שְׁהִי קְרוּבִיָּה מְחֵלִין אוֹתָהּ לְעִשׂוֹת חֶסֶד עִם יְתוּמֵי בְּעִצָּה וְא"ל אֵין דְּעֵתִי לְתַתִּי לְאַחַר וְלָא לְשׁוּם אָדָם בְּעוֹלָם פְּלוּם אָבֵל אָנִי רוּצָה שְׁיֵהִי כָּל מְמוּנֵי הַקְדָּשׁ וְכו' פְּתַב דְּלָא גַּתְפּוּנָה זֹו לְהַקְדִּישׁ כָּל גְּכִסְיָה מְעַתָּה אֲלָא דַּא"כ הֵיטָה אוֹמְרַת הַרִינִי מְקַדְּשַׁת כָּל גְּכִסִּי אוֹ כָּל גְּכִסִּי יֵהִי הַקְדָּשׁ אָבֵל עַכְשָׁיו שְׂאֵמְרָה אֵין דְּעֵתִי שְׂאֵתֵן לְשׁוּם אָדָם אָבֵל רוּצָה אָנִי שְׁיֵהִי כָּל מְמוּנֵי הַקְדָּשׁ גְּרָאָה שְׁלֵא אֲמַרָה אֲלָא לְדַחוּתְּם שְׁלֵא חֲשַׁבּוּ שְׂתַתֵּן גְּכִסְיָה לְיִוְרְשִׁיָּה וְלָא תַעֲשֶׂה חֶסֶד לְיִוְרְשִׁי בַּעֲלָה אָנָּה אֲדַרְבָּא בְּרִצּוֹנָה הוּא שְׁלֵא תַתֵּן לְיִוְרְשִׁיָּה וְשְׂתַתֵּן לְיִוְרְשִׁי בַּעֲלָה וְשְׂתַעֲשֶׂה כָּל שְׂאָר גְּכִסְיָה הַקְדָּשׁ עֵינֵן שָׁם טַעֲמִים אַחֲרִים מְשָׁמַע דְּוִקָא הֵתֵם (א"ה עַד פְּאֵן מְצִאתִי): כ"ג וְאָם הַקְדִּישׁ כָּל גְּכִסְיוֹ וְכו' אָם עָמַד וְכו' הַר' בֵּית הַהוּדָה סִימָן י"ג צַדֵּד דְּדוֹקָא כְּשֶׁעָמַד חוּזָר מְשׁוּם דְּלַגְבֵי נִפְשִׁיָּה לָא גָּמַר וּמְקַנֵּי אָבֵל כְּשֶׁלֵּא עָמַד אֵינוֹ יְכוּל לְחַזוֹר בְּשִׁבִיל אַחֲרִים אָבֵל רַמ"א כַּת' וְכֵן דִּין הַקְדָּשׁ פְּדִין מַתְנָה שְׁיִכּוּל

לחזור בו והם דברי המרדכי בפרק מ"ס עינין שם הטעם ולא זכר מ"ש הר"ן גבי פל
שאלו עמד חוזר וכו' וז"ל אינו פלל גמור בכל מקום שהרי אם נתן פל נכסיו בקנין
מעכשיו והוא שכ"מ או מצוה מחמת מיתה אם עמד חוזר דוקא אבל אינו בע"א וה"ה
למפר והקדש פל נכסיו דלעיל אלא פלל זה בנדון סתם באמירה ואפי' בקנין סתם
ובהדיוט הריטב"א ע"ש מבוא' דס"ל דמכר והקדיש פל נכסיו דוקא אם עמד חוזר ואינו
יכול לחזור בע"ח אבל מצאתי להרשב"א בתשו' ח"ג סי' קכ"ב שפכת וז"ל ואמר וכן
אתה דן בשכיב מרע שמכ' נכסיו לאחרים אם עמד חוזר ובלא עמד זכה הלוקח משעת
מכירה וכן העיד בשם הרמב"ן דבהקדיש פל נכסיו דאמרי' אם עמד חוזר דוקא עמד
חוזר משום אומדן דעת אבל פל היכא דלא עמד אינו יכול לחזור בו ואני אומר פי פל
מ"ש פאן אינו ולא אמרו אדם מפל מחברי ספרי' וסופרים דשמואל פללא פניל דכל
שעמד חוזר חוזר במתנתו וכיון שאם עמד חוזר חוזר בהקדשו חוזר הוא בו אע"ג דמת
וכו' ומ"ש בשם הרמב"ן וכו' תלה ברבי' מה שאינו ואדרבא בכי' פכת שחוזר בהקדשו
ונו"ל בשלהי ג"פ גבי מימרא דרב הינא דאמר שכיב מרע שהקדיש פל נכסיו ואמר מנה
לפי בידי נאמן חזקה דאין אדם עושה קנוניא על הקדש פי' כשהקדיש פשהוא פריא ואחר
כך פשהוא שכיב מרע בשעת צואתו אמר מנה לפלוני בידי אבל אי הקדיש פשהוא שכיב
מרע בעיא דלא איפשיטא שמה אם עמד חוזר וקי"ל פל שאלו עמד חוזר חוזר במתנתו
וכו' והראב"ד שפי' הדין דרב הונא בשכ"מ שהקדיש בשעת צואתי כ' דמהדיא שמעי'
דשכיב מרע שהקדיש פל נכסיו אין יכול לחזור בו פלומר אפילו עמד שאם יכול לחזור
בו ל"נ למימר חזקה יכול היה לחזור בכולן אלמא דבר פשוט הוא לכולן שכל שעמד
חוזר חוזר הוא במתנתו עכ"ל וכן מבואר בדברי התוס' דבתרא דף קע"ד ע"ב בד"ה
ש"מ וכו' עינין שם וכן פסק הרשב"ש סי' תרכ"א ע"ש: וראיתי להר"ב"ח שהק' אמאי
לא בעי במי שהלה בנו למ"ה ושמע שמת וכו' והקדיש או חילק לעניים מהו וה' קהלת
יעקב דקצ"ג ע"ד תי' דהק' דוק' לגבי נפשיה מיבעיא לן דכל לגבי נפשיה לא גמר
ומקדיש אבל לגבי בנו פשיט' דלא אמרי' דלא גמר ומקדיש ע"ש ולית' שהרי התיס'
והרמב"ן נדחקו בהדיא דר"ה דאמר שכ"מ שהקדיש פל נכסיו ואמר מנה לפי בידי
דמיירי בהקדיש פשהוא פריא דאם הקדיש פשהוא שכיב מרע מ"ל שמה אם עמד חוזר
וכל שאלו עמד חוזר חוזר במתנתו ופשיט' דנאמן עינין שם וא"א הרי אינו יכול לחזור
פשמית להוריש לבניו וכל שפן לאחרים ונדקא לעצמו אם עמד חוזר ואם פן ליכא מגו
ולכך צריכים לחזקה דאין אדם עושה קנוניא על הקדש אלא ודאי דס"ל דכל שעמד חוזר
חוזר הוא במתנתו אפילו פשמית להוריש לבניו או לאחר כמ"ש הרשב"א דכללא פניל
שמואל וכ"כ עוד שם דנדאי אומדן' דדעת' דאין האב רוצה שיפלו בניו ליד גבאי ויאכלו
עניי' את שלו עינין שם וכן משמע מדאמרינן אמתני' דשכ"מ שפכת פל נכסיו וכו' מאן
תנא דאזלי' בתר אומדן' אר"נ ר"ש פן מנסיא היא דתניא וכו' וא"א אימא דת"ק גמי לא
אמר אלא לגבי בנו אבל לגבי עצמו מודה דאזלינן בתר אומדנא דלא שביק נפשיה וניהיב
לאחרני ומה שתי' הב"ח דהתם בברי' שפכת הגוף מהיום ופירות לאח"מ ולא שייכא
הך בעיא בהפקרים ואה"נ דבהקדש וחילוק לעניים תבעי ע"ש באמת דגם בהקדש לא
שייך מהיום ולאחר מיתה דהוי אוכל פירות משל הקדש כמ"ש הרשב"א בתשו' ופסקו
רמ"א סימן רנ"ז עינין שם וא"כ אי מירי התם בברי' שאמר מהיום ולאחר מיתה לא

שייך בהקדש ובהפקר אלא בחילוק לעניים דוקא מיהו לדעת הרמב"ן דסבירא ליה דלא מיירי אלא בשכ"מ אבל בריא אפילו בא בנו מתנתו מתנה וקר"ן נסתפק במהיום ולאח' מיתה כמבואר בב"י סימן רמ"ו עיין שם אם פן ק' אמאי לא בעי בהקדש וכו' מהו: כ"ד ואם הקדיש וכולי פתב הרשב"א בתשוב' סימן אלף וקנ"ו בשכיב מרע שהקדיש בשכר ונ"ל וא"ת אי בשטר אדרבא אין להקדש פלום דכיון דמתנ' שכיב מרע היא חיישי' שמה לא גמר להקדיש אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה וכולי אף אני לא אמרתי בצוה לכתוב לפות פח וכגון דאמר ליה אף פתובו וכו' ע"ש ונראה דהיינו למאי דקי"ל בבעיא דשכיב מרע שהקדיש כל נכסיו לקולא וש"מ דאפילו איפא ס"ם אין מוציאין מהיורש דהא דאמרי' דשמה לא גמר להקנות אלא בשט' ספיקא הוי אלא דאין מוציאין מחזקת היורש כמבוא' בתשו' הריב"ש סימן קס"ח וכן פתב הרמ"ה בפ' הספינה סי' כ"ח דחששא בעלמא היא וחומרא לתובע וקולא לנתבע ואוקי ממונא בחזקת מריה עיין שם וא"כ בשכיב מרע שהקדיש בשטר איפא ס"ם שמה גמר והקדיש מחיים ואת"ל לא הקדיש אלא אם ימות שמה לא גמר להקנות בשטר ואפ"ה אם לא פתב ביפוי פח בטל הקדש ועיין בס' בני יעקב דפ"ו עיין שם שכתב דאם נתן לעניים בקנין או בשטר ונמצא אחר כך ריעותא בקנין או בשט' אפשר דהכא נמי אמרינן דלא פינו להקנות אלא בקנין ובזה יש לפקפק עיין שם ונראה דבשכיב מרע שהקדיש בקנין או בשטר ודאי דאמרי' שמה לא גמר להקנות וכו' (א"ה עכ"מ): כ"ה פתב מהרש"ח סימן ל"ה דבכל ספק עניי אמרי' המוציא מחבירו עליו הראיה ומהר"ם שפס' הכא לחומרא יחיד הוא עיין שם ומהרימ"ט סימן כ"ד כ' דמהרש"ח כ' דראב"ן ומהר"ם שפסקו לחומרא יחידים ניהו ותמה שידוע דמהר"ם באחרונים אין עריה אליו וראב"ן בראשונים גדול שמו ואיך לא נחוש לדבריה' עיין שם וכן כ' ה' פני משה ח"ב סימן נ"ח דמהר"ם וראב"ן פס' לחומרא ונחשש לדבריהם עיי"ש ובמהרימ"ט ח"א סימן ט"ל וה' בית דור סימן קל"ה הקשה על ה' פני מכה מתשו' הרשב"א סי' תקס"ג דס"ל דבס' אמרי' אוקי ממונא בחזקת מריה ע"ש ולא קש' מדי דהרשב"א לשיטתו שכ' בהך בעיא דהקדיש כל נכסיו שדעתו נוטה כמו שפס' להקל עיין שם והרב בני מכה חשש לראב"ן ומהר"ם שפס' לחומרא ובעירובין דף ל"ו אמרי' כפר זה היום חול ולמחר קדש מספ' לא נחתא לה קדושה היום קדש ולמחר חול מספ' לא מפקעי' קדושה מניה עיי"ש והרואה בתשו' מהרש"ח שכ' דראב"ן אפשר בהקדש דוק' פס' פן אבל בעניים מודה דתיקו דממונא לקולא ומהר"ם שפס' לחומרא יחידאה הוא עיין שם וכן מצאתי לראב"ן בס' דק"ט ונ"ל ונ"ל בהקדש איסורא הוא ולחומרא הוא ואינו חוזר בהפקר אם הוא בידו הוא קדם וזכה וחי' לעניים ממונא הוא וחולקים עכ"ל מיהו הרשב"א בתשו' סימן תרט"ו פתב ונ"ל ואפילו למי שפוס' שם לחומרא מסתברא דהכא לקולא דהתם שההקדש הקדש בודאי אלא שאנו מסופקים לכשיצמוד אם חוזר בו אם לאו אבל כאן דמסופקים אם חל ההקדש כלל מספ' אין מוציאין ממון מיד בעלים עיין שם גם מהר"י נ' מיגש בבתרא דקע"ד כ' ונ"ל נקטי' השתא שכיב מרע שהקדיש נכסיו ובשעה שהקדישן אמר מנה לפ' בידי שאם אמר תנו ודאי נותנין וכולי ודוקא היכא דאמר בשעה שהקדישן אבל לא אמר בשעה שהקדישן אף על גב דאמר תנו אין נותנין דהא אמרי' לעיל בפ' מ"ש איבעיא להו הקדיש כל נכסיו מהו ועלתה בתיקו וקיי"ל דכל דתיקו דממונא חומרא לתובע וקולא לנתבע והא מכי אקדשיה לנכסיה הא קניניהו הקדש

וכי בעי למהדר השתא הוא דקבעי למהדר ולא מצי למהדר ביה אלא בראייה ברורה
וכיון דאי בעי למהדר לא מצי למהדר ביה כי אמר תנו מנה לפלוני שיש לו אצלי אין
נותנין דאמני' האי מהדר קא הדר ביה וכו' עכ"ל הרי שכת' דמספ' אינו יכול לחזור מהאי
טעמא דכיון דכבר חל הקדש הא קיימא לו דבספ' ממונא קולא לנתבע ומספ' אין מוציאין
מיד ההקדש ועיין בספר מגדל עוז בפר' ז' מה' ערכין אם כן נראה דגם מהר"ם לא פס'
לחומרא אלא התם דודאי חל ההקדש והס' הוא אם עמד חוזר בו או לא אבל בכל ספ'
אם חל ההקדש אין מוציאין מיד הבעלי' כמו שכתב הרשב"א וכן מצאתי למהר"ם עצמו
בתשובות הארוכות סימן תתקצ"ח שכ' וז"ל ומה שצוה לרבי יצחק הפהן על מה שנהיה
לו בידו שאם היא תמות שיעש' בהם המוטב נראה לי דהמוטב שיש לו לעשות היינו
שיש לו ליתן כל הממון שבידו ליורשי שלו הראוי' לו ליורש' ואין לו ליתן אותם לצדקה
ולא לשום דבר מצוה וכו' ואפילו אם הנה מספ"ל מוטב מאי הוי נכסים בחזקת יורשים
קיימי' והבא להוציא מן היורשים עליו להביא ראיה ברורה וכו' ותדע דמספ"ק לא תלי'
דילמא לצדקה לאפוקי מחזקתם דאמרי' בפ' האשה שלום מצא פלי וכתב עליו ק' קרבן
וכולי' ומס' דלכולי' עלמא חיישינו שמה פינו לקולא ולא תלי' מספ' דילמא קרבן הוא או
תרומה לאפוקי מחזקת' וכו' והכא נמי משמ' בפ' זה בורר הרי שראה את אביו שהטמין
ממון בשדה תיבה ומגדל ואמר של פ' הם של מעשר הם אם כמורס דבריו קיימים ואם
כמערים לא אמר כלום אלמא היכא דאיכא למיתלי להיתרא תלי' וכו' עכ"ל הרי דמהר"ם
סבירא ליה דאין מוציאין מיד הפוחז' בספ' הקדש ובאותה תשובה פס' בבבאי דשכ"מ
שהקדי' כל נכסיו לחומרא אלא על פרוח דהתם שאני שההקדש הקדש בודאי והס' הוא
אם יכול לחזור כשעמד אבל בס' אם חל הקדש אין מוציאין מיד הפוחז' ושוב ראיתי לה'
בני חיי סימן רנ"ח שפן כ' ע"ש: ושוב מצאתי למהר"י וניל בתשו' סימן קע"ה באלמנ'
שלא נשבעה וצוותה לתת מנכסיה לצדקה כתב וז"ל בפר' הכותב במרדכי מיימי פלוגתא
דרבנותא בהא אם אלמנה שנתנה ולא נשבעה על פתובתה אם מתנת' קיימת וכו' ואם
יש נפשך לימר כיון שאמרה האשה לתת לצדקה הוי כמו איסורא וספ' איסורא לחומרא
כדאמרינו בפרק מ"ש שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו מהו וקיימא בתיקו וכו' האשירי
דמס' לא מבטלי' בהקדש התם דהקדי' כל נכסיו בסתם איכא לספיקי דדעתו הנה בין
יחיה בין ימות ומחיים התחיל ההקדש ולא לאחר מיתה אבל הכא בנדון דידן דפי' האשה
לאחר מיתה בהדיא אפש"ל שלא התחיל הצדקה מעולם דהנכסים בחזקת היורשים
ודמא להא דאמר רב כל ממון שאינו יכול להוציאו בדיני' הקדשו אינו קדיש והכא נמי
כשתמית הרי הם ברשית היורשים כ"ל ודבריו תמוהים דהרא"ש לא משום איסורא
לחומר' כ' דאין מבטלין הקדש שהרי כ' דאין מבטלין נמי ההפק' וספ' הפקר לקולא כמו
שכתב הר"ן בנדרים דף ז' גבי בעיא דיש יד לצדק' ולהפקר או לא בשם הרמב"ן
והרשב"א גבי צדקה אולינו לחומרא ככל תיקו דאיסורא וגבי הפק' אין ספ' דנהה ליה
ס' לקולא עיין שם וכן משמ' מדברי הרא"ש שלא הזכיר בעיא דהפקר אלא גבי צדקה
פס' לחומרא וכן כ הרמב"ם בפר' י"ב מהלכות נדרים דהוי ס' הפקר וכתב הרשב"ץ ח"ב
סימן רע"ב דכ"ד ד' נ"ו דודאי מוקמי' לממון בחזקת מפקיר ע"ש ובדברי הרא"ש בפ'
מ"ש מבואר הטעם דאין מבטלין מעשיו אלא היכא דברירא האומדנא כדפי' לעיל ושם
לעיל גבי שכיב מרע שכת' כל נכסיו דחיישי' שמה יש לו נכסים אחרים כתב וז"ל והא

דְּחִיּוּשֵׁי מַס' לְאַפְיָקֵי מְמוֹנָא הֵינּוּ טַעְמָא מְשׁו' דְּיֵישׁ כְּאֵן מִתְּנָה גְמוּרָה בְּקִנְיָן אֱלָא דְמִחְמַת
אֲנִימְדָנָא הוּא דְאִמְרֵי אִם עֵמֵד חוּזַר וְהָאִי אֲנִימְדָנָא לֹא אִמְרֵי אֱלָא הֵיכ' דְּבָרִיר לָן בְּנִדְאֵי
וְכו' עֵינָן שְׁמֵם אִם כֵּן אֲפִילוּ בְּהִדְיוּט ס"ל דְּמִסְפָּ' אֲנִימְדָנָא אִין מְבִטְלִין הַמִּתְנָה וְתִימָא עַל
הַרְשָׁבָ"ץ שְׁמֵם שְׁתַּמָּה עַל הָרָא"ש עַד שְׁמַצָּא לְהַטוּר שְׁכ' טַעַם הַדְּבָר ע"ש וְכֵן כ' מֵהָרָא"י
בְּכַתְבֵּים סִימָן נ"ג וְכ"כ מֵהָרָאנ"ח ח"ב סִימָן ל"ד וּמֵהָרָח"ש ח"ב סִימָן ח' ע"ש
וּמֵהָרָאד"ב בְּסִפְרֵי לְחֵם רַב סִימָן רַכ"ג כ' בְּמִידָה בְּפָנֵי עַד א' עַל נְכֶסֶי שְׁהֵם קִדְשׁ פִּינּוּן
דְּהוּדָאָה בְּפָנֵי ע"א פְּלוּגְתָא דְרַבְּנֹת' אִי מְהַנְיָא אִי לֹא זֶה שְׁהוּא מְוִחָז' יְכוּל לֹאמַר קו"ל
כַּמ"ד דְּלֹא הָוֵי הוּדָאָה וְכו' וְהָרָא"ש פ"ס בְּהִקְדָּא דְשַׁכ"מ שְׁהִקְדָּי נְכֶסֶי דְאִינוּ חוּזַר וּמִשְׁמָ'
מְשׁוּם חוּמְרָא דְהִקְדָּשׁ רַבִּים חוּלְקֵי עֲלִיו וְעוֹד דְּהָרָא"ש לֹא כ' שְׁמֵם אֱלָא מְשׁוּם דְאִיכָ'
טַעַמ' דְאִינוּ בְּאִים לְבַטֵּל מַעֲשִׂיו מִכַּח אֲנִימְדָנָא וְאִם כֵּן בַּנ"ד אַף עַל גַּב דְּהָוֵי לְגַבֵּי הַקִּדְשׁ
א"ל דְּהִקְדָּשׁ הֵם לְשַׁעֲבַר מִשְׁמ' דְּהוּדָאָה בְּפָנֵי ע"א לֹא פְלוּם וְאַף עַל גַּב דְּהַרְשָׁבָ"א כ'
בְּתִשׁוּ' בְּהִקְדָּא בְּעִיָּא דְשָׁכִיב מְרַע וְכו' עֵי"ש וְכַבֵּר כְּתַבְתִּי תְּשׁוּבַת הַרְשָׁבָ"א דְגַם הַפּוֹס'
לְחוּמְרָא בְּעִיָּא דְשָׁכִיב מְרַע וְכו' ה"ד מְשׁוּם דְּהִקְדָּשׁ חָל: כ"ו וְאִם הַקִּדְשׁ וְכו' ה' בֵּית
חֲדָשׁ הַקִּשָּׁה אִמְאֵי לֹא בְּעִי בְּמִי שְׁהִלְךְ בְּנוּ לְמִדְיַנְתָּ הֵימָן אִם הַקִּדְשׁ אִו חִילְקָא לְעֵנִיִּים מֵהוּ
וְהַרְבֵּי קִהְלֵת יַעֲקֹב דָּף קצ"ג ע"ד תִּיגְרֵץ דְּהִקְדָּא דְנִקְא לְגַבֵּי נִפְשִׁיָּה מְצִי לְמִימַר דְּכָל
לְגַבֵּינִפְשִׁיָּה לֹא גָמַר וּמִקְדִּישׁ אֲבָל לְגַבֵּי בְנוּ פְּשִׁיטָא דְלֹא אִמְרֵי דְלֹא גָמַר וּמִקְדִּישׁ עֵינָן
שְׁמֵם וְכֵן מְצִיָּתִי לְמֵהָרָא"א דִּי בּוּטוֹן בְּסִפְרֵי לְחֵם רַב סִימָן ר"ג שְׁפַתְבֵּי וְזֶה לְשׁוֹנוּ אַף עַל גַּב
דְּהַרְשָׁבָ"א בְּתִשׁוּבָתוֹ כַּת' דְאֲפִילוּ נִתְּן לְבַתּוֹ אִם לֹא אִמְרַם מְנַכְסֵי לֹא מְהַנְיָי אַף עַל גַּב דְּבַתּוֹ
קְרוּבָה אֲצִלוּ הַקִּדְשׁ עֲדִיף טְפִי תִדַּע דְּהָא בִּפְר' מ"ש גַּבֵּי הַקִּדְשׁ וְחִיל' לְעֵנִיִּים לֹא דַחֵי
לְהָא צַד דְאִמְרֵי גָמַר וּמִקְנָה גַבֵּי הַקִּדְשׁ וְעֵנִי' אֱלָא מְשׁוּם דְלְגַבֵּי נִפְשִׁיָּה לֹא גָמַר וּמִקְנָה
דְּנִדְאֵי אִם יַעֲמֵן רֹצֵה שְׁיַחְזוֹר הַמְמוֹן לוֹ אֲבָל אִם מֵת דְלִיכָא טַעְמָא דְלְגַבֵּי נִפְשִׁיָּה כַּנ"ד
וְדֹאֵי לֹא אִמְרֵי לֹא גָמַר וּמִקְנָה ע"ש וְכֵן חֵי מֵהָרָש"ך ח"א סִימָן מ"א וְנִמְשָׁף אֲחֵרֵי הַרְבֵּי
פָּנֵי מְשָׁה ח"ב סִימָן נ"ח עֵינָן שְׁמֵם נְהִבִּיאֵו ה' כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה הַגַּב"י אוֹת כ"ו ע"ש: וְרִאִיתִי
לְמֵהָרָאנ"ח ח"ב סִימָן ל"ד בֹּא' שְׁאֲמַר אֲנִי מֵנִיחַ לְהַקִּדְשׁ וְכוּלֵי וְעֵמֵד זְמַן וְאִח"פ מֵת שְׁפַתְבֵּי
וְז"ל אֲבָל כַּד דְּיִיק שְׁפִיר גְּדוֹן זֶה לֹא הָוֵי כְּהֵיִיא דְהִקְדָּשׁ נְכֶסֶי דְהֵתָם הוּא מִקְדִּישׁ סְתָם
וְאִינוּ אוֹמַר שְׁהוּא מִקְדִּישׁ לְאַחַר מִיתָה וְכוּלֵי אֲבָל בַּנ"ז לְשׁוֹן צְנוּאָתוֹ מוֹכַחַת שְׁלֹא הֵיָהּ
מִקְדִּישׁ אֱלָא לְאַחַר מִיתָה שְׁאִמ' אֲנִי מֵנִיחַ לְהַקִּדְשׁ וְכוּלֵי וְלְשׁוֹן זֶה וְדֹאֵי לְאַחַר מִיתָה
מִשְׁמַע וַיֵּשׁ בְּזֶה לְהַקְלֵל וּלְהַחְמִיר לְהַקְלֵל דְלִיכָא לְסַפּוּקֵי שְׁהִקְדִּישׁ מַחֲיִים וּלְהַחְמִיר שֵׁא"ל
שְׁצִוְנָאָה זֹו פִּינּוּן בְּהֵ לְכָל זְמַן שְׁיָמוּת וְאֵע"ג דְלְעֵנָן מִתְּנַת שְׁכִיב מְרַע אִפִּי אִמְרַם בְּפִי כָּל
זְמַן שְׁיָמוּת לֹא מְהַנְיָא הֵינּוּ מְשׁוּם דְלִית בְּהֵ קִנְיָן וּמִדְרַבְּנָן בְּעֵלְמָא הִיא דְקִנְיָן כְּדִי שְׁלֹא
תִטְרַף דְעַתּוֹ עֲלִיו וְכו' אֲבָל אִלוּ הֵיָהּ שְׁמֵם קִנְיָן וְדֹאֵי קִנְיָן וּמַעֲתָה לְגַבֵּי הַקִּדְשׁ דְאֲפִילוּ בְּלֹא
קִנְיָן אִמְרִיתּוֹ לְגַבּוּהַ כְּמִסִּירְתּוֹ לְהִדְיוּט אֲפִשֵׁר דְכְּשֹׁאֲמַר אֲנִי מֵנִיחַ מְהַנְיָא לְכָל זְמַן שְׁיָמוּת
וְכְשִׁמַּת רְאוּבֵן זֶה זָכָה הַקִּדְשׁ וְכו' ע"ש וְאִם כֵּן הִיָּיא דְהִקְדִּישׁ נְכֶסֶי לֹא מ"ל אֱלָא אִם
עֵמֵד חוּזַר אוֹ לֹא אֲבָל אִם מֵת אֲפִילוּ חוּזַר בְּעוֹדוֹ שְׁכ"מ זָכָה הַקִּדְשׁ מִטַּעַם דְאִמְרִיתּוֹ לְגַבּוּהַ
כְּמִסִּירְתּוֹ לְהִדְיוּט וְהו"ל כְּנוֹתָן בְּקִנְיָן אִם יָמוּת וְכֵן רִאִיתִי לְהַרְשָׁב"ש בְּתִשׁוּבָתוֹ סִי' שֵׁס"א
שְׁפַתְבֵּי דְהִקְדָּשׁ אִין צָרִיף מַעֲכָשְׁוֹ וְאִפִּי' אִמְרַם לְאַחַר מִיתָה קִנְיָן וְכֵן כְּתַב הַרְשָׁבָ"א בְּאוֹמַר
סִלַּע זֹו לְצַדִּיקָה לְאַחַר ל' יוֹם ע"ש וְכֵן כְּתַב הַרְדָּב"ז ח"ג סִימָן תַּקכ"ג בְּמִי שְׁהִקְדִּישׁ לְאַחַר
מִיתָה וְז"ל וְאִתְּ וְהָרִי לֹא הַקִּדְשׁ אֱלָא לְאַחַר מִיתָה וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה כְּבָר הוּא שְׁל יוֹרֵשׁ

ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו והוא פנותו לחבירו מתנה לאחר מיתה וכולי כמה תשובות יש בדבר פנין דאמירה כמסיר' הוי פאלו מסרו להקדש מחיים ושוב לא יוכל לחזור בו וגדולה מזו אמרו האומר אעשה דבר פ' הקדש צריה לעשותו הקדש ואפילו הוא בעצמו אינו יכול לחזור בו ועוד דאין אדם מוציא דבריו לבטלה וכ"ש להקדש וכולי עכ"ל וכן דעת מהראד"ב סימן רכ"ג שכתב בא' שאמר לחבירו למה אינה מקדיש קרקע פ' והשיב דבעודי בחיים אני אוכל פירותיה אבל אחר שימות קדש הוא פנין דלא אמר יהיו קדש אלא קדש הוא אם פן אינו מקדיש עכשיו דאין זה לשון להבא וכו' עיין שם משמע דאם אמר יהיו קדש אחר שאמות חל ההקדש משום דבהקדש אין צריה מעכשיו.

ולכאור' נר' שנה תלוי במחלוקת שכתב מרן הב"י סימן ר"ט וז"ל וכתב הר"ן בפ' מ"ש שדע' הראב"ד לומר שפנין דטעמ' הוי משום דלגבי עצמו בעינו יפה משייר דוקא במקרה או במתנת בריא הוא דאמרי' דמשייר לנפשיה אבל במתנת שכיב מרע דאינה אלא לאחר מיתה לא דהא לנפשיה לא משייר ולא מידי אבל הרשב"א כתב שאף מתנת שכיב מרע בכלל דכל מה דמשייר אף לבניו וליורשיו בעין יפה משייר עכ"ל א"כ לדעת הראב"ד ה"נ דוקא לגבי נפשיה לא אמר ומקדיש ולא לגבי בניו ויורשיו אבל לדעת הרשב"א אפילו לגבי שאר יורשיו אמר דלא גמר ומקדיש ומ"ש ה' כנה"ג על דברי מהרש"ך וכן ראיתי לבעל התרומות שער מ"ב הביאו מרן הב"י סימן רנ"ה שכתב דמפח סוגיא דפ' גט פשיט פסקו הראשונים שאינו יכול לחזור בו בעודו שכ"מ ע"ש דהם סבירא להו דאפילו עמד חוזר דמההיא דרב הונא נפשטא בעינין דאשפחן כמה בעיות דסלקו בתיקו ונפשטו ממקום אחר וכן מצאתי להרשב"א בתשובות ח"ג סימן קנ"ב שכתב וז"ל ואמר וכן אתה אומר פן בשכיב מרע שפטר כל נכסיו וכולי אם עמד חוזר וכל היכא דלא עמד אינו יכול לחזור בו ואני אומר כי כל מ"ש פאן אינו ולא אמרו אדם מפל מחברי ספרי' וסופרי' דשמואל פללא פניל דכל שעמד חוזר חזר הוא במתנתו וכינן שאם עמד חוזר בהקדשו חוזר הוא בו אף על נב דמת היא וכולי ומ"ש בשם הרמב"ן וכולי תלה ברבי' מה שאינו ואדרבא בפ' כתב שחוזר בהקדשו וז"ל שכתב בשלהי ג"פ גבי מיקרא דרב הינא שאמר שכ"מ שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפ' בידי נחמן חזקה אין אדם עושה קנוניא על הקדש פי' שהקדיש כשהוא בריא ואח"ך כשהוא שכיב מרע בשעת צנונתו אמר אבל אי אקדיש כשהוא שכיב מרע בעיני וכל אפושטא שאם עמד חוזר וקי"ל כל שאלו עמד חוזר חוזר במתנתו וכולי והראב"ד שפי' ההיא דרב הינא בשכיב מרע בהקדיש בשעת צנונתו כ' דמההיא שמעי' דשכ"מ שהקדיש כל נכסיו אין יכול לחזור בו פלומר אפי' עמד שאם יכול לחזור בו ל"ל חזקה יכול היה לחזור בכולן אלמא דבר פשוט הוא לכולן דכל שעמד חוזר חוזר במתנתו עכ"ל הרי שכתב הראב"ד דסביר ליה מדרב הונא שמעי' דאפילו עמד אינו יכול לחזור וכן כתב בסימן רצ"ה וז"ל וסלקא בתיקו דאיסורא ועוד מדאמר רב הונא בשלהי ג"פ שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפ' בידי וכו' ע"ש וזה דעת הראשונים שכ' בעל התרומו' וכן הבין ה' גדולי תרומה שהק' דאפתי למה עלתה בתיקו תפשוט מהא דרב הונא ע"ש ולק"מ דאה"נ מההיא דרב הונא תפשוט הבעי' דאשפחן כמה בעיות דסלקו בתיקו ונפשטו ממקום אחר ועיין בס' יד מלאכי סימן תרל"ה מיהו נראה דאין זה מוכרח דא"ל פוננת הראב"ד שכ' דמההיא דרב הונא שמעינן דשכ"מ שהקדיש כל נכסיו אינו יכול לחזור ה"ד בעודו שכ"מ אבל

אם עמד חוזר פדעת החולקים על הרשב"א והוא הרא"ה כמ"ש מהרב"א בתשובות סימן ט"ו עיין שם וכן מצאתי לה' נמקי יוסף בחי' לנדרים סוף דכ"ט פכתב ונ"ל וכתב הרשב"א ומפאן סיוע לאשר דן רב"י הלוי ששכ"מ שהקדיש נכסיו אע"ג אם עמד חוזר שלא הקדיש אלא לאחר מיתה מפל מקום אם לא עמד אינו חוזר ולא אמרינו בזה פל שאלו עמד חוזר חוזר במתנתו פדאמרינו להדיוט דשאני הכא דאמין פמסירה וכדאמרינו הכא דל"מ למקדד ביה וקוי פמקדיש מעכשיו אם ימות אבל רבי' הרשב"א חולק בזה עיין שם הרי דהרא"ה והרשב"א סבירא להו דאם לא עמד אינו יכול לחזור בהקדש מטעם דאמירתו לגבוה פמסירה והו"ל פמקדיש מעכשיו אם ימות וכבר פתבתי בסימן רי"א תשובות ר' ישעיה הא' בס' המכריע סי' פ"א דנר' דמ"ך שכ' שם סבירא ליה דוקא אם עמד חוזר אבל אינו יכול לחזור בעודו שכ"מ וע"כ מייירי בנתן פל נכסיו בקנין מעכשיו וא"כ ה"ה בהקדש דאמירה פמסירה וקוי פמקדיש מעכשיו וכן פכתב הנ"י גבי פל שאלו עמד חוזר בשם הרשב"א עיין שם אבל מדברי מהר"י נ' מיגש בפ' י"ן גבי קנין עד אימתי חוזר וכולי נראה דסבירא ליה דבכל ענין דאם עמד חוזר יכול לחזור בעודו שכיב מרע עש"ב וכעין זה כ' הטור בסימן ככ"א בשם הרמ"ה בשכ"מ שאמר הולך מנה לפ' דאינו יכול לחזור פל זמן שלא עמד ואם עמד חוזר אפילו פא ליד המקבל ול"ד לשאר מתנת שכיב מרע שאינו נותן פמסירה ולא יצא המזון מתחת ידו אבל זה שיוציא המזון מתחת ידו ודאי דעתו שיקנה מיד אם ימות וכתב הט"ז שם דהא דאמרינו פל שעמד חוזר חוזר במתנתו פלל זה נאמר במתנת שכיב מרע דהוי מפח שדבריו פכתובים וכמסורים דמו אבל הכא דיפוי פח של המתנה מפח שמסר המזון ליד הזוכה עיין שם והכא נמי בהקדש דאמירתו לגבוה פמסירתו להדיוט והו"ל פמסר והוציא המזון מתחת ידו ואף על גב דדברי שכיב מרע נמי פכתובי' וכמסורי' ה"ד מדרבנן פדי שלא תטרף דעתו ולכך יכול לחזור אבל פמסירה וכן בהקדש דאמירתו פמסירתו מדאוריית' אינו יכול לחזור אבל הרשב"א שחולק בזה נראה דהוא אזיל לטעמיה דסבירא ליה דלא חשיב פמסירה דמעכשיו פמבואר בדברי הר"ן בנדרי' דף ל' ע"ש ובתשו' ח"ד סי' צ"ב הוכיח פן דלא הוי פמסורים ממש ליד גזבר פתבתי דבריו בסימן רמ"ח עיין שם אבל פמסר ממש ודאי דאינו יכול לחזור והרא"ה והרשב"א ס"ל דהוי פמסור ממש פדעת הר"ן שם וכן נראה דעת הראשונים שכתב בעל התרומות שאינו יכול לחזור בעודו שכיב מרע משמע דאם עמד יכול לחזור ודלא כה' גדולי תרומה ואפשר גם פן שפן דעת הראב"ד אלא שהרשב"א כ' לדעתו פלומר אפילו אם עמד וכו' אבל הרמב"ן וכן התוס' דקע"ד ע"ב בד"ה שכיב מרע וכולי שנדחקו בההיא דרב הונא מוכח דס"ל דגם בהקדש אמרינו פל שעמד חוזר חוזר בעודו שכיב מרע פדעת הרשב"א וכ"נ דעת מהר"י מיגש שם והרמב"ם בפ"ז מה' ערכין ע"ש וכ"כ מהר"ם בתשו' סי' נהביאו המרדכי בפ' מ"ש ע"ש וגם הרא"ה והרשב"א דס"ל דאינו יכול לחזור לא מטעם שכתב מהרש"ך וה' קהלת יעקב דלגבי יורש גמר ומקנה להקדש אלא משו' דאמירתו לגבוה פמסירה והו"ל פמקדיש מעכשיו אם ימות ואם פן אפתי ק' אמאי לא פעי גבי מי שהלך בנו למ"ה אם הקדיש וחילק לעניים מהו: כ"ז או חלקם לעניים וכו' אם עמד נתבטל וכו' הק' מהרש"ח בתשו' סי' ל"ה דכפ"ק דנדרי' מ"ל יש יד לצדקה ויש יד לפאה או לא ופסקו הרמב"ן והרשב"א והרא"ש דהוי תיקו דאיסורא וליחומרא עיין שם באורף שנדחק ומהרי"ט

סי' קכ"ד כ' דהתם אי באומר לנפקות' איפונני מאי מ"ל אפילו תימא יש יד הא בעי' פיו ולבו שונים ונאמן לומר כף הנה בלבי מתוך שהוא נאמן על פתחו דקיי"ל נשאלים על ההקדש אע"כ בעינן כשמודה דלהקדש נתפונן מ"מ גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו וכו' ע"ש ואין נ"ל דאם מודה דלהקדש נתפונן פשיטא דחייב פדאיתא בריש נזיר ופסקו הרמב"ם ריש הלכות נזירות וז"ל אין אומר' בנזירות עד שיוציא וכו' אלא שפינן שגמר בלבו והוציא בשפתיו דברים שענינם שיהא נזיר אף על פי שהן עניינות רחוקות ואף על פי שאין משמען לשון נזירות הרי הוא נזיר כיצד הרי שיהיה נזיר עובר לפניו ואמר אהיה הרי זה נזיר הואיל בלבו הנה שיהיה כמו זה וכו' עיין שם אלמא אפי' אמר אהיה שאין משמעות לשון נזירות הוי נזיר וכל שפן הכא משמע טפי והדין נמי קאמר לצדקה ואף ע"ג דאם לא הנה נזיר עובר לפניו אפי' אמר בלבו לא מהני כפר כ' התוס' בשבועות דף כ"ו עמוד שני בד"ה גמר וכו' דהתם במאי דקאמ' אהא לא משמע כלל לשון נזירות אם אין הנזיר עובר לפניו והוי כאלו גמר בלבו להיות נזיר ולא הוציא פלוס בשפתיו אבל הכא סתם פת הוי דחטים עיין שם והכא נמי דמי לנזיר עובר לפניו ואמר אהיה או לגמר בלבו להוציא פת חטים והוציא פת סתם ועיין בספר אורים גדולים למוד קל"ה שכתב גבי דאם גמר בלבו להיות כמוהו נזיר הרי זה נזיר דבנזירות לא בעי' פיו ולבו שוין אבל אם אמר בלבו הנה לפוטרו מקרבנות שהוא נזיר גמור לא אמר פלוס ובגדרים בעי' פיו ולבו שונים כמ"ש הרמב"ם בפ"ב מהלכות נדרים ע"ש ולפ"ז הכא נמי אפשר אם לצדקה נתפונן דהוי נזיר בעי' פיו ולבו שוין אבל הא ליתא דנזירו' לנדרים אימקשו כדאיתא בריש נדרים פי יפליא לנזיר נזיר וברפ"ג דנדרים מוכח בהדיא דלר"ט בעי' הפלאה בגדרים כמו בגזירות וכתב הר"ן משום דנדרים אימקשו לנזירות עיין שם ואם כן הכא נמי גילף נזירות מנדרים דבעינן פיו ולבו שוין מהך היתקשא ועוד דבשבועות שם מבואר דבהקדש אין צריך להוציא בשפתיו כלו' אלא אם גמר בלבו חייב ופסקו הרמב"ם בפ"ד מהל' מעה"ק דין י"ב ע"ש ודעת המרדכי ומהריק"ו דצדקה כהקדש אבל הרא"ש סבירא ליה דחולין מקדשים לא ילפי' במבואר בסי' רי"ב עיין שם וא"כ היכי אומרי פינן דאימקשו לקרבנות דכתיב בפי' זו צדקה מה קרבנות יש יד להם וכו' דהא באומ' להקדש נתפוננתי אפי' לא הוציא בשפתיו פלוס חייב וכל שפן כשאמר והדין אלא נראה כמ"ש התוס' בר"פ שבועו' שמים וז"ל וא"ת ונישׁייליה מה הנה בדעתו וי"ל כגון שאמ' שהנה בדעתו כל מה שיהיה משמעות לשונו א"נ כגון ששכח מה בדעתו עיין שם והכא נמי א"ל שאמר והדין דעתו על מה שיהיה משמעות לשונו או ששכח מה הנה בדעתו אבל אם אמר בלבי הנה להקדש או לצדקה נאמן ושוב מצאתי להרדב"ז חלק שלישי סי' תכ"ו בשכי' מרע שאמר סלע זו לצדקה וסלע זו ונשתתק כ' וז"ל ובשלמא היכא דהו"מ משלים לדבוריה ולא השלים א"ל פינן דלא קאמר נמי לאו לצדקה קאמר אלא לנפקותא אבל הכא דנשתתק ודאי לצדקה קאמר וכו' עיין שם (א"ה עכ"מ ואחר כף מצאתי כתוב ומ"ש מהרימ"ט וכולי): ומ"ש מהרימ"ט דנאמן לומר לנפקותא נתפוננתי במגו שהנה נשאל על הקדשו ליתא שהרי הרמב"ם בפ"ז מהלכות ערכין כתב וז"ל המקדיש כל נכסיו ואחר כף גרש אשתו וכו' אינה גובה עד שידירנה הנאה שמא קנוניא עשו על ההקדש ואין אומרים אלו רצה הנה אומ' בטעות הקדשתי וישאל על הקדשו לחכם ויחזור לו וכת' הר"ן בפ' אלמנה ניוזנת שסמך אדרב הונא דאמר שכיב מרע

שְׁהַקְדִישׁ וכו' הָא בְּבָרִיא חֲיִישִׁי לְקַנּוּנָא וְאִין מֵאֲמִינִי אוֹתוּ מִתּוּךְ שְׂיִכּוּל לְהַפְקִיעוּ בְּשִׂאָלָה וְאִי מְהָא לֹא אַרְיָא דְהֵתֵם דְּדַבּוּרָא בְּעֵלְמָא קִיל לִיה טְפִי מְשִׂאָלָה וּמְשׁו"ה חֲיִישִׁי אֲבָל מַעֲשֵׂה קִשָּׁה דְגִירוּשִׁין לֹא עֲבִיד כִּינּוּן דְּאֶפְשֵׁר בְּשִׂאָלָה וּמ"ה לֹא חֲיִישׁ ר"י עַכ"ל הָרִי דְהֶרְמֵב"ם סְבִיר' לִיה דְּאֶפִּילוּ בְּמַעֲשֵׂה קִשָּׁה פְּגִירוּשִׁין לֹא אֶמְרִינּוּ אֵלּוּ רְצָה הֵיזֵה נְשִׂאָל עַל הַקְּדוּשׁוֹ וְהָר"ן מוֹדֵה בְּדָבָר ק"ל עוֹשִׁין קַנּוּנָא וְלֹא יִשְׂאָל עַל הַקְּדוּשׁוֹ וְכֵן חִי הַתּוֹס' בַּפ' שׁוּם הַיְתוּמִים בַּד"ה בְּשִׂאָלָה וְכו' עֵינּוּ שָׁם א"כ לַכ"ע אֵינּוּ נֶאֱמָן בְּמַגּוּ דִּיכּוּל לִישְׂאָל בְּדָבָר קַל מִיְהוּ הֶרְמֵב"ן בְּמִלְחָמָה סוּף בְּתֵרָא פְתַב בְּהֵיזֵה דְרַב הוּנָא דְשָׂכִיב מְרַע שְׁהַקְדִישׁ וְכוּלִי פְתַב וְהוּא שְׁהַקְדִישׁ עַל דַּעַת רַבִּים שָׁאֵם הַקְדִישׁ סְתָם אֶפִּילוּ אֲדָם עוֹשֵׂה קַנּוּנָא עַל הַקְּדוּשׁ וְאֶפִּילוּ בְּרִיא נֶאֱמָן בְּמַגּוּדָאֵי בְּעֵי מִתְשִׁיל אַפּוּלִיָּה הַקְדִישׁ דְקִי"ל יֵשׁ שִׂאָלָה לְהַקְדִישׁ בֵּין בְּפִתּוּחַ בֵּין בְּחֻרְטָה וְכֵן פְתַב הֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' חֶלֶק ג' סִי רצ"ה דְמִיָּרִי שְׁמֶסֶר לְגַזְבָּר דַּל"כ בַּלֵּא"ה נֶאֱמָן בְּמַגּוּ שְׂיִכּוּל לִישְׂאָל עַל הַקְּדוּשׁוֹ עֵינּוּ שָׁם: וְלְכַאוּר' נַר' דְגַם הֶרְמֵב"ם דְסְבִירָא לִיה דְלֹא אֶמְרִי' מַגּוּ אֵלּוּ רְצָה הֵיזֵה נְשִׂאָל עַל הַקְּדוּשׁוֹ אֲלֵא בְּהַקְדִישׁ מְטַעַם דְאִין שִׂאָלָה לְהַקְדִישׁ אֲלֵא ע"י פְתַח וְלֹא סְגִי בְּחֻרְטָה כַּמ"ש מֵהֶרְב"א בְּתִשׁוּבָה סִימָן ט"ו וְכֵן פְתַב הַמַּח"א הַלְכוֹת צְדָקָה סִימָן ה' שְׁנֵה טַעַם הֶרְמֵב"ם אֲלֵא שְׁהִשְׁנֵה צְדָקָה לְעַנְיֵי' בְּהַקְדִישׁ וְלֹא זָכַר דְבָרֵי מֵהֶרְב"א עִי' שָׁם וּמָה שְׁהוֹכַחְתִּי בַּס' עַה"ש חִי"ד סִי ר"ג מְדַבְּרֵי הָר"ן דְאֶפִּילוּ הַקְּדוּשׁ סְגִי בְּחֻרְטָה שַׁכְת' בְּנְדָרִים סוּף דַּכ"ב וְנ"ל וְהָא דְלֹא פְתַח בְּחֻרְטָה וְכו' וִי"מ שְׁאוֹתוֹ נָדַר הֵיזֵה כְּעֵין דְבַר מְצֻנָה כְּגוֹן שְׁנֵדַר לְהַתְעַנּוֹת זְמַן יְדוּעַ וְהַתְעַנּוּהַ מְקַצֵּת אוֹתוֹ זְמַן וְאֵלּוּ הֵיזֵה מִתְחַרְט עַל עֵינְקֵר הַנְּדָר יֵאבֵד שְׂכַר תְּעַנּוּתִיו שְׁהַתְעַנּוּהַ אִם הֵיזֵה תּוֹהָא עַל הֶרְאִשׁוֹנוֹת לְפִיכָף לֹא הֵיזֵה מִתְחַרְט עֵינּוּ שָׁם וְלֹא תִי' שְׁאוֹתוֹ נָדַר הֵיזֵה לְדַבְּרַי מְצֻנָה כְּגוֹן צְדָקָה לְעַנְיֵי' דְלֹא סְגִי בְּחֻרְטָה בְּלֹא פְתַח מִשְׁמ' דַּס"ל דְסְגִי בְּחֻרְטָה עֵינּוּ שָׁם לֹא מְכַרְעָא אֲלֵא בְּצְדָקָה לְעַנְיִים אֲבָל בְּקְדוּשֵׁי מְזַבְּחַי וְקְדוּשֵׁי ב"ה דְבִאֲמִירָה בְּעֵלְמָא חַל וְנִקְנָה לְהַקְדִישׁ מוֹדֵה הָר"ן שְׂצָרִיף פְתַח לְשׁוּנֵי הַקְּדוּשׁ טַעוֹת כַּמ"ש מֵהֶרְב"א שָׁם דְשִׂאָלָה בְּהַקְדִישׁ לֹא סְגִי בְּחֻרְטָה דְהָא לֹא יִדְעִינּוּ דִישׁ שִׂאָלָה בְּהַקְדִישׁ אֲלֵא מְדַקִּי"ל כַּב"ה דְהַקְדִישׁ טַעוֹת אֵינּוּ הַקְּדוּשׁ אִם כֵּן צָרִיף פְתַח דְמִשׁוּנֵי לִיה הַקְּדוּשׁ טַעוֹת וְכֵן פְתַב הַרְמ"ע בְּתִשׁוּ' סִי ס"ב עֵינּוּ שָׁם וּבִזְה"ז סְתָם הַקְּדוּשׁ לְעַנְיֵי' אֲבָל כְּבָר פְתַבְתִּי דְבָרֵי הֶרְמֵב"ן בְּמִלְחָמוֹת שַׁכְת' דְקִי"ל יֵשׁ שִׂאָלָה לְהַקְדִישׁ בֵּין בְּפִתּוּחַ בֵּין בְּחֻרְטָה וְכַבֵּר הָר' קוּל יַעֲקֹב בַּל' הֶרְמֵב"ם דַּמ"ה תַּמָּה עַל מֵהֶרְב"א וְהִבִּיא דְבָרֵי הֶרְמֵב"ן וְהַתּוֹס' וְהָר' עֲזַרְיָאֵל דְסְבִירָא לְהוּ דְשִׂאָלָה בְּהַקְדִישׁ סְגִי בְּחֻרְטָה עֵינּוּ שָׁם בְּאוּרְזָה וְכֵן מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי הֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' חֶלֶק רְבִיעִי סִי קַנ"ד שְׁפַתְב וְנ"ל אִם רְצָה שְׂלֵא לְתַת אוֹתָהּ צְדָקָה צָרִיכִים שִׂאָלָת חֶכֶם וְחֶכֶם מִתִּיר לָה ע"י פְתַח אוֹ עַל יְדֵי חֻרְטָה וְכוּלִי דְקִינָמָא לֵן כַּב"ה דַּאֲמ' הַקְּדוּשׁ טַעוֹת אֵינּוּ הַקְּדוּשׁ וְנִדְקָא עַד שְׂלֵא בְּאוּ לִיד גַּבְאֵי וְכו' דַּאֲף ע"ג דְאֲמִירָתוֹ לְגְבוּהַ פְּמִסִּירָתוֹ לְהַדְיוּט לֹא לְעַנְיָן זֶה אֲתַמַּר אֲלֵא לְעַנְיָן קַנְיֵיה וְלֹא עוֹד אֲלֵא אֶפִּילוּ הַקְדִישׁ וְהַפְרִישׁ נְשִׂאָלִים עַל הַהַקְדִישׁ וְכו' מְשַׁמַּע דְאִין חִי' בֵּין צְדָקָה לְהַקְדִישׁ וְאֶפִּילוּ הַפְרִישׁ סְגִי בְּחֻרְטָה וְא"כ שְׁמַעֲיָנּוּ דְאֶפִּילוּ בִידוֹ לִישְׂאָל בְּחֻרְטָה בְּדָבָר קַל עוֹשֵׂה קַנּוּנָא וְלֹא יִשְׂאָל עַל הַקְּדוּשׁוֹ וְלִשׁוֹן הֶרְמֵב"ם בַּפ"ד מֵהַלְכוֹת נְדָרִים דְכָשָׁם שְׁנִשְׂאָלִים עַל נְדָרֵי אִיסוּר וּמִתִּירֵי כֵּף נְשִׂאָלֵי' עַל נְדָרֵי הַקְּדוּשׁ וּמִתִּירֵי' וְכו' מִשְׁמ' דְאִין חִי' בֵּין הַקְּדוּשׁ לְנְדָרֵי אִיסוּר אֲלֵא שַׁכ' בַּס"ה נְדָרֵי' דְנְדָרֵי הַקְּדוּשׁ מְצֻנָה לְקִינָמָם וְלֹא יִשְׂאָל עֲלֵיהֶם אֲלֵא מְדוּחַק עֵינּוּ שָׁם וְהֵינּוּ אֶפִּילוּ בְּחֻרְטָה וְכֵן פְתַב מֵהֶרְלַנ"ח סִי ד' עֵינּוּ שָׁם וְכַתְּב מֵהֶר"ם מִינְץ סִי ע"ג דַּה"ה נְדָרֵי צְדָקָה אֵינּוּ נְשִׂאָלִים עֲלֵיהֶם אֲלֵא מְדוּחַק עֵינּוּ שָׁם

ואפֿשר דלכֿף אינו נאָמן במגו שׂיכול לישׂאל על הקדשׁו מה"ט דאין נשׂאלין עליהם אַלאַ
מדחוק וְהַרְדֵּב"ז בס' יקר תפארת בפ"ה מה' ערכין פתב משום דאין זֶה מגו טוב דמי
יִימר דמזדמן ליה חכם עיין שם.

מיהו ק' מדאמרי' בבכורות ס"פ עד כמה ורואה את גדשׁו דאי בעי מתשׂיל עליהו עיין
שם ומ"ש הַכָּא דאינו נאָמן במגו ועיין בס' הלכות יום טוב דקכ"ב מה שתי' ואפתי ק'
לדברי הר"ן שכת' דהא דאמר רב הונא שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו וכו' הא פריא
אינו נאָמן דחיישי' לקנוניא אע"ג דבידו להפקיעו בשאלה משו' דדבורא קיל טפי משאלה
ואמאי רואה את גדשׁו ונאָמן במגו וילדברי הרמב"ן והרשב"א דרב הונא מיירי בהקדשׁ
ע"ד רבים או כשמשׁרו ליד הגזבר ואין לו שאלה א"ש אַבל לדעת הר"ן דאפילו יש לו
שאלה לא אמרינו מגו אמאי הַכָּא נאָמן ואפֿשר לומר דלא אמרינו דבורא קיל ליה טפי
משאלה אַלאַ במי שאמר מנה לפלוני בידי דאינה טענה גרועה וספק שקול הוא אַבל
התם באומר דמום קבוע הוא שׂיכול מומחה אחר להכחישו שאינו מום קבוע אף על גב
דדבורא קיל ליה לא משקר בטענה גרועה וכהאי גוונא פתב מהר"י בן יעיש בתשׁו'
בספר בני אהרן סימן ס"א עיין שם ואם פן הַכָּא נמי באומ' הדיו זוזא לצדקה והדיו
משמע טפי הדיו נמי לצדקה כמ"ש ה' פנסת הגדולה ולנפקותא נתפוננתי נאָמן דמשׁו'
דדבור' קיל ליה לא משקר בטענה גרועה ועוד נר' דהרמב"ם והר"ן לא אמרו אַלאַ התם
שהקדשׁ ודאי אינו נאָמן להפקיעו במגו דיכול לישׂאל עליו דהוי כמו מגו להוציא אַבל
הַכָּא לנפקותא נתפוננתי ולא חל ההקדשׁ כִּלְל נאָמן וכהאי גוונא פתב הרשב"א בתשׁו'
סי' תרנ"ו עיין שם: וראיתי להרב עדות ביניקב סימן ס"ו דקס"ט ע"ג שפתב פיון דמתנת
שכיב מרע שהיא לאחר מיתה תקנה דרבנן היא פדי שלא תטרף דעתו וכו' אַזלי' לקולא
עיין שם ולא דק בהקדשׁ אי אמרי' דלגבי הקדשׁ גמר ומקנה בין יחיה בין ימות קנה
מדאוריית' דאמירה לגבוה מדאורייתא ודוקא במתנת שכיב מרע דלא גמר ליתן אַלאַ אם
ימות מדרבנן הוא דקונה באמירה אַבל גבי הקדשׁ בין פריא בין שכיב מרע קונה באמירה
מדאוריית' ואם פן הוי ספק דאורייתא וכהאי גוונא פתב הרשב"א בתשׁו' חלק שלישי
סימן קכ"ב דאפי' שהנותן למי שאינו בר ירושה אינו זוכה במתנת שכיב מרע הקדשׁ
שאני לפי שההקדשׁ קונה לעולם באמירה בעלמא אפי' בבריא וכו' עיין שם ואם פן הַכָּא
נמי (א"ה עכ"מ) ועיין בס' בית דוד סימן קכ"ו שפתב ואין בו משום ספק לקט דהא פי'
בירוש' דדוקא במתנות של תורה דלקט ושכחה דאיכ' קרא הוי ספק להחמיר אַבל מתנה
בעלמ' הרי הם כשאר כל אדם (א"ה עד פאן מצאתי): כ"ח כת' מהראד"ב בס' לחם רב
סי' ר"ג בצנואה להקדשׁ שלא פתב בה מנכסי וכו' לכאור' פלוגת' היא דהרשב"א סבירא
ליה דבעי' שיאמר מנכסי משום דפסק כשמואל בפירק שבועת הדדיני' דמנה דוקא קאמר
אַבל לשאר הפוסקים שפסקו כרב והם הרמב"ן והרא"ש והטור שכ' דבהלואה שנה
קאמר ובפקדון דוקא קאמר א"כ גבי שכיב מרע נמי אף על גב דלא אמר מנכסי אמרינו
דשנה קאמר וכ"נ מדברי הר"ן בספ"ק דגיטין דהא בהא תליא וכ"נ בהדיא מהרשב"א
עצמו בתשׁו' אַלף נ"ה ומהתשׁו' שהביא מהרי"ק עיין שם ואם פן נכסים בחזקת יורשים
קיימי עיין שם ונעלם ממנו מ"ש הר"ן בפירק שבועת הדדינים בשם הרשב"א דאפי' לרב
נמי כי אמרינו דשנה קאמר דוקא בטוען פה וכה יש לי בידיה בהלואה אַבל נותן לעולם
דוק' קאמר וראייה לדבר מדתנו בפירק קמא דגיטין תנו מנה פ' ומת יתנו לאחר מיתה

ואוקמא רב שמואל בר מרתא משמיה דרב בצבורים ומנחמים ובשכיב מרע וכולי מנה סתם אין נותנין שפא מנה קבור קאמר וא"א דשנה מנה אמר אמאי חיזשינו למנה קבור הא לא ייחד לה דבר מיוחד מנכסיו אלא שנה קאמר וכולי אלא ודאי בנותן דוקא קאמר ומשום האי טעמא דאמרון הילכף שכיב מרע שפאמר תנו מנה לפלוני חזינו אי אית ליה בעין יתב ליה ואי לא לאוהספיה עמו הר"ן שם במתנה עיין שם באורף וכן פתב הרשב"א בתשו' הביאו מרן הב"י סימן רנ"ג מחודש א' עיין שם וכ"כ עוד בתשו' חלק רביעי סימן קכ"ט עיין שם הרי דהרשב"א והר"ן סבירא להו דרב נמי מודה במתנה דמנה דוקא קאמר וכן פתב מהרי"ק דלא מצינו שום פוסק שיחלוק על הרשב"א ומהראד"ב שם תמה עליו בחנם עיין שם: ומ"ש עוד מהראד"ב שם וז"ל אבל כד מעיינת שפיר נ"ל דהצונאה קנימת ואף על גב דכ' הרשב"א בתשו' דאפי' נתן לבתו דקרוכה אצלו אם לא אמר מנכסיו לא מהני מודה בהקדש דעדיף טפי וכו' תדע דהא בפ' מ"ש גבי הקדש וחילוק לעניי' לא דחי' להאי צד דאמרי' גמר ומקני גבי הקדש ועניי' אלא משום דלגבי נפשיה לא גמר ומקני דאם יעמוד רוצה שיחזור לו הממון אבל אם מת דליכא טעמא דלגבי נפשיה ודאי דאמרינו גמר ומקני וכל שכן למאן דאמר דס' הקדש לחומרא עי' שם וכבר פתבתי לעיל בסעיף כ"ו דברי הרא"ה והריטב"א דסבירא להו הכי דשכיב מרע שהקדיש כל נכסיו אע"ג דאם עמד חוזר אם לא עמד אינו חוזר אבל הרשב"א חולק וסבירא ליה דיכול לחזור אפילו מת וגם הרא"ה והריטב"א לא מטעם דלגבי יורש גמר ומקני להקדש אלא משום דאמירתו לגבוה הוי כמסירה והו"ל כמקדיש מעכשיו אם ימות אבל בנ"ד שלא אמר מנכסיו דחיזשינו למנה קבור אפילו בהקדש לא מהני וגם מי שפוסק בהך בעיא לחומרא פתב הרשב"א סימן תרנ"ו מסתברא דהתם משום שהקדש בנדאי אלא שאנו מסופקים לכשיעמוד אם חוזר בו או לא אבל פאן דמסופק אם חל ההקדש כלל מספק אין מוציאין ממון מיד בעלים עיין שם: כ"ט כת' מהר"י באסן בתשוב' סימן נ"ג נלע"ד דלכ"ע אין דין מברחת בהקדש ואפילו בהקדש עניי' דכל דין מברחת מפח האומדנ' דאין אדם נותן כל נכסיו לאחרים והוא יחזור על הפתחים ואומדנא זו עצמה איבעיא לן גבי שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו אי אמרי' דלגבי הקדש גמר ומקני וכולי ופסק הרמב"ם והרמ"ה דאין מוציאין מידו ואם כן בנ"ד שההקדש מוחזק אין מוציאין מיד הגזבר וכ"ש להרא"ש שפתב שם דמוציאין מהיורשים עיין שם ונראה דאע"פ שפתב הרשב"א סימן תרנ"ו דאפי' מי שפוסק שם לחומרא היינו משום שההקד' בנדאי אלא מסופקי' לכשיעמוד אם חוזר בו או לא ה"נ מברחת דכתובה שהרי פתב הרא"ש בפרק האשה שנפלו גבי מברחת דהפירות יאכל מקבל מתנה אם תמות בתי בעלה ישארו ביז מקבל המתנה ואם מת בעלה ומתה היא אחר כך קודם שחזרה מן המתנה חוזרים הנכסים ליורשיה דאזלינו בתר אומדנא שלא נתנה לו אלא כדי להבריח מבעלה ומיד שמת בעלה בטלה האומדנא וחזרו הנכסים לרשותם מ"ד אמתנת שכיב מרע בכנולה דאם עמד חוזר עיין שם הרי דמברחת דינה כמתנת שכ"מ דאם מתה זכה מקבל המתנה ואם עמד חוזרת ממילא ואם כן ההקדש בנדאי אלא שאנו מסופקי' לכשיעמדה אם חוזרת או לא וכן פסק מהר"י נ' מיגש בהך בעיא לחומר' דאינו יכול לחזור מה"ט דכבר חל ההקדש וקי"ל דבספק ממונא קולא לנתבע ואין מוציאין מיד ההקדש עיין שם וראיתי למהר"ם מפדווא סי' נ' שכ' וז"ל אמנם אחר העיון נ"ל דשמעון פטור שיש פאן אומדנא

דמוכה ואזלי בתר אומדנא וכולי כי בודאי המכונן לא היה להעניש שמעון אם יצא מן העיר דרד עראי מהלך יום א' וכולי לכן בלי ספק אין בזה בית מיוחד גבוי הדיוט ואין להדיוט שהוא ראובן שום התחלה לתבוע הקנס שהוא חלקו רק פי לגבי הקדש יש בו קצת טענה אבל אינה פהלכה והוא מאי דאיתא בפרק מ"ש וכו' א"ל הקדש כל נכסיו וכו' והרא"ש פסק שם דאין מבטלין ההקדש וכולי אמנם כל שאר הפוסקים לא הסכימו לדבריו רק פסקו בכל שאר תיקו דממונא שהוא קולא לנתבע וכו' ומה שהמעות ביד בע"ה י"פ אף אם הושלשו מתחלה לבטחו זה ליפרע ממנו אם יעבור מפל מקום נראה ודאי שכל עוד שאינו ברור שעבר המעות הם של שמעון ושכנגדו נקרא המוציא עליו הראיה וכו' עיין שם הרי דס"ל דאפי' המעות ביד הגזבר מוציאין ממנו ולפי מ"ש נראה דגם הרא"ש לא אמר אלא משום דכבר חל ההקדש כמ"ש מהר"י ו' מיגש אבל בנדון הרב דהספק אם חל ההקדש מוציאין ובתשו' מהרש"ך חלק רביעי סימן ס"ט משמע דס"ל דגם לגבי הקדש יש דין מברחת וכן דעת ה' פ"רם שלמה סי' ע' עיין שם ועיין בתשו' הרשב"ץ חלק ג' סי' קכ"ב: ל' פ"ת ה' בית דוד סימן קכ"ו דקל"ה ע"ג נ"ל דבהקדש מקצת נכסיו במתנת שכיב מרע בפי' שדינו שקונה בלא קנין ואם עמד חוזר פשיטא דלא אמרי' לגבי הקדש או עניים גמר ומקני מחיים פנין שאמר בפי' שנותן במתנת שכיב מרע ולא מ"ל אלא במקדש כל נכסיו סתם דלא אמרינן שנותן במתנת שכיב מרע אלא מאומדנא אמרינן שהוא לאחר מיתה עיין שם ונ"ל מהר"ם בתשו' הארנכות סימן תתקצ"ח מיהו נראה פנין דלא נקנה אלא לאחר מיתה בפי' שאמרה אחר מותה תנו כו"ך לנרות כו"ך לכיס של צדקה הקדש וכו' וא"ת הא מ"ל בפ' מ"ש שכיב מרע שהקדש וכו' וקי"ל דכל תיקו דאיסורא לחומרא ואם פן הכא נמי בדין זה מספק לא נתייב ליורשים אלא להקדש וכו' לק"מ דהתם מיירי בהקדש כל נכסיו בלא שיעור בסתם ולא פי' בהדיא לאחר מיתה והכי מ"ל מי אמרי' וכולי אבל לגבוה גמר בלבד מיד לתת בין יחיה בין ימות וכו' אבל בהדיא אם ימות פשיט' דבר מהדר הוא ואם עמד חוזר ובטל ההקדש ממילא כשעמד וכו' עכ"ל הרי שפ"ת דזנקה במקדש כל נכסיו בסתם מ"ל אם גמר בלבד בין יחיה בין ימות אבל אם אמר בהדיא פשיטא דאם עמד חוזר ובטל ההקדש ממילא וכן כתב הרשב"א בתשו' ח"ג סימן קכ"ב ונ"ל ואפילו למי שפסק בבעיא דשכ"מ שהקדש כל נכסיו לחומרא ואם עמד אינו חוזר דהתם הוא שהקדש סתם ואפשר דלגמרי הקדש מעכשיו אבל כאן שתלה הקדש דאם מתה בתו לא עיין שם.

ל"א כתב הרשב"א בתשובות חלק שלישי סי' רצ"ה והובא בב"י י"ד סימן רנ"ט ונ"ל שאלת מצוה מחמת מיתה שהקדש בכלל צוואתו סוף ידוע לבגין ב"ה ומתוך אורח חליו ירד מנכסיו ורצה לפחות ממתנותיו אם דין הקדש פדין הדיוט ויכול לחזור וכו' תשובה שאלה זו בעיא היא בפי' מ"ש וסלקא בתיקו וכו' עש"ב משמע דאפי' במצוה מחמת מיתה שהקדש מקצת מ"ל אם עמד חוזר או לא אבל מהר"ם בתשו' הארנכות סי' תתקצ"ח כ' ונ"ל מיהו נראה פנין דלא נקנה אלא לאחר מיתה בפי' שאמרה אחר מותה תנו כו"ך לנרות כו"ך לכיס של הקדש וכו' וא"ת הא מ"ל בפ' מ"ש שכ"מ שהקדש וכולי דקי"ל דכל תיקו דאיסורא לחומרא ואם פן הכא נמי בדין זה מספק לא נתייב ליורשים אלא להקדש וכו' לק"מ דהתם מיירי בהקדש כל נכסיו בלא שיעור בסתם ולא פי' בהדיא לאחר מיתה והכי מ"ל מי אמרי' וכולי אבל לגבוה גמר בלבד מיד לתת בין יחיה בין ימות

וכו' אַבְל הֵיכָא דְאָמַר בְּהִקְדָּא אִם יָמוּת פְּשִׁיט' דְּבַר מִהֲדַר הוּא וְאִם עֲמַד חוֹזֵר וּבִטֵּל הִקְדָּשׁ מִמֵּילָא פְּשַׁעְמַד וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דֵּה"ד פְּשִׁינ' בְּהִקְדָּא אִם יָמוּת אַבְל סִתָּם מְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה דִּינוּ כִּשְׁכ"מ לְעַנְיָן זֶה דְּלִיכָא פִּי אִם אֲנִימְדָּנָא דְדַעְתָּהּ וּמ"ל בְּהִקְדָּשׁ מְקַצָּת אִם גָּמַר וְהִקְדָּשׁ וְכֵן כ' הַטּוֹר סִי' כ"ה בְּשֵׁם הַרְמ"ה ע"ש וְנ"ל הַרְמ"ה בַּפ' מ"ש סִימָן קכ"ט אֲלָא אֲפִילוּ בְּמְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה הֵיכָא דְזוּזָפָה וְקִנּוּ מִזְנוּיָה ל"מ הֲדַר בֵּיהּ דְּהָא פּוֹתֵב כָּל נְכָסֵי בְּמְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה דְּמִי לְכָל מְזִילֵי וְכוּ' תַּדַּע דְּגַבֵּי מְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה אֵיפָא לְמִיחֻשׁ בֵּיהּ לְמַתְנַת בְּרִיא טְפִי מִסְתַּמִּי דְּכוֹתֵב כָּל נְכָסֵי דְּהָא פּוֹתֵב כָּל נְכָסֵי לְכ"ע לֹא בְּעֵי קִנְיָן וְאֵלוּ מְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה בְּמִקְצָת פְּלִיגֵי בֵּיהּ וְכוּ' עֵש"ב הָרִי שְׁכ' דְּמְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה בְּמִקְצָת גְּרַע מִשְׁכ"מ דְּכוֹתֵב כָּל נְכָסֵי וְאִם פֶּן פִּינּוֹן דְּבִמְקִדָּשׁ כָּל נְכָסֵי מ"ל אִם גָּמַר וְהִקְדָּשׁ כ"ש בְּסִתָּם מְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה בְּמִקְצָת וְהִרְשָׁבִי"א מִזְיָרֵי בְּהִקְדָּשׁ וְהִרְשָׁבִי"ד ח"ד סִי' מ"ט תַּמָּה עֲלֵיו עֵינֵן שָׁם וְלִק"מ כַּמ"ש וְרִאִיתִי לְמַהֲרִימ"ט ח"א סִי' ס"ז וְנ"ל וְעוֹד אֲפִי הֵיךָ סִתָּם גַּבֵּי הִקְדָּשׁ מִסְתַּבֵּר לִזְמַר שְׁמַחֲיִים נִתְּנָן וְלֹא נֶאֱמַר לֹא נִתְּנָן אֲלָא לְאַחַר מֵיתָה תַּדַּע דְּגַבֵּי שְׁכִיב מְרַע שְׁכ' כָּל נְכָסֵי וְכוּ' וְהִלָּא הַדְּבָרִי ק"ו פְּשִׁישׁ אֲנִימְדָּנָא גְּדוּלָּה פְּשִׁנְתָּן כָּל נְכָסֵי דְּחֻזְקָה דְּאִין אָדָם מְקִדָּשׁ כָּל נְכָסֵי וְאֵעִי"כ יֵשׁ סְבָרָא לִזְמַר שְׁמָא אָדָם זֶה רְצָה לְהִקְדָּשׁ כָּל נְכָסֵי בֵּין יְחִיָּה בֵּין יָמוּת כ"ש הֵכָא דְּלִיכָא אֲנִימְדָּנָא שְׁהִיא מִתְּנָה בְּמִקְצָת שְׁעַל הַסִּתָּם נְחֻזִיק הַמִּתְּנָה בְּמִתְּנָה מַחֲיִים אַע"פ שְׁלֹא פִי וְאִף עַל גַּב דְּהִתָּם לֹא אֵיפְשָׁטָא וְכוּלֵי בְּמִקְצָת נְכָסֵי אִין בְּדַבְּרָא סְפַק כָּלֵל עֵינֵן שָׁם מְבִנְיָן דַּס"ל אֲפִי הָיוּ שְׁאָר הַצְּוֹאוֹת לְאַחַר מֵיתָה מִתְּנָה דְּהִקְדָּשׁ שְׁהִיא בְּחֻזְקָתוֹ מַחֲיִים הִיא וְנִמְשָׁף אַחֲרֵיהּ מְהֵר"י אֲלַגְאִזִי בַּס' נְאוֹת יַעֲקֹב סִימָן ב' ע"ש וּמִתְּשׁוֹ הַרְשָׁבִי"א שְׁפַתְבְּתִי מוֹכַח (א"ה עכ"מ וְהַדְּבָר מְבִנְיָן): ל"ב נִסְתַּפַּק ה' בֵּית דָּוִד סִימָן קכ"ו אִם אָמַר בְּדַבְּרוֹר א' חֲצִי נְכָסֵי לְרֵאוּבֵן וְחֲצִי לְהִקְדָּשׁ פִּינּוֹן דְּאָמַר הַפֵּל בְּדַבְּרוֹר א' ל"ל לְרֵאוּבֵן דּוֹק' לֵאח' מֵיתָה וְלִהִקְדָּשׁ מַחֲיִים דְּאִין דַּבְּרוֹר א' מִתְּחַלֵּק לְשִׁנְיָ' כַּמ"ש הַרְשָׁבִי"א בְּתִשׁוֹ הִבִּיאוּ מֶרֶן הַב"י סִי' ג' גַּבֵּי אֲסַמְכָת' וְנ"ל וְעוֹד פִּינּוֹן שְׁנִתְּנָן הַמְּשָׁכּוֹן בִּיד הָאֲנִימְנִים וְיָדוּעַ בְּאֲמַת שְׁפָרַע בְּאֲמַת חֵלֶק בְּנִין הָעִיר וְלֹא יִתְנַצֵּל מִצַּד הָאֲסַמְכָת' אִם פֶּן בְּדוֹקָא הַתְּנָה וְא"ל דְּבִמְחֻצֵי הַתְּנָה בְּדוֹק' וּבִמְחֻצֵי בְּאֲסַמְכָתָא דְּאִין דַּבְּרוֹר א' מִתְּחַלֵּק לְשִׁנְיָם וְהֵכָא נָמִי אִין דַּבְּרוֹר א' מִתְּחַלֵּק לְשִׁנְיָם אֲלָא הַפֵּל הוּא לְאַחַר מֵיתָה אוֹ הַפֵּל הוּא מַחֲיִים וְיֵשׁ לְסַפַּק מִי נִדְחָה מִפְּנֵי מִי וְנִרְאָה דְּכִינּוֹן דְּסַפַּק הוּא אִין מוֹצִיאִין מִהִירֻשִׁים עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה דְּאִם אָמַר חֲצִי נְכָסֵי לִפ' וְהַחֲצִי לְהִקְדָּשׁ לֹא חָשִׁיב דַּבְּרוֹר שְׁהָרִי הָרֵא"ש בְּפִרְקֵי י"ג וְהַטּוֹר סִימָן רמ"ו כ' וְנ"ל וְאִם פָּתַב כָּל נְכָסֵי לְבָנוּ וְלֵאחַר הָאחַר קָנָה הַחֲצִי וְכֵן אֲפִטְרוֹפּוּס וְכוּלֵי אֲפִילוּ פָּתַב לְבָנוּ וְלֵאחַר בְּבַת א' חָשְׁבִינָן לִיהּ פּוֹתֵב כָּל נְכָסֵי לְבָנוּ פִּינּוֹן דְּלֹא שְׁיִיר כְּלוּם בְּנְכָסֵי אַחַר מִתְּנַת בְּנוֹ וְדוֹקָא שְׁפַתֵּב כָּל נְכָסֵי לְבָנוּ וְלִפ' אַבְל אִם פָּתַב חֲצִי נְכָסֵי לְבָנֵי וְחֲצִי לְפִלוֹנֵי מִדַּהוּל"ל כָּל נְכָסֵי לְבָנֵי וְלִפ' וְלֹא עָשָׂה פֶּן אֲלָא הִקְדָּשׁ לְבָנוּ בְּמִתְּנָתוֹ לְבָנוּ נָמִי הָיוּ מִתְּנָה וְהוּ"ל כְּנוֹתָן לְבָנוּ הַמְּקַצָּת תְּחַלָּה וְאַחַר כֶּף הַשְּׁאָר לְאַחַר וְכוּ' עכ"ל וְהֵכָא נָמִי אִם אָמַר חֲצִי נְכָסֵי לִפ' וְהַחֲצִי לְהִקְדָּשׁ מִדַּהוּל"ל כָּל נְכָסֵי לְפִלוֹנֵי וְלִהִקְדָּשׁ דְּהָיוּ מְחַצָּה לְזָה וּמְחַצָּה לְזָה וְדֵאִי דְּהָיוּ מִתְּנָה לֹא בְּמִקְצָ' וְאִם הוּא שְׁכ"מ צְרִיף קִנְיָן וְקָנָה מַחֲיִי' וְאִם הוּא מְצוּנָה מִחֲמַת מֵיתָה קָנָה לְאַחַר מֵיתָה וְאִם עֲמַר חוֹזֵר וְחֲצִי לְהִקְדָּשׁ מַחֲיִים אַבְל אִם אָמַר כָּל נְכָסֵי לְפִלוֹ' וְלִהִקְדָּשׁ הָיוּ דַּבְּרוֹר א' וְאִי לֹא פְּלִגֵי דַּבְּרוּרֵיהּ אֲמַרִינּוּ דְּהַפֵּל הוּא לֵאח' מֵיתָה דִּיד הַמְּקַבֵּל הַמִּתְּנָה עַל הַמִּתְּנָה וְכַהֲיִי גְּוֹנָא אֲמַרִינּוּ בְּפִרְקֵי קַמָּא דְּגִיטִין דְּפ' ט' עֲבָד שְׁהִבִּיא גִטּוֹ וְכַתּוּב בּוֹ עֲצָמָהּ

וּנְכָסֵי קְנוּיָם לָהּ עֲצָמוּ קְנָה וּנְכָסִים לֹא קְנָה אִיבְעֵינָא לְהוּ כֹּל נְכָסֵי קְנוּיָם לָהּ מְהוּ אָמַר
אֲבִינִי מִתּוֹךְ שְׁקָנָה עֲצָמוּ קְנָה נְכָסִים הִדָּר אָמַר אֲבִינִי מִתּוֹךְ שְׁלֹא קְנָה נְכָסֵי לֹא קְנָה עֲצָמוּ
וְכַת' הַתּוֹסְפוֹת דְּנִרְאָה סְבָרָא לֹאמַר טְפִי דְּבִתְרֻנְיָהּ לֹא קְנָה דִּיז בְּעַל הַשְּׁטֵר עַל הַתּוֹתוֹנָה
עֵינִן שָׁם וְהָכָא נְמִי אִי פְּלִגִי דְּבוּרָה אָמַרִי דְּתֻרְנוּיָהּ לֹא קְנָה עַד לְאַחַר מֵיתָה דִּיז הַמְקַבֵּל
עַל הַתּוֹתוֹנָה וְה"ד בְּדַבּוּר א' אֲבָל חֲצִי נְכָסֵי לִפ' וְהַחֲצִי לְהַקְדָּשׁ הָוִי פְּעֻצְמָה וּנְכָסֵי קְנוּיָן
לָהּ דְּעֲצָמוּ קְנָה וּנְכָסִים לֹא קְנָה וְהָכָא נְמִי הַקְדָּשׁ קְנָה וּפ' לֹא קְנָה וְלְכַאוּרָה נִר' דְּלִרְבָּא
דָּאמ' הֵתָם דְּאַפִּי בְּאוּמַר כֹּל נְכָסֵי קְנוּיָם לָהּ עֲצָמוּ קְנָה נְכָסִים לֹא קְנָה וְקִיָּמָא לֵן פְּנוּתִיהָ
הָכָא נְמִי אֲפִי אָמַר כֹּל נְכָסֵי לְפִלוּנִי וְלְהַקְדָּשׁ פְּלִגִי דְּבוּרָה וְכֵהָא גִּוּוּנָא כַּת' ה' תְּרוּמַת
הַדְּשָׁן סִימֵן שִׁי"ח בְּשׁוֹכֵר פּוֹעֵל עִם סוּסוֹ וְנִתְאַנָּה וְנ"ל וְהַשְּׁתָא לִפ"ז לְעִנְיָן שְׁאַלְתָּהּ אִי
בְּתַר שְׁכִירוֹת שְׁמַעוֹן עֲצָמוּ נִיזְיֵל אִין פְּאָן דִּין אוֹנָאָה דְּפוֹעֵל הוּא אִי בְּתַר שְׁכִירוֹת הַסּוּס
נִיזְיֵל בְּשְׁכִירוֹת בְּהֵמָה יֵשׁ דִּין אוֹנָאָה וְנִרְאָה דִּל"ל הוּאִיל דְּשְׁכִירוֹת שְׁמַעוֹן עֲצָמוּ וּשְׁכִירוֹת
הַסּוּס שְׁלוֹ נְכָלְלִים בְּסָף א' נִימָא מְגוֹ דְּלִיפָא אוֹנָאָה גְּבִי דְּהָאִיף לִיפָא נְמִי לְגַבִּי דְּהָאִיף וְכו'
דִּיז הַמוּצִיא עַל הַתּוֹתוֹנָה כַּמ"ש הַתּוֹס' אֵהָא דְּאַבִּינִי דְּסִבֵּר לָא פְּלִגִי דְּבוּרָה וּמְגוֹ דְּלֹא
קְנָה נְכָסֵי לֹא קְנָה אֵת עֲצָמוּ וְכו' דְּקִי"ל פְּרָבָא לְגַבִּי אֲבִינִי בִּפ"ק דְּגִיטִין וְכו' יַעֲשׂ"ב: ל"ג
אִם עָמַד נִתְבַּטֵּל הַפֶּל כְּדִין נוֹתֵן מִתְּנָה וְכו' מִשְׁמַע אֲפִי לֹא חֲזַר בִּפִי פִּינּוֹן שְׁעַמַּד בְּטַל
הַקְדָּשׁ מֵאַלְיוֹ וְכ"כ מְהַר"ם ב"ב בְּתַשׁוּי' הָאַרְנוּכּוֹת סִימֵן תַּתְקַצ"ח וְנ"ל אֲבָל הֵיכָא דְּלֹא
אָמַר בְּהֵדְיָא אִם יָמוּת פְּשִׁיטָא דְּבָר מְהַדָּר הוּא וְאִם עָמַד חֲזַר וּבְטַל הַקְדָּשׁ מִמִּילָא כְּשֶׁעָמַד
וּבְטַלָּה הַמִּתְּנָה מִמִּילָא וְכו' עֵינִן שָׁם וּמְהַרְאֵנ"ח חֲלֵק ב' סִימֵן ל"ד כַּת' דְּנִרְאָה דָּאִם לֹא
חֲזַר בִּפִי חִיָּשִׁינּוּן מִדְּכ' הִר"ן וְאָף ע"ג דְּאַמְרִי אֲמִירְתוֹ לְגְבוּהָ כְּמִסִּירְתוֹ לְהִדְיוּט הִיָּנוּ
דִּל"מ לְמַהְדָּר עַל מַה שְׁיִדְעוּנוּ בְּבִירוֹר בְּדַעְתוֹ אֲבָל הָכָא מִי יִימַר דְּדַעְתוֹ הִיָּה לְהַקְדָּשׁ אֲפִי
אִם עָמַד הִילְכָף נִדְּאִי נְכָסִים בְּחֻזְקַת נוֹתֵן קִיָּמִי וְאָף סָפֵק אִיסוּר מִמִּילָא לִיפָא דָּאִיהוּ יָדַע
בְּנִפְשֵׁיהָ וְכוּלִי אִם כֹּן דְּוָקָא הוּא יָכוֹל לְחֻזֹר מִשׁוּם דִּיזַע בְּנִפְשֵׁיהָ אֲבָל אִם מִת אַחַר שְׁעַמַּד
וּבָאוּ בְּנִי לְבַטֵּל הַקְדָּשׁ וְלֹא יָדַעוּ פְּנוּנַת אֲבִיָּהֶם אִיפָא סָפֵק אִיסוּר מְעִילָה עֵינִן שָׁם וְנִמְשָׁף
אַחֲרֵי מְהַר"י אֶלְגָּאזִי בִּס' נְאוֹת יַעֲקֹב ס' ב' עֵינִן שָׁם וְדַבְּרֵי הִר"ן שֵׁכ' הֵם דְּבַרֵי הַנ"י
בְּפָרֵק מ"ש אֲבָל הִר"ן בִּש"מ שָׁם וְהֵבִיאוּ מְהַרְב"א בְּתַשׁוּי' סִימֵן ט"ו דַּנ"א כ' וְנ"ל וְאָף
עַל גַּב דְּלִגְבֵי הַקְדָּשׁ א"ל דַּה"ל סָפֵק דְּאוּרִינִי מִשׁוּ אִיסוּר מְעִילָה פִּינּוֹן דְּמִמוֹנִי בְּחֻזְקַתִּיהָ
קָאִי אֲפֻשֵׁר דְּהַרִי הוּא כְּנִדְּאִי שְׁאִין אִיסוּר הַקֹּדֶ' חֵל א"נ דְּלַעֲנֵן אִיסוּר מִתְּקַן לִיהָ כְּשֶׁמוּאֵל
דְּאָמַר הַקְדָּשׁ שְׁנָה מְנָה שְׁחַלְלוּ עַל שְׁנָה פְּרוּטָה מְחֻלְלָל עַכ"ל הִרִי דַס"ל דְּלִיפָא אִיסוּר
מְעִילָה אוֹ לְחַלְלוּ עַל שְׁנָה פְּרוּטָה אִם כֹּן גַּם בְּנִי יָכוֹלִים לְחֻזֹר וּמְדַבְּרֵי הַרְמ"ה בְּפָרֵק
ג"פ סִימֵן ק"מ מְבוֹאָר דַּס"ל דָּאִם עָמַד חֲזַר וְאִין צְרִיף לְחַלְלוּ עִי' שָׁם וְנִרְאָה מִשׁוּם
דְּאִיסוּר דָּאִית בִּיָּה מְמוֹנָא אִיסוּרָא בְּתַר מְמוֹנָא אֲזִיל כַּמ"ש הַרְמ"ה גְּבִי עֶבֶד הֵבִיאוּ הִרְב
פָּרַח מִטָּה אֵהָרֵן חֲלֵק רֵאשׁוֹן סִימֵן כ"ט עֵינִן שָׁם וְכַה"ג כַּת' הַרְמַב"ם בְּפָרֵק י"ב מַה
בְּפוּרִים דִּין ט' וְנ"ל אִין פּוֹדִין בְּשַׁר הַדּוּמָה לְאַחַר וְאִם פְּדָה פְּדוּי וְכו' וְכַה"ג מְהַר"י
קוֹרְקוּסֵדְהִיא בְּעֵיא דְּלֹא אִיפְשָׁטָא וְלִכְּה' כ' רַבִּי דָּאִין פּוֹדִין וְאִם פְּדָה פְּדוּי וְצ"ע דְּבִשְׁלֵמָא
לְעִנְיָן מְמוֹן גִּיחָא אֲבָל לְעִנְיָן אִיסוּר' אֲמַאי לֹא אֲזִלְיָן לְחוּמְרָא וְאֲפֻשֵׁר לֹאמַר דְּכִינּוֹן שְׁאִיסוּר
זֶה הוּא תְּלוּי בְּמִמוֹן שְׁהַרִי אִם נוֹתֵן לְפָהֵן וְכו' וְהוּא הִנְכוּן עֵינִן שָׁם הִרִי דַס"ל לְהַרְמַב"ם
דְּאִיסוּר בְּתַר מְמוֹנָא גְּרִיר וְאָף עַל גַּב דְּלַכְתָּחִי אִיסוּר הָכָא חֲשִׁיב בְּדִיעֵבַד פִּינּוֹן שְׁהוּא
בְּחֻזְקַתוֹ אֲבָל מְהַרִיט"א בְּסִפְרָ קַהֲלַת יַעֲקֹב דָּף מ"ג כַּתְבַּ דְּלַדְעַת הַפּוֹסְקִים דְּבִסְפִיקָא

דדינא אם תפס מוציאין מידו פנין דליפא שום דררא דמונא למקבל לא מחמרינו לענו
איסור מספק אבל למ"ד באם תפס אין מוציאין מידו פנין דאיפא דררא דמונא לענו
שאם תפס זכה לענו איסור ראוי לאסור מספק פנין דלא מוקמי הנכסי בחזק הבועלים
לגמרי עיין שם בארף ועיין בתשו' מהר"י הלוי סימן נ"ג שהוכיח מדברי הר"ן והנ"י
דאפילו בממון אם יש איסור ספקו לחומרא עיין שם וה' דברי אמת בתשו' סימן ט' וסימן
י"א הוכיח פן מדברי התוספו' עיין שם וזה הפך מהר"י קורקוס שהרי הרמב"ם סבירא
ליה דאם תפס אין מוציאין מידו אפ"ה ס"ל דאיסורא בטר ממונא גריר וקרא"ש סבירא
ליה אם תפס מוציאין מידו וחולק על הרמב"ם גבי ספק בכור וא"כ הכא נמי למאן דאמר
דאפילו תפסו עניים מוציאין מידם ליפא איסור מעילה דכינן דמוקמינו הנכסים בחזקת
הבועלים לגמרי דאפילו תפס ההקדש מוציאין ממנו איסור מעילה בטר ממונא אזיל אבל
לדעת החולקים דאם תפסו אין מוציאין מידם חיישינו לספק מעילה וצריף לחללו על
שו"פ מיהו לכ"ע גם בגיו יכולים לחזור מה"ט וכבר כתבתי דברי מהר"ם והרמ"ה דס"ל
דבטל הקדש מאליו ועיין בס' הלכות יום טוב דכ"ג וכ"ד ושו"ר לה' דברי אמת בתשו'
סימן ט' וסימן י"א דף מ"א ומ"ב שהצריף בפרט זה עיין שם: והרשב"ש בתשו' סימן
רפ"ו בצנוואה על ס"ת דל כתב בה ואתברר לנא דאתפטר מגו מרעיה כתב וז"ל ות"ש
שזה הקדש הוא וכו' ואבעיא לן בפרק מ"ש הקדש כל נכסיו מהו וכו' ופסק הרא"ש
פנין דלא אפשיטא אין מבטליו ההקדש וכו' ואע"פ שהרמב"ם וכו' יש להכריע בדברי
הרא"ש דכינן דאמירתו לגבוה כמסירה להדיוט כדאיחא בפרק קמא דקידושין נכסים
בחזקת הקדש ולא בחזקת היורשים וכל שהנכסי בחזקת הלקוחות על היורשים להביא
ראיה וכו' עי' שם משמע דס"ל דלדעת הרמב"ם אפי' מת אחר שעמד בטל הקדש לגבי
בגיו ומה שהצריע בדברי הרא"ש פנין דאמירתו לגבוה כמסירה להדיוט נכסים בחזקת
ההקדש ועל היורשי' להביא ראיה נראה דה"ד משום שההקדש חל בנדאי מחיים אלא
שאנו מסופקים לכשיעמוד אם חוזר בו אם לאו ואם פן הנכסים בחזקת ההקדש אבל
כשהספק בהקדש אם חל או לא מוקמי הנכסי בחזקת היורשים ולא זכה ההקדש כמו
שחי' הרשב"א סימן תרנ"ו עיין שם וכן פסק מהר"י ו' מיגש דאינו יכול לחזור מה"ט
דכבר חל ההקדש וקי"ל דבספק ממונא קולא לנתבע ואין מוציאין מיד ההקדש עי' שם
אבל אם פשהספק אם חל ההקדש מזה הרשב"ש דלא זכה ההקדש מספק דנכסים
בחזקת היורשים כמ"ש הרב סימן ק"ץ עיין שם מיהו בסימן תרכ"א פסק ה' בהרמב"ם
והרשב"א דהכא נמי יכול לחזור וא"כ אפילו מת אחר שעמד בטל הקדש ממילא לגבי
בגיו כמ"ש: יש להסתפק אם צריף פדייה פדי שלא יאמרו הקדש יוציא בלא פדיון כמו
במקדיש נכסיו והיה עליו כתובת אשה וב"ח ופסקו הרמב"ם בפ"ו מה' ערכין וכן כתב
בעל התרומות שער מ"ג חלק שני עיין שם ונראה דא"צ פדייה שהרי כ' הרמב"ם בספ"ד
דמעילה דאם אמר הרי הנטיעות אלו קרן עד שיקצצו פנין שנקצצו א"צ פדיון ונהגים
בהם מיד וגם הראב"ד בהשגות פט"ו מה' מעה"ק שכתב דספק איסור ולחומרא ע"ש
נראה דה"ד משום דחל ההקדש בנדאי עד שעת קציצה ולא פקע בכדי אבל הכא ההקדש
תלוי ועומד עד שמימות והספק בעיקר ההקדש אם חל או לא וקי"ל אם עמד חוזר וכן
יכול לחזור בעודו שכ"מ דכל שעמד חוזר חוזר הוא במתנתו ואם פן לא יצא מרשות
הנותן כמ"ש מהר"ם בתשובות הארנפות סימן ל"ד וז"ל ול"ל כל נכסיה דקאמר' היינו

שָׁהֵם שָׁלְהָ עֲדִינָן וְלֹא מַה שֶׁנִּתְּנָה לְרֵאוּבֵן כְּכָר וְכוּלֵי זֶה אֵינּוּ חֻדָּא וְכוּלֵי נְעוּד אֶפְיֵלוּ מַה שֶׁנִּתְּנָה לְרֵאוּבֵן נְכֻסְיָהּ מִקְרוּ כָּל זְמַן שֶׁהִיא בְּחַיִּים דְּכֵינּוּן דְּמִתְּנַת שִׁכ"מ לֹא קִנְיָ אֱלָא לְאַחַר מִיתָה אִם כֵּן נְכֻסְיָהּ מִקְרוּ וְלֹא נִפְקִי מִרְשׁוּתָהּ כְּלָל עַד שְׁעַת מִיתָהּ וְהוּבָא בְּתֻשׁבוֹת הַמֵּינִי דְשִׁינְיָ לִס' קִנְיָן סִימָן י"ב עֵינָן שָׁם:

וּבְמִתְּנָה ע"מ לְהַחְזִיר וְהַקְדֵּשׁ הַמְקַבֵּל כ' הַנ"י בְּשֵׁם הָרֶאָב"ד דְּפוּדְהוּ וְהַחְזִירוּ מַה"ט שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַקְדֵּשׁ יוֹצֵא בְּלֹא פְדִיּוֹן וְכָתַב ה' בְּנֵי אֶהְרֹן סִימָן רמ"א דְשָׁאָר פּוֹסְקִים לֹא ס"ל הָכִי דְהַתָּם בְּמַקְדֵּשׁ נְכֻסְיוֹ וְהִיָּה עָלָיו פְּתוּבַת אִשָּׁה וּב"ח הַנְּכֻסִים, הֵם שְׁלוֹ אֱלָא שָׁהֵם מְשׁוּעָבָדִים אֲבָל הָכֵא דְאֵין הַמָּמוֹן שְׁלוֹ (א"ה עכ"מ): ל"ד נִסְתַּפֵּק ה' בֵּית דָּוִד סִימָן קכ"ו בְּאוֹמֵר חֻצֵי נְכֻסֵי לְרֵאוּבֵן וְחֻצֵי לְהַקְדֵּשׁ דְּכֵינּוּן דְּאָמַר הַכֵּל בְּדַבּוּר א' ל"ל דְּלְרֵאוּבֵן דְּנוֹקָא לְאַחַר מִיתָהּ וְלְהַקְדֵּשׁ מִחַיֵּי דְאֵין דַּבּוּר א' מִתְחַלֵּק לְשָׁנִים כַּמ"ש הָרֶשֶׁבֶף"א בְּתֻשׁוֹ הַבִּיאָה מֶרֶן הַב"י סִימָן נ"ד וְנ"ל רֵאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן הָיוּ מִתְעַצְמִים בְּדִין וְכוּ' וְעוּד דְּכֵינּוּן שְׁנַתָּן מִשְׁפּוֹן בְּיַד הָאֲנָמְנִים וְיָדוּעַ בְּאַמַּת שִׁיפְרַע חֵלֶק בְּבִנְיָן הָעִיר וְלֹא יִתְנַצֵּל מִצַּד הָאֲסַמְכָתָא אִם כֵּן בְּדוֹקָא הַתְּנָה וְא"ל שֶׁבְּמַחְצִית הַתְּנָה בְּדוֹקָא וּבְמַחְצִית בְּאֲסַמְכָתָא דְאֵין דַּבּוּר א' מִתְחַלֵּק לְשָׁנִים עֵינָן שָׁם וְהָכֵא נְמִי בנ"ד אֵין דַּבּוּר א' מִתְחַלֵּק לְשָׁנִים וְע"כ שֶׁהַכֵּל הוּא לְאַחַר מִיתָהּ אוֹ הַכֵּל הוּא מַחְיִים וְיֵשׁ לְסַפֵּק מִי נִדְחָה מִפְּנֵי מִי וְנִרְאָה דְּכֵינּוּן דְּסַפֵּק הוּא אֵין מוֹצִיאֵין מִהִיּוֹרְשִׁים עֵינָן שָׁם וְאֵיבְרָא דְהָרֶשֶׁבֶף"א בְּמִיּוֹחְסוֹת גַּם כֵּן וְהַבִּיאֵו מֶרֶן הַב"י סִימָן רי"ב וּפְסָקוּ מוֹר"ם שָׁם דָּאֵם שִׁייר לְעַצְמוֹ דִּירָה וְגַם לְאִישׁ אַחַר אֲמָרִי כְּמוֹ שִׁייר לְעַצְמוֹ בְּעֵין יָפָה כֵּן שִׁייר לְחַבְרֵי דְנוֹדָי עַל עֲנָנִי א' נִתְפַּוּוֹן עֵינָן שָׁם וְהָכֵא נְמִי גִימָא פִּינּוֹן דְּלִגְבֵי הַקְדֵּשׁ בְּעֵין יָפָה נִתְּנָן מַחְיִים ה"ה לְהַדְיוּט דְנוֹדָי עַל עֲנָנִי א' נִתְפַּוּוֹן וּמְהַר"ם מִפְּדוּוּא סִי' ו' בֵּא' שֶׁהַקְנָה לְהַקְדֵּשׁ וְלְהַדְיוּט בְּיַחַד בֵּל' אֲסַמְכָתָא כ' דְהָיוּ פִקְנֵי אֶת וְחִמּוֹר דְּכֵינּוּן דְהַדְיוּט לֹא קִנְיָ גַם לְהַקְדֵּשׁ לֹא קִנְיָ מִיְהוּ הַתָּם קִי"ל כר"נ דְּקִנְיָ מְחַצְזָה וְה' בְּנֵי יַעֲקֹב דִּפ"ז הַק' מִתְּשׁוֹ הָרֶשֶׁבֶף"א דְכָמוֹ דְּגִבֵי הָאֲנָמְנִים לֹא הָיוּ אֲסַמְכָתָא גַם לְחַבְרֵי לֹא פִינּוֹן דְּבַדְּבּוּר א' נִאֲמָרוּ וְתִי' דְהַתָּם לִיכָּא אֲסַמְכָתָא כְּלָל שֶׁהָרִי נִתְּנָן מִשְׁפּוֹן וְאִם לֹא הַקְנָה בְּלֵב שְׁלֵם לֹא הִיָּה נוֹתֵן מִשְׁפּוֹן אֲבָל בנ"ד אֲסַמְכָתָא הָיוּ דְבֵל' כְּלָל דְאֵי הַקְנָה אֱלָא דְבְהַקְדֵּשׁ אֶפְיֵלוּ אֲסַמְכָתָא קוּנָה וְאִם כֵּן אִם הַקְנָה לְהַקְדֵּשׁ וְלְהַדְיוּט יַחַד אֲמָרִינוּ דְבְהַקְדֵּשׁ דְּמַהֲנֵי אֲסַמְכָתָא קִנְיָ וּבְהַדְיוּט דְלֹא מַהֲנֵי אֲסַמְכָתָא לֹא קִנְיָ עֵינָן שָׁם וְלִיתָא דְבְהַקְדֵּשׁ נְמִי אֲסַמְכָתָא לֹא קִנְיָ אֱלָא מְשׁוּם דְגָמַר וּמִקְנֵי כְּמוֹ בִשְׁכ"מ דְלֹא שִׁייר אֲסַמְכָתָא מַה"ט וּכְבָר פְּתַבְתִּי בְּסִי' רי"ב דְבָרֵי הַרמ"ה בַּפ' מ"ש סִימָן ג' וְנ"ל הָא מִתְּנִי' לֹא מִתּוֹקְמָא אֱלָא בִשְׁכ"מ דְּמַחְלֵק כָּל נְכֻסְיוֹ א"נ בְּמַצְוָה מַחְמַת מִיתָהּ דְּמַקְנָה בְּאֲמִירָה בְּעֵלְמָא וּמַהֲנֵי בְּהוּ הָאֵי לִישְׁנָא דָּאֵם יִלְדָה יְטוּל אֲבָל בְּבָרִיא אֲסַמְכָתָא הִיא וְאֲסַמְכָתָא לֹא קִנְיָ וְכוּ' וְכוּ' כ"ת מ"ש שְׁכִיב מֶרְעַ מְבָרִיא וְכוּ' דְהָא אֲסַמְכָתָא נְמִי כִי לֹא קִנְיָ בְּבָרִיא ה"מ הִיכָּא דְלֹא מְטִי מְמוּנָא לִידָא דְמַקְבֵּל מִתְּנָה בְּתוֹרַת מִתְּנָה אַע"ג דְּאֶקְנֵי לִיה בֵּל' אֲסַמְכָתָא נְמִי קִנְיָ וְה"ה גִּבֵי שְׁכִיב מֶרְעַ וְכוּלֵי דְהָא דְבָרֵי שִׁכ"מ פְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְמוּ וְכַמָּאן דְּמָטָא לִידְיָה דְמִי וְעוּד דַּמ"ט אֲמוֹר רַבְּנָן אֲסַמְכָתָא לֹא קִנְיָ דְסַמְכָא דְעֵתִיָּה דְלֹא מְקַיִם תְּנָאוֹ וְלֹא גָמַר וּמִקְנֵי הָכֵא גִבֵי שְׁכִיב מֶרְעַ פִּינּוֹן דְּמַצְוָה מַחְמַת מִיתָהּ מְגַמַר גָּמַר וּמִקְנֵי דְאֵין אֲדָם מְשֻׁטָה בְּשַׁעַת מִיתָהּ עכ"ל הָרִי דְסָבִירָא לִיה דִּבְשִׁכ"מ לִיכָּא אֲסַמְכָתָא מְשׁוּם דְּכַמְסוּרִים דְמוּ אוֹ מְשׁוּם דְאֵין אֲדָם מְשֻׁטָה בְּשַׁעַת מִיתָהּ וְה"נ בְּהַקְדֵּשׁ לִיכָּא אֲסַמְכָתָא מַה"ט דְּדְבָרֵי פְּסוּרִי' וְכַמָּאן דְּמָטָא מְמוּנָא לִידְיָה דְמַקְבֵּל דְמִי וְגַם אֵין אֲדָם מְשֻׁטָה לְהַקְדֵּשׁ וְגָמַר וּמִקְנֵי כַּמ"ש הָרֶדְבָ"ז ח"א סִימָן

קע"ג ע"ש ואם פון פֿשהקנה להקדש ולהדיוט ביחד אמאי לא אָמרינו פֿמו דלגבי הקדש
גמר והקנה ה"נ לגבי הדיוט פֿדאָמרינו גבי אָומנים וכן גבי שׂיור דירָה דאָמרי' פֿמו
שׂשׂייר לעצמו בעין יָפה פי שׂייר לתְבירו ומה"ט לא אָמרינו להפֿה פֿמו דהדיוט לא קנה
הכא נמי ההקדש פֿמו בקני אתָ ותמור דְהא לגבי הקדש ודאי גמר ומקני דאין אָדם מִשְׁטָה
לגבי הקדש וגבי הדיוט נמי שׂייר גמר ומקני משא"כ גבי קני אתָ ותמור אָבל רמ"א
בתשו' סי' מ"ז הביא מדברי הריב"ש (א"ה עכ"מ) והשׂאר קרוּע ואח"ך מִצָּאתי ומפֿל
מקום נראה וכו') ומ"מ נראה דנ"ד שׂאמר תְּצִי נְכָסֵי להקדש והתְּצִי לפ' ל"ד להנה שׂהרי
כ' מְהֵרִי"ל בתשו' הִבִּיאוּ מֶרֶן הַב"י סי' רנ"ג ונ"ל אע"ג דמְפָרְשִׁי' לָהּ לַגְּבִי בִּן בֵּל' יְרוּשָׁה
נלע"ד דְּפִלְגִי דְּבוּרִיהָ וּמְפָרְשִׁי' לָהּ לַגְּבִי בְּרֵאָא בֵּל' מִתְּנָה וכו' פי היכי דאָמרינו בְּנו
ואשְׁתוּ ואחר בְּנו ואשְׁתוּ מִשׁוּם אִפְטָרוּפוֹס ואחר מִשׁוּם מִתְּנָה הִכָּא נָמִי הִכָּא עֵינֵן שָׁם
אלמָא אפֿי אָמר בְּדָבוּר א' פֿלְגִי דְּבוּרִיהָ וּמְפָרְשִׁי' דְּלֹאשְׁתוּ וּבְנו הָנִי אִפְטָרוּפוֹס וּלְאַחַר
מִתְּנָה גְּמוּרָה וְכוּן לְבָנוּ הָנִי יְרוּשָׁה וּלְאַחַר מִתְּנָה וְהִכָּא נָמִי אָף עַל גַּב דְּאָמַר בְּדָבוּר א' תְּצִי
נְכָסֵי לִפ' וְהַתְּצִי לְהַקְדֵּשׁ מְפָרְשִׁי' תְּצִי לִפ' מִתְּנָה לְאַחַר מִיָּתָה וְתְּצִי לְהַקְדֵּשׁ מְחִיִּים כָּל א'
פֿדינו: ל"ה ואם הַמְעוֹת בְּעֶצְמָם קִיָּמִים אִם עֶמֶד חוֹזֵר וכו' פֿן כ' רבִּי הָאֵי בְּסִפְרֵי הַמִּקְחָה
שְׁעַר ט"ז וְהַרְמַב"ם בִּפְר' ט' מֵהִלְכוֹת זְכִיָּה דִּין כ"א עי"ש וְהַמ"מ כֵּת' וּמְהֵרִי"ן' מִיְגִשׁ
פֿירָשׁ פֿאַן בְּהַפֿה דְּכִשְׁהוּ בְּעֵין אֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר דְּהוּוּ לְהוּוּ הִנֵּה זִוְיָ שׂיור וכו' עֵינֵן שָׁם וְכוּן
פֿי הַרמ"ה בִּפְר' מ"ש סי' וְכוּן מִצָּאתי לְתוֹס' רִי"ד לְקִידוּשֵׁין דִּס"ז (א"ה עכ"מ) וְהַשׂאַר
קְרוּעַ וְאַחַר כֶּף מִצָּאתי עי"ש וַא"כ) וְאִם פֿן וְדַאי הַמְּוֹחֲזֵק יָכוֹל לִזְמַר קי"ל פֿוֹנְתִיהוּ: ל"ו
דִּין ד' דִּינוּ פֿמִתְּנַת בְּרִיא וכו' שְׂאִינָה נְקִינָה אֶלְא בְּקִנְיָן פֿן לְשׁוֹן הַטּוֹר וכו' ה' כְּנֵה"ג א"ל
דְּהִנָּה לִיָּה לְמִימַר דִּינָה פֿמִתְּנַת בְּרִיא וְתוּ לָא ל"ל וְאִינָה נְקִינָת אֶלְא בְּקִנְיָן ונ"ל דִּסְבִּי"ל
דִּאִין דִּינָה פֿמִתְּנַת בְּרִיא אֶלְא לְעִנְיָן שְׂצָרִיף קִנְיָן וְאִינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר אָבֵל לְעִנְיָן פֿתִּיב'
וּמְסִירָה אוּ מַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן דִּינָה פֿמִתְּנַת שְׂכִיב מִרְעַ עֵינֵן שָׁם וּבְזָה נִיחָא מַה שֵׁפ' מֶרֶן בִּס"ס
רמ"ח הַנּוֹתֵן לְתַבְרִיּוֹ כָּל נְכָסֵי מְטַלְטְלִין אַג"מ וְלֹא שׂייר לְיִוְרָשֵׁיו אֶלְא תְּמַשֶּׁה זְהוּבִים
הָיוּ בְּבֵיתוֹ שְׁטַר חוֹב אִם מִתְּנַת שְׂכִיב מִרְעַ הִית' קִנְיָה דְּשְׁטָרוֹת בְּכָלֵל נְכָסִים הֵם וְתַמָּה ה'
שְׂפ"ף שָׁם דְּכִינּוֹן דְּשׂייר לְיִוְרָשִׁים תְּמַשֶּׁה זְהוּבִים הָנִי מִתְּנַת שְׂכִי"מ בְּמִקְצַת וּבְעֵינֵן פֿסָף
וּמְסִירָה וְכוּן כ' מֶרֶן הַב"י סִימָן ס"ו מְחוּד' מ"ג תְּשׁוּ הַרְשָׁב"א ונ"ל הַקְּנָאת שְׁטַר אִיתָא
בְּמִתְּנַת שְׂכִיב מִרְעַ בְּאַמִּירָה בְּעֶלְמָא וְהוּא דְּהוּיָא בְּכוּלְהוּ נְכָסֵי עֵי' שָׁם דִּי"ל דְּסְבִירָא לִיָּה
דְּלְעִנְיָן פֿסָף וּמְסִירָה דִּינָה פֿמִתְּנָ' שְׂכִיב מִרְעַ דְּדוֹקָא לְעִנְיָן דִּאִין נְקִינָת אֶלְא בְּקִנְיָן הָנִי
פֿמִתְּנַת בְּרִיא פֿמו שְׂכ' הָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה אָבֵל הָא לִיתָא שְׂהָרִי כ' הַטּוֹר בְּסִימָן זָה סכ"ב
עַל דְּבָרֵי הַרְמַב"ם וּל"נ דְּמִתְּנַת שְׂכִיב מִרְעַ בְּמִקְצַת דִּינָה פֿמִתְּנַת בְּרִיא לְכָל דְּבָר וְכוּלִי
וּבְסִי' רנ"ג סְל"ד כ' ונ"ל וְהַרמ"ה כ' דוֹקָא מִצְוָה מִחֻמַּת מִיָּתָה וְכוּלִי אָבֵל הִכָּא דְּלֹא אֶקְנִי
אֶלְא חַד מְנָה בְּסֶתֶם לֹא קִנִּי בְּאַמִּירָה דְּהוּי מִתְּנַת שְׂכִיב מִרְעַ בְּמִקְצַת וּבְעֵינֵן קִנְיָן פֿמו
מִתְּנַת בְּרִיא וְהִכָּא פִּינּוֹן דְּמְנָה אֶקְנִי לִיָּה אֶפִּילוּ בְּקִנְיָן לֹא קִנְיָה דְּמִטְבַּע אֵינּוּ נְקִינָה בְּחִלְפִין
עַד דְּאֶקְנִי לִי' אַג"ק אֵי נָמִי דְּמָסַר מְמוּנָא לִיד שְׁלִיחַ מְחִיִּים וְכֵת' מֶרֶן הַב"י שָׁם דְּדְּבָרִים
נְכוּנִים הֵם בְּטַעֲמָם ע"ש הָרִי דִּסְב"ל דְּמִתְּנַת שְׂכִיב מִרְעַ בְּמִקְצַת דִּינָה פֿמִתְּנַת בְּרִיא דִּאִין
מְטַבַּע נְקִינָה בְּחִלְפִין וְכוּן פֿס' מֶרֶן שָׁם דִּין י"ח עֵינֵן שָׁם וְה"ה שְׁטָרוֹת אֵין נְקִינִים אֶלְא
בְּכֶסֶף וּמְסִירָה וְלִזְמַן קִנִּי לָהּ וכו' וּמִלּוּהָ עַל פֿה צָרִיף מַעֲמַד שְׁלִשְׁתָּן וְזָה לְשׁוֹן הַרמ"ה בִּפ'
מ"ש סִימָן קי"ז וְהָאֵי מַעֲשֵׂה דְּאִמְיָה דְּרַב עֶמְרָם צְנוּאָה מִחֻמַּת מִיָּתָה הִיָּתָה הִיא אֵי נָמִי

במסרו דסתמיה נמי מצנה מחמת מיתה הוא דיקא נמי דקאמרת פי קא שכב' דמשמ' בשעת מיתה אבל מתנת שכיב מרע במקצת היכא דלא מוכחא מילתא דמצנה מחמת מיתה הוא פמתנת בריא דמיא לכל מילי ואי מקני שטרא לא מצי מקני ליה אלא בכתיבה ומסירה והוא דכתב ליה קני לה הוא וכל שעבודי' וכולי עכ"ל ומ"ש הטור ומרן דינה פמתנת בריא ואינה נקנית אלא בקנין נראה דמשום דבגמרא דף קנ"א ע"ב אמרוה רבנן קמי דרבא משמיה דר"נ הרי היא פמתנת בריא שאם עמד אינו חוזר ונהרי פמתנת שכיב מרע דלא בעי קנין א"ל רבא הכי אמר ר"נ הרי היא פמתנ' ברי' ובעי' קנין עיין שם לכה הוצרכו לפרש דאין נקנית אלא בקנין דלא נימא דאינה פמתנת בריא אלא לענין דאינו יכול לחזור בו כמ"ד הכי מיהו מרן בסימן רנ"ג ס"ד כתב ונ"ל שכיב מרע שאמר הלנאתי לפלו' וכו' וכן אם אמר שטר חוב שיש לי על פ' תנו לפלוני זכה במה שיש בו פאלו כתב ומסר אף על פי שלא משף השטר וכו' והא דאמרינן שזכה בחוב כשלא שפיר כלום שאם לא פן הוי מתנת שכיב מרע במקצת לא קניא אלא אם פן הקנו ליה בקנין ובמניפה פחו וכו' משמע המתנה במקצ' בקנין במניפה פחו אין צריך פסוף ומסירה וכן הכריח הכנה"ג סימן רנ"ג הגב"י אות פ"ט מדברי רשפ"ם דקנ"א שכת' גבי אימיה דרב עמרם פגון שקנו מידה וכו' משמע דהוי מתנה במקצת וקנו מידה ואפילו הכי אמרינן התם והא לא משף דברי שכי"מ פכתובים וכמסורים דמו ומהרש"א שם והר' בני יעקב דף נ"ז ע"ב נדחקו עיי"ש ולא זכרו מה שכתב רשפ"ם דקמ"ז ונ"ל ומודה שמואל שאם נתנו המלנה לאיש אחר פמתנת שכיב מרע וכגון שחילק כל נכסיו אי נמי על ידי קנין פדין כל מתנת שכיב מרע במקצת וכו' דאינו יכול למחול דדברי שכי' מרע פכתובים וכמסורים דמו ואלימא פמתנת בריא ואין היורש יכול למחול עכ"ל הרי דס"ל דגם פמתנה במקצת על ידי קנין אמרי' דברי שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו ואינה פמתנת בריא ושוב ראיתי למהר"ם גאלנטי בתשו' בס' דרכי נעם סימן כ"ז שהוכיח מדברי מרן דמתנה בקצת בקנין בלא יפוי פח לא קנה החוב אלא פמעמד שלשתן או השטר בכתיבה ומסירה פדין הפריא אבל פמניפה פחו נותני' לו עדיפות דשכיב מרע דקונה בלא מעמד ג' ובלא כתיבה ומסירה ואם עמד חוזר פכל מתנת שכיב מרע והביא ראיה מדברי רשפ"ם ונהריטב"א בחי' עש"ב: ל"ז הג"ה ולא דנקא קנין אלא הוא הדין משיכהוכו' ראיתי למהר"י וניל שפכתב פספרו סימן י"ט באלמנה שמחלה פתובתה לבעלה פשהיה שכיב מרע ואח"כ חזרה ונ"ל וגם ל"ל פינון דהיה שכיב מרע לא היה דעתה למחול אלא שאם ימות ונהרי היא חזרה פהמחילה קודם שמת וא"ל אומדן דעתיה פמו מתנת שכיב מרע פינון דלא הוי אלא לאחר מיתה מצי הדר פמתנתו ליכא למימר הכי דשאני התם שהנכסים עדיין לא נפקו מרשותו דהא לא קנו אלא לאחר מיתה ומשום הכי מצי למחדר ביה אבל הכא פינון דמחלה מעכשיו מחלה וכולי עיין שם לכאורה נראה דסביר"ל דשכיב מרע שמחל חוב לא אפילו עמד אינו יכול לחזור דמחילה מעכשיו ומהרשד"ם בתשו' חא"ה סימן קע"ט כ' על מהריב"ל דסבירא ליה דשכ"מ שמחל פינון שהיא לאחר מיתה יכול לחזור וחלק עליו פנדון דיין דנדאי מחילה מחיים הוא ועוד ששפיר מקצת לעצמו והוי פמתנה שצריכה קנין וזו אינה צריכה קנין פינון שהפל בידו ואפילו בבריא גמור עיין שם באורה מבואר דסבירא לי' דמחילה במקצת דינה פמחילה דברי' דאינה צריכה קנין ואינו יכול לחזור אבל מחילה בלא שפיר הוי פמתנה פכל נכסיו דחוזר וכ"כ מהר"ם מפדווא ס"ס נ"ו דאם המקבל חייב

לו זכה מצד מחילה ואף מצד נתינה דעדיף ממעמ' שלשתן עיין שם וכן פתב הסמ"ע
בסימן זה סק"ה וז"ל נראה דהוא הדין הנה לו חוב א' ומחל לו חובו בכל מתנתו בכללה
אף על גב דמחילה אינה צריכה קנין מפל מקום אם עמד חוזר וכולי עיין שם משמע
דדוקא אם המחילה בכלל מתנתו בכל נכסיו חוזר אבל אם שייר אינו יכול לחזור במחילה
כדברי מהרשד"ם ונה לשון מהר"ם בתשו' הקצרות סי' ק"פ אבל היכא דאיכא משיכה
שמשכה המטל' אמור רבנו שכיב מרע במקצת בעי קנין חליפין והוא הדין בכל מיני קנין
מהני משיכה מסירה הגבהה ואם הוא קרקע שטר וחזקה ודוקא אם לא צויתה מחמת
מיתה אבל אם צויתה מחמת מיתה כגון דאמרה וני דקא מייתה הדיא איתתא או אמרה
אם תמות היא תטול כף וכף אפילו אם תפסה לאה תפיסתה לאו כלום דקניימא לן דמצוונה
מחמת מיתה בין בכל נכסיו בין במקצת נכסיו בין בקנין בין בלא קנין אם מת מתנתו
מתנה ואם עמד חוזר פ"י בטלה המתנה וכו' וכיון דאם עמד בטילה היא היכא דלא עמד
נמי וחזר בו קי"ל בהדיא כל שאלו עמד חוזר חוזר במתנתו ואפילו בחלין וכו' עכ"ל
מבואר דסב"ל דמצוונה מחמת מיתה אפילו משך וקניין אם עמד חוזר והוא הדין במתנת
שכי"מ בכל נכסיו אם עמד חוזר ודוקא במתנה במקצת דקונה בקנין סודר והוא הדין
בכל קנין ואם ה"ה מחילה במצוונה מחמת מיתה או בשכיב מרע בכל נכסיו דאם עמד
חוזר ועיין בהסמ"ע סקט"ו והש"ף סק"א וה' משפט צדק ח"א סימן נ"ו בשכיב מרע
שנתן מתנה בפני אשתו ושתקה ואחר כך ערערה כ' וז"ל וא"ל דאח' שמה שנתן וכולי
לא זכו עד לאחר מותו שמה הטעם שמוציאין למזון האשה והבנות וכולי ואם פן כל
שחזרה האשה קודם מותו מאחר שעדיין לא זכה המקבל עד מותו מהניא חזרתה הא לאו
מילתא היא מאחר ששמעה ושתקה בשעה שצוה שוב לא תוכל לחזור בה שהרי אמר
שמואל במחלק לפניה והיא שותקת דמשמע דכל ששתקה בשעה שהיה מחלק מחלה
תכף וכולי עש"ב: ראיתי בתשו' מהר"ם הארנפוט סימן תקצ"ט שכתב וז"ל אלא צוה
סתם ינתן מן נכסי כף וכף לפלוני אף על פי שהנכסים היו למקבל בבית לא זכה בהם
מקבל המתנה דהיכא אמרי' דברי שכי"מ פכתובים נכסורים דמי היכא דא"ל לשלוחו
הולך כף וכף לפלוני כי כבר זכה בהם השליח אי נמי היכא דאפקיד באנפי תרי סהדי
ואמר כף וכף לכל' מנכסי דכיון דאיכא תרי סהדי אמרי' פכתובים נכסורים דמו וכולי
עיין שם וזה חידוש גדול לא מצאתי בפוסקים.

ל"ח וכמה הני השויר אפי' כל שהוא וכו' זה דעת הרי"ף והרמב"ם וכן כ' רב האי בתשו'
הגאונים שער ג' מח"ד סימן י"ג וז"ל הכי איתחזי לן מילתא שכ"מ שכתב כל נכסיו
לאחרים שייר קרקע כל שהוא מתנתו קניי' הוי כל שהוא ממש ולא צריף שיעורא ול"ש
שייר מקרקעי ול"ש מטלטלין כל שהוא הוי שייר ומתנתו מתנה ואותו האיש שמת וצוה
שינתנו ממונו לעניי העיר וצוה ליורשיו ד' ד' פספס לכל א' וא' מה שעשה עשוי וכולי
עכ"ל הרי דס"ל דכל שהוא הוי שייר ואפילו לא שייר ליורשיו ועיין בה' פנסת הגדול'
אות ט"ל: ט"ל פתב מהרימ"ט ח"א סימן ס"ה דאם הנכסים היו בבית המקבל אף ע"ג
דליכא קנין קנה לו רשותו ואפילו הנה שאול לצוה להצוה החפצים מסתבר דכל שנטל
החפצים לא נשאר המקום קנוי לו לעול' ואם פן עכשיו שנתנם במתנה לנפקד נמצא
שהמטל' והמקום באו לו כאחד והביאו הרב פנסת הגדולה בסימן רמ"א אות ט' עיין שם
ומ"ש דקנה לו רשותו אף ע"ג דליכא קנין פן פתב מהר"ם ב"ב בתשו' הארנפוט סימן

ל"ד והובא בתשובו' השניכי לס' קננו סימן י"ב וז"ל אם היה החפץ כבר ביד ראובן ואמ"ל קנה מה שבנידף פינו דלא צונוטה מחמת מיתה קנה כמו מתנת שכיב מרע בקננו הקא נמי הקא קנה פינו דברשותו היה עיין שם וכן כ' בקצרות סימן ק"פ עיין שם וכן כתב מהר"ם ריקאנטי סימן תרכ"א ונהביאו הרב פנסת הגדולה אות ע"ג ע"ש וכן כתב בהדיא הרמב"ם ומר"ן בסימן רמ"א דין ב' או נתן לו הפקדון שהיה מופקד אצלו הרי זה מתנה הנקנית באמירה בדברים בלבד עיין שם והתימא על מהרשד"ם סימן שכ"ח שכ' דין זה בל' אפטר עיין שם ועיין בתשו' מהרשד"ם חא"ה סימן ק"ד: מ' דין ח' המפרש בים והיוצא בשירא וכולי ראובן שעשה צוואה וחלק נכסיו ולא עבר חצי שעה עד שמת ומת מיתה חטופה כתב בתשובו' בשמים ראש סימן רנ"ה דהוי מתנת בריא ולא אמרי' פינו שמת אימור הרגיש בנפשו שום חולי וכו' עיין שם ונראה דאם הרג עצמו דינו כשכיב מרע פדקנימא לן באה"ע סימן קמ"א סי"ז בריא שאמר כתבו גט לאשתי והרג עצמו מיד כגון שהשליף עצמו מן הגג או הפיל עצמו לים הרי זה גט פשוט וה"נ מתנתו מתנה אבל אם עלה לגג ודחפתו הרוח ומת אינו גט ולא מתנה: מ"א המפרש בים וכו' מהרש"ל פ"ז דגיטין סי' י"ב חלק על מרן והכריע פדעת הפוסקים דדוקא יוציא בקולר הוי כמצנוה מחמת מיתה ולא הנה וכן נראה דעת התוספות ע"ש: מ"ב דין ט' או שנתן הפל מעכשיו וכו' שאלה שטר צוואה אנו עדים חותמים מטה נכנסנו אצל מרת דיאמנטה מרת משה גויטע ומצאנו אותה מוטל' על ערש דוי משיב' על הן על לאו לאו ודעת' מיושב' עליה כשאר הבריאים המהלכים בשוק על רגליהם ואמר' לנו הוי עדי צוואתי שאני מצווה בפניכם מחמת מיתה וכו' אמרה לנו החצר שיש לי וכולי נתתי אותה במתנה גמורה גלויה ומפורסמת לכל האחים ה"ר מסעוד וה"ר כ'ליפ'ה בני ונתתי החצר להאחים הנז' שעה אחת קודם מיתתי ואגבה נתתי להם כל המטלטלין שיש לי תחת פיפתהמרום הן פסוף הן זהב הן בגדים הן פלים כל מידי דמתקרי נכסי במתנה גמורה גלויה ומפורסמת לכל חוץ מסוף ששת אלפים גרוש ממטבע טראבל'ס שפירתי אותם להיקר ה"ר שפתי בני ליטול אותם מנכסי לקני' בהם מצנת ירושה וה"ר מסעוד וה"ר כ'ליפ'ה יעשו לי צרכי קבורה ופקידו' ומרת סעודנה אשת ה"ר אהרן זגדון תהנה אפטרופו' על כל צרכי קבורה ופקידות ומרת יאקותה בתי תטול מנכסי זדאין וקופ'ייתין וקמזתין ואין לה"ר מסעוד ולה"ר כ'ליפ'ה הנז' רשות למפור החצר הנזכ' ולא למשכנה כל זמן שבחיי' חיותם ואם עברו ומכרו אותה אז תהנה לארץ ישראל תוב"ב כל זה צונוטה לפנינו מרת דיאמנטה הנזכ' מחמת מיתה וכו' א"ל שטר מתנה זו כתובה בשוקא וכו' ומתוף שנתברר לנו שמאותו חולי מתה וכו' וקנינו מידה בקש"ם בדל"ב עכמ"ד והפל שריר וקיים ע"כ נוסח שטר צוואה ועדים חותמים בו מקונימים: תשובה כ' הטור סכ"ט בשם הראב"ד דמצנוה מחמ' מיתה נמי פינו דאין צריף קננו הקננו בלא יפוי פח מגרע פחו ומהר"ם מפדווא סי' נ"ו צדד דהטור והמרדכי חולקי' עליו אבל אין לסמוך לדחות דברי הראב"ד הנז' בפ' עיין שם וכו' הרב פנסת הגדולה בתשו' סימן קפ"ו ד' רכ"ג ע"ג שפן נראה מדברי מרן בספר הקצור שכתב סברת הראב"ד בשם יש מי שאומר עיי"ש ונעלם מהם דגם הנ"י בפ' מ"ש סבירא ליה בהדיא דאין חילוי' בין מתנת שכי"מ למצנוה מחמת מיתה דלא קנה בסתם קננו וכן כת' בעל העיטור דף צ"ח ע"ב ונ"ל והוא הדין במצנוה מחמת מיתה בין בכולה ובין במקצתה דלא בעי קננו ונהנה בה קננו וכו'

ונקט'י דמתנת שכ"מ או מצווה מחמת מיתה בין בכנולה בין במקצתה וקנו מזדו ומת לא קנה ואם עמד חוזר בכנולן ואם מיניפה את פחו ומת קנ' חוץ ממתנת שכיב מרע במקצת וקנו מזדו וכן הילכתא עכ"ל וכן כתב הרמ"ה בפ' י"נ סי' יו"ד דכל שפן מצווה מחמת מיתה עיין שם וכן פתב בפרק מ"ש סימן קכ"ד וקכ"ה וכן כ' הרמב"ן בחי' שם וכן הריב"ש סימן קס"ז במצווה מחמת מיתה כת' בס"ד וז"ל ועדיין צ"ע בצנוואה זו מפני שכתב בה קנין וקנימא לן פשמואל דאמר שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה וכו' עיין שם ואם פן הוא אפילו הטור והמרדכי חולקי' בפ' נקטינו פהראב"ד ובעל העיטור והרמ"ה והנ"י והריב"ש להעמיד ממונא בחזקת היורשים ועוד דמדברי הרמב"ם בפ' ח' מהלכות זכייה דין י"ז והמ"מ שם ונהביאו הטור עצמו סי"ד ופסקו מרן דין ט' מוכח בהדיא פן ועי' שם בהסמ"ע ס"ק כ"ג וכן כת' הרשב"ש סימן מ' עיין שם ושוב ראיתי בס' בית שלמה סימן מ"ג שהוכיח פן מדברי הרמב"ם והריב"ש עיין שם ומה שכת' מרן בשם יש מי שאומר וכו' לא משום דאיפא פלוגתא אלא שפן דרכו בכל מקום בדין שלא נזכר בפוסקים בהדיא וכי האי גוונא כ' הסמ"ע סי' ל"ה סק"י והרב פנסת הגדולה שם ובכמה מקומות עיין שם והש"ף בס"ו סקפ"ב ע"ש וכן רא' שגם מרן לא ראה דברי בעל העיטור והנ"י והריב"ש שלא הזכירם בב"י.

ומהרש"ך חלק א' סי' ק"ח נסתפק במצווה מחמת מיתה ואמר מעכשיו אי דייני' לה כמתנ' שכיב מרע ובסתם קנין שלא לינפות פחו לא קנה או דייני' לה כמתנת פריא דקנה בסתם קנין עיין שם הרי דסבירא ליה דאם לא אמר מעכשיו פשיטא דדינו כמתנ' שכיב מרע דלא קנה בסתם קנין מיהו מבואר שם דלדעת מהריב"ל דפשיטא ליה במצווה מחמת מיתה ואמר מעכשיו דלא קנה בלא קנין דהוי מתנת פריא הכא נמי בסתם קנין אפילו בלא יפוי פח קנה אבל הרב חלק עליו וכת' דאין זה דבר פשוט דהוי מתנת פריא ע"ש ודלא כדמשמ' מדברי הרב פנסת הגדולה סי' זה אות ע"א דגם לדעת מהריב"ל נסתפק עיין שם ואם פן לא שבקינן פשיטות מהריב"ל מקמי ספיקו של מהרש"ך וכל שפן שפן נוטה דעת מהרש"ך שם ובח"ב סי' ע' וכתב מהרח"ש חלק ב' סי' ג' וסי' י"א דחה דברי מהרש"ך והסכים שם דקנה בסתם קנין ואפילו פתוב בסוף מצווה מחמת מיתה לא אמרי' הלא אחר התחתון אלא קנה הגוף מהיום והפירו' לאח"מ וכן דעת מהרש"ם ומהרי"א ומהרש"ח ומהרש"ך עצמו בסימן קמ"ו ונמשך אחריו הרב דברי אמת בקונ' ב' דף ט' ע"ד עיין שם ועיין בהרב פנסת הגדולה סי' רנ"א אות ו' אבל הנ"י גבי כל שעמד חוזר וכו' כ' בשם הריטב"א דאפי' שכ"מ שנתן כל נכסיו מעכשיו הוי כאומר מעכשיו אם מתי ואם עמד חוזר אבל בלא"ה אינו יכול לחזן' ע"ש וכן כ' הרב תורת חסד סי' רל"א אם אמר מהיום או מעכשיו לבד אם עמד חוזר מיהו ל' מהר"י ו' מיגש הביאו המ"מ שכת' לעול' מתנת שכיב מרע היא עד דאמר מהיום נראה דאם אמר מהיום סתם ולא פלי שום דבר הוי מתנת פריא ואין נראה פן מדברי הרמב"ם אלא דוקא באומר בהדיא שאינו נוטן במתנת שכיב מרע עיין שם באורו ובאמת דמהר"י ו' מיגש בתשובו' סימן צ"ו בצנוואה שכ' בה וצנוותה מחמת מיתה וא"ל הוי יודעי' שיש לי בת פנויה ואני מתירא מזה החולי שפא נמות קודם שתנשא בתי ונתנה לה מתנה מהיום ולאחר מיתה בקנין כ' וז"ל האי מתנתא לאו מתנת שכ"מ כדס"ד אלא מתנת פריא דהא פתוב בה מהיום ולאחר פטירתי ומתנ' שכיב מרע לא הויא אלא היכא דלא זכי בה המקבל לא בגופה ולא בפירות אלא

לאחר מיתת הנותן אבל היכא דכתב בה מהיום ולאחר פטירתו וכו' פיון דגופה קני לי מהיום ופירא לחוד הוא דלא אקני ליה אלא לאחר מית' מתנת פריא וקניא ולא מתנת שכיב מרע וכו' ע"ש הרי דסבירא ליה דאפילו מצוה מחמת מיתה אם אמר מהיום ולאחר מיתה קנה הגוף מהיום והפירות לאחר מית' בסת' קנין בלא יפוי פח ואם פן נראה דעת הרמב"ם פרבו וכן כתב הרשב"ש סימן שמ"ט דאם אמר מעכשיו וקנו מידו לכ"ע קנה אפילו בלא יפוי פח ע"ש.

אבל מצאתי להרמ"ה בפרק מ"ש סימן קל"א שכתב וז"ל דאי אמר מעכשיו א"נ מהיום מודה רב אף על גב דכתב במות נמי מתנת פריא וכו' אלא דגבי מצוה מחמת מיתה איפא לפולגי דאי לא פריש בהדיא בעיקר מתנתיה דמחמת מיתה קא יהיב אלא דמחמת דשמעינו ליה דקאמר מילי דמוכחי עילווה דמצוה מחמת מיתה הוא פגון והיא דהנה אמרה נוי ליה דקא מיינתא ההיא איתתא א"נ במסופן דסתמיה מצוה מחמת מיתה הוא פל כה"ג היכא דכתב בה מעכשיו וקנו מניה פחד מאנפי ההקנאות דקנו בפריא קני מיד לגמרי ואפי' עמד אינו חוזר וכו' אבל היכא דפריש בעיקר מתנתיה דמצוה מחמת מיתה הוא אף על גב דאמר מעכשיו וקנו מניה הו"ל כמעכשיו אם מתי מחולי זה דקני מעכשיו על מנת שיימות מחולי זה לפי' אם מת מחולי זה אף ע"ג דהדר ביה בנתיים קנה דהא אתקיים תנאיה וכולי אבל היכא דלא פריש מחמת מיתה אף על גב דמוכחא מילתא דמחמת מיתה קא יהיב אפילו עמד אינו חוזר דלא שבקי' הקנאה מפונשית דאקני בהדיא מעכשיו וסמכי' אאומדן דדעתא בעלמא וכו' עכ"ל וכ"כ בסימן קל"ב ומבואר שם דאין חיל בין אמר מהיום ולעולם דקנה גוף ופירות מהיום בין מהיום ולאחר מיתה דקנה הגוף מהיום ופירות לאחר מיתה דמתנ' שכיב מרע אפי' הנה מסופן או דמוכחא מילתא דמצוה מחמת מיתה הוא דצריף קנין ואם עמד אינו חוזר אבל אם פיל' שמצוה מחמת מיתה ואמר מהיום הו"ל כמהיום אם מתי מחולי זה דאם מת קנה ואם עמד חוזר עי' שם והנ"י גבי פל' שעמד חוזר וכולי ס"ל בשם הריטב"א דאפילו שכיב מרע שצנתן פל' נכסיו מעכשיו הו"ל כמעכשיו אם מתי ואם עמד חוזר עיין שם וכן כתב הריטב"א בחי' לגיטין דף ט' גבי שכיב מרע שכתב פל' נכסיו לעבדו ועמד חוזר בנכסים וכו' ומיירי פשכותב פל' נכסיו במתנ' בקנין ומעכשיו ואפ"ה אם עמד חוזר דאומדן דדעת הוא דהאי לא יהיב פל' נכסיו ע"ד שאם יקום שיימות ברעב והרי הוא כאלו התנה בפ"י פן עיין שם וכן כת' התוס' שם לחד תי' ע"ש וכן מצאתי להר"י יונה בש"מ לבתרא אחר שיטת הרמ"ה על דף קנ"ג שכ' וז"ל איפא דק"ל פיון דשמעינו לר"מ בשלהי פרק קמא דגיטין דס"ל כר"א דאמר אהד פריא ואהד מסופן נכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף ובשטר ובחזקה מה הפרש יש בין פריא ובין שכיב מרע וכו' ונ"ל דאפי' לדברי ר"א שכיב מרע יכול לחזור בו אף על פי שקנה בכסף בשטר ובחזקה דלא שמעינו ליה לר"א שחלק על חכמים על אומדנא וכו' ולר"א שאין מתנת שכיב מרע קונה לאח' מיתה אלא פל' מתנת שכיב מרע מהיו' היא הילקף פיון דאזלי' בתר אומדנא כמו שפ"י בה מהיום אם מתי דמי עליות עכ"ל הרי שכתב דר"א סבירא ליה בכל מתנת שכ"מ דמהיום היא אם עמד חוזר דהוי כמהיום אם מתי וה"ה לרבנן כשפ"י בה מהיום וה' מעיל שמואל סי' י"ב הוכיח מדברי הר"י יונה גבי קנין אחר זכוי דקנה מעכשיו ונמשך אחריו הרב דברי אמת בקו' ז סימן י"ג עיין שם ולא ראה דברי הר"י יונה שכתבתי אם פן דעת הר"י יונה והריטב"א והנ"י דאפילו מתנת

שְׂכִיב מֵרַע שֶׁפֶתֶב בָּהּ מֵהַיּוֹם הַזֶּה כְּמֵהַיּוֹם אִם מִתִּי וְאִם עֲמַד חוֹזֵר אֲבָל הֵרַמְ"ה סְבִירָא לִיָּה דֵּה"ד אִם פִּי שֶׁמְצַנֵּה מִחַמ' מִיָּתָה אֲבָל בְּלֹא"ה אִפִּי אָמַר מֵהַיּוֹם וְלֹאחֵר מִיָּתָה אֵינִי יְכוֹל לְחַזֵּר דְּקִנְיָה הַגּוֹף מֵהַיּוֹם וּמֵהַר"י וְי' מִיִּגְשׁ סְבִירָא לִיָּה דְאִפִּי בְּמִצְוֵה מַחֲמַת מִיָּתָה וְאָמַר מֵהַיּוֹם וְלֹאחֵר מִיָּתָה קִנְיָה הַגּוֹף מֵהַיּוֹם וְאֵינִי יְכוֹל לְחַזֵּר וְכֵן מוֹכַח מִדְּבָרֵי רִשְׁבִּי"ם דְּקִנְיָה כִּמ"ש הֵרַב דְּבָרֵי אֱמֶת שֶׁם וּמָה שֶׁתִּמְהַמֵּה מֵהֵיכָּא דֵּהוּא אֹמֵר שֶׁכ"מ הֵייתִי וְכוּלֵי כְּקוּ' הֵר' יוֹנֵה שֶׁפֶתֶבְתִּי נ"ל דֵּס"ל דְּמִיָּרִי בְּרֵאוּי לְיִנְרָשׁוּ כְּגוֹן בֵּן בֵּין הַבְּנִים דֵּר"א מוֹדֵה דְּקִנְיָ בְּאֲמִירָה וְאִם עֲמַד חוֹזֵר כִּמ"ש הֵרַמְ"ה בְּפֶרֶק מ"ש ס' יו"ד וְנ"ל אֲבָל לְמִי שֶׁרֵאוּי לְיִנְרָשׁוּ כְּגוֹן בֵּן בֵּין הַבְּנִים וְכוּלֵי אֲפִילוּ ר"א מוֹדֵה כְּדִתְנִיָּא בְּפֶרֶק י"ג וְכוּלֵי הַתּוֹרָה נִתְּנָה רְשׁוּת לְאָב לְהַנְחִיל לְמִי שֶׁיִּרְצֶה בְּלִשׁוֹן יִרְוֶשָׁה אֶלְמָא מְדֹאֹרְיָתָא פִּירְוֶשָׁה דְּמִיָּה וּבְאֲמִירָה בְּעֶלְמָא סְגִי כִּי פְּלִיגִי לְמִי שֶׁאֵינִי רֵאוּי לְיִנְרָשׁוּ וְכוּ' ר"א סְבִירָא פִּינֵן דְּלֹאוּ מְדֹאֹרְיָתָא הֵיא וְלֹאוּ פִּירְוֶשָׁה דְּמִיָּה וְלֹא מֵהַיּוֹם בְּהַ לְשׁוֹן יִרְוֶשָׁה לֹא מְקַנְיָא אֶלְא בְּחֵד מֵאֲנָפִי הַהִקְנָאָה כְּמִתְנַת בְּרִיא וְכוּלֵי עֵינֵן שֶׁם וְרֵאוּיָתִי לֵה דְּבָרֵי אֱמֶת בְּקוּ' ב' דָּף ט' ע"ד שֶׁנִּסְתַּפֵּק אִם פֶּתוּב מֵהַיּוֹם אִם מִתִּי אוֹ מְעַכְשָׁיו אִם מִתִּי מִי אֲמַרְיָנִן דֵּהוּ"ל כְּפֹאֹמֵר מַעַת שְׁאֵנִי בְּעוֹלָם וְאִם קִנְיָ מִיָּדוּ הֵדֵר סוּדְרָא לְמַרְיָה כִּמ"ש גְּבִי גִט דָּאָם אָמַר מְעַכְשָׁיו אִם מִתִּי אֵינִי רוֹצֶה שֶׁיִּחַוֵּל אֶלְא סְמוּךְ לְמִיָּתָה הֵכָא נְמִי בְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע אוֹ מְצוּה מַחֲמַת מִיָּתָה אֲמַרְיָ דְּמְעַכְשָׁיו שְׁעָה א' קוֹדֵם מִיָּתָה וְהֵדֵר סוּדְרָא לְמַרְיָה עֵינֵן שֶׁם וּבְדְבָרֵי הֵרַמְ"ה שֶׁפֶתֶבְתִּי מִבְּנֵי דְּקִנְיָה מְעַכְשָׁיו וְכֵן פֶּתֶב הַטּוֹר סוֹף ס' קכ"ה גְּבִי הוֹלֵךְ בְּשֵׁם הֵרַמְ"ה דֵּהוּ"ל כְּפֹאֹלוּ אָמַר מֵהַיּוֹם אִם מִתִּי לְפִיכֶךָ כֹּל זְמַן שֶׁלֹּא עֲמַד אֵינִי חוֹזֵר וְאִם יַעֲמוּד חוֹזֵר וְכוּ' עֵינֵן שֶׁם וְה"ד בְּקִנְיָן קִנְיָה מֵהַיּוֹם וְכֹל זְמַן שֶׁלֹּא עֲמַד מְשַׁמַּע אִפִּי חֵי זְמַן רַב אֵינִי חוֹזֵר דְּלֹא שְׁעָה א' קוֹדֵם מִיָּתָה קֹאֲמַר: וְהֵנָּה כִּמ"ש וְאֵינִי לֵהֶם רְשׁוּת לְמַפְנֵי הַחֲצָר וְלֹא לְמַשְׁפָּחָה וְאִם עֲבָרוּ וּמְכָרוּ אִזְ תִּהְיֶה לֹא"י יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם עֲבָרוּ וּמְשַׁכְּנוּ אוֹתָהּ מֵהוּ וְכוּ' פ' הַמְּגִרָשׁ בְּעֵי אֲבִי א"ל הֵרִי אֶת מוֹתֶרֶת לְכָל אָדָם חוּץ מִרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְחִזְרִי וְאָמַר לֵה לְרֵאוּבֵן מֵהוּ לְרֵאוּבֵן וְה"ה לְשִׁמְעוֹן וְהָא דְקֹאֲמִי לְרֵאוּבֵן מְשׁוּם דְּפִתַח בֵּיהּ א"ד לְרֵאוּבֵן דְּנֹקָא וְכוּלֵי וְהָא נְמִי א"ל מְכָרוּ וְה"ה מְשַׁכְּנוּ וּנְקִט מְכָרוּ מְשׁוּם דְּפִתַח בֵּיהּ א"ד מְכָרוּ דְּנֹקָא וְהֵרַמְ"ב"ם פֶּסֶק שֶׁם דְּרֵאוּבֵן דְּנֹקָא וְכֵן לְדַעַת הַטּוֹר וּמְרָן בֵּא"ה סִימֵן קל"ז דֵּהוּי סְפֵק מְגוֹרְשֵׁת הֵכָא מְסַפֵּק גְּכִסִּי בְּחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁי מִיָּהוּ א"ל דְּשִׁאֲנֵי הֵתֵם דֵּהוּי חֲזָרָה שְׁאֲמַר חוּץ מִרְאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן וְחִזְרִי וְאָמַר לְרֵאוּבֵן אֲמַרְיָ דְּלֹא חֲזָר מְשַׁמְעוֹן אֲבָל הֵכָא שְׁהוּא לְחֻזְקַת תְּנָאוּ דְּשִׁלָּא לְמַפְנֵי וְלֹא לְמַשְׁכָּן קֹאֲמַר וְאִם עֲבָר וּמְכָרוּ וְכוּלֵי אֵימָא דֵּה"ה מְשַׁכְּנוּ וְהָא דְקֹאֲמַר מְכָרוּ מְשׁוּם דְּפִתַח בֵּיהּ וְעֵינֵן בְּמַהֲרִימ"ט חֵא"ה סִימֵן ט"ל: וְעוֹד יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם יְכוֹל לְהַקְדִּישׁ הַחֲצָר כְּדִתְנִיָּא בְּקֹאֲמֵי דַע"ט גְּבִי גִנְבַּ וְהַקְדִּישׁ מְשַׁלֵּם תְּשַׁלּוּמֵי ד' וְה' מ"ל מְכָרוּ לְהַדְיוּט מ"ל מְכָרוּ לְשָׁמַיִם ע"ש בְּתוֹסְפוֹת וְכֵן פֶּתֶב הֵרַמְ"ב"ד בְּהַשְׁגוֹת פ"ב מֵה' גְּנִיבָה אֲבָל דַּעַת הֵרַמְ"ב"ם שֶׁם דְּאֲפִילוּ בְּקִדְשֵׁי ב"ה פְּטוֹר וְה"ט כְּדִתְנִיָּא הֵתֵם דַּע"ט דְּמְכָרוּ לְהַדְיוּט מְעַיְקָרָא תוֹרָא דְּרֵאוּבֵן וְהַשְׁתָּא דְּשִׁמְעוֹן מְכָרוּ לְשָׁמַיִם מְעַיְקָרָא תוֹרָא דְּרֵאוּבֵן וְהַשְׁתָּא תוֹרָא דְּרֵאוּבֵן ע"ש וְעֵינֵן בְּס' קַהֲלֵת יַעֲקֹב דְּקִס"ד ע"ג שֶׁתִּמְהַ עַל מַהֲרִיט"ץ מְסוּגִי דְּמְרֻבָּה וְלֹא רָאָה דְּבָרֵי הֵרַמְ"ב"ם שֶׁלֹּא פֶּסֶק כֵּן ע"ש וְכֵן פֶּתֶב ה' הַמְּאִירִי וְהֵרַמְ"ה וְהֵרַב יוֹנָתָן הוֹבָאוּ בִּשְׁם וְרִשְׁ"ל בִּישׁ"ש שֶׁם ס' י"ט פֶּתֶב וְנ"ל וְלִפִּי מְסַקְנַת הֵלְכָה וְכוּלֵי וּמְפַל מְקוּם אִם הַקְדִּישׁוּ לְב"ה חֲזִיב ד' וְה' שְׁאֵינִי שֶׁם הַבְּעֻלִי עָלָיו וְכוּ'.

ועוד יש להסתפק אם שכירות בכלל מקר ואין להם רשות למכור וה"ה להשפיר כמ"ש מהריק"ו שרש"ך דשכירות הרי הוא פמכר ונהביאו מרן הב"י סימן ר"ו ע"ש וכ"כ מהר"ם מפדווא סימן ט"ל וכן כתב מהריב"ל חלק שני סימן פ' וח"ג סימן ט"ז דל' מקר פולל נמי שכירות אבל ל' שכירות אינו פולל מקר עיין שם אבל ה' שבות יעקב ח"ג סימן קנ"ו כ' דשכירות לא בכלל מקר דהא דקי"ל דשכירות ליומיה ממכר ה"ד לענין אונאה ועוד דאין לה אלא מה שפרט דוקא למכור או למשפן וכו' עיין שם גם ה' גנת ונרדים פל' ג' סי' כ"ג פתב במי שהקדיש קרקע לעניים אם יפסק זרעו ב"מ ושללא ימכר ושללא יתמשפן לא לשום ב"ח זרעו ולא לכתובת אשה אלא יהיו הפירות קיימים לזרעו עד עולם ורצה א' מזרעו למכור פירות של עשור שנים כ' וז"ל נראה ברור שהתנאי שהתנה המוריש שלא יתמשפנו קרקעותיו ה"ד פגון שלוח א' מבניו ומשפכם על תנאי שאם לא יביא מעותיו לזמן יהיו גבויים ונחלוטים אבל זה שמכרם לעשור שנים ובמשלם הזמן תחזור הקרקע בלא פסוף נדאי דאין שם מכירה ולא שם משפונה עליה אלא כשאר שכירות וכשם שיכול היורש להשפיר קרקע זה אף על גב דשכירו' ליומיה ממכר הוא יכול נמי למכרה לעשור שנים דמ"ל שכירות לזמן מועט מ"ל שכירות לזמן רב ע"ש ונראה אף על גב דמכר פולל נמי שכירות פינון דפרט מקר ומשפונה משמע דוקא אבל בנ"ד שאמר אין להם רשות למכור אפשר זה"ה שכירות ומשפונה בכלל מקר ודלא כה' שבות יעקב: ומה ששאלת במ"ש ואין להם רשות למכור החצר ולא למשפנה ואם עברו ומכרו אז תהיה לא"י תוב"ב אם תנאי קיים או לא הנה מרן הב"י סימן רמ"ח הביא תשו' הגאונים וז"ל יעקב צנה דאי דייר ראובן בבית פ' לא תימרון ליה מידי ואם נפיק מניה ינדבן ביתא ויתהיב לעניים וכולי תשובה אי יהיבה ראובן במתנה לבריה קנייה נאי יתיבו בריה ואיתתיה בתריה בההוא ביתא קנאיה דאמרינו נכסי לה ואחריה לפ' וראשון ראוי ליקורשו אין לשני פלים דירנשה אין לה הפסק ואי נפקי בני ראובן ואיתתיה מההוא ביתא ללאחר קם ליה בחזקת עניי' וכו' ותמה עליהם פינון דזכה ראובן היורש וירנשה אין לה הפסק כי נפקיה בני ראובן ואיתתיה מאי הוי ע"ש ומהר"י הלוי סימן כ' דסבירא ליה דלא אמרינו ירנשה אין לה הפסק אלא כשהוריש לא' בהחלט בלא תנאי אבל כשלא הוריש לא' אלא בתנאי אפילו ראוי ליקורשו אם לא קיים התנאי לא זכה ואם פן הכא נמי דראובן דר בו וקיים התנאי יכול ליתנו במתנה לבנו ואין צריה הפן לקני' גם הוא התנאי לדור בו דכינון דראובן בזמן שהוא קיים התנאי זכה בבית בירנשה וירנשה אין לה הפסק הוי פנותן בית שלו לבנו בלא תנאי אבל אם לא נתנו לבנו במתנה ומת בתוכה ונשארו בניו ואשתו שם גם הם צריכים לקני' התנאי שהם ירשו זכות אביהם ואין פח היורש גדול מפת המוריש עיין שם וליתא דאדרבא נראה דאם נתנו במתנה ומת ונשארו אשתו ובניו אין צריכים הם לקני' התנאי פינון שזכו בירנשה מאביהם ונהגון לא התנה על באי פחו כמ"ש הרשב"א בתשובות חלק שני סימן רצ"ג וז"ל אבל אם מת ראובן בניו או שאר יורשיו הנכנסים לנחלתו נכנסים לקרקע זה גם פן ומי מעכב ונחלא קרקע זה של ראובן מורישם הוא אלא דכל ימיו אריא דתנאי של זמן רביע עליה וכו' וכינון שראובן לא סירב ולא ערער זכה בחלק ירנשתו שהורישו אביו שהרי לא בטל תנאו אבל יורשיו יורדים לנחלתו שהוא לא התנה על באי פחו פלוס עיין שם והכא נמי דכנותה וז"ל תשו' הגאונים ח"ב שער ג' סימן ד' וישאלתם יעקב וכולי מת יעקב דר ראובן בההוא ביתא

חמשת שנים ונהפיה לכהוא ביתא לבריה במתנה ונפק ליה ראובן מיניה ודר ביה בריה דראובן בכהוא ביתא הו"ל פראובן אבנה או לא ואי הנה בר ראובן זעירא ולא דר ביה בכהוא ביתא ונפק עם אבנה והוא מה יאה עליו ואי דר ביה ראובן ומת ליה וקמת איתתיה ונפקת וכו' הכין חזינו דמצנה לקיים דברי המת ומתבעי למעבד פי היכי דאמר יעקב דאי דייר ראובן בכהוא ביתא לידור וליפא איניש דלימא מדעם ואם נפק ראובן לידור ביתא וינתן לעניים פי היכי דפקיד יעקב ואי ינהיה ראובן במתנה לבריה קנייה ההוא בריה ואי יתיבו ביה בניו ואיתת' בתריה קנוהו דאמרי נכסי לה וכו' עכ"ל משמע אפי' דר ראובן בבית לקיים התנאי ונתנה לבנו במתנה צריה גם בנו לקיים התנאי אבל אם מת בתוכו אפשר דאין צריה בניו לקיים התנאי כמ"ש ומפל מקום מבואר בתשובות הגאונים דתנאו קיים וזכו העניים ולא אמרינו ירושה אין לה הפסק ול"ל דתנאו בטל מדינא ומשום דמצנה לקיים דברי המת הוא דזכו עניים דכבר כתב מהרימ"ט סימן ו' דלא אמרינו מצנה לקיים דברי המת בזה דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא ונהביאו ה' כנה"ג בסימן זה עיין שם וכן כתב הרא"ש בתשו' פ"ל פ"א על ראובן שנתן ממונו לשני בניו וריבה לזה ומיעט לזה והטיל תנאי במתנתו ע"מ שלא יוכל א' למפור שום דבר מפל אלו הקרקעות ושללא ימשכן ול יתן עד שיהא לקטן כ' שנה ועמד הגדול ומכר מאחזתו קודם שיהא לקטן כ' שנה וז"ל ואם פן בנדון זה אותו שבטל התנאי נתבטלה מתנתו וכולי וא"ל פיון שהגדול ראוי לירש לא יועיל שום תנאי להוציא הנחלה מידו כדאיתא בפ' י"ג וכו' נכסי לה ואחריה לפ' הנה א' ראוי ליורשו אין לשני בהם פלוג וכו' ל"ד דהתם המוריש הוציא הנחלה מתחת ידו בלא שום תנאי ולא שפיר בה לעצמו פלוג אלא שצנה שאחרי מות היורש תסוב הנחלה לאחר וכסבור לומר ירושה יש לה הפסק ורחמנא אמר אין לה הפסק אבל בנדון זה שפיר הנותן לעצמו דכיון שהטיל תנאי במתנתו ולא נתקיי' התנאי נתבטלה המתנה מעיקרא ולא יצאה המתנה מרשות אביהם מעולם וכו' עכ"ל הרי דסבירא ליה דמהני תנאי במתנה אפי' להוריש ולא אמרי' ירושה אין לה הפסק משום דלא יצאה המתנה מרשות המוריש ע"י התנאי וה' כנה"ג בסי' ר"ז אות ל"ב כ' דהרא"ש ס"ל פדעת הגאונים דאפילו בל' מתנה ליורש ירושה היא ואין לה הפסק אלא משום דכל האומ' ע"מ פאומר מעכשיו דמי ואם אמר מעכשיו אפילו א' ראוי ליורשו מת א' קנה ב' עיין שם ועיין בתשובות מהר"י מיוני במהרש"ך חלק שלישי סי' י"ב שכ' דמתשו' הרא"ש פ"ל ע"ט סימן ט' שכתב ואפילו אם הזכיר נתינה לבן ירושה היא פיון דראוי ליורשו וכו' נראה דסבירא ליה דאפילו בל' מתנה ליורש הוי ירושה ומ"ש הרא"ש פ"ל פ"ד סימן ב' דהתנאי קיים אפשר דמייירי במתנת בריא דיש לה הפסק אפילו ליורש עיין שם ואם פן נראה דגם הרא"ש פ"ל פ"א מייירי במתנת בריא וכן משמע בסוף התשו' שכתב וז"ל ולכה צריה לדקדק בשטר זה אם פתוב בו תנאי פפול או אם פתוב בסוף השטר וקנינא מיניה וכולי ואי במתנת שכיב מרע אין צריה תנאי פפול ולא קנין ונראה דה' הכנה"ג אזיל לטעמיה שכתב בסימן רמ"ח אות ז דהרא"ש ונתור סבירא להו דאפי' במתנת בריא אמרי' ירושה אין לה הפסק וכן כתב מהרשד"ם ומהר"י הלוי עיין שם ואם פן אפי' נימא דתשו' הרא"ש פ"ל פ"א מייירי במתנת בריא אמרי' ירושה אין לה הפס' ולכה הוצרה לומר משום דכל האומר ע"מ פאומר מעכשיו דמי אף תמהני שהרי הרא"ש בהדיא כ' הטעם דבתנאי לא אמרי' ירושה אין לה הפסק פיון דע"י התנאי בטלה המתנה

מעיקרא ולא יצאה מרשות המוריש מעולם ואי מיירי במתנת בריא אם כן משמע דס"ל דגם במתנת בריא אמרי' ירושה אין לה הפסק ואפ"ה התנאי קיים ודלא פמהר"י מיוני אבל הסמ"ע בסי' רמ"א ס"ק כ"ד כ' ונ"ל דמה שהוצרך לומר דנתבטלה מעיקרא ונשארה ביד אביו משום דמיירי במתנת שכיב מרע ובשכ"מ קי"ל דאף אם נתן בל' מתנה פאלו נתנו לו בל' ירושה ואין לה הפסק כמ"ש הטור ומרן ר"ס רמ"ח אם כן הקא נמי לא אמרי' דיצא המתנה מיד בנו זה שבטל התנאי וכולי עיין שם וכן פתב בפרישה סימן רמ"ח דגם הטור סבירא ליה הכי דדוקא בשכ"מ אמרי' וכן הכריח מהרימ"ט חח"מ סימן מ"ח דמיירי בשכ"מ דאי במתנת בריא לא אמרי' ירושה אין לה הפסק פדמוכח בפ' י"ג ומ"ש בסוף התשובה אם פתב וקנינו וכולי היינו אם פתב בו קנינו ליפות פח עיין שם והתימא על ה' כנה"ג בסימן רמ"ח שכ' דהרא"ש סבירא ליה דאפילו במתנת בריא אמרינו ירושה אין לה הפסק ובהגב"י אות כ"ב הק' על מהר"ש הלוי שכ' בפשוט דמתנת בריא יש לה הפסק עיין שם ולא זכר תשו' מהר"י מיוני ורבו מהרימ"ט והסמ"ע דס"ל הכי בפשוט בדעת הרא"ש דמתנת בריא יש לה הפסק וכן פתב הרדב"ז חלק שני סימן ס"ו דאין חולק בדבר עיין שם ועיין בתשובות מהר"ם שלטון סימן ד'.

וראיתי לה' כנה"ג בסימן רמ"ח אות ח"י שכ' ונ"ל אם אמר במי שראוי ליורשו שיירש אותו אחיו מאחר שידוע שכל א' יורש את אחיו פשלא הניח בו ליורשו ולא צריף בצוואה זאת ודאי דלגופיה אמתא ולומר שאם מת א' מהאחים ולא הניח בנים שלא תטול אשה וב"ח הנכסים אלא יחזרו לאחיו הרשב"א בתשובות בשם תשו' הרי"ף אבל מהר"ב בסימן ל"ג כ' דגובה ב"ח מנכסיו עיין שם משמע דהרי"ף והרשב"א סבירא להו דמהני תנאי בירושה ואפ"ל לא התנה בפ"י דדרש' לישנא יתירא לומר שלא תטול האשה וב"ח מנכסיו אבל הרשב"א בתשובות סימן תש"ד כ' דלא מהני שום תנאי בירושה עיין שם ולקאורה נ"ל דסבירא ליה דלא אמרו ירושה אין לה הפסק אלא באומר נכסי לה אבל בשותק ואומר אם מת פ' יירש אחיו יש לה הפסק כמ"ש הרמב"ן והנ"י בשם הריטב"א עיין שם וכן הוכיח מהרח"ש חלק שני סימן ו' מתשו' הרשב"א דסבירא ליה הכי עיין שם ואם כן בסימן תש"ד דמיירי בנותן לו והנחילו בירושה לא מהני שום תנאי משום דירושה אין לה הפסק אבל הכא דמיירי בשתק ואמר במי שראוי ליורשו שיירש אותו אחיו אפ"ל בתנאי בגוף הירושה יש לה הפסק אבל מהר"ב בתשובות שם כ' דלא אמר הרשב"א אלא בשכ"מ שאמר מנה לפלוני לאחר שישא פלוני' דלא החזיק היורש בזה המנה פלל אבל באמר אם מת פ' יירש פ' אין חילוק בין אמר נכסי לפלוני בני בפ"י למניח סתם דמ"מ הרי הוא מוחזק בנכסים עיין שם ואם כן ק' דהכא משמע דס"ל פהרי"ף דמהני תנאי בירושה ובסימן תש"ד ס"ל דלא מהני תנאי בירושה ושוב מצאתי בתשו' הרי"ף בסי' יו"ד שפתב ונ"ל וכן במתנה זו פיין דלא צריף לומר אם מת אחד מהם יחזור חלקו לאחיו וקאמר אין אומרים שלבטלה אמר אלא לצורך אמר כן וז"ש מת אחד מן האחים והניח אשה ולא הניח בנים שלא תטול אותם נכסים אלא יחזרו לאחים וכאלו א"ל על מנת שלא תקנה אותם אשתו בכתובתה ובזה נכנס אחריה ליקני שהיא תנאי קיים וכיין שהיתה מתנה זו מתנת בריא תנאי זה קיים ואין לאשתו פלוס לפי שלא נשתעבד שתנאי הנה בשבילה עכ"ל הרי דמיירי במתנת בריא דלא אמרי' ירושה אין לה הפסק אבל במתנת שכיב מרע משמע דאין תנאי זה קיים משום דאין לה הפסק ואפ"ל

דַתְנַאי דַמְבַחוּץ לָא מְהַנִי נְאֻם פֶּן א"ש דְהַרְשָׁב"א בְּסִימָן תַּש"ד מִיַּיְרִי בְּשָׁכִיב מְרַע אָבֵל
הָכָא בְּשֵׁם הַרִי"ף מִיַּיְרִי בְּמַתְנֵי בְּרִיא דִינֵשׁ לָהּ הַפֶּסֶק וְכָל שְׁפֵן דַתְנַאי דַמְבַחוּץ וּמַהֲר"ב
אִינוּ חוֹלֵק עָלָיו דְהוּא מִיַּיְרִי בְּמַתְנֵת שְׁכִיב מְרַע וּדְלֵא כַה' פְּנֹסֶת הַגְּדוּלָה וְכֵן כ' הַמְבִי"ט
חֵלֵק רֵאשׁוֹן סִי' ש"ט עַל תְּשׁו' הַרְשָׁב"א דַה"ד בְּמַתְנֵת שְׁכִיב מְרַע אָבֵל בְּמַתְנֵת בְּרִיא
תְנַאוּ קִינִים עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתַב הַרְשָׁב"ש סִי' תַרְכ"א וְהַר"א וְ' אֲשֶׁר בְּסֶפֶר אַבְקַת רוֹכֵל
סִימָן ע"ב חִי' זֶה בֵּין בְּרִיא לְשָׁכִיב מְרַע עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּסֶק מַהֲרַח"ש סִימָן ט"ז וְהַרְבֵּ פִּנֵי
מִשָּׁה חֵלֵק שְׁנֵי סִי' וַא"כ בַּנ"ד שְׁהִיא מַתְנֵת בְּרִיא בְּקִנְיֵן הַתְנַאי דְאִין לָהֶם לְמַכּוֹר וְכו'
קִינִים מִיְהוּ מַה שְׁצִוְתָה מַחְמַת מִיְתָה וְאִמְרָה וְנִתְתִי לָהֶם הַחֲצָר שְׁעָה א' קוֹדֵם מִיְתָתִי וְכוּלֵי
לְדַעַת הַרְמ"ה וְהַר' יוֹנָה וְהַרִיטְב"א וְהַנ"י שְׁפַתְבְּתִי לְעֵיל הו"ל פְּאוֹמֵר מַעַת שְׁאֲנִי בְּעוֹלָם
אִם מַתִּי וּלְדַעַת מְהַר"י בֶּן מִיגַשׁ הו"ל פְּאוֹמֵר מַעַת שְׁאֲנִי בְּעוֹלָם וּלְאַחַר מִיְתָה נְאֻם פֶּן
נִרְאָה דְהַמְתָּנָה בְּטֵלָה שְׁהַרִי מְבִנְאוֹר בְּסִי' קַצ"ה וְקַצ"ז דְאִין הַקִּנְיֵן מוֹעִיל לְקִנּוּת לְאַחַר
שְׁלֵשִׁים יוֹם בְּלֵא מַעַכְשָׁיו דְבִשְׁעָה שְׁיֵשׁ לוֹ לְקִנּוּת פְּכָר הַחֲזִיר לוֹ הַסּוֹדֵר עִי' שָׁם נְאֻם פֶּן
הָכָא נְמִי דְלֵא הַקִּנְיֵי אֵלֵא שְׁעָה א' קוֹדֵם לְמִיְתָה לֹא קִנּוּ מַה"ט דְבִאוֹתָה שְׁעָה פְּכָר הַחֲזִיר
הַסּוֹדֵר וְכֵן גַּבִּי אֶסְמַכְתָּא קִינְיָמָא לֵן בְּסִימָן ר"ז דִּין י"ד דְהַקִּנְיֵן לֹא הֵנִי פְּמַעַכְשָׁיו וְכַתְּבִי
הַר"ן דְדוֹקָא מִי שְׁהַקְנָה לְחַבְרֵירוּ שְׁדָה סֶתֶם וְקִנּוּ מִיְדוֹ לְאַלְתֵּר קִנְיָה אָבֵל פִּי אֶתְנִי אִם לֹא
בְּאִתִּי לֹא מִשְׁמַע דְלִקְנִי מַעַכְשָׁיו אֵלֵא לְבַתֵּר הַהוּא יוֹמָא וְנִמְצָא שְׁאִינוּ קוֹנָה כָּלֵל וְהוּבָא
בְּב"י שָׁם וְעִי' בְּמַהֲרִימ"ט חֵלֵק רֵאשׁוֹן סִי' קַל"א שְׁפַתְבֵּי וְז"ל דְכָל קִנְיֵן שְׁאֲדָם מְקַנָּה אִפִּי
לְאַחַר זְמַן פְּמִי שְׁפִי מַעַכְשָׁיו וְכו' וְעוֹד רֵאזִיָּה דְבַפ' י"נ אֶמְתַּנִּי דְכוֹתֵב נְכֶסֶיו לְבָנוּ לְאַחַר
מִיְתָה מ"ל בְּהַקְנָאָה וְכו' וּמִשְׁמַע דְגַם ל"ז זְמַן אֵלֵא דְלַעֲנֵן אֶסְמַכְתָּא שְׁתְּלוֹי בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל
תְנַאי אִף עַל גַּב דְהַשְׁתָּא מְקַנָּה אוֹ מְשַׁעֲבֵד לוֹ אִם יִהְיֶה כְּפֹ מְפֹל מְקוּם הַקִּנְיֵן מִיְתָלָא תְּלִי
וְלֹא גָמַר וּמְקַנֵי וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְק' דְהָא קִינְיָמָא לֵן בְּסִימָן קַצ"ה דְהַאֲוֵמֵר לְחַבְרֵירוּ קִנְיָה
סוֹדֵר זֶה וְתַקְנָה חֲפָצָה לִי לְאַחַר ל' יוֹם לֹא קִנְיָה מְפִנֵי שְׁבִשְׁעָה שְׁיֵשׁ לוֹ לְקִנּוּת פְּכָר הַחֲזִיר
הַסּוֹדֵר וְלֹא אֶמְרִינּוּ דְהַקִּנְיֵן הֵנִי פְּמַעַכְשָׁיו אַע"ג דְהַקְנָה לוֹ לְאַחַר זְמַן כְּמוֹ בְּכוֹתֵב נְכֶסֶיו
לְאַחַר מִיְתָה וְגַם הַרְשָׁב"א דְסִבִּירָא לִיָּה גַבִּי אֶסְמַכְתָּא דְהַקִּנְיֵן הֵנִי פְּמַעַכְשָׁיו מוֹדָה הָכָא
בְּאוֹמֵר תַקְנָה חֲפָצָה לִי לְאַחַר שְׁלֵשִׁים יוֹם דְלֹא קִנְיָה פְּמִבְּנְאוֹר בַּחֲזִי' לְנִדְרִים עֵינֵן שָׁם א"כ
ס"ל דְהַקִּנְיֵן בְּתַנַּאי מִשְׁמַע מַעַכְשָׁיו הַקְנָה לוֹ בְּתַנַּאי אָבֵל לְגַבִּי לְאַחַר מִיְתָה אוֹ לְאַחַר ל'
יוֹם לֹא מִשְׁמַע תְנַאי כִּינּוּן שְׁלֵא אֶמֶר בְּאִם אוֹ בַע"מ כַּמ"ש מַהֲרִימ"ט חַא"ה סִי' ט"ל וְכ"כ
הַרְמ"ה בַּפ' י"נ סִי' קַע"ו עֵינֵן שָׁם וּמְפֹל מְקוּם ק' מ"ש בְּכוֹתֵי נְכֶסֶיו לְאַחַר מִיְתָה קִינְיָמָא
לֵן דְהַקִּנְיֵן הֵנִי פְּמַעַכְשָׁיו וּבְמַקְנָה לְחַבְרֵירוּ לְאַחַר ל' יוֹם לֹא הֵנִי פְּמַעַכְשָׁיו וְרֵאִיתִי לַה' בֵּית
דְּוֹד שְׁכ' מְדַבְרֵי הַנ"י בְּפֶרֶק י"נ שְׁפַתְבֵּי הַטַּעַם דְהַפּוֹתֵב נְכֶסֶיו לְבָנָיו כִּינּוּ דְקִנְיָה בְּקִנְיֵן אִין
צָרִיף מְהִי' מִשׁו' דְכִינּוּן דְמִיפָּה כַחוֹ כ"כ לְהַקְנּוֹת בְּקִנְיֵן מַעַכְשָׁיו קָא מְקַנֵי לִיָּה וְכו' מִשְׁמַע
דוֹקָא בְּמִיפָּה כִּי הֵתֵם דְבִשְׁטֵר הָנּוּה סְגִי וְכו' לוֹ שְׁטֵר וְקִנְיֵן אֶמְרִי' דְהֵנִי הַקִּנְיֵן מַעַכְשָׁיו אָבֵל
בְּקִנְיֵן לְבַד בְּלֵא שְׁטֵר לֹא אֶמְרִינּוּ דְהֵנִי פְּמַעַכְשָׁיו וְכ"נ דַעַת רֵשָׁב"ם וְהַרְא"ש שְׁפִי שָׁם
הָא דְבַעֲי בְּהַקְנָאָה מֵאִי שְׁפַתְבֵּי שְׁטֵר וְכַתְּבֵי בּוֹ קִנְיֵן וְלֹא פִירֵשׁ בְּקִנְיֵן לְחוּד בְּלֵא שְׁטֵר מִשְׁמַע
דְבִקְנֵי לְבַד פְּשִׁיטָא דְלֹא מְהַנִי בְּלֵא מְהִיּוֹם וְכו' עִי' שָׁם וְכֵן מְצִאתִי לְמַהֲר"ם מְפִדּוּא סִי'
נ"ב שְׁהוֹכִיחַ פֶּן מְדַבְרֵי רֵשָׁב"ם וְהַרְמַב"ם וְהַטּוֹר עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בְּתַשׁוּב' מַהֲר"ב אֲשַׁפְּנִי
סִי' ט"ו וְז"ל הַרְמ"ה בַּפ' י"נ קַע"ח א"ל בְּהַקְנָאָה א"צ כִּינּוּ דְקַרְקַע נְקַנָּה בְּשְׁטֵר וְטַרְח
לְמַעַבְד מִילְת' יְתִירַת' לְמַקְנָא מִינְיָה ש"מ לְאַקְנוּיִי לִיָּה גּוֹפָה מְהִיּוֹם קְאָתִי וְכ"ת הַתְיַנַּח

קרקע דהנה סגי ליה בשטרא אלא מטלטלין דלא סגי להו בשטרא במאי קני להו וכיון דצריה קנין למקני מטלטלין אשתכח דקנין גופיה לאו מילתא נתירתא הוא וכו' אלא משפחת לה דאקני ליה מטלטלין אגב מקרקעי דסגי ליה בשטרא גרידא וכיון דאי כפל למיקנא מניה מילתא נתירתא קעביד ליה ולאומי לקנייני קמכנון לאקנוני ליה גופה מהיום וכו' עכ"ל מבואר דס"ל דהקנין לא הוי כמעכשיו אלא בקרקע בשטר ומטלטלין אגב מקרקעי דסגי להו בשטר והקנין ל"ץ לגופיה אלא להקנות לו מעכשיו אבל אם הקנה לו מטלטלין בקנין ולא אג"ק לאח' מיתה או לאחר ל' יום לא קנה ומה"ט באומר תקנה חפץ זה הקנין לא הוי מעכשיו משו' דבמטלטלין מיירי דצריה הקנולקנות אבל בקרקע ובמטלטלין אג"ק בשטר דל"ץ לקנין אמרי' דלהקנות לו מעכשיו הוי וא"כ בנ"ד שנתנה להם החצר ואגבו מטלטלין כיון דסגי להו בשטר הקנין מילתא נתירתא להקנות להם משעת הקנין אבל מתשוב' הרי"ף סימן כ"ג משמע דקנין מהני למטלטלין אפי' לא הקנה אותם אג"ק ובסי' כ"ה בשטר שכתוב בו שאם ח"ו יארע ביה דבר של מיתה מזמן שטר זה עד סוף ארבע שנים רצופות שתזכה וכו' לאחר פטירתו וכולי קיים המתנה משום דקנימא לן כר"י דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו והו"ל מתנה זו כמ"ד מהיום ולאחר פטירתו וכולי ע"ש הרי"ף דס"ל דאפי' הזמן צריה לגופו אמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו דמעכשיו קאמר וכן משמע מתשו' הרשב"א שבהביא הב"י סימן נ"ד והיא בח"ג סימן ס' דהקנין הוי מעכשיו אפי' צריה לגופיה וכן בתשוב' אחרת סימן ס"ג והובא גם כן בב"י שם משמע דאמרינו זמנו של שטר מוכיח עליו אפילו הזמן צריה לברר הפך דעת הרמ"ה עיין שם ועמ"ש בסימן רנ"ח ואם פן ק' מ"ש בכותב נכסיו לאחר מיתה הקנין הוי מעכשיו ובמקנה לחבירו לאחר ל' יום לא הוי כמעכשיו ונראה דדוקא בלאחר מיתה כיון דאין קנין לאחר מיתה אמרי' דהקנין הוי מעכשיו משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה אבל לאחר ל' יום דאפשר לקנות אם היה החפץ באגם או ברשות דקונה לאחר ל' יום הקנין לא הוי מעכשיו וכבר הרב קהלת יעקב דף קפ"א סימן ג' הביא תשו' מהראנ"ח שכתב דכל מה שיכולים לפ' דברי האדם בל' המועיל וכל שפן פשקנו מידו אפילו רבנו מודו דאין אדם מוציא דברי לבטלה והביא לו ראיה עיין שם וכן נר' ראיה ממ"ש הרמב"ם ומרן סימן רמ"ח גבי נכסי לה ואתריה לפלוני דבשכיב מרע הוי ל' ירושה ואין לה הפסק ובבב"א הוי ל' מתנה אפי' לירוש מה"ט דאין אדם מוציא דבריו לבט' עיין שם וכהאי גוונא כ' מהר"י באסן בתשו' סי' ע"ג בדעת התוס' ביבמות דצ"ג עיין שם ועיין בחי' הרשב"א לנדרים סו"פ השנותפים ושוב מצאתי פן למהרח"ש חלק ראשון סימן ל"ג עיין שם.

ומ"מ בנדון דידן שנתנה שעה א' קודם מיתתה דמי למקנה לאחר שלשים יום דהקנין לא הוי מעכשיו ולא קנה דבאיתה שעה פבר החזיר הסודר והא דקנימא לן זמנו של שטר מוכיח עליו דהוי כמעכשיו היינו דוקא פשצנה לעדים לכתוב הזמן כמ"ש בסי' רנ"ח עיין שם וכן הספיק הרב דבר משה סימן פ"א דף צ"ב דכעין נ"ד עיין שם באורו וכל שפן בנדון דידן לדעת מהר"י פן מיגש דהוי כאומר שאני בעולם ולאחר מיתה וכן ראיתי להרב פני משה חלק ב' סי' ס' שכ' ואין לחוש לה גם כן מטעם שכל מתנה זו היתה שעה אחת קודם מיתתו והיא בקנין סודר אם כן כיון לשעה אחת קודם מיתה הא סודרא למריה דהא ליתא שהרי בקנין סודר זה כ' בו מעכשיו בפ"א אם כן נמצא שבשעת מיתה קנה

למפר' משעת קננו ואין צריך לההיא דזמנו של שטר וכולי עיין שם וכן נראה מדברי מהר"ם מלובלין בתשו' סימן ק"א עיין שם ועוד דאפילי אמר מעכשיו ושעה אחת קודם מיתתי נסתפק מהר"י באסן בתשובות שם דל"ד לאומר מהיום ולאחר מיתה או מהיום ולאחר שלשים יום דהא הגוף מהיום והפירות לאחר מיתה דשעה א' אינו סתיר' ללשון מעכשיו דשפא עכשיו הוא תחלת שעה אחת קודם מיתתו ואם כן הנה ליה פאומר לא תקנה אלא שעה א' קודם מיתתי דאם היו באגם או ברשות המקבל קנה ואם לאו לא קנה והספיק עמו הרב דברי אמת בקונטרס ב' דף ט' עיין שם באורף: מ"ג הרי היא פשאר מתנת ברי' וכו' נסתפ' מהראנ"ח סימן צ"א אפשר דהיינו דוקא לעננו שאינו יכול לחזור בו הוי פמתנת בריא וכן לשון הרמב"ם ונהרי היא פמתנת הבריאים שאם קנו וכו' קנה הפל ואינו יכו' לחזור בו משמע דוקא לעננו חזרה קאמר אבל אין צריך קננו דכינו שדברי שכיב מרע פכתובי' וכמסורים דמו פדי שלא תטרף דעתו עליו פל שהוא שכיב מרע ומצוה על נכסיו ואף על פי שהוא מזכה מיד דבריו קיימים מהאי טעמא עיין שם ואין נראה פן דבבתרא דף קנ"א ע"ב אמרי' מתנת שכיב מרע פמקצת אמרוה רבנן קמי דרבא משמיה דר"נ הרי היא פמתנת בריא ונהרי היא פמתנת שכיב מרע הרי היא פמתנת בריא שאם עמד אינו חוז' ונהרי היא פמתנת שכיב מרע דלא בעי קננו א"ל רבא הכי אמר רב נחמן הרי היא פמתנת בריא ובעי קננו עיין שם הרי דלרבנן דאין צריך קננו אינו יכול לחזור אפי' בלא קננו ולרבא צריך קננו ולא אמרי' שדבריו פכתובים וכמסורים דמו פדי שלא תטרף דעתו והוא הדין בנותן מיד פינו דאינו יכול לחזור צריך קננו דחד טעמא הוא ולכאורה נראה שתלוי פמתנת שכיב מרע בסימן רנ"ד וזה לשונו וכתב הרמב"ם קונין אפילו בשבת שזה הקננו אין צריך ומשמע מדבריו שאם יש נפקותא בקננו פגון כ' פל נכסיו ומפרש שלא יחזור בו אף אם יעמוד שאז מועיל העננו אין קונין בשבת אבל א"א הרא"ש כ' דאפיל' הכי קוננים ממני בשבת דכינו שנותן פל נכסיו מדאגת מית' הוא נותן ואיכא למיחש לטרוף הדעת אם לא יעשו פדבריו אבל אם נותן מקצת נכסיו אין קונין ממנו בשבת דלאו מחמת דאגת מיתה הוא נותן פינו שאינו נותן הפל ולכא למיחש לטרוף הדעת עכ"ל הרי דלדעת הרא"ש בנותן פל נכסיו בקננו שלא יחזור בו אף פשעמד חיישי' לטרופ' הדעת אבל בנותן מקצת נכסיו פינו שלא נתן הפל לאו מדאגת מיתה הוא נותן ולא חששו לטרוף הדעת ואם פן אפשר לו' דדוק' פמתנת שכיב מרע פמקצת קאמר רבא דצריך קננו משים דלאו מדאגת מיתה הוא נותן ולא תניישי' לטרוף הדעת אבל בנותן פל נכסיו מיד פינו שנותן הפל מחמת דאגת מיתה אמרי' שדבריו פכתובי' וכמסורי' דמו פדי שלא תטרף דעתו עליו ואין צריך קננו ואף על גב דצריך קננו לעננו שלא יחזור בו התיב פבר כ' הרשב"א בפניחות סו' ה' ה"ט משום דמתנת שכיב מרע מדרבנן היא ולא אמרו שתהיה מתנתו קיימת פדי שלא תטרף דעתו ולכא קיימו דבריו לאחר שימות אבל זה שפעמד ונתרפא לגמרי יש לו לחזור ואין חוששין שפא תטרף דעתו מעת' עיין שם ואם רצה בקננו שלא יכול לחזור קוננים ממנו אפילו בשבת שלא תטרף דעתו אבל אם נתן פל נכסיו מיד אפשר דאין צריך קננו מהאי טעמא דכינו שנותן מחמ' דאגת מיתה פדי שלא תטרף דעתו קיימים דבריו אבל לדעת הרמב"ם נר' דלא חששו לטרוף הדעת לקנינים דבריו לאחר שפעמד דהוי בריא הכא נמי לא חששו לטרוף דעתו לקנינים מתנתו מיד דהוי מתנת בריא וא"כ צריך קננו: וגם מדברי הרמב"ם שכת' אם קנו וכו' מוכח פהדיא דבלא

קָנְנוּ יְכוּל לַחְזוֹר וְאֵי חֲשִׁיב כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵר' לְעֵנָן קָנְנוּ אֵינוּ יְכוּל לַחְזוֹר אֶפְּיֵלוּ בְּלֹא קָנְנוּ וּכְבָר הִבִּיא ה' דְּבָרֵי הַרְמַב"ן וְהֵנ"י שֶׁכ' בְּהִדְרָא דְצָרִיף קָנְנוּ מִיְהוּ ל' הַרְמַב"ם מִשְׁמַע דְּנֻקָא אִם פִּי שְׁנָתָן הַפֵּל מֵעַכְשָׁיו וְהִקְנִי מַחֲזִיִּים אֲבָל בְּסִתָּם לֹא אֶמְרִי שְׂרָצָה לְהַקְנוֹת מַחֲזִיִּים כְּמוֹ שֶׁפָּתַב מֵהֵרָאנ"ח שֶׁם וְהַרְמַב"ן וְהֵנ"י סְבִירָא לְהוּ דְאַפְּיֵלוּ אֶמְרֵי מִהִיּוֹם וְלֵאמֹר מִיְתָה דֵינוּ כְּמִתְנַת בְּרִיא דְצָרִיף קָנְנוּ עֵינָן שֶׁם וְכֵן דְקִדְקָה הָרַב כְּרַם שְׁלֵמָה סִימָן ע"א עֵש"ב וְכֵן כ' הָרַב בֵּית דְּוֹד סִי' קכ"ח דְסְבִירָא לִיָּה דְדוֹק' אִם פִּי שְׁנָתָן מֵעַכְשָׁיו וְלִכְפֹּה כ' רמ"א דִּי"א דְמִהִיּוֹם לַחֹד הַגּוֹי מִתְנַת בְּרִיא אֲבָל הָאֲחֵרוֹנִים כ' בְּפִשׁוּט דְמִהִיּוֹם אוֹ מֵעַכְשָׁיו הַגּוֹי מִתְנַת בְּרִיא וְכֵן פָּתַב מֵהֵרִי"א סִי' ר"ס דְאֵין חוֹלֵק בְּדָבָר עֵינָן שֶׁם וְכֵן כ' הַרְשָׁב"ש בְּתִשְׁבִּי' סִי' שֶׁכ"ז עֵינָן וְכֵן כ' הַרְמ"ה בִּפ' מ"ש סִי' קל"א וְסִי' קל"ב עֵינָן שֶׁם מִיְהוּ אֶפְשָׁר לֹדְמֵר דְלֹא חֲשָׁבִי לִיָּה מִתְנַת בְּרִיא אֲלֵא לְעֵנָן שְׂצָרִיף קָנְנוּ וְאֵינוּ יְכוּל לַחְזוֹר אֲבָל לְעֵנָן פְּתִיבָה וּמְסִירָה אוֹ מַעְמַד שְׁלִישֵׁה דֵינָה כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְכִי הָאֵי גִוְוָא דְקִדְקָה הָרַב כְּנֻסַת הַגְּדוּלָּה בְּלִשׁוֹן הַטּוֹר שֶׁכַּת' גְּבִי מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע בְּמַקְצַת דְּדֵינָה כְּמִתְנַת בְּרִיא שְׂאִינָה נְקִינִית אֲלֵא בְּקָנְנוּ דְהִיָּה לִיָּה לְמִימֵר כְּמִתְנַת בְּרִיא בְּלִבְד וְלִזְהָ כ' דְאִינָה נְקִינִית אֲלֵא בְּקָנְנוּ לְכֹן נִרְאָה דְסְבִיר"ל דְאֵין דֵינָה כְּמִתְנַת בְּרִיא אֲלֵא לְעֵנָן שְׂצָרִיף קָנְנוּ וְאֵינוּ יְכוּל לַחְזוֹר בּוֹ אֲבָל לְעֵנָן פְּתִיבָה וּמְסִירָה אוֹ מַעְמַד ג' דֵינָה כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְכֵן הַכְּרִיחַ בְּסִי' רנ"ג מְדְבָרֵי רִשְׁב"ם דְקַנ"א גְּבִי אִימָיָה דְרַב עֶמְרָם עֵינָן שֶׁם וְכֵן נִרְאָה לְכֹאֲרָה דַעַת הֵנ"י שֶׁכ' וְנ"ל וְכָל שְׁנָתָן נְכֻסִים מִהִיּוֹם וְלֵאחֲרֵי מִיְתָה וְיֵשׁ שֶׁם מְעוֹת אוֹ חוֹבוֹת יִלְקַח בְּהֵם קִרְקַע וְהוּא אוֹכַל פִּירוֹ וְכו' דְסְבִיר"ל דְלְעֵנָן פְּתִיבָה וּמְסִירָה וּמַעְמַד שְׁלִישֵׁה דֵינָה כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְדוֹקָא לְעֵנָן שְׂצָרִיף קָנְנוּ דֵינָה כְּמִתְנַת בְּרִיא כְּדְסְבֵר רִשְׁב"ם וְהַטּוֹר גְּבִי מִתְנַת בְּמַקְצַת וְה' בְּנֵי אֶהְרֹן סִי' ע"ו נְדַחַק עֵינָן שֶׁם אֲבָל הַרְשָׁב"ץ בְּתִשְׁבִּי' ח"ג סִי' קמ"ז כ' דְאַפְּיֵלוּ כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע שְׂצָרִיף קָנְנוּ אֵין הַמְטַבֵּעַ נְקִינָה וְכֵן לֹא קִנְיָה שְׁטַר חוֹב אֲלֵא בְּכֻסָּף וּמְסִירָה עֵינָן שֶׁם וְרִאִיתִי לְמֵהֵרִיק"ש בְּתִשְׁבִּי' בְּס' אֶהְלִי יַעֲקֹב סִימָן ז' שְׁכַתָּב וְנ"ל וְעַדִּינָן נִשְׂאָר מְקוֹם עֵינָן בְּעֵנָן הַחֹב בְּמָה נְקִינָה בְּמִתְנָה דְהָא אֵיכָא פְּלוּגְתָא דְרַבְּנֻוֹתָא אִם מִתְנָה מִהִיּוֹם וְלֵאחֲרֵי מִיְתָה חֲשִׁיבָא כְּמִתְנַת בְּרִיא אוֹ כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְכו' וְהַמְרָדְכֵי סוּף פְּרָק קַמָּא דְמַצִּיעָא כְּתַב דְפִסְק ר"מ דְאָרְף בְּבָרִיא שְׂאֶמֶר יִנָּתָן לְפִלוֹנֵי כְּפֹה וְכָּה אִם יָמוּת זָה נִק' מַצְנָה מִחֲמַת מִיְתָה וְקִנְיָה וְכו' וְהַשְׁתָּא בְּשִׁלְמָא לְמֵאן דְאֶמֶר דְנוֹתָן מִהִיּוֹם וְלֵאחֲרֵי מִיְתָה הַגּוֹי מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע שְׂדְבָרֵי כְּכַתוּבִים וְכְמִסּוּרִים דְמוֹ נִיחָא וְכוּלֵי אֲבָל לְמֵאן דְאֶמֶר דְהַגּוֹי מִתְנַת בְּרִיא לֹא אֶפְשָׁר לְמַקְנֵי אֲלֵא בְכו"מ וְכוּלֵי נִרְאָה דְכִינָן דְפְּלוּגְתָא הִיא אֵי הַגּוֹי כְּמִתְנַת בְּרִיא אוֹ מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְזָה מִןחֻזְקָא בְּחֹב שְׁעָלֵי כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע דְיִינָי' לָהּ לְגַבֵּי קִנְיָתוֹ עַכ"ל הָרִי דְס"ל דְאַפִּי מִתְנַת בְּרִיא מִמֵּשׁ מִהִיּוֹם וְלֵאחֲרֵי מִיְתָה דְיִינָי' לָהּ כְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע שְׁלֵא לְהוֹצִיא מִיַּד הַמְּוֹחֲזָק דְאֵין צָרִיף פְּתִיבָה וּמְסִירָה וְה"ה דְאֵין צָרִיף קָנְנוּ וְעֵינָן בְּמֵהֵרִיט"ץ סִי' ל"ב שְׁכַתָּב דָּאִם פִּי שְׁהוּא מַצְנָה מִחֲמַת מִיְתָה אֶפְשָׁר דְלִכ"ע דֵינוּ כְּשְׂכִיב מֵרַע בְּלֹא כו"מ דָּאִם תְּפִס הַלּוֹקְחָה אֵין מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ הִינָנוּ דוֹקָא אִם אֶמֶר לִיָּה בְּמִפ' קִנְיָ לָהּ וְכו' אֲבָל אִם לֹא א"ל כֵּן אֶפִּי תְפִס מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ וְאִם כֵּן בְּנוֹתָן מִהִיּוֹם וְלֵאחֲרֵי מִיְתָה לְמֵאן דְאֶמֶר דְהַגּוֹי כְּמִתְנַת בְּרִיא אֶפִּי זָה מִןחֻזְקָא בְּחֹבֵי מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ וְעוֹד דְכְבָר חִי' הָרַב פְּנִי מִלְּשָׁה חֲלַק רֵאשׁוֹן סִימָן נ"ז וְסִימָן צ"ו בֵּין תְּפִס אֶתְרַ כְּפֹה לְתוֹפֵס קוֹנְדָם דְהָא אֶמְרִינָן בְּפִרְק הַזֶּהב בְּעַל מְנַת שְׂאֵין לָהּ עָלֵי אוֹנָאָה שְׁיֵשׁ לוֹ עָלֵי אוֹנָאָה אֶרְף עַל גַּב דְהַמְאָנָה הוּא תְּפּוֹס עֵינָן שֶׁם: מ"ד דִּין י"ב שְׂכִיב מֵרַע שְׁנָתָן כָּל נְכֻסָיו וְחֹזֵר וְכו' כְּתַב הַמְבִי"ט חֲלַק שְׁנֵי סִי'

ו' דלא אמרינן חזר במקצת חזר בכללה אלא במצוה ב' פעמי' ובפעם הב' חזר ממקצת המתנה שנתן לא' אבל בצוואה א' לא הוי חזרה עיין שם ובש"מ לכתרא כ' איפא מ"ד שפראה דוקא פשחזר כל אחד פדי דבור אבל חזר בו תכ"ד לא הוי חזרה בכללה עיין שם ונראה דה"נ במתנה א' חשיב הפל תכ"ד כמ"ש הרב פנסת הגדולה בסימן רפ"א אות ס"ב בשם רוב האחרונים גבי לשון מתנה דמהני לל' ירושה בב' שדות וב' בני אדם דוקא בתכ"ד עיין שם באורף אבל מצאתי להרמ"ה בפר' מ"ש בסימן קי"ח שפכתב וז"ל ואי ק' לה הדיא דאמרינן התם נכסי לה ואחריה לפ' וראשון ראוי ליורשו אין לשני במקו' א' פלום וכולי גהי נמי דהו"ל פמאן דאמר ליה לא' נכסי לה לעולם בלא הפסק ואימלה נהדר ואמר אחריה לפל' ע"כ הא דנהדר ביה מקמא וכל שאלו עמד חזר חזר הוא במתנתו בין לעצמו בין לאחר וכ"ש התם דא"ל דמעיקר' לא איפנון לאקנוני ליה לקמא בלא הפסק ועוד דהא אקני ליה לשני בתכ"ד וקיימא לן תכ"ד פדבור דמי וכ"ת שאני התם דלא הדר ביה מפל מאי דאקני ליה לקמא אלא באחריה לחוד הוא דנהדר ביה וכיון דאפתי איתא למתנתא דקמא קניניהו בירושה ואין לאחריה במקום א' פלום דירושה אין לה הפסק הא קיימא לן חזרה במקצת הויא חזרה בכללה והו"ל פמאן דנהדר ביה מפל מאי דאקני ליה לקמא ואמאי אין לשני במקום א' פלום הא קיי"ל כל שאלו עמד חזר חזר במתנה בין לעצמו בין לאחר לא תקשי לה דכי אמרי' כל שאלו עמד חזר חזר במתנתו וחזרה במקצת הוי חזרה בכללה ה"מ דמכונן למהדר ביה ממאי דאקני ליה לקמא בכללה א"נ במקצת אבל התם מעיקרא פי א"ל לראשון נכסי לה הנה אדעתך למימר ואחריה לפ' לאו חזרה הוא וכו' עכ"ל וכן כת' בסימן צ' גבי מחלק נכסיו וז"ל והא דאמרי' מת קנו פולם דוקא היכא דלא כתב ליה לשני ממאי דכתב ליה לא' פלום וכו' אבל א כתב ליה לשני מידי ממאי דכתב ליה לא' שני קנה א' לא קנה דקי"ל חזרה במקצת הוי חזרה בכללה ואם כ' לאחרון מקצת מ"ש לאחד מן הראשונים ההוא דנהדר ביה מיניה במקצת לא קנה ולא פלום בין פשמת בין פשעמד וכו' עיין שם הרי דאפי' במחלק נכסיו דלא נמלה ס"ל דאם נתן לשני מקצת ממה שנתן לא' חזר בכל ויכבר כ' ה' פנסת הגדולה אות ס"ב דמדברי מהרש"ך והראד"ב מוכח דאפילו בבת א' הוי חזרה עיין שם ולכאורה נר' דמספק לא הויא חזרה כמ"ש בעל העיטור דצ"ז עמוד שני וזה לשונו ומסתב' חזרה דמנכרא בעי' פגון שנתן לא' שני שדות במקום פלוני וחזר בו ואמר א' מאותן השדות אני נותן לפלוני אבל לא איתברר חזרה פוליה לאו חזרה היא עיין שם והכא נמי פינון דאיפא פלוגתא לא הוי חזרה וכן כתב מהריב"ל חלק שלישי סימן י"ט וזה לשונו ולא יהא אלא ספק הרי כתב הרא"ש בפ"ק מ"ש אמר ר"י בר מניומי שכיב מרע שפכתב כל נכסיו לאחרים עמד אינו חזר חיישי' שפא יש לו נכסים במדינת הים והא דחיישינו מספק לאפוקי ממונא ה"ט משום דיש פאן מתנה גמורה אלא מחמת האומדנא הוא דאמרינן אם עמד חזר והאי האומדנא לא אמרינן אלא היכא דברירא לן וכו' ודכונות' בנ"ד דהרי יש פאן מתנה גמורה אלא דמחמת החזרה הוא דאמרי' חזרה במקצת הוי חזרה בכללה ולא אמרינן הכי אלא היכא דברירא לן החזרה וכו' עיין שם והרב משפט צדק חלק ראשון סימן י"ט כתב דבכל ספק על המקבל להביא ראיה דונגמת מ"ש הרשב"א בתשו' הביאו הב"י סי' רמ"ו דכל שיש להסתפק אם נתכונן למתנה גמורה או לאו על המקבל מתנה להביא ראיה והכא נמי לא יהא אלא ספק אם מקרי חזרה או

לא נאמר דהוי חזרה פדי להעמיד היורשה ברשות היורש עיין שם ונראה דאינה ראיה דהתם הספק בעיקר המתנה אם למתנה גמורה נתפסו או לאפטרופוס אבל הכא דמתנה היא והספק הוא אם חזר או לא אין מבטלין מעשיו כמו שהוכיח מהריב"ל מדכתב הרא"ש דכיון שיש מתנה גמורה אלא דמתמת האומדנא הוא דאמרינן אם עמד חזר לא אמרינן הכי אלא באומדנא ברורה וקכא נמי דיש פאן מתנה ומתמת החזרה במקצת אמרי' דחזר בכולה לא אמרינן הכי אלא בחזרה ברורה אבל בנדון הרשב"א דהספק הוא בעיקר המתנה ודאי דמספק נעמיד הנכסים בחזקת היורשים וכבר כתבתי דברי בעל העיטוי דכל שלא נתבררה החזרה לאו חזרה היא ושוב ראיתי למהרש"ג בספר משפטים ישרים סי' י"א: מיהו גבי שכיב מרע שהקדיש כל נכסיו פסקו הרמב"ם והרמ"ה דנכסים בחזקת נותן קנימי ומבטלין המתנה מספק והכי קיי"ל פדלעיל דין ג' עיין שם וגם להרא"ש דסבירא ליה דאין מבטלין המתנה מספק א"ל דהתם דהספק הוא אם דעתו בין יחיה בין ימות ואם פן הספק בגוף החזרה אם יכול לחזור או לא אבל הכא דיכול לחזור אלא דמספ"ל אם חזרה או לא אם פן לא יצא מרשות הנותן וכהאי גוונא כ' מהר"ם בתשו' הארנפ"ו סי' ל"ד דכיון דמתנת שכיב מרע לא קניא אלא לאחר מיתה נכסיו מיקרי ולא יצאו מרשותו כלל עד שעת מיתה והובא בתשוב' המי"ל לס' קננין סימן י"ב עיין שם וכן מצאתי למהר"י וניל בתשו' סי' קע"ה שכ' וז"ל דהתם דהקדש כל נכסיו בסתם איפא לספוקי דדעתו הנה בין יחיה בין ימות ומחיים התחיל ההקדש ולא לאחר מיתה אבל בנ"ד דפי' האשה לאחר מיתה בהדיא א"ל שלא התחיל הצדקה מעולם דהנכסים בחזקת היורשים וכולי עיין שם וה"נ כיון דמתנת שכיב מרע לא קניא אלא לאחר מיתה ולא חל מחיים מספק חזרה מוקמי' הנכסים בחזקת היורשים אבל התם דהספק הוא אם אינו יכול לחזור ומחיים התחיל ההקדש ויצאה מרשותו אין מבטלין המתנה מספק פנ"ל: מ"ה פתב ה' פנסת הגדולה אות ס"ו וזה לשונו דוקא דחזר בו בהדיא אבל אם נתן מתנה לראובן ואחר כך אמר לפלוני אחר אין פאן חזרה דא"ל כל נכסי שהם עתה חוץ ממה שנתן לפל' קאמר אבל אם נתן מתנה לראובן ואחר כך אמר נכסיו לפל' חוץ ממה שנתתי לצדקה ולא פל' גם פן חוץ ממה שנתן לראובן חזרה הוי תשו' דשייכי לס' קננין סי' י"ב ויראה שמפני שאמר כל נכסי אנו מדקדקים כל נכסי שהם שלו עתה אבל אם לא אמר כל נכסיו פגון דמעיקרא נתן לראובן כל נכסיו ואחר כך נתן לשמעון מקצת נכסיו הא ודאי חזרה הוי עכ"ל וליתא דז"ל תשו' מהר"ם לס' קננין ול"ל כל נכסיה דקאמר היינו שהם שלה עדיין וכולי זה אינו חזר מדהוציאה בהדיא מה שנתנה כבר לצדקה מפל' דכל מה שנתנה לאחרים בטלה דומיא לצדקה שנתנה כבר ואפ"ל מה שנתנה לראובן מקרו פל' נכסיה כל זמן שהיא בחיים דכיון דמתנת שכיב מרע לא קניא אלא לאח' מיתה אם פן נכסיה דמקרו וכולי עיין שם ונראה פשוט דצ"ל ועוד דאפילו וכולי וכ"ה בתשוב' מהר"ם ב"ב בתשובו' הארנכות סימן ל"ד ובקצרות סימן ר"ו עיין שם אם פן לפי טעם אחרון אפ"ל לא אמרה חוץ ממה שנתתי לצדקה הוי חזרה דאפילו מה שנתנה לראובן כיון דלא קנה עד לאחר מיתה מיקרו פל' נכסיה ובתשו' הקצרות סי' ק"ד פתב טעם זה עיין שם וכן פתב מהר"ם ריקאנטי סימן תקכ"א ונהביאו ה' אות ע"ז וכתב שם דשמעינן מהכא ס"ל פדעת הרמ"ה דמצוה מתמת מיתה אפ"ל הקנה בכל הקנאות חזר בו עיין שם ולא זכר דגם מהר"ם בתשו' דשייכי לס' קננין הכי ס"ל ונראה ש בפ"ל לגדרים דמ"ג עמוד

שני וז"ל שכיב מרע דמחלק כל נכסיו ונתן מקצתו לא' בקנין ואחר כך אמר וכולן לשני
א' קנה וכו' וכולן לשני דקאמר קאי גם אמקצת שנתן לא' כי הנה בדעתו לחזור בו
ממתנת הא' אם הנה יכול וכו' דאי וכולן לשני דקאמר היינו מה ששייר מנכסיו שלא נתן
לא' א' אמאי קנה וכו' אלא ודאי פשנתן לשני דעתו על מה שנתן לא' הקא נמי דעתו על
מה שיהפקיר עיין שם אלמא אפילו נתן לא' מקצת בקנין דאינו יכול לחזור בו אפילו הכי
פשנתן לשני כל נכסיו דעתו גם על מה שנתן לא' וזה הפך דברי מהר"ם רבו שכ' דדוקא
במצוה מחמת מיתה דלא קני עד לאחר מיתה אמרינו דהוי חזרה אפי' ממה שנתן כבר
אבל פשלא מצוה מחמת מיתה ונתן מקצת בקנין דקנה לגמרי ודאי דאין דעתו ליתן לשני
אלא מה ששייר וכן כתב הרא"ש בפסקיו בפ"ק מ"ש ובתוספותיו הובא בש"מ שם: מ"ו
דין י"ג שיש לו לחזור וכו' לא הוי חזרה עד דהדר ביה בפ"א ואמר לא ניחא ליה בהאי
מתנתא א"נ דמקני ליה לאחר דאי מסתמא מתנת שכיב מרע דקניא פשמת היכי משפחת
לה ליחוש דילמא הדר ביה מקמי הכי הרמ"ה בפ"ק מ"ש סי' קל"א ע"י שם וכבר הוכיחו
פן התוס' בבבב"ד דקי"ד בד"ה וניחוש וכו' וז"ל וק' לר"י דאם פן כל מתנת שכיב מרע
בכולה או מצוה מחמת מיתה ניחוש דילמא הדר ביה וכ"ת הקא נמי וצריף עדים שלא
חזר בו עד שמת דהא בסוף פ' קמא דב"מ אמרינו קמא ובבב"ד דקי"ד לא קמא לא קני
משמע דאי ליכא בבב"ד קמא קני אף על גב דלא ידעינו אי הדר ביה ואמרינו נמי דניתיקי
מבטלת דניתיקי וכו' ונראה לפ' וכו' עיין שם וכן כתב הרשב"א והר"י יונה והרא"ש
בש"מ שם וכהאי גוונא כ' התוס' במציעא דף ס"ו בד"ה ה"ה וכו' דאית לן למימר
דאפילו הנה יודע שיכול לחזור לא הנה חוזר כי היכי דליקו בהימנותינה עיין שם וע"י בס'
משפחה דרבנא דקפ"ב וע"י במהריק"ו שורש קס"א שהוכיח דלא חיישינו לחזרה והא
דאמרינו בפ"ק קמא דמציעא מצא גטי נשים וכו' הרי זה לא יחזיר שא"א פתובים היו
ונמלך עליהם שלא ליתנם שאני התם דאיתרע בפילה וכן כתב המבי"ט חלק שלישי סי'
ק' ע"ש ונעלם מפולם דברי התוס' מיהו ק"ל מדאמרי' ביבמות דקי"ו למאי ניחוש וכו' וכו'
אי לפקדון כיון דשמיה פשמיה לא מפקיד גביה מאי אמרת דילמא מסר ליה וכו' ופירש"י
דילמא מסר ליה לקנות לו ולא קנו מדו בקנין ושפא יחזור בו וכו' עיין שם אלמא חיישי'
שפא יחזיר: מ"ז דין י"ג שכיב מרע שכתב לא' וחזר וכו' ויש להסתפק בנותן מתנה
לחבירו אם לא אחזור בי עד לאחר מיתה ואחר כך נתנם במתנ' שכיב מרע מי זוכה
וראייתי להדרישה בסימן רנ"ב שכת' וז"ל דמצינו גם פן כתובה שאינה טורפת
ממשועבדים והיינו פשהם מוקדמים לנשואי האשה ואפ"ה היא גובה ממקבל מתנה
שקודם לה וכגון שנותן לה בחייו וא"ל מהיום אם לא אחזור בי עד לאתר שאמות בכה"ג
דינו כמתנ' שכיב מרע לגמרי וכו' ומ"ה גם פן מציא גובה כתובה ממתנ' אף שהוא מוקדם
והו"ל כאילו מכר מתנתו קודם מיתתו דהוי חזרה וה"ה שעבוד ששעבד לאשתו כל נכסיו
דהא כבר פתבתי דכתובה דבא לה מתקנת חכמים חיובו חלעם יציאת נפשו קודם מיתתו
עכ"ל משמע דוקא כתובה דחל חיובא עם יציאת נשמתו קודם מיתה הוי חזרה אבל
מתנת שכיב מרע דלא חלה עד לאחר מיתה כדאיתא בבב"ד דף קל"ז עיין שם אם פן
חייב בהדדי ולא דחי' מתנה דאורייתא משום מתנת שכיב מרע דרבנן אבל מהריב"ל
חלק שני סימן ל"ו כתב במתנה דמהיום אם לא אחזור בי וכו' וז"ל ונראה לי דאם אמר
כך דיוכל ליתן אפילו מתנת שכיב מרע דאפילו דאמרינו בפ"ק י"ג דאם נתן במתנת

שְׂכִיב מֵרַע דְּאַחֲרֶיהָ קִדְמוּ בנ"ד כְּבַר הַתְּנָה וּפּי' שְׂיֻכַּל לַחֲזוֹר בְּמִתְנָה פֶּל יָמֵי חַיָּו אִיבְרָא
בְּהֵיחֵא דְכַתְּב הֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' שְׂאֲמַר הָרִי אֲנִי נוֹתֵן לָהּ פֶּל גַּכְסֵי מְהִינ' וְלֹאחֲר מִיתָה
וְשִׁינְרְתִי לִי בְּמִתְנָה זֹו שְׂיֵהֵא רְשׁוֹת בְּיָדֵי פֶּל יָמֵי חַיָּי וְכוּלֵי יָנֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק אִם יָכוֹל לִיתָן
בְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע עֵינֵן שָׁם גַּם מֵהֶרְש"ךְ חֶלֶק שְׂנֵי סִימָן ר"ט פְּתַב דְּמִתְנָה דְּמֵהִיּוֹם אִם
לֹא אֲחֻזָּר בִּי עַד לֹאחֲר מִיתָה אִם חֻזַּר בּוּ בְּעוֹדוֹ בְּרִיא וְכַתְּב מִתְנָה לֹאחֲרִים אִין מוֹצִיאִין
מִמְנָה לְמִזוֹן הָאֵשָׁה וְהַבְּנוֹת אוֹ פְתוּבַת ב"ד דְּאִין גּוֹבִים מִנְכָּסִים מְשׁוֹנְעֵבְדִים אֲבָל אִם חֻזַּר
כְּשֵׁהוּא שְׂכִיב מֵרַע וְנָתַן לֹאחֲרִים מוֹצִיאִין לְמִזוֹנוֹת וְלַכְתוּבַת ב"ד פְּדִין מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע
עֵינֵן שָׁם הָרִי דס"ל דִּיכּוֹל לַחֲזוֹר וְלִיתָן מִתְנָה שְׂכִיב מֵרַע וְנִזְכָּה הַשְּׂנֵי פְדַעַת מְהִרִיב"ל
וּמְצִאֲתִי לְהֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' חֶלֶק שְׂלִישֵׁי סִימָן קו"ד שְׂכַתְּב וְזֵה לְשׁוֹנוֹ וּמָה שְׂטַעַן עוֹד דְּכִיּוֹן
דְּלֹא הִקְנַתָּה לְהֵם אֲלֵא מָה שְׂיֵהֵא נִמְצָא לָהּ לֹאחֲר פְּטִירְתָּה לֹא גְמָרָה לִיתָן לְהֵם וְלֹא סִלְקָה
רְשׁוֹתָה מֵהֵם שְׂהָרִי הִיא יָכוֹלָה לִיתָן בְּמִתְנָה לְכָל מָה שְׂתִרְצָה וּלְפִיכָּהּ לֹא קִנּוּ גַכְסִים אֲלוֹ
מַעוֹלָם בְּזָה אִין טַעַנְתוּ פְלוֹם שְׂאָף עַל פִּי שְׂיֻכּוֹלָה לִיתָן וּלְמַהֲדַר מְכָל מְקוֹם פֶּל מָה
שְׂשִׁירָה הָרִי הוּא לְמַקְבֵּל מִתְנָה פְּדַתְנִיא גַכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֶיהָ לְפִלוֹנֵי וְכוּלֵי וּל"ת דְּוִקָּא
כְּשִׁמְכַר לְצוֹרָה אֲכִילָה אֲלֵא אֲפִילוֹ רְצָה לִיתָן בְּמִתְנַת בְּרִיא נוֹתֵן וְכַדְאֲמַרִינּוּ הֵתָם וּמוֹדָה
רְשֵׁב"ג שְׂאֵם נִתְנָם בְּמִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע לֹא עֲשָׂה וְלֹא כְלוּם וְטַעַמ' וְכוּ' וְעוֹד דְּהַנּוֹתֵן
מַעֲכָשׁוֹ מָה שְׂיִמְצָא לוֹ לֹאחֲר מוֹתוֹ וְלֹא סִלַּק עֲצָמוֹ פֶּל יָמֵי חַיָּו הו"ל כְּנַכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֶיהָ
לְפִלוֹנֵי דִיכּוֹל לְמַכּוֹר וְלִיתָן מִתְנַת בְּרִיא וְלֹא מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְה"ה בְּמִתְנָה מְהִיּוֹם אִם
לֹא אֲחֻזָּר בִּי כְמוֹ שְׁחִי הֶרְשֵׁב"א בְּתִשׁוּ' שָׁם וְאִם כֵּן נִרְאָה כְמוֹ גַּבֵּי גַכְסֵי לָהּ וְאַחֲרֶיהָ לְפ'
דְּאֵם מֵת הָא' וְכָא ב"ח וְאַשְׁתּוֹ לְגַבּוֹת מִנְכָּסִים אֲלוֹ אִין ב"ד מַגְבִּים מֵהֵם פְלוֹם אֲפִילוֹ
עֲשָׂאֵן אַפּוֹתִיקֵי אוֹ שְׂיַחֲדוֹן לֹאשְׁתּוֹ בְּכַתוּבְתָּה דְשַׁעֲבּוּד לֹא הָוֵי כְּמַכּוֹר כְּמַבְכּוֹר בְּסִימָן רמ"ח
עֵינֵן שָׁם הֵכָא נְמִי בְנוֹתֵן מַעֲכָשׁוֹ מָה שְׂיִמְצָא לוֹ אַחֲר מִיתָה אוֹ מְהִיּוֹם אִם לֹא אֲחֻזָּר בִּי
לֹאחֲר מִיתָה וְשַׁעֲבַד גַּכְסֵי לֹאשְׁתּוֹ אוֹ לב"ח אִין גּוֹבִים מֵהֵם: מ"ז דִּין י"ז מִתְנַת שְׂכִיב
מֵרַע בְּכּוֹלָה שְׁנִתְנָה בְּקִנְיָן וְכוּ' ה"ד כְּשֵׁהִקְנִין בָּא בְּאַחֲרוֹנָה אֲבָל אִם הִקְנִין בָּא בְּרִאשׁוֹנָה
וְהֵאֲמִירָה לְבִסּוּף לֹא אֲמַרִי' שְׂמָא לֹא גְמַר לְהִקְנוֹת אֲלֵא בְּקִנְיָן דֹּאחֲר אַחֲרוֹן אֲזִילִי מְהֶר"ם
קֹאשְׁטִי וְהָרִיב"ש ס' קס"ז דְּחָה חִי' זֵה בְב' יָדִים הִכָּה"ג אוֹת פ"ו עֵינֵן שָׁם וְנִרְאָה טַעַם
מְהֶר"ם קֹאשְׁטִי דְּהָא דְאֲמַרִינּוּ אִין קִנְיָן לֹאחֲר מִיתָה פְתַב רְשֵׁב"ג דְּקנ"ב וְז"ל דְּכִיּוֹן
דְּהָוָה קִנְיָ בְּאַמִּירָה בְּעֵלְמָא ל"ל לֹאקְנוֹנֵי בְּסוּדֵר הִילְכָּהּ א"ל מְהִדַּר הִדַּר וְעַקֵּר מִמְנָה פַּחַ
מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע וְאִינוּ רוּצָה שְׂיִקְנָה בְּאַמִּירָה אֲלֵא בְק"ס וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן ה"ד
כְּשֵׁהִקְנִין בְּאַחֲרוֹנָה אֲבָל אִם הִקְנִין בְּתַחֲלָה וְהֵאֲמִירָה לְבִסּוּף אֲדַרְבָּא אֲמַרִי' דְּחֻזַּר מִקְנִין
וְרוּצָה שְׂיִקְנָה בְּאַמִּירָה בְּעֵלְמָא כְּכַח מִתְנַת שְׂכִיב מֵרַע אֲבָל הֶרְמ"ה בְּפ' י"ג ס' קע"ג פְּתַב
וְז"ל וְכ"ת וְאִי לֹא גְמַר לְהִקְנוֹת אֲלֵא בְּשִׁטְר אֲפִילוֹ פְתַבוּ וִיִּהְבוּ לִיה מַחֲסִים לֹא לִיקְנֵי
דְּמָנָא מְטַלְטְלִין הוּא וּמְטַלְטְלִין לֹא מְקִנּוּ בְּשִׁטְר וְכוּלֵי וְאִף עַל גַּב דְּנָא גְמַר לְהִקְנוֹתוֹ אֲלֵא
בְּשִׁטְר לֹא לְמַעַקֵּר תְּקִנְתָּא דְּרַבְּנָן לְגַמְרֵי קְמַכּוֹנוֹן דְּלֹא לִיקְנֵי בְּאַמִּירָה וְכוּ' אֲלֵא גְרוּעִיָּה
גְרוּעִיָּה לְקִנְיָן דֹּאמִירָה בְּמַקְצַת דְּלֹא תְקִנֵי אֲלֵא בְּהִדֵּי שְׂטָרָא דֹּאשְׁתַּכַּח דְּכִי קִנְיָ בְּאַמִּירָה
הוּא דְּקִנֵי בְּתַקְנָתָא דְּרַבְּנָן וְשִׁטְר פְּתַנָּה בְּעֵלְמָא דְּמִי כְּמָאן דֹּאֲתַנֵּי דְּלֹא לִיקְנֵי עַד דְּמְטִי
שְׂטָרָא לִידְהֵי וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְהֵכָא נְמִי בְּקִנְיָן דְּחִיִּישִׁי' שְׂמָא דְשְׂמָא לֹא גְמַר לְהִקְנוֹתוֹ עַד
שְׂיִכְתוּב שְׂטָרָא כְּמ"ש הֶרְמ"ה בְּפ' מ"ש סִימָן קכ"ה עֵינֵן שָׁם הָוֵי כְּתַנְאֵי דְּלֹא לִיקְנֵי עַד
דְּמְטִי שְׂטָרָא לִידְהֵי וְאִם כֵּן אִין חִילּוּק בֵּין אִם הִקְנִין בְּתַחֲלָה אוֹ בְּסוּף וְעֵינֵן בְּס' בֵּית דּוֹד

סימן קל"א שכת' דרוב הפוסקים סבירא להו דלא משום חזרה קאמר וגם ל' רשב"ם יש לדחות ולפ' פן עש"ב: מ"ח שנתנה בקנין לא קנה וכו' נראה דלדעת הרמ"ה גבי מתנה טמירתא דאם המקבל תפס המטלטלין אין מוציאין מידו דספק הוי כמ"ש הטור סימן רמ"ב ע"י שם הקא נמי דכונתא ספיקא הוי אלא דאין מוציאין מחזקת היורשים כמ"ש הריב"ש סימן קס"ח והרמ"ה בפ' הספינה סימן כ"ח דחששא בעלמא וחומרא לתובע וקולא לנתבע ואוקי ממונא בחזקת מריה ע"י שם אם פן אם תפס המקבל אין מוציאין מידו אבל לדין דקי"ל גבי מתנה טמירתא דמוציאין מיד המקבל כמ"ש שם הקא נמי הקא ומצאתי להרשב"ץ בתשובות חלק שני סימן רע"ב ד' נ"ז שכתב וז"ל אבל הראב"ד נראה שהוא סובר בכל ספק דתלמודא דאי תפס לא מפקינן מיניה שהוא דקדק בההיא דפ' מ"ש שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה דספיק' הוא ואי תפיס לא מפקינן מיניה עכ"ל וא"ל פ"ן דמתנת שכיב מרע דרבינו וספק שפא לא גמר להקנותו אלא בקנין אפילו תפס הוי בחזקת היורשים וכה"ג פתב מהרש"ג בספר משפטים ישרים סי' ל"ו גבי ירושת הבעל דרבינו דמוציאין מיד הבעל מספק דמוקמי' הנכסי' בחזקת יורשים דאוריית' ע"י שם והקא נמי במתנת שכיב מרע שהיא מדרבינו וכן מצאתי למהראד"ב בס' לחם רב סימן נ"א שכ' בכעין זה וז"ל ואם נפשך לומר אדרבא יש לפרש הצוואה בל' דמהני לקיימה ולא לבטלה ודמי למ"ש הריב"ש וכו' הא ודאי לאו מילתא היא דירוששה הוי דאורייתא ומתנת שכיב מרע דרבינו ולהכי מהדרי' לקיים הירוששה מן התורה ולבטל המתנה שהיא מדרבינו תדע לה דהא בפ' מ"ש אמרינו דמתנת שכיב מרע שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והשפא אמאי לא נעמיד ונאמר דהקנין ליפות פח פ"ן דא"ל הכי וא"ל הכי דהא שמואל שפא קאמר וכו' ע"ש וה"נ א"ל דמה"ט אפילו תפס המקבל מבטלין המתנה דרבינו ומקיימין ירוששה דאורייתא ודוקא במתנת פריא שהיא דאורייתא היא דאם תפס אין מוציאין מידו ואף על גב דאמרינו בפ' מ"ש שט"ח שנתנו במתנת שכיב מרע אין היורש יכול למחול משום דעשאוייה כשל תורה כפר כתב מהר"ם מפדווא סימן נ"ד דלא לכל מילי עשאוייה כשל תורה אלא למאי דאתמר אתמר והבו דלא לוסוף עלה ע"י שם וכן נראה לי ראיה שהרי כ' הרמ"ה בפ' מ"ש סימן ח' גבי שכיב מרע שכתב פל נכסיו ושייר פל שהו וז"ל וכו' וכי שייר נמי מה הוי דילמא פי שייר לאו לנפשיה שייר למיסמך עלוניה אלא ליורשים הוא דשייר לקיומי ביה נחלה דאורייתא ל"ק דשטר מתנה פ"ן דמטא לידיה דמקבל מחיי נותן א"נ דקנו מיניה מסתמא מתנה מעלייתא היא ומאן דבעי לאחזוקי במתנה מחמת מיתהאיהו בעי לאתויי ראיה הילכף אי לא שייר דמוכחא מילתא דמחמת מיתה קא יהיב יכול למהדר ביה ואי שייר דלא מוכחא מילתא דמחמת מיתה קא יהיב דהא דא"ל דההוא שיירא לנפשיה שייריה אוקי שטרא אחזקתיה וכו' עכ"ל ואם פן הקא נמי במתנת שכיב מרע בקנין אמאי מבטלין המתנה מספק דשפא לא גמר לקנותו וכו' אלא ודאי משום דמתנת שכיב מרע דרבינו מספק מבטלין אותה אבל התם דהספק הוא אם היא מתנת מקצת ביה שהיא בקנין מדאורייתא אין מבטלין אותה מספק מיהו ק' גבי הוא אומר שכיב מרע הייתי והם אומרים פריא שאמרו חכמים הממע"ה ע"כ מייירי בקנין ואמאי לא אמרינו דמסתמא מתנה גמורה היא וי"ל וכן ראיתי להריטב"א הובא בס' א"ז לכתובות בפ' אע"פ שכתב וז"ל ושפא לא גמר וכו' ואפילו

תפס מפקינן מיגיה דנכסים בחזקתם כדאמרין התם הוא מוציא מתחת ידו בלא ראיה והם אין מוציאין מתחת ידו אלא בראיה עכ"ל: מ"ט הג"ה וי"א דאם הנותן לא בקש וכו' ה' בתי פהונה בבית ונעד סימן י"ז הק' מדאמרין בפ"ק דמציעא גבי ד' אמות של אדם וכולי התם פנין דנפל עליה גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דליקני בד' אמות לא ניחא ליה דליקני ונדחק עינין שם וראיתי בתשו' מהר"י ו' מיגש סימן ק"ו שכ' בא' שאמר לחבירו הרי בקנין שנתתי לך החוב שיש לי אצלה ולא נתן לו שום אדם הקנין אבל הוא מעצמו לקח הואיל הדבר הנתון לא מחוסר משיכה נתקיימה המתנה ונפטר הב"ח מהחוב שאצלו ולא אמרינו הואיל וכיון למחול בקנין גלי דעתיה ובבטול הקנין נתבטלה המתנה ול"ד למ"ש פנין דנפל גלי דעתיה דבנפילה ניחא ליה דליקני ליה בד' אמות לא ניחא ליה דהתם ה"ט פנין שגלה דעתו דלא ניחא ליה דליקני ד' אמית אם פן הני ד' אמות לאו חצרו כלל אבל אם היתה המציאה בחצרו ונפל עליה לא אמרינו פנין שנפל גלי דעתיה לא ניחא ליה דתקנה לו עינין שם אם פן דוקא התם הני גילוי דעת דקנין ד' אמות לאו חצרו אבל במחילה דסגי באמירה אפילו הנה בקנין גרוע לא אמרינו דלא נתפנון להקנות אלא בקנין וכ"כ מהריק"ו סימן יו"ד וז"ל ואשר כתבת דאפילו למ"ד מחילה אינה צריכה קנין ה"מ פי ליפא קנין אבל פי איפא קנין גרוע גרע טפי דא"ל דלא נתפנון למחול אלא בקנין אין נלע"ד דל"ד כלל להיא מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין עש"ב ואפשר לומר טעמו כמ"ש מהראד"ב בתשובות סי' ר"א וז"ל ואם נפשה לומר יש לפ' הצנואה בלשון דמהני לקיימו וכו' הא ודאי לאו מילתא היא דירושא הני דאוריית' ומתנת שכיב מרע דרבנן ולהכי מהדרין לקיים הירושא מן התורה ולבטל המתנה שהיא מדרבנן תדע לך דהא בפ"מ"ש במתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין אמר שמואל שפא לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והשתא אמאי לא נעמיד ונאמר דהקנין ליפות פח פנין דא"ל הכי וא"ל הכי דהא שמואל שפא קאמר וכו' ע"ש אם פן דוקא במתנת שכיב מרע דרבנן אמרינו שפא לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה לבטל מתנת שכיב מרע דרבנן אבל במחילה דאינה צריכה קנין מדאורייתא לא אמרינו שפא לא גמר להקנותו אלא בקנין אבל מדברי מהרא"י בכתב"ס סי' ר"ל משמע דאין חילוק שכ' וז"ל ומ"ש שקבלו ק"ס שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר וכו' אלא נ"ל לחלק דהתם גבי מתנת שכיב מרע שלאפוקי ממונא קאתי אמרינו שפא וכולי אבל בנ"ד נראים הדברים דהשפיר בקש לקבל קנין וכו' וכיון בקנין זה לעילוי ליה ממונ קאתי לא אמרינו שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ובכל מאי דנקנה לו וניחא ליה או בפעולתיו או בקנין וכולי עינין שם משמע דלאו דוקא במתנת שכיב מרע דרבנן אמרינו הכי דהא התם קנה מדאורייתא בפעולתיו וצ"ל דהא דאמרינו שפא לא גמר וכו' ספיקא הני אלא דאין מוציאין מחזקת היורש כמ"ש הריב"ש סימן קס"ח עינין שם וכ"כ הרמ"ה בפ' הספינה סימן כ"ח דחששא בעלמא וחומר א לתובע וקולא לנתבע ואוקי ממונא בחזקת מריה עינין שם ואם פן במחילה לא אמרינו שפא לא גמר וכו' להוציא מהנמחל שהוא מוחזק אבל הרשב"ץ בתשובות חלק שני סינון רע"ב כ' בשם הראב"ד שדקדק בההיא דף מ"ש שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה דספיקא הני ואי תפס לא מפקי מיגיה עינין שם ואם פן הכא נמי אין מוציאין (א"ה עכ"מ והשאר קרוע): נ' הג"ה דאם הנותן לא בקש רק המקבל וכו' וה"ה אם העדים בקשו ממנו הקנין דהני כמקבל ולא

קי"ל הכי אלא אפילו בקש הקנן המקבל לא הוי יפוי פח וכן הסכים מהר"י אלגאזי בס' נאות יעקב סי' ב' ע"ש ועיין בס' בית דוד סימן קל"א: נ"א נסתפק מהר"א ו' חסון בספר בית שלמה בסימן מ"ג אם הנה הקנן בכליו של מקנה מי אמרינו פיון דהקנן בטל המתנה קנימת א"ד דלאו כ"ע דינא גמירי ושמא הוא סבר דבכליו של מקנה הוי קנן ולא גמר וכו' וכן דעתו נוטה עיין שם וכ"כ מהר"י ו' נאנים בתשובות בס' נוה שלום סי' ס"א ע"ש ונ"ל ראיה מדאמרינו בגיטין סוף דף ט"ל גבי ההיא אמתא דלא קנתא משום דהו"ל כליו של מקנה ופירש"י משום דברי שקיב מרע ליפא דלא נתפנון לשחרר אלא בקנן זו ונהרי הוא טעות עיין שם בתוספות ובתשובות הרדב"ז חלק שני סימן שנ"ט אלא אפילו בקנן טעות אמרי' דלא נתפנון להקנות אלא בקנן זה והרשב"א בתשו' ח"ד סימן רי"ז פתב ונ"ל שאלת שטר יצא וכתוב בו ושמעבדתי לה מקרקעי אגב מטלטלין וכו' תשובה הא קי"ל אחריות ט"ס הוא וכ"ש זה שפבר פ"י שהוא משעבדן לו ואע"פ שאמר שהוא משועבדים לו אגב מטלטלין לא גרע משעבוד סתם שאילו לא הנה קרקעות משועבדי מן הסתם אלא אם כן פ"י הנה בדין לומר שלא נשתעבדו עכשיו שלא שעבדו לו פראוי אבל עכשיו שמן הסתם משועבדי אף פשאמר אגב וכו' דל שעבוד מהכא הרי נשתעבדו לו ממילא ועוד כי זה נדאי נראה דט"ס דמי איפא מ"ד דלא ידע שאין קונים מקרקעי אגב מטלטלין וכו' ע"ש משמע דוקא גבי אחריות דנשתעבדו מן הסתם אף על גב דשעבדו שלא פראוי אמרינו דל שעבוד מהכא הרי נשתעבדו לו ממילא ועוד דכ"ע ידעי דאין קונים מקרקעי אגב מטלטלין וכו' הוא אבל במתנה דלא קנה ממילא וגם איפא פלוגתא בפ' הזהב אם קונים בכליו של מקנה אף על גב דקי"ל כמ"ד דבבב"א בכליו של קונה לאו כ"ע דינא גמירי דאין זה פשוט וכה"ג כ' התוספות במציעא דט"ו ע"ב בד"ה ונתן וכו' עיין שם וא"כ חזינן שא לא גמר להקנותו אלא בקנן וכן פתב הרשב"א בתשובות ח"ד סי' רע"ג גבי משאיל לחבירו טבעת לקדש בו אשה ונ"ל מאי אמרת אדם יודע שאין מקדש בפלי שאול וגמר ונתן לשם מתנה לא היא חדא דלאו כ"ע האי דינא גמירי וכו' ואינו דומה למקדש אחרותו ולא למכיר בה שאינה שלו דבהנה לא טעו אינשי אבל הכא רופא דעלמא טעו בה וכו' עיין שם:מיהו ק' דהא דאמרי' הכא שמא נא גמר וכו' ספיקא הוי אלא דאין מוציאין מחזקת היורשים כמבואר בתשו' הריב"ש סי' קס"ח וכן פתב הרמ"ה בפ' הספינה סי' כ"ח עיין שם ואם כן גבי עבד שהוא מוחזק בעצמו כמ"ש התוס' בגיטין דף י"ז בד"ה מפני וכו' ואמאי לא קנתה פבר כ' הרב בני יעקב דפ"ח ע"ג דה"ד בספק אם הוא עבד אבל בספק שחרור פיון שהנה עבד ודאי אדרבא הרב הוא מוחזק בשעבודו ועל העבד להביא ראיה להפקיע שעבוד רבו וכן מוכח מדברי התוס' דגיטין דף ח' בד"ה הדר וכו' עיין שם ונהר שמת יום טוב סי' כ"ה וסימן ט"ל הביא ראיה מדברי הירושלמי פירק מי שאחזו גבי האומר מהיום ולאחר מיתה דלר' תנאי הוי ולרבנן ספיקא הוי אף בגט שחרור כן ה"ז גט שחרור מהיום ולאחר ל"י ע"ד דרבי הר"ז גט ע"ד רבנן אינו גט וק' דהא לענין גט אשה מספ"ל לרבנן אי תנאה הוי אי חזרה הוי וספק מגורשת היא ואם כן גבי עבד אמאי לרבנן אינו גט אע"כ פיון שהנה עבד ודאי וספק אם נשתחרר מוקמינן ליה בחזקת עבד דאיסורא בתר ממונ' גריר וכיון דלענין ממונא מספק אינו יכול להפקיע עצמו משעבודו אם כן הוי עבד גמור אף לענין איסורא אזלי' בתר חזקה וחשיב כמי שלא נשתחרר כלל ומותר בשפחה

ואסור בבת חורין עיין שם ולכאורה ק' ממ"ש הטור י"ד סימן רס"ז האומר עשיתי פ' עבדי בן חורין והוא אומ' לא עשאני בן חורין חיישינן שפא זיכה לו שטר שחרורו על ידי אחר וכתב הרמ"ה דאם רצה האדון לחזור בו אינו יכול וכופין לו לכתוב גט שחרור וכתב מרן הב"י דדייק דקאמר חיישינן פלומר חששא בעלמא היא ונהי דמהני לאפקועי ממונא ממילא מהני לאפקועי איסורא עי' שם ואמאי לא אמרינן פיון דחששא בעלמא היא מספק לא מפקעי ממונא והוא בחזק' עבד ואיסור' בטר ממונא אזיל ומצאתי למחר"י בן מיגש בתשו' סי' ק"ו שכ' במי שאמר לחבירו הרי בקנני שנתתי לך החוב שיש לי אצלך ולא נתן לו שום אדם הקנני אלא הוא מעצמו לקחו הואיל הדבר הנתון לא מחסר משיכה ונתקיימה המתנה ונפטר הב"ח מחוב שאצלו ולא אמרינן הואיל וכיון למחול בקנני גלי דעתיה ובביתול הקנני נתבטל המתנה ול"ד למ"ש פיון דנפל גלי דעתיה בנפילה נחא דליקני בד' אמות לא נחא ליה דליקני דהתם ה"ט פיון שגלה דעתיה דלא נחא ליה דליקני ליה ד"א אם פן הני ד"א לאו חצרו כלל אבל אם היתה המציאה בחצרו ונפל עליה לא אמרי' וכו' עי' שם וכן כתב מהראנ"ח חלק ראשון סי' ע"ז והביאו ה' פנסת הגדולה בסימן רמ"ה הגב"י אות ל"ה דאם מחל חוב בקנני או שנתן דבר המןפקד ביד המקבל לא אמרי' שפא לא גמר להקנות אלא בקנני ואין קנני קונה בטעות ע"ש: נ"ב הג"ה הקנה לו מטלטלין אג"מ לא קנה וכו' לכאורה קשה בסי' רמ"ו כת' הפותב כל נכסיו לאחד מבניו בין שהיה פריא בין שהיה שכיב מר' לא עשאו אלא אפטרופוס ואם כ' לו מטלטלין אג"מ או שהקנה לו בקנני קנה והם דברי הרשב"א עצמו סימן תקנ"ח והובא בב"י שם ומשמע דמייירי בשכיב מרע ואפי' הכי קנה באגב והסמ"ע פירש דברי הרשב"א דאם דעת הנותן ליתן במתנת שכיב מרע אין צריף להקנות אג"מ אלא נדאי גלה דעתו שלא נתן המטלטלין במתנת שכ"מ אלא שיקנה מיד בחייו אג"מ ולזה אמר הטעם דלא קנה פיון דקודם מותו עדיין השקעות של הנותן שלא קנאו עד לאחר מיתה ואין אדם מקנה אג"מ אלא פשקנני ב' פאו פאחד והגיה בדברי רמ"א תיבת נותן במקום מקבל עיין שם ואם פן בכותב כל נכסיו לבנו מטלטלי אג"מ א"ל דהקנה לו הפל יחד אחר מיתה במתנת שכיב מר' וצריף להקנות אג"מ לגלות דלמתנה נתפנון ולא לאפטרופ' ומהריט"א בספר קהלת יעקב דף ח' חקר אם קנני אגב לא שייף אלא פשמקנה לו המטלטלין והשקעות בשעה א' אבל א"ל קנה קרקע זה מעכשיו וקנה מטלטלין אגבו לאחר שלשים יום לא קנה והביא תשו' הרשב"א זו דבעי' קנני קרקע ומטלטלין פאחד פדברי הסמ"ע ע"ש פאנרף ונראה הדין אמת דבעי' קנני שניהם פאחד דבפ' המוכר את הספינה דאמרי' אם קדם המוכר וכתב שטר ללוקח פאותה ששנינו כותבין שטר ללוקח כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו פיון שהחזיק זה בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא כ' הנ"י שם ור' יונה בעליות הובא בש"מ דאי בשטר הקנאה במתנה איף קונה השטר אגב חזקה דהרי הקרקע פבר שלו מפעה א' והמחזיק בפשה שפבר היא שלו מקודם לכן ודאי אינו קונה נכסים שאין להם אחריות אגב אותה חזקה וכן כתב הרשב"א פחיד' לקידושין דף כ"ז עיין שם מה שתיגרץ ושטה שלא נודע שמה והרמ"ה בפ' ג"פ סי' ט' כ' וז"ל וכי תימא מ"נ אי קנה לוקח מעיקרא לארעא בחליפין פי מקני ליה לבתר הכי שטרא אגב האי ארעא אמאי קנה הא בעידנא דאקני לארעא ניהליה לא אקני אגבה ול"מ והשתא פי מקני ליה שטרא אגבה לאו פלום הוא דאגב ארעיה דלוקח

קא מקני ליה ולא מהני אגב אלא היכא דאחי הקנאה בקרקע ובמטלטל ביהדי הדדי לעולם אימא לה היכא דקני לחודיה קני ושאיני הכא פיון דהאי קנין לאו מדעתין דלוק' הנה נהי דאהני ליה ללוקח דאי ניתא ליה ללוקח ביהאי זביניה לא מצי מוכר למהדר ביה ואיגלאי מילתא דמפי קנו מיניה דמוכר קנה לוקח אלא פיון דאי בעי לוקח למימר לא ניתא ליה בהני זביני לא קנה וכו' ונהרי איתברר לה דאהני ליה הך חזקה לקיומיה לזביני קנין גמור דלא מצי לוקח למהדר ביה ומגו דאהני להכי אהני נמי לאקנויי ליה שטרא אגב ארעא דהא עד השתא לא קני לוקח לארעא קנין גמור עכ"ל הרי דסביר"ל לרבנותא דבאגב בעי' שיקנה המטלטלין והקרקע פאחד אלא דהרמ"ה ס"ל דהתם במקר פיון דהלוקח יכול לחזור ולא קנה קנין גמור עד שיהחזיק בו מגו דמהניא הך חזקה להכי אהניא נמי למקני מטלטלין אגבה אבל ר' יונה והרשב"א והנ"י ס"ל פיון שנתרצה והחזי' וקנה למפרע לא מהני אגב פמבואר בדבריהם שם אבל במתנה או במקר מדעת הלוקח שא"ל קני קרקע מעשקיו וקני מטלטלין אגבו לאחר שלשים יום לכולי עלמא לא קנה המטלטלין מיהו קשה על הסמ"ע דאם דעתו להקנות מטלטלין בחייו אג"ק בלאו הכי לא קנה בקנין סודר ול"ל טעמא דקרקע עדיין של נותן ועוד דהרשב"א בתשובו' ח"ב סי' ר"ט כ' וז"ל ומ"ש בשכי"מ שנתן מטלטלין אג"מ שמתנתו בטלה פהיא דאמרי' במתנ' שכיב מרע שכתוב בה קנין האמת אמרת דה"ה והוא הטעם שאין אגב לאחר מיתה והוא שנתן במתנת שכ"מ פלומר לאחר מיתה וכשלא אמר במינפה את פחו עכ"ל הרי דס"ל דאין דעתו להקנות לו אלא לאחר מיתה ולכך לא קנה דאין אגב לאחר מיתה גם לשון רבי' ברוחם נתיב כ"ד דף ע"ח ע"ד בשם הרשב"א דמאחר שאינו קונה אלא לאחר מיתה אז הקרקע אינו שלו ונמצא מקנה אגב קרקע שאינו שלו עיין שם מיהו קשה שהרי הרשב"א כ' הטעם שאין אגב לאחר מיתה דומיא דאין קנין לאח"מ וכו' רשב"ם דקנ"ב וז"ל דכיון דהנה קני באמירה בעלמ' וכו' ל"ל לאקנויי בסודר הילכך אפ"ל מהדר הדר ועקרממנה פח מתנת שכיב מרע ואינו רוצה שיקנה באמירה בעלמא אלא בקנין סודר וכולי ומקנה בסודר אין קנין תופס שלא נתפנון אלא לאחר מיתה ומיד פשמת נפלו נכסים קמי יורשים ותו לא חזיקא מתנתו עיין שם וה"נ פיון דסגי באמירה בעלמא בלא אגב למה ליה להקנות באגב א"ל דחזר בו ועקר פח מתנת שכי"מ ואינו רוצה שיקנה באמירה אלא באגב לאחר מיתה ונהרי נפלו נכסים ליורשים ולא תלה מתנתו ואם פן ל"ל טעמא דאין אדם מקנה אג"ק שאינו שלו ומינה קשה על הסמ"ע דאם פן במתנת שכיב מרע בקנין נימא פיון דסגי באמירה והקנ' בקנין גילה דעתו שלא נתן במתנת שכי"מ אלא שיקנה מיד בחייו ואמאי לא קנה ומ"מ נראה טעם הרשב"א עצמו פיון דסגי באמירה בעלמא בלא אגב אמרי' דעקר פח מתנת שכי' מרע ואינו רוצה להקנות באמירה אלא באגב אחר מיתה וכבר נפלו נכסים ליורשים ולא חלה מתנתו כמו דאין קנין לאחר מיתה מהאי טעמא ואם פן בכותב כל נכסיו לבנו מטלטלין אג"מ א"ל דלא עקר פח מתנת שכי' מר' צריף לקנין אגב לברר דלמתנה גמורה נתפנון ולא לאפט' מיהו קשה ממה שכ' מרן בסי' רמ"ח וז"ל הנותן לחבירו כל נכסיו מטלטלין אג"מ וכולי והיו לו שט"ח אם מתנת שכיב מרע היתה קנה דשטרות בכלל נכסים הם וכולי עיין שם הרי דשכי"מ מקנה באגב אבל ראיתי למהרש"ג בספר משפטים ישרים סוף סימן ל"ד בצוואה שכתוב בה כה וכל שאר נכסים מקרקעי ואגבן מטלטלין וכו' הפל נתתי במתנה וכו' דלא קנה המטלטלין

כמו שכ' הרשב"א עיין שם הרי דס"ל דאפילו נתן כל נכסיו בנתינה א' לא קנה המטלטלין וראיתי למהר"ש דוראן בספ' חוט המשולש סי' שכת' דלא אמר הרשב"א אלא דהקדים מתנת הקרקעות ואגב נכסיו אבל אמר ונתתי כל נכסי מקרקעי ואגב מטלטלין משמע שכלל כל נכסיו בנתינה א' ובשעה א' תחול המתנה עיין שם ובזה ניתא הך דסימן רמ"ו וסי' רמ"ח שנתן כל נכסיו ושוב נדפס ספר משקא דרבנותא וראיתי לו שפתב הרב די"ב דהרא"ש חולק על הרשב"א וסבירא ליה דמתנת שכיב מרע קונה למפרע משעת נתינה ואם כן שפיר קונה המטלטלין באגב אבל הרשב"א ס"ל דאינו קונה למפרע עיין שם ובאמת שכן מבואר בדברי התוספו' והרא"ש ספ"ק דגיטין גבי הולך מנה לפ' וז"ל ואף על גב דלא קני אלא לאחר מיתת הנותן אפי' הכי קונה אף ע"פ שמת המקבל בחיי נותן וכו' משום דדברי שכיב מרע לענין לקנות לאחר מיתתו חשובים פכתובים וכמסורים למפרע משעת נתינתו והרשב"א בחידושי שם כ' דאין צריך לזה עיין שם משמע דמודה במתנת שכיב מרע דקנה למפרע ועיין בהריב"ש סי' שמ"ו ואפ' הכי לא קנה באגב כמו בקנין וזה לשון הרא"ש בפרק מ"ש מ"ד אקנין אף על פי שנעשה הקנין מחיים לח אמינו שיחול הקנין למפרע כיון דאחר גמר מיתה אינו ראוי להקנות וה"ט דשמואל דכיון דמתנת שכיב מרע לא בעי קנין והוא הקנה לו הנה בדעתו שלא הקנה מתנת שכיב מרע בזמנה אלא בקנין ואז הוא אינו ראוי לקנין וכולי עיין שם אלמא אף על גב דמתנת שכיב מרע קונה למפרע והקנין נעשה מחיים אמרינו דדעתו שלא תחול המתנה אלא לאחר מיתה בקנין וכיון דבשעת חלות המתנה אין ראוי לקנות לא קנה והכא נמי דכונתה באגב ואי אמרינו דמתנת שכיב מרע במקצת דינה כמתנת בריא דוקא לענין שצריך קנין אבל לענין כסף ומסירה או מעמד שלשה דינה כמתנת שכיב מרע כמו שדקדק הרב כנה"ג בסימן זה אות מ"א מדברי הטור עיין שם ניתא דהתם כיון ששייר ליורשים חמשה זהובים הנה ליה מתנת שכיב מרע במקצת ודינה כמתנת בריא לענין שצריך להקנותו המטלטלים אג"ק אבל הוכחתי בדין ד' (אמר המגיה עד כאן מצאתי): נ"ג פתב הרב בית דוד סי' קכ"ג במתנה שכתוב בה אני נותן כל הנכסים שיש לי כסף ונהב וסחורות וחובות בשטר וחובות בע"פ ומעות בעין ומטלטלין ונזקות בתים מתנה גמורה מהיום ולתת מיתה כל אחד פדיו הקרקע בחזקה ובק"ס ובשטר ומטלטלין במשיכה הפעות בעין באגב דא"ק והלואות בע"פ במעמד ג' והלואות בשטר בכו"מ הפל וכו' וז"ל כיון שאמר הפתי בחזקה וכו' ולא עשה אותם הקניינים באותה שעה אם כן בהכרח שאותם הדברים הם הבטחה לעשות וכו' וא"ל דכוננתו להקנות בשתייהם וכו' וכמ"ש הריב"ש סי' שמ"ה וכו' וא"כ גם כן"ד אף על פי שלא עשה אותם הקניינים מכל מקום יקנה בקנין ושטר זה הקרקעות והמטלטלין וכו' ודא דלא אמר הריב"ש הלשון בענין זה אלא כדאי שיהא בטל השטר מעיקרו אבל כן"ד אינו בטל כלל אם יעשה אחר כך אותם הקניינים ואם אחר כך חזר בו או שלא הספיק לעשותם אין זה מבטל השטר וכו' ועוד דכיון שפי' שהוא מקנה לו באותם הקניינים עקר קנין ושטר זה כדאמרינו בפרק מ"ש גבי שכיב מרע שאמר קנו ממני או כתבו לו שטר דעקר בזה דין מתנת שכיב מרע כמ"ש רשב"ם שם וא"ל דדוקא בשכיב מרע הוא אבל בבריא כן"ד לא אמרי' דעקר ודא דאין טעם לחלק ועוד וכולי עיין שם באורף ונראה שיש טעם לחלק בין מתנת שכיב מרע לבריא כמ"ש מהראד"ב בס' להם רב סי' ר"א וז"ל ואם נפשו לומר אדרבא יש לפרש הצוואה בל'

דמהני לקנימה ולא לבטלה ודמי למ"ש הריב"ש וכו' הא ודאי לאו מילתא היא דירושא
הוי דאורייתא ומתנת שכיב מרע דרבנן ולהכי מהדרי' לקניי' הירושא מן התורה ולבטל
המתנה שהיא מדרבנן תדע לה דהא בפרק מ"ש במתנת שכיב מרע שפתיב בה קנני אמר
שמואל שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאתר מיתה והשפא אמאי לא
נעמיד ונאמר דהקנני הוא לייפות פח פינן דא"ל הכי וא"ל הכי דהא שמואל שפא קאמר
וכולי עינין שם אם פן זה טעם נכון לחלק בין מתנת שכיב מרע למתנת פריא דדוקא
מתנת שכ"מ שהיא מדרבנן מהדרינן לקניי' הירושא דאורייתא ולבטל המתנה שהיא
מדרבנן אבל במתנת פריא שהיא מדאורייתא מהדרינן לקניי' המתנה ועוד דמתנת פריא
מחיים חיילא קודם הירושא מספק מהדרי' לקניי' המתנה ולבטל הירושא משא"כ מתנ'
שכיב מרע דלא חיילא עד לאחר מיתה וכהאי גוונא אמרי' בפ' י"ג דאלמנתו גיזונת
ממתנת שכיב מרע דרבנן ק"ו מירושא דאורייתא אבל ממתנת פריא אינה גיזונת מה"ט
דמתנת שכיב מרע דרבנן ומתנת פריא דאורייתא או משו' דמתנת פריא קונה מיך ומתנת
שכיב מרע אינה קונה אלא לאחר מיתה כמ"ש בס' רנ"ב עינין שם והכא נמי א"ל דמתנת
שכיב מרע שהיא מדרבנן ואינה הויא אלא לאחר מיתה וגרועה מירושא דאורייתא
מהדרינן לקניי' ירוש' דאורייתא ולבטל המתנה אבל מתנת פריא דקנה מחיים
מדאורייתא ועדיפא מירושא מהדרי' לקניי' המתנ' ולבטל הירושא וכהאי גוונא כתב ה'
פני משה חלק א' סי' צ"א דהריב"ש סי' ק"ס שכ' דהיורש חזקתו ברורה והמקבל שפא
לזכות מלכח הצנואה הוא ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ה"ד במתנת שכיב מרע משום
דקדמהירוש' היורש דעם גמר מיתה הוא יורש ומתנת שכיב מרע לא חלה עד לאחר
מיתה וכן בכל מקום דאמרינן דמקבל מתנה הוי מוציא חבירו לגבי ירוש' ה"ד במתנ'
שכיב מרע דהוי היורש מוחזק אפילו הנכסים הם בידי שליח אבל במתנת פריא דמיך
יצאו הנכסים מחזקת גותן אם המטלטלין בידי שליח מספק יחלוקו עינין שם באורח ובעין
זה כתב מהר"י וינ"ל סי' קע"ה באלמנה שלא נשבעה על כתובתה וצוניתה לתת מנכסיה
לצדקה וז"ל ואם נפשך לומר פינן שאמרה האשה לתת לצדקה אם פן הוי כמו איסור
וספק איסור לחומרא כדאמרי' בפרק מ"ש שכ"מ שהקדיש כל נכסיו (א"ה עכ"מ): נ"ב
דין י"ח בגון שאמר אף כתבו לו וכו' לאו דוקא שהקדים גתינת מנה קודם אף כתבו לו
אלא ה"ה אף כתבו ותנו וכו' הוי יפוי פח מרן בתשו' בס' אבקת רוכל סימן ע' עינין שם
וכן ל' הרי"ף בתשובות סימן ב' ואם א"ל אף כתבו וחתמו ותנו הרי זה כמייפא את פחו
עינין שם וכן מבואר בבתרא ריש דף קל"ו וכן כתבו התוספות בר"פ אע"פ בד"ה מתנת
שכיב מרע וכו' בס"ד עינין שם ועינין בהג"י בפ' י"ג גבי פותב נכסיו לאשתו דלא עשא
אלא אפטרופוס ומ"ש מרן עוד שם דאפשר דה"ד במתנת קרקע דנקנה בשטר אבל
במטלטלין לא שייך למימר לא גמר להקנות אלא בשטר פינן דאין המטלטלין נקני'
בשטר אם פן אפי' אמר כתבו ונתנו ולא אמר אף כותבים ונותנים עינין שם וז"ל הר' יונה
בש"מ לבתרא דקנ"ב ע"ב ול"ש מטלטלין ול"ש הלואה לא קנה דאפוליה מילתא קאמר
שמואל שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר בין אמטלט' בין דהלואה ואע"פ שיש לחלק
ולומר דכיון שאין המתנה נקנית בקנין לא אמרינן שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר
לאו מילתא דמ"מ עיקרה ממתנת שכיב מרע דשמואל אפוליה מילתא קאי וכו' וזה שלא
כתבו הגאונים וכו' דלא משכחת לה אליבא דהילכתא שתקנה מתנת שכיב מרע שפתיב

בַּה קִנְיָן אִפִּי' לְאַחַר מִיתָה אֲלֵא בְּמִינִיפָה אֵת פָּחוּ לֹא בְּמִטְלָטְלִין וְלֹא בְּהִלְוָאָה עַכ"ל: נ"ג
כַּגּוֹן שְׁאָמַר תָּנוּ אַף פְּתָבוּ וְכו' אֲבָל מִי שְׁאָמַר קִנּוּ מִמֶּנִּי בְּכָל יְפוּי פָּח אוֹ פְּתָבוּ בְּכָל יְפוּי
פָּח אֵינּוּ פְּלוּם הִרְשַׁב"ש סִימָן מ"ג ע"ש: נ"ד פְּתַב הַמְבִי"ט ח"א סִימָן נ"ט דְּוִקָא פְּתָבוּ
וּתְנוּ שְׁתַּלְה הַנְּתִינָה בְּכַתִּיבָה הוּא דְאָמְרִי' דְּלֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר וְכו' אֲבָל פְּתָבוּ
וְחִתְמוּ פְּוֹנְתוֹ הוּא לְזַכְרוֹן וְלִרְאִיָּה בְּעֵלְמָא וְאִין נִרְאָה פִּן מְדַבְּרִי מְהִרִיב"ל ח"א סִימָן
נ"ט וּמֵהֲרַשְׁד"ם חִי"ד סִימָן קע"ג עֵינִין שָׁם הַכְנֵה"ג אוֹת כ"ז עֵינִין שָׁם וְכֹן מְרֵן בְּתִשׁוּבוֹת
בִּס' אֲבָקַת רוֹכֵל סִימָן ס"ט בְּצִוּוֹנָא שְׁפָתוֹב בַּה וְכָף א"ל הוּוּ עָלוּ עֵדִים וְכָתְבוּ וְחִתְמוּ וְכו'
עֵינִין שָׁם גַּם הִרְשַׁב"ץ ח"ג ס' קס"ז בִּשְׁכ"מ שְׁאָמַר לֹא פְּתוֹב מַה שֶּׁא"ל לֵךְ כ' דְּהַמְתַּנְּה
בְּטִלָּה לְפִי שֶׁא"ל פְּתוֹב וְכוּלֵי עֵינִין שָׁם: נ"ה כַּגּוֹן שְׁאָמַר וְכוּלֵי יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק.

בְּשִׁטְר דְּמַתְּנָה שְׁפָתַב בְּסוּף וְקִנְיָנוּ וְכו' מִי אָמְרִי' אֲפִילוּ יֵשׁ קִנְיָן פִּינּוּן שְׁפָתוֹב וְכו' א"ל
שְׁהִיָּה קִנְיָן בִּיפוּי פָּח וְלֹא אָמְרִי' שְׁהִיָּה קִנְיָן בְּלֹא יְפוּי פָּח לְהַבְטִל הַמְתַּנְּה כִּי מִסְתַּמָּא
הָעֵדִים עָשׂוּ כַּהֲוֹן דְּאִין קִנְיָן לְאַחַר מִיתָה וּמְהִרִיב"ל ח"א סִימָן ק"ה פְּתַב גְּבִי אֲסַמְכָתָא
פִּינּוּן דְּכַתוּב בְּשִׁטְר וְקִנְיָנָא וְכוּלֵי וְכַבֵּר נִהְגוּ הַסּוּפְרִים לְכַתְּוֹב בְּשִׁטְרוֹת וְקִנְיָנוּ בְּקִנְיָן דְּלֹא
כַּאֲסַמְכָתָא וּבב"ד חָשׁוֹב וְכוּלֵי דְּוִדָּי שְׁפָתַב וְקִנְיָנָא וְכו' אֲכַוְלָה מִיְלַתָּא קָאִי עֵינִין שָׁם
מִשְׁמַע דְּוִקָא מִשׁוּם דְּכַבֵּר נִהְגוּ לְכַתְּוֹב בְּשִׁטְרוֹת פִּן אָמְרִינוּ דְּהוּי אֲסַמְכָתָא וּמְבִטְלִין הַשִּׁטְר
וְהָכָא נְמִי דְּכּוֹוֹתָא אָמְרִינוּ דְּהִיָּה הַקִּנְיָן בְּלֹא יְפוּי פָּח וּבְטִלָּה הַמְתַּנְּה וְשׁוֹב רְאִיתִי בְּתִשׁוּבוֹת
מְהִרִי"ם דִּי בּוּטוֹן סִימָן כ"ה שְׁכ"כ בְּפִשְׁטוֹת עֵינִין שָׁם: נ"ו דִּין כ"ד אא"כ קִנּוּ מִיְדוֹ וְכו'
דְּגִבִּי בְּרִיא פִּינּוּן דְּאֵהֲנִי לִיָּה פְּתִיבַת הַשִּׁטְר לְדִין קְדִימָה לֹא אָמְרִי' שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ
אֲלֵא בְּשִׁטְר אֲלֵא נְדָאִי לִיְיָפוֹת אֵת פָּחוּ וְעוֹד דְּשְׁכ"מ פִּינּוּן דְּלֹא מְקִנִי אֲלֵא בְּאֲמִירָה חִיְיִשִּׁי
שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר וְהָא דְאֲקִנִי לִיָּה בְּאֲמִירָה מִשׁוּם דֹּא"א לְהַקְנוֹת בְּשִׁטְר
אֲלֵא ע"י אָמִירָה אֲבָל בְּבְרִיא דְּלֹא מְקַנָּה דְּרָף מַתְּנָה בְּאֲמִירָה גְּרִידָתָא פִּי קִנּוּ מְנִיָּה וְהַדָּר
וְאָמַר פְּתָבוּ לִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר דָּאָם פִּן ל"ל לְמִקְנִי מְנִיָּה
לִיקְנִי לִיָּה בְּשִׁטְר גְּרִידָא אֲלֵא לָאו ש"מ דְּמְכִי קִנּוּ מְנִיָּה גָמַר וּמְקִנִי לִיָּה וְשִׁטְר לְרִאִיָּה
בְּעֵלְמָא הוּא דְאִיְצְטְרִיף לִיָּה הִרְמ"ה בְּפָרְק י"ג סִימָן קע"ד עֵינִין שָׁם וּלְפ"ז נִרְאָה דֵּה"ד
בְּקַרְקַע דְּשִׁיָּף דִּין קְדִימָה וְיִכּוֹל לְהַקְנוֹתוֹ בְּשִׁטְר אֲבָל אִם נָתַן לוֹ מְעוֹת אוֹ מִטְלָטְלִין בְּקִנְיָן
אֲגַב קַרְקַע וְאָמַר פְּתָבוּ וּתְנוּ דְּלֹא שְׁיָיָף ה"ט חִיְיִשִּׁין שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר
וְכֹן פְּתַב הִרְמ"ה שָׁם סִימָן קע"ג עֵינִין שָׁם וְעֵינִין בְּסִפְר בְּנִי יַעֲקֹב דְּצ"ו ע"ד שְׁפָתַב דָּאָם
נָתַן לְעֵנִיִּים בְּקִנְיָן וּבְשִׁטְר וְנִמְצָא אַח"ךְ רִיעוּתָא בְּקִנְיָן אוֹ בְּשִׁטְר אֲפָשֵׁר דֵּה"נ אָמְרִי' דְּלֹא
גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר וּבְקִנְיָן וּבְזָה יֵשׁ לְפַקְפֵּק עֵינִין שָׁם וּלְדַבְּרִי הִרְמ"ה נִרְאָה פְּשׁוּט
דְּאֲפִי' בְּרִיא (אָמַר הַמְגִיָּה עַד כָּאֵן מְצָאִי:) נ"ז דִּין נ"ה וְקִנּוּ מִיְדוֹ פְּדִי לִיְפוֹת אֵת פָּחוּ
וְכוּלֵי פְּתַב הִרְמ"מ דְּמִיְרִי בְּמַתְּנָה פֶּל נְכָסִיו אֲבָל בְּמַקְצָת זָכָה פִּינּוּן שְׁיֵשׁ קִנְיָן עֵינִין שָׁם
וְהַרְדָּב"ז ח"ג סִימָן תְּקמ"ז דְּחָה דְּבָרִי הִרְמ"מ וְהִבִּיא רְאִיָּה דְּהַרְמָב"ם סְבִירָא לִיָּה דְּלֹא
זָכָה בְּקִנְיָן עַד שְׁיֵאִיעַ שְׁטֵר לִיְדוֹ מְדַכ' בִּפ"ט מַה זְכִיָּה וְכֹן מִי שְׁפָתַב שִׁט"ח עַל עֲצָמוֹ
בְּשָׁם אַחַר וְכו' מִשְׁמַע דְּאִין אַחַר עֲמוֹ דְּבִשְׁטֵר אֲקִנְיָת' מִיְרִי דְּהָא קִי"ל דְּאִין פּוֹתְבִין
לְלוּה פְּשָׁאִין מְלוּה עֲמוֹ אֲלֵא בְּשִׁטְר אֲקִנְיָת' וְאִפ"ה אִם לֹא פִי' לְשִׁלִּישׁ מַה יַעֲשֶׂה אֵינּוּ
פְּלוּם אַף עַל גַּב דְּאִיכָא קִנְיָן עֵינִין שָׁם: אִיבְרָא שְׁפֹן הוֹכִיחַ בְּעַל הַתְּרוּמוֹת סוּף שְׁעַר נ"ב
מְדַבְּרִי הַרְמָב"ם עש"ב אֲבָל לֹא רָאָה הָרַב מ"ש הָרָא"ש בְּתִשׁוּבוֹת פְּלָל ס"ו סס"ג וְנ"ל
וּמ"ש רְאִיָּה מִמ"ש הַרְמָב"ם שְׁכ' וְכֹן מִי שְׁפָתַב שִׁט"ח עַל עֲצָמוֹ וְכו' וְנִרְאִיתָה לְדַמּוֹת

שטר מתנת פריא בקנין לשט"ח אין הגדון דומה לראייה שכותבי שטר ללנה אע"פ שאין המלנה עמו ושמה כתב ללות ולא לנה אבל במתנה בקנין מיד שהקנה זכה המקבל וכו' והביאו הטור ס"ס זה עיין שם וכתב הפרישה ונ"ל ונראה דאפי' כתב לו שט"ח בהקנאה גמורה אינו פלוג מה"ט דילמא הכינו ללות עליו ולא לנה ולא אמרי' דבשטר אקנייתה זכה משעת הקנין לכ"ע אלא פשלוה לבסוף ומסרו לידו דלא מחשב מוקדם כמ"ש רבי' בסימן ט"ל ורל"ח וכו' והשתא א"ש דמסיק וכתב אבל במתנת פריא בקנין וכולי דמשמע דוקא במתנת פריא ובקנין מהני דכיון שהקנה לא שייך חזרה ולא חיישי' נמי שמה על תנאי הקנה כיון שנסרו ליד שלישי וליפא מגו דאי בעי קליה מש"ה קני הוא בשט"ח אפי' בקנין לא מהני עכ"ל אבל הב"ח כתב דמייגרי בלא קנין גם הש"ך בס"י נ"ו סכ"ז חלק על הסמ"ע דבקנין לא חיישי' שמה כ' ללות ולא לנה אלא שהרמב"ם מייגרי בלא קנין עש"ב: ומ"מ הרי הרא"ש והטור סבירא להו בדעת הרמב"ם דבקנין אפי' לא הגיע השטר לידו קנה וכן פ' הרדב"ז עצמו חלק שלישי סימן תקס"ב שכן דעת רוב הפוסקים וכמ"ש המ"מ וכן פסק מרן בס"י ט"ל וסימן ס"ה עיין שם באורף ובכר הריב"ש בסימן קס"א הוכיח שכן נראה דעת הרמב"ם שכתב בפ"ח מהלכו' זכיה אל תטעה בשכ"מ שכתב כל נכסיו ופי' שנתן הכל מעכשיו והקנה מחיים וכולי שאם הגיע השטר ליד המקבל או שקנו מיד הנותן קנה וכולי משמע דאם קנו מידו אין צריף שיגיע השטר ליד המקבל עיין שם וכ"כ הריטב"א בתשו' והובא בב"י סי' רמ"ג ושוב ראיתי להר"ן בתשו' סו' ל"ה שכ' דכל שלא בא השטר ליד המקבל לא זכה במתנה וכן דעת ר"ח וה' אלפס והרמב"ם ע"ש והמבי"ט חלק שני סימן קמ"ג פסק דבקנין אפילו לא הגיע השטר לידו אלא שכתב דהמחזק יכול לומר קי"ל פהרי"ף דלא זכה בקנין אם לא הגיע השטר לידו עיין שם והש"ך בס' תקפו פהו סימן ז' כת' דלא ראה פמה פוסקים דס"ל דזכה בקנין ואין המחזק יכול לומר קי"ל עי' שם באורף וגם הוא לא ראה תשו' הר"ן שכ' דכל שלא בא השטר ליד המקבל לא זכה במתנה וכן דעת ר"ח ורב אלפס והרמב"ם וכן כתב הרשב"ץ חלק שלישי סימן ש"א דף ס"א עמוד ג' והרשב"ש סי' תפ"א דהרמב"ם ס"ל כר"ח והרי"ף עיין שם ובכר הרב פני משה חלק ראשון סימן ס"ד תי' דברי הרמב"ם פ"ח מהלכות זכיה לדעת הר"ן והנ"י עיין שם באורף ואם פן בודאי יכול המחזק לומר קי"ל כר"ח והרי"ף והר"ן וכן דעת הרמב"ם לדברי בעל התרומות והר"ן והנ"י והרשב"ץ והרשב"ש וכ"כ המבי"ט חלק שלישי סי' צ"ט וסי' ק' בא' שהקדיש והניח השטר בידו דנראה דלא רצה שיחול ההקדש עד שימסור השטר וכדאמרינו בשכיב מרע שדבריו פכתובים וכמסורים דמו אם אמר כתבו שמה לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה והכא נמי שמה לא גמר להקנות אלא בשטר והרא"ש שכתב במתנה בקנין דאין צריף שיגיע השטר לידו ה"ד פשלא צנה שיכתבו שטר ויתנו לידו אבל אם נטל קנין ואמר כתבו ותנו לידו גם במתנה אמרי' דלא גמר להקנות אלא עד שימסור השטר אבל ר"ח והרי"ף והרמב"ם סבירא להו דבעי' שיגיע השטר לידו כמ"ש הרשב"ץ בס' פתובה וכ"כ רי"ו נט"ו חלק ראשון עיין שם הרי שכתב דהרמב"ם סבירא ליה כר"ח והרי"ף כמ"ש הרשב"ץ ור' ירוחם ואף שבתשוב' חלק שני סימן קמ"ג לא זכר רק דברי הרשב"ץ א"ש שכ' דנר' דעת הרמב"ם דזכה בקנין מפל מקום ודאי דיכול המחזק לומר קי"ל כר"ח והרי"ף וכן כתב מהרח"ש חלק ראשון סימן ט' דיכולים היורשים לומר קי"ל

כר"ח וְהַרִי"ף עֵינָן שָׁם וּבָסִי' כ"ב הָאָרִיךְ בְּזֶה עֵינָן שָׁם: מִיְהוּ הָרָא"ש בְּתַשׁוּ' וְהִבְיֵאוּ
הַטּוֹר בְּסִי' רמ"ג שְׁפָתָב וְז"ל וְדַאי שְׁטֵר הַנְּמַצָּא בְּיַד הַנּוֹתָן אִם אֵין עַדִי הַקְּנָן קְנִימִים
וְהָיָה טוֹעֵן הַנּוֹתָן שְׁעַל תְּנַאי קָנוּ מִיְדוֹ וְלֹא נִתְקַיְּמָה הַתְּנַאי אֶפְשָׁר דְּהִנָּה מְהִימָן בְּמַגּוֹ דְּאִי
בְּעֵי קְלִינָה לִיָּה לְשֵׁטֶר' פֶּל זְמַן שְׁלֹא הִוְחַזַק בְּבֵית דִּין וְכוּ' עֵינָן שָׁם אֶלְמָא אַרְף עַל גַּב דְּקִנְהָ
בְּקִנְיָן אִם הוּא בִּיְדֵי הַנּוֹתָן וְאֵין עַדִי הַקְּנָן קְנִימִי' נְאָמָן הַנּוֹתָן לֹאמַר דְּעַל תְּנַאי קָנוּ מִיְדוֹ
לֹא נִתְקַיְּמָה הַתְּנַאי וְא"כ נר' דְּהִקָּא נְמִי טוֹעֵנִי' לְיִוְרְשִׁי' פֶּן וְכֵן פִּתְבַּה רמ"ה בְּפָרְק י"ג ס'י
י"ד וְז"ל הֵיא מִתְנִי' לֹא מִתְקַמָּא אֶלְא בְּשֵׁטֶר שְׁאֵין בּוֹ קְנָן דְּלֹא קָנִי עַד דְּמִטָּא שְׁטֵר'
לִידְנָה וְכוּ' אֲבָל בְּשֵׁטֶר שְׁיֵשׁ בּוֹ קְנָן אִיפָא לְפִלְגִי דְּאִי פּוֹתֵב פֶּל נְכָסִיו הוּא דְּסַתְמִיָּה
מִחֲמַת מִיתָה וְאֶצ"ל בְּמַצָּנָה מִחֲמַת מִיתָה בְּכִי' דִּיכּוֹל לְאַקְנוּיִי בְּאַמִּירָה בְּעֶלְמָ' פִּי קָנוּ מִיְדוֹ
נְמִי פֶּל שְׁפֵן דְּחִינְשִׁי' שְׁמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֶלְא בְּשֵׁטֶר וְאֵין שְׁטֵר לְאַחַר מִיתָה וְכָל הִיכָא
דְּלֹא מִטָּא שְׁטֵרָא לִידְנָה מַחֲיִים וְלֹא זִיפָה לִיָּה עַל יְדֵי אַחַר לֹא קָנִיא אֶלְא הִיכָא דְּגִלִי דְּעַתְמָה
בְּמִינְפָּה אֵת פַּחוּ הָנָה כְּדָבְעִי' לְמִימַר לְקַמָּן וְאִם מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע בְּמַקְצָת הִיא אִי נְמִי
מִתְנַת בְּרִיא דְּבְעֵי קְנָן וּמְכִי קָנוּ מִנְיָה קָנָה וְאַרְף עַל גַּב דְּלֹא מִטָּא שְׁטֵר' לִידְנָה בְּהָא פִּינוּ
דְּלֹא נְפִיק שְׁטֵר' אֶלְא מִתּוֹתִי יְדִיָּה דְּנוֹתָן חִינְשִׁינָן דִּילְמָא פִּי קָנוּ מִנְיָה עַל תְּנַאי הוּא דְּקָנוּ
מִנְיָה וְאַפְתִּי לֹא אֵינְקִיָּים תְּנַאיָּה הִילְכִף־ אִי אִיתְנָהוּ לְסִהְדִי דְּחִתִּימִי לְשֵׁטֶרָא מְשִׁינְלִי' לְהוּ
אִי מְסִהְדוּ דְּכִי קָנוּ מִנְיָה סִתְמָא הוּא דְּקָנוּ מִנְיָה וְלֹא אֶקְנוּ מִיְדֵי דְּלֹא פְתוּב בְּשֵׁטֶר' קָנִי
דְּמַעֲדִנָּא דְּקָנוּ מִנְיָה גָמַר וּמְשַׁעְבַּד נְפִשְׁיָה וּשְׁטֵר לְרֵאזִיָּה וְכוּ' וְאִי לִיתְנָהוּ לְסִהְדִי דְּשֵׁטֶר
דְּלִישְׁיָיְלִיָּה אִי נְמִי אִיתְנָהוּ וְלֹא דְּכִירִי אִי קָנוּ מִנְיָה עַל תְּנַאי וְאִי לֹא חִינְשִׁינָן דִּילְמָ' עַל
תְּנַאי הוּא דְּקָנוּ מִנְיָה וְלֹא אֶקְנִיָּים תְּנַאיָּה וְלֹא קָנִי וְכוּ' וְאִי מְשׁוּם דְּחִתִּימִי עֲלִיָּה סִהְדִי בְּלֹא
תְּנַאי לֹא רֵאזִיָּה הִיא דְּכִינּוֹן דְּקִי"ל דְּעַדִּים שְׁאָמְרוּ תְּנַאי הָיָה דְּבְרִינוּ פִּי אֵין פְּתַב יְדָם
יּוֹצִיא מִמְקוֹם אַחַר נְאָמְנִי' מְסַתְמָא נְמִי פִּי נְפִיק שְׁטֵר' מִתְחַת יְדֵי נּוֹתָן וְאֹמַר עַל תְּנַאי הָנָה
מְהִימָן וְכִינּוֹן דְּאֵלוּ הָנָה אִיתְנָה לְנוֹתָן מַחֲיִים וְהָנָה טְעִין דְּעַל תְּנַאי קָנוּ מִנְיָה וְלֹא אֵינְקִיָּים
תְּנַאיָּה הָנָה מְהִימָן מַגּוֹ דְּאִי בְּעֵי קְלִינָה פִּי מֵת נְמִי טְעֵנִי' לְהוּ לִיתְמִי מֵאִי דְּהָנָה יְכוֹל אֶבּוֹהֶנּוּ
לְמִיטְעֵן וְכוּ' וְה"מ בְּשֵׁטֶר' דְּאִשְׁתַּכַּח בְּרִשׁוּתִּיהָ דְּנוֹתָן דְּאִיפָא טְעָמָא דְּטְעֵנִי' לְהוּ לִיתְמִי
מֵאִי דְּהָנָה יְכוֹל אֶבּוֹהֶנּוּ לְמִיטְעֵן וְעוֹד מְדַאשְׁתַּכַּח בְּרִשׁוּתִּיהָ מוֹכְחָא מִילְתָּא דְּכַתְב לִיתָן
וְלֹא נָתַן א"נ עַל תְּנַאי הָנָה אֲבָל הַמּוֹצִיא שְׁטֵר מִתְנָה בְּשׁוּק אִי אִית בִּיהָ קְנָן א"נ פְּתוּב
בּוֹ הַנְּפִיק יַחְזִירָנוּ לְבַעֲלִים וְכוּלִי עכ"ל מְבוֹאָר דַּס"ל דְּבַמְתָּנָה פֶּל נְכָסִיו בְּקִנְיָן לִיפּוֹת פַּחוּ
קָנָה מִיָּד אֶפְלוּ לֹא הִגִּיעַ הַשְּׁט' לִידוֹ וְאִי מִתְנָה בְּמַקְצָת הִיא אוּ מִתְנַת בְּרִיא חִינְשִׁי' שְׁמָא
עַל תְּנַאי הָיָה הַקְּנָן וְלֹא נִתְקַיְּמָה הַתְּנַאי וְאִם פֶּן אֶפְשָׁר דְּגַם הָרַמְבַּ"ם מִיְיָרִי בְּהִכִּי בְּמִתְנָה
בְּמַקְצָת וְה"ט דְּלֹא זָכָה הַמְקַבֵּל מְשׁוּם הַשְּׁטֵר יּוֹצִיא מִתְחַת יַד הַנּוֹתָן וּמוֹכַח' מִילְתָּ' דְּעַל
תְּנַאי הָיָה וְטוֹעֵנִי' לְיִוְרְשִׁים פֶּן אֲבָל אִם יֵשׁ עַדִּים דְּלֹא הָיָה תְּנַאי קָנָה וְה' בְּנִי אַהֲרֹן סִימָן
ע"ג כ' דַּצ"ע אִם טוֹעֵנִי' לְיִוְרְשִׁים פֶּן מֵאַחַר שְׁאֲבִיָּהם לֹא הָיָה נְאָמָן אֶלְא מִכַּח מַגּוֹ עֵינָן
שָׁם וְהָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה בְּסִי' ק"ח אוֹת מ"ו הִבְיֵא מ"ש מֵהַרִּימ"ט דְּאֵין טוֹעֵנִי' לְיִוְרְשִׁים
אִם לֹא הָיָה אֲבִיָּהם נְאָמָן אֶלְא בְּמַגּוֹ וְכַת' וְז"ל וְנִגְנִי מְצִאתִי לְהַרִּיב"ש בְּתַשׁוּב' בְּסִימָן
תַּצ"א דְּטוֹעֵנִים לְיִוְרְשִׁים דִּילְמָא הַתְּנָה אֲבִיָּהם בְּשַׁעַת הַלְנָאָה שְׁלֹא תִשְׁמַטְנוּ שְׁבִיעִית וְהָיָה
נְאָמָן בְּמַגּוֹ דְּאִי בְּעֵי אֲמַר פְּרוֹזְבוּל הָיָה לִי וְאָבַד וְאוּלַי הָתָם שְׁאֵנִי דְּחִזְקָה דְּלֹא שְׁבִיק
הִיתְרָא וְאָכִיל אִיסוּר' מְסִינְעָא לְטַעֲנַת הַמַּגּוֹ וְכוּלִי עֵינָן שָׁם וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי דְּבְרִי הַרמ"ה
דְּסַבִּירָא לִיָּה דְּטְעֵנִי' לְיִוְרֵשׁ תְּנַאי הָיָה פִּינוּ שְׁאֲבִיָּהם הָיָה נְאָמָן בְּמַגּוֹ וְהַתּוֹס' רִישׁ גִּיטִין

בד"ה ואם וכו' כ' דאפי' ליורשים מונויף טעני' להו פרוע פיון שיהוא עצמו יכול לומר פרוע במגו דמונויף כמו בשטר פים דלא טעני' להו נאנסו וטעני' להו החזרתי שהיה נאמן אביהם במגו דנאנסו עיין שם אלמא אפילו טענה דלא היה אביהם נאמן אלא במגו טוענים ליורשים: וראיתי לה' פני משה חלק ראשון סימן ס"ד שפכת דלר"ח והרי"ף לא אמרו אלא אם פתב הנותן את השטר דאמרינו דלא גמר להקנותו אלא בשטר וכל שלא נמסר בידו מחיים לא קנה דומיא דמתנת שכיב מרע בשטר דאמרי' שפא לא גמר וכו' והקא נמי במתנת בריא פיון דכתב השטר מוכח דקפיד עד שיגיע השטר לידו דדמי נמי לדאמרי' בפ' הספינה זכה בשדה זו לפ' ע"מ שתכתבו לו את השטר דחוזר בשטר וחוזר בשדה ואם פן דוקא אם פתב השטר או איכא שטר הוא דחיישי' דקפיד נותן על השטר אבל אם לא היה אלא בק"ס לבד דלא א"ל כתבו השטר אלא שהם עצמם פתבו השטר פדין סתם קנינו לכתיבה עומד לכ"ע קנה בק"ס לבד ומ"ש הרמב"ם ומרן בסימן זה ס"ט או שקנו מיד הנותן וכו' רוצה לומר קנו מידו בלא שטר עש"ב ונמשך אחריו ה' דבר משה חלק שני סימן ק"י עיין שם ומשמע דס"ל דאם יש שטר חיישי' שפא א"ל פתבו דקפיד הנותן על השטר ואני מצאתי להמבי"ט חלק שלישי סימן צ' וק' שכ' בא' שהקדיש והניח השטר בידו דאף על גב דחל ההקדש באמירה כמסירה פשונה לכתוב והניח השטר בידו נראה דלא רצה שיחול ההקדש עד שימסור השטר וכדאמרי' בשכ"מ שדבריו פמסורים וככתובי' דמו אם אמר פתבו שפא לא גמר להקנות אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה וה"נ שפא לא גמר להקנו' אלא בסטר והרא"ש שכ' במתנ' בקנין דא"צ שיגיע השטר לידו ה"ד פשלא צנה לכתוב השטר ויקנה לידו אבל אם נטל קנין ואמר פתבו ותנו לידו גם במתנה אמרי' דלא גמר להקנות עד שימסור השטר אבל ר"ח והרי"ף והרמב"ם סבירא להו דאפילו לא אמר פתבו בעינין שיגיע השטר לידו עש"ב הרי שכ' דר"ח והרי"ף והרמב"ם סבירא להו אפי' לא אמר פתבו אלא בק"ס לבד לא קנה עד שיגיע השטר לידו והרא"ש ס"ל דקנה בק"ס לבד אבל אם אמר פתבו לכ"ע אמרי' דלא גמר להקנו' אלא בשטר שיגיע השטר לידו אבל אין נראה לע"ד דאם פן בפ' הספינה גבי זכו בשדה לפ' וכתבו לו את השטר אמאי לא אמרינו דלא גמר להקנות אלא בשטר וכל שלא פתבו השטר ומסרו אע"ג דהקנה להם בקנין יחזור גם בשדה ועיין בטור סימן רמ"ג אלא ודאי דבמתנת בריא לא אמרינו לא גמר להקנו' אלא בשטר וז"ל הרמ"ה בפ' י"ג סימן קע"ד אבל ודאי אי קנו מניה וכו' ולא אמרי' בהא שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר דאפילו בשכ"מ דמקני באמירה בעלמא היכא דמוכחא מילתא דלייפות פחו הוא וכולי פותבין ונותני' וכ"ש בבריא וכו' תדע דהא גבי האומ' זכו בשדה זו לפ' וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה מאי לימא חיישי' שפא לא גמר להקנותו אלא בשט' וכל פמה דלא מטי שטרא לידו יכול לחזור בין בשטר בין בשדה אלא לאו ש"מ דגבי בריא פיון דאקני ליה פתיבת השטר לדין קדימה לא אמרינו שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר אלא ודאי ליפות פחו הוא דאפנון ועוד וכו' דאלו שכ"מ פיון דלא אקני ליה אלא באמירה ובשטרא חיישי' שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר והאי דאקני ליה באמירה משום דלא אפשר לאקנויי בשטר ולא באנפי אחרניא אלא ע"י אמירה אבל בבריא דלא מקני דרף מתנה באמירה בעלמא גרידתא פי קנו מניה והדר אמר פתבו ליכא למיחש שפא לא גמר להקנותו אלא בשטר דאם פן ל"ל למיקנא מניה ליקני ליה בשטר גרידתא אלא לאו ש"מ

דכי קנו מניה גמר ואקני ליה ושטר לראייה בעלמא הוא דאיצט' ליה עכ"ל הרי שפכתב דבמתנת פריא לא אמרינו שפמא לא גמר להקנותו אלא בשטר והוכיח פן מההיא דזכו בשדה זו לפ' וכולי ולדברי מהראד"ב שפכתבתי בס"ז דהא דאמרינו במתנת שכיב מרע שפכתוב פה קנין שפמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאת"מ ולא נאמר דהקנין הוא ליפות פח משום דירוששה הויא דאורייתא ומתנת שכיב מרע דרבנן וליהכי מהדרינו לקיים הירוששה מן התורה ולבטל המתנה שהיא מדרבנן עיין שם במתנת פריא אמרינו ליפות פחו הוא דכתב השטר לקיים המתנה שהיא מדאורייתא ולא אמרי' שפמא לא גמר וכו' אלא במתנת שכיב מרע דרבנן לקיים ירוששה דאוריית' אבל לדברי הרמ"ה אין חי' בין דאוריית' לדרבנן אלא משום דגבי פריא אהני ליה פתיבת השטר לדין קדימה ודאי דליפות פחו הוא דכתבי ועוד דאל"כ ל"ל קנין ליקני ליה בשטר גרידפתא: ומ"מ מבואר דגבי פריא שקנו מידו אפי' אמר כתבו לא חיישינו שפמא גמר וכו' כמ"ש הרמ"ה והטור ומרן סכ"ד עיין שם ולא מצינו חולק בזה וכן מצאתי להרשב"א בתשובות חלק שלישי סי' ח"י שכ' וז"ל ואומר בשטר מתנה שקנו מידו וכו' יש מי שאומר דסתם קנין לכתיבה עומד אמרו וכו' אבל כל שהוא מונעם מלכתוב שומעין לו וכולי ויש מי שאומר שאין לאחר קנין פלום וכו' וכ"ש בשקנו מידו וא"ל כתבו ותנו לו שאינו יכול לחזור בו ומ"ש בפ' הספינה זכו בשדה זו לפ' נכתב לו את השטר חוזר בשטר וכולי על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בין בזה ובין בזה אינו שייך בענין זה וכו' עיין שם ועיין בס' מוצל מאש סי' כ"ג: וראיתי למהרא"י בכתבים סי' ר"ל שפכתב וז"ל ומ"ש שקבלו בק"ס שפמא לא גמר להקנותו אלא בשטר וכו' אלא נ"ל לחלק דהתם גבי מתנת שכיב מרע דלאפוקי ממונ' מניה קאתי אמרינו שפמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה ונמצא נשאר לו הממון אבל בנ"ד וכולי דקנין זה לעילוי ליה ממון קאתי לא אמרינו שפמא לא גמר וכו' עיין שם נראה דס"ל דאפי' בפריא אמרינו שפמא לא גמר להקנותו אלא בשטר לאפוקי ממונא מניה ולא זכר דברי הרמ"ה והטור שפכתבתי: ושוב ראיתי לה' בית דוד חא"ה סס"י מ"ח שהק' על פני משה מההיא דזכו בשדה זו לפ' וכו' וכתב ויש מי שתי' דכוננת הרב היא משום דהנותן פתב את השטר דכשכתב הוא בעצמו עדיף משאמר כתבו ודברי פי הרב מכחיש זו שכ' דהיינו דבקנו מניה לבד ולא א"ל כתבו את השטר וכו' משמע דאי א"ל כתבו שטר קפידה הוי עיין שם וכבר פתבתי דברי המבי"ט גמי שכ' בהדיא דאם אמר כתבו ותנו אמרינו דלא גמר להקנותו אלא בשטר וגדולה מזו משמע מדברי ה' פני משה דאם יש שטר חיישי' שפמא א"ל כתבו וקפיד על השטר וה' שמחת יום טוב סימן ל"ד דקל"ג ע"ב הק' על ה' פני משה דא"כ מה הק' הראשונה על הרי"ף מדאמר שמואל המוציא שטר הקנאה בשוק יחזיר דלמאי נ'חוש לה שפמא כ' ללות ולא לזה הא שעבד נפשיה וא"א אפתי נ'חוש דלא מטא שטרא לידיה כמו שהאריף הרשב"א בתשובות חלק שני סי' ק' והרמב"ן והרשב"א והריטב"א הובא בס' א"ז פ"ק דמציעא ומאי קו' נימא דהתם בשטר שאינו פתוב וא"ל קנו ממני נכתבו וכו' אלא פתוב בו סתם קנין וקנינא וכו' דמסתמא לא חיישי' שפמא הקפיד הלנה בכתיבת השטר פיון דסתם קנין לכתיבה עומד עיין שם ולק"מ דמדברי ה' פ"מ שפכתב אם פתב שטר אז איכא שטר וכולי משמע דכל דאיכא שטר חיישי' שפמא א"ל כתבו ונדוקא אם יש עדים שלא היה אלא ק"ס ולא צונה להם לכתוב הוא דקנה מיהו הרמ"ה בפ' י"נ סימן קע"ג פתב גבי

מתנת שכ"מ מסתברא דאם פתבו ונתנו לאחר מיתה ואין שם עדים שא"ל כתבו ותנו
הרי השטר פשר דדייקני טעמא דאמר פתבו ותנו הא לא אמר פתבו ותנו פותבים ונותני
אפי' לאחר מיתה ועל היורשי' להביא ראיה דאמ' לעדים פתבו פדי לבטל השטר עיין
שם ואם פן הכא נמי במתנת בריא לדעת ר"ח וקה"ף אם אין שם עדים שא"ל פתבו ותנו
נותנים דלא גרע ממתנת שכ"מ: נ"ח פתב הנ"י בפ' י"נ אמתני' דמי שמת ונמצא דייתקי
קשורה וכו' וז"ל גרסי' בגמ' פי אמתא רב דימי אמר דייתקי מבטלת דייתקי וכולי ל"מ
פשאר בפ' שםמבטל ונותן לאחר אלא אפי' מצאו השנייה חגורה על ירכו מבטלת
הראשונה דמפל מקום גילוי דעתא איכא ובהכי סגי וכ"כ מן האחרונים עכ"ל והתו'
במציעא די"ג עמוד שני ד"ה ובתר וכו' תמהו אמאי לא אמרי' נמי שנתנו האב תחלה
במתנת שכיב מרע ואח"ך האב עצמו כ' להאי ולא יתבה ליה ומת האב ונתקיימה המתנה
לראשון והבן רוצה שתהיה לשני עכ"ל ולדברי הנ"י לא זכה הא"י דגילוי דעתא איכא
ואם פן אפילו לא זכה גם פן השני מפח האב הבן רוצה ליתן לו וכן תי' בש"מ שם והרב
פני יהושע שם תמה על התו' ולא זכר דברי הנ"י ע"ש: נ"ט פתב הרב תורת חסד סימן
רל"ד בא' שנתן מתנה לבניו ולא הגיע שטר לידם פינן דאיכא פלוגתא אם בשטר הקנאה
בעי' שיגיע השטר לידו היורשים מוחזקים לגבי האשה שפאה מפח שעבוד פתובה וכו'
וכן פסק ה' פרח מטה אהרן חלק ראשון סימן ע"א עיין שם עוד בסי' צ"ג וכתב הרב
בית דוד סי' ק"ך דה"ד אם קדמה המתנה לכחובה דשעבוד הכחובה ספק הוא דשמא
המתנה מתנה ולא חל שעבוד פתובה כלל אבל במתנה שאחר הכחובה ויש ספק במתנה
מוקמי' ממונא בחזקת המוריש וממילא גובה האשה פתובה עי' שם ונראה אם מקבל
מתנה מוחזק בפלוגתא דרבנן דלדעת רשב"ם ומת"ם ומהר"ם ומהר"ש ושאר האחרונים
שכתבתי בסי' ק"מ דלא מוקמינן לה בחזקת מרא קמא עיין שם וכ"ש הכא דרוב
הפוסקים סבירא להו דלא בעינן שיגיע שטר לידו ואם פן אפילו המתנה אחר הכחובה
דקדם שעבוד האשה מספק לא מוקמי' ממונא בחזקת המוריש ונוציא מיד המוחזק וכן
ראיתי להרב פ"רם שלמה חא"ה סי' ל"ז עיין שם באורח מיהו ה' תורת חסד סי' רי"ג כת'
דכל האחרוני' סבירא להו דכל ספק בקרק' מוקמי' ליה בחזקת מרא קמא ותמה על
מהראד"ב ע"ש וכ"כ ה' פני משה חלק שני סי' כ"ז עיין שם וכן כת' בח"א סימן ס"ה
עיין שם ועיין בס' פ"רם שלמה ואם פן אם קדם שעבוד הכחובה למתנה מוקמי' ממונא
בחזק' המוריש וממילא גובה האשה פתובה ואפי' היורשי' היו מוחזקי' סימן רנ"א א'
דין ב' ואין העדי' מצויים לשאול להם וכו' משמע דאם העדים מצויים צריף לשאול
אותם והעדים עצמם נאמנים וכהאי גוונא דקדק מרן הב"י סי' מ"ה עיין שם בהסמ"ע
שם סקכ"ט וכת' שם דאם הם אומרים שלא ישבו פולם לחתום ועדים אחרים מעידים
עליהם שישבו פולם לחתום אוקי תרי להדי תרי ואוקי ממונא בחזקת מריה עיין שם
והכא נמי דכונת' וכן כת' הרשב"ש בתשו' סימן רפ"ו עיין שם:.

ב' ואין העדים מצויים וכו' משמע דאם מצויים אפי' העדים עצמם שואלים אותם ועושים
על פיהם הרשב"ש סי' רפ"ו ונהביא ראיה לזה עיין שם וכן מוכח בגמ' דקנ"ג עמוד שני
וכן פתב הנ"י שם ונהביאו הרב פנסת הגדולה עיין שם ומת"ם אלשיף סימן ס"ד כת'
שכ"כ הרשב"א בתשו' ונהביאה מהר"ם אלשיקר עיין שם ותשוב' הרשב"א היא בחלק
שני סימן קכ"ו ומבואר שם דיכולים העדים לעשות שטר אחר עיין שם ועיין בהרב

כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה סִימָן כ"ט הגב"י אות כ"ז: ג' הג"ה וְכֵן הֵדִין אִם עֲמַד וְכוּלֵי ו"ל הַטּוֹר
מִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע שְׂפֶתֶב בְּכֹלָה בְּקִנְיָן וְכוּלֵי וְהוּא אוֹמֵר שְׂכִיב מְרַע הֵיָה וְרוּצָה לְחֹזֵר בּוֹ
וְהַמְקַבֵּל אוֹמֵר בְּרִיא וְאִינוּ יָכוֹל לְחֹזֵר בּוֹ וְכוּ' מִשְׁמַע דְּהוּא אוֹמֵר שְׂכִיב מְרַע הֵיָה וְהוּי
מִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע בְּכֹלָה דָּאם עֲמַד חוּזֵר וְכֵן כְּתַב רַשְׁבָּ"ם דְּבִמְתְּנָה בְּלֹא שִׁיּוֹר מִיִּירֵי
דְּאֲמַרִּינָן בְּהַ דְּאִינָה מִתְּנָה שְׂאָם עֲמַד חוּזֵר וְלֹא מְצִינָה מִחֲמַת מִיתָה דָּאם כֵּן אִפִּי' מִתְּנָה
בְּמִקְצַת אִם עֲמַד חוּזֵר וְנֵר' דְּבִסְתָם קִנְיָן בְּלֹא"ה קִנְיָה דְּשְׂמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּקִנְיָן
וְאִין קִנְיָן לְאַחַר מִיתָה וְאִף עַל גַּב דְּאֲמַרִּינָן שְׂמָא וְכוּלֵי דְּהוּי סְפַק כַּמ"ש הַרְמ"ה דְּבַפ'
הַסְפִּינָה סִי' כ"ח וְהַרִיב"ש סִי' קס"ח עֵינֵן שָׁם וְאִם כֵּן הֵכָא אִיכָא ס"ס שְׂמָא בְּרִיא הֵיָה
וְאִת"ל שְׂכִיב מְרַע הֵיָה שְׂמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ בְּקִנְיָן אֲלֵא בְּמִיפּוּי כַּח אִפִּי' אִין מוֹצִיאִין
מִהִיּוֹרְשִׁים אִפִּי' בַּס"ס כַּמ"ש בַּסִּי' ר"ן דִּין ב' עֵינֵן שָׁם וְרֵאִיתִי לְמַהֲרַח"ש חֶלֶק שְׁנֵי סִי'
יז"ד שֶׁהָק' מִדְּאֲמַרִּי' שְׂכִיב מְרַע שְׂפֶתֶב כָּל נְכָסֵי לְאַחֲרֵים וְעֲמַד אִין חוּזֵר חִיְיָשִׁי' שְׂמָא
יֵשׁ לוֹ נְכָסִים בַּמ"ה וְכַתְּבַם הַטַּעַם דְּחִיְיָשִׁי' מִסְפָּק לְהוֹצִיא מִמּוֹן מְשׁוּם דְּיֵשׁ כָּאֵן מִתְּנָה
גְּמוּרָה אֲלֵא מִחֲמַת הָאֲנֻמְדָנ' הוּא דְּאֲמַרִּי' אִם עֲמַד חוּזֵר וְהֵאֵי אֲנֻמְדָנָא לֹא אֲמַרִּי' אֲלֵא
הֵיכָא דְּבָרִירָא לָן וְכוּ' וְהֵכָא נָמִי דְּאִיכָא מִתְּנָה בְּקִנְיָן לֹא אֲמַרִּינָן הֵךְ אֲנֻמְדָנָא אֲלֵא דְּבָרִירָא
לָן שְׁהֵיָה שְׂכִיב מְרַע אֲבָל הֵיכָא דְּמִסְפַּק"ל דְּיִלְמָא בְּרִיא הֵיָה לֹא וְנִדְחַק ע"ש ונ"ל לְתַרְזֵן
דְּהֵתָם הַסְפַּק הוּא בְּעֵיקַר הָאֲנֻמְדָנ' דְּשְׂמָא לִיכָא אֲנֻמְדָנָא אֲבָל הֵכָא שְׁנָתָן כָּל נְכָסֵי אִין
הַסְפַּק בְּעֵיקַר הָאֲנֻמְדָנ' וְהָאֲנֻמְדָנ' דָּאִין אֲדָם נוֹתֵן כָּל מְמוֹנֵי לְאַחַר וְהוּא יִחְזוֹר עַל הַפְּתוּחִים
אֲלֵא הַסְפַּק שְׂמָא בְּרִיא הֵיָה דְּאֲפִילוּ הָאֲנֻמְדָנָא בְּרוּרָה מִתְּנָתוֹ קִיְיָמַת וְכַהֲאֵי גִּוְנָא כְּתַב
הָרַב שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן ט"ו גַּבִּי בְּעֵינָא דְּבָרִיא שְׁנָתָן כָּל נְכָסֵי לְאַשְׁתּוֹ דְּמוֹקְמִינָן הַנְּכָסִים
בְּחֻזְקַת הַנּוֹתֵן מֵה"ט עֵינֵן שָׁם בְּאֲנֻרָף מִיְהוּ ק' מִדִּין מִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע שְׂפֶתֶב בְּקִנְיָן דְּאֲמַרִּי'
שְׂמָא לֹא גָמַר לְהַקְנוֹתוֹ אֲלֵא בְּקִנְיָן וְאִין קִנְיָן לְאַחַר מִיתָה וְכַתְּבַם הַרְמ"ה בְּפָרֶק הַסְפִּינָה
סִי' כ"ת וְהַרִיב"ש בַּסִּי' קס"ח דְּסְפַק הוּי אֲלֵא דָּאִין מוֹצִיאִין מִחֻזְקַת הַיּוֹרְשִׁי' עֵינֵן שָׁם: ד'
הַג"ה עַל הַמְקַבֵּל לְהַבִּיא רְאֵיָה וְכוּ' וְאִם לֹא מְצָא רְאֵיָה יִשְׁבַּע הַנּוֹתֵן הִיִּסַת וְיִפְטֹר וְכוּ'
הַרְדָּב"ז חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן תְּשִׁי"ח דַּה"ה בְּמִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע וְהַיּוֹרֵשׁ אֲמַר נִתְמִי דְּנִשְׁבַּע
הַיּוֹרֵשׁ הִיִּסַת וְנִפְטֹר וְלֹא אֲמַרִּי' דְּמִתְּנָה שְׂכִיב מְרַע תִּקְנָתָא דְּרַבְּנָן הִיא וְשְׁבוּעַת הִיִּסַת
תִּקְנָתָא וְלֹא עֲבָדִין תִּקְנָתָא לְתִקְנָתָא דְּמִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע עֲשָׂאוּהָ כְּשֶׁל תּוֹרָה עֵינֵן שָׁם: ה'
אִם אֲמַר בְּצִוְנָאָה בְּעוֹדֵנִי בְּרִיא דִּין מִתְּנַת בְּרִיא יֵשׁ לָהּ מְהֵרָ"ם מְפֻדּוּא סִימָן ש"ב וְכֵן
כְּתוּב בְּהַ בְּעֵינֵי יָפָה וְגוֹף בְּרִיא מִתְּנַת בְּרִיא הִיא מֵהַרְשָׁד"ם וְנֵר' דַּה"ד כְּשֶׁהֵם חֲלוּקִים אִם
הֵיָה בְּרִיא אוֹ שְׂכִיב מְרַע וְא"א לְבָרֵר בְּעֵדִים אֲמַרִּינָן דְּנֻדָּי בְּרִיא הֵיָה אֲבָל אִם יִדְעִינָן
בְּבִירוֹר שְׁהֵיָה שְׂכִיב מְרַע אֲפִילוּ כְּתַב ל' הַמּוֹרָה שְׁהֵיָה בְּרִיא מִיְלֵי דְּכָדִי נִינְהוּ אַא"כ גִּילָה
דְּעֵתוֹ דְּאֲפִילוּ נָתַן בְּמִתְּנָה שְׂכִיב מְרַע רוּצָה שְׁהֵיָה לּוֹ מִתְּנַת בְּרִיא וְאֲפִי' נִימָא שְׁדַעַת
הַרְבָּנִים הִיא אֲפִילוּ יִדְעִי' שְׁהֵיָה שְׂכִיב מְרַע הִינְנוּ בַּנ"ד אֲבָל מ"ש שְׁהוּא נוֹתֵן בְּמִתְּנָה
גְּמוּרָה אִינוּ סוֹתֵר לַמ"ש שְׁהֵיָה שְׂכִיב מְרַע דְּיֵשׁ לְפָרֵשׁ שְׁנָתָן לּוֹ בְּאַמְתָּ וְאִינוּ דְּרָף שְׁתוּק
הַכְּנֵה"ג בְּתִשׁוּ' הַבִּיא אוֹ ה' בְּנֵי חִי עֵינֵן שָׁם וְתִשׁוּ' הַכְּנֵה"ג הִיא בַּס' בְּעֵי חִי סִי' קפ"ח
עַש"ב וְכַתְּבַם הָרַב בְּאֵר מ"ח בְּתִשׁוּ' דַּל"ב ע"ד דְּבִאֹמֵר מֵהַיּוֹם וְנָדָי דְּאֲפִי' יִדְעִינָן שְׁהֵיָה
שְׂכִיב מְרַע הַמִּתְּנָה בְּטִלָה וְדוֹקָא בְּאֹמֵר שְׁהֵיָה גוֹף בְּרִיא אִם יִדְעִינָן שְׁהֵיָה שְׂכִיב מְרַע חֲמַרִּי
דְּמִיְלֵי דְּכָדִי נִינְהוּ וְכָל שְׁכָן אוֹמֵר שְׁנָתָן בְּמִתְּנָה גְּמוּרָה וְל"ד לְאוֹמֵר מֵהַיּוֹם דְּגִילָה דְּעֵתוֹ
שְׁנָתָן כְּדִין מִתְּנַת בְּרִיא ע"ש: סִימָן רנ"ב א' דִּין א' מִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע וְכוּלֵי (א"ה זַה

ה'לשון יש בו ערפוב מפני שיש קצת קרעים) התוספות בכתובו' דף מ"ט ע"ב בד"ה הוא וכו' הוכיחו מפ' י"ג דאינה טורפת ממתנה לאחר מחיים וכ' מהרש"א לכאורה קשה הא בבגו נמי מסקי' התם דלית הילכתא פנותיה ואין נזונת וכל שכן לאחר ולפי מה שכ' המרדכי דהוא דוקא אינו נזון אבל אשתו נזונת ניחא מהאי טעמ' דקאמר דנטרח לדידיה ולדידה א"נ וכו' ע"כ נר' דלאחר אין נזונים היינו לאחר מותו וכו' עיין שם ודברי מהר"ם שכ' המרדכי הם בתשובו' הקצרות סי' תצ"ט ונ"ל ועתה אני מדקדק מדברי התוס' דסבירא להו דאף לפי המסקנ' דלית הילכתא פתקנת אושא ה"מ הוא אינו נזון אבל היא נזונת לכל הפחות לאחר מיתת הבעל דאי ס"ד דלפי המסקנא ליתא לתקנת אושא פלל ונאפילו היא לא מיתזנה מן המתנה ונאפילו לאחר מיתת הבעל מנ"ל מהר"ם דמחל' בין מתנה שנתן לבניו ובין מתנה שנתן לאחרים דילמא ההיא סוג' דפ' י"ג דמשמע דאי הויא מדאורייתא ניחא ליה דלא גבי היינו לפי המסקנא דפ' נערה דלית הילכת' פתקנת אושא דאפילו מבניו דלא גביה וכולי עכ"ל הרי שהכריח פן מדברי התוספות דגם למסקנא היא נזונת לפחות לאחר מיתה עיין שם וראיתי בתשו' הגאונים ח"ב שער ג' סי' ל"ב שכ' באחד שכ' כל נכסיו לראובן בנו במתנה גמורה וקנו מידו ואחר כך חזר במתנה והוצרך למזונות ומכר אותו לאחר מכירתו מכיר' שפך אמרו רבו' באו שא התקינו הכותב כל נכסיו לבניו הוא ואשתו נזונים מהם וכן מצאתי בספר חוקות הדיינים סימן רפ"ד ונ"ל חכמים התקינו דהכותב נכסיו לבניו ולא שייר לעצמו כלו' שיהיו נזונים מהם כל ימיהם הוא ואשתו וכתבו רבותינו הצרפתים דדוקא כשכתב לבניו אבל אם כתב כל נכסיו לאדם אחר אינו נזון מהם משום דמתנה גמורה היא זו ולחלוטין נתן לו וכו' עיין שם ותימא דהא מסקי' התם דאין הלכה פתקנת אושא והכותב לבניו לפחות הוא אינו נזון וכן כתב רב האי גאון בתשו' שם סימן ל"ב דהוא ואשתו אין נזונת מהם: ב' לפיכך מוציאין וכו' כ' הרמ"ה בפר' י"ג סימן קנ"ה ונ"ל והשתא דאמרת פירושך דמיא וכל היכא דגבי מהיורשים גבי ממתנת שכיב מרע אפי' מלנה על פה נמי גבי מינה ונאפילו מטלטלין הוו מטלט' ללנה ונהבה במתנת שכיב מרע אתי מלנה וגבי מנייהו פתקנתא דרבנן בתראי פי היכי דגבי להו מן היורשים דלא אלימא תקנת' דרבנן מירושא דאוריית' וכן הילכתא עכ"ל מבואר דסב"ל דמדינ' דגמרא דמטלט' דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב הקא נמי אינו גובה ממתנת שכיב מרע אלא מתקנת הגאונים וכן כ' בסי' קצ"ה עיין שם ונפקא מינה אם נתן קרקע ומטלטלין במתנת שכיב מרע והמקבל מתנה רוצה להגב' לבעל חוב קרקע ובעל חוב רוצה לגבות מטלטלין הדין עם המקבל מתנה פדלעיל בסי' ק"ז גבי יורשים עיין שם וכן כ' רשב"ם בבתרא דקל"ח ונ"ל אם יצא עליו שטר חוב קודם שקבלו המעות א"נ פגון וכו' שדות וכו' הילכך אפילו לאחר שגבו גובה בעל חוב מהם דמקבל מתנת שכיב מרע פירוש שויה רבנן ומקרקע דיתמי משתעבדי לבעל חוב עיין שם וכן כתב הטור בסי' רנ"ג ונ"ל ומיד שנתן קרקע או שגבו קרקע במעות שחלק להם שאלו גבו מטלטלין לא משתעבדי לבעל חוב מתנת שכיב מרע פירוש שויה רבנן וכו' מרן הב"י דהוא נותן טעם למה שאמר שאלו גבו מטלט' לא משתעבדי לבעל חוב משום דמתנת שכיב מרע פירוש שויה רבנן וכי היכי דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב הקא נמי מטלטלין דמקבל מתנת שכ"מ מיהו היינו לדינא דגמרא אבל האידינא משתעבדי עיין שם ונראה דגם רשב"ם שכ' דמתנת שכיב מרע פירוש ומקרקעי דיתמי

משמעבדי לא נתן טעם לקרקעות דמשמעבדי משום דמתנת שכיב מר' פ'יורש דהא לקוחות נמי גובה מהם וכל שכן מתנת שכיב מרע דלא קנה אלא לאחר מיתה אלא דה"ט איצטריה למטלטלי דס"ד פ'ינן דמתנת שכיב מרע לא קנה אלא לאחר מיתה אפילו היו מטלטלי בעל חוב גובה מהם קא משמע לן דכ'יורש הוי וכי היכי דמטלטלי ד'יתמי לא משמעבדי לבעל חוב ה'כא נמי מטלטלין דמקבל מתנת שכיב מרע ולכך צ"ל דמ'ירי ה'כא קודם שקבלו המעות או שגבו קרק' וכי תימא פ'ינן דכ'יורש הוי פי גבו קרקע לזה ס'ים ומקרקעי ד'יתמי משמעבדי אם כן ה"ט דהוי פ'יורש לא איצטריה אלא לגבי מטלטלין וע'יין להר' נתיבות משפט דף רע"ח ע"ד (א"ה עד פ'אן מצאתי ואחר כך מצאתי ומ"מ: ומכל מקום אפ'שר דרשב"ם מודה דלפי תקנת הגאונים גובה בעל חוב ממטלטלין דמקבל מתנת שכיב מרע כמו שגובה מה'יורשים כמו שכת' הרמ"ה וכן פתב מהר"ם בתשו' הקצרות סי' ע"ט תשו' מהר"י מקרושן להר"י ו' שניאור וז"ל נ"ל מ"ש השליש שלא נתן זאת המתנה פי אם לאחר מיתתו ובחיים רצה להיות רשאי לעשו' בהם כל מה ש'רצה ועכשיו שמת ולא חזר בו א"כ לא זכיתם בזאת המתנה פי אם מטעם מצוה לקיים דברי המת דש'יך אפילו בבריא כדמוכח בסוף פ'רק קמא דגיטין והמתנה מקנימת פ'ינן ש'היתה בינך שלישי והנשאל מתחילה לכך וכו' אף לפי מה שתקנו הגאונים שגובה פתובה ממטלטלים ד'יתמי ש'היא ירושה דאורי' כל שכן שתגבה ממתנה דרבנן כמו מתנה ש'היא מפת מצוה לקיים דברי המת או מפת שכיב מרע וכו' עכ"ל וכן כ' הרשב"א בתשובות ש'הביא מ'רן הב"י סי' זה והרב פנסת הגדולה תמה ש'הוא הפך מה שכ' הנ"י בשמו בכר' י"ג ותירץ דבתשובה זו מ'ירי במטלטלין שלא פ'או עדיין ליד המקבל ומ"ש הנ"י בשמו דאין מוציאין הוא במטלטלין שפ'או ליד המקבל ע"ש וליתא דתשו' הרשב"א היא בח"ב סי' קס"ג ומבואר שם בשאל' דמ'ירי בהוציא מקבל מתנה מבית הנותן רוב המטלטלין קודם מיתה ובתשו' כ' דתקנו הגאונים שהמטלטלין בזה הזמן כמקרקעי ואם תמצי לומר שהם לא תקנו אלא במטלטלי ד'יתמי אבל במטל' שנתן לא הרי לדברי הרי"ף והגדולים האחרונים מתנת שכיב מרע לא עדיפ' מה'ירוש' ע'יין שם אם כן אפילו כ'ר פ'או לידו מוציאין דלא עדיפא מ'ירוש'ה וגם מ'ירי בהכי וכן כ' בהד'א בסי' ק"ע דאם קדם וגבה לוי מוציאין ונותנים לאלמנה מתקנת הגאונים שתקנו ש'היה מטלטלין פ'קרקע ע"ש וכ"כ מ'רן הב"י בסי' רנ"ג על הטור שכ' שאלו גבו מטלטלין וכו' דה"ד לדינא דגמ' אבל הא'דנא משמעבדי משמע אפ' גבו כ'ר מוציאין מהם וכן פתב הרשב"ץ ח"ב סימן רל"ד דאפילו נתן לו מעות וה'ה תפוס כ'ר מוציאין ממנו: ג' לפיכך מוציאין וכולי אפילו למ"ד דמתנת שכ"מ מפקעת מידי שעבוד פתובה ה"מ במתנת שכיב מרע לאחרים אבל מתנת שכיב מרע ל'יורשיו פ'ירוש'ואינה מפקעת פתובה פסקי' וכתב'ים סימן פ"ו ע'יין שם וכן מצאתי לתשו' מהר"ם הקצרות סימן קצ"ב בתשובות הרשב"א ש'הביא מ'רן הב"י מבואר דסב'רא ל'ה דאפילו במטלטלין מוציאין מתנת שכיב מרע למזון האשה והבנו' ולכתובה ע'יין שם וכן פתב מהר"ם בתשובות הקצרות סי' קצ"ב וז"ל ושפ'תב' אחר שגב'יית האלמנה ממטלטלין תקנת הגאונים היא די לנו שתגבה מב"ח ולא ממתנה ומתנתא לתקנתא לא עבדינן וה'היא דהוא ואשתו נ'זונת מהם ממקרקעי איני יודע מ"ש תקנת' לתקנת' וכו' ס"ד לא תצא לידון בד'ר חדש לבדות ד'ר מלכך נגד קבלתנו וקבלת כל רב'ותינו דמטלט' בזה"ז כמו מקרקעי בימי חכמי התלמוד וכולי וכ'ינן דבימיהם אשה

גובה מזונות ממקרקעי שנתן לבניו דחשיבי כמו ירושה אף על גב דאין מוציאין למזונות ממה שמכר או שנתן לאחריו דחשיבי משועבדים ותנן אין מוציאין מ"מ מוציאין ממקרקעי שנתן לבניו דחשיבי כירושא בעלמא קא נמי מוציאין בזה"ז ממטלטלין שנתן לבניו עכ"ל: ד' הג"ה ונדקא שאין נכסי גבי יורשים וכו' הרשב"א בחי' בפ' הגזקין כ' ונ"ל א"ל היכי קרי למתנת שכיב מרע משועבדי דא"כ מלנה ע"פ בגו זימניה ומזון האשה והבנות לא יגבו מהם וכו' וי"ל דהקא במתנ' שכיב מרע במקצת ובקנן דכמתנת פריא היא והילכך במתנת שכ"מ אי קמא בינונית ובתרא זיבורית מבינונית דקמא גבי וכולי וכן פסקו רב אלפס והר"י ו' מיגש תלמידו בתשובות וכן פתב מורי רב"י וכן נראה דעת הרמב"ן בתשובות עכ"ל ולכאורה נראה דה"נ אפילו יש נכסים לגבי יורשים גובה מהמקבל מתנת שכ"מ דגרע מירוש ולא חשיב משועבדים והתוספת' שהביא הנ"ל א"ל דמירי במתנת שכיב מרע במקצת דהא דקתני ופ' יירש שאר נכסיו דשייר לירושיו: ה' דין ב' מצנה לקנים דברי המת וכו' כ' המרדכי בס"פ מ"ש דלא אמרינן מלד"ה בקטן המצנה וכו' הכנה"ג הגב"י אות מ וכן פתב מהר"א הלוי הובא בס' תנמת ישרים סימן ע"ח וה' בעל הספר נראה שלא ראה דברי המרדכי עיין שם וכבר תמה עליו ה' שמחת יום טוב סימן כ"א דהמרדכי מירי בקטן המצנה ומת דלא אמרי' מלד"ה והוכיח פן מדברי התוספות וכל הראשונים שחקרו פיון דקי"ל מלד"ה למה תקנו דין מתנת שכיב מרע ודבריו פכתובים וכמסורים דמו ולמה מתנה במקצת צריף קנן תפ"ל דכיון דמת מלד"ה ואם דין זה לא נאמר בקטנים אימא דתקנו מתנת שכיב מרע אפי' לגבי יתומים קטנים ולכך במתנה במקצת צריכה קנן עיין שם ולא ראה מ"ש הר"ן בפ"ק דגיטין ונ"ל ול"נ דאפילו נימא דהא תנו כפושטא דמתני' אפ"ה ע"כ פי תנאי תנו לאתר מיתה היינו משום דמשעת דבור זכה בו ולא משום מצנה ונ"מ ביתומים קטנים דלא בני מיעבד מצנה גינהו דהא דומיא דרישא וכו' עכ"ל הרי שכ' דמשו' מצנה יתומים קטנים לאו בני מעבד מצנה גינהו וכ"כ הרשב"ץ חלק שלישי סי' רכ"א עיין שם ומה שהק' דאם פן אימא דתקנו דין מתנת שכיב מרע לגבי יתומים וכן במתנה במקצת צריכה קנן מה"ט עיין שם ליתא דבבתרא דקנ"א עמוד שני פסקי' דמתנת שכיב מרע צריכה קנן אף על גב דמת עיין שם אלמא משמע אפי' לגבי יתומי גדולי אם לא היה קנן אף על גב דמת לא קנה ותפ"ל משום מלד"ה ורבא שם מק' מדתנאי שייר קרקע כל שהו מתנתו קיימת מאי לאו דלא קנו מנייה וכו' ולא מוקי לה ביתומים גדולים ומשום מלד"ה וכן מתנת שכיב מרע בקנן דאמר רב הרי היא כמתנת פריא שאם עמד אינו חוזר והרי היא כמתנת שכיב מרע שאם אמר הלואתו לפ' הלואתו לפ' ושמואל אמר שמא לא גמר להקנותו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה תפ"ל משום מלד"ה ואם מת כופין היורשים אטו לא מירי אלא בירשים קטנים ועיין לה' מח"א בה' זכיה סי' כ"ט: ו' מלד"ה וכו' כ' התוספות בגיטין די"ג בד"ה והא וכו' דשייף אפילו במלנה עיין שם וכתב הרשב"ץ חלק שלישי סימן מ"ב דכל שהוא יכול לחזור פדאמרי' בירושלמי אמר ליתן מתנה לחבירו ובקש לחזור בו וחזר ואם הוא יכול לחזור וכ"ש שאין היורשי חייבי לקנים דבריו עיין שם: ז והוא שנתנו עכשיו לשליש לשם פדו וכו' כ"כ התוס' בבתרא דקמ"ט בד"ה דקא וכולי ונ"ל ור"י תי' דלא אמרי' מלד"ה אלא היכא שהוא ביד שליח וכו' ומירי שהושלש מתחילה לכך פי היכי דלא תיקש' ממעשה דאיסור גיורא דהקא לא אמרי' מלד"ה אף על גב דנהו

בַּיַד שְׁלִישׁ אֶלָּא ה"ט מְשׁוּם דְּלֹא הוֹשְׁלֵשׁ לוֹ מִתְחִלָּה לְכַף וְכוּ' וְעוֹד הָיָה מְפָרֵשׁ ר"ת דְּלֹא שְׁיִיף הֶכָּא בְּשִׁמְעָתִי מִלֵּד"ה בְּגַר דְּלִיתְהִי בִּירוּשָׁה וְכוּ' מִיְהוּ בְּדַפְּנִי לְעִיל גִּיחָא טְפִי וְכוּ' עֵינֵי שָׁם מִשְׁמַע דַּר"ת סְבִירָא לִיהָ דְּכָל שְׁהוּא בַּיַד שְׁלִישׁ אֶפְיִלוּ לֹא הוֹשְׁלֵשׁ מִתְחִלָּה לְכַף אֶמְרִי מִלֵּד"ה וְגַבֵּי אִיסוּר ה"ט מְשׁוּם דְּבַגְרָא לֹא אֶמְרִי מִלֵּד"ה אֲבָל הַתּוֹס' הַסְּכִימוּ דְּבַעֲיָנוּ שְׁהוֹשְׁלֵשׁ מִתְחִלָּה לְכַף וְכוּ' הוֹכִיחַ מְהֵרֵיב"ל חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִי' מ"ג מְדַבְּרִי הֶר"ן בַּפ"ק דְּגִיטִין שְׁתִּי' פֶּן הֵיִיא דְּאִיסוּר מִשׁו' דְּבַגְרָא לֹא שְׁיִיף מִלֵּד"ה דְּסְבִירָא לִיהָ דְּבַעֲלָמָא מִלֵּד"ה אִפִּי' הוֹשְׁלֵשׁ מִתְחִלָּה לְכַף וְכוּ' מִשְׁמַע בְּחִי' הַרְשָׁפִיא שָׁם וְנִמְשָׁף אַחֲרָיו ה' מִשְׁפֵּט אָדָּק חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן ט"ז עֵינֵי שָׁם אֲבָל הַתּו' בְּגִיטִין דִּי"ג בַּד"ה וְהָא וְכוּ' כ' בְּשֵׁם ר"ת דְּבַעֲיָ שְׁהוֹשְׁלֵשׁ מִתְחִלָּה לְכַף וְכוּ' פֶּתַח מְהֵר"ם בְּתִישׁו' הָאֲרוּפוֹ' סִי' ת"ך וּבְתִישׁו' הַקְּצָרוֹת סִימָן ל"ח וְהוּבָא בְּמַרְדְּכִי בַּפ' י"ג סִימָן תַּקְצ"ג עֵינֵי שָׁם וְמֵהֵרִי"ו סִימָן ק"ד תַּפְּס סְבָרָא זֹו דְּבַעֲיָ שְׁהוֹשְׁלֵשׁ מִתְחִלָּה לְכַף וְהֵבִיאֻּהוּ הַסַּמ"ע בְּסִי' רַפ"ו סַק"ד עֵינֵי שָׁם:

ח' פֶּתַח הַמְרָדְכִי בְּס"פ מ"ש וּבְתִישׁוּבוֹת מְהֵר"ם הָאֲרוּכוֹת סִי' תַקמ"ז בְּשֵׁם ר' גִּרְשׁוֹן עַל יְתוּם שְׁצוּנָה בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ וְנָתַן לְשִׁמְעוֹן דּוּדוֹ כֹּל אֲשֶׁר לוֹ מְקַרְקְעֵי וּמְטַלְטֵי וְז"ל וּבְקִטּוֹן לֹא שְׁיִיף לֹא מִלֵּד"ה דְּאָמַר רַב מְנַיִן לְמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע שְׁנֵי אִישׁ כִּי יָמוֹת אִישׁ אֵין קִטּוֹן לֹא וְאֶפְי' לר"ג דְּאָמַר מִתְנַת שְׁכִיב מְרַע מְדַרְבְּנוּ לֹא שְׁיִיף גַּבֵּי קִטּוֹן מִלֵּד"ה מְדוּקְנֵיִיא דְּשִׁמְעָתִין דְּטַעַמ' דְּשַׁכ"מ דְּמִתְנַתוֹ מִתְנָה שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ הָא בְּרִיא בְּכֶסֶף וּבִשְׁטַר וּבְחִזְקָה וְרַב נַחֲמָן סָבַר קִטּוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְנוֹת לֹא בְּכֶסֶף וְלֹא בְּחִזְקָה דְּאֶר"ן אָמַר שְׁמוּאֵל לְמַפּוֹר בְּנִכְסֵי אָבִיו עַד שְׁיִיָּהּ בֶּן ד' הִילְכָה גַּבֵּי יְתוּם לֹא שְׁיִיף לְמִימַר מִלֵּד"ה וְאֵין בְּצוּנָתוֹ כְּלוּם וְה"מ בְּפָחוֹת מִבֶּן י"ג וְלֹא יָדַע דְּאֵין מִתְנָה מִתְנָה לְגַבֵּי מְקַרְקְעֵי אֲבָל לְגַבֵּי מְטַלְטֵי מִתְנַתוֹ מִתְנָה אֶף בְּפָחוֹת מִבֶּן י"ג וְצוּאָתוֹ קִיָּיִמַת דְּתַנּוּ הַפְּעוּטוֹ' מְקַחַן מְקַח וְכוּ' הִילְכָה כֹּל מְקַרְקְעֵי שְׁהִיתוּם הַגִּיחַ וְנִפְלוּ לְפָנֵי הַיּוֹרְשִׁין וְחוֹלְקִין בְּשׁוּנָה וּמְטַלְטְלֵי זָכָה בְּהֵם שְׁמַעוֹן וְכוּ' עַכ"ל וְנִרְאָה דְּסְבִירָא לִיהָ דְּגַבֵּי שְׁכִיב מְרַע אֶמְרִי מִלֵּד"ה אֶפְיִלוּ לֹא נָתַנוּ לְשְׁלִישׁ כַּמ"ש הַרְמ"ה בַּפ' מ"ש סִי' צ"ד דְּלֹא בַעֲי' מְסִירָה לְשְׁלִישׁ אֶלָּא בְּבָרִיא אֲבָל גַּבֵּי שַׁכ"מ אֶפְיִלוּ לֹא נָתַנוּ לְשְׁלִישׁ אֶמְרִינֵן מִלֵּד"ה דְּכִי הֵיכִי דְּגַבֵּי הַקְּנָאָה לֹא בַעֲי' חַד מְאֲנָפִי הַקְּנָאוֹת שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלָיו הֶכָּא נְמִי גַבֵּי צוּאָה אֶפְיִלוּ לֹא נָתַנוּ לְשְׁלִישׁ מִלֵּד"ה שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלָיו עֵינֵי שָׁם וְאִם פֶּן גַּבֵּי שְׁכִיב מְרַעֲקָנָה בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע אוֹ מְשׁוּם מִלֵּד"ה כְּדִי שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלָיו וְכָל דְּאִיתְהִי בְּבָרִיא אִיתְהִי בְּשַׁכ"מ וְכָל דְּלִיתְהִי בְּבָרִיא לִיתְהִי בְּשַׁכ"מ וְדָבָר שְׁלֵב"ל אוֹ דְּבָר שְׁאֵין בּוֹ מִמְּשׁ דְּלִיתְהִי בְּבָרִיא הֶכָּא נְמִי בְּשַׁכ"מ לֹא קָנָה בְּמִתְנַת שַׁכ"מ וְלֹא מְשׁוּם מִלֵּד"ה וְכוּ' פֶּתַח הַרְמ"ה בַּפ' מ"ש סִימָן פ"ד וְז"ל וְכ"ת מ"ש יְדוּר פ' בְּבִית זֶה דְּלֹא אָמַר כְּלוּם דְּדָבָר שְׁאֵין בּוֹ מִמְּשׁ הוּא וּמ"ש הֵיִיא דְּגֵרְסִי' בַּפ' הַשּׁוֹלַח גַּבֵּי מִי שְׁאָמַר בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ פ' שְׁפָחְתִּי וְכוּ' כּוֹפִיִן אֶת הַיְיָרְשִׁי וְעוֹשִׁין לָהּ קוֹרַת רוּחַ מִלֵּד"ה וְאֶף עַל גַּב דְּקוֹרַת רוּחַ מְמַלְאָכָה לֹא דְּבָר שְׁיִישׁ בּוֹ מִמְּשׁ הוּא אֶמְרִי מִלֵּד"ה ה"ג לִימָא מִלֵּד"ה שְׁאֵנִי הֵתֵם דְּלֹא לֹאקְנוּיִי לִיהָ מִיְדֵי מַעֲלָמָא קֶאֱתִי אֶלָּא לְמִיפְטָרָא מְמִילְתָּא דְּמַחְיָיבָה בְּגוּנָה קֶאֱתִי וְכָל כַּה"ג אִיתְהִי נְמִי בְּבָרִיא אֶפְיִלוּ בְּדָבָר שְׁאֵין אִי מ"ד אֲשַׁבּוּעָה דַּאֲע"ג דְּלִית בָּהּ מִמְּשׁ מְהֵי קִנְיָן לְמִיפְטָר מִיָּנָה לְהֵרִי דְּסְבִירָא לִיהָ דְּבָדָבָר שְׁאֵין בּוֹ מִמְּשׁ לֹא אֶמְרִי מִלֵּד"ה וְשְׁאֵנִי קוֹרַת רוּחַ דְּאִיתְהִי נְמִי בְּבָרִיא וְאִם פֶּן גַּבֵּי קַרְקַע קַרְקַע דְּקִטּוֹן אֵין מַעֲשִׂיו כְּלוּם הֶכָּא נְמִי בְּשַׁכ"מ אֵין מִתְנַתוֹ וְלֹא צוּאָתוֹ כְּלוּם וְז"ל הַרְמ"ה בַּפ' מ"ש סִי' צ"ד וְכ"ש גַּבֵּי ל' דְּתַנּוּ וְתַנְתָּן דְּמֵהֵנוּ בְּשְׁכִיב מְרַע וְלֹא מְהֵנוּ בְּבָרִיא דְּצוּאָה הֵיא וְכוּ'

וְלֹא אֶשְׁכַּחן דְּמַהְיֵי בְּבָרְיָא אֲלֵא הֵיכָא דְּמִסְרֵיהּ לְמַמוֹנְיָהּ לְשִׁלְיֵשׁ וְא"ל תַּן וְכוּ' אָמְרֵי
מַלְד"ה וְנָאלוּ לְגַבֵּי שְׂכִיב מְרַע אַרְף עַל גַּב דְּלֵא אֲתַפְסִיָּהּ לְמַמוֹנְיָהּ לְשִׁלְיֵשׁ קִנְי אַבְע"א
מְטַעֲמָא מַלְד"ה וְכִי הֵיכִי דְּגַבֵּי הַקְּנָאָה לֹא אֲצַרְכוּ לְחַד מְאַנְפֵי הַקְּנָאוֹת שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ
עָלְיוּ גַבֵּי צְנוּאָה נְמִי לֹא אֲצַרְכוּ לְאֲתַפּוֹסֵי לְמַמוֹנְיָהּ לְשִׁלְיֵשׁ שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלְיוּ וְאַבְע"א
ל"ש גַבֵּי יִטּוֹל יַחְזִיק וְכִינְצָא דְלִשׁוֹן הַקְּנָאָה הוּא וְל"ש גַבֵּי תַנּוּ דְלִשׁוֹן צְנוּאָה הוּא פְּנֻלָּה
מִקְלֵתָא גַבֵּי שְׂכִיב מְרַע מְטַעֲמָא דְלִשׁוֹן מִתְנָה הוּא וְכוּלֵי הֵכָא נְמִי לֹא אֲטַרְחוּהָ לְאַקְנוּיֵי
בְּלִשׁוֹן מִתְנָה מִמֶּשׁ שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלְיוּ וְכוּלֵי עַכ"ל הֲרֵי דְסָבִירָא לֵיהּ דְלִשׁוֹן תַּנּוּ וְתַנְתָּן
דְּצְנוּאָה הוּא קִנְי בְּשְׂכִיב מְרַע מְשׁוּם מַלְד"ה וְנֶאֱפִילוּ לֹא מְסֵרוּ לְשִׁלְיֵשׁ אָמְרִינּוּ מַלְד"ה
בְּשְׂכִיב מְרַע שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלְיוּ אוֹ דְמַה"ט אָמְרִינּוּ דְהוּי לִשׁוֹן מִתְנָה וְאִם פֶּן כּ הֵיכִי
דְלִשׁוֹן מִתְנָה לֹא מְהֵינִי פִי לִיתִיהּ בְּבָרְיָא הֵכָא נְמִי לִשׁוֹן צְנוּאָה דְהוּי מְטַעֲמָא מַלְד"ה לֹא
אָמְרִינּוּ פִי דְלִיתִיהּ בְּבָרְיָא וְר' גְּרִשׁוֹם מֵינְרֵי בְּלִשׁוֹן צְנוּאָה וְלַכּוּף נִקְטַט ה"ט דְּמַלְד"ה וְהוּ'
שְׁמַחַת יו"ט סִימָן כ"א כ' דְהָאֵי לִישְׁנָא דְנִקְטַט הַמְרַדְכֵי וְלֹא שְׁיִיף בֵּיהּ מַלְד"ה לֹא בְּדוֹקָא
נִקְטַטִּיהּ וְלִשׁוֹן מְנוֹשָׁאֵל הוּא וְתַמָּה עַל מָרְן הַב"י וְהָרַב כְּנַה"ג עַש"ב ונ"ל דְעֵיקַר כַּמ"ש
וְעֵינּוּ בַס' פָּרַח מִטָּה אֶהְרֵן חֵלֶק שְׁנֵי סִימָן צ"ב: אֲבָל מְדַבְּרֵי הַתּוֹסְפוֹת בְּבִתְרָא דָף קמ"ט
בד"ה דְקָא וְכוּ' שִׁכ' וְנ"ל וְר"י תִי' דְלֵא אָמְרֵי מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת אֲלֵא הֵכָא שְׁהוּא
בִּיד שְׁלִישׁ וְכוּלֵי וְקָשָׁה ע"ז הַפִּי מְהָא דְאָמְרֵי בְּגִיטִין פֶּר' הַשּׁוֹלֵחַ פ' שְׁפַחְתִּי עֲשֵׂתָה לִי
קוֹרֵת רוּחַ כּוֹפִין אֶת הַיּוֹרְשִׁים וְכוּ' מְשׁוּם מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת, וְהֵתֵם לֹא הוֹשְׁלֵשׁ בִּיד
שְׁלִישׁ מִיָּדֵי וְצ"ל דְּגַבֵּי שְׁחָרוּר וְכוּ' וְכֵן פֶּתַב הַרְשֵׁב"א וְהָר"ן בְּפָרֶק קַמָּא דְגִיטִין וְהָרָא"ש
בְּסוּף פֶּר' מְצִיאַת הָאִשָּׁה עֵינּוּ שְׁם מְשֻׁמַּע דַּס"ל דְגַם בְּשִׁכְי"מ לֹא אָמְרֵי מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי
הַמַּת פְּשָׁאִינוּ בִּיד שְׁלִישׁ וְכֵן נִרְאָה מְדַבְּרֵי הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּבוֹ' ח"ב סִימָן נ"ג עֵינּוּ שְׁם אֲבָל
לְדַבְּרֵי הַרמ"ה נִיחָא דְהֵתֵם בְּשִׁכְי"מ מְרַע מֵינְרֵי בְּדָאָמֵר' בְּפֶר' הַשּׁוֹלֵחַ מִי שְׁאֵמֵר בְּשַׁעַת
מִיתָתוֹ פ' שְׁפַחְתִּי וְכוּלֵי וְאָמְרֵי מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת וְנֶאֱפִילוּ לֹא שְׁלֵשׁ בִּיד שְׁלִישׁ כְּדִי
שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלְיוּ וּבְזָה נִיחָא אֶשְׁהַקְשָׁה הָר"ן וְהָרִיטֵב ב"א מְדַתְנִיָּא בְּתוֹס' דַּב"ב
תַּנְתָּן שְׁדָה פ' לִפ' כּוֹפִין אֶת הַיּוֹרְשִׁים לְקַיָּים צְנוּאֹת הַמַּת ע"ש דְהֵתֵם בְּשְׂכִיב מְרַע מֵינְרֵי
וְאִם פֶּן אֶפְשָׁר שְׁפֵן דַּעַת ר"ת וְר"י דְלֵא אָמְרוּ אֲלֵא בְּבָרְיָא וְיִמָּה שְׁהַכְרִיחוּ דָאִם לֹא פֶן הָא
דְקַיָּיָמָא לֹן דְבָרֵי שְׂכִיב מְרַע פְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְמוֹ תַפ"ל מְשׁוּם מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי
הַמַּת אֲלֵא וְדָאֵי דְבַעֲיָנּוּ שְׁהוּא בִּיד שְׁלִישׁ עֵינּוּ שְׁם הֵינְנוּ אִי לֹא אָמְרֵי דְבָרֵי שְׂכִיב מְרַע
פְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְמוֹ אֲבָל הַשְׁתָּא דְתַקְנוּ דְבָרֵי שְׂכִיב מְרַע פְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְמוֹ
הֵכָא נְמִי דְאָמְרִינּוּ מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת אֶפִּילוּ אִינוּ בִּיד שְׁלִישׁ מַה"ט כְּמוֹ שִׁכ' הַרמ"ה
וְשׁוּב רֵאִיתִי לְמַהֲרִימ"ט ח"מ סִימָן צ"ג שִׁכ' דַּר"ת לֹא הֲצָרִיף שְׁיָהָא מְנוֹשָׁלֵשׁ מִתְחַלְלָה לְכּוּף
אֲלֵא בְּבָרְיָא עֵינּוּ שְׁם: וְרֵאִיתִי לְמַהֲרִיב"ל חֵלֶק ג' סִי' מ"ג שִׁכ' דָאִם צְנָה לִיּוֹרְשָׁיו יְדוּר
פְּלוּנֵי בְּבִית זָה לְדַעַת הַרמב"ן דְאָמְרֵי מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת אֶפִּילוּ אִינוּ בִּיד שְׁלִישׁ ה"נ
אָמְרֵי מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת אֶפִּילוּ בְּדָבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם אָמְרֵי
הֵכִי פְּדוּמוֹכַח מִהֵיָּא דְפִלוֹ שְׁפַחְתִּי וְכוּ' עֵינּוּ שְׁם וְכַבֵּר פְּתַבְתִּי דְבָרֵי הַרמ"ה דְסָבִי"ל
דְּבַדְבָּר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם לֹא אָמְרִינּוּ מְצָנָה לְקַיָּים דְבָרֵי הַמַּת וְשְׁאִנֵי
קוֹרֵת רוּחַ מִמִּקְלֵת' דֵּאִיתִיהּ נְמִי בְּבָרְיָא וְכֵן מְשֻׁמַּע מְדַבְּרֵי הָר"ן בְּפָרֶק קַמָּא דְגִיטִין שְׁפַתְב
בְּשֵׁם הַרמב"ן וְנ"ל וְדָאָמְרֵי לְקַמָּן וְכוּלֵי הֵתֵם ה"ט מְשׁוּם דְכָל שְׁאֵמֵר תַּנּוּ אוֹ הוֹלְךָ יֵשׁ
בְּלִשׁוֹן הַזֶּה ל' צְנוּאָה וְלִשׁוֹן מִתְנָה פְּדָאָמְרִינּוּ הֵתֵם בְּפָרֶק מ"ש עַד שְׁיֵאֵמֵר תַּנּוּ בֵּית זָה לִפ'

וְנִדְוֹר בּוֹ תָּנוּ דְקָל לִפ' וְאָכַל פִּירוֹתָיו וְהִיָּינוּ מִתְּנָה וְכוּלֵי וּא"א פִּינוֹן דְתָנוּ נְמִי הָוִי לְשׁוֹן
צוּאָה אַמְאִי בְעִי' שְׂיֵאמֵר תָּנוּ בֵּית זֶה וְכוּ' אֶפְּלִלוּ אָמֵר תָּנוּ דִּירָה לִפ' דְּהָוִי דְבָר שְׂאִין בּוֹ
מִמָּשׁ מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת כְּמוֹ שְׁהַקְשָׁה אַחַר כֶּף וְהָא מִתְנִי' תָּנוּ קְאָמֵר וְלוֹקְמָה מְשׁוּם
מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת וְתִי' דַּע"כ מִיָּיִרִי בְמוֹסָר דְבָרֵיו לְעֵדִים וְאִם פֶּן הִנֵּה לִיָּה לְמִימֵר
גַּם פֶּן בְּהֵיא דִפ' מ"ש דְמִיָּיִרִי בְמוֹסָר דְבָרֵיו לְעֵדִים וְגַם ר"ת וּר"י לֹא הִכְרִיחוּ מִיָּנָה
שְׂיֵהָא בְּיַד שְׁלִישׁ מְשַׁמֵּע דְסִבִּירָא לְהוּ דְבְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מִמָּשׁ וּשְׁלַב"ל לֹא אָמְרִינוּ מְצֻנָה
לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת דְּכָל דְלִיתִּיהָ בְּבִירָא לִיתִּיהָ בְּשָׂכִיב מְרַע לֹא בְּמִתְנָה וְלֹא בְּצוּאָה וְשׁוּב
רְאִיתִי לְהֵרַב מִחֲנָה אֶפְרִים בְּהַלְכוֹת זְכִיָּה וּמִתְנָה סִימֵן ל' שְׁהִבִּיא רְאִיָּה זֹו מִדְבָרֵי הָר"ן
וְאַף שְׁהַתּוֹסְפוֹת בְּגִיטִין דְּף י"ג בַּד"ה וְהָא לֹא מְשַׁף וְכוּ' כַּת' וְנ"ל תִּימָא מְאִי פְרִיָּה הָא
קִיָּמָא לֹו מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת אִם פֶּן לֹוֹקִי מִתְנִי' בְּבִירָא מְשׁוּם מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי
הַמַּת וְכוּלֵי וְעִי"ל דַּל"מ לְאוֹקוּמִי מִתְנִי' מְשׁוּם מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת דְּאִם פֶּן מְאִי אִיָּרִיא
צְבוּרִים אֶפְּלִלוּ אִין צְבוּרִים נְמִי דְסִבֵּר הַגַּמ' מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת וְכוּלֵי שְׂיֵיָּה אֶפְּלִלוּ
בְּמִלְוָה דְבְּבִירָא לֹא חִיָּיִשִּׁי לְמִנָּה קְבוּר וְכוּ' עַכ"ל וְכ"כ הִרְשָׁפִ"א וְהִרְיָטְבִ"א בַּח' שֵׁם
דְּאֶפְּלִלוּ לוֹ בְּמִלְוָה שְׂיֵיָּה מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת עֵינֵן שֵׁם אִם פֶּן הוּא הַדִּין דְבָר שְׁלֵא בָּא
לְעוֹלָם נִרְאָה דְהִיָּינוּ דְּוֹקָא בְּמִלְוָה דְכִיָּוֹן דְשְׂיֵיָּה בְּהָ קִנְיָה דְמַעְמַד שְׁלִשָׁה אָמְרִי' מְצֻנָה
לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת אֶפְּלִלוּ בְּבִירָא וְאִיתִי' נְמִי בְּמִתְנָת שְׂכִיב מְרַע שׁ טַעְמָא אֲבָל דְבָר שְׂאִין
בּוֹ וְדָבָר שְׁלֵא בָּא לְעוֹלָם דְלֹא שְׂיֵיָּה בְּהָ שׁוּם קִנְיָן לֹא אָמְרִי' מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת
וּמִדְבָרֵי מֵהֵרְשַׁד"ם חֵא"ה סִי' רַל"ח מְשַׁמֵּע דַּס"ל דְּאֶפְּלִלוּ דְבָר שְׂאִינוּ נִקְנָה בְּמִתְנָת שְׂכִיב
מְרַע שְׂיֵיָּה מִלְד"ה עֵי"ש: וְהֵרַב פְּנֹסַת הַגְּדוּלָה בְּסִימֵן זֶה הַגַּב"י אוֹת ל"ב פְּתַב בְּשֵׁם
מְהִרִיב"ל וּמֵהֵרְשַׁד"ם סִימֵן שַׁכ"ג דְּאָמְרִינוּ מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת אֶפְּלִלוּ בְּדָבָר שְׁלֵא
בָּא לְעוֹלָם וְאִין בּוֹ מִמָּשׁ אֲבָל מֵהִרִי"א סִי' קַצ"ז חוֹלַק עֵינֵן שֵׁם וְהִרְוֹאָה דְבָרֵי מֵהֵרְשַׁד"ם
וְנ"ל וְעוֹד א"ל דְּמִטְעַם אַחַר זְכָתָה לְאַהֲוִיבְנִיָּה בְּבֵית מִטְעַם מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת דְּאָמְרִי'
בְּגִיטִין בְּפִר' הַשׁוֹלַח וְכוּ' הֵכָא נְמִי הָרִי צֻנָה לְיִוְרָשִׁים שְׁלֵא יוֹכְלוּ לְהוֹצִיא לְאַה וּבְנִיָּה עַד
עֲשָׂרִים שְׁנָה וְסַלְק פְּחָם מְזָה וְכוּ' עֵינֵן שֵׁם וּא"ל דַּס"ל דְּלֹא אָמְרִי' מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת
בְּדָבָר שְׂאִין בּוֹ מִמָּשׁ אֲלֵא בַּנ"ד שְׁהֵם כְּבָר מְוַחֲזָקִי בְּבֵית וְהוּא צֻנָה לְיִוְרָשִׁים שְׁלֵא יוֹכְלוּ
לְהוֹצִיאָם וְסַלְק פְּחָם דְּמִדְמִי' לֵה לְשַׁפְּחָה דְפִטְרָה מְפִלְאָכָה מִיָּהוּ י"ל דְּשְׂאִי שְׁחִרוֹר דִּישׁ
לְנוּ לֹוֹמֵר מְצֻנָה לְקִיָּים דְבָרֵי הַמַּת יוֹתֵר מְשַׁאֵר דְבָרִים כְּמוֹ שַׁחִי הַתּוֹס' בַּפ' מ"ש וְהָר"ן
בַּפ"ק דְּגִיטִין ע"ש: ט' הַג"ה אִם קְדָמוּ הַיִּוְרָשִׁים וּמְכָרוּ וְכוּ' מְהָר"ם בֶּן חֲבִיב בְּתִשׁוּ' בַּסַּפ'
גו"ר כָּלֵל ה' סִימֵן א' כַּת' דְּאִין הַיִּוְרָשִׁים חֲיִיבִים מְדִין מְזִיק שְׁעַבּוּד חֲבִירוֹ אֲבָל שְׁלִישׁ
שְׁקָדָם וּמְכָר חֲיִיב לְשַׁלֵּם וְה' הַמְּחַבֵּר סִי' י"ד חֲלַק עֲלָיו דְּאֶפְּלִלוּ אַחַר שְׁמִכְר אִינוּ חֲיִיב
עֵינֵן שֵׁם: סִימֵן רַנ"ג א' דִּין א' רְצוּ כּוֹתְבִין רְצוּ עוֹשִׂין דִּין וְכוּ' ה"ד בְּמִתְנָת שְׂכִיב מְרַע
בְּמִקְצַת דְּבַעֵי קִנְיָן וְאִם עָמַד אִינוּ חוֹזֵר אֲבָל בְּמִצְוָה מִחֲמַת מִיתָה אוֹ כּוֹתֵב כָּל נְכָסָיו וְכוּ'
פִּינוֹן דְּקִי"ל כָּל שְׂאֵלוֹ עָמַד חוֹזֵר חוֹזֵר הוּא בְּמִתְנָתוֹ אִין עוֹשִׂין דִּין דְּכִיָּוֹן דְּמַעֲיָקְרָא חֲיִיָּשִׁי
שְׂמָא חוֹזֵר בּוֹ וְאִין יְכוּלִים לְעַשׂוֹת דִּין מִיָּד אַף עַל גַּב דְּלֹא חוֹזֵר בּוֹ מַעֲיָקְרָא עֵדִים הָווּ וְאִין
עַד נַעֲשֶׂה דִיָּין הַרמ"ה בַּפ' י"ן סִי' ל"ז וְסִימֵן מ' עֵינֵן שֵׁם אֲבָל הַר' יוֹנָה כְּתַב וְנ"ל מְסַתְבָּר'
דְּכִיָּוֹן דְּאִמּוֹר רַבָּנָן דְבָרֵי שְׂכִיב מְרַע כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוֹ אַף בְּצוּאָה שְׁמִצְוָה לִיתָן
לְאַחֲרִים שְׂאִין רְאוּיִים לְיִוְרָשׁוּ כֶּף נַעֲשׂוּ דִיָּיִנִים דְּמִתְנָת שְׂכִיב מְרַע פִּירוֹשָׁה שְׁוִיָּה רַבָּנָן
וְהָרִי אִינָה חֲלָה אֲלֵא לְאַחַר מִיתָה כְּעִין יְרוֹשָׁה וְכָל דְּתַקּוֹן רַבָּנָן כְּעִין דְּאוֹרְיָיְתָא תַּקּוֹן וְכוּ'

עיינן שם וכן דעת הטור עיינן שם הרי דאפי' במתנת שכ"מ בכל נכסיו דהוי דרבנן אף על גב דיכיל לתזור נעשו דיינים והר"י א"ז הובא בתשו' הרא"ם חלק שני סי' ל"ה פתב וז"ל אף על גב דאמרי' בפרק י"נ ג' שנקנסו לבקר את החולה בליקה כותבין ואין עושין דין אלמא כל מעשה בית דין ואפילו מדרבנן אין לעשותו בליקה דמתנת שכיב מרע היא מדרבנן כר"נ בפ' מ"ש יש להעמידה במתנת שכיב מרע במקצת דהיא דאורייתא היא וכולי א"נ בלא קנין וכמ"ד מתנת שכ"מ דאורייתא אבל קיום שטרות דרבנן אפשר דכשר בליקה וכי' עיינן שם ונראה דס"ל דאף על גב דאמרינן בפרק מ"ש המוכר שט"ח לתבירו אפי' יורש מוחל ואלו נתנו במתנת שכיב מרע אינו יכול למחול משום דעשאוקה כשיל תורה עיינן שם דס"ל דלא לכל מילי עשאוקה כשיל תורה כמ"ש מהר"ם מפדווא סי' נ"ד בצואה בעש"ג וז"ל שתקנת חכמים היא שתקנו בשטרות העולים בעש"ג שיהיו כשרים וכו' וגם מתנת שכיב מרע שפכתובים וכמסורים דמו הוא תקנתא דרבנן וכו' ומתנתא לתקנתא לא עבדינן ואף על גב דאיתיה בפ' מ"ש דהאי תקנתא דשכיב מרע אף כי אינה של תורה עשאוקה כשיל תורה וכולי אם פן נאמר מאחר שהעדיפו תקנה זו והחזיקו אותה כשיל תורה פדי שלא תטרף דעתו לא שייך לומר תקנתא לתקנתא לא עבדינן ע"כ לא לכל מילי היא כאלו היתה מן התורה דהא רב אלפס בפ' י"נ לפי שיטתו דסבר דמתנת שכיב מרע אלמנתו נזונת מנכסיו וכו' נראה בהדיא דאם היתה מתנת שכיב מרע דאורייתא היתה דוחה חכמתה כמו מתנת פריא ומכירה ואם נחשוב תקנה זו כאלו היתה דאורייתא למה לא תדחה חכמתה דאלמנה נזונת אלא נדאי לאו לכל מילי עשאוקה כשיל תורה אלא למאי דאיתמר איתמר ונהבו דלא לוסוף עלה עכ"ל הרי דמתנת שכיב מרע לא עשאוקה כשיל תורה לכל מילי ולא חשו שלא תטרף דעתו עליו אלא למאי דאיתמר איתמר וכ"ש הכא דלא שייך ה"ט והרשב"א הובא בס' א"ז בפרק הגוזל בתרא כת' וז"ל ועוד א"ל דצואה אפי' שלא במקום האפטרופ' מקבלים עדים לפי שמתנת שכיב מרע אלמנה רבנן ועשאוקה פירושה פדי שלא תטרף דעתו עליו וטפי ממתנה ומכירה דעלמא עשאוקה שיהי המוכר שטר חוב לתבירו אפילו יורש מוחל ואלו נתנו במתנת שכ"מ אינו יכול למחול כדאיתא בפרק מ"ש ואלו היו עושין בצואה פן ואין מקבלי' עדים תטרף דעתו עליו וכו' ע"ש משמע דס"ל דעשאוקה פירושה לכל דבר הפך מהר"ם מפדווא מיהו ה"ד פדי שלא תטרף דעתו אבל הכא דלא שייך ה"ט אפ' דעושין דין בליקה במתנת שכיב מרע דרבנן אבל הר"י והרא"ש והטור פליגי על א"ז וסבירא להו דאפי' במתנה דרבנן אין עושין דין בליקה שהיא פירושה וכל דתקון רבנן פעין דאורייתא תקון ועוד דהא קי"ל בסי' מ"ו דאין מקיימין שטר בליקה שהוא כמו דין אף על גב דקיום שטרות דרבנן וכל שפן במתנת שכיב מרע דעשאוקה כשיל תורה: ב' דין ב' יטול וכו' או יגבה הוי לשון מתנה כאלו אמר שאני נותנם לו הרשב"א בתשו' חלק רביעי סימן רי"ג עיינן שם: ג' דין ג' וי"א שאינם מועילים וכו' ה' עבודת הגרשוני סימן מ"ה הוכיח דמין ס"ל דמועילים בבריא שיהי פסק דלשון מניח מועיל בשכיב מרע ואם פן אמאי לא חשיב רב לשון מניח נמי בהדי יטול וכו' אע"כ דרב ששת מייירי בבריא לכה לא נקט מני דאינו מועיל בבריא עיינן שם ובמהריק"ו שרש צ"ד ולא ראו תשוב' הרשב"א חלק שני סימן שצ"ח וז"ל שאלת שכיב מרע שאמר הריני מניח וכולי שאמרו לה משמי שלשון מתנה הוא וק"ל הא דאמר ר"ש יטול וכו' ומנין להוסיף על מ"ש חכמים ואם יש

עוד לשון מתנה למה פרט אלו תשובה כן וכו' ותמה אני על מה שעלה בדעתך דרב ששת
בא לכלול כל הלשונות שהם לשון מתנה בשכיב מרע שא"כ נכסי לה אינו לשון מתנה
כיון שלא נכלל בכללי דרב ששת ולא עוד אלא אפי' תנו מנה לפ' לא יועיל שלא הזכירו
רב ששת בכללו כמ"ש יקנה יחזיק בנכסי ואפשר נתפונן לומר אלא שיטול מעצמו אבל
הוא אינו נותנם לו או יטול אותם ויחזיק בהם ויקנה בדמים אבל לא נתפונן למתנה זו
שכא ר' ששת להשמיענו בלשונות אלו שכל אלו לשון מתנה הם בשכיב מרע אבל כל
שאמר אני מקנה או אני מחזיק פ' בנכסי אין צריך להשמיענו וכן לשון אני מניח נכסי
לפלוגי וכו' עכ"ל הרי דס"ל ד' דיטול וכו' אין מועילים אלא בשכיב מרע: ד' כתב
מהריט"ץ סימן כ"ח על שכיב מרע שצוה ואמר הבתים שבמקום פ' הם חלק ראובן
והבתים שבמקום פ' הם חלק שמעון בנו הרי לשון מתנה כמו האומר הרי היא שלו בסימן
רמ"ה עיין שם וכה"ג אמרינו בר"פ השולח בטל הוא דבריו קיימים ופירש"י משמע
בטל יהא ומסקינן דמשמע הכי ומשמע הכי ולישנא דמהני ביה קאמר עיין שם ועיין
במבי"ט חלק ראשון סימן שכ"ב: עוד כתב מהריט"ץ טעם אחר דכל שקנו מידו אלים
פח הקנינו שאינו בא על דבר שאין בו ממש כמ"ש הרשב"א בתשובות שהביא הב"י סימן
רנ"ג עיין שם וכן נ"ל ראיה מתשו' הרשב"א חלק שני סימן ט"ז ו"ל ואע"פ שלשון
יהיו נכסיה משמע שפך גמרו בדעתם שיהיו הנכסים לנשאר אבל עדיין לא נתנו ולא
גמרו מתנתם מכל מקום וכו' ועוד שהקנינו לעולם מתקן הענין לפי שאין קנינו בא על
דברים שאין בהם ממש וכו' והכא נמי דכונתא כאילו אמר כה הספימו שיהיו הנכסים
למי שישאר ונהרי אנו מקנים כל א' וא' חלקו לחבריו וכו' עיין שם מיהו נראה
דהרשב"א אזיל לטעמיה דסבירא ליה דלשון יטול ויחזיק וכו' מהני בבריא אבל לדעת
מהר"י ו' מיגש והרמב"ם והרמ"ה דסבירא להו דלשון יטול ויחזיק וכו' לא מהני בבריא
ואין הקנינו מתקן הענין והכא נמי לשון יהיו לא מהני בבריא אלא בשכיב מרע וכן כתב
מהריט"ץ עצמו סימן קפ"ו עי"ש והכא נמי דכונתא לא מהני בבריא ובמתנת שכיב מרע
במקצת: ה' כתב מהריט"ץ סימן קפ"ו אף על גב דלא אמר תקנה או תצפה כיון דאמר
תהא שליטאה הרי הקנה לה שהרי אמרו יקנה או יחזיק או יטול או יצפה כולם לשון
מתנה הם ובנדאי דשליטאה על הנכסים עדיף טפי ויש ראיה מהכתוב ולא ישלטנו אלהים
לאכול ממנו אין אדם שליט ברוח הרי משמע שהם שלו כששילט עליהם והריב"ש
בתשובות שכתב דנדאי דלשון שליט לכל הפחות יהא אפטרופוס ונהביא ראיה מדכתוב
ויוסף הוא השליט וכו' הרי כ' לכל הפחות יש לו דין אפטרופוס ולומר דמן הראוי
לשון קנין וזכות הוא היכא דשייך אבל לכל הפחות בנדון ששאלו ממני שהוא רוצה
להיות אפטרופ' נדאי דמהני לשון שליט עיין שם ולא ראה מ"ש בתשו' הרא"ש פ"ל פ"ד
סימן ב' שכ' וז"ל וגם אני אומר מ"ש בשטר וכל ימי מיגר אלמנותיך היא תמשול בכל
הנכסי אינה לשון מתנה ולא לשון אפטרופ' וכו' אלא לשון ממשלה וזה אינו לשון מתנה
אלא לשון אפטרופוס והשליט ומינו על נכסיו כד"א אל עבדו זקן ביתו המושל בכל
אשר לו וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים וכל הארץ היתה לפרעה אלא שהיה יוסף משנה
ומושל וכאלה רבות עכ"ל הרי דלשון שליטאה וממשלה אינו אלא אפטרופוס אפילו יש
לשון שהם שלו מכל מקום יד בעל השט' על התחונה וכבר האריך ה' פני משה חלק
ראשון סימן ל"ה אבל מהרח"ש בתשובות חלק שני סימן ט"ו כ' דל' רשא ושלטאה

אינו אלא אפטרופוס וכמ"ש הריב"ש סימן ק"ע על מי שהניח אלמנתו רשאה ושלטאה בכל נכסיו שאין בל' רשאה ושלטאה אלא כמו אפטרופוס או לכל היותר שיאכל פירות בחייו וכולי עיין שם: ו' דין ח' נוטלין ר' זוז עוזה וכולי דכיון דלא צריף לומר בראוי לה ואמר דרש"י לישנא תירא דלטפוני אתא וכתב הרמ"ה בפ' י"ג סימן קצ"ו וז"ל וכת"מ מאי דלטפוני מילתא אתריתי קאתי דילמא השתא נמי בחובו קאמר וכי איצטרף למיפטרף משבועת הבא ליפרע מנכסי יתומים.

א"נ משום דאין נזקקים לנכסי יתומים קטנים וכו' משפחת לה פגון דקבע ליה זמנא דלא ליגבי אלא לאחר מיתה דקי"ל כר"ל ונאפי' מיתמי א"נ דמהימני' למיגבא מירתאי בתריה בלא שבועה והוא דלית ליה השתא בנים קטנים דאם פן הא קי"ל אין נזקקים לנכסי יתומי' קטנים דחישינו לשובר וכולי אלא היכא דהימני' למגבא אפילו מיתומים קטנים בלא שבועה וכולי עיין שם מבואר דסבירא ליה דוקא אם קבע לו לגבות אחר מיתה אבל פשקבע זמן אחר ומת בתוך הזמן אף על גב דהשתא גובה בלא שבועה פיון דהא לא ידע שישנות בתוך הזמן לא הוי לישנא תירא דאיצטרף לפנותו משבועת הבא ליפרע מנכסי יתומים ואם פן אינו נוטל אלא חובו ואם יש לו בנים קטנים אפילו קבע זמן לאחר מיתה לא הוי לישנא תירא דאיצטרף לגבות מיד מיתומים קטני' אא"כ האמינו בפ' לגבות אפילו מיתומים קטנים בלא שבועה אבל אין נראה פן דעת הפוסקים וגם הטור לא הזכיר דברי הרמ"ה בזה ונראה דס"ל דלא דרש"י לישנא תירא לפטרו משבועת הבא ליפרע מנכסי יתומי' דאין לעקור תקנת חכמים דהבא ליפרע מנכסי יתומי' לא יפרע אלא בשבועה וכה"ג פתב הרי"ף בפ' הפותב דקאמר אבא שאול אבל מה אעשה וכולי דכל שאמר נקי נדר וכולי אף על גב דמשמע שפטר אפי' מן היורשים מ"מ אין לעקור תקנת חכמים בלשון סתום עד שיפרש בהדיא מן היורשים עיין שם וכ"ש דלא דרשינו לישנא תירא לפנותו משבועת היורשים אלא ליטול חלק עוזה וכה"ג פתב מהראד"ב בס' לחם רב סימן ו' והאחרונים גבי נאמנו' וכולי פתבתי דבריהם סימן ע"א עיין שם וכעין זו כ' הרמ"ה בתשובות סימן רס"ט דמסתמא לא קבל עליו וכולי אלא אם פן התנה בפ' עיין שם: ז' בכולם ידם על העליונה וכו' פן דעת רשב"ם והנ"י דאם לא אמר בראוי לו ולא בבכורתו אלא אמר פ' בני בכורי או לפ' בני סתם ידו על העליונה וכן פתב המ"מ בפ"א מה' זכיה וז"ל והרשב"א כ' וכו' והיכא דלא אמר לא בחובו ולא בראוי לו בכולם ידו על העליונה וכולי וכן פתב ר' שמשון ועיקר עיין שם ועיין בתשובות מהר"ש צרור בס' חוט המשולש סימן ז' וה' בית דוד סימן קל"ג שפתב דרשב"ם ורבי שמשון וכולי וליתא דאם פן לא זכר המ"מ דברי רשב"ם מריה דשמעתא אלא דט"ס וצ"ל וכ"כ ר' שמואל או שהיה פתוב ר"ש וטעה המדפיס וכן מבואר בב"י והכנה"ג אות כ"ז הגיה בתשובות הריב"ש רשב"ם במקום הרשב"א מה"ט דלא זכר רשב"ם מריה דשמעתא עיין שם והטור כת' על דברי רשב"ם וז"ל וא"א פתב ודאי אם אמר לבני בכור נוטלו בבכורתו וידו על העליונה פיון שהזכיר בכור אבל אם אמר לבני בכור נוטלו בבכורתו וידו על העליונה פיון שהזכיר בכור אבל אם אמר לבני סתמא או לאשתי או לבעל חובי סתמא מתנה נתן להם חוץ מהבכורה והפתובה והחוב וכן כ' הרמ"ה עכ"ל והרואה דברי הרמ"ה בפרק י"ג סימן קצ"ו שפתב וז"ל ומנא תימרא דבסתם דלא אמר בראוי לו ולא בחובו אלא קאמר תנו ר' זוז לפלוני בעל חובי במתנה משמע דהוא הדין גבי בכור ואשה ודא

דכינן דכי אָמר בְּרַאוּי לֹו דְּמִשְׁמַע טְפִי גְבִי בְּעַל חוּב בְּחוּבוֹ וּגְבִי בְּכוּר בְּכוּרְתּוֹ וּגְבִי אִשָּׁה
בְּכַתְּנֻבָּתָהּ דְּנוּטְלָן וְנוּטְל חוּבוֹ וְכָל שְׁפָן בְּסַתְמָא דְּלֵא אָמר בְּרַאוּי לֹו וְעוֹד פְּדַאי פְּפֵל תַּנְא
לְאַשְׁמַעֵינוּ גְבִי בְּכוּר הֵיכָא דְּאָמר בְּכּוּרְתּוֹ דִּידּוֹ עַל הַעֲלִיּוֹנָה ש"מ דְּלֵא מִשְׁפַּחַת לְהֵאִי
דִּינָא אֲלֵא הֵיכָא דְּפִרִישׁ בְּהֶדְיָא וְכוּלֵי דַאלַת"ה לְאַשְׁמַעֵינוּ בְּסַתְמָא וְכָל שְׁפָן הֵיכָא דְּאָמר
בְּכּוּרְתּוֹ אוּ בְּכַתְּנֻבָּתָהּ אוּ בְּחוּבוֹ אֲלֵא מְדֵלֵא אֲשַׁמְעִינוּ אֲלֵא בְּדִפְרִישׁ ש"מ דְּבְּסַתְמָא נְמִי
גְבִי בְּכוּר נּוּטְל וְנוּטְל בְּכוּרְתּוֹ וּגְבִי אִשָּׁה נּוּטְלָתָן וְנוּטְלָת פְּתוּבָתָהּ וּגְבִי בְּעַל חוּב נּוּטְל
וְנוּטְל חוּבוֹ וְכו' ע"ש מְבֹאָר דִּס"ל דָּאָם אָמר לְפִלוּנִי בְּנִי בְּכוּרִי נּוּטְל שְׁתִּיהֶם אַף עַל גַּב
דְּהַזְפִיר בְּכוּרִי וְכוּן בְּהַאֲשָׁה וּבְעַל חוּב עַד דַּאֲמ' בְּכּוּרְתּוֹ וּבְכַתְּנֻבָּהּ וּבְחוּבוֹ אֲבָל הֵרָא"ש
מוֹדָה לְרִשְׁבָּ"ם בְּהַזְפִיר בְּכוּרִי דִּידּוֹ עַל הַעֲלִיּוֹנָה וְלֵא חֶלְק עָלְיוֹ אֲלֵא בְּאָמר לְבְנֵי סְתָם
וְתִימָא טַל הַטּוֹר שְׁהַשְׁנָה לֹו הֵרָמ"ה וְאַפְשָׁר לְהַגִּיָּה בְּמַהֲרִיק"ו שׁוֹרֶשׁ י"ב הֵרָמ"ה בְּמַקּוּם
הַרְשָׁב"א דֵּהֵרָמ"ה הוּא דְּסִבִּירָא לִיהֵא הֵכִי דְּאָמר בְּרַאוּי לֹו גְרַעֲעִינוּ שָׁם וְעִינֵינוּ בְּמַהֲרַח"ש
חֶלְק שְׁנֵי סִימָן ה': ח' וְאַפְי' בְּב"ח וְכוּלֵי נְסַתְפַק מְהֵרָ"שׁ צְרוּר בְּסַפֵּר חוּט הַמְשֻׁנְלֵשׁ סִי' ז'
בְּאָמר תְּנוּ מְנָה לִפ' לְבַד וְלֵא אָמר בְּעַל חוּבִי וְאַתֵּר כְּפֹךְ נְמַצָּא שְׁהוּא בְּעַל חוּבוֹ מִי הָנִי
מִתְּנָה פִּינוּן שְׁלֵא הַזְפִיר הַחוּב אוּ לֵא עִינֵינוּ שָׁם וּמְדַכְתַּב הֵרָא"ש בְּשָׁם רִשְׁבָּ"ם דְּהוּא הַדִּין
אִי אָמר סְתָם מְדַפְרִכִי וְדִילְמָא בְּרַאוּי לֹו בְּחוּבוֹ קַאֲמ' וּמְשַׁנֵּי ר"מ הֵיא דְּדִינִיק לִישְׁנָא
יְתִירָא אֲלֵמָא אִם לֵא אָמר בְּרַאוּי הוּ"א דְּבְּחוּבוֹ הוּא עִינֵינוּ שָׁם מִשְׁמַע ה"ה בְּאָמר תְּנוּ מְנָה
לִפ' לְבַד דַּאֲל"כ אֲפִתִי ל"ל בְּרַאוּי לִימָא תְּנוּ מְנָה לִפִּל' וְכוּן שְׁמַע מְדַבְרִי מַהֲרַאנ"ח חֶלְק
שְׁנֵי סִימָן ק"א עִינֵינוּ שָׁם: ט' דִּין ט' הֵג"ה וַיִּשׁ חוּלְקִי בְּזָה וְכו' ז"ל הֵרָמ"ה בְּפִרְק יי"ג סִי'
קִצָּה אֲלֵא אִפִּי אָמר תְּנוּ ר' זִוּז לְפִלוּנִי וְכו' וְטַעֲמָא דְּמִילְתָּא דָּאָף עַל גַּב דְּשׁוּוֹ שְׁיַעוּרִים
לְהַדְדִי נְמִי א"ל דְּאֵלוֹ לְאַקְדוּמִי א' א' קְמַכְנוּן אֲלֵא דְּלֵא לִיְהִי פּוֹלְהוּ בְּחֻדָּא מִתְּנָה אֲלֵא
לִיְהִי לְכָל חַד מִיַּיְיָיְהוּ מִתְּנָה בִּפ"ע וְנ"מ דְּאִי מְגַבִּי לְהוּ קַרְק' בְּזוּזִיְיָיְהוּ אִי הוּנֵא פּוֹלְהוּ חֻדָּא
מִתְּנָה כִּי שְׁיִימִינִי לִיָּה קַרְק' נִיְהַלְיָהוּ בְּהַדְדִי הַדְדִי הוּא דְּשְׁיִימִי לְהוּ דִּיְהַבִּי לְהוּ לְכוּלְהוּ
קַרְק' שְׁוֵה שֵׁשׁ מְאוֹת זִוּז וְאַף עַל גַּב דְּכִי פִלְגִי לִיָּה אִינְהוּ לֵא שְׁוֵא מִתְּנָתָא דְּכָל חַד מִיַּיְיָיְהוּ
ר' זִוּז לֵא יְהַבִּי לֹו טְפִי וְאִית לְהוּ פְּסִידָא וְכִי פִלְגִי בְּפִרְט וְיַהֲיִב לְהוּ ר' זִוּז לְכָל חַד מִיַּיְיָיְהוּ
בְּאַפִּי נְפִשְׁיָה כִּי יְהַבִּיָּה לְהוּ קַרְקַע זִוּזִיְיָיְהוּ לֵא וְיַהֲיִב לְהוּ ר' זִוּז לְכָל חַד מִיַּיְיָיְהוּ
מִיַּיְיָיְהוּ בְּאַפִּי נְפִשְׁיָה קַרְקַע שְׁוֵה מְאַתִּים זִוּז דְּלִית לִיָּה פְּסִידָא לְכָל חַד מִיַּיְיָיְהוּ עכ"ל וּלִפ"ז
אִם אָמר חֲצִי נְכָסִי לְפִלוּנִי וְחֲצִי נְכָסִי לְפִלוּנִי וְדַאי לְהַקְדִּים הֵרָאשׁוּן נְתַפְנוּן וּבְעַל חוּב
גּוּבָה מִן הַשְׁנֵי תַחֲלָה מְדֵלֵא אָמר פֵּל נְכָסִי לְפִלוּנִי וּפְלוּנִי: יו"ד דִּין יו"ד בְּנוֹ קוּדָם שְׁהָרִי
הַקְדִּימוֹ וְכו' בְּפִרִישָׁה פְּתַבְתִּי דְּכָל שְׁפִירֶשׁ חֶלְק בְּנוֹ דִּינוֹ כְּדִין אִם נָתַן לְאַחַר וְכו' הַסֵּמ"ע
וְהַמְבִי"ט חֶלְק רַאשׁוֹן סִימָן קס"ב פְּתַב דְּטַעֲם הֵר' יוֹנָה מְשׁוּם דְּדַעְתּוֹ קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ
וְלֵא דוּקָא נְקַט ר' לְבָנוֹ וְר' לְפִלוּנִי אֲלֵא אֲפִילוֹ אִין הַמְתַּנּוֹת שְׁוֹות בְּנוֹ קוּדָם וְהוּא הַדִּין
לְבַתּוֹ אִפִּי אִינְהוּ יוֹרֶשֶׁת וְהַבִּיאֹ הֵרַב פְּנֻסַת הַגְּדוּלָה אוֹת ס"ט וּבְאוֹת ס"ה חֶלְק ה' עַל
הַסֵּמ"ע וְהַסְפִּים דַּאִין תִּי' בִּין נָתַן חֶלְקִים שְׁוִים לֵלֵא נָתַן חֶלְקִים שְׁוִים אֲלֵא הַפֵּל תְּלוּי
בְּקַדִּימָה עִינֵינוּ שָׁם אֲבָל בְּדַבְרֵי הֵר' יוֹנָה בִּש"מ לְבַתְרָא לְדַף קל"ג מְבֹאָר פְּדַבְרֵי הַסֵּמ"ע
וְז"ל וּמִפ' רַבְּנוֹתָא הָא דְּנַקְט אַחֲרֵיוֹ דוּקָא הֵיכָא דְּנָתַן לְזָה ר' וּלְזָה ש' אֲבָל ר' לְפִלוּנִי
וּמְאַתִּים לִפ' פִּינוּן דְּהוּמ"ל ת' לְפִלוּנִי וּפְלוּנִי וְלֵא אָמר וְדַאי לְהַקְדִּים זָה לְזָה נְתַפְיוֹן הֵילְכְּפֹד
אִם אָמר תְּנוּ מְנָה לְפִלוּנִי בְּנִי וְר' לְפִלוּנִי שְׁאַיְנוֹ רַאוּי לְיוֹרֶשׁוֹ דִּינוֹ שְׁוֵה וְיִצָּא עָלְיוֹ שְׁטַר
חוּב גּוּבָה מְפֻלָּן כֵּא' וְאִם אָמר מְנָה לְפִלוּנִי בְּנִי וְאַחֲרֵיוֹ ר' לְפִלוּנִי א"ג מְנָה לְפִלוּנִי בְּנִי

ומנה לפלוני בנו קנודם אף על פי שהוא יורש והא' מקבל מתנה פיון שהקדים את בנו לאותו מקבל מתנה עכ"ל הרי דס"ל דאם נתן לבנו ולאחר ואין חלקים שנים גובה מפולם לפי חשבון ומה שהק' הרב פנסת הגדולה מנדון הרא"ש שאין החלקים שנים וכתב דגובה הפל מהיורש עיין שם פבר כ' הפרישה דמ"ש והשליש לבן לא מקרי פ' חלקו וכאלו אמר והשאר לבן ולירושא נתפנון נאפי' אמר והשליש ינתן הוי ל' ירושה אלא אם פן פרט סכום ידוע לבן דאז דינו פאחר עיין שם ועוד נראה דהר' יונה מנירי פנתן לא מירשיו יתר מחלקו בירושא דהוי מתנה אבל הרא"ש מנירי פשאין יורש אחר אלא הוא דאפי' אמר והשליש ינתן הוי לשון ירושה וכהאי גוונא פתב הר' יונה שם וז"ל ולא אמרו אין ל' מתנה אלא לשון ירושה אלא ליפוי פח היורש ואם לשון מתנה יפוי פח ליורש אמרי' דמתנה היא אצלו ואין מוציאין האשה והבנות וכו' ונדקא ממה שנתן לו בל' מתנה יותר משיעור המגיע לחלקו מן הירושא הוא דאין מוציאין אבל משיעור חלק הירושא מוציאין דע"כ יורש הוי בחלקו ואף על פי שנתן לו בלשון מתנה עד כאן לשונו וכו פתב הרא"ש בפסקיו שם סברא זו עיין שם והכא נמי אם נתן לאחד מירשיו יותר משיעור המגיע לחלקו בירושא פיון דבלשון מתנה יפוי פח ליורש אמרי' דמתנה היא אצלו ואין בעל חוב גובה ממנו תחלה אבל מחלק הירושא גובה אפי' שנתן לו בלשון מתנה דע"כ הוי יורש והרא"ש לא חלק שם אלא דסבירא ליה דאפי' ממתנה לאחר מוציאין למזון האשה והבנות אבל לענין זה מודה דאם נתן ליורש יותר מחלקו בירושא אמרי' דהוי מתנה ליפוי פח היורש דאין בעל חוב גובה ממנו תחלה פנ"ל וראיתי לה' בית שלמה בתשובה אחרונה באחד שיש לו ג' בנים וצנה ונת' לאחד מבניו שלישי נכסיו שפתב בזה דכיון שנתן לו שלישי מהבתים והם שלשה אחים שחלקו הראוי לו הוא שלישי למאי הילכתא נתן לו בלא"ה זה הנוגע לו בתורת ירושה וכו' גלע"ד לומר דיש לו יתרון לקחת אותו משום מתנה שאם יבא בעל חוב גובה משאר יורשים ולא מזה משו' דחשיב כמקבל מתנה ואף על פי של' מתנה ליורש ירושה היא מפל מקום מהני לדבר זה וכולי עיין שם מיהו ק' ממ"ש הטור בסי' רמ"ו ואם פתב חצי נכסי לבני פלוני וחצי נכסי לבני פ' הא' הוי מתנה והשני הוא אפטרופ' וכו' וכתב הב"י בשם הרא"ש הטעם דהשני הוי אפטרופ' מדלא פתב פל נכסי לפלוני ופלוני בני עיין שם א"א אימא דהשני נמי הוי מתנה ואם פתב לפלוני ופלוני בני אם יצא עליהם שטר חוב גובי' משניהם כא' לכו פרט אותם להקדים הא' לענין דאם יצא שטר חוב גובין מן השני תחלה מיהו נראה פנונת הרא"ש דאם פתב חצי נכסי לפלוני ופלוני בני הוו שניהם אפטרופים אבל אם פתב חצי נכסי לפלוני בני וחצי נכסי לפלוני בני הראשון מתנה דאם שניהם הוו אפטרופוס הול"ל פל נכסי לפל' ופ' בני אבל השני ודאי דהוי אפטרופוס דלא גרע מאחר ובנו ואפטר דט"ס גפל בב"י וצ"ל דטעמא דהראשון הוי מתנה מדלא וכו' ועיין בתשו' מהר"ם מפדווא סי' נ"א והרב עבודת הגרשוני סימן מ"ד שכ' דהרא"ש לא אמר אלא משום דנראה דעתו דמתנת הבת עיקר: י"א דין י"ב שכיב מרע וכולי דוקא שכי"מ אבל בריא צריף שישא בתו פדי שיקח הר' וזו הרב פנסת הגדולה אות פ"א בשם מהר"א ו' יעיש עיין שם וכו ראייתי למהראנ"ח סי' ע"ז שכ' דהיינו דוקא בשכיב מרע דמשעת אמירה א' זכה במתנה משום דדברי שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו אבל במתנת בריא דלא זכה אלא מפח קנין שהוא גומר א"כ תלה המתנה בתנאי עיין שם אבל הרשב"ץ ח"ג סי' קס"א כ' הטעם

שְׁנוּה בֵּין בְּבָרִיא בֵּין בְּשָׂכִיב מֵרַע דְּאִינוּ תְּנָאֵי וְכֵן אַם אַמֵּי יִשָּׂא הִבַּת וְתַנְתָּן לֹו הַמַּתְנָה זֹו
הָוֵי תְּנָאֵי אֲפִילוּ בְּמַתְנַת שְׂכִיב מֵרַע עֵינֵן שָׁם וְנָר' דְּהֵינּוּ לְפִי טַעַם הָרָאב־ד' דְּהִקָּא בֵּינוּ
דְּלֹא נַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה אֲלֵא אָמַר תְּנוּ וְכוּ' הַתְּנָאֵי מִבְּט' הַמַּעֲשֶׂה אֲפִילוּ לֹא כִּפְלִ תְּנָאוּ וְכִמוּ
שְׂכַתְבַּת הָרִשְׁבָּ"ץ שָׁם שְׁהָרָאב־ד' קִיָּים דְּבָרֵי הָרִי"ף עֵינֵן שָׁם וְהַתִּימָא עַל הָרִשְׁבָּ"ץ ח"א
סוּף סִי' צ"ה שְׁנֹדַחַק בְּדְבָרֵי הָרִי"ף שְׁלֹא פִי' מִשּׁוּם דְּהֵנָּה לִיהַ מַעֲשֶׂה קוּדְם לְתְּנָאֵי וְסִיָּים
וְנ"ל הִילְכַףּ מַה שְׁיִצְא לְהַ מְסַבְרַתְהַ שְׁאֵם אָמַר הִבּוּ אַרְבַּע מָאָה זֹוּי אֵי נְסִיב בְּרַתְאֵי
נְתַקִּיָּים הַתְּנָאֵי אִינוּ כֵּן שְׂפִינוּ שְׁהַמַּעֲשֶׂה הוּא תַחַל וְהַתְּנָאֵי לְבַסּוּף נְתַבְטַל הַתְּנָאֵי וְנְתַקִּיָּים
הַמַּעֲשֶׂה וְאֵלוּ דְּבָרֵי' פְּשׁוּטִים בְּדְבָרֵי הַמְּפָר' עֵינֵן שָׁם וְלֹא זָכַר מ"ש הָרָאב־ד' דְּלֹא אָמְרוּ
תְּנָאֵי כְּפּוֹל וְתְּנָאֵי קוּדְם לְמַעֲשֶׂה וְכָל דִּינֵי דְתְּנָאֵי אֲלֵא כְּשֶׁהַמַּעֲשֶׂה נַעֲשֶׂה מִיָּד דְּאִין הַתְּנָאֵי
מְבַטַל הַמַּעֲשֶׂה אֲבָל כְּשֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה כְּגוֹן זֶה שְׁאָמַר תְּנוּ לְפִלוֹנֵי מְאֵתִים זֹוּ אַם יִקַּח
בְּתֵי הַתְּנָאֵי קִיָּים וְקִלְסוּ הָרַמְבָּ"ן עֵינֵן שָׁם וְכֵן רֵאִיתִי בְּשִׁטָּה לְקוּדְוִשִׁין בַּפ' הָאוּמַר שִׁכ'
וְנ"ל וְלֹר"מ דוּק' כְּגוֹן תְּנָאֵי בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן שְׁהַחֲזִיקוּ בְּאַרְצָא גֵלְעָד דְּלֹא אֲתֵי תְּנָאֵי
וְעָקַר לְחֻזְקָה אַם אִין הַתְּנָאֵי כְּתְּנָאֵי בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֲבָל מֵאֵן דְּמַקְנֵי שְׂדֵה לְחַבְרָיָה
בְּכֶסֶף אוֹ בְּשֵׁט' וּבְחֻזְקָה וְאִמ"ל הָרִי שְׂדֵה זֹו קְנוּיָה לְהַ לְאַחַר שְׁלִשִׁים יוֹם עַל מְנַת שְׂתַתָּן
לִי בְּתוּף שְׁלִשִׁים יוֹם מְאֵתִים זֹוּ אַף עַל גַּב דְּלֹא כְּפִלְיָה לְתְּנָאֵי הָוֵי תְּנָאֵי בֵּינוּ שְׁלֹא יִרְד
עַדִּיָּין בְּקַרְקַע וּרְאִיָּה לְדְבָר מְהֵא דְאַמְרֵי' בְּמַסְכַּת יוֹם טוֹב וְכוּ' עֵינֵן שָׁם מְבֹאָר דְּסִבְרָא
לִיהַ כְּהָרָאב־ד' דְּאֵם נַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה מִיָּד אִין הַתְּנָאֵי מְבַטַלוּ וְאֵם א"ל שְׂדֵה קְנוּיָה לְהַ בְּכֶסֶף
אוֹ בְּשֵׁטַר ע"מ שְׂתַתָּן לִי מְאֵתִים זֹוּ אַם לֹא כְּפִל תְּנָאוּ אִין הַתְּנָאֵי מְבַטַלוּ וְדוּקָא אַם א"ל
שְׂדֵה קְנוּיָה לְהַ לְאַח' שְׁלִשִׁים יוֹם ע"מ שְׂתַתָּן לִי מְאֵתִים זֹוּ בְּתוּף שְׁלִשִׁים יוֹם לֹא בַעִי'
מִשְׁפָּטֵי הַתְּנָאֵים מִשּׁוּם דְּלֹא חָל הַקְּנִיָּן עַד לְאַח' שְׁלִשִׁים יוֹם וְהָרַמְבָּ"ם וּמְרֹן שִׁכ' שְׂכִיב
מֵרַע שְׁאָמַר וְכוּ' אַפ' דַּה"ה בְּרִיא נְמִי אֲלֵא דְנִקְטוּ שְׂכִיב מֵרַע מִשּׁוּם סִיפ' דְּאֵם אָמַר יִקַּח
בְּתֵי וְיִתְּנוּ לֹו מְאֵתִים זֹוּ דְּדוּקָא בְּשִׁכִּי"מ הַתְּנָאֵי קִיָּים אֲבָל בְּבָרִיא בַעִי' תְּנָאֵי כְּפּוֹל אֲבָל
בְּשִׁכִּי"מ אִין צָרִיף לְכַפּוֹל הַתְּנָאֵי וְכָל דִּינֵי הַתְּנָאֵי כְּמוּ שִׁכ' הָרַמְבָּ"ן בְּמַלְחָמוֹת ע"ש אֲבָל
בְּרִישָׁא שְׁאָמַר תְּנוּ מְאֵתִים זֹוּ וְיִקַּח בְּתֵי אִין חִילּוּק בֵּין בְּרִיא לְשָׂכִיב מֵרַע בֵּינוּ שְׁאִינוּ
תְּנָאֵי אֲלֵא מַתְנָה: וְלְכַאוּרָה נִרְאָה דְּהָרָאב־ד' לֹא אָמַר אֲלֵא בְּבָרִיא אֲבָל בְּשָׂכִיב מֵרַע
דְּדְבָרֵיו כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים אֲפִילוּ לֹא נַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה מִיָּד כְּגוֹן שְׁאָמַר תְּנוּ לְפִלוֹנֵי ר' זֹוּ
אַם יִקַּח בְּתֵי הַתְּנָאֵי בְּטַל וְהַמַּעֲשֶׂה קִיָּים מִיְהוּ אִינוּ מְתַבְטַל הַתְּנָאֵי עַד שְׁיַעֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה
תַּחֲלָה מֵהַר"א ו' יַעֲשֶׂה בְּתַשׁוּבוֹת בְּסַפֵּר חֻקוֹת הַדְּיָיָנִים וְכַתְבַּת הוּא דְבְּשָׂכִיב מֵרַע דְּדְבָרֵיו
כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוּ כָּל שְׁאוּמַר הַמַּעֲשֶׂה קוּדְם הַתְּנָאֵי הָרִי הוּא כְּאֵלוּ עֲשֶׂה הַמַּעֲשֶׂה
תַּחֲלָה קוּדְם קִיָּים הַתְּנָאֵי עֵינֵן שָׁם אֲבָל הָא לִיתָא דְּהָוָא דְּאַמַר הִבּוּ אַרְבַּע מָאָה זֹוּי וְכוּ'
מִשְׁמַע דְּשָׂכִיב מֵרַע הִנֵּה כְּמוּ שִׁכַת' רִשְׁ"י וְעֵינֵן בְּהָרִשְׁבָּ"ץ ח"ג סִימָן קס"א וְזֶה לְשׁוֹן
הָרַמְבָּ"ן בְּמַלְחָ' שָׁם שְׁאֵלוּ תְּלָה אוֹתָם תְּנָאוּ קִיָּים לְפִי שְׁמַעוּלָם לֹא אָמְרוּ תְּנָאֵי כְּפּוֹל
בְּשָׂכִיב מֵרַע שְׂכִיב מֵרַע כְּכַתוּבִים וְכַמְסוּרִים דְּמוּ בֵּין בְּמַעֲשֶׂה בֵּין בְּתְּנָאֵי שְׁלֹא
יְהֵא צָרִיף לְדְקוּדֵי תְּנָאֵים וְתַטְרַף דַּעְתּוֹ עָלָיו וְכוּ' בְּרַם נִרְאִי' דְּבָרֵי הָרָאב־ד' וְכוּ' בְּדְבָר
שְׁלֹא נַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה כְּגוֹן זֶה שְׁאָמַר תְּנוּ לְפִלו' מְאֵתִים זֹוּ אַם יִקַּח בְּתֵי לִית דִּין וְלִית סַפֵּק
שְׁלֹא יִטּוֹל אַם לֹא יִקַּח בְּתוֹ וְהוּא הָאָמַת עֵינֵן שָׁם הָרִי אֲפִילוּ בְּשָׂכִיב מֵרַע בֵּינוּ שְׁלֹא עֲשֶׂה
מַעֲשֶׂה הַתְּנָאֵי מְבַטַלוּ וְאִדְרָב' מְסַבְרָא דְּשָׂכִיב מֵרַע בֵּינוּ שְׁיִכּוֹל לְחַזֵּר הַתְּנָאֵי הָוֵי כְּחֻזְרָה
וְיִכּוֹל לְבַטַל הַמַּעֲשֶׂה וְאִפְשָׁר דְּהָרַמְבָּ"ם וּמְרֹן שִׁכַת' שִׁכִּי"מ שְׁאָמַר וְכוּ' לְרְבוּתָא מִשּׁוּם

דְּבָרֵי אֶפְיָלוֹ הָיוּ תְּנַאי הַתְּנַאי בְּטֵל דְּהַמְעָשָׂה קִיָּים אֲבָל שְׂכִיב מְרַע אִם אָמַר תְּנִי לִפ' מֵאֵתִים זֶוּ אִם יִקַּח בְּתִי פִּינֹן שְׂיִכּוֹל לְחֹזֵר הַתְּנַאי הָיוּ פְּחֻזָּה דְּיִכּוֹל לְבִטֵּל הַמְעָשָׂה וּלְקַדְּ אֲשַׁמְעִינוּ דְּזֶה לֹא הָיוּ תְּנַאי אֲלֵא שְׁנֵי מִתְּנוּת וְהַרְמַב"ן סְבִירָא לִיה דְּבִשְׁפִי מְרַע אִין צְרִיךְ דְּקִדּוּקֵי הַתְּנַאי כְּדִי שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ עָלָיו וְנֶאֱפִי הִיָּה הַמְעָשָׂה קִוְדָם הַתְּנַאי אֲבָל אִין נִרְאָה פֶן דְּוִדָּי תְּנַאי לֹא הָיוּ פְּחֻזָּה אֲלֵא מִפ' דְּבָרֵיו כְּמוֹ שִׁכְת' הַב"ת בַּא"ה סִי ל"ח ע"ש:

וְלְכַאוּרָה נִרְאָה דְּגַם הָרַז"ה וּבַעַל הָעֵיטוֹר אֶפְשָׁר דְּמוֹדוֹ דְּלֹא בַעִי תְּנַאי כְּפוּל וְהִיָּינוּ כַּמ"ש הָר"ן הִבִּיאֵו הַב"י סִי רנ"ג וְנ"ל דְּכָל שְׂכִיב מְרַע שְׁהַתְּחִיל הַדְּבָר כְּדָרְךָ שְׁיִישׁ לוֹ לְהַתְּחִיל אַף עַל פִּי שְׁלֵא גָמְרוּ אָנוּ גּוֹמְרִים אֵת דְּבָרֵיו כְּדָרְךָ שְׂכִיב מְרַע שְׁאָמַר כְּתָבוּ גִט לְאִשְׁתִּי כְּתָבוּ וְתָנוּ קְאָמַר שְׂכָךְ דְּרַכּוּ שֶׁל שְׂכִיב מְרַע מִתְּחִיל הַדְּבָר וְנִשְׁמַע בְּדָרְךָ קִצְרָה וְכוּלֵי עֵינִן שֶׁם וְהִכָּא נָמִי אִין צְרִיךְ תְּנַאי כְּפוּל פִּינֹן שְׁהַתְּחִיל בְּתְנַאי אָנוּ גּוֹמְרִים אוֹתוֹ אֲבָל בְּתְנַאי שְׁקִדְמוּ מַעְשָׂה שְׁלֵא הַתְּחִיל הַדְּבָר כְּדָרְךָ שְׁיִישׁ לוֹ לְהַתְּחִיל אֶפְיָלוֹ בְּשְׂכִיב מְרַע הַתְּנַאי בְּטֵל אֲבָל מִדְּבָרֵי הַרְשָׁב"א ח"ב סִימָן רצ"ג שִׁכ' וְנ"ל וּבְאֶמְתָּ אֵלוֹ אָמַר בְּפִי וְקִרְקַע שְׁנַתְּתִי לְרַאוּבֵן אֲנִי מַצְוָה שְׁהוּא לְשַׁמְעוֹן אוֹ יִתְּנֵנוּ רַאוּבֵן לְשַׁמְעוֹן וְאִם יִסְרַב רַאוּבֵן וְכו' דּוּמָה לְתְנַאי בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רַאוּבֵן וְאִף עַל פִּי שְׁלֵא כְּפֵל תְּנַאוּ הָא קו"ל דְּלִית הִלְכָתָא כַּר"מ דְּאָמַר בַּעִי תְּנַאי כְּפוּל וְכו' מִשְׁמַע דְּלַר"מ אֶפְיָלוֹ בְּשְׂכִיב מְרַע בַּעִי תְּנַאי כְּפוּל וְגַם לֹא סְבִירָא לִיה כַּח"י הַרְאָב"ד דָּאָם פֶן אֶפְיָלוֹ לַר"מ לֹא צְרִיךְ תְּנַאי כְּפוּל מִשּׁוּם דְּלֹא נַעֲשָׂה הַמְעָשָׂה דְּאָמַר אִם יִתֵּן הַקְּרַקַע לְשַׁמְעוֹן יִטּוֹל מִנְכָסִים וְכו' וְכֵן מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ן בְּמִלְחָמוֹת שִׁכ' עַל דְּבָרֵי הָרַז"ה וְנ"ל וְדְקָאָמְרִי בְּגַמ' אֲבָל אָמַר לִינְסִיב וְהָבּוּ לִיה אִי נְסִיב שְׁקִיל אִי אָמַר הָכִי וְכַפֵּל תְּנַאוּ פְּשִׁיט' צְרִיכ' לְמִימַר עֵינִן שֶׁם נִרְאָה בְּהִדְיָא דְּסְבִירָא לִיה בְּדַעַת הָרַז"ה דְּבַעֲיָנוּ תְּנַאי כְּפוּל וְהָא דְּאָמְרִינוּ אֲבָל אָמַר לִינְסִיב וְהָבּוּ לִיה אִי נְסִיב שְׁקִיל מִיָּרִי בְּכַפֵּל תְּנַאוּ וַא"כ פְּשִׁיטָא אֲבָל לִפְמ"ש מוֹדָה הָרַז"ה דְּבִשְׂכִיב מְרַע דְּלֹא בַעִי תְּנַאי כְּפוּל מִשּׁוּם דְּכָל שְׂכִיב מְרַע שְׁהַתְּחִיל בְּדָרְךָ שְׁיִישׁ לוֹ לְהַתְּחִיל אַף עַל פִּי שְׁלֵא גָמְרוּ אָנוּ גּוֹמְרִין אוֹתוֹ אֲבָל בְּתְנַאי שְׁקִדְמוּ מַעְשָׂה שְׁלֵא הַתְּחִיל הַדְּבָר כְּדָרְךָ שְׁיִישׁ לוֹ לְהַתְּחִיל הַתְּנַאי בְּטֵל וְעוֹד שְׁהָרִי כַּ' הַמ"מ בַּפ"י מַה אִישׁוֹת בְּשֵׁם הַרְמ"ה דְּאֶפְיָלוֹ לְמַאן דְּלֹא בַעִי תְּנַאי כְּפוּל בְּמָמוֹן בַּעִי תְּנַאי קוֹדָם לְמַעְשָׂה ע"ש וְעֵינִן בְּהַרְבַּ פְּנֻסַת הַגְּדוּלָה סִי ר"ז הַגַּב"י אוֹת כ"ח וַא"כ אִפְש' דְּהָרַז"ה הָכִי סְבִירָא לִיה דְּלֹא בַעִי תְּנַאי כְּפוּל בְּמָמוֹן אֲבָל בַּעִי תְּנַאי קוֹדָם לְמַעְשָׂה וְכֵן מַצְאֵתִי לְהָרַז"ה בְּסוּף פ' הַשּׁוֹלְחַן שִׁכ' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְלֹא בַעִי תְּנַאי כְּפוּל אֲלֵא בְּגִיטָא דְּשְׂכִיב מְרַע וְכוּלֵי לְאִפּוּקֵי לְגִיטָא מְכָל סְפָקָא אוֹ זִימְנִין דְּהָיוּ בַעַל כְּהֵן וּמִתְּסָרָא עָלֶיהָ בְּדָלָא כְּפֵל לְתַנְאִיהָ לְמַאן דְּאָמַר דְּבַעִי תְּנַאי כְּפוּל הִילְכָךְ אִתְּקִין הָכִי לְכַתְּחִילָהּ לְאִפּוּקֵי גִיטָא מְכָל פְּלוּגְתָא וְתַקְנָתָא דְּשְׁמוּאֵל בְּתְנַאי כְּפוּל כְּתַקְנָתָא דְּרַב בְּמָן יוֹמָא דְּנֵן וּלְעֵלָם לְשׁוֹפְר' דְּשְׁטַר' וְכו' עַכ"ל מִשְׁמַע דְּסְבִירָא לִיה דְּאֶפְיָלוֹ בְּשְׂכִיב מְרַע בַּעִי תְּנַאי כְּפוּל לַר"מ אֲלֵא דְּלֹא חִיָּישִׁינוּ לִיה אֲלֵא בְּגִט וַא"כ הִכָּא לֹא מִיָּרִי בְּכַפֵּל תְּנַאוּהָ וְאִשְׁמַעִי בְּאָמַר לִינְסִיב וְהָבּוּ לִיה דְּהָיוּ תְּנַאי: וְשׁוֹב רְאִיתִי לֵה' קוּל יַעֲקֹב בְּתִשׁוּ' בְּסוּף הַסְּפָר דִּי"ט שְׁהִבִּיא לְשׁוֹן ה' הַמְאִירִי שְׁכַתְּב לְדַעַת הַמְאֹר דְּמִיָּרִי בְּכַפֵּל תְּנַאוּ וְתַמָּה עָלָיו מִדְּבָרֵיו דַּפ' הַשּׁוֹלְחַן ע"ש וְלֹא זָכַר דְּבָרֵי הַרְמַב"ן וּמְכָל מְקוֹ דַּעַת הַמְאֹר וְהַרְמַב"ן וְהַרְשָׁב"א דְּלְמַאן דְּבַעִי תְּנַאי כְּפוּל בְּמָמוֹן אִין חִי בִּין בְּרִיא לְשִׁכ"מ וְכֵן כְּתָבוּ הַתּוֹסְפוֹת בַּפ"ק דְּקִידּוּשֵׁין דְּף ו' עֲמוּד שְׁנֵי בַד"ה לֹא הִחְזִירוּ וְכוּלֵי וְנ"ל וְהִכָּא נָמִי אִיתָא בַּפ"מ גְּבִי שְׂכִיב מְרַע שְׁאָמַר כְּמִדּוּמָה אֲנִי שְׁאִשְׁתִּי מְעוֹבְרַת אֲבָל עֲכָשְׁיוֹ שְׁאִינָה מְעוֹבְרַת נְכָסֵי לִפ' נִתְּגַלָּה שְׁהִתָּה מְעוֹבְרַת

וקאמר הַתָּם דְּלֵא הֵוִי מִתְּנָה מְשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא לֹא הֵיָה בְּדַעְתּוֹ לִיתְנָם לְאוּתוֹ פ' אַם הֵיָתָה אֲשֵׁתוֹ מְעוֹפְרַת הֵכָא נְמִי לֹא בַעִי תְּנָאֵי כְּפּוּל כִּינּוּן שְׁהִיּוּ בְּדַעְתּוֹ לְכַף עכ"ל מוֹכַחַת בְּהֵדִיא דס"ל דְּאַפִּילוּ בִּשְׂכִי"מ בַּעִי תְּנָאֵי כְּפּוּל אֲלֵא דְּנֻקָּא הַתָּם מְשׁוּם שְׁהֵיָה בְּדַעְתּוֹ לְכַף וְכָל שְׂדַעְתּוֹ לְכַף אַפִּי בְּבָרִיא לֹא בַעִי תְּנָאֵי כְּפּוּל כְּמוֹ שְׁהֵכְרִיחוּ הַתּוֹסְפוֹת שָׁם וְכֵן כְּתַב הַרְשֵׁב"א בְּחִי"ב כַּפ' מִי שְׂאַחְזוּ וְנ"ל שְׂאַלוּ בְּתוֹסְפוֹת וְכוּלִי וְעוֹד דְּמִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע דְּקִי"ל אַם עֲמַד חוֹזֵר וְאֵע"פ שְׂפִתְבָּה קִנְיָן דְּאוּמְדִי דַעְתּוֹ שְׁלֵא צְוָה אֲלֵא עַל דַּעַת וְכוּלִי מְפַל מְקוּם אֵין כְּאֵן תְּנָאֵי כְּפּוּל וְהֵן קוּדְם לְלֵאוּ וְתְּנָאֵי קוּדְם לְמַעֲשֵׂה וְכוּ' וִי"ל דְּטְפִי עֲדִיף גִּילּוּי דַּעַת וְכוּלִי עֵינִין שָׁם הָרִי דס"ל דְּאַפִּי"ב בִּשְׂכִי"מ בַּעִי תְּנָאֵי כְּפּוּל אֲלֵא דְּטְפִי עֲדִיף גִּילּוּי דַּעַת מִתְּנָאֵי שְׁלֵא כְּתִיב וְהֵ' קִהְלֵת יַעֲקֹב דְּקַפ"ח תְּמָה עַל הַרְמַב"ן מְדַאֲמְרִינּוּ בַּפ' מִי שְׂאַחְזוּ אַתְקִינּוּ שְׂמוּאֵל בְּגִיטָא דִּשְׂכִי"מ אַם לֹא מַתִּי לֹא יְהֵא גִט וְכוּלִי וְלִימָא לֹא יְהֵא גִט אַם לֹא מַתִּי בַּעִי תְּנָאֵי קוּדְם לְמַעֲשֵׂה וְכוּלִי הָרִי דִּבְשְׂכִי"מ בַּעִי מְשַׁפְּטֵי הַתְּנָאֵי וְשָׂמָא דְּבַגְט מְשׁוּם אִיסוּר עֲרֻנָה הַחֲמִירוּ לְכַתְחִי עֵינִין שָׁם וְלִק"מ דְּדוּקָא לְגַבִּי מְמוֹן אֲמְרִינּוּ תְּקִינוּ מְשׁוּם שְׁלֵא תִטְרַף דַּעְתּוֹ אֲבָל בְּאִיסוּרָא לֹא וְכֵן נִרְאֵה מְדַבְּרֵי הָרָא"ש וְהַטּוֹר וּמְרִן סִימָן רַמ"א סִי"א שְׂפִתְבָּה רְאוּבֵן נָתַן מְמוֹנוֹ לְשִׁנֵּי בְּנָיו וְכוּלִי וְכַתְּבִיב הַסְּמ"ע סַכ"ד דְּמִיָּרִי בִּשְׂכִי"מ דְּאַפִּילוּ נָתַן בְּלִשׁוֹן מִתְּנָה הֵוִי יְרוּשָׁה וְאֵין לָהּ הַפְּסֵק א"כ הֵכָא נְמִי לֹא אֲמְרִינּוּ דִּי צְאָה הַמִּתְּנָה מִיַּד בְּנוֹ זֶה שְׂפִטְל הַתְּנָאֵי לְכַף הַנְּצִרָה לֹא מְרַף דְּשִׂאנֵי הֵכָא דְּנִתְּבַטְּלָה הַמִּתְּנָה מְעִיָּקְרָא וְכֵאלוּ לֹא יָצָא מִיַּד אָבִיו מְעוּלָה כַּמ"ש מִהֵרִימ"ט סִי"א מ"ח דְּמִיָּרִי בִּשְׂכִי"מ עֵינִין שָׁם וְאַפ"ה כְּתַב דְּבַעִי מְשַׁפְּטֵי הַתְּנָאֵים וְכֵן כְּתַב הָרַב תּוֹרַת חֻסְדֵי סִינּוֹן רַמ"ד וְהֵ' קִהְלֵת יַעֲקֹב שָׁם אֲלֵא דְּבַדְּבָרֵי הָרָא"ש וְהַטּוֹר אֵינוּ מְוַכְרַח דְּאַפְשֵׁר דְּמִיָּרִי בְּנוֹתְנָת בְּרִיא אֲמְרִינּוּ יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפְּסֵק כַּמ"ש מִהֵרִשְׁד"ם וּמִהֵר"י הַלּוֹי הֵבִיאֵם הַכְּנֵה"ג בְּסִימָן רַמ"ח אוֹת ז עֵינִין שָׁם וְכֵן נִרְאֵה מְדַבְּרֵי מִהֵר"ם אֲלֵשִׁיף סִימָן ה' כַּמ"ש מִהֵרִימ"ט שָׁם וְאַם כֵּן אֲפְשֵׁר דְּמוּדָה הָרָא"ש וְהַטּוֹר בִּשְׂכִי"מ דְּאֵין צָרִיף מְשַׁפְּטֵי הַתְּנָאֵים אֲבָל מְרִן שְׂפֵסֵק בְּסִי"א רַמ"ח דְּלֵא אֲמְרִי"ב יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפְּסֵק בְּמִתְּנָה אֲלֵא בִּשְׂכִי"מ וְהֵכָא הַעֲתִיק דְּבָרֵי הָרָא"ש דְּנִתְּבַטְּלָה הַמִּתְּנָה מְעִיָּקְרָא וְנִשְׁאַרְתָּ בְּיַד אָבִיו וְכוּלִי מְשַׁמַּע דְּמִיָּרִי בִּשְׂכִי"מ דְּאַמְרִי"ב יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפְּסֵק לְכַף אִי צְטָרִיף לַה"ט וְאַפ"ה כ' בְּד"א וְכוּלִי אַם כֵּן ס"ל דְּגַם בִּשְׂכִי"מ בַּעִי מְשַׁפְּטֵי הַתְּנָאֵים כַּנ"ל: י"ב כְּתַב ה' לְחַם רַב סִימָן רִי"ד בִּשְׂכִי"מ שְׂאַמְרָא שְׂבִתוֹ תְּנַשְׂא לְבָן שְׂמַעוֹן וְתִהְיֶה לָהּ חוֹלֵק נִחְלָה כֹּא' מְבַנְיֵי הַזְּכָרִים דְּלֵא הֵוִי תְּנָאֵי עֵינִין שָׁם אֲבָל הַרְשֵׁב"ץ חֵלֵק שְׁלִישֵׁי סִימָן קל"ב כ' דְּאֵם אֲמַר תְּנֵנוּ לְבָנֵי כו"ך וְיִשְׂאָ בַת פ' אוֹ לְבַתִּי כו"ך וְתִנְשְׂא לְבָן פ' הַרְשׁוֹת בְּיָדָם לִישְׂאָ אוֹ שְׁלֵא לִישְׂאָ וְאַם אֲמַר פ' לִפ' וְיִטּוֹל כְּף וְכָף זְכוּ אַם לֹא קִיָּים דְּבָרֵיו לֹא יִטּוֹל כְּלוּם וְכוּלִי ע"ש הָרִי דס"ל דְּגַם בְּאוּמָר שְׂבִתוֹ תְּנַשְׂא לִפ' וְתִטּוֹל כו"ך הֵוִי תְּנָאֵי: י"ג דִּין ט"ו שְׁהֵרִי לֹא אֲמַר סְתָם וְכוּלִי וְאַם אֲמַר סְתָם אֲפִילוּ אֲמַר תְּנֵנוּ לָהּ לִינְשְׂא בְּהֵם לֹא הֵוִי כְּאוּמָ' לְכַתְּנֻבְתָּה הַרְמ"ך בִּשְׂכִי"מ לְמַצִּיעָא: י"ד דִּין ט"ז אֲבָל הָאוּמָר תְּנֵנוּ ר' זִוּז לִפ' וְכוּ' כ"כ הַרִיטְב"א וְהַרְשֵׁב"א וְעֵינִין בְּתִשׁוּבָה הַרְשֵׁב"א ח"א סִי"א תַתְּקַצ"ג וְח"ב סִי"א שְׂט"ו אֲבָל מִהֵר"ם בְּתִשׁוּבָה הָאֲרֻנוֹכוֹת סִימָן תַתְּקַס"ז כְּתַב וְנ"ל דְּבָר פְּשוּט כְּבִיעֵתָא בְּכוּתְחָא שְׁהֵאֲשֵׁה גוּבָה כְּתוּבְתָהּ מְאוּתָן מְעוֹת שְׁהֵשְׁלִיש רְאוּבֵן בְּיַד שְׂמַעוֹן וְאַם תְּנֵם לְבָנֵי בְּנִישׁוּאִין וְבָרִיא הֵיָה רְאוּבֵן בְּאוּתָהּ שְׁעָה וְשׁוּב מֵת רְאוּבֵן וּמֵת בְּנוֹ קוּדְם הַנִּישׁוּאִין הָרִי לֹא זָכָה בְּהֵם הַבֵּן מְעוּלָם בְּאוּתָם מְעוֹת וְלֹא יָצְאוּ מִרְשׁוֹת רְאוּבֵן וְכוּלִי שְׁלֵא רָצָה שְׂתִתְּנֵנוּ לוֹ אֲלֵא בְּשַׁעַת נִישׁוּאִין וְאַם כֵּן אַם בְּאוֹ לִידוֹ קוּדְם נִישׁוּאִין הֵיָה צָרִיף לְהַחֲזִיר שְׁלֵא יָצְאוּ

מְרֻשׁוֹת רְאוּבֵן מְעוֹלָם וְכוּלֵי וּלְפִי מָה שְׁחִי' הַע"ש בֵּין אֹמֵר לְנִדְוֹנִיָּתָא אוּ בְנִדְוֹנִיָּתָא עֵינִין
שָׁם אֵין מְהַר"ם חוֹלֵק עַל הַרְשָׁפָ"א וְהַרְיָטָב"א בְּאוֹמֵר תְּנוּ בְּנִישׁוּאֵין לֹא זָכָה אָבֵל הַסּמ"ע
וְהַשְׁ"ף הַסְּכִימוּ דְהַחֲזִי' בֵּין אֹמֵר תְּנוּ אוּ לֹא אֹמֵר תְּנוּ דְתְנוּ אִפִּי' בְּנִדְוֹנִיָּתָה זָכָה: ט"ו דִּין
י"ח בֵּין אֹמֵר מְנָה סְתָם וְכוּלֵי כ' הַמ"מ בַּפ"י מַה' זְכִיָּה דְאֶפְשָׁר דְכִינֵן דְקִי"ל דְלִמְנָה קְבוּרָה
לֹא תִישְׁינֵן וְדַאי אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה וְשׁוּה קְאָמֵר עֵינִין שָׁם וְהַכְנֵה"ג הַגַּב"י
אוֹת י"ג תְּמָה עַל הַמ"מ וְעַל הַרְשָׁפָ"א סִימֵן תַּר"י דְהָא מַחְלֹקֶת ר"מ וְרַבְּנָן בְּרִישׁ עֲרֻכִין
וּבִידָאי דְהִלְכָה בְּרַבְּנָן דְסָבְרִי אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה וְכוּן פֶּסֶק הַרְמַב"ם פ"א מַה' עֲרֻכִין
וּא"ל דְנִהֵי דְבָבְרִיא אַמְד"ל אָבֵל בְּשַׁכ"מ אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה דְוּמָיָא דְאֶמְרִינֵן
אֵין אָדָם מְשַׁטָּה בְּשַׁעַת מִיתָה אָבֵל א"א דְלֹא עֲדִיף שְׂכִיב מֵרַע מְהַקְדָּשׁ ב"ה דְרַבְּנָן סְבִירָא
לְהוּ אַמְד"ל עֵינִין שָׁם וּא"ל דְלֹא פְּלִיגִי רַבְּנָן אֲלֵא בְּמַעְרִיף פְּחוֹת מִכּוֹן חֲדָשׁ דְלֹא מְתַקְנִי'
לִישְׁנֵי מַעְרַף לְדַמִּים וְכוּן פְּתַב הַרְיָטָב"א בַּחֲזִי' לְכַתְּנוּבוֹת פ' אַע"פ גַּבִּי מְקַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה יָדֵי
אֲשֶׁתוֹ וְכוּלֵי וְז"ל אָבֵל אֵי טַעְמָא דַּר"מ מְשׁוּם דְנַעֲשֵׂה כְּאוֹמֵר יְקַדְּשׁוּ יָדֵי לַעֲוִשִׂיהֶם אֶפְשָׁר
דְּהִילְכְּתָא פְּנוּתִיה וְאַע"ג דְלֹא קִי"ל פְּנוּתִיה בְּמַעְרִיף פְּחוֹת מִכּוֹן חֲדָשׁ הֵתָם הוּא שְׁאִתָּה
מְשַׁנָּה לְשׁוּנוֹ מַעְרַף לְדַמִּי אָבֵל הֵכָא כִּי אֹמֵר שְׁהוּא מְקַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה יָדֵי אֲשֶׁתוֹ י"ל דַּה"ק
שְׁהוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתָם כְּדִין חֲכָמִים וְכַדִּין תּוֹרָה דְהִי כְּאֵלוֹ אֹמֵר יְקַדְּשׁוּ יָדֵי לַעֲוִשִׂיהֶם וְכוּלֵי
עֵינִין שָׁם הָרִי דַּה"ט דַּר"מ מְשׁוּם דְנַעֲשֵׂה כְּאוֹמֵר יְקַדְּשׁוּ יָדֵי לַעֲוִשִׂיהֶם קִי"ל פְּנוּתִיה
וְדִנְקָא בְּמַעְרִיף פְּחוֹת מִכּוֹן חֲדָשׁ לֹא קִי"ל פְּנוּתִיה מְשׁוּם דְמְשַׁנָּה לְשׁוּנוֹ מַעְרַף לְדַמִּים
וְאַע"ג דְלִמְסַקְנָא דְטַעְמָא דַּר"מ מְשׁוּם דְאָדָם מְקַנָּה דְבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם לֹא קִי"ל פְּנוּתִיה
וּמְקַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה יָדֵי אֲשֶׁתוֹ לֹא חָל אַא"כ כִּי יְקַדְּשׁוּ יָדֵי לַעֲוִשִׂיהֶם אוּ בְּאוֹמֵר שְׁהוּא מְקַדֵּשׁ
כְּדִין תּוֹרָה וְתַקְנֵת חֲכָמִי נִרְאָה מְשׁוּם דְצָרִיף לְתַקֵּן לְשׁוּנוֹ אָבֵל שְׂכִיב מֵרַע שְׁאִמֵּר מְנָה
לַפ' אֶמְרִינֵן דְאֵין אַמְד"ל וְשׁוּה מְנָה קְאָמֵר וְכַה"ג פְּתַב מְרֵן הַב"י גַּבִּי שְׂכִיב מֵרַע שְׁאִמֵּר
יְדוּר פ' בְּבִית זֶה זָכָה בְּשֵׁם הַר"ן וְז"ל וּמַהָּא שְׁמַעִינֵן דְלֹא מְתַקְנִי' לִישְׁנֵיהֶם דְשַׁכ"מ אֲלֵא
דְיִינֵי לִיהַ פְּבָרִיא וְלֹא אֶמְרִינֵן וְכוּלֵי הַבֵּית לְדִירָה וְכוּלֵי לְפִירוֹת קְאָמֵר הִילְכָף שְׂכִיב מֵרַע
שְׁאִמֵּר תְּנוּ שְׁט"ח לַפ' לֹא קִנָּה וְכוּלֵי אָבֵל רְאִיתִי לְהַרְמַב"ם בַּפ"י מַה' זְכִיָּה שְׂכַתְבָּ וְכוּן
אִם אֹמֵר תְּנוּ שְׁטַר פ' לַפ' זָכָה בְּמָה שְׂיֵשׁ בְּשִׁטְר וְכוּ' וּא"ל לְקַיָּים דְבָרָיו דְכָל שַׁכ"מ
שְׁמַתְחִיל הַדְּבָר כְּדָרָף שְׂיֵשׁ לוֹ לְהַתְחִיל אַע"פ שְׁלֹא גְמָרוּ אֲנֵנו גּוֹמְרִין אֶת דְבָרָיו וְכַדְאֶמְרִינֵן
דְשַׁכ"מ שְׁאִמֵּר כְּתָבוּ גִט לְאֲשֶׁתִּי כְּתָבוּ וְתְנוּ קְאָמֵר וְכוּ' אָבֵל שַׁכ"מ שְׁאִמֵּר יְדוּר פ' בְּבִית
זֶה וְכוּ' אֵין לְנוּ לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן אַחַר לְגַמְרֵי כְּדִי שְׁתַּתְקַיָּים פְּנוּנְתוֹ וְכוּ' עֵינִין שָׁם וְאִם כֵּן הֵכָא
נְמִי מְקַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה יָדֵי אֲשֶׁתוֹ אֵין לְנוּ לַפ' לְשׁוֹן אַחַר כְּדִי שְׁתַּתְקַיָּים פְּנוּנְתוֹ דְוּמָיָא דְיְדוּר
פ' בְּבִית זֶה דְלֹא אֶמְרִי' בֵּית לְדִירָה קְאָמֵרִי וְה"נ לֹא אֶמְרִי' יְקַדְּשׁוּ יָדֵי לַעֲוִשִׂיהֶם קְאָמֵר
וְאֶפְשָׁר דְלִמָּי דְאֶמְרִי' דְטַעְמָא דַּר"מ נַעֲשֵׂה כְּאוֹמֵר יְקַדְּשׁוּ יָדֵי לַעֲוִשִׂיהֶם ה"ד בְּהַקְדָּשׁ
מְשׁוּם אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה דַּה"נ אֶמְרִי' אֵין אָדָם מְשַׁטָּה עַל הַהַקְדָּשׁ כַּמ"ש
הַרְדָּב"ז ח"א סִימֵן קַע"ו ע"ש וְאֶפְשָׁר דַּה"נ שְׂכִיב מֵרַע שְׁאִמֵּר יְדוּר פ' בְּבִית זֶה אֶמְרִי'
אֵין אָדָם מוֹצִיא דְבָרָיו לְבִטְלָה וּבֵית לְדִירָה קְאָמֵר וְכַדְאֶמְרִינֵן אֵין אָדָם מְשַׁטָּה בְּשַׁעַת
מִיתָה וְרַב נַחְמָן דְאֶמֵּר שַׁכ"מ שְׁאִמֵּר יְדוּר פ' בְּבִית זֶה לֹא אֹמֵר פְּלוּם ס"ל כְּמַסְקָנָא דַּפ'
אַע"פ"י דְהַמְקַדֵּשׁ מַעֲשֵׂה יָדֵי אֲשֶׁתוֹ לֹא חָל הַהַקְדָּשׁ וְאֶפְשָׁר דְלִמָּי דַּס"ד אֶמְרִי' דְהַקְדָּשׁ
עֲדִיף מְשַׁכ"מ וְלִמְסַקְנָא בְּהַקְדָּשׁ נְמִי אֵין לַפ' לְשׁוֹן אַחַר בְּכּוֹנְנְתוֹ אָבֵל הֵכָא אֶמְרִי' דְשׁוּה
מְנָה קְאָמֵר דְחֶסְרוֹן לְשׁוֹן הוּא וְאֲנֵנו גּוֹמְרִין דְבָרָיו וְאַף רַבְּנָן מוֹדוּ בַּכַּה"ג אֵין אָדָם מוֹצִיא

דְּבָרָיו לְבַטְלָהּ לֹא נִחְלְקוּ אֶלָּא בְּמַעְרִיף פְּחוֹת מִפֶּן חֲדָשׁ דָּאִין לִפְּ לְשׁוֹן אַחַר בְּדְבָרָיו מַעְרִיף
לְדַמִּים: ט"ז דִּין ר' שְׂכִיב מְרַע שְׁאֵמֵר הַלְּוֹאֲתֵי וְכוּלֵי וּא"צ מַעְמָד ג' וְכוּלֵי בְּפֶרֶק מ"ש
אָמַר ר"פ הוֹאִיל וְיִוְרֵשׁ יוֹרְשָׁה ר' אֶחָא בְּרִיָּה דְרַב אִיקָא אָמַר הַלְּוֹאֲה אִיתִיהָ בְּבֵרִיא
דְּבַמְעָמַד ג' קָנָה וְכַת' הָר"ן הוֹבָא בִּש"מ וְנ"ל אֵר"פ הוֹאִיל וְיִוְרֵשׁ יוֹרְשָׁה אֹוִיר נְמִי דָּאִיתִיהָ
בִּיְוֹרְשָׁה בְּלֹא גוֹף פְּגוֹן מִי שְׁשִׁיר אֹוִיר לְפִלוֹנִי שְׁמוֹרִישׁוֹ לְיִוְרֵשׁוֹ אִיתִיהָ נְמִי בְּשְׂכִיב מְרַע
מִיהוּ טַעְמָא דִּר"פ לֹא סְלִיק אֶלָּא ה"ט מִשׁוּם וְכוּ' בְּמַעְמָד ג' קָנָה הִילְכָהּ אֹוִיר דְּלִיתִיהָ
בְּבֵרִיא בְּשׁוּם עֲנִין אֶלָּא אֵג"ק לֹא מִיקְנִי נְמִי בְּמַתְּנָ' שְׂכִיב מְרַע אֶלָּא עִם הַקְּרָקַע עַכ"ל
וּמְבִיאֵו מֶרֶן הַב"י ע"ש מְבִנְיָר דִּס"ל דִּר"פ וְרַב אֶחָא פְּלִיגִי דִּלְר"פ כֹּל שְׁהִיּוֹרֵשׁ יוֹרְשָׁה
פְּגוֹן אֹוִיר דָּאִיתִיהָ בִּיְוֹרְשָׁה בְּלֹא גוֹף הֶכָּא נְמִי שְׂכִיב מְרַע יָכוֹל לְהַקְּנוֹתוֹ אִף עַל גַּב דְּהוּי
דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ אֶבֶל לְרַב אֶחָא אֵינוֹ יָכוֹל לְהַקְּנוֹתוֹ פִּינוֹן דְּלִיתִיהָ בְּבֵרִיא בְּקִנְיָן וְקו"ל
כְּרַב אֶחָא וְכֵן פֶּסֶק מְהֵר"י ו' מִיגֵשׁ שָׁם גַּם הִרְשָׁב"ץ חֲלַק שְׁנֵי סִימָן רַל"ה כְּתַב וְנ"ל וְכֵן
כְּתִבוּ הַמַּפ' שְׁיֵשׁ בֵּין טַעְמֵוֹ שֶׁל רַב אֶחָא לְטַעְמֵוֹ שֶׁל רַב פֶּפְאָ שְׁאֵם אָמַר גְּזוּלְתִי שְׁגוּל מִמֶּנִּי
פ' לִפ' אֵי קָנָה אוֹ לֹא דִלְטַעְמָא דְרַב פֶּפְאָ קָנָה שְׁהֵרִי יוֹרֵשׁ יוֹרְשָׁה וְלְטַעְמָא דְרַב אֶחָא לֹא
קָנָה דְּהָא לִיתִיהָ בְּמַעְמָד ג' דִּל"מ לְאֶקְנוֹנֵי הַלְּוֹאֲה דְּכַפְרִיָּה אֶלָּא בְּהִרְשָׁאָה וְכוּ' אֶבֶל מִדְּבָרֵי
הַגְּאוֹן נִרְאָה שְׁפֶסֶק כִּר' אֶחָא שֶׁכ"כ הַלְּוֹאֲתֵי לְפִלוֹנֵי אִיתִיהָ בְּבֵרִיא בְּמַעְמָד ג' וְכֵן פֶּסֶק
הִר"י הִלְוִי בֵּן מִיגֵשׁ וְכֵן נִרְאָה דַּעְתּוֹ שֶׁל הַרְמָב"ם וְכוּלֵי וּלִפ"ז א"א שְׁאֵם הַלְּוֹאֲה שֶׁל גוֹי
דִּלְא מְהַיְבִי בְּהָ מַעְמָד ג' כִּמ"ש ר"י בַּעַל הַתּוֹס' א"כ לֹא קָנָה מְקַבֵּל מִתְּנָה וְיִרְשׁוֹ אוֹתָהּ
הִיּוֹרְשִׁים זֶה נ"ל עַכ"ל וְעֵינֵן בְּתִשׁוּ' אַחֲרֵת חֲלַק א' ס' י"ג אֶבֶל בַּעַל הָעֵיטוֹר בְּמֵאֵמֵר קִנְיָן
כ' וְאִיכָּא לְמִשְׁמַע מִיָּנָה דְּאֶפִּי אֵינוֹ יוֹרֵשׁ הָאֹוִיר בְּלֹא גוֹף וְכוּלֵי וְכַתַּב הָרַב בְּנֵי יַעֲקֹב דִּס"ב
דְּסִבְרָא לִיהָ דְּאֶפִּילוֹ אֹוִיר רוּמָא דְּמַצִּי לְשִׁיר בְּלֹא גוֹף אֵינוֹ נִקְנָה בְּמַתְּנַת שְׂכִיב מְרַע דְּכָל
דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ אֶמְרוּ וְאֵם כֵּן שְׁמַעִי דִּיּוֹרֵשׁ אֵינוֹ יוֹרְשָׁה דָּאֵם יוֹרֵשׁ יוֹרְשָׁה הִיכִי אֶמְרִי
סְתָמָא דְּדְבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ לֹא מִקָּנָה וְלֹא ס"ל כְּהָר"ן עֵינֵן שָׁם בְּאֹנְרָה וְכֵן נִר' דַּעַת
הִרְמ"ה בְּפֶרֶק מ"ש סִימָן פ"א וּבְפֶרֶק הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת סִימָן כ"ז גְּבִי בֵּן לְוִי שְׁמֵכֵר שְׂדֵה
וְכוּלֵי כְּתַב וְנ"ל וּש"מ טַעְמָא דְּאָמַר לִי וְלִבְנֵי הָא לֹא אֵם מֵת אֵינוֹ מַחְזִיר לְבָנָיו וְכוּלֵי
וְה"מ גְּבִי מַעֲשֵׂר דְּכִי שְׁיִירִיהָ לְמָקוֹם מַעֲשֵׂר לְאוֹ לְגַמְרִיָּה שְׁיִירִיָּה דָּאֵם כֵּן בְּמֵאֵי נִפְיָק הָאֵי
לְוִקָּח י"ח מַחֲוֹבַת מַעֲשֵׂר וְכוּ' אֶלָּא שְׁעֵבּוּדָא בְּעֻלְמָא הוּא דְּשִׁיר בְּהָ וְטוֹבַת הַנְּאָה דָּאִית
בְּהָ הוּא דְּשִׁיר לְנַפְשִׁיהָ וְטוֹבַת הַנְּאָה אֵינָה מְמוֹן לְהוֹרִישָׁה לְבָנָיו אֶלָּא הִיכָא דְּשִׁיר נְמִי
בְּפִי וְכוּ' וְכ"כ בְּסִימָן ל' עֵינֵן שָׁם וְכֵן כְּתַב מֵהִרְיָקוֹ סִימָן קס"א וּמְהֵר"ם מִפְּדוּוֹא ס'י
ס"ה עֵינֵן שָׁם וְאֵם כֵּן נִרָא כֹּל שְׁכֵן דְּבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ דָּאֵינוֹ מוֹרִישׁוֹ לְיִוְרֵשׁוֹ וְהַגְּמ"ר
סוֹף בְּתָרָא הִבִּיא דְּבָרֵי בַּעַל הָעֵיטוֹר וּפְסָקָה מוֹר"ם בְּסוֹף סִימָן רַע"ו עֵינֵן שָׁם וּמַצָּאֵתִי
לְהִרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' חֲלַק שְׁנֵי סִימָן שִׁפ"ד שְׁכַתְּב וְנ"ל מִיהוּ צָרִיף לְהִתְיַשֵּׁב עוֹד בְּדִין זֶה
בְּמִי שְׁמֵכֵר אֶת הַבַּיִת וְלֹא כְּתַב עֲוֹמָקָא וְרוּמָא וְכוּ' לְפִי שְׁיֵשׁ לְחֲלַק דְּשִׁאֲנֵי דְּקָל אֵין הַפִּירוֹת
בְּעוֹלָם וּלְפִיכָּהּ א"א לְשִׁיר אֶלָּא אֵם כֵּן שְׁיִיר גוֹף לְפִינוֹ אֶבֶל הָאֹוִיר מְמִילָא הוּא מְשׁוֹנִיר
וְאֵין צָרִיף לְשִׁיר גוֹף שְׁהֵרִי לֹא נִכְנַס בְּכָלֵל הַמְּכָר וְכוּ' וְאֵם כֵּן הַמּוֹכֵר גוֹף לְאֹוִיר הַמְּשׁוֹנִיר
לֹא עָשָׂה כְּלוּם וְהִבִּיאֵו מֶרֶן הַב"י סִימָן רִי"ד עֵינֵן שָׁם וְא"כ אֶפְשָׁר שְׂדֵה דַּעַת בַּעַל הָעֵיטוֹר
וּמְהֵר"ש הִלְוִי בְּתִשׁוּב' סִימָן נ"ד הָאֹרִיף עֵינֵן שָׁם וְהָרַב מַח"א הוֹכִיחַ דְּטוֹבַת הַנְּאָה אֶפִּילוֹ
אֵינָה מְמוֹן לֹא הוּי כְּדְבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ שְׁהֵרִי יוֹרֵשׁ יוֹרְשָׁה וְדְבָר שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ שְׁאִין
הִיּוֹרֵשׁ יוֹרְשָׁה כְּדְמוּכַח בְּפֶרֶק מ"ש וּכְבָר תְּמָה עָלָיו מֵהִרִיט"א בִּס' נְאוֹת יַעֲקֹב: י"ז הַג"ה

אָבֵל לֹא בִּהְלֹנְאָה שְׁיֵשׁ לוֹ בְּיַד גּוֹי וְכוּ' וְכֵן פָּתַב מְהַר"י מְבַרְוֹנָא סִי' רִי"ב דְּשָׂכִיב מְרַע
שְׁהַקְדִּישׁ הַלְוֹנְאָה שְׁבִינְד יִשְׂרָאֵל קִנְהַּ הַמְקַבֵּל אָבֵל לֹא בִּהְלֹנְאָה שְׁבִינְד גּוֹי כִּינּוֹן דְּלִיתִיהּ
בְּמַעֲמַד ג' כמ"ש התוספות בְּפָרָק קַמָּא דְּגִישׁוּן לִיתִיהּ בְּשָׂכִיב מְרַע וְכֵן פָּתַב הַרְשֵׁב"ץ חֲלָק
שְׁנֵי סִימָן רל"ה עֵינּוֹן שָׁם וְעֵינּוֹן בִּס' פְּנֵי מִשְׁהַּ חֲלָק שְׁנֵי סִימָן נ"ט שְׁפָן פֶּסֶק מְהַר"ש הַלְוִי
וְהָרַב הַמְחַבֵּר סִימָן ס' חֲלָק עָלָיו וְכֵן מַהֲרִימ"ט סִי' נ"ב חֲלָק עַל מְהַר"י בְּאַסֵּן בְּזוּהַ עֵינּוֹן
שָׁם וְאֵלּוֹ רָאוּ דְּבָרֵי מְהַר"י מְבַרְוֹנָא וְהַרְשֵׁב"ץ הָיוּ מוֹדִים וּמָה שְׁדַּחַה מַהֲרִימ"ט דְּהֵינּוּ
דוֹקָא לְעַנְנֵי שְׁהַנּוֹתָן יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ דְּלֹא הִפְקִיעוּ חֲכָמִים מְמוֹנּוֹ עַל יְדֵי מַע"ג דְּגוֹי אָבֵל
כָּל שְׁלֹא חָזַר בּוֹ הַנּוֹתָן זָכָה הַמְקַבֵּל וְכִינּוֹן שְׁיֵשׁ דְּרָף לְהַקְנוֹתוֹ אִיתִיהּ בְּמַתְנַת שְׂכִיב מְרַע
וְהַסְפִּים עֲמוּ ה' נְחֻפָּה בְּכֶסֶף סִימָן כ"ז עֵינּוֹן שָׁם פְּבָר פְּתַבְתִּי בִּסִי' קכ"ו דִּין כ"ב דְּמַדְּבָרֵי
הַתּוֹס' וְהַמְרָדְכִי וְהַסְמ"ג וְהַמְהַר"ם בְּשָׁם ר"ת מוֹכַח בְּהַדְיָא דְּאֵם הַלְוִי גּוֹי גְּרַע טְפִי מְמַקְבֵּל
גּוֹי וְאַפְּלִי לֹא חָזַר הַנּוֹתָן לֹא קִנְהַּ דְּאִינוּ זוֹכָה לְאַחֲרִים אָבֵל אִם הַמְקַבֵּל גּוֹי כָּל שְׁלֹא חָזַר
בּוֹ הַנּוֹתָן יִשְׂרָאֵל הַלְוִי זוֹכָה לְגוֹי עֵינּוֹן שָׁם בְּאַנְרָף וְאִם כֵּן אֵין דְּרָף לְהַקְנוֹתוֹ וְלִיתִיהּ
בְּשָׂכִיב מְרַע וְכֵן הַסְפִּים הָרַב עֲבוּדַת הַגְּרָשׁוֹנִי סִימָן י"א עֵינּוֹן שָׁם וְכֵן נִרְאָה עֵיקַר דְּמַלְוָה
עַל פֶּה שְׁלֹא גּוֹי לֹא קִנְהַּ פְּדָבְרֵי הַרְשֵׁב"ץ וְהַמְהַר"י מְבַרְוֹנָא שָׁם וְשָׂאָר אַחֲרוֹנִי מִיְהוּ בְּמַלְוָה
בְּשִׁטְר פְּתַב מְהַר"י מְבַרְוֹנָא שָׁם דְּאֵם הַשְּׁטֵר בְּיַד הַמְקַבֵּל וְאַחַר כֶּף נָתַן לוֹ הַלְוֹנְאָתוֹ סְמָכָא
דְּעַתִּיהּ וְקִנְהַּ וְכֵן אִם הִנֵּה בְּמִשְׁכּוֹן וְהִנֵּה בְּיַד הַמְקַבֵּל מַתְנָה וְאַחַר כֶּף נָתַן לוֹ הַלְוֹנְאָתוֹ קִנְהַּ
עֵינּוֹן שָׁם: פְּתַב ה' עֲבוּדַת הַגְּרָשׁוֹנִי שָׁם דְּהֵינּוּ דוֹקָא בְּמַתְנַת שְׂכִיב מְרַע לְאִישׁ נְכָרִי אָבֵל
לֹא מְבַנּוֹי אִפְּלִי לְשׁוֹן מַתְנָה הָיִי יְרוּשָׁה וְגַם הַפּוֹסְקִים דִּס"ל דְּאֵם אָמַר ל' מַתְנָה מְמַשׁ
אִפְּלִי לְיִוְרֵשׁ הָיִי מַתְנָה ה"ד בְּאוֹמַר אַחֲרֵיהּ לִפ' דְּאַמְרֵי דְּהָיִי מַתְנָה שְׁלֹא לְבַטֵּל דְּבָרֵי
שְׂאָמַר וְאַחֲרֵיהּ לְפָלוֹנִי דְּאֵם הוּא יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפּוֹסֵק אָבֵל הֵכָא לִכ"ע אִפְּלִי לְשׁוֹן מַתְנָה
מְמַשׁ הָיִי יְרוּשָׁה וְזָכָה בִּהְלֹנְאָה וְע"ש עוֹד סִי' ע"ח וְאֵין נִרְאָה כֵּן מַדְּבָרֵי הַרמ"ה בְּפָרָק
מ"ש סִי' צ"ח שִׁכ' אִיכָּא מ"ד (א"ה עכ"מ וְהַשְּׂאָר חֶסֶר): י"ח דִּין כ"א שְׂכִיב מְרַע שֹׁא
יְדוּר פ' וְכוּלֵי פְּתַב מְהַרִּיב"ל חֲלָק שְׁלִישִׁי סִי' מ"ג דֹּא"ל דְּהֵינּוּ הֵיכָא דְּלִיכָּא מְצוּהַ לְקַנְיִים
דְּבָרֵי הַמַּת כְּגוֹן שְׁלֹא צוּהַ לְיִוְרֵשׁוֹ אָבֵל אִם צוּהַ לְיִוְרֵשׁוֹ לְדַעַת הַרמב"ן דְּאַמְרֵי מְצוּהַ
לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמַּת אִפְּלִי שְׁלֹא הוֹצִיא דְּבָר מַתְחַת יְדוּ הֵכָא נְמִי אִם צוּהַ יְדוּר פ' בְּבִית זֶה
כּוֹפִין אֶת הַיִּוְרֵשִׁי לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמַּת וְהִבִּיא רֵאזִיָּה דְּאַפְּלִי בְּדָבָר שְׂאֵין בּוֹ מְמַשׁ וְדָבָר שְׁלֹא
בָּא לְעוֹלָם אִמְרֵי מְצוּהַ לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמַּת עֵי' שָׁם בְּאַנְרָף וְכֵן פְּתַב מַהֲרִשְׁד"ם סִי' שִׁכ"ג
אָבֵל מַהֲרִי"א סִי' קצ"ו חוֹלֵק וְהִבִּיא וְהָרַב כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָּה סִי' רנ"ב הַגַּב"י אוֹת ל"ב עֵינּוֹן
שָׁם וְז"ל הַרמ"ה בְּפָרָק מ"ש סִימָן פ"ד וְכ"ת מ"ש יְדוּר פְּלוֹנִי בְּבִית זֶה דְּלֹא אָמַר כְּלוּם
דְּדָבָר שְׂאֵין בּוֹ מְמַשׁ הוּא וּמ"ש הֵהִיא דְּגִרְסִינּוֹן בִּפ' הַשּׁוֹלֵחַ מִי שְׂאָמַר בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ פ'
שְׁפַחְתִּי וְכוּ' כּוֹפִין אֶת הַיִּוְרֵשִׁים וְעוֹשִׂין לָהּ קוֹרַת רוּחַ מְצוּהַ לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמַּת וְאַף עַל
גַּב דְּקוֹרַת רוּחַ מְמַלְאָכָה לָאוּ דְּבָר שְׁיֵשׁ א מְמַשׁ הוּא אִמְרֵי מְצוּהַ לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמַּת הֵכָא
נְמִי לִימָא מְצוּהַ לְקַנְיִי דְּבָרֵי הַמַּת שְׂאֵין הֵתָם דְּלֹא לְאַקְנוּיִי לִיָּה מִיָּדִי מְעַלְמָא קְאָתִי אֵלֹא
לְמִיפְטָרָא מְמִילְתָּא דְּמַחְיִיב' בְּגוּוֹה קְאָתִי וְכָל כַּה"ג אִיתִיהּ נְמִי בְּבָרִיא אִפְּלִי בְּדָבָר שְׂאֵין בּוֹ
מְמַשׁ מ"ד אֲשַׁבּוּעָה דְּאַף עַל גַּב דְּלִית בָּהּ מְמַשׁ מְהַנִּי קַנְיִן לְמִיפְטָר מִיָּנָה עכ"ל מְבוֹנָאָר
דִּס"ל דְּדָבָר שְׂאֵין בּוֹ מְמַשׁ וְדָבָר שְׁלֹא בָּא לְעוֹלָם לֹא אִמְרִינּוֹ מְצוּהַ לְקַנְיִים דְּבָרֵי הַמַּת
וְשְׂאֵין קוֹרַת רוּחַ דְּאִיתִיהּ נְמִי בְּבָרִיא: י"ט דִּין כ"ד תְּנוּ חֲלָק לְפָלוֹנִי מְנָכְסִי וְכוּ' הָרָא"ש
פְּתַב בְּשָׁם רְשֵׁב"ם דְּמַסְפֵּק"ל אֵי חֲלָק חֲצִי אוּ חֲלָק כָּל דְּהוּ לְכַף חוֹלְקִים מְסַפֵּק דְּקַנְיִמָּא

לן פסוּמְכוּס דְמִמוֹן הַמוֹטֵל בְּסִפְק חוֹלְקִין וּר"י פֶּסֶק דֵּהֲלָכָה כְּרַבְנָן דֵּהֲמוֹצִיא מִתְּבִירוֹ עָלָיו
הֶרְאִיָּה וְכו' וְכֵן פֶּסֶק רַב אֶלְפֶּס כְּרַבְנָן דְּסוּמְכוּס וְהָא דְפִשְׁיט גַּמְר' בְּעֵין מִמְלִיתָא דְסוּמְכוּס
לְאוּ מִטְעַם סוּמְכוּס אֶלְא מִטְעַם מְשוּם דְחִלְק סְתָם מִשְׁמַע רַבִּיעַ וְכוּלֵי וְכֵן כְּתָבוּ הַתּוֹס'
בְּבִתְרָא דַל"ה בַּד"ה וּמ"ש וְכוּלֵי עֵינֵן שְׁם אִם פֶּן דַּעַת רִשְׁבִּ"ם וְהַרִי"ף וְהַתּוֹס' חִלְק סְתָם
מִשְׁמַע רַבִּיעַ אֶלְא שְׁכ' רִשְׁבִּ"ם שְׁמָא יוֹתֵר מְרַבִּיעַ עֵינֵן שְׁם לְהַרִי"ף וְהַתּוֹס' דְנִקְט רַבִּיעַ
בְּדוּקָא וְכֵן כְּתָב הַרְמ"ה בְּפֶרֶק הַמוֹכֵר אֶת הַבֵּית סִי' כ"ו שְׁאִין דְרַךְ בְּגִי אָדָם לוֹמֵר חִלְק
סְתָם עַל פְּחוֹת מְרַבִּיעַ וְכוּלֵי וְלֹא מְשוּם מִמוֹן הַמוֹטֵל בְּסִפְק הוּא וְכוּלֵי דָאָם פֶּן הוּא דִּינָא
לְמֵיבָה לִיָּה טְפִי מְרַבִּיעַ דְּהָא בְּרִירָא לֵן דְּאִין לִיָּה לְמִשְׁקֵל חִלְק כֹּל דְּהוּ וְאִי בְּמִלְתָּא דְּפִלְגָא
הוּא דְּמִסְפֵּק"ל וְכִי שְׁקִיל בְּהֵוָה סְפִיקָא אֲשֶׁתְּכַח דְּקָא שְׁקִיל יוֹתֵר מְרַבִּיעַ אֶלְא טַעְמָא
דְּמִלְתָּא מְשוּם דְּחִלְק סְתָם אִין פְּחוֹת מְרַבִּיעַ וְכו' עכ"ל וְרַבְאָ"ן דַּק"ה ע"ג כְּתָב וְנ"ל
הָאוּמֵר תְּנִי חִלְק לְפִלוֹנִי בְּכוֹר סוּמְכוּס אוּמ' אִין פְּחוֹת מְרַבִּיעַ הַמְקַבֵּל מִתְּנָה אוּמֵר תְּצִי
תֵּן ל' חִלְק א' מְשֻׁנֵי חִלְקִים וְהַיּוֹרֵשׁ אוּמֵר לֹא נִתְּן לָךְ אֶלְא חִלְק כֹּל דְּהוּ פִּלְגָא שְׁקִיל יוֹרֵשׁ
דְּהָא מוֹדֵי לִיָּה מְקַבֵּל מִתְּנָה וְאִידָךְ פִּלְגָא מוֹטֵל בְּסִפְק דְּשְׁמָא חִלְק אֶחָד מְשֻׁנֵי חִלְקִים קָאֵמֵר
כְּדִטְעֵן מְקַבֵּל מִתְּנָה וְשְׁמָא חִלְק כֹּל דְּהוּ כְּדִטְעֵן יוֹרֵשׁ לְכָךְ אֵמֵר סוּמְכוּס דְּשְׁקִיל רַבִּיעַ שֶׁל
כֹּל דְּבוֹר דְּהוּא הַחֲצִי הַחִלְק שְׁחוֹלְקִי עָלָיו סוּמְכוּ' לְטַעְמִיָּה דְּאֵמֵר מִמוֹן הַמוֹטֵל בְּסִפְק
חוֹלְקִין וְכִי הָאִי סִפְק לֹא פְּלִיגִי רַבְנָן עָלֵיהּ דְּסוּמְכוּס כְּדִפְנִי רִיב"ק וְכו' עכ"ל וְנֵר' דַּס"ל
דְּטַעְמָא הָוֵי מִמוֹן הַמוֹטֵל בְּסִפְק וְאֶפְּלוֹ הֵכִי אֵינּוּ נוֹטֵל אֶלְא רַבִּיעַ כַּדָּק' מְשוּם דְּמְקַבֵּל
מִתְּנָה מוֹדֵה בְּחֲצִי שֶׁהוּא שֶׁל יוֹרֵשׁ וְחֲצִי אֶתֵר שֶׁהוּא סִפְק חוֹלְקִין אוֹתוֹ וְרַבְנָן מוֹדֵי לְסוּמְכוּ'
בְּסִפְק כְּזֵה כַּמ"ש דָּף פ"ז ע"ש הַטְעַם: סִימָן רַנ"ה א' דִּין ג' אֶבֶל חוֹלָה שֶׁהִקְדִּישׁ וְכוּלֵי
בְּשַׁעֲה שֶׁהִקְדִּישׁ וְכו' עֵינֵן בְּמַגְדֵּל עוֹז שֶׁהִעֲתִיק דְּבָרֵי מִהַר"י הַלּוֹי שְׁפִי דְּבִשְׁעָה שֶׁהִקְדִּישׁ
אֵמֵר פֶּן דַּאֲל"כ הָא מ"ל אִם שְׁכִיב מְרַע שֶׁהִקְדִּישׁ כֹּל נִכְסֵי אִם יָכוֹל לְחַזֵּר וְקִי"ל תִּיקוּ
חוּמְרָא לְתוֹבַע וְקוֹלָא לְנִתְבָּע וְאֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר אִם פֶּן אִם אֵמֵר תְּנִי אִין נוֹתְנִין וְיָמָה שֶׁהִק'
הַשֵּׁף וְדִאֲפִילוֹ אַת"ל אֵינּוּ חוֹזֵר א"ש דְּבָרֵי רַב הוֹנָא דְּנִדְאֵי אִם בָּא לְחַזֵּר אֵינּוּ יָכוֹל אֶבֶל
הוּא אֵינּוּ חוֹזֵר אֶלְא שְׁאוּמֵר מְנָה לִפ' בְּיָדֵי וְזֵה לֹא הִקְדִּישׁוּ מִתְּחִלָּה וְאֶדְרַבָּא הַתּו' וְשְׁאֵר
פּוֹסְקִים הִק' תְּפִשׁוּט מִהִכָּא דְּאֵינּוּ חוֹזֵר דָּאָם יָכוֹל לְחַזֵּר מֵאִי אִירִיא דְּנִאָמֵן מְשוּם דְּאֵינִי
עוֹשֶׂה קְנוּנִיא עַל הַקְדֵּשׁ תַּפ"ל דְּבִלְא"ה נִאָמֵן שֶׁהִרִי יָכוֹל לְחַזֵּר עֵינֵן שְׁם לַק"מ דְּכִשְׂאִין
לְמִלְוָה שְׁטֵר הִיא דְּקָאֵמֵר מִהַר"י הַלּוֹי דָּאָם אֵמֵר תְּנִי אַחֵר הַקְדֵּשׁ אִין נוֹתְנִים דְּכִינֵן דְּאִין
הַנְּכִסִּים שְׁלוֹ דְּכָבֵר זְכָה הַקְדֵּשׁ וְאֵינּוּ יָכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ וְדִאִי דְּאֵינּוּ נִאָמֵן לְחוּב לְהַקְדֵּשׁ:
סִימָן רַנ"ז א' דִּין א' הַג"ה הַמְקַדֵּשׁ קָרְקַע וְכוּלֵי פֶן הוֹכִיחַ הַרְשֵׁב"א ח"א סִי' תַּקְס"ג
מַס"פ הַמוֹכֵר אֶת הַבֵּית דְּלֹא אֶפְשָׁר שְׁיֵיָּה הַנּוֹף לְהַקְדֵּשׁ וְהַפִּירוֹ' לְחַזֵּר ע"ש וְהַרְמַב"ם
בַּפ"ו מֵה' עֶרְכִין כ' וְנ"ל הָאוּמֵר שׁוֹר זֵה הַקְדֵּשׁ לְאַחֵר ל' יוֹם וְשִׁחְטוּ בְּתוֹךְ ל' יוֹם הִרִי זֵה
מִןִּתֵּר בְּהַנְּאָה הַקְדִּישׁוּ לְמַזְבֵּחַ הַר"ז מְקַדֵּשׁ אֶבֶל אִם אֵמֵר הִרִי זֵה הַקְדֵּשׁ מֵעַכְשָׁיו לְאַחֵר
ל' יוֹם וְשִׁחְטוּ בְּתִיָּה ל' יוֹם הִרִי זֵה אֶסוּר בְּהַנְּאָה וְכוּלֵי וְכ' הַמַּח"א בְּהַגְהוֹתֵינוּ דַּס"ל דְּלֹא
כְּהַרְשֵׁב"א שְׁכ' דָּאָם הַקְדֵּשׁ מֵעַכְשָׁיו וְלְאַחֵר ל' יוֹם דְּלֹא הָוֵי הַקְדֵּשׁ וְכַפְנִי אֵמֵרוּ בִּירוּשְׁלַמִי
פ"ג דְּקִדְוִשִׁין הַקְדִּישׁ לְאַחֵר ל' יוֹם אַר"י שְׁיִיר גִּיזוּתִיָּה ע"ש וְלִיתָא דַּו"ל הַרְשֵׁב"א
בְּתִשׁוּבוֹת חִלְק שְׁלִישִׁי סִימָן קכ"ב וְעוֹד דְּהָא דְּאֵמֵר בִּירוּשְׁלַמִי לִיִּידָא מִי לֹא אֵמֵר לְאַחֵר
ל' יוֹם לְשִׁיר לּוֹ גִּיזָה וְעַבְדָּה נ"ל דְּהָא לֹא כַּמְרִי' כֹּל שֶׁהִקְדִּישׁ גּוֹפָא מִהַשְׁתָּא א"א
לְשִׁיר חֲלָבוֹ וְיִנְיָקָה וְכו' בַּגְר' בְּשִׁלְהִי הַמוֹכֵר אֶת הַבֵּית וְכוּלֵי וַאֲס"ד שְׁיִיר אֵמֵר

מדנפשיהו קא ינקי פלומר אא"ב לא שניר קרקע שפיר דאע"ג דקונה אילנות בשל
חבירו דלא קנה קרקע אפ"ה יש לו לקנימם שם כל ימי האילנות דמדינא נניק בקרק'
של מוכר במקדי' אי אפשר משום דכל השדה להקדש א"א לשניר בו יניקה לאילנות של
הדיוט אא"כ שניר בגוף הקרקע וא"א יש לו בגוף הקרקע מדנפשיהו קא ינקי אלמא
אליבא דגמרי' א"א לשניר להיות מוקדש מעכשיו לעולה ושיהיו חלבו וגזוזתיו ועבודתו
לחולין עכ"ל הרי שהרשב"א דחה הירושלמי מגמרי' דס"פ המוכר את הבית ועוד דמ"ד
בירושלמי דאם הקדיש לאחר ל' יום שניר גזוזתיה קאמר דאם מכרה בתוך ל' יום אינה
מכורה הקדישה לא קדשה והרמב"ם פסק דאם שחטו בתוך ל' יום מותר הקדישו למזבח
הרי זה הקדש אם פן סבירא ליה כמ"ד בירושלמי התיב דאם מכרה מכור הקדישה קדשה
וכבר כ' הרשב"א בתשובות שם דקי"ל הכי משום דרב זעירא ור' אבהו דאמרי הכי
משמיה דר"י הו"ל תרי לגבי מ"ד משמיה דר"י אינה מכורה ואין דבריו של א' במקום
שנים ועוד דבגמ' דפ' האומר משמע דלכ"ע אתי עשה ומבטל מעשה פי הא ועוד דא"א
לשניר גיזה ועבודה עש"ב ונראה דמה"ט פ' הרמב"ם באם אמר הרי זה הקדש מעכשיו
לאחר ל' יום ושחטו בתוך ל' יום אסור בהנאה משום דלא שניף לפ' גוף מהיום ופירות
לאחר ל' יום דא"א לשניר בהקדש אלא תנאה הוי או חזרה והכי אמרינן בירוש' פ' מי
שאחזו דאם אמר מעכשיו ולאחר ל' יום בהקדש לכ"ע אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט
וכתב ר' בצלאל בתשובו' סימן ט"ו משום דלא מהני חזרה בהקדש ולכ"ע תנאה הוי ולא
חזרה עיין שם ונר' דסבירא ליה פנין דחזרה לא מהני בהקדש אמרינן דתנאה הוי ולא
חזרה משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה כמ"ש מהראנ"ח חלק שני סימן ל"ז דכל
שאנו יכולים לפ' דברי האדם בל' המועיל אפילו רבנן מודו דאין אדם מוציא דבריו
לבטלה עיין שם וה"נ פנין דבהקדש לא מהני שיור ולא חזרה אמרינן דתנאה הוי ושוב
ראיתי להרב כנה"ג בתשו' סימן קצ"ה שכתב שהמקדיש מעכשיו ולאחר מיתה מפ'
מהיום לענין שלא יוכל לחזור בגוף אכל הפירו' לא הקדיש עד לאחר מיתה דתנאה הוי
והביא ראיה מדברי הרמב"ם בפ"ו מה' ערכין אלא שהוכיח אח"ך מדברי הרמב"ם
בפ"ג מה' מעילה שכתב ולד קדשים לא ינק מאמו אלא מבהמה אחרת חול וכולי דסבירא
ליה דאינו יכול להתנות פן וכן מבואר מדברי הרמב"ם בפ"ה המשנה עש"ב ואפילו גימא
דחזרה הוי דאדם מוציא דבריו לבטלה לרבנן פנין דלא מהני חזרה בהקדש ממ"נ חל
הקדש בין אם תנאה הוי או חזרה וא"ת דאמרינן בפ' האומר באומר הרי את מקודש' לי
מעכשיו ולאחר ל' יום דרב מספק"ל אי תנאה הוי או חזרה הוי והא בקידושין קי"ל
דתכ"ד לאו כדבור דמי ולא מהני חזרה כמו שפסק הרמב"ם ומרן בא"ה סימן ל"ח סל"ד
ומשמע שם דמקודשת ודאי מדאוריית' כמ"ש ה' בית שמואל שם ואם פן ממ"נ מקודשת
לא' כפר תי' הרשב"א שם בחי' בפ' האומר דהתיב קודם נתינת המעות אמרה לשון זה
דיכול לחזור עיין שם אב בל בהקדש דאמירתו לגבוה כמסירה מיד ואמר מעכשיו חל
ההקדש ואינו יכול לחזור ובזה ניחא הא דתנא בקידושין די"ג משל לאומר לאשה
התקדשי לי מעכשיו ולאחר ל' יום ובא אחר וקדשה בתוך ל' יום שמקודשת לא' דלרב
דמספק"ל אי תנאה הוי אי חזרה א"ל דמייירי אחר נתינת המעות דלא מהני חזרה
והרשב"א בחי' שם כ' דע"כ מייירי בפ' דאמר מעכשיו אם אין אני חוזר בי מפאן ועד ל'
יום ע"ש וכן צ"ל לדעה רשב"ם בפ' י"ג שכ' דהא דאמרינן דתכ"ד לאו כדבור דמי

בְּקִדּוּשֵׁי חוּמְרָא דְרַבְּנָן וְסַפְקָא מְקַנְדְּשֵׁת הִיא עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן בְּרִינְתָא אִפִּי אַחַר נְתִינַת
מַעוֹת לֹא אֲתִי שְׁפִיר דָּאִם הוּא חֲזָרָה קִידּוּשֵׁי שְׁנֵי חֲזִילִין מְדַאֲוֵרִינְתָא וּמְדַרְבְּנָן הוּא
דְחִינְשֵׁי לְקִידּוּשֵׁי א' וְהִכִּי קִתְּנֵי שְׁמַקְדוּשֵׁת לֹא אֶלָּא ע"כ בְּאֹמְרָא בְּפִי מְעַכְשָׁיו אִם אֵין
אֲנִי חוּזֵר בִּי עַד ל' יוֹם וְאִם כֵּן הִיא דְאֹמְרָא הָרִי זֶה הַקְדָּשׁ מְעַכְשָׁיו (א"ה עכ"מ וְהַש"ר
קְרוּעַ וְאַח"ךְ מְצִאתִי גַם הָר"ן וְכוּלֵי): גַּם הָר"ן הוֹבָא בְּש"מ סוּף פ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת
פְּתַח וְז"ל וְאִם ל' וְכוּלֵי פִי אִי אֲמַרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְלֹא שְׁפִיר אֲתִי שְׁפִיר אַף עַל גַּב דְּמַדִּינָא
מְצִי לְשִׁירֵי אֵילָנוֹת גְּבִיָּה כָּל זְמַן שְׁתִּתְקַיְּמוּ וְכַדְאֲמַרִּי בְּהַדְיוּט אֲפִילוּ הִכִּי כִּינּוּן שְׁאִין לֹו
קַרְקַע וְלְכַשְׂמֵיּוֹת יַחְזוּן הַקַּרְקַע לְהַקְדָּשׁ מְחֻזֵּי כְּאֵלוּ יְנָקִי מְשֻׁדָּה הַקְדָּשׁ וּמ"ה יְהִיב דְּעַתְּהָ
לְאַקְדוּשֵׁי עִם הַקַּרְקַע וְכוּ' עֵינָן שָׁם הָרִי דְסְבִירָא לִיהִי דְמַדִּינָא יוֹנָקִים הָאֵילָנוֹת כָּל זְמַן
שְׁתִּתְקַיְּמוּ וּמְדַרְבְּנָן הוּא דְאָסוּר כְּנִרְאָה כְּאֵלוּ יְנָקִי מִשְׁד' הַקְדָּשׁ וְאֲפִילוּ הִכִּי אֲמַרִּינּוּ דְעַתְּהָ
מֵהָאִי טַעְמָא שְׁהַקְדִּישׁוּ עִם הַקַּרְקַע וְאִם כֵּן הִכָּא נָמִי אִם הַקְדָּשׁ מֵהַיּוֹם וְהַפִּירוּ' לְאַחַר
מֵיתָה אֵין לְבַטֵּל הַקְדָּשׁ דְּחַל מְדַאֲוֵרִינְתָא מְשׁוּם אִיסוּר' דְּרַבְּנָן דְּנִרְאָה כְּאֵלוּ יוֹנָק מְשֻׁל
הַקְדָּשׁ וְכֵן נִרְאָה לְכַאוּרָה דְהָא קִינְמָא לֹן דָּאִם אָמַר לֹא קִנְהָ דְקַל חוּזֵן מְפִירוּתֵי שְׁפִיר
לְעַצְמוֹ גַּם מְקוּם הַפִּירוּת דְכָל לְגַבֵּי נִפְשֵׁיהָ בְּעֵין יָפָה מְשִׁיר כְּדַאֲמַרִּי בְּפ' מ"ש וְכַמְבֹּאֲרָא
בְּס"ק ס' ר"ט ע"ש וְהִכָּא נָמִי בְּאֹמְרָא גּוּפָא מֵהַיּוֹם וּפִירָא לְאַחַר מֵיתָה הָוִי כְּאֵלוּ שְׁפִיר
לְעַצְמוֹ בְּהַדְיָא מְקוּם הַיְנִיקָה וְכֵן כ' הַמְבִי"ט חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן ק"ח בְּאַחַד שְׁהַקְדִּישׁ קַרְקַע
הַגּוּף מְעַכְשָׁיו וְהַפִּירוּת לֹו וְלְבִנוּתֵי כִּינּוּן דְאֲמַרִּי דְשְׁפִיר לְעַצְמוֹ בְּעֵין יָפָה כְּאֵלוּ שְׁפִיר
מְקוּם הַפִּירוּת הִכָּא נָמִי לְבִנוּתֵי וְהִבִּיאוּ הָרַב כְּפִסְתָּהּ הַגְּדוּלָּה בְּסִי ר"ט אֹת ס"ח ע"ש. ;
מֵיהוּ אֲפִשֵׁר דְּהַרְמָב"ם סְבִירָא לִיהִי כְּהַרְשָׁב"א דְכַאוּמ' בְּמֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מֵיתָה בְּנִי"ו הוּא
דִּישׁ לְסַפְקָא אִי תְּנָאָה הָוִי אִי חֲזָרָה הָוִי בְּמִתְנָה גּוּף מֵהַיּוֹם וְהַפִּירוּ' לְאַחַר מֵיתָה וְזֶה לְשׁוֹן
הַרְמ"ה בְּפִרְקָא י"ג ס' קע"ז וְכַת' מְפָדִי דְכִי הִכִּי דְמַסְפַּק"ל גַּבֵּי גִט בֵּין תְּנָאָה לְחֲזָרָה גְּבִי
מִתְנָה נָמִי אִיכָּא לְסַפּוּקֵי בֵּין פִּירָא לְחֲזָרָה וְאִם כֵּן מ"ש גַּבֵּי גִט דְחִינְשֵׁינּוּ לְחֲזָרָה וּמ"ש
גְּבִי מִתְנָה דְלֹא חִינְשֵׁינּוּ לְחֲזָרָה וְכוּ' אֶלָּא מְסַתְבָּרָא דַּה"ט דְּגַבֵּי גִט מַסְפַּק"ל טְפִי מְשׁוּם
וְכוּלֵי דְלְאַחַר מֵיתָה לֹא מְשַׁמַּע תְּנָאָה דְלֹא אֲשַׁכְּחֵן לִישְׁנָא דְתְּנָאָה אֶלָּא בְּאִם אוּ בְּעַל מְנַת
וְהָא דְמַסְפַּק"ל וְכוּ' אִי תְּנָאָה הָוִי מְדַאֲמַרִּי מֵהַיּוֹם וְלְאַחַר מֵיתָה בְּנִי"ו מוֹסִי' עַל עַנְיָן א' דְּאִי
חֲזָרָה הוּא ל"ל מוֹסִיף וְכוּ' אֲבָל לְגַבֵּי מִתְנָה לִיכָּא סַפְקָא דְלִישְׁנָא דְלְאַחַר גְּבִי פִירָא לִישְׁנָא
דְמַעְלֵי' הוּא וְאֲמַטוּ לְהִכִּי סְמַכִּי' עֲלֵיהָ וְלֹא חִינְשֵׁי' לְחֲזָרָה דָּאִם כֵּן לֹא הָוִי אוֹמְרָא וְלְאַחַר
בְּנִי"ו אֶלָּא מְדַקְאֲמַר וְלְאַחַר בְּנִי"ו שְׁמַע מִינָהּ נִי"ו מוֹסִיף עַל עַנְיָן א' וְלִתְרַוְנֵיהוּ אִיכְפּוֹן
מֵהַיּוֹם לְגוּפָהּ וְלְאַחַר מֵיתָה לְפִירָא וְלִיכָּא סְפִיקָא עַכ"ל וְנִרְאָה דַּס"ל דְּדוֹקָא בְּאֹמְרָא מֵהַיּוֹם
וְלְאַחַר מֵיתָה בְּנִי"ו לֹא חִינְשֵׁי' לְחֲזָרָה הָאֲבָל אִם אָמַר מֵהַיּוֹם לְאַחַר בְּלֹא נִי"ו גְּבִי גִט וְדִאי
חֲזָרָה הָוִי וְלֹא תְּנָאָה מְשׁוּם דְלֹא מְשַׁמַּע תְּנָאָה וְלֹא אֲשַׁכְּחֵן לִישְׁנָא תְּנָאָה אֶלָּא בְּאִם אוּ
בְּעַל מְנַת וְלֹא מַסְפַּק"ל אִי תְּנָאָה הָוִי אֶלָּא בְּאֹמְרָא וְלְאַחַר בְּנִי"ו אֲבָל לְגַבֵּי מִתְנָה אִם אָמַר
מֵהַיּוֹם לְאַחַר מֵיתָה בְּלֹא נִי"ו סְפִיקָא הָוִי אִם הוּא חֲזָרָה הוּא גּוּפָא מֵהַיּוֹם וּפִירוּת לְאַחַר
מֵיתָה וְכֵן פְּתַח ר' בְּצִלְאֵל בְּתִשׁוּ' סִימָן ט"ו דצ"ב ע"ג דְּכַאוּמְרָא לְאַחַר מֵיתָה בְּלֹא נִי"ו הָוִי
חֲזָרָה עֵינָן שָׁם וּמֵהַרִּימ"ט ח"א סִימָן מ"ו כ' בְּשֵׁם מְהַר"ם עֲטִיאֵשׁ דְּמֵהַיּוֹם לְאַחַר מֵיתָה
חֲזָרָה הָוִי הָרַב חֶלֶק עֲלֵיו וְהִבִּיאוּ הָרַב כְּפִסְתָּהּ הַגְּדוּלָּה בְּסִי רנ"ח אֹת כ"א עֵינָן שָׁם
וּמֵהַרִּימ"ט ח"א ס' ט"ל כ' לְשִׁיטְתוֹ דְהָא דְמַסְפַּק"ל בְּתְּנָאָה מְשׁוּם דְחֲזָרָה לֹא שְׁכִיחָא
בְּתוּף פְּדִי דְבוּר עֵינָן שָׁם וְאֵלוּ נִרְאָה דְבְּרֵי הַרְמ"ה לֹא הִנְהִי חוֹלֵק מֵיהוּ דְעַתְּ מְהַר"ש עֲטִיאֵשׁ

דגם בַּמִּתְנָה וְדַאי הוּי חֲזָרָה אֲבָל הַרְמ"ה נִרְאָה דִּסְבִּירָא לִיהּ דְּהוּי סְפַק אִם חֲזָרָה אוּ גּוּפָא מֵהִיּוּם וְהַפִּירוּת לְאַחַר מֵיתָה וְנִפְקָא מִיְנֵהּ אִם תְּפִסָּה הַמְקַבֵּל יָן מוּצִיאִין מִיָּדוּ מִסְפ' דְּשָׂמָא גּוּפָא מֵהִיּוּם וּפִירוּת לְאַחַר מֵיתָה קָאָמַר וְזָכָה הַמְקַבֵּל וְאִם כֵּן אֶפְשָׁר דְּדוֹקָא נְקֻט הַרְמ"ב"ם אָמַר הָרִי זֶה הַקִּדָּשׁ מְעַכְשָׁיו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּלֹא נִי"ו וְרַאם אָמַר מְעַכְשָׁיו וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם לֹא אִמ' כָּלוּם מְשׁוּם דְּכָל הַנּוֹתָן מֵהִיּוּם וּלְאַחַר מֵיתָה קִיַּימ"ל גּוּפָא מֵהִיּוּם וּפִירוּת לְאַחַר מֵיתָה אֲבָל גְּבִי הַקִּדָּשׁ כִּיּוֹן דְּאָסוּר לִינְק מְשָׁל הַקִּדָּשׁ בְּטַל כָּל הַקִּדָּשׁ כְּדַעַת הַרְשָׁב"א וְאִם כֵּן אִם שְׁחִטּוּ בְּתוֹף שְׁלֹשִׁים יוֹם מוֹתֵר וְאִם הַקִּדְשׁוֹ לְמַזְבֵּחַ מוֹקִדָּשׁ אֲבָל מְעַכְשָׁיו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּלֹא נִי"ו הוּי חֲזָרָה בְּהַקִּדָּשׁ אֶפִּילוּ בְּתוֹף כְּדִי דְבּוּר וְכֵן רֵאִיתִי לֵה' שְׁמַחַת יוֹם טוֹב סִימָן ע"ה שְׁכַת' דְּבְדוֹקָא נְקֻט הַרְמ"ב"ם מְעַכְשָׁיו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם בְּלֹא נִי"ו מְשׁוּם דְּקִי"ל דְּהַאֲזִימַר מְעַכְשָׁיו וּשְׁלֹשִׁים יוֹם סְפַק תְּנַאָּה סְפַק חֲזָרָה הוּא וְהַכ"נ מִסְפ' אֲזֵלִינָן לְחוּמְרָא דְּאֶפְשָׁר תְּנַאָּה הוּי וְאִינוּ יָכוֹל לְחֲזוֹן' וְאִם שְׁחִטּוּ אָסוּר דְּבְדוֹרְיִיתָא אֲזֵלִי' לְחוּמְרָא וּמֵהֵאִי טַעַמ' אִם הַקִּדְשׁוֹ לְמַזְבֵּחַ אִינוּ מוֹקִדָּשׁ דְּמִסְתַּמָּא מִיַּיְרִי בְּמִקְדִּישׁ שׁוּר ב"מ לִב"ה דְּאֶפִּילוּ נֹאמַר דְּחֲזָרָה הוּי וְחַל קְדוּשַׁת מִזְב' עָלָיו אִינוּ אֲלֵא קְדוּשַׁת דְּמִים לְכַף אֲשַׁמְעִי דְּאֶפִּילוּ אָמַר מְעַכְשָׁיו לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם וְדַאי חֲזָרָה הוּי הַדִּין כֵּן מְשׁוּ' דְּלֹא מְהַיְי חֲזָרָה בְּהַקִּדָּשׁ אֶפִּילוּ תַכ"ד עש"ב: וְהֵנָּה מ"ש דְּמִסְפַּק אֲזֵלִינָן לְחוּמְרָא וְאִם שְׁחִטּוּ אָסוּר לִיתָא דְּבִסְפַק הַקִּדָּשׁ מוֹקְמִינָן הַנְּכָסִים בְּחֻזַּת הַבְּעָלִים כְּדַקְיָמָא לֹן בְּבַעֲיָא דְּשָׁכִיב מְרַע שְׁהַקִּדְשׁ כָּל נְכָסָיו וְעַמַּד קוֹלָא דִּיכּוֹל לְחֲזוֹר כְּמוֹ שְׁפָסַק הַרְמ"ב"ם וּמְרָן בְּסִימָן ר"ן ס"ג עֵינָן שָׁם וּכְבַר כְּתַב הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּ' סִי' תַרְנ"ו דְּגַם הַפּוֹסְקִים שָׁם לְחוּמְרָא הֵינּוּ מְשׁוּם דְּהַקִּדָּשׁ וְדַאי אֲלֵא שְׂאֵנוּ מְסוּנְפָקִי' לְכַשְׁיַעֲמוּד אִם חֲזוֹר בּוֹ אִם לֹא אֲבָל בְּסְפַק אִם חַל הַהַקִּדָּשׁ כָּלֵל אִין מוּצִיאִין מְמוֹן מְחֻזַּת הַבְּעָלִים עֵינָן שָׁם וְאִם כֵּן לְדַעַת הַפּוֹסְקִים הֵתָם לְחוּמְרָ' מְשׁוּם דְּהַקִּדָּשׁ חַל בְּנִדְאִי וְהֵכָא נְמִי מְסַפַּק כִּיּוֹן דְּנִדְאִי הַקִּדָּשׁ וְהַסְפַּק אִם חֲזָרְתוּ חֲזָרָה אוּ לֹא אֲבָל לְדַעַת הַרְמ"ב"ם שְׁפָסַק שָׁם לְקוֹלָא הֵכָא נְמִי אִם אָמַר מְעַכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' יוֹם בְּנִי"ו אִם נֹאמַר דְּחֲזָרָה הוּי וְיָכוֹל לְחֲזוֹר תַכ"ד אָף גַּב דְּסְפַק תְּנַאָּה הוּא מְסַפַּק אִין מוּצִיאִין מְמוֹן מְחֻזַּק' הַבְּעָלִים וְאִם שְׁחִטּוּ מוֹתֵר וְעוֹד דְּגַם לְדַעַת הַפּוֹסְקִי' שְׁפָסְקוּ שָׁם לְחוּמְרָא אֶפְשָׁר דְּהֵינּוּ דוֹקָא מְשׁוּם דְּהַקִּדָּשׁ חַל שְׁעָה אַחַת אֲבָל הֵכָא אִי הוּי חֲזָרָה מַה שְׁחֲזוֹר תּוֹף כְּדִי דְבּוּר כְּאֵלוּ לֹא חַל הַהַקִּדָּשׁ כָּלֵל וְאִם כֵּן הַסְפַּק אִם חַל הַהַקִּדָּשׁ וּלכ"ע אִין מוּצִיאִין מְמוֹן מְחֻזַּת הַבְּעָלִים וְאִם ג' דְּבַבְעִיא דִּישׁ יָד לְצַדְקָה פְּסָקוּ הַרְמ"ב"ן וְהַרְשָׁב"א וְהַר"ן דְּהֵי תִיקוּ דְּאִיסוּרָא וּלְחוּמְרָא כְּבַר תִּי' הָאֲחֲרוֹנִים וּלכ"ע דְּכָל סְפַק הַקִּדָּשׁ אֲזֵלִי' לְקוֹלָא וְאִין מוּצִיאִין מְמוֹן מִיַּד הַבְּעָלִים לְבַד מֵהֵרֵב עֲדוּת בְּיַעֲקֹב סִימָן ס"ו דָּף קס"ט עַמּוּד שְׁלִישִׁי שְׁפַתְבּ כִּיּוֹן דְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע שְׁהִיא לְאַחַר מֵיתָה תִקְנָה דְּרַבְנָן הִיא כְּדִי שְׁלֹא תִטְרַף דַּעַתוֹ עָלָיו וְכו' אֲזֵלִי' לְקוֹלָא עֵינָן שָׁם אֲבָל הֵא לִיתָא דְּבְהַקִּדָּשׁ כִּיּוֹן בְּרִיא כִּיּוֹן שְׁכִיב מְרַע קְנָה מְדֹאֲרִייתָא דְּאִמִּירְתוֹ לְגַבּוּהַ מְדֹאֲרִייתָא וְאִם כֵּן הוּי סְפַק דְּאִיסוּרִיתָא כְּמוֹ שְׁהוֹכַחְתִּי בְּסִימָן ר"ן ע"י שָׁם בְּאִנְרָף אֲבָל בְּס' קַהֲלַת יַעֲקֹב ד"ק כ' בַּע"א דְּכִיּוֹן דְּסְפַק תְּנַאָּה סְפַק חֲזָרָה הוּא אִם הַשׁוּר תָּם וְהַקִּדְשׁוֹ לְקְדוּשַׁת מַזְבֵּחַ בְּתִיף ל' יוֹם מוֹקִדָּשׁ מְסַפַּק דְּשָׂמָא תְּנַאָּה הוּי דַאי חֲזָרָה הוּי בְּהַקִּדָּשׁ לֹא מְהַיְי חֲזָרָה אֲבָל אִם תְּנַאָּה הוּא וְהַתְּנַאי אִם לֹא אֲחֲזוֹר כִּי אִמְאִי אִינוּ מוֹקִדָּשׁ לְחוּמְרָא דִּילְמָא תְּנַאָּה הוּי דִּיכּוֹל לְחֲזוֹר אֲבָל כִּיּוֹן דְּמִיַּיְרִי בְּאִוְמַר מְעַכְשָׁיו לְאַחַר ל' יוֹם בְּלֹא נִי"ו וְדַאי חֲזָרָה הוּי וּבְהַקִּדָּשׁ לֹא מְהַיְי חֲזָרָה עֵינָן שָׁם וְהֵכָא נְמִי א"ל אִם אִמ' מְעַכְשָׁיו וּלְאַחַר ל' יוֹם בְּנִי"ו אִם שְׁחִטּוּ בְּתוֹף

ל' יום מן תר דשפא תנאה הוא אם לא אחזור בי ואין לה חזרה גדולה מזו ושחטו ומספק אזלינו לקולא ואין מוציאין ממון מחזק' בעלים אבל השתא דאמר מעכשיו לאתר ל' יום בלא ני"ו ודאי חזרה ולא תנאה ובהקדש לא מהני חזרה אפי' תוך כדי דבור ואם כן אינו אסור אלא באומר מעכשיו לאח' ל' יום בלא ני"ו דהוי חזרה אבל באומר מעכשיו ולאחר ל' יום בני"ו אפשר דס"ל פהרשב"א דבטל בה הקדש משום דהוי כמקדיש הגוף מהיום והפירות לאחר שלשים יום דכיון דאסור לינק משל הקדש בטל כל ההקדש ודלא כהמח"א שפתיב דהרמב"ם חולק על הרשב"א: ולדעת הרמ"א דספק אם הוא חזרה או גופא מהיו' ופירא לאחר מיתה יש להסתפק בנ"ד דבעל חוב של נותן רוצה לטרוף קרקע זה בחובו א"כ הספק בין מקבל מתנה וב"ח בחזקת מי מעמידים אותו והרב תורת חסד סימן רל"ד בא' שנתן מתנה לבניו ולא הגיע השטר לידם כתב פינן דאיכא פלוגתא דרבנותא אם בשטר הקנאה בעי' שיגיע השטר ליזדו היורשים מן חזקים לגבי האשה שפאה מלפח שעבוד כתובה וכו' וכן פסק הרב פרח מטה אהרן חלק ראשון סימן ע"ה עי' שם באנרף ונראה דהיינו דוקא במת המוריש דהיורש מן חזק בירושא ואין לבעל חוב על היורשים רק חיוב דמים ולא זכיה בגוף הקרקע כמ"ש הרב פרח מטה אהרן שם אבל בנ"ד שפאה קיים ואין לבן חזקת קרקע ולא בשונו' וספק במתנה אדרבא מספק מוקמינו ליה בחזקת הנותן ואז בעל חוב גובה ממנו כמ"ש הרא"ש בתשו' כלל צ"ח כמו שטוענים ליורש וללוקח כף טוענים לבעל חוב שנתעבדו לו הנכסי' וכתב מהראד"ב בספר לחם רב סימן קכ"ח טעמו פינן דטוענים ליורש נעמידו אותו בחזקת היורש ממילא גובה ממנו בעל חוב עיין שם והכא נמי בספק אם היא מתנ' מעמידים הקרקע בחזקת בעליו וממילא גובה ממנו ב"ח והרב פרח מטה אהרן סי' צ"ג כתב במקבל מתנה שפא לדון עם ב"ח והב"ח מאן חזר למקבל מתנה ומקבל מתנה טוען דמטלטלין אלו שיהם בעין הן שהקנה לו הנותן ולא נכנסו בשעבוד וב"ח של הנותן טען שפכר מכר אותם וקנה אלו במקומם הביא ראיה מדברי הטור סי' קי"ב שהשוה דין היורש שפא לדון עם מקבל מתנה פדיון מקבל מתנה שפא לדון עם בעל חוב דהמקבל מתנה הוא במקו' יורש והוא מן חזק מיהו היינו דוקא התם משום דנדאי זכה במתנה וב"ח דאין לו אלא שעבוד והוי ספק אם חל שעבודו על נכסים אלו מיקרי מוציא אבל בנ"ד דהספק בעיקר המתנה אם זכה בה אפילו קדמה המתנה לב"ח (א"ה עכ"מ): ב' הג"ה המקדיש קרקע וכו' כ"כ הרשב"א ח"א סימן תקס"ג וכתב ה' בית דוד סי' קל"ה שמעתי מק' ממ"ש הרמב"ם בפ"ו מה' ערכין אמר הרי זה הקדש מעכשיו לאחר ל' יום ושחטו בתוך ל' יום הרי זה אסור בהנאה וכו' אלמא הוי הקדש כשאר מעכשיו לאחר ל' יום וי"ל דהרמב"ם מיידי במקדיש פדיון שפ' גופא ופירא מהיום ולאחר ל' יום או גופא מהיום ופירא לאחר ל' יום עם שיור בפ' ששייר לעצמו מקום היניקה בכה"ג מודה הרשב"א כמבואר שם עיין שם וק"מ דהא קי"ל דאם אמר לא' קנה דקל חוץ מפירותיו שייר לעצמו גם מקום פירות מטע' דכל לגבי נפשיה בעין יפה משייר כדאמרי' בפ' מ"ש וכמבואר בס"י ר"ט עיין שם וה"נ באומר גופא מהיום ופירות לאחר שלשים יום או לאחר מיתה הוי פאלו שייר בפ' לעצמו מקום היניקה ול"ל דלגבי הקדש לא אמרי' הכי דהא בבעיא דהקדש כל נכסיו פסקי' לקולא דכל לגבי נפשיה לא גמר ומקני' וכ"ש הכא אמאי מבטלין ההקדש לגמרי נימא דגופא מהיום ופירא לאחר מיתה קאמר ושייר לעצמו מקום היניקה גם מה

שתי דמיירי באומר גופא ופירא מהיום ולאחר ל' יום ליתא שהרי כ' הכנה"ג סימן רנ"א דבאומר גופא ופירא מהיום ולאחר מיתה הוי חזרה וכן כתב ה' פני משה ח"ב סימן צ"א עיין שם מיהו גבי הקדש אפי' הוי חזרה לא מהני חזרה תוך פדי דבור וכבר כתבתי לעיל דברי הרמ"ה ומהרב"א דאם אמר מהיום לאחר מיתה בלא ני"ו ודאי דהוי חזרה עיין שם ואם פן הכא נמי שהקריש מעכשיו לאחר שלוששים יום בלא ני"ו אף על גב ודאי דהוי חזרה אין חזרה להקדש ושור"ר לה' שמחת יום טוב סימן ע"ד שכ"כ ולא זכר דברי הרמ"ה ומהרב"א שכתבתי ועיין בספר קהלת יעקב דק"י ודף ק"ע: ג' מתנה דמהיום ולאחר מיתה ראיתי למהריק"ש בתשו' בס' אהלי יעקב סי' ז' שכ' וז"ל ועדיין נשאר מקום עיון בענין החוב במה נקנה במתנה דהא איפא פלוגתא אם מתנה מהיום ולאחר"מ חשיבה כמתנת בריא או כמתנת שכיב מרע וכו' ומהרי"ד ספ"ק דמציעא כ' דפסק ר"מ דאף בבריא שאמר ינתן לפ' כו"ך אם ימות זה נקרא מתנת מיתה וקנה וכו' והשתא למ"ד דנותן מהיום ולאחר"מ הוי מתנת שכ"מ שדבריו ככתובים וכמסורים דמו ניחא וכו' אבל למ"ד דהוי מתנת בריא לא אפשר למיקני אלא בכו"מ וכו' ונר' פיון דפלוגתא היא וזה מוחזק בחוב כמתנת שכיב מרע דייני' ליה לגבי הקנייתו עיין שם מבואר דסבירא ליה דאפילו מתנת בריא ממש מהיום ולאחר"מ הוי כמתנת שכיב מרע שלא להוציא מיד המוחזק דא"ץ כו"מ וה"ה דא"ץ קנן וה' תורת חיים בתי' לבתרא דקנ"ו גבי מעשה דמרנני דאמור רבנן בריא הנה כ' וא"ת לרבנן אמאי נקט ומת דמשמע הא עמדהנה יכול לחזור בו פיון דבריא ודאי דאינו יכול לחזור וי"ל דמתנה מהיום ולאחר מיתה היא ואם לא מת אין מתנתו פלוג עיין שם הרי דסבירא ליה דמתנה מהיום ולאחר"מ הוי כמתנה שצריכה קנן להקנות לו אג"ק והתוס' דקי"ג בד"ה וכו' גבי ג' שונכסו לבקר את החולה וכו' כתב וז"ל ולא מיירי במתנת שכיב מרע דהא לא הוו דבריו ככתובים וכמסורים אלא מדרבנן אלא מיירי פשוטו בקנן גמור במתנת בריא מעכשיו אם ימות וקרי לה נחלה לפי שהנה בעין נחלה שאינה קונה אלא לאחר מיתה וכו' עיין שם הרי דסבירא ליה דמתנת שכ"מ דרבנן אבל מתנה דמהיום אם מתי הוי מתנת בריא דאורייתא והר"י א"ז הובא בתשו' הרא"ם חלק שני סימן ל"ה כתב דיש להעמידה במתנת שכיב מרע במקצת דהיא דאורייתא א"נ בלא קנן וכמ"ד דמתנת שכיב מרע דאורייתא אבל קיום שטרות דרבנן אפשר דכשר בלילה וכו' עיין שם ונראה דהתוס' אזלי לשיטתם שכתבו בדף קמ"ז בד"ה מנין וכו' דלכ"ע לאו מן התורה אלא אסמכתא בעלמא ע"ש אבל א"ז סבירא ליה דר"ש סבר דמתנת שכ"מ דאורייתא: ד' כתב מהראנ"ח סי' ע"ז על מתנה מהיום ולאחר"מ שכתב בה ולא יהא רשאי לשלוח יד בהם בתי' הנותן וז"ל ואף על גב שכ' שלא יהא רשאי לשלוח בהם יד בתי' אין זה מריע פח המתנה פלל דמדינא נמי הכי הוי פכותב נכסיו לבניו מהיום ולאחר מיתה שאין הבן מוכר הנכסים ול"ל פיון דמדינא הכי הוי ולא הנה צריך הדבר לאמרו אם פן לטפויי אתא להריע פח המתנה ולסתור מה שפבר עשה וכו' עיין שם וכו' ג' הרשב"ש סימן ג' באשה שנתן לה בעלה קרקע והתנה עליה שלא תמכרה אלא ברשותו וז"ל ומה שהתנה עליה שלא תמכור אלא ברשותו אינו מבטל המתנה כל זמן שלא מכרה בתי' ומה שהתנה עליה פה אפי' לא התנה הדין הוא פה וכו' עיין שם ואפשר דלישנא יתירא לטפויי דאפי' עבר ומכר אין מכירתו מכיר' (א"ה עכ"מ והשאר קרויע): ה' דין ג' עבר האב ומכר מכורים וכו' לענין

מה שיש לו בזה והוא קנין פירות ואע"פ שמוכר בטעות שהרי נתפסו למכור גוף ופירות מעשיו שכל המוכר דבר אע"פ שהמכירה אינה לענין מה שמוכר מ"מ הרי היא מכורה לענין מה שיש לו בזה ה' המאירי הובא בש"מ לקמא דף פ"ט ע"יין שם וכתב מהריט"א סי' קס"ז דאפילו מכר לו בדיקה גוף הקרקע קנה הפירות ע"ש והנ"י פי' אם ירצה הלוקח דאם אינו רוצה חוזר בו ומבטל המקח דכיון דמכר סתם גוף ופירות משמע והוי מקח טעות וכו' משמע דאם רצה הלוקח קונה הפירות ואין המוכר יכול לבטל המקח ומקריב"ל חלק ראשון סי' ס"ב כתב דה"נ המוכר יכול לבטל המקח דלא מציינו שהקונה לא יקנה והמוכר ימכור והביאו ה' כנה"ג ע"יין שם ולא זכר דמקריב"ל לעצמו חלק שני סימן ל"ז ס"ל דהלוקח יכול לחזור ולא המוכר וה' בני יעקב דצ"ו ע"ב הק' על מקריב"ל חלק ראשון מ"ש מפל מקח טעות דאם רצה המתנה אין המתנה (א"ה עכ"מ והשאר קרוי ואח"כ מצאתי וא"נ אלא וכו') ואין נראה אלא פדעת ה' המאירי וכה"ג כ' הרמב"ם בפכ"ט מה' מכירה דקטן שקנה קרקע אם רצה יקיים המקח ואין המוכר יכול לבטל ע"יין שם במ"מ וכ"כ בפ' ל' המוכר שמוכר קרקע או מטלט' וזכה אחר ללוקח שלא מדעתו יד הלוקח על העליונה אם רצה הלוקח אין המוכר יכול לחזור בו וכו' אלמא אפי' בידי הלוקח לבטל המקח אם רצה לקיים אין המוכר יכול לבטל וכבר פתבתי בסימן קצ"ה דלא סגי בשתיקה לקיים המקח עש"ב אבל הכא אם רצה הלוקח קנה הפירות משעה א' דפשיטא דאין המוכר יכול לבטל וה' מח"א ה' זכיה סימן א' כ' דגם מקריב"ל לא אמר אלא במוכר ולוקח אבל במתנה לא שייך ה"ט דניחא ליה למקבל בכל דהו ואם לא קנה פלו' יקנה מקצתו כמ"ש המרדכי בפ' המוכר את הבית ע"יין שם ונ"ל ראיה מדין שט"ח במתנה פשיטא ולא כתב דקנה הנזיר משא"כ במקר כמ"ש הריטב"א וכתב הש"ך סי' ס"ו סק"ו ודבריו נכונים דבשלמא במקר פינו דודאי לא קנה אדעתא דנזיר אם פן המקח טעות ובטל לגמרי גם הנזיר לא קנה דאין קנין לחצאין אבל במתנה פל מה שנותן לו מתנה הוא ע"יין שם והכא נמי דכונתא וכה"ג כתב מהראד"ב בס' לחם רב סימן כ"א גבי דבר שאינו מסויים דיש חילוק בין מקר למתנה עש"ב אבל יש לפקפק בזה שהרי כתב מהר"ם בתשו' הקצרות סימן שט"ו וז"ל ועוד אטו אם ראובן מכר לשמעון חפץ ונתקלקל מידו אדעתא דהכי לא קנאו שמעון אלא כמו שפי' ר"י בסוף הגזל קמא דהתם לאו בדעתיה דלוקח תליא מילתא אלא בדעתא דמוכר נמי ומוכר לא מקני ליה אדעתא דהכי הילכף לא שום וכו' בכה"ג במקר וכן במתנה נמי תליא בדעתא דתרונוייהו אי לאו דעבד ליה נייח נפשיה לא יחייב ליה הילכף לא תליא בדעת הנותן לחודיה אלא אף בדעת המקבל מתנה וכו' עכ"ל אלמא מתנה נמי תליא בדעת המקבל נמי כמו דמכר: ו' כתב מהר"ם בתשו' הקצרות סימן ל' בא' שאמר מהיום ולאחר מיתנו תטול בתו חלק כא' מן הבנים וז"ל והיורשים ישאו ויתנו בנכסים ויהיה הריוח שלהם עד מנת אדם שהרי פינו שכתב בשטר המתנה מהיום ולאחר מיתה הוי פי' גופא מהיום והריוח אחר מיתנו ועד אותה שעה פל הריוח ליורשים ואין לחלק בין ל' מהיום ולאחר מיתה בין מקרקעי למטלטלי' כמו שהוכחנו מדברי ר"י בשמעטא דשדה זו שאני לוקח קנויה לה מעשיו וכו' אע"פ שהיורשים יש להם פח לישא וליתן בנכסים והריוח שלהם עד מנת אדם מפל מקום אין להם למכור וליתן בנכסים ואם מכרו ונתנו מכרן ומתנתם בטלה כמו שהאב אינו יכול למכור עד שימות וכו' ואם פשעי בנכסים ונאבדו חייבי' באחריותן

דלא גריעי משומר חנם מיהו בגניבה ואבידה ואונסי פטירי אע"ג דהרינח שלקם לא הו
כמו לנה דחייב באונסים דלכאורה איהו גופיה פל זמן שהווא חי והרינח שלו אינו חייב
באונסים שהרי אינו לנה אלא נתן מתנה ושייר לעצמו הפירות שלענן הפירות לא יצא
מעולם מרשותו הכא נמי שייר הפירות לבניו ולא הווי לויים וכו' ומ"ש דהיורשים אין
לקם פח ולא למכור ולא ליתן ולא לפשוע בהם אין להק' פיון שפתוב בשטר שתי לשונות
המכחישים זה את זה הלה לאחר פחות שבשלושונות דמהיום ולאח"מ משמע גופא מהיום
ובתר הכי פתוב שינוותרו אחר מיתתנו משמע שלא נתן לה נכסים דהשתא אלא הנותרים
לאחר מיתת שניהם ואם פן אם קדמו הבנים ומכרו מה שמכרו מכרו וכולי הא ל"ק
כמ"ש אדוני דכיון שאני יכול לקיים שתי השלושונות יש לקיים והריני יכול לפרש שינוותרו
על מזונותיהם וכו' א"נ נ"ל שינוותרו שלא ינפסדו בגניבה ואבידה או באונסים א"נ נ"ל
דע"כ שינוותרו דקאמר לא בשביל להשליט את בניו למכור וליתן עד מיתת שניהם
דמדקאמר שינוותרו לנו ולא ליורשינו דקאמר כדאמרי' בפ' האומר וכו' עכ"ל והנה מ"ש
דאין חי' בין קרקעי למטלטלי ז"ל הנ"י בפ' י"נ וכל שנתן נכסיו מהיום ולאחר מיתה
ויש שם מעו' או חובות ילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות כדין בעל בנכסי אשתו וכולי
עיין שם וה' בית יהודה ח"א בא"ה סי' כ"ח כ' דמהיום ולאח"מ לא שייך אלא בנותן
קרקע הגוף מהיום והפירות לאחר מיתה עיין שם וכן מצאתי להרשב"ש סימן קי"ד
שכתב וז"ל ואם כתב בו מעכשיו אינו אלא מעכשיו ולאחר מיתת האם ולא קנה שום
גוף עדיין שאינו קרקע שנתן לו שגאמר גופא מהיום והפירו' לאחר מיתה עיין שם
ותמהני שנעלם מהם תשו' מהר"ם והנ"י דאין חילוק בין מקרקעי למטלטלין באומר
היום ולאח"מ ודברי התוס' ביבמו' דצ"ג בד"ה קנוייה וכו' וז"ל וא"ת אמאי לא קני לר"י
בר"ה אפי' בר"ה או ברשות המקנה כמו שקנה קרקע במהיום ולאחר מיתה דקנה הגוף
מהיום ופירות לאחר מיתה ושפא במהיום ולאח"מ משמע טפי שרוצה להקנות גוף
מהיום וכולי אלא אפי' במטלטלין שייך גוף מהיום ופירות לאח"מ וכן ראיתי להרשב"א
סי' קל"ג שכ' דגוף המעות קנוי לו מעכשיו ויכול הוא לומר שינתנו ביד שלישי או ע"י
ערב אי שיקנו בהם קרקע וכו' ע"ש: ז' נסתפק ה' מוצל מאש סימן כ"ה במוכר לחבירו
שתי אילנות בתוך שדה ואין לו קרקע ללוקח ובא בעל הקרקע והקדיש את השדה מי
אמרין פיון שהקדיש הקרקע הוקדש גם הפירות אע"פ שאינם שלו דאל"כ נמצא דיניקי
משדה הקדש א"ד לא חל ההקדש אפי' על הקרקע פיון שהפירות אינו יכול להקדיש
שאינם שלו גם הקרקע אינו מוקדש מה"ט ונר' להביא ראיה ממ"ש הרמב"ם בפ"ק כ"ג
מהלכות מכירה וז"ל מה בין מוכר שדה לפירות למוכר לזמן קצוב שהמוכר לפירות
אינו יכול להרוס ולבנות וכו' והמוכר לזמן קצוב יכול וכו' וא"א דיכול להקדיש בעל
הקרקע את הקרקע למה לא כתב הרמב"ם גם פן נפקותא זו דהמוכר לפירות יכול
להקדיש השדה שהרי היא שלו והמוכר לזמן קצוב אינו יכול להקדיש שעתה אינו
ברשותו עיין שם וליתא שהרי לא כתב הרמב"ם גם פן דהמוכר לפירות יכול למכור
וליתן השדה שהרי היא שלו והמוכר לזמן קצוב אינו יכול למכור אפי' אמר לכשאקחנה
וכו' פיון דגוף ופירות ביד לוקח ואף על גב דא"ל דלא מיירי אלא בקמה ששייך לגבי
לוקח אם יכול להרוס ולבנות וכולי אבל מה שלא שייך גבי לוקח אלא לגבי מוכר אם
יכול למכור לא מיירי אבל לגבי הקדש נ"מ נמי לגבי לוקח דאם הקדיש המוכר אינו יכול

לְאֶכּוֹל הַפִּירוֹת כַּמֵּ"שׁ ה' שֵׁם מ"מ אֶפְתִּי יָכוֹל לְהַקְדִּישׁ כָּל הַשְּׂדֵה חוּץ מִמָּקוֹם הַיְגִיקָה
דָּאָם שִׁיר מָקוֹם הַיְגִיקָה מִן־תֵּר דְדוֹקָא הַקְדֵּשׁ סֵתֶם דְאָסוּר: ח' כַּת' הַרשֵׁב"ש ס' קל"ה
בְּאִשָּׁה שְׂפָתֶיהָ חֲצִי נְכֹסֶיהָ שִׁימְצָאוּ לָהּ אַחַר מִיתָהּ לְבִתָּהּ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ וּמִתָּהּ הַבַּת
וְהַיְגִיקָה בֵּן שְׂפָתֶיהָ דְלֹא זָכָה הַבֵּן בְּנִכְסֵי הַזְּמִינָה מִפְּנֵי שְׂפָתוֹב מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ וּבִפ"ק
דְּמַצִּיעָא אֲמַרִּינּוּ אֵיזְהוּ מִתְּנַת בְּרִיאָ שֶׁהִיא כְּמִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע כָּל שְׂפָתוֹב בְּהַ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר
מִיתָהּ דְלֹא זָכָה עַד לְאַח"מ וְכֵן כְּתֹב הַרְמַב"ם וְכוּלֵי עֵינֵן שֵׁם וּדְבָרָיו תְּמוּהִים דְּמֵהַיּוֹם
וְלֵאחֶר מִיתָהּ זָכָה בְּגוּף מְעַכְשָׁיו וְאִם כֵּן זָכָה הַבַּת בְּגוּף וּבְנֵה יוֹרְשָׁה כַּמֵּ"שׁ הַטּוֹר דָּאָם
מֵת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב יוֹרְשָׁיו עוֹמְדִים בְּמָקוֹמוֹ לְיָרֵשׁ מִתְּנָתוֹ וְכֵן כַּת' רַשְׁבָּ"ם וְהַתּוֹסֵפוֹ
דְּאַפִּילוּ ר"י דְאָמַר קִנְיַן פִּירוֹת הֵי כְּקִנְיַן הַגּוּף מוֹדָה דָּאָם מֵת הַבֵּן בְּחַיֵּי הָאָב וְאַחֶר כְּ
מֵת הָאָב דִּיחֲזָרוּ לְיוֹרְשֵׁי הַבֵּן וְגַם הַרְמַב"ם בְּפָרָק י"ג סִימָן קַע"ט דַּס"ל דַּלְר"י לֹא יִחְזְרוּ
לְיוֹרְשֵׁי הַבֵּן מִכָּל מָקוֹם לַר"ל דְּקו"ל לְפָנוּתִיהָ דְקִנְיַן פִּירוֹת לֹא הֵי כְּקִנְיַן הַגּוּף יִחְזְרוּ
לְיוֹרְשֵׁי הַבֵּן עֵינֵן שֵׁם וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְהֵינּוּ דוֹקָא בְּבָנוּ דְדַעְתּוֹ קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ וְלֹא
בְּאַחֶר וְהוּא הַדִּין לְבַת בֵּין הַבָּנִים וְכֵהָיִ גִּוּנָא קו"ל דָּאָם מֵת הָאָב וְהַיְגִיקָה פִּירוֹת מִחֲנוּבְרִים
לְקַרְקַע הָרִי הֵן שֵׁל בֵּן לְפִי שְׂדַעְתּוֹ קְרוּבָה אֲצֵל בְּנוֹ מִשְׁא"כ בְּכוּת' לְאַחֶר כְּמוֹ שְׂפָסֵק
הַרְמַב"ם וּמָרְן בַּסִּי זֶה וְהֵכָא נָמִי א"ל דְּבָבְנוּ זִיכָּה לוֹ הַגּוּף מֵהַיּוֹם מַה"ט וְלֹא לְאַחֶר וְכֵן
רְאִיתִי לְמַהֲרִיט"ץ סִימָן נ"א שֶׁהוֹכִיחַ מְדַבְּרֵי הַרְמַב"ם דְּמַחֲלֵק כֵּן עֵינֵן שֵׁם וּבְכַתְרָא דְקַל"ז
דְּאַמְרִינּוּ וּמוֹדָה רַשְׁבָּ"ג שֶׁאִם נָתַן בְּמִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע לֹא עָשָׂה כָּלום כְּתֹב רַשְׁבָּ"ם וְנ"ל
כְּגוֹן דְאָמַר מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ לֹא אָמַר כָּלום וְהַשְּׁנִי מוֹצִיא אֵי נָמִי כְּשֶׁהִיָּה שְׂכִיב מְרַע
נִתְּנָה דְשִׁתִּי מִתְּנוֹת הַלְלוֹ שְׁוֹת כְּדְאַמְרֵי לְעֵיל אֵיזְהוּ מִתְּנַת בְּרִיאָ שֶׁהִיא כְּמִתְּנַת שְׂכִיב
מְרַע וְכוּלֵי עַכ"ל וְא"א דְּמֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ קִנְיַן הַגּוּף מֵהַיּוֹם וְהַפִּירוֹת לְאַחֶר מִיתָהּ אִם
כֵּן כְּבָר זָכָה בְּגוּף מַחֲיִים וְאַמַּאי לֹא אָמַר כָּלום וּמוֹכַח שֵׁם אֲפִילוּ הַגּוּף לֹא קִנְיַן אֲלֵא נִרְאָה
דַּס"ל דְדוֹקָא בְּנוֹ זִיכָּה לוֹ הַגּוּף אֲבָל לֹא בְּאַחֶר וְעֵי בַה' כְּנִסְתָּ הַגְּדוּלָה הַגַּב"י אוֹת ג' שְׁחִי
כֵּן וְכַת' שַׁכ"נ דַּעַת רַב עִמְר' אֲבָל הַר"ם רִיקָאֲנֵטִי סִי תַתְקַכ"ט כ' בְּשֵׁם הַרִי"ף דְאַפִּי
כְּתֹב לְאַחֶר מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ אִם מֵת הַמְּקַבֵּל יוֹרְשָׁיו עוֹמְדִים בְּמָקוֹמוֹ עֵינֵן שֵׁם וְכַבֵּר
הַרַב פֶּרַח מִטָּה אֶהְרֵן חֲלֵק שְׁנֵי סִימָן א' דְחָה חֲזִילוֹק זֶה עֵינֵן שֵׁם גַּם מְצָאֵתִי לְהַרשֵׁב"ש
סִי ק"ץ בְּמִתְּנָה דְּמֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ לְבַת יוֹרְשֵׁת שְׂפָתֶיהָ דְהֵי מִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע וְאַמְרִינּוּ
בְּהַ יְרוּשָׁה אֵין לָהּ הַפִּסְקָ וְדִקְדָּק מְדָלָא כְּתֹב הַרְמַב"ם וְלֹא זָכָה בְּפִירוֹת עַד לְאַחֶר מִיתָהּ
שְׂהִיָּה מִשְׁמַע מְלִשׁוֹנוֹת אֵלוֹ שְׂקִנְיַן הַגּוּף מְעַכְשָׁיו קִנְיַן גָּמוּר וְלֹא כְּתֹב אֲלֵא בְּלִשׁוֹן הַיָּהּ
וְאֵינוֹ זוֹכָה בּוֹ וְאוֹכֵל פִּירוֹת עַד לְאַחֶר מִיתָהּ מִשְׁמַע שְׂאֵף הַגּוּף לֹא זָכָה בּוֹ עַד לְאַחֶר מִיתָהּ
א"כ הָרִי הִיא כְּמִתְּנָה שְׂכִיב מְרַע מִמֶּשׁ וְלֹא כְּמִתְּנַת בְּרִיאָ עֵינֵן שֵׁם הָרִי דְאַפִּי בְּבַת יוֹרְשֵׁת
ס"ל דְלֹא זָכָה בְּגוּף וְלִכְךָ אִם מֵת הַבֵּן וְאַחֶר כְּךָ מֵת הָאָב לֹא יִחְזְרוּ לְיוֹרְשֵׁי הַבֵּן כִּינּוּ דְלֹא
זָכָה הַבֵּן אֲפִילוּ בְּגוּף עַד לְאַחֶר מִיתָהּ הָאָב וּבְשִׁטָּה מָקוֹ לְקַמָּא דְף פ"ח עֲמוּד שְׁנֵי כְּתֹב
וְנ"ל הַכּוּתֹב נְכֹסִיו לְבָנוּ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ ר"ל שְׂיִקְנָה לוֹ הַגּוּף מֵהַיּוֹם וְהַפִּירוֹת לְאַחֶר
מִיתָהּ כְּךָ צָרִיף לְפָרֵשׁ לְפִי גְדוּלֵי הַדּוֹרוֹת בִּפ"ק דְּמַצִּיעָא שְׂפוּבְרִים דְאַף בְּשִׁטָּר שְׂפָתוֹב
בּוֹ מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ אִם רָצָה לְחַזֵּר חוּזֵר עַד שְׂיִזְכִּיר שֵׁם גּוּפָא מֵהַיּוֹם וּפִירוֹת לְאַחֶר
מִיתָהּ וְלִדְעָתִי אֵין צָרִיף שְׂאֵף בְּמֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ אֵינוֹ יָכוֹל לְחַזֵּר וְכוּ' הַרַב הַמְאִירִי
עֵינֵן שֵׁם הָרִי שַׁכ" דְּגְדוּלֵי הַדּוֹרוֹת סְבִירָא לָהּ דְסֵתֶם מֵהַיּוֹם וְלֵאחֶר מִיתָהּ הֵי כְּמִתְּנַת שְׂכִיב
מְרַע דִּיכּוֹל לְחַזֵּר וְנ"ל בְּעַל הַעֵיטוֹר דַּצ"ו אֵיזְהוּ מִתְּנַת בְּרִיאָ שֶׁהִיא כְּמִתְּנַת שְׂכִיב מְרַע

דלא קנה עד לאח' מיתה כל שפתיב ביה מהיום ולאחר מיתה ואי כת' הכי גופא קני מעכשיו ופירא לאח' מיתה וכה השיב ר' משולם בר קלונימוס ואיפא מ"ד ה"ק ליה מהיום אני נותן לה ואם ארצה לחזור בי אחרון ואם לאו יהא שלף מהיום ולאחר מיתה עכ"ל משמע דאיפא מ"ד ס"ל דסתם מהיו' ולאחר מיתה פי' מהיום אם לא אחרון בי ובזה ניחא מה שתמה מרן הב"י על הטור שכ' דין זה דגופא קני מהיום והפירות לאחר מיתה בשם הרמב"ם דהא ליפא מאן דפליג עיין שם דהרי מדברי בעל העיטור והרב המאירי נראה דאיפא מאן דאמר דסתם מהיום ולאחר מיתה לא קנה הגוף מהיום ויכול לחזור ומ"מ תימא על הרשב"ש שדקדק מלשון הרמב"ם דלא זכה בגוף עד לאח' מיתה שהרי הטור העתיק לשון הרמב"ם אף ע"פ שקנה הגוף מחיים אינו זוכה בו ואוכל פירות עד לאחר מית' וסיים לפיכך הגוף קונה מיד ואינו יכול לחזור בו והפירו' לאחר מיתה עיין שם וכן פתב מרן בבד"ה בא"ה סימון ק"א גבי פתובת בית דין וז"ל ואם נתן במתנת בריא מהיום ולאחר מיתה אף על פי שפתב הרמב"ם בפ"י מזכיה ומתנה שהיא פמתנת שכ"מ היינו לענין הפירות אבל לענין הגוף דין מתנת בריא יש לה וכן מפורש בדברי הרמב"ם שם וכ"כ בפ"י המרדכי בפ"י י"נ בשם תשוב' הר"מ עכ"ל הרי שכת' שכן מבואר בדברי הרמב"ם שם דהוי פמתנת בריא לענין הגוף וכן מבואר בדברי הרמב"ם פי"ב מהלכות זכיה דין י"ג דהפותר נכסיו לבנו מהיום ולאחר מיתה הרי הגוף של בן מזמן השטר עיי"ש ואיך כ' הרב אפילו בבת יורשת דלא זכתה בגוף מחיים וכן פתב הריטב"א בתשוב' הובא בב"י סימן רמ"ג וכן פתב מהרש"ך חלק שני סי' ס"ה בפשיטות דהנזות מתנה לבנו או לאיש נכרי מהיום ולאחר מיתה זכה בגוף מיד ואם מת יורשיו עומדים במקומו עיין שם ועיין בתשו' הרדב"ז חלק שלישי סימן תקס"ב: ועוד נר' דאפילו באומר בפירוש מהיום אם לא אחזו' בי עד לאחר מיתה ומת המקבל בחיי נותן יורשיו יורשים המתנה דכל שלא חזר הנותן קנה המקבל למפרע משעת נתינה ולא אמרי' נמי ירושה אין לה הפסק וכן מצאתי בתשו' החכמים למר"י ו' הרא"ש סי' פ"ד וז"ל וכן אם היו מתות בנותיו בחייו היו בניהם יורשים שהמתנ' התחילה מחיים אלא שתלויה ועומדת אם לא יחזור בו בתקנים למפרע ואם יחזור בו תבטל וכולי וכ"ת מנ"ל דאם היו בנותיו מיתות בחייו שיזכו יורשי בנותיו במתנה שמעי' לה מהא דגרסי' בפ' קמא דגיטין הולך מנה לפ' וכולי וכ' מור"י הרא"ש אי שכ"מ הוא אי איתיה למקבל בשעת מתן מעות יחזיר ליורשי מי שנשפתחו לו דקיימ"ל דברי שכיב מרע פכתובים וכמסורים דמו ואף ע"ג דלא קני עד לאחר מיתה משום דדברי שכיב מרע לענין לקנות לאחר מיתתו חשובים פמסורים למפרע משעת נתינה וכל שכן בקאן שכת' בהד"א מהיום ולאחר מיתה שקל הקנין למפרע ואפילו לדברי רמ"ה שכ' הטעם דבשכי"מ הולך פזכי דמי והוי פאילו זכה בו מחיים מפל מקום כ' דאפי' הכי אם עמד מאיליו נתבטלה המתנה אלמא אף על גב שיכול לחזור בו עד שימות פשמת זוכים יורשי המקבל ואפילו מת מקבל בחיי נותן והטעם פי המתנה עמדה מחיים אלא שהמתנה הוא פמו תנאי וכשיגמר התנאי בתקנים המתנה למפרע אם פן ה"א נמי המתנה חלה מהיום אלא שהטיל ביה תנאי וכשנתקנים התנאי חלה המתנ' למפרע ותו לא מידי עכ"ל הרי דסביר"ל דגם במתנה דמהיום אם לא אחרון בי עד לאחר מיתה אם מת זכו יורשיו במתנה והרשב"ש סימן תי"ד כ' וז"ל ואף על פי שפתב לה לאשתו מתנה מפל נכסיו ומנהג המדינה הוא שאין הנשים גובים אף

בשמינת העיר מכל מקום המתנ' הזו היא מהיום ולאחר מיתה אם לא אחזור בי וכפי מ"ש המפ' בפר' קמא דמציעא לא נגמרה ההקנאה עד לאחר מיתה אם פן אינם עדין שילה ולפיכה גובים מנכסיו עיין שם משמע דסבירא ליה שיהא פמתנת שכי"מ דלא חלה עד לאחר מיתה ובסי' ע"א דין י"ט סקל"ג פתבתי דברי הריטב"א ונהרמב"ן ותלמידי הר"ף והגמ"ר בשם מהר"י מאיברא דסביר"ל הכי דדינה פמתנת שכיב מרע דאינה קונה עד לאחר מיתה גם מהר"ם מפדוואה סי' נ"ו כ' בצואה שכ' בה וקנו ממני בקנין גמור אגב סוד' מעכשיו וכו' איך מרצוני הטוב אני יורש ונוחל וכו' שכ' וז"ל שיהא כמו שמפ' ואמר מהיום ולאחר מיתה ואיתא בפ' י"ג וספ"ק דמציעא אינהו מתנת בריא שיהא פמתנ' שכיב מרע דלא קני אלא לאחר מיתה כל שכ' בה מהיו' ולאחר מיתה ופר"ת שר"ל שמפ' בהדיא מהיום אם לא אחזור בי עד לאחר מיתה וכו' ובנ"ד שמשמע מתוך ל' הצנאה בהדיא שיוכל לחזור עד לאחר מיתה שהוא כמפר' אם לא אחזור בי וכו' והיא מתנת שכיב מרע ממש וכו' ומעתה צריך להסיר תלונת הקנין וכתבו ונתנו מאחר שיהא מתנת שכיב מרע ולא נכתב בה לשון יפוי פח וכו' עי' שם מבואר דסביר"ל דמהיום אם לא אחזור בי הוי מתנ' שכיב מרע ממש ואין צריכא קנין ואם היא בקנין בלא יפוי פח לא קנה ודבריו תמוהים דגם לפי ר"ת אינה פמתנת שכיב מרע רק לענין שיכול לחזור בו ולא זכה הלה אפילו בגוף עד לאחר מיתה אבל אם לא חזר בו קנה למפרע מחיים ואם פן אפילו במתנה כל נכסיו צריך קנין וכן כ' מהריק"ו שיהא פמתנת בריא לגמרי וכן כ' בתשו' התקמים למהר"י י' הרא"ש וז"ל וכף הוא פירושו איזו מתנת בריא שיהא פמתנת שכיב מרע רוצה לו שאין הקנין נגמר לגמרי לשים דבר עד לאחר מיתה כל שכ' בה מהיום ולאחר מיתה פי' שמפרש בה מהיום אם לא אחזור בי כל ימי חיי אז תחול המתנה מהיום וכל ימי חיי יכול לחזור בו כמו מתנת שכיב מרע שאם הנה כ' בה מהיום ולאחר מיתה קנה הגוף מהיום ופירא לאחר מיתה ולא הנה יכול לחזור אבל במפנרש בה מהיום אם לא אחזור בי כל ימי חיי אפילו גוף הקרקע לא נגמר קניינו עד לאחר מיתה וכשימות קנה למפרע וכו' ונ"מ במה דהויא פמתנת שכיב מרע בדבר זה שאם נמצאת מתנה זאת ברשות הנותן דלא יקנו אותה למקבל כי שמה חזר בו וכולי אבל לכל שאר החי' שיש בין מתנת בריא למתנת שכיב מרע מתנת שכיב מרע אין צריכה קנין ואם יש בה קנין המתנה אינה פלום אם לא במינפה פחו ובמתנת בריא שכתוב בה מהיום אם לא אחזור בי עד לאחר מיתה היא להפך צריכה קנין ואם אין בה קנין אינה פלום וכו' עכ"ל ועיין בתשו' ח"ג סי' ז': ונראה דלר"מ דסבירא ליה דאדם מקנה דבר שלא בא לעולם הקא גמי הקונה לחבירו מהיו' אם לא אחזור בי דבר שלא בא לעולם ומת הנותן קנה המקבל למפרע כשבאו לעולם דדבר שלא בא לעולם לר"מ כדבר שבא לעולם לרבנן וה' שער המלך בפ' כ"ב מה' מכיר' הקשה מדאמרי' בפ' י"ג לרבנן יפיר למה ליה לא יהא אלא אחר אלו בעי למיתב ליה במתנה מי לא יתיב ליה לא צריכא שנפלו לו נכסים לאחר מכאן ולר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יפיר ל"ל בנכסים שנפלו לו כשהוא גוסס וא"א דכל שאמר מעכשיו אפילו מת המזכה קודם שבא לעולם קנה אפתי קשה למה ליה יפיר פשיט' דנאמן במגו דאי בעי יתיב ליה במתנה מעכשיו ולכשיבאו לעולם ותי' דאין זה מגו דכיון דאינו יכול לחזור קודם שבאו לעולם אינו רוצה לתת במתנה לשום אדם בחייו שמה יצטרף לו וכעין זה תי' מהרימ"ט בתשובות בספר בני אהרן סימן

נ"ו לקו אחרת דהא דאי בעי למיתב לי במתנה דמתנת דיתיקי קאמר דאמר מהיום אם לא אחזן בי עד שעת מיתה וכיון דמייירי במתנת דיתיקי ובגדו לחזן כל זמן שיירצה הנה ליה פאומר לכשיבאו לעולם דאם מת הנותן לא קנה עיין שם וליתא דבאומר מהיום אם לא אחזר בי עד שעת מיתה לרבנן בדבר שבא לעולם כל שלא חזר בו עד שמת קנה המקבל למפרע משעת נתינו והוא הדין לר"מ בדבר שלא בא לעולם ואם פן אפתי ק' יאה נאמן במגו דאי בעי יהיב ליה במתנה מהיום אם לא אחזר בי עד שעת מיתה לכשיבאו לעולם: סימן רנ"ח א' דין א' פיון שפיתוב בו זמן וכולי דעת הר"י והרשב"א דלא אמרי' זמנו של שטר מוכיח עליו אלא כשפיתבו הוא או צוה לעדים לכותבו וכן פתב מהריק"ו שורש צ"ד ומרן בתשו' בס' אבקת רוכל סימן ע"ח עיין שם ה' גנות ורדים פלל ה' סי' יו"ד עיין שם ודלא כמהרימ"ט ח"א סי' מ"ו עיין שם וכ"כ מהרשד"ם חא"ה סימן ר' דדוקא אם ידעי' שצוה לכותבו ומן הסתם לא עיין שם ומהר"ב אשפנזי בסוף סימן ט"ו דקדק פן מדברי הרמב"ם שכת' שאלו הנה בדעתו לקנות לו בשטר זה לאחר מיתה לא הנה פותב בו זמן וכו' אלמא משום דהוא פתב הזמן או שצוה לעדים לכתוב הזמן הוא דמוכיח הזמן משום תורא דל"ל לכתוב אבל אם העדים פתבו הזמן מעצמם וכו' עיין שם אבל מדברי הרמ"ה בפ' י"ג סימן קע"ז שכתב דר"י סבירא ליה דילמא זמן לטופסא בעלמא הוא דאפתיב ולא מדעתיה דנותן אפתיב והו"ל זמן ספק וכולי עיין שם נר' דלר' יוסי אפילו לא ידעי' אמרי' זמנו של שטר וכולי וכן הסכים ה' משפט צדק חלק שני סימן י"ז דאם צוה לכתוב שטר פיון שנהגו לכתוב זמן והוא לא מיחה דעתו ליתן מהיום וכ"כ מרן בתשו' עיין שם וכה"ג פתב מהר"ם בתשו' הארנכות סי' תתקע"ו גבי קנין בב"ד חשוב וכתבו בשוקא וכו' פתבתי דבריו בסימן רמ"ב עש"ב: והטור סימן ע"א פתב וז"ל שטר שיש בו נאמנות ואין עדי השטר בפנינו וטען הלנה פי לא נכתב הנאמנות בצווי' וכו' אינו נאמן וכו' אבל אם היו העדים בפנינו ומעידים שלא פתבוהו בצווי' הלנה אלא מפני שופרא דשטרא כמו שרגילי' הסופרים לכתוב בכל השטרות וכו' אין סומכין על הנאמנות וכו' ובמקו' שנהגו ושללא לכותבו אלא בצווי' הלנה כשמצוה הלנה מועיל בלא קנין עכ"ל ומרן הב"י תמה ממ"ש בסי' ס"א תשו' הרא"ש דכל דבר שנהגו במדינה לכתוב הן נאמנות וכו' כל מי שמקנה בסודר שיכתבו פמנהג המדינה ואין צריך לפרש וכו' ותי' דבעל התרומות מייירי כשאינו מנהג פשוט לכתוב פן בכל השטרות והרא"ש מייירי כשהוא מנהג פשוט לכתוב פן בכל השטרות א"נ הרא"ש מייירי כשאין פאן העדים שיעידו שלא פתבו בצווי' הלנה ע"ש אם פן אם אין עדי' פאן שיעידו שלא פתבו בצווי' לכ"ע מסתמא אמרי' שצוה פן לעדים אבל אם פאו העדים והעידו שלא צוה להם לכתוב פן לתי' א' אם המנהג פשוט לכתוב זמן בכל השטרות וצוה לכתוב שטר אין צריך לפרש ואם אין המנהג פשוט לא וכו' ה' מקור ברוך סי' מ"ה דמרן בס' הקצר תפס תי' זה והביאו ה' כנה"ג שם ואפש' דגם בתי' ב' מודה דאם המנהג פשוט אפילו פאו עדים והעידו שלא צוה מהניא אלא דמוקי דברי הרא"ש אפי' כשאין מנהג פשוט לכתוב פן ומהרב"א סי' כ"ה ומהרח"ש ח"ב סימן ט"ז דחו דברי מרן דלשון הטור סי' ע"א משמע דאפי' מנהג פשוט לכתוב פן קאמר וכן לדעת הרא"ש פיון דאין צריך לפרש שיכתבו הנאמנות אפילו אמרו העדים שלא צוה להם לכתוב מאי הוי לכן תי' דהרא"ש מייירי כשיודע הלנה שכותבין פן אבל בעל התרומות מייירי באדם שאינו יודע נוסח השטרות מיהו מהרח"ש

כתב עוד דלא פתב בעל התרומות אלא גבי נאמנות דוקא שהוא תנאי ואינו מלשון השטר
אבל בשאר לשון השטר מודה דכותבין בלא צווי הלנה וכשנטל הקנן ע"ד שיכתבו שטר
בלשון הרגילי לכתוב בשטרות ע"ש וא"כ בזמנו של שטר לכ"ע אמרי שצונה לכתוב:
ומצאתי להרי"ף בתשו' סימן רכ"ח שכ' וז"ל אם יצא לפני ב"ד שטר שיש בו נאמנות
ועדי השטר אין מצויים וכבר נודע מנהג המקום שהסופרים הם כותבים נאמנות ע"ד
שופרא אף אם לא נתפרש זה דעת הקנן וכולי ואין עדי השטר מצויים שנשאל אותם
אם נתפרש הנאמנות בעת הקנן וכו' תשובה העדי אין רשאים לכתוב נאמנות בשטר
אלא אם פן נטלו רשות וכו' ואותם שפותבי נאמנות ואין שואלים לנה אין סומכי ע"ז
הנאמנו' אלא כותבים על אותה עדות אם נתברר בפי' סומכים עליה ואם לאו תבטל
עכ"ל משמע דאפי' המנהג ידוע ופשוט לכתוב נאמנות לא אמרינן אם אין עדי השטר
מצויים שנשאל אותם בטל הנאמנות ולא אמרי' דסתם קנן שיכתבו פמנהג המדינה ואין
צריך לפרש וכו' ב' כתב מהרימ"ט סי' צ"ו וז"ל ומה שפקפקו עוד בצואה זו לפי שפתוב
בו זמן והנה זה וכו' וקי"ל דזמנו של שטר מוכיח עליו דמהיום קאמר וכולי הא ליתא
דזמנו של שטר מוכיח לפרש את הסתום אבל לא לסתום את המפורש שכתב בה מצונה
מחמת מיתה דמשמע שלא קנה אלא לאחר מיתה ועוד לא אמרו שהזמן מוכיח אלא
לקיים בו את השטר ולא לבטלו וכו' עיין שם ודבריו תמוהים דר"י בכותב נכסיו לאחר
מיתה אמר דזמנו של שטר מוכיח אלמא אפי' במפרש לאחר מיתה אמר הכי ומהריק"ו
שרש צ"ד שכ' גבי אני מניח דלא אמרינן זמנו וכולי דגרע מאומר ינתן לפלוני לאחר
מיתה דהתם פיון שהזכיר לשון מתנה, וכתב זמן בשטר רוצה לומר מעכשיו תתחיל
המתנה עיין שם ועוד דא"כ שכיב מרע שצונה לכתוב שטר ולא פי' מחמת מיתה אמאי
לא קנה דאין שטר לאחר מיתה הו"ל לקיים השטר ונימא דזמנו של שטר מוכיח דמהיום
קאמר מיהו פבר פירש"י בכתובות דכ"ה דה"ד בבריא הכותב נכסיו לבנו לאחר מיתה
דדעתיה לאקנויי גוף הקרקע מהיום ופירות לאחר מיתה אבל שכיב מרע אין דעתו ליתן
בחייו פלוס ע"ש והר' יונה הובא בש"מ לכתובות שם ובכתרא פ' מי שמת הוסיף וז"ל
ועוד דזמן שפתוב במתנת שכיב מרע אינו מוכיח עליו שיקנה מהיום שאינו אלא לגרוע
פח מקבל המתנה דאי הדר יהיב לה שיזפה האחרון וכו' וכן כתב הנ"י בפ' מי שמת עיין
שם אם פן בכל מתנת שכיב מרע אפילו לא פי' מחמת מיתה לא אמרינן זמנו של שטר
מוכיח אפילו לקיים השטר וכן שכיב מרע שנתן בקנן לא קנה לדין מטעם דאין קנן
לאחר מיתה ולא אמרי' דהקנן הוי מעכשיו מה"ט דשכיב מרע אין דעתו ליתן בחייו וה'
פני משה ח"א סי' צ"ד כ' מתנת בריא שנתן לאחר מיתה אפי' בקנן סודר לא קנה ותמה
עלו מהרימ"ט ח"א סי' ס"ז עיין שם ודבריו תמוהים דהא קי"ל דכל קנן הוי מעכשיו
ואפי' אמר לאח"מ הוי מעכשיו ולאחר מיתה ומצאתי בתשו' הגאונים ח"ב שער ג' סי'
ז"ל ונשאלתם הכותב נכסיו לבנו (אמר המגיה עד פאן מצאתי והשאר קרוע): ג' דין
ב' וכן אם יש בו קנן וכולי כתב הרמ"ה בפ"ק י"ג סימן קע"ח וז"ל א"ל בהקנא אין
צריך פיון דקרקע נקנה בשטר וטרח למעבד מילת' יתירתא למיקנא מניה ש"מ לאקנויי
ליה גופא מהיו' קאתי וכ"ת התנח קרקע דהנה סגי ליה בשטר אלא מטלט' דלא סגי
להו בשטר במאי קני להו וכיון דצריך קנן למקני מטלטלין אשתכח דקנן גופיה לאו
מילתא יתירת' הוא וכו' אלא משכחת לה דאקני ליה מטלט' אג"מ דסגי ליה בשטר גרידא

וכיון דאי פפל למיקנא מניה מילתא נתירתא קעביד ליה ולאנמי לקניניה קמכוון
לאקנויי ליה גופ' מהיום וכולי עכ"ל מבואר דס"ל דהקנן לא מהני אלא בקרקע דנקנה
בשטר ובמטלטלי אג"מ דסגי להו בשטרא ונקנן לא צריף לגופיה אלא להקנות לו
מעכשיו אבל אם הקנה לו מטלט' בקנן ולא אג"מ לאח' מיתה לא קנה ומהר"ם מפדווא
סי' נ"ב הוכיח פן מדברי רש"ם ומהרמב"ם והטור עיין שם ועיין בתשו' מהר"ב אשפנזי
סוף סימן ט"ו אבל מדברי הרי"ף בתשוב' סימן כ"ה משמע דקנן מהני למטלטלין אפילו
לא הקנה אותם אג"מ וכן משמע מתשו' הרשב"א שבהביא מרן הב"י סי' נ"ד והיא בחלק
שלישי סימן ס' דהקנן הוי מעכשיו אפילו צריף לגופיה עיין שם.

ד' הג"ה בכותב לו לאחר ל' יום וכולי האחרונים תמהו מדאמרין בפרק מי שאחזו בגט
על תנאי אם לא אבא עד י"ב חדש ומת בתוך י"ב חדש התירוה לינשא משום דס"ל כר"י
דזמנו של שטר מוכיח עליו והתם הזמן צריף לבאר מאימת מתחילין הי"ב חדש ואפילו
הכי אמרינן זמנו וכו' וה' פני משה חלק ראשון סי' ל"ד הוסיף וז"ל ודכנות' ק"ל בדברי
ה"ה בפ"ח מה' גירושין שרצה לחלק פדעת הרמב"ם לענן דינא ולומר בע"כ לא ס"ל
לר"י זמנו וכו' אלא דוקא היכא שמזכיר מיתה וכו' והרי בקיאות זה דפרק מ"ש דמירי
בגט על תנאי דאם לא אבא עד י"ב חדש ולא הזכיר שום מיתה ואפילו הכי התירה ר"י
נשיאה עיין שם ותמהני עליו שלא זכר מה שסיים המ"מ וז"ל וליכא מאן דאמר הכי
אלא ר"י נשיאה דאמר לעיל התירוה לינשא אף על פי שמת בתוך הזמן ואע"פ שאמרו
בגמ' דס"ל כר"י לאו למימרא דר"י נמי ס"ל פנותיה אלא דר"י נשיאה ס"ל בהא כר"י
בעלמא וכולי ועל דר"י נשיאה פבר אר"י דלא הווי לו כל סיעתו וכו' עיין שם הרי שכ'
דר"י נשיאה סבירא ליה דאפילו בכה"ג אמרינן זמנו וכולי ולא קי"ל פנותיה ונראה
דחכא נמי א"ל לדעת הרמ"ה דלא אמר ר"י זמנו וכולי אלא בנותן לאחר מיתה ולא
בלאחר ל' יום פניו דהזמן צריף לגופיה ור"י נשיאה סבירא ליה דאפי' בכה"ג אמרינן
זמנו וכו' ולא קי"ל פנותיה ושוב מצאתי למהרא"ח חלק שני סימן צ"א תי' פן עיין שם
אבל הרמ"ה עצמו בפרק י"נ סימן קע"ז ק"ל מההיא דפ' מי שאחזו ותי' וז"ל שאני התם
דהאי תנאה די"ב חדש לא פתיב בגויה דגיטא אלא ע"כ הוא דמתנה בשעת נתינה ול"ל
דכתוב זמנו דשטרא לברורי מניה מילתא דלא מיפררא מגופיה דשטר' וכו' (א"ה עכ"מ
והשאר קרויע): ה' כתב הרשב"ש סי' שס"א וז"ל שאלו היתה מתנה ולא נתנה אותה עד
שתמות ולא אמרה מעכשיו ולאחר מיתה אינו פלוס פדעת הרא"ש שפכת בגדרים פרק
השנותפין גבי אי הנאי בריה צורבא מרבנו הדר סודרא למאריה וכ"נ שהיא סברת
הרשב"א אלא שכ' שלא כ"כ הרמב"ם אבל בהקדש לא צריף מעכשיו פדאית' בגדרים
וכתב שם הרשב"א דהאומר סלע זו לצדקה לאח' ל' יום אף על פי שלא אמר מעכשיו
אינו יכול לחזור בו דאמירתו לגבוה פמסירה להדיוט וכו' עיין שם ודבריו תמוהים שהרי
כתב הרמב"ם בפ"ב מהל' מכירה ובהביאו הטור ס"ס קצ"ז דהאומר לחבירו משוה בהמה
זו ולא תהא קנויה לה אלא לאחר ל' יום לא קנה וכו' עיין שם ואם פן חכא נמי במתנה
שלא נתן עד לאחר מיתה לא קנה גם להרמב"ם וכבר ה' עצמו בסימן קי"ד באחד שפכת
לבן אשתו מתנה אם תמות בחייו הביא ההיא דקני על מנת להקנות דלהרמב"ם אין צריף
מעכשיו וכו' וז"ל אבל מ"מ לא מפניי פך נאמר פן בכל ענין אלא כמו זה שהקנה לבנו
עמה שניזכה לבן בנו פשיהיה ת"ח שהרי זה הבן זכה מעכשיו וכו' אבל אם זה הבן לא

זכה מעכשיו אף בן הבן לא זכה א"כ מעכשיו צריף שיהיה האומר לחבירו קנה פרה זו לאחר ל' יום לא קנה וכו' עיין שם מיהו תימא עליו דמתנה לאחר מיתה אפילו לא אמר מעכשיו אם יש קנין קנה פדאמרי' בפ' י"ג ו"ד לאומר לחבירו קנה פרה זו לאחר ל' יום וכבר פתבתי בזה בסי' ר"ן דין ט' בתשו' שם.

גם מה שסובר הרב דבהקדש אין צריף מעכשיו ואפ' אמר לאחר מיתה קנה פאומר סלע זו לצדקה לאחר ל' יום ק' דמעכשיו ולאחר מיתה גופא מהיום ופירא לאחר מיתה ובהקדש לאחר מיתה אי הוי כמעכשיו ולאח' מיתה כבר כ' הרשב"א בתשו' סי' תקס"ג ופסקו רמ"א בסימן רנ"ז דבהקדש א"א לפ' גופא מהיום ופירא לאח' מיתה דהוי אוכל פירות משל הקדש ומצאתי להרשב"א חלק רביעי סימן קע"ג שכתב ונ"ל דברי מקדיש זו לא נתבררו לי מתוך שאלתה אם הקדיש נכסיו מעכשיו אם לא יהא לו בן זכר או אם הקדיש נכסיו לכשיפטר אם לא יהא לו בן זכר אם הקדיש נכסיו מעכשיו אם לא יהא לו יורש זכר הרי זו אסור בנכסים אלו מעכשיו וכו' אבל אם לא אמר מעכשיו אלא לכשיפטר אין הקדש חל אלא עד שיפטר ומסתברא שניזון מהם כל ימי חייו שלא הקדיש זה אלא מה שישאר אחריו וכו' עיין שם משמע דס"ל דלא חל ההקדש מעכשיו אלא עד שיפטר: ו' כתב הר"ן בפ"ד דנדרי' ונ"ל ומהא שמעיה האומ' סלע זו לצדקה לאחר ל' יום דלא מצי הדר ביה דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמי אבל הרשב"א כת' דאפשר דהיינו דוקא לבר פדא דס"ל דקדושת דמים לא פקעה בכדי אבל לרבא ואב"י וכו' האומר הרי זו עולה לאחר ל' יום יכול לחזור בו ופלוגתא בירושלמי עיין שם ונ"ל הרשב"א בתשוב' חלק שלישי סימן קכ"ב וכדגרסי' בירוש' דקידושין פ' האומר ר"א בשם ר"י הרי זו עולה לאחר ל' יום ומכרה בתוך ל' יום הרי זה מכורה הקדישה הקדש וכו' ר' בון בר' חייא בעי קומי ר' זעירא תמן איתמר אמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט והכא אתמר הכי א"ל תמן באומר מפבר הכא באומר לאחר ל' יום וכו' ואף על גב דאיכא התם בירוש' מ"ד משמיה דר"י מכרה בתוך ל' יום אינה מכורה הקדישה לא קדשה ולא אמר לאחר ל' יום אלא ששיר גיזה ועבודה אנו לא קי"ל הכי אלא כמ"ד מכרה מכורה מפמה טעמים קדא דמשמע בגמרי' בפ' דאומר דלכ"ע אתי מעשה ומבטל מעשה כי הא ועוד דבמכירה מיהא ר' זעירא ור' אבהו דאמר משמיה דר"י אם מכרה מכורה הו"ל תרי לגבי מ"ד משמיה דר"י אינה מכורה ואין דבריו של א' במקום שנים ונהיא דפ"ד דנדרי' לק"מ דהתם הוא משום דלא אתי דבור ומבטל דבור דהקדש דאלים כמעשה דמסירה וכולי עכ"ל הרי דפליגי אמוראי אליבא דר"י דר' אבהו משמיה דר"י אמר מכרה מכורה ואמורא אחר אמר משמיה אינה מכורה וקיי"ל כר' אבהו ור' זעירא דהווי תרי לגבי חד ור' קרבן העדה על הירוש' בפרק מי שצחזו הביא הירושלמי דקידושין וכו' עליו אף ק' ונהא תרנוניהו ר' אבהו בשם ר"י ונ"ל לומר מימרא הא' בדלא אמר מעכשיו וסיפא בדאמר מעכשיו ואם כן אין ראיה משם וצ"ל דג' הרשב"א אמורא אחר בשם ר"י ותרוניהו בדלא אמר מעכשיו מיהו פשט' דסוגי' לא משמע כן אלא קמיי' בדלא אמר מעכשיו ובתרייתא בדאמר מעכשיו עיין שם וליתא דאי באמר מעכשיו היכי קבעו דלא אמר לאחר ל' יום אלא לששיר גיזה ועבודה דהא קי"ל אין חזרה בהקדש אפילו תוך כדי דבור כמו שפסק הרמב"ם בפט"ו מהלכות מעה"ק עיין שם וא"כ פשאמר מעכשיו ולאחר ל' יום אפילו חזר ממה שאמר מעכשיו אין חזרתו חזרה ובירושלמי בפ' מי שצחזו אמרי'

הכי דאם אָמר מעכשין וילאחר שלשים יום בהקדש לכ"ע אמירתו לגבוה פמסירתו להקדוּט וכתב מוהר"ב בתשוב' סי' ט"ו דבהקדש דחזרתו לא מהניא מידי ולכ"ע האומ' מעכשין וילאחר ל' יום הר"ז הקדש דתנאה הוי ולא חזרה ע"ש ונראה דס"ל פיון דחזרה לא מהניא בהקדש אמרי' דתנאה הוי ולא חזרה משו' דאין אדם מוציא דבר לבטלה וכתב מהראנ"ח חלק שני סי' ל"ז דכל שאנו יכולים לפ' דברי האדם בל' המועיל אפילו רבנן מודו דאין אדם מוציא דבריו לבטלה עיין שם וכהאי גוונא פתב רשפ"ם בבתרא דף קל"ג ונ"ל ואם לאו דאינו ראוי ליורשו בע"כ נכסי נתונים לפלוני קאמר דאין אדם מוציא דבריו לבטלה וילמתנה איפנון ולא ליורשיו וכולי וקמ"ם ומרו בסימן רמ"ח פתב נכסי לה ואחריה לפלוני דלירש נמי הוי ל' מתנה בבריא משום דאין אדם מוציא דבריו לבטלה אם פן שמעינן דאפי' לרבנן פל' שיכולי' לפ' דברי האדם בל' המועיל אמרי' אין אדם מוציא דבריו לבטלה כמ"ש מהראנ"ח ואם פן הָכא נמי אף על גב האומר מעכשין וילאחר ל' יום מספק' לן אם תנאה או חזרה גבי הקדש פיון דאינו יכול לחזור אמרינן אין אדם מוציא דבריו לבטלה ובנדאי תנאה הוי ואפילו אמרינן דחזרה הוי ואדם מוציא דבריו לבטלה פיון דאין חזרה בהקדש לא משגחי' בחזרתו וכל ההקדש מעכשין וא"כ היכי אמרי' בירוש' דלא אָמר לאַחר ל' יום אלא לשני' גיזה ועבודה אלא ודאי דהָכא מייירי בדלא אָמר מעכשין אלא לאַח' ל' יום לבד ואמוראי פליגי אליבא דר"י פמבואר בתשו' הרשפ"א שפכתתי: וראיתי למהריט"א בספ' קהלת יעקב דף קי"ג שכו' לדעת הרשפ"א דתנאי הוי אם לא ימות והירו' דפרק מי שאחזו מייירי בחזר בו בתוך השלשים יום ולא מת ואפש' דה"ט דלכולי עלמא הוי הקדש אפילו דנימא דיש חזרה בהקדש תוך כדי דבור משום דאפי' הוי חזרה וחשיב כאומר לאַחר שלשים יום לבד פיון דאמירתו לגבוה וכו' לא אתי דבור ומבטל דבור דהקדש דאלים פמסירה כמו שפכת הרשפ"א בחי' לנדרים עיין שם וליתא שהרי הרשפ"א פתב אחר כף דלמ"ד בירושלמי באומ' הרי זה עולה לאַחר שלשים יום אם מקרה מכורה והוא הדין דיכול לחזן' אלא דנקט מקרה משום דבעי לאסוקי בתר הכי חזר ולקחה תוך שלשים יום חל עליה הקדש וכולי אלא דבלשון אפ' אמרה וסיים שם ועדיין צריף לי תלמוד עי' שם ואם פן דוקא באומר מעכשין וילאחר שלשים יום הוא דפשיטא ל דלא אתי דבור ומבטל דבור דהקדש דאלים פמסירה אבל באומ' לאַחר שלשים יום לבד דעתו נוטה דיכול לחזן בתוך שלשים יום: עוד פתב הרב שם לדעת רש"י דהתנאי הוא אם לא אחזן' בתוך שלשים והירושל' במת ולא חזר מייירי אפשר דלאו מטעם דבהקדש תוך כדי דבור לאו פדבור דמי אלא האי טעמא אף על גב דבעלמא בספק הקדש אמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה היינו פההיא דא"ל בפ' מי שמת בשכ"מ שהקדיש פל נכסיו אם עמד חזר או לא שכ' הפוסקים דאמרי' אוקי ממונא בחזקת מריה ולא הוי הקדש דהתם פיון דבעל המזון עמד והוא חי ועד עכשין הוא המזון בחזקתו בנדאי אין ספק הקדש מוציא מידי ודאי אבל ספק הקדש ומת בעל המזון כמו הָכא פיון דאם הוא תנאי והוי הקדש משעה א' אין ההקדש מחוסר גוביניא דאמירתו לגבוה פמסירתו להקדוּט הרי בשעת מיתה שבאים היורשים לירש הוי ספק אי הוי מזון מורישם או לא ואין ליורשים חזקת מזון יותר מההקדש ואם פן גבי הקדש דאיסור אזלי' לחומרא והוי הקדש עי' שם וכה"ג חילקו התוספו' בבכורות דף נ"א ע"ב בד"א ולא בראוי עי"ש והנה מהראנ"ח ח"ב סי' ל"ד כ' גבי שכיב מרע שהקדי' פל נכסיו דנראה

דאם לא חזר בפ' תי'שי' מדכ' הר"ן ונ"ל ואף על גב דרמרי' דאמירתי לגבוה פמסירתו להקדו'ט היינו דלא מצי למהדר ביה על מה שידענו בבירו' דעתו אבל הכא מי יימר דדעתו הנה להקדש אפילו אם עמד הילכף ודאי נכסים בחזקת ניתן קנימי ואף ספק איסו' מעילה ליכא דאיהו ידע בנפשיה וכו' וא"כ דוקא הוא יכול לחזור משום דידע בנפשיה אבל אם מת אחר שעמד ובאו בניו לבטל ההקדש ולא ידעו פוננת אביהם איכא ספק איסור מעילה עיין שם ונמשך אחריו מהר"י אלגאזי בספ' גאות יעקב סימן ב' עיין שם אם פן א"ל דהכא נמי לדעת רש"י דהתנאי הוא אם לא אחזן' בתוך שלשים ומת ולא חזר אין היורשים יכולים לבטל ההקדש משום ספ' איסו' מעילה ולא שא ק מאן בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו ולקנלא אלא פשעמד דכחל לחזור דבעל המזון ידע בנפשיה ואם פן אין החי' בין אביהם ליורשי' משום דהמזון הנה בחזקתו מה שאין פן היורשים דאין להם חזק' ממון אלא משום איסו' מעילה הוא יכול לחזן' משום דידע בנפשיה אבל אם מת דהבנים לא ידעו פוננת אביה' איכ' ספק איסו' מעילה ומדברי הפרדכי בפ' מי שמת ופסקו מור"ם סי' ו' וכו' ואלא פדין מתנה שיוכל לחזור וכ' הסמ"ע סק"א דכחל לחזור וליתנו לאחר ואם מת זכה אחרון עיין שם מוכח אפילו לגבי אחר דאין לו חזקת ממון לא אזלינו לחומרא מיהו שאני התם דבעל המזון חזר ובטלו דכיון דהמזון בחזקתו חזרתו חזרה אפילו לגבי אחרי' אבל הכא שמת ולא חזר והיורשים באו לבטל ההקדש אפש"ל פיון דאין להם חזקת ממון יותר מהקדש אזלינו לחומרא וכי הא גוונא כ' המ"מ בפרק ג' מהלכו' זכיה דין ה' גבי דבר שאינו מסויים דבמתנה המוציא מחבירו עליו הראיה ומתנת שכיב מרע שאני דאינו בא להוציא אלא מן היורשים עיין שם אלמא להוציא מהיורשים לא אמרי' המוציא מחבירו עליו הראיה משום דאין להם חזקת ממון דבכל ספק מתנה קנימא לן דהיורשים מוחזקים משום דמקבל מתנה מחוסר גובינא מפל מקום אין להם חזק' ממון כמו בעל המזון ואם פן בהקדש דאמירתי לגבוה פמסירתו להקדו'ט ואינו מחוסר גובינא אין ליורשים חזק' ממון יותר מההקדש ואזלי' לחומרא אבל בדברי מהראנ"ח שפתי' מבואר דאין החילוק משום דאין ליורשים חזקת ממון כמו אביהם אלא משום ספק איסור מעילה דהוא יכול לחזור משום דידע בנפשיה אבל אם מת לגבי היורשי' דלא ידעו פוננת אביהם איכא ספק איסור מעילה: והריב"ש סימן קס"ז על שכיב מרע שצוה ונתן לבנו ושתי בנותיו נכסיו ואם ימותו יהיו הנכסי מחציתם להקדש פתב ונ"ל גם בשאר הנכסים שנתן לבן ולבנות יש לספק בחלק הבן פי יש מן הגאונים והרי"ף מפללם אומרים שאפילו נתן בלשון מתנה פיון שהוא ראוי ליורשו הרי הוא פאלו אמר בלשון וירושא אין לה הפסק אבל רשב"ם והרנ"ה ואחרים סוברים שכל שאמר בלשון מתנה יש לה הפסק ולא אמרו שהיא פירושא אלא באומר נכסי לה וכו' וכיון שיש בזה מחלוקת בין הראשונים חלק הבן בנכסים בחזקת היורש הבא ליורש הוא ואין להקדש בחלק שהוא פלום שאין מוציאין מחזקת היורש על הספק פדי לתת להקדש דומיא דמ"ל בפ' מי שמת בשכיב מרע שהקדיש כל נכסיו ופסק הרמב"ם בפרק ט' מהלכו' זכיה שאם עמד חוזר לפי שהנכסים בחזקתו וכו' י"ל בכאן עכ"ל הרי שכ' שאין מוציאין מחזקת היורשים על הספק לתת להקדש פדקנימא לן בשכיב מרע שהקרי' כל נכסיו דאם עמד חוזר ואין חי' בין הוא ליורשיו ולא תי'שי' לספק איסו' מעילה ונמשך אחריו הרשב"ש בסימן ק"ץ עיין שם ומהראד"ב בס' לחם

רב סי' ר"ג בצואה להקדש ולא אמר מנכסי דהצואה קיימת ואף ע"ג דכתב הרשב"א דאפילו נתן לבתו דקרוכה אצלו אם לא אמר מנכסי לא מהני מודה בהקדש דעדיף טפי מדע דהא בפרק מי שמת גבי הקדש וחקילוק לעניינים לא דחי' להך צד דאמר גמר ומקני גבי הקדש ועניינים אלא משום דלגבי נפשיה לא גמר ומקני דאם יעמוד רוצה שייחזר לו הממון אבל אם מת דליכא טעמא דלגבי נפשיה נדאי דאמרין גמר ומקני עיין שם הרי דסבירא ליה דאם מת דלגבי יורשים אצ"ל לחומרא בהקדש אבל לא מטעם ספק איסור מעיל' או משום דאין ליורשים חזקת ממון כמו אביהם אלא משו' דגמר ומקני להקדש וכן פתב מהרש"ך ח"א סימן מ"א ונמשך אחריו הרב פני משה יח"ב סימן נ"א ע"ש והרב פנסת הגדולה בסימן ר"ן הגב"י אות כ"ו הביאו עי' שם וכבר כתבתי בזה בסימן ר"ן ס"ג עיין שם אם פן בכל ס' בין היורשים להקדש מעמידים הנכסים בחזקת היורשי' ולא חיישינן לספק איסור מעילה ונהנה ליה בספק תנאה או חזרה אם מהניא חזרה להקדש תוף פדי דבור מספ' מעמידים הנכסים בחזקת היורשים אלא נדאי דלא מהניא אי חזרה הוי אין חזרה בהקדש ואי תנאה הוי פיון שמת ולא חזר ונתקנין התנאי חל ההקדש וראיתי לה' מח"א ה' צדקה סי' ג' שהוכיח מדברי הרמב"ם בפ"ב מה' מכירה דאינו יכול לחזור שכ' דאם אמר כל מה שהלניתה יהיה הקדש אע"פ שאינו מוקדש הרי זה חייב לקני' דבורו וכו' ומ"ש הרשב"א דפלוגתא היא בירושלמי בפ' האומר דקידושין הרי זה עולה לאחר ל' יום מקרה בתוף ל' יום ר' אבהו אמר הר"ז מכורה ור"י אמר אינה מכורה ואם פן משם ראיה להפך דבכל דוכתא קי"ל הלכה כר"י עיין שם וכבר תמה עליו מהריט"א בס' קהלת יעקב דקי"א ע"ד דבירושלמי שם פליגי אמוראי אליבא דר"י וכן הוכיח הרשב"א בחי' לנדרי' דהלכה כמ"ד בירושלמי דמכורה עיין שם והרמב"ם בפ"ו מה' ערכין דין ט' כ' וז"ל האומר שור זה הקדש לאחר ל' יום ושחטו בתוף ל' יום הר"ז מותר בהנאה הקדישו למזבח הרי זה הקדש למזבח אבל אם אמר הר"ז הקדש מעכשיו לאחר ל' יום ושחטו בתוף ל' יום הרי זה אסור בהנאה וכו' וכן הרדב"ז בס' יקר תפארת לא ידעתי מקומה ואפשר שהוא בתוספתא וכו' ע"ש והוא בתוספתא רפ"ג דתמורה ואתיא כמ"ד בירושלמי דאם מקרה מכורה מכורה והקדישה הקדש והרמב"ם פוסק פנותיה מפח התוספתא והרשב"א בתשו' חלק שלישי סי' קכ"ב כ' וז"ל ואף על גב דאיכא היתם בירושלמי מ"ד משמיה דר"י מקרה בתוף ל' יום אינה מכורה הקדישה לא קדשה וכולי אנו לא קי"ל הכי אלא כמ"ד מקרה מכורה מכמה טעמים חדא דמשמע בגמרי' בפ' האומר דלכ"ע אתי מעשה ומבטל מעשה פי הא ועוד דבמכירה מיהא ר' זעירא ור' אבהו משמיה דר"י דאם מקרה מכורה הו"ל תרי לגבי מ"ד משמיה דר"י אינה מכורה ואין דבריו של אחד במקום שנים ונהיא דפ' ארבע נדרים לק"מ דהתם הוא משום דלא אתי דבור ומבטל דבור דהקדש דאל"ל פמעש' דמסירה ועוד דהא דאמרי' בירושלמי דאמר לאחר ל' יום לשייר לו גינה ועבודה נ"ל דהא דלא בגמרי' וכו' ע"ש"ב הרי שהוכיח מגמרי' דהלכה כמ"ד מקרה מכורה ונהיא דנדרי' דאינו יכול לחזור משום דלא אתי דבור ומבטל דבור דהקדש דאל"ל פמעשה אבל מעשה דמכירה או שחיטה מבטל אמירה דהקדש ומה שחי' ה' מח"א דנהי דאסור למוכרו שחייב לקיים דבורו אם עבר ומכרו מכור וכ"כ ה' קהלת יעקב שם דצ"ל פן לדעת הרמב"ם בנהיא דנדרי' ע"ש"ב ולא ראו תשו' הרשב"א דהתם משום דלא אתי דבור ומבטל דבור דהקדש וא"כ נראה דעת הרמב"ם דמכרו מכור

אָבֵל אַם תְּזַר בְּדַבּוּר לֹא מְהִינֵי מִשׁוּם דְּלֹא אֶתִי דַּבּוּר וּמִבְטֵל דַּבּוּר דִּהְקַדְּשׁ: מִיְהוּ ה"ד
בְּמַקְדִּישׁ לְאַחֵר ל' יוֹם אָבֵל בְּמַקְדִּישׁ לֵאחֹר מִיְתֵה כְּבָר כ' הֶרְשַׁב־א בְּתִשׁוּ' שָׁם וְנ"ל וְאֵע"ג
דְּאֶמְרִינֵן בַּפ"ד נְדָרִים וְכו' הֵתָם הוּא בְּעוֹד שֶׁהַמַּקְדִּישׁ קִיִּי וְכֹא לְחִזּוֹר בּוֹ דְּלֹא אֶתִי דַּבּוּר
גְּרִידָא וּמִבְטֵל דַּבּוּר דִּהְקַדְּשׁ דְּאֵלִים פְּמַעֲשָׂה דְּמַכִּירָה וְכו' וְהֵכָא גַּמִּי אַם מֵת תּוֹף ל' יוֹם
פִּקְעֵה הֶהְקַדְּשׁ וְכֵן אַם מְכָרוּ בְּתוֹף ל' יוֹם דְּמַעֲשָׂה גְמוּר מִבְטֵל אֶת הֶהְקַדְּשׁ כֹּל שְׁלֵא הֶהְקַדְּשׁ
מַעֲכָשׁוֹ וּכְדָגְרִיס בִּירוּשׁ' וְכו' עֵינֵן שָׁם אָבֵל רְאִיתִי לְהֶרְשַׁב־א בְּתִשׁוּ' סִימָן שֶׁס"א שֶׁכ'
דְּבַהֲקַדְּשׁ אִין צָרִיף מַעֲכָשׁוֹ וְנֶאֱפִי' אָמַר לְאַחֵר מִיְתֵה קִנְהָ וְכו"כ הֶרְשַׁב־א בְּאֹמֵר סֵלַע זֹו
לְצַדִּיקָה לְאַחֵר ל' יוֹם ע"ש גַּם הֶרְדָּב־ז חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן תַּקכ"ג כְּתַב בְּמִי שֶׁהַקְדִּישׁ לְאַחֵר
מִיְתֵה וְנ"ל וְא"ת וְהָרִי לֹא הֶקְדִּישׁ אֲלֵא לְאַחֵר מִיְתֵה וּבִאֲוֹתָהּ שְׁעָה כְּבָר הוּא שֶׁל יוֹרֵשׁ
וְאִין אָדָם מַקְדִּישׁ דְּבָר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ וְהָיִי כְּנוֹתָן מִתְּנָה לְחִבְרֹו לְאַחֵר מִיְתֵה וְכו' כְּמָה תְּשׁוּבוּ'
בְּדָבָר פִּינּוֹן דְּאֶמְרִיהָ כְּמִסִּירָה הָיִי כְּאֵלוּ מְסָרוּ לְהַקְדִּישׁ מְחִיִּים וְשׁוֹב לֹא יוֹכֵל לְחִזּוֹר בּוֹ
וְגִדּוּלָה מִזֹּו אָמְרוּ הָאֹמֵר אֲעֲשֶׂה דְּבָר פ' הֶקְדֵּשׁ צָרִיף לַעֲשׂוֹת הֶקְדֵּשׁ וְנֶאֱפִילוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ
אִינוּ יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ וְעוֹד דְּאִין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה וְכו"ש לְהַקְדִּישׁ וְכוֹלֵי עַכ"ל
וְדַבְרֵיהֶם תְּמוּהִים וְנ"ל הֶר"ן בַּפ"ד דְּנְדָרִים דָּף ל' וּמָהָא שְׁמַעִינֵן דִּהָאֹמֵר סֵלַע זֹו לְצַדִּיקָה
לְאַחֵר ל' יוֹם דְּלֹא מְצִי לְמַהֲדַר בִּיהָ וְנֶאֱמִירְתוֹ לְגִבּוּהָ כְּמִסִּירְתוֹ לְהִדְיוּט דְּמִי אָבֵל הֶרְשַׁב־א
כְּתַב דְּאֶפְשָׁר דְּכִי אֶמְרִינֵן הֵכִי ה"מ לִיבָא דְּבָר פְּדָא דַס"ל דְּקַדְוֶשֶׁת דְּמִים לֹא פִקְעָה בְּכַדִּי
אָבֵל לְרָבָא וְנֶאֱבִי וְכו' אֶפְשָׁר דְּנָהִי דְּאֶמְרִיהָ לְגִבּוּהָ כְּמִסִּירָה לְהִדְיוּט ה"מ בְּמִסִּירָה גְרִידָא
בְּלֵא מַעֲכָשׁוֹ אָבֵל בְּמִסִּירָה דְּמַעֲכָשׁוֹ לֹא וְכוֹלֵי עֵינֵן שָׁם הָרִי דִּהֶרְשַׁב־א ס"ל דִּהָאֹמֵר
סֵלַע זֹו לְצַדִּיקָה לְאַחֵר ל' יוֹם יְכוֹל לְחִזּוֹר וְכְבָר הָאֶרִיף בְּתִשׁוּ' חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן קכ"ב
וְשָׁם כ' בֹא' שִׁישׁ לוֹ בַת א' וּבִשְׁעַת פְּטִירְתוֹ אָמַר שְׁאֵם תְּמוּת הַבַּת בְּלֵא זָרַע יִהְיוּ הַנְּכָסִים
לְהַקְדֵּשׁ שְׁאִין אָדָם מַקְדִּישׁ לְאַחֵר מִיְתֵה וְלֹא אֶמְרִי' דְּאִין אָדָם מוֹצִיא דְּבָרִיו לְבִטְלָה וְאִם
מִתֵּה הַבַּת שְׁאֶמַר דְּמַעֲכָשׁוֹ הוּא כְּדִי שְׁיַעֲמְדוּ דְּבָרִיו דֹא"א לַעֲשׂוֹת מַה שְׁאִינוּ יִשְׁנוּ וְאִין
הֶקְדֵּשׁ חָל לְאַחֵר מִיְתֵה אֶפִילוּ מֵת עַש"ב וְהֵכָא גַּמִּי בְּרִיא שֶׁהַקְדִּישׁ לְאַחֵר מִיְתֵתוֹ לֹא חָל
הֶהְקַדְּשׁ וְכֵן כְּתַב בְּהַדְיָא הֶרְשַׁב־א בְּתִשׁוּבוֹת חֶלֶק רְבִיעִי סִימָן רל"ט דְּבְרִיא שֶׁהַקְדִּישׁ
לְאַחֵר מִיְתֵה וְלֹא אָמַר מַעֲכָשׁוֹ אִינוּ כְּלוּם שְׁאִין הֶקְדֵּשׁ וּמִתְנָה לֵאחֹר מִיְתֵה אֲלֵא בְּשָׂכִיב
מְרַע עֵינֵן שָׁם וְהָאֹמֵר אֲעֲשֶׂה דְּבָר פ' הֶקְדֵּשׁ דְּאִינוּ יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ הֵינֵנוּ מִשׁוּם גְּדַר חֲזִיב
לְהַקְדִּישׁוֹ אָבֵל מִי שֶׁהַקְדִּישׁ מִמֶּשׁ דְּבָר שְׁאִינוּ בְּרִשׁוֹתוֹ לֹא חָל הֶהְקַדְּשׁ וְנֶאֱפִילוּ אָמַר אֲעֲשֶׂה
הֶקְדֵּשׁ דְּהָיִי גְדַר הוּא דְּחֲזִיב לְהַקְדִּישׁוֹ אָבֵל יוֹרֵשׁוֹ לֹא כַמ"ש הֶרַב עֲצָמוֹ בַח"ב ס' צ"א
וְכַמְבֹּאֵר בְּסִי' רנ"ב ע"ש וְכֵן כַּת' מְהֶר"ם בְּתִשׁוּ' הָאֶרְנוֹפוֹ ס' תַּתְקצ"ז בַּשְׁכ"מ שְׁאֶמַר
בַּפִּי' לְאַחֵר מוֹתוֹ תְּנוּ כְּפֹ וְכֹף לְהַקְדֵּשׁ דִּיכּוֹל לְחִזּוֹר וְנ"ל וְל"ד לְהִכָּא דְּאָמַר פְּשִׁיבָא סֵלַע
זֹו אֶתְנַנּוּ לְצַדִּיקָה דְּפִירוֹ' דְּנַעֲשֶׂה גְדַר וַיֵּשׁ לְקִיָּים דִּהֵתָם פְּשִׁבָא לִידוֹ אִיהוּ בַר קִיּוּמִי לְגְדַרְיָה
הוּא הִילְכֹף בְּהֵיָא שְׁעָה אֶמְרִינֵן לִיהָ קִיָּים גְדַרְיָה אָבֵל גְּבִי נ"ד בְּעִידָנָא דְּהוּ"ל לְגְדַרְיָה
לְמִיחַל וּלְקִיָּים אוֹתוֹ כְּבָר מֵת וְנַעֲשֶׂה חֲפָשִׁי מִן הַמְּצוֹת עַכ"ל: סִימָן רס"ד א' דִּין ד' הַג"ה
וְדוֹק' שֶׁהִתְנָה וְכו' כ' הַסַּמ"ע ר"ל תְּנֵאִי הַנּוֹ' שְׁיִתְּנוּ לוֹ דְּמִי תְּמוּרוֹ וְנֶאֱפִי' לֹא הִתְנָה בַּפִּי'
אֲלֵא סְתָמָא וְדִלָּא כַע"ש שֶׁכ' דוֹקָא שֶׁהִתְנָה בַּפִּי' שְׁיִתְּנוּ לוֹ שְׁכָרוּ אַם לֹא יִצְיֵל דָּאָם כֵּן גַּם
דְּמִי תְּמוּרוֹ צָרִיף לִיתְּנוּ אֶפִילוּ לֹא הִצְיֵל דְּהָא כֹּל תְּנֵאִי שְׁבִמְמוֹן קִיָּים וְעוֹד וְכו' וְהֶרַב כְּנִסְתָּ
הַגְדּוּלָה הַסְפִים עִם הַסַּמ"ע וְכַתַּב עוֹד וְאִם הִתְנָה כֵּן בַּפִּי' שְׁאֵם לֹא יִצְיֵל שְׁיִתְּנוּ לוֹ שְׁכָרוּ
פְּשִׁיטָא דְּאִין לוֹ אֲלֵא שְׁכָרוּ וּמֵאִי בְּעִי רַב מְרַב וּמֵאִי מַקְשִׁי לִיהָ מַהֵיָא דִּהַשׁוֹכֵר אֶת

הפועל וכולי עיין שם באנרף וְלֹא דַק דְּוֹדַי קֵאֵי אֲתַנְאֵי שְׂיִתְנֹן לֹו דְּמִי תְּמֹורוֹ וְהַתְּנָה פִּן
בְּפִי אֲפִי' לֹא יִצִּיל וְלָזָה דְּחָה הַסִּמ"ע דָּאָם פִּן גַּם דְּמִי תְּמֹורוֹ צָרִיף לִיתְנֹן וְכוּלִי אַף הַרְוֹאָה
תְּשׁוּבָ' מְהֵרָ"ם מְפָדוּוּא פֶּתַב בְּנ"ד וְנ"ל וְאַפְּי' שְׁכָר אֲפֶשֶׁר דְּלֹא מְשַׁלֵּם דְּהָא לֹא נְהָגָה דְּאֵלוֹ
מִתְּנִי' שְׁטַף נְהָר נְהָגָה מִיָּהָא שְׁכָרוֹ דְּהָא הֵיךְ צָרִיף לְשַׁפְּוֹר אֲתַר אִם לֹא יִרְדַּזְה דְּלֹא יִדַע
מְמִילָא וְכוּ': סִימָן רַע"ו א' דִּין א' לֹא נִמְצָא בִּן רוּאִי' אִם יֵשׁ לְבִן זָרַע וְכוּ' פֶּתַב הַסִּמ"ע
לְפִינֵן מְדַכְתִּיב בְּפ' נְחֻלוֹת וּבִין אִין לֹו דְּהוּל"ל אֵן בְּלֹא יו"ד כְּמוֹ מֵאֵן יִבְמִי וְדָרְשִׁי דְּמַש"ה
נִכְתָּב בִּיּו"ד לִפ' בְּלִשׁוֹן אִין וְאַפְּסֵס בְּנִמְצָא שׁוּם בִּן וּר"ל שְׂאִין בְּנִמְצָא אֲפִילוֹ יוֹרֵשׁ מִיּוֹצְאֵי
חֻלְצִיו וְאַף עַל גַּב דְּבִגְמ' אֲמָרוֹ עֵינֵן עָלִיו בְּעֵינֵן נִרְאָה דְּל"ד וְכוּ' וְלֹא כְּמוֹ שְׁשִׁמְעֵתִי מִפ'
דְּעֵינֵן עָלִיו מְשִׁשׁ קְאָמַר דְּאוֹתִיּוֹת אַחַה"ע מִתְּחַלְפִין וְזֵה דוֹחֵק וְכוּ' ע"ש וְנִרְאָה פְּדַבְרֵי
הַמִּפ' דְּעֵינֵן מְשִׁשׁ דְּבַר"פ הַחֻלְצִי אֲתַמַּר הַחֻלְצִי לְמַעַן בְּרַת וְהַפִּילָה רַב יוֹחֲנָן אֲמַר אִין צָרִיף
חֻלְצִיָּה שְׁנֹאמַר וּבִן אִין לֹו וְהָא לִית לִיָּה וּר"ל אֲמַר צָרִיף חֻלְצִיָּה סָבַר וּבִן אִין לֹו עֵינֵן
עָלִיו וְכַתְּבוֹ הַתּוֹס' וְא"ת אִם פִּן תְּפַטֵּר לְשׁוּק בְּלֹא חֻלְצִיָּה כְּמוֹ בְּזָרַע פְּסוּל וְכוּ' וּי"ל
דְּאֲמַרִי' נְמִי עֵינֵן עָלִיו שְׁלֹא תְּחַלְוֹן וְלֹא תִנְשָׂא כָּל זְמַן שְׁהִיא עוֹמְדַת בְּסַפֵּק עַכ"ל הָרִי
דְּעֵינֵן עָלִיו מְשִׁשׁ קְאָמַר וּבַב"ר ס"פ כ"ח דְּאָמַר ר"ל בְּכָל מְקוֹ שְׁנֹאמַר לֹא הָוָה לָהּ וְנִתְּהִי
שְׁרִי עֲקָרָה וְהָוָה לָהּ וְכוּ' וְכוּ' מְהֵרָש"י הַטַּעַם מְדַלָּא כְּתִיב לֹא דְּלֹא שְׁלִילָה הַחֲלִיט' וּמַלְת
אִין לֹא תִשְׁלֹוֹל לְגַמְרִי וְאַפ' שְׁהַטַּעַם מִשׁוֹ דְּאִין דְּרִשִׁין בִּיָּה עֵינֵן עָלִיו פְּדַדְרִשִׁי' גַּבִּי וּבִן
אִין לֹו ע"ע וְכוּ' וְאִין לְהַקְשׁוֹת מֵאִין קְדוּשׁ כַּה' וְאִין צוֹר כְּאַלְהִינוֹ אִין לָהּ מְעַצוֹר שְׁהֵן
שְׁלִילָה וְחֲלִטִי' דְּלֹא עָסְקִי' אֲלֵא בְּשִׁלְתַּת דְּבַר מְדַבֵּר שְׁהֵיךְ הַדְרָף לְהִיּוֹת בּוֹ וְנִתְּחַדַּשׁ שְׁלֹא
נִמְצָא ע"כ (א"ה עכ"מ): סִימָן רַע"ח א' דִּין ג' וְכֵן אִם הִיָּתָה לְאַבִּיו מְלוּהָ וְכוּ' אוֹ הִיָּתָה
לֹו סְפִינָה בֵּיָם וְכוּ' אֲבָל אִם הִיָּתָה לֹו סְחוּרָה בְּסְפִינָה וּמַת נוּטֵל בָּהּ הַבְּכוֹר פִּי שְׁנַיִם
הַרְדָּב' ז' בְּתִשׁוֹ חֻלְק ד' סִימָן ש"א קס"א עֵינֵן שָׁם: סִימָן רַפ"א א' דִּין א' לֹא יִירֵשׁ וְכוּ'
אֲבָל אִם אֲמַר אֲנִי מְסַלֵּק הַיּוֹרֵשׁ בְּעֲשָׂרָה פְּרָחִים לֹא הָוִי פְּלֹא יִירֵשׁ מְהֵרָ"ם מְטָרְאֲנִי הִבִּיאֹ
הֶרֶב פְּנֹסַת הַגְּדוּלָּה אוֹת נ"ה ע"י שָׁם וְדַבְרֵיו תְּמוּהִים מִתְּשׁוּבָ' הַרְשָׁב"א הִבִּיאֹ מְרֹן הַב"י
וְהִיא בְּחֻלְק רַבִּיעִי סִימָן כ"ב וְנ"ל דְּבִין שְׁאָמַר לֹא יִירֵשׁ אוֹ לֹא יִטּוֹל אוֹ יִסְתַּלֵּק אוֹ א'
מְלִשׁוֹנוֹת פִּיּוּצָא בְּאֵלוֹ הוּא מִתְּנָה עִמְש"ב וְלֹא אֲמַר פְּלוּם עֵינֵן שָׁם וְכֵן כ' מְהֵרָ"ם בְּתִשׁוּבָ'
הַאֲרֹנוֹפוֹת סִימָן תַּע"ה וְנ"ל הַשִּׁיב ר' אוֹתוֹ אַחַ שְׁצִנָּה לְהִיּוֹת מְסוּלֵק מִיִּרְוֹשַׁת אָבִיו לֹא אֲמַר
פְּלוּם פְּדַתְנֵן פ' בְּנִי לֹא יִירֵשׁ וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְכֵן פֶּתַב מְרֹן בְּתִשׁוֹ בַּס' אֲבָקַת רוּכַל סִימָן
צ"ב עֵינֵן שָׁם וְשׁוּב רְאִיתִי לָהּ קַהֲלַת יַעֲקֹב דַּקס"ו תְּמָה עָלִיו מִתְּשׁוֹ' הַרְשָׁב"א עֵינֵן שָׁם:
ב' בְּתִי תִירְשִׁנִי בְּמְקוֹם שְׁיֵשׁ לֹו בִּן וְכוּ' וְהוּא הַדִּין אִם אֲמַר בֶּן בְּנִי יִירְשִׁנִי וּבְנוֹ קִיָּים לֹא
אֲמַר פְּלוּם מִהַרְשַׁד"ם סִימָן שְׁנ"ו וְהִבִּיאֹ הֶרֶב פְּנֹסַת הַגְּדוּלָּה עֵינֵן שָׁם וְנ"ל הַרמ"ה בְּפָרֵק
י"ג סִימָן ו' וְעוֹד מִי מְצִית אֲמַרְתָּ לְגַבִּי אַחַר בְּמְקוֹם בַּת וּבַת בְּמְקוֹם בֶּן לֹא אֲמַר פְּלוּם
וְהַכְּתִיב אֲפָרִים וּמִנְשָׂה כְּרֹאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי וְהֵאֵי לִישְׁנָא לְשׁוֹן יִרְוֹשָׁה הוּא מְשַׁמַּע
דְּלִיָּהוּ יוֹרְשִׁים בְּנִכְסֵי יַעֲקֹב כְּרֹאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן דְּהָא כְּרֹאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן לֹאוֹ מְקַבְּלִי מִתְּנָה הוּו
אֲלֵא יוֹרְשִׁים הוּו וְהָא אֲפָרִים וּמִנְשָׂה בְּחִי יוֹסֵף אֲבוּהֵנָן לְגַבִּי נִכְסֵי יַעֲקֹב לֹאוֹ בְּנִי יִרְוֹשָׁה
נִינְהוּ וְכַאֲחַר בְּמְקוֹ בַּת וּבַת בְּמְקוֹם בֶּן דְּמִי וְאַמְאִי מְהִנִי וְכוּלִי אֲלֵא קוֹדֵם מִתְּנֹן תּוֹרָה שְׂאֲנִי
וְכוּ' עַכ"ל וְכוּ' מְרֹן בְּתִשׁוֹ' אֲבָקַת רוּכַל ס' ע' בְּאַחַד שְׁנַתָּן לְאַשְׁתּוֹ כָּל נִכְסֵיוֹ עַל מְנַת שְׂאֲחַר
מִיתָה יִירְשָׁנָה הַנְּעַר נְכֻדָּה וְנ"ל וְא"ל דְּמ"ש לְנַעַר לֹאוֹ פְּלוּם הוּא שְׂאִין הַנְּעַר יוֹרְשָׁה אֲלֵא
בְּתָה יוֹרְשָׁתָה וְכִיּוֹן דְּנִקְט ל' יִרְוֹשָׁה דְּלֹא שְׁיִיף בְּהוּ לֹאוֹ פְּלוּם דַּא"ל כִּיּוֹן דְּהַנְּעַר זֵה אֲפֶשֶׁר

ליירש את זקנינתו בהפקד אמו שפיר שיניף בו ל' ירושה וכבר הוכיח רב אחר שם בסימן ע"א דב"ע"י ראוי לירשו בשעת אמירה ואפ"ל מת ה"בן בחייו לא מהני לבת אלא דהיינו דוקא בשכיב מרע שאמר פ' יירשני אבל זה שאמר על מנת שהנער נכדה יירשנה מהני פ"נן דבשעת מיתתה אפ"ש שיקה הוא יורש בהפקד אמו ע"ש ומ"ה"י הלוי סימן ע"ב ח"י פ"נ אלא שפתב דהטור סבירא ליה דכל שאינו ראוי לירשו בשעת המיתה אפ"ל ראוי ליירש אחר פ"ה לא מיקרי יורש ע"יין שם וע"יין בתשו' מהרא"ש סימן קפ"ח ומ"ה"י ש הלוי סימן מ"ה ע"יין שם: ג' דין ה' אם ה"ה בריא אינו יכול להוסיף או לגר'ן וכולי בריא שחלק נכסיו ואחר חצי שעה מת פתאום לא מיקרי ביום הנחילו דב"ע"י שיקה שכי"מ בשעה שהנחיל ולא אמרי' פ"נן שמת מיד הרגיש בעצמו שום חולי וכו' ספ' בשמים ראש סימן רנ"ה ע"יין שם: ד' דין יו"ד בן האח יורש הכל דכ"ן דלא אמר בפ"ל שהשאר ינתן לבני אחיותיו אין סילוקו פ"לום דהנה ליה מתנה עמש"ב וכו' הסמ"ע ונ"ל הרשב"א בתשו' ח"ד סימן כ"ב ח"ד שאין בנ"מין יכול לסלק היור' מירושתו מפני מתנה עמש"ב וכמ"ש בפ' י"ג האומר איש פ' ב"ני לא יטול פי שנים איש פ"לונ' ב"ני לא יירש עם אחיו לא אמר פ"לום שהתנה עמש"ב דב"ן שאמר לא יירש או לא יטול או יסתלק או א' מלשונות שפ"יזא באלו הו'מתנה עמש"ב וכולי ועוד ב"ה בבר מן הדין כל שנעשה ראוי לירשו ואין אחר ראוי לירשו עמו א"פ ע"פ שסילקו מנכסיו כל שלא נתנו לאחר ממילא הוא יורשו וכו' וא"ן דומה למשנתנו דלא יירש עם אחיו דמשמע מ"נה דטעמ' דלא אמר פ"לום היינו דוקא משום התנה עמש"ב ה"ה לאו הכי הוא מסולק מהם ויהיו שאר האחים יורשים ממילא וא"פ על פי שלא נתנם בפירוש דשאני התם דכולהו ראוי לירשו וכל שנסתלק הא' השאר יורשים את הכל אבל פ"אן וכו' ותדע ל"ה דגרסי' בירושלמי בפרק הכותב ג"פ מתני' דב"ח"י וכו' מתה לא יירשנה ר"ב יוסטנא ב"ע קמי ר"ב יוחנן לדברי חכמים מתה מי יורשה ואמאי לא איפ"שטא להו ש"האחים יורשים אותה פ"נן שנסתלק הבעל מירושתה אלא ה"ט משום דסביר"ל דבמקום בעל שהוא היורש בכל נכסי אחיה דנכרים הם אצל ירושה וממילא נשאר לבעל כל שלא נתנה היא הנכסים לאחרים ב"ח"י ו"ל ר"י דלא דשאני ה"ה אלא ש"הבעל פ"תב זה כ"שהיו ארוס' ובאותה שעה ע"יין לא ה"ה זכות לו בירושה שא"ן ארוס יורש והאחים יורשים הם באותה שעה ולפיכ"ה שנסתלק ב"ני הבעל השאר האחים יורשים כדמעיקרא ועוד הג"ע עצמ"ה א"פ לכשת"ל דכל שחלק היורשים מירושתו ינחלו אחרים שא"ן נכסי בנ"מין ע"כ כל שלא נתנו לא' מהני קרוב יותר יורשו ואם פ"ן ה"ה מכיר ב"ן מ"שה שהוא קרוב לו יותר ראוי לירש מפ"ל האחיות וכולי עד פ"אן לשונו ו' (שא"לה שטר מתנה) ע"מד בפ"נינו א"נו עדים ח"מ פ' נכ"ה אמר לנו ה"ו עלי עדים וק"נו מ"מני בקש"ס וכתבו וחתמו בכל לשון של זכות ויפוי פ"ח ונתנו ב"ד פ"לו' להיות ב"דו לראי"ה ולזכות ש"מרצוני הטוב וכו' שנתתי לו מעכ"שיו חזקת בית הידועה לי בחצר פ' בתורת מ"נה וכו' נהרי הוא מסולק מפ"ל הירושה שא"ני אחרי ולא יטול עם אחיו חלק בירושה כ"ל חזקת הבית ותשמ"י"ה וכולי הכל נתן פ' לבנו פ' ע"ד וא"פ"ן הנזכר מתנה גמורה מעכ"שיו שרירא וכו' ומעו"מ י"ל"ה פ"לונ' ויחזיק בחזקת הבית הנזכר חזקה גמורה על תנאי הנז' וישכ"ן וכו': תשובה נר' דמ"ש נהרי הוא מסולק וכו' תנאי שלא נתן לו המתנה אלא על מנת שלא יירש עם אחיו וא"פ על פי שהרשב"א בתשו' ח"ד סימן שנ"ז פ"תב דכל מה שלא יתלה האדם בעל מנת או

על תנאי לאו בהקפדה ותנאי קאמר ונהביא ראיה מההיא דהבו ליה ד' מאה זוזי לפלוני וליוסיב ברתיה דשקיל ארבע מאה זוזי וברתא אי בעי אינוסיב אי בעי לא אינוסיב וכן כ' בחי' לנדרים דף מ"ח ע"ג שם בהר"ן הרי הרב נמקי יוסף בחי' שם חלק עליו וז"ל וכיון דאסיקנא דהוי תנאי גמור ומהני וכו' שמענו שהאומר לחבירו שדי נתונה לה ואתה תעשה לי או לפ' כף וכף פיון שיש לו הנאה או לאחר' מפת תנאו גמור הוי והא דאמרין בפ"ב דיום טוב בההוא דא"ל הבו ארבע מאה זוזי וכו' תירץ הריטב"א בשם רבו הר"א"ה דשאני התם שאין ההנאה אלא למקב' מתנה וכאלו נותן לו שני מתנות וכו' ע"ג שם וכן פתב הרי"ף והרמב"ם בפ"א מהלכו' זכיה וקטור בסי' רנ"ג דהתם משום דשני מתנות הם לטובת המקבל ע"ג שם ואם פן הקא שהוא להנאת אחר הוי תנאי וכ"פ מהראנ"ח ח"א סימן ע"ז וכ' עוד דהיינו דוקא בשכיב מרע דמשע' אמירה א' זכה במתנה משום דדברי שכיב מרע פכתובי' וכמסורים דמו אבל במתנת בריא דלא זכה אלא מפת קנין שהוא גומר אם פן תלה המתנה בתנאי ע"ש ומדברי הרשב"א והנ"י משמע דאפי' בריא פי התם לא הוי תנאי וכן כ' הרשב"ץ ח"ג סימן קס"א דאין חילוק בין שכי"מ לבריא ע"ג שם: וראיתי למהראד"ב בספר לחם רב סימן רי"ד שכ' בשכיב מרע שאמר שבתו תנשא לכן שמעון ובתו חולקת נחלה פאחד מבניו הזכרים אף ע"ג דהזכרי' הנישואין תחלה לא הוי תנאי דלא אמרו בגמ' הכי אלא גבי אחר דהתנה פן לתועלת בתו אבל גבי בתו כנ"ד אמרי' דדעתו של אדם קרובה אצל בתו ונתן לה מתנת החלט בלא תנאי אפילו לא תנשא לכן שמעון ונהביאו ה' פנסת הגדולה הגב"י אות ע"ש ואם פן נראה דהכא נמי פיון שדעתו של אדם קרובה אצל בנו אמרינו שנתן לו בהחלטה דכל שלא התנה לו בעל מנת או על תנאי לגבי בנו לא בהקפדה ותנאי קאמר ועוד דאפילו הוא תנאי דלשון הרי הוא מסולק וכו' הכי משמע התנאי בטל והמעש' קיים דהא קיימא לן דאפילו במקומו בעי תנאי כפול וכו' כמבואר בסימן רמ"א ע"ג שם וכיון שהוא מתנת בריא מעכשיו זכה במתנה וגם פן יורש עם אחיו בשאר נכסי' ואפילו בשכיב מרע שאמר פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר פלוני ומ"ש נהרי הוא מסולק ולא יטול עם אחיו בירושה אינו פלוני דמתנה על מה שכתוב בתורה הוא והרשב"ש בסימן ק"ף שכתב וז"ל הבת יורשת ד"ת אם תקיים מצות מורישה להנשא לקרובו תטול כל מה שצוה להנתן לה ואם לא תקיים דבריו לא תטול אלא המתנה מועטת שצוה שנתן לה וכולי ע"ג שם אפטר דנדון שלו הנה תנאי גמור בלשון המועיל דאם לא תנשא לפלו' לא תטול אלא דבר מועט והשאר ינתן לאחיותיה אבל אם לא הנה תנאי גמור א"ל דלגבי בתו לא בהקפדה ותנאי קאמר אבל הרשב"ץ בתשו' ח"ג סימן ק"ל כ' דאם אמ' תנו לבני כף וכף וישא בת פ' או לבתי כף וכף ותנש' לכן פ' הרשות בידם לישא וישא וישא ואם אמר פ' לפ' ויטול כף וכף אם לא קיים דבריו לא יטול פלוני וכולי ע"ג שם הרי דסב"ל דגם בבנו ובתו אם אמר ישא פ' ויטול כף וכף הוי תנאי ואם פן נראה דגם הר"ש בנו הכי סבירא ליה ודלא כמהראד"ב מיהו אפילו בתנאי גמור נראה דאינו יכול לסלקו מהירושה כמ"ש מהריב"ל חלק שני סימן מ"ח וז"ל ועוד מטעם אחר דבנ"ד לא התנה עמש"ב אלא תנאי הוא שהתנה שאם לא תבוא לדור בצפת שלא תטול פי אם עשרה סולטני"ס אבל אם תבוא לדור בצפת תטול כל חלקה ונמצא שלא התנה עמש"ב וכו' הא נמי לאו מילתא היא דכיון שאינו יכול לסלקו מהירושה אלא ע"י שינתן כל נכסיו לשאר בניו וכולי אין לחלק

בין היכא דסלקו לגמרי ובין סלקו ע"י תנאי והסכים עמו מרן בתשובות בס' אבקת רוכל
סימן קנ"ח עיין שם וכן פתב מהרש"ך חלק ראשון סימן קפ"ה עיין שם וה' תורת חסד
סימן רמ"א עיין שם וכן מוכח מדברי המבי"ט חלק ראשון סי' קמ"ב וז"ל אלא אפילו
היו בלשון ירושה שהיה אומר אם יבא יירש ואם לא יבא ויקיים תנאים אלו לא יירש
היה תנאי צריף להתקיים ואם לא נתקיים לא יירש וכו' דהא דתנן לא יירש פ' בני עם
אחיו לא אומר פלוס היינו דלא סיים שיצא אחריו יירשו אבל אם אומר לא יירש בני פ'
אלא אחיו יירשו הכל דבריו קיימין עיין שם משמע דאם לא אומר רק לא יירש תנאו
בטל דהוי מתנה עמש"ב וכן פתב מהרש"ד"ם בתשובות סימן שי"ח עיין שם וז"ל קצת
ראייה עמ"ש רשפ"ם דקל"ג גבי נכסי לה ואחריה לפ' והיה א' ראוי לירשו וז"ל וגם
אם פי' אני מורישך ע"מ שיטול האי שני אחריה הוינמי מתנה עמש"ב והמעשה מעשה
והתנאי בטל וכן פתב הרשפ"א במיוחסות סימן מ"ה עיין שם והכא נמי אינו יכול לסלקו
ע"י המתנה וכן משמע מדברי המרדכי בפ' י"ג סימן תתקצ"א עיין שם: אבל מצאתי
בשיטת קידושין בפ' האומר דס"א ע"ב שפתב וזה לשונו מלה"ד וכו' מי גרם לו לירש
עם אחיו בשאר נכסים כפלו גרם לו דאי לא כפליה פלל היה משמע שאם לא יתן לו
מאתים זוז לא ירש פלל וכו' ואין פאן עקירת ירושה דהא לא קעקר לה דאם היה נותן
מאתים זוז היה יורש וכו' עיין שם הרי דסבירא ליה דיכול לסלקו מהירושה בתנאי
כיון שאם היה מקיים התנאי יורש וכן פתב בתשובות חכם צבי סימן מ"א בנשבע שלא
ישא אשה אלא ברצון אשתו א' אפי' בלא פולל תלה השבועה דלא הוי נשבע לבטל את
המצוה כיון שהשבועה בתנאי ואפשר שתתבטל וכה"ג אמרינו במציעא באומר ע"מ
שאין לה עלי אונאה דלא הוי מתנה על מש"ב לשמואל משום דמי יימר דקעקר עיין שם
וכן פתב הרשפ"ך חלק ראשון סימן צ"ד והביאו מרן הב"י בא"ה סימן קי"ח בא' שלקח
אשה וקבל שלא ישא אחרת אלא ברצונה דלא הוי מתנה עמש"ב כיון דאפשר לפייסה
ותתבטל וכן פתב הרא"ש בתשו' פלל ל"ג דלא הוי מתנה עמש"ב כיון ודאי דלא עקר
ומהרא"ש סימן ס"ד הק' דהא קיימא לן כרב באומר ע"מ שאין לה עלי אונאה דהוי מתנה
עמש"ב אף על גב דלא עקר נדאי ולכל התי' הכא במזון גבי עקירת ירושה אף ע"ג דלא
עקר נדאי הוי מתנה עמש"ב וכן ראייתי למהראד"ב סי' רי"ז שפתב וז"ל וכו' לא
אמרינו הכי בפ"ק י"ג אלא כשיש לו באותה שעה בן ואמר על הבת שתירש באותה
שעה קעקר מש"ב אבל הכא באותה שעה שאמר על הבת שתירש עדיין לא היה לו בן
מאשה אחרת ומי יימר דיהיה לו בן דילמא לא יהיה לו ולא יעקרו מש"ב ודמא להא
דאמרי' בפ' הנהב גבי על מנת שאין לה עלי אונאה וכו' לא היא חדא דהא קיימא לן כרב
גבי אין לה עלי אונאה דתנאו בטל וכו' וזו דבפ"ק י"ג אמרינו דתנאי בית דין דכותב
לה בגין דיקרין דיהוון ליכי מנאי אינון ירתון וכו' הוי מתנה עמש"ב וכו' התי' התי' נמי מי
יימר דקעקר דילמא לא יהיו לו בנים ממה ואת"ל שיהיו לו בנים דילמא לא יהיו לו
אחים שירשו עמהם דבאותה שעה אין א' מהם בעולם אלא נדאי דלא מפליג בהכי עיין
שם הרי דאפי' איכא תרי מי יימר דהוי ס"ס הוי מתנה עמש"ב: וראיתי להרא"ש בתשו'
הביאה הטור בסימן רמ"א סי"ב שפתב ראובן נתן ממונו לשני בניו וריבה לזה ומיעט
לזה והטיל תנאי במתנה וכו' יראה לי כיון שנתן להם אביהם בתנאי שלא ימכרו עד
שיהא לקטן ד' שנה זה שבטל תנאו נתבטלה מתנתו דקיימא לן פל האומר על מנת כאומר

מעכשיו דמי וכו' וכו' ה' פנסת הגדולה שם אות ע' זה הפך גדולי המחברים דס"ל דאפי' אמר בפ"א אני מורישך על מנת שיטול השני אתריה ואם לאו לא יטול אין בדבריו פלוג מהר"א נ' יעיש בתשוב' כ"י עיין שם ונראה דל"ד דהתם בקיום התנאי בע"מ שיטול השני אתריה הוא עוקר הירושה והירושה לא פסקה אבל הקא דקיום התנאי הוא יורש לא עקר וכדברי השיטה: ומדברי הרא"ש בתשו' סוף פ"ב ונהביאו הטור בסימן רנ"ג סימן מ"ט שפ"תב וז"ל ששאלת על שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בני ולא יירש ומנה לפלוני בני וירש ולא היו לו בנים יותר והיו לו נכסים הרבה וכו' תשובה אם חזרה יש פ"א הי"ל לומר לשני מנה לפלוני בני וירשו אלא מדקאמר וירש ש"מ שעמד בדבריו הראשונים וירש השני הפל וכו' עיי"ש לכאורה דס"ל דע"י תנאי יכול לסלקו מהירושה דאל"כ מ"ש מנה לפלוני בני לא יירש לא אמר פלוג מיהו נראה דס"ל דהיינו דוקא אם לא אמר רק לא יירש אבל הקא שפ"תב ומנה לפלוני בני וירש כיון שהקנה אותם שאמר פלוני יירש אפי' אמר לא יירש פ' מהני וז"ל מהר"י נ' מיגש דק"ל אבל היכא דאמר פלוני בני לא יירש עם אחיו אף על גב דממילא שמעינן דשאר בנים ירתי ליה כיון דלא אמר בהדיא פ' ופ' בני יירשוני אפי' ריב"ב מודה דלא אמר פלוג וטעמא דמילתא דכיון דלא אמר בהדיא פ' ופ' יירשוני אשתכח דעדיין לא העביר הירושה ממקומ' שהרי לא הקנה אותה פ"ל לא מהם פ"ד שיסתלק מן האחר וכיון שלא העביר אותה ממקומה ממילא נסתלק הירושה ליהוה בן בכלל הבנים ומש"ה לא איכפת לן במאי דקאמר פלוני בני לא יירש עם אחיו כיון דהא נפלה ליה ממילא וכו' עיין שם משמע בהדיא אם לא הקנה אותה פ"ל אלא אמר לא יירש פלוני עם אחיו דוק' לא אמר פלוג דממילא זכה הוא בירושה אבל פ"ל שהקנה אותה שאמר פלוני ופלוני יירשוני אפי' אמר בתחילה לא יירש פלוני אלא פלוני ופלוני יירשוני כיון שהעביר הירוש' ממקומה דבריו קיימים וכן פ"ת הרב נמקי יוסף וז"ל וכיון שאומר בלשון לא יירש או לא יטול וכו' מיהו אם סיים ואמר וכו' (א"ה עכ"מ): איברא דבכתרא דקכ"ו ע"ב אמתי' דהאומר פ' בני לא יירש אמרי' לימא מתני' דלא כר"י דאי ר"י האמר בדבר שבבמון תנאו קיים וכו' אפי' תימא ר"י התם ידעה וקמחלה הקא לא קמחיל ופי' רשב"ם וז"ל התם קמחלה שע"מ קיבלה קידושין ובהיא הנאה דמקדש לה מחלה ליה וכיון דקיבלה קידושין מניה נתרצית למחול אבל הקא מי מחל מה הנאה יש לו לבן שימחול ואע"פ ששיתק הבן אין זה מחילה דאינו רוצה להכעיס את אביו עכ"ל משמע דאם יש לבן הנאה אפי' שתיקה הוי מחילה ואם פ"ב בנ"ד בהנאה של המקנה נתרצה למחול חלקו בירושה וכו"נ דעת מהר"ם במרדכי בפ' הכותב שפ"תב ד"כח אדם להסתלק מדשלב"ל וזה לשונו ראובן רצה לקנות בית ודואג פ"י יצטרף למוכרו ואשתו מעפכת עליו ויוכל להתנות עם אשתו בשעת קנייה וכו' נהי דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם מסתלק בטוב מדשלב"ל פ"ד תנן בפרק הכותב וכו' נחלה הבאה לו לאדם ממ"א מתנה עליה וכו' ומהני לנכסים שפ"ב באו לעולם בין לפירות דאפתי לא אתא עיין שם והרב חו"ט י"א סי' נ' הביא ראיה מההיא דפ' י"ו דאמרין הקא לא מחיל עיין שם אבל מצאתי למהר"ם בתשו' סי' קע"ה וז"ל השיב ר' אותו אח שצוה להיות מסולק מירושת הבית לא אמר פלוג פ"ב בני לא יירש לא אמר פלוג ומוקי לה בגמ' אפי' כר"י דאמר מתנה עמש"ב תנאו קיים ואף על גב דמסקי' טעמא התם מי ידע דמחיל לאו דוקא וכו' וה"ה נמי אפי' מחל ומסלק

עצמו בשעת הצננאה ומתרצה לדברי אביו פי ירושה אינו יכול להתנות וכו' כדפסקי בהפכות אם מתה ירושה ואינו יכול להתנות וכו' אלא ה"ק אפי' מחילה ליכא והוא הדין דאם מחל לא מהניא פינו דהוי ירושה דאורייתא והיא נמי לאחר מיתת המגרש וכולי עכ"ל הרי להדיא דס"ל דאינו יכול להסתלק מירושא וכן פתבו התוספות בר"פ הזרק דגיטין דאינו יכול להסתלק מירושא אביו שהיא דאורייתא דזוקא בירושא דרבנן יכול להתנות עיין שם וכן פתב רשב"ם גופיה בפרק חזקת עיין שם וכבר חלק הרשב"א והובא בש"מ שם על רשב"ם וז"ל מסתברא דהא דקאמר לא מחיל ל"ד אלא לרבנא נקטיה דנדאי אפילו מחל הבן בפ"י דמחיל במה שאינו שלו עדיין והוא עתיד לו ממילא בירושא האב אינו יכול וכו' אבל מדברי ר"ש נר' שהוא סבור דאם מחל מרצונו מחילה וכו' ואינו מחנור בעיני עיין שם וה' חוות יאיר שם הק' מדאמרינן בפרק י"ג בכור שנטל חלק בפשוט ויתר וכו' ור"פ אומר ויתר באותה שדה וכו' וכו' רשב"ם אבל שאר נכסים ל"מ מחיל דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם עיין שם וכו' פוננת הרשב"ש סימן תתק"ס שפתב דיש ראיה מפרק י"ג דאין אדם יכול להסתלק מדשלב"ל עיין שם מיהו י"ל דהא דאמר אידך לא מחיל ר"ל בסתמא לא מחיל אבל אם מחל בהדיא מהני אלא דר"פ סבירא ליה פינו דאין לכבוד קודם חלוקה מסתמא לא מחיל אלא מה שיש לו וכן ראיתי להרב בני יעקב דף מ"ג עמוד רביעי שכ"כ לדעת הר"ן דאם מחל בפ"י מהני אלא דמסתמא לא מחיל אלא מה שיש לו ברשותו ונדחק לפ' מ"ש רשב"ם דאין אדם מקנה וכו' ר"ל פינו דאין לכבוד קודם חלוקה ואינו יכול למפור דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אם פן בנסתלק אף על גב דאם מחל בפ"י מחילתו מחילה הכא דלא מחל בפירוש אלא שנטל חלק בפשוט אמרינן דלא ויתר אלא מה שיש לו ברשותו עיין שם באנרד ולייתא שהרי פתב רשב"ם אבל שאר נכסים לא מצי מחיל וכולי ועיין בש"מ לשם שהכריח פן הרשב"א דאם מחל בפירוש מהני אבל הר"ן חלק עליו וזה לשונו ומ"ד אין לו לכבוד קודם חלוקה ס"ל דאפי' רצה הבכור לזכות בחלק בכורתו קוד' חלוקה' לאו כ"כ דלתת לו פתיב עד שיתברר חלקו וכיון שאפי' רצה לזכות אינו זוכה אף כשהוא מסתלק אין סילוקו סילוק שאין הסילוק פלום אלא במה שאפשר לו לאדם לזכות פאומר אינו רוצה לזכות בו אבל במה שא"א לזכות בו מהא סילוקו והו"ל פאומר אם יתן לי פ' שדה פל' אי אפשי בה שאם נתנה לו אחר פה הדבר ברור שאין סילוקו של קודם לכן מעפבו מלזכות בו וכו' עכ"ל הרי דהר"ן סבירא ליה דאפי' מחל בפ"י אין מחילתו פלום וכן דעת רשב"ם: וראיתי לה' פנסת הגדולה בתשו' סי' כ"ה ונדפסה גם פן בס' עדות ביעקב סי' מ"ה דקצ"ד סע"ד שכ' שה' אחיו דקדק מדברי רשב"ם דבכור שמחל בפ"י חלק בכורתו הוי מחילה דמתנה קרייה רחמנא אבל בחלק הפשוט או שאר יורשים דמיקרו ירושה ולא מתנה אפי' מחלו בפ"י אינו פלום וכן לשון הג"א שם שכ' וז"ל אבל אם מחל הבכור בפ"י הוי מחילה משום דמתנה קרייה רחמנא ובירושה אפילו מחל בפירוש לא וכו' כצ"ל נקאי אמתני' האומ' איש פלוני בני בכור לא יטול וכו' והוא פי' נאה ואמתי עיין שם ודלא פהרב משפט צדק חלק ראשון סימן כ"ו עיין שם אם פן גם רשב"ם לא אומר אלא בבכור ועיין בהרב שמחת יום טוב סס"י כ"ט שפי' פן דברי הג"א ורשב"ם דלמאי דקיי"ל יש לבכור קודם חלוקה ויכול למחול אחר מיתת אביו וה"ה בחייו ולא ראה תשוב' ה' פנסת הגדולה הנז' ע"ש וכן לשון הראב"ד הובא בש"מ שם

במתני' דאיש פ' בכור וכו' וזה לא מחל על עקירת נחלתו עיין שם משמע דאם מחל מהני מיהו אין נראה פן דעת רשב"ם שקהרי כ' למ"ד ויתר פל הנכסי' וז"ל דהא כתיב לתת משעוה שמת האב הוא ראוי ליתן לו וכו' והילכף יש פח בידו למחול פל שעוה שירצה דהיינו דבר שפא לעולם וכו' משמע דבחי האב אינו יכול למחול דדבר שלא פא לעולם הוא ולא מיקרי מתנה אלא משעוה שמת האב והרמב"ן במלחמו' בפ' הפות' הק' על הרז"ה שם שפתב אף על גב דקימא לו בעלמא בתנאי שבמזון קינים שאני הכא דירושא ממילא וכו' מההיא דפרק י"ג דאמרין הכא לא מחיל וכו' ולא משני שאני ירושה דממילא עיין שם ואי אמרי' בכור יכול למחול חלק בכורתו בחיי אביו לק"מ דמשום חלוקה דבכור דמיקרי מתנה הוצרכו לשנויי הכא לא מחיל אלא משמע דהרמב"ן סבירא ליה דבחי אביו אינו יכול למחול וכן פתב הרמ"ה בתשו' סי' רצ"ז דבכור שמכר בכורתו בחיי אביו לא עשה כלו' עי' שם וכ"כ בתשו' הגאונים שער ג' סי' ט"ל בשם רב צמח עיין שם וכן פתב הרשב"ש בס' תקון סופרים דס"ה ע"ב וז"ל הכא לא מחיל פלומר שהבכור והיורש אינם מוחלים חלקם בירושת אביהם אלא בחלק בכור והא דקאמר הכא לא מחיל לאו משמע דאם מחי מהני אלא אפילו מחיל בהדיא לא מהני עיין שם משמע להדיא דאפילו בחלק הבכור לא מהניא מחילה אבל הרז"ה אפשר דס"ל דגם בחיי אביו יכול למחול ולכך קאמר הכא לא מחיל מיהו אפשר דס"ל דלרנוח' דמילת' קאמר דאפילו אם מחילתו ומחילה הכא מיהא לא מחיל כמ"ש התוספות והרשב"א המ"מ ועיין בה' שמחת יו"ט שם שהביא מדברי הרמב"ם שכת' הר"ן בס"פ אלו נערות ולא ראה דברי הרמב"ן במלחמות פ' הפותב שכ' להדיא דלא מהניא מחילה בירוש' האב עיין שם ועיין בתשו' הרב דברי אמת סימן ח' סימן רפ"ג א' דין ב' ישראל שהמיר וכולי פתב המרדכי פ"ק דקידושין הביאו מרן הב"י וז"ל פסק מר צדק גאון דמשנמד אינו יורש את אביו והא דפריה הכא לר"י דילמא ישראל משנמד שאני הכי דילמא ישראל משנמד מוריש לבניו וכו' וכן פיר"ח ולראב"ה נראה כמו שמוריש לבניו הכא נמי יורש את אביו דאע"פ שחטא ישראל הוא אף יש פח ביד חכמים להפקיע ממונו פהפקר ב"ד הפקר ונראה לראב"ה אפי' לדברי הגאון נראה דהאב יורש בנו המשנמד דאמאי קנסי' לאב וכן בעל יורש את אשתו המשנמדת אפילו מת מורישא לאחר שנשתמדה זכה הבעל בירושתה וכן פסק ראביה הלכה למעשה עכ"ל ונראה דר' צדוק גאון ור"ח ס"ל דמשנמד אינו יורש את אביו מדאוריית' וז"ל רש"י בספר הפרדס דכ"ו וז"ל כף הוא הראוני מן השמים שמשנמד אינו יורש את אביו ישראל מ"ט דכיון דאישתמד ליה נפקא ליה מקדושת ישראל ומקדושת אבנה דאשפחן דלא הוי ירושה אלא לבר ישראל שמתניחס בתר אבנה דכתיב ונתתי לה ולזרעה אחריה וכולי מי שזרעו מיוחס אחריו יצא משנמד שאין מתניחס אחר אביו ישראל וכולי לפיכך המלנה את חבירו ונשתמד ואח"ך מת אביו של המשנמד אין נפרע ישראל ממון שלו ממזון שהניח ישראל אבי משנמד מפני שאינו יורש משנמד את ישראל אביו וכו' וכן פתב רב נטרונאי בתשו' הגאונים חלק שני שער ג' סימן כ"ה עיין שם וכתב עוד רש"י שם דא"א שנשתמדה ומתה אם היתה תחת בעלה פתובה וכל מה שנתן לה יטול ממנה אבל ירושה דילה לא ירית לה דירושת הבעל מן ולשאריו וירש מלמד שהבעל יורש את אשתו וכיון שנשתמדה נפקא לה משאריו ולא ירית לה ע"ש והכנה"ג הגב"י אות ו' כ"כ בשם רב נטרונאי גאון ע"ש וכבר מהראד"ב סי' ר"ך תמה

על המרדכי שכ' דאפי' לדברי הגאון דהאב יורש בנו מומר דאמאי נקנסיה לאב וכן הבעל יורש אשתו המומרת דהא ס"ל דמדאורייתא אינו יורש ולא קנסא ואם פן מ"ל אב לבנו או פן לאב ע"ש וכן נתבאר דברי רש"י ורב נטורונאי דהבעל אינו יורש אשתו המומרת והיינו משום דסבירא ליה דמומר יצא מקדושת אביו וה"ה האשה לא תשיבה שארו וה"נ אין האב יורש לבנו מומר מה"ט אבל לדין דאינו אלא קנסא לא קנסו לאב ולבעל ומסתברא דה"ה אם יש על המומר חוב ומת אביו דהמלוה נפרע ממון שלו ממה שהניח אבי המומר לדין דיוורש הוא ד"ת ולא נקנס לב"ח וה"ד פשאין לו לשלם: ב' ישראל שהמיר וכו' שאלה על א' שמת והניח אלמנה וכת וכן א' מומר ותקנת הקהל שתטול האלמנה חצי כתובה והשאר ליוורשים ועמד המומר וכתב לאמו שסילק את עצמו מירושא תשובה כתב הרא"ש בתשובות הביאו הטור וז"ל מומר שנתן הירושא שהיה לו לירש מאביו לאמו ומת אביו ותבעה אמו הנכסים וכו' כ' הר' יהודה בס' הדעינים תשו' א' לרבינו משולם שמומר אינו יורש את אביו והביא ראיה מן הפסוק וז"ל דקרא אסמכתא בעלמא הוא דאע"פ שחטא ישראל הוא ובנו הוא לכל דבר אבל קנס הוא שקנסו חכמים ואסמכוה אקרא וכיון שאינו יורשו מייד שמת אבי המומר זכתה בת המומר בנכסי אבי אביה ולא היה למומר מעולם זכייה בהם ומתנתו אינה מתנה כלל כיון שהפקיעו חכמים ירושתו עמדה בתו במקומו וזכתה הבת בנכסי אבי אביה וכו': ונראה דהרא"ש מפ' דרבי' משולם שכ' המומר אינו יורש הוא קנס חכמים והביא הפסוק לאסמכת' וכן הבין מהרד"ך בית כ"ח אבל הפשט דרבי' משולם ס"ל דאינו יורש דבר תורה כדברי מורה צדק גאון ור"ח וכן כתב בתשובות הגאונים סימן קל"ז דאין מומר יורש ואם אמרו גוי יורש את אביו אביו גוי ולא אביו ישראל וכו' ונראה דאינו יורש דבר תורה ולקח ק"ל מדאמרינן גוי יורש את אביו דבר תורה ות' דיוורש אביו גוי ולא אביו ישראל וכן מצאתי בס' שערי צדק בשער ג' חלק רביעי סימן כ"ה תשובה לרב נטורונאי וז"ל הלכה משומד אינו יורש את אביו ישראל מ"ט דכיון דאישתמד נפק ליה מקדושת ישראל ומקדושה דאבנה דלא הויא ירושה אלא לבר ישראל דאיתניחוס בטר אבנה דכתיב ונתתי לה ולזרעה אחריה את ארץ מגוריה וכו' מי שזרעו מיוחס אחריו יצא משומד שאינו מתניחוס אחר אביו ישראל וא"ת הא דאר"י גוי יורש את אביו דבר תורה ה"ק גוי יורש את אביו גוי ד"ת שצאמר פי ירושה לעשו וכו' ע"ש ואפשר שזהו ראית רבינו משולם מן הפסוק כדברי רב נטורונאי ואם פן נראה דאינו יורש מן התורה קאמר פדעת הגאונים והמרדכי פ"ק דקידושין כתב וז"ל ודילמא מומר שאני פסק מר צדק גאון דמומר אינו יורש אביו והא דפריה הקא לר"י דילמא מומר שאני ה"פ דילמא ישראל מומר מוריש לבניו דעשו היה מומר והוריש לבניו את הר שעיר וכו' וכן פר"ח ויראב"ה נראה כמו שמוריש לבניו ה"נ יורש את אביו דאע"פ שחטא ישראל הוא וכו' הרי דבר צדק גאון ור"ח ס"ל דאינו יורש מן התורה מדק"ל הא דפריה דילמא מומר שאני וכו' כמ"ש מהרד"ך בית כ"ח ומהראד"ב סי' ר"ך עיין שם וכן כת' התה"ד סימן שמ"ט עיין שם ונראה דמר צדק גאון ור"ח ס"ל דמומר אינו יורש את אביו ישראל והא דאמרי' גוי יורש את אביו דבר תורה ר"ל גוי יורש את אביו גוי שצאמר פי ירושה נתתי לעשו וכו' ויריש שהוריש עשיו לבניו לא שירש מאביו יצחק אלא שעשו יורש לבניו דכונתיה ודחי' ודילמא מומר שאני דעשו היה מומר והוריש לבניו פמותו וה' עדות ביצקב סימן ע"ב

דקדושיין ותיגרין רב תנחו' דבנחלה ש'עשה האח פבו דאם אין לא פו דאחיו יורשו עשה פו הפו פבו אבל ביייעוד דאין אפה עושה האח פבו דאין מייעדה לאחיו הכא נמי אין מייעדה לכו הפו עיין שם אם פו משמע דכו הפו אפי' אין אביו ראוי לירש הוא זקנו דאם לא פו מה ענין נחלה ליייעוד דהא בנחלה לא יירש זקנו הרי שכ' דאפילו לדעת הגאונים דמשומד אינו יורש את אביו פנו יורש זקינו דאמר מפח אפנה דאבא קאתי מיהו נראה דלא קיימא לו הכי דכת' הטור ומרן בסוף סימן ק"ד לנה שאין לו ממון לפרוע ונפל הבית עליו ועל מורישו ובני הלנה אומרים אבינו מת ראשון וירש את מורישו בקבר והוריש לנו ואין לבעל חו' ליטול כלום ממנו שהרי אין בעל חוב נוטל פראוי וכולי וכתב הרב ש"ף שם מדכתב ובני הלנה אומרים אבינו מת א' וירש את מורישו בקבר והורישו לנו אלמא לא סבירא ליה דמצי למי מאבנה דאבא קאתי אלא הם מפח אביהם שירש את אביו בקבר ואם פו אמאי זכו היורשי' ולא בעל חוב משום דאין בעל חוב נוטל פראוי ונה דעת הרא"ש בפסק י'ש בכור אינו נוטל פראוי והביא ראיה ממתניתין בפסק מי שמת עש"ב ואם פו לדעת הגאונים דאין המשומד יורש את אביו מן התורה הכא נמי אין פו המשומד יורש את זקנו דלמ"ל מפח אפנה דאבא קאתי וכן סינים מהר"ם בתשוב' שם ואם פו בתו אינו עומדת במקומו לירש נכסי אבי אביה ולכולי עלמא אין מתנתו מתנה וא"כ הכא נמי אם אין למומר בנים תחזור ירושה לשאר בני אביו: מיהו אפשר פיון דירש הוא מן התורה ונתן ירושתו לאמו לא הפקיעו חכמים פחו שיפסיד המתנה שזכה מן התורה.

אלא דוקא לגבי יורש שזוכה בירושה מפחו וכבר מהראד"ב סימן ר"ך תי' על סתירת דברי הרא"ש בתשו' שכ' דתקנת חכמים שלא יירש ובפסקיו כ' מומר יורש דבר תורה דס"ל דנדאי כל מה שאנו יכולים להעמיד הנחלה בחזקתה מוקמי' ואם פו במומר אמרינו דירש ולא נסמוך על רבינו משולם לעקור הנחלה מחזקתה אבל בתשובות שנתן המומר מתנה לאמו נסמוך על תשו' רבי' משולם ואמרי' דאינו יורש כדי שמתנתו בטילה ותיירש בתו ותעמוד הנחלה במקומה וכולי עיין שם וא"כ נראה דאין מבטלין מתנתו אלא דוקא כדי שתיירש בתו מפחו להעמיד הנחלה בחזקתה שהוא יורש ומוריש אבל אין מבטלין מתנתו שנתן ליורש שאינו מפחו דאין לעקור הנחלה מפחו לגמרי כדי לזכות יורש אחר שאינו יורש מפחו וכ"ש בנ"ד שאמו מן הדין נוטלת כל פתובתה אלא שתקנו שהיורש חולק עמה אם ירצה וכיון שנה יורש מן התורה ונתן ומחל לה על התנאי אין לנו לקונסה: ג' הג"ה וישאל שהיה חייב לגוי וכולי כ' רב צמח גאון בתשובות שכתב ה' שבלי הלקט הביאו ה' עדות בייעקב פתב א"ה דגוי יורש את אביו גוי מה עסקי' עם גוי וכולי וא"ל איצטריף דאית ליה לגוי מלנה או פקדון גבי ישראל ומת שהוא גוי אי פדאמרן גוי יורש את אביו גוי ד"ת חייב להחזיר שהוא מלנה או פקדון לגבי יורשיו דהוא גוי ואם הגוי אינו יורש את אביו הו' פנכסי הגוי וקנאם שהוא בר ישראל ולא מחייב להחזיר וכולי וכן פתב רב נטרונאי בתשו' הנז': סימן ר"ץ א' דין ט"ז אבל מינהו יתומים וכולי פתב מהר"ם בתשו' הקצרות סימן רע"ג וז"ל ונ"ל דאי ליכא סהדי שמינהו אבי יתומים אפילו בשבועה לא יניחוהו להתעסק בפנכסים אי לא מהימן לב"ד ומסלקינן ליה עד שבייא ראיה שמינהו אבי יתומים וכולי וגדולה מזו פתב ר"י בעל העיטור וכו' שצריף לחשוב עמו פיון דלא ישבע ואם פו כ"ש דלא יניחוהו ב"ד לירד בפנכסי' בלא ראיה עיין שם ונראה

דאף למאי דקי"ל דמינהו אבי יתומים אין צריך לחשוב עמו מ"מ אינו נאמן לומר שמנהו אבי יתומי לירד בנכסי בלא ראיה ומסקין אותו.

ב' אבל נשבע על טענת נדאי וכולי ואין חיל בין טענת עצמו או על פי עדים שו"ת בשמי ראש סי' קנ"ו עיין שם ועיין בסי' ע"ה סכ"ג: ג' דין י"ח אין ב"ד וכו' כ"כ הטור בשם הראב"ד וכן פתב בעל העיטור בד"ן ע"ד פתב הב"ח דהראב"ד מודה דרשאים ב"ד למנותו להאמינו בלא שבועה אלא שאין יכולים לפוטרו בלא שבועה אף כשיתבעו ממנו היורשים כשיגדלו ונ"מ במה שרשאים ב"ד למנותו בלא שבועה דהשתא רחוק הוא שהיתומים יתבעו ממנו השבועה פנין שפטרות בית דין והביא ראיה מדתנן בפ' הפותב ואם נעשית אפטרות יורשים משביעין אותה וכו' אלמא לרבנן מינהו אבי יתומים ישבע אע"פ שפטרות הבעל משבועה על העתיד והקא נמי פנין דהשתא נכסי דיתמי ניהו לא מהני פטור דידיה הקא נמי לאבא שאול במינהו ב"ד דישבע אפילו כשפטרותו ב"ד משבועה צריך לישבע כשיגדלו היתומים ויתבעו ממנו השבועה מה"ט דנכסי דיתמי ניהו ע"ש ואין נראה שהרי פתב הרא"ש בפרק הפותב סי' כ"ט וז"ל ואף אם פגמה כתובתה מן היורשי או יורשים מן היורשים פטורי מן השבועה ול"ד לשבועת האפטרופוס דאע"פ שפטרות ממנו ומיורשיו אם נעשית אפטרות אחר מיתת בעלה צריכה לישבע דהתם לא פטרות אלא מאפטרות של ממון שאף יורשיו לא ישביעוה על שנעשית אפטרופוס על ממון וכשמת יצא הממון מרשותו ונכנס לרשות היתומי ואפטרות של ממון יורשי לא פטרות אבל שבועה דכוננת פטרות מכל פגם שיבא לאותה כתובה שכתב לה ממה שיהיה ולמי שיהיה ועוד מסקא דעתה דילמא לא יוכלו יורשיו לפרוע כתובתה בבת א' ותצריף לפונגמה ע"כ בקשה שיפטרנה מן השבועה וגם מיורשיו אבל לא מסקא דעתה שיורשי ימנוה אפטרות עכ"ל משמע דאם פטרות בפי' על האפטרות של היורשים מהני והקא נמי מהני פטור בית דין משבועה ואין היורשים יכולים להשביעה ד' דין ד' פטור מגניבה ואבידה וכולי הש"ך תמה דהרא"ש והטור שפסקו כן אזלי לטעמייהו דלא סבירא להו כרב יוסף כמבואר בסימן ע"ב וסימן רס"ז אבל מרן שפסק שם כרב יוסף ה"נ מצוה קעביד והוי ש"ש ור' האי והרשב"א שכתבו דכל האפטרות חייב היינו לאפוקי דעת הרמב"ן דמינהו אבי יתומים אינו חייב אפילו בפשיעה אבל נדאי דלדידהו שפסקו כרב יוסף ש"ש נמי הוי וחייב בגניבה ואבידה וכן פתב הרשב"א בחי' בפ' הגזקין להדיא עיין שם ונראה דמאי דפשיטא ליה דר' האי פסק כרב יוסף הוא מדכתב הטור בסי' ע"ב כפ' הגאונים פסקו שהמלוה על המשכון ש"ש הוא וכולי ולא ראה דברי רב האי בס' המשכון וז"ל האופן הא' הוא כשיהיה המשכון ממושפן אצל המלוה בשעת ההלוואה וטען המלוה שהמשכון אבד משפטו שישבע המלוה שבועה מ"ה על טענתו ויפטר וכולי מפני שנטילת המשכון בשעת ההלוואה כאלו הוא זכרון אצל המלוה ואין המשכון עד"ז מקום פריעת השתלם ההלוואה והאופן הב' כשיהיה המשכון ממושפן אצל המלוה לאחר זמן ההלוואה אז יקום מקום פריעת השתלם ההלוואה ויהיה משפטו כמשפט ש"ש שאם נגב או אבד חייב המלוה לשלם וכולי עכ"ל הרי דס"ל דזוקא במשכון שאחר ההלוואה הוי ש"ש מטעם דב"ח קונה משכון אבל בשלא בשעת ההלוואה לא הוי רק ש"ח דלא סבירא ליה כרב יוסף וכן פתב ר' ישעיה בספר המכריע סימן צ"א שפן דעת ר' האי ורב עמרם ומה שהק' דהא בשומר אבידה קי"ל כרב יוסף דאמר ש"ש הוי ולא גרע מלוה על

המשפון משומר אבידה ע"ש תמהני דר' ישעיה גופיה בסימן ע"ה פסק פרבה בשומר אבידה דהוי ש"ח עיין שם אם פן א"ל שפן דעת ר' האי ורב עמרם דמלנה על המשפון ושומר אבידה לא הוי רק ש"ח ומ' שהטור כל הגאונים וכולי ל"ד כל הגאונים אלא דרוב הגאונים פסקו כמ"ש ר' ישעיה שם בשם רב צמח גאון ורב מתתיה גאון וכן פסק ר' סעדיה בתשובו' הגאונים חלק שני שער ח' סימן כ"א עיין שם אכל ר' האי ס"ל דלא קי"ל פרב יוסף וקכא נמי אפטרופוס שמינהו אבי יתומים לא הוי רק ש"ח והרשב"א בתשובות כ"י הביאו הכנה"ג אות קי"א פתב וזה לשונו מת האפטר' קודם שהגדילו היתומים וכשגדל היתום תבע מיורשי האפטר' להחזיר לו נכסיו והיורשי' טועני' שאביהם החזיר לו והיתום טוען קטן הייתי באותה שעה שמת ומסתמא לא השיב דאלו השיב פושע הנה וכולי הרי אלו פטורים שטוענים ליורשי' דשמא החזיר אביהם ממונו לקטן בכמה גונו דאין לו דין פושע דשמא האכיל ליתום או אירע בהם אונס ואם מינהו אבי יתומים שפטור מגניבה ואבידה שמא נגנבו או נאבדו ומ"מ יורשים שטענו שמא אביהם החזיר הפל טוענים להם כמ"ש אכל אם טוענים אבינו החזיר הפל אין טוענים להם שפל שטוענים טענת פרי אין טוענים להם ועכ"ז לא ראיתי לחייב את היורשים וכולי דשמא לא פושע היתום בחזרתו אם הגיע היתום לעונת הפעוטות וכולי עכ"ל מבואר דס"ל דאפטר' שמינהו אבי יתומים פטור מגניבה ואבידה אכל מינהו בית דין דחייב בגניבה ואבידה ואם היתום הגיע לעונת הפעוטות והחזירו לו פטור ומשמע אפי' מינהו בית דין דחייב בגניבה ואבידה פטור והרא"ה הובא בס' א"ז לקמא דט"ל כ' דאפטר' שמינהו ב"ד ש"ש הוא עיין שם אכל הרשב"א והר"ן בפ' הנזקין פתבו דאפי' מינהו אבי יתומים חייב בגניבה ואבידה דהוי ש"ש משום פרוטה דרב יוסף והביאם הש"ף ס"ק כ"ד עיין שם.

ה' פתב הרשב"ש סימן שע"ג על אפטרופוס שפרע שטר חוב ליורשי המלוה ומת לנה ואחר כך מת מלוה דחייב לשלם להם מה שהפסידם לפי שפן הדין פטורים היו דאין אדם מוריש שבועה לבניו והוא פושע בנכסיהם ואף על פי שהרמב"ם סובר דאפטר' שמינהו אבי יתומים שפשע פטור וכן נראה דעת הרשב"א בחי' וביורר פן דעתו בתשו' אכל מינהו בית דין מודה דחייב לשלם וכל שפן לדעת רב האי והרא"ש דסבירא להו דאפי' מינהו אבי יתומים חייב וכולי ואין להוציא מיורשי מלוה דאפילו תפסו הם מנכסי לנה אין מוציאין מידם עיין שם ועיין בב"י שכ' על המ"מ ואני מצאתי להרשב"א בתשו' להפך וכו' והרב משפט צדק ח"ב סימן ז' פתב דבתשו' הרשב"א סימן אלף ק"ו מבואר כמ"ש המ"מ בשמו דחיי' בפשיעה עיין שם וליתא דהו' תשוב' מהר"ם ב"ב חתום עלה והיא בתשו' הקצרות סימן קנ"ז ע"ש אכל הרשב"א סבירא ליה דפטור אפילו מפשיעה פמבואר בתשוב' ח"א סימן תתקצ"ז וח"ב סימן רצ"ט וח"ג סימן ר"א וח"ד סי' רמ"ב עיין שם וכבר הרב פנסת הגדולה בסימן קפ"א אות ט' כ' בכעין זה על מהרי"א סי' שפ"ט ואם פנונתו לומר דאם הרשב"א חולק על זה איך קבעה בתשו' לא מילתא היא דשמא המעתיק וכולי והביא ראיה מתשובה אחרת שהועתקה בתו' תשו' הרשב"א וליה לא סביר"ל עיין שם ודין עדיפא דתשו' מהר"ם גופיה הובא בתו' תשוב' הרשב"א והוא לא סבירא ליה הכי וכהאי גוונא כ' הרב שמחת יום טוב סימן כ"ג עיין שם מיהו בתשו' הרשב"א שפתבתי לעיל משמע דאינו פטור אלא מגניבה ואבידה אכל בפשיעה

חַיִּיב עֵינַי שָׁם: וּמִמְדַּבְּרֵי הַרְשָׁב"ש מִשְׁמַע דְּבִמְיוּוֹהוּ אָבִי יְתוּמִי יָכוֹל אֶפְטָרוּ לִי קִי"ל כִּי חַיִּים וְהֶרְמַבְּ"ן וְהֶרְשָׁב"א דְּפוֹטְרִים אָבֵל מֵהֶרְשָׁד"ם וּמֵהֶרְשָׁ"ךְ פְּתָבוּ דְגַם ר"ח לֹא פְטָרוּ אֶלָּא מִפְּשִׁיעָה אָבֵל לְאָבֵד בְּיָדִים לְכוֹלֵי עֲלָמָא חַיִּיב הִבִּיאַ' הַכְּנֵה"ג אוֹת קכ"ו ע"ש וּגְדוּלָה מִזֹּו כ' מֵהֶרְשָׁ"ךְ חֶלֶק רְבִיעִי סִימָן ח' דְּאֶפִּילוּ דְמַת בְּתוֹךְ זְמַנֵּי דְאִין גּוֹבִי מִיְתוּמִים קִטְנִים עַד שְׂיִגְדְּלוּ אִם אֶפְטָרוּפּוֹס פְּרַע לְמַלְנָה חַיִּיב לִכ"ע דְּהוּי מְזִיק בְּיָדִים עֵינַי שָׁם אָבֵל בְּמִיּוּוֹהוּ ב"ד חַיִּיב כְּמוֹ שֶׁהִסְפִּימוּ הָאֶחָרֻוֹנִים וְדִלָּא כְּמֵהֶרִיב"ל ח"ד ס' י"א ע"ש וְעֵינַי בְּתִשׁוּ' הַכְּנֵה"ג סִימָן רי"ו וְהֶרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' ח"ג סִימָן ת"ב גְּסַתְפַּק בְּשִׁלּוּחִים הַמְתַּעֲסָקִים בְּצָרְכֵי צְבוּר אִם פְּטוּרִים מִפְּשִׁיעָה כְּמוֹ הָאֶפְטָרוּ' ע"ש: ו' אֶפְטָרוּ' שֶׁהַכְּנִיס לְבַת גְּדוּנָיָא יוֹתֵר מֵעִישׂוֹר נְכִסֵּי הוּי פְּשִׁיעָה וְגַם ר"ח מוֹדָה דְמֵאָבֵד בְּיָדֵי חַיִּיב וְכַתֵּב ה' מִשְׁפֵּט צָדֵק חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן ז' דְּאֶפְטָרוּ' יְפָרַע וְלֹא הֶחָתָן הַמְקַבֵּל וְכֵן דַּעַת מֵהֶרְשָׁד"ם הִבִּיאֻ הַרְבַּ כְּנֵה"ג אוֹת קכ"ז ע"ש וְכֵן נִרְאָה מִדְּבַרֵי מֵהֶרְשָׁ"ךְ חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן ל"ו עֵינַי שָׁם אָבֵל מִדְּבַרֵי הַרְשָׁב"ש שֶׁכְּתַבְתִּי לְעֵיל מִשְׁמַע דְּכָל שְׂאִין תְּפִיסַת הַמְקַבֵּל מֵעֲצָמוּ תְּפִיסָה ה"נ אִם פְּשַׁע הָאֶפְטָרוּ' וְנָתַן לוֹ מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ וְכִבֵּר פְּתַבְתִּי בְּזֵה בְּסִימָן ס"ו דִּין ג' ע"ש"ב וְכַתֵּב ה' לְחַם רַב דָּאִם נָתַן בְּרִשׁוֹת הַיּוֹרֵשׁ נ"ל דְּאֶפִּי' הָאֶלְמָנָה לֹא נִתְּנָה לוֹ רִשׁוֹ' אִין לָהּ דִּין וְדִבְרִים עֲמוּ כֵינֵן שֶׁהַמָּוֶן בְּחֻזְקַת הַיּוֹרֵשׁ וְאִין לָהּ אֶלָּא שְׁעָבוּד וְתַלְפָּה וְתַתְּבַע לַיּוֹרֵשׁ שְׁנָתָן רִשׁוֹת עַל כֹּף עֵינַי שָׁם:.

ז פְּתַב מֵהֶרְשָׁד"ם סִימָן כ"ג שֶׁהָאֶפְטָרוּ' שֶׁהִלְוָה בְּלֹא שְׁטָר אִין לָהּ פּוֹשַׁע גְּדוֹל מִזֵּה דְאָף עַל גַּב דְּאֶמְרִי' בִּס"פ אִז"נ ג' צוּעָקִים וְאִינֵם נַעֲנִים וְאִלוּ הֵם מִי שְׂיִישׁ לוֹ מְעוֹת וְהִלְוָה אוֹתָם שְׁלֹא בְּעֵדִים וְכוֹלֵי וְאִם כֵּן נִרְאָה דָּאִם הִלְוָה אוֹתָם בְּעֵדִים לִיכָּא אִיִּסוּרָא מְכָל מְקוֹם פְּשִׁיעָה אִיכָּא דְאֶמְרִינֵן וְכוֹלֵי דְאִיכָּא לְמִיחַשׁ שְׁמָא יִשְׁפַח וְיִכְפֹּר וְכו' וְכ"ש אִם הִזָּה עֶסֶק מו"מ וְכו' וְהִבִּיאֻ הַכְּנֵה"ג אוֹת קל"א עֵינַי שָׁם וְנִרְאָה שֶׁזֶה תְּלוּי בְּמַחְלֻקַת שַׁכ' מֶרֶן הַב"י ס' קפ"ה בְּנוֹתָן כְּלֵי לְסָרוֹר לְמִשְׁכָּנָם לוֹ שַׁכ' הַנ"י בְּשֵׁם הָרִי"ף בְּתִשׁוּ' דְאֶפִּי' אָמַר מִשְׁכָּנֵתִים אֶצֶל פ' וְכִפְר בּוֹ פְּשִׁיעוּתָא הוּי דְהו"ל לְמִשְׁכָּנָם אֶצֶל בְּעֵדִים וְהֶרְשָׁב"א וְהָר"ן ס"ל דְּלֹא הוּי פְּשִׁיעָה וְכ' הַכְּנֵה"ג שָׁם הַגַּב"י אוֹת י"ג וְז"ל וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ עַל הָרִי"ף דְּאִיךְ חַיִּיבוּ מִטַּעַם דְּה"ל לְמִשְׁכָּנָם בְּעֵדִים שְׁהָרִי בְּמַעֲשֵׂה דְאֶבִימִי פ' הַפּוֹתֵב כְּתַב הָרִי"ף דְּאִי לִיכָּא שְׁטָר וְלֹא אָמַר פְּרַעְתִּי בְּסִדְדֵי לְאִמְחֵיב לְפִרְעִיָה בְּסִדְדֵי וְשָׁמָּא י"ל דְּשָׁאנֵי הָתָם דֹּא"ל פְּרַע לִפ' וְהָא הִקְמִינָה מִשָּׂא"כ כָּאֵן דְּלֹא סִיִּים לְמִי יִמְשַׁכְּנָם א"נ שָׁאנֵי פִּירְעוֹן דְּלֹא עֵבִיד לְחֻזֹר וְלִתְבַנּוּעַ אַחַר שְׁנַתְּפָרַע כֵּינֵן שְׁבָא לְהוֹצִיא מִשָּׂא"כ בְּמִשְׁכּוֹן דְּלֹא בָּא לְהוֹצִיא אֶלָּא לְהַחְזִיק בְּמִשְׁכּוֹן עַכ"ל וְלִתְנִי' הַב' אֶפִּי' גַּבִּי פִּירְעוֹן דְּהִקְמִינָה ה"ט דְּלֹא הוּי פְּשִׁיעָה מִשּׁוּם דְּהוּי לְהוֹצִיא וְלֹא עֵבִיד לְחֻזֹר וְלִתְבַנּוּעַ אַחַר שְׁנַתְּפָרַע אִם כֵּן גַּבִּי מִשְׁכּוֹן אֶפִּי' א"ל לָוֶה מִפ' דְּהִקְמִינָה הוּי פְּשִׁיעָה וְלִיתָא שְׁהָרִי כ' הַב"י שָׁם בְּשֵׁם הָר"ן דְּאֶפִּי' לְפִי תִשׁוּ' זֹו אִם אָמַר לָוֶה עֲלֵי מִפ' וְאָמַר שְׁלָוֶה מִמְּנוּ וְכִפְר בּוֹ פְּטוּר מִשְׁבוּעָה דְאִיהוּ הִקְמִינָה וְכ"כ הַרְשָׁב"ש ס' קל"ו וְהֶרְדָּב"ז חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן תְּקַנ"ט ע"ש וְז"ל הַנ"י בִּפ' הַמְפָקִיד וְאָף עַל גַּב דְּגַבִּי פִּירְעוֹן וְכוֹלֵי שְׁאֵנֵי הָתָם דְּמִדָּא"ל שְׂיִפְרַע לִפ' בְּשִׁבְלֵוֹ אֶפְשָׁר שְׁהִיָה מְכִירוֹ וּמֵאֲמִין בּוֹ אָבֵל הֶכָּא דְלָוֶה סָתָם אָמַר וְכו' ע"ש וּמִש"ה אִם הִלְוָה מִפ' פְּטוּר הַסְרָסוֹר דְּהָא הִקְמִינָה כְּמוֹ גַּבִּי פִּירְעוֹן וְאִם כֵּן הֶכָּא נִמִּי אֶפְטָרוּ' שֶׁהִלְוָה בְּלֹא עֵדִים וְשְׁטָר לְדַעַת הָרִי"ף הוּי פְּשִׁיעָה אָבֵל לְדַעַת הָרְשָׁב"א וְהָר"ן אֶפִּי' הִלְוָה בְּלֹא עֵדִים לֹא הוּי פְּשִׁיעָה דְּהָא בְּמִשְׁכּוֹן שְׂיִיךְ ה"ט דְּאִסוּר לְהִלוֹת בְּלֹא עֵדִים וְאִפ"ה לֹא הוּי פְּשִׁיעָה אָבֵל אִם הִלְוָה בְּעֵדִים בְּלֹא שְׁטָר מִשְׁמַע

דלכ"ע לא הוי פשיעה כמ"ש הטור בסי' ע' דיכול להלוות בעדים וְהַרְמַב"ם וּמָרְן שָׁם כ' דהמלנה בשטר משנפח יותר משמע דבעדים נמי משובת אלא בשטר משנפח ממנו (א"ה עכ"מ והשאר קרוע): ח' דין כ"ג משהחזיק בנכסי יתומים אינו יכול לחזור וכולי שכ"מ שצונוה ומינה אפטריו' ואמר שאם יסתלק א' מהאפטרופוס יתא רשות ביד הנשארים למנות אחר תחתיו כ' הרשב"א בתשו' חלק שני סי' שנ"א וז"ל ואפילו אמר השכ"מ בפ"י ואם יסתלק א' מהם לאחר שיחזיק בנכסי אפ"ה אין א' מהם יכול להסתלק לפי שמשעה ששהחזיק בנכסים נעשה שומר של יתומים וכולי והא דקאמר אם יסתלק לא נתינת רשות הוא אלא דאי קאמר וכולי עיין שם משמע דאם נתן רשות להסתלק אפילו אחר שיחזיק רשאי: ט' דין כ"ד יתומים קטנים וכו' פתב הטור בשם הרמ"ה דוקא שהקטן בן ט' אבל פחות מכן תשע לא נאפילו בבתן ט' אין לו רשות למכור אלא במטלטלי' ולא מקרקעי וא"א הרא"ש פתב דאין חילוק אלא הרי הוא כאפטריו' אפילו בקרקעות וכ"כ הרמ"ה בפ"ק י"ג סימן צ"ז גבי ההוא בכור דזבין נכסי דידיה ודפשוט דאמר ר"פ לא עשה פלום בפלגא וז"ל מיירי פגון דלא זבין אלא דבתר דמת פשוט פגון דהני יתמי הוי סמיכי גבי בןקרא דהנה אחנה דאבנהו וסד"א כיון דסמיכי יתמי גביה וזבין להנאת יתמי זביניה זביני קמ"ל דה"מ במטלטלי' אבל בקרקע לא כדברירנא בפ"ק הנזקין עכ"ל והנה מבואר בדברי הטור דהרא"ש חולק בתרנויהו דאפי' בפחות מכן ט' הוי אפטרופוס אפי' בקרקעות וכן כת' ברמזים עיין שם וכן דעת הרשב"א בתשוב' ח"ב סימן קכ"ט הביאו מרן הב"י סי' ר"ן דאפי' בקרקעות ופחות מכן ט' יכול למכור ומהרש"ך חלק שני סימן נ"א פסק כהרמ"ה והריב"ש שהסכים עמו ע"ש והרשב"ש בסימן תצ"ז חלק על הטור דמדברי הרא"ש נראה דלא חלק על הרמ"ה אלא במכיר' קרקעו' ע"ש אבל בסי' רפ"ט וסי' שי"ד וסימן שע"ג פסק אפי' פחותים מכן ט' פהרא"ש ולא כהרמ"ה עיין שם וכן הסכים מהרימ"ט סימן ל"ז עיין שם וכן פתב המבי"ט חלק ראשון סי' קכ"ב שכן דעת המפרשים שלא חי' עיין שם והתימא על מהרח"ש שכ' דהמכיר' אינה פלום ולא חש לסברת הרא"ש והרשב"א והטור דנדאי יכול המוחזק לומר קים לי פנותייהו גם מהריב"ל חלק ראשון סימן צ"ד פתב דיכול המוחזק לו' קיי"ל פהרא"ש דאפילו פחותים מכן ט' וכ"כ מהראד"ב סימן קע"ו עיין שם וכן פתב הרדב"ז חלק שלישי סימן תמ"ט אף על גב דיש מי שחי' בין יתומי' קטני' הרבה ליתומים שהגיעו לעונת הפעוטות הספמת רוב המפרשים דל"ש וכן הספמת הרא"ש עיין שם ועיין בס' פני משה חלק ראשון סימן ס"ט: יו"ד ויש לו דין אפטרופוס וכולי נראה דס"ל שהוא כאפטרופוס גמור לתת בידו נכסי יתומים וגם להוציא מיד אחרים שלא פדברי הרשב"א שכת' בפ' הנזקין דאינו אפטריו' אלא במה שהוא מוחזק בידו אבל להוסיף עליו ולתת לו מנכסי יתומי' וכל שכן להוציא מיד אחרים לא וכן מצאתי בשם הריטב"א וכו' אבל בתשוב' מהר"י בנבנשות ומהרימ"ט סי' ל"ז נר' שסברת הרשב"א היא מוספמת מהפל וכו' הרב פנסת הגדולה אות קנ"ד עיין שם ולא מצאתי בחי' פן אלא אדרבא בתשוב' חלק שני סימן מ"ט פתב וז"ל עוד ביתומים שסמכו אצל בע"ה אם דינו כאפטרופ' לכל דבר ואם יכול לפקח על נכסיו אף על פי שאינם בידו פגון להוציאם מיד אחריו' לווים או נפקידם וכו' תשו' בע"ה שסמכו אצלו יתומים הרי הוא כאפטרופוס שמינהו אבי יתומים שכן שנינו בפ"ק הנזקין יתומים שסמכו אצל בע"ה או שמינו להם אפטריו' חייב לעשר פירותיהם ויכול למכור

ולפקח על נכסיהם פאפטר'ו שמינהו אבי יתומי שקרי השנה אותם במתני' וכו' עיין שם
הרי שפתב דדינו פאפטרופוס שמינהו אבי יתומים ויכול להוציא מיד אחרים והריטב"א
בחי' שפתב בשם רבו דאינו מוציא מיד אחר' צ"ל דהוא הרא"ה רבו וכן פתב הרי"ף
בתשו' סימן ק"ס דדינו פכל אפטרופוס ויכול למפוך קרקעות עיין שם וכן פתב מהר"י
ו' מיגש בתשו' סימן קל"ב וסימן קע"ח דיכול למשכן ולמפוך עי' שם גם ראיתי למהר"י
ו' מיגש בתשו' סימן קפ"ח דס"ל דיכול למפוך אלא דאם מצא למשכן ממשכנה מספק
ולא למפוך עיין שם גם הרשב"ץ חלק שלישי ס"ח כ' דיכול למפוך קרקעות עיין שם
וכן פתב הרשב"ש בנו בתשו' סוף סימן ו' עיין שם ועיין במהריב"ל חלק רביעי סי' ל"א
שקספים עם הרמ"ה והריב"ש דאינו יכול למפוך קרקעות והוא הדין שכירות בתים דהוי
כמכר דשכירות ליומיה ממכר הוא עיין שם וכן פתב מהרש"ך חלק שני סימן נ"א וסימן
ע"ז עיין שם וכן הסכים ה' פני משה חלק שני סימן צ"ז ותמה על מהרשד"ם שפסק
דמכירתו מכירה דהוא הפך הפלל דבכל ספק פלוגתא דרבנותא שקרקע מרא קמא הוא
המנוחזק עיין שם ואיברא דיש אחרונים דסבירא להו דבפלוגתא דרבנותא מוקמי' הקרקע'
ביד הלוחק המנוחזק בה כמו שפסק מהר"ש יפה הביאו הרב פנסת הגדולה סימן ק"מ
ומהראד"ב בס' לחם רב סימן קנ"ד והרב פרח מטה אהרן חלק ראשון סי' כ"ז ע"ש וכן
פתב ה' פני משה עצמו חלק שני ס"ו ע"ש: י"א וי"א שאין משביעין אותו וכולי כ"כ
הטור בשם הראב"ד אבל הרי"ף בתשוב' סימן קס"א סבירא ליה דמשביעין אותו עיין
שם ודברי הראב"ד בס' תמים דעים בסימן רל"ט דס"א ע"ב וכו' הר"ן שם שכן דעת
הרמב"ן והכי מוכח בפרק הפותב עיין שם והיינו מדתנו בפרק הכותב ואם נעשית
אפטר'ו היורשי' משביעין אותה וכו' דס"ל דמייירי שפסמכו היורשי' עליה ומדמי' לה התם
דפ"ת לאפטרופוס שמינהו אבי יתומים דלר"ש ואבא שאול לא ישבעו וז"ל תלמידי
הרשב"א בש"מ שם מהכאשמעי' דיתומים שפסמכו אצל בע"ה דינו פאפטר'ו שמינהו אבי
יתומים ולא ישבע וכולי ורבי' נר"ו הכריע פדעת הראב"ד וכן השיב בתשו' ע"ש וכן
פתב הרשב"א בתשו' חלק שני סימן מ"ט וסימן קכ"ז עיין שם אם פן דעת הראב"ד
והרמב"ן והרשב"א והר"ן ותלמידי הרשב"א דדנין כמינהו אבי יתומים וכן פתב בעל
העיטור דף ע"ג וז"ל ומסתברא מדקתני לה גבי הדדי ש"מ לענין שבועה הרי הוא
פאפטרופוס שמינהו אבי יתומים ולא ישבע עכ"ל ועיין בהריב"ש חי' תס"ח הביאו הב"י
סי' רל"ה והרשב"ץ חלק שני סי' קצ"א פתב דנראים דברי האומרים שדינו פדין אפטר'ו
שמינהו בית דין וכן ראוי להורות עי' שם וכן פתב המבי"ט חלק ראשון סימן ר"א דחייב
בפשיעה כמינהו בית דין עיין שם ועיין בתשוב' הרדב"ז חלק ג' סימן תמ"ט: סימן רצ"א
א' דין כ"ז אבל אם התנה וכי' כ' הסמ"ע בשם הרשב"א אם הפקיד אצלו וקבל אחריות
סתם הרי זה ש"ש עיין שם וכן פתב הרדב"ז חלק שני סימן תשס"ו וסיים דאפי' קבל
עליו להיות פשואל פטור מאונסים גדולים וכל שכן אם מתה מחמת מלאכה וזה ברור
ועיין בתשו' הרשב"א חלק שלישי סימן כ"ב וח"ד סימן אבל בעל העיטור בדיני פקדון
דמ"ד ע"ב פתב וז"ל וכינן דכ' אחריות בפטר מסתמא דלא אמרי' אחריו' פשיעה לחוד
הוא דקבל דהא בלא אחריות נמי חייב וקי"ל דמילתא דלא צריף לטפויי אתא הילכף כל
חייב דשמירה קבל אפילו אונס' דלשון אחריות פלגא הוא לכל מילי דשמירה פדגרסי'
בהמקבל וכו' עיין שם: ב' פתב המבי"ט חלק שלישי סימן תפ"ז דאפי' א"ל שלא יהא

חייב באחריותו משמעותו הוא שאפילו ש"ח פטור מגניבה ואבידה חייב הוא לישבע שנגנב ונאבד ומשבועה זו הוא שא"ל שלא יתחייב באחריותו דהיינו משבו שחייב עיניו שם אבל מהריב"ל חלק ראשון בתשו' בשמעון שקבל פקדון מיד ראובן והתנה שיהא באחריות ראובן כ' דנראה דאינו חייב אפילו בפשיעה דאל"כ ל"ל תנאי פשיטא פנין שלא יהיה ש"ס אינו חייב בגניבה ואבידה אלא ודאי דבא לפטור עצמו אפילו מפשיעה ואף ע"ג דהג"א בס"פ פועלים פתב בשם ר' ברוך דש"ח לא מיפטר מפשיעה אפילו התנה ולא מצאתי חולק בזה מכל מקום אין להוציא ממון מחזקתו עיניו שם וכבר כתב מהראד"ב בס' לחם רב סימן רכ"ב דלא נראה תשו' מהר"ע שפכת המרדכי סוף פ' האומנים ונהיאו מרן הב"י סי' ע"ב מז' שחולק על ר' ברוך והיא בתשו' מהר"ם הארנפוט סימן רכ"ט עיניו שם וכן פתב הרב משנה למלך פ"ב מהל' שכירות עיניו שם וכן דעת הר"י הונתן הובא בש"מ ס"פ הפועלי' וז"ל אבל לא קתני להיות פטור מתשלומין כמו דתני בשואל פי שאין שטות כזה עולה על דעת אדם שיתנה שיהיה פטור מפשיעה דאם פן לא נקרא שומר אלא מזיק וכו' עיניו שם משמע דתנאי מהני אלא דלא קתני ליה משום דלא שכיח וזה נראה דעת המבי"ט דאם התנה בפירוש שלא יתחייב בפשיעה תנאו קיים אבל אם א"ל שלא יהא חייב באחריות פנין דפטור מפשיעה לא שכיח דאמרין דעל השבועה קאמר וכדאי גוונא כת' מהריב"ל שם וכן פתב המבי"ט חלק שלישי סימן ע' אבל מהראד"ב עצמו וסי' קפ"ד פתב דיש לחלק בין אומר שלא באחריותו דהוי כא"ל הא ביתא קמך שנסתלק לגמרי ולכך פטור מפשיעה דלא קבל משמירה אבל כשקבל שמירה ואמר על מנת לפטור מפשיעה הוי מתנה להזיק ולא מהני תנאו נגד ד"ת ובזו לא יחלוק מהר"ם על ר' ברוך עיניו שם: סימן ש"ד א' דין א' המעביר וכו' וכן צ' הרמב"ם וכו' הסמ"ע ולא חילק בנתקל במקום מדרון ומדברי הרי"ף והרא"ש נראה שלא לחלק פדעת הרמב"ם ובדרישה פתבתי טעמייהו עיניו שם ובדרישה כת' ראזיה לדבריהם דמדמתמה ר"א שלא במקו' מדרון מא"ל ש"מ דר"מ ור"י דפטריו ש"ח איירי אפילו שלא במקום מדרון וקי"ל פנותייהו עיניו שם ונראה דס"ל אף על גב דליכא תקנת חכמים בפושע דלא קי"ל כר"מ בהא כמו שהוכיחו הרי"ף והרא"ש עיניו שם מכל מקום נתקל לאו פושע הוא אפילו שלא במקום מדרון וכן כ' הרמב"ן בש"מ שם אבל רש"י שכ' גבי הנהו שקולאי וכו' שלא במקו' מדרון ובפשיעה משמע דס"ל דשלא במקו' מדרון הוי פשיעה ובפושע ליכא תקנת חכמי פדעת הטור וע"ש במהרש"א וכן פסק הריטב"א שם: סימן שי"ב א' דין ה' המשפיר וכו' עד שיודיעו וכו' פתב מהרשד"ם סימן רפ"ז פנין דאינו יכול להוציא בלא זמן אם לא קנו מידו יכול לחזור ונהיאו הרב פנסת הגדולה הגב"י אות כ"ח עיניו שם אבל הר' עדות ביעקב סימן ע"ה הסכים דאין צריך קנין ולא זכר דברי מהרשד"ם ע"ש באורן ודבריו נכונים ועי' במהריט"ץ סימן פ"ט: ב' דין י"א נפל בית המשפיר שהיה דר בו יכול להוציא השוכר מביתו וכו' אבל אם המשפיר מכר הבית או נתנו או הורישו ונפל הבית של הלוקח נראה דאין השני יכול להוציא עד שיודיעו וכן ראיתי להפרישה שכ' על הטור שכ' אבל אם נתן וכו' דנקט תיבת אבל לומר אפילו נפל הבית לזה שנתן לו פנין דלא נפלה ביתו של משפיר לא עדיף מיניה עיי"ש אבל בס' א"ז בפרק השואל בדקא ע"ב הביא שכ' הריטב"א וז"ל זבניה וכו' ק"ל מאי קמ"ל פשיטא וי"ל דהא נמי אפשיטא דאמרין מעיקרא קאי ועי"ל דקמ"ל אף על גב דזבניה לצורך מזונותיו כאלו יבניה או

אורחיה ומיהו בירושלמי נחלקו כ דר' אמי אמר לא עלה על דעת וכו' וילפום גמר' קן הלכה כר' אילא ורבי זעירא וכן בדין אף לפי הירושלמי דהא רבי אמי יחיד הוא לגבי רבים וכן פסק בספר העיטור עכ"ל משמע דס"ל דאם נפל של השני יכול להוציא דאל"כ אימא דקאי אנפלה וכו' וקמ"ל דאפ"ל אם נפלה בית המשפיר יכול להוציא אבל אם מכרה ונפל בית הלוקח אינו יכול להוציא אלא משמע דס"ל דה"נ אם נפל בית הלוקח יכול להוציא גם מדברי הריטב"א משמע דמכרו למזונות דאין יכול להוציא אפילו בשוכר סתם דלא קבע לו זמן: ג' דין י"ג מכר הבית וכו' וכ"ש אם היה ממנושך אצלו ומכרו דאין הלוקח יכול להוציא אבל המכירה אינה מתבטלת הרשב"ש סימן תל"ט עיין שם.

ד' דין י"ז ונאפילו השוכר אומר אבננו משלי וכו' והרדב"ז בתשו' חלק שלישי סימן תרכ"ג פתב ומסתברא דהוא הדין במשפיר בית זה ונפל וחסר ובנאו נתבטל השכירות ויכול לסלקו דאין זה הבית הא' אבל אם לא נפל לגמרי אלא שנתרועע כנ"ד שלא היה יכול לדור בו ותקנו לא נתבטל השכירות וכו' נאפ"ל אם אמר השוכר אני אבננו משלי ואדור בו עד שינשלם זמן השכירות אם יכול לעכב עליו אם דמיא למדור האלמנה שנפל ואמרה אני אבננו משלי אין שומעין לה ומסתברא לי שאין יכול לעכב עליו מלבנותו וכו' ומעלה לו שכירו' עד זמן שקבלו עמו ואינו מנפה לו כלום וכופין על מדה זו פיון שנסתעבר קרקע הבית לכל זמן השכירות ע"ש: ה' דין י"ח יורד ודר בבית וכו' מסתבר דאם הבית צר מאד וא"א לדור השוכר נדחה הרדב"ז חלק שני סימן ד' עיין שם: ו' פתב הרשב"ץ חלק שלישי סימן רנ"ו על ממונה על הקדש השכיר בית של הקדש לא בסוף ידוע ובא אחר והוסיף עליו וכו' יד ההקדש על העליונה ואם המוסיף רוצה לעמוד בדיבורו כופין הגורע ממנו לצאת הבית ואם אינו רוצה לעמוד בדיבורו ממשיכין אותו באותו תוספת וישאר הא' בביתו ולא יפסיד ההקדש ע"ש: סימן שט"ז א דין א' פתב הרמב"ם בפ"ה מה' שכירות וז"ל מכאן אני אומר המשפיר בית לחבירו עד זמן קצוב ורצה השוכר להשפיר הבית לאחר עד סוף זמנו משפיר לאחרים וכו' וכן א"א אם אמר בע"ה לשוכר למה תטרח ותשפיר ביתי לאחרים אם לא תרצה לעמוד בו הניחו ואתה פטור משכירותו אינו יכול להשפירו לאחר פלל שזה באל תמנע טוב מבועליו וכו' ונהביאו הטור וכו' הפרישה נראה דר"ל כמו שהשוכר רשאי להשפיר קרקע משום שזה נהנה וזה לא חסר משום אל תמנע טוב פן להפך שאם המשפיר שאל ממנו שיניחנו לו צריך השוכר למלאות רצונו מה"ט ושניהם למדו מדין ספינה דאמרינן בה שאינו יכול למנוע טוב ממנו להשפירו לאחר פרי שלא יפסיד השוכר ליתן השכירות להמשפיר ואין הספינה צ"ל עוד וכו' ע"ש וכתב מהרשד"ם סימן רצ"ה וסימן תט"ו דאם פבר השפיר לאחר זכה ואינו יכול לסלקו כ"כ הגמ"י בשם מהר"ם והיא בתשו' מהר"ם הארנכות סימן תר"ף וז"ל ועוד יש להביא ראיה מהא דתנו בערכין פ' המוכר שדהו מכרה לא במנה והא' מכרה לשני במאתי וכו' וכל מוכר שדהו בשעה שהיובל נוהג אינו אלא פשכירות בעלמא הואיל וסופו לחזור ביובל ואפ"ה ראינו שיש רשות לא' למכרה לשני בלא רשות הבעלי וכו' ול"ל נמי דאיני בבעד איסור ומכרו לאחר דאטו בראשיעי איני קרא ועוד את"ל דאיכא איסורא מ"מ שמעמי מהתם דאם מכרה לאחר בלא דעת בעלים דמה שעשה עשוי ואין הבעלים יכולים למחות אח"ך ולבטל את המכירה דאלת"ה וכו' וכו'.

עש"ב הרי דאפילו אין לו רשות למכור לאחרים בלא דעת בעלים אם עבר ומכר אין הבעלים יכולים לבטל וכה"ג אמרי' בפ' י"ג ומבואר בסי' רמ"ח האומר נכסי לה ואחריו לפ' דאסור לא למכור או ליתן הגוף אלא אוכל פירות עד שימות ויזכה השני ואם עבר הא' ומכרם או נתן אין השני מוציא מיד הלקוחות וכו' ע"ש וכהא נמי אפילו בעל הבית אמר לשוכר אל תטרח ותשפיר לאחרים הניחו לי ואתה פטור משכירותו ואינו יכול להשפיר משום אל תמנע טוב מבצעו אם עבר והשפירו לאחר מה שעשה עשוי מיהו נראה דוקא השוכר לזמן קצוב משום דהוי כמכר יכול להשפיר לאחר אבל השוכר סתם לא (א"ה עכ"מ): ב' ואם אמר המשפיר למה תטרח וכו' הרמב"ם סיים שזה באל תמנע טיב מבצעו וכת' הפרישה נראה דאם האחר רוצה ליתן לו תוספת בשכירות ממה ששוכרו הוא שאינו יכול לומר צא והניחו וכו' לא שהמשפיר ירצה ליתן לו גם כן אותו הריעות עיין שם וכן דקדק מהרשד"ם סימן שצ"ה וסימן תט"ו מל' הרמב"ם עיין שם וי"ל אם עבר השוכר ושכרו לאחר והמשפיר משפירו לאחר בתוספת שכירות ממה ששכרו השוכר דצ"ל דהא דהשוכר יכול להשפיר משום שזה נהנה וזה לא חסר ואל תמנע טוב מבצעו ואם כן אם המשפיר השפירו לאחר בתוספת שכירות והשוכר עבר ושכרו לאחר כפי מה ששכרו הוא בטל דהרי המשפיר חסר ואדרבא אל תמנע טוב מבצעו הרינוח שיש לו: ג' שמעון ששכר בית מראובן וראובן מכר הבית לאחר כ' הרדב"ז בתשו' ס"ג סי' תר"ד אם השפירו לזמן קצוב אין הקונה יכול להוציא דשכירות ממכר ליומיה ובהגיע זמנו הרי היא מכורה ועומדת ויצא מיד ואם אין השכירות לזמן קצוב אלא סתם אין הקונה יכול להוציא עד י"ב חדש שצריף להודיעו יב"ח קודם ואם אין הקונה רוצה לקנות אלא ע"מ שיצא זה מן הבית אם המוכר עני ודחוק למעות פגון שיש עליו חובות גוים או שאין לו מה יאכל מוציאין אותו שאינו בדין שזה ישאל על הפתחים או ימסר בידי גוים שאין מרחמין עליו וזה דור בבית ע"ש ונר' דוקא שיש עליו חובות גוים שאין מרחמי' עליו אבל אם היו עליו חובות ישראלים לא יוכל להוציא השוכר ואפ' היו עליו חובות לגוים או שאין לו מה יאכל ה"ד אם אין השכירות לזמן קצוב אלא סתם מוציאין אותו אבל אם הנה שכירות לזמן קצוב פשיטא (א"ה עכ"מ והדבר מובן): ד' פתב הנ"י בפ' פיצד הרגל ונ"ל ועוד אני אומר היכא שהמשפיר שכרה מבצל בזול והוא שכרה ביוקר נוחזי אנו אם לא הנה רשאי לשוכרה לאחר פגון שהיו מרובין בני ביתו של זה האחר שורת הדין נותנת שיתן מותר השכירות שהרויח לבע"ה דאיהו יעשה זו סחורה בביתו של חבירו כדאמרי' בפ' המפקיד דקי"ל כר"י וכו' ומיהו אם רשאי לשוכרה פגון שהתנה עמו או שלא היו בני ביתו של זה האחר אשר שכרה לו מרובים ממנו נראה שהרויח למשפיר זה וכו' וכיון שהדין נותן שיכול להשפיר כדאמרינן מה נשאר עליו שיערער אי משום שקשה עליו מה שמרויח זה וכי מי לא עסיקי' וכו' ועוד דזה נהנה וזה לא חסר ול"ד לפרה דר"י שאין השוכר רשאי להשפיר וכ"ש להשאיל עכ"ל ולכאורה ק' פנין דהכא משום דזה נהנה וזה לא חסר אם כן גבי פרה אפילו הנה רשאי להשאיל סבר ר"י דמתחזר לבעלים משום דמפסיד וכן כת' בס' א"ז למציעא שם בשם הרמ"ד ונ"ל משלם השואל לבעל הפרה ולא לשוכר שאינו בדין שיהא זה עושה סחורה בפרתו של חבירו ויהא זה משתפר בשל משפיר והמשפיר מפסיד וכו' עיין שם ועוד בגמרא התם מוקמי' מתני' בנתן לו רשות להשאיל ואפ"ה אר"י

היאף הלה עושה סחורה וכו' וכבר תמה פן הרב מתנה אפרים הלכות שכירות סימן י"ט עיין שם ואפשר דסבירא ליה דהיינו דוקא לאביי דפרכי' ממתני' דאמאי ישבע השוכר שמתה פדרפה לימא אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר ומשני הכא במ"ע פשנתן לו הפעלי' רשות להשאיל אבל לרבא דקי"ל פנותיה דאמר טעמא דשומר לשומר דחייב דא"ל את מהימן לי בשבועה איך לא מהימן לי אתנא מתני' בפשטא ועיינבהסמ"ע סימן ש"ז שכת' והשאילה לאחר פירוש אם עבר וכולי והרב שפתי פהו כתב דאין צריך דמייירי פשנתן לו רשות להשאיל והכי איתא בש"ס עיין שם וכבר הרב פנים מאירות חלק ראשון סימן ע"ב דהיינו דוקא לאביי אבל לרבא מתני' בפשטא דלא נתן לו רשות להשאיל עיין שם באורף: סימן של"ט א' דין ח' עבר זמנו אין בע"ה עובר וכו' והשוכר בע"ש ונדחה מלפרוע השוכר בשביל השבת יש לדון בזה שאינו עובר עוד בשל תורה הואיל ואדחי אדחי ה' החינוף פ' תצא סי' תקנ"א עיין שם: מספר ערף השלחן ח"מ ח"א וח"ב וח"ג סימן א' דין א' כמו שמודה בקנס פטור והוא הדין בהחזק פפרן פגון שפפר ובאו עדים לא מחייב אע"ג דהחזק פפרן לפי שבפשיטותו מתחייב ואין אדם משלם קנס ע"פ עצמו אבל אם פבר חייב עצמו בבית דין אם יבאו עדים אף בקנס חייב הר"ן והריטב"א בחי' בפרק שבועת העדות עיין שם: סימן ד' דין א' אפי' הוא דבר שאין בו הפסד ואם הוא ת"ח יכול לנדות דלא ציית לדינא וכ"ש אם איכא פסידא הרשב"ץ חלק שני סימן רל"א עיין שם ועי' בס' שבות יעקב בדיני קי"ל בפסיקא ב': סימן ה' א' דין ב' וגומרין בלילה פי' שייספמו במו"מ שלהם ביום ואם ירצו לחזור למו"מ בלילה סמוך לגמר דין עושין וכן עיקר וי"א שאין מו"מ בלילה ה' המאירי: ב' דין ה' משיתחילו בע"ד לטעון וכולי אפילו לא התחילו רק א' מהם לטעון הר' המאירי בפרק קמא דשבת עיין שם: סימן ז' א' דין ה' פגון אם העיד א' וכו' שני עדים בלא הוא אפי' פבר העיד עדותו יכול להצטרף עם הדיינים רב' ישעיה הא' בספר המכריע סימן כ"ה עיין שם.

ב' דין ט' פל הפסולים וכולי והוא הדין אם נמצא א' מהדיינים קרוב או פסול אפילו היו מאה בטל פל הנועד מהרש"ך ומהר"ח ש חא"ה סי' י"ח וי"ט עיין שם: סימן ח' א' דין א' פל המעמיד דין שאינו הגון וכולי אם דין קבוע אין ראוי לנו להעמיד דין שאינו הגון לפי שהוא פנוטע אשרה בישראל ואם אין דין קבוע אלא שאין דן לפניו אלא מי שקיבל אותו על דרך הברירה אין לנו לעכב בזה תשו' מהר"י נ' מיגש סי' קי"ד ועי' בתשו' הרשב"א סימן תקל"ג: ב' הג"ה ואסור להעמיד ע"ה דין וכולי והרשב"ץ חלק ראשון סימן קנ"ט כ' דיכולים הצבור להעמיד דין ע"ה אם יסתפק ישאל לחכם עיין שם: ג' וכן פל צבור יכולי לקבלו וכו' כ"כ הרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י והיא בתשו' חלק שלישי סי' קל"ח עיין שם: ד' דין ד' אסור לו לעשות מלאכה בפני ג' וכולי ומלאכת מצוה וכל דבר שבקדושה שרי ה' חוות יאיר סימן כ"ה וכן הוכיח ה' באר יעקב ע"ש: ה' דין ה' והמצערו וכו' היינו דוקא פשיש עדי' אבל הוא אינו נאמן להכותו על פיו הסמ"ע וכן הסכים הרב פנסת הגדולה עיין שם הטעם: סימן ט' א' דין ה' הנוטל שוכר לדון וכולי וכן הנוטל שוכר להעיד וכתב הרשב"א בתשו' חלק שלישי סי' א' והובא בב"י סימן כ"ח מחו' ד' וז"ל שלא אמרו אלא בעדים שנעשו עדים פבר שהם מצווים להעיד ולא רצו להעיד עד שנטלו שוכר דומיא שנטל שוכר לדון מצוה על ב"ד לדון בין איש לרעהו אבל מי שאינו חייב להעיד ונוטל שוכר לילה ולהיות עד אינו בדין זה ופסקה מור"ם סימן ל"ד

ס"ח עינין שם ובב"י אה"ע סי' ק"ל כ' בסדר הגט דמרדכי בשם א"ז שלא יטלו עדי הגט ש"כר אא"כ ש"כר בטלה דמוכח פדאיתא בפ"ק ש"ג דייני גזירות גבי קרנא דכי היכי דנוטל ש"כר לדון דיניו בטלים הוא הדין לעדים וכ"כ בקונדריסים עכ"ל ולכאורה נר' דס"ל דאפי' דנוטל ש"כני להיות עד עדותו בטילה וכן כ' ה' המאירי בחי' לסנהדרין דכ"ו ונ"ל ונטילת ש"כר שב"עדות י"מ בין שנוטל בש"ע שמומנים אותו לקבל את העדות בין ש"כר קבלו ונטל הש"כר בש"ע שמומנים אותו לבא לבית דין להעיד ומ"מ גדולי הדור מספיקים דוקא בזה האחרונה הואיל ומצנה עליו להעיד אבל בראשונה עדותו קיימת והואיל אין מוטל עליו להזמין עצמו לראות המעשה וכו' עינין שם הרי די"מ סבירא להו דאפילו נוטל ש"כר להזמין עצמו לראות המעשה עדותו בטילה א"כ על מ"ן אה"ע בס"מ ק"ל סכ"א שכתב לא יטלו עדי הגט ש"כר יותר מ"כדי ש"כר בטלה וכתב מור"ם וי"א דמתנים על העדים שאם יקלקלו הגט שישלמו אותו ומפ"ח זה מותר לקבל ש"כר הרבה או מטעם דהעדים אסורי' לישא הגרושה ע"י שם ונ"ל ש"כר מותר ליש"כר להיות עד וכ"כ התיו"ט בפ"ד דבכורות עינין שם ושוב ראיתי להרב עדות ביעקב סימן ט"ל שכ' מ"ש הרשב"ץ ונ"ל ויש לזהר בד"כר פי אמאי נאמן הסופר והלא הוא נודע בעדות דנוטל ש"כר מן הגט ונ"ל כשאינו נוטל ש"כר פי אם מעט ש"כר בטלה ס"ל דמותר ליש"כר ש"כר להזמין עצמו להיות עד אלא דהיינו דוקא כ"די טורח א"כ נוטל יותר מדאי נוגע בעדות הוא וחי' ש"כר דילמא מש"כר כ"די להרוויח עינין שם באור"ה וא"כ מ"ש הרשב"ץ ומ"ן ש"כר בטלה היינו ש"כר טורח וכו"כ מהרי"ב"ל חלק ראשון דהא דאמרין הנוטל ש"כר להעיד דאינו פסול אלא מדרבנן היינו כשנוטל ש"כר טורח א"כ כשנוטל יותר מדאי חי' ש"כר דילמא מש"כר כ"די להרוויח ופסול מדאוריית' וכו' ונסתפק בא"ח ששלחו אותו לעיר אחרת לחפש אם ימצא איזה עדות להתיר אשה עגונה ועשו תנאי עמו שאם יביא עדות להתיר האשה יתנו לו ש"ג אלפים וכו' אם סמכינו על עדות אותו השליח כיון שהוא נוגע בעדו' וכתב מהר"ח ש"חא"ה דף ד' ע"ד ונ"ל וא"ל על הרב מדכ' הרשב"ץ א"דמי שאינו מחוייב להעיד ונוטל ש"כר לילך להיות עד מותר דלק' דהרשב"ץ א"עלה דהנוטל ש"כר להעיד דמיידי בנוטל ש"כר טורח א"כ כשנוטל יותר מדאי דאיכא למיחש דילמא מש"כר נדאי דאין חי' דאפילו נוטל כ"די לילך ולחפש חי' ש"כר כ"די להרוויח ע"ש א"כ א"ז שכ' אא"כ ש"כר בטלה דמוכח פדאמרין גבי קרנא וכו' משמע אפי' להיות עד אסור ליש"כר ש"כר דהא אפי' יש לו עדות מותר ליש"כר ש"כר דמוכח דלדעת הרשב"ץ א"והר' המאירי אפילו ש"כר בטלה דלא מוכח מותר ליש"כר כ"די להיות עד ואפ"ש דלק"ה כתב מ"ן ש"כר בטלה סתם והשמיט מלת דמוכח שכתב א"ז: ב' דיניו בטלים וכו' צ"ע אם פסק עמו ש"כר קודם הדין אבל נראה דמכ"כר כמו בבטלה דלא מוכח הרשב"ץ חלק ראשון סימן קמ"ה עינין שם: ג' אסור וכו' כ"די כ"תב הסמ"ע בתשוב' הרא"ש משמע דגם בכה"ג דיניו בטלים עינין שם ובדרישה מסיק דכל שאפ"ש שהיה מנדמן לו רינח אסור ליש"כר ואם נטל דיניו דין והרא"ש מודה עינין שם ועינין בהב"ח: סימן י"ז א' דין ה' אסור לד"ן לשמ"ע וכו' א"כ אם שמע מותר מהרי"ב"ל ומהרשד"ם והרב שפתי פהו ועינין במהרי"מ ט"ח ח"מ סי' ע"ט וכן הוכיח מהר"ש ב"ן חסון בספר בית שלמה סימן כ"ט עינין שם: ב' דין ח' לא יאמר לו אין מחייבין ממון ע"פ עד א"ח וכו' ועינין בתשוב' הרשב"ץ חלק א' סימן ע"ז עינין שם הטעם: ג' דין ט' כל הפסולים וכו' והוא הדין אם

נמצא א' מהדיינים קרוב או פסול אפי' הנה מאה בטל כל הנועד מהרש"ך ומהרח"ש
חא"ה סימן י"ח וסי' י"ט עיין שם: סימן כ"ג דין א' נאמן וכו' בפנים פתבתי דברי הרדב"ז
חלק שני סימן תל"ג עיין שם ועיין בהרדב"ז חלק שלישי סימן תקי"ח שפתב דתנאי
שבין בעלי דינין לא אמרי' דנאמנים הדיינים יותר טפי מן העדים ודקדק פן מתשו'
הרא"ש עיין שם.

סימן כ"ח א' דין א' וחיוב בדיני שמים וכולי אפילו אין זה טוען פרי אלא ע"פ העד חייב
דקיימא לו פדעת רוב הפוסקים דחיוב שבועה דאורייתא אם הנה מעיד לו ואם פן חייב
להעיד ואפילו העד אינו במקום ב"ד של בע"ד יכול לשלוח עדותו בכתב ולחייבו שבועה
ואם לא עשה פן עבר באם לא יגיד מהראנ"ח חלק ב' סי' ל"ג עיין שם ולכאורה נר'
דס"ל דלדעת ר"ת בעדו' איסור נמי פותבלי' העדות ושולחין לבית דין אבל מור"ם בתשו'
סי' י"ב ומהר"ם אלשיך שכת' דר"ת במזון דוקא קאמר ולא באיסור עיין שם ואפ"ש
דה"ד שנים דמחייבו מזון אבל ע"א דאינו מחייב מזון רק שבועה לא דשבו' הני פאיסור:
ב' דין יו"ד אלא אם פן הלה למדינת הים וכולי וז"ל ראב"ן דף קי"ג ע"ד וכבר הנה
מעשה במגנצ"א בשטר של קבלת עדות שפא לפני ב"ד והנה פתוב בו עדות של הא'
ועדות של הב' לא הנה מפני' פו אלא והשני פמוהו והכשירוהו מדר"ל ולי נרא' פינו
דעבוד רבנו מעלה לפרש דצריף לפרש ואי לא פריש לאו עדות מדר"ל והכא בברכת ה'
פינו דלא אפי' אוקמיה רבנו אדאורייתא אבל היכא דצריף לפרש פגון בדיני מזונו'
ונפשות אי לא פריש לאו כלום הוא ולא גמרי' אפ"ש משאי אפי': ג' דין ט"ו ואם קבלו
אין דנים ע"פ וכו' ה"ד לדון ע"פ אותו עדות לכתחילה אבל אם פבר נפסק הדין ע"פ
אותו עדות עדותם קיימת מהר"ם מפדווא סי' והספי' עמו הכנה"ג בתשו' חלק ראשון
סי' ד' ומהרש"ג בס' משפטי' ישרים סימן נ"ד עיין שם:.

ד' דין י"ח אבל אם הביא עדים לפטור את עצמו מקבלין וכו' בח"א הוכחתי מדברי
האחרוני' דאפילו במלנה בשטר להפקיע שעבוד המלנה מקבלי' עדות אפילו שלא בפניו
עש"ב וכן דעת מהר"י באסן בתשו' סי' ע"ג עיין שם וא"ל מדכת' הרשב"א ופסקו מרן
בסי' ק"ח סי"ו ואפילו אתקיים השטר בחותמיו וכו' לפי שאין מקבלין עדות וכו' וי"א
דמקבלין אפי' נגד השטר אמאי אין מקבלין לקיים השובר להחזיק דהא בלא"ה קי"ל
דמקיימי' השטר אפי' שלא בפני בע"ד ואפ"ה ה"ה אין מקבלין משום דאיכא ריעותא
עיין שם בהש"ף ס"ק ל"ב וא"כ א"ל דמעלמא מקבלין עדות אפילו נגד השטר ה"ה
שאני דאיכא ריעותא ואפי' להחזיק ולקיים החתימו' אין מקיימי' ה' דין י"ט אין מקבלין
עדות על קטן וכולי ה"ד אם מוחזקים בנכסי מורישים בנדאי וגם יורשי' ודאי אין מקבלין
עדות פנגדם פינון שהם מוחזקי' בנכסים שהם שלקחם בנדאי אבל בספק דשמא אין זכות
ליתומי' מקבלין העדות מהרש"ג בתשו' סס"י נ"ד ע"ש: ו' דין כ"א קבלת עדות צריף ג'
מומחי' וכו' יחיד מומחה לרבים שיכול לדון מבואר בתשו' הרשב"א המיוחסות סי' קי"ב
דיכול לקבל העדות ביחיד עש"ב והרשב"ץ חלק ראשון סס"י א' כ' וז"ל ואפי' ביחיד
מומחה שקבל עדות אין הדבר פשוט כ"כ שיהא עדות אע"פ שדיניו דין דלא עדיף עדות
מהודאת בע"ד וכבר כ' הרמב"ם בפ"ה מה' סנהדרין שהודאת בע"ד בעי' בפני ג' ולא
סגי ביחיד מומחה ונראה ממ"ש בפ"ב דכתובו' ורפוי מירפא בידי אם קבלת עדות אפ"ש
ביחיד מומחה או לא וכולי עיין שם: ז' דין כ"ד ואם קבלוהו בלילה וכו' וכ"כ הגאונים

בתשובה סי' שפ"ט ע"ש: סימן כ"ט א' דין א' הג"ה נאפ"י אמרו אין אנו יודעין וכו' אבל מהרב"א סי' ה' ומק"א סימן ק"ד ומק"ש בן חסון בספר משפטים ישרים סי' פ"ג הוכיחו דרש"י והרמב"ם והרשב"א והרא"ש ס"ל דאם אמר אין אנו יודעין שוב אין חוזרים ומגידים ולא נניח ודאי של אלו מפני ספקו של הר"ן שכתב בלשון קרוב אני לומר שאינו חשוב חוזר ומגיד וכו' ע"ש: ב' והוא לאחר פדי דבור וכו' ע"י במהרח"ש חא"ה סימן י"ח וסימן י"ט אם חזר אחר האיום שא"ל הדיינים מקרי תוף פדי דבור: סימן ל"ב א' דין ב' פטור מדיני אדם וכו' מיהו אם היה דיין וקבוע בעיר ונראה לו לעונשו על פד עושה וכו' ובתנאי שתהיה השעה צריכה לכך כגון אם השוכר עשה פן מקודם בפועל פנה פעמים או שהיה במדינה שעושים פועל פנה שיש לחוש שאם יתשללו מלעונשם ע"ז שירבו לעשות פיוצא בו תשו' מק"ר"י נ' מיגש בתשובה סי' קס"א ע"ש: ב' הג"ה אבל אם שכר עדי שקר לעצמו וכו' וכ"כ מק"ר"י בן מיגש בתשובה סי' קס"א ע"ש: סימן ל"ד א' פתב מהר"ש"ל בפ"ט דב"ק סי' מ"ז ונ"ל ומכל מקום דוקא כשנשבע לשקר אבל כשנשבע על החוב לשלם על הזמן הקצוב בשטר ועבר וטען אנוס הייתי שלא היה במה לשלם אם לא נוכל לקבר שהיה לו וכו' אינו פסול לעדות ולשבועה אף שעבר על שבועתו וכן נמצא בשם הרשב"א בתשובה וכן אם טען שכחתי ואין פאן עדים שהנהיר המלנה על הזמן אין להוציאו מחזקתו עכ"ל ונראה דס"ל דאפ"י בשבועה דלהבא אם לא טען שהיה אנוס או שכח נפסל לעדות ולשבועה אבל אם טען שהיה אנוס או שכח נאמן וישלהביא ראיה מתשובה הרשב"א ח"ב סי' ש' והביאה מרן הב"י סי' ע"ה (א"ה עכ"מ): ב' תובע שאמר לפני בית דין שאין לו עוד תביעה על הנתבע ואח"כ אמר ששכח לטעון איזה תביעה אינו נאמן לומר שכחתי ה' שבות יעקב ח"ב סי' קמ"ח ע"י ע"י.

דין ח"י דיין שדן פבר וכו' ע"י בהסמך ולה' בית יעקב סימן קכ"ח: סימן ל"ה דין י"ד הג"ה או בשאר דבר אקראי וכו' בח"א בהשמות פתבתי דמדברי הרמב"ם משמע בנזקי דאדם באדם דלא שכיחי אינם פשירים וכן מבואר בהרמב"ם בפ"י המשנה פ"ק דב"ק וקבר מרן הב"י הביא דברי הרמב"ם ותשובה הרשב"א ודחה דברי מהרי"ק ותה"ד מהלכה ונר' דעתו דבכל ענין פל הפסולי פמאן דליתנהו ע"ש וכן הסכים מהרח"ש ח"א סימן נ"ח וכת' ואין ספק אלו ראה התה"ד תשובה הרשב"א לא היה חולק להוציא ממון ע"י שם אבל הרדב"ז בתשובות חלק שני סימן שס"ו תי' נהי דרגילות להמצא בארוות הסוסים וברפתי הבקר עבדים ידועים מ"מ אינו מן הנמנע שלא ימצאו פשירים לעדות ומש"ה העמידו אותו על ד"ת אבל בנ"ד בעדות מלבד האשה לעולם לא ימצא איש מעיד על זה שהוא מעיד על עצמו שעבר אדרבנן שאסרו להסתפל בבגדי אשה אפ"י כשאין עליה וכ"ש בזמן שהם עליה לכן ראוי להשפיר עדות נשים והביא ראיה מדאמרי' ג' נאמנים על הבכור ח"ה לאתר וכו' אלי אלמא בדבר שהאשה רגילה לידע ולא האיש נאמנת אפ"י להוציא ממון דבכור נוטל פ"ב בעדותה ע"ש: סימן ל"ז דין א' וקנו מידו שנתנו לשותף וכו' ע"י על גב דכל שאינו יכול להוציאו בדיינים אפ"י קרקע אין בידו להקדישו והוא הדין שאין בידו להקנותו הקא עם ההקנאה נמצא הקונה יכול להוציאו בדייני' דהא אית ליה סהדי עליה בתר הכי עליות הר"י בס' א"ז ע"ש ונראה דה"ד אם הקרקע ברשות הגזלן דאין הבצילי' כולי' להקדיש ולהקנותו משום השתא אינו ברשותו אבל הקא דהקרקע ברשות השותפין ובא אחר להוציאו אפ"י במטלטלי' כה"ג שהם ברשות בעלים

ובא אחר להוציאו פניו דהשתא הוא ברשותו ויש להם עדים להעמידו בידם יכולי להקדישו דדוקא אם הוא ברשות הגנב והגזלן אפי' יש לבעלי עדים ויכולים להוציאו בדדיינים פניו דהשתא דאינו ברשותו אין בידו להקדישו אבל פשהוא ברשותו ויש לו עדים להחזיקו ביה אמאי אינו יכול להקנותו אף ק' דאם פן מאי פריה התם מדתניא עיר שנגנב ס"ת שלהם אין דנים וכו' ואמאי ליסלקו תרי מנייהו ולידייניהו וכתב רשב"ם יכתבו דין ודברים אין לי על ס"ת זה ויקנו מיידם ע"ש והא במטלטלי אפילו יש עדים שיכולי להוציאו בדדיינים אין יכולין להקנותו כמבואר בס"י שנ"ד ע"ש והכא נמי פניו שהס"ת ברשות הגנב אין א' מבני העיר יכול להקנותו ולכאורה נראה דיכול להקנותו בלשון חיוב כדקי"ל בסי' ס' ס"ו דהמחייב עצמו בדבר שלא בא לעולם או שאין מצוי אצלו כגון שאמר הווי עלי עדים שאני מתחייב לפ' בכו"ך וקנו מידו חייב ע"ש וא"כ הכא נמי יכול להסתלק בלשון חיוב אבל יש להסתפק דהא לא נקנו הנכסי למקבל והחיוב לא חל אלא על גופו לכשיבאו לרשותו להקנות לו בא' מדרכי הקנייה ואם פן בשעת העדות עדיין הם שלו ונוגע בעדות (א"ה עכ"מ): סימן ט"ל דין א' אפי' לא כ' אחריות וכו' פתב מרן הב"י כ' הרשב"א אע"פ שאין ל' השטר מוכיח ע"ז אם הוא מודה שאף ע"ז קבל אחריות חייב וכ' הכנה"ג הגב"י אות ב' דאם אינו חב לאחרים פשיטא ואם פשחב לאחרים א"ל אמאי נאמן הא אמרי' בפ"ב דכתובו' דמלנה שאמר על שטר שבידו אמנה או פרוע אינו נאמן וי"ל דהמלנה שאני שאין פאן תובע אבל לנה שיש פאן תובע המלנה שאמר שאף ע"ז קבל אחריות והוא מודה נאמן אף במקום שחב לאחרים ואינו מחנור דשמא קנוניא עשו ביניהם ע"ש והרמב"ם בפ"ב מה' מלנה כ' וז"ל וכן מי שיש עליו שט"ח והודה לאחר מעצמו בחוב אחר אם אין בנכסים כדי שיגבו שניהם בעל השטר שלא יעשו קנוניא על שטרו של זה וכתב מרן הכ"מ שם דה"ד שהודה מעצמו אבל אם תבעו תחלה והודה נאמן ע"ש ומצאתי לראב"ן בס"י ס"ד גפי המקדש בעד אחד וכו' שכ' וז"ל אע"ג דילפי' מממון ובממון הודאת בע"ד כמאה עדים הכא לא הודאה לישוונהו קידושין כדמסיק לקמן דבהודאת ממון לא מפסיד לשום אדם אלא לעצמו הילכך פי מחייב לעצמו מחייב אבל הכא דמפסיד לאחרים בהודאתו ואוסרה עליהם לא הודאה היא לגבייהו אלא עדות ועוד רבותא אחריתי אע"ג דשניהם מודים ובידו לקדשה עתה ואמרי' בר"פ האשה רבה פל' שבידו נאמן הכא לא מהימן וכו' ושמי' א' מפסיד לאחרים בהודאתו דלא הניא הודאה כגון ראובן שלנה משמעון בעדים ואין לו לראובן ממון אלא שנה חובו של שמעון ואח"ך תבעו לוי לראובן ותבעו ממון בלא עדים מוקדם מהלואת שמעון והודה לו ראובן דמפסיד לשמעון בהודאתו לאו הודאה היא וכו' עכ"ל הרי דאפילו המלנה תבעו בב"ד והלנה הודה לו אין הודאתו פלוס לחוב לשמעון ומשמע אפי' אין לו לשמעון שט"ח רק עדי הלואה וקי"ל המלנה את חבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים ואם טען הלנה פרעתי נאמזכר פניו דבהודאת לוי אין לו עדים על עיקר ההלואה אע"פ ששמעון הודה לו אין הודאתו פלוס לחוב שיש לו חוב בעדים וכן פתב המ"מ על הרמב"ם שכ' הודה לאחר בחוב אחר וכו' פשאין שם עדי הלואה וכו' משמע דאם יש עדי הלואה אע"ג דיכול לומר פרעתי פניו שהודה לו דומה אף מלנה בשטר המאוקר ונראה דס"ל דלא חיישי' לקנוניא אלא דוקא כשיש ספק בהלואה אבל פל' שיש עדי הלואה פניו דברי בחיובא אפי' יכול לומר פרעתי אין טועני' לבטל השטר שמא פרע

אָבֵל הַשֵּׁיף סי' צ"ט סק"ג כ' דל"ד דה"ה פְּשִׁישׁ שָׁם עַד הַלְנָאָה וְהַלְוָהוּ סָתָם שֵׁיכוֹל לומ' פְּרַעַתִּי לְאַפּוֹקִי אִם הַלְנָאָה תוֹךְ זְמַנּוֹ אוֹ שֵׁא"ל אֵל תִּפְרָעֵנִי אֶלָּא בְּעֵדִים ע"ש: דין י"ז יְכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ עֵינָן לֵה' קוֹל אֵלֵיהֶוּ חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן ג' שֶׁהִבִּיא רֶאֲיָה לְדַבְרֵי הַרְמַב"ן דְּאִינוּ יְכוֹל לְחַזֵּר בּוֹ מֵאוֹתָהּ שֶׁשְׁנֵינוּ בִּפ' וְאֵלּוּ מְגַלְחִין אֵין כּוֹתְבִין שֵׁט"ח בְּמוֹעֵד וְאִם אִינוּ מֵאַמִּינוּ מוֹתֵר וּא"א דְּמַצִּי לְמִקְדָּשׁ בְּיָהּ הַמְלָנָה הַיֵּאָדָּה הַתִּירוֹ אִם אִינוּ מֵאַמִּינוּ גִּיחוּשׁ דִּילְמָא כִּי הִדָּר אֲתֵי הַשֵּׁט"ח בְּיָדוֹ הִדָּר בְּיָהּ אֶלָּא וְדָאִי דְלֵא מְצִי הִדָּר בְּיָהּ עֲש"ב וְאִינָהּ רֶאֲיָה דְבִפְסוּחִים דָּף צ"א תָּנִן מִי שֶׁהִבְטִיחוּהוּ לְהוֹצִיאֻ מִבֵּית הָאֶסוּרִי אֵין שׁוֹחֲטִין עָלָיו בְּפָנָי עֲצָמוּ וְאָמְרִי בְּגִמְרָא ל"ש אֶלָּא בֵּית הָאֶסוּרִים דְּגוֹיִם אָבֵל בֵּית הָאֶסוּרִים דִּישְׂרָאֵל שׁוֹחֲטִין עָלָיו בְּפָנָי עֲצָמוּ כִּינּוֹן דְּאֶבְטִיחוּהוּ מִפִּיקֵי לֵיהּ דְּכֹתִיב וְשֶׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עוֹלָה וְלֹא יִדְבְּרוּ כְזָב ע"ש וְה"נ כִּינּוֹן דְּאֶבְטִיחוּ לֵיהּ מוֹתֵר לְכַתּוּב מִשׁוּם וְשֶׁאֲרִית יִשְׂרָאֵל וְכוּלֵי: סִימָן מ"א א' דִּין ג' וְאָפִי' נֶאֱבַד בְּעֵדִים וְכוּ' הַכְּנָה"ג אוֹת ד' פְּתַב הָרֵא"ש בְּתִשׁוּ' כָּלֵל ס"ח סי' ל"א כ' דְּהָא דְּאֵין כּוֹתְבִין בְּשִׁטְרֵי הַהַלְנָאָה הֵינּוּ כְּשֶׁאִינוּ יְדוּעַ לְעַדִּי אָבֵל כְּשֶׁיְדוּעַ לְעַדִּים שֶׁאֵבַד כּוֹתְבִין לוֹ שִׁטְרֵי אַחַר כְּמוֹ בְּשִׁטְרֵי מו"מ וְכוּ' הָרֵי דְּאָפִי' שִׁטְרֵי הַהַלְנָאָה כְּשֶׁאֵבַד בְּעַדִּי כּוֹתְבִי אֶלָּא שֵׁישׁ לְחֶלֶק בֵּין שֶׁהַשִּׁטְרֵי יוֹצִיא מִיַּד הַמְלָנָה לְיוֹצִיא מִיַּד אַחַר וְהֵיאָה דְּכָלֵל ס"ח יֵשׁ לְהַעֲמִידָהּ כְּשֶׁהַשִּׁטְרֵי יוֹצִיא מִיַּד אַחַר עֵינָן שָׁם וְאֵין צָרִיף שֶׁהָרֵי הָרֵא"ש בְּתִשׁוּ' כָּלֵל צ"ד פְּתַב וְ"ל וְרִשְׁבִּי"ם דְּקִדְקָ מִל' הַבְּרִייתָא דְּקַתְנֵי מִי שֶׁבָּא וְאָמַר אָבַד שֵׁט"ח דְּמִשְׁמַע ע"פ דְּבוּרוֹ אֵין כּוֹתְבִין הָא אִם יֵשׁ עֵדִים כּוֹתְבִין וְלִפִּי הַדְּקָדוּק יֵשׁ לְפָרֵשׁ מֵאֵי אָבַד אָבַד בְּאוֹר כְּדִהְיָה בְּעֵי לְמִימַר בִּפ"ב דְּכַתְּנֻבוֹת אֵי לֹא דְּפָרִיף לֹא הֵינּוּ גִּיחוּשׁ וְכוּ' עֵינָן שָׁם אִם כֵּן בְּרִייתָא מִיָּרִי בְּגִשְׁרָף אוֹ נִקְרַע וְ"ל הָרֵא"ש כָּלֵל ס"ח וְלֹא מְבַעֲיָא זֶה שֶׁנִּכְתַּב בְּטַעוֹת אֶלָּא אִפִּי' נִכְתַּב כְּדִין וְכֹא לִיד הַמְלָנָה וְיָדְעוּ הָעֵדִים שֶׁנִּקְרַע אוֹ גִּיחוּשׁ וְלֹא גִּיחוּשׁ כּוֹתְבִין לְמִלְנָה שִׁטְרֵי אַחַר כְּדִי אֵיתָא בִּפ' ג"פ ת"ר מִי שֶׁבָּא וְאָמַר אָבַד שֵׁט"ח וְכוּ' וְהָא דְּאֵין כּוֹתְבִין בְּשִׁטְרֵי הַלְנָאָה הֵינּוּ כְּשֶׁאִין יְדוּעַ לְעַדִּים אָבֵל כְּשֶׁיְדוּעַ לְעַדִּים שֶׁאֵבַד כּוֹתְבִי לוֹ שִׁטְרֵי אַחַר כְּמוֹ בְּשִׁטְרֵי מו"מ וְלֹא אָמְרִינוּ עֲשׂוּ עֵדִים שְׁלִיחוּתָן כ"ל דְּקִדְקָ וְכַתְּבֵי וְיָדְעוּ הָעֵדִים שֶׁנִּקְרַע אוֹ גִּיחוּשׁ וְכוּלֵי דְּאֵלוֹ אָבַד אֵין כּוֹתְבִין שְׁמָא יִמְצְאוּ וְיִגְבַּהּ בּוֹ פְּעַם אַחֲרָת אֶלָּא דוֹקָא אִם נִקְרַע אוֹ גִּיחוּשׁ כְּדִי אֵיתָא בִּפ' ג"פ ת"ר מִי שֶׁבָּא וְאָמַר אָבַד שֵׁט"ח וְכוּלֵי דְּאָבַד בְּאוֹר קַתְנֵי וְה"ד כְּשֶׁאִין יְדוּעַ לְעַדִּים אָבֵל כְּשֶׁיְדוּעַ לְעַדִּים שֶׁאֵבַד הֵינּוּ אָבַד בְּאוֹר כּוֹתְבִין לוֹ שִׁטְרֵי אַחַר וְלֹא אָמְרִי עֲשׂוּ עֵדִים שְׁלִיחוּתָן וְשׁוּב רֵאִיתִי לְמַהֲרֵשׁ"ג בִּס' מִשְׁפָּטִים יִשְׂרָיִם סי' ל"ה שֶׁכ"כ עֵינָן שָׁם וּמִהָרִיב"ל חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן ק"ח כ' דְּאֵין לְהוֹכִיחַ מִדְּבָרֵי הַרְמַב"ם וְהַמ"מ דְּסִבְרָא לְהוֹ דְּאָבַד בְּעֵדִים לֹא מְהַנִּי אֶלָּא דוֹקָא גִּיחוּשׁ בְּעֵדִים דֹּאֵל"כ מִנ"ל דְּבְרִיתָא אֵינְצֵט' לְאַשְׁמַעִי דְּאָפִי' הָיָה הַחֹב בְּתוֹךְ הַזְּמַן חֵינְשִׁי אֵימָא דְּלֵא אֲתָא לְאַשְׁמַעִי אֶלָּא דְּאָפִילוֹ אָבַד בְּעֵדִים לֹא מְהַנִּי דְּמַצִּי לְמִימַר וְכוּ' עֵינָן שָׁם וְאֵין צָרִיף דְּאָפִישׁ דְּהַרְמַב"ם וְהַמ"מ ס"ל כְּהָרֵא"ש דְּלִשׁוֹן הַבְּרִייתָא דְּקַתְנֵי מִי שֶׁבָּא וְאָמַר אָבַד שֵׁט"ח וְכוּ' מִשְׁמַע עַל פִּי דְּבָרֵי אֵין כּוֹתְבִין הָא אִם יֵשׁ עֵדִים כּוֹתְבִין (א"ה עכ"מ): סִימָן מ"ג א' דִּין ז' אֶלָּא מִב"ח וְכוּ' הַרְדָּב"ז בְּתִשׁוּ' ח"ב סִימָן שֵׁט"ד כֵּת' וְ"ל וְאִם קָנוּ מִיָּדוֹ קִנְיָן חֲדָשׁ עַל כָּל תְּנָאֵי כְּתוּבָה הָא הו"ל שִׁטְרֵי מוֹקְדָם דְּפָסוּל מִשׁוּם פְּסִידָא דְּלִקְוֹחוֹת וְכוּלֵי וְאִינוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא דְּבָרֵי הָרֵי"ף וְהַרְמַב"ם וְרִשְׁ"י שֶׁאָמְרוּ דְּגָבִי מִב"ח וְכוּ' עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דֵּס"ל דְּשִׁטְרֵי שֶׁנִּמְחַל שֶׁעֲבוּדוֹ הֵינּוּ הַקִּנְיָן הָא אָבֵל אִם חֲזַר וְקִבֵּל קִנְיָן יְכוֹל לְחַזֵּר וְלִלוּת בּוֹ: ב' דִּין כ"ט עַד שֶׁיַּעֲבְרוּ רוּב הַיָּמִים וְכוּלֵי הָרֵי"ף בְּתִשׁוּ' סי' קכ"ז פְּתַב דְּרֹאִים כְּמָה יָמִים בֵּין

פסח לעצרת וחולקים אותם הימים ושוהה המלנה מחציתם וגובה וטעם זה ממ"ש רו"ל
חד בשב' וכו' עיין שם: סימן מ"ו א' דין א' או אמנה וכו' מהרימ"ט ח"א סי' ס"ב הוכיח
דמגו דמזוניף לא מהני במקום עדים מדאמרינן בפ' מי שמת במשנת בר קפרא הרי שהנה
אוכל שדה בתוקת שהיא שלו וקרא עליו ערער וכו' ואם אמר שטר אמנה אם יש עדים
הלך אחר העדים ואם לאו הלך אחר השטר ומוקמי לה אפילו לרבנן דמודה בשטר
שכתבו צריף לקיימו הקא אין צריף לקיימו דמגו במקום עדים לא אמרי' דאנו סהדי
דאינו שטר אמנה דעדים אשטר אמנה לא חתמי עיין שם וכבר תמה ה' נתיבות משפט
דקפ"ח ע"ג דבפ' האשה שנתארמלה גבי האומר שטר אמנה אינו נאמן מוקמי' לה כגון
דאמר לנה וכמ"ד מודה בשטר שכתבו אין צריף לקיימו משמע דלמאן דאמר דצריף
לקיימו נאמן ג"כ לומר אמנה וכ"כ הרמב"ם ובעל התרומות והטור עש"ב וז"ל הרשב"א
במיןחסות סי' צ"ז ראובן שהוציא על שמעון כת"י בנאמנו' שהוא חייב לו ואין כת"י
יוצא ממ"א וטען שפרע אם נאמן אם לאו תשוב' מדעתי שהוא נאמן ויש לי ראיה ממודה
בשטר שכתבו דקי"ל שצריף לקיימו וכו' וה' בעל העיטור וכו' ואם עלה בדעתו
שהפרש בין זו לשטר דעלמא דאלו בעלמא אע"פ שהשטר כשר מ"מ לפריעה קאי ואין
העדים שבשט' מכחישים אותו שלא פרע אף וכו' הא' אין ביה ממש שאין פאן עדים כלל
מכחישים דבריו עד שיודה הוא ומפיו אנו חיים בעדות הנאמנות הילקף הוא שאסר הוא
שהתיר ואלו לדברי הרב אם בא לעקור עיקר העדות במגו אינו נאמן וכעין מגו במקום
עדים וליתא דהא בהדיא אמרי' בפ' האשה שנתארמלה האומר שטר אמנה הוא זה אינו
נאמן וכו' ואוקי לעולם דקאמר לנה וכדבר מודה בשטר שכתבו אין צריף לקיימו אלמא
למ"ד בעלמא צריף לקיימו הקא נאמן אף על גב דאיפא עדים דמכחשי' ליה דהא בעיקר
מלנה פליג' ופלוגתא דר"מ ורבנן באנוסים היינו בעיקר המלנה וכו' עכ"ל וכן כתב בתשו'
חלק שני סימן ר"ן עיין שם הריד"ס"ל דאפילו טענה שהעדים מכחישים אותו עליה נאמן
ונראה דס"ל דלא קי"ל כר"י דאמ' בפ' מי שמת דגבי אמנה אינו נאמן לרבנן דהוי כמגו
במקום עדים וכבר הוכיח הרמ"ה בפ' מ"ש בסימן קל"ז עש"ב וה' נתיבות משפט שם כ'
דהפוסקי' ס"ל דהתם דאמרי' דמודו רבנן דאין צריף לקיימו אפילו טען פרעתי אינו נאמן
אבל למ"ד דנאמן לומר פרעתי הקא נמי נאמן לומר אמנה ורשב"ם שפי' דוקא באמנה
אינו נאמן דהוי מגו במקום עדים וכו' חולק על הפוסקים עיין שם וליתא דאפי' ר' יוחנן
מחלק הכי לא קיימא לן פנותיה כמ"ש הרמ"ה: והב"ח הק' דהא קי"ל דעדים שאמרו
אמנה היו דברינו אין נאמנים אפי' אין כתב ידם יוציא ממקום אחר לפי שאין אדם משים
עצמו רשע והקא נמי אינו נאמן מה"ט ותי' דעדים דוקא אבל לנה דלא עבד מעשה אין
משים עצמו רשע ועוד את"ל דמשים עצמו רשע מ"מ פנין דמפסיד מעותיו נאמן בטענתו
במגו דלא גרע מטוען רבית הוא דנאמן במגו עיין שם אבל התו' בפרק האשה שנתארמלה
בד"ה אר"נ וכו' כ' וז"ל באין כת"י יוציא ממקו' אחר איירי וכו' וק' דאמאי לא מהימני
במגו דהא ר"נ גופיה אית ליה לעיל מגו לפסול השטר דקאמר וכו' דמהימן לומר פרע
במגו דמזוניף וכל שפן עדים וכו' ותי' ר"י דה"ט במודעה הואיל ומודים שהשטר נכתב
ונמסר פהלקתו שוב לא אתי ע"פ ומרע לשטרא אפי' במגו וכו' ואמנה נמי וכו' והא
דנאמן לומר פרוע במגו דמזוניף התם לא מרע לשטרא כלל וכו' עכ"ל הרי דס"ל דאין
חי' בין לנה לעדים ולר"ג דעדים שאמרו אין נאמנים כל שפן לנה דאינו נאמן במגו וכתב

מהראנ"ח בחי' שם דהא דאמרי' לעיל לעולם דקאמר לנה וכד"י וכו' המ"ל דאפי' מ"ד מודה בשטר שכתבו צריף לקיימו מודה באמנה דלא מרע לשטרא אלא משום דרב גופיה סבר בהדיא דאין צריף לקיימו אפי' בטענת פרוע דלא מרע לשטרא קאמר הכי עיין שם ונראה דס"ל דאין חי' בין לנה לעדים ולר"נ דעדים שאמרו אמנה אין נאמנים כ"ש לנה דלא מרע לשטרא ואינו נאמן אפי' במגו: ובעל התרומות שנ"א גבי מלנה שאמר שטר אמנה שאינו נאמן במקום שחב לאחרים פתב בשם הראב"ד דה"ט דאינו נאמן במגו דכחול למחול משו' דמרע לסהדי דאשקרא חתימי ומ"ל לשקר במקום עדים לא אמרי' שפ"ל ישראל בחזקת פשרות הם עומדים עי' שם ולכאורה נראה דהכא נמי דהלנה נאמן במגו מה"ט מיהו י"ל כמ"ש התוס' במתני' וז"ל וא"ת למה אין נאמנים והא מגו במקום עדים הוא דאנו סהדי שלא היו אנוסים וכו' וי"ל פ"י דהצריכו חכמים קיום הכא לא חשיב קיום מ"ש כת"י הוא זה פ"י דאינהו גופייהו אמרי תכ"ד קטנ"י או אנוסי היינו אבל לקמן חשבי' להו פשני עדים פ"י דכבר מקייים הוא שכתב ידם יוציא במקום אחר עכ"ל ואם פ"י א"ל בלנה שמודה בשטר וטוען אמנה פ"י דלא נתקנים השט' אלא על פ"י נאמן במגו ולא חשיב מגו במקום עדים ודוקא התם בשטר מקייים אין המלנה נאמן במקום שחב לאחרים פ"י דכבר מקייים הוא הני מגו במקום עדים דאנו נאמן להחזיק העדים פסולים: מיהו בפ' הפותב ומבואר בסימן פ"ד ס"ד וז"ל הפותח שטרו וכו' נפרע שלא בשבועה פיצד הנה שטרו אלה וזו וטען הלנה פרעתיה פולו והמלנה אומ' לא נתפרעתי פלום אבל אינה חייב לי אלא ת"ק ומה שכתב אלה אמנה היתה בינינו וכו' וכ' הסמ"ע דדוק' בעדי' שאמרו אמנה היו דברינו אין נאמנים משום דאמנה לא ניתנה לקיבת שמה שטרן בו מלקוחות ולא הו"ל לקחתו אבל פ"י דע"ז מזה והמלנה נאמן במגו ואין זה מגו להוציא פ"י דשט"ח בידו עכ"ל הרי (א"ה עכ"מ ונשא' קרוע והדבר מוכן): ב' דין ד' הג"ה וכן המנהג פשוט וכו' עי' בב"י שכ' נאנו לא ראינו ולא שמענו מי שנהג פ"י גם הרדב"ז בתשו' חלק שני סימן שס"ח פתב דראוי לבטל המנהג זה מיהו אם באו התובע והנתבע לפני הרב לקיים את השטר ונתקנים לפניו ולא ערער מסתברא לי דהוי קיום ושוב אינו יכול לערער שיהי קבלו דלא עדיף מפ"י דיני ממונות עיין שם.

ג' הג"ה קיום שטרות דרבנן וכו' כ' הגמ"ר בקידושין ד' תרס"ז ע"ג דאם העדים קיימי ואומרים לא חתמנו שטר זה או שאינם קיימים ובעל דבר אומר שהוא פסול צריף קיום אפי' מדאורייתא הסמ"ע ס"ק ט' ונראה לי ראיה דבסוף פרק הזורק דף פ"א עמוד שני גבי גט מקושר דבן ננס אומר הפל משלימין עליו ורע"א אין משלימין עליו אלא קרובים הראויים להעיד במ"א ואמרינו אמר ר"י לא הונקשו בו אלא עד אחד קרוב בלבד אבל תרי לא דילמא אתי לקימי בתרי קרובים וחד פ"י נאי ס"ד דמדאורייתא אפילו העדים אומרים לא חתמנו או בעל דבר אומר שהוא פסול אין צריף קיום אלא מדרבנן אם פ"י הכי פסלינו תרי קרובים משום דילמא אתי לקימי בתרי קרובים וחד פ"י נאי הו"ל גזירה לגזירה פ"י דמדרבנן הוא דצריף קיום אלא נדאי היכא דבעל דבר מערער או שהעדים קיימים ואומרים מעולם לא חתמנו בגט זה בעי קיום מדאורייתא ונראה שזהו שדקדק רש"י שם וז"ל דילמא אתי לקימי היום ולמחר אם יקרא עליו ערער לפוסלו ויבאו לבית דין ואין העדים לפנינו ויבאו עדים מן השוק שיפירו ג' מן החתימו' הללו

ויקיימנו בכך ונשמא לא יפירו אלא חתימת ב' הקרובים וא' מן הפשירים וב"ד אינו יודעים שהם קרובי ויקיימוה בעדות פסולה עינין שם.

ובפרק הגזל ומאכיל דקי"ב ע"ב אמרינן אמ' רבא הילקתא מקיימין את השטר שלא בפני בע"ד ואפ' עומד וצונח וכ' התוס' פ"ה אם עדיו מבקשין לילה למ"ה ואין נראה לר"י דאם פן אמאי נקט קיום שטרות הא קבלת עדות אמרינן נמי לעיל דבכה"ג מקבלין שלא בפני בע"ד ונר' לר"י דבכל ענין קאמר דמקיימין דקיום שטרות דרבנן ועדים החתומים על השטר פמי שנתקרה עדותן בב"ד דמי ואין צריף קיום ומדרבנן הוא דצריף קיום והילכף מקיימי' שלא בפני בעל דין עינין שם הרי בהדיא דסבירא להו להתוספות דקיום שטרות דרבנן אפי' עומד וצונח דמזניף הוא ואפ' דרש"י לשיטתיה אגזל דס"ל דבעומד וצונח דמזניף צריף קיום מדאורייתא כמ"ש ולהכי אוקמא בעדיו מבקשין לילה למ"ה ונ"ל ה"ר' ש' בתשוב' בשמים ראש סי' יו"ד ומה ששאלתני לפרש לה הא דאמרי' בפ' הגזל ומאכיל הילקתא מקיימי' את השטר שלא בפני בע"ד ואפ' ה"ה עומד וצונח ופירש"י אפילו עומד וצונח מזניף הוא אין חוששין והקשית מאי אפילו הוא זה ה"ל זה ענינו של קיום השטר שלא יועיל טענתו מזניף הכי פירושו לא מיבעיא כשלא צונח לנה דמקיימין ואין חושש'י למה שיבא אח"ד ויטעון מזניף ונ"מ ליתמי ואפ' לדידיה לא מהימי' ליה דפרעו במגו דמזניף פולי האי אלא צונח מזניף נמי לא מהני אי נמי אפי' טען אתרי הקיום לא צריף להשמיענו אלא אפי' כפר צונח מזניף והשתא ה"ל לו מקיימין עכ"ל ולפי דברי התוס' אתי שפיר הא דקאמ'אפילו עומד וצונח: ד' דין ו' אף על פי שהוא מקניי צריף וכו' ואפילו בב"ד קבוע צריף קיום הרשב"ץ חלק ראשון סי' קע"ג עינין שם ועינין בתשו' הרשב"א שהביא הב"י: ה' דין ז' שיבאו העדים החותמים וכו' ישאל שיהיה חתום בשטר ונתמומר ואין מי שיעיד על כת"י כותב המומר חתימת ידו בבית דין ומדמו לה דלא חשיבא עדות כדלקמן סי"ג הריטב"א וה"ה לגזלן שבשעה שחתם לא היה גזלן וכו' שאר פסולי עדות הרדב"ז בתשו' חלק שלישי סימן ת"ס עינין שם:.

ו' הג"ה וי"א דאפ' לא קרא ערער וכו' כ"כ ה"ר' א"ש ותלמידי הר' יונה הובא בס' א"ז דהא דאמרי' וקרא עליו ערער אורחא דמילתא נקט וכו' ונ"ל הרשב"א בתשו' חלק שני סימן שמ"ח וי"ל עוד דהא דקתני בריית' משטר שקרא עליו ערער לרבנן נקטינן דאע"ג דקרא עליו ערער אם הוחזק בב"ד מקיימין ממנו וה"ה דבשלא קרא עליו ערער הוחזק בב"ד בעי' לעולם והג' הנכונה שכתובה בספרים לפנינו קרא עליו ערער והוחזק בב"ד אי לא הוחזק בב"ד לא וכו' עכ"ל ועינין בהש"ף: ז' דין ל"ד הג"ה ואם אין עדים דמפירים וכו' כ"כ הרדב"ז בתשו' ח"ג סי' ת"ס עינין שם: ח' (א"ה זה שייך לסימן מ"ו דין ל"ה חתם בשטר עד שלא נעשה חתנו וכו'): שאלה על שטר וז"ן הוזה פ' וכו' וכו' שנטל מיד פ' כף ארבע מאות גרושוש מטבע פסף שהם שלש מאות מנכסיו ומאה מנכסיו מלוג של אשתו וחתמו בו שני עדים ואחר כף א' מהעדים החתומים כ' בצדו שט"ס וצ"ל להפך ג' מאות מנכסיו מלוג של אשתו ומאה מנכסיו הבעל וחתם יורנו המורה:.

תשובה לכאורה נראה דהעדים החתומים על השט' ועדיין השטר בידם אם יכול לחזור תלוי במחלוקת שכתב מרן הב"י סימן מ"ו גבי חתם בשטר שלא נעשה חתנו ואח"ך

נעשה חתנו דאחרי' יכולים להעיד על חתימתו לפי שהעדים החתומים על השטר כמי שנתקרה עדותו בב"ד דמי וכיון שבשעה שחתמו פשרי' היו הו"ל כאילו קבלו בית דין עדותם באותה שעה וכו' ולפי דעת הרי"ף בפ"ד אחין נ"ל דהיינו דוקא כשהשטר יוציא מיד אחרים אבל כשיוציא מיד העדים לא הוי כמי שנתקרה עדותם ואם בעת שמוציאים השטר הם קרובי שטר פסול וכן כת' בסימן מ"ו סל"ה ויש מי שאומר וכולי וכתב הסמ"ע ס"ק פ"ז דס"ל דביוצא מתחת יד העדים לא אמרינו לענין שום דין דהו"ל כנתקרה עדותם בבית דין עיין שם ואם פן הכא נמי אם עדי השטר תחת ידם יכולי לחזור ולהגיד מה"ט דלא אמרי' כנתקרה עדותם בבית דין אבל הרב נמקי יוסף בפרק ד' אחין הפריית דהתם דוקא דאינו ראוי ליתנו לבעל דבר להיות בידו לראייה לא תשיב שטר אבל כל שראוי ליתנו לבעלי' אפילו הוא עדיין ביד העדים תשיב שטר וכ"כ הרמב"ן מלחמות שם ובס' הזכות סימן נ"ד כתב על הראב"ד כמדתו בפיני שה' לשון הלכות הוא מפ' שפן דעת רבי הגדול בנדאי שפרי וכו' עיין שם וכ"כ הרשב"א והריטב"א בחי' שם אם פן כל שטר שראוי ליתנו לבעלי' אפילו עדיין ביד העדים תשיב שטר וכמי שנתקרה עדותם בבית דין דמי ומ"ש הרי"ף דאי בעו כבשו ליה לשטר וכו' כפר כתב מהרשד"ם חא"ה סי' א' דבשאר שטר' פינו שחתמו ע"מ ליתנו ביד בעלי השטר והוי כמי שנתקרה עדותם בב"ד אין לחשוך אותם שיכבשו השטר שיעידו עליו עיין שם ואם פן אפילו עדיין ביד העדים ולא הוחזק בב"ד אינם נאמנים ודוקא עד אחד החתום בשטר יכול לחזור ולא הוי כנתקרה עדותו בבית דין כמ"ש הריב"ש בסימן ככ"ז ופסקו מור"ם בסימן מ"ו עיין שם בהסמ"ע אבל נים שחתמו אין אחד מהם יכול לחזור לסתור עדותו אפילו במגו דלא עדיף מאם אמרו שהיה שטר אמנה דאפילו אין כתב ידם יוציא ממקום אחר אין נאמני' וכן כתב הרשב"א בתשוב' חלק רביעי סימן רל"ו על שטר שכתוב בו בלא שום תנאי ושיר בעולם ואין כתב ידם יוציא ממקום אחר ועכשיו אמרו העדים כת"י הוא זה ותנאי דברינו וכו' ואמרת' פי לדעתך אינם נאמנים פינו דמכחשי' שטרא תשובה פדין אמרת' היותר הוא זה משט' אמנה פי יותר אלו מכחישי' עדותם לגמרי ומשימי' עצמם רשעים ומעידים עדות שקר שפבר העידו שהיו דבריהם לי שום תנאי ואם פן עכשיו שאמרו שהיו דבריהם תנאי עדות שקר מעידים בעצמם עכ"ל וכן כתב הרשב"ץ וכן דעת ר' ירוחם נתיב ב' סח"ב וכתב מהריב"ל ח"ג סי' ס"ג דסבירא ליה דאם כתו' בשטר בלא תנאי וכו' אפי' כשאין כתב ידם יוציא ממקום אחר אין העדים נאמנים והדין נותן דאין אדם משי' עצמו רשע ואפי' במגו אינם נאמנים לומר שחתמו שקר אבל בעה"ת נראה לכאורה דסבירא ליה דאם אין כת' ידם יוציא ממ"א נאמנים לומר תנאי היה אפי' כתוב בשטר בלא תנאי וכו' ע"ש ואפשר דגם בעל התרומות דחולק דשטר שמפורש בו בלא תנאי וכו' ס"ל דבתנאי שעבוד חיילי במקצת ול"ד לאמנה כמ"ש הרב שפתי פהן בסי' מ"ו ס"ק ק"י עיין שם אבל לסתור עדותם ממש לכ"ע אפילו אין כתב ידם יוציא ממ"א אין נאמנים במגו ואם פן הכא נמי אף על גב דאיכא מגו דהוי יכולים לקרוע השטר ולכתוב אחר בהפך פינו דהשתא מיהא השטר מכחישים אין נאמנים וכה"ג כ' מהרימ"ט חלק ראשון סימן ק"ט עיין שם והרשב"א בתשוב' חלק שלישי סימן י"ג כתב וז"ל ראובן משפן בית לשמעון לזמן ידוע וקנו מידו והלך לו שמעון למדינת הים וכתבו העדי' שלא יהא רשות ביד המלוה לכוף את הלנה לפדות

המשפונה ומסרו השטר למלנה ולא הרגיש בטעות זה ואחר זמן מצא המלנה שלא היה בו זמן ואמר לעדים וכו' והעדי' הודו לו וכו' תשובה עדים אלו כיון שהם זוכרים שטועים פותבי' לו שטר אתר פתקנו דכל שטעו אע"פ שמסרוהו למלנה לא עשו שליחותם וכו' ואפ' היה הלנה פאן ויצא שטר זה בבית דין והלנה מכחיש את העדים קרוב אני לומר שהעדים נאמנים אף על פי שכת"י יוציא ממקום אחר מפני שאין מפנרש פאן שלא יהא רשאי לכופו לעולם אלא סתם אמרו שלא יהא רשאי לכופו ואלו העדי' מבררי' הם ולא עוקרים את השטר ולא חוזרים בעדותם אלא שמבררים במה שאמרו לא יוכל לכופו תוף זמן פ' היה התנאי ומכל מקום אפי' לכשתמצא לומר שאינם חוזרים ומגידים ואילו הלנה פאן ומכחישם אינם נאמנים ה"מ פשיצא השטר והחזק בבית דין והלנה פופר במה שהעדי' מעידים עכשיו לפי שהבי"ד מסופקים בדבר ואינו רשאי לדון מן הספק בנגד מ"ש בשטר אבל עד שלא יצא השט' והחזק בבית דין העדים שיודעים האמת ומפירי' בטעות לא עשו שליחותם חוזרים וכותבי' ומתקנים הטעות ועושי' עכשיו שליחותם וכו' והגע עצמה דל שטרא מהכא מי לא מסהדי הגי סהדי בעל פה שתנאי היה ביניהם לפרעו בזמן פ' ומהמני' להו כל שלא החזק השטר בבית דין והכא נמי ל"ש עכ"ל הרי דס"ל דהא דאין העדי' יכולי לחזור היינו דוקא פשיצא השטר והחזק בב"ד אבל פשלא יצא השטר והחזק בבית דין העדים שיודעים האמת שטעו חוזרים וכותבים ומתקנים טעות ועושים שליחותם ולכאור' נראה דס"ל פדעת מהריק"ו שרש ע"ד: והריטב"א בפרק האשה שנתארמלה והביאו מרן בבדק הבית סימן מ"ו כ' כל שהשטר יוציא מתחת יד העדים נאמנים לא על עיקר עדות אלא מדין שלישי עיין שם ושליש אפי' אין שלישותו בידי נאמן במה שעשה כבר מיהו נר' דהיינו דוקא אם אינו סותר עדותו לגמרי אבל להעיד עדותו אפי' במגו אינו נאמן שכתב הרשב"א בתשו' הביאה מהרשד"ם חי"ד סימן פ' וז"ל ראובן תובע לשמעון מנה והוציא עליו כת"י אלא שאין לראובן לקיימו וכתוב מרצון נפשו שלא באונס וכו' אמר שמעון כתב ידי הוא זה אלא שאנוס הייתי תשובה פלל זה יהיה בידי פי הפה שאסר וכו' צריף שיהיו שניהם קיימים במה שנוכל לקיים ולא יצא הא' לבטלה וכיון שהודתה על כת"י כבר הודתה על מנה שבשטר ושוב אינו יכול לכפור בו ותראה כל השנוי במשנה בכתובות היא בהם מכחיש את חבירו שזהו זל של אביה וכו' א"א הייתי וכולי נשביתי וכו' אין הכחשת דבור לדבור אף על גב דהדבור הא' בטל מאליו וכן לא תמצא שום מגו בעולם שיהא דבור מכחיש דבור וכו' עיין שם הרי דלא אמרי' מגו לסתור הודאתו וכן העדים אין נאמנים לסתור עדותם אפי' במגו דמזוניף ומתני' דאנוסים היינו וכו' דאם אין כת"י יוצא ממקום אחר נאמנים אין מכחישים ממש אלא אמת שחתמו שלנה אלא שהיה באונס וכן כולם אבל לסתור הודאתו או עדותו ממש לא ואם כן נראה דה"נ שלישי אינו נאמן לסתור עדותו אפי' במגו והריטב"א שכ' דאם השטר מתחת העדים נאמנים מדין שלישי ה"ד פשאינו סותר עדותו אבל לסתור עדותו ממש אינו נאמן והרשב"א בתשו' הביאה מרן הב"י סימן נ"ו שאפ' כ' על תנאי זו בלבד נמסר בידי שלישות זה א"ל שהוא נאמן על תנאי דשליש פיד בעלים ממש הוא וכו' כבר כתב הרב שפתי פהן שם סק"ג דהיינו דוקא פשאומר שאחר שכתב כן התנו עוד תנאי אבל אם אומר שקודם לכן היה תנאי אחר שלא כתבו אינו נאמן דאפילו הבע"ד עצמו איל כ"כ בכתב ידו לא היה נאמן להכחיש כת"י ולא עדיף שלישי מהבעל עצמו עיין שם

וכן פתב ה' פנסת הגדולה שם הגב"י אות כ"א ונהכריח פן מתשו' הרשב"א שיהביא מרן
הב"י שם מתו' י"ב עיין שם ואם פן הקא נמי אפי' השטר ביד העדים אין נאמנים לסתור
עדותם אפי' במגו שהיה קורעים השטר וכותבין אחר בהפקד אבל י"ל דאפ' שזהו מצוי
לטעות שנתחלף להם הענין וכ' הר"ן והר"ן בפסקא דר"ה ובתשו' סימן נ"ב שפ'ל
טעות שהעדי' מצויים לטעות בו הם בעצמם ואין בזה משום חוזר ומגי' אלא שצריף
ב"ד הגדול להחמיץ הדין וכן פתב הר"ב ש"ס' עיין שם ומרן הב"י סי' מ"ג הביא
דבריהם ונראה לכאורה דהרמב"ן ור"י ור"א ש"ש וטור שם ס"ל היינו דוקא פשאין פתב
ידם יוציא ממקום אחר דנאמני' במגו וכן פתב מהראד"ב סימן צ"ו דאם באו להחזירו
ממון במה שאמרו טעינו מוקמי' ממון בחזקתיה ואם באו להוציא אינם נאמנים עיין שם
ואם פן הקא נמי אפילו מצויים העדים לטעות בזה אינם יכולים לחזור מטעותם להוציא
מחזקת הבעל שהנכסים יצאו מתחת ידו והיו בחזקתו אבל הרב שפתי פהן שם סקי"ט
הספיים דלכ"ע בדבר שמצויים העדים לטעות אפי' פתב ידם יוציא ממ"א לומ' טעינו וכן
דעת מרן בסימן כ"ט עיין שם באורף: ט' דין ל"ז ותייבם לשלם ללוה כל הפסד וכו' וכן
פסק הרדב"ז בתשוב' חלק שני סימן תר"ז אפי' ע"א עומד בעדותו חייב הלה לשלם כל
הפסד עיין שם הטעם ובסימן צ"ה פתב בסופר שטעה וכתב בשטר מאתים במקום מנה
דפטר הסופר ע"ש הטעם: יו"ד אין נאמנים בשום דבר וכו' משמע דקאי גם פן אתנאי
והרדב"ז בתשו' ח"ב סי' תל"ג פסק דלעולם אין מוציאין ממון מיד המוחזק ע"ש ועיין
בהש"ף: י"א אין נאמנין וכולי פתב הרב שפתי פהן ועדים אחרים נאמנים רב' ירוחם
בשם הגאונים והביאה הב"י עיין שם וכן פתב הטור בסימן מ"ג ונ"ל אבל אם פתב ידם
יוציא ממקום אחר אין נאמני' אלא אם מעידי' עדים עליהם שהיו אנוסי' מחמת נפשות
וכו' ע"ש וכ"כ הרשב"א בתשו' חלק שלישי סימן ד' ע"ש: י"ב דין ל"ח אין נאמנין וכו'
בתשו' הרשב"א ח' שני סימן קצ"ו מבואר דאפילו אין פתב ידם יוציא ממקום אחר
דאיכא מגו אינם נאמנים כמ"ש האחרונים עיין שם אבל מצאתי להרמ"ה בפ' מי שמט
סי' קל"ו שכתב ונ"ל אבל היכא דלא אקני' שטר אלא מפומא דבני משפחה מהימני
לומר קטן הנה דקי"ל מודה בשטר שכתבו צריף לקנימו והוא הדין נמי וכו' הרי זה
בחזקת קטן עד שביא ראיה הלוקח שהיה גדול דתנן העדים שאמרו כת"י זה אבל אנוסי'
היינו קטני' היינו פסולי עדות היינו הרי אלו נאמנים דהתם טעמא מאי דמגו וכו' הקא
נמי מגו דאי בעי אמרי לאו כת"י הוא זה פי אמרי דמוכר קטן הנה מהימני תדע דהא
בפסקא האשה שנתארמלה קטנים היינו וקטן הנה תרנוייהו חדא מחתא וכו' וכי קנימא לן
האי חזקה משום דעדי' גופייהו חיישי לב"ד טועים וכו' פי אמרינו דקטן הנה ואינהו הוא
דל הוו ידעי וכו' דאין מעשה קטן פלום א"נ דלא הוו ידעי אי קטן הנה או לא וסברי דלא
סמכי ב"ד עלייהו היכא דאין השטר מתקיים אלא מפיהם מהימני דאטו פוליהו אינשי
דינא גמירי עכ"ל הרי דס"ל דאם לא נתקיים השט' נאמן המוכר וכן העדים לומר קטן
הנה במגו ואפ' הנה בחזקת הלוקח ולא הני מגו להוציא דאם הנה קטן המוכר בטל והני
בחזקת היורשים וכה"ג כ' בש"מ למציעא על דף ו' בשם תלמידי הר' יונה ונ"ל שפן
יראה מסברא שאם הנה ראובן מוחזק בקרקע א' ואמר לשמעון אמת שמכרתיו לה אבל
לא נתת לי הפעות עדיין נאמן במגו שהנה יכול לומר לו לא מכרתיו לה ובענין זה לא
אמרי' מגו לאפוקי ממונא פיון שחזקת הנתבע היא ע"פ הודאת התובע וכולי עיין שם

והכא נמי דכונתא לא הוי מגו להוציא אבל לדעת הרשב"א נראה דה"ה אין המוכר נאמן לומר קטן הנה אפילו במגו מה"ט דחזקה וכו' ואף על גב דמ"ל פריש בתרא אי אמרי' מגו במקום חזקה וקי"ל קולא לנתבע כבר כ' ה' גופי הלכות הביאו הר' קהלת יעקב דף קפ"ז אות י"ב דחזקה זו אלימא היא דהא גבי קטנים היינו ס"ל לר"מ דאפי' אין פתב ידם יוציא ממקום אחר אין נאמנים במגו משום דחזקה אלימא היא דהפל יודעים דאין מעשה קטן פלום עיין שם וכה"ג פתבו התוספות בכתובות דף ט' בד"ה לא וכו' דאיפא חזקה אלימא דאמרינו לה אפילו במקום מנו עיין שם וכן פתב הרשב"א בתשו' חלק שלישי סימן קל"ד ותדע לה שכל מה שנגמץא בידי האדם וברשותו אינו נאמן לו של אחרים הוא במקום שחב לאחרים ואפי' במקום מגו לפי דחזקה גדולה היא וכו' ואף על גב דמ"ל בפירקמא דבתרא אי אמרינו מגו במקום חזקה או לא ולא איפשיטא אפילו הכי לאו כל החזקות שוות אלא איפא חזקה אלימא דאמרי' לה אפי' במקום מגו וכו' וכן כ' המ"מ בפ"א מהל' מלנה בשם הרמב"ן ע"ש וכ"כ עוד הרשב"א בתשו' ח"ד סי' י"ט כמ"ש דבריו בסימן ע"ט דין י"ד ע"ש וכ"כ עוד הרשב"א בתשו' הובא בש"מ לפתובות סוף דף ח"י ע"ש וה"נ חזקה זו דאין העדים חותמין על השטר אלא אם כן נעשה בגדול אמרינו לה אפילו (א"ה עכ"מ ונהדר מוכן): סימן מ"ח דין א' שפיון שנגמחל שעבודו וכו' הש"ך הוכיח דשטר הוי חספא בעלמא ואם אמר פרעתי נאמן וכבר הוכיח פן הב"ח בתשו' סימן ל"ד ע"ש ב וכן משמע מדברי הרמ"ה בפ' ח"ה סי' מ"ט ונו"ן ע"ש: דין א' שפיון שנגמחל שעבודו וכו' הש"ך הוכיח דאינו גובה אפי' מב"ח דהוי פמלנה ע"פ וכן משמע מדכ' הב"ח סימן זה שכ' דאפי' בכת"י שנגמחל שעבודו אינו גובה בו פלל וכת"י פשיטא דאינו גובה בו ממשעבדי וכן פתב הריב"ש בתשו' סי' שפ"ב עיין שם וכבר הוכיח פן הב"ח בתשו' סי' ל"ד ומזה למד לכת"י דנגמחל שעבודו ע"ש ב וכו' הרדב"ז חלק שני סי' שס"ד על אשה שמחלה פתובתה ורצה הבעל להחזירה דצריף לכתוב לה פתובה חדשה דהוי שטר שנגמחל שעבודו דמ"ל נמחל שעבודו ע"י פירעון או ע"י מחילה ואם לא פתב לה פתובה אחרת אסור להשהותה דכמי שאין לה פתובה דמי ואם קנו ממנו קנין חדש על כל תנאי פתובה הא' הו"ל שטר מוקדם ופסול ולדין דקי"ל פהרי"ף והרמב"ם דגובה מבני חרי מותר להשהות אלא דחיישי' לפסידא דלקוחות וכותבי' בכתובה הזמן שהחזירה עיין שם: סימן נו"ן דין א' הג"ה ואם נכתב שובר משום אדם וכו' ה"ד מי שידוע ששטר זה הנה כבר בידו אבל פשאין ידוע ששטר זה הנה כבר בידו אלא שוב לב"ד עם הלנה ואמר שטר כזה הי"ל על לנה זה ואבד וכו' לי שובר לא מהני ה' צ"ץ סימן יו"ד ע"ש: סימן נ"א א' דין א' ואינו יכול לומר פרעתי וכו' עיין בהסמ"ע ונ"ל הרשב"ש סימן תקכ"ו והרשב"א כ' בתשו' שדברי הרמב"ם אינם אלא פשאמר העד בפני הלנה ולא זנה ידי מידו ועדיין לא פרעו והוא אומר פן הוא שלויתי ממנו אבל פרעתי נמצא שנה מחוייב להכחיש העד פדין שבועת עד א' שנגשבע להכחישו ואינו יכול ליטבע שהרי הוא מודה לדבריו שלנה ולא זנה ידו מתחת ידו הילכף משלם א"נ שהיתה הפלנה לזמן ועדיין לא נשלם הזמן והוא מודה בזה וכיון דמודה לדברי העד ולא עביד איניש דפרע בגו זמניה נמצא מחוייב שבועה שא"י ליטבע ומשלם עיין שם ועיין להרשב"א סימן ו' וסימן תקס"ד שכ' בשם המפרשים דאם עד א' קנה ממנו וחתם היום והעד האחר קנה ממנו וחתם למחר אינו גובה מנכסים משועבדים לפי שפשהעיד הא'

הָוֵי סְהִיד חַד דְּלִית לֵיהּ קְלָא וְהַשְׁנֵי פְּשָׁחוּתָם הוּ"ל כְּמוֹ חַד סְהִיד דְּלִית לֵיהּ קְלָא עֵינֵין שְׁמַי
וְעֵינֵין בְּב"י: ב' דִּין ב' הָרִי זֶה נִשְׁבַּע לְהַכְחִישׁ אֶת הָעֵד וְכוּ' אִם יֵשׁ עַד א' שְׁלֹנָה וְעַד הַשְׁנֵי
אֵינוֹ מְכַחֵשׁ לְעַד הָא' אֲלֵא שְׁאֵינוֹ זֹכֵר נִרְאָה בְּרוּר דְּאֵין פְּאֵן אֲלֵא עַד א' וְיִשְׁבַּע לְהַכְחִישׁ
אֶת הָעֵד וְיִפְטֹר דְּאוּתוֹ שְׁאוּמֵר אֵינִי זֹכֵר כְּמֵאן דְּלִיתֵיהּ דְּמִי פְּאוּמֵר אֵינִי יוֹדֵעַ ה' כְּנֵה"ג
בְּתִשׁוּי' סִי' קמ"ח וְסִי' ק"ן ע"ש וְכ"כ ה' בְּנֵי אַהֲרֹן סִי': ג' נִרְאָה דְּטוֹעָנִים לִיּוֹרְשִׁים
וְלִלְקוּחוֹת פֶּן הִרְשַׁב"ש סִי' ו' וְסִימֵן רפ"ג עֵינֵין שְׁמַי: ד' נְאָמֵן בְּשִׁבוּעָה וְכוּלֵי פִי בְּשִׁבוּעַת
הַיְסוּת כְּמִבְּנֵי אֲרָר בְּתִשׁוּי' הַרְשָׁב"א שְׁהִבִּיא מְרֵן הַב"י סִימֵן ס"א וְכֵן פֶּסֶק הַב"ח וְעֵינֵין הַשְׁ"ף
ע"ש מִיְהוּ הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּי' ח"א סִי' אֲלֵף וַצ' וְבַח"ג סִי' מ"ב וְבַח"ד סִימֵן רִי"ב סִימֵן שְׁנֵים שְׁנֵיהּ
כְּדַעַת הַגְּאוּנִים שְׁהִסְפִּימוּ בְּהוֹצִיא עֲלֵיו כַּת"י דְּנְאָמֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי אֲבָל י"א דְּאָפִי
כְּשֶׁהוֹצִיא עֲלֵיו כַּת"י אֵינוֹ נְאָמֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי מִשׁוּם דַּא"ל שְׁטָרָךְ בְּיַדִּי מ"ב וְלִזְנֵה דַעְתִּי
נוֹטָה עֵינֵין שְׁמַי וְכֵן מְצִאתִי לְהִרְמ"ה בַּפ' י"נ בְּסִי' קכ"א שְׁכ' וְז"ל דַּא"כ שְׁבוּעַת ע"א הֵיכִי
מִשְׁכַּחְתָּ לֵה לִימָא מַגּוּ דִּיכּוּל לֹמֵר פְּרַעְתִּי וּמְפֹטֵר לְגַמְרֵי דְּהָא אִפִּי אֶסְהִידוּ בִּיְהֵ תְרֵי דְּלִנְה
מִדְּאוּרִינְתָּ מְהִימֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי בְּלֵא שְׁבוּעָה כִּי טְעִין לֹא לְוִיתִי נְמִי לִיפְטֹרִי מִשְׁבוּעָה אֲלֵא
לֹא ש"מ לֹא אֲמַרִי מַגּוּ לְאַפְטוּרִי מִשְׁבוּעָה וְאַף עַל גַּב דְּמִשְׁכַּחְתָּ לֵה דְּקוּבַע זְמַן לְחַבְרִי
וְלֹא עֵבֵר הַזְּמַן וְכוּ' א"נ בְּעַד א' בְּשִׁטֵּר וְכוּ' עכ"ל מְבֹנְאָר דַּס"ל דְּעַד א' בְּשִׁטֵּר אֵינוֹ נְאָמֵן
לֹמֵר פְּרַעְתִּי וְהוּא אֲזִיל לְטַעֲמֵיהּ דַּס"ל דְּבַכְת"י נְמִי אֵינוֹ יָכוּל לְטַעוֹן פְּרַעְתִּי כַּמ"ש בַּפ'
ג"פ סִי' ס"ה וְכֵן פְּתַב הַטּוֹר בְּשִׁמּוֹ סִימֵן ס"ט עֵינֵין שְׁמַי אִם פֶּן דַּעַת הַרְזֵנ"ה וְהִרְמ"ה
וְהַרְשָׁב"א דְּבַכְת"י אֵינוֹ נְאָמֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי כ"ש בְּשִׁטֵּר בְּעַד א' וְהִרְמַב"ן ס"ל דְּבַשְׁטֵר
בְּעַד א' אֵינוֹ נְאָמֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי מִה"ט דְּשְׁטָרָךְ בְּיַדִּי מ"ב אֲבָל בַּכְת"י נְאָמֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי
מִשׁוּם דְּמִשְׁמַע לְאִינְשֵׁי דְּלִזְכְּרוֹן דְּבָרֵי בְּעֵלְמָא פֶּן יִשְׁכַּח א' מִהֶם סָף הִמְעוּת הוּא שְׁכוּתָבִים
פֶּן וּלְכַף לֹא חֲשַׁשׁ לְהַנִּיחוּ בְּיָדוֹ כַּמ"ש הַב"י עֵינֵין שְׁמַי אֵינוֹ יָכוּל לְטַעוֹן פְּרַעְתִּי כַּמ"ש דָּף מ'
גְּבִי הוֹדָאָה בְּפִנֵי שְׁנֵים וּבְסוּף בְּתִרָא בַד"ה ה"ג וְכוּ' ס"ל בַּכְת"י דְּאֵינוֹ נְאָמֵן פְּרַעְתִּי וּבְדָף
קס"ה גְּבִי שְׁטֵר בְּעַד א' כ' דִּיכּוּל לֹמֵר פְּרַעְתִּי וְאֵין הַמְלִנָה יָכוּל לְטַעוֹן לְלִנְה הִנְה לָךְ
לְקַרְוַע שְׁטֵר שְׁפִינֵי פִּינּוֹן וְכוּלֵי עֵינֵין שִׁם וּכְבָר כְּתַבְתִּי בְּסִימֵן ס"ט דַּס"ל דְּשְׁטֵר בַּע"א גְּרַע
מַכְת"י כַּמ"ש הַמ"מ בַּפִּי"ד מֵה' מְלִנְה שְׁפֵן מוּכַח בַּפ"ק דְּגִיטִין דְּלַעֲנִין גִּט עֲדִיף כַּת"י
מִחְתִּימַת ע"א בְּלֵא כַּת"י עֵינֵין שְׁמַי אֲבָל הִרְמ"ה וְהִרְשַׁב"ש ס"ל דְּעַד א' בְּשִׁטֵּר דְּמִי לַכְת"י
וְאֵינוֹ נְאָמֵן לֹמֵר פְּרַעְתִּי וְעֵינֵין בְּתִשׁוּי' הִרְשַׁב"ש סִימֵן תַּק"ד וְסִימֵן תַּקכ"ו: דִּין ג' וִי"א
שְׁדִינוֹ כְּשִׁטֵּר וְכוּ' הַשְׁ"ף סִי' נ"א הַסְּפִים דַּכ"ע מוֹדוּ בְּזֵה וְכַמ"ש מְרֵן בְּבַד"ה הָרִי הוּא
כְּחֵרָם הוּא לְעַנְיָן שְׁאֵינוֹ תְּשׁוּב שְׁטֵר לְגַבּוּת בּוֹ וְאֵע"פ שְׁיֵשׁ עֵינֵי מְסִירָה הָוֵי כְּשִׁטֵּר שְׁיֵשׁ
בּוֹ עַד א' שְׁמִשְׁפִּיעִין אוּתוֹ וּמ"ש בַּש"ע וִי"א וְכוּ' לְפִי שְׁהִסְבָּרָא א' לֹא הַזְּכִיר מְזָה פְּלוּם
כְּתַב דִּינוֹ שֶׁל בַּה"ג בַּל' וִי"א וְכוּ' ע"ש וְכַה"ג כ' ה' בֵּית דְּוֹד חַא"ח סִי' ת"ט וְסִימֵן תַּע"א
דְּלֵא קִי"ל כְּסֵתָם אֲלֵא כְּשִׁפְתַב מְרֵן בַּפִּי הַדְּבָר שְׁחוּלְקִים עֲלֵיו ע"ש אֲבָל בְּסִפֵּר עַה"ש
חַא"ח סִימֵן ק"ם כְּתַבְתִּי סְתִירָה לְזֵה מִמ"ש מְרֵן שְׁמַי סִי"א שְׁכ' וַיֵּשׁ מִי שְׁאוּמֵר וְכוּ' וְהוּא
הַרְאָב"ד אֲבָל הַרְמַב"ם חוּלְק וּבְנֹדָאֵי אֵין דַּעַתוֹ לְפִסְיָא פְּהַרְאָב"ד נִגְדַת הַרְמַב"ם וְכ"ש
בְּנִטִי דְּנִקְטִי לְקוּלָא בְּפִלְגִיגָתָא דְּרַבְּנִין עֵינֵין שְׁמַי וְכֵן רְאִיתִי לֵה' כְּנֵה"ג תִּי"ד סִימֵן קס"ד
הַגְּבִי אוּת ח' דְּלֵא הַזְּכִיר שְׁמַי בַּפִּי הַפְּרֵט שְׁחוּלְקִים עֲלֵיו וְכִהְרַב שְׁמַי דְּלֹא מִלְתָּא הִיא
דְּבַמָּה שְׁכ' מִי שְׁהִיָּתָה שְׁדָהוּ מְמוֹשְׁפְּנָת וְכוּ' נְכַלֵּל אֲפִילוּ מִשְׁפַּנְתָּא דְּסוּרָא וְקִי"ל כְּסֵתָם
עֵינֵין שְׁמַי: סִימֵן נ"ב א' דִּין א' הַג"ה וִי"א דְּפְטוֹר דְּקִנְסִי לְמַלְנָה וְכוּ' כ' הַשְׁ"ף דְּלִיכָא מ"ד

הכי עש"ב וכן פתב ה' גו"ר פלל ג' סימן ל"ד דאינו יכול לומר קים ליה עיין שם: סימן
נ"ד דין ג' שובר שנקתב סתם וכו' שיד בעל השטר על התחונה הטור וכן פתב הרמ"ה
בפ' ג"פ סי' ק"ה ובסימן ק"ז פתב וז"ל וכי אהני האי תברא כה"ג לבטולי לשטר מפק
וכולי והממע"ה אבל למיפטרנה משבועה לא מהני דכל היכא דמוקמי' ממונא בחדות
מאריה לא סגי ליה בלא שבועה עיין שם ואם פן אם תפס המלנה אין מוציאין מידו:
סימן נ"ח א' דין ב' הג"ה ויש חולקין וכולי פתב הסמ"ע דמתנה לא שכיחא ובפרט במקו'
שחייב לו דאין דרף ליתן לו מתנה עד שישלם לו חובו תחילה וה' נתיבות משפט דכ"א
ע"ד תמה דבפ' ש"ה מוכח דמתנה שכיחא ואם טען פן נאמן אלא ודאי פוננת הרא"ש
דבמתנה פי האי במקום שצריך לפרוע חובו לא שכיחא דיותר פורע אדם חובו וכו'
כמ"ש הרמב"ן עיין שם ולכאורה פן נראה מדברי הרא"ש ופסקו מרן בסי' ס' ואפילו
משעבד לו מטלטלין אג"מ נהגו שאינו טורף מטלטלי שמוכר או נתן מפני תקנת השוק
ואפילו למנהג זה אם הנה לו שטר חוב על א' ומכרו ב"ח גובה ממנו דלא שייך בשטרות
תקנת השוק דלא שכיחא ע"ש משמע דמתנה שכיחא ולכך יש בה תקנת השוק וע"ש
בהש"ך סק"ז אבל התוס' במציעא דף ע' בד"ה אתא וכו' פתבו דמתנה לא שכיחא ולא
טעני' לה ליו"רשים אע"פ שאביה' הנה נאמן עיין שם ומפ' ש"ה לק"מ דגם טענה דלא
שכיחא אם טען הוא פן נאמן אבל ליו"רשים לא טענינו וכן לענין להאמינו בטענה אחרת
במגו דמתנה לא וכה"ג פתבו התוספות בפ' ח"ה גבי ההוא עובדא דרב"ש אף על גב
דאם טען לקוחה היא בידי דנאמן לא הוי מגו וכן פתב הכנה"ג בסי' ע"א הנב"י אות י"ד
גבי טענת מחילה דלא שכיחא ואם טען פן נאמן אבל לענין מגו לא מהניא והביא ראיה
מדברי התוס' פח"ה עיין שם הכא נמי דכונת' במתנה דאם טען פן נאמן אבל לא הוי מגו
וכן פתב מהרימ"ט סימן קכ"א דטענת מחילה גרועה שהרי הרמב"ן בפ' שבועת הדיינים
ס"ל דטענת מתנה גרועה היא מטענת סטראי וכן הספיק הרא"ש דמתנה לא שכיחא
והכא נמי מחילה לא שכיחא עיין שם הרי שפתב דמתנה לא שכיחא אפילו במקום שאינו
חייב לו וה"ה מחילה פדברי הסמ"ע וה' כנה"ג וכן ראיתי לה' בית יהודה בח"מ סי' ט'
שכתב דמתנה לא שכיחא דהא קי"ל דמתנת קטן פחות מכן כ' קיימת מה"ט דאינה מצוייה
פמבואר בסי' רל"ה והוא דעשו בה תקנת השוק ואע"ג דלא שכיחא טפי ממכירת שטרות:
ב' הג"ה ויש חולקין וכו' ה"ד במעות אבל במטלטלין מסתבר' דלכ"ע נאמן במגו דיכול
לטעון קנייתם ממה בקסוף מלא מהר"י קצבי סי' י"ז: ג' דין ה' רשאי לעכב' לעצמו וכו'
אבל שותפי' שמכרו סחורה מהשותפות ואחר כך מכר אחד מהם שלו וגבה ממנו סוף
מעות אינו רשאי לעכבם לעצמו אלא הנמכר ראשון נגבה ראשון מהריק"ש בתשו' אהלי
יעקב סימן ט"ל עיין שם: סימן ס' א' דין א' שמכרם או נתנם וכולי וא"ת למה נהגו
לכתוב ושעבד לו מטלטלין אגב מקרקעי הא ל"ק דנ"מ לענין קדימה שאם קדם ב"ח
אחרון וגבה מוציאין מידו ונותנין למי שקדם שטרן פדין קרקעות דאין בזה תקנת השוק
הרדב"ן חלק שני סי' שמ"ה עיין שם ועיין בהש"ך ס"ק ח' שכ"כ בשם מהרש"ך חלק
שלישי סימן פ"ג ותמה עליו דהא מהני לענין אם אין ביד המלנה גובה המוקד' וגם י"ל
דמהני לענין שטר' דכה"ג עיין שם וכבר פתב מהרש"ך חלק ראשון סימן צ"ג דאין
סברא לומר דכתבי הכי משום מילתא דלא שכיחא אבל ב"ח מאחר שכיח עיין שם:.

(אמר המגיה זה הלשון שינה בח"א סי' ס' סק"ח אחר דברי מהראנ"ח): ומפל מקום כפר הספיקו רוב האחרונים דב"ח מאןחר ליתא תקנת השוק כדפסק מרן וכתב מהראנ"ח חלק שני סימן צ"ד וז"ל ואף על גב דתופס לב"ח במקום שחב לאחרים לא קנה והכא הוי חוב לאשה מפל מקום כל שתפס ברשות הלנה מהניא תפיסתו והב' תפס ברשות ר' אברהם והוא התפיסו שכ"כ לו ונתתי לו רשות למפור ולמשכן ולפרוע לב"ח וכה"ג ודאי קנה וכיון שהר"א זוכה בהם מדין תופס לבי"ח אם פן אף במטלטלי המשועבדים שהזוכה זוכה בהם משום תקנת השוק וכולי עיין שם ואין נראה דאפילו התפיסו הלנה וא"ל זכה לפ' דקנה התופס ה"ד במקום שתפיסת ב"ח עצמו מהניא כמ"ש בעה"ת שס"ז דדינו פדין ב"ח מאןחר שקדם וגבה מה שגבה גבה ואם פן במטלטלין המשועבדים למאי דקי"ל דלא עשו ת"ה בב"ח מאןחר פמו שפן סובר מהראנ"ח עצמו בתשו' חלק ראשון סי' נ"ד שאפילו התפיסו הלנה מדעתו מוציאין מידו ואם פן לא יהיה פח התופס בשבילו גדול מפחו וכן מבואר בתשו' מהרשד"ם סימן ק"ח שזכה השליח משום דסבירא ליה דאיכא ת"ה לב"ח מאןחר עיין שם ובסימן שפ"א וכה"ג וכת' הרא"ש בפ"ק דגיטין סימן י"ט בשם הר"י דהכא מיירי כשקבע לו לזמן לפורעו ובתו' הזמן שלח לו מעותיו דלא שינה לומר התופס לב"ח פיון שהמלנה עצמו לא היה יכול לתפוס תו' הזמן והוא חלק דאפילו בתו' הזמן אם אין לו נכסים אחרים יפסיד המלנה מהניא תפיסה ונהביאו הטור סימן ק"ה עיין שם וכן פסק הטור ומרן סימן ק"ו ס"ד דאפי' תפיסה על ידי שליח מהניא אפי' בתו' הזמן אם אין ללנה נכסים אחרים ויפסיד המלנה ע"ש: ב' דין ב' אע"פ שקנו מידו לא נשתעבד וכו' ואם יש שבועה נשתעבד שיהי הטעם משום דלא סמכא דעתו והוי כעין אסמכתא דלא קניא ואנו קי"ל דשבועה מהניא אפילו באסמכתא הרדב"ז בתשובות חלק שלישי סימן תקס"ג עיין שם ולקמן בסימן רמ"א סי"א אכתוב דאסמכתא גרועה מדבר שאינו קצוב עיין שם וכיון דשבועה מהניא אפילו באסמכתא כ"ש בדבר שאינו קצוב ומהריב"ל בתשו' חלק שני סימן ל"ח פתב דדבר שאינו קצוב יכול לומר קי"ל פהרמב"ם ואפי' נשבע יכול לומר השבועה בטעות ומהראד"ב בס' לח"ר סימן קי"ד חלק עליו פיון דיש מחייבי בדבר שאינו קצוב ראוי להחמיר בשבועה עיין שם משמע דלדעת הרמב"ם לא נשתעבד אפילו בשבועה לכ"ע אבל מהרש"ך חלק שני פנוספות סימן כ"א פתב דהרמב"ם מודה דחייב לקיים שבועתו כדברי הרדב"ז וכ"כ הש"ך בסימן ע"ב סק"ג ע"ש גם מהרש"ש סימן ל"ה פתב דחלקו על מהריב"ל וכן עשינו מעשה עיין שם: ג' אם אין השבועה בשעת החיוב אלא אחר כך תלוי במחלוק' הסמ"ע והש"ך בסימן ע"ג סקל"ו וכתב ה' פרום שלמה חא"ה סימן כ"ו דאפילו הוי ספק צריף לקיים שבועתו דס' שבועה להחמיר ועיין שם עוד בסימן כ"ח: ד' דין ב' המחייב עצמו בדבר שאינו קצוב וכו' כ' הרשב"ש סימן רמ"ג בא' שגירש אשתו מעונברת וכתב שטר וז"ל הו' עלי עדים וקנו ממני בק"ג וכולי ותנו פיד בעלי להיות פידו לראייה ולזכות מחמת שרציתי וכולי ומחלתי לו מעכשיו כל דין שיתחייב לי עליו וכל זכות שיש לי מחמת העובר היולד וכו' אם פן הוא אתחייב אני בכל מה שצריף בין מזונות וכולי וחיוב זה חייבתי עצמי מעכשיו ולעולם וכולי מחלתי לו מחילה זו מחילה גמורה וכולי תשובה שטר זה בטל הוא ואין צ"ל לדעת הרמב"ם שפתב בפ"א מהל' מכירה שהמחייב עצמו בדבר שאינו קצוב וכולי אלא אפילו לדעת הרמב"ן שאמר שחייב דוקא כשאמר בל'

חייב אבל בל' מחילה אינו פלום שאין ל' המחילה נופל אלא על דבר שהוא חייב לו עתה ומחלו לו אבל במה שאינו חייב לו עדיין אינו פלום ואפ' מחלו מעכשיו וכו' וזה השטר אע"פ שכתוב בו בתחלה ל' מחילה ובאמצע לשון שעבוד בטל האחרון את שלפניו שהרי כ' לבסוף לשון מחילה וכו' ע"ש: ה' דין ג' פל' מי חייב וכו' וכן פתב הרשב"ץ חלק שלישי סימן ק' עיין שם.

ו' דין ו' המחייב עצמו בדבר שלב"ל וכו' וכן פתב הרשב"א בתשו' חלק שלישי סי' ס"ה ע"ש וה' ב' יעקב ד' ז' ע"ג הק' מתשו' מהר"ם שכ' המרדכי בפ"ק דמציעא על ראובן שהיה לו בן קטן ושמעון היתה לו בת קטנה וא"ל לכשיהיה בנה ראוי לקדש אם לא אקבל קידושי בתי אתחייב לה מעכשיו ד' זקוקים ונתקדשה הבת לאחר אחר מיתת אביה ורצה בתחלה לפנותו מטעם דתלה התנאי בדבר שלב"ל וכו' וא"א אפילו חייב התנאי בדשלב"ל במקנה דשלב"ל חייב משום דהוי בלשון חייב שא"ל אתחייב לה וכו' עיין שם ולפי מה שהסכים הרב שם דצ"א דאם מת המתחייב קודם שבא לעולם היורשים פטורים כמ"ש ה' כנה"ג וכן נראה דעת מהרשד"ם ע"ש ב' נראה דל"מ על מהר"ם שרצה לפטור היורשי משום דמת אביהם קודם שחל התנאי דהוי כדשלב"ל ומה שהוכיח הרב דצ"א לכאורה מדברי מהר"ם דפטריה מטעם אונס דהוא גם כן לא נתחייב הא לא"ה היורשים חייבים ע"ש ליתא דה"ד משום דהתנאי בדשלב"ל לא חייב במקנה דשלב"ל פיון דהמתחייב והמקבל בעולם רק התנאי דשלב"ל קנה אבל מחייב עצמו ליתן דבר שלא בא לעולם ומת קודם שבאו לעולם היורשים פטורים פיון דלא חל החיוב ולכך למאי דס"ד דמהר"ם התנאי בדשלב"ל חייב במקנה דשלב"ל רצה לפטור היורשים וכן ראיתי לה' אורים ותומים סק"י שכ"כ עיין שם אבל ראיתי לה' פרח מטה אהרן ח"א סימן ט' שהוכיח דהיורשים חייבים מדפרכי' בס"פ מי שמת גבי נפל הבית עליו ועל אביו וכו' פ' מת הבן ואחר כך מת האב מאי הוי גימא להו ב"ח ירושת אבנהון שקילנא דהיינו בדכתב דאקני וכו' ונשמעבד בדבר שלב"ל ומת וא"א פיון דנכסים לא באו ליד אביהם שמת קודם פקע שעבוד ב"ח אלא ודאי היורשים חייבים בחיוב מורישים ע"ש באר"ך: ועוד דנראה דמחייב עצמו מעכשיו לכ"ע אפילו מת קודם שבאו לעולם חייבים היורשים שהרי כת' הכנה"ג ואפשר שזה תלוי בפלוגתא דפליגי רבנותא בשעבוד דאקני אם קודם שבאו לעולם יכול לחזור או לא ע"ש ונראה דהרשב"א דסבירא ליה בשעבוד דאקני דיכול לחזור קודם שבא לעולם ה"ד כשלא אמר מעכשיו אבל במעכשיו אינו יכול לחזור שהרי הביא ראיה מקנן פירות דקל דאפילו לר"מ דסבירא ליה אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יכול לחזור קודם שבאו לעולם וה"ה בשעבוד לרבנן דלא עדיף שעבוד לרבנן מקנן לר"מ ע"ש ובחי' לקידושין בפ' האומר פתב דאומר מעכשיו לכשאקחנה אינו חוזר ומיד שלקחו קנאו דכל שיקנה לרבנן בדבר שבא לעולם קנה לר"מ בדבר שלא בא לעולם ור"י דאמר עד שלא באו לעולם יכול לחזור בו בדלא אמר מעכשיו מיירי ע"ש ואם כן הכא נמי שעבוד לרבנן לא גרע מקנן לר"מ דבדאמר מעכשיו אינו יכול לחזור בו וה"ה דאפילו מת קודם שבא לעולם חייבים היורשים.

ושוב ראיתי לה' בני אהרן בסימן רמ"א בדרך קכ"ד שכ' בשם הר"ן בחי' לפ' השולח בדברי הרשב"א וסיים וז"ל ואף על נב דאנן קי"ל דאין אדם מקנה דבר שלב"ל אפ"ה דאקני משמעבד כדאיתא בב"ב דהיכא דכתב ליה מעכשיו ל"מ למחדר ביה אבל היכא

דלא פתב ליה מעכשיו משמע דמצי למחדר ביה דלא עדיף דאקני לדידן מדבר שלא בא לעולם לר"מ דסבירא ליה אדם מקנה ואפ"ה כל שלא באו לעולם יכול לחזור בו והקא נמי לדידן כל שלא קנאם יכול לחזור בו אבל אי פתב ליה מעכשיו ל"מ למחדר ביה עכ"ל הרי בהדיא כמ"ש ואף לדברי הרב כנה"ג דאפילו למ"ד בשעבוד דאקני אינו יכול לחזור במת מודה דהיורשים פטורים ה"ד בדלא אמר מעכשיו שהרי הרשב"א ס"ל דכל שקנו לרבנן בדבר שבא לעולם קנה לר"מ בדבר שלא בא לעולם ואם אמר מעכשיו ולאחר ל' יום אפי' מת קודם שלושים יום ודאי דנכה המקבל והקא נמי לר"מ בדבר שלא בא לעולם וה"ה בשעבוד וכ"ש למ"ד דשעבודא לרבנן עדיף מקנן לר"מ ואינו יכול לחזור בו קודם שבא לעולם וכן פתבו התו' בבבבא דקנ"ז בד"ה דאקני וכו' דאפילו לר"מ עדיף שעבוד מקנן עיין שם ועיין בהש"ך סי' קי"ב ס"ק י"ב ולכאורה ק' מדאמרין בפ' י"ג לרבנן יכיר למה ליה וכו' אלו בעי למיהב ליה במתנה מי לא יהיב ליה ל"ץ בנכסי' שנפלו לו לאחר מפאן ולר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יכיר ל"ל בנכסי' שנפלו לו פשהוא גוסס ע"ש וא"א הו"ל להק' אפי' לרבנן דאין אדם מקנה דשלב"ל נאמן במגו שפ"י יכול לחייב עצמו דאפילו נפלו לו אחר מיתה חייבים היורשים ומהרי"ט סי' פ"א תי' דלא רצה לשעבד עצמו בלשון חיוב דאם כן אם יאבדו הנכסים חייבים היורשים באחריותם משא"כ מתנה דאינו חייב באחריותם ל"מ להשתעבד ע"מ שלא יהא חייב באחריותם דהוי תנאי ומעשה בדבר א' דמיד שחייב עצמו נתחייב באחריות ונתנאי אינו פלוג ונדחק בהא דתמרי' סוף מנחות נעשה כפאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריות והרב פרח מטה אהרן הסכים עמו ע"ש וכבר הק' עליו הרב בני יעקב ד' י' ע"ד התם דאם הקריבה בחוץ חייב פרת משום דהרי קרא עליה שם עולה וכן פסק הרמב"ם בפ"ד מהלכות מעה"ק אלמא חל עליה שם עולה וכן אמרי' בפ"ק דר"ה מוקמי' מתני' באומ' הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריות עיין שם בתוס' גם מהר"ם בתשו' הארנכות סי' רכ"ט כ' המרדכי בס"פ האומנים כ' במלנה על המשפון שהוא ש"ש ובשעשה קבלת המשכון אמר איני מקבל אחריות עלי פתב וז"ל נ"ל דאפילו ש"ח לא הוי וכו' כ' דמשמע בפ"ב דמנחות הרי עלי עולה ע"מ שאקריבנה בבית חונוי וכו' נעשה כפאומר הרי עלי עולה ע"מ שלא אתחייב באחריות אף על גב דכי אמר הרי עלי עולה מחייב.

אפילו באונסים אפ"ה פי הדר אמר ע"מ שלא אתחייב באחריות אפילו בפשיעה לא מחייב ול"ל דוקא פי אמר ע"מ שאקריב בבית חונוי דהוי כפאומר ע"מ שאקריבנה אבל אמר סתמא ע"מ שלא אתחייב באחריות לא מיפטר בפשיעה דהא ליתא דמתלי' טעמא נעשה כפאומר ע"מ שלא אתחייב באחריות בכה"ג נמי דיינן הכי עכ"ל הרי דסבירא ליה דהתנאי דע"מ שלא אתחייב באחריות מהני ועוד דהא קי"ל דאם יצא עליהו שט"ח הבכור פורע בו פי שנים ובמתנה גובה פלו' מהיורשים ולא ממקבלי מתנה פמבואר בסימן רנ"ג וסימן רע"א ואם כן מאי אלו בעי למיהב ליה מתנה וכו' אימא דלא רצה ליתן לו מתנה להפסיד בניו דאם יצא עליהם שט"ח הנה גובה הפל מהיורשים לכך קאמר שהוא בכור לפרוע עמהם פי שנים אלא ודאי פיון אם הוא משקר מפסיד לבניו אמרי' מסתמא בעין יפה הוא נותן ולא חייש: וראיתי לה' אורים ותומים סקי"א שכ' דלק"מ דאם אמר לשון חיוב אין עליו רק חיוב בעלמא ודינו כב"ח דאינו גובה מטלטלין

מהיורשי' דמטלטלין דיתמי לא משתעבדי לב"ח ואף על גב דיכול לשעבד מטלטלי אגב מקרקעי מכל מקום אם אין לו קרקע לא קנה ואי ק"ל לדעת הרשב"א דמטלטלי דיתמי משתעבדי לב"ח מדאורייתא לק"מ דהוא ס"ל דשעבוד דאקני יכול לחזור בו קודם שבא לעולם ואפשר דס"ל כמ"ד לקמן בסימן קי"א ס"ך דגם יורשים בעי' דאקני וא"כ בחיוב עצמו יכול לחזור קודם שבאו לעולם ואין היורשים חייבים עי' שם באר"ך ונראה דאפי' לא פתב דאקני אם קנה והוריש גובה מהם ה"ד מיורשים גדולים משום דמצוה עליהם לפרוע חוב אביהם אבל יורשים קטנים דלאו בני מעבד מצוה נינהו אינו גובה מהם כמבואר בדברי הר' יונה שאכתוב בסי' קי"א עיין שם ועוד דה"ד בחוב דמהלנה עצמו גובה אפילו לא פתב דאקני משום דשעבודא דאורייתא מניה דאפילו מגלימא דעל פתפיה וכהאי גוונא פתבו התוספו' סוף בתרא בד"ה דבר תורה וכו' דלמ"ד שעבודא לאו דאורייתא אפי' כ' לו אחריו היינו דוקא בשעבוד לקוחות אבל מה שהם ביד הלנה לכ"ע שעבודא דאורייתא עיין שם והכא נמי גובה מהיורש דכרעא דאביה הוא אבל במחייב עצמו ליתן דבר שלא בא לעולם וחזר בו קודם שבאו לעולם פשיטא דאין המקבל גובה אפי' מהנותן עצמו וכל שכן מהיורשים ואם פן א"ל איצטריף קרא דאם היורשים קטנים לא הנה גובה מהם מיהו פבר הוכחתי דהרשב"א לא סבירא ליה בשעבוד דאקני דיכול לחזור אלא פשלא אמר מעכשיו אבל אם אמר מעכשיו אינו יכול לחזור ולא גרע מקנין לר"מ עיין שם: סימן ס"ב דין א' הג"ה ואפי' אלמנה וכו' עיין בהש"ף ובמגלת ספר עשין מ"ח דנ"ח: סימן ס"ה א' דין א' הנה יכול לגבות בו וכולי פתב הסמ"ע דאין יכול לגבות בו עד שישבע שבועה חמורה כעין דאורייתא נגד זה לאמר שפבר הנה בידו דכל שלישי אף שיצא משלישותו הוי כעד א' עכ"ל והרב שפתי פהן פתב וצ"ע ול"ד לע"א מעידו שהוא פרוע שהוא מעיד בפ"י שהוא פרוע משא"כ הכא שאינו מעיד בפ"י שהוא פרוע וכו' עיין שם ועיין בתשו' הרשב"א חלק א' סימן אלף וקס"א שכ' וז"ל כל ששטר מכירה בידו נאמן שאילו רצה הנה יכול לטעון שלא הושלש השטר ביד השליש מעולם ונאמר אחר שאין העדי' ללוי על זה ואפי' שבו' לא בעי שהרי בנדאי תפיסת שטרו שהוא בידו מעידה שהשליש החזירו לו דאי לא היכי אתי לידיה ומדהחזירו לו הרי זה כמעיד שכן הדין הנה לו להחזירו וכיין שכן אף שבועה אינו חייב דהא איכא חד סהדא דמסייעיה וכו' ואין לומר שאין סומכין על חזרת שלישי דחוששין שמה השליש אינו בקי בדיני אסמכתא ואינו יודע שאינו רשאי להחזירו דבכי האי ליכא למיחש אלא במקום דאתיליד ריעותא וכו' עכ"ל ונראה דאפי' הנה השליש מכחישו אין צריף לישבע פיון דהשטר בידו ונדאי החזירו לו כדין והוי כעד אחד מסייעו וכ"כ בתשו' חלק שני סי' ד' וז"ל אבל עכשיו שאין שלישות יוציא מתחת ידו אינו נאמן אלא הרי הוא ככל אדם ואין היחיד נאמן לפסול שטרו של זה וכו' דשטרו דנתון בידו מוכיח על קיום התנאו שאל"כ היאך בא שטר זה לידו אם תאמר שנפל מיד השליש ומצאו זה הא קיי"ל דלנפילה לא חיישינן וכו' ולשמה יעשה השליש שלא כדין והחזיר לו את השטר בלא קיום התנאי לא חיישינן שהשליש נאמן לומר שקיים התנאי ואין לה מודה שקיים גדול מנתינת השטר ליד זה ומה שטוען עכשיו השליש שהמפקיד הכריחו אינו נאמן בכך אחר ששטר זה בידו וכולי עכ"ל אם פן נראה דהכא נמי פיון שהשטר בידו וטוען (א"ה עכ"מ והשאר קרוע והדבר מוכן: ב' דין ג' ואם שניהם רוצים יעשה כמאמרם וכולי הסמ"ע פתב צריף מיהא שבועה

עֵינַי שָׁם וְהַבִּיחַ הַבֵּין דְּאֶפִּילוּ לְנֹה מוֹדָה לַמַּלְאָה לֹא יַחְזִיר בְּלֹא שְׂבוּ וְהַשִּׁיג עָלָיו וְהִסְפִּים עִמּוֹ ה' ש"ף עש"ב וּבְדַבְרֵי הַפְּרִישָׁה מְבֹנָאָר דָּאִם מוֹדִים זֶה לְזֶה שֶׁהוּא שְׁלוֹ וְדָאִי דִּיחְזִי בְּלֹא שְׂבוּעָה פִּינּוֹן דְּלֹא חִיּוּשֵׁינּוּ לְקַנּוּנֵינָא אֲלֵא אִם אֵינּוּ מוֹדָה זֶה לְזֶה שֶׁהוּא שְׁלוֹ אֲלֵא כָּל אֶחָד יֹאמֶר שְׁלִי הוּא יֵשׁ תִּיקוּן לְהַחְזִיר דְּכָל אֶחָד יְכוּל לְהַכְרִיחַ לְשֹׁנֵי שִׁשְׁבַּע שְׁפַדְבְּרִי כִּן הוּא וְאִם אֵינּוּ רוּצָה לִישְׁבַּע יַחְזִיר הַשְּׁלִישׁ הַשְּׁטֵר לִיד זֶה שְׂתוּבַע מִמֶּנּוּ הַשְּׂבוּעָה וּבְזֶה צָרִיף שִׁתְרַצָּה זֶה לְזֶה דִּהִינּוּ שְׂאִם אָמַר הַמַּלְאָה לְלֹנָה הַשְּׂבַע וְטוֹל הַשְּׁטֵר יְכוּל הַלְּנָה לוֹ לַמַּלְאָה הַשְּׂבַע אֶתָּה וְטוֹל לָךְ הַשְּׁטֵר וְאִם יַחְזִיל הַלְּנָה וְאֹמַר אֲנִי אֲשַׁבַּע שְׁפַדְבְּרִי כִּן הוּא וְאֵטוֹל הַשְּׁטֵר יְכוּל הַמַּלְאָה לוֹ אֲנִי מֵאַמִּינָה בְּשְׂבוּעָה וּבְזֶה יִהְיֶה מְוַחַח הַשְּׁטֵר בְּיַד שְׁלִישׁ וְלֹא יַחְזִיר אֲלֵא אִם כִּן הָאֵמִין הַמַּלְאָה לְלֹנָה וְהַלְּנָה רָצָה לִישְׁבַּע עֵינַי שָׁם בְּאַנְרָף וְאִם כִּן אִם מוֹדָה אֶחָד לְחִבְרֵי וְדָאִי יַחְזִיר בְּלֹא שְׂבוּעָה אֲבָל אִם כָּל אֶחָד אֹמֵר שְׁלִי הוּא אֲלֵא שֶׁהַמַּלְאָה אֹמֵר לְלֹנָה הַשְּׂבַע שֶׁהוּא שְׁלָךְ וְטוֹל הַשְּׁטֵר וְהַלְּנָה טוֹעֵן הַשְּׂבַע אֶתָּה וְטוֹל וְלֹא רָצָה לִישְׁבַּע אֵין מַחְזִירִין אוֹתוֹ אֲלֵא יִהְיֶה עַד שִׁבְאָ אֵלֶיהוּ וְזֶה לְשׁוֹן הָרֵא"ש בְּתִשׁוּי פְּלִל ק"ה אֲבָל אִם יֹאמֶר הַמַּלְאָה לְלֹנָה אֶתָּה אֹמַר שְׂפַרְעָתָ אֶת הַשְּׁטֵר אוֹ כְּלוֹ אוֹ מִקְצָתוֹ הַשְּׂבַע שֶׁהוּא כְּדַבְּרֵי וְיַחְזִי לָךְ הַשְּׁטֵר צָרִיף הַלְּנָה לִישְׁבַּע הִסְתָּ שֶׁהוּא כְּדַבְּרֵי אִם הוּא טוֹעֵן שְׂפַרְעָתָ כְּלוֹ וְאִם הוּא אֹמֵר שְׂפַרְעָתָ מִקְצָתוֹ יִשְׁבַּע שְׂבוּעָ דְּאוֹרְנִי וְאִם אֵינּוּ רוּצָה לִישְׁבַּע יַחְזִיר הַשְּׁטֵר לַמַּלְאָה וְכוּלֵי וְאִם יֹאמֶר הַלְּנָה אֵישְׁתַּבַּע לִי שְׁלֹא פְּרַעְתִּיף צָרִיף לִישְׁבַּע שְׁלֹא פְּרַע וְכוּ' וְאִם אֵינּוּ רוּצָה לִישְׁבַּע יַחְזִי הַשְּׁטֵר לְלֹנָה עַכ"ל וְנַר' דָּאִם טְעַן הַמַּלְאָה לְלֹנָה הַשְּׂבַע לִי שְׂפַרְעָתָ וְטוֹל הַשְּׁטֵר וְשַׁתַּק הַלְּנָה וְלֹא רָצָה לִישְׁבַּע מַחְזִירִין לַמַּלְאָה וְאִם טְעַן הַלְּנָה לַמַּלְאָה הַשְּׂבַע לִי דְּלֹא פְּרַעְתִּיף וְשַׁתַּק וְלֹא רָצָה לִישְׁבַּע מַחְזִירִין הַשְּׁטֵר לְלֹנָה דְּמוֹכַח' מִלְּת' שֶׁהוּ' פְּרוּעַ מִדְּלֹא רָצָה לִישְׁבַּע אֲבָל אִם טְעַן הַלְּנָה עַל הַמַּלְאָה לִישְׁבַּע וְהַמַּלְאָה לֹא רָצָה שִׁישְׁבַּע הַלְּנָה וְיַפְטֵר וְלֹא רָצָה הַלְּנָה לִישְׁבַּע יִהְיֶה הַשְּׁטֵר מְוַחַח בְּיַד שְׁלִישׁ: ג' דִּין י"ג צָרִיף לְהַבִּיא רְאִיָּה וְכוּ' כַּת' הַסַּמ"ע פִּינּוֹן דְּאִתְרַע בְּנִפְלִיָּה חִיּוּשֵׁינּוּ לְקַנּוּנֵינָא שְׂאִין דַּעְתּוֹ לְשַׁחְרְרוּ בּוֹ וְכוּ' וּמִשׁוּם הַכִּי לֹא סָגִי כְּשִׁמְבִיא רְאִיָּה שְׂבָא לִידוֹ קוֹדֵם הַנְּפִילָה דְּאֶפְתִּי אֵיפָא לְמִיחַשׁ לְקַנּוּנֵינָא וְכוּ' וּמְבֹנָא' בְּדַרְישָׁה הַטַּעַם דְּאֶפִּילוּ יָדוּעַ שְׂבָא לִידוֹ קוֹדֵם הַנְּפִיל' וּמִמֶּנּוּ נָפַל מִכָּל מְקוֹם אֲמַרִּינּוּ פִּינּוֹן דְּלֹא גָזַר בְּשְׁטֵרָא וְדָאִי לֹא נִתְּנוּ לִידוֹ לְשֵׁם מַתְּנָה אֲלֵא לְקַנּוּנֵינָא וְעוֹד אֶפִּילוּ בָּא לִידוֹ לְשֵׁם מַתְּנָה פִּינּוֹן דְּאִתְרַע בְּנִפְלִיָּה לֹא מוֹקְמִינּוּ לִיָּה אַחְזַקְתִּיָּה שְׂבָא לִידוֹ מִיּוֹם הַפְּתִיבָה וְאִם כִּן הָוִי שְׁטֵר מְוַחַח דָּאִין טוֹרְפִין מִמְּשַׁעֲבָדִי עֵינַי שָׁם בְּאַנְרָף הָרִי דְּסַבִּירָא לִיָּה דְּאֵינּוּ טוֹרְף בּוֹ אֶפִּילוּ מִזְמַן שְׂרָאוּ בְּיָדוֹ דְּשְׁטֵר מְוַחַח מְוַחַח פְּסוּל טוֹרְף בּוֹ אֶפִּי מִזְמַן שְׁנֵי כְּמְבֹנָאָר בְּסִי' מ"ג עֵינַי שָׁם וְעֵינַי בְּסִפְרָ בְּנִי יַעֲקֹב דָּף ל"ב עֲמוּד שְׁנֵי שְׂפַתְבָּ רְאִיָּה לְדַבְּרֵי הַרַמ"ה מְדַאֲמַרִּינּוּ בְּגַמְרָא גַבִּי גִט אִשָּׁה כִּי אֶתִּיא לְמִיטְרָף א"ל אֵייתִי רְאִיָּה אֵימַת מְטָא גִיטָא לִידָךְ וּמ"ש מִשְׁט"ח וְכוּ' הָתָם נָמִי לְהַדַּר וְכִי אֶתִּי לְמִיטְרָף נִימָא לִיָּה אֵייתִי רְאִיָּה אֵימַת מְטָא שְׁט"ח לִידָךְ וְכוּלֵי מִשְׁמַע אֶפִּילוּ לֹא בָּא לִידוֹ מִזְמַן הַפְּתוּ' בּוֹ טוֹרְף וְלַדַּעַת הַטוֹר י"ל אֵייתִי רְאִיָּה שְׂנַמְסַר בְּזַמְנּוֹ וְכוּלֵי וְדוּסַק עֵינַי שָׁם וְלֹא זָכַר דִּהַטוֹר ס"ל הָכָא דְּצָרִיף לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׂבָא לִידוֹ מִיּוֹם הַפְּתוּב בּוֹ: ד' דִּין ט"ו וְיַפְרַע לוֹ הַחֲצִי וְכוּלֵי מִשְׁמַע דִּיפְרַע לוֹ חֲצִי הַחֹב כְּמוֹ שְׂפַתּוֹב בְּשְׁטֵר אֲבָל רִי"ו נ"ג ח"ה הוּבָא בְּ"י פְּתַב וְז"ל כְּשֶׁהַלְּנָה יַתֵּן חֶלְקוֹ הַמַּגִּיעַ לַמַּלְאָה לֹא כְּפִי הַפְּתוּב בְּשְׁטֵר כִּי יֵשׁ ק"ק אֵינּוּ שְׁנֵה אֲלֵא ק' אֲלֵא אוֹמְדִין כְּמָה שְׁנֵה הַשְּׁטֵר וּלפ"ז פְּרַע לוֹ חֶלְקוֹ וְכִן עֵיקַר עֵינַי שָׁם וְכִן פְּתַבוּ הַתּוֹס' בַּפ"ק דְּמַצִּיעָא דָּף ז' עֲמוּד שְׁנֵי בַד"ה וְיַחְלֹקוּ וְכוּלֵי וְז"ל וְאֵין חוֹלְקִין

את החוב כמו שכתוב בשטר אלא כמו ששנה לו למכר מזה יפרע החצי דאי לא תימא הכי אלא תצי החוב ממש גבי טלית מי חולקים ממש וכולי ולא גרסי' לא דפסקינו לשטר א דאם פן מה וכולי ע"ש וזה דעת רי"ו ותמהני למרן איך השמט דין זה ונ"ל הרמב"ם בפי"ד מה' מלנה דין י"ד וישלם הלנה מחצה וכולי משמע דישלם לו כמו שכתוב בשטר.

ה' האוחז בתנר נוטל יתרון הממון ששנה התנר על הטנפס וכו' כתב המ"מ בפי"ד מה' מלנה דין י"ד ודברי רבינו פדברי ההלכות שלא חילקו בין טנפס לתנר אלא פינון ששנים אדוקים בשטר יחלקו כר"י דאמר לעולם חולקין וכן דעת בעל העיטור ואולי היתה להם גירסא אחרת בסוגיא דגמרא שם עיין שם וה' גד"ת דקי"ג כתב דהם מפ' נמי כפי' רש"י דר"א לא קאי אלא לרשב"ג אבל לר' דס"ל דמודה בשטר שכתבו צריף לקיימו אין חילוק בין תנר לטנפס דכך שנה זה כמו זה ואנן קי"ל כרבנן עיין שם ובירושלמי אמרי' תניא שנים שהיו תפוסים בשטר זה אומר שלי ואבד ממני וזה אומר שלי הוא שפרעתיו לך יתקיים השטר בחותמיו ד"ר רשב"ג אומר יחלוקו אר"א הפל הולך אחר התפוס בעדים אמר רב חסדא אין שמעו תניא אתיית כר' שמעון וכו' ה' פני משה שם אם שמעת אתה לחלק פן אתיית פרשב"ג פלומר אליבא דרשב"ג איכא למימר הכי אבל לרבנן הפל הולך אחר השטר עיין שם: סימן ס"ו א' דין א' הג"ה מוציאין מן הלנה וכו' בש"מ לקמא דף מ' כ' ה' המאירי ונ"ל יש מי שאומר הואיל ונהלכה כר"נ המוכר שט"ח לחבירו אע"פ שלא כ' ומסר וכו' יכול להוציא מיד הלנה וכו' יש חולקים דאפי' לענין אותם המעות צריף כתיבה ומסירה שלא עמדו דברי ר"נ אלא בשאין נכסי' ללנה וכולי ונהלכך צריף כתיבה ומסירה לזמן שיש נכסים לראובן ולוי אינו רוצה לחזור על ראובן מפני שהוא קשה לו ואם לא כתב ומסר אין לוי יכול לחזור על זה ותקמי הדור כ' שמוכר שט"ח לא שייכא בדר"נ כלל שלא אמר מוציאין וכו' אלא בנושא בחבירו ותבירו בחבירו שהמלנה שעבד עצמו וכל המשוועבד לו למלנה אבל מוכר שט"ח אינו משוועבד לו פלום אלא שמוכר לו את החוב ואם אין נכסים ללנה הניח מעותיו על קרן הצבי ואין לו לחזור על המוכר הילכך אין פאן שעבוד כלל ואין יכול לקנות שעבודו של לנה אלא מפח השטר שמוכר לו ולפיכך צריף כתיבה ומסירה עכ"ל: ב' דין ח' שטר משפונה להר"י ו' מיגש וכו' הש"ף הביא דברי בעה"ת וכו' ואם פן משמע דקי"ל ה"תם עיקר דיכול למחול אם פן קיימא לן ה"כא פהגאונים עיין שם ונראה דט"ס וצ"ל למאי דקיימא לן ה"תם עיקר דאינו יכול למחול והיינו כמו שסתם מרן לקמן ס"ל דאינו יכול למחול וכן כתב בסימן ק"ח דגובה מיתומים בלא שבועה עיין שם וה"כא נמי אין צריף כו"מ וכתב מהריט"ץ סימן קס"ז דה"ד פשמוכר השטר אבל אם מכר לו הפח והשעבוד שיש לו בגוף הקרקע לכ"ע אינו יכול למחול ואין צריף כו"מ עיין שם וליתא שהרי כתב התוס' בפ' המוכר את הספינה בד"ה קני לך וכו' ונ"ל וא"ת אמאי לא קני מדאורייתא גם שעבוד הקרקע הפתוב בו דהא קרקע נקנית בכסף ובשטר ובחזקה ואפי' בלא מסירת שט"ח יקנה וי"ל דכמו שאיני יכול להקדישו כדמוכח בפ' פל שעה פינון שהקרקעות אינם ברשותו כף אינו יכול להקנות מן התורה וכולי וכן כתב הרא"ש שם עיין שם ה"כא נמי אפילו ממנושפן אצלו אינו יכול להקדישו כמבואר בדברי הר"ן והרמב"ן במלקמות בפ' פל שעה דלכ"ע הקרקע בחזקה בעליה עומדת עד שעת גבייה ואין המלנה יכול להקדיש ולא למכור אלא כשא"ל אם לא נתתי לך לזמן פ' הרי היא שלך מעכשיו והיינו משום דאלו הנה ליה זוזי

הנה מסלק ליה ואפילו לאבני ה"ד פינן דמטא זמניה ולא פרוו קנאה למפרע ושפיר הקדיש ושפיר זבין אבל אם כשפרעו בזמנו ואין מכירתו פלום ואם פן אינו יכול למפרע השעבוד שיש לו בגוף הקרקע מדאורייתא אלא מדרבנן ואם פן יכול למחול וצריך פתיכה ומסירה: ג' דין יו"ד המקנה לחבירו קרקע כ"ש והקנה לו אגבה שט"ח וכו' ה"ד שיקנה לו שניהם פאחד כמ"ש בסימן ר"ן סי"ז דברי הרמ"ה והרב יונה והנ"י עש"ב: ד' והוא שיאמר לו ע"פ וכו' כ"כ הטור בשם תשו' הרא"ש וז"ל הרשב"א בתשו' חלק שני סי' ל"ו וז"ל ועוד דשטרות לא קנה דהא אפילו בכתיבה ומסירה בעי' שיכתוב לו קני לה וכו' ואפילו באגב פן דמאי דאמרנו בפ' הספינה אגב שאני אינו אלא לומר באגב לא בעינו כו"מ ומכל מקום די לאגב שיהא פמסירה וכתובה אבל טפי ממסירה וכתובה לא הוי ואילו בכו"מ לא קנה אלא לצור ע"פ צלוחיתו וכו' עיין שם.

ה' דין י"א ואם טוען שמעון שפרע ללוי וכו' הרשב"א בתשו' ח"ד סימן קס"ה גבי מלנה גוי שמכר שט"ח לראובן וטוען הלנה שפרע לגוי כתב וז"ל ואומר פרעתי למלנה יבא המלנה וישבע לי שלא פרעתי לא אמר פלום ואין חוששין לו ואין לוקח זה פאומר אני יודע אם הלוייתי ואם נתחייב לי אם לא דכיון ששטר בידו חזקה לא פרעו דאם פן שטרו ביד מלנה מאי בעי ואם א"א אומר פן אף היורשים לא יענו שט"ח שהניח להם אביהם שיטעון הלנה פרעתי את אביכם והיורשים אין להם טענת פרי שלא פרע וחזרו דהיותן פאומר אני יודע אם הלוייתי אם לאו וכ"ש אם לא הגיע זמן הפירעון פלשמו לראובן וכולי ועוד אני אומר שאפ"י פא המוכר והודה שפרעו אינו נאמן שאם פרעו ויש לו יחזיר המעות שנטל הלנה ואם אין לו חוששין לקנוניא ובמקום שחב לאחרים אינו נאמן וכולי עיין שם ונראה דמזירי פלא פא המלנה לישבע דומיא דיורשים דאם טען הלנה שפרעו אין חוששין לו לעכב הפירעון דחזקה לא פרעו דאם פן שטרו ביד מלנה מ"ב אבל אם המלנה פא ולא רצה לישבע פשיט' דחייב לשלם פל מה שבשטר אבל אם הודה שפרעו אינו משלם פל מה שבשטר אלא מחזיר לו מה שנטל ממנו: ו' שם אינו נאמן מרן הב"י א"ה סימן צ"ו כ' דאם אומר שנתנו לו במתנת שכיב מרע משמע דנאמן לדעת הרמב"ם והרא"ש דסבירא להו דאם נתנו במתנת שכיב מרע אצ"ל קני לה וכולי וכתב הש"ך ול"נ דנה לא תלוי בזה דאף על גב דסבירא להו דאצ"ל קני לה וכו' היינו פשידוע שנתן אבל מ"מ אינו נאמן שנתנם לו במתנת שכ"מ תדע דהא מוכיח פן מעובדא דמלוגא דשטרי דפרק הכותב ומהתם יש להוכיח דבמתנת שכיב מרע נמי אינה נאמנת דאל"כ הייתה נאמנת הך איתתא דמחיים תפסה במגו זה וכן כתב הרשב"א בתשובות וכו' ול"ל דהרשב"א אגזיל לטעמיה בשכיב מרע צ"ל קני לה וכו' דמה חיי' יש בזה לענין ראיה עיין שם פאנרף וליתא שהרי הראב"ד בס' תמים דעים סימן רל"ח דף נ"ד סע"ב והביאו בעל התרומות שער נ"א חלק ח' סי' ג' כ' וז"ל ומאי דטענו ואמרו ליהמנה במגו דיכולה למימר.

אג"ק נתנם לי דלא צריך פתיכה הא נמי לאו טענה היא משו' דבעי' לאתויי ראיה בהקנאת הקרקע וכו' אלא שנשארו לנו טענה אחרת שהרי יכולה לומר במתנת שכיב מרע נתנם לי ואין צריך עוד לשום דבר אחר שהשטרות נקנות בכף לגופן וכולי וא"ת צריכא להביא ראיה ע"ז ליתא דהא קיי"ל פרכא דאמר בפ' ג"פ אותיות נקנות במסירה רבא אומר אין צריך להביא ראיה וקיי"ל פרכא וכולי עיין שם הרי דסבירא ליה דנאמן לומר

במתנת שכיב מרע נתנתם לי מה"ט פיון שהשטרות נקנות בכך וא"צ לדבר אחר אבל באגב קרקע צריף ראיה ואם פן לדעת הרשב"א דשכיב מרע נמי צ"ל קני לה וכו' צריף להביא ראיה אבל לדעת הרמב"ם דשכיב מרע אצ"ל קני לה וכו' והשטרות נקנות במסירה לבד א"צ ראיה דהא קי"ל פרבא דאותיות נקנות במסירה אין צריף ראיה על המסירה ונדוקא לדין דצריף גם פן פתיבה הוא דצריף ראיה כמ"ש הרשב"א שהביא הב"י וכן מצאתי להרשב"א בתשו' חלק שני סימן מ' וז"ל ומאי דאסתפק ליה למר בהאי אי חיישי' אם קנאו יעקב מורישו ליתא לדין דקי"ל אין אותיות נקנות במסירה דנדאי צריף הוא להביא ראיה על המסירה דהתם פיון שהוא יוציא מתחת ידו חזקה מיד הבעלים נמסר לידו פדין חזקת שאר מטלטלין שחזקתם מוכחת על מסירתן משא"כ בכתיבה שאין החזקה ראיה על הכתיבה עכ"ל ואם פן הכא נמי במתנת שכיב מרע לדעת הרשב"א דצ"ל קני לה וכולי צריף ראיה שאין החזקה ראיה על האמירה אבל דעת הרמב"ם דאצ"ל קני לה וכולי אין צריף ראיה דחזק' מיד בעלים נמסר פידו פדין שאר מטלטלין שחזקתן מוכחת על מסירתן וההיא דפ' הפותב אפשר כתי' הרשב"ד שם וז"ל הרמ"ה בפ' ג"פ סימן קי"ז אבל היכא דליכא עדים אלא איהו הוא דקא טעין דבמתנת שכיב מרע יתבי' ניהליה אף על גב דנקנה ליה לשטרא גופיה בידיה לא מהימן אלא בראיה ואף על גב במתנת שכיב מרע באמירה בעלמא קניא ואף על גב דלא משו' וכל שפן היכא דמשו' לא מהני' משיכת השטר ליהמוניה עילגיה דכי מהניא משיכת השטר ליהמוניה אגופיה דשטרא דקאי תותי ידיה אבל ליהמוניה אגופיה דממונא דכתיב בשטרא פיון דגופיה דממונא לית תותי ידיה לא מהני וכולי וכי תימא א"כ לטעמיה דרבא דאמר אותיות נקנות במסירה מהימן אגופיה דממונא ה"מ לטעמיה דרבא דסבירא ליה דאותיות נקנות במסירה דכיון דמהני' מסירת השטר למקנא זכותא דאית ביה אשתכח דכי נקיט ליה לשטרא כמאן דנקיט ליה לגופיה דממונא ואמטו להכי מהימן עילגיה אבל לדין דסבירא לן דאין אותיות נקנות במסירה אלמא לא מהניא מסירת השטר למקנא זכותא דאית ביה לא פבריא ולא בשכיב מרע וכולי ואי בשכיב מרע אף על גב דלא מסר נמי קני ואף על גב דמסר ליה שטרא לאו מחמת ההיא מסירה קא קני ליה לזכותא דאית ביה דהא אף על גב דלא מסר נמי קני אלא משום דדברי שכיב מרע פכתובי' וכמסורים דמו וכו' וכיון דכי קני ליה לזכותא דאית ביה לאו מפח מסירת השטר קני ליה אשתכח דכי נקיט ליה לשטרא לאו כמאן דנקיט ליה לגופיה דממונא דמי וכולי עכ"ל הרי דסבירא ליה דשכיב מרע אצ"ל קני לה וכו' ואפ"ה אינו נאמן לומר במתנת שכיב מרע נתנו ליה: וה' גד"ת הק' דאם ס"ל דרבא למ"ד אותיות נקנות במסירה קאמר אבל לדין דצריף פתיבה ומסירה צריף ראיה אם פן מאי מייתי מניה הרשב"ד ואם סבירא ליה דרבא לכ"ע קאמר דאין צריף ראיה אם פן בלא טענת שכיב מרע תק"ל בטענת לקוח הוא פנידי אמאי אינה נאמנת וכן אמאי אינה נאמנת לומר אגב קרקע נתנם לי הא קיימא לן פרבא ות' דסבירא ליה דאותיות שהם נקנות במסירה כגון גבי שכיב מרע פליגי ורבא סבירא ליה פיון דבמסירה לבד נקנות אין צריף ראיה פיון שהוא מוחזק בהם עיין שם וה' עדות פיעקב סימן קמ"ח דחה דבריו ונדחק דסבירא ליה דאם טען לקוח הוא פנידי ואבד השטר נאמן אבל אינו נאמן בטענה אחרת כמגו דלקוח דטענת לקוח גרועה ואם טען פן נאמן אבל לענין מגו לא מהניא עיין שם באורף וליתא דאם נאמנת לומר לקוח אף על גב דטענה

גרועה היא הקא נמי נאמן בטענה אחרת במגו דלקוח שיהרפתבו התוס' בריש גיטין בד"ה ואם וכולי וז"ל ומיהו מזה אין להוכיח דאפי' לא טעני' להו מזוניף טעני' להו פרוע פיון שהוא עצמו יכול לומר פרועו במגו דמזוניף וכו' ע"ש אלמא אף על גב דטענת מזוניף ונאנסו לא שכיחי ונאמן בטענה אחרת במגו דמזוניף ונאנסו וכ"ש בטענת לקוח דהא מזוניף ונאנסו איפא מ"ד דלא טעני' להו ליורשים אבל טענת לקוח ואבד השטר לכ"ע טעני' ליורשים ואם פן פשיטא דנאמן בטענה אחרת במגו דלקוח גם ל' הרי"ף שפכתב ולא יכולה למימר לקוחי וכו' משמע דאפי' טענה פן אינה נאמנת עיין שם ונראה דהראב"ד סבירא ליה דאב"י נרבא פליגי אליבא דמ"ד אותיות נקנות במסירה ונ"מ למתנת שכיב מרע דאין צריף ראיה אבל בבריא לדידן דצריף כו"מ צריף ראיה על הפתיכה ומצאתי להרשב"א בתשו' חלק שני סימן מ' שפכתב וז"ל ועוד נ"ל ללמד עליה למ"ד אותיות נקנות במסירה אליב' דרבא דאמר אין צריף להביא ראיה על המסירה אלו יורש שמצא שטר של אחר בין שטרותיו של מורישו ודאי שטר בחזקת יורש וטעני' לקוח הוא אצל מורישו וגובה בב"ד פדין שאר מטלטלין שאין צריף פתיכה שמעמידים אותם בחזקת מי שנמצאו ביזו ולא חיישי' ש בשלישות באו לידו ע"ש: ז דין י"ז (א"ה) זה שניף בח"א לדין י"ז בהגה אין המוכר יכול להוציא וכו' אחר דברי הרמ"ה בפ' ג"פ סימן קי"ז וז"ל מיהו אי שט"ח וכולי שפכתוב בפנים דקי"ח עמוד שלישי בשי' יו"ד) ונראה דהרמ"ה סבירא ליה דבכל דבר נאמן דלא חציף איניש ליטול ממון של חבירו אפילו שלא בפניו וכן כתב בפרק ח"ה סימן נ"ו וז"ל וש"מ דמאן דעייל לרשותא דחבריה שלא בפניו ושקל מהתם מדעם בפרהסיא שלא פדרף גניבה וגזילה וטען דזבגיה ניהליה או דיהביה ניהליה במתנה וכו' מהימן בשבועה דלא חציף איניש למשקל מידי דלאו דיליה דהא ר"ז גליף מהאי דינא דדיקלא לדינא דפירי אלמא הכי דינא פל מילי עכ"ל וכן הסכים הראב"ד בס' תמים דעים סי' רל"ח דנ"א ע"ב עיין שם בארף וזה פדעת הגאון בתשו' שכ' הרי"ף בפ' פל הנשבעין וכו' אבל לדעת הרי"ף שם דאם נטל מרשות חבירו שלא בפניו אינו נאמן לומר לקוחים הם בידי וכן פסק הרמב"ם והטור ופרן בסיון צ' סי"ד עיין שם הקא נמי בשטר אינו נאמן לומר אתה א"ל ליטול לעצמו א"כ גבה בפניו: ח' דין כ"א הג"ה אבל לא יוכל להעיד על פה וכו' כ"כ בעה"ת שם דנוקא שחתמו דנעשה כמי שנחקרה עדותן אבל שיבא ויעיד לא ומה שהק' הרב גד"ת דמאי אתא לאשמעי' שהרי ודאי נוגע גמור הוא פי להעמידה ליד עצמו הוא רוצה עיין שם עיין בהסמ"ע סימן ל"ה ס"ק כ"א והט"ז שהביאו משם הריב"ש בסיון ר"י הובא בד"מ דהיינו דוקא לאחר שחתמו בשטר אבל אם קודם שחתמו העדים בשט' אלא שחתמו, בספר הזכרונות של הסופר ותנהו המלנה לאחד מהעדי' לא יוכל לחתום אחר פה את העד מתמת שנוגע בעדות לחתום לכתחילה עיין שם ואפשר דבעל התרומו' בהכי מייירי וקמ"ל אף על פי שנכתב בס' הזכרונות של הסופר הוי נוגע בעדות: ט' אבל אם מקרו לבני עדים החתומים בו חיישינן להכי ואם אין הלנה מודה אין יכולי לגבותו כ"כ הטור בשם בעל התרומות והוא בשער נ"א ח"ה סימן א' עיין שם ומה שהק' הרב שפתי כ ס"ק ע"א דא"א דבשנים חיישינן אם פן גם במקרו לא נחיוש ואיך נאמר שהאחר לא הנה מסכים עמו אם פן אנו נכשיר כל השטר על פה עד אחד עיין שם לק"מ פיון דאינו פסול רק משום חשד לומר שחתם לו פדי שיקנהו ממנו אחר פה אם פן כשייש אחר עמו ליפא

משום חשד שְהַעֲדָה אַחֵר לֹא הָיָה מְסֻכִּים עִמּוֹ לְהַעֲיִד שְׁקָר בְּשִׁבְלֵוֹ מִשְׁא"כ אִם מְכָרוּ לְשִׁנְיָהֶם אֵיכָּא חֲשָׁד לְשִׁנְיָהֶם שְׁחַתְמוּ לְשִׁקְר כְּדִי שְׂיִקְנְהוּ מִמֶּנּוּ אַח"ךְ וְלִכְפֹּה אִם אֵין הַלְוָה מוֹדָה אֵין יְכוּלִי לְגַבּוֹתוֹ אֲלֵא דָאִם כֵּן מֵאֵי פְרִיָהּ בִּפ' הַתְּקַבֵּל דִּס"ז בְּהָא דֵא"ר הוּנָא א"ר אָמַר לְשִׁנְיָם אָמְרוּ לְסוֹפֵר וְיִכְתּוּב לִפְל' וּפ' וְיִחַתּוּם כְּשֵׁר וְלֹא תִיעֲשֶׂה זֹאת בְּיִשְׂרָאֵל דְחִיָּישִׁי שְׂמָא תְשַׁכְּרוּ עֲדִים וּמֵי חִיָּישִׁי וְהַתְּנִיא עֲדִים הַחַתּוּמִּים עַל שְׂדֵה מְקַח וְעַל גִּט אִשָּׁה לֹא חֲשׂוּ חֻכְמִים לְדַבֵּר זֶה עֵינָן שָׁם וּמֵאֵי קוֹ' הָא הֵכָא נְמִי אִם מְכָרוּ לְשִׁנְיָם חִיָּישִׁינָן שְׂמָא חַתְמוּ לְשִׁקְר כְּדִי שְׂיִקְנְהוּ מִמֶּנּוּ אַחֵר כְּפֹה וְדוֹקָא בְּמְכָרוּ לֵא' מֵהֶם הוּא דְלֵא חִיָּישִׁי לְחֲשָׁד מִשּׁוּם שְׁהַעֲדָה אַחֵר לֹא הָיָה מְעִיד שְׁקָר בְּשִׁבְלֵוֹ א"כ שְׁפִיר קָאָמַר דְחִיָּישִׁי דְשְׂמָא תְשַׁכְּרוּ עֲדִים דְאֶפִּילוּ בְּשִׁנְיָם חִיָּישִׁינָן אֲלֵא וְדֵאֵי מְשַׁמַּע דְבְּשִׁנְיָם לֹא חִיָּישִׁינָן וּצ"ע: יו"ד דִּין כ"ב שְׁהַשְׁנִי נוֹחַ לוֹ וְכוּלִי עִמ"ש בְּסִימָן קכ"ג ס"א בִּס"ד: י"א דִּין כ"ז נִתְנוּ בְּמִתְנַת שְׁכִיב מְרַע וְכוּלִי וְכֵן מְכָרוּ רַב הֵאִי בִּס' הַמְּקַח שְׁעַר י"ג דָּף כ"ז עֵינָן שָׁם: י"ב דִּין ל"ב שָׁם הַג"ה אֵין צְרִיָהּ לְשִׁלְמָא אֲלֵא הַדְּמִים שְׁנָתָן לוֹ וְכוּלִי פְתַב הָרַב שְׁפַתֵי פִהֵן ס"ק ק"ט וְנ"ל וְכֵן מוֹכַח לִפְע"ד בִּס' הַמְּקַח לְרַב הֵאִי שְׁעַר ל"ו שְׁפַתֵי שָׁם מִתְחַלְלָה דְמוֹכַר שְׁטַר חוֹב לְחַבְרֵוֹ וְחִזְרוּ וּמְחַלּוּ מְחֻלּוֹ וְכוּלִי וְאַחֵר כְּפֹה אָבָל אִם פְתַב הַשְׁט"ח עַל שְׁמוֹ א"י לְמַחְוֹל כְּדָגְרָסִי אָמַר ר"ה בַּר יְהוֹשֻׁעַ אֵי פְקַח הוּא וְכוּלִי אָמַר אֲמִימַר מֵאֵן דְּדִינָן דִּינָא דְגָרְמֵי מַגְבֵי בִּיָה דְמֵי שְׁטָרָא מְעַלְיָא וְכוּ' אֲלֵמָא דְאֶפִּילוּ בְּלֵא אֲמִימַר צְרִיָהּ לְהַחֲזִיר לוֹ מְעוֹתֵיו נִטְלָו וְא"כ לְאֲמִימַר צְרִיָהּ לְשִׁלְמָא לוֹ כֹּל דְּמֵי הַשְׁטַר ע"ש וְלֹא נִהִירָא מְדַהֲבִיא דְבָרֵי ר"ה בַּר יְהוֹשֻׁעַ דְאָמַר אֵי פְקַח מְשַׁמַּע דִּס"ל הֵכִי לְדִינָא דְאֵינוּ מְשַׁלְמָא אֲלֵא מֵה שְׁנִטְלָו וְכֵן מְצַאֲתֵי לְר' הֵאִי בִּס' שְׁעָרֵי צְדָק חֶלֶק שְׁנֵי שְׁעָרֵי ו' סִימָן ט"ו וְנ"ל וְהַמּוֹכַר שְׁטַר חוֹב לְחַבְרֵוֹ וְחִזְרוּ וּמְחַלּוּ מְחֻלּוֹ הִזְדַּר לּוֹקַח עֲלֵיהּ דְמוֹכַר אֵינוּ גּוֹבְהָ מִמֶּנּוּ אֲלֵא אוֹתָן דְּמִים שְׁנָתָן לוֹ מ"ט דל"ד לְמוֹכַר שְׂדֵה לְחַבְרֵוֹ וְנִמְצָאֵת שְׂאִינְהָ שְׁלוֹ דֵינֵשׁ לוֹ מְעוֹת וַיֵּשׁ לוֹ שְׁבַח וְכוּ' דמ"ל לְשִׁנְיָי לְשְׁטָרָא וּמְכַתְּבֵיהּ בְּשִׁמְיָהּ וְכִינּוֹן דְלֵא עֲבִיד הֵכִי דִין הוּא שְׂיִטְוֹל מְעוֹתֵיו שְׁנָתָן בִּשְׁט"כ כ"כ בְּסִימָן י"ט עֵינָן שָׁם וְשׁוּב רְאִיתִי בִּש"מ לְכַתְּנוּבוֹת בִּפ' הַפּוֹתֵב שִׁכ' וְנ"ל וְכֵן פְתַב הַרְמָב"ן וּמ"ש דְּדְמֵי שְׁטַר מְעַלְיָא כֹּל מֵה שְׁפַתּוֹכוֹ כְּפֹה פִי ר"ש וּר"ח וְכֵן בְּתִשּׁוֹ ר' הֵאִי גָאוֹן וְכוּלִי ע"ש וּצ"ע: י"ג דִּין ל"ו יֵשׁ מֵי שְׂאוּמַר שֶׁה"ה בְּנִתְּנָן שְׁט"ח וְכוּ' פְתַב הַסַּמ"ע דְּגַם לְמֵאֵן דְאָמַר דְאֵין צְרִיָהּ לְשִׁלְמָא אֲלֵא הַדְּמִים שְׁנָתָן לְהַמּוֹכַר הֵכָא בְּנוֹתָן צְרִיָהּ לְשִׁלְמָא כֹּל דְּמֵי הַשְׁטַר וְהָרַב שְׁפַתֵי פִהֵן כַּת' דְּפִטוֹר בְּנוֹתָן וְכֵן מְצַאֲתֵי בִּשְׁה"ג בִּפ' הַפּוֹתֵב בְּשָׁם רִיא"ז שְׁשָׁם וְלֹא מְצַאֲתֵי לְרִיא"ז שִׁכ' אֲלֵא אִם יֵשׁ עֲדִים שְׁהֵיָה הַשְׁטַר פְּרוּעַ בְּעַת שְׁמְכָרוֹ הָרִי זֶה מְקַח טְעוֹת וְאֵין הַמּוֹכַר מְשַׁלְמָא לְלוֹקַח אֲלֵא הַדְּמִים שְׁקַבֵּל מִן הַלוֹקַח בְּלִבָּד וְאִם נִתְנוּ בְּמִתְנָה מִתְנָתוֹ בְּטָלָה וְאֵינוּ מְשַׁלְמָא לוֹ כְּלוּם עֵינָן שָׁם וְה"ד מִשּׁוּם דְּהַמְתָּנָה בְּטְעוֹת אָבָל אִם אֵינְהָ בְּטְעוֹת דְּזָנְכָה בְּמִתְנָה צְרִיָהּ לְשִׁלְמָא מֵה שְׁהִזִּיקוּ וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּהַמְקַדִּישׁ שְׁט"ח וְחִזְרוּ וּמְחַלּוּ אֵין צְרִיָהּ לְשִׁלְמָא דְהִינּוּ דוֹקָא בְּמִתְנָה דְאֵיכָּא פְּסִידָא דְאֵי לֹא דְעֵבַד לִיָה נִיִּיקָא לְנַפְשִׁיהָ וְכוּלִי וְכֵן פְתַב בְּעַלְהַתְרוּמוֹת וְנ"ל דִּסְד"א דְכִינּוֹן דְּהָא דְאֵין נִכְרְעִין מִנְכֻסִים מְשׁוֹעֲבָדִים בְּמִקּוּם שְׂיֵשׁ ב"ח לֹא אֲתַמַּר אֲלֵא מְפִנֵי תִיקוּן הָעוֹלָם וְכוּ' בְּהַקְדָּשׁ דְּלִיכָּא פְּסִידָא לְהַקְדָּשׁ דְּהָא לֹא קִנְאָם בְּזוּזֵי וְכוּ' וְאַף עַל גַּב דְּאֶסִּיקְנָא בְּפָרֻק הַנְּזָקִי דל"ש מְכָר וּל"ש מִתְנָה עֲבוּד רַבְּנָן תְּקַנְתָּא וְהַקְדָּשׁ דְּכַוְנָתָה דְּמִתְנָה הוּא לֹא מִקְלָתָא הֵיא דְּהָא אֶסִּיקְנָא הֵתָם דְּמִתְנָה פְּסִידָא אֵית לִיָה דְאֵי לֹא דְעֵבַד נִיִּיקָא לְנַפְשִׁיהָ לֹא הוּא יְהִיב לִית מִיָּדִי אָבָל הַקְדָּשׁ דל"ל ה"ט סְד"א דְּטְרוּף מִנְיָה דְּהַקְדָּשׁ קמ"ל וְכוּ' עכ"ל

הרי דהקדש גרע ממתנה וה"נ דמכירת שטרות דרבנן א"ל דלא חששו אלא במכר ובמתנה דאיפא פסידא דמקבל מה"ט דאי לאו דעבד ליה נייחא וכולי אבל בהקדש דל"ל ה"ט אם חזר ומחלו אינו משלם לו פלום י"ד דין מ' ויש מחייבי בפשיעה זה דעת הרמב"ם וכן פתב הטור בסי' רצ"ה בשם הרמ"ה וכו"ה בתשו' הרמ"ה סי' ס"ו ומה שהוכיחו התו' והרא"ש והר"ן מדאמרין בס"פ החובל שהוא ארנקי דאפקידו ר' יוסף גבי ההוא גברא ופשע ביה וחיבי רב יוסף וא"ל אב"י לשמור ולא לחלק לעניים וכו' אלמא אפי' מפשיעה פטור עיין שם פבר פתב הרמ"ה בספר א"ז סוף פרק החובל ונ"ל דלא קרי' ביה לשמור דהא לאו אדעתא דשמירה אתא לידיה דומיא דכל שומר אלא אדעתא דליהוו מצויים לעניים תדיר דהא בכל שעמא חיישינן דילמא אתו עניי' ואי עביד להו נטירותא פדשמואל דאמ' פספס אין להם שמירה אלא בקרקע אפשר דאתו עניים ולא שכיחי להו וזוי וכו' עיין שם וכן פתב הרב שפתי פהן ונר' דאפילו הזיק בידים פטור דכינן דפטור מפשיעה דלא מיקרי שומר מדין מזיק נמי פטור דהא ממון שאין לו תובעין הוא פדאמרי' בפ' הגרוע המזיק מתנות פהונה או אכלן פטור עיין שם וכן פתב ה' המאירי שם ונ"ל הפקיד אצלו על מנת לחלק לעניים ופשע בו או אבדו בידים פטור שפיון שא"ל לחלק לעניים נסתלק מהם ועניים אין להם עליו תביעה עיין שם וכ"כ בס' א"ז לקמא בפ' הגזול בתרא גבי ההוא דאפקידו גביה ארנקי דפדיון שבוים וכו' ונ"ל ואי ק"ל דהקא פשהפקידו אצלו לפדיון שבוים סתם וכו' וכינן שפן מאי מק' אב"י הא מציל עצמו במקום חבירו הוא זה הא תניא לשמור ולא לחלק לעניים וכולי ואב"י גופיה וכו' אלמא לכ"ע פל דלא נתן לשבוים או לעניים ידועים פטור מן הפשיעה ואפ"ל מן ההיזק אם הזיק וקרע בידים וצ"ע הרשב"א עיין שם הרי שכ' הרב המאירי והרשב"א דאפי' הזיק בידים פטור וכן נר' מדברי הרא"ש והנ"י שגדדקו לתרץ שם (א"ה עכ"מ והשאר קרוע): סימן ס"ז א' דין ב' ומקום שאנו יכול לסלקו וכו' פתב הרב כנה"ג ח"ב מיהו אני אומר להלכה פל שיש בה זמן בין רב בין מעט ואפילו משפנתא סתם דקימא לן סתם משפנתא שתא קרוי אתרא דלא מסלקי הרשב"א בתשובות כ"י עיין שם וכבר הביאה מרן הב"י ח"ד סימן קע"ב תשו' הרשב"א וכתב ונראה דלא אמר פן אלא להלכה אבל לא למעשה עיין שם והטור בסימן רע"ח פתב גבי בכור ונ"ל ופירש הר"י הלוי הא דשקיל באתרא דלא מסלקי דוקא בדלא מטא זמניה בח"י אבוהון דאז פקרקע דמי פינן דלא מצוי לסלקי אבל מטא זמנא בח"י אבוהון לא שקיל ורשב"א פתב הא שקיל באתרא דמסלקי היינו באתרא דמסלקי מיד אבל בסתם המקומות דסתם משכונא שתא הוי כמכר לעולם ואפילו לאחר הזמן וכשהממשפן פודה חשבינן ליה פחוזר ולוקח וכ"ש באתר' דלא מסלקי אפי' אחר שהגיע זמנו ע"כ ומרן הב"י כת' ורשב"א כת' וכו' ולא הראה מקומו והם דברי הרשב"א בתשו' שהביאה ב"ד סימן קע"ב והיא בתשו' ח"ג סימן מ"ג עיין שם באורח ובב"י שם פתב רבי' ירוחם שדעת הרי"ף בתשו' דמשעבר זמנה הוי באתרא דמסלקי עי"ש ואם פן דעת הר"י הלוי ורבו הרי"ף דכשעבר הזמן הוי באתר' דמסלקי ואין הבכור נוטל בה פי שנים אבל הרשב"א סבירא ליה דכל שיש בה זמן שאינו יכול לסלקו הוי כמכר אפילו אחר הזמן והמ"מ פ"ז מהלכות מלנה הביאו וכ"כ הנ"י בפ' א"ז עיין שם ומה שכ' מרן הב"י דנר' דלא אמר פן אלא להלכה ולא למעשה מדברי הטור וה' נ"י והמ"מ משמע שפן דעת הרשב"א דבכור וכ"כ במיוחסות סימן ס"ג עיין שם: ב' דין ל"ג נאמן אדם

לומר פְּרוֹנְבוֹל וְכוּלִי כְּתָבוּ הַתּוֹסֵפוֹ בְּכַתְּבוֹת דָּף פ"ח ע"ב בד"ה הוֹצִיאָה וְכוּ' דְּבַעַל חוֹב שְׁטוּעַן פְּרוֹנְבוֹל הִיָּה לִי וְאָבֵד וְזֶה מוֹדָה שְׁפָדָה הוּא אֵלָּא שְׁפָרַע נְאָמֵן בְּמַגּוֹ דָּאִי בְּעֵי אָמַר לֹא הִי"ל פְּרוֹנְבוֹל וְהַשְׁמִיטָה שְׁבִיעִית וְכוּ' עֵינֵן שָׁם מְבֻנָּא דְסָבִירָא לִיָּה דָּאֵם טְעֵן לֹא הִי"ל פְּרוֹנְבוֹל נְאָמֵן וּמַה"ט נְאָמֵן לֹא מְרַעֲתִי בְּמַגּוֹ: ג' דִּין ל"ה הַתּוֹבֵעַ נְאָמֵן וְכוּלִי בְּלֹא שְׁבוּעָה וְדַעַת הַרְשָׁבָ"א בְּתַשׁוּבוֹת ח"ג סִימָן ח"י נוּטָה דְאָפִי חָרָם סָתָם אֵינּוּ צָרִיף דְּכּוֹנְדָּאִי מְשׁוּיָנָן לִיָּה עֵינֵן שָׁם (אָה"ב מְצַאֲתִי בְּתַשׁוּ"ה הַרְשָׁבָ"א בְּכַתְּבֵי אֲשׁוּרִית סִי' קס"ט שְׁכַת' דָּאֵם רָצָה לְהַחְרִים עַל מִי שְׁנוּטָל מִמֶּנּוּ שְׁלֹא כַּדִּין שׁוֹמְעֵין לוֹ עֵינֵן שָׁם סִימָן ס"ח א' דִּין א' וְכֹן שְׁטָרֵי הוֹדָאוֹת וְכוּ' כ' הַרְשָׁב"ש סִי' תס"א וְנ"ל וְהַהוֹדָאָה שְׁהוֹדָאָה רְאוּבֵן בְּפָנֵי עֵדִים יִשְׁמַעְאֵלִים וְלֹא א"ל כְּתוּבוֹ הִיא הוֹדָאָה עַל פֶּה וְכוּ' שְׁאָף עַל פִּי שְׁאָנּוּ דְנִים בְּשִׁטְרוֹת הַעוֹלוֹת בְּעַרְפָּאוֹת לֹא אֵלִים פְּחִיָּהּ יוֹתֵר מִשְׁטְרוֹתֵינוּ וּבְשִׁטְרֵי שְׁלָנוּ אֵם לֹא א"ל לְכַתְּבֵי וְכַתְּבוּ מְעַצְמָם אֵינּוּ לוֹ דִּין שְׁטָר וְהוֹדָאָה שְׁהוֹדָאָה וְכוּ' כִּינֵן שְׁאָחַר כְּפֹ אָרְכוּ הֵימֵים וּמַת אַחַר כְּפֹ בֵּית דִּין טוֹעֵנִים לִיּוֹרְשִׁים שְׁמָא פְּרַע אָבִיָּהֶם כִּינֵן שְׁהִיָּתָה הוֹדָאָה ע"פ וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וּמַאי דַּפְשִׁיט"ל דְאָפִילוֹ בְּהוֹדָאָה אֵם לֹא אָמַר כְּתוּבוֹ וְכַתְּבוּ הָעֵדִים וְנִתְּנוּ לוֹ דִּינוֹ כְּמַלְוָה ע"פ וְנְאָמֵן לֹא מְרַעֲתִי מְדַבְּרֵי הַרְאָב"ד בְּהַשְׁגוֹת בַּפ"י מַה"ל זְכִיָּה נְרָאָה דְּבַהוֹדָאָה אָפִי לֹא אָמַר כְּתוּבוֹ דִּינוֹ כְּמַלְוָה בְּשִׁטְרֵי וְאֵינּוּ נְאָמְנִים לֹא מְרַעֲנוּ עֵינֵן שָׁם אָבָל אָנּוּ קִי"ל דְּדִינוֹ כְּמַלְוָה עַל פֶּה כְּמַבְנוֹאָר בְּסִימָן ט"ל ס"ח עֵינֵן שָׁם וּמ"ש דְּהוֹדָאָה בְּפָנֵי עַרְפָּאוֹת שְׁל גוֹיִם מְהִיָּא זֶה הַכְּפֹ דַּעַת הַרְמַב"ם וְשְׁאָר פּוֹסְקִים דְּשִׁטְרֵי הוֹדָאוֹת פְּסוּלִים וְכֹן תְּפַס הַרְשָׁבָ"ץ בְּתַשׁוּ"ה חֶלֶק שְׁלִישִׁי סִימָן רנ"א כְּהַרְמַב"ם עֵינֵן שָׁם.

ב' הַג"ה אוֹ שְׁטָרֵי מְחִילוֹת וְכוּ' עֵינֵן בְּתַשׁוּ"ה הַרְדָּב"ז ב'ל' הַרְמַב"ם סִי' רי"ט סִימָן ס"ט א' דִּין ב' נְתַקְיָים בְּבֵית דִּין וְכוּ' וְלֹא מִן הַלְקוּחוֹת וְכוּ' הָרִי אר"י בְּסוּף בְּתַרְא דְאָפִילוֹ הוּא הַחוֹזֵק כַּת"י ב"ב ד' אֵינּוּ גוֹבָה אֵלָּא מְבַעַל חוֹב וְכ' הַרְמַב"ס כְּסוּף סוּף סִימָן ס"א וְנ"ל אָבָל הַחוֹזֵק כַּת"י ב"ב ד' לֹא הָעִיד עַל עַצְמוֹ ב"ב ד' שְׁלָנָה וְלֹא עַל מְנָה שְׁבַשְׁטָר הֵם מְעִידִים אֵלָּא עַל חֲתָם יָדוֹ הֵם מְעִידִים וְהַטְעַם הִנֵּה נְכוּן וְכָרוּר וְכוּ' עֵינֵן שָׁם וְקָשָׁה דְּבַכְּתוּבוֹת דָּף כ"א פְּלִיגֵי רַבֵּי וְרַבָּנָן בְּהָא וְרַבָּנָן סְבִי"ל דְּעַל מְנָה שְׁבַשְׁטָר הֵם מְעִידִים וְקִיָּמָא לֹן הָכִי בְּסִימָן מ"ו אָבָל הַרְמ"ה שָׁם סִימָן ק"ן כ' וְנ"ל וְל"ד לְהַעֲמֵדָה ב"ב ד' כְּשִׁטְרֵי דְמִי דְהִתְּם כִּינֵן שְׁלָנָה גוֹפִיָּה הוּא דְגַם בְּהִדְיָא מַלְוָה כְּדִין וְכוּ' אָבָל הָכָא מַלְוָה הוּא דְקָא מְחִזִּיר לִיָּה לְשִׁטְרֵיָה וְכוּ' וְעוֹד דְּכָל מִקְלָת' דְאֲתִיָּא מִחֲמַת לָנָה גוֹפִיָּה ב"ב ד' קָלָא אֵיָּת לִיָּה דְכִינֵן דְּחִזּוּ לִיָּה לְלָנָה הִתְּם נִפְקַע עַלִּיָּה קָלָא דְאִיכָּא עַלִּיָּה שְׁעֵבּוּד וְדִינָא הוּא דְלִיָּטְרוּף לְקוּחוֹת אָבָל מִקְלָתָא דְאֲתִיָּא מִחֲמַת מַלְוָה לְחוּדִיָּה לִית לִיָּה קָלָא וְכוּ' ע"ש: ב' נְשַׁבְּעַ הֵיָּסֵת וְנִפְטָר וְכוּ' בְּפָנִים כְּתַבְתִּי דָּאֵם לֹא נְתַקְיָי' הַכַּת"י וְטְעֵן פְּרַעֲתִי נְאָמֵן בְּלֹא שְׁבוּ' בְּמַגּוֹ דְּמַזְוִיָּף דְאָפִי לְפָטוֹר מְשֻׁבוּ' אָמְרִי כה"ג וְהָא דְקִיָּמ"ל בְּשִׁטְרֵי שְׁלֹא נְתַקְיָים אוֹ בַּכַּת"י שְׁיֵשׁ בּוֹ נְאָמְנוֹת דְּנְאָמֵן הַלָּנָה בְּמַגּוֹ דְּמַזְוִיָּף אָבָל צָרִיף לִישְׁבַע הִתְּם מְשׁוּם דְּבִלְאוֹ הָכִי הִיָּה הַמַּלְוָה גוֹבָה שְׁאִקְנֵי מַגּוֹ לְפָטוֹר מְמוֹן אָבָל צָרִיף שְׁבוּ' שְׁשִׁטְרֵי שְׁבִיד הַמַּלְוָה מְסִיָּעוֹ אָבָל בַּכַּת"י בְּלֹא נְאָמְנוֹ' הִיָּה הַלָּנָה נְאָמֵן לְפָטוֹר בְּשֻׁבוּ' אֲהִיָּי מַגּוֹ לְפָטוֹר מְשֻׁבוּ' עֵינֵן שָׁם וְכַעַת נְדַפְסֵי סָפֵר כְּפַסָּא אֲלִיָּהּ לְמַהֲרָא"י וְרִאִיתִי שְׁתַּמָּה עַל בַּעַת"ת עֵינֵן שָׁם בְּאִנְרָף וְלֹא קָשָׁה מִיָּדִי דְּבַעַל הַתְּרוּמוֹת בַּכַּת"י שְׁיֵשׁ בּוֹ נְאָמְנוֹת דְּבִלְאוֹ מַגּוֹ הִיָּה מַלְוָה גוֹבָה בּוֹ כְּשִׁטְרֵי וְא"כ כְּשִׁישׁ לְלָנָה מַגּוֹ נְאָמֵן וְצָרִיף לִישְׁבַע אָבָל בְּכַתְּבֵי יָד בְּלֹא נְאָמְנוֹת לְמַאי דְּקִיָּמָא לֹן דְּנְאָמֵן לוֹ' פְּרַעֲתִי אָה"ג דָּאֵם לֹא נְתַקְיָים נְאָמֵן הַלָּנָה בְּלֹא שְׁבוּעָה דְּמַגּוֹ לְפָטוֹר מְשֻׁבוּ' אָמְרִינֵן בַּכַּת"י כַּמ"ש:

ג' אָבֵל אַם טען פֿרעַתִי נאַַמן דעַת רשָׁפֿ"ם בְּסוּף בְּתָרָא ד"ה ה"נ וכו' דַּאיִנוּ נַאַַמן לומ' פֿרעַתִי וְכֵן כְּתִב הָרֵא"ש בְּתִשְׁבּוּב' שְׁפֵן דַּעְתּוֹ עֵינֵן שָׁם אָבֵל בְּדָף קס"ה גַּבִּי שְׁטֵר בַּעַד אָחֵד כ' דִּיכּוֹל לומר פֿרעַתִי נַאִין הַמְלִיחָה יְכוֹל לטַעֲוֵן ללִיחָה הִי"ל לַקְרוּעַ הַשְׁטֵר שְׁהָרִי דְכִינּוּן שְׁלֵא נַעֲשֶׂה כְתִי חֲכָמִים לֹא חֲשַׁשׁ הַלִּיחָה וְלֹא נִזְכָּר לְשׁוֹאֲלוֹ לַמְלִיחָה עֵינֵן שָׁם וְהָרֵב מַחְנֶה יְהוּדָה בְּסִימָן ס"א כ' דְהִתִּי' מְבֹנָאָר בְּדַבְרֵיוֹ שֶׁכ' דְלֹא נַעֲשֶׂה כְתִי חֲכָמִים דְכִינּוּן שְׁנִכְתִּי כְמוֹ שְׁטֵר הַנְּהוּג בְּפִנְיֵנוּ אָנוּ עֲדִים חוֹתְמִים מְלִמְטָה וכו' וְלֹא חֲתַם בּוֹ אֱלֹא עַד אָחֵד גִּרְעַ טְפִי מַה שְׁאִין פֿוֹ בְּכַת"י דְעֵלְמָא שְׁנַעֲשֶׂה כְתִי חֲכָמִים וְהַקְשָׁה עַל הַרְשָׁפֿ"א בְּתִשְׁבּוּב' שֶׁכ' דְלִמְ"ד בְּכַת"י דַּאיִנוּ נַאַַמן לומר פֿרעַתִי מִשּׁוּם דַּאֵמ' לִיחָה שְׁטֵרָה בִּידֵי מַאי בְּעֵי הַכָּא נְמִי בְּשְׁטֵר בַּעַד א' אִינוּ נַאַַמן לומר פֿרעַתִי מִהַאי טַעֲמָא עֵינֵן שָׁם דְהָרִי רשָׁפֿ"ם סְבִירָא לִיחָה דַּאיִנוּ נַאַַמן לומר פֿרעַתִי בְּכַת"י אָבֵל בְּשְׁטֵר בַּע"א נַאַַמן לִימַר פֿרעַתִי וְנִדְחַק דְסְבִירָא לִיחָה לְהַרְשָׁפֿ"א כְּמוֹ שֶׁכ' רשָׁפֿ"ם סוּף בְּתָרָא שְׁזַה מְסַר לוֹ בְּמִקּוּם הַדָּא' שְׁלֵא יוּכַל לְחַזֵּר וְלַכְפּוֹר לוֹ פֿרעַתִי וכו' ר"ל דַּאיִנוּ טוֹעֵן בְּרַצּוֹן פֿרעַתִי אֱלֹא מִתּוֹךְ דְחִסַּק אָבֵל אַם טען פֿרעַתִי וְדַאי דְנַאַַמן וְכֵן מִשְׁמַע מִדְּכ' הַטּוֹר דְלֹא כ' פֿוֹ בְּשֵׁם רשָׁפֿ"ם עֵינֵן שָׁם וְלֹא רָאָה מַה שֶׁכ' רשָׁפֿ"ם בְּפַח"ה דָּף מ' גַּבִּי הַדָּאָה בְּפִנְיֵי שְׁנֵים דַּאיִנוּ נַאַַמן לומר פֿרעַתִי עֵינֵן שְׁעֵינֵן בְּב"י סִימָן נ"א שֶׁכ' דְהָר"מ סְבִירָא לִיחָה דְשְׁטֵר בַּעַד א' אִינוּ נַאַַמן לומר פֿרעַתִי מִהַאי טַעֲמָא דְשְׁטֵרָה בִּידֵי מַאי בְּעֵי אָבֵל כְּת"י מִשְׁמַע לְאִינְשֵׁי דְלִזְכְּרוֹן דְבָרִים בְּעֵלְמָא פֿוֹ יִשְׁפַּח אָחֵד מִהֶם סוּף הַמַּעוֹת הוּא שְׁכוֹתְבִין פֿוֹ וְלִכְפֹּה לֹא חֲשַׁשׁ לְהַנִּיחַ בִּידּוֹ עֵינֵן שָׁם אָבֵל רשָׁפֿ"ם סְבִירָא לִיחָה דְכַת' יָד עֲדִיף מִשְׁטֵר בַּע"א כְּמ"ש הַמ"מ בְּפִי"ד מִהַלְכוֹ' מְלִיחָה שְׁפֵן מוֹכַח בְּהַמְגִירָשׁ דְלַעֲנִין גִּט עֲדִיף כְּת"י מִחֲתִימַת עַד אָחֵד בְּלֹא פְתִיבָה עֵינֵן שָׁם: ד' כְּתִב מִהַרֵּאד"ב סִימָן ר"ל עַל רֵאוּבֵן שְׁהוּצִיא עַל שְׁמַעוֹן כְּתִב יָד שְׁחִיב לוֹ סוּף וְשְׁמַעוֹן הַשִּׁיב אֶמֶת הוּא אָבֵל אֶתְהָ חִיב לִי כְּנִגְדַּת אוֹתוֹ הַסּוּף מְמָקוֹ' אַחַר דַּאֵם הַחֹב קוֹנְדִם שְׁנַתְחַיֵּיב בְּכַת"י לְרֵאוּבֵן נַר' דַּאיִנוּ נַאַַמן לומר שְׁחִיב לוֹ מְקוֹנְדִם בְּמַגּוֹ דְהוּי מַגּוֹ בְּמִקּוּם עֲדִים דַּאֵנּוּ סִהְדִי דַּאֵם הִיחָה חִיב לוֹ וְהַגִּיעַ הַזְּמַן הִי"ל לִיפְרַע מְמָנוּ וְאִינוּ נַאַַמן לומר שְׁטַעֲהָ בְּחֻשְׁבוֹן עֵינֵן שָׁם וְלִכְאוּ' זֶה תְּלוּי בְּמַחְלֻקַּת שְׁהַרְשָׁפֿ"א בְּתִשְׁבּוּב' וְהַבִּיאָה מֶרֶן הַב"י סִימָן ע"ה מַחוּ' כ"ב כְּתִב רֵאוּבֵן שְׁנַתְחַיֵּיב עַל פֶּה בֵּית דִּין לְפָרוּעַ לְשְׁמַעוֹן וְאַחַר זְמַן תְּבַעוּ בְּבֵית דִּין שְׁיֵשׁ לוֹ עַל רֵאוּ' מְנַה שְׁגָבָה מְמָנוּ ר"ק מְסַתְבְּרָא דַּאיִנוּ נַאַַמן דְחִזְקָה דְאַלוּ הִיחָה פְּדַבְרֵיוֹ לֹא הִיחָה מְקַבֵּל עֲלָיו בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין לְפָרוּעַ וְאֵע"ג דַּאִית לִיחָה מַגּוֹ דַּאי בְּעֵי אִמַר פֿרעַתִי בְּמִקּוּם חִזְקָה אֲלִימְת' פִּי הַאי לֹא אִמְרִינוּ מַגּוֹ אָבֵל הַמְרַדְכִי בְּפָרְק שְׁנֵי דְגִיטִין חוֹלֵק שֶׁכ' שְׁנַסְתַּפֵּק הָרֵב הַפְּהֵן אַם אִדָּם הוּצִיא שְׁטֵר חוֹב עַל חֲבִירוֹ וְאִמַר לוֹ פֿרעַתִי כֹּה וְכֹה בְּזַה הַשְּׁבוּעַ וְהוּא הִשְׁיבוּ הַאֲמַנְתִּיךָ אַם נַאַַמן בְּמַגּוֹ דִּיכּוֹל לומר לֹא פֿרעַתִי לִי שׁוּם דְבָר שְׁלֵא הִיטִי חִיב לִי פְלוּם נַאַַמן לוֹ פֿרעַתִיךָ חוֹבָה אָבֵל אֶתְהָ חִיב לִי אִי נְמִי מַגּוֹ שְׁיִכּוֹל לומר עֲדִינֵן לֹא הַגִּיעַ זְמַנִּי לִיפְרַע וְלִכְפֹּה פֿרעַתִיךָ פִּי אִמַר נְמִי הַגִּיעַ זְמַנִּי וְאַפִּילוּ הִכִּי פֿרעַתִיךָ נַאַַמן ור"ת אוֹמַר נַאַַמן וְכֵן כ' הַג"א עֵינֵן שָׁם אֲלֵמָא נַאַַמן בְּמַגּוֹ: ה' דִּין ג' כְּת"י שְׁהַחֲתִים בּוֹ עֲדִים אַחַר חֲתִימַתּוֹ וכו' דְּוָקֵא פְּשְׁתַּחֲתִים הוּא הַעֲדִים אִין לִי שְׁטֵר גְּדוּל מְנַה אָבֵל כְּשֶׁהַעֲדִים חוֹתְמִין זְכָרוֹן עֲדוּת לְכּוֹלֵי עַלְמ' לֹא הוּי שְׁטֵר מִהַרִּיק"ש סִימָן ל"ב עֵינֵן שָׁם: ו' אִינוּ נַאַַמן לומר פֿרעַתִי וכו' פֿוֹ כ' רִי"ו נְתִיב ו' ח"ו דַּאיִנוּ יְכוֹל לומר פֿרעַתִי וְכֵן כְּתִב בַּעַל הַעֲיטוֹר בְּשֵׁם רַבִּינוּ הַאי עֵינֵן שָׁם וְזֶה לְשׁוֹן בַּעַל הַעֲיטוֹר בְּדִינֵי חוֹב דַּס"ג וּבִשְׁאֲלָה לְרַבִּינוּ שְׁרִירָא כ' בְּכַת"י וְאִמַר לְעֲדִים חֲתִמּוּ וּמְסָרוּ לִיחָה הָרִי הוּא כְּשְׁטֵר וְגוֹבָה מְנַסְסִים מְשׁוֹנְעַבְדִים וְאִי אִמַר פֿרעַתִי אִינוּ

נֶאֱמַן אֲבָל אִם חָתַם בְּפָנַי עֲדִים וְלֹא נָתַן רְשׁוֹת לְחַתְּנוֹם וְכוּ' וְכֵן כ' רַבִּי הָאֵי שְׁאֵם צְנוּה
לְחַתְּנוֹם עַל הוֹדָאָתוֹ דִּין הוּא כְּמֵאן דְּמַפִּיק שֹׁטֵר' אַחְבְּרִיה וְכוּ' עֵינִין שְׁם מְבוֹאָר דְּסִבְרָא
לִיה דְּדִינוֹ כְּשֹׁטֵר אַף לְגַבּוֹת מְמַשְׁוֹעֲבָדִים וְעוֹד שְׁהָרִי בְּעַל הָעֵיטוֹר וְרוֹב הַפּוֹסְקִים כ'
הַטַּעַם דְּבִשְׁטֵר אֵינוֹ נֶאֱמַן לוֹמֵר פְּרַעְתִּי כִּינֵן דְּאִית לִיה קְלָא דְּגַבִּי מְמַשְׁוֲעָבְדִי לֹא הָיָה מְשֻׁקָּה
בִּידְהָא אֲבָל בַּכַּת"י לֹא חָשַׁשׁ עֵינִין שְׁם אִם פֶּן הֶקְא גּוֹבָה מְמַשְׁוֲעָבְדִי וְלִכְהָ אֵינוֹ נֶאֱמַן לוֹמֵר
פְּרַעְתִּי וְעֵינִין לְהֶרֶב פְּנֻסַת הַגְּדוּלָה בַּהֲגַב"י אוֹת ע"ג: ז דִּין ה' אֲנוֹ טוֹעֲנִים לְהֶם שְׁהוּא פְּרוּעַ
וְכוּ' הֶרְדָּב"ז בְּתִשְׁבּוּב' ת"ב סִימָן תַּקל"ד כ' דָּאֵם פְּתוּב בּוֹ נֶאֱמָנוֹת כִּינֵן שְׁאֲבִיחָה אֵינוֹ
יְכוּל לְטַעוֹן פְּרַעְתִּי אֲנִן נְמִי לֹא טַעֲנִינֵן לְהוּ וְכֵן כ' הַטוֹר בְּלֹא חוֹלֵק עֵינִין שְׁם מִשְׁמ' דְּאֶפִּילוּ
נֶאֱמָנוֹת סָתָם מְהֵנִי לְגַבִּי הַיּוֹרְשִׁים וְלֹא טַעֲנִי לְהוּ כִּינֵן שְׁאֲבִיחָה לֹא הָיָה נֶאֱמַן אֲבָל הַסַּמ"ע
פְּתַב דְּנֶאֱמָנוֹת סָתָם לֹא מְהֵנִי לְגַבִּי יוֹרְשִׁים אִם לֹא נִכְתַּב בְּפִירוּ' שְׁיִהְיֶה נֶאֱמַן גַּם נִגְד
יוֹרְשִׁים וְכֵן הוֹכִיחַ ה' לְחָם רַב סִי קע"ה: ח' אֲנוֹ טוֹעֲנִים לְהֶם וְכוּ' נִסְתַּפֵּק מִהֲרִיט"ץ סִימָן
י"ז בְּהוֹדָה בְּפָנַי עַד אֶחָד אִם מוֹצִיאִים מִהִיתוּמִי עֵינִין שְׁם וְעֵינִין בַּמְהֲרִימ"ט ח"א סִימָן נ"ז
שְׁפַתְבּוֹ בַּשְׁכִּי"מ שְׁהוֹדָה בְּפָנַי עַד אֶחָד דְּמוֹצִיאִין מִהַיּוֹרְשִׁים אֲבָל הַרְשַׁב"ש סִימָן רכ"ה
פְּתַב כִּינֵן דְּאֲבִיחָה הָיָה יְכוּל לְטַעוֹן לֹא הָיָה דְּבָרִים מְעוֹלָם לְהַכְחִישׁ הָעֵד טוֹעֲנִים הָכִי
לִיתוּמִים עֵינִין עֵינִין כ"נ רִאֲיָה מְדַתְנִיא בְּפִרְקָא זֶה בּוֹרֵר א"ל אֶחָד אֲנִי רִאֲיָתִיאַת אֲבִיכֶם
שְׁהַטְמִין מְעוֹת וְאֶמֶר שֶׁל פְּלוֹ' הֵם בְּבִית לֹא אֶמֶר כְּלוּם וְכוּ' הַנ"י שְׁם דְּאֶפִּילוּ אֶמֶר דְּמוֹסֵר
לֹא אֶמֶר כְּלוּם וּמְפַל מְקוּם עַד אֶחָד הוּא וְעַל פִּיו לֹא נוֹצִיא מְמוֹן מִחֻזְקָתוֹ וְכֵן כ' רַבִּינוּ
יְרוּחָם בְּמִישְׁרִים נְתִיב כ"ו דָּף פ"ה ע"ג וְז"ל וְאֶפִּילוּ אֶמֶר דְּמוֹסֵר דְּבָרִיו אֵינוֹ נֶאֱמַן שְׁלֹא
הָיָה יְכוּל לִיטְלוֹן וְאֵינוֹ כִּי אִם עַד אֶחָד וְאֶפִּילוּ לְאוֹתָן שְׁפַתְבוֹ שְׁהוֹדָאָה בְּפָנַי עַד א' מוֹעֲלַת
וְכוּ' עֵינִין שְׁם וְעֵינִין בַּהֲסַמ"ע ס"ס רנ"ה אֶלְמָא אֶפִּילוּ לְמֵאִי דְּקִיָּימָא לֵן דְּהוֹדָאָה בְּפָנַי עַד
אֶחָד הָיָה הוֹדָאָה מְפַל מְקוּם כִּינֵן שְׁיִכוּל לְכַפּוֹר וְלַהַכְחִישׁ הָעֵד טַעֲנִינֵן הָכִי לַיּוֹרְשִׁים וְכֵן
מְצִאתִי לְהֶרֶב מְשַׁפֵּט צְדָק ח"ב סִימָן ה' וְהִבִּיאוּ ה' כְּנֵה"ג בְּסִימָן ק"ח הַגַּב"י אוֹת מ"ו עֵינִין
שְׁם וְהֶרֶב עֲדוֹת בִּיהוֹסֵף ח"א סִימָן כ"ה פְּתַב נִרְאָה מְדַבְּרִיו דַּה"ד כְּשִׁרְאוּבֵן הַכְּחִישׁ
לְשִׁמְעוֹן בַּב"ד קוֹדֵם מוֹתוֹ וְלִכְהָ טַעֲנִינֵן לַיּוֹרְשִׁים שְׁגַם לְהָעֵד הָיָה מְכַחֵשׁ אִם הָיָה חֵי אֲבָל
אִם לֹא הַכְּחִישׁ לְשִׁמְעוֹן לֹא טַעֲנִינֵן לַיּוֹרְשִׁי שְׁהָיָה מְכַחֵשׁ לְעַד וְלִישְׁבַע עֵינִין שְׁם וְלִיתָא
דְּבַדְבְּרֵי הֶרֶב מְבוֹאָר דְּאֶפִּילוּ לֹא הָיָה מְכַחֵשׁוֹ אֶלְא שֵׁא"ל לָהּ וְשׁוּב וּמְחַר אֶתָּן אֶפִּילוּ הָכִי
טוֹעֲנִים לַיּוֹרְשִׁים שְׁהָיָה מְכַחֵשׁוֹ לּוֹ וְלְעַד וְכֵן מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵי הַנ"י וְרַבִּינוּ יְרוּחָם וְהַרְשַׁב"ש
כַּמ"ש מִיְהוּ הֶרֶב מְשַׁפֵּט צְדָק ח"ב סִימָן ע"ג כ' דָּגַם לְמ"ד בְּנֶאֱמָנוֹ בְּשִׁנֵּי עֲדִים דְּאֶפִּילוּ
נִגְד עַדִי הוֹדָאָה נֶאֱמַן הֵינִי דְּוִקָא אִם לֹא הוֹדִיתִי אֲבָל אִם מֵת וְלֹא הַכְּחִישׁ הָעֵד לֹא וְהַכְּנֵה"ג
בְּסִימָן ע"א אוֹת ט"ז פִּקְפֵק עָלָיו כִּינֵן שְׁטוֹעֲנִים לַיּוֹרְשִׁים כָּל מֵה שְׁיִכוּל אֲבִיחָה לְטַעוֹן
אֲמֵאִי אֵין טוֹעֲנִים לְהֶם דָּאֵם אֲבִיחָה קִיָּים הָיָה טוֹעֵן לֹא הָיָה דְּבָרִים מְעוֹלָם וְהָיָה נֶאֱמַן
וְשִׁמָּא לְטַעוֹן נִגְד הָעֲדִים לֹא שְׁכִיחָא וְאִם טַעֵן הוּא פֶּן נֶאֱמַן אֲבָל אֲנִן לֹא טַעֲנִינֵן לְהוּ
מִקְלָתָא דְּלֹא שְׁכִיחָא עֵינִין שְׁם וְכֵן רִאֲיָתִי לְהֶרֶב שְׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן קל"ג דָּף ק"ב ע"ג שְׁכ'
וְז"ל וְאוֹמֵר אֲנִי וְכוּ' דְּבִשְׁלֵמָא בְּנִדּוֹן הַר' יְשַׁעְיָה הָעֲדִים מְעַדִּים שְׁהוֹדָה לְפָנֵיהֶם שְׁנַפְר'
וְהוּא הַמְלָנָה כּוֹפֵר בָּהֶם וְאוֹמֵר שְׁלֹא הוֹדָה מְעוֹלָם בְּפָנֵיהֶם לְכֵן הַמְלָנָה נֶאֱמַן מֵה שְׁאֵן פֶּן
בְּנִדּוֹן דִּידֵן וְכוּ' רַק שְׁאֲנַחְנוּ נְטַעוֹן טַעֲנָה זֹו לִזְכוֹת הִיתוּמִים שְׁאֵלוּ הָיָה חֵי הָיָה טוֹעֵן וְכוֹפֵר
בְּעֲדִים שְׁמַעוֹלָם לֹא הֶאֱמִין אוֹתוֹ וְכִבֵּר מְבוֹאָר בְּגִמְרָא בַּפ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבֵּית וְגַם בְּפוֹסְקִים
רַאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים דְּמִקְלָתָא דְּלֹא שְׁכִיחָא לֹא טַעֲנִינֵן לִיתְמִי וְכוּלֵי עַכ"ל הָרִי דְּסִבְרִי"ל

דלא טענינו ליוֹרְשִׁים שְׁהֵי אַבְיָהֶם מְכַחֵשׁ לְעֵדִים וּמַהֲרָא שְׁשׁוֹן סִימָן ע"ד כַּת' גְּבִי טַעֲנַת סְטְרָאֵי דְאֵם הָעֵדִים מְעִידִים עַל הַפִּירְעוֹן נֵרָא"ל רְאִיָּה מְדַבְרֵי הַתּוֹסְפוֹ בְּפֶרֶק הַכּוֹתֵב דְאֶפִּילוּ בְּעַד אֶחָד הַמְכַחֵשׁוֹ לֹא הָוֵי מְגוּ מְשׁוּם דְלֹא חֲצִיף אֵינִישׁ לְהַכְחִישׁ הָעֵד וְאֶפִּילוּ בְּעִידִים פְּסוּלִים כַּת' הָרָא"ש בְּתַשׁוּ" פְּלָל ס"ו ס"ח וְנ"ל אָף עַל גַּב דְאִיפָא הָכָא מְגוּ דְאֵי בְּעֵי אָמַר לֹא הִקְנִיתִי לוֹ פְּלוּם לֹא מְהִימְנִי לִיָּה בְּהֵאֵי מְגוּ פִּינֵן דְאִיפָא עֵדִים שְׁהִקְנָה דְאָף עַל גַּב דְּפְסוּלִי גִינְהוּ מְפָל מְקוּם גִּיחָא לִיָּה לְמִימַר טַעֲנָה זֹו שְׁאִין הָעֵדִים יְכוּלִים לְהַכְחִישׁוּ וְכוּ' עֵינֵן שְׁם וּכְבָר פְּתַב מַהֲרִימ"ט ח"א סִימָן נ"ו בְּאִימַר אֵל תִּפְרַעְנִי אֱלָא בְּפִנֵי עֵדִים דְאִין טוֹעֲנִי לְיוֹרְשִׁים שְׁמָא פְּרַע אַבְיָהֶם בְּפִנֵי עֵדִים דְּמִילְתָא דְלֹא שְׁכִיחַ' הִיא וְעִדִּיפָא מִינָה כ' הָרָא"ש דַּה"ט דְאִינוּ נְאָמֵן פְּשָׁאמַר פְּרַעְתִּיָּה בִּינֵי לְבִינָה בְּמַגּוּ דְאֵי בְּעֵי אָמַר פְּרַעְתִּיָּה בְּפִנֵי פ' וּפ' וְהִלְכוּ לָהֶם לְמַדִּינַת הַיָּם דְאִין זֶה מְגוּ טוֹב דְאִינוּ טוֹעֵן בְּרַצּוֹן פֶּה שְׁכָל הָעוֹלָם יָדְעוּ שְׁהַדְבָר שְׁקֵר וּלְכַף הַרְחִי' עֵדִיו וְאֵם פִּן ק"ו אֵם נְאָנְסוּ דְלַעֲנִין מְגוּ מְהִינֵי לַעֲנִין יוֹרְשִׁים וְלֹא טַעֲנִינוּ לָהּ פֶּגוּן זֹו דְאָף לַעֲנִין מְגוּ לֹא מְהִינֵי פֶל שְׁפִן דְלֹא טַעֲנִינוּ לָהּ לְיוֹרְשִׁים עֵינֵן שְׁם וְה"נ דְּכֻוֹנְתָהּ וְכִינֵן דְלֹא מְהִינֵי מְגוּ לְהַכְחִישׁ אֵת הָעֵדִים דְלֹא חֲצִיף לְהַכְחִישׁ הָעֵדִים אֶפִּילוּ הָאִמִּינוּ נְגִדָם פֶּל שְׁפִן דְלֹא טַעֲנִי לָהּ לְיוֹרְשִׁים וְאֵם פִּן גִּרְאָה דְהוּא הַדִּין לְגַבֵּי עַד אֶחָד לֹא טַעֲנִינוּ לָהּ שְׁהֵי אַבְיָהֶם מְכַחֵשׁוּ וְכֵן הָרַב מְשַׁפֵּט צִדְק אֵיירִי שְׁם בְּעַד אֶחָד וְאֶפִּילוּ כְּבָר הַכְחִישׁ לְבַעַל דִּין אִפ' דְלֹא הֵיָה מְכַחֵשׁ הָעֵד עֵינֵן שְׁם וְאָף הַשְּׁ"ף סִימָן נ"ח ס"ק י"א שְׁכ' דַּה"ד אֵם הֵיָה צָרִיף לִישְׁבַע נְגִד הָעֵד אַבְל אֵם לֹא הֵיָה צָרִיף לִישְׁב' נְגִד הָעֵד אָמַרִי מְגוּ שְׁהֵיָה יְכוּל לְהַכְחִישׁוּ פְּמוּ שְׁכ' הַתּוֹסְפוֹת בַּפַּח"ה עֵינֵן שְׁם וְהָכָא נְמִי לְדַעַת ה"ר יִשְׁעִיָּה דְאִין צָרִיף לִישְׁב' אָמַרִינוּ מְגוּ מְפָל מְקוּם אִפ' דְלֹא טַעֲנִי לָהּ לְיוֹרְשִׁים פְּמוּ טַעֲנַת נְאָנְסוּ דְמַהֲנִיָּא לַעֲנִין מְגוּ וְלֹא טַעֲנִינוּ לָהּ לְיוֹרְשִׁים אַבְל מַהֲרִימ"ט ח"א סִימָן מ"ט פְּתַב דְטוֹעֲנִים לְבַעַל שְׁהֵיָתָה אֲשֶׁתּוּ יְכוּלָה לְהַכְחִישׁ הָעֵד וְלוֹמַר לֹא הָיוּ דְבָרִים מְעוֹלָם וְהִבִּיאֵו הָרַב פְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה חַא"ה סִימָן צ"ג אוֹת י"ד עֵינֵן שְׁם: מִיָּהוּ מַה שְׁכ' הָרַב שַׁע"א שְׁפִן מְבוֹנָאָר בְּפֶרֶק הַמוֹכֵר אֵת הַבַּיִת וְגַם בְּפוֹסְקֵי רַאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנֵי דְמִילְת' דְלֹא שְׁכִיחָא לֹא טַעֲנִינוּ לְיוֹרְשִׁים עֵינֵן שְׁם אִישְׁתַּמְטַתְנָה דְהַרִי"ף וְהַרְאָב"ד וְהַרְמַב"ן וְהַרְאָ"ה וְהַנ"י בַּפ' הַגּוֹזֵל בַּתַּר' סְבִירָא לָהּוּ דְטַעֲנִינוּ לְיוֹרְשִׁים פֶּל מַה שְׁיְכוּל אַבְיָהֶם לְטַעוֹן אֶפִּילוּ טַעֲנָה דְלֹא שְׁכִיחָא וְה' מְשַׁפֵּט צִדְק שְׁם לַעִיל הַזְּכִי' מַחְלוֹקַת זֹו וְאֵם פִּן הָוּה לִיָּה לְהָרַב לְתֵלוֹת גַּם פִּן הָכָא בְּמַחְלוֹקַת אֵי טַעֲנִינוּ לְיוֹרְשִׁים טַעֲנָה דְלֹא שְׁכִיחָא פְּמוּ מ"ש לַעִיל וְכָל שְׁפִן דְהַרְמַב"ן עֲצָמוּ סְבִירָא לִיָּה דְלֹא טַעֲנִינוּ לָהּוּ וְאֶפְשָׁר דְסְבִירָא לִיָּה דְלֹא טַעֲנִינוּ לְיוֹרְשִׁים אֱלָא לְהַחְזִי' מַה שְׁפִינְדָם וְלֹא לְהוֹצִיא מֵאַחֲרִים אָף עַל פִּי שְׁיִשׁ שְׁטַר פִּינֵן שְׁיִשׁ עַד שְׁהוּדָה שְׁהוּא פְּרוּע אִיתְר' שְׁטְרָא וְנָהֵי דְאֵם טַעֲנֵן הוּא לֹא הוֹדִיתִי הֵיָה נְאָמֵן מְפָל מְקוּם לֹא טַעֲנִינוּ לְיוֹרְשִׁים לְהוֹצִיא כַּמ"ש בְּסִימָן ק"ח דִּין ט' עֵינֵן שְׁם וְעֵי' בְּמַהֲרִימ"ט ח"א סִימָן ע"ב דְאֶפִּילוּ יִשׁ עַד אֶחָד פְּטוּרִים וְלֹא אָמַרִינוּ מִתּוֹךְ שְׁאִין יְכוּלִים לִישְׁבַע מְשַׁלְמִין דְאֵם פִּן מְצִינוּ ע"א קָם לְמָמוֹן וּמְקַרָא פְּתוּב לֹא יָקוּם עַד אֶחָד וְכוּ' וְכֵן פְּתַב הַרְדְּב"ז חֵלֶק רַאשׁוֹן סִי' ע' עֵינֵן שְׁם וְכֵן פְּתַבו הַתּוֹסְפוֹת בְּכַתּוּבּוֹת דָּף י"ב עַמּוּד שְׁנֵי בַד"ה רַב הוּנָא וְכוּ' דְאֶפִּי' לְמַאן דְאָמַר חֲזִיב אִיפָא לְמִקְדָּשׁ שְׁבֻנְעַת ה' תְּהֵיָה בֵּין שְׁנֵיהֶם וְלֹא בֵּין הַיּוֹרְשִׁים דְשְׁנֵיהֶם לֹא יָדְעֵי אֱלָא שְׁעַד אֶחָד מְעִיד שְׁאֶחָד חֲזִיב לְתַבְרִירוּ מְנָה דְבָאבוּהָ מִתּוֹךְ שְׁאִינוּ יְכוּל לִישְׁבַע מְשַׁלְמֵם עֵינֵן שְׁם אֱלָמָא לֹא אָמַרִי מִתּוֹךְ שְׁאִינוּ יְכוּל לִישְׁבַע מְשַׁלְמֵם בְּיוֹרְשִׁי וְהָכָא נְמִי בְּהוּדָה בְּפִנֵי עַד א' וְעֵינֵן בַּה' מַח"א (א"ה עַכ"מ): ט'

ויפטורים אף משבועת היורשים וכו' ה' כנה"ג הגה"ט אות ל"ז הק' על בעה"ת דבשער
ה' סימן ב' נראה דפטר לדעת ל"ד דאין נשבעין ליפטר ובשער י"ג סבירא ליה דנשבע
ליפטר וצ"ל דבשער ה' הביא מחלוקת ובשער י"ג דפטר דעתו כמ"ד דנשבע ליפטר עיין
שם ולא ראה מ"ש בעה"ת סוף שער י"ד ונ"ל ולא מסתבר פנותיה דנדאי פינו דאמר ברי
לי שירשתי ממון מאביהם שיש לי בו זכות מחמת ממון שאני יודע שלנה אביכם ממני
אין לה בריא גדול מזה ויש להיורשי' לישבע היסת שאינו יודע לו זכות במה שירש
מאביו ואף על גב דלא אמר ברי לי שאביכם צנה לכם וכולי מיהו זה דבר פשוט אצלנו
שאם טענו מנה לי יש לי בידי מחמת פקדון וכו' שנאבד ממני פינו דבאונסין פטור והוא
אינו יכול לדעת אם נאבד באונס או לאו חזרה טענתו טענת שמא ואין לו עליהם אלא
חרם סתם עכ"ל מבואר דסבירא ליה דצריכין לישבע ליפטר ונדקא בטענת פקדון או
משכונן שנאבד אין צריכין לישבע משום דהוי טענת שמא שאינו יודע אם נאבד באונס
או לאו ולקח בשער ה' דמייירי בטענת אונס פטר דעתו דאין צריף לישבעאבל בטענת
בריא צריכין לישבע וכן כתב בסוף שער כ"ז ונהביאו הטור ס"י ע"א עיין שם וה' גד"ת
שם הק' פינו דאין התובע טוען בריא שהם יודעים שאינו פרוע אמאי צריכים שבועה
דבשער ה' נראה שתפס סברא זו דאין צריף שבועה עיין שם ולק"מ דהכא טענת ברי
היא דאע"פ שאינו יודע אם הם יודעים שאינו פרוע מפל מקום התובע בריא לו שאינו
פרוע אבל בשער ה' מייירי בטענת אונס דהוי טענת שמא: סימן ע' א' דין א' והמלנה
בשטר משנכח יותר וכולי עיין בהסמ"ע וכו' הש"ף ולפ"ז משמע דה"ה כת"י אבל
מהרשד"ם סי' כ"ג כ' דנדקא שטר ולא כת"י ע"ש ונראה דכת"י שאין בו נאמנות דיכול
לטעון פרעתי ודאי השטר עדיף ולגבי משכונן דאינו יכול לטעון הוא דצריף לטעמ' דסכום
ההלואה אבל לגבי עדים או כת"י בלא"ה ודאי דהשטר משנכח יותר אבל כת"י שיש בו
נאמנו' דאינו יכול לטעון פרעתי אפטר דחשוב כשטר ומדברי מהרשד"ם שכ' על מעשה
דרבינא ולא נתפייס אפי' בעדי' ולא אפילו בכת"י וכולי משמע לכאורה אפילו כת"י
שיש בו נאמנות מיהו בש"מ בס"פ אז"נ כ' ונ"ל ול"ל סהדי יכתוב לו בכת"י יש למדים
מפאן שאם הוציא עליו כת"י שהוא חייב נאמן לומר פרעתי ואין זה ראיה דדילמא לא
הי"ל פנאי לכתוב עכשיו אלא דסהדי חזו השתא וכתבי שטרא כמ"ש הריטב"א עכ"ל
הרי דסבירא ליה דלא גרע כת"י משטר אלא אם יכול לטעון פרעתי אבל ל"ד דאינו
יכול לטעון פרעתי או כשיש בו נאמנות לכ"ע דינו כשטר ונתם משום דלא היו רגילים
לכתוב נאמנו' כמ"ש המ"מ בפ' י"ב מה' מלנה עיין שם ומפל מקום מדברי הריטב"א
ומהרשד"ם והש"ף משמע דכת"י אפי' אין בו נאמנות לא גרע מעדים אבל הרשב"ש בס'
תקון סופרי' שער ג' כ' אלא שי"ל דבעדים דכת"י שמא לא ימצא עדים לקיימו: ב' הג"ה
אבל אם קבל הקנן וכו' כ' מהר"ש בתשו' בס' משפט צדק חלק ראשון סי' ד' דמלנה
בעדים וקנן וטען הלנה פרעתי ונהראייה שהשטר בידי והמלנה אומר אין זה ראיה
דכותבין שטר ללנה אע"פ שאין מלנה עמו ואתה כתבת שטר שלא מדעת ועפבת אותו
בידי נ"ל דהדין עם המלנה והוכיח פן מדברי התוס' דכתובות דפ"ח בד"ה הוציאה וכו'
מפח קו' מהריב"ל שם.

ג' דין ב' בין שא"ל אחר שהלנהו צריף לפורעו בעדי' כ' הר"ן דאחר ההלואה לא נשתעבד
אלא פינו דא"ל אל תפרעני אלא בעדים אין הלנה עשוי לפורעו שלא בעדים ואם אמר

שִׁפְרָעוּ שְׂלֵא בְּעֵדִים אֵינוּ נֶאֱמָן וְהָרַב מִשְׁנֵה לְמַלְךְ בְּפִרְק תְּשִׁיעֵי מֵהִלְכוֹת מַלְוָה לְמַד
מִדְּבָרָיו דָּאָם אָמַר אֵל תְּפָרְעֵנִי אֱלֵא בְּעֵדֵי וְהַמְלִיחָה מוֹדָה דְּפָרַע בְּמִקְצַת בֵּינוּ לְבֵינוּ וְהַלְוָה
טוֹעֵן דְּפָרַע כָּל הַחוּב נֶאֱמָן דְּכִבֵּר בְּטַל הַטַּעַם דָּאִין הַלְוָה עָשׂוּי לְפָרוּע שְׂלֵא בְּעֵדִים וְכַה"ג
כְּתַב רַבְּנוֹתָא בְּקוּבַע זְמַן לְחִבְרֵי וְנִתְבָּרַר שְׁפָרַע קִצְתוֹ בְּתוֹךְ הַזְּמַן אַע"פ שֶׁתְּבַע הַמְלִיחָה
הַשָּׂאָר בְּגוֹ זִמְנֵיהּ נֶאֱמָן הַלְוָה לֹאמַר פְּרַעְתִּי שְׁכִבְר אֲבִטִיל' הַחֲזָקָה דָּאִין אָדָם פּוֹרַע בְּתוֹךְ
הַזְּמַן שְׁהָרִי פָרַע מִקְצָתוֹ בְּגוֹ זִמְנֵי עֵינֵי שֶׁם וּבִאֲמַת שְׁכֹן דַּעַת רַבִּינוּ הַאי הִבִּיאֵו הַטּוֹר
בְּסִי"פ דְּפּוֹגֵם שְׁטָרוֹ אִפִּי בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ לֹא יִפְרַע אֱלֵא בְּשַׁבּוּעָה מַה"ט דְּבִטְלָה הַחֲזָקָה
דָּאִין אָדָם פּוֹרַע בְּתוֹ"ז פִּינּוֹן שְׁמוּדָה שְׁפָרַע מִקְצַת כַּמ"ש הַמ"מ בְּכִי"ד מַה' מַלְוָה אָבֵל
הָרַמְבַּ"ם סְבִירָא לֵיה דְּבִתוֹ"ז נִפְרַע שְׂלֵא בְּשַׁבּוּעָה וְכֵן כְּתַב מְרַן שֶׁם וְאִם פֶּן הִכָּא נָמִי אִם
אָמַר שְׁפָרַע הַשְּׁטָר שְׂלֵא בְּעֵדֵי אֵינוּ נֶאֱמָן: ד' דִּין ה' וְהַמְלִיחָה אוֹמַר לְפַקְדוֹן קַבְּלָתִים וְכו'
כְּתַב הַרְדָּב"ז חֲלַק רֵאשׁוֹן סִימָן קס"א בְּרֵאוּבֵן שְׁהִיָּה חֲזִיב לְשִׁמְעוֹן מְנָה וְנָתַן לוֹ הַמְעוֹת
וְאָמַר לוֹ שְׁמַעוֹן הָרִי הֵם פְּקִדוֹן בְּיָדֵי עַד שְׁאָרְאֵם לְשׁוֹלְחָנִי וְנֶאֱנָסוּ הַמְעוֹת אוֹ נִגְנְבוּ וְנ"ל
וְאִם רֵאוּבֵן כּוֹפֵר שְׁמַעוֹלָם לֹא קַבֵּל עָלָיו תְּנַאי זֶה הַדְּבָר בְּרוּר שְׁהִדִּין עִם רֵאוּבֵן אַע"פ
שְׁאוּמַר בְּתוֹרַת פְּקִדוֹן לְקַחְתִּים פִּינּוֹן דְּקָא מוֹדָה שְׁוֹדָאֵי לְקַחְס וְהִכִּי אֵיתָא בְּהִדְיָא בְּפ'
שְׁבּוּעַת הַדֵּינִינִים וְכוּלֵי וַא"ת תִּינַח אִם פָּרַעוּ בְּאִפִּי סִהְדֵי דְלִיכָא מְגוֹ חֲבַל אִם פָּרַעוּ בֵּינוּ
לְבֵינוּ מְגוֹ דַּמ"ל לֹא פְרַעְתֵּנִי נֶאֱמָן לֹאמַר תְּנַאי זֶה הִיָּה וְכוּלֵי וי"ל דַּה"נ דְּנֶאֱמָן בְּהֵאֵי מְגוֹ
וּמ"ה הַנְּצָרָה רַש"י לִפ' וְכו' מִשְׁמַע שְׁהִיָּה דְבָרֵי שְׁבַלְב אָבֵל אִם טָעַן כָּף א"ל בְּפִי הַדִּין
עִמּוֹ דְּתַנַּאי גְּמוּר הוּא וְנֶאֱמָן פִּינּוֹן דָּאִית לֵיה מְגוֹ א"נ מְגוֹ לְאִפּוּקֵי לֹא אָמַרִי וְה"ה אִם
שְׁמַע הַתְּנַאי וְשָׂתַק דְּקַבְּלַת תְּנַאי הוּא עַכ"ל מִשְׁמַע דַּס"ל דְּהִכָּא נָמִי אִם פָּרַעוּ בְּפִנֵּי עֵדִים
דְּלִיכָא מְגוֹ אִפִּי א"ל בְּפִי שְׁאֵינוּ מְקַבֵּל לְשֶׁם פִּירְעוֹן אֱלֵא פְקִדוֹן פִּינּוֹן שְׁהִלָּה כּוֹפֵר שְׂלֵא
קַבֵּל הַתְּנַאי הָוִי פִּירְעוֹן וְנֶאֱנָסוּ לְמַלְוָה מִיְהוּ נִרְאָה דְּהִכָּא אִם הַמְלִיחָה אָמַר בְּפִי דְלִשְׁם
פְּקִדוֹן מְקַבֵּל אֲפִילוּ לֹא קַבֵּל הַלְוָה הַתְּנַאי לֹא הָוִי פִּירְעוֹן דְּכִינּוֹן שִׁישׁ תְּנַאי שְׂלֵא פָרַעוּ
אֱלֵא בְּפִנֵּי פְלוּנֵי וּפ' וּפְרַעוּ בֵּינוּ לְבֵינוּ יְכוּל הַמְלִיחָה לֹאמַר כָּל שְׁאֵין הַעֲדִי לְפִנֵּינוּ הָוִי כְּאִילוּ
לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ אָבֵל בַּנ"ד שְׂלֵא הִיָּה תְּנַאי אִפִּי א"ל שְׁאֵינוּ מְקַבֵּל אֱלֵא לְשֶׁם פְּקִדוֹן הָוִי
פִּירְעוֹן כְּמוֹ שְׁחִי הַסַּמ"ע ע"ש וּמ"ש ה"ה אִם שְׁמַע הַתְּנַאי וְשָׂתַק לְכַאוּרָה נִרְאָה דְּלִמְאִי
דְּקִי"ל בְּסִימָן נ"ח דְּאֲפִילוּ א"ל לְוָה בְּשַׁעַת פִּירְעוֹן הִילָּךְ מְעוֹת אֵלוּ בְּשַׁבִּיל חוּב פ' וּמַלְוָה
קַבֵּל וְשָׂתַק יְכוּל לֹאמַר אַחַר כָּף הַמְלִיחָה בְּשַׁבִּיל מַלְוָה ע"פ אוֹ בְּשַׁבִּיל חוּב אַחַר תְּפִס עֵינֵי
שֶׁם אֲלֵמָא שְׁתִּיקָה לֹא הָוִי פְקַבְּלָה וְהִכָּא נָמִי אֲפִילוּ שְׁמַע הַתְּנַאי וְשָׂתַק אֵינוּ קַבְּלָה וְאֲפִשְׁר
דְּהָרַב אֲזִיל לְטַעַמָּיהָ שְׁפַתְבָּ שֶׁם בְּסִימָן קפ"א וַח"ב בְּסִי' רמ"ט דְּהִרָא"ש סְבִירָא לֵיה דָּאִם
פִּי דְמַלְוָה בְּשִׁטְר אֲנִי פּוֹרַע אֲפִילוּ קַבֵּל הַמְלִיחָה בְּשְׁתִּיקָה אֵינוּ יְכוּל לֹאמַר מַלְוָה עַל פֶּה
נִפְרַעְתִּי עֵינֵי שֶׁם אִם פֶּן שְׁתִּיקָה לֹא הָוִי קַבְּלָה וְהִכָּא נָמִי דְכּוֹנוֹתָא: גַּם מ"ש הַרְדָּב"ז וְנ"ל
וּמִסְתַּבְּר' שְׂאֵם א"ל אֵינִי מְקַבֵּל בְּתוֹרַת פִּירְעוֹן וְזֶה קַבֵּל וְלֹא פִי' בְּתוֹרַת פְּקִדוֹן שְׂאֵם
נֶאֱנָסוּ חֲזִיב לְפָרוּע לֹא פַעַם אַחֲרַת אָבֵל אִם נִגְנְבוּ אוֹ נֶאֱכַדוּ פְטוֹר דְּבַהֲהִיא הַנְּאָה שְׁמַקְבֵּל
מְעוֹתָיו וְיִהְיוּ מוֹכְנֵי שְׁיָרְאֵם לְשׁוֹלְחָנִי נַעֲשֶׂה עֲלֵיהֶם ש"ש דְּבַהֲנָאָה כָּל דְּהוּ מִתְּחִיב
כְּדָאֲשַׁפְחוּ גַבֵי פְרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף עֵינֵי שֶׁם וְלְכַאוּרָה אִם נִרְאָה פֶּן שְׁהָרִי כְּתַב הַרִיטְב"א
הוּבָא בַש"מ לְמַצִּיעָא עַל דָּף פ"ב וְנ"ל וַא"ת אֲפִילוּ שׁוּמַר פְּקִדוֹן יְהֵא ש"ש עָלָיו דְּהֵא
מִתְּחִיב לְנַעֲרוֹ וּמִשְׁתַּכַּר בְּפְרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף וי"ל דְּגַבֵּי שׁוּמַר פִּינּוֹן דְּמִיד בְּעָלִים בָּא לוֹ דְּכָל
עֵיקָרוֹ לֹא נַחֲתִית אֱלֵא לְשְׁמִירָה בְּעֵלְמָא וּקַבְּלוּ סְתָם אֲנֵן סִהְדֵי דְלֹא נַחֲתִית אֱלֵא לַש"ח וְאָף

על פי שלא פי פמי שפי דמי אכל נאבדו שפאה לו שלא לדעת בעלי ולא באה לו משום שמירה אלא משום מצנה וכן במלוג על המשפון שלא בא לו אלא משום מצנה אני אומר דדעתו להיות ש"ש בפרוטה דרב יוסף ואם כן שתנאי ב"ד הוא בכך עכ"ל משמע דשומר פקדון בשעה שמנערו הוי עוסק במצנה ומשפך הוא בפרוטה דרב יוסף ואפילו הכי לא הוי ש"ש וכן דעת מהר"ם אלשקר סימן ע"א עיין שם אכל מצאתי להריטב"א בחי' לשבועות דף מ"ג שכתב וז"ל דשאני שומר דכי מנטרלה לאו למצנה הוא אלא מדין שמירתו שקבל עליו ולא חשיב עוסק במצנה לפיכך מפרוטה דעני עיין שם הרי בהדיא דס"ל דאינו פטור מפרוטה דעני וכן כ' הרדב"ז חלק שני סימן שי"ג עיין שם אם כן לדעת הריטב"א והרדב"ז דשומר הפקדון אינו פטור מפרוטה דעני ומה"ט לא הוי ש"ש כיון דאינו משפך א"כ בנ"ד בההיא הנאה שמקבל מעותיו אחר שיראם לשולחני נעשה ש"ש אע"ג דהנאה פל דהו היא אכל לדעת מהר"ם אלשקר ודברי הריטב"א בחי' למציעא דשומר פקדון אפי' משפך בפרוטה דרב יוסף לא חשיב ש"ש הכא נמי דכונתא מיהו נראה דלכ"ע הוי ש"ש אפילו אמר הרי הם פקדון בידי עד שיראם לשולחני דלא גרע משולחני להפקידו אצלו מעות דנעשה עליהם ש"ש משום דמותר להשתמש בהם דבההיא הנאה דאי מיתרמי ליה זבינא דאית ביה רנוחא זבין בהו הוי עלייהו ש"ש כדארמין בסוף פרק המפקיד וכן כתב הרמב"ם בפ"ז מהלכות שאלה פל המוכר פקדון ע"פ ב"ד מוכר לאחרני וכולי והדמים יהיו מונחים אצלו ויש לו להשתמש בהם לפיכך הרי הוא עליהם ש"ש אף על פי שעדיין לא נשתמש בהם והמפקיד מעות אצל חנוני או לשולחני וכו' יש לו להשתמש בהם לפיכך הוא נעשה עליהם ש"ש וכו' עיין שם והכא נמי שהלוג נתן לו לשם פירעון אפילו אמר המלוג הרי הם פקדון כיון דיכול להשתמש בהם הוי ש"ש: סימן ע"א א' דין א' אכל אם הביא עדים שפרעו וכולי ואם יש עד אחד שפרע דעת ר"ח והרא"ש בפרק הכותב דנאמנות סתם מהניא פנגד עד א' אכל הראב"ד והרמב"ן והרשב"א והריטב"א והבאוי דבריהם בס' א"ז לפתובות סוף פרק ו' ס"ל דנאמנות סתם לא מהני להכחיש העד עיין שם.

ב' אע"פ שהביא עדים שפרעו וכולי משמע דאפילו במלוג על פה קאמר דנאמן הוא יותר משני עדים הסמ"ע עיין שם אכל מהר"י ו' מיגש בתשו' סימן קע"ב כ' וז"ל הורה רבי במי שהאמין את חבירו כשני עדים לענין פירעון הממון שאם פרעו בפני עדים והעידו עליו שפרע אין עדותם מועלת פלוג ויהיה דינם כדין שני עדים המכחישי' פחוש' זה אמה דאוקי ממונ' בחזקת מריה ואם יש ביד התובע שטר נשאר בחזקתו וכו' ע"ש: ג' אם כתוב בשטר נאמנו גמורה כשני עדים כשרי' כ"ז ששטר זה קיים ולא יהיה קרוע קרע ב"ד או פרעונו כתוב על גבי אז ודאי אין הנאמנות מועיל אלא לפירעון דוק דכיון שכת' או פרעונו כתוב על גבו גילה דעתו דלא האמין אלא לענין פירעון בלבד מהראד"ב בס' לחם רב סימן י"ד: ד' נראה דאם כתוב נאמנות וכולי מהני גם לענין הפירעון דבמלת וכו' יש להוסיף פל מה שיכול לכלול באותו נאמנות כמ"ש מהרח"ש סי' נ"ד לענין אחר עיין שם הרב בית דוד סימן י"ט וכ"כ האחרונים דנאמנות וכו' הווי כנאמנות מפורש עליו ועל יורשיו והספי' עמהם הרב כנסת הגדולה סימן זה אות נ"ה ונ"ו עיין שם וכן כתב הרב בני אהרן סימן ס"ח עיין שם אכל הרב נתיבות משפיע דקפ"א סע"ב כתב אפילו כתב וכו' אין היורשים בכלל עיין שם ראיתו גם הרב בית דוד בחא"ה

סי' ס"ג כ' דְנֶאֱמָנוּת וכו' צ"ע לְמַעֲשֵׂה עֵי שָׁם: ה' דִּין ג' וְכֵן אִם הָעֵידוּ שְׁמַחֵל לוֹ הַחֹב
נֶאֱמָנִים וכו' פְּתַח מִהְר"ם הַלְלוּי בְּתַשׁוּבוֹת מֵהֵרִימ"ט חֶלֶק רֵאשׁוֹן סִימָן ס"ג בְּמִלְוָה בְּשֹׁטֶר
צָרִיף עֵדִים וּמִינָה בְּמִלְוָה עַל פֶּה ופ'י בְּנֶאֱמָנוּת גְּמוּרָה נֶאֱמָן לֹאמֵר מְחַלְתָּ וּמֵהֵרִימ"ט סִימָן
ס"ב חֶלֶק עָלָיו דָּאִין נֶאֱמָן בְּטַעֲנַת מְחִילָה דְלֵא הָיוּ דְבָרִים מְעוּלָם אוֹ פְּרַעְתִּי וּרְאִיָּה מְדָאִינוּ
נֶאֱמָן בַּתו"ז לומ' מְחַלְתָּ לִי דַאל"כ יֵהָא נֶאֱמָן לֹאמֵר פְּרַעְתִּי בְּמַגוּ דְמַחֲלַת וְכֵן אִמְאִי גּוֹבָה
מֵהִיתוּמִים וְלֹא טַעֲנִינוּ לְהוּ טַעֲנַת מְחִילָה ע"ש בְּאִוְרָה וְה' פְּנֹסַת הַגְּדוּלָה הַסְפִים עִם
מִהְר"ם הַלְלוּי דְטַעֲנַת מְחִילָה מְהַנְיָא לִיפְטֹר אִם טַעַן פֶּן אֲבָל לֹא מְהַנְיָא לְעַנְנֵן מַגוּ דְטַעֲנָה
גְרוּעָה הִיא וְלֹא שְׂכִיחָא דַמַּה"ט לֹא טַעֲנִינוּ לִיּוֹרְשִׁים דְּוִמְיָא דְשֹׁטֶר פִּיס וְכֵן דַּעַת מֵהֵרֵאנ"ח
ח"א ס' כ"א עֵינֵן שָׁם בְּאִוְרָה וְכַהֲאִי גְוֹנָא פְּתַח הָרִיטְב"א בַּח' לְכַתְּנֻבוֹת דָּף כ"ז וְנ"ל
א"ד לֹא אֶמְרִינוּ מ"ל לְשַׁקֵּר וְכוּלֵי פְלוֹמֵר לֹא אֶמְרִינוּ מ"ל לְשַׁקֵּר גְּבִי הָא דְטַעֲנַת נְחֻבָאֲתִי
אִינָה בְרוּרָה כ"כ וְהֵינּוּ דְאֶמְרִי מ"ש מֵהֵהוּא מְעֵשֵׂה וְכוּ' נֶאֱרַף עַל גַּב דַּל"ד לִיָּה מִמָּשׁ קָא
ס"ד פִּינֵן שְׁהִיא סְבוּרָה דְרִיעַ טַעֲנַתָּה לֹאמֵר בַּב"ד שְׁהִיא לְבַדָּה נְחֻבָאֲתִי אָף עַל פִּי שְׁשׁוּרַת
הַדִּין שְׁנֶאֱמָנָת בְּכָף מְכָל מְקוּם אִין לְנוּ לֹאמֵר בְּזָה מ"ל לְשַׁקֵּר וְכוּ' דָּאִין לֹאמֵר מַגוּ אֲלֵא
פְּשִׁיָּה יְכוּלָה לְטַעוֹן טַעֲנָה אַחֲרַת שְׁיֶאֱמָנוּהוּ בְּבֵית דִּין וְשְׁיֵהָא נְרֵאִית לְטוּעוֹן שְׁהַטַּעֲנָה
הִיא הִיתָה בְרוּרָה לוֹ וְכוּ' עֵינֵן שָׁם הָרִי דְטַעֲנָה גְרוּעָה אָף עַל גַּב דָּאִם טַעַן אוֹתָהּ נֶאֱמָן לֹא
אֶמְרִינוּ בָּהּ מ"ל בְּמְקוּם עֵדִים וְהַכָּא נְמִי דְכּוֹנְתָה טַעֲנַת מְחִילָה גְרוּעָה הִיא וְלֹא אֶמְרִינוּ
בָּהּ מ"ל לְשַׁקֵּר וְכוּ' אֲבָל אִם טַעַן אוֹתָהּ נֶאֱמָן: ו' דִּין ה' גְּלָגוּל וְכוּ' כ' הַשְׁ"ף לְכַאוּרָה
מִשְׁמַע דְּפִטוּר לֹא מְהַנְיָ לְהַשְׁבִּיעַ ע"י גְּלָגוּל כַּמ"ש הָרַב נְמָקִי יוֹסֵף בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן אֲבָל
הָרֵא"ש בְּפֶרֶק הַפּוֹתֵב כ' בְּשֵׁם הַר"ש וְהַסְפִים עִמּוֹ דָּאִין יְכוּל לְהַשְׁבִּיעוּ אֶפְילוּ ע"י גְּלָגוּל
וְכֵן כַּת' הַטוּר וּמְרָן בַּא"ה בְּסִימָן צ"ח וצ"ע וְכַבֵּר הָרַגִּישׁ זֶה בְּפִרְיָשָׁה וְכוּ' לֹא הַזְפִּיר פֶּאן
גְּלָגוּל אֲלֵא לְעַנְנֵן לְהִיּוֹת פְּטוּר אַחַר פִּירְעוֹן דְּוִמְיָא דְשְׁבוּעָה קֵלָה עֵינֵן שָׁם וְכֵן נְרֵאִה
דְּנִקְטִי פְדַעַת הַר"ש וְהָרֵא"ש דָּאִינוּ יְכוּ' לְהַשְׁבִּיעוּ אֶפְילוּ ע"י גְּלָגוּל וְכֵן הַסְפִים הָרִיטְב"א
בַּפ' הַכּוֹתֵב נְעוּד דְּבַפְּלוּגָת' דְּרַבְּנוֹת' נְקִטִי קוּלָא לְנִתְבָּע וְאִין צָרִיף לִישְׁבַע: ז' דִּין י"ז
אִא"כ פִּירֵשׁ וְכוּ' וְאֶפְי' פְּתַח וְכָל זְמַן שְׁשֹׁטֶר קִיָּים וְכוּלֵי לֹא הָוִי כְּמִפְרָשׁ דְּכָל זְמַן לֹא
לְרַבּוֹת זְמַן מִיתָתוּ פְּשִׁיגָּבָה מֵהִיּוֹרְשִׁים אֲלֵא לְרַבּוֹת אֶפְילוּ עֶבֶר זְמַן הַפִּירְעוֹן דַּה"א דְלֵא
הִמְנִיָּה אֲלֵא לְתוֹף זְמַנּוּ אֲבָל עֶבֶר זְמַנּוּ לֹא מֵהֵרִיט"ץ סִימָן ל"ד עֵינֵן שָׁם וְעֵינֵן בְּתַשׁוּ'
דְּבָרֵי רִיבּוֹת סִימָן שַׁכ"ז וְשַׁכ"ח שַׁכַּת' רֵאִם פְּתוּב בְּשֹׁטֶר דְּנֶאֱמָן פְּשִׁנֵי עֵדִים אִם לֹא יִמְצָא
פְּתוּב מְעַבֵּר לְדָף אוֹ קְרוּעַ בְּקֶרַע בֵּית דִּין מְהַנְיָ אָף לִיּוֹרְשִׁי דְכִינּוּ דְנֶאֱמָן פְּשִׁנֵי עֵדִים
למ"ל אִם לֹא יִמְצָא פְּתוּב וְכוּ' אֲלֵא לְלַמֵּד דְּכָל זְמַן שְׁהַשְׁטֹר קִיָּים אִין שׁוּם טַעֲנָה מְבַטְלוּ
אֶפְי' לִיּוֹרְשִׁי וְלִבְאִי פַחוּ לְכָף תְּלָה הַדְּבָר בְּשֹׁטֶר וְכֵן פְּתַח ה' פַּמ"א חֶלֶק ב' סִימָן כ"ח עֵינֵן
שָׁם וְאִינוּ מְוַכְרַח מְשׁוּם דְּאֶפְילוּ הָאֱמִינוּ פְּשִׁנֵי עֵדִים אִם הָעֵידוּ שְׁהוּדָה בְּפִנְיָהֶם אוֹ מְחַל
לוֹ הַחֹב נֶאֱמָנִים לְכָף הוֹסִיף אִם לֹא יִמְצָא פְּתוּב וְכוּ' לְלַמֵּד דְּאֶפְי' טַעַנוּ הוּדָאָה אוֹ מְחִילָה
אִין מְבַטְלִין הַנֶּאֱמָנוּת אֲבָל לְהִיּוֹרְשִׁים מַנ"ל: ח' אִם הָאֱמִין לוֹ וְלִיּוֹרְשִׁי יוֹרְשִׁי הִיּוֹרְשִׁים
בְּכָלֵל הַרְדָּב"ז בְּתַשׁוּ' חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן תַּמ"ג עֵינֵן שָׁם וְכֵן כ' הַרש"ב ש' סִימָן י"ב וְהִבִּיא
רְאִיָּה מְדַמְסָקִי בְּפֶרֶק י"ג גְּבִי הֵהוּא דְאֶמֶר נְכִסִי לְסַבְתָּא וּבְתַרָּא לִיְרַתָּאִי דִּירַתָּאִי וְאֶפְי'
יְרַתָּאִי מִיָּהוּ ה"ד אִם הָיוּ בְּעוּלָם בְּשַׁעַת הַלְנָאָה אֲבָל לְנוֹלָדִים אַחַר כָּף לֹא מְשַׁמְעֵבֵד
עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתַח הַרְשָׁב"א בַּח' לְגִיטִין הִבִּיאוּ הַב"י ס' ס' גְּבִי מְשַׁעֲבַדְנָא לָהּ וְלְכָל דָּאֲתִי
מִתְמַתָּה עֵינֵן שָׁם וְכֵן פְּתַח בְּתַשׁוּב' חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן קל"ה עֵינֵן שָׁם: ט' אִם אֶמֶר לוֹ לָהּ אוֹ

לְיִוְרָשָׁה דְּוָקָא לְהֵם אָבֵל לַב"ח לֹא פְדָאמְרִי בְּפִרְק קַמָּא דְקִידּוּשֵׁין גְּבִי הַעֲנָקָה דְדִרְשֵׁינוּ
לוֹ וְלֹא לַב"ח הַרְשֵׁב"ש שְׁמִי: סִימֵן ע"ב א' דִּין י"ב אִם שְׁנִיָּהֶם תּוֹבְעִים וְכוּלֵי רְאוּבֵן הִלְנָה
נָה לְשִׁמְעוֹן עַל הַמְשָׁכּוֹן וְגַם נָתַן לוֹ כַּת"י וְכִפֵּר רְאוּבֵן בְּמִשְׁכּוֹן וְתוֹבֵעַ חוּבוֹ וְזֶה מוֹדָה לוֹ
בְּמִנְהָ אֵלָּא שְׁתוֹבֵעַ מִשְׁכּוֹנוֹ יִשְׁבַּע רְאוּבֵן תַּחֲלָה שְׁבוּעַת הַיְסֹת שְׁלֹא נָתַן לוֹ שְׁמְעוֹן מִשְׁכּוֹן
וְאַחַר כֵּן יִשְׁבַּע שְׁמְעוֹן שְׁלֹא הָיָה שְׁנֵה מִשְׁכּוֹנוֹ פְּחוֹת מִמֶּה שְׁלֹנָה עָלָיו וְנִפְטָר דְקִי"ל
דְּבַכְת"י דְנֶאֱמָן לֹמֵר פְּרַעְתִּי וּמִגֹּו דִּיכּוֹל לֹמֵר פְּרַעְתִּי נֶאֱמָן לֹמֵר מִשְׁכּוֹן הַנְּחֵתִי אֶצְלוֹ עַל
הַחוּב אָבֵל אִם הוּא בְּשִׁטָּר נִשְׁבַּע רְאוּבֵן שְׁלֹא הֵינִי אֶצְלוֹ מִשְׁכּוֹן וְגוֹבָה אֶת חוּבוֹ הַרְדָּב"ז
בְּתִשׁוּי חֶלֶק שְׁלִישֵׁי סִימֵן תר"ך עֵינֵן שְׁם וְנִרְאָ' דָּאֵם הוּא תוֹף זְמַנּוֹ דְאִינוּ נֶאֱמָן לֹמֵר
פְּרַעְתִּי אִינוּ נֶאֱמָן ג"כ לֹמ' מִשְׁכּוֹן הַנְּחֵתִי אֶצְלוֹ עַל הַחוּב בְּלֹא מִגֹּו וְקִצַּת רְאִיָּה דְאִינוּ
נֶאֱמָן לֹמֵר מִשְׁכּוֹן הַנְּחֵתִי לָהּ אֵלָּא בְּמִגֹּו מְדוּבָבִין בַּכַּת"י בַּתו"ז מִהִיּוֹרְשִׁים וְאִין טוֹעֲנִים
לְהֵם שְׁהֵינִי אֲבִיָּהֶם מִשְׁכּוֹן וְכֵהֵי גִּוְנָא הוֹכִיחַ מִהֵרִימ"ט חֶלֶק א' סִימֵן ס"ב וּבַח"מ סִימֵן
מ' דְאִין נֶאֱמָן בְּטַעֲנַת מְחִילָה אֵלָּא בְּמִגֹּו מְדָאִינוּ נֶאֱמָן בַּתו"ז לֹמֵר פְּרוּעַ וְלֹא נֶאֱמָן בְּמִגֹּו
דְּמְחִילָה וְכֵן לְמָה גּוֹבִין מִהִיּוֹרְשִׁים וְלֹא נִטְעוֹן לְהֵם מְחִילָה עֵינֵן שְׁמִי: ב' דִּין י"ד יִשְׁבַּע
הַמְלִיָּה וְכוּלֵי וְגוֹבָה חוּבוֹ מִהִלְנָה וְכו' רש"י בַּפ"ד דְּסִנְהֶדְרִין גְּבִי דְנִזְקָקִין לַתּוֹבֵעַ תַּחֲלָה
וְכו' פִּי כְּגוֹן הַתּוֹבֵעַ אֶת חֲבִירוֹ לְדִין שְׁהִלְנָהוּ וְזֶה טוֹעֲנֵנוּ מִשְׁכּוֹן יֵשׁ לִי בְיָדָהּ וְאָבֵד וְכוּלֵי
וְכַתְּבֵי ר' יוֹנָה וְז"ל נִרְאָה דְּוָקָא שְׁיֵשׁ לוֹ שְׁטָר לְאוֹתוֹ תּוֹבֵעַ פְּלוֹמֵר הוּא תּוֹבֵעֵנוּ לְשִׁמְעוֹן
בְּשִׁטָּר וְהוּא אֹמֵר הֲרִי נִטְלַתְּ מִמֶּנִּי מִשְׁכּוֹן וְכוּלֵי וְרְאוּבֵן מוֹדָה לוֹ אוֹ שְׁיֵשׁ עֲדִים לְשִׁמְעוֹן
שְׂאֵם אִין רְאוּבֵן מוֹדָה וְשִׁמְעוֹן אִינוּ מְבִיא עֲדִים פְּשִׁיטָא שְׂאִין נִזְקָקִי לוֹ שְׂאִין מִמֶּשׁ
בְּדַבְּרֵיו וְכִשֵּׁם שְׂאִינוּ נֶאֱמָן לֹמֵר פְּרַעְתִּי כֵּן אִינוּ נֶאֱמָן לֹמֵר מִשְׁכּוֹן וְכו' וְאִי מְשׁוּם
דְּמַחְיִיב לְאַשְׁתַּבּוּעֵי לִיָּה הַיְסֹת וְלֹא מְחִיבֵי עַד דְּפָרַע לִיָּה לֵהָא לֹא אִיצְטְרִיף קְרָא שְׁהֲרִי
שְׁבוּעַת הַיְסֹת אִינָה מִן הַתּוֹרָה הִילְכָה ע"כ אִית לָן לְמִימֵר דְּבִישׁ לוֹ עֲדִים לְשִׁמְעוֹן אוֹ
שְׂרְאוּבֵן מוֹדָה אֵלָּא שְׂאוּמֵר נֶאֱמָן פְּלוֹמֵר בְּלִיִּסְטִים מְזוּנִין וְשִׁמְעוֹן אִינוּ מְאָמִינוּ בְּכֵן וְאוֹמֵר
לֹא כִי אֵלָּא אָבֵד וְאַתָּה חֲיִיב מִדִּין ש"ש נִזְקָקִין לְטַעֲנַת רְאוּבֵן וְאוֹמְרִים לְשִׁמְעוֹן שְׁיִפְרַעְנוּ
וְאַחַר כֵּן נִזְקָקִין לְטַעֲנָתוֹ לְאַחַר שְׁפָרְעוּ א"ל שְׁיִשְׁבַּע לוֹ עַל מִשְׁכּוֹנוֹ שְׁנֶאֱמָן וְכֵן אִפִּי' בְּלֹא
שְׁטָר וּבְלֹא עֲדִים שְׁשִׁנִּיָּהֶם מוֹדִים זֶה לְזֶה זֶה אוֹמֵר מִנָּה לִי בְיָדָהּ וְזֶה אוֹמֵר אָבֵל יֵשׁ לִי
מִשְׁכּוֹן בְּיָדָהּ וְזֶה אוֹמֵר נֶאֱמָן א"ל שְׁלֵם וְאַחַר כֵּן יִשְׁבַּע שְׁנֶאֱמָן אָבֵל אִם אִין לוֹ שְׁטָר
וְשִׁמְעוֹן מוֹדָה בְּהִלְנָת רְאוּבֵן וְרְאוּבֵן כּוֹפֵר בְּמִשְׁכּוֹן אִין נִזְקָקִין לְרְאוּבֵן תַּחֲלָה אֵלָּא
מִתּוֹף שְׁיִכּוֹל שְׁמְעוֹן לֹמֵר לְהֶד"ם אוֹ פְּרַעְתִּיָּה נֶאֱמָן וְיִשְׁבַּע שְׁמְעוֹן שְׁבוּעַת הַיְסֹת וְכו'
עַכ"ל וּמ"ש אֵלָּא שְׂאוּמֵר נֶאֱמָן פְּלוֹמֵר בְּלִיִּסְטִים מְזוּנִין וְכו' נִרְאָה דַּס"ל דָּאֵם נִגְנַב בְּאוֹנָס
כְּגוֹן שְׁהַעֲמִיק בְּקַרְקַע ק' אִמּוֹת אוֹ שְׁתַּקְפּוּתוֹ שְׁיָנָה אוֹ חוּלֵי חֲיִיב וְלֹא הוּי אֹנָס אֵלָּא
לִיִּסְטִים מְזוּנִין פְּדִין כָּל ש"ש דְּחֲיִיב בְּכָל גְּנִיבָה וְדִלָּא כְּמַהֲרַש"ךְ וְקִצַּת אַחֲרוֹנִים דְּסְבִירָא
לְהוּ דְּבַמְשָׁכּוֹן דְּלֹא חֲשִׁיב ש"ש אֵלָּא מְשׁו' פְּרוּטָה דְּרַב יוֹסֵף לֹא הוּי כַּש"ש מִמֶּשׁ דְּמַחְיִיב
בְּנִטְרִיּוֹתָא וְתִירְתָּא וְכִבֵּר הוֹכַחְתִּי לְעִיל הַפָּה דְּבִרְיָהֶם ע"ש וּבַעַל הַעֵיטוֹר בְּסוּף דִּינֵי
בִּירוּרִין דַּנ"ד ע"ב כ' וְז"ל כְּגוֹן רְאוּבֵן טַעַן לְשִׁמְעוֹן מִנָּה וְהִלְנָה אוֹמֵר הֵן וְנִתְתִּי לָהּ מִשְׁכּוֹן
וְכו' וְרְאוּבֵן אוֹמֵר לֹא נִטְלַתִּי מִמֶּה פְּלוּם נִזְקָקִין בְּתַחֲלָה לְטַעֲנַת רְאוּבֵן וְאוֹמְרִי לְשִׁמְעוֹן
פְּרַעְהוּ וְאַחַר כֵּן נִזְקָקִין לְטַעֲנַת שְׁמְעוֹן וְה"מ דְּנִזְקָקִין לְטַעֲנַת רְאוּבֵן תַּחֲלָה כְּגוֹן שְׁיֵשׁ
לְרְאוּבֵן שְׁטָר מִן הַמְּנָה שְׁחֲיִיב לוֹ שְׁמְעוֹן אָבֵל אִם אִין לוֹ שְׁטָר מִן הַמְּנָה אִין נִזְקָקִין לוֹ
תַּחֲלָה דְּמִתּוֹף שְׁיִכּוֹל לֹמֵר אִין לָהּ בְּיָדֵי א"נ פְּרַעְתִּיָּה וְכו' עַכ"ל הֲרִי דְאִפִּי' רְאוּבֵן כּוֹפֵר

במשפון נזקקין לטענתו תחילה: ג' דין ח"י נשבע הלנה שלא הלנהו אלא שקל וכו' נשבע
שבועת היסת דהמשפון הוי הילף ולא הוי מודה במקצת כמ"ש בסכ"ז עיין שם.

ד' דין ל"ו משפון של ישראל ביד גר וכו' הרשב"א בתשו' חלק שני סימן רנ"ב בגר
שמת בלא בנים והיתה לו אשה ובא אחד וזכה בנכסים כת' ונ"ל ולעיקר הדין אני דן
לפניה שאם הניח קרקע ודאי האשה גובה כתובתה ממנו לפי שקבר חל שעבודה וכולי
והוא הדין בשכתב מטלטלין אג"מ ואין הפקר ולא הקדש דמים מפקיעין מידי שעבוד
וכו' אבל מה שהביא רבינו ראיה ממשכינו של גר אינה ראיה דשאני התם דקני ליה
למשפון מדר"י ואפ"ל משפון בשעת הלנאתו וכו' עיין שם מבואר דס"ל משפון לא הוי
כשעבוד דהקדש מפקיע ליה אלא גופו קנוי ואפ"ל משפון בשעת הלנאתו מיהו אין ב"ת
קונה משפון אלא במטלטלין ולא בקרקעות כדמוכח בהדיא בפרק השולח וכן כתב
הרי"ף בפ' כ"ש עיין שם וא"כ רבי דמייירי בקרקע שפיר הוכיח משפון של גר אע"ג
דלא משפון אלא לשעבוד אין ההפקר מפקיעו: סימן ע"ג כ"ד דין ז' מ"מ הנה צריף
לפרוע השטר ולא הנה נאמן לומר שפרעו והוא הדין בנדון זה עכ"ל אבל ראיתי
למהרא"ש בסימן ע"ד שנסתפק בזה בכונת הרשב"א אי נאמן לגבי השבועה והכריע
דדוקא לגבי המון אינו נאמן דחייב לפרוע מפת הזמן שבשטר אבל אין כופין אותו מפת
השבועה דהוא אזיל לטעמיה דס"ל דמי שעבר על שבועתו שוב אינו חייב מפת השבועה
עיין שם באורף ואיברא שהרשב"א בתשו' המינוחסות סי' רע"ח הביאו מרן הב"י סימן
רכ"ח כת' הנשבע לפרוע לחבירו לזמן פ' או להזמין בתו לנישואין לזמן פלוני ולא עשה
עובר בכל יום יום על שבועתו אבל אם נשבע לעשות דבר ביום פל' ועבר היום שוב
אין חייב שבועה עליו וכו' ומור"ם בהגה שם בסעיף מ"א הגיה החי' דאם הנה החייב
בדבר לעשותו בלא שבועה אפילו עבר הזמן עובר על שבועתו בכל יום אבל אם לא
הנה חייב בדבר לעשותו אם לא הנה בשבועה אם עבר הזמן שוב אינו עובר עיין שם
ואף שאפשר לומר דהרשב"א בתשוב' זו לא מייירי בפרעון חוב אלא שחייב עצמו להם
מנה בשבו' וכהאי גוונא כתב הרב פנסת הגדולה ביורה דעה שם הגב"י אות שכ"ט
דהריב"ש בתשו' סימן תמ"ד שכ' על מי שנשבע לפרוע לזמן פ' ועבר הזמן לדעת
הרשב"א שוב אינו עובר וכולי מייירי בנודר ולא בפרוע עיין שם אלא דא"כ איך כתב
מרן ואין זה סותר תשוב' מהר"י בן הרא"ש דשאני התם ששני עדים מעידין שעבר על
שבועתו והא גדון מהר"י בן הרא"ש מייירי בפרעון חוב ואפ"ל שניהם מעידין שעבר על
שבועתו אין נאמני' משו' דנוגעין בעדותהם דבלא עדותם לא היו כופין אותו ב"ד מחמת
השבועה מיהו בתשו' הריב"ש סימן תנ"ח מבואר דגם בפרעון חוב שחייב בלא שבועתו
אם עבר הזמן לדעת הרשב"א שוב אינו עובר עיין שם: סימן פ"ב א' דין ב' משביעין
אותו בנקיטת חפץ ויטול וכו' כתבתי בפנים דאם לא רצה לישבע וטען הלנה או השבע
וטול או קרע השטר שומעין לו משמע דאין צריף הלנה לישבע היסת ואין נר' בן דאפ"ל
תפס ממון מן הלנה אין מוציאין מידו ה"נ אין מוציאין השטר מידו וכן נראה דעת מרן
הב"י עיין שם וכעת נדפס ספר פסא אליהו וראיתי שכת' בשם א"ז דנשבע הלנה היסת
וקורעים השטר אבל בתשו' הרא"ש משמע דמחזירין השטר ואין צריף הלנה לישבע
ע"ש וכבר כתבתי בתשו' הרא"ש אין ראיה דהתם משום דאין השטר ביד המלנה דמוכח
שנפרע אבל אם השטר ביד המלנה ששטר שבידו מסייעו אפשר דאפילו לא רצה לישבע

אין מוציאים אותו מידו ומכל מקום אחר שהא"ז כתב דנשבע הלוי (א"ה עד פאן מצאתי): סימן צ"ג ב דין י"ג טען שמעון שיש ללוי חוב וכו' כ' הרדב"ז ח"א סימן י"ד על ראובן ושמעון שנתפין והארגז של המו"מ ביד ראובן ופנקס החשבון ביד שמעון ומנה ראובן מעותיו ומצא מקצת מעות יתירים ונתברר אצלו שהם של יהודה שהיה נו"נ עמו ונתנם לו וא"ל אלו המעות הם שלך ובא שמעון ואמ' שהם של השותפות כי הוא הכותב ויודע החשבון וראובן טען שהוא יודע בבירור שהם של יהודה ונ"ל ופשוטו הדיינים בינו ובין שמעון בדבר זה ועתה חוזר ראובן על יהודה ואומר מה שנתתי לך בטעות היה שהחשבון היה ביד שנתפתי שמעון טען יהודה פבר הודית בב"ד שהם שלי וכו' וטען ראובן בטעות נתתי לך מה שנתתי ולא הודיתי אלא לינצל משמעון שנתפתי שאמרה הלכת למרחוק ותו לא מהני הודאה בב"ד אלא פשהודה בפני בע"ד ואז לא היית בעל דיני אלא שמעון תשובה ודאי אי טעין יהודה שאחר שבאו המעות בידו ברור אצלו שהם שלו פשיטא דהדין עמו ונשבע הים ונפטר אבל הכא ודאי פשטוען יהודה איני יודע הדבר אלא ע"פ ראובן בזה הדין עם ראובן אע"ג דממ"נ טען שקר בב"ד לא אבד בזה זכותו כיון שע"פ אנו חיים ואם טען יהודה ישבע לי שנתברר אצלו אחר שראה החשבון שביד שמעון שהם של השותפות נ"ל שמשביעין אותו היסת וכו' עיין שם ולכאורה נראה כן כיון דראובן טוען ודאי שטעה ויהודה טוען שמה הדין עם ראובן שהרי גבי מאן דמוזניף פשיטי מחבריה ואשכח בהו טופינא בכדי שאין הדעת טועה דאין צריך להחזיר כ' בעל התרומות שמ"ו ח"ד סימן ג' דה"ד אם לא תבע אבל אם בא הנותן ואמר טעיתי נאמן דבריא ושמה ברי עדיף והגד"ת שם דקדק כן מדברי הטור בסימן רל"ב עיין שם וכן כתב בהד"א בקיצור פסקי הרא"ש בפ' א"נ אות י"ב וכן כת' ר' ירוחם הביאו מרן הב"י שם וכן כתב הרמ"ד הובא בס' א"ז למציעא סוף דס"ג ונ"ל ואי לאו מתנה וכולי מיהו אי אתא מלנה וקתבע מחייב לאהדורי ניהליה וכו' וליכא עליה דמלנה שבועה פלל וכו' עיין שם הרי דאפ"י שבועה אין צריך ובנדאי נקטי כנותיה נגד הג"מ דסבירא ליה דאפילו תבע אין נותנין לו ואפ"י דגם הוא מודה בנ"ד דשאני התם בכדי שאין הדעת טועה דהוי כנדאי שלא טעה אף ק' שהרי כ' הרא"ש בתשו' הביאו הטור בסימן קכ"ו סי"ט ונ"ל ראובן קנה סחורה מלוי והמחהו אצל שמעון ואמר שמעון לפרוע ללוי מפני שהיה סבור היה לראובן מעות בידו ופרע קצת ללוי ושוב עיין בחשבוננו ומצא שלא היה חייב לראובן כלום ולא רצה ליתן ללוי כלום יותר הדין עם שמעון וכו' אבל המעות שנתן פבר ללוי אינו יכול להוציאם מידו בטענה שטען טעיתי ולא היה לראובן כלום דאע"פ שנתן לו לקיים דבריו וכולי ועוד דלא מהימן לומר שטעה כדי להוציא מה שנתן פבר אדרבא אמרי' דקדק יפה וכולי ופסקו מרן בסי"ז וכתב הש"ך דגם בעל התרומות מודה דכיון שהוציא המעות מתחת ידו אינו נאמן לומר שטעה וכ"כ הרשב"ש סימן תע"ה עיין שם ואם כן הכא נמי שנתן לו וא"ל שהם שלו אינו נאמן לומר שטעה להוציא מידו מיהו מה שהודה פשתבעו שמעון שהמעות של יהודה יפה טען ראובן דאין ההודאה אלא להפסיד לשותפו שהרי גבי האומר שטר אמנה וכו' דעת הראב"ד דאם פרע לב"ח אחר שאמר שטר אמנה ובא לגבות מן הלוי חוזר וגובה ממנו אע"פ שפבר הודה לו שייכול לומר מתחילה לא נתפוננתי בהודאתי אלא להפסיד בעל חובי ור' יונה והרא"ש ונהטור סימן מ"ז ס"ל דאם מעצמו אמר שטר אמנה בלא תביעת ב"ת אינו חוזר וגובה בו אבל

כְּשֶׁבָא ב"ח לגבות מְזַה הַשְּׁטָר אָמַר שֵׁשְׁטָר אֲמַנָּה הוּא וְדַאי דַּאִין פְּנוּנְתוֹ אֲלֵא לְדַחוּת ב"ח וְחוּזָר וְגוּבָה בּוֹ עֵינֵן שָׁם וְהֵכָא נְמִי שְׁהוּדָה כְּשֶׁתְּבַעוּ שְׁמַעוֹן א"ל דַּאִין פְּנוּנְתוֹ אֲלֵא לְדַחוּת וְהַרְשָׁבָא בְּמִינְחָסוֹת סִי' קי"ז הִבִּיא דְבָרֵי הַרְאָב"ד וְכַתְּבֵי וְעוּד נ"ל דְּלֵא אֲמַרִי הוּדְאָת בַּע"ד כְּמֵאָה עֵדִים דְּמִי אֲלֵא בְּתוּבְעוּ חֲבִירוֹ וְכוּלֵי אֲבָל אַם הוּדָה מְעַצְמוּ יְכוּל לְחוּזָר בּוֹ וְכוּלֵי עֵינֵן שָׁם וְהֵ' פְּנֵי מִשָּׁה חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן ק"א בְּשׁוֹתְפִין שְׁהוּדָה א' מֵהֶם עַל הַשְּׁטָר שְׁהוּא אֲמַנָּה רוּצָה לֹאמַר דְּאָפִי הוּדָה בְּלֵא תְּבִיעָה לֵא מְהֵנִי הוּדְאָתוֹ אֲפִילוּ לְגַבֵּי עַצְמוֹ לַכ"ע דְּשִׁאֲנֵי לְגַבֵּי ב"ח דַּאִין לֹא עֶסֶק בְּשְׁטָר אֲלֵא מִדְר"נ מִשָּׂא"כ שְׁוֹתְפִין וְדַחָה חֵי' זֶה מְדַכְּתָב הַטּוֹר סִימָן קכ"ו גַּבֵּי מְעַמְד ג' דָּאִם הוּדָה הַמְּמַחָה שְׁטַעָה בְּחֻשְׁבוֹן הֵנִי הוּדְאָה וְחוּזָר הַמְּנוֹמָחָה וְגוּבָה מְמַנּוּ אֲלֵמָא אַף עַל גַּב דְּבִשְׁעַת הוּדְאָה הֵי"ל לְמַקְבֵּל עֶסֶק בְּחוּב לֵא אֲמַרִי דַּאִין פְּנוּנְתוֹ בְּהוּדְאָתוֹ אֲלֵא לְדַחוּתוֹ עַש"ב וְאִינוּ מְוַכְרָח דַּא"ל דְּמִיִּירִי כְּשֶׁהִנּוּחַתָּן עוֹמֵד בְּהוּדְאָתוֹ שְׁטַעָה וְיֵמָה שְׁדַחָה הָרַב זֶה דָּאִם פֶּן גַּבֵּי חֲלֻקְתָּ הַחוּב ל"ל לְמִימ' טַעֲמָא לְפִי שְׁבַגְרָמְתוֹ נְתַחֲיִיב ת"ל דְּפָרַע בְּשִׁבִיל ע"ש נְרָאָה דְּהַטּוֹר לֵא אֲמַר ה"ט אֲלֵא בְּחֻלְקָה דְּמַתְנָה וְכֵן הִבִּין הַפְּרִישָׁה שָׁם מִיָּהוּ מְדַבְּרֵי הַסַּמ"ע בְּסִי' זֶה ס"ק ל"א שְׁכַתְּבֵי אֲבָל עַל שָׂאמ' נְפָרַעְתִּי דְּכָבֵר הוּדָה שְׁאִין לֹא חֵיִיב לֹא פְּלוּם אִין בְּיָדוֹ עוּד לְחוּזָר עֲלֵיו עֵינֵן שָׁם נְרָאָה דְּסִבִּירָא לִיָּה דַּאִינוּ יְכוּל לֹאמַר דַּאִין פְּנוּנְתוֹ בְּהוּדְאָתוֹ אֲלֵא לְדַחוּת שְׁוֹתְפִין: סִימָן ק"ו א' דִּין ב' אִינָם אֲלֵא בְּמִלְנָה ע"פ וְכו' כ' הַסַּמ"ע דְּדוֹנָקָא אַם מְכַר לֹא בְּאִוְנָס וְיֵמָה שְׁהַק' הַט"ז דָּאִם פֶּן מֵאִי פְּרִיָּף בַּגַּמ' מֵהַהוּא דְּשְׁטָר מְוַקְדָּם דְּנִימָא לֵא נִיתָן לִיכְתְּבֵי עֵינֵן שָׁם לַק"מ דְּהֵתָם נְמִי לֵא נִיתָן לִיכְתְּבֵי מִכַּח הַנְּעֻשָׁה בּוֹ כְּמוֹ שְׁטָר שְׁכַתְּוֵי בּוֹ רַבִּית וְהֵנִי כְּמַכַּר לֹא בְּאִוְנָס וְכַמְבֹּרָךְ בְּדַבְּרֵי הַסַּמ"ע וְעֵינֵן לַה' הַלְכוּת יו"ט דַּקפ"ו ע"ג מֵהַ שְׁהֶאֱרִיָּף בְּזֵה: סִימָן ק"ץ דִּין י"ג הַרוּצָה לְחוּזָר מְשַׁנְיָהֶם וְכו' הַרְשָׁב"ש סִי' תַק"ע פִּי' דָּאִם חֲזָר בּוֹ הַלּוֹקֵחַ וְתוּבַע מֵהַמּוֹכֵר מֵהַ שְׁנָתָן לֹא וְהַמּוֹכֵר תוּבַע מֵהַ שְׁנֹשְׂאָר לֹא אִין א' מֵהֶם יְכוּל לְהַכְרִיחַ חֲבִירוֹ לֵא זֶה לְהַחְזִיר לֹא הַמְּעוֹת שְׁקַבֵּל וְלֵא זֶה לְהַשְׁלִים דְּמִי מְקַחוּ דְּמַסְפֵּק אִין מוֹצִיאִין מְמוֹן וְאִם תְּפַס הַמּוֹכֵר מְטַלְטְלִין אוֹ מְעוֹת כְּנֶגֶד דְּמִי הַמְּכַר אִין מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ אֲבָל אִין הַתְּפִיסָה בְּמַכַּר עַצְמוֹ ע"ש הַטַּעַם מְבֹרָךְ דְּסִבִּירָא לִיָּה דְּלֵא מִיִּירִי בְּמוֹכֵר רוּצָה לְחוּזָר בְּמַקְחָא אֲלֵא הַלּוֹקֵחַ רוּצָה לְחוּזָר וְהַמּוֹכֵר תוּבַע מֵהַ שְׁנֹשְׂאָר לֹא וְעֵינֵן בַּמְהִרִימ"ט סִימָן ד' שַׁכ' דְּהַמּוֹכֵר אִינוּ יְכוּל לְחוּזָר דְּהַמְּקַח בְּחֻזְקַת הַלּוֹקֵחַ וְאִין סְפַק מוֹצִיא מִיָּדִי וְדַאי וְהַרְבַּ כְּנֵה"ג הִבִּיא רֵאזָה מִתְּשׁוֹ הַרְשָׁב"א שְׁהִבִּיא הַב"י סִי' כ"ט וְדַחָה אוֹתָהּ עֵינֵן שָׁם בְּאִוְנָרָף וְכֵן כ' בַּש"מ לְמַצִּיעָא בְּשֵׁם הַרְאָב"ד וְהַרִיטְב"א וְנ"ל וְכַתְּבֵי הַרְאָב"ד דְּקִנְיֵי שְׁהִרֵי קִנְיָנוּ שְׁל זֶה בְּרוּר פִּי כְּבָר הַחֲזִיק בָּהּ אוֹ קִנְיָה בְּחֻלְיָפִין וְחֻזְרָתוֹ שְׁל זֶה ס' וְאִין סְפַק מוֹצִיא מִיָּדִי וְדַאי מִיָּהוּ כָּל שְׁאִין כָּאֵן שׁוּם קִנְיָן אַחַר אֲלֵא כְּסָף זֶה פִּינוּ דְּעֵינִיל וְנִפְיָק אֲזוּזֵי סִתְמוֹ בְּחֻזְקַת שְׁאִינוּ קוֹנֵה וְעַל הַלּוֹקֵחַ לְהִבִּיא רֵאזָה דַּאי לֵא קִרְקַע בְּחֻזְקָא בְּעֻלְיָה עוֹמְדַת עַכ"ל וְעֵינֵן בַּהַסַּמ"ע: סִימָן ר"ז דִּין ד' וְאִין עַל פִּי שְׁקוֹנָדָם הַמְּכִירָה אֲמַר פֶּן וְכו' כ' הַרְדָּב"ז חֶלֶק שְׁנֵי סִימָן תַק"ץ עַל אֲחָד שְׁכַתְּבֵי גִט לְאִשְׁתּוֹ וְאֲמַר לְעֵדִים שְׁרוּצָה לִיתְּנֵנוּ לָהּ עַל מְנַת כו"ך וְנִתְּנֵנוּ לָהּ עַל יְדֵי עֵדִים אַחֲרִים סִתְּמוּ וְנ"ל תְּשׁוּבָ' הַדְּבָר בְּרוּר שְׂאֵם הֵינּוּ שָׁם הַעֵדִים הָא' אֲשֶׁר שְׁמַעוּ הַתְּנַאי וְכו' אַף עַל גַּב דְּמָסְרוּ לָהּ סִתְּמוּ וְדַאי עַל הַתְּנַאי הָא' סְמָךְ וְכֵן כְּתִבוּ הַרְאֲשׁוּנִים אֲבָל פִּינוּ שְׁלֵא מְסַר הַגִּט בְּפִנְיָהֶם אֲלֵא בְּפִנְיָ עֵדִים אַחֲרִים שְׁלֵא שְׁמַעוּ הַתְּנַאי מְגוֹרְשֵׁת בְּלֵא תְּנַאי אַף עַל פִּי שְׁהוּא צוּנָח וְאֲמַר עַל תְּנַאי הַרְאֲשׁוֹן סְמַכְתִּי וְכו' פִּינוּ שְׁהוּא יוֹדַע שְׁאִין אֵלּוֹ הַעֵדִים אֲשֶׁר שְׁמַעוּ הַתְּנַאי וְלֵא הַזְּכִירוּ בְּשַׁעַת מְסִירַת הַגִּט אַחֲרֵי אֲחִלְיָה

לתנאייה והשתא קא הדר ביה ואין שומעין לו עד פאן לשונו ומדברי הר"ן בפרק מי
שאחזו מוכח דאפילו נגמר המעשה על ידי עדים אחרים סתם אמרינן על דעת הא' הוא
וכן מבואר בתשו' הרשב"א חלק שני סימן רכ"ט וזה לשונו שאפשר שהתנאי הנה
ביניהם קודם הקנין שלא בפני עדי השטר וכולי והתנו התנאי בפני עדים ונטלו הקנין
סתם בפני עדי השטר ולא ידעו עדי השטר בתנאי וכו' אף על פי שלא התנו בפירוש
בשעת הקנין כיון שסמוך לו התנו התנאי וסמוך לו נטלו הקנין סתם כמו שפירש בשעת
הקנין דמי דעל דעת תנאי נטלו קנין ואין התנאי מתבטל מן הסתם עד שיבטלוהו בפירוש
וכו' עיי"ש הרי בהדיא דאפילו לא הזכירו התנאי בשעת הקנין בפני עדי אחרים אמרינן
דעל דעת התנאי הוי (א"ה עכ"מ ואחר כך מצאתי בדף אחר גם מהריק"ו וכו'): גם
מהריק"ו שרש קכ"ט כ' על אשה שטענה על איש שבבעלה באונס וזה ל' ואשה היא
טוענת על דעת לישאנה ועל מנת כן מחלה ונתפתית לע"ד דאף אם נאמ' דככי האי גוונא
לא תועיל המחנ' דחשיבה כמחילה בטעו' מפל מקום היינו דוקא היכא שהתנית כן עמו
בשעת בעיל' ממש אבל אם קודם לכן הבטיחה כן ולאחר זמן בא עליה סתם ולא הזכירה
לו באותה שעה שישאנה בכי האי גוונ' לא אמרינן דאדעתא דהכי מחלה כדמוכח בפ"ב
דקידושין גבי ההוא דזבין לנכסי' אדעתא למיסק לארץ ישראל וכו' התוספות שמתחלה
גילה דעתו שהוא מוכר על מנת כן ואפילו הכי אמרינן דמאחר שלא הזכיר זה בשעת
מכיר' חשיב דברים שבלב ולא נתבטל המקח וא"נ לומר דהת' מיירי שמתחלה לא גילה
דעתו הלוקח עצמו אלא אמר כן בפני עדים ומ"ה לא אמרינן דעל דעת כן מכר דהא אין
הל' משמע כן עיין שם הרי בהדיא דסבירא ליה דתנאי שהתנ' קודם עם הלוקח עצמו או
עם העדים לא מהני דבעי' תנאי בשעת המעשה גם מהר"ם אלשיך סי' ע"ח הוכיח כן
דלא מהני תנאי דקודם המעשה וכו' בנ"ד וזה לשונו ול"ל כיון שעל ידי גילוי דעת שגילה
לאביו והוא דיבר עם האשה נמשך שפכת לה גט הוי פאלו הנה גילוי דעת בשעת מעשה
דהא ליתא שהרי מ"ש המפרשים בההוא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל שאם
גילה דעתו קודם המכירה לא מהני אם לא חזר לגלות בשעת המכר מי לא עסקינן דאף
על גב דקאמר לסרסור אני רוצה לעלות לארץ ישראל דיבר עם פלוני שיקנה נכסי והלך
ודיבר לו ונעשה המכר ואף על פי כן אמרינן דכיון שלא הזכיר בשעת המכר לאו פלום
הוא וכו' עיי"ש: סימן רכ"ה דין ב' אבל וכו' בין בדין המלך וכו' משמע דאם יכול
להוציא מתחת ידו בדיניו חייב באחריותו וטעמא דמסתבר כיון שפיר דבר שאינו שלו
מן הדין דין הוא שיתחייב באחריותו אף על פי שלא נכתב בשט' וכו' הרדב"ז ח"ב סימן
תשי"ג עיין שם: סימן רל"ה דין ט"ו הג"ה גובה ממנו מבעל חוב וכו' פתב הסמ"ע
הטעם כיון דדעתו סומכת על זה דהחזיק בקרקע ולא הנה פתוב לגבות ממשעבדי עיין
שם ודבריו אינם מובנים לי דאם כן בלוקח שדה מחבירו ונמצאת שאינה שלו אמאי
גובה הקרן מנכסים משועבדים כמבואר לקמן בסימן שע"ג ועיין להרב הלכו' יום טוב
דף קפ"ו עמוד רביעי מה שהאריף בזה סימן ר"ן דין ח"י אם פתבו ונתנו לאחר מיתה
ואין שם עדים שא"ל פתבו ותנו הרי השטר פשר דדייקינן טעמא דאמר פתבו ותנו הא
לא אמר פתבו ותנו כותבי' ונותני' אפי' לאחר מיתה ועל היורשי' להביא ראיה דאמ' המת
לעדים פתבו ותנו כדי לבטל השטר הרמ"ה בפרק י"ג סימן קע"ג עיין שם: מחלק ארח
חיים סימן תרנ"ח דין ט' כ' ה' משאת משה א"ח סימן בא' שגזל אתרוג וביבך עליו ביו"ט

ונחזר ונהלף לפניי ס תבירו במוון ומחל לו לגמרי ולא קיבל המעות דזכה למפרע במחילה
דומיא דתורם של תבירו שלא מדעתו דבגלוי דעת הוי תרומה למפרע עש"ב איברא
דקרמב"ם פ"ה מה' אישות כ' וז"ל הנכנס לבית תבירו ולקח ופלי או אונל וקדש בו את
האשה ובא בע"ה אע"פ שא"ל למה לא נתת לה דבר זה שהיא טוב ממנו שנתת לה אינה
מקודשת שלא אמר דבר זה אלא כדי שלא יתבייש עמו עכ"ל וכן כתב הטור ומרן בא"ה
סימן כ"ח עיין שם וכ' המח"א ה' גזילה סימן י"ב משמע דאם ידעי' דלאו משום פיסופא
קאמר ע"ד פגון שלא ידע בע"ה שלקח ובא וא"ל טול מאלו היפות מקודש' וק' דהא
קי"ל דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש אלא נראה דס"ל דכל דליפא למיחש לכיסופא
גלוי דעת מהני יאוש שאני משום דמה שמתניאש אח"ך אינו מרצונו עיין שם אם כן
הכא נמי שהוסיף ומחל לו דלא משום פיסופא קאמ' למפרע נמי ניתא ליה ועוד אפ"ש
דסבירא ליה להרמב"ם והטור דמצוה דרמי עליה חיובא פגון להפריש תרומה בגילוי
דעת סגי אבל במצוה דלא רמי עליה פגון קדושין אמרי' דילמא משום פיסופא קאמר
אבל אי ידעינו ודאי דלא משום פיסופא קאמר דלענן זה אין חי' בין מצוה למצוה דכיון
דהשתא דניתא ליה למעבד מצוה בממוניה אמרי' מעיקרא נמי ניתא ליה ובפ' א"מ
דאמרי' דהשואל ס"ת מחבירו לא ישאלנו לאחור דלא אמרי' ניתא לאיניש למעבד מצוה
בממוניה וכתב המרדכי והגמ"י דמייירי שלא מדעתו דהא ודאי לא ניתא אבל לקיומי
מלנה בממוניה מדעתיה ניתא ליה עיין שם אם כן אם גילה דעתו דאינו מקפיד אמרינו
מעיקרא נמי ניתא ליה למעבד מצוה בממוניה אפילו שלא מדעתו אבל הריטב"א בחי'
בפרק הא"מ כתב דאם הנה אמרי' דכלהו אצל יפות הוי גילוי דעתא דניתא ליה סגי בהכי
דהשתא איתנהו לקידושין בינד האשה בעין שלא נתאפלו וזכה אידך בהו השתא דמכאן
ולתבא הוא זוכה עיין שם וה' בית שמואל בא"ה סי' כ"ח ס"ק מ"ד הביא דברי הריטב"א
וכתב וז"ל וכן מוכח דמייירי הסוגי' לענן קידושין אם הם חלים מהשתא ולא איירי
דקידושין חלים למפרע דהא קיימא לן יאוש שלא מדעת לא הוי יאוש אם כן ל"ל טעם
משום פיסופא ת"ל למפרע לא הוו קידושין דלא אמרי' מדמחל השתא מחל למפרע כמו
דלא אמרינו ביאוש שלא מדעת וכולי עיין שם ולא דק דרבא הוא דאמר ה"ט דהוא
סבירא ליה דיאוש שלא מדעת הוי יאוש אבל הרמב"ם והטור שכ' טעם זה אף על גב
דקיימא לן כאב"י דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש סבירא להו דלא חלו הקידושין אפי'
עכשיו מה"ט ועיין בס' שער המלך בפ"א מה' גירושין שתי' כן ולא זכר דברי ה' ב"ש
ומה שדקדק שם מדברי רש"י שכ' אבל וכו' שלא יכסוף אבל למפרע לא ניתא ליה משמע
דאפי' משום פיסופא קאמר מחילתו מחילה אלא דלא חשיבא מחילה למפרע ואפ"ה אינה
מקודשת כלל דהא ודאי דנסק לומר דה"ד לענן שלא תהיה מקודשת למפרע אבל מודה
דמקודשת מכאן ולהבא עיין שם פבר דחה זה ה' ב"ש דבפ' הא"מ מוכח דלא מהניא
מחילה אפי' למכאן ולהבא מה"ט דמחמת פיסופא קאמר אלא דסבירא ליה דמייירי
בפרסור שיש לו חלק דהשתא יכול להקדש וכ"כ הב"ח שם אבל הרמב"ם והטור מייירי
באדם אחר אפילו מכאן ולהבא לא חזילי הקידושין אבל למפרע בלא"ה לא זכה דמחילה
דהשתא לא מהניא למפרע ושוב ראיתי בספר גט מקושף למהר"י נבון בפ"ה להרא"ם ה'
סופה דקי"ג וקי"ד שדחה דברי ה' משאת משה והסכים דלא יצא ידי חובתו וצריך לקיים
המצוה אח"ך אם אפ"ש אבל בלא ברכה עש"ב ושם דף קי"ז ע"ג כ' עוד סתירה ממ"ש

הַרְשָׁבָ"א בַח"י וְז"ל וְהָא דְאָמְרִי הֵכָא הִתְזִירוּ יִצְאָ מִשּׁוּם וְכוּ' פְּאוּמֵר מֵעַכְשָׁיו דְּמִי אָבֵל
כִּי לִיפֵא מֵעַכְשָׁיו וְלֹא יִצְאָ דְהָא לֹא זָכָה עַד לְאַחַר חֲזָרָה וְכוּ' ל' שָׁם אֵלְמָא אִפִּי בְּמִתְנָה
וְאִינוּ גִזֵּל לֹא יִצְאָ מִשּׁוּם דְּלֹא לָכָה בִּי עַד לְאַחַר חֲזָרָה וְכוּ' ש' דְּלֹא יִצְאָ בְּגִזּוּל בְּמַחֲלָה
דְּבַתֵּר הֵכִי עֵינָן שָׁם וְלֹא הֵיזָה צָרִיף לְהַק' מְדַבְּרֵי הַרְשָׁבָ"א דְּכֹן מוּכַח בְּהִדְיָא בִּפ' מִי שְׂאֲחָזוּ
דָּף ע"ד גַּבֵּי הָרִי זֶה גִּיטִיף ע"מ שְׂתַתֵּן לִי ר' זִוּז הָרִי זֶה מְגֻנְרִשֵׁת וְתַתֵּן רַב הוּנָא אָמַר וְהִיא
תַתֵּן וּר"י אָמַר לְכַשְׂתַּתֵּן וּמוֹתְבִי מְבַרְיִתָא דְתַנְאָה הָנִי וּמִשְׁנֵי א"ל ר"י הָא מְנִי רַבִּי הִיא
דְאָמַר פֶּל הָאוּמֵר ע"מ פְּאוּמֵר מֵעַכְשָׁיו דְּמִי וּפְלִיגִי רַבְּנָן עֲלֵיהּ וְאָנָּא דְאָמְרִי פְּרַבְּנָן וְכוּ' כ
הַרְמַב"ם בִּפ"ו מַה' אִישׁוּת וְז"ל הַמְקַדֵּשׁ עַל תְּנָאִי פְּשִׁיתְקִינִים הַתְּנָאִי תַהֲיָה מְקַנְדֵּשֵׁת
מִשְׁעָה שְׁנִיתְקִינִים הַתְּנָאִי וְלֹא מִשְׁעָה שְׁנִיתְקַדְשָׁה וְכוּלֵי בַד"א פְּשִׁתְקִינִים שָׁם תְּנָאִי וְלֹא אָמַר
מֵעַכְשָׁיו אָבֵל אִם א"ל הָרִי אֶתְּ מְקַנְדֵּשֵׁת לִי מֵעַכְשָׁיו וְכוּ' הָרִי זֶה מְקַנְדֵּשֵׁת לְמַפְרַע מִשְׁעַת
הַקִּידוּשִׁין אַע"פ שְׁלֹא נַעֲשֶׂה הַתְּנָאִי אֲלֵא לְאַחַר זְמַן מְרוּבָה וְכוּלֵי וְכָל הָאוּמֵר ע"מ פְּאוּמֵר
מֵעַכְשָׁיו וְכוּ' הָרִי חֲצָר זֶה נְתוּנָה לָהּ בְּמִתְנָה ע"מ שְׂתַתֵּן לִי ר' זִוּז הָרִי תְּנָאוּ קִינִים
פְּשִׁיתְקִינִים הַתְּנָאִי תַזְכָּה זֹו בְּחֲצָר וְתַתְקַדֵּשׁ זֹו וְתַתְגַּרְשׁ מִשְׁעָה א' וְכוּ' וְכוּ' כ הַטּוֹר וּמְרָן
בַּא"ה ס' ל"ח עֵינָן שָׁם אֵלְמָא בְּלֹא מֵעַכְשָׁיו לֹא חֵלוּ הַקִּידוּשִׁין וְהִגֵּט וְהַמְתָּנָה לְמַפְרַע
דְּלֹא זָכְתָה עַד לְאַחַר קִיּוּם הַתְּנָאִי וְכֹן בְּגִיטִין דַּע"ה מוּקִי רַב אִשֵּׁי פְּרִיָּתָא דְקַתְנֵי ע"מ
שְׂתַחֲזִירִי לִי אֶת הַנְּיִיר מֵעַכְשָׁיו כַּר' דְאָמַר הָאוּמֵר ע"מ פְּאוּמֵר מֵעַכְשָׁיו דְּמִי עֵינָן שָׁם
אֵלְמָא בְּלֹא מֵעַכְשָׁיו אִינְהּ מְגֻנְרִשֵׁת מִשּׁוּם דְּלֹא זָכְתָה עַד לְאַחַר חֲזָרָה אָבֵל נִרְאָה דַל"ד
פֶּלֶל דְהֵתֵם בְּתַנָּאִי וְדַאי דְלֹא חָל הַקִּנְיָן לְמַפְרַע אֲלֵא מִשְׁעַת קִיּוּם הַתְּנָאִי אָבֵל הֵכָא לַעֲנִין
גִּילּוּי דַעַת מְהֵנִי לְמַפְרַע דְאָמְרִי כִיּוֹן דְמַחֲלֵה שְׂתַתָּא מַחֲלֵה לְמַפְרַע וְשָׁלוּ הוּא וְטַל (א"ה עֵינָן
מ"ש ה' הַמְחַבֵּר עוֹד מְזַה בְּהַשְׁמָטוֹת שְׁנַדְפְּסוּ בַס' חֲקַת הַפְּסָח בַּא"ח סִימָן תַרנ"ח עֵינָן
שָׁם): מַחֲלֵק יוֹרָה דַעַה סִימָן ס"ו ס"ט ע"ג ע"ו סִימָן ס"ו דִין א' בֵּין טְמָאִים וְכוּ' פְּתַב הָרַב
בֵּית חַדָּשׁ דְנַפְקָא מִינְהּ לְדִינָן אִם נִתְעַרַב דָּם טְמָאָה בְּדָם דְגִי וְחַגְבִּים הֵנָּה לִיה מִין בְּמִינוּ
בְּמִשְׁהוּ לְרַש"י אָבֵל אִם אִין בּוּ אִיסוּר דָּם הֵנָּה לִיה מִין בְּשִׂאִינוּ מִינוּ דְבַתֵּר שְׂמָא אֲזִילִי
וְכוּ' ס ע"ש וְזֶה דוֹחַק דְהַטּוֹר בְּסִימָן צ"ח סְבִירָא לִיה כַר"ת וְהָרָא"ש דְמִין בְּמִינוּ בַס' וְכֹן
פָּסַק מְרָן שָׁם עֵינָן שָׁם וְאִם כֹּן לְמָאִי נַפְקָא מִינְהּ כ' דְאִיסוּר דָּם נוֹהֵג אַף בְּטְמָאִים וְעוֹד
דְאִפִּילוּ אִין בּוּ אִיסוּר דָּם מִין בְּמִינוּ מְקַרִי דוּמְיָא דְבִיִּצִים טְמָאִים בְּבִיִּצִים טְהוֹרוֹת דְמִין
אַחַד הֵם כְּמוֹ שֶׁכ' הַמְרַדְכִי בְּפָרָק ג"ה עֵינָן שָׁם וְנִרְאָה דְנַפְקָא מִינְהּ לְדָם טְמָאָה שְׁנִיתְעַרַב
בְּתַבְשִׁיל שֶׁל בְּשָׂר וְנִשְׁפָּף בְּעֵגֶן שְׂאִין יְכוּלִי לְשַׁעֲרוּ אִם אִין בְּטְמָאִים אִיסוּר דָּם הֵנָּה לִיה
מִין בְּמִינוּ וְכַשְׁנוּדַע שְׁהֵיה רַבּוּ הִתֵּר מוֹתֵר כְּמַבְוָאָר בְּסִימָן צ"ח אָבֵל הַשְׂתַּתָּא שְׂיֵשׁ בְּטְמָאָה
אִיסוּר דָּם דָּם וּבְשָׂר מִין שְׁלֹא בְּמִינוּ הוּא וְצָרִיף ס' כְּמוֹ שֶׁכ' בְּסִפֵּר עַה"ש סְעִיף ט' אוֹת
י"ט עֵינָן שָׁם: סִימָן ס"ט דִין א' צָרִיף לְהַדִּיחַ הַבְּשָׂר קוֹדֵם מְלִיחָה וְכוּלֵי פְּתַבְתִּי בְּסִפֵּר
עַה"ש שְׂדַעַת רַש"י וְהַרְמַב"ם וּר' יְהוֹנָתָן בְּסִפֵּר תְּמִים סִימָן דְאָסוּר מְדַאוּרִיָּתָא וְכֹן פְּתַב
הַרְדְּב"ז בְּתַשׁוּי חֲלֵק שְׁנֵי סִימָן קצ"ט שְׁכֹן נִרְאָה דַעַת הָרִי"ף וְכֹן כ' הָר"ן בַּח"י בִּפ' הָעוֹר
וְהַרוֹטֵב ע"ש וְכֹן רֵאִיתִי בְּשׁו"ת בְּשְׁמִים רֵאִשׁ סִימָן ל"ד שֶׁכ' עַל חֲתִיכַת דָּם שְׁנַמְצָא בְּתוֹף
הַקְדָּרָה וּבְאוֹתוֹ יוֹם הַקִּיּוּ אָדָם דָּם וְהֵיזָה הַפְּלִי מוֹנַח סְמוּךְ לְקַדְרָה וְלֹא יָדַעוּ אִם הוּא דָּם
הָאָדָם שְׁנַפֵּל שָׁם אוּ דָם בְּהִמָּה חֲזִיה וְעוֹף וְהַתִּיר הַשּׁוֹאֵל מִשּׁוּם דְהָנִי ס' דְרַבְּנָן דָּדָם שְׁבַשְׁלוּ
אוּ מְלַחוּ דְרַבְּנָן וְכוּ' ה' דְחֲלִילָה לְסְמוּךְ עַל סַבְר' זֹו בְּאִיסוּר פְּרַת עֵינָן שָׁם וְכַבֵּר כַת' בְּשָׁם
הַרְשָׁבָ"א בַּמ"ה דַּע"ה דְאָף לְהַסוּבְרִים דְהָנִי דְרַבְּנָן כִיּוֹן דַּעִיקַר דָּם דְאוּרִי הַחֲמִירוּ בְּסִפִּיקוּ

כְּשֶׁל תּוֹרָה וְכִי הָאֵי גִּוְנָא חִילְקוּ הַתּוֹס' וְהָרָא"ש בְּפָרֶק פֶּל הַבְּשָׁר דְּרָ קו"א בֵּין דָּם שְׁחוּטָה לְדָם שְׁבִשְׁלוּ עֵינָן שָׁם וּמְכַל מְקוּם כַּת' הֶרֶב דְּכִינּוּן שְׂדֵם הָאָדָם הִיָּה מְוַנַּח אַצֵּל הַקְּדוּרָה לֹא חִיָּישִׁינוּ לְדָם אַחַר הַבָּא מִבְּחוּץ וְדָם הָאָדָם שְׁנַתְעָרֵב אִינוּ אוֹסֵר תַּעֲרוֹבְתוּ וַיֵּשׁ לְהִבְיָא רְאִיָּה דְדָם שְׁבִשְׁלוּ אוּ מְלַחוּ אֲסוּר מְדַאוּרֵיָּתָא מְדַפְרְכִינוּ בְּפָרֶק פֶּל שְׁעָה דְרָ כ"ב לְרַבִּי אַבְהוּ וְהָרִי דָּם וְכו' וְא"א נִילַף דָּם בְּקַל וְחֹנְמֵר מַחְלֵב שְׂאִין הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ וּמִתֵּר בְּהִנְאָה דָּם שְׂיֵשׁ הֵיתֵר לְאִיסוּרוֹ עַל יְדֵי בִישׁוּל אוּ מְלִיחָה אִינוּ דִּין שְׁמִיתֵר בְּהִנְאָה אֲלֵא וְדַאי דָּם שְׁבִשְׁלוּ אוּ מְלַחוּ אֲסוּר מְדַאוּרֵיָּתָא.

ב' דִּין י"א בְּשָׁר שְׁנַתְבִּשְׁל בְּלֹא מְלִיחָה וְכו' אִם נָתַנוּ בְּמֵימֵי רוּתְחִין עַל הָאֵשׁ מִרְן הַב"י סִימָן ע"ג נְרָאָה דְלֹא מְהַנִּי חֲלִיטַת רוּתְחִין לְבִשָׁר וְלֹא לְכַבֵּד וּכְבָר פְּתַבְתִּי בְּסִפְר עַה"ש דְּמִבְּנוֹר בְּדַבְרֵי הַרְשָׁב"א דְשִׁינִי בְּבִשָׁר חֲלִיטַת רוּתְחִין אֲלֵא מְשׁוּם דְלֹא בְּקִיָּאִים בְּהַחֲלִיטָה תִּקְנוּ מְלִיחָה אִם פֶּן בְּדִיעֵבַד מְוַתֵּר וְכו' כ' הַרִיטְב"א בַּח"י עֵינָן שָׁם וְכו' רְאִיתִי בְּתִשׁוּ' הַגְּאוּנִים סִימָן צ"ח וְנָה לְשׁוֹנוֹ הִכָּא שְׂאִין לוֹ מְלַח לְמִלְחָה הַבְּשָׁר אִם יָכוֹל לְאַנְכְלוּ צְלִי מוּטָב וְאִם לֹא יִחְתְּכֵנוּ חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת וְיִרְתִּיחַ הַקְּדוּרָה עַד דְּסָלִיק עֲמוּדָא וַיִּשְׁלִיף בָּהּ גִּתַּח אַח' וְעוֹד יִרְתִּיחַ עַד דְּסָלִיק עֲמוּדָא וַיִּשְׁלִיף בָּהּ גִּתַּח אַחַד וְכו' יַעֲשֶׂה עַד שְׂיִשְׁלִי' פֶּל הַנְּתַחֲמִים וְדָבָר זֶה אֲסוּר לְמִןסְרוֹ לְעַמִּי הָאֲרָץ וְלַנְּשִׂימֵי לְפִי שְׂאִינָן יוֹדְעִים לְהַעֲמִיד אִיסוּר וְהֵיתֵר עַל מְקוּמוֹ עַד פֶּאן לְשׁוֹנוֹ הָרִי דְמְהַנִּי רוּתְחִין לְבִשָׁר וּמ"ש וְעוֹד יִרְתִּיחַ וְכו' נֵר' דְהָאֵי טַעֲמָא פְּמוֹ שְׂכ' מִרְן הַב"י בַּא"ח ס' תנ"ב גְּבִי הַגְּעָלָה וְז"ל וּמ"ש בְּתִשׁוּ' הַגְּאוּנִי שְׂיִזְהַר שְׁלֹא יִנּוּחוּ הַמֵּימֵי מִן הִרְתִּיחָה וְכו' לְפִי שְׂפִינּוּן שְׂאִין הַמֵּימֵי רוּתְחִין אִינְהָ הַגְּעָל' אֲבָל אִם נָחוּ וְאַחַר כֵּן הִרְתִּיחוּ וְהַגְּעִיל בְּהֵם כְּלִים פְּשִׁיט' דְעֵלְתָה לְהֵם הַגְּעָלָה וְכו' כַּת' בַּת"ה ד' שְׂמִי שְׂיֵשׁ לוֹ כְּלִים הַרְבֵּה שְׂמַגְעִיל זֶה אַחַר זֶה וְיִרְגִּילוּת הוּא כְּשִׂמְכְנִיסֵן כְּלִי א' נִיָּיְחִי הַמֵּימֵי מִרְתִּיחָתוֹן צָרִיף לְהַמְתִּין בְּכָל כְּלִי עַד שְׂיִשְׁבּוּ הַמֵּימֵי וַיַּעֲלוּ רְתִיחָה וְכוּלִי עֵינָן שָׁם וְהִכָּא גְּמִי כְּשִׂמְשְׁלִיף חֲתִיכָה א' נִיָּיְחִי הַמֵּימֵי מִרְתִּיחָתוֹן וְלִכְפֹּ צָרִיף לְהַמְתִּין בְּכָל חֲתִיכָה עַד שְׂיִשְׁבּוּ הַמֵּימֵי וַיַּעֲלוּ רְתִיחָה וְאִם נָחוּ וְאַח"ךְ הִרְתִּיחוּ מְהַנִּי פְּמוֹ הַגְּעָלָה: ג' דִּין ח"י בְּשָׁר שְׁנַמְלַח בְּכָלִי שְׂאִינוּ מְגֻנָּקֵב וְכו' א' דְרַכּוּ לְמִלְחָה בְּשָׁר עַל קַעֲרָה קִטְנָה וּמִנְיָ' אוֹתָהּ בְּתוֹף כְּלִי חֶרֶס גְּדוֹל שְׂמַשְׂתַּמְשִׁים בּוֹ לְהַדִּיחַ בְּתוֹכּוֹ כְּלִי אֲכִילָה בְּמֵימֵי רוּתְחִין וְהָאֶפֶר וְהַצִּיר הַנּוֹטָף מִן הַמְּלִיחָה הִנֵּה יוֹרֵד דְרָף אַחֲזוּרִיָּים שֶׁל הַקַּעֲרָה הַקִּטְנָה וּמִתְקַבֵּץ בְּשׁוּלֵי הַכְּלִי הַגְּדוֹל וְגַם בְּאַחֲזוּרִים שֶׁל הַקַּעֲרָה הַקִּטְנָה שְׁהִיוּ מְנִיחִי הַבְּשָׁר עֲלָיו לְמִלְחָה מִתְקַבֵּץ קֶצֶת צִיר בְּבֵית קְבוּל קָטָן שְׂפַאֲחֹרִי הַכְּלִי כְּתֵב הֶרֶב זָרַע אֶמֶת סִימָן כ"ה דְלִכְאוּרָה פִּינוּן דְקִימ"ל דְבִשָׁר שְׁנַמְלַח בְּכָלִי שְׂאִינוּ מְגֻנָּקֵב אִינוּ אֲסוּר אֲלֵא מֵה שְׂבַתוֹף הַצִּיר שְׂמָא מְקַצֵּת חֲתִיכָה שְׁהִנָּה בְּתוֹף הַצִּיר הוּא מוּעָט וּבְטַל בַּס' בְּמָה שְׁנַתְבִּטַל בְּקְדוּרָה וְדָם שְׂמַלְחוּ דְרַבְּנָן וְהִנָּה לִיָּה ס' דְרַבְּנָן: סִימָן ע"ג דִּין ו' וְנִמְצָא כְּבֵד בְּעוֹף צְלִי מְוַתֵּר אֲבָל לְכַתְחִיל' אֲסוּ' לְהַנִּיחַ שׁוּם אֲבָר בְּתוֹכּוֹ וּמוֹרֵי הִנָּה מְזַהֵר בְּבֵיתוֹ לְהוֹצִיא אֶת הַרִיָּאָה קוֹדֵם צְלִיָּה וּקוֹדֵם מְלִיחָה וְהַעוֹלָם אִין גְּזַהֵרִים בְּרִיָּאָה וְכו' וְהַחֲזִיק יַעֲיֵד שְׁהִיא כְּנֻלָּה דָּם יוֹתֵר מִן הַכְּבֵד וְרִאוּי לִיָּזְהַר לְכַתְחִילָה שְׂאֵלוֹת וּתְשׁוּבוֹת בְּשְׂמִים רֵאשׁ סִימָן ס"ב עֵינָן שָׁם: סִימָן ע"ו דִּין א' וְצְלִי אִין צָרִיף מְלִיחָה וְכו' בְּסִפְר עַה"ש אוֹת ג' פְּתַבְתִּי בְּשֵׁם הֶרֶב כְּנֻסַת הַגְּדוֹלָה וְה' דְבַר מֹשֶׁה בַּח"ג סִימָן ג' דְמִןתֵּר לְצֵלוֹת עַל קַרְקַע הַתַּנּוּ' גְּרוּף וְקִטּוּם אֲלֵא חוֹם לְבַד וְלֹא חִיָּישִׁי שְׂמָא אַחַר שְׂנַפְלַט הַדָּם חוֹזֵר וּבוֹלַע דְחוֹם לְבַד שׁוֹרֵף עֵינָן שָׁם וְכַעַת רְאִיתִי לֵה' צִיּוֹן לְנַפֵּשׁ חַיָּה בַּפ' כ"ש שְׂנַסְתַּפֵּק אִם מְוַתֵּר לְצֵלוֹת בְּאוּי' תַּנּוּר חָם אֲבָל עַל חֶרֶס הַתַּנּוּר אֲסוּר

דחום מוציא את הדם אבל אינו שורף ע"ש: סימן פ"א דין א' חלב בהמה וחייה טמאה וכולי בפרק קמא דבכורות ילפינו מגמל גמל ב' פועמים לאסור חלבן ור"ש יליף מאת הגמל וכולי עיין שם ומה שהק' הר"ב בא"ז לכתנבות דף ס' דמדאיצט' הוא למעט חלב מהלכי שמים ש"מ דחלב בהמה טמאה אסור דאל"כ ל"ל למעט אדם עיין שם לק"מ דס"ד דחלב בהמה טמאה נמי מותר והוא איצטריף לבשר אדם הוא טמא ואין בשר אדם טמא ואפילו למ"ד דס"ל דבשר אדם אסור בלאו מק"ו בהמה טמאה היינו לפי האמת דחלב בהמה טמא אסור מוקמי מיעוטא דהוא לחלב אדם דוקא אבל אם לא פתיב רבוייא לאסור חלב בהמה טמאה הו"א דחלב בהמה טמאה מותר דהוא אתא למעוטי בשר אדם: סימן פ"ז דין א' הג"ה כל בשר בחלב שאינו אסור מן התורה מותר בהנאה בשו"ת בשמים ראש סי' קמ"ד פתב בחלב שנפל על בשר עוף חם ונבלע בתוכו ולא ידעו כמה לשערו אם אסור לטלטלו בשבת כיון שאסור לאכלו וכולי ואם היה אסור בהנאה אסור בטלטול ג"כ אף ע"ג דספק הוא כדמשמע וכולי דספק מוקצה אסור בטלטול וכו' אף כיון דבשר עוף בחלב דרבנן אנו רגילי לפסוק בדברי הרמב"ם דכל בב"ח דרבנן מותר בהנאה וכו' אלא שלא יכולתי לעמוד על דעתה שגראה דחשבת דבשר עוף בחלב דאורייתא דאי דרבנן הרי ספק מותר לגמרי עיין שם וכבר כתבתי בס' עה"ש אות ד' וי"ב דהתו' והר"א ממיץ וס' התרומה והסמ"ג והמרדכי דס"ל דבשר עוף בחלב אסור מדאורייתא וגם בב"ח שאינו אסור מדאורייתא סובר הר"א ממיץ והר"ן והריטב"א ומהרי"ל דאסור אף בבישול ובהנאה עיין שם ואם פן בשר עוף בחלב אין להקל נגד כל הני רבנותא אבל בכבוש ומלוח דלכ"ע הוי דרבנן יש להקל: סימן צ"ב דין ד' ולא בשאר איסורי וכו' הטור כת' שפן דעת אביו הרא"ש עי' שם בב"י ובס' עה"ש הוכחתי פן ממ"ש הרא"ש בפרק כ"ש דצריף להגעיל היורה גדולה תחילה כדי להגעיל בה שאר פלים משום דאין המים שבתוכה ס' לבטל פליטתה דבכנוליה משערי' ודוקא פשהיא ב"י וכו' וא"א הרי המים שהגעיל בהם תחילה נאסרו ונעשו נבילה וחוור וכולע אלא ודאי אין חנ"נ בשאר איסורי' ואם פן אף שאין ס' במים לא נאסרו וכשחוור ומרתיחו במים אחרים להגעיל בו שאר פלים אותו מעט איסור שפלע תחלה בטל עכשיו בס' במים וכו' וכ"כ עוד הרא"ש שם דלא גזרו להגעיל פלי שאינו ב"י אטו ב"י כמו בתבשיל דהתם אם יבשל בכלי ב"י אסור מה"ת וכו' אבל הקא אם יחזור ויבלע דבר מועט הוא ונ"ט פר נ"ט הוא וא"א הרי כל המים נעשו נבילה ואסור מן התורה אלא ודאי אין חנ"נ בשאר איסורים עיין שם ונראה דלדברי הר"ן דחנ"נ בשאר איסורים מדרבנן ולא מדאורייתא ניקח דהתם אם יבשל בכלי ב"י אסור מן התורה וכו' אבל הקא אף שכל המים נבילה אינו אסור רק מדרבנן ונ"ט פר נ"ט הוא מיהו הרא"ש בפ' ג"ה שהק' איה הגעילו במדין פלי גדול וכו' נראה דס"ל דאסור מדאורייתא דלדברי הר"ן ניקח דייכול להגעיל פלי גדול ב' פועמים עי' שם ובשו"ת בשמים ראש סימן ג' הוכיח דהוי דרבנן ואם פן ראוי לפסוק בדברי המיקל דאין חנ"נ בשאר איסורי' עש"ב: סימן צ"ה דין א' הג"ה רק עלו וכו' פתב הרדב"ז בתשוב' חלק רביעי סי' ש"א קנ"ח על מעשה שהרתיחו שמן ביורה חולבת והשליכו לתוך תבשיל של בשר דנ"ט מותר לכתחיל' וכו' ואפ' לדעת רש"י שפתב בשמו דהא דאמרינן דגים שעלו בקערה דוקא שעלו וכו' אבל בנתבשלו אסורי' דעיקר הטעם נפלט מן הפלי וכו' י"ל שלא החמיר רש"י אלא לאוכלם בכוחות לכתחיל' אבל

בְּדִיעֲבַד מוֹדָה דְּלָא עֲדִיף מִנֵּ"ט לִפְגָּם דְּמוֹתָר בְּדִיעֲבַד וְכוּ' ע"ש וּא"נ כֵּן שְׁהָרִי פְתַב
הָרָא"ש בַּפ' פֶּל הַבְּשָׁר דִּישׁ מְקָשִׁים עַל רַש"י מְדַאֲמְרִינָן בַּפ' דָּם חֲטָאָת דְּכָל יוֹם נַעֲשֵׂה
גִיעוּל לְחַבְרִו וּמוֹתָר לְבַשָּׁל שְׁלָמִים בְּקַדְרָה שְׁבַשָּׁל בְּהַ שְׁלָמִים אֲתָמוּל וְלֹא אֲמָרִי דְּמַמְעֻט
זְמַן שְׁלָמִים דְּהַיּוֹם מִשׁוּ טַעַם שְׁלָמִים דְּאֲתָמוּל שְׁנַעֲשֵׂה נוֹתָר הַלִּילָה אֲלָא מִשׁוּם דְּטַעַם ב'
הוּא שֶׁל הָיִתָּר שְׁלָמִים דְּאֲתָמוּל בְּקַדְרָה וּבְקַדְרָה לְשְׁלָמִים שֶׁל הַיּוֹם נַעֲדִינָן הוּא הָיִתָּר עַד
שְׁיַעֲשֵׂה נוֹתָר הַלִּילָה אֲלָא אֲפִילוּ נִתְבַּשְׁלוּ שְׁרִי וְכֵן הוֹכִיחוּ הַתּוֹס' שֶׁם וּא"א הָא דוֹק'
לְכַתְחִי אֲסוּר לְאָכְלוּ בְּכוֹתָח מְדַרְבָּנָן א"כ בְּמַקְדָּשׁ אוֹקְמִי אֲדֹאֲרִינָתָא דְּמוֹתָר אֲפִילוּ
לְכַתְחִי וְעוֹד כ' הָרָא"ש וְקַעְרוּ' שְׁנַשְׁתַּמְשׁוּ בְּהֵם בְּשָׁר שְׁהוֹדְחוּ בְּיֹרָה חוֹלְבַת וּשְׁנִיָּהֶם ב"י
הו"ל נ"ט בַּר נ"ט וְכוּ' וּלְפִי רִיב"ן דְּאָסֵר נִתְבַּשְׁלוּ אֲסוּרוֹת הַקְּעָרוֹת וְהַיּוֹרָה וּל"נ דְּאָפִי
לְרִיב"ן הַפֶּל מוֹתָר דְּלֹא אֲסֵר נִתְבַּשְׁלוּ אֲלָא לְאָכְלָם בְּכוֹתָח שְׁטַעַם ב' שֶׁל הַבְּשָׁר נ"ט לְתוֹף
מִמְשׁוֹת שֶׁל חֶלֶב אֲבָל הֵכָא שְׁטַעַם הַב' שֶׁל הַבְּשָׁר שְׁבַתוֹף הַמִּים אִין נ"ט לְתוֹף מִמְשׁוֹת
שֶׁל הַחֶלֶב אֲלָא מִתְעַכֵּב עִם טַעַם שְׁנֵי שֶׁל הַחֶלֶב שְׁבַתוֹף הַמִּים נִרְאֵה שְׁהַמִּים מוֹתָרִים
וְהַפֶּל מוֹתָר וְכוּלֵי עכ"ל הָרִי בְּהַדְיָא דְּאֵם טַעַם שְׁנֵי שֶׁל הַבְּשָׁר שְׁבַתוֹף הַמִּים נִתְעַרֵב עִם
מִמְשׁוֹת הַחֶלֶב אֲסוּרִים אֲפִילוּ בְּדִיעֲבַד וְהַמְרָדְכִי בַּפ' א"ע כ' מַעֲשֵׂה בָּא לְפָנֵי ר"י שְׁבַשְׁלוּ
דְּבַשׁ בְּמַחְבַּת שֶׁל בְּשָׁר ב"י וְהַרִיקוּ אֵם בְּקַעְרָה שֶׁל חֶלֶב ב"י וְהַתִּיר מִשׁוּם דְּשִׁמְנוּנִית
בְּדַבְּשׁ נִט"ל אֲבָל אֵם לְשִׁבַח מִשְׁמַע דְּאֲסוּר מִשׁוּם דִּס"ל דְּגִיִּם שְׁעָלוּ בְּקַעְרָה דְּנוֹקָא עָלוּ
אֲבָל נִצְלוּ לֹא עֵינָן שֶׁם הָרִי דְּטַעַם ב' שֶׁל בְּשָׁר שְׁנַתְּנוּ אֲפִילוּ בְּכָלִי שֶׁל חֶלֶב אֲסוּר אֲבָל
מְדַבְּרִי הָרָא"ש נַר' דְּנוֹקָא טַעַם שְׁנֵי שֶׁל בְּשָׁר שְׁנַתְּעַרֵב בְּטַעַם שְׁנֵי שֶׁל חֶלֶב הוּא דְּמוֹתָר
אֲבָל אֵם נִתְּנוּ בְּכָלִי דְּהַיּוֹי טַעַם א' אַף עַל גַּב דְּאִינוּ בְּעֵינֵי אֲסוּר וְכָל שְׁכָן אֵם נִתְעַרֵב
בְּמִמְשׁוֹת בְּנוֹדָאֵי אֲסוּר: סִימָן צ"ח דִּין ב' אֲבָל אֵם נִתְעַרֵב בְּשֵׁא"מ וְכוּ' חֶלֶב שְׁנַפֶּל לְבָשָׁר
עוֹף וְנִשְׁפָּף שְׁאִין יְכוֹלִים לְשַׁעְרוּ הָרַב שְׁפַתִּי כִּהֵן כְּתַב דְּלִמְאִי דְּקִינָא לֵן דְּבָשָׁר עוֹף
בְּחֶלֶב אִינוּ אֲסוּר רַק מְדַרְבָּנָן הַיּוֹי ס' דְּרַבָּנָן וּלְקוֹלָא וְכֵן הִסְכִּיִם הַפְּר"ח וְהָרַב מְנַחֵם יַעֲקֹב
בְּכָלִי פ"ה ס"ק מ"ו ע"ש וְכֵן רְאִיתִי בְּס' בְּשָׁמִים רֹאשׁ סִימָן קמ"ד ע"ש בְּהַגָּה וְעמ"ש
בְּסִימָן פ"ז אוֹת א': סִימָן ק"ג דִּין ד' בְּשָׁר אוֹ חֶלֶב בֵּינָן הַיּוֹי לִפְגָּם וּמוֹתָר בְּתַשׁוּבוֹת נוֹדַע
בִּיהוּדָה סִימָן ל"א כְּתַב עַל מִי שְׁהוֹרָה בֵּינָן שְׁבַשְׁלוּ בְּכָלִי בְּשָׁר כֵּן יוֹמוֹ וְהַגִּיסוּ בְּכַף חֶלֶב
בַּת יוֹמָה דְּהַפֶּל מוֹתָר וּמָה שְׁהַתִּיר הַפְּלִים לֹא יִדְעָתִי טַעַם אִפִּי אֵם חֶלֶב פּוֹגֵם בֵּינָן מְכַל
מְקוֹם הַקְּדוּרָה אֲסוּרָה כְּמַבְנֹאֵר בְּסִי' זֶה בְּהַגָּה סְעִיף ב' וְכֵן הַפָּךְ נֶאֱסֵר וְכוּ' וְנִרְאֵ' עֵינָר
דְּיָפָה הוֹרָה לְהַתִּיר הַפְּלִים דְּנוֹקָא כְּלִי שְׁבַלַע טַעַם מוֹשְׁבַח אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אַחַר
שְׁנַפְּגָם שְׁמָא יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּעוֹדוֹ מוֹשְׁבַת אֲבָל אֵם תַּחֲזִילַת בְּלִיעָתוֹ פְּגוּם מוֹתָר כַּדְקִי"ל
בְּסִימָן צ"ד בְּתוֹחֵב כֶּף חֶלֶב שְׁאִינוּ ב"י בְּקַדְרָה דְּהַפָּךְ אֲסוּרָה וְהַקְּדוּרָה מוֹתָרַת וְכֵן בְּסִימָן
צ"ה אֵם נִתְּנוּ אֲפֹר בְּמִי חֲמִין בְּיֹרָה קוֹדֵם שְׁהַנִּיחַ הַקְּדוּרוֹת בְּתוֹכָהּ אַף עַל פִּי שְׁהַשְׁנוֹן
דְּבוֹק בְּהֵם מוֹתָר דַּע"י הָאֲפֹר הוּא נִט"ל עֵינָן שֶׁם וְהַיּוֹנוּ מִשׁוּ' שְׁהַאֲפֹר פּוֹגֵם הַשְׁנוֹן וְנִבְלַע
בְּכָלִי דְּבָר פְּגוּם וְהָכָא נְמִי בֵּינוֹן שְׁהַיּוֹנוּ פּוֹגֵם הַחֶלֶב וְהַבְּשָׁר וְהַפָּךְ וְהַקְּדוּרָה כֹּל א' מְהֵם בְּלַעוּ
אֲסוּר פְּגוּם: סִימָן קכ"א דִּין א' הַלּוֹקַח כְּלִים יִשְׁנִים וְכוּ' רְאִיתִי לְהַרש"א בְּס' מִשְׁחָא
דְּרַבּוּתָא בְּאֲחַד שְׁרַצָּה לַעֲשׂוֹת תִּירוּשׁ מְעוֹרֵב עִם סֶלֶת הַנְּקָרָא כְּפֹ'תָא בְּכָלִי שֶׁל גוֹיִם אִיֵּךְ
מָה יְהִיָּה הַכְּשָׁרוֹ שְׁכַתְּב וְ"ל וְלִכְאוּרָה נִרְאֵה דִּיגְעִיל הַכְּלִי הַגְּדוֹל שְׁמַבְשָׁלִים בּוֹ הַתִּירוּשׁ
וְאַחַר כֶּף מְרַתִּיחַ בּוֹ מִים אַחֲרִים לְהַגְעִיל בּוֹ שְׁאֵר כְּלִים שְׁעוֹשִׂים עֲלֵיהֶם הַכְּפֹ'תָא וְאַחַר
כֶּף חוֹזֵר וּמַגְעִיל אוֹתוֹ הַכְּלִי הַגְּדוֹל עֲצָמוֹ בֵּינוֹן שְׁהַגְעִיל בּוֹ הַכְּלִים וְכוּלֵי מִיהוּ הָא קִי"ל

אין להגעיל פלי איסור שהוא ב"י אם לא יש במים ס' וקי"ל גבי זין דאין חי' בין פלי ב"י לשאינו ב"י בעי' ס' ואין פלי מחזיק ס' פנגד פולו ואם פן אין לו תקנה ואם הפלי הזה מבשולי בו הגוים גם פן פשר נראה דמהני הגעלה שיהרי פתב מור"ם סימן ק"ג דבשר ביין הוי לפגם ומותר ואם פן הפשר שבשול בו פוגם טעם היין הפלוע בו וכשאינו ב"י מבשול הפשר מותר על ידי הגעלה אבל אחר שעושין בו היין בלא הפסק פשר בנתיים אינו נכשר על ידי הגעלה וכולי עיין שם באורף ונראה דאפילו עשו בו היין בלא פשר בנתיים או אפי' הוא ב"י מבשול הפשר מהני הגעלה שיהרי פתבו התוספות וקרא"ש בפ' ג"ה דבמדן הגעילו פלי גדול שני פעמים דאף על גב דאין במים ס' לבטל פליטתו וחוזר וכולע פיון דלא נעשו המים נבלה פשחוזר ומגעיל אותו מעט איסור בטל בס' דמים עיין שם וה"נ פשמגעיל פלי גדול תחילה אע"ג דאין במים ס' לבטל פליטתו וחוזר וכולע פשחוזר ומרתיחו במים אחרים להגעיל בו שאר הפלים אותו מעט איסור שבלע תחילה בטל עכשיו במים וכבר הבאתי בסי' צ"ח אות י"א מ"ש קרא"ש בפ' כ"ש דצריף להגעיל היורה גדולה תחילה כדי להגעיל בה שאר פלים משום דאין במים שבתוכה ס' לבטל וכו' וכן מצאתי בדרישה בא"ח סי' תנ"ב ע"ש ומאי דפשיטא ליה לה' דאם בשלו בכלי פשר פוגם הוא טעם היין הפלוע בו לדידי מיבעיא לי דא"ל דדוקא פשר פוגם היין בעין אבל פליטת טעם הפשר אינו פוגם היין הפלוע בכלי וכהאי גוונא כת' האחרונים דאין האפר פוגם אלא מה שהוא בעין ולא הפלוע בכלי כמ"ש בס' עה"ש סי' צ"ה אות טו"ב עיין שם:.

ב' דין ד' מחבת שמתגנים בה וכו' כ' הרב שפתי פהן בתשו' הרמ"ע סי' צ"ו פתב הטעם מפני ש"ג רוב תשמישן בלא מים אלא ע"י שאר משקין כגון שמן והדומה לו וכו' משא"כ במחבת של חמץ וכלי ולפ"ז גם במחבת של חלב או פשר צריף ליבון פיון דנבלע בלא שום אמצעי עיין שם ובתשו' הרמ"ע מבואר הטעם דמחבת ש"ג רוב תשמישן על ידי משקין ויש להם חלב מהותף וקרוב דגים טמאים ודם וחלב בהמה טמאה וכיוצא שמתגנים בהם במחבת והיא בולעת מהם בלא אמצעי אבל מחבת שמתגנים בה חמץ בשמן של התיר בולעת על ידי אמצעי של התיר וכן מחבת שמתגנים בה פשר בשמן שגם הוא מין פשר או איפקא צריכא ליבון ע"ש באורף אבל מחבת שמתגנים בה פשר בשמן סגי בהגעלה והרב שפתי פהן קיצר ודלא פמהרש"א בס' משחא דרבות' עיין שם: סימן קכ"ב דין ו' סתם פלי גוים אינו ב"י וכו' כ' הרדב"ז בתשו' ח"ג סי' תרל"ז על הקאוה וכו' ושותים אותו גוים אם מותר או אסיר שאינו עולה על שלחן מלכים ללפת בו את הפת ואין בו משום בישולי גוים ואי משום גיעולי גוים הרי יש להם פלים מיוחדים לזה וכולי ואע"ג דלא סמכי' אסתם פלי גוים לא ב"י אלא אם בישל בדיעבד אבל לכתחילה לא ונ"ד לכתחילה הא ל"ק דגוים עצמם קפדי בפלים אשר עושים בו משקים או שקולי' בו פרי שיהא נקי ומלובן מפל טעם מפני שפוגם אותו ואם פן מותר לאכול הפרי ולשתות הקאוה ומפל מקום לשתות אותו במסיבה של גוים איני מסכים וכולי ואם צריף לו לרפואה ישלח ויביא לביתו וכו' עיין שם ונראה דסבירא ליה הדברים שבשלו הגוים בכליהם, אף על גב דסתם פליהם אינו ב"י ה"ד אם בשלו ישראל בדיעבד אבל לקנות מהם מה שבשלו הם בכליהם אסור דהוי לכתחילה: סימן קכ"ז דין אינו נאמן וכו' נראה דה"ד דמעיד על דבר המגיע לחבירו בלבד אבל אם יש לו חלק בו ודאי נאמן על שלו

ומתוך שצאמן על שלו הפל אסור ה' חוות יאיר סימן קנ"ו ע"ש: סימן קנ"ט דין א' ד"ת
מותר להלוות לגוי ברבית וכו' בתשובות הגאונים ח"ב סימן א' כ' ר' סעדיא ונ"ל הכי
חזינו ברבית דגוי קי"ל וליכא לשמותי דרתמנא לא אסר באורייתא וכו' ותנו לויים מהם
ומלויים אותם ברבית מיהו מאן דמדקדק במלתיה לא לזניף לגוי ברבית דכתיב מרבה
הונו וכו' עיין שם ודבריו תמוהים דבגמ' פרכי' על ההיא דמרבה הונו וכו' ממתני' דקתני
לויים מהם ומלויים אותם ומוקמי' בכדי חזיו או בת"ח דטעמא מאי גזור רבנן שמה ילמד
ממעשיו וכיון דת"ח הוא לא ילמד ממעשיו ע"ש אלמא דאסור דרבנן לכל אדם ואדרב'
לת"ח מותר: סימן ק"ס א' דין ד' הג"ה וגם האפטרופ' פטור מלהחזירו וכו' אבל הרדב"ז
בתשו' חלק שני סימן פ"ד כתב דמוציאין מידו ע"ש ונראה דסבירא ליה דאפילו האכיל
ליתומים מוציאין מידם פדעת בעה"ת והמרדכי בשם מהר"ם ונ"ל הריטב"א הובא בש"מ
דאפ"ר רבית קצוצה אינו אסור מדאורייתא ליתמי דלא אסרה תורה אלא רבית הבאה
מלנה למלנה וכל דאיכא אסור לגבי מלנה איכא אסור ללנה ולערב ולעדים ולסרסור
וכל דליכא אסור למלנה ליכא אסור ללנה ולערב ולעדי' ולסרסור וא"כ המלנה מעות
של יתומים אינו נפסל לא מדאוריית' ולא מדרבנן עיין שם: ב' כתב ה' בית יהודה ח"ח"מ
סימן כ"א באפטרופ' של יתומים שנתן מעות משפונה לראובן על חצירו ואחר שעברו
יותר מה' שנים ונפטר ועמד האפטרופ' לגבות הקרן והפירות של ה' שנים בכת"י ראובן
שעדיין הוא חייב הפירות והנה הלנה דר בחצירו דלכ"ע הני ר"ק פיון שאינו ע"י שלישי
ואפ"י לא הני ר"ק אלא אבק רבית ומותר להלות נכסי יתומים ברבית דרבנן ה"ד ללנה
עצמו אבל הכא שניהם יתומים במלנה והלנה ואין לחייב יתומי' הלנה לתת א"ר שהיתה
ההלנאה לאביהם ע"ש ונר' דא"ר שעלה בחיי הלנה מותר ליתומים להגבותו אפילו
לאחר שמת הלנה וכן ראיתי להמש"ל בפ"ד מה' מלנה שכתב דהרינח שעלה אחר
שהגדיל היתום אסור אבל מה שעלה קודם שהגדיל גובה אותו עש"ב והכא נמי הריית
שהנה קודם מיתת הלנה גובה אותו וכ"כ מהרימ"ט ח"א סימן קמ"ד עש"ב: ג' דין י"ח
פל רבית דרבנן מותר במעות של יתומי' וכו' אם נתן אביהם באבק רבית ומת אין היתומי'
יכולים לגבות האבק רבית אע"פ שהם מותרין בו מהר"א מונסיין הובאו דבריו בתשו'
מהרש"ך ח"ג סי' ב' והביאו המש"ל בפ"ד מה' מלנה דין י"ד ע"ש וכתב מהריק"ש בתשו'
שבס' אהלי יעקב סימן ה' אע"פ שיש לחלק בין מ"מ בנשבע לפרוע לו או לבאי פחו
חייב ליתן להם מפת שבועתו עיין שם הטע': סימן קס"א דין רבית קצוצה יוצאה בדיינים
וכולי פתב הט"ז נראה דוקא אם תבעו יוצאה בדיינים ומעשה בא' שאין לו מה לשלם
רק מה שלקחו ממנו ברבית קצוצה מלנה שלו אינו יכול לגבות אותו דכל שלא תבעו
הלנה שיתזיר אין פאן ממון עיין שם והרב כנה"ג חלק, עליו ושאלת יעב"ץ ח"א סימן
קמ"ז הסכים עם הט"ז עיין שם ועמ"ש בס' עה"ש ח"מ סימן ט' ומה שנסתפק בשאלת
יעב"ץ שם: סימן קס"ו דין ב' י"א שאינו אלא אבק רבית וי"א שהוא רבית קצוצה וכו'
מין בתשו' בס' אבקת רוכל סי' קנ"א כתב מאחר שהרמב"ם שנהגו העולם כמותו בדיני
ממונות סובר שאין מוציאין מידו אין לנו פת להוציא מידו ע"ש ועיין בה' כנה"ג הגה"ט
אות י"ט מחלוקת האחרוני' בנה ומהר"י הלוי כתב דאם מתחילה באו המעות ליד הלנה
בתורת פקדון גם להרמב"ם הני ר"ק הביאו ה' כנה"ג אות ט"ו עיין שם ובתשו' מין שם
מבואר דאפ"י היו בפקדון אלא שאח"ך נשתמש בהם ונתן לו רינח לא הני רק אבק רבית

ואין מוציאים מידו עיניו וְעַיִן שֶׁם וְעַיִן מ"ש בחח"מ סימן פ"ב דין יו"ד: סימן קס"ט דין כ"א
אם היו באחריות העפוי"ם מותר וכו' הרי"ף והרמב"ם השמיטו דין זה ונראה לי דסבירא
ליה דלא קי"ל הכי דהא לענין חמץ קי"ל דאפילו קיבל הנפקד אחריות ומשום דממונו
הוא כמבואר בא"ח סימן ת"מ דהכי מסקי' בפ' חלק גבי עיר הנדחת עיניו וְעַיִן שֶׁם וְעַיִן שֶׁם
שָׁהוּ טעם הבעה"ת הביא הב"י שכ' דבעי' שילנה אותם הגוי מיד הישראל ומקבל עליו
שאם יאבדו החובות יפרעם הוא לישראל פדין כל לנה אבל אם קיבל אחריותם פשאר
שומרים ואפילו חייב עצמו מאונסי' לכשיאבדו כל זמן שיעמדו בעין אסור הואיל ולא
נעשה עליהם לנה מעתה עיניו וְעַיִן שֶׁם ומשום דאין סבירא דהווי ברשות העפוי"ם לבד בקבלת
אחריות דהא גבי עיר הנדחת וחמץ הולכין אחר המפקיד דעיקר הממון שלו אלא דמייברי
שילנה אותם הגוי מיד ישראל וקבל עליו שאם יאבדו החובות יפרעם לו פדין כל לנה
אבל הרי"ף והרמב"ם.

ס"ל דפשט דברי הירושלמי משמע אפ"ל בקבלת אחריות לבד קיימי ברשו' העפוי"ם ועוד
דאם כפי' בעה"ת מילתא דפשיטא היא פנ"ל: סימן קע"ב דין ב' מה שנהגו היתר
במשכונת והלנה דר בחצר והוא פורע למלנה תמה הרב בית יהודה במנהגים דף קי"ו
ע"ד על מנהג זה אבל כשפורע השלי' למלנה אף ע"פ שהשליש לוקח מהלנה הדר בקרקע
מות' וכו' הלבוש משום דהנה ליה לנה לגבי שמעון פאומ' הילך זוזי והלנה לפ' מנה ומותר
ואף על גב דהתם אמר ר"י דלא יחזור ויקחנה מהלנה וכולי היינו דוקא בר"ק אבל
במשכונת דהוי כמקח או כשכירות קרקע בה אבק רבי' לית לן בה עיניו וְעַיִן שֶׁם ואם כן
נראה דהשליש בלא קנין משמעבד דהאומר לחבירו לנה לפלוני מנה ואתן לה פה וכה
משמעבד מדין ערב כדאמרינו בפרק קמא דקידושין תו מנה לפלוני ואקדש אני לה
מקודשת מדין ערב לאו אף על גב דלא מטא הנאה לידיה דמשמעבד נפשיה וכו' וכן
לענין ממון דהאומר לחבירו תו מנה לפלו' ואני אתן לה זוז משמעבד עיניו וְעַיִן שֶׁם אבל בנדון
דידן שלא הנה בשעת מתן מעות אף על פי שהרויח לו הזמן על ידי השליש נראה דלא
נשתעבד השליש אלא בקנין שהרי כ' הרשב"א בתשוב' סימן אלף רכ"ד ורכ"ה האומרת
הלנה מנה לפלוני ואתקדש אני לה מקודשת דהא הנאת מלנה פנתינת פרוטה וא"כ
מקודשת בה מדין ערב אבל הרויח לפלוני זמן מלנה אינה מקודשת שהרי אין ערב
מתחייב בזה פדתנו הרי שהנה חונק את חבירו וכולי ונהיאו מרן הבית יוסף בא"ה סי'
ל"ת עיניו וְעַיִן שֶׁם הרי דבהרנוחת זמן לפ' אינה מקודשת דאין הערב משמעבד בהכי ואף על
גב דכתב הרא"ש והטור ח"מ סימן ר"ד דקרקע אינו נקנה במלנה אבל אם הרויח לו
הזמן כגון שהגיע זמנו לפרוע והרויח הזמן ואמ"ל נקנה שדה שלף בהאי הנאה שהרנוחתי
לה קנה ופסקי מור"ם שם נראה דוקא לגבי הלנה הרנוחת זמן הנאה היא לו וכן האשה
אם הרויח לה זמן מלנה שעליה מקודשת אבל לגבי ערב הרנוחת זמן ללנה לא חשיב
הנאה לערב אלא אם נתן או הלנה לחבירו דחסר ממון ע"י ואם כן הכא נמי לא נשתעבד
השליש שלא בשעת מתן מעות ובלא קנין ואף על גב דהרויח המלנה ללנה הזמן לא
חשיב הנאה לגבי השליש להשתעבד בדבור בעלמא פדין הערב מיהו אם יש לו שכר יש
להסתפ' אם משמעבד בלא קנין ובהיא הנאה וכי האי גוונא כ' בעל התרומות שער כ"ו
ח"ג סימן ב' גבי נאמנות וז"ל ואל תטעה לומר שהקנין יצטרף לנאמנות שאף בלא
קנינוכוילי ודמי הא למ"ש מתנה ש"ח להיות כשואל דבהיא הנאה וכו' עיניו וְעַיִן שֶׁם: סימן

קע"ה דין ב' ולא יפסוק לב"ה וכו' אכל הרשב"א בשיטה מקובצת למציעא פתב ואפשר
לטעמא בתרא דאמרינן אי בעית אימא מאן דיהיב זוזי לבעל הבית אפירי שפירי יהיב
פל דיהיב ליה לבעל הבית בפ' לפירי דלאו שפירי פוסקים אפילו לבעל הבית בשער
הלקוטות ע"ש: סימן רי"ו א' דין ז' הג"ה ולא יכנס המשנדקת וכו' כ' הר' שפתי פהו
ואפשר דטעמא דשמא היתה הפוננה שלא תהא שום אשה נשואה לו עתה אבל מרן בב"ה
הגיה במקום ולא ישא המשנדקת ולא ישא אחרת עליה משמע שפן מצא בתשו' הרשב"א
וכן וכו' עיין שם וליתא דתשו' הרשב"א מצאתיה בח"ב סי' רס"ו וכו' שם ויזהר שלא
ישא המשנדקת וכו' ומשמע שם דהאי טעמא דשמא פוננתו שלא תהיה אשה נשואה לו
עמה וע"ש סימן פ"ף וכתב עוד הרשב"א וזה לשונו אבל הטעם שתלית עצמה בו דיבם
לאו אחר הוא וממנו דיבמה גם פן לאו אחרת היא אין אותו הטעם פלום שאף על פי
שאמרו בפירק קמא דסוטה לאח ולא ליבם אחיו בכל ענין אמרו תדע לה דהא דאמר ר"א
בכתובות בפירק האשה שגפלו גבי תנאי פתובה פל בתנשאי לאחר תטול מ"ש שפתוב
ליכי ויבם אחר הוא וכבר ידעתי תירוץ דבר זה ואין מפ' לחכם עכ"ל וכבר כת' התוספות
שם דה"ד בל' תורה אבל בלשון חכמים אחר מיקרי עיין שם והכא נמי בלשון בני אדם
מקרי אחר אבל הרדב"ז בתשו' חלק ב' סי' קי"ד פסק דיבמה לאו בכלל התנאי והביא
תשו' הרמב"ם ובסי' תרנ"א הסכים לזה ודחה תשו' הרשב"א ע"ש: ב' סימן ז' שגה
פאומר נכסים אלו עליה אסורים פן צריף להיות כ"ה ל' הרמב"ם אבל בנכסי אלו מותר
כמ"ש גבי זה עיין שם אבל הר"ן פתב דה"ה בנכסים אלו דאסורים לעולם וכן כ'
הרשב"א בתשובות ח"ב סימן קכ"ח וכו' עוד שם וז"ל שהאומר הנכסים שלי כמפרש
בעודם שלו אבל האומר הנכסים שיש לי כמפרש דנכסים שיש לי עכשיו ואף על פי
שיצאו מתחת ידו למחר וכו' עיין שם: סימן רל"ב דין י"ב הג"ה פל שהוא אנוס בשבו'
אפי' על דעת רבים וכו' וכ"כ הרשב"ז והרשב"א בתשו' הביאם מרן הב"י עיין שם
ותשובת הרשב"א היא סימן ק"ח וכתב שם דאם התיר נדרו זה ראוי יותר פדי להחמיר
בפני אדם שלא יקלו ראשם בנדרים עי"ש ועיין בספר עה"ש אות כ"א: סימן רל"ד דין
ס"ט ודברי אלו הוו דברי שבינו לבינה וכו' כת' התוספות במציעא ד' ק"ד ע"א בד"ה
ה"ג וכו' ובנדרים ונדבות נמי אם הנה חייב לשלם היתה מפסדת לו פמה וכמה דאפי'
יוכל להפר דחשיב כדברים שבינו לבינה משום הפסד ממונו וכו' ע"ש משמע דמסק"ל
בנדרים ונדבות דמפסידתו אם חשיב כדברים שבינו לבינ' וז"ש דאפילו וכו': סימן ר"מ
דין א' הג"ה ומפל מקום אין ב"ד כופין למצות פקבוד אב ואם דהנה ליה מצנת עשה
שמתן שצרה בצדה שאין בית דין כופין עליה הכי אמרי' בפ' כ"ה דף ק"י ע"ב עיין שם
ובפירק מי שהיה נשוי דף צ"ז ע"ב גבי ההוא גברא דהיו מסקי ביה מאה זוזי שכיב שביק
קטינא דארעא דהויא שניא חמשין זוזי אתא בעל חוב וקטרף אלו יתמי יתבו חמשין
זוזי הדר קטרי' לה אתו לקמיה דאבני אמ"ל מצוה על היתומים לפרוע חובת אביהם
משום פבוד אביהם אלא שאין לב"ד לכופין ע"כ דלא מ"ע מפורשת פסוקה וכלולב אלא
מצוה בעלמ' מדרבנן עיין שם ועיין להתוספו' בפירק הכותב דף פ"ו ע"א שפתבו דמצנת
פקבוד אם ואם אין לבית דין לכופו עליה והביאו מההיא דפ' מי שהיה נשוי מדלא פפה
אבני והביאו פירש"י וכתב דאין נראה דאשכחן דכופין במצוה דרבנן פגון מצוה לקיים
דברי המת דאמרינן בפ' השולח דכופין את היורשים עיין שם וק"ל מדגרסי' בירוש'

בפ"ק דקידושין תמן מצות שהאב חייב לעשות לבנו למולו וללמדו תורה להשיאו אשה למצנה או לעיכוב נשמע מן הדין בר תרימזי אתא לקמיה דר' אמי א"ל פייס דיןפניני אתא אביו ופיניסיה ולא קבל עלניה ונדא אמרת למצנה אין תימר לעיכוב הו"ל לכופיניה ופינ' הפ"מ לענגן מאי איתמר אם למצנה או לעיכוב שפופין עליה ולהשיאו אשה קאי והדומה דקראי אסמכתא בעלמא הווי אכל הני מידי אחריןא דמפונש הדבר בהדיא בתורה דינו פשאר מ"ע שפתורה עיין שם הרי בהדיא דבמצות דרבנן אין בית דין כופין עליה ועיין להרב פנ"י בחי': הא דאין בית דין כופין על מצות פיבוד או"א היינו שאם העלימו הב"ד עיניהם מזה אין עליהם עונש אבל אם רצו הרשות בינדן כ"כ התוס' בפ"ק דבתרא ד' ח' ע"ב משם ריצב"א ונהיא דפ' כ"ה דא"ל שפקוהו ה"פ אינכם מוזהרים להכריחו עיין שם ועיין להמש"ל בספר פכ"ד ועיין בהסמ"ע והש"ך בח"מ סי' ק"ז: הא דאין בית דין כופין על מצות פיבוד או"א היינו על פיבוד לחודיה אבל אי איפא קלון לאבוהון כופין כדאמרי' בפ' הגזול עצים הניח להם אביהם פרה וטלית וכל דבר מסויים חייבין להחזיר משום פבוד אביהם כ"כ התוס' בפ' הכותב עיין שם: סימן שס"ד דין א' הג"ה ויש אוסרים עוד לישב על האבן שנותני' על הקבר למצבה וכן אסור למפנר מצבה שנשפכה הג"א וכו' הרמ"ע סי' מ"ד דאם האנסים רודפים אותם ולשקעם בבגנן בבתי טריטראות שלהם וע"ג מתייהם ואין מציל ודאי דלא עלה על דעת הפוסקים שנסבול עלבונם של מתי ישראל הציונים שלהם מוטלים בבזיון רב אלא מוטב שימכרום טובי העיר למפסל אבנים ודמיהם יפלו לתיקון קברי ישראל שהרי הרשב"א התיר לעשות מהם ציון למת אחר עיין שם ועיין בתשו' הרדב"ז ח"ב סי' תשמ"א דנראה קצת דלא ס"ל הכי: עוד כתב הרמ"ע וז"ל ומסתברא דאף צרכי צבור מותר דהא דתנו במסכת שקלים פרק רביעי אמת המים ורחמי העיר ומגדלותיהם וכל צרכי העיר באים משיירי הלשכה והא איסורי הנאה ניהו ורחמי מעות דקדושים בהזמנה דעלמא מתסרו ואלו תכריכי המת ותשמישו לא מיתסרו עד דאזמינהו וצר בהו כמ"ש רב אחא משבחי' בשאלתות פ' חקת ודברים פשוטים הם ועוד דהמעילה בקדשי' משא"כ בכל שאר איסורי הנאה ואם שיירי הלשכה הותרו לצרכי צבור ק"ו לאיסורי הנאה הבאי' מחמ' המת וכ"ש הקא שפן לב ב"ד מתנה וכו' ע"ש: סימן שס"ט דין א' לגולל ולא לדופק וכו' כ' הרשב"א סי' תע"ו דמטמאי' באהל בפ"ע אפי' פרושים מן הקבר והביאו מרן בב"ה עיין שם וכ"כ ה' מטה יהודה ע"ש ולא זכרו מ"ש הרמב"ם בפ"ו מהל' טו"מ דין ד' וז"ל העושה גולל מדבר שאינו מקבל טומאה וכו' ואם פירשו מהחליות גולל או שהסיר את המת מתחתיהם הרי הם טהורים וכולי ע"ש וכבר הספיק ה' חזו"ן בסופו דלמ"ד דכל שאין הנזיר מגלח עליו אין הפהו אסור עליו מדאוריית' אלא מדרבנן: סימן שצ"ה דין א' פיון שעמדו וכולי הרדב"ז בתשו' ת"ג סימן תקנ"ט הכריע דלענגן ת"ת ותשמיש המטה שיש מצוה מקצת הלילה ככל היום מיהו מסתברא שצרי' להמתין מלשמש מטתו בלילה ממה שהוא רגיל פדי שיהא נוהג בה מקצת אבילות עיין שם: